GEMEENTE Nijmegen

Agenda van de Raadzaal van 11 mei 2016

Agenda voor de bijeenkomst in de Raadzaal

Datum: woensdag 11 mei 2016
Aanvang: 21:30

1. **Opening en mededelingen**

2. **Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering**
   Bijlage - Nagekomen ingekomen stukken Politieke Avond 25 mei 2016 (pdf)

3. **Vaststelling besluitenlijst van de vergadering van 30 maart 2016**
   Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016 (pdf)

4. **Vaststelling notulen van de vergadering van 16 en 30 maart 2016**
   Raadsnotulen van 16 maart 2016 (pdf)
   Raadsnotulen van 30 maart 2016 (pdf)

5. **Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 13 april en 11 mei 2016**
   Bijlage - Behandeladviezen 13 april en 11 mei (pdf)

6. **Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is**

7. **Vragen van raadsleden aan het college**

8. **Raadsvoorstel Benoeming de heer M.C.W. Bakker tot fractievolger op voordracht van VVD (64/2016)**
   Voorstel - Benoeming dhr. M.C.W. Bakker tot fractievolger op voordracht van de VVD (pdf)

Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 30 maart 2016

9. **Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk) (46/2016)** *(DEBATSTUK)*
   Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen (pdf)

Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 13 april 2016

10. **Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 (45/2016) & Brief Ambitiedocument Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp** *(DEBATSTUK)*
Voorstel - GREX Waalsprong 2016 (pdf)
Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp (pdf)
Brief aan de raad - Mw. Lucassen bouwplannen Hof van Holland - Warmoes Historische Tuinderij Lent (pdf)

11. **Raadsvoorstel Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen (50/2016)** *DEBATSTUK*
Voorstel - Kadernota risicomanagement weerstandsvermogen en financiële kengetallen (pdf)
Brief aan de raad - Adviesbrief auditcommissie Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen definitief (pdf)

12. **Brief Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem** *(DEBATSTUK)*
Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem (pdf)

13. **Raadsvoorstel Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen (51/2016)** *(STEMSTUK)*
Voorstel - Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties - de aanpassingen (pdf)

14. **Wensen & Bedenkingen Platformnotitie MGR & Raadsvoorstel Platformnotitie MGR (56/2016)** *(STEMSTUK)*
Voorstel - Platformnotitie MGR (pdf)
Bijlage - 20160413 Overzicht wensen en bedenkingen platformnotitie MGR (pdf)
Besluit - 20160511 Brief WenB Platformnotitie MGR (pdf)

15. **Raadsvoorstel Bestemmingsplan Lindenberghaven (47/2016)** *(HAMERSTUK)*
Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven (pdf)

Besluitvorming agendapunten Politieke Avond van 11 mei 2016

16. **Raadsvoorstel Definitieve keuze over de &Pas (67/2016)**
Voorstel - Definitieve keuze over de &pas (pdf)

17. **Raadsvoorstel Atelierbeleid (61/2016)**
Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024 (pdf)

Hamerstukken

18. **Raadsvoorstel Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning (62/2016)**
Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO (pdf)

19. **Raadsvoorstel Wijziging Verordening Winkeltijden Nijmegen (60/2016)**
Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016 (pdf)

20. **Raadsvoorstel Betaald parkeren evenemententerrein (59/2016)**
Voorstel - Betaald parkeren evenemententerrein en wijzigingsverordening verordening parkeerbelastingen (pdf)

21. **Raadsvoorstel Skaeve Huse Noord (54/2016)**
Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie (pdf)

22. **Raadsvoorstel Begrotingswijziging t.b.v. Provinciale subsidie (57/2016)**
Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie (pdf)

23. **Raadsvoorstel Rijkssubsidie 'begeleiden van ex-gedetineerden voor wonen en werken voor 2016'; actualiseren begroting Zorg en Welzijn (55/2016)**
Voorstel - Rijkssubsidie begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken 2016 actualiseren begroting Zorg en Welzijn (pdf)

24. **Raadsvoorstel Straatnaamgeving Biezen-Buurtnamen en thema's straatnaamgeving (63/2016)**
Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving (pdf)

25. **Bekrachtiging geheimhouding tav een bijlage bij de brief Rendementsanalyse Veiligheidshuis (66/2016)**

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis (pdf)

26. Ingekomen stukken

Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1. d.d. 27 februari 2016 van de heer Foole inzake Constateringen en toezeggingen hoorzitting
Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting (pdf)

Brief A1 is reeds afgehandeld door het college

A2. d.d. 24 maart 2016 van de heer Essers inzake Klacht ex artikel 9:1 Awb
Brief aan de raad - Dhr. Essers Klacht ex artikel 9.1 Awb - wijze van agenderen (pdf)

Brief A2 is ter afdoening door de voorzitter van de raad

A3. d.d. 28 maart 2016 van de heer Essers inzake Uitvoering raadsbesluiten
Brief aan de raad - Dhr. Essers Uitvoering raadsbesluiten - Rivierpark - Vervaardigen en aanbrengen naamborden (pdf)

A4. d.d. 31 maart 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Concept Programmabegroting 2017
Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017 (pdf)

A5. d.d. 31 maart 2016 van MARN inzake Begroting 2016, Meerjarenraming 2017-2019
Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019 (pdf)

A6. d.d. 31 maart 2016 van MARN inzake Jaarrekening MARN 2015
Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015 (pdf)

A7. d.d. 4 april 2016 van Park Lingezegen inzake Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019
Brief aan de raad - Park Lingezegen Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019 (pdf)

A8. d.d. 4 april 2016 van de mevrouw H. Schuurs - Posma inzake Indienen klacht betreffende hoogte eigen bijdrage 2015
Brief aan de raad - mw. H. Schuurs - Posma Indienen klacht betreffende hoogte eigen bijdrage 2015 (pdf)

A9. d.d. 13 april 2016 van Stadsregio Arnhem Nijmegen inzake Programmarekening 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie"
Brief aan de raad - Stadsregio Arnhem Nijmegen Programmarekening 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen in liquidatie (pdf)

A10. d.d. 14 april 2016 van MGR inzake Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017
Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017 (pdf)

A11. d.d. 15 april 2016 van de heer De Kool inzake Verdwenen Florabeeld
Brief aan de raad - De Kool Verdwenen Florabeeld (pdf)

A12. d.d. 19 april 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Concept jaarstukken 2015 GGD Gelderland-Zuid
Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept jaarstukken 2015 GGD Gelderland-Zuid (pdf)

A13. d.d. 19 april 2016 van BREED inzake Jaarstukken 2015
Brief aan de raad - BREED Jaarstukken 2015 (pdf)

A14. d.d. 14 april 2016 van MGR inzake Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag MGR 2015
Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag MGR 2015 (pdf)

Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1. d.d. 14 maart 2016 van mevrouw De Cort inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - Mw. De Cort Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

B2. d.d. 15 maart 2016 van FNV inzake Hilckmann/Slachthuis Nijmegen
Brief aan de raad - FNV inzake Hilckmann Slachthuis Nijmegen (pdf)

Brief B2 kon betrokken worden bij de kamerbespreking over het Slachthuis op 30 maart 2016

B3. d.d. 16 maart 2016 van de heer Wille inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - Dhr. Wille Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

B4. d.d. 17 maart 2016 van de heer Essers inzake Brief met kenmerk 16.0001390
Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats (pdf)

B5. d.d. 17 maart 2016 van VNG Gelderland inzake Vacatures VNG bestuur en commissies opengesteld
Brief aan de raad - VNG Gelderland Vacatures VNG bestuur en commissies opengesteld (pdf)

B6. d.d. 21 maart 2016 van mevrouw Rutjes inzake Persoonlijke plannen burgers vanuit burgerperspectief
Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit burgerperspectief (pdf)

B7. d.d. 22 maart 2016 van de heer Boekhorst inzake voordragen kandidaten als fractievolger
Brief aan de raad - Fractie Groenlinks inzake voordracht kandidaten (pdf)

B8. d.d. 22 maart 2016 van Provincie Gelderland inzake Informatie over begroting 2017-2020
Brief aan de raad - Provincie Gelderland informatie over begroting 2017-2020 (pdf)

B9. d.d. 24 maart 2016 van Aqualink inzake Zienswijze op verkeersvrije Waalkade
Brief aan de raad - Aqualink zienswijze op verkeersvrije Waalkade (pdf)

B10. d.d. 29 maart 2016 van Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen inzake Bestuurlijk Overleg Regio Arnhem Nijmegen
Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen (pdf)

B11. d.d. 30 maart 2016 van Zwembad Dukenburg inzake petitie
Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie (pdf)

De petitie is op 30 maart aangeboden aan plaatsvervangend voorzitter

B12. d.d. 25 maart 2016 van VNG e.a. inzake Resultaten vermindering huishoudelijk restafval
Brief aan de raad - VNG e.a. Resultaten vermindering huishoudelijk restafval (pdf)

B13. d.d. 30 maart 2016 van fractie van VVD inzake Verzoek Beëindigen fractievolgerschap
Brief aan de raad - Fractie van VVD Verzoek Beëindigen fractievolgerschap (pdf)

B14. d.d. 30 maart 2016 van fractie van VVD inzake Verzoek benoeming tot fractievolger
Brief aan de raad - Fractie van VVD Verzoek benoeming tot fractievolger (pdf)

B15. d.d. 30 maart 2016 van de heer M.C.W. Bakker inzake Aanvaarding voordracht tot fractievolger
Brief aan de raad - M. Bakker Aanvaarding voordracht tot fractievolger (pdf)

B16. d.d. 1 april 2016 van gemeente Tiel inzake motie Veilig Thuis
Brief aan de raad - Gemeente Tiel motie Veilig Thuis (pdf)

B17. d.d. 1 april 2016 van Breed inzake Kwalitatieve kwartaalrapportage Breed, oktober tot en met december 2015
Brief aan de raad - Breed Kwalitatieve kwartaalrapportage Breed, oktober tot en met december 2015 (pdf)

B18. d.d. 8 april 2016 van de heer/mevrouw Dijk inzake Gezondheid en geluid
Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid (pdf)

B19. d.d. 12 april 2016 van mevrouw Y.A.C. Stabij inzake Omzettingsvergunning; zaaknummer: W.Z16.002651.01
Brief aan de raad - Y. Stabij Omzettingsvergunning zaaknummer W.Z16.002651.01 (pdf)

B20. d.d. 13 april 2016 van gemeente Rheden inzake jaarrekening 2015
Brief aan de raad - Gemeente Rheden jaarrekening 2015 (pdf)

B21. d.d. 14 april 2016 van Regio Arnhem Nijmegen inzake Financiën
Brief aan de raad - Gemeenschappelijk Orgaan - Regio Arnhem Nijmegen Financiën (pdf)

B22. d.d. 14 april 2016 van Milieudefensie inzake Handelsverdragen
Brief aan de raad - Milieudefensie Handelsverdragen (pdf)

B23. d.d. 19 april 2016 van FNV namens medewerkers Hilckman inzake Slachthuis Nijmegen
Brief aan de raad - FNV namens medewerkers Hilckman - Slachthuis Nijmegen (pdf)

B24. d.d. 19 april 2016 van de heer/mevrouw Hendriks inzake Speeltuin niet veilig wijk Wolfskuil
Brief aan de raad - Hendriks Speeltuin niet veilig wijk Wolfskuil (pdf)

Brief B24 is doorgezet naar wijkbeheer

B25. d.d. 19 april 2016 van Werkgroep Spoorkuil Bottendaal en Bewonersorganisatie Bottendaal inzake Spoorkuil Bottendaal te koop - kies voor groene toekomst!
Brief aan de raad - WG Spoorkuil Bottendaal en BWO Bottendaal - Spoorkuil Bottendaal te koop - kies voor groene toekomst (pdf)

B26. d.d. 19 april 2016 van de heer/mevrouw Dijk inzake Meer dan 3000 klachten bij politie houtrook
Brief aan de raad - Dijk meer dan 3000 klachten bij politie houtrook (pdf)

Brief B26 is doorgezet naar wijkbeheer

B27. d.d. 20 april 2016 van de heer Van Munster inzake Melding veel vuil, vraag om meer toezicht
Brief aan de raad - Van Munster Melding veel vuil vraag om meer toezicht (pdf)

Brieven nog in behandeling

Geen brieven

Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

D1. d.d. 22 maart 2016 inzake Rijk van Nijmegen 2025
Brief aan de raad - Rijk van Nijmegen 2025 - sociaale-conomisch onderzoek (pdf)

D2. d.d. 22 maart 2016 inzake Platformnotitie MGR
Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - MGR (pdf)

Brief D2 is besproken tijdens de kamerronde op 13 april 2016

D3. d.d. 22 maart 2016 inzake Verkiezingsborden
Brief aan de raad - Verkiezingsborden (pdf)

Brief D3 is besproken tijdens de Politieke Avond op 16 maart 2016

D4. d.d. 22 maart 2016 inzake Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk - Waaldijk
Brief aan de raad - Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk en Waaldijk (pdf)

D5. d.d. 22 maart 2016 inzake Samenwerking Regional Depot
Brief aan de raad - Samenwerking Regionaal Depot (pdf)

Brief D5 staat samen met D6 geagendeerd tijdens de kamerronde op 11 mei 2016

D6. d.d. 29 maart 2016 inzake Ontwikkeling NYMA-kwartier
Brief aan de raad - Ontwikkeling Nyma-kwartier (pdf)

Brief D6 staat samen met D5 geagendeerd tijdens de kamerronde op 11 mei 2016

D7. d.d. 29 maart 2016 inzake Proces Ontwikkeling Knoop 38
Brief aan de raad - Proces ruimtelijke ontwikkeling Knoop 38 (pdf)

D8. d.d. 29 maart 2016 inzake Stand van zaken zwembad Dukenburg
Brief aan de raad - Stand van zaken zwembad Dukenburg (pdf)

D9. d.d. 29 maart 2016 inzake Werkplan ODRN 2016
Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016 (pdf)

D10. d.d. 29 maart 2016 inzake Effectrapportage sancties
Brief aan de raad - Effectrapportage sancties Participatiewet (pdf)

D11. d.d. 29 maart 2016 inzake Nieuwsbrief Binnenstad
Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen (pdf)

D12. d.d. 29 maart 2016 Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem
Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem (pdf)

Brief D12 is u betrokken bij de kamerbespreking over het Initiatiefvoorstel van D66 op 13 april 2016

D13. d.d. 29 maart 2016 inzake Technische vragen Slachthuis
Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar (pdf)

Brief D13 kon u betrekken bij de besprekingen rondom het Slachthuis op 30 maart en 13 april 2016

D14. d.d. 29 maart 2016 inzake Realisatie zwemwater Lentse Plas
Brief aan de raad - Realisatie zwemwater De Waaijer - Lentse Plas (pdf)

Brief D14 wordt geagendeerd tijdens een volgende Commissie GREX Waalsprong-Waalfront

D15. d.d. 1 april 2016 inzake Nieuwe noodopvanglocatie
Brief aan de raad - Nieuwe noodopvanglocatie asielzoekers vluchtelingen (pdf)

D16. d.d. 5 april 2016 inzake Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023
Brief aan de raad - Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 (pdf)

D17. d.d. 5 april 2016 inzake Milieujaarverslag 2015
Brief aan de raad - Milieujaarverslag 2015 (pdf)

D18. d.d. 5 april 2016 inzake Kleurstelling en aanlichting Waalbrug
Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug (pdf)

D19. d.d. 5 april 2016 inzake Waalbrug wegprofiel
Brief aan de raad - Waalbrug wegprofiel (pdf)

D20. d.d. 5 april 2016 inzake Stand van zaken Giro d'Italia
Brief aan de raad - Stand van zaken Giro d Italia (pdf)

D21. d.d. 5 april 2016 inzake Uitvoering motie "Een zomer vol Waalkadegasten deel 2"
Brief aan de raad - Uitvoering motie Een zomer vol Waalkadegasten deel 2 (pdf)

D22. d.d. 12 april 2016 inzake Benoeming lid adviescommissie JMG
Brief aan de raad - Benoeming lid adviescommissie JMG (pdf)

D23. d.d. 12 april 2016 inzake Reactie op initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie

Brief aan de raad - Reactie initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie (pdf)

Brief D23 is besproken tijdens de Politieke Avond op 13 april 2016

D24. d.d. 12 april 2016 inzake Uitvoering van de aangenomen moties tijdens de politieke avonden van 27 januari en 17 februari
Brief aan de raad - Uitvoering aangenomen moties tijdens PA 27 januari en 17 februari (pdf)

D25. d.d. 12 april 2016 inzake Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject Stadsrekening 2015
Brief aan de raad - Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject Stadsrekening 2015 (pdf)

D26. d.d. 12 april 2016 inzake Bevrijders van Nijmegen
Brief aan de raad - Lijst - Bevrijders van Nijmegen (pdf)

D27. d.d. 12 april 2016 inzake Resultaten starterslening 2015
Brief aan de raad - Voortgang startersleningen (pdf)

D28. d.d. 12 april 2016 inzake Voortgang Wij zijn Nijmegen 2016
Brief aan de raad - Voortgang Wij zijn Nijmegen (pdf)

D29. d.d. 12 april 2016 inzake Intrekken RV 24/2016 Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's straatnaamgeving
Brief aan de raad - Intrekken Raadsvoorstel 24/2016 Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving (pdf)

D30. d.d. 19 april 2016 inzake Rendementsanalyse Veiligheidshuis
Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis (pdf)

D31. d.d. 19 april 2016 inzake Brandbeveiliging kamerbewoning
Brief aan de raad - Brandveiligheid kamerbewoning (pdf)

D32. d.d. 19 april 2016 inzake Quick scan extra (tijdelijke) woningbouw
Brief aan de raad - Quick scan extra tijdelijke woningbouw (pdf)

Brieven van interne organen en adviescommissies

D33. d.d. 21 maart 2016 van de Rekenkamer inzake Jaarverslag 2015
Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015 (pdf)

D34. d.d. 19 april 2016 van de burgemeester inzake Burgerjaarverslag 2015
Brief aan de raad - Burgemeester Burgerjaarverslag 2015 (pdf)

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukken Politieke Avond 25 mei 2016

OVERZICHT VAN NAGEKOMEN INGEKOMEN STUKKEN (ONTVANGEN NA 22 april 2016)

Agendering zal plaatsvinden op 25 mei 2016

A Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1 d.d. 22 april 2016 van Breed inzake Aanbiedingsbrief begroting 2016 - Breed in Liquidatie

A2 d.d. 22 april 2016 van Bijsterhuizen inzake Jaarrekening 2015 met accountantsverklaring, het concept actualisatie beleidsplan Bijsterhuizen en ontwerp meerjarenbegroting 2016 t/m 2023 van de Gemeeschappelijke Regeling Bijsterhuizen

A3 d.d. 25 april 2016 van MARN inzake Eerste wijziging Begroting 2016

A4 d.d. 26 april 2016 van buurtbewoners deel Hengstdalseweg inzake Kamerverhuur Hengstdal

A5 d.d. 26 april 2016 van Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen inzake Concept-begroting 2017

A6 d.d. 28 april 2016 van Stichting Hart voor Hazenkamp inzake Voorwaardelijke verkoop ROC-terrein Vossenlaan 44 aan Woonfront Vossenlaan Nijmegen B.V.

A7 d.d. 31 maart 2016 van ODRN inzake Jaarstukken 2015

A8 d.d. 31 maart 2016 van ODRN inzake Programmabegroting 2017

B Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1 d.d. 21 april 2016 van de heer/mevrouw Dijk inzake Bespaar het milieu: De ja-ja sticker

B2 d.d. 21 april 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Berichtgeven Veilig Thuis

B3 d.d. 25 april 2016 van mevrouw Vriens inzake Hulp gevraagd voor burgers, ziek door de straling van draadloze communicatie

B4 d.d. 26 april 2016 van Actiegroep Holi is geen Houseparty inzake Protestbrief Holi Fusion Festival

B5 d.d. 26 april 2016 van Dorpsbelangen Ressen inzake Verkeersstructuur Nijmegen Noord

B6 d.d. 26 april 2016 van gemeente Krimpen aan den Ijssel inzake Motie over graties ter beschikking stellen VOG's

B7 d.d. 28 april 2016 van GGD Gelderland-Zuid inzake Veilig Thuis Gelderland-Zuid onder verscherpt toezicht

B8 d.d. 28 april 2016 van LSA bewoners inzake Kompas Right to Challenge

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukken Politieke Avond 25 mei 2016

B9 d.d. 30 april 2016 van mevrouw Lucassen inzake Warmoes

B10 d.d. 3 mei 2016 van mevrouw Lau inzake Zelfbouw project statushouders en starters

B11 d.d. 3 mei 2016 van Wijkraad Lent, Het Lentse Draagvlak en Ondernemersvereniging Waalsprong inzake Verkeersstructuur in de Waalsprong besluit van Nijmeegse gemeenteraadsvergadering van 6 juli 2011

B12 d.d. 3 mei 2016 van KNMVD inzake Vestiging dierenklinieken in detailhandel

B13 d.d. 6 mei 2016 van de heer Meijer inzake Hoogte nieuwbouw

B14 d.d. 6 mei 2016 van Wijkraad Lent, Het Lentse Draagvlak en Ondernemersvereniging Waalsprong inzake brief aan gedeputeerde

C Brieven nog in behandeling

Geen brieven

D Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)

D1 d.d. 26 april 2016 inzake Toelichting bijzondere bijstand inrichtingskosten

D2 d.d. 26 april 2016 inzake Sociaal Jaarverslag 2015

D3 d.d. 26 april 2016 inzake Resultaten huurteams 2015

D4 d.d. 26 april 2016 inzake Presentatie Slachthuis

D5 d.d. 26 april 2016 inzake Uitvoering van de aangenomen moties tijdens de politieke avonden van 2, 16 en 30 maart

D6 d.d. 26 april 2016 inzake Kwartaalbericht Waalsprong nr. 10

D7 d.d. 26 april 2016 inzake Startnotitie 'Alle jongeren in beeld en een toekomstperspectief'

D8 d.d. 10 mei 2016 inzake Jaarbrief bijstandsontwikkeling 2015

D9 d.d. 10 mei 2016 inzake Innovatiebarometer 2016

D10 d.d. 10 mei 2016 inzake Motie Laat de Waal niet in het water vallen

D11 d.d. 10 mei 2016 inzake Stand van zaken thuiszitters en passend onderwijs

Bijlage - Nagekomen ingekomen stukken Politieke Avond 25 mei 2016

D12	d.d. 10 mei 2016 inzake Terugblik noodopvang Heumensoord
D13	d.d. 10 mei 2016 inzake Voortgang klantenparticipatie P-wet
D14	d.d. 10 mei 2016 inzake Mantelzorgurgentie
	Brieven van interne organen en adviescommissies
D15	d.d. 9 mei 2016 van de Rekenkamer inzake Vooronderzoek inzicht in 1 budgettaire houdbaarheid evenementen

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Besluitenlijst

van de besluitronde van de Politieke Avond
van de Raad van de gemeente Nijmegen
op woensdag **30 maart 2016** om **21:30 uur**
in het stadhuis.

Afwezig: J. Rotink (CDA)
M. Foolen (SP)
M. van Hunnik (SP)
M. van Nijnatten (PvdA)

Omnummer: 3

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

1. Opening en mededelingen

- Mevrouw Rotink (CDA) is afwezig
- Mevrouw Foolen (SP) is afwezig
- De heer Van Hunnik (SP) is afwezig
- De heer Van Nijnatten (PvdA) is afwezig

.

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

Via de vergadermappen van de raadsapplicatie zijn de volgende stukken verspreid:

- Overzicht van nagekomen ingekomen stukken

Verzoek tot agenderingen:

- De fracties van VVD en Stadspartij DNF hebben verzocht brief A2 van Stichting Hartslag voor Nederland inzake Nijmegen “de Hartveiligste Stad van Nederland” te agenderen in een volgende kamerronde

Orde van de vergadering:

- Het voorstel is om agendapunt 15 inzake Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015-1 (Rozenbuurt) vast te stellen na agendapunt 10 inzake ‘Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015’ aangezien agendapunten 9 en 10 vóór het hamerstuk bestemmingsplan Rozenbuurt dienen te worden vastgesteld.
- Aan de agenda is agendapunt 8a inzake Raadsvoorstel Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fractie van GroenLinks toegevoegd.

De volgende punten zijn niet in de raadskamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen:
3, 4, 14 t/m 17

3. Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergaderingen van 16 maart 2016
4. Vaststelling notulen van de vergadering van 2 maart 2016
14. Raadsvoorstel Straatnaamgeving historische namen voor paden op het voormalige landgoed De Duckenburg (42/2016)
15. Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015-1 (Rozenbuurt) (33/2016)
16. Ingekomen stukken
17. Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding Slachthuis (53/2016)

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Voorstellen aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

3. **Vaststelling besluitenlijst van de openbare vergadering van 16 maart 2016**

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

4. **Vaststelling notulen van de vergadering van 2 maart 2016**

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

5. Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers van 30 maart 2016

BEHANDELADVIEZEN POLITIEKE AVOND 30 maart 2016	
Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 (45/2016) en Ambitiedocument Hof van Holland - Broodkorf - Woenderskamp	**Doorschuifstuk kamerronde 13 april 2016**
Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg – 13 (Meijhorst 60-10) (41/2016)	**HAMERSTUK 30 maart 2016**
Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk) (46/2016)	**STEMSTUK/ DEBATSTUK 13 april 2016**
Slachthuis	**Doorschuifstuk besloten kamerronde 13 april 2016**

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

6. Vaststellen van punten waarover geen spreektijd is aangevraagd

Voor de punten 3, 4, 12, 14 en 16 t/m 17 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

7. Vragen van raadsleden aan het college

- **Er zijn geen vragen**

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

8. Raadsvoorstel Benoeming de heer R. Maessen tot fractievolger op voordracht van de D66 (49/2016)

Raadsvoorstel d.d. 30 maart 2016
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van de D66
- De heer R. Maessen

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Voorstel aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

8a **Raadsvoorstel Benoeming van mevrouw De Cort en de heer Wille tot fractievolgers op voordracht van GroenLinks (52/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 30 maart 2016
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van GroenLinks
- Mevrouw De Cort
- De heer Wille

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Voorstel aanvaard

9. Raadsvoorstel Projectafwijkingsbesluit Nijmegen Oud West – 17 (Woonappartementen Fenikshof) (26/2016)

Raadsvoorstel d.d. 16 februari 2016
1. Vast te stellen de gegeven beoordeling van de ingekomen zienswijzen op het ontwerp-projectafwijkingsbesluit Nijmegen Oud West - 17 (Woonappartementen Fenikshof);
2. Definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven t.b.v. het projectafwijkingsbesluit Nijmegen Oud West - 17 (Woonappartementen Fenikshof).

Motie PvdA: "Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners"
1ste indiener: G. Schellekens

De Raad van de Gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 30 maart 2016,

Constaterende dat,
- Alle bestemmingsplannen 1x in de 10 jaar moeten worden geactualiseerd, en er nog vele actualisaties van bestemmingsplannen volgen.
- Daarnaast tussentijds bestemmingsplannen worden herzien.
- Bewoners graag mee willen denken aan de actualisatie en dit als kans zien om hun verbeteringen aan de wijk toe te passen.
- Het blijkt dat nu bewoners verrast worden door veranderingen in het geactualiseerde bestemmingsplan, aangaande hun persoonlijke perceel, of directe woonomgeving.

Overwegende dat,
- Het doorlopen proces van het actualisatiebestemmingsplan Oud West door relatief veel bewoners als onprettig is ervaren.
- Bewoners vooraf een kans moeten krijgen om mee te denken over de actualisatie van het bestemmingsplan.
- Bewoners op de hoogte gebracht moeten worden als er bestemmingswijzigingen voorgesteld worden in het bestemmingsplan voor hun wijk/buurt/perceel.
- Wij een stad willen zijn waar bewoners idealiter geen advocaat nodig hebben om met de gemeente te communiceren en de huidige situatie dit klaarblijkelijk oproept.
- Bij de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 het bestemmingsplanproces (omgevingsplan) opnieuw tegen het licht wordt gehouden. Dan krijgt ook burgerparticipatie een nog belangrijker rol.

Roept het college op om vanaf de eerstvolgende actualisatie van een bestemmingsplan:

1. alle bewoners en bedrijven in het plangebied een algemene brief te sturen aankondiging staat van de actualisatie en waarin burgers en bedrijven worden uitgenodigd om waarin een (schriftelijk) hun visie kenbaar te maken.
2. alle bewoners, eigenaren en bedrijven op wiens perceel sprake is van een voorgenomen wijziging van de bestemming hierover via een brief persoonlijk te informeren. Dit vooraf aan de bezwaar en beroepsprocedure.
3. met de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 een uitgewerkte visie omtrent

burgerparticipatie op te stellen.

Voor 32 SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, VSP, Liberaal Nijmegen
Tegen 3 VVD

Motie aanvaard

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Voorstel unaniem aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

10. Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015 (19/2016)

Raadsvoorstel d.d. 16 februari 2016
1. Het bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015 gewijzigd vast te stellen overeenkomstig de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het bestand NL.IMRO.0268.BPa3000-VG01 met bijbehorende bestanden.
2. De zienswijzennota ontwerp bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015 vast te stellen.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wet ruimtelijke ordening.

Motie D66: "Waar geslepen wordt, vallen spaanders
1ste indiener: K. Lamers

De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 30 maart 2016,

Overwegende dat:
- De Nijmeegse Slijperij in het projectafwijkingsbesluit behouden blijft;
- Het afwijkingsbesluit bebouwing binnen de bijbehorende hindercirkels mogelijk
  maakt;
- In de antwoorden op de zienswijzen het College van B&W lijkt te constateren dat dit aansluit bij het huidig gebruik van de Slijperij;
- Deze invulling op dit moment evenwel niet verwerkt in het bestemmingsplan;
- Het getuigt van goed bestuur om eigenaar duidelijkheid te geven over de gewenste toekomstige bestemming van deze plek;

Roept het College van Burgemeester en Wethouders op:
- Om op korte termijn met de eigenaar van de grond van de Nijmeegse Slijperij in gesprek te gaan en een keuze te maken over de toekomst van dit stuk Nijmegen;
- Hierover voor de zomer aan de gemeenteraad per brief te rapporteren.

Motie unaniem aanvaard

De heer Van Elferen (D66) heeft zich onthouden van stemming bij dit raadsvoorstel.

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Voorstel unaniem aanvaard

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

15. **Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015-1 (Rozenbuurt) (33/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 23 februari 2016
1. Het bestemmingsplan 'Nijmegen Oud West 2015 – 1 (Rozenbuurt)' vast te stellen conform de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0268.BPa3001- VG01.gml met bijbehorende bestanden.
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wet ruimtelijke ordening.

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

11. Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 (45/2016)

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1) De GREX Waalsprong vast te stellen.
2) Het vormen van een aanvullende voorziening ten laste van de Saldireserve voor de planexploitatie Waalsprong voor 14,9 miljoen.
3) Het risicoprofiel voor de planexploitatie Waalsprong te bepalen op € 55,5 miljoen, exclusief de dempingsfactor van 10%..

Het voorstel wordt doorgeschoven naar de kamerronde op 13 april 2016

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

12. **Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg – 13 (Meijhorst 60-61) (41/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 8 maart 2016
1. Vast te stellen de gegeven beoordeling van de ingekomen zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan Nijmegen Dukenburg – 13 (Meijhorst 60-10);
2. Het bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg - 13 (Meijhorst 60-10) gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het bestand NL.IMRO.0268.BP4013-VG01 met bijbehorende bestanden;
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wet ruimtelijke ordening.

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

13. **Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk) (46/2016)**

Bruls Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1. De Algemene Plaatselijke Verordening te wijzigen conform bijgevoegd raadsbesluit;
2. De gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening 26 weken na de bekendmaking ervan in werking te laten treden.

Het voorstel wordt geagendeerd als stemstuk/debatstuk tijdens de Politieke Avond op 13 april 2016

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

14. **Raadsvoorstel Straatnaamgeving historische namen voor paden op het voormalige landgoed De Duckenburg (42/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 8 maart 2016
1. Volgens bijgaande tekening met nummer 496171 versie 1 aan het ingekleurde pad, openbare ruimte van het type 'weg', in de wijk Aldenhof, in de woonplaats Nijmegen, de naam **Schlingemannpad** te geven.
2. Volgens bijgaande tekening met nummer 496171 versie 1 aan het ingekleurde pad, openbare ruimte van het type 'weg', in de wijken Aldenhof en Meijhorst, in de woonplaats Nijmegen, de naam **Snouckaert van Schauburgpad** te geven.
3. Volgens bijgaande tekening met nummer 496171 versie 1 aan het ingekleurde pad, openbare ruimte van het type 'weg', in de wijk Meijhorst, in de woonplaats Nijmegen, de naam **Zegerspad** te geven.
4. De straatnaamborden behorend bij de in beslispunt 1 t/m 3 genoemde paden van onderschriften te voorzien.

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

16. Ingekomen stukken

A Brieven ter afdoening door het college van B&W (tenzij anders vermeld)

A1 d.d. 30 januari 2016 van de heer Knuiman inzake misbruik door vertrouwenspersoon integriteitsschendingen

Brief A1 reeds in behandeling bij het college van B&W

A2 d.d. 16 maart 2016 van Stichting Hartslag voor Nederland inzake Nijmegen "de Hartveiligste Stad van Nederland"

Brief A2 wordt geagendeerd tijdens een kamerronde op een latere Politieke Avond

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

B Brieven ter kennisgeving aan te nemen

B1 d.d. 27 februari 2016 van de heer Van Munster inzake Toevoeging ophef lijn 7 Lindenholt-Nijmegen

Brief B1 betreft een toevoeging op brief A4 van de Politieke Avond op 2 maart 2016

B2 d.d. 1 maart 2016 van Kamerbreed Nijmegen inzake WOB verzoek en uw reactie op kenmerk OD60.A16.000005

B3 d.d. 2 maart 2016 van Wijkraad Lent inzake Verkeersstructuur in de Waalsprong

Brief B3 kunt u betrekken bij de bespreking over dit onderwerp tijdens de Politieke Avond op 30 maart 2016

B4 d.d. 3 maart 2016 van mevrouw Zelders inzake Pand Daalseweg 279

B5 d.d. 6 maart 2016 van mevrouw Eggenhuizen en de heer Kuipers inzake Grootschalige Bomenkap Lankforst

B6 d.d. 8 maart 2016 van de heer Kortenray inzake Werkgroep woonwagenbewoners Ackerbroekweg

B7 d.d. 11 maart 2016 van de heer Bruin inzake Sierra leone en NL politiek

B8 d.d. 14 maart 2016 van Stichting Lent 800 inzake Heropening Tunneltje bij Lent

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016
B9	d.d. 14 maart 2016 van Regionaal Archief Nijmegen inzake Jaarverslag 2015
B10	d.d. 16 maart 2016 van fractie D66 inzake Benoeming fractievolger
B11	d.d. 16 maart 2016 van de heer Maessen inzake aanvaarding voordracht tot fractievolger
	Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016 **Conform besloten**
C	**Brieven nog in behandeling**
	Geen brieven
D	**Brieven van het college van B&W ter kennisname (tenzij anders vermeld)**
D1	d.d. 8 maart 2016 inzake Subsidieverlening W4 en MEE 2016
D2	d.d. 8 maart 2016 inzake Uitvoering motie Stichting Zomerhoofdstad Nijmegen
D3	d.d. 8 maart 2016 inzake Stand van zaken &pas
	Brief D3 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 30 maart 2016
D4	d.d. 8 maart 2016 inzake Tweede voortgangsaudit Veilig Thuis Gelderland-Zuid, brief DB aan AB GGD Gelderland-Zuid
	Brief D4 kon u betrekken bij de kamerbespreking op de Politieke Avond op 16 maart 2016
D5	d.d. 8 maart 2016 inzake Informatie over brief aan staatssecretaris van veiligheid en justitie over noodopvang Heumensoord
D6	d.d. 9 maart 2016 inzake Stand van zaken wegenstructuur Waalsprong
	Brief D6 wordt besproken tijdens de Politieke Avond op 30 maart 2016
D7	d.d. 15 maart 2016 inzake Aanstelling nieuwe gemeentesecretaris
D8	d.d. 15 maart 2016 inzake Digitale zienswijze tegen ruimtelijke plannen

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016
D9	d.d. 15 maart 2016 inzake Aanpassing busroute Frankrijkstraat
D10	d.d. 15 maart 2016 inzake Informatieprotocol MGR
	Brief D10 staat geagendeerd in de kamerronde op 30 maart 2016
D11	d.d. 15 maart 2016 inzake Voortgangsrapportage vastgoed De Waaijer/Waaijenstein
D12	d.d. 15 maart 2016 inzake Ambitiedocument Hof Van Holland-Broodkorf-Woenderskamp
	Brief D12 staat geagendeed in de Commissie GREX Waalsprong-Waalfront op 30 maart 2016
	Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016 **Conform besloten**
	Brieven van interne organen en adviescommissies
	Geen brieven

Raadsbesluitenlijst van 30 maart 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

17. Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding Slachthuis (53/2016)

Raadsvoorstel d.d. 29 maart 2016
1. Met betrekking tot het aan uw Raad aangeboden, als geheim gemarkeerde delen (weggelakte passages) van de brief en bijlagen inzake de beantwoording van technische vragen inzake het Slachthuis van het College d.d. 29 maart 2016 met registratienummer D161056880 op grond van art. 25 derde lid Gemeentewet in verband met artikel 10, 2e lid, onder b en g van de Wet openbaarheid van bestuur de door het College van B&W 29 maart 2016 opgelegde geheimhouding te bekrachtigen.

Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016
Conform besloten

De voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De raadsgriffier,

drs. M.A.H. Heffels

Raadsnotulen van 16 maart 2016

Verslag van de
OPENBARE BESLUITRONDE POLITIEKE AVOND
van de
gemeenteraad van Nijmegen
d.d. 16 maart 2016

***Aanwezig zijn**:*

de leden: dhr. B.K. van Berkel, dhr. P.H.J. Boekhorst, dhr. M.T. Buck, mw. C.M.H Daemen, dhr. J.V.J. van Deurzen, mw. I.M. van Dijk, dhr. P.A. Eigenhuijsen, dhr. T.F.A. van Elferen, mw. M. Foolen, dhr. B.G. Friesen, mw. W. Grutters, dhr. R. El Hafi, dhr. Hillen, dhr. J.W.H. van Hooft, dhr. P. Huliselan, dhr. M.J.I. Hulskorte, dhr. M. van Hunnik, dhr. J.L.J. Janssen, dhr. R.A.A. Jetten, dhr. R.A.P. Klein Hemmink, mw. M.F. Kossen, mw. C.B.M. Lamers, dhr. P. van Megen, mw. P.J. Molenaar, dhr. M.J.M. van Nijnatten, dhr. C. van Norel, dhr. P.R. Oomen, mw. A.B. Ranshuijsen, dhr. J.F. Reinhoudt, mw. G.M.M. Schellekens. dhr. A. Selman, dhr. M.A.L. Sweep, dhr. N.P. Vergunst, mw. G. Visser, mw. E.M. Westerveld en dhr. R.S. Zwart

Voorzitter: dhr. H.M.F. Bruls

Griffier: mw. M. Heffels

Wethouder: dhr. L.C.M. Frings, dhr. H.B.W. van Hees, mw. R.D. Helmer-Englebert, dhr. T. Tankir, mevrouw H. Tiemens en dhr. B.J.H.M. Velthuis

Bericht van verhindering van: mw. R.M.G. Brouwer, mw. J.M. Rotink, dhr. S. Vat

Notulist: dhr. J.P.P.A. Wijnen

---

1. Opening en mededelingen

De ***voorzitter***: De vergadering van de raad is geopend (21.30 uur).
Ik kan drie afwezigen melden, namelijk mevrouw Brouwer, mevrouw Rotink en de heer Vat. Zijn er verder nog afmeldingen? Dat is niet het geval.

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

De ***voorzitter***: U hebt via de vergadermappen van de raadsapplicatie het volgende stuk gezien:
- Het overzicht van de nagekomen ingekomen stukken.

De fractie van de Stadspartij DNF heeft verzocht brief D8 inzake Plan van aanpak Joris Ivensplein te agenderen tijdens een volgende kamerronde.

Wat de orde van de vergadering betreft, het volgende.
- De fractie van SP heeft verzocht een extra onderwerp toe te voegen aan de agenda met als onderwerp ‘Nijmegen verdient een beter Breed’ en de fractie is voornemens daarbij een motie buiten de orde in te dienen. Ik stel voor dit onderwerp te behandelen als agendapunt 8a.

- De fractie van GroenLinks heeft verzocht een extra onderwerp toe te voegen aan de agenda met als onderwerp 'Laat De Waal niet in het water vallen' en is voornemens daarbij een motie buiten de orde in te dienen. Ik stel voor dit onderwerp te behandelen als agendapunt 8b.
- Ten aanzien van agendapunt 10 Raadsvoorstel 'Voortgangsrapportage Grote Projecten' stel ik voor dit agendapunt in openbaarheid te bespreken.

Ik wil daar nu een uitspraak over hebben, want ik ben er niet gelukkig mee als we dat tijdens de behandeling moeten doen. Als we dat besluiten, betekent het dat we dit in openbaarheid kunnen bespreken. De heer Van Elferen.

Dhr. ***Van Elferen***: Voorzitter, u zegt het enigszins waarschuwend. Ik wil het heel graag in openbaarheid bespreken. Ik weet natuurlijk niet hoe het debat zich ontwikkelt, dus zal ik geen uitspraken doen over dingen die geheim zijn, dat is absoluut niet mijn voornemen. Als ik er daarentegen vragen over krijg, kan alles natuurlijk nog anders verlopen.

De ***voorzitter***: Dan kunt u zeggen dat u er niet op kunt antwoorden. Ik help u op dat moment wel met dat antwoord. Dat komt helemaal goed. De heer Jetten over hetzelfde?

Dhr. ***Jetten***: Misschien heb ik het zojuist gemist bij de moties buiten de orde, maar er is ook een motie buiten de orde die ondertekend is door D66 en de SP met betrekking tot verkiezingsborden voor het referendum.

De ***voorzitter***: Volgens mij wordt dit een debatstuk dat ik nog zal aankondigen, namelijk het raadsvoorstel Onttrekking middelen aan het gemeentefonds voor de organisatie van het referendum. Dat is in de kamerronde aangegeven.

- Aan de agenda zijn toegevoegd: agendapunt 21 inzake Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding Slachthuis, agendapunt 22 inzake Raadsvoorstel Partiële geheimhouding documenten Slachthuis en agendapunt 23 inzake Raadsvoorstel Bekrachtiging geheimhouding nadere informatie over grex Waalsprong en de risico's gekoppeld aan de uitvoering aan de grex. Dat zijn drie agendapunten onder geheimhouding.

Kunt u met deze voorstellen instemmen? Dat is het geval.

Gezien het aantal debatstukken werken we vanavond met spreektijd. Er wordt met spreektijd gewerkt vanaf agendapunt 8a.
Stemt u hiermee in? Dat is het geval.

De volgende punten zijn niet in de raadskamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen: 3, 4 en 15 tot en met 23.
Stemt u daarmee in? Dat is het geval.

5. Besluitvorming behandeladviezen van de raadskamers op 16 maart 2016

De ***voorzitter***:
- Raadsvoorstel Onttrekking middelen aan het gemeentefonds voor de organisatie van het referendum van 6 april 2016: dat is een debatstuk op 16 maart.
- Raadsvoorstel Nijmegen aanpak verhoogde instroom vluchtelingen 2016-2017: dat is een debatstuk op 16 maart.
- Raadsvoorstel Begrotingswijziging Veilig Thuis 2016: dat is een hamerstuk op 16 maart.
- Raadsvoorstel De Bastei: dat is een stemstuk op 16 maart.
- Brief Beëindiging bedrijfsactiviteiten Slachthuis en Beantwoording artikel 39-vragen over stoppen van vleesverwerker Hilckmann en Slachthuis: dat is een doorschuifstuk naar de kamerronde op 30 maart.

Bent u het eens met alle adviezen? Dat is het geval.

6. Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is

De ***voorzitter***: Over de punten 3, 4, 13 en 15 tot en met 23 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

7. Vragen van raadsleden aan het college

De ***voorzitter***: Er zijn geen vragen ingediend.

8. Raadsvoorstel Benoeming de heer Eigenhuijsen (Liberaal Nijmegen) als lid van de raadscommissie Grondexploitatie Waalsprong

De ***voorzitter***: Ik kan me niet voorstellen dat u hierover stemming wenst. Dan feliciteer ik de heer Eigenhuijsen met deze benoeming.
(Applaus.)

8a. Motie buiten de orde: SP – Nijmegen verdient een beter Breed

De ***voorzitter***: Deze motie is aangekondigd door de SP. Eerst nog even mevrouw Grutters.

Mw. ***Grutters***: Excuseer mijn interruptie, maar u ging zo snel. We hebben gevraagd of brief D8 Plan van aanpak Joris Ivensplein geagendeerd mag worden in de raadskamer. Misschien hebt u dat al gezegd? Iedereen hier zegt: ja, hij heeft het gezegd.

De ***voorzitter***: Ja, dat is gezegd.

Mw. ***Grutters***.: Dan was ik er even niet bij. Dank u wel.

De ***voorzitter***: Zo is het.
Ik geef het woord aan de heer Sweep want hij heeft verzocht om dit punt toe te voegen.

Dhr. ***Sweep***: De SP gaat samen met GroenLinks en de VSP een motie indienen: Nijmegen verdient een beter Breed. De gemeente Nijmegen geeft grote sommen geld aan Breed. Mijn partij is de laatste om te zeggen dat daar geld vanaf zou moeten – absoluut niet – maar het moet wel zo goed mogelijk besteed worden, laat dat ook helder zijn. Begin 2015 zijn er bij ons vrij veel klachten binnengekomen bij de hulpdienst die we hebben.

De ***voorzitter***: Meneer Sweep, het ligt niet aan u, maar ik moet u even laten stoppen want ik zie geen spreektijd meelopen.

Dhr. ***Sweep***: Het lijkt me wel dat dit niet van mijn spreektijd afgaat.

De ***voorzitter***: Nee.

Dhr. ***Sweep***: Ik ken u.

De ***voorzitter***: We moeten even stoppen. Dit lag niet aan mij, maar dat lag aan het schermpje; dat moet u weten.

Dhr. ***Sweep***: Het lag ook niet aan mij.

De ***voorzitter***: Nee, daarom krijgt u die vijf seconden. Ga snel verder.

Dhr. ***Sweep***: Oké. Ik ben dan wel van mijn apropos en dat is natuurlijk wel lastig, maar goed. Er kwamen dus veel klachten binnen bij ons, bij de hulpdienst en bij mij persoonlijk als raadslid die deze portefeuille onder zich heeft. Wij hebben besloten een meldpunt in te stellen. Op dat meldpunt is een aantal klachten binnengekomen, meer dan honderd, en een aantal klachten had zelfs nog meer klachten in zich. We hebben daarover een rapport gemaakt dat we hebben afgesloten met heel veel aanbevelingen. In de kamerronde hebben we daarover van gedachten gewisseld met andere fracties en dat heeft geleid tot de motie 'Nijmegen verdient een beter Breed'. Samen met GroenLinks en de VSP hebben we dat prettig kunnen uitonderhandelen en we willen de motie in stemming brengen.
Dat was het; dank u wel.

Motie: **Nijmegen verdient een beter Breed**
1ste indiener: M. Sweep (SP)
De gemeenteraad van Nijmegen, op 16 maart 2016 in vergadering bijeen,
overwegende dat:
- er bij de sociale werkplaats Breed, inmiddels onderdeel van het regionale Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, sprake lijkt te zijn van een aanzienlijke onvrede onder de WSW-geïndiceerde werknemers aldaar;
- deze onvrede mede af te leiden valt uit het grote aantal klachten dat de SP, bij zowel haar hulpdienst als op het door de SP ingestelde meldpunt bereikt heeft;
- alle raadsleden hier kennis van hebben kunnen nemen aan de hand het door de SP uitgebrachte rapport: "Breed uitgemeten";
- deze klachten vanzelfsprekend subjectief zijn, maar wel een aardig inkijkje geven in de ervaringen en de problemen van veel Breed-medewerkers met en op hun werk;
- een aantal van die problemen op te lossen zijn door invulling te geven aan de aanbevelingen zoals verwoord aan het eind van het rapport: "Breed uitgemeten".

Constaterende dat:
- ook de nieuwe directeur van Breed zich voor een deel herkende in het door de SP in haar rapport "Breed uitgemeten" geschetste beeld van de problemen bij Breed;
- dit er mede toe geleid heeft dat er inzake een aantal van de aanbevelingen reeds invulling gegeven wordt of gaat worden;
- een van de aanbevelingen waar invulling aan gegeven gaat worden het instellen van een aparte OR voor de WSW-geïndiceerde betreft;
- de WSW situatie voor de, huidig geïndiceerde en bij Breed werkzame werknemers, nog vele jaren in stand zal blijven;
- de WSW-geïndiceerden veelal een kwetsbare groep mensen is, die extra zorg en aandacht verdient;
- de gemeente Nijmegen ten behoeve van deze mensen grote sommen subsidie aan Breed verstrekt;
- Breed zowel feitelijk als in formele zin op zal gaan in de gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, en deze overgang het perfecte moment is om een aantal verbeteringen te bewerkstelligen.

Verzoekt het college om:
1. Serieus werk te maken van de aanbevelingen zoals geformuleerd in het rapport "Breed uitgemeten" en de nieuw op te richten OR voor de WSW-geïndiceerden, bij het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen, conform Wet op de Ondernemingsraden bij de uitwerking van de aanbevelingen te betrekken.
2. De gemeenteraad over de vorderingen via de reguliere kwartaalrapportages Breed/Werkbedrijf Rijk van Nijmegen in een afzonderlijk herkenbare paragraaf te rapporteren.
3. Uiterlijk eind 2016 bij wijze van nulmeting een onafhankelijk tevredenheidsonderzoek onder de WSW-geïndiceerden te houden, waarbij ook de nieuw op te richten OR voor WSW-geïndiceerden conform WOR betrokken wordt, met aandacht voor:
   a. De groep die beschut werk doet bij Breed en de totale WSW-populatie.

b. Het primaire doel van de reorganisatie om 85% van de SW-medewerkers naar passend werk in een zo regulier mogelijke werkomgeving te begeleiden. En welke verandering of verbetering de medewerkers daardoor nu ervaren.
c. Hoe de medewerkers ervaren dat zij nu meer in de maatschappij staan dan voor de reorganisatie.

4. De raad over de uitkomsten van het onderzoek in een afzonderlijk herkenbare paragraaf via de reguliere kwartaalrapportages Breed/Werkbedrijf Rijk van Nijmegen te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

BIJLAGE: aanbevelingen rapport 'Breed uitgemeten'

SANCTIEBELEID

- De commissie die sancties uitdeelt, moet niet alleen met interne personen worden gevuld. Regels in het kader van het sanctiebeleid worden als te streng ervaren. Aanbeveling: draagvlak vergroten of de regels wijzigen.
- Mensen te allen tijde het recht geven zich te laten vergezellen door een secondant naar keuze. Dus ook een eventuele collega.
- Het heeft er alle schijn van dat het onderlinge klikken wordt gepromoot, zelfs verplicht gesteld. Een klikcultuur verziekt de onderlinge sfeer. Maak daarom een einde aan het promoten van de klikcultuur tussen collega's onderling.

DETACHERINGEN

- Detacheringen vanuit sociaal plan goed en zo breed en begrijpelijk mogelijk uitleggen en onder alle SW-ers verspreiden.
- Mensen toestemming geven zich te laten vergezellen door een secondant naar keuze bij het doorlopen van het Dariuztraject.
- Alsnog de mogelijkheid bieden om over de Dariuz-uitkomst een second opinion of beroepsgang aan te gaan, en deze mogelijkheid ook breed onder de medewerkers verspreiden.
- Het scheiden van medewerkers die potentie hebben om gedetacheerd te worden van de medewerkers die deze niet hebben gebeurt op een wijze die mensen als zeer onaangenaam ervaren. De medewerkers met potentie worden, na de uitslag van Dariuz, vrijwel onmiddellijk van hun werkplek gehaald om, zoals men het zelf noemt, opgehokt te worden. Dit terwijl er vaak helemaal nog geen uitzicht is op spoedige detachering. Stop met het ophokken en laat te detacheren medewerkers op hun plaats tot er daadwerkelijk ander werk is.
- Indien mensen zelf met nieuwe perspectieven komen, moet dat gestimuleerd en gehonoreerd worden in plaats van tegengewerkt.

ARBOBELEID

- Draag zorg voor een normale klimaatvoorziening. Dat mensen met ambulances opgehaald worden met warm weer is onacceptabel
- Draag zorg voor een goede brandveiligheid.
- Er komen klachten binnen over de veiligheid rondom machines. De veiligheid op de werkvloer moet te allen tijde gegarandeerd worden.
- Draag zorg voor een fair ziekteverzuim protocol waarin rechten en plichten goed en duidelijk omschreven staan.
- Gezien het grote aantal klachten bevelen wij aan om als BREED de kosten van een second opinion en de loondoorbetaling gedurende de wachttijd op de uitslag van die second opinion voor eigen rekening te nemen.
- Garandeer voor alle medewerkers op verzoek direct toegang tot de bedrijfsarts.
- Stem de omgang met de WSW-werknemer beter af op de indicatie van de betrokken medewerker.
- Bij ziekteverzuimbegeleiding niet alleen repressief handelen, maar constructief en met oprechte interesse voor de medewerker.

TOT SLOT

- Geef de WSW'er een eigen geluid. In de praktijk blijkt dat de deelname van de SW'ers in één OR met andere werknemers voor de WSW-medewerkers niet tot het gewenste resultaat leidt.
- Stap af van de verplichting om 85% van de WSW'ers buiten BREED te detacheren. Draag er zorg voor dat er oprecht gekeken gaat worden naar de mogelijkheden van de mensen, en dat er niet slechts uitgegaan wordt van op afstand bedachte cijfermatige criteria.

De ***voorzitter***: Ik dank u. Zijn er andere woordmeldingen bij dit agendapunt? Mevrouw Ranshuijsen, GroenLinks.

Mw. ***Ranshuijsen***: Dank u wel, voorzitter. Natuurlijk sluiten wij ons helemaal aan bij het punt van de SP om deze aanbevelingen in ieder geval serieus te onderzoeken; het is altijd goed om naar aanbevelingen te kijken. We hebben een mooi nieuw werkbedrijf, we hebben een nieuwe directeur en we hebben een zo goed als afgeronde reorganisatie van Breed. Het lijkt ons een mooi moment voor een nulmeting en nu door middel van een uitgebreid tevredenheidsonderzoek te bekijken hoe mensen die hele reorganisatie hebben ervaren en wat er nu echt gaat gebeuren bij het primaire doel waarom we die reorganisatie zijn ingestoken en daarin ongeveer 11 miljoen euro hebben geïnvesteerd. Dat gebeurde namelijk om die mensen naar beter passend werk te begeleiden en zo veel mogelijk naar een reguliere baan, juist om meer bij te dragen aan het kunnen participeren. Dat vinden wij heel belangrijk en daarom dienen ook wij deze motie in om bij het tevredenheidsonderzoek gedegen naar die vragen te kijken. Dat kun je natuurlijk over een aantal jaren goed gebruiken om te bekijken hoe ver we dan gevorderd zijn.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u. Zijn er nog overige woordmeldingen naar aanleiding van deze ingediende motie? Dat is het geval. De heer Van Megen, D66.

Dhr. ***Van Megen***: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn erg blij dat de SP dit onderwerp op de agenda heeft gezet. Wat wij wel graag zouden willen zien, is een wat breder verhaal oftewel dat er echt een breed tevredenheidsonderzoek gedaan wordt en niet alleen onder de mensen die zich bij de SP gemeld hebben. Dan kunnen we een goed beeld krijgen van hoe de situatie is, zodat we beter kunnen besluiten over welke stappen we verder willen zetten. Vandaar dat ik wil verzoeken om de motie gescheiden in stemming te brengen en daarbij punt 1 en punt 2 gezamenlijk en punt 3 en punt 4 gezamenlijk te behandelen.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: We zullen zo meteen vragen of dat wordt toegestaan. Ik kijk nog even rond of er nog andere woordmeldingen zijn. Dan kijk ik naar de indieners. Bent u bereid om de beslispunten van het voorstel in tweeën te knippen en zo in stemming te brengen? Dat is het geval en dat gaan we zo dus doen. Ik kijk dan nog even naar wethouder Tankir voor een korte reactie.

Wethouder ***Tankir***: Voorzitter, ik zal het kort houden. We hebben dit in de kamerronde uitvoerig besproken. Ik heb toen aangegeven dat we al gestart zijn met die aanbevelingen, ook naar aanleiding van de signalen die bij mij binnenkwamen. We zijn daarmee dus goed op weg. Vandaar dat we deze aanbevelingen over kunnen nemen.
Als het gaat over het tevredenheidsonderzoek onder de medewerkers, waar het hier over gaat, dan gaan we dat in de gehele breedte van de sociale werkplaats doen en niet alleen maar bij de mensen die op de een of andere manier hun beklag hebben gedaan. Dat geldt voor de gehele organisatie.

De ***voorzitter***: Dat gezegd zijnde, stel ik voor dat we naar de stemming overgaan. De stemming is nodig, want anders zou het gescheiden in stemming brengen geen functie hebben, lijkt mij. Het is mogelijk dat iedereen vervolgens toch unaniem stemt.

Dhr. ***Selman***: Voorzitter, ik wil doorgeven dat ik me zal onthouden van stemmen.

De ***voorzitter***: De heer Selman wil zich onthouden van stemming; prima. Geldt dat nog voor anderen? Zijn er nog stemverklaringen? Dat is niet het geval.
Ik stel voor dat we het eerst over de punten 1 en 2 van de motie stemmen. De motie ‘Nijmegen verdient een beter Breed’ en dan zijn de beslispunten 1 en 2 het eerst in stemming. Uw stemmen graag.
Met 23 stemmen voor en 12 stemmen tegen zijn die beslispunten aangenomen.
We gaan nu stemmen over de beslispunten 3 en 4 van de motie ‘Nijmegen verdient een beter Breed’. Uw stemmen graag.

Met 34 stemmen voor en 1 stem tegen zijn die beslispunten ook aanvaard.
Dank u wel.

8b. Motie buiten de orde: GroenLinks – Laat de Waal niet in het water vallen

De ***voorzitter***: Deze motie is ingediend door de GroenLinks-fractie. Mevrouw Westerveld zal een toelichting verzorgen. Aan u het woord.

Mw. ***Westerveld***: Dank u wel, voorzitter. De motie mag alvast rondgedeeld worden. Het is bepaald niet voor het eerst dat we in dit huis over watersport praten. Jaren geleden heeft de raad al de wens geuit om watersport op de Spiegelwaal mogelijk te maken. Na al die jaren van gesprekken met watersportorganisaties, de universiteit en Rijkswaterstaat had dit natuurlijk ook al lang geregeld moeten zijn. Op 28 maart vindt de feestelijke opening van de Spiegelwaal plaats maar nu al zien we dat mensen staan te popelen om te recreëren in dat gebied. Dat zagen we bijvoorbeeld aan de mooie foto in De Gelderlander van de eerste badgast. Het past ook bij de ambitie om Nijmegen neer te zetten als zomerhoofdstad. Ook de 170 leden van Roeivereniging De Waal – 170 leden is echt veel voor een vereniging die nog niet het water op kan – willen heel graag aan de slag. Natuurlijk beseffen wij dat er altijd onverwachte problemen kunnen opduiken waardoor plannen niet uitgevoerd kunnen worden. In dit geval wachten wij als raad echter al heel lang en weten we nog steeds niet wat er nu precies wel en niet is toegestaan in dat gebied. Even voor de volledigheid: we hebben al diverse pogingen gedaan om dat helder te krijgen. Er zijn bijvoorbeeld mondeling en schriftelijk vragen gesteld aan het college. We hebben ook Rijkswaterstaat uitgenodigd om eens aan ons te vertellen wat nu precies zijn bevoegdheden zijn, maar de reactie was dat men alleen met het college wilde praten. Gelukkig doen wij dat ook en daarom dienen wij een motie in die we samen hebben geschreven met D66 en die mede wordt ingediend door bijna alle andere partijen in deze raad. In deze motie vragen wij het college om Rijkswaterstaat het signaal te geven dat watersport voorrang dient te krijgen en om de raad op de hoogte te stellen van de afspraken die precies zijn gemaakt met Rijkswaterstaat. Ook vragen wij medewerking voor het plan van Roeivereniging De Waal om zo snel mogelijk een tijdelijke roeiaccommodatie neer te kunnen zetten bij De Stelt. Ik besef heel goed dat het vrij ongebruikelijk is om dit op deze manier in de raad te doen, ook omdat de Roeivereniging De Waal bij de ambtenaren aan tafel zit. Omdat dit echter een slepende zaak dreigt te worden en er herhaaldelijk pogingen zijn gedaan om het wel via de gangbare manieren te regelen, menen wij dat het nu tijd is voor een raadsuitspraak. Het college kan het wat ons betreft ook zien als steun in de rug richting Rijkswaterstaat. Wij hebben namelijk allemaal hetzelfde belang: dat we die mooie Spiegelwaal snel gaan gebruiken voor recreatie.

Motie: **Laat de Waal niet in het water vallen**
1ste indiener: L. Westerveld (GroenLinks)
De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 16 maart,
constaterende dat:
- op 28 maart de feestelijke opening van de Spiegelwaal is;
- de Spiegelwaal bij uitstek geschikt is voor mens- en wind aangedreven watersport;
- 2016 door Rijkswaterstaat is aangemerkt als 'proefjaar';
- van de Oosterhoutse waarden een rijk natuurgebied wordt gecreëerd.

Overwegende dat:
- watersport in de Spiegelwaal bijdraagt aan een gezond sport- en beweegklimaat en gestimuleerd zou moeten worden door de gemeente;
- het wenselijk is het natuurgebied bij de Oosterhoutse waarden zo min mogelijk te belasten;
- georganiseerde watersport op basis van mens- en windkracht minder overlast, schade aan de natuur en geluidshinder veroorzaakt en daarom de voorkeur geniet boven gemotoriseerde recreatie;
- roeivereniging De Waal staat te popelen om gebruik te maken van de nevengeul, maar onduidelijke regelgeving in de weg staat;
- het plan van RV De Waal om tijdelijk een botenwagen met stellingen en een hekwerk te plaatsen bij De Stelt uitstekend past bij de visie om 2016 als proefjaar te zien;

- er veel onduidelijkheid bestaat ten aanzien van de rol en de bevoegdheden van Rijkswaterstaat;
- Rijkswaterstaat uitnodigingen van de Nijmeegse raad om toelichting te geven op hun taken en bevoegdheden structureel afslaat.

Verzoekt het college om:

1. Rijkswaterstaat het signaal te geven dat de prioriteit in de Spiegelwaal ligt bij door mens- en windkracht aangedreven watersport;
2. de Nijmeegse raad schriftelijk op de hoogte te brengen van de afspraken tussen gemeente en Rijkswaterstaat;
3. in bestemmingsplannen en gemeentelijk beleid voorrang te geven aan georganiseerde watersport;
4. tijdelijk bestemmen mogelijk te maken en te faciliteren zodat RV De Waal kan roeien voordat het bastion volledig gereed is;
5. zo snel mogelijk, maar in ieder geval binnen acht weken duidelijkheid te geven ten aanzien van het plan vergunning tijdelijke objectplaatsing bij De Stelt dat door RV De Waal is ingediend bij de gemeente en zowel de roeivereniging als de raad hierover te informeren.

De ***voorzitter***: Overige reacties. De heer Van Elferen, D66.

Dhr. ***Van Elferen***: Dank u wel, voorzitter. Ik wil mevrouw Westerveld juist prijzen om deze recalcitrante motie. Het college weet sinds maart 2012, toen wij een motie indienden, hoezeer deze raad hecht aan watersport in de nevengeul. We horen heel veel verhalen dat het allemaal heel lastig is, allemaal operatie ‘paarse krokodil’. RV De Waal wil gewoon met Pasen de plomp in. We zeggen dus nu tegen het college: regel dat.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Van Norel, SP.

Dhr. ***Van Norel***: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Westerveld had het niet mooier kunnen vertellen en daar sluiten we ons dus gaarne bij aan, in het bijzonder om de roeivereniging zo snel mogelijk uitsluitsel te kunnen geven. We weten hoe het voelt. Wij roeien ook wel eens vaker tegen de stroom in. Het is dus best goed om daar wat duidelijkheid over te krijgen. We zullen de motie ondersteunen.

De ***voorzitter***: Overige woordmeldingen? De heer Van Deurzen, VSP.

Dhr. ***Van Deurzen***: Voorzitter, dank u wel. Wij vinden het een heel sympathieke motie die hier is ingediend, maar wij gaan daar niet in mee omdat we vinden dat we Rijkswaterstaat niet onder druk moeten zetten, zeker niet gezien de onderhandelingen die er al lopen met Rijkswaterstaat. We hebben gehoord dat dit niet bepaald stroef gaat, ook op andere punten. Vandaar dat we niet mee zullen gaan met de motie.

De ***voorzitter***: Dank u wel. De heer Klein Hemmink, Gewoon Nijmegen.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel, voorzitter. Op zich is het heel sympathiek, maar ik moet wel zeggen dat we in dit geval – de invulling van de Spiegelwaal – altijd hebben gezegd: laten we eerst het plan eens duidelijk maken. Een aantal jaren geleden kwam de vraag: mag die andere roeivereniging daar de boel inrichten? We hebben toen ook gezegd: wacht nu even en zorg er eerst voor dat die plannen goed gemaakt worden. Ik vind hetzelfde in dit verhaal. Ik vind het sympathiek, maar ik twijfel eraan om daar eventueel positief op te reageren omdat het een soort precedentwerking kan hebben en ik denk dat dit niet goed is. Ik denk dat de plannen met Rijkswaterstaat in totaliteit goed uitgewerkt moeten worden en daarin kan dan de plek van een roeivereniging komen. Ik ben bang dat, als we dit nu doen, we hiermee een precedent gaan scheppen in de ontwikkeling en de invulling van het gehele Waalgebied daar.

De ***voorzitter***: Dank u wel. De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Er is een groot aantal redenen dat ik uitzie naar het komend paasfeest, maar de opening van de Spiegelwaal is wel de meest voor de hand liggende reden. Daarmee geven we als gemeente aan dat we een nieuwe fase ingaan, namelijk Nijmegen omarmt de Waal. In

plaats van tegen het water gaan we samen met het water leven in deze stad. Dat roepen we al jaren en dat willen we ook uitdragen. Het zou werkelijk bizar zijn als het dus betekent dat we dit gaan doen, maar dan niet in het water en zonder water. Dan omarmen we de Waal dus nog steeds niet. We hebben dan wel een mooi eiland, dat moeten we wel toegeven. Daarom ben ik het ook helemaal eens met de geste van mevrouw Westerveld. We moeten ons blijven inspannen om daar watersport mogelijk te maken.

De ***voorzitter***: De heer Huliselan, VVD.

Dhr. ***Huliselan***: Voorzitter, dank u wel. Gezien de hoeveelheid partijen die de motie ondersteund hebben, is het een breed gedragen wens – volgens mij al jarenlang – van deze raad. Volgens mij is het al de derde of vierde motie om ervoor te zorgen dat we watersport gaan creëren in die nevengeul. Ik ben eigenlijk teleurgesteld, want uw voorganger – de heer Van der Meer – heeft destijds gezegd: het is een waterdicht contract; we hebben alles uitonderhandeld met Rijkswaterstaat en met de gemeente. Volgens mij is dit echter al de derde motie nadat het contract werd vastgesteld. Dat zegt misschien iets over hoe wij contracten maken in dit huis, gezien de hele discussie. Kortom, mijn fractie steunde de vorige moties om watersport mogelijk te maken in de nevengeul en steunt deze motie ook. Het zou eigenlijk overbodig moeten zijn, maar helaas moeten we dit signaal toch afgeven met elkaar.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Mevrouw Grutters, Stadspartij DNF.

Mw. ***Grutters***: Dank u wel, voorzitter. We krijgen straks het mooie kroonjaar; we hebben straks die opening. Die kansen moet je benutten, daar moet je meteen gebruik van maken. Er moet reuring zijn en dat moeten we meteen doen. Die kansen moeten we pakken. Ik leg thuis ook geen zwembad aan in de tuin en zeg dan vervolgens: ik ga plannen maken, ik ga hem niet gebruiken. Het is een kwestie van doen. Dus college: doe uw best.

De ***voorzitter***: Zijn er nog overige woordmeldingen? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord voor een reactie aan wethouder Velthuis.

Wethouder ***Velthuis***: Dank u wel, voorzitter. Er wordt wel eens gezegd: onder druk wordt alles vloeibaar. Volgens mij is dat een terechte uitspraak. Een andere uitspraak is dat het goed is als alle neuzen dezelfde richting uitwijzen. Ook dat vind ik een wijze uitspraak. Ik ben me er zeer wel van bewust wat de wensen zijn van de raad. Ik heb daar in het verleden mondeling én schriftelijk op gereageerd, maar ik besef ook dat de tijd nu toch wel echt dringt. Ik kan u dus mededelen dat de gesprekken nu echt in een vergevorderd stadium zijn. U kunt dan zeggen: nog altijd gesprekken? Dat is inderdaad zo, we zijn in goed overleg. Alle partijen zijn zich op dit moment ervan bewust wat we met ons allen willen. Dat is, denk ik, ook wel noodzakelijk om uiteindelijk tot een goed resultaat te komen. Ik wil opmerken dat ik de punten die u in de motie aankaart, kan overnemen. Het lijkt me ook dat het de wind in de rug bevordert door u als raad zo uit te spreken. Ik zou echter wel willen opmerken dat wij ook nog rekening ermee dienen te houden dat, als je een vergunning aanvraagt, daaraan een termijn vastzit. Ik wil u voorstellen – dan zou ik iets van de motie willen afwijken, maar u geeft zelf een termijn aan – dat ik binnen acht weken schriftelijk naar u terugkom om melding te maken van alle vorderingen en afspraken die we dan hebben gemaakt.

De ***voorzitter***: Ik kijk even naar de raad na deze korte en bondige reactie. De heer Van Deurzen heeft zijn vinger al opgestoken en die geef ik dan meteen maar het woord.

Dhr. ***Van Deurzen***: Dank u wel, voorzitter. Gehoord hebbende de uitspraken van de wethouder en de voorwaarden die hij stelt, kunnen we – als we met die voorwaarden mee kunnen gaan in de motie – alsnog ons fiat geven aan deze motie.

De ***voorzitter***: Zijn er nog overige woordmeldingen? Mevrouw Westerveld.

Mw. ***Westerveld***: Ik heb de indruk dat wat de wethouder zegt, ook zo in de motie staat. Volgens mij hoeft de tekst niet aangepast te worden, toch?

De ***voorzitter***: Dat hoeft bij moties sowieso niet per se, want het gaat om de duiding van de motie. Dat is het verschil met een amendement, maar dat terzijde. Ik bekijk of er nog andere woordmeldingen zijn. Dat is niet het geval. Dan kunnen we net zo goed gaan stemmen. Ik heb de indruk dat iedereen ermee kan instemmen, gegeven de woordmelding die de heer Van Deurzen zojuist ten beste gaf. Toch niet? Kunnen we er wel mee instemmen? Wil iemand een stemming? Nee. Dan is de motie vastgesteld.
Dank u wel.

9. Raadsvoorstel Vaststellen BVO Doelgroepenvervoer

De ***voorzitter***: Wie kan ik hierover het woord geven? De heer Boekhorst, GroenLinks.

Dhr. ***Boekhorst***: Voorzitter, dank u wel. Bij de fractie van GroenLinks is grote steun voor het traject waar het college mee bezig is om het doelgroepenvervoer voor tienduizend mensen in onze regio goed te organiseren. Volgens mij is dat een gevoel dat heel breed in deze raad leeft. Iedereen vindt dat we dit als Nijmegen goed organiseren in de regio. Er is echter een belangrijk aandachtspunt dat wat minder goed gaat. Het voorstel is om als bestuur van de negentien gemeenten straks in beslotenheid te gaan vergaderen. We hebben met elkaar gedeeld – ook de wethouder heeft dat aangegeven – dat het beter zou zijn als we dat in het openbaar gaan doen. Daarom heb ik een motie gemaakt waarin de raad het college oproept dat maar eens duidelijk over te brengen naar die achttien andere gemeenten waarmee we afspraken maken, want het gaat om veel geld en veel mensen en daar hoort een openbare vergadering bij.

Motie: **Van achterkamer naar openbaarheid**
1ste indiener: P. Boekhorst (GroenLinks)
De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 17 maart 2016,
constaterende dat:

- er in onze regio zo'n 10.000 mensen aangewezen zijn op doelgroepenvervoer zoals leerlingen naar het bijzonder onderwijs, ouderen naar de dagbesteding en Wmo-cliënten;
- Nijmegen dit `doelgroepenvervoer' samen met 18 regiogemeenten organiseert en daarbij gekozen is voor een gemeenschappelijke regeling (een bedrijfsvoering organisatie);
- hiervoor afspraken zijn gemaakt over de wijze van besluitvorming, taken en bevoegdheden van gemeenten;
- in artikel 10 lid 1 van de BVO wordt gesteld dat "De vergaderingen van het bestuur met gesloten deuren worden gehouden, voor zover het bestuur niet anders heeft bepaald.";
- besluiten over doelgroepenvervoer voorheen werden genomen door het bestuur van de Stadsregio en deze besluiten altijd openbaar waren.

Spreekt uit dat:

- besluitvorming in achterkamertjes niet transparant en daarom niet wenselijk is;
- artikel 10 lid 1 van de BVO daarom gewijzigd zou moeten worden in de volgende tekst: "De vergaderingen van het bestuur worden in openbaarheid gehouden, voor zover het bestuur niet anders heeft bepaald."

Roept het college op
Bovenstaande wens van de gemeenteraad van Nijmegen over te brengen aan de andere 18 gemeenten en zich maximaal in te spannen om bovenstaande tekstwijziging van artikel 10 lid 1 zo spoedig mogelijk door te voeren in de BVO.
En gaat over tot de orde van dag.

De ***voorzitter***: Zijn er overige woordmeldingen? De heer Van Norel, SP.

Dhr. ***Van Norel***: Dank u wel, voorzitter. Wij ondersteunen deze motie omdat de vorige keer in de kamerronde uitgebreid erover is gesproken dat het raadsvoorstel op zich akkoord is, maar dat het met name gaat over – dat staat volgens mij ook in de motie – het woord 'achterkamertjes'. Daar houden we niet zo van, dus alles gewoon in de openbaarheid. Wij ondersteunen deze actie en de motie om dat over te laten brengen door onze wethouder.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Van Nijnatten.

Dhr. ***Van Nijnatten***: Dank u wel, voorzitter. Ook de fractie van de PvdA heeft de motie mee ingediend en ondersteunt dit voorstel van harte, juist om de raad dicht bij het democratisch proces te houden en alles openbaar en zo min mogelijk in beslotenheid te doen, ook al zal de techniek hier iets anders van vinden. Als de techniek andere uitspraken doet, dan zijn we nog steeds mensen die dit willen aanpassen en willen veranderen.

De ***voorzitter***: Ik kijk of er nog andere woordmeldingen zijn. Dat is niet het geval. Dan kijk ik naar wethouder Tiemens.

Wethouder ***Tiemens***: Dank u wel, voorzitter. Zoals in de kamerbehandeling al is gewisseld, vind ik het een prima voorstel om aan de vergadering voor te stellen in openbaarheid te vergaderen. Ik moet u echter ook meegeven dat mocht de vergadering daartoe besluiten – daar heb ik dus mijn collega's in het bestuur bij nodig – het dan toch niet uitgesloten is dat er met enige regelmaat toch in beslotenheid wordt vergaderd omdat het een uitvoeringsorganisatie is en die gaat per definitie ook over concrete zaken, financiële zaken en contracten. Ik zal het inbrengen in de vergadering.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Dit gezegd zijnde, kan ik mij voorstellen dat er geen tweede ronde nodig is. Is er iemand die nog stemming wenst? Anders constateer ik dat ook hiervoor unanimiteit is. Dat is het geval, lijkt mij. Dat geldt voor én de motie én het raadsvoorstel. U merkte de pauze, meneer Van Deurzen, die ik heel oplettend liet. Beide voorstellen zijn aangenomen.
Dank u wel.

10. Raadsvoorstel Voortgangsrapportage Grote Projecten 2016

De ***voorzitter***: Wie mag ik daarover als eerste het woord geven? De heer Zwart, PvdA.

Dhr. ***Zwart***: Dank u wel, voorzitter. Enkele weken geleden hebben wij gevraagd om dit voorstel aan te houden omdat we wat moeite hadden met de beslispunten. Dat gold vooral voor de actualiteit van de gegevens die ons werden voorgelegd, met name beslispunt 6 over de nieuwe grex Waalsprong en beslispunt 13 over het risicoprofiel. Ik moet echter het college onmiddellijk een compliment geven, want nog voordat mijn motie feitelijk is ingediend, wordt die al grotendeels uitgevoerd. Gisteren is namelijk door het college een nieuwe grex Waalsprong aan de raad gezonden naar aanleiding van de actualisatie van Hof van Holland. Het is dus heel goed dat er zo proactief op gereageerd wordt. Desondanks wil ik deze motie toch graag indienen, samen met de fractie van D66. Het gaat met name om de wens dat wij een actueel en een reëel risicoprofiel willen zien van alle grote projecten. Dat is de wens in deze motie. Dat is van groot belang omdat je niet kunt zeggen dat we de grex Waalsprong vaststellen terwijl we weten dat er allerlei grote risico's zijn. Dan zouden we het vaststellen terwijl er bijvoorbeeld nog geen besluiten zijn genomen.
Over Hof van Holland hebben we gisteren gehoord dat er maar liefst negenhonderd woningen minder gerealiseerd kunnen worden. Dat levert een lagere opbrengst op van 37 miljoen euro. Dat zijn natuurlijk heel grote getallen die je niet zomaar kunt negeren.
De conclusie van mijn fractie is dat in de grex Waalsprong – die we straks gaan vaststellen – nog steeds flink wat planoptimisme zit en daar moeten we voor oppassen. Bij Hof van Holland is dat er nu min of meer uitgehaald, maar er zit ook met name rond bedrijventerrein De Grift veel planoptimisme. Daar is een opbrengstverwachting van meer dan 50 miljoen euro. Er is een reactieve aanwijzing van de Provincie en die zegt dat daar voorlopig niet gebouwd mag worden. Nu zit het in het risicoprofiel

als 0 euro. Dat kwalificeert mijn fractie als planoptimisme. De oproep van mijn fractie aan het college is om in de actualisatie van dit soort risico's deze gegevens mee te nemen, want het zijn te grote risico's om te negeren. In algemene zin roept de motie dus op om voortdurend tot een actueel en reëel risicoprofiel te komen zoals gisteren gebeurd is met het besluit van het college. De oproep is om dat voortdurend te doen zodra er iets wijzigt. Daarom dien ik deze motie in, maar ik weet niet of ik de motie al had ingediend. Daar wil ik het op dit moment bij laten.

Motie: **Actueel en reëel risicoprofiel**
1ste indiener: R.S. Zwart (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 16 maart 2016,
overwegende dat:
- de gemeente Nijmegen door haar grondpositie aanzienlijke risico's loopt;
- de gemeenteraad t.b.v. haar sturing en control een goed en actueel inzicht nodig heeft in de bestaande risico's;
- in het VGP 2016 t.a.v. het Waalfront nog gewerkt wordt met een risicoprofiel uit 2013;
- in het VGP 2016 het risico rond de opbrengstverwachting van bedrijventerrein De Grift (GREX Waalsprong) niet in het risicoprofiel is meegenomen;
- in de GREX Waalsprong 2016 de actuele inzichten over opbrengstverwachtingen rond Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf nog niet zijn meegenomen.

Roept het college op:
1. In de toekomst bij het VGP, de Stadsrekening en de Begroting de Raad telkens een actueel en volledig inzicht te geven in de gekwantificeerde risico's.
2. Bij de Jaarrekening 2015 (april 2016) in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een geactualiseerd beeld te geven van de risico's, waarbij ook de hierboven genoemde projecten zijn betrokken.
3. Een actuele GREX Waalsprong op te stellen waarin de actuele ontwikkelingen rond De Grift (in lijn met de herijking van het Regionaal Plan Bedrijventerreinen/Werklocaties), Ressen en Hof van Holland (conform het 'Tussendocument fase 2 Hof van Holland' uit juni 2015) zijn verwerkt.

Toelichting
Het risicoprofiel dat de gemeente opstelt is gebaseerd op een lijst van gekwantificeerde risico's. Het is voor de gemeenteraad van belang de aard en de omvang van deze risico's te kennen, om zo ook het verloop van de risico's door de tijd te kunnen volgen. De aanwezige informatie kan desnoods vertrouwelijk aan de Raad worden verstrekt.

De ***voorzitter***: De motie is al ingediend en rondgedeeld. Dank u wel. De heer Van Hooft, SP.

Dhr. ***Van Hooft***: Dank u wel. We hebben hierover al uitgebreid gesproken in de kamer. Punt 1 en punt 2 kunnen wij van harte ondersteunen. Met het derde punt hebben we wat meer problemen. Met name De Grift is al vijf jaar opgeschoven vanwege de aanwijzing van de Provincie en dat risico is dus verdisconteerd. Wij beschouwen De Grift als dé toplocatie van Nijmegen, de beste locatie van Nijmegen waar we straks een normaal bedrijventerrein kunnen ontwikkelen. Dat neemt niet weg dat er op dit moment wel overprogrammering is …

Dhr. ***Van Elferen***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Van Elferen.

Dhr. ***Van Elferen***: Dank u wel. Hoe groot acht u de kans dat De Grift misschien toch niet lukt? Tussen 0% en 10%.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik zou zeggen 0%.

Dhr. ***Van Elferen***: U weet zeker dat daar 50 miljoen euro verdiend gaat worden.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik denk dat we dat gehele bedrijventerrein op termijn vol krijgen omdat het ook ruimtelijk-technisch gezien op een heel goede locatie ligt. Daar staat echter wel iets anders tegenover, namelijk de overprogrammering van bedrijventerreinen in de regio in het algemeen. Daar wordt nu over gesproken en er wordt met andere gemeenten gesproken over de werklocaties. Dat betekent wellicht dat wij elders op al goedgekeurde bedrijventerreinen dingen moeten afboeken. We kunnen dan De Grift daartegenover inzetten als nieuwe toplocatie terwijl we andere mindere courante locaties hebben waar we op moeten afboeken. Het lijkt me dan ook het meest voor de hand liggend om na de herijking van het Regionaal Plan Bedrijventerreinen/Werklocaties, op dat moment te bepalen wat wij kwijt gaan raken en hoe groot die risico's zijn. In die zin zou ik ook aan de heer Zwart willen vragen om dat meer in die trant te formuleren of misschien het beslispunt te schrappen. Als het college de toezegging kan doen dat wij na de vaststelling van de werklocaties een herijking krijgen van de risico's, dan is het probleem ook opgelost.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter, mag ik daar misschien meteen op reageren?

De ***voorzitter***: Ja, als u dat compact kunt doen.

Dhr. ***Zwart***: In de actuele versie van de motie is juist dat punt opgenomen in lijn met de herijking van het Regionaal Plan Bedrijventerreinen/Werklocaties. In die zin ondersteunt dat volledig uw verhaal.

Dhr. ***Van Hooft***: Er lopen twee data door elkaar: de jaarrekening en de herijking Regionaal Plan Bedrijventerreinen/Werklocaties. Dan zou het hele jaarrekeningverhaal eraf moeten. Als het college die toezegging kan doen, kunt u het schrappen en dan is het ook geregeld.

Dhr. ***Zwart***: De bedoeling is om het actueel en reëel te houden. De jaarrekening mag wat mij betreft hier wel weg, maar het gaat er vooral om dat het actueel is. De jaarrekening is het moment waarop het totale plaatje in beeld wordt gebracht en dat moet dan actueel zijn.

De ***voorzitter***: Oké, het college gaat daar zo meteen op in. Dank u wel, meneer Van Hooft. Ik geef het woord aan de heer Friesen, GroenLinks.

Dhr. ***Friesen***: Dank u wel, voorzitter. Ook wij hebben rondom dat thema dezelfde vragen en we zijn ook benieuwd naar het antwoord van het college. De eerste twee punten in uw motie steunen wij en wat betreft het derde punt wachten we even af.
Ik wil het ook hebben over de ambities in de woningbouw, want ook daarin hebben wij een ambitieuze doelstelling neergelegd. Het gaat weer goed met de woningbouw; er wordt weer flink gebouwd. Op de Handelskade en in de Waalsprong wordt flink gebouwd. Toch waren de doelstellingen daar hoger dan we nu realiseren. Wij vinden ook dat dit realiseerbaar is. We merken dat, hoewel het VGP een duidelijk verhaal is, er te weinig ambities en te weinig instrumenten worden aangedragen om daar een versnelling te realiseren. Daarom willen wij een motie indienen om het college op te roepen om financiële instrumenten te onderzoeken en te bekijken, die het mogelijk maken om die versnelling wel te realiseren. Omdat wij niet de beroerdste zijn, hebben we alvast drie instrumenten voor u benoemd. Die staan overigens niet in de motie, maar die geef ik u zo mee. Dat betreft de voorvangconstructie waar we ook in de kamerbehandeling over gesproken hebben om een financieringsversnelling te realiseren; de IBW-lening bedoeld om de eigen bouw voor starters te financieren en te versnellen en een restschuldlening die is bedoeld om de doorstroming in de woningmarkt te stimuleren. Dus u ziet, er zijn voldoende instrumenten die wij in Nijmegen niet hanteren maar die elders wel met veel succes worden gehanteerd. Ik zou dus graag de wethouder willen vragen om te onderzoeken wat hierin de kansen voor Nijmegen zijn.

Motie: **En de Waalsprong demarreert**
1ste indiener: B. Friesen (GroenLinks)
De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 16 maart 2016,
constaterende dat
- In het coalitieakkoord een versnelling van de woningbouw is afgesproken ten opzichte van de beoogde 600 woningen per jaar in de Waalsprong vanaf 2016.

- In de Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP) 400 woningen zijn gepland in 2016, en pas in 2018 een afzet van meer dan 600 woningen wordt verwacht.
- De afgelopen jaren de realisatie van de totale woningproductie steeds onder de prognose heeft gelegen.
- Deze vertragingen grotendeels de oorzaak zijn van het slechte exploitatieresultaat en de hoge benodigde risicoreservering.
- In Nijmegen er nauwelijks/geen zichtbare maatregelen of regelingen worden getroffen om de woningbouw te versnellen.
- Er in het VGP 2015 deze maatregelen ook niet zijn aangekondigd.
- Er een versnelling van de woningbouw mogelijk is als projecten eerder gestart kunnen worden, of er meer ruimte is experimenteel te bouwen.
- De bouwstart van projecten vooral belemmerd wordt door de financieringsrisico's voor bouwers.
- Hierdoor bouwrijpe grond nutteloos en lang rentedragend ligt te wachten.

Overwegende dat

- Een versnelling van bouwprojecten mogelijk is door financieringsbelemmeringen weg te nemen en door andere vormen van bouwontwikkeling te stimuleren (zoals woongroepen, tiny houses etc.).
- In het kader van de financiering onderzocht moet worden welke financiële instrumenten beschikbaar zijn (w.o. de 'voorvangconstructie', Ibb starterslening, restschuldlening,...) en op welke wijze deze ingezet kunnen worden.
- Daarbij in beeld gebracht moet worden wat de financiële consequenties zijn van mogelijke constructies (inclusief de gevolgen voor het risico en de risicoreservering).
- Er veel haast geboden is om de versnelling in 2016 mogelijk te maken.

Verzoekt het college

1. Te onderzoeken financiële instrumenten ter versnelling van de woningbouw er zijn en in Nijmegen toegepast kunnen worden (w.o. in ieder geval de voorvangconstructie), wat hiervan de te verwachten versnelling is, en wat hiervan de financiële effecten zijn.
2. Hiermee in april met een voorstel naar de raad te komen.

De ***voorzitter***: Dank u wel. De heer van Elferen, D66.

Dhr. ***Van Elferen***: Dank u wel, voorzitter. Vanaf 2010 is deze raad bezig geweest om zich af te vragen hoe het eigenlijk zo ver heeft kunnen komen dat we de grondverliezen die we in de Waalsprong hadden, niet hebben ontdekt. We gingen in allerlei commissies en clubs met elkaar bekijken hoe we nu meer in control kunnen raken als raad. Er is toen een aantal instrumenten ingesteld – overleg en noem het allemaal maar op – om als raad te kunnen meesturen op wat er gebeurt in deze stad.
Vanavond is dus zo'n moment, zeg ik tegen mijn collega's. Vanavond is zo'n moment dat we met elkaar vaststellen wat het risicoprofiel is. Vanavond is het zo'n moment dat we met elkaar een grex vaststellen. Vanavond is het zo'n moment dat we een VGP vaststellen. Een ding stond centraal. Het is niet de wethouder die er iets aan kan doen dat de woningbouw op een bepaald moment niet opschiet. Het is niet de schuld van de wethouder dat er een overprogrammering van bedrijventerreinen is. De wethouder is degene die ons stukken voorlegt waarin volgens mijn fractie een veel te positief beeld wordt geschetst. Ik wil dus twee dingen naar voren halen. Allereerst de risiconota waarin ik heel veel dingen terug zie komen die ik op dit moment totaal onvoldoende belicht vind. De heer Zwart noemde al een aantal maar ik noem De Grift en hoe we überhaupt tegen bedrijventerreinen aankijken. Je kunt niet zeggen dat je sowieso nog 50 miljoen euro denkt te verwachten bij De Grift Noord. Dat kun je niet met droge ogen zeggen. Er is zojuist een reactieve aanwijzing gelegd op precies dat terrein. Om dan te zeggen dat je sowieso 50 miljoen euro ophaalt, is uiteindelijk de stad voor de gek houden. Net zo goed geldt dat voor hoe we omgaan met …

Dhr. ***Van Hooft***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Van Hooft voor een interruptie.

Dhr. ***Van Hooft***: Meneer Van Elferen, u maakt een kleine vergissing. Het is namelijk zo dat de tijd altijd dat soort gaten vult op goede locaties en dit is een goede locatie. Ik kende hier ooit een project-

medewerker die het had over de Brabantse Poort. De SP was er in die tijd heel kritisch over en zei: het kost allemaal bakken met geld en het levert niets op. Hij zei toen: wacht maar; geef het maar de tijd. Uiteindelijk is het inderdaad positief afgesloten. Als je het maar genoeg tijd geeft en als de rente niet te hoog is, want dat laatste is natuurlijk wel een probleem.

Dhr. ***Van Elferen***: Ik heb geen vraag gehoord. Zoals u weet, is D66 een stuk realistischer in dit soort dingen dan de SP. Daarom hebben we in de vorige coalitieperiode ook ontzettend veel verlies moeten afboeken op veel te rooskleurige scenario's die de SP voor de Waalsprong had gemaakt.
Dan even over hoe we omgaan met risico's en de saldireserve. Voor het eerst – ook daarover wil ik mijn collega's echt even allemaal oproepen om zich dat te realiseren – gaan we toekomstige positieve resultaten meenemen in onze risico's. Voor het eerst gaan wij zeggen: die 11 miljoen euro op Bijsterhuizen komt er sowieso wel – à la de heer Van Hooft – dus laten we daar nu vast rekening mee houden. Dat is een trendbreuk met hoe wij tegen risico's aankijken. Ik wil mijn college-raadsleden allen oproepen – alle 39 en niet alleen de specialistische woordvoerders: weet dat, als u vanavond hiermee instemt, we een nieuw beleid inzetten op het gebied van hoe we met risico's omgaan. Ik weet niet of u dat wilt. Ik denk dat u niet allemaal lang genoeg hebt nagedacht om zeker te weten dat we op die manier met risico's om moeten gaan.
Wat de motie van de heer Zwart betreft.

Dhr. ***Zwart***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Een kleine interruptie. Volgens mij is waar u voor waarschuwt een voornemen. Daar gaan we als raad pas later over besluiten.

Dhr. ***Van Elferen***: Ik zal de heer Zwart op dat moment graag aan het voornemen herinneren. Ik wil iedereen alsnog oproepen om dat voornemen niet te hebben.
De motie van de heer Zwart omarm ik van harte, dat begrijpt u gezien mijn woorden. Ik denk dat wij nog veel vaker moeten durven praten over de inhoud van grexen, geactualiseerde grexen en de actuele risico's en dat we op die manier met onze risico's moeten omgaan. Wat er vanavond namelijk dreigt vastgesteld te worden, is een te positief beeld van de financiële situatie van onze stad.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen bij dit thema? Dat is het geval. De heer Hillen, Stadspartij DNF.

Dhr. ***Hillen***: Dank u wel, voorzitter. Bij de grote projecten denk ik allereerst aan de Waalsprong. Ik ben dan ook heel blij dat onze collega's van GroenLinks daarover een mooie motie hebben gemaakt om te demarreren en vooral het instrumentarium te vergroten voor die versnelling. Mijn fractie denkt ook aan erfpacht als een mogelijkheid om in ieder geval met elkaar nog eens verder door te akkeren over de lijn die Gewoon Nijmegen de vorige keer met haar verhaal heeft ingebracht in het debat. We willen dus graag dat het college dat verhaal ook meeneemt.
Als het gaat over de motie van de PvdA, denk ik dat we ons, na de nadere duiding die de heer Zwart heeft gegeven, daar helemaal bij kunnen aansluiten. Het college is nu nog heel erg duidelijk bezig om helderheid te krijgen over het regionaal plan voor bedrijventerreinen. Ik roep het college dan ook op om ons, zodra we daar helderheid over hebben en pas dan een goed moment hebben om weer actueel te kijken naar de verschillende posities die we hebben, dan proactief en zo snel mogelijk te informeren over wat die herijking heeft opgeleverd zodat we dan met elkaar over die risico's kunnen praten. Daarbij denk ik dat we ook bij de kadernota Risicomanagement en weerstandvermogen nog wel de nodige discussies te voeren hebben.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Ik dank u. Zijn er nog overige woordmeldingen? Mevrouw Kossen, VVD.

Mw. ***Kossen***: Dank u, voorzitter. De VVD Nijmegen staat voor een financieel deugdelijk beleid en voor ons is het dan ten zeerste van belang dat het college het in zijn coalitieakkoord vastgelegde risicopro-

fiel aanhoudt. Gelet op de risico's die de gemeente op dit moment loopt, is het zeker nu van belang dat we een goed en actueel inzicht hebben in de financiën en de desbetreffende financiële risico's. Om die reden kunnen wij de motie van de PvdA dan ook van harte steunen. Wat de motie van GroenLinks betreft, kan ik alleen maar zeggen dat ik het een mooi initiatief vind en dat wij om die reden ook deze motie van harte zullen steunen.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Zijn er nog overige woordmeldingen in de eerste termijn? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan wethouder Velthuis.

Wethouder ***Velthuis***: Dank u wel, voorzitter. Ik zal even reageren op hetgeen is gezegd en op de voorgelegde moties.
Ik denk dat ik kan vaststellen dat u regelmatig op de hoogte wordt gehouden van de risico's en dat wij altijd proberen die risico's zo realistisch mogelijk in te schatten. Een van de hulpbronnen daarbij is natuurlijk het oordeel van de accountant. Het wordt altijd voorgelegd en in die zin dient de accountant onze bevindingen te controleren en daar zijn goedkeuring aan te geven. Voor mij is dat altijd een zekere vorm van garantie.
Wat de moties betreft, vind ik het prima – dat zeg ik u dus ook al toe – dat u zo snel, zo goed en zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd. Het probleem lag dit jaar bij de rekening, maar als u aangeeft dat dit deel geschrapt kan worden – wel met de toezegging dat u zo snel mogelijk wordt geïnformeerd – kan ik positief reageren op de moties die u voorlegt. Daarbij wil ik natuurlijk wel het herijkingspunt van het RPW nog een keer duidelijk noemen als een moment dat voor ons belangrijk is. Dan gaan we in regionaal verband een keer goed bekijken wat de waarde is van de respectievelijke bedrijventerreinen en welke gevolgen die beoordeling zal hebben voor onze grexen.
Ten aanzien van de tweede motie die is ingebracht waarin u vraagt om te onderzoeken en te bekijken of er een middel is dat kan helpen om de bouw te stimuleren, wil ik nog even opmerken dat ik dat plan kan overnemen. Het kost wel tijd en geld, maar goed. We zullen er heel serieus naar kijken. In die zin wil ik daar positief over oordelen.

De ***voorzitter***: Wie wil in de tweede termijn nog reageren? De heer Van Hooft in ieder geval.

Dhr. ***Van Hooft***: Onze handtekening ontbreekt onder de motie 'En de Waalsprong demarreert' maar die kunt u erbij denken, inclusief sticker.
Ik begrijp dat er ambtelijk hier en daar nog wat twijfel is of dit soort dingen niet te veel geld en zo gaat kosten. Volgens mij is die voorvangconstructie op andere plaatsen zoals in Utrecht ook gebruikt en toegepast en met succes. Ik ben daar behoorlijk enthousiast over, vooral omdat je het risico heel goed kunt beperken. Als je dat namelijk voor een project doet en het werkt goed, dan heb je het geld al terug en dan kun je dat op het volgende project inzetten. Werkt het voor een project niet, dan is er een keer gegokt en dan ben je misschien een deel van je geld kwijt maar dan weet je ook meteen waar je aan toe bent. Het risico is dus altijd heel erg te beperken en het gaat hooguit over een eenmalig bedrag, want anders is het een bedrag dat je voortdurend van project naar project kunt meeslepen. Zo heb ik het in ieder geval begrepen.

Dhr. ***Friesen***: Ik merk dat u de presentatie heel goed hebt bekeken.

Dhr. ***Van Hooft***: Ik zou dus echt willen vragen om niet alleen heel goed ernaar te kijken met alle mitsen en maren, maar daar toch ook vlot mee aan de slag te gaan. Het is volgens mij toch iets dat, als het werkt, heel veel geld kan opleveren. Ik bedoel: slapend rijk worden willen we allemaal toch of niet?

De ***voorzitter***: Als dat uw hoogste levensdoel is, ja. De heer Van Elferen.

Dhr. ***Van Elferen***: Dank u wel, voorzitter. Ik wil nog kort reageren op wat de wethouder zegt over de accountant. De accountant controleert onze jaarstukken op rechtmatigheid en doelmatigheid. Nee, dat doet die niet, maar dat maakt even niet uit.
De wethouder zegt: de accountant keurt het goed dat wij dit zo doen; dat wij onze toekomstige winsten vast nemen. Dat doet de accountant, omdat hij zegt: het is een politiek oordeel; hoe u uw risico's beoordeelt ten aanzien van de jaarrekening toets ik, maar als u een risicoprofiel op wilt bouwen dan is

dat een politieke keuze en daar heb ik niets mee te maken. Vanavond maken wij hier dus die politieke keuze. Als u het vanavond, net als ik, niet ermee eens bent dat wij toekomstige verwachte winsten nu alvast in het risicoprofiel opnemen, dan moet u tegenstemmen.

De ***voorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Zwart.

Dhr. ***Zwart***: Nog even ter correctie, om dit het college maar even aan te geven. Volgens mij besluiten wij vanavond niet om toekomstige winsten mee te nemen. Dat komt in de kadernota Weerstandsvermogen en risicobeheer. Dat besluit is al een paar keer aangekondigd, maar daar komen we echt nog over te spreken. Het is een belangrijk punt, want je kunt bijvoorbeeld die 11 miljoen euro winst bij Bijsterhuizen wel inrekenen, maar het is een beetje raar als je dat doet en dan nul risico meeneemt bij De Grift; dat is een beetje strijdig met elkaar. Dat komt dus later nog, meneer Van Elferen.

De ***voorzitter***: Zijn er verder nog woordmeldingen voor de tweede ronde? Ik heb niet de indruk. Ik kijk nog even naar de wethouder. Ook niet. Dan gaan we allereerst over de moties stemmen en dan over het raadsvoorstel.
Allereerst is dan in stemming de motie onder de titel ‘Actueel en reëel risicoprofiel’.

Dhr. ***Friesen***: Voorzitter, voor de helderheid. De tekst van de heer Zwart wordt dan aangepast op dat eerste stuk over de jaarrekening?

De ***voorzitter***: Dat heb ik hem niet horen zeggen. In principe dus niet. De heer Zwart reageert.

Dhr. ***Zwart***: De uitleg die ik gaf, geldt voor deze motie.

Dhr. ***Van Hooft***: Worden dan de eerste vijf woorden geschrapt?

De ***voorzitter***: De heer Zwart graag nog een keer.

Dhr. ***Zwart***: De uitleg die ik erbij gaf, is de interpretatie en volgens mij zijn we het daarover eens. De eerste vijf woorden mogen geschrapt worden, dat is geen probleem.

De ***voorzitter***: U hebt het dan over dictum 3 om het scherp te krijgen. De woorden ‘nog voor de jaarrekening 2015’ wilt u geschrapt hebben. Juist. Dat is nog net op tijd, want dan gaat die motie nu in stemming. Het was eigenlijk al te laat, maar ja. Als ik de stemming heb aangekondigd, meneer Boekhorst, dan is dat zo. Maar u ziet dat ik hier schappelijk in ben.
De motie ‘Actueel en reëel risicoprofiel’. Uw stemmen graag over deze motie, nu in aangepaste vorm, ingediend door onder andere de PvdA.
Met 36 stemmen voor en 0 stemmen tegen is de motie zelfs unaniem aanvaard.

Dat brengt me bij de tweede motie ‘En de Waalsprong demarreert’, ingediend door GroenLinks en door een aantal andere fracties ondersteund. Uw stemmen graag.
Met hetzelfde aantal stemmen, 36 stemmen voor en 0 stemmen tegen is die motie ook aanvaard.

Dan het raadsvoorstel. Ik ben dan wel benieuwd hoe de stemming daarbij is. Uw stemmen graag over het raadsvoorstel.
Met 28 stemmen voor en 8 stemmen tegen is het raadsvoorstel aanvaard.
Dank u wel.

Ik wil mevrouw Lamers vragen om voor het volgende voorstel even het voorzitterschap over te nemen en dat geldt ook voor het voorstel dat erna komt, dus voor de voorstellen 11 en 12.

11. Onttrekking middelen aan het gemeentefonds voor de organisatie van het referendum van 6 april 2016

De ***vicevoorzitter***: We zijn aangekomen bij agendapunt 11 en dat gaat over de Onttrekking middelen aan het gemeentefonds voor de organisatie van het referendum van 6 april 2016. Ik denk dat ik meteen naar de fractie van D66 kijk aangezien zij een motie heeft ingediend die ook al aangekondigd en rondgezonden is op dit voorstel. De motie heeft als titel 'Verkiezingsborden voor de referendumcampagne'. Meneer Jetten, aan u het woord.

Dhr. ***Jetten***: Dank u wel, voorzitter. Op 6 april mag Nederland naar de stembus voor een raadgevend referendum over het samenwerkingsverdrag met Oekraïne. Dat is ongeveer een jaar nadat de wet het mogelijk maakte om dat soort referenda uit te schrijven. In het land zien we nu allerlei rechtszaken tegen gemeenten omdat gemeenten te weinig stembureaus openen en daarmee mensen eigenlijk de kans ontnemen om aan hun stemplicht te voldoen op die dag. Ik ben er heel erg trots op dat ons college, onze burgemeester, ervoor heeft gekozen om in Nijmegen zo veel mogelijk stembureaus te openen op 6 april. Daarmee geeft Nijmegen volgens mij het goede voorbeeld. Duizenden mensen in Nederland hebben namelijk dit referendum aangevraagd en dan moet je dat referendum ook serieus nemen en ervoor zorgen dat die opkomst zo hoog mogelijk wordt. Wat heel erg jammer is, is dat Nijmegen net zoals veel andere gemeenten, helemaal niets doet aan opkomstbevordering. Daarom wil ik vanavond graag samen met de fractie van de SP een motie indienen. Daarin roepen we het college op om nog vóór 6 april een aantal verkiezingsborden in deze stad te plaatsen zodat burgerinitiatieven, partijen die campagne voeren voor of tegen dat samenwerkingsverdrag met Oekraïne, daarop campagne kunnen voeren en mensen kunnen wijzen op hun standpunten. Dus een oproep aan het college: plaats vóór 6 april een aantal van die aanplakborden in de stad zodat we die campagne ook echt gaan voeren in Nijmegen en dat heel veel Nijmegenaren naar de stembus trekken op 6 april.

Motie: **Verkiezingsborden voor de referendumcampagne**
1ste indiener: R.A.A. Jetten(D66)
De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen op 16 maart 2016,
constaterende dat:

- Op 15 april 2014 het initiatiefvoorstel 'Wet raadgevend referendum' van de Tweede Kamerleden Fokke (PvdA), Voortman (GroenLinks) en Schouw (D66) met de brede steun in de Eerste Kamer is aangenomen.
- Op 6 april 2016 voor het eerst gebruik wordt gemaakt van deze wet.
- Er 427.939 geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend voor een referendum over de Associatieovereenkomst met Oekraïne.
- Het plaatsen, verwijderen en schoonmaken van 33 verkiezingsborden grofweg €20.000,- kost.

Overwegende dat:

- Er ongetwijfeld ook Nijmeegse handtekeningen onder deze verklaringen staan.
- De gemeente een belangrijke rol heeft om de opkomst te bevorderen bij verkiezingen en referenda.

Besluit:

1. Uiterlijk twee weken vóór het referendum verkiezingsborden te plaatsen.
2. De plaatsing van de verkiezingsborden te financieren middels een eenmalige onttrekking van niet meer dan €15.000,- uit het onderzoeksbudget van de gemeenteraad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De ***vicevoorzitter***: Ik zie de heer Van Hunnik van de SP.

Dhr. ***Van Hunnik***: Dank u wel, voorzitter. Referendum of verkiezing; dit is democratie in uitvoering. Wij als gemeente hebben daar een belangrijke taak in. Daarom vinden we het belangrijk dat het besluit nu genomen wordt dat de gemeente Nijmegen voldoende stembureaus voor elkaar krijgt. De heer Jetten heeft er al aan gerefereerd. Lang niet alle gemeenten doen dat. Ook vinden wij dat de gemeente een belangrijke plicht heeft in het bevorderen van de opkomst en daar is volgens ons nog een klein gaatje gevallen, het ontbreken van verkiezingsborden. Volgens ons passen die in het hele pakket van aan

mensen bekendmaken dat er een referendum komt. Daarom dienen wij deze motie ook van harte mee in om ook dat laatste gaatje te vullen en met verkiezingsborden en alle andere maatregelen zo veel mogelijk mensen naar de stembus te krijgen.

De ***vicevoorzitter***: Wie volgt? De heer Klein Hemmink, Gewoon Nijmegen.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel, voorzitter. Ik gun de heer Jetten zijn borden wel, maar ik vind de dekking die hij daarvoor kiest – dat het uit het onderzoekbudget van de gemeenteraad moet komen – geen juiste dekking. Ik vind dat dit budget ergens anders voor is en het is al niet zo groot. Ik zou dus zeggen dat die kosten voor die budgetten zijn die er voor de verkiezingen zijn. Ook voor het referendum is een bepaald budget ter beschikking gesteld vanuit Den Haag en dan moet dat daar maar in gevonden worden. Als D66 bereid is om dit in twee punten in stemming te brengen, zal ik voor het eerste punt meegaan en voor het tweede punt waarschijnlijk niet. Ik hoor dat de heer Van Hooft wat zegt, maar u moet luisteren, meneer Van Hooft. Ik heb namelijk gezegd dat er vanuit Den Haag een bedrag beschikbaar is gesteld voor dit referendum. U moet niet zeggen dat er geen dekking is, want die is er terdege wel. Als het op een andere manier is uitgegeven, is dat een ander verhaal. Ik weet ondertussen wat u ervan vindt, meneer Van Hooft. U kunt van alles doen en u haalt overal geld vandaan. U haalt ook even 50 miljoen euro van De Grift vandaan omdat dit wel even kon. Ik ben benieuwd.

De ***vicevoorzitter***: We zijn bij het debat over de verkiezingsborden en het referendum. Ik zag dat de heer Oomen van GroenLinks graag het woord wilde. Ga uw gang.

Dhr. ***Oomen***: Dank u wel, voorzitter. Wij sluiten ons aan bij de complimenten die de heer Jetten heeft gegeven aan het college over dit dossier. Wat de nut en noodzaak van verkiezingsborden betreft, heb ik in de kamerronde al uitgebreid stilgestaan. Ik vraag me af of die ook werkelijk opkomstbevorderend zijn. Wij zijn van mening dat het college wel degelijk opkomstbevorderende maatregelen heeft genomen, zoals de brief die bij de stempas zit.
Ook wij hebben problemen met de dekking. De vraag die ik aan de voorzitter van de raad zou willen stellen, is: wat is uw visie als voorzitter van de raad op de dekking uit ons eigen onderzoeksbudget?

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

Dhr. ***Oomen***: Tegelijkertijd …

De ***vicevoorzitter***: Ik zie een interruptie van de heer Jetten. Ga uw gang en dan mag de heer Oomen daarna zijn betoog vervolgen.

Dhr. ***Jetten***: Voorzitter, ik ben wel benieuwd waarom GroenLinks het een lastige dekking vindt. Ik heb ook geworsteld met die dekking, maar uw fractie zelf heeft nog niet zo heel lang geleden hier een motie ingediend om de G1000-top in Nijmegen mogelijk te maken en dat hebben we uit hetzelfde potje gefinancierd. Laten we nu uit hetzelfde potje wederom iets financieren dat de democratie ten goede komt.

Dhr. ***Oomen***: De G1000-top vind ik wel echt iets anders. Je zou dat kunnen zien als een onderzoek naar de toekomst van onze democratie. De verkiezingsborden vind ik een onderzoek naar het verlenen van onze democratie en dat is hierbij niet zo relevant.
Tot slot ook nog een vraag aan de voorzitter van de raad. Hoe gemakkelijk is het nog te regelen, stel dat deze motie wordt aangenomen? We zijn nog maar drie weken verwijderd van 6 april.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Hillen, Stadspartij DNF. Ga uw gang.

Dhr. ***Hillen***: Dank u wel, voorzitter. Ook mijn fractie vraagt zich af of de noodzaak van die borden het belangrijkste is. We constateren dat het Rijk al opkomstbevorderende maatregelen heeft genomen door extra acties te subsidiëren. Ik denk dat we daar meer dan genoeg aan hebben omdat we het ook

echt als een kwestie van het Rijk zien waar wij niet specifiek ons eigen gemeenteraadsbudget aan willen besteden.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Laten we nu die spaarzame keer dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een verstandige brief schrijft, die brief niet meteen terzijde schuiven. Hij heeft naar mijn idee duidelijk aangegeven dat verkiezingen kostenefficiënt moeten plaatsvinden. Daarenboven zijn het geen partijpolitieke verkiezingen maar verkiezingen over standpunten omtrent voor of tegen. Overigens laat de verkiezingsposter die D66 gebruikt in deze verkiezingen dat het beste zien: het logo van D66 is namelijk vier keer groter dan het stemadvies dat ze geeft over het referendum.
Daarenboven geldt dat, zelfs al zou dat zo zijn, ik mij niet aan de indruk kan onttrekken dat het tonen van partijlogo's en andere propaganda niet per se een teken is van de democratie in een stad.
Daarnaast heeft de rijksoverheid een royale subsidieregeling ter beschikking gesteld voor iedere rechtspersoon in Nederland die dat wilde om deze verkiezingen aanhangig te maken bij iedere inwoner, ook van deze stad.
Daarmee zijn volgens mij alle mogelijkheden van opkomstbevorderende maatregelen getroffen. Wij danken het college wel voor het feit dat alle stemlokalen in Nijmegen gewoon zo zijn als bij de gemeenteraadsverkiezingen, want volgens mij is dat een veel beter signaal dat er geen verschillende soorten democratie zijn in deze stad dan het aantal borden.

De ***vicevoorzitter***: Ik zie de heer Huliselan, VVD. Ga uw gang.

Dhr. ***Huliselan***: Voorzitter, dank u wel. Onze fractie wil de complimenten geven aan het college voor een prima referendum dat het organiseerde. We vragen ons af of een discussie over nut en noodzaak van verkiezingsborden wel nuttig is. De burgemeester heeft ons overtuigd in de kamerronde dat het geen toevoegde waarde heeft. Misschien zijn er wel andere middelen die we moeten gebruiken.
Ik heb nog wel een punt van kritiek op dictum 2. Ik lees in het stuk van Financiën dat een verkiezing 300.000 euro kost. We hebben 291.000 euro. Dat is een verschil van 9000 euro en u vraagt 15.000 euro. Dat vind ik vreemd. Dat wil ik even gezegd hebben.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Mevrouw Schellekens, Partij van de Arbeid.

Mw. ***Schellekens***: Dank u wel, voorzitter. Wij kunnen het als fractie erg waarderen dat de fractie van D66 het initiatief heeft genomen om te bekijken hoe voor dit referendum ervoor gezorgd kan worden dat de opkomst zo hoog mogelijk is. Wij vinden het alleen wel iets aan de late kant. Wij kunnen ons dus voorstellen dat het op dit moment niet haalbaar is om andere politieke middelen uit de kast te trekken om de opkomst te bevorderen. Dat is dan ook een vraag die wij aan het college zouden willen stellen en in dit geval aan de voorzitter van de raad, of het nog mogelijk is om deze motie te realiseren binnen de tijd die er voor staat. Nogmaals dank aan de fractie van D66 dat u zich als fractie hier goed voor inzet.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Ik zag de heer Hulskorte, VSP. Ga uw gang.

Dhr. ***Hulskorte***: Dank u wel, voorzitter. De heer Jetten heeft het al aangegeven. Er is heel veel gedoe in Nederland over dit referendum en de toezegging daarvoor. Wij willen, dat is democratisch, dat dezelfde faciliteiten worden gegeven als bij elke verkiezing, dus hier ook. Wij hebben wat moeite met die 15.000 euro. Wij vinden dat dit geld uit die 291.000 euro zou moeten komen. Het is echter wel zo dat wij niet de indruk moeten wekken dat wij meegaan met alle problemen die andere steden aangeven. Wij moeten daarin groot zijn en groot denken.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? Dat is niet het geval. Dan is het woord aan de voorzitter van de raad.

Burgemeester ***Bruls***: We gaan daar niet op dit moment in mee, maar er was wel een vraag over. Ik zal bekijken hoe dat allemaal uitpakt. We hebben eerder vanavond in de kamer al argumenten gewisseld. U hebt ze eigenlijk herhaald en ik denk niet dat het zinvol is dat ik nog ga zeggen wat we als college al hebben opgeschreven in de eerdere beantwoording van vragen. Ik kan alleen beklemtonen dat een referendum echt wel iets anders is dan een verkiezing tussen politieke groeperingen zoals dat in ons land is geregeld. Een bord zou heel simpel kunnen zijn. Iemand gaf een tip: een bord van 2 m bij 1 m en op de ene kant staat ja en op de andere kant staat nee. Eerlijk gezegd weet ik niet of het waar is wat werd gezegd over de omvang van de poster van een zekere nader genoemde liberale partij hier, maar ik zou daar dan nu al wat afstand van willen nemen want dat is precies de vrees die ik heb als u dit zou willen. Ik zeg zo meteen nog wel iets over de uitvoerbaarheid. De vrees is dat we borden krijgen waar een aantal groeperingen iets mee gaat doen – misschien zelfs een veelvoud daarvan – en dat zou allerlei andere reacties in de stad oproepen. De vraag is of dat is wat we moeten willen. Het verschil met verkiezingen, dames en heren, is namelijk dat we precies weten welke partijen meedoen aan de verkiezingen en dan kunnen we het prachtig indelen en dat is hier nu juist anders. Hier kan iedereen gaan plakken en doen. Ik denk dat minister Plasterk terecht aangeeft dat die borden daar niet voor bedoeld zijn. Hij heeft wel vaker gelijk zeg ik tegen de heer Buck.
Is het uitvoerbaar, wordt in tweede instantie door een aantal van u gevraagd. Ik moet u zeggen dat ik daar begin volgende week, uiterlijk dinsdag, bij u op terug zou moeten komen. We zullen namelijk nog even moeten uitzoeken – heel plat gezegd – wat er met de borden van de vorige keer is gebeurd en in welke staat ze zijn. Ze moeten ook nog geplaatst worden en we weten uit eerdere rondes dat dit niet een kwestie is van een halve dag. Het idee dat je twee weken van tevoren iets hebt dat fatsoenlijk is – met alle respect, mevrouw Schellekens heeft gelijk – komt wel tamelijk laat in de wedstrijd om het zo uit te drukken, namelijk drie weken voordat het referendum plaatsvindt. Ik zou niet eens weten of we iets fatsoenlijks kunnen realiseren.
Er was nog een expliciete vraag over de dekking. Dat is uiteraard aan u. Ik kan alleen maar met u meegaan, zeg ik ook richting de heer Oomen, dat dit natuurlijk niet voor de eerste keer maar voor de tweede keer uit een budget komt dat juist bedoeld is om uw controlerende taak te versterken. Voor degenen die dan meteen roepen 'doe het maar uit het verkiezingsbudget' geeft het voorstel juist aan dat we minder geld krijgen dan voor andere verkiezingen. We hebben ervoor gekozen – dat is een keuze – om het aantal stembureaus op peil te houden en ervoor te zorgen dat die verkiezing goed georganiseerd wordt. Dat kan ik nu niet meer veranderen, dat zult u met mij eens zijn, want het zou zeer onredelijk zijn om nu nog bij de stembureaus in te grijpen. Dat zou echt een logistieke chaos veroorzaken en dan worden het toestanden die misschien vergelijkbaar zijn met de Oekraïne en dat moet in ieder geval niet de uitkomst van dit referendum zijn, als u begrijpt wat ik bedoel. Dit is overigens geen stemadvies.
Dus, ja, ik hou het toch bij de argumenten die ik heb gegeven en ik zou de motie willen ontraden, ook gegeven de tijd waarin we nu zitten. Als we het twee maanden geleden op tafel hadden gehad, dan was het misschien nog iets anders gegaan, maar dit is praktisch heel lastig, denk ik. Ik kan u daar in ieder geval geen eensluidend bevestigend en enthousiasmerend antwoord op geven.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Dank u wel. Wie mag ik voor de tweede termijn het eerst het woord geven? De heer Jetten.

Dhr. ***Jetten***: Dank u wel, voorzitter. De woorden van de heer Hulskorte in de eerste termijn waren me uit het hart gegrepen. De wetgever maakt het mogelijk om ook raadgevende referenda te houden in dit land en je merkt dat iedereen dat een beetje bagatelliseert, want die gekke club van Geen Stijl heeft dat aangevraagd. Ik vind dat je het serieus moet nemen als 500.000 mensen een raadgevend referendum aanvragen. Laten we dan in Nijmegen de rest van het land tonen dat wij hier alle stembureaus opengooien én opkomstbevorderende maatregelen toepassen en daarmee dat referendum in ieder geval in Nijmegen tot een succes maken. Het is inderdaad laat in de wedstrijd, maar die circulaire van de minister kwam ook vrij laat. We hebben daar als raad vanavond pas voor het eerst over kunnen spreken. We proberen er dus nog iets van te maken. Ik hoor ook de bezwaren die er bij een

aantal fracties zijn. Ik stel voor om het voorstel van de heer Klein Hemmink over te nemen om het dan gescheiden in stemming te brengen. Ik hoop dat iedereen natuurlijk voor beide beslispunten stemt. Mocht alleen het eerste beslispunt de meerderheid behalen, dan realiseer ik mij dat de kans dat de borden komen klein is maar dan doe ik een oproep aan de creativiteit van de burgemeester om te bekijken wat er mogelijk is. Voor mij hoeft ook niet de hele stad vol met verkiezingsborden zoals bij de gemeenteraadsverkiezingen. Als we in ieder geval maar in alle stadsdelen borden kunnen plaatsen, zodat initiatieven die campagne voeren die borden kunnen beplakken, dan ben ik al erg tevreden.
Dus nogmaals de oproep om voor te stemmen.
Complimenten aan fractievolger Oud die dit debat heeft aangezwengeld.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen vanuit de raad op dit moment? Ik constateer dat dit niet het geval is. Dat betekent dus dat we overgaan tot de stemmingen.
We beginnen met de motie. We gaan deze motie gescheiden in stemming brengen. Aangezien ik op deze plek zit, zal het een stemming zijn per handopsteken.
Omdat het inderdaad heel ingewikkeld is met tellen en zo voor de griffie, is het wel fijn, meneer Boekhorst en meneer Reinhoudt en meneer Vergunst, dat het dan even stil is. Dank u wel.

We gaan dan stemmen over de motie 'Verkiezingsborden voor de referendumcampagne' en dan stemmen we eerst over beslispunt 1. Wie is voor beslispunt 1 van deze motie?
Voor zijn de fracties van de VSP, de Partij van de Arbeid, de SP, D66, Liberaal Nijmegen en Gewoon Nijmegen. Daarmee is beslispunt 1 aangenomen.
Dan gaan we stemmen over beslispunt 2. Wie is voor beslispunt 2 van deze motie?
Dat zijn de fracties van de SP en D66. Daarmee is dit beslispunt verworpen.

Beste mensen, er ligt ook nog een raadsvoorstel. Ik kijk even de raad rond, want ik ga er eigenlijk van uit dat het dit keer wel eens een unaniem voorstel zou kunnen zijn. Is mijn inschatting hierop goed?
Ik kan vaststellen dat het raadsvoorstel Onttrekking middelen aan het gemeentefonds voor de organisatie van het referendum van 6 april 2016 unaniem door de gemeenteraad is aangenomen.
Bij dezen.

12. Raadsvoorstel Nijmegen aanpak verhoogde instroom vluchtelingen 2016-2017

De ***vicevoorzitter***: Vandaag is in dit huis al eerder gesproken over dit voorstel in een kamer, maar aangezien de urgentie …
Mensen, ik ga u nu toch echt vragen om even al het rumoer uit deze raadzaal te houden, want ik wil dat er nu weer geluisterd wordt naar de voorzitter als ze praat.
Dank u wel.

Zoals ik mededeelde, is over dit onderwerp vandaag al gesproken in een kamer, maar gezien de urgentie is er door de kamer besloten om het vandaag al als een raadsvoorstel te behandelen. Wie mag ik als eerste het woord geven? Ik kijk de zaal rond. De heer Selman, PvdA. Ga uw gang.

Dhr. ***Selman***: Dank u, voorzitter. We hebben vandaag gesproken over de uitdagingen die wij in Nijmegen aan zullen gaan en we hebben ook gezien hoeveel Nijmegenaren betrokken zijn om een veilig onderkomen te bieden en ook een veilige toekomst te bieden aan vluchtelingen. Wij als stad hebben al meerdere malen hierover gesproken en wij vinden dat Nijmegen een gastvrije stad is voor vluchtelingen en dat willen we zo houden. We hebben ook een aantal keren gesproken over bijvoorbeeld het onderzoek van de ombudsman en het College voor de Rechten van de Mens. Aangezien wij als stad de mensenrechten zo hoog in het vaandel hebben, vind ik het extra pijnlijk dat wij toch wel kritiek hebben op dit punt. Dat is vandaag ook verwoord door de wethouder. Daarom willen we vandaag op dit punt twee moties indienen. De eerste motie is om, als er een noodopvang komt in Nijmegen, we de aanbevelingen van de ombudsman en het College voor de Rechten van de Mens als basis nemen in de onderhandelingen en ook in het bestuurlijk akkoord en dat we van tevoren duidelijke afspraken maken over hoe we dat gaan doen. Dat is motie 1.

Dan motie 2. We kennen allemaal de actie voor twee vluchtelingen die op Heumensoord zitten en die graag in Nijmegen willen blijven. Veel Nijmegenaren willen deze mensen behouden voor Nijmegen, onder andere de insprekers. Wij doen in de tweede motie een oproep aan het college – het college moet dit zien als een steun in de rug – om stevig te onderhandelen en voor hen die terug willen keren naar Nijmegen dit mogelijk te maken.
Dank u wel.

Motie: Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen
1ste indiener: A. Selman (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 16 maart 2016,
constaterende dat:
- De toestroom van de vluchtelingen aanhoudt en blijvende behoefte is aan een (nood)opvang voor vluchtelingen.
- We op Heumensoord de afgelopen maanden circa 3000 vluchtelingen hebben opgevangen.
- De leefomstandigheden op de noodopvang zijn vaak niet als positief ervaren.
- Door de ombudsman en het college van de rechten van de mens, forse kritiek is geuit over de noodopvang Heumensoord.

Overwegende dat:
- Nijmegen haar verantwoordelijkheid wil blijven nemen voor de vluchtelingen.
- Nijmegen is en blijft een gastvrije stad.

Roept het college op:
1. Om bij eventuele (nood)opvang de aanbevelingen van de ombudsman en het college van de rechten van de mens als minimale basis te nemen voor het vormen van een bestuurlijk akkoord.
2. Deze aanbevelingen voor de aanvang van een opvang te bewerkstelligen.

En gaat over tot de orde van de dag.

[Bijlage]
AANBEVELINGEN Mensenrechten in de noodopvang Heumensoord

1. Inleiding
In november en december 2015 zijn er meerdere klachten ingediend bij de Nationale ombudsman door asielzoekers die verblijven in de noodopvang Heumensoord. Naar aanleiding van deze klachten hebben de Nationale ombudsman en het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) gezamenlijk op 14 januari 2016 de noodopvang Heumensoord bezocht. Ook de Kinderombudsman heeft gelijktijdig, in verband met een monitoringsonderzoek naar de situatie van vluchtelingenkinderen in Nederland, de noodopvang bezocht. De Kinderombudsman zal afzonderlijk rapporteren over de situatie van kinderen. Het College neemt dit daarom niet mee in deze aanbevelingen. Tijdens dit bezoek is gesproken met drie asielzoekers, waaronder een asielzoeker die een klacht heeft ingediend, een bezoeker die met meerdere bewoners contact heeft en namens hen verschillende casussen heeft voorgelegd, het Centraal Opvang orgaan asielzoekers (hierna: COA), het Gezondheidscentrum asielzoekers (hierna: GC A) en Stichting Vluchtelingenwerk. Daarnaast heeft het College op 25 januari 2016 nog afzonderlijk gesproken met het COC en een homoseksuele asielzoeker uit de noodopvang Heumensoord en diverse casussen van het COC ontvangen.

De noodopvang Heumensoord is uniek in Nederland, omdat het de enige plek is waar asielzoekers, op zo'n grote schaal, in grote woonpaviljoens worden opgevangen. Heumensoord biedt op het moment van het bezoek opvang aan 2.960 asielzoekers, waarvan 682 kinderen. Op 19 september 2015 zijn de bouwwerkzaamheden voor Heumensoord gestart en op 2 oktober 2015 zijn de eerste bewoners ontvangen. Op 13 november 2015, na een bouwperiode van acht weken, is Heumensoord volledig opgebouwd. Aanvankelijk met als doel om twaalf weken noodopvang op Heumensoord te bieden. Deze termijn is echter verlengd tot 1 juni 2016 omdat doorstroom na de asielprocedure binnen twaalf weken niet mogelijk bleek. Hierdoor zullen asielzoekers maximaal acht maanden in Heumensoord verblijven. Heumensoord bestaat uit drie woonpaviljoens ('villages'), per woonpaviljoen worden tussen de 750 - 1050 personen opgevangen. Elk woonpaviljoen bestaat uit een aantal vertrekken. Per vertrek wonen 96 asielzoekers, ondergebracht in 'kamers'. Per kamer slapen acht personen in stapelbedden. Tussen de kamers zitten scheidingswanden, deze reiken niet tot het plafond. De kamers hebben geen

deur, maar een gordijn als afsluiting. Asielzoekers ontvangen geen leefgeld in de noodopvang. Er zijn geen faciliteiten om te koken, de maaltijden worden aangeleverd.

Het College heeft eerder zeven (nood)opvanglocaties voor asielzoekers bezocht en hierover aanbevelingen uitgebracht.1 Het College concludeerde dat ten tijde van de bezoeken in november 2015 de mensenrechten op die locaties gewaarborgd waren. Wel wees het College op mensenrechtelijke knelpunten die kunnen ontstaan naarmate de noodopvang langer voortduurt en de wachttijd voor de behandeling van de asielverzoeken oploopt. De veiligheid en psychische gesteldheid van asielzoekers komen dan in het gedrang. Juist die knelpunten doen zich in de noodopvang Heumensoord voor. Het College concludeert dat er onvoldoende bescherming tegen discriminatie en andere vormen van ongewenst gedrag zijn en onvoldoende waarborgen dat de asielzoekers toegang hebben tot een effectief rechtsmiddel. Het College doet een aantal dringende aanbevelingen om de veiligheid in de resterende periode te waarborgen.

2. Bevindingen en aanbevelingen
2.1 Recht op een effectief rechtsmiddel De situatie
Het College heeft in Heumensoord gesproken met drie asielzoekers die klachten hebben. Deze klachten gaan hoofdzakelijk over de volgende punten:
het gebrek aan informatie over de asielprocedure en de onzekerheid die dat teweeg brengt;
het uitblijven van een adequate reactie van het COA op klachten;
de toegankelijkheid en kwaliteit van de medische zorg van de GCA;
de veiligheid binnen Heumensoord en toenemende diefstal waartegen niet wordt opgetreden;
discriminatie door asielzoekers onderling;
de woonomstandigheden, zoals gebrek aan hygiëne, privacy en dagbesteding en te veel geluidsoverlast.

Asielzoekers geven aan dat ze met hun klachten naar de woonbegeleiders van het COA gaan. Omdat er voor de bewoners niet één aanspreekpunt is, spreken zij telkens met een andere woonbegeleider. De asielzoekers geven aan dat zij van het personeel zelden een terugkoppeling krijgen over de behandeling van hun klacht. Zij voelen zich totaal niet gehoord. Zij hebben het gevoel dat alles wordt afgedaan met 'Helaas, meer kunnen wij niet doen.' Of opmerkingen als: 'Als het je niet bevalt, kun je vertrekken.' Zij hebben niet het idee dat hun klachten bij het management terechtkomen. Met het management komen zij op geen enkele manier in gesprek over hun klachten. De asielzoekers geven aan niet op de hoogte te zijn van een klachtenprocedure bij het COA. Sommige asielzoekers zijn bang om een klacht in te dienen of hierover in gesprek te gaan, omdat zij vrezen dat dit invloed heeft op hun asielprocedure. Zij hebben het idee dat alles wat zij aan het COA melden bij de IND terechtkomt en invloed heeft op hun procedure.

Het COA geeft aan dat het tot de kerntaak van iedere COA woonbegeleider hoort om te fungeren als vertrouwenspersoon. Ook behoort het tot hun kerntaak om kwetsbaarheid van asielzoekers te herkennen. Woonbegeleiders zijn altijd het eerste aanspreekpunt. Bij klachten zal een woonbegeleider deze eerst zelf proberen af te doen. Als dit niet mogelijk is, wordt de klacht geregistreerd als incident en vindt er een klachtafhandeling plaats. Overdag zijn er per woonpaviljoen van 750 - 1.000 bewoners tien woonbegeleiders werkzaam en heeft iedere woonbegeleider dus zo'n 100 personen onder zich. 's Nachts is er per paviljoen één woonbegeleider aanwezig. Het COA geeft aan met deze bezetting de kerntaak van vertrouwenspersoon te kunnen waarborgen en de kwetsbaarheid bij de bewoners te kunnen identificeren. Bij binnenkomst voert het COA met de asielzoekers in groepen een startgesprek, waarin de huisregels worden toegelicht. Deze worden ook
uitgereikt.

Het recht
Wanneer mensen menen dat hun mensenrechten geschonden zijn - zoals het recht om niet gediscrimineerd te worden, het recht op een veilige leefomgeving, toegang tot zorg, minimale levenstandaard -, hebben zij recht op toegang tot een rechtsmiddel dat voor hen toegankelijk en effectief is. Het recht op een effectief rechtsmiddel is onder andere neergelegd in artikel 13 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) en artikel 2 lid 3 sub a Internationaal Verdrag inzake Burger-

rechten en Politieke Rechten (hierna: IVBPR). Bij de invulling van een rechtsmiddelen moeten rekening gehouden worden met de positie van kwetsbare mensen.2 Dit recht houdt niet alleen in dat klagers naar de rechter moeten kunnen stappen, maar omvat ook de mogelijkheid om te kunnen klagen bij een administratief orgaan. Een effectief rechtsmiddel moet voldoen aan de eisen van artikel 13 EVRM. Het vereist dat de nationale instantie zowel de inhoud van de klacht behandelt als passende maatregelen neemt.3
Een zorgvuldige klachtbehandeling vereist allereerst een kenbare klachtenprocedure. Daarnaast is een deugdelijk en objectief onderzoek nodig. Dat wil zeggen dat in ieder geval het principe van hoor en wederhoor dient te worden toegepast. Bij de klachtbehandeling is het van belang dat de klacht voortvarend en vertrouwelijk wordt opgepakt. De klager(s) dienen op de hoogte te worden gesteld van de conclusies van het onderzoek en de eventueel te treffen maatregelen. Naar aanleiding van de klacht dienen er, indien nodig, passende maatregelen getroffen te worden. Deze criteria heeft het College eerder uiteengezet in zijn oordelen over de behandeling van discriminatieklachten.

Bevindingen en aanbevelingen
Het College constateert dat zowel bij de gesproken asielzoekers als organisaties als het COC en VluchtelingenWerk onbekendheid is met de klachtenregeling van het COA. De klachtenregeling is te vinden op de website van het COA en is gepubliceerd in de Staatscourant' en vermeldt; 'Iedereen heeft het recht om te klagen over de wijze waarop het COA zich in een bepaalde aangelegenheid tegenover de klager of een ander heeft gedragen'.
Zorgvuldige klachtbehandeling begint bij een kenbare klachtenprocedure. Alhoewel de klachtenregeling voldoet aan de hierboven genoemde formele vereiste, zoals hoor en wederhoor, is deze in de praktijk bij velen op Heumensoord onbekend. Het ligt niet in de belevingswereld van een asielzoeker in Heumensoord om de klachtenregeling op de vindplaatsen op de website en in de Staatscourant te raadplegen in het Nederlands. In de hand- out 'Veilig samenleven op COA-locatie', staat dat de klachtenregeling beschikbaar is bij de infobalie. De bewoners zijn zich hiervan niet bewust en worden er door het personeel ook niet op gewezen. Het zou dan meer voor de hand liggen de klachtenregeling toe te voegen bij de hand-out. Tevens wekt de klachtenregeling de indruk dat de deze alleen toeziet op gedragingen van het COA en niet op de opvang. Het COA heeft aangegeven dat de klachtenregeling ruim moet worden uitgelegd, en ook andere klachten onder de regeling vallen. Uit de tekst is echter niet duidelijk dat asielzoekers ook kunnen klagen over bijvoorbeeld de opvang, discriminatie door medebewoners en diefstal.

In de Bevoegdhedenregeling COA is het afhandelen van klachten gemandateerd aan de Unitmanager.6 Klachten worden op Heumensoord niet voorgelegd aan de Unitmanager maar afgedaan door de locatiemanager. Deze is daar echter niet toe bevoegd. De klachtenregeling wordt bij aankomst niet aan de bewoners uitgereikt. Omdat de klachtenprocedure in praktijk onvoldoende kenbaar is en de asielzoekers er ook niet of onvoldoende op gewezen worden en deze niet uitgereikt krijgen, kunnen de bewoners niet anders dan mondeling hun klachten bij de medewerkers melden. Hoezeer de medewerkers ook hun best doen de klachten informeel op te lossen, het blijft voor de asielzoekers onduidelijk op welke wijze de medewerkers de klachten behandelen. Terugkoppeling naar de klagers vindt niet structureel plaats. Door de informele, mondelinge wijze van klachtafhandeling is er geen mechanisme waardoor het management op de hoogte raakt van de klachten die bij de bewoners teven. Er is daardoor een verschillende beleving over de leefbaarheid en veiligheid op Heumensoord ontstaan tussen de bewoners en het management. Gevolg van dit alles is - naast enorme frustratie bij de bewoners -, dat hierdoor structuren ontbreken die de veiligheid van bewoners moeten waarborgen.

Het College constateert tot slot dat in de huisregels die de asielzoekers ontvangen wordt vermeld dat agressief gedrag wordt gemeld bij de IND en invloed heeft op de asiel procedure. Dergelijke meldingen versterken het gevoel bij de asielzoekers dat het COA en de IND niet afzonderlijk van elkaar functioneren. Daarnaast is het onjuist dat elke vorm van agressief gedrag invloed heeft op de procedure. Indien er sprake is van grensoverschrijdend agressief gedrag, bij mogelijke strafbare feiten, dient dit gemeld te worden bij de politie en niet bij de IND.
Het College doet de volgende aanbevelingen:

1. Het COA dient zijn klachtenprocedure toegankelijk te maken voor bewoners en andere partijen. Iedere asielzoeker moet bij aankomst in de opvang een klachtenprocedure ontvangen en de klachtenprocedure dient begrijpelijk te zijn. Wanneer asielzoekers klachten bespreken zou het personeel ook moeten wijzen op
de klachtenprocedure.
2. Aan de klager dient teruggekoppeld te worden wat er met de klacht is gebeurd, ook
als het gaat om een mondeling ingediende klacht bij een van de medewerkers: wie heeft de klacht onderzocht, hoe is dit gedaan en wat is de uitkomst hiervan. Ook moet het de klager duidelijk zijn of, en zo ja, welke maatregelen het COA heeft
getroffen naar aanleiding van de klacht.
3. De reikwijdte van de klachtenregeling van het COA dient uitgebreid of verduidelijkt
te worden, zodat het ook de mogelijkheid biedt te klagen over gedragingen door
medebewoners en voorzieningen.
4. Specifieke klachtenfunctionarissen dienen te worden aangesteld / bekend gemaakt
bij de bewoners, bij wie de bewoners terechtkunnen met hun klacht. Dit voorkomt dat asielzoekers telkens hun verhaal opnieuw moeten doen bij een andere woonbegeleider. Deze klachtfunctionarissen dienen ervoor te zorgen dat structurele
signalen bij het management terechtkomen,
5. Vertrouwenspersonen dienen te worden aangesteld, bij wie bewoners in
vertrouwelijkheid hun zorgen kunnen bespreken. Het vereiste van een effectief rechtsmiddel richt zich vanzelfsprekend niet alleen tot de noodopvang in Heumensoord maar dient gewaarborgd te zijn op alle (nood)opvanglocaties van het COA.

2.2 Recht op bescherming tegen discriminatie
Diverse asielzoekers klagen over discriminatie door medebewoners binnen de opvang. Ook
het COC heeft signalen ontvangen van negen LHBT (lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender) asielzoekers die zich gediscrimineerd en onveilig voelen in de opvang. Het College heeft daarom gesproken met het COC en een homoseksuele asielzoeker uit Heumensoord. Daarnaast heeft het College drie onderliggende feitenrelazen van het COC ontvangen en een verklaring van het COC team LHBT-Heumensoord. Uit dit gesprek komt naar voren dat LHBT-asielzoekers zich onveilig voelen in Heumensoord en nauwelijks op het kamp durven te verblijven. Er is dagelijks sprake van pesterijen, uitschelden, vernieling en diefstal. De asielzoeker die het College sprak (hierna: A) heeft meerdere malen uitwerpselen en voedsel in zijn bed aangetroffen. Door medebewoners wordt hij bedreigd en uitgescholden. Door dit gevoel van onveiligheid slaapt A heel slecht en heeft hij last van depressieve gevoelens. A vreest ook voor zijn veiligheid, omdat hij heeft gezien dat asielzoekers op Heumensoord messen bij zich dragen. Hij vindt vaak briefjes in zijn bed met teksten als: 'kilt gay', 'we don't want gay in the camp'. Hij heeft wet tien keer bij verschillende COA-woonbegeleiders geklaagd over de bejegening en discriminatie door medebewoners. De enige reactie was dat hij schone lakens kreeg of dat ze zeiden: "Relax, we are going to take care of it. Het was voor A heet lastig om
überhaupt met een medewerker in gesprek te komen, omdat ze telkens druk bezig zijn. Toegang tot het management is voor hem onbereikbaar gebleken. Het COC bevestigt dat zij dit beeld ook krijgt van andere LHBT-bewoners die het heeft gesproken.

Het COC vertelt dat de oplossing die het COA in gesprekken met hen heeft aangedragen overplaatsing van de LHBT-asielzoeker naar een andere noodopvang is. A wil dit niet, omdat hij bang is dat hij daar dezelfde problemen opnieuw zal ervaren. Dit is volgens hem ook gebeurd met een andere asielzoeker die wel is overgeplaatst. Opvang in een safehouse, zoals het COC heeft voorgesteld, vindt hij wel een goede oplossing. Volgens het COC en A wordt er onvoldoende gedaan om de daders aan te pakken en de discriminatie te stoppen. Zij pleiten daarom voor een 'en / en' aanpak. Het aanpakken van de daders en indien nodig het overplaatsen van de LHBT-asielzoeker naar een veilige omgeving. Het COC en A geven aan dat het COA hen niet heeft gewezen op het bestaan van eenklachtenprocedure.

Het COA heeft aan het College verteld slechts één klacht van een LHBT-asielzoeker te kennen. In eerdere gesprekken met het College heeft het COA aangegeven om meerdere redenen geen voorstander te zijn LHBT-asielzoekers aparte opvang te bieden. Dit zou het signaal afgeven dat LHBT-

asielzoekers per definitie niet veilig zijn in de opvang. Dat klopt volgens het COA niet, omdat er ook veel plekken zijn waar het wel goed gaat. Het COA registreert niet of een asielzoeker LHBT is en vindt dit ook zeer onwenselijk. Daardoor is het dus ook niet mogelijk asielzoekers te identificeren voor aparte opvang, tenzij zij zichzelf melden. Tot slot heeft het COA het beleid asielzoekers gezamenlijk op te vangen, zoals ook in Nederland wordt geleefd, ongeacht ras, religie, geslacht of seksuele gerichtheid.

Het recht
Mensenrechten hebben als uitgangspunt dat alle mensen gelijkwaardig zijn. Het verbod op discriminatie vormt de kern van de mensenrechten. Het discriminatieverbod ligt onder meer vast in artikel 26 IVBPR, artikel 14 en artikel 1, 12e protocol van het EVRM en artikel 21 Handvest van de Grondrechten van de EU. Het omvat mede de verplichting van de overheid om haar inwoners een doelmatige bescherming te bieden tegen discriminatie. Het doen van onderzoek naar ervaren discriminatie en zo nodig het treffen van maatregelen maakt hiervan onderdeel uit. De maatregelen die de overheid treft tegen discriminatie, kunnen zowel op individueel als collectief niveau plaatsvinden. Op individueel niveau gaat het dan om het optreden tegen de daders en het bieden van compensatie aan het slachtoffer. Op collectief niveau kan gedacht worden aan maatregelen die helpen om discriminatie te voorkomen, zoals het trainen van personeel in o.a. het herkennen van discriminatie.
De Europese Opvangrichtlijn schrijft voor dat het voor lidstaten basisprioriteit moet zijn om kwetsbare personen op te vangen in een locatie die geschikt voor hen is.' Lidstaten moeten bij de opvang van kwetsbare asielzoekers rekening houden met hun specifieke situatie (artikel 21). In het convenant tussen het COA en het COC worden LHBT-asielzoeker ook tot kwetsbare groepen benoemd, omdat zij vanwege hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit meer te maken kunnen krijgen met discriminatie of agressie binnen de asielopvang.8 Om doeltreffend aan de verplichting uit artikel 21 uitvoering te geven, beoordelen lidstaten per geval of een kwetsbare asielzoeker bijzondere opvangbehoeftes heeft. Die beoordeling wordt binnen een redelijke termijn nadat een asielverzoek is ingediend aangevat (artikel 22 lid 1).

Bevindingen en aanbevelingen
Het College stelt vast dat een aantal LHBT-asielzoekers zich zeer onveilig voelt in Heumensoord. Ondanks dat er altijd beveiliging en BHV aanwezig is, blijven zich incidenten jegens hen voordoen. Door het ontbreken van een in praktijk kenbare klachtenregeling komen de zorgen van LHBT-asielzoekers amper verder dan individuele woonbegeleiders. Hierdoor heeft het management hun problemen onvoldoende in beeld. Daarnaast stelt het College vast dat het COA - op alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna: amv) en zwangere vrouwen vanaf zeven maanden zwangerschap na -, geen beleid voert om stelselmatig te onderzoeken welke bijzondere opvangbehoeftes kwetsbare asielzoekers hebben. Een verhoogd risico om gediscrimineerd te worden dient in dit onderzoek betrokken te worden.

Hoewel er voordelen kunnen zijn in het apart huisvesten van LHBT-asielzoekers kan het College het COA ook volgen in de redenering om LHBT-asielzoekers niet *per definitie* apart op te vangen. Echter, als de veiligheid van LHBT-asielzoekers in een opvanglocatie onvoldoende kan worden gewaarborgd, is andere opvang voor hen wel degelijk aangewezen. Daarbij wil het College benadrukken dat er niet alleen op individueel niveau op incidenten gereageerd dient te worden, maar dat conform de Opvangrichtlijn het onderzoek naar individuele opvangbehoeftes van kwetsbare personen structureel in beleid dient te worden vastgelegd. In aanvulling op het bovenstaande merkt het College op dat er naast LHBT-asielzoekers ook andere kwetsbare groepen zijn die een groter risico lopen om gediscrimineerd te worden. Ook ten aanzien van hen is het van belang dat dit verhoogde risico wordt meegenomen in het onderzoek naar bijzondere opvangbehoeftes.

Het College doet de volgende aanbevelingen:
1. Het COA dient een kenbare klachtenregeling in te richten (zie paragraaf 2.1), ook als het gaat om klachten over medebewoners;
2. Mensenrechteneducatie moet een onderdeel vormen van de training van het COA personeel om discriminatie te herkennen;

3. Naast het treffen van maatregelen tegen daders van discriminatie dient er ook beleid ontwikkeld te worden om kwetsbare personen te herkennen, onderzoek te doen naar hun specifieke opvangbehoeftes en, indien nodig, hierin te voorzien.

2.3 Recht op bescherming van de lichamelijke en psychische integriteit *De situatie*
Asielzoekers melden dat de massale opvang in Heumensoord, waar iedere vorm van privacy ontbreekt, met name 's avonds leidt tot geluidsoverlast en slaapgebrek. Doordat de kamers van boven open zijn, verspreiden griep en andere overdraagbare ziektes zich snel. De kamers worden afgedekt met een gordijn, er zijn geen deuren of sloten op de kamer. Asielzoekers krijgen een kast met een slot erop. Er zijn echter meldingen van het openbreken van deze kasten. Nu bewoners door hun eigen geld heen raken en geen leefgeld krijgen wordt er in toenemende mate diefstal gemeld.

Asielzoekers geven aan dat het brandalarm regelmatig overdag en in de avond / nacht afgaat wat leidt tot huilende kinderen, nachtelijke evacuaties en slaapgebrek. Ook het harde klapperen van het tentdoek maakt dat asielzoekers slecht slapen. Daarnaast geven zij aan veel stress te ondervinden van de onzekerheid over hun asielprocedure en wanneer deze start. Diegenen die hun gezin in soms levensgevaarlijke regio's hebben moeten achterlaten, maken zich grote zorgen over hun veiligheid en wanneer zij kunnen overkomen. Ten tijde van het bezoek van het College was net bekend dat de IND op 25 januari 2016 start met de behandeling van asielverzoeken van diegenen die het langst in Nederland zijn. Asielzoekers geven aan weinig te doen te hebben aan dagbesteding en geen zelfstandige beslissingen te kunnen maken, zoals kleine boodschappen doen of iets voor hun kinderen kopen, vanwege het gebrek aan leefgeld.
Ook uiten de asielzoekers veel klachten over de medische zorg. Zij vinden dat de GC A slecht bereikbaar is, niet adequaat reageert en niet de juiste zorg verleent. Zij krijgen de arts niet te spreken en worden alleen geholpen door een assistent.

Het COA heeft aangegeven al het mogelijke te doen om rekening te houden met ieders behoefte. De openingstijden van de gemeenschappelijke ruimte zijn verruimd naar 02.00 uur, zodat er minder geluidsoverlast op de kamers is. Heumensoord is een natuurgebied van Natuurmonumenten en wordt ook als drinkwatergebied gebruikt. Daarom zijn er extra regels van toepassing voor de omgeving van de accommodatie die niet alle faciliteiten toestaan, zoals het zelf koken. Om het gevoel van onveiligheid onder de bewoners weg te nemen is sinds kort in de nacht niet alleen de beveiliging aanwezig maar ook één COA-medewerker per paviljoen. Vrijwilligers worden ingezet voor dagbestedingsactiviteiten, zoals hardlopen, oriëntatie cursus Nederlands, bibliotheek en andere sport- en spelactiviteiten.

Het GC A geeft aan 24/7 bereikbaar te zijn en de juiste medische zorg, zoals ook in een reguliere huisartsenpraktijk, te kunnen verlenen. De huisarts is meer beschikbaar dan in een reguliere praktijk en iedereen die tijdens het spreekuur een nummertje trekt wordt die dag gezien. Sinds januari 2016 heeft de Geestelijke Gezondheidszorg (hierna: GGZ) een eigen kantoor op Heumensoord. Het GC A geeft aan dat asielzoekers andere verwachtingen hebben van een arts dan in Nederland gebruikelijk is. Zo dragen de artsen van het GC A geen witte jas en worden de asielzoekers standaard eerst door een assistent gezien. Antibiotica worden niet direct voorgeschreven. Het GC A bevestigt aan het College dat veel asielzoekers leiden aan stress en depressie vanwege de onzekerheid over de procedure en de overkomst van hun gezin. Het GC A constateert wel dat de zorgvraag in Heumensoord in de loop van de tijd is afgenomen.

Het recht
Bij aankomst in Nederland is er bij asielzoekers grote behoefte aan rust, stabiliteit en veiligheid. De verplichting van de overheid om hiervoor zorg te dragen, is de kern van het recht op bescherming van de lichamelijke en geestelijke integriteit, zoals gewaarborgd door o.a. artikel 12 IVESCR en artikel 8 EVRM. Artikel 8 EVRM legt het recht op respect voor het privéleven vast. Dit recht omvat tevens het recht op bescherming van de lichamelijke en psychische integriteit. Onderliggende waarde is het recht op autonomie en zelfbeschikking. Ook in de Opvangrichtlijn (artikel 17 lid 2) worden de lidstaten opgeroepen ervoor te zorgen dat de materiële opvangvoorzieningen een levenstandaard bieden die de fysieke en geestelijke gezondheid van de asielzoekers beschermt.

Bevindingen en aanbevelingen
Het College ziet dat het COA veel inspanningen heeft verricht om de leefbaarheid in Heumensoord te vergroten. Desondanks leiden het totale gebrek aan privacy, het ontbreken van leefgeld, de onduidelijkheid over de duur van de asielprocedure en het tijdstip waarop gezinshereniging kan worden aangevraagd, bij asielzoekers tot gezondheidsproblemen zoals stress, slapeloosheid en depressie. Onderzoek toont aan dat de gevolgen van een lange asielprocedure ernstig zijn en kunnen leiden tot psychische stoornissen. Levensomstandigheden zijn de belangrijkste stresserende factor. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de gezondheidssituatie van de betrokken asielzoekers, maar heeft ook een negatieve impact op het integratieproces

Een massale opvang als Heumensoord, waar het ontbreekt aan rust en privacy zonder structurele dagbesteding en leefgeld, is niet in het belang van de gezondheid en veiligheid van asielzoekers en zou daarom in de toekomst voorkomen moeten worden. Ter bescherming van de lichamelijke en psychische integriteit dienen asielzoekers zo veel mogelijk autonomie in hun eigen leven te kunnen nemen. Het verstrekken van leefgeld zou hieraan bijdragen.
Ten aanzien van de medische zorg heeft het College niet vast kunnen stellen dat deze tekortschiet. Wel is het duidelijk geworden dat de verwachtingspatronen en belevingen van de asielzoekers en het COA / GC A ten aanzien van de zorg ver uit elkaar liggen. Nu wordt dit telkens op individueel niveau besproken als een asielzoeker zich te kort gedaan voelt. Vroegtijdig groepsgewijze voorlichting geven over de werking van het Nederlandse gezondheidssysteem, waar de huisarts als poortwachter fungeert, kan eraan bijdragen dat het verwachtingspatroon van de asielzoekers beter aansluit op het Nederlandse medische zorgsysteem. Daardoor kan ook het ongenoegen onder bewoners over de medische zorg afnemen.

Het College doet de volgende aanbevelingen:
1. In de toekomst moet voorkomen worden dat asielzoekers langdurig op zo'n grote schaal, waar het ontbreekt aan rust en privacy, worden opgevangen. Na sluiting van Heumensoord in juni is afgeraden deze locatie opnieuw, en op deze schaal in gebruik te nemen.
2. Er dient in een vroeg stadium voorlichting gegeven te worden over de werking van het Nederlandse gezondheidssysteem.

3. Conclusie
De aanbevelingen van het College zien op de toegang tot een effectief rechtsmiddel, waarbij er een kenbare klachtenprocedure dient te zijn. Het aanstellen van klachtenfunctionarissen en vertrouwenspersonen is daarbij essentieel. Er dient specifiek beleid te komen voor kwetsbare groepen en hun opvangbehoefte. Daarnaast dient er ook geïnvesteerd te worden in mensenrechteneducatie van het COA personeel om bijvoorbeeld discriminatie te herkennen. Ook voorlichting over het Nederlands gezondheidsysteem aan de asielzoekers kan eraan bijdragen dat het verwachtingspatroon beter aansluit op het Nederlandse zorgsysteem. Tot slot moet voorkomen worden dat na sluiting van Heumensoord deze locatie opnieuw, op deze schaal, in gebruik wordt genomen voor de opvang van asielzoekers. Het College acht het opvolgen van deze aanbevelingen noodzakelijk om de veiligheid in de resterende periode te waarborgen.

Motie: **Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs**
1ste indiener: A. Selman (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 16 maart 2016,
constaterende dat:
- De afgelopen maanden veel van de bewoners van Heumensoord deel hebben genomen aan onze Nijmeegse samenleving.
- Veel bedrijven, organisaties en vrijwilligers zich hebben ingezet voor deze vluchtelingen.
- Er een groot netwerk is ontstaat rondom deze vluchtelingen.
- Veel van hen al ingeburgerd zijn.
- Er voorbeelden zijn van steden waar vluchtelingen terug mogen keren na het verkrijgen van een verblijfstatus.

Roept het college op:
Om stevig te onderhandelen met het COA en de IND om het mogelijk te maken dat vluchtelingen die terug willen keren naar Nijmegen deze mogelijkheid kunnen krijgen. Hetzij met een verblijfstatus of doorstroom van een noodopvang naar een AZC.

Mw. ***Van Dijk***: Voorzitter, ik heb een vraag aan de heer Selman.

De ***vicevoorzitter***: Mevrouw Van Dijk voor een interruptie. Ga uw gang.

Mw. ***Van Dijk***: Met betrekking tot uw motie, meneer Selman 'Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs' zie ik dat u bij uw oproep zegt: onderhandelen met het COA en de IND om het mogelijk te maken dat vluchtelingen terug kunnen keren naar Nijmegen. Is bij de terugkeer naar Nijmegen het aantal mensen ook gekoppeld aan de opgave die wij hebben met betrekking tot statushouders?

De ***vicevoorzitter***: De heer Selman.

Dhr. ***Selman***: Dat kunt u wel concluderen. De taakstelling voor de gemeente is leidend, dus dat we niet al die drieduizend mensen kunnen huisvesten in Nijmegen.

De ***vicevoorzitter***: Dank u wel. Wie mag ik vervolgens het woord geven? Mevrouw Visser, D66.

Mw. ***Visser***: D66 is er trots op hoe wij in Nijmegen met onze vluchtelingen, asielzoekers, statushouders en ongedocumenteerden omgaan; dat we daarmee – zoals ook in de notitie is beschreven – opnieuw een stap vooruit willen zetten. Als ik zeg 'wij in Nijmegen', dan bedoel ik ook de mensen op de tribune, de vrijwilligers die zich inzetten en ook alle gastvrije buurtbewoners. Niet iedereen is even gastvrij. Die onderstromen moeten we goed in de gaten houden. We hebben het daar in de kamerrondes zojuist al uitgebreid over gehad. Communicatie met iedereen waar mensen komen te wonen, in welk soort opvang of huis dan ook, is een zeer belangrijk punt. Er worden vanavond drie moties ingediend, ook een van de VVD als ik heb goed heb. We gaan alle drie de moties niet steunen omdat alle drie de moties supersympathiek zijn, maar volgens ons wordt het allemaal al uitgebreid besproken in de notitie die we ter bespreking hebben deze avond.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Mevrouw Van Dijk, VVD. Ga uw gang.

Dhr. ***Selman***: Voorzitter?

De ***vicevoorzitter***: De heer Selman.

Dhr. ***Selman***: Ik wil een ordevoorstel doen. We hebben het over een heel belangrijk onderwerp en wij hebben geen spreektijd. We hebben in de kamer besloten om dit vanavond te bespreken, dus willen we het debat goed kunnen voeren. Ik vraag mijn collega-raadsleden om op dit punt de spreektijd even los te laten.

De ***vicevoorzitter***: Ik kijk even naar de rest van de raad, want de rest heeft natuurlijk nog heel veel spreektijd. Het is altijd een keuze waar men de spreektijd inzet. Daarom hebben we de spreektijden ook ingevoerd. Ik zie een veelzijdig beeld en dat betekent dat ik hier besluit dat we ons aan de spreektijden houden.
Mevrouw Van Dijk is aan het woord.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. We bespreken hier een notitie met betrekking tot de koers die dit college wil gaan varen met betrekking tot de instroom van vluchtelingen dit jaar en volgend jaar. Daarin komen vier verschillende punten aan de orde: opvang, huisvestiging, integratie en de opvang van uitgeprocedeerden. In de kamerronde hebben wij daar zojuist uitvoerig over gesproken. Wat opvalt, is dat dit college met betrekking tot de opvang – maar eigenlijk met betrekking tot alle punten – het beste jongetje van de klas wil zijn. Wij hebben als Nijmegen vorig jaar onze nek uitgestoken en

een enorme opgave op ons genomen om te zeggen: wij gaan drieduizend mensen een plek bieden in de noodopvang. Die noodopvang wordt nu afgebroken, in elk geval worden mensen verplaatst want per 2 mei zou dat terrein worden opgeleverd. Ik heb zojuist in de kamerronde ook al betoogd dat het nu ook tijd is dat andere gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen. Ik wil dat nogmaals hier in deze raad zeggen. Ik denk dat het goed is dat andere gemeenten hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Als wij als Nijmegen telkenmale vooroplopen, is de urgentie van andere gemeenten om die verantwoordelijkheid te nemen minder aanwezig. Wat de VVD betreft hoeft het college niet proactief met de nieuwe opvanglocatie aan de slag te gaan, maar is het ook aan andere gemeenten om die verantwoordelijkheid te nemen.
We hebben zojuist een motie aangenomen met een titel die mij wel erg aanspreekt, namelijk de motie 'Van achterkamer naar openbaarheid'. Ik vond het een mooie titel want precies hierom dienen wij vandaag ook een motie in. Wij willen graag dat het debat over eventuele opvanglocaties openbaar wordt gevoerd, dat bewoners daarin gehoord worden, dat het geen eenzijdig besluit wordt van het college. Daarvoor dienen wij ook een motie in. Ik hoop natuurlijk op uw aller steun.
Dank u wel.

Motie: **Draagvlak en inspraak bij keuzes vluchtelingenopvang**
1ste indiener: I.M. van Dijk (VVD)
De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 16 maart 2016,
constaterende dat:

Het college voornemens is een nieuwe (nood)opvanglocatie aan te bieden aan het COA voor opvang van vluchtelingen, zodat opvang van vluchtelingen ook na de sluiting van Heumensoord blijft geschieden in Nijmegen.

Overwegende dat:

- De gemeente Nijmegen te maken heeft met opvang en huisvesting voor vluchtelingen en statushouders in alle stadia van het asielproces.
- De raad tot nu toe geen besluit genomen heeft over locatie en duur van de opvang.
- Ook Nijmegenaren tot nog toe niet in deze besluitvorming zijn betrokken.
- Draagvlak in de stad voor opvang en huisvesting van vluchtelingen voor zowel de korte als voor de lange termijn van groot belang is.
- Draagvlak opgebouwd wordt uit een combinatie van politiek draagvlak en inwonersbetrokkenheid bij besluitvorming.

Spreekt uit dat:

- Nijmegen naar vermogen een bijdrage levert aan de (tijdelijke) opvang van vluchtelingen en de vestiging van statushouders in de gemeente.
- De stad en haar bewoners betrokken worden en een stem hebben bij de keuze voor de locatie en duur van de opvang van vluchtelingen en de vestiging van statushouders.
- De raad zich kan uitspreken over de inzet van de gemeente Nijmegen bij de gesprekken met het CDA en de keuze voor locatie en duur van de opvang van vluchtelingen.

En gaat over tot de orde van de dag

De ***vicevoorzitter***: Ik zie de heer Van Norel, SP. Ga uw gang.

Dhr. ***Van Norel***: Dank u wel, voorzitter. Om te voorkomen dat ik in herhaling ga vallen terwijl we er een uur uitgebreid over hebben gediscussieerd, zal ik me beperken tot de ingediende moties. Het raadsvoorstel kan sowieso de instemming van onze fractie wegdragen.
De Partij van de Arbeid heeft twee moties ingediend. De eerste motie 'Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs'. We hebben de motie mede ondertekend, maar ik moet daar wel nog even bij vermelden dat het natuurlijk niet zo is dat dit altijd uitgevoerd kan worden. We zijn het wel met de Partij van de Arbeid erover eens dat er mogelijk wat meer gelobbyd kan worden richting het COA en de IND om te bekijken wat de mogelijkheden zijn om mensen die hier al wat langer in die situatie zitten eventueel ook mee te laten doen bij de verdeling en de taakopvattingen die we krijgen in de stad voor een aantal statushouders bijvoorbeeld. Nee, de mogelijkheden zullen niet uitputtend zijn, maar het zou goed zijn om ook die discussie aan te zwengelen. Ik denk namelijk dat het goed is dat mensen moeten kunnen komen waar ze zich het meest prettig voelen, als dat kan.

De tweede motie roept wel even de vraag op of we ons daarmee niet klem zetten op het moment dat wij als gemeente mogelijk gaan eisen dat de aanbevelingen van het College voor de Rechten van de Mens en de ombudsman allemaal worden meegenomen. Stel dat dan bijvoorbeeld het COA zegt: nee, dat kunnen we allemaal niet. Wat betekent dit dan? Gaan we dan niemand meer opvangen? Daar zijn we niet voor. Die motie hebben we dus ook niet ondertekend, maar ik ben wel benieuwd naar het antwoord van het college hierop. We steunen die motie dus op voorhand niet, maar wie weet.

De ***vicevoorzitter***: Dank u wel.

Dhr. ***Van Norel***: Excuus, voorzitter, want er was natuurlijk nog een motie van de VVD. Sorry. Gezien de bijdrages in de kamerronde heb ik dat geloof ik een beetje geblokt. Dat is niet mijn bedoeling, normaal gesproken. Ik wil er toch nog even op reageren. Nee, wij zullen deze motie niet steunen want volgens mij staat alles al in de nota. Wat het tweede aandachtstreepje betreft, dat we ook nog iets zeggen over de vestiging van statushouders, daar gaan we helemaal niet over als stad en dat maakt het sowieso al lastig. Die motie zullen wij niet steunen.

De ***vicevoorzitter***: De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Ik herhaal hier graag wat ik heb gezegd toen we de eerste keer hier gedebatteerd hebben over het opvangen van vluchtelingen, namelijk dat het goed is dat wij als gemeente onze verantwoordelijkheid nemen. Die verantwoordelijkheid hebben we. Ik heb het wellicht te vaak gezegd, maar het is het enige humane dat we kunnen doen. Het gaat dus ook over die verantwoordelijkheid blijven nemen, ook op het moment dat er opnieuw een vraag komt en dus ook op het moment dat we dadelijk geen Heumensoord meer hebben. Verantwoordelijkheid nemen gaat overigens ook over het kennen van je verantwoordelijkheden en dan kom ik even bij de moties.
De motie ‘Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs’, stevig onderhandelen met het COA en de IND. Kijk, als de Partij van de Arbeid de mening is toegedaan dat het college dat niet doet, helemaal prima, maar volgens mij blijkt uit Heumensoord dat dit wel degelijk gebeurt. Ik vind dat echt overbodige ‘window dressing’. Natuurlijk staan we wel achter het idee, maar volgens mij hoeven wij daar het college niet toe op te roepen.
‘Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen’ gaat over de aanbevelingen van de ombudsman en het College voor de Rechten van de Mens. Wanneer we dat rapport en die aanbevelingen bekijken, dan zijn dat stuk voor stuk aanbevelingen aan het COA. Nu kan ik mij om allerlei redenen voorstellen dat mensen liever in de raad van toezicht van het COA zouden zitten op dit moment dan in de Nijmeegse gemeenteraad, maar we zitten hier om te doen wat we doen.
Dan de motie ‘Draagvlak en inspraak bij keuzes vluchtelingenopvang’. Het is mij enerzijds te vaag en anderzijds te rigide. Het punt om bewoners een stem te geven: natuurlijk gaan we luisteren naar bewoners, maar we gaan geen referendum houden voor iedere plek waar we een opvangsituatie gaan creëren. Wat het punt betreft dat de raad zich gaat uitspreken over de inzet van het college bij het COA: het college gaat dan praten met het COA en komt terug bij ons; wij zeggen dan dat het niet goed was en dan gaat het weer terug. Dat gaat natuurlijk totaal niet in dit proces.
We zullen dus alle drie de moties niet steunen.
Dan blijven er twee grote opgaven over en dat heb ik in de kamer ook al aangegeven. De eerste opgave is op het gebied van samenwerking. Of het nu gaat over integratie, over onderwijs, over huisvesting, we zullen moeten samenwerken met een heleboel partners in de stad en dat vinden we, ook zonder dat er een vluchtelingenvraagstuk is, vaak al moeilijk genoeg. Dat is dus ook interessant. We kunnen dat namelijk door die banden aanhalen; daar ben ik van overtuigd.
Ten tweede betreft dat natuurlijk de financiën. We moeten dit financieren en het is goed dat het college ons op de hoogte houdt van de financiën, maar – dat zeg ik ook met name tegen de raadsleden aan de overkant hier – of het nu gaat over borden voor een referendum over Oekraïne of over spreektijd, niets in deze wereld is voor niets.
Daar zou ik het bij willen laten.

De ***vicevoorzitter***: Eens even kijken. De heer Boekhorst, GroenLinks.

Dhr. ***Boekhorst***: Dank u wel, voorzitter. De heer Buck spreekt wat dit onderwerp betreft zeer wijze woorden. Ik had ze zelf kunnen uitspreken. Volgens mij moeten wij vanavond als gemeenteraad met elkaar durven zeggen: de notitie die dit college gemaakt heeft, is proactief, is sociaal en is gastvrij. Daar hoeven wij niets aan toe te voegen en niets aan af te dingen om ervoor te zorgen dat wij staan voor de waarden in onze stad. Onze fractie heeft daar in elk geval geen enkele behoefte aan. Temeer, mevrouw Van Dijk, omdat op bladzijde 5 keurig wordt uitgelegd hoe bewoners door dit college tijdig worden meegenomen in locatiekeuzes die gaan plaatsvinden. Temeer, meneer Selman, omdat wij nooit kunnen beloven dat alle drieduizend bewoners van Heumensoord in onze stad kunnen blijven, hoe graag wij het ook zouden willen. Ik heb dat maandag ook op Radio 1 gezegd. Hoe graag ik die Syrische koks van Café de Plak in Nijmegen zou willen behouden, ik ga er niet over en ik kan het ze niet beloven. Ik zou het willen, maar het kan niet.
Ik deel de analyse van de heer Van Norel dat, als wij zeggen dat het rapport van de ombudsman een minimale keiharde eis wordt om ja te zeggen op een nieuw verzoek, we ons onnodig klem zetten en dat we de Haagse problemen veel te veel naar Nijmegen halen. Onze fractie zal de moties niet steunen, vooral omdat we de notitie die we wel steunen ijzersterk vinden.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog andere woordmeldingen? Ik ga dan eerst naar Liberaal Nijmegen, de heer Eigenhuijsen.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Sorry, mevrouw Grutters. Ik hoor de heer Buck zeggen: we gaan de moties niet steunen. Ik neem even de plaats in van mevrouw Rotink. Wij zullen ze ook niet steunen.
Ik heb in de kamerbehandeling een vraag gesteld over de criteria. Ik heb daar in de kamerbehandeling geen antwoord op gekregen. Ik stel de vraag dan hier nog maar een keer. Op het moment dat er locaties komen, dan gaan we in gesprek met de buurt en dan gaan we erover in gesprek hoe we dit nu gaan doen. Die locaties worden behandeld op een aantal criteria. Ik zou graag de criteria willen weten op het moment dat voor een locatie is gekozen. Dat geldt voor de vluchtelingenopvang, maar dat geldt ook voor de statushouders.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Dan is het woord aan mevrouw Grutters, Stadspartij DNF.

Mw. ***Grutters***: Dank u wel, voorzitter. Wij willen graag even onze complimenten overbrengen want wij vinden dat het college hier een heel volledig stuk heeft neergelegd. We hadden een motie voorbereid omdat wij met nadruk hadden willen bouwen, bouwen, bouwen en mixen, mixen, mixen. Met name bouwen voor die werkende jongeren in onze stad, voor die afgestuurde studenten, die ouderen en die statushouders, dus dat je daar een heel mooie kruisbestuiving krijgt.
We hebben enkele vragen geformuleerd en tot mijn grote vreugde kregen wij een volledig antwoord van de wethouder. Ja, er is gekeken naar een quotum. We mogen meer bouwen. De wethouder zei dat we zelfs woningen die korter dan tien jaar bestaan niet mee hoeven te tellen. Het college heeft echt overal aan gedacht. Dat is voor ons de reden om onze motie niet in te dienen.
Als ik dan kijk naar de motie van de VVD, dan denk ik dat het college in onze optiek overal aan heeft gedacht. Het college heeft ook aangegeven op korte termijn met concrete voorstellen te komen. Ook wat die motie betreft, denken wij dat die niet nodig is.
Dan de andere twee moties, de moties van de PvdA. Weet je, we hebben het meegemaakt met die jongeman die bij ons aan tafel zat – ik kijk even naar mevrouw Westerveld – die helaas weg moest uit Nijmegen en het heel erg vond en heel graag terug zou willen komen. Het gaat mij dus aan het hart en ik vind het sympathiek en ik zou het heel fijn vinden als mensen die mogelijkheid kregen, maar ik hoor graag de wethouder erover hoe groot hij de kans acht dat deze motie kan worden uitgevoerd.
Dan wat de motie 'Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen' betreft – ik hoop dat ik de moties niet door elkaar haal – is het natuurlijk een schot voor open doel dat we de aanbevelingen van die instanties zo veel mogelijk moeten volgen. De vraag is: kunnen we dat waarmaken? Ook daar hoor ik de wethouder graag over, maar het is een schot voor open doel.

De ***vicevoorzitter***: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Hulskorte, VSP.

Dhr. ***Hulskorte***: Dank u wel, voorzitter. Ik ga voor een groot deel herhalen wat ik vanavond in de kamer gezegd heb zodat iedereen goed kan horen wat het standpunt van de VSP is.
Voorzitter, toch een paar opmerkingen. U zegt in het voorstel dat u op onderdelen snel tot concretisering wilt komen. Hier hebben wij toch enige moeite mee. U zegt dat u in de hele breedte een stap naar voren wilt doen. U wilt een forse taakstelling realiseren betreffende de huisvesting. U wilt de vergunninghouder in een vroeg stadium bij de integratie ondersteunen. Voorzitter, dat is nogal wat. De VSP vindt dat u te voortvarend te werk gaat. Wij willen iets verder kijken dan onze neus lang is. U vindt zelf dat we rekening moeten houden met een groot financieel risico. De bijdrage van het Rijk is onzeker. Verder, voorzitter, als wij met de randvoorwaarden akkoord gaan, dan moeten wij naar de invulling daarvan maar raden. Je weet bijvoorbeeld niet om hoeveel mensen het gaat enzovoorts. We moeten opletten dat wij onze eigen inwoners niet vergeten wat de huisvesting betreft. Bij alle acties die u wilt ondernemen ten aanzien van het onderwerp, is het belangrijk dat onze eigen inwoners niet te kort worden gedaan en dat wij op die manier het draagvlak onder de bevolking in de toekomst blijven behouden. Wat wij vorig jaar gezegd hebben, namelijk dat alles in evenwicht moet zijn betreffende de opvang van vluchtelingen in Nederland, zeg ik nu weer. Natuurlijk moeten wij vluchtelingen opvangen, maar de aantallen moeten wel in evenwicht zijn met andere steden. We hoeven in Nijmegen niet roomser te zijn dan de paus.
Voorzitter, we hebben een staatssecretaris aangesteld om dit grote probleem onder handen te nemen. Wij vinden dat de regering dit zelf had moeten doen. Het probleem is heel groot en u hebt kunnen zien wat er allemaal gebeurd is in Nederland. We hebben grote moeite om dit onderwerp vanavond te behandelen in de besluitronde. Het gaat ons veel te snel en we willen in de toekomst geen spijt krijgen van ons besluit.
Dank u wel.

De ***vicevoorzitter***: Dan zijn alle partijen volgens mij aan het woord geweest. Dat betekent dat we naar de eerste termijn van het college gaan waar ik eerst burgemeester Bruls het woord geef.
Kijk eens aan, ik heb uw hand niet gezien. Dan gaan we, als de burgemeester dat niet erg vindt, nog even terug naar de raad. Het woord is dan aan de heer Klein Hemmink, Gewoon Nijmegen. Met excuses.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel. De excuses zijn geaccepteerd. Ik ben ook niet zo breed hé. Er ligt een goed verhaal als referentiekader voor hoe we dat aan gaan pakken. In de kamer heb ik aangegeven dat ik hier het daadwerkelijke bouwen miste. Ik heb daar in de raadskamer aandacht voor gevraagd van het college. Ga actief aan de gang en zorg ervoor dat we binnenkort stenen kunnen gaan stapelen en ik hoop dat het college dat ook ter harte neemt, ermee gaat beginnen en met voorstellen komt. Dat wil ik hier nog even aangevuld hebben. Voor de rest zullen wij de moties die er liggen, ik hou het kort, niet steunen.
Dank u.

De ***vicevoorzitter***: Dank u wel, meneer Klein Hemmink. Een tweede ronde, nieuwe kansen, voor u het woord, meneer Bruls.

Burgemeester ***Bruls***: Dank u wel, voorzitter. Ik zal met name even ingaan op de motie ‘Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen’ en de motie van de VVD ‘Draagvlak en inspraak bij keuzes vluchtelingenopvang’. Wethouder Frings neemt dan de andere motie die is ingediend door de PvdA voor zijn rekening.
Een enkel woord vooraf, want we hebben inderdaad in de kamer al uitgebreid hierover gesproken. Wanneer hebben we er trouwens niet uitgebreid over gesproken de afgelopen maanden? Dat is ook juist en terecht. Ik hecht eraan te beklemtonen dat Heumensoord, waar sommigen van u nog naar verwijzen, inderdaad een ingrijpende gebeurtenis is geweest voor onze stad en de regio in de voorbije maanden. Ik durf te zeggen dat we daar ook veel van geleerd hebben in allerlei opzichten. Niet alleen over hoe het daar gaat, maar ook wat het betekent voor onze samenleving en wat we van elkaar kunnen leren. Van de mensen die nieuw komen en van de mensen die er al langer wonen. Het is wel altijd bedoeld geweest als noodopvang. De mensen die daar verblijven, zijn langer gebleven dan de zes weken tot twee maanden wat het perspectief was toen we hier in september met elkaar zaten. Weet u het nog? Het wonderlijke effect doet zich nu voor dat daardoor een bepaald hechtingsproces

is ontstaan – ik noem het maar zo – en dan vergeten we dat die mensen nooit een toezegging is gedaan, op geen enkele manier, dat ze in Nijmegen kunnen blijven. Dat maakt de uitvoerbaarheid om daar afspraken over te maken wel lastig. De wethouder zal daar op ingaan. Ik begrijp heel erg goed dat die hechting ontstaat en in zekere zin moeten we daar ook heel blij mee zijn, want blijkbaar is het heel veel mensen toch goed bevallen om kennis te maken met burgers van onze stad en hebben ze zich er prettig bij gevoeld, terwijl de omstandigheden op Heumensoord wellicht niet altijd zo prettig waren.
Dat brengt me bij de motie van de PvdA 'Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen'. Het tweede element, dat hebben we altijd gezegd, is dat het een sobere opvang is en dat moeten we ook niet vergeten. Het is niet sober omdat we dat allemaal willen, althans niet dat het college of uw raad dat per definitie wil, maar omdat de keuze een andere is. De keuze is mensen opvangen of mensen niet opvangen, dat is de principiële keuze die voorligt. Wij hebben de keuze gemaakt om mensen op te vangen ook al is het sober, omdat het alternatief nog veel slechter is. Wat u nu in de motie aandraagt, zeg ik richting de heer Selman, is dat er inderdaad – zoals gezegd – allemaal aanbevelingen zijn gericht aan het COA. Het rapport is niet gericht aan de gemeente. Ik denk dat het een heel rare affaire gaat worden als wij van het COA gaan eisen hoe het zijn eigen huishouding moet gaan doen en dat we anders geen zaken met het COA doen. Dat zou namelijk de consequentie zijn. Dus het antwoord op de vraag van de heer Van Norel is dat het een buitengewoon ernstige consequentie zou hebben. Gelet op de beschikbare tijd vanavond wil ik daar best nog eens uitgebreid op terugkomen, maar het college zit er ook genuanceerd anders in dan wat hier staat. Wij hebben dat in eerdere brieven aan u ook uitgelegd. Volgens ons is het grootste probleem bij de opvang in Heumensoord niet Heumensoord op zich, maar de lange duur, de procedures en het gebrek aan uitzicht. Dezelfde klachten die hier staan, worden namelijk ook in de Koepel in Arnhem geuit, worden ook in Apeldoorn geuit, worden ook in Groningen geuit en worden ook in Amsterdam geuit, bij grote én kleinschalige opvang. Het is dus ook niet helemaal fair, laat ik dat woord maar gebruiken, om datgene wat geweest is – Heumensoord is ten slotte bijna voorbij – nu in een bestuursakkoord op te nemen. Ik zou niet weten hoe dat moet. We zouden die motie dus willen ontraden. Niet vanuit de inhoud, want natuurlijk willen wij goede randvoorwaarden en ik zei al dat we ook veel geleerd hebben van de opvang in Heumensoord, maar om dat nu niet als een conditio sine qua non als het ware te gaan beschouwen voor een akkoord met het COA.
Dan de motie van de VVD 'Draagvlak en inspraak bij keuzes vluchtelingenopvang'. Ik heb in de kamer gezegd dat we het in zijn algemeenheid natuurlijk heel erg mee eens zijn dat het én vraagt om een communicatie met bewoners – zeker met bewoners waar een bepaalde voorziening komt – én uiteraard met uw raad. Maar dat is ook wat we in onze uitgangspuntennotitie hebben uitgedrukt. Ik herhaal nog maar een keer dat het wel gaat in een volgorde en dat is met dit soort besluiten wel nodig. Ik kan u op een briefje geven dat, als wij in elke wijk gaan vragen of men tweehonderd, driehonderd vluchtelingen naast zich wil, heel veel mensen zullen zeggen: het is een goed idee, maar kan het niet even bij de buurman? Dit soort besluiten, mevrouw Van Dijk, die vragen om leiderschap. Wat wij dus gaan doen als college is het zorgvuldig voorbereiden en met een voorstel komen. Dat voorstel willen wij uiterst zorgvuldig met iedereen bespreken – over een referendum is vandaag al genoeg gezegd, meneer Buck – maar we gaan geen keuze voorleggen over locaties, de duur en de omvang. Wat we zeker niet gaan doen, is mensen inspraak geven op een statushouder die een sociale woning kan krijgen. Dat doen we bij andere mensen die een sociale woning krijgen ook niet. Volgens mij kan het juridisch niet eens, want dan gaan we nog discrimineren ook. Dat kan helemaal niet en dat moeten we ook niet willen. Dat moeten we principieel niet willen, want anders moeten we een ander debat voeren en dan zou ik u wel eens willen uitdagen – of via u alle vrienden in Den Haag – om in dit land te durven zeggen dat wij geen vluchtelingen willen binnenlaten. Dat zeggen wij gelukkig niet. U had al verwacht dat ik dat daarachteraan zou zeggen. Nee, dan moeten we ook fair zijn. Als we zeggen dat er mensen ons land binnenkomen – onze vluchtelingenverdragen zijn opengesteld, er zit geen maximum aan – dan moeten we ook durven zeggen – ook als we het niet leuk vinden – dat, als die mensen die in ons midden wonen hier een rechtmatig verblijf hebben, zij dezelfde rechten en plichten en uiteraard ook verantwoordelijkheden hebben zoals wij allemaal.
Ik geef het woord graag aan de wethouder.

De ***vicevoorzitter***: U krijgt van mij ook het woord, meneer Frings.

Burgemeester ***Bruls***: Via de voorzitter, excuus. Het was de macht der gewoonte.

De ***vicevoorzitter***: Wethouder Frings, u krijgt zeker het woord van mij.

Wethouder ***Frings***: Dank u, voorzitter. Volgens mij lag er nog een vraag van Liberaal Nijmegen met betrekking tot criteria voor keuzes en selectie. Criteria voor het huisvesten van een individuele statushouder zijn er niet, want die mensen hebben gewoon recht op een woning en kunnen ze zich daarvoor inschrijven. Zoals mijn collega zojuist zei, gaan we dat ook niet per individu regelen.
We praten dan dus over andere zaken. We praten dan over noodopvang en we praten over geclusterde huisvesting. Daar hanteren we criteria voor. Dat varieert van betaalbaarheid van de businesscase als het een bestaand gebouw betreft tot en met nieuwbouw en hoe je die vorm kunt geven. Uitgangspunt is en blijft, dat staat ook in het stuk, dat we gedifferentieerd willen wonen, gemixt willen wonen en dat we in ieder geval geen plekken willen creëren waar een hele verzameling plaatsvindt van mensen met een laag inkomen in sociale huurwoningen. Dat zijn keuzes met selectiecriteria. Bestaande bouw, is het mogelijk, is het tijdelijk mogelijk, kan het permanent, wat zegt het bestemmingsplan; aan een aantal van dat soort criteria moet u dan denken. Het zijn niet de criteria die wetenschappelijk – laat ik u voor zijn – ertoe leiden dat er dan uiteindelijk een keuze komt voor die locatie en niet voor die locatie, want die criteria bestaan in dit soort zaken niet. Er zit altijd een subjectieve weging in.

De ***vicevoorzitter***: Ik denk dat de heer Eigenhuijsen een vervolgvraag heeft. Ga uw gang.

Dhr. ***Eigenhuijsen***: Een vervolgvraag. Op het moment dat er tot een locatie gekomen is, dan hebt u dus criteria waarbij u zegt dat het op die locatie moet komen. Wilt u dan die criteria openbaar maken?

Wethouder ***Frings***: Als we die bij die locatie gebruikt hebben wel, ja. Waarom we daar terecht zijn gekomen. Dat kunnen we wel toezeggen.
Dan wat de motie van de PvdA betreft 'Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs'. De titel is in dit verband en bij dit onderwerp al een contradictio in terminis want hier kunnen we niet eens op reageren, het kan niet. Wij gaan de statushouders die elders terecht zijn gekomen niets beloven. Het gaat over Heumensoord met 3000 mensen. Laten we ze niet alle 3000 nemen, maar laten we nu eens voor de grap zeggen dat er 600 zijn. Dat is boven onze huisvestingsnormen. In een AZC zitten 16.000 mensen en dan zouden wij mensen die nu hier in de noodopvang zitten voorrang verlenen op de 16.000 mensen die al jaren in een AZC zitten te wachten op huisvesting met een belofte omdat die mensen hier vrienden hebben gemaakt. Dat vind ik heel moeilijk, want ik geef u op een briefje dat op het moment dat we dit gaan doen, u een opstand hebt in het AZC op de Liemerskazerne waar mensen zitten te wachten die net zo ingeburgerd zijn, die ook contacten hebben in de stad, maar het alleen vanavond niet hebben verwoord. Dat vind ik dus al een dilemma met uw motie.
Tegelijkertijd staat er dat we ons best moeten doen om met het COA daarover te praten. Ons best doen zullen we altijd doen. Het enige wat we kunnen zeggen – dat heb ik gisteren ook op de radio gezegd – is: hou contact met de mensen uit Nijmegen en als je dan een status hebt, kijk dan of je op basis daarvan terug kunt komen naar Nijmegen. Als je het geluk hebt dat je in een AZC terechtkomt in de regio Oost – zijnde Gelderland of Overijssel – mag je altijd je in Nijmegen inschrijven. Volgens mij is dat de procedure en daar gaan we ook van uit.
Dan over de suggestie dat er contracten zijn tussen het COA en andere gemeenten om mensen terug te nemen met een status. Ik heb die contracten nog niet gezien. Het zijn hooguit goede intenties.
Ik moet die motie dus ontraden.

De ***vicevoorzitter***: Tot zover de eerste termijn van het college. Ik kijk nu rond voor de tweede termijn van de raad. De heer Van Norel.

Dhr. ***Van Norel***: Dank u wel. Niet op alles maar op onderdelen lijkt het net alsof het over een andere motie gaat. Het enige dat ik lees, is dat er gevraagd wordt te onderhandelen om het mogelijk te maken dat, als vluchtelingen op het moment dat ze een status hebben dan wel naar het AZC gaan, rekening wordt gehouden met het feit dat mensen zich in bepaalde delen van het land prettig voelen. We zeggen niet dat mensen in de noodopvang allemaal terug moeten of iets dergelijks. Dat is een heel andere situatie. Het gaat hier om mensen die straks in Nederland zouden mogen blijven.

Er werd ook gezegd dat mensen zich hechten. Ik noem het woord maar even dat gezegd is. Ik zou bijna zeggen: laten we blij zijn dat mensen zich soms hechten, want dat is wel de start van de integratie en dat is wel de start van het je thuis voelen in een vreemd land.
Dus met al die zaken bij elkaar is het enige wat wij vragen: college, doe je best richting het COA en de IND om dit bespreekbaar te maken. We moeten het denkbeeld eens verlaten dat we iedereen in een grote pot stoppen, er zes uittrekken en zeggen 'jij gaat daarheen', er nog eens zes uittrekken en zeggen 'jij gaat daarheen'. Wij gaan daar niet over, maar we kunnen wel duidelijk maken dat dit een gang van zaken is die eigenlijk niet wenselijk is en ook niet humaan.

De ***vicevoorzitter***: Mevrouw Visser.

Mw. ***Visser***: Mag ik een vraag stellen aan de heer Van Norel? Hoe gaan we dan de selectie maken van de 3000 mensen, 2800 die nu op Heumensoord zitten en de 400 of 500 die we hier zo meteen tot statushouders kunnen maken?

Dhr. ***Van Norel***: Die zouden onderdeel kunnen zijn van die statushouders, maar wel op het moment dat ze aan de beurt zijn natuurlijk. Niet dat dit morgen meteen gebeurt, maar als die behoefte er nog is na enige tijd, laat mensen dan terugkeren naar de plek waar ze zich het prettigste voelen. Laten we eerst de mensen nemen die nu op wachtlijst staan. Natuurlijk zijn we er niet voor om nu half Heumensoord in een keer in Nijmegen te plaatsen en de rest geen ruimte te bieden, maar maak eens bespreekbaar waar men goede ervaringen heeft opgedaan en hou daar rekening mee. Dus niet aantallen boven, maar binnen het quotum.

Mw. ***Visser***: Ik kan het helemaal met u eens zijn, maar dat is dan toch weer het landelijk beleid dat zou moeten, meneer Van Norel.

Dhr. ***Van Norel***: Ja, dat is zo, maar zoals we met heel veel dingen in dit dossier hebben gedaan, kunnen we daarin ook een statement maken.

De ***vicevoorzitter***: Meneer Boekhorst, ga uw gang.

Dhr. ***Boekhorst***: Dank u wel, voorzitter. Als wij voor al het landelijk beleid dat wij slecht vinden moties zouden moeten indienen in deze raad, dan zijn we lang bezig. Laat helder zijn dat de wens van de PvdA, van de heer Selman en ook van de heer Van Norel van de SP, absoluut gezien en herkend wordt door GroenLinks. Wij zouden inderdaad graag mensen die zich hechten aan onze stad, die de wegen kennen, die de mensen kennen, hier willen houden. Ik hoor het college echter duidelijk zeggen dat de motie die er nu ligt niet goed uitvoerbaar is, valse verwachtingen kan scheppen en daar pas ik voor. Ik wil wel aan deze burgemeester en aan deze wethouder vragen: neem dit onderwerp, wat een serieus onderwerp is, mee in de gesprekken als u met het COA en de IND aan tafel zit want u hebt recht van spreken als Nijmeegs bestuurder. Ik hoop dus dat u uw maximale invloed wilt aanwenden en dan hebben we deze motie niet nodig en doen we toch de goede dingen.

De ***vicevoorzitter***: Wie mag ik vervolgens het woord geven? Mevrouw Van Dijk.

Mw. ***Van Dijk***: Dank u wel, voorzitter. Ik vind dat de woorden van de burgemeester naar aanleiding van onze motie de Nijmegenaar tekortdoen. Zoals ik het zojuist interpreteerde had de burgemeester een heel negatieve interpretatie van wat burgers willen en zouden kunnen. We hebben volgens mij vorig jaar gezien dat er in Nijmegen heel veel burgers zijn die positief zijn over opvang. Er zijn ook heel veel vrijwilligers die daar positief tegenover staan. Om nu per definitie burgers te diskwalificeren en te zeggen dat het een negatieve ontwikkeling zou zijn als je de burgers meer inspraak zou geven, doet naar mijn mening de Nijmeegse burgers tekort.

De ***vicevoorzitter***: Zijn er nog anderen die gebruik willen maken van de tweede termijn? Ik kijk nog een keer naar de heer Klein Hemmink. Nee, ook niet? Deze keer niet. Dan gaan we terug naar het college, naar burgemeester Bruls.

Burgemeester ***Bruls***: Heel kort een reactie op de opmerking van mevrouw Van Dijk. Onze notitie gaat juist heel erg uit van burgers een kans geven. Ik reageerde op het dictum van uw motie. U weet heel erg goed, want u hebt het zelf opgeschreven, dat die echt wel wat verder gaat. Als u mensen echt een stem wilt geven over een locatie, dan suggereer je veel meer dan je kunt waarmaken. Sommige besluiten, mevrouw Van Dijk – zo werkt een democratie ook – moet je durven uiten. We leggen het aan u voor. U beslist vanavond wat de kaders zijn en daarmee geeft u richting aan dit college om te handelen. Die ruimte hopen we ook te krijgen en dan is er ook voldoende ruimte voor burgers, maar wel op de dingen waar het om gaat. We gaan echt niet allerlei locaties in de inspraak gooien. We zullen met een gericht voorstel komen en daar zal het gesprek dan ook over gaan. Ik hoop vooral dat het een gesprek zal zijn.
Het tweede onderdeel betreft nogmaals de laatste motie. Wellicht dat de wethouder erop kan ingaan.
Ik wil in algemeenheid opmerken dat zoals de heer Van Norel en ook de heer Boekhorst het uitleggen iets anders is dan wat hier staat. In zijn algemeenheid is dit punt door alle Nederlandse gemeenten al naar voren gebracht. Ik zie dat u nee schudt, meneer Selman, maar ik zit daar aan tafel; ik ben vicevoorzitter van die club. Dat is al lang naar voren gebracht. Er wordt ook wel op individuele basis geluisterd naar wensen van mensen. Daarover hoeven wij niet een aparte onderhandeling te voeren met de IND en het COA of wie dan ook, los van de praktische moeilijkheden.
De wethouder, via de voorzitter.

De ***vicevoorzitter***: Wethouder Frings krijgt het woord.

Wethouder ***Frings***: Dank u wel, voorzitter. Waarom het college zegt het te ontraden, zit in de eerste vier woorden 'om stevig te onderhandelen'. Dat is namelijk een suggestie over een resultaat. Wanneer bent u dan tevreden? Als er twee mensen terug mogen komen, als er tweeduizend mensen terug mogen komen? Hoe werkt dat dan? Uiteindelijk wordt het college afgerekend op de inspanning die het gedaan heeft naar aanleiding van uw motie. U controleert namelijk of wij gedaan hebben wat u ons hier opdraagt met deze motie. Ik weet niet wat u mij dan opdraagt. 'Stevig onderhandelen', ik heb geen flauw idee wat dat is. Ik weet wel wat dat is, maar ik ken het resultaat niet dat u wilt, ik ken uw wensen niet. Natuurlijk zullen we dit punt aan de orde stellen en bespreken in het bestuurlijk overleg met het COA. Dat is iets anders dan dat ik met een onderhandelingsresultaat naar u terugkom met: dit hebben we bereikt. Dat kan ik namelijk niet toezeggen.

De ***vicevoorzitter***: Dat gezegd hebbende is het college nu door zijn spreektijd heen. Dat betekent dat we overgaan tot stemming. Even om verwarring te voorkomen, want de moties zijn tegelijkertijd uitgedeeld, is de eerste motie die we in stemming gaan brengen de motie van de Partij van de Arbeid 'Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen'. Ik vraag uw raad om dat weer per handopsteken te doen. Ik vraag bij dezen: wie is voor de motie 'Geef vluchtelingen een fatsoenlijk onderkomen'? Dat is de fractie van de Partij van de Arbeid. Daar blijft het bij en dan is deze motie verworpen.
Dan zijn we bij de tweede motie, ook een motie van de Partij van de Arbeid 'Eens Nijmeegs, altijd Nijmeegs'. Mijn vraag is: wie is voor deze motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid en de SP. Dat is ook geen meerderheid. Bij dezen is deze motie ook verworpen.
Dan komt de derde motie, de motie van de VVD. De motie 'Draagvlak en inspraak bij keuzes vluchtelingenopvang'. Wie is er voor deze motie? Dat is de fractie van de VVD. Dat is ook geen meerderheid. Daarbij is deze motie ook verworpen.
Dan gaan we nu stemmen voor het raadsvoorstel, het raadsvoorstel Nijmegen aanpak Verhoogde instroom vluchtelingen 2016-2017. Wie is voor dit raadsvoorstel? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, GroenLinks, D66, de VVD, het CDA, Liberaal Nijmegen, Gewoon Nijmegen ...

Mw. ***Van Dijk***: Voorzitter, de VVD is niet voor.

De ***vicevoorzitter***: Mijn excuses. De griffie schreef het al meteen goed op, dus de VVD is tegen. Voor zijn dus de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, GroenLinks, D66, het CDA, Liberaal Nijmegen, Gewoon Nijmegen en de Stadspartij DNF. De VSP is tegen. Dan heb ik alles opgenoemd. De griffier heeft het opgeschreven. Dit betekent wel dat dit voorstel is aangenomen.
Ik zal ook nog mededelen, dat hoor ik nu van alle kanten, dat de heer Van Berkel zich onthouden heeft van stemming bij dit raadsvoorstel.

Ik geef bij dezen het woord weer aan de burgemeester.

De ***voorzitter***: Dank u wel, mevrouw Lamers.
Excuus met betrekking tot de heer Van Berkel. Mevrouw Lamers kon daar niets aan doen want ik had haar niet geïnformeerd. Het is ex post gerepareerd, meneer Van Berkel.

We hebben nog een voorstel op de agenda staan, dames en heren, en dat betreft een stemstuk.

14. Raadsvoorstel De Bastei

De ***voorzitter***: We gaan hier meteen maar over stemmen tenzij er nog mensen zijn die een stemverklaring willen afleggen. Dat is niet het geval. Dan gaan we stemmen over het raadsvoorstel De Bastei. Uw stemmen graag.
Met 28 stemmen voor en 8 stemmen tegen is het voorstel aanvaard.
Ik heb zo het vermoeden dat we daarmee aan het eind van de vergadering zijn gekomen. Klopt dat, mevrouw de griffier? Ik ben namelijk nu alles hier kwijt.

24. Sluiting

De ***voorzitter***: Volgens mij hebben we geen borrel. Als u nu allemaal ja had gezegd, dan was het ook een interessante optie geweest. Het budget is op, zullen we maar zeggen. Dan wens ik u allen nog een goede avond en tot de volgende keer.

De vergadering is gesloten (23.15 uur).

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijmegen
d.d.

De voorzitter,	De raadsgriffier,
drs. H.M.F. Bruls	drs. M.A.H. Heffels

Raadsnotulen van 30 maart 2016

Verslag van de
OPENBARE BESLUITRONDE POLITIEKE AVOND
van de
gemeenteraad van Nijmegen
d.d. 30 maart 2016

***Aanwezig zijn*:**

De leden: dhr. B.K. van Berkel, dhr. P.H.J. Boekhorst, mw. R.M.G. Brouwer, dhr. M.T. Buck, mw. C.M.H. Daemen, dhr. J.V.J. van Deurzen, mw. I.M. van Dijk, dhr. P.A. Eigenhuijsen, dhr. T.F.A. van Elferen, dhr. B.G. Friesen, mw. W. Grutters, dhr. R. El Hafi, dhr. A. Hillen, dhr. J.W.H. van Hooft, dhr. P. Huliselan, dhr. M.J.I. Hulskorte, dhr. J.L.J. Janssen, dhr. R.A.A. Jetten, dhr. R.A.P. Klein Hemmink, mw. M.F. Kossen, mw. C.B.M. Lamers, dhr. P.J.P. van Megen, mw. P.J. Molenaar, dhr. C. van Norel, dhr. P.R. Oomen, mw. A.B. Ranshuijsen, dhr. J.F. Reinhoudt, mw. G.M.M. Schellekens. dhr. A. Selman, dhr. M.A.L. Sweep, dhr. S. Vat, dhr. N.P. Vergunst, mw. G. Visser, mw. E.M. Westerveld en dhr. R.S. Zwart

Voorzitter: dhr. H.M.F. Bruls

Griffier: mw. M. Heffels

Wethouder: dhr. L.C.M. Frings, dhr. H.B.W. van Hees, mw. R.D. Helmer-Englebert, dhr. T. Tankir, mevrouw H. Tiemens en dhr. B.J.H.M. Velthuis

Bericht van verhindering van: mw. M. Foolen, dhr. M. van Hunnik, dhr. M.J.M. van Nijnatten en mw. J.M. Rotink

Notulist: dhr. J.P.P.A. Wijnen

---

1. Opening en mededelingen

De ***voorzitter***: De vergadering van de raad is geopend (21.30 uur). Ik heb vier afmeldingen ontvangen, namelijk van mevrouw Rotink, mevrouw Foolen, de heer Van Hunnik en de heer Van Nijnatten. Hopelijk zijn er verder geen afmeldingen. Er zijn geen andere mededelingen.

2. Agendavaststelling inclusief de orde van de vergadering

De ***voorzitter***: U hebt via de vergadermappen van de raadsapplicatie het volgende stuk gezien:
- Het overzicht van de nagekomen ingekomen stukken.

De fracties van de VVD en de Stadspartij DNF hebben verzocht brief A2 van de Stichting Hartslag voor Nederland inzake Nijmegen ‘de Hartveiligste Stad van Nederland’ te agenderen tijdens een volgende kamerronde.

Wat de orde van de vergadering betreft, het volgende.
- Het voorstel is om agendapunt 15 inzake Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015-1 (Rozenbuurt) vast te stellen na agendapunt 10 inzake Raadsvoorstel Bestemmingsplan

Nijmegen Oud West 2015, aangezien de agendapunten 9 en 10 vóór het hamerstuk Bestemmingsplan Rozenbuurt dienen te worden vastgesteld.
- Aan de agenda is toegevoegd: agendapunt 8a inzake Raadsvoorstel Benoeming tot fractievolgers op voordracht van de fractie van GroenLinks.

Kunt u met deze voorstellen instemmen? Dat is het geval.

De volgende punten zijn niet in de raadkamers behandeld en voorgesteld wordt om deze als hamerstuk te behandelen: 3, 4 en 14 tot en met 17.
Stemt u daarmee in? Dat is het geval.

5. Besluitvorming behandeladviezen van de raadkamers op 30 maart 2016

De ***voorzitter***:
- Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 en Ambitiedocument Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp: dat is een doorschuifstuk naar de kamerronde op 13 april.
- Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling Bestemmingsplan Nijmegen Dukenburg-13 (Meijhorst 60-10): dat is een hamerstuk op 30 maart.
- Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk): dat is een stemstuk/debatstuk op 13 april.
- Slachthuis: dat is een doorschuifstuk naar de besloten kamerronde op 13 april.

Bent u het eens met alle adviezen? Dat is het geval.

6. Vaststellen van de voorstellen waarover geen spreektijd gevraagd is

De ***voorzitter***: Over de punten 3, 4, 12, 14, 16 en 17 is geen spreektijd gevraagd en daarmee is ingestemd met de voorstellen.

7. Vragen van raadsleden aan het college

De ***voorzitter***: Er zijn geen vragen ingediend.

8. Raadsvoorstel Benoeming van de heer R. Maessen tot fractievolger op voordracht van D66

De ***voorzitter***: Ik geef het woord aan de heer Van Elferen namens de Commissie voor de Geloofsbrieven.

Dhr. ***Van Elferen***: Dank u wel, voorzitter. We vergaderen er tegenwoordig langer over wie de woordvoerder dient te zijn dan over de inhoud van de stukken. Dat zegt veel over de correctheid waarmee de stukken worden aangeleverd. Het is dan ook met genoegen dat ik u kan meedelen dat wij gelet hebben op de artikelen 10, 11, 12, 13 en 15 van de Gemeentewet, omdat die van toepassing zijn op de fractievolgers. Dat zijn personen die worden voorgedragen als fractievolger en die leggen hun geloofsbrieven voor aan de raad. Wij bekijken dan of er een uittreksel is uit het BRP, een overzicht van de andere functies die men al bekleedt – betaald of onbetaald – en een verklaring dat men de benoeming wil aanvaarden. Tot slot bekijken wij of er een bewijs is tot voordracht van de fractie. Dat is relevant, want anders kan iedereen zich bij ons melden. De commissie heeft de overgelegde stukken onderzocht en in orde bevonden van de heer R.J.M. Maessen van de fractie van D66 en van mevrouw M. de Cort en de heer R. Wille van de fractie van GroenLinks. Dit is ondertekend door mevrouw Rotink, de heer Reinhoudt en mijzelf.

De ***voorzitter***: Ik vergeef u de procedurele voortvarendheid om agendapunt 8a ook meteen mee te nemen in de advisering. Dank daarvoor.
Ik neem aan dat niemand stemming wenst over het voorstel. Dan is dit agendapunt geaccordeerd en kan ik de heer Maessen van harte feliciteren.
(Applaus.)

8a. Raadsvoorstel Benoeming van mevrouw De Cort en de heer Wille tot fractievolgers op voordracht van GroenLinks

De ***voorzitter***: De toelichting op de voordracht van mevrouw De Cort en de heer Wille is al gegeven door de heer Van Elferen. Ik neem aan dat niemand hierover een stemming wil en dat iedereen akkoord kan gaan. Dat is het geval. Dan feliciteer ik beiden. Dank u wel.
(Applaus.)

9. Raadsvoorstel Projectafwijkingsbesluit Nijmegen Oud West – 17 (woonappartementen Fenikshof)

De ***voorzitter***: Wie mag ik hierover het woord geven? Mevrouw Schellekens, PvdA.

Mw. ***Schellekens***: Dank u wel, voorzitter. Bij de kamerbehandeling, althans voorafgaand aan die kamerbehandeling, constateerden wij dat er heel veel Nijmegenaren kwamen inspreken, meer dan wij gewend zijn. Enkelen voelden zich genoodzaakt om een advocaat mee te nemen. Dat heeft mij en onze fractie aan het denken gezet en daaruit is een motie voortgekomen omdat wij het mooi zouden vinden als dit niet meer herhaald zou worden. Met andere woorden Nijmegenaren mogen natuurlijk te allen tijde zienswijzen komen indienen en hun verhaal komen doen, maar wij zouden graag willen voorkomen dat het zo hoog oploopt. Om dat te voorkomen hebben wij een motie ingediend waarin wij het college vragen om in ieder geval de communicatie beter te laten verlopen, met als doel dat er minder ontevreden Nijmegenaren zijn. Daarvoor zijn er twee concrete voorstellen. Ten eerste dat als er een verandering is op het perceel van een individu of in de omgeving, mensen hierover van tevoren concreet geïnformeerd worden. Ten tweede dat mensen, voorafgaand aan de actualisatie van een bestemmingsplan, schriftelijk uitgenodigd worden om mee te denken of om in ieder geval eventuele veranderingen die zij op het oog hebben met het college en met de gemeente te delen. Nogmaals, het doel hiervan is dat wat wij eerder hebben gezien bij de behandeling van dit bestemmingsplan zich niet herhaalt en dat er dus geen Nijmegenaren zijn die zich genoodzaakt voelen om advocaten in de arm te nemen om zich te laten vertegenwoordigen.

Motie: **Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners**
1ste indiener: G. Schellekens (PvdA)
De raad van de gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 30 maart 2016,
constaterende dat:
- Alle bestemmingsplannen 1x in de 10 jaar moeten worden geactualiseerd en er nog vele actualisaties van bestemmingsplannen volgen.
- Daarnaast tussentijds bestemmingsplannen worden herzien.
- Bewoners graag mee willen denken aan de actualisatie en dit als kans zien om hun verbeteringen aan de wijk toe te passen.
- Het blijkt dat nu bewoners verrast worden door veranderingen in het geactualiseerde bestemmingsplan, aangaande hun persoonlijke perceel, of directe woonomgeving.

Overwegende dat:
- Het doorlopen proces van het actualisatiebestemmingsplan Oud West door relatief veel bewoners als onprettig is ervaren.
- Bewoners vooraf een kans moeten krijgen om mee te denken over de actualisatie van het bestemmingsplan.

- Bewoners op de hoogte gebracht moeten worden als er bestemmingswijzigingen voorgesteld worden in het bestemmingsplan voor hun wijk/buurt/perceel.
- Wij een stad willen zijn waar bewoners idealiter geen advocaat nodig hebben om met de gemeente te communiceren en de huidige situatie dit klaarblijkelijk oproept.
- Bij de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 het bestemmingsplanproces (omgevingsplan) opnieuw tegen het licht wordt gehouden. Dan krijgt ook burgerparticipatie een nog belangrijker rol.

Roept het college op om vanaf de eerstvolgende actualisatie van een bestemmingsplan:

1. Alle bewoners en bedrijven in het plangebied een algemene brief te sturen waarin een (schriftelijke) aankondiging staat van de actualisatie en waarin burgers en bedrijven worden uitgenodigd om hun visie kenbaar te maken.
2. Alle bewoners, eigenaren en bedrijven op wiens perceel sprake is van een voorgenomen wijziging van de bestemming hierover via een brief persoonlijk te informeren. Dit vooraf aan de bezwaar- en beroepsprocedure.
3. Met de komst van de Omgevingswet in 2018 / 2019 een uitgewerkte visie omtrent burgerparticipatie op te stellen.

De ***voorzitter***: Dat recht heeft eenieder. De heer Van Berkel.

Dhr. ***Van Berkel***: Ik heb even een vraag aan mevrouw Schellekens. U kwam de vorige keer ook al aanzetten met die advocaat. Natuurlijk is het zo dat je goede communicatie moet hebben, maar hoe mensen uiteindelijk naar het gemeentehuis komen en komen inspreken, is wat mij betreft helemaal niet iets waar wij op moeten sturen en dat we moeten zeggen: er waren zo veel mensen, dus wij hebben iets verkeerd gedaan; er hadden twee mensen een advocaat bij zich, dus wij hebben iets verkeerd gedaan. Op het moment dat het college kan uitleggen waarom die zienswijzen beantwoord zijn zoals ze beantwoord zijn – dat heeft de wethouder op ons verzoek tijdens die technische toelichting wat mij betreft perfect gedaan – zie ik niet in hoe je dat nog beter kunt doen. Als je achteraf concludeert dat de wethouder die mensen verkeerd geïnformeerd heeft tijdens het gesprek met die mensen, dan kun je daarover klagen. Als dit echter goed is gegaan en wij als raad ook zelf constateren dat die informatie goed is, waarom zou u dan toch willen gaan sturen op hoeveel mensen er komen, hoeveel mensen er wel of niet een advocaat meenemen. Dat begrijp ik niet helemaal.

Mw. ***Schellekens***: Als u iets niet begrijpt, zal ik het graag toelichten. Het gaat mij om het sentiment en de cultuur die wij hier in de gemeente hebben. Wat mij betreft is het geen wenselijke cultuur als mensen, Nijmegenaren, een advocaat in de arm nemen om met ons als gemeente te praten. Uiteraard, zoals de voorzitter zegt …

Dhr. ***Van Berkel***: Voorzitter?

Mw. ***Schellekens***: Ik wil graag even uitpraten, als dat kan.

De ***voorzitter***: Dat gaan we doen, vooral omdat we niet in herhaling willen vallen. Mevrouw Schellekens nog even.

Mw. ***Schellekens***: Dank u wel, voorzitter. Het gaat mij dus meer om de cultuur die onwenselijk is. De cultuur wijst – in ieder geval zoals wij hebben vernomen – naar een communicatiefout of in ieder geval dat er onvoldoende gecommuniceerd wordt en dat mensen voor verrassingen komen te staan. Dat willen wij graag voorkomen met deze motie. Het gaat dus niet per se erom of mensen wel of niet naar de gerechtelijke macht stappen, want dat is uiteraard altijd ieders recht, maar het gaat mij om de cultuur die wij hier in deze gemeente hebben en in ieder geval het signaal dat afgegeven wordt. Om kort samen te vatten: daar leidt het toe.

De ***voorzitter***: De heer Van Berkel nog even voor een interruptie.

Dhr. ***Van Berkel***: Nog heel kort, voorzitter. Ik ben behoorlijk verbaasd over de conclusie van mevrouw Schellekens dat wij hier een cultuur in deze gemeente hebben waarbij wij niet goed naar mensen

zouden luisteren. Kunt u iets concreter maken wat u daarmee bedoelt? Ik ben er echt heel verbaasd over. Volgens mij is er helemaal geen sprake van een dergelijke cultuur.

De ***voorzitter***: Zullen we bekijken of er nog andere reacties zijn? Mevrouw Schellekens, kan dat? De heer Van Deurzen wil nog het woord.

Dhr. ***Van Deurzen***: Voorzitter, ik heb ook wel enige moeite met deze motie. Bij punt 1 wordt gevraagd om alle bedrijven en bewoners in het plangebied een brief te sturen. Volgens mij loop je dan al tegen een praktisch probleem aan, want je hebt heel veel bussen met nee/nee en nee/ja en weet ik wat allemaal. Daar komt die brief dus al niet binnen. Bovendien heb ik begrepen dat er heel veel reacties zijn gekomen op dit plan. De mensen zijn dus toch wel heel goed geïnformeerd. Ik begrijp dat punt helemaal niet goed. Dan is het nog de vraag wanneer je ze moet gaan informeren. Als je wilt voorkomen – daar ging de discussie ook over – dat mensen zouden kunnen meeliften op het gewijzigde bestemmingsplan en dat ze de kosten daarvoor van 15.000 euro niet hoefden te maken, is het op de eerste plaats natuurlijk wel een verdienmodel van de gemeente. Ten tweede, als je dus zegt dat we dat waar mogelijk willen voorkomen, dan is dat mooi, maar wanneer moet je het dan gaan aankondigen? De doorlooptijd van een bestemmingsplanwijziging, als mensen dat willen bijvoorbeeld, kan wel een paar jaar duren. Moet je dat dan halverwege doen? Als je het halverwege doet, dan zijn de mensen het vier of vijf jaar later alweer vergeten. Ik heb dus moeite met deze motie.

De ***voorzitter***: Ik bekijk of er nog andere reacties in de eerste termijn zijn. De heer Friesen, GroenLinks.

Dhr. ***Friesen***: Dank u wel, voorzitter. Het betreft hier een technische herziening van een bestemmingsplan dat een keer in de tien jaar moet gebeuren. In het bestemmingsplan zijn naast de actualisatie ook wijzigingen opgenomen. Wijzigingen, waarbij de bestemming op het perceel van mensen verandert. Dat raakt die mensen direct. Het is goed dat mensen vooraf geïnformeerd worden. Of de doorlooptijd van zo'n bestemmingsplan nu een jaar of twee jaar duurt, mensen kunnen in dat traject worden meegenomen. Ze moeten geïnformeerd worden en het is heel goed als de gemeente dat van tevoren proactief doet. Dat voorkomt dat mensen niet op de hoogte zijn of dat ze te laat geïnformeerd zijn of dat ze misschien mee hadden kunnen liften, maar het in dat geval niet hebben kunnen doen. Dat zijn dus allemaal voordelen die deze motie van mevrouw Schellekens heeft. Ik ben ook erg blij dat ze die motie heeft ingediend. Wij zullen dan ook zeker voorstemmen. Ik snap ook niet zo goed waar de bezwaren van de heer Van Berkel en de heer Van Deurzen vandaan komen, want in dit geval wordt niet gezegd dat we het niet goed doen, we gaan de burgers juist nog meer erbij betrekken.

Dhr. ***Van Berkel***: Voorzitter, even toch een korte opmerking. Volgens mij heb ik enkel vragen gesteld, verduidelijkende vragen over waar deze motie precies vandaan komt en wat die cultuur dan precies is die wij hier hebben. U zegt dat ik er iets op tegen heb, maar ik moet mijn termijn zo meteen nog krijgen.

Dhr. ***Friesen***: Excuus. Ik dacht daar iets van af te kunnen leiden, maar dat heb ik dan verkeerd geïnterpreteerd.

De ***voorzitter***: Dank u wel, meneer Friesen. Andere woordmeldingen?

Dhr. ***Van Deurzen***: Voorzitter, een interruptie op …

De ***voorzitter***: Als u het kort houdt, want ik heb het idee dat deze argumenten ook in de kamer naar voren zijn gekomen en dat de motie daar een beetje uit voortkomt. We hoeven het rondje niet opnieuw te doen. Ga uw gang.

Dhr. ***Van Deurzen***: Nee, heel kort. Het is niet in de kamer besproken. Ik heb een vraag aan de heer Friesen. Hoe los je dan het probleem op met al die mensen die nee/nee op hun postbus hebben gezet?

Mw. ***Schellekens***: Voorzitter, zal ik daarop reageren als indiener van de motie?

De ***voorzitter***: Nee, het is een vraag aan de heer Friesen, dus …

Dhr. ***Friesen***: Mensen die nee/nee op hun postbus hebben gezet. Je kunt het als geadresseerde post rondsturen. Je kunt het op adres doen; dat zou een oplossing kunnen zijn inderdaad.

De ***voorzitter***: Zoals ook stempassen op adressen gaan, anders zou niemand een stempas kunnen krijgen. Mevrouw Lamers, D66.

Mw. ***Lamers***: Dank u wel, voorzitter. We kunnen in ieder geval alvast melden dat D66 voor deze herziening zal stemmen. De motie van mevrouw Schellekens hebben wij mede ingediend. D66 staat natuurlijk altijd voor een transparante overheid naar de inwoners toe en dat is ook heel belangrijk op het gebied van bestemmingsplannen en wijzigingen daarvan. Het is dus heel mooi als we nog een extra stapje kunnen maken om mensen inderdaad nog beter voor te lichten.
Ik kom zelf ook met een motie, de motie 'Waar geslepen wordt, vallen spaanders.' Het gaat hier om een klein stukje in het bestemmingsplan, namelijk om de Nijmeegse Slijperij. Wat jammer is in deze wijziging, is dat daar dus nog niet zo veel duidelijkheid over is. Als je iets gaat wijzigen, dan wil je juist graag inwoners duidelijkheid geven. Daarom roept deze motie de wethouder op om in gesprek te gaan om voor de zomer bij de raad terug te komen met de bevindingen, zodat we bekijken of we ook voor dit stukje duidelijkheid kunnen creëren.
Dank u wel.

Motie: **Waar geslepen wordt, vallen spaanders**
1ste indiener: K. Lamers (D66)
De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 30 maart 2016,
overwegende dat:
- de Nijmeegse Slijperij in het projectafwijkingsbesluit behouden blijft;
- het afwijkingsbesluit bebouwing binnen de bijbehorende hindercirkels mogelijk maakt;
- in de antwoorden op de zienswijzen het College van B&W lijkt te constateren dat dit aansluit bij het huidig gebruik van de Slijperij;
- deze invulling op dit moment evenwel niet verwerkt in het bestemmingsplan;
- het getuigt van goed bestuur om eigenaar duidelijkheid te geven over de gewenste toekomstige bestemming van deze plek.

Roept het college van burgemeester en wethouders op:
- om op korte termijn met de eigenaar van de grond van de Nijmeegse Slijperij in gesprek te gaan en een keuze te maken over de toekomst van dit stuk Nijmegen;
- hierover voor de zomer aan de gemeenteraad per brief te rapporteren.

De ***voorzitter***: Dank u. Zijn er nog andere woordmeldingen? De heer Klein Hemmink, Gewoon Nijmegen.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een toelichting van de wethouder gekregen op een aantal voorbeelden van bezwaren en het eventueel meeliften op het bestemmingsplan dat werd gewijzigd. Dat was in principe een zeer goede uiteenzetting van de wethouder. Daarbij kwam één ding duidelijk naar voren. Ik noemde daar toen het voorbeeld van een stukje grond dat bouwgrond was en dat ze maar als tuin bestempeld hadden. Toen ze dat wijzigden, kwam naar voren wat de gemeente fout deed, namelijk de bestemming van grondstukken wijzigen zonder dat de eigenaar daarvan in kennis wordt gesteld. Ik denk dat dit is wat met deze motie bedoeld wordt. Met de mensen die een stuk grond of een gebouw hebben waarvan de bestemming in deze update veranderd wordt, moet in overleg worden getreden, ook juridisch gezien, in de geest van: wij willen de bestemming veranderen, wat vindt u daarvan? Nu is de situatie zo dat die mensen later ermee geconfronteerd worden dat die bestemming ineens is veranderd, terwijl ze daar geen zeggenschap over hadden. U kunt van een burger niet verwachten dat hij al die updates gaat bekijken. Het is voor ons al vaak

honderden pagina's. Als je dus als gemeente een bestemming op een grondstuk of een woning wilt veranderen, dan dien je dat met die persoon op te nemen. Dat is volgens mij de strekking van de motie.
Ik heb er alleen een aanvulling op en als dat zou kunnen, dan kan ik daarin meegaan. U hebt namelijk gezegd: "alle bewoners en bedrijven". Ik zou daar graag van maken: 'alle bewoners en eigenaren'. De eigenaren hoeven namelijk niet in Nijmegen of in het betreffende pand te wonen, maar die worden uiteindelijk wel geconfronteerd met een verandering van het bestemmingsplan. Die denken een stuk bouwgrond te hebben – zoals het voorbeeld dat de wethouder noemde – maar dat is nu in een keer tuin geworden. Als dat dus toegevoegd kan worden, voorkom je namelijk dat in de toekomst zaken veranderen zonder dat de eigenaar, bewoners of bedrijven daar weet van hebben en dan kunnen ze erop ageren of zeggen: ik ben het ermee eens; verander het maar. Als dit kan worden toegevoegd, ben ik het helemaal ermee eens. Ik denk dat het dan precies aangeeft waar de frictie was en waarom we zo veel bezwaren kregen.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Overige woordmeldingen? De heer Van Berkel, SP.

Dhr. ***Van Berkel***: Voorzitter, dank u wel. Wij hebben het bestemmingsplan hier twee keer behandeld. De eerste keer in de kamerronde en toen kwamen we erachter dat er zo veel inspraak is geweest dat we nog maar eens een technische toelichting moesten krijgen. Die hebben we gekregen en daar hebben we per onderwerp dat daar besproken werd, uitgelegd gekregen waarom de gemeente besloten had wat ze besloten had; waarom het college met het antwoord kwam op die zienswijzen waar het mee kwam. Ik moet zeggen dat ik vond dat die antwoorden goed werden uiteengezet en dat dit ook bij mij alle persoonlijke twijfels wegnam of dit wel of geen goede bestemmingsplannen waren. Wij zullen dus ook met beide plannen instemmen.
Dan wat de motie betreft. Het idee dat je een motie zou moeten indienen omdat er zo veel inspraak was, vind ik echt een heel vreemde constatering. Dan zou je namelijk zeggen: als er weinig inspraak is, als er maar één persoon is, dan is blijkbaar alles goed gegaan qua communicatie. Ik vind dat eigenlijk de omgekeerde wereld. Je zou juist moeten zeggen, zoals dat zojuist ook al werd gezegd: als er zo veel mensen aanwezig zijn, is er blijkbaar ergens iets goed gegaan met de communicatie, want die mensen wisten dat er iets aan de hand was.

Mw. ***Schellekens***: Voorzitter?

De ***voorzitter***: Mevrouw Schellekens.

Mw. ***Schellekens***: Dank u wel, voorzitter. Meneer Van Berkel, bent u het met mij erover eens dat, als er veel insprekers zijn, het goed is om te signaleren wat de rode draad is van alle problemen? In plaats van echt alleen maar in te zoomen op ieder individueel geval, hebben wij gekeken naar wat er wringt bij alle insprekers die wij nu hebben gesproken en die we ook eerder hebben gesproken en hoe we deze problemen kunnen voorzien en hoe we deze mensen kunnen helpen. Bent u het ermee eens dat dit een van de functies is die wij hebben als raadslid?

Dhr. ***Van Berkel***: Voorzitter, het is mooi dat mevrouw Schellekens die vraag stelt, want exact dat punt wilde ik maken. Het antwoord daarop is: nee. Wij moeten per zienswijze die er is naar het antwoord kijken waar het college mee komt en dan bekijken of dat ergens op slaat, ja of nee. Dat is wat we moeten doen. U zegt dat we de rode draad moeten zoeken, maar je weet niet of er een rode draad is. Er waren volgens mij in dit geval twee insprekers die een tegengestelde visie neerlegden. Als dat soort dingen gebeurt, hoe kun je dan de rode draad vinden?
Dus nee, dat moeten we niet doen. Wat we natuurlijk wel moeten doen, is altijd goed communiceren, altijd correct communiceren. In dat geval, om dan toch even op de motie in te gaan, vraag ik me af – en dat is dus eigenlijk de vraag aan de wethouder – of dit op dit moment niet voor een groot gedeelte al bestaand beleid is. Zo niet, hoe kijkt de wethouder hier dan tegenaan en dan met name wat punt 3 betreft? Tot nu toe hebben we het over punt 1 en punt 2 gehad, maar punt 3 is eigenlijk het belangrijkste punt, want dat heeft het meeste effect op de toekomst en hoe we hier dingen gaan doen. Namelijk hoe we omgaan met de komst van de nieuwe Omgevingswet. Ik denk sowieso dat het

college daar een goed beeld bij gaat krijgen de komende tijd en dat wij als raad onszelf ook moeten afvragen hoe we ons laten informeren. Ik kan mij voorstellen dat een goed uitgewerkte visie rondom burgerparticipatie daarbij nuttig kan zijn. Ik wacht dus even de reactie van de wethouder af wat de motie betreft, om te bekijken of we die steunen en of we alle punten wel of niet steunen.

De ***voorzitter***: Ik kijk of er nog andere woordmeldingen zijn in de eerste termijn. Mevrouw Kossen, VVD.

Mw. ***Kossen***: Dank u wel, voorzitter. Het komt niet heel vaak voor, maar ik ben het volledig eens met mijn collega van de SP. Precies die vragen had ik ook op mijn lijstje staan. De enige vraag die ik daaraan nog zou willen toevoegen, is de vraag: stel dat we dit gaan invoeren, welk kostenplaatje komt daar dan bij kijken? Verder wacht ik graag even de antwoorden van de wethouder af.
De motie van D66 zullen wij steunen.

De ***voorzitter***: De heer Buck, CDA.

Dhr. ***Buck***: Dank u wel, voorzitter. Inhoudelijk kunnen we de voorliggende raadsvoorstellen steunen. De wethouder heeft ook een goede toelichting gegeven aangaande de twee ingediende moties. Allereerst die van de Partij van de Arbeid. Ik denk dat mevrouw Schellekens hiermee wederom een stap heeft gezet in de richting van een overheid die proactiever communiceert met bewoners en daar kun je in alle redelijkheid niet tegen zijn. Temeer omdat een bestemmingsplanwijziging – wij hebben dat al vaker meegemaakt in deze raad – altijd vragen oproept, ook bij de mensen die zichzelf goed informeren, ook bij mensen die echt weten wat er speelt. Waar gehakt wordt, vallen spaanders. Dat is ook het bruggetje naar de volgende motie. Het is goed als mensen zich daar aan de voorkant bewust van zijn. Ook de suggestie van mevrouw Schellekens om dit geheel te herevalueren met de komst van de Omgevingswet is een zeer nuttige suggestie, omdat ik denk dat we daarin als Nijmegen voorop kunnen lopen in een ontwikkeling die we vervolgens in de rest van het land zullen zien. Juist de Omgevingswet stelt ons in staat dat soort communicatie nog beter te doen.
Aangaande de motie van D66 kan ik alleen maar zeggen dat wij die ook zullen steunen. Het is een sympathieke geste naar de ondernemer. Ik vind het ook te prijzen van de fractie van D66 dat zij het middel van een motie hebben gekozen om tot een goed gesprek te komen, in plaats van eventueel besluitvorming anders te doen verlopen middels een amendement of verdere opschorting van het debat. Ik denk dat dit een heel minnelijke weg is die wederom leidt tot iets waar niemand tegen kan zijn, namelijk een goed gesprek tussen de ondernemer die graag iets wil in deze stad en het bestuur dat ook graag iets wil met deze stad.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Ik kijk nog even rond. De heer Hillen, Stadspartij DNF.

Dhr. ***Hillen***: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het – juist bij een dergelijk groot bestemmingsplan dat we hier voortdurend bespreken – voor een betrouwbare overheid van belang is dat we goed communiceren, maar we moeten niet denken dat we altijd goed en op tijd alle mensen kunnen betrekken bij dergelijke grote veranderingen. Het voordeel ervan dat je hier al wat langer in de raad zit, is dat je wel eens een inspraak tegenkomt die je tien jaar geleden ook al bent tegengekomen. Er zaten een paar kwesties tussen die al jaren spelen en die echt niet erom gingen dat men opeens vorige week een verandering in het bestemmingsplan zag. Sommige kwesties spelen gewoon al heel lang. Misschien is het ook wel heel verstandig dat de wethouder bij sommige dingen dan ook maar even de status quo laat zoals die is, want voordat je het weet, is hij een beetje de rijdende rechter die in de stad allemaal kwesties tussen burgers moet gaan oplossen. Dat wil ik er ook bij gezegd hebben, want er zaten ook een paar kwesties tussen die wat ouder waren en die gevoelig liggen in de buurt. Dat wil echter niet zeggen dat wij niet goed moeten communiceren en dat wij niet altijd moeten proberen om mensen zo vroeg mogelijk bij zaken te betrekken, vooral met de komst van de Omgevingswet. Ik vraag de wethouder om daarop te reageren. Ik denk dat de vraag van de SP – doen we al niet heel veel van wat hier wordt gevraagd – heel logisch is.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan wethouder Velthuis.

Wethouder ***Velthuis***: Dank u wel, voorzitter. Een ding is zeker, bestemmingsplannen roepen bij mensen altijd heel wat op. Dat zie je ook bij avonden die georganiseerd worden om voorlichting en toelichting te geven bij een bestemmingsplan. Ik zie dan vaak dat de zalen goed gevuld zijn. Ik moet zeggen dat dit bij het onderhavige bestemmingsplan ook het geval was. Ik herinner me de avond goed dat we daar uitleg hebben gegeven. Er waren heel veel mensen in de zaal en ik moet zeggen dat die over het algemeen buitengewoon tevreden waren. Er waren natuurlijk vragen, er waren ongerustheden, maar we hebben heel veel van die zaken recht kunnen breien. Ik denk dat heel veel mensen toen ook met een positief gevoel naar huis zijn gegaan.
Dan komt het hier in de raad aan de orde. Een van uw opmerkingen was: er zijn wel heel veel insprekers geweest. Ik wil ook wel opmerken dat het hier om een heel groot bestemmingsplan ging. Laten we dat niet vergeten. Het ging om een heel groot gebied van Nijmegen. Dat mensen wat dat betreft daarop reageren, bevreemdt mij niet. In totaal waren er acht insprekers waarvan zes voor het bestemmingsplan en twee voor het projectafwijkingsbesluit zijn gekomen. Je kunt er dan lang over twisten of dat veel of weinig is. Ik vond het nogal meevallen. Het is inderdaad waar, er waren twee advocaten, dat wil ik ook wel even opmerken. De betreffende advocaten kwamen echter niet om voor het eerst een oordeel te geven over wat er in het bestemmingsplan stond; de advocaten waren er omdat ze al jarenlang met hun cliënten een juridische strijd voeren. Dat is natuurlijk wel een andere reden dan een advocaat meenemen om jouw belangen voor een bestemmingsplan op die avond uit de doeken te doen.
Dan ga ik toch heel even kijken naar de moties die zijn ingediend.
Als ik ze als volgt mag lezen of mag interpreteren, dan wil ik met de motie die door de PvdA is ingediend, mede door GroenLinks en D66, toch even het volgende opmerken. Ik denk dat het goed is dat we communiceren en dat mensen wat dat betreft op de hoogte worden gebracht dat er een bestemmingsplan aan zit te komen. Ik kan me dus vinden in het eerste dictum. Bij het tweede dictum zou ik wel een opmerking willen maken. Als wij met iedereen in gesprek moeten gaan die is betrokken bij een actualisering van een bestemmingsplan waarbij iets wezenlijks kan veranderen, ben ik het daar in wezen wel mee eens. Als het echter om een generieke maatregel gaat, zou ik toch willen zeggen dat we natuurlijk niet met heel de stad in gesprek kunnen gaan. Ik geef u een voorbeeld. Als we in een bestemmingsplan zouden besluiten dat iedereen aan de voorkant een erker van 3 m mag uitbouwen, dan zou ik zeggen dat we niet met iedereen in gesprek hoeven te gaan. Maar van het voorbeeld dat de heer Klein Hemmink aanhaalde dat ook bij onze gesprekken naar voren kwam, vind ik het op zijn plaats dat die mensen wat dat betreft worden geïnformeerd.
Het derde dictum. We zijn natuurlijk als Nijmegen al lange tijd betrokken bij en ook ermee bezig om de participatie een zo goed mogelijke vorm te geven, dus laten we die kant van de medaille vooral blijven vasthouden. Tegelijkertijd, dat is ook door sommigen van u opgemerkt, komt er een nieuwe Omgevingswet aan, waarbij dus ook de participatie een belangrijke rol gaat spelen. Als ik het zo mag lezen dat wij zo snel mogelijk aansluiten bij wat de Participatiewet van ons vraagt, ook in relatie met wat wij in Nijmegen al doen, dan zou ik daar verder positief op willen reageren.
Dan de motie 'Waar geslepen wordt, vallen spaanders' die is voorgelegd. Als u tegen mij zegt: 'u moet in gesprek gaan', dan doe ik dat altijd en dat wil ik ook altijd, dus dat is helemaal geen enkel punt. Dat weet u ook. Ik wil wel de verwachtingen temperen omdat we hier te maken hebben met een situatie die in principe volgens het bestemmingsplan mag en kan, dus in die zin niet hinderlijk is. Om dan op een gegeven moment te zeggen – of de verwachting te wekken – dat we mensen gaan uitkopen, daarvan moet ik op voorhand zeggen dat we dát niet gaan doen. We gaan niet voor een strategische aankoop, maar ik wil allicht altijd met mensen gaan praten en ook met zekere inzet dat moge duidelijk zijn. Maar ik kan u niets toezeggen. Als ik de motie zo mag lezen, wil ik er wel op terugkomen.

De ***voorzitter***: Is er nog behoefte aan een tweede termijn? Ik kan me voorstellen dat we snel naar het stemmen overgaan. Mevrouw Schellekens nog?

Mw. ***Schellekens***: Dank u wel, voorzitter. Allereerst hartelijk dank voor uw duidelijke reactie. Ik was in de eerste termijn vergeten u te bedanken voor de technische toelichting die ik heel erg prettig vond. Ik wil graag ingaan op de suggestie van de heer Klein Hemmink en toevoegen dat er bij besluitpunt 1 staat: alle bewoners, eigenaren en bedrijven in het plangebied. Dat lijkt mij een heel fijne toevoeging.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Ik neem aan dat u dit wellicht ook in het tweede dictum wilt doen?

Mw. ***Schellekens***: Erg scherp, voorzitter, ook in het tweede dictum.

De ***voorzitter***: Meneer Van Hooft, u wilde een interruptie op mij? Dat kan.

Dhr. ***Van Hooft***: Er wordt nu iets toegevoegd, en ik kan mij er veel bij voorstellen, maar als je dat aan alle bewoners, bedrijven en eigenaren moet doen, dan moet je dus weten wie er allemaal eigenaar is in dat gehele plangebied.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Nee hoor. Dan moet u het goed lezen.

De ***voorzitter***: U hebt niet het woord, meneer Klein Hemmink. Het gaat over de vraag.

Dhr. ***Van Hooft***: Bij het tweede punt kan ik me dat voorstellen, voor dat tuintje van die privé-eigenaar. Maar het eerste punt is verder in algemene zin bedoeld. Volgens mij wordt dat technisch een ingewikkeld verhaal. Ik probeer de raad te behoeden voor niet al te verstandige besluiten in sommige gevallen.

De ***voorzitter***: Daar ben ik u wel dankbaar voor trouwens. Ik beschouw het als een ondersteunende opmerking.
Maar goed, het is aan de indiener van de motie en mevrouw Schellekens stelt voor om het woord ‘eigenaren’ toe te voegen bij dictum 1 en ook bij dictum 2. Of nu toch niet?

Mw. ***Schellekens***: Ik laat het over aan de wethouder om te besluiten of het haalbaar is of niet, want ik vind het inderdaad een goede suggestie van de SP.

De ***voorzitter***: Ik kijk nog even rond. In de tweede termijn kan de wethouder er zo nog op reageren om het ook ordentelijk te laten verlopen.
Mevrouw Lamers.

Mw. ***Lamers***: Het is toch gewoon mijn tweede termijn? Dat is wel fijn. Dank u wel, voorzitter. Dank u wel, wethouder. Uiteraard, als ik iets oproep, dan betekent dit dat ik van tevoren geen voorwaarden stel, want dan roep ik op tot een gesprek. Volgens mij hebben wij dezelfde interpretatie en dat is dus heel fijn.
Ik wil ook nog even melden dat de heer Van Elferen van mijn fractie niet mee zal stemmen met dit stuk.

De ***voorzitter***: Uiteraard is dit genoteerd. Ik dacht dat dit voor het volgende voorstel zou gelden. Ik ben sowieso wat in verwarring. U hoeft het niet te verklaren, daar gaat het niet om, maar het ligt aan mijn verwarring.

Dhr. ***Van Elferen***: Voorzitter, het gaat om het bestemmingsplan Oud West. Als we daar gescheiden over besluiten, dan zal ik in dat geval dus alleen bij Oud West niet meestemmen en anders bij allebei voor de zekerheid.

De ***voorzitter***: Nu moet u mij helpen. Het gaat allebei over Oud West, dus dat helpt niet. We hebben het projectafwijkingsbesluit, onder agendapunt 9. Daar hebben we het nu over, dat is nu het agendapunt. Daarna komt het raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan, dat is het volgende agendapunt.

Dhr. ***Van Elferen***: Ik zal dan bij agendapunt 9 meestemmen en daarna niet.

De ***voorzitter***: Dan had ik het toch goed begrepen. Gelukkig, we hebben u nog behouden bij agendapunt 9.

Ik kijk even voor de tweede termijn en ik ga even het rijtje af. Mevrouw Kossen.

Mw. ***Kossen***: Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank voor de heldere uitleg. Ik zou alleen nog graag antwoord willen hebben op mijn vraag of u eventueel al een inschatting kunt maken van het kostenplaatje.

Dhr. ***Buck***: Voorzitter, aan de hand van het ordepunt dat de heer Van Elferen eigenlijk maakte, moeten we constateren dat er iets misloopt met de orde hier, denk ik, in die zin dat we beide stukken in een kamerronde gezamenlijk, gevoegd, hebben behandeld. Mijn indruk was dat we dit nu ook hebben gedaan, want anders is het zo dat D66 een motie heeft ingediend die eigenlijk bij het volgende agendapunt hoort. Dat is wellicht niet de bedoeling, omdat ik denk dat de motie van D66 een veel breder onderdeel van onze besluitvorming over bestemmingsplannen beslaat. Wellicht is het handig om beide punten gevoegd te behandelen, maar wellicht zijn er mensen die …

De ***voorzitter***: Gevoegd behandelen gaat nu niet meer. Er wordt wel apart gestemd. Ik kijk zo meteen even naar de indiener. Ik was ook erover geïnformeerd dat u de motie bij punt 10 zou indienen. In die zin ga ik met de heer Buck mee. Het maakt mij niet uit.

Mw. ***Lamers***: De verwarring ligt inderdaad bij de gevoegde behandeling in de kamer. Wat is nu het handigste, voorzitter? De motie is namelijk nu wel ingediend. Zullen we het maar bij het volgende agendapunt doen, waar ze het beste thuishoort?

De ***voorzitter***: Het voordeel van moties is, dat die alle kanten op kunnen vliegen.

Mw. ***Lamers***: Als we de motie dan naar het volgende agendapunt meenemen? Dat is mijn voorstel.

De ***voorzitter***: Agendapunt 10?

Mw. ***Lamers***: Dat is wel correcter.

De ***voorzitter***: Dan hebt u de toelichting wel al verzorgd.

Mw. ***Lamers***: Maakt u zich geen zorgen.

De ***voorzitter***: Dank u wel. Dan gaan we daar dus nu niet over stemmen, maar pas bij agendapunt 10, om het overzichtelijk te houden. De heer Klein Hemmink.

Dhr. ***Klein Hemmink***: Dank u wel, voorzitter. Ik ben het niet vaak met de heer Van Hooft eens, maar ik kan mij voorstellen dat in het eerste dictum ‘eigenaren’ wel weg kan blijven, want dat wordt ondervangen in het tweede dictum. Ik kan mij voorstellen dat hij dat een beetje te ver vindt gaan en dat hij zegt dat doe ik in principe. Ik kijk ook even naar mevrouw Schellekens. Belangrijk is dat, op het moment dat iets gewijzigd wordt, de eigenaar de mogelijkheid krijgt. In het tweede dictum is die eigenaar wel belangrijk, het eerste dictum is algemene informatie. Dat zou voor mij dus dan niet echt hoeven als dat een probleem is.
Dank u wel.

De ***voorzitter***: Als mevrouw Schellekens daar meteen antwoord op geeft, dan ga ik daarna nog even naar de wethouder.

Mw. ***Schellekens***: Ik wacht nog een beetje op de wethouder, maar eigenlijk ben ik het daar wel mee eens.

De ***voorzitter***: Als er verder geen woordmeldingen zijn, dan kijk ik nog even naar de wethouder of hij nog behoefte heeft om te reageren.

Wethouder ***Velthuis***: Zoals u dus nu zelf beperkende voorwaarden eraan meegeeft, kan ik ermee leven. We gaan toch binnenkort bekijken hoe we de motie precies uitvoeren en dan komen we er even op terug. U vindt dan ook iets terug over de kosten waar u naar vraagt, want dat weet ik op dit moment niet, dat moet ik navragen. Laten we dit dan bij de uitwerking van de motie meenemen.

De ***voorzitter***: Geldt dat ook voor het punt van die eigenaren, wethouder? Dit om te bespoedigen dat we iets besluiten vanavond.

Wethouder ***Velthuis***: Nee, de eigenaren die het aangaat, waar dus daadwerkelijk iets verandert, nemen we mee in het dictum. Het eerste dictum is zo algemeen dat daar het woord eigenaar vervalt.

De ***voorzitter***: Dat zou althans uw advies zijn, om het heel netjes te houden.

Wethouder ***Velthuis***: Dat zou mijn advies zijn.

De ***voorzitter***: Sommige mensen interpreteren dualisme in de omgekeerde richting; dat moeten we niet hebben.

Wethouder ***Velthuis***: Dat ben ik met u eens.

De ***voorzitter***: Mevrouw Schellekens, zou ik u mogen voorstellen om in het tweede dictum het woord ‘eigenaren’ toe te voegen? Is dat wat u zou wensen?

Mw. ***Schellekens***: Dat lijkt me een goed voorstel. Zou ik nog even kort mogen reageren op mevrouw Kossen van de VVD? Het gaat over de kosten. Ik heb daar namelijk navraag naar gedaan en het zou binnen de kosten kunnen vallen. Dat is in ieder geval wat mij hierover is meegedeeld.

De ***voorzitter***: Oké. We gaan geen derde termijn houden en daarop kan dan wellicht later nog in de reactie op de motie worden teruggekomen, hoorde ik de wethouder zeggen.
Ik stel voor dat we gaan stemmen, dames en heren.

Er zijn twee moties. Allereerst de motie ‘Geen actualisatie van bestemmingsplannen zonder bewoners’. Dat is dus met de toevoeging bij dictum 2: alle bewoners, eigenaren en bedrijven. Daar is dus ‘eigenaren’ toegevoegd en verder is de motie hetzelfde zoals zij is ingediend. Uw stemmen graag over de motie.
Met 32 stemmen voor en 3 stemmen tegen is de motie aanvaard.

De andere motie komt dus bij het volgende agendapunt aan de orde en we gaan dus meteen over naar de stemming over het raadsvoorstel. Ik had de indruk dat iedereen dat wel steunde. Dat klopt? Ja, het raadsvoorstel wordt unaniem gesteund.

Dhr. ***Hulskorte***: Voorzitter, wie stemde nu tegen, want dat heb ik niet kunnen constateren?

De ***voorzitter***: Ik ook niet, maar ik zag wel 3 stemmen.

Dhr. ***Huliselan***: Mag ik dat toelichten als woordvoerder Financiën?

De ***voorzitter***: Nee, u hoeft niets toe te lichten. Dat hoeft niet. Dat ga ik u niet toestaan. Misschien kunt u het achteraf aan de heer Hulskorte uitleggen en ook aan mij.
Goed, het raadsvoorstel is daarmee unaniem aanvaard en dat brengt me bij het raadvoorstel onder agendapunt 10.

Raadsnotulen van 30 maart 2016

10. Raadsvoorstel Gewijzigde vaststelling Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015

De ***voorzitter***: De fractie van D66 heeft al gesproken en ik kijk rond of er nog andere woordmeldingen zijn bij dit agendapunt. Meneer Van Elferen, volgens mij gaat u zich hier onthouden van stemming. Klopt dat? Uw fractiegenote heeft voorgesteld om de motie bij dit agendapunt in te dienen. Dat heb ik zojuist goed begrepen. Als er verder geen woordmeldingen zijn, dan kunnen we net zo goed naar de stemming overgaan. Dat doen we dan ook. De motie luidt: 'Waar geslepen wordt, vallen spaanders.'
Wie is voor de motie? Met 35 stemmen voor is die unaniem aanvaard.

Het raadsvoorstel. Met uitzondering uiteraard van de stem van de heer Van Elferen neem ik aan dat ook iedereen dat steunt. Dat is het geval. Dan is dat ook aanvaard.
Dank u zeer.

15. Raadsvoorstel Bestemmingsplan Nijmegen Oud West 2015-1 (Rozenbuurt)

De ***voorzitter***: Dit is een hamerstuk en daar bent u het dus mee eens, neem ik aan. Het zou een sensatie zijn als hierover nog een debat begon, maar dat zit er niet in.

18. Sluiting

De ***voorzitter***: Ik mag u uitnodigen voor een borrel in het restaurant en voor het overige mag ik u uiteraard ook een goede avond toewensen. Degenen die het willen, kunnen nog een week campagne voeren en voor degenen die dat niets interesseert, die kunnen andere zaken gaan doen.

De vergadering is gesloten (22.10 uur).

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijmegen
d.d.

De voorzitter,	De raadsgriffier,
drs. H.M.F. Bruls	drs. M.A.H. Heffels

Bijlage - Behandeladviezen 13 april en 11 mei

Behandeladviezen van de raadskamer van 13 april 2016	
Initiatiefvoorstel D66: Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie (58/2016)	**Ingetrokken**
Brief Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem	**DEBATSTUK 11 mei 2016**
Raadsvoorstel Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen (50/2016)	**DEBATSTUK 11 mei 2016**
Raadsvoorstel Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen (51/2016)	**STEMSTUK 11 mei 2016**
Wensen & Bedenkingen Platformnotite MGR	**STEMSTUK 11 mei 2016**
Raadsvoorstel Bestemmingsplan Lindenberghaven (47/2016)	**HAMERSTUK 11 mei 2016**
Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 (45/2016) & brief Ambitiedocument Hof van Holland -Broodkorf-Woenderskamp	**DEBATSTUK 11 mei 2016**
Dossier Slachthuis	**Doorschuifstuk**
Behandeladviezen van de raadskamer van 11 mei 2016	
Brieven ontwikkeling NYMA-kwartier & Samenwerking Regionaal Depot	**DEBATSTUK 25 mei 2016**
Raadsvoorstel Defintieve keuze over de &Pas (67/2016)	**Doorschuifstuk**
Raadsvoorstel Atelierbeleid (61/2016)	**DEBATSTUK 25 mei 2016**

Voorstel - Benoeming dhr. M.C.W. Bakker tot fractievolger op voordracht van . . .

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
11 mei 2016 / 64/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Benoeming de heer M.C.W. Bakker tot fractievolger op voordracht van de VVD

Programma / Programmanummer
Dienstverlening & Burgerzaken / 9110

Portefeuillehouder
H. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
n.v.t.

Samenvatting
Op grond van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad kan uw Raad fractievolgers benoemen (artikel 8b, sub 1). Deze fractievolgers kunnen deelnemen aan bijeenkomsten of andere activiteiten van of namens de Raad die door de Raad daartoe worden aangewezen (artikel 8b, lid 3)
In dit voorstel draagt de fractie van de VVD één kandidaat voor.

Voorstel om te besluiten
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van de VVD
- De heer M.C.W. Bakker

8. **Raadsvoorstel Benoeming de heer M.C.W. Bakker tot fractievolger op voordracht van VVD (64/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 11 mei 2016
Te benoemen tot fractievolger op voorwaarde dat de commissie voor geloofsbrieven een positief advies heeft gegeven.

Op voordracht van de VVD
- De heer M.C.W. Bakker

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Voorstel aanvaard

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Toelichting op de behandeling van:

RVS Wijziging prostitutiehoofdstuk Algemene Plaatselijke Verordening (APV) Nijmegen

Van:	College van B&W d.d. 15 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor de Algemene Plaatselijke Verordening te wijzigen ten aanzien van het prostitutiehoofdstuk (hoofdstuk 3). **2. Achtergrond** In 2009 is het wetsvoorstel voor de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) ingediend bij de Tweede Kamer. Met het voorstel wordt een zo veel mogelijk sluitend bestuurlijk stelsel in het leven geroepen; dat vanwege het regulerend effect op de branche de aanpak van misstanden kan verbeteren, prostituees een betere bescherming kan bieden en de strafrechtelijke bestrijding van mensenhandel, prostitutie door minderjarigen en gedwongen prostitutie beter kan ondersteunen. Het wetgevingsproces is sterk vertraagd en inmiddels is duidelijk dat de Wrp voor 2017 zeker niet in werking zal treden. In september 2013 is het landelijk programma prostitutie ontstaan met als doel om vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wrp te werken aan de doorontwikkeling en uniformering van het Nederlandse prostitutiebeleid. Vier van de deelnemende gemeenten hebben de regels inmiddels aangepast en Nijmegen is dit ook voornemens in 2016. De wijzigingen betreft een vernieuwd hoofdstuk 3 over prostitutie en de seksbranche in de APV. In het raadsvoorstel treft u vanaf paragraaf 3 een uitgebreide toelichting op de voorgestelde wijzigingen in de APV.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Sharon Hendriks s4.hendriks@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 20 97
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Wijziging prostitutiehoofdstuk Algemene Plaatselijke Verordening (APV) Nijmegen d.d. 15 maart 2016 Raadsbesluit d.d. 30 maart 2016 Raadsbesluit d.d. 13 april 2016 Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

13 april 2016 / 46/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Wijziging prostitutiehoofdstuk Algemene Plaatselijke Verordening (APV) Nijmegen

Programma

Veiligheid

Portefeuillehouder

H.M.F. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

15 maart 2016

Samenvatting

In 2009 is het wetsvoorstel voor de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) ingediend bij de Tweede Kamer. Het wetgevingsproces is sterk vertraagd en inmiddels is duidelijk dat de Wrp voor 2017 zeker niet in werking zal treden. Omdat een groot aantal gemeenten echter behoefte heeft aan de invoering van een nieuw of verbeterd vergunningenstelsel voor seksbedrijven, heeft de VNG vooruitlopend en anticiperend op de inwerkingtreding van de Wrp het prostitutiehoofdstuk van de model-APV geactualiseerd. De VNG heeft het nieuwe vergunningenstelsel in de model-APV nauw aan laten sluiten bij het wetsvoorstel zoals dat nu luidt. Een aanpassing van de APV naar de modelverordening zorgt ervoor dat het gemeentelijk beleid (grotendeels) is aangepast aan de te verwachten nieuwe situatie als de Wrp in werking treedt.

Voorstel om te besluiten

1. De Algemene Plaatselijke Verordening te wijzigen conform bijgevoegd raadsbesluit;
2. De gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening 26 weken na de bekendmaking ervan in werking te laten treden.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail

Sharon Hendriks, 2097, s4.hendriks@nijmegen.nl

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

In 2009 is het oorspronkelijke wetsvoorstel voor de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) ingediend bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel wordt een zo veel mogelijk sluitend bestuurlijk stelsel in het leven geroepen dat vanwege het regulerend effect op de branche de aanpak van misstanden in de seksbranche kan verbeteren, prostituees een betere bescherming kan bieden en de strafrechtelijke bestrijding van mensenhandel, prostitutie door minderjarigen en gedwongen prostitutie beter kan ondersteunen. Het wetgevingsproces is om verschillende redenen echter sterk vertraagd. Het oorspronkelijke wetsvoorstel is op 29 maart 2011 aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer kon zich niet geheel vinden in het voorstel en heeft aangestuurd op een novelle, waarmee de registratieplicht van de prostituee en de vergewisplicht van de klant zouden worden geschrapt. Een novelle in lijn met de wensen van de Eerste Kamer is op 1 maart 2014 ingediend bij de Tweede Kamer. De novelle wacht thans op agendering voor de plenaire behandeling in de Tweede Kamer.

Op 9 september 2013 is het landelijk programma prostitutie ontstaan naar aanleiding van een overleg tussen de minister van Justitie en enkele burgemeesters. Doel van het programma is om vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wrp te werken aan de doorontwikkeling en uniformering van het prostitutiebeleid in Nederland. Omdat de parlementaire behandeling van de novelle Wrp is vertraagd is inmiddels duidelijk dat de inwerkingtredingsdatum van de Wrp zeker niet voor 2017 zal plaatsvinden.

Het prostitutiehoofdstuk van de model-APV was in afwachting van de behandeling van het wetsvoorstel Wrp nog niet geactualiseerd, maar de behoefte om binnen afzienbare tijd een nieuw of verbeterd vergunningenstelsel voor seksbedrijven in te voeren is bij veel gemeenten groot. Nu de Wrp nog enige tijd op zich laat wachten is er eind januari 2015 in het bestuurlijk overleg over het prostitutiebeleid bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie afgesproken dat de aan het landelijk programma deelnemende gemeenten vooruitlopend op de Wrp hun huidige prostitutiebeleid gaan actualiseren.

De VNG heeft afgelopen zomer een nieuw prostitutiehoofdstuk van de model-APV gepubliceerd, in het najaar gevolgd door een gezamenlijk implementatietraject en een handreiking. Inmiddels is hierop al een eerste wijziging verschenen. Vier van de deelnemende gemeenten hebben hun gemeentelijke regels reeds aangepast: Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Leeuwarden. Alle overige deelnemende gemeenten, waaronder ook de gemeente Nijmegen, willen dit in 2016 gaan realiseren.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De vaststelling (van wijzigingen) van de APV is op grond van artikel 147 Gemeentewet een bevoegdheid van de raad. Op grond van artikel 149 Gemeentewet maakt de raad de verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig acht.

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

1.2 Relatie met programma

De burgemeester is op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Prostitutie is een van de onderwerpen binnen het programma Veiligheid. De regulering van seksbedrijven via het vergunningenstelsel behoort daar ook toe.

2 Doelstelling

Met een wijziging van het prostitutiehoofdstuk in de APV Nijmegen overeenkomstig de modelverordening van de VNG wordt het gemeentelijk vergunningenstelsel voor seksbedrijven geactualiseerd en is het gemeentelijk beleid (grotendeels) aangepast aan de te verwachten nieuwe situatie als de Wrp in werking treedt.

3 Argumenten

Er wordt een vernieuwd hoofdstuk over prostitutie en de seksbranche in de APV ingevoegd. Dit hoofdstuk is zoveel mogelijk in lijn gebracht met het wetsvoorstel 'Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche'. Het hoofdstuk ziet op de actualisering van het huidige vergunningenstelsel voor de seksbedrijven. De belangrijkste wijzigingen en aandachtspunten van het gewijzigde vergunningenstelsel worden hieronder kort samengevat gevolgd door een artikelsgewijze toelichting.

<u>Samengevat de belangrijkste wijzigingen</u>:

- Enkele nieuwe en gewijzigde begrippen (artikel 3.1.2);
- De duur van de vergunningverlening (artikel 3.2.1);
- Maximumstelsel voor vergunningen en werkruimtes (artikel 3.2.3);
- Aanvullende eisen bij de aanvraag van een vergunning (artikel 3.2.4);
- Opnemen van sluitingstijden voor seksinrichting (artikel 3.3.1);
- Eisen met betrekking tot adverteren (artikel 3.3.2);
- Leeftijdsverhoging prostituees naar 21 jaar (artikel 3.3.3);
- Introductie van het bedrijfsplan (artikel 3.3.4);
- Verdere verplichtingen voor de exploitant en beheerder van een prostitutiebedrijf (artikel 3.3.5);
- Verbodsbepaling voor klanten (artikel 3.4.1);
- Tentoonstellen, aanbieden en aanbrengen van erotisch-pornografische goederen, afbeeldingen en dergelijke (artikel 3.4.2)

<u>Artikelsgewijze toelichting bij hoofdstuk 3 van de APV</u>:

Artikel 3.1.1 Afbakening

Afbakening van dit hoofdstuk van de Algemene plaatselijke verordening (APV) ten opzichte van enkele (algemene) bepalingen uit andere delen van de APV is wenselijk aangezien de genoemde bepalingen betrekking hebben op onderwerpen die waarschijnlijk op termijn in of krachtens de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) in afwijking van de (algemene) bepalingen van de APV geregeld (moeten) worden. Om niet binnen afzienbare termijn opnieuw substantiële materiële wijzigingen aan te hoeven brengen in de betreffende regelgeving – en om de ontvlechting daarvan t.z.t. te vergemakkelijken – is ervoor gekozen vooruitlopend op de verwachte inwerkingtreding van de Wrp deze materie nu veelal in lijn met de Wrp te regelen. Het betreft de volgende onderwerpen: 1.4 (Beslistermijn),

1.5 (Indiening aanvraag), 1.10 (Persoonlijk karakter van vergunning of ontheffing), 1.11 (Intrekking of wijziging van vergunning of ontheffing) en 1.13 (Termijnen).

Artikel 3.1.2 Begripsbepaling
In artikel 3.1.2 worden veel voorkomende begrippen gedefinieerd, waarbij op onderdelen wordt aangesloten bij bestaande definities.

Omdat de APV, met het oog op het toezicht, bepaalt dat in advertenties voor seksbedrijven of prostituees bepaalde nummers (vergunningnummer, telefoonnummer) moeten worden vermeld, is ervoor gekozen het begrip '**advertentie**' ruim te omschrijven. Er is immers een veelheid aan mogelijkheden om aandacht op de aangeboden dienstverlening te vestigen. Voor alle vormen van reclame met behulp van een medium (kranten, televisie, internet, posters, flyers) geldt het voorschrift. Daarbij moet het gaan om uitingen die wervend van karakter zijn en het oogmerk hebben de klandizie te vergroten. Daarop ziet het bijvoeglijk naamwoord: commerciële.

De dagelijkse leiding in een seksinrichting kan in plaats van bij de exploitant zelf, bij een **beheerder** berusten. Het is van belang ook voor deze persoon, die primair verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken in de seksinrichting, expliciet enkele bepalingen op te nemen in de APV.

Overeenkomstig artikel 160, eerste lid, aanhef en onder b, van de Gemeentewet is het college belast met de uitvoering van raadsbesluiten (waaronder verordeningen zoals de APV), tenzij bij of krachtens de wet de burgemeester daarmee is belast. In veruit de meeste gevallen dient de burgemeester te worden aangemerkt als het '**bevoegde bestuursorgaan**' bij de vergunningverlening voor een seksbedrijf. Zijn bevoegdheid treft namelijk de voor het publiek openstaande gebouwen (zoals veruit de meeste seksinrichtingen) en de daarbij behorende erven (zie in dit verband artikel 174 van de Gemeentewet). In de definitie van seksinrichtingen is het ruimere begrip 'ruimte' opgenomen. Dat betekent dat het college bijvoorbeeld bevoegd is als het gaat om vaar- en voertuigen. Woonboten worden thans echter aangemerkt als bouwwerk in de zin van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).[1] In lijn daarmee worden woonboten – voor zover het betreft de uitvoering van dit hoofdstuk – aangemerkt als gebouwen als bedoeld in artikel 174, eerste lid, van de Gemeentewet. Wel is het college ook bevoegd als het gaat om escortbedrijven en prostitutiebedrijven, voor zover die zich richten op de straatprostitutie.[2] Het college kan zijn bevoegdheid ter zake mandateren aan de burgemeester op grond van artikel 168, eerste lid, van de Gemeentewet.

Een veel voorkomende vorm van een niet-locatiegebonden prostitutiebedrijf is een **escortbedrijf**. Een escortbedrijf bemiddelt tussen klanten en prostituees. De prostituee

[1] Zie in dit verband ABRvS 16 april 2014, AB 2014/234 (m.nt. T.E.P.A. Lam) en JG 2014/44 (m.nt. ing. W. Vos).
[2] Anders dan bijvoorbeeld bij het uitoefenen van een bij verordening toegekende bevelsbevoegdheid, is bij de vergunningverlening (of het aanwijzen van een gebied) niet aan de orde dat zich een feitelijke, concrete en acute ordeverstoring voordoet waartegen onmiddellijk en daadkrachtig moet worden opgetreden. Zou dat wel zo zijn, dan zou overeenkomstig artikel 172, eerste lid, van de Gemeentewet de burgemeester ook ten aanzien van de vergunningverlening voor prostitutiebedrijven, voor zover die zich richten op de straatprostitutie, als het bevoegde bestuursorgaan aangemerkt dienen te worden.

bezoekt de klant, of gaat met de klant naar een andere plaats dan de plek waar de bemiddeling plaatsvindt. De bemiddeling kan plaatsvinden vanuit een bedrijfspand, maar onder omstandigheden ook vanaf een privé-adres. De bemiddeling kan in persoon plaatsvinden, maar over het algemeen zal het telefonisch gaan of via een website op internet.

Voor de definitie van **exploitant** is aansluiting gezocht bij een van de definities van het begrip leidinggevende in artikel 1, eerste lid, onderdeel 1°, van de Drank- en Horecawet. Het 'voor rekening en risico' heeft betrekking op de natuurlijke persoon of op de rechtspersoon. Onder deze definitie valt ook de vennoot in een personenvennootschap. Het bestuur van een rechtspersoon kan zelf ook een rechtspersoon zijn, maar gelet op de (persoonlijke) eisen die worden gesteld aan de exploitant, dient er uiteindelijk altijd één natuurlijke persoon te zijn die kan worden beschouwd als exploitant in de zin van de APV – al dan niet als vertegenwoordiger van die rechtspersoon.

Een seksbedrijf heeft altijd een exploitant. Ook in het geval een prostituee zelfstandig bedrijfsmatige activiteiten opereert is er sprake van een seksbedrijf, meer precies: een prostitutiebedrijf. In dergelijke gevallen dient de prostituee enerzijds aangemerkt te worden als prostituee, maar anderzijds ook als exploitant. De prostituee/exploitant dient daarmee dus ook te voldoen aan alle eisen die aan de prostituee worden gesteld én aan de eisen die aan de exploitant worden gesteld. Hieruit volgt o.a. dat de prostituee/exploitant minimaal 21 dient te zijn. Vergunningen worden immers geweigerd als de exploitant de leeftijd van 21 jaar nog niet bereikt heeft (artikel 3.2.5, eerste lid, aanhef en onder d).

In dit hoofdstuk van de APV heeft het begrip '**klant**' een beperktere betekenis dan in het spraakgebruik: het is hier een afnemer van seksuele diensten. Dus aanwezigen in een seksinrichting die (vooralsnog) slechts iets drinken, of een vertoning komen bekijken, vallen niet onder dit begrip. Hetzelfde geldt uiteraard voor eventuele andere aanwezigen, zoals de exploitant, de beheerder, het personeel dat in de bedrijfsruimte van het seksbedrijf werkzaam is, toezichthouders en personen die aanwezig zijn vanwege bijvoorbeeld het leveren van goederen of het uitvoeren van reparaties of onderhoud.

In de APV wordt het begrip '**prostituee'** gebruikt, omdat dit het meest aansluit bij het spraakgebruik en bij de praktijk binnen de prostitutiebranche. Aangezien dit woord, op deze wijze geschreven, taalkundig vrouwelijk is, wordt in voorkomende gevallen gebruik gemaakt van vrouwelijke voornaamwoorden (zij, haar). In alle gevallen waar 'prostituee' staat, wordt evenzeer de (mannelijke) prostitué bedoeld. Dit komt in de definitie van de term 'prostituee' tot uitdrukking door de sekseneutrale aanduiding: degene die.

De definitie van **prostitutie** sluit aan bij de formulering in artikel 273f, eerste lid, onder 3 en 5, van het Wetboek van Strafrecht. Het 'zich beschikbaar stellen' duidt op een structurele situatie, zodat allerlei incidentele seksuele handelingen met een ander niet onder het begrip 'prostitutie' vallen, zelfs niet als 'de ander' een tegenprestatie levert. Bij 'betaling' zal het veelal gaan om een geldbedrag, maar het is daar niet toe beperkt. De betaling geschiedt door of ten behoeve van 'de ander', wat impliceert dat het meewerken aan pornofilms geen prostitutie is in de zin van de APV.

Prostitutiebedrijven zijn er in verschillende varianten. In de eerste plaats vallen hieronder de locatiegebonden bedrijven met één of meerdere seksinrichtingen. Ook een niet-locatiegebonden bedrijf kan een prostitutiebedrijf zijn; veelal gaat het dan om een escortbedrijf, dat bemiddelt tussen prostituees en klanten. Als prostitutie plaatsvindt in

woningen, kunnen (delen van) deze locaties – onder omstandigheden – als seksinrichting aangemerkt worden. Een dergelijke (ruimte in een) 'privéwoning' is voor het publiek toegankelijk nu klanten toegang wordt verschaft. Is de prostituee op enigerlei wijze werkzaam voor degene die de ruimte beschikbaar stelt, dan is er zonder meer sprake van een prostitutiebedrijf. Er zijn ook prostituees die niet werkzaam zijn voor of bij een door een ander geëxploiteerd prostitutiebedrijf, maar die zelfstandig werken, veelal thuis. Als een prostituee op haar thuisadres werkzaam is en geen andere prostituees in haar woning laat werken, is er in beginsel geen sprake van een prostitutiebedrijf, maar van een aan huis gebonden beroep, en is geen vergunning nodig (wel kunnen uit het bestemmingsplan belemmeringen voortvloeien om dergelijke activiteiten te mogen ondernemen). Als echter de activiteiten van de thuiswerkende prostituee een zakelijke uitstraling hebben, bijvoorbeeld als er zodanig met dat adres wordt geadverteerd dat er een publiekstrekkende werking vanuit gaat, er verlichting of reclame-uitingen aan het pand zichtbaar zijn of er meerdere prostituees op hetzelfde adres werkzaam zijn, dan is er sprake van bedrijfsmatige activiteiten en daarmee van een prostitutiebedrijf waarvoor een vergunning noodzakelijk is.

Het begrip '**seksbedrijf**' duidt op een activiteit of op activiteiten, en dus niet op de locatie waar de verrichtingen of vertoningen plaatsvinden; daarvoor wordt in de APV de term 'seksinrichting' gebruikt. Binnen de omschrijving valt het gelegenheid geven tot het zich beschikbaar stellen voor het verrichten van seksuele handelingen *met* een ander tegen betaling (prostitutie), en het gelegenheid geven tot het verrichten van seksuele handelingen *voor* een ander, zoals 'peepshows' en sekstheaters, maar bijvoorbeeld ook het bedrijfsmatig en tegen betaling verzorgen van webcamseks. Daarnaast wordt onder dit begrip ook verstaan het in een seksinrichting tegen betaling aanbieden van erotisch-pornografische vertoningen: de seksbioscopen. Of een activiteit 'bedrijfsmatig' wordt verricht, hangt af van een aantal factoren. Is er personeel in dienst, dan is er zonder meer sprake van een bedrijf. Maar een individu zonder personeel kan ook een bedrijf zijn in de zin van de APV, en is dan dus vergunningplichtig. Het oogmerk om (een aanvulling op) een inkomen te genereren, het aantal uren dat aan de activiteit wordt besteed, de wijze van klantenwerving (bijvoorbeeld of er wordt geadverteerd om de werkzaamheden onder de aandacht van publiek te brengen en klanten te trekken) en de organisatiegraad en de omvang van het prostitutieaanbod zijn aspecten om te bepalen of er bedrijfsmatig activiteiten worden verricht. Of er sprake is van bedrijfsmatige activiteiten zal dus moeten worden vastgesteld aan de hand van de feitelijke situatie.

Het begrip 'seksbedrijf' wordt dus gebruikt als verzamelnaam, waarbinnen specifieke vormen zijn te onderscheiden: als gelegenheid wordt geboden tot prostitutie, dan is er sprake van een 'prostitutiebedrijf', en als dat geschiedt door bemiddeling tussen prostituees en klanten, dan wordt van een 'escortbedrijf' gesproken. Zo is 'prostitutiebedrijf' dus een species van 'seksbedrijf' en 'escortbedrijf' weer een species van 'prostitutiebedrijf'.

Er is voor gekozen om een aparte definitie op te nemen voor het begrip '**raamprostitutiebedrijf**' omdat dit onderdeel van de prostitutiesector een bijzondere uiterlijke verschijningsvorm en invloed op de omgeving heeft en er daarom sectorspecifieke regels voor de raamprostitutie in dit hoofdstuk zijn opgenomen.

Met het begrip '**seksinrichting**' wordt geduid op de voor publiek toegankelijk locatie van een seksbedrijf. Dit kan samenvallen met de locatie waar de exploitant van het seksbedrijf zich heeft gevestigd, maar dat is zeker niet altijd – en bij escortbedrijven per definitie niet – het geval.

Onder ‘besloten ruimte’ worden ook begrepen een vaar- of voertuig. Het bijvoeglijk naamwoord ‘besloten’ duidt erop dat de ruimte zich niet in de openlucht bevindt. Het moet dus gaan om een overdekt en geheel of gedeeltelijk door wanden omsloten ruimte, die al dan niet met enige beperking voor het publiek toegankelijk is.

Onder **werkruimte** wordt verstaan een zelfstandig onderdeel van een seksinrichting waarin de seksuele handelingen met een ander tegen betaling worden verricht. Eén seksinrichting kan één (of natuurlijk geen) werkruimte hebben, of meerdere. Met ‘zelfstandig’ wordt hier niet bedoeld dat een werkruimte altijd geheel zelfvoorzienend hoeft te zijn; het ziet op de van elkaar te onderscheiden delen van een seksinrichting waarin over het algemeen telkens één prostituee haar diensten aanbiedt. Een raam (met bijbehorende ‘peeskamer’) zal veelal een afzonderlijke werkruimte zijn; een deel van een seksinrichting dat apart verhuurd wordt zal veelal een afzonderlijke werkruimte zijn.

Artikel 3.1.3 Nadere Regels
Op grond van artikel 156, eerste en derde lid Gemeentewet kan de gemeenteraad het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid overdragen om sommige onderwerpen uit het prostitutiehoofdstuk verder uit te werken in nadere regels. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten.

In nadere regels kan het college uitvoering geven aan de in de artikel 3.2.1, tweede lid, genoemde zorgplicht om te voorzien in een onpartijdige en transparante verlening van beschikbare vergunningen.

Artikel 3.2.1 Vergunning
Er is voor gekozen om seksbedrijven met een vergunningenstelsel te reguleren. Dit houdt in dat het uitoefenen van een seksbedrijf verboden is, tenzij een vergunning is verleend (eerste lid). De keuze voor een vergunningenstelsel sluit aan bij bestaande structuren. Een uitgangspunt is tevens dat legaal aanbod in beginsel illegaal aanbod tegengaat, de zogeheten kanalisatiegedachte. Daarbij wordt aangenomen dat als er een legaal en betrouwbaar aanbod bestaat, er niet langer aanleiding is voor klanten om te kiezen voor een illegaal aanbod met alle daarmee samenhangende onwenselijkheden en onzekerheden.

Vergunningen voor de exploitatie van een seksbedrijf werden voorheen voor onbepaalde tijd afgegeven. Omdat wij in Nijmegen een concentratiebeleid (artikel 3.2.2) en een maximumstelsel (artikel 3.2.3) hanteren, waarmee een kunstmatige schaarste in deze branche wordt gecreëerd, is het volgens de Europese wet- en regelgeving niet langer toegestaan om vergunningen voor onbepaalde tijd te verlenen. In de nieuwe APV worden vergunningen dan ook voor bepaalde tijd afgegeven. De model-APV biedt de lokale overheid nog wel ruimte om zelf invulling te geven aan de gewenste periode. Een periode tussen de vijf en tien jaar wordt hierin als een redelijke termijn beschouwd. Gezien het feit dat wij van permanente vergunningverlening naar tijdelijke vergunningverlening gaan lijkt een vergunningverlening voor vijf jaar een redelijke, overzichtelijke en werkbare termijn (zesde lid).

Met het oog op een toekomstbestendige uitvoeringspraktijk, die onder meer aansluit bij de Dienstenrichtlijn en de ontwikkelingen in de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, is in het tweede lid een zorgplicht voor het bevoegd bestuursorgaan opgenomen. Als er sprake is van de verlening van schaarse vergunningen dan moet het bevoegde bestuursorgaan een selectieprocedure hanteren die alle waarborgen voor onpartijdigheid en transparantie biedt. Dit ziet onder andere op een toereikende

bekendmaking van de opening, uitvoering en afsluiting van de procedure. Om uitvoering te geven aan deze zorgplicht kan het college in nadere regels uiteenzetten hoe de selectieprocedure moet worden ingevuld en hoe hieraan uitvoering moet worden gegeven.

Omdat we van een permanente vergunningverlening naar een tijdelijke vergunningverlening gaan zal hierin worden geadviseerd om pas na het verstrijken van de eerste periode een open selectieprocedure te hanteren, zodat de huidige en potentieel nieuwe exploitanten gedurende de eerste (gesloten) periode voldoende tijd hebben om aan het nieuwe vergunningstelsel te wennen.

Met het oog op de rechtszekerheid voor het bedrijfsleven is bepaald dat de beslistermijn voor een vergunning voor een seksbedrijf twaalf weken telt (derde lid). Deze termijn kan eenmaal met twaalf weken worden verlengd (eveneens derde lid).

Het vierde lid is opgenomen omdat na inwerkingtreding van de Dienstenwet als uitgangspunt geldt dat een vergunning van rechtswege wordt verleend wanneer de termijn, waarbinnen het antwoord op de aanvraag moet volgen, verstreken is (zie ook artikel 13, vierde lid, van de Dienstenrichtlijn). Dit is bedoeld als prikkel voor de overheid om tijdig te beslissen, en zorgt ervoor dat burgers en bedrijven geen nadeel ondervinden van een mogelijk te trage besluitvorming. De verwachting bestaat dat de wettelijke termijnen in dit artikel ruim genoeg zijn om tijdig op een aanvraag om een vergunning te besluiten. Zou dat evenwel niet lukken, dan wordt het belang van een daadwerkelijke afweging bij vergunningen als hier aan de orde geacht zwaarder te wegen dan voornoemd uitgangspunt. Dit is in overeenstemming met de uitzonderingsgrond van artikel 13, vierde lid, van de Dienstenrichtlijn: dwingende redenen van algemeen belang, te weten de bescherming van de openbare orde. Wanneer een vergunning van rechtswege ten onrechte is verleend, kan dit namelijk ernstige, onomkeerbare schade voor derden (de menselijke waardigheid van de prostituee, de veiligheid en gezondheid van minderjarigen en kwetsbare volwassenen) tot gevolg hebben.

Uit het vijfde lid, volgt dat een vergunning voor ten hoogste één seksinrichting kan gelden. Daarmee is het van belang wat onder ‘één seksinrichting’ wordt verstaan. Bij voorbaat een sluitende definitie geven zou in de praktijk tot onwenselijke resultaten kunnen leiden; situaties zullen telkens met gezond verstand bezien worden. Daarbij zal blijk gegeven moeten worden van enige realiteitszin en aangesloten worden bij de normale perceptie. Het te hanteren uitgangspunt is dat er sprake is van één seksinrichting als het een visueel aaneengesloten eenheid betreft (kan meerdere panden betreffen met meerdere werkruimtes (per pand)) met een homogene functie (uitoefening van een seksbedrijf in enigerlei vorm) die tot de beschikking staat van één exploitant. Als er meerdere exploitanten in één pand zijn gevestigd zal ieder deel waarover één van de exploitanten de beschikking heeft als één afzonderlijke seksinrichting worden gekwalificeerd.

Artikel 3.2.2 Concentratie seksbedrijven

Op grond van dit artikel kan het college delen van de gemeente aanwijzen waarbinnen voor het vestigen van seksbedrijven geen vergunning wordt verleend. Dit kan bijvoorbeeld gewenst zijn om daarop met voldoende intensiteit toezicht te kunnen uitoefenen of om deze seksbedrijven te weren uit woonwijken of andere gebieden die vanuit een oogpunt van woon- en leefomgeving ‘gevoelig’ zijn. De aanwijzing van het college betreft een concretiserend besluit van algemene strekking waartegen bezwaar en beroep open staat.

Raamprostitutiebedrijven zijn enkel toegestaan als deze zijn gevestigd in de percelen Nieuwe Markt 24 tot en met 40 (even nummers). Zie voor de regulering van raamprostitutie verder artikel 3.3.6. Straatprostitutie wordt gereguleerd in artikel 3.3.7 en verder.

Het langs deze weg vormgegeven concentratiebeleid moet altijd in samenhang bekeken worden met de relevante bestemmingsplannen, waarin – louter ter behartiging van het belang van een goede ruimtelijke ordening en derhalve noodzakelijk enkel gestoeld op ruimtelijk relevante overwegingen en criteria – voort kan vloeien dat het uitoefenen van (een bepaald type) seksbedrijf (op bepaalde) locaties planologisch niet aanvaardbaar wordt bevonden.

Artikel 3.2.3 Maximum aantal vergunningen en werkruimtes
In het belang van de openbare orde kan het bevoegde bestuursorgaan een maximum stellen aan het totaal aantal seksbedrijven waarvoor een vergunning kan worden verleend. Daarnaast kan het bevoegde bestuursorgaan een maximum stellen aan het totaal aantal werkruimtes dat zich bevind in het raamprostitutiebedrijf waarvoor een vergunning kan worden verleend. Een maximum van het aantal werkruimtes zal vastgesteld worden zodra het aantal aanwezige werkruimtes in de aanwezige raamprostitutiebedrijven is geïnventariseerd. Deze inventarisatie zal als uitgangspunt dienen voor het te stellen maximum.

Artikel 3.2.4 Aanvraag
Met dit artikel wordt de wijze van indiening van de aanvraag om een vergunning geregeld, evenals welke gegevens en bescheiden moeten worden overgelegd. De vereiste gegevens worden nodig geacht teneinde een weloverwogen beslissing te kunnen nemen over de aanvraag om de vergunning.

Het overleggen van een situatietekening en plattegrond is uiteraard niet nodig als het een vergunning betreft die niet (mede) voor een seksinrichting wordt aangevraagd. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als het gaat om het bedrijfsmatig en tegen betaling verzorgen van webcamseks vanuit een locatie die niet voor publiek toegankelijk is; er is dan wel sprake van een seksbedrijf, maar niet van een seksinrichting.

Omdat in de toekomst naar verwachting steeds vaker bij indiening sprake zal zijn van digitale documenten, wordt geen specifieke schaalaanduiding voorgeschreven. De maatvoering moet uit de situatieschets (onder k) en tekening (onder l) blijken. Als bescheiden worden overgelegd, moet de gekozen schaal zodanig zijn dat het bevoegde bestuursorgaan er voldoende informatie uit kan halen om tot beoordeling van de aanvraag te komen.

Tot het eisen dat het telefoonnummer dat gebruikt zal worden in advertenties overgelegd moet worden – en in de vergunning zal worden vermeld (zie artikel 3.2.6 eerste lid, aanhef en onder e) – is gekomen met het oog op de toezicht en handhaving. Zo wordt bewerkstelligd dat een bepaald telefoonnummer waarmee geadverteerd wordt altijd te herleiden is tot een bepaald seksbedrijf, een bepaalde exploitant en het adres waar het bedrijf wordt uitgeoefend. Doordat het telefoonnummer bovendien in de vergunning zal worden vermeld wordt voorkomen dat het nummer vaak verandert, dan zou immers telkens op aanvraag de vergunning gewijzigd dienen te worden.

Als het de aanvraag voor een exploitatievergunning van een prostitutiebedrijf betreft, dan dient bij de aanvraag ook een bedrijfsplan te worden overgelegd (tweede lid, aanhef en onder m), zodat het op dat moment getoetst kan worden. De eisen die aan een bedrijfsplan worden gesteld staan vermeld in artikel 3.3.4.

Als het bevoegd bestuursorgaan dat nodig acht voor de beoordeling van een aanvraag, kan deze verlangen dat aanvullende gegevens en bescheiden worden overgelegd (vierde lid). Uiteraard moeten die gegevens en bescheiden wel in verband staan met de weigeringsgronden van de aangevraagde vergunning.

Artikel 3.2.5 Weigeringsgronden
In het eerste lid – in samenhang met het tweede tot en met vierde lid – staan de gronden op basis waarvan een vergunning in ieder geval wordt geweigerd. In het vijfde lid staan de gronden waarbij ruimte bestaat voor een afweging of een vergunning al dan niet zal worden geweigerd. Zo kan, als een vergunning de afgelopen vijf jaar is ingetrokken, die intrekking een zelfstandige weigeringsgrond zijn voor een nieuwe vergunning.

Buiten op basis van de in dit artikel genoemde gronden, kan een vergunning bovendien geweigerd worden in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Dit volgt uit artikel 7, eerste lid, van die wet.

Artikel 3.2.6 Eisen met betrekking tot vergunning
In dit artikel wordt bepaald welke gegevens in ieder geval in een vergunning worden vermeld. Hiermee wordt getracht het toezicht op en de naleving van de vergunningsvoorwaarden te faciliteren. Doordat het telefoonnummer op de vergunning staat wordt o.a. voorkomen dat dit nummer regelmatig wijzigt, waardoor het telefoonnummer op de vergunning -dat ook in advertenties gebruikt moet worden – niet langer herleidbaar zou zijn tot een bepaald vergund seksbedrijf. Als de exploitant een ander telefoonnummer wil hanteren, dan zal deze immers eerst een aanvraag in moeten dienen om de vergunning te laten wijzigen; aangezien dit tijd en geld (leges) kost valt te verwachten dat dit slechts sporadisch zal gebeuren. In die zin kan een eventueel 'vast' telefoonnummer ook een mobiel nummer zijn.

Hetzelfde doel heeft het tweede lid, dat daarnaast ook van betekenis is voor (mogelijke) klanten van een seksbedrijf: zij kunnen eenvoudig vaststellen of het om een vergund bedrijf gaat.

Artikel 3.2.7 Intrekkingsgronden
Het eerste lid bevat een opsomming van de omstandigheden waaronder een vergunning zonder meer moet worden ingetrokken. Anders dan in het tweede lid is hier dus geen sprake van een discretionaire bevoegdheid van het bevoegde bestuursorgaan. Het gaat daarbij om situaties waarin onjuiste danwel onvolledige gegevens hebben geleid tot vergunningverlening op onjuiste gronden. Voorts gaat het, onder e, om eisen gesteld aan de exploitant en/of beheerder , degenen die verantwoordelijk zijn voor de goede gang van zaken in het seksbedrijf. Onder g is de relatie met de ruimtelijke plannen opgenomen. Dit om de afstemming tussen planologische eisen en openbare orde-eisen te bewaken.

De situaties beschreven in het tweede lid zien op situaties waarin een vergunning kan worden ingetrokken. In zulke gevallen zal er altijd een afweging van belangen moeten plaatsvinden. Het kan daarbij onder andere gaan om aanwijzingen van tewerkstelling van personen, niet zijnde prostituees onder de 18 jaar, prostituees onder de 21 jaar of slachtoffers van mensenhandel, maar ook als het bedrijfsplan niet goed wordt nageleefd. Indien op enigerlei wijze sprake is van handelen in strijd met het bepaalde in dit hoofdstuk (zie onder d) kan de vergunning worden ingetrokken.

In de gevallen opgenomen in het tweede lid kan – als het een tijdelijke en beperkte afwijking van de regels betreft – een vergunning ook worden geschorst, om deze desnoods later – als de reden om tot schorsing over te gaan blijft voortbestaan – alsnog in te trekken. Een geschorste vergunning blijft meetellen bij de beoordeling of het maximum aantal te verlenen vergunningen is bereikt. Buiten op basis van de in dit het tweede lid genoemde gronden, kan een vergunning bovendien ingetrokken worden in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar

bestuur. Dit volgt uit artikel 7, eerste lid, van die wet. Omdat schorsing in die gevallen niet voor de hand ligt, is dat hier verder niet geregeld.

Artikel 3.2.8 Melding gewijzigde omstandigheden
Om oog te kunnen houden op relevante veranderingen moet de vergunningverlener daarvan weet hebben. De vergunninghouder wordt derhalve verplicht elke wijziging door te geven waardoor het seksbedrijf niet langer in overeenstemming is met de in de vergunning opgenomen gegevens. Alleen als het een wijziging in beheer betreft (artikel 3.2.6, eerste lid, onder b) of een wijziging van het telefoonnummer bedoeld in artikel 3.2.6, eerste lid, onder e, wijzigt het bevoegd bestuursorgaan de verleende vergunning, mits er met inachtneming van de geldende regels geen bezwaar bestaat tegen een voortgezet bedrijf. Daarbij behoeft niet de gehele procedure te worden doorlopen als ware het een aanvraag om een nieuwe vergunning, maar mogen wel de toetsen worden uitgevoerd die nodig worden geacht om te kunnen beoordelen of tegen de wijzigingen bezwaar bestaat. Alle overige wijzigingen (anders dan beheerder en/of telefoonnummer) worden dusdanig fundamenteel geacht dat daarvoor een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd. Melding geschiedt op schriftelijke wijze, binnen een week nadat de wijziging zich heeft voorgedaan.

Afhankelijk van de aard van de wijzigingen kan ook de geldigheidsduur van de vergunning worden aangepast. Als blijkt dat de wijzigingen niet zijn gemeld, moet dat leiden tot het intrekken van de vergunning (artikel 3.2.7, eerste lid, aanhef en onder c).

Artikel 3.3.1 Sluitingstijden seksinrichtingen; aanwezigheid; toegang
De algemene sluitingstijden van het eerste lid gelden niet voor seksinrichtingen waarvan bij vergunning is bepaald dat daarvoor afwijkende sluitingstijden gelden. Dergelijke afwijkende sluitingstijden kunnen bij het verlenen van de vergunning daaraan verbonden worden, maar ook lopende de vergunning, als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. Afwijkende sluitingstijden kunnen zowel ruimer als beperkender zijn. De sluitingstijden zijn echter niet van toepassing op sekswinkels; daarop is het regime van de Winkeltijdenwet van toepassing.

Het tweede lid richt zich niet tot de exploitant en beheerder, maar tot de bezoekers van de seksinrichting. Het begrip ‘bezoeker’ heeft een ruimere betekenis dan het in de APV gehanteerde begrip ‘klant’. Een klant is een afnemer van seksuele diensten; onder bezoekers vallen echter bijvoorbeeld ook de aanwezigen in een seksinrichting die (vooralsnog) slechts iets drinken, of een vertoning komen bekijken. Hoewel niet iedere bezoeker per definitie een klant is, is iedere klant per definitie wel een bezoeker. Personen die bijvoorbeeld professionele reparatie- of schoonmaakwerkzaamheden uitvoeren, zullen – als zij zich daartoe beperken – uiteraard niet als ‘bezoeker’ aangemerkt worden. Deze bepaling geeft ook een handvat voor de toezichthouders (politie) om op te treden.

Verder mogen personen die de leeftijd van 18 nog niet hebben bereikt niet worden toegelaten tot seksinrichtingen (derde lid).

Artikel 3.3.2 Adverteren
De verplichting in advertenties het nummer te vermelden van de vergunning die aan een seksbedrijf is verleend, vergemakkelijkt het toezicht. Voor niet-vergunde bedrijven is het niet mogelijk op deze manier te adverteren.

Artikel 3.3.3 Leeftijd en verblijfstitel prostituees
Met dit voorschrift wordt o.a. – net als voor de exploitant van een seksbedrijf – een leeftijdseis voor prostituees geïntroduceerd. Hiertoe is besloten vanwege het gegeven dat jonge prostituees met name vatbaar zijn voor en slachtoffer zijn van misstanden als dwang,

misbruik en mensenhandel. Bovendien zijn prostituees van 21 jaar en ouder weerbaarder dan zeer jonge prostituees en is de kans groter dat ze over een startkwalificatie beschikking waarmee de eventuele economische druk om te kiezen voor de prostitutie lager is en bovendien een eventuele gewenste uitstap vergemakkelijkt wordt. Het stellen van een leeftijdgrens wordt als passend en noodzakelijk middel beschouwd om deze misstanden te bestrijden. Daarmee is het gemaakte onderscheid objectief gerechtvaardigd door een legitiem doel, bovendien zijn de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk. Hierdoor levert het onderscheid naar leeftijd geen strijd op met het verbod van leeftijdsdiscriminatie.

Het is in de eerste plaats de exploitant die moet voorkomen dat er in zijn bedrijf prostituees werkzaam zijn die de leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt. Zijn die daar toch werkzaam, dan is de exploitant in overtreding. Overigens, zoals eerder opgemerkt, een prostituee die zelfstandig bedrijfsmatige activiteiten opereert valt enerzijds aan te merken als exploitant van een vergunningplichtig prostitutiebedrijf en anderzijds als prostituee van dat bedrijf. Los van de hier gestelde leeftijdseis is dus uitgesloten dat in een dergelijke constructie prostituees legaal aan de slag kunnen; de aanvraag van een exploitant/prostituee die de leeftijd van 21 jaar nog niet bereikt heeft zal immers geweigerd worden (artikel 3.2.5 eerste lid, aanhef en onder d).

Ook van een prostituee mag worden verlangd dat zij een bijdrage levert aan de sanering van de seksbranche. Als de prostituee er bewust en vrijwillig voor kiest om te werken in de illegale prostitutie, dan moet ook zij daarvoor aansprakelijk kunnen worden gehouden.

Artikel 3.3.4 Bedrijfsplan

Ter versterking van de sociale positie van de prostituee is het van belang dat er in een prostitutiebedrijf maatregelen worden getroffen op het gebied van hygiëne en van de gezondheid, de veiligheid, het zelfbeschikkingsrecht van de prostituees. Daartoe moet bij het aanvragen van een vergunning de exploitant een bedrijfsplan overleggen, zodat vooraf kan worden beoordeeld of de exploitant voor deze punten voldoende oog heeft, en zorg draagt voor goede arbeidsomstandigheden. Deze verplichting geldt voor alle prostitutiebedrijven, dus ook voor escortbedrijven. Uiteraard volgt uit de aard van de werkzaamheden dat een bedrijfsplan van een escortbureau – op bepaalde punten – een andere uitwerking vereist dan een bedrijfsplan van een prostitutiebedrijf met een andere aard.

In het tweede lid, aanhef en onder a, is opgenomen dat de exploitant maatregelen treft om er voor te zorgen dat de hygiëne in een seksinrichting voldoet aan de algemene eisen die hiervoor in de branche gelden. Het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid heeft in september 2013 de Hygiënerichtlijn voor Seksbedrijven (voorheen Hygiënerichtlijnen voor Seksinrichtingen) gepubliceerd. Deze richtlijn is geschreven voor exploitanten en eigenaren van seksbedrijven en wordt uitgegeven door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. De branche zelf, vertegenwoordigd door de Vereniging Exploitanten Relaxbedrijven en de Vereniging Legale Escortbedrijven, heeft aan het opstellen en bijwerken van deze richtlijn bijgedragen. In de richtlijn zijn zogenaamde hygiënenormen, dit zijn de minimale eisen aan een goed hygiënebeleid, opgenomen. Een exploitant van een seksbedrijf zal om te voldoen aan de maatstaven voor een goede hygiëne zich ten minste aan deze normen moeten houden.

Belangrijk doel van goede hygiëne in seksbedrijven is het voorkomen van (seksueel overdraagbare) ziektes. Dat is zowel voor de prostituees als de klanten van belang. Een goede hygiëne zorgt echter ook voor een veilige en prettige werkomgeving. Van de exploitant mag worden verwacht dat hij in het bedrijfsplan daarnaast inzichtelijk maakt hoe hij verder zorgt draagt voor gezonde en veilige werkomstandigheden voor prostituees. Dit is

opgenomen in het tweede lid, aanhef en onder a en b. De veiligheid en gezondheid van een prostituee worden ook gediend met aparte garanties voor de kwaliteit van de werkomstandigheden in de werkruimten. Een prostituee moet daar altijd gebruik kunnen maken van een alarm waarmee zij hulp van derden kan inroepen als er wat misgaat. De luchtventilatie die in het kader van de algemene luchtkwaliteit en hygiëne afdoende is, brengt nog niet met zich mee dat de prostituee niet in te koude of te warme werkruimte haar diensten moet verrichten. In het tweede lid, aanhef en onder d, wordt zodoende geëist dat de exploitant aangeeft welke maatregelen hij hiervoor treft.

De normen die worden geformuleerd over het gebruik van condooms en de mogelijkheid om je als prostituee te laten controleren op seksueel overdraagbare aandoeningen waarborgen de gezondheid en het zelfbeschikkingsrecht van de prostituee. Deze normen zijn opgenomen in het tweede lid, aanhef en onder c en e. De prostituee mag niet verplicht worden zich geneeskundig te laten onderzoeken en heeft recht op een vrije artsenkeuze (tweede lid, aanhef en onder f). Bovendien moet de exploitant prostituees in de gelegenheid stellen zich regelmatig te laten onderzoeken op seksueel overdraagbare aandoeningen. Het moet niet zo zijn dat een prostituee vanwege de openingstijden van de seksinrichting waar zij werkzaam is, geen tijd heeft om zich bijvoorbeeld voor een SOA-onderzoek bij de GGD te melden. De exploitant dient er zorg voor te dragen dat onder de in het prostitutiebedrijf werkzame prostituees voldoende informatie- en voorlichtingsmateriaal in verschillende talen wordt verspreid over de aan prostitutie verbonden gezondheidsrisico's en over de aanwezigheid en bereikbaarheid van instellingen op het gebied van de gezondheidszorg en hulpverlening. De exploitant is daarnaast verplicht informatie over mogelijke uitstapprogramma's aan de voor hem werkzame prostituees te verstrekken.

Een belangrijk aspect van het zelfbeschikkingsrecht is dat gewaarborgd is dat de prostituee vrij is te bepalen aan welke klanten zij seksuele diensten verleent en welke diensten zij al dan niet wil verlenen. Dit is ook bij de escort bijzonder van belang. Hoewel in een arbeidsrelatie geldt dat een werknemer opdrachten van de werkgever met betrekking tot de overeengekomen arbeid in beginsel moet opvolgen, dient het grondwettelijk gewaarborgde recht op lichamelijke integriteit daarboven altijd voorrang te krijgen. Een exploitant dient inzichtelijk te maken hoe in zijn bedrijf met dergelijke zaken wordt omgegaan (tweede lid, aanhef en onder h).

Vanwege de aard van de dienstverlening en de branche dient de exploitant er in ieder geval voor zorg te dragen dat degene die als beheerder werkzaam is, kan omgaan met agressieve klanten (tweede lid, aanhef en onder j).

Het doel van hoofdstuk 3 is onder meer onvrijwillige prostitutie te bestrijden. Als een prostituee nauwelijks zelfredzaam is, geen Nederlands of Engels spreekt of bijvoorbeeld niet makkelijk geld kan wisselen, omdat ze niet kan rekenen, is moeilijk voor te stellen dat zij vrijwillig voor de prostitutie heeft gekozen. De exploitant kan zich met eenvoudige middelen hiervan een beeld vormen. In het bedrijfsplan moet worden vastgelegd welke vereisten de exploitant minimaal stelt aan de zelfredzaamheid van de bij hem werkzame prostituees en hoe hij dit controleert (tweede lid, aanhef en onder k). In dat kader is het ook onderdeel van een deugdelijke bedrijfsvoering om als exploitant periodiek een gesprek te voeren en daarbij vooral te letten op signalen van uitbuiting of onvrijwilligheid. Prostituees moeten in dat kader ook steeds over hun rechten geïnformeerd worden. Het is aan de exploitant om ook informatie van hulpverlenende instanties beschikbaar te stellen (tweede lid, aanhef en onder m). Ook informatie over de mogelijkheden om met het werk als prostituee te stoppen moet door de exploitant beschikbaar worden gesteld (tweede lid, aanhef en onder n).

Het bedrijfsplan dient bij de aanvraag om een vergunning overgelegd te worden, zodat het op dat moment getoetst kan worden. Als een exploitant nadien een wijziging wenst door te voeren in zijn bedrijfsplan, dan dient hij deze vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan het bevoegde bestuursorgaan (derde lid). De melding geschiedt op schriftelijke wijze.

Artikel 3.3.5 Verdere verplichtingen van de exploitant en beheerder prostitutiebedrijf
De aanwezigheid van de exploitant of beheerder is noodzakelijk tijdens de openingsuren van de seksinrichting van een prostitutiebedrijf. Deze bepaling is opgenomen om effectief tegen schijnbeheer op te kunnen treden. De exploitant is te allen tijden verantwoordelijk voor hetgeen zich in en rond de inrichting afspeelt. Daarnaast is het vanwege de kwetsbaarheid van prostituees gewenst dat de exploitant van een prostitutiebedrijf aanwezig is om toezicht te houden. Aangezien een dergelijke eis niet na te leven is voor één persoon, kan het ook om de beheerder gaan: deze heeft immers grotendeels dezelfde verantwoordelijkheden als de exploitant en kan daar op worden aangesproken. Voor escortbedrijven is een fysieke aanwezigheidsplicht niet mogelijk. Om die reden geldt dat de exploitant of beheerder effectief toezicht houdt gedurende de uren dat het escortbedrijf daadwerkelijk wordt uitgeoefend.

In het tweede lid zijn voorts enkele verdere zorgplichten van de exploitant geformuleerd, onder andere met betrekking tot de te voeren bedrijfsadministratie. Voor het toezicht is daarnaast van belang dat toezichthouders permanent inzage kunnen hebben in de bedrijfsadministratie en dat bekend is welke prostituees voor of bij een exploitant werkzaam zijn. Onder actuele gegevens als bedoeld in het tweede lid wordt verstaan: naam, leeftijd, adres, alsmede kopieën van paspoorten of andere verblijfspapieren. Daarnaast, onder e, is opgenomen de verplichting om ieder signaal van mensenhandel of andere vormen van dwang en uitbuiting onverwijld bij de politie te melden. Richtinggevend hierbij is de Aanwijzing mensenhandel van het Openbaar Ministerie (Stcrt. 2013, 16816) en http://www.wegwijzermensenhandel.nl/. De meldplicht ziet uiteraard ook op de situatie dat een prostituee zich schuldig maakt aan mensenhandel of aan andere vormen van dwang en uitbuiting.

Artikel 3.3.6 Raamprostitutie
Raamprostitutie is – evenals straatprostitutie – gezien de specifieke omstandigheden waaronder prostituees werkzaam zijn in deze sector bij uitstek een vorm van prostitutie die nadere regulering behoeft. Ten aanzien van de raamprostitutie gelden daarom aanvullende eisen. Het is de prostituee verboden die handelingen te verrichten die gewoonlijk worden geassocieerd met raamprostitutie (eerste lid), tenzij de prostituee werkzaam is in een seksinrichting die valt onder een raamprostitutiebedrijf waarvoor een vergunning is verleend (tweede lid). Voor het raamprostitutiebedrijf geldt verder dat er ook voldaan dient te worden aan de regels die gesteld zijn met betrekking tot seksbedrijven in het algemeen en met betrekking tot alle prostitutiebedrijven in het bijzonder.

Artikel 3.3.7 Straatprostitutie
Straatprostitutie is – evenals raamprostitutie – bij uitstek een vorm van prostitutie die nadere regulering behoeft. Ten aanzien van de straatprostitutie gelden daarom aanvullende eisen. Zo regelt het eerste lid dat het eenieder verboden is op of aan de weg of in een vanaf de weg zichtbare plaats klanten te werven of op of aan de weg ontuchtige handelingen te verrichten als dit kennelijk geschiedt in het kader van prostitutie. Het verbod geldt echter niet op door het college aangewezen wegen gedurende de door het college vastgestelde tijden (tweede lid) of – voor wat betreft het werven van klanten – als dit gebeurt in een seksinrichting waarvoor een vergunning is verleend (volgt uit het eerste lid). De gecombineerde aanwijzing van wegen of

vaststelling van tijden betreft een concretiserend besluit van algemene strekking waartegen bezwaar en beroep open staat. Specifieke 'tippelzones' zullen veelal ook in een bestemmingsplan hun plek gekregen hebben.

Artikel 3.3.8 Handhaving straatprostitutie
Het eerste lid heeft betrekking op straatprostitutie buiten de daartoe aangewezen gebieden en tijden en geeft – ter handhaving van het verbod daarop – politieambtenaren en toezichthouders de bevoegdheid een bevel tot onmiddellijke verwijdering te geven.

Het tweede lid heeft betrekking op straatprostitutie binnen de daartoe aangewezen gebieden en tijden. Op grond van het tweede lid kan, bijvoorbeeld in het belang van de openbare orde en veiligheid of de voorkoming of beperking van overlast ter plaatse, door politieambtenaren en toezichthouders een bevel tot onmiddellijke verwijdering worden gegeven aan prostituees, maar ook aan andere aldaar aanwezige personen.

Artikel 3.4.1 Verbodsbepalingen klanten
Dit artikel richt zich niet tot exploitanten of prostituees, maar tot hun (potentiële) klanten en is daarmee complementair aan enkele andere bepalingen van dit hoofdstuk. Kort gezegd is het enerzijds verboden om gebruik te maken van de diensten van een prostituee die werkzaam is in het illegale circuit, anderzijds verbieden enkele artikelen de prostituee om diensten (op een bepaalde wijze of op bepaalde plekken) aan te bieden, terwijl dit artikel de klant verbiedt om in te gaan op een aanbod. Dit betekent dat handhavend kan worden opgetreden tegen zowel de prostituee als tegen de klant.

Het in het eerste lid opgenomen verbod kan enkel aan de klant worden tegengeworpen voor zover hem enig verwijt kan worden gemaakt, bijvoorbeeld als de seksuele handelingen (zullen) plaatsvinden in een seksinrichting waarin de daarvoor mede verleende vergunning of een afschrift daarvan niet zichtbaar aanwezig is (zie in dit verband artikel 3.2.6, tweede lid) of als uit de wijze van adverteren kennelijk blijkt dat het een om een onvergund prostitutiebedrijf gaat. Ook straatprostitutie buiten de daarvoor aangewezen gebieden is op grond van dit artikel strafbaar voor zowel de prostituee als voor de klant.

Artikel 3.4.2 Tentoonstellen, aanbieden en aanbrengen van erotisch-pornografische goederen, afbeeldingen en dergelijke
Dit voorschrift schept een verbod dat slechts in effect kracht heeft ten aanzien van nader door de burgemeester te bepalen rechthebbenden en voor zover de burgemeester aan die rechthebbende heeft bekendgemaakt dat de wijze van tentoonstellen, aanbieden of aanbrengen daarvan, de openbare orde of de woon- en leefomgeving in gevaar brengt. Het tentoonstellen, aanbieden of aanbrengen van goederen, opschriften, aankondigingen, gedrukte of geschreven stukken dan wel afbeeldingen, voor zover die dienen tot het openbaren van gedachten en gevoelens als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Grondwet valt niet binnen de reikwijdte van het verbod.

Hoewel denkbaar is dat dit voorschrift in de praktijk vooral zal worden toegepast ten aanzien van sekswinkels, richt zij zich op het tentoonstellen en dergelijke als zodanig; het kan dus ook gaan om erotisch-pornografische foto's of afbeeldingen aangebracht aan sekstheaters, bedoeld om de aandacht van het publiek te vestigen op de voorstellingen.

Artikel 3.5.1 Overgangsbepaling
Eerste lid
Artikel 3.2.5, vijfde lid, aanhef onder a, maakt het mogelijk geen vergunning voor een seksbedrijf te verstrekken aan een aanvrager van wie minder dan vijf jaar voor de aanvraag

een vergunning is ingetrokken op grond van artikel 3.2.7, eerste lid, aanhef onder a tot en met f, of tweede lid, aanhef onder a tot en met g, of in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur. Om te voorkomen dat direct na inwerkingtreding van dit besluit aanvragen voor een vergunning worden gedaan door personen van wie een vergunning minder dan vijf jaar gelden is ingetrokken, bepaalt het eerste lid dat ook voor die categorie aanvragers een nog niet verstreken periode van vijf jaar een grond voor weigering kan zijn. Zou deze bepaling niet worden opgenomen, dan zou het bestuur iedere aanvraag in behandeling moeten nemen, en een weigering inhoudelijk moeten motiveren.

Tweede lid
Wie na inwerkingtreding van dit besluit een seksbedrijf wil gaan exploiteren, dient te beschikken over een vergunning op basis van de gewijzigde APV Nijmegen. Op aanvragen zal binnen maximaal 24 weken worden beslist (zie artikel 3.2.1). Wie op het moment van inwerkingtreding van dit besluit al actief is in deze branche en een vergunning heeft voor een bedrijf dat onder deze verordening als seksbedrijf wordt gekwalificeerd, zal weliswaar een nieuwe vergunning moeten aanvragen, maar het zou niet gepast zijn dat hij tot het moment dat op de aanvraag is beslist, een niet-vergund bedrijf zou hebben – en dus strafbaar zou zijn. Derhalve bepaalt het tweede lid dat een vergunning voor een seksbedrijf verkregen vóór de inwerkingtreding nog gedurende enige tijd bevoegd maakt het bedrijf voort te zetten.

Derde lid
Er kunnen bedrijven zijn die onder de definitie van de gewijzigde APV Nijmegen als seksbedrijf gekwalificeerd worden, maar die vóór de inwerkingtreding van de wijziging geen vergunning behoefden te hebben. Deze bedrijven zouden op het moment van inwerkingtreding strafbaar zijn als de bedrijfsactiviteit wordt voortgezet. Dit is een ongewenste situatie. Het derde lid voorziet in overgangsrecht dienaangaande.

Vierde lid
Om bij de inwerkingtreding van de wet geen abrupte inkomenseffecten te veroorzaken voor werkzame prostituees onder de 21 jaar is het verbod voor exploitanten om prostituees die de leeftijd van 21 jaar nog niet bereikt hebben voor of bij zich te laten werken niet van toepassing verklaard ten aanzien van prostituees die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aantoonbaar werkzaam zijn als prostituee voor of bij een prostitutiebedrijf aan welk voor het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit een vergunning voor een prostitutiebedrijf verleend was die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit niet is ingetrokken of vervallen, of dat voor het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit rechtmatig zonder vergunning werd uitgeoefend en sindsdien onafgebroken is voortgezet.

Vijfde lid
Om gedwongen abrupte bedrijfsbeëindiging te voorkomen zijn bestaande seksbedrijven uitgezonderd van gehanteerde maximumstelsel voor te verlenen vergunningen. Deze bedrijven tellen wel mee bij de beoordeling of het maximum is bereikt, eventuele overschrijding kan deze bedrijven echter niet worden tegengeworpen.

4 Risico's
Dit voorstel brengt geen risico's met zich mee.

5 Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen.

6 Participatie en Communicatie
De gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening treedt in werking 26 weken na de bekendmaking ervan. Bekendmaking vindt plaats via de GVOP en opname in www.overheid.nl. Gedurende de overgangsperiode worden de maatregelen getroffen die nodig zijn voor de uitvoering van het nieuwe vergunningstelsel, zoals het informeren van de prostitutiebranche.

7 Uitvoering en evaluatie
Zodra bekend is wanneer de Wrp in werking treedt, zal moeten worden bezien in hoeverre de Algemene Plaatselijke Verordening wederom wijzigingen behoeft.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

13. **Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk) (46/2016)**

Bruls

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016

1. De Algemene Plaatselijke Verordening te wijzigen conform bijgevoegd raadsbesluit;
2. De gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening 26 weken na de bekendmaking ervan in werking te laten treden.

Het voorstel wordt geagendeerd als stemstuk/debatstuk tijdens de Politieke Avond op 13 april 2016

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Raadsbesluit

De Raad van de Gemeente Nijmegen

Gelezen het voorstel van
het College van Burgemeester en Wethouders d.d. 15 maart 2016;

Gelet op
artikel 147, 149 en artikel 151a eerste lid, van de Gemeentewet;

Besluit

De Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Nijmegen als volgt te wijzigen.

De tekst van hoofdstuk 3 komt te luiden:

HOOFDSTUK 3. REGULERING PROSTITUTIE, SEKSBRANCHE EN AANVERWANTE ONDERWERPEN

AFDELING 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 3.1.1 Afbakening
De artikelen 1.2, 1.4, 1.10, 1.11, 1.13 en 1.15 zijn niet van toepassing op het bij of krachtens dit hoofdstuk bepaalde.

Artikel 3.1.2 Begripsbepaling
1. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
- advertentie: elke commerciële uiting in een medium, die een seksbedrijf of een prostituee onder de aandacht van het publiek brengt;
- bedrijfsplan: als bedoeld in artikel 3.3.4 van deze APV;
- beheerder: de natuurlijke persoon die door de exploitant is aangesteld voor de feitelijke leiding van een seksbedrijf;
- bevoegd bestuursorgaan: het college of, voor zover het betreft voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven als bedoeld in artikel 174 van de Gemeentewet, de burgemeester;
- bezoeker: degene die aanwezig is in een seksinrichting, met uitzondering van de exploitant, de beheerder, de prostituee, het personeel dat in de inrichting werkzaam is, toezichthouders als bedoeld in artikel 6.1a, andere personen wier aanwezigheid in de inrichting wegens dringende redenen noodzakelijk is;
- escortbedrijf: de activiteit, bestaande uit het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie in de vorm van bemiddeling tussen klant en prostituee;
- exploitant: de natuurlijke persoon of de bestuurder van een rechtspersoon of, indien van toepassing, de tot vertegenwoordiging van die rechtspersoon bevoegde natuurlijk persoon, voor wiens rekening en risico een seksbedrijf wordt uitgeoefend;

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

- klant: degene die gebruik maakt van de door een exploitant van een prostitutiebedrijf of een prostituee aangeboden seksuele diensten;
- prostituee: degene die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen betaling;
- prostitutie: het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen betaling;
- prostitutiebedrijf: de activiteit, bestaande uit het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie;
- raamprostitutiebedrijf: de activiteit, bestaande uit het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie, waarbij het werven van klanten gebeurt door een prostituee die zichtbaar is vanuit een voor publiek toegankelijke plaats;
- seksbedrijf: de activiteit, bestaande uit het bedrijfsmatig gelegenheid geven tot prostitutie of tot het verrichten van seksuele handelingen voor een ander tegen betaling of uit het bedrijfsmatig aanbieden van vertoningen van erotisch-pornografische aard in een seksinrichting tegen betaling. Onder een seksbedrijf worden in elk geval verstaan: een seksbioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub, een escortbedrijf of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische-massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar;
- seksinrichting: voor het publiek toegankelijke besloten ruimte, onderdeel van een seksbedrijf;
- sekswinkel: de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin hoofdzakelijk goederen van erotisch-pornografische aard aan particulieren plegen te worden verkocht;
- straatprostitutie: het door handelingen, houding, woord, gebaar of op andere wijze passanten tot prostitutie bewegen, uitnodigen dan wel aanlokken;
- vergunning: als bedoeld in artikel 3.2.6 van deze APV;
- werkruimte: als zelfstandig aan te merken onderdeel van seksinrichting waarin de seksuele handelingen met een ander tegen betaling worden verricht.

Artikel 3.1.3 Nadere regels
Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van seksbedrijven.

AFDELING 2. VERGUNNING SEKSBEDRIJF

Artikel 3.2.1 Vergunning
1. Het is verboden een seksbedrijf uit te oefenen zonder vergunning van het bevoegde bestuursorgaan.
2. Het bevoegde bestuursorgaan draagt zorg voor een onpartijdige en transparante verlening van beschikbare vergunningen.
3. Op een aanvraag om een vergunning wordt binnen twaalf weken beslist. Deze termijn kan met ten hoogste twaalf weken worden verlengd.
4. Paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing.
5. Indien sprake is van een seksinrichting, dan wordt de vergunning voor één seksinrichting verleend.

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

6. De vergunning voor een seksbedrijf wordt verleend voor de duur van vijf jaar tenzij in de vergunning anders staat vermeld. De vergunning wordt op naam van de exploitant gesteld en is niet overdraagbaar.

Artikel 3.2.2 Concentratie seksbedrijven
1. Het college kan delen van de gemeente aanwijzen waarbinnen voor het vestigen van een seksbedrijf in de gemeente geen vergunning wordt verleend. Daarbij kan worden bepaald dat de aanwijzing slechts geldt voor seksbedrijven van een nader aangewezen aard.
2. Vergunningen voor het exploiteren van raamprostitutiebedrijven worden enkel verleend voor zover deze zijn gevestigd in de percelen Nieuwe Markt 24 tot en met 40 (even nummers).

Artikel 3.2.3 Maximum aantal vergunningen en werkruimtes
Het bevoegde bestuursorgaan kan een maximum stellen aan het totaal aantal seksbedrijven waarvoor een vergunning kan worden verleend en aan het totaal aantal werkruimtes in een raamprostitutiebedrijf waarvoor vergunning kan worden verleend.

Artikel 3.2.4 Aanvraag
1. Een aanvraag om een vergunning wordt ingediend door gebruikmaking van een door het bevoegd bestuursorgaan vastgesteld formulier.
2. Bij de aanvraag wordt vermeld voor welke activiteit vergunning wordt gevraagd, en worden in ieder geval de volgende gegevens en bescheiden overgelegd:
   a. de persoonsgegevens van de exploitant;
   b. het nummer van inschrijving in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel;
   c. of in de vijf jaar voorafgaand aan de aanvraag de exploitant een vergunning voor een seksbedrijf is geweigerd of een aan de exploitant verleende vergunning voor een seksbedrijf is ingetrokken;
   d. het adres waar het seksbedrijf wordt uitgeoefend;
   e. het adres van een onder het seksbedrijf vallende seksinrichting;
   f. het telefoonnummer dat in advertenties voor het seksbedrijf zal worden gebruikt;
   g. een geldig identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van de exploitant;
   h. indien van toepassing, de verblijfstitel van de exploitant;
   i. een actuele verklaring betalingsgedrag nakoming fiscale verplichtingen, verstrekt door de Belastingdienst;
   j. bewijs waaruit blijkt dat de exploitant gerechtigd is tot het gebruik van de ruimtes bestemd voor de uitoefening van het seksbedrijf.
   k. indien van toepassing, de plaatselijke en kadastrale ligging van de seksinrichting waarvoor vergunning wordt aangevraagd, door middel van een situatietekening met een noordpijl en schaalaanduiding;
   l. indien van toepassing, de plattegrond van de seksinrichting waarvoor vergunning wordt aangevraagd, door middel van een tekening met een schaalaanduiding waarop duidelijk is weergegeven het gebruik en de afmetingen van de aanwezige ruimten alsmede de brandpreventieve voorzieningen;

m. indien het een prostitutiebedrijf betreft, een bedrijfsplan als bedoeld in artikel 3.3.4 van deze APV.

3. Als er een beheerder is aangesteld, is het tweede lid, onder a, b, c, g en h van overeenkomstige toepassing op de beheerder.
4. Het bevoegd bestuursorgaan kan aanvullende gegevens of bescheiden verlangen.

Artikel 3.2.5 Weigeringsgronden

1. Een vergunning wordt geweigerd als:
   a. de exploitant of de beheerder onder curatele staat;
   b. de exploitant of de beheerder is ontzet uit het ouderlijk gezag of de voogdij;
   c. de exploitant of de beheerder onherroepelijk is veroordeeld voor een gewelds- of zedendelict of voor mensenhandel, of in enig ander opzicht van slecht levensgedrag is;
   d. de exploitant of de beheerder de leeftijd van 21 jaar nog niet heeft bereikt;
   e. redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de feitelijke toestand niet met het in de aanvraag vermelde in overeenstemming zal zijn;
   f. redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de aanvrager in strijd zal handelen met aan de vergunning verbonden beperkingen of voorschriften;
   g. er een maximum als bedoeld in artikel 3.2.3 is vastgesteld en dit maximum al bereikt is;
   h. de voorgenomen uitoefening van het seksbedrijf strijd op zal leveren met een geldend bestemmingsplan, een bestemmingsplan in ontwerp dat ter inzage is gelegd, een beheersverordening of een aanwijzing als bedoeld in artikel 3.2.2;
   i. er aanwijzingen zijn dat voor of bij het seksbedrijf personen tewerkgesteld zijn of zullen zijn die, als het prostituees betreft, nog niet de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt, als het overige personen betreft, nog niet de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt, slachtoffer zijn van mensenhandel of verblijven of werken in strijd met het bepaalde bij of krachtens de Vreemdelingenwet 2000 of de Wet arbeid vreemdelingen;
   j. de vergunning is aangevraagd voor een raamprostitutiebedrijf dat niet is gevestigd in de percelen Nieuwe Markt 24 tot en met 40 (even nummers);
   k. de exploitant of de beheerder minder dan vijf jaar geleden voor de dag dat de vergunning wordt aangevraagd, wegens een misdrijf onherroepelijk is veroordeeld tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van meer dan zes maanden;
   l. de exploitant of de beheerder minder dan vijf jaar geleden voor de dag dat de vergunning wordt aangevraagd, bij meer dan één rechterlijke uitspraak of strafbeschikking onherroepelijk veroordeeld is tot een onvoorwaardelijke geldboete van €500 of meer of tot een andere hoofdstraf als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a, van het Wetboek van Strafrecht, wegens dan wel mede wegens overtreding van:
      1°. bepalingen, gesteld bij of krachtens de Drank- en Horecawet, de Opiumwet, de Vreemdelingenwet 2000, de Wet arbeid vreemdelingen en hoofdstuk 3 van de APV Nijmegen;
      2°. de artikelen 137c tot en met 137g, 140, 416, 417, 417bis, 420bis tot en met 420quinquies, 426 en 429quater van het Wetboek van Strafrecht;
      3°. artikel 69 van de Algemene wet rijksbelastingen;

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

4°. de artikelen 8 en 162, derde lid, alsmede artikel 6 juncto artikel 8 of juncto artikel 163 van de Wegenverkeerswet 1994;
5°. de artikelen 2 en 3 van de Wet op de weerkorpsen; of
6°. de artikelen 54 en 55 van de Wet wapens en munitie.

2. Met een veroordeling als bedoeld in het eerste lid, onder k, wordt gelijkgesteld:
a. een bevel tot tenuitvoerlegging van een zodanige voorwaardelijke straf;
b. vrijwillige betaling van een geldsom als bedoeld in artikel 74, tweede lid, onder a, van het Wetboek van Strafrecht of artikel 76, derde lid, onder a van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, tenzij de geldsom minder dan € 375 bedraagt.

3. De periode van vijf jaar, bedoeld in het eerste lid, onder k en l, wordt bij de intrekking van een vergunning teruggerekend vanaf de datum van de intrekking van deze vergunning.

4. Voor de berekening van de periode van vijf jaar, bedoeld in het eerste lid, onder k en l, telt de periode waarin een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf is ondergaan, niet mee.

5. Een vergunning kan worden geweigerd:
a. voor een seksbedrijf waarvoor de vergunning op grond van artikel 3.2.7, eerste lid, aanhef en onder a tot en met f, of tweede lid, aanhef onder a tot en met g, is ingetrokken, gedurende een periode van vijf jaar na de intrekking;
b. als niet is voldaan aan de bij of krachtens artikel 3.2.4 gestelde eisen met betrekking tot de aanvraag;
c. als de vergunning geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op het uitoefenen van een prostitutiebedrijf in een seksinrichting waarvoor eerder een vergunning is ingetrokken, of in die seksinrichting eerder zonder vergunning een prostitutiebedrijf is uitgeoefend;
d. als de openbare orde, de woon- en leefomgeving of de veiligheid en de gezondheid van prostituees of klanten nadelig wordt beïnvloed door de aanwezigheid van de seksinrichting waarvoor de vergunning is aangevraagd;
e. als het bedrijfsplan niet voldoet aan artikel 3.3.4, eerste en tweede lid;
f. als onvoldoende aannemelijk is dat de exploitant de bij artikel 3.3.5 gestelde verplichtingen zal naleven;
g. als het escortbedrijf wordt gevestigd in een woonruimte waarvoor geen vergunning als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder a van de Huisvestingswet 2014 is verleend.

Artikel 3.2.6 Eisen met betrekking tot vergunning

1. De vergunning vermeldt in ieder geval:
a. de naam van de exploitant;
b. indien van toepassing, de naam van de beheerder;
c. voor welke activiteit de vergunning is verleend;
d. het adres waar het seksbedrijf wordt uitgeoefend;
e. het telefoonnummer dat in advertenties voor het seksbedrijf zal worden gebruikt;
f. indien van toepassing, het adres van de onder dat seksbedrijf vallende seksinrichting waarvoor de vergunning mede is verleend;
g. de voorschriften en beperkingen die aan de vergunning zijn verbonden;
h. indien van toepassing, de geldigheidsduur van de vergunning;

i. het nummer van de vergunning.

2. De exploitant draagt er zorg voor dat de vergunning of een afschrift daarvan zichtbaar aanwezig is in de seksinrichting waarvoor de vergunning mede is verleend.

Artikel 3.2.7 Intrekkingsgronden

1. De vergunning wordt ingetrokken als:
   a. de verstrekte gegevens zodanig onjuist of onvolledig blijken te zijn dat op de aanvraag een andere beslissing zou zijn genomen als bij de beoordeling daarvan de juiste gegevens bekend waren geweest;
   b. de vergunning in strijd met een wettelijk voorschrift is gegeven;
   c. is gehandeld in strijd met de artikelen 3.2.8, 3.3.2, aanhef en onder a, 3.3.3, 3.3.4 en 3.3.5, eerste lid, en tweede lid, aanhef en onderdeel b, aanhef en onder 1°;
   d. zich binnen het seksbedrijf feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen, dat het van kracht blijven van de vergunning gevaar oplevert voor de openbare orde of veiligheid;
   e. zich een omstandigheid voordoet als bedoeld in artikel 3.2.5, eerste lid, onder a tot en met f en onder i tot en met l;
   f. de vergunninghouder dat verzoekt;
   g. de uitoefening van het seksbedrijf strijd oplevert met een geldend bestemmingsplan, een beheersverordening of een aanwijzing als bedoeld in artikel 3.2.2.
2. De vergunning kan worden geschorst of ingetrokken als:
   a. is gehandeld in strijd met aan de vergunning verbonden voorschriften of beperkingen;
   b. in verband met gewijzigde wettelijke voorschriften, gewijzigde omstandigheden of gewijzigde inzichten de bescherming van de belangen met het oog waarop het vergunningsvereiste is gesteld, zwaarder wegen dan het belang van de vergunninghouder bij behoud van de vergunning;
   c. een niet in de vergunning vermelde persoon exploitant of beheerder is geworden;
   d. is gehandeld in strijd met een of meer van de bij of krachtens dit hoofdstuk gestelde bepalingen, onverminderd het eerste lid, aanhef en onder c;
   e. is gehandeld in strijd met de in het bedrijfsplan beschreven maatregelen;
   f. zich binnen het seksbedrijf feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen dat het van kracht blijven van de vergunning gevaar oplevert voor de woon- en leefomgeving of de gezondheid van prostituees of klanten;
   g. de exploitant of de beheerder het toezicht op de naleving van het in dit hoofdstuk bepaalde belemmert of bemoeilijkt;
   h. er bij het seksbedrijf personen tewerkgesteld zijn die onherroepelijk zijn veroordeeld voor een gewelds- of zedendelict of voor mensenhandel;
   i. gedurende ten minste zes maanden geen gebruik is gemaakt van de vergunning.

Artikel 3.2.8 Melding gewijzigde omstandigheden

1. De vergunninghouder meldt elke verandering waardoor zijn seksbedrijf niet langer in overeenstemming is met de op grond van artikel 3.2.6, eerste lid, in de vergunning opgenomen gegevens, binnen een week schriftelijk aan het bevoegd bestuursorgaan.

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

2. Het bevoegd bestuursorgaan wijzigt de verleende vergunning als het een wijziging op grond van artikel 3.2.6, eerste lid, onder b of onder e betreft en het seksbedrijf aan de vereisten voldoet.

AFDELING 3. UITOEFENEN SEKSBEDRIJF
Paragraaf 3.1 Regels voor alle seksbedrijven

Artikel 3.3.1 Sluitingstijden seksinrichtingen; aanwezigheid; toegang
1. Het is de exploitant en de beheerder verboden een seksinrichting voor bezoekers geopend te hebben of daarin bezoekers en/of prostituees toe te laten of te laten verblijven tussen 04.00 uur en 08.00 uur, tenzij bij vergunning anders is bepaald.
2. Het is bezoekers van een seksinrichting verboden zich daarin te bevinden gedurende de tijd dat die inrichting gesloten dient te zijn voor bezoekers.
3. Het is de exploitant en de beheerder verboden personen die nog niet de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt toe te laten of te laten verblijven in een seksinrichting.

Artikel 3.3.2 Adverteren
Het is verboden in advertenties voor een seksbedrijf:
a. geen vermelding op te nemen van het telefoonnummer, bedoeld in artikel 3.2.6, eerste lid, onder e, van het nummer, bedoeld in artikel 3.2.6 eerste lid, onder i, en van de bedrijfsnaam;
b. vermelding op te nemen van een ander telefoonnummer dan bedoeld onder a, en
c. als het een prostitutiebedrijf betreft, onveilige seks aan te bieden of te garanderen dat prostituees die voor of bij het betreffende bedrijf werken vrij zijn van seksueel overdraagbare aandoeningen.

Paragraaf 3.2 Regels voor alle prostitutiebedrijven en prostituees

Artikel 3.3.3 Leeftijd en verblijfstitel prostituees
1. Het is een exploitant verboden een prostituee voor of bij zich te laten werken die:
   a. nog niet de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt;
   b. in Nederland verblijft of werkt in strijd met het bepaalde bij of krachtens de Vreemdelingenwet 2000.
2. Het is een prostituee verboden werkzaam te zijn voor of bij een exploitant aan wie geen vergunning voor een prostitutiebedrijf is verleend.

Artikel 3.3.4 Bedrijfsplan
1. Een prostitutiebedrijf beschikt over een bedrijfsplan, waarin in ieder geval wordt beschreven welke maatregelen de exploitant treft:
   a. op het gebied van hygiëne;
   b. ter bescherming van de gezondheid, de veiligheid en het zelfbeschikkingsrecht van de prostituees;
   c. ter bescherming van de gezondheid van de klanten;
   d. ter voorkoming van strafbare feiten.

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

2. De door de exploitant te treffen maatregelen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, waarborgen dat:

a. de hygiëne in een seksinrichting voldoet aan de algemene eisen die hiervoor in de branche gelden en dat dit controleerbaar is;

b. inzichtelijk en controleerbaar is welke maatregelen een exploitant in zijn bedrijfsvoering en inrichting van de werkruimten treft voor gezonde en veilige werkomstandigheden voor prostituees;

c. in de werkruimten te allen tijde voldoende condooms met een CE-markering voor gebruik beschikbaar zijn;

d. in de werkruimten voor de prostituees een goed functionerende alarmvoorziening aanwezig is;

e. de prostituee zich regelmatig kan laten onderzoeken op seksueel overdraagbare aandoeningen en door de exploitant voldoende geïnformeerd is over de mogelijkheden van een dergelijk onderzoek;

f. de prostituee niet gedwongen wordt zich geneeskundig te laten onderzoeken;

g. de prostituee vrij is in de keuze van de arts(en) die zij wil bezoeken;

h. de prostituee klanten en diensten kan weigeren zonder dat dat voor haar andere werkzaamheden gevolgen heeft;

i. de prostituee kan weigeren alcohol of drugs te gebruiken zonder dat dat voor haar werkzaamheden gevolgen heeft;

j. aan de voor de exploitant werkzame beheerder voldoende professionele eisen op het gebied van agressiebeheersing en bedrijfshulpverlening worden gesteld en waar nodig wordt gezorgd voor scholing hierin;

k. de exploitant zich een oordeel vormt over de mate van zelfredzaamheid van de prostituee voordat deze voor of bij hem gaat werken, teneinde vast te stellen of zij voldoet aan de eisen die hij hiervoor in zijn bedrijfsplan heeft opgenomen;

l. de exploitant voor elke voor of bij hem werkzame prostituee kan aantonen onder welke verhuur- of arbeidsvoorwaarden zij haar diensten aanbiedt;

m. de exploitant of beheerder zich er regelmatig van vergewist dat de prostituee niet door derden gedwongen wordt tot prostitutie en dat hij in dit kader informatie van hulpverleningsinstanties ter beschikking stelt;

n. de exploitant aan de voor of bij hem werkzame prostituees informatie ter beschikking stelt over de mogelijkheden om hulp te krijgen als een prostituee wil stoppen met haar werk in de prostitutie;

o. de overlast aan de omgeving van de onder het seksbedrijf vallende seksinrichtingen beperkt wordt.

3. Als de exploitant het bedrijfsplan wil wijzigen, doet hij hiervan vooraf schriftelijk melding aan het bevoegde bestuursorgaan. De wijziging wordt na goedkeuring van het bevoegde bestuursorgaan als onderdeel van het bedrijfsplan aangemerkt.

4. De rechten voor prostituees, die worden gewaarborgd op grond van het tweede lid, worden op schrift gesteld en in een voor haar begrijpelijke taal uitgereikt aan elke prostituee die werkzaam is voor of bij de exploitant.

8

5. In de seksinrichting wordt in ten minste twee talen en voor de klant goed zichtbaar bekend gemaakt dat een prostituee klanten en diensten mag weigeren en mag weigeren alcohol of drugs te gebruiken.

Artikel 3.3.5 Verdere verplichtingen van de exploitant en beheerder prostitutiebedrijf

1. De exploitant of de beheerder is aanwezig gedurende de uren dat het prostitutiebedrijf daadwerkelijk wordt uitgeoefend.
2. De exploitant van een prostitutiebedrijf draagt er zorg voor dat:
   a. de voor of bij het prostitutiebedrijf werkzame prostituees redelijkerwijs hun eigen werktijden kunnen bepalen;
   b. er een deugdelijke bedrijfsadministratie wordt gevoerd waarin de actuele gegevens zijn opgenomen van in ieder geval:
      1°. de voor of bij het prostitutiebedrijf werkzame prostituees;
      2°. de verhuuradministratie;
      3°. met betrekking tot alle voor of bij het prostitutiebedrijf werkzame prostituees, de documentatie die ten grondslag ligt aan de vorming van het oordeel over de mate van zelfredzaamheid, bedoeld in artikel 3.3.4, tweede lid, onder k;
      4°. de werkroosters van de beheerders;
   c.de bedrijfsadministratie met inachtneming van de wettelijke termijnen wordt bewaard en te allen tijde beschikbaar is voor toezichthouders;
   d. medewerkers van de gemeentelijke gezondheidsdienst en van andere door de burgemeester of het college aangewezen instellingen worden toegelaten tot seksinrichtingen als ze voornemens zijn voorlichtings- en preventieactiviteiten uit te voeren of voorlichtingsmateriaal te verspreiden;
   e. onverwijld bij de politie wordt gemeld ieder signaal van mensenhandel of andere vormen van dwang en uitbuiting;
   f. onverwijld aan het bevoegde bestuursorgaan wordt gemeld als gedurende ten minste één maand geen gebruik gemaakt zal worden van de vergunning. Deze melding vermeldt de reden en de verwachte duur;
   g. gedaan wordt wat nodig is voor een goede gang van zaken binnen het prostitutiebedrijf.

Paragraaf 3.3 Raam- en Straatprostitutie

Artikel 3.3.6 Raamprostitutie

1. Het is een prostituee verboden:
   a. zich vanuit een gebouw of vanuit de toegang naar een gebouw aan klanten die zich op of aan de weg bevinden beschikbaar te stellen; en
   b. passanten hinderlijk te bejegenen of zich aan passanten op te dringen dan wel zich ongekleed of vrijwel ongekleed achter het raam van een seksinrichting of in de toegang tot een seksinrichting op te houden.

2. Het verbod van het eerste lid, aanhef en onder a, is niet van toepassing op een prostituee die werkzaam is in onder een raamprostitutiebedrijf vallende seksinrichting waarvoor een vergunning is verleend.

Artikel 3.3.7 Straatprostitutie
1. Het is verboden zich op of aan de weg of op, aan of in een andere vanaf de weg zichtbare plaats, niet zijnde een seksinrichting waarvoor een vergunning is verleend, op te houden met het kennelijke doel zich beschikbaar te stellen voor prostitutie of op of aan de weg ontuchtige handelingen te verrichten als dit kennelijk geschiedt in het kader van prostitutie.
2. Het verbod van het eerste lid is niet van toepassing op of aan door het college van burgemeester en wethouders aangewezen wegen en gebieden, indien de bij dat besluit vastgestelde voorschriften in acht worden genomen; deze voorschriften betreffen in ieder geval de tijden waarop het verbod in het eerste lid vermeld niet van toepassing is, de leeftijd van de prostituee en de locatie waar het afwerken dient te geschieden.

Artikel 3.3.8 Handhaving straatprostitutie
1. Met het oog op de naleving van het verbod, bedoeld in artikel 3.3.7, eerste lid, kan door een politieambtenaar of toezichthouder het bevel worden gegeven zich onmiddellijk in een bepaalde richting te verwijderen.
2. Een politieambtenaar of toezichthouder kan een persoon die zich op, aan of in een krachtens artikel 3.3.7, tweede lid, aangewezen weg of gebied bevindt, in het belang van de openbare orde, de woon- en leefomgeving, het voorkomen of beperken van overlast, de veiligheid, de zedelijkheid of de gezondheid van prostituees of klanten bevelen zich onmiddellijk in een door hem aangegeven richting te verwijderen.

AFDELING 4. OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 3.4.1 Verbodsbepalingen klanten
1. Het is een klant verboden gebruik te maken van de diensten van een prostituee waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die werkzaam is voor, bij of na bemiddeling door een exploitant aan wie geen vergunning voor een prostitutiebedrijf is verleend.
2. Het is verboden op of aan de weg of op, aan of in een andere voor publiek toegankelijke plaats gebruik te maken van de diensten van een prostituee.
3. Het in het tweede lid genoemde verbod geldt niet in een seksinrichting waarvoor een vergunning is verleend en op of aan de op grond van artikel 3.3.7, tweede lid, aangewezen wegen en gebieden.

Artikel 3.4.2 Tentoonstellen, aanbieden en aanbrengen van erotisch-pornografische goederen, afbeeldingen en dergelijke
1. Het is de rechthebbende op een onroerende zaak verboden daarin of daarop goederen, opschriften, aankondigingen, gedrukte of geschreven stukken dan wel afbeeldingen van erotisch-pornografische aard openlijk ten toon te stellen, aan te bieden of aan te brengen als de

burgemeester aan de rechthebbende heeft bekendgemaakt dat de wijze van tentoonstellen, aanbieden of aanbrengen daarvan, de openbare orde of de woon- en leefomgeving in gevaar brengt.
2. Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van het tentoonstellen, aanbieden of aanbrengen van goederen, opschriften, aankondigingen, gedrukte of geschreven stukken dan wel afbeeldingen, die dienen tot het openbaren van gedachten en gevoelens, bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Grondwet.

Artikel 3.4.3 Sekswinkels
Het is de rechthebbende op een onroerende zaak verboden daarin een sekswinkel te exploiteren in door het college van burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde of de woon- en leefomgeving aangewezen gebieden of delen van de gemeente.

AFDELING 5. OVERGANGSBEPALING

Artikel 3.5.1 Overgangsbepaling
1. In aanvulling op artikel 3.2.5 van de APV Nijmegen kan een vergunning eveneens worden geweigerd als in de periode van vijf jaren voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening, een vergunning van de aanvrager voor de uitoefening van een bedrijf dat op grond van artikel 3.1.2 van de APV Nijmegen wordt aangemerkt als seksbedrijf door het gemeentebestuur is ingetrokken.
2. Een voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening verleende vergunning voor de uitoefening van een bedrijf dat op grond van artikel 3.1.2 van de APV Nijmegen wordt aangemerkt als seksbedrijf en welke op het tijdstip van inwerkingtreding niet is ingetrokken of vervallen, wordt gelijkgesteld met een vergunning als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV Nijmegen met een geldigheidsduur van 26 weken, gerekend vanaf het tijdstip van de inwerkingtreding van deze verordening. Als binnen deze periode een aanvraag als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV Nijmegen is gedaan, blijft deze vergunning van kracht totdat op de aanvraag is beslist.
3. De artikelen 3.2.1, eerste lid, en 3.3.2 van de APV Nijmegen zijn gedurende 26 weken na inwerkingtreding van deze verordening niet van toepassing op de uitoefening van een seksbedrijf dat voor het tijdstip van inwerkingtreding van rechtmatig zonder vergunning werd uitgeoefend en sindsdien onafgebroken is voortgezet. Als binnen deze periode een aanvraag als bedoeld in artikel 3.2.1 van de APV Nijmegen is gedaan, dan zijn deze artikelen niet van toepassing tot het moment dat op de aanvraag is beslist.
4. Artikel 3.3.3, aanhef en onder a, is niet van toepassing ten aanzien van personen die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening aantoonbaar werkzaam zijn als prostituee voor of bij een prostitutiebedrijf:
   a. aan welk voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening een vergunning voor de uitoefening van dat bedrijf verleend was die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening niet is ingetrokken of vervallen, of
   b. dat voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening rechtmatig zonder vergunning werd uitgeoefend en sindsdien onafgebroken is voortgezet.

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

5. Artikel 3.2.5, eerste lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing ten aanzien van een aanvraag om een vergunning voor een seksbedrijf dat onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening:
   a. beschikte over een geldige vergunning voor de uitoefening van dat bedrijf, of
   b. rechtmatig zonder vergunning werd uitgeoefend en sindsdien onafgebroken is voortgezet.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad in de openbare vergadering van:

De Burgemeester, De Raadsgriffier,

Drs. H.M.F. Bruls M.A.H. Heffels

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

Agendapunt | Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

9. Raadsvoorstel Wijziging APV (prostitutiehoofdstuk) (46/2016)

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1. De Algemene Plaatselijke Verordening te wijzigen conform bijgevoegd raadsbesluit;
2. De gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening 26 weken na de bekendmaking ervan in werking te laten treden.

Motie GroenLinks: "Prostitutie is van alle tijden! Kijk niet weg en regel goede zorg voor alle sekswerkers"
1ste indiener: C. Daemen

De Raad van de Gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 11 mei 2016,
Overwegende dat:

1) Het doel van de aangepaste APV is om misstanden in de seksbranche aan te pakken, prostituees een betere bescherming te bieden, mensenhandel en prostitutie door minderjarigen te voorkomen en te bestrijden. Wij daarbij graag de nadruk leggen op het zorgen voor goede en veilige werkomstandigheden.
2) Het huidige voorstel met betrekking tot wijziging van prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen zich vooral richt op de georganiseerde seksbranche en wij dit graag gelijktijdig hadden behandeld met een beleidskader waarbij aandacht is voor zorg voor en welzijn van de sekswerkers in de gehele branche.
3) Prostitutie van alle tijden is en niet zomaar zal verdwijnen.
4) Prostitutie als een vak gezien kan worden en we dan ook van sekswerkers willen spreken.
5) We zorg beschikbaar willen stellen voor alle sekswerkers waar dat nodig is.
6) De verplichte sluitingstijden criminaliteit en illegaliteit in de hand kunnen werken.

Constaterende dat:

1) Er nog geen nieuwe landelijke wetgeving ligt op dit punt.
2) Het huidige APV voorstel een leeftijdsgrens van minimaal 21 jaar hanteert. De werkers tussen 18 en 21 jaar zullen blijven bestaan en worden minder goed beschermd.
3) In het huidige APV voorstel is opgenomen dat seksbedrijven tussen 04.00 uur en 07.00 uur gesloten moeten zijn.
4) Het opgestelde lokale beleid dat gaat over de seksbranche zich op dit moment voornamelijk concentreert in het uitstapprogramma en minder op zorg en dienstverlening.

Roept daarom het College van Burgemeester en Wethouders op om:

- De georganiseerde branche in deze APV expliciet open te stellen voor sekswerkers zelf en zelforganisaties van de werkers (maatschappen, coöperaties en dergelijke) en voor dergelijke specifieke initiatieven nieuwe vergunningen open te stellen en hen actief te ondersteunen. Zodat sekswerkers de gelegenheid krijgen om werkruimtes te huren of te exploiteren zonder tussenkomst van exploitanten.
- Een informatiepunt in te richten voor het verbeteren van de informatiepositie van prostituees ten aanzien van hun rechten en plichten bijvoorbeeld in de vorm van een juridisch spreekuur.
- Zorg te blijven verlenen voor sekswerkers (met daarbij bijzondere aandacht voor degenen tussen 18 en 21 jaar) die inzet op gezondheid en veiligheid en dit te formuleren in beleid voor de gehele seksbranche. Kijk bijvoorbeeld naar http://www.whoirrt/hiv/pub/sti/sex worker implementation/en/.
- Dit uit te laten werken vanuit de samenwerking maatschappelijk werk, GGD,

Voorstel - Wijziging prostitutiehoofdstuk APV Nijmegen

politie, Veiligheidshuis etc.
- Te zorgen voor een passende slaapgelegenheid tussen 04.00 en 07.00 uur voor werkers die daar zelf niet in kunnen voorzien, bijvoorbeeld in samenwerking met een woningcorporatie.
- De raad hierover een voortgangsrapportage te sturen in 04 van 2016.

En gaat over tot de orde van de dag.

Beslispunten 1 & 3
Voor 24 SP, GroenLinks, D66, Pvda, Stadspartij DNF
Tegen 9 VVD, CDA, VSP, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen

Beslispunten aanvaard

Beslispunt 2 & 5
Voor 29 SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen
Tegen 4 VVD, VSP

Beslispunten aanvaard

Beslispunt 4
Voor 12 GroenLinks, PvdA, Stadspartij DNF
Tegen 21 SP, D66, VVD, CDA, VSP, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen

Beslispunt verworpen

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Voor 33 SP, GroenLinks, D66, PvdA, VVD, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen
Tegen 1 VSP

Voorstel aanvaard

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

13 april 2016 / 45/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
grex Waalsprong 2016

Programma
Grondbeleid

Portefeuillehouder
B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
15 maart 2016

Samenvatting

Voor de plandelen Hof van Holland en Woenderskamp en Broodkorf in de Waalsprong is een ambitiedocument opgesteld. In dit ambitiedocument worden de ambities, aandachtspunten en richtinggevende keuzes die van belang zijn voor de ontwikkeling van dit nieuwe woon-, winkel- en werkgebied uiteengezet. Het gaat zowel om fysiek-ruimtelijke kwesties, als ook thema's in het sociale domein.
Tegelijkertijd met het ambitiedocument zijn ook de effecten van keuzes in dit ambitiedocument op de grondexploitatie Waalsprong en de effecten op de risico's verbonden aan de uitvoering van de GREX in beeld gebracht. Dit voorstel heeft betrekking op de besluitvorming over (herziene) GREX Waalsprong en het risicoprofiel verbonden aan de uitvoering van de GREX Waalsprong.

Voorstel om te besluiten

1) De GREX Waalsprong vast te stellen.
2) Het vormen van een aanvullende voorziening ten laste van de Saldireserve voor de planexploitatie Waalsprong voor 14,9 miljoen.
3) Het risicoprofiel voor de planexploitatie Waalsprong te bepalen op € 55,5 miljoen, exclusief de dempingsfactor van 10%.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Ewald van Petersen, 2602, e.van.petersen@nijmegen.nl

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
Voor de plandelen Hof van Holland en Woenderskamp en Broodkorf (lees verder: Hof van Holland) in de Waalsprong is een ambitiedocument opgesteld. Dit ambitiedocument vormt de laatste stap van het in het plan van aanpak geschetste traject voor de planontwikkeling Hof van Holland. In dit ambitiedocument worden de ambities, aandachtspunten en richtinggevende keuzes die van belang zijn voor de ontwikkeling van dit nieuwe woon-, winkel- en werkgebied uiteengezet.
Tegelijkertijd met het ambitiedocument zij ook de effecten van keuzes in dit ambitiedocument op de grondexploitatie Waalsprong (grex), en effecten op de risico's verbonden aan de uitvoering van de grex, in beeld gebracht.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen, en kadernota grondbeleid.

1.2 Relatie met programma
De grondexploitatie Waalsprong wordt uitgevoerd vanuit het programma Grondbeleid. De opgave voor Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp is dermate breed dat alle programma's (in meer of mindere mate) betrokken zijn geweest bij voorbereiding van de ontwikkeling van dit gebied en bij het ambitiedocument.

2 Doelstelling
De gemeenteraad in kennis stellen van de effecten van de keuzes in het ambitiedocument op de grondexploitatie Waalsprong en bijbehorende risicoprofiel.

3 Argumenten
Voor Hof van Holland is een drietal kernopgaven neergezet die leidend is voor de toekomstige ontwikkeling van het plangebied:

1. Hof van Holland zorgt voor een hart voor de Waalsprong.
2. Hof van Holland draagt bij aan een divers woonmilieu in de Waalsprong.
3. Hof van Holland speelt een sleutelrol in het verbinden van de verschillende deelgebieden van de Waalsprong.

Om sturing en inhoud te geven aan deze drie kernopgaven zijn de essentiële zaken weergeven in het ambitiedocument. Aanpassingen van het plan conform het voorliggende ambitiedocument resulteren in een nieuw exploitatieresultaat voor de totale grondexploitatie Waalsprong. Ook is het risicoprofiel aangepast op basis van de gewijzigde GREX Waalsprong.

4 Klimaat
In de structuurvisie 2013 is duurzame stedelijke ontwikkeling een kernbegrip. Alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dienen hieraan te voldoen. In Hof van Holland wordt hieraan invulling te geven door aandacht te hebben voor groen, speelplekken, zakelijke als

maatschappelijke voorzieningen, een hoge ruimtelijke kwaliteit, en een duurzaam watersysteem.
In het plan voor Hof van Holland is ook veel aandacht voor langzaam verkeer (fiets, voetgangers). Zo introduceren we in het plangebied het “groene lint”. Dit is een nieuwe (langzame verkeers)route die bestaande en nieuwe elementen verbindt, zoals het Fort, Historische Tuin en de boomgaarden alsmede sociaal maatschappelijke voorzieningen en winkels. Ook wordt er een extra fietstunnel gerealiseerd onder de Graaf Allard Singel.
Daarnaast speelt in dit gebied de anticipatie op de toekomstige hoogwaterveiligheidsnormen Er spelen twee noodzakelijke maatregelen:piping (ondergrondse waterstromen die de stabiliteit van de dijk ondermijnen) en dijkversterking (ophoging) als gevolg van nieuwe veiligheidsnormen. In nauw overleg met het waterschap wordt de mogelijkheid onderzocht om in het plangebied Hof van Holland een kwelscherm aan te brengen, dit in combinatie met een dijkverhoging. Met dit kwelscherm zijn kwel- en pipingproblemen in dit deelgebied niet meer aan de orde en kan dichter op de dijk gebouwd worden. In het plandeel Woenderskamp en Hof van Holland wordt toegewerkt naar het realiseren van een klimaatdijk/bebouwbare dijk. Dit is een brede en verhoogde dijk waarop gebouwd kan worden en is daarmee ook een nieuwe waterkering die klaar is voor toekomst.

5 Risico’s

Financieel
Als gevolg van de wijziging van de uitgangspunten van de grex voor Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp en Hoge Bongerd (vanwege het vervallen van de onderdoorgang onder het spoor) verandert ook het risicoprofiel van deze deelgebieden.
De grex waalsprong is opgedeeld in 2 delen (GEM-exploitaties (woningbouwvlekken) en gemeentelijke exploitaties) waar voor elk deel 2 keer per jaar een risico-analyse wordt uitgevoerd. Voor de GEM-exploitaties is opnieuw een risico-analyse uitgevoerd omdat hierin alleen de wijzigingen zijn optreden.
Op basis van een nieuwe Monte Carlo-analyse komt het risicoprofiel voor de Waalsprong, onderdeel GEM Waalsprong, uit op € 45,2 miljoen (zonder demping) op Netto Contante Waarde per 1-1-2016. In de grex Waalspong 2016 zoals gepresenteerd in het VGP 2016 was voor het GEM deel een risico van € 59,8 miljoen (zonder demping) op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 opgenomen.

De risicovoorziening voor het gemeentelijk deel is/blijft € 10,3 miljoen. De risicovoorziening voor het totaal van de Waalsprong is nu dus € 55,5 miljoen op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 (zonder 10% demping). De wijziging van het risicoprofiel zal worden verwerkt in de stadsrekening 2015.

Procedureel
Het raamwerk zoals in het ambitiedocument beschreven zal vertaald moeten worden in een bestemmingsplan zodat er een planologische basis ontstaat voor de nieuwe ontwikkelingen. In het traject om te komen tot een onherroepelijk bestemmingsplan is afstemming met eerder doorlopen procedures van belang (oa. MER) en moet ook de stappen van de ladder voor duurzame verstedelijking succesvol worden doorlopen. Met de provincie Gelderland heeft afstemming plaatsgevonden over de ontwikkeling van Hof van Holland. De provincie heeft aangeven dat de ladder van duurzame verstedelijking goed te onderbouwen lijkt te zijn op

basis van de huidige stand van zaken. Definitief oordeel van de provincie zal plaatsvinden tijdens de het bestemmingsplanprocedure.

De definitieve inrichting van de historische tuin zou de komende maanden in overleg met de stichting nader uitgewerkt en bepaald worden. Zeer recent heeft het bestuur van de stichting Historische Tuin laten weten geen verdere mogelijkheden te zien voor overleg als het plan wordt doorgezet.
De komende maanden zullen we trachten om onze voorstellen nog nader toe te lichten en in overleg met het bestuur van de Historische Tuin alsnog tot overeenstemming te komen voordat het bestemmingsplan in procedure gaat.

6 Financiën

De huidige marktomstandigheden, en de keuzes en richting in het ambitiedocument noodzaken om de grex en het bijbehorende risicoprofiel aan te passen
Aanpassingen van het plan conform het voorliggende ambitiedocument resulteren in een nieuw exploitatieresultaat voor de totale grondexploitatie Waalsprong (GEM-deel en gemeentelijk deel). Het exploitatieresultaat verslechterd t.o.v. de grondexploitatie Waalsprong VGP 2016 met ca. €14,9 miljoen op contante waarde naar ca. € - 31,2 miljoen. De voorziening hiervoor zal worden aangepast in de stadsrekening 2015.
Het grootste verschil aan de opbrengstenkant ontstaat door de forse afname van het te realiseren programma: in totaal worden er ca. 900 woningen, 10.000 m2 aan commerciële voorzieningen/winkels en 4.000 m2 m2 aan werklocaties, minder gerealiseerd. De totale opbrengsten dalen met ca. € 37 miljoen.
Aan de kostenkant zijn de grootste verschillen het vervallen van de bijdrage aan de onrendabele top parkeren omdat we in het plandeel Hof van Holland niet meer uitgaan van grootschalige ondergrondse/gebouwde parkeervoorzieningen (ruim € 15 miljoen) en gaan de kosten voor bouw- woonrijpmaken fors omlaag als gevolg van een extensiever woonprogramma.
Naast bovengenoemde zaken zijn er meer facetten die verandering van het resultaat van de grex hebben bepaald. Deze zijn toegelicht in de herziene grex Waalsprong.

7 Participatie en Communicatie

Het planproces voor ‘Hof van Holland’ startte niet op de tekentafel, maar aan de gesprekstafel. Via een constructieve dialoog met diverse belanghebbenden en belangstellenden hebben zich vanaf maart 2015 steeds duidelijker de contouren afgetekend van dit nieuw te ontwikkelen deel van de Waalsprong

Het gehele planvormingsproces met belanghebbenden (waterschap, historische tuin, Staatsbosbeheer, provincie, etc.) en belangstellenden, met onder andere drie zeer goed bezochte en levendige, openbare discussie- en informatieavonden, is waardevol geweest. Het heeft op inspirerende wijze mede richting gegeven aan de toekomstige functionele invulling en ruimtelijke structurering van Hof van Holland als woon- en centrumgebied. Startend met een open inventarisatie van kansen, zorgen en ideeën, zijn centrale thema’s benoemd met dilemma’s of nadere onderzoeksopdrachten. Op die thema’s zijn de mogelijke scenario’s in beeld gebracht, die na een volgende dialoogronde hebben geleid tot keuzes. Zowel bewoners en belanghebbenden als marktpartijen hebben de keuzes en richting voor ontwikkeling goed ontvangen. Er is brede waardering voor het proces en het resultaat. Het

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

hieruit ontstane draagvlak is waardevol, ook voor de nog te zetten stappen om te komen tot daadwerkelijke realisatie.

8 Uitvoering en evaluatie

Het raamwerk zoals in het ambitiedocument beschreven zal vertaald moeten worden in een bestemmingsplan zodat er een planologische basis ontstaat voor de nieuwe ontwikkelingen. Het bestemmingsplan zal gelijk oplopen met de marktbenadering en de start van de planuitwerking in verschillende deelgebieden. Ook zullen de onderdelen zoals de dijkzone (Waterschap Rivierenland), het Fort (Staatsbosbeheer), Historische Tuin Warmoes (bestuur stichting) met de partners verder worden uitgewerkt.

De planning is om het bestemmingsplan eind 2016 in procedure te brengen. In 2017 zou dan gestart kunnen worden met het bouw- en woonrijpmaken van de eerste vlekken (mits er een goedgekeurd bestemmingsplan voorhanden is). De eerste woningen zouden dan (op z'n vroegst) vanaf eind 2017 of 2018 gerealiseerd kunnen worden.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): (herziene) GREX Waalsprong (incl. bijbehorend risicoprofiel)

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 30 maart 2016

11. Raadsvoorstel GREX Waalsprong 2016 (45/2016)

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1) De GREX Waalsprong vast te stellen.
2) Het vormen van een aanvullende voorziening ten laste van de Saldireserve voor de planexploitatie Waalsprong voor 14,9 miljoen.
3) Het risicoprofiel voor de planexploitatie Waalsprong te bepalen op € 55,5 miljoen, exclusief de dempingsfactor van 10%..

Het voorstel wordt doorgeschoven naar de kamerronde op 13 april 2016

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

10. Raadsvoorstel Grex Waalsprong 2016 (45/2016) & Brief Ambitiedocument Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1) De GREX Waalsprong vast te stellen.
2) Het vormen van een aanvullende voorziening ten laste van de Saldireserve voor de planexploitatie Waalsprong voor 14,9 miljoen.
3) Het risicoprofiel voor de planexploitatie Waalsprong te bepalen op € 55,5 miljoen, exclusief de dempingsfactor van 10%.

Motie Gewoon Nijmegen: "We maken er toch geen blokkendozen van! Wees creatief met de vijfde gevel"
1ste indiener: R. Klein Hemmink

De Raad der Gemeente Nijmegen, bijeen in openbare vergadering, op 11 mei 2016

Constaterende dat:
- Het college de raad heeft geïnformeerd over het ambitiedocument Hof van Holland-Broodkorf-Woenderskamp

Overwegende dat:
- Het betreffende gebied door de recessie etc al veel heeft in moeten boeten aan ambitie en dit in het algemeen geen positieve invloed heeft op de kwaliteit.
- Om dit gebied toch kwalitatief een hoger niveau mee te geven het goed is als in het op te stellen bestemmingsplan aandacht en voorschriften worden gegeven voor de vijfde gevelpartij van de te bouwen woningen. (Dit is het dak.)
- In andere gebiedsdelen van de Waalsprong dit niet specifiek gedaan is en er wijken gecreëerd zijn met veel platte daken. De vijfde gevel is hierbij het ondergeschikt kindje geworden.
- Men in die bestemmingsplannen de nokhoogte en goothoogte gelijk gesteld heeft om maximale inhoud te kunnen bouwen. Dit betekent dan wel dat het blokkendozen worden: Vierkant, recht toe, recht aan met een plat dak.
- Dit onderhavige gebied zeker niet een kopie moet worden van andere reeds gebouwde wijken in de Waalsprong en het daarom verstandig is om bij het ambitiedocument aandacht te vragen voor de vijfde gevel, zijnde de daken. Door in het ambitiedocument op te nemen dat er een variatie in de nokhoogte en de goothoogte dient te zijn, worden de architecten gedwongen creatief om te gaan bij het ontwerp van hun woningen.

Roept het college op;
Als richtlijn op te nemen voor het bestemmingsplan voor Hof van Holland — Broodkorf-Woenderskamp dat voor het totale gebied geldt dat 90% van de gebouwen een verschil in de nokhoogte en de goothoogte dient te hebben van minimaal 2 meter. (De bestemming winkels/detailhandel uitgezonderd).

En gaat over tot de orde van de dag.

Voor	5	CDA, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen
Tegen	28	SP, GroenLinks, D66, PvdA, VVD, Stadspartij DNF, VSP

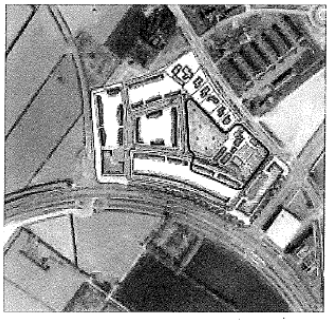
Motie verworpen

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Motie GroenLinks: "Geef de Warmoes meer ruimte!"
1ste indiener: P. Oomen

De raad bijeen op 11 mei 2016
Overwegende dat:

- de Historische Tuinderij Lent "De Warmoes" groente en fruit teelt zoals de 'warmoezeniers' vroeger ook deden;
- het een voorbeeld van stadslandbouw in de 21e eeuw is waarbij ontmoeting en beleving van de jaarlijkse 5.000 bezoekers centraal staan;
- er speciale activiteiten, zoals de jaarlijkse plukdagen, worden georganiseerd;
- de Warmoes, kortom, een belangrijke groene spil vormt in Nijmegen-noord;
- in het ambitiedocument Hof van Holland terecht gekozen wordt voor een landing in de groene kernwaarden van het gebied;
- er in de motie van 29 mei 2013 "Nieuwe toekomst Historische Tuin Lent" al was vastgelegd dat de tuin tien jaar mocht blijven, waarbij ook medewerking werd gegeven aan het aanpassen van de bestemmingen, zoals ondersteunende horeca, verkoop van producten en begeleiding van zorg;
- er daarom ook ruimte blijft gereserveerd voor De Warmoes;
- de vraag nu nog is of dit voldoende is;
- n.a.v. de kamerbespreking uit de scenario's die het college heeft opgesteld is gebleken dat het bestuur van de Historische Tuinderij zich kan vinden in het scenario dat voorziet in uitbreiding van behoud van de historische tuin naar het zuiden (model 2a);

Vraagt het college:
• nadrukkelijker in te zetten op uitbreiding van behoud van de historische tuin naar het zuiden (model 2a in het memorandum aan de commissie d.d. 20 april 2016) waarbij de € 0,4 miljoen meerkosten worden gedekt door woningontwikkeling in het plangebied Waaijensteijn of door meer te bouwen tegen of op de dijken;
• hierover in goed overleg met het bestuur van De Warmoes te gaan;

En gaat over tot de orde van de dag.

Bijlage 1
Model 2a: Uitbreiding behoud van de historische tuin naar het zuiden (1,4 ha)
Dit model heeft als uitgangspunt dat de geplande woningen aan de zuidkant van de historische tuin verdwijnen (t.o.v. de herziene grex Waalsprong (model 1)) zoals in de conceptmotie van Groen Links is aangegeven (ca. 0,3 ha) en dat de uitbreiding van 0,8 hectare in Waaijensteijn komt te vervallen. Hierdoor kunnen meer van de bestaande bomen behouden blijven. De uitbreiding van de historisch tuin naar het noordwesten blijft wel behouden (de punt), waardoor het ruimtebeslag van de historische tuin afgerond ca. 1,4 ha beslaat. Langs de GAS blijft nog een rij bebouwing vanwege stedenbouwkundige redenen en afscherming voor geluid.
Dit model betekent dat er ten opzichte van Model 1 ca. 0,3 ha te ontwikkelen grond aanvullend verdwijnt in Woenderskamp. Het laten vervallen van de rij woningen aan de zuidzijde van de tuin zoals die zijn opgenomen in de inpassingsstudie in het ambitiedocument, kost circa €0,4 miljoen. De consequenties zijn bepaald op basis van het gemiddelde uitgeefbaar percentage en een gemiddeld grondopbrengst in Woenderskannp. De gemiddelde kosten voor het bouw en woonrijpmaken komen tegelijk te vervallen. Het behoud van de Historische tuin in model 2a kost ten opzichte van de huidige grondexploitatie daarmee circa € 1,8 miljoen t.o.v. model 0 (geen

historische tuin).

Motie unaniem aanvaard

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Voorstel unaniem aanvaard

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Ontwikkelingsbedrijf
Rapportage grote projecten

Naam productgroep	**Waalsprong**

Kerninformatie
Per 31-12-2015 is de GEM Waalsprong ontmanteld en zijn de grondexploitatie gemeentelijk deel en GEM deel samengevoegd in de Grex Waalsprong. Deze exploitatie is de samenvoeging van de exploitatie GEM Waalsprong en de grex van het gemeentelijk deel van de Waalsprong. Het bevat dus zowel de woningbouwvlekgebieden als de gemeentelijke plandelen van de Waalsprong (infrastructuur, bedrijventerrein, wonen, voorzieningen, water en natuur).

Programma

PROGRAMMA				
Grondgebonden (aantal)		**Totaal**	**Gerealiseerd**	**Prognose**
Sociaal	st	1.717	1.095	622
Goedkoop	st	1.843	147	1.696
Middel	st	3.452	1.519	1.933
Duur	st	2.954	1.954	1.000
Totaal		**9.966**	**4.715**	**5.251**
Appartementen (aantal)				
Sociaal	st	880	280	600
Goedkoop	st	307	6	301
Middel	st	452	177	275
Duur	st	579	20	559
Totaal		**2.218**	**483**	**1.735**
Totaal woningbouw		**12.184**	**5.198**	**6.986**
Niet-woningbouw (m2)				
Winkels	m2	19.000	4.000	15.000
Horeca	m2	2.500	0	2.500
Kantoren	m2	63.000	18.000	45.000
Bedrijven	m2	472.707	24.047	448.660
Bijz. Voorzieningen	m2	164.275	68.475	95.800
Totaal		**721.482**	**114.522**	**606.960**

Ruimtegebruik		**totaal**
Totaal plangebied	ha	528
Hoofdinfra	ha	16
Teruglegging rivier	ha	7
Verhardingen	ha	76
Groen/water	ha	124
Uitgeefbaar	ha	305

Fout! Ongeldige koppeling.

Ontwikkelingen laatste jaar:

Voorstel - GREX Waalsprong 2016

Ontwikkelingsbedrijf
Rapportage grote projecten

Voor de plandelen Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf (lees verder: Hof van Holland) in de Waalsprong is een ambitiedocument opgesteld. Dit is de eindrapportage van fase 3 van de planvorming, waarin het ontwikkelconcept voor Hof van Holland (fase 2) is uitgewerkt tot een handelingskader voor de verdere ontwikkeling. De effecten van dit ambitiedocument op de grondexploitatie Waalsprong en effecten op de risico's verbonden aan de uitvoering van de grondexploitatie worden hieronder vermeld.
Dit ambitiedocument zorgt voor wijzigingen in de grondexploitatie Waalsprong voor de deelgebieden Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp en Hoge Bongerd (vanwege het vervallen van de onderdoorgang onder het spoor). En daarmaa ook het resultaat van de grex Waalsprong als geheel.

Financiën:

Kosten	VGP 1-1-2016	Herz. 1-1-2016	**Opbrengsten**	VGP 1-1-2016	Herz. 1-1-2016
Verwervingen	315.673.000	315.673.000	Verkopen + overige opbrengsten	1.167.399.000	1.130.171.000
Bouw- en woonrijpmaken	336.877.000	332.958.000			
Plankosten	215.932.000	215.932.000			
Overige kosten	117.931.000	102.286.000			
Rente en kostenstijging	284.768.000	287.373.000	Opbrengstenstijging	74.235.000	67.289.000
Totaal geraamd	**1.271.181.000**	**1.254.222.000**	**Totaal geraamd**	**1.241.634.000**	**1.197.460.000**
Gerealiseerd tot datum	917.516.000	917.516.000	Gerealiseerd tot datum	560.017.000	560.017.000
Nog te realiseren	353.665.000	336.706.000	Nog te realiseren	681.617.000	637.443.000

Geraamd eindresultaat op einddatum 2033	56.762.000	nadelig
In NCW (resultaat van heden) prijspeil 1 jan 2016	31.230.000	nadelig
In NCW resultaat exploitatie 1 jan 2016 (VGP nov 2015)	16.331.000	nadelig
verschil in NCW	-14.899.000	nadelig

Voor deze planexploitatie zijn de standaard parameters voor lang lopende exploitaties van toepassing.

Voor dit project moet een bedrag van € 31.230.000 als voorziening worden opgenomen. Dit is de contante waarde van bovengenoemd tekort op einddatum.
De grondexploitatie Waalsprong Totaal per 1-1-2016 kende een resultaat op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 van €16,3 miljoen nadelig, met andere woorden de voorziening moet met ca. € 14,9 miljoen worden verhoogd.

Verwachte oplevering project: 2033 Afsluiting planexploitatie: 31 december 2033

Toelichting verschillen

Programma Wonen
Op basis van referentiestempels is per woonmilieu het aantal woningen bepaald.
Voor de deelgebieden Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf gaat het dan om in totaal ca. 2.915 woningen (was 3.800 woningen). Deze woningen zijn als volgt verdeeld over de deelgebieden:

Programma (aantal woningen)	**VGP 1-1-2016**	**verschil**	**Herz. 1-1-2016**
Hof van Holland	2.164	-720	1.444
Woenderskamp	1.192	-210	982
Broodkorf	477	12	489
Totaal	**3.833**	**-918**	**2.915**

In totaal worden er 918 woningen minder gerealiseerd (149 appartementen en 769 grondgebonden woningen).

Ontwikkelingsbedrijf
Rapportage grote projecten

Per deelgebied ziet het woonprogramma (onderverdeeld in 2-onder-1 kap of vrijstaande woning, rijwoning, meergezinswoning (ook wel appartement genoemd)) er als volgt uit:

Programma (aantal)	Totaal	2^1 kap/Vs	rij	mgw
Hof van Holland	1.444	81	735	628
Woenderskamp	982	144	481	357
Broodkorf	489	73	384	32
Totaal	**2.915**	**298**	**1.600**	**1.017**
	100%	10%	55%	35%

In de grondexploitatie zijn deze woningen als volgt verdeeld:
- Sociale huur: 23%
- Goedkope koop: 30%
- Middelduur (huur en koop) 30%
- Duur (huur en koop) 17%

Programma Niet Wonen
In het plan Hof van Holland zijn naast aanpassingen in het woningbouwprogramma ook aanpassingen in de niet-woonfuncties opgenomen. Dit betreft:

m2 niet woningbouw		VGP 1-1-2016	verschil	Herz 1-1-2016
		nog te realiseren	nog te realiseren	nog te realiseren
		totaal	**totaal**	**totaal**
Winkels en horeca				
	Hof van Holland	22.000	-10.000	12.000
Werklocaties				
	Hof van Holland	9.000	-4.000	5.000
Bijzonder bebouwing (scholen + voorz hart + etc)				
	Woenderskamp	9.689	-3.689	6.000
	Broodkorf	-	7.000	7.000
	Hof van Holland	14.100	-4.100	10.000
Totaal		**54.789**	**-14.789**	**40.000**

De 23.000 m2 bijzondere bebouwing in Broodkorf, Woenderskamp en Hof van Holland is op te splitsen in:
- 4.000 m2 commerciële maatschappelijk voorzieningen (gezondheidscentrum, apotheek, kinderopvang etc)
- 19.000 m2 maatschapelijke functies (scholen, sportvoorzieningen, etc)

Grondexploitatie Kosten
De verschillende woonmilieus brengen ook verschillende kosten met zich mee. De kosten voor bouw- en woonrijpmaken bij de woonmilieus zijn door middel van bijbehorende kentallen bepaald. Dit heeft heeft geleid tot aanpassingen in de kosten voor het bouw- en woonrijpmaken ten opzichte van de VGP-grondexploitatie voor Hof van Holland, Broodkorf en Woenderskamp. Buiten de reguliere bouw en woonrijpmaakkosten zijn de volgende kosten in de grex verwerkt;.

- Gedeeltelijk behoud historische tuin (1 ha.)
- Duiker en langzaamverkeer onderdoorgang Graaf Allardsingel
- Inpassing warmtenet
- Realisatie kwelscherm en Klimaatdijk
- Tweede ontsluiting van Fort Beneden Lent

De volgende additionele kosten zijn geschrapt ten opzichte van de vorige grondexploitatie:

- De onderdoorgang onder het spoor van Hof van Holland naar de Hoge Bongerd is geschrapt, omdat de noodzaak niet aanwezig is; een eventuele doorgang in de toekomst wordt in ruimtelijk zin niet onmogelijk gemaakt.
- De onrenbabele top parkeren is geschrapt omdat is de grex is uitgegaan van het realiseren van parkeerplaatsen op maaiveld.

Het exploitatieresultaat van de grondexploitatie Waalsprong verslechterd t.o.v. de grondexploitatie 1-1-2016 met ca. € -14,9 miljoen op contante waarde:

Financieel resultaat (€)	VGP 1-1-16	verschil	Herz 1-1-2016
opbrengsten	1.167.400.000	-37.200.000	1.130.200.000
kosten	1.153.600.000	-19.600.000	1.134.000.000
saldo nominaal	13.800.000	-17.600.000	-3.800.000
Nog te realiseren kosten- en opbrengstenstijging en rente	-43.300.000	-9.500.000	-52.800.000
Saldo op eindwaarde (2033)	-29.500.000	-27.100.000	-56.600.000
Saldo op contante waarde 1-1-2016	-16.300.000	-14.900.000	-31.200.000

Op hoofdlijnen worden de verschillen als volgt verklaard:

Opbrengsten
Het programma is fors afgenomen t.o.v. de vastgestelde grondexploitatie 1-1-2016. In totaal worden er 918 woningen minder gerealiseerd, 10.000 m2 bvo minder aan commerciele voorzieningen/horeca en 4.000 m2 bvo minder aan werklocaties en ca. 800 m2 bvo minder bijzondere bebouwing. Hierdoor dalen de opbrengsten met ca. € 35,2 miljoen. Vermindering van het programma heeft ook gevolgen voor de bijdrage aan het wooninformatiecentrum door de ontwikkelaars.
De bijdrage uit het fonds riolering aan de planexploitatie daalt met € 2,6 miljoen door verlaging van de kosten bouwrijpmaken. De verkoop van de restant percelen zijn verlaagd omdat een deel van deze percelen nu zijn opgenomen in de ontwikkelvelden. Vanuit het waterschap wordt er een bijdrage verwacht aan het realiseren van een klimaatdijk en kwelscherm. Dit omdat het waterschap a.g.v. de hoogwaterproblematiek en nieuwe normeringen voor waterkeringen zelf ook maatregelen dienen te nemen en te bekostigen.

Samenvatting opbrengsten

Vermindering aantal woningen (918 stuks)	€ -24,2 miljoen
Vermindering werklocaties (4.000 m2)	€ -1,0 miljoen
Vermindering commerciele voorzieningen (10.000 m2 bvo)	€ -10,0 miljoen
Vermindering bijdrage Wooninformatiecentrum	€ -0,4 miljoen
Vermindering activering rioleringsbijdrage	€ -2,6 miljoen
Vermindering overige opbrengsten	€ -1,0 miljoen
Extra bijdrage waterschap aan klimaatdijk en kwelscherm	€ +2,0 miljoen
Totaal	€ -37,2 miljoen

Kosten
De kosten bouw- en woonrijpmaken zijn fors gedaald (€ 8,7 miljoen) a.g.v. het realiseren van een veel extensiever woningbouwprogramma. Hier staan dan extra kosten voor het realiseren van de klimaatdijk en kwelscherm tegenover (ca. € 6,2 miljoen). De kosten voor het onrendabel parkeren in Hof van Holland zijn geschrapt (ca. € 15,6 miljoen). In de grex wordt uitgegaan dat parkeren nu op maaiveld gerealiseerd wordt en niet meer in een gebouwde voorziening. De onderdoorgang onder het spoor tussen Hof van Holland en Hoge Bongerd wordt geschrapt, waardoor er een besparing mogelijk is van € 3,7 miljoen. Als exta elementen zijn een LV-verkeersverbinding en duiker onder de Graaf Allardsingel (€ 1,2 miljoen) en een tweede ontsluiting van Fort Beneden Lent (€ 0,5 miljoen) opgenomen. Tevens is er een bedrag gereserveerd voor het inpassen of verplaatsen van de hoofdleiding van het warmtenet in de ontwikkelvelden. Samengevat ziet dit er als volgt uit:

Samenvatting kosten

Ontwikkelingsbedrijf
Rapportage grote projecten

Vermindering kosten bouw- en woonrijpmaken woenderskamp	€ -0,6 miljoen
Vermindering kosten bouw- en woonrijpmaken broodkorf	€ -0,2 miljoen
Vermindering kosten bouw- en woonrijpmaken Hof van Holland	€ -7,9 miljoen
Schrappen onderdoorgang Spoor Hof van Holland – Hoge Bongerd	€ -3,7 miljoen
Duiker en Langzaamverkeer onderdoorgang Graaf Allardsingel	€ + 1,2 miljoen
Inpassing warmetnet	€ + 0,5 miljoen
Realisatie kwelscherm en Klimaatdijk	€ +6,2 miljoen
Tweede ontsluiting van Fort Beneden Lent	€ +0,5 miljoen
Onrendabel parkeren Hof van Holland	€ -15,6 miljoen
Totaal	€ -19,6 miljoen

Kosten- en opbrengstenstijging en rente
Als gevolg van verlaging van de kosten en opbrengsten is de kosten- en opbrengstenstijging ook gedaald met respectievelijk € -2,6 miljoen en € 7 miljoen. De rentekosten stijgen als gevolg van het nadelig planresultaat/ kasstromen met € 5,2 miljoen.

Relevante beslispunten
- Het vaststellen van de gewijzigde grondexploitatie Waalsprong.

Specifieke projectrisico's
Als gevolg van de wijziging van de uitgangspunten van de grex voor Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp en Hoge Bongerd (vanwege het vervallen van de onderdoorgang onder het spoor) verandert ook het risicoprofiel. Op basis van een nieuwe analyse komt het risicoprofiel voor de Waalsprong, onderdeel GEM Waalsprong, uit op € 45,2 miljoen op Netto Contante Waarde per 1-1-2016. In de grex Waalspong 2016 was voor het GEM deel een risico van € 59,8 miljoen op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 opgenomen. Met andere woorden de risicovoorziening kan met € 14,6 miljoen worden verlaagd, omdat de grondexploitatie zelf is bijgesteld en daarmee de risico's zijn afgenomen.

Deze verlaging wordt in hooflijnen veroorzaakt door het afwaarderen van het programma (woningen en winkels/horeca), waterhuishouding/klimaat Hof van Holland, meerkosten tunnel Hoge Bongerd – Hof van Holland. Voor een nadere verschillenanalyse verwijzen we naar de bijlage.

De risicovoorziening voor het gemeentelijk deel is € 10,3 miljoen. De risicovoorziening voor het totaal van de Waalsprong is dus € 55,5 miljoen op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 (zonder demping).

Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Ingekomen stuk D13 (PA 30 maart 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van de Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
15 maart 2016	OB10/ D161030821	Ewald van Petersen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ambitiedocument Hof Van Holland-Broodkorf-Woenderskamp		(024) 3292602

Geachte leden van de Raad,

Voor de plandelen Hof van Holland en Woenderskamp en Broodkorf (lees verder: Hof van Holland) in de Waalsprong is het bijgevoegde ambitiedocument opgesteld. Dit is de eindrapportage van fase 3 van de planvorming, waarin het ontwikkelconcept voor Hof van Holland (fase 2) is uitgewerkt tot een handelingskader voor de verdere ontwikkeling. De presentatie van het ambitiedocument vormt de laatste stap van het in het plan van aanpak geschetste traject voor de planontwikkeling Hof van Holland.
Tegelijkertijd met het ambitiedocument presenteren wij ook de effecten van keuzes in dit ambitiedocument op de grondexploitatie Waalsprong (grex), en effecten op de risico's verbonden aan de uitvoering van de grex.

In dit ambitiedocument worden de ambities, aandachtspunten en richtinggevende keuzes die van belang zijn voor de ontwikkeling van dit nieuwe woon-, winkel- en werkgebied uiteengezet. Het gaat zowel om fysiek-ruimtelijke kwesties, als ook thema's in het sociale domein.

Het ambitiedocument is een belangrijke stap in de voorbereiding van het realiseren van een nieuw ontwikkelingsgebied volgend op de ontwikkelingsstrategie 2013 welke is vastgesteld door uw Raad. In deze Ontwikkelingsstrategie is te lezen dat de ontwikkeling van de vlekken in de Waalsprong geschiedt via de lijn: ambitiedocumenten, bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan. Het ambitiedocument vormt de basis voor het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan. Deze twee plannen worden eind 2016 aan uw Raad voor vaststelling aangeboden. Tegelijkertijd worden marktpartijen benaderd en gezocht om te werken aan de ontwikkeling van concrete bouwplannen om zo ook vanaf eind 2017 te kunnen starten met de realisatie.

Hierbij bieden wij u het ambitiedocument Hof van Holland aan (incl. gewijzigde grex en risicoprofiel). Deze willen wij graag met u bespreken, voorafgaande aan de start van het bestemmingsplantraject. Hiermee kunnen we het bestemmingsplan beter afstemmen op de wensen van de Raad.

Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
1

Dialoog over 'Hof van Holland'
Het planproces voor 'Hof van Holland' startte niet op de tekentafel, maar aan de gesprekstafel. Via een constructieve dialoog met diverse belanghebbenden en belangstellenden hebben zich vanaf maart 2015 steeds duidelijker de contouren afgetekend van dit nieuw te ontwikkelen deel van de Waalsprong

Het gehele planvormingsproces met belanghebbenden (waterschap, historische tuin, Staatsbosbeheer, provincie, etc.) en belangstellenden, met onder andere drie zeer goed bezochte en levendige, openbare discussie- en informatieavonden, is waardevol geweest. Het heeft op inspirerende wijze mede richting gegeven aan de toekomstige functionele invulling en ruimtelijke structurering van Hof van Holland als woon- en centrumgebied.
Startend met een open inventarisatie van kansen, zorgen en ideeën, zijn centrale thema's benoemd met dilemma's of nadere onderzoeksopdrachten. Op die thema's zijn de mogelijke scenario's in beeld gebracht, die na een volgende dialoogronde hebben geleid tot keuzes. Zowel bewoners en belanghebbenden als marktpartijen hebben de keuzes en richting voor ontwikkeling goed ontvangen. Er is brede waardering voor het proces en het resultaat. Het hieruit ontstane draagvlak is waardevol, ook voor de nog te zetten stappen om te komen tot daadwerkelijke realisatie.

Invulling van de opgave
In de twee vorige planvormingsfasen is een drietal kernopgaven neergezet die leidend is voor de toekomstige ontwikkeling van het plangebied:

1. Hof van Holland zorgt voor een hart voor de Waalsprong.
2. Hof van Holland draagt bij aan een divers woonmilieu in de Waalsprong.
3. Hof van Holland speelt een sleutelrol in het verbinden van de verschillende deelgebieden van de Waalsprong.

Om sturing en inhoud te geven aan deze drie kernopgaven zijn de essentiële zaken weergeven in het ambitiedocument. In de essentiekaart en de bijbehorende beschrijving wordt duidelijk welke zaken essentieel zijn. Naast de verschillende essenties is de onderlinge samenhang van de essenties van belang.

Hart voor de waalsprong
Om de ambitie van het creëren van een hart van de Waalsprong vorm te geven kiezen we ervoor om wonen, werken winkels en maatschappelijke voorzieningen te bundelen. Dit willen we doen door deze mix aan functies te clusteren (met uitzondering van de onderwijsfuncties) in het noordoostelijke deel van het plangebied Hof van Holland nabij de Zalige straat, de Rietgraaf, treinstation Nijmegen-Lent en de Graaf Allardsingel. De clustering van functies zorgt ervoor dat er voldoende "massa" ontstaat en de kans op een levendig hart zo groot mogelijk is.
Het winkelprogramma moet in de toekomst kunnen meegroeien met de wijk. Behalve in het type functies gaat dit ook om groei in omvang door een toenemende marktruimte (aantal inwoners) in de Waalsprong. Uit consultatie van marktpartijen en onderzoek is gebleken dat een groeimodel voor het winkelhart met twee fasen robuuster is voor eventuele wijzigende marktomstandigheden. Een te groot winkelcentrum in de eerste fase is kwetsbaar voor leegstand, wat negatief is voor de ontwikkeling van Hof van Holland.

Uiteindelijk kan dit winkelhart in de eindfase doorgroeien naar ca. 12.000 m2 (dit is vanwege veranderde marktontwikkelingen 10.000 m2 kleiner dan waarvan was uitgegaan). Voor de eerste fase wordt daarom voorkeur gegeven aan een compact en 'klein' winkelcentrum van ca. 7.000 m2 dat compleet en voldoende divers is en goed functioneert.
Ook kiezen we ervoor om veel betaalbare woningen in het hart te realiseren omdat we de combinatie met voorzieningen als kansrijk zien.

Cultuurhistorie
De cultuurhistorische waarden en structuurlijnen van het landschap bieden kansen voor de nieuwe inrichting. Zo vormen de Griftdijk, Oosterhoutsedijk, Zaligestraat, en Ressense Wal en fort Beneden-Lent markante elementen in het gebied die we willen inzetten om de nieuwe woongebieden een signatuur te geven. In het gebied zijn een aantal cultuurhistorische en groene elementen aanwezig die (deels) ingepast worden in de nieuwe ontwikkeling.

Fort Beneden Lent
In overleg met de eigenaar (Staatsbosbeheer) is de afgelopen maanden gesproken over de toekomstige functie. Fort Beneden Lent krijgt een openbare functie. Voor een goede verbinding tussen het hart en het Fort vinden wij het wenselijk dat er een tweede ontsluiting wordt gemaakt aan de noordkant. De komende maanden wordt samen met Staatsbosbeheer een proces voorbereid voor de toekomstige functie van het Fort, waarbij verbinden en ontmoeten de centrale begrippen zijn.

Historische tuin/boomgaarden
De historische tuin (ca. 1,4 ha) is een bovenwijkse voorziening die ook een maatschappelijke functie vervult en bovendien een bijzondere groene identiteit heeft. Met vertegenwoordigers van de stichting Historische tuin zijn de mogelijkheden verkend om de tuin deels te incorporeren in de ontwikkeling van het omliggende gebied. Woningbouw rondom de historische tuin is georiënteerd op de tuin, de tuin biedt hierdoor meerwaarde voor de ontwikkeling eromheen en de Waalsprong als geheel. De Historische tuin kan zo ook een meer openbaar karakter krijgen, en het toevoegen van seizoensgebonden horeca en/of een kleine winkel voor (streek)producten zou een extra impuls kunnen zijn.
De Graaf Allardsingel (GAS) maakt onderdeel uit van de hoofdverkeerstructuur en vraagt stedenbouwkundig om een stedelijke begeleiding met aaneengesloten bebouwing. Deze aaneengesloten bebouwing langs de GAS benadrukt ook het stedelijke woonmilieu op deze plek, en zorgt voor een geluidsafscherming voor de woongebieden hierachter. Omwille van de wandvorming aan de GAS is het noodzakelijk dat het deel van de historische tuin aan de Graaf Allardsingel wordt omgezet naar woningbouw. Ten westen van de historische tuin kan dit stuk deels worden teruggebracht. In het plan (en grex) is uitgegaan van een ruimtebeslag van 1 ha. Er werd in overleg met de Historische Tuin onderzocht of een extra boomgaard (ca. 0,8 ha), gekoppeld aan de Historische Tuin, aangelegd kan worden in Waaijenstein (aan de Griftdijk en aan het Perenlaantje). De definitieve inrichting van de historische tuin zou de komende maanden in overleg met de stichting nader uitgewerkt en bepaald worden. Zeer recent heeft de Historische Tuin laten weten geen verdere mogelijkheden te zien voor overleg als het plan wordt doorgezet. Het bestuur van de stichting schrijft op 29 februari 2016:

"….laten wij u weten dat wij niet kunnen en willen leven met het idee(zie bijlage) over areaalverkleining, 'kanteling' en (functionele) inpassing van Warmoes Historische Tuinderij zoals verwoord in het ambitiedocument

Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp

voor Hof van Holland (zie bijlage) en ons aan de hand van bijgevoegde tekening is gepresenteerd door uw projectontwikkelaars….. "

met als conclusie:

"…..gesteld dat areaalverkleining, kanteling en functieverandering worden doorgezet, wordt de bestaansgrond onder Warmoes Historische Tuinderij Lent weggeslagen en dan kunnen en willen wij niet verder werken aan dit Groene Hart van Nijmegen Noord."

Ons college is er van overtuigd dat gedeeltelijke inpassing van de historische tuin goed mogelijk is binnen de integrale ontwikkelingsopgave. De komende maanden zullen we trachten om onze voorstellen nog nader toe te lichten en in overleg met het bestuur van de Historische Tuin alsnog tot overeenstemming te komen voordat het bestemmingsplan in procedure gaat..

De twee overige boomgaarden in Hof van Holland (nabij het station (Kersen) en naast het Fort (Peren)) worden gebruikt als aanleiding om unieke woonmilieus te creëren, waarbij groen en woningbouw met elkaar verbonden zijn. Voor de Perenboomgaard wordt uitgegaan van het handhaven van het erfkarakter van het gebied in combinatie met het ontwikkelen van een bijzonder woonmilieu. Het bestaande pand blijft gehandhaafd. Van de Kersenboomgaard zal een deel van het bomenbestand behouden blijven, aansluitend op het Groene Lint.

Groene Lint
We introduceren in Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp een nieuwe route: het "Groene lint". Dit is een (langzaamverkeers) route die bestaande en nieuwe elementen verbindt, zoals het Fort, de Historische Tuin, groene elementen, sociaal maatschappelijke voorzieningen en winkels. Het Groene Lint zal een groene herkenbare uitstraling krijgen en zal fungeren als een plek waar beweging, spel en ontmoeten wordt gestimuleerd. Het Groene lint is naast een verbinding tussen diverse functies ook een route voor ontspanning, recreatie, sport- en spel dichtbij huis, en biedt tevens een mooie doorgang door het gebied en naar bijvoorbeeld de Waal.

Wonen
In Hof van Holland willen wij een brede diversiteit aan woonmilieus aanbieden: voor gezinnen, 1-2 persoonshuishoudens, starters, studenten, ouderen en andere groepen met bijzondere wooneisen. Dit vertaalt zich van meer stedelijke woonomgeving in het hart van de Waalsprong tot meer groenstedelijke wijken in bijvoorbeeld Woenderskamp. We sluiten de woonmilieus nadrukkelijk aan bij de aanwezige gebiedskenmerken (dijk/uiterwaarden, fort, zalige straat, rietgraaf, boomgaard, etc.) om zo (sneller) een eigen sfeer en identiteit te krijgen.
We gaan nu uit van een de realisatie van ca. 2.900 woningen, waarvan ca. 1.000 appartementen. Hier wordt ook de kans geboden om de gewenste woningbouwversnelling in de Waalsprong mogelijk te maken door het aanbieden van een breed pallet aan woontypen en –sferen. Ook verkennen we met marktpartijen de mogelijkheden om met duurzame woningbouw bij te dragen aan de energie neutrale stad. Daarbij gaan we uit van gemêleerde wijken met een goede differentiatie in de verschillende prijssegmenten.

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
4

We gaan in de grex uit van de realisatie van het volgende wooncategorieën:

- Sociale huur: 23% (30% in de planuitwerking)
- Goedkope koop: 30%
- Middelduur (huur en koop) 30%
- Duur (huur en koop) 17%

In de recent vastgestelde Woonvisie 2015-2018 is de ambitie om het percentage sociale huurwoningen in de stad te verhogen. Wij denken dat in en om het hart van de Waalsprong dit percentage wat hoger kan zijn dan in andere delen van het gebied. Hierbij is ook nadrukkelijk gekeken naar de realisatie van woningen tot een huurprijs van 403 euro. Deze kleinere goedkopere woningen voorzien in een behoefte. In de planvorming voor Hof van Holland is de mogelijkheid verkend om 30% sociale huurwoningen te realiseren. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar de realisatie van woningen met een huurprijs tot 403 euro
In de grondexploitatie is gerekend met de grondopbrengsten van ca. 670 sociale huurwoningen (23%) in Hof van Holland, Broodkorf en Woenderskamp. Een verhoging naar 30% (= 875 woningen) sociale huurwoningen kan worden gerealiseerd door binnen het ruimtebeslag van de 670 reguliere sociale huurwoningen een mix van 875 reguliere en kleine sociale huurwoningen te realiseren (veelal in de vorm van appartementen). Door het toevoegen van meer woningen op het zelfde grondstuk ontstaat er wel meer druk op de beschikbare openbare ruimte voor o.a. parkeeroplossingen. Omdat nu nog niet kan worden bepaald wat de uitwerking van het verhogen van het aantal woningen daadwerkelijk met zich meebrengt is hiervoor een risicoreservering opgenomen. We willen bij de realisatie van extra betaalbare woningen oog houden voor een duurzaam goede woon- en omgevingskwaliteit van de buurt of wijk (parkeren, groen, spelen, etc.)

Gezien de druk op de sociale huurmarkt onderzoeken we de mogelijkheden om het programma sociale huur en goedkope koop in realisatie naar voren te halen. Dit sluit aan bij de woningmarktprogrammering en de groeiende vraag naar sociale huurwoningen en past ook bij een gewenst woonmilieu als stadsbuurt. Naast het programma aan sociale huurwoningen is er in het plan, gezien het aantal rijwoningen en meergezinswoningen, voldoende ruimte voor de realisatie van middel dure huur en goedkope koopwoningen. Hiervoor gaan we met marktpartijen in gesprek om in beeld te krijgen onder welke omstandigheden dit segment voortvarend is te realiseren.

Maatschappelijke voorzieningen
De behoefte aan maatschappelijke voorzieningen verandert en wordt meer flexibel. Met uitzondering van onderwijsvoorzieningen wordt het zwaartepunt van het maatschappelijk programma zoveel mogelijk geïntegreerd met het woon- en winkelgebied in het Hart van de Waalsprong. De voorzieningen in het Hart zijn goed bereikbaar voor langzaam verkeer en auto's, niet gesitueerd in een solitair complex maar achter meerdere voordeuren (in plinten, maar kan ook op verdiepingen) waarmee zoveel mogelijk functiemenging met winkels en wonen beoogd wordt. Onderwijsvoorzieningen worden ondergebracht in twee zogenaamde Brede scholen. Eén ten zuiden en één noorden van de GAS, beide gelegen aan het Groene Lint en andere langzaam verkeersverbindingen. Sport/spel/ontmoetingsfaciliteiten zijn multifunctioneel en worden zoveel mogelijk aangelegd aan het Groene Lint en zijn toegankelijk voor wijkbewoners.

GREX en risico's
De huidige marktomstandigheden, en de keuzes en richting in het ambitiedocument noodzaken om de grex en het bijbehorende risicoprofiel aan te passen. In de VGP grex waalsprong 2016, werd uitgegaan van de realisatie van ca. 3800 woningen, 22.000 M2 winkels, 9.000 M2 werklocaties en 23.000 M2 maatschappelijke voorzieningen.

In de grex die wordt voorgelegd voor besluitvorming voorziet in ca. 2.900 woningen, 12.000 M2 winkelcentrum, 5.000M2 werklocaties en 23.000M2 maatschappelijk voorzieningen.

Grexresultaat
Aanpassingen van het plan conform het voorliggende ambitiedocument resulteren in een nieuw exploitatieresultaat voor de totale grondexploitatie Waalsprong (voorheen GEM-deel en gemeentelijk deel). Het exploitatieresultaat verslechterd t.o.v. de grondexploitatie VGP 2016 ca. €14,9 miljoen op contante waarde naar € - 31,2 miljoen.
Het grootste verschil aan de opbrengstenkant ontstaat door de forse afname van het te realiseren programma: in totaal worden er ca. 900 woningen, 10.000 m2 aan commerciële voorzieningen/winkels en 4.000 m2 aan werklocaties, minder gerealiseerd. De totale opbrengsten dalen met ca. € 37,2 miljoen.
Aan de kostenkant zijn de grootste verschillen het vervallen van de bijdrage aan de onrendabele top parkeren omdat we in het plandeel Hof van Holland niet meer uitgaan van grootschalige ondergrondse/gebouwde parkeervoorzieningen (ruim € 15 miljoen) en gaan de kosten voor bouw-woonrijpmaken fors omlaag als gevolg van een extensiever woonprogramma.
Naast bovengenoemde zaken zijn er meer facetten die verandering van het resultaat van de grex hebben bepaald. Zie hiervoor de nadere toelichting grex Waalsprong.

Risico's
Als gevolg van de wijziging van de uitgangspunten van de grex voor Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp en Hoge Bongerd (van vanwege het vervallen van de onderdoorgang onder het spoor) verandert ook het risicoprofiel. Op basis van een nieuwe analyse komt het risicoprofiel (zonder demping) voor de Waalsprong (voormalig) GEM Waalsprong deel uit op € 45,2 miljoen (was in het VGP 2016 € 59,8 miljoen).
De risicovoorziening voor het gemeentelijk deel is € 10,3 miljoen. De risicovoorziening voor het totaal van de Waalsprong is dus € 55,5 miljoen op Netto Contante Waarde per 1-1-2016 (zonder demping).

Tot Slot
Het raamwerk zoals in het ambitiedocument beschreven zal vertaald moeten worden in een bestemmingsplan zodat er een planologische basis ontstaat voor de nieuwe ontwikkelingen. Het bestemmingsplan zal gelijk oplopen met de marktbenadering en de start van de planuitwerking in verschillende deelgebieden om zo vanaf 2017 te kunnen starten met de ontwikkeling van Hof van Holland. Ook zullen de onderdelen zoals de dijkzone (Waterschap Rivierenland), het Fort (Staatsbosbeheer), Historische Tuin Warmoes (stichting) met de partners verder worden uitgewerkt.

De planning is om het bestemmingsplan eind 2016 in procedure te brengen. In 2017 zou dan gestart kunnen worden met het bouw- en woonrijpmaken van de eerste vlekken (mits er een goedgekeurd bestemmingsplan voorhanden is). De eerste woningen zouden dan (op z'n vroegst) vanaf eind 2017 of 2018 gerealiseerd kunnen worden.

Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
6

Tijdelijk ruimtegebruik in de Waalsprong en Hof van Holland
Hof van Holland zal in circa tien jaar gefaseerd tot ontwikkeling worden gebracht. In afwachting van definitieve plannen en invulling van deze gebieden wordt gewerkt aan een tijdelijke invulling. Hiermee kan op korte termijn concrete invulling gegeven worden aan vormen van tijdelijkheid en placemaking. Er is een proces gestart om het tijdelijk gebruik van gronden in de zuidrand van de Waalsprong te faciliteren. Ideeën daarbij zijn o.a. het aanleggen van een kunstroute van 'LandArt' objecten en een ideeëncompetitie voor vormen van tijdelijk ruimtegebruik. Voor Hof van Holland is tijdelijkheid een middel om de functie en het imago van het gebied nu al vorm te geven.

Met dit ambitiedocument zetten wij een volgende stap naar de realisatie van een nieuw, aantrekkelijk woon-, winkel en werkgebied in Nijmegen. Wij denken met het voorliggende plan, in samenspraak met allerlei stakeholders opgesteld, een goede basis te hebben voor de daadwerkelijke realisatie van het gebied in de komende jaren.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. R. Wever

Bijlage: Ambitiedocument Hof van Holland Broodkorf
Woenderskamp

Ambitiedocument
Hof van Holland,
Broodkorf en Woenderskamp
Maart 2016

colofon

Nijmegen, maart 2016

Ambitiedocument Hof van Holland, Broodkorf en Woenderskamp

Gemeente Nijmegen
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

www.nijmegen.nl

Inhoud

1 Inleiding 5

2 Van concept naar ontwikkelstrategie 9

3 Kaders voor de ontwikkeling 13

4 Hart voor de Waalsprong 45

5 Marktbenadering 49

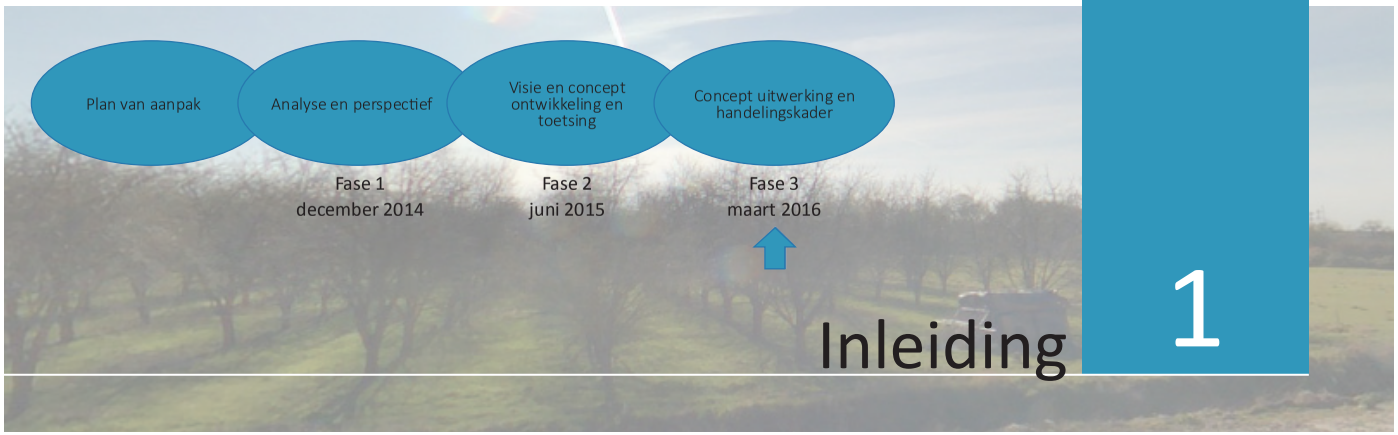
6 Fasering en planning 51

7 vervolg 55

8 Financiële beschouwing 59

4

1 Inleiding

Voor u ligt het ambitiedocument Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf (hierna: Hof van Holland). Dit is de eindrapportage van fase 3 van de planvorming, waarin het ontwikkelconcept voor Hof van Holland (fase 2) verder wordt uitgewerkt tot een handelingskader voor de verdere ontwikkeling. Deze fase vormt de laatste stap van de in het plan van aanpak beschreven ontwikkelstrategie voor Hof van Holland.

In de vorige fase is een ontwikkelconcept voor Hof van Holland vastgesteld. In dit ambitiedocument worden de ambities, aandachtspunten en richtinggevende keuzes die van belang zijn voor de ontwikkeling van dit nieuwe woon-, winkel- en werkgebied uiteengezet. Het gaat zowel om fysiek-ruimtelijke kwesties, als ook thema's in het sociale domein.

In het plan van aanpak staat dat in fase 3 de concepten verder worden uitgewerkt, langs de lijn van ruimte, markt en belangen. Dit resulteert in de essentiële uitgangspunten voor de ontwikkeling van het gebied.

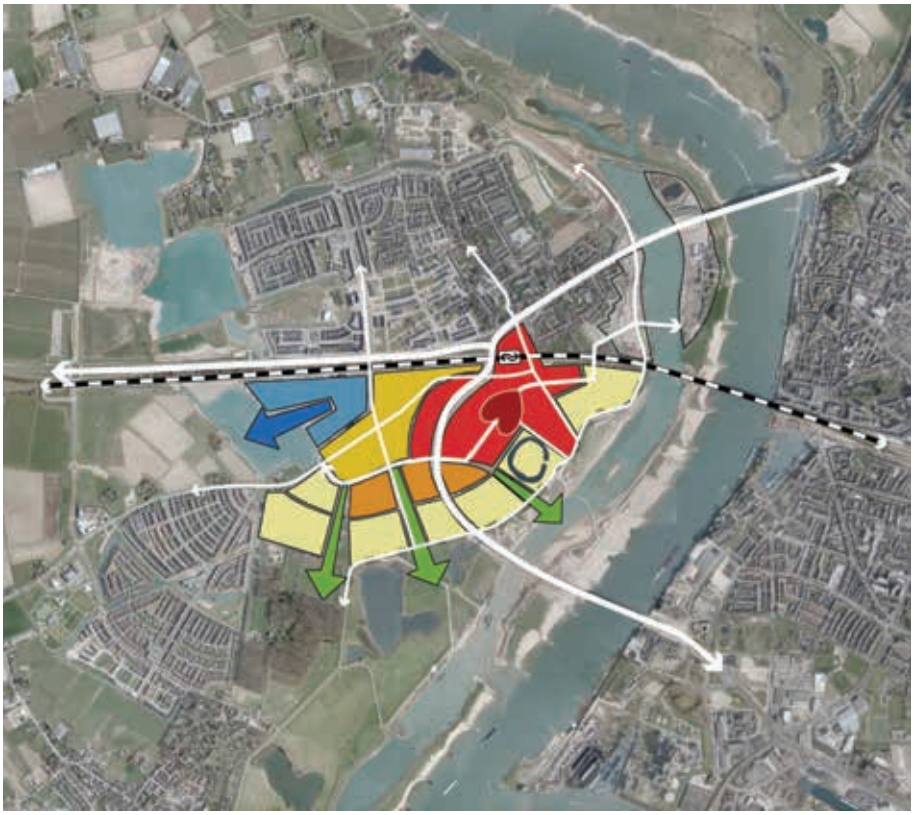
Dit document is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken

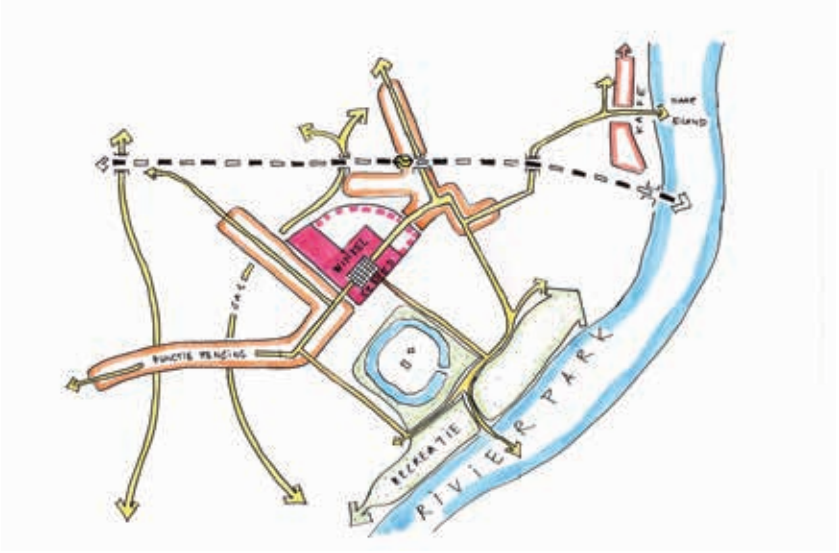
- Van concept naar ontwikkelstrategie (hoofdstuk 2)
- Kaders voor de ontwikkeling (hoofdstuk 3)
- Hart voor de Waalsprong (hoofdstuk 4)
- Marktbenadering (hoofdstuk 5)
- Fasering en planning (hoofdstuk 6)
- Vervolgproces (hoofdstuk 7)
- Financiële beschouwing (hoofdstuk 8)

Proces Hart voor de Waalsprong: dialoog over 'Hof van Holland'

Het planproces voor 'Hof van Holland' startte niet op de tekentafel, maar aan de gesprekstafel. Via een constructieve dialoog met diverse belanghebbenden en belangstellenden hebben zich vanaf maart 2015 steeds duidelijker de contouren afgetekend van het toekomstige hart van de Waalsprong.

Het gehele proces – met onder andere drie zeer goed bezochte en levendige discussie- en informatiesavonden - is waardevol geweest. Het heeft op inspirerende wijze mede richting gegeven aan de toekomstige functionele invulling en ruimtelijke structurering van Hof van Holland als woon- en centrumgebied.

RIVIER PARK

Startend met een open inventarisatie van kansen, zorgen en ideeën, zijn centrale thema's benoemd met dilemma's of nadere onderzoeksopdrachten. Op die thema's zijn de mogelijke scenario's in beeld gebracht, die na een volgende dialoogronde hebben geleid tot keuzes. De 'essentiekaart' waarop deze keuzes zijn geïntegreerd, is een herkenbaar resultaat van de interactie met de diverse stakeholders. Zowel bewoners als marktpartijen hebben de onderbouwde keuzes goed ontvangen. Het hieruit ontstane draagvlak is waardevol. Er is brede waardering voor het proces en het resultaat.

Fase 1

In de fase **analyse en perspectief** is een aantal platforms geboden voor dialoog met diverse doelgroepen:

- Enquête woonconsumenten / bewoners (via website www.waalsprong.nl)
- Panelgesprekken woonconsumenten
- Gesprekken met marktpartijen (investeerders, bouwpartijen, woningcorporaties, winkelbedrijven)

Daarnaast is op 23 maart 2015 (Citadel College, 125 bezoekers) een bijeenkomst gehouden voor bewoners van de Waalsprong en andere belangstellenden. Na een inleidende presentatie over de opgave en de kaders, is aan verschillende gesprekstafels gedebatteerd over de kansen, zorgen en aandachtspunten voor het gebied. De centrale thema's daarbij: wonen, winkels/voorzieningen, cultuurhistorie/groen, verkeer/verbinding.

Belangrijke conclusies:

- Zorg wat betreft wonen (sfeer, woningtype) voor variatie tussen de deelgebieden en voor diversiteit (leeftijd, koop/huur) binnen de woonbuurten;
- Maak een hart voor de Waalsprong door winkels en andere voorzieningen te combineren en bied qua sfeer en beleving meer dan alleen een functioneel winkelcentrum. Als positieve referenties tijdens de bewonersavond zijn genoemd: Bemmel, Wijchen;
- Probeer bestaande bijzondere plekken (deels) te behouden als identiteitsdragers en te integreren in de gebiedsontwikkeling, met name Fort Beneden-Lent, historische tuin, boomgaarden;
- Zorg voor een goede bereikbaarheid, maar houd het (winkel)hart autoluw. Zorg ervoor dat bewoners via OV, met de fiets of te voet de voorzieningen goed kunnen bereiken. Heb aandacht voor de verbinding met Lent.

Fase 2

In de fase **visie en conceptontwikkeling** zijn de bevindingen uit de vorige ronde benut om een drietal modellen op te stellen. Deze modellen boden leidraad om varianten en dilemma's in debat te brengen. Op 2 juni 2015 (Citadel College, ruim 100 bezoekers) is een tweede bewonersavond gehouden. Via (opnieuw) tafelgesprekken over de centrale inhoudelijke thema's is aan de hand van de modellen gesproken over de voors en tegens van verschillende varianten. De uitkomsten hiervan hadden verschillende accenten: een deel van de aanwezigen gaf de voorkeur aan een stevig stedelijk profiel van het gebied, terwijl anderen eerder een 'dorpse' ruimtelijke structuur prefereerden. Wat betreft het winkelhart zijn de wensen en verwachtingen hoog gespannen; de Waalsprong heeft een sfeervolle plek nodig waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en waar iets te beleven is (oa. horeca). Een plek binnen de Graaf Alardsingel en nabij station Lent leent zich het beste voor dit hart. De winkels en voorzieningen moeten niet pas komen als er voldoende woningen zijn gebouwd, maar gelijk op met de woningbouw. Voor de bijzondere elementen in het gebied (fort, historische tuin etc) wordt gepleit voor integratie in de toekomstige ontwikkeling door middel van functies met een openbaar karakter.

Fase 3

In de fase **conceptuitwerking** is op een derde bewonersbijeenkomst op 21 januari 2016 (Citadel College, ruim 150 bezoekers) de 'essentiekaart' gepresenteerd. Via een informatiemarkt is aansluitend de mogelijkheid geboden om verdiepende of specifieke vragen te stellen over de bouwstenen van de essentiekaart.
Van de bewonersavonden zijn verslagen gemaakt. Deze zijn beschikbaar op www.waalsprong.nl.

Vervolgproces

Na behandeling in de gemeenteraad van dit ambitiedocument zal gestart worden met het opstellen van het bestemmingsplan en tegelijkertijd worden diverse deelgebieden samen met markt partijen nader uitgewerkt. Het bestemmingsplan zal naar verwachting eind dit jaar in procedure gaan. Gelijktijdig zal onderzocht worden op welke wijze het hart (winkels) voor de Waalsprong het beste ontwikkeld kan worden.

Onder de vlag van tijdelijk anders gebruik (TAG) zullen we de transformatie van het gebied op gang brengen. Daarvoor zullen we een aantal markante plekken, vooruitlopend op de definitieve ontwikkeling, alvast (tijdelijk) inrichten en gebruiken (zie hoofdstuk 7).

Van concept naar ontwikkelstrategie

2

Opgave

Hof van Holland heeft naast een unieke ligging aan het water ook een strategische ligging in de Waalsprong. Het biedt de kans om de verschillende deelgebieden in de Waalsprong met elkaar te verbinden: Woonpark Oosterhout, de Grote Boel, de Hoge Bongerd, de uiterwaarden, de nevengeul en de nieuwe kade. Het biedt ook de kans om de verbindende schakel te zijn tussen Waalsprong en het bestaande dorp Lent.

De cultuurhistorische waarden en structuurlijnen van het landschap (in de vorm van wegen, dijken, kaden, waterlopen en kavelscheidingen) bieden kansen voor de nieuwe inrichting. Ruimtelijke dragers van het gebied zoals de Griftdijk, Oosterhoutsedijk, Zaligestraat en Ressense wal zijn belangrijke herkenningspunten.

Het beschermd rijksmonument fort Beneden-Lent vormt ook een markant element in het gebied.

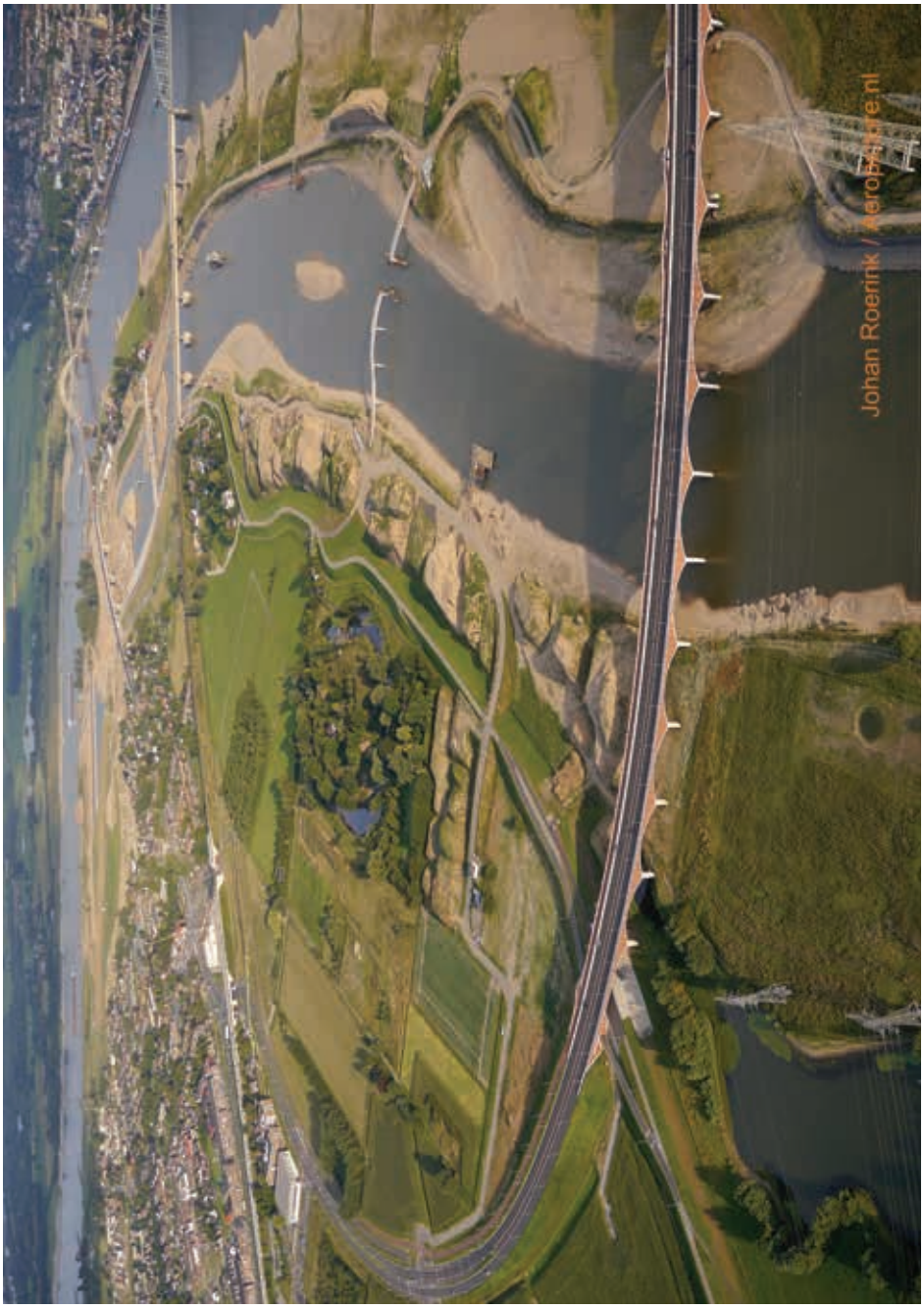
In het gebied zal een flink deel van de woning-bouwopgave van Nijmegen voor de komende jaren gerealiseerd worden. Ook zal het ontbrekende winkel-sociaal maatschappelijk programma in de Waalsprong hier een plek moeten krijgen. Kortom, het is gebied dat qua ligging en programma een zeer belangrijke bouwsteen is voor de ontwikkeling van de Waalsprong.

Invulling opgave

In de twee vorige fasen is een drietal kernwaarden vastgesteld dat leidend is voor de toekomstige ontwikkeling van het plangebied:

1. Hof van Holland zorgt voor een **hart voor de Waalsprong.**
2. Hof van Holland draagt bij aan een **divers woonmilieu** in de Waalsprong.
3. Hof van Holland speelt een sleutelrol in het **verbinden van de verschillende deelgebieden** van de Waalsprong.

Om sturing te geven aan deze drie kernwaarden zijn aantal essentiële zaken (bijvoorbeeld de structurerende lijnen, het programma enz.) vastgelegd in een zogenaamde essentiekaart. Het geeft richting aan de inhoud van de ontwikkeling en is een voorloper van het bestemmingsplan. In de essentiekaart en de bijbehorende beschrijving wordt duidelijk welke zaken essentieel zijn. Naast de verschillende essenties is de onderlinge samenhang van de essenties van belang. De

10

belangrijkste aspecten van de essentiekaart zijn:

Het **hart** voor de Waalsprong ontstaat tussen het Fort en de Graaf Allard Singel, waarbij winkels, werken, wonen en andere maatschappelijke voorzieningen zoveel mogelijk worden samengebracht. In (en rond) dit hart ontstaat een stedelijk woonmilieu met een hoge woningdichtheid en functiemenging. Het programma bestaat naast wonen en werken uit supermarkten, speciaalzaken, horeca, maatschappelijke dienstverlening, en ook uit diverse maatschappelijke voorzieningen zoals basisscholen, sportfaciliteiten, en een gezondheidszorgcentrum.

Hof van Holland biedt brede diversiteit aan woonmilieus voor diverse groepen als gezinnen maar ook starters, studenten, 1-2 persoons huishoudens, ouderen en andere groepen met bijzondere wooneisen. Dit vertaalt zich van meer stedelijke woonomgeving tot meer groenstedelijke wijken. In totaal komen er ca. 2.900 woningen, waarvan ca. 1.000 appartementen. Hier wordt ook de kans geboden om de gewenste woningbouwversnelling in de Waalsprong mogelijk te maken door het aanbieden van een breed pallet aan woontypen en –sferen. Daarbij gaan we uit van gemêleerde wijken. Het parkeren zal voor het overgrote deel worden opgelost op het maaiveld (geen grootschalige gebouwde parkeervoorzieningen).

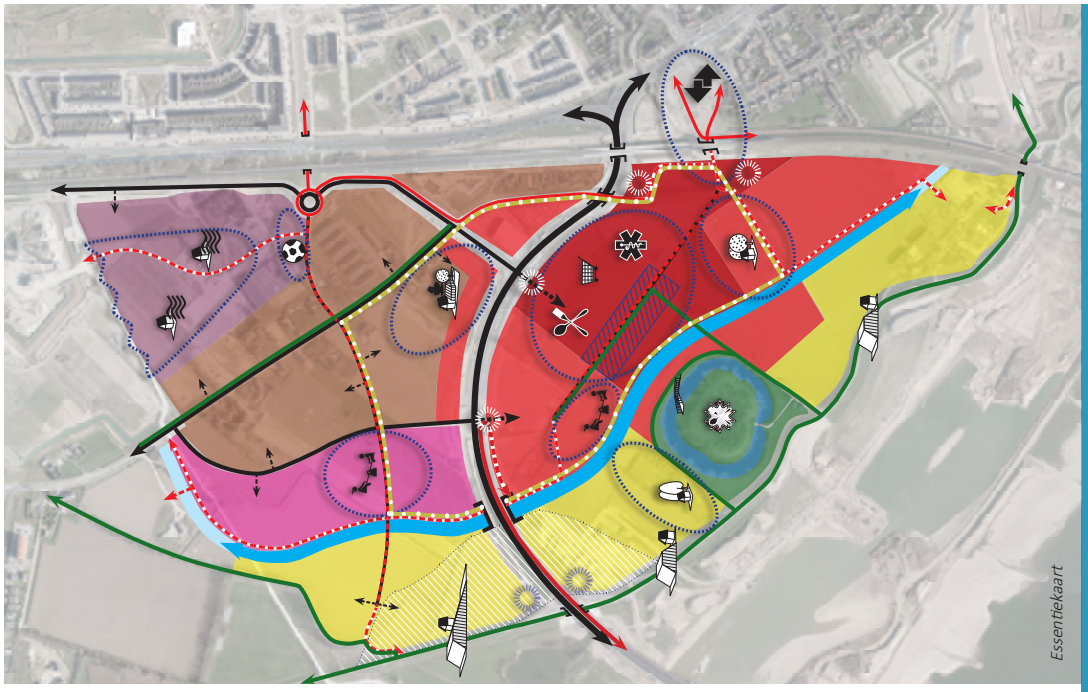
We introduceren in het plangebied het “groene lint”. Dit is een (langzame verkeers)route die bestaande en nieuwe elementen verbindt, zoals het Fort, Historische Tuin en de boomgaarden alsmede sociaal maatschappelijke voorzieningen en winkels.

We kiezen ervoor om de bestaande elementen (deels) te behouden en te gebruiken om een bijzonder en divers woonmilieu te creëren. Daarmee versterken we de identiteit van het gebied. We benutten tevens de kansen van deze groene omgeving die kan bijdragen aan de gezondheid en ontspanning van de toekomstige bewoners.

We gebruiken cultuurhistorische elementen als dragers voor de ontwikkeling. Denk aan de Zaligestraat, de kades rondom het Fort, de Griftdijk, Rietgraaf en de Oosterhoutsedijk.

Langs de dijk creëren we, naast het stedelijke woonmilieu in het hart, een nieuw woonmilieu die nog niet aanwezig is in de Waalsprong. Dit doen we samen met het Waterschap Rivierenland om zo de toekomstige hoogwatereisen te vertalen in deze gebiedsontwikkeling. Daarmee wordt ook nadrukkelijk de verbinding gezocht met het rivierpark.

In dit plan is veel aandacht voor langzaam verkeer (fiets, voetgangers). Daarom wordt er o.a. een extra fietstunnel gerealiseerd onder de Graaf Allard Singel. De Griftdijk, Italiëstraat, Graaf Allard Singel en M. van Mechelenweg zijn de hoofdontsluitingswegen voor de auto.

KADERS VOOR DE ONTWIKKELING

- Brug over de fortgracht
- Wonen aan het water in de wijk
- Wonen bij de Historische Tuinderij
- Winkelcentrum
- Wonen in / aan de boomgaard
- Wonen aan de groene rand van het fort
- Kindcampus
- Sportvoorziening
- Maatschappelijke voorzieningen
- Horeca
- Uitwisselingsgebied Lent
- Wonen achter de dijk
- Wonen op de dijk
- Publieksfuncties
- Zoekgebied klimaatdijk

- Tracé watersingel
- Bestaande (hoofd) autoverbindingen
- Bestaande doorgaande fietsverbindingen
- Te realiseren doorgaande fietsverbindingen
- Te realiseren fietsstraten
- Te realiseren ontsluitingspunten
- Cultuurhistorische dragers
- Het groene lint

- Stadsbuurt- Hart van de Waalsprong
- Stadsbuurt- Stedelijk wonen
- Woenderskamp
- Dijkzone
- Griftdijk
- Plas Broodkorf
- Bebouwingsaccent
- Zoekgebied
- Zoekgebied plein

3 Kaders voor de ontwikkeling

Essentiekaart

De belangrijkste kaders voor ontwikkeling zijn in de 'essentiekaart' aangegeven. Deze kaart is uit verschillende lagen opgebouwd en laat de richtinggevende elementen, in hun samenhang, zien die van belang zijn bij de ontwikkeling van dit plangebied. Deze kaart kan gezien worden als het ruimtelijk raamwerk dat vertaald gaat worden in het bestemmingsplan. In paragraaf 1 en verder worden de essenties nader toegelicht.

Watersingel met tweezijdige plasoever
Watersingel met tweezijdige plasoever
Watersingel met eenzijdige plasoever
Watersingel met standaard profiel
Tracé watersingel
Plasoever tweezijdig
Plasoever eenzijdig
Standaard / technisch

1 Het watersysteem

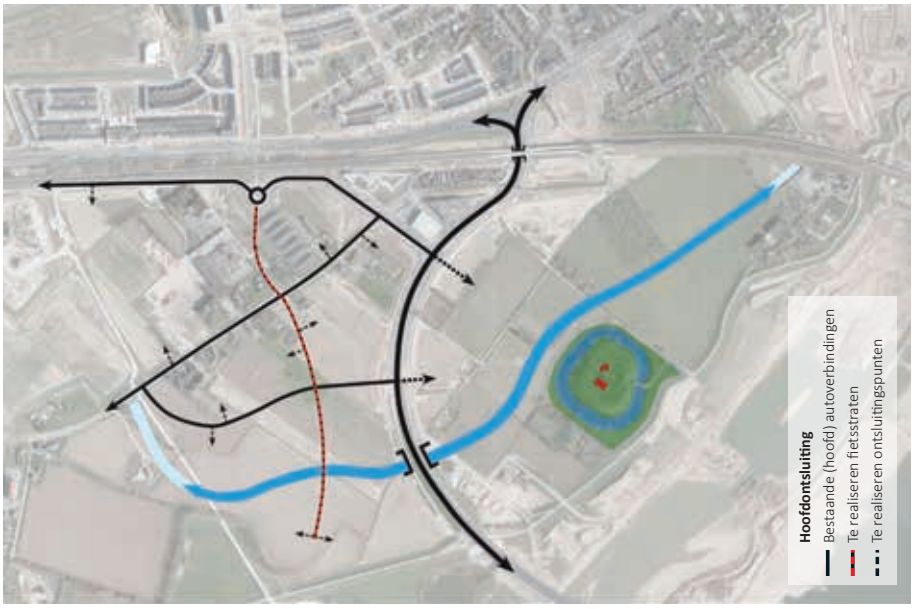
Het watersysteem van de Waalsprong wordt gesloten in Hof van Holland door de aanleg van de watersingel. Het tracé van de watersingel verbindt de reeds bestaande aan- afvoer punten die er liggen, namelijk de spoorduikers bij de Hoge Bongerd en nabij Oosterhoutseplas / Waaijenstein. Het tracé is bepaald in overleg met het Waterschap Rivierenland en biedt de meeste voordelen voor ruimtelijke kwaliteit (als groen-blauwe drager), de afwatering en versterking van de dijk.

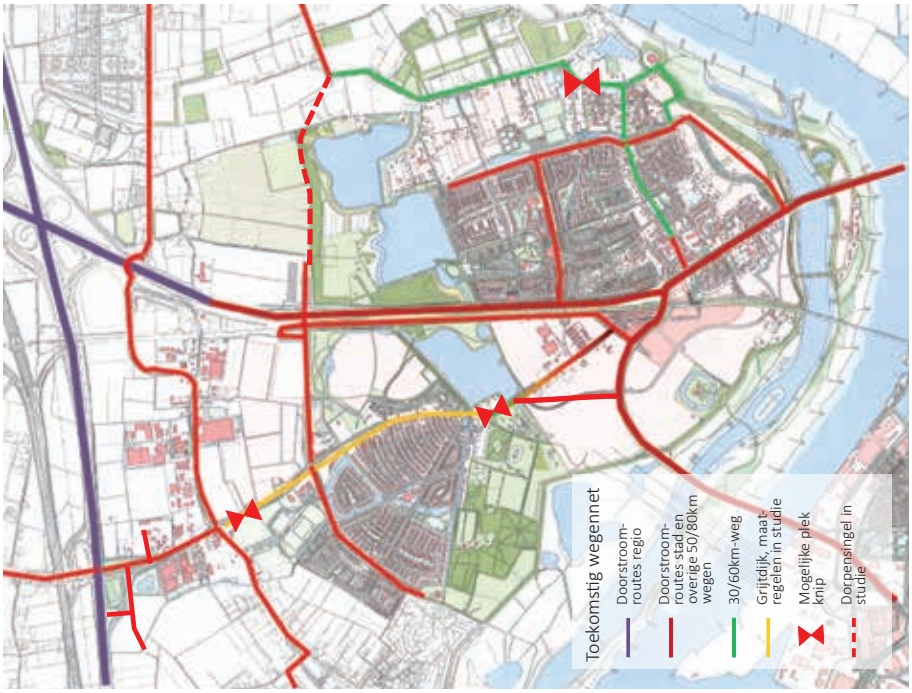
De watersingel kent een vloeiend verloop en kent drie typen profielen, afgestemd op het desbetreffende woonmilieu:

- Een standaard / technisch profiel ten zuiden van het hart
- Een meer stedelijk profiel ter hoogte van het hart
- Een meer landschappelijk profiel met natuurvriendelijkere oevers door Woenderskamp

De watersingel loopt in Hof van Holland samen met het Groene Lint. De singel loopt niet door het 'hart', maar het is wel belangrijk dat water een onderdeel van de publieke ruimte van het hart is, mogelijk door een aftakking van de singel of door een ander (gesloten) systeem.

In Hof van Holland is het gewenst om net als in de andere Waalsprong wijken de afvoer van regenwater via een duurzaam gescheiden rioolstelsel te laten plaatsvinden. In het meer stedelijke deel wordt een andere, meer stedelijke oplossing dan een wadisysteem gekozen.

Hoofdontsluiting
Bestaande (hoofd) autoverbindingen
Te realiseren fietsstraten
Te realiseren ontsluitingspunten

Toekomstig wegennet
Doorstroom-routes regio
Doorstroom-routes stad en overige 50/80km wegen
30/60km-weg
Grijtdijk, maat-regelen in studie
Mogelijke plek knip
Dorpenringel in studie

2 Hoofdontsluiting

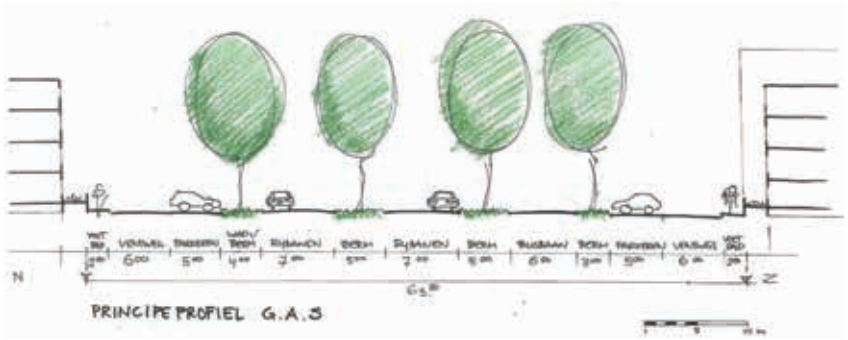
De bestaande hoofdinfrastructuur (auto en fiets) blijft gehandhaafd, hier wordt zoveel mogelijk gebruik van gemaakt en op aangesloten. Een derde autoverbinding (onder het spoor richting Hoge Bongerd) is niet noodzakelijk gebleken voor de ontsluiting van het gebied. Tevens heeft een dergelijke ontsluiting negatieve consequenties voor de verkeersafwikkeling op de Griftdijk Zuid en andere wegen in de Hoge Bongerd.

Om verbinding tussen Hof van Holland en het Rivierpark te waarborgen en negatieve effecten op de beschermde natuur te voorkomen is een autoluwe Oosterhoutsedijk noodzakelijk.
In de planontwikkeling is ervan uitgegaan dat het huidige profiel van de Griftdijk volstaat voor het toekomstige verkeersaanbod. Mogelijk zijn verkeer reducerende maatregelen noordelijk van het plangebied noodzakelijk. De uitvoering en locatie van deze maatregelen wordt onderzocht in een separaat traject. Op de Italiëstraat worden bus en auto gecombineerd.

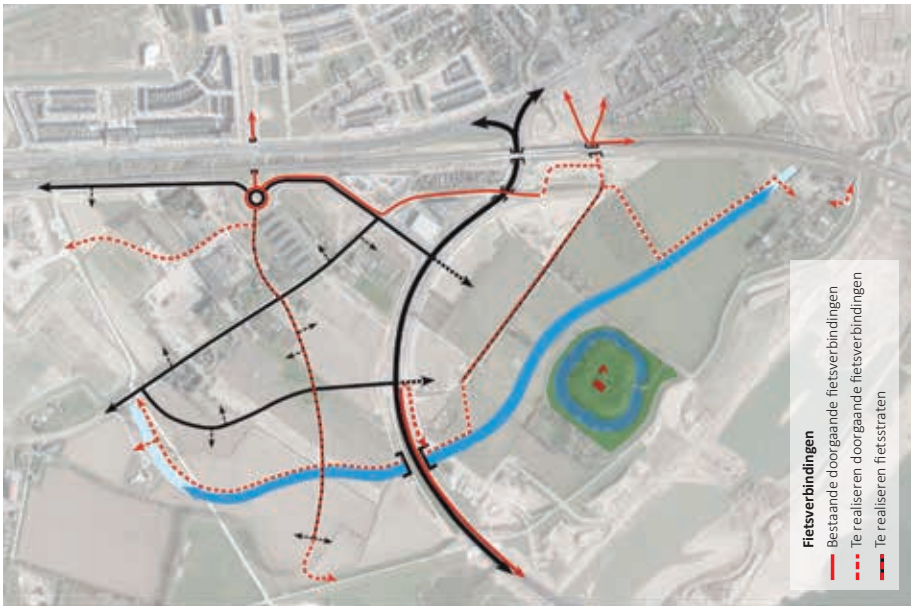

studie auto ontstluiting Hof van Holland

Een derde autoverbinding (onder het spoor richting Hoge Bongerd) is niet noodzakelijk gebleken voor de ontsluiting van het gebied tevens heeft een dergelijke ontsluiting negatieve consequenties voor de verkeersafwikkeling op de Griftdijk Zuid.
Randvoorwaardelijk voor bovenstaande essenties en de gewenste verkeersafwikkeling op de Griftdijk zijn verkeer reducerende maatregelen op de Griftdijk. De uitvoering en locatie van deze maatregelen wordt onderzocht in een apart traject..

Fietsverbindingen
Bestaande doorgaande fietsverbindingen
Te realiseren doorgaande fietsverbindingen
Te realiseren fietsstraten

3 Fietsverbindingen

Voor het snelfietsnetwerk worden de ontbrekende schakels ingevuld en aangesloten op bestaande punten/routes. De hoofdroutes en principes worden hier vastgelegd. Er wordt aangesloten op bestaande fietsverbindingen. De exacte tracés en profielen van de langzaam verkeersverbindingen worden bij de uitwerking van de ontwikkelvlekken bepaald.

De snelfietsroutes in het plangebied hebben het profiel van een fietsstraat, waarbij fiets en auto worden gecombineerd.

referentie / sfeerimpressie

In de oorspronkelijke plannen zat een extra auto-ontsluiting, gecombineerd met langzaam verkeer, onder het spoor richting Hoge Bongerd. Omdat er geen derde ontsluiting nodig bleek, is de noodzaak voor deze verbinding voor langzaamverkeer onder de loep genomen. Het blijkt dat op korte afstand twee plekken onder het spoor zijn voor langzaam verkeer (nabij het station Lent en de Oosterhoutse dijk). Een eventuele extra langzaam verkeers-verbinding heeft op stedelijk niveau van de fietsinfrastructuur beperkte meerwaarde. Om deze reden is ervoor gekozen om deze verbinding niet te realiseren.

Uit de gesprekken met stakeholders en ruimtelijke verkenningen is gebleken dat een ongelijkvloerse kruising met de GAS nabij Woenderskamp wenselijk is. Dit om de barrière werking van de GAS voor uitwisseling tussen de verschillende (maatschappelijke en commerciële) functies in Woenderskamp en Hof van Holland zoveel mogelijk te beperken. Dit biedt een grotere meerwaarde voor het gebied dan het toevoegen van een derde onderdoorgang onder het spoor. Wel moet het realiseren van deze onderdoorgang in de toekomst mogelijk blijven (mogelijk tunnel Molenpad).

referenties / sfeerimpressies

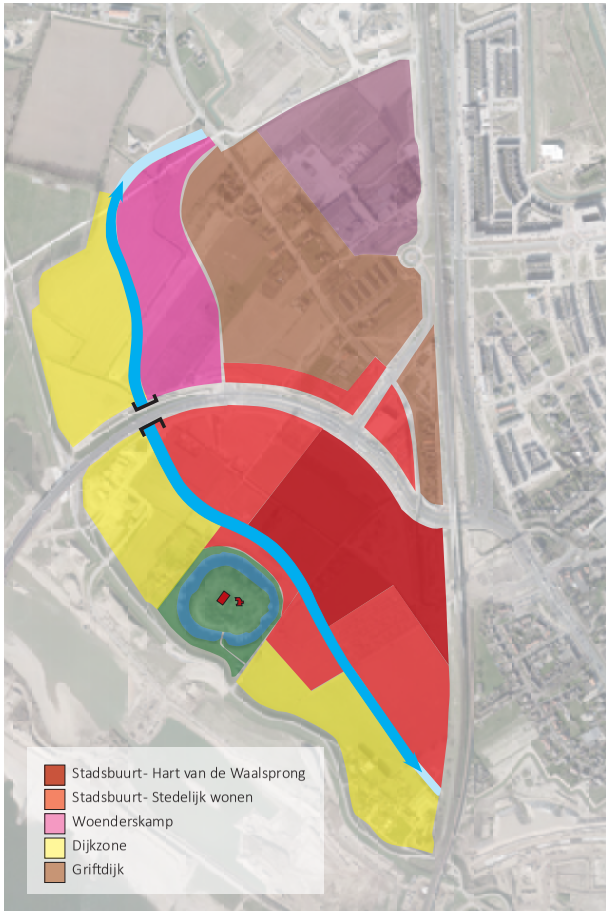
4 Het Groene Lint

Het “Groene lint” (werktitel) is een route voor ontspanning, recreatie, sport- en spel dichtbij huis en biedt tevens een mooie en rustige doorgang door het gebied en naar bijvoorbeeld de Waal. Hiermee wordt een leefomgeving gecreëerd die bewegen voor jong tot oud en een gezonde leefstijl stimuleert. Het Groene Lint verbindt belangrijke ontmoetingsplekken in het gebied met elkaar: o.a. scholenpleinen, het hart, de groene elementen zoals de historische tuin en de boomgaard en het sport- en speelplekken. Het Groene Lint zal een groene herkenbare uitstraling krijgen en zal fungeren als een plek waar beweging, spel en ontmoeten wordt gestimuleerd.

Het is een route, die aansluit op recreatieve routes in en buiten Hof van Holland. Hierbij kan gedacht worden aan de uiterwaarden, Waaijenstein etc. en de belangrijkste (snel) fietsverbindingen.

Het Groene Lint volgt op een aantal plekken het tracé van bestaande infrastructuur, zoals fietsbrug het Groentje en de Griftdijk. Het volgt voor een groot deel het tracé van de watersingel (koppeling met water) en maakt gebruik van de nieuwe onderdoorgang bij het GAS.

Het Groene Lint zal samen met toekomstige gebruikers kunnen worden vormgegeven. Het tracé zal vooruitlopend op de ontwikkeling van het plangebied, waar mogelijk al in tijdelijkheid, worden aangelegd.

5 Woonmilieus

Hof van Holland dient zich te onderscheiden ten opzichte van andere gebieden in de Waalsprong en Waalfront. Het onderscheidend vermogen vertaalt zich in diversiteit in woonmilieus, woningtypen en prijssegment. Er is een wens voor een gemêleerd gebied met een goede mix van huur en koop, goedkoop en duur, jong en oud. Specifieke principes van een levensloopbestendige wijk worden hierbij gehanteerd, zijnde:

- inspelen op de groei van jongvolwassenen, één- en tweepersoonshuishoudens, gezinnen en ouderen.
- inspelen op wooncarrières van huidige bewoners en gezinnen uit de stad
- ruimte voor experimenten of bijzondere woonmilieus

In de essentiekaart worden vijf woonmilieus in verschillende kleuren aangegeven. In deze woonmilieus en grenzen hiertussen is uitwisseling mogelijk tussen woningtypologieën. De hoofdinfrastructuur, de watersingel en het Groene Lint vormen logische begrenzingen en vormen verbindende elementen tussen de woonmilieus. Verspreid door de woonmilieus liggen plekken die aanleiding bieden voor bijzondere woonvormen: buurtjes geïnspireerd op de boomgaarden, bebouwingsaccenten, mogelijkheden voor (collectief) particulier opdrachtgeverschap, dijkwoningen, watergebonden woningen etc.

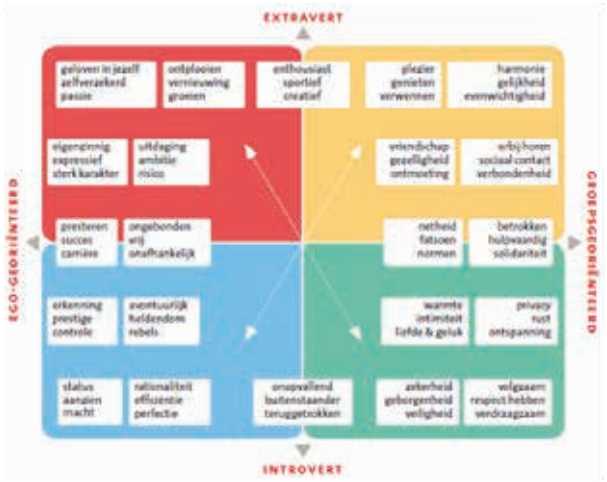
Doelgroepen

In fase 1 en 2 kwam naar voren dat er een duidelijke behoefte is aan een goede mix van woningtypen in verschillende prijssegmenten zodat diverse doelgroepen bediend kunnen worden. Hierbij kunnen een aantal specifieke doelgroepen onderscheiden worden:

- Studenten: studio's, zelfstandige en onzelfstandige woonruimten;
- Starter: kleinere koop/huurwoningen in het goedkopere segment.
- Een-twee persoonshoudens: kleinere en goedkopere woningen
- Groeiend gezin en doorstromers: grotere grondgebonden woning of appartement
- Senioren: appartementen, (patio) bungalows, grondgebonden woningen met mogelijkheid om slaapkamer op begane grond te creëren, levensloopbestendig
- Wonen met zorg: o.a. beschermd wonen complex met 24-uurs zorg en verzorgd wonen complex voor ouderen met gemeenschappelijke ruimte
- Kwetsbare doelgroepen (extramuralisering).

Het aantrekken van diverse doelgroepen en leefstijlen zorgt voor levendigheid door andere leefpatronen, interesses en behoeften aan woonomgeving. Het indelen van bepaalde leefstijlen kan gedaan worden

door onderscheid te maken in vier belevingswerelden: rood, geel, blauw en groen. Deze zijn in onderstaand kwadrant uiteengezet. In het beschrijven van de afzonderlijke woonmilieus wordt gerefereerd aan deze leefstijlen.

Programma

In de recent vastgestelde Woonvisie 2015-2018 is de ambitie om het percentage sociale huurwoningen in de stad te verhogen. Wij denken dat in en om het hart van de Waalsprong dit percentage wat hoger kan zijn dan in andere delen van het gebied. Hierbij is ook nadrukkelijk gekeken naar de realisatie van woningen tot een huurprijs van 403 euro. Deze kleinere goedkopere woningen voorzien in een behoefte. In de planvorming voor Hof van Holland is de mogelijkheid verkend om 30% sociale huurwoningen te realiseren. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar de realisatie van woningen met een huurprijs tot 403 euro.

In de grondexploitatie is gerekend met de grondopbrengsten van ca. 670 sociale huurwoningen (23%) in Hof van Holland, Broodkorf en Woenderskamp. Een verhoging naar 30% (= 875 woningen) sociale huurwoningen kan worden gerealiseerd door binnen het ruimtebeslag van de 670 reguliere sociale huurwoningen een mix van 875 reguliere en kleine sociale huurwoningen te realiseren (veelal in de vorm van appartementen). Door het toevoegen van meer woningen op het zelfde grondstuk ontstaat er wel meer druk op de beschikbare openbare ruimte voor o.a. parkeeroplossingen. Omdat nu nog niet kan worden bepaald wat de uitwerking van het verhogen van het aantal woningen daadwerkelijk met zich meebrengt is hiervoor een risicoreservering opgenomen. We willen bij de realisatie van extra betaalbare woningen oog houden voor een duurzaam goede woon- en omgevingskwaliteit van de buurt of wijk (parkeren, groen, spelen, etc.).

Gezien de druk op de sociale huurmarkt onderzoeken we de mogelijkheden om het programma sociale huur en goedkope koop in realisatie naar voren te halen. Dit sluit aan bij de woningmarktprogrammering en de voorspelde toekomstig groeiende vraag naar sociale huurwoningen en past ook bij een gewenste woonmilieu als stadsbuurt. Naast het programma aan sociale huurwoningen is er in het plan, gezien het aantal rijwoningen en meergezinswoningen, voldoende ruimte voor de realisatie van middel dure huur en goedkope koopwoningen. Hiervoor gaan we met marktpartijen in gesprek om in beeld te krijgen onder welke omstandigheden dit segment voortvarend is te realiseren.

Sturing en monitoring in de tijd

Hof van Holland heeft een lange looptijd en start op zijn vroegst in 2017-2018 en loopt naar verwachting door tot 2028. Eén van de uitgangspunten voor de ontwikkeling van Hof van Holland is dat er flexibel moet kunnen worden ingespeeld op veranderingen in de marktvraag. Dit betekent dat er binnen de woonmilieus en de hieraan gekoppelde dichtheden enkele basisvoorwaarden worden vastgelegd en dat bij de verdere planuitwerking per deelgebied het woonprogramma nader wordt geconcretiseerd en geactualiseerd. Dit gebeurt o.a. met een jaarlijkse monitoring en eventuele bijstelling van het woonprogramma.

referenties / sfeerimpressies

Dijkzone

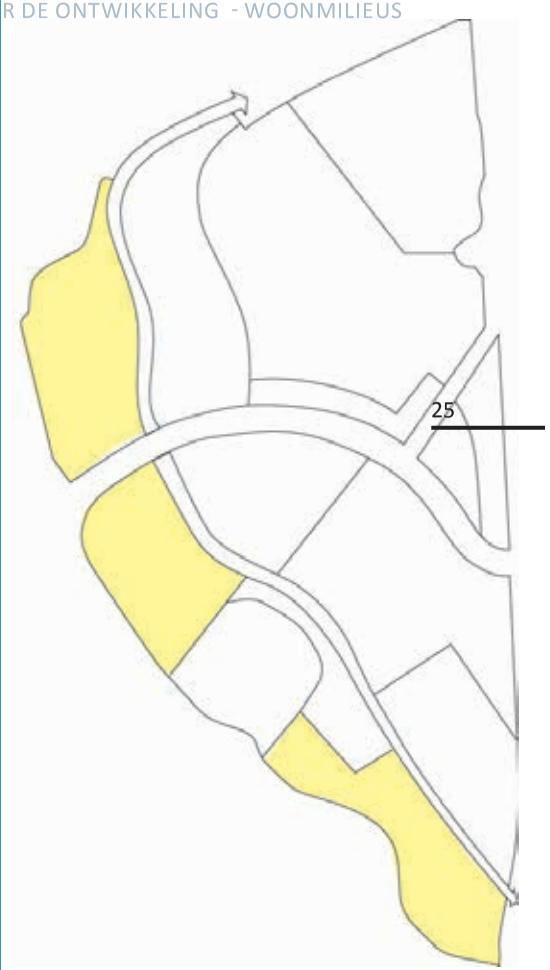
In dit woonmilieu wordt aangetakt op de nabijheid van de het dijk- en rivierenlandschap. In het gebied is een aantal belangrijke bestaande structuren aanwezig, zoals het Fort, de Oosterhoutsedijk en het buurtschap. Bestaande of nieuwe elementen zoals de Zalige straat en de Watersingel verbinden de Dijkzone met de overige deelgebieden van Hof van Holland. In Woenderskamp biedt een klimaatdijk (bebouwbare dijk) mogelijkheden om een woonmilieu met zicht op de rivier en uiterwaarden te realiseren. De omvang en karakteristieken van het gebied maakt dat het woonmilieu kan worden opgedeeld in een aantal deelgebieden met ieder een eigen typologie, uitstraling en leefstijl.

De dijkzone kenmerkt zich door het volgende:
- Dichtheid (gemiddeld totale dijkzone): ca. 35 wo/ha
- Woningtypen: 2^1 en vrijstaand (ca. 20%), rijwoningen (ca. 40%) appartementen (ca. 40%)
- Stapeling: hoogteaccent op markante plekken
- Parkeren is geclusterd en op eigen terrein
- Verkaveling en inrichting van de openbare ruimte moeten doorzichten en aantrekkelijke verbindingen met de Oosterhoutsedijk en het cultuurhistorisch karakter daarvan zoveel mogelijk ondersteunen
- Hoofd ontsluiting vanaf de noord/oost en west kant (niet via de dijk).

Buurtschap Oosterhoutsedijk
In en rondom het Buurtschap Oosterhoutsedijk wordt rustig en landelijk gewoond. De bebouwing om het buurtschap sluit aan op de losse bebouwing van het bestaande buurtschap. Dit gebied leent zich in het bijzonder goed voor (groeiende) gezinnen en doorstromers op zoek naar grotere, bijzondere woningen of vrije kavels. Het richt zich op de groen/ blauwe leefstijl. De nadruk ligt op 2^1 kap en vrijstaande woningen, met smalle, korte straten met voortuinen en parkeren op eigen terrein.

Fort en Perenboomgaard
Rondom het Fort en de Perenboomgaard is ruimte voor meer collectieve (ook CPO) en andere bijzondere woonvormen. Eengezinswoningen staan hier verspreid door het groen. Het woonmilieu bedient de gele en groene leefstijl, collectief ingestelde mensen die waarde hechten aan contact met gelijkgestemde bewoners. De perenboomgaard zelf biedt mogelijkheden om een kleinschalig vrije kavelmilieu te realiseren.

Oversteek
In deze zone wordt onderzocht of er een klimaatdijk gerealiseerd kan worden. Aan beide zijden van de Oversteek is ruimte voor gestapelde bebouwing in het groen met zicht op het rivierlandschap. De buurt heeft een hoogwaardige uitstraling met verzorgde en luxe appartementen maar er is ook ruimte voor kleinere appartementen en eengezinswoningen. De nadruk ligt op stapeling, waarbij parkeren mogelijk is opgenomen in het landschap of gebouw. De bebouwing is geïntegreerd met het groen/landschap.
In het gebied ten noorden van de Oversteek (richting Park Waaijenstein) ontstaan diverse woningtypes (gemengd, gestapeld, rijwoningen) die allen een verbinding aangaan met de dijk en de uiterwaarden en de watersingel

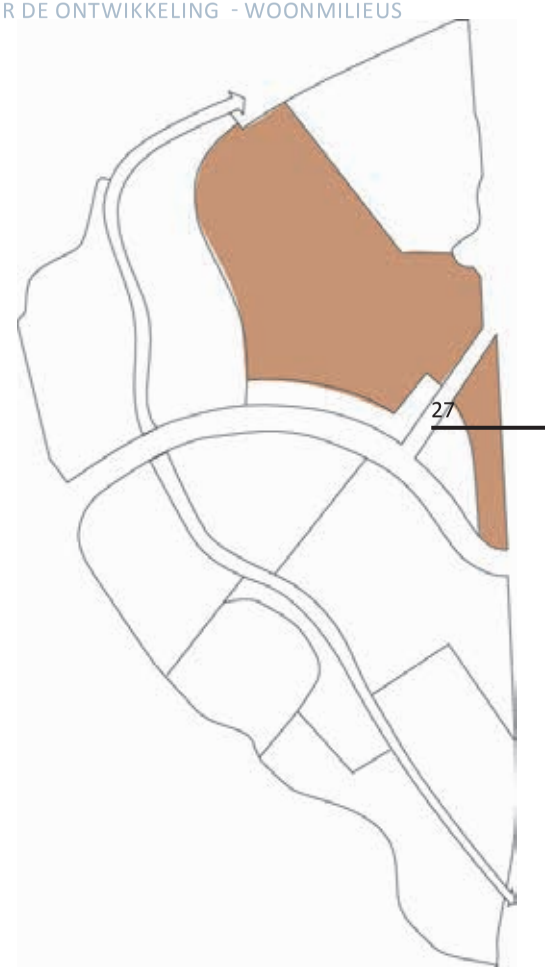

referenties / sfeerimpressies

Griftdijk

Dit woonmilieu ontleent zijn uitstraling aan de bestaande bebouwing langs de Griftdijk. Dit gebied heeft daardoor een meer dorps karakter met herkenbare woningtypen, maar biedt ook vrijheid aan niches en meer experimentele woonvormen d.m.v. particulier opdrachtgeverschap of vrije kavels. Aansluiting op de bestaande lintbebouwing van de Griftdijk geeft het woonmilieu een gemêleerd en ruim opgezet beeld. De wijk heeft een ongedwongen karakter en biedt naast ruimere vrijstaande woningen en tweekappers ook rijwoningen. Dit gebied leent zich in het bijzonder goed voor starters op de woningmarkt, (groeiende) gezinnen en doorstromers op zoek naar grotere, bijzondere woningen of vrije kavels. Tevens biedt het gebied ruimte voor niche markten en andere vormen van opdrachtgeverschap. Het richt zich op de groen/blauwe leefstijl.

Dit gebied kenmerkt zich door de volgende principes:

- Dichtheid: ca. 20-35 wo/ha
- Woningtypen: 2^1/vrijstaand (ca. 30%), rijwoning (ca. 60%), appartementen (ca. 10%)
- Stapeling: incidenteel op hoeken
- Parkeren: parkeren op eigen terrein en in parkeerpockets
- Straatprofiel: ervenstructuur, ruime straten
- De Griftdijk met lintbebouwing vormt de aanzet voor de verkaveling voor de rest van het gebied

referenties / sfeerimpressies

Woenderskamp

Gelegen tussen de Watersingel en de Italiëstraat biedt Woenderskamp een vertrouwde woonwijk met een meer traditionele uitstraling. Het richt zich op doelgroepen met een gele en groene leefstijl die zoeken naar een woonomgeving waar solidariteit, privacy en groene kindvriendelijke plekken typerend zijn. Deze doelgroep is voornamelijk op zoek naar eengezinswoningen zoals rijwoningen of tweekappers met voldoende ruimte voor gezinsuitbreiding.

Dit gebied kenmerkt zich door de volgende principes:

- Dichtheid: ca. 30 wo/ha
- Woningtypen: 2^1/vrijstaand (ca. 30%), rijwoning (ca. 70%),
- Parkeren: in parkeerpockets, op straat en eigen terrein
- Weinig tot geen stapeling
- Straatprofiel: functioneel straatprofiel en eventueel hofjes

referenties / sfeerimpressies

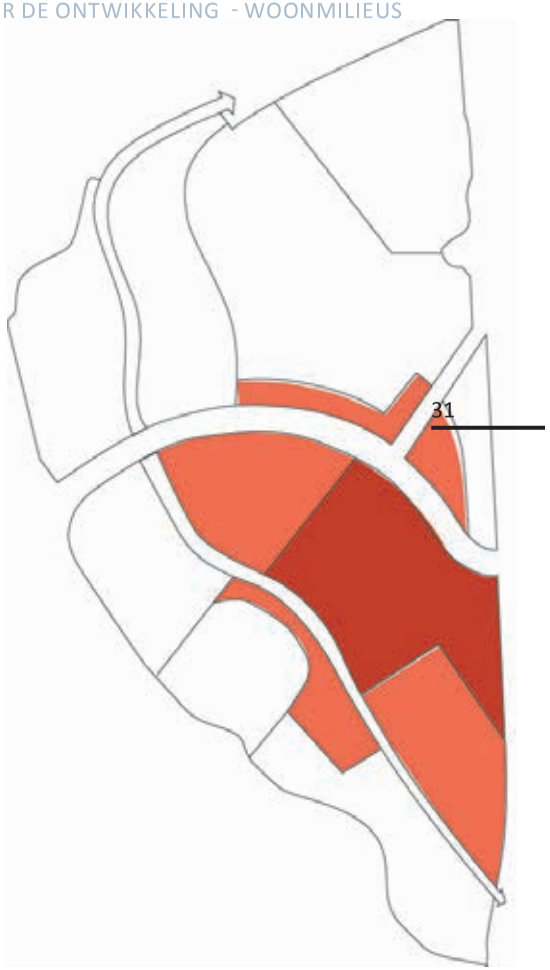
Stadsbuurt

Dit is het meest stedelijke woonmilieu van de Waalsprong, met een relatief hoge woningdichtheid, waarbij huur en koop elkaar afwisselen. Het mengen van wonen, winkelen, werken en andere voorzieningen zorgt voor reuring, waar een stadsbuurt zich door kenmerkt. In dit gebied zijn voorzieningen dichtbij, waardoor het aantrekkelijke is om er te wonen voor mensen met behoefte aan hulp en/ of een beperkte actieradius.

Deze stadsbuurt is aantrekkelijk voor diverse leefstijlen en is daarmee aantrekkelijk voor een mix van culturen, leeftijden en inkomens. De stadsbuurt biedt plekken waar starters, senioren, zorgbehoevenden, studenten en gezinnen bedient worden. Binnen de stadsbuurt zijn verschillende deelgebieden te onderscheiden zoals de zone langs de GAS, het gebied rondom het station. Dit gebied is, vanwege de goede ontsluiting op openbaar vervoer en fietsvoorzieningen en de nabijheid van het hart, uitermate geschikt voor woonvormen met een beperkt autogebruik.

Het stadsbuurt milieu kenmerkt zich door de volgende principes:

- Herkenbaar stratenpatroon met relatief smalle straten
- Stedelijke (gesloten) blokken met hoge dichtheid 45-55 wo/ha
- Functiemenging
- Parkeren: binnen de blokken en langsparkeren in straten, of in gebouwde parkeervoorzieningen
- Rij- of geschakelde woningen (ca. 50-60%) en appartementen (ca. 40-50%) met kleine privé tuinen: stadstuinen, dakterrassen

Ambitiedocument - Hof van Holland, Broodkorf en Woenderskamp

referenties / sfeerimpressies

Plas Broodkorf

Met de ligging aan de Oosterhoutseplas biedt dit woonmilieu kansen om het water als woonkwaliteit te benutten. Essentieel hierbij is dat niet een select aantal woningen hiervan profiteert, maar de het water voelbaar wordt in het gehele woonmilieu. Het woonmilieu richt zich op doelgroepen met een blauwe, statusgerichte leefstijl die individueel willen wonen en van alle gemakken voorzien.

Dit gebied kenmerkt zich door de volgende principes:
- Dichtheid: ca 30-35 wo/ha
- Stapeling: incidenteel langs de randen van de Plas
- Woningtypen: rijwoningen (ca. 80%), 2^1/vrijstaand (ca. 10%), appartementen (ca. 10%)
- Parkeren: parkeren op eigen terrein, parkeerpockets en op straat
- Verkaveling is maximaal georiënteerd op de Oosterhoutseplas d.m.v. looproutes, stratenpatroon, zichtlijnen etc.

referente brede school

referenties / sfeerimpressies

6 Maatschappelijke voorzieningen

De behoefte aan maatschappelijke voorzieningen verandert en wordt meer flexibel. Met uitzondering van onderwijsvoorzieningen wordt het zwaartepunt van het maatschappelijk programma zoveel mogelijk geïntegreerd met het woon- en winkelgebied in het Hart van de Waalsprong. De voorzieningen in het Hart zijn goed bereikbaar voor langzaam verkeer en auto's, niet gesitueerd in een solitair complex maar achter meerdere voordeuren (in plinten, maar kan ook op verdiepingen) waarmee zoveel mogelijk functiemenging met winkels en wonen beoogd wordt.

Onderwijsvoorzieningen worden ondergebracht in twee zogenaamde Brede scholen. Eén ten zuiden en één ten noorden van de GAS, beide gelegen aan het Groene Lint en andere langzaam verkeersverbindingen.

Op basis van bestaande voorzieningen gerelateerd aan gezondheidszorg in de Waalsprong wordt in het Hart van de Waalsprong 4.000 m2 ruimte opgenomen voor een gezondheidscentrum en aanvullende ruimtes voor maatschappelijke voorzieningen en verwante dienstverlening.

In het plan is de realisatie van een multi-functioneel sportveld (ter grootte van een pupillenveld) mogelijk. Deze kan dienen als overloop van de bestaande sportverenigingen in Nijmegen Noord. Het veld is verbonden met het Groene Lint en fietsroute/ tunnel richting Laauwik/ Lent/Visveld. Sport/spel/ontmoetingsfaciliteiten zijn multifunctioneel en worden zoveel mogelijk aangelegd aan het Groene Lint en zijn toegankelijk voor wijkbewoners, net als het sportveld.

Onderwijs: Brede school
Een Brede school is een plek waar diverse voorzieningen gericht op het kind samenkomen, denk aan een basisschool, een gymzaal, jeugdzorg, medegebruik door de buurt, kinderopvang, sport en spelvoorzieningen etc. In plaats van bij elke school een gymzaal te realiseren kan ook nog de keuze gemaakt worden voor een sportzaal bij 1 van de 2 scholen. Een Brede school is ca. 6.000 m2 BVO groot.

Er loopt tevens een onderzoek naar nieuwbouw / renovatie van de VMBO-locatie aan de dijkstraat van het Citadel College.

Maatschappelijke voorzieningen
De ruimtebehoefte voor maatschappelijke voorzieningen is onderzocht bij diverse stakeholders zoals zorgpartijen, welzijnsorganisaties en corporaties. Er blijkt geen behoefte meer te zijn aan een opzet zoals Voorzieningenhart de Ster en de Klif die gesitueerd zijn in de Waalsprong waar een school en wijkcentrum in één gebouw zijn ondergebracht. Gezien de decentrale situering van Brede scholen en ouder- kindvoorzieningen zal het totale volume aan centrale maatschappelijke voorzieningen in het hart relatief beperkt zijn. Dit wordt versterkt door de aanhoudende trend van het steeds meer ambulant worden van zorg en het meervoudig gebruik van voorzieningen. Wel worden de voorzieningen in het Hart zoveel mogelijk gemengd met wonen en winkelen. De behoefte aan een centraal gelegen voorzieningencomplex maakt daarmee plaats voor een nieuw en meer flexibel concept met de volgende kernmerken:

- Gebouwen, die kunnen groeien of krimpen naar gelang de vraag, Dit kan worden gefaciliteerd door de realisatie van gebouwen die kunnen worden samengevoegd of gesplitst en kunnen worden hergebruikt ten behoeve van andere functies.
- Een combinatie van maatschappelijke voorzieningen met horeca en werkfaciliteiten voor ZZP'ers, ontmoetings- en vergaderfaciliteiten in de zakelijke markt met aspecten van een gezondheidscentrum en een plek voor jongeren.

bestaande situatie

7 Cultuurhistorische elementen

In het gebied is een aantal cultuurhistorische elementen aanwezig. Een deel van deze elementen wordt ingepast in het plan.

Fort Beneden Lent
Fort Beneden Lent is eigendom van Staatsbosbeheer. In overleg met Staatsbosbeheer is de afgelopen maanden gesproken over de toekomstige functie. Fort Beneden Lent krijgt een publieksfunctie. Hierbij kan gedacht worden aan kleinschalige recreatieve functies, publieksfunctie, en cultuur. Voor een goede verbinding tussen het hart en het Fort is het wenselijk dat er een tweede ontsluiting wordt gemaakt aan de noordkant. De Oosterhoutse dijk en de overige dwarskades (o.a. Rietgraaf, Ressense Wal en Zalige straat) vormen de recreatieve ontsluiting van Hof van Holland aan het Rivierpark. Aan de westkant van het Fort ligt een verhoging in het landschap (een zogenaamde Kade). Deze kade heeft groene kwaliteiten en fungeert in de toekomst als groene wandelroute van het centrumgebied naar de dijk. De komende maanden wordt samen met Staatsbosbeheer een proces voorbereid voor de toekomstige functie van het Fort, waarbij verbinden en ontmoeten centrale begrippen zijn.

Historische Tuin
De historische tuin (ca. 1,4 ha) is een bovenwijkse voorziening die ook een maatschappelijke functie vervult en bovendien een bijzondere groene identiteit heeft. Met de vertegenwoordiging van de Historische tuin zijn de mogelijkheden verkend om de tuin deels te incorporeren in de ontwikkeling van het omliggende gebied. Woningbouw rondom de historische tuin is georiënteerd op de tuin, de tuin biedt hierdoor meerwaarde voor de ontwikkeling eromheen en de Waalsprong als geheel. De Historische tuin kan zo ook een meer openbaar karakter krijgen, en het toevoegen van seizoensgebonden horeca en/of een kleine winkel voor (streek)producten zou een extra impuls kunnen zijn.

De Graaf Allardsingel (GAS) maakt onderdeel uit van de hoofdverkeerstructuur en vraagt stedenbouwkundig om een stedelijke begeleiding met aaneengesloten bebouwing. Deze aaneengesloten bebouwing langs de GAS benadrukt ook het stedelijke woonmilieu op deze plek, en zorgt voor een geluidsafscherming voor de woongebieden hierachter. Omwille van de wandvorming aan de GAS is het noodzakelijk dat het deel van de historische tuin aan de Graaf Allardsingel wordt omgezet naar woningbouw. Ten westen van de historische tuin kan dit stuk deels worden teruggebracht. In het plan (en grex) is uitgegaan van een ruimtebeslag van 1 ha. Er is in overleg met de Historische Tuin onderzocht of een extra boomgaard (ca. 0,8 ha), gekoppeld aan de Historische Tuin, aangelegd kan worden in Waaijenstein (aan de Griftdijk en aan het Perenlaantje). De definitieve inrichting van deze locatie zal de komende maanden in overleg met de stichting Historische tuin nader uitgewerkt en bepaald worden.

De twee overige boomgaarden in Hof van Holland

bestaande situatie

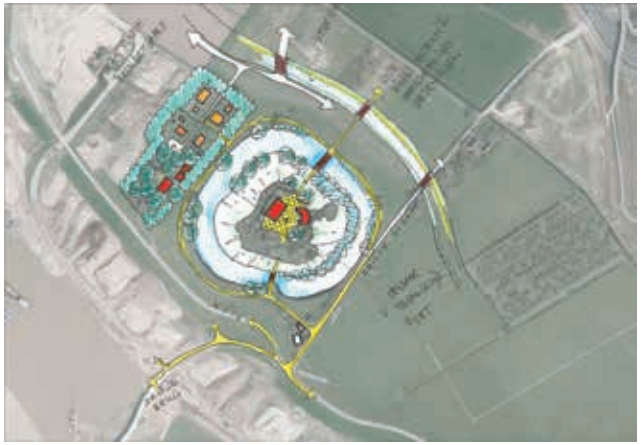
(nabij het station (Kersen) en naast het Fort (Peren)) worden gebruikt als aanleiding om unieke woonmilieus te creëren, waarbij groen en woningbouw met elkaar verbonden zijn. Voor de Perenboomgaard wordt uitgegaan van het handhaven van het erfkarakter van het gebied in combinatie met het ontwikkelen van een bijzonder woonmilieu. Het bestaande pand blijft gehandhaafd. Van de Kersenboomgaard zal een deel van het bomenbestand behouden blijven, aansluitend op het Groene Lint.

Tot slot dient de Ressense Wal een aansluiting te krijgen op de Griftdijk en functioneert als wandelpad richting de dijk.

referenties / sfeerimpressies

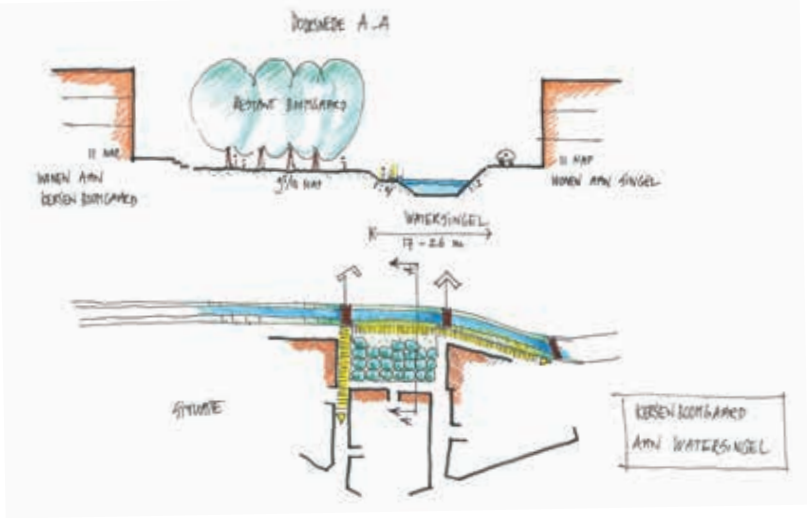

studie inpassing Historische tuin

studie inpassing perenboomgaard

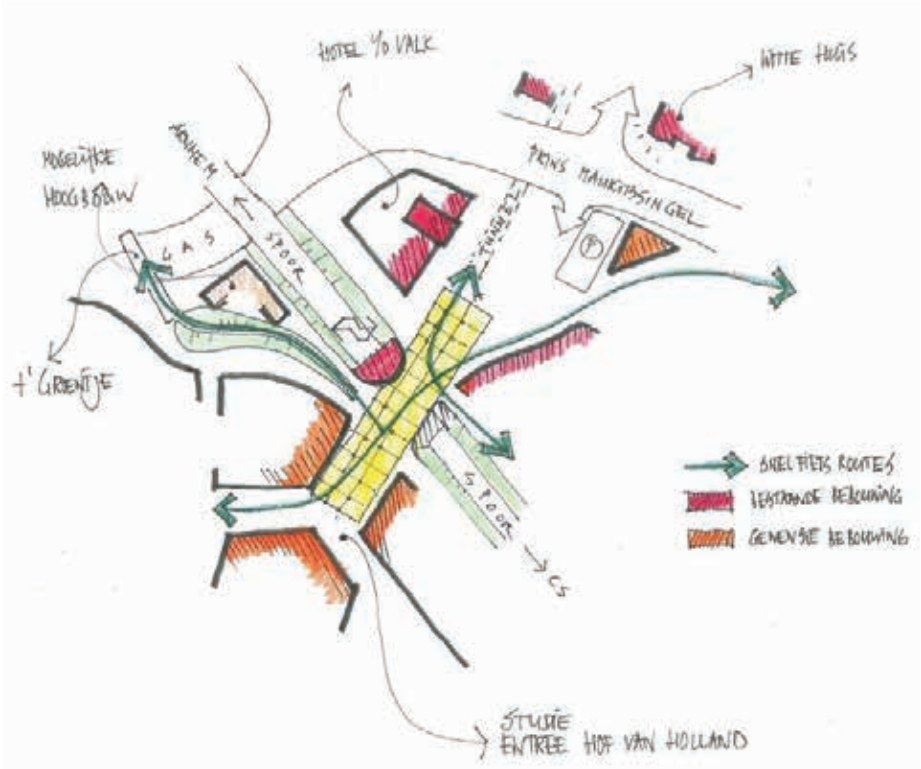
studie inpassing deel kersenboomgaard

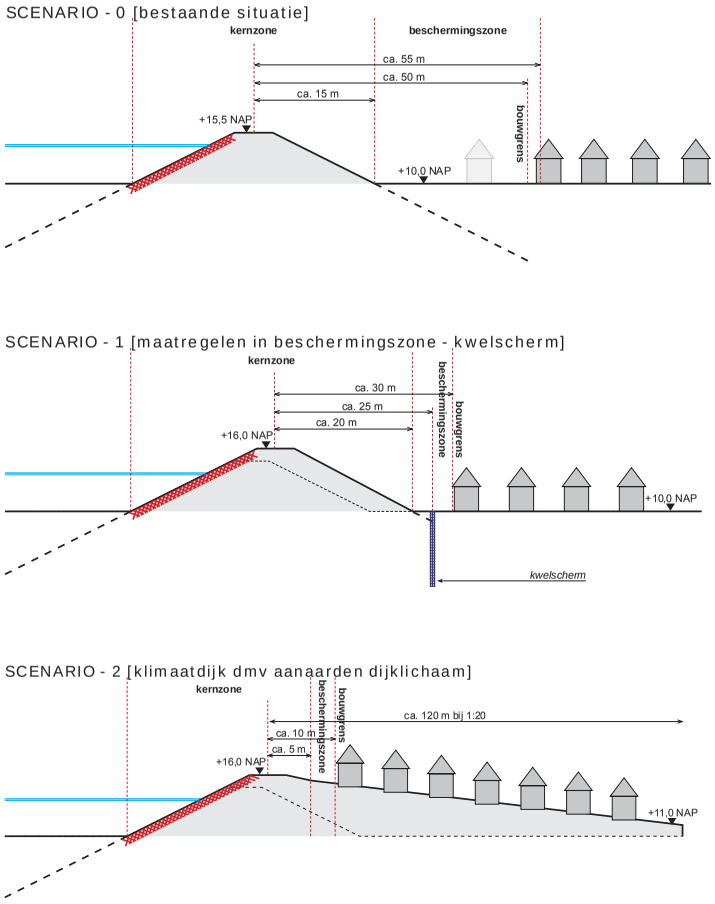
Stationsgebied Lent
Bebouwingsaccent
Uitwisselingsgebied Lent

8 Stationsgebied Lent

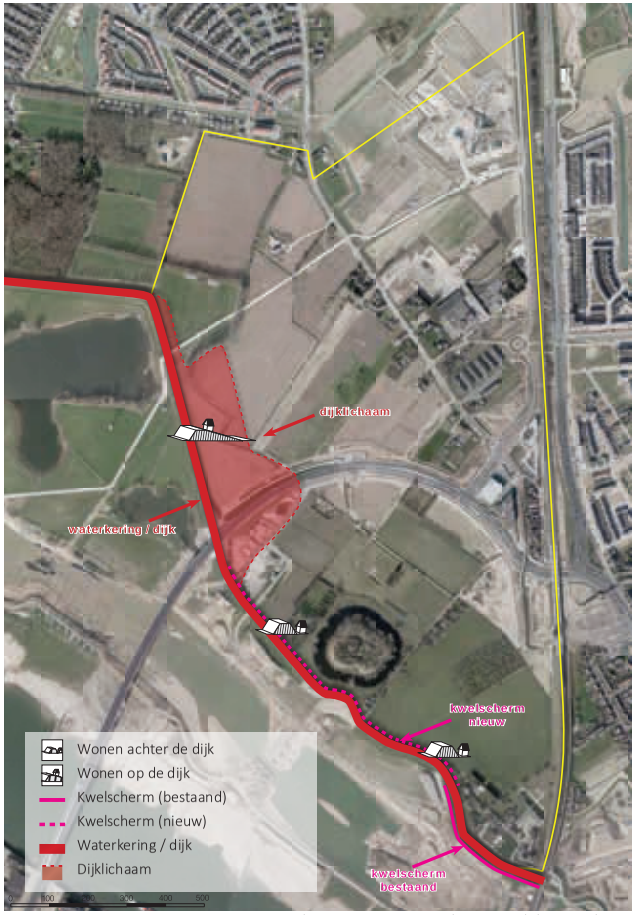
Het gebied rond station Lent vormt voor langzaam verkeer de entree van het plangebied en de verbinding met Lent. Met de bouw van hotel Van der Valk en de fiets- en voetgangerstunnel onder de Prins Mauritssingel nabij het Witte Huis is er al een verbetering in de relatie tussen Hof van Holland en Lent te bemerken. Desondanks is er een opgave om een herkenbare gebiedsentree van Hof van Holland te realiseren bij station Lent. Het gaat dan om de versterking van de langzaam verkeersroute van dorp Lent naar Hof van Holland en de kwaliteit van de openbare ruimte rondom het station (o.a. fietsparkeren). De locatie direct bij de onderdoorgang leent zich tevens voor herkenbare architectuur door middel van een bebouwingsaccent, als antwoord op de toren van Van der Valk

Aan de kant van Hof van Holland ligt een lastig te ontwikkelen locatie; ingeklemd tussen de spoordijk en het talud (oprit) van het Groentje en de GAS, deze dient beter bereikbaar te worden vanuit Hof van Holland. Het talud (oprit) van het Groentje wordt verlegd met een uitbuiging richting spoor) zodat een beter te ontwikkelen perceel ontstaat. Voorwaarde is dat de snelfietsroute kan blijven functioneren. De locatie aan de GAS en Station Lent leent zich voor een bebouwingsaccent met een herkenbare architectuur in relatie tot de van der Valk toren aan de andere zijde van het spoor.

studies woningbouw en dijkversterking

voorkeurscenario woningbouw en dijkversterking

9 De waterkering (Oosterhoutsedijk)

De waterkering (Oosterhoutsedijk) moet zeer waarschijnlijk verbeterd worden om aan de toekomstige waterveiligheidsnormen te kunnen voldoen. Er is afgelopen maanden veel overleg geweest met het Waterschap Rivierenland over de Oosterhoutsedijk. Er spelen twee noodzakelijke maatregelen om de dijk te versterken: piping (ondergrondse waterstromen die de stabiliteit van de dijk ondermijnen) en dijkversterking (ophoging) als gevolg van nieuwe veiligheidsnormen.

De ambitie vanuit de planontwikkeling is om zo dicht mogelijk op de dijkvoet te kunnen bouwen. Om deze reden wordt in overleg met het Waterschap toegewerkt naar een maatwerkoplossing. Hiervoor zijn in de afgelopen maanden diverse scenario's getekend en doorgerekend. Op basis van dit onderzoek is een gezamenlijk voorkeurscenario gedefinieerd: we onderzoeken de mogelijkheid om in het plangebied Hof van Holland een kwelscherm aan te brengen, in combinatie met een dijkverhoging. Met dit kwelscherm zijn kwel- en pipingproblemen in dit deelgebied niet meer aan de orde en kan dichter op de dijk gebouwd worden. In het plangebied Woenderskamp wordt toegewerkt naar het realiseren van een klimaatdijk/bebouwbare dijk. Dit is een brede en verhoogde dijk waarop gebouwd kan worden. Voordeel is dat de woningen uitzicht hebben over de uiterwaarden en dat tegelijkertijd een dijk wordt gebouwd die toekomstbestendig is, zowel qua piping als qua hoogte. Deze scenario's worden de komende maanden verder doorgesproken en uitgewerkt met het Waterschap Rivierenland.

Ten westen van de kruising Dijk-Zalige straat is een hoogwatervluchtplaats voor vee uit het Rivierenpark ingericht. Als hier woningbouw ontwikkeld kan worden, zal er een vervangende locatie gezocht worden.

referenties / sfeerimpressies

4 Hart voor de Waalsprong

Inleiding

Het Hart van de Waalsprong is belangrijk onderdeel van de planontwikkeling. Daarom wordt in dit hoofdstuk een nadere uitwerking gegeven van deze opgave. Om de beoogde kwaliteit van ontwikkeling hier te kunnen realiseren wordt in dit gebied gekozen voor een sterkere regierol van de gemeente dan bij andere deelgebieden. Deze sterkere regierol uit zich in een uitgebreidere specificatie van de randvoorwaarden.

Kernwaarden Hart voor de Waalsprong

Het hart vormt het toekomstige functionele én sociaal hart van de Waalsprong waar winkels, maatschappelijke voorzieningen, wonen, werken, en betekenisvolle plekken in de openbare ruimte aan elkaar zijn gekoppeld:
"Een plek waar je niet alleen je boodschappen kunt doen, maar een plek waar het prettig verblijven is en waar ook andere functies dan winkelen te vinden zijn, bijvoorbeeld horeca, recreatie en werken".

In de voorgaande fases van de planontwikkeling is onderzoek gedaan naar ontwikkelingen rond detailhandel en specifiek de Waalsprong. Samenvattend zijn dit belangrijke aandachtspunten:

- Er is sprake van schaalvergroting in de detailhandel. De rol van de supermarkt neemt toe, speciaalzaken staan onder druk. De supermarkt is de spil van een winkelcentrum. Deze ontwikkeling heeft impact op de omvang van het winkelcentrum.
- Er is een wens van (toekomstige) bezoekers om een comfortabel, compact en compleet winkelcentrum aan te treffen. Maar ook een gezellig centrum met een plek waar men elkaar kan ontmoeten en waar ook horeca (restaurant, café, snackbar) aanwezig is
- De winkelstructuur in de Waalsprong staat nu nog op achterstand, bezoekers gaan daarom naar omliggende gemeenten toe. Met dit winkelcentrum willen we de bewoners van de Waalsprong een winkelvoorziening aanbieden op een acceptabele afstand.
- Bij het Hart voor de Waalsprong ligt de nadruk op het dagelijkse boodschappen doen, bij het stadscentrum ligt de nadruk op het recreatieve winkelen.
- Sommige marktpartijen zijn voorzichtig in de gewenste omvang van het winkelcentrum. Voorkomen moet worden dat gebouwd wordt voor toekomstige leegstand.

Het programma van het winkelhart is bepaald op basis van onderzoeken van adviesbureaus/retailspecialisten, gesprekken met marktpartijen, bewoners en Retail specialisten. Het gaat om een winkelcentrum met winkels voor dagelijkse boodschappen en aanvullende speciaalzaken en een aanvullend programma zoals horeca en maatschappelijke voorzieningen.

Vanuit de gemeente Nijmegen is er (extern) onderzoek uitgevoerd naar de vraag de wijze waarop het Hart van de Waalsprong invulling kan geven aan de ambitie om Hof van Holland een wijk te laten worden met een toekomstbestendige sociale voorzieningenstructuur. Het onderzoek heeft de volgende uitgangspunten opgeleverd:

- Situeer winkels en maatschappelijke voorzieningen en ruimtes voor zakelijke dienstverlening en services nabij de knoop van station/snelle fietsroute/Graaf Alardsingel
- Zorg voor logische en prettige loop- en fietsverbindingen tussen de woonbuurten ten noorden van de Graaf Alardsingel en het winkel/voorzieningencentrum. Gebruik de aanloopstraten naar het centrum als zones met ruimte voor functiemenging: zakelijke dienstverlening, ZZP faciliteiten, bedrijvigheid.
- Woonvormen voor minder mobiele doelgroepen in de directe omgeving van voorzieningen, met aandacht voor toegankelijkheid van de openbare ruimte
- Situeer maatschappelijke voorzieningen niet in een solitair complex met één voordeur, maar creëer voordeuren in straat/pleinwanden, zodat de functiemenging en diversiteit zich verbindt met de openbare ruimte.
- Inzetten op multifunctionaliteit en flexibiliteit biedt kansen om private partijen (commercieel en not-for-profit) en ZZP'ers een plek te geven. Dit draagt bij aan de centrumfunctie en levendigheid.

Uit de voorgaande processtappen kan een aantal kernwaarden van het hart worden gedestilleerd. Deze kernwaarden bepalen een groot deel van de ambitie die verwezenlijkt dient te worden bij de daadwerkelijke ontwikkeling.
Kernwaarden van het Hart van de Waalsprong:

- is het (logisch) hart voor Hof van Holland en Waalsprong
- maakt een samenhangende functiemix van wonen, winkelen, werken, zorg, en voorzieningen mogelijk
- heeft een gezellig, intiem en sociaal veilig karakter welke ontmoeting stimuleert
- vormt een aantrekkelijk stadsbuurt woonmilieu
- maakt verbinding met cultuurhistorisch betekenisvolle plekken in het gebied het hart straalt (verblijfs)kwaliteit en identiteit uit, welke terug te vinden is in de openbare ruimte en verbinding met de omgeving
- is faseerbaar en robuust voor groei in de toekomst
- is goed bereikbaar voor verschillende modaliteiten

Programma 'Hart voor de Waalsprong'

In fase 2 is de ambitie uitgesproken om een compact en compleet winkelcentrum met meerdere functies te realiseren. Het winkelprogramma moet in de toekomst kunnen meegroeien met de wijk. Behalve in het type functies gaat dit ook om groei in omvang door een toenemende marktruimte (aantal inwoners) in de Waalsprong. Uit consultatie van marktpartijen en onderzoek in de conceptfase (juni 2015) is gebleken dan een groeimodel voor het winkelhart met twee fasen robuuster is voor eventuele wijzigende marktomstandigheden. Een te groot winkelcentrum in de eerste fase is kwetsbaar voor leegstand, wat negatief is voor de ontwikkeling van Hof van Holland. Uiteindelijk kan dit winkelhart in de eindfase doorgroeien naar ca. 12.000 m2. Voor de eerste fase wordt daarom voorkeur gegeven aan een compact en 'klein' winkelcentrum van ca. 7.000 m2 dat compleet en voldoende divers is en goed functioneert.
Met uitzondering van onderwijsfuncties worden maatschappelijke voorzieningen zoveel als mogelijk geclusterd met het winkelprogramma zodat het Hart voldoende "massa" krijgt. Hierbij gaat het om een gezondheidscentrum en flexibel programmeerbare werkruimte voor maatschappelijk en commercieel gebruik. Tot slot wordt er gewoond in het Hart, zowel boven de winkels en voorzieningen als rondom het winkelcentrum. Hierbij wordt ingezet op een mix van huur- en koopwoningen in het betaalbare- en middensegment. Om ook hier voldoende massa te creëren wordt uitgegaan van ca. 300 woningen in de eerste fase. Het totale programma in het stadsbuurt woonmilieu bedraagt ca. 1.300 woningen.
Hoe de fasering van het winkelhart (incl. wonen en voorzieningen) wordt ingevuld, wordt in een latere fase samen met marktpartijen onderzocht. Eén van de keuzes hierin is waar en voor welke functies ruimte wordt gereserveerd. Zo zouden maatschappelijke voorzieningen tijdelijk ondergebracht kunnen worden in het vastgoed waar in een later stadium de tweede

fase van de winkels wordt gehuisvest.
Het totale programma voor het Hart van de Waalsprong bestaat daarmee uit het volgende:

- ca. 7.000 m2 winkels (1e fase, WVO)
- ca. 5.000 m2 groeimogelijkheden winkels (2e fase)
- ca. 4.000 m2 gezondheidscentrum, flexibele werkplekken (zie ook hoofdstuk 3.2.8).
- ca. 5.000 m2 werklocaties (dienstverlening, kleinschalig kantoor)
- ca. 1.300 woningen (huur/koop, sociaal, vrije sector)

Essenties voor het Hart

Centrale en openbare plek
Het Hart is een centrale plek voor de Waalsprong, zowel qua beleving als functioneel, waar diverse functies samenkomen, gekoppeld aan de cultuurhistorische dragers van het gebied. Ontmoeting en verblijf worden aantrekkelijk gemaakt rondom een centrale openbare plek waarvan het brandpunt (in de buurt van) de kruising van de Zalige Straat en de Rietgraaf ligt.

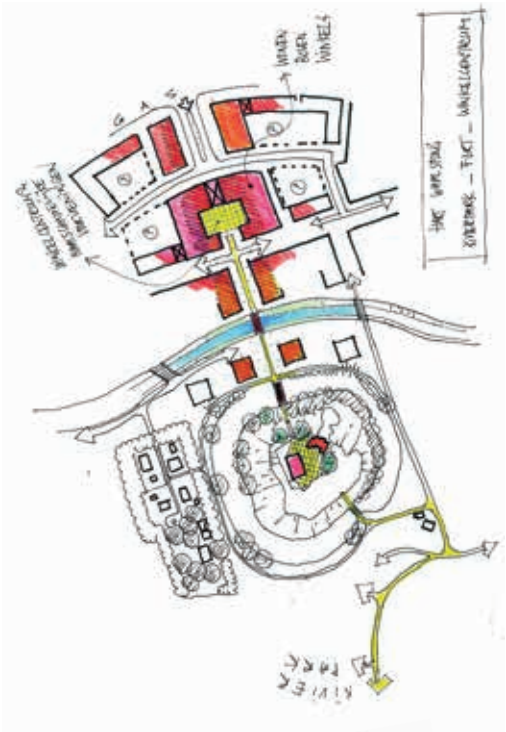
De centrale openbare ruimte is intiem en nodigt uit tot verblijven en biedt ruimte aan horecavestiging met een goed bezond terras(sen). Het is autoluw (geen doorgaand verkeer) en een belangrijke langzaam verkeer route waaraan gewinkeld en gewoond wordt. De beleving kan vergroot worden door het toevoegen van water. Dit laatste aspect bleek ook een wens die is geuit tijdens de informatieavonden.

Stadsbuurt als identiteit voor het Hart
Het Hart van de Waalsprong heeft een uitgesproken karakter van een Nijmeegse stadsbuurt met ruimte voor functiemenging en stedelijke wonen. Er is sprake van een hiërarchie in de stedenbouwkundige structuur en ruimten: hoofdradialen/ linten vs. straten en pleinen, water
Appartementen en eengezinswoningen veelal in gesloten bouwblokken gerealiseerd, eventueel in combinatie met voorzieningen. Parkeren zal veelal op maaiveld geschieden, in binnenhoven of in gebouwde voorzieningen nabij het hart. De bouwhoogte is ca. 3 tot 5 bouwlagen met een aantal bebouwingaccenten op plekken die daarvoor aanleiding geven. Op de essentiekaart zijn al een paar van de meest voor de hand liggende plekken daarvoor in beeld gebracht. In de uitwerking van de deelgebieden zal nader verkend worden welke plekken dit precies zijn.

Bereikbaarheid en zichtbaarheid
Het winkelhart is goed bereikbaar en herkenbaar met een duidelijke en zichtbare entree vanaf de Graaf Allardsingel (GAS). In het hart komen verschillende modaliteiten bij elkaar samen. Het hart is bereikbaar vanuit de twee hoofdontsluitingswegen op de GAS. Het parkeren voor bezoekend publiek dient zo dicht mogelijk bij deze hoofdontsluiting worden opgelost.

Het Hart van de Waalsprong is aangetakt aan het Groene Lint. Ter hoogte van het Hart kent het Groene Lint een stedelijk karakter. Verschillende publieke functies zijn op het Groene Lint georiënteerd. Bouwblokken kunnen met tuinen, hoven aansluiten op het Groene Lint Langzaam verkeersroutes die het hart verbinden met de omgeving en cultuurhistorische plekken (bijv. Het Fort) lopen via het Groene Lint.

Kritische massa 1e fase en groei
Het Hart van de Waalsprong moet in de eerste ontwikkelfase van Hof van Holland als gebied voldoende kritische massa hebben om als zelfstandig gebied te kunnen functioneren met een compleet voorzieningenaanbod en stedelijk woonaanbod. Het winkelhart heeft ruimte om mee te kunnen groeien met de ontwikkeling van de Waalsprong, zowel kwalitatief als kwantitatief. Er wordt 5.000 m2 ruimte gereserveerd voor groei van het winkelprogramma. Door middel van tijdelijke functies wordt de groeilocatie geprogrammeerd met functies die het winkelhart aanvullen.

5 Marktbenadering

Principes voor marktbenadering

De ambitie van het College om de woningbouw in de Waalsprong te versnellen wordt vertaald in een hoog uitgiftetempo voor Hof van Holland. Er wordt ingezet op het tegelijkertijd aanbieden van diverse woonmilieus aan de markt. Daarbij wordt Hof van Holland, van “buiten naar binnen”, gefaseerd ontwikkeld en wordt gestart wordt vanuit twee locaties:

1) het Hart van de Waalsprong
2) noordrand Woenderskamp

Versnelling

In Hof van Holland moet een hoog tempo worden gehaald en is er sprake van aanzienlijke ontwikkelclaims van marktpartijen (afspraken uit o.a. ontvlechting van de GEM). Mede hierom is gekozen voor het definiëren van een beperkt aantal grotere ontwikkelvelden (200-300 woningen). Daarbinnen is voor marktpartijen ruimte voor een eigen invulling binnen de geformuleerde essenties. De ontwikkelvelden worden mede bepaald door de in het gebied aanwezige natuurlijke grenzen en in de essentiekaart bepaalde lijnen, zoals wegen en waterlopen.
Een aantal van deze grote ontwikkelvelden zullen integraal aan een marktpartij (of consortium van marktpartijen) worden uitgegeven om tempo en gebeidskwaliteit te borgen. Daarnaast zullen ook delen van ontwikkelvelden worden aangeboden aan de markt. Binnen de uitgifte wordt gezocht naar maximale differentiatie in type ontwikkelvlekken en –objecten. Bijvoorbeeld:

- Bloksgewijze vlekken: 60-100 woningen
- Kleinere ontwikkelvlekken: 10-40 woningen
- Voorzieningenclusters
- Vrije kavels (individueel en collectief): 1-10 woningen
- Beleggingsobjecten + specials/niches

Door het aanbieden van een brede diversiteit aan woonmilieus is er de grootste kans om de gewenste versnelling van de woningbouw in de Waalsprong te realiseren.

Hart van de Waalsprong

De ambitie voor het Hart van de Waalsprong en de wens tot integrale ontwikkeling van dit gebied vragen om een duidelijke en gerichte uitvraag aan de markt. De functies wonen, winkelen, werken en voorzieningen worden integraal ontwikkeld op een schaal die voldoende kritische massa oplevert voor een eerste fase van Hof van Holland. De eerste fase

zal worden uitgegeven aan één partij (of consortium van partijen) om de integraliteit te waarborgen. Wonen, winkelen, werken en maatschappelijke functie worden gecombineerd en er is sprake van groeimogelijkheden van het winkelprogramma van 7.000 naar max.12.000 m2. Onderzocht wordt welke wijze van marktbenadering het best past bij deze opgave (openbaar, meervoudig onderhands, etc.)

Gezien de aard van de ontwikkeling zal een belangrijk deel van de uitvraag worden bepaald door een set randvoorwaarden waaraan deze partij zal moeten voldoen. De essenties zoals beschreven in hoofdstuk 4 zijn uitgangspunten voor ontwikkelingen. Daarnaast gelden aanvullende randvoorwaarden (programma, duurzaamheid etc.) die in een later stadium opgesteld zullen worden. Tegelijkertijd wil de gemeente partijen stimuleren met creatieve voorstellen te komen en zelf invulling te geven aan het gevraagde ambitieniveau. Voor het Hart kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- Onderscheidende identiteit (architectuur, wijze waarop het Nijmeegs karakter wordt ingevuld)
- Mate van functiemenging
- Mate waarin lokaal ondernemerschap een plek kan krijgen
- Kwaliteitsniveau openbare ruimte
- Woonkwaliteit in winkelhart
- Overtuigende groeistrategie winkels
- Duurzaamheid

Marktuitvraag en kaders

Eerder in dit ambitiedocument zijn de kaders voor ontwikkeling van Hof van Holland geschetst. In de uiteindelijke uitvraag aan marktpartijen zullen deze vertaald moeten worden in een set randvoorwaarden waarin is vastgelegd waaraan de uiteindelijke ontwikkeling moet voldoen. Wanneer uit wordt gegaan van een selectieproces waarin marktpartijen geselecteerd worden zullen selectiecriteria worden geformuleerd. Gezamenlijk vormen zij de kaders en sturingsmiddelen voor ontwikkeling. Voor de verschillende ontwikkelgebieden binnen Hof van Holland worden marktpartijen uitgedaagd om deze met hun plannen in te vullen. Naast de algemene kaders in dit ambitiedocument komen hier ook meer specifieke kaders voor de desbetreffende ontwikkeling aan bod zoals:

- Programmatisch: dichtheden, woningtypen, woonprogramma, mate van functiemenging,
- Fysieke/ruimtelijke kwaliteit: openbare ruimte, zichtlijnen, blauw/groene opgave, inpassing cultuurhistorie

6 Fasering en planning

De fasering van Hof van Holland loopt van 2017-2028. Uit het analyse document Hof van Holland uit fase 1 blijkt dat de uitbreidingsbehoefte voor Nijmegen ca. 900 woningen per jaar bedraagt. Doelstelling is dat een groot deel van de uitbreidingsbehoefte in de Waalsprong wordt ingevuld, ca.600 woningen en waarvan gemiddeld ca. 250 woningen in Hof van Holland. Uitgangspunt hierbij is dat Hof van Holland in woonprogramma zo veel mogelijk complementair is aan de overige productie in de Waalsprong, Waalfront en overige delen van de stad.

Concurrentiepositie

Er worden verschillende woonmilieus aangeboden in het plangebied. Grofweg zijn er drie typen: stedelijk, meer ontspannen (groen-stedelijk) en de dijkzone. Deze woonmilieus ondervinden concurrentie van andere plekken in Nijmegen. Het is zaak dat er op stedelijk niveau niet teveel van het zelfde wordt aangeboden in dezelfde periode.

Het stedelijk woonmilieu (rood) concurreert in Nijmegen met een aantal plekken in de stad:

- Het Waalfront: Hierin worden de komende jaren ca. 1.800 woningen gerealiseerd, waarvan Handelskade en Koningsdaal binnenkort worden opgeleverd (ca. 750 woningen). Waalfront kent een stedelijk woonkarakter en kenmerkt zich door een gunstige locatie nabij de binnenstad en heeft daarnaast Honig complex als trekker. Er worden voornamelijk eengezinswoningen gerealiseerd, afgewisseld met een fiks deel appartementen (Handelskade, en ook op andere plekken). De looptijd van Waalfront is 2015-2028.
- Hoge Bongerd: het nog te ontwikkelen woongebied aan de nieuwe kade tussen Lent en de Spiegelwaal (nevengeul). In de fasering van de Waalsprong staat dit gebied te ontwikkelen in 2019-2022, in totaal ca. 325 woningen. Er zijn geen concrete plannen voor het gebied. Gezien de ligging aan de kade zal een meer stedelijk karakter voor de hand liggen.
- Ontwikkelingen in/om Nijmegen CS: Dit gebied is in transitie. Met de komst van de Nimbustoren is er al veel woonprogramma toegevoegd. De komende jaren zal dit toenemen met de ontwikkeling van Metterswane (ca. 200 woningen), mogelijk de ontwikkeling van de Hezelpoort en de mogelijke transformatie van het Belastingkantoor gebouw.

Concurrentie voor het stadsbuurt woonmilieu in Hof van Holland komt vooral van Waalfront en Nijmegen CS. Hof van Holland zal zich moeten onderscheiden met scherpe prijs/kwaliteit verhouding t.o.v. Waalfront en Nijmegen CS. Dit kan ook omdat de stedelijkheid in Hof van Holland van een andere orde is dan de stedelijkheid van Waalfront en Nijmegen CS. Dit heeft te maken met de ligging ten opzichte van het stadscentrum. Tegelijkertijd is de combinatie van de korte afstand tot het stadscentrum en de ligging nabij het rivierpark hét onderscheidend vermogen van Hof van Holland. Daarnaast is het belangrijk dat de Hoge Bongerd zich onderscheidt ten opzichte van Hof van Holland. Hiervoor zijn voldoende mogelijkheden gezien de locatie/ligging.

Het groen-stedelijke woonmilieu (bruin en roze) concurreert met:

- De ontwikkeling van de Grote Boel, waarvan de productie loopt tot 2023. In totaal worden 850 woningen gebouwd in een dorps woonmilieu, bijna uitsluitend eengezinswoningen in een lagere dichtheid dan het stedelijk woonmilieu.
- De ontwikkeling van Vossenpels noord en midden. In dit gebied zijn ca. 800 woningen gepland in de periode 2021-2025. Er zijn geen concrete plannen voor het gebied. Wel loopt er nu een verkenning of en hoe een versnelling van dit plandeel mogelijk en wenselijk is. Zo wordt verkend of het concept van Plant je vlag (deels) wordt doorgezet in noord en midden. Ook wordt gekeken naar de impact van de mogelijke oplossingen voor de verkeerstructuur Waalsprong.

De meer ontspannen woonmilieus van Hof van Holland concurreren in de periode 2018-2023 direct met Grote Boel en mogelijk met Vossenpels. De vraag is of dit een probleem is. Op dit moment trekt de markt aan en worden woningen goed verkocht. Het is echter een dynamische markt waarbij moeilijk voorspellingen te doen zijn. De lange termijn prognoses laten een gunstig beeld zien voor Nijmegen. Het (tegelijk) aanbieden van verschillende deelgebieden in de Waalsprong is daarnaast ook belangrijk, omdat het de keuzevrijheid bevordert. Vooralsnog wordt aan de fasering van de genoemde gebieden geen wijzigingen doorgevoerd.

De dijkzone is een uniek woonmilieu, maar concurreert mogelijk met andere locaties aan de rivier:

- De Stelt-zuid. Dit gebied wordt ontwikkeld vanaf 2017-2020, het gaat om ca. 200 woningen aan de dijk. De Stelt noord wordt inmiddels gebouwd en zal in 2017 ontwikkeld zijn (ca. 150 woningen.). De Stelt zuid loopt voor op de ontwikkeling van de dijkzone Hof van Holland Verwacht wordt dat daarom de concurrentie beperkt zal zijn.

- Veur-Lent: In de fasering staat de ontwikkeling van het eiland gepland vanaf 2023, in totaal ruim 200 woningen. Voor dit gebied zijn al wel veel ideeën gegenereerd, maar er is nog geen sprake van concrete plannen. De komende jaren wordt ingezet op tijdelijke functies. Uitgaande van een behoorlijk stedelijke invulling dat gebruik maakt van de specifieke “eilandkenmerken” zal er beperkte directe concurrentie zijn.

Fasering Hof van Holland

Uitgangspunt voor de fasering is dat de diverse woonmilieus van Hof van Holland gelijktijdig op de markt worden gebracht. Hiermee wordt een maximaal afzettempo gerealiseerd en worden verschillende doelgroepen bediend. In de uitwerking van de ontwikkelvelden is gebleken dat gedeelten van de deelgebieden Woenderskamp en Hof van Holland zich goed lenen voor ontwikkeling op korte termijn. Deze gebieden bieden gezamenlijk genoeg ruimte om een woningbouwversnelling te kunnen realiseren in de Waalsprong.

De fasering van de woningbouwvlekken aan de dijk is afhankelijk van het tempo die gemeente en waterschap Rivierenland samen kunnen ontwikkelen om de dijkversterking in combinatie met de ruimtelijke ontwikkeling te kunnen uitvoeren. De dijkversterking moet uiterlijk 2022 afgerond zijn. Vanuit de planontwikkeling is het belangrijk dat enkele van de gewilde vlekken aan de dijk (etalage van Hof van Holland) eerder dan 2022 gerealiseerd worden. Gemeente en Waterschap hebben beide uitgesproken om uitvoering te geven aan deze ambitie. In de faseringskaart is opgenomen dat de vlek aan de dijk in het noorden van Woenderskamp in 2018 wordt gestart. Of dit haalbaar is dient dus de komende periode in overleg met het Waterschap bepaald te worden.

Het gebied Broodkorf is op korte termijn lastig te ontwikkelen. Dit heeft te maken met o.a. hindercirkels (classificatie installatie in de toekomstige Oosterhoutse plas). Ook zijn er nog niet verworven eigendommen.

Om deze reden wordt dit gebied later in de planning gezet. In ieder geval tot en met 2020, als de Oosterhoutste plas is gegraven, zal hier geen ontwikkeling plaatsvinden. Het watermilieu is het eerste deel van de Broodkorf, na afronding plas. Midden en zuidelijk deel wordt in belangrijke mate bepaald door onzekerheden over de toekomst van de VMBO school en wordt daarom pas na 2026 in ontwikkeling gebracht.

Hof van Holland

Voor deelgebied Hof van Holland is snelle realisatie van het hart met de (winkel) voorzieningen het startpunt van de fasering. Om het gebied voldoende kritische massa te geven is uitgangspunt dat de eerste fase uit minimaal uit 7.000 m2 (wvo) winkels en ca. 300 woningen zal bestaan. De 2e fase van het hart dient zo snel mogelijk gerealiseerd te worden, maar hangt sterk af van het succes van de winkels in de 1e fase. Deze 2e fase zal daarom vermoedelijk pas gerealiseerd worden als het gehele gebied grotendeels gebouwd is.
De tweede fase in de ontwikkeling van het deelgebied Hof van Holland is het gebied achter het station Lent en de richting de dijk. Daarna wordt het westelijk deel van Hof van Holland afgemaakt.

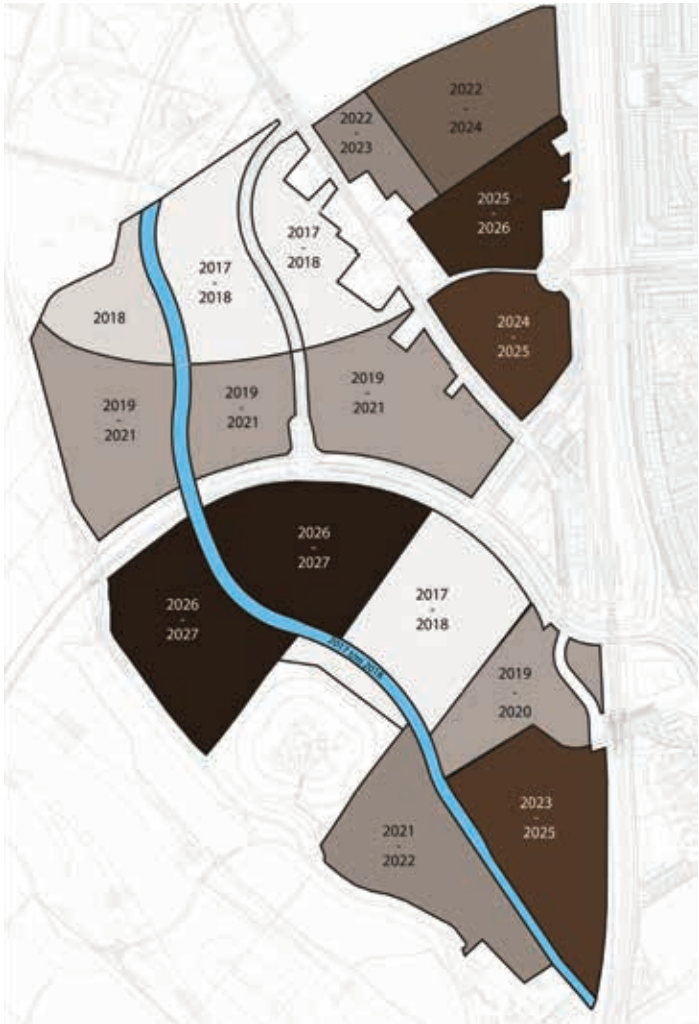
Woenderskamp

In deelgebied Woenderskamp wordt gestart in het noorden, waarbij tegelijkertijd het roze en bruine woonmilieu worden aangeboden. Vervolgens wordt, afhankelijk van de dijkverbetering, richting dijk opgeschoven.

Tot slot wordt het gebied in zuidelijke richting afgemaakt, met wandbebouwing aan de GAS.

Naast de ontwikkeling van de woningbouw en winkelcentrum is de ontwikkeling van de sociale infrastructuur van belang voor de fasering. De beide deelgebieden waar gestart wordt, sluiten zo veel mogelijk aan op bestaande kernen (buurtschap, Lent en Oosterhout), maar liggen ver uit elkaar. Door de watersingel met het Groene Lint als fietsroute onder de GAS en de 1e onderwijsvoorzieningen in 2018 te realiseren, ontstaat een zogenaamde 'lifeline' tussen beide plandelen. Deze lifeline kan worden versterkt met tijdelijke programmering (zie hoofdstuk 8).

Uit bovengenoemde uitgangspunten komt de hiernaast verbeelde (indicatieve) fasering.

7 Vervolgproces

In de voorgaande hoofdstukken is het raamwerk gepresenteerd en is de marktbenadering en fasering beschreven. In dit hoofdstuk gaan we in op het vervolgproces. Daarin wordt ingegaan op

- Bestemmingsplan en plan-uitwerkingen
- Tijdelijk gebruik in Hof van Holland

Bestemmingsplan en planuitwerkingen

De essentiekaart is een voorloper van (de verbeelding van) het bestemmingsplan. Het raamwerk zoals in dit document beschreven, zal vertaald moeten worden in een bestemmingsplan zodat er een planologische basis ontstaat. Na vaststelling van dit document zal een start gemaakt worden met het opstellen van het bestemmingsplan. Belangrijke vraag daarbij is de begrenzing. In ieder geval zal een bestemmingsplan gemaakt moeten worden voor de gebieden in de eerste fase, namelijk het hart en het noordelijk deel van Woenderskamp. Het bestemmingsplan zal gelijk oplopen met de planuitwerkingen van de verschillende deelgebieden. De deelvlekken zullen vervolgens in overleg met marktpartijen verder uitgewerkt worden.

Ook zullen de onderdelen zoals de dijkzone (Waterschap Rivierenland), het Fort (Staatsbosbeheer), Historische Tuin Warmoes (stichting) verder worden uitgewerkt.
De planning is om het bestemmingsplan eind 2016 in procedure te brengen. In 2017 zou dan gestart kunnen worden met het bouw- en woonrijpmaken van de eerste vlekken (mits er een in werking getreden bestemmingsplan voorhanden is). De eerste woningen zouden dan eind 2017 of 2018 gerealiseerd kunnen worden.

Tijdelijk ruimtegebruik in de Waalsprong en Hof van Holland

Hof van Holland, Woenderskamp en Broodkorf zullen vanaf 2017 in circa tien jaar gefaseerd tot ontwikkeling worden gebracht. In afwachting van definitieve plannen en invulling van deze gebieden is het gewenst een tijdelijke invulling te geven. In het kader van Tijdelijk Anders Gebruiken (TAG) is in november 2015 een collegebesluit aangenomen waarmee tijdelijke initiatieven in deze gebieden mogelijk worden gemaakt. Hiermee kan op korte termijn concrete invulling gegeven worden aan vormen van tijdelijkheid en placemaking.

referenties / sfeerimpressies

De afgelopen maanden is een Plan van Aanpak opgesteld, waarin een proces wordt voorgesteld om het tijdelijk gebruik van gronden in de zuidrand van de Waalsprong te faciliteren. Ideeën daarbij zijn o.a. het aanleggen van een kunstroute van 'LandArt' objecten en een ideeëncompetitie voor vormen van tijdelijk ruimtegebruik.

Voor Hof van Holland is tijdelijkheid een manier om de functie en het imago van het gebied nu al vorm te geven. Het dient een aantal doelen:

1. Gebiedsmarketing: potentiële gebruikers (o.a. bewoners) verleiden door potentie en 'belofte' van de plek al te laten ervaren
2. Beleving: aanwezige gebruikers (o.a. bewoners) een zo prettig mogelijke leefomgeving bieden gedurende de ontwikkeltermijn
3. Experimenteren met vernieuwende woonconcepten zoals Stadsnomaden, tinyhouses, tijdelijk woningen etc.

Zowel de essenties als de fasering bepalen in grote lijnen de mogelijkheden voor tijdelijk gebruik. Voor Hof van Holland onderscheiden we vijf randvoorwaarden als kader voor tijdelijkheid:

1. Kwaliteit: beperkt aantal plekken goed 'activeren' in plaats van zo veel mogelijk 'een beetje'
2. Borging: kernwaarden zo veel mogelijk op de uiteindelijke plek zichtbaar maken
3. Timing: bouwactiviteiten zo min mogelijk in de weg zitten
4. Aansluiten: zoveel mogelijk gebruik maken van reeds aanwezige kwaliteiten
5. Verbinden: routes die op korte termijn al gebruikt/ gerealiseerd worden 'leefbaar' maken

We denken dat het zinvol is om een aantal belangrijke dragers z.s.m. 'op te laden' en fysiek te verbinden met behulp van tijdelijke programmering. Het gaat om de volgende 4 plekken die bestemmingen op zichzelf kunnen worden en onderling goed verbonden zijn:

1. Kersenboomgaard als tijdelijk 'Hart'
2. Fort als ontmoetingsplek
3. Uitkijktoren langs de dijk
4. Perenboomgaard

Ook is het belangrijk dat Woenderskamp en Hart van de Waalsprong zichtbaar wordt dat er een verbinding zal ontstaan tussen beide gebieden. Tot slot kan de Gas als etalage ingezet worden, hier liggen kansen om passanten te verassen en informeren.

8 Financiële beschouwing

Tijdens het proces om te komen tot het ambitiedocument is met (potentiele) marktpartijen gesproken over de kansen en bedreigingen voor de ontwikkeling van Hof van Holland. Ook is gesproken over de realiteit van het te realiseren programma. Tevens is in de diverse (ruimtelijke) verkenningen en onderzoeken gekeken naar het programma en de risico's.

De uitkomsten van deze verkenningen en onderzoeken, en de keuzes en richting in het ambitiedocument noodzaken om de grex en het bijbehorende risicoprofiel aan te passen ten opzichte van het VGP 2016. Het betreft dan de plandelen Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp en Hoge Bongerd (de onderdoorgang onder het spoor was financieel in dit plandeel opgenomen) van de Grex, het deel GEM Waalsprong.
In de VGP grex waalsprong 2016, werd uitgegaan van de realisatie van ca. 3.800 woningen, 22.000 M2 winkels, 9.000 M2 werklocaties en 23.000 M2 maatschappelijke voorzieningen in Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp. De grex die wordt voorgelegd voor besluitvorming voorziet in ca. 2.900 woningen, 12.000 M2 winkelcentrum, 5.000 M2 werklocaties en 23.000 M2 maatschappelijk voorzieningen.

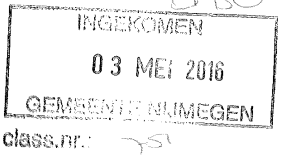
Grexresultaat
Aanpassingen van het plan conform het voorliggende ambitiedocument resulteren in een nieuw exploitatieresultaat voor grondexploitatie. Het exploitatieresultaat (grex Waalsprong totaal) verslechterd t.o.v. de grondexploitatie VGP 2016 ca. € 14,9 miljoen op contante waarde naar €- 31,2 miljoen. Het grootste verschil aan de opbrengstenkant ontstaat door de forse afnamen van het te realiseren programma: in totaal worden er ca. 900 woningen, 10.000 m2 aan commerciële voorzieningen/winkels en 4.000 m2 aan werklocaties, minder gerealiseerd. Aan de kostenkant zijn de grootste verschillen het vervallen van de bijdrage aan de onrendabele top parkeren omdat we in het plandeel Hof van Holland niet meer uitgaan van grootschalige ondergrondse/gebouwde parkeervoorzieningen (ruim € 15 miljoen) en gaan de kosten voor bouw- woonrijpmaken fors omlaag als gevolg van een extensiever woonprogramma.
Naast bovengenoemde zaken zijn er meer facetten die verandering van het resultaat van de grex hebben bepaald. Zie hiervoor de nadere toelichting grex Waalsprong.

Risico's
Als gevolg van de wijziging van de uitgangspunten van de grex voor Hof van Holland, Broodkorf, Woenderskamp (en Hoge Bongerd van vanwege het vervallen onderdoorgang onder het spoor) verandert ook het risicoprofiel. Op basis van een nieuwe analyse komt het risicoprofiel (zonder demping) voor de Waalsprong (voormalig) GEM Waalsprong deel uit op € 45,2 miljoen (was in het VGP 2016 € 59,8 miljoen).

Brief aan de raad - Ambitiedocument Hof Van Holland Broodkorf Woenderskamp

Brief aan de raad - Mw. Lucassen bouwplannen Hof van Holland - Warmoes . . .

reg.nr.: 16.0004546 B
procesverantw.: BMSO

class.nr.: 751
afgedaan:

Van: Anja Lucassen [mailto:ajmlucassen@hotmail.com]
Verzonden: zaterdag 30 april 2016 18:38
Aan: DocInfo
Onderwerp: Warmoes/ brief aan de raad

Geachte leden van de gemeenteraad van Nijmegen,

Hierbij spreek ik mijn zorg uit over de mogelijke verkleining van de Warmoes Historische Tuinderij Lent, vanwege de bouwplannen Hof van Holland.
Ik verzoek u er alles aan te doen om de Tuinderij in zijn huidige vorm te behouden, aangezien er anders teveel van de cultuurhistorische waarde van de Warmoes verloren zal gaan.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking en inzet!

Met vriendelijke groet,

Mevrouw Anja AJM Lucassen
Weefgewichtstraat 22
6515 JL Nijmegen (Noord/Oosterhout)

Toelichting over de behandeling van

GEMEENTE Nijmegen

RVS Kadernota Risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Van:	College van B&W d.d. 22 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor de Kadernota *Risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen* vast te stellen. **2. De kadernota** In de voorliggende kadernota stelt het college voor het beleidskader voor risicomanagement en weerstandsvermogen aan te passen, en een beleidskader voor financiële kengetallen toe te voegen. De belangrijkste veranderingen t.o.v. de huidige kadernota zijn: • Het opnemen van een beleidskader voor financiële kengetallen. • Een scherpere beschrijving van de definitie en functie van weerstandsvermogen. • Risico's worden uitgezet in de tijd op basis van het moment waarop een risico zich kan voordoen. In het voorstel worden deze belangrijke veranderingen toegelicht. **3. Proces** Op de Politieke Avond van 30 maart jl. vond in de burgerronde een technische toelichting plaats over de kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. Op donderdag 7 april organiseerde de auditcommissie een workshop over het onderwerp waarbij de accountant van de raad de avond begeleidde. Vooraf heeft nog een briefwisseling plaatsgevonden tussen het college en de auditcommissie betreffende de kadernota. Deze brieven zijn als achtergrondinformatie bijgevoegd.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Albert Foekens a.foekens@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 26 43
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen' d.d. 22 maart 2016 2. Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. **Achtergrondinformatie** 3. Brief van de auditcommissie inzake 'Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen' d.d. 15 maart 2016 4. Reactie college van B&W op brief van de auditcommissie inzake Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen d.d. 22 maart 2016 Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Kadernota risicomanagement weerstandsvermogen en financiële . . .

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 50/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Programma
Bestuur & Middelen

Portefeuillehouder
H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
8 maart 2016

Samenvatting
In de voorliggende kadernota stellen we voor het beleidskader voor risicomanagement, weerstandsvermogen aan te passen en een beleidskader voor financiële kengetallen toe te voegen.

De belangrijkste veranderingen zijn:
- Opnemen van beleidskader voor financiële kengetallen
- Scherpere beschrijving van definitie en functie van weerstandsvermogen
- Risico's in de tijd op basis van het moment waarop een risico zich kan voordoen

In het voorstel worden deze belangrijke veranderingen toegelicht.

Voorstel om te besluiten

De kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Albert Foekens, 2643, a.foekens@nijmegen.nl

Voorstel - Kadernota risicomanagement weerstandsvermogen en financiële . . .

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

De kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement geeft richting aan ons risicomanagement, schrijft voor wat wij onder weerstandsvermogen verstaan en met hoeveel financiële buffer wij ons ons comfortabel voelen..
In de financiële huishouding van Nijmegen zijn risico's en weerstandsvermogen belangrijke onderwerpen, waarover levendige debatten worden gevoerd en daarom aan doorontwikkeling onderhevig is.. Vandaar dat binnen drie jaar na vaststellen van de vorige kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen wij uw Raad een nieuwe nota aanbieden.

In dit Raadsvoorstel wordt vooral kort ingegaan op de belangrijke veranderingen ten opzichte van de vorige kadernota.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Deze kadernota vormt het beleidskader voor risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat kengetallen opgenomen worden in de eveneens voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

1.2 Relatie met programma

De kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen raakt alle programma's als het gaat om risicobeheersing, maar is het meest verbonden met het programma Bestuur en Middelen en Grondbeleid

2 Doelstelling

Met deze kadernota scheppen wij een nieuwe beleidskader voor risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen.

3 Argumenten

Risicomanagement en weerstandsvermogen zijn belangrijke (financiële) onderwerpen waarbij uw Raad zeer betrokken is. Door de debatten hierover veranderen inzichten en de debatten leiden tot innovaties en verdere doorontwikkeling.
Dit is dan ook een belangrijke reden waarom we binnen 3 jaar een nieuw beleidskader voor risicomanagement en weerstandsvermogen aan uw Raad voorleggen.
Een andere reden om de kadernota te herzien is de vernieuwing van de BBV. Eén van de vernieuwingen is het opnemen van zes financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de Stadsbegroting en Stadsrekening. Deze ontwikkeling hebben wij aangegrepen om het informeren door middel van financiële kengetallen verder uit te bouwen. Door de financiële kengetallen een plek te geven in deze kadernota ontstaat er één nota die richting geeft aan de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening.

Belangrijke waarden die we koesteren en gaan behouden
Voordat wij uw Raad meenemen in de belangrijkste veranderingen in deze kadernota willen wij kort een aantal zaken benoemen die wij belangrijk vinden en willen behouden.
Dit zijn:

- Goede en gestructureerde risico inventarisatie
- Systematische en methodische bepaling van risicoprofielen
- Handhaven van voorzichtigheidsprincipe en daarmee behoedzaamheid
- Beschikbaarheid van voldoende (vrije) weerstandscapaciteit

Deze punten lijken voor de hand te liggen en zijn voor uw Raad waarschijnlijk ook een vanzelfsprekendheid.
We hebben ook geconstateerd dat begrippen zoals weerstandscapaciteit door gemeenten zeer verschillend worden uitgelegd. De invulling die we geven aan de zin “beschikbaarheid van voldoende (vrije) weerstandscapaciteit” en de vanzelfsprekendheid die we daarbij ervaren wordt door andere gemeenten en de Provincie als toezichthouder anders beleefd. In de vergelijkbaarheid tussen gemeenten, een van de doelen van de vernieuwing BBV, is het wel van belang om een duidelijke definitie te hanteren. Daarbij blijkt dat wij strenger in de leer zijn dan de meeste Gelderse gemeenten.
Dit is dan ook één van de belangrijke veranderingen, namelijk een aanscherping van de definitie en functie van weerstandsvermogen. Deze verandering en de andere belangrijke aanpassingen worden in de volgende alinea toegelicht.

Belangrijke veranderingen ten opzichte van de vorige kadernota
De belangrijke aanpassingen in deze kadernota zijn:

- Het opnemen van de financiële kengetallen
- Definitie en functie van weerstandsvermogen
- Risico’s in de tijd op basis wanneer een risico zich kan voordoen

<u>Het opnemen van financiële kengetallen</u>
Aan de kadernota is het onderdeel financiële kengetallen toegevoegd. In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing het onderdeel financiële kengetallen gepresenteerd wordt. Naast de wettelijk verplichte kengetallen stellen we voor een aantal andere kengetallen op te nemen en deze te clusteren naar een aantal (financiële) gebieden.
Hiermee beogen we uw Raad op een overzichtelijk manier te informeren over de financiële positie.

<u>Definitie en functie van weerstandsvermogen</u>
In de kadernota hebben we duidelijker opgenomen waarvoor het weerstandsvermogen dient, namelijk:

a) Het kunnen opvangen van incidentele financiële tegenvallers zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen;
b) En de eerste klap kunnen opvangen van structurele tegenvallers, waardoor we tijd creëren om een zorgvuldige afweging te maken hoe we de structurele doorwerking een plek kunnen geven.

Deze functie van het weerstandsvermogen stelt hoge eisen aan het beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit moet namelijk vrij beschikbaar zijn. Met vrij beschikbaar bedoelen wij dat het inzetbaar is zonder dat dit consequenties heeft op de begroting. Immers: als de functie van het weerstansvermogen het beschermen van de begroting is, dan zou het tegenstrijdig zijn dat het inzetten van de weerstandscapaciteit tot ingrepen in de begroting zou leiden.
Dit lijkt voor de hand te liggen, maar is het niet. In de dagelijks praktijk zien we bij andere gemeenten dat de weerstandscapaciteit voor delen en soms zelfs in het geheel niet vrij beschikbaar is. De rente die beschikbaar komt door onze reserves wordt toegevoegd aan de saldireserve. Dat maakt dat onze weerstandscapaciteit vrij beschikbaar is. Veel gemeenten gebruiken die reserve als dekkingsmiddel voor de begroting. Als in Nijmegen de saldireserve ingezet moet worden ter afdekking van een opgetreden risico, wordt de beschikbare rente wel verlaagd, maar slaat geen gat in de begroting.

Eerder in dit voorstel hebben we al aangegeven dat we een aantal waarden belangrijk vinden en willen behouden. Dit geldt voor “behoedzaamheid” en de “beschikbaarheid van voldoende (vrije) weerstandscapaciteit”. We zien met het opnemen van de financiële kengetallen ook het belang van vergelijkbaarheid tussen gemeenten onderling.
Daarom hebben we in de kadernota de volgende weerstandscapaciteit definities opgenomen:

Vrije weerstandscapaciteit =
Beschikbaar vrij vermogen wat ingezet kan worden zonder consequenties voor de begroting

Totale weerstandscapaciteit =
Hoeveel kan er beschikbaar worden gemaakt bij plotseling onverwachte financiële tekorten

Risico’s in de tijd op basis wanneer een risico zich kan voordoen
Net als de huidige situatie baseren we de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico’s. Anders dan nu gaan we bij de risico’s verbonden aan grondexploitaties rekening houden met het tijdstip waarop een risico zich kan voordoen. Omdat dit een belangrijke doorontwikkeling is, wordt dit hieronder toegelicht.

Op dit moment inventariseren we alle mogelijke risico’s die zich kunnen voordoen bij grondexploitaties. Deze worden teruggerekend naar het moment nu (in jargon netto contant gemaakt). We passen op de risicoprofielen van de GREX’en een demping toe van 10%. Dit omdat het huidig systeem onvoldoende rekening houdt met aard en looptijd van de verschillende grondexploitaties.
In de voorliggende kadernota blijft de basis de risico inventarisatie maar zetten we de risico’s uit in de tijd. Dat wil zeggen; risico’s worden opgenomen op het moment dat ze zich voor kunnen doen. Hierdoor ontstaat er een vergelijkbare ontwikkeling in de tijd van de risico’s en de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het uitzetten in de tijd houden we rekening met prijspeilontwikkeling door verdiscontering van de risico’s met de rentevoet van de grondexploitatie.
Door het uitzetten van de risico’s in de tijd is er geen goede basis meer voor het dempen van de risico’s; de demping vervalt dan ook.

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

Met het plaatsen van de risico's in de tijd ontstaat er een langere tijdshorizon waarin de ontwikkeling van de vrije weerstandscapaciteit en het risicoprofiel wordt geschetst. In deze tijdshorizon worden ook eventuele positieve winstverwachtingen op grondexploitaties meegenomen. Deze komen ten gunste van de vrij beschikbare weerstandscapaciteit in het jaar waarin deze worden verwacht.

4 Risico's
Anders dan dat deze kadernota het kader beschrijft voor risicomanagement zijn er geen risico's verbonden aan dit voorstel.

5 Financiën
De kadernota heeft geen directe financiële gevolgen voor de begroting.

6 Participatie en Communicatie
Over de kadernota wordt op de gebruikelijke manier gecommuniceerd.

7 Uitvoering en evaluatie
Na vaststelling door uw Raad zal deze kadernota leidend worden voor hoe wij met risico's, weerstandsvermogen en financiële kengetallen omgaan.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Bijlage(n): Kadernota risicomanagement , weerstandsvermogen en financiële kengetallen

11. Raadsvoorstel Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen (50/2016)

Raadsvoorstel d.d. 8 maart 2016
De kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen vast te stellen.

Motie PvdA: "Nadere kaders"
1ste indiener: R.S. Zwart

De Raad van de Gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 11 mei 2016,

Overwegende dat:
- Het college aan de Raad voorstelt een nieuwe Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen vast te stellen;
- De Commissie BBV in maart 2016 een Notitie Grondexploitaties heeft gepubliceerd, waarin de uitspraak wordt gedaan dat grondexploitaties in de regel niet langer dan 10 jaar duren;
- De Auditcommissie in haar adviesbrief d.d. 10 mei 2016 diverse aanbevelingen doet aan de Gemeenteraad;

Spreekt uit:
- De adviezen uit de brief van de Auditcommissie d.d. 10 mei 2016 over te nemen

En roept derhalve het college op om:
- In een aparte notitie nader in te gaan op de gevolgen van de Notitie Grondexploitaties van de Commissie BBV (maart 2016), met name hoe het college voorstelt om te gaan met de 10-jaarstermijn.
- De Raad voortaan twee keer per jaar (bij de Rekening en bij de Begroting) een overzicht te geven van de geïnventariseerde risico's en de waardering daarvan (zo nodig onder geheimhouding).
- Nadere kaders te ontwikkelen voor het 'in de tijd uitzetten' van risico's.

Motie unaniem aanvaard

Motie D66: "Subtiele systeemwissel"
Eerste indiener: R. Jetten

De Raad van de Gemeente Nijmegen, in vergadering bijeen op woensdag 11 mei 2016,

Constaterende dat:
- Het college aan de Raad voorstelt een nieuwe Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen vast te stellen;

Overwegende dat:
- Behoedzaam risicomanagement van groot belang is voor een gemeente met grote financiële belangen in grondexploitaties en forse risico's in enkele programmabegrotingen;
- Tijdens de informatiesessies en gesprekken met auditcommissie en accountant is gebleken dat er geen informatie is over andere gemeenten die de voorgestelde systematiek van Risicomanagement hanteren;

- Nijmegen met de nieuwe kadernota Risicomanagement kiest voor een in gemeenteland relevant nieuwe manier van risicomanagement;

Spreekt uit dat:

- Het wenselijk is om als raad de impact van het nieuwe systeem van risicomanagement goed inzichtelijk te krijgen, zodat de Raad goed in staat is om ten aanzien van de risico's van de gemeente haar kaderstellende en controlerende rol goed te vervullen;

Verzoekt het College:

1. Bij de Zomernota 2017, Stadsbegroting 2017 en de Jaarrekening 2016 naast het vigerende beleid Risicomanagement de Raad tevens inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van de risico's en het weerstandsvermogen onder het oude regime van Risicomanagement.

Voor 19 D66, PvdA, VVD, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen
Tegen 14 SP, GroenLinks, VSP

Motie aanvaard

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016

Voor 24 SP, GroenLinks, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP
Tegen 8 VVD, CDA, Gewoon Nijmegen, Liberaal Nijmegen

Voorstel aanvaard

Kadernota

Risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen

Gemeente Nijmegen, februari 2016

Inhoud

INLEIDING 3
SPELREGELS 4
FINANCIËLE KENGETALLEN 6
Voorgeschreven en Eigen Kengetallen, geclusterd naar 6 gebieden 6
Normering kengetallen 7
Toelichting per kengetal 7
RISICOMANAGEMENT 10
Begripsbepaling 10
Risicomanagement 11
WEERSTANDSVERMOGEN, WEERSTANDSCAPACITEIT EN RISICOPROFIEL 13
Weerstandscapaciteit: vrije en totale weerstandscapaciteit 13
Componenten weerstandscapaciteit 14
Risicoprofiel: benodigde weerstandscapaciteit 15
Weerstandscapaciteit en risicoprofiel in de tijd 16
Weerstandsvermogen: beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van risicoprofiel 17

Inleiding

In de raadsvergadering van 13 november 2013 is de kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld door de Raad. Hoewel een kadernota over het algemeen voor de periode van 4 jaar wordt vastgesteld, is er aanleiding om een gewijzigde kadernota voor te leggen.

De kadernota schrijft voor hoe we onze risicomanagement vormgeven en geeft aan met welk weerstandsvermogen wij ons comfortabel voelen. Maar de kadernota geeft ook richting aan datgene wat jaarlijks opgenomen wordt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in zowel stadsbegroting als stadsrekening.
In de onlangs ingezette vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is als eerste stap een voorgeschreven set financiële kengetallen opgenomen. Deze set moet een plek krijgen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Met deze set wordt een versterking van de financiële sturingskracht door de Raad beoogd en betere vergelijking tussen gemeenten onderling.
Deze vernieuwing grijpen we aan om de financiële sturing door middel van kengetallen uit te breiden en ook kengetallen op te nemen die wij binnen Nijmegen relevant vinden, maar niet voorgeschreven zijn.
Door ook de financiële kengetallen op te nemen in deze kadernota vormt deze kadernota de belangrijkste basis voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Eén van de belangrijkste onderwerpen in de financiële sturing van Nijmegen is het weerstandsvermogen. Over dit onderwerp worden geen financiële kengetallen voorgeschreven in de BBV. Reden hiervoor is dat gemeenten zeer divers met begrippen als weerstandsvermogen, beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit omgaan.
Ook in Nijmegen hebben we een eigen interpretatie gevormd doorlevendige debatten. Hieruit kan geconcludeerd worden dat over dit onderwerp veel wordt nagedacht en het een belangrijk onderdeel is van de financiële sturing.

Het is goed om bewust te zijn van hoe wij begrippen definiëren zeker als de financiële positie van Nijmegen wordt vergeleken met anderen. In deze kadernota wordt daarom de definitie van het weerstandsvermogen verduidelijkt en verder aangescherpt.
Een goede gewoonte is om in de begroting en rekening de ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit uit te zetten in de tijd. Dit omdat we nu al inschattingen kunnen maken over mogelijke aanwendingen van en toevoegingen aan de weerstandscapaciteit in de komende jaren.
Het benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel) zetten we nu nog niet uit in de tijd. Hiermee gaan we er dus vanuit dat alle risico's zich nu kunnen voordoen. Bij langlopende projecten is dit niet het geval, sommige risico's kunnen zich pas over een aantal jaren voordoen. In deze kadernota werken we dit verder uit en zorgen ervoor dat ons weerstandscapaciteit en risicoprofiel ook in de tijd gekoppeld zijn.

In de voorgaande kadernota is veel achtergrondinformatie gegeven over de spelregels; in deze kadernota hebben wij de spelregels integraal opgenomen, maar hebben we ons in de toelichting beperkt tot zaken die nieuw zijn of in de afgelopen jaren tot onduidelijkheid hebben geleid.

Deze kadernota vervangt de nota risicomanagement en weerstandsvermogen uit 2013.

Spelregels

Risico's

1. Risico's worden op een gestructureerde wijze geïnventariseerd.
2. Maatregelen worden geïdentificeerd om de gevolgen van risico's te beheersen of te reduceren
3. Op basis van een kosten-batenanalyse wordt bepaald of en welke beheersmaatregel geïmplementeerd wordt.
4. Op basis van geaccepteerde (statistische) methodes worden vanuit de risico's mede op basis van financiële gevolgen en kans van optreden risicoprofielen bepaald.
5. De risico's worden periodiek gemonitord.
6. De kans en het effect van optreden van risico's wordt op basis van deskundigheid bepaald.
7. Risico's worden per planexploitatie geanalyseerd en gesimuleerd
8. De risico's worden bij planexploitaties in de tijd uitgezet.
9. Bij het uitzetten in de tijd worden de risico's verdisconteerd met rente
10. Risico´s bij een verbonden partij, worden opgenomen voor dat deel waarvoor de gemeente Nijmegen deelneemt.
11. Risico's zonder financiële gevolgen maar met belangrijk imago schade/ politieke gevolgen worden eveneens geïnventariseerd.
12. De Raad wordt periodiek geïnformeerd over de ontwikkeling van de risico's.

Weerstandsvermogen

13. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel.
14. Bij een risicoprofiel bepaling op basis van een statistische methode wordt uitgegaan van een zekerheidspercentage van 80% .
15. Tot de vrije weerstandscapaciteit worden alleen die componenten gerekend die ingezet kunnen worden zonder directe consequenties voor de begroting.
16. De totale weerstandscapaciteit is de weerstandscapaciteit die beschikbaar gemaakt kan worden bij plotseling onverwachte financiële tekorten.
17. De gewenste verhouding tussen de vrije weerstandscapaciteit en het risicoprofiel, de ratio van het weerstandsvermogen is 1,0.
18. Voor het niveau van de vrije weerstandscapaciteit hanteren we een absolute ondergrens van € 25 miljoen. Als de vrije weerstandscapaciteit onder de ondergrens geraakt dan krijgt herstel van de weerstandscapaciteit maximale prioriteit in de begroting.
19. Jaarlijks bij begroting en rekening wordt een analyse gepresenteerd waarin aangegeven wordt in hoeverre invulling gegeven moet worden aan het streven naar een ratio weerstandvermogen (beschikbare vrije weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandcapaciteit) van 1,0.
20. Onderdeel van deze analyse is de ontwikkeling in de tijd van zowel de beschikbare weerstandscapaciteit als het risicoprofiel

Reserves

21. Voorstellen over reserves (instellen, opheffen, wijzigen bestemming) of over de aanwending van reserves worden aan de Raad voorgelegd.
22. De saldireserve is de enige algemene reserve.
23. Zowel bij de begroting als bij de jaarrekening wordt een sluitend overzicht gepresenteerd van de beginstand van de reserves, de mutaties en de eindstand. De beoogde mutaties worden in de programmabegroting en rekening verwerkt. In bijzondere gevallen kunnen mutaties via een afzonderlijk raadsbesluit verwerkt worden in de begroting. Mutaties in de reserves na afloop van

het begrotingsjaar worden bij de jaarrekening als winstbestemming aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd. Tenzij de aard van de reserve verwerking van de mutatie is de jaarrekening wenselijk maakt. Deze mutaties worden dan afzonderlijk zichtbaar in de jaarrekening verwerkt en die wijze ter besluitvorming voorgelegd.

24. Een voordelig rekeningresultaat wordt toegevoegd aan de saldireserve, een negatief resultaat wordt aan de saldireserve onttrokken, besluitvorming hierover uitsluitend bij de vaststelling van de winstbestemming door de Raad bij de stadsrekening.
25. Bespaarde rente wordt altijd toegevoegd aan de saldireserve, tenzij de Raad anders besluit.
26. Bedragen ten laste van de saldireserve worden onderscheiden in:
    a. Uitnames die al besloten zijn en in de begrotingsadministratie zijn verwerkt.
    b. Claims (Raad is voornemens om uitgaven te doen ten laste van de saldireserve, is nog niet in de begrotingsadministratie verwerkt, omdat formele besluitvorming over de besteding nog plaats moet vinden.
27. Bestemmingsreserves worden vermeden, tenzij:
    Er majeure ontwikkelingen zijn die verstorend werken op het begrotingsevenwicht, er sprake is van een substantieel financieel belang (schommelingen > € 1 miljoen per jaar;) en het bestedingsdoel concreet is. Zodra het doel is gerealiseerd wordt de reserve opgeheven. Het gaat om incidentele bestedingen voor niet reguliere taken.

Voorzieningen

28. Voorstellen over het instellen van voorzieningen worden voor formele besluitvorming voorgelegd aan de Raad.
29. Bij de instelling van een voorziening die dient tot gelijke verdeling van lasten over de verschillende begrotingsjaren, wordt een bestedingsplan aan de motivatie toegevoegd
30. Zowel bij de begroting als bij de jaarrekening wordt een sluitend overzicht gepresenteerd van de beginstand van de voorzieningen, de mutaties en de eindstand.
31. Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gebaseerd, wordt een toevoeging gedaan om de voorziening op juiste omvang te houden. Een dergelijke toevoeging moet opgenomen zijn in de argumentatie bij het instellen van de voorziening.

Financiële kengetallen

32. De in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
33. Als eigen kengetallen worden opgenomen:
    - Meerjarig sluitende begroting (repressief toezicht)
    - Exploitatieruimte laatste jaar meerjarenbegroting
    - Weerstandsvermogen versus risicoprofiel
    - Vrij besteedbare weerstandsvermogen
    - Onderhoudsbudgetten
    - Lokale lasten huurder
    - Lokale lasten bedrijven
34. Kengetallen worden gekwalificeerd als goed, neutraal of risicovol

Financiële kengetallen

Het vernieuwde BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) schrijft een aantal financiële kengetallen (inclusief berekeningsmethode) voor waarover gemeenten moeten rapporteren in de Begroting en Jaarverslag. De bedoeling is dat gemeenten op deze wijze onderling vergelijkbaar zijn en dat het daarmee de gemeenteraad een instrument biedt om eenvoudig inzicht te krijgen in de financiële positie van hun eigen gemeente en de financiële positie ten opzichte van andere gemeenten.
Deze financiële kengetallen hebben een plek gekregen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en jaarrekening. Dit is ook de reden dat we in deze kadernota opnemen hoe we in Nijmegen willen omgaan met de financiële kengetallen. De kadernota is hiermee het kader stellende document voor de gehele paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In dit deel gaan we eerst in op de hoe we over de financiële kengetallen willen rapporteren. We stellen namelijk voor om de voorgeschreven kengetallen uit te breiden en deze te clusteren. Daarna wordt kort ingegaan op een normering van kengetallen. Als laatste worden de individuele kengetallen toegelicht.

VOORGESCHREVEN EN EIGEN KENGETALLEN, GECLUSTERD NAAR 6 GEBIEDEN

Voordat aan de BBV financiële kengetallen waren toegevoegd, gebruikten we voor de financiële sturing ook kengetallen en financiële regels. Belangrijk in de financiële sturing zijn altijd het financieel sluitend zijn van de begroting en de weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's geweest.
Voor een deel worden deze grootheden ondervangen door de voorgeschreven kengetallen. Op onderdelen is dit niet of onvoldoende het geval. Daarom breiden we de kengetallen uit met kengetallen die voor ons belangrijk zijn.

Om goed inzicht te bieden clusteren we de financiële kengetallen naar 6 (financiële) gebieden. Deze financiële gebieden kennen een nauwe samenhang met de voorgeschreven paragrafen en de algemene financiële toelichting op de begroting c.q. rekening.
De financiële gebieden en kengetallen zijn hieronder opgenomen. Bij de (financiële) gebieden is aangeven in welk onderdeel van begroting en jaarverslag dieper wordt ingegaan op het onderwerp. De voorgeschreven kengetallen die opgenomen zijn in het BBV zijn te herkennen door het kenmerk BBV. De provincie Gelderland heeft één kengetal toegevoegd, deze is te herkennen door de toevoeging provincie. De andere kengetallen zijn eigen kengetallen.

Programma begroting, toegelicht in financiële begroting:

- Meerjarig sluitende begroting (repressief toezicht)
- Structurele exploitatieruimte — BBV
- Exploitatie ruimte laatste jaar meerjaren begroting — Provincie

Weerstandsvermogen, toegelicht in paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing:

- Vrije weerstandscapaciteit versus risicoprofiel

Grondexploitaties, toegelicht in paragraaf Grondexploitaties:

- Boekwaarde t.o.v. exploitatie — BBV

Schulden, toegelicht in paragraaf Financiering

- Netto schuldquote BBV
- Netto schuldquote gecorrigeerd met uitgeleend geld BBV
- Solvabiliteit BBV

Onderhoudsbudgetten, toegelicht in paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen:

- Onderhoudsbudgetten

Lokale lasten, toegelicht in paragraaf Lokale Lasten:

- Inwoner eigenaar/gebruiker BBV
- Inwoner huurder
- Bedrijven

NORMERING KENGETALLEN

Het kwalificeren van kengetallen doen we in termen van:

Goed
Neutraal
Risicovol

De kwalificering wordt eventueel gevisualiseerd met de kleuren groen (voor goed), oranje (voor neutraal) en rood (voor risicovol). In de oorspronkelijke gedachte van de vernieuwing van de BBV worden de kengetallen door de Raad en het College intern genormeerd. Het proces van interne normering is op dit moment nog in de opstartfase.

TOELICHTING PER KENGETAL

Programma begroting

Het kengetal Meerjarig sluitende begroting (repressief toezicht) betreft het oordeel van de provincie over onze begroting. De provincie toetst of de begroting in evenwicht is en of de geraamde baten en lasten reëel en volledig zijn. De minst belastend vorm van toezicht is repressief toezicht, de andere vorm is preventief toezicht. Wettelijk voorgeschreven is het kengetal Structurele exploitatieruimte. Op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Dit kengetal laat zien of dit het geval is. Wanneer de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten dan is het kengetal groter dan 0, wanneer het kengetal kleiner is dan 0 dan kan dit duiden op een potentieel probleem.
Het wettelijk voorgeschreven kengetal heeft betrekking op het eerste jaar van de meerjarenbegroting. Het eerste jaar is echter vaak niet erg representatief, het laatste jaar geeft dit inzicht veel beter. Dit is ook de reden dat de provincie een extra kengetal heeft opgenomen waarin het kengetal wordt berekend vanuit de laatste jaarschijf van de meerjarenbegroting: structurele exploitatieruimte laatste jaar in begroting.

Weerstandsvermogen

Er zijn geen wettelijk voorgeschreven kengetallen voor risico's en weerstandsvermogen. Achterliggende reden hiervoor is dat gemeenten verschillend met deze begrippen omgaan.
Binnen de gemeente Nijmegen hebben juist het weerstandsvermogen en de risico's een prominente plek in de financiële sturing. Dit is ook de reden dat het kengetal Vrije weerstandsvermogen versus risicoprofiel is opgenomen.

In deze kadernota wordt in het hoofdstuk weerstandsvermogen uitvoerig ingegaan op weerstandsvermogen en risicoprofiel.

Grondexploitaties

Voor de grondexploitatie is één kengetal voorgeschreven: Kengetal grondexploitaties BBV. Dit kengetal laat zien hoe groot de grondpositie (= boekwaarde van alle gronden) is ten opzichte van de baten in de programmabegroting. Hiermee ontstaat vooral een vergelijkingsgetal met andere gemeenten.

Schulden

Voor de schuldpositie zijn 3 kengetallen voorgeschreven. Twee relateren de schulden aan de omvang van de begroting: de netto schuldquote. De derde geeft een verhoudingsgetal tussen het eigen en vreemd vermogen: de solvabiliteit.

De achtergrond van de netto schuldquote is dat de schuld de programmaexploitatie belast met rente, hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten. Wanneer de rente gaat stijgen drukken de rentelasten zwaarder op de begroting. Als signaalwaarde voor de netto schuldquote wordt voor overheden in het algemeen 130% aangehouden. Komt de schuld daarboven dan is de kans reëel dat bij rentestijging de betreffende overheid in een schuldenspiraal terecht komt: er moet geleend worden om de rentelasten te kunnen betalen.

Voor een goede interpretatie van deze kengetallen is het nodig om te weten waarvoor geleend is. Het voorgeschreven kengetal netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen doet dit door rekening te houden met leningen die verstrekt zijn aan derden.[1]

Het derde kengetal voor de schuldpositie is de solvabiliteit. Dit getal geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan.

Onderhoudsbudgetten

Het niet op orde zijn van het onderhoud kan leiden tot achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud is een situatie waarbij er extra schade is ontstaan vanwege onvoldoende onderhoud en er in enig jaar een fors beroep moet worden gedaan op financiële middelen om de schade te herstellen. Het kengetal toereikende onderhoudsbudgetten geeft aan in hoeverre de begrote middelen voor onderhoud toereikend zijn voor het regulier onderhoud en daarmee achterstallig onderhoud kan worden voorkomen.
Het kengetal is voldoende wanneer in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen er geen sprake is van achterstallige onderhoud.

[1] Derden zijn hier anderen met uitzondering van deelnemingen. Deelnemingen zijn organisaties waarin wij participeren; van deze organisaties worden de leningen niet gecorrigeerd.

Lokale lasten

Voor de lokale lasten is er één kengetal voorgeschreven: Lokale lasten inwoner eigenaar gebruiker. Het betreft hier de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing die een eigenaar/ gebruiker van een woning in Nijmegen gemiddeld betaalt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het voorgaand jaar.
De financiële achtergrond van dit kengetal is dat wanneer er laag wordt gescoord ten opzichte van het gemiddelde er ruimte is om de lokale lasten te verhogen: er is ruimte in de lokale lasten om eventuele financieel "onheil" op te vangen.
Om een volledig beeld van de lokale lastendruk te schetsen zijn er twee andere kengetallen opgenomen: de lokale lasten inwoner huurder en een kengetal Bedrijven (OZB tarief).
Het kengetal Lokale lasten inwoner huurder geeft aan hoeveel een inwoner/huurder in Nijmegen betaalt ten opzichte van het gemiddelde van vorig jaar in Nederland. Het kengetal Bedrijven (OZB tarief) geeft de hoogte van het gecombineerde OZB tarief aan, dit is de optelling van het eigenaren en gebruikersdeel, ten opzichte van het gemiddelde in Nederland van vorig jaar.

Risicomanagement

BEGRIPSBEPALING

Voordat nader wordt ingegaan op risicomanagement binnen de gemeente Nijmegen is het van belang de begrippen risicomanagement en risico toe te lichten. Hierbij zijn verschillende definities mogelijk. De gemeente Nijmegen hanteert de volgende definities:

Risico: Een onzekere gebeurtenis kan leiden tot het afwijken van de gestelde doelstellingen en eisen. De zwaarte van het risico wordt bepaald door een combinatie van de waarschijnlijkheid dat een gebeurtenis plaatsvindt en de impact ervan op doelstellingen en eisen.

Risicomanagement: Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's.

Dit betekent ook dat als zekerheid bestaat over het optreden van een gebeurtenis, geen sprake meer is van een risico. Mogelijk heeft het al geresulteerd in een financiële tegenvaller of moet er een voorziening worden gevormd om mogelijke financiële tegenvallers in de toekomst te dekken;

Onderstaand plaatje geeft een beeld van mogelijke risico's voor de gemeente.

Programmarisico's
- Rente
- Uitkering Gemeentefonds
- Investeringen
- WOZ belasting
- Budget overschrijding
- Garantie verplichtingen
- Aansprakelijkheid

Imago en politieke risico's
- Nieuwe wetgeving
- Politieke achterban
- Integriteit
- Niet behalen van doelstellingen
- Reputatie

Planexploitatierisico's
- Rente
- Garantie verplichtingen
- Bodemsanering
- Recessie
- Verminderde afzetmogelijkheid
- Milieuproblemen
- Bestemmingsplannen
- prijspeil afwijkingen (inflatie)

Bedrijfsvoeringsrisico's
- Personeelsverloop
- Ziekteverzuim
- Weglopen kennis
- Vergrijzing
- IT

Risico's

Zoals in bovenvermelde matrix is te zien, onderkennen we in Nijmegen een viertal risico categorieën met elk hun eigen kenmerken. Deze eigenschappen zijn van belang voor de risicobepaling, maar meer nog voor de keuzes die gemaakt kunnen worden in risicoafdekking.

Programmarisico's
Risico's bij programma's doen zich over het algemeen voor binnen de scope van een meerjarenbegroting. Deze risico's moeten binnen die scope ook opgevangen kunnen worden. Inmiddels wordt dit als volgt vertaald:
De financiële gevolgen van een risico nemen we voor maximaal één jaar mee. Als een risico een structurele doorwerking heeft op de begroting, dan gaan we er vanuit dat de structurele gevolgen een plaats krijgen in de meerjarenbegroting.

Planexploitatierisico's
Planexploitatierisico's doen zich in de regel voor over de gehele duur van een planexploitatie en hebben veelal een scope die de duur van de meerjarenbegroting overschrijdt. Die looptijd kan variëren van 2-5 jaar tot 10 jaar en langer.

Imago en politieke risico's
Deze risico's zijn niet financieel te vertalen, maar moeten wel geïdentificeerd worden. Hierbij kan het van groot belang zijn dat er adequate maatregelen getroffen worden en bewuste keuzes gemaakt worden.

Bedrijfsvoeringsrisico's
In de gemeente Nijmegen is de afspraak dat deze risico's niet van invloed mogen zijn op de financiële middelen die beschikbaar zijn voor programma's. Afspraak is dan ook dat bedrijfsvoeringsrisico's opgevangen moeten worden binnen de organisatie zelf.

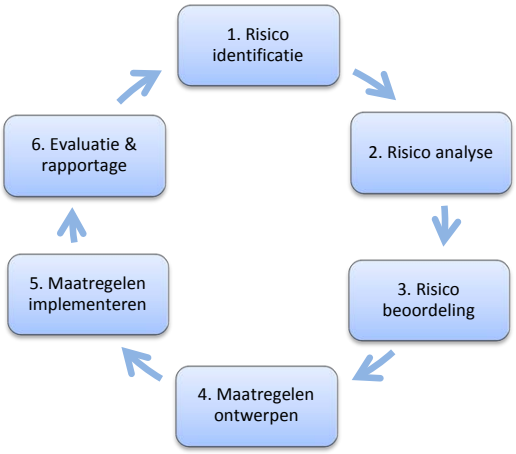
RISICOMANAGEMENT

Risico's zijn niet per definitie op voorhand iets negatiefs. Beleid maken en uitvoeren is nooit zonder risico's. Wel moet vooraf en "tijdens de rit" nagedacht worden over de gevolgen zodat besluitvorming afgewogen kan plaatsvinden.
Uitgangspunten bij risicomanagement voor de komende jaren zijn:

- Risico's nemen is onvermijdelijk, risico's in beeld brengen en op risico's sturen ook;
- Risicomanagement is voor alle betrokkenen duidelijk, er wordt proactief gehandeld, en het draagt bij aan een cultuur waarin risicomanagement vanzelfsprekend is;
- Risicomanagement betekent ook inzetten op het treffen van maatregelen en het beheersen en/of terugdringen van risico's;
- Risicomanagement is een continu en cyclisch proces. Enerzijds omdat aanvullende risico's gedurende de tijd kunnen ontstaan en anderzijds omdat reeds geïnventariseerde risico's qua omvang kunnen veranderen (vergroten, verkleinen, verdwijnen). Ook is risicomanagement een proces dat zich continu ontwikkelt.

In Nijmegen is risicomanagement vanzelfsprekend. Risico's en financiële gevolgen worden in beeld gebracht. We koesteren deze cultuur en zullen hier blijvend aandacht aan schenken.

Het risicomanagementproces bestaat uit een zestal onderdelen, zie onderstaande figuur.

Alle systematisch verzamelde risico's en maatregelen worden geregistreerd in een risicomanagementsysteem. Het totaaloverzicht van deze risico's wordt opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de Stadsbegroting en stadsrekening.
Ten tijde van de zomernota en slotwijziging wordt geen integrale risico-inventarisatie gedaan, maar wordt wel aandacht geschonken aan risico's die relevant zijn voor het lopende begrotingsjaar; we praten dan over "winstwaarschuwingen".

Weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risicoprofiel

In Nijmegen wordt veel waarde gehecht aan het weerstandsvermogen: de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Daarom is het goed om de begrippen zorgvuldig te definiëren zodat er zo min mogelijk ruis ontstaat. Niet alleen binnen de gemeente Nijmegen maar ook wat andere lagere overheden onder deze begrippen verstaan.

In dit deel worden eerst de termen weerstandscapaciteit en risicoprofiel uitgediept daarna gaan we in op de relatie hiertussen: het weerstandsvermogen.

WEERSTANDSCAPACITEIT: VRIJE EN TOTALE WEERSTANDSCAPACITEIT

In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) wordt weerstandscapaciteit gedefinieerd als de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
De weerstandscapaciteit wordt ook gebruikt om vergelijkingen tussen gemeenten te maken. De provincie Gelderland publiceert deze gegevens per gemeente. Als we inzoomen op deze gepubliceerde gegevens zien we dat in de dagelijkse praktijk bij veel gemeenten de weerstandscapaciteit zeer breed gedefinieerd wordt. De basis bestaat bijna altijd uit een algemene reserve, die aangevuld wordt met bijvoorbeeld bestemmingsreserves, een post onvoorzien, stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit.

In Nijmegen hebben we een strikte definitie van beschikbare weerstandscapaciteit, namelijk alleen de algemene reserve (saldireserve) die bovendien vrij beschikbaar (rentevrij) is.
Dit past ook bij hoe wij het weerstandsvermogen zien, namelijk een buffer voor:

a. het kunnen opvangen van incidentele financiële tegenvallers zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen
b. het kunnen opvangen van de eerste klap van structurele financiële tegenvallers, waardoor we tijd creëren om een zorgvuldige afweging te kunnen maken hoe we de structurele doorwerking een plek kunnen geven.

Een andere interpretatie van weerstandsvermogen is: wat kan er beschikbaar gemaakt worden bij plotseling onverwachte financiële tekorten? Deze interpretatie levert een veel ruimere weerstandscapaciteit op die meer aansluit bij de gangbare definiëring.

In Nijmegen gebruiken we beide. De eerste interpretatie omdat die past binnen de financiële behoedzaamheid waar wij veel waarde aan hechten en de tweede voor de vergelijkbaarheid met andere gemeenten. Om deze twee te onderscheiden gebruiken we de volgende termen:

Vrije weerstandscapaciteit	de weerstandscapaciteit die ingezet kan worden zonder consequenties voor de begroting.
Totale weerstandscapaciteit	de weerstandscapaciteit die beschikbaar gemaakt kan worden bij plotseling onverwachte financiële tekorten

In deze kadernota geven wij in de volgende paragraaf aan uit welke componenten de vrije en de totale weerstandscapaciteit bestaat. In de paragraaf Weerstandsvermogen van de Stadsbegroting en Stadsrekening zal een bepaling van de weerstandscapaciteit op basis van deze definitie worden gegeven.

COMPONENTEN WEERSTANDSCAPACITEIT

In de vorige paragraaf zijn twee definities van weerstandscapaciteit gegeven: de vrije en de totale weerstandscapaciteit. De vrije weerstandscapaciteit is de buffer die onze begroting moet beschermen tegen niet-afgewogen en ongerichte ingrepen. De stelt hoge eisen aan de componenten die we toerekenen aan de vrije weerstandscapaciteit: inzet van deze componenten mag namelijk geen consequenties hebben voor de begroting. Bij de totale weerstandscapaciteit geldt een bredere definitie.
Hieronder is aangegeven welke componenten tot de weerstandscapaciteit worden toegerekend. De componenten worden daarna toegelicht.

	Weerstandscapaciteit	
	vrije	totale
Post onvoorzien	x	X
Algemene reserve (saldireserve), voor zover niet geblokkeerd	x	X
Algemene reserve (saldireserve), eventueel geblokkeerd deel		X
Bestemmingsreserves		X
Stille reserves		x
Onbenutte belastingcapaciteit		x

Post onvoorzien
In de begroting is een post onvoorzien opgenomen. Deze post dient als eerste buffer voor onvoorziene uitgaven en is daarmee op te vatten als een component van de (vrije) weerstandscapaciteit.

Algemene reserve (saldireserve); voor zover niet geblokkeerd
De saldireserve, zover niet geblokkeerd, behoort tot de vrije weerstandscapaciteit.
De term “geblokkeerd” behoeft nadere toelichting. Bij vele gemeenten is het namelijk gebruik om de rente die aan de reserves wordt toegerekend (in jargon: bespaarde rente reserves) in te zetten als dekkingsmiddel in de begroting. Het putten uit de reserve heeft dan minder algemene dekkingsmiddelen in de begroting tot gevolg. Dat deel van de algemene reserve waarvan de toegerekende rente in de begroting wordt gebruikt, kan dus niet zonder consequenties worden ingezet en is dus geblokkeerd.
De definitie van de vrije weerstandscapaciteit geeft aan dat alleen die componenten toegerekend mogen worden die ingezet kunnen worden zonder consequenties voor de begroting. Alleen het deel van de saldireserve waarvan de rente wordt teruggestort in de reserve (het niet-geblokkeerde deel) wordt als vrije weerstandscapaciteit gezien.

Algemene reserve (saldireserve); eventueel geblokkeerd deel
Het deel van de saldireserve waarvan de toegerekende rente wordt ingezet als algemene dekkingsmiddel in de begroting, het geblokkeerde deel, is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves
Het is gangbaar dat de bestemmingsreserves tot de totale weerstandscapaciteit worden gerekend. Immers, de Raad kan beslissen om de bestemming te veranderen, bij financiële hoge nood ligt dit voor de hand.

Stille reserves (voor zover deze ten gelden kunnen worden gemaakt)
Stille reserves zijn bezittingen die feitelijk meer waard zijn dan waarvoor ze op de financiële balans zijn gewaardeerd. Wanneer een stille reserve goed te identificeren is en het ook aannemelijk is dat deze te gelde kan worden gemaakt kan deze tot de totale weerstandscapaciteit worden gerekend.
Een voorbeeld van een stille reserve is een aandeel in een vennootschap.

Onbenutte belastingcapaciteit

Eén van de traditionele component van de weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit. Hoewel er geen gangbare definitie is van "onbenut" wordt deze veelal gerelateerd aan de woonlasten. Wij zien het verschil in de woonlasten voor inwoners tussen de duurste grote gemeente en Nijmegen als onbenut. Voor wat betreft de bedrijven wordt het verschil tussen het hoogste gecombineerde OZB-tarief voor bedrijven van grote steden in een Nederland en dat van Nijmegen gezien als onbenut.
Het inzetten van de onbenutte belastingcapaciteit heeft gevolgen voor de begroting en behoort daarom niet tot de vrije weerstandscapaciteit, wel tot de totale weerstandscapaciteit.

RISICOPROFIEL: BENODIGDE WEERSTANDSCAPACITEIT

In Nijmegen kiezen we ervoor om de benodigde weerstandscapaciteit gelijk te laten zijn aan het risicoprofiel. Vandaar dat we in deze nota niet meer spreken van benodigde weerstandscapaciteit maar van risicoprofiel.

In het vorige hoofdstuk zijn we ingegaan op het risicomanagement en beheersing. Hierin is onder meer aangegeven dat we de risico's en maatregelen systematisch verzamelen en registreren. Dit vormt de basis voor de bepaling van het risicoprofiel.

Het risicoprofiel berekenen we voor het totaal aan programmarisico's en per grondexploitatie (GREX). We hanteren voor het berekenen van het risicoprofiel een geaccepteerde(statistisch) methode waarbij we over het algemeen de Monte-Carlosimulatie hanteren.
Hieronder is kort weergegeven welke rekenmethode we hanteren:

- Programmarisico's: risicoprofiel op basis van Monte-Carlosimulatie over alle programmarisico's
- Grondexploitaties: op basis Monte-Carlosimulatie of eventueel andere geaccepteerde methode zoals een risico-matrix per GREX; de methode is afhankelijk van het karakter en complexiteit van de planexploitatie

Bij het bepalen van het risicoprofiel met behulp van een Monte-Carlosimulatie speelt de term zekerheid een belangrijke rol. Deze term wordt in de volgende alinea toegelicht.

Zekerheid

Om zekerheid toe te lichten is het nodig om dieper in te gaan op de Monte-Carlosimulatie.
In een dergelijke simulatie worden een aantal (bijvoorbeeld 10.000) simulaties gedaan op basis van de geïnventariseerde risico's. Hierbij wordt per simulatie een doorrekening gemaakt op basis van de ingeschatte kansen en gevolgen per risico. Eventueel kan de simulatie zelfs rekening houden met correlaties en andere risicospreidingen.
Per simulatie is er een uitkomst dus in totaal is er een groot aantal uitkomsten Met het begrip zekerheid wordt aangegeven welk percentage van de uitkomsten moet worden afgedekt, het zegt dus iets over de behoedzaamheid.
In Nijmegen kiezen we voor een zekerheidspercentage van 80%; dat wil dus zeggen dat 80% van de uitkomsten uit een Monte-Carlo simulatie lager is dan het risicoprofiel.

WEERSTANDSCAPACITEIT EN RISICOPROFIEL IN DE TIJD

In de paragraaf weerstandsvermogen in de Stadsbegroting en Stadsrekening geven we een beeld van de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit in de tijd. In dit beeld verwerken we alle voorgenomen stortingen en aanwendingen in de komende jaren.

Voor het risicoprofiel hebben we tot op heden geen rekening gehouden met de dimensie tijd. We berekenen op basis van alle risico's een risicoprofiel, ongeacht of het risico zich nu kan voordoen of pas over jaren. Deze tijdsdimensie is zeker bij projectrisico's te duiden. Dit wordt in de volgende alinea verder uitgewerkt.

Voorbeelden van tijdsduiding bij projectrisico

Bij projecten met een doorlooptijd van meerdere jaren worden alle risico's geïnventariseerd, net als bij de programmarisico's. Op basis van de geïnventariseerde risico's wordt een risicoprofiel berekend.
De risico's in een project zijn voor een deel niet tijdgebonden: het betreffende risico kan zich op elk moment gedurende de looptijd van een project voordoen. Voor andere risico's geldt dit niet, deze kunnen zich alleen op een bepaald moment voordoen.

Bij projectspecifieke risico's is dit duidelijk. Deze kunnen zich alleen voordoen op het moment dat het project op dat punt voorbereid/uitgevoerd wordt. Bij een aantal meer algemene risico's heeft het risico betrekking op de gehele doorlooptijd, maar ook daar zijn risico's te onderkennen die zich pas in de loop van de tijd kunnen voordoen. Dit geldt bijvoorbeeld voor afwijkingen op de aangenomen parameters voor kosten- en opbrengststijgingen.
Voor het laatste genoemde risico geldt dat in het risicoprofiel voor elk jaar rekening wordt gehouden met een afwijking op de kosten- en opbrengststijging.

Matching van weerstandscapaciteit en risicoprofiel in de tijd

Door de ontwikkeling van het risicoprofiel in de tijd uit te zetten, kunnen we beter een match maken met de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit. Dit maakt het mogelijk om beter te anticiperen wanneer de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel uit elkaar gaan lopen.
Hiermee wordt een sturingsinstrument geboden waarmee maatregelen om de weerstandscapaciteit te versterken zorgvuldig kunnen worden afgewogen.

WEERSTANDSVERMOGEN: BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT TEN OPZICHTE VAN RISICOPROFIEL

Aan het begin van dit hoofdstuk hebben we geschreven dat we streven naar een weerstandsvermogen waarbij we incidente financiële tegenvallers kunnen opvangen zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen. Bij structurele financiële tegenvallers moet het weerstandsvermogen het mogelijk maken om de eerste klap op te vangen zodat we de tijd krijgen om een zorgvuldige afweging te maken hoe we de financiële gevolgen een plek kunnen geven.
In deze paragraaf wordt dit verder uitgewerkt.

Weerstandsvermogen niet te laag maar ook niet te hoog

In Nijmegen geven we ons beleid vorm door een zorgvuldige afweging van zaken die wij belangrijk vinden voor onze burgers, bedrijven en bezoekers ten opzichte van de beschikbare financiële middelen.
Het weerstandsvermogen moet ons beschermen tegen het doen van ongewenste ingrepen op ons beleid. Wanneer het om risico's gaat met een éénmalig financieel nadeel moet het weerstandsvermogen voldoende zijn om dit op te vangen. Als het gaat om structurele nadelen moet het weerstandsvermogen voldoende hoog zijn om ons tijd te geven een zorgvuldige afweging te maken.

Het weerstandsvermogen wordt opgebracht door onze burgers en bedrijven. Zij zijn gebaat bij een weerstandsvermogen dat voldoende hoog is. Als het weerstandsvermogen te laag is maken risico's mogelijk allerlei ongewenste ingrepen noodzakelijk. Aan de andere kant kan het weerstandsvermogen ook te hoog zijn. Er is dan een grotere bijdrage gevraagd dan nodig.

Weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit ten opzichte van risicoprofiel

Het gewenste niveau van het weerstandsvermogen is een vrije weerstandscapaciteit dat gelijk is aan het risicoprofiel. Dus de gewenste verhouding tussen beschikbare vrije weerstandscapaciteit en risicoprofiel = 1.

Bij deze verhouding betrekken we het element tijd. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt inzichtelijk gemaakt hoe de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel zich in de tijd ontwikkelen. De paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement licht toe wat er gebeurt als de weerstandscapaciteit op enig moment lager is of dit in de toekomst te voorzien wordt.
Indien noodzakelijk/gewenst worden bij het volgende integrale afwegingsmoment maatregelen voorgesteld om het weerstandsvermogen op peil te brengen.

Voor de weerstandscapaciteit hanteren we een absolute ondergrens van € 25 miljoen. Dit komt ongeveer overeen met € 150 per inwoner. Wanneer ons weerstandscapaciteit onder dit niveau komt krijgt herstel hiervan absolute prioriteit.

Wanneer de vrije weerstandscapaciteit boven het risicoprofiel uitkomt, zowel op korte als op lange termijn, kan de Raad beslissen om deze middelen in te zetten.

Naast de vrije weerstandscapaciteit geven we in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement ook inzicht in de totale weerstandscapaciteit. Dit gegeven dient vooral om inzicht te hebben in wat wij als weerstandscapaciteit vrij kunnen maken bij plotselinge onverwachte financiële tekorten en biedt een betere basis voor vergelijking met andere gemeenten.

Financiën
Concernexperts

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

de Auditcommissie van de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	FA20/16.0002878	Albert Foekens
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Reactie op uw brief over Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen	15 maart 2016	(024) 3292643

Geachte leden van de Auditcommissie van de Gemeenteraad,

Dank voor uw brief die u ons heeft gestuurd over de kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen. Het doet ons deugd dat u dit onderwerp van zodanig belang acht en daarom van mening bent dat de Raad meer kennis moet opdoen over dit thema alvorens tot besluitvorming over te kunnen gaan.

Wij willen de kadernota dan ook samen met u en met de Raad in een themabijeenkomst behandelen voordat de kadernota in een kamerronde behandeld wordt. Samen met de griffie zullen wij deze bijeenkomst organiseren. Naast u als auditcommissie en raad zal ook de accountant uitgenodigd worden voor nadere toelichting en discussie.

Qua planning willen wij de toezegging uit de begroting 2016 waarmaken en de kadernota vóór behandeling van de stadsrekening 2015 aan de Raad aanbieden. Om die reden hebben wij besloten een door ons College vastgestelde kadernota aan de Raad voor te leggen, waarbij het traject themabijeenkomst, kamerronde en vaststelling gebaseerd kan worden op dat document.

De kadernota is enerzijds naar aanleiding van de gewijzigde BBV (kengetallen als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen) gemaakt en anderzijds gaat het over een doorontwikkeling van de huidige handelwijze ten aanzien van risico's en weerstandsvermogen. De kadernota behandelt dan ook het systeem van risicobeheersing en bepalen weerstandsvermogen. Juist omdat het over het systeem (en niet de financiële gevolgen) gaat, willen wij de behandeling van de kadernota loskoppelen van een inhoudelijke discussie over risico's.

U refereert aan de notitie grondexploitaties en verzoekt ons College de effecten uit deze notitie mee te nemen. Wij hopen in voorgaande alinea voldoende duidelijk te hebben gemaakt waarom wij de notitie en de kadernota los van elkaar willen zien.
Overigens is de in uw brief bedoelde BBV-notitie grondexploitatie op 17 maart gepubliceerd. Deze notitie heeft, zoals verwacht, geen effect op de grondslagen en uitgangspunten die in de kadernota zijn opgenomen. Wel kan de notitie een bijstelling tot gevolg hebben van de indicatie die in het VGP is opgenomen van de waardeverandering van de grondexploitaties op basis van

Gemeente Nijmegen
Financiën
Concernexperts

Vervolgvel
1

de concept notitie van de commissie BBV uit juli 2015. Wanneer dit effecten van materiële omvang betreffen, komen wij daar z.s.m. op terug in de Raad. De gevolgen worden sowieso in de P&C documenten (stadsrekening, zomernota, VGP en begroting) opgenomen.

Al met al hopen wij om samen met u een traject te kunnen doorlopen waarbij de kadernota een zorgvuldige behandeling krijgt en een juiste plaats krijgt in de stadrekening en zomernota.
Wij vragen u dan ook om met de agendacommissie en de griffie te bezien of de behandeling in april geagendeerd kan worden.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen

G e m e e n t e r a a d
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Gemeenteraad Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
15-03-2016	BM50/	Mirande Heffels
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen		3292520

Geachte leden van het college van B&W,

Wij danken u ten eerste hartelijk voor de presentatie en toelichting d.d. 3 maart 2016 inzake de nieuwe kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen. Als auditcommissie hebben we op 11 maart een extra sessie ingepland met de accountant in zijn rol als adviseur van de raad. We zijn tot de conclusie gekomen dat de raad meer kennis moet opdoen over dit thema alvorens een besluit te kunnen nemen. Daarnaast willen wij het college verzoeken om de vaststelling van de nieuwe BBV-regelgeving inzake grondexploitaties (de aangekondigde BBV-notitie Grondexploitaties 2016) mee te nemen in de actualisering van de kadernota.
Derhalve willen wij meer tijd nemen en zullen we in overleg met de agendacommissie het onderwerp op een later tijdstip agenderen; wij streven daarbij naar behandeling vóór het zomerreces.

Met vriendelijke groet,
namens de auditcommissie,

Mw. R.M.G. Brouwer
Voorzitter Auditcommissie

20160315 Brief auditcommissie Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen

Brief aan de raad - Adviesbrief auditcommissie Kadernota Risicomanagement . . .

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen

G e m e e n t e r a a d
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
9 mei 2016	BM50/	Mirande Heffels
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen	n.v.t.	3292520

Geachte leden van de raad,

Op 13 april 2016 is de Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen behandeld in de kamer. De kamer heeft de auditcommissie gevraagd met een adviesbrief te komen rondom deze Kadernota. De auditcommissie neemt deze taak graag op zich en heeft om tot een advies te komen contact gezocht met de accountant. In verband met de meivakantie heeft de auditcommissie op 9 mei met de accountant, de heer Van Kommer, een gesprek gevoerd. Naar aanleiding van dit gesprek komt de auditcommissie met een viertal adviezen naar de raad.

1. De Kadernota Risicomanagement is een nota op hoofdlijnen. In de Kadernota risicomanagement worden de basis uitgangspunten opgenomen met betrekking tot de vraag hoe we als gemeente Nijmegen om willen gaan met risico's. Nadere uitwerking hiervan hoort terug te komen in andere notities, zoals de documenten waarin grondexploitaties worden gewaardeerd (bijvoorbeeld het VGP: Voortgangsrapportage Grote Projecten). De auditcommissie adviseert de raad het college te vragen in een aparte notitie de Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen verder uit te werken met betrekking tot de gevolgen van de nieuwe BBV.

2. De auditcommissie adviseert de raad om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag, waar de raad een keuze heeft om risico's aan te gaan en waar niet? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, heeft de raad inzicht nodig. De audit commissie adviseert de raad om het college te verzoeken de raad 2 keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening het meerjarenperspectief te schetsen, waaronder de meerjaren verplichtingen, de soorten contracten en het type investeringen. Indien noodzakelijk kan dit vertrouwelijk.

Gemeente Nijmegen
Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

Vervolgvel
1

3. De accountant ziet de stelselwijziging die in de nieuwe Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen voorgesteld wordt als een verfijning. De auditcommissie geeft aan dat deze verfijning, het uitzetten van de risico's in de tijd, niet mogelijk is voor alle risico's. Het is belangrijk dat de raad helder heeft welke risico's wel en welke risico's niet in de tijd worden uitgezet. Om willekeur hierin te voorkomen, adviseert de auditcommissie hiervoor nadere kaders te stellen. Uitgangspunt voor deze kaders zouden bijvoorbeeld, de looptijd van een risico en het benoemen van een financiële ondergrens met betrekking tot een risico, kunnen zijn. Bij het vaststellen van de begroting 2017 (na de zomer) zouden deze kaders helder moeten zijn.

4. De auditcommissie adviseert de raad het college te vragen, indien wordt afgeweken van de standaard voorschriften van de BBV, dit en de bijbehorende risico's apart in de vorm van een raadsvoorstel aan de raad voor te leggen. De raad wordt op deze wijze in de gelegenheid gesteld bij afwijkingen van de regels opnieuw een besluit te nemen. Specifiek op grondexploitaties stelt de nieuwe BBV dat we in principe uit moeten gaan van een looptijd met betrekking tot de risico's van 10 jaar. Is er voor het college een noodzaak om hiervan af te wijken, dan adviseert de auditcommissie de raad, conform de vereiste van de BBV, om in deze gevallen hierover een raadsbesluit te nemen.

Wij hopen u zo voldoende te hebben geïnformeerd. Het college van b&w en de rekenkamer ontvangen een afschrift van deze brief.

Met vriendelijke groet,
namens de Auditcommissie,

Mw. R.M.G. Brouwer
voorzitter auditcommissie

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D12 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	EZ20/16.0002753	Wijnand Kok
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem		(024) 3299142

Geachte leden van de raad,

Nijmegen heeft onder meer door de aanwezigheid van de kennisinstellingen veel potentieel op het vlak van startende ondernemers en startups. Een actueel voorbeeld is het Rockstart programma op de Novio Tech Campus, waar 10 startende bedrijfjes op het vlak van digital health werken aan een product- en marktintroductie. Daarnaast schrijven jaarlijks in Nijmegen en de overige gemeenten in het Rijk van Nijmegen in totaal zo'n 600 startende ondernemers zich in bij de Kamer van Koophandel. Het aantal werklocaties voor startende ondernemers groeit (er zijn op dit moment 35 in de stad). Het aantal ZZP'ers in Nijmegen is gegroeid tot ruim 9.000.

Om het potentieel te verzilveren is het van belang het zogenaamde startup ecosysteem op orde te hebben. Dit is het geheel van organisaties, faciliteiten, instrumenten en maatregelen die het laten ontstaan en groeien van startups initieert en faciliteert. Met de partners in de stad is een analyse gemaakt van het Nijmeegse startup ecosysteem. In kaart is gebracht datgene wat we hebben en wat daar nog aan ontbreekt, de zogenaamde witte vlekken (bijlage: werkdocument Startup Nijmegen). Daarbij is ook gekeken naar het startup ecosysteem van steden met een vergelijkbaar profiel. Onder meer ontbreekt er in Nijmegen een zogenaamde hub. Dit is een fysieke plek voor startende ondernemers, met zogenaamde acceleratieprogramma's in combinatie met tal van activiteiten voor stad en regio die het ondernemerschap verder versterken.

Met partners is afgesproken te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem. Uitgangspunt hierbij is de samenhang en samenwerking – ook in regionaal verband - verder te versterken onder meer op het vlak van gezamenlijke programma's en promotie. De hub gaat daar mede invulling aangeven.

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
1

De gemeente zet voor de uitvoering tot en met 2019 in totaal €400.000,- in uit het programma Economie&Werk (onder voorbehoud van vaststelling van de stadsbegrotingen 2017 t/m 2019 door de raad) . Deze middelen zetten wij als co-financiering in en verwachten van partners dan ook bijdragen. Daarvan wordt €225.000,- in gezet in de vorm van een vierjarige budgetsubsidie aan de stichting Centrum voor Jong Ondernemerschap (CVJO) ten behoeve van de ontwikkeling en realisatie van de hub Startup Nijmegen.
Het effect is een verdere economische ontwikkeling van de stad én meer werkgelegenheid. De aanpak is een uitwerking van de Economische Innovatie Agenda 2020, onze visie op de versterking van de kenniseconomie.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders,

De Burgemeester,

Drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. R. Wever

Bijlagen: Werkdocument Startup Nijmegen; Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem; programma Startup Nijmegen.

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

0. Inleiding

Nijmegen heeft onder meer door de aanwezigheid van de kennisinstellingen veel potentieel op het vlak van startende ondernemingen en startups. Een actueel voorbeeld is het Rockstart programma op de Novio Tech Campus, waar 10 startende bedrijfjes op het vlak van digital health werken aan een product en marktintroductie. Daarnaast schrijven jaarlijks in Nijmegen en de overige gemeenten in het Rijk van Nijmegen in totaal zo'n 600 startende ondernemers zich in bij de Kamer van Koophandel. Het aantal werklocaties voor startende ondernemers groeit (er zijn op dit moment 35 in de stad). Het aantal ZZP'ers in Nijmegen is gegroeid tot ruim 9.000.

Om het potentieel te verzilveren is het van belang het zogenaamde startup ecosysteem op orde te hebben. Dit is het geheel van organisaties, faciliteiten, instrumenten en maatregelen die het laten ontstaan en groeien van startups initieert en faciliteert. Met de partners in de stad is een analyse gemaakt van het Nijmeegse startup ecosysteem. In kaart is gebracht datgene wat we hebben en wat daar nog aan ontbreekt, de zogenaamde witte vlekken (bijlage: werkdocument Startup Nijmegen). Daarbij is ook gekeken naar het startup ecosysteem van steden met een vergelijkbaar profiel. Onder meer ontbreekt er in Nijmegen een zogenaamde hub. Dit is een fysieke plek voor startende ondernemers, met zogenaamde acceleratieprogramma's in combinatie met tal van activiteiten voor stad en regio die het ondernemerschap verder versterken. Met partners is afgesproken te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem. Uitgangspunt hierbij is de samenhang en samenwerking – ook in regionaal verband - verder te versterken onder meer op het vlak van gezamenlijke programma's en promotie. De hub gaat daar mede invulling aangeven.
De gemeente zet voor de uitvoering tot en met 2019 in totaal €400.000,- in uit het programma Economie&Werk. Deze middelen dienen als multiplier en dienen bijdragen van partners te genereren. Het effect is een verdere economische ontwikkeling van de stad én meer werkgelegenheid. De aanpak is een uitwerking van de Economische Innovatie Agenda 2020, onze visie op de versterking van de kenniseconomie.

Wat is een Startup Ecosysteem
Een Startup ecosysteem wordt gevormd door Startups en een variatie aan organisaties, interacterend als een systeem om gezamenlijk nieuwe Startups te creëren en te laten groeien. De organisaties kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën:

0. *Universiteiten*
1. *Onderzoeksorganisaties*
2. *Investeerders*
3. *Grote bedrijven (corporates)*
4. *Dienstverlenende organisaties (KvK, OOST NV, Expat Centre, Economic Board)*
5. *Ondersteunende organisaties (incubators, accelorators, co-working spaces)*

1. Afbakening starter/startup

Juist vanwege de aanwezigheid van kennisinstellingen heeft Nijmegen veel potentie op het vlak van de innovatieve startups (high potentials). Een startup is dan een bedrijf dat in de eerste 1000 dagen

zit, met een schaalbaar en herhaalbaar product én een flinke ambitie. Anders gezegd: een startup heeft de potentie om met haar product de wereld te veroveren en heeft de ambitie om dit in korte tijd ook te doen. Daarnaast zijn in Nijmegen zeer veel startende bedrijven, bijvoorbeeld in de zakelijke dienstverlening. Deze passen niet in de definitie van de startup, hebben wellicht geringere economische groeikansen, maar kunnen een individu wel een inkomen verschaffen.

Het is niet eenduidig af te bakenen welke maatregelen uit de hierboven beschreven aanpak specifiek voor starters en/of voor startups wordt ingezet. Een aantal acties/maatregelen is generiek, een aantal heeft inderdaad betrekking op het faciliteren van de startup. Kort samengevat: we kiezen voor een aanpak die deels generiek alle startende bedrijven versterkt en deels specifiek gericht is op startups.

2. Financieel instrumentarium voor startups

Wat is er?

Landelijk, regionaal en lokaal is een divers pakket aan instrumenten beschikbaar. Het betreffen belastingvoordelen, leningen, subsidies, crowdfunding en informal investors:

1. Belastingvoordeel betreft (WBSO-regeling) het terug krijgen van loonbelasting;
2. Leningen worden enerzijds verstrekt door banken, Qredits (microfinanciering voor starters en kleine ondernemers) en publieke (PPM Oost, Microkrediet Gelderland, gemeente Nijmegen (BBZ-regeling) en private partijen).
   Daarnaast zijn er leningen die specifiek gericht zijn op de groeifase én activiteiten van de startup. Zo is er voor 2016 en verder een nieuw programma Gelderland Valoriseert dat een aantal mogelijkheden gaat bundelen;
3. Subsidies betreffen onder meer vouchers en EFRO-programma's;
4. Crowdfunding is een nieuw maar snel aan populariteit winnend instrument. Gelderland kent een crowdfunding platform;
5. Informal investors: zij financieren startups vaak in ruil voor een belang (aandelen). Ingangen voor deze investeerders zijn o.a. banken, KplusV en Meesters van de Toekomst.

Analyse

Het aanbod van financieel instrumentarium is veelzijdig en divers. Ook is er een grote dynamiek (regelingen komen en gaan). Het lijkt dat er op zich voldoende financieringsmogelijkheden zijn, maar dat er drie (randvoorwaardelijke) zaken beter kunnen:

- Overzicht en inzicht van het beschikbare instrumentarium;
- Onafhankelijk advies: welke vorm van financiering is in welke fase van de startup gewenst;
- Onvoldoende matchmaking tussen lokale/regionale informal investors en startups, waarbij er geen totaal overzicht is van deze informal investors.

Wat is er aan te doen?

Betere facilitering op het financiële vlak is nodig. Dit kan gerealiseerd worden door:

- Online het beschikbare financiële instrumentarium ontsluiten én beheren (bijv. door middel van een routemap);
- Het ontwikkelen en aanbieden van onafhankelijk advies over mogelijkheden en keuzes ten aanzien van financiering. Dan gaat het o.a. om het in kaart brengen van financieel adviseurs en het benoemen van voorwaarden en condities op basis waarvan een consult wordt gegeven;
- Denkbaar is het creëren van een (regionaal) fonds en een voucherregeling, waarmee vervolgens een consult kan worden ingekocht. Maar ook consults met uitgestelde facturering;
- Het in kaart brengen en beheren van een niet-openbaar overzicht van informal investors.

Wie kan dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- Banken, Gelderland Valoriseert;
- De Startup hub Nijmegen kan het geheel gaan beheren. Maar ook de Business Generator Nijmegen kan een rol vervullen in de uitvoering.

3. Fysieke plekken

Wat is er?

Het aanbod is veel en divers: variërend van primair het verhuur van m2, locaties met een community waar ondernemers samenkomen en ondernemen (PH7, Smeltkroes), locaties met communities en incubator en accelerator-programma's en locaties waar eveneens onderzoeksfaciliteiten en productiefaciliteiten worden geboden (NTC, Mercator).

Daarnaast dienen zich ook initiatieven aan die een bepaald segment bedienen, zoals een acceleratorprogramma in 52 (gericht op Internet of Things en ICT in brede zin). De locaties in Nijmegen vertonen ook een vorm van complementariteit. Mercator richt zich op high tech, high potentials en is vooral incubator. NTC bedient eveneens high tech en high potentials maar dan gericht op de life sciences en health. NTC is incubator én accelerator (SMB, Rockstart). CVJO Nijmegen richt zich niet specifiek op startups maar op starters in de zakelijke dienstverlening (media, design, development, advisering, webshops, etc) en heeft kortdurende acceleratieprogramma's.

Analyse

Er zijn signalen dat er behoefte is aan een specifieke ICT-startup incubator/accelerator. Het lijkt verder dat de startup zijn weg weet te vinden naar een locatie/m2, maar dat er behoefte en vraag is naar gemeenschappen/communities met gezamenlijke acceleratorprogramma's. Dit in samenhang met andere vormen van facilitering. Het ontbreekt aan een echte startup hub, waarin al deze aspecten fysiek samenkomen.

Wat is er aan te doen?

- Het ontbreekt aan een full service startup hub. De stichting CVJO Nijmegen heeft een programmaconcept voor een CVJO Nijmegen 2.0/ de hub Startup Nijmegen ontwikkeld en heeft daarvoor een subsidieaanvraag bij de gemeente Nijmegen ingediend;

- Het ontwikkelen en realiseren van een ICT-startup incubator/accelerator;
- Het in kaart brengen en beheren van een huisvestingsoverzicht.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

De eerste twee zijn in wording/process. Het derde punt zou de Start up hub kunnen doen.

4. Talentversterking, coaching, onderwijs en facilitering

Wat is er?

Onderwijs in ondernemerschap bij de onderwijs- en kennisinstellingen voor studenten.

A. Er is geen compleet overzicht wat er bij RU, HAN en ROC Nijmegen in het curriculum wordt aangeboden. De HAN heeft een Centrum voor Valorisatie en Ondernemerschap dat onder meer het ondernemerschap onder studenten en docenten versterkt. RU heeft o.a. Mercator, iLabs en Radboud Innovation.
B. Er zijn diverse initiatieven van studentenorganisaties om het ondernemerschap te versterken. Bijvoorbeeld ONS die met bepaalde regelmaat bijeenkomsten organiseert.
C. Generieke kennis- en talentversterking:
    - Er bestaat geen gestructureerd aanbod voor het ontwikkelen van kennis en vaardigheden op het vlak van het online ondernemerschap, pitches, marketing, bedrijfsadministratie, Intellectual Property. Vraag is veelal gebaseerd op just in time, daardoor mismatch met het (te) beperkte aanbod.
    - Google introduceert in Nijmegen de digitale werkplaats waar online ondernemersvaardigheden worden aangeleerd (22/23 feb). De KvK was lokaal de traditionele aanbieder van tal van introductiecursussen op het vlak van ondernemerschap. Dit is nu geconcentreerd in Arnhem, niet alle Nijmeegse ondernemers maken de oversteek.
D. De acceleratieprogramma's en coaching worden op een beperkt aantal locaties en voor een beperkt aantal doelgroepen aangeboden (Rockstart, SMB, CVJO Nijmegen, IkStartSmart). Specifieke kennis en talentversterking gericht op een bepaald cluster/thema in de vorm van mentorschap van uit de bestaande bedrijven en organisaties vindt niet plaats.
E. Op het vlak van de businessfacilitering van high tech startups onder meer in de lifesciences en health zijn organisaties actief als SMB, Health Valley, RNCT, etc.

Analyse

Het ontbreekt aan een overzicht van onderwijs in ondernemerschap. Tevens kan door kruisbestuiving tussen RU, HAN en ROC Nijmegen er meer uit worden gehaald. Het lijkt dat studenteninitiatieven ontstaan omdat er een behoefte is waar door de kennisinstellingen niet in wordt voorzien. Studentenorganisaties worden niet of beperkt gefaciliteerd (Unipartners, bedrijfskundewinkel, etc). Het ontbreekt aan een overzicht van aanbod op het vlak van kennisversterking, met name gaat het dan om kennis die het ondernemerschap helpt te versterken. Uit gesprekken met startups komt het signaal dat er behoefte is aan het kunnen deelnemen aan

acceleratieprogramma's én aan het kunnen terugvallen op een poule van mentoren. De businessfacilitering van high tech startups is nog teveel versnipperd en gefragmenteerd.

Wat is er aan te doen?

- Kennisinstellingen brengen hun curriculum op het vlak van onderwijs in ondernemerschap in kaart en bezien de mogelijkheden voor onderlinge kruisbestuiving;
- Activiteiten van studentenorganisaties kunnen worden gefaciliteerd door een plaats te krijgen op een stedelijke kalender (incl. Communicatie en faciliteiten);
- Er wordt een deels doorlopende stedelijke kalender ontwikkeld en vervolgens gecoördineerd en beheerd met daarop de generieke en periodieke activiteiten die het ondernemerschap versterken. De activiteiten op de kalender worden regionaal aangeboden;
- Er wordt per sector/cluster met medewerkers van bestaande bedrijven in stad en regio een pallet van mentoren gebouwd. Dit pallet zou de Startup hub Nijmegen in beheer kunnen nemen;
- Onderzoeken of een vouchersysteem oplossing kan bieden voor de vraag naar kennis en vaardigheden (o.a. op het vlak van Intellectual Property, bedrijfsadministratie, marketing, online ondernemerschap);
- Indien initiatieven zoals dat van Google en Rockstart succesvol zijn dient dit lokaal te worden doorgezet;
- De krachten voor het businessfacilitering van High Tech- startups bundelen in de Business Generator Nijmegen.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- De kennisinstellingen kunnen hier de krachten bundelen, samen met de Startup hub Nijmegen.
- De Startup hub Nijmegen kan de coördinatie, beheer en communicatie van de kalender op zich nemen.
- De betrokken overheden, kennisinstellingen en uitvoeringsorganisaties gaan een samenwerkingsovereenkomst aan die invulling geeft aan de Business Generator Nijmegen.

5. Rol grote ondernemingen/organisaties

Wat is er?

Uit de benchmark blijkt dat grote ondernemingen en organisaties een rol kunnen hebben in het versterken van het startup ecosysteem. Het gaat dan om mentorschap/coach, launching customer, prefered supplier en het bij startups uitzetten van innovatieve ideeën.

Analyse

Bestaande ondernemingen (MKB en groot MKB) en organisaties zijn in Nijmegen en de regio niet of nauwelijks bij een startup aanpak betrokken. Op landelijk schaalniveau wordt vanuit de aanpak Startup Delta gewerkt aan een netwerk van zogenaamde corporates die mentoren leveren of

launching customer zijn. Ook op lokaal/regionaal niveau zijn dit mogelijkheden om bestaande bedrijvigheid bij de startup aanpak te betrekken. Rockstart heeft voor het acceleratieprogramma mentoren geworven, zoals de Sizagroep. Innovatieve ideeën die nu nog bij bestaande bedrijven op de plank blijven liggen kunnen ook de opmaat zijn voor een startup. Het Nijmeegse bedrijfsleven is wel georganiseerd , enerzijds in sectorale verbanden (ICT-netwerk, Industriële Kring), anderzijds op werklocatieniveau. De koepel wordt gevormd door het Economisch Collectief Nijmegen.

Wat is er aan te doen?

Op de korte termijn dient een netwerk van mentoren te worden ontwikkeld. Daarnaast moet het launching customerschap worden ontwikkeld.

Launching customer
De overheid neemt als launching customer innovatieve producten, diensten of processen af om een kwalitatief beter of maatschappelijk wenselijker resultaat te verkrijgen. De overheid treedt daarbij zelf op als vragende partij door middel van haar inkoop- en aanbestedingsbeleid. Hierdoor creëert ze een afzetmarkt voor bepaalde producten en diensten en vervult zij tegelijkertijd een voorbeeldfunctie (early adaptor) voor andere partijen. Vervolgens kan dit private partijen aansporen om het desbetreffende product of dienst in te kopen.

De gemeente kan daarin het voortouw in nemen. De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de inkoop in het kader van de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling biedt kansen en mogelijkheden om starters en hun producten te verbinden met en uit te laten testen door zorgaanbieders.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- Het Economisch Collectief Nijmegen kan een rol vervullen bij het ontwikkelen van het pallet aan mentoren;
- Het beheer van het pallet kan worden gedaan door de Startup hub Nijmegen;
- De gemeente Nijmegen ontwikkelt in aansluiting op haar inkoopbeleid een eigen aanpak voor launching customer, vervolgens wordt bezien of deze te verbreden is naar andere gemeenten in de regio, de kennisinstellingen en grote bedrijven.

6. Human capital

Wat is er?

Startups hebben gelet op hun schaal en financiële spankracht voor specifieke taken en klussen geen “eigen” personeel. Bijvoorbeeld gaat het dan om marketing, bedrijfsadministratie of (it)programmering. Uit gesprekken met starters/startups blijkt dat er behoefte is aan inzet op deze terreinen.

Analyse

De vraag naar ondersteuning en inzet op deze terreinen én het aanbod komt niet vanzelfsprekend bij elkaar. Dit kan een rem zijn op de ontwikkeling van de starter/startup.

Wat is er aan te doen?

Clustering en bundeling van de vraag van starters/startups naar ondersteuning en inzet. En vervolgens daar dus aanbod op generen. Dat kan in de vorm van stages of ondersteuning vanuit de studentenorganisaties zoals de bedrijfskundewinkel, unipartners, etc. Maar natuurlijk kan dit ook door de markt worden opgepakt. Clusteren en bundelen kan ook leiden tot een vorm van jobassembling en dan zijn er kansen om de verbinding te maken met Nijmegenaren die via het Werkbedrijf op zoek zijn naar werk. Het Werkbedrijf kan daar met kandidaten uit haar bestand een aanbod op formuleren dat ondersteunend is en bijdraagt aan de ontwikkeling van de startup.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- De Startup Hub Nijmegen kan i.s.m. studentenorganisaties, werklocaties en het Werkbedrijf een aanpak ontwikkelen;
- In een later stadium wordt bepaald hoe het beheer gaat plaatsvinden.

7. Branding/profilering

Wat is er?

De landelijke StartupDelta aanpak heeft onder meer tot doel de 10 hubs nationaal en internationaal te positioneren en profileren als dé plek waar high potential startups zich kunnen vestigen en ontwikkelen. De hub Arnhem/Nijmegen is één van de 10. Dit vertaalt zich naar een online-aanpak en naar het hosten van events in Arnhem en Nijmegen (Startupfest). Er is geen regionale/lokale vertaling naar een lang lopende en consistente branding van de startup hub.

Analyse

Uit de benchmark met andere steden blijkt dat branding één van de instrumenten is die bijdraagt aan het verder ontwikkelen van het startup ecosysteem. Subdoelen zijn:

- Het aantrekken en vervolgens vasthouden van startups (regionaal, (inter)nationaal);
- Het aantrekken van investeringen en subsidies.

Wat is er aan te doen?

Het ontwikkelen en uitrollen van een meerjarige consistente brandingcampagne die is opgebouwd uit diverse instrumenten. Het gaat dan onder meer om:

- Online communicatie/social media;
- Events (pitches, hacketons, bootcamps, etc.);
- Deelname aan landelijke netwerken, zoals Startup Delta.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

Met de lokale en regionale partners ontwikkelen we een campagne, met voor alsnog een looptijd van 4 jaar. Voor de financiering daarvan wordt een gezamenlijk budget gevormd. Het beheer/uitvoering kan aan de Startup Hub Nijmegen worden overgedragen.

8. Organisatie/governance

Wat is er?

Vele organisaties zijn op dit speelveld actief (overheden, kennisinstellingen, uitvoeringsorganisaties, studentenorganisaties, bedrijven, banken, etc.).

Analyse

Alle partijen hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de samenwerking in Nijmegen gefragmenteerd en versnipperd invulling krijgt. Het gaat dan om onduidelijke afbakening wie wat doet, maar ook om het genereren van synergie door middel van samenwerking. Vooral op dat vlak is nog een wereld te winnen.

Wat is er aan te doen?

De betrokken partners moeten met elkaar afspraken maken over het afbakenen van taken en rollen en de wijze van samenwerking. Het ligt niet voor de hand hiervoor een nieuwe structuur op te zetten. Maar juist te kiezen voor een netwerkachtige vorm van samenwerking. Wanneer mogelijk/gewenst, zou deze samenwerking (voor beide initiatieven) op bestuurlijk niveau middels een letter of intent/samenwerkingsovereenkomst/pact kunnen worden bekrachtigd. In de uitvoering is het denkbaar dat we gaan werken met een startuptafel, die zorgt voor bundeling van mensen en maatregelen. De startuptafel neemt dan de regie op het uitvoeringsprogramma Startup Nijmegen.

9. Schaal

Het uitvoeringsprogramma Startup Nijmegen heeft een regionale uitwerking. Tal van maatregelen versterken ook de starter en startup in het Rijk van Nijmegen. Indien opschaalbaar zullen onderdelen van het uitvoeringsprogramma in het kader van het Icoonprogramma Campusontwikkeling samen met Arnhem worden ontwikkeld c.q. uitgevoerd.

10. Financiën

De gemeente Nijmegen heeft voor de financiering van de startup aanpak voor 2016 t/m 2019 middelen gereserveerd. Het gaat om een bedrag van in totaal €400.000,-. De gemeente wil deze middelen inzetten als multiplier. Dit betekent dat ook van partners in en buiten de stad inzet wordt gevraagd. Daarnaast wordt deze aanpak ingebracht in het traject van de Provinciale Gebiedsopgave Arnhem Nijmegen, te weten het icoonprogramma Campusontwikkeling en doen we een beroep op co-financiering van de provincie Gelderland.

11. Planning

Na vaststelling van dit uitvoeringsprogramma gaan we een aantal activiteiten ontwikkelen en vervolgens realiseren en uitvoeren. In 2016 ligt de nadruk vooral op het ontwikkelen. In de jaren daarna gaan we over tot realisering en uitvoering. Daar gaan we met de partners een gedetailleerde planning voor opstellen.

Op korte termijn staat op de rol:

- De hub Startup Nijmegen gaat dit voorjaar van start;
- Gekoppeld aan de opening van de hub maken we eveneens een start met de branding en profilering van Startup Nijmegen;
- Het gemeentelijk aanbestedingsbeleid wordt dit voorjaar herijkt, daarin nemen we mee de invulling van het launching customerschap;
- Eveneens maken we dit voorjaar afspraken met de partners over de wijze waarop we gaan samenwerken. Dit moet in de zomer leiden tot een samenwerkingsovereenkomst/letter of intent én een planning.

STARTUP
NIJMEGEN

A place you join as an individual, 'me',
but where you become part of a greater 'we'.

StartUp Nijmegen

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

STARTUP NIJMEGEN

Inhoudsopgave

1. StartUp Nijmegen 3
    - Missie 3
    - Visie 3
    - Het team 4
2. Fysieke plekken 5
3. Talentversterking, coaching en onderwijs 6
4. Acceleratieprogramma 7
5. Financieringsaanbod 8
6. Netwerk 8
7. Profilering 9
8. Exploitatiebegroting 10

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

STARTUP NIJMEGEN

1. StartUp Nijmegen

StartUp Nijmegen (SUN) is de voormalige Stichting CVJO Nijmegen aan het Stationsplein 12. De laatste 4 jaar zijn er 57 ondernemers gestart bij CVJO Nijmegen. Hiervan zijn er 7 gestopt als ondernemer en 50 uitgevlogen en doorgegroeid. Deze 50 ondernemers hebben nu gezamenlijk 120 personeelsleden in dienst. Enkele succesvolle voorbeelden zijn Sit & Heat[1], Su. B Design[2], Webbio[3] en Project Escape Nijmegen[4].

Het succes van de bovenstaande bedrijven is mede vormgegeven doordat de ondernemers zich aansloten bij SUN. SUN is niet alleen een incubator (werkplek), maar ook een accelerator en biedt coaching, training, financiering en een netwerk. Door de combinatie van al deze factoren groeien ondernemers sneller en zijn ze eerder in staat om zichzelf te onderhouden en, indien gewenst, personeel aan te nemen (doorgroeien naar MKB). Deze ontwikkeling heeft weer een positief effect op de economie van Nijmegen.

Missie

Wij geloven in de kracht van de community vanuit waar je doeltreffend onderneemt. We zijn sociaal, innovatief en verbinden. We zijn een werkplek en bieden coaching, training, financiering en een enorm lokaal en regionaal netwerk. Met de juiste wil en de juiste focus zorgen we ervoor dat elke ondernemer in de zakelijke dienstverlening zichzelf goed kan onderhouden en zijn groeipotentieel optimaal benut (doorgroeien MKB).

Visie

SUN is dé verbindende, lokale schakel tussen ondernemers, onderwijs en gemeentelijke instellingen en voegt daardoor maximale waarde toe aan de Nijmeegse economie en daarmee aan onze maatschappij.

[1] http://www.sitandheat.com/nl/
[2] http://www.amazon.co.uk/s?marketplaceID=A1F83G8C2ARO7P&me=A29JFGJL53V25B&merchant=A29JFGJL53V25B&redirect=true
[3] https://webbio.nl/
[4] http://projectescape.nl/

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

STARTUP NIJMEGEN

Het team

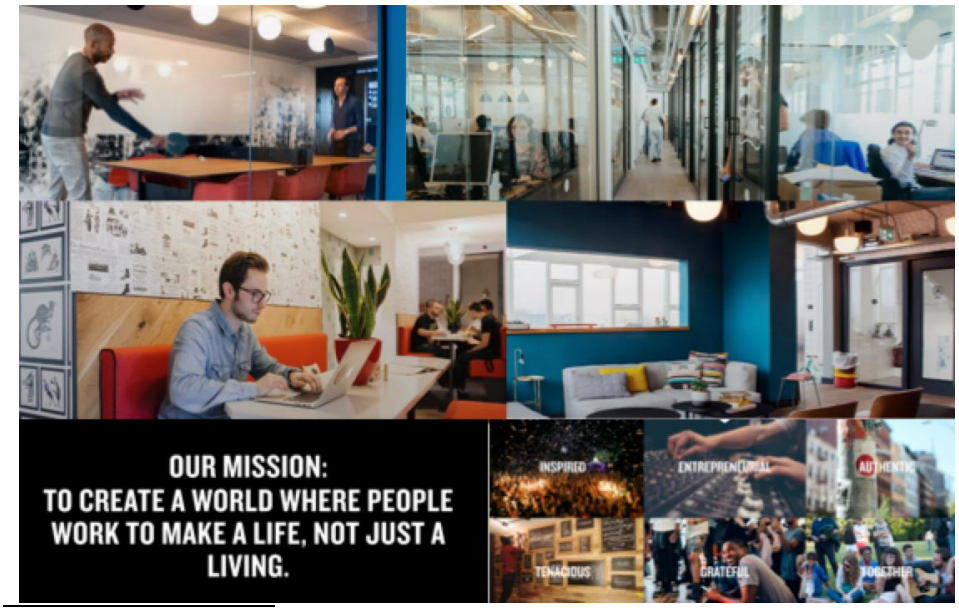
SUN is een stichting met een Raad van Toezicht (RvT) en een Dagelijks Bestuur (DB). De RvT bestaat momenteel uit twee personen en één vacante positie. Het DB bestaat momenteel uit twee personen. Het dagelijks bestuur en de Raad van Toezicht hebben frequent overleg en ondersteunen elkaar daar waar nodig.

STARTUP NIJMEGEN

2. Fysieke werkplekken

SUN laat zich inspireren door WeWork[5] (Space – Community – Services). De community is de katalysator van het geheel en komt samen op een toplocatie in het centrum van Nijmegen. SUN bestaat fysiek uit een grote kantoortuin met flexplekken en losse afzonderlijke kantoren voor ondernemers die doorgroeien. Er zijn state of the art overlegruimtes, een game-room en een fitnessruimte. In de huiskamer komen ondernemers graag samen om even te sparren met elkaar of gewoon lekker een biertje te drinken. Uiteraard zijn alle technische hulpmiddelen zoals (3D) printers, kopieermachines, beamers, conference call en TV schermen aanwezig.

SUN vervult ook een loketfunctie[6] in Nijmegen. Een doorverwijsfunctie[7] en eerstelijnsopvang waardoor de al aanwezige infrastructuur m.b.t. ondernemerschap in Nijmegen efficiënter kan worden gebruikt. Het speelveld van werklocaties in Nijmegen is gefragmenteerd en een (startende) ondernemer weet vaak niet wat de mogelijkheden zijn en waar hij of zij het beste past. Wij verwijzen door naar bijvoorbeeld Noviotech Campus en Mercator. De loketfunctie wordt tevens online aangeboden in de vorm van de Stedelijke Ondernemerskalender.

[5] https://www.wework.com/
[6] Onderzoek naar het StartUp Ecosysteem in Nijmegen/ Koen Sieben/ 07-01-2016/ versie 6/ Fysieke plekken/ pag. 4.
[7] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Fysieke plekken/ pag. 3.

STARTUP NIJMEGEN

3. Talentversterking, coaching en onderwijs

Bij SUN is de dagelijkse leiding in handen van de 2 aanjagers. Door middel van 1-op-1 coaching helpen zij de ondernemers met de dagelijkse ondernemersvragen, maar ook met het aanbrengen van de juiste focus en reflectie op het functioneren als ondernemer. Daarnaast zijn ze ook de katalysator van de community en leggen de juiste verbindingen tussen mensen.

De community zelf is ook coachend naar elkaar. Ondernemers van SUN (maximaal 4 personen) hebben wekelijks intervisie in een gesloten peergroup[8].

Daarnaast wordt er intensief samengewerkt met het bestaande MKB van Nijmegen. Deze inspirators[9] stellen hun kennis, expertise en ondernemers ervaringen maandelijks gratis ter beschikking aan de ondernemers door middel van 1-op-1 coaching. Vice versa worden de inspirators op hun beurt ook weer geïnspireerd door het in contact zijn met ondernemend talent.

Bij SUN wordt ook de verbinding gemaakt met de lokale onderwijsinstellingen[10] (RU, HAN en ROC) die het vak ondernemerschap al in hun curriculum aanbieden en met studentenverenigingen die actief zijn op het gebied van ondernemerschap (AIESEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel, Ondernemende Nijmeegse Studenten). Er kan in het SUN gebouw gebruikt worden gemaakt van fysieke ruimte voor het geven van les, het begeleiden van projectgroepen en het houden van bijeenkomsten. Alle activiteiten worden tevens meegenomen in de Stedelijke Ondernemerskalender.

[8] Een peergroup is een groep mensen uit de samenleving, die een vergelijkbare leeftijd, status, belang of belangstelling hebben en gemeenschappelijke gedragscodes. Een peergroup wordt ook wel de 'vriendengroep' of 'vriendenkring' genoemd.
[9] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Talentversterking, coaching en onderwijs/ pag. 3.
[10] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Talentversterking, coaching en onderwijs/ pag. 4.

STARTUP NIJMEGEN

4. Acceleratieprogramma

Naast dat SUN een incubator (werkplek) functie vervuld, zijn we vooral een accelerator (versneller/ vliegwiel). Niet alleen door persoonlijke- en groep coaching, maar ook met trainingsprogramma's.

SUN geeft online overzicht van Het Stedelijk Ondernemersaanbod van Nijmegen zoals de Digitale Werkplaats van Google, het curriculum van de RU, HAN, ROC en de activiteiten van studentenverenigingen zoals IASEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel en Ondernemende Nijmeegse Studenten, SVADEO en SV Center. Ook andere initiatieven van incubators zoals Hubbels, Honigfabriek en Bedrijvencentrum Groenenstraat en accelerators zoals Ik Start Smart zijn zichtbaar op deze Stedelijke Ondernemerskalender.

Daarnaast initiëren we zelf ook trainingen en evenementen. Specifiek bedoeld om ondernemers harder te laten groeien zodat ze zo snel mogelijk in staat zijn om zichzelf te onderhouden en hun groeipotentieel optimaal benutten. Door het organiseren van trainingen en evenementen wordt ook het Nijmeegse StartUp Ecosysteem[11] regelmatig onder de aandacht gebracht. De trainingen van SUN zijn onderverdeeld in een aantal vakgebieden zoals hieronder weergegeven. Ze worden door SUN ontwikkeld voor groepen van ca. 10 tot 20 personen, op frequente basis aangeboden en gegeven door experts. De trainingen zijn aanvullend op het bestaande, lokale aanbod.

VAKGEBIEDEN	**TRAINING**
ORGANISATIE	Schrijf je Businessplan, Bescherming van je idee (octrooi, patent, modelrecht, intellectueel eigendom), Belang van Algemene Voorwaarden, Personeel aannemen, Huisvesting, Verzekeringen, Bedrijf verkopen, Export en ZZP'er of MKB'er?.
IDENTITEIT	Waarom doe je wat je doet (Start met je missie en visie)?, Bouwen aan je identiteit met Lego Serious Play en Wat is jouw stip aan de horizon?.
MARKETING	Positionering, Wie is DIK (De Ideale Klant) ?, Marktonderzoek, Schrijf je Marketingplan en het Businessmodel Canvas.
SALES	Hoe gebruik je het netwerk?, Koude (telefonische) acquisitie, Oei ik groei!, Onderhandelen en beïnvloeden, Presentatie skills en Pitchtraining.
ONLINE	Online naamsbekendheid, Je ideale website, Rendement van Social Media, Social selling, SEO en SEA, Meten is Weten en De Customer Journey.
FINANCIEN	Welk verdienmodel?, Lokale en Regionale financieringsaanbod, Subsidie en Investeringsfondsen, Crowdfunding, Leningen, Belastingen, Pensioen, Arbeidsongeschiktheid
INSPIRATIE	Sunny Side of Spirit, Getting Things Done, Brainstormtechnieken en Stressmanagement.

[11] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 4.

STARTUP NIJMEGEN

5. Financieringsaanbod

Er zijn enorm veel mogelijkheden in Nijmegen voor ondernemers m.b.t. tot financiële ondersteuning. Dit kan gebruikt worden om je onderneming op te schalen (bijvoorbeeld met bankleningen en subsidies), maar er zijn ook initiatieven waar je naar toe kunt als je het als ondernemer financieel moeilijk krijgt (bijvoorbeeld Bureau Zelfstandigen van de Gemeente Nijmegen). SUN biedt online overzicht van het lokale financieringsaanbod. Hierdoor kunnen we ondernemers optimaal adviseren en doorverwijzen. Het organiseren van evenementen blijkt een effectieve manier te zijn om het financieringsaanbod onder de aandacht te brengen[12].

Daarnaast heeft SUN zelf ook een investeringsfonds ProStartup fonds Nijmegen dat bedoeld is voor starters ondernemers die door middel van financiering uit het fonds met hun onderneming kunnen groeien. Ze gaan van ZZP'er naar MKB'er. De financiering van dit fonds komt van bestaande ondernemers uit de regio Nijmegen, die tevens hun kennis inzetten om de starter te helpen. Starters maken kans op deelname door te pitchen bij de groep investeerders. Voorafgaand aan de investering wordt er een tijdsinvestering gedaan d.m.v. coaching en elke starter wordt gekoppeld aan een ondernemer. De investeerders zorgen voor terugkoppeling naar het fonds. De deelnemers uit het fonds bepalen uiteindelijk of er gefinancierd gaat worden. In ruil hiervoor kunnen aandelen in het bedrijf worden gekocht. Leerproces en netwerk.

6. Netwerk

SUN zorgt voor de lokale verbinding tussen ZZP'er, het MKB, onderwijs-, gemeentelijke- en financiële instellingen. Daardoor hebben we een aanzuigende werking en kunnen we als katalysator fungeren. Door het netwerk wat daarmee ontstaat kunnen de juiste verbindingen worden gelegd. Verbindingen die zorgen dat elke ZZP'er zichzelf goed kan onderhouden en zijn groeipotentieel optimaal benut (doorgroeien MKB).

12 Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Financiering/ pag. 3.

STARTUP NIJMEGEN

7. Profilering

Om SUN lokaal en regionaal te gaan verankeren in de Nijmeegse samenleving ligt de focus hierbij op de volgende punten[13]: organiseren van evenementen, het boosten op social media, online platform (Stedelijke ondernemerskalender), betrekken van regionale en nationale media, verkiezingen en awards en het betrekken van studentenverenigingen. Hiervoor wordt een separaat, detaillistisch marketingcommunicatieplan geschreven, maar de hoofdlijnen bestaan uit:

Middelen	**Wat**
Evenementen	Een overzicht van het totale Stedelijk Ondernemersaanbod, inclusief het acceleratieprogramma van SUN, zie hoofdstuk 6.
Boosten op Social Media	Frequente zichtbaarheid via de social media kanalen Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.
Online platform	De website van SUN fungeert tevens als online platform waarop alles te vinden is wat een ondernemer in Nijmegen zoekt: aanwezige infrastructuur, aanwezige trainings- en evenementenaanbod, aanwezige financieringsmogelijkheden, bestaande ondernemers netwerken, studentenorganisaties, curriculum RU,HAN en ROC etc.
Regionale en nationale media	Het warmhouden van deze media is belangrijk om voor een breed publiek zichtbaar te zijn. Er zal dus tijd en geld in moeten worden geïnvesteerd in advertenties en advertorials, zowel online als offline (De Gelderlander, De Ondernemer, Business Nijmegen, het Ondernemersbelang, De Brug, De Nijmegenaar etc.). Journalisten (landelijk en regionaal) kunnen ook worden uitgenodigd voor een rondleiding.
Verkiezingen en Awards	SUN ondersteunt Startup Delta[14] en daarmee ook initiatieven zoals Startup50 Gelderland[15], maar ook lokale initiatieven zoals De Verkiezing van Nijmeegs Ondernemer van het jaar. Daarnaast organiseren we zelf ook nog de verkiezing van De belofte van het jaar om de link te leggen van de ZZP'er naar het MKB en De StartUp van het jaar.
Studentenverenigingen	Studentenverenigingen zijn heel belangrijk om bekendheid te creëren op de RU, HAN en het ROC[16]. SUN is actief en coachend aanwezig bij deze studentenverengingen en geeft er ook presentaties. Voorbeelden zijn IASEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel en Ondernemende Nijmeegse Studenten, SVADEO en SV Center

[13] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 4.
[14] http://www.startupdelta.org/
[15] http://startup50gelderland.nl/
[16] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 5

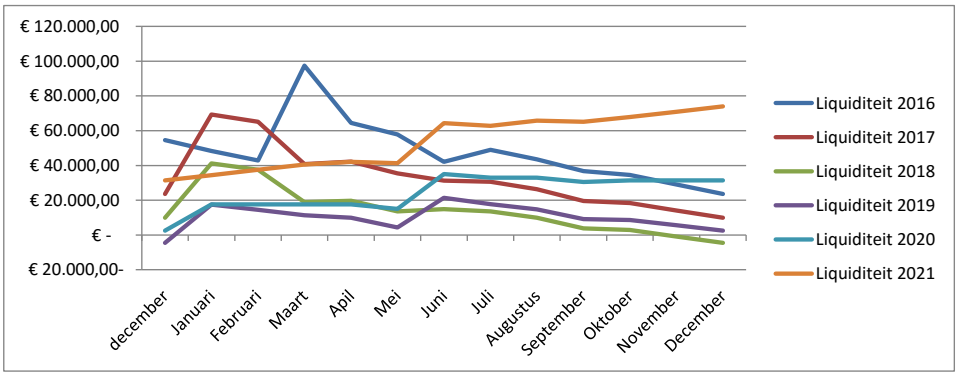
STARTUP NIJMEGEN

8. Exploitatiebegroting StartUp Nijmegen

Exploitatiebegroting StartUp Nijmegen	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bedragen x 1	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	%	%	%	%	%	%
Omzet ondernemers	77.700,0	111.000,0	166.500,0	222.000,0	277.500,0	333.000,0	73%	73%	74%	77%	79%	80%
Doorbelaste kosten GWL ondernemers	12.600,0	18.000,0	27.000,0	36.000,0	45.000,0	54.000,0	12%	12%	12%	13%	13%	13%
Inspirators/partners	16.800,0	24.000,0	30.000,0	30.000,0	30.000,0	30.000,0	16%	16%	13%	10%	9%	7%
Totale omzet	107.100,0	153.000,0	223.500,0	288.000,0	352.500,0	417.000,0	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Huisvestingskosten | huur	42.000,0	60.000,0	90.000,0	120.000,0	150.000,0	180.000,0	39%	39%	40%	42%	43%	43%
Huisvestingskosten | GWL	12.600,0	18.000,0	27.000,0	36.000,0	45.000,0	54.000,0	12%	12%	12%	13%	13%	13%
Totale kostprijs omzet	54.600,0	78.000,0	117.000,0	156.000,0	195.000,0	234.000,0	51%	51%	52%	54%	55%	56%
Bruto winst	52.500,0	75.000,0	106.500,0	132.000,0	157.500,0	183.000,0	49%	49%	48%	46%	45%	44%
Overige inkomsten | opbrengsten subsidies												
Totaal inkomsten	52.500,0	75.000,0	106.500,0	132.000,0	157.500,0	183.000,0	49%	49%	48%	46%	45%	44%
Aanjagers	35.700,0	51.000,0	76.500,0	100.500,0	100.500,0	100.500,0	33%	33%	34%	35%	29%	24%
Algemene kosten	74.169,5	72.449,5	72.660,2	67.890,1	63.139,9	61.512,9	69%	47%	33%	24%	18%	15%
Totaal operationele kosten	109.869,5	123.449,5	149.160,2	168.390,1	163.639,9	162.012,9	103%	81%	67%	58%	46%	39%
EBITDA	**-57.369,5**	**-48.449,5**	**-42.660,2**	**-36.390,1**	**-6.139,9**	**20.987,1**	**-54%**	**-32%**	**-19%**	**-13%**	**-2%**	**5%**
Afschr. materiële activa	4.500,0	10.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	4%	7%	6%	5%	4%	3%
Totaal afschrijvingen	4.500,0	10.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	4%	7%	6%	5%	4%	3%
EBIT	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**
Betaalde rente												
Resultaat voor buitengewoon resultaat	-61.869,5	-58.449,5	-55.660,2	-49.390,1	-19.139,9	7.987,1	-58%	-38%	-25%	-17%	-5%	2%
EBT	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**
Vennootschapsbelasting												
Nettowinst voor buitengewone resultaten	-61.869,5	-58.449,5	-55.660,2	-49.390,1	-19.139,9	7.987,1	-58%	-38%	-25%	-17%	-5%	2%
NETTO WINST	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**

Exploitatietekort	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**

	index	1,0%	1,3%	1,4%	1,5%	1,5%						
SPECIFICATIE ALGEMENE KOSTEN	2016	2017	2018	2019	2020	2021	%	%	%	%	%	%
Huisvestingskosten | OZB	3.119,5	6.239,0	6.239,0	6.239,0	6.239,0	9.358,5	3%	4%	3%	2%	2%	2%
Kantoorkosten	7.550,0	7.625,5	7.724,6	7.832,8	7.950,3	8.069,5	7%	5%	3%	3%	2%	2%
Administratie-, accountantskosten	3.500,0	3.535,0	3.581,0	3.631,1	3.685,6	3.740,8	3%	2%	2%	1%	1%	1%
Acceleratieprogramma	25.000,0	30.000,0	35.000,0	30.000,0	25.000,0	20.000,0	23%	20%	16%	10%	7%	5%
Reclame-, marketingkosten	30.000,0	20.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	28%	13%	7%	5%	4%	4%
Overige algemene kosten	5.000,0	5.050,0	5.115,7	5.187,3	5.265,1	5.344,1	5%	3%	2%	2%	1%	1%
TOTAAL	**74.169,5**	**72.449,5**	**72.660,2**	**67.890,1**	**63.139,9**	**61.512,9**	**69%**	**47%**	**33%**	**24%**	**18%**	**15%**

Omzet

Omzet ondernemers:

SUN genereert een inkomstenstroom/ omzet uit het lidmaatschap van startende ondernemers en omzet uit deelnemende Inspirators/partners. Voor het boekjaar 2016 t/m 2021 is een progressieve omzet begroot die jaar op jaar voorzichtig toeneemt van op € 77.000 in 2016, naar € 330.000,- in 2021. Per ondernemer wordt een bijdrage/lidmaatschap gevraagd van € 185,-/mnd. Begroot is een aantal deelnemers/ ondernemers van 35 in 2016, 50 in 2017 75 in 2018 tot 150 in 2021.

Omzet bijdrage doorbelaste kosten GWL:

SUN kent naast de huurlasten een huisvestingscomponent GWL. Deze lasten worden door StartUp Nijmegen doorbelast in de vorm van servicekosten GWL aan de zittende ondernemers. Per ondernemer wordt hiervoor een bijdrage gevraagd van € 30,-.

Ontvangsten Inspirators/partners:

StartUp Nijmegen biedt haar leden/ ondernemers gratis kennis, expertise & advies aan op het gebied van accountancy, notarieel en juridisch, personeel en salaris, financiering, verzekeringen en huisvesting. De bij StartUp Nijmegen betrokken inspirators/partners leveren naast de in-kind bijdrage een maandelijkse financiële bijdrage van € 100,- per partner/inspirator per maand. Het boekjaar 2016 kent tot heden 14 gelieerde inspirators. In de begroting gaan we uit van een groei van 14 in 2016 naar maximaal 25 partners in 2018. Het aantal partners blijft over de periode 2018-2021 gehandhaafd op 25. Met 25 inspirators/partners zijn de belangrijkste disciplines on-board voor on-site invulling en ondersteuning van de inspirator/partner rollen.

De in-kind bijdrage per partner/inspirator bedraagt gemiddeld 2 tot 3 uur per maand (totaal 28-50 uur per maand).

Kosten

Aanjagers / personele lasten:

SUN wordt momenteel operationeel gerund door twee personeelsleden. Voor 2016 is een personeelslast van € 35.700,- begroot, dat is gebaseerd op het groeiend aantal leden/ondernemers van SUN die gebruik zullen maken van de begeleidings- en aanjaagfunctie. Ook zal in de toekomst extra ondersteuning nodig zijn. De beheersvergoeding van de bestuurder(s) wordt vooraf goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Algemene kosten:

De algemene kosten zijn onder te verdelen in huisvestingskosten (4%), operationele kosten (62%) en kosten voor acceleratieprogramma's (34%).

Huisvestingskosten

Huisvestingskosten bestaan hoofdzakelijk uit gemeentelijke belastingen (gebruikersdeel). De huisvestingskosten zijn begroot en afgestemd op het aantal leden/ondernemers die zich hebben aangesloten bij StartUp Nijmegen. De huisvestingkosten huur en GWL worden integraal toegerekend aan de inkoopkosten van de omzet. Met vastgoedeigenaren is besproken dat de hoogte van de huur is afgestemd op het aantal deelnemers.

Huisvesting OZB gebruikersdeel, is geïndiceerd op een gebruikerspercentage OZB van 0,2466% van de WOZ waarde van het gehuurde object. In de onderliggende begroting is voor 2016 uitgegaan van een huuroppervlak van ca 450m^2.

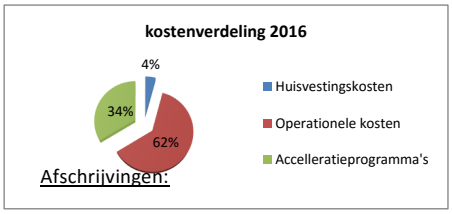
Operationele kosten

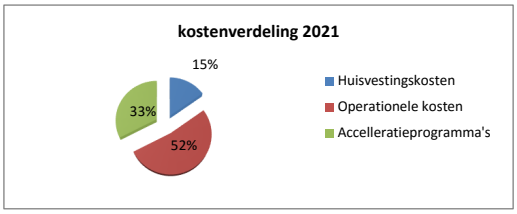
De operationele kosten bestaan o.a. uit kosten voor het voeren van de administratie, de uitgaven voor consumables, het beheren van de locatie en reclame- en marketingkosten.

Acceleratieprogramma's

De kosten voor de acceleratieprogramma's bestaan uit kosten voor het beschikbaar stellen van een al dan niet separate trainings-/seminarruimte, de inhuur van externe coaches, docenten en trainers en de kosten voor (cursus)documentatie en versnaperingen.

Voor de jaren 2016 – 2018 zijn de kosten voor deze programma's oplopend begroot, aangezien we rekening houden met meerdere te houden sessie van de acceleratieprogramma's door het toenemend aantal leden/ondernemers. De kosten voor de ontwikkeling en de uitrol van de programma's in begroot op € 25.000,- in 2016 tot € 35.000,- in 2018. Voor de periode 2019-2021 is de verwachting dat deze kosten teruglopen tot onder net niveau van 2016. Mede doordat in de eerste jaren de ontwikkeling en doorontwikkeling meer kosten benodigd zijn.

Afschrijvingen:

SUN is genoodzaakt te verhuizen naar een nieuwe locatie, om de locatie geschikt te maken worden diverse (huurders-)investeringen gedaan. Het betreft o.a. het aantrekkelijk maken van de bedrijfslocatie voor huidige en toekomstige leden/ondernemers en de organisatie SUN. Gezien de verwachting zal SUN groeien en derhalve in 2017 en 2018 een groter bedrijfsoppervlak betrekken (in dezelfde locatie), het aanpassen van de ruimten en geschikt maken van de ruimten zijn begroot op € 60.000,- in 2016, € 40.000,- in 2017 en € 30.000,- in 2018. De gehanteerde fiscale afschrijvingsperiode bedraagt 10 jaar.

Exploitatietekort:

SUN heeft over de jaren 2016 – 2018 een aflopend exploitatietekort van € 61.000 in 2016 naar € 20.000,- in 2020.

UITKOMSTEN WERKBIJEENKOMST

Hieronder wordt per thema verslag gedaan van de belangrijkste ideeën en acties. Voor alle thema's geldt in zijn algemeenheid dat een benchmark studie naar 'best practices' in andere steden in Nederland als nuttig wordt gezien. Dit zou bijvoorbeeld per thema door studenten kunnen worden opgepakt in het kader van een Bachelors of Master Thesis. Ook kan worden gekeken naar andere vergelijkbare actieprogramma's, zoals Startup Amsterdam. Tevens is er aangegeven dat er behoefte is aan een recent en duidelijk overzicht van de huidige startersmarkt in de regio.

1. FINANCIËLE INSTRUMENTEN (INCENTIVES EN RISICOKAPITAAL)

- Inventarisatie van (regionale) instrumenten van pre-seed tot groeikapitaal en specifieke (regionale) incentives voor starters;
- Vraag en aanbod beter bij elkaar brengen (online en offline);
- Transparanter maken van het aanbod, bijvoorbeeld via een (regionale) website of portal;
- Financieringsevents organiseren (hoe financier ik mijn bedrijf, in welke fase?);
- Voucher regelingen voor subsidies of een financieel consult, al dan niet met een risicodragend karakter van de financier die het consult aanbiedt;
- Regionale financiers samenbrengen en een Nijmeegse propositie formuleren voor (inter)nationale fondsen;
- Innovatieprijzen in het leven roepen;
- Mogelijkheden voor een 'conjunctuurgevoelige' ondersteuning van starters onderzoeken zodat in moeilijke tijden de lasten van Startups kunnen worden verlicht.

2. FYSIEKE PLEKKEN

- Inventarisatie bestaande en potentiële panden die mogelijk geschikt zijn (bijvoorbeeld Belastingkantoor, school Prins Hendrikstraat, etc.);
- Meer clustering van starters in specifieke themagebouwen (Bijvoorbeeld: Health/ Semicon/Wetenschappen - Novio Tech Campus; Cultureel/creatief - Honig fabriek; Spin-offs/ICT - Mercator, ...?
- Fysieke plekken uit laten groeien tot echte dynamische en gepassioneerde hubs en hotspots, met een regionale aantrekkingskracht voor Startups, met een samenhangend en inspirerend coachings- en faciliteringsprogramma (incubators en accelerators), met aantrekkelijke events en met een dynamische en (inter)nationale uitstraling.

3. TALENTVERSTERKING, COACHING EN ONDERWIJS

- Meer aandacht voor ondernemerschap in het reguliere onderwijs;
- Vouchersregeling Coaching in het leven roepen;
- Meer integrale en interdisciplinaire aanpak en samenwerking tussen de kennisinstelling en (bijvoorbeeld YSlab);
- Zowel aandacht voor kennis, expertise als vakmanschap;
- Bootcamps, Hackaton, Demodays en Pitching-sessies organiseren;
- Breng kennisinstellingen samen met thema-platforms in de regio, zoals KIEMT, Health Valley en Food Valley;
- Stimuleer gevestigde ondernemers hun kennis met de (meestal) jonge starters te delen als coach en docent, zowel op inhoud als ondernemerschap Startup Academy;
- Acceleratieprogramma's zoals Rockstart ontwikkelen en uitvoeren.

4. ROL VAN GROTE ONDERNEMINGEN

- Gevestigde, grote Nijmeegse en regionale ondernemingen én organisaties als zogenaamde corporates verbinden aan de Nijmeegse Startup-aanpak. Dat kan op tal van manieren. Onder andere door middel van interne incubators, accelerators en venture funds; door op te treden als launching customer of preferred supplier; door coach te zijn en leerplekken te creëren;
- door innovatief aan te besteden; door R&D-partnership.

De invulling vraagt per corporate om maatwerk. Vergelijkbare initiatieven: bijvoorbeeld Philips (Health Incubator), KPN (Ventures) of Heerema (Our Oceans Challenge Accelerator);
- Grote bedrijven van buiten de regio, via hun deelname aan StartupDelta, koppelen aan specifieke Tech Startups in onze regio (bijvoorbeeld Chemelot aan chemie Startups in de stad);

5. VALORISATIE KENNISINSTELLINGEN

- Versnelling en verbetering van valorisatie, bijvoorbeeld via het verbeteren van de interne organisatie (bijvoorbeeld: Innovation Lab TU/e of YES Delft TU). Dit betreft zowel spin-off bevordering als ontsluiting van kennis voor kleine bedrijven;
- Management en hoogleraren van de instellingen beter betrekken en waarderen op valorisatie;
- De kloof tussen onderwijs en het bedrijfsleven verkleinen;
- Organiseren van innovatie events voor studenten en docenten;
- Meer verbindingen creëren tussen de valorisatie-afdelingen van de verschillende kennisinstellingen en ander topinstituten in de regio (zoals het Donders instituut);
- Licensing en jaargeld meer in dienst van de starter, in plaats van de kennisinstelling. Scherpere keuzes voor speerpunten maken.

6. BRANDING/PROFILERING

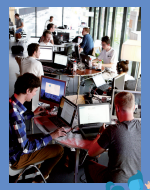
- Niet als specifiek thema benoemd in de werkbijeenkomst, maar wel een thema dat steeds terugkomt, is branding, profilering en promotie. Het is belangrijk dat lokaal/ regionaal, maar ook nationaal en international stelselmatig en consistent wordt gecommuniceerd dat Nijmegen ertoe doet als het om innovatieve Startups gaat. Het gaat dan om het voor het voetlicht brengen van de successen, het creëren van events en andere communicatiemomenten. Dit is een kwestie van lange adem en kan worden vormgegeven met een gezamenlijke en specifieke campagne.

Met als effect:
- Draagvlak bij de kernpartners in de stad;
- Het enthousiasmeren en vasthouden van Nijmeegse Startups;
- Het aantrekken van Startups van elders;
- Het committeren van stedelijke en regionale corporates;
- Het aantrekken van investeerders en het genereren van investeringen in Startups;
- Het versterken van het Startup ecosysteem.

7. NAAR EEN STARTUP ECOSYSTEEM

- De thema's staan niet op zichzelf; tussen de thema's zijn er verbindingen en is er samenhang. Het geheel vormt de roadmap naar een florerend Startup ecosysteem, waarmee Nijmegen zijn positie op de nationale Startupdelta kaart waar maakt. Het woon- en leefklimaat in algemene zin is hierbij ook van belang, omdat kansrijke starters de keuze hebben uit veel goede en aantrekkelijke locaties over de gehele wereld. Het feit dat Nijmegen een studentenstad is, is een voordeel omdat veel starters evenens jong zijn. Omgekeerd: een bruisend Startup-klimaat helpt ook bij het werven van nieuwe studenten. Verbinding met andere Startup ecosystemen elders in de wereld is hierbij ook van belang (= één van de doelstellingen van StartupDelta), omdat dit onder meer de potentiële markt voor starter vergroot (= dikwijls een probleem voor Nederlandse starters).

VERVOLGAANPAK EN AANBEVELINGEN

Het gepresenteerde overzicht van mogelijke acties (inclusief de algemene benchmark en inventarisatie van de huidige startersmarkt) zal moeten worden geprioriteerd, gedusterd en uitgewerkt in de vorm van actielijnen en roadmaps.

Er moeten trekkers ('kanseigenaren') worden benoemd, afkomstig van zowel het bedrijfsleven, kennisinstellingen, intermediairs en overheden.

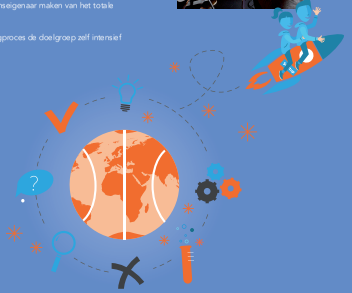
Vervolgens moeten de actielijnen van een budget en SMART targets (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden) worden voorzien.

De Economische Raad Nijmegen kanseigenaar maken van het totale Actieprogramma Startup Nijmegen.

Essentieel is dat in het gehele vervolgproces de doelgroep zelf intensief wordt betrokken.

TIJDPAD

- Juli-september:
  uitwerking actieprogramma
  Startup Nijmegen
- Juli-september:
  ontwikkelen meerjarige
  brandingcampagne
  Startup Nijmegen
- Oktober:
  vaststellen actieprogramma
  Startup Nijmegen door EIRN
  en gezamenlijke kick off van
  campagne
- November:
  uitrol actieprogramma
  Startup Nijmegen

Voor meer informatie:
Gemeente Nijmegen, Economische Ontwikkeling, Wijnand Kok, e-mail wkok@nijmegen.nl, telefoon (024) 329 91 42

NIJMEGEN

WERKDOCUMENT

STARTUP NIJMEGEN

In de Economische Innovatie Agenda 2020 heeft Nijmegen als ambitie geformuleerd de kenniseconomie te versterken en zich internationaal te willen profileren als economische krachtige stad, met een herkenbare en concurrerende positie op het gebied van Health & Education. Daarvoor is in deze agenda een tweetal sporen en een aantal actielijnen uitgewerkt, waarlangs deze ambitie wordt gerealiseerd. Dat doen we in triple helixverband; de samenwerking van overheden, kennisinstellingen en kennisintensieve bedrijven.

Eén van de actielijnen is het *realiseren van nieuwe bedrijvigheid*, waarbinnen het *stimuleren van startende bedrijven (Startups)* een belangrijke plaats inneemt. Startups vormen in toenemende mate een bron van nieuwe werkgelegenheid en een alternatief voor de afname van werkgelegenheid bij veel grote (internationale) bedrijven.
Ook worden Startups steeds belangrijker voor innovatie en technologische vernieuwing en zijn zij noodzakelijk om landen, regio's en steden internationaal concurrerend te houden.

Tevens verbinden grote bedrijven zich in toenemende mate aan Startups, vanwege het dikwijls 'disruptieve' karakter van de innovaties van deze ondernemingen, die een serieuze bedreiging kunnen vormen voor grote bedrijven. Samenwerking op het gebied van innovatie (voordeel: groot bedrijf en markt (voordeel: starter) biedt dan uitkomst, waarmee een sterk Startup ecosysteem ook steeds meer een randvoorwaarde wordt voor vestiging, behoud en innovatiekracht van grote en gevestigde bedrijven.

STARTUP ECOSYSTEEM

Een Startup ecosysteem wordt gevormd door Startups en een variatie aan organisaties, interacterend als een systeem om gezamenlijk nieuwe Startups te creëren en te laten groeien. De organisaties kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën: 1. Universiteiten; 2. Ondersteunende organisaties, zoals incubators en accelerators, 3. Investeerders, 4. Corporates, 5. Dienstverlenende organisaties en 6. Onderzoeks-organisaties. Elke organisatie heeft een focus op een specifiek deel van het ecosysteem of helpt een Startup in een specifieke fase van haar groei.

Gezien dit toenemende belang van Startups, ontwikkelen steeds meer regio's en steden initiatieven, vaak in triple helixverband, gericht op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor Startups. Recentelijk is hier ook het landelijke initiatief StartupDelta, onder leiding van Neelie Kroes, aan toegevoegd. Ambitie is om Nederland tot 'Startup Natie' te ontwikkelen (vergelijkbaar met een land als Israël), internationaal te positioneren en regionale initiatieven op elkaar af stemmen ('samen sterk in eenheid en verscheidenheid').

Uit een recente innovatiescan (januari 2015) komt naar voren dat er ook in de regio Nijmegen uitgelezen kansen zijn om de werkgelegenheid en economische structuur verder te verbeteren door het stimuleren en versterken van nieuw ondernemerschap, Startups en spin-offs. De kennisinstellingen Radboud Universiteit, Radboudumc en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) hebben de afgelopen jaren bijvoorbeeld een groot aantal Startups voortgebracht. Het aantal vestigingen in alle drie de speerpuntsectoren (EMT, Health en semiconductors) is ook tijdens de crisis gegroeid. In de Economische Innovatie Agenda 2020 is het stimuleren van Startups daarom ook als apart thema opgenomen.

DOELSTELLING

Doelstelling van het voorliggende document is om verdere invulling te geven aan het thema Startups als onderdeel van de Economische Innovatie Agenda 2020. Dat doen we door een stedelijke ambitie te formuleren en een gezamenlijke aanpak en roadmap te definiëren, waarlangs vervolgens een concreet actieprogramma kan worden ontwikkeld en uitgevoerd. Op langere termijn moet dit bijdragen aan het ontstaan van een (inter)nationaal erkend ecosysteem voor innovatieve Startups in de regio Nijmegen, met name op het gebied van Health, Semicon en ICT. Belangrijk is daarbij vast te stellen dat primair wordt ingezet op kennisintensieve en/of innovatieve starters binnen de industrie en stuwende dienstverlening. Deze starters hebben de potentie uit te groeien tot grote (exportgerichte) bedrijven, zelf veel werkgelegenheid te creëren waardoor ook weer nieuwe banen ontstaan, onder meer aan de onderkant van de arbeidsmarkt, in het niet-stuwende segment (dienstverlening, detailhandel). Hiermee ontstaat een positieve dynamiek tussen de ontwikkeling van kennisintensieve en minder-kennisintensieve werkgelegenheid, het zogenaamde trickle down effect.

TRICKLE DOWN EFFECT

Recent onderzoek van Platform 31 wijst uit dat groei van het aantal banen in de kenniseconomie een zogenaamd trickle down effect heeft: te weten groei van banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. 10 procentpunt meer hoogopgeleiden in een stad, doet het aantal banen voor laagopgeleiden met gemiddeld 3 procent groeien.

Hoewel Nijmegen binnen Nederland zeker geen koploper is als het gaat om (beleidsmatige) aandacht voor Startups, beginnen we niet bij nul. Uit diverse recente onderzoeken, inventarisaties en gesprekken met vertegenwoordigers uit de triple helix, blijkt:

- Dat er veel gebeurt, maar fragmentarisch (zowel binnen de kennisinstellingen, de markt als de overheid);
- Informatie niet altijd goed en samenhangend ontsloten is;
- Ondersteuning van Startups beter kan (bijvoorbeeld coaching of inzet van de bestaande bedrijven en organisaties, de zogenaamde corporates of kangoeroe bedrijven);
- Het financieel instrumentarium complex en niet transparant genoeg is en witte vlekken vertoont;
- Er geen goed zicht is op hoe Startups zich ontwikkelen;

DE KENNISINSTELLINGEN RADBOUD UNIVERSITEIT, RADBOUDUMC EN DE HOGESCHOOL VAN ARNHEM EN NIJMEGEN (HAN) HEBBEN DE AFGELOPEN JAREN EEN GROOT AANTAL STARTUPS VOORTGEBRACHT

- Sommige fysieke plekken voor jonge ondernemers verdwijnen (bijvoorbeeld Metterswarte);
- Nijmegen nationaal, laat staan internationaal, onvoldoende op de kaart staat;
- Promotie en branding van Nijmegen als Startup stad ontbreekt;
- En er daarmee nog geen volwaardig bloeiend Startup ecosysteem is.

Maar ook:

- Dat er grote kansen zijn voor spin-offs en valorisatie binnen de 'power houses' Radboud Universiteit, Radboudumc en HAN;
- Dat er een positieve omslag is waar te nemen in het denken over ondernemerschap, met name bij studenten (studentenorganisaties hebben zich verenigd in Nijmeegse Ondernemende Studenten);
- Lokaties als Novio Tech Campus, Mercator, Splendor en Honig fabriek zich positief ontwikkelen;
- Er interessante starters-netwerken zijn (bijvoorbeeld ICT-netwerk en Science Meets Business);
- Nijmegen inmiddels officieel partner is geworden van StartupDelta en erkenning op nationaal niveau daarmee een eerste feit is;
- Nijmeegse private investeerders in toenemende mate interesse tonen in het investeren in Nijmeegse Startups én dat (inter)nationale investeerders op zoek zijn naar investeringsmogelijkheden in Startups;
- Rockstart Digital Health Accelerator naar Nijmegen komt, en daarmee tevens buitenlandse Startups naar de stad komen die goed aansluiten bij het Health cluster;
- Dat veel betrokkenen erkennen en onderschrijven dat een gezamenlijke integrale en meerjarige aanpak tot meerwaarde kan leiden.

Al deze ervaringen, ontwikkelingen en informatie leveren (ruwe) bouwstenen op voor de te ontwikkelen roadmap en het actieprogramma voor een succesvol ecasysteem. En hoewel de ingrediënten daarvan bekend zijn – slimme mensen, voldoende kapitaal, gunstige regelgeving, goede infrastructuur en effectieve netwerken – is de exacte invulling overal verschillend.
Dit beeld moest dus worden aangevuld, scherper en regio specifieker worden gemaakt. Dit kan uitsluitend met de inbreng van de Startups zelf en met ondersteuning van relevante vertegenwoordigers vanuit de triple helix partijen die zich richten op Startups.

Op 9 juni 2015 heeft de gemeente Nijmegen daarom een werkbijeenkomst georganiseerd op Novio Tech Campus, samen met deze vertegenwoordigers. Doel was het inventariseren van ideeën en acties ter verbetering van het vestigingsklimaat voor innovatieve starters in Nijmegen. Aan de hand van een viftal relevante thema's is door circa 50 deelnemers (zie bijlage) uitgebreid gediscussieerd en geprobeerd deze ideeën en acties zo concreet mogelijk te definiëren.

Voorstel - Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties - . . .

Toelichting over de behandeling van:

Raadsvoorstel Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen

Van:	College van B&W d.d. 22 maart 2016		
Doel:	Behandeladvies geven voor de besluitronde		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor twee nieuwe versies van de verordeningen met betrekking tot duurzaamheidsleningen vast te stellen; de verordening Duurzaamheidsleningen 2016 versie 2, en "Stimuleringsregeling non-profit organisaties 2016 versie 2", waardoor deze verordeningen duidelijker worden geformuleerd. Daarnaast stelt het college voor om de Duurzaamheidslening aan te wijzen als activiteit die plaatsvindt in het algemeen belang. **2. Achtergrond en proces** Op 16 december 2015 heeft de raad nieuwe verordeningen voor de Duurzaamheidslening en de Stimuleringslening non-profitorganisaties vastgesteld. Doel van deze leningen is om diverse doelgroepen te ondersteunen bij het verduurzamen van woningen en panden. Bij de uitvoering stuit het college nu op een aantal zaken, die zij wil wijzigen om de implementatie van de leningen te verbeteren: - Het aantal aanvragen voor de Duurzaamheidslening is in het laatste kwartaal van 2015 flink toegenomen. De eerder gereserveerde middelen blijken ontoereikend om nieuwe aanvragen in te dienen. Het college wil extra geld aantrekken en de gereserveerde middelen inzetten om de rentelasten te dekken. Daarmee kan zij mensen faciliteren die hun woning willen verduurzamen en daarvoor geld willen lenen. Volgens de Wet Markt en Overheid (Wmo) is het verstrekken van een lening een economische activiteit; het college doet dit echter in het algemeen belang. De raad is bevoegd om een uitzondering te maken voor deze activiteit. - In de verordening Stimuleringslening non-profitorganisaties staat een foutieve verwijzing naar de rentetarieven voor deze lening. Niet het actuele rentetarief voor het product "Stimuleringslening" van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeente (SVn) wordt gehanteerd, maar de SVn "rente algemeen"; dit moet worden aangepast. - Daarnaast wil het college een aantal formuleringen in de verordeningen wijzigen, zodat deze duidelijk zijn voor de aanvragers. **3. Toezeggingen** In de kamerronde op de Politieke Avond van 9 december 2016 heeft wethouder Tiemens de volgende toezeggingen gedaan: *1. De raad wordt geïnformeerd wanneer blijkt dat de hoeveelheid aanvragen voor leningen het bedrag wat nu wordt ingezet overstijgt* *2. De raad wordt geïnformeerd wanneer blijkt dat de hoogte van het rentepercentage voor leningen een probleem oplevert* *3. De raad wordt geïnformeerd over hoe de informatievoorziening aan sportclubs met betrekking tot het aanbod van gemeentelijke financieringsmogelijkheden kan worden verbeterd. De wethouder gaat daarover in overleg met de wethouder sport.*		
Naam steller: **E-mail steller:**	Kim Kerckhoffs k.kerckhoffs@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 28 78
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen' d.d. 22 maart 2016 2. Verordening Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 versie 2 3. Verordening "Stimuleringsregeling non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2		

Voorstel - Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties - . . .

	Achtergrondinformatie Stukken kamerronde 9 december 2015 zijn hier te vinden: http://nijmegen.notudoc.nl/cgi-bin/showdoc.cgi/env=help/action=view/id=1402972/type=pdf/Financieringsconstructies_Duurzaamheid_-_de_uitwerking.pdf Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016

Voorstel - Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties - . . .

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 51/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen

Programma

Duurzaamheid

Portefeuillehouder

H. Tiemens

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

22 maart 2016

Samenvatting

Vorig jaar (18 december 2015) heeft de raad de nieuwe verordeningen voor de Duurzaamheidslening en de Stimuleringslening non-profitorganisaties vastgesteld. Doel van deze leningen is om diverse doelgroepen te ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen en panden. Bij de uitvoering stuiten we nu op een aantal zaken, die we willen wijzigen om de implementatie van de leningen te verbeteren.
Het aantal aanvragen voor de Duurzaamheidslening is in het laatste kwartaal van 2015 flink toegenomen. De eerder gereserveerde middelen zijn ontoereikend om nieuwe aanvragen te kunnen bedienen. We willen extern geld aantrekken en de gereserveerde middelen inzetten om de rentelasten te dekken, zodat we mensen die hun woning willen verduurzamen en daarvoor geld willen lenen, kunnen faciliteren. Volgens de Wet Markt en Overheid is het verstrekken van een lening is een economische activiteit. Wij doen dit echter in het algemeen belang. Uw raad is bevoegd om een uitzondering voor deze activiteit te maken. Ook willen we een aantal formuleringen in de verordeningen wijzigen, zodat deze duidelijk voor de aanvragers zijn.

Voorstel om te besluiten

1. De Duurzaamheidslening aan te wijzen als activiteit, die plaatsvindt in het algemeen belang als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid, van de Mededingingswet.
2. De verordening “Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016” in te trekken.
3. De verordening “Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2” vast te stellen.
4. De verordening “Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016” in te trekken.
5. De verordening “Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 versie 2” vast te stellen.
6. De begrotingswijziging BW-01495 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail

Kim Kerckhoffs, 2878, k.kerckhoffs@nijmegen.nl

Voorstel - Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties - . . .

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Vorig jaar (18 december 2015) heeft de raad de nieuwe verordeningen voor de Duurzaamheidslening en de Stimuleringslening non-profitorganisaties vastgesteld. Doel van deze leningen is om diverse doelgroepen te ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen en panden. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) voert deze leningen uit en beheer de fondsen. Conform de afspraken betalen de partijen het geleende bedrag terug, waarmee wij nieuwe leningen kunnen verstrekken.

Bij de uitvoering stuiten we nu op een aantal zaken, die we willen wijzigen om de implementatie van de leningen te verbeteren. Het gaat om de volgende zaken:

1. Sinds 2009 hebben wij de Duurzaamheidslening. Het aantal aanvragen voor de Duurzaamheidslening is in het laatste kwartaal van 2015 en het eerste kwartaal van 2016 flink toegenomen. In de maanden november 2015 t/m medio maart 2016 zijn 86 van de in totaal 319 aanvragen ingediend. De eerder gereserveerde eigen middelen a €1,2 miljoen zijn ontoereikend om nieuwe aanvragen te kunnen bedienen. We willen mensen die willen investeren in het verduurzamen van een woning en hiervoor een lening aanvragen niet teleurstellen. We willen juist stimuleren dat mensen hun woning verduurzamen. Daarom willen we voor de Duurzaamheidslening extern geld aantrekken en de gereserveerde middelen inzetten om de rentelasten te dekken. (Net zoals we dat voor de Starterslening en de Stimuleringslening non-profitorganisaties doen.)
   We trekken nu extern geld aan maar we berekenen de integrale kostprijs niet aan de bewoners door, zoals de Wet Markt en Overheid wel voorschrijft. De raad heeft middels het raadsbesluit Wet Markt en Overheid de activiteiten vastgelegd, die in het kader van het algemeen belang een uitzondering vormen. Het voorstel is de Duurzaamheidslening hieraan toe te voegen. Dit is dan een uitbreiding op dat aanwijzingsbesluit.

2. In de verordening Stimuleringslening non-profitorganisaties staat een foutieve verwijzing naar de rentetarieven voor deze lening. We hanteren niet het actuele rentetarief van de SVn voor het product “Stimuleringslening” maar de SVn “rente algemeen”. Dit willen we aanpassen. Daarnaast passen we enkele andere kleine fouten aan, zonder dat deze de strekking of de inhoud van de verordening veranderen.

3. De verordening Duurzaamheidslening wijzigen we ook een aantal formuleringen, zonder dat deze de strekking of de inhoud van de verordening veranderen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De Stimuleringslening non-proforganisaties en de Duurzaamheidslening dragen bij aan het verduurzamen van de bestaande gebouwen en woningen in Nijmegen.

<u>Wet Markt en Overheid</u>

Vanaf 1 juli 2014 geldt de Wet Markt en Overheid. De bedoeling van de wet is dat er door de overheid eerlijk wordt geconcurreerd met bedrijven als economische activiteiten worden verricht. Het verstrekken van een lening is een economische activiteit, maar wel een die we

verrichten in het algemeen belang. De raad is bevoegd om een uitzondering voor deze activiteit te maken.

Aanpassen van de verordening Stimuleringslening non-profitorganisaties en Duurzaamheidslening:
Indien we foute verwijzing naar de rentetarieven niet veranderen, kunnen organisaties de indruk krijgen dat zij voor een gunstiger rentetarief in aanmerking komen dan onze bedoeling is. Ze kunnen hiertegen bezwaar maken en zullen gezien de formulering in hun recht staan. In de verordening behoort de juiste informatie te staan. De overige wijzigingen hebben geen inhoudelijke gevolgen en zijn slechts ter verduidelijking. Het terugtrekken en aanpassen van verordeningen is een bevoegdheid van de raad.

1.2 Relatie met programma
De Stimuleringslening en de Duurzaamheidslening dragen bij aan het realiseren van de klimaat- en energiebesparingsdoelstellingen, zoals verwoord in de Duurzaamheidsagenda 2011-2015.

2 Doelstelling
Algemeen
Particuliere woningeigenaren en non-profitorganisaties ondersteunen bij het verduurzamen van de woningen en panden om op deze manier het energieverbruik te beperken en het aandeel duurzaam opgewekte energie te vergroten.

Gelden aantrekken en verstrekken aan de SVn:
Door de gereserveerde middelen in te zetten als dekking van de rentelasten in plaats van als kapitaal kunnen we meer geld aantrekken, waardoor we meer mensen van een Duurzaamheidslening kunnen blijven voorzien en meer woningen worden verduurzaamd.

Aanpassen van de verordening Stimuleringslening non-profitorganisaties:
Een correct geformuleerde verordening voor de Stimuleringslening non-profitorganisaties en Duurzaamheidslening te hebben, die helder is voor de aanvragers.

3 Argumenten
Geld aantrekken en verstrekken aan SVn voor Duurzaamheidslening
In 2009 hebben we 1,2 miljoen euro als kapitaal ingezet om Duurzaamheidsleningen te verstrekken. Door de grote hoeveelheid aanvragen in het laatste kwartaal van vorig jaar zijn we bijna door dit budget heen. Dit jaar vullen we dit budget aan met de resterende middelen van de sinds 1 januari gestopte Premieregeling Energiebesparende Maatregelen (PEM), hebben uitbetaald. We verwachten dit aanvullend budget van 2016 (€153.000) ontoereikend is om de inkomende aanvragen te blijven honoreren. We willen mensen die willen investeren in het verduurzamen van een woning en hiervoor een lening aanvragen blijven faciliteren. Door deze middelen in te zetten als dekking van de rentelasten in plaats van als kapitaal kunnen we meer geld aantrekken, waardoor we meer mensen van een Duurzaamheidslening kunnen blijven voorzien en meer woningen worden verduurzaamd.

Uitzondering op Wet Markt en Overheid
De Wet Markt en Overheid schrijft voor dat als we extern geld aantrekken om leningen te verstrekken, dat we de integrale kostprijs hiervoor doorberekenen. Want op die manier wordt een gelijk speelveld met de markt gecreëerd. We willen een uitzondering maken voor de Duurzaamheidslening omdat we dit product zien als een activiteit die we verrichten in het algemeen belang, namelijk het faciliteren van particuliere woningeigenaren zodat zij hun woningen kunnen verduurzamen. Daarmee leveren we een bijdrage aan de nationale, landelijke en lokale energiedoelstellingen. Ook geven we invulling aan de duurzaamheidsambities zoals verwoord in het Coalitieakkoord 2014-2018.

We willen de integrale kostprijs ook niet doorrekenen omdat we de huidige Duurzaamheidslening en de uitgangspunten daarvan willen continueren. We berekenen nu alleen de beheerkosten van de SVn aan de particuliere woningeigenaar door. We willen een consistente regeling en geen onderscheid voor de bewoners maken.

Aanpassen verordeningen Stimuleringslening non-profitorganisaties en de Duurzaamheidslening
De verordeningen moeten duidelijk zijn en geen verwarring bij de aanvrager scheppen. Ook het rentetarief dat wij hanteren moet duidelijk zijn. We hanteren voor de Stimuleringslening non-profitorganisaties het rentetarief “SVn rente algemeen”. Dat is het marktconforme rente. Dat staat nu niet zo in de verordening.

4 Klimaat
De lening is erop gericht onze gemeentelijke klimaat- en energiebesparingsdoelstellingen (zoals verwoord in de Duurzaamheidsagenda 2011-2015) versneld te bereiken. In deze periode vertaalt zich dit in minimaal 2,5% energiebesparing per jaar in de gebouwde omgeving.

5 Risico’s
Net als bij de Stimuleringslening non-profitorganisaties zetten we ook bij de Duurzaamheidlening vreemd vermogen in de leningen te kunnen verstrekken. De bedragen die per aanvrager verstrekt worden zijn relatief gering. Uit ervaring van de SVn blijkt dat het percentage wanbetalingen bij de Duurzaamheidslening voor particulieren 0,1% is. Dat wil zeggen dat bij 0,1% van degenen, die sinds 2009 een Duurzaamheidslening hebben gesloten bij bijzonder beheer terecht komen en een vorm van een betalingsregeling krijgen.

6 Financiën
Stimuleringslening non-profit
Aan dit voorstel zijn geen financiële consequenties verbonden voor de Stimuleringslening voor de non-profitorganisaties. De financiële consequenties maken onderdeel uit van het raadsbesluit van december 2015 (162/2015 BW-01460).

Duurzaamheidslening particulieren
Voor het verstrekken van de Duurzaamheidslening aan particulieren hebben wij de afgelopen jaren met eigen middelen (€1,2 miljoen) een duurzaamheidsfonds gevormd. Met een jaarlijkse voeding van maximaal € 470.000 wordt op termijn toegewerkt naar een revolverend

fonds. Revolverend houdt in dat de ontvangen aflossingen op de versterkte leningen voldoende zijn voor het verstrekken van nieuwe leningen. De gelden die de gemeente verstrekt aan de SVn (de beheerder van het revolverende fonds) komen pas terug zodra we met de Duurzaamheidslening stoppen.

Omdat de vraag naar de Duurzaamheidslening de beschikbare eigen middelen zal overtreffen gaan we daarnaast ook over tot het voeden van het duurzaamheidsfonds met maximaal €2.000.000,- aan vreemd vermogen. Het aantrekken van €2.000.000,- aan leningen gebeurt gefaseerd op basis van de benodigde som en binnen de kaders van ons beleid voor het verstrekken van leningen.
Aan het aantrekken van geld zijn kosten voor rente en risicodekking verbonden. Mede op basis van de huidige rekenrentes houden we rekening met 2,5% aan kosten. Iedere €500.000.- aan aangetrokken middelen betekent jaarlijks €12.500 aan kosten. Zodra de totale € 2.000.000,- is ingezet zijn de rentekosten tot het moment van aflossing €50.000,- per jaar. De beheerskosten van de SVn zijn gelijk aan de rente die wij ontvangen van de verstrekte Duurzaamheidsleningen (0,5%).

Binnen het programma Duurzaamheid reserveren wij budget voor rente en risicodekking van de Duurzaamheidslening. Dit budget onttrekken we aan het jaarlijkse budget van maximaal €470.000,- voor het verduurzamen van de bestaande bouw. De uitvoeringkosten dekken we ook uit de bestaande middelen van het programma Duurzaamheid.

7 Participatie en Communicatie
We communiceren over deze financieringsconstructies via onze gangbare, gemeentelijke kanalen (website, social media, de Brug, het Loket Duurzaam Wonen, Bedrijvenloket). We zetten een ondersteunende campagne op, zodat alle doelgroepen bekend worden met de financieringsconstructies en succesvol uitgevoerde projecten. Hierbij betrekken wij ook de financieel adviseurs van banken en hypotheekadviseurs en onze netwerken zoals Power2Nijmegen en regionale (ver)bouwbedrijven, aannemers en installateurs.

8 Uitvoering en evaluatie
Na onze inhoudelijke toets, gaat de SVn na of de partij kredietwaardig is en besluit al dan niet de lening te verstrekken. We informeren de raad jaarlijks over de voortgang van de lening.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): - Verordening “Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2”
- Verordening ‘Duurzaamheidslening 2016 versie 2”

13. Raadsvoorstel Duurzaamheidslening en Stimuleringslening non-profitorganisaties: aanpassingen (51/2016)

Raadsvoorstel d.d. 22 maart 2016
1. De Duurzaamheidslening aan te wijzen als activiteit, die plaatsvindt in het algemeen belang als bedoeld in artikel 25h, vijfde lid, van de Mededingingswet.
2. De verordening “Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016” in te trekken.
3. De verordening “Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2” vast te stellen.
4. De verordening “Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016” in te trekken.
5. De verordening “Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 versie 2” vast te stellen.
6. De begrotingswijziging BW-01495 vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Voor 30 SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, VSP, Liberaal Nijmegen
Tegen 3 VVD

Voorstel aanvaard

De raad van de gemeente Nijmegen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van xx maart 2016,

Gelet op artikel 147 en 149 van de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht en de Deelnemersovereenkomst tussen de gemeente Nijmegen en Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten;

besluit vast te stellen:

Verordening Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2

Artikel 1 Begrippen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- College: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen
- Raad: de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen
- Aanvraag: een verzoek aan het college om toekenning van een Stimuleringslening;
- Aanvrager: een privaatrechtelijke rechtspersoon (niet zijnde een naamloze vennootschap of besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) die in hoofdzaak gericht is op activiteiten van sportieve, educatieve, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke of godsdienstige aard, hierna te noemen non-profitorganisatie, die een aanvraag doet in de zin van deze verordening.
- Eigenaar: degene die het eigendomsrecht heeft in de zin van Burgerlijk Wetboek
- Gebruiker: degene die het gebruiksrecht heeft
- Toekenning: een besluit van het college op een aanvraag in de zin van deze verordening;
- Gebouw: elk bestaand bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.
- Leningverstrekking: verstrekking van de Stimuleringslening door SVn na een positieve vermogenstoets;
- Stimuleringslening: een gemeentelijke lening , die de aanvrager na toekenning door het college door de SVn wordt verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van duurzaamheidsmaatregelen, die worden getroffen in of aan het gebouw waarvan de aanvrager eigenaar of gebruiker is.
- Duurzaamheidsmaatregelen: energiebesparende en duurzame maatregelen en voorzieningen als bedoeld in artikel 7.
- Werkelijke kosten: de kosten van materialen en werkzaamheden voor zover noodzakelijk voor het treffen van duurzaamheidsmaatregelen als bedoeld in artikel 7 en de kosten van door een deskundig vakbedrijf ter zake van deze duurzaamheidsmaatregelen in rekening gebrachte

arbeidsuren en verminderd met de van derden ontvangen of nog te ontvangen tegemoetkomingen in deze kosten.
- De-minimis steun: steun die voldoet aan de voorwaarden voor vrijstelling van aanmelding als opgenomen in de Verordening (EU) Nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PbEU 2013, L 352), met inbegrip van eventueel in de toekomst vast te stellen wijzigingen
- SVn: de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten te Hoevelaken.
- .

Artikel 2 Voorwaarden SVn

Op een Stimuleringslening zijn van toepassing: 'Algemene bepalingen voor geldleningen', 'Productspecificaties (gemeentelijke) Stimuleringslening', 'Procedures Stimuleringslening', 'Uitvoeringsregels (gemeentelijke) Stimuleringslening', 'Productspecificaties Bouwkrediet' en 'Toelichting op een Stimuleringslening', zoals die op het moment van toewijzing zijn opgenomen in de dan geldende SVn Informatiemap, die deel uitmaakt van de Deelnemingsovereenkomst tussen gemeente Nijmegen en SVn.

Artikel 3 Toepassingsbereik

Deze verordening is uitsluitend van toepassing:

1. Deze verordening is uitsluitend van toepassing op een bestaand gebouw in de gemeente Nijmegen, dat geheel of nagenoeg geheel in gebruik is door de aanvrager.
2. In afwijking van lid 1: indien een sportvereniging een aanvraag indient is de verordening ook van toepassing op het sportterrein in de gemeente Nijmegen, dat geheel of nagenoeg geheel is gebruik is door de aanvrager.

Artikel 4 Doelgroep

De lening kan slechts worden verleend aan een aanvrager die een natuurlijke persoon is en die:

1. Een aanvraag kan uitsluitend worden ingediend door non-profitorganisaties in de vorm van :
a. Vereniging
b. Stichting
c. Energiecoöperatie: coöperatie zoals bedoeld in artikel 53 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, een bij notariële akte als coöperatie opgerichte vereniging, die werkzaam is op het gebied van energiebesparing ten behoeve van inwoners van de gemeente Nijmegen.
2. De aanvrager staat ingeschreven in de Kamer van Koophandel.
3. Sportverengingen en sportstichtingen komen alleen in aanmerking indien ze niet via de reguliere, commerciële banken een lening voor de activiteit kunnen krijgen.

Artikel 5 Budget

De raad stelt voor de werkingsduur van de verordening een budget van € 5 miljoen vast binnen de gemeentelijke rekening van het SVn voor het toekennen van Stimuleringsleningen.

Artikel 6 Bevoegdheid college

1. Het college van de gemeente Nijmegen is bevoegd om, onverminderd het bepaalde in artikel 10, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, een Stimuleringslening toe te kennen.
2. Het college kan aan een toekenningsbesluit nadere voorwaarden verbinden.

Artikel 7 Duurzaamheidsmaatregelen

1. Tot de duurzaamheidsmaatregelen worden gerekend:

   A. Verlichting
      1. Sportveldverlichting bestaande uit LED armaturen
      2. Binnen- en buitenverlichting, niet zijnde reclame of sportverlichting, bestaande uit:
         a. T5-armaturen voorzien van een optiek
         b. LED armaturen

   B. Ventilatie en ruimteverwarming
      3. Lage-temperatuur centraal verwarmingsysteem (LTV-systeem) waarvan de ontwerp aanvoertemperatuur (T-aanvoer) maximaal 55° C bedraagt;
      4. Installatie voor het terugwinnen van warmte uit ruimteventilatielucht, inclusief het daarbij behorende kanaalwerk en de luchtbehandelingskast.
      5. Warmtepompsysteem (WKO, warmtepompboiler, lucht/water warmtepomp)
      6. Warmte-krachtkoppeling (WKK)
      7. Pelletkachel;
      8. Pelletketel;

   C. Tapwater
      9. Installatie om warmte uit douchewater terug te winnen uit douchewater
      10. Hotfill set voor (af)wasmachine
      11. I.c.m. maatregel 13: Direct gasgestookte condenserende boiler, gemeten conform NEN-EN 89:1999/A3:2006 en waarbij het rendement ten minste 100% op onderwaarde bedraagt.
      12. I.c.m. maatregel 13: Direct gasgestookt condenserend warmwater doorstroomtoestel , gemeten conform NEN-EN 89:1999/A3:2006 en waarbij het rendement ten minste 100% op onderwaarde bedraagt.
      13. Zonneboiler voor het verwarmen van tapwater met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat;

   D. Bouwkundig
      14. Vloerisolatie/bodemisolatie met een isolatiewaarde Rd van ten minste 2,5 m2.K/W
      15. Gevelisolatie met een isolatiewaarde Rd van ten minste 2,5m2K/W
      16. Spouwmuurisolatie met een isolatiewaarde Rd van ten minste 2,5 m2.K/W
      17. Dakisolatie met een isolatiewaarde Rd van ten minste 2,5 m2.K/W
      18. HR ++ glas met warmtedoorgangscoëfficiënt (U-waarde) kleiner dan 1,3 W/m²K.
      19. Ramen, buitendeuren en kozijnen ten behoeve van isolerende beglazing (nummer 18). Het leenbedrag voor deze maatregelen mag maximaal 50% van de totale investering voor de ramen, buitendeuren en kozijnen bedragen. Indien het kozijn van hout is, dan moet deze voorzien zijn van FSC keurmerk.
      20. Vegetatiedak.
      21. Witte dakbedekking

   E. Duurzame energieopwekking
      22. Kleine windturbine, die geschikt is voor de stedelijke omgeving en de daarbij behorende spanningsomvormer;
      23. Zonnepaneel of zonnefolie met fotovoltaïsche zonnecellen en de daarbij behorende spanningsomvormer;

24. Combi-zonneboiler voor het verwarmen van tapwater en voor ruimteverwarming of - koeling met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat met een al dan niet geïntegreerde CV-brander;

F. Overig
25. Energie Prestatie Advies (Maatwerkadvies) uitgevoerd door een gecertificeerd bedrijf.
26. Energiemonitoringsysteem, dat inzicht geeft in het elektriciteitsverbruik en/of elektriciteitsopbrengst van het gebouw.
27. Infrarood warmtepanelen ten behoeve van ruimteverwarming ~~al dan niet~~ gecombineerd met zonnepanelen (pv) of mini wind turbine.
28. Accusysteem voor de opslag van energie in het gebouw gekoppeld aan zonnepanelen of kleine windmolen

2. Het college kan de in dit artikel vermelde lijst van duurzaamheidsmaatregelen uitbreiden en/of inkorten en maakt deze na vaststelling bekend.

Artikel 8 De aanvraag Stimuleringslening

Een aanvraag voor een Stimuleringslening wordt schriftelijk bij het college ingediend op een door het college beschikbaar gesteld formulier en gaat vergezeld van een opgave van:

a. De te treffen duurzaamheidsmaatregelen;
b. De werkelijke kosten van het treffen van de duurzaamheidsmaatregelen evenals een financiële onderbouwing van deze opgave (op basis van definitief geselecteerde offertes);
c. Een planning van de uitvoering van de werkzaamheden;
d. Indien noodzakelijk een omgevingsvergunning en een verklaring van een constructeur;
e. Als een vereniging de aanvrager is: een goedgekeurd verslag van de ledenvergadering, waarin het besluit is genomen over de voorgenomen investeringen m.b.t. de duurzaamheidsmaatregelen en het besluit is genomen gebruik te maken van de Stimuleringslening Nijmegen. Dit verslag mag bij het moment van aanvraag niet ouder zijn dan zes maanden;
f. Een document waaruit blijkt dat de aanvrager bevoegd is namens de rechtspersoon de aanvraag in te dienen;
g. Een akkoordverklaring van de eigenaar van het gebouw;
h. De-minimisverklaring.
i. Voor sportverenigingen en sportstichtingen: een document waaruit blijkt dat de aanvrager voor het treffen van duurzame maatregelen niet in aanmerking komt voor een lening van een commerciële bank.

Artikel 9 Afhandelen aanvraag Stimuleringslening

1. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen 2 weken.
2. Indien de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van 4 weken te completeren met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet Bestuursrecht.
3. Indien de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college om de aanvraag buiten behandeling te laten.
4. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
5. Het college neemt binnen 8 weken na ontvangst van de aanvraag dan wel na het compleet worden van de aanvraag een beslissing.
6. Het college kan, onder vermelding van de reden, deze termijn eenmalig verdagen met 4 weken. De rechten van de aanvrager vervallen hiermee niet.
7. Op de aanvraag is paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht (positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen) niet van toepassing.

Artikel 10 Afwijzen aanvraag Stimuleringslening

Het college wijst een aanvraag af, indien:

1. Het door de raad vastgestelde budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren.
2. De voorgestelde maatregel(en) waarvoor de lening wordt aangevraagd, niet voorkomt op de lijst van maatregelen uit artikel 7 van deze verordening.
3. De kosten van de uit te voeren maatregelen minder dan € 2.500, - of meer dan €100.000,- bedragen.
4. De maatregelen waarvoor een lening wordt aangevraagd zijn uitgevoerd voordat het toekenningsbesluit is genomen en aan de aanvrager bekend is gemaakt en de offerte van de SVn is ondertekend.
5. De aanvrager eerder gebruik heeft gemaakt van deze Stimuleringslening.
6. De aanvrager niet voldoet aan de voorwaarden van de de-minimis steun.
7. Voor sportverengingen en sportstichtingen: de aanvrager voor de in artikel 7 genoemde maatregelen in aanmerking komt voor een lening van een commerciële bank.
8. Naar het oordeel van het college gegronde redenen zijn, dat niet aan de voorwaarden en bepalingen van deze verordening wordt of kan worden voldaan.

Artikel 11 Toekenning Stimuleringslening

1. Het college besluit aanvrager een Stimuleringslening toe te kennen, indien uit de aanvraag blijkt dat met het treffen van de duurzaamheidsmaatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan een of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen:
   a. een beperking van de energievraag, dan wel een vermindering van CO2 uitstoot;
   b. het verhogen van het aandeel duurzame energiebronnen in de energievoorziening van het gebouw van aanvrager
2. De toekenning geschiedt onder voorbehoud van een positieve vermogenstoets van Svn.
3. De toekenning wordt verzonden aan de aanvrager en aan de SVn.
4. Indien de vermogenstoets door SVn is uitgevoerd en negatief is bevonden verval het toekenningsbesluit van rechtswege.

Artikel 12 Leningverstrekking Stimuleringslening

1. SVn verstrekt en beheert een toegekende de Stimuleringslening.
2. De lening wordt pas verstrekt, nadat de vermogenstoets door SVn is uitgevoerd en positief is bevonden, de offerte voor de lening door de aanvrager is geaccepteerd en een notariële akte door aanvrager is ondertekend.
3. Stimuleringsleningen komen via een bouwkrediet van SVn tot uitbetaling op basis van facturen van door derden uitgevoerde werkzaamheden. De facturen worden goedgekeurd door het college.

Artikel 13 Intrekken toekenningsbesluit

1. Het college trekt een toekenningsbesluit als bedoeld in artikel 11 geheel of gedeeltelijk in als:

   a. Er niet is voldaan aan de bij of krachtens deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen;
   b. De Stimuleringslening is verstrekt op grond van onjuiste gegevens.
2. In geval van overtreding van de voorschriften in deze verordening de eigenaar verschoonbaar is, kan het college besluiten de bovengenoemde sanctie geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

Artikel 14 Kenmerken van Stimuleringslening

1. De hoofdsom van de door het college toegekende Stimuleringslening is in beginsel gelijk aan het bedrag van de door het college aanvaarde werkelijke kosten.

2. In afwijking van het eerste lid bedraagt de hoofdsom van de Stimuleringslening niet minder dan € 2.500,- en niet meer dan € 100.000,-. (incl. BTW) per aanvraag. De werkelijke investering mag hoger zijn dan de maximale hoofdsom van de Stimuleringslening.
3. De looptijd van een Stimuleringslening bedraagt maximaal 20 jaar.
4. De rente is het actuele rentetarief van SVn “rente algemeen”.
5. Het rentepercentage staat gedurende de gehele looptijd van de Stimuleringslening vast;
6. Na 15 jaar vindt er een renteherziening plaats en hanteert het college voor de laatste 5 jaar de dan geldende 5 jaars rente van de SVn.
7. Vervroegde aflossing van de Stimuleringslening met een minimum van €250 is te allen tijde boetevrij toegestaan;
8. Binnen één jaar na het verstrekken van de Stimuleringslening zijn de werkzaamheden voltooid.
9. De onder 8 genoemde termijn kan door het college worden verlengd.
10. De Stimuleringslening wordt tot een leenbedrag van €30.000 vastgelegd in een onderhandse akte. Bij een leenbedrag van €30.000 of meer wordt de Stimuleringslening vastgelegd in een notariële akte.
11. Bij verkoop van het gebouw, dan wel bij beëindiging van de huurovereenkomst of bruikleenovereenkomst, gedurende de looptijd van de lening wordt de restantschuld ineens en volledig afgelost.
12. De aanvrager komt slechts één keer in aanmerking voor deze Stimuleringslening.

Artikel 15 Bouwkrediet

Stimuleringsleningen komen via een bouwkrediet van SVn tot uitbetaling op basis van facturen van door derden uitgevoerde werkzaamheden.

Artikel 16 Nadere regels

Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen en maakt deze bekend.

Artikel 17 Hardheidsclausule

Indien vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college afwijken van het bepaalde in deze verordening.

Artikel 18 Intrekking oude verordening

De Verordening Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 wordt ingetrokken

Artikel 19 Naamgeving en inwerkingtreding

Deze verordening kan worden aangehaald als ‘Verordening Stimuleringslening non-profit organisaties Gemeente Nijmegen 2016 versie 2’ en treedt in werking met ingang van de dag na publicatie

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2016

De voorzitter,	De raadsgriffier,
Drs. H.M.F. Bruls	drs. M.A.H. Heffels

De raad van de gemeente Nijmegen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van … 2016,

Gelet op artikel 147 en 149 van de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht en de Deelnemersovereenkomst tussen de gemeente Nijmegen en Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten;

besluit vast te stellen:

Verordening Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 versie 2

Artikel 1 Begrippen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- raad: de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen
- college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen
- aanvraag: een verzoek aan het college om toekenning van een Duurzaamheidslening;
- aanvrager: een meerderjarige natuurlijke persoon, die een aanvraag doet in de zin van deze verordening en eigenaar is van een woning of van een kavel waarop een woning zal worden gerealiseerd gelegen in de gemeente Nijmegen
- Eigenaar: degene die het eigendomsrecht heeft in de zin van Burgerlijk Wetboek.
- Toekenning: een besluit van het college op een aanvraag in de zin van deze verordening
- Leningverstrekking: verstrekking van de Duurzaamheidslening door SVn na een positieve krediettoets.
- Duurzaamheidslening: een gemeentelijke lening, die aan aanvrager na toekenning door het college door de SVn kan worden verstrekt ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van duurzaamheidsmaatregelen, die worden getroffen in de eigen bestaande of nieuwbouwwoning;
- Bestaande woning: een woning gelegen in Nijmegen, waarvan de bouw is voltooid.
- Nieuwbouwwoning: een woning in Nijmegen, waarvan de bouw nog niet is voltooid.
- Duurzaamheidsmaatregelen bestaande woning: energiebesparende en duurzame maatregelen en voorzieningen als bedoeld in bijlage 1A of bijlage 1B;
- Duurzaamheidsmaatregelen nieuwbouwwoning: de bouwtechnische en installatietechnische maatregelen die nodig zijn om de Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) van de woning te verbeteren van 0.4 (of beter) in een EPC 0. Er wordt gebruik gemaakt van duurzame (bouw)materialen.

- Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC): de maat voor energiezuinigheid van een nieuwbouwwoning. Het Bouwbesluit schrijft voor aan welke EPC een woning moet voldoen. Voor nieuwbouwwoningen geldt vanaf 1 januari 2015 de EPC-eis 0,4. Een energieneutrale woning heeft een EPC van 0.
- EPA-maatwerkadvies: een advies dat voorafgaand aan het uitvoeren, plaatsen of aanbrengen van één of meer van de in bijlage 1A of bijlage 1B genoemde maatregelen en voorzieningen wordt opgesteld door een gecertificeerd bedrijf en dat voldoet aan BRL 9500-01 voor bestaande woningen;
- Werkelijke kosten bestaande woningen: de kosten van duurzaamheidsmaatregelen voor bestaande woningen als bedoeld in bijlage 1A of bijlage 1B en de kosten van door een deskundig vakbedrijf terzake van deze duurzaamheidsmaatregelen in rekening gebrachte arbeidsuren en verminderd met de van derden ontvangen of te ontvangen tegemoetkomingen in deze kosten.
- Werkelijke kosten voor nieuwbouwwoningen: de meerkosten van duurzaamheidsmaatregelen om de woning van EPC 0.4 (of beter) naar EPC 0 te verbeteren en de kosten van door een deskundig vakbedrijf terzake van deze duurzaamheidsmaatregelen in rekening gebrachte arbeidsuren en verminderd met de van derden ontvangen of te ontvangen tegemoetkomingen in deze kosten.
- SVn: de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten te Hoevelaken.
- Beschermd monument of stadsbeeldobject: rijksmonument, gemeentelijk monument of stadsbeeldobject, of een beeldbepalend pand in een rijksbeschermd stadsgezicht, dat als zodanig is opgenomen in het monumentenregister van de gemeente Nijmegen.

Artikel 2 Voorwaarden SVn

Op een Duurzaamheidslening zijn van toepassing: 'Productspecificaties Duurzaamheidslening', 'Procedures Duurzaamheidslening', 'Uitvoeringsregels Duurzaamheidslening' en de 'Toelichting op een Duurzaamheidslening en Algemene Bepalingen voor geldleningen', zoals die op het moment van toewijzing zijn opgenomen in de dan geldende SVn Informatiemap, die deel uitmaakt van de Deelnemingsovereenkomst tussen gemeente Nijmegen en SVn danwel door SVn worden uitgereikt aan de aanvrager voor het sluiten van de overeenkomst van geldlening.

Artikel 3 Toepassingsbereik

Deze verordening is uitsluitend van toepassing:

- op bestaande woningen in de gemeente Nijmegen die geschikt en bestemd zijn voor permanente bewoning.
- op nieuwbouwwoningen in de gemeente Nijmegen die geschikt en bestemd zullen zijn voor permanente bewoning.

Artikel 4 Doelgroep

De lening kan slechts worden verleend aan een aanvrager die een natuurlijke persoon is en die:

a. eigenaar of mede-eigenaar is van een bestaande woning, anders dan een beschermd monument of stadsbeeldobject, die is gelegen in de gemeente Nijmegen;
b. eigenaar of mede-eigenaar is van een bestaande woning, zijnde beschermd monument of stadsbeeldobject, die is gelegen in de gemeente Nijmegen.
c. toekomstige eigenaar of mede-eigenaar is van een nieuwbouwwoning en die eigenaar of mede-eigenaar is van een kavel en de verplichting is aangegaan om een nieuwbouwwoning te bouwen.

Artikel 5 Budget

De raad stelt het budget dat beschikbaar is voor het verstrekken van Duurzaamheidsleningen jaarlijks vast in de Stadsbegroting.

Artikel 6 Duurzaamheidsmaatregelen

1. Aan de aanvrager die behoort tot de doelgroep die is genoemd in artikel 4, onder a, wordt slechts een Duurzaamheidslening verleend voor het toepassen van de duurzaamheidsmaatregelen, die zijn genoemd in de lijst in bijlage 1A bij deze regeling
2. Aan de aanvrager die behoort tot de doelgroep die is genoemd in artikel 4, onder b, wordt slechts een Duurzaamheidslening verleend voor het toepassen van de duurzaamheidsmaatregelen, die zijn genoemd in de lijst in bijlage 1B bij deze regeling.
3. Aan de aanvrager die behoort tot de doelgroep die is genoemd in artikel 4, onder c, wordt slechts een Duurzaamheidslening verleend voor de duurzaamheidsmaatregelen, die eraan bijdragen dat de woning een EPC van 0 krijgt.
4. Het college kan de in het eerste en tweede lid genoemde lijsten van duurzaamheidsmaatregelen wijzigen.

Artikel 7 Bevoegdheid college

1. Het college is bevoegd om met inachtneming van het bepaalde in deze verordening te besluiten een Duurzaamheidslening toe te kennen.
2. Het college kan aan een toekenningsbesluit nadere voorwaarden verbinden.

Artikel 8 De aanvraag

1. Een aanvraag van een Duurzaamheidslening ten behoeve van een bestaande woning wordt schriftelijk bij het college ingediend op een door het college vastgesteld formulier en gaat vergezeld van een opgave van:
    a. de te treffen duurzaamheidsmaatregelen;
    b. de werkelijke kosten van het treffen van de duurzaamheidsmaatregelen alsmede een deugdelijke financiële onderbouwing van deze opgave op basis van definitief geselecteerde offertes;
    c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.

2. Een aanvraag van een Duurzaamheidslening ten behoeve van een nieuwbouwwoning wordt schriftelijk bij het college ingediend op een door het college vastgesteld formulier en gaat vergezeld van een opgave van:
    a. een kopie van de koop-/aannemingsovereenkomst van de nieuw te bouwen woning;
    b. in de koop-/aannemingsovereenkomst opgenomen (een) specificatie van de te treffen duurzaamheidsmaatregelen en de meerprijs hiervan, en een onderbouwing van de te realiseren energieprestatienorm.
    c. de energieprestatienorm die tenminste aan EPC 0 voldoet. Dat moet worden aangetoond door een erkend en onafhankelijk bedrijf;
    d. een planning van de uitvoering van de nieuwbouwwerkzaamheden.

3. Een aanvraag van een Duurzaamheidslening ten behoeve van een nieuwbouwwoning, die door de aanvrager in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap wordt gebouwd, wordt schriftelijk bij het

college ingediend op een door het college vastgesteld formulier en gaat vergezeld van een opgave van:

a. een specificatie van de te treffen duurzaamheidsmaatregelen en de meerprijs hiervan, en een onderbouwing van de te realiseren energieprestatienorm
b. de energieprestatienorm voldoet tenminste aan EPC 0. Dat moet worden aangetoond door een erkend en onafhankelijk bedrijf;
c. een planning van de uitvoering van de nieuwbouwwerkzaamheden.
d. Koopovereenkomst van de grond
e. Aanneemovereenkomst met een goedgekeurde garantieregeling ten behoeve van afbouwgarantie
f. Overzicht van de stichtingskosten, hieronder vallen:
   - de kosten van onroerende installaties;
   - de kosten van risicoverrekening;
   - het architectenhonorarium;
   - de kosten van dagelijks toezicht;
   - de kosten van aansluiting op de nutsvoorzieningen;
   - de legeskosten;
   - de omzetbelasting;

Artikel 9 Afhandelen aanvraag Duurzaamheidslening

1. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen 2 weken.
2. Indien de aanvraag niet alle gegevens bevat die het college voor het nemen van een beslissing noodzakelijk acht, stelt het college aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen een termijn van 4 weken te completeren met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet Bestuursrecht.
3. Indien de aanvraag niet binnen de aangegeven termijn is gecompleteerd, besluit het college om de aanvraag buiten behandeling te laten.
4. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
5. Het college neemt binnen 8 weken na ontvangst van de aanvraag dan wel na het compleet worden van de aanvraag een beslissing.
6. Het college kan, onder vermelding van de reden, deze termijn eenmalig verdagen met 4 weken. De rechten van de aanvrager vervallen hiermee niet.
7. Op de aanvraag is paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht (positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen) niet van toepassing.

Artikel 10 Afwijzen aanvraag Duurzaamheidslening

Het college wijst een aanvraag af, indien:

1. Het door de raad vastgestelde budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren.
2. De voorgestelde maatregel(en) waarvoor de lening voor bestaande woningen wordt aangevraagd, niet voorkomt op de lijst van maatregelen uit bijlage 1A en 1B van deze verordening.
3. De voorgestelde maatregelen(en) waarvoor de lening voor nieuwbouwwoningen wordt aangevraagd niet ertoe bijdragen dat de woning (minimaal) een EPC van 0 bereikt.
4. De kosten van de uit te voeren maatregelen minder dan € 2.500, - of meer dan €25.000,- bedragen.
5. De aanvrager eerder een Duurzaamheidslening toegewezen heeft gekregen en de nieuwe aanvraag het maximale leenbedrag van €25.000,- overschrijdt.
6. De maatregelen waarvoor een lening wordt aangevraagd zijn uitgevoerd voordat het toekenningsbesluit is genomen en aan de aanvrager bekend is gemaakt en de offerte voor de lening van de SVn door aanvrager is getekend.
7. Naar het oordeel van het college gegronde redenen zijn, dat niet aan de voorwaarden en bepalingen van deze verordening wordt of kan worden voldaan.

Artikel 11 Toekenning

1. Het college besluit aanvrager een Duurzaamheidslening toe te kennen, indien uit de aanvraag blijkt dat voldaan wordt aan de voorwaarden en bepalingen van deze verordening en dat met het treffen van de duurzaamheidsmaatregelen aantoonbaar wordt bijgedragen aan één of meer van de hiernavolgende beleidsdoelen:
   a. een beperking van de energievraag van de woning van de aanvrager, dan wel een vermindering van CO2 uitstoot;
   b. het verhogen van het aandeel duurzame energiebronnen in de energievoorziening van de woning van aanvrager.
   c. Nieuwbouwwoningen energieneutraal maken.
   d. Bovendien kan alleen sprake zijn van een toekenning als het beschikbare budget niet wordt overschreden.
2. De toekenning van een duurzaamheidslening door het college geschiedt onder voorbehoud van een positieve krediettoets van SVn.
3. Het toekenningsbesluit wordt verzonden aan de aanvrager en aan de SVn.
4. Indien de krediettoets door SVn is uitgevoerd en negatief is bevonden vervalt het toekenningsbesluit van rechtswege.

Artikel 12 Leningverstrekking

1. SVn verstrekt en beheert een toegekende Duurzaamheidslening.
2. De lening wordt pas verstrekt, nadat de krediettoets door SVn is uitgevoerd en positief is bevonden, de offerte voor de lening door de aanvrager is geaccepteerd en een onderhandse akte door aanvrager is ondertekend.
3. Duurzaamheidsleningen komen via een bouwkrediet van SVn tot uitbetaling op basis van facturen van door derden uitgevoerde werkzaamheden. De facturen worden goedgekeurd door het college.

Artikel 13 Intrekken toekenningsbesluit

1. Het college trekt een toekenningsbesluit als bedoeld in artikel 11 geheel of gedeeltelijk in als:
   a. Er niet is voldaan aan de bij of krachtens deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen;
   b. De duurzaamheidslening is verstrekt op grond van onjuiste gegevens.
2. In geval van overtreding van de voorschriften in deze verordening de eigenaar verschoonbaar is, kan het college besluiten de bovengenoemde sanctie geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

Artikel 14 Kenmerken van Duurzaamheidslening

1. De hoofdsom van de door het college toegekende Duurzaamheidslening is in beginsel gelijk aan het bedrag van de door het college aanvaarde werkelijke kosten.
2. In afwijking van het eerste lid bedraagt de hoofdsom van de Duurzaamheidslening niet minder dan € 2.500,- en niet meer dan € 25.000,- (incl. BTW).
3. De rente is het actuele rentetarief van de SVn voor de Duurzaamheidsleningen.
4. Bij leenbedragen tot €7.500 is de looptijd van de lening 10 jaar.
5. Bij leenbedragen van €7.500 tot en met €25.000 is de looptijd van de lening 15 jaar.
6. De rente staat vast gedurende de looptijd.
7. Vervroegde aflossing van de Duurzaamheidslening is te allen tijde boetevrij toegestaan met een minimum van €250.
8. De aanvrager mag voor dezelfde woning meerdere keren gebruikmaken van de Duurzaamheidslening indien het totale leenbedrag van €25.000 niet wordt overschreden.

Artikel 15 Bouwkrediet

Duurzaamheidsleningen komen via een bouwkrediet van SVn tot uitbetaling op basis van facturen van door derden uitgevoerde werkzaamheden.

Artikel 16 Nadere regels

Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 17 Hardheidsclausule

Indien vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college afwijken van het bepaalde in deze verordening.

Artikel 18 Intrekking oude verordening

De Verordening Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 wordt ingetrokken.

Artikel 19 Naamgeving en inwerkingtreding

Deze verordening kan worden aangehaald als 'Verordening Duurzaamheidsleningen Gemeente Nijmegen 2016 versie 2 ' en in werking met ingang van de dag na publicatie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2016

De voorzitter,	De raadsgriffier,
Drs. H.M.F. Bruls	drs. M.A.H. Heffels

Bijlage 1A + 1B: Energiebesparende maatregelen

Bijlage 1A: energiebesparende maatregelen standaard

Tot de energiebesparende maatregelen worden gerekend:

a. Kleine windturbine, die geschikt is voor de stedelijke omgeving en de daarbij behorende spanningsomvormer;

b. Fotovoltaïsche zonnecellen (bijvoorbeeld zonnepaneel of zonnefolie) en de daarbij behorende spanningsomvormer. De kosten exclusief BTW (zo lang de BTW terug te vorderen is bij de Belastingdienst);

c. Zonneboiler voor het verwarmen van tapwater met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat;

d. Combi-zonneboiler voor het verwarmen van tapwater en voor ruimteverwarming of - koeling met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat met een al dan niet geïntegreerde CV-brander;

e. Warmtepompsysteem (WKO, warmtepompboiler, lucht/water warmtepomp)

f. Lage-temperatuur centraal verwarmingsysteem (LTV-systeem) waarvan de ontwerp aanvoertemperatuur (T-aanvoer) maximaal 55° C bedraagt;

g. Pelletkachel;

h. Pelletketel;

i. Installatie om warmte uit douchewater terug te winnen

j. Installatie voor het terugwinnen van warmte uit ruimteventilatielucht, inclusief het daarbij behorende kanaalwerk en de luchtbehandelingskast.

k. Vloerisolatie/bodemisolatie met een warmteweerstand (R) van minimaal 3,5 m2.K/W;

l. Gevelisolatie met een isolatiewaarde (Rd-waarde) van minimaal 2,5 m2.K/W;

m. Spouwmuurisolatie in een bestaande spouw met een warmteweerstand (R) van ten minste 1,3 m2K/W

n. Dakisolatie met een warmteweerstand (R) van minimaal 3,5 m2.K/W;

o. HR ++ glas met warmtedoorgangscoëfficiënt (U-waarde) kleiner of gelijk aan 1,2 W/m²K

p. hotfill set voor (af)wasmachine

q. Ramen, buitendeuren en kozijnen ten behoeve van isolerende beglazing (zoals genoemd onder punt o). Het leenbedrag voor deze maatregel(en) mag maximaal 50% van de totale investering voor de ramen, buitendeuren en kozijnen bedragen. Indien van hout, dan voorzien van FSC keurmerk. Indien

de ramen en/of buitendeuren draaiende delen hebben, dan moeten deze een thermische onderbreking hebben.)

r. Energie Prestatie Advies (Maatwerkadvies) uitgevoerd door een gecertificeerd adviseur.
Een overzicht van maatwerkadvies-adviseurs vindt u op de website van QBISnl.nl. Zoek daar op BRL 9500 deel 4.

s. Energiemonitoringsysteem, dat inzicht geeft in het elektriciteitsverbruik en/of elektriciteitsopbrengst van de woning.

t. Vegetatiedak uitgevoerd met drainage en bescherm/filterlaag.

u. Witte dakbedekking

v. Infrarood warmtepanelen ten behoeve van ruimteverwarming, gekoppeld aan zonnepanelen of kleine windmolen

w. Accusysteem voor de opslag van energie in de woning, gekoppeld aan zonnepanelen of kleine windmolen

Bijlage 1B energiebesparende maatregelen voor een beschermd monument of stadsbeeldobject

Let op: Aanpassingen van een woning met een beschermde status vereist maatwerk. Dat onderstaande maatregelen in de lijst staan, wil niet op voorhand zeggen dat de maatregelen ook bij alle monumenten mogelijk zijn. Neem voordat u een aanvraag indient altijd eerst contact op met de adviseurs Monumentenzorg van de afdeling Ruimtelijk Ontwikkeling om te bespreken welke maatregelen in uw woning wel of niet mogelijk zijn. Ook informeren zij u over de benodigde vergunningen. Bel 14 024 of mail naar archeologie.monumenten@nijmegen.nl

Eventuele energiebesparende maatregelen voor bestaande woningen met beschermde status (rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, stadsbeeldobjecten en beeldbepalende panden in rijksbeschermd stadsgezicht) zijn:

a. Kleine windturbine, die geschikt is voor de stedelijke omgeving en de daarbij behorende spanningsomvormer. De windturbine mag niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. Andere locaties zijn afhankelijk van de monumentale waarde van het pand.

b. Fotovoltaïsche zonnecellen (bijvoorbeeld zonnepaneel of zonnefolie) en de daarbij behorende spanningsomvormer; De kosten exclusief BTW (zo lang de BTW terug te vorderen is bij de Belastingdienst); De zonnecellen mogen niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg en zijn niet toegestaan op daken met bijzondere dakbedekking. Andere locaties zijn afhankelijk van de monumentale waarde van het pand.

c. Zonneboiler voor het verwarmen van tapwater met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat. De zonneboiler en - collector mogen niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg en zijn niet toegestaan op daken met bijzondere dakbedekking. Andere locaties zijn afhankelijk van de monumentale waarde van het pand.

d. Combi-zonneboiler voor het verwarmen van tapwater en voor ruimteverwarming met behulp van zonlicht, bestaande uit één of meerdere zonnecollectoren en een warmteopslagvat met een al dan niet geïntegreerde CV-brander. De zonneboiler mag niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg en zijn niet toegestaan op daken met bijzondere dakbedekking. Andere locaties zijn afhankelijk van de monumentale waarde van het pand.

e. Warmtepompsysteem (WKO, warmtepompboiler, lucht/water warmtepomp)

f. Lage-temperatuur centraal verwarmingsysteem (LTV-systeem) waarvan de ontwerp aanvoertemperatuur (T-aanvoer) maximaal 55° C bedraagt;

g. Pelletkachel;

h. Pelletketel;

i. Installatie om warmte uit douchewater terug te winnen;

j. Installatie voor het terugwinnen van warmte uit ruimteventilatielucht, inclusief het daarbij behorende kanaalwerk en de luchtbehandelingskast.

k. Vloer/bodemisolatie;

l. Gevelisolatie

m. Dakisolatie;

n. Isolerende beglazing (bij voorkeur monumentenisolatieglas);

o. Ramen, buitendeuren en kozijnen ten behoeve van isolerende beglazing (zoals genoemd onder punt m). Het leenbedrag voor deze maatregel(en) mag maximaal 50% van de totale investering voor de ramen, buitendeuren en kozijnen bedragen. Indien van hout, dan voorzien van FSC keurmerk. Indien de ramen en/of buitendeuren draaiende delen hebben, dan moeten deze een thermische onderbreking hebben.)

p. hotfill set voor (af)wasmachine;

q. Energie Prestatie Advies (Maatwerkadvies) uitgevoerd door een bedrijf, dat gespecialiseerd is in het verduurzamen van monumenten.

r. Energiemonitoringsysteem, dat inzicht geeft in het stroomverbruik en/of stroomopbrengst van de woning.

s. Vegetatiedak uitgevoerd met drainage en bescherm/filterlaag.

t. Witte dakbedekking

u. Infrarood warmtepanelen ten behoeve van ruimteverwarming, gekoppeld aan zonnepanelen of kleine windmolen

v. Accusysteem voor de opslag van energie in de woning, gekoppeld aan zonnepanelen of kleine windmolen

Aanleveren begrotingswijziging

Steller	Anja Arts / Jos vd Pas
BW	BW-01495 Duurzaamh
Soort wijziging	Begrotingswijziging
Soort besluit	BESL-RAAD
Besluitperiode	201603
Omschrijving	Duurzaamheidsleninge

Let op, lees eerst de WERKINSTRUCTIE die op het intranet staat.

Verrekeningen debet	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00
Verrekeningen credit	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed
Totaal debet	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00
Totaal credit	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed

kpl / product	product specificatie	kosten-soort	wijk	functie	Deb / Cred	2016	2017	2018	2019	2020	Omschrijving
Soort mutatie						MV Meerjr.var.	MV Meerjr.var.	MV Meerjr.var.	MS Meerjr.strc.	MS Meerjr.strc.	
Document soort						WYZ-MV	WYZ-MV	WYZ-MV	WYZ-MS	WYZ-MS	
60778	D	42000	D		D	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00	Rente sectorbk drz lening
60778	D	86007	D		C	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00	rente dzh-lening prgr Drz
60549	S1261	46024	T005663		D	12.500,00	25.000,00	37.500,00	50.000,00	50.000,00	rente dzh-lening Best&Mi
60549	S1261	43039	D		D	-12.500,00	-25.000,00	-37.500,00	-50.000,00	-50.000,00	Rentelstn naar dzh-lening

Soort mutatie	MV Meerjr.var.	MV Meerjr.var.	MV Meerjr.var.	MS Meerjr.strc.	MS Meerjr.strc.

Financiele bijsluiter begrotingswijziging: BW-01495

Totaal effect wijziging	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	12	12	0	25	25	0	38	38	0	50	50	0

1022 Klimaat & Energie

	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
was	1.273	5.993	4.720	815	5.402	4.587	886	5.517	4.631	710	5.339	4.629
rente dzh-lening Best&Mi		12	12		25	25		38	38		50	50
Rentelstn naar dzh-lening		-12	-12		-25	-25		-38	-38		-50	-50
Totaal 1022 Klimaat & Energie	**1.273**	**5.993**	**4.720**	**815**	**5.402**	**4.587**	**886**	**5.517**	**4.631**	**710**	**5.339**	**4.629**

1042 Bestuur & Middelen

	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
was	452.175	46.314	-405.861	447.166	45.682	-401.484	446.057	44.823	-401.234	446.955	46.210	-400.746
rente dzh-lening prgr Drz	12		-12	25		-25	38		-38	50		-50
Rente sectorbk drz lening		12	12		25	25		38	38		50	50
Totaal 1042 Bestuur & Middelen	**452.187**	**46.326**	**-405.861**	**447.191**	**45.707**	**-401.484**	**446.095**	**44.860**	**-401.234**	**447.005**	**46.260**	**-400.746**

Voorstel - Platformnotitie MGR

Toelichting over de behandeling van:

Raadsvoorstel inzake Platformnotitie MGR

Van:	DB-MGR d.d. 25 februari 2016 College van B&W d.d. 29 maart 2016
Doel:	Opinievorming
Toelichting:	**Wensen & Bedenkingen inzake Raadsvoorstel Platformnotitie MGR** Op 25 februari jl. heeft het DB-MGR aan de colleges en raden de platformnotitie *'Platform voor regionaal overleg en afstemming'* toegezonden waarop de raden in de gelegenheid gesteld worden om vóór 1 mei 2016 een zienswijze in te dienen. In de platformnotitie wordt allereerst ingegaan op het belang van samenwerking. Vervolgens op een drietal varianten ten aanzien van de intensiteit van samenwerking, en wordt een aantal voorbeelden gegeven rondom inhoudelijke thema's waarop samenwerking mogelijk is. Tot slot wordt ingegaan op de organisatie hiervan. Het college stelt in het raadsvoorstel van 29 maart jl. voor in te stemmen met elementen van variant 2 en variant 3 uit de notitie omtrent de intensiteit van samenwerking. Aan het Algemeen Bestuur van de MGR geeft het college met betrekking tot deze samenwerking een aantal standpunten en adviezen ter overweging mee. De vorm van het raadsvoorstel in samenhang met een 'Wensen en Bedenkingen Procedure' is niet gebruikelijk. Indien er sprake is van het ophalen van wensen en bedenkingen legt het college aan de raad normaal gesproken een brief voor. Om het proces niet te vertragen is in overleg met de agendacommissie besloten om het raadsvoorstel toch te agenderen tijdens de raadskamer van 13 april aanstaande. U kunt tijdens deze kamerbespreking met elkaar van gedachten wisselen over de concept-zienswijze van het college en tevens over de wensen en bedenkingen die aanvullend door de fracties zijn aangeleverd. In de besluitvormende ronde van 11 mei kunnen deze wensen en bedenkingen inclusief het raadsvoorstel dan als stemstuk geagendeerd worden. De nota wordt op basis van de ingekomen reacties omgezet in een kadernotitie platformfunctie MGR, die vóór het zomerreces ter vaststelling wordt aangeboden aan het Algemeen Bestuur van de MGR en, indien de inhoud van de notitie dit met zich meebrengt, de raden. **Proces van wensen en Bedenkingen** Conform de gemaakte afspraken in het Seniorenoverleg wordt de volgende procedure qua wensen en bedenkingen gehanteerd: <u>Stap 1: Schriftelijke ronde</u> Direct na de verzending van de raadstukken worden alle fracties uitgenodigd om per email eventuele conceptwensen en - bedenkingen kenbaar te maken. De deadline voor reactie is in dit geval de maandag voorafgaand aan de Politieke Avond. In dit geval gaat het dan om **maandag 11 april** aanstaande. De Raadsgriffie zorgt vervolgens voor bundeling en stuurt de conceptwensen en – bedenkingen dinsdag 12 april aan alle fracties en het college van B&W. <u>Stap 2: Kamerbespreking</u> De tweede stap betreft de daadwerkelijke kamerbespreking. Deze vindt in dit geval plaats tijdens de Politieke Avond d.d. 13 april 2016. Tijdens deze bespreking kan onderling van gedachten worden gewisseld over alle wensen en bedenkingen en geven alle fracties aan welke wensen en bedenkingen vanuit hun fractie geformuleerd worden. <u>Stap 3: Schriftelijke ronde</u> Zoals gebruikelijk legt de kamergriffier na de raadskamer aan alle individuele fracties voor of de in de kamerronde geformuleerde wensen en bedenkingen correct zijn verwoord. De deadline voor reactie is de woensdag in de week ná de kamerbespreking (in dit geval dus woensdag 20 april 2016).

Voorstel - Platformnotitie MGR

	Vervolgens worden alle wensen en bedenkingen aan alle fracties voorgelegd met het verzoek om aan te geven welke wensen en bedenkingen door de desbetreffende fractie worden gesteund. De deadline voor deze reactie is de maandagavond vóór de bespreking in de besluitronde (in dit geval dus maandagavond 9 mei 2016). Stap 4: Opstellen conceptbrief en besluitvorming Wensen en bedenkingen waarvoor een raadsmeerderheid bestaat worden opgenomen in een conceptbrief die voorligt tijdens de volgende besluitronde. Het seniorenoverleg heeft onlangs besloten voortaan dergelijke brieven standaard als stemstuk te agenderen. De wensen en bedenkingen waarvoor géén meerderheid bestaat blijven zichtbaar; alle wensen en bedenkingen worden inclusief de steun per partij als bijlage bij de brief gevoegd en op internet geplaatst. Deze stukken worden op de dinsdag voorafgaand aan de besluitronde aan de gemeenteraad toegezonden (in dit geval dus dinsdag 10 mei 2016). Uiteraard kunnen alle fracties tijdens de besluitronde, indien gewenst, pogen de brief te wijzigen middels een amendement.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Karin Heijligers k.heijligers@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 – 329 96 16
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Platformnotitie MGR' d.d. 29 maart 2016 2. Raadsvoorstel 'Platformnotitie MGR' d.d. 29 maart 2016 3. Platformnotitie voor regionaal overleg en afstemming Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Platformnotitie MGR

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
11 mei 2016 / 56/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Platformnotitie MGR

Programma
Bestuur & Middelen

Portefeuillehouder
H.M.F. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
29 maart 2016

Samenvatting
De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) heeft een Platformnotitie aan ons College en uw Raad aangeboden, met het verzoek aan uw Raad om uw wensen en bedenkingen over deze notitie kenbaar te maken.
In de Platformnotitie is beschreven hoe de MGR verder invulling kan geven aan de opdracht om een platform te vormen voor regionale afstemming en overleg. Wij stellen uw Raad voor om in te stemmen met elementen uit variant 2 en variant 3 uit de Platformnotitie. We zetten een zware koers in gericht op regionale samenwerking, vanuit de veronderstelling dat op veel gemeentelijke taken bundeling van krachten tot verbetering kan leiden. De MGR zou zich moeten ontwikkelen tot een platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt.

Voorstel om te besluiten
1. Wensen en bedenkingen over de Platformnotitie MGR, zoals verwoord in paragraaf Argumenten, vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Karin Heijligers, 9616

Voorstel - Platformnotitie MGR

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) heeft een Platformnotitie aan ons College en uw Raad aangeboden, met het verzoek aan uw Raad om uw wensen en bedenkingen over deze notitie kenbaar te maken. In de Platformnotitie is beschreven hoe de MGR verder invulling kan geven aan de opdracht om een platform te vormen voor regionale afstemming en overleg.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Uw Raad kan een zienswijze geven op de ontwerpbegroting en ontwerpjaarrekening van de MGR. Deze bevoegdheid is gedelegeerd aan het college. De Platformnotitie gaat over de doorontwikkeling van de MGR en valt niet onder deze bevoegdheid. Middels dit voorstel brengen we uw Raad in de gelegenheid te stellen om eigen wensen en bedenkingen formeel vast te stellen.

2 Doelstelling
Het doel van dit voorstel is het vaststellen van de wensen en bedenkingen ten aanzien van de notitie Platformfunctie MGR.

3 Argumenten
Door onze deelname aan de MGR hebben we reeds gekozen voor het Rijk van Nijmegen als logisch schaalniveau voor regionale samenwerking. We zien verschillende kansen voor verdergaande samenwerking die binnen de Platformfunctie besproken kunnen worden, zowel in de regionale uitvoering als regionale beleidsontwikkeling.

Wij stellen voor om in te stemmen met elementen van variant 2 en variant 3 uit de Platformnotitie, dat met enthousiasme en ambitie ten uitvoer moet worden gebracht. We zetten een zware koers in gericht op structurele samenwerking op regionale schaal, vanuit de veronderstelling dat op veel gemeentelijke taken bundeling van de krachten tot verbetering kan leiden. De MGR is een platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt. Op die manier kunnen we de regionale samenwerking verder ontwikkelen

Wij stellen uw Raad voor om aan het Algemeen Bestuur van de MGR een aantal standpunten en adviezen ter overweging mee te geven:

Intensiteit van samenwerken
Naast de lopende modules zijn er andere thema's en dossiers die we gezamenlijk kunnen oppakken. De werkelijkheid stopt nu eenmaal niet bij de gemeentegrenzen. Het schaalniveau van het Rijk van Nijmegen vormt voor de meeste inwoners hun dagelijkse leefomgeving, het 'daily urban system'. Binnen de stedelijke regio krijgen veranderingen in de samenleving vorm en daar moeten problemen opgelost moeten worden en kansen gegrepen.

De MGR zou zich moeten ontwikkelen tot een platform voor afstemming over taken waarop regionaal samengewerkt wordt of kan worden. We zien graag dat per werkveld wordt geïnventariseerd of er een regionale koers kan worden uitgezet. Daarbij hoeft de uitvoering niet per definitie bij de MGR te liggen.

Voorstel - Platformnotitie MGR

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

Voorbeelden van samenwerking
Wij zien verschillende kansen voor samenwerking die binnen de platformfunctie besproken kunnen worden. De voorbeelden kunnen ingedeeld worden in kansen in regionale uitvoering en kansen in regionale beleidsontwikkeling. De uitvoering van inkomensverstrekking is een voorbeeld waarop efficiënt kan worden samengewerkt, evenals de oprichting van een shared service center en gezamenlijke inkoop en aanbesteding. Regiomarketing voor recreatie en toerisme, onderwijsfaciliteiten voor vluchtelingen, voortgezet onderwijs bij dalende leerlingenaantallen zijn andere voorbeelden die we meer beleidsmatig en in afstemming kunnen oppakken binnen het Rijk van Nijmegen.

Wijze van samenwerken
De Platformfunctie zegt iets over de richting en basis voor samenwerking in de regio. Voor de vorm van samenwerking of het toevoegen van modules is altijd aparte besluitvorming nodig.

De MGR is een samenwerkingsverband dat zich organisch verder zal ontwikkelen. Maar ook bij een organische ontwikkeling is sturing wel degelijk nodig. Het Algemeen Bestuur houdt het overzicht, geeft sturing en bepaalt de koers voor besluitvorming rondom regionale samenwerking op het schaalniveau Rijk van Nijmegen.

Met de oprichting van het Gemeenschappelijk Orgaan is op het schaalniveau Arnhem-Nijmegen sprake van regionale en thematische samenwerking tussen 19 gemeenten. Afspraken die we op dit schaalniveau maken worden niet opnieuw besproken binnen het Rijk van Nijmegen maar de MGR kan wel degelijk een aanvullende rol spelen bij onderwerpen waar het Rijk van Nijmegen het meest logische schaalniveau betreft. Indien nodig, is de MGR een voorbereidend platform voor overleggen die in een groter verband plaatsvinden.

Democratische legitimiteit is een hele belangrijke voorwaarde voor regionale samenwerking. De Platformfunctie werkt alleen als de raden ook een actieve rol oppakken en direct betrokken zijn bij de regionale samenwerking en het versterken van de regionale identiteit. Daarom is het van belang om de raden met elkaar te verbinden en bestuurlijke ontmoetingen te organiseren. Naast een heldere en goede organisatiestructuur van de MGR vraagt dit om inspirerende, inhoudelijke sessies en bijeenkomsten met raadsleden. De agendacommissie kan hierin wellicht een faciliterende rol spelen.

4 Risico's
Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

5 Financiën
Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

6 Participatie en Communicatie
Na de vaststelling van de wensen en bedenkingen door de raad, wordt de MGR daarvan op de hoogte gesteld.

Voorstel - Platformnotitie MGR

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
3

7 Uitvoering en evaluatie
De MGR draagt zorg voor het vervolg en de uitvoering van de gewenste variant uit de notitie.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Bijlage(n): Platformnotitie MGR, inclusief aanbiedingsbrief

Voorstel - Platformnotitie MGR

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

14. **Wensen & Bedenkingen Platformnotitie MGR & Raadsvoorstel Platformnotitie MGR (56/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 29 maart 2016
1. Wensen en bedenkingen over de Platformnotitie MGR, zoals verwoord in paragraaf Argumenten, vast te stellen.

De heer Selman (PvdA) heeft zich onthouden van stemming

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Voorstel unaniem aanvaard

Voorstel - Platformnotitie MGR

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in het Rijk van
Nijmegen

Datum
25 februari 2016

Contactpersoon
Martine van Minnen

Onderwerp
Platformnotitie

Telefoonnummer
06-28784743

Geachte leden van de colleges en raden,

Bij haar oprichting heeft de MGR als opdracht meegekregen om een platform te vormen voor regionale afstemming en overleg. Om verder invulling te geven aan dit platform, is op 2 december 2015 bijgaande opiniërende notitie vastgesteld door het algemeen bestuur van de MGR. Op 2 februari jongstleden is naar aanleiding daarvan een raadsconferentie georganiseerd over regionale samenwerking. Doel hiervan was om u meer gevoel te geven bij dit thema, hetgeen kan worden benut bij een bespreking van de platformnotitie in de eigen gemeente. Bij dezen bieden wij u de notitie dan ook aan ten behoeve van bespreking in uw gemeente.

We vragen uw gemeenteraad om uw zienswijze in te dienen op de platformnotitie. Dit kunt u doen tot uiterlijk 1 mei 2016. Indien uw raad in dat kader zou willen nadenken over concrete onderwerpen die binnen de platformfunctie besproken kunnen worden staan op de pagina's 9 en 10 van de notitie enkele voorbeelden genoemd. Andere voorbeelden zijn tijdens de raadsavond van 2 februari jl. aan de orde geweest. Het staat uw raad natuurlijk vrij om ook andere voorbeelden te noemen.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

MGR Rijk van Nijmegen

Platform voor regionaal overleg en afstemming

Een notitie over de samenwerking in het Rijk van Nijmegen en de rol die de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen daarin kan spelen

28-10-2015

Voorstel - Platformnotitie MGR

Inhoud

1. Inleiding 2
   1.1 Doel en status 2
   1.2 Opbouw 3
2. Waarom is samenwerking nodig? 4
   2.1 Op welke schaal is samenwerking nodig? 5
3. Huidige vormen van samenwerking 6
   3.1 Het regionaal Werkbedrijf 6
   3.2 Samenwerking in het sociaal domein 6
   3.3 ICT 6
4. Toekomst van de samenwerking 8
   4.1 De intensiteit van de samenwerking 8
   4.2 Welke kansen voor samenwerking zien wij? 9
      4.2.1 Inkomen 9
      4.2.2 Handhaving en toezicht kinderopvang 9
      4.2.3 Wonen 9
      4.2.4 Shared service center 9
      4.2.5 Belastingsamenwerking 10
      4.2.6 Gezamenlijke inkoop en aanbesteding 10
   4.3 De manier van samenwerking 10
5. Proces 11

Voorstel - Platformnotitie MGR

1. Inleiding

Regionale samenwerking is een thema waaraan in het Rijk van Nijmegen al decennia wordt gewerkt. Gemeenten in de regio zijn ten behoeve van hun inwoners in een voortdurende zoektocht naar effectieve, efficiënte en klantvriendelijke methoden van intergemeentelijke samenwerking, die hen in staat stellen hun taken zo goed mogelijk uit te voeren. Nadat daarvoor in het verleden onder meer een stadsgewest en diverse gemeenschappelijke regelingen gevormd zijn, werd anno 2012 de vraag weer actueel of intensivering van de intergemeentelijke samenwerking in de regio Nijmegen wenselijk is en welke structuur daarbij dan past. Dit heeft geleid tot de notities 'Niet gelijk, wel gelijkwaardig & niet gelijk, wel geleidelijk' en 'Een koepel voor regionale zuilen', aan de hand waarvan het gesprek is gevoerd over regionale samenwerking tussen de colleges en raden van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen.

Geconstateerd is dat in de regio veel regionaal wordt samengewerkt en dat dit zal toenemen als gevolg van wetgeving, bezuinigingen, de decentralisaties en de voortdurende zoektocht naar zo effectief en efficiënt mogelijk beleid. Het voeren van regie op deze samenwerking werd als noodzakelijk gezien, om te voorkomen dat een lappendeken ontstaat van gemeenschappelijke regelingen en onduidelijkheid.

Na dit traject van ruim twee jaar met raden en colleges, worden in het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" een aantal conclusies getrokken en leidende principes benoemd voor regionale samenwerking. Samenwerking in de regio:

- haalt het maximale uit de uitvoering (instrumenteel niveau);
- laat beleid een lokale aangelegenheid;
- levert geen bestuurlijke drukte op;
- gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Om hier invulling aan te geven is per 1 juli 2014 de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) opgericht. Tegelijkertijd is uitgesproken dat naast de MGR geen nieuwe, andere gemeenschappelijke regelingen op het niveau van het Rijk van Nijmegen worden opgericht. Er blijven natuurlijk wel altijd andere opties om samenwerking vorm te geven: bijvoorbeeld via gastheerconstructies of bestaande organisaties (zoals de GGD of de Veiligheidsregio).

1.1 Doel en status

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie als een platform voor regionaal overleg. In het AB van november 2014 is gesproken over een opinienota met betrekking tot deze platformfunctie 'Platformfunctie voor samenwerking en afstemming'. In deze notitie borduren we hierop voort en geven we een aanzet om verder invulling te geven aan dit platform. Daarbij gaan we onder meer in op de volgende vragen: wat wordt verstaan onder een dergelijk platform en wat is de reikwijdte hiervan? Op welke thema's willen we samenwerken en welke vorm en schaalgrootte kiezen we daar voor? En wat is de rol van het AB van de MGR daarbinnen?

Dit betreft een opiniërende nota, die wordt opgesteld in opdracht van het AB van de MGR. Op basis van deze nota gaan we in de eerste helft van 2016 het gesprek aan met de colleges en raden in het Rijk van Nijmegen om uiteindelijk te komen tot een kader voor samenwerking in de regio en een goede basis voor de platformfunctie van de MGR. In het kader van deze nota worden nog geen definitieve besluiten genomen over bepaalde vormen van regionale samenwerking of de toevoeging

van modules aan de MGR: daarvoor is altijd aparte besluitvorming nodig van de verschillende colleges en raden. Deze notitie biedt wel een basis om daarover het gesprek aan te gaan.

1.2 Opbouw

In deze notitie halen we eerst kort het belang van samenwerking terug, zodat helder is waarom we dit gesprek voeren. Vervolgens gaan we in op een drietal varianten ten aanzien van de intensiteit van samenwerking en geven we een aantal voorbeelden rondom inhoudelijke thema's waarop samenwerking mogelijk is. Tot slot gaan we kort in op de organisatie hiervan.

In deze notitie gaat het om samenwerking in allerlei gremia. Als we spreken over de MGR als platform doelen we op het samenwerkingsverband van gemeenten en niet een specifiek orgaan van de MGR. Tegelijkertijd kan het spreken daarover niet geheel los gezien worden van de rol van de MGR als uitvoeringsorganisatie. Als immers vanuit de platformfunctie bedacht wordt dat regionale samenwerking op een thema wenselijk is, is de MGR één van de mogelijke vormen om hier invulling aan te geven.

2. Waarom is samenwerking nodig?

Onze samenleving heeft te maken met verschillende ontwikkelingen: bevolkingsgroei en–krimp, informatisering, bezuinigingen, etc. Deze ontwikkelingen hebben hun weerslag op inwoners van onze gemeenten en daarmee ook op onze besturen. Een sterk bestuur gaat op een goede manier om met deze ontwikkelingen, samen met inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden. De gemeente heeft hier een belangrijke rol als verbindende schakel: zij laat zien dat door samen te werken (op verschillende niveaus) goede resultaten kunnen worden bereikt in een veranderende samenleving.

Samenwerking kan de economische kracht van onze regio versterken. Uit het rapport “sterk bestuur in de regio Nijmegen” blijkt dat we de economische kracht in de regio nog onvoldoende benutten. Daar ligt dus een opgave die we nu moeten oppakken willen we de inhaalslag maken om weer bij de economisch sterkere regio’s te gaan behoren. Om de economie te versterken, zullen we moeten inzetten op een paar belangrijke economische sectoren en speerpunten. Door die inzet gezamenlijk te bepalen kunnen bedrijven en instellingen zich richten op de inhoud en zijn ze niet genoodzaakt zich bezig te houden met verschillende toekomstvisies van diverse gemeenten.

Een andere meerwaarde van regionale samenwerking in dit verband is de versterking van het vestigingsklimaat. Het vestigingsklimaat wordt ruwweg bepaald door de combinatie van een aantrekkelijke mix van woonmilieus, een goede bereikbaarheid van de regio en binnen de regio, een goed sociaal-cultureel aanbod (cultuur, sport, winkels, horeca, onderwijs, gezondheidszorg). Gezamenlijk hebben we hierin meer te bieden. En met gezamenlijke promotie kunnen we dan ook bijdragen aan onze economische doelstellingen.

Maar het draait niet alleen om het versterken van de economische kracht van onze regio. Samenwerking is ook simpelweg nodig om te kunnen voldoen aan de eisen die het bestuur en de inwoners van onze gemeenten aan ons stellen. Door samenwerking op beleidsniveau wordt de kwaliteit van de advisering en – uitvoering beter omdat kennis gebundeld wordt en meer tijd kan worden besteed aan het betreffende thema. Natuurlijk heeft iedere gemeente te maken met zijn eigen problematiek en heeft iedere gemeente haar eigen beleidskoers en politieke samenstelling van de raad en het college. Lokale beleidsruimte blijft dan ook een belangrijke voorwaarde om als gemeente goed te kunnen samenwerken. Maar dat maakt niet dat we ieder individueel het wiel moeten uitvinden. Door samen te werken kunnen we de kosten van beleidsontwikkeling en –uitvoering drukken, de kwaliteit verhogen en met name in de kleinere gemeenten de kwetsbaarheid op beleidsdossiers verminderen.

Daarnaast geldt dat samenwerking op operationeel gebied niet alleen veel voordelen heeft voor de organisaties, maar ook meer en meer noodzakelijk is. De inkrimping van de formatie als gevolg van de bezuinigingen door de economische crisis is de afgelopen jaren groot geweest. De ambtelijke organisaties van alle gemeenten kennen een hoge werkdrukbeleving. Ze zijn kwetsbaar in hun bedrijfsvoering en hebben op onderdelen ook capaciteitstekorten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Tegelijkertijd neemt in veel gemeenten het aantal fte's nog af. Voor de gemeenten in de regio, anders dan Nijmegen, constateert de commissie Sterk Bestuur dat er grote inspanningen moeten worden geleverd om adequaat te kunnen blijven functioneren. Voor kleine gemeenten geldt bovendien dat de kwetsbaarheid vanwege de vele `éénpitters' in de organisatie groot is. Dit terwijl de ambities van de colleges en de raden vaak hoog reiken.

Kortom, samenwerking in de regio is essentieel om te kunnen voldoen aan de eisen die de veranderende samenleving aan ons stelt. Door gezamenlijk beleid te ontwikkelen en na te denken over vraagstukken én door samen uitvoering te geven aan bepaalde taken. Hiermee kunnen we de kosten omlaag brengen en de kwaliteit omhoog, staan we sterker naar andere partijen en kunnen we de kwetsbaarheid van taken bij met name kleinere gemeenten verminderen.

Daarbij zijn we ons ervan bewust dat dit niet de enige relevante en ook niet altijd de belangrijkste aspecten zijn bij dergelijke afwegingen: ook het behoud van een bepaalde mate van autonomie en democratische legitimiteit zijn belangrijk in dit kader. Dat is een afweging die iedere gemeente voor zich zal moeten maken en waar we ook bij de inrichting van de verschillende vormen van regionale samenwerking goed vorm aan moeten geven.

2.1 Op welke schaal is samenwerking nodig?

Samenwerking vindt plaats op verschillende schaalniveaus. Niet alleen binnen het Rijk van Nijmegen, maar ook in breder verband. In sommige gevallen is dat ook nodig. De regio Arnhem/Nijmegen is voor veel thema's een logisch niveau om samenwerking vorm te geven. Middels de oprichting van de triple helix bijvoorbeeld, waarin wordt samengewerkt tussen overheid, kennisinstituten en het bedrijfsleven, wil de regio Arnhem/Nijmegen haar krachten bundelen om uiteindelijk minimaal de vierde economische regio van Nederland te zijn. Daarnaast wordt op het schaalniveau Arnhem/Nijmegen samengewerkt in overleggen tussen de portefeuillehouders wonen, economie en mobiliteit.

De MGR Rijk van Nijmegen vervult dan ook geen hoofdrol op het gebied van dergelijke thema's, maar het kan wel een aanvullende rol spelen. Het kan als platform dienen waar (economische) speerpunten voor de regio Nijmegen worden benoemd en het kan worden gebruikt ter voorbereiding op overleggen met de regio Arnhem erbij.

3. Huidige vormen van samenwerking

Samenwerking vindt reeds op verschillende onderwerpen plaats in de regio Nijmegen. Onderstaand gaan we in op een aantal (goede) voorbeelden van de huidige samenwerking.

3.1 Het regionaal Werkbedrijf

Per 1 januari 2015 is de eerste module van de MGR van start gegaan: het Werkbedrijf. Met het Werkbedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het SW-bedrijf Breed, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Het jaar 2015 staat voor het Werkbedrijf in het teken van de bouw en inrichting. Dit betekent dat dit jaar gewerkt wordt aan de integratie van Breed in het Werkbedrijf, dat het personeel geplaatst wordt en dat de gezamenlijke uitvoering van start gaat. Het is echter een proces: nog niet alles stond per 1 januari 2015 en ook nog niet alles zal in de uitvoering volledig functioneren per 1 januari 2016. De komende jaren staan voor het Werkbedrijf dan ook met name in het teken van de inrichting van de organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van het Werkbedrijf in de praktijk, zodat kandidaten, bedrijven en gemeenten een zo goed mogelijke dienstverlening geboden kan worden.

3.2 Samenwerking in het sociaal domein

In het sociaal domein wordt al jaren goed samengewerkt in de regio. De regio Rijk van Nijmegen is op het sociaal domein een prominente speler. Partijen zijn geïnteresseerd in onze aanpak, die door de VNG als best practice wordt gepresenteerd. We durven keuzes te maken en daarvoor te staan. Veel van die keuzes maken we als regio. Daarvoor hebben we verschillende portefeuillehoudersoverleggen ingericht in onze regio, zoals op de onderdelen Onderwijs & Jeugd en Zorg & Welzijn. Daarnaast vindt samenwerking plaats binnen het Regionaal Ondersteuningsbureau (ROB), die voor de regio taken verzorgd op het gebied van contractmanagement, monitoring en contractering voor de AWBZ en Jeugdwet. Hiervoor geldt wel dat er nog keuzes te maken zijn over de toekomst van deze samenwerking en de intensiteit die we kiezen.

3.3 ICT

De afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat informatievoorziening in onze maatschappij steeds belangrijker wordt. Het snel verkrijgen, verwerken, (waar nodig) delen en versturen van informatie wordt een zeer belangrijke randvoorwaarde om als gemeente goed te kunnen functioneren voor inwoners, andere overheden, bedrijven, instellingen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en om deze ontwikkelingen te volgen, zullen we onze systemen en werkwijzen blijvend moeten aanpassen. Een dergelijk goed functionerend informatiesysteem kunnen we niet meer als gemeente alleen opzetten. Ook hierin is samenwerking noodzakelijk.

Eind 2013/begin 2014 hebben alle colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen, behalve Wijchen, het bedrijfsplan ICT Rijk van Nijmegen vastgesteld. Doelstelling was om te komen tot een efficiënte uitvoeringsorganisatie op het gebied van informatiemanagement en automatisering die de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten centraal stelt. Op basis van deze besluitvorming is de samenwerking tussen de gemeenten op ICT-gebied per half 2014 gestart, in die zin dat de

medewerkers op het gebied van ICT van de deelnemende gemeenten vanaf dat moment functioneel werden aangestuurd door een afdeling van de gemeente Nijmegen. Per 1 januari 2016 wordt ICT een onderdeel van de MGR.

De samenwerking in de MGR betreft in principe alleen de 'harde' ICT. Voor de overige activiteiten en I-vraagstukken in de regio wordt het I-platform gebruikt om zaken af te stemmen. Ook hierover dient met elkaar bekeken te worden of en in welke mate we deze samenwerking willen uitbreiden.

4. Toekomst van de samenwerking

Zoals beschreven, werken we al op een aantal thema's op een goede manier samen. Tegelijkertijd zijn ook op deze dossiers nog keuzes te maken over de richting die we in de toekomst willen. En er zijn wellicht nog andere dossiers die we gezamenlijk kunnen oppakken. Om deze samenwerking verder vorm te geven en benodigde eenheid te creëren in trajecten, is in de regeling voor de MGR vastgelegd dat het (ook) een platformfunctie heeft. Deze platformfunctie kan op verschillende manieren worden ingevuld. Daarbij zijn twee aspecten van belang: de mate en intensiteit van de samenwerking die we binnen onze regio kiezen en de wijze waarop. Onderstaand gaan we nader op deze twee elementen in.

4.1 De intensiteit van de samenwerking

Grofweg onderscheiden we drie verschillende varianten in de intensiteit van de samenwerking:

Variant 1
In deze variant gaan we er van uit dat de MGR alleen een samenwerkingsplatform biedt voor taken die ook gezamenlijk worden uitgevoerd en qua uitvoering onder de MGR zijn gebracht of in de nabije toekomst gebracht gaan worden. Er wordt daarmee in die variant alleen afgestemd door de gezamenlijke gemeenten in het Rijk van Nijmegen als het een module in de MGR betreft of als door de gemeenten in het Rijk van Nijmegen is uitgesproken dat het een module in de MGR zou moeten worden. Kortom: iedere samenwerking betekent ook gezamenlijke uitvoering binnen het samenwerkingsverband. Van beleidsmatige afstemming en samenwerking op andere werkvelden is dan in de MGR geen sprake.

Variant 2
De MGR richt zich naast de uitvoerende taken en afstemming over bestaande en toekomstige modules, ook op afstemming over andere taken waarop regionaal samengewerkt wordt of kan worden. Er kan per werkveld worden geïnventariseerd of er een regionale koers kan worden uitgezet en daar wordt dan door de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen invulling aan gegeven. Dat kan zowel binnen het algemeen bestuur van de MGR zijn of één van haar bestuurscommissies, maar ook in een informeel overleg tussen portefeuillehouders of in een andere vorm. Als besloten wordt tot gezamenlijke uitvoering, wordt bekeken of de MGR die koers verder kan oppakken en uitzetten of dat er een andere samenwerkingsvorm moet komen. De MGR is hier een platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt; samenwerking die niet altijd onder de uitvoering van de MGR hoeft te (blijven) hangen. Uiteraard geldt hiervoor dat niet altijd alle gemeenten deel hoeven te nemen aan de betreffende samenwerking.

Variant 3
De MGR richt zich naast haar uitvoerende taken op bijna alle (samenwerkings)beleidsvelden en is het samenwerkingsorgaan waar beleidsuitgangspunten worden geformuleerd, de koers wordt geschetst en uitgezet. We zetten daarmee een zware koers in gericht op regionale samenwerking, vanuit de veronderstelling dat op vrijwel alle gemeentelijke taken bundeling van de krachten tot verbetering kan leiden. Er vindt geen samenwerking plaats buiten dit samenwerkingsverband van de zeven gemeenten, anders dan in een groter verband. Als buiten het samenwerkingsverband van de MGR het idee opkomt om op een thema meer samen te gaan werken, wordt dit direct naar het niveau van de MGR getild om dat gesprek verder te voeren. Als al regionaal wordt samengewerkt,

wordt in deze variant alleen in het samenwerkingsverband van deze zeven gemeenten van de MGR over het verloop van die samenwerking en het beleid rondom dat betreffende thema gesproken.

4.2 Welke kansen voor samenwerking zien wij?

In de vorige paragraaf hebben we een aantal varianten benoemd voor de intensiteit van de samenwerking binnen de MGR. Op basis daarvan lijkt het nog een vrij abstracte keuze, maar samenwerking is geenszins een abstract begrip. We zien op verschillende terreinen verdere kansen voor samenwerking, die nu nog onvoldoende benut worden. Onderstaand halen we daartoe een aantal voorbeelden aan op verschillende terreinen.

4.2.1 Inkomen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Op het onderdeel Werk wordt daarvoor samengewerkt door de regio in het Werkbedrijf. Ook op het onderdeel Inkomen is slechts op een beperkt aantal onderdelen ruimte voor lokaal beleid. Toch is er veel diversiteit in de wijze waarop de uitvoering van de inkomensverstrekking is vormgegeven, afhankelijk van de inrichting van werkprocessen, de mate van automatisering en handmatige werkzaamheden die moeten worden verricht en het ICT-systeem. Al met al zijn de kosten van het proces van inkomensverstrekking door bijna 400 (deels regionaal samenwerkende) gemeenten relatief hoog. Zowel op uitvoerings- als op beleidsniveau kan hierop meer worden samengewerkt.

4.2.2 Handhaving en toezicht kinderopvang

Bijna alle kinderen maken ooit gebruik van een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvanglocatie, peuterspeelzaal of gastouder. Een goede kwaliteit van deze voorschoolse voorzieningen is dan ook essentieel, zodat de ontwikkeling van het kind gestimuleerd wordt en kinderen daar in een veilige en gezonde omgeving verkeren. Het college heeft de wettelijke taak om toe te zien op de naleving van die kwaliteitseisen. Hiervoor geven de colleges opdracht aan de GGD om bezoeken af te leggen bij de voorschoolse voorzieningen en inspectierapporten op te stellen. Deze opdrachtformulering wordt in regionaal verband afgestemd. De handhaving op basis van deze inspectierapporten regelt iedere gemeente voor zich.

Omdat handhaving en toezicht slechts een relatief kleine taak is voor alle gemeenten, bestaat er niet altijd voldoende body en aandacht om de taak optimaal vorm te geven. Het lijkt dan ook een logische stap om deze handhaving meer regionaal vorm te geven, waarbij het onderbrengen bij de GGD één van de mogelijkheden is.

4.2.3 Wonen

Op het terrein van de woonruimteverdeling is sprake van regionale samenwerking op het schaalniveau van de regio Arnhem/Nijmegen. Echter, uit diverse woningmarktonderzoeken is gebleken dat de meeste woningmarktontwikkelingen (verhuisbewegingen) zich binnen de subregio afspelen. Daarom sluiten we op dit punt aan bij de constateringen die we hebben gedaan over strategische samenwerking in hoofdstuk 2 en de rol van de MGR daarin: de MGR kan als platform dienen voor voorbereidende overleggen en voor overleg over specifieke subregionale ontwikkelingen.

4.2.4 Shared service center

Met samenwerking op ICT is een eerste stap gezet om te komen tot meer samenwerking in de bedrijfsvoering van organisaties. Dit zou een eerste stap kunnen zijn naar het oprichten van een

gezamenlijke shared service organisatie. Voordelen van het opzetten van een shared service organisatie zijn kostenbesparingen die gerealiseerd kunnen worden en een verhoging van de kwaliteit door schaalvergroting. Tegelijkertijd geldt dat de ontvlechting van de bedrijfsvoering uit de gemeentelijke organisatie een forse opgave is, welke de grondslag onder een zelfstandige gemeentelijke organisatie (verder) lijkt te verzwakken.

4.2.5 Belastingsamenwerking

Munitax is een regionaal samenwerkingsverband op het gebied van gemeentelijke belastingen. In 2010 is een samenwerkingsverband gestart op het gebied van gemeentelijke belastingen tussen de gemeenten Beuningen, Heumen en Wijchen. Inmiddels zijn ook de gemeenten Druten en Groesbeek aangesloten. Mook en Middelaar werkt samen met Nijmegen middels een gastheerconstructie. In de toekomst zouden deze samenwerkingsverbanden samengevoegd kunnen worden. De samenwerking beoogt een efficiëntere manier van werken waardoor kosten en inspanningen worden bespaard. Tevens zorgt de samenwerking ervoor dat de gemeenten minder kwetsbaar zijn en dat kennis gebundeld wordt.

4.2.6 Gezamenlijke inkoop en aanbesteding

In het vorige hoofdstuk zijn we reeds ingegaan op het regionaal ondersteuningsbureau, waarin samenwerking plaatsvindt op het gebied van inkoop voor Jeugdzorg en AWBZ. Ook voor de stadsregiotaxi/het doelgroepenvervoer vindt een dergelijke samenwerking plaats op de schaal van Arnhem/Nijmegen. Het kan interessant zijn om ook op andere thema's inkoop en aanbesteding gezamenlijk vorm te geven. Dit kan namelijk leiden tot schaalvoordelen voor de deelnemende gemeenten, doordat de gemeenten gezamenlijk meer een vuist kunnen maken.

4.3 De manier van samenwerking

Bovenstaand hebben we een drietal varianten beschreven voor wat betreft de intensiteit van de samenwerking binnen het Rijk van Nijmegen. Die samenwerking kan op verschillende manieren vorm worden gegeven: in portefeuillehoudersoverleggen of in het bestuur van de MGR, met gezamenlijke uitvoering of alleen op het niveau van afstemming. Deze verscheidenheid is belangrijk, omdat daarmee de beste variant voor dat betreffende thema gekozen kan worden.

Tegelijkertijd hebben we de MGR ook opgericht als gremium om de samenwerking te stroomlijnen en om een veelheid aan GR'en in de toekomst te voorkomen. Daarom stellen wij voor toe te werken naar een jaaragenda, waarin we de verschillende inhoudelijke thema's waarop we dat jaar willen samenwerken benoemen en tevens aangeven hoe en waar de verdere uitwerking daarvan gaat plaatsvinden. Het AB van de MGR positioneren we als gremium om zicht te houden op de voortgang van deze samenwerkingsverbanden en de individuele bestuurders vervullen hierin een aanjaagfunctie binnen de eigen gemeenten. De secretaris van de MGR krijgt de opdracht om dit ambtelijk voor te bereiden en het overzicht te behouden, in samenwerking met de kring van secretarissen van de gemeenten.

5. Proces

Zoals gesteld in de inleiding, betreft dit een opiniërende nota. Deze is opgesteld in opdracht van het AB van de MGR en dient als basis om het gesprek aan te gaan met de colleges en de raden in het Rijk van Nijmegen. Op basis van die gesprekken willen we uiteindelijk komen tot een kadernotitie over de platformfunctie van de MGR, die zowel door de gemeenten als door de MGR wordt vastgesteld en als basis dient voor regionale samenwerking in de komende jaren. Hiertoe hanteren we in grote lijnen de volgende planning:

20 mei 2015:	bespreking in het DB van de MGR
21 okt./2 dec. 2015:	bespreking in het AB van de MGR
Eind januari 2016:	we organiseren een conferentie over de nota voor de raden uit de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen
Februari 2016:	de nota wordt aangepast n.a.v. de raadsconferentie en door het AB aan de colleges en raden aangeboden; de gemeenten worden uitgenodigd een reactie te geven
Mei 2016:	de nota wordt op basis van de ingekomen reacties omgezet in een kadernotitie platformfunctie MGR, die vóór het zomerreces ter vaststelling wordt aangeboden aan het AB van de MGR en, indien de inhoud van de notitie dit met zich meebrengt, de raden.

Na bespreking in het DB van 20 mei 2015 treden we over dit proces in overleg met de agendacommissie van de MGR, om te zorgen dat we de betrokkenheid van de raden bij de uitwerking van de platformfunctie op een goede manier kunnen vormgeven. Hierbij hanteren we bovenstaande planning als uitgangspunt.

Bijlage - 20160413 Overzicht wensen en bedenkingen platformnotitie MGR

Overzicht wensen en bedenkingen
"Platformnotitie MGR"

(Politieke Avond d.d. 11 mei 2016)

ALGEMENE OPMERKING

- Het overzicht met wensen en bedenkingen inclusief de steun per fractie wordt tevens op de website geplaatst zodat geïnteresseerden hiervan kennis kunnen nemen.

- Wensen en bedenkingen die door een raadsmeerderheid gesteund worden zullen ook opgenomen worden in de conceptversie van de wensen en bedenkingenbrief die voorligt ter besluitvorming.

WENSEN EN BEDENKINGEN

1. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat samenwerking op het gebied van Inkomensverstrekking gericht wordt op het omlaag brengen van de kosten, zolang dit vooral gaat om efficiënter en effectiever werken.**

   Gesteund door; GroenLinks, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, CDA, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; SP, VVD, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

2. **De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat samenwerking op het gebied van Inkomensverstrekking niet beperkend mag werken op het sociale beleid dat de gemeente Nijmegen wil voeren, zoals de koers die Nijmegen wil varen met experimenten en positieve bejegening.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VSP, VVD, CDA, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

3. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Wonen de MGR ingezet wordt als platform voor voorbereidende overleggen waarbij gemeenten uit de subregio - waarbinnen verhuisbewegingen vooral plaatsvinden - worden betrokken.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, CDA, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VVD, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

4. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft het Shared Service Center samenwerking gericht wordt op optimaliseren van dienstverlening en kostenbesparing.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, VVD, CDA, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

5. **De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat voor wat betreft het Shared Service Center er nog geen zicht is op wat dit inhoudt voor controle en sturingsmogelijkheden van de raad en waarop dit nadelig zou kunnen uitpakken.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VVD, CDA, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

Bijlage - 20160413 Overzicht wensen en bedenkingen platformnotitie MGR

6. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Belastingsamenwerking samenwerking gericht wordt op optimaliseren van dienstverlening en kostenbesparing.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, CDA, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VVD, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

7. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Belastingsamenwerking gefocust wordt op transparantie, laagdrempeligheid en klantvriendelijkheid.**

   Gesteund door; GroenLinks, SP, D66, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, VVD, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; CDA, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

8. **De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat het niet wenselijk is om besluiten over beleidsthema's voorshands over te hevelen naar de MGR Rijk van Nijmegen zolang die besluiten daar niet door raadsleden genomen kunnen worden. Zolang hiervoor geen voorwaarden zijn ingevuld dienen besluiten betreffende beleid, taakstelling en budget primair door de afzonderlijke gemeenteraden genomen te worden.**

   Gesteund door; PvdA, SP, GroenLinks, D66, Stadspartij DNF, VSP, VVD, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; CDA, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

9. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat periodiek bijeenkomsten worden georganiseerd binnen MGR verband waarbij de gemeenteraadsleden en fractievolgers in de gelegenheid gesteld worden een oriëntatie te maken en met elkaar een dialoog aan te gaan over een of meerdere beleidsthema's. Bij deze thema's speelt samenwerking en afstemming tussen de deelnemende gemeenten een belangrijke rol. Overwegingen en argumenten worden dan meegenomen in de lokale besluitvorming. De regie over de platformbijeenkomsten voor raadsleden ligt in handen van de agendacommissie MGR en de inhoudelijke voorbereiding wordt in samenspraak verzorgd vanuit DB MGR**

   Toelichting: 'Platformfunctie voor samenwerking en afstemming'.
   Platform veronderstelt een plaats van samenkomst van beleidsvormers en beleidsbepalers. In een traditionele vorm is een GR vooral het speelveld van colleges. Dus een bestuurlijke aangelegenheid. In het Rijk van Nijmegen zien wij het belang van gezamenlijk optrekken om voor de regio als geheel en de afzonderlijke gemeenten een zo groot mogelijke opbrengst te krijgen. Daarbij komen beleidsmatige en strategische vraagstukken aan de orde. Dat is bij uitstek het politieke domein. Besluiten hierover is de bevoegdheid van gemeenteraden.
   Een goede uitwisseling van inhoud, belangenafweging en denkwijzen is belangrijk voor een goede besluitvorming. Daarvoor moet het ontmoeten en het functioneren van raadsleden in MGR verband een verdere uitwerking krijgen. De praktijk zal leren welke formele aanpassing nodig zijn. Regionale economie en bedrijvigheid inclusief afgeleide onderwerpen is een duidelijk voorbeeld van een thema waar samenwerking en afstemming van groot belang is.

   Gesteund door; PvdA, SP, GroenLinks, D66, Stadspartij DNF, VSP, CDA, Liberaal Nijmegen
   Niet gesteund door; VVD, Gewoon Nijmegen
   Nog in overweging;

10. **De gemeenteraad spreekt de wens uit dat de raad jaarlijks geïnformeerd wordt met betrekking tot de signalen die buiten de kerntaken van de MGR worden opgevangen.**

    Gesteund door; D66, SP, GroenLinks, PvdA, Stadspartij DNF, VSP, Liberaal Nijmegen
    Niet gesteund door; VVD, CDA, Gewoon Nijmegen
    Nog in overweging;

Besluit - 20160511 Brief WenB Platformnotitie MGR

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen

G e m e e n t e r a a d
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Contactpersoon
11 mei 2016	BM50/16.0004568		Mirande Heffels

Onderwerp	Datum uw brief	Doorkiesnummer
Wensen en bedenkingen Platformnotitie MGR	29 maart 2016	024 329 2520

CONCEPT

Geacht college,

Met het raadsvoorstel van 29 maart 2016 stelt u de gemeenteraad in de gelegenheid wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen ten aanzien van de Platformnotitie MGR.

De gemeenteraad heeft kennis genomen van uw voorstel en heeft in zijn vergadering van 11 mei 2016 besloten de volgende wensen en bedenkingen mee te geven aan uw college.

1. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat samenwerking op het gebied van Inkomensverstrekking gericht wordt op het omlaag brengen van de kosten, zolang dit vooral gaat om efficiënter en effectiever werken.

2. De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat samenwerking op het gebied van Inkomensverstrekking niet beperkend mag werken op het sociale beleid dat de gemeente Nijmegen wil voeren, zoals de koers die Nijmegen wil varen met experimenten en positieve bejegening.

3. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Wonen de MGR ingezet wordt als platform voor voorbereidende overleggen waarbij gemeenten uit de subregio - waarbinnen verhuisbewegingen vooral plaatsvinden - worden betrokken.

4. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft het Shared Service Center samenwerking gericht wordt op optimaliseren van dienstverlening en kostenbesparing.

5. De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat voor wat betreft het Shared Service Center er nog geen zicht is op wat dit inhoudt voor controle en sturingsmogelijkheden van de raad en waarop dit nadelig zou kunnen uitpakken.

6. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Belastingsamenwerking samenwerking gericht wordt op optimaliseren van dienstverlening en kostenbesparing.

Besluit - 20160511 Brief WenB Platformnotitie MGR

Gemeente Nijmegen
Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

Vervolgvel
1

7. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat voor wat betreft Belastingsamenwerking gefocust wordt op transparantie, laagdrempeligheid en klantvriendelijkheid.

8. De gemeenteraad spreekt de bedenking uit dat het niet wenselijk is om besluiten over beleidsthema's voorshands over te hevelen naar de MGR Rijk van Nijmegen zolang die besluiten daar niet door raadsleden genomen kunnen worden. Zolang hiervoor geen voorwaarden zijn ingevuld dienen besluiten betreffende beleid, taakstelling en budget primair door de afzonderlijke gemeenteraden genomen te worden.

9. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat periodiek bijeenkomsten worden georganiseerd binnen MGR verband waarbij de gemeenteraadsleden en fractievolgers in de gelegenheid gesteld worden een oriëntatie te maken en met elkaar een dialoog aan te gaan over een of meerdere beleidsthema's. Bij deze thema's speelt samenwerking en afstemming tussen de deelnemende gemeenten een belangrijke rol. Overwegingen en argumenten worden dan meegenomen in de lokale besluitvorming. De regie over de platformbijeenkomsten voor raadsleden ligt in handen van de agendacommissie MGR en de inhoudelijke voorbereiding wordt in samenspraak verzorgd vanuit DB MGR.

10. De gemeenteraad spreekt de wens uit dat de raad jaarlijks geïnformeerd wordt met betrekking tot de signalen die buiten de kerntaken van de MGR worden opgevangen.

Wij gaan er van uit u middels deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
de Raad der Gemeente Nijmegen,

de Voorzitter, De Griffier,

drs. H.M.F. Bruls drs. M.A.H. Heffels

CONCEPT

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Toelichting over de behandeling van

RVS Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Nijmegen Centrum – Binnenstad - 11 (Lindenberghaven)

Van:	College van B&W d.d. 15 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor het betreffende bestemmingsplan vast te stellen, waarmee de herinrichting van de Lindenberghaven mogelijk wordt gemaakt. **2. Achtergrond** Voor de ontwikkeling van de oostelijke Waalkade zal de inrichting van de Lindenberghaven aangepast worden. Het college wil hier een historische haven realiseren waarbij rekening wordt gehouden met de huidige functies en gebruikers van de haven, maar ook met nieuwe functies. (Horecaschepen en schepen ingericht als gastenverblijf naast de huidige woonschepen en pleziervaart) Doel is om de aantrekkelijkheid van de Lindenberghaven en de omgeving te vergroten. De herinrichting heeft volgens het college naar verwachting een positief effect op de overige projecten van de oostelijke Waalkade (zoals de bouw van de Donjon, de herbestemming van de Stratemakerstoren en de restauratie van het Valkhofpark). De herinrichting past binnen de mogelijkheden van het vigerende bestemmingsplan; maar er dient in het kader van wetgeving m.b.t. geluidhinder wel meer vastgelegd te worden ter bescherming van ligplaatsen van woonschepen. Dit heeft met name te maken met het regelen van de afstanden tussen (permanente) woonschepen, horecaschepen en bedrijfsvaartuigen. Dat gebeurt middels het onderliggende plan. **3. Zienswijze** Het ontwerpbestemmingsplan heeft gedurende zes weken ter visie gelegen. Tegen het plan is één zienswijze ingediend, welke in de zienswijzennota is opgenomen en van een beoordeling is voorzien. De zienswijze heeft niet geleid tot een aanpassing van het bestemmingsplan.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Dave te Braake d.te.braake@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 97 34
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Nijmegen Centrum – Binnenstad - 11 (Lindenberghaven) d.d. 15 maart 2016 2. Bestemmingsplan 3. Zienswijzennota 4. Besluit Hogere Waard(n) wet Geluidhinder 5. Akoestisch onderzoek Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 47/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 (Lindenberghaven)

Programma

Grondbeleid

Portefeuillehouder

B. Velthuis / B. van Hees

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

15 maart 2016

Samenvatting

Voor de ontwikkeling aan de oostelijke Waalkade zal de inrichting van de Lindenberghaven aangepast worden. Doel is de aantrekkelijkheid van de Lindenberghaven en de omgeving te vergroten. De herinrichting past niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Middels het onderliggende bestemmingsplan wordt de herinrichting van de Lindenberghaven mogelijk gemaakt.
Het ontwerpbestemmingsplan 'Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)' heeft gedurende zes weken ter visie gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan is één zienswijze ingediend. De zienswijze is in de zienswijzennota opgenomen en van een beoordeling voorzien. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan kan door uw raad ongewijzigd worden vastgesteld.

Voorstel om te besluiten

1. Het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)' ongewijzigd vast te stellen conform de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0268.BP5011-VG01.gml met bijbehorende bestanden.
2. De zienswijzennota bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)' vast te stellen.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wro

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail

Dave te Braake, 9734, d.te.braake@nijmegen.nl

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

De gemeente Nijmegen wil meer historische schepen voor langere tijd binden aan Nijmegen. De haven waar bij uitstek historische schepen kunnen liggen is de Lindenberghaven. De Lindenberghaven is uniek als stadshaven zo dicht bij het centrum van Nijmegen. Gelegen tegen het centrum en aan de Waalkade waar vanaf de Middeleeuwen tot ver in de 20e eeuw een keur aan verschillende binnenvaartschepen aanlegde, komen hier de historische schepen het meest tot hun recht. We willen een historische haven realiseren in een deel van de Lindenberghaven. De ontwikkeling tot historische haven is onderdeel van het project Oostelijke Waalkade.
Doel is de aantrekkelijkheid van de Lindenberghaven en de omgeving te vergroten. De herinrichting van de Lindenberghaven heeft naar verwachting een positief effect op de overige projecten van de oostelijke Waalkade (zoals de bouw van de Donjon, de herbestemming van de Stratemakerstoren aan de Waalkade en de restauratie van het Valkhofpark). We streven naar de realisatie van een historische haven waarbij rekening wordt gehouden met de huidige functies en gebruikers van de haven, maar ook met nieuwe functies. Zo kunnen horecaschepen en schepen die ingericht zijn als gastenverblijf ligplaats nemen naast de huidige woonschepen en de pleziervaart. Deze schepen dragen bij aan de doelstelling economisch bruisende binnenstad en hebben een toeristisch-economische functie.

Per 1 juli 2012 is het Besluit geluidhinder en het Activiteitenbesluit gewijzigd voor wat betreft de bescherming van ligplaatsen van woonschepen tegen geluidhinder. Een ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen is in het Besluit geluidhinder aangewezen als geluidsgevoelig terrein als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder.

Het gaat daarbij om legale en permanente ligplaatsen. Een legale ligplaats in het kader van het Besluit geluidhinder is een ligplaats die als zodanig is bestemd in het bestemmingsplan. De grenswaarden gelden op de grens van de ligplaats, er gelden geen binnenwaarden voor woonschepen. In het vigerende bestemmingsplan is voor de gehele lindenberghaven 1 aanduiding 'haven' opgenomen en binnen die aanduiding zijn de mogelijkheden beschreven (gronden bestemd voor: passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen). Hierbij zijn geen afstanden tussen de verschillende functies opgenomen.
Met onderhavig bestemmingsplan worden deze afstanden wel geregeld. In de regels is opgenomen dat de afstand tussen permanente woonschepen en horecaschepen minimaal 30 meter moet bedragen en de afstand tussen permanente woonschepen en bedrijfsvaartuigen minimaal 10 meter.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Op grond van artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening (Wro) beslist de gemeenteraad over de vaststelling van het bestemmingsplan. De vaststellingsprocedure is geregeld in artikel 3.8 Wro. Daarbij wordt verwezen naar de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit houdt in dat het ontwerpbestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage is gelegd met de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen naar voren te brengen. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

Er is één zienswijze ingediend. De gemeentelijke reactie op deze zienswijze is te vinden in de zienswijzennota ‘Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)’.

1.2 Relatie met programma
Het bestemmingsplan valt onder het programma Grondbeleid.

2 Doelstelling
Het vaststellen van het bestemmingsplan ‘Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)’.

3 Argumenten
De wijziging van de inrichting past binnen de mogelijkheden van het vigerende bestemmingsplan. Echter per 1 juli 2012 is het Besluit geluidhinder en het Activiteitenbesluit gewijzigd voor wat betreft de bescherming van ligplaatsen van woonschepen tegen geluidhinder. Een ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen is in het Besluit geluidhinder aangewezen als geluidsgevoelig terrein als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder.
Het gaat daarbij om legale en permanente ligplaatsen. Een legale ligplaats in het kader van het Besluit geluidhinder is een ligplaats die als zodanig is bestemd in het bestemmingsplan. De grenswaarden gelden op de grens van de ligplaats, er gelden geen binnenwaarden voor woonschepen. In het vigerende bestemmingsplan is voor de gehele lindenberghaven 1 aanduiding 'haven' opgenomen en binnen die aanduiding zijn de mogelijkheden beschreven (gronden bestemd voor: passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen). Hierbij zijn geen afstanden tussen de verschillende functies opgenomen.
Met onderhavig bestemmingsplan worden deze afstanden wel geregeld. In de regels is opgenomen dat de afstand tussen permanente woonschepen en horecaschepen minimaal 30 meter moet bedragen en de afstand tussen permanente woonschepen en bedrijfsvaartuigen minimaal 10 meter.

Een deel van de historische haven zal worden ingericht voor horecaschepen. We willen het horeca-accentgebied Waalkade uitbreiden met de ligplaatsen voor historische horecaschepen aan de oostzijde van de Lindenberghaven. De ruimtelijke (verblijfs)kwaliteit van de Waalkade en de Lindenberghaven krijgen hiermee een belangrijke impuls waarmee we bezoekers van de stad en toeristen vanaf de cruiseschepen aan de Waalkade willen binden. Het is een uniek gebied voor horeca in de haven met de Waalbrug als achtergrond. In het bestemmingsplan worden ook de bestaande ligplaatsen voor Quirins (De Nijmeegse boot) en de Pannekoekenboot meegenomen.
Vanuit de horecanota Gastvrij Nijmegen zijn beleidslijnen opgesteld voor het toestaan van nieuwe horeca. De nieuwe horeca is niet gelegen in een horeca-accentgebied, maar wij willen nieuwe concepten op unieke locaties ondersteunen. De Lindenberghaven is een unieke locatie gericht op de toeristische bezoeker. Het initiatief voldoet aan de definitie die in de horecanota is opgenomen voor unieke locaties. Daarnaast is de nieuwe horeca gelegen naast het horeca-accentgebied Waalkade. Het horeca-accentgebied Waalkade wordt hiermee uitgebreid met de ligplaatsen voor de bestaande horecaschepen én nieuwe ligplaatsen voor historische horecaschepen in de Lindenberghaven. Hierbij zijn maximaal 5 horecaschepen in onderhavig plangebied toegestaan.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
3

Het ontwerpbestemmingsplan ‘Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)’ heeft gedurende zes weken ter visie gelegen. Tegen het ontwerpbestemmingsplan is één zienswijze ingediend. De zienswijze is in de zienswijzennota opgenomen en van een beoordeling voorzien. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan kan door uw raad ongewijzigd worden vastgesteld.

4 Klimaat
Bij de aanvraag om omgevingsvergunning worden de ambities, geformuleerd in de ‘Duurzaamheidsagenda 2011-2015’ en in het rapport Duurzaamheid in uitvoering 2013-2017”, meegenomen.

5 Risico’s
Het resultaat van de noodzakelijke Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) procedure kan vanwege de mogelijke rechtsbescherming niet gegarandeerd worden.

6 Financiën
In de planexploitatie G212 Oostelijke Waalkade, zijn de kosten en de dekking van de verschillende onderdelen opgenomen. De kosten bestaan hoofdzakelijk uit civieltechnische kosten en plankosten. De dekking bestaat uit diverse subsidies en een gemeentelijke bijdrage. Derhalve kan gesteld worden dat de bestemmingswijziging financieel-economisch uitvoerbaar is.
Het bestemmingsplan kan schade veroorzaken als bedoeld in artikel 6.1 van de Wro (planschade), doordat nieuwe bouw- en/of gebruiksmogelijkheden ontstaan. Het betreft een initiatief van de Gemeente Nijmegen, eventuele uit de planologische maatregel voortvloeiende voor vergoeding in aanmerking komende planschade komt volledig voor rekening van de gemeente.

7 Participatie en Communicatie
Er heeft ten behoeve van voorliggend bestemmingsplan vooroverleg plaatsgevonden met Rijkswaterstaat, Provincie Gelderland en het Waterschap Rivierenland. Alle drie de instanties hebben aangegeven dat het bestemmingsplan past in het beleid en dat ze geen bezwaren hebben tegen voorliggend bestemmingsplan.

Op 25 november 2015 is de vooraankondiging van dit bestemmingsplan op de gemeentelijke website geplaatst. Op 14 december 2015 is een inloopavond over het ontwerpbestemmingsplan voor omwonenden en belangstellenden gehouden. Het ontwerpbestemmingsplan heeft van 17 december 2015 tot en met 27 januari 2016 ter visie gelegen. Binnen deze termijn is eenieder in de gelegenheid gesteld om zienswijzen tegen het plan kenbaar te maken. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt. Tegen het ontwerpbestemmingsplan is één zienswijze ingediend. De zienswijze is in de zienswijzennota opgenomen en van een beoordeling voorzien. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.
Degenen die zienswijzen hebben ingediend, worden schriftelijk van het besluit tot gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan op de hoogte gebracht onder toezending van een afschrift van het raadsbesluit. Het raadsvoorstel en de zienswijzennota hebben zij voorafgaand aan behandeling van het bestemmingsplan in uw raad reeds toegezonden gekregen. Reclamanten worden door de Griffie uitgenodigd voor de behandeling in uw raad. Daarbij wordt gewezen op de mogelijkheid om bij uw raad over het bestemmingsplan in te spreken.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

Het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt bekendgemaakt in de Staatscourant en op de gemeentelijke website.

8 Uitvoering en evaluatie
Na het besluit van de gemeenteraad tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt het plan gedurende 6 weken ter visie gelegd. De termijn van ter visie legging wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad, in de “Staatscourant” en op de gemeentelijke website. Daarnaast wordt het bestemmingsplan aan de landelijke site ruimtelijkeplannen.nl aangeboden. Binnen deze termijn kan beroep worden ingesteld bij de Raad van State. Dit beroep kan gecombineerd worden met het verzoek tot een voorlopige voorziening. Als er geen verzoek tot voorlopige voorziening wordt gedaan krijgt het bestemmingsplan na de beroepstermijn rechtskracht.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage: Zienswijzennota, Besluit Hogere Waard(n) wet Geluidhinder
Ter inzage: Bestemmingsplan, akoestisch onderzoek

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

15. Raadsvoorstel Bestemmingsplan Lindenberghaven (47/2016)

Raadsvoorstel d.d. 15 maart 2016
1. Het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)' ongewijzigd vast te stellen conform de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0268.BP5011-VG01.gml met bijbehorende bestanden.
2. De zienswijzennota bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)' vast te stellen.
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 Wro

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven)

vastgesteld bestemmingsplan

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Inhoudsopgave

Toelichting		**5**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Bestaande situatie	7
1.3	Toekomstige situatie	8
1.4	Leeswijzer	9
Hoofdstuk 2	**Ruimtelijk beleid**	**11**
2.1	Rijksbeleid	11
2.2	Provinciaal beleid	14
2.3	Gemeentelijk beleid	15
Hoofdstuk 3	**Sectoraal beleid**	**18**
3.1	Wonen	18
3.2	Economische zaken	18
3.3	Verkeer	19
3.4	Milieu	20
3.5	Water	25
3.6	Natuur & Landschap	31
3.7	Archeologie en Cultuurhistorie	33
Hoofdstuk 4	**Plansystematiek**	**47**
4.1	Regels	47
4.2	Uitgangspunten per functie	47
Hoofdstuk 5	**Uitvoerbaarheid**	**51**
5.1	Economische uitvoerbaarheid	51
5.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	51
Hoofdstuk 6	**Vooroverleg**	**53**
6.1	Rijkswaterstaat	53
6.2	Provincie Gelderland	54
6.3	Waterschap	54
Bijlagen		**57**
Bijlage 1	Advies Veiligheidsregio Gelderland Zuid	57
Regels		**59**
Hoofdstuk 1	**Inleidende regels**	**61**
Artikel 1	Begrippen	61
Artikel 2	Wijze van meten	73
Hoofdstuk 2	**Bestemmingsregels**	**76**
Artikel 3	Groen	76
Artikel 4	Verkeer	78
Artikel 5	Water	80
Artikel 6	Leiding - Riool	82
Artikel 7	Waarde - Archeologie 3	84
Artikel 8	Waarde - Cultuurhistorie 1	87
Artikel 9	Waterstaat - Waterkering	89
Artikel 10	Waterstaat - Waterstaatkundige functie	90
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**92**
Artikel 11	Anti-dubbeltelregel	92
Artikel 12	Algemene bouwregels	93
Artikel 13	Algemene gebruiksregels	94
Artikel 14	Algemene aanduidingsregels	95

Artikel 15	Algemene afwijkingsregels	96
Artikel 16	Overige regels	97
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**100**
Artikel 17	Overgangsrecht	100
Artikel 18	Slotregel	101
Bijlagen bij de regels		**102**
Bijlage 1	Staat van bedrijfsactiviteiten (model Nijmegen)	103
Bijlage 2	Staat van horeca-activiteiten (model Nijmegen)	118

Toelichting

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Nijmegen wil meer historische schepen voor langere tijd binden aan Nijmegen. De haven waar bij uitstek historische schepen kunnen liggen is de Lindenberghaven. We willen een historische haven realiseren in een deel van de Lindenberghaven. De ontwikkeling tot historische haven is onderdeel van het project Oostelijke Waalkade.

Doel is de aantrekkelijkheid van de Lindenberghaven en de omgeving te vergroten. De herinrichting van de Lindenberghaven heeft naar verwachting een positief effect op de overige projecten uit de nabije omgeving (zoals de bouw van de Donjon, de herbestemming van de Stratemakerstoren aan de Waalkade en de restauratie van het Valkhofpark). We streven naar de realisatie van een historische haven waarbij rekening wordt gehouden met de huidige functies en gebruikers van de haven, maar ook met nieuwe functies. Zo kunnen horecaschepen en schepen die ingericht zijn als gastenverblijf ligplaats nemen naast de huidige woonschepen en de pleziervaart. Deze schepen dragen bij aan de doelstelling economisch bruisende binnenstad en hebben een toeristisch-economische functie.

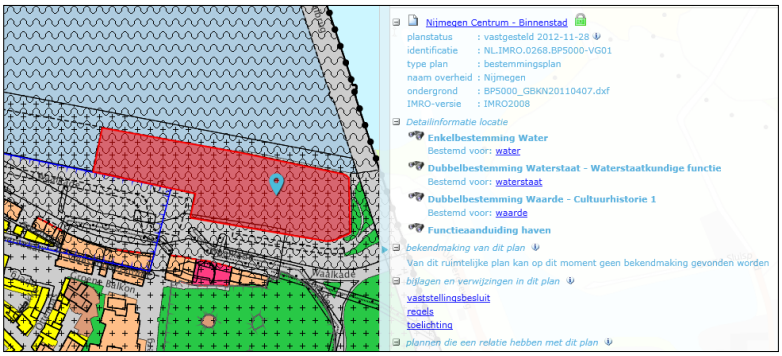
De Lindenberghaven is uniek als stadshaven zo dicht bij het centrum van Nijmegen. Gelegen tegen het centrum en aan de Waalkade waar vanaf de Middeleeuwen tot ver in de 20e eeuw een keur aan verschillende binnenvaartschepen aanlegde, komen hier de historische schepen het meest tot hun recht.

1.2 Bestaande situatie

De Lindenberghaven is een passantenhaven voor jachten en pleziervaartuigen, gelegen in het uiterste noordoost puntje van het oude Nijmegen ten westen van Waalbrug. Vooral in de zomer is het druk. Aan de huidige passantensteiger kunnen tot 50 pleziervaartjachten liggen met een lengte tot 15 meter. Jaarlijks worden gemiddeld 1.250 jachten ontvangen. In de monding van de haven liggen twee drijvende restaurants (de Nijmeegse boot en de varende pannenkoekenboot). In de haven liggen twee woonboten haaks op de steiger, een daarvan is een historisch woonschip. Aan de oostzijde heeft de Orca, een bedrijfsschip dat dienst doet als varend gastenverblijf, een vaste ligplaats. In de periode oktober t/m maart liggen er vaak historische schepen aan de passantensteiger. Dit zijn monumentale schepen ouder dan 50 jaar die deel uitmaken van de zogenaamde schepencarrousel. De schepencarrousel is een systeem waarbinnen historische schepen (zoals sleepboten, vrachtschepen en zeilschepen) uitgewisseld worden tussen verschillende ligplaatsen. De schepen liggen voor een korte periode op een ligplaats. Op de ligplaats presenteren de schepen en schippers het verhaal van het schip en de cultuurhistorie van de scheepvaart, door middel van onder andere informatieborden. Er wordt duidelijk gemaakt waar en waarom het schip gebouwd is, wat het zoal heeft beleefd in de loop van de tijd en waarom bepaalde aanpassingen gedaan zijn. Deze schepen moeten ook een functie kunnen vervullen voor toerisme en/of recreatie en/of cultuurhistorie.

Vigerend bestemmingsplan Nijmegen Centrum Binnenstad

De Lindenberghaven ligt binnen het plangebied van bestemmingsplan Nijmegen Centrum-Binnenstad. Dit bestemmingsplan is op 28 februari 2013 in werking getreden.

De Lindenberghaven kent de volgende bestemmingen:

1. Enkelbestemming "Water"
2. Dubbelbestemming "Waarde-Cultuurhistorie 1"
3. Dubbelbestemming "Waterstaat-Waterstaatkundige functie"
4. Functieaanduiding Haven

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor de waterhuishouding en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, de waterbeheersing, waterafvoer en –berging, watergangen, waterlopen en waterpartijen alsmede voor taluds, oevers en onderhoudsstroken, aanlegsteigers, aanmeerpalen, loopbruggen, kunstwerken zoals bruggen en andere waterstaatkundige werken. Voor bijbehorende voorzieningen zoals: groen, sport- en speelvoorzieningen.

Ter plaatse van de aanduiding 'haven' zijn de gronden tevens bestemd als passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen.

1.3 Toekomstige situatie

Voor de ontwikkeling aan de oostelijke Waalkade zal de inrichting van de Lindenberghaven aangepast worden. De wijziging van de inrichting past binnen de mogelijkheden van het vigerende bestemmingsplan. Echter per 1 juli 2012 is het Besluit geluidhinder en het Activiteitenbesluit gewijzigd voor wat betreft de bescherming van ligplaatsen van woonschepen tegen geluidhinder. Een ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen is in het Besluit geluidhinder aangewezen als geluidsgevoelig terrein als bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder.
Het gaat daarbij om legale en permanente ligplaatsen. Een legale ligplaats in het kader van het Besluit geluidhinder is een ligplaats die als zondanig is bestemd in het bestemmingsplan. De grenswaarden gelden op de grens van de ligplaats, er gelden geen binnenwaarden voor woonschepen. In het vigerende bestemmingsplan is voor de gehele lindenberghaven 1 aanduiding 'haven' opgenomen en binnen die aanduiding zijn de mogelijkheden beschreven (gronden bestemd voor: passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen). Hierbij zijn geen afstanden tussen de verschillende functies opgenomen.

Met onderhavig bestemmingsplan worden deze afstanden wel geregeld. In de regels is opgenomen dat de afstand tussen permanente woonschepen en horecaschepen minimaal 30 meter moet bedragen en de afstand tussen permanente woonschepen en bedrijfsvaartuigen minimaal 10 meter. Voor de situering van de horecaschepen is een aanduiding aan de oostzijde en een aanduiding aan de westzijde van de Lindenberghaven

opgenomen. Horecaschepen zijn uitsluitend binnen die aanduiding toegestaan. Op de westelijke aanduiding voor horeca is tevens een aanduiding 'bedrijfswoning' opgenomen ten behoeve van het realiseren van één bedrijfs-/horecawoning behorende bij het bedrijf/horeca opgenomen. Dit betreft de bestaande bedrijfswoning op de Quirins (De Nijmeegse boot). Deze bedrijfs-/horecawoning is 1 van de vijf planologische toegestane permanente woonschepen uit het vigerende bestemmingsplan. De overige permanente woonschepen (maximaal 4) zijn mogelijk binnen de aanduiding 'woonschepenligplaats', welke is gelegen over de oostelijke helft van de Lindenberghaven. Binnen de gehele aanduiding 'haven' is een passantenhaven mogelijk, evenals niet permanente (woon)schepen en bedrijfsvaartuigen.

In navolging op Rijksbeleid worden alleen permanente ligplaatsvergunningen verstrekt aan schepen die ook beschikken over een vergunning in het kader van de Waterwet. Met de Waterwet geeft het Rijk uitvoering aan de Beleidsregels grote rivieren waarmee zoveel mogelijk ruimte aan de rivier wordt geboden.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk (Hoofdstuk 1) met een beschrijving van het plan, waarbij wordt ingegaan op de huidige en gewenste situatie, en de te doorlopen procedure om de gewenste situatie mogelijk te maken. Vervolgens komt in Hoofdstuk 2 het beleidskader aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat in op de omgevingsfactoren. In Hoofdstuk 4 staat de plansystematiek centraal. In Hoofdstuk 5 de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid weergegeven. Tot slot zijn in Hoofdstuk 6 de reacties uit het wettelijk vooroverleg opgenomen.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 2 Ruimtelijk beleid

2.1 Rijksbeleid

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In 2012 heeft het de Rijksoverheid de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld, waarin het ruimtelijk beleid wordt vastgelegd. De SVIR laat een sterke focus zien op het herstel van de economie met prioriteit bij de ontwikkeling van de mainports, greenports, brainports en valleys met bijbehorende achterlandverbindingen. Voor deze topregio's heeft het Rijk een excellente ruimtelijk-economische structuur voor ogen, door een aantrekkelijk vestigingsklimaat in een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's en concentratie van de topsectoren. Hiervoor moeten genoeg woningen, bedrijventerreinen en kantoren beschikbaar zijn. En deze moeten passen bij de wensen van bedrijven en hun werknemers. In Nijmegen bevindt zich een van deze topregio's: de Health Valley.

Tot 2028 heeft het kabinet in de SVIR 3 rijksdoelen geformuleerd:

1. de concurrentiekracht vergroten door de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te versterken. Dit betekent bijvoorbeeld een aantrekkelijk (internationaal) vestigingsklimaat;
2. de bereikbaarheid verbeteren;
3. zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

2.1.2 Besluit ruimtelijke ordening

Met ingang van 1 januari 2012 is het gewijzigde Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden.

Aan het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) wordt op 1 oktober 2012 de ladder voor duurzame verstedelijking toegevoegd als procesvereiste. Teneinde zorgvuldig ruimtegebruik te stimuleren, acht het kabinet het van belang dat provincies en gemeenten de benutting van ruimte motiveren in alle categorieën ruimtelijke besluiten. Daartoe wordt in artikel 3.1.6 van het Bro een artikellid ingevoegd (artikel 3.1.6, tweede lid, nieuw), op grond waarvan overheden nieuw te realiseren stedelijke ontwikkelingen standaard dienen te motiveren met behulp van een drietal opeenvolgende stappen.

Het plan vormt geen nieuw te realiseren stedelijke ontwikkeling.

2.1.3 Beleidslijn Grote Rivieren

De Waal is aangewezen als verbindingswater voor vrachtscheepvaart en heeft daarmee een belangrijke economische functie. Na de hoogwaters in 1993 en 1995 is door het rijk de beleidslijn Ruimte voor de Rivier opgesteld. Deze beleidslijn is inmiddels vervangen door de Beleidslijn Grote Rivieren. Uitgangspunt is het waarborgen van een veilige afvoer en berging van rivierwater onder normale en onder maatgevende hoogwaterstanden. Er gelden twee concrete doelstellingen:

- de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed behouden
- ontwikkelingen tegengaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

Voor elke activiteit in het rivierbed is een vergunning nodig (Wet beheer rijkswaterstaatswerken). De beleidslijn biedt een systematische aanpak om stap voor stap de afwegingsgronden en rivierkundige voorwaarden voor ruimtelijke initiatieven in het rivierbed te kunnen bepalen ten behoeve van de beoordeling van initiatieven.

Stroomvoerend regime
Voor de bedijkte rivieren (waaronder de Waal) geldt dat de dijk een harde grens vormt.

Hierdoor is de ruimte die de rivier beschikbaar heeft voor de maatgevende afvoer ingesnoerd. Het gebied achter deze dijken loopt grote risico's bij overstroming of dijkdoorbraak. Voor het waarborgen van de veiligheid van de gebieden achter de dijken is het bij hoogwater van groot belang dat een vlotte afstroming gegarandeerd is. Obstakels in het rivierbed dienen te worden voorkomen. De verwachte toenemende rivierafvoeren vragen om meer (buitendijkse) ruimte, waar deze nu al schaars is in dit gebied. Dit vraagt om terughoudendheid bij het toestaan van nieuwe ontwikkelingen in het rivierbed. Voor bedijkte rivieren is het stroomvoerend regime van kracht.

Voor niet-riviergebonden activiteiten geldt een “nee, tenzij”- regime. Dat wil zeggen dat uitbreiding of vestiging van nieuwe, niet-riviergebonden activiteiten in principe niet mogelijk is, tenzij op basis van voorafgaand onderzoek kan worden aangetoond dat specifieke omstandigheden van toepassing zijn. Zo kan er sprake zijn van een groot openbaar belang of zwaarwegend bedrijfseconomisch belang. Ook is het denkbaar dat een activiteit redelijkerwijs niet buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd.

In het 'Besluit algemene regels ruimtelijke ordening' is de ruimtelijke doorwerking van de Beleidslijn grote rivieren geregeld.

2.1.4 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) zijn rijksregels opgenomen ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van Nederland. Deze zijn van belang voor de inhoud van bestemmingsplannen.

Het kabinet heeft de keuze voor deze onderwerpen gemaakt in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). Deze structuurvisie bundelt het nationale ruimtelijke en infrastructuurbeleid in 13 nationale belangen. Met de uitbreiding van het Barro en het Bro (Besluit Ruimtelijke Ordening) is de juridische verankering van de SVIR nagenoeg compleet.

In het Barro zijn een aantal onderdelen van nationaal belang opgenomen die beschermt worden. Voor dit plangebied zijn de onderdelen Rijksvaarwegen en Grote rivieren van belang.

2.1.4.1 Rijksvaarwegen

De rivier de Waal behoort tot de categorie Rijksvaarweg (hoofdwateren in Bijlage II, lid 1, onder C van het Waterbesluit). Dit betekent dat er rekening moet worden gehouden met het voorkomen van belemmeringen voor de scheepvaart (artikel 2.1.3. van het Barro). Daarbij wordt gelet op het volgende:

a. de doorvaart van de scheepvaart in de breedte, hoogte en diepte;
b. de zichtlijnen van de bemanning en de op het schip aanwezige navigatieapparatuur voor de scheepvaart;
c. het contact van de scheepvaart met bedienings- en begeleidingsobjecten;
d. de toegankelijkheid van de rijksvaarweg voor hulpdiensten, en
e. het uitvoeren van beheer en onderhoud van de rijksvaarweg

Onderhavig bestemmingsplan voorziet niet in planologische wijzigingen die een van bovenstaande onderdelen belemmeren.

2.1.4.2 Grote rivieren

De rivier de Waal behoort tot de categorie Grote rivieren (kaart Grote rivieren, Bijlage III bij het Barro) en onderhavig plangebied is gelegen in de subvlakken rivierbed en stroomvoerend deel rivierbed.

Rivierbed

Het gehele plangebied is gelegen in het vlak 'rivierbed', een nieuw bestemmingsplan gelegen in dit vlak wijst ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan alleen nieuwe bestemmingen in een rivierbed aan in het geval er sprake is van:

a. een zodanige situering van de bestemming dat het veilig en doelmatig gebruik van het oppervlaktewaterlichaam gewaarborgd blijft;
b. geen feitelijke belemmering voor de vergroting van de afvoercapaciteit van de rivier;
c. een zodanige situering van de bestemming dat de waterstandverhoging of de afname van het bergend vermogen zo gering mogelijk is, en
d. een zodanige situering van de bestemming dat de ecologische toestand van het oppervlaktewaterlichaam niet verslechtert.

Eventuele resterende waterstandeffecten of afname van het bergend vermogen moeten worden gecompenseerd. In een bestemmingsplan wordt vastgelegd hoe de effecten op de waterstand en de afname van het bergend vermogen worden gecompenseerd.

Met onderhavig bestemmingsplan wordt voldaan aan bovengenoemde punten en er is geen sprake van effecten op de waterstand of afname van het bergend vermogen. Het betreft een haven (passantenhaven en voor overige schepen), die in het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum - Binnenstad' ook al als zodanig bestemd is.

Stroomvoerend deel rivierbed

Het gehele plangebied is gelegen in het vlak 'stroomvoerend deel rivierbed'. Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op het stroomvoerend deel van het rivierbed kan, ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan, uitsluitend een wijziging mogelijk maken, voor zover daarbij een of meer van de volgende activiteiten worden mogelijk gemaakt:

a. de aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken;
b. de verwezenlijking van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- of recreatievaart;
c. de bouw of wijziging van waterkrachtcentrales;
d. de vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier;
e. de aanleg of wijziging van scheepswerven voor beroeps- of pleziervaartuigen;
f. de verwezenlijking en het beheer van natuurterreinen;
g. de uitbreiding of wijziging van bestaande steenfabrieken;
h. de verwezenlijking van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie zijn verbonden;
i. de winning van oppervlaktedelfstoffen;
j. de verwezenlijking van voorzieningen van groot openbaar belang die niet buiten het rivierbed kunnen worden gerealiseerd;
k. activiteiten van een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven die niet buiten het rivierbed kunnen worden gerealiseerd;
l. een functieverandering binnen de bestaande bebouwing;
m. activiteiten die onderdeel uitmaken van de lijst van maatregelen opgenomen in de Bijlage bij de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier en waarvan de uitvoering wordt gefinancierd door Onze Minister.

Het betreft een haven (passantenhaven en voor overige schepen), die in het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum - Binnenstad' ook al als zodanig bestemd is en is daarmee passend in het 'stroomvoerend deel rivierbed'.

2.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Gelderland:

Onderhavig plangebied is gelegen in de volgende relevante structuurvisiegebieden:

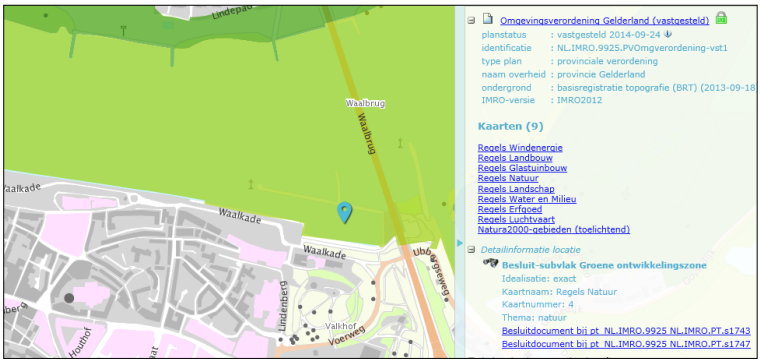
- Groene ontwikkelingszone
- Intrekgebieden
- Regio Stadsregio
- Romeinse Limes

Hieronder worden de voor deze planherziening van belang zijnde structuurvisiegebieden nader uitgewerkt.

Groene ontwikkelingszone

De provincie en haar partners streven samen naar een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden. De Groene Ontwikkelingszone (GO) heeft een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven.

Bevoegd gezag voor de GNN/GO is de provincie Gelderland. Het provinciaal beleid uit de omgevingsvisie is vertaald in de provinciaalse omgevingsverordening. Onder hoofdstuk 2.7 Natuur en landschap zijn zowel het GNN als de GO omschreven.

Conclusie

Dit bestemmingsplan valt binnen de groene ontwikkelingszone van het Gelders Natuurnetwerk. Met onderhavig bestemmingsplan wordt een herinrichting van de Lindenberghaven mogelijk gemaakt waarbij aangesloten wordt bij de vigerende mogelijkheden uit het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum Binnenstad'. Er worden geen grootschalige nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt, het nieuwe bestemmingsplan dient voornamelijk om een functiescheiding in het kader van een goede ruimtelijke ordening te regelen. Aangezien alle toegestane functies in het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum Binnenstad' in de gehele Lindenberghaven zijn toegestaan is er met onderhavig bestemmingsplan geen sprake van een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied.

Regio Stadsregio

De Stadsregio Arnhem Nijmegen wordt gekenmerkt door:

- het grootste stedelijke netwerk van Oost-Nederland;
- hoge kwaliteit van het voorzieningenniveau;
- kennisinstellingen: universiteit en hogescholen;
- de strategische ligging halverwege de Randstad en het Ruhrgebied;
- economische kracht: brede basis en topsectoren;
- goede bereikbaarheid over weg, water en spoor;
- de combinatie van stedelijke kwaliteiten en een mooie natuurlijke omgeving.

De inzet van gemeenten, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de provincie is nodig om in te kunnen spelen op de opgaven in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De gezamenlijke inspanningen richten zich onder andere op de speerpunt 'gebiedskwaliteiten benutten': kwaliteiten van het buitengebied (natuur en cultuurhistorie) verbinden met ontwikkelingsmogelijkheden.
Onderhavig bestemmingsplan voorziet in de versterking van een cultuurhistorische kwaliteit. We willen een historische haven realiseren in een deel van de Lindenberghaven. De ontwikkeling tot historische haven is onderdeel van het project Oostelijke Waalkade. Doel is de aantrekkelijkheid van de Lindenberghaven en de omgeving te vergroten. De herinrichting van de Lindenberghaven heeft naar verwachting een positief effect op de overige projecten van de oostelijke Waalkade en nabije omgeving (zoals de bouw van de Donjon, de herbestemming van de Stratemakerstoren aan de Waalkade en de restauratie van het Valkhofpark).
In combinatie met de ligging van de Lindenberghaven dichtbij de Ooijpolder (via de brug over Het Meertje) vormt deze ontwikkeling een versterking van de stedelijke kwaliteit en van de entree van het buitengebied.

Romeinse Limes

De provincie en haar partners streven er samen naar de historische verdedigingslinie de Limes te beschermen met adequate ruimtelijke regelingen. Het is een cultuurhistorisch fenomeen van wereldbelang dat gedeeld wordt met buurprovincies. De ambitie van de provincie is om de Romeinse Limes te beschermen tegen ongewenste ingrepen en verder te ontwikkelen en beleefbaar te maken. Er loopt een aanvraag bij Unesco om de Romeinse Limes aangewezen te krijgen als werelderfgoed. Ontwikkelingen zijn alleen mogelijk als deze de aanwezige kernkwaliteiten niet aantasten.

De kernkwaliteiten van de Romeinse Limes worden niet aangetast door deze ontwikkeling.

2.3 Gemeentelijk beleid

2.3.1 Structuurvisie Nijmegen 2013

In December 2013 heeft het College van B&W de Structuurvisie 2013 vastgesteld. Deze geeft het ruimtelijk beleid weer tot 2020. Duurzame stedelijke ontwikkelingen staan centraal in de structuurvisie, dit basisprincipe hangt samen met de volgende drie integrale ruimtelijke pijlers:

- Typisch Nijmegen, de ambitie is om de bestaande en voor Nijmegen unieke kwaliteiten zoveel mogelijk te behouden en waar mogelijk te versterken. De typerende kwaliteiten zijn: de unieke ligging in het landschap, de ruimtelijke dragers van de stad, de historische gelaagdheid, de dynamiek: Nijmegen is een stad in beweging en de duurzaamheid krijgt een prominente rol in deze visie met een brede invulling.
- Economische structuurversterking, de ruimtelijke kwaliteit van een stad is afhankelijk van de economische aantrekkingskracht. We willen ruimte bieden voor de ontwikkeling van de economische dynamiek van een wijk. We willen de creativiteit van ondernemers de ruimte geven.

- Karakteristieke wijken, onze ambitie is om wijken te hebben waarin mensen graag wonen met een variatie in het aanbod van woningen (zowel in woningtype als in prijsklasse).

Meer dan in de afgelopen jaren zet de gemeente Nijmegen, samen met partners, in op organisch en vraaggericht ontwikkelen, waar mogelijk in minder complexe projecten. De uitdaging is om daarbij het aanbod beter toe te snijden op de vraag vanuit de markt met meer aandacht voor de wensen van bewoners door burgerparticipatie, maatwerk, tijdelijk gebruik van leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen, innovatieve oplossingen en een focus op duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit betekent dat we zorgvuldig omgaan met de ruimte in en om de stad. Het accent zal de komende jaren in de wijken meer op consolidatie en kleinschalige vernieuwing komen te liggen. De focus ligt op behoud, verduurzaming, eigentijdse aanpassingen, herbestemming en transformatie van bestaande woningen en gebouwen naast de ontwikkeling van het Waalfront, Nijmegen CS en de Waalsprong.

De ruimtelijke inrichting van steden wordt steeds meer een doorslaggevende economische concurrentiefactor. Hoge ruimtelijke kwaliteit wordt steeds belangrijker in de concurrentiestrijd met andere steden. Steden worden aantrekkelijker door samenwerking met bedrijfsleven, kennisinstellingen en bewoners te stimuleren, door een goede bereikbaarheid op openbaar vervoersknooppunten en door het aanbieden van toplocaties voor talent en investeerders. Minstens zo belangrijk is het ontwerpen en aanbieden van concurrerende woonmilieus, met hoogwaardige voorzieningen, voldoende recreatiemogelijkheden, cultuur en leefkwaliteit. We zullen steeds meer met gemengde bestemmingen in bestemmingsplannen werken, om economische kansen mogelijk te houden.

Recreatie

Vrije tijd (toerisme en recreatie) is een belangrijke groeisector in Nijmegen. Een trend is dat het aandeel ouderen toeneemt, een belangrijkere doelgroep voor recreatie met relatief veel tijd en geld. Ook het aantal allochtonen stijgt. De vrijetijdsbesteding van deze groep is meer familie- en groepgeoriënteerde, gericht op de openbare ruimte. Tenslotte is opvallend dat steeds meer mensen in eigen land op vakantie gaan. Nu al is de toeristische sector goed voor bijna 6% van de Nijmeegse werkgelegenheid, tegen een landelijk gemiddelde van 4%. In Nijmegen zijn drie toeristische pijlers te onderscheiden: de bruisende Binnenstad, de groene en blauwe omgeving en het verleden van Nijmegen. Nijmegen heeft een gunstig toeristisch imago, maar de hotelcapaciteit is beperkt. Nijmegen wordt gezien als een aantrekkelijke, sfeervolle, gezellige, gastvrije en ruimdenkende stad. Wandelen en fietsen worden gezien als goed bij de stad passende activiteiten, inclusief een aantrekkelijk horeca- en evenementenaanbod.

Het Stadscentrum trekt nog steeds de meeste toeristische bezoekers. Door de variatie in horecagelegenheden, maar ook door de culturele attracties als Lux, de Commanderie, de Stevenskerk en het rijke aanbod aan evenementen. We streven naar meer overnachtingsmogelijkheden in de stad, met hotels bij knoop Lent en in het Opus gebouw en een aantal kleinere initiatieven. Ook is de ambitie om de cruisevaart passagiers meer de stad in te laten komen. Blijven mensen langer in de stad, dan wordt er vaak gefietst en gewandeld in de groene omgeving of langs de Waal. Met het project Nijmegen omarmt de Waal willen we toeristische en zakelijke bezoekers kennis laten maken met diverse ontwikkelingen rond de Waal. De ontwikkeling van het Valkhofkwartier, de omgeving van het Vasim en het eiland Veur Lent bieden hiervoor volop kansen. We zetten daarnaast in op meer dagattracties (o.a. een WO2 museum) en meer locaties voor evenementen. Met deze ontwikkelingen willen we de attractiewaarde van het centrum van Nijmegen nog verder vergroten.

Horeca

In het stadscentrum bevindt zich de meeste horeca, ruimtelijk geconcentreerd in de horecaaccentgebieden met elk zijn eigen type horeca. De ambitie is om de komende jaren de belangrijke rol van de horeca verder te versterken. De horeca ondersteunt de andere functies

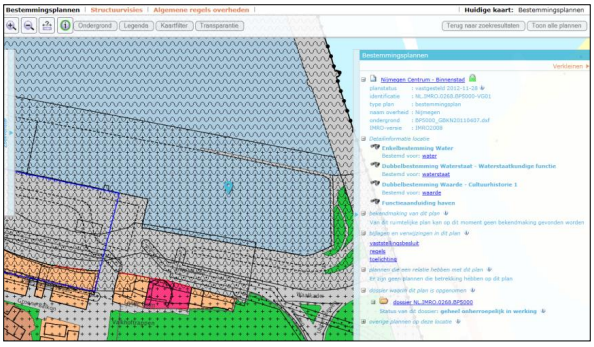
van het stadscentrum en is een grote trekker van bezoekers. We kijken daarbij naar de ruimte die er nu nog is in de horeca-accentgebieden. Mocht deze ruimte te beperkt zijn dan kan verruiming plaats vinden. Nieuwe daghoreca kan zich vestigen in de ringstraten. De bestaande horeca in de accentgebieden en daarbuiten krijgt ook ruimte om te vernieuwen.

Cultuurhistorie

Cultuurhistorie draagt bij aan een duurzame stedelijke ontwikkeling: de identiteit van een gebied en de kwaliteit van het woon- en leefklimaat wordt mede bepaald door de geschiedenis van de plek. De ambitie is om cultuurhistorie, monumenten en andere karakteristieke gebouwen en objecten bij te laten dragen aan een toekomstbestendige en duurzame stad, waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven. Het gebied Valkhofkwartier bestaat uit de deelgebieden Valkhofpark, Waalpark (aan weerszijden van Voerweg), Kelfkensbos, Hunnerpark, Lindenberg, de Veerpoorttrappen en de Waalkade. Er spelen diverse ontwikkelingen in dit gebied, zoals de bouw van de Donjon, de herbestemming van de Stratemakerstoren aan de Waalkade, de restauratie van het Valkhofpark en initiatieven voor de historische haven en het Waalkadegebied. Al deze ontwikkelingen vinden plaats op steenworp afstand van elkaar. De inzet van de visie is dat al deze initiatieven samen veel sterker staan en gezamenlijk het merk ‘ Het Valkhofkwartier’ stevig neerzetten. Met de visie willen we een aanzet geven om met de partners in het gebied tot transformatie van het gebied tot een nog aantrekkelijker verblijfsgebied.

2.3.2 Bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum - Binnenstad'

Het plangebied is gelegen in het vigerende bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum Binnenstad' en heeft momenteel de bestemming 'Water' met de aanduiding 'haven'. De gronden ter plaatse van de aanduiding 'haven' zijn bestemd voor passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen.

Hoofdstuk 3 Sectoraal beleid

3.1 Wonen

Woonvisie Nijmegen 2015 - 2020

Het gemeentelijk beleid op het gebied van wonen is vastgelegd in de recent vastgestelde Woonvisie 2015 - 2020 "Samen werken aan goed wonen". De crisis zorgde niet alleen voor een andere marktwerking. Ook door wet- en regelgeving zijn verhoudingen tussen stakeholders op het beleidsveld van wonen gewijzigd. In de nieuwe woonvisie wordt het woonbeleid tot 2020 uiteengezet. Ambitie is dat Nijmegen een aantrekkelijke en toekomstbestendige woonstad blijft voor iedereen. We willen dat het in Nijmegen goed wonen is voor arm en rijk, jong en oud, autochtoon en allochtoon, nu en in de toekomst. Bewoners binden in een ongedeelde stad, dat is de constante in ons woonbeleid door de jaren heen. Betaalbaarheid van het wonen is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Wonen kan ook duurzamer, met minder energiegebruik en lagere woonlasten.

We willen toekomstbestendige en gevarieerde wijken die voorzien in de woningbehoefte. Dit betekent op stedelijk niveau een mix van woonmilieus en per wijk een wisselende mix van woningtypen. We ontwikkelen en beheren met respect voor de identiteit van buurten en wijken. Want elke wijk is anders. Nijmegen wil een moderne sociale stad zijn met ruimte en kansen voor iedereen.

In de onlangs vastgestelde woonvisie (d.d. 27-1-2016) is ook de woningbouwprogrammering voor de komende jaren vastgesteld. Deze woningmarktverkenning geeft de richting aan voor diverse woningbouwlocaties in de stad. Het onderzoek toont een groeiende vraag naar groenstedelijke woonmilieus. De vraag naar de overige vier woonmilieus, waaronder het centrum stedelijke woonmilieu is redelijk gelijk verdeeld. De Lindenberghaven behoort tot het centrumgebied en het centrum stedelijke woonmilieu. Onderhavig bestemmingsplan maakt geen nieuwe permanente woonschepenligplaatsen mogelijk. Vanuit wonen bestaan er geen bezwaren tegen het bestemmingsplan.

3.2 Economische zaken

Voor de invulling van de haven met verschillende schepen en functies hebben we aan de hand van een aantal scenario's gekozen voor een variant waarin er in de haven plaats moet zijn voor de huidige woonschepen, de pleziervaart en historische schepen.

In de afgelopen periode hebben we voor het bepalen van de inrichting en het ontwerp, intensief overleg gevoerd met direct betrokkenen, zoals de bewoners van de Lindenberghaven en een vertegenwoordiging van de ondernemersvereniging Waalkade, alsook met professionele organisaties op het terrein van historische schepen zoals het Havenmuseum Rotterdam en de Landelijke Vereniging voor Behoud van het Historisch Bedrijfsvaartuig (LVBHB). Alle deskundige inbreng hebben we gebruikt om tot een goed toekomstbeeld van de Lindenberghaven te komen waarbij sprake is van een juiste verdeling van de ligplaatsen voor de verschillende functies.

Voor schepen die ligplaats nemen in de Lindenberghaven bestemmen we een deelgebied van de haven voor:

- woonschepen. De huidige twee woonschepen krijgen hier een permanente ligplaats;
- de pleziervaart (tot 50 ligplaatsen);
- horecaschepen tot en met categorie 2a volgens de Staat van horeca-activiteiten.
- overige historische schepen. Dit kunnen oude bedrijfsvaartuigen zijn waarop niet wordt gewoond omdat deze schepen een toeristisch-economische functie hebben of schepen behorend tot de schepencarrousel waarop wel mag worden gewoond. Deze categorie overige historische schepen krijgen altijd een tijdelijke ligplaats.

De laatste categorie wordt hier toegelicht. Historische schepen met een

toeristisch-recreatieve functie kunnen worden ingezet voor rondvaarten of bij evenementen in en rond de haven voor het demonstreren van de met de schepen verbonden ambachten.

Een ander voorbeeld van invulling met tijdelijke ligplaatsen voor schepen waarop wordt gewoond is de schepencarrousel. Nijmegen neemt al deel aan de schepencarrousel in de Lindenberghaven voor de winterperiode. De schepencarrousel is een systeem waarbinnen historische schepen uitgewisseld worden tussen ligplaatsen in verschillende steden. De schepen nemen maximaal drie maanden ligplaats in een haven waarna plaats wordt gemaakt voor een ander historisch schip. De eigenaren van deze historische schepen willen met hun schip/woning regelmatig verplaatsen en juist liever niet meer dan enkele maanden in dezelfde haven liggen. Door gebruik te maken van schepen van de schepencarrousel wordt het beeld in de haven dynamischer. We kiezen er voor deze schepen ook in het toeristische vaarseizoen te laten aanmeren.

Horecaschepen

Een deel van de historische haven zal worden ingericht voor horecaschepen. We willen het horeca-accentgebied Waalkade uitbreiden met de ligplaatsen voor historische horecaschepen aan de oostzijde van de Lindenberghaven. De ruimtelijke (verblijfs)kwaliteit van de Waalkade en de Lindenberghaven krijgen hiermee een belangrijke impuls waarmee we bezoekers van de stad en toeristen vanaf de cruiseschepen aan de Waalkade willen binden. Het is een uniek gebied voor horeca in de haven met de Waalbrug als achtergrond. In het bestemmingsplan worden ook de bestaande ligplaatsen voor Quirins (De Nijmeegse boot) en de Pannekoekenboot meegenomen.

Vanuit de horecanota Gastvrij Nijmegen zijn beleidslijnen opgesteld voor het toestaan van nieuwe horeca. De nieuwe horeca is niet gelegen in een horeca-accentgebied, maar wij willen nieuwe concepten op unieke locaties ondersteunen. De Lindenberghaven is een unieke locatie gericht op de toeristische bezoeker. Het initiatief voldoet aan de definitie die in de horecanota is opgenomen voor unieke locaties. Daarnaast is de nieuwe horeca gelegen naast het horeca-accentgebied Waalkade. Het horeca-accentgebied Waalkade wordt hiermee uitgebreid met de ligplaatsen voor de bestaande horecaschepen én nieuwe ligplaatsen voor historische horecaschepen in de Lindenberghaven. Hierbij zijn maximaal 5 horecaschepen in onderhavig plangebied toegestaan.

3.3 Verkeer

3.3.1 Bereikbaarheid

Gemotoriseerd verkeer:

De Lindenberghaven is te bereiken via de bestaande doodlopende opgang. Ten opzichte van de huidige situatie zijn er geen veranderingen. Ter hoogte van de aansluiting wordt de Waalkade eenrichtingverkeer, met uitzondering van lijnbussen en langzaam verkeer, richting Nijmegen West. Tussen het Generaal James Gavinweg en de aansluiting gelden geen beperkingen.

Langzaam verkeer:

De Lindenberghaven is via de Waalkade te ontsloten voor fietsers. Voor voetgangers zijn er naast deze ontsluiting ook nog een tweetal trappen naar de Waalkade. Voetgangers kunnen via de Ooypoort brug naar de Uiterwaarden van de Ooyse Schependom lopen.

Openbaar vervoer:

Voor gebruik van het openbaar vervoer is het plangebied aanwezen op de haltevoorzieningen van de Waalkade Deze bevinden zich ter hoogte van de vismarkt.

3.3.2 Expeditie

Expeditie vindt plaats via de opgang naar de Waalkade. Onder de Waalbrug is er voldoende ruimte om te keren en daarna weer voorwaarts te ontsluiten.

3.3.3 Parkeren

Het aantal parkeerplaatsen wordt berekend aan de hand van de beleidsregels voor de toepassing van artikel 2.5.30 uit de Nijmeegse bouwverordening. Het artikel is een uitwerking van de door Burgemeester en Wethouders vastgestelde parkeervisie en de hierin verbonden Nota Parkeernormen gemeente Nijmegen 2016. Het plangebied valt in de stedelijkheidszone "Centrumgebied".

Voor de vaste parkeerplaatsen kan per boot (mits een eigen adres) één parkeervergunning aangevraagd worden. Het aandeel bezoekers parkeren wordt in de openbare ruimte opgelost.

3.3.4 Verkeersveiligheid

Aan de hand van de wegencategorisering kaart uit de nota Nijmegen Duurzaam bereikbaar (augustus 2012) is bepaald welke snelheidregime er geldt. Op de GOW-plus, GOW-basis en de industrieterreinen geldt 50 km/h. Voor de rest binnen bebouwde kom geldt 30 km/h. Op de Waalkade geldt een maximum snelheid van 50 km/h.

3.4 Milieu

3.4.1 Bedrijvigheid

De belangrijkste problematiek die te verwachten is, is de mogelijk optredende spanning tussen bedrijfs- en horecabestemmingen en de in het bestemmingsplan aangewezen permanente ligplaatsen voor woonschepen. Dergelijke ligplaatsen worden met ingang van 1 juli 2012 gezien als voor geluid gevoelige bestemmingen.

Voor dit soort problematiek biedt de gangbare systematiek van de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering" en het hierop gebaseerde specifieke Nijmeegse beleid mbt horeca echter voldoende handreikingen om de geprojecteerde ontwikkelingen milieuhygiënisch te beoordelen.

Onderhavig bestemmingsplan voldoet aan de normstelling van zowel de VNG-brochure als het Nijmeegse beleid dienaangaande.

Daarnaast dient de geprojecteerde bedrijvigheid zich te houden aan de normstelling van het Activiteitenbesluit. Deze normstelling is zodanig dat er enerzijds voor de aangevraagde activiteiten voldoende "bedrijfsruimte" aanwezig is om deze op normale wijze te kunnen uitoefenen, terwijl anderzijds de omwonenden afdoende bescherming genieten om tegen overmatige milieuhinder beschermd te worden. Met andere woorden het woon- en leefklimaat ter plaatse van de woonschepen kan, ten aanzien van deze vorm van milieuhinder, in ieder geval aanvaardbaar worden genoemd.

3.4.2 Geluid

Bestemde ligplaatsen voor woonschepen worden sinds 1 juli 2012 in het Besluit geluidhinder als geluidsgevoelig terreinen genoemd. Er is voor toepassing van de Wgh in het ruimtelijk spoor (Wro, afwijken bestemmingsplan Wabo) specifiek overgangsrecht opgenomen. Ligplaatsen in het water die op 1 juli 2012 in een gemeentelijke verordening zijn aangewezen om door een woonschip te worden ingenomen kunnen tot 1 juli 2022 bij de eerste toepassing van een aantal procedures van rechtswege worden opgenomen in het bestemmingsplan zonder dat ze worden getoetst als geluidsgevoelig terrein. Er gelden er gelden geen binnenwaarden voor woonschepen.

De Wet geluidhinder (Wgh) is van toepassing binnen de wettelijke vastgestelde zone van een weg. Wegen waarvoor een maximum toegestane snelheid geldt van 30 km/uur en die binnen een als woonerf aangeduid gebied liggen zijn niet gezoneerd en daardoor niet onderzoeksplichtig.

De ligplaatsen liggen binnen de zone van de Waalbrug en de Waalkade (Wgh wegverkeer). Op de Waalkade geldt tot aan museum de Stratemakerstoren een 50 km/u regime. Voor deze wegen is akoestisch onderzoek verricht.

De voorkeurswaarde uit de Wgh voor wegverkeer bedraagt 48 dB. Als de voorkeurswaarde wordt overschreden kan een hoge waarde worden vastgesteld. De geluidsbelasting mag in dat geval niet meer dan 63 dB bedragen.

Uit akoestisch onderzoek blijkt dat ten gevolge van wegverkeer op de Waalbrug en de Waalkade de voorkeurswaarde van 48 dB wordt overschreden. De hoogst berekende geluidsbelasting ten gevolge van wegverkeer op de Waalkade bedraagt 54 dB. Hiermee wordt de maximum toegestane geluidsbelasting van 63 dB niet overschreden.

Het is niet mogelijk om bronmaatregelen en overdrachtsmaatregelen toe te passen en ook is het niet mogelijk om de ligplaatsen verder van de geluidbron af te situeren.

De geplande ontwikkeling kan worden gerealiseerd als voor 5 ligplaatsen een hogere waarde is vastgesteld. Een hogere waarde procedure is dus noodzakelijk.

3.4.3 Externe veiligheid

De gemeente heeft de wettelijke plicht externe veiligheid mee te wegen in de besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen. In deze afweging is het van belang de risico's te beschouwen die ontstaan door inrichtingen vallend onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en risicovolle transportroutes. Voor het plaatsgebonden risico (PR) zijn grenswaarden voor kwetsbare objecten aangegeven en richtwaarden voor beperkt kwetsbare objecten. Het groepsrisico (GR) dient verantwoord te worden. Deze herziening van het bestemmingsplan "Nijmegen Lindenberghaven" leidt tot een beperkte wijziging van het gebruik van de haven.

In de omgeving zijn geen inrichtingen aanwezig die onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) vallen. Wel zijn er twee transportassen die risico's in het plangebied veroorzaken. Dit zijn de Waal, en de routering gevaarlijke stoffen van de gemeente Nijmegen over de Waalbrug.

Toets aan plaatsgebondenrisico

Onder het (PR) wordt verstaan de kans per jaar dat een persoon, die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats in de omgeving van een gevarenbron bevindt, overlijdt ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen van die bron. Voor het plaatsgebonden risico zijn grenswaarden (PR*10-6) als toetsingswaarden aangegeven voor kwetsbare objecten en richtwaarden voor beperkt kwetsbare objecten. Daar waar gesproken wordt van een plaatsgebonden risicocontour wordt de PR 10-6 contour bedoelt. Het plangebied ligt buiten de PR 10-6 contour van de transportroutes. De haven ligt buiten de oeverlijn zoals gedefinieerd door Rijkswaterstaat.

Groepsrisico

De twee transportassen (Routering Nijmegen, en de Waal) hebben een invloedsgebied welke over het plangebied valt. De afstand tot de ligplaatsen voor de pleziervaart tot aan de oeverlijn is minder dan 25 meter. Het betreft hier boten die kortdurend aanwezig zijn en vaak alleen in de zomer of bij evenementen. Het zijn dus beperkt kwetsbare objecten. In zuidelijke richting is een vak bestemd voor de woonschepen. Deze woonschepen zijn kwetsbare objecten die buiten de 25 meter van de oeverlijn liggen maar binnen de 90 meter van de oeverlijn. Conform de beleidsvisie externe veiligheid van de gemeente Nijmegen (februari 2012) volstaat een lichte verantwoording van het groepsrisico.

Het aantal personen per hectare in de eerste 25 meter vanaf de oeverlijn is in het plangebied zeer gering. Alleen recreatievaart zal in deze zone afmeren en eventueel andere passanten boten. In bepaalde delen van het jaar kunnen daarmee enkele tientallen personen in deze zone verblijven. In de zone van 25-90 meter, die de gehele haven omvat, zijn naar schatting dan op bepaalde delen van het jaar maximaal 100-200 personen aanwezig in dit gebied. In de zone verder van het plangebied waarin eventueel nog toxische scenario's zich kunnen voordoen ligt de binnenstad van Nijmegen met een dichtheid van ongeveer 130 personen/ha. De toename van de dichtheid in het invloedsgebied door dit bestemmingsplan is nihil en leidt dus niet tot een merkbare toename van het groepsrisico. Berekening van het groepsrisico is op grond van de Handleiding Risicozonering Transportroutes (HART, juni 2014) dan ook niet nodig. Bij toepassing van de vuistregels uit bijlage 1 van het HART blijkt dat ook de 10% van de oriëntatiewaarde niet wordt overschreden. Gezien het feit dat de permanente woonschepen buiten de 25 meter plasbrandaandachtsgebied ligt worden aanvullende veiligheidsmaatregelen niet nodig geacht. Vestiging van zeer kwetsbare objecten met beperkt zelfredzame personen is niet mogelijk binnen het plangebied. Aanvullende maatregelen zijn dan ook niet nodig.

De haven ligt daarnaast voor een zeer klein deel binnen de 30 meter van de routering vervoer gevaarlijke stoffen zoals die door de gemeente is vastgesteld. Het transport over de waalbrug is echter dusdanig gering (en daarmee de risico's) dat kan worden volstaan met standaard verantwoording 3b van pagina 34 van de beleidsvisie voor deze risicobron.

Advies Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio Gelderland Zuid is gevraagd om advies uit te brengen over de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid voor de nieuwe ontwikkeling. In haar advies van 18 februari jl. (zie Bijlage 1 van de toelichting) geeft ze aan dat de gevolgen van de bestemmingsplanherziening dusdanig gering zijn dat kan worden volstaan met een verwijzing naar paragraaf 2.5 van de beleidsvisie externe veiligheid.

Conclusie

De ontwikkeling zoals mogelijk gemaakt wordt, na afweging van de risico's die het transport van gevaarlijke stoffen in het gebied veroorzaken, verantwoord geacht.

3.4.4 Fysieke veiligheid

Het aspect fysieke (brand)veiligheid stelt voorwaarden aan de inrichting van de openbare ruimte, de situering van gebouwen ten opzichte van elkaar, de bluswatervoorziening en de bereikbaarheid. De van toepassing zijnde voorwaarden worden genoemd:

3.4.4.1 ontvluchting en zelfredzaamheid

Hoe de openbare ruimte is ingericht, is van invloed op de mate waarin hulpdiensten de incidentlocatie kunnen bereiken en betrokkenen bij een incident in staat zijn een locatie te ontvluchten. In dit kader zijn de mogelijkheden voor ontvluchting en zelfredzaamheid binnen het plangebied getoetst.

Ten zuiden van de haven loopt het ontsluitingspad naar het evenemententerrein 'De Kaaij'. Deze route is, naast de trap naar de Voerweg, de enige ontvluchtingsmogelijkheid voor het evenemententerrein. Om die reden is dit pad belangrijk voor ontvluchting van het terrein én als toegang voor hulpverleningsdiensten.

Voor de woonschepen aan de zuidelijke steiger geldt dat, de huidige schetsen beziend, conform de concept-handreiking 'Brandveiligheid van woonschepen en woonschepenhavens'' (2007) ontvluchting in 2 zijden vanaf de schepen mogelijk is. Dit geldt niet voor de passantensteiger, de handreiking is hierop ook niet van toepassing. De ontvluchting van de passantensteiger kan wel verbeterd worden indien men aan het westelijke uiteinde van deze steiger ook nog een verbinding met de wal (krib) maakt.

Aan de hand van de voorgelegde verbeelding kunnen, behoudens bovenstaande opmerking, wat betreft de inrichting van de openbare ruimte dan ook geen beperkingen worden geconstateerd.

3.4.4.2 Situering van gebouwen (en in dit geval schepen)

In verband met brandveiligheid kan het Bouwbesluit voorwaarden stellen aan de afstand tussen gebouwen onderling en de positionering ten opzichte van elkaar. In het plangebied worden geen gebouwen voorzien. In het geval van schepen bestaan er geen harde wettelijke eisen.

Conform de concept-handreiking 'Brandveiligheid van woonschepen en woonschepenhavens' (2007) is het echter aanbevelenswaardig om voor woonschepen een afstand van 5 meter tussen een woonschip en een ander schip aan te houden ter voorkoming van brandoverslag. Bij schepen die voor bewoning gebruikt worden, raden wij aan om dit in overweging te nemen.

Op basis van de huidige verbeelding zien wij op voorhand geen bijzondere beperkingen, bij de verdere inrichting van het plan raden wij u aan bovenstaande in overweging te nemen.

3.4.4.3 Bluswatervoorziening

Het Bouwbesluit 2012 stelt eisen aan de beschikbaarheid van bluswater voor gebouwen en/of bouwwerken. In het geval van schepen bestaan er geen harde wettelijke eisen.

Conform de concept-handreiking 'Brandveiligheid van woonschepen en woonschepenhavens' (2007) is het aanbevelenswaardig om voor woonschepen binnen 40 meter van de toegang van het schip in een bluswatervoorziening te voorzien. De huidige situatie voldoet niet aan deze richtlijn als men uitgaat van de nu beschikbare brandkranen.

Gezien de beperkte omvang van de voorziene boten lijkt de beschikbare hoeveelheid bluswater op de brandweervoertuigen afdoende bij een brand van beperkte omvang. Verder bestaat de verwachting dat de voertuigen van de brandweer in Nijmegen op korte termijn kunnen beschikken over dompelpompen die voor waterwinning vanaf de Waal geschikt zijn. Indien het incident dusdanig verloopt dat er behoefte is aan meer water, dan is (ook nu al) de in Nijmegen gelegen blusboot inzetbaar.

Op basis van het huidige plan zien wij dan ook geen bezwaren.

3.4.4.4 Bereikbaarheid

Wat bereikbaarheid betreft is het voor dit plangebied belangrijk dat het eerder aangegeven pad aan de zuidzijde van het plangebied altijd begaanbaar is voor hulpverleningsvoertuigen. Daarbij zijn brandweervoertuigen maatgevend.

Voor brandweervoertuigen is het belangrijk dat het pad voldoet aan onderstaande criteria:

- een breedte van ten minste 4,5 meter;
- een verharding over een breedte van ten minste 3,25 meter, die geschikt is voor motorvoertuigen met een massa van ten minste 14.600 kilogram;
- een vrijgehouden hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,2 meter

Verder gaat de concept-handreiking 'Brandveiligheid van woonschepen en woonschepenhavens' (2007) uit dat de toegang van woonschepen tot op 40 meter benaderd moet kunnen worden door hulpverleningsvoertuigen. De huidige schetsontwerpen voldoen hier niet per definitie aan. Dit zou verbeterd kunnen worden door halverwege de zuidelijke steiger een extra verbinding tussen steiger en oever te maken (ter hoogte van de trap). Dit heeft als bijkomend voordeel dat brandbestrijding vanaf de wal met een hogedrukslang (standaard op brandweervoertuigen) vergemakkelijkt wordt, aangezien deze een lengte heeft van 90 meter en de steiger volgens huidige schetsen ca. 170 meter lang wordt.

Het is wenselijk dat bij de toegangen tot de steigers opstelplaatsen voor de brandweervoertuigen zijn. Dit kan de openbare weg zijn.

Op basis van de huidige verbeelding zien wij op voorhand geen bijzondere beperkingen, bij de verdere inrichting van het plan raden wij u aan bovenstaande in overweging te nemen.

3.4.4.5 Conclusie

Vanuit het oogpunt van fysieke veiligheid ziet de brandweer in beginsel geen beperkingen ten aanzien van het voorliggende bestemmingsplan, behoudens voornoemde opmerkingen met betrekking tot inrichting van de openbare ruimte, situering en bereikbaarheid.

De voorwaarden t.a.v. bereikbaarheid en bluswatervoorziening zijn opgenomen in het Bouwbesluit 2012 en de bijgevoegde nota 'Randvoorwaarden en Richtlijnen Brandweer Nijmegen m.b.t. bluswater en bereikbaarheid'.

3.4.5 Kabels, leidingen en explosieven

Riolering

Aangrenzend en in het plangebied loopt een hoofdtransportriool met een overstort op de Lindenberghaven. Boven dit riool en de bijbehorende beschermingszone van 6 meter aan weerszijden van de leiding mag niet gebouwd worden. Bij werkzaamheden boven deze leiding is toestemming van de leidingbeheerder (gemeente Nijmegen) noodzakelijk.

Riool technische ontsluiting boten

De bestaande riooltechnische ontsluiting van de boten bevindt zich aan de Waalkade. De riolering is uitgevoerd als persriool. Vanuit het bouwbesluit 2012 geldt de verplichting om vuilwater en hemelwater op een verantwoorde manier te verwerken. Vuilwater wordt verplicht op het openbaar riool aan te sluiten. Gemeente Nijmegen hanteert bij het duurzaam omgaan met hemelwater de nota 'Afkoppelen en infiltreren hemelwater'.

Niet Gesprongen Explosieven

Het plangebied valt in een hoge kans van aantreffen gebied. Hier hebben oorlogshandelingen plaatsgevonden en er hebben na de 2e WO geen grootschalige grondroerende werkzaamheden plaatsgevonden.

3.5 Water

3.5.1 De watertoets

Voor de ruimtelijke aspecten heeft het Nationaal Waterplan de status van structuurvisie. Hierin zijn water en ruimtelijke ontwikkelingen geïntegreerd, conform de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, Woningwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en Bouwbesluit 2012 en de Waterwet. Binnen de volgende documenten is de watertoets verankerd:

- Nota Anders Omgaan met Water (Kabinetsstandpunt over het waterbeleid 21e eeuw, dec. 2000)
- Bestuursakkoord Water (mei 2011)
- Landelijke Handreiking Watertoets 3 (RIZA, december 2009)
- Waterplan 2010 – 2015 (WP4)
- Waterbeheerplan 2010-2015 (Waterschap Rivierenland 30 oktober 2009)
- Grondwaterbeleidsplan Waterschap Rivierenland 2011-2014

3.5.2 Algemeen

Het plangebied maakt deel uit van de bestaande waterhuishoudkundige inrichting van het gebied Waal (inclusief nevengeul),en het gebied Nijmegen-Centrum. Voor dit gebied is het Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 t/m 2016 relevant.

Doorstroming en waterberging Waal

Er gelden algemene regels en specifieke maatregelen op het gebied van water. Hiermee moet rekening worden gehouden bij ontwikkelingen in het gebied. Eén van de belangrijkste richtlijnen is dat het buitendijkse gebied valt onder de Wet beheer rijkswaterstaatswerken en de Beleidslijn Grote Rivieren. Inrichtingsmaatregelen in het gebied mogen hierdoor niet leiden tot een verminderde doorstroming of waterberging.

Beleidslijn grote Rivieren

De Waal is aangewezen als verbindingswater voor vrachtscheepvaart en heeft daarmee een belangrijke economische functie. Na de hoogwaters in 1993 en 1995 is door het rijk de beleidslijn Ruimte voor de Rivier opgesteld. Deze beleidslijn is inmiddels vervangen door de Beleidslijn Grote Rivieren. Uitgangspunt is het waarborgen van een veilige afvoer en berging van rivierwater onder normale en onder maatgevende hoogwaterstanden. Er gelden twee

concrete doelstellingen:

- de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed behouden
- ontwikkelingen tegengaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

Voor elke activiteit in het rivierbed is een vergunning nodig (Wet beheer rijkswaterstaatswerken). De beleidslijn biedt een systematische aanpak om stap voor stap de afwegingsgronden en rivierkundige voorwaarden voor ruimtelijke initiatieven in het rivierbed te kunnen bepalen ten behoeve van de beoordeling van initiatieven.

Stroomvoerend regime

Voor de bedijkte rivieren (waaronder de Waal) geldt dat de dijk een harde grens vormt. Hierdoor is de ruimte die de rivier beschikbaar heeft voor de maatgevende afvoer ingesnoerd. Het gebied achter deze dijken loopt grote risico's bij overstroming of dijkdoorbraak. Voor het waarborgen van de veiligheid van de gebieden achter de dijken is het bij hoogwater van groot belang dat een vlotte afstroming gegarandeerd is. Obstakels in het rivierbed dienen te worden voorkomen. De verwachte toenemende rivierafvoeren vragen om meer (buitendijkse) ruimte, waar deze nu al schaars is in dit gebied. Dit vraagt om terughoudendheid bij het toestaan van nieuwe ontwikkelingen in het rivierbed. Voor bedijkte rivieren is het stroomvoerend regime van kracht.

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Deze Europese richtlijn en de later daaraan toegevoegde "dochterrichtlijn" Grondwater geven de beleidsregels aan voor het bereiken van een goede chemische en ecologische waterkwaliteit in alle oppervlaktewateren en het grondwater in Europa. Nijmegen valt binnen Stroomgebied Rijn-West en daarbinnen weer in het beheergebied van waterschap Rivierenland. De Waal is ook een waterlichaam binnen dit stroomgebied, waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is.

Waterbeheerplan 2010-2015

Het Waterbeheerplan beschrijft de hoofdlijnen voor alle watertaken van het Waterschap Rivierenland (waterkering, waterkwantiteit, waterkwaliteit en zuivering afvalwater) in deze planperiode. Ook wordt een doorkijk gegeven naar het jaar 2027 in verband met doelstellingen voor de waterkwaliteit (KRW). De KRW-maatregelen spelen op Nijmeegs grondgebied pas na 2015 (behoudens eerdere aanleg van natuurvriendelijke oevers). In het stedelijke gebied lopen gezamenlijke acties voor vergroting van de waterberging en aanleg van natuurvriendelijke oevers in het kader van ons waterplan Nijmegen 2001. Het waterbeheerplan 2010-2015 wordt opgevolgd door het waterbeheerprogramma 2016-2021. Het ontwerp is in februari 2015 vastgesteld, definitieve vaststelling is voorzien voor november 2015.

Keur op de waterkeringen en wateren Waterschap rivierenland (2014)

Deze keur is gebaseerd op de Waterstaatswet, de wet op de waterhuishouding en de Waterstaatswet 1900. De keur ziet dus toe op de uitoefening van de natte waterstaatszorg door waterschappen. De keur stelt regels in het belang van de waterkeringzorg en het waterkwantiteitsbeheer. De waterkering is ook vastgelegd in deze keur. De begrenzingen van deze dijk en de diverse beschermingszones zijn in de zogenaamde legger vastgelegd.

Waterplan Nijmegen (2001)

Het in juni 2001 vastgestelde Waterplan Nijmegen vormt voor de Nijmeegse waterpartners de inhoudelijke en procesmatige basis voor het samen werken aan een duurzame waterketen, een gezond veerkrachtig watersysteem en een aantrekkelijke leefomgeving in Nijmegen tegen de laagste maatschappelijke kosten. De doelstellingen uit het Waterplan zijn grotendeels overgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2010 t/m 2016). In 2013 is het Waterplan geactualiseerd met een uitvoeringsprogramma tot 2015. In 2015 wordt het Waterplan geëvalueerd.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 t/m 2016

Het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010-2016 geeft invulling aan de wettelijke gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GRP beschrijft welke activiteiten en hoeveel geld en personeel nodig zijn om deze zorgplichten uit te voeren.

In het GRP 2010-2016 ligt het accent op meer en beter beheren. Dit betekent onder andere: gegevens goed op orde krijgen en houden, gericht meten aan de riolering en grondwater, en meer maatwerk bij het vaststellen van de juiste maatregelen op het juiste tijdstip. Een aantal andere belangrijke uitgangspunten en activiteiten in het GRP 2010-2016 is:

1. Om de kwaliteit van riolering op een goed niveau te houden zetten we vaker in op reparatie en renovatie in plaats van op het volledig vervangen van riolen;
2. We onderzoeken de gevolgen van de klimaatontwikkeling voor water in de stad;
3. We blijven hemelwater afkoppelen van het riool, maar gerichter op het oplossen van regenwateroverlast problemen;
4. Bij het afkoppelen van openbare ruimte zoeken we vooral naar combinaties met verbetering van groen. We willen dus vooral bovengronds infiltreren. Zowel voor afkoppelen gebouwen als voor toepassing van vegetatiedaken bij bestaande bebouwing is subsidie mogelijk.
5. Voor de financiële structuur kiezen we voor een gesloten systeem en daarbij passend voor een geïntegreerde voorziening voor zowel het spaardeel investeringen, als het onderhoud, als de financiële resultaten op de exploitatie.

3.5.3 Oppervlaktewater

Binnen het plangebied is oppervlaktewater van de Waal aanwezig. De Waal is onderdeel van de nationale water hoofdstructuur. Rijkswaterstaat is beheerder van de Waal. De zuidzijde van de Waalbrug kruist de waterkering van de Waal. De afstroming en doorvaart van de Waal mogen niet beperkt worden en de waterkeringen langs de Waal mogen niet aangetast worden.

3.5.4 Primaire waterkering

Door het plangebied loopt een primaire waterkering. De waterkering bestaat uit een technische constructie met een vaste keermuur, deels in combinatie met een zogenaamde flexibele waterkering, die bij dreigend hoogwater tijdelijk op de keermuur wordt geplaatst. De hoogte van de waterkering ter plekke van de Lindenberghaven ligt op NAP + 15,70 meter.

De meest recente dijkversterking is in 2009 afgerond. De waterkeuring is goedgekeurd in de derde toetsingsronde.

Beleid Waterkeringen

Waterschap Rivierenland voert zijn taken onder andere uit op grond van een wet (verordening) genaamd: de Keur Waterschap Rivierenland 2014. Hierin staat wat er gedaan moet worden (geboden) en wat er niet mag (verboden) bij een water of bij een waterkering

(dijken e.d.).

Watervergunning

Voor alle uit te voeren activiteiten die de Keur verbiedt en die niet onder de algemene regels vallen, moet een watervergunning worden aangevraagd. De aanvrager dient duidelijk te maken waarom de activiteit voor hem van belang is. Het waterschap moet alle betrokken belangen afwegen. Als het belang van de aanvrager niet duidelijk is, of als het waterschap het belang niet zwaar genoeg vindt ten opzichte van het belang van het waterschap of derden (buren e.d.), wordt een watervergunning geweigerd. De waterwet stelt in dit verband dat een besluit op grond van de Keur het zogenaamde 'nee-tenzij' principe kent.

Watervergunningen worden alleen verleend als het belang van de waterkering of het waterberging niet in het gedrang komt. Beleidsregels regelen de uitoefening van bevoegdheden. Om duidelijk te maken hoe het waterschap omgaat met het verlenen van vergunningen, zijn beleidsregels opgesteld. Hierin zijn duidelijke, vaste uitgangspunten omschreven over wat belangrijk is bij veel voorkomende activiteiten. Op deze manier is het ook voor de burger duidelijk aan welke voorwaarden hij moet voldoen om een watervergunning te krijgen.

Waterkeringen zijn ontworpen om bescherming te bieden tegen een maatgevende afvoer te kunnen weerstaan. Ze zijn in het algemeen niet sterker gemaakt dan hiervoor nodig is. Bij het ontwerpen van waterkeringen is in het verleden weinig rekening gehouden met eventuele toekomstige niet-waterkerende elementen zoals bomen, gebouwen en andere objecten. Later in de kern- of beschermingszone aangebrachte niet-waterkerende elementen hebben invloed op de kwaliteit van de waterkering doordat ze:

- de waterkerende functie kunnen aantasten;
- een toekomstige verzwaring kunnen belemmeren of aanzienlijk duurder maken;
- doelmatig beheer en onderhoud bemoeilijken.

Toetsingscriteria bij ruimtelijke plannen

De algemene toetsingscriteria voor het waarborgen van de waterstaatkundige functie van waterkeringen vallen uiteen in een aantal onderdelen. Deze onderdelen zijn hieronder aangegeven en uitgewerkt.

Beheer

Het waterschap is onder andere verantwoordelijk voor het beheer van de waterkeringen. Onder beheer wordt verstaan het geheel van activiteiten dat noodzakelijk is om te waarborgen dat de functie van de waterkering blijft voldoen aan de daarvoor vastgestelde eisen en normen. Om te zorgen dat de waterkering blijft voldoen aan de vereiste normen, is het noodzakelijk te inspecteren en te monitoren. Bij beoordeling zal altijd de toets plaatsvinden of het plan belemmerend werkt voor de inspectie en monitoring.

Onderhoud

Het waterschap wil het dijkonderhoud op een doelmatige manier uitvoeren. Zonder onderhoud neemt de kwaliteit van de waterkering af en daarmee de vereiste veiligheid. Bij beoordeling van een plan zal worden gekeken of het uitvoeren van onderhoud nog op een doelmatige wijze mogelijk is.

Functiescheiding

Tussen voorzieningen voor de waterkerende functie en voorzieningen voor andere functies moet een duidelijke scheiding aanwezig zijn. Bij andere functies moet men onder andere denken aan wegen, bebouwing, recreatief- of ander medegebruik. Verweving van functies is niet gewenst. De functie van de waterkering is van primair belang. Andere functies zijn ondergeschikt aan de waterkerende functie. Eventuele andere functies worden aan de waterkering aangepast, niet andersom.

Functiescheiding geldt in principe voor alle waterkeringen, zowel voor primaire waterkeringen als voor regionale waterkeringen.

Afmetingen en zonering van waterkering volgens legger en Keur

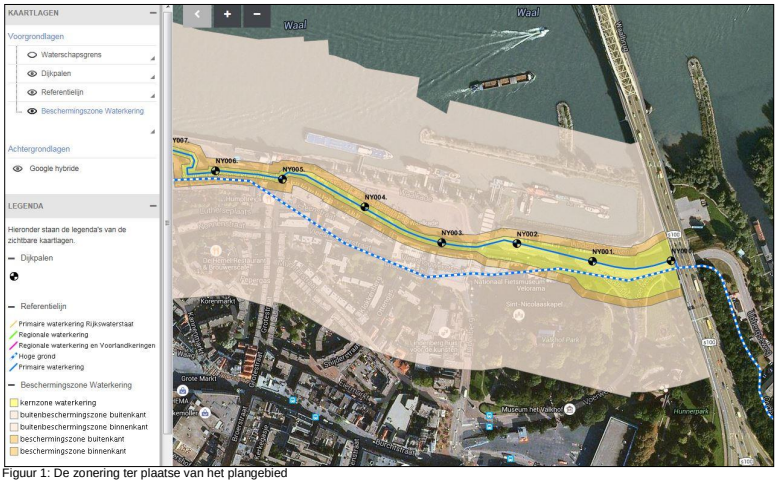
Bij alle waterkeringen wordt rekening gehouden met het behoud van de waterkerende functie en het kunnen uitvoeren van doelmatig beheer en onderhoud. Bovendien wordt bij een aanvraag getoetst in hoeverre ruimte is gereserveerd voor toekomstige aanpassingen en/of versterkingen aan de waterkering.

In de leggers zijn de noodzakelijke afmetingen van de waterkering vastgelegd.

Zonering: In de Keur staat vermeld dat de kernzone en de beschermingszone samen het waterstaatswerk (waterkering) vormen. Daarnaast wordt ook een buitenbeschermingszone onderscheiden. Exacte afmetingen van de zoneringen zijn beschreven in de legger. Voor de situatie waar geen legger aanwezig is, is de overgangsbepaling van artikel 7.3 van de Keur van toepassing. Hierin is voor waterkeringen, waarvoor het vaststellen van een legger niet is voorgeschreven, en/of waarvoor het vaststellen van een legger wel is voorgeschreven maar deze nog niet is vastgesteld, een zonering benoemd.

Nadere uitleg beperkingen

Iedere zone kent beperkingen ten aanzien van de activiteiten die in deze zones mogen plaatsvinden. De beperkingen zijn groter naarmate de afstand tot de waterkering kleiner wordt.

Figuur 1: De zonering ter plaatse van het plangebied

Ad. 1 Kernzone

Waterschap Rivierenland wil in principe geen nieuwe permanente bouwwerken toestaan in de kernzone van waterkeringen. De reden van dit verbod is dat bij een volgende dijkversterking vooral de ruimte in de kernzone van groot belang is.

Ad. 2 Beschermingszone

Nieuw bouwen in de beschermingszone kan alleen als bij de bouwhoogte rekening gehouden wordt met de ruimte die nodig is voor toekomstige dijkversterking. Waterschap Rivierenland zal per geval op basis van de specifieke omstandigheden overwegen welke voorwaarden gesteld moeten worden. Hierbij worden zowel de constructie van de waterkering als de constructie en de functie van het bouwwerk beoordeeld. Bij dit plan zijn onder meer de verankering van de damwanden een aandachtspunt.

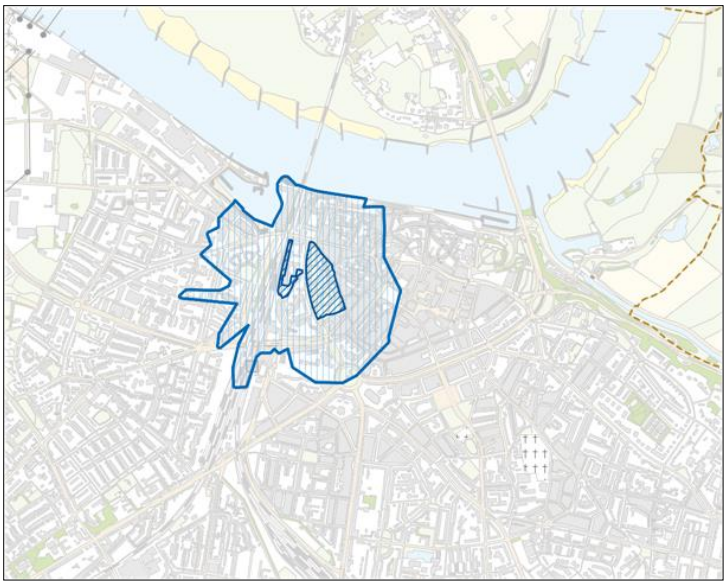
Overige werken zoals slopen, afgravingen, ophogingen, beplanting en kabels en leidingen zijn niet zondermeer mogelijk en vergunningsplichtg. Er zijn speciale toetsingscriteria. Ingrepen mogen geen invloed hebben op veiligheid en stabiliteit van de waterkering

Ad. 3 Buitenbeschermingszone

Waterschap toetst onder andere op diepe ontgrondingen, maar ook ontgravingen zoals bijvoorbeeld parkeerkelders. Ingrepen mogen geen invloed hebben op veiligheid en stabiliteit van de waterkering.

3.5.5 Grondwater

Het plangebied bevindt zich in niet een grondwaterwingebied of grondwaterbeschermingsgebied.

De grondwaterstanden in het plangebied worden gedicteerd door de stand van de Waal.

Uitgangspunt bij nieuwe stedelijke in- en uitbreidingen is dat er grondwaterneutraal wordt gebouwd. Dat wil zeggen dat de oorspronkelijke grondwaterstanden en -stromen in de omgeving niet mogen wijzigen.

3.6 Natuur & Landschap

3.6.1 Natura2000 & Natuurbeschermingswet

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) is een Nederlandse wet die oorspronkelijk in 1967 is vastgesteld maar in 1998 ingrijpend is gewijzigd. In deze wet is nu de natuurbescherming van specifieke gebieden geregeld. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt. De volgende gebieden zijn aangewezen in een aanwijsbesluit en beschermd op grond van de wet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden 'Uiterwaarden Waal', 'Gelderse Poort'
- Beschermde Natuurmonumenten (Rondom Nijmegen gaat het dan om 'Oude Waal' en 'Bronnenbos Refter')

In het aanwijsbesluit wordt de exacte ligging van het gebied aangegeven en welke habitats in het gebied moeten worden beschermd. De provincie legt per gebied vast welke waarden aanwezig zijn en waar de te beschermen habitats liggen. Voor alle werkzaamheden die schadelijk zijn voor de beschermde habitats moet een vergunning worden aangevraagd.

Conclusie:

De wijzigingen in dit bestemmingsplan zijn dermate klein dat negatieve effecten op Natuurbeschermingswet niet aan de orde zijn voor dit bestemmingsplan.

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden en vormt daarmee de basis voor het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Natura 2000 is niet enkel ter bescherming van gebieden maar draagt ook bij aan soortenbescherming.

Het Natura 2000 netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992. In en om Nijmegen gaat het om de Natura 2000 gebieden 'Uiterwaarden Waal' en de 'Gelderse Poort'.

Conclusie:

De wijzigingen in dit bestemmingsplan zijn dermate klein dat negatieve effecten op het nabij gelegen Natura2000 gebied Gelderse Poort niet aan de orde zijn.

3.6.2 Flora en Fauna

Op 1 april 2002 is de Nederlandse Flora- en faunawet in werking getreden. Deze nieuwe wet regelt de bescherming van dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet bundelt alles wat te maken heeft met de bescherming van flora en fauna in Nederland die voorheen in verschillende wetten was opgenomen.

Ook is de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn (Europees) en het CITES-verdrag (overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde soorten wilde dieren en planten) in de Flora en faunawet verwerkt. Hierdoor heeft Nederland nu één wet voor de bescherming van alle in het wild voorkomende beschermde soorten.

Het doel van deze wet is het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet hanteert daarbij het “nee, tenzij principe”. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn. Alleen onder strikte voorwaarden zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen mogelijk. Hiertoe zal een ontheffing ex artikel 75 moeten worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag moet onderbouwd zijn door een goed onderzoek naar het voorkomen van en de effecten op beschermde soorten. Ook moet aangetoond worden dat er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

In de Flora- en faunawet is daarnaast een zogenaamde 'algemene zorgplicht' opgenomen. De zorgplicht is van toepassing op alle planten en dieren, ongeacht of ze wettelijk beschermd zijn. De zorgplicht houdt in dat er bij ingrepen zoals bouwactiviteiten altijd zorgvuldig moet worden omgegaan met de aanwezige planten en dieren. Schadelijke activiteiten moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Bevoegd gezag voor de Flora- en faunawet is het Ministerie van Economische Zaken.

Conclusie:

De wijzigingen in dit bestemmingsplan zijn dermate klein dat negatieve effecten op flora en faunawet niet aan de orde zijn voor dit bestemmingsplan.

3.6.3 Groen

Groenplan De groene draad (2007)
Het groenbeleid is vastgelegd in 'De groene draad - kansen voor het Nijmeegse groen' en heeft als doelstelling:

- inzicht te geven in het totaal van groene ontwikkelingen in en om de stad en hun onderlinge samenhang;
- een sturingsinstrument voor het bestuur te zijn voor groene ontwikkelingen in de stad;
- vanuit een groen toekomstperspectief een gids of leidraad te zijn voor toekomstige stedelijke ontwikkelingen;
- de groene ambities te benoemen voor de komende jaren die vertaald worden in een uitvoeringsprogramma.

De hoofdgroenstructuur en de hoofdbomenstructuur zijn de basis en de ruggengraat van het groen in Nijmegen. Deze structuren houden we dan ook in stand. In bestemmingsplannen gaat het dan om de bestemmingen Groen, Natuur en Bos. Daarnaast kennen ook andere plekken een groene bestemming bijvoorbeeld kleinere groenplekken op wijkniveau.

Conclusie:
In dit bestemmingsplan wordt de hoofdgroenstructuur in stand gehouden.

Handboek stadsbomen (2009)

Het Handboek Stadsbomen is een uitwerking van het Groenplan "De Groene draad, kansen voor het Nijmeegse groen'. Het Handboek Stadsbomen vormt het kader voor inrichtingsplannen en beheerplannen voor de openbare ruimte waar het bomen betreft. Het

handboek is daarnaast te definiëren als toetsingskader voor ruimtelijke plannen en initiatieven en biedt inzicht in de beleidsuitgangspunten ten aanzien van bescherming, aanplant, beheer en kap van bomen.

De hoofddoelstelling van het Handboek Stadsbomen is het waarborgen van de duurzame instandhouding van het Nijmeegs bomenbestand door middel van behoud èn ontwikkeling.

De volgende uitgangspunten staan daarbij centraal:

- Optimale inzet van middelen.
- Waarborgen van een vitaal bomenbestand.
- Zorgen voor draagvlak; zorgvuldig afwegen, bewust besluiten en tijdig communiceren.
- Meer bomen en meer kronen. Inzet op kwantiteit en kwaliteit.

Het Handboek Stadsbomen heeft betrekking op alle bomen binnen de gemeentegrenzen. Dat zijn dus niet alleen de park-, laan- en straatbomen, maar ook bomen in tuinen en op particuliere terreinen. Voor bosopstanden, bosplantsoen en bomen in natuurgebieden gelden andere beleidskaders en wet- en regelgeving.

In het Handboek Stadsbomen is de hoofdbomenstructuur opgenomen. Deze structuur vormt samen met de hoofdgroenstructuur de basis van het groen in Nijmegen. De hoofdbomenstructuur leggen we niet vast in bestemmingsplannen maar wordt wel beschreven in de toelichting en speelt daarmee wel een rol in bestemmingsplannen.

Conclusie:
In dit bestemmingsplan wordt de hoofdbomenstructuur in stand gehouden.

3.7 Archeologie en Cultuurhistorie

3.7.1 Cultuurhistorische waarden

Rijksbeleid

Cultuurhistorie speelt een belangrijke rol bij de ruimtelijke inrichting van ons land. Het geeft identiteit en kwaliteit aan een gebied. Om deze redenen heeft het rijk de beleidslijn ingezet om cultuurhistorie onderdeel te laten zijn van het afwegingskader bij het opstellen van bestemmingsplannen. Deze beleidslijn is verwoord in de beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg uit 2009 en heeft geleid tot wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) sinds 1 januari 2012. Met het gewijzigde Bro zijn gemeenten wettelijk verplicht cultuurhistorie deel uit te laten maken van het afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het rijk vraagt hiermee aan gemeenten om bij het opstellen van bestemmingsplannen, projectafwijkingsbesluiten en beheersverordeningen gebouwen, objecten en structuren met cultuurhistorische waarde te inventariseren en daaraan conclusies te verbinden en in het bestemmingsplan te verankeren.

De Monumentenwet 1988 vormt de basis voor de monumentenzorg. Rijksmonumenten worden op basis van deze wet aangewezen, evenals rijksbeschermde stadsgezichten. De Lindenberghaven ligt binnen het rijksbeschermd stadsgezicht 'Benedenstad', dat in 1980 werd aangewezen.

Gemeentelijk beleid

Het gedachtengoed uit de beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg en het gewijzigde Besluit ruimtelijke ordening is aanleiding geweest om ook het gemeentelijk erfgoedbeleid te actualiseren. Dit heeft geresulteerd in de Nota Cultureel Erfgoed, die op 15 mei 2013 door de raad is vastgesteld.

Deze nota beschrijft op welke manier erfgoed kan bijdragen aan de ambitie van de gemeente Nijmegen om de identiteit van de stad te behouden en te versterken. Hiervoor worden drie strategieën ingezet: duurzame ruimtelijke ontwikkeling, kennis & inspiratie en bescherming & instandhouding.

De strategie duurzame ruimtelijke ontwikkeling heeft betrekking op een toekomstbestendige stad, waar erfgoed ingezet wordt om bij gebiedsontwikkelingen de eigen identiteit van de locatie te behouden of te versterken. De verplichtingen vanuit het Besluit ruimtelijke ordening en de daaruit voortvloeiende beleidsvrijheid die we als gemeente hebben, zetten we in om deze ambitie te kunnen realiseren. Erfgoed is namelijk een factor die kwaliteit geeft aan de ruimte en daarmee ruimtelijke ontwikkelingen kan verrijken. De cultuurhistorische elementen die onderdeel zijn van de identiteit van de stad kan men niet allemaal als beschermd monument of gezicht aanwijzen, maar zijn wel onderdeel van de manier waarop we onze stad beleven, inrichten en gebruiken. De cultuurhistorische beleidskaart is de basis voor de cultuurhistorische inbreng bij het opstellen van ruimtelijke plannen.

Het bestemmingsplangebied valt binnen gebiedstype 4 van de cultuurhistorische beleidskaart. In beschermde gebieden (gebiedstype 4) is cultuurhistorie de bepalende factor bij het opstellen van ruimtelijke plannen. Er is in deze gebieden sprake van een bijzonder karakter, met een samenhang tussen het stedenbouwkundig plan, het bebouwingsbeeld, de architectuur van de bebouwing en eventueel het aanwezige groen. Uitgangspunt is de bestaande situatie zoveel mogelijk te handhaven en ontwikkelingsmogelijkheden af te stemmen op de cultuurhistorische waarden en karakteristieken. Er is gedetailleerde aandacht voor cultuurhistorie. In bestemmingsplannen zorgen planregels en passende functies voor behoud van de cultuurhistorische waarden.

Uitsnede Cultuurhistorische Beleidskaart – het plangebied valt binnen gebiedstype 4 (rood)

Historisch-ruimtelijke ontwikkeling

De Lindenberghaven ligt langs de Waalkade. Deze kade was van oudsher een plek van handel en vertier. Schepen legden langs de kade aan om geladen en gelost te worden. De Waalkade lag buiten de middeleeuwse omwalling. De locatie van de Stratemakerstoren ten zuiden van het plangebied, herinnert hier nog aan. Tot het einde van de achttiende eeuw werd het oostelijk gedeelte van de Waalkade beëindigd door de stadsmuur, die aan de voet

van de Valkhofheuvel ten dele direct aan de rivier stond. In 1789, nadat de Fransen in Nijmegen behoorlijke schade hadden aangericht, werd door het stadsbestuur toestemming verleend om huizen op de plek van de Stratemakerstoren te bouwen. Vermoedelijk werd de Waalkade in deze periode in oostelijke richting verlengd. In ieder geval is op het kadastraal minuut uit 1832 zichtbaar, dat ten zuiden van de plek van de huidige Lindenberghaven inmiddels een verbinding tussen de Waalkade en de Lange Baan was ontstaan. De kade ging over in een weiland, dat aan 't Meertje grensde.

In de jaren zeventig van de negentiende eeuw werd in de buitenbocht van de Waal een zestal kribben aangelegd, die aan weerszijden van ´t Meertje kwamen te liggen. In het laatste kwart van de negentiende eeuw werd vanaf de Waalkade een strekdam in de lengterichting van de rivier aangelegd. Deze kromme dam, die begon ter hoogte van de Grotestraat, volgde het beloop van de buitenbocht van de Waal. Het gedeelte tussen de meest westelijke krib en deze nieuwe strekdam werd gedempt en ingericht als plantsoen. Het water tussen deze kade en de naastgelegen strekdam werd in gebruik genomen als haven. Bij de toegang tot deze haven kwam de Gemeentelijke Bad- en Zweminrichting te liggen, een drijvend bouwwerk dat voorheen aan Lentse zijde lag. Langs de strekdam lagen de aanmeerplaatsen van enkele stoombootrederijen.

Fragment van een stadsplattegrond uit 1897. Deze kaart geeft een indruk van de ruimtelijke inrichting van het plangebied voordat de vluchthaven werd aangelegd.

De huidige Lindenberghaven werd omstreeks 1920 aangelegd als een vluchthaven, waar schepen in geval van nood naar konden uitwijken. De vluchthaven ontstond door een transformatie van de negentiende-eeuwse haven. Wederom werd gebruik gemaakt van één van de strekdammen die in de jaren zeventig van de negentiende eeuw waren aangelegd. Ditmaal werd de dam die direct ten westen van 't Meertje lag, omgevormd tot oostelijke havendam. Vanaf deze dam kwam een nieuwe strekdam in westelijke richting te liggen, parallel aan de Waalkade. Aan de westzijde werd de inrichting gewijzigd door de gebogen strekdam te verwijderen en een gedeelte van het plantsoen af te graven. Op deze plek werd een nieuwe kade gerealiseerd, die dienst ging doen als hoge loswal. De havenmond lag tussen deze hoge loswal en de nieuwe strekdam en was in tegenstelling tot de havenmond van de oude haven stroomafwaarts gericht. De havenmond kreeg een breedte van circa 40 meter. De havenkom werd circa 65 meter breed. De 15 meter lange kade aan de westzijde van de havenkom werd gevormd door een restant van één van de zes kribben. Ten zuiden van de havenkom kwam een lage loswal te liggen. Aan de zuidzijde van deze brede strook gronden lag de hoger gelegen Waalkade. Middels twee flauwe afritten vanaf de Waalkade kon de loswal worden bereikt. Langs de westelijke afrit stond een kademuur van basaltblokken met hardstenen afdekplaat.

De Lindenberghaven in 1935. De loswal was lager dan tegenwoordig en was onverhard. De Lindenberghaven werd bij de aanleg van de Waalbrug gebruikt ten behoeve van baggerwerkzaamheden. Op de loswal werd daartoe tijdelijk een smalspoor aangelegd.

De nood der binnenschippers. Naast de in aanbouw zijnde Waalbrug te Nijmegen hebben vele schippers hun toevlucht gezocht in de vluchthaven.

Foto van de vluchthaven tijdens hoogwater, Leeuwarder Courant, donderdag 28 februari 1935, derde blad (www.delpher.nl).

Bij de bouw van de Waalbrug in 1935-1936 werden de gronden tussen de oostelijke kademuur van de Lindenberghaven en de oostelijk daarvan gelegen krib gedempt. Op dit terrein werd één van de pijlers van de Waalbrug geplaatst. Tijdens de bouw van de brug speelde de Lindenberghaven een belangrijke rol ten behoeve van baggerwerkzaamheden en de aanvoer van bouwmaterialen.

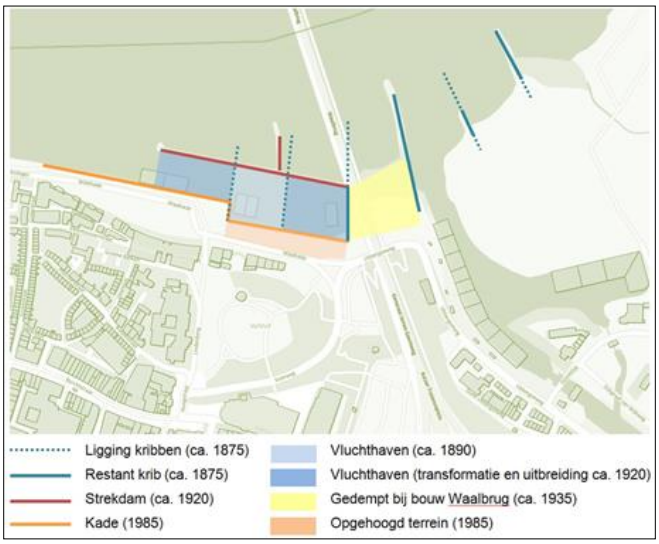
In 1985 werd de vluchthaven in het kader van de herinrichting van de Waalkade omgevormd tot passantenhaven c.q. jachthaven. De belangrijkste ruimtelijke ingreep was de ophoging en herinrichting van de lage loswal. De huidige kademuur langs de zuidzijde van de havenmond en havenkom, die bestaat uit een schuin talud dat bekleed is met basaltblokken, dateert uit deze periode. Eveneens werd in deze periode de drijvende steiger in de haven aangelegd.

Cultuurhistorische waarden

Op navolgende kaart is de historisch-ruimtelijke ontwikkeling van de Lindenberghaven na 1850 samengevat. Vanuit cultuurhistorisch perspectief is de afmeting van de haven, die samenhangt met de ligging van de kribben die omstreeks 1875 werden aangelegd, een waardevolle karakteristiek. De oostelijke kade van de Lindenberghaven is een restant van één van deze kribben en is van hoge cultuurhistorische waarde. De strekdam langs de haven die omstreeks 1920 werd aangelegd, is eveneens van hoge cultuurhistorische waarde. Beide historisch-ruimtelijke structuren zijn van belang vanwege de historisch-stedenbouwkundige waarde en hun relatieve zeldzaamheid. Door de grootschalige herinrichting in de jaren tachtig van de vorige eeuw vormen deze twee structuren inmiddels schaarse restanten van de historische inrichting van de Waalkade. De zuidelijke kade van de Lindenberghaven is in de

jaren tachtig van de vorige eeuw, bij de ophoging en herinrichting van het aanliggend terrein, tot stand gekomen. Deze kade heeft een indifferente waarde.

De Lindenberghaven herinnert aan de invloed die de scheepsvaart had op de ontwikkeling van dit gedeelte van de oude binnenstad. Kenmerkend voor de zone tussen de rivier en de bebouwing was van oudsher de sobere en functionele inrichting. De vluchthaven vormt hiervan een voorbeeld. Bij de herinrichting van de vluchthaven in de jaren tachtig is het ruwe, informele karakter gehandhaafd. De vluchthaven, inclusief de restanten van de kribben die geïntegreerd zijn in de aanleg, getuigt van de pogingen die vanaf het midden van de 19de eeuw werden ondernomen om de rivier te normaliseren, met als doel om de bevaarbaarheid te verbeteren en de veiligheid te vergroten.

Effect van planvoornemen op cultuurhistorische waarden

Het planvoornemen heeft mede betrekking op de herinrichting van de openbare ruimte rond de haven. Eén van de beoogde ruimtelijke ingrepen is het wijzigen van het profiel van de zuidelijke kade van de havenkom. De bestaande kade wordt afgegraven. Langs de oever met stortstenen wordt een voetpad aangelegd. Het naastliggend talud wordt ingericht als trap, bestaande uit betonnen zitelementen. Voorts wordt de bestaande drijvende steiger vervangen door twee nieuwe drijvende steigers. De inrichting van de zuidelijke kade van de havenkom en de bestaande steiger dateren uit het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Door de beoogde ruimtelijke ingrepen worden geen cultuurhistorisch waardevolle structuren aangetast.

Door de aanleg van de betonnen trap zal de zuidelijke kade van de havenkom een eigentijds karakter krijgen. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt wordt het van belang geacht om bij de inrichting en het gebruik van de oostelijke kade en de noordelijke strekdam rekening te houden met het ruwe, informele karakter van de haven. Het behoud van dit ´historisch decor´ langs de Waal sluit tevens aan bij de intentie om de Lindenberghaven ten dele te bestemmen als ligplaats voor historische bedrijfsvaartuigen.

Verankering van cultuurhistorisch waarden in dit bestemmingsplan

In dit bestemmingsplan is de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' toegekend aan de gronden, vanwege de ligging van het plangebied binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Benedenstad. Aan deze dubbelbestemming zijn regels gekoppeld die gericht zijn op het behoud van cultuurhistorische waarden en het herstel en benutten van het cultuurhistorisch karakter.

Toetsingskader

Gelet op het feit dat het plangebied valt binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Benedenstad dient de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in het kader van het wettelijk vooroverleg als een belanghebbende instantie betrokken te worden.

3.7.2 Archeologie

3.7.2.1 Archeologische uitgangspunten

Archeologie is binnen de planologie een conserverende waarde. Immers, archeologie is een niet aanvulbare waarde, wat wil zeggen wat eenmaal vernietigd is, nooit meer hersteld kan worden. Vandaar dat de omgang met archeologie zo op behoud is gericht. Behoud, bij voorkeur in situ, staat voorop, en dit principe zien we op elk niveau van archeologiebeleid terug.

De wens om archeologie in situ te behouden heeft verschillende achtergronden. Ten eerste het uitgangspunt dat de natuurlijke conservering de beste is, en ten tweede dat archeologie in zijn context begrepen moet worden. Een archeologische vondst, of het nu een voorwerp of een structuur is, is een drager van informatie, in relatie tot zijn omgeving. Het zal altijd iets kunnen zeggen over de lokale geschiedenis, vaak over de regionale geschiedenis en soms ook over de nationale geschiedenis of zelfs internationale geschiedenis. Archeologie zonder context heeft duidelijk aan waarde verloren.

Een derde uitgangspunt is de aanname dat toekomstige generaties mogelijk betere vormen van archeologisch onderzoek zullen hebben. Typerend voor gravend archeologisch onderzoek is dat het onderzoek het onderzoeksobject vernietigd: je kunt het maar eenmaal onderzoeken. Dit verklaart de nadruk op het goed documenteren van wat er tijdens het onderzoek aangetroffen wordt, zowel in het veld als nadien bij de uitwerking. Vandaar de hoop dat door nieuwe technieken dit mogelijk zal veranderen. Zouden we nu alles opgraven dan kan men later nooit meer onderzoek doen.

Een vierde en niet onbelangrijk punt is de economische kant van archeologisch onderzoek. Dit kan erg duur zijn, waardoor bijvoorbeeld de economische haalbaarheid van een plan in het geding kan komen. Maatregelen om de bodem niet of maar beperkt te verstoren zijn dan ook economisch zinvol.

Archeologie geeft inzicht in de (lokale) geschiedenis, en kan een belangrijke identiteitsdrager zijn. Het streven is om cultuurhistorische waarden, waaronder archeologie, mee te nemen bij inrichtingsplannen. Gebieden met een grote cultuurhistorische waarde hebben naast een grote leefbaarheid vaak ook een hogere economische waarde.

3.7.2.2 Rijksbeleid

Met de ondertekening van het Verdrag van Valletta (Malta) in 1992 is in Nederland de beleidsmatige zorg voor het archeologisch bodemarchief aanzienlijk toegenomen. In het verdrag staat: Archeologische waarden dienen als onvervangbaar onderdeel van het culturele erfgoed te worden meegenomen en te worden ontzien bij de ontwikkeling en besluitvorming van ruimtelijke plannen. Mocht bescherming onvoldoende mogelijk zijn dan dient, volgens dit verdrag, de informatie te worden onttrokken aan de bodem via archeologisch onderzoek. Uitgangspunt hierbij is dat de initiatiefnemer van de verstoring van

het bodemarchief de kosten van het onderzoek dient te dragen. Inmiddels zijn de uitgangspunten van het Verdrag in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in de Monumentenwet 1988 via de wijzigingswet Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMz, 1-9-2007).

3.7.2.3 Provinciaal beleid

De provincies hebben nog maar een beperkte rol als het om archeologie gaat. Door de Monumentenwet 1988 is de rol van het rijk en de provincies sterk afgenomen, ten gunste van de gemeenten. Deze zijn verantwoordelijk voor het opnemen van archeologie in bestemmingsplannen en voor het daarvan afgeleide vergunningenstelsel. Er zijn enkele uitzonderingen hierop: de provincies zijn verantwoordelijk voor ontgrondingen, en kunnen op basis daarvan aan de ontgrondingsvergunning ook voorwaarden stellen die betrekking hebben op archeologie. Tevens is de provincie bevoegd gezag bij inpassingsplannen en bij mer-trajecten op provinciaal niveau.

De provincie Gelderland kent een groot belang toe aan goed archeologisch beleid op gemeentelijk niveau, en heeft daarom de instelling van regioarcheologen gefaciliteerd, zodat vrijwel alle Gelderse gemeenten kunnen beschikken over gedegen archeologische ondersteuning bij het opstellen en uitvoeren van archeologisch beleid. Daarnaast heeft de provincie voor een drietal grotere regio's zogenaamde kennisagenda's laten opstellen, om zo de bestaande kennis en kennislacunes inzichtelijk te maken. De provincie Gelderland is verder actief betrokken bij de nominatie van de Romeinse grenszone, de Limes, tot Unesco werelderfgoed. Het is de bedoeling dat de onder deze status vallende terreinen ook planologisch beschermd gaan worden.

3.7.2.4 Gemeentelijk beleid

Het archeologiebeleid van de gemeente Nijmegen is er, in overeenstemming met Malta en de Monumentenwet 1988, op gericht om het bodemarchief zoveel mogelijk te ontzien. Indien dat niet mogelijk is, wordt voorafgaande aan de bodemverstoring archeologisch onderzoek verricht. De wijze van onderzoek wordt bepaald op basis van de vast te stellen archeologische waarden en de aard en omvang van de bodemingrepen. De archeologische (in bredere zin: cultuurhistorische) kennis die hierbij wordt vergaard, levert informatie op die mede als inspiratiebron kan dienen voor het ontwerp van een gebouw of bij het inrichten van de openbare ruimte. Zo kan het 'verhaal van de plek' ook door toekomstige generaties nog worden gelezen. De Structuurvisie voor Nijmegen uit 2013 legt nadrukkelijk een koppeling tussen archeologie en lokale identiteit, en als bron of inspirator voor toerisme, een economisch belangrijke factor in de economie van de gemeente Nijmegen.

Het zal duidelijk zijn dat een betere bescherming van het bodemarchief en vooral ook het tijdig meewegen van de archeologische belangen vraagt om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van het bodemarchief. Om deze reden heeft Bureau Archeologie en Monumenten van de gemeente Nijmegen een archeologische beleidskaart ontwikkeld (ABAK), waarop de belangrijkste archeologische vindplaatsen en zones en hun waardering zijn aangegeven. Deze kaart is onderdeel van de Nota Nieuw Beleid (2013) en in een bijgewerkte vorm van het facetbestemmingsplan archeologie (2014). De op de kaart aangeduide waarden worden overgenomen in (nieuwe) bestemmingsplannen. Nieuwe inzichten worden in deze kaart verwerkt en waar nodig zullen deze zo overgenomen worden in nieuwe bestemmingsplannen.

Het streven van de gemeente Nijmegen is in eerste instantie gericht op behoud in situ. Planaanpassingen kunnen de kosten voor archeologisch onderzoek overbodig maken, of sterk beperken. Initiatiefnemers wordt dan ook aangeraden in een vroeg stadium met de gemeente in overleg te gaan inzake de mogelijkheden om te kijken naar de best mogelijke opties. Het kan daarbij gaan om adviezen voor de soort van archeologisch onderzoek die het beste gekozen kan worden, of om de mogelijkheden van archeologie sparend bouwen te bekijken.

3.7.2.5 Archeologie binnen het plangebied

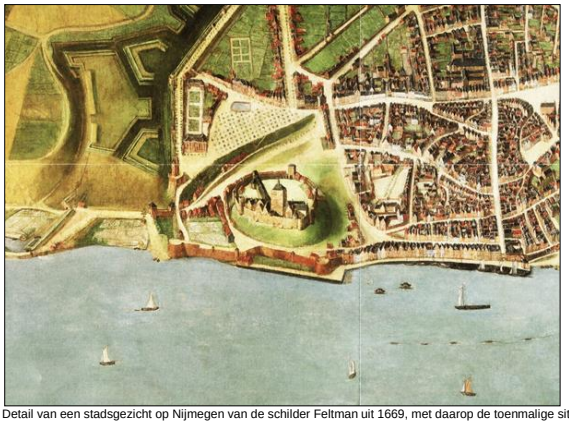
Het plangebied ligt in een gebied met meerdere archeologische waarden. Het gaat daarbij om de waarde archeologie 1 en de dubbelbestemming waarde archeologie 3. Voor de waarden 1 en 3 gelden de regels van het recent onherroepelijk geworden facetbestemmingsplan Archeologie (2014).

Van de waarde 1 gebieden is de archeologische waarde van het gebied nog niet door onderzoek vastgesteld, of er geldt een lage of middelhoge archeologische verwachting. Aan een waarde 1 gebied zijn ondergrenzen verbonden, waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk wordt. Deze grenzen bedragen voor het plangebied een oppervlak van tenminste 2.500 m2 en een verstoring of bodemingreep die dieper dan 30 cm gaat.

Een waarde 3 gebied heeft een zeer hoge archeologische waarde, die door de dubbelbestemming beschermd wordt. Aan een waarde 3 gebied zijn ondergrenzen verbonden, waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk wordt. Deze grenzen bedragen voor de geplande ingreep een oppervlak van tenminste 50 m2 en een verstoring of bodemingreep die dieper dan 30 cm gaat.

In het voorliggende geval gaat het bij het waarde 3 gebied vooral om vondsten en sporen die in verband staan met de stadsmuur van het middeleeuwse en latere Nijmegen. Daarnaast kunnen er nog resten van haven gerelateerde werken voorkomen, zoals kades, werven en met de scheepvaart en transport samenhangende zaken. Ook archeologische waarden uit andere perioden kunnen voorkomen, zoals uit de Tweede Wereldoorlog en de Romeinse tijd.

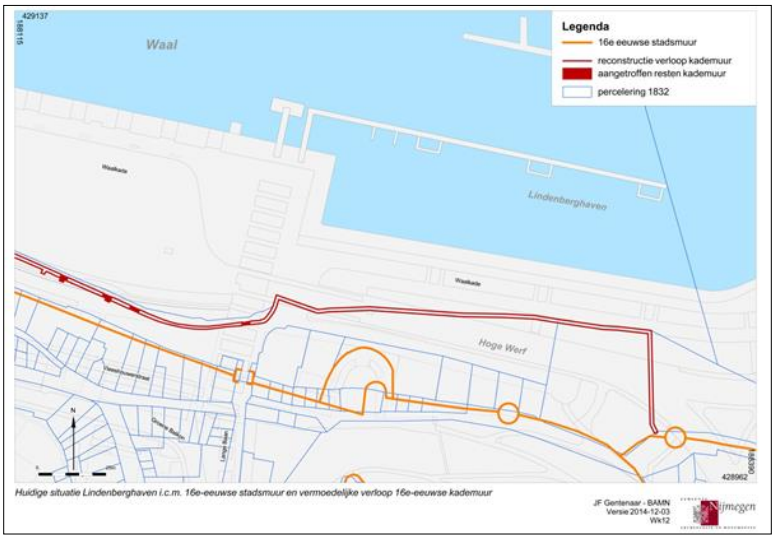
Het gebied ligt aan de buitenbocht van de Waal, op een punt waar deze een sterke knik moet maken. Hierdoor ontstaat een grote druk op het land, wat tot sterke erosie kan leiden. Omdat op dit punt ook de vestingwerken van de stad Nijmegen lagen, leidde dit vaak tot problemen. Diverse muren, reparaties en pogingen om verzakkend muurwerk te verankeren kunnen vanaf de dertiende eeuw voorkomen. Voor die vestingwerken lagen vanaf de dertiende of veertiende eeuw werven tot aan de Veerpoort, en was er nog sprake van een natuurlijke oever. Door de toenemende erosieve kracht van de rivier worden de houten werven in de zestiende eeuw vervangen door stenen kades. In de tweede helft van de zeventiende eeuw is al te zien dat de rivier desondanks aan het opschuiven is.

Detail van een stadsgezicht op Nijmegen van de schilder Feltman uit 1669, met daarop de toenmalige situatie van het plangebied.

Resten van deze en oudere verdedigingswerken als de waterkerende werken (inclusief zogenaamde ijsbrekers) kunnen mogelijk in het gebied aanwezig zijn.

Op basis van recent uitgevoerd archeologisch onderzoek verder westelijk op de Waalkade kon worden vastgesteld dat daar nog resten van de stadsmuren en kadewerken aanwezig waren *(F. de Roode en W.J.A. Kuppens, De Oude Haven, de Rode Toren en de stadsmuur herontdekt. Archeologisch onderzoek op de westelijke Waalkade, Archeologische Berichten Nijmegen – Rapport 36, Nijmegen 2012)*.

Kaartje op basis van uitgevoerd archeologisch onderzoek op de westelijke Waalkade, en de projectie van de verwachte loop van zowel vestingmuur als kade uit de zestiende eeuw.

In 1980 zijn het plangebied werkzaamheden uitgevoerd, zonder dat daarbij archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden. Uit het Regionaal Archief Nijmegen is de volgende foto afkomstig, die een indruk geeft van de werkzaamheden. Onduidelijk is of er nadien nog delen van de te verwachten muren en kades binnen het huidige plangebied aanwezig zijn. Resten van oudere periodes, als ze al aanwezig zijn, kunnen op een grotere diepte nog steeds verwacht worden. Ook vondsten die door erosie of het omwerken van de grond weliswaar uit hun oorspronkelijke context geraakt zijn, kunnen nog aanwezig zijn.

In de Tweede Wereldoorlog is in de directe omgeving zwaar gevochten. Resten daarvan kunnen zich zowel in het water als op het land bevinden. Dat laatste is gezien de foto's en onze beperkte kennis van wat er in 1980 exact is gedaan, niet helemaal zeker.

Volgens de beschrijving "Bouwwerkzaamheden aan de dijk van de Waalkade met op de achtergrond Velorama, gezien vanaf de Waalbrug". Afkomstig uit de Fotocollectie Regionaal Archief Nijmegen, foto F48061, uit 1980.

In de directe omgeving is een groot aantal archeologische onderzoeken en waarnemingen geregistreerd. Deze hebben onder andere betrekking op het Valkhof, een beschermd archeologisch rijksmonument. Maar ook op de huidige kade, waar getuige eerder archeologisch onderzoek de oude stadsmuren van de stad Nijmegen lopen of liepen. De huidige Stratemakerstoren, eveneens een beschermd rijksmonument, maakte daar deel van uit. Op het schilderij van Feltman is de Stratemakerstoren en het muurwerk uit het midden van de zeventiende eeuw nog goed te zien. In de ondergrond bevindt zich, mogelijk, nog veel ouder muurwerk.

De vertaling van deze waarden in de archeologische beleids- en advieskaart (ABAK) van de gemeente Nijmegen, en in het vigerende bestemmingsplan, heeft ertoe geleid dat met name het landgedeelte de hoogste gemeentelijke archeologische waarde kent: waarde 3.

In de navolgende kaart is dit afgebeeld, waarbij de toekomstige situatie over de planologische kaart is gelegd. Daarbij is aangegeven welke waarde het gebied heeft volgens het bestemmingsplan (wit op blauw), en binnen welke archeologische zones (wit op rood) het gebied valt. Dit zijn er twee: Z-08 en Z-09, die eigenlijk onderdeel zijn van een en hetzelfde grote doorlopende dicht bebouwde gebied dat sinds de komst van de Romeinen in circa 20 voor Chr. van het Kops Plateau in Nijmegen oost doorloopt tot en met de Romeinse stad Ulpia Noviomagus in Nijmegen west. Daarvoor was er ook al gedurende de steentijd, de bronstijd en de ijzertijd sprake van bewoning en begravingen. Dit was echter minder massaal en lag meer verspreid.

Dit deel van Nijmegen is daarna gedurende de hele middeleeuwen en nieuwe tijd ook nog in gebruik geweest. De kans op het aantreffen van archeologische resten is daarmee erg hoog. Aan de onderkant van de kaart is nog een deel van de Valkhofheuvel te zien, waar zich de resten van een Romeins castellum en van een Karolingische palts bevinden. De opvolger daarvan is pas rond 1800 gesloopt. De Valkhofheuvel heeft daarom de status van beschermd archeologisch rijksmonument gekregen. De "uitstraling" van deze complexen en perioden loopt door tot in het plangebied.

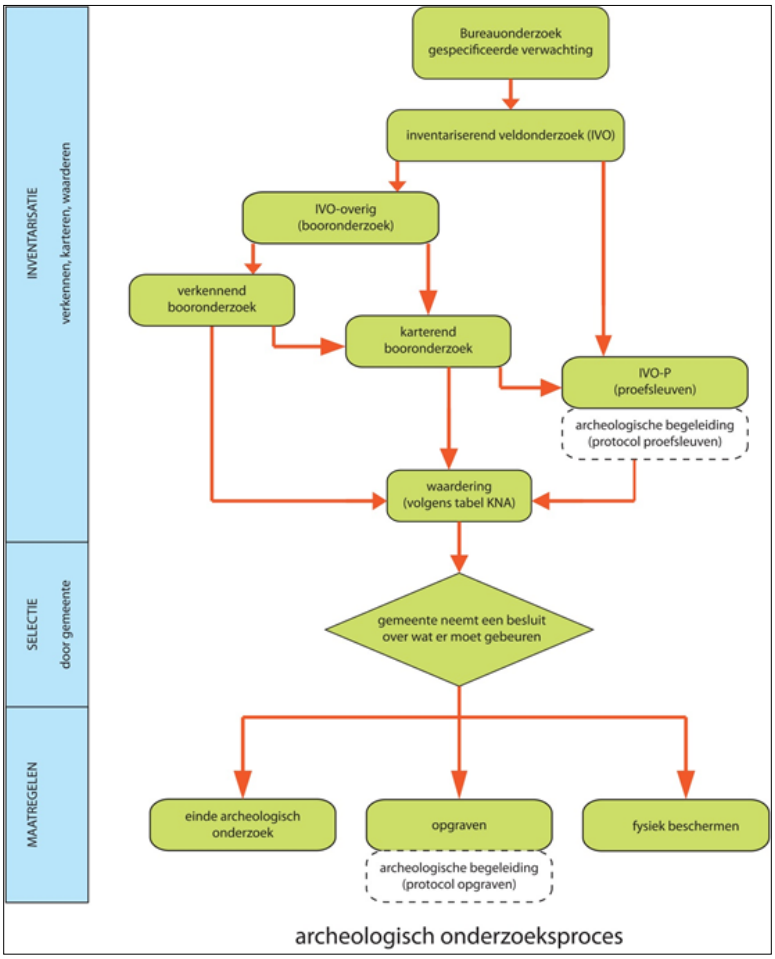

In kleur de waarden Archeologie: lichtgroen waarde 1, oranje waarde 3 en in signaal-rood: waarde 4 beschermd rijksmonument. In het plangebied komen alleen de waarden 1 en 3 voor.

Bij waarde 3 gebieden is de archeologische waarde van het gebied al bepaald. Bij waarde 1 gebieden moet die nog worden vastgesteld. Het bevoegd gezag kan, als vastgesteld is welke impact de voorgenomen ingrepen hebben op de aanwezige archeologische waarden, maatregelen verbinden aan de vergunningverlening.

Deze maatregelen, en de archeologische onderzoeken die vooraf kunnen gaan aan een dergelijk besluit, worden bij voorkeur als maatwerk toegepast. Ze worden dus zoveel mogelijk per geval bekeken.

Er zijn verschillende opties voor het te verrichten archeologisch onderzoek, die hieronder kort worden weergegeven.

Uitgebreid archeologisch onderzoekschema, naar de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA).

Het ruitje in het midden van de bovenstaande afbeelding staat voor het rapport dat moet aantonen hoe het met de archeologie binnen het plangebied is gesteld. De daarboven staande onderzoekstappen kunnen elkaar opvolgen, maar er kan ook gekozen worden om maar één bepaald soort onderzoek uit te voeren. In het algemeen geldt dat hoe lager men in de boom komt, hoe hoger de kosten worden, maar ook dat de data die gegenereerd worden steeds beter worden.

Op basis van het advies kan de gemeente maatregelen opleggen. Deze variëren van het vrijgeven van het terrein tot het nemen van langdurige fysieke beschermingsmaatregelen. Een andere vorm kan het behoud van de archeologische waarden zijn door middel van een opgraving. Dit wordt ook wel behoud ex situ genoemd.

3.7.2.6 Benodigd onderzoek

Afhankelijk van de plannen zullen bij de vergunningverleningen voorwaarden gesteld kunnen worden. De exacte eisen zullen pas geformuleerd kunnen worden als de concrete, bodemverstorende ingrepen, bekend zijn, en welke impact de voorgenomen ingrepen op die waarden hebben. De initiatiefnemer heeft de verplichting het bevoegd gezag te voorzien van gegevens die aantonen hoe het met de archeologische waarden is gesteld. Ten laatste bij de vergunningaanvraag zullen de concrete plannen bekend moeten zijn.

In samenspraak met het bevoegd gezag kan bepaald worden welke ingrepen wel of niet raadzaam zijn, en indien uitgevoerd, welke gevolgen daar vanwege de archeologie voor de initiatiefnemer aan verbonden zullen worden.

3.7.2.7 Meldingsplicht artikel 53 Monumentenwet 1988

Archeologische vondsten gedaan bij niet-archeologisch onderzoek moeten gemeld worden, op basis van artikel 53 van de Monumentenwet 1988. Dit soort vondsten wordt aangeduid als toevalsvondst.

Om het documenteren van toevalsvondsten mogelijk te maken verdient het de aanbeveling de volgende standaardtekst bij de vergunningverlening op te nemen, die refereert aan de wettelijke meldingsplicht van archeologische waarden (ex artikel 53 Monumentenwet 1988):

Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij Onze minister. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze melding kan ook worden gedaan bij de gemeentearcheoloog.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 4 Plansystematiek

4.1 Regels

De regels van het bestemmingsplan zijn opgebouwd uit inleidende regels (waar wordt ingegaan op de begrippen en wijze van meten), de bestemmingsregels (waar de bestemmingen worden beschreven), de algemene regels (waar de algemeen geldende regels staan), de overgangs- en slotregels (met het overgangsrecht).

In de bestemmingsplanregels komen de enkelvoudige bestemmingen Groen, Verkeer en Water voor. Deze bestemmingen zijn opgenomen voor locaties waar slechts één hoofdfunctie is toegestaan. Binnen de genoemde bestemmingen kunnen te beschermen waarden, zoals archeologische waarden, voorkomen. Om deze waarden te beschermen wordt een dubbelbestemming opgenomen waarbij de te beschermen waarde voorrang krijgt op de reguliere gebruiksfunctie. In het bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven) komen de dubbelbestemmingen 'Leiding - Riool', 'Waarde - Archeologie - 3', 'Waarde - Cultuurhistorie 1', 'Waterstaat - Waterkering' en 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' voor.

Behalve bestemmingen kunnen er in het bestemmingsplan aanduidingen worden opgenomen. Deze aanduidingen bevatten specificaties van de gebruiks- en dubbelfuncties met betrekking tot het gebruik of het bouwen. Aanduidingen komen zowel voor op de verbeelding als in de regels. Er worden in de SVBP 2012 zes soorten aanduidingen onderscheiden: gebiedsaanduidingen, functieaanduidingen, bouwvlakken, bouwaanduidingen, maatvoeringsaanduidingen en figuren.

In het bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven) komen de gebiedsaanduidingen 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1', 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 2' en 'vrijwaringszone - dijk' voor, de functieaanduidingen 'bedrijfswoning', 'haven', 'specifiek vorm van horeca - horeca tot en met categorie 2a' en 'woonschepenligplaats' voor, de maatvoeringsaanduiding 'aantal', 'aantal wooneenheden' voor en de figuur 'hartlijn leiding - riool' voor.

4.2 Uitgangspunten per functie

4.2.1 Bestemmingen

Groen

De bestemming 'Groen' is opgenomen voor groenvoorzieningen en bijbehorende voorzieningen, waterhuishoudkundige en geluidwerende voorzieningen, ondergeschikte bouwwerken ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming en voor bouwwerken voor algemeen nut.

Verkeer

De bestemming 'Verkeer' is opgenomen voor wegen met een functie voor verblijf en verplaatsing (waaronder terrassen), verkeerswegen (waaronder fiets- en voetpaden), openbaar vervoer, kunstwerken (zoals bruggen en andere waterstaatkundige werken), parkeervoorzieningen en fietsenstallingen.

Water

De bestemming 'Water' is opgenomen voor verkeer te water en voor de waterhuishouding en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, de waterbeheersing, waterafvoer en -berging, watergangen, waterlopen en waterpartijen alsmede voor taluds, oevers en onderhoudsstroken, aanlegsteigers, aanmeerpalen, loopbruggen, kunstwerken zoals bruggen en andere waterstaatkundige werken. Ter plaatse van de aanduiding 'haven' zijn de gronden tevens bestemd voor passantenhaven en niet-permanente ligplaats voor historische (woon)schepen en bedrijfsvaartuigen. Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van horeca - horeca tot en met categorie 2a' zijn ligplaatsen voor horecaschepen voor zover deze voorkomen in categorie 1a, 1b en 2a van de Staat van horeca-activiteiten (model Nijmegen) toegestaan, waarbij ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' maximaal 1 bedrijfswoning is toegestaan. Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats' zijn maximaal 4 permanente woonschepen toegestaan.

4.2.2 Dubbelbestemmingen

Leiding- Riool

Met deze dubbelbestemming zijn de hoofdriolen aangegeven. Rondom de riolen is een strook van 6 meter aangehouden. Op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd. Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien het belang van het riool hierdoor niet onevenredig wordt geschaad. De gemeente is de beheerder van deze riolen.

Waarde - Archeologie 3

De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' is opgenomen voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden (gebied van zeer grote archeologische waarde). Op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan. In de dubbelbestemming is een aanlegvergunningenstelsel en zijn binnenplanse afwijkingsmogelijkheden opgenomen.

Waarde - Cultuurhistorie 1

De dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie 1' is opgenomen voor het behoud en de bescherming van de cultuurhistorische waarden van de gronden. Op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij het gaat om bestaande bouwwerken. Tevens is een sloopverbod opgenomen. In de dubbelbestemming is een aanlegvergunningenstelsel en zijn binnenplanse afwijkingsmogelijkheden opgenomen.

Waterstaat - Waterkering

De dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering' is opgenomen voor het in stand houden, het beheer, het onderhoud en de verbetering van de waterkering, met bijbehorende voorzieningen zoals kunstwerken, dijksloten en andere waterstaatswerken. In de dubbelbestemming zijn bouwregels en zijn binnenplanse afwijkingsmogelijkheden opgenomen.

Waterstaat - Waterstaatkundige functie

De dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterstatkundige functie' is opgenomen voor de afvoer van hoog opperwater, sediment en ijs, voor de waterhuishouding, verkeer te water, verbetering van de hoofdwaterkering alsmede voor de vergroting van de afvoercapaciteit en het gebruik ten behoeve van de uitvoering van bouwwerken, werken en werkzaamheden, welke passen in het kader van het normale beheer en onderhoud van de rivier en/of kanaal, zoals oever- en kribvakverdedigingen en strekdammen en het plaatsen van bakens en scheepvaarttekens. In de dubbelbestemming zijn bouwregels, binnenplanse afwijkingsmogelijkheden en is een aanlegvergunningenstelsel opgenomen.

4.2.3 Algemene regels

4.2.3.1 Algemene bouwregels

Beeldende kunst

Bij de algemene regels is een regeling opgenomen ten behoeve van beeldende kunst. Het oprichten van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, ten behoeve van beeldende kunst is binnen alle bestemmingen toegestaan tot een maximale bouwhoogte van 15 meter, met dien verstande dat de regels van de dubbelbestemmingen onverkort van toepassing blijven.

(Bouw)werken ten algemenen nutte

Overige nutsbedrijven (zoals transformatorhuisjes, schakelhuisjes, bemalingsinrichtingen, gasdrukregel- en meetstations) met een inhoud van minder dan 50 m^3 zijn niet opgenomen op de plankaart. Deze nutsbedrijven zijn op grond van de algemene regels binnen alle bestemmingen toegestaan. Op basis van de algemene bouwregel (Bouw)werken ten algemene nutte' zijn tevens straatmeubilair, wachthuisjes voor verkeers- en parkeerdiensten, infiltratievoorzieningen, transformatorhuisjes e.d. binnen alle bestemmingen toegestaan. Op grond van de begripsbepaling van straatmeubilair behoren dan ook bijvoorbeeld beeldende kunst, speelvoorzieningen, afvalinzamelsystemen en reclameobjecten tot de mogelijkheden.

Ondergronds bouwen

Bij deze algemene regel staan de regels voor ondergronds bouwen aangegeven. Bij alle bestemmingen is ondergronds bouwen toegestaan, met dien verstande dat de dubbelbestemmingen onverkort van toepassingen blijven. Ondergrondse parkeervoorzieningen zijn binnen alle bestemmingen toegestaan.

4.2.3.2 Algemene gebruiksregels

Aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteiten

Bedrijven bij woningen zijn toegestaan voorzover deze vallen onder de aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten.

Bed en Breakfast

In hoofdgebouwen die ingevolge deze regels gebruikt mogen worden voor de hoofdfuncties bedrijven, voorzover deze voorkomen in categorie 1 of 2 van de Staat van bedrijfsactiviteiten, cultuur en ontspanning, detailhandel, dienstverlening, kantoren en/of maatschappelijke voorzieningen is op de verdieping(en) een bed en breakfast toegestaan.

Evenementen

Evenementen zijn binnen alle bestemmingen toegestaan, mits hiervoor vergunning is verleend op grond van de APV.

4.2.3.3 Algemene aanduidingsregels

veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1

Ter plaatse van de aanduiding 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1' zijn nieuwe zeer kwetsbare objecten niet toegestaan.

veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 2

Ter plaatse van de aanduiding 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 2' zijn nieuwe zeer kwetsbare objecten niet toegestaan. Er is een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid opgenomen.

vrijwaringszone - dijk

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk' zijn de gronden, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede aangeduid voor de bescherming, onderhoud en instandhouding van de primaire waterkering. Op de gronden in deze zone mag niet worden gebouwd. Er is een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid opgenomen.

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

5.1 Economische uitvoerbaarheid

Middels deze bestemmingsplanwijziging, welke een gevolg is van de wijziging van het Besluit geluidhinder en het Activiteitenbesluit per 1 juli 2012, worden de afstanden tussen de verschillende functies in de haven geregeld. De Lindenberghaven is een van de projecten opgenomen in de planexploitatie G212 Oostelijke Waalkade. Het plangebied is eigendom van de gemeente Nijmegen.

In de planexploitatie G212 Oostelijke Waalkade, zijn de kosten en de dekking van de verschillende onderdelen opgenomen. De kosten bestaan hoofdzakelijk uit civieltechnische kosten en plankosten. De dekking bestaat uit diverse subsidies en een gemeentelijke bijdrage. Voor tekorten is een voorziening getroffen ten laste van de saldireserve.

Derhalve kan gesteld worden dat de bestemmingswijziging financieel-economisch uitvoerbaar is.

Door de aangegeven dekkingen is het kostenverhaal verzekerd en hoeft bij vaststelling van het bestemmingsplan geen exploitatieplan op grond van artikel 6.12 Wro vastgesteld te worden.

5.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Voor dit bestemmingsplan is op 1 juli 2015 een vooraankondiging gepubliceerd. Het ontwerpbestemmingsplan heeft gedurende 6 weken ter visie gelegen (van 17 december 2015 tot en met 27 januari 2016). Binnen deze termijn is eenieder in de gelegenheid gesteld om zienswijzen tegen het plan kenbaar te maken. De tervisielegging is gepubliceerd op de gemeentelijke website en in de "Staatscourant". In deze periode is er één zienswijze ingediend. In de zienswijzennota 'Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven)' is de ingekomen zienswijze opgenomen en voorzien van een gemeentelijke reactie. Het bestemmingsplan is naar aanleiding van de zienswijze niet gewijzigd.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 6 Vooroverleg

6.1 Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat heeft in haar mail van 30 juli 2015 in het kader van vooroverleg op grond van artikel 3.1.1. lid 1 Besluit ruimtelijke ordening een reactie gegeven. Rijkswaterstaat heeft de volgende opmerkingen op het plan.

In paragraaf 1.3 van de Toelichting van het bestemmingsplan staat dat er op basis van het vigerende bestemmingsplan nog plek is voor 3 extra woonschepen. Op grond van de Waterwet is dit niet toegestaan.

Door Rijkswaterstaat is in het kader van de Waterwet in de Lindenberghaven de volgende (woon-)schepen vergund:

- Vergunning woonschip 'Satellité'; in gebruik als woonschip
- Vergunning woonschip 'Bon Vivant'; in gebruik als woonschip
- Vergunning woonschip 'De Orca'; in gebruik als gastenverblijf
- Vergunning woonschip 'De Zeester'; in gebruik als horecaschip

In de toegangsgeul naar de haven zelf:

- Vergunning van een drijvende inrichting niet voor vervoer bestemd dienende tot aanlegsteiger voor een rondvaartboot (t.b.v. de Pannekoekenboot) en tot woon- en restauratieruimte; in gebruik als horecaschip (Quirins)

|
Het vigerende bestemmingsplan voorziet in 5 woonschepen, hetgeen aansluit op de 5 schepen die als zodanig door Rijkswaterstaat zijn vergund. Alhoewel vergund als woonschip, zijn bovengenoemde schepen niet allemaal als zodanig in gebruik. Uw gemeente heeft hierdoor géén ruimte meer om nieuwe woonschepen in de Lindenberghaven toe te laten.

M.b.t. de Schepencarrousel wil ik er op wijzen dat op soortgelijke wijze er 'varend erfgoed' tijdelijk (max. 3 maanden) ligplaats neemt in diverse andere steden, waaronder Arnhem, Tolkamer, Doesburg etc., ook buiten Gelderland, zie ook http://www.schepencarrousel.nl/

In het bestemmingsplan wordt gesproken over een periode van 1 à 2 jaar, maar dit komt dus niet overeen met de werkwijze van de Schepencarrousel. Alhoewel er door de betreffende eigenaren op de schepen wordt gewoond, staan de bewuste schepen niet als woonschip binnen betreffende gemeenten geregistreerd.

Reactie gemeente:

Per abuis zijn de (woon)schepen uit de Schepencarousel meegeteld bij het aantal permanente woonschepen. Dit is, vanwege het tijdelijke karakter van de Schepencarrousel, niet de bedoeling. Met dit bestemmingsplan willen wij geen nieuwe permanente woonschepen toestaan, maar uitsluitend de bestaande planologische mogelijkheden ten aanzien van permanente woonschepen overnemen. Dit betekent een aantal van maximaal 5 permanente woonschepen in de Lindenberghaven. In onderhavig bestemmingsplan is op de verbeelding en de regels dan ook opgenomen dat er maximaal 1 bedrijfswoning (dit is de bedrijfswoning op de 'Quirins') is toegestaan binnen de aanduiding 'bedrijfswoning' en dat binnen de aanduiding 'woonschepenligplaats' een maximum aantal permanente woonschepen is toegestaan van 4.

De toelichting van het bestemmingsplan is op de genoemde onderdelen aangepast. Dit aangepaste bestemmingsplan is nogmaals voor vooroverleg aangeboden aan Rijkswaterstaat en Rijkswaterstaat heeft per mail van 11 november 2015 ingestemd met onderhavig bestemmingsplan.

6.2 Provincie Gelderland

Bij brief van 22 oktober 2009 heeft de Provincie Gelderland aangegeven op welke wijze waarop en de mate waarin de Provincie betrokken wil worden bij het vooroverleg ex. artikel 3.1.1. Bro. In deze brief is gesteld dat voor plannen met provinciale belangen waarvoor op grond van de Wro-agenda provinciale verantwoordelijkheid geldt vooroverleg nodig is.

Het plangebied is gelegen in de Groene Ontwikkelingszone (GO). Het plan is conform de brief en de Wro-agenda een provinciale verantwoordelijkheid. Derhalve is vooroverleg gevoerd met de Provincie Gelderland.

De Provincie Gelderland heeft per brief van 30 juli 2015 in het kader van artikel 3.1.1. Bro overleg een reactie gegeven. Het voorontwerp geeft de provinciale afdelingen aanleiding om te adviseren ten aanzien van de onderstaande provinciale belangen.

Groene ontwikkelingszone

Het plangebied is gelegen in de Groene Ontwikkelingszone (GO). Het provinciale beleid voor GO is opgenomen in paragraaf 4.3.1.3 van de Omgevingsvisie en in 2.7.2 van de Omgevingsverordening.

In de Toelichting van het bestemmingsplan wordt kort ingegaan op de uitgangspunten van het beleid voor GO, maar er wordt niet ingegaan op de regels zoals opgenomen in onze verordening. Toetsing aan die regels ontbreekt. Overigens zijn de afdelingen inhoudelijk akkoord met de conclusie dat er geen invloed is op (kernkwaliteiten van) GO.

De afdelingen adviseren vorenstaande opmerking te verwerken in het plan.

Reactie gemeente:

In de toelichting van het bestemmingsplan is paragraaf 2.2 ten aanzien van het onderdeel 'groene ontwikkelingszone' aangepast**.**

6.3 Waterschap

Het waterschap Rivierenland heeft in haar brief van 13 juli 2015 in het kader van artikel 3.1.1 Bro overleg een reactie gegeven. Het plan geeft aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Wij hebben geen opmerkingen bij de verbeelding en de regels van het bestemmingsplan, deze zijn conform onze eisen en wensen. De toelichting is op een aantal punten niet correct, met name ten aanzien van de aspecten van de primaire waterkering. Wij verzoeken u de tekst hier aan te passen op de volgende opmerkingen:

- Pagina 25: riooltechnische aansluiting: het creëren van extra doorvoeren door de waterkering is niet wenselijk, wij gaan er vanuit dat de extra rioolleidingen worden aangesloten op het buitendijks aanwezige leidingstelsel en er geen aanvullende doorvoeren gerealiseerd hoeven te worden.
- Pagina 27: het waterbeheerplan 2010-2015 wordt opgevolgd door het waterbeheerprogamma 2016-2021. Het ontwerp is in februari 2015 vastgesteld, definitieve vaststelling is voorzien voor november 2015.
- Pagina 27: De keur op de waterkeringen en wateren voor Waterschap Rivierenland 2006 is vervallen. De vigerende regelgeving betreft de 'Keur Waterschap Rivierenland 2014'.
- Pagina 27: Waterplan Nijmegen: de zin 'In 2015 wordt naar verwachting een nieuw Waterplan opgesteld' graag vervangen door 'in 2015 wordt het Waterplan geëvalueerd'.

- Pagina 28: De waterkering is ter hoogte van het plangebied GEEN groene dijk. De waterkering bestaat uit een technische constructie met een vaste keermuur, deels in combinatie met een zogenaamde flexibele waterkering, die bij dreigend hoogwater tijdelijk op de keermuur wordt geplaatst. De hoogte van de waterkering ter plekke van de Lindenberghaven ligt op NAP + 15.70 meter. De tekstpassage dat de waterkering is afgekeurd is niet juist. De meest recente dijkversterking is in 2009 afgerond. De waterkering is goedgekeurd in de derde toetsingsronde.
- Pagina 28: de tekst over het Deltaprogramma kan geactualiseerd worden, er is een definitief advies van 2014 voor het Deltaprogramma Rivieren. De benaming Brugkwartier is inmiddels ook gedateerd. Nieuw is het principe 'overstromingsrisico benadering'.
- Pagina 28: de keur van 2009 is vervallen, vigerend is de 'Keur Waterschap Rivierenland 2014' De kaart met de zoneringen van de waterkering is niet correct. Zie ingevoegde figuur voor de juiste zoneringen op basis van de vigerende legger.

Wij adviseren positief over het plan, mits de toelichting ten aanzien van de primaire waterkering en de keur van het waterschap wordt gecorrigeerd.

Wij verzoeken u aan te geven op welke wijze onze opmerkingen worden verwerkt in het plan. Daarnaast verzoeken wij u het waterschap te betrekken bij de verdere procedure van het plan en de planning hiervan aan te geven.

Reactie gemeente:

In de toelichting van het bestemmingsplan is paragraaf 3.5 op genoemde punten aangepast.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Bijlagen

Bijlage 1 Advies Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Regels

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven) met identificatienummer NL.IMRO.0268.BP5011-VG01 van de gemeente Nijmegen.

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanbouw

een aan een hoofdgebouw aangebouwd gebouw, dat op de grond staat, dat in bouwkundig opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw en dat een aparte ruimte vormt die al dan niet vanuit het hoofdgebouw bereikbaar is.

1.4 aan huis verbonden beroepsactiviteiten

een dienstverlenend beroep, dat op kleine schaal in een woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende beroepsuitoefening een ruimtelijke uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie.

1.5 aan huis verbonden bedrijfsactiviteiten

het verlenen van diensten, het uitoefenen van ambachtelijke bedrijvigheid (geheel of overwegend door middel van handwerk uit te oefenen), het voeren van de administratie van bedrijfsactiviteiten die (behoudens genoemde administratieve werkzaamheden) niet ter plaatse worden uitgeoefend, het verstrekken van logies en ontbijt (bed and breakfast) waarvan de aard, omvang en uitstraling zodanig zijn dat de activiteit in de woning met behoud van de woonfunctie ter plaatse kan worden uitgeoefend.

1.6 aanduiding

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.7 aanduidingsgrens

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.8 achtergevellijn

de achterste grens van het bouwvlak en het verlengde daarvan;

1.9 agrarisch bedrijf

een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of houden van dieren.

1.10 archeologische waarden

Onder archeologische waarden kunnen worden verstaan:

- archeologische verwachtingswaarden;
- vastgestelde archeologische waarden of resten.

1.11 archeologische verwachtingswaarde

de kans op archeologische vondsten of informatie.

1.12 archeologisch deskundige

de gemeentelijk (beleids)archeoloog of een andere door het College van Burgemeester en Wethouders aan te wijzen deskundige op het gebied van de archeologie.

1.13 archeologisch onderzoek

onderzoek (bureauonderzoek en/of boren en/of geofysisch onderzoek en/of graven en/of begeleiden) verricht door een dienst, bedrijf of instelling beschikkend over een opgravingsvergunning conform de Monumentenwet 1988.

1.14 bebouwing

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.15 bed and breakfast

een overnachtingsmogelijkheid gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een bed- en breakfast heeft maximaal 4 kamers en 8 slaapplaatsen.

1.16 bedrijf

een onderneming waarbij het accent ligt op het vervaardigen, bewerken, installeren en verhandelen van goederen dan wel op het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij eventueel detailhandel plaatsvindt uitsluitend als niet zelfstandig en ondergeschikt onderdeel van de onderneming in de vorm van verkoop c.q. levering van ter plaatse vervaardigde, bewerkte of herstelde goederen, dan wel goederen die in rechtstreeks verband staan met de uitgeoefende handelingen.

1.17 bedrijfsvaartuig

een vaartuig, daaronder begrepen een object te water, niet zijnde een zee-, binnen- of horecaschip, hoofdzakelijk gebruikt als of bestemd voor de uitoefening van enig bedrijf of beroep dan wel voor de uitoefening van sociaal-culturele activiteiten.

1.18 bedrijfswoning

een woning in of bij een gebouw, horecaschip, bedrijfsvaartuig of op of bij een terrein kennelijk slechts bedoeld voor de huisvesting van (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw, horecaschip, bedrijfsvaartuig of het terrein noodzakelijk moet worden geacht.

1.19 bedrijvigheid

het uitoefenen van een bedrijf, met aanverwante activiteiten als laden en lossen en parkeren.

1.20 beperkt kwetsbaar object

- verspreid liggende woningen, woonschepen en woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen/woonschepen/woonwagens per hectare, en dienst- en bedrijfswoningen van derden.
- Kantoorgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- Hotels en restaurants, voorzover zijn niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- Winkels, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- Sporthallen, zwembaden en kampeerterreinen.
- Sport- en kampeerterreinen en terreinen voor recreatieve doeleinden, voorzover zij niet als kwetsbar object kunnen worden aangemerkt.
- Bedrijfsgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt.
- Objecten die met bovenstaande gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen

dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voorzover die objecten geen kwetsbare objecten zijn.
- Objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of electriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen dat ongeval.

1.21 beschermd stadsbeeld

stadsbeelden die overeenkomstig de bepalingen van de gemeentelijke monumentenverordening zijn aangewezen als beschermde stadsbeelden en waarvan een kaart met daarop aangegeven de begrenzing van het te beschermen gebied is opgenomen in het gemeentelijk monumentenregister Nijmegen.

1.22 beschermd stadsgezicht

stadgezicht dat ingevolge artikel 35 van de Monumentenwet is aangewezen, met ingang van de datum van publicatie van die aanwijzing in de Nederlandse Staatscourant.

1.23 bestaand

a. bestaande bouwwerken: een legaal bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning;
b. bestaand gebruik: het legale gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

1.24 bestemmingsgrens

de grens van een bestemmingsvlak.

1.25 bestemmingsvlak

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.26 BEVI-bedrijf

bedrijf vallend onder de werkingssfeer van artikel 2 lid 1 a tot en met f van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen.

1.27 bevoegd gezag

bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit ten aanzien van een aanvraag om een omgevingsvergunning of ten aanzien van een al verleende omgevingsvergunning.

1.28 bijgebouw

een vrijstaand, in functioneel en bouwkundig opzicht aan het hoofdgebouw ondergeschikt gebouw op hetzelfde bouwperceel dat op de grond staat en alleen bedoeld en ingericht is ten behoeve van (huishoudelijke) berging, hobby- en/of stallingruimte.

1.29 bouwen

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats.

1.30 bouwhistorisch onderzoek

in een schriftelijke rapportage vastgelegd onderzoek naar de bouw-, verbouwings- en gebruiksgeschiedenis en bouwhistorische kwaliteit van een monument in de vorm van een bouwhistorische inventarisatie, -verkenning, -opname of -ontleding, uitgevoerd overeenkomstig de “Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek”.

1.31 bouwgrens

de grens van een bouwvlak.

1.32 bouwlaag

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder.

1.33 bouwmarkt

een geheel of gedeeltelijk overdekt detailhandelsbedrijf met een overdekt verkoopvloeroppervlak van minimaal 1.000 m^2, waarop een volledig of nagenoeg volledig assortiment van bouw- en doe-het-zelf producten uit voorraad wordt aangeboden.

1.34 bouwperceel

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.35 bouwperceelsgrens

een grens van een bouwperceel.

1.36 bouwvlak

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.37 bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.38 casino

een speelcasino zoals bedoeld in artikel 27 lid g van de Wet op de kansspelen, te weten de voor het publiek opengestelde of bedrijfsmatig gedreven inrichting, waar door middel van gemeenschappelijk beoefende kansspelen aan de deelnemers de gelegenheid wordt gegeven om mede te dingen naar prijzen of premies, indien de aanwijzing der winnaars geschiedt door enige kansbepaling, waarop de deelnemers in het algemeen geen overwegende invloed kunnen uitoefenen.

1.39 cultuurhistorische waarden

waarden die zijn gekoppeld aan de beschavingsgeschiedenis, ondergebracht als historisch (steden)bouwkundig erfgoed, historisch landschappelijk erfgoed of archeologisch erfgoed.

1.40 cultuur en ontspanning

voorzieningen gericht op cultuur en ontspanning, zoals een atelier, bioscoop, bowlingbaan, creativiteitscentrum, dansschool, museum, muziekschool, muziektheater, sauna, speelautomatenhal, theater en wellness. Prositutie, raamprostitutie/raamexploitatie of seksinrichting is uitgesloten. Een casino is uitsluitend toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'casino'.

1.41 detailhandel

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ter verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die de goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van het bieden van gelegenheid om gekochte etenswaren ter plaatse te nuttigen. Onder detailhandel wordt niet verstaan detailhandel in volumineuze goederen.

1.42 detailhandel in volumineuze goederen

detailhandel die vanwege de omvang van de gevoerde artikelen een groot oppervlak nodig heeft voor de uitstalling, zoals: verkoop van auto's, boten, caravans, tuininrichtingsartikelen, grove bouwmaterialen, keukens, meubels en woninginrichting en sanitair.

1.43 dienstverlenend bedrijf

een bedrijf met een uitsluitend of in hoofdzaak dienstverlenende of verzorgende taak al dan niet met een baliefunctie, zoals: uitzendbureaus, reisbureaus, wasserettes, kapsalons, bijkantoren van banken en van sociaal-culturele instellingen, postagentschappen, telefoon-, internet-, telegraaf- en telexdiensten, snelfoto-ontwikkel- en copyshops, videotheken, autorijscholen en dergelijke.

1.44 erf

de gronden met een woonbestemming gelegen binnen het bouwperceel maar buiten het bouwvlak.

1.45 escortbedrijf

de natuurlijke persoon, groep van personen of rechtspersoon, die bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, prostitutie aanbiedt, die op een andere plaats dan in de bedrijfsruimte wordt uitgeoefend (escortservices, bemiddelingsbureaus, overige).

1.46 evenement

evenement zoals bedoeld in de Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Nijmegen (APV).

1.47 garagebedrijf

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bestemd voor verkoop, onderhoud en reparatie van motorvoertuigen, met dien verstande dat de verkoop van motorbrandstoffen is uitgezonderd.

1.48 garagebox

overdekte berg- en bewaarplaats, stalling voor auto's en (motor)fietsen.

1.49 gastenschip

een schip waarop overnachtingsmogelijkheden voor gasten worden geboden.

1.50 gebieden met een hoge archeologische verwachting

deze gebieden onderscheiden zich vanwege een hoge tot zeer hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten.

1.51 gebieden van zeer grote archeologische waarde

voor deze gebieden staat het vast dat zich archeologische resten in de bodem bevinden.

1.52 gebouw

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.53 gebouwd terras

aan- of uitbouw in de openbare ruimte ten behoeve van een aangrenzend horecabedrijf waar zitgelegenheid kan worden geboden en waar tegen vergoeding dranken worden geschonken en/of spijzen voor directe consumptie ter plaatse worden verstrekt.

1.54 geluidsgevoelige functies

geluidsgevoelige functies als bedoeld in de Wet geluidhinder, te weten:

geluidsgevoelige gebouwen

a. woningen;
b. andere geluidsgevoelige gebouwen:
1. onderwijsgebouwen;
2. ziekenhuizen;
3. verpleeghuizen;
4. verzorgingstehuizen;
5. psychiatrische inrichtingen;
6. kinderdagverblijven.

geluidsgevoelige terreinen

I. een standplaats als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder e, van de Huisvestingswet (woonwagen);
II. ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen.

1.55 gevelbreedte

de breedte van de gevel waar tegenaan wordt gebouwd.

1.56 groothandel

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan wederverkopers, dan wel aan instellingen of personen ter aanwending in een andere bedrijfsactiviteit.

1.57 historisch schip

een vaartuig dat een positieve beoordeling van de betreffende behoudsorganisatie voor historische schepen heeft gekregen en/of door het college eveneens als behoudenswaardig wordt beoordeeld.

1.58 historisch stedenbouwkundig erfgoed

fysieke verschijningsvorm en geschiedenis van de gebouwde omgeving.

1.59 historisch landschappelijk erfgoed

fysieke verschijningsvorm en geschiedenis van landschap en geografie.

1.60 hoekovergang

een aan- of uitbouw die buiten de gevelbreedten van het hoofdgebouw wordt gerealiseerd en die een verbinding vormt tussen een aan- of uitbouw aan de voorgevel en een aan- en of uitbouw aan de zijgevel van het hoofdgebouw.

1.61 hoofdbebouwing

hoofdgebouw(en) inclusief aan- en of uitbouwen.

1.62 hoofdgebouw(en)

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.63 hoogwaardig openbaar vervoer

een vorm van openbaar vervoer die gepositioneerd kan worden tussen de traditionele bus en trein, waarbij de nadruk ligt op het snel en betrouwbaar en comfortabel vervoeren van passagiers over vrijliggende HOV-infrastructuur.

1.64 horecabedrijf

een bedrijf of instelling waar als hoofddoel bedrijfsmatig dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies wordt verstrekt, niet zijnde detailhandel en/of ondersteunende horeca of bed and breakfast.

1.65 horecaschip

een vaartuig dat is ingericht en hoofdzakelijk wordt gebruikt als hotel-, restaurant- of café of voor aanverwante activiteiten.

1.66 hotel/pension

een horecabedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van logies (per nacht) met als nevenactiviteiten het verstrekken van maaltijden en/of dranken voor consumptie ter plaatse.

1.67 huisvesting in verband met mantelzorg

huisvesting in of bij een woning van één huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorg verleent aan of ontvangt van een bewoner van de woning.

1.68 kantoor

een ruimte welke door de aard en indeling kennelijk is bestemd om uitsluitend of in hoofdzaak dienstig te zijn tot het verrichten van administratieve en/of ontwerptechnische arbeid, al dan niet met een ondergeschikte baliefunctie.

1.69 landschappelijke waarden

waarden gebaseerd op aardkundige, cultuurhistorische en visueel-ruimtelijke aspecten, zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang.

1.70 kiosk

een gebouw, al dan niet met een (gebouwd) terras, van beperkte omvang, veelal geplaatst in de openbare ruimte, gericht op het ter plaatse aan passanten te koop aanbieden van producten zoals souvenirs, kranten, tijdschriften, bloemen en planten, vis, groenten, versnaperingen, niet-alcoholische en licht alcoholische dranken, rookwaren, e.d.

1.71 kwetsbaar object

- Woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten.
- Gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, te weten:
  1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
  2. scholen;
  3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor dagopvang van minderjarigen.
- Gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, zoals:
  1. kantoorgebouwen waaronder begrepen bedrijfskantoren en hotels met een bruto vloeroppervlak van meer dan 1.500 m² per object;
  2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijke bruto vloeroppervlak meer dan 1.000 m² bedraagt, en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m² per winkel, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd.
- Kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.72 maatschappelijke voorzieningen

het openbaar bestuur, medische, sociale, educatieve en levensbeschouwelijke diensten, openbare orde en veiligheid en daarmee gelijk te stellen diensten, zoals: huisarts, apotheek, school, sportzaal, kinderdagverblijf, wijkcentrum, kerkgebouw, verzorgingstehuis, begeleid wonen met permanent aanwezige zorg (24-uurs zorg), uitvaartcentrum en bibliotheek.

1.73 mantelzorg

intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond.

1.74 moestuin

gronden waarop op kleine schaal groenten, kruiden, bloemen en/of fruit worden verbouwd dan wel geteeld.

1.75 natuurlijke waarden

de aan een gebied toegekende waarden in verband met de geologische, bodemkundige, ecologische en biologische elementen voorkomende in dat gebied.

1.76 omgevingsvergunning

vergunning voor activiteiten als genoemd in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.77 ondergronds bouwwerk

a. een (gedeelte van een) gebouw dat gelegen is onder het niveau van de begane grondvloer van dat gebouw, waarbij de hoogte van die begane grondvloer nergens hoger ligt dan 0,25 meter boven het aansluitende maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. een zelfstandig voor mensen toegankelijk bouwwerk waarvan de bovenkant nergens hoger is dan het maaiveld van het bouwperceel ter plaatse van dat bouwwerk.

1.78 ondergeschikte detailhandel

detailhandel waarbij de detailhandelsactiviteit een directe relatie heeft met de hoofdactiviteit maar daaraan ondergeschikt is.

1.79 ondergeschikte kantoren

kantoren waarbij het kantoor een directe relatie heeft met de hoofdactiviteit maar daaraan ondergeschikt is.

1.80 ondersteunende horeca

horeca waarbij de horeca-activiteit ondersteunend is aan de hoofdactiviteit maar daaraan ondergeschikt is.

1.81 overig bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.82 overkapping

een op de grond staand, plat afgedekt bouwwerk, bestaande uit ten minste een dak, niet zijnde een gebouw.

1.83 pand

de kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.84 parkeerdak

plat dak dat als parkeerplaats gebruikt kan worden.

1.85 parkeergarage

onder- of bovengrondse voorziening waar automobilisten (meestal) overdekt hun auto's kunnen parkeren.

1.86 passantenhaven

haven bestemd voor het kortstondig afmeren van pleziervaartuigen.

1.87 perceelsgrens

de grens van een bouwperceel.

1.88 permanente bewoning

bewoning van een ruimte als hoofdverblijf door dezelfde persoon.

1.89 productiegebonden detailhandel

detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waar de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie.

1.90 prostitutie

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele diensten ten behoeve van een ander tegen vergoeding.

1.91 raamprostitutie

een seksinrichting met één of meer ramen van waarachter de prostituee/prostitué tracht de aandacht van passanten op zich te vestigen.

1.92 recreatieve voorzieningen

op verblijfs- en dagrecreatie gerichte voorzieningen, niet zijnde een sportvoorziening, zoals: kampeerterrein, kampeerboerderij, recreatiewoning en een volkstuin.

1.93 seniorenwoning

woning bestemd voor zelfstandig wonende ouderen.

1.94 seksinrichting

een voor het publiek toegankelijk gebouw of bouwwerk, geen gebouw zijnde dan wel onderkomen, waarin bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in elk geval verstaan een seksbioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf, waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al of niet in combinatie met elkaar.

1.95 speelautomatenhal

een inrichting, bestemd om het publiek gelegenheid te geven een spel door middel van speelautomaten te beoefenen, als bedoeld in artikel 30c, eerste lid, onder c, van de Wet op de kansspelen.

1.96 sportvoorzieningen

gebouwde en niet-gebouwde voorzieningen gericht op sport, niet zijnde een recreatieve voorziening, zoals: fitnesscentrum, ijsbaan, manege, speelterrein, sporthal, sportveld, stadion, tennisbaan en zwembad.

1.97 straatmeubilair

de op of bij de weg behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals: verkeerstekens, wegbebakeningen, bewegwijzeringen, verlichting, halteaanduidingen, parkeerregulerende constructies, road barriers, afvalinzamelsystemen, openbare toiletvoorzieningen, brandkranen, informatie- en reclameobjecten, fietsenstallingen, papier- en plantenbakken, zitbanken, communicatievoorzieningen, gedenktekens, abri's en dergelijke.

1.98 straatprostitutie

het op straat door handelingen, houding, woord, gebaar of op andere wijze, passanten tot seksuele handelingen te bewegen, uit te nodigen dan wel aan te lokken.

1.99 stacaravan

een caravan, die, ook als deze niet omgevingvergunningplichtig is, toch als bouwwerk valt aan te merken.

1.100 standplaats

een kavel, bestemd voor het plaatsen van een woonwagen, waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.

1.101 supermarkt

een (grootschalig) detailhandelsbedrijf, veelal onderdeel van een supermarktketen, met een grote verscheidenheid aan levensmiddelen.

1.102 terras

een buiten de besloten ruimte van een inrichting liggend deel van een bedrijf of instelling waar zitgelegenheid kan worden geboden en waar tegen vergoeding dranken worden geschonken en/of spijzen voor directe consumptie ter plaatse worden verstrekt.

1.103 uitbouw

een op de grond staand en aan een hoofdgebouw aangebouwd gebouw dat in bouwkundig opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw en dat een vergroting betreft van een in het gebouw gelegen ruimte.

1.104 verblijfsgebied

binnen de bestemming Verkeer gelegen gronden vooral bedoeld voor voetgangers en niet voor doorgaand verkeer.

1.105 voorgevellijn

de voorgevel van het hoofdgebouw en het verlengde ervan.

1.106 wadi

voorziening voor de infiltratie van regenwater. Een wadi is een laagte waarin het regenwater zich kan verzamelen en in de bodem kan infiltreren.

1.107 werk

een werk, geen bouwwerk zijnde.

1.108 winkelcentrum

een cluster van winkels, al dan niet in combinatie met andere functies, die in ruimtelijk-economisch opzicht als eenheid beschouwd moet worden.

1.109 wonen

de huisvesting van één of meerdere personen in een gebouw, niet zijnde een woonwagen of woonboot.

1.110 woning

een (gedeelte van een) gebouw dat dient voor de huisvesting van een of meer personen.

1.111 woonark

een vaartuig, niet zijnde een woonschip, dat feitelijk niet geschikt en bestemd is om te worden gebruikt als middel tot verplaatsing te water en dat wordt gebruikt of is bestemd tot woon- en nachtverblijf.

1.112 woonboot

elk vaar- of drijftuig dat uitsluitend of in hoofdzaak wordt gebezigd als, of te beoordelen naar zijn constructie en/of inrichting in hoofdzaak bestemd is tot, hoofdbewoning geldend dag- en/of nachtverblijf van één of meer personen. Hieronder vallen zowel woonschepen als woonarken.

1.113 woonschip

onder woonschip verstaan we een (voormalig) schip met een (metalen) scheepsromp, dat is ingericht of verbouwd voor permanente bewoning waarbij de oorspronkelijke verschijningsvorm grotendeels behouden is gebleven. Met schip wordt in deze bedoeld: elk van oorsprong watergaand vaartuig, met eigen voortstuwing, dat gebruikt wordt (of werd) om goederen, passagiers of beide te vervoeren.

1.114 woonwagen

een voor bewoning bestemd gebouw dat is geplaatst op een standplaats en dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst.

1.115 zaalverhuur

een inrichting ten behoeve van het al dan niet bedrijfsmatig exploiteren van zaalaccommodatie, waarbij het verstrekken van al dan niet ter plaatse bereide etenswaren en/of het verstrekken van drank voor consumptie ter plaatse mogelijk is.

1.116 zeer kwetsbaar object

een object dat bestemd is voor groepen beperkt zelfredzame personen. Van beperkte zelfredzaamheid is sprake wanneer personen in geval van een calamiteit niet in staat zijn zichzelf zonder hulp van buitenaf in veiligheid te brengen, zoals kinderen, ouderen, gehandicapten en gedetineerden. Voorbeelden van zeer kwetsbare objecten zijn grote zorgcomplexen, ziekenhuizen, detentiecentra, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, basisscholen en begeleid wonen met 24-uurs zorg.

1.117 zorgwonen

de huisvesting van één of meerdere personen in een gebouw, niet zijnde een woonwagen of woonboot, waarbij met behulp van zorg/ondersteuning door derden, zelfstandig gewoond wordt.

1.118 zorgwoning

een woning in een wooncomplex die bedoeld is voor mensen die uitsluitend met behulp van zorg/ondersteuning door derden zelfstandig kunnen wonen. Het betreft daarbij een woning die geschikt is voor rollatorgebruik dan wel voor rolstoelgebruik. In het wooncomplex zijn extra voorzieningen aanwezig, zoals een ontmoetingsruimte.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de afstand van een gebouw tot een zijdelingse perceelsgrens

de afstand gemeten vanaf het dichtst bij de perceelsgrens gelegen punt van het gebouw tot aan de zijdelingse perceelsgrens.

2.2 de afstanden tussen lijnen

afstanden tussen lijnen worden gemeten van het hart van de ene lijn tot het hart van de andere lijn.

2.3 de bedrijfsvloeroppervlakte

de totale oppervlakte, binnenwerks gemeten, van alle op een bouwperceel aanwezige bebouwing, boven en onder peil, ten dienste van één bepaalde binnen een bestemming toegestane activiteit/functie.

2.4 de diepte van een bouwwerk, niet zijnde een hoofdgebouw

de afstand gemeten vanaf het verste punt van het bouwwerk loodrecht op de gevel waartegen het bouwwerk wordt aangebouwd.

2.5 de bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, lichtkoepels, dakkapellen, lucht- en liftkokers, (brand)trappen, zonnepanelen, andere technische ruimten en/of technische constructies, hekwerken, luifels, balkons en antennes.

2.6 de bouwhoogte van een dakopbouw

vanaf de afdekking van de bovenste bouwlaag tot aan het hoogste punt van de dakopbouw.

2.7 de bouwhoogte van een kap

vanaf de bovenkant goot, boeibord of daarmee gelijk te stellen constructiedeel tot aan het hoogste punt van de kap.

2.8 de dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

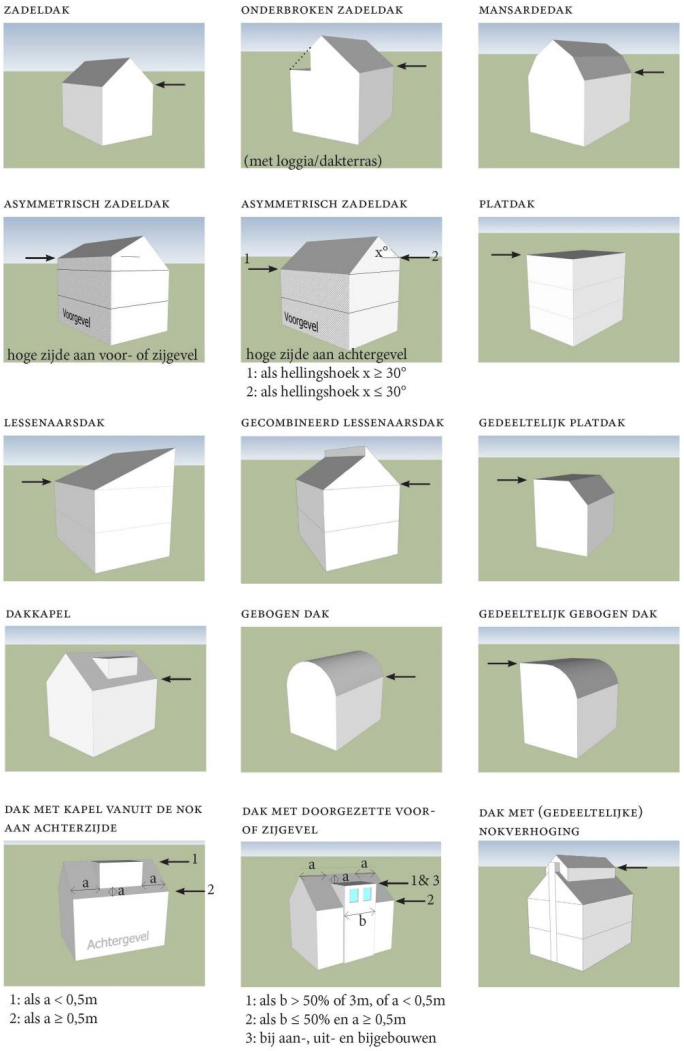
2.9 gevellijn

de plaats vanaf waar de bouw- en goothoogte van het aangrenzende maatvoeringsvlak wordt gemeten.

2.10 de goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeiboord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, lichtkoepels, dakkapellen, lucht- en liftkokers, (brand)trappen, zonnepanelen, andere technische ruimten en/of technische constructies, hekwerken, luifels, balkons en antennes.

Voor de meest voorkomende dakvormen is in onderstaande schetsjes aangegeven waar de goothoogte wordt bepaald.

2.11 de hoogte van een windturbine

vanaf het peil tot aan de (wieken)as van de windturbine.

2.12 de inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.13 de oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.14 het bebouwde oppervlakte

de buitenwerks gemeten oppervlakte van de verticale projectie van alle in een nader aan te geven gebied aanwezige, al dan niet ondergrondse, bouwwerken, met uitzondering van ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals pompputten, luifels en balkons.

2.15 het bebouwingspercentage

het percentage dat de oppervlakte van (een gedeelte van) het bouwvlak aangeeft dat binnen de aanduiding 'bouwvlak' maximaal mag worden bebouwd. Dit percentage geldt voor elk afzonderlijk bouwperceel.

2.16 het peil

de plaats vanwaar in het kader van dit bestemmingsplan de hoogte wordt gemeten als bedoeld “bouw- en goothoogte” en als volgt bepaald:

a. voor bouwwerken boven het maaiveld, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een (al dan niet openbare) weg grenst: de hoogte van de kruin van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor bouwwerken boven het maaiveld, waarvan de hoofdtoegang niet onmiddellijk aan de hiervoor bedoelde weg grenst: de hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld ter plaatse van de hoofdtoegang;
c. voor bouwwerken onder het maaiveld, het peil van het bijbehorende bovengrondse hoofdgebouw;
d. voor drijvende bouwwerken: de waterlijn;
e. in de andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld.

2.17 het (bruto) verkoopvloeroppervlak

de totale oppervlakte van de voor publiek toegankelijke ruimten, etalages en ruimten achter toonbanken.

2.18 het vloeroppervlak

de totale oppervlakte, binnenwerks gemeten, van alle ruimten ondergronds, op de begane grond, de verdiepingen, de zolder en de bijbehorende aan- en uitbouwen.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. bijbehorende voorzieningen zoals: sport- en speelvoorzieningen, terrassen, hondenuitlaatplaatsen, in- en uitritten en fiets- en voetpaden;
c. wadi's, water en waterhuishoudkundige voorzieningen, overstortvijvers, rioolbuffers, alsmede daarbij behorende voorzieningen zoals duikers, kunstwerken en overbruggingen;
d. geluidwerende voorzieningen, zoals geluidswallen en geluidsschermen;
e. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, keldertoegangen, koekoeken, luifels en balkons, ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming;
f. (bouw)werken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, keldertoegangen, koekoeken, luifels en balkons, ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming;
b. gebouwen en overkappingen ten behoeve van (bouw)werken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2;
c. bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

3.2.2 Specifieke bouwregels

De in artikel 3.2.1 genoemde bouwwerken zijn toegestaan voor zover voldaan wordt aan de volgende regels:

a. aangrenzend aan het hoofdgebouw van de naastliggende bestemming mogen ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, keldertoegangen, koekoeken, luifels en balkons, worden gebouwd met een maximum diepte van 2 meter;
b. de bouwhoogte van erfafscheidingen mag niet meer dan 2 meter bedragen, de bouwhoogte van palen, (licht)masten en ballenvangers en geluidwerende voorzieningen niet meer dan 15 meter en de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen.

3.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval verstaan:

het gebruik van gronden ten behoeve van parkeren, met uitzondering van ondergrondse parkeervoorzieningen.

3.4 Afwijken van de gebruiksregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 3.1 ten behoeve van moestuinen onder de voorwaarden dat:

a. het gaat om het telen van groenten, kruiden, kleinfruit en bloemen;
b. het uitsluitend gaat om hobbymatig gebruik van de gronden als moestuin;
c. het oprichten van gebouwen niet is toegestaan;
d. het gebruik als moestuin geen onevenredige hinder oplevert voor omliggende (woon)functies.

Artikel 4 Verkeer

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. wegen met een functie voor verblijf en verplaatsing (waaronder terrassen), verkeerswegen (waaronder busbanen, fiets- en voetpaden), openbaar vervoer (waaronder hoogwaardig openbaar vervoer), kunstwerken (zoals bruggen en andere waterstaatkundige werken), parkeervoorzieningen (waaronder garageboxen en parkeergarages) en fietsenstallingen;
b. bijbehorende voorzieningen zoals: groen-, sport- en speelvoorzieningen en taluds;
c. wadi's, water en waterhuishoudkundige voorzieningen, alsmede daarbij behorende voorzieningen zoals duikers, kunstwerken en overbruggingen;
d. geluidwerende voorzieningen, zoals geluidswallen en geluidsschermen;
e. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, keldertoegangen, koekoeken, luifels en balkons, ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming;
f. (bouw)werken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van fietsenstallingen;
b. gebouwen en overkappingen ten behoeve van (bouw)werken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2 ;
c. bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

4.2.2 Specifieke bouwregels

De in artikel 4.2.1 genoemde bouwwerken zijn toegestaan voor zover voldaan wordt aan de volgende regels:

a. de oppervlakte van gebouwen en/of overkappingen ten behoeve van fietsenstallingen mag per fietsenstalling niet meer bedragen dan 20 m^2. De bouwhoogte van fietsenstallingen mag niet meer dan 3 meter bedragen;
b. aangrenzend aan het hoofdgebouw van de naastliggende bestemming mogen ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, keldertoegangen, koekoeken, luifels en balkons, worden gebouwd met een maximum diepte van 2 meter;
c. de bouwhoogte van palen, (licht)masten en ballenvangers en geluidwerende voorzieningen mag niet meer dan 15 meter en de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen. Ter plaatse van de aanduiding 'brug' mogen bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, hoger zijn.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Artikel 5 Water

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. de waterhuishouding en voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, de waterbeheersing, waterafvoer en –berging, watergangen, waterlopen en waterpartijen alsmede voor taluds, oevers en onderhoudsstroken, aanlegsteigers, aanmeerpalen, loopbruggen, kunstwerken zoals bruggen en andere waterstaatkundige werken;
b. verkeer te water;
c. ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' voor bedrijfswoningen, waarbij maximaal één bedrijfswoning is toegestaan;
d. ter plaatse van de aanduiding 'haven' tevens als passantenhaven en niet-permanente ligplaats voor historische (woon)schepen en bedrijfsvaartuigen;
e. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van horeca - horeca tot en met categorie 2a' als ligplaatsen voor horecaschepen voor zover deze voorkomen in categorie 1a, 1b en 2a van de Staat van horeca-activiteiten (model Nijmegen), waarbij het maximum aantal horecaschepen is bepaald door middel van de aanduiding 'aantal';
f. ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats' als ligplaats voor permanente woonschepen, waarbij het maximum aantal woonschepen is bepaald door middel van de aanduiding 'aantal wooneenheden';
g. ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, luifels en balkons, ten behoeve van het aangrenzende hoofdgebouw in de naastgelegen bestemming;
h. bijbehorende voorzieningen zoals: groen, sport- en speelvoorzieningen.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde worden gebouwd.

5.2.2 Specifieke bouwregels

De in artikel 5.2.1 genoemde bouwwerken zijn toegestaan voor zover voldaan wordt aan de volgende regels:

a. in verband met de bescherming van geluidgevoelige bestemmingen dient de onderlinge afstand tussen permanente woonschepen en horecaschepen minimaal 30 meter te bedragen;
b. in verband met de bescherming van geluidgevoelige bestemmingen dient de onderlinge afstand tussen permanente woonschepen en bedrijfsvaartuigen minimaal 10 meter te bedragen;
c. in verband met het voorkomen van brandoverslag bij woonschepen, dient de onderlinge afstand tussen woonschepen en tussen woonschepen en andere schepen minimaal 5 meter te bedragen, tenzij op andere wijze een weerstand tegen brandoverslag van ten minste 30 minuten, bepaald volgens NEN 6068, wordt verkregen;
d. aangrenzend aan het hoofdgebouw van de naastliggende bestemming mogen ondergeschikte bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, zoals (brand)trappen, luifels en balkons, worden gebouwd met een maximum diepte van 2 meter;
e. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, met uitzondering van aanmeerpalen, mag niet meer dan 5 meter bedragen;
f. de bouwhoogte van aanmeerpalen mag niet hoger zijn dan 16 meter + NAP.

5.3 Specifieke gebruiksregels

a. Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'bedrijfswoning' is een bedrijfswoning toegestaan, waarbij geldt dat maximaal één bedrijfswoning is toegestaan;
b. Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van horeca - horeca tot en met categorie 2a' zijn ligplaatsen voor horecaschepen voor zover deze voorkomen in categorie 1a, 1b en 2a van de Staat van horeca-activiteiten (model Nijmegen) toegestaan, waarbij geldt dat maximaal het aantal horecaschepen dat is toegestaan is aangegeven door middel van de aanduiding 'aantal';
c. Uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'woonschepenligplaats' zijn permanente woonschepen toegestaan, waarbij geldt dat maximaal het aantal woonschepen dat is toegestaan is aangegeven door middel van de aanduiding 'aantal wooneenheden';
d. Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval verstaan: het aanleggen van terrassen op pontons.

Artikel 6 Leiding - Riool

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor aanleg, instandhouding en/of bescherming van een rioolwatertransportleiding.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend worden gebouwd:

a. gebouwen en overkappingen ten behoeve van (bouw)werken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2 ;
b. bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde.

6.2.2 Specifieke bouwregels

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 4 meter bedragen, met dien verstande dat palen en (licht)masten hoger mogen zijn.
b. op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij het gaat om bestaande bouwwerken.

6.3 Afwijken van de bouwregels

6.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

lid 6.2.2 onder b voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen.

6.3.2 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien de belangen van de leiding(en) hierdoor niet worden geschaad.

6.3.3 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 6.3.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de beheerder(s) van de leiding(en) omtrent de vraag of door de voorgenomen bouwactiviteiten de belangen van de leiding(en) niet worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

6.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

6.4.1 Omgevingsvergunningsplicht

Het is verboden op of in de in lid 6.1 bedoelde grond zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het afgraven, ophogen en egaliseren van gronden;
b. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
c. het aanbrengen of rooien van diepwortelende beplantingen, het planten of kappen van bomen en het indrijven van voorwerpen in de grond;
d. het aanleggen en verharden van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
e. het aanleggen van rioleringen, leidingen of kabels anders dan ten behoeve van de bestemming;
f. het opslaan van zaken (waaronder begrepen afvalstoffen).

6.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 6.4.1 vervatte verbod geldt niet voor werken of werkzaamheden die:

a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

6.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 6.4.1 zijn slechts toelaatbaar voor zover de belangen van de leiding(en) hierdoor niet worden geschaad.

6.4.4 Adviesprocedure voor omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 6.4.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de beheerder(s) van de leiding(en) omtrent de vraag of door de uitvoering van de voorgenomen werken en werkzaamheden de belangen van de leiding(en) niet worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Artikel 7 Waarde - Archeologie 3

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Archeologie 3 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden (gebieden van zeer grote archeologische waarde).

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming Waarde - Archeologie 3 uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde worden gebouwd.

7.2.2 Specifieke bouwregels

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 4 meter bedragen, met dien verstande dat palen en (licht)masten hoger mogen zijn;
b. op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij aan een van onderstaande voorwaarden wordt voldaan:
   1. op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
   2. het bouwplan betrekking heeft op een of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken: vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande fundering;
   3. het bouwplan is gesitueerd tot maximaal 3 meter uit de fundering van een bestaand gebouw;
   4. geen grondwerk wordt verricht dieper dan 0,30 meter onder maaiveld;
   5. het totaal bebouwd oppervlak van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen van het bouwperceel maximaal 50 m^2 bedraagt. Voor zover openlucht zwembaden, jacuzzi's en gebouwde vijvers, alsmede de daarvoor benodigde bouwwerken, zijn toegestaan geldt dat de totaal bebouwde oppervlakte maximaal 75 m^2 mag bedragen;
   6. het gaat om bestaande bouwwerken.

7.3 Afwijken van de bouwregels

7.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 7.2.2 onder b voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen.

7.3.2 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig (kunnen) worden geschaad.

7.3.3 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 7.3.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning archeologische waarden

(kunnen) worden aangetast, en welke voorschriften, ter bescherming van de archeologische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden. Aan een omgevingsvergunning kunnen voorschriften worden verbonden zoals:

a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden, zoals alternatieven voor heiwerk, het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht;
b. tot het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 onder h van de Monumentenwet 1988;
c. het begeleiden van de activiteiten waarvoor omgevingsvergunning is verleend door een daarvoor aangewezen archeologisch deskundige;
d. het doen van nader archeologisch onderzoek.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden op of in de in lid 7.1 bedoelde grond zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren, het aanleggen van drainage en het verwijderen van bestaande funderingen;
b. het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
c. het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
d. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen,
e. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en/of het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond;
f. het verlagen van het waterpeil;
g. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
h. het omzetten van grasland in bouwland;
i. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

7.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 7.4.1 vervatte verbod geldt niet voor werken en werkzaamheden indien aan een van onderstaande voorwaarden wordt voldaan:

a. op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
b. de werkzaamheden in de bodem niet dieper gaan dan 0,30 meter onder het maaiveld;
c. de oppervlakte van de werken en werkzaamheden als bedoeld onder 7.4.1 onder d niet groter is dan 50 m^2;
d. de werken en werkzaamheden:
    1. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
    2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
    3. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning;
    4. het archeologisch onderzoek betreffen.

7.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 7.4.1 zijn slechts toelaatbaar voor zover op grond van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat de archeologische waarden hierdoor niet onevenredig (kunnen) worden geschaad.

7.4.4 Adviesprocedure voor omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 7.4.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning archeologische waarden (kunnen) worden aangetast en welke voorschriften, ter bescherming van de archeologische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden.

7.5 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6, lid 1, onder a van de Wet ruimtelijke ordening het bestemmingsplan te wijzigen door:

de bestemming Waarde - Archeologie 3 als bedoeld in lid 7.1 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek of anderszins is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn en niet langer archeologische begeleiding of zorg nodig is.

Artikel 8 Waarde - Cultuurhistorie 1

8.1 bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Cultuurhistorie 1 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de cultuurhistorische waarden van de gronden.

8.2 bouwregels

Op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij het gaat om bestaande bouwwerken.

8.3 Afwijken van de bouwregels

8.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 8.2 voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen.

8.3.2 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien de cultuurhistorische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig (kunnen) worden geschaad.

8.3.3 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 8.3.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de Commissie Beeldkwaliteit omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning cultuurhistorische waarden (kunnen) worden aangetast en welke voorschriften, ter bescherming van de cultuurhistorische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden.

8.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.4.1 Werken en werkzaamheden

Het is verboden op of in de in lid 8.1 bedoelde grond zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het ophogen of verlagen van de bodem met meer dan 1 meter;
b. het aanleggen, verbreden of verharden van wegen, voet-, ruiter- of rijwielpaden, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
c. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en/of het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen in de grond;
d. het kappen van bomen.

8.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 8.4.1 vervatte verbod geldt niet voor werken en werkzaamheden indien:

a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

8.4.3 Adviesprocedure voor omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 8.4.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de Commissie Beeldkwaliteit omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning cultuurhistorische waarden (kunnen) worden aangetast en welke voorschriften, ter bescherming van de cultuurhistorische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden.

8.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

8.5.1 Sloopverbod

Het is verboden op of in de in lid 8.1 bedoelde grond zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag bestaande bouwwerken te slopen, tenzij:

het slopen van een bestaand bouwwerk op basis van het voorheen geldende bestemmingsplan niet omgevingsvergunningplichtig was en waarvan de sloop reeds in uitvoering was ten tijde van de inwerkingtreding van het plan.

8.5.2 Adviesprocedure voor omgevingsvergunningen voor het slopen van een bouwwerk

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 8.5.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de Commissie Beeldkwaliteit omtrent de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning cultuurhistorische waarden (kunnen) worden aangetast en welke voorschriften, ter bescherming van de cultuurhistorische waarden, aan de omgevingsvergunning moeten worden verbonden.

Artikel 9 Waterstaat - Waterkering

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het in stand houden van, het beheer, het onderhoud en de verbetering van de waterkering, met bijbehorende voorzieningen zoals kunstwerken, dijksloten en andere waterstaatswerken.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, worden gebouwd.

9.2.2 Specifieke bouwregels

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen, met dien verstande dat palen en (licht)masten hoger mogen zijn.
b. op deze gronden mag ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen, in afwijking van het bepaalde in de bijbehorende bouwregels, niet worden gebouwd, tenzij het gaat om bestaande bouwwerken.

9.3 Afwijken van de bouwregels

9.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 9.2.2 onder b voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen.

9.3.2 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien het belang van de waterkering hierdoor niet onevenredig wordt geschaad.

9.3.3 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 9.3.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de beheerder van de waterkering omtrent de vraag of door voorgenomen bouwactiviteiten het belang van de waterkering niet onevenredig wordt geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Artikel 10 Waterstaat - Waterstaatkundige functie

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor :

a. de afvoer van hoog opperwater, sediment en ijs;
b. waterhuishouding;
c. verkeer te water;
d. verbetering van de hoofdwaterkering alsmede voor de vergroting van de afvoercapaciteit;
e. het gebruik ten behoeve van de uitvoering van bouwwerken, werken en werkzaamheden, welke passen in het kader van het normale beheer en onderhoud van de rivier en/of kanaal, zoals oever- en kribvakverdedigingen en strekdammen en het plaatsen van bakens en scheepvaarttekens.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Algemene bouwregels

Op deze gronden mogen ten behoeve van de bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde worden gebouwd.

10.2.2 Specifieke bouwregels

a. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen, met dien verstande dat palen en (licht)masten hoger mogen zijn;
b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de waterbergingscapaciteit gelijk blijft. Uitbreiding van bouwwerken is niet toegestaan.

10.3 Afwijken van de bouwregels

10.3.1 Afwijkingsbevoegdheid

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 10.2.2 onder b voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen.

10.3.2 Toelaatbaarheid

Een omgevingsvergunning kan worden verleend indien de waterstaatkundige belangen niet onevenredig worden geschaad.

10.3.3 Adviesprocedure voor afwijkingen

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 10.3.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de waterbeheerder omtrent de vraag of door voorgenomen bouwactiviteiten de waterstaatkundige belangen niet onevenredig worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Omgevingsvergunningsplicht

Het is verboden op of in de in lid 10.1 bedoelde grond zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegde gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het ophogen van gronden;
b. het dempen van watergangen.

10.4.2 Uitzonderingen

Het in lid 10.4.1 vervatte verbod geldt niet voor werken of werkzaamheden die:

a. betrekking hebben op normaal onderhoud en beheer;
b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

10.4.3 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden als bedoeld in lid 10.4.1 zijn slechts toelaatbaar voor zover de waterstaatkundige belangen hierdoor niet onevenredig worden geschaad.

10.4.4 Adviesprocedure voor omgevingsvergunningen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 10.4.1 wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de waterbeheerder omtrent de vraag of door de uitvoering van de voorgenomen werken en werkzaamheden de waterstaatkundige belangen niet onevenredig worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 11 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 12 Algemene bouwregels

12.1 Beeldende kunst

Het oprichten van bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, ten behoeve van beeldende kunst is binnen alle bestemmingen toegestaan tot een maximum bouwhoogte van 15 meter, met dien verstande dat de regels van de dubbelbestemmingen en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

12.2 (Bouw)werken ten algemenen nutte

Het oprichten van bouwwerken ten algemenen nutte, zoals: transformatorhuisjes, schakelhuisjes, bemalingsinrichtingen, gasdrukregel- en meetstations, straatmeubilair, infiltratievoorzieningen, voorzieningen ten behoeve van koude- en warmteopslag, wachthuisjes voor verkeers- en parkeerdiensten en schuilgelegenheden, is binnen alle bestemmingen toegestaan, met dien verstande dat:

a. de inhoud van elk gebouw niet meer mag bedragen dan 50 m³;
b. de oppervlakte van elke overkapping niet meer mag bedragen dan 20 m²;
c. de goothoogte van gebouwen niet meer dan 3 meter mag bedragen en de bouwhoogte van gebouwen niet meer dan 5 meter mag bedragen;
d. de bouwhoogte van overkappingen niet meer dan 3 meter mag bedragen;
e. voor de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen of overkappingen zijnde, de bouwregels van de geldende bestemming van toepassing zijn;
f. de regels van de dubbelbestemmingen en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

12.3 Ondergronds bouwen

Bouwen onder peil ten behoeve van de bestemming is toegestaan, met dien verstande dat:

a. bouwen onder peil is toegestaan binnen de aanduiding 'bouwvlak' ten behoeve van op de begane grond toegestane functies;
b. bouwen onder peil is toegestaan binnen de aanduiding 'bouwvlak' ten behoeve van ondergrondse parkeervoorzieningen;
c. bouwen onder peil binnen de bestemming Wonen is tevens buiten de aanduiding 'bouwvlak' toegestaan, voor zover bovengronds aan- en uitbouwen zijn toegestaan dan wel tot zover als de bestaande bovengrondse aan- of uitbouw reikt;
d. bouwen onder peil binnen de bestemming Tuin is toegestaan, mits grenzend aan het hoofdgebouw met een maximum diepte van 1,5 meter dan wel tot zover als de bestaande bovengrondse aan- of uitbouw reikt;
e. bouwen onder peil ten behoeve van een woning binnen de bestemming [Gemengd] is tevens buiten de aanduiding 'bouwvlak' toegestaan, mits grenzend aan de woning met een maximum diepte van 3 meter achter de achtergevelrooilijn dan wel tot zover als de bestaande bovengrondse aan- of uitbouw reikt;
f. bouwen onder peil ten behoeve van een woning binnen de bestemming [Gemengd] is tevens buiten de aanduiding 'bouwvlak' toegestaan, mits grenzend aan de woning met een maximum diepte van 1,5 meter voor de voorgevellijn danwel tot zover als de bestaande aan- of uitbouw reikt;
g. bouwen onder peil ten behoeve van bouwwerken ten algemenen nutte zoals bedoeld in artikel 12.2 is toegestaan;
h. de regels van de dubbelbestemming en algemene aanduidingsregels onverkort van toepassing zijn.

Artikel 13 Algemene gebruiksregels

13.1 Aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten

13.1.1 Bouwregels

Ten behoeve van het onder lid 2 toegestane gebruik, mag in afwijking van de betreffende bestemming voor dit gebruik worden gebouwd, met dien verstande dat de daarvoor geldende bouwregels onverminderd van kracht blijven.

13.1.2 Specifieke gebruiksregels

In gebouwen die ingevolgde deze regels gebruikt mogen worden als woning (inclusief bijbehorende aan- en uitbouwen) is de uitoefening van aan huis verbonden beroeps- en bedrijfsactiviteiten toegestaan, onder de volgende voorwaarden:

a. maximaal 35% van het vloeroppervlak van de woning, inclusief aan- en uitbouwen, mag tot ten hoogste 50 m² worden gebruikt voor een aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteit;
b. degene die de activiteiten in de woning uitvoert, dient tevens de bewoner van de woning te zijn;
c. de activiteiten dienen qua aard, omvang en uitstraling te passen in een woonomgeving;
d. er mag geen horeca of detailhandel ter plaatse plaatsvinden, uitgezonderd een beperkte verkoop als ondergeschikte activiteit en in relatie met een aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteit;
e. de activiteiten mogen geen nadelige invloed hebben op de normale afwikkeling van het verkeer en geen onevenredige parkeerdruk veroorzaken.

In bijgebouwen is de uitoefening van aan huis verbonden beroeps- of bedrijfsactiviteiten niet toegestaan.

13.2 Bed en breakfast

In hoofdgebouwen die ingevolge deze regels gebruikt mogen worden voor de hoofdfuncties bedrijven, voorzover deze voorkomen in categorie 1 of 2 van de Staat van bedrijfsactiviteiten, cultuur en ontspanning, detailhandel, dienstverlening, kantoren en/of maatschappelijke voorzieningen is op de verdieping(en) een bed en breakfast toegestaan.

13.3 Evenementen

Evenementen zijn binnen alle bestemmingen toegestaan, mits hiervoor vergunning is verleend op grond van de Algemeen Plaatselijke Verordening.

Artikel 14 Algemene aanduidingsregels

14.1 veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 1' zijn nieuwe zeer kwetsbare objecten niet toegestaan.

14.2 veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 2

14.2.1 Gebruiksregels

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'veiligheidszone - vervoer gevaarlijke stoffen 2' zijn nieuwe zeer kwetsbare objecten niet toegestaan.

14.2.2 Afwijking van de gebruiksregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 14.2.1 ten behoeve van het toevoegen van nieuwe zeer kwetsbare objecten, indien door middel van een uitwerking van de verantwoordingsplicht van het groepsrisico inzichtelijk is gemaakt dat nieuwe zeer kwetsbare objecten wenselijk/mogelijk zijn binnen deze zone. Het bevoegd gezag wint hierover vooraf schriftelijk advies in bij de Veiligheidsregio en over de eventueel te stellen voorwaarden.

14.3 vrijwaringszone - dijk

14.3.1 Omschrijving gebiedsaanduiding

Ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk' zijn de gronden, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede aangeduid voor de bescherming, onderhoud en instandhouding van de primaire waterkering.

14.3.2 Bouwregels

Op de gronden met de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone - dijk' mag niet worden gebouwd.

14.3.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 14.3.2 voor bouwwerken ten behoeve van de overige voor deze gronden geldende bestemmingen indien het belang van de waterkering hierdoor niet onevenredig wordt geschaad. Het bevoegd gezag wint vooraf schriftelijk advies in bij de beheerder van de waterkering omtrent de vraag of door de voorgenomen bouwactiviteiten het belang van de waterkering niet onevenredig wordt geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van de bepalingen van dit plan, voor zover het een in beperkte mate afwijking van de maatvoering betreft, noodzakelijk om het bouwwerk zodanig te laten aansluiten op een bestaande, legale situatie dat dit vanuit architectonisch en/of bouwkundig opzicht een verbetering is.

Artikel 16 Overige regels

16.1 Parkeerregels

16.1.1 Algemene parkeerregels

Het is verboden te bouwen dan wel het gebruik van gronden en/of bouwwerken te wijzigen indien er niet wordt voldaan aan de op grond van dit artikel gestelde eisen ten aanzien van parkeren, stallen, laden en lossen.

16.1.2 Specifieke parkeerregels bij bouwplannen

a. indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeer- en stallingsbehoefte wordt bepaald op de wijze zoals beschreven in de beleidsregels Parkeren.
b. de onder sub a bedoelde ruimte voor het parkeren of stallen van auto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's. Aan deze eis wordt geacht te zijn voldaan:
    1. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten ten minste 2,50 m bij 5,00 m en ten hoogste 3,25 m bij 6,00 m bedragen met dien verstande dat als de parkeerruimte tevens fungeert als toegang tot het gebouw de afmetingen ten minste 3,00 m bij 5,00 m dienen te bedragen;
    2. indien de afmetingen van een gereserveerde parkeerruimte voor een gehandicapte - voor zover die ruimte niet in de lengterichting aan een trottoir grenst - ten minste 3,50 m bij 5,00 m bedragen;
c. indien een bouwplan daartoe aanleiding geeft, moet ten behoeve van het laden of lossen van goederen in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op de bij het bouwplan behorende en daartoe bestemde gronden.

16.1.3 Specifieke parkeerregels bij gebruikswijzigingen

a. indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in parkeer- of stallingsbehoefte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden. De parkeer- en stallingsbehoefte wordt bepaald op de wijze zoals beschreven in de beleidsregels Parkeren.
b. de onder sub a bedoelde ruimte voor het parkeren of stallen van auto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's. Aan deze eis wordt geacht te zijn voldaan:
    1. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten ten minste 2,50 m bij 5,00 m en ten hoogste 3,25 m bij 6,00 m bedragen met dien verstande dat als de parkeerruimte tevens fungeert als toegang tot het gebouw de afmetingen ten minste 3,00 m bij 5,00 m dienen te bedragen;
    2. indien de afmetingen van een gereserveerde parkeerruimte voor een gehandicapte - voor zover die ruimte niet in de lengterichting aan een trottoir grenst - ten minste 3,50 m bij 5,00 m bedragen;
c. indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in de behoefte aan laad- en losruimte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden.

16.1.4 Afwijken van de parkeerregels

Het bevoegd gezag kan door middel van het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 16.1.1, 16.1.2 en 16.1.3. Het bevoegd gezag neemt hierbij, conform de beleidsregels Parkeren, in overweging of:

a. het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit;
b. er op andere wijze in de benodigde parkeer-, stallings-, laad- of losruimte wordt voorzien;
c. er een financiële voorwaarde dient te worden gesteld.

16.1.5 Specifieke gebruiksregels

Ruimte(n) voor het parkeren of stallen van motorvoertuigen, bromfietsen en fietsen, voor zover de aanwezigheid van deze ruimten krachtens deze parkeerregels is geëist, dient te allen tijde voor dit doel beschikbaar te blijven. Ander gebruik wordt aangemerkt als strijdig gebruik.

16.2 Voorrangsregeling bestemmingen

Bij toepassing van de bestemmingen uit Hoofdstuk 2 geldt, indien op deze gronden een (enkelvoudige) bestemming samenvalt met een dubbelbestemming, primair het bepaalde met betrekking tot de dubbelbestemming.

Indien twee of meer dubbelbestemmingen samenvallen, dient de volgende prioriteitenvolgorde te worden aangehouden:

a. in de eerste plaats de planregels van artikel 6 Leiding - Riool;
b. in de tweede plaats de planregels in artikel 9 Waterstaat - Waterkering;
c. in de derde plaats de planregels van artikel 10 Waterstaat - Waterstaatkundige functie;
d. de vierde plaats de planregels van artikel 8 Waarde - Cultuurhistorie 1.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 17 Overgangsrecht

17.1 Overgangsrecht bouwwerken

17.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

17.1.2 Afwijken bij omgevingsvergunning

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in artikel 17.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in artikel 17.1.1 met maximaal 10%.

17.1.3 Uitzonderingen

Artikel 17.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

17.2 Overgangsrecht gebruik

17.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

17.2.2 Strijdig gebruik

a. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in artikel 17.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b. Indien het gebruik, bedoeld in artikel 17.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

17.2.3 Uitzonderingen

Artikel 17.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 18 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan 'Nijmegen Centrum - Binnenstad - 11 (Lindenberghaven)'.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten (model Nijmegen)

Staat van bedrijfsactviteiten

05	**Visserij, kweken van vis en schaaldieren**	**Cat**	**Milieu-aspect**
0502	Kweken van vis en schaaldieren	3.1	G-GE30
15	**Industrie Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken**	**Cat**	**Milieu-aspect**
1511	Slachterijen (geen pluimveeslachterijen)	3.2	G-GE100
1513.1	Vervaardiging van snacks en kant-en-klaar-maaltijden	3.1	G-GE50
1513.2	Vervaardiging van vleeswaren (geen snacks) en overige vleesverwerking	3.1	G-GE50
1551	Melkproductenfabrieken v.c. < 55.000 t/j	3.2	G100
	Melkproductenfabrieken v.c. > 55.000 t/j	4.2	G100
1552	Bereiding van consumptie-ijs p.o. = 200 m^2	2	G30
	Bereiding van consumptie-ijs p.o. > 200 m^2	3.2	G100
1561	Vervaardiging van meel (geen zetmeel)< 500 t/u	4.1	G200
	Vervaardiging van meel (geen zetmeel)= 500 t/u	4.2	G300
1562	Vervaardiging van zetmeel < 10 t/u	4.1	G-GE200
	Vervaardiging van zetmeel = 10 t/u	4.2	G-GE300
1571	Vervaardiging van veevoeder (mengvoeder) < 100 t/u	4.1	G-GE200
	Vervaardiging van veevoeder (mengvoeder) = 100 t/u	4.2	G-GE300
1572	Vervaardiging van voer voor huisdieren	4.1	G-GE200
1581	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen: v.c. < 2.500 kg meel/week	2	G-GE30
	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen: v.c. = 2.500 kg meel/week	3.2	G-GE100
1582	Banketfabrieken en vervaardiging van beschuit en biscuit	3.2	G-GE100
1584.2	Vervaardiging van chocolade en suikerwerk p.o. = 200 m^2	2	G-GE30
	Vervaardiging van chocolade en suikerwerk p.o. < 2.000 m^2	3.2	GE100
	Vervaardiging van chocolade en suikerwerk p.o. > 2.000 m^2	5.1	GE500
1585	Vervaardiging van deegwaren	3.1	GE50
1589	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen n.e.g.	4.1	GE200
1591	Distilleerderijen en likeurstokerijen	4.2	GE300
1596	Bierbrouwerijen	4.2	GE300
17	**Vervaardiging van textiel en textielproducten**	**Cat**	**Milieu-aspect**
1771	Vervaardiging van gebreide en gehaakte kousen en sokken	3.1	G50
1772	Vervaardiging van gebreide en gehaakte truien, vesten en pullovers	3.1	G50
18	**Vervaardiging van kleding; bereiden en verven van bont**	**Cat**	**Milieu-aspect**
1822	Vervaardiging van bovenkleding (geen werkkleding en kleding van leer)	2	G30
1823	Vervaardiging van onder- en nachtkleding	2	G30
1824	Vervaardiging van overige kleding en -toebehoren n.e.g.	2	G30

20	**Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet e.d.**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2020	Vervaardiging van fineer en plaatmaterialen	3.2	G-GE100
2030.2	Vervaardiging van overig timmerwerk	3.2	G100
21	**Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren; uitgeverijen en drukkerijen e.d.**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2112.1	Vervaardiging van grafisch papier en karton < 3 t/u	3.1	G-GE-S50
	Vervaardiging van grafisch papier en karton 3 - 15 t/u	4.1	G200
	Vervaardiging van grafisch papier en karton > 15 t/u	4.2	G300
2121.1	Vervaardiging van verpakkingsmiddelen van papier en karton	3.2	G100
2123	Vervaardiging van kantoorbenodigdheden van papier	3.2	G100
2125	Vervaardiging van overige papier- en kartonwaren	3.2	G100
22	**Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2222.1	Drukkerijen van boeken e.d.	3.2	G100
2222.2	Drukkerijen van tijdschriften	3.2	G100
2222.3	Drukkerijen van reclame	3.2	G100
2222.5	Drukkerijen van formulieren	3.2	G100
2222.6	Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	2	G30
2223	Grafische afwerking en binderijen	1	G10
2224	Grafische reproductie en zetten	2	GE30
2225	Overige activiteiten verwant aan de drukkerij	2	G-GE30
2231	Reproductie van geluidsopnamen	1	G10
24	**Vervaardiging van chemische producten**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2416	Vervaardiging van kunststof in primaire vorm	5.2	GE700
2430	Vervaardiging van verf, lak, vernis, inkt en mastiek	4.2	GE300
2442	Formulering en afvullen geneesmiddelen	3.1	G-GE50
2466	Chemische kantoorbenodigdheden fabrieken	3.1	G-GE50
	Vervaardiging van overige chemische producten n.e.g.	4.1	G-GE200
25	**Vervaardiging van producten van rubber en kunststof**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2522	Productie van verpakkingsmateriaal en assemblage kunststofbouwmaterialen	3.1	G-GE50
	Kunststofverwerkende bedrijven zonder fenolharsen	4.1	GE200
	Kunststofverwerkende bedrijven met fenolharsen	4.2	GE300
2524	Vervaardiging van overige producten van kunststof	4.1	GE200
26	**Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2612	Vormen en bewerken van vlakglas	3.1	G50
2613	Vervaardiging van holglas	3.2	G100
2621	Vervaardiging van huishoudelijk/sieraardewerk, Elektrische ovens < 40 kW	2	G30
	Vervaardiging van huishoudelijk/sieraardewerk, Elektrische ovens	3.2	G100

	= 40 kW		
2661.1	Vervaardiging van producten van beton voor de bouw	5.2	G700
2663	Vervaardiging van stortklare beton p.c. < 100 t/d	3.2	G100
	Vervaardiging van stortklare beton p.c. > 100 t/d	4.2	G300
2670	Natuursteenbewerking, zonder breken zeven en drogen, p.o. = 2.000 m^2	3.1	G50
	Natuursteenbewerking, zonder breken zeven en drogen, p.o. > 2.000 m^2	3.2	G100
27	**Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2710	Vervaardiging van ijzer, staal en ferro-legeringen(EGKS) p.c. < 1.000t/j	5.2	G-GE700
2751	Gieten van ijzer p.c. < 4.000 t/j	4.2	G300
2754	Gieten van overige non-ferrometalen	4.2	G300
28	**Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en transportmiddelen)**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2811	Vervaardiging van metalen constructiewerken gesloten gebouw p.o.= 200 m^2	3.1	G50
	Vervaardiging van metalen constructiewerken gesloten gebouw p.o.> 200 m^2	3.2	G100
2812	Vervaardiging van metalen ramen, deuren en kozijnen, p.o.= 200 m^2	3.1	G50
	Vervaardiging van metalen ramen, deuren en kozijnen, p.o.> 200 m^2	3.2	G100
2851	Oppervlaktebehandeling, Algemeen	3.2	G100
	Oppervlaktebehandeling, Lakken, moffelen en emailleren	3.2	G-GE100
2852	Overige metaalbewerking, p.o.= 200 m^2	3.1	G50
	Overige metaalbewerking, p.o.> 200 m^2	3.2	G100
2863	Vervaardiging van hang- en sluitwerk	3.2	G100
2875	Vervaardiging van overige producten van metaal n.e.g. p.o.= 200 m^2	3.1	G50
	Vervaardiging van overige producten van metaal n.e.g. p.o.> 200 m^2	3.2	G100
29	**Vervaardiging van machines en apparaten**	**Cat**	**Milieu-aspect**
2911	Vervaardiging en revisie van motoren en turbines (geen motoren voor vliegtuigen, motorvoertuigen en -fietsen) p.o. > 2.000 m^2	4.1	G200
2921	Vervaardiging van industriële ovens en branders, p.o. > 2.000 m^2	4.1	G200
2922	Vervaardiging van hijs-, hef- en andere transportwerktuigen, p.o. > 2.000 m^2	4.1	G200
2932	Vervaardiging van landbouwmachines en -werktuigen (geen tractoren), p.o. > 2.000 m^2	4.1	G200
2955	Vervaardiging van machines en apparaten voor de productie van papier, karton en papier- en kartonwaren, p.o. 2.000 m^2	4.1	G200
2956	Vervaardiging van overige machines en apparaten n.e.g. voor specifieke industriële activiteiten, p.o. > 2.000 m^2	4.1	G200
30	**Vervaardiging van elektrische en optische apparaten en instrumenten**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3002	Vervaardiging van computers	2	G-GE30

31	**Vervaardiging van overige elektrische machines, apparaten en benodigdheden**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3110	Vervaardiging van elektromotoren en elektrische generatoren en transformatoren	4.1	G-GE200
3130	Vervaardiging van geïsoleerde kabel en draad	4.1	G200
3162	Vervaardiging van koolelektroden	6	GE1500
32	**Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparaten en benodigdheden**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3210	Vervaardiging van elektronische componenten	3.1	G50
3220	Vervaardiging van zendapparaten voor televisie en radio en van apparaten voor lijntelefonie en -telegrafie	3.1	G50
33	**Vervaardiging van medische apparaten en instrumenten, orthopedische artikelen e.d., precisie- en optische instrumenten en uurwerken**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3310.1	Tandtechnische bedrijven	2	G-GE30
3310.2	Vervaardiging van medische apparaten en instrumenten en overige orthopedische en protheseartikelen	2	G-GE30
3320	Vervaardiging van meet-, regel- en controleapparaten (niet voor de bewaking van industriële processen)	2	G30
3350	Vervaardiging van uurwerken	2	G30
34	**Vervaardiging van transportmiddelen**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3420.1	Carrosseriebouw	4	G200
3420.2	Vervaardiging van aanhangwagens en opleggers	4	G200
35	**Vervaardiging van transportmiddelen (geen auto's, aanhangwagens en opleggers)**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3511	Nieuwbouw en reparatie van metalen schepen > 25 m^1, baggermaterieel, booreilanden e.d.	5.1	G500
3512	Nieuwbouw en reparatie van sport- en recreatievaartuigen, metaal < 25 m^1	4.1	G200
3542	Vervaardiging van fietsen	3.2	G100
3543	Vervaardiging van invalidenwagens	3.2	G100
3550	Vervaardiging van overige transportmiddelen n.e.g.	3.2	G100
36	**Vervaardiging van meubels; vervaardiging van overige goederen n.e.g.**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3611	Vervaardiging van zitmeubels	3.2	G100
3612.1	Interieurbouw	3.2	G100
3612.2	Vervaardiging van bedrijfsmeubels	3.2	G100
3615	Vervaardiging van matrassen	3.2	G100
3622	Vervaardiging van sieraden e.d. (geen imitatiesieraden)	2	GE30
3630	Vervaardiging van muziekinstrumenten	2	G-GE30
3663.1	Sociale werkvoorziening	2	G-GE30
3663.2	Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	3.1	G50
37	**Voorbereiding tot recycling**	**Cat**	**Milieu-aspect**
3720	Voorbereiding tot recycling van afval (geen metaalafval)	4.2	G300
40	**Productie en distributie van elektriciteit, aardgas en water**	**Cat**	**Milieu-aspect**
4000.1	Centrale productie van elektriciteit (olie/gas) > 75 MW	5.1	G500

4000.2	Decentrale productie van elektriciteit, stoom en warm water	5.1	G500
4000.3	Distributie van elektriciteit, aardgas, stoom en warm water	4.2	G300
41	**Winning en distributie van water**	**Cat**	**Milieu-aspect**
4100	Winning en distributie van water	3.1	G50
45	**Bouwnijverheid**	**Cat**	**Milieu-aspect**
4511.1	Slopen van bouwwerken b.o. < 2000 m^2	3.1	G50
	Slopen van bouwwerken b.o. > 2000 m^2	3.2	G100
4511.2	Grondverzet b.o. < 2000 m^2	3.1	G50
	Grondverzet b.o. > 2000 m^2	3.2	G100
4521.1	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw < 2000 m^2	3.1	G50
	Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw > 2000 m^2	3.2	G100
4521.3	Leggen van kabels en buizen < 2000 m^2	3.1	G50
	Leggen van kabels en buizen > 2000 m^2	3.2	G100
4522	Dakdekken en bouwen van dakconstructies < 2000 m^2	3.1	G50
	Dakdekken en bouwen van dakconstructies > 2000 m^2	3.2	G100
4523.1	Aanleggen van wegen, luchthavens, spoorwegen en sportterreinen < 2000 m^2	3.1	G50
	Aanleggen van wegen, luchthavens, spoorwegen en sportterreinen > 2000 m^2	3.1	G50
4523.2	Stratenmaken < 2000 m^2	3.1	G50
	Stratenmaken > 2000 m^2	3.2	G100
4525.1	Heien en andere funderingswerkzaamheden < 2000 m^2	3.1	G50
	Heien en andere funderingswerkzaamheden > 2000 m^2	3.2	G100
4525.2	Vlechten van betonstaal < 2000 m^2	3.1	G50
	Vlechten van betonstaal > 2000 m^2	3.2	G100
4525.4	Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw n.e.g. < 2000 m^2	3.1	G50
	Overige gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw n.e.g. > 2000 m^2	3.2	G100
4531	Elektrotechnische bouwinstallatie < 2000 m^2	3.1	G50
	Elektrotechnische bouwinstallatie > 2000 m^2	3.2	G100
4532	Isolatiewerkzaamheden < 2000 m^2	3.1	G50
	Isolatiewerkzaamheden > 2000 m^2	3.2	G100
4533.1	Loodgieters-, fitterswerk; installatie van sanitair < 2000 m^2	3.1	G50
	Loodgieters-, fitterswerk; installatie van sanitair > 2000 m^2	3.2	G100
4533.2	Installatie centrale verwarmings-/luchtbehandelingsapparaten < 2000 m^2	3.1	G50
	Installatie centrale verwarmings-/luchtbehandelingsapparaten > 2000 m^2	3.2	G100
4534	Overige bouwinstallatie < 2000 m^2	3.1	G50
	Overige bouwinstallatie > 2000 m^2	3.2	G100
4541	Stukadoren < 2000 m^2	3.1	G50
	Stukadoren > 2000 m^2	3.2	G100
4542	Timmeren < 2000 m^2	3.1	G50
	Timmeren > 2000 m^2	3.2	G100
4544	Schilderen en glaszetten < 2000 m^2	3.1	G50
	Schilderen en glaszetten > 2000 m^2	3.2	G100
4545	Overige afwerking van gebouwen < 2000 m^2	3.1	G50
	Overige afwerking van gebouwen > 2000 m^2	3.2	G100
50	**Reparatie van consumentenartikelen en handel**	**Cat**	**Milieu-aspect**
5020.1	Auto-onderdelenservicebedrijven	2	G30

5020.2	Bandenservicebedrijven	2	G30
5020.3	Reparatie van specifieke auto-onderdelen	2	G30
5020.4	Carrosserieherstel	3.2	G100
5020.5	Overig onderhoud en slepen van auto's	2	G30
5030.1	Groothandel en handelsbemiddeling in auto-onderdelen en -accessoires	2	G30
5030.2	Groothandel en handelsbemiddeling in banden	2	G30
5040.1	Groothandel en handelsbemiddeling in motorfietsen en onderdelen en accessoires daarvan	2	G30
51	**Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)**	**Cat**	**Milieu-aspect**
5121.5	Groothandel in veevoeder (geen ruw-, meng- en krachtvoeder) < 500 t/u	3.1	G50
	Groothandel in veevoeder (geen ruw-, meng- en krachtvoeder) > 500 t/u	4.2	G300
5121.8	Groothandel in overige akkerbouwproducten < 500 t/u	3.1	G50
	Groothandel in overige akkerbouwproducten > 500 t/u	4.2	G300
5122	Groothandel in bloemen en planten	2	G30
5123.1	Groothandel in levend vee	3.2	G100
5123.2	Groothandel in huisdieren, siervissen, siervogels en wilde dieren	3.2	G100
5124.1	Groothandel in huiden en vellen	3.1	GE50
5131.1	Groothandel in groenten en fruit	3.1	GV50
5132	Groothandel in vlees/vleeswaren, pluimvee, wild/gevogelte (niet levend)	3.1	GV50
5133.1	Groothandel in zuivelproducten, spijsoliën en -vetten	3.1	GV50
5134	Groothandel in dranken	2	G30
5136	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	2	G30
5137	Groothandel in koffie/thee/cacao/specerijen (geen ruwe tropische producten)	2	G30
5138.1	Groothandel in snacks	2	G30
5138.3	Gespecialiseerde groothandel in overige voedings-/genotmiddelen n.e.g.	2	G30
5139	Groothandel in voedings- en genotmiddelen algemeen assortiment	2	G30
5142.1	Groothandel in bovenkleding	2	G30
5142.3	Groothandel in onderkleding	2	G30
5142.6	Groothandel in textielwaren algemeen assortiment	2	G30
5143.2	Groothandel in audio- en videoapparaten	2	G30
5143.3	Groothandel in beeld- en geluidsdragers	2	G30
5143.4	Groothandel in verlichtingsartikelen	2	G30
5143.5	Groothandel in overige elektrische huishoudelijke apparaten	2	G30
5146.2	Groothandel in medische en tandheelkundige instrumenten, verpleeg- en orthopedische artikelen en laboratoriumbenodigdheden	2	G30
5147.1	Groothandel in sportartikelen (geen watersportartikelen)	2	G30
5147.4	Groothandel in speelgoed	2	G30
5147.5	Groothandel in optische artikelen	2	G30
5147.8	Groothandel in muziekinstrumenten	2	G30
5147.9	Groothandel in huismeubilair	2	G30
5148.1	Groothandel in woningtextiel en vloerbedekking	2	G30
5148.3	Groothandel in papier- en kartonwaren (geen verpakkingsmateriaal)	2	G30
5148.4	Groothandel in boeken, tijdschriften en ander drukwerk	2	G30
5148.5	Groothandel in kantoor- en schoolbenodigdheden (geen schoolboeken, kantoormeubels en -machines)	2	G30
5148.6	Groothandel in fietsen en bromfietsen	2	G30
5148.7	Groothandel in overige non-food consumentenartikelen n.e.g.	2	G30

5151.2	Groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen o.c. < 100.000 m^3	4.1	GV200
	Groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen o.c. > 100.000 m^3	5.1	GV500
5151.3	Groothandel in minerale olieproducten (geen brandstoffen)	3.2	GE100
5152.2	Groothandel in ferrometalen en -halffabrikaten	3.2	G100
5152.3	Groothandel in non-ferrometalen en -halffabrikaten	3.2	G100
5153.1	Groothandel in hout en plaatmateriaal b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in hout en plaatmateriaal b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.2	Groothandel in verf en verfwaren b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in verf en verfwaren b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.3	Groothandel in vlakglas b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in vlakglas b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.4	Groothandel in zand en grind b.o. < 200 m^2	2	G30
	Groothandel in zand en grind b.o. < 200 m^2	3.2	G100
5153.5	Groothandel in tegels en plavuizen b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in tegels en plavuizen b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.6	Groothandel in sanitaire artikelen/installatiemateriaal b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in sanitaire artikelen/installatiemateriaal b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.7	Groothandel gespecialiseerd in overige bouwmaterialen b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel gespecialiseerd in overige bouwmaterialen b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5153.8	Groothandel in bouwmaterialen algemeen assortiment b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in bouwmaterialen algemeen assortiment b.o. > 2000 m^2	3.1	G50
5154.1	Groothandel in ijzer- en metaalwaren b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in ijzer- en metaalwaren b.o. < 2000 m^2	3.1	G50
5154.2	Groothandel in verwarmingsapparaten b.o. < 2000 m^2	2	G30
	Groothandel in verwarmingsapparaten b.o. < 2000 m^2	3.1	G50
5155.1	Groothandel in chemische grondstoffen en chemicaliën voor industriële toepassing	3.2	GV100
5155.2	Groothandel in bestrijdingsmiddelen en kunstmeststoffen	2	GR-S-G-GV100
5156.2	Groothandel in papier en karton	2	G30
5157.1	Groothandel in autosloopmateriaal b.o. < 1000 m^2	3.1	G50
	Groothandel in autosloopmateriaal b.o. > 1000 m^2	3.2	G100
5157.2	Groothandel in ijzer- en staalschroot en oude non-ferrometalen b.o. < 1000 m^2	3.1	G50
	Groothandel in ijzer- en staalschroot en oude non-ferrometalen b.o. > 1000 m^2	3.2	G100
5157.3	Groothandel in overige oude materialen en afvalstoffen b.o. < 1000 m^2	3.1	G50
	Groothandel in overige oude materialen en afvalstoffen b.o. < 1000 m^2	3.2	G100
5161	Groothandel in gereedschapswerktuigen	3	G50
5164.1	Groothandel in computers en -randapparaten e.d.	3.1	G50
5164.3	Groothandel in kantoormeubels	3.1	G50
5165.2	Groothandel in machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen (geen verpakkingsmachines)	3.1	G50
5165.3	Groothandel in intern transportmaterieel	3.1	G50
5165.4	Groothandel in machines en apparaten warmte-,koel- en vriestechniek	3.1	G50
5165.5	Groothandel in verbrandingsmotoren, pompen en compressoren	3.1	G50

5165.6	Groothandel in appendages, technische toebehoren e.d.	3.1	G50
5165.7	Groothandel in elektromotoren, elektrotechnische en elektronische instrumenten, schakelkasten en ander installatiemateriaal	3.1	G50
5165.8	Groothandel in meet- en regelapparaten	3.1	G50
5165.9	Groothandel in overige machines en apparaten voor industrie/ handel	3.1	G50
5166	Groothandel in landbouwmachines, -werktuigen en -tractoren	3.1	G50
5171.2	Groothandel in scheepsbenodigdheden en visserijartikelen	2	G30
5171.3	Groothandel in emballage	2	G30
5171.4	Groothandel in vakbenodigdheden n.e.g.	2	G30
5171.5	Overige gespecialiseerde groothandel n.e.g.	2	G30
5172.2	Niet-gespecialiseerde groothandel in overige goederen	2	G30
52	**Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)**	**Cat**	**Milieu-aspect**
5261	Postorderbedrijven	3.1	G50
5263.1	Colportage	3.1	G50
5263.2	Straathandel	3.1	G50
5271	Reparatie van schoeisel en lederwaren	1	G10
5272	Reparatie van elektrische huishoudelijke apparaten	1	G10
5273	Reparatie van uurwerken en juweliersartikelen	1	G10
5274	Reparatie van consumentenartikelen n.e.g.	1	G10
60	**Vervoer, opslag en communicatie**	**Cat**	**Milieu-aspect**
6010	Vervoer per spoor	4.2	G-GV300
6021.1	Openbaar personenvervoer over de weg	3.2	G100
6021.2	Geregeld besloten personenvervoer over de weg	3.2	G100
6022	Ongeregeld personenvervoer per taxi	2	G30
6023	Ongeregeld personenvervoer per autobus	3.2	G100
6024.1	Verhuisvervoer b.o, < 1000 m^2	3.1	G50
	Verhuisvervoer b.o, > 1000 m^2	3.2	G100
6024.2	Goederenvervoer over de weg (geen verhuisvervoer) b.o, < 1000 m^2	3.1	G50
	Goederenvervoer over de weg (geen verhuisvervoer) b.o, > 1000 m^2	3.2	G100
63	**Dienstverlening voor het vervoer**	**Cat**	**Milieu-aspect**
6311.2	Laad-, los- en overslagactiviteiten (geen zeeschepen) opslag < 2000 m^2	4.2	G300
	Laad-, los- en overslagactiviteiten (geen zeeschepen) opslag > 2000 m^2	5.2	G700
6312.1	Opslag in tanks	3.1	G50
6312.2	Opslag in koelhuizen e.d.	3.1	G50
6312.3	Opslag (geen opslag in tanks, koelhuizen e.d.)	3.1	G50
6321	Overige dienstverlening voor het vervoer over land n.e.g. Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	3.2	G100
64	**Post en telecommunicatie**	**Cat**	**Milieu-aspect**
6411	Nationale postdiensten	2	G30
6412.1	Lokale postdiensten	2	G30
6412.2	Koeriersdiensten	2	G30
71	**Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening**	**Cat**	**Milieu-aspect**

7110.1	Verhuur van personenauto's (geen operational lease)	2	G30
7110.2	Operational lease van personenauto's	2	G30
7121	Verhuur van transportmiddelen vervoer over land (geen personenauto's)	2	G30
7122	Verhuur van schepen	3.1	G50
7123	Verhuur van vliegtuigen	3.1	G50
7132	Verhuur van bouwmachines en -werktuigen	3.1	G50
7133	Verhuur van computers en kantoormachines	3.1	G50
7134.2	Verhuur van machines en werktuigen n.e.g.	3.1	G50
7140.3	Verhuur van leesportefeuilles	2	G30
7140.4	Verhuur van kleding, huisraad e.d.	2	G30
7140.5	Verhuur van overige roerende goederen n.e.g.	2	G30
72	**Computerservice- en informatietechnologiebureaus e.d.**	**Cat**	**Milieu-aspect**
7250	Onderhoud en reparatie van computers en kantoormachines	1	G10
73	**Speur- en ontwikkelingswerk**	**Cat**	**Milieu-aspect**
7310.1	Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van landbouw en visserij	2	G-GE30
7310.3	Medisch en farmacologisch speur- en ontwikkelingswerk	2	G-GE30
7310.4	Overig natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	2	G-GE30
74	**Overige zakelijke dienstverlening**	**Cat**	**Milieu-aspect**
7470.1	Reiniging van gebouwen	3.1	GE50
7470.2	Reiniging van transportmiddelen en overige reiniging n.e.g.	3.1	GE50
7481.1	Fotografie	2	G30
7481.3	Ontwikkelcentrales	2	G30
90	**Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening**	**Cat**	**Milieu-aspect**
9000.1	Afvalwaterinzameling en –behandeling <1000.000 i.e.	4.1	GE200
	Afvalwaterinzameling en –behandeling 1000.000 – 3000.000 i.e.	4.2	GE300
	Afvalwaterinzameling en –behandeling >3000.000 i.e.	5.1	GE500
9000.2	Afvalinzameling	3.1	G-GE50
9000.3	Afvalverwerking		
	- kabelbranderijen	3.2	GE100
	- Vuilstorten	4.2	G-GE300
	- Vuiloverslagstations	4.2	G-GE300
	- Composteerbedrijven: - niet belucht v.c < 5.000 ton/jr.	4.2	GE300
	v.c. 5.000 tot 20.000 ton/jr.	5.2	GE700
	v.c. > 20.000 ton/jr.	4.1	GE-S200
92	**Cultuur, sport en recreatie**	**Cat**	**Milieu-aspect**
9211.1	Productie van (video)films (geen televisiefilms)	2	G30
9220.1	Omroeporganisaties	2	G30
93	**Overige dienstverlening**	**Cat**	**Milieu-aspect**
9301.1	Wasserijen en linnenverhuur	3.1	G50
9301.2	Chemische wasserijen en ververijen	2	G-GE30
9301.3	Wasverzendinrichtingen	2	G30
9301.3	Wassalons, wasserettes	1	G10

Toelichting op Staat van bedrijfsactiviteiten

Inleiding
In dit bestemmingsplan wordt de toelaatbaarheid van bedrijven en bedrijfsactiviteiten gekoppeld aan een "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen". Dit is een lijst waarin de binnen de gemeente Nijmegen voorkomende bedrijven en bedrijfsactiviteiten al naar gelang de te verwachten belasting voor het milieu zijn ingedeeld in een aantal categorieën. Omdat de "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen" wordt gebruikt voor de milieuzonering in het kader van bestemmingsplannen zijn hierbij alleen de ruimtelijk relevante milieuaspecten van belang:

- geluid;
- geur;
- stof;
- gevaar (vooral brand en explosiegevaar);
- verkeer;
- visuele aspecten.

Gebruikte bronnen
Als belangrijkste bron bij het opstellen van de "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen" is gebruik gemaakt van de lijst van bedrijfstypen uit de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten editie 2009 (het "Groene Boekje"). In deze uitgave worden voor een groot aantal bedrijfstypen en activiteiten richtafstanden ten opzichte van een rustige woonwijk gegeven, uitgaande van functiescheiding. Uitgangspunt hierbij is de hoofdactiviteit van het desbetreffende bedrijf. Daarbij is ervan uitgegaan dat de bedrijven ter voorkoming van hinder en/of gevaar die technieken toepassen, die tenminste thans als het meest gebruikelijk worden beschouwd. In de praktijk blijkt dat vaak de wat zwaardere bedrijfscategorieën al gebruik maken van de Best Beschikbare Technieken (BBT) voor de meest milieubelastende activiteiten.

In de "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen" is voor de indeling van de bedrijven naar activiteiten, evenals in de VNG-publicatie, uitgegaan van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) uit 1993, waarvan in de VNG-publicatie overigens op enkele punten is afgeweken.

Model Nijmegen

De lijst Model Nijmegen gaat net zoals voorgenoemde uitgave van de VNG uit van een rustige woonwijk. In de lijst Model Nijmegen is principieel niet afgeweken van de hindercirkels per bedrijfsactiviteit (gevaar, geur, geluid, stof, verkeer en visueel) zoals vermeld in de VNG-publicatie.

De lijst die hier is opgesteld als "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen" deelt de bedrijven in een vijftal categorieën en een zevental subcategorieën in. Categorie 1 heeft betrekking op bedrijven die geen hinder van belang veroorzaken en categorie 4 en 5 op de potentieel milieuhinder veroorzakende zware bedrijven, meestal fabrieken. In het uitgangspunt voor deze lijst (zie bronnen) heeft men in de lijst van VNG ook nog categorie 6 bedrijven opgenomen. Deze komen echter binnen Nijmegen niet voor en zijn ook niet te verwachten. Deze zijn daarom in de "Staat van Bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen" niet opgenomen.

Het verschil van deze lijst Model Nijmegen ten opzichte van de lijst van bedrijfsactiviteiten als in de VNG-publicatie zijn:

- bedrijven die niet in Nijmegen voorkomen, zijn niet in deze lijst Model Nijmegen opgenomen, indien deze zich in de toekomst wel binnen Nijmegen willen vestigen zal dit van geval tot geval worden afgewogen;
- dienstverlenende bedrijven, begraafplaatsen, kantoren, detailhandel, horecabedrijven, maatschappelijke voorzieningen, agrarische bedrijven en culturele functies zijn niet in deze lijst Model Nijmegen opgenomen. Deze functies krijgen een eigen bestemming en vallen in het bestemmingsplan niet onder de bedrijven;
- activiteiten die niet plaatsgebonden zijn, zijn wel vermeld in de lijst maar krijgen niet vanzelfsprekend een bedrijfsbestemming;
- garagebedrijven en benzineservicestations (met en zonder lpg) zijn niet in de Staat van Bedrijfsactiviteiten opgenomen en daarmee niet algemeen toegestaan binnen de bedrijfsbestemming. Alleen door een aanduiding of een specifieke bestemming op te nemen kunnen deze bedrijven alsnog worden toegestaan. Dergelijke bedrijven hebben namelijk veelal een dermate ruimtelijke uitstraling dat deze bedrijven alleen op specifieke locaties worden toegestaan.

Categorie-indeling en criteria voor de toelaatbaarheid van bedrijven

In de VNG-publicatie zijn de 10 richtafstanden van de lijst van bedrijfstypen teruggebracht tot zes hoofdcategorieën welke hieronder vermeld staan:

categorie 1	bedrijfstypen c.q. bedrijfsactiviteiten die gelet op hun aard en invloed op de omgeving toelaatbaar zijn in woonwijken.
categorie 2	bedrijfstypen c.q. bedrijfsactiviteiten die gelet op hun aard en invloed op de omgeving toelaatbaar zijn tussen of onmiddellijk naast woonbebouwing, echter alleen in gebieden met gemengde functies.
categorie 3	bedrijfstypen c.q. bedrijfsactiviteiten die gelet op hun aard en invloed op de omgeving in enige mate ruimtelijk gescheiden dienen te zijn van woonwijken en dienen te zijn voorzien van een eigen autoverbinding met de hoofd en/of verzamelwegen.
categorie 4	bedrijfstypen c.q. bedrijfsactiviteiten die gelet op hun aard en invloed op de omgeving op behoorlijke afstand van woonwijken gesitueerd dienen te zijn.
categorie 5	bedrijfstypen c.q. bedrijfsactiviteiten die gelet op hun aard en invloed op grote afstand van woonwijken gesitueerd dienen te zijn. De aan te houden afstanden dienen per geval te worden bepaald.
categorie 6	komen in Nijmegen niet voor.

In tegenstelling echter tot de eerdere VNG uitgave zijn thans deze hoofdcategorieën 3, 4 een 5 verdeeld in de subcategorieën 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2 en 5.3 ieder met hun eigen richtafstanden ten opzichte van gevoelige objecten in een rustige woonwijk en gemengd gebied als hieronder aangegeven:

milieucategorie	**richtafstanden**	
	rustige wijk	gemengd gebied
1	10 m	0 m
2	30 m	10 m
3.1	50 m	30 m
3.2	100 m	50 m
4.1	200 m	100 m
4.2	300 m	200 m
5.1	500 m	300 m
5.2	700 m	500 m
5.3	1000 m	700 m

De richtafstanden die gelden ten opzichte van een rustige woonwijk, kunnen zonder dat dit ten koste gaat van het woon- en leefklimaat, met één afstandsstap worden verlaagd indien sprake is omgevingstype gemengd gebied. Een gemengd gebied is een gebied met een matige tot sterke functiemenging. Direct naast woningen komen andere functies voor zoals winkels, horeca en kleine bedrijven. Ook lintbebouwing in het buitengebied met overwegend agrarische en andere bedrijvigheid kan als gemengd gebied worden beschouwd. Gebieden die direct langs de hoofdinfrastructuur liggen, behoren eveneens tot het omgevingstype gemengd gebied. Hier kan de verhoogde milieubelasting voor geluid de toepassing van kleinere richtafstanden rechtvaardigen. Geluid is voor de te hanteren afstand van milieubelastende activiteiten veelal bepalend.

Opgemerkt over het bovenstaande dient wel te worden dat indien er sprake is van bedrijvigheid die onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen vallen, dan wel voor met name genoemde A-inrichtingen (gezoneerd) als opgenomen in het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer van geval tot geval moet worden bepaald hoe groot de hinder-/gevarencontour is. Er kan dan niet alleen maar rekening worden gehouden met de in de voorgaande staten vermelde afstanden.

Opzet van de Staat van bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen

In de Staat van bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen is de categorie-indeling weergegeven op grond van bedrijfsactiviteiten. Hiervoor is gebruikgemaakt van de SBI codes 1999. Deze indeling wordt hier gebruikt om bedrijfsactiviteiten in te kunnen delen. Het kan dus voorkomen dat de activiteiten binnen een bedrijf in twee of meer verschillende groepen volgens de SBI-indeling vallen. In die gevallen geldt dan de hoogste categorie van deze Staat van Bedrijfsactiviteiten. Indien de bedrijfsonderdelen duidelijk ruimtelijk van elkaar kunnen worden gescheiden, kunnen de bedrijfsonderdelen echter ook apart worden ingedeeld.

In de staat van bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen is zoals eerder vermeld eveneens uitgegaan van zonering (afstandscriteria/hindercirkels) ten opzichte van een rustige woonwijk als vermeld in de VNG-publicatie.

Flexibiliteit

De Staat van Bedrijfsactiviteiten blijkt in de praktijk een relatief grof hulpmiddel te zijn om hinder door bedrijfsactiviteiten in te schatten. Het is bovendien tijdgebonden. In de praktijk komt het dan ook voor dat een bepaald bedrijf als gevolg van een geringe omvang van hinderlijke deelactiviteiten, een milieuvriendelijke werkwijze of bijzondere voorzieningen minder hinder veroorzaakt dan in de Staat van Bedrijfsactiviteiten is verondersteld. Tevens kunnen de richtafstanden wanneer sprake is van een gemengd gebied met één afstandsstap worden verlaagd. In de regels is daarom bepaald dat het bevoegd gezag met een omgevingsvergunning kan afwijken om bedrijven in een naastgelegen hogere categorie dan wel een bedrijf wat niet voorkomt op de Staat van bedrijfsactiviteiten Model Nijmegen toe te staan. De voorwaarde(n) daarbij is dat de bedrijfsactiviteiten naar hun aard en invloed op de omgeving gelijk te stellen zijn met de bedrijven als bedoeld in de betreffende categorie.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Bijlage 2 Staat van horeca-activiteiten (model Nijmegen)

Staat van horeca-activiteiten

Categorie 1: lichte horeca

Bedrijven die beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken. Onder lichte horeca wordt geen detailhandel en/of ondersteunende horeca verstaan. Binnen deze categorie worden de volgende subcategorieën onderscheiden:

1a. Lichte horeca

- automatiek;
- broodjeszaak;
- cafetaria;
- croissanterie;
- ijssalon;
- koffiebar;
- lunchroom;
- snackbar;
- tearoom.

1b. Overige lichte horeca

- bistro;
- grillroom;
- hotel of pension;
- restaurant (zonder bezorg- en/of afhaalservice).

Categorie 2: middelzware horeca

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden. Deze hinder kan onder andere bestaan uit openingstijden 's nachts en/of verkeersaantrekkende werking. Binnen deze categorie worden de volgende subcategorieën onderscheiden:

2a. Middelzware horeca

- bar;
- bierhuis;
- biljartcentrum;
- café;
- proeflokaal;
- zalenverhuur (zonder regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen).

2b. Bedrijven met een relatief grote verkeersaantrekkende werking

- bedrijven genoemd onder categorie 1a, 1b en 2a met een bedrijfsoppervlak van meer dan 250 m²;
- restaurant met bezorg- en/of afhaalservice (o.a. pizzeria, chinees, McDrive).

Categorie 3: zware horeca

Bedrijven die grote hinder veroorzaken voor omwonenden. Deze hinder bestaat onder andere uit een combinatie van openingstijden 's nachts èn verkeersaantrekkende werking:

- dancing;
- discotheek;
- nachtclub;
- partycentrum (regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen).

Toelichting op Staat van horeca-activiteiten

Milieuzonering van horeca-activiteiten

De problematiek van hinder door horecabedrijven onderscheidt zich als zodanig nauwelijks van de problematiek van hinder veroorzaakt door "gewone" (niet agrarische) bedrijven. Bij het opstellen van de in de regels opgenomen Staat van horeca-activiteiten en het daarmee samenhangende toelatingsbeleid is daarom nauw aangesloten bij de Staat van Bedrijfsactiviteiten die al veel langer in bestemmingsplannen wordt toegepast. Het vestigen van horecabedrijven middels een bestemmingsplan is ruimtelijk relevant om vormen van hinder te voorkomen. Verdere regulering van individuele bedrijven vindt plaats middels de Wet milieubeheer en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) welke mogelijkheden biedt om vormen van hinder te voorkomen. De milieuzonering van horecabedrijven in het bestemmingsplan richt zich in aanvulling op de beide genoemde instrumenten met name op de volgende vormen van hinder:

- geluid;
- geur;
- verkeer.

Analoog aan de regeling voor "gewone" bedrijven worden bij de uitwerking van een ruimtelijk beleid voor hinderlijke horeca-activiteiten drie stappen onderscheiden:

a. indelen van activiteiten in ruimtelijk relevante hindercategorieën;
b. onderscheiden van gebiedstypen met een verschillende hindergevoeligheid;
c. uitwerken van een beleid in hoofdlijnen: in welke gebieden zijn welke categorieën in het algemeen toelaatbaar.

De onderstaande toelichting gaat nader in op de gehanteerde hindercategorieën en het algemene toelatingsbeleid voor deze categorieën. In het Bestemmingsplan vindt de verdere ruimtelijke afweging per locatie plaats.

Gehanteerde criteria

Voor een indicatie van de mate van hinder veroorzaakt door horeca-activiteiten biedt de basiszoneringslijst uit de VNG-publicatie "bedrijven en milieuzonering" een goed vertrekpunt. De daar gehanteerde, nogal grove benadering behoeft echter voor een in de praktijk bruikbare Staat van horeca-activiteiten aanvulling en nadere motivering. In aanvulling op de gegevens uit de VNG-publicatie is gebruikgemaakt van de volgende ruimtelijk relevante criteria:

a. de voor verschillende soorten horeca-inrichtingen over het algemeen gebruikelijke openingstijden. Het Besluit horecabedrijven en de circulaire industrielawaai hanteren voor de dag-, avond- en nachtperiode verschillende milieunormen;
b. de mate waarin een bedrijfstype naar verwachting bezoekers en in het bijzonder

bezoekers per auto en/of brommers (scooters) aantrekt.

Categorieën van horeca-activiteiten

Mede op grond van bovengenoemde criteria worden in de Staat van horeca-activiteiten de volgende drie categorieën onderscheiden (onderverdeeld in subcategorieën):

Categorie 1: lichte horeca

Bedrijven die in beginsel alleen overdag en 's avonds geopend zijn (in hoofdzaak verstrekking van etenswaren en maaltijden) en slechts beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken: restaurants, cafetaria's, ijssalons en dergelijke. In deze categorie zijn de volgende subcategorieën onderscheiden:

a. horeca die qua ruimtelijke uitstraling vergelijkbaar is met detailhandel, zoals: cafetaria, ijssalon, lunchroom en dergelijke. Met name in centrumgebieden kan het in verband met ruimtelijk-functionele aspecten gewenst zijn deze groep als afzonderlijke categorie te beschouwen;
b. overige lichte horeca, zoals restaurants, hotels en pensions.

Categorie 2: middelzware horeca

Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden door enerzijds de openingstijden (ook 's nachts) en/of de grote verkeersaantrekkende werking:

a. cafés, bars, biljartcentra, zalenverhuur e.d. Deze bedrijven zijn over het algemeen alleen toelaatbaar in weinig gevoelige gebieden, zoals centrumgebieden met primair een functie voor detailhandel en voorzieningen;
b. bedrijven met een relatief grote verkeersaantrekkende werking: grotere restaurants, grotere hotels, McDrives e.d. (bedrijfsoppervlak van meer dan 250 m²). Deze bedrijven zijn vooral toelaatbaar langs grotere verkeerswegen.

Categorie 3: zware horeca

Bedrijven die voor een goed functioneren ook 's nachts zijn geopend en tevens een groot aantal bezoekers aantrekken en hetgeen grote hinder voor de omgeving met zich mee kan brengen, zoals: dancings, discotheken en partycentra. Deze bedrijven zijn alleen toelaatbaar in specifiek voor dergelijke bedrijven aangewezen gebieden.

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 322 98 88
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Besluit
Hogere Waarde(n)
Wet Geluidhinder
Nijmegen Centrum Binnenstad - 11
(Lindenberghaven)

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
08-03-2016	PRS 2014323	E.Dolman

1. INLEIDING

In de Wet geluidhinder (Wgh) en het Besluit geluidhinder (Bgh) worden grenzen gesteld aan de geluidsbelasting van woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen. Het gaat daarbij om de geluidsbelasting die wordt veroorzaakt door wegverkeer, railverkeer en industrieterreinen. Voor deze geluidsbronnen gelden verschillende voorkeurswaarden die alleen onder voorwaarden mogen worden overschreden. Geluidsbelastingen boven de voorkeurswaarden moeten met een besluit Hogere Waarden worden vastgelegd. Gemeente Nijmegen heeft in de Beleidsregels Hogere Waarden Wet geluidhinder 2013 vastgelegd onder welke voorwaarden zij geluidsbelastingen boven de voorkeurswaarden toestaat. Deze hogere waarden kunnen nooit hoger zijn dan de in de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder vastgelegde maxima.

- *Korte omschrijving van het plan:*

Het plangebied betreft een wijziging van de locatie van de ligplaatsen voor woonschepen. Het plan maakt een nieuwe ligplaats voor een bedrijfswoning (woonschip) mogelijk en daarnaast een ligplaats voor 2 woonschepen. Het plangebied ligt in de nabijheid van de volgende wegen die het plangebied (kunnen) belasten:
- Keizer Trajanusplein/Waalbrug (350m)
- Waalkade (250m)
- Voerweg (200m)

- *Dit besluit hogere waarde(n) behoort bij:*
- bestemmingsplan Nijmegen Centrum Binnenstad 11 Lindenberghaven;

- *Dit besluit hogere waarde(n) heeft betrekking op:*
- verplaatsen locatie ligplaatsen woonschepen;

- *Voor dit plan wordt een besluit hogere waarde(n) genomen voor:*
- ligplaatsen voor woonschepen;

- *Gegevens akoestisch onderzoek (zie bijlage 2):*

Gemeente Nijmegen

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

Vervolgvel
1

- Akoestisch onderzoek: Gemeente Nijmegen “Nijmegen centrum Binnenstad 11 (Lindenberghaven)” referentienummer PRS2014323 d.d. 24 november 2015.
- datum rapport: 24 november 2015
- referentie: PRS 2014323

2. OVERWEGINGEN

- *De Wet geluidhinder*
  Dit besluit hogere waarde(n) wordt genomen op basis van artikel 110a, lid 1 van de Wet geluidhinder, het Besluit geluidhinder en de Beleidsregels Hogere Waarden Wet Geluidhinder 2013.

- *Beleidsregels Hogere Waarden Wet geluidhinder 2013 (ontheffingscriterium bij woningen)*
  De Beleidsregels Hogere Waarden Wet geluidhinder 2013 (artikel 3) zijn van toepassing, want:
- De ligplaatsen vervangen de oude ligplaatsen;

- *Geluidsbelastingen*
  Uit akoestisch onderzoek blijkt dat de voorkeurswaarde voor wegverkeerslawaai wordt overschreden. De hoogste geluidsbelasting bedraagt:
- Waalkade 56 dB;

- *Aanwezigheid geluidsluwe zijde en geluidsluwe buitenruimten bij woningen*
- Het bestemmingsplan maakt ligplaatsen voor woonschepen mogelijk. De geluidsbelasting is bepaald op de grens van de ligplaatsen. Of de woonschepen een geluidluwe gevel zullen hebben is afhankelijk van de positionering van de woonschepen die variabel zal zijn. Tevens is het hogere waarde beleid van de gemeente Nijmegen niet van toepassing op de ligplaatsen voor woonschepen.

- *Indelingseisen bij woningen*
- De indelingseisen zijn van toepassing omdat de geluidsbelasting meer dan 53 dB voor wegverkeer bedraagt. De indelingseisen zijn niet van toepassing omdat het hogere waarde belei van de gemeente Nijmegen niet van toepassing is voor ligplaatsen van woonschepen.

- *De maatregelen die worden getroffen (inclusief toelichting) zijn:*
- Het treffen van maatregelen aan of langs de betreffende wegen worden als niet doelmatig beschouwd.

Gemeente Nijmegen

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

Vervolgvel
2

3. ZIENSWIJZEN NAAR AANLEIDING VAN DE BESCHIKKING

De beschikking is op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt en ter inzage gelegd. Belanghebbenden konden zienswijzen indienen naar aanleiding van de ontwerpbeschikking.

Er zijn geen zienswijzen ingediend.

4. BESLUIT

Gelet op de Wet geluidhinder, het Besluit geluidhinder en de Beleidsregels Hogere Waarden Wet geluidhinder 2013, de Algemene wet bestuursrecht en het bovenstaande besluiten wij tot het vaststellen van een Hogere Waarde voor:

Voor de ligplaatsen (respectievelijk bedrijfswoning en 2 ligplaatsen aan de oostzijde van het plan) dienen de volgende hogere waarden te worden vastgesteld:
- Waalbrug 53 en 54 dB (toetspunt 04 en 09);
- Waalkade 51 en 56 dB (toetspunt 04 en 09).

De toetspunten staan in bijlage 3 van het akoestisch onderzoek.

Aan dit besluit zijn de volgende voorwaarden verbonden:

De volgende onderdelen maken onderdeel uit van dit besluit:
- Akoestisch onderzoek: Gemeente Nijmegen “Nijmegen centrum Binnenstad 11 (Lindenberghaven)” referentienummer PRS2014323 d.d. 24 november 2015.

Namens college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

Drs. Y.M.G. Michels
Bureauhoofd Leefomgevingskwaliteit

Gemeente Nijmegen

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

Vervolgvel
3

Bijlage 1 Beroep en voorlopige voorziening

Het besluit zal bekend worden gemaakt door:
- ter inzage legging bij de Informatiebalie in de Stadswinkel aan de Mariënburg 30 te Nijmegen;
- publicatie van de kennisgeving op de gemeentelijke website (www.nijmegen.nl).

Gedurende zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd kan beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State worden ingesteld door:
- degenen die zienswijzen hebben ingebracht tegen het ontwerpbesluit;
- de adviseurs die gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid advies uit te brengen over het ontwerpbesluit;
- degenen die bedenkingen hebben tegen wijzigingen die bij het nemen van de beschikking ten opzichte van het ontwerpbesluit zijn aangebracht;
- belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijzen te hebben ingebracht tegen het ontwerpbesluit.

Het beroepschrift moet in tweevoud worden gezonden aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA 's-Gravenhage.

Het besluit wordt na afloop van de beroepstermijn van kracht tenzij voor deze datum beroep is ingesteld en een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan. Het verzoek moet worden gericht aan de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In dat geval wordt het besluit niet van kracht voordat op het verzoek is beslist.

Voor het indienen van een beroepschrift en/of een verzoek om voorlopige voorziening zijn griffierechten verschuldigd.

Gemeente Nijmegen

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

Vervolgvel
4

Bijlage 2: Akoestisch onderzoek

Het akoestisch onderzoek is apart bijgevoegd. Als het akoestisch onderzoek niet is bijgevoegd kan deze, gedurende de periode van terinzagelegging van het besluit hogere waarde, worden ingezien bij de Informatiebalie in de Stadswinkel, Mariënburg 30 in Nijmegen.

Zienswijzennota

Nijmegen Centrum - Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)

M.b.t. ingediende zienswijze tegen het ontwerpbestemmingsplan “Nijmegen Centrum - Binnenstad – 11 (Lindenberghaven)”

Gemeente Nijmegen
Maart 2016

Inleiding
Het ontwerpbestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad – 11 (Lindenberghaven) heeft van 17 december 2015 tot en met 27 januari 2016 ter visie gelegen. Gedurende deze periode konden zienswijzen worden ingediend. Er is 1 zienswijze binnengekomen. In deze nota is de zienswijze weergegeven en van een reactie voorzien. Als onderdelen van de zienswijze niet expliciet worden genoemd, wil dit niet zeggen dat deze niet bij de beoordeling zijn betrokken. De zienswijze is in zijn geheel beoordeeld. De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

Leeswijzer
De zienswijze is opgenomen in tabelvorm waarbij in de eerste, meest linkse kolom de zienswijze is opgenomen, in de tweede, middelste kolom is de reactie van de gemeente verwoord. Indien de gemeente acht dat betreffende zienswijze tot een nieuw inzicht leidt, waaruit een aanpassing van het bestemmingsplan voortvloeit, is in de derde, meest rechtse kolom de aanpassing beschreven. Deze zienswijze is dan ‘gegrond’. De overige zienswijzen leiden niet tot aanpassingen van het ontwerp bestemmingsplan en zijn daarmee ongegrond verklaard.

Naam reclamant			
No	Zienswijze	Reactie gemeente	Aanpassing bp
1. Bewoner/bewoonster Kromme Elleboog 84, 6511 ZB Nijmegen			
1	Tijdens de bijeenkomst van 14 december 2015 in 't Oude Weeshuis nam ik kennis van het ontwerpbestemmingsplan Nijmegen Centrum — Binnenstad — 11 (Lindenberghaven). Hierbij breng ik mijn zienswijze naar voren. Het ontwerpbestemmingsplan geeft aan - in artikel 5.1.e. op blz. 81 in relatie met bijlage 2 op blz. 119 middelzware horeca bij punt 2a, op blz. 121 - dat zalenverhuur' is toegestaan, echter '(zonder regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen)' Mijn bezwaar betreft het verbod op feestelijke activiteiten waarin muziek en dans vanzelfsprekend deel uitmaken van de luister die aan een feest is voorbehouden. Ik meen dat het de bedoeling is van de Waalkade, en speciaal aan deze zijde, een aantrekkelijke levendige plek te maken. Feestelijkheden leveren een substantiële bijdrage aan deze levendigheid. Met de genoemde regels wordt iedere normaal menselijke uiting van feestvreugde platgeslagen. De motivatie voor de nieuwe regels, zoals waargenomen tijdens bovengenoemde bijeenkomst, waart als een spook met kortzichtig eigenbelang over de toekomstige bestemming.	Met onderhavig bestemmingsplan wordt de bestaande situatie bestemd. We streven naar de realisatie van een historische haven waarbij rekening wordt gehouden met de huidige functies en gebruikers van de haven, maar ook met nieuwe functies. Zo kunnen horecaschepen en schepen die ingericht zijn als gastenverblijf ligplaats nemen naast de huidige woonschepen en de pleziervaart. De gemeente ziet de Lindenberghaven namelijk als een unieke locatie gericht op de toeristische bezoeker. De Lindenberghaven voldoet aan de definitie die in de horecanota is opgenomen voor unieke locaties. Daarnaast is de Lindenberghaven gelegen naast het horeca-accentgebied Waalkade. Het horeca-accentgebied Waalkade wordt hiermee uitgebreid met de ligplaatsen voor de bestaande horecaschepen én nieuwe ligplaatsen voor historische horecaschepen in de Lindenberghaven. Hierbij zijn maximaal 5 horecaschepen in onderhavig plangebied toegestaan. Evenementen zijn binnen alle bestemmingen toegestaan, mits hiervoor vergunning is verleend op grond van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV). Tijdens een evenement zijn feesten en muziek-	

		/dansactiviteiten toegestaan mits passend in de verleende vergunning. De gemeente Nijmegen werkt momenteel aan locatiegebonden evenementenbeleid. Doel daarvan is om tot locatieprofielen voor evenementenlocaties te komen, die recht doen aan wensen van organisatoren van evenementen, bijvoorbeeld ten aanzien van de mogelijkheden en faciliteiten per locatie, maar ook een uitwerking zijn van een zorgvuldige afweging van belangen van en consequenties voor de omgeving. Daarnaast is het doel van het project om in kaart te brengen welke evenementenlocaties er zijn, welke evenementen er jaarlijks in Nijmegen plaatsvinden en waar knelpunten ontstaan tussen vraag en aanbod. De locatie Lindenberghaven is één van de evenementenlocaties waarvoor een locatieprofiel wordt opgesteld. Dit gaat de gemeente doen ná de renovatie van de Waalbrug.	
2	Het toestaan van feesten zou `dronkenlappen' aanmoedigen na sluitingstijd de benedenstad onveilig te maken. Dat openbare dronkenschap met andere regels aan banden ligt biedt de gemeente alle gelegenheid daarop te handhaven en geeft dus als argument 'tegen feesten' weinig houvast.	Ten aanzien van handhaving van de openbare is de APV van toepassing. Dit gaat buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan. Dit heeft ook geen rol gespeeld bij het opstellen van het bestemmingsplan.	
3	Hotspots - populaire plekken in de stad oftewel 'the place to be' verplaatsen zich in een stad van de ene buurt of wijk naar de andere. Dat is een normale dynamiek en doet zich in alle steden voor. In de laatste jaren is bij de Waalbrug zo'n hotspot ontstaan - dankzij de onvermoeibare inzet van een aantal ondernemende lieden. Die hotspot staat nu op het punt tot volle bloei te komen. De regels die opgesteld zijn om	Zie beantwoording bij nummer 1.	

	feesten onmogelijk te maken in de haven zullen ook op deze hotspot hun negatieve uitwerking niet missen.		
4	Een andere motivatie voor de regels betreft de aanwezigheid van twee woonboten in de haven. De feesten zouden de bewoners storen. Nu is het uiteraard zaak met de woonomgeving van mensen zorgvuldig om te gaan. Wonen op deze plek betekent gemiddeld meer levendigheid, onder meer in de vorm van feestgedruis en soms inderdaad lawaai dan elders in de stad. Maar is levendigheid niet precies de reden dat men op zo'n plek wil wonen?	In het bestemmingsplan vindt een ruimtelijke afweging plaats tussen de verschillende functies. Er dient sprake te zijn van een goed woon- en leefklimaat. Per 1 juli 2012 is het Besluit geluidhinder en het Activiteitenbesluit gewijzigd voor wat betreft de bescherming van ligplaatsen van woonschepen tegen geluidhinder. Een ligplaats in het water, bestemd om door een woonschip te worden ingenomen is in het Besluit geluidhinder aangewezen als een geluidsgevoelige bestemming. In het vigerende bestemmingsplan is voor de gehele lindenberghaven 1 aanduiding 'haven' opgenomen en binnen die aanduiding zijn de mogelijkheden beschreven (gronden bestemd voor: passantenhaven en ligplaats voor maximaal 5 woonschepen, een gastenschip, een museumschip en 2 bedrijfsvaartuigen). Hierbij zijn geen afstanden tussen de verschillende functies opgenomen. Met onderhavig bestemmingsplan worden deze afstanden wel geregeld. Het vestigen van horecabedrijven middels een bestemmingsplan is ruimtelijk relevant om vormen van hinder te voorkomen. Verdere regulering van individuele bedrijven vindt plaats middels de Wet milieubeheer en de Algemene Plaatselijke	

		Verordening (APV) welke mogelijkheden biedt om vormen van hinder te voorkomen. De milieuzonering van horecabedrijven in het bestemmingsplan richt zich in aanvulling op de beide genoemde instrumenten met name op de volgende vormen van hinder: • geluid; • geur; • verkeer. Voor een indicatie van de mate van hinder veroorzaakt door horeca-activiteiten biedt de basiszoneringslijst uit de VNG-publicatie "bedrijven en milieuzonering" een goed vertrekpunt. In aanvulling op de gegevens uit de VNG-publicatie is bij de Nijmeegse Staat van horeca-activiteiten gebruikgemaakt van de volgende ruimtelijk relevante criteria: a. de voor verschillende soorten horeca-inrichtingen over het algemeen gebruikelijke openingstijden. Het Besluit horecabedrijven en de circulaire industrielawaai hanteren voor de dag-, avond- en nachtperiode verschillende milieunormen; b. de mate waarin een bedrijfstype naar verwachting bezoekers en in het bijzonder bezoekers per auto en/of brommers (scooters) aantrekt. Mede op grond van bovengenoemde criteria worden in de Staat van horeca-activiteiten de volgende drie	

		categorieën onderscheiden (onderverdeeld in subcategorieën): Categorie 1: lichte horeca Bedrijven die in beginsel alleen overdag en 's avonds geopend zijn (in hoofdzaak verstrekking van etenswaren en maaltijden) en slechts beperkte hinder voor omwonenden veroorzaken: restaurants, cafetaria's, ijssalons en dergelijke. Categorie 2: middelzware horeca Bedrijven die aanzienlijke hinder kunnen veroorzaken voor omwonenden door enerzijds de openingstijden (ook 's nachts) en/of de grote verkeersaantrekkende werking Categorie 3: zware horeca Bedrijven die voor een goed functioneren ook 's nachts zijn geopend en tevens een groot aantal bezoekers aantrekken en hetgeen grote hinder voor de omgeving met zich mee kan brengen, zoals: dancings, discotheken en partycentra. Deze bedrijven zijn alleen toelaatbaar in specifiek voor dergelijke bedrijven aangewezen gebieden. Op grond van de oppervlakte van de aanwezige bedrijven, de ligging in een weinig gevoelig gebied en de verkeersaantrekkende werking kan de horeca in de Lindenberghaven maximaal worden gezien als	

		"middelzwaar - categorie 2a", waarbij de geprojecteerde afstanden toereikend zijn voor de aangevraagde activiteiten, zonder dat daarbij het woon- en leefklimaat van de aanwezige "gevoelige objecten" door de aangevraagde activiteiten wordt aangetast.". Het locatiegebonden evenementenbeleid moet ook een uitwerking zijn van een zorgvuldige afweging van belangen van en consequenties voor de omgeving.	
5	Niemand vraagt erom de woonbestemming 'weg te bestemmen' en dat is evenmin wat deze zienswijze betoogt. Laat de mensen wonen waar ze willen wonen. Reikt de sociale bewogenheid van de bestemmingsplanmakers zover dat aan de bewoners van slechts twee woonboten, eventueel op hun verzoek wanneer er in toenemende mate sprake is van overlast die een permanente bewoning van de boten in de weg staat, een gelijkwaardige alternatieve ligplaats aan te bieden is? Zo moeilijk kan dat niet zijn. Suggestie: wellicht aan de oostelijke zijde van de Waalbrug?	Zie beantwoording onder nummer 4.	
6	Het kan niet de bedoeling zijn enkel en alleen aan de woonbestemming de toekomst van de Waalhaven op te hangen. Laat de ambities voor en met de haven de boventoon voeren, niet door restricties te introduceren voor feesten. Dat feestelijke activiteiten economische voordelen opleveren is niet in de laatste plaats een succesfactor voor een geslaagde plek in de stad.	Zie beantwoording onder nummer 1 en 4.	
7	Een toename van verkeersbewegingen voorkomen met een verbod op feesten komt niet geloofwaardig over. Tegelijkertijd	Zie beantwoording onder nummer 1 en 4.	

	namelijk is het de bedoeling op nog geen vijftig meter afstand vijf a zeshonderd cruiseschepen per jaar te laten aanmeren. Deze passagiers verplaatsen zich evenmin allemaal te voet. Velen zelfs slaan Nijmegen helemaal over omdat ze vanaf het schip linea recta per bus naar meer aansprekende oorden vertrekken. En dat wordt niet anders met een lift naast de Waaltrappen.		
8	Ik verzoek u om bovengenoemde redenen in het ontwerpbestemmingsplan de eerder genoemde regel '(zonder regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen)' in bijlage 2 te schrappen.	Zie beantwoording onder nummer 1 en 4. Wij zien geen reden om deze regel te schrappen.	
9	Tot slot verzoek ik u deze tekst ongewijzigd en onverkort te verspreiden, zodat de nuances en de toon van de zienswijze de expressie van de inhoud ondersteunen. Uw respons zie ik met belangstelling tegemoet.	In deze zienswijzennota is uw tekst ongewijzigd en onverkort opgenomen.	

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105

6500 HG Nijmegen

Ter hand

Nijmegen, 7 januari 2016

Geachte leden van de raad,

Tijdens de bijeenkomst van 14 december 2015 in 't Oude Weeshuis nam ik kennis van het ontwerpbestemmingsplan Nijmegen Centrum – Binnenstad – 11 (Lindenberghaven).

Hierbij breng ik mijn zienswijze naar voren.

Het ontwerpbestemmingsplan geeft aan - in artikel 5.1.e. op blz. 81 in relatie met bijlage 2 op blz. 119 middelzware horeca bij punt 2a, op blz. 121 - dat 'zalenverhuur' is toegestaan, echter '(zonder regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen)'

Mijn bezwaar betreft het verbod op feestelijke activiteiten waarin muziek en dans vanzelfsprekend deel uitmaken van de luister die aan een feest is voorbehouden. Ik meen dat het de bedoeling is van de Waalkade, en speciaal aan deze zijde, een aantrekkelijke levendige plek te maken. Feestelijkheden leveren een substantiële bijdrage aan deze levendigheid. Met de genoemde regels wordt iedere normaal menselijke uiting van feestvreugde platgeslagen.

De motivatie voor de nieuwe regels, zoals waargenomen tijdens bovengenoemde bijeenkomst, waart als een spook met kortzichtig eigenbelang over de toekomstige bestemming.

1. Het toestaan van feesten zou 'dronkenlappen' aanmoedigen na sluitingstijd de benedenstad onveilig te maken. Dat openbare dronkenschap met andere regels aan banden ligt biedt de gemeente alle gelegenheid daarop te handhaven en geeft dus als argument 'tegen feesten' weinig houvast.
2. Hotspots - populaire plekken in de stad oftewel 'the place to be' verplaatsen zich in een stad van de ene buurt of wijk naar de andere. Dat is een normale dynamiek en doet zich in alle steden voor. In de laatste jaren is bij de Waalbrug zo'n hotspot ontstaan - dankzij de onvermoeibare inzet van een aantal ondernemende lieden. Die hotspot staat nu op het punt tot volle bloei te komen. De regels die opgesteld zijn om feesten onmogelijk te maken in de haven zullen ook op deze hotspot hun negatieve uitwerking niet missen.
3. Een andere motivatie voor de regels betreft de aanwezigheid van twee woonboten in de haven. De feesten zouden de bewoners storen. Nu is het uiteraard zaak met de woonomgeving van mensen zorgvuldig om te gaan. Wonen op deze plek betekent gemiddeld meer levendigheid, onder meer in de vorm van feestgedruis en soms inderdaad lawaai dan elders in de stad. Maar is levendigheid niet precies de reden dat men op zo'n plek wil wonen?

1/2 BvB

4. Niemand vraagt erom de woonbestemming 'weg te bestemmen' en dat is evenmin wat deze zienswijze betoogt. Laat de mensen wonen waar ze willen wonen. Reikt de sociale bewogenheid van de bestemmingsplanmakers zover dat aan de bewoners van slechts twee woonboten, eventueel op hun verzoek wanneer er in toenemende mate sprake is van overlast die een permanente bewoning van de boten in de weg staat, een gelijkwaardige alternatieve ligplaats aan te bieden is? Zo moeilijk kan dat niet zijn. Suggestie: wellicht aan de oostelijke zijde van de Waalbrug?
5. Het kan niet de bedoeling zijn enkel en alleen aan de woonbestemming de toekomst van de Waalhaven op te hangen. Laat de ambities voor en met de haven de boventoon voeren, niet door restricties te introduceren voor feesten. Dat feestelijke activiteiten economische voordelen opleveren is niet in de laatste plaats een succesfactor voor een geslaagde plek in de stad.
6. Een toename van verkeersbewegingen voorkomen met een verbod op feesten komt niet geloofwaardig over. Tegelijkertijd namelijk is het de bedoeling op nog geen vijftig meter afstand vijf a zeshonderd cruiseschepen per jaar te laten aanmeren. Deze passagiers verplaatsen zich evenmin allemaal te voet. Velen zelfs slaan Nijmegen helemaal over omdat ze vanaf het schip linea recta per bus naar meer aansprekende oorden vertrekken. En dat wordt niet anders met een lift naast de Waaltrappen.

Ik verzoek u om bovengenoemde redenen in het ontwerpbestemmingsplan de eerder genoemde regel '(zonder regulier gebruik ten behoeve van feesten en muziek-/dansevenementen)' in bijlage 2 te schrappen.

Tot slot verzoek ik u deze tekst ongewijzigd en onverkort te verspreiden, zodat de nuances en de toon van de zienswijze de expressie van de inhoud ondersteunen.

Uw respons zie ik met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

Brigitte van Bakel

Ir. B.F.S.A. van Bakel, architect en bewoner van

Kromme Elleboog 84

6511 ZB Nijmegen

M 06 20 49 15 87

2/2

Akoestisch onderzoek

Nijmegen centrum Binnenstad 11 (Lindenberghaven)

Opgesteld door : Erik Dolman
Datum : 24 november 2015
Nummer : Prs 2014323

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

INHOUDSOPGAVE **BLAD**

1 INLEIDING....4

2 WETGEVING EN GEMEENTELIJK GELUIDSBELEID....5

2.1 Wet geluidhinder....5
2.1.1 Algemeen....5
2.1.2 Wegverkeer....6

2.2 Gemeentelijk beleid....6
2.1.3 Algemeen....6
2.1.4 Wegverkeer....7

3 BESCHRIJVING VAN DE SITUATIE....8

3.1 Doel onderzoek....8

3.2 Bronbeschrijving....8

3.3 Toetsingskader....8

4 UITGANGSPUNTEN VOOR HET AKOESTISCH ONDERZOEK....9

4.1 Algemeen....9

4.2 Wegverkeer....9

5 RESULTATEN WEGVERKEER....10

5.1 Maatregelen om de geluidsbelasting te verlagen....10

6 BEOORDELING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN....12

6.1 Toetsing aan de Wet geluidhinder....12

6.2 Toetsing aan het Gemeentelijk beleid....12

6.3 Cumulatie....12

7 CONCLUSIE EN SAMENVATTING....13

Figuren:

1. Plankaart
2. Voertuigcategorien
3. Ligging toetspunten

Bijlagen:

1. Akoestische begrippen
2. Reken- en meetvoorschrift geluid 2012
3. Brongegevens wegen

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

1 INLEIDING

Het plangebied betreft een wijziging van de locatie van de ligplaatsen voor woonschepen. Het plan maakt een nieuwe ligplaats voor een bedrijfswoning (woonschip) mogelijk en daarnaast een ligplaats voor 2 woonschepen.
Het plangebied ligt in de nabijheid van de volgende wegen die het plangebied (kunnen) belasten:

- Keizer Trajanusplein/Waalbrug (350m)
- Waalkade (250m)
- Voerweg (200m)

Daarnaast ligt het plangebied in de nabijheid van de Ubbergseweg en de Waalkade waar (deels) een maximale snelheid van 30 km/u geldt. Dergelijk wegen behoeven geen toetsing aan de Wet geluidhinder (Wgh) maar wel aan een goede ruimtelijke ordening.

Een akoestisch onderzoek is nodig om te bepalen of voldaan kan worden aan de voorkeurswaarde die voor wegverkeer geldt. Indien sprake is van overschrijdingen moet beschreven worden of hogere waarden vast gesteld kunnen worden.

In dit rapport wordt beschreven welke situatie akoestisch is onderzocht en welke uitgangspunten zijn gehanteerd. De onderzoeksresultaten worden vervolgens getoetst aan de wetten en regels die van toepassing zijn. Het rapport eindigt met een conclusie en samenvatting.

2 WETGEVING EN GEMEENTELIJK GELUIDSBELEID

2.1 WET GELUIDHINDER

2.1.1 ALGEMEEN

Op 16 februari 1979 is de Wet geluidhinder van kracht geworden. Deze wet heeft tot doel om geluidhinder veroorzaakt door wegverkeer, railverkeer en industrieterreinen te beperken door:

- te voorkomen dat geluidhinder ontstaat;
- bestaande geluidsoverlast te bestrijden.

Burgemeester en Wethouders zijn verplicht om bij het vaststellen of herzien van bestemmingsplannen onderzoek in te stellen naar:

- de geluidsbelasting van woningen en andere geluidsgevoelige objecten;
- de mogelijkheden om de geluidsbelasting te beperken.

Als een wegbeheerder wijzigingen wil aanbrengen aan een (spoor)weg dan is deze verplicht om onderzoek in te stellen naar:

- de toename van de geluidsbelasting van bestaande woningen en geluidsgevoelige objecten;
- de mogelijkheden om een eventuele toename van de geluidsbelasting ongedaan te maken.

Lden

De geluidsniveaus van de dag-, avond- en nachtperiode worden in één getal weergegeven. Deze waarde noemt men de Lden (day-evening-night). De Lden (in dB) is het gemiddelde van de volgende drie geluidsniveaus:

- het equivalente geluidsniveau tussen 07.00-19.00 uur (dagperiode);
- het equivalente geluidsniveau tussen 19.00-23.00 uur + 5 dB (avondperiode);
- het equivalente geluidsniveau tussen 23.00-07.00 uur + 10 dB (nachtperiode).

Voorkeurswaarden

Op gevels van woningen word voor wegverkeerslawaai een ten hoogst toelaatbare waarde van 48 dB Lden gehanteerd. Voor railverkeerslawaai geldt een waarde van 55 dB voor woningen en 53 dB voor andere geluidsgevoelige bebouwing. Deze waarden noemen we de voorkeurswaarden. Bij de voorkeurswaarden is over het algemeen sprake van een goed akoestisch klimaat.

Maximaal toelaatbare geluidsbelasting

De voorkeurswaarden mogen worden overschreden als geluidsbeperkende maatregelen onvoldoende doeltreffend zijn of als deze voorzieningen om stedenbouwkundige, verkeerskundige, landschappelijke en financiële redenen niet wenselijk zijn. In de wet staan ook maximaal toelaatbare geluidsbelastingen. Deze zijn afhankelijk van de situatie. In paragraaf 2.1.2 en 2.1.3 staat een aantal voorbeelden.

Cumulatie

Bij blootstellingen aan geluidsbelastingen boven de voorkeurswaarde van meer dan één bron, is er sprake van cumulatie. In bijlage 1 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012 staat hoe de gecumuleerde geluidsbelasting moet worden berekend. Een op deze wijze gecumuleerde belasting kan worden vergeleken met de voor die bronsoort van toepassing zijnde normering om een indruk te krijgen van de aanvaardbaarheid van de totale geluidssituatie. De normen zijn echter gesteld voor toetsing van een bron afzonderlijk en daarom kan er slechts een vergelijking met de genoemde

normering plaatsvinden.

Zones
Volgens de Wet geluidhinder heeft iedere geluidsbron een eigen zone. Een zone is het akoestisch aandachtsgebied langs een geluidbron. De zonebreedte van een weg is vastgelegd in de Wet geluidhinder. De ruimte boven de weg hoort ook bij de zone. De zone langs een spoorlijn ligt vast in de sporenkaart.

2.1.2 WEGVERKEER
In de Wet geluidhinder zijn regels opgenomen om geluidhinder veroorzaakt door wegverkeer te beperken. In de onderstaande tabellen staan voor de meest voorkomende gevallen de voorkeurswaarden en de maximaal toelaatbare geluidsbelastingen binnen zones langs wegen.

Nieuwe woningen langs een bestaande weg

Status van de woning	Voorkeurswaarde in dB	Maximaal toelaatbare geluidsbelasting in dB	
		Stedelijk gebied	Buitenstedelijk gebied
Nieuwbouw	48	63	53
Vervangende nieuwbouw	48	68	58

30 km/uur wegen
Een weg met een maximum snelheid van 30 km/uur heeft geen zone en hoeft dus niet te worden getoetst aan de Wet geluidhinder. Uit jurisprudentie blijkt dat 30 km/uur wegen bij planologische procedures met het oog op 'goede ruimtelijke ordening' toch akoestisch moeten worden onderzocht.

2.2 GEMEENTELIJK BELEID

2.1.3 ALGEMEEN
Het gemeentelijk beleid is erop gericht om bij geluidsgevoelige bebouwing de voorkeurswaarde niet te overschrijden. Voor de eerstelijns bebouwing langs belangrijke vervoersassen kan een overschrijding van deze voorkeurswaarde acceptabel zijn. Bijvoorbeeld als deze bebouwing een afschermende werking heeft voor woningen of andere geluidsgevoelige bebouwing die daarachter liggen. Het beleid is er echter op gericht om hogere waarden spaarzaam toe te staan. Op deze wijze wordt het aantal woningen met een hoge geluidsbelasting zo klein mogelijk gehouden. Waar dat redelijkerwijs mogelijk is worden lagere waarden dan de wettelijke maxima aangehouden.

In de “Beleidsregels Hogere Waarden Wet Geluidhinder 2013” is omschreven onder welke voorwaarden hogere waarden voor woningen kunnen worden vastgesteld. De hoofdlijnen van dit beleid worden hierna beschreven. Een hogere waarde procedure voor woningen kan alleen worden gestart indien ten minste aan één van de volgende criteria wordt voldaan:

- de woning vervangt bestaande bebouwing;
- De woning schermt bestaande of nieuw te bouwen geluidgevoelige bestemmingen doelmatig af;
- de woning vult een open plaats tusssen bestaande bebouwing;
- De woning is een bedrijfswoning
- De woning ligt binnen een straal van 500 m vanaf een OV knooppunt;.

2.1.4 WEGVERKEER

Als algemeen uitgangspunt wordt aangehouden dat moet worden voldaan aan de voorkeurswaarde van 48 dB. Woningen die een hogere geluidbelasting hebben moeten ten minste één geluidsluwe zijde hebben. Ook geldt dat de buitenruimte(n) die als verblijfsruimte worden gebruikt aan de geluidsluwe zijde moeten liggen. De gemeente Nijmegen streeft naar een maximale geluidsbelasting van 58 dB. Incidenteel wordt een maximale geluidsbelasting van 63 dB toegestaan.

Het aantal geluidsbelaste woningen wordt zo laag mogelijk gehouden door het treffen van de volgende maatregelen:

- concentratie van het verkeer op de hoofdwegen;
- instellen van 30 km/uur gebieden in de woongebieden;
- toepassen van stiller wegdek op de hoofdwegen;
- afscherming door niet geluidsgevoelige gebouwen, schermen of wallen;

Als deze maatregelen niet haalbaar of onvoldoende effectief blijken, kunnen hogere geluidsbelastingen worden toegestaan. Hiervoor moeten ‘hogere waarden’ worden aangevraagd. Gemeente Nijmegen zal deze aanvraag beoordelen aan de hand van de beleidsregels Hogere Waarde Wet geluidhinder 2013. Op basis van deze beleidsregels worden de volgende eisen gesteld aan nieuwe woningen:

1. De woning heeft ten minste één geluidsluwe zijde;
2. Ten minste één buitenruimte van deze woning ligt aan de geluidsluwe zijde;
3. Als de geluidsbelasting van de woning groter is dan 53 dB wegverkeer en/of 58 dB railverkeer, dan ligt ten minste één slaapkamer aan de geluidsluwe zijde.

3 BESCHRIJVING VAN DE SITUATIE

Het plangebied ligt aan de Waalkade en staat beklend als de Lindenberghaven. Het ligt aan de noordzijde van Nijmegen ten westen van de Waalbrug (zie figuur 1). Omdat de ligplaatsen binnen de geluidszones van enkele verkeerswegen liggen is akoestisch onderzoek nodig.

3.1 DOEL ONDERZOEK

Het doel van dit onderzoek is om de geluidsbelasting van de ligplaatsen te berekenen en deze te toetsen aan de eisen van de Wet geluidhinder en het gemeentelijke geluidsbeleid.

3.2 BRONBESCHRIJVING

Het plangebied ligt binnen verschillende geluidszones. De ligging van de wegen is weergegeven in figuur 3.

Waalbrug:
Deze stedelijke hoofdontsluitingsweg heeft een snelheidsregiem van 50 km/uur en een zonebreedte van 350 m.

Waalkade:
Deze stedelijke gebiedsontsluitingsweg heeft nabij het plangebied een snelheidsregiem van 50 km/uur en een zonebreedte van 200 m. Even verderop geldt een snelheidsbeperking van 30 km/u.

Voerweg:
Deze weg heeft ter hoogte van het plangebied een snelheidsregiem van 50 km/uur en heeft een zonebreedte van 200 m.

Overige 30 km/u wegen:
De overige wegen in de nabijheid van het plan zoals de Ubbergseweg en deels de Waalkade heeft ter hoogte van het plangebied een snelheidsregiem van 30 km/uur en geen zone.

3.3 TOETSINGSKADER

In de onderstaande tabel staan de voorkeurs- en maximale waarden uit de Wet geluidhinder die op dit plan van toepassing zijn.

Weg	Voorkeurswaarde in dB	Maximale ontheffing in dB
Waalkade (50 km/u), Waalbrug en Voerweg	48	63

Voor de overige wegen gelegen in de nabije omgeving van of in het plangebied geldt een maximum snelheid van 30 km/uur. In de zin van de Wet geluidhinder zijn dergelijke wegen niet-zoneplichtig en zouden derhalve buiten beschouwing kunnen blijven. Gelet op jurisprudentie blijken 30 km/uur wegen vanuit het oogpunt van een 'goede ruimtelijke ordening' toch akoestisch te moeten worden onderzocht.

4 UITGANGSPUNTEN VOOR HET AKOESTISCH ONDERZOEK

4.1 ALGEMEEN

Toegepaste rekenmethode

De geluidsbelasting door wegverkeer en railverkeerslawaai wordt bepaald aan de hand van het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012. Hierin staat dat voor weg- én railverkeerslawaai rekenmethode II moet worden toegepast. Rekenmethode I mag alleen voor eenvoudige berekeningen worden toegepast bij (bijna) rechte wegen en als zich tussen de bron en het waarneempunt niet al te veel obstakels bevinden.

In bijlage 2 zijn de verschillende voertuigcategorieën omschreven.

Rekenprogramma
De rekenmodellen zijn opgesteld op het Rijksdriehoekscoördinatenstelsel. De berekeningen zijn uitgevoerd met het DGMR programma Geomilieu v3.11. In de berekening wordt met alle factoren die van belang zijn rekening gehouden, zoals afstandsreducties, reflecties, afschermingen, bodem- en luchtdemping, helling- en kruispuntcorrecties. Er is gerekend met één reflectie en een sectorhoek van twee graden.

4.2 WEGVERKEER

Intensiteiten
Voor de toekomstige situatie is een prognose gemaakt van de verkeersintensiteiten en de verdeling in drie voertuigcategorieën (lichte-, middelzware- en zware motorvoertuigen). Deze prognose is gemaakt op het verkeersmodel 2024 waarin de nieuwe hoofdstructuur in de Waalsprong en de ontwikkelingen aan het Waalfront zijn verwerkt. In bijlage 3 is een overzicht gegeven van de relevante verkeersgegevens per wegvak.

Helling-, kruispunt- en obstakelcorrecties
Er is voor de wegen geen helling- of obstakelcorrecteie toegepast. Wel is een correctie ingevoerd voor de kruispunten op het Traianusplein. Deze kruispunten zijn opgenomen als geregelde gelijkwaardige kruispunten.

5 RESULTATEN WEGVERKEER

De maximale geluidsbelasting ter plaatse van de grenzen van de ligplaatsen staan in figuur 3 en zijn onderstaande weergegeven in de resultatentabel.

Resultaten

Naam toetspunt	Omschrijving	Hoogte in m boven maaiveld	Geluidsbelasting 2024 incl aftrek art. 3.4 Rmg			30 km/u wegen excl aftrek art 3.4 Rmg	Totaal geluidsniveau zonder aftrek art. 3.4 Rmg
			Waalbrug	Voerweg	Waalkade (50 km/u)		
			Lden in dB	Lden in dB	Lden in dB	Lden in dB	Lden in dB
02	Erfgrens bedrijfswoning	4	52	37	46	51	59
04	Erfgrens bedrijfswoning	4	53	39	51	47	60
06	Erfgrens bedrijfswoning	4	52	37	46	50	59
08	Erfgrens bedrijfswoning	4	51	34	45	52	58
09	Erfgrens 2 ligplaatsen	4	54	43	56	43	63
14	Erfgrens 2 ligplaatsen	4	54	45	52	44	61
17	Erfgrens 2 ligplaatsen	4	54	44	54	44	62
18	Erfgrens 2 ligplaatsen	4	51	45	50	47	59

Geluidsbelasting
De geluidsbelasting door wegverkeerslawaai is het reken- of meetresultaat per wegvak na aftrek van een correctie zoals genoemd in artikel 110g van de Wet geluidhinder. In artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012 staat dat deze aftrek, voor wegen met een representatief te achten snelheid van minder dan 70 km/uur, 5 dB bedraagt.

Geluidsniveau
Het geluidsniveau op een toetspunt is de som van de geluidsbelastingen van alle gezoneerde wegen zonder de aftrek artikel 3.4 Rmg. De geluidsniveaus zijn van belang om te kunnen constateren of sprake is van een acceptabel leefklimaat.

5.1 MAATREGELEN OM DE GELUIDSBELASTING TE VERLAGEN

Uit de berekeningen blijkt dat bij de nieuwe woningen de geluidsbelasting vanwege wegverkeer hoger is dan de voorkeurswaarde. Daarom is onderzocht welke maatregelen kunnen worden getroffen en wat het effect hiervan is op de geluidsbelasting.

Stille wegdekken:
Bij de berekening van het geluid vanwege de wegen is nog geen rekening gehouden met een stil asfalt. Volgens het onderhoudsplan wegen van de gemeente Nijmegen zal de Waalbrug in de toekomst worden voorzien van wegdektype SMA 0/5 (-1,7 dB voor licht motorvoertuigen). Er zijn stillere wegdektypes maar het betreffende wegvak ligt op een brug waardoor wegdektypes zoals dunne deklagen onwenselijk zijn. Ter plaatse van het gedeelte Traianusplein is het toepassen van stillere wegdektypes ook onwenselijk omdat hier veel sprake is van optrekkend en afremmend verkeer. Tevens is nog niet vastgesteld wanneer dit onderhoud gaat plaatsvinden. Uit een aanvullende berekening blijkt dat de realisatie van dit wegdektype voor het plan een reductie oplevert van 1 dB waardoor nog steeds sprake is van een overschrijding van de voorkeurswaarde. Binnen de

totstandkoming van dit bestemmingsplan kan nog geen rekening worden gehouden met deze maatregel.

Geluidscherm:
In theorie zou de realisatie van een geluidsscherm langs de Waalbrug en een gedeelte van het Traianusplein een geluidreductie kunnen bereiken waarmee op de woning voldaan kan worden aan de voorkeurswaarde. Hiervoor is een geluidsscherm van 1,5 meter hoogte nodig over een lengte van 250 meter. Dit kost ongeveer €188.000,- (kengetal €500,- per m^2). Voor de realisatie van een klein plan als dit is een dergelijke maatregelen niet doelmatig en zou de verwezenlijking van het plan in gevaar brengen.

6 BEOORDELING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN

6.1 TOETSING AAN DE WET GELUIDHINDER

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de voorkeurswaarden voor wegverkeer op een aantal toetspunten wordt overschreden. De hoogste berekende geluidsbelasting bedraagt 56 dB ter plaatse van de oostgrens van de ligplaatsen en wordt veroorzaakt door het verkeer op de Waalkade (50 km/u). Woningen met geluidsbelastingen boven de 48 dB wegverkeerslawaai kunnen alleen worden gerealiseerd als hiervoor een hogere waarde is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Deze procedure loopt parallel aan de bestemmingsplanprocedure.

6.2 TOETSING AAN HET GEMEENTELIJK BELEID

Het gemeentelijk beleid is niet van toepassing op ligplaatsen voor woonschepen.

6.3 CUMULATIE

Er is sprake van cumulatie van vanwege wegverkeerslawaai. De hoogte van deze geluidsbelasting staat, exclusief aftrek artikel 110 Wgh, in de laatste kolom van de resultatentabel in hoofdstuk 5. Voor wegverkeerslawaai bedraagt de gecumuleerde gevelbelasting van alle wegen tezamen maximaal 63 dB. Op basis van bijlage 1 van het Reken- en meetvoorschrift (2012) geluid bedraagt de gecumuleerde waarde in dat geval maximaal 58 dB.

7 CONCLUSIE EN SAMENVATTING

Het plangebied betreft een wijziging van de locatie van de ligplaatsen voor woonschepen. Het plan maakt een nieuwe ligplaats voor een bedrijfswoning (woonschip) mogelijk en daarnaast een ligplaats voor 2 woonschepen.

Uit de berekeningen blijkt dat de geluidsbelasting vanwege de Waalkade en de Waalbrug hoger is dan de voorkeurswaarde voor wegverkeerslawaai. De geluidsbelasting blijft wel binnen de grenzen van de Wet geluidhinder.

De geluidsbelatsing als gevolg van de Waalbrug en het Traianusplein is berekend op basis van dicht asfalt. Uit een aanvullende berekening blijkt dat de realisatie van SMA voor het plan een reductie oplevert van 1 dB waardoor nog steeds sprake is van een overschrijding van de voorkeurswaarde. De toepassing van andere stillere wegdektypes blijkt civil technisch gezien onwenselijk te zijn. Het is nog niet bekend wanneer op der Waalbrug groot onderhoud gaat plaatsvinden en het wegdek vervangen gaat worden. Het hogere waarde besluit kan daarom niet uit gaan van SMA.

De geluidsbelasting van de Waalbrug kan gereduceerd worden door realisatie van een geluidscherm. Voor de realisatie van een klein plan als dit is een dergelijke maatregelen niet doelmatig en zou de verwezenlijking van het plan in gevaar brengen.

Om de ligplaatsen mogelijk te maken is een hogere waardenbesluit nodig. De procedure hiervoor loopt parallel met de bestemmingsplanprocedure. Voor de ligplaatsen (respectievelijk bedrijfswoningen en 2 ligplaatsen aan de oostzijde van het plan) dienen de volgende hogere waarden te worden vastgesteld:

- Waalbrug 53 en 54 dB;
- Waalkade 51 en 56 dB.

Bijlagen

Bijlage 1

Akoestische begrippen

A-weging	Het menselijk gehoor neemt midden en hoge tonen beter waar dan lage en zeer hoge tonen van eenzelfde sterkte. Met deze selectieve gevoeligheid van het gehoor wordt rekening gehouden door het toepassen van een zogenaamd A-filter in de meetapparatuur.
Correctie artikel 110g Wgh (met de invulling volgens artikel 3.4 RMG 2012)	Tijdelijke aftrek voor het stiller worden van het wegverkeer. De aftrek bedraagt 2 dB voor wegen met een representatief te achten snelheid van 70 km/uur of meer. Voor snelheden onder de 70 km/uur is deze aftrek 5 dB
Decibel (dB)	De sterkte van het geluid wordt uitgedrukt in decibel (dB). Omdat de luchttrillingen bij harde geluiden vele miljoenen malen heviger zijn dan bij zachte, is de decibel een logaritmische verhoudingswaarde in plaats van een rechtlijnige maat
Dove gevel	Een bouwkundige constructie waarin geen te openen delen aanwezig zijn en met een in NEN 5077 bedoelde karakteristieke geluidwering die ten minste gelijk is aan het verschil tussen de geluidsbelasting van de constructie en 33 dB, alsmede een bouwkundige constructie waarin alleen bij uitzondering te openen delen aanwezig zijn, mits de delen niet direct grenzen aan een geluidsgevoelige ruimte. Een dergelijke constructie valt niet onder het begrip ‘gevel’ van de Wet geluidhinder.
Equivalent geluidsniveau	Het gemiddelde geluidsniveau binnen een bepaalde periode
Frequentie	Aantal trillingen per seconde. Geluiden met verschillende frequenties hebben andere toonhoogten
Geluid	Voor mensen hoorbare luchttrillingen
Geluidsbelasting in dB	Geluidsbelasting in L_{den} op een plaats en vanwege een bron over alle perioden van 07.00-19.00 uur, van 19.00-23.00 uur en van 23.00-07.00 uur van een jaar. Bij wegverkeer inclusief de correctie artikel 110g Wgh
Geluidsgevoelige ruimte van een woning	Ruimte binnen een woning voor zover die kennelijk als slaap-, woon-, of eetkamer wordt gebruikt of voor zodanig gebruik is bestemd, alsmede een keuken van ten minste 11 m^2
Geluidsluwe zijde	Een zijde waarop de geluidsbelasting niet meer bedraagt dan de voorkeurswaarde van de Wet geluidhinder
Geluidsniveau in dB	Geluidsbelasting van alle bronnen samen zonder de correctie artikel 110g Wgh voor wegverkeer
Gevel	Bouwkundige constructie die een ruimte in een gebouw of woning scheidt van de buitenlucht, daaronder begrepen het dak
Voorkeurswaarde	De in de Wet geluidhinder ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting per bron, waarbij sprake is van een goed akoestisch klimaat
Waarneempunt	Het punt waarop de geluidsbelasting wordt gemeten of berekend
Waarneemhoogte	Hoogte ten opzichte van het aanliggende maaiveld in meters

Zones	Aandachtsgebied van een geluidsbron waarbinnen de normen van de Wet geluidhinder gelden *Zone ronde industrieterrein:* Het gebied vanaf de grens van het industrieterrein tot de 50 dB(A) contour er omheen. *Zone langs een weg:* Het gebied vanaf de as van de weg tot de in de wet genoemde afstand én de ruimte boven en onder de weg. *Zone langs een spoorweg:* Gebied tussen de buitenste spoorstaaf en de op de sporenkaart aangegeven afstand.

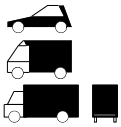
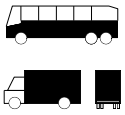
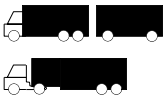
Bijlage 2

Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012

Algemeen
De geluidsbelasting door het wegverkeer wordt bepaald aan de hand van hoofdstukken 3 en 4 van het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012. Hierin staan regels over de wijze waarop geluidsbelastingen moeten worden berekend en gemeten. In het Reken- en meetvoorschrift geluidhinder 2012 worden zowel voor weg- als railverkeer een standaard meetmethode en twee standaard rekenmethoden beschreven.

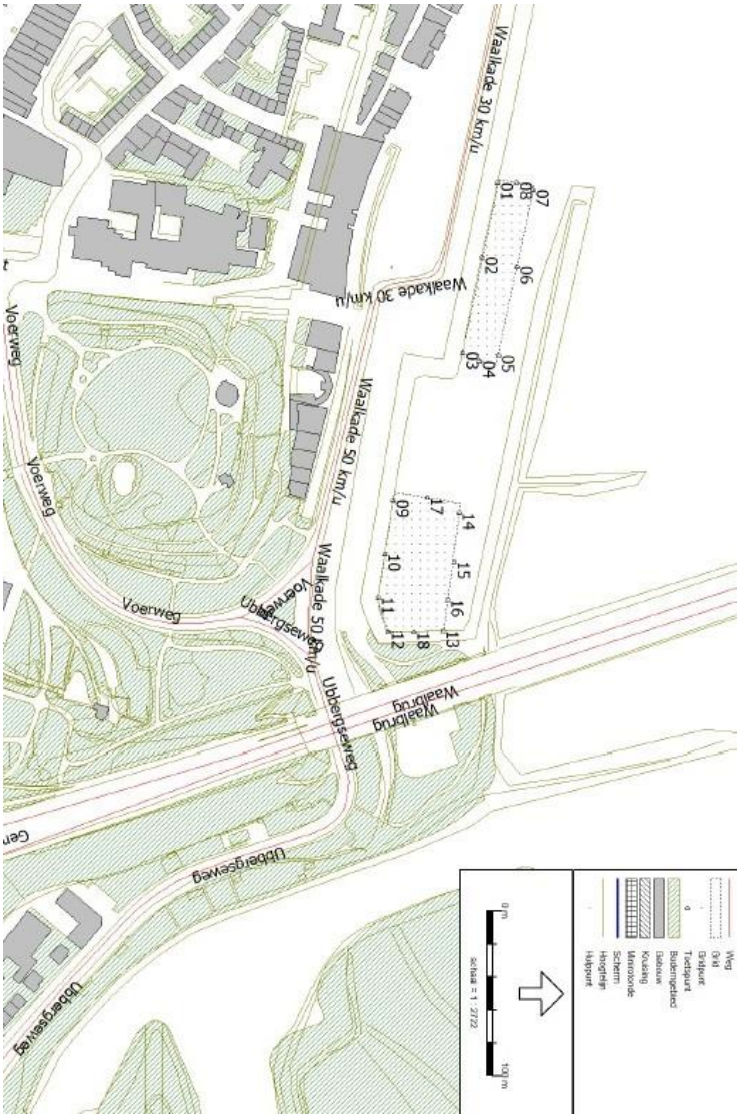
In principe moet rekenmethode II worden toegepast. Rekenmethode I is alleen bedoeld voor eenvoudige berekeningen en kan worden toegepast bij (bijna) rechte wegen en als zich tussen de bron en het waarneempunt niet al te veel obstakels bevinden.

Wegverkeer
De berekening voor wegverkeerslawaai kent de volgende 4 voertuigcategorieën:

CATEGORIE	OMSCHRIJVING VOLGENS BESLUIT	ALLEDAAGSE OMSCHRIJVING	PROFIEL
LICHTE MOTORVOERTUIGEN	motorvoertuigen op 3 of meer wielen, met uitzondering van de voertuigen uit de categorieën 'middelzware' en 'zware' voertuigen	- alle personenauto's - de meeste bestelauto's - vrachtwagens met 4 wielen	
MIDDELZWARE MOTORVOERTUIGEN	gelede en ongelede autobussen, alsmede andere motorvoertuigen die ongeleed zijn en voorzien van 1 achteras met 4 banden	- alle autobussen - vrachtwagens met 2 assen en 4 achterwielen	
ZWARE MOTORVOERTUIGEN	gelede motorvoertuigen, alsmede motorvoertuigen met een dubbele achteras, met uitzondering van autobussen	- vrachtwagens met 3 of meer assen - vrachtwagens met aanhanger - trekkers met oplegger	
MOTORRIJWIELEN	motorvoertuigen op 2 wielen al dan niet voorzien van een zijspanwagen	alle motorfietsen (inclusief zijspan)	

Bijlage 3

Overzicht invoergegevens rekenmodel

Waalkade 30 km/u
Waalkade 30 km/u
Waalkade 50 km/u
Waalkade 50 km/u
Voerweg
Voerweg
Voerweg
Ubbergseweg
Ubbergseweg
Ubbergseweg
Waalbrug
Waalbrug
01
02
03
04
05
06
07
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
Weg
Grid
Gridpunt
Toetspunt
Bodemgebied
Gebouw
Kruising
Mimoterrorde
Scherm
Hoogtelijn
Hulppunt
0 m
150 m
schaal = 1 : 2772

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	ItemID	Grp.ID	Datum	1e kid	NrKids	Naam	Omschr.	Vorm	X-1	Y-1	X-n
30 kmu	2	2	21:24, 24 nov 2015	-93	2	Waalkade	Waalkade 30 km/u	Polylijn	187861,67	429135,69	187956,28
30 kmu	7	2	21:24, 24 nov 2015	-97	2	Waalkade	Waalkade 30 km/u	Polylijn	188202,28	429035,47	188170,67
30 kmu	8	2	21:24, 24 nov 2015	-99	2	Waalkade	Waalkade 30 km/u	Polylijn	188170,67	429077,66	187956,28
50 kmu	1	3	21:24, 24 nov 2015	-101	2	Waalkade	Waalkade 50 km/u	Polylijn	187861,67	429135,69	187685,50
50 kmu	3	3	21:24, 24 nov 2015	-103	2	Waalkade	Waalkade 50 km/u	Polylijn	187685,50	429166,56	187631,09
50 kmu	6	3	21:24, 24 nov 2015	-87	2	Waalkade	Waalkade 50 km/u	Polylijn	188349,73	429000,03	188202,28
50 kmu	20	3	21:24, 24 nov 2015	-89	2	Waalkade	Waalkade 50 km/u	Polylijn	188349,73	429000,03	188407,00
ubbergseweg 30 kmu	9	4	14:17, 23 nov 2015	-17	2	Ubbergsewe	Ubbergseweg	Polylijn	188493,53	429020,56	188568,47
ubbergseweg 30 kmu	10	4	14:17, 23 nov 2015	-19	2	Ubbergsewe	Ubbergseweg	Polylijn	188568,47	428885,41	188681,50
ubbergseweg 30 kmu	21	4	14:17, 23 nov 2015	-41	2	Ubbergsewe	Ubbergseweg	Polylijn	188493,53	429020,56	188407,00
ubbergseweg 30 kmu	22	4	14:17, 23 nov 2015	-43	2	Ubbergsewe	Ubbergseweg	Polylijn	188384,00	428957,00	188407,00
waalbrug 50 kmu	11	5	14:20, 23 nov 2015	-21	2	General Ja	General James Gavinweg	Polylijn	188536,75	428785,88	188588,62
waalbrug 50 kmu	16	5	14:17, 23 nov 2015	-31	2	Waalbrug	Waalbrug	Polylijn	188339,42	429337,91	188514,98
waalbrug 50 kmu	17	5	14:17, 23 nov 2015	-33	2	Waalbrug	Waalbrug	Polylijn	188351,80	429326,16	188536,75
waalbrug 50 kmu	18	5	14:17, 23 nov 2015	-35	2	Waalbrug	Waalbrug	Polylijn	188187,16	429798,47	188339,42
waalbrug 50 kmu	19	5	14:17, 23 nov 2015	-37	2	Waalbrug	Waalbrug	Polylijn	188351,80	429326,16	188212,84
waalbrug 50 kmu	23	5	14:20, 23 nov 2015	-45	2	General Ja	General James Gavinweg	Polylijn	188514,98	428793,28	188493,14
waalbrug 50 kmu	28	5	14:20, 23 nov 2015	-55	2	General Ja	General James Gavinweg	Polylijn	188539,30	428710,62	188536,75
waalbrug 50 kmu	29	5	14:20, 23 nov 2015	-57	2	General Ja	General James Gavinweg	Polylijn	188529,61	428754,62	188514,98
waalbrug 50 kmu	30	5	14:20, 23 nov 2015	-59	2	General Ja	General James Gavinweg	Polylijn	188539,30	428710,62	188529,61
waalbrug 50 kmu	31	5	14:17, 23 nov 2015	-61	2	Prins Maur	Prins Mauritssingel	Polylijn	188187,16	429798,47	188109,33
waalbrug 50 kmu	32	5	14:17, 23 nov 2015	-63	2	Prins Maur	Prins Mauritssingel	Polylijn	188212,84	429743,66	188109,33
voerweg kelfkensbos 50 kmu	4	6	14:17, 23 nov 2015	-7	2	Voerweg	Voerweg	Polylijn	188354,08	428855,75	188384,00
voerweg kelfkensbos 50 kmu	5	6	14:17, 23 nov 2015	-9	2	Voerweg	Voerweg	Polylijn	188384,00	428957,00	188349,73
voerweg kelfkensbos 50 kmu	12	6	14:17, 23 nov 2015	-23	2	Kelfkensbo	Kelfkensbos	Polylijn	188320,47	428739,66	188207,05
voerweg kelfkensbos 50 kmu	14	6	14:17, 23 nov 2015	-27	2	Voerweg	Voerweg	Polylijn	188175,00	428806,41	188254,61
voerweg kelfkensbos 50 kmu	15	6	14:17, 23 nov 2015	-29	2	Voerweg	Voerweg	Polylijn	188354,08	428855,75	188254,61
voerweg kelfkensbos 50 kmu	25	6	14:22, 23 nov 2015	-49	2	Hoogstraat	Hoogstraat	Polylijn	188175,00	428806,41	188171,47
voerweg kelfkensbos 50 kmu	26	6	14:17, 23 nov 2015	-51	2	Burchtstra	Burchtstraat	Polylijn	188207,05	428772,06	188171,47

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	Y-n	H-1	H-n	M-1	M-n	ISO_H	Min.RH	Max.RH	Min.AH	Max.AH	ISO M	Hdef.	Vormpunten	Lengte	Lengte3D
30 kmu	429121,75	0,00	0,00	11,93	12,48	0,00	0,00	0,00	12,04	12,53	--	Relatief	7	96,30	96,31
30 kmu	429077,66	0,00	0,00	13,32	12,31	0,00	0,00	0,00	12,31	13,61	--	Relatief	12	58,88	58,90
30 kmu	429121,75	0,00	0,00	12,31	12,48	0,00	0,00	0,00	11,97	12,48	--	Relatief	8	219,11	219,13
50 kmu	429166,56	0,00	0,00	11,93	11,94	0,00	0,00	0,00	11,94	12,17	--	Relatief	6	182,26	182,26
50 kmu	429151,78	0,00	0,00	11,94	12,09	0,00	0,00	0,00	12,02	12,09	--	Relatief	4	56,44	56,44
50 kmu	429035,47	0,00	0,00	18,51	13,32	0,00	0,00	0,00	13,07	16,01	--	Relatief	5	151,66	151,77
50 kmu	428998,00	0,00	0,00	18,51	18,63	0,00	0,00	0,00	18,40	19,19	--	Relatief	4	57,43	57,45
ubbergseweg 30 kmu	428885,41	0,00	0,00	17,36	15,16	0,00	0,00	0,00	15,16	17,35	--	Relatief	13	159,26	159,29
ubbergseweg 30 kmu	428790,44	0,00	0,00	15,16	15,78	0,00	0,00	0,00	15,15	15,78	--	Relatief	5	147,81	147,81
ubbergseweg 30 kmu	428998,00	0,00	0,00	17,36	18,63	0,00	0,00	0,00	17,45	24,16	--	Relatief	5	90,37	91,47
ubbergseweg 30 kmu	428998,00	0,00	0,00	20,51	18,63	0,00	0,00	0,00	18,63	20,18	--	Relatief	6	47,59	47,64
waalbrug 50 kmu	428708,53	0,00	0,00	31,60	32,63	0,00	0,00	0,00	31,63	32,63	--	Relatief	9	94,90	94,91
waalbrug 50 kmu	428793,28	0,00	0,00	25,09	31,30	0,00	0,00	0,00	24,77	31,30	--	Relatief	4	572,31	572,38
waalbrug 50 kmu	428785,88	0,00	0,00	25,18	31,60	0,00	0,00	0,00	25,35	31,60	--	Relatief	4	571,17	571,23
waalbrug 50 kmu	429337,91	0,00	0,00	20,91	25,09	0,00	0,00	0,00	21,73	25,09	--	Relatief	7	485,16	485,18
waalbrug 50 kmu	429743,66	0,00	0,00	25,18	22,17	0,00	0,00	0,00	22,17	24,27	--	Relatief	4	440,03	440,04
waalbrug 50 kmu	428690,38	0,00	0,00	31,30	33,60	0,00	0,00	0,00	31,34	33,60	--	Relatief	11	106,95	106,98
waalbrug 50 kmu	428785,88	0,00	0,00	32,49	31,60	0,00	0,00	0,00	31,60	32,61	--	Relatief	13	80,33	80,34
waalbrug 50 kmu	428793,28	0,00	0,00	31,53	31,30	0,00	0,00	0,00	31,30	31,63	--	Relatief	5	42,41	42,42
waalbrug 50 kmu	428754,62	0,00	0,00	32,49	31,53	0,00	0,00	0,00	31,52	32,46	--	Relatief	6	48,03	48,04
waalbrug 50 kmu	429984,16	0,00	0,00	20,91	16,78	0,00	0,00	0,00	16,78	20,23	--	Relatief	9	202,04	202,08
waalbrug 50 kmu	429984,16	0,00	0,00	22,17	16,78	0,00	0,00	0,00	16,78	20,96	--	Relatief	11	263,70	263,75
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428957,00	0,00	0,00	25,39	20,51	0,00	0,00	0,00	20,51	24,55	--	Relatief	8	112,39	112,50
voerweg kelfkensbos 50 kmu	429000,03	0,00	0,00	20,51	18,51	0,00	0,00	0,00	18,51	20,14	--	Relatief	6	55,20	55,24
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428772,06	0,00	0,00	34,48	33,19	0,00	0,00	0,00	33,19	34,03	--	Relatief	5	118,92	118,93
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428818,91	0,00	0,00	32,63	29,70	0,00	0,00	0,00	29,70	32,55	--	Relatief	5	81,18	81,23
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428818,91	0,00	0,00	25,39	29,70	0,00	0,00	0,00	25,78	30,72	--	Relatief	7	107,35	107,78
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428777,53	0,00	0,00	32,63	33,30	0,00	0,00	0,00	32,74	33,30	--	Relatief	6	29,88	29,88
voerweg kelfkensbos 50 kmu	428777,53	0,00	0,00	33,19	33,30	0,00	0,00	0,00	33,06	33,32	--	Relatief	4	38,01	38,02

Akoestisch onderzoek Lindenberghaven
Gemeente Nijmegen

Bijlage 3: Invoergegevens rekenmodel

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	Min.lengte	Max.lengte	Type	Cpl	Cpl_W	Hbron	Helling	Wegdek	Wegdek	V(MR(D))	V(MR(A))	V(MR(N))
30 kmu	6,26	53,13	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
30 kmu	2,78	17,05	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
30 kmu	3,82	120,62	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
50 kmu	9,14	133,42	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
50 kmu	6,35	39,27	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
50 kmu	11,57	72,21	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
50 kmu	14,30	24,02	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	1,79	52,90	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	18,18	59,42	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	4,28	47,62	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	8,09	11,59	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
waalbrug 50 kmu	2,12	34,50	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	140,35	258,32	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	140,31	243,32	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	26,97	245,60	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	72,36	218,61	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	2,64	22,63	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	1,69	23,01	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	2,45	31,72	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	1,96	32,52	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
waalbrug 50 kmu	5,08	46,87	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W12	Dunne deklagen B	--	--	--
waalbrug 50 kmu	0,70	62,23	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W12	Dunne deklagen B	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	11,62	18,84	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	9,60	14,06	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	23,50	37,65	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	3,12	65,84	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	9,62	30,41	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W9b	Elementenverharding, niet in keperverband	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	4,25	9,25	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	4,06	28,36	Verdeling	False	1,5	0,75	0	W0	Referentiewegdek	--	--	--

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Crow965
30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
ubbergseweg 30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
ubbergseweg 30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
ubbergseweg 30 kmu	--	30	30	30	--	30	30	30	--	30	30	30	--	True
ubbergseweg 30 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
waalbrug 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	50	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50	--	False

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)
30 kmu	2265,52	6,87	3,10	0,64	--	--	--	--	--	87,03	86,74	81,17	--	11,91	11,40
30 kmu	2381,98	6,88	3,09	0,64	--	--	--	--	--	88,62	88,54	82,95	--	10,71	10,28
30 kmu	2242,25	6,88	3,09	0,64	--	--	--	--	--	87,91	87,82	81,96	--	11,38	10,93
50 kmu	3287,32	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	89,66	89,17	85,36	--	9,13	8,71
50 kmu	3287,32	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	89,66	89,17	85,36	--	9,13	8,71
50 kmu	3060,09	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	88,54	87,95	84,01	--	10,03	9,55
50 kmu	1255,66	6,90	3,11	0,60	--	--	--	--	--	97,97	97,52	97,91	--	1,32	1,24
ubbergseweg 30 kmu	2741,29	6,90	3,11	0,60	--	--	--	--	--	98,57	98,25	98,53	--	0,93	0,88
ubbergseweg 30 kmu	2741,29	6,90	3,11	0,60	--	--	--	--	--	98,57	98,25	98,53	--	0,93	0,88
ubbergseweg 30 kmu	2741,29	6,90	3,11	0,60	--	--	--	--	--	98,57	98,25	98,53	--	0,93	0,88
ubbergseweg 30 kmu	1485,64	6,90	3,11	0,60	--	--	--	--	--	99,07	98,86	99,04	--	0,60	0,57
waalbrug 50 kmu	13219,83	6,60	3,40	0,90	--	--	--	--	--	96,20	96,03	95,73	--	2,47	2,18
waalbrug 50 kmu	28150,83	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,61	94,54	93,99	--	3,80	3,32
waalbrug 50 kmu	28434,88	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,67	94,60	94,05	--	3,76	3,29
waalbrug 50 kmu	28150,83	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,61	94,54	93,99	--	3,80	3,32
waalbrug 50 kmu	28434,88	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,67	94,60	94,05	--	3,76	3,29
waalbrug 50 kmu	14370,16	6,59	3,40	0,91	--	--	--	--	--	89,43	89,31	88,29	--	7,45	6,51
waalbrug 50 kmu	15215,05	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	93,34	93,36	92,60	--	4,88	4,25
waalbrug 50 kmu	13780,67	6,60	3,40	0,90	--	--	--	--	--	100,00	100,00	100,00	--	--	--
waalbrug 50 kmu	13780,67	6,60	3,40	0,90	--	--	--	--	--	100,00	100,00	100,00	--	--	--
waalbrug 50 kmu	28150,83	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,61	94,54	93,99	--	3,80	3,32
waalbrug 50 kmu	28434,88	6,60	3,40	0,91	--	--	--	--	--	94,67	94,60	94,05	--	3,76	3,29
voerweg kelfkensbos 50 kmu	3290,07	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	89,70	89,22	85,42	--	9,09	8,67
voerweg kelfkensbos 50 kmu	1804,43	6,86	3,11	0,65	--	--	--	--	--	81,94	81,28	75,09	--	16,11	15,34
voerweg kelfkensbos 50 kmu	5560,67	6,86	3,11	0,65	--	--	--	--	--	82,07	81,39	75,30	--	15,96	15,19
voerweg kelfkensbos 50 kmu	3290,07	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	89,70	89,22	85,42	--	9,09	8,67
voerweg kelfkensbos 50 kmu	3290,07	6,88	3,11	0,63	--	--	--	--	--	89,70	89,22	85,42	--	9,09	8,67
voerweg kelfkensbos 50 kmu	5862,48	6,89	3,10	0,62	--	--	--	--	--	94,23	93,94	91,66	--	5,10	4,87
voerweg kelfkensbos 50 kmu	6609,27	6,87	3,10	0,65	--	--	--	--	--	83,84	83,37	77,19	--	14,65	13,98

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)	MV(A)
30 kmu	17,09	--	1,06	1,85	1,74	--	--	--	--	--	135,45	60,92	11,77	--	18,54	8,01
30 kmu	15,94	--	0,67	1,18	1,11	--	--	--	--	--	145,23	65,17	12,65	--	17,55	7,57
30 kmu	16,86	--	0,72	1,25	1,18	--	--	--	--	--	135,62	60,85	11,76	--	17,56	7,57
50 kmu	12,60	--	1,21	2,12	2,04	--	--	--	--	--	202,78	91,16	17,68	--	20,65	8,90
50 kmu	12,60	--	1,21	2,12	2,04	--	--	--	--	--	202,78	91,16	17,68	--	20,65	8,90
50 kmu	13,59	--	1,43	2,50	2,40	--	--	--	--	--	186,41	83,70	16,20	--	21,12	9,09
50 kmu	0,83	--	0,71	1,24	1,25	--	--	--	--	--	84,88	38,08	7,38	--	1,14	0,48
ubbergseweg 30 kmu	0,59	--	0,50	0,88	0,88	--	--	--	--	--	186,44	83,76	16,21	--	1,76	0,75
ubbergseweg 30 kmu	0,59	--	0,50	0,88	0,88	--	--	--	--	--	186,44	83,76	16,21	--	1,76	0,75
ubbergseweg 30 kmu	0,59	--	0,50	0,88	0,88	--	--	--	--	--	186,44	83,76	16,21	--	1,76	0,75
ubbergseweg 30 kmu	0,38	--	0,33	0,57	0,57	--	--	--	--	--	101,56	45,68	8,83	--	0,62	0,26
waalbrug 50 kmu	1,71	--	1,33	1,79	2,56	--	--	--	--	--	839,35	431,63	113,90	--	21,55	9,80
waalbrug 50 kmu	2,96	--	1,59	2,13	3,05	--	--	--	--	--	1757,81	904,87	240,78	--	70,60	31,78
waalbrug 50 kmu	2,93	--	1,57	2,11	3,02	--	--	--	--	--	1776,67	914,58	243,36	--	70,56	31,81
waalbrug 50 kmu	2,96	--	1,59	2,13	3,05	--	--	--	--	--	1757,81	904,87	240,78	--	70,60	31,78
waalbrug 50 kmu	2,93	--	1,57	2,11	3,02	--	--	--	--	--	1776,67	914,58	243,36	--	70,56	31,81
waalbrug 50 kmu	5,76	--	3,12	4,18	5,95	--	--	--	--	--	846,90	436,36	115,46	--	70,55	31,81
waalbrug 50 kmu	3,99	--	1,78	2,39	3,41	--	--	--	--	--	937,31	482,96	128,21	--	49,00	21,99
waalbrug 50 kmu	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	909,52	468,54	124,03	--	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	909,52	468,54	124,03	--	--	--
waalbrug 50 kmu	2,96	--	1,59	2,13	3,05	--	--	--	--	--	1757,81	904,87	240,78	--	70,60	31,78
waalbrug 50 kmu	2,93	--	1,57	2,11	3,02	--	--	--	--	--	1776,67	914,58	243,36	--	70,56	31,81
voerweg kelfkensbos 50 kmu	12,54	--	1,21	2,11	2,03	--	--	--	--	--	203,04	91,29	17,71	--	20,58	8,87
voerweg kelfkensbos 50 kmu	21,77	--	1,94	3,38	3,14	--	--	--	--	--	101,43	45,61	8,81	--	19,94	8,61
voerweg kelfkensbos 50 kmu	21,51	--	1,97	3,42	3,18	--	--	--	--	--	313,07	140,75	27,22	--	60,88	26,27
voerweg kelfkensbos 50 kmu	12,54	--	1,21	2,11	2,03	--	--	--	--	--	203,04	91,29	17,71	--	20,58	8,87
voerweg kelfkensbos 50 kmu	12,54	--	1,21	2,11	2,03	--	--	--	--	--	203,04	91,29	17,71	--	20,58	8,87
voerweg kelfkensbos 50 kmu	7,18	--	0,68	1,19	1,16	--	--	--	--	--	380,62	170,72	33,32	--	20,60	8,85
voerweg kelfkensbos 50 kmu	20,34	--	1,51	2,65	2,46	--	--	--	--	--	380,68	170,81	33,16	--	66,52	28,64

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k
30 kmu	2,48	--	1,65	1,30	0,25	--	79,78	84,45	94,72	93,29	98,30	95,99	89,48	85,30
30 kmu	2,43	--	1,10	0,87	0,17	--	79,62	84,19	94,40	93,23	98,35	95,95	89,42	85,00
30 kmu	2,42	--	1,11	0,87	0,17	--	79,53	84,13	94,39	93,06	98,15	95,79	89,27	84,96
50 kmu	2,61	--	2,74	2,17	0,42	--	91,43	98,72	103,67	104,57	110,41	102,87	98,06	89,21
50 kmu	2,61	--	2,74	2,17	0,42	--	91,43	98,72	103,67	104,57	110,41	102,87	98,06	89,21
50 kmu	2,62	--	3,01	2,38	0,46	--	91,37	98,70	103,72	104,45	110,17	102,66	97,86	89,15
50 kmu	0,06	--	0,62	0,48	0,09	--	85,11	91,53	95,15	99,09	105,78	97,98	93,09	82,68
ubbergseweg 30 kmu	0,10	--	0,95	0,75	0,14	--	76,74	80,43	87,70	92,60	98,07	94,94	88,28	80,01
ubbergseweg 30 kmu	0,10	--	0,95	0,75	0,14	--	76,74	80,43	87,70	92,60	98,07	94,94	88,28	80,01
ubbergseweg 30 kmu	0,10	--	0,95	0,75	0,14	--	76,74	80,43	87,70	92,60	98,07	94,94	88,28	80,01
ubbergseweg 30 kmu	0,03	--	0,34	0,26	0,05	--	85,35	91,59	94,70	99,48	106,41	98,58	93,68	82,91
waalbrug 50 kmu	2,03	--	11,60	8,05	3,05	--	84,07	91,09	97,38	103,07	109,44	105,99	99,22	89,44
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,54	20,39	7,81	--	87,81	95,00	101,59	106,65	112,82	109,42	102,67	93,22
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,46	20,40	7,81	--	87,84	95,02	101,60	106,68	112,86	109,46	102,71	93,24
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,54	20,39	7,81	--	87,81	95,00	101,59	106,65	112,82	109,42	102,67	93,22
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,46	20,40	7,81	--	87,84	95,02	101,60	106,68	112,86	109,46	102,71	93,24
waalbrug 50 kmu	7,53	--	29,55	20,42	7,78	--	86,23	93,71	100,81	104,75	110,27	106,98	100,29	91,65
waalbrug 50 kmu	5,52	--	17,87	12,36	4,72	--	85,47	92,78	99,54	104,20	110,23	106,86	100,12	90,90
waalbrug 50 kmu	--	--	--	--	--	--	82,66	89,09	93,74	102,14	109,29	105,74	98,92	88,01
waalbrug 50 kmu	--	--	--	--	--	--	82,66	89,09	93,74	102,14	109,29	105,74	98,92	88,01
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,54	20,39	7,81	--	88,88	95,27	101,92	106,44	108,66	103,85	99,08	91,57
waalbrug 50 kmu	7,58	--	29,46	20,40	7,81	--	88,90	95,28	101,92	106,47	108,70	103,88	99,11	91,59
voerweg kelfkensbos 50 kmu	2,60	--	2,74	2,16	0,42	--	91,43	98,71	103,66	104,57	110,41	102,87	98,06	89,20
voerweg kelfkensbos 50 kmu	2,55	--	2,40	1,90	0,37	--	90,19	97,77	103,07	102,96	108,20	100,84	96,09	88,04
voerweg kelfkensbos 50 kmu	7,77	--	7,51	5,91	1,15	--	83,24	91,20	98,67	101,24	106,52	103,45	96,79	88,88
voerweg kelfkensbos 50 kmu	2,60	--	2,74	2,16	0,42	--	79,63	87,29	94,42	97,99	103,86	100,61	93,90	85,20
voerweg kelfkensbos 50 kmu	2,60	--	2,74	2,16	0,42	--	91,43	98,71	103,66	104,57	110,41	102,87	98,06	89,20
voerweg kelfkensbos 50 kmu	2,61	--	2,75	2,16	0,42	--	81,07	88,42	95,09	99,78	106,12	102,75	96,00	86,58
voerweg kelfkensbos 50 kmu	8,74	--	6,86	5,43	1,06	--	83,68	91,61	99,03	101,72	107,16	104,06	97,39	89,32

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	LE (D) Totaal	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (A) Totaal	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250
30 kmu	102,41	76,41	81,19	91,39	90,11	94,98	92,66	86,19	82,04	99,11	70,62	75,47	85,96
30 kmu	102,35	76,18	80,83	90,98	89,93	94,95	92,55	86,04	81,63	98,96	70,51	75,27	85,75
30 kmu	102,20	76,09	80,77	90,96	89,76	94,76	92,39	85,89	81,59	98,82	70,43	75,21	85,73
50 kmu	112,95	88,24	95,46	100,42	101,44	107,07	99,52	94,72	85,95	109,66	81,94	89,37	94,54
50 kmu	112,95	88,24	95,46	100,42	101,44	107,07	99,52	94,72	85,95	109,66	81,94	89,37	94,54
50 kmu	112,78	88,21	95,47	100,49	101,36	106,85	99,33	94,54	85,92	109,51	81,89	89,35	94,56
50 kmu	107,74	81,95	88,37	92,14	95,91	102,40	94,61	89,73	79,47	104,42	74,69	81,03	84,66
ubbergseweg 30 kmu	101,10	73,48	77,40	84,92	89,35	94,72	91,61	84,98	77,12	97,80	66,18	70,05	77,27
ubbergseweg 30 kmu	101,10	73,48	77,40	84,92	89,35	94,72	91,61	84,98	77,12	97,80	66,18	70,05	77,27
ubbergseweg 30 kmu	101,10	73,48	77,40	84,92	89,35	94,72	91,61	84,98	77,12	97,80	66,18	70,05	77,27
ubbergseweg 30 kmu	108,27	82,05	88,29	91,52	96,16	102,98	95,16	90,26	79,58	104,87	74,83	81,03	84,16
waalbrug 50 kmu	112,15	81,35	88,33	94,65	100,37	106,61	103,16	96,40	86,68	109,34	75,84	82,76	89,12
waalbrug 50 kmu	115,61	85,07	92,20	98,78	103,95	110,00	106,58	99,84	90,42	112,80	79,67	86,75	93,39
waalbrug 50 kmu	115,65	85,10	92,22	98,80	103,98	110,04	106,62	99,88	90,45	112,84	79,69	86,78	93,41
waalbrug 50 kmu	115,61	85,07	92,20	98,78	103,95	110,00	106,58	99,84	90,42	112,80	79,67	86,75	93,39
waalbrug 50 kmu	115,65	85,10	92,22	98,80	103,98	110,04	106,62	99,88	90,45	112,84	79,69	86,78	93,41
waalbrug 50 kmu	113,29	83,55	90,94	98,02	102,15	107,50	104,19	97,50	88,90	110,53	78,26	85,57	92,67
waalbrug 50 kmu	113,08	82,72	89,95	96,69	101,50	107,41	104,02	97,29	88,08	110,26	77,35	84,54	91,35
waalbrug 50 kmu	111,78	79,78	86,21	90,86	99,26	106,41	102,86	96,04	85,13	108,90	74,00	80,44	85,09
waalbrug 50 kmu	111,78	79,78	86,21	90,86	99,26	106,41	102,86	96,04	85,13	108,90	74,00	80,44	85,09
waalbrug 50 kmu	112,33	86,15	92,49	99,12	103,73	105,88	101,08	96,30	88,81	109,57	80,78	87,11	93,77
waalbrug 50 kmu	112,36	86,17	92,50	99,13	103,76	105,91	101,10	96,33	88,83	109,59	80,80	87,13	93,78
voerweg kelfkensbos 50 kmu	112,95	88,24	95,45	100,41	101,43	107,07	99,52	94,72	85,94	109,65	81,93	89,36	94,52
voerweg kelfkensbos 50 kmu	111,14	87,04	94,52	99,81	99,91	104,92	97,54	92,80	84,80	107,90	80,96	88,65	94,08
voerweg kelfkensbos 50 kmu	109,77	80,09	87,95	95,42	98,18	103,24	100,14	93,50	85,65	106,51	73,99	82,05	89,68
voerweg kelfkensbos 50 kmu	106,84	76,43	84,03	91,16	94,85	100,52	97,26	90,56	81,93	103,53	70,11	77,93	85,27
voerweg kelfkensbos 50 kmu	112,95	88,24	95,45	100,41	101,43	107,07	99,52	94,72	85,94	109,65	81,93	89,36	94,52
voerweg kelfkensbos 50 kmu	108,91	77,78	85,10	91,80	96,51	102,72	99,34	92,60	83,25	105,53	71,29	78,82	85,78
voerweg kelfkensbos 50 kmu	110,35	80,46	88,30	95,72	98,57	103,83	100,71	94,05	86,03	107,04	74,44	82,51	90,10

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	LE (N) 500	LE (N) 1k	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE (N) Totaal	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k	LE (P4) 4k
30 kmu	83,71	88,51	86,44	79,99	76,45	92,95	--	--	--	--	--	--	--
30 kmu	83,60	88,52	86,39	79,91	76,23	92,87	--	--	--	--	--	--	--
30 kmu	83,44	88,34	86,25	79,77	76,18	92,74	--	--	--	--	--	--	--
50 kmu	94,89	100,30	92,85	88,08	79,73	103,08	--	--	--	--	--	--	--
50 kmu	94,89	100,30	92,85	88,08	79,73	103,08	--	--	--	--	--	--	--
50 kmu	94,80	100,08	92,66	87,90	79,67	102,93	--	--	--	--	--	--	--
50 kmu	88,70	95,23	87,43	82,54	72,18	97,22	--	--	--	--	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	82,17	87,54	84,41	77,78	69,67	90,59	--	--	--	--	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	82,17	87,54	84,41	77,78	69,67	90,59	--	--	--	--	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	82,17	87,54	84,41	77,78	69,67	90,59	--	--	--	--	--	--	--
ubbergseweg 30 kmu	88,98	95,83	88,00	83,09	72,36	97,70	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	94,88	100,93	97,47	90,72	81,10	103,69	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,57	104,39	100,97	94,24	84,95	107,23	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,59	104,43	101,01	94,27	84,98	107,27	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,57	104,39	100,97	94,24	84,95	107,23	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,59	104,43	101,01	94,27	84,98	107,27	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	96,92	101,97	98,65	91,98	83,52	105,06	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	96,15	101,81	98,43	91,71	82,66	104,72	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	93,49	100,64	97,08	90,26	79,35	103,12	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	93,49	100,64	97,08	90,26	79,35	103,12	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,33	100,37	95,62	90,83	83,44	104,11	--	--	--	--	--	--	--
waalbrug 50 kmu	98,35	100,40	95,64	90,86	83,46	104,14	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	94,88	100,30	92,85	88,08	79,72	103,08	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	93,56	98,35	91,11	86,40	78,81	101,56	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	91,82	96,65	93,69	87,07	79,63	100,09	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	88,28	93,74	90,58	83,91	75,69	96,88	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	94,88	100,30	92,85	88,08	79,72	103,08	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	89,80	95,83	92,52	85,80	76,82	98,73	--	--	--	--	--	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	92,28	97,27	94,29	87,66	80,10	100,65	--	--	--	--	--	--	--

Akoestisch onderzoek Lindenberghaven
Gemeente Nijmegen

Bijlage 3: Invoergegevens rekenmodel

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Groep	LE (P4) 8k	LE (P4) Totaal
30 kmu	--	--
30 kmu	--	--
30 kmu	--	--
50 kmu	--	--
50 kmu	--	--
50 kmu	--	--
50 kmu	--	--
ubbergseweg 30 kmu	--	--
ubbergseweg 30 kmu	--	--
ubbergseweg 30 kmu	--	--
ubbergseweg 30 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
waalbrug 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--
voerweg kelfkensbos 50 kmu	--	--

Geomilieu V3.11

24-11-2015 21:39:11

Model: eerste model
versie van Gebied - Gebied
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMW-2012

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
01	bedrijfswoning grens ligplaats	7,59	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
02	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
03	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
04	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
05	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
06	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
07	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
08	bedrijfswoning grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
09	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,54	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
10	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
11	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
12	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,55	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
13	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
14	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
15	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
16	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
17	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,50	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja
18	2 burgerwoningen grens ligplaats	7,61	Relatief	4,00	--	--	--	--	--	Ja

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: ubbergseweg 30 kmu
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	31	24	35
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	36	32	25	36
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	38	34	27	38
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	37	34	27	37
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	37	34	27	37
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	35	32	25	35
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	30	23	34
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	31	23	34
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	41	38	30	41
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	43	40	33	43
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	46	43	36	46
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	47	44	36	47
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	45	41	34	45
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	42	39	32	42
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	40	33	44
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	45	41	34	45
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	42	39	32	42
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	46	43	35	46

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: voerweg kelfkensbos 50 kmu
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	31	25	35
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	36	33	27	37
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	39	36	29	39
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	39	36	29	39
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	39	35	29	39
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	36	33	26	37
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	31	25	35
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	34	31	24	34
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	43	39	33	43
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	45	41	35	45
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	45	42	35	45
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	41	35	45
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	41	34	44
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	41	34	45
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	45	42	35	45
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	41	35	45
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	43	40	34	44
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	44	41	34	45

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: waalbrug 50 kmu
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	41	51
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	51	48	42	52
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	52	49	44	53
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	52	49	44	53
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	52	50	44	53
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	51	49	43	52
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	42	51
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	41	51
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	45	54
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	44	54
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	52	49	43	53
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	49	47	41	50
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	49	47	41	50
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	44	54
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	52	49	44	53
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	51	48	43	52
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	45	54
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	50	47	42	51

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 30 kmu
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	53	49	43	53
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	51	47	41	51
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	45	42	36	46
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	46	42	36	46
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	46	42	36	46
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	49	46	40	50
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	41	51
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	51	48	42	52
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	39	36	30	40
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	38	35	29	39
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	37	34	28	38
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	36	33	27	37
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	36	33	27	37
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	39	36	30	40
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	38	34	28	38
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	37	34	27	37
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	40	36	30	40
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	36	33	27	37

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: 50 kmu
Groepsreductie: Ja

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	45	41	35	45
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	46	43	36	46
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	40	50
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	50	47	40	51
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	49	46	39	49
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	46	43	36	46
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	44	41	34	45
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	44	41	35	45
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	56	52	46	56
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	55	51	45	55
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	43	53
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	51	48	41	51
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	49	46	39	49
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	51	48	41	52
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	50	47	41	51
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	50	46	40	50
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	53	50	43	54
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	50	47	40	50

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: eerste model
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

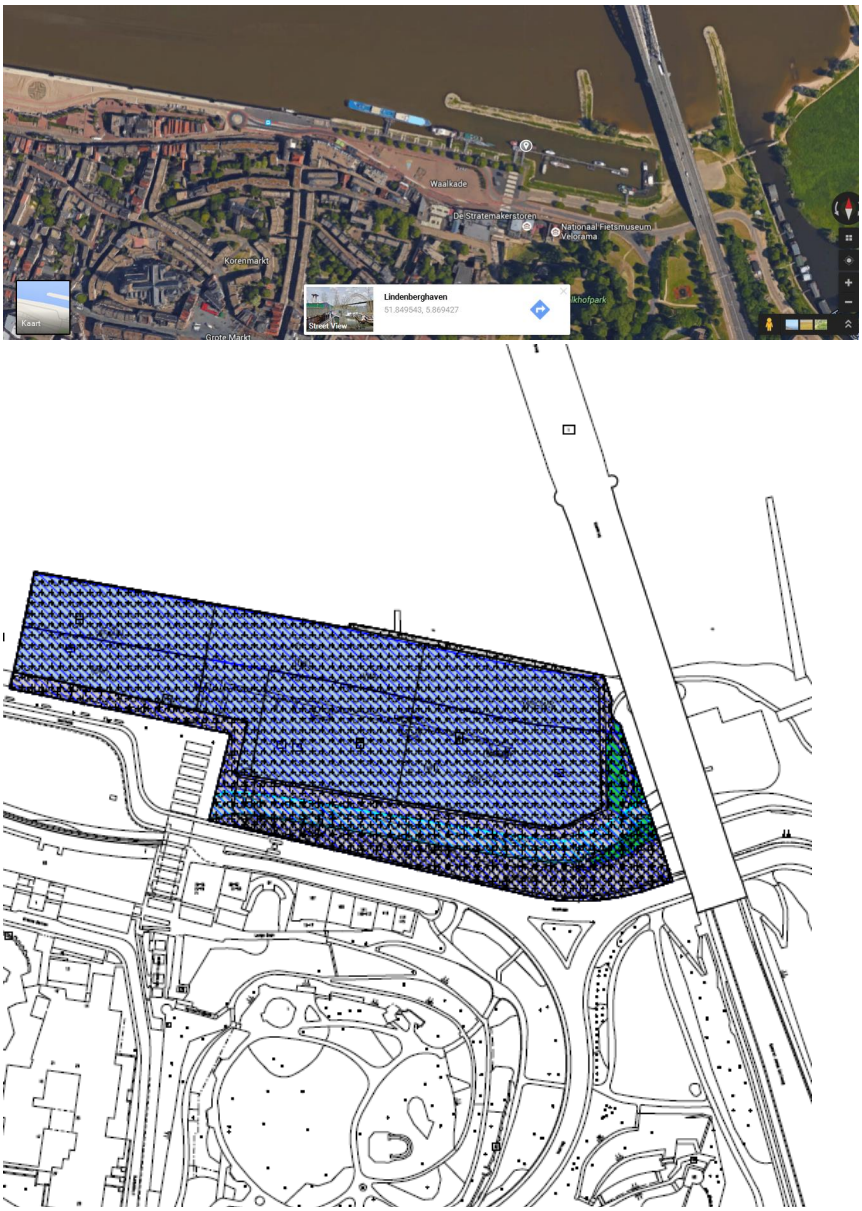
Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
01_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	58	55	49	58
02_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	58	55	49	59
03_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	59	56	50	60
04_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	60	57	51	60
05_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	59	56	51	60
06_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	58	55	49	59
07_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	57	54	48	58
08_A	bedrijfswoning grens ligplaats	4,00	57	54	48	58
09_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	63	60	53	63
10_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	62	59	53	63
11_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	61	58	52	62
12_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	59	56	50	60
13_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	58	55	49	59
14_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	61	58	52	61
15_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	60	57	51	61
16_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	59	56	50	60
17_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	62	58	52	62
18_A	2 burgerwoningen grens ligplaats	4,00	59	56	50	59

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Figuren

Figuur 1

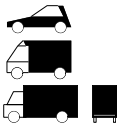
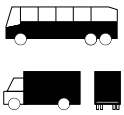
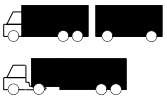
Situatie/plattegrond

Figuur 2

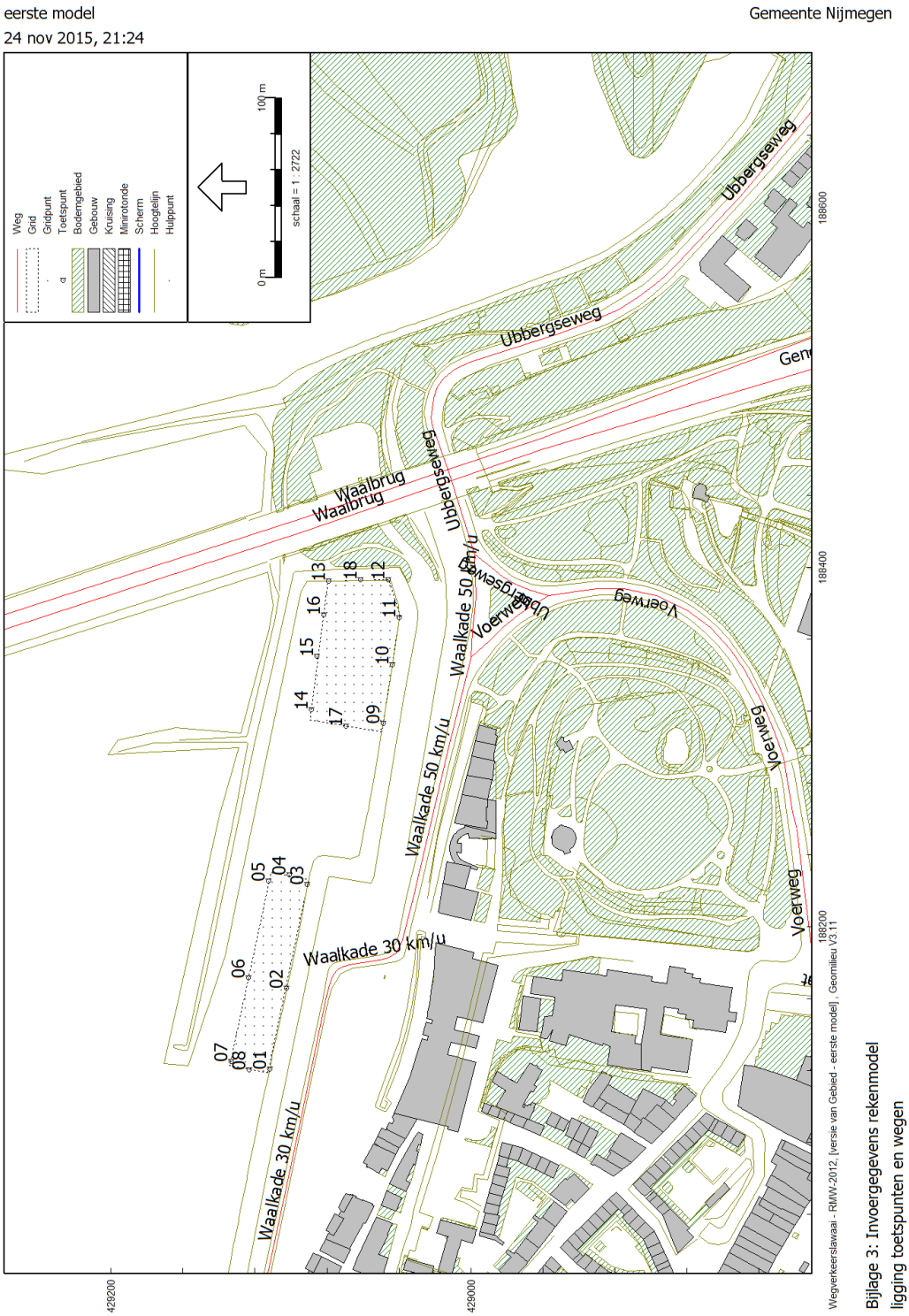
Voertuigcategoriën

Motorvoertuigen (*het verkeer wordt verdeeld in vier categorieën voertuigen)*

CATEGORIE	OMSCHRIJVING VOLGENS BESLUIT	ALLEDAAGSE OMSCHRIJVING	PROFIEL
LICHTE MOTORVOERTUIGEN	motorvoertuigen op 3 of meer wielen, met uitzondering van de voertuigen uit de categorien 'middelzware' en 'zware' voertuigen	- alle personenauto's - de meeste bestelauto's - vrachtwagens met 4 wielen	
MIDDELZWARE MOTORVOERTUIGEN	gelede en ongelede autobussen, alsmede andere motorvoertuigen die ongeleed zijn en voorzien van 1 achteras met 4 banden	- alle autobussen - vrachtwagens met 2 assen en 4 achterwielen	
ZWARE MOTORVOERTUIGEN	gelede motorvoertuigen, alsmede motorvoertuigen met een dubbele achteras, met uitzondering van autobussen	- vrachtwagens met 3 of meer assen - vrachtwagens met aanhanger - trekkers met oplegger	
MOTORRIJWIELEN	motorvoertuigen op 2 wielen al dan niet voorzien van een zijspanwagen	alle motorfietsen (inclusief zijspan)	

Figuur 3

Ligging toetspunten

Bijlage 3: Invoergegevens rekenmodel
ligging toetspunten en wegen

BRANDWEER
Gelderland-Zuid

reg.nr.: A 15.000042
procesverantw.: OD20

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

INGEKOMEN
20 FEB. 2015
ODRN

class.nr.: 07
afgedaan:

Gemeente Nijmegen
College van burgemeester en wethouders
D.t.v. de heer M. Geurt
Omgevingsdienst Regio Nijmegen
Postbus 1603
6501 BP NIJMEGEN

Sector Brandweer
Prof. Bellefroidstraat 11
6525 AG Nijmegen
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

Datum: 18 februari 2015
Betreft: Advies externe veiligheid Lindenberghaven
Bijlage(n): -

Briefnr: VR/BRW/15/3009/HH

Contactpersoon
Hans de Harder
088 457 50 83
hans.de.harder@vrgz.nl

Geacht college,

Op dinsdag 3 februari ontvingen wij, door tussenkomst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen, uw verzoek om advies voor de wijziging van het bestemmingsplan voor de Lindenberghaven.

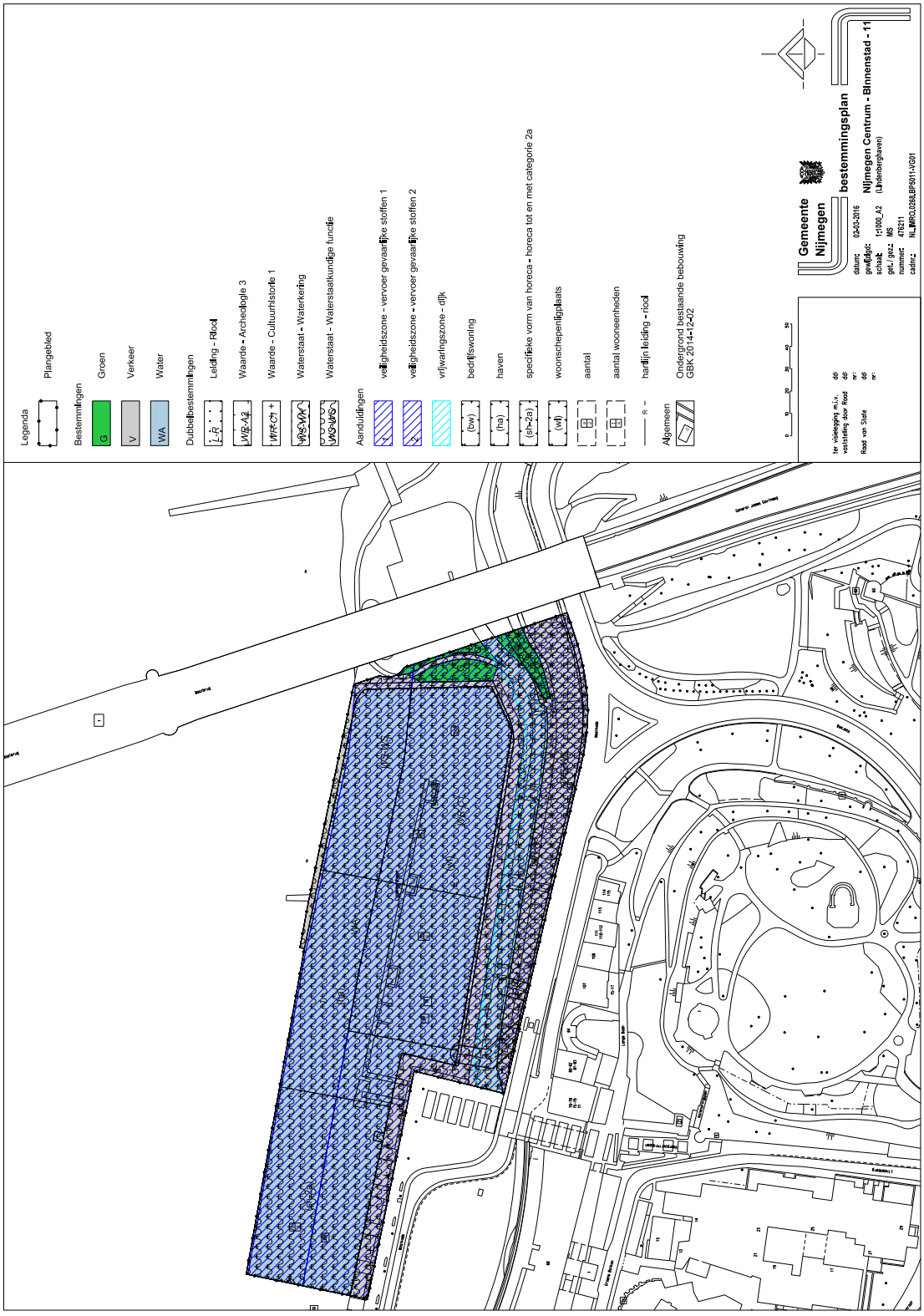
Door de heer Geurts van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen is aangegeven dat het om een kleine wijziging van het bestemmingsplan gaat met zeer beperkte gevolgen voor de externe veiligheidsrisico's. Om die reden adviseren wij u om voor een beschouwing van de mogelijkheden voor de rampenbestrijding de tekst uit paragraaf 2.5 (bestrijdbaarheid risicobronnen) van uw gemeentelijke beleidsvisie externe veiligheid als basis te gebruiken.
Voor de mogelijkheden voor de zelfredzaamheid geldt dat dit bestemmingsplan geen verbeteringen of verslechteringen in zich draagt.

Wij vertrouwen er op u met dit advies van dienst te zijn geweest. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u uiteraard contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

J.A. de Harder
Specialist risico's en veiligheid

Voorstel - Bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad -11 Lindenberghaven

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Toelichting op de behandeling van:

- **Raadsvoorstel Definitieve keuze over de &Pas**
- **Brief GroenLinks over een nieuw scenario voor de &Pas**

Van:	College van B&W d.d. 19 april 2016 Brief Jos Reinhoudt van de fractie van GroenLinks d.d. 11 april 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college legt de raad een viertal scenario's met betrekking tot de uitwerking van de &pas voor, waarbij voorgesteld wordt het voorkeursscenario "Minima doen mee" nader uit te laten werken, en de kosten daarvoor te dekken uit de taakmutatie 'armoedebestrijding' bij het programma Bestuur en Middelen. Het scenario 'Minima doen mee' biedt minima een (eenmalige) bijdrage om te sporten, een cursus te volgen of een culturele activiteit te doen. Het college geeft de voorkeur aan dit scenario vanwege de mogelijkheid de kosten hiervoor te kunnen dekken, omdat het aansluit bij het oorspronkelijke doel, er zitten geen structurele uitvoeringskosten aan vast en het scenario bevat weinig risico's en onzekerheid. **2. Achtergrond** In het coalitieakkoord is afgesproken onderzoek te doen naar één integrale regeling voor minima voor cultuur, mobiliteit/vervoer, sport en een dagje uit. Nijmegen wil graag een stadsbrede pas die voor alle inwoners aantrekkelijk is en waarop 'onzichtbaar' extra regelingen en aanbiedingen voor bepaalde doelgroepen kunnen worden aangeboden Op 10 juni 2015 heeft de raad ingestemd met het uitwerken van scenario 2 (groeipotentie), op 20 oktober 2015 en 8 maart 2016 heeft het college de raad geïnformeerd over nieuwe inzichten, latere invoering dan 1 januari 2016 en onvoorziene structurele kosten. Met voorliggend voorstel vraagt het college de raad te besluiten over het vervolg van de &pas. **3. Brief GroenLinks over de &Pas** De heer Reinhoudt van de fractie van GroenLinks heeft de raad op 11 april 2016 een brief gestuurd waarin hij een extra scenario, het '*budgettenscenario*' voor de &pas voorlegt. Verzoek is om dit alternatief als gelijkwaardig scenario te betrekken bij de bespreking van het raadsvoorstel. Na de kamerbespreking zal de heer Reinhoudt bekijken of hij een amendement op het voorstel in zal dienen om te kiezen voor het budgettenscenario.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Lucile Braam l.braam@nijmegen.nl Jos Reinhoudt jos@reinhoudt.com	**Tel. steller:**	06 - 46 19 55 19 06 - 20 40 80 49
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Definitieve keuze voor de &Pas' 2. Brief van de fractie van GroenLinks inzake 'Nieuw scenario voor de &pas' d.d. 11 april 2016 **Achtergrondinformatie** 1. Brief van het college van B&W d.d. 8 maart 2016 inzake Stand van zaken &pas 2. Brief van het college van B&W d.d. 20 oktober 2015 inzake Strategie voor de invoering van de &Pas 3. Raadsvoorstel d.d. 26 mei 2015 inzake Vaststellen scenario voor de &pas Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
25 mei 2016 / 67/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Definitieve keuze over de &pas

Programma
Inkomen & Armoedebestrijding

Portefeuillehouder
T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
19 april 2016

Samenvatting
Het doel van dit voorstel is een definitief besluit te nemen over de &pas. We leggen u vier scenario's voor waaruit u kunt kiezen. Tevens kunt u hierbij het budgettenscenario van GroenLinks Nijmegen (zie brief van 11 april 2016) betrekken.

Het voorkeursscenario van het college is het scenario 4 "Minima doen mee". Onze argumenten voor deze voorkeur zijn:
- Dit scenario kunnen we dekken.
- Dit scenario sluit aan expliciet bij het oorspronkelijke doel, namelijk bevorderen dat minima mee kunnen doen aan verschillende activiteiten.
- Geen structurele uitvoeringskosten, wel eenmalige uitvoeringskosten die circa 15% van het programmageld bedragen.
- Proven scenario en daardoor weinig tot geen risico's en onzekerheden.

We hebben de overige drie scenario's zo gelijk mogelijk beschreven als onze voorkeur. Zoals we al eerder hebben aangegeven, kunt u als raad een definitief besluit nemen over het scenario dat uw raad de voorkeur heeft. Bij een ander scenario dan het scenario "Minima doen mee" zult u hiervoor bij de zomernota middelen ter beschikking moeten stellen.

Voorstel om te besluiten
1. Het voorkeursscenario "Minima doen mee" door het college uit te laten werken.
2. De kosten van het voorkeursscenario, eenmalig € 400.000,- over 2016 en 2017, te dekken uit de taakmutatie "armoedebestrijding" bij programma Bestuur en Middelen.
3. De begrotingswijziging BW-01508 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Lucile Braam, 9522, l.braam@nijmegen.nl

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

In het coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we de mogelijkheden van één integrale regeling voor minima onderzoeken. In de afgelopen periode hebben we hier aan gewerkt en verschillende scenario's de revue laten passeren onder de noemer "&pas". Het meest recente (inhoudelijke) besluit door ons college over de pas is op 20 oktober 2015 genomen. Toen hebben we gekozen voor een kwalitatieve invoering van de pas, waarbij we de eerdere koppeling met de OV-chipkaart hebben losgelaten. De pas moet een brede kooppas worden met een maatschappelijk doel: inwoners van Nijmegen bij de samenleving betrekken. Daartoe wordt een pas uitgegeven die beschikbaar is voor iedereen. Daarbij kent de pas bijzondere aandacht voor groepen (met name minima), maar zonder stigmatisering. De stadsbrede (koop)pas heeft veel mogelijkheden in de techniek en daarmee een duidelijke groeipotentie.

We waren ons ervan bewust dat het invoeringstraject veel gebieden omvat en daarmee samenhangend ook risico's. Gezien deze risico's hebben we een tussenstap ingebouwd, alvorens een definitief besluit te nemen om de pas te realiseren. In onderhavig raadsvoorstel doen we u verslag van deze tussenstap (zie bijgevoegde samenvatting van Beslisnotitie &pas[1]). De tussenstap heeft geleid tot het inzicht dat een pas gepaard gaat met structurele kosten, die nu eenmaal niet voorzien zijn en waar we geen dekking voor hebben. Daarom hebben we de afgelopen periode opnieuw naar andere alternatieve scenario's gekeken en leggen we u vier scenario's voor om de &pas in te voeren[2]. Onze voorkeur gaat uit naar scenario 4: "Minima doen mee". De scenario's lichten we toe onder het kopje 'doelstelling' en in de bijlagen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door ons coalitieakkoord: "de mogelijkheden te onderzoeken naar één integrale regeling voor minima ten behoeve van cultuur, mobiliteit/vervoer, sport en een dagje uit. Deze regeling wordt ondersteund vanuit verschillende betrokken programma's en kan diverse vormen krijgen zoals een vouchersysteem, strippenkaart, webshop et cetera." (uit: coalitieakkoord 2014-2018 'Samen voor Nijmegen: sociaal, duurzaam en ondernemend').

1.2 Relatie met programma

De &pas zoals we die voor ogen hadden, is een stadsbrede pas. In die zin heeft de ontwikkeling van een &pas een relatie met alle programma's van Nijmegen. De ontwikkeling is opgepakt vanuit het programma Inkomen & Armoedebestrijding vanwege de bijzondere aandacht voor mensen met een laag inkomen.

[1] Dit is de samenvatting van het (ambtelijke) verslag van de verdieping op de drie risico's en vormt de basis van ons besluit 'geen &pas in te voeren'. Het verslag is opgesteld door een divers team van medewerkers.
[2] In de bijlage treft u een opsomming per scenario aan, aan de hand van de volgende aspecten: omschrijving, bijdrage participatiedoel, doelgroepgerichtheid, participanten, technisch systeem, tijdpad van de invoering, aanbesteding, structurele kosten, eenmalige kosten, opbrengsten, managementinformatie, privacy en authenticatie, proven.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

2 Doelstelling

Het doel van onderhavig voorstel is het nemen van een definitief besluit over het te volgen scenario voor de &pas. De scenario's die we presenteren staan kort omschreven in de onderstaande tabel.

Scenario's

Scenario	*Omschrijving*	*Aandachtspunten*
1. Participatie	Dit scenario gaat uit van een kooppas voor alle inwoners in Nijmegen (en is de oorspronkelijke &pas). De pas kent bijzondere aandacht voor minima. Dit komt onder andere tot uiting in de tariefstelling van de aanschafprijs. Met de pas krijgt elke pashouder gratis of met korting toegang tot recreatieve, culturele en educatieve attracties en evenementen. Het is een moderne pas waar alle technieken op zitten: barcode, magneetstrip en NFC chip. We gaan hierbij niet uit van 'geld op de pas', wel op termijn van administratieve tegoeden. De dienstverlening aan pashouders en participanten vindt via verschillende kanalen plaats: papier, digitaal en contact. Raming structurele uitvoeringskosten in het eerste jaar: € 480.000,-. Exclusief eenmalige kosten. Trend: oplopende kosten door de gehanteerde plateauplanning.	Dit scenario is eind 2015 verdiept aan de hand van de drie toprisico's: kosten, balans en mechanisme. In dit scenario is de uitvoerder van het gehele pasmechanisme bij de gemeente belegd.[3] Aanbesteding is noodzakelijk voor aanschaf van registratie, distributie van de passen, het transactiesysteem en gebruikersportals.[4] Het scenario gaat uit van een gemeentelijke bijdrage aan minima, waarin het programma Inkomen & Armoedebestrijding niet voorziet.[5]
2. Korting	De gemeente stelt administratieve tegoeden aan doelgroep-pashouders ter beschikking. Dit kan worden besteed bij de aangesloten participanten in Nijmegen. Daarnaast worden via de portal kortingen bij online-aankopen geboden. Ook andere inwoners kunnen een	Dit scenario is niet verdiept. In dit scenario is de uitvoering van het mechanisme vrijwel

[3] Dit zegt iets over de inrichting en organisatie van de uitvoering. Onder het kopje 'vier kerncomponenten' lichten we dit nog kort toe (ook voor de andere scenario's).
[4] Zie kopje "Componenten" in deze paragraaf.
[5] Hooguit kunnen we als college verwijzen naar de eenmalige dekking die we bij het voorkeursscenario (nummer 4) aangeven; namelijk het restant van de middelen voor de ontwikkelkosten. Vanzelfsprekend zou u deze middelen eenmalig voor een ander scenario dan het voorkeursscenario kunnen inzetten.

Scenario	*Omschrijving*	*Aandachtspunten*
	kortingspas aanvragen en de online-kortingen incasseren. Dit geld kan de pashouder weer bij de aangesloten participanten cq ondernemers in Nijmegen besteden. Raming structurele uitvoeringskosten in het eerste jaar: € 272.000,-. Exclusief eenmalige kosten. Trend: gelijkblijvend.	geheel extern belegd. Dit geldt niet voor declaraties (onderdeel van transactie) en opdrachtgeverschap. Aanbesteding is noodzakelijk voor de aanschaf van alle vier de componenten.[6] Het scenario gaat uit van een gemeentelijke bijdrage aan minima, waarin het programma Inkomen & Armoedebestrijding niet voorziet.[7]
3. Gemeen-schapsmunt	Een waarderings- en ruilsysteem. Naast de geldeconomie, creëren we een sociale "gemeenschapsmunt" ter bevordering van: • maatschappelijk gewenst gedrag (incentives voor participatie en vrijwilligerswerk) • lokale betrokkenheid ondernemers en verenigingen (loyalty, sparen) • onderlinge diensten tussen burgers (sociale cohesie). De kern van het systeem is dat positief gedrag wordt gewaardeerd in de vorm van punten. De 'verdiende' punten kunnen worden verzilverd voor goederen (ondernemers) dan wel onderlinge diensten (particulieren). Raming structurele uitvoeringskosten in het eerste jaar: € 404.000,-. Exclusief eenmalige kosten. Trend: afnemende kosten door verdeling	Dit scenario is niet verdiept. In dit scenario is de uitvoering van het mechanisme belegd bij een op te richten beheersorganisatie. Idealiter wordt deze beheersorganisatie gedragen door maatschappelijke partners. Aanbesteding is afhankelijk van nadere keuzes en verdeling van kosten. Aangezien er meerdere spelers in het veld zijn, wordt aanbesteden aangeraden. De vier

[6] Zie kopje "Componenten".
[7] Zie voetnoot 5.

Scenario	*Omschrijving*	*Aandachtspunten*
	over meerder maatschappelijke partners en inverdienmodel.	componenten moeten worden ingekocht. [8] Dit scenario gaat niet (expliciet) uit van een gemeentelijke bijdrage aan minima.
4. Minima doen mee	Via dit scenario bieden we minima een (eenmalige) bijdrage om te sporten, een cursus te volgen of een culturele activiteit te doen. De eenmalige kosten (programma en uitvoering) kunnen worden gedekt uit de middelen voor armoedebestrijding die nu nog op de stelpost bij bestuur en middelen staan. Raming structurele uitvoeringskosten: geen. Wel eenmalige uitvoeringskosten: € 50.000,- (15% van het beschikbare budget).	Dit scenario is in 2015 uitgevoerd door de gemeente. Het scenario gaat uit van eenmalige actie. Voor dit scenario geldt dat we aanbieders voor de sport, culturele en educatieve activiteiten kiezen. Dit scenario gaat uit van een gemeentelijke bijdrage aan minima. Hierin wordt eenmalig per volwassene op 110% van het sociaal minimum in voorzien (een bijdrage van € 150,-).

Nummer 5: Budgettenscenario
Op 11 april 2016 heeft u als raad een brief ontvangen van een raadslid van GroenLinks Nijmegen. Gezien het verzoek in deze brief aan u als raad, refereren we in ons voorstel hieraan. Het verzoek behelst namelijk of u de brief en het daarin geschetste budgettenscenario samen met ons voorstel wil behandelen. Als uw raad voorkeur uitspreekt voor het budgettenscenario dan heeft het raadslid van GroenLinks het voornemen dit scenario samen met u te verwerken tot een amendement of initiatiefvoorstel. Voor de inhoud van het budgettenscenario verwijzen we u naar de desbetreffende brief. Deze heeft u al ontvangen via de fractie van GroenLinks Nijmegen.

Componenten
In de kern komt een passysteem er op neer dat (software) componenten ingekocht moeten worden. Onze inschatting is dat dit in de scenario's in meer of mindere mate het geval zijn.

[8] Zie kopje "Componenten".

Het gaat hier overigens om alle scenario's behalve het scenario 'minima doen mee'. Het gaat in de kern over vier componenten, die we voor een goed begrip hieronder toelichten:

a) registratie
Bij een pasmechanisme moeten persoonsgegevens geregistreerd worden. Er moet in de registratie een koppeling tussen persoon X en zijn pasnummer gemaakt worden. In dat registratiesysteem kunnen vervolgens ook 'rechten' aan personen worden toegekend. Bij deze toekenning speelt de gemeente (in welk scenario dan ook) altijd een rol in het uitvoerende proces. Het pasregistratiesysteem moet bij voorkeur kunnen communiceren met gemeentelijke bronbestanden. Het registratiesysteem is ook nodig voor de registratie van participanten, aanbiedingen, kortingen en producten. Ook hierbij zal de gemeente altijd in meer of mindere mate een rol spelen: welke aanbiedingen, kortingen en producten willen we als gemeente wel opnemen en welke niet?

b) distributie
In het geval het mechanisme een 'pas' kent, zal deze pas geproduceerd moeten worden en vervolgens gedistribueerd moeten worden naar de pashouders. De wijze waarop dit wordt gedaan verschilt per scenario. Zo gaat het scenario 'participatie' uit van aanvraag, productie en distributie van de pas naar de aanvrager op meerdere momenten in het jaar. In dit scenario wordt ook uitgegaan van een jaarpas, die jaarlijks gekocht moet worden. Het scenario gemeenschapsmunt en het scenario korting daarentegen lijken meer uit te gaan van een bulkinkoop van passen. Ook dan zal overigens ervoor gezorgd moeten worden dat de pas bij de pashouder terecht komt.

c) transactie
Het mechanisme wordt verder in alle gevallen gekenmerkt doordat het transacties registreert en uitvoert. In het ene scenario gaat het om transacties van zogenaamde gemeenschapsmunten tussen particulieren (gemeenschapsmunt), in een ander scenario gaat het om de transactie van administratieve tegoeden naar een lokale ondernemer (korting). In alle gevallen is er in meer of mindere mate sprake van 'declaratie', dat wil zeggen het vertalen van administratieve tegoeden naar euro's.

d) gebruik
Hier doelen we vooral op het gebruik van het systeem door pashouder, participant, leverancier cq opdrachtgever. Veelal wordt het gebruik van het systeem mogelijk door het bieden van portals voor pashouders en/of participanten. De portal is dan in feite de ontsluiting van het mechanisme voor de gebruiker (pashouder, participant). Met name het scenario 'participatie' kent naast deze digitale ontsluitingen ook papieren en fysiek contact als optie om het systeem te ontsluiten (denk aan folders, vouchers, verkooppunten en dergelijke).

Inrichting en uitvoering
Tot slot: de inrichting en uitvoering van het mechanisme is van belang voor de uiteindelijke uitvoeringskosten. Op basis van de verdieping die we ambtelijk hebben laten uitvoeren bij het oorspronkelijke scenario 'participatie' hebben we gezien dat we er niet enkel zijn met de inkoop van enkele (software) componenten. We zullen als gemeente altijd in meer of mindere mate betrokken moeten zijn bij de inrichting en uitvoering van het gekozen scenario (mechanisme). In de tabel met de vier scenario's hebben we een zeer grove inschatting

gemaakt van deze kosten. Het gaat hier om posten zoals acquisitie, bestandenbeheer, ontsluiting databronnen met het mechanisme, opdrachtgeversrol.

3 Argumenten

Waarom kiezen wij voor het scenario 4?
Wij hebben een voorkeur voor scenario 4.

Struikelblok voor ons bij de eerste drie scenario's is de hoogte van de structurele uitvoeringskosten. Maar ook de middelen voor 'aanbiedingen' cq administratieve tegoeden kunnen een struikelblok zijn (daarvoor zal het huidige budget armoedebestrijding herschikt moeten worden). Ook geldt bij scenario's 1 t/m 3, zoals we dat nu inschatten, een langere doorlooptijd voor de start/uitgifte van een pas. En aan deze scenario's zitten meer risico's en onzekerheden.

Het vierde scenario kent daarentegen geen structurele uitvoeringskosten, en de kosten die we maken komen ook nog eens direct ten goede aan de minima. Juist bij een groep waar het 'meedoen' in het geding komt door hun lage inkomen. Voor kinderen die moeten opgroeien in een huishouden met een laag inkomen, kennen we het Kinderfonds. Door dat fonds kunnen kinderen in principe sporten, culturele activiteiten doen en kunnen hun ouders de onderwijsbijdrage betalen. Voor volwassenen met een laag inkomen bestaan deze mogelijkheden niet. Uit minima-onderzoek in Nijmegen komt ook naar voren dat juist alleenstaanden met een laag inkomen weinig tot geen financiële speelruimte kennen. U heeft dit als raad in het verleden erkent en een motie aangenomen waarin u ons college opriep een 'meedoenregeling voor volwassenen met een laag inkomen' uit te voeren. In 2015 hebben we dit mogelijk kunnen maken, maar door budgettaire beperkingen hebben we deze regeling niet structureel kunnen maken. Met dit in ons achterhoofd hebben we naar de scenario's en kosten gekeken en komen we tot het voorkeursscenario om in de periode 2016/2017 volwassenen met een laag inkomen eenmalig een budget van € 150,- te geven waarmee zij kunnen sporten, culturele of educatieve activiteiten doen.

We hebben vorig jaar de 'meedoenregeling' eenmalig uitgevoerd. We hebben veel positieve reacties van mensen gekregen. Mensen waren blij dat ze de mogelijkheid kregen iets leuks te ondernemen. De regeling hield in dat we aan mensen met een laag inkomen (tot 110% van de bijstandsnorm) een bijdrage van maximaal € 150,- per persoon hebben gegeven om te sporten, een cursus te volgen of een culturele activiteit te doen. Mensen konden kiezen uit een aanbod van zeven aanbieders. Deze zeven aanbieders zijn via een aanbesteding uitgekozen en waren: Flex Dansstudio, De Lindenberg, GTV De Hazenkamp, Sportfondsen Nijmegen, Hobbycentra Nijmegen, De Opstap en de Volksuniversiteit Nijmegen e.o.. In totaal hebben 2.385 mensen een budget toegekend gekregen. De helft van de mensen heeft een bijstandsuitkering en de andere helft behoort tot de overige minima (overigen met een laag inkomen). Overigens hebben niet alle aanvragers het budget (volledig) aangesproken. Het aanbod van Sportfondsen Nijmegen is favoriet.

Onze argumenten vóór het scenario 4 zijn dus:
- Dit scenario kunnen we dekken.

- Dit scenario sluit aan expliciet bij het oorspronkelijke doel, namelijk bevorderen dat minima mee kunnen doen aan verschillende activiteiten.
- Geen structurele uitvoeringskosten, wel eenmalige uitvoeringskosten die circa 15% van het programmageld bedragen.
- Proven scenario en daardoor weinig tot geen risico's en onzekerheden.

4 Risico's

We presenteren vier scenario's, maar het inzicht in de risico's en onzekerheden van de scenario's zijn niet gelijk. Het scenario 'participatie' is eind vorig jaar verkend ten aanzien van de hoofdrisico's. De scenario's 'korting' en 'gemeenschapsmunt' zijn dit niet. De informatie over deze scenario's zijn gebaseerd op informatieve gesprekken en aangevuld met de kennis die we in het kader van de verdieping op het scenario 'participatie' hebben verkregen.

Voor de eerste drie scenario's geldt dat de werkelijke kosten en uitwerking pas duidelijk worden na de aanbesteding van de componenten (zie paragraaf doelstelling). Voor de eerste drie scenario's geldt ook dat de technologie wel in meer of mindere mate proven is, maar de toepassing en de koppeling aan doelen en doelgroepen zoals de gemeente Nijmegen beoogt weer minder proven is.[9]

De scenario 1 t/m 3 gaan in meer of mindere mate uit van budgetten voor minima die via de pas beschikbaar worden gesteld. Het programma Inkomen en Armoedebestrijding voorziet hier niet in. Dit zal enkel mogelijk zijn als het budget binnen Armoedebestrijding wordt herschikt. Bijvoorbeeld het Kinderfonds via het pasmechanisme beschikbaar stellen. Nu wordt het Kinderfonds uitgevoerd door de stichting Leergeld. Deze stichting zet vrijwilligers in, waardoor huisbezoeken afgelegd worden. Er is veel waardering voor deze contacten. Het geld via een pasmechanisme wegzetten, gaat niet uit van huisbezoeken, telefonisch contact of gesprekken met mensen, maar van digitale dienstverlening.

Risico bij scenario 4: het gaat om een open einde regeling, als er meer animo dan geraamd is, kan het zijn dat het budget niet toereikend is.

5 Financiën

Uw raad heeft € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van een pas. Deze middelen zijn in 2015 toegevoegd aan het programma Inkomen en Armoedebestrijding. Het onderzoek naar de mogelijkheden om te komen tot één integrale regeling voor minima ten behoeve van cultuur, vervoer, sport en een dagje uit heeft tot op heden het volgende gekost:

Projectorganisatie € 100.000
Externe adviseur: € 4.100
Communicatie en overleg: € 5.000
Totaal: € 110.000 (afgerond)

[9] Uiteraard hebben we ook overwogen of het mogelijk is in een pilot-vorm te starten. Daarbij willen we als risico noemen: een pilot betekent na een bepaalde periode alsnog (opnieuw) aanbesteden. Afhankelijk van de doelstelling, doelgroep en bevindingen van een pilot moet er rekening gehouden worden met invloed op het imago van de gemeente.

Afgezet tegen het door u beschikbaar gestelde budget resteert nog een bedrag van circa € 400.000. Omdat het voorkeursscenario gedurende 2016 wordt ingevoerd, gaan wij ervan uit dat ongeveer de helft van de kosten in 2016 (€ 0,2 miljoen) wordt gemaakt en de andere helft in 2017 (€ 0,2 miljoen).

Gezien het negatieve jaarrekeningresultaat van programma Inkomen en Armoedebestrijding in 2015 is het 'oorspronkelijke' budget niet meer beschikbaar. Daarom stellen we u voor de taakmutatie "armoedebestrijding" bij programma Bestuur en Middelen ter dekking van de uitvoering van het scenario tot maximaal € 400.000 aan te wenden. Hiervoor dient u de begrotingswijziging vast te stellen.

6 Participatie en Communicatie

De cliëntenraad heeft zich meerdere keren uitgesproken over de &pas. Op 7 april 2016 is de cliëntenraad mondeling bijgepraat over de voortgang van de &pas en de nu voorliggende scenario's. In haar reactie heeft de cliëntenraad ons college het volgende meegegeven:
De gemeenschapsmunt in Nijmegen vindt men een sympatiek idee, maar wel met een bredere doelstelling dan enkel de participatie van minima bevorderen. Het gaat vooral over de versterking van de lokale economie. De kosten van een dergelijk systeem zouden dan ook niet op het armoedebudget moeten drukken.

Overall heeft de cliëntenraad een sterke voorkeur voor het scenario "minima doen mee". Hiermee is verzekerd dat het geld bij de minima terechtkomt én de 'meedoenregeling' was vorig jaar een succes. De cliëntenraad heeft veel positieve reacties ontvangen van mensen die blij waren met de mogelijkheid om eens een keer te gaan sporten, dan wel mee te doen met een educatief traject of een culturele activiteit. De cliëntenraad heeft wel aangegeven te willen pleiten voor een regeling voor meerdere jaren.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

7 Uitvoering en evaluatie

Proces tot op heden
In het onderstaande schema hebben we uiteen gezet hoe het besluitvormingstraject rondom de &pas er tot op heden uit ziet.

Datum	*Document*	*Toelichting*
Mei 2014	Coalitieakkoord	Onderzoek doen naar één integrale regeling om deelname aan activiteiten te vergroten.
Juni 2015	Keuze groeiscenario &pas (raadsvoorstel)	Keuze voor een groeiscenario voor een stadsbrede pas met een koppeling aan de OV-chipkaart.
Oktober 2015	Invoeringsstrategie &pas (raadsbrief)	Op basis van een markconsultatie is gekozen voor een invoeringsstrategie van de &pas zonder OV-chipkaart. Tevens gekozen voor een tussenstap voor verdieping op drie risico's (kosten, deelname bereidheid en werking en uitwerking van de &pas).
December 2015	Uitkomst (ambtelijk)	Uit de ambtelijke verdieping op de &pas bleek dat de kosten van de pas hoog zijn. Dit was de aanleiding om nog naar enkele alternatieve scenario's te kijken.
Maart 2016	Stand van zaken &pas (raadsbrief)	Aankondiging van vertraging over definitief besluit en zoektocht naar alternatieven die we u voor de behandeling van de zomernota willen voorleggen.
April 2016	Definitieve keuze over de &pas (raadsvoorstel)	Het voorliggende voorstel aan uw raad, waarin vier scenario's worden beschreven. Tevens geeft het college aan, aan welk scenario wij de voorkeur geven. Doel van het voorstel is een definitief besluit te nemen over de &pas.

Besluitvormingstraject in de raad
Ter ondersteuning van uw besluitvorming over het scenario voor de &pas hebben we met de agendacommissie afgesproken dat er op donderdag 21 april om 20.00 uur een technische toelichting wordt gegeven op onderhavig voorstel. Op deze avond zal ook GroenLinks het budgettenscenario toelichten.

We gaan er verder vanuit dat u in de kamerronde van 11 mei 2016 ons voorstel bespreekt, zodat u in de besluitronde van 25 mei een besluit kunt nemen. De wijze waarop we ons voorstel in stemming zullen brengen, zodat u als raad werkelijk de mogelijkheid krijgt voor één van de vijf scenario's te kiezen, heeft de griffie nog in beraad.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
10

Uitvoering na besluitvorming
De uitvoering van het scenario vindt direct na de besluitvorming in uw raad plaats. Dit zal uiteraard afhangen van uw keuze. Uitgaande van onze voorkeursscenario geven we in het kort de vervolgstappen voor de uitvoering van dat scenario weer:

- Alle eerder betrokken partijen bij de ontwikkeling van de &pas informeren over de keuze.
- Aanbieders voor besteding persoonlijk budget voor minima (per persoon € 150,-) selecteren.
- Werkprocessen aanpassen aan de hand van de ervaringen van vorig jaar. We zullen hierbij sturen op verdere vereenvoudiging van de uitvoering voor klanten, aanbieders en gemeente
- Aanpassen voorlichtingsmateriaal.
- Klanten aanschrijven (na het zomerreces).

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): 1. Samenvatting verdieping &pas
2. Scenario's beschreven aan de hand van aspecten.
3. BW-01508

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

16. Raadsvoorstel Definitieve keuze over de &Pas (67/2016)

Raadsvoorstel d.d. 19 april 2016
1. Het voorkeursscenario “Minima doen mee” door het college uit te laten werken.
2. De kosten van het voorkeursscenario, eenmalig € 400.000,- over 2016 en 2017, te dekken uit de taakmutatie “armoedebestrijding” bij programma Bestuur en Middelen.
3. De begrotingswijziging BW-01508 vast te stellen.

Het voorstel wordt geagendeerd op een latere Politieke Avond

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

&pas - **Zie ook samenvatting van verdieping**	
Omschrijving	De &pas is een kooppas voor alle inwoners in Nijmegen. De pas kent bijzondere aandacht voor minima. Dit komt onder andere tot uiting in de tariefstelling van de aanschafprijs van de pas. Met de pas krijgt elke pashouder gratis of met korting toegang tot recreatieve, culturele en educatieve attracties en evenementen. Het is een moderne pas waar alle technieken op zitten: barcode, magneetstrip en NFC chip. De pas is voorzien van een pasfoto. We gaan hierbij niet uit van 'geld op de pas', wel zijn administratieve tegoeden (op termijn) mogelijk. De dienstverlening aan pashouders en participanten vindt op maat plaats: papier, digitaal en contact.
Participatie in brede zin bevorderen	Ja.
Mate van doelgroepgerichtheid	Minima als doelgroep komt tot uitdrukking in de tariefstelling van de pas. de pas kost voor minima € 5,- (ipv €). De pas voor kinderen van minima is gratis. Tegoeden voor minima kunnen (administratief) worden verwerkt. Met dit tegoed kunnen minima (kosteloos tot het maximum van tegoed) ingaan op het aanbod van participanten.
Participanten	Participanten zijn gericht op meedoen: Sporten & relaxen, Meedoen & Meemaken, Eten & Drinken, et cetera.
Technisch systeem	De pas kan volledig digitaal aangevraagd worden, er is een transactiesysteem dat het gebruik van kortingen en aanbiedingen registreert, er is een voorziening voor administratief tegoed en digitale afhandeling daarvan in de vorm van betalingen, er is een website waar pashouders kunnen zien welke aanbiedingen voor hen gelden en welk administratief tegoed ze nog hebben. Participanten kunnen aanbiedingen digitaal aanmelden, aansluiten op andere (spaar)systemen is dan technisch mogelijk.
Tijdpad invoering	Het complete pasmechanisme in één keer neerzetten is niet reëel. Er wordt gewerkt met een plateauplanning: moderne pas, uitgebreide pas en complete pas. Het volgende plateau bouwt voort op het vorige. Niet alle stadia hoeven doorlopen te worden. Zo kan het zijn dat het eerste plateau voldoende functionaliteit biedt voor de volgende jaren en dat er niet verder gewerkt wordt aan een uitgebreidere of complete pas. een plateau is meer dan een technische oplevering. Het is een samenhangend geheel van processen, werkwijze, organisatie, financiële inrichting en ICT.
Aanbesteding	Ja.
Structurele kosten	€ 4,8 ton in het eerste uitvoeringsjaar tot € 6,7 ton in het vijfde uitvoeringsjaar
Eenmalige kosten	€ 3,0 ton.
Opbrengsten	Inkomsten uit verkoop van de pas.
Managementinformatie	Beschikbaar
Privacy en authenticatie	Hoog
Proven	Op onderdelen wel, risico's ingeperkt door plateauplanning.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Scenario 2: Korting	
Omschrijving	
Participatie in brede zin bevorderen	Van oorsprong is het kortingssysteem georiënteerd op (online) winkeliers. In de kern is het niet gericht op participatie in brede zin. Het systeem voorziet dat er online gespaard kan worden maar het tegoed wordt offline uitgeven voor producten of diensten. Dit kan gekoppeld worden aan participatie in brede zin.
Mate van doelgroepgerichtheid	Het is mogelijk binnen het kortingssysteem doelgroepgericht te werken. Een voorbeeld is dat een budget aan minima voor participatie via de pas beschikbaar komt aan minima. Tevens is het mogelijk restricties aan de besteding van dat budget te verbinden. Er kan per doelgroep participanten worden toegekend of juist worden uitgezet.
Participanten	Webshop ondernemers en lokale ondernemers. Uitdrukkelijk verzoek om acquisitie van participanten bij ondernemer te leggen. omdat de ondernemer de ervaring heeft in acquisitie, de kennis heeft met betrekking tot het systeem, beschikt over een klantenservice voor vragen voor zowel wel de pashouders als participanten. Bij administratieve tegoeden koppelingen naar instellingen en verenigingen mogelijk.
Technisch systeem	Het kortingssysteem is een transactiesysteem dat werkt met administratieve tegoeden.
Tijdpad invoering	Op basis van gesprek lijkt de portal snel beschikbaar te zijn (1 maand). Het verder inregelen van administratieve tegoeden en de aansluiting van lokale ondernemers zal enige tijd kosten. De koppeling om het tegoed op een pas te storten en te laten afrekenen bij de lokale ondernemers via pin is per oktober 2016 beschikbaar.
Aanbesteding	Ja.
Structurele kosten *Beheersorganisatie* *Gemeentelijke beheersorganisatie*	Afgerond € 3,0 ton. Grove indicatie op basis van een gesprek. € 195.000 (indicatie gemeente) € 65.000 Voor EUR 1000 per maand verzorgen wij de overzichten van de bestede bedragen bij de participanten die door de gemeente aan de

Scenario 2: Korting	
	minima zijn beschikbaar gemaakt. Wij verzorgen deze “facturen” voor de gemeente wekelijks. En daarnaast ontvangt de gemeente een betalingsbestand om de betreffende bedragen over te maken aan de retail. Nadat dit is ingeregeld is de gemeente hier wekelijks maximaal nog 2-4 uurtjes mee kwijt: authoriseren en inlezen betalingen in betaalpakket van de bank.
Systeem	€ 12.000 jaarlijkse kosten. De productkosten van EUR €100 per maand voor een separaat “minima”-product nemen wij voor onze rekening, daarmee wordt de integriteit en de kwaliteit van de verschillende processen beter geborgd.
Kassakoppeling (extra)	€ 1.200
Eenmalige kosten	€ 1,9 ton. Grove indicatie op basis van een gesprek.
Aanschaf passen (inclusief branding)	€ 80.000
Aanloopkosten	€ 100.000 (indicatie gemeente)
Order portaa	De orderportal voor de ongeactiveerde verzending van de passen (excl. fulfilment) en de toezending van een activatiecode per email stellen wij om niet beschikbaar.
Aansluitkosten	Ntb
Aansluiten participanten	€ 6.000
Opbrengsten	De pashouder betaalt € 5,- per transactie (bij opwaarderen). Opbrengsten vloeien naar ondernemer. Bij de minima worden geen € 5,- administratiekosten in rekening gebracht.
Managementinformatie	Via een inlog zijn de resultaten realtime te bekijken zoals, aantal registranten, aankopen, saldo, uitbetaalde, tegoed etc.
Privacy en authenticatie	Middel (inschatting)
Proven	In de kern wel. Administratieve tegoeden voor doelgroep minder. Aansluiting bij kassasysteem via Worldonline Atos. , risico’s ingeperkt door plateauplanning.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Gemeenschapsmunt Nijmegen	
Omschrijving	Een waarderings- en ruilsysteem. Naast de geldeconomie, creëren we een sociale "gemeenschapsmunt" ter bevordering van: • maatschappelijk gewenst gedrag (incentives voor participatie en vrijwilligerswerk) • lokale betrokkenheid ondernemers en verenigingen (loyalty, sparen) • onderlinge diensten tussen burgers (sociale cohesie). De kern van het systeem is dat positief gedrag wordt gewaardeerd in de vorm van punten. De 'verdiende' punten kunnen worden verzilverd voor goederen (ondernemers) dan wel onderlinge diensten (particulieren).
Participatie in brede zin bevorderen	De opzet van een gemeenschapsmunt kan in vele vormen, afhankelijk van het doel. Het kan dus gericht worden op het bevorderen van participatie in brede zin. Gedacht kan worden aan: • Waarderen van vrijwilligerswerk in zorg en welzijn door de betreffende organisaties • Waarderen van burgers bij participatie in milieu (opruimacties, inzamelacties), wijkdagen (signaleren, opruimen, klussen), begeleiden vluchtelingen, taalles, etc. • Onderling vervoersysteem voor ouderen, leerlingen, boodschappen
Mate van doelgroepgericht	Het systeem zelf is niet doelgroepgericht, maar is bij uitstek geschikt om doelgerichte projecten te faciliteren. Het is aan de participanten (organisaties en burgerinitiatieven) om deze projecten te bedenken en uit te voeren. Er is kennis en ervaring aanwezig om dergelijke initiatieven te ondersteunen.
Participanten	De participanten zijn afhankelijk van doel en doelgroep. We definiëren participanten op vier niveaus: • Maatschappelijke organisaties in wonen, zorg en welzijn, inclusief de gemeente zelf. • Verenigingen, clubs en burgerinitiatieven die hiermee zowel middelen kunnen vergaren als hulp kunnen waarderen. • Lokale ondernemers die loyalty kunnen belonen en hun MVO eenvoudig kunnen uitbreiden. • Burgers die eenvoudig diensten aan elkaar kunnen vragen en bieden, en sparen voor korting in winkels of voor hun verenigingen
Technisch systeem	In de kern is het ruilsysteem een transactiesysteem. Het is een combinatie van een online banksysteem (met internetbankieren,

	een betaal-app en -terminals in winkels en organisaties) met een marktplaats voor diensten/evenementen voor burgers, organisaties en lokale ondernemers.
Tijdpad invoering	Invoeringsfase bedraagt circa 2 jaar. Er wordt gewerkt met een plateauplanning.
Aanbesteding	Ja, als de gemeente aanloopkosten voor het systeem en de beheersorganisatie volledig draagt. Nee als de kosten verdeeld worden over verschillende deelnemers. Het draagvlak hiervoor wordt in de verkenningsfase duidelijk. Verkenningsfase valt onder de aanbestedingsdrempel.
Structurele kosten *Gedeelde kosten:* *Systeem* *Beheersorganisatie* *Kosten per deelnemende organisatie:* *Interne projectorganisatie deelnemende organisaties*	 € 74.000 (licenties gebruik software, updates, 2e lijns helpdesk) € 195.000 (is uit het verdienmodel van het systeem op te brengen, worden dus net als de systeemkosten verdeeld over alle participanten op basis van gebruik) € 135.000 (indicatief, is afhankelijk van aantal/omvang projecten of activiteiten die de gemeente of andere partners willen uitvoeren) PM eventuele kosten bij aanvullende wensen of om software te integreren met eigen systemen.
Eenmalige kosten *Aanschaf passen* *Aanloopkosten* *Distributie passen* *Aansluitkosten* *Aansluiten participanten*	Aanbod: een eerste verkenning doen onder stakeholders binnen en buiten het gemeentehuis. De verkenning resulteert in een rapport waarin de kansen en bedreigingen staan en een eerste netwerkinventarisatie van sleutelpersonen en stakeholders die dit eventueel in co-productie met de gemeenten zouden willen doen. € 10.000 tot € 25.000, afhankelijk van ambitie (overleg). € 3.000 (inclusief branding) € 100.000 (1 jaar) Via participanten: organisaties, verenigingen en winkeliers Geen (bij de beheerorganisatie, borg voor terminals) Geen (bij de beheerorganisatie)

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Opbrengsten	Opslag bij inkoop en verkoop van gemeenschapsmunten bij ondernemers, abonnementen met puntenbundels voor maatschappelijke organisaties. Wordt dus verdeeld over en betaald door aangesloten participanten en partners. Model is zo dat deze opslag de kosten van structurele uitvoeringskosten moet gaan dekken. In voorbeeldgemeenten (samen ongeveer 75.000 inwoners) is dit nog niet het geval omdat de omvang van de omzet in punten nu nog te klein is. Voor de participanten is een format beschikbaar waarin zij kunnen afwegen of een bepaald project / incentive een gezonde businesscase heeft (of de maatschappelijke of financiële opbrengsten opwegen tegen de kosten).
Managementinformatie	Niet beschikbaar
Privacy en authenticatie	De software en de organisatie voldoet aan de richtlijnen voor privacy. De bankier software in de kern, Cyclos, is internationaal de open source standaard en ondersteunt vele commerciële en gemeenschapsmunten.
Proven	Ja: • Systeem werkt in twee gemeenten: website, terminals, passen, meer dan 100K transacties gedaan • Projecten rond participatie vrijwillligers in de zorg en vervoersproject lopen thans, andere projecten zijn in ontwikkeling (vrijwilligersvacaturebank, opruimacties, etc.) • Woningcorporatie gebruikt het als incentive om betalingsachterstanden en overlast te voorkomen • Al tienduizenden euro's gespaard voor en uitgekeerd aan aangesloten verenigingen • In 2014 ontving Cyclos de E-Pay Innovation Award van de betaalindustrie en Gates Foundation. • Het systeem is goed ontvangen bij pers, vakbladen en ministerie BiZa Nog aan te tonen: • Deelnemende organisaties en verenigingen komen er in de waan van de dag soms moeilijk aan toe om nieuwe projecten te implementeren om de gemeenschapsmunt in te zetten. Dat leidde tot een vertraging in omzetgroei en dus een langere aanlooptijd om voldoende inkomsten te genereren voor de beheerorganisatie. • Winkeliers werden sceptisch door de aanloopproblemen, na een terugloop in deelname zien we nu weer dat nieuwe winkeliers aangesloten worden.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Minima doen mee	
Omschrijving	Zie bijgevoegde folder van de Meedoenregeling in 2015
Participatie in brede zin bevorderen	Ja.
Mate van doelgroepgerichtheid	Minima is de doelgroep.
Participanten	Aanbiedingen zijn gericht op meedoen: sporten, educatieve en culturele activiteiten. Bij uitvoering van dit scenario zal bekeken worden of er ook op andere terreinen aanbieders bereid zijn een aanbod te doen: Sporten & relaxen, Meedoen & Meemaken, Eten & Drinken, et cetera.
Technisch systeem	Er is geen pas. De uitvoering geschiedt op reguliere wijze (aanvraag of ambtshalve toekenning).
Tijdpad invoering	Na selectie van aanbieders kunnen mensen uit de doelgroep aangeschreven worden en vervolgens gebruik maken van het aanbod. In de periode 2016-2017 kunnen mensen eenmalig een budget van € 150,- besteden.
Aanbesteding	Waarschijnlijk niet.
Structurele kosten	Geen.
Eenmalige kosten	Eenmalig is een budget van circa € 400.000,- nodig. Hiervan zal circa € 50.000,- besteed moeten worden aan uitvoeringskosten.
Opbrengsten	Geen.
Managementinformatie	Beschikbaar.
Privacy en authenticatie	Hoog .
Proven	Ja.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Beslisnotitie

Invoering &pas

Projectteam Invoering &pas
Gemeente Nijmegen,
December 2015.

Definitieve versie.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Inhoud

Samenvatting 5

Leeswijzer **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1. Inleiding **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
2. Kaders, Keuzes Pas-principes **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 2.1. Kaders ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 2.2. Keuzes pasprincipes..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 2.3. Juridische aspecten ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 2.4. Marketing en communicatie ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
3. Vertaling naar aannames **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
4. Uitvoeringsorganisatie: wat is er nodig om dat werkend te krijgen**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 4.1. Groeiaanpak ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 4.2. Beoogde werkwijze/taken..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 4.3. Organisatie, functies en benodigde formatie..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 4.4. Techniek. Wat moet de pas technisch kunnen?..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
5. Kosten en dekking **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 5.1. Uitgangspunten voor berekeningen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 5.2. Kosten en genoemde dekkingsmogelijkheden..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
6. Planning inkopen en implementeren **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 6.1. Voorgestelde doorgroei-aanpak..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 6.2. Globale planning..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
7. Kansen en Risico's **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
8. Alternatieven **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 8.1. Kleiner alternatief: de ambachtelijke &pas..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
   - 8.2. Geen pas; anders inrichten huidige regelingen..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
9. Overwegingen voor het besluit GO - NO GO **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Bijlagen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Bijlage 1: Begrippen en afkortingen **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Bijlage 2: Overwegingen organisatie-inrichting **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Bijlage 3: Softwarecomponenten **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Bijlage 4: Onderscheiden plateaus **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Samenvatting

Realiseren van een &pas is een opgave uit het Coalitieakkoord.
In oktober 2015 heeft het college van B&W besloten tot een kwalitatieve invoering van de &pas, waarbij de eerdere koppeling met de OV-chipkaart is losgelaten. Daarbij is ingestemd met een tussenstap om een aantal randvoorwaarden in te vullen, kaders aan te scherpen tot keuzes en een doorvertaling te maken naar kosten (dekking) en planning. In deze beslisnotitie presenteren we de uitkomsten.

Kader en Keuzes
Om te beginnen zijn uitgangspunten en keuzes m.b.t. pasprincipes aangescherpt:

Gemeente Rotterdam heeft een pas cq pasmechanisme, dat deze principes ondersteunt, opgebouwd in 26 jaar ervaring.

- Doel van de &pas is participatie en meedoen, voor alle inwoners, niet-stigmatiserend, wel speciale aandacht voor minima.
- We gebruiken deze naam &pas, die ondersteunt de gedachte van samen en ligt in het verlengde van de thematiek van het kroonjaar 2016.
- De pas is niet gratis, het is een kooppas, met differentiatie naar tarief.
- Het aanbod concentreren we rondom een aantal thema's: eten & drinken, sporten & relaxen, gaan & genieten, kijken & luisteren, leren & maken.
- We gaan meer kanalen gebruiken voor marketing- en communicatie: fysiek/papier naast digitaal. Dit omdat niet iedereen al overweg kan met digitale media.
- Toekomstgericht: meer technieken aanwezig op de &pas: in ieder geval barcode, magneetstrip en NFC chip. Wat we implementeren moet wel in een vergelijkbare omgeving al ergens werken.

Juridische kaders
Juridisch gezien is er een aantal zaken waar we rekening mee moeten houden bij het opzetten van een dergelijke pas:

- Gebruik van het burgerservicenummer (BSN) voor authenticatie, identificatie en autorisatie is voor het uitgeven van een stadspas niet toegestaan.
- De wet Markt en Overheid
  - Deze wet is van toepassing omdat het hier gaat om een activiteit die ook door marktpartijen uitgevoerd zou kunnen worden. Dan zijn er twee opties: ofwel de integrale kosten doorrekenen ofwel het onderdeel stadspas toevoegen aan het Raadsbesluit Algemeen Belang.
  - Voor het bijdragen aan de kosten voor aanbiedingen geldt ook dat ofwel de integrale kosten doorberekend moeten worden ofwel de criteria gehanteerd worden die passen in het besluit Algemeen Belang.

  Wellicht kan met lokale besluiten een en ander wel passend gemaakt worden; dan moeten we rekening houden met een juridische procedure.

Groeiaanpak
Ervan uitgaande dat er een juridische basis gelegd kan worden voor een stadsbrede pas, is het realiseren van het complete pasmechanisme dat genoemde keuzes ondersteunt best ingewikkeld. Het vraagt samenspel van: het inrichten van nieuwe functies en taken, inrichting van financiële organisatie, inrichten van

geautomatiseerde voorzieningen met diverse onderlinge koppelvlakken. En dat alles in een veranderende omgeving in bijvoorbeeld waardesystemen (banken, lokale munten).
Om er een beheersbaar traject van te maken met reële mijlpalen, wordt voorgesteld te kiezen voor een iteratieve aanpak, een groei-aanpak waarbij er steeds een werkend geheel wordt opgeleverd dat in zijn geheel live kán gaan. Een dergelijke oplevering is tevens een expliciet besluitmoment: doorgaan met de uitgebreidere versie of doorgaan met wat er is of helemaal stoppen. Voordeel van een dergelijke aanpak is dat het niet blijft bij het maken van plannen, we juist kunnen leren van de eerdere concrete ervaringen, we kunnen anticiperen op ontwikkelingen in de omgeving, veranderende functionele behoefte(n), beschikbare middelen. Hiermee vertalen we ook het advies 'denk groot en begin klein' uit de marktconsultatie.

Wel moet duidelijk zijn, dat het tijd kost om een pasmechanisme te introduceren en goed in de markt te zetten. Kiezen voor invoering van de &pas vraagt commitment voor minimaal 4 jaar. Een reële evaluatie kan pas daarna gedaan worden.

Taken en organisatie
Belangrijkste (uitvoerende taken) zijn marketing en communicatie, verkoop en service, gegevensinrichting en -onderhoud en financiële verwerking. De uitvoeringsorganisatie wordt ingericht als eigen entiteit, een pioniergroep, waar zoveel mogelijk van de taken belegd worden. De eerste twee jaren moeten gezien worden als ontwikkelfase, waarin organisatie en werkwijze parallel aan de uitvoering wordt ingericht. Het al dan niet uitbesteden van taken kan daarna afgewogen worden.[1] Met in achtneming van wettelijke kaders en benodigd vertrouwen bij organisaties met aanbod (participanten) en bij pashouders. Dat is wat we van andere gemeenten leren.

Drie plateaus
Voor wat betreft invoering volgens de groei-aanpak maken we onderscheid tussen drie op te leveren producten, die we pas-plateaus noemen:

1. Moderne pas: er is een oplossing gevonden voor het authenticeren etc. en het transactiemechanisme werkt. De basis werkt technisch en is bruikbaar in een beperkte setting.
2. Uitgebreide pas: digitale toegang is mogelijk, diverse portalen zijn ingericht. Transacties en declaraties zijn bruikbaar. Brede uitrol is mogelijk. voor breed 'live' gebruik.
3. Complete pas: het hele mechanisme dat we beschreven hebben doet het. Niet alleen de software met koppelingen is gereed, ook de functies zijn bemenst, het proces is ingericht, financiële administratie is op orde. Digitaal communiceren met andere partners is mogelijk.

Het volgende plateau bouwt voort op het vorige. Niet alle stadia hoeven doorlopen te worden. Zo kan het zijn dat de moderne pas voldoende functionaliteit biedt voor de volgende jaren. En dat er niet verder gewerkt wordt aan een uitgebreidere of complete pas.

[1] Met uitzondering van bulk productie en verzending van de pas en bijlagen. Deze facilitaire taak kan bij aanvang extern belegd worden.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Een plateau is meer dan een technische oplevering. Het is een *samenhangend* geheel van processen, werkwijze, organisatie, financiële inrichting én ICT. Het vraagt afstemming tussen betrokken disciplines; het tempo van de ene discipline moet worden afgestemd op de andere.

Het maken van plateaus vraagt de nodige (extra) investeringen, waarvoor een inkoopstrategie gekozen moet worden. Aanbesteding zal nodig zijn. De doorgroei naar een complete &pas vraagt minimaal 2 jaar vanaf het moment van gunning en contractering van (samenwerkings)partner(s). Dat is dus inclusief een inkooptraject.

Kostenraming
In den lande is geen rekenmodel beschikbaar om de kosten van een &pasmechanisme door te rekenen. Ook hebben we geen harde kosten om mee te rekenen; in deze fase konden nog geen offertes worden opgevraagd. Er is gebruik gemaakt van de gegevens uit de marktconsultatiefase waarbij zowel cijfers bij leveranciers als bij collega gemeenten zijn opgevraagd.
Wel is met opgehaalde kennis uit de marktconsultatiefase en aannames een financiële doorkijk gemaakt. Voor een complete pas volgens de groeiaanpak zien we het volgende beeld:

Uitvoeringskosten: De structurele uitvoeringskosten van een stadsbrede pas met veel gebruiksfuncties (op termijn) lopen op van € 4,8 ton in het eerste uitvoeringsjaar naar € 6,9 ton in het vijfde uitvoeringsjaar.

Kosten aanbiedingen: Uitgaande van 3 aanbiedingen per jaar waar pashouders gebruik van maken, bedragen de kosten voor aanbiedingen € 3,2 ton oplopend tot € 6,4 ton per jaar (door een toenemend aantal pashouders is de veronderstelling, lopen de bedragen op). Hiertegenover kun je de inkomsten van de aanschafprijs van de kooppas zetten. Deze inkomsten bedragen echter 'slechts' een kleine € 1,9 ton oplopend tot € 3,9 ton per jaar.

Cruciale vraag: dekking kosten in relatie tot doel
Er is in het coalitieakkoord geen rekening gehouden met structurele kosten. Daarbij komt, dat de omvang van de kosten dusdanig zijn, dat er binnen de programma's keuzes gemaakt moeten worden: het gaat dus ten koste van iets anders.

Alle kosten moeten in verhouding staan tot de realisering van het doel van de uitgifte van een pas. Hamvraag die beantwoord moet worden voordat overgegaan kan worden tot een concreet plan van aanpak is: bereiken we als gemeente met de inzet van de middelen ook ons doel? En zijn we bereid om de middelen op deze wijze uit te geven?

Het maatschappelijke doel waar de &pas een bijdrage aan moet leveren is: inwoners van Nijmegen bij de samenleving betrekken. Inwoners gratis of met korting toegang bieden bij recreatieve, culturele en educatieve attracties en evenementen. Uitgaande van een aantal aannames is er structureel € 9,4 ton nog nodig voor het geheel aan uitvoering én aanbiedingen; inkomsten door verkoop van de pas zijn hierin al verrekend.

Overwegingen
Het werken aan een complete pas heeft dus - ook in het groeimodel - een aantal kritieke punten:

- tekorten om de (structurele) kosten te dekken;
- juridische beperkingen met betrekking tot gebruik BSN en aanbieden van de pas;
- benodigde doorlooptijd.

Alternatieven?
Ter informatie bij de overwegingen hebben we kort gekeken naar twee 'voor de hand liggende' alternatieven. Het eerste is een 'kleinere' pas, die noemen we de ambachtelijke pas. Een dergelijke pas wijkt overigens op een aantal punten af van de geformuleerde 'kaders en keuzes' voor de &pas. De ambachtelijke pas zou inhouden dat we beginnen met een eenvoudige kortingspas (met aanbiedingen) die gratis wordt verstrekt aan minima. Een dergelijke pas is in beperkte mate digitaal. Toch zullen we ook bij een dergelijk alternatief er tegenaan lopen dat er onvoldoende dekking is voor de totaal aan uitvoering én aanbiedingen. Gezien de doelgroep kan er voor de geschatte € 2 ton aanbiedingen dekking gezocht worden in het programma Inkomen en Armoedebestrijding. Daarnaast is er structureel nog € 3 ton nodig; er is geen sprake van inkomsten want de ambachtelijke pas is gratis.
In communicatie en marketing moet bij de ambachtelijke pas rekening gehouden worden met de historie van een min of meer vergelijkbare (minima)pas in Nijmegen. Een latere overstap naar een stadsbrede &pas volgens de groeiaanpak zal naar verwachting om die reden lastig zijn.
Het tweede alternatief dat we noemen is onderzoeken binnen de huidige minimaregelingen of een soepelere en toegankelijkere werkwijze van toekenning en uitkeren van de regelingen mogelijk is.

Wel of niet starten met de invoering

Overwegingen voor een GO - NO GO besluit wat betreft starten met de invoering van de &pas zijn aanwezig in dit rapport. Cruciale vraag die als eerste beantwoord moet worden is: bereiken we als gemeente met inzet van de middelen die in beeld zijn gebracht ook ons doel? En zijn we bereid om de middelen op deze wijze uit te geven? De uiteindelijke keuze is aan de programmamanager als ambtelijk opdrachtgever en aan de bestuurlijk opdrachtgever.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Aanleveren begrotingswijziging

Steller	Lucille Braam
BW	BW-01508 &Pas
Soort wijziging	Begrotingswijziging
Soort besluit	BESL-RAAD
Besluitperiode	201604
Omschrijving	&Pas

Let op, lees eerst de WERKINSTRUCTIE die op het intranet staat.

Verrekeningen debet	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00	0,00	
Verrekeningen credit	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00	0,00	
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed	
Totaal debet	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00	0,00	
Totaal credit	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00	0,00	
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed	

kpl / product	product specificatie	kosten- soort	wijk	functie	Deb / Cred	2016	2017	2018	2019	2020	Omschrijving
Soort mutatie						MV Meerjr.var.	EM Eenmalig				
Document soort						WYZ-MV	WYZ-EM				
60137	D	43039	D		D	175.000,00	175.000,00				BP2.kst.Voorkeursscenario &Pa
50506	D	43529	D		D	25.000,00	25.000,00				BP2.kst.Voorkeursscenario &Pa
60780	S1982	40000	T004828		D	-200.000,00	-200.000,00				BP2.dekking kst.Voorkeursscen
50506	D	86001	D		C	25.000,00	25.000,00				BP2.kst.Voorkeursscenario &Pa
60137	D	46002	D		D	25.000,00	25.000,00				BP2.kst.Voorkeursscenario &Pa

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Nijmegen, 11 april 2016

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen,

Geachte mede-raadsleden,

Binnenkort spreken we over de introductie van een stadspas in Nijmegen, de &pas. Het college heeft in de kamerronde van 30 maart 2016 toegezegd binnen drie tot vier weken te komen met een aantal scenario's waaruit de Raad kan kiezen. In diezelfde kamerronde heb ik aangekondigd ook met een scenario te komen. Dat doe ik in deze brief, waarin ik een *budgettenscenario* beschrijf. Ik verzoek de Raad deze brief tezamen met het voorstel van het college te behandelen. Als het scenario voor de &pas dat ik deze brief beschrijf de voorkeur van de Raad heeft boven de scenario's van het college, dan verwerk ik het budgettenscenario graag samen met u om tot een amendement of initiatiefvoorstel.

Met vriendelijke groet,

Jos Reinhoudt
Raadslid GroenLinks Nijmegen
06 20408049
jos@reinhoudt.com

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Een nieuw scenario voor de &pas

Samenvatting

Het college komt in april 2016 met een aantal scenario's voor een Nijmeegse stadspas, de &pas. Met deze brief voegt GroenLinks daar een scenario aan toe. Kern van dit nieuwe scenario voor de &pas is de mogelijkheid om te werken met geoormerkte budgetten voor specifieke bestedingen. In de tekst wordt dit scenario daarom het *budgettenscenario* genoemd.

Achtergrond

In het coalitieakkoord 2014-2018 wordt de ontwikkeling van een stadspas als volgt omschreven: "We onderzoeken de mogelijkheden te komen tot één integrale regeling voor minima ten behoeve van cultuur, mobiliteit/vervoer, sport en een dagje uit. Deze regeling ondersteunen we vanuit de verschillende betrokken programma's en kan diverse vormen krijgen zoals een vouchersysteem, strippenkaart, webshop etc. Voor de ontwikkeling trekken we eenmalig € 500.000 uit."

Voor de ontwikkeling van de pas is gekeken naar het voorbeeld van onder meer Rotterdam. Maar een pas gebaseerd op dat model, gaat er waarschijnlijk niet komen. De exploitatiekosten zijn hoog en de toegevoegde waarde is op voorhand niet duidelijk genoeg. In zijn brief van 8 maart 2016 schrijft het college:

> *In het afgelopen jaar hebben we een intensieve zoektocht doorlopen om een pas te ontwikkelen. (…) De zoektocht heeft ertoe geleid dat we op vele punten enthousiast zijn over de mogelijkheden een dergelijke pas uit te nutten. Maar de zoektocht heeft ook geleid tot het inzicht dat een pas gepaard gaat met structurele kosten, die nu eenmaal niet voorzien zijn en waar geen dekking voor is. In de zoektocht zijn we ook enkele andere initiatieven tegengekomen, die we nog nader willen onderzoeken en aan u willen voorleggen. Ons voornemen is om u voor de zomernota een definitief voorstel over de &pas voor te leggen. We zullen dit doen aan de hand van een aantal scenario's waaruit u kunt kiezen.*

In de kamerronde over deze brief op 30 maart 2016 heb ik aangekondigd een scenario aan die van het college te willen toevoegen. Dat doe ik met deze brief. Als het *budgettenscenario* de voorkeur krijgt van de Raad, werk ik het graag samen met u om tot een initiatiefvoorstel of amendement.

Voorstel: nieuw scenario

Het *budgettenscenario* is gebaseerd op gesprekken met een bedrijf dat dit scenario zou kunnen uitvoeren. Op ambtelijk advies is de naam van dat bedrijf in dit stuk niet genoemd. Hieronder beschrijf ik de belangrijkste kenmerken van het scenario.

Uiterlijk: een bankpas

De &pas ziet er in het budgettenscenario uit als een reguliere bankpas met een Nijmeegs ontwerp. Hij is bruikbaar bij alle pin-betaalautomaten en werkt niet stigmatiserend. Aan de pas is een rekening

gekoppeld waarop bij- en afschrijvingen kunnen plaatsvinden. De privacy- en veiligheidsmaatregelen zijn hetzelfde als die bij bankpassen. Online bankieren is mogelijk.

Gescheiden budgetten

Essentieel in het budgettenscenario is de mogelijkheid om op de rekening van pashouders te werken met gescheiden budgetten, ook wel administratieve tegoeden of geoormerkt geld genoemd.

Nijmegen kent minimaal één systeem dat op die manier werkt: de DAR-pas. Op die pas staat een tegoed dat recht geeft op het gratis afvoeren van een bepaalde hoeveelheid bouwafval (250 kg per pashouder per jaar). Het budget dat niet verbruikt wordt, vervalt het aan het eind van het jaar. Wie meer afvoert dan 250 kg per jaar moet € 0,14/kg bijbetalen. Dat gaat nu met een gewone bankpas, maar in het budgettenscenario zou het ook met de &pas kunnen. Het tegoed op de DAR-pas is nergens anders inwisselbaar en niet overdraagbaar. Het DAR-budget is één geoormerkt tegoed; in het bedgettenscenario staan er verschillende geoormerkte tegoeden samen op een pas.

Museumkaarten, zwembadabonnementen, speeltuinpassen en de bibliotheek werken op een vergelijkbare manier: je koopt ze voor een eenmalig, vast bedrag en krijgt daarmee korting op de toegang tot musea, zwembaden, speeltuinen of het lenen van boeken. Soms is die korting 100 procent, soms niet.

Alle Nijmeegse organisaties hebben nu nog een eigen pas, maar een &pas die werkt met verschillende, gescheiden budgetten maakt het mogelijk ze te combineren op één pinpas en in één systeem. Dat levert zeer waarschijnlijk een kostenbesparing op, maar de grootte daarvan is nog onbekend. Bovendien zal het efficiencyvoordeel afhangen van het aantal organisaties dat de eigen pas wil vervangen door een budget op de &pas.

Bredere toepassingen

In het budgettenscenario kan de gemeente of een andere organisatie geoormerkt budget beschikbaar stellen op de rekening van een deelnemer, net als bij de DAR-pas. De DAR-pas werkt alleen bij de DAR, en hetzelfde is denkbaar in andere situaties, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag, PGB, Leergeld en dergelijke.

Als die budgetten gelabeld zijn, betekent dat dat bijvoorbeeld de huurtoeslag alleen gebruikt kan worden om de huur mee te betalen. Woningcorporaties krijgen op die manier een betalingsgarantie. Dit soort arrangementen is aantrekkelijk voor zorgverzekeraars, telecomproviders, energieleveranciers, woningcorporaties en dergelijke. Met leveranciers kunnen bovendien afspraken gemaakt worden over afhandeling van rekeningen. Bijvoorbeeld: als het saldo te laag is, wordt wel een deel van de huur overgemaakt. De leverancier van het systeem geeft aan dat dit soort leveranciers inderdaad geïnteresseerd is in dergelijke afspraken.

Voor mensen met schulden kan het budgettenscenario een goede manier zijn om greep op hun uitgaven te krijgen. Toepassing in de schuldhulpverlening was overigens de oorspronkelijke doelstelling van de leverancier bij het ontwikkelen van een budgettensysteem. Het budgettensysteem sluit op dit punt goed aanbij de doelstelling uit het coalitieakkoord, waarin staat: “Wij hebben aandacht voor de schuldenproblematiek in huishoudens. We werken preventief en

zorgen voor borging van de betaling van de vaste lasten. Hiermee voorkomen we kostbare bewindvoeringstrajecten en oplopende schulden."

Hoewel het systeem er niet specifiek voor ontwikkeld is, is het ook mogelijk toepassingen te realiseren die voordelen bieden voor lokale middenstanders. Doordat budgetten nauwkeurig met criteria afgebakend kunnen worden, kunnen winkeliers de &pas gebruiken als loyalty-pas. Dat kan bijvoorbeeld door een percentage van het aankoopbedrag als tegoed op de pas te storten, waarbij geldt dat het budget alleen in Nijmeegse winkels te besteden is, alleen in een bepaalde winkelstraat, op een bepaalde datum of volgens andere criteria.

Praktische en technische zaken

Het systeem van het budgettenscenario werkt met alle normale betaalautomaten en geldautomaten. Het is dus niet nodig eerst een uitgebreid netwerk te bouwen voordat het platform voldoende omvang heeft om interessant te zijn. Het systeem is klaar om te werken met NFC-systemen en op termijn ook met betalingen via een smartphone.

Koppeling met een reguliere OV-chipkaart is relatief eenvoudig: je kunt een gewone OV-kaart laden met daarvoor geoormerkt budget (en natuurlijk ook met ongeoormerkt geld) op de rekening. Omdat de pas werkt als een gewone bankpas, kan hij op termijn waarschijnlijk ook direct gebruikt worden om bij het OV in te checken. Binnen het OV wordt al enige tijd gewerkt aan de mogelijkheid om in- en uit te checken met een pinpas. In Rotterdam is hiermee in 2015 een succesvolle proef uitgevoerd.

De uitvoering van het budgettenscenario valt onder financiële dienstverlening. De leverancier voldoet aan alle wettelijke vereisten om een pilot in Nijmegen te kunnen doen en de diensten te kunnen leveren.

Planning, tijdspad, kosten

De leverancier van het budgettenscenario heeft in verschillende gemeenten pilots in voorbereiding, onder meer in Hilversum, Tiel en Culemborg. Nijmegen kan meedoen aan zo'n pilot. De kosten daarvoor zullen waarschijnlijk zeer beperkt zijn, wellicht zelfs nihil.

Bij verdere uitrol hanteert de leverancier een tarievenstructuur gebaseerd op het aantal gebruikers, kosten per pas en aanvullende dienstverlening, bijvoorbeeld voor het genereren van managementinformatie. Het is de verwachting dat ook bijvoorbeeld woningcorporaties, telecomproviders en energiebedrijven zullen willen meebetalen aan zo'n systeem: zij krijgen immers meer zekerheid over betalingen door het oormerken van budgetten.

De eerste inschatting is dat de structurele kosten voor de gemeente Nijmegen tussen de 50.000 en 100.000 euro per jaar zullen liggen. Daar tegenover staan mogelijke besparingen in de schuldhulpverlening en de uitgifte van aparte passen voor bijvoorbeeld de DAR, de bibliotheek en zwembaden. Hoewel de precieze berekeningen nog gemaakt moeten worden, is mijn inschatting daarom dat de kosten en de baten van een budgettensysteem zeker tegen elkaar opwegen en dat de dekking daarom geen groot probleem hoeft te zijn.

Conclusie

Het budgettenscenario biedt veel kansen en mogelijkheden voor het realiseren van een &pas die niet stigmatiserend werkt, haalbaar en betaalbaar is en bijdraagt aan de doelstellingen op het gebied van participatie en armoedebestrijding. Daarom verzoek ik de Raad dit scenario in overweging te nemen naast de scenario's die het college presenteert.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Toelichting over de behandeling van:

Brief inzake Stand van zaken &Pas

Van:	College van B&W d.d. 8 maart 2016		
Doel:	Opinievorming		
Toelichting:	**1. Brief Stand van zaken &Pas** Middels deze brief informeert het college de raad over de stand van zaken omtrent de &Pas. Het streven was om voor januari 2016 een besluit genomen te hebben over de invoering van de &pas maar het college geeft via deze brief aan dat er tot op heden nog geen besluit is genomen over de invoering van deze pas. Het college geeft aan voornemens te zijn om de raad vóór de zomernota een definitief voorstel over de &Pas voor te leggen middels scenario's waaruit een keuze gemaakt kan worden. **2. Reden van agendering** Op verzoek van de fractie van D66 is de brief geagendeerd in de kamerronde en heeft de fractie daarvoor de volgende motivatie meegegeven. *De fractie wil graag met de wethouder en de andere fracties van gedachten wisselen over de status van de &Pas. Het college heeft in oktober van het vorig jaar toegezegd om in december 2015 met een voortgangsrapportage te komen en laten weten vóór 1 januari 2016 een besluit te willen nemen. Inmiddels leven we in maart 2016. De brief die eerder deze maand uit het college kwam met betrekking tot de stand van zaken van de &Pas geeft nog steeds geen uitsluitsel over de toekomst van de &Pas. De brief spreekt enkel van "een zoektocht waarin ze enkele alternatieven is tegengekomen". De fractie van D66 wil graag concreet van het college weten welke alternatieven dit zijn. Daarnaast zijn wij benieuwd hoe de andere fracties dit hernieuwde uitstel beoordelen en wat dit volgens hen voor de toekomst van de &Pas betekent.*		
Naam steller: **E-mail steller:**	Lucile Braam l.braam@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 – 329 95 22
Bijlagen:	1. Brief inzake 'Stand van zaken &Pas' d.d. 1 maart 2016 **Achtergrondinformatie** 1. Brief inzake 'Strategie voor de invoering van de &Pas' d.d. 20 oktober 2015		

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Maatschappelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D3 (PA 30 maart 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
8 maart 2016	MO00/16.0000775	Lucile Braam
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Stand van zaken &pas		(024) 3299522

Geachte leden van de Raad,

Eind oktober 2015 hebben we u voor de laatste keer geïnformeerd over de &pas. In die brief hebben we u op de hoogte gebracht van enkele wijzigingen in het concept &pas én over de toen te zetten vervolgstappen. We hebben u indertijd toegezegd u hierover eind december 2015 te informeren. Helaas moeten we u via deze brief melden dat we nog niet een definitief besluit over de invoering van de &pas hebben kunnen nemen.

Ons streven was om voor 1 januari 2016 als college een definitief besluit te nemen over of een verantwoorde invoering mogelijk is en zo ja, hoe dat gerealiseerd kan worden. We hebben nog geen definitief besluit genomen.

Onze ambitie uit het coalitieakkoord staat nog steeds. In het afgelopen jaar hebben we een intensieve zoektocht doorlopen om een pas te ontwikkelen. Er zijn werkbezoeken bij andere gemeenten afgelegd waar ervaring is opgedaan met een pas. Er zijn ondernemers en instellingen gepolst over hun bereidheid deel te nemen. We hebben ons gebogen over marketing- en communicatiestrategieën die we via de pas kunnen benutten. Om dit tastbaar te maken zijn dummy's ontworpen van de pas en een boekje met (voorbeeld) kortingen. De zoektocht heeft ertoe geleid dat we op vele punten enthousiast zijn over de mogelijkheden een dergelijke pas uit te nutten. Maar de zoektocht heeft ook geleid tot het inzicht dat een pas gepaard gaat met structurele kosten, die nu eenmaal niet voorzien zijn en waar geen dekking voor is.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

In de zoektocht zijn we ook enkele andere initiatieven tegengekomen, die we nog nader willen onderzoeken en aan u willen voorleggen. Ons voornemen is om u voor de zomernota een definitief voorstel over de &pas voor te leggen. We zullen dit doen aan de hand van een aantal scenario's waaruit u kunt kiezen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Maatschappelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D6 (PA 11 november 2015)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
20 oktober 2015	MO00/15.0010426	Lucile Braam
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Strategie voor de invoering van de &Pas		(024) 3299522

Geachte leden van de Raad,

Op 24 juni 2015 heeft u het scenario voor een stadspas (hierna: &Pas) vastgesteld. U heeft toen gekozen voor het scenario voor een stadsbrede pas met groeipotentie. Kenmerkend aan dit scenario, naast de stadsbrede insteek en de groeipotentie, was de koppeling met de OV-chipkaart.

In ons voorstel aan uw raad hebben we aangekondigd dat er na besluitvorming over het scenario een voorbereidende uitvoeringsfase volgt. Hiertoe is in augustus 2015 een marktconsultatie gehouden waarin een groot aantal vragen zijn gesteld aan zeven leveranciers cq marktpartijen die een rol zouden kunnen spelen bij de ontwikkeling, invoering en uitvoering van de &Pas. De informatie uit de marktconsultatie is de grondslag voor een invoeringsstrategie van de &Pas. Deze wijkt iets af van het eerder gekozen grove scenario. Daarover informeren we u in deze brief. Daarnaast organiseren we op 21 oktober 2015 tijdens de politieke avond een (technische) presentatie over de uitkomsten van de marktconsultatie.

Invoeringsstrategie &Pas
Op basis van de consultatie van de markt hebben we nieuwe inzichten gekregen in de belemmeringen van een combinatie met OV-chip en &Pas. Deze belemmeringen ontstaan door de positie van de OV-chipkaartbeheerder, de verhoogde kosten van de combinatie en de (waarschijnlijke) meer beperkte toepassing van technieken op de pas. Met name door dat laatste is de aansluiting van een gecombineerde &Pas op de infrastructuur van potentiele participanten ongewis. Deze belemmeringen wegen zwaarder dan het gemeende voordeel van het bereiken van een grote potentiele groep pashouders.

We kiezen daarom voor een nieuwe invoeringsstrategie die afwijkt van het eerdere scenario op de volgende punten:
- De invoering vindt plaats in 2016; we streven niet (langer) naar een invoeringsdatum op 1 januari 2016.
- We laten de koppeling met de OV-chipkaart los.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

- We bouwen in het vervolgproces een nader moment in om de gekozen strategie te heroverwegen dan wel bij te stellen.

Inhoudelijk
De koppeling met de OV-chipkaart wordt losgelaten. De &Pas krijgt het uiterlijk dat de gemeente kiest. Door de ontkoppeling komt de groeipotentie tot uitdrukking in met name het aantal participanten[1]. De &Pas wordt toegerust met verschillende technieken (zoals barcode, magneetstrip, gewone chip) waardoor de aansluiting op de infrastructuur van de participanten zo eenvoudig mogelijk te realiseren is. Kortingen, aanbiedingen en minimaregelingen, maar ook vervoersproducten worden/kunnen via de &Pas worden aangeboden en (digitaal) verrekend worden. Door techniek op deze pas kunnen doelgroepen worden geïdentificeerd.

Proces
Het traject naar invoering van een &Pas omvat veel gebieden en daarmee samenhangend ook enkele risico's. In dit stadium voorzien we als toprisico's:
1. de kosten en de dekking van de kosten
2. de bereidheid van potentiele pashouders én participanten om zich aan te sluiten bij de &Pas;
3. de werking en uitwerking van het gehele mechanisme om de &Pas uit te voeren.
In de gekozen invoeringsstrategie bouwen we daarom nog één tussenstap in alvorens een definitief besluit te nemen om de door ons gewenste &Pas te realiseren. Ons streven is hierover voor 1 januari 2016 een besluit over te nemen.

We kiezen voor een kwalitatieve invoering van de &Pas. Kwalitatief wat betreft het proces: we nemen voldoende tijd om de invoering voor te bereiden. We gaan uit van een latere invoering (schatting: najaar 2016). Het beschikken over 'tijd' wordt van groot belang geacht om het fundament van de &Pas goed neer te zetten. Maar ook kwalitatief wat betreft mogelijkheden om (infrastructureel) participanten aan te laten sluiten.
En kwalitatief wat betreft de uitwerking: we geven voorrang aan de (veronderstelde) groeipotentie van participanten, boven de (veronderstelde) omvang van pashouders bij koppeling met de OV-chipkaart.

In het eerdere scenario gingen we ervan uit dat het ouderenvervoer en de overgangsregeling voor het Wmo-vervoer per 1 januari 2016 via de &Pas aangeboden zouden worden. Nu is gebleken dat dit niet realiseerbaar is, zullen deze vormen van vervoer per 1 januari 2016 via de 'oude' weg worden aangeboden. Dit levert voor deze onderdelen geen extra knelpunten op.

[1] Met participanten wordt bedoeld: profit organisaties (commerciële organisaties) of non-profit organisaties (instellingen) met een aanbod dat aantrekkelijk is voor de &Pas

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
2

Vervolgstap
De nu volgende periode tot half december verdiepen we op een aantal punten die randvoorwaardelijk zijn. Punten die het betreft zijn:

→ Formuleren van beheersmaatregelen en risicohouders bij de toprisico's.
In een eerste risicoanalysesessie is een aantal toprisico's benoemd die zich op de volgende terreinen bewegen:
1. de bereidheid en animo onder participanten en pashouders deel te nemen,
2. het inkoopproces,
3. de borging van persoonsgegevens en
4. financiën.

→ Kostenvalidatie en vinden van (structurele) dekking.
De eerste kostenprognose willen we vergelijken met de kosten van passen in de praktijk. We gaan bij twee gemeenten hun ervaringscijfers met toelichting opvragen. Zo nodig wordt een prijsindicatie gevraagd aan enkele leveranciers.

→ Overige benodigde uitspraken cq –keuzes.
- bepalen propositie waarmee de &Pas succesvol de markt op kan gaan: welk aanbod cq welke regelingen eerst via de &Pas, aantal en welke participanten, welke pashouders.
- systematiek rondom betalen bij participanten en de verwerking daarvan,
- kooppas principes (welke pashouders betalen welke prijs),
- kaderstelling voor kortingen en deelname participanten,
- welke taken zelf doen (intern) en welke uitbesteden,
- welk dienstverleningsconcept (pas op aanvraag, papier naast digitaal),
- grenzen met betrekking tot voorkomen misbruik,
- duidelijkheid over rechtmatig en doelmatig gebruik persoonsgegevens,
- definitieve naam cq ontwerp van de pas.
- inkoopstrategie

In de vervolgstap moet dus op een aantal randvoorwaarden verdiept worden. Intentie is om dit in een relatief korte doorlooptijd te doen. Daartoe zetten we verschillende werkvormen in, zoals focussessies en de werkbezoeken bij voorbeeldgemeenten. In samenhang hiermee én met de privacy van persoonsgegevens wordt tevens eraan gedacht vóór de aanbesteding het mechanisme van de &Pas te doorgronden.

Het resultaat van de tussenstap is een plan van aanpak met:
a. een inhoudelijk fundament voor de verdere invoering.
b. een kostenraming met dekkingsvoorstel en
c. een planning voor verdere invoering.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
3

In de gekozen invoeringsstrategie bouwen we deze tussenstap in alvorens een definitief besluit te nemen om de door ons gewenste &Pas te realiseren. De tussenstap gaat duidelijk maken of een verantwoorde invoering mogelijk is en zo ja, hoe dat gerealiseerd kan worden. Ons streven is hierover voor 1 januari 2016 een besluit te nemen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. B. van der Ploeg

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
24 juni 2015 / 83/2015

Onderwerp
Vaststellen scenario voor de &Pas

Programma
Inkomen & Armoedebestrijding

Portefeuillehouder
T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
26 mei 2015

Samenvatting
In het coalitieakkoord is afgesproken onderzoek te doen naar één integrale regeling om de deelname aan activiteiten te vergroten. Nijmegen heeft de ambitie uitgesproken een stadsbrede pas te willen die voor alle inwoners aantrekkelijk is, maar waarop ‘onzichtbaar’ extra regelingen en aanbiedingen voor bepaalde doelgroepen kunnen worden aangeboden. Dit voorkomt stigmatisering en het bevordert de samenwerkingsmogelijkheden met ondernemers.

Gezien de afbreukrisico’s die gepaard gaan met het teveel faciliteiten in één keer op de pas zetten, zijn diverse groeiscenario’s uitgewerkt.
In dit voorstel leggen we aan uw raad voor één van deze scenario’s vast te stellen. Dit stelt ons in staat de komen jaren op gestage wijze de mogelijkheden van de &Pas (spreek uit als n-pas) verder uit te breiden waardoor steeds meer participanten en andere gemeenten zich kunnen aansluiten. Tot slot kan de &Pas op langere termijn ook aantrekkelijk worden gemaakt voor toeristen

---

Voorstel om te besluiten

1. Bij de invoering van de &Pas het scenario 2, met groeipotentie naar scenario 3, te volgen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Lucile Braam, 9522, l.braam@nijmegen.nl

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Nijmegen wil een moderne, sociale stad zijn met ruimte en kansen voor iedereen, waar burgers, instellingen, bedrijven en overheid samen werken aan een aanvaardbaar bestaan voor allen (zie: Stadsvisie 2020). Om deze ambitie te realiseren is in het coalitieakkoord afgesproken 'de mogelijkheden te onderzoeken naar één integrale regeling voor minima ten behoeve van cultuur, mobiliteit/vervoer, sport en een dagje uit. Deze regeling wordt ondersteund vanuit verschillende betrokken programma's en kan diverse vormen krijgen zoals een vouchersysteem, strippenkaart, webshop et cetera.' (uit: coalitieakkoord 2014-2018 'Samen voor Nijmegen: sociaal, duurzaam en ondernemend').

In het vervolg van dit voorstel spreken we over de '&Pas', uit te spreken als 'n-pas'. Hier bedoelen we de Nijmegenpas c.q. de integrale regeling zoals omschreven in het coalitieakkoord mee.

Bestuurlijke ambitie

Wij hebben de ambitie uitgesproken een stadsbrede pas te willen, die voor zoveel mogelijk mensen aantrekkelijk is en waar zoveel mogelijk ondernemers, verenigingen en instellingen in participeren. Ook zou een aantal gemeentelijke regelingen (minimaregelingen, 65plus-vervoer en de WMO-vervoersregeling) op deze pas gezet moeten kunnen worden, zonder dat de doelgroepen op de pas herkenbaar zijn. Dit om stigmatisering te voorkomen. Een dergelijke pas is er - voor zover bekend - nog niet in Nederland. Steden kiezen of voor een minimapas, of voor een stadsbrede pas zonder speciale doelgroepen identificatie.

Succesfactoren

Om de &Pas te laten slagen is een aantal kritische succesfactoren geformuleerd:

- de pas moet goed gepositioneerd worden en niet stigmatiserend werken;
- de schaalgrootte moet voldoende zijn in verband met de verhouding tot de kosten en de aantrekkelijkheid voor de participanten;
- het aanvragen moet gemakkelijk gaan en passen moeten snel verstrekt kunnen worden;
- het gebruik van de pas moet meetbaar gemaakt worden in verband met het resultaat en de aantrekkelijkheid voor de participerende ondernemers en instellingen;
- informatie over aanbiedingen met de pas moet goed en breed gecommuniceerd worden;
- het aanbod moet interessant genoeg zijn, er moeten elke maand nieuwe aanbiedingen beschikbaar worden gesteld.

Om aan deze ambitie vorm te geven hebben we in de afgelopen periode een inventarisatie gedaan naar bestaande passen in andere steden, naar de mogelijkheden en draagvlak een pas in Nijmegen in te voeren en naar de wensen en behoeften van potentiële gebruikers en participanten van de pas. Deze inventarisatie fase is geëindigd in de formulering van een aantal scenario's. We leggen nu aan uw raad voor één van deze scenario's vast te stellen. Na besluitvorming hierover vindt de voorbereidende uitvoeringsfase plaats. Het streven is om de &Pas per 2016 in te voeren.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Uitkomsten Inventarisatiefase
In het afgelopen half jaar is geïnventariseerd welke stadspassen er in Nederland zijn. Ook zijn via een enquête de wensen van inwoners en ondernemers in Nijmegen ten aanzien van de &Pas geïnventariseerd en zijn er diverse gesprekken gevoerd met mogelijke participanten (ondernemers, verenigingen en instellingen die producten willen aanbieden via de &Pas). Tot slot zijn er mogelijke samenwerkingsverbanden met andere gemeenten in Gelderland onderzocht. Gezien het grote aantal betrokken programma's is zowel intern als extern sprake van een uitgebreid en complex krachtenveld.

Andere steden
Uit de inventarisatie bij grote steden komen veel verschillende varianten van regelingen naar voren. Zo heeft Groningen een webshop, genaamd (www.stadjerpas.nl). De kortingen die de webshop biedt zijn alleen voor mensen met een minimuminkomen. Arnhem heeft de Gelrepas (www.gelrepas.nl), een eenvoudige pas met pasfoto die eveneens alleen kortingen biedt aan mensen met een minimuminkomen. Ook Amsterdam (www.stadspas.nl) en Utrecht (www.u-pas.nl) hebben een pas voor minima. In de inventarisatie die is gedaan, blijkt dat alleen Rotterdam een pas heeft voor alle inwoners (www.rotterdampas.nl). De Rotterdampas is een kooppas: minima betalen voor de pas € 5,- per jaar en mensen met hoger inkomen € 60,- per jaar. Met de Rotterdampas krijgen alle pashouders dezelfde kortingen.

Enquêtes in Nijmegen
Om de belangstelling voor de &Pas te peilen zijn twee enquêtes in de stad gehouden door de afdeling Onderzoek & Statistiek. Eén enquête was gericht op de potentiële gebruikers van een pas en de andere enquête op potentiële ondernemers die via de pas kortingen zouden kunnen aanbieden. De beide enquêtes zijn als bijlagen toegevoegd. Uit de inwoners peiling bleek dat meer dan de helft van de inwoners veel interesse heeft in aanbiedingen van verschillende ondernemers en positief tegenover een pas staat. Alle onderscheiden groepen inwoners zijn geïnteresseerd in korting op het openbaar vervoer. Ook korting op theaterbezoek scoort hoog. Uit de ondernemerspeiling blijkt dat 45% van de ondernemers een pas belangrijk tot zeer belangrijk vindt. Het animo om lokale initiatieven te ondersteunen ligt daar iets boven met 55% (zeer) belangrijk en 35% van de ondernemers vindt het belangrijk om bij te dragen aan het ondersteunen van mensen met een laag inkomen.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Scenario's
Op basis van de inventarisatie presenteren we drie (grove) scenario's. De drie scenario's nemen toe in mogelijkheden en complexiteit, aantal &Pashouders en aantal participanten.

	Scenario 1 eenvoudig en beperkt	**Scenario 2 groeipotentie**	**Scenario 3 complex en breed**
Doelgroep	Minima in Nijmegen	Alle inwoners van (het Rijk van) Nijmegen	Alle inwoners van Gelderland
Participanten	Verenigingen, organisaties en instellingen waar de gemeente een (subsidie)relatie mee heeft.	Huidige en toekomstige OV-regelingen voor doelgroepen. Ondernemers, verenigingen en organisaties die aanbiedingen willen doen aan &Pashouders.	Huidige en toekomstige OV-regelingen voor doelgroepen. Ondernemers, verenigingen en organisaties uit Gelderland die aanbiedingen willen doen aan &Pashouders.
Techniek	Pas met foto.	OV-chip, pasfoto plus barcode om een aantal groepen te identificeren.	OV-chip. Met uitgebreide toepassing van de chip voor sparen, betalen en klantloyaliteitsystemen.

Scenario 1: eenvoudig en beperkt
Kenmerkend voor dit scenario is dat de &Pas een eenvoudige pas met pasfoto is met beperkt bereik wat betreft de pashouders (namelijk alleen Nijmeegse minima) en participanten. In dit scenario is de &Pas een minimapas op basis waarvan participanten een korting bieden aan de pashouders.

Het voordeel van dit scenario is de eenvoud: in vergelijking met de andere scenario's zijn hier relatief minder kosten mee gemoeid en de &Pas kent weinig tot geen (technische) afbreukrisico's.
Nadelen van dit scenario zijn dat de &Pas stigmatiserend is, onaantrekkelijk voor ondernemers en weinig doorgroeimogelijkheden kent. Er zal onder ondernemers naar verwachting (en op basis van de ondernemerspeiling) weinig animo zijn om kortingen en aanbiedingen voor de pashouders te doen.

Scenario 2: groeipotentie
Kenmerkend voor dit scenario is dat de &Pas groeipotentie heeft. Deze groeipotentie komt tot uitdrukking in het aantal potentiële pashouders en participanten. Dit wordt gerealiseerd door de &Pas via de OV-chipkaart aan te bieden. De &Pas (c.q. de OV-chipkaart) krijgt het uiterlijk dat de gemeente kiest. De &Pas is een OV-chipkaart én een kortingspas. Via de pasfoto kan de pashouder zich identificeren en kunnen ondernemers kortingen aanbieden aan

pashouders. Op deze pas wordt een barcode geplaatst waardoor doelgroepen kunnen worden geïdentificeerd, bijvoorbeeld voor de regelingen van het kinderfonds.

Voordeel van dit scenario is dat er gebruik wordt gemaakt van de bestaande techniek van de OV-chipkaart, hierdoor worden de technische afbreukrisico's beperkt. Een ander voordeel is dat de gemeentelijke OV-regelingen één plek krijgen. Ook is door de combinatie &Pas en OV-chipkaart direct een potentiële grote groep mensen een &Pashouder. Ook kunnen de ondernemers vanaf de start participeren en voordeel halen uit de gezamenlijke marketing en communicatie middelen die worden ingezet. Omdat de &Pas voor iedereen is, is hiermee de aantrekkelijkheid voor ondernemers vergroot.
Nadeel: de mogelijkheden van de chip worden (nog) niet volledig benut en hierdoor kunnen er nog geen spaar-, betaal- en klantloyaliteitsystemen op die aantrekkelijk zijn voor ondernemers.

Scenario 3: complex en breed
Kenmerkend voor dit scenario is dat de technische mogelijkheden van de &Pas ten volle worden benut. De chip wordt slim ingezet voor en door ondernemers. Het aantal potentiele pashouders en participanten zijn groot. Dit komt enerzijds door de ambitie buiten de regio de pas aan te bieden, anderzijds doordat de pas aan toeristen aangeboden kan worden.

Voordeel: de pas is meteen aantrekkelijk voor veel ondernemers vanwege de diverse digitale mogelijkheden en ditzelfde geldt voor de pashouders.
Nadeel: de pas moet geheel nieuw ontwikkeld worden omdat een dergelijke stadspas nog niet bestaat. Dit brengt een groot technisch afbreukrisico met zich mee.

Keuze
We kiezen voor scenario 2. In dit scenario ligt de focus op alle inwoners van (het Rijk van) Nijmegen en fungeert de &Pas als een OV-chipkaart én een kortingspas. Daarbij kunnen verschillende doelgroepen met deze &Pas door de opgeplakte barcode onzichtbaar geïdentificeerd worden waardoor de mogelijkheid bestaat bepaalde (minima)regelingen op de pas te zetten.

Dit is ook het scenario met een duidelijke groeipotentie. Binnen één tot twee jaar na invoering kan scenario 2 namelijk worden doorontwikkeld naar scenario 3. De snelheid van deze doorontwikkeling hangt af van de technische ontwikkelingen en de behoeften van betrokkenen. De verwachting is dat zowel de OV chipkaart als andere betaal- en spaarmogelijkheden zich in rap tempo uit zullen breiden. Ook de ontwikkeling in scan apparaten (die ondernemers nodig hebben om de chip op de pas te scannen) gaat door.

In het vervolg van dit voorstel hebben we dit scenario nader uitgewerkt en lichten we onze keuze nader toe.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Er is geen wettelijk kader en geen lokaal beleidskader voor de invoering en uitvoering van een pas in Nijmegen.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

1.2 Relatie met programma
Het programma Inkomen & Armoedebestrijding werkt in dit kader nauw samen met de programma's Economie & Werk, Zorg & Welzijn, Mobiliteit en Cultuur.

2 Doelstelling
Het doel van dit raadsvoorstel is een besluit te nemen over het te volgen scenario voor de invoering van de &Pas.

De &Pas staat voor samen. Samen met bewoners, bezoekers en ondernemers. Samen met andere steden en dorpen. En samen met elkaar dingen doen en dingen leren.
De &Pas staat ook voor meedoen. Meedoen in de maatschappij. Met sporten, culturele uitjes en ontspannen. Ook als dat lastiger is door het inkomen, de fysieke mobiliteit of wat dan ook.
De &Pas staat voor inclusiviteit. We zijn een warme, gulle stad die van en voor iedereen is.

3 Argumenten
Op basis van de voor- en nadelen uit de verschillende scenario's zijn we tot de conclusie gekomen dat op dit moment een keuze voor scenario 2 voor de hand ligt. Deze keuze sluit aan bij de ambitie een stadsbrede pas te willen die niet stigmatiserend werkt en bij de ambitie om (op termijn) met zoveel mogelijk participanten en andere steden in de provincie samen te werken.

Technische afbreukrisico's verkleinen
Argumentatie voor het starten met scenario 2 ligt met name in de vermindering van een aantal risico's zonder de ambitie die we hebben om te komen tot één regeling cq pas uit het oog te verliezen. Bij de start kan gebruik gemaakt worden van bestaande technologie, en hoeft niet door de gemeente opdracht worden gegeven voor het ontwerp van een nieuwe pas met verschillende technologische mogelijkheden. Zie verder de voor- en nadelen per scenario in de inleiding.

Potentiële groep &Pashouders
Een groot voordeel van het gebruik van de OV-chipkaart voor de uitvoering van de &Pas is, naast de technologie en de vermindering van risico's, dat er bij aanvang van de &Pas al direct een grote groep potentiële &Pashouders is. Deze wordt gevormd door ouderen die nu al gebruik maken van de gemeentelijke regeling voor openbaar vervoer en wordt aangevuld met de nieuwe deelnemers aan de tijdelijke gemeentelijke regeling voor het WMO-vervoer. Hoe zit dat in elkaar?

Sinds 2007 mogen de Nijmeegse 65-plussers in de daluren gratis of goedkoop met het openbaar busvervoer reizen. Vanaf 2016 gaat de eigen bijdrage hiervoor van € 22,50 naar € 10,- per jaar. Dit is een afspraak uit ons coalitieakkoord. Momenteel maken 11.000 tot 11.500 ouderen gebruik van deze OV-regeling. De verwachting is dat vanaf 2016 dit aantal oploopt naar 12.500 mensen. Deze mensen behoren tot de potentiële &Pashouders.

Daarnaast wordt de potentiële groep &Pashouders uitgebreid door de tijdelijke overgangsregeling in het kader van de WMO. Naar verwachting gaat het om circa 300 mensen.

Tot slot bestaat de potentiële groep &Pashouders, die ook eenvoudig en redelijk direct te benaderen zijn uit huishoudens met een minimuminkomen. Deze groep bestaat uit potentieel zo'n 10.000 huishoudens.

Bij de bovenstaande aantallen van potentiële &Pashouders hebben we overigens geen rekening kunnen houden met de overlap in de groepen. Dit komt doordat de huidige regelingen alle via de eigen programma's en systemen worden aangeboden. Door te streven naar een integrale aanbieding van regelingen via de &Pas krijgen we direct zicht op de overlap tussen de groepen.

Aantrekkelijk voor participanten
Door te kiezen voor scenario 2 kunnen participanten meteen mee profiteren van de lancering en de bijbehorende marketing rondom de &Pas. Ze kunnen als ze dat willen voor speciale doelgroepen extra kortingen geven in het kader van maatschappelijk ondernemen. In de groeifase naar scenario 3 wordt gewerkt aan spaar- en klantloyaliteitsystemen. Ook kunnen dan efficiënte betaalmogelijkheden op de &Pas worden ontwikkeld.

4 Risico's

De technische ontwikkelingen gaan snel. Het kan zijn dat over een aantal jaar de kaarten (deels) zijn vervangen door apps, door andere faciliteiten op smartphones of door een contactloze bankpas. Dat maakt investeren in plastic kaarten, die misschien slechts een beperkte houdbaarheidsduur hebben, een risico. Waarschijnlijker is dat gedurende een bepaalde periode verschillende systemen naast elkaar bestaan, en dat de plastic kaart geleidelijk over gaat in een ander systeem.

Als de gemeentelijke OV regelingen WMO en 65+ per 1 januari 2016 mee moeten worden genomen op de &Pas, moet de uitvoering van de &Pas uiterlijk 1 oktober 2015 gereed zijn. Dit is zeer kort dag, terwijl we afhankelijk zijn van derde partijen om dit te realiseren. Er bestaat dan ook een risico dat we de deadline van 1 oktober niet realiseren. Het gevolg is dan dat we de &Pas aan de WMO-doelgroep en/of ouderen in de loop van 2016 verstrekken. Voor deze potentiële pashouders betekent dit dan een extra actie om de &Pas later in 2016 op te halen.

5 Financiën

In het coalitieakkoord is € 0,5 miljoen in 2015 beschikbaar gesteld om de &Pas te ontwikkelen. In het Aanvalsplan Armoede en Schulden hebben we uw Raad gemeld dat we niet het volledige bedrag van € 0,5 miljoen nodig hebben voor de ontwikkeling van de &Pas, maar wel inschatten dat we structureel middelen nodig hebben om de pas vorm te geven. Daarom hebben we in het Aanvalsplan de middelen ten behoeve van de ontwikkeling van de &Pas en de middelen voor schuldhulpverlening en armoedebestrijding bij elkaar gebracht, zodat we beide ambities ook daadwerkelijk kunnen uitvoeren. De omvang van de structurele middelen voor de uitvoering van de &Pas kunnen we in dit stadium nog niet hard maken. Dit zal in de volgende fase van het project (de voorbereidingsfase) duidelijk moeten worden. Ons uitgangspunt hierbij is wél dat de uitvoeringskosten in principe gedekt moeten worden door de reguliere budgetten.

Om nog in 2015 te kunnen starten met de &Pas houden we rekening met maximaal € 0,2 miljoen kosten voor voorbereidende werkzaamheden. Het gaat hierom de kosten voor een projectleider, marketing en communicatieactiviteiten en overige organisatiekosten. We zullen u over de begroting en uitgaven in de voorbereidende fase in een informatiebrief na het zomerreces nader informeren. Tevens verwachten we u dan ook meer informatie te kunnen geven over de structurele inbedding en kosten van de &Pas in onze organisatie. Zo kunnen we in dit stadium nog niet zeggen wat de uitvoeringskosten zijn van de &Pas. Denk hierbij aan de (structurele) organisatorische kosten rondom de &Pas.

Hieronder volgt een aantal financiële aspecten die nu wel al bekend zijn dan wel nader onderzocht moeten worden in de vervolgfase.

Kosten fysieke pas
De &Pas zelf kost naar verwachting € 10,- per pas. Dit is € 7,50 voor de OV-chipkaart en ongeveer € 2,50 voor de aanpassing naar een &Pas. Daarnaast is niet uit te sluiten dat er nog kosten bijkomen voor de opplakbare barcode. Dit is noodzakelijk voor de ontsluiting van minimaregelingen. We willen graag bij de start een grote groep &Pashouders. Om dit te bewerkstelligen willen we in het eerste jaar de &Pas aan alle aanvragers goedkoper aanbieden. De kosten hiervoor dekken we uit het ontwikkelingsbudget voor de &Pas. Op de langere termijn willen we de kostprijs in rekening brengen bij de &Pashouders.

Reguliere budgetten
De kosten die samenhangen met de abonnementen voor busvervoer (voor WMO en 65-plussers) en minimaregelingen worden gedekt uit de reguliere budgetten. Voor 65-plus vervoer is hiervoor vanaf 2016 € 660.000 beschikbaar, de ingeschatte kosten van een overgangsregeling OV-abonnement WMO is € 175.000 voor het Kinderfonds is € 750.000 beschikbaar.

6 Participatie en Communicatie

Marketing en communicatie zijn belangrijk bij de &Pas. Het is één van de redenen voor ondernemers om mee te doen. Het geeft hen een extra kanaal om te communiceren over hun producten en aanbiedingen. Ook dient er veel afgestemd te worden, door de grote hoeveelheid betrokkenen. Bij de start van het project heeft de communicatie vooral een campagneachtig karakter en moeten er gebruikers en participanten worden geworven. Ook moet hard aan de naamsbekendheid worden gewerkt.
Gezien de capaciteit en de competenties die hiervoor nodig zijn, wordt een extern bureau ingehuurd. Dit zal betaald worden uit het ontwikkelingsbudget. Als de &Pas eenmaal goed is gepositioneerd en de diverse middelen zijn gemaakt, kan de lopende communicatie door de structurele organisatie worden opgepakt. Of hiervoor extra capaciteit nodig is, zal worden bepaald in de uitvoeringsfase.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
8

7 Uitvoering en evaluatie

Na besluitvorming over de scenariokeuze gaat de volgende fase in, deze noemen we de voorbereidende uitvoeringsfase. Er zijn nog tal van aspecten die in het gekozen scenario nadere uitwerking nodig hebben alvorens tot de daadwerkelijke uitvoering over te gaan. We zullen moeten koersen op afronding van de voorbereiding per 1 oktober 2015. Dit betekent dat in relatief korte tijd de voorbereiding afgerond moet worden.

We zullen daarom een projectleider voor de voorbereiding en uitvoering van de &Pas aanstellen. Projectleden zullen zoveel mogelijk bestaan uit medewerkers van de bestaande en deelnemende programma's. Maar om de start werkelijk te maken en de &Pas goed in de markt te zetten, zullen we uit het ontwikkelingsbudget ook geld vrijmaken voor extra organisatiekracht. Tijdens de voorbereidingsfase van de &Pas wordt intensief samen gewerkt met externe partijen: de OV-chipkaart, een mobiliteitspartner en een marketing- en communicatiebureau. De laatste twee dienen nog vastgesteld te worden. Ook wordt actief acquisitie gepleegd bij de toekomstige participanten, waaronder ondernemers, culturele instellingen en sportverenigingen.

Diverse kritische succesfactoren hebben te maken met schaalgrootte. Het is de ambitie om in de toekomst met zoveel mogelijk steden en dorpen samen te werken in de provincie Gelderland. Samenwerking binnen het Rijk van Nijmegen levert wellicht meer gebruikers op, maar niet veel meer participanten. Samenwerking met een andere grote stad doet dat wel. Er is op bestuurlijk niveau een aantal gesprekken gevoerd in de provincie. Met zowel Arnhem als Apeldoorn is over samenwerking met betrekking tot de &Pas gesproken. Voorlopige conclusie is dat beide steden hiervoor wellicht in de toekomst open staan, maar dat het voor hen geen prioriteit heeft op dit moment. Als Nijmegen een succesvolle start maakt, kunnen zij altijd nog in een later stadium aanhaken. Mocht de provincie participeren en meefinancieren, dan verhoogt dit aantrekkelijkheid voor beide steden om mee te doen.
Om de &Pas op de lange termijn ook aantrekkelijk te maken voor toeristen wordt samengewerkt met het regionaal bureau voor toerisme Arnhem Nijmegen.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. B. van der Ploeg

Bijlage(n): 1. Peiling stadspas. Hoe denken inwoners over de stadspas?
2. Peiling stadspas. Hoe denken ondernemers in de horeca en detailhandel over de stadspas?

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 10 juni 2015

15. **Raadsvoorstel Vaststellen scenario's voor de &pas (Nijmegen-Pas) (83/2015)**

Raadsvoorstel d.d. 26 mei 2015
1. Bij de invoering van de &Pas het scenario 2, met groeipotentie naar scenario 3, te volgen.

Het voorstel wordt geagendeerd als debatstuk op 24 juni.

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Agendapunt | Raadsbesluit Politieke Avond 24 juni 2015

10. Raadsvoorstel Vaststellen scenario's voor de &pas (Nijmegen-Pas) (83/2015)

Raadsvoorstel d.d. 26 mei 2015
1. Bij de invoering van de &Pas het scenario 2, met groeipotentie naar scenario 3, te volgen.

Amendement Liberaal Nijmegen: "Nijmegen cashless hoofdstad van Europa"
1e indiener: P. Eigenhuijsen

De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 24 juni 2015

Overwegende:

- De pas niet stigmatiserend moet worden
- Dat alleen gaat werken als ook mensen de pas gaan gebruiken cq aanschaffen die niet binnen de gestelde doelgroepen vallen
- Er inmiddels veel "gemeentelijke" pasjes in onze portemonnee zitten voor bijv de DAR, de bibliotheek of de sportfondsenbaden
- Er samenwerking te zoeken valt met instellingen in de stad en zo een bezuiniging gerealiseerd kan worden
- Het voorkeur scenario van het college niet getuigt van enige ambitie.
- De &pas uit scenario 2 zeer waarschijnlijk door de techniek op korte termijn wordt ingehaald.
- Scenario 3 pas wordt ingeschakeld bij gebleken succes van scenario 2
- Het zeer onwaarschijnlijk is dat ondernemers mee willen doen aan scenario 2 waardoor het succes achterwege zal blijven
- Als de ondernemers niet mee doen met de pas het denkbaar is dat de pas buiten de gestelde doelgroepen niet gebruikt gaat worden
- Het investeren in een dergelijke pas dan weggegooid geld is

Constaterende dat:
- Wil je de pas een succes laten worden het van het grootste belang is dat de Nijmegenaren en de ondernemers deze pas omarmen.
- De pas zal worden omarmd als je hem in de stad of regio breed kunt gebruiken. -Je ondernemers warm krijgt voor het accepteren van zo'n pas als het ook voor hen voordelen biedt
- Het voor toeristen een aanvulling zou zijn om ook gebruik te kunnen maken van een voordeel pas
- Je met een breed gedragen pas echt iets toevoegt voor de Nijmegenaar, de ondernemers en de toeristen

Besluit:
Om het beslispunt als volgt te wijzigen:

1. Beslispunt 1 van het raadsvoorstel "Vaststellen scenario voor de &Pas" in zijn geheel te vervangen door het volgende beslispunt:

"Te kiezen voor scenario 3 met als toevoeging dat de pas gebruikt kan gaan worden voor cashless betalen"

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Agendapunt | Raadsbesluit Politieke Avond 24 juni 2015

2. Het volgende beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel "Vaststellen scenario voor de &Pas "Een lening te verstekken aan ACBN en/of HvdB voor de aanschaf van 500 cashless terminals met de volgende randvoorwaarden:

1. De terminals worden tegen een acceptabel tarief (bijv C 100,--- per maand) verhuurd aan de deelnemende ondernemers
2. De lening wordt in 5 jaar, incl rente, terug betaald
3. De opbrengst van de verhuur (minus rente en aflossing) wordt gebruikt voor de aanschaf van nog meer terminals
4. Nadat een ondernemer de terminal voor ten minste 2 jaar heeft gehuurd deze zijn eigendom zal worden."

En gaat over tot de orde van de dag.

Voor 1 Liberaal Nijmegen
Tegen 37 SP, GroenLinks, D66, PvdA, VVD, CDA, De Nijmeegse Fractie, Gewoon Nijmegen, VSP

Amendement verworpen

Raadsbesluit d.d. 24 juni 2015

Voor 37 SP, GroenLinks, D66, PvdA, VVD, CDA, De Nijmeegse Fractie, Gewoon Nijmegen, VSP
Tegen 1 Liberaal Nijmegen

Voorstel aanvaard

Peiling stadspas

Hoe denken inwoners over de stadspas?

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Peiling stadspas

Hoe denken inwoners over de stadspas?

Datum: februari 2015

Colofon
Gemeente Nijmegen
Onderzoek en Statistiek
contactpersoon: Marieke Selten
tel.: (024) 329 38 88
e-mailadres: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

Verkrijgbaar
via www.nijmegen.nl
(onderdeel gemeente > onderzoek en cijfers)

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Inhoudsopgave

1 Inleiding **3**

2 Resultaten **4**

2.1 Welke aanbieders vinden inwoners interessant? **4**
2.2 Welke uitwerkingen vinden inwoners interessant? **6**
2.3 Spreekt de stadspas inwoners aan? **7**
2.4 Suggesties van inwoners **9**

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

1 Inleiding

Binnen de Gemeente Nijmegen wordt – naar aanleiding van afspraken in het college akkoord - nagedacht over de ontwikkeling van een stadspas. Doel van deze pas is deelname aan activiteiten in de stad aantrekkelijker maken, door korting te bieden bij bijvoorbeeld winkels en musea. Ook zal de pas gemeentelijke regelingen bevatten waarvan bepaalde doelgroepen gebruik kunnen maken. De stadspas is bedoeld voor alle Nijmegenaren en richt zich in het bijzonder op groepen voor wie het ondernemen van activiteiten moeilijker is; bijvoorbeeld mensen met een laag inkomen en ouderen. Het staat nog niet vast waarop de stadspas korting gaat bieden en of de pas voor (alle) Nijmegenaren gratis wordt verstrekt.

Om zicht te krijgen op hoe inwoners denken over de (uitwerking van) de stadspas, is een enquête uitgezet onder het digitale stadspanel. In deze enquête kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wat voor mogelijkheden moet de stadspas bieden? Er zijn vragen gesteld over het soort activiteiten waarop de stadspas korting moet geven. Daarnaast is gevraagd naar verschillende manieren om de pas uit te werken, bijvoorbeeld als het gaat om typen korting.
- Spreekt het idee van de stadspas mensen aan?
- Waarom spreekt het idee van de stadspas wel of niet aan?

Het digitale stadspanel vormt een goede afspiegeling van de Nijmeegse bevolking, zij het met een sterkere mate van betrokkenheid en met een gemiddeld wat hogere opleiding. Het panel heeft 3700 leden en de respons was 33%. Dit is vergelijkbaar met de respons bij andere peilingen onder het stadspanel, waarbij we 1 herinnering versturen[1].

In de enquête is gevraagd of men tot een van de groepen behoort die (mogelijk) bijzondere aandacht van de stadspas krijgen; 65-plussers, lage inkomens, studenten, WMO-gerechtigden. Zo kon worden gekeken of zij anders over de stadspas denken dan mensen die niet tot deze groepen behoren. De verdeling over de groepen is als volgt:

- 27% is 65+
- 26% rekent zichzelf tot de lage inkomens
- 9% is student
- 10% behoort tot de WMO gerechtigden

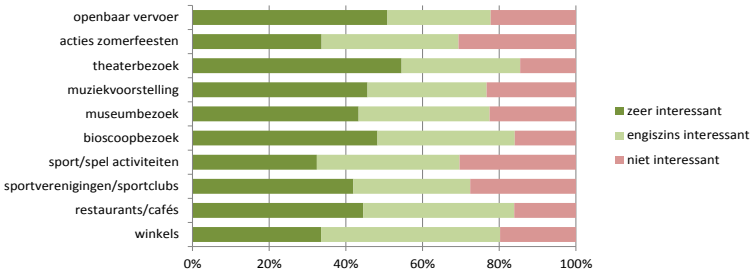
Er zit overlap tussen deze groepen, bijvoorbeeld 65-plussers die zichzelf tot de lage inkomens rekenen. In totaal rekent 41% van de respondenten zich tot een of meerdere doelgroepen.

[1] Bij peilingen waarbij twee herinneringen worden verstuurd ligt de respons richting 40%.

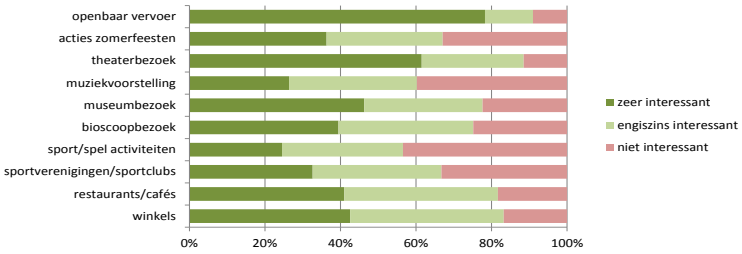
2 Resultaten

2.1 Welke aanbieders vinden inwoners interessant?

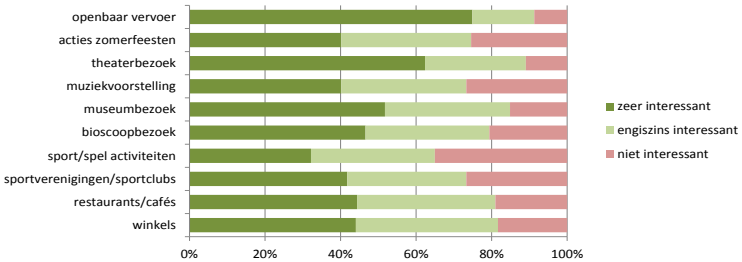
Het panel is allereerst gevraagd naar hun interesse voor verschillende aanbieders waarop een stadspas korting kan bieden. Onderstaande figuren laten de interesse zien voor de verschillende groepen die zijn onderscheiden.

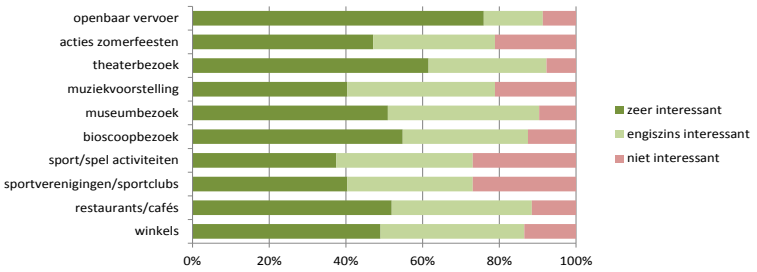
Figuur 1 Niet doelgroep

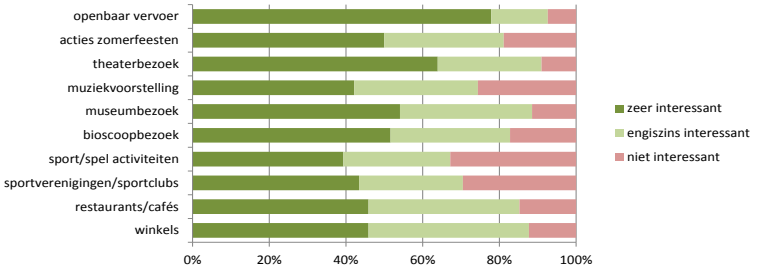
Figuur 2 65-plussers

Figuur 3 Lage inkomens

Figuur 4 Studenten

Figuur 5 WMO-gerechtigden

Bij Nijmegenaren die tot geen van de doelgroepen behoren is de interesse in theaterbezoek het grootst. Daarna bestaat de meeste interesse voor bioscoopbezoek. De verschillen zijn niet groot; voor 7 van de 10 mogelijke aanbieders heeft tussen de 42 en 53% zeer veel interesse.

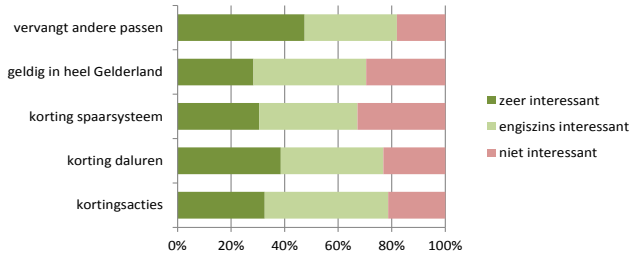
De interesse is het kleinst voor kortingsacties voor de zomerfeesten en sport-en-spel activiteiten; in beide is 30% niet geïnteresseerd.

Wanneer wordt gekeken naar de figuren van de doelgroepen valt een aantal zaken op. Alle doelgroepen – 65-plussers, lage inkomens, studenten en WMO-gerechtigden – zijn het meest geïnteresseerd in korting op het openbaar vervoer. De doelgroepen hebben dan ook een grotere interesse in korting op het openbaar vervoer dan de niet-doelgroep. Voor alle doelgroepen geldt dat na korting in het openbaar vervoer de meeste interesse bestaat voor korting op theaterbezoek. Verder valt voor de lage inkomens en WMO-gerechtigden op dat het met voordeel bezoeken van een museum goed scoort.

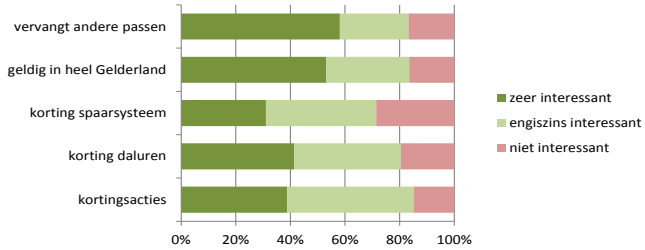
Alle doelgroepen hebben – net als de respondenten die tot geen enkele doelgroep behoren – het minst interesse in korting op sport-en-spel activiteiten. Dit geldt het sterkst voor 65-plussers; ruim 40% heeft hierin geen interesse. Daarnaast is bij senioren de interesse beperkt voor het met korting bezoeken van een muziekvoorstelling; 40% is hierin niet geïnteresseerd.

2.2 Welke uitwerkingen vinden inwoners interessant?

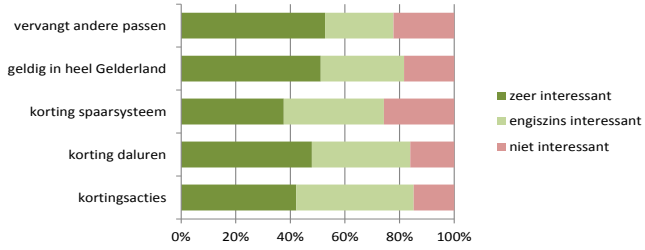
Vervolgens is gevraagd hoe de respondenten dachten over verschillende manieren om de pas uit te werken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om verschillende typen korting. Onderstaande figuren laten zien hoe hier door de verschillende groepen op is geantwoord.

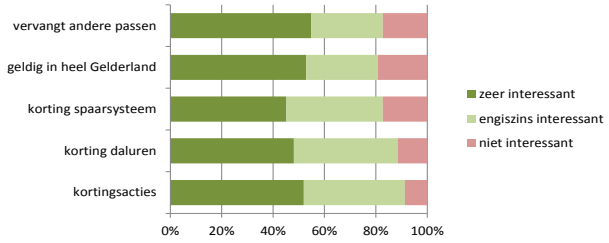
Figuur 6 Niet doelgroep

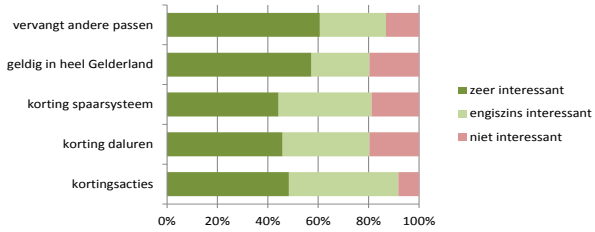
Figuur 7 65-plussers

Figuur 8 Lage inkomens

Figuur 9 Studenten

Figuur 10 WMO-gerechtigden

Binnen de niet-doelgroep spreekt 'vervangt alle passen' het meest aan als manier om de pas uit te werken.

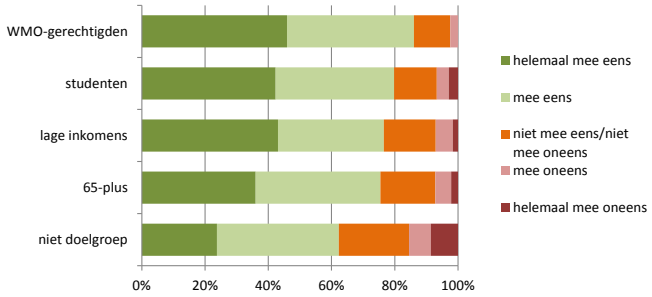
De Nijmegenaren die tot de doelgroepen behoren, vinden de vijf voorgelegde manieren om de pas uit te werken vaker 'zeer interessant' dan degenen die daar niet toe behoren. Daarbij springen 'vervangt andere passen' (zoals de afvalpas of bibliotheekkaart) en 'geldig in Gelderland' er het meest uit. Voor de vier doelgroepen geldt dat ruim de helft tot 60% dit zeer interessante manieren vindt om de passen uit te werken. De overige manieren vindt men minder vaak 'zeer interessant'.

Voor alle groepen valt op dat men wat minder is geïnteresseerd in korting in de vorm van een spaarsysteem dan in korting in daluren en kortingsacties. Dit geldt ook voor studenten en WMO-gerechtigden, hoewel zij meer dan de andere groepen zijn geïnteresseerd in het sparen voor korting.

2.3 Spreekt de stadspas inwoners aan?

Na de vragen over de interesse in verschillende aanbieders en uitwerkingen is de panelleden gevraagd of het idee van een stadspas hen aanspreekt. In figuur 11 is per groep te zien hoe hierop is geantwoord: 60% van de respondenten die niet tot een van de doelgroepen behoort, is positief over de stadspas; 16% geeft aan dat het idee van een stadspas niet aanspreekt en ruim een vijfde heeft geen uitgesproken mening.

Respondenten die tot een van de vier doelgroepen behoren zijn positiever over de stadspas. Dit valt het sterkst op bij WMO-gerechtigden: 86% geeft aan dat het idee van een stadspas aanspreekt. Er is weinig negatief geantwoord, namelijk door 2%. 11% heeft geen uitgesproken mening

Figuur 11 Antwoorden op de stelling: Het idee van een stadspas spreekt mij aan

De respondenten konden een toelichting geven bij hun antwoord. Voorstanders is gevraagd wat hen het meest aanspreekt aan de stadspas.
Het meest gehoorde voordeel is het ontvangen van korting, en daaraan gerelateerd de opmerking dat een stadspas motiveert om activiteiten te ondernemen. Wanneer hierbij concrete activiteiten worden genoemd ligt de nadruk op culturele en sportieve activiteiten en het openbaar vervoer. Het gaat dan om het ondernemen van activiteiten door de respondent zelf, maar ook vaak om andere groepen voor wie de respondent dit belangrijk acht (bijvoorbeeld kinderen).

Ook spreekt het idee van één pas voor meerdere doeleinden veel voorstanders aan.
Een andere veelgehoorde toelichting is dat er groepen in de stad zijn die de kortingen goed kunnen gebruiken. Verder zien veel respondenten in de stadspas een voordeel voor de (lokale) ondernemers. Tot slot noemen veel voorstanders het creëren van binding met de stad als positief aan de stadspas. Hieronder enkele toelichtingen ter illustratie:

> *"Voor mij is het interessant omdat ik dan meer activiteiten onderneem die normaal te duur zijn. Het haalt je misschien uit een isolement."*
>
> *"Stimulering stadsgevoel en Nijmeegse identiteit."*
>
> *"Stimuleren van activiteiten die ten goede komen aan de (lokale) middenstand."*

Respondenten die de stadspas geen goed idee vinden geven hierbij verschillende toelichtingen. Velen vinden het idee van nog een pasje bezwaarlijk. Aangezien veel voorstanders werden aangesproken door het idee van één pas voor meerdere doeleinden, lijken voor- en tegenstanders het met elkaar eens te zijn dat er niet meer pasjes moeten komen. Een ander veelgehoord bezwaar is de kosten en moeite rond de organisatie van de stadspas. Ook vinden veel tegenstanders het

organiseren van korting door middel van de stadspas geen taak van de overheid. Hieronder weer enkele toelichtingen ter illustratie:

"Weer een extra pas, bovenop alle ander passen."

"De Gemeente dient zich aan haar kerntaken te houden en zal daar genoeg mankracht voor nodig hebben (onderhoud openbare ruimten, enz.)."

2.4 Suggesties van inwoners

Aan het eind van de enquête kregen de respondenten de mogelijkheid om nog een opmerking te maken of een suggestie te doen. Veel respondenten merkten hier op dat de stadspas voor alle groepen dezelfde voordelen moet bieden. Andere respondenten waren er niet op tegen dat de stadspas zich op bepaalde groepen zou richten, maar hadden wel een idee over welke groepen dit wel (of niet) zouden moeten zijn. Zo werd gezegd dat er geen onderscheid naar leeftijd, maar naar inkomen moet worden gemaakt. Een enkele keer werden mantelzorgers genoemd als aandachtsgroep voor de stadspas. Verder kwamen veel punten aan bod die in paragraaf 2.3 zijn beschreven. Zo werd nog eens benadrukt dat de invoering van de stadspas niet tot meer pasjes moet leiden; respondenten stelden voor om de stadspas andere passen te laten vervangen of om de stadspas aan bestaande passen te koppelen.

Er werden ook ideeën geopperd voor de stadspas. Zo werd het gebruik van de stadspas als parkeerkaart genoemd, of de mogelijkheid om met korting te parkeren. Ook werden aanvullingen gedaan op de activiteiten waarop de stadspas korting moet bieden, waaronder sportwedstrijden, de speeltuin, cursussen, hobbyclubs, de Gelderlander en de sauna. Tot slot noemden sommigen het aanbieden van acties per doelgroep of de mogelijkheid om als pashouder zelf een 'kortingspakket' samen te stellen. Enkele suggesties ter illustratie:

"Als extra groep: mantelzorgers. Dat zou een welkom gebaar zijn!"

"Als het kan ook mogelijk maken om het parkeren mee te betalen".

"Wellicht een paar gratis Gelderlanders, dus een miniproefabonnement."

"Specifieke aanbiedingen voor specifieke groepen."

Peiling stadspas

Hoe denken ondernemers in de horeca en detailhandel over de stadspas?

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Peiling stadspas

Hoe denken ondernemers in de horeca en detailhandel over de stadspas?

Datum: mei 2015

Colofon
Gemeente Nijmegen
Onderzoek en Statistiek
contactpersoon: Bram Verhoef
tel.: (024) 329 2726
e-mailadres: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

Verkrijgbaar
via www.nijmegen.nl
(onderdeel gemeente > onderzoek en cijfers)

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Inhoudsopgave

1 Inleiding **3**

2 Resultaten **4**

2.1 Wat vinden de ondernemers belangrijk? **4**
2.2 Wat is belangrijk wat betreft de breedte van de pas? **4**
2.3 Wat maakt de pas aantrekkelijker voor ondernemers? **5**
2.4 Wat verwachten de detaillisten en horeca-ondernemers van de kaart? **6**
2.5 Beslissen over deelname **6**
2.6 Suggesties van ondernemers **7**

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

1 Inleiding

Binnen de Gemeente Nijmegen wordt – naar aanleiding van afspraken in het college akkoord - nagedacht over de ontwikkeling van een stadspas. Doel van deze pas is deelname aan activiteiten in de stad aantrekkelijker maken, door korting te bieden bij bijvoorbeeld winkels en musea. Ook zal de pas gemeentelijke regelingen bevatten waarvan bepaalde doelgroepen gebruik kunnen maken. De stadspas is bedoeld voor alle Nijmegenaren en richt zich in het bijzonder op groepen voor wie het ondernemen van activiteiten moeilijker is; bijvoorbeeld mensen met een laag inkomen en ouderen. Het staat nog niet vast waarop de stadspas korting gaat bieden en of de pas voor (alle) Nijmegenaren gratis wordt verstrekt.

Om zicht te krijgen op hoe inwoners denken over de (uitwerking van) de stadspas, is een enquête uitgezet onder het digitale stadspanel. In deze enquête kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wat voor mogelijkheden moet de stadspas bieden? Er zijn vragen gesteld over het soort activiteiten waarop de stadspas korting moet geven. Daarnaast is gevraagd naar verschillende manieren om de pas uit te werken, bijvoorbeeld als het gaat om typen korting.
- Spreekt het idee van de stadspas mensen aan?
- Waarom spreekt het idee van de stadspas wel of niet aan?

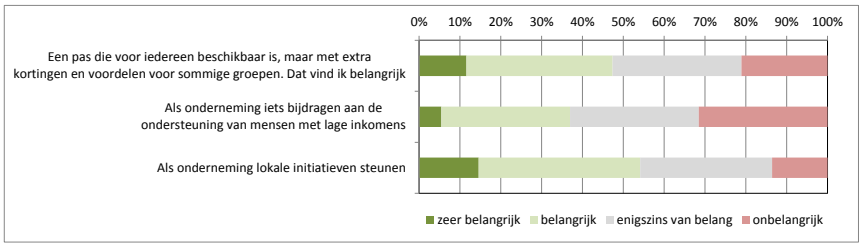
De deelnemers aan het digitale stadspanel hebben aangegeven voor welke gebruiksmogelijkheden ze voordeel via een eventuele stadspas interessant vonden. Daaronder bevonden zich bestedingsmogelijkheden waarvoor weinig aanbieders zijn (bijvoorbeeld OV, theater/schouwburg) en waar de bereidheid mee te doen aan de aanbodzijde één op één kan worden gevraagd.
Andere opties die de deelnemers aan het stadspanel aangaven zoals voordeel in winkels en voordeel in restaurants/cafés, omvatten potentieel veel meer aanbieders. Vandaar dat gekozen is deze groepen ondernemers met een enquête te benaderen om te peilen of die bedrijven mee wilden doen aan de stadspas en met welke voorkeuren, voorwaarden, etc.

In totaal gaat het in Nijmegen om 1662 vestigingen in detailhandel en horeca. Daaruit is een willekeurige steekproef van 400 vestigingen getrokken die met een online enquête zijn benaderd. Van de 400 getrokken bedrijven hebben er 104 meegedaan (26%) en 93 ondernemers hebben de lijst ook afgemaakt (bijna 90% van degenen die begonnen zijn en 23% van het totaal aantal benaderde respondenten).

Deze respons is iets lager dan bij de recent uitgevoerde monitor vestigingsklimaat. Daar werd een respons van 30% gehaald na 2 rappels. In dit geval dus 26% na 1 rappel.
Het niet meedoen is wel van belang juist omdat het hier een interessepeiling betreft. Naast degenen die zich uitspreken binnen de enquête zelf over hun animo, is het aannemelijk dat ook niet meedoen iets zegt over de interesse in de stadspas.

2 Resultaten

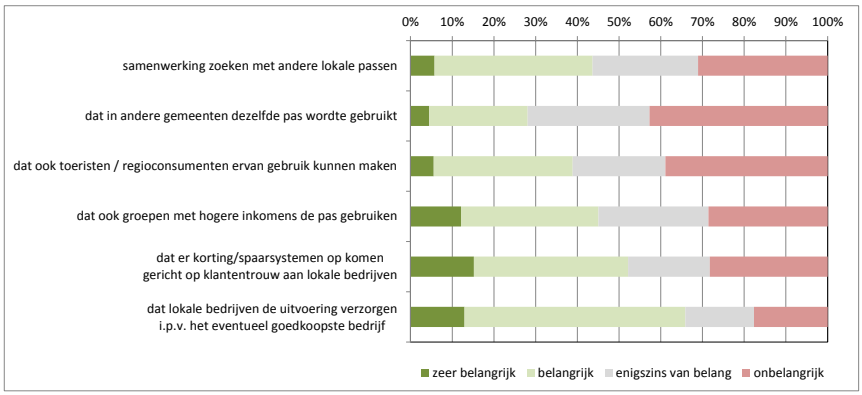
2.1 Wat vinden de ondernemers belangrijk?

Figuur 1 Achterliggende waarden[1]

De eerste vragen van de peiling gaan in op de meer achterliggende waarden van de ondernemers in detailhandel en horeca. Dan blijkt dat 47% het stadspasinitiatief belangrijk of zeer belangrijk vindt. De animo om als ondernemer lokale intitiatieven te ondersteunen ligt met 54% "belangrijk" of "zeer belangrijk" daar wat boven, terwijl 37% het als ondernemer belangrijk of zeer belangrijk vindt ook bij te dragen aan het ondersteunen van mensen met een laag inkomen.

2.2 Wat is belangrijk wat betreft de breedte van de pas?

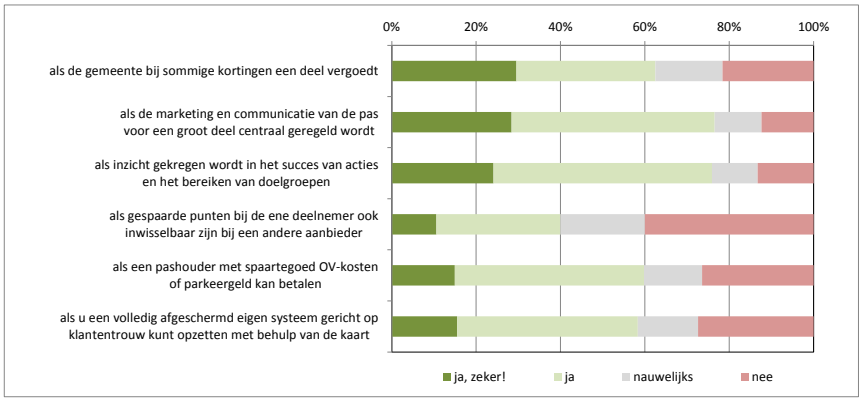
Figuur 2 Gewenste "breedte" van de pas

Gevraagd naar de gewenste breedte van de pas, wordt het het minst belangrijk gevonden dat ook in andere gemeenten dezelfde pas wordt gebruikt en dat toeristen/regioconsumenten er gebruik

[1] Alle figuren zijn exclusief weet niet/ geen mening

van kunnen maken. Veel belangijker is het zoeken van samenwerking met andere lokale passen, zorgen dat er kortingen en spaarsystemen op komen gericht op klantentrouw aan lokale bedrijven en dat ook hogere inkomens de pas gebruiken. Dat lokale bedrijven de eventuele uitvoering verzorgen i.p.v. het eventuele goedkoopste bedrijf, is voor niet veel bedrijven een heel zwaar punt, maar voor een heel grote groep wel belangijk of enigszins van belang gevonden. Samenvattend is de lokale inbedding van de pas dus van belang.

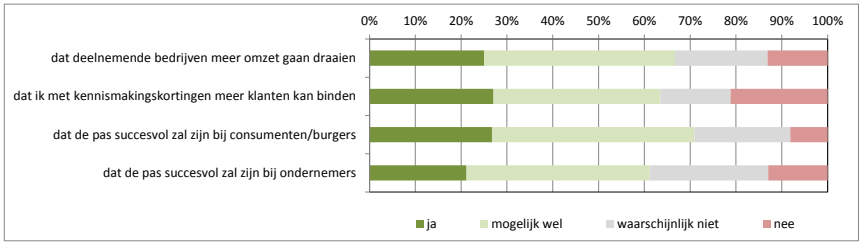
2.3 Wat maakt de pas aantrekkelijker voor ondernemers?

Figuur 3 Afspraken die de kaart aantrekkelijker maken

Van de aangegeven opties, wordt het kunnen inwisselen van tegoed bij verschillende deelnemers als het minst doorslaggevend beschouwd. Veel belangrijker is het “ontzorgen”van de deelnemende bedrijven door de marketing en communicatie centraal te regelen en inzicht te geven in het succes van acties en het bereiken van doelgroepen.
Dat de gemeente bij sommige acties een deel vergoedt, dat parkeer of OV-kosten kunnen betaald met gespaard tegoed wordt ontmoet wat minder bijval, maar maakt voor velen de kaart ook wel interesanter. Het op de kaart kunnen zetten van een eigen afgeschermd spaarsysteem is weer iets minder aansprekend evenals het kunnen inzetten voor het betalen van OV of parkeerkosten.

2.4 Wat verwachten de detaillisten en horeca-ondernemers van de kaart?

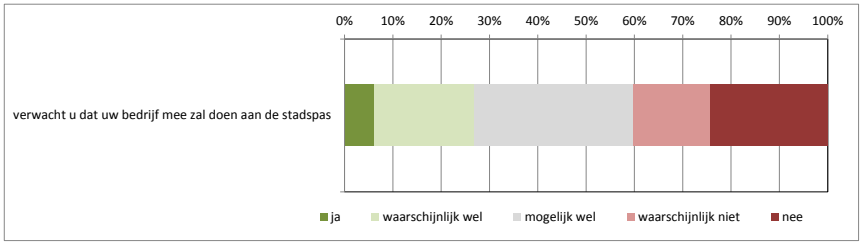

Figuur 4 Wat verwacht u van de voorgenomen kaart?

De verwachtingen bij de ondernemers van de voorgenomen kaart zijn niet negatief. Rond een kwart verwacht positieve uitkomsten voor omzet en klantenbinding en het succes van de kaart bij consumenten en ondernemers. Nog eens rond de 40% ziet “mogelijk wel” positieve resulaten. Ongeveer éénderde is negatief over de perspectieven van de kaart, waarbij de verwachtingen voor het succes bij ondernemers met opgeteld 39% “waarschijnlijk niet” of “niet succesvol” gereserveerder zijn dan voor het succes bij consumenten (29%).

2.5 Beslissen over deelname

Acht van de tien aangeschreven vestigingen kunnen lokaal beslissen over al dan niet deelnemen aan de kaart. Tegelijkertijd geldt ook voor 35% van de resondentengroep dat de vestiging al een systeem kent gericht op klantentrouw, promotie of sparen. Van die groep geldt overigens voor het meerdendeel dat daarnaast of in plaats daarvan, deelname aan dit lokale initiatief in principe mogelijk is. Opgeteld is voor ca. driekwart van de vestigingen (een uitspraak over) deelname in principe mogelijk.

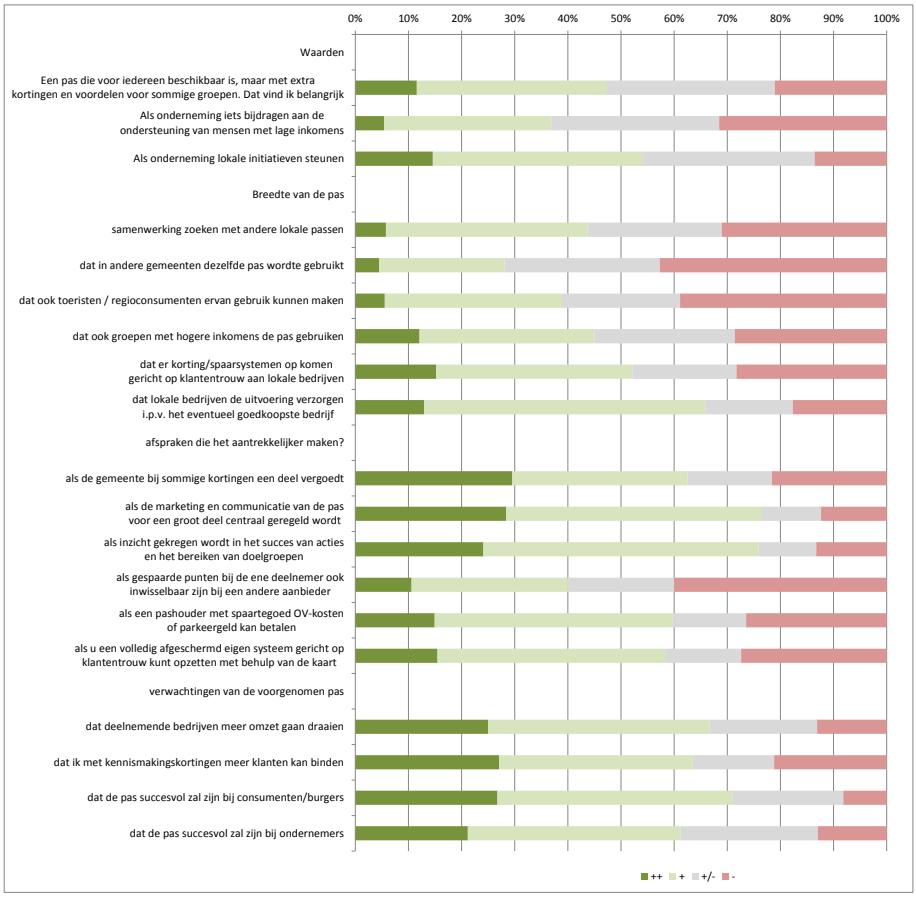
Figuur 5 Verwacht u dat uw bedrijf mee zal doen aan de stadspas?

Uiteindelijk verwachten een 27% van de vestigingen in de horeca en detailhandel zeker (6%) of waarschijnlijk wel (21%) mee te doen met de kaart. Nog eens éénderde doet mogelijk mee. Voor 4 op de tien ondernemers geldt dat men zeker of waarschijnlijk niet mee zal doen (zeker niet: 24%; waarschijnlijk niet: 16%).

2.6 Suggesties van ondernemers

Aan het einde van de enquête konden suggesties en opmerkingen worden gegeven. Dat levert een zeer gemengd beeld op. Er zijn ongeveer evenveel positieve, negatieve als min of meer neutrale suggesties en oordelen voor/over de pas.
Ook zijn er waarschuwingen met verwijzingen naar eerdere pas-ervaringen in Nijmegen, het teveel aan pasjes in de portemonnee. Enkele respondenten vragen of de gemeente deze rol wel heeft, of suggereren andere beleidsinspanningen, bijvoorbeeld of het niet beter is het centrum en het parkeren aantrekkelijker te maken.
Ten slotte wordt in positieve zin gesuggereerd ondernemers te betrekken bij de ontwikkeling van de pas en de opzet eerst goed uit te werken voor de invoering.

> *"Samenwerking tussen ondernemers stimuleren en helderheid over de voordelen van de pas en het gebruik ervan aan de ondernemers overbrengen. Geen hype maar een goed doordacht concept aanbieden zodat klant en ondernemer elkaar beter kunnen vinden in vraag en aanbod"*

Figuur 6 Overzicht van de uitkomsten

8 - Resultaten

Voorstel - Definitieve keuze over de &pas

Communicatie en Representatie

GEMEENTE Nijmegen

P E R S B E R I C H T

Datum	Nummer persbericht
2015	150526L

Nijmegen gaat voor &Pas

Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor om bij de invoering van de 'stadspas' te kiezen voor een stadsbrede pas met de naam &Pas, waarop naast diverse gemeentelijke (OV-)regelingen ook aanbiedingen van ondernemers, verenigingen en organisaties kunnen worden aangeboden.

In het coalitieakkoord is afgesproken onderzoek te doen naar één integrale regeling voor minima voor cultuur, mobiliteit/vervoer, sport en een dagje uit. Nijmegen wil graag een stadsbrede pas die voor alle inwoners aantrekkelijk is, maar waarop 'onzichtbaar' extra regelingen en aanbiedingen voor bepaalde doelgroepen kunnen worden aangeboden. Dit voorkomt stigmatisering en het maakt participeren in de pas aantrekkelijker voor ondernemers. De pas zal in dit scenario worden voorzien van een OV-chip, een pasfoto en een barcode. Op termijn kan de pas aantrekkelijk worden gemaakt voor toeristen en kunnen andere gemeenten zich aansluiten.
Als de gemeenteraad instemt met het voorgestelde scenario, zal de &Pas verder worden uitgewerkt. Naar verwachting kan de pas in 2016 worden ingevoerd.

Ondernemers en inwoners positief
Ondernemers en Nijmegenaren zijn positief over de &Pas, zo bleek uit twee enquêtes die in de stad werden gehouden. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan veel interesse te hebben in aanbiedingen van verschillende instellingen en ondernemers. Vooral aanbiedingen op het gebied van openbaar vervoer en theaterbezoek scoren daarbij hoog.
Uit de ondernemerspeiling blijkt dat 45% van de ondernemers een &Pas (zeer) belangrijk vindt. Het animo om lokale initiatieven te ondersteunen ligt daar iets boven met 55% die het (zeer) belangrijk vindt. 35% van de ondernemers vindt het belangrijk om bij te dragen aan het ondersteunen van mensen met een laag inkomen.

Noot voor de pers (niet voor publicatie):
Voor meer informatie kunt u terecht bij de woordvoerder van wethouder Tankir, Mariska Schok: tel. 06-55227499 of e-mail: m9.schok@nijmegen.nl.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
25 mei 2016 / 61/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
N.v.t.

Onderwerp
Atelierbeleid

Programma
Cultuur & Cultuurhistorie & Citymarketing

Portefeuillehouder
B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
12 april 2016

Samenvatting
Voor u ligt het beleidskader “Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024”. Bij het vaststellen van de cultuurvisie is afgesproken dat we atelierbeleid gaan ontwikkelen. Het kader geeft de beleidsuitgangspunten weer van het atelierbeleid voor de komende jaren. Op basis van de uitgangspunten uit de cultuurvisie hebben we gekeken wat de mogelijkheden in Nijmegen zijn. Verder hebben we ons laten inspireren door atelierbeleid van andere gemeenten, trends en ontwikkelingen en gesprekken met betrokkenen. Via een participatietraject met kunstenaars en andere belanghebbenden hebben we zoveel mogelijk de vraag naar ateliers opgehaald en dilemma’s besproken. Dit heeft geleid tot een drietal uitgangspunten voor atelierbeleid, namelijk continuïteit, doorstroom, en betaalbaarheid. Langs deze drie pijlers willen wij het beleid verder gaan uitwerken.

Voorstel om te besluiten

1. Het Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Nick Pijnappels, 0621204741, n.pijnappels@nijmegen.nl

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

We hadden geen beleidskader voor het atelierbeleid. Er lag alleen een kwantitatieve afspraak uit 2008 (raadsbesluit 12 maart 2008), dat wij 125 ateliers zouden realiseren. Met het voorliggende atelierbeleid willen we naast kwantitatief ook kwalitatief gaan sturen op ateliers. Grootste knelpunt nu is dat er weinig doorstroming is bij de permanente ateliers. Omdat we vanuit de cultuurvisie hebben aangegeven dat we de startende kunstenaar beter willen faciliteren, gaan we de doorstroom bij ateliers bevorderen. Daarnaast willen we de kwaliteit van de ateliers verbeteren.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De cultuurvisie: Werken in ketens" vormt het brede kader en de aanleiding voor dit beleidskader.

1.2 Relatie met programma

Talentontwikkeling is één van de speerpunten van onze Cultuurvisie. Dit doen wij vanuit de overtuiging dat talentontwikkeling een belangrijk onderdeel is van de creatieve stad. Onderzoek toont aan dat het percentage creatieve beroepsbeoefenaars een duidelijke samenhang heeft met economische groei. Door ons te richten op aantrekken van cultureel talent houden en stimuleren we de creatieve stad.

1.3 **Doelstelling**

Met het atelierbeleid stimuleren wij talentontwikkeling en dragen bij aan de creatieve stad.

2 Argumenten

Atelierbeleid draagt bij aan de creatieve stad.

Investeren in de creatieve stad loont. Onderzoek laat zien dat het percentage creatieve beroepsbeoefenaren woonachtig in de vijftig grootste steden van Nederland een duidelijke samenhang lijkt te vertonen met de economische groei in die steden. De verklaring lijkt er in te liggen dat creatieve geesten een uniek en groot vernieuwingspotentieel hebben en het experiment niet schuwen, waardoor zij de innovatie op gang brengen en houden.
In het afgelopen decennium hebben veel steden een beleid ontwikkeld voor het stimuleren en aantrekken van deze creatieve geesten. De sterke aanwezigheid van de creatieve en kennisintensieve sectoren − die innovatieve producten en diensten genereren en nieuwe ideeën of originele concepten en technologieën ontwikkelen wordt als essentieel voor de vitaliteit en internationale concurrentie- en innovatiekracht van de stad en de bedrijvigheid daarbinnen gezien. Algemeen wordt aangenomen dat deze bedrijvigheid de culturele en creatieve positie van de stad of de regio sterk verbetert, mede vanuit een internationaal perspectief. Een van de mogelijkheden om de creatieve stad te stimuleren is het beschikbaar stellen van productieplekken die letterlijk ruimte bieden aan interactie, ontmoeting, talentontwikkeling en vernieuwing. Investeren in een actief beleid op productieplekken ondersteunt het beleid om de creatieve sector voor Nijmegen te behouden en hier naar toe te trekken.

Atelierbeleid is vooral faciliterend

In het participatieproces is naar voren gekomen dat (vooral beeldende) kunstenaars tijd willen hebben om met hun werk bezig te zijn en wij als overheid daar, via het aanbieden van ateliers, een faciliterende rol in kunnen vervullen.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Wij delen deze visie en hebben ten aanzien van ateliers tot op heden ook vooral een faciliterende rol vervuld. Echter, wij moeten onze rol wel verder vorm geven. Gezien de marktconforme prijzen op de commerciële verhuurmarkt voor ateliers zien wij ons genoodzaakt om als overheid een gedeelte van de vraag naar ateliers te faciliteren zodat het aanbod betaalbaar blijft voor het talent in onze stad.
De wijze waarop dat op dit moment gebeurt willen we verbeteren. Op basis van de input uit de werksessies stellen wij continuïteit en betaalbaarheid voor de kunstenaar als voornaamste uitgangspunten. Aanvullend willen wij de doorstroom binnen ons atelieraanbod bevorderen om startende kunstenaars een kans te bieden.

De drie pijlers continuïteit, doorstroom en betaalbaarheid geven voldoende richting voor verdere uitwerking.
Onze uitgangspunten (continuïteit, doorstroom, en betaalbaarheid) zien wij als de belangrijkste pijlers van het Nijmeegse atelierbeleid. Per pijler hebben we een aantal doelstellingen die we de komende jaren willen realiseren.

1. Eerste pijler: Continuïteit

Wanneer wij een zekere mate van continuïteit willen bieden, moet er een goede basisbeschikbaarheid van permanente ateliers aanwezig zijn Deze permanente ateliers zijn de kern van ons atelierbeleid. We willen ons huidig aanbod permanente atelierpanden vergroten door panden die nu tijdelijk[1] in beheer zijn een permanente status als atelierpand te geven. Dit gaan we gefaseerd oppakken. Daarnaast onderzoeken we of het delen van ateliers door meerdere kunstenaars gestimuleerd kan worden. Om het aantal permanente atelierpanden op gelijk niveau te houden bewaken wij een ondergrens voor onze permanente atelierpanden. Dit betekent dat als een permanent pand wegvalt, elders in de stad een nieuw permanent pand zal moeten worden aangewezen. Hiermee zorgen wij voor een vast aanbod en houden we de basis op orde.

Doelstelling:

- → Uiterlijk in 2018 hebben wij minimaal 170 ateliers (het equivalent van 0,1% van ons inwonertal).
- → Uiterlijk in 2020 is minimaal 75% van het atelieraanbod (semi-)permanent. Bij 170 ateliers betekent dit 128 ateliers in (semi-)permanent beheer.

2. Tweede pijler: Doorstroom

Onze middelen zijn niet toereikend om alle kunstenaars van ateliers te voorzien en wij moeten keuzes maken in onze facilitering. Wij kunnen daarbij niet alle (startende) kunstenaars uit de regio een atelier bieden in onze stad. Wij willen echter wel starters stimuleren om in Nijmegen hun carrière de eerste impuls te geven. Wij zijn een jonge, eigenwijze stad waar de startende kunstenaar volop moet kunnen experimenteren. In onze regio is er een groot aanbod aanstormend cultureel talent aanwezig. Wij willen hen binden aan de stad Nijmegen. Door meer doorstroming binnen het huidige aanbod van ateliers te realiseren, komen er meer ateliers beschikbaar voor deze doelgroep. Ook willen we gaan experimenteren met een culturele hotspot. We gaan een pand koppelen aan een groep startende kunstenaars en onderzoeken welk effect dit heeft op de doorstroming.
Om dit mogelijk te maken gaan wij ons niet meer richten op het aanbieden van ateliers van wieg tot graf. Om de doorstroom te bevorderen gaan wij standaard termijnen opnemen in de huurcontracten. Dit geeft houvast voor zowel de kunstenaars als ook de verhuurder

[1] Tijdelijk: Korter dan één jaar beschikbaar als atelier.
Semipermanent: Langer dan één jaar beschikbaar als atelier met een herontwikkelingsopgave.
Permanent: Permanent beschikbaar als atelier.

(gemeente Nijmegen). Dit betekent dat het gebruik van een atelier altijd eindig is. Verdere uitwerking geven we samen met alle betrokken partijen vorm.

Doelstelling:

- → Nieuw te sluiten huurovereenkomsten voor ateliers worden aangegaan voor een vaste huurtermijn.
- → Bij lopende huurovereenkomsten voor ateliers zullen wij met de huurders in gesprek gaan over het vervolgproces richting beëindiging van de huidige contracten.
- → Uiterlijk 2023 hebben alle huurders van onze ateliers een huurcontract met een vaste termijn.
- → We gaan experimenteren met een culturele hotspot.

Derde pijler: Betaalbaarheid

Uit de werksessies kwam sterk naar voren dat ateliers betaalbaar moeten zijn als we ook voor startende kunstenaars aantrekkelijk willen blijven. Om ateliers breed toegankelijk te houden en een divers aanbod te bewerkstelligen hanteren wij een bandbreedte van tarieven tussen de € 25 tot € 60 (per m² per jaar), waarbij € 25 de ondergrens is voor panden die langer dan één jaar in beheer zijn.

Doelstelling:

- → Uiterlijk in 2018 bieden wij een gevarieerd aanbod (semi-)permanente panden in verschillende prijsklassen tussen € 25 en € 60 per m² per jaar, afhankelijk van het uitrustingsniveau.

3 Risico's

Uitgewerkt moet worden op welke wijze we de doelstellingen van meer atelierpanden kunnen halen. De aantrekkende ontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verdere daling van beschikbare tijdelijke atelierpanden. Door te investeren in (semi) permanente atelierpanden proberen we de doelstelling te halen. Deze investeringen brengen extra lasten met zich mee.

4 Financiën

Binnen het Programma Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing is € 70.000 budget voor het bemiddelen, beheren en klein onderhoud van ateliers. Momenteel besteden we deze middelen door een subsidie aan de atelierbeheerder SLAK te verlenen met bijbehorende prestatieafspraken.

De baten en lasten van de atelierpanden verantwoorden wij bij het programma Sport en Accommodaties bij het product Maatschappelijk vastgoed. De begroting van dit programma kent, als onderdeel van de Onderzoeksopdracht Maatschappelijk Vastgoed, voor de atelierpanden een taakstelling. De insteek is deze taakstelling stapsgewijs te realiseren door verhoging van de huuropbrengsten van atelierpanden. Wij blijven huurprijzen hanteren binnen de bandbreedte van € 25 - € 60 per m².Wij analyseren ons vastgoedbestand nader om zo te onderzoeken waar we de gewenste toename van atelierpanden kunnen realiseren. Hierdoor zullen we onze doelstelling geleidelijk in de komende jaren bereiken en eveneens onze taakstelling Maatschappelijk Vastgoed op cultuurpanden realiseren.

5 Participatie en Communicatie

Ons atelierbeleid is bedoeld voor de stad en onze kunstenaars. Om bij deze gebruikers van ateliers input op te halen hebben we op 22 oktober 2015 een brede bijeenkomst georganiseerd voor kunstenaars en andere betrokkenen uit het culturele veld. In deze bijeenkomst, waar ongeveer 40 geïnteresseerden aanwezig waren, is onder leiding van een gespreksleider opgehaald wat er leeft onder kunstenaars waar het hun atelier aangaat.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

Uit deze eerste bijeenkomst kwam nog geen duidelijk beeld van wat er leeft onder de groep. Het meest gebruikte woord op deze avond was maatwerk. Vraag en aanbod van ateliers moet meer maatwerk worden dan het nu is. Maar wat betekent dat?
Om tot de kern te komen van de vraag bij kunstenaars zijn er twee verdiepende gespreksrondes gevoerd met in totaal 17 kunstenaars en belangstellenden. Doel van deze gesprekken was om te kijken of er gezamenlijk behoeftes & knelpunten geformuleerd konden worden. Van al deze aandachtspunten zijn er vijf waar de aanwezigen zich grotendeels in kon vinden. Deze hebben we gebruikt als input voor onze koers. Na vaststelling van het beleidskader gaan we samen met de betrokken kunstenaars de pijlers verder uitwerken.

6 Uitvoering en evaluatie

De komende jaren willen wij onze ambities geleidelijk uitbreiden. Onze belangrijkste stap is het solideren van onze ‘harde kern’ aan ateliers. Dit werken we uit tot een basisstructuur voor atelierpanden. Dit proces zal gedurende de komende jaren stapsgewijs vormgegeven worden.
We bekijken daarbij ons atelierbestand en zoeken naar mogelijkheden om meer (efficiënte) permanente ateliers te realiseren. Dit biedt kunstenaars continuïteit en doorstroom mogelijkheden, twee van onze pijlers in het atelierbeleid.
Aanvullend aan het ophogen van ons (semi-)permanente aanbod in ateliers (≥ 1 jaar) willen wij gaan experimenteren met één projectpand voor een culturele hotspot. Dit zal ons inzicht geven in de kosten voor een dergelijke (experimentele) aanpak. Het initiatief voor het creëren van een culturele hotspot leggen we bij de kunstenaars. Wij zorgen voor een betaalbaar pand.
Het programma ‘Cultuur, Cultuurhistorie en Citymarketing’ trekt samen op met het programma ‘Sport en Accommodaties’ in de jaarlijkse evaluatie van het atelierbestand.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n):

Bijlage(n): Nota Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

17. Raadsvoorstel Atelierbeleid (61/2016)

Raadsvoorstel d.d. 12 april 2016
1. Het Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024 vast te stellen.

Het voorstel wordt geagendeerd als debatstuk tijdens de Politieke Avond op 25 mei 2016

Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Inhoud

Samenvatting 3
Inleiding 4
Waarom een beleidskader? 4
Wat valt buiten dit kader? 4
Proces 4
Maatschappelijk effect en kaders 5
Welk maatschappelijk effect streven wij na? 5
Welke kaders zijn van toepassing? 5
Huidige situatie 7
Gemeentelijk aanbod 7
Particulier aanbod 8
Toewijzing ateliers en landelijke trends 9
Toewijzing ateliers 9
Landelijke trends 10
Vraagkant; in gesprek met de kunstenaars 12
Visie 14
Hoe gaan wij dit doen? 16
Uitwerking 18
Bijlage 1: Overzicht ateliers 19
Bijlage 2: Brief aan de Raad 20
Bijlage 3 Aandachtspunten vanuit de werksessies met kunstenaars: 23

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Samenvatting

Voor u ligt het beleidskader “Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024”. Het kader geeft de beleidsuitgangspunten weer van het atelierbeleid voor de komende jaren. De uitgangspunten hebben betrekking op de gemeente in haar verschillende rollen. Als vormgever van de stad bepalen we bij (her)ontwikkeling waar er mogelijkheden voor ateliers zijn. We bieden zelf tijdelijke en permanente ateliers aan vanuit onze voorraad maatschappelijk vastgoed. En we bieden tijdelijke ateliers aan bij rafelranden, tijdelijk anders bestemmen of via leegstandsbeheer.

Bij het vaststellen van de cultuurvisie is afgesproken dat we atelierbeleid gaan ontwikkelen. Op basis van de uitgangspunten uit de cultuurvisie hebben we gekeken wat de mogelijkheden in Nijmegen zijn. Verder hebben we ons laten inspireren door voorbeelden in het land, trends en ontwikkelingen en gesprekken met betrokkenen. Via een participatietraject met kunstenaars en andere belanghebbenden hebben we zoveel mogelijk de vraag naar ateliers opgehaald en dilemma’s besproken.
Wij zien voor onszelf vooral een faciliterende rol. Deze rol willen we langs drie pijlers verder vorm geven. Deze pijlers vormen de basis van ons atelierbeleid. Het gaat om:

- → Continuïteit: We willen meer continuïteit voor kunstenaars bieden door o.a. meer permanente ateliers te realiseren.
- → Doorstroom: Om startende kunstenaars sneller in aanmerking te laten komen voor een atelier bevorderen we de doorstroming.
- → Betaalbaarheid: Betaalbaarheid is belangrijk en we bieden daarom ateliers aan voor diverse prijzen, maar maximaal voor € 60 per m² per jaar.

.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Inleiding

Dit beleidskader geeft een set beleidsuitgangspunten, waarlangs wij ons atelierbeleid gaan uitwerken. De uitgangspunten geven de kaders op hoofdlijnen aan. Hiermee maken we duidelijk wat we als gemeente beogen met onze ateliers. We nemen de tijd tot 2024 om dit verder uit te werken en uit te voeren.

Waarom een beleidskader?

We hadden geen kaders voor het atelierbeleid. Er lag alleen een kwantitatieve afspraak uit 2008 (zie bijlage 2), dat wij 125 ateliers zouden realiseren. Met het voorliggende atelierbeleid willen we behalve kwantitatief ook kwalitatief gaan sturen op (beschikbaarheid en toewijzing van) ateliers. Grootste knelpunt op dit moment is, dat er weinig doorstroming is bij de permanente ateliers: eenmaal huurder, altijd huurder. Hierdoor zijn er onvoldoende kansen voor startende kunstenaars. Omdat we vanuit de cultuurvisie hebben aangegeven dat we de startende kunstenaar beter willen faciliteren, gaan we via het atelierbeleid de doorstroom bij ateliers bevorderen.

Wat valt buiten dit kader?

De Honig en de Vasim (stichting Cultuurspinnerij Vasim) vormen geen onderdeel van het atelierbeleid. Beide gebouwen huisvesten diverse creatieve bedrijven, start-ups en horeca en de aanwezige ateliers worden op een andere wijze verdeeld/toegewezen, dan de ateliers waar wij het in dit beleidskader over hebben. De toekomstige invulling van Honig en Vasim kent een eigen traject en vormt daarom op dit moment nog geen onderdeel van ons atelierbeleid.

Proces

Na bespreking van de startnotie op 9 september 2015 in de Raad, hebben we op 22 oktober een brede bijeenkomst georganiseerd waarin we alle belanghebbenden en belangstellenden de kans hebben gegeven om te reageren op de uitgangspunten in de startnotitie. In deze eerste bijeenkomst bespraken we een aantal dilemma's. Vervolgens hebben we in twee verdiepende sessies met een aantal kunstenaars en belanghebbenden doorgepraat. Op deze manier hebben we geprobeerd de vraag die er onder kunstenaars leeft verder te kwantificeren. Van de vele aandachtspunten valt op dat de meeste aandacht wordt gevraagd voor betaalbaarheid, maatwerk en continuïteit.
Naast het ophalen van de vraag bij kunstenaars hebben we ons laten inspireren door voorbeelden uit andere gemeenten en landelijke trends.

Maatschappelijk effect en kaders

Welk maatschappelijk effect streven wij na?

Aantrekken van cultureel talent
Talentontwikkeling is één van de speerpunten van onze Cultuurvisie. Dit doen wij vanuit de overtuiging dat talentontwikkeling een belangrijk onderdeel is van de creatieve stad. Onderzoek toont aan dat het percentage creatieve beroepsbeoefenaars een duidelijke samenhang heeft met economische groei. Door ons te richten op het aantrekken van cultureel talent behouden en stimuleren we de creatieve stad.
Slechte doorstroming binnen het atelierbestand bemoeilijkt echter deze ambitie:
"*Doorn in het oog van beleidsmakers is echter dat discussies over doorstroming steevast vastlopen en dat ateliers vaak slecht toegankelijk zijn voor startende kunstenaars; wie eenmaal een 'gesubsidieerd' atelier heeft, doet er zelden afstand van.*"[1]
Door middel van ons atelierbeleid proberen wij doorstroming te stimuleren en te realiseren.

Behouden van cultureel talent door bieden van continuïteit
Om kunstenaars te behouden zijn ateliers een belangrijk middel. Immers zonder deze ruimte kan er niet gewerkt worden. We zouden ons kunnen beperken tot de startende kunstenaar, maar wij willen kunstenaars ook voor langere tijd aan ons binden, omdat wij er van uitgaan dat dit bijdraagt aan de creatieve stad. Daarom gaan we zorgen voor meer continuïteit en diversiteit in het atelieraanbod.

Welke kaders zijn van toepassing?

Cultuurvisie: "Werken in ketens"
"Leegstaande panden en rafelranden in de stad willen wij graag laten gebruiken door kunstenaars, culturele organisaties en door verschillende bekende en onbekende initiatieven. Wij willen dat de doorstroming op deze markt beter op gang komt. Bij leegstaande gebouwen in de rafelranden en bij nieuwe ontwikkelingen in de stad spannen wij ons in om deze in te zetten voor (tijdelijke) culturele uitingen. Bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van stadsontwikkeling, gaan we ook op zoek naar regelluwe zones. Hierbij hebben wij ook de verantwoordelijkheid om te kijken naar de randvoorwaarden. Wij moeten de veiligheid van de fysieke omgeving kunnen garanderen en elke keer – als een gebouw leeg komt te staan – ook een bedrijfseconomische afweging maken."

Coalitieakkoord 2014-2018 "Samen voor Nijmegen":
Uit het coalitieakkoord: NIJMEGEN, CREATIEVE STAD: "De kracht van de stad ligt in experiment en vernieuwing. Met het opstellen van een atelierbeleid bieden we ruimte voor kleinschalige en experimentele initiatieven en dragen we bij aan een levendige en creatieve binnenstad."

Maatschappelijk vastgoed
Bij *maatschappelijk gemeentelijk vastgoed* richten we ons op vastgoed dat dienend is aan

[1] Thomas van Dalen en Anne Hemker, "Meer dan atelierbeleid: Ruimte voor Kunstenaars in de stad" in: A. van Twaalfhoven (red.), *Boekman 84 Beroep Kunstenaar,* Boekmanstichting 2010. (http://www.stadstij.nl/images/bm84_26-32.pdf)

een inhoudelijk maatschappelijk beleidsdoel en waarbij de gemeente een eigenaars-, exploitatie- en/of beheerrol speelt. We beschouwen vastgoed als maatschappelijk vastgoed als de markt er geen brood in ziet of de gemeente het goedkoper kan aanbieden. Ook is het mogelijk dat de gemeente op basis van inhoudelijke argumenten besluit dat de rol van de markt deels moet worden overgenomen. Voor de definitie van maatschappelijk vastgoed sluiten we aan bij de terminologie van het voorzieningenplan: "het gebouw, de ruimte of de locatie die nodig is om een gewenste sociaal maatschappelijke functie mogelijk te maken".

Het gaat om vastgoed dat, wat betreft gebruik en inhoud, deel uitmaakt van de volgende programma's: Veiligheid, Inkomen, Sport, Wijken, Zorg en Welzijn, Onderwijs en Cultuur. Daarnaast beschouwen we vastgoed ook als *maatschappelijk vastgoed* als het een gebouw betreft met een grote maatschappelijk meerwaarde. Denk hierbij bijvoorbeeld aan cultuurhistorische panden zoals De Waagh en de St. Stevenstoren."

Juridische kaders

De juridische kaders liggen vooral op het vlak van huurovereenkomsten en alles wat daar mee samenhangt. We kennen bij verhuur van atelierruimten drie soorten huurovereenkomsten.

1. Een huurcontract voor onbepaalde tijd voor de panden die permanent beschikbaar zijn voor ateliers;
2. Een huurovereenkomst voor bepaalde tijd voor panden die voor een bepaalde tijd beschikbaar zijn. Panden voor bepaalde tijd staan op de nominatie om herontwikkeld te worden, maar dat duurt vaak langer dan een jaar tot enkele jaren.
3. Een bruikleenovereenkomst gebruiken wij bij panden die op korte termijn worden herontwikkeld. Bij een bruikleenovereenkomst geldt een opzeggingstermijn van één maand.

Financiële kaders

Binnen het Programma Cultuur, cultuurhistorie en citymarketing is € 70.000 beschikbaar voor het bemiddelen, beheren en klein onderhoud van ateliers. Momenteel besteden we deze middelen door een subsidie aan onze huidige atelierbeheerder SLAK te verlenen met bijbehorende prestatieafspraken.

De baten en lasten van de atelierpanden verantwoorden wij bij het programma Sport en Accommodaties bij het product Maatschappelijk vastgoed. De begroting van dit programma kent, als onderdeel van de Onderzoeksopdracht Maatschappelijk Vastgoed, voor de atelierpanden een taakstelling. De insteek is deze taakstelling stapsgewijs te realiseren door verhoging van de huuropbrengsten van atelierpanden.

De aantrekkende ontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een daling van de beschikbare tijdelijke atelierpanden. Dit versterkt de noodzaak om te investeren in (semi-) permanente atelierpanden hetgeen naar verwachting extra lasten met zich meebrengt. Een deel van ons maatschappelijk vastgoed zullen wij in de komende jaren geleidelijk verder ontwikkelen voor gebruik als kunstenaarsatelier. Welke panden dit zullen worden is afhankelijk van de vastgoedmarkt en de gewenste diversiteit van ons aanbod.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Huidige situatie

Gemeentelijk aanbod

In 2008 zijn door de Raad de “Maatregelen Culturele Bedrijvigheid” vastgesteld, waarin wij de opdracht kregen om het aantal ateliers uit te breiden. Sindsdien hebben wij ons voornamelijk gericht op de realisatie van zoveel mogelijk nieuwe (al dan niet tijdelijke) ateliers. Uit de evaluatie in 2011 (zie bijlage 2) blijkt dat het beoogde aantal van 125 is behaald. In sommige jaren waren er zelfs meer dan 200 ateliers in beheer bij SLAK, maar de laatste tijd trekt de economie weer aan en is duidelijk te merken dat er minder panden beschikbaar komen.

Onze huidige atelierpanden zijn onderdeel van ons gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Op dit moment verhuren wij deze panden, van alle categorieën[2], aan stichting SLAK. Deze stichting verzorgt het beheer van de panden, waarbij wij als gemeente enkel de ‘verhuurder’ zijn en geen directe relatie hebben met de kunstenaars. SLAK sluit een huurcontract of een in bruikleenovereenkomst met de kunstenaars. Ook zorgt SLAK voor klein onderhoud en selecteert SLAK op basis van door ons opgestelde criteria wie in aanmerking komt voor een atelier. Ook voor een drietal panden van particulieren regelt SLAK de bemiddeling. Wij subsidiëren SLAK hier ook voor. Daarom beschouwen wij deze drie panden als onderdeel van het atelierbeleid.

Overzicht van de panden die in beheer zijn bij SLAK, peildatum maart 2016 (bijlage 1)

Gemeentelijke permanente panden	24	
Gemeentelijke semipermanente panden	13	
Gemeentelijke tijdelijke panden	35	
Totaal aantal ateliers van de gemeente		72
Particuliere permanente panden	40	
Particuliere tijdelijke panden	25	
Totaal aantal ateliers van particulieren		65
Totale aantal panden in beheer bij SLAK		**137**

Naast bovenstaande panden is er een aantal gemeentelijke panden in het kader van leegstandsbeheer in gebruik bij kunstenaars. Deze aantallen fluctueren tussen de 20 en 30 ateliers.
Ook bieden we via het project “Tussentijds” leegstaande panden in de binnenstad aan. Het gaat slechts om enkele panden.

Uit het overzicht blijkt dat we als gemeente 24 permanente ateliers hebben die voor onbepaalde tijd verhuurd zijn. Daarnaast hebben we veel tijdelijke ateliers. De aantallen daarvan fluctueren.

[2] Wij hanteren het volgende onderscheid in type panden:

Tijdelijk:	Korter dan één jaar in gebruik als atelier.
Semipermanent:	Langer dan één jaar in gebruik als atelier en wacht op herontwikkeling.
Permanent:	Permanent in gebruik als atelier

Particulier aanbod

Ateliers worden in onze stad ook door anderen dan ons aangeboden. Deze particuliere aanbieders variëren in locatie, staat van onderhoud, aantal bruikbare m² etc. en hanteren marktconforme prijzen. Van dit particuliere aanbod hebben we geen totaaloverzicht.

Toewijzing ateliers en landelijke trends

Toewijzing ateliers

Atelierbeleid in andere steden is wisselend en voor een groot deel afhankelijk van het aanwezige culturele klimaat. Het merendeel van de Nederlandse gemeenten heeft helemaal geen atelierbeleid, of het maakt onderdeel uit van de algemene cultuurvisie. Het is lastig om gemeenten onderling te vergelijken. Wel valt op dat er in iedere gemeente is nagedacht over de wijze waarop de ateliers worden toegewezen. Hierin zijn twee hoofdcategorieën onderscheiden, te weten:

1. Toekenning van ateliers middels ballotage en/of professionele jury.
2. Toekenning van ateliers op basis van objectieve kenmerken zoals inschrijftijd, opleiding, leeftijd, en inkomen.

We vergelijken het toewijzingsbeleid van Nijmegen met de steden Amsterdam (grote stad), Arnhem (qua omvang vergelijkbare stad met kunstvakonderwijs) en Haarlem (qua omvang vergelijkbare stad zonder kunstvakonderwijs).

Nijmegen

Voor toewijzing van permanente ateliers hanteren we momenteel de volgende criteria:

1. Diploma erkende kunstopleiding HBO of MBO
2. Deelname aan minimaal 3 exposities, voorstellingen e.d.
3. Maakt gebruik van de WIK-regeling en/of heeft in het recente verleden (tot 3 jaar terug) stipendia, beurs of cultuursubsidie ontvangen.
4. Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.

Indien men aan twee van de vier criteria voldoet komt men in aanmerking voor een permanent atelier met een huurovereenkomst voor onbepaalde tijd. Ook vindt er een inkomenstoets (maximum inkomen van € 33.500) plaats. Indien niet aan bovenstaande criteria voldaan wordt is het alleen mogelijk tijdelijke atelierruimte[3] te huren. Elke vijf jaar vindt hertoetsing plaats.
Er is een wachtlijst van ongeveer 188 kunstenaars met een (specifieke) atelierwens. Een gedeelte van deze kunstenaars heeft al een atelier en blijft bij SLAK ingeschreven om in aanmerking te komen voor een ander/beter atelier. Wij weten niet welk percentage van de wachtlijst dit betreft.

Amsterdam

In onze hoofdstad is de Commissie voor Ateliers en (Woon)Werkpanden Amsterdam ingesteld om toe te zien op de toewijzing van de ateliers in de stad. De CAWA heeft daarbij vijf hoofdtaken:

1. Kunstenaars voordragen als huurder voor een atelier of een atelierwoning.

[3] Voor tijdelijke ateliers wordt gekeken naar welke culturele activiteiten er worden uitgevoerd. Hiervoor kunnen Zzp-ers zonder kunstopleiding, autodidacten en studenten van een kunstopleiding zich aanmelden. Per activiteit wordt wel bekeken of het passend is.

2. Broedplaatsgroepen voordragen voor een (Woon)Werkpand.
3. Toetsen of een huurder nog steeds voldoet aan de criteria van kunstenaarschap als een (vijfjarig) huurcontract van een werkruimte afloopt.
4. Toetsen of een (Woon)Werkpand nog voldoet aan de criteria (1x per drie jaar).
5. Advies uitbrengen aan het college van Amsterdam over de toewijzing van werkruimte aan kunstenaars en over het beleid ten aanzien van werkruimte voor de creatieve sector.

De commissieleden van de CAWA zijn (hoogopgeleide) professionals uit de vastgoed- en cultuursector. De uitgaven van de CAWA (€ 39.105,- in 2014) bestaan enkel uit vacatiegelden en organisatiekosten.

Arnhem

In de gemeente Arnhem is, net als in Nijmegen, SLAK actief als atelierbeheerder. De gemeente Arnhem zet sterk in op cultuurproductie. Uit het jaarverslag van stichting SLAK valt op te maken dat SLAK in 2014 407 ateliers in Arnhem onder beheer had (in tegenstelling tot 175 voor Nijmegen in 2014).

De toetsing en toewijzing van kunstenaars op ateliers vindt op dit moment in Arnhem op vergelijkbare manier plaats als in Nijmegen.

Haarlem

Ook de gemeente Haarlem maakt gebruik van een externe partij voor het beheer van ateliers, in dit geval stichting 37pk. Deze stichting is gestart als platform voor de kunsten en behartigt de belangen van kunstenaars alsmede zij zich sterk maken voor het culturele klimaat in de stad. Stichting 37pk hanteert daarbij de volgende methode voor toewijzing:

- de vrijgekomen ruimte wordt via een mailing bekend gemaakt onder de kunstenaars op de atelierwachtlijst;
- de ruimte wordt ook op de site en via facebook geadverteerd;
- iedereen die interesse heeft om de ruimte te huren kan reageren;
- professionele kunstenaars vanuit de atelierwachtlijst hebben voorrang, waarbij toewijzing geschiedt op basis van professionaliteit, urgentie, motivatie en geschiktheid, waarvoor een professionaliteit-toets wordt uitgevoerd. Bij gelijke geschiktheid is de inschrijvingsduur bepalend;
- indien er zich vanuit de wachtlijst geen geschikte kandidaten melden, kan de ruimte aan professionele kunstenaars van buiten de wachtlijst worden verhuurd;

In het jaarverslag 2014 van stichting pk37 valt op te maken dat de totale subsidie vanuit de gemeente Haarlem €126.129,- bedroeg voor het beheer van 89 ateliers (inmiddels 83).

Uit de landelijke voorbeelden blijkt dat de criteria die wij in Nijmegen hanteren voor de toewijzing gebruikelijk zijn en elders ook gehanteerd worden. We blijven de bestaande criteria handhaven.

Landelijke trends

Een aantal trends en ontwikkelingen wordt vanuit het culturele veld als noemenswaardig benoemd en raakt ons atelierbeleid. De Raad voor Cultuur zegt in haar *Cultuurverkenning* hier het volgende over: “Cultuurproductie verandert onder invloed van digitale technieken,

globalisering en veranderende verhoudingen tussen makers en publiek."[4] Voor de kunstenaar zelf is ook het werkveld aan verandering onderhevig. "Werkenden in de culturele en creatieve sector kiezen –al dan niet gedwongen – vaker voor een bestaan als freelancer met een gemengde beroepspraktijk. In de beeldende kunst, film en letteren was dat al langer gebruikelijk, nu volgen ook de podiumkunsten en de erfgoedsector."[5]
De jonge kunstenaar, op wie wij onze voornaamste aandacht willen gaan richten, neemt hier een bijzondere positie in. De Raad voor Cultuur zegt over hen: "Met name de jongere kunstenaars hebben geleerd om beter te reflecteren op en communiceren over hun signatuur en zijn vaardig in het uitoefenen van een creatief beroep in de huidige markt en maatschappij."[6]
Volgens de Raad voor Cultuur is ook voor de gemeentelijke overheid een rol weggelegd om deze groep jonge talenten te stimuleren. Talentontwikkeling in de culturele sector is volgens hen een samenspel van "Landelijke en gemeentelijke overheden, publieke fondsen, particuliere fondsen, musea en gezelschappen in de basisinfrastructuur, kunstvakonderwijs, kunstencentra, particulieren."[7]
Eén van de rollen voor de gemeentelijke overheid is het mogelijk maken van geschikte werkplekken waar talentontwikkeling kan plaatsvinden. De Raad voor Cultuur ziet "focus […] en professionele begeleiding: werkplekken met voldoende massa, coaching en faciliteiten" als essentiële onderdelen in de ontwikkeling van jong talentvolle kunstenaars. Afsluitend zeggen zij over deze facilitering: "Goed gekozen zijn dergelijke plekken en trajecten ankers in het bestel."[8]
Hierbij waakt de Raad voor Cultuur voor eenzijdige aandacht voor enkel de jonge kunstenaar. Ook *midcareer* talentontwikkeling van gevestigde kunstenaars moet niet aan de aandacht ontschieten.[9]

De economie trekt weer aan. Dit is nu al te merken aan het feit dat het aantal beschikbare tijdelijke atelierpanden aan het dalen is. Als gevolg van de aantrekkende economie komt de herontwikkeling weer op gang en dat betekent dat panden niet meer tijdelijk als atelier benut kunnen worden. We verwachten dat deze daling zich voortzet en houden daar bij de uitwerking rekening mee.

[4] Raad voor Cultuur, *De Cultuurverkenning*, p. 25.
[5] Ibid.
[6] Ibid.
[7] Ibid, p. 28.
[8] Ibid.
[9] Ibid, p. 29.

Vraagkant; in gesprek met de kunstenaars

Ons atelierbeleid is bedoeld voor de stad en voor onze kunstenaars. Om de vraag naar ateliers in Nijmegen in kaart te brengen hebben we op 22 oktober 2015 een brede bijeenkomst georganiseerd voor kunstenaars en andere betrokkenen uit het culturele veld. In deze bijeenkomst, waar ongeveer 40 geïnteresseerden aanwezig waren, is onder leiding van een gespreksleider gesproken over atelierbeleid en de knelpunten die zich nu voordoen. Uit deze eerste bijeenkomst kwam nog geen duidelijk beeld van wat er leeft onder de groep. Het meest gebruikte woord op deze avond was maatwerk. Vraag en aanbod van ateliers moet meer maatwerk worden dan het nu is. Maar wat betekent dat? En hoe kunnen wij daar beter op sturen.

Om tot de kern te komen van de vraag bij kunstenaars zijn er twee verdiepende gespreksrondes gevoerd met in totaal 17 kunstenaars en belangstellenden. Doel van deze gesprekken was om te kijken of er gezamenlijk behoeftes en knelpunten geformuleerd konden worden. Dit heeft geleid tot vijf aandachtspunten waar de aanwezigen zich grotendeels in kon vinden. Het gaat om:

1. Continuïteit
   Op een gedeelde 1e plaats staat continuïteit. De onzekerheid over de gebruikstermijn van een atelier is voor kunstenaars frustrerend. Een korte opzegtermijn beperkt mogelijkheden voor lange termijn plannen en initiatieven. Een periode van vijf jaar wordt als werkbaar genoemd. De voorkeur gaat daarbij uit naar een atelier dat voor onbepaalde tijd gehuurd kan worden.

2. Betaalbaarheid
   Samen met continuïteit is betaalbaarheid het belangrijkste aandachtspunt voor de kunstenaars. De aanwezigen gaven aan dat hun portemonnee smal is en dat een atelier niet teveel mag kosten. Vaak hebben kunstenaars (meerdere) bijbanen om te kunnen voorzien in eigen levensonderhoud. Het is dus belangrijk dat de ateliers betaalbaar zijn. Bedragen die genoemd werden als redelijk liggen rond de €200 per maand (voor een standaard atelier van 50m²).

3. Kwalitatieve eigenschappen van het vastgoed
   Het pand moet schoon, heel en veilig zijn. Dat is nu niet bij alle ateliers het geval. De staat van onderhoud is vaak erg slecht. Hierdoor zijn kunstenaars veel tijd kwijt met reparaties e.d. voordat ze kunnen werken. Bereikbaarheid en ligging van een pand, spelen ook een rol. Een industrieterrein is voor de meeste kunstenaars niet aantrekkelijk.

4. Type pand en eigenschappen
   Het type pand dat gebruikt wordt voor de beoefening van het vak draagt in grote mate bij aan het succes van de activiteiten. Idealiter zou een pand over verschillende typen ruimten moeten beschikken, denk aan een expositieruimte, een werkplaats, grote en kleine ruimtes. Kunstenaars wijzen naar de Honig en Vasim en geven aan dat daar ondernemerschap, expositiemogelijkheden, en kunst maken op een mooie manier aan elkaar verbonden zijn.

5. Visie ontwikkelen
   Op dit moment is het onduidelijk waar wij op inzetten met onze ateliers. Het gaat vooral om aantallen. Er is een brede behoefte aan duidelijkheid. Uit de bespreking kwam sterk de wens naar voren naar een visie op het atelierbeleid. Het gaat om zaken als: Wat willen wij nu bereiken met ateliers? Hoeveel ruimte willen wij onze kunstenaars bieden? Waar leggen we onze focus?

Bovenstaande punten hebben wij meegenomen in onze koers en visie. In bijlage 3 hebben we een totale lijst opgenomen van de aandachtspunten die op de werksessies zijn opgehaald.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Visie

Tijdens het participatieproces kwam naar voren dat (vooral beeldende) kunstenaars tijd willen hebben om met hun werk bezig te zijn en wij daar, via het aanbieden van betaalbare ateliers, een faciliterende rol in kunnen vervullen.

Wij delen deze visie en hebben ten aanzien van ateliers tot op heden ook vooral een faciliterende rol vervuld. Echter, wij moeten onze rol wel verder vorm geven. Gezien de marktconforme prijzen op de commerciële verhuurmarkt voor ateliers zien wij het als onze rol om als overheid een gedeelte van de vraag naar ateliers te faciliteren zodat het aanbod betaalbaar blijft voor het talent in onze stad.

De wijze waarop dat op dit moment gebeurt willen we verbeteren. Op basis van de input uit de werksessies stellen wij continuïteit en betaalbaarheid voor de kunstenaar als voornaamste uitgangspunten. Aanvullend willen wij de doorstroom binnen ons atelieraanbod bevorderen om startende kunstenaars een kans te bieden.

Onze uitgangspunten (continuïteit, doorstroom, en betaalbaarheid) zien wij als de belangrijkste pijlers van het Nijmeegse atelierbeleid. We beschrijven de pijlers en geven per pijler aan welke doelstellingen we willen behalen.

Eerste pijler: Continuïteit

Kunstenaars vormen circa 0,5% van de totale bevolking. Dat betekent voor Nijmegen rond de 850 kunstenaars. Een gemeente die een serieus atelierbeleid wil voeren, dient tenminste 1/5 deel[10] van de professioneel beeldende kunstenaars binnen de gemeente een structureel (gesubsidieerd) atelier aan te bieden. Uitgaande van deze 20% regel hebben we het in Nijmegen over ten minste 170 gesubsidieerde ateliers (0,1% van het inwoneraantal). Wij stellen voor om deze ondergrens te markeren als het minimum aantal ateliers in onze stad: Hiermee leggen we de basis voor voldoende aanbod van ateliers voor de stad.

Wanneer wij een zekere mate van continuïteit willen bieden, moet er een goede basisbeschikbaarheid van permanente ateliers aanwezig zijn. Deze permanente ateliers zijn de kern van ons atelierbeleid. De ateliers vragen investeringen om op de lange termijn exploitabel te blijven voor de huisvesting van kunstenaars. We willen ons huidig aanbod permanente atelierpanden vergroten door panden die nu tijdelijk in beheer zijn een permanente status als atelierpand te geven. Dit gaan we gefaseerd oppakken. Daarnaast onderzoeken we of het delen van ateliers door meerdere kunstenaars gestimuleerd kan worden. We streven er naar dat 75% van ons gesubsidieerde atelieraanbod (semi-) permanent is.

In een stad is natuurlijk niets voor de eeuwigheid permanent. Een stad blijft in beweging. Om het aantal permanente atelierpanden op gelijk niveau te houden bewaken wij een ondergrens voor onze permanente atelierpanden. Dit betekent dat als een permanent pand wegvalt, elders in de stad een nieuw permanent pand zal moeten worden aangewezen. Bij de verdere ontwikkeling en uitbreiding van de stad nemen wij de richtlijn van 0,1% van

[10] Wilma Suto; Atelierbeleid in Nederland, door Samenwerking sterk 1999

het te bouwen volume op als norm. Met beide maatregelen zorgen wij voor een vast aanbod en houden we de basis op orde.

Naast onze eigen atelierpanden zijn er ook private partijen die ateliers aanbieden. Om te onderzoeken waar dat aanbod uit bestaat, gaan we via een verdiepend onderzoek het particuliere aanbod in kaart brengen. Tevens gaan we in gesprek met de particuliere aanbieders om te kijken wat zij kunnen betekenen voor (startende) kunstenaars in de stad.

Op dit moment is circa 50% van het atelierbestand (semi-)permanent.

Doelstelling:

- Uiterlijk in 2018 hebben wij minimaal 170 ateliers (het equivalent van 0,1% van ons inwonertal).
- Uiterlijk in 2020 is minimaal 75% van het atelieraanbod (semi-)permanent. Bij 170 ateliers betekent dit 128 ateliers in (semi-)permanent beheer.

Tweede pijler: Doorstroom

Onze middelen zijn niet toereikend om alle kunstenaars van ateliers te voorzien en wij moeten keuzes maken in onze facilitering. Wij kunnen daarbij niet alle (startende) kunstenaars uit de regio een atelier bieden in onze stad. Wij willen echter wel starters stimuleren om in Nijmegen hun carrière de eerste impuls te geven. Wij zijn een jonge, eigenwijze stad waar de startende kunstenaar volop moet kunnen experimenteren. In onze regio is er een groot aanbod aanstormend cultureel talent aanwezig. Wij willen hen binden aan de stad Nijmegen. Door meer doorstroming binnen het huidige aanbod van ateliers te realiseren, komen er meer ateliers beschikbaar voor deze doelgroep. Ook willen we gaan experimenteren met een culturele hotspot. We gaan een pand koppelen aan een groep startende kunstenaars en onderzoeken welk effect dit heeft op de doorstroming.

Om dit mogelijk te maken gaan wij ons niet meer richten op het aanbieden van ateliers van de wieg tot het graf. Om de doorstroom te bevorderen nemen wij vaste huurtermijnen op in de huurcontracten. Dit geeft zowel de kunstenaars als ons houvast. Dit betekent dat het gebruik van een atelier altijd eindig is. We starten met deze vaste termijnen bij nieuw af te sluiten huurovereenkomsten. Voor de overeenkomsten voor onbepaalde tijd gaan we in gesprek met huurders om te kijken hoe we dit afbouwen. We houden hierbij rekening met persoonlijke omstandigheden en gaan uit van maatwerk. Verdere uitwerking geven we samen met alle betrokken partijen vorm.

Doelstelling:

- Nieuw te sluiten huurovereenkomsten voor ateliers worden aangegaan voor een vaste huurtermijn.
- Bij lopende huurovereenkomsten voor ateliers zullen wij met de huurders in gesprek gaan over het vervolgproces richting beëindiging van de huidige contracten.
- Uiterlijk 2023 hebben alle huurders van onze ateliers een huurcontract met een vaste termijn.
- We gaan experimenteren met een culturele hotspot.

Derde pijler: Betaalbaarheid

Uit de werksessies kwam sterk naar voren dat ateliers betaalbaar moeten zijn als we ook voor startende kunstenaars aantrekkelijk willen blijven. Om ateliers breed toegankelijk te houden en een divers aanbod te bewerkstelligen hanteren wij een bandbreedte van tarieven tussen de € 25 tot € 60 (per m² per jaar), waarbij € 25 de ondergrens is voor panden die langer dan één jaar in beheer zijn.

Een deel van ons huidige aanbod verhuren wij momenteel onder deze € 25 grens. Deze ondergrens komt neer op een huur van ca. € 105 per maand voor een atelier van 50 m². Sommige panden in ons huidig beheer die zich onder deze grens bevinden zullen de komende jaren geleidelijk gelijk worden gesteld aan het gemeentelijk beleid. Wij gaan de huur van deze panden stapsgewijs verhogen.

Wij zetten naast de huurprijs ook sterk in op een betaalbare diversiteit in ons aanbod om, voor zover mogelijk, verschillende typen kunst en kunstenaars te kunnen huisvesten. Dit betekent dat wij onszelf niet beperken tot goedkope ateliers in leegstaande schoolgebouwen op de rafelranden van de stad, maar wij ook inzetten op mogelijkheden in de binnenstad en daaromheen.

Doelstelling:

- Uiterlijk in 2018 bieden wij een gevarieerd aanbod (semi-)permanente panden in verschillende prijsklassen tussen € 25 en € 60 per m² per jaar, afhankelijk van het uitrustingsniveau.

Hoe gaan wij dit doen?

Uit het overzicht van de huidige situatie blijkt dat we als gemeente weinig permanente ateliers hebben. Wanneer wij vorm willen geven aan de ambitie om kunstenaars naar onze stad te trekken, hebben we een constant aanbod ateliers nodig. We maken een onderscheid in (semi-)permanente ateliers en tijdelijke ateliers. Binnen de semipermanente ateliers willen we via een pilot een extra creatieve hotspot creëren. Hiermee onderzoeken we welke bijdrage dit levert aan de stad in het kader van placemaking. De pilot geeft inzicht in de kosten voor een dergelijke (experimentele) aanpak. Het initiatief voor het creëren van een culturele hotspot leggen we bij de kunstenaars. Wij zorgen voor een betaalbaar pand.

De Harde Kern (semi-)permanente panden: Wij gaan minimaal 75% van ons aanbod (semi-)permanent aanbieden. Binnen deze 75% streven wij waar mogelijk naar permanente ateliers. Om deze ambitie te realiseren gaan we onderzoeken welke tijdelijke en semipermanente ateliers we kunnen omzetten naar permanente ateliers.[11]

De toename van tijdelijke panden naar een (semi-)permanente status gaan wij geleidelijk over de komende jaren invullen. Eén concreet voorstel daartoe zullen wij meenemen in de integrale afweging bij de Zomernota 2016.

[11] Tijdelijk: Korter dan één jaar beschikbaar als atelier.
Semipermanent: Langer dan één jaar beschikbaar als atelier met een herontwikkelingsopgave.
Permanent: Permanent beschikbaar als atelier.

Naast realiseren van meer ateliers, formuleren we inhoudelijke criteria waar atelierpanden, die we tot onze harde kern rekenen, aan moeten voldoen. We denken daarbij aan onderstaande criteria:

- *Spreiding over de stad in kwaliteit en kwantiteit*
  - → Gevarieerd aanbod in wijken en rafelranden.
  - → Vast aanbod atelierruimte in de bruisende binnenstad (minimaal het huidige aanbod).

- *Betaalbaarheid*
  - → Ons atelieraanbod komt niet boven een huurprijs van € 60 per m² per jaar.
  - → Gevarieerd aanbod in verschillende prijsklassen tussen € 25 en € 60 per m² per jaar.

- *Verder bouwen aan Hotspots.*
  - → Indien mogelijk faciliteren we initiatieven voor culturele hotspots.

Tijdelijke panden: Naast onze (semi-)permanente panden hebben wij nog circa 25% van onze panden in kort tijdelijk beheer (<1 jaar). Deze panden zijn, in verband met de korte beschikbaarheidsduur, zeer goedkoop (alleen gas, water en licht) en zodoende erg geschikt voor een maatwerkaanbod aan de doelgroep. Nadeel van deze panden is de korte opzegtermijn van één maand. Dit gaan we ondervangen door met kunstenaars minimaal een contract van ten minste 6 maanden af te sluiten. Zo worden de tijdelijke panden aantrekkelijker voor startende kunstenaars.

Doelstellingen:

- Onze (semi-)permanente panden voldoen aan de gestelde criteria.
- Uiterlijk in 2017 krijgen alle panden in kort tijdelijk beheer (<1 jaar) een contract van in totaal minimaal 6 maanden.

Voorstel - Atelierbeleid Nijmegen 2016-2024

Uitwerking

Op korte termijn starten we met het realiseren van meer permanente atelierpanden en het creëren van een culturele hotspot. Wij zullen daarnaast een begin maken met het invoeren van huur op basis van vaststaande termijnen. Dit zullen wij, waar mogelijk, gefaseerd via een overgangsregeling invoeren voor onze huidige (bestaande) huurcontracten.

Wij verwachten medio 2024 het beleid volledig geïmplementeerd te hebben. In 2020 evalueren we de voortgang en stellen de doelstellingen zo nodig bij. Deze ruime periode geeft ons, alsmede ook de kunstenaar, de tijd om de veranderingen geleidelijk door te voeren. Omdat veel zaken nog uitgewerkt en onderzocht moeten worden hebben we een actielijst opgesteld voor de komende jaren.

Actielijst:

- → We gaan in gesprek met de particuliere aanbieders om te kijken wat zij kunnen betekenen voor (startende) kunstenaars in de stad.
- → Wij gaan terug in gesprek met de kunstenaars om hen over het beleidskader te informeren en te betrekken bij de verdere uitwerking.
- → We doen een concreet voorstel bij de Zomernota voor realisatie van een permanent atelierpand.
- → We gaan huurprijzen hanteren tussen de € 25 en € 60 (per m² per jaar), afhankelijk van het uitrustingsniveau van het pand. Dat doen we stapsgewijs.
- → We onderzoeken op welke wijze we het delen van ateliers door meerdere kunstenaars kunnen stimuleren.
- → We werken uit hoe we vaste huurtermijnen kunnen opnemen in de huurovereenkomsten.
- → Wij gaan experimenteren met één projectpand voor een culturele hotspot.
- → Wij evalueren onze doelstellingen tussentijds, eind 2020 en informeren de Raad hierover.

Bijlage 1: Overzicht ateliers

Overzicht van de panden die in beheer zijn bij SLAK, peildatum maart 2016

Gemeentelijke permanente panden		
Dobbelmanweg 5	12	
Hessenberg 1	8	
Pijkestraat 4 t/m 7	4	
totaal	**24**	
Gemeentelijke semipermanente panden		
Weurtseweg 96	1	
Weurteseweg 92	1	
Prins Hendrikstraat 7	7	
Dr. Jan Berendsstraat 47	1	
Dr. Jan Berendsstraat 57	3	
totaal	**13**	
Gemeentelijke tijdelijke panden		
Krekelstaat 8	16	
Laauwrikstraat 88	1	
Smitjesland 5	1	
Villa Novastraat 2-6	17	
totaal	**35**	
Totaal aantal ateliers van de gemeente		**72**
Particuliere permanente panden		
Graafsedwarsstraat 14	10	
Kraaijenhof	30	
totaal	**40**	
Particuliere tijdelijke panden		
Wezenlaan 72	25	
Totaal aantal ateliers van particulieren		**65**
Totale aantal panden in beheer bij SLAK		**137**

Bijlage 2: Brief aan de Raad

Nieuwe Dukenburgseweg 21
6534 AD Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 32 87
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
13 september 2011	BV20/11.0018778	David Berhitu
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Direct telefoonnummer**
Evaluatie Maatregelen Culturele Bedrijvigheid		0625179655

Geachte leden van de Raad,

Op 12 maart 2008 heeft uw Raad het voorstel “Maatregelen Culturele Bedrijvigheid (MCB)” inclusief de motie “Maatwerk voor kunstenaars en andere creatieve beroepen” aanvaard. In het voorstel is de ambitie uitgesproken om eind 2010, 125 nieuwe ateliers te realiseren of in ontwikkeling te hebben.
In april 2008 hebben wij de ambtelijke projectgroep MCB de opdracht verleend om te starten met de realisatie of in ontwikkeling hebben van 125 nieuwe ateliers en werkruimten voor eind 2010.
Voor de realisatie van ateliers is geen budget beschikbaar gesteld en dit zal dus budgettair neutraal moeten geschieden.

Evaluatie
In bijgaande evaluatie en het bij behorende voorstel van ons College, hebben wij de realisatie in beeld gebracht: het aantal gerealiseerde ateliers van 1 april 2008 tot 1 april 2011. De wachtlijst van SLAK omvatte op 1 april 2008, 125 kunstenaars.
De beoogde realisatie of in ontwikkeling hebben van 125 ateliers was een flinke opgave. Voor de duidelijkheid: de opgave betekent niet per definitie een groei met 125 ateliers want er moet rekening worden gehouden met een jaarlijkse vervangingsvraag.
In de projectperiode zijn 98 ateliers gerealiseerd. De daadwerkelijke groei bedraagt in totaal 42 ateliers: van 126 ateliers per 1 april 2008 naar 168 ateliers per 1 april 2011.

Op 1 april 2011 telde de wachtlijst van SLAK 117 kunstenaars. De inspanningen hebben geleid tot een meer acceptabele wachtlijst. Door de groei van het aanbod van ateliers is het mogelijk kunstenaars sneller aan een atelier te helpen. Echter, het blijft kwetsbaar gelet op de tijdelijkheid van (anti-kraak) panden.

Het aantal permanente ateliers is niet toegenomen in vergelijking met het jaar 2008. In 2008 zijn 32 ateliers gerealiseerd, waarvan 18 permanent en 14 tijdelijk. In de periode 2009 t/m 2011 zijn 2 permanente ateliers gerealiseerd, de overige 64 ateliers zijn tijdelijk van aard.
De volgende oorzaken staan het realiseren van permanente ateliers in de weg:
- Wij hebben binnen het gemeentelijk vastgoed te weinig extra structureel potentieel voor ateliers.
- Daarnaast is het voor het meerjarig tijdelijke beheer van strategische objecten het beleid om zoveel mogelijk markthuurprijzen dan wel kostprijshuren vast te stellen. Een huurniveau dat de financiële draagkracht van de doelgroep van SLAK vaak te boven gaat. Dat is een lastige opgave gezien de financiële draagkracht van de doelgroep en daarmee beperkte marktmogelijkheden.
- De beperkingen van het bestemmingsplan (regelgeving en doorlooptijden).

- De concurrentie met andere urgente vragen gemeentebreed.
- Tijdelijk strategische objecten worden herontwikkeld of verkocht aan een marktpartij of tijdelijk leegstaande panden die op de nominatie staan gesloopt te worden.
- Het tijdelijk pand dient tijdig en leeg te worden opgeleverd. En de hoogte van de bijkomende kosten (energielasten, geschikt en brandveilig maken) is een ander obstakel dat de projectgroep tegenkomt.

Een ambitie die past binnen de Maatregelen Culturele Bedrijvigheid is het project “Tussentijds”. Tijdelijk leegstaande winkelpanden in de Ringstraten worden beschikbaar gesteld aan kunstenaars, ontwerpers en designers. “Tussentijds” biedt zo kunstenaars de mogelijkheid om zich te ontwikkelen als cultureel ondernemer.

Gelet op de beperkte mogelijkheden is een behoorlijk aantal tijdelijke ateliers gerealiseerd. Ondanks het niet behalen van het gestelde ambitieniveau kunnen wij stellen dat de aanpak succesvol is geweest.

Naast de ambitie om ateliers te realiseren en tijdelijk beschikbare winkels in te zetten voor kunst en cultuur, heeft de gemeente in samenwerking met SLAK en met diverse culturele initiatieven tijdelijk bijzondere culturele evenementen in de voormalige pershal van de Gelderlander georganiseerd. Het doel van tijdelijk gebruik is ‘place making’. Een gebied wordt aantrekkelijker als het op de kaart wordt gezet met culturele activiteiten. Bij volgende bedrijfspanden die leeg komen en niet commercieel benut kunnen worden, is dit een aanbevelingswaardige invulling.

Verbetervoorstellen en acties
Op basis van ervaringsgegevens en de resultaten van de afgelopen projectperiode komen wij tot de volgende verbetervoorstellen en acties:

Wij onderzoeken verschillende mogelijkheden die de Maatregelen Culturele Bedrijvigheid kunnen verstevigen. Die leveren niet allemaal direct resultaat op maar kunnen in de toekomst de realisatie van bijvoorbeeld ateliers, het tijdelijk inzetten van leegstaande beschikbare winkelpanden en het tijdelijk gebruik van leegstaande (bedrijfs)-panden versterken.

Om meer ruimte op de markt te creëren heeft de gemeente verschillende beïnvloedingsmogelijkheden. Daarom zetten wij in op:
- Het onder de aandacht brengen van ateliers en woonwerkpanden in het stedelijk overleg met de woningcorporaties, door hen bijvoorbeeld te wijzen op de tijdelijke mogelijkheden voor hun vastgoed.
- Het opnemen van atelierwoningen (woonwerkpanden) bij nieuwbouw en herstructureringsplannen.
- Onderzoek doen naar het oprekken van het vigerende bestemmingsplan als het gaat om het tijdelijk inzetten van leegstaande (bedrijfs)-panden in het Waalfront of in andere te ontwikkelen gebieden.
- Het zorgdragen voor optimaal gebruik van leegstaande (incourante) panden die geschikt zijn voor cultureel gebruik.
- Het laten ontwikkelen van richtlijnen voor doorstroming door SLAK.
- Het laten analyseren van de wachtlijst door SLAK teneinde: de werkelijke urgentie te bepalen en welke beoefenaars (ontwerpers, vormgevers, interieurarchitecten, fotografen, theatermakers, artiesten, musici, beeldhouwers, schilders, etc.) op die lijst staan.
- Het verbreden van het netwerk om tot een solide aanbod te komen richting eigenaren van leegstaande en beschikbare winkelpanden.
- Het bevorderen van het ondernemerschap van de (ontwerpers en vormgevers). Daarbij zal aansluiting worden gezocht met het startersbeleid.
- Het werken met verschillende concepten. Een concept rondom het thema design en mode voor in winkelgebieden. En een concept voor maatschappelijke culturele initiatieven buiten de winkelgebieden.
- Het versterken van de samenwerking door de organisatie Tussentijds verder te positioneren via netwerkbijeenkomsten, promotie van het initiatief en ‘acquisitie’ van nieuwe locaties (ook buiten de binnenstad).

- Het beheer van tijdelijk leegstaande (bedrijfs)-gebouwen wegzetten bij een overkoepelende culturele partij (onder voorwaarden).

#CV024
Bij het ontwikkelen van de nieuwe cultuurvisie #CV024 willen wij het gemeentelijk atelierbeleid voor de komende jaren bijstellen. Bij de voorbereiding van de nieuwe cultuurvisie nemen wij de volgende vragen mee:
- Hoeveel permanente ateliers/werkruimten willen wij realiseren? Wat is een realistische doelstelling gezien de beschikbare middelen en mogelijkheden voor permanente en tijdelijke ateliers in de stad?
- Dienen wij ook doorstroming te bevorderen in de permanente ateliers/werkruimten (maximaal 5 jaar?).
- Kunnen wij bij de verhuur van permanente ateliers/werkruimten goedkope aanvangshuur bedingen? En vervolgens na 5 jaar kostprijsdekkende huur vragen?
- In welke mate moet de doelgroep zelf investeren in de panden?

Op basis van de in de evaluatie verwoorde verbetervoorstellen en acties willen wij ons blijven inspannen (permanente) ateliers te realiseren of in ontwikkeling te hebben.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

mr. Th.C. de Graaf drs. B. van der Ploeg

Bijlage 3 Aandachtspunten vanuit de werksessies met kunstenaars:

1. Zichtbaarheid
2. Vanuit kostenbesparing de kunstenaars zelf klein onderhoud laten verzorgen.
3. Kunstenaars ondersteunen zelf panden te bemachtigen voor exploitatie.
4. Kunstenaars inspraak geven in nieuwe gebruikers van een pand.
5. Beschikbaarheid van ateliers voor starters.
6. Werkplaatsen (zoals De Olifant)
7. Ateliers in de wijken en het centrum.
8. Voldoende m² per atelier. Dit is maatwerk. In het algemeen wordt 50 m2 geduid als ideaal.
9. Maatwerk in ruimtelijk gebruik, rekening houdende met de verdeling in een pand.
10. Ruimte voor samenwerking en happenings.
11. Wederzijdse investeringen door kunstenaars en gemeente.
12. Meer focus op matching tussen pand en kunstenaar (lange termijn).
13. Rustig en veilig (niet storen, geen lawaai, deur op slot).
14. Bereikbaarheid/ centrale ligging.
15. Mogelijkheden voor woon-werk.
16. Kwalitatief goed beheer en administratie van de panden.

Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
11 mei 2016 / 62/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning

Programma
Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder
B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
12-04-2016

Samenvatting
In november heeft de raad besloten een bestuurlijke aanbestedingsprocedure te starten om per 1 juni 2016 te komen tot nieuwe contracten Hulp bij het huishouden (HH) in het kader van de Wmo. De raad heeft destijds ook besloten de systematiek aan te passen. In het kort komt het erop neer dat consulenten in het sociaal wijkteam HH niet langer indiceren in details zoals uren, minuten, vierkante meters en werkzaamheden, maar dat het sociaal wijkteam alleen bepaalt of er ondersteuning nodig is bij het verkrijgen van een ‘schoon en leefbaar huis’. De cliënt gaat dan vervolgens samen met de aanbieder in gesprek over hoe dit resultaat bereikt wordt. Samen stellen ze een plan van aanpak op waarin de omvang, het type en de frequentie van de werkzaamheden concreet wordt beschreven. De zorgaanbieders ontvangen vervolgens niet langer een uurtarief van de gemeente, maar een vast gemiddeld periodetarief. Hierdoor wordt de zorgaanbieders ruimte geboden om maatwerk te leveren en te doen wat nodig is. De regelgeving dient aan deze nieuwe systematiek te worden aangepast. De aangepaste beleidsregels zijn reeds door het college vastgesteld, maar ook in de verordening dient één passage (artikel 8a) te worden toegevoegd. Bij deze stellen we aan de raad voor om de nieuwe verordening maatschappelijke ondersteuning 2016 vast te stellen.

Voorstel om te besluiten
1. De verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 per 1 juni 2016 in te trekken.
2. De verordening maatschappelijke ondersteuning 2016 per 1 juni 2016 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Jan Marten de Hoop, 06-55465889, j.de.hoop@nijmegen.nl

Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

In november heeft de raad besloten een bestuurlijke aanbestedingsprocedure te starten om per 1 juni 2016 te komen tot nieuwe contracten Hulp bij het huishouden (HH) in het kader van de Wmo. De raad heeft destijds ook besloten de systematiek aan te passen. In het kort komt het erop neer dat een cliënt zich meldt bij het sociaal wijkteam. Het sociaal wijkteam plant vervolgens een keukentafelgesprek. We moedigen aan dat cliënten een onafhankelijke cliëntondersteuner meenemen naar het keukentafelgesprek. Dit kan iemand uit het eigen netwerk zijn of bijvoorbeeld iemand van het Zelfregiecentrum of MEE. Het is in principe niet de bedoeling dat de zorgaanbieder bij het keukentafelgesprek ook aan tafel zit. Indien tijdens het keukentafelgesprek blijkt dat hulp bij het huishouden nodig is, dan indiceren de consulenten niet langer in details zoals uren, minuten, vierkante meters en werkzaamheden. Het sociaal wijkteam bepaalt alleen óf er ondersteuning nodig is bij het verkrijgen van een ‘schoon en leefbaar huis’. De cliënt gaat vervolgens samen met de aanbieder in gesprek over hoe dit resultaat bereikt wordt. Samen stellen ze een plan van aanpak op waarin de omvang, het type en de frequentie van de werkzaamheden concreet worden beschreven. Wanneer de cliënt en de zorgaanbieder het plan van aanpak hebben ondertekend, dan vormt dit plan de bijlage van de formele beschikking en kan de zorg geleverd worden. De zorgaanbieders ontvangen vervolgens niet langer een uurtarief van de gemeente, maar een vast gemiddeld periodetarief. Hierdoor wordt de zorgaanbieders ruimte geboden om maatwerk te leveren en te doen wat nodig is. De regelgeving dient aan deze nieuwe systematiek te worden aangepast.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

De Hulp bij het huishouden wordt ingezet in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). De nadere regelgeving is uitgewerkt in de verordening maatschappelijke ondersteuning en de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning.
De aangepaste beleidsregels zijn reeds door het college vastgesteld, maar ook in de verordening dient één passage (artikel 8a) te worden toegevoegd. Bij deze stellen we aan de raad voor om de nieuwe verordening maatschappelijke ondersteuning 2016 vast te stellen.

1.2 Relatie met programma

De Hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo wordt ingezet vanuit het Programma Zorg en Welzijn, product Maatwerkvoorzieningen.

2 Doelstelling

De aan de nieuwe systematiek aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning vast te stellen.

3 Argumenten

Omdat we niet langer werken met normtijden en detailrichtlijnen, maar met resultaatgebieden dient paragraaf 8a uit de verordening aangepast te worden. We kennen twee typen HH: HH1 (licht en zwaar huishoudelijk werk, maaltijdvoorziening en wassen en strijken) en HH2 (verzorging van kinderen en regie op het huishouden).

Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO

Vervolgvel
2

4 Risico's
Het vaststellen van de verordening draagt geen risico's met zich mee.

5 Financiën
Het vaststellen van de verordening heeft geen financiële consequenties.

6 Participatie en Communicatie
Bij de gehele bestuurlijke aanbestedingsprocedure zijn de adviescommissies intensief betrokken geweest. Ook bij de totstandkoming van de beleidsregels, waarin beschreven staat wat wij verstaan onder 'een schoon en leefbaar huis' en hoe iemand daarvoor in aanmerking kan komen, zijn de adviescommissies actief betrokken geweest. Omdat de aanpassing van de verordening slechts een kleine technische aanpassing betreft is besloten hierover geen advies in te winnen bij de adviescommissies. De verordening wordt na besluitvorming gepubliceerd in het gemeenteblad. Specifiek over de aangepaste verordening wordt geen communicatietraject opgestart, maar in het algemeen ten aanzien van de invoering van de nieuwe resultaatgerichte systematiek hebben we een communicatieplan opgesteld. Dit hebben we samen met de adviescommissies en de zorgaanbieders gedaan, om zodoende cliënten en hulpen zo goed mogelijk te informeren.

7 Uitvoering en evaluatie
De regelgeving gaat in per 1 juni 2016. Per die datum gaan ook de nieuwe contracten HH zorg in natura in. Dat betekent dat voor nieuwe cliënten en overstappers direct al gewerkt gaat worden conform de nieuwe systematiek. Voor de huidige cliënten geldt dat we pas gaan werken met de resultaatgerichte systematiek wanneer er een persoonlijk gesprek heeft plaatsgevonden en er een plan van aanpak is opgesteld en ondertekend door zowel de cliënt, als de zorgaanbieder. Gedurende de looptijd van de contracten zullen we regelmatig de cliënttevredenheid meten en, als vanzelfsprekend, toezien op goede naleving van de gemaakte afspraken.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): Verordening maatschappelijke ondersteuning 2016

Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO

18. **Raadsvoorstel Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning (62/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 12 april 2016
1. De verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 per 1 juni 2016 in te trekken.
2. De verordening maatschappelijke ondersteuning 2016 per 1 juni 2016 vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Voorstel - Vaststellen aangepaste verordening maatschappelijke ondersteuning MO

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nijmegen 2016

De raad van de gemeente Nijmegen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van [**datum en nummer**];

gelet op de artikelen 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5, eerste lid, 2.1.6, 2.3.6, vierde lid, en 2.6.6, eerste lid, van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;

gezien het advies van de Adviescommissie Jeugd, Maatschappelijke opvang en Gehandicaptenbeleid en de Adviescommissie Allochtonen;

overwegende dat:

- burgers een eigen verantwoordelijkheid dragen voor de wijze waarop zij hun leven inrichten en deelnemen aan het maatschappelijk leven;

- van burgers verwacht mag worden dat zij elkaar daarin naar vermogen bijstaan; dat burgers die zelf, dan wel samen met personen in hun omgeving onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, een beroep moeten kunnen doen op ondersteuning door de gemeente, zodat zij zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven wonen;

- het noodzakelijk is om regels vast te stellen ter uitvoering van het beleidsplan als bedoeld in artikel 2.1.2 van de wet met betrekking tot de ondersteuning bij de versterking van de zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of met chronisch psychische of psychosociale problemen, beschermd wonen en opvang, en dat het noodzakelijk is om de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen en daarmee bij te dragen aan het realiseren van een inclusieve samenleving;

besluit vast te stellen de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nijmegen 2016

Artikel 1. Begripsbepalingen
In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. *algemeen gebruikelijke voorziening:* een voorziening waarvan, gelet op de omstandigheden, aannemelijk is dat de cliënt daarover, ook als hij geen beperkingen had, zou (hebben kunnen) beschikken;
b. *andere voorziening*: voorziening anders dan in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
c. *cliënt:* onder cliënt wordt in voorkomende gevallen ook verstaan degene die namens de cliënt als gemachtigde of wettelijk vertegenwoordiger bevoegdelijk optreedt;
d. *dienstverlening:* ondersteuning die een persoon, instantie of onderneming biedt aan een cliënt anders dan in de vorm van vervoer, woonvoorzieningen of hulpmiddelen;
e. *financieel besluit:* Financieel besluit gemeente Nijmegen Wmo 2015
f. *bijdrage in de kosten*: bijdrage als bedoeld in artikel 2.1.4, eerste lid, van de wet;
g. *gesprek*: gesprek in het kader van het onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet;
h. *hulpvraag*: behoefte aan maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet;
i. *ingezetene*: cliënt die woonachtig is in de gemeente Nijmegen**;**
j. *melding*: melding aan het college als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet;
k. *pgb*: persoonsgebonden budget als bedoeld in artikel 1.1.1 van de wet;
l. *persoonlijk plan*: plan waarin de cliënt de omstandigheden, bedoeld in artikel 2.3.2, vierde lid, onderdelen a tot en met g van de wet, beschrijft en aangeeft welke maatschappelijke ondersteuning naar zijn mening het meest is aangewezen;
m. *uitvoeringsbesluit:* Uitvoeringsbesluit Wmo 2015;
n. *voorliggende voorziening:* algemene voorziening of andere voorziening waarmee aan de hulpvraag wordt tegemoetgekomen;
o. *wet*: Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;

p. *voorliggende voorziening:* algemene voorziening of andere voorziening waarmee aan de hulpvraag wordt tegemoetgekomen;
q. *zorgmijder:* een persoon die (psychische) gezondheidsproblemen heeft en maatschappelijke ondersteuning nodig heeft, maar nadrukkelijk geen ondersteuning of zorg vraagt of accepteert en zorginstellingen mijdt.

Artikel 2. Melding hulpvraag
1. Een hulpvraag kan door of namens een cliënt bij het college of een andere daartoe door het college aangewezen organisatie, verder te noemen andere organisatie, worden gemeld.
2. Het college of andere organisatie bevestigt de ontvangst van een melding.
3. In spoedeisende gevallen als bedoeld in artikel 2.3.3 van de wet verstrekt het college of andere organisatie na de melding onverwijld een tijdelijke maatwerkvoorziening in afwachting van de uitkomst van het onderzoek.

Artikel 3. Cliëntondersteuning
1. Het college zorgt ervoor dat cliënten een beroep kunnen doen op kosteloze en onafhankelijke cliëntondersteuning, waarbij het belang van de cliënt uitgangspunt is.
2. Het college of andere organisatie wijst de cliënt voor het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet, op de mogelijkheid gebruik te maken van gratis cliëntondersteuning.

Artikel 4. Vooronderzoek; indienen persoonlijk plan
1. Het college of andere organisatie verzamelt alle voor het onderzoek, bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet, van belang zijnde en toegankelijke gegevens over de cliënt en zijn situatie en maakt zo spoedig mogelijk met hem een afspraak voor een gesprek.
2. Voor het gesprek verschaft de cliënt het college of andere organisatie alle overige gegevens en bescheiden die naar het oordeel van het college of andere organisatie voor het onderzoek nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. De cliënt verstrekt in ieder geval een identificatiedocument als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ter inzage, tenzij de spoedeisendheid als bedoeld in artikel 2.3.3 van de wet zich hiertegen verzet.
3. Als de cliënt genoegzaam bekend is bij de gemeente, kan het college of andere organisatie in overleg met de cliënt afzien van een vooronderzoek als bedoeld in het eerste en tweede lid.
4. Het college of andere organisatie brengt de cliënt op de hoogte van de mogelijkheid om een persoonlijk plan als bedoeld in artikel 2.3.2, tweede lid, van de wet op te stellen en stelt hem gedurende zeven dagen na de melding in de gelegenheid het plan te overhandigen.

Artikel 5. Gesprek
1. Het college of andere organisatie onderzoekt in een gesprek tussen deskundigen en de degene door of namens wie de melding is gedaan, dan wel diens vertegenwoordiger en waar mogelijk met de mantelzorger of mantelzorgers en desgewenst familie, zo spoedig mogelijk en voor zover nodig:
a. de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren van de cliënt;
b. het gewenste resultaat van het verzoek om maatschappelijke ondersteuning;
c. de mogelijkheden om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp of algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn zelfredzaamheid of zijn participatie te handhaven of te verbeteren, of te voorkomen dat hij een beroep moet doen op een maatwerkvoorziening;
d. de mogelijkheden om met mantelzorg of hulp van andere personen uit zijn sociaal netwerk te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie, of te voorkomen dat hij een beroep moet doen op een maatwerkvoorziening;
e. de behoefte aan maatregelen ter ondersteuning van de mantelzorger van de cliënt;
f. de mogelijkheden om met gebruikmaking van een algemene voorziening, zoals opgenomen in het beleidsplan, als bedoeld in artikel 2.1.2 van de wet, of door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie, of te voorkomen dat hij een beroep moet doen op een maatwerkvoorziening;
g. de mogelijkheden om door middel van voorliggende voorzieningen of door samen met zorgverzekeraars en zorgaanbieders als bedoeld in de Zorgverzekeringswet en andere partijen op het gebied van publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen, te voorzien in de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning;
h. de mogelijkheid om een maatwerkvoorziening te verstrekken;
i. welke bijdragen in de kosten de cliënt met toepassing van het bepaalde bij of krachtens artikel 2.1.4 van de wet verschuldigd zal zijn, en

j. de mogelijkheid v een pgb te verstrekken als de cliënt dit wenst, waarbij de cliënt in begrijpelijke bewoordingen wordt ingelicht over de gevolgen van die mogelijke keuze.

2. Als de cliënt een persoonlijk plan als bedoeld in artikel 4, vierde lid, aan het college of andere organisatie heeft verstrekt, betrekt het college of andere organisatie dat plan bij het onderzoek, bedoeld in het eerste lid.

3. Het college of andere organisatie informeert de cliënt over de gang van zaken bij het gesprek, diens rechten en plichten en de vervolgprocedure en vraagt de cliënt expliciet toestemming om zijn persoonsgegevens te verwerken.

4. Als de hulpvraag genoegzaam bekend is, kan het college of andere organisatie onverminderd het bepaalde in artikel 2.3.2 van de wet, in overleg met de cliënt afzien van een gesprek.

Artikel 6. Verslag

1. Het college of andere organisatie zorgt voor een schriftelijk verslag van de uitkomsten van het onderzoek.

2. Na het gesprek verstrekt het college of andere organisatie het verslag zo spoedig mogelijk aan de cliënt.

3. Opmerkingen of latere aanvullingen van de cliënt worden aan het verslag toegevoegd.

Artikel 7. Aanvraag

1. Een cliënt of zijn gemachtigde of vertegenwoordiger kan een aanvraag om een maatwerkvoorziening schriftelijk of elektronisch indienen bij het college.

2. Het college kan een ondertekend verslag van het gesprek als aanvraag aanmerken als de cliënt dat op het verslag heeft aangegeven.

Artikel 8. Criteria voor een maatwerkvoorziening

1. Het college neemt het verslag als uitgangspunt voor de beoordeling van een aanvraag om een maatwerkvoorziening.

2. Een cliënt komt in aanmerking voor een maatwerkvoorziening:

a. ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet kan verminderen of wegnemen

- op eigen kracht;
- met gebruikelijke hulp;
- met mantelzorg;
- met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk;
- met gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen; of
- met algemene voorzieningen.

De maatwerkvoorziening levert, rekening houdend met de uitkomsten van het in artikel 5 bedoelde onderzoek, een passende bijdrage aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven,

b. ter compensatie van de problemen bij het zich handhaven in de samenleving van de cliënt met psychische of psychosociale problemen en de cliënt die de thuissituatie heeft verlaten, al dan niet in verband met risico's voor zijn veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, voor zover de cliënt deze problemen naar het oordeel van het college niet kan verminderen of wegnemen

- op eigen kracht;
- met gebruikelijke hulp;
- met mantelzorg;
- met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk;
- met gebruikmaking van algemene voorzieningen.

De maatwerkvoorziening levert, rekening houdend met de uitkomsten van het in artikel 5 bedoelde onderzoek een passende bijdrage aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven, of een passende bijdrage aan het voorzien in de behoefte van de cliënt aan beschermd wonen of opvang en aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld zo zich snel mogelijk weer op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

3. Voor alle maatwerkvoorzieningen geldt bovendien dat:

a. deze naar objectieve maatstaven gemeten, als de goedkoopst adequate voorziening wordt aangemerkt;

b. deze in overwegende mate op het individu zijn gericht.

4. Voor de maatwerkvoorziening met betrekking tot zelfredzaamheid en participatie geldt bovendien dat:
a. de noodzaak tot ondersteuning voor de cliënt redelijkerwijs onvermijdbaar moet zijn geweest;
b. deze voorziening langdurig noodzakelijk dient te zijn;
c. in het geval de voorziening voorzienbaar was, vast komt te staan dat van de cliënt redelijkerwijs niet kon worden verwacht, dat de cliënt maatregelen had getroffen die de hulpvraag overbodig maakte.
5. Als een maatwerkvoorziening noodzakelijk is ter vervanging van een eerder door het college verstrekte maatwerkvoorziening, wordt deze slechts verstrekt als de eerder verstrekte maatwerkvoorziening technisch is afgeschreven,
a. tenzij de eerder verstrekte voorziening verloren is gegaan als gevolg van omstandigheden die niet aan de cliënt zijn toe te rekenen;
b. tenzij de cliënt geheel of gedeeltelijk tegemoet komt in de veroorzaakte kosten, of
c. als de eerder verstrekte voorziening niet langer compensatie biedt voor de behoefte van de cliënt aan maatschappelijke ondersteuning.

Artikel 8a. Hulp bij het huishouden
Ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, wordt onder andere het volgende resultaat bereikt:
- in het kader van de leefbaarheid gerealiseerde hulp in het huishouden in de vorm van licht en/of zwaar huishoudelijke werk in de woonkamer, slaapvertrekken, keuken en sanitaire ruimten van de woning;
- adequaat gebruik kunnen maken van goederen voor primaire levensbehoeften;
- adequaat gebruik kunnen maken van schone, draagbare en doelmatige kleding;
- het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
- regie op het huishouden.

Artikel 9. Afwijzingsgronden
1. Geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt:
a. voor zover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat;
b. voor zover de cliënt op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk de beperkingen kan wegnemen;
c. voor zover de cliënt met gebruikmaking van algemene voorzieningen de beperkingen kan verminderen of wegnemen;
d. als de voorziening voor een persoon als cliënt algemeen gebruikelijk is;
e. als cliënt geen ingezetene is van de gemeente Nijmegen met uitzondering van beschermd wonen en opvang.
f. als het een voorziening betreft die de cliënt na de melding en vóór datum van de beschikking heeft gerealiseerd of geaccepteerd, tenzij het college daarvoor schriftelijk
toestemming heeft verleend of de noodzaak achteraf nog kan worden vastgesteld;
g. als de cliënt geen of onvoldoende eigen verantwoordelijkheid heeft getoond.
j. voor zover er aan de zijde van de cliënt geen sprake is van aantoonbare meerkosten in vergelijking met de situatie voorafgaand aan het optreden van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie.
2. Voor alle woonvoorzieningen geldt bovendien dat geen woonvoorziening wordt verstrekt:
a. in het geval de beperkingen bij het normaal gebruik van de woning voortvloeien uit de aard van de in de woning gebruikte materialen;
b. ten behoeve van hotels/pensions, trekkerswoonwagens, kloosters, tweede woningen, vakantie- en recreatiewoningen, ADL-clusterwoningen en gehuurde kamers, met uitzondering van een voorziening voor verhuizing en inrichting;
c. voor zover het voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten betreft, anders dan automatische deuropeners, hellingbanen, het verbreden van gemeenschappelijke toegangsdeuren, het aanbrengen van drempelhulpen of vlonders of het aanbrengen van een opstelplaats bij de toegangsdeur van de gemeenschappelijke ruimte, met uitzondering van een voorziening voor verhuizing en inrichting.
d. ten behoeve van specifiek op personen met beperkingen en ouderen gerichte woongebouwen voor wat betreft voorzieningen in gemeenschappelijke ruimten of voorzieningen die bij (nieuw)bouw of renovatie zonder noemenswaardige meerkosten meegenomen kunnen worden
e. als de cliënt niet is verhuisd naar de voor zijn of haar beperkingen op dat moment meest geschikte woning, tenzij daarvoor vooraf schriftelijk toestemming is verleend door het college.
3. Geen pgb wordt verstrekt in het geval dat als niet voldaan wordt aan de voorwaarden voor een pgb zoals bedoeld in artikel 11.

Artikel 10. Inhoud beschikking

1. In de beschikking tot verstrekking van een maatwerkvoorziening wordt in ieder geval aangegeven of deze als voorziening in natura of als pgb wordt verstrekt en wordt tevens aangegeven hoe bezwaar tegen de beschikking kan worden gemaakt.
2. Bij het verstrekken van een maatwerkvoorziening in natura wordt in de beschikking in ieder geval vastgelegd:
   a. welke de te verstrekken voorziening is en wat het beoogde resultaat daarvan is;
   b. wat de ingangsdatum en duur van de verstrekking is;
   c. hoe de voorziening wordt verstrekt, en als van toepassing, en
   d. welke andere voorzieningen relevant zijn of kunnen zijn.
3. Bij het verstrekken van een maatwerkvoorziening in de vorm van een pgb wordt in de beschikking in ieder geval vastgelegd:
   a. voor welk resultaat het pgb kan worden aangewend;
   b. welke kwaliteitseisen gelden voor de besteding van het pgb;
   c. wat de hoogte van het pgb is en hoe hiertoe is gekomen;
   d. wat de duur is van de verstrekking waarvoor het pgb is bedoeld, en
   e. de wijze van verantwoording van de besteding van het pgb.
4. Als sprake is van een te betalen bijdrage in de kosten wordt de cliënt daarover in de beschikking geïnformeerd.

Artikel 11. Regels voor pgb

1. Het college verstrekt een pgb in overeenstemming met artikel 2.3.6 van de wet.
2.De cliënt die een pgb wenst, motiveert schriftelijk in het plan zoals bedoeld in het vijfde lid onder a:
a. waarom hij op eigen kracht voldoende in staat is tot een redelijke waardering van de belangen terzake dan wel met hulp uit hun sociale netwerk dan wel met een curator, bewindvoerder, mentor of gemachtigde, in staat is de aan het pgb verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren;
b. waarom hij de maatwerkvoorziening als een pgb wenst geleverd te krijgen;
c. hoe naar zijn mening gewaarborgd is dat de maatwerkvoorziening veilig, doeltreffend, van goede kwaliteit en cliëntgericht is. Daarbij is in elk geval van belang dat wanneer degene die de diensten verleent in contact kan komen met kinderen die jonger zijn dan achttien jaar, voor aanvang van de dienstverlening over een actuele verklaring omtrent het gedrag beschikt als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.
3. Het pgb kan worden aangevuld met een vergoeding voor onderhoud en verzekering voor zover dit geen onderdeel is van het pgb.
4. Het tarief voor een pgb:
a. is gebaseerd op een door de cliënt opgesteld plan over hoe hij het pgb gaat besteden;
b. is toereikend om effectieve en kwalitatief goede zorg in te kopen,
c. wordt afgestemd op de verschillende vormen van ondersteuning en de verschillende typen hulpverleners,
d. voor een zaak wordt bepaald op ten hoogste de kostprijs van de zaak die de aanvrager op dat moment zou hebben ontvangen als de zaak in natura zou zijn verstrekt.
e. voor dienstverlening is opgebouwd uit verschillende kostencomponenten, zoals salaris, vervanging tijdens vakantie, verzekeringen en reiskosten
5.Tussenpersonen of belangenbehartigers mogen niet uit het pgb worden betaald.
6. De cliënt die in aanmerking komt voor een pgb, kan alleen diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen betrekken van een persoon die behoort tot zijn sociale netwerk als dat aantoonbaar tot betere en efficiëntere ondersteuning leidt en aantoonbaar doelmatiger is. Het college kan bij nadere regeling nadere voorwaarden stellen aan de verstrekking van een pgb aan een persoon die behoort tot zijn sociale netwerk.
7. Als een pgb wordt verstrekt aan een persoon die behoort tot het sociaal netwerk krijgt deze persoon een lager tarief betaald voor zijn diensten dan door het college in het Besluit vastgestelde tarief voor professionals. Dit lagere tarief wordt door het college in het Besluit vastgesteld;
8. Een pgb dient door de cliënt binnen zes maanden na toekenning te worden aangewend ten behoeve van het resultaat waarvoor het is verstrekt.
9. Het college kan in het financieel besluit nadere regels stellen over de hoogte van het pgb.

Artikel 12. Controle
1. Het college onderzoekt, al dan niet steekproefsgewijs, of de verstrekte voorzieningen worden gebruikt of besteed ten behoeve van het doel waarvoor ze verstrekt zijn.
2. Het college kan in het Besluit of beleidsregels nadere regels stellen met betrekking tot de controle op de besteding

Artikel 13. Bijdrage in de kosten
1. Een cliënt is een bijdrage in de kosten verschuldigd:
a. voor het gebruik van een algemene voorziening, niet zijnde cliëntondersteuning, als de aanbieder die vraagt;
b. voor een maatwerkvoorziening in natura dan wel een pgb tenzij in het financieel besluit anders is bepaald.
2. Voor bepaalde groepen personen kan op de bijdrage voor een algemene voorziening een korting gelden.
3. De bijdrage in de kosten overstijgt niet de kostprijs van de voorziening.
4. De kostprijs van een maatwerkvoorziening in natura wordt bepaald:
a. door een aanbesteding;
b. na een consultatie in de markt, of
c. in overleg met de aanbieder.
5. De kostprijs van een pgb is gelijk aan de hoogte van het aan een cliënt uitgekeerde bedrag.
6. Het college regelt in het financieel besluit de omvang van de bijdrage in de kosten met inachtneming van het uitvoeringsbesluit.
7. Het college kan de vaststelling en inning van de bijdrage in de kosten van de cliënt voor een maatwerkvoorziening voor opvang mandateren aan de aanbieder die de opvang verzorgt.
8. Als een maatwerkvoorziening in natura of een pgb wordt verstrekt ten behoeve van een woningaanpassing voor een minderjarige cliënt is de bijdrage in de kosten verschuldigd door:
a. de onderhoudsplichtige ouders, daaronder begrepen degene aan wie een op artikel 394 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek gegrond verzoek is toegewezen, en
b. degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag uitoefent over een Cliënt.
9. In afwijking van het vorige lid is in ieder geval geen bijdrage verschuldigd als de ouders van het gezag over de cliënt zijn ontheven of ontzet.
10. Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van de vaststelling van de bijdrage in de kosten.

Artikel 14. Kwaliteitseisen maatschappelijke ondersteuning
1. Aanbieders zorgen voor een goede kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen, door:
a. het afstemmen van voorzieningen op de persoonlijke situatie van de cliënt;
b. het afstemmen van voorzieningen op andere vormen van zorg;
c. erop toe te zien dat beroepskrachten tijdens hun werkzaamheden in het kader van het leveren van voorzieningen handelen in overeenstemming met de professionele standaard;
2. Het college kan bepalen welke verdere eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen. Het college kan, met uitzondering van aanbieders die hulpmiddelen of woningaanpassingen leveren, eisen dat de beroepskracht voor aanvang van de dienstverlening over een actuele verklaring omtrent het gedrag beschikt als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.
3. Onverminderd andere handhavingsbevoegdheden ziet het college toe op de naleving van deze eisen door periodieke overleggen met de aanbieders, een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek, en het zo nodig in overleg met de cliënt ter plaatse controleren van de geleverde voorzieningen.

Artikel 15. Meldingsregeling calamiteiten en geweld
1. Het college treft een regeling voor het melden van calamiteiten en geweldsincidenten bij de verstrekking van een voorziening door een aanbieder en wijst een toezichthoudend ambtenaar aan.
2. Aanbieders melden iedere calamiteit en ieder geweldsincident dat zich heeft voorgedaan bij de verstrekking van een voorziening onverwijld aan de toezichthoudend ambtenaar.
3. De toezichthoudend ambtenaar, bedoeld in artikel 6.1, van de wet, doet onderzoek naar de calamiteiten en geweldsincidenten en adviseert het college over het voorkomen van verdere calamiteiten en het bestrijden van geweld.
4. Het college kan bij nadere regeling bepalen welke verdere eisen gelden voor het melden van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening.

Artikel 16. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering
1. Onverminderd artikel 2.3.8 van de wet doet een cliënt aan het college of andere organisatie op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling van alle feiten en omstandigheden, waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze aanleiding kunnen zijn tot heroverweging van een beslissing als bedoeld in artikel 2.3.5 of 2.3.6 van de wet.
2. Onverminderd artikel 2.3.10 van de wet kan het college een beslissing als bedoeld in artikel 2.3.5 of 2.3.6 van de wet beëindigen, herzien dan wel intrekken als het college vaststelt dat:
a. de cliënt onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing had geleid;
b. de cliënt niet langer op de maatwerkvoorziening of het pgb is aangewezen;
c. de maatwerkvoorziening niet meer toereikend is te achten;
d. de cliënt niet voldoet aan de aan de maatwerkvoorziening of het pgb verbonden voorwaarden, of
e. de cliënt de maatwerkvoorziening of het pgb niet of voor een ander doel gebruikt.
3. Een beslissing tot verlening van een pgb kan worden ingetrokken als blijkt dat het pgb binnen zes maanden na uitbetaling niet is aangewend voor de bekostiging van de voorziening waarvoor de verlening heeft plaatsgevonden.
4. Als het college een beslissing op grond van het tweede lid, onder a, heeft ingetrokken en de verstrekking van de onjuiste of onvolledige gegevens door de cliënt opzettelijk heeft plaatsgevonden, kan het college van de cliënt en degene die daaraan opzettelijk zijn medewerking heeft verleend, geheel of gedeeltelijk de geldswaarde vorderen van de ten onrechte genoten maatwerkvoorziening of het ten onrechte genoten pgb.
5. Als het college een beslissing op grond van het tweede lid, onder d of e heeft ingetrokken en de cliënt redelijkerwijs kon begrijpen dat hij ten onrechte een maatwerkvoorziening of daaraan gekoppeld pgb ontving kan het college van degene die niet voldeed aan de voorwaarden van de maatwerkvoorziening of het pgb, of de maatwerkvoorziening of het pgb niet of voor een ander doel gebruikt heeft dan waarvoor het is bestemd geheel of gedeeltelijk de geldswaarde vorderen van de ten onrechte genoten maatwerkvoorziening of het ten onrechte genoten pgb.
6. Ingeval het recht op een in eigendom verstrekte voorziening is ingetrokken, kan deze voorziening worden teruggevorderd.
7. Ingeval het recht op een in bruikleen verstrekte voorziening is ingetrokken, kan deze voorziening worden teruggevorderd.
8. De in artikel 3.11 (concept) Besluit genoemde bevoegdheid tot verrekening wordt gedelegeerd aan het college inclusief de bevoegdheid tot het stellen van nadere regels daarover.

Artikel 17. Jaarlijkse waardering mantelzorgers
Het college bepaalt bij nadere regeling waaruit de jaarlijkse blijk van waardering voor mantelzorgers van cliënten in de gemeente bestaat.

Artikel 18. Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen
1.Het college kan in overeenstemming met het beleidsplan, bedoeld in artikel 2.1.2 van de wet, op aanvraag aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebbeneen tegemoetkoming verstrekken ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie.
2. Het college kan bij nadere regeling bepalen in welke gevallen en in welke mate een tegemoetkoming kan worden verstrekt.

Artikel 19. Verhouding prijs en kwaliteit levering voorziening door derden
1. Het college houdt in het belang van een goede prijs-kwaliteitverhouding bij de vaststelling van de tarieven die het hanteert voor door derden te leveren diensten, in ieder geval rekening met:
a. de aard en omvang van de te verrichten taken;
b. een redelijke toeslag voor overheadkosten;
c. een voor de sector reële mate van non-productiviteit van het personeel als gevolg van verlof, ziekte, scholing en werkoverleg;
d. kosten voor bijscholing van het personeel, en
e. de van toepassing zijnde cao.

2. Het college houdt in het belang van een goede prijs-kwaliteitverhouding bij de vaststelling van de tarieven die het hanteert voor door derden te leveren overige voorzieningen, in ieder geval rekening met:
a. de marktprijs van de voorziening, en
b. de eventuele extra taken die in verband met de voorziening van de leverancier worden gevraagd, zoals:
1°. aanmeten, leveren en plaatsen van de voorziening;
2°. instructie over het gebruik van de voorziening;
3°. onderhoud en reparatie van de voorziening, en
4°. verplichte deelname in bepaalde samenwerkingsverbanden.

Artikel 20. Klachtregeling
1. Het college stelt een regeling vast voor afhandeling van klachten van cliënten die betrekking hebben op de wijze van afhandeling van meldingen en aanvragen als bedoeld in deze verordening.
2. Aanbieders stellen een regeling vast voor de afhandeling van klachten van cliënten ten aanzien van de door het college gecontracteerde voorzieningen.
3. Onverminderd andere handhavingsbevoegdheden ziet het college toe op de naleving van de klachtregelingen van aanbieders door periodieke overleggen met de aanbieders, en een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek.

Artikel 21. Medezeggenschap bij aanbieders van maatschappelijke ondersteuning
1. Aanbieders stellen een regeling vast voor de medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder welke voor de gebruikers van belang zijn ten aanzien van de door het college gecontracteerde instellingen.
2. Onverminderd andere handhavingsbevoegdheden kan het college nadere regels treffen ten aanzien van medezeggenschap en ziet het college toe op de naleving van de medezeggenschapsregelingen van aanbieders door periodieke overleggen met de aanbieders en een jaarlijks cliëntervaringsonderzoek.

Artikel 22. Betrekken van ingezetenen bij het beleid
1. Het college betrekt ingezetenen van de gemeente, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, overeenkomstig de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet gestelde regels met betrekking tot de wijze waarop inspraak wordt verleend.
2. Het college stelt ingezetenen vroegtijdig in de gelegenheid voorstellen voor het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning te doen, advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen betreffende maatschappelijke ondersteuning, en voorziet hen van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen.
3. Het college zorgt ervoor dat ingezetenen kunnen deelnemen aan periodiek overleg, waarbij zij onderwerpen voor de agenda kunnen aanmelden, en dat zij worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie en ondersteuning.
4. Het college stelt nadere regels vast ter uitvoering van het tweede en derde lid.

Artikel 23. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
1. De Verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen 2015 wordt ingetrokken.
2. Een cliënt houdt recht op een lopende voorziening verstrekt op grond van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen 2015, totdat het college een nieuw besluit heeft genomen waarbij het besluit waarmee deze voorziening is verstrekt, wordt ingetrokken.
3. Aanvragen die zijn ingediend en aanmeldingen die zijn gedaan onder de Verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen 2015 en waarop nog niet is beslist bij het in werking treden van deze verordening, worden afgehandeld krachtens deze verordening.
4. Op bezwaarschriften tegen een besluit op grond van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen 2015, wordt beslist met inachtneming van die verordening.

Artikel 24. Nadere regels en hardheidsclausule
1. In gevallen, de uitvoering van deze verordening betreffend, waarin deze verordening niet voorziet, beslist het college.
2. Het college kan nadere regels en beleidsregels stellen over de uitvoering van deze verordening.

3. Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de cliënt afwijken van de bepalingen van deze verordening als de toepassing van de verordening tot onbillijkheden van overwegende aard leidt.

Artikel 25. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op 1 juni 2016.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Nijmegen 2016.

Toelichting verordening maatschappelijke ondersteuning Nijmegen 2016

Algemeen

Deze verordening geeft uitvoering aan de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo 2015). De Wmo 2015 maakt onderdeel uit van de bestuurlijke en – met toepassing van een budgetkorting – financiële decentralisatie naar gemeenten van een aantal taken uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (hierna: AWBZ). Deze taken worden toegevoegd aan het takenpakket dat al bij gemeenten lag onder de 'oude' Wet maatschappelijke ondersteuning. Hierbij wordt deels voortgeborduurd op de weg die met die wet al was ingezet. Er wordt bekeken wat redelijkerwijs verwacht mag worden van de cliënt en zijn sociaal netwerk, vervolgens zal waar nodig de gemeente in aanvulling hierop hem in staat stellen gebruik te maken van een algemene voorziening of – als dat niet volstaat – een maatwerkvoorziening waarmee een bijdrage wordt geleverd aan zijn mogelijkheden om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer en zelfstandig te functioneren in de maatschappij.

Er dient telkens een zorgvuldige toegangsprocedure doorlopen te worden om de hulpvraag van de cliënt, zijn behoeften en de gewenste resultaten helder te krijgen, om te achterhalen wat de cliënt op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, mantelzorg of met hulp van zijn sociaal netwerk dan wel door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten kan doen om zijn zelfredzaamheid en participatie te handhaven of verbeteren, om te bepalen of zo nodig met gebruikmaking van een algemene voorziening kan worden volstaan, of dat een maatwerkvoorziening nodig is, en of sprake is van een voorliggende of andere voorziening die niet onder de reikwijdte van de Wmo 2015 valt. De Wmo 2015 en deze verordening leggen deze toegangsprocedure daarom vast. Want waar het recht op compensatie dat bestond onder de 'oude' Wet maatschappelijke ondersteuning is komen te vervallen, wordt een recht op een zorgvuldige, tweezijdige procedure daartegenover gesteld. Een dergelijke procedure die bovendien goed wordt uitgevoerd, zal telkens tot een juist eindoordeel moeten leiden; ondersteuning waar ondersteuning nodig is.

Als de cliënt van mening is dat het college hem ten onrechte geen maatwerkvoorziening verstrekt of dat de maatwerkvoorziening onvoldoende bijdraagt aan de zelfredzaamheid of participatie, of dat hem opvang of beschermd wonen ten onrechte wordt onthouden, kan betrokkene daartegen vanzelfsprekend bezwaar maken en daarna eventueel in beroep gaan tegen de beslissing op zijn bezwaar. De rechter zal toetsen of de gemeente zich heeft gehouden aan de voorgeschreven procedures, het onderzoek naar de omstandigheden van betrokkene op adequate wijze heeft verricht en of de ondersteuning een passende bijdrage levert aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven.

De Wmo 2015 en deze verordening leggen veel bevoegdheden bij het college. De uitvoering hiervan zal echter in de regel namens het college gedaan worden (in mandaat) door deskundige consulenten, ambtenaren of bijvoorbeeld aanbieders. Waar in deze verordening en in de wet 'het college' staat, kan het college deze bevoegdheid namelijk mandateren aan ondergeschikten dan wel niet-ondergeschikten op grond van de algemene regels van de Awb. Op grond van artikel 2.6.3 van de wet kan het college de vaststelling van rechten en plichten van de cliënt echter alleen mandateren aan een aanbieder. Zie voor de definitie van 'aanbieder' de toelichting onder artikel 1. Deze beperking geldt alleen voor mandatering aan niet-ondergeschikten. Het college kan de vaststelling van rechten en plichten ook aan ondergeschikten mandateren.

De Wmo 2015 schrijft in artikel 2.1.3, eerste lid, voor dat de gemeente per verordening de regels dient vast te stellen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het verplichte gemeentelijk beleidsplan met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning. In de verordening dient overeenkomstig de artikelen 2.1.3, tweede tot en met vierde lid, 2.1.4, derde en zevende lid, en 2.1.6 van de Wmo 2015 in ieder geval bepaald te worden:
- op welke wijze en op basis van welke criteria wordt vastgesteld of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt;
- op welke wijze de hoogte van een pgb wordt vastgesteld;
- welke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, inclusief eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten;

- ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten vereist is;
- ten aanzien welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder die voor de gebruikers van belang zijn vereist is;
- op welke wijze ingezeten, waaronder cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij uitvoering van de wet, voorstellen voor beleid kunnen doen, gevraagd en ongevraagd advies kunnen uitbrengen over verordeningen en beleidsvoorstellen, worden voorzien van ondersteuning en deel kunnen nemen aan periodiek overleg;
- op welke wijze de kostprijs van een maatwerkvoorziening wordt berekend; en
- op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente.

Ook dient de gemeente overeenkomstig de artikelen 2.1.3, derde lid, en 2.6.6, eerste lid, van de Wmo 2015 per verordening regels te stellen:
- voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een pgb, en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet;
- ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van de voorziening, waar het college ten aanzien daarvan de uitvoering van de Wmo 2015 door derden laat verrichten. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden.

Daarnaast kan de gemeente op grond van de artikelen 2.1.4, eerste en tweede lid, 2.1.5, eerste lid, 2.1.7 en 2.3.6, derde lid, van de Wmo 2015:
- bepalen dat cliënten voor algemene voorzieningen, niet zijnde cliëntondersteuning, en maatwerkvoorzieningen een bijdrage verschuldigd zullen zijn;
- de hoogte van de bijdrage voor de verschillende soorten van voorzieningen, ook wanneer de cliënt de ondersteuning zelf inkoopt met een pgb, in de verordening verschillend vaststellen. Hierbij kan tevens worden bepaald dat op de bijdrage een korting wordt gegeven voor personen die behoren tot daarbij aan te wijzen groepen en dat de bijdrage afhankelijk is van het inkomen en het vermogen van de cliënt en zijn echtgenoot;
- bepalen dat de bijdragen voor opvangvoorzieningen door een andere instantie dan het CAK wordt vastgesteld en geïnd;
- bepalen dat in geval van een minderjarige cliënt die niet zelf de eigenaar is van de woning, een bijdrage wordt opgelegd aan diens onderhoudsplichtige ouders en degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de cliënt uitoefent;
- bepalen dat aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming wordt verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie, en vaststellen welke de toepasselijke grenzen zijn met betrekking tot de financiële draagkracht;
- bepalen onder welke voorwaarden betreffende het tarief de persoon aan wie een pgb wordt verstrekt, de ondersteuning kan inkopen van een persoon die behoort tot het sociale netwerk.

Artikel 2.1.3, tweede lid, van de Wmo 2015 biedt verder ruimte om met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens de Wmo 2015 andere regels te stellen. Deze verordening maakt hier spaarzaam gebruik van om een meer compleet beeld te geven van de rechten en plichten van burgers en de gemeente.

Deze verordening kan niet los worden gezien van het beleidsplan, dat de raad op grond van artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 eveneens dient vast te stellen. In dit beleidsplan wordt het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning vastgelegd.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Begripsbepalingen
Niet iedere bepaling behoeft toelichting, vandaar een beperkte toelichitng op enkele begrippen.
In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a: algemeen gebruikelijke voorziening:
Het is niet de bedoeling dat het college voorzieningen verstrekt, waarvan gelet op de omstandigheden van de cliënt, aannemelijk is te achten dat deze cliënt daarover, ook als hij of zij geen beperkingen had, zou (hebben kunnen) beschikken.
Het college moet steeds onderzoeken of een voorziening ook algemeen gebruikelijk is voor de cliënt. De beoordeling of sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening voor de cliënt ziet op het beantwoorden van de vraag of de cliënt over de voorziening zou (hebben kunnen) beschikken als hij geen beperkingen zou hebben gehad. Bij die beoordeling kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, de volgende criteria een rol spelen:

- Is de voorziening gewoon te koop?
- Is de prijs van de voorziening vergelijkbaar met soortgelijke producten die algemeen gebruikelijk worden geacht?
- Is de voorziening specifiek voor personen met een beperking ontworpen?

f: bijdrage in de kosten:
Uit artikel 2.1.4 van de wet vloeit de bevoegdheid voort tot het vragen van een bijdrage in de kosten. Cliënten zullen voor hun ondersteuning, als de gemeente daarvoor kiest, een bijdrage in de kosten moeten betalen. Deze bijdrage kan, als het een maatwerkvoorziening betreft, afhankelijk worden gesteld van het inkomen en het vermogen. Op grond van artikel 2.1.4 lid 4 van de wet zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur nadere regels (uitvoeringsbesluit) gesteld. Daarin is bepaald wat de ruimte is die de gemeenteraad (het college bij delegatie door de gemeenteraad) heeft voor het bepalen van de omvang van de eigen bijdrage.
Ook voor een algemene voorziening wordt een bijdrage van de cliënt in de kosten gevraagd (m.u.v. cliëntondersteuning), maar deze bijdrage kan, anders dan die voor een maatwerkvoorziening, niet inkomensafhankelijk zijn.

g. gesprek:
Het gesprek is het mondeling contact na een melding waarin het college met degene die maatschappelijke ondersteuning vraagt zijn gehele situatie inventariseert ten aanzien van zijn mogelijkheden om op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociaal netwerk dan wel met gebruikmaking van voorliggende voorzieningen, algemeen gebruikelijke voorzieningen, algemene voorzieningen of maatwerkvoorzieningen zijn zelfredzaamheid of participatie te verbeteren of te voorkomen dat hij gebruik moet maken van beschermd wonen of opvang.

h. hulpvraag:
De hulpvraag is de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 1.1.1 van de wet. Als iemand die behoefte heeft aan maatschappelijke ondersteuning zich tot het college of andere organisatie wendt, is het van belang dat allereerst wordt onderzocht wat de hulpvraag van betrokkene is. Wanneer de betrokkene zich voor het eerst meldt, is in veel gevallen niet op voorhand duidelijk of en in welke vorm het college in actie moet komen. Een zorgvuldig onderzoek als bedoeld in artikel 2.3.2 lid 4 van de wet is noodzakelijk.

i: ingezetene:
De cliënt kan als hij ingezetene is van een gemeente in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening gericht op zelfredzaamheid en participatie (artikel 1.2.1 Wmo). Om voor een maatwerkvoorziening gericht op beschermd wonen en opvang in aanmerking te komen moet de cliënt in ieder geval ingezetene van Nederland zijn, maar niet persé van de gemeente. Uit de Memorie van Toelichting volgt dat een ingezetene zich, voor een maatwerkvoorziening, moet wenden tot het college van de gemeente waar hij woont. De term 'wonen' is niet verder uitgelegd. Uit de jurisprudentie bij de Wmo 2007 (CRvB 22-09-2010, nr. 09/1743 WMO) volgt dat het gaat om de feitelijke verblijfplaats, waarbij een inschrijving de Basisregistratie personen (Brp)een belangrijke aanwijzing is, maar niet doorslaggevend.

j: melding:
Eenieder kan zich melden bij zijn gemeente met een hulpvraag. Door het melden maakt de cliënt de hulpvraag aan het college kenbaar. In vervolg op deze melding zal het college in samenspraak met de cliënt zo spoedig mogelijk een onderzoek (laten) instellen. Als een ingezetene alleen informeert naar bijvoorbeeld de beschikbaarheid van een algemene voorziening of kenbaar maakt gebruik te willen maken van een algemene voorziening, is er geen aanleiding om een onderzoek in te stellen.

k: persoonlijk plan:
In dit plan kan de cliënt – al dan niet samen met zijn persoonlijke netwerk - de omstandigheden, bedoeld in artikel 2.3.2 lid 4 onderdelen a tot en met e van de wet, en de maatschappelijke ondersteuning die door hem wordt gewenst, beschrijven. De omstandigheden, bedoeld in artikel 2.3.2 lid 4onderdelen a tot en met e Wmo, worden onderzocht door het college of andere organisatie. Doordat de cliënt hieromtrent voorafgaand aan het onderzoek door het college een persoonlijk plan kan overleggen, is het college of andere organisatie direct bekend met de wijze waarop de cliënt zelf vorm wil geven aan zijn persoonlijk arrangement dat nodig is om zelfredzaam te kunnen zijn en te participeren. Door de cliënt een persoonlijk plan te laten opstellen, wordt de eigen regie en de betrokkenheid van het sociale netwerk van cliënten in de Wmo versterkt.

n. voorliggende voorziening: algemene voorziening of andere voorziening waarmee aan de hulpvraag wordt tegemoetgekomen;

Het aantal definities van artikel 1 is beperkt aangezien de wet (in artikel 1.1.1) al een flink aantal definities kent die ook bindend zijn voor deze verordening. Voor de duidelijkheid zijn een aantal belangrijke wettelijke definities hieronder weergegeven.

- aanbieder: natuurlijke persoon of rechtspersoon die jegens het college gehouden is een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening te leveren;
- algemene voorziening: aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning;
- begeleiding: activiteiten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven;
- cliënt: persoon die gebruik maakt van een algemene voorziening of aan wie een maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget is verstrekt of door of namens wie een melding is gedaan als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid;
- cliëntondersteuning: onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen;
- gebruikelijke hulp: hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten;
- maatschappelijke ondersteuning:
1°. bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld,
2°. ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psycho-sociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving,
3°. bieden van beschermd wonen en opvang;
- maatwerkvoorziening: op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen:
1°. ten behoeve van zelfredzaamheid, daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger, het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen,
2°. ten behoeve van participatie, daaronder begrepen het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen en andere maatregelen,
3°. ten behoeve van beschermd wonen en opvang;
- mantelzorg: hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie

en niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep;
- participatie: deelnemen aan het maatschappelijke verkeer;
- persoonsgebonden budget: bedrag waaruit namens het college betalingen worden gedaan voor diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot een maatwerkvoorziening behoren, en die een cliënt van derden heeft betrokken;
- sociaal netwerk: personen uit de huiselijke kring of andere personen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt;
- vertegenwoordiger: persoon of rechtspersoon die een cliënt vertegenwoordigt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake;
- voorziening: algemene voorziening of maatwerkvoorziening;
- zelfredzaamheid: in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.

Ook de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) kent een aantal (definitie)bepalingen die voor deze verordening van belang zijn, zoals: 'aanvraag' (artikel 1:3, derde lid, van de Awb): *een verzoek van een belanghebbende om een besluit te nemen*, en 'beschikking' (artikel 1:2 van de Awb): *een besluit dat niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van de aanvraag daarvan*

Artikel 2. Melding hulpvraag

Deze bepaling is opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen en kan worden gezien als een uitwerking van de verplichte delegatiebepaling van artikel 2.1.3, eerste lid en tweede lid, onder a, van de wet. Daarbij is onder meer bepaald dat de gemeente bij verordening in ieder geval bepaalt op welke wijze een cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang.

In artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet wordt al bepaald dat als bij het college melding wordt gedaan van een behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, het college deze melding onderzoekt. Deze bepaling verankert ook in de verordening dat bij het college een melding kan worden gedaan en door wie. In artikel 2.3.2, negende lid, van de wet is bepaald dat een aanvraag niet kan worden gedaan dan nadat (naar aanleiding van de melding) onderzoek is uitgevoerd, tenzij het onderzoek niet is uitgevoerd binnen de termijn van zes weken.

Het eerste lid bevat regels voor de verplichte meldingsprocedure. De melding is vormvrij en kan schriftelijk, elektronisch (alleen in Nijmegen), mondeling of telefonisch bij het college worden gedaan. In de praktijk zal het college de procedure betreffende melding, onderzoek en verslag laten uitvoeren door daartoe door het college aangewezen deskundigen. Ook op andere plaatsen in deze verordening en in de wet waar staat "het college", kan het college deze bevoegdheid mandateren naar ondergeschikten dan wel niet-ondergeschikten op grond van de algemene regels van de Awb.

In Nijmegen kan de melding worden gedaan bij het Sociaal Wijk Team, het regieteam of het veiligheidshuis.

In artikel 2:15 van de Awb is bepaald dat een aanvraag elektronisch (onder meer per email) kan worden gedaan als het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg geopend is. De melding kan 'door of namens de cliënt' worden gedaan. Dit kan ruim worden opgevat. Naast de cliënt kan bijvoorbeeld diens vertegenwoordiger, mantelzorger, partner, familielid, buurman of andere betrokkene de melding doen.

In het eerste lid is met gebruik van de in artikel 1 gedefinieerde term 'hulpvraag' een afbakeningsbepaling gegeven. Een persoon met een hulpvraag die op grond van een andere wet kan worden beantwoord, kan direct en gericht worden doorverwezen. Te denken valt hier bijvoorbeeld aan de Zorgverzekeringswet, de Participatiewet en de Leerplichtwet. Zie ook de tekst en toelichting van artikel 8, tweede lid.

In het tweede lid is de verplichte schriftelijke ontvangstbevestiging verankerd (artikel 2.3.2, eerste lid, slotzin, van de wet). Conform artikel 4:3a van de Awb is het bestuursorgaan gehouden een elektronisch ingediende aanvraag te bevestigen. Dat kan dan – en ligt voor de hand – ook

elektronisch. Als de melding mondeling of telefonisch is gedaan, zou dit ook kunnen worden afgesproken.
Aangezien het onderzoek na een melding maximaal zes weken mag beslaan (zie artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet), is registratie en ontvangstbevestiging van de melding ook in het kader van deze termijn van belang.

In het derde lid is overeenkomstig artikel 2.3.3 van de wet een uitzondering vervat voor spoedeisende gevallen. Het college of andere organisatie is op grond van de wet verplicht in dergelijke gevallen een passende tijdelijke maatwerkvoorziening te verstrekken in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek dat volgt na de melding.

Artikel 3. Cliëntondersteuning
Het eerste lid is een uitwerking van de wettelijke verplichting van het college in artikel 2.2.4, eerste lid, onder a, en tweede lid, van de wet. De wet adresseert het college rechtstreeks en vraagt niet om hierover bij verordening een regeling op te stellen. De bepaling uit de wet is toch in de verordening opgenomen vanwege het belang om in de verordening een compleet overzicht van rechten en plichten van cliënten te geven.

Hierbij is benadrukt dat de cliëntondersteuning op grond van de wet voor de cliënt kosteloos is. In de memorie van toelichting bij artikel 2.2.4 van de wet (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3) is vermeld dat gemeenten hiermee de opdracht hebben in ieder geval een algemene voorziening voor cliëntondersteuning te realiseren, waar burgers informatie en advies over vraagstukken van maatschappelijke ondersteuning en hulp bij het verkrijgen daarvan kunnen krijgen. Ook uitgebreide vraagverheldering alsmede kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij het maken van keuzes op diverse levensterreinen maken daarvan deel uit.

In het tweede lid is overeenkomstig artikel 2.3.2, derde lid, van de wet bepaald dat het college de betrokkene na de melding van de hulpvraag inlicht over de mogelijkheid van gratis cliëntondersteuning.

Artikel 4. Vooronderzoek; indienen persoonlijk plan
Deze bepaling is hier opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen. Het eerste lid dient ter ambtelijke voorbereiding van het gesprek op basis van de melding waarbij in samenspraak met de cliënt bekende gegevens in kaart worden gebracht en cliënten niet worden belast met vragen over zaken die bij de gemeente al bekend zijn. Dit vooronderzoek kan afhankelijk van de inhoud van de melding meer of minder uitgebreid zijn en omvat ook het in samenspraak met de cliënt afspreken van een datum, tijd en plaats voor het gesprek. Tijdens het gesprek kunnen op basis van dit vooronderzoek ook al wat concrete vragen worden gesteld of aan de cliënt worden verzocht om nog een aantal stukken over te leggen.

De verplichting tot het overleggen van stukken, zoals vermeld in het tweede lid, is opgenomen overeenkomstig artikel 2.3.2, zevende lid, van de wet. In het kader van de rechtmatigheid is het op grond van artikel 2.3.4 van de wet in ieder geval verplicht om de identiteit van de cliënt vast te stellen aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht en is de cliënt die een aanvraag doet voor een maatwerkvoorziening ook verplicht dat document ter inzage te geven. Bij de gegevensverzameling op grond van het eerste en tweede lid zullen de grenzen van de Wet bescherming persoonsgegevens in acht genomen moeten worden.

In spoedeisende gevallen, bijvoorbeeld bij de vrouwenopvang, zal het niet altijd mogelijk zijn een identiteitsdocument te overleggen, terwijl we de cliënt wel opvang willen bieden. Voor dit soort gevallen geldt een uitzondering op de identificatieplicht.

Op grond van het derde lid kan worden afgezien van het vooronderzoek als dat een onnodige herhaling van zetten betekent.

In het vierde lid is overeenkomstig artikel 2.3.2, tweede lid, van de wet de verplichting voor het college of andere organisatie opgenomen om informatie te verschaffen over de mogelijkheid voor de cliënt om een persoonlijk plan op te stellen en deze aan het college te overhandigen. Zie ook artikel 5, tweede lid.

Artikel 5. Gesprek
Deze bepaling is opgenomen om een zorgvuldige procedure te waarborgen en kan worden gezien als een uitwerking van de verplichte delegatiebepaling van artikel 2.1.3, eerste lid en tweede lid, onder a, van de wet, waarbij onder meer is bepaald dat de gemeente bij verordening in ieder geval regels vaststelt die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het in artikel 2.1.2 bedoelde plan en de door het college te nemen besluiten of te verrichten handelingen.

De onderdelen van het eerste lid zijn overeenkomstig de opsomming in artikel 2.3.2 van de wet opgenomen. In artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet wordt niet de aanduiding “het gesprek” gebruikt maar “een onderzoek in samenspraak met degene door of namens wie de melding is gedaan en waar mogelijk met de mantelzorger of mantelzorgers dan wel diens vertegenwoordiger”.

De memorie van toelichting op deze bepaling (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, blz. 143) verduidelijkt dat voor een zorgvuldig onderzoek veelal sprake zal zijn van enige vorm van persoonlijk contact met betrokkene of een vertegenwoordiger van betrokkene, aangezien daardoor een adequaat totaalbeeld van de betrokkene en zijn situatie verkregen kan worden. Het eerste lid bepaalt daarom dat het onderzoek moet plaatsvinden in samenspraak met betrokkene. De vorm van het onderzoek is vrij.

In het eerste lid is verder benadrukt dat het gesprek met de cliënt wordt gevoerd door deskundigen (namens het college). Het gesprek vindt zo mogelijk bij de cliënt thuis plaats. Als woningaanpassingen nodig zijn, is dat zeker essentieel om de thuissituatie goed te kunnen beoordelen en doeltreffende oplossingen te vinden.

In het eerste lid, onderdeel b is als onderwerp van gesprek ‘het gewenste resultaat van het verzoek om maatschappelijke ondersteuning’ opgenomen. Dit is belangrijk, omdat in de woorden van de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 34, blz. 183) “de ultieme toetssteen of de maatschappelijke ondersteuning effectief is geweest, ligt in de beantwoording van de vraag of de cliënt zelf vindt dat de verleende maatschappelijke ondersteuning heeft bijgedragen aan een verbetering van zijn zelfredzaamheid of participatie. In het wetsvoorstel Wmo 2015 staat het bereiken van dit resultaat centraal”.

In het tweede lid is overeenkomstig artikel 2.3.2, vijfde lid, van de wet verankerd dat het college een door of namens de cliënt ingediend persoonlijk plan betrekt bij het onderzoek.

Het gesprek is hoofdregel en hoeft uiteraard niet plaats te vinden als dit niet nodig is (zie het vierde lid). Het kan bijvoorbeeld om een cliënt gaan die al bekend is bij de gemeente en een eenvoudige ‘vervolgvraag’ heeft.

Artikel 6. Verslag
Deze bepaling is opgenomen in het belang van een zorgvuldige dossiervorming en een zorgvuldige procedure en is overeenkomstig artikel 2.3.2, achtste lid, van de wet opgenomen.

Het eerste lid borgt dat altijd verslag wordt opgemaakt. De invulling van deze verslagplicht is vormvrij. Hierbij kan worden voortgeborduurd op de praktijk van de Wmo. In de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, p. 32-33) staat dat de gemeente aan de cliënt een weergave van de uitkomsten van het onderzoek verstrekt om hem in staat te stellen een aanvraag te doen voor een maatwerkvoorziening. Dat moet in beginsel schriftelijk.

Een goede weergave maakt het voor de gemeente inzichtelijk om een juiste beslissing te nemen te nemen op een aanvraag en draagt bij aan een inzichtelijke communicatie met de cliënt. Uiteraard zal de weergave van de uitkomsten van het onderzoek variëren met de uitkomsten van het onderzoek. Zo zal de weergave van het onderzoek bijvoorbeeld heel beperkt kunnen zijn als de cliënt van mening is goed geholpen te zijn en de uitkomst is dat geen aanvraag van een maatwerkvoorziening noodzakelijk is.

Bij meer complexe onderzoeken zal uiteraard een uitgebreidere weergave noodzakelijk zijn. De gemeente kan de schriftelijke weergave van de uitkomsten van het onderzoek ook gebruiken als een met de cliënt overeengekomen plan (arrangement) voor het bevorderen van zijn zelfredzaamheid en participatie waarin de gemaakte afspraken en de verplichtingen die daaruit voortvloeien, zijn

vastgelegd. Het is in dat geval passend dat het college en de cliënt dit plan ondertekenen. Als een persoonlijk plan is overhandigd, wordt dit plan ook opgenomen of toegevoegd aan het verslag.

Artikel 7. Aanvraag
Ook deze bepaling is een uitwerking van artikel 2.1.3, eerste lid, en tweede lid, onder a, van de wet, waarbij is bepaald dat de gemeente bij verordening in ieder geval bepaalt op welke wijze wordt vastgesteld of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt.

De wet bepaalt dat het college binnen twee weken na de ontvangst van de aanvraag de beschikking moet geven (artikel 2.3.5, tweede lid). In de Awb worden regels gegeven omtrent de aanvraag. Deze verordening wijkt daarvan niet af. Op grond van artikel 4:1 van de Awb wordt een aanvraag tot het geven van een beschikking schriftelijk ingediend bij het bestuursorgaan dat bevoegd is op de aanvraag te beslissen, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

In Nijmegen kan een aanvraag ook elektronisch worden gedaan.

In het eerste lid is aangegeven dat naast de cliënt alleen een daartoe door hem gemachtigd persoon of een vertegenwoordiger (zie voor een definitie van vertegenwoordiger de toelichting onder artikel 1) een aanvraag kan indienen. Dit is minder ruim dan de kring van personen rond de cliënt die een melding kan doen. Zie hiervoor artikel 2 en de toelichting daarbij. Aangezien het hier gaat om de formele aanvraag om een beschikking in de zin van de Awb, is hier de formele eis van machtiging of vertegenwoordiging gesteld.

Het college heeft de bevoegdheid om een ondertekend verslag aan te merken als aanvraag. Reden om in het individuele geval het verslag niet aan te merken als aanvraag kan zijn het tijdsverloop tussen de datum van opmaken van het verslag en de aanvraagdatum. Indien het college het aannemelijk acht dat door het tijdsverloop het verslag niet meer (volledig) van toepassing is op de actuele situatie van de jeugdige of zijn ouders/cliënt (Wmo).

Artikel 8. Criteria voor maatwerkvoorziening
In dit artikel is het algemene afwegingskader dat in deze Wmo centraal staat nogmaals uiteengezet. De nadruk ligt, nog meer dan onder de Wmo 2007, op de eigen kracht en hulp van anderen. De maatwerkvoorziening vormt slechts het sluitstuk van de maatschappelijke ondersteuning.

In artikel 2.1.3 lid 2 onderdeel a van de wet is bepaald dat de raad bij verordening moet aangeven op basis van welke criteria het college kan vaststellen of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt. In de memorie van toelichting op deze bepaling (TK 2013-2014, 33 841, nr. 3, blz. 134) wordt aangegeven dat het bij het verstrekken van een maatwerkvoorziening op maatwerk aankomt. Gemeentelijke vrijheid is nodig, omdat de behoeften van inwoners per gemeente kunnen verschillen en de sociale en fysieke infrastructuur per gemeente anders is. Ook het aanbod van algemene voorzieningen is niet in iedere gemeente gelijk.

Het is daarom niet mogelijk of wenselijk dat in de verordening limitatief wordt geregeld welke maatwerkvoorzieningen zullen worden verstrekt. De gemeente moet wel aan de hand van geschikte en toepasbare criteria meer in detail en concreet nader afbakenen in welke gevallen iemand een maatwerkvoorziening kan krijgen. In dit artikel is deze verplichting uitgewerkt.

In lid 3 onder a van dit artikel is bepaald, dat het college kan volstaan met de goedkoopst adequate voorziening. Voorzieningen die in het kader van deze verordening worden verstrekt dienen naar objectieve maatstaven gemeten zowel adequaat als de meest goedkope voorziening te zijn.

Eigenschappen die kostenverhogend werken zonder dat zij de voorziening meer adequaat maken, zullen in principe niet voor vergoeding in aanmerking komen. Daarbij kan een overweging zijn dat de bruikbaarheid van een voorziening niet alleen door technische en functionele aspecten bepaald wordt.

Tevens is het denkbaar dat een product dat duurder is dan een vergelijkbaar product, langer meegaat en dus uiteindelijk goedkoper is. Wat betreft het kwaliteitsniveau waarvan uitgegaan kan worden, moge het duidelijk zijn dat bij een verantwoord, maar ook niet meer dan dat, niveau dient te worden

aangesloten. Het is uiteraard wel mogelijk een adequate voorziening te verstrekken die duurder is dan de goedkoopst adequate voorziening, mits de cliënt bereid is het prijsverschil uit eigen middelen te betalen. Het begrip goedkoopst adequaat geeft het college mogelijkheden tot sturen binnen het beleid.

Artikel 9 Afwijzingsgronden
In rechtbankjurisprudentie is inmiddels herhaaldelijk bepaald dat afwijzingsgronden, wil er met succes een beroep op worden gedaan, een grondslag in de verordening moeten hebben.

Ook in het kader van rechtszekerheid is dit van belang. Bij het ontbreken van afwijzingsgronden of het hanteren van zeer ruime afwijzingsgronden is het voor de cliënt niet mogelijk om zijn rechtspositie te bepalen of te voorzien. Bovendien is met dit artikel invulling gegeven aan de verplichting van artikel 2.1.3, tweede lid onder a van de wet.

Het eerste lid onder a: e wet kent niet een bepaling zoals die wel was opgenomen in artikel 2 van de Wmo 2007. Het is echter wel van belang om een duidelijke afbakening te hebben met andere wetten. Vandaar dat deze bepaling in de verordening is opgenomen. Voor zover er met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat, wordt er geen maatwerkvoorziening toegekend.

Het eerste lid onder b:dit betreft de herhaling van het algemene toetsingskader, zoals dat in artikel 2.3.5 lid 3 en 4 van de wet centraal staat. Door het hier te herhalen kan het dienst doen als afwijzingsgrond.

Het eerste lid onder c: een algemene voorziening gaat voor op verstrekking van een maatwerkvoorziening. Ook dit is een uitvloeisel van het algemene toetsingskader van de wet. Het is hier opgenomen om dienst te doen als afwijzingsgrond.

Het eerste lid onder d: het is niet de bedoeling dat het college voorzieningen verstrekt, waarvan gelet op de omstandigheden van de cliënt, aannemelijk is te achten dat deze cliënt daarover, ook als hij of zij geen beperkingen had, zou (hebben kunnen) beschikken.
Het college moet steeds onderzoeken of een voorziening ook algemeen gebruikelijk is voor de cliënt. De beoordeling of sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening voor de cliënt ziet op het beantwoorden van de vraag of de cliënt over de voorziening zou (hebben kunnen) beschikken als hij geen beperkingen zou hebben gehad. Bij die beoordeling kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, de volgende criteria een rol spelen:
- Is de voorziening gewoon te koop?
- Is de prijs van de voorziening vergelijkbaar met soortgelijke producten die algemeen gebruikelijk worden geacht?
- Is de voorziening specifiek voor personen met een beperking ontworpen?

Het eerste lid onder f: hier wordt de situatie bedoeld dat de cliënt na de aanmelding en voor de beschikking een maatwerkvoorziening heeft gerealiseerd of aangekocht. Door deze regeling wordt voorkomen dat een voorziening waar vroegtijdig mee is begonnen uiteindelijk niet overeenstemt met hetgeen het college als goedkoopst adequate voorziening beschouwt.

Het eerste lid onder g: binnen de gekantelde aanpak wordt een sterker beroep gedaan op de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van een belanghebbende. Cliënt wordt wat betreft de bevordering van zelfredzaamheid en participatie geacht eerst eigen oplossingen en oplossingen vanuit zijn netwerk in te zetten. Eventuele ondersteuning vanuit de gemeente vormt slechts het sluitstuk.

Bij het compenseren van beperkingen die een ondersteuningsvrager ondervindt in zijn maatschappelijke participatie wordt dus rekening gehouden met de keuzes die de cliënt maakt in het leven, waarbij verwacht mag worden dat een ondersteuningsvrager geschikte keuzes maakt rekening houdend met de beperkingen die horen bij de individuele omstandigheden van de cliënt. Onder ‘geschikte keuzes’ wordt verstaan dat cliënt keuzes maakt die de zelfredzaamheid en participatie bevorderen en niet doen afnemen.

Het tweede lid onder c en d: deze afwijzingsgronden kunnen naast elkaar bestaan. De eerste afwijzingsgrond is ruimer en ontslaat je niet van de compensatieplicht. Als de afwijzingsgrond onder d valt dan kom je niet meer aan c toe maar is hiermee de afwijzing rond.

In het derde lid is bepaald dat het college kan beoordelen of een cliënt die pgb wenst voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 2.3.6 van de wet. Het college heeft daartoe informatie van de cliënt nodig. Het door de cliënt ingediende plan dient als basis voor de beoordeling. Zonder een volledig plan kan het college deze beoordeling niet maken.

Artikel 10. Inhoud beschikking
Uitgangspunt van de wet is dat de cliënt een maatwerkvoorziening in 'natura' krijgt. De mogelijkheid van het toekennen van een pgb bestaat als de cliënt dit wenst.

Het tweede lid, onder a, en derde lid, onder a: het beoogde resultaat is bijvoorbeeld 'mobiliteit' en niet 'een scootmobiel'. Zie ook de toelichting op artikel 5, eerste lid, onder b.
Het tweede, onder b, en derde lid, onder d: onder 'duur' valt ook de termijn waarop een voorziening technisch is afgeschreven.

Het vierde lid dient uitsluitend ter informatie aan de cliënt. Het college neemt niet de hoogte van de bijdrage in de kosten in de beschikking op. Dat loopt immers via het CAK, evenals de mogelijkheid van bezwaar en beroep daartegen. Zie artikel 13 en artikel 2.1.4, zesde lid, van de wet, waarin is bepaald dat de bijdrage voor een maatwerkvoorziening dan wel een pgb, met uitzondering van die voor opvang, wordt vastgesteld en voor de gemeente geïnd door het CAK.

Artikel 11. Regels voor pgb
Het college kan op grond van artikel 2.3.6 van de wet een pgb verstrekken. Als aan alle wettelijke voorwaarden daartoe is voldaan, kan zelfs van een verplichting van het college worden gesproken. Van belang is dat een pgb alleen wordt verstrekt als de cliënt dit gemotiveerd vraagt (zie artikel 2.3.6, tweede lid, onder b van de wet). Met behoud van de motivatie-eis wordt geborgd dat duidelijk is dat het de beslissing van de aanvrager zelf is om een pgb aan te vragen (zie de toelichting op amendement Voortman c.s., Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 103).

Het tweede lid geeft aan dat het in beginsel niet mogelijk is om achteraf kosten te declareren.

Het derde lid beschrijft dat de cliënt die een pgb aanvraagt moet motiveren, waarin hij onderbouwt waarom hij vindt dat hij aan de criteria voldoen die de wet stelt aan het verstrekken van een pgb (in artikel 2.3.6 tweede lid van de wet). Betreffende de kwaliteit van de maatwerkvoorziening die met het budget wordt ingekocht, is in elk geval de wijze van beantwoording van de vragen in dit artikellid van belang. Dit plan vormt de basis voor de afweging door het college of een pgb verstrekt wordt. Ook is toegevoegd dat de in elk geval van belang is dat wanneer degene waarvan de cliënt diensten betrekt waarbij deze in contact kan komen met kinderen die jonger zijn dan achttien jaar, voor aanvang van de hulpverlening over een actuele verklaring omtrent het gedrag beschikt als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.

Vragen die in het plan moeten worden beantwoord zijn:
- hoe is de veiligheid geborgd?
- hoe worden de gestelde doelen bereikt?
- hoe en wanneer wordt geëvalueerd?
- hoe is de ondersteuning afgestemd op de cliënt?
- heeft degene van wie de hulp betrokken wordt een verklaring omtrent het gedrag?

In de volgende leden wordt gehoor gegeven aan artikel 2.1.3, tweede lid, onder b, van de wet. Hierin staat dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald op welke wijze de hoogte van een pgb wordt vastgesteld, waarbij geldt dat de hoogte toereikend moet zijn.

Een aanvraag voor een pgb kan geweigerd worden voor zover de kosten van het pgb hoger zijn dan de kosten van de maatwerkvoorziening (artikel 2.3.6, vijfde lid, onder a, van de wet). De situatie waarin het door de cliënt beoogde aanbod duurder is dan het aanbod van het college betekent dus niet bij voorbaat dat het pgb om die reden geheel geweigerd kan worden.

Cliënten kunnen zelf bijbetalen wanneer het tarief van de door hen gewenste aanbieder duurder is dan het door het college voorgestelde aanbod. Het college kan het pgb slechts weigeren voor dat gedeelte

dat duurder is dan het door het college voorgestelde aanbod. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen doordat de gemeente vanwege inkoopvoordelen maatwerkvoorzieningen al snel goedkoper zal kunnen leveren dan wanneer iemand zelf ondersteuning inkoopt met een pgb. Daarbij kan gedacht worden aan vervoers- of opvangvoorzieningen.

Een pgb is gemiddeld genomen ook goedkoper dan zorg in natura, omdat er minder overheadkosten hoeven te worden meegerekend. De maximale hoogte van een pgb is in de verordening begrensd op de kostprijs van de in de betreffende situatie goedkoopst adequate door het college ingekochte maatwerkvoorziening in natura.

Ten aanzien van het achtste en negende lid is van belang dat in de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 34) de regering heeft aangegeven dat onder dit sociale netwerk ook mantelzorgers kunnen vallen. Wel is de regering van mening dat de beloning van het sociale netwerk in elk geval beperkt moet blijven tot die gevallen waarin het de gebruikelijke hulp overstijgt en dit aantoonbaar tot betere en effectievere ondersteuning leidt en aantoonbaar doelmatiger is. De cliënt legt een schriftelijk document over waarin het voorgaande gemotiveerd wordt.

Overeenkomstig de huidige Wmo-praktijk met betrekking tot informele hulp wordt hierbij in ieder geval gedacht aan diensten (zorg van mantelzorgers bijvoorbeeld). Informele hulp bij hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen is minder goed denkbaar. Ingeval ook hiervoor een pgb wordt aangevraagd is voor gemeenten van belang dat slechts een pgb wordt verstrekt als naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de in te kopen diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen veilig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt (artikel 2.3.6, tweede lid, onder c, van de wet).

Bij het beoordelen van de kwaliteit als bedoeld in artikel 2.3.6, tweede lid, onder c, van de wet weegt het college mee of de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen in redelijkheid geschikt zijn voor het doel waarvoor het persoonsgebonden budget wordt verstrekt (artikel 2.3.6, derde lid, van de wet).

Tot het sociale netwerk worden personen gerekend uit de huiselijke kring en andere personen met wie iemand een sociale relatie onderhoudt. Bij deze laatste groep kan gedacht worden aan familieleden die niet in hetzelfde huis wonen, buren, vrienden, kennissen, etc.

In de beleidsnota Kracht door verbinding heeft de regio Nijmegen bepaald dat mantelzorg in principe niet met een pgb mag worden betaald. Mantelzorg is informele zorg die door het eigen netwerk wordt geboden en dit gaat dus voor op een maatwerkvoorziening. Aan de keuze tussen zorg in natura en een pgb gaat vooraf of naast de bijdrage van het eigen netwerk aanvullend extra ondersteuning nodig is in de vorm van een maatwerkvoorziening. Als dat het geval is, heeft de cliënt de keuze tussen zorg in natura of een pgb.

In beginsel is het gezien de volgorde niet logisch dat iemand uit het eigen netwerk de ondersteuning in het kader van het pgb gaat uitvoeren als in een eerder stadium al is afgesproken wat mensen uit het eigen netwerk (onbetaald) willen betekenen voor de cliënt.

Uitzonderingen op dit uitgangspunt zijn denkbaar. Bijvoorbeeld als de mantelzorger zijn baan opzegt om te kunnen zorgen voor een naaste. Het is echter niet mogelijk om de uitzonderingen te vangen in algemene, voor iedereen geldende voorwaarden. Niet voor iedereen die zijn baan opzegt om te kunnen zorgen voor een naaste komt in aanmerking voor een pgb. Het blijft altijd om maatwerk gaan.

Voor de tarieven wordt aansluiting gezocht bij de huidige Regeling subsidies AWBZ. Voor gezinsleden binnen hetzelfde huishouden als de aanvrager kan de gemeente gebruik maken van de bepalingen rond gebruikelijke zorg die zijn vastgelegd in het protocol Gebruikelijke Zorg van het CIZ. Dit protocol wordt binnen de huidige AWBZ gehanteerd.

In het tiende lid is geconcretiseerd welke termijn is verbonden aan de besteding van het pgb. Dit dient de rechtszekerheid en voorkomt de situatie waarin het recht oneindig open zou moeten staan. Een periode van zes maanden moet ruim voldoende zijn voor de cliënt het pgb te besteden.

Artikel 12. Controle
Op grond van artikel 2.3.6, vierde lid, van de wet dienen in de verordening regels te worden gesteld over de bestrijding van ten onrechte ontvangen van maatwerkvoorzieningen (natura of pgb)alsmede

van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet. Essentieel daarbij is dat het college periodiek controles uitvoert naar het gebruik en de besteding van voorzieningen op grond van de wet.

Artikel 13. Regels voor bijdrage voor maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen
De gemeente mag van cliënten een bijdrage in de kosten vragen voor maatwerkvoorzieningen in natura en in de vorm van een pgb alsmede voor algemene voorzieningen. In het financieel belsuit worden een aantal maatwerkvoorzieningen genoemd die uitgesloten zijn van een eigen bijdrage.

In het derde lid is het uitgangspunt benadrukt dat de bijdrage de kostprijs van de voorziening niet mag overstijgen: de gemeente mag geen winst maken op de bijdragen.

In het vierde en vijfde lid is uiteengezet hoe de kostprijs tot stand komt. In het zesde lid zijn de bedragen en percentages van het uitvoeringsbesluit van overeenkomstige toepassing verklaard.

In het zevende lid is gevolg gegeven aan artikel 2.1.4, zevende lid, van de wet waar is bepaald dat in de verordening wordt bepaald welke instantie de bijdrage voor een maatwerkvoorziening in natura of in de vorm van een pgb voor opvang vaststelt en int.

In lid 8 en lid 9 is de mogelijkheid van artikel 2.1.5 van de wet, om de bijdrage ook aan de ouders van minderjarige cliënten op te leggen, benut.

Artikel 14. Kwaliteitseisen maatschappelijke ondersteuning
Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.1.3, tweede lid, onder c, van de wet, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald welke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen.

De regering legt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van voorzieningen bij de gemeente en de aanbieder. Het is aan de gemeente om in de verordening te bepalen welke kwaliteitseisen worden gesteld aan aanbieders van voorzieningen. Die eisen zullen ook betrekking kunnen hebben op de deskundigheid van het in te schakelen personeel. De regering benadrukt in de memorie van toelichting op artikel 2.1.3, tweede lid, onder c, van de wet (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3) dat de kwaliteitseisen die zijn vervat in de artikelen 3.1 e.v. van de wet en die zich rechtstreeks tot aanbieders richten, daarbij uitgangspunt zijn. De eis dat een voorziening van goede kwaliteit wordt verleend, biedt veel ruimte voor de gemeenten om in overleg met organisaties van cliënten en aanbieders te werken aan kwaliteitsstandaarden voor de ondersteuning.

In het eerste lid zijn een aantal voor de hand liggende kwaliteitseisen uitgewerkt. Het in het tweede lid genoemde jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek is verplicht op grond van artikel 2.5.1, eerste lid, van de wet.

Artikel 15. Meldingsregeling calamiteiten en geweld
In artikel 3.4, eerste lid, van de wet is bepaald dat de aanbieder bij de toezichthoudend ambtenaar, bedoeld in artikel 6.1 van de wet onverwijld melding doet van iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden en van geweld bij de verstrekking van een voorziening. In artikel 6.1 van de wet is bepaald dat het college personen aanwijst die zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet.
In aanvulling op het bovenstaande regelt artikel 14 dat er door het college een regeling wordt opgesteld over het doen van meldingen en dat de toezichthoudend ambtenaar deze meldingen onderzoekt en het college adviseert over het voorkomen van verdere calamiteiten en het bestrijden van geweld. Overeenkomstig het vierde lid kan het college bij nadere regeling bepalen welke verdere eisen gelden voor het melden van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening.

Artikel 16. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering
Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.1.3, vierde lid, van de wet, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval regels worden gesteld voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een pgb, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Het eerste, tweede en vierde lid bevatten een herhaling van hetgeen al in de tekst van de wet is opgenomen (artikel 2.3.8, 2.3.10 en 2.4.1 van de wet). Met opname van deze wettekst in de verordening wordt beoogd een compleet beeld te geven van de regels voor de bestrijding van het ten

onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een pgb, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Het derde lid is een 'kan'-bepaling. Een pgb wordt verstrekt met de bedoeling dat men daarmee een voorziening treft. Als binnen zes maanden na de beslissing tot het verstrekken van het pgb nog geen voorziening is getroffen, heeft het college de bevoegdheid om de beslissing geheel of gedeeltelijk in te trekken. Deze bepaling is te zien als een verbijzondering van de bepaling in het tweede lid, onder e (dat tevens op maatwerkvoorzieningen (in natura) ziet).

In artikel 2.4.1 tot en met 2.4.4 van de wet zijn regels voor het verhaal van kosten opgenomen en is de bevoegdheid aan het college gegeven tot het (in geldswaarde) terugvorderen van een ten onrechte verstrekte maatwerkvoorziening of pgb. Hierbij is tevens bepaald dat het college het terug te vorderen bedrag bij dwangbevel kan invorderen.

Uit de memorie van toelichting op artikel 2.4.1 van de wet (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, blz. 157) wordt duidelijk dat daarnaast de mogelijkheid blijft bestaan om maatwerkvoorzieningen terug te vorderen; 'omdat het niet in alle gevallen mogelijk is een al genoten maatwerkvoorziening terug te vorderen, kan het college de waarde van de genoten maatwerkvoorziening uitdrukken in een bedrag dat voor terugvordering in aanmerking komt.' In het zesde en zevende lid zijn dan ook bepalingen opgenomen die het college de bevoegdheid geven tot terugvordering van in eigendom en in bruikleen verstrekte voorzieningen.

In het achtste lid is de mogelijkheid tot verrekening geregeld.

Artikel 17. Jaarlijkse waardering mantelzorgers
Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.1.6 van de wet. Hierin is opgenomen dat bij verordening wordt bepaald op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente.

Artikel 2.1.6 stelt dat het moet gaan om mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Artikel 1.1.1 van de wet definieert een cliënt als een persoon die gebruik maakt van een algemene voorziening, maatwerkvoorziening of pgb, of door of namens wie een melding is gedaan. Het gaat dus ook om mantelzorgers van cliënten die een hulpvraag hebben aangemeld, ook al is daar geen voorziening op basis van deze wet uitgekomen. Voorts is de woonplaats van de cliënt bepalend, zodat het dus ook mantelzorgers kan betreffen die in andere gemeenten wonen.

Artikel 18. Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen
Deze bepaling betreft een uitwerking van artikel 2.1.7 van de wet. Daarin is opgenomen dat bij verordening kan worden bepaald dat door het college aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming wordt verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie.

De tegemoetkoming kan op aanvraag kan verstrekt. De beslissing op een dergelijke aanvraag is een beschikking en meer in het bijzonder een subsidiebeschikking. De bepalingen in de Awb, onder andere over bezwaar en beroep en subsidies zijn hierop van toepassing.
De tegemoetkoming kan een alternatief zijn voor een maatwerkvoorziening of pgb. Hiervoor is wel vereist dat de cliënt zelf kiest voor een tegemoetkoming. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een cliënt die een aanvraag doet voor een maatwerkvoorziening of pgb en die tijdens het onderzoek naar de aanvraag de keuze krijgt om een tegemoetkoming te ontvangen voor de door hem gewenste voorziening. Deze tegemoetkoming is niet kostendekkend maar geeft de cliënt wel het voordeel dat hij zelf een bedrag in handen krijgt waarmee meer eigen regie heeft bij de inkoop van de gewenste voorziening. Indien hij het geld niet aanwendt voor dit doel, kan op grond van de subsidietitel van de Awb worden gehandhaafd. Indien hij later wederom een aanvraag zou doen voor maatschappelijke ondersteuning, zonder dat er nieuwe feiten of omstandigheden in zijn situatie zijn, kan deze aanvraag worden afgewezen op grond van de Awb onder verwijzing naar de eerdere beschikking ter verstrekking van de tegemoetkoming.
Op grond van het tweede lid kan het college bij besluit bepalen in welke gevallen een tegemoetkoming wordt verstrekt en wat de hoogte daarvan is. Door het vastleggen bij besluit is voor de burger op voorhand duidelijk op welke tegemoetkoming hij recht heeft.

Artikel 19. Verhouding prijs en kwaliteit levering voorziening door derden
Het college kan de uitvoering van de wet, met uitzondering van de vaststelling van de rechten en plichten van de cliënt, door aanbieders laten verrichten (artikel 2.6.4, eerste lid, van de wet). Met het oog op gevallen waarin dit ten aanzien van een voorziening gebeurt, moeten bij verordening regels worden gesteld ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van een voorziening en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit daarvan (artikel 2.6.6, eerste lid, van de wet). Daarbij dient in ieder rekening gehouden te worden met de deskundigheid van de beroepskrachten en de arbeidsvoorwaarden.

Om te voorkomen dat alleen gekeken wordt naar de laagste prijs voor de uitvoering worden in dit artikel een aantal andere aspecten genoemd waarmee het college bij het vaststellen van tarieven (naast de prijs) rekening dient te houden. Hiermee wordt bereikt dat een beter beeld ontstaat van reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Uitgangspunt is dat de aanbieder kundig personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. Hiervoor is ten minste een beeld nodig van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

Artikel 20. Klachtregeling
In het eerste lid is een bepaling over klachten ten aanzien van aanbieders opgenomen. Een dergelijke bepaling is verplicht op grond van artikel 2.1.3, tweede lid, onder e, van de wet, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten is vereist. De aanbieder is ten aanzien van de in de verordening genoemde voorzieningen verplicht een klachtregeling op te stellen (artikel 3.2, eerste lid, onder a, van de wet).

In de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, blz. 57-58) staat dat cliënten in beginsel moeten kunnen klagen over alles wat hen niet aanstaat in de manier waarop zij zich bejegend voelen. De cliënt kan ontevreden zijn over het gedrag van een gemeenteambtenaar, bijvoorbeeld over de wijze waarop een gesprek is gevoerd of over diens (vermeende) gebrek aan deskundigheid. Is de cliënt niet tevreden over een gedraging van de aanbieder, dan kan het ook gaan om bijvoorbeeld de kwaliteit van de geleverde maatschappelijke ondersteuning (in verband met de deskundigheid van de medewerker of een bepaalde houding of uitlating, gebrekkige communicatie of (on)bereikbaarheid van de aanbieder).

Het ligt voor de hand dat cliënten die zich benadeeld voelen zo veel mogelijk deze klacht eerst bij de betreffende aanbieder deponeren. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat de aanbieder de klacht snel in behandeling neemt en de klacht ook snel afhandelt. Daar waar de afhandeling niet naar wens is, staat de weg naar de gemeente voor het indienen van de klacht open.

Artikel 21. Medezeggenschap bij aanbieders van maatschappelijke ondersteuning
Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 2.1.3, tweede lid, onder f, van de wet, waarin is bepaald dat in ieder geval moet worden bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder welke voor de gebruikers van belang zijn, vereist is.

In dit artikel gaat het dus om medezeggenschap van cliënten tegenover de aanbieder. Voorheen moest de aanbieder voldoen aan de in de Wet klachtrecht cliënten en de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) gestelde regels. Onder de Wmcz werd inspraak tegenover de aanbieder reeds verwezenlijkt via de cliëntenraad. Onder de Wmo 2015 is het stellen van regels geheel aan gemeenten overgelaten.

In het eerste lid is dit uitgewerkt door te bepalen dat aanbieders een regeling voor medezeggenschap dienen vast te stellen. De aanbieder is ten aanzien van de in de verordening genoemde voorzieningen verplicht een medezeggenschapsregeling op te stellen (artikel 3.2, eerste lid, onder b, van de wet).
In het tweede lid is een aantal instrumenten voor het college aangegeven om te zorgen dat de verplichting tot medezeggenschap door aanbieders goed wordt uitgevoerd.

Artikel 22. Betrekken van ingezetenen bij het beleid
Deze bepaling geeft uitvoering aan artikel 2.1.3, derde lid, van de wet.

In het eerste lid is verwezen naar de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde inspraakverordening. Op deze manier wordt gewaarborgd dat er eenzelfde inspraakprocedure geldt voor het Wmo-beleid als op andere terreinen. De inspraak geldt voor alle inwoners. Dit is uitdrukkelijk de bedoeling van de wetgever, omdat iedereen op enig moment aangewezen kan raken op ondersteuning.

Met het vierde lid wordt het aan het college overgelaten om de exacte invulling van de medezeggenschap vorm te geven.

Artikel 23. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
De wet zelf bevat overgangsrecht voor cliënten die vanuit de AWBZ overgaan naar de Wmo, zie de artikelen 8.1 tot en met 8.4 van de wet. In dit artikel is het overgangsrecht op gemeentelijk niveau geregeld.

In het tweede lid is duidelijk gemaakt dat bestaande rechten doorlopen, totdat een nieuwe beoordeling heeft plaatsgevonden. In het derde lid is als hoofdregel neergelegd dat aanvragen en aanmeldingen die nog bij het college in behandeling zijn, op grond van de nieuwe verordening beoordeeld zullen worden.

Artikel 24. Nadere regels en hardheidsclausule
Juist omdat het in de Wmo om maatwerk gaat zal het college er niet aan ontkomen om, ook al is er een zorgvuldige afweging gemaakt, uiteindelijk toch te beoordelen of deze afweging niet leidt tot onbillijkheden van overwegende aard. Deze afweging zal minder vaak voorkomen dan in normale omstandigheden te verwachten is. Immers, bij de afwegingen gaat het al om een zeer persoonlijke beoordeling.

Als desondanks die zeer persoonlijke afweging toch nog sprake is van een niet billijke situatie is de hardheidsclausule een vangnet. Daarbij kan de aanvrager ook een beroep doen op deze clausule. Wordt de hardheidsclausule vaker voor één onderwerp gebruikt, dan kan men zich afvragen of het beleid terzake niet aangepast moet worden.

Artikel 25. Inwerkingtreding en citeertitel
Dit artikel bepaalt de inwerkingtreding van deze verordening en legt vast hoe de verordening dient te worden aangehaald.

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Voorstel aan de Raad

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 60/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Wijziging Verordening Winkeltijden Nijmegen

Programma
Economie & Werk

Portefeuillehouder
T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
5 april 2016

Samenvatting
In juni 2015 is de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2015 vastgesteld. Bij het verlenen van diverse vergunningen voor standplaatsen en evenementen is gebleken dat de openingstijden van bedrijven, anders dan een winkel, die goederen te koop aanbieden of verkopen aan en in rechtstreekse aanraking met particulieren (zoals de vaste standplaatsen en standplaatsen tijdens evenementen) per abuis niet meegenomen zijn in de nieuwe verordening.
Hierdoor zijn de standplaatsen die niet voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije drinkwaren verkopen op dit moment illegaal geopend op de zondag. Om voor de komende evenementen dit goed geregeld te hebben, dient de verordening zo snel mogelijk aangepast te worden.

Voorstel om te besluiten

1. Vaststellen van de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Lizzy Eijkhout, 2762, l.eijkhout@nijmegen.nl

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
In juni 2015 is de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2015 vastgesteld. Bij het verlenen van diverse vergunningen voor standplaatsen en evenementen is gebleken dat de openingstijden van bedrijven, anders dan een winkel, die goederen te koop aanbieden of verkopen aan en in rechtstreekse aanraking met particulieren per abuis niet meegenomen zijn in de nieuwe verordening. Hieronder vallen o.a. de vaste standplaatsen en standplaatsen tijdens evenementen.

Voor o.a. vaste standplaatsen en standplaatsen tijdens evenementen dienen de artikelen 2.1, 3.1 en 5.5 gewijzigd te worden, zodat de hier genoemde vrijstellingen en ontheffingsmogelijkheden van de verboden in de Winkeltijdenwet niet alleen gelden voor winkels maar ook voor bedrijven, anders dan een winkel, die goederen te koop aanbieden of verkopen aan en in rechtstreekse aanraking met particulieren. Voorts is de artikellid nummering aangepast aan de gebruikelijke opmaak.

1.1 Relatie met programma
Het beleid met betrekking tot openstelling van winkels maakt onderdeel uit van het programma Economie & Werk en heeft een relatie met het programma Veiligheid.

2 Doelstelling
De omissie ten aanzien van de openingstijden voor o.a. standplaatsen te repareren.

3 Argumenten
Doordat de Verordening Winkeltijden Nijmegen een aantal vrijstellingen en ontheffingen niet gelden voor bedrijven anders dan een winkel, zijn de standplaatsen die niet voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije drinkwaren verkopen illegaal geopend op de zondag. Om voor de komende evenementen de vrijstellingen en ontheffingsmogelijkheden goed te regelen, dient de verordening zo snel mogelijk aangepast te worden.

4 Klimaat
Dit voorstel heeft geen gevolgen voor het klimaat.

5 Risico's
Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

6 Financiën
Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan dit voorstel.

7 Participatie en Communicatie
De dag na vaststelling van de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016 door de raad wordt de verordening inclusief toelichting gepubliceerd op www.overheid.nl als gemeenteblad.

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Vervolgvel
2

8 Uitvoering en evaluatie
De uitvoering van de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016 ligt bij de afdeling Veiligheid in samenspraak met de afdeling Economische Zaken.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Bijlage(n): Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

19. Raadsvoorstel Wijziging Verordening Winkeltijden Nijmegen (60/2016)

Raadsvoorstel d.d. 5 april 2016
1. Vaststellen van de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

De raad van de gemeente Nijmegen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van […],

gelet op artikel 3 van de Winkeltijdenwet;

besluit vast te stellen:

Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

Artikel 1. Begripsbepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. feestdagen: Nieuwjaarsdag, tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag, eerste en tweede Kerstdag
b. werkdagen: maandag tot en met zaterdag;
c. wet: Winkeltijdenwet;
d. winkel: een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte, waarin goederen aan particulieren plegen te worden verkocht.

Artikel 2. Algemene vrijstellingen

1. Voor de in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a en b, en tweede lid van de wet vervatte verboden geldt van 12.00 uur tot 18.00 uur een algemene vrijstelling op zon- en feestdagen, met uitzondering van 1e Paasdag, 1e Pinksterdag, 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag.
2. Voor de in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet vervatte verboden geldt van 12.00 tot 22.00 uur een algemene vrijstelling voor supermarkten op zon- en feestdagen met uitzondering van 1e Paasdag, 1e Pinksterdag, 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag. Op 24 december, 4 mei en op Goede Vrijdag dient de winkel vanaf 19.00 uur gesloten te zijn.
3. Voor de in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet vervatte verboden geldt van 08.00 tot 18.00 uur een algemene vrijstelling voor de branche brood en banket op zon- en feestdagen met uitzondering van 1e Paasdag, 1e Pinksterdag, 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag.

Artikel 3. Individuele ontheffingen

1. Het college kan op aanvraag ontheffing verlenen van de in artikel 2, eerste en tweede lid van de wet vervatte verboden, ten behoeve van:
   a. bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard waaronder veilingen, modeshows en feestelijkheden met een cultureel of sociaal doel;
   b. het uitstallen van goederen;
   c. jubilea, shows, recepties en vergelijkbare evenementen;
   d. (sport)evenementen, beurzen, tentoonstellingen, exposities, braderieën, muziekfestivals of andere daarmee vergelijkbare manifestaties die op één locatie plaatsvinden.
2. Het college kan nadere voorschriften en beperkingen aan de ontheffing verbinden.
3. De ontheffing kan onder meer worden geweigerd als de woon- en leefsituatie en/of de openbare orde of in artikel 3.1 of 3.2 genoemde activiteiten op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed door de openstelling van de winkel op basis van de ontheffing.

Artikel 4. Openstelling op werkdagen voor 06.00 uur en na 22.00 uur

1. Het college kan op aanvraag ontheffing verlenen van de verboden vervat in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder c van de wet, voor incidentele bijzondere gelegenheden van tijdelijke aard en voor zover deze betrekking hebben op werkdagen, dat wil zeggen op maandagen tot en met vrijdagen tussen 22.00 uur en 06.00 uur en op zaterdagen tussen 22.00 uur en 00.00 uur.

2. Het college kan op aanvraag een, door het college, gehoord hebbende de raad, nader te bepalen aantal, ontheffing verlenen van de verboden vervat in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder c van de wet, voor kleinschalige levensmiddelenwinkels waar uitsluitend en hoofdzakelijk eet- en drinkwaren worden verkocht en voor zover deze betrekking hebben op werkdagen, dat wil zeggen op maandagen tot en met zaterdagen tussen 22.00 uur en 04.00 uur. Ontheffingen worden niet verleend aan inrichtingen, zoals bedoeld in artikel 2.3.1.1 eerste lid sub a onder 3 APV.
3. Het college kan nadere voorschriften en beperkingen aan de ontheffing verbinden.
4. De ontheffing kan onder meer worden geweigerd indien de woon- en leefsituatie en/of de openbare orde op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed door de openstelling van de winkel.

Artikel 5. Bijzondere vrijstellingen

1. Straatverkoop voor bepaalde goederen:
   Voor de in artikel 2, tweede lid, van de wet vervatte verboden, voor zover deze betrekking hebben op de zon- en feestdagen, gelden niet ten aanzien van straatverkoop: het te koop aanbieden en verkopen van voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije dranken.
2. Bejaardenoorden, woon/zorg centra:
   De in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a, b en c, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 en 06.00 uur gelden niet voor winkels in of op het terrein van bejaardenoorden en woon/zorg centra ten aanzien van het te koop aanbieden en verkopen van eet- en drinkwaren, prentbriefkaarten, nieuwsbladen en tijdschriften alsmede bloemen en planten.
3. Bepaalde winkels:
   De in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen gelden niet ten aanzien van:
   a. musea;
   b. winkels, waar uitsluitend maaltijden, voor directe consumptie geschikte eetwaren, alcoholvrije dranken en, door middel van een automaat, tabak en tabaksproducten, middelen ter voorkoming van zwangerschap en damesverband plegen te worden verkocht;
   c. winkels waar de bedrijfsactiviteit hoofdzakelijk bestaat uit het verhuren van voorbespeelde videobanden en andere voorbespeelde beelddragers, mits in die winkel geen andere goederen worden te koop aangeboden of verkocht dan videobanden en andere beelddragers, alsmede tijdschriften en catalogi, die betrekking hebben op het te huur aangeboden assortiment.
4. Culturele evenementen:
   De in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a, b en c, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 en 06.00 uur gelden niet voor gebouwen, waar voorstellingen, uitvoeringen of evenementen van culturele aard plaatsvinden, en waar uitsluitend of hoofdzakelijk goederen die rechtstreeks verband houden met aldaar te houden voorstellingen, uitvoeringen en evenementen plegen te worden verkocht, vanaf een uur voor de aanvang van de voorstelling, de uitvoering of het evenement tot een uur na afloop daarvan.
5. Kermis:
   De in artikel 2, tweede lid, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 en 06.00 uur gelden niet ten aanzien van het te koop aanbieden en verkopen van voor directe consumptie geschikte eet- en drinkwaren, snoepgoed, speelgoed en feestartikelen op een terrein waar de kermis wordt gehouden tijdens de openingstijden van de kermis.
6. Sportcomplexen:
   De in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a, b en c, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 en 06.00 uur gelden niet ten aanzien van winkels in of op het terrein van sportcomplexen, waar uitsluitend of hoofdzakelijk goederen worden verkocht, die rechtstreeks verband houden met de aldaar beoefende sporten, gedurende de openstellingsuren van die sportcomplexen.
7. Ramadan:
   De in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder a, b en c, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 uur en 06.00 uur gelden niet gedurende de Ramadan vanaf twee uur voor zonsondergang tot zonsondergang voor winkels waar brood en gebak wordt verkocht dat in het bijzonder is bestemd voor hen die zich aan de Ramadan houden, mits in die winkel dat brood en gebak ook pleegt te worden verkocht buiten de periode van de Ramadan.

8. Vierdaagse:
   De in artikel 2, tweede lid, van de wet vervatte verboden op zon- en feestdagen en tussen 22.00 en 06.00 uur gelden niet ten aanzien van straatverkoop: het te koop aanbieden en verkopen van voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije drinkwaren in het stadscentrum tijdens de Vierdaagse.

Artikel 6. Beslistermijn
1. Het college beschikt op een aanvraag om ontheffing binnen acht weken na de dag waarop de aanvraag is ontvangen.
2. De beschikking kan voor ten hoogste acht weken worden verdaagd.

Artikel 7. Intrekken of wijzigen ontheffing
Het college kan een ontheffing intrekken of wijzigen als:
   a. ter verkrijging daarvan onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt;
   b. verandering van omstandigheden of inzichten dit naar hun oordeel noodzakelijk maken in het belang van de belangen ter bescherming waarvan de ontheffing is vereist;
   c. de exploitatie van de winkel op basis van de ontheffing gevaar oplevert voor de openbare orde, de veiligheid of het woon- en leefklimaat ter plaatse;
   d. aan de ontheffing verbonden voorschriften en beperkingen niet zijn of worden nagekomen;
   e. van de ontheffing geen gebruik wordt gemaakt binnen een daarbij gestelde termijn; of
   f. de houder dit verzoekt.

Artikel 8. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
1. De Verordening Winkeltijden Nijmegen 2015 wordt ingetrokken.
2. Een krachtens de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2015 verleende vrijstelling of ontheffing geldt als vrijstelling of ontheffing verleend krachtens deze verordening. Het college kan deze ambtshalve vervangen door een vrijstelling of ontheffing krachtens deze verordening. Ambtshalve vervanging kan gepaard gaan met een wijziging van beperkingen en voorschriften.
3. Aanvragen om ontheffing die zijn ingediend onder de Verordening Winkeltijden Nijmegen 2015 maar waarop nog niet is beschikt bij het in werking treden van deze verordening, worden afgehandeld overeenkomstig deze verordening.

Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016.

Voorstel - Verordening Winkeltijden Nijmegen 2016

TOELICHTING VERORDENING WINKELTIJDEN NIJMEGEN

Algemeen
De winkeltijdenverordening is gebaseerd op de Winkeltijdenwet (hierna de wet). De hoofdlijnen van deze wet zijn:
- Op maandag t/m zaterdag, de werkdagen, is openstelling van de winkels toegestaan tussen 06.00 en 22.00 uur. Gemeenten mogen gedurende deze uren geen beperkingen opleggen aan de openstelling van de winkels.
- Gedurende de nachturen van 22.00 tot 06.00 uur is winkelopening op werkdagen niet toegestaan.
- Op zon- en feestdagen is winkelopening niet toegestaan. Als feestdagen worden aangemerkt Nieuwjaarsdag, tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, tweede Pinksterdag en eerste en tweede Kerstdag. Ook op 24 december, 4 mei en op Goede Vrijdag vanaf 19.00 uur is winkelopening niet toegestaan.

De gemeente kan vrijstellingen en ontheffingen van deze verplichte winkelsluiting verlenen. Dit is geregeld in de Verordening Winkeltijden Nijmegen.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen
Voor de omschrijving van het begrip feestdagen is aansluiting gezocht bij artikel 2 van de wet. De wet noemt eerste Paasdag en eerste Pinksterdag niet, omdat deze altijd op een zondag vallen.

Artikel 2. Algemene vrijstellingen
De wet geeft aan de gemeente de bevoegdheid om (algemene) vrijstellingen te verlenen. Voor alle winkels en bedrijfsuitoefeningen anders dan in een winkel (zoals standplaatsen) in Nijmegen geldt een vrijstelling op zon- en feestdagen van 12.00 uur tot 18.00 uur. De supermarkten mogen op zon- en feestdagen open van 12.00 tot 22.00 uur en de bakkers van 8.00 tot 18.00 uur. De bakkers mogen op de zondag niet alleen 's middags, maar ook 's ochtends vroeg de winkel op zon- en feestdagen geopend hebben voor de verkoop van vers brood. Van deze vrijstelling zijn 1e Paasdag, 1e Pinksterdag, 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag uitgesloten. Ook moeten de winkels op 24 december, 4 mei en op Goede Vrijdag na 19.00 uur de winkels gesloten houden.

Artikel 3. Individuele ontheffingen
De wet geeft aan de gemeente de bevoegdheid om ontheffingen te verlenen. Aangezien de algemene ontheffingen uit artikel 2 beperkt is van 12.00 tot 18.00 (winkels en o.a. standplaatsen) of 22.00 uur (supermarkten) maakt dit artikel ontheffingen voor bijzondere gelegenheden mogelijk zoals bijvoorbeeld jubilea, (sport)evenementen, beurzen en tentoonstellingen, braderieën en muziekfestivals. De ontheffingsmogelijkheid ziet ook op uitoefening van een bedrijf, anders dan in een winkel. Op basis van een aanvraag kan voor individuele en incidentele situaties een ontheffing worden aangevraagd. Hierdoor kan iedere aanvraag worden beoordeeld of de openstelling geen negatieve invloed heeft op onder meer veiligheid en/of openbare orde en/of leefklimaat.

Artikel 4. Openstelling op werkdagen voor 06.00 en na 22.00 uur
De wet geeft aan de gemeente de bevoegdheid om ontheffingen te verlenen.
Aan ontheffingen voor avond/nachtwinkels met een structureel karakter worden nadere voorwaarden en beperkingen gesteld. Zo kunnen alleen kleinschalige (levensmiddelen)winkels een ontheffing krijgen. Met een kleinschalige winkel wordt bedoeld een winkel met een maximum van ongeveer 150 m2 winkelvloeroppervlak waar uitsluitend of hoofdzakelijk eet- en drinkwaren worden verkocht. Afhaalcentra die als winkel uitsluitend maaltijden, voor directe consumptie geschikte eetwaren en alcoholvrije dranken verkopen zijn hierbij uitgesloten om duidelijk het verschil te maken tussen de planologische bestemming van detailhandel en horeca. Verder zal door het college, nadat ze hierover met de raad hebben overlegd, het maximum aantal te verlenen ontheffingen worden bepaald. De openingstijd wordt beperkt van 22.00 tot 04.00 uur. Voor 22.00 uur mogen winkels in ieder geval geopend zijn.
Het college heeft een aantal criteria vastgesteld waaraan de aanvragen om ontheffing voor een nachtwinkel worden getoetst. Afhankelijk van de locatie kan het college nog aanvullende voorschriften en beperkingen opleggen.

Verder blijven er mogelijkheden voor individuele ontheffingen voor incidentele situaties zoals bijvoorbeeld jubilea, bijzondere verkoopacties, evenementen en muziekfestivals.
Bij iedere aanvraag voor ontheffing wordt beoordeeld of de openstelling geen negatieve invloed heeft op onder meer veiligheid en/of openbare orde en/of leefklimaat. Met name vanwege de sterke aantrekkende werking van deze categorie winkels is het van belang om de belangen van de omwonenden te beschermen.

Artikel 5 . Bijzondere vrijstellingen
Met de wijziging van de wet zijn substantieel een aantal bepalingen uit het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet van rechtswege vervallen. Aangezien de algemene vrijstelling voor winkels voor zondag beperkt is van 12.00 tot 18.00 uur en op weekdagen van 06.00 tot 22.00 uur zijn nog een aantal vrijstellingen voor winkels dan wel bedrijfsuitoefening anders dan in een winkel, in de verordening opgenomen. Het gaat onder meer voor openstelling van bejaardenoorden, woon/zorg centra, musea, videotheken en kermissen.

Artikel 6. Beslistermijn
In de praktijk worden verzoeken zo snel mogelijk beantwoord. Bij verzoeken die gevolgen kunnen hebben voor de openbare orde, de veiligheid of het woon- en leefklimaat ter plaatse van de winkel kan het nodig zijn om advies van bijvoorbeeld de politie in te winnen. In die gevallen zal een beslissing langer op zich kunnen laten wachten.

Artikel 7. Intrekken of wijzigen ontheffing
In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is niet aangegeven in welke situaties een besluit ingetrokken kan worden. Dit moet dan ook in de verordening worden bepaald. Op het besluit tot intrekking van een ontheffing is de Awb van toepassing (bezwaar- en beroepsmogelijkheden)

Artikel 8. Intrekking oude verordening en overgangsrecht
Vrijstellingen en ontheffingen verleend op basis van de oude verordening winkeltijden blijven gelden, maar kunnen door de gemeente ook worden vervangen door een nieuwe vrijstelling of ontheffing waaraan andere of aangepaste voorwaarden worden verbonden.

Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel
De verordening treedt in werking met ingang van de dag na die waarop de verordening is bekendgemaakt.

Voorstel - Betaald parkeren evenemententerrein en wijzigingsverordening . . .

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 59/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Betaald parkeren evenemententerrein

Programma
Mobiliteit

Portefeuillehouder
B. van Hees

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
5 april 2016

Samenvatting
Op 29 april 2015 heeft de Raad de motie “Een zomer vol Waalkadegasten deel 2” aangenomen. In de Verordening parkeerbelastingen 2016 is de passage met betrekking tot winterparkeren op het Evenemententerrein van 1 november tot 1 april niet aangepast omdat we niet vooruit wilden lopen op de planontwikkeling voor dit deel van de Waalkade en we daarnaast in de veronderstelling waren dat hierover op 1 april meer duidelijkheid zou bestaan. Voortschrijdend inzicht leert ons echter dat hierover pas in de zomer meer duidelijkheid komt. Om intussen betaald parkeren op het evenemententerrein mogelijk te maken is het Uitwerkingsbesluit parkeren 2016 inmiddels aangepast en moet ook de Verordening parkeerbelastingen 2016 nog worden aangepast.

Voorstel om te besluiten

1. Vast te stellen de bijgevoegde Wijzigingsverordening verordening parkeerbelastingen 2016-A.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Margje van Beek, 9204, m3.van.beek@nijmegen.nl

Voorstel - Betaald parkeren evenemententerrein en wijzigingsverordening . . .

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
Op 29 april 2015 heeft de Raad de motie “Een zomer vol Waalkadegasten deel 2” aangenomen. In de Verordening parkeerbelastingen 2016 is de passage met betrekking tot winterparkeren op het Evenemententerrein van 1 november tot 1 april niet aangepast omdat we niet vooruit wilden lopen op de planontwikkeling voor dit deel van de Waalkade en we daarnaast in de veronderstelling waren dat hierover op 1 april meer duidelijkheid zou bestaan. Voortschrijdend inzicht leert ons echter dat hierover pas in de zomer meer duidelijkheid komt. Om intussen betaald parkeren op het evenemententerrein mogelijk te maken is het Uitwerkingsbesluit parkeren 2016 inmiddels aangepast en moet ook de Verordening parkeerbelastingen 2016 nog worden aangepast.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Om betaald parkeren op het evenemententerrein in de zomer mogelijk te maken dient de Verordening parkeerbelastingen 2016 te worden aangepast.

1.2 Relatie met programma
Mobiliteit

2 Doelstelling
Conform de motie van 29 april 2015 willen wij betaald parkeren op het evenemententerrein Waalkade in de zomer mogelijk maken totdat de inrichtingsplannen van de Waalkade bekend en uitgevoerd zijn. Betaald parkeren op het evenemententerrein in de zomer dient ter ondersteuning van de horeca aan de Waalkade.

3 Argumenten
In de motie van 29 april 2015 wordt aangenomen dat met het in gebruik nemen van het evenemententerrein als parkeerterrein meer bezoekers naar de Waalkade zullen gaan. Omdat de inrichtingsplannen voor dit deel van de Waalkade nog niet bekend en uitgevoerd zijn is het mogelijk de locatie in de zomer nog aan te wijzen als parkeerterrein ter ondersteuning van de horeca aan de Waalkade.

4 Klimaat
De klimaatparagraaf is op dit voorstel niet van toepassing.

5 Risico’s
Doordat er vanaf 1 april (tot 1 mei) geen sprake kan zijn van parkeerregulering op het evenemententerrein bestaat er een risico op ongewenste neveneffecten. Er ontstaat namelijk een situatie waarin sprake is van gratis parkeerplaatsen midden in een overigens betaald parkeergebied. Mogelijk komt het terrein binnen de kortste keren vol te staan met langparkeerders. Het gevolg is een overvol parkeerterrein waar de ondernemers van de Waalkade geen profijt van hebben, wat wel het achterliggende doel van de motie is. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen wordt gekozen voor een praktische uitvoering ter overbrugging van deze korte periode door het tijdelijk vervangen van het betaald parkeerbord door een

parkeerbord, en het tijdelijk uitzetten van de parkeerautomaat en het aanpassen van de informatie op de website.

6 Financiën
Wij verwachten dat het financieel effect van de aangekondigde maatregel beperkt zal zijn. Op een mogelijk omzeteffect zullen wij monitoren en bij de slotnota een eventuele aanpassing van de begroting voorstellen.

7 Participatie en Communicatie
Publicatie vindt plaats via de geëigende kanalen zoals in het gemeenteblad en op de gemeentelijke website. Bebording op het evenemententerrein en informatie op de website worden aangepast.

8 Uitvoering en evaluatie
Omdat de Verordening parkeerbelastingen niet meer voor 1 april 2016 kan worden aangepast leidt dit tot de situatie dat vanaf dat moment (tot 1 mei) geen sprake kan zijn van parkeerregulering op het Evenemententerrein. Het bord 'betaald parkeren' wordt daarom tijdelijk vervangen door een parkeerbord en de parkeerautomaat wordt uitgezet. Tevens wordt de website aangepast. Met ingang van 1 mei 2016 wordt de automaat weer in werking gesteld, het bord 'betaald parkeren' weer geplaatst en wordt de informatie op de website weer in overeenstemming gebracht met het besluit van Uw Raad.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): Verordening;
Brief aan Uw Raad 'Uitvoering motie "Een zomer vol Waalkadegasten deel 2"

Voorstel - Betaald parkeren evenemententerrein en wijzigingsverordening . . .

Raadsbesluit

GEMEENTE Nijmegen

De Raad van de Gemeente Nijmegen,

Gelezen het voorstel van
College van Burgemeester en Wethouder van 5 april 2016; SB60; nr. 16.0002762

Gelet op
Artikel 219, tweede lid en artikel 225 van de Gemeentewet

Besluit
Vast te stellen de navolgende “Verordening tot wijziging van de Verordening Parkeerbelastingen 2016-A”

Artikel I

De tekst uit de tarieventabel onder II Tarieven voor parkeren bij parkeerapparatuur onder A - Winterparkeren op de Waalkade (1 november t/m 1 april) wordt gewijzigd in:

Parkeren evenemententerrein Waalkade:	Van 09.00 uur tot 18.00 uur €2,60 per uur. Van 18.00 uur tot 21.00 uur €0,50 per uur.

Artikel II

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na publicatie in het Gemeenteblad
2. Deze verordening wordt aangehaald als “Wijzigingsverordening verordening parkeerbelastingen 2016-A”.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad in de openbare vergadering van 13 april 2016.

De Burgemeester,	De raadsgriffier,
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. M.A.H. Heffels

Voorstel - Betaald parkeren evenemententerrein en wijzigingsverordening . . .

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

20. **Raadsvoorstel Betaald parkeren evenemententerrein (59/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 5 april 2016
1. Vast te stellen de bijgevoegde Wijzigingsverordening verordening parkeerbelastingen 2016-A.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen 2016-A

Artikel 1
De tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen zijn als volgt vastgesteld:

Tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen 2016-A			BTW:	21%							
A. Kortparkeertarieven per uur											
Locatie	08:00 en 18:00 uur			18:00 en 08:00 uur			Maximum per etmaal			diversen	
	excl. BTW		incl. BTW	excl. BTW		incl. BTW	excl. BTW		incl. BTW		
Eiermarkt	€	2,15	€ 2,60	€	0,41	€ 0,50	€	9,09	€ 11,00		
Nieuwstraat	€	2,15	€ 2,60	€	0,41	€ 0,50	€	9,09	€ 11,00		
Kelfkensbos	€	2,15	€ 2,60	€	0,41	€ 0,50	€	-	€ -		
Mariënburg	€	2,10	€ 2,60	€	0,41	€ 0,50	€	9,09	€ 11,00		
Keizer Karel	€	2,10	€ 2,60	€	0,41	€ 0,50	€	9,09	€ 11,00		
CWZ	€	1,49	€ 1,80	€	-	€ -	€	-	€ -		
B. Abonnementstarieven per maand											
Locatie	bewoners			Bedrijven*			Bedrijven**			diversen	
	excl. BTW		incl. BTW	excl. BTW		incl. BTW	excl. BTW		incl. BTW		
Eiermarkt	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01	-	
Nieuwstraat	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01		
Kelfkenbos	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01	-	
Mariënburg	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01	-	
Keizer Karel	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01	-	
Abonnement bewoners VVE Marikenstraat (overdraagbaar)	€	28,68	€ 34,70	€	-	€ -	€	-	€ -	garage Stadhuis, Nieuwstraat	
Plein 1944	€	33,06	€ 40,00	€	41,32	€ 50,00	€	66,12	€ 80,01	-	
CWZ	€	-	€ -	€	-	€ -	€	5,63	€ 6,81	personeelsabonnement CWZ	

	excl. BTW	incl. BTW						
C. Abonnementstarief markthouders:								
a: maandag of zaterdag 06.00-18.00	€ 9,92	€ 12						
b: maandag en zaterdag 06.00-18.00	€ 19,83	€ 23,99						

* zakelijk abonnement geldig van maandag t/m vrijdag

** zakelijk abonnement geldig van maandag t/m zondag

D. Speciale tarieven		
	excl. BTW	incl. BTW
1. P+R Nijmegen Noord		
a: dagkaart	€ 2,89	€ 3,50
b: weekkaart	€ 9,09	€ 11,00
c: maandkaart	€ 34,71	€ 42,00
2. Parkeerterrein Ovatonde tijdens evenementen		
a: dagkaart	€ 2,89	€ 3,50
b: weekkaart	€ 9,09	€ 11,00
3. Parkeren op Transferium P+R Noord en Ovatonde gedurende de Vierdaagse:		
a: voor de deelnemers aan de wandelmars per dag	€ 6,20	€ 7,50
b: voor de bezoekers per dag	€ 8,26	€ 10,00
. Parkeren in een centrumgarage gedurende de Vierdaagse voor deelnemers aan de wandelmars	€ 8,26	€ 10,00
5. Parkeren in alle garages met de Winterdagkaart gedurende de actieperiode tussen maximaal 11 december en 4 januari	€ 6,61	€ 8,00
6. Uitreiking van een uitrijkaart ten gevolge van een beschadigde of verloren kaart:		
a: CWZ per kaart	€ 16,53	€ 20,00
b: Overige locaties waar sprake is van betaling achteraf per dag	€ 41,32	€ 50,00

7. Arrangementstarief voor musea in de garage Kelfkensbos per dag	€	8,26	€	10,00
8. Arrangementstarief voor hotels in alle garages per dag	€	7,44	€	9,00
9. Arrangementstarief voor het Casino in de garage Kelfkensbos per stuk:				
a: kaarten geldig tussen 18:00 en 06:00 uur	€	1,65	€	2,00
b: kaarten geldig tussen 09:00 en 18:00 uur	€	4,13	€	5,00
10. Parkeerkaarten CWZ:				
a: Nierdialyse per dag	€	3,72	€	4,50
b: Congreskaarten per dag	€	3,30	€	4,00

Artikel 2
College en Wethouders kunnen bij evenementen voor beperkte periode afwijken van bovengenoemde tarieven.

Artikel 3
1. Dit besluit treedt in werking op 15 april 2016.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen 2016-A

Toelichting tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen 2016-A

Omdat de in dit besluit genoemde locaties niet openbaar zijn in de zin van de Wegenwet kunnen alleen privaatrechtelijke tarieven worden geheven. Hierover is de gemeente BTW-plichtig. Dit geldt zowel voor de kortparkeertarieven als voor de abonnementen.

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

HAMERSTUK

RVS Skaeve Huse Noord

Van:	College van B&W d.d. 29 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor een bedrag van €100.000,- van het begrote investeringskrediet voor Skaeve Huse 2017 naar voren te trekken en vrij te geven voor planvoorbereidingskosten in 2016, en de financiële gevolgen hiervan (dekking van kapitaallasten) mee te nemen in de Zomernota 2016. **2. Achtergrond** In het coalitieakkoord is afgesproken dat de ontwikkeling van Skaeve Huse in Noord in de tweede helft van de coalitieperiode opgepakt wordt. Dat is in het voorjaar van 2016. Echter, de financiën die voor deze ontwikkeling zijn begroot, komen vrij vanaf 2017 (€650.000,-). Om de werkzaamheden in 2016 voor te kunnen bereiden wordt de raad gevraagd een gedeelte van de gelden nu al vrij te maken. In noord is de locatiekeuze nog niet afgerond maar de voorkeurslocaties hebben al de bestemming wonen (i.t.t. de locatie Weezenhof). Om te kunnen starten met de planvoorbereidingen wordt voorgesteld een krediet van 100.000 euro naar voren te halen en beschikbaar te stellen voor: • het afronden van de locatiekeuze • het voorbereiden van de RO-procedure (opstellen aanvraag en het aanvragen van een omgevingsvergunning) • een quick scan naar de technische en financiële implicaties (riool, gas, water en licht) • het consulteren van corporaties en zorginstellingen en nagaan welke partijen gaan deelnemen in dit traject		
Naam steller: **E-mail steller:**	Sjon Debie j.debie@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 96 87
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Skaeve Huse Noord' 2. Begrotingswijziging BW-01490 Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 54/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Skaeve Huse Noord

Programma
Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder
B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
29 maart 2016

Samenvatting
In het coalitieakkoord is afgesproken dat de ontwikkeling van Skaeve Huse in Noord in de tweede helft van de coalitieperiode opgepakt wordt. Dat is in het voorjaar van 2016.

Echter, de financiën die voor deze ontwikkeling zijn begroot, komen vrij vanaf 2017 (€ 650.000). Om de werkzaamheden in 2016 voor te kunnen bereiden wordt de raad gevraagd een gedeelte van de gelden, € 100.000 nu al vrij te maken.

Voorstel om te besluiten

1. Een bedrag van € 100.000 van het begrote investeringskrediet voor Skaeve Huse 2017 naar voren te trekken en vrij te geven voor planvoorbereidingskosten in 2016;
2. De financiële gevolgen hiervan, te weten de dekking van de kapitaallasten, mee te nemen in de Zomernota 2016;
3. De bijbehorende begrotingswijziging BW-01490 vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Sjon Debie, 9687, j.debie@nijmegen.nl

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
In het coalitieakkoord staat aangegeven dat de ontwikkeling van Skaeve Huse in Noord in de tweede helft van de coalitieperiode gestart wordt. De tweede helft van deze coalitieperiode begint in maart 2016, maar de investeringskredieten die voor deze ontwikkeling zijn gepland zijn voorzien vanaf 2017. Vandaar de vraag aan de raad een gedeelte van de investeringskredieten uit 2017 (€ 650.000) al in 2016 vrij te geven: € 100.000.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
De bouw van Skaeve Huse in Noord is afgesproken in het Coalitieakkoord 2014-2018, Samen voor Nijmegen: sociaal, duurzaam en ondernemend.

1.2 Relatie met programma
Dit valt onder het programma Zorg en Welzijn

2 Doelstelling
Door het krediet beschikbaar te stellen kunnen de voorbereidende werkzaamheden in 2016 worden opgestart met as doel de realisatie van de woningen in 2017.

3 Argumenten
In het coalitieakkoord is afgesproken dat er in deze coalitieperiode 2 locaties voor Skaeve Huse gerealiseerd gaan worden, Weezenhof en Nijmegen Noord.

De besluitvorming rond de bouw van 8 Skaeve Huse in Zuid, in de Weezenhof, zal met een besluit van de Raad van State later dit jaar tot een einde komen. Bij een positieve uitspraak kan er gebouwd worden.

In Noord is de planvoorbereiding eenvoudiger dan in Zuid. In Noord is de locatiekeuze weliswaar nog niet afgerond, maar de voorkeurslocaties hebben de bestemming Wonen. Het aanvragen van een omgevingsvergunning is daarmee voldoende. Desondanks zal het moeilijk worden om in deze coalitieperiode te realiseren als de plannen pas opgepakt worden na 1 januari 2017, planvoorbereiding en realisatie kost (procedure)tijd.

Daarom wordt voorgesteld het krediet (gedeeltelijk) naar voren te halen en beschikbaar te stellen in 2016, voor de planvoorbereiding:
- afronden van de locatiekeuze,
- voorbereiden van de RO-procedure, met name het opstellen van een aanvraag en het aanvragen van een omgevingsvergunning
- een quick scan naar de technische en financiële implicaties (riool, gas, water en licht);
- de corporaties en zorginstellingen consulteren en nagaan welke partijen gaan deelnemen in dit traject.

Op basis van de gegevens neemt het college een besluit.

De kosten van het hierboven beschreven traject worden begroot op ongeveer € 100.000,-.

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

4 Risico's
De ontwikkeling stuit op bezwaren en de plannen worden op juridische gronden verworpen.

5 Financiën
In de Stadsbegroting 2016-2019 is er een investeringskrediet in 2017 opgenomen voor de realisatie van Skaeve Huse van € 650.000. (K 000192).
De gemeenteraad wordt voorgesteld hiervan in 2016 een investeringskrediet van € 100.000 vrij te geven voor de voorbereidingskosten. Door vaststelling van BW-01490 door de Raad wordt dit gerealiseerd. Het naar voren halen van het krediet brengt met zich mee dat ook de kapitaallasten naar voren worden gehaald. De financiële effecten hiervan worden meegenomen in de Zomernota 2016.
De middelen zullen worden ingezet voor de planvoorbereidingskosten. Mocht uit de planvoorbereiding blijken dat er de Skaeve Huse niet gerealiseerd gaan worden, zullen de planvoorbereidingskosten niet worden geactiveerd en worden deze kosten ten laste worden gebracht van programma Zorg en Welzijn.

6 Participatie en Communicatie
De raad wordt actief geïnformeerd over de uitkomst van het locatieonderzoek.

- De omwonenden betrekken bij de planvorming
- Het doorlopen van een RO-procedure: het aanvragen van een omgevingsvergunning
- Overleg met de corporaties en zorginstellingen.

7 Uitvoering en evaluatie
Als eerste zal er een locatiestudie worden uitgevoerd. De raad wordt geïnformeerd over de uitkomst van deze studie.

In 2016 zal de planvoorbereiding verder plaats vinden. Afhankelijk van de gekozen locatie zal er een bestemmingsplanwijziging doorgevoerd worden, dan wel een omgevingsvergunning als de bestemming van de betreffende locatie al een woonbestemming heeft. De raad en de omgeving zullen worden geïnformeerd over het te volgen proces.

De realisatie staat gepland voor 2017.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage(n): Begrotingswijziging

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

21. Raadsvoorstel Skaeve Huse Noord (54/2016)

Raadsvoorstel d.d. 29 maart 2016
1. Een bedrag van € 100.000 van het begrote investeringskrediet voor Skaeve Huse 2017 naar voren te trekken en vrij te geven voor planvoorbereidingskosten in 2016;
2. De financiële gevolgen hiervan, te weten de dekking van de kapitaallasten, mee te nemen in de Zomernota 2016;
3. De bijbehorende begrotingswijziging BW-01490 vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016

Voor	29	SP, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, Stadspartij DNF, Gewoon Nijmegen, VSP
Tegen	4	VVD, Liberaal Nijmegen

Voorstel aanvaard

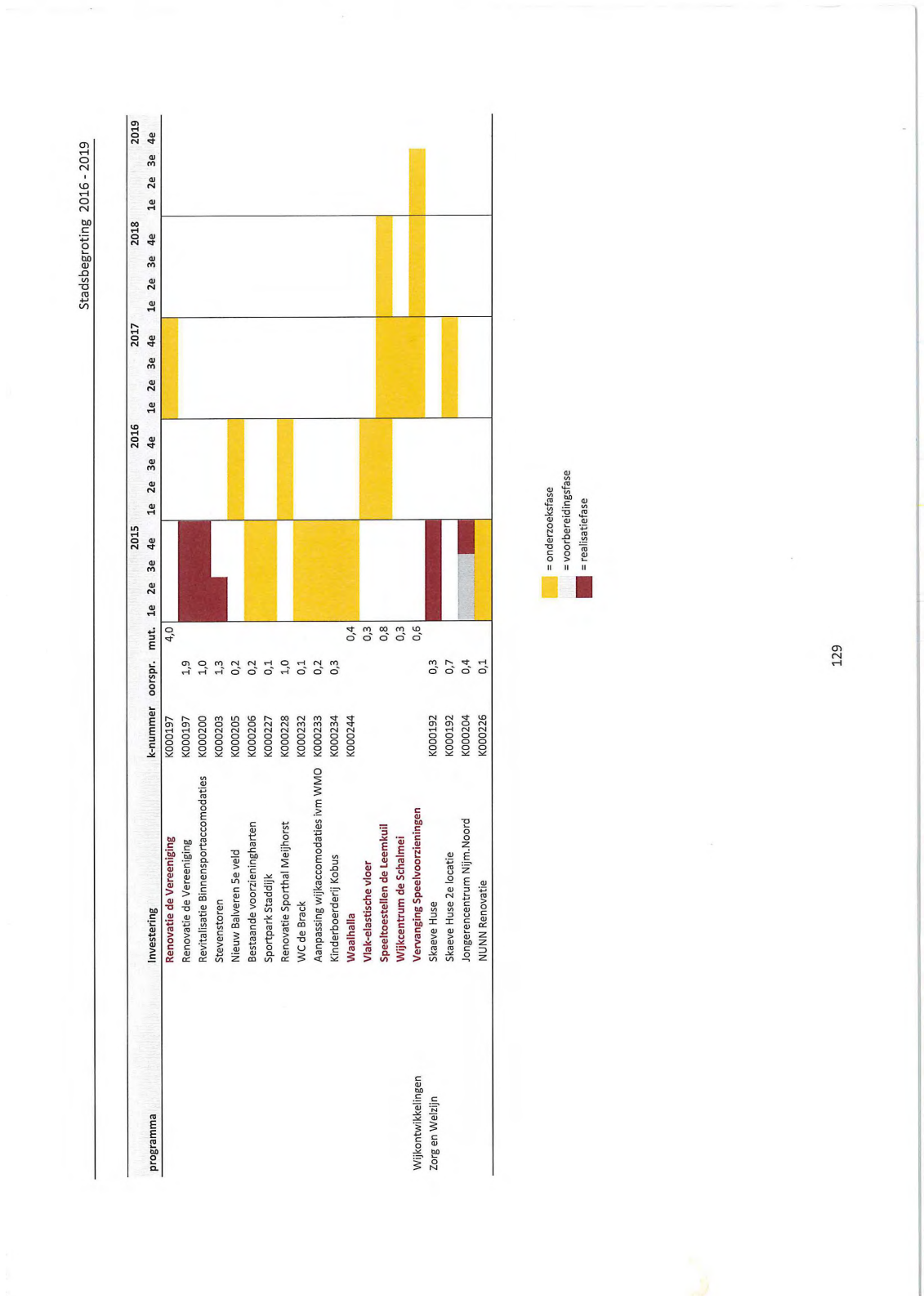
Aanleveren begrotingswijziging

Steller	J. Debie
BW	BW-01490 Voorber.krediet Skae
Soort wijziging	Verbijzondering Investeringen
Soort besluit	BESL-RAAD
Besluitperiode	201602
Omschrijving	Voorber.krediet Skae

Verrekeningen debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Verrekeningen credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed
Totaal debet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal credit	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed	goed

kpl / product	product specificatie	kosten-soort	wijk	functie	Deb / Cred	2016	2017	2018	2019	2020	Omschrijving
Soort mutatie						INV-Investering	INV-Investering				
Document soort						VERBIJZ-INV	VERBIJZ-INV				
K000192	AA000	43009	D		D	100.000,00	-100.000,00				OH van 2017 naar 2016
0711	D	D	D		D	-100.000,00	100.000,00				OH van 2017 naar 2016
K000192	AA000	43009	D		D	-100.000,00	0,00				Inzet investeringskrediet
I002814	AA000	43009	D		D	100.000,00	0,00				Voorbereidingskrediet

Voorstel - Voorbereidingskrediet Skaeve Huse Noord 2e locatie

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

HAMERSTUK

RVS Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Van:	College van B&W d.d. 29 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor de eenmalige provinciale subsidie voor 2016 voor de regio Nijmegen te bestemmen voor investering in de competenties van professionals in (sociale) wijkteams. **2. Achtergrond** Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de hele keten jeugd. Jeugdigen en hun ouders hebben een nieuw aanspreekpunt in de eigen omgeving: het sociale (wijk)team. Zij kunnen daar terecht met vragen en problemen en eigen regie houden. In de regio Nijmegen zijn 20 sociale teams actief. Tussen de sociale teams in de regio zijn veel overeenkomsten, maar ook verschillen. Investeren in de kennisontwikkeling van sociale teams via trainingen, instructies en themabijeenkomsten blijkt niet voldoende om de vele uitdagingen van de transitie het hoofd te bieden en de transformatiedoelstellingen te bereiken. Het vraagt om een diepgaande verandering in het denken en handelen van professionals. De professionals in de sociale (wijk-)teams zijn de sleutel tot transformatie en innovatie. We willen transformeren en innovatie stimuleren door te investeren in de competenties van professionals in de sociale wijkteams Vanuit de provincie is subsidie beschikbaar gesteld voor het verder transformeren van de jeugdhulp. In de regio Nijmegen wordt hiermee geïnvesteerd in de competentieontwikkeling van sociale teams. De subsidie is bestemd voor de hele regio, gemeente Nijmegen is penvoerder. Het project wordt aangestuurd door een regionaal projectleider, onder verantwoordelijkheid van het regionaal bestuursteam. De inhoudelijke begeleiding van de ontwikkelgroepen wordt belegd bij NIM Maatschappelijk werk.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Jeanne Janssen j.janssen@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 25 00
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie' 2. Begrotingswijziging BW-01472 Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 57/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Programma
Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder
B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
29 maart 2016

Samenvatting
Met dit voorstel vragen wij uw Raad om een begrotingswijziging door te voeren. Van de Provincie Gelderland is een eenjarige subsidie ontvangen van € 549.490 ter investering in de competentieontwikkeling van de sociale teams. Deze subsidie is bestemd voor de hele regio Nijmegen.

Voorstel om te besluiten

1. De eenmalige provinciale subsidie van maximaal € 549.490 voor 2016 voor de regio Nijmegen te bestemmen voor investering in de competenties van professionals in sociale (wijk) teams en deze baten en daarmee gemoeid gaande lasten toe te voegen aan de begroting 2016 van het Programma Zorg en Welzijn, product Jeugd (1051-02).
2. De bijgevoegde begrotingswijziging (BW-01472.) vast te stellen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Jeanne Janssen, 2500, j.janssen@nijmegen.nl

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1. Inleiding

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de hele keten jeugd. Jeugdigen en hun ouders hebben een nieuw aanspreekpunt in de eigen omgeving: het sociale (wijk)team. Zij kunnen daar terecht met vragen en problemen. Het uitgangspunt is dat gezinnen eigen regie houden**.**

In de regio Nijmegen zijn 20 sociale teams actief. Tussen de sociale teams in de regio zijn veel overeenkomsten, maar ook verschillen.

Investeren in de kennisontwikkeling van sociale teams via trainingen, instructies en themabijeenkomsten blijkt niet voldoende om de vele uitdagingen van de transitie het hoofd te bieden en de transformatiedoelstellingen te bereiken. Het vraagt om een diepgaande verandering in het denken en handelen van professionals. De professionals in de sociale (wijk-)teams zijn de sleutel tot transformatie en innovatie. We willen transformeren en innovatie stimuleren door te investeren in de competenties van professionals in de sociale wijkteams

Vanuit de provincie is subsidie beschikbaar gesteld voor het verder transformeren van de jeugdhulp. In de regio Nijmegen wordt hiermee geïnvesteerd in de competentieontwikkeling van sociale teams. De subsidie is bestemd voor de hele regio, gemeente Nijmegen is penvoerder. Dit voorstel voorziet in besluitvorming voor het actualiseren van de begroting voor deze middelen.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Het wijzigen van de begroting is een bevoegdheid van uw Raad.

Het beleidskader wordt gevormd door het Beleidsplan Wmo & Jeugd 2015-2018 en de regionale beleidsnota “Kracht door verbinding”.

1.2 Relatie met programma

De nieuwe jeugdtaken en de sociale wijkteams vallen onder het programma Zorg en Welzijn. Daarnaast is een relatie met het programma Werk en Inkomen vanuit de participatiewet en het programma Onderwijs in het kader van Passend Onderwijs. De subsidie valt onder het product “Jeugd”, binnen het programma “Zorg en Welzijn”.

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

2. Doelstelling
De door de provincie Gelderland beschikbare gestelde middelen bestemmen voor de competentieontwikkeling van professionals in het (sociale) wijkteam en de middelen toe te voegen aan het programma Zorg en Welzijn**.**

3. Argumenten
De uitvoering van taken in de Jeugdwet betreft een majeure opgave die zorgvuldige implementatie en doorontwikkeling vraagt om de gewenste transformatie te realiseren Door de provincie zijn middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om de transformatie verder vorm te geven. We regelen in dit voorstel de besluitvorming voor het actualiseren van de begroting en de inzet van deze middelen.

We willen de middelen inzetten voor:
1. Extra Jeugdexpertise in sociale teams t.b.v. deelname aan ontwikkelteams en coaching
2. Ondersteuning van de ontwikkelteams via een coach
3. Inzetten van maatwerk(bijv. lokaal extra inzet, extra training n.a.v. behoeften, inzet externe expertise)
4. Project coördinatie.

Met de subsidie investeren we in extra capaciteit in de (sociale-) wijkteams zodat er ruimte komt voor competentieontwikkeling. Voor extra capaciteit is er regionaal € 370.000 beschikbaar. Door het inzetten van extra capaciteit ontstaat er ruimte om mensen af te vaardigen in ontwikkelgroepen. In de ontwikkelgroepen wordt op basis van Actie Leren en casuïstiek gewerkt aan competentie(door)ontwikkeling van de professionals.
De inhoudelijke en procesmatige begeleiding van de ontwikkelgroepen wordt ook gefinancierd met de subsidie. Daarnaast is er nog geld beschikbaar voor (lokaal) maatwerk, bijvoorbeeld extra trainingen.
De subsidie is bestemd voor de gemeenten in de regio Nijmegen: Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Nijmegen en Wijchen. Gemeente Nijmegen is penvoerder. Gemeente Mook en Middelaar behoort niet tot de provincie Gelderland en krijgt geen subsidie, de gemeente kan wel deelnemen aan de ontwikkelgroepen.

4. **Risico's**
Dit voorstel kent op zichzelf geen risico's.
De subsidie is onder voorbehoud van verantwoording toegekend. Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor de financiële en inhoudelijke verantwoording van het door de betreffende gemeente ingezette budget. Dit is vastgelegd in het regionaal bestuursteam en het regionaal hoofdenoverleg sociaal domein en deze afspraken leggen we met betrokken gemeenten nog contractueel vast.

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

5. Financiën
Uit onderstaande tabel blijkt hoe we de subsidie in 2016 gaan inzetten:

Omschrijving	**Aandeel Nijmegen**	**Aandeel regiogemeenten**	**Totaal**
in €			
Extra jeugdexpertise in sociale teams t.b.v. deelname ontwikkelteams en coaching	225.239	149.861	375.100
Ondersteuning ontwikkelteam o.a. met coach	48.400*		48.400
Maatwerk (bijv. lokale inzet, extra training of externe expertise)	90.750*		90.750
Projectcoördinatie en werkbudget	35.240		35.240
Totaal	**399.629**	**149.861**	**549.490**

*Inzetbaar voor de hele regio. Over de verdeling worden nog nadere afspraken gemaakt.

De aandelen van de regiogemeenten in de extra jeugdexpertise in sociale teams is als volgt:

	In €
Beuningen	29.978
Druten	17.952
Groesbeek	19.250
Heumen	17.556
Millingen	5.394
Ubbergen	11.117
Wijchen	48.614
Totaal	**149.861**

Met begrotingswijziging BW-01472 nemen we de bedragen conform deze tabellen in de begroting van Zorg & Welzijn, product Jeugd op.

Het geld moet in 2016 volledig besteed zijn, geld wat niet besteed is in 2016 vloeit terug naar de provincie. Besteding van het geld moet inhoudelijk (jeugd, innovatie, regionale samenwerking) en financieel (offertes, uurtarieven, urenbesteding) verantwoord worden.

6. Participatie en Communicatie
Er is communicatie op regionaal niveau via het regionaal bestuursteam, het regionaal portefeuillehouderoverleg en diverse ambtelijke regionale overleggen.

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
4

7. Uitvoering en evaluatie
Het project wordt aangestuurd door een regionaal projectleider, onder verantwoordelijkheid van het regionaal bestuursteam. De inhoudelijke begeleiding van de ontwikkelgroepen wordt belegd bij NIM Maatschappelijk werk.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Plaatsvervangend Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. R.J.M. van Wuijtswinkel

Bijlage(n): 1. Financiële bijsluiter begrotingswijziging: BW-01472
Ter inzage:

Voorstel - Begrotingswijziging ten behoeve van Provinciale subsidie

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

22. Raadsvoorstel Begrotingswijziging t.b.v. Provinciale subsidie (57/2016)

Raadsvoorstel d.d. 29 maart 2016
1. De eenmalige provinciale subsidie van maximaal € 549.490 voor 2016 voor de regio Nijmegen te bestemmen voor investering in de competenties van professionals in sociale (wijk) teams en deze baten en daarmee gemoeid gaande lasten toe te voegen aan de begroting 2016 van het Programma Zorg en Welzijn, product Jeugd (1051-02).
2. De bijgevoegde begrotingswijziging (BW-01472.) vast te stellen.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Financiele bijsluiter begrotingswijziging: BW-01472

Totaal effect wijziging	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	549	549	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

16 Zorg en Welzijn

	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
was	18.134	184.253	166.120	7.188	172.045	164.857	6.495	172.044	165.549	6.495	172.929	166.434
bp. 1 comp.ontw. proffesionals SWT's		549	549									
bp. 1 prov. subsidie innovatie en tr	549		-549									
Totaal 16 Zorg en Welzijn	**18.683**	**184.803**	**166.120**	**7.188**	**172.045**	**164.857**	**6.495**	**172.044**	**165.549**	**6.495**	**172.929**	**166.434**

Voorstel - Rijkssubsidie begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken 2016 . . .

HAMERSTUK

RVS Rijkssubsidie 'begeleiden van ex-gedetineerden voor wonen en werken voor 2016'; actualiseren begroting zorg en welzijn.

Van:	College van B&W d.d. 29 maart 2016		
Doel:	Besluitvorming		
Toelichting:	**1. Voorliggende besluitvorming** Het college stelt de raad voor de begroting van het programma Zorg en Welzijn te actualiseren met de rijkssubsidie voor de begeleiding van ex-gedetineerden. **2. Achtergrond** De gemeente Nijmegen ontvangt van het Rijk voor het jaar 2016 (en ontving dat ook in 2015) een subsidie voor het begeleiden van ex-gedetineerden die in 2015 en 2016 uit detentie komen. Met dit voorstel wil het college met een begrotingswijziging de begroting van het programma Zorg en Welzijn actualiseren met betrekking tot deze Rijksontvangsten. De subsidie is bestemd voor de begeleiding van ex-gedetineerden voor wonen en werken; met de GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg, het Leger des Heils/Prison Gate Office (PGO) en Stichting Moria worden hierover afspraken gemaakt. De Rijkssubsidie dient na afloop van het project te worden verantwoord.		
Naam steller: **E-mail steller:**	Angela Koopmans a.koopmans@nijmegen.nl	**Tel. steller:**	024 329 25 40
Bijlagen:	1. Raadsvoorstel 'Rijkssubsidie begeleiden van ex-gedetineerden voor wonen en werken voor 2016; actualiseren begroting Zorg en Welzijn' 2. Begrotingswijziging BW-01496 Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016		

Voorstel - Rijkssubsidie begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken 2016 . . .

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

11 mei 2016 / 55/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp

Rijkssubsidie 'begeleiden van ex-gedetineerden voor wonen en werken voor 2016'; actualiseren begroting Zorg en Welzijn

Programma

Zorg & Welzijn

Portefeuillehouder

B. Frings

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

29 maart 2016

Samenvatting

We ontvangen van het Rijk voor het jaar 2016 een subsidie voor het begeleiden van ex-gedetineerden die in 2015 en 2016 uit detentie komen. Met dit voorstel willen wij met een begrotingswijziging de begroting van het programma Zorg en Welzijn actualiseren met betrekking tot deze Rijksontvangsten .

Voorstel om te besluiten

1. De begroting van het programma Zorg en Welzijn actualiseren met de rijkssubsidie voor de begeleiding van ex-gedetineerden voor een bedrag van € 50.100.
2. De begrotingswijziging BW-01496 vast te stellen.

Voorstel - Rijkssubsidie begeleiden ex-gedetineerden wonen en werken 2016 . . .

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
Met dit voorstel willen wij de begroting van het programma Zorg en Welzijn actualiseren met de subsidie die het rijk beschikbaar heeft gesteld aan de gemeente Nijmegen voor de uitvoering van begeleidingstrajecten ex-gedetineerden in de gemeenten Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, Ubbergen, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel en Nijmegen.

Deze wijziging houdt in dat op lasten- en batenniveau de begroting van het programma Zorg en Welzijn wordt geactualiseerd. De daadwerkelijke inzet van deze middelen verloopt via een separaat collegevoorstel.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
De raad is bevoegd om deze begrotingswijziging vast te stellen.

1.2 Relatie met programma
Dit voorstel valt onder het programma Zorg en Welzijn.

2 Doelstelling
Het doel van dit voorstel is het actualiseren van de begroting Zorg en Welzijn voor de rijkssubsidie die wij ontvangen voor de begeleiding van ex-gedetineerden.

3 Argumenten
De gemeente Nijmegen heeft namens de hierboven genoemde gemeenten een subsidieaanvraag ingediend bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie. De subsidie is door het ministerie toegekend en bedraagt € 50.100 waarvan € 45.090 (90%) op basis van een voorschot beschikbaar komt in 2016. De subsidie is bestemd voor de begeleiding van ex-gedetineerden voor wonen en werken. Met de GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg, het Leger des Heils/Prison Gate Office (PGO) en Stichting Moria worden afspraken gemaakt over de begeleiding van ex-gedetineerden.
De Rijkssubsidie dient na afloop van het project te worden verantwoord.

4 Risico's
Indien de afspraken niet conform projectvoorstel worden gerealiseerd kan de subsidie door het Rijk lager worden vastgesteld. Dit risico achten wij echter klein.

5 Financiën
Wij hebben op 17 februari 2016 een beschikking ontvangen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Met deze beschikking kent het Rijk een subsidie van € 50.100 toe aan de gemeente Nijmegen ten behoeve van de begeleiding van ex-gedetineerden voor de gemeenten in de regio Nijmegen. In 2016 zal de gemeente Nijmegen een voorschot van € 45.090 ontvangen (90%).

Met begrotingswijziging BW-01496 willen wij de geoormerkte middelen van het Rijk toevoegen aan de begroting van het programma Zorg en Welzijn, product Opvang en

beschermd wonen, deelproduct bemoeizorg en regie/nazorg ex-gedetineerden (61217.S2393).

6 Participatie en Communicatie
Er worden afspraken gemaakt met het Veiligheidshuis, het Leger des Heils / Prison Gate Office, de GGD/Meldpunt Bijzondere Zorg en Stichting Moria voor de besteding van de Rijksmiddelen.

7 Uitvoering en evaluatie
De gemeente Nijmegen draagt zorg voor subsidiëring aan de uitvoerende partijen en de eindverantwoording aan het Rijk.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. B. van der Ploeg

Bijlage(n): BW-01496

Aanleveren begrotingswijziging

Steller	A. Koopmans
BW	BW-01496 Begeleiding ex-gedet
Soort wijziging	Begrotingswijziging
Soort besluit	BESL-RAAD
Besluitperiode	201603
Omschrijving	Begeleiding ex-gedet

Verrekeningen debet	0,00	0,00	0,00	0,00
Verrekeningen credit	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed
Totaal debet	95.190,00	5.010,00	0,00	0,00
Totaal credit	95.190,00	5.010,00	0,00	0,00
Saldo	goed	goed	goed	goed

kpl / product	product specificatie	kosten-soort	wijk	functie	Deb / Cred	2016	2017	2018	2019	2020	Omschrijving
Soort mutatie						EM Eenmalig	EM Eenmalig				
Document soort						WYZ-EM	WYZ-EM				
61217	S2393	44015	D		D	50.100,00					Bp 1 inzet Rijksbijdrage ex-gede
61217	S2393	84004	D		C	50.100,00					Bp 1 Rijksbijdrage ex gedetinee
0705	O082	85008	D		C	45.090,00	5.010,00				Bp 1 Rijksbijdrage ex gedetinee
0712	D	D	D		D	45.090,00	5.010,00				Bp 1 Rijksbijdrage ex gedetinee

Controle begrotingswijziging BW-01496

BW-nummer en omschrijving	BW-01496
Gegevens uit CODA d.d.	8-mrt-2016
Controle door	

Gescreend en akkoord bevonden conform procesbeschrijving

Controle besluitniveau (als in kolom "opm" iets staat dan alleen doorvoeren in opdracht van B&V)

	opm	2016	2017	2018	2019	2020
Gebruik sluitrekeningen (saldo <> 0)						
0710 Gemeentelijk saldo	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0711 Tegenrek.invest.kred	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0712 Sluitrek. Reserves	R/C	45.090,00	5.010,00	0,00	0,00	0,00
0713 Tegenrek.planexpl.	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mutatie loonsom						
41001 Loonsom (GEMAL)	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mutatie kapitaallasten						
42003 Toegrk. rente invest	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
42005 Afschrijvingen	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
42006 Restant afschr afges	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mutatie reserves						
86014 Stort.reserve balans	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46032 Onttr.reserve balans	---	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gebruik van K-nummers	---	nee	nee	nee	nee	nee
Effecten programma						
Mutatie van lasten niveau op een prog.	---	nee	nee	nee	nee	nee
Mutatie van baten niveau op een prog.	---	nee	nee	nee	nee	nee
Effecten producten						
Mutatie van lasten niveau op een prod.	---	nee	nee	nee	nee	nee
Mutatie van baten niveau op een prod.	---	nee	nee	nee	nee	nee
BW met mutatie kredieten	---	nee	nee	nee	nee	nee

Controle koppeling elementen 1 met programmas, producten en kredieten

Aantal el.1 niet gekoppeld aan programmas	0 regels
Aantal el.1 niet gekoppeld aan producten	0 regels
Aantal el.1 niet gekoppeld aan kredieten	0 regels

Technische controles (zie blad 2) Geen technische opmerkingen

Mutatie over afdelingen

Rubriek kostenplaatsen
Rubriek programmas

("mutatie" heeft betekenis bij BW-AMT wijzigingen)

1

Controle begrotingswijziging BW-01496

Technische controles

		2016	2017	2018	2019	2020
Kostenplaatsen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Reserves, voorzieningen en OMBD's						
Reserve						
Storting in reserve	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86014 Stort.reserve balans		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46012 Storting in reserve		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Onttrekking reserve = 0	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46032 Onttr.reserve balans		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86004 Onttrekking reserves		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Voorziening						
Storting in voorziening	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86015 Stort. voorz. Balans		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46013 Storting in voorzien		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46026 Aanwending voorz	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vrijval voorziening	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46033 Vrijval voorz.balans		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86005 Vrijval voorziening		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OMBD						
Besteding	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
O???.45008		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
O???.84*		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Controle interne verrekeningen						
Vaste doorbelastingen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46002 Drbk vaste doorbelas		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86001 Opbr vaste doorbel		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Werkplek doorbelasting	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46001 Drbk standaardwerkpl		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86000 Opbr doorbel standaa		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Variabele doorbelasting	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46003 Drbk variabele doorb		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86002 Opbr variabele doorb		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Doorbelaste uren	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46021 Doorbel eigen uren		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86006 Doorbelaste uren		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Doorbelaste salarissen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46004 Doorbel salarissen		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86003 Opbr doorbel salaris		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Doorbelasting tussenproducten	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46024 Drbl.kst. tus. Produ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86007 Opbr verrek tus prod		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86008 Verg. gym O&J		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Controle verrekeningen totaal	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
46*		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
86*		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Controle op specifieke punten						
Sluitrekeningen						
Saldo programmas	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0710 Gemeentelijk saldo		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Programmas		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo investeringen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0711 Tegenrek.invest.kred		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investeringen		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo reserves en voorzieningen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0712 Sluitrek. Reserves		45.090,00	5.010,00	0,00	0,00	0,00
Reserves/voorz		-45.090,00	-5.010,00	0,00	0,00	0,00
Saldo planexploitaties	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0713 Tegenrek.planexpl.		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Planexploitatie		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rente investeringen	✓	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
42003 Toegrk. rente invest		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
82001 Toegerek. Rente		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Financiele bijsluiter begrotingswijziging: BW-01496

Totaal effect wijziging	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

16 Zorg en Welzijn

	2016			2017			2018			2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
was	17.584	183.704	166.120	7.188	172.045	164.857	6.495	172.044	165.549	6.495	172.929	166.434
Bp 1 inzet Rijksbijdrage ex-gedetine		50	50									
Bp 1 Rijksbijdrage ex gedetineerden	50		-50									
Totaal 16 Zorg en Welzijn	**17.634**	**183.754**	**166.120**	**7.188**	**172.045**	**164.857**	**6.495**	**172.044**	**165.549**	**6.495**	**172.929**	**166.434**

Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
11 mei 2016 / 63/2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

Onderwerp
Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Programma
Cultuur & Cultuurhistorie & Citymarketing

Portefeuillehouder
B. van Hees

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
12 april 2016

Samenvatting
Met dit voorstel worden de buurtnamen en thema's voor straatnaamgeving in het project Waalfront in de wijk Biezen voorgesteld.
Hiermee wordt voldaan aan de wens van uw Raad zoals vastgesteld met het Raadsbesluit van 1 april 2015 (RV 40/2015), waarin met beslispunt 12 (amendement Groen Links en De Nijmeegse Fractie) is besloten dat het college uw Raad voor het einde van 2015 een raadsvoorstel voorlegt met buurtnamen plus thema's voor straatnaamgeving in het project Waalfront.
Uitgangspunt voor dit voorstel voor naamgeving zijn de suggesties van de wijkvereniging *Ons Waterkwartier*.
Dit voorstel vervangt het ingetrokken raadsvoorstel d.d. 16 februari 2016: RV24/2016 'Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's straatnaamgeving'.

Voorstel om te besluiten

1. Aan de meest oostelijk gelegen buurt in het project Waalfront, met straatnamen rond het thema **Water en Haven**, in de wijk Biezen in de woonplaats Nijmegen, de naam **Waalhavenkwartier** te geven.
2. Voor het centrale deel van het Waalfront, gelegen in de wijk Biezen in de woonplaats Nijmegen, tussen de bestaande buurt Batavia en de buurt Waalhavenkwartier, twee buurtnamen vast te stellen: **Ulpia** en **Fabrica**.
3. Voor de straatnaamgeving in de buurt **Ulpia** het thema **Romeins verleden** vast te stellen.
4. Voor de straatnaamgeving in de buurt **Fabrica** het thema **Industrieel verleden** vast te stellen

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Kiki van Heijst, 2738, k.van.heijst@nijmegen.nl

Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Onder de naam *Waalfront* wordt in Nijmegen-West het gebied direct ten zuiden van de Waal ontwikkeld. Na het project *Handelskade* en de buurt *Batavia* zal de aankomende jaren het tussenliggende gebied ontwikkeld worden.
Wijkvereniging *Ons Waterkwartier* heeft in december 2014 aan het College van B&W een voorstel met ideeën voor straatnaamgeving in het gebied aangeboden. Dit voorstel bevat suggesties voor een indeling in buurten plus ideeën voor buurt- en straatnamen (bijlage 1). Buurtbewoners hebben verzocht om deze nieuwe buurtnamen in een vroeg stadium vast te stellen. Men wil zo voorkomen dat eventueel ongewenste projectnamen tijdens de ontwikkelfase inburgeren. Bovendien kan een buurtnaam de identiteit van een buurt versterken.
Uw Raad steunt dit initiatief en heeft met het RB van 1 april 2015, beslispunt 12 (amendement Groen Links en De Nijmeegse Fractie) het college opgelegd om voor het einde van 2015 een raadsvoorstel met thema's voor straatnaamgeving in het Waalfront voor te leggen.

Het voorstel van Wijkvereniging *Ons Waterkwartier* stelt een indeling van het plangebied in vier buurten voor: de bestaande buurt *Batavia* in het westen, *Waalhavenkwartier* voor de reeds in aanbouw zijnde buurt rond de Waalhaven in het oosten en twee buurten, *Ulpia* en *Fabrica*, in het centrale deel van het gebied.
De straten in *Batavia* zijn vernoemd naar Indische Nijmegenaren, in het *Waalhavenkwartier* hebben de straten namen gekregen rond het thema *Haven en water*. Voor het middendeel van het Waalfront stelt *Ons Waterkwartier* voor de straatnaamgeving de thema's *Romeins verleden* en *Industrieel verleden* voor.
Deze twee thema's verwijzen beide naar belangrijke perioden uit de geschiedenis van het gebied: naar de Romeinse stad Ulpia Noviomagus en naar de industriële ontwikkeling in het gebied na het slechten van de stadswallen.
Met straatnamen rond het thema *Romeins verleden* wordt het unieke Romeins verleden van dit deel van Nijmegen meer zichtbaar gemaakt, straatnamen rond het thema *Industrieel verleden* kunnen samen met de nog aanwezige industriële gebouwen het karakter en de identiteit van het gebied versterken.
De door *Ons Waterkwartier* voorgestelde thema's zijn dan ook passend voor dit gebied.

Op dit moment is pas op hoofdlijnen bekend hoe de plattegrond van het Waalfront eruit gaat zien. Sterk bepalend zal de *Laan van Oost-Indië* zijn, hiervan moet het tracé nog door uw Raad worden vastgesteld.
Van de buurten wordt daarom geen exacte geometrie afgebakend, de afzonderlijke buurten bestaan straks uit een geheel van straten met namen rond een gemeenschappelijk thema en zijn daardoor als eenheid herkenbaar.

Tijdens de ontwikkeling zal, in overleg met bewoners en binnen de vastgestelde thema's, gezocht worden naar passende straatnamen voor beide buurten. Hierbij zullen ook de nieuwe bewoners van het gebied betrokken worden en zal expertise worden gezocht bij de gemeentelijke afdeling Archeologie en het Regionaal Archief Nijmegen.

Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel
2

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
"Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2011".

1.2 Relatie met programma
Straatnaamgeving valt onder het programma Cultuur & Cultuurhistorie & Citymarketing en is een wettelijke taak.

2 Doelstelling
Een goede naamgeving van de openbare ruimte in Nijmegen.

3 Argumenten
Betreffende beslispunt 1;
1. De naam **Waalhavenkwartier** is een geschikte naam voor de buurt rond de Waalhaven met overwegend straatnamen rond het thema Haven en Water.

Betreffende beslispunt 2;
1. De namen **Ulpia** en **Fabrica** zijn voorgesteld door buurtbewoners en verwijzen naar het Romeinse en industriële verleden van het gebied.

Betreffende beslispunt 3;
1. Straatnamen die verwijzen naar het **Romeinse verleden** dragen bij aan het zichtbaar maken van de cultuurhistorie van het gebied.

Betreffende beslispunt 4;
1. Straatnamen die verwijzen naar de verdwenen **industrie** houden de herinnering aan het industriële verleden levend.

4 Risico's
Aan dit voorstel zijn geen risico's verbonden.

5 Financiën
Aan deze naamgeving zijn geen kosten verbonden.

6 Participatie en Communicatie
De naamgeving van de buurten plus het vaststellen van de thema's voor straatnaamgeving gebeuren op initiatief van buurtbewoners. Over dit raadsvoorstel is intensief gecommuniceerd met wijkvereniging *Ons Waterkwartier*. Bewoners (zowel wijkvereniging *Ons Waterkwartier* als nieuwe bewoners van het Waalfront) zullen tijdens de ontwikkeling eveneens worden betrokken bij de straatnaamgeving.
Dit besluit wordt bekendgemaakt in het gemeenteblad op overheid.nl. Daarnaast is er een grote lijst van "afnemers" betreffende naamgeving, zoals de hulpdiensten, PostNL, de NUON en de kaartbeheerders van diverse (stads)plattegronden en navigatiesystemen. Deze worden eveneens geïnformeerd over de besluitvorming.

Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Vervolgvel
3

7 Uitvoering en evaluatie
Deze paragraaf is niet van toepassing op dit voorstel.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Bijlage(n): 1. Voorstel *Wijkvereniging Ons Waterkwartier*

Voorstel - Straatnaamgeving Biezen buurtnamen en thema's straatnaamgeving

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

24. **Raadsvoorstel Straatnaamgeving Biezen-Buurtnamen en thema's straatnaamgeving (63/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 12 april 2016
1. Aan de meest oostelijk gelegen buurt in het project Waalfront, met straatnamen rond het thema Water en Haven, in de wijk Biezen in de woonplaats Nijmegen, de naam Waalhavenkwartier te geven.
2. Voor het centrale deel van het Waalfront, gelegen in de wijk Biezen in de woonplaats Nijmegen, tussen de bestaande buurt Batavia en de buurt Waalhavenkwartier, twee buurtnamen vast te stellen: Ulpia en Fabrica.
3. Voor de straatnaamgeving in de buurt Ulpia het thema Romeins verleden vast te stellen.
4. Voor de straatnaamgeving in de buurt Fabrica het thema Industrieel verleden vast te stellen

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Voorstel aan de Raad

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
11 mei 2016 / 66/2016

Fatale termijn:

Onderwerp
Bekrachtiging geheimhouding ex artikel 10, lid 2 onder e van de Wet openbaarheid van bestuur

Programma
Veiligheid

Portefeuillehouder
H.M.F. Bruls

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
19 april 2016

Samenvatting
Met onze brief van 19 april 2016 (kenmerk: VH10/16.0003584) informeren wij de Raad over de rendementsanalyse ten aanzien van het Veiligheidshuis. Deze rendementsanalyse bevat één bijlage die informatie bevat die herleidbaar is tot personen. Om redenen van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer hebben we in onze vergadering van 19 april 2016 besloten om hiervoor met toepassing van artikel 25, tweede lid van de Gemeentewet in verband met artikel 10, 2e lid onder e van de Wet openbaar bestuur de Raad geheimhouding op te leggen. Die geheimhouding dient door de Raad bekrachtigd te worden op grond van artikel 25, lid 3 van de Gemeentewet..

Voorstel om te besluiten
Met betrekking tot de aan uw Raad aangeboden en als geheim gemarkeerde bijlage bij de brief, d.d. 19 april 2016 (met kenmerk: VH10/16.0003584) op grond van art. 25, 3e lid Gemeentewet in verband met artikel 10, 2e lid, onder e van de Wet openbaarheid van bestuur de door het College van B&W op 19 april 2016 opgelegde geheimhouding te bekrachtigen.

Opgesteld door, telefoonnummer, e-mail
Wim Engelen, 9181, w.engelen@nijmegen.nl

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Voorstel aan de Raad

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding
Wij informeren met onze brief van 19 april 2016 (kenmerk: VH10/16.0003584) de Raad over de rendementsanalyse ten aanzien van het Veiligheidshuis. Deze rendementsanalyse bevat één bijlage die informatie bevat die herleidbaar is tot personen. Om redenen van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer hebben we in onze vergadering van 19 april 2016 besloten om de Raad hiervoor op grond van artikel 10, lid 2 onder e van de Wet openbaar bestuur geheimhouding op te leggen. Het College van Burgemeester en Wethouders heeft die bevoegdheid op grond van artikel 25, lid 2 van de Gemeentewet. De geheimhouding dient op grond van artikel 25, lid 3 van de Gemeentewet door de Raad bekrachtigd te worden.

1.1 Wettelijk kader of beleidskader
Het wettelijk kader is artikel 10, lid 2 onder e Wet openbaarheid van bestuur, dat luidt: “Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen: **e.** de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer”. De bevoegdheid van het College van B&W om de Raad op deze grond geheimhouding op te leggen, is opgenomen in artikel 25, lid 2 van de Gemeentewet. Lid 3 van artikel 25 Gemeentewet bepaalt dat de krachtens het tweede lid opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan de Raad overgelegde stukken vervalt, indien de oplegging niet door de Raad in zijn eerstvolgende vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, wordt bekrachtigd.

1.2 Relatie met programma
De rendementsanalyse van het Veiligheidshuis valt beleidsmatig onder het programma Veiligheid.

2 Doelstelling
De geheimhouding dient ter bescherming, c.q. eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

3 Argumenten
De bijlage, getiteld: “Resultaten per casus” bevat informatie die tot personen herleidbaar is. Daarom is het vanuit het oogpunt van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer belangrijk om deze bijlage niet in de openbaarheid te brengen.

4 Risico’s
Informatie die herleidbaar is tot personen schendt de persoonlijke levenssfeer. Zonder geheimhouding is die niet gewaarborgd.

5 Financiën
Dit voorstel heeft geen betrekking op onderwerpen van financiële aard.

6 Participatie en Communicatie
De resultaten van de rendementsanalyse Veiligheidshuis zijn openbaar, mede ook vanwege het belang voor het gesprek over effectiviteit en efficiëntie van het Veiligheidshuis. Er is

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Voorstel aan de Raad

echter geen belang om informatie die tot personen herleidbaar is in de openbaarheid te brengen. Geheimhouding doet daarmee niets af aan het gesprek over de betekenis van de rendementsanalyse.

7 Uitvoering en evaluatie
De Raad dient ons besluit, d.d. 19 april 2016, ex artikel 10, lid 2 onder e Wet openbaarheid van bestuur te bekrachtigen. De bijlage bij de rendementsanalyse Veiligheidshuis waarvoor de geheimhouding geldt, wordt voor de raadsleden ter inzage gelegd bij de raadsgriffie.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

BIJLAGEN:
De raadsbrief: Rendementsanalyse Veiligheidshuis (kenmerk: VH10/16.0003584) met 2 bijlagen.
De bijlage getiteld: “Resultaten per casus” is onder geheimhouding.

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Agendapunt	Raadsbesluit Politieke Avond 11 mei 2016

25. **Bekrachtiging geheimhouding t.a.v. een bijlage bij de brief Rendementsanalyse Veiligheidshuis (66/2016)**

Raadsvoorstel d.d. 19 april 2016
Met betrekking tot de aan uw Raad aangeboden en als geheim gemarkeerde bijlage bij de brief, d.d. 19 april 2016 (met kenmerk: VH10/16.0003584) op grond van art. 25, 3e lid Gemeentewet in verband met artikel 10, 2e lid, onder e van de Wet openbaarheid van bestuur de door het College van B&W op 19 april 2016 opgelegde geheimhouding te bekrachtigen.

Raadsbesluit d.d. 11 mei 2016
Conform besloten

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Veiligheid

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) Openingstijden=
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
19 april 2016	VH10/16.0003584	Digna Kosse
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Rendementsanalyse Veiligheidshuis		(024) 3299296

Geachte leden van de Raad,

In opdracht van de stuurgroep Veiligheidshuis Gelderland-Zuid is eind 2015 een rendementsanalyse uitgevoerd op de toegevoegde waarde van het Veiligheidshuis in complexe en risicovolle casuïstiek. Het rapport met de eindresultaten, conclusies en aanbevelingen treft u aan als bij deze brief. De analyseresultaten op casusniveau zijn herleidbaar tot personen. Daarom hebben we ervoor gekozen om dit onderdeel van het onderzoek voor u alleen ter inzage te leggen bij de raadsgriffie.

Met deze brief informeren wij u over de conclusies uit de rendementsanalyse en willen wij u tevens meenemen in hoe we de belangrijkste succesfactoren willen gaan borgen.

Conclusies uit de rendementsanalyse
Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid kent 2 locaties: Rijk van Nijmegen (Nijmegen) en Rivierenland (Tiel). Het Veiligheidshuis richt zich op de afstemming van zorg en strafrecht in complexe casuïstiek. Dit gebeurt volgens de Top-X werkwijze: een beperkte caseload (150 Rijk van Nijmegen, 90 Rivierenland) voor alleen de meest risicovolle casuïstiek.

De rendementsanalyse laat zien dat het Veiligheidshuis een effectief en kostengunstig instrument is, doordat het complexe casussen oplost door een gecoördineerde aanpak. De (extra) kosten van coördinatie bedragen ongeveer 1,5 % van de trajectkosten. Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit, c.q. hardnekkigheid van de casus. Als casussen succesvol zijn afgesloten worden forse maatschappelijke vervolgkosten voorkomen (circa € 350.000 per casus).

In totaal zijn 11 casussen van Gelderland-Zuid (7 voor Rijk van Nijmegen, 4 voor Rivierenland) onderzocht. In succesvolle casussen zorgt € 1,- aan inzet door het Veiligheidshuis voor een besparing van € 70,- aan vervolgkosten. Ook bij niet-succesvolle casuïstiek blijkt dat het Veiligheidshuis voor besparing zorgt. De casuïstiek die het Veiligheidshuis bereikt is in lang niet alle gevallen ‘oplosbaar’ en dan is de inzet van het Veiligheidshuis gericht op het afschalen van niet-werkende zorginterventies. Door afschaling van trajecten die niet werken staat tegenover € 1,- aan inzet door het Veiligheidshuis een besparing van € 67,- aan niet-succesvolle interventies.

Behalve kosteneffectiviteit wordt er ook maatschappelijk rendement behaald. Bij 9 van de 11 onderzochte casussen leidt de coördinatie vanuit het Veiligheidshuis tot aanzienlijke verbetering, en in 7 casussen zelfs tot het stoppen van recidive. Dat voorkomt niet alleen maatschappelijke schade, maar levert ook een (meer) regulier maatschappelijk leven op.

Succesfactoren bij kosteneffectiviteit en doelmatigheid
Het stroomlijnen van (zorg)trajecten bij complexe casuïstiek is een belangrijke meerwaarde van het Veiligheidshuis in het algemeen, maar meer in het bijzonder ook van de inzet van casemanagement. De investering in (gemeentelijk) intensief casemanagement blijkt een belangrijke sleutel tot succes in complexe casuïstiek. Daarnaast blijkt dat casemanagement tevens een relatief goedkope interventie is die voor de cliënt ook nog meerwaarde heeft. Inzet van intensief casemanagement is dus doelmatig en kosteneffectief. Alleen de gemeente Nijmegen heeft reeds de beschikking over een intensieve vorm van casemanagement die via het Veiligheidshuis wordt ingezet. Die inzet willen we borgen. Tegelijkertijd zullen de conclusies over de effectiviteit van casemanagement worden gedeeld met de andere gemeenten in Gelderland-Zuid.

Het registreren en meten van de *outcome* op casusniveau zorgt ervoor dat successen en *best practices* kunnen worden geïdentificeerd en vastgehouden. Momenteel onderzoekt het Veiligheidshuis op welke wijze hieraan concreet invulling te geven. In de Veiligheidsbrief 2017 zullen we uw Raad hierover verder informeren.

De snelheid waarmee gehandeld wordt, is in complexe casuïstiek van groot belang. Daarvoor is het nodig dat het Veiligheidshuis, naast facilitering van multidisciplinaire afstemming en casemanagement, ook doorzettingsmacht en/of versnellingsmacht kan organiseren als casuïstiek in de backoffices van partners vastloopt. Bijvoorbeeld omdat wachtlijsten niet omzeild kunnen worden. Gezien de beperkte omvang van de TOP-X zou het haalbaar moeten zijn om te kunnen sturen op de backoffice om de handelingssnelheid in aangewezen casuïstiek te verhogen. Zo gaan we met alle afzonderlijke ketenpartners afspraken maken om wachtlijsten voor de Top-X-casussen terug te dringen ten behoeve van doorzettingsmacht en doorloopsnelheid. Hierover zullen we uw Raad in de Veiligheidsbrief 2017 nader informeren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage: Rapport met de eindresultaten, conclusies en aanbevelingen

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Rendementsanalyse

De Processpecialisten, definitieve versie

versiedatum: 02022016

Erik F Steketee, Roel Tummers

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Inhoudsopgave

Management samenvatting 3
Inleiding 4
Materiaal & Methode 5
    Procesaanpak 6
    Outcome 8
Resultaten 9
Conclusies 14
Discussie 16

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Management samenvatting

Dit onderzoek heeft ten doel kengetallen te verzamelen die meer inzicht verschaffen in de toegevoegde waarde van het Veiligheidshuis.

Er zijn 11 casussen geselecteerd die in de afgelopen jaren door het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid zijn gecoördineerd (7 casussen van de vestigingslocatie Rijk van Nijmegen en 4 casussen van Rivierenland). De casussen zijn niet statistisch representatief, maar wel karakteristiek en daarmee bepalend voor het succes van de Top-X-aanpak.

Het onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:

- een gemiddelde veelpleger kost per 2 jaar circa € 350.000
- de (extra) variabele kosten van het Veiligheidshuis bedragen slechts een fractie (circa 1,5 %) van de trajectkosten
- in die gevallen waarin recidive wordt voorkomen (7 personen), worden er significante vervolgkosten (en maatschappelijke schade) voorkomen.
- Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit c.q. hardnekkigheid van de casus.
- In vijf van de casussen is er sprake van een extra investering in case management en een afname van recidive. Dit werd door de deelnemers aan het MDO vaak als bepalend voor het succes genoemd.
- Case management lijkt een relatief goedkope en in sommige gevallen succesbepalende factor. Daarnaast leidt extra inzet op case management niet tot een sterke verhoging van de extra kosten.
- Bij een succesvolle aanpak (9 van de 11 casussen) levert € 1 aan inzet van het Veiligheidshuis een besparing van circa € 70 aan vervolgkosten. Bij falen (2 van deze 11 casussen) wordt € 1 Veiligheidshuisgeld besteed aan de coördinatie en het verminderen van € 67 aan niet succesvolle trajectkosten.

Niet alle casussen zijn oplosbaar. In een aantal hardnekkige casussen van zorgmijders en/of veelplegers is de Veiligheidshuis-aanpak erop gericht op het onderbreken van het negatieve gedrag (detentie, ISD of een andere dwangmaatregel) en het beperken van de vervolgkosten van overbodige of niet werkende zorginterventies.

Gelet op het feit dat de coördinatiekosten circa 1,5 % van de totale kosten betreffen, is het Veiligheidshuis een effectief en kostengunstig instrument. De kosten ervan worden ruimschoots terugverdiend, doordat veel inzet kan worden voorkomen die anders wel zou plaatsvinden.

Er zijn drie punten voor verdere optimalisatie van het Veiligheidshuis aangedragen:

1. het meer investeren in case management
2. het organiseren van doorzettingsmacht en vergroten van de handelingsnelheid
3. het versterken van de expertise door outcomemeting

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Inleiding

Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid werkt sinds 2013 op locatie Rijk van Nijmegen en vanaf 2014 in de locatie Rivierenland met een TOP-X aanpak voor de meest complexe en risicovolle veiligheidscasussen (inclusief casussen met een groot maatschappelijke impact of ontwrichting).

Het bestaansrecht van het Veiligheidshuis ligt in het terugdringen van veel voorkomende criminaliteit en ernstige overlast. Knelpunten hierbij liggen veelal niet in een gebrek aan zorg en aandacht, maar in een gebrek aan samenwerking en afstemming. En vaak ook in botsende opvattingen over welke interventies nuttig en effectief zijn. Dat alles binnen een context van zorgmijdend gedrag dat vaak aan de attitudes van de betrokken cliënten ten grondslag ligt. Met als belangrijkste risico: veel inzet, maar weinig (blijvend) resultaat.

De rol en werkwijze van Veiligheidshuizen kristalliseren zich steeds meer uit en ze worden als netwerkorganisatie steeds duidelijker gepositioneerd. Er is zicht ontstaan op factoren die bepalend zijn voor het slagen van de aanpak. De Top X-benadering is hierbij een relatief nieuwe aanpak en in het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid pragmatisch gestart. Dit heeft zo zijn voordelen; een nadeel is echter dat er geen heldere 0-meting is gemaakt en er daardoor niet eenvoudig kan worden getoond wat de meerwaarde (lees het maatschappelijk effect) is.

De opdracht aan de Processpecialisten was een methodiek te ontwikkelen om het rendement te kunnen analyseren. Er is een meetplan met bronnen en aannames opgesteld voor in totaal 11 casussen die representatief zijn voor de caseload (7 op locatie Rijk van Nijmegen en 4 op locatie Rivierenland). Vervolgens is het rendement in termen van kosten en baten gemeten en gespiegeld aan de doelstellingen van het Veiligheidshuis.

Materiaal & Methode

Er zijn 11 casussen geselecteerd die in de afgelopen jaren door het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid zijn gecoördineerd (7 casussen van de vestigingslocatie Rijk van Nijmegen en 4 casussen van Rivierenland). De casussen zijn niet statistisch representatief, maar wel karakteristiek en daarmee bepalend voor het succes van de Top-X-aanpak. De geselecteerde casussen zijn geselecteerd op basis van de volgende aannamen:

- karakteristiek voor de problematiek
- een effectieve aanpak
- kenmerkend resultaat (ook al is soms is dat ook geen vermindering van recidive)

Dit onderzoek verschilt iets van andere kosten/baten analyses omdat een beperkt aantal casussen is geselecteerd die de doelgroep goed kenmerkt, in tegenstelling tot de gebruikelijke steekproefsgewijze benadering. Daarnaast wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan het tijdsaspect van het traject. Er mag worden aangenomen dat succesvolle coördinatie leidt tot kortere doorlooptijden, minimale wachttijden en geen uitval (een sluitende aanpak).

De basis voor de analyse is de dossiervorming in GCOS. De activiteiten zijn ingedeeld in de verschillende processtappen. Waar mogelijk zijn de kosten en opbrengsten berekend aan de hand van tarieven of kengetallen. Waar dat niet mogelijk was, is er met de experts een best mogelijke schatting gemaakt.

In verband met privacy is er voor gekozen om alleen algemene typeringen te gebruiken, omdat sommige casussen met meer omschrijving, initialen of plaatsen te snel herleidbaar zouden zijn. Dit onderzoek is niet gericht op personen, maar kengetallen. De casusbeschrijvingen met feiten en getallen zijn in een aparte bijlage weergegeven.

Het rendement wordt inzichtelijk gemaakt door de (variabele) kosten van de processen van het Veiligheidshuis te relateren aan de:

1. kosten van het traject
2. uitgespaarde vervolgkosten
3. outcome, het effect
4. landelijk geldende doelstellingen

Procesaanpak
Als basis voor het onderzoek wordt de huidige werkwijze van Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid gebruikt. De geselecteerde casussen worden stapsgewijs gevolgd waarbij de kosten worden bepaald. Daarnaast worden de doorloop- en wachttijden berekend uit de GCOS registratie.

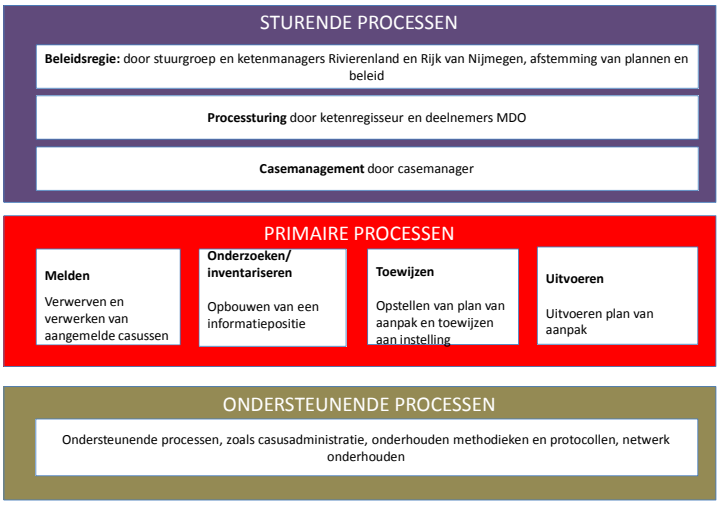
Het primaire proces van het Veiligheidshuis bestaat uit de processtappen:

- Melden
- Onderzoeken / inventariseren
- Toewijzen
- Uitvoeren

Daarnaast zijn de volgende sturende processen onderscheiden:

- Case management
- Procesmanagement
- Regievoering (dit proces blijft verder buiten beschouwing, omdat het niet casus-gebonden is)

Procesmodel Veiligheidshuis Gelderland-Zuid

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

De rendementanalyse is gericht op het in beeld brengen van de variabele, casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis. Die bestaan uit de uren (salariskosten) voor:

- het verwerken van de aanmeldingen
- het verzamelen van informatie
- het monitoren en bespreken van de casus
- het uitvoeren van case management

De kosten van interventies, zoals detentie en/of behandeling worden door anderen gedragen.

De centrale rendementsvraag is of de (extra) variabele kosten van het Veiligheidshuis leiden tot een afname van de kosten van interventies. Uiteraard heeft dit onderzoek tal van beperkingen, zoals kleine aantallen, geen bekende alternatieven, beperkte periode van onderzoek van de casus, etc, etc. Het gaat evenwel om te onderzoeken of er kengetallen (=schattingen, vuistregels) zijn te onderkennen die het mogelijke rendement kunnen benaderen.

De casussen die het Veiligheidshuis coördineert zijn reeds opgeschaalde casussen. Niet alle casussen zullen een positieve afloop hebben, want sommige veelplegers en/of zorgmijders zijn niet ontvankelijk voor interventies en blijven volharden in hun gedrag. Het rendement van het de gecoördineerde aanpak van het Veiligheidshuis bestaat uit:

- ofwel succesvolle beëindiging van een traject waarbij de persoon delictvrij is
- dan wel uit het voorkomen van verdere kosten van interventies die kennelijk geen resultaat hebben

Naast kosten is het van belang om ook de effecten in het onderzoek te beschouwen. Veel van de opgeschaalde casussen zijn complex waarbij meerdere leefgebieden problematisch zijn. Het is derhalve van belang om te onderzoeken of de gecoördineerde aanpak van het Veiligheidshuis ook leidt tot een verbetering van de leefgebieden; het effect.

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Outcome
Het blijkt dat er geen goede outcome registratie (mogelijk) is in GCOS. Daarom is aan de deelnemers van het MDO gevraagd om de verbetering op de verschillende leefgebieden aan te geven met een “educated guess”. De casus is door de deelnemers gescoord op een schaal van 1 – 10 op de leefgebieden, zowel bij aanmelding als bij afsluiting (of waar de casus nog niet is afgesloten, de huidige situatie). De volgende leefgebieden zijn onderkend:

- justitie
- dagbesteding
- wonen
- sociale relaties
- financiën
- zorg

Vervolgens is per leefgebied beoordeeld of er sprake was van vooruitgang.

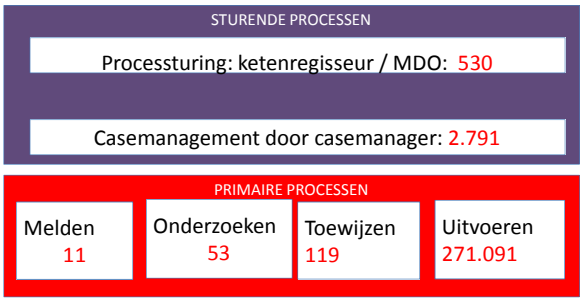
	verbetering
	geen ontwikkeling
	verslechtering

Daarmee is het mogelijk is om naast kosten / baten een kwalitatieve indicatie van de Veiligheidshuis-aanpak te krijgen.

Resultaten

Ten eerste zijn de proceskosten van het Veiligheidshuis onderzocht. Daaruit blijkt dat het primaire proces (melden, onderzoeken en toewijzen) relatief lage kosten heeft. Het zwaartepunt van de kosten is gelegen in het toekennen van (extra) case management.

Proceskosten Veiligheidshuis Gelderland-Zuid

Vervolgens zijn de (variabele) kosten van het Veiligheidshuis gerelateerd aan de trajectkosten. De volgende tabel geeft een overzicht van de casussen. De kolom “type”geeft een korte omschrijving. In verband met privacy is er voor gekozen om alleen algemene typeringen te gebruiken, omdat sommige casussen met meer omschrijving, initialen of plaatsen herleidbaar zouden kunnen worden. Ook zijn alle bedragen afgerond; het gaat om kengetallen, niet om de laatste minuut of euro.

In de kolom “€ VH” zijn de casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis weergegeven. Daarbij is de bestede tijd van deelnemers aan overleg en informatiecoördinatoren omgerekend naar geld. Ook zijn de (extra) kosten van case management hierin meegenomen. In de vierde kolom zijn de kosten van het traject in de beschouwde periode weergegeven. In de vijfde kolom zijn de kosten van het Veiligheidshuis in een verhoudingspercentage uitgedrukt van de trajectkosten.

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Overzicht relatie kosten Veiligheidshuis en trajectkosten

#	type	€ VH	€ Traject	%
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	€ 429.000	1,7%
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	€ 149.000	2,4%
3	jeugdige veelpleger	€ 500	€ 118.000	0,4%
4	huiselijk geweld	€ 1.000	€ 28.000	3,6%
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	€ 283.000	3,7%
6	veelpleger gezin	€ 1.200	€ 414.000	0,3%
7	huiselijk geweld	€ 3.300	€ 67.000	4,9%
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	€ 254.000	1,3%
9	jeugdige veelpleger	€ 900	€ 448.000	0,2%
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	€ 541.000	0,6%
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	€ 251.000	1,5%

Uit dit overzicht blijken de volgende resultaten:

- een gemiddelde veelpleger kost circa € 350.000 over 2 jaar
- de variabele kosten van het Veiligheidshuis zijn slechts een fractie (circa 1,5 %) van de trajectkosten. Het gemiddelde percentage is 1,9%; het gewogen gemiddelde is 1,3%.
- met andere woorden 1 euro van het Veiligheidshuis wordt uitgegeven om 77 euro aan trajectkosten te coördineren

Vervolgens worden de (variabele) kosten van het Veiligheidshuis gerelateerd aan de mogelijk uitgespaarde kosten.

In de kolom “€ VH”zijn de casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis weergegeven. In de kolom “€ Alt”staan de (geschatte) alternatieve kosten van blijvende recidive en onverminderde zorgconsumptie. Uiteraard is dit een schatting. Dit is berekend door het verleden (aantal justitiële feiten, dagen detentie, zorg en schade) te extrapoleren voor 2 jaar.

Voor sommige casussen van huiselijk geweld en maatschappelijke impact is niet berekend wat de maatschappelijke kosten en de gevolgen voor het individu op termijn zouden kunnen zijn, omdat daarvoor onvoldoende data bekend zijn. In de laatste kolom zijn de variabele kosten uitgedrukt in een verhoudingspercentage van de mogelijke besparing van alternatieve kosten.

Voorstel - Bekrachtiging geheimhouding - Rendementsanalyse veiligheidshuis

Overzicht relatie kosten Veiligheidshuis en bespaarde kosten

#	type	€ VH	€ Alt	%
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	€ 430.000	1,7%
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	€ 300.000	1,2%
3	jeugdige veelpleger	€ 500	€ 120.000	0,4%
4	huiselijk geweld	€ 1.000	€ 0	
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	€ 300.000	3,5%
6	veelpleger gezin	€ 1.200	€ 300.000	0,4%
7	huiselijk geweld	€ 3.300	€ 80.000	4,1%
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	€ 300.000	1,1%
9	jeugdige veelpleger	€ 900	€ 300.000	0,3%
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	€ 0	
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	€ 430.000	0,9%

Uit dit overzicht blijken de volgende resultaten:

- de variabele kosten van het Veiligheidshuis zijn slechts een fractie (circa 1,5 %) van de te reduceren alternatieve trajectkosten. Het gemiddelde percentage is 1,5%; het gewogen gemiddelde is 1,3%.
- met andere woorden 1 euro aan kosten van het Veiligheidshuis kan een potentieel 67 - 77 euro aan vervolgkosten besparen.

Naast de kosten is het van belang om te kijken naar het effect, de outcome. In het volgende overzicht zijn dezelfde casussen weergegeven, maar nu gerelateerd aan de outcome, die door de experts is bepaald. In de kolom “outcome” is de ontwikkeling van de casus weergegeven, vanaf het moment van aanmelding tot en met het laatste meetmoment (eind 2015) als:

0	weinig vooruitgang op de leefgebieden
+	vooruitgang op de meeste leefgebieden
++	vooruitgang op de meeste leefgebieden en geen recidive

Overzicht kosten Veiligheidshuis en outcome

#	type	€ VH	Outcome
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	0
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	0
3	jeugdige veelpleger	€ 500	+
4	huiselijk geweld	€ 1.000	++
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	++
6	veelpleger gezin	€ 1.200	+
7	huiselijk geweld	€ 3.300	+
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	++
9	jeugdige veelpleger	€ 900	++
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	++
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	++

De outcome-meting duidt op de volgende resultaten:

- bij 9 van de 11 geselecteerde casussen leidt de gecoördineerde aanpak tot een significante verbetering en zelfs tot het stoppen van de recidive. In hoeverre dit een algemeen en typerend beeld is, is niet bekend. Dit onderzoek was gericht op een beperkt aantal casussen die zijn geselecteerd als illustratie en niet als representatieve steekproef.
- In vijf van de casussen is er sprake van een extra investering in case management en een afname van recidive. Dit werd door de deelnemers aan het MDO vaak als bepalend voor het succes genoemd. Dit mogelijke verband is verder niet onderzocht.
- Extra inzet op case management leidt niet tot een sterke verhoging van de kosten van coördinatie

Er is aan de deelnemers van het MDO ook gevraagd naar de mate van vermindering van de recidive.

mate van succes	aantal personen
geen recidive	7
wel verbetering op allerlei terreinen, maar wellicht recidive die niet wordt geconstateerd	3
volhardend recidivist	3

(er zijn enkele casussen met meerdere personen)

Hieruit blijkt dat 7 van de 13 personen delictvrij zijn.

Als de resultaten uit de voorgaande tabellen worden gecombineerd, dan blijkt dat de gemiddelde extra inzet van het Veiligheidshuis 1,5% bedraagt van de trajectkosten van casussen met een positieve of negatieve afloop. Hierbij moet worden vermeld dat de besparingen zijn onderschat omdat er onvoldoende gegevens beschikbaar waren.

outcome	€ VH	besparing	%
2 x geen verbetering	€ 10.900	€ 730.000	1,5%
9 x verbetering	€ 27.600	€ 1.830.000	1,5%

Hieruit blijkt dat:

- de (extra) kosten van het Veiligheidshuis circa 1,5 % bedragen van de bespaarde en potentieel te besparen trajectkosten
- in die gevallen waarin succes wordt geboekt (++) en de recidive wordt gestopt, er significante vervolgkosten (en maatschappelijke schade) worden voorkomen. Hierbij zijn de geldelijke en psychologische opbrengsten van een regulier maatschappelijk leven voor het individu en de omgeving nog niet eens in de calculatie inbegrepen.
- als de resultaten van de vorige tabellen worden gecombineerd, dan blijkt dat 1 euro van het Veiligheidshuis tot gevolg kan hebben dat 67 euro wordt bespaard met succesvolle casussen, danwel dat 1 euro wordt besteed om 67 euro aan vervolgkosten van recidivisten te minimaliseren.

Conclusies

Dit onderzoek wijst uit dat het Veiligheidshuis complexe casussen oplost door een gecoördineerde aanpak. De (extra) kosten van coördinatie bedragen ongeveer 1,5 % van de trajectkosten. Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit c.q. hardnekkigheid van de casus. Als casussen succesvol zijn afgesloten worden forse maatschappelijke vervolgkosten voorkomen (circa € 350.000 per casus).

Case management lijkt een relatief goedkope en in sommige gevallen succesbepalende factor.

In een aantal hardnekkige casussen van zorgmijders en/of veelplegers kan de Veiligheidshuisaanpak bijdragen om de vervolgkosten zo beperkt mogelijk te houden.

In landelijke beleidsdocumenten zijn de doelen van het Veiligheidshuis als volgt geformuleerd:

- De criminaliteit en overlast vanwege veelplegers, huiselijk geweld en jeugd wordt aanwijsbaar teruggebracht.
- De burger heeft recht op een daadkrachtige en betrokken overheid die de problemen ziet, aanpakt en niet loslaat zolang deze voortduren.
- De overlastpleger krijgt de zorg, begeleiding en sturing die hem helpt te stoppen met criminaliteit en overlast en die hem op weg helpt met een zinvol bestaan.
- Door samenwerking van de strafrecht- en zorgketen in het Veiligheidshuis wordt er een adequate en integrale aanpak gerealiseerd die voorkomt dat partijen langs elkaar heen werken.

Als de resultaten van de 11 cases worden gespiegeld op de doelstellingen van het Veiligheidshuis dan kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Doelstelling	Resultaat onderzoek
De criminaliteit en overlast vanwege veelplegers, huiselijk geweld en jeugd wordt aanwijsbaar teruggebracht.	bij 7 van de 11 casussen is de recidive tot staan gebracht. Daarbij is bij 2 casussen duidelijk geworden dat de Veiligheidshuisaanpak ook een preventieve werking heeft voor recidivisten.
De burger heeft recht op een daadkrachtige en betrokken overheid die de problemen ziet, aanpakt en niet loslaat zolang deze voortduren.	Het ligt buiten de scope van dit onderzoek om vast te stellen wat de burger heeft ervaren van het Veiligheidshuis. De woorden “daadkrachtig” en “betrokken” zouden weerspiegeld kunnen worden in de aanpak van de casus (10) van grote maatschappelijke onrust. De infrastructuur van het Veiligheidshuis stelde de overheid in staat om snel en adequaat in te grijpen en niet los te laten voordat de casus kon worden beëindigd.
De overlastpleger krijgt de zorg, begeleiding en sturing die hem helpt te stoppen met criminaliteit en overlast en die hem op weg helpt met een zinvol bestaan.	Uit dit onderzoek blijkt dat er fors wordt geïnvesteerd in alle leefgebieden en zelfs in case management wanneer extra begeleiding een succesfactor kan zijn.

Door samenwerking van de strafrecht- en zorgketen in het Veiligheidshuis wordt er een adequate en integrale aanpak gerealiseerd die voorkomt dat partijen langs elkaar heen werken.	Dit onderzoek suggereert dat de coördinatierol van het Veiligheidshuis, om“te voorkomen dat partijen langs elkaar heen werken” goed wordt uitgevoerd en wel tegen lage kosten, afgezet tegen de trajectkosten. De woorden “adequaat” en “integraal” zijn niet nader gedefinieerd. Dit onderzoek maakt duidelijk dat op alle leefgebieden en voor alle leden van een gezin(sverband) interventies worden aangeboden en georganiseerd. Dit duidt op bevestiging van de integraliteit. “Adequaat”. Bij de bespreking van de casussen is ook duidelijk geworden dat de samenwerking nog effectiever en efficiënter kan. Ook suggereert dit onderzoek dat casussen lang lopen en dat doorlooptijden van processen lang zijn. Ook is er geen doorzettingsmacht geregeld waardoor een complexe casus wellicht niet die doorbraak krijgt die anders wel geforceerd zou kunnen worden.

Concluderend, het Veiligheidshuis is een passend antwoord op de complexe casussen. In hoeverre het aantal opgeloste casussen beantwoordt aan de doelstelling van vermindering van de recidive valt buiten de scope van dit onderzoek. Wel heeft dit onderzoek bevestigd dat:

1. een aantal complexe zaken door goede samenwerking en afstemming tussen een veelheid van ketenpartners kan worden opgelost
2. bij complexe zaken die geen positieve afloop kennen, de verdere kosten van interventies worden beperkt
3. in beide gevallen verdere maatschappelijke kosten worden voorkomen
4. die coördinatierol slechts een fractie vormt van de kosten van uitvoering

Discussie

Dit onderzoek suggereert dat de coördinerende rol van het Veiligheidshuis relatief lage kosten heeft ten opzichte van de baten. Wel zijn er enkele punten voor versterking en verdieping van die rol te noemen.

Case management

Case management is in een aantal gevallen succesbepalende factor gebleken. Daarbij valt op dat:

- de rol van casemanager is niet helder benoemd of uitgewerkt
- veel casemanagers waren zich niet bewust van de rol
- er lijken ook geen resultaat- of inspanningsverplichtingen te zijn afgesproken (anders de caseload)
- case management is een relatief goedkope interventie
- case management is ook de klant van toegevoegde waarde

Kortom, het lijkt de moeite waard om case management nader uit te werken als interventie: wanneer wel, wanneer niet?, hoe intensief?, welke rol, taak en verantwoordelijkheden.

Doorlooptijden en handelingssnelheid

Het lijkt dat het Veiligheidshuis geen versnelling in het proces genereert. Dat is jammer want snelheid van handelen is voor de complexe casussen van doorslaggevend belang. De doorlooptijden van de processen zijn in GCOS niet altijd even duidelijk te onderscheiden. Wellicht dat het daardoor lijkt alsof de handelingssnelheid niet altijd even hoog is. Zo konden in sommige casussen konden wachtlijsten niet worden omzeild waardoor het proces vertraging oploopt.

Ook worden op de verschillende locaties verschillende werkwijzen gehanteerd. Dat kan een locale reden of bestaansgrond hebben. Het lijkt erop dat procesmatig werken de effectiviteit en handelingssnelheid verder kan vergroten. Hierbij valt te denken aan:

- meer standaardiseren van de aanpak en de processen waardoor de voortgang beter valt te monitoren
- de registratie in GCOS verbeteren. Het is duidelijk dat GCOS geen perfect hulpmiddel is, maar de dossiervorming kan worden geoptimaliseerd
- meer strategie naast operationeel overleg door het ontwikkelen van scenario's, what ifs, etc waardoor de handelingsnelheid verder kan worden vergroot
- escalatie en opschalingscriteria bedenken op basis waarvan doorzettingsmacht kan worden georganiseerd

Inzet professionals en outcome

De inzet van de schaarse capaciteit van de professionals kan verder geoptimaliseerd worden door:

- Outome-meting: het registreren en meten van de outcome, zodat successen en best practices kunnen worden geïdentificeerd
- Versterken expertrol: relatief eenvoudige of standaard (complexe) zaken niet meer bespreken maar door de casusmanager of informatiecoördinator laten afwikkelen, waardoor het overleg zich kan meer richten op inhoudelijke verdieping (de expertrol) en meer tijd heeft voor de meest complexe casussen
- Versterken expertrol: minder operationeel (informatie-uitwisseling, actiepunten) en meer strategisch overleg (scenario-analyse per casus, bijv toewerken naar ISD)
- Verbinden expertrol en outcome: het benoemen van beleidsmatige knelpunten en witte vlekken voor de Stuurgroep en ander belanghebbenden

Kortom, met relatief eenvoudige interventies als het uniformeren van de werkwijze, organiseren van doorzettingsmacht en een betere benutting van het overleg mag een nog groter rendement van het Veiligheidshuis qua kosten en outcome worden verwacht.

Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting

reg.nr.: 16.0002999 A1
procesverantw.: B450

INGEKOMEN
22 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

clas.nr.: 75 (
afgedaan:

Van: Jan Foole
Aan: DocInfo
Onderwerp: Constateringen & toezeggingen hoorzitting
Datum: zaterdag 27 februari 2016 3:44:41
Bijlagen: Geacht college_Vullingx.docx

Geachte heer / mevrouw,

In de bijlage een document ter attentie van mevrouw L.C.C.M Vulings (LJZ) aangaande een hoorzitting.

Bij voorbaat dank voor de verdere verwerking,

J.H. Foole
Koolemans Beynenstraat 93
6521ET Nijmegen

Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting

aan:	mevrouw Vullings (JZ).
onderwerp:	kader hoorzitting 13 november 2015, te volgen Awb, gemaakte afspraken en toezeggingen, afwachting wederhoor.
uw kenmerk:	JZ20/ Z15.024267/ D152131335.
datum:	27 februari 2016.

Geachte mevrouw Vullings (college van B&W en gemeenteraad),

Onlangs ontving ik de door u opgestelde, beknopte, afhandeling van mijn klacht.
Om deze klacht te specificeren en onderbouwen, ben ik speciaal op de hoorzitting verschenen (ofschoon de ervaring leert dat objectiviteit nogal eens te wensen over laat bij dit horen).

Op de hoorzitting en in de aangeleverde schriftelijke specificering van mijn klacht, werd door mij gewezen op het feit dat uw expertise op het vlak van (technisch) beleidsonderzoek ontbreekt.

Ondanks direct aan u gestelde vragen, hoe dit zijn weg moest vinden in een objectieve en deskundige beoordeling van de gespecificeerde onderdelen van mijn klacht, meende u hierop al niet te hoeven reageren.

Zodoende werd op de hoorzitting geconstateerd dat (technisch) beleidsonderzoek geheel buiten uw veld van expertise valt.
Op de hoorzitting werd daarom afgesproken dat u, voor ieder onderzoekstechnisch aspect van mijn klacht, een in- of externe deskundige op het gebied van onderzoek dient te raadplegen.
Bij de specificering van mijn klacht is verder onmiskenbaar verzocht om een afschrift van dat *bestaande* onderzoek, per technisch aspect van mijn klacht.
Op de hoorzitting werd toegezegd dat deze handelswijze zelfs noodzakelijkerwijs te verwachten was binnen uw objectieve onderzoek.

In afwachting van uw onderzoeksgegevens constateer ik, dat deze los van uw eindconclusie, mij tot op heden niet zijn toegezonden.

Verder werd de zaak tot mijn verbazing niet overgedragen aan mevrouw Vaartjes, die aanwezig was (de correspondentie wijst hier namelijk wel op) mail 27 oktober 2015 van M. van Boxtel)).
Mij was bekend dat er geen ambtenaren van Mobiliteit aanwezig zouden zijn, maar niet dat van alle gemeentelijke ambtenaren niemand aanwezig was om het collectieve standpunt van de gemeente te verdedigen.
Vooruitlopend op een mogelijke schending van de Awb is verzocht om (schriftelijk) te kunnen reageren op de door u noodzakelijk tijdens uw onderzoek verzamelde feiten, advies en uitspraken.
Hierbij valt op te merken dat ik in het bezit ben van een eigen geluidsopname van de hoorzitting.
Door uw falende werkwijze is mij echter verplicht hoor/ wederhoor ontnomen.

Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting

Gemeente Nijmegen is wettelijk verplicht een hoorzitting te houden vanwege dit hoor/ wederhoor, om tot een gedegen beslissing te komen. Hiervan kan momenteel geen sprake van zijn.

Ik constateer dat zonder dit (schriftelijk) wederhoor, u verzaakt de wettelijke regels te volgen.

Mij lijkt het gewenst, dan wel gepast, dan wel noodzakelijk, als laatste (schriftelijk) te kunnen reageren op aangevoerde argumenten van ambtenaren dan wel deskundigen, aangaande de door mij duidelijk beargumenteerde specificering van mijn klacht, waaronder 'onderliggende technische aspecten, hanteren regelgeving, te verwachten behoorlijk bestuur, misleiding College, Raad en burgers bij het proces en invoering betaald parkeren in de componistenbuurt te Nijmegen', *gezien daar nooit een reactie op is gegeven.*

U verwijst onderzoekstechnisch slechts naar een stuk, waarin mijns inziens geen van de door mij aangevoerde argumenten aangaande de *Componistenbuurt* worden genoemd.
U kunt het gesprek met de heer Moeniralam van 25 minuten (volkomen onbekend met onderzoek Componistenbuurt, teruggefloten door beleidsafdelingen, nog geen 10% van mijn vragen werden beantwoord (zie mail uitwisseling)), willen opblazen tot iets alomvattends, maar dan ontbreekt iedere dekkende argumentatie binnen uw onderzoek aangaande de door mij aangevoerde gespecificeerde feitelijkheden en tekortkomingen van onderzoek(en) Componistenbuurt die u dient te boordelen. Zo staat het beantwoorden van vragen, geheel los van het feit of mijn klacht (gedeeltelijk) gegrond is, waar uw onderzoek zich op behoort te richten. Dit is immers toch waar een hoorzitting voor is bedoeld !
Zelfs de heer Moeniralam geeft al zaken aan waaronder dat in het onderzoek Componistenbuurt de adressen uit KvK separaat dienen te worden aangeschreven, een 30% respons norm betrouwbaarheid onzin is en niet voldoet bij kleinere populaties (ernstig misleidend om klachten willekeur te voorkomen) etc.

Ik constateer al in het mij door u toegezonden stuk, dat deskundige beoordeling onderzoek Componistenbuurt ontbreekt. Feitelijk stelde gemeente Nijmegen de afgelopen jaren zelf al zaken vast waaronder:

1. Vast staat dat er een minimale een respons van 120 uit 259 (in de evaluatie) is vereist voor een betrouwbaar onderzoek (bewonersbrieven). De evaluatie met een respons 105 is dus niet in staat uitspraken te doen over de populatie. *Dit meent u zelf desondanks wel te kunnen* !
Bovendien stelt gemeente Nijmegen daarmee zelf het in (parkeer)onderzoeken, *minimaal te hanteren betrouwbaarheidsinterval op 87% met 5% spreiding* !

2. *Het staat vast dat het aanwijzingsbesluit bepalend is*. Dit zult u als jurist beamen. De evaluatie is dus niet binnen het correcte gebied uitgevoerd.
Gemeente Nijmegen int onterecht parkeerbelasting, verstrekt vergunningen en legt zelfs naheffingen op. Ondanks hierop te zijn gewezen, en verwijtbaar zonder enig initiatief dit te compenseren dan wel te corrigeren. De heer Maarsen liegt aantoonbaar over de Groesbeekseweg (vergunningen en inkomsten, zie fotomateriaal).

3. Vast staat dat wetgeving is gewijzigd zonder collegebesluit en noodzakelijke goedkeuring van de gemeenteraad (aantoonbaar voor Groesbeekse(dwars)weg en Koolemans Beynenstraat). Overijverige ambtenaren werken blijkbaar op eigen initiatief. De heer van Gelder is hiervoor direct verantwoordelijk.

4. Vast staat dat gemeente Nijmegen de foutieve verwerking onderzoek, toezicht en interpretatie door Ecorys meent te moeten censureren. Dit terwijl 'voor zover relevant' wel is meegenomen in uw onderzoek. *Hiervoor zijn mijn vragen qua Componistenbuurt dus onmiskenbaar door Ecorys beantwoord.* (het betrof immers *hun* onderzoeksverantwoording).

Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting

5, Het staat vast dat het de heer Moeniralam werd verboden om überhaupt in te gaan op de gehouden onderzoeken (Componistenbuurt). Verbijsterend dat u in uw motivatie meent te kunnen stellen dat het stuk van Moeniralam antwoord geeft op de specificering van mijn klacht qua onderzoek(en) Componistenbuurt.

6. Het staat nu vast (uit uw relaas aangaande de Koolemans Beynenstraat), dat uit uw onderzoek volgt, dat het (parkeer)onderzoek wordt geïnterpreteerd als onderzoek per straat (vanwege 'correct' uitzonderen Koolemans Beynenstraat).
Straten konden dus slecht kiezen voor hun eigen straat en niet het gebied. Dit heeft onmiskenbaar reflectie op de bovengenoemde betrouwbaarheid.
De van Heutszstraat, Groesbeekse(dwars)weg hadden ook gekozen voor geen betaald parkeren.
Ik constateer dan sprake van verwijtbare willekeer en geforceerd toevoegen. Er lag immers een democratisch vastgestelde voorkeur tegen invoering (vastgesteld door Ecorys) in het gehele gebied!
Ik constateer dan verwijtbare willekeur in het samenstellen van een (niet eenduidig) deelgebied, en onbetrouwbaar onderzoek. Al een van mijn opgegeven deelgebieden (zie specificering) heeft evenveel waarde als dat van de heer van Gelder.

7. Het staat nu vast dat (uit uw relaas) dat de subjectieve interpretatie door ambtenaren van buurtbijeenkomsten, doorslaggevend is voor gemeente Nijmegen.
Vast staat dat uit de tweede buurtbijeenkomst blijkt dat gemeente Nijmegen het 'samen met de buurt' misbruikt. Niets van de toezeggingen van wethouder Beerten en andere ambtenaren is tot op heden waargemaakt.
Ik constateer dat dit instrument zwaar wordt overschat, en met onderzoek dient te worden onderbouwd.
Zelfs een technisch gezien correcte (schriftelijke) herhaling van het onderzoek (met tegengestelde uitkomst) vraagt noodzakelijk om een andere onderzoeksopzet, omdat duidelijk niet de publieke opinie werd vastgesteld.
Uw opmerking dat hoofdbewoners na een geforceerde invoering kunnen kiezen in een evaluatie is twijfelachtig. Gemeente Nijmegen dient, na geforceerde invoering te kunnen aantonen dat er een meerderheid bestaat. Zij kunnen burgers niet verplichten aan een onderzoek deel te nemen. Non respons wordt verkeerd uitgelegd. Onmiskenbaar is het burgers inmiddels duidelijk dat de gemeente zich niets aantrekt van meningen burgers.

Uitgaande van dat uw onderzoek aan de te verwachten (objectieve) kwaliteit, en wettelijke eisen moet voldoen, verneem ik graag alsnog het noodzakelijk bestaande advies op de door mij op de hoorzitting gespecificeerde punten van mijn klacht.
Verder een lijst van, en de argumentatie van deskundige(n) waar u mee heeft gesproken.
Als laatste dien ik in de gelegenheid gesteld te worden (schriftelijk) wederhoor te kunnen leveren zoals afgesproken en werd toegezegd op de hoorzitting (ik heb hier een eigen geluidsopname van).

In afwachting van uw noodzakelijke aanvulling en veplicht wederhoor,

drs, J.H, Foole
Koolemans beynenstraat 93
651ER Nijmegen

Brief aan de raad - Dhr. Foole Constateringen en toezeggingen hoorzitting

Juridische Zaken

GEMEENTE Nijmegen

ARCHIEFEXEMPLAAR

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

De heer J.H. Foole
Koolemans Beynenstraat 93
6521ET Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
18 MAART 2016	JZ00/16.0002676	Administratie JZ
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Afhandeling klacht		(024) 3292204

Geachte heer Foole,

Uw schrijven van 27 februari 2016 gericht aan mevrouw Vullings, het college en de raad is in goede orde ontvangen. In deze brief stelt u een aantal vragen aan over de wijze van afhandeling van een door u ingediende klacht. Ook geeft u aan dat er toezeggingen zouden zijn gedaan die niet zijn nagekomen.

Het college heeft in de beslissing op uw klacht aan u laten weten de correspondentie met u over het onderwerp betaald parkeren te beëindigen. Indien u het niet eens bent met de wijze van afhandeling van de klacht kunt u zich wenden tot de Nationale ombudsman. Dit is ook als zodanig verwoord in de beslissing op de klacht.

Hoogachtend,
Namens Burgemeester en Wethouders,

J. de Roos, afdelingshoofd Juridische Zaken

Brief aan de raad - Dhr. Essers Klacht ex artikel 9.1 Awb - wijze van agenderen

reg.nr.: 16.0003255
procesverantw.: BM50

A2

INGEKOMEN
29 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

Rob Essers

class.nr.:
afgedaan:

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
23-03-2016	BM50/16.0002896		24 maart 2016

Onderwerp
klacht ex artikel 9:1 Awb

Bijlage(n)
1.

Geachte leden,

De uitdrukking luidt 'iets voor kennisgeving aannemen'. De betekenis is 'iets naast je neerleggen, je er verder niet aan storen'. Als je iets voor kennisgeving aanneemt, leg je het naast je neer en stoor je je er verder niet aan.

Dit is het laatste wat ik van de Raad van de gemeente Nijmegen verwacht met betrekking tot mijn brief d.d. 17 maart 2013 (onderwerp: *brief met kenmerk 16.0001390*). Het gaat hier om een verzoek om duidelijkheid waar u zich niet met een jantje-van-leiden van af kunt maken!

Uit de ontvangstbevestiging d.d. 23 maart 2016 blijkt het tegendeel (zie bijlage). *Too little, too late...* Vandaar dat ik mij genoodzaakt zie hierbij een formele klacht in te dienen over de wijze van agendering.

Deze klacht dient met inachtneming van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht behandeld te worden. Met de doorverwijzing naar de burgemeester als raadsvoorzitter – zonder u verder te bekommeren om de behandeling – voldoet u niet aan artikel 9:2 Awb.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

drs. R.C. Essers

Brief aan de raad - Dhr. Essers Klacht ex artikel 9.1 Awb - wijze van agenderen

Gemeenteraad van Nijmegen
Raadsgriffie

GEMEENTE Nijmegen

Gemeenteraad
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 90 30
Telefax (024) 323 59 92
E-mail griffie@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

DE HEER R. ESSERS
NIEK ENGELSCHMANLAAN 129
6532 CR NIJMEGEN

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
23-03-2016	BM50/16.0002896	Marjolein de Groot
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ontvangstbevestiging van uw brief aan de Gemeenteraad Nijmegen	17-03-2016	329 2952

Geachte meneer Essers,

U stuurde op 17 maart jl. een brief aan de gemeenteraad over Brief met kenmerk 16.0001390.

De brief wordt geplaatst op de agenda van de raadsvergadering van 13 april a.s. onder de rubriek Ingekomen Stukken. Het advies aan de raad is om de brief voor kennisgeving aan te nemen.

Op deze wijze wordt de Raad geïnformeerd over de inhoud ervan. Wij maken u er op attent dat u op 13 april een mondelinge toelichting kunt geven in de Burgerronde. U kunt u aanmelden vóór maandag 12:00 uur voorafgaande aan de raadsvergadering via de website, via griffie@nijmegen.nl of 024-3299030.

Mocht de gemeenteraad op 13 april a.s. aangeven te willen reageren op uw brief dan informeren wij u zo spoedig mogelijk.

Heeft u nog vragen? Belt u dan gerust met de Raadsgriffie.
Het telefoonnummer is 024 - 329 90 30.

Namens de gemeenteraad van de gemeente Nijmegen,

Met vriendelijke groet,

Marjolein de Groot
Assistent raadsadviseur

www.nijmegen.nl
Uw brief aan de raad wordt openbaar gemaakt, ook via internet. Als u er bezwaar tegen heeft dat bepaalde persoonlijke gegevens uit uw brief op internet komen, kunt u dat laten weten aan de Raadsgriffie, telefoon 024-3292952.

Uw handtekening wordt in ieder geval onleesbaar gemaakt ter vermijding van misbruik door derden.

Brief aan de raad - Dhr. Essers Uitvoering raadsbesluiten - Rivierpark - . . .

Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			28 maart 2016

Onderwerp	Bijlage(n)
uitvoering raadsbesluiten	1.

Geachte leden,

Wie ziet er op toe dat uw besluiten naar behoren worden uitgevoerd? De *Opening Rivierpark* was voor mij reden om het college – met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur – om informatie te verzoeken over het vervaardigen en aanbrengen van naamborden (zie bijlage). Dit zou gerealiseerd worden volgens de kwaliteitseisen die daarvoor gehanteerd worden.

Waarom zijn de naamborden niet naar behoren aangebracht? Hier is geen sprake van een incident, maar van een structureel probleem. Bent u hiervan niet op de hoogte? Of is er een andere reden dat u zich niet bekommert over de wijze waarop besluiten worden uitgevoerd?

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Rob Essers

Brief aan de raad - Dhr. Essers Uitvoering raadsbesluiten - Rivierpark - . . .

Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Burgemeester en Wethouders van Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			28 maart 2016

Onderwerp
Rivierpark (verzoek om informatie)

Bijlage(n)
1

Geacht college,

De Opening Rivierpark is een goede gelegenheid om u – met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur – te verzoeken om toezending van kopieën van alle documenten die betrekking hebben op het vervaardigen en aanbrengen van naamborden van de in de bijlage genoemde openbare ruimten.

In raadsvoorstel 87/2015 (raadsbesluit d.d. 10 juni 2015: Conform besloten) stond:

> **7 Uitvoering en evaluatie**
> Het vervaardigen en aanbrengen van naamborden wordt gerealiseerd binnen dit project, volgens de kwaliteitseisen die de Gemeente Nijmegen daarvoor hanteert.

Dezelfde tekst stond in de voorstelen d.d. 30 april en 11 mei 2015 waarmee uw college – conform advies – heeft ingestemd (besluiten B&W d.d. 26 mei 2015, nummer 4.3 en 4.4). Deze hebben betrekking op de vaststelling van de (gewijzigde) geometrie.

In raadsvoorstel 104/2015 (raadsbesluit d.d. 8 juli 2015: Conform besloten) stond een aangepaste formulering:

> **7 Uitvoering en evaluatie**
> Het vervaardigen en aanbrengen van naamborden wordt gerealiseerd binnen dit project, volgens de kwaliteitseisen die door Rijkswaterstaat en de Gemeente Nijmegen daarvoor worden gehanteerd.

Het graven van een nevengeul is kennelijk eenvoudiger dan het aanbrengen van naamborden. Hebben de kwaliteitseisen geen betrekking op het tijdstip waarop deze moeten worden aangebracht?

Betonnen banken met de naam Lentse Warande staan ook ten westen van de spoorbrug op het gedeelte van het kunstwerk dat niet bij de naamgeving betrokken is. Het onderschrift (raadsbesluit d.d. 10 juni 2015, beslispunt 11) ontbreekt. Bij het begin van de Oudedijk staat het bord op de verkeerde plaats. Door het ontbreken van naamborden zijn de adressen op de Oosterhoutsedijk in Veur Lent onvindbaar.

Brief aan de raad - Dhr. Essers Uitvoering raadsbesluiten - Rivierpark - . . .

Het grootste gedeelte van de Parmasingel is op 4 april 2015 in gebruik genomen. Waarom staan er een jaar later nog steeds geen naamborden?

BAG
De naam Rivierpark in de Basisregistraties adressen en gebouwen niet voor. Welk formeel besluit ligt aan deze naam ten grondslag? Op www.nijmegen.nl/rivierpark staat:

> Op maandag 28 maart (tweede paasdag) vieren we de opening van een nieuw stukje Nijmegen aan de Waal: het Rivierpark dat de afgelopen drie jaar is ontstaan als onderdeel van het landelijke waterveiligheidsprogramma Ruimte voor de Rivier.

In de BAG heb ik ook tevergeefs gezocht naar een pand aan de noordzijde van het Sergeant Robinsonviaduct. Bij www.ruimtevoordewaal.nl las ik:

> **Bastion**
> Het Bastion ligt ten zuiden van de Verlengde Waalbrug. Het Bastion is een gebouw waarvoor nog een bestemming wordt aangegeven. (...) De gevels bestaan uit metselwerk en aluminium puien.

Waarom zijn de brondocumenten niet binnen vier werkdagen ingeschreven in het adressen-register, respectievelijk het gebouwenregister? Is hier geen sprake van een pand met een of meer verblijfsobjecten?

In de BAG trof ik wel de adressen Griftdijk Zuid 1 Lent (pand ID 0268100000087121) en Griftdijk Zuid 3 Lent (pand ID 0268100000087122) aan. De geometrie van de Griftdijk Zuid is ingrijpend gewijzigd. Beide panden zijn inmiddels geamoveerd. Ook hier is de registratie niet in overeenstemming met de gewijzigde situatie.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

drs. R.C. Essers

Openbare ruimten in de woonplaats *Lent**

	naam	brondocument	type	opmerking
-	Bemmelsedijk	RB 10-6-2015	weg	
-	De Lentloper	RB 8-7-2015	kunstwerk	
±	Lentse Warande	RB 10-6-2015	kunstwerk	in beton
-	Lentse Warande	RB 10-6-2015	weg	
-	Lentsewaard	RB 10-6-2015	landschappelijk gebied	
-	Lotwaard	RB 10-6-2015	landschappelijk gebied	
-	Oosterhoutsedijk	RB 10-6-2015	weg	
-	Ossenwaard	RB 10-6-2015	landschappelijk gebied	
-	Ossenwaardpad	RB 10-6-2015	weg	
±	Oudedijk	RB 10-6-2015	weg	borden op verkeerde plaats
-	Parmasingel	CB 26-5-2015	weg	collegebesluit niet gepubliceerd
-	Prins Mauritssingel	CB 26-5-2015	weg	collegebesluit niet gepubliceerd
-	Spiegelwaal	RB 8-7-2015	water	
-	Turennesingel	15.0007039	weg	collegebesluit niet gepubliceerd
-	Veerstoep	RB 10-6-2015	kunstwerk	
±	Veur Lent	RB 10-6-2015	terrein	1x in beton: Veur-Lent
-	Zaligebrug	RB 10-6-2015	kunstwerk-	
-	Griftdijk Zuid	CB 08-12-2009	weg	geometrie niet geactualiseerd
-	Pastoor van Laakstraat	RB 8-6-2011	weg	geometrie niet geactualiseerd
-	Snelbinder	RB 17-09-2003	weg	geometrie niet geactualiseerd
-	Verlengde Waalbrug	x	kunstwerk	naam en geometrie niet vastgesteld
-	Veur Lent	11.0024486	administratief gebied	
-	Waal	x	water	naam en geometrie niet vastgesteld

*) In de eerste kolom is aangegeven waar namen zijn aangetroffen (situatie op 28 maart 2016)

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

reg.nr.: 16.0003517
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
05 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Van: GGDDirectiemail [mailto:GGDdirectie@ggdgelderlandzuid.nl]
Verzonden: donderdag 31 maart 2016 12:20
Aan: 'griffie@beuningen.nl'; 'griffier@buren.nl'; 'griffie@culemborg.nl'; 'griffie@druten.nl'; 'm.vermeulen@geldermalsen.nl'; 'j.v.workum@groesbeek.nl'; 'griffie@haumen.nl'; 'h.dame@lingewaal.nl'; 'info@maasdriel.nl'; 'griffie@nederbetuwe.nl'; 'griffie@neerijnen.nl'; Griffie; 'griffie@tiel.nl'; 'griffie@westmaasenwaal.nl'; 'griffie@wijchen.nl'; 'griffie@zaltbommel.nl'; 'griffier@mookenmiddelaar.nl'
CC: Gemert, Peggy van FA20; Wijngaarden, Jules van; Pieters, Moniek
Onderwerp: Concept Programmabegroting 2017

Aan de raden van de gemeenten die participeren in de GR GGD Gelderland-Zuid

Bijgaand ontvangt u de volgende documenten:
- Begeleidende brief aan Raden, d.d. 31 maart 2016 met kenmerk GGD/DIR/1339/2016/MP/ah
- Conceptbegroting GGD Gelderland-Zuid 2017

Met vriendelijke groet,

Dr. ir Moniek Pieters
Directeur Publieke Gezondheid

T (088) 144 71 02

GGD Gelderland-Zuid
Postbus 1120 | 6501 BC Nijmegen
T (088) 144 71 44
www.ggdgelderlandzuid.nl

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

GGD Gelderland-Zuid

De raden van de gemeenten die participeren in de
Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk: GGD/DIR/1339/2016/MP/ah
datum: 31 maart 2016
onderwerp: Conceptbegroting 2017

afdeling: Directie
contactpersoon: Moniek Pieters
doorkiesnummer: (088) 144 7102
e-mail: mpieters@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Overeenkomstig artikel 31 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid, zendt het Dagelijks Bestuur u de concept Programmabegroting GGD 2017.
De Programmabegroting beschrijft de ontwikkelingen, doelstellingen en speerpunten voor de verschillende productgroepen van de GGD voor het jaar 2017 inclusief de financiële vertaling daarvan.

Acquisitiedoelstelling
Uit het overzicht van lasten en baten begroting 2017 blijkt dat voor 2017 te acquireren opbrengsten opgenomen zijn voor € 460.000,-. Met acquisitie wordt gedoeld op het genereren van extra opbrengsten door het uitvoeren van aanvullende opdrachten. Op grond van ervaringen in voorgaande jaren wordt deze doelstelling realistisch geacht. In meerjarig perspectief daalt de acquisitiedoelstelling naar € 318.000,- in 2020.

Gemeentelijke bijdrage
De gemeentelijke bijdrage in 2017 daalt met € 294.000,- ten opzichte van de begroting 2016. Dit wordt verklaard door diverse mutaties. De incidentele bijdrage voor het vakantiegeld vanwege het Individueel Keuzebudget (IKB) van € 475.000,- zorgt voor een lagere gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de begroting 2016. Hier staat tegenover dat onder andere Toezicht Wmo en de index van 0,6% (conform advies BRN) leiden tot hogere lasten.

Veilig Thuis in 2017 en verder
In de voorliggende begroting is nog geen rekening gehouden met de structurele kosten van Veilig Thuis vanaf 2017. Bij eerdere gelegenheden is aangegeven rekening te houden met extra structurele middelen Veilig Thuis.
In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 30 juni 2016, waarin de begroting 2017 wordt vastgesteld, wordt eveneens een voorstel voor de structurele financiering van Veilig Thuis besproken. Dit voorstel over het budget voor Veilig Thuis voor 2017 en verder leidt tot een begrotingswijziging 2017, die vervolgens voor zienswijze aan de gemeenten wordt voorgelegd.
Aangezien artikel 31 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid bepaalt dat het Algemeen Bestuur de begroting 2017 voor 1 juli 2016 vaststelt, wordt bijgaande Programmabegroting GGD 2017 aan u voorgelegd in de wetenschap dat deze meteen gevolgd zal worden door een begrotingswijziging i.v.m. Veilig Thuis.

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen
T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

IBAN: NL84.BNGH.028.51.01.242
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Zienswijze
Wij leggen de begroting 2017 van GGD Gelderland-Zuid aan u voor en verzoeken u om uw zienswijze over deze begroting vóór 30 mei 2016 aan ons kenbaar te maken, zodat deze begroting in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 30 juni 2016 kan worden vastgesteld. De Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen regio Nijmegen zal haar advies over deze begroting uiterlijk op 29 april a.s. aan u kenbaar maken.

Voor een financieel technische toelichting op de conceptbegroting 2017 worden de financiële ambtenaren van alle gemeenten uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst bij GGD Gelderland-Zuid.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur,

Drs. L.C.M. Frings
Voorzitter

Dr. ir. M.N. Pieters
Secretaris

Bijlage: 1

Programmabegroting 2017

uitgave	GGD Gelderland-Zuid	ons kenmerk	GGD/1335/16/MP/RB
datum	10 maart 2016	versie	Programmabegroting 2017.8
afdeling	Directie	status	CONCEPT

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid
Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 5
1.1 PROCEDURE 5
1.2 OPZET BEGROTING 5
2 GEZONDHEID IN GELDERLAND-ZUID 6
2.1 GEZONDHEID EN TRANSITIES IN HET SOCIALE DOMEIN 6
2.2 GEZOND LEVEN 6
2.3 GEZONDHEIDSSITUATIE GELDERLAND-ZUID 7
3 MEERJARENSTRATEGIE GGD GELDERLAND-ZUID 9
4 ONTWIKKELINGEN IN PRODUCTGROEPEN 12
4.1 PRODUCTGROEP JEUGDGEZONDHEIDSZORG (JGZ) 12
4.2 PRODUCTGROEP ALGEMENE GEZONDHEIDSZORG (AGZ) 14
4.3 PRODUCTGROEP BIJZONDERE ZORG & VEILIG THUIS (BZ&VT) 19
4.4 PRODUCTGROEP GEZOND LEVEN (GL) 22
5 PARAGRAFEN 24
5.1 RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN 24
5.2 FINANCIERING 25
5.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 26
5.4 BEDRIJFSVOERING 26
6 BIJLAGEN 31
6.1 BIJLAGE 1: FINANCIËLE BIJLAGEN 32
6.2 BIJLAGE 2: INDICATIE HUUR/SERVICES JGZ LOCATIES REGIO NIJMEGEN 2016-2017 42
6.3 BIJLAGE 3: OVERZICHT GGD-ORGANISATIE 43

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

1 Inleiding

Voor u ligt de concept programmabegroting GGD Gelderland-Zuid 2017. GGD Gelderland-Zuid werkt voor 16 gemeenten in Rivierenland en regio Nijmegen. Daarnaast voert de GGD voor gemeente Mook en Middelaar de volgende taken uit: JGZ 0-18, Toezicht Wmo en Veilig Thuis. In de begroting zijn de facultatieve- en maatwerktaken opgenomen, voor zover deze door gemeenten zijn aangegeven voorafgaand aan het opstellen van de begroting.

1.1 Procedure

Conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid wordt de conceptbegroting 2017 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten voor hun zienswijze. Het Algemeen Bestuur zal de begroting 2017 eind juni 2016 vaststellen.

1.2 Opzet begroting

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de volksgezondheid in Gelderland-Zuid. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de meerjarenstrategie van de GGD. In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelingen en speerpunten beschreven van de productgroepen die de GGD onderscheidt. Hoofdstuk 5 bevat paragrafen voor de financiële begroting, waaronder de bedrijfsvoering.

Gelderland-Zuid

2 Gezondheid in Gelderland-Zuid

2.1 Gezondheid en transities in het sociale domein

"Gezondheid is een groot goed". Nederlanders vinden 'gezondheid' het belangrijkste in hun leven, met afstand gevolgd door 'familie/relaties'. Gezondheid is meer dan afwezigheid van ziekten. De (nieuwe) definitie van gezondheid is "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren; in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven" (Huber, 2014).

Onze gezondheid hangt met veel aspecten samen. Heel sterk is de relatie met participatie; waarbij wordt verstaan participatie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs of bij vrijwilligerswerk. De participatie is hoger als iemand gezond is, maar ook het omgekeerde geldt: als je participeert, heeft dit een positief effect op gezondheid. Een kind dat gezond is, behaalt op school betere resultaten en maakt daarmee een betere kans op de arbeidsmarkt. Een hoger inkomen is weer gekoppeld aan een gezondere leefstijl en daarmee aan een betere gezondheid. En zo zijn er relaties met welzijn, het sociale netwerk, sociale veiligheid, de inrichting van onze leefomgeving, toegankelijkheid van voorzieningen, etc. Gezondheid is dus afhankelijk van veel factoren.

Met de transities in het sociale domein ontstaan er meer kansen om op gemeentelijk niveau de factoren die samenhangen met gezondheid te beïnvloeden. De bedoeling is dat maatregelen op de verschillende domeinen meer in samenhang met elkaar worden gebracht en beter gericht worden op de individuele situatie van de inwoners. De GGD zet zich in om publieke gezondheid, welzijn, zorg en veiligheid te verbinden; hierbij rekening houdend met de lokale context. De uitdaging voor de GGD is om haar werkzaamheden in goede samenwerking met (sociale) wijkteams, regie- en gebiedsteams en andere keten- en netwerkpartners vorm te geven.

2.2 Gezond leven

De overheid streeft een gezonde en veilige samenleving na. Om levensbedreigende of chronische ziekten te voorkomen en vroegtijdig op te sporen, zijn er vaccinatieprogramma's en bevolkings-onderzoeken. Maar het voorkomen van ziekten staat voorop; het bevorderen van een gezonde leefstijl is daarom van cruciaal belang. In de Volksgezondheidstoekomstverkenningen (VTV), die in 2014 door het RIVM zijn uitgebracht, blijkt dat de levensverwachting stijgt, maar minder hard dan de afgelopen 10 jaar. Ook blijven de verschillen tussen de sociaaleconomische groepen groot; voor de nabije toekomst worden ze mogelijk zelfs groter. Opvallend is de levensverwachting in goed ervaren gezondheid; deze is voor laagopgeleiden 19 jaar korter dan voor hoogopgeleiden.

De meeste ziektelast komt voor rekening van psychische stoornissen, hart- en vaatziekten en kanker. Van de leefstijlfactoren die bijdragen aan de totale ziektelast is roken het belangrijkst, gevolgd door overgewicht en weinig lichamelijke activiteit.
Het aandeel ouderen in de samenleving stijgt. Het aantal mensen met een chronische ziekte neemt toe, er blijven echter evenveel mensen met een beperking. De meeste chronisch zieken participeren; vooral het hebben van 'beperkingen' is belemmerend voor participatie, niet de chronische ziekte op zich. De variëteit binnen de groep chronisch zieken is groot. Het vermogen om zich aan te passen en eigen regie te voeren wordt belangrijker, maar niet iedereen is even zelfredzaam. Deze chronisch zieken hebben ondersteuning nodig, die aansluit bij hun capaciteiten en wensen.

Zorggebruik leidt niet alleen tot kosten; een groot deel van de stijging in levensverwachting komt door curatieve en preventieve zorg. De zorg biedt ook aan veel mensen werkgelegenheid.

De Wet publieke gezondheid (Wpg) vormt het belangrijkste wettelijke kader voor gezondheids-beleid en (wijkgerichte) gezondheidsbevordering. De vierjaarlijkse nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid wordt volgens deze wet opgesteld. Aanknopingspunten hiervoor biedt de landelijke nota gezondheidsbeleid, als onderdeel van de zogenaamde preventiecyclus. Gemeenten maken iedere vier jaar een lokale gezondheidsnota, waarin staat wat zij doen om hun inwoners gezond te houden en hoe zij dit uitvoeren. De Wpg staat niet op zichzelf, maar raakt ook andere wettelijke taken; zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de transities rond zorg, ondersteuning, jeugd en werk. Gemeenten pakken deze transities vaak in samenhang op, waarbij de relatie met gezondheid altijd aanwezig is.

2.3 Gezondheidssituatie Gelderland-Zuid

Ruim driekwart van de volwassen inwoners van Gelderland-Zuid vindt de eigen gezondheid goed. Zo blijkt uit een grootschalig GGD-onderzoek in 2012 onder zelfstandig wonende 19-plussers. Gemiddeld voelt ook ruim negen van de tien inwoners zich gelukkig en geeft slechts 7% zichzelf een onvoldoende als rapportcijfer voor geluk.

Toch heeft 62 procent een of meerdere chronische gezondheidsklachten; zoals hoge bloeddruk (18%), migraine (17%), artrose (15%) of diabetes (6%). De huisarts is een belangrijke schakel binnen de eerstelijn en het eerste aanspreekpunt voor mensen met vragen of problemen over gezondheid en ziekte. Gemiddeld heeft in Gelderland-Zuid 73% van de inwoners het afgelopen jaar contact gehad met de huisarts. Psychische ongezondheid vormt een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. In Gelderland-Zuid heeft 37% een verhoogd risico op een depressie of angststoornis (waarvan 6% zelfs een hoog risico).

Mensen die het gevoel hebben controle te hebben over hun leven kunnen beter omgaan met problemen, waaronder gezondheidsproblemen. Regie over eigen leven is een beschermende factor tegen achteruitgang in lichamelijk functioneren en 92% van de inwoners heeft deze regie.

De sociale omgeving kan de gezondheid van een persoon zowel positief als ook negatief beïnvloeden. Driekwart van de inwoners ziet de buren regelmatig en zeven op de tien inwoners doet ook wel eens iets voor de buren. Eén op de drie doet vrijwilligerswerk; dit kan zin geven aan het leven en brengt mensen in contact. Hierdoor wordt de kans op eenzaamheid verkleind. Langdurige eenzaamheid heeft direct gevolgen voor de kwaliteit van leven en heeft een negatieve invloed op de gezondheid; 5% is ernstig eenzaam, 3% zeer ernstig eenzaam. Ouderen zijn vaker eenzaam dan 19- tot 65-jarigen.

Chronische aandoeningen komen logischerwijs vaker voor bij 65-plussers, zo ook beperkingen. Gemiddeld heeft bijna een kwart van hen mobiliteitsproblemen, oplopend tot ruim de helft bij 85-plussers. Kwetsbaarheid is een proces van het opeenstapelen van lichamelijke, psychische en/of sociale tekorten in het functioneren; hetgeen de kans vergroot op negatieve gezondheids-uitkomsten. In Gelderland-Zuid kan ruim een kwart (27%) van de 65-plussers als kwetsbaar worden beschouwd.

Gezondheidswinst is te behalen door aanpassing van leefstijl; zoals roken, voeding en bewegen. Maar ook het verbeteren van de sociale omgeving, zingeving, werken of het doen van vrijwilligerswerk geeft gezondheidswinst.

Binnen de regio zijn er grote gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden. En ook is er sprake van gezondheidsverschillen tussen de diverse gemeenten in Gelderland-Zuid. Aandacht voor lage SES-groepen blijft belangrijk, om verschillen in gezondheid niet groter te laten worden. Daarnaast is aandacht voor kwetsbare groepen van belang, om te zorgen dat iedereen mee blijft doen en mee kán doen. Denk hierbij ook aan migranten en aan mensen met een (licht) verstandelijke beperking, die door de gewijzigde zorgarrangementen meer lokale ondersteuning behoeven. Hierbij helpt het om aan te sluiten bij de lokale situatie en bij bestaande initiatieven binnen het hele zorg- en welzijnsveld. Dit is gebruik maken van de kracht die al aanwezig is én deze versterken.

3 Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid

GGD Gelderland-Zuid heeft in 2015 de Meerjarenstrategie 2016 – 2019 ontwikkeld. Conform de Gemeenschappelijke Regeling stelt de GGD iedere vier jaar een Meerjarenstrategie op. Met de Meerjarenstrategie wil de GGD inzicht bieden in de focus, strategie en ambities van de GGD voor de periode 2016 – 2019, vanuit de publieke dienstverlening die de GGD voor de gemeenten van Gelderland-Zuid vervult. De maatschappij verandert en de GGD sluit hier op aan, zodat wij onze gemeenten op goede wijze kunnen blijven ondersteunen bij het gemeentelijk beleid.

De meerjarenstrategie van GGD Gelderland-Zuid beschrijft de koers van de GGD voor de komende vier jaar: de periode van 2016 tot en met 2019. De meerjarenstrategie is gebaseerd op de gezondheidssituatie van onze inwoners en de veranderingen in de maatschappij. Dit alles in het licht van de GGD als publieke gezondheidsdienst.

De GGD als publieke gezondheidsdienst
GGD Gelderland-Zuid is de gemeenschappelijke gezondheidsdienst van 16 gemeenten in Gelderland-Zuid. De GGD werkt als verlengde arm van deze gemeenten samen met burgers, welzijn-, sport- en zorgorganisaties en veiligheidspartners. De GGD voert een divers takenpakket uit op het gebied van publieke gezondheid. De taken zijn gericht op het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid. Basistaken van de GGD zijn: kennis hebben van en informatie geven over de gezondheid van de inwoners, het organiseren van collectieve preventie (preventie gericht op groepen), uitvoering van infectieziektebestrijding en uitvoering van de taken op het terrein van jeugdgezondheid. Een belangrijk deel van de taken van de GGD concentreert zich in het 'voorveld' (preventie, signaleren, monitoren), maar de GGD voert ook vangnettaken voor de gemeenten uit. Met de decentralisaties zijn ook nieuwe taken bij de GGD neergelegd: Wmo-toezicht, Veilig Thuis en toeleiding naar beschermd wonen.

De GGD bundelt kennis en expertise regionaal en (inter)nationaal en zet deze lokaal en regionaal in. Binnen het brede takenpakket vervult de GGD verschillende rollen:
- deskundige uitvoerder
- kennis- en expertiseorganisatie
- vertrouwde adviseur
- crisisorganisatie
- toezichthouder

Juist de samenhang tussen de vijf rollen maakt de GGD onderscheidend. Als publieke dienst werken wij vanuit het algemeen belang, ten behoeve van gemeenten en haar inwoners. De GGD kan toeleiden naar zorg, maar verleent deze zelf niet. Dit geeft de GGD een 'onafhankelijke' positie in het veld. Door de breedte en samenhang van ons werkveld kan de GGD gemeenten integraal adviseren en ondersteunen.

De samenleving verandert
De samenleving verandert van de maakbare maatschappij naar de zelfredzame maatschappij, waarbij de focus ligt op meedoen en uitgaan van kansen en mogelijkheden. In het sociale domein hebben gemeenten nieuwe taken gekregen. Zij zijn integraal verantwoordelijk geworden voor de zorg en ondersteuning van burgers. Zij organiseren deze taken dichtbij de burger en gaan zoveel mogelijk uit van eigen regie. Zowel in het sociaal domein als ook in de gezondheidszorg zien wij een verschuiving van specialistische zorg naar lichtere zorg en het voorkómen van zorg. Met het nieuwe concept van gezondheid (Positieve gezondheid) wordt gezondheid gezien als een middel voor een betekenisvol bestaan. Positieve gezondheid kan omschreven worden als het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen (Huber, 2014). Meer en meer ontstaat het maatschappelijk besef dat investeren in preventie van belang is. Ook verandert de manier waarop wij als samenleving omgaan met risico's: van maximale veiligheid voor iedereen naar risicogericht optreden.

De GGD verandert mee
De veranderingen in de samenleving maken dat de GGD ook verandert:
1. Wij sluiten aan bij de behoeften van inwoners.
   Bij de uitvoering van onze dienstverlening, bij het opstellen en uitvoeren van nieuwe plannen en bij de communicatie, sluiten wij aan bij de behoefte van inwoners. Wij helpen inwoners om zelf regie op de gezondheid te houden of te ontwikkelen.
2. De GGD heeft extra aandacht voor kwetsbare groepen.
   Niet iedereen is even goed in staat om regie op de eigen gezondheid te voeren. Daarom richt de GGD zich extra op kwetsbare groepen, zoals mensen met een lage sociaaleconomische status, ouderen en zorgwekkende zorgmijders. Wij hebben kwetsbare groepen in beeld en bieden zo nodig extra ondersteuning en leiden toe naar zorg.
3. De GGD versterkt zijn rol als verbinder en makelaar.
   De GGD voert zijn publieke opdracht uit in samenwerking met gemeenten, lokale, regionale en nationale partners. Wij adviseren gemeenten gevraagd en ongevraagd over vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid. Wij werken vanuit een integrale aanpak aan gezondheidsproblemen.
   Wij versterken onze rol als verbinder en makelaar om collectieve preventie vorm te geven; om nog beter te signaleren en vroegtijdig in te grijpen; om een bijdrage te leveren aan een gezond en veilig leefklimaat. Om de rol van verbinder en makelaar te versterken, transformeert de GGD zich meer en meer naar een netwerkorganisatie.

Ambities voor de komende jaren
De GGD wil met zijn dienstverlening aansluiten bij de veranderende samenleving en de nieuwe taken van gemeenten. Om dit mogelijk te maken, investeren en innoveren wij intern en samen met onze ketenpartners op de volgende terreinen:
1. Partner op het gebied van een gezonde jeugd.
   De GGD wil zich nog meer inzetten voor een gezonde start voor alle kinderen, om opgroei- en opvoedproblemen te voorkomen. Wij behouden de kracht van jeugdgezondheidszorg: de preventieve aanpak, het grote bereik, de laagdrempeligheid en het volgen van de ontwikkeling van alle kinderen. De wijze waarop wij de ondersteuning aanbieden zal meer variëren en beter aansluiten op de behoefte en mogelijkheden van ouders en kinderen. Wij gaan meer aandacht en tijd besteden aan de ouders en kinderen die het echt nodig hebben en nu niet altijd (voldoende) in beeld zijn. Daarom passen wij onze werkwijzen aan en versterken wij onze netwerken met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, scholen en de huisarts. Wij investeren in de samenwerking met de sociale wijkteams en werken meer 'op maat' en outreachend om risicokinderen dezelfde gezonde basis te bieden.
2. Het organiseren van preventie in het sociaal domein.
   Om preventie in het sociaal domein vorm te geven, werken wij aan een preventieve infrastructuur. Deze infrastructuur wordt, vanuit een integrale aanpak, ontwikkeld en/of versterkt in nauwe aansluiting op de sociale wijkteams. Vanuit onze epidemiologische kennis over de gezondheidssituatie weten wij wat er speelt. Wij hebben deskundigheid over het bevorderen van gezondheid en vinden aangrijpingspunten om preventie te organiseren. Vervolgens zetten wij samenwerkingsverbanden op rondom thema's en om een ketenaanpak mogelijk te maken. Wij zoeken naar wederzijdse belangen en win-win situaties tussen gemeente, burgers, welzijns-, sport/beweeg- en zorgorganisaties.
3. Samenwerken aan sociale veiligheid.
   Sociale veiligheid is de basis van het bestaan. De essentie is dat je je veilig voelt in je sociale omgeving en geen hinder ondervindt van anderen. Sociale veiligheid en gezondheid hebben duidelijke raakvlakken. Het gevoel van sociale veiligheid draagt bij aan de ervaren gezondheid. De GGD draagt bij aan de veiligheid op school en in de wijk, door in te zetten op een preventieve aanpak en door handelend op te treden bij individuele casuïstiek.
   De GGD biedt een vangnet voor mensen die overlast veroorzaken vanuit gezondheidsproblemen. De GGD leidt hen naar zorg. Wij werken in samenwerking met de cliënt, het sociale netwerk en sociale partners, aan voorwaarden voor een menswaardig bestaan. Hierdoor neemt de overlast af en de sociale veiligheid toe. De GGD gaat in deze aanpak meer optrekken met de sociale wijkteams, politie en het Veiligheidshuis.

4. Betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.
   De GGD staat voor een gezonde en veilige leefomgeving als basis voor alle inwoners. Samen met inwoners en netwerkpartners werkt de GGD aan een leefomgeving waarbinnen inwoners gezond en veilig kunnen leven. De GGD bundelt de kennis en krachten met politie en brandweer om gemeenten bij de inrichting van de openbare ruimte in een vroegtijdig stadium te kunnen adviseren. De GGD zorgt dat de basisinfrastructuur op orde is om bij een crisis-situatie adequaat te kunnen handelen. Risico's worden tijdig onder de aandacht gebracht van gemeenten. Wij dragen bij aan het vergroten van zelfredzaamheid door inwoners beter te informeren. Wij leveren een bijdrage aan het ontwikkelen van een kennisinfrastructuur rondom gezondheidsrisico's en crises.

Van strategie naar uitvoering
De GGD verwerkt de meerjarenstrategie, in afstemming met de gemeenten, in een concreet uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma bestaat uit producten en diensten die integraal vanuit de GGD geleverd worden, passend bij de meerjarenstrategie. In 2016 worden hiervoor de volgende samenhangende vernieuwende integrale producten en diensten ontwikkeld en opgenomen in het producten- en dienstenpakket van de GGD ten behoeve van de uitvoering in 2017:
1. Gezonde start
2. Gezond Ouder worden
3. Sociale Veiligheid op school
4. Sociale aanpak in gemeenten van verwarde personen
5. Vluchtelingen
6. Infectiepreventie / Antibiotica Resistentie
7. Integrale advisering Gezonde leefomgeving.

In aanvulling op de vormgeving van bovenstaande vernieuwende producten, zal het gehele producten- en dienstenpakket tegen het licht worden gehouden.

4 Ontwikkelingen in productgroepen

4.1 Productgroep Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep JGZ voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

De Jeugdgezondheidszorg van GGD Gelderland-Zuid heeft tot doel bij te dragen aan een gezonde ontwikkeling van de jeugd. Dit doel kan alleen bereikt worden binnen een samenhangend professioneel systeem van zorg voor jeugdigen en in goede afstemming met en aansluiting op de behoefte van ouders en jeugdigen. De inzet van JGZ richt zich op een zo vroeg mogelijk preventief signaleren en interveniëren ten aanzien van de ontwikkeling van de jeugd, waarbij nabijheid voorop staat. Deze professionele activiteiten worden zoveel mogelijk 'evidence en/of practice based' efficiënt en effectief uitgevoerd, in samenwerking met andere partners. Voor de gemeenten in de regio Nijmegen en de gemeente Neder-Betuwe wordt de JGZ uitgevoerd voor de doelgroep 0-18 jarigen; voor de overige gemeenten in Rivierenland voor 4-18 jarigen.

Ontwikkelingen

- Met ingang van 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor de geïndiceerde jeugdzorg overgegaan naar de gemeenten. Dit biedt kansen om tot een betere keten van preventie naar zorg te komen. Eerder ingrijpen met lichte hulp kan mogelijk tot gezondheidswinst leiden, doordat ernstige gezondheidsproblemen voorkomen kunnen worden. Hierbij gaat het om meer inzet op preventie en daarmee o.a. op het voorkomen van onnodige medicalisering en doorverwijzing naar zwaardere zorg. De JGZ kan en wil een belangrijke bijdrage leveren in het normaliseren van de gezondheid van kinderen.
- In 2016 zijn de werkprocessen van de 'oude' afdelingen JGZ Rivierenland en regio Nijmegen onder de loep genomen en is gestart met ontwikkeling van vernieuwde werkwijzen met ruimte voor lokale variatie. Hierbij zijn cliënten (ouders en jeugd) en medewerkers betrokken.
- De focus van het maatwerk 2016 ligt op het versterken van eigen kracht van ouders en voorkomen van inzet van zwaardere zorg. Belangrijk is deze focus in 2017 nog verder vorm te geven in samenspraak met de gemeenten, om zo 'preventie voor curatie' en de gewenste kanteling binnen het sociale domein te realiseren.
- In 2015 is gestart met het verbeteren van de samenwerking tussen huisarts, jeugdarts en het sociale domein. Dit is in de regio Nijmegen vormgegeven en vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Hierin zijn ook afspraken gemaakt over het rechtstreeks verwijzen door de jeugdartsen. Dit wordt in 2016 verder doorontwikkeld.
- In 2015/2016 is het Consortium Zwangerschap en Geboorte omgevormd tot Verloskundig Samenwerkingsverband. JGZ participeert in het bestuur en de nieuw opgerichte programmaraad. Doel is integrale samenwerking tussen ziekenhuizen, kraamzorg en verloskundigen rond de leeftijd min 1 jaar en plus 1 jaar.
- In 2016 is het concept 'Positieve gezondheid' (zie hoofdstuk 3) samen met Machteld Huber verder doorontwikkeld voor de doelgroep jeugd.
- In 2016 is het digitaal dossier JGZ aangesloten op het Landelijk Schakelpunt (LSP) voor overdracht van dossiers en het uitwisselen van informatie (bijvoorbeeld vaccinaties).

Speerpunten en doelstellingen 2017

- De transitie van het sociale domein onder regie van de gemeenten vraagt dat de JGZ zich goed verhoudt tot de lokale toegangspoorten, nog actiever de samenwerking zoekt met ketenpartners en ketenvorming stimuleert en initieert; met als uiteindelijk doel een goede (preventieve) jeugdketen. Speerpunt is meer inzet op preventie en daarmee voorkomen van zwaardere zorg en de daarbij behorende hogere kosten.
- Versterken van de samenwerking van JGZ met lokale toegangspoorten/sociale wijkteams.

- Doorontwikkeling van de samenwerking tussen huisartsen, jeugdartsen en het sociale domein binnen geheel Gelderland-Zuid.
- Doorontwikkeling samenwerking met ziekenhuizen en de verloskundige keten.
- Doorontwikkeling van de samenwerking en verbinding met andere GGD-taakvelden, zoals Gezond leven en Veilig Thuis.
- Voortgang van de inzet JGZ op ROC's en praktijkonderwijs.
- Uitwerken van wat het concept 'Positieve gezondheid' betekent voor de dienstverlening en ondersteuning van de JGZ aan ouders en jeugdigen.
- Uitvoeren van en meewerken aan onderzoeken o.a. op het terrein van (kosten)effectiviteit en kwaliteit van de JGZ.
- Ontwikkelen en uitbouwen van meer vormen van digitale communicatie.
- Vroegsignalering en daarbij aandacht voor ontzorgen en demedicaliseren blijven doorlopend speerpunt van de JGZ. Hieraan draagt de eerder genoemde ketenvorming bij. Daarnaast is professionalisering van de JGZ-medewerkers op deze terreinen van groot belang.
- Verdere ontwikkeling van het Digitaal Dossier JGZ, met extra aandacht voor het genereren van informatie uit het dossier en het ontwikkelen van een dossier waarvan de ouders eigenaar zijn.
- Goede en goed bereikbare, laagdrempelige huisvesting van de JGZ, met zo laag mogelijke kosten, blijft in samenspraak met gemeenten belangrijk in 2017.

Gelderland-Zuid

4.2 Productgroep Algemene Gezondheidszorg (AGZ)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep AGZ voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

4.2.1 Preventie en bestrijding infectieziekten

Doelen en doelgroep

Preventie en Bestrijding infectieziekten heeft tot doel het vroegtijdig signaleren, voorkomen en bestrijden van infectieziekten en richt zich op de voor de samenleving risicovolle infectieziekten. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan de rampenbestrijding door voorbereiding en bestrijding van outbreaks en andere soorten crises, in samenwerking met GHOR Gelderland-Zuid en andere partners. Verder wordt er vorm gegeven aan de adviesrol richting gemeenten en instellingen, daar waar het gaat om (dreiging van) infectieziekten.
De doelgroep bestaat uit de totale bevolking van Gelderland-Zuid met de nadruk op risicogroepen en instellingen waar deze risicogroepen verblijven, evenals asielzoekers die verblijven in centra van het COA.

Ontwikkelingen

Infectieziektebestrijding
De aanhoudende dreiging en onvoorspelbaarheid van infectieziekten, opkomende zoönosen en gevaar van infecties door multiresistente bacteriën vragen een continue alertheid en inzet van infectieziektebestrijding. De aanpak van antibioticaresistentie krijgt landelijk prioriteit. Wat de zoönosen betreft, is er op dit moment goed overzicht waar, welke en hoeveel dieren op veehouderijen in onze regio voorkomen. Dit geeft een goed beeld waar risico's het grootst zijn bij een uitbraak bij dieren met een risico voor mensen. Hierop kunnen indien nodig preventieve maatregelen genomen worden om te voorkomen dat de infectieziekte zich verder verspreidt. Dit kan door interventies zoals vaccinatie, preventieve profylaxe, maar ook goede voorlichting die eventuele onrust kan voorkomen. De asielzoekerscentra in Gelderland-Zuid vragen voor infectieziektebestrijding extra aandacht.
TBC
De preventie, screening en bestrijding van TBC is extra actueel door de relatief grote aantallen asielzoekers die naar Nederland komen. Dit speelt ook in onze regio.
De landelijk ingezette trend om regionaal meer samen te werken, heeft geleid tot samenwerking binnen de regio Oost- en Noord-Nederland.
Aanvullende seksuele gezondheidszorg
Inwoners zijn mondig, kritisch en nemen zelf de regie: veel mensen vinden testen op een Soa voldoende; voorlichting vinden zij niet nodig. Desondanks vertaalt zich dit niet in een lager percentage gevonden Soa's. Daarnaast is er een gevoel in de samenleving dat alles moet kunnen op seksueel gebied met als gevolg dat (seksueel) grensoverschrijdend gedrag meer voorkomt. VWS heeft vanaf 2015 een plafondfinanciering ingevoerd. Dit vraagt om een focus op vraaggericht aanbod en het scherp inzetten van preventieve activiteiten, onder meer door aansluiting op landelijke en regionale E-health ontwikkelingen en een meer integrale aanpak van preventie op GGD-niveau.
Technische Hygiëne Zorg (THZ)
De THZ levert een belangrijke bijdrage aan het borgen van een goede technische hygiëne gericht op het voorkomen van infecties, de uitvoering van de wettelijk verplichte toezicht bij tattoo- en piercingshops en het gemeentelijk vergunningenbeleid bij seksinrichtingen, evenementen en opvangvoorzieningen.
Reizigers
Als markttaak moet de reizigerszorg rekening houden met een sterk veranderende reismarkt met een wijziging van bestemmingen. Bovendien komt er meer vraag naar vaccinatie tegen beroeps-risico's en naar vaccinatie tegen specifieke ziekten, zoals de vaccinatie tegen kinkhoest voor

zwangere vrouwen. De focus op vraaggericht aanbod en invoering van digitale voorzieningen is ook hier een voorwaarde voor aansluiting op de maatschappelijke ontwikkelingen. Marktgerichte bedrijfsvoering blijft een aandachtspunt in 2017.

Rampenbestrijding

De GGD bereidt zich samen met GHOR Gelderland-Zuid continu voor op rampen en crises. De GGD borgt de publieke gezondheidstaken in dit kader: Infectieziektebestrijding, Medische Milieukunde, Psychosociale Hulpverlening en Gezondheidsonderzoek bij rampen. Er is specifieke aandacht voor kwetsbare groepen bij rampen, zoals verminderd zelfredzame burgers. Effectieve voorbereiding op rampen en crises vereist integrale samenwerking met alle ketenpartners, gericht op het kennen en minimaliseren van alle risico's.

Academische werkplaats Amphi

Sinds 2015 is de academische werkplaats niet meer afhankelijk van externe subsidies, maar is het een onderdeel van 9 GGD'en, die samen ervoor zorgen dat onderzoek op het gebied van infectie-ziektebestrijding op een praktijk-relevante en wetenschappelijke wijze wordt uitgevoerd.

Speerpunten en doelstellingen 2017

Infectieziektebestrijding

- Samen met het team Milieu en Gezondheid, de GGD'en in regio Oost-Nederland en de academische werkplaats Amphi wordt een regionaal (Oost) 'one health'-kennisnetwerk op het gebied van zoönosen uitgebreid. Dit kennisnetwerk is gericht op monitoring, advisering en kennisvermeerdering.
- Op het gebied van multiresistente bacteriën en infectieziektebestrijding is er nauwe samenwerking met ziekenhuizen en hygiënisten van instellingen waar mensen verblijven met verhoogd risico.
- In het kader van de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers wordt de infectieziekte-bestrijding geboden binnen de verschillende COA-locaties in Gelderland-Zuid.
- Er wordt een bijdrage geleverd aan evidence based werken door het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.

TBC

- De landelijk ingezette samenwerking om tot één regio te komen met Oost- en Noord-Nederland wordt verder uitgebreid. Hierin is toegankelijkheid voor de bevolking een belangrijk speerpunt.
- De TBC-zorg wordt op maat geboden binnen de verschillende COA-locaties in Gelderland-Zuid.

Seksuele gezondheid

- Er komt meer aandacht voor preventie en minder voor de uitvoering van de testen, binnen het kader van de financieringsmogelijkheden. De netwerksamenwerking in het centrum voor Seksueel en Familiaal Geweld (cSFG) wordt gecontinueerd en de samenwerking met Veilig Thuis wordt versterkt.
- In 2017 vindt landelijke besluitvorming plaats over continuering van de subsidieregeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg vanaf 2018. In 2017 worden voorbereidingen getroffen om de organisatie van deze zorg indien nodig aan te passen.
- Digitale mogelijkheden worden zoveel als mogelijk toegepast om de preventie bij risicogroepen verder te verbeteren. Onderdeel hiervan is dat E-health-interventies worden ingevoerd.
- Zorg en preventie worden dichter bij de inwoners (op locatie) aangeboden (binnen wijken en scholen zoals ROC's).

THZ

- De mogelijkheden voor ontwikkeling naar meer marktgerichte bedrijfsvoering worden onderzocht en doorgevoerd.
- In samenwerking met collega-GGD'en wordt onderzocht of de uitbreiding met een hygiënist voordelen oplevert.

Reizigers

- Blijvende verkenning van de markt.
- Het team Reizigers ontwikkelt zich verder tot een ondernemend vaccinatiecentrum dat niet alleen diensten aanbiedt voor reizigers, maar een breder aanbod heeft.

Rampenbestrijding

- De GGD is samen met GHOR Gelderland-Zuid en andere ketenpartners adequaat voorbereid op crises en rampen. De verbeterpunten uit crises en oefeningen worden continu doorgevoerd. Speerpunten zijn: aandacht voor verminderd zelfredzame burgers en communicatie.

- Verdere uitbouw van de Academische Werkplaats Crisisbeheersing samen met VRGZ/GHOR Gelderland-Zuid, RadboudUMC, HAN, IFV, RIVM.

4.2.2 Medische Milieukunde (MMK)

Doelen en doelgroep

Het doel van MMK is het bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Dit wordt gedaan door het beperken en zoveel mogelijk voorkomen van gezondheidsschade ten gevolge van blootstelling aan voor de gezondheid schadelijke milieufactoren en het voorkomen van secundaire gezondheidsschade door ongerustheid. MMK geeft advies aan gemeenten in Gelderland-Zuid, haar inwoners en instellingen in deze regio. Bij de uitvoering van deze taak wordt samengewerkt met GHOR Gelderland-Zuid, diverse partners zoals RIVM, de omgevingsdiensten en andere GGD'en.

Ontwikkelingen

- In de media wordt steeds meer aandacht besteed aan gezondheidsrisico's van bepaalde milieufactoren.
- Het ondersteunen van gemeenten bij de communicatie over gezondheidsrisico's, vooral rond (ernstige) milieu-incidenten, is in toenemende mate een belangrijke taak van het team Milieu en Gezondheid.
- Door de vorming van de omgevingsdiensten in regio Nijmegen en in Rivierenland worden verschillende milieutaken nu regionaal uitgevoerd en niet meer door gemeenten individueel. Samenwerking tussen de GGD en de omgevingsdiensten heeft het voordeel dat de gezamenlijke inspanningen gemeentegrensoverschrijdend zijn en een groter bereik hebben.
- Het Rijk benadrukt het belang van een gezonde leefomgeving. Dit vormt draagvlak voor een 'gezond' gemeentelijk beleid op de Ruimtelijke Ordening. De Omgevingswet biedt gemeenten kansen om dit lokaal uit te werken. De GGD kan gemeenten hierbij ondersteunen, samen met andere partners. Milieugezondheid wordt een steeds belangrijker onderdeel van het lokaal gezondheidsbeleid

Speerpunten en doelstellingen 2017

- De kwaliteit van het binnenmilieu bevorderen. Zowel in woningen en instellingen, als ook in scholen en kinderdagverblijven. Doorontwikkeling van de samenwerking met Gezond Leven.
- Intensieve verbinding met de afzonderlijke gemeentelijke afdelingen, om zodoende tot een voor gemeenten afdelingsoverstijgend aanbod te komen (Ruimtelijke Ordening, Milieu, Verkeer, Economische zaken, Volksgezondheid).
- Intensieve samenwerking met gemeenten en woningbouwverenigingen ter bevordering van het gezond inrichten van de leefomgeving.
- Aansluiting zoeken bij de omgevingsdiensten in Rivierenland en in regio Nijmegen en inspanning leveren om gezondheid in te bedden in vergunningverlening.
- In samenwerking met de sectoren van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, zoals de GHOR en de brandweer, bevolkingszorg bij gemeenten en andere partijen intensiveren; gericht op het werken aan een veilige en gezonde leefomgeving.
- De expertise en integrale aanpak van MMK wordt niet alleen ingeschakeld bij de advisering over al uitgewerkte plannen, maar MMK is vanaf het eerste begin betrokken bij de ideevorming en de voorbereidingen.

4.2.3 Toezicht

4.2.3.1 Toezicht en Handhaving Kinderopvang

Doelen en doelgroep

Doel van toezicht en handhaving is dat de kinderopvangvoorzieningen en peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen, zoals omschreven in de Wet Kinderopvang. Dit toezicht wordt uitgevoerd middels inspecties met bijbehorende rapportages aan de gemeenten, volgens een landelijk vastgesteld protocol. Voor gemeenten Nijmegen en Druten gaan deze rapportages naar

de 'lichte handhavers' van de GGD. Ook voert de GGD voor deze gemeenten de registratie in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) uit. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen, gastouderbureaus en gastouders.

Ontwikkelingen

- Landelijk wordt in 2017 'Het Nieuwe Toezicht' verder voorbereid. Het gaat hierbij onder andere om meer aandacht voor de pedagogische praktijk, invoering van doel- en middelvoorschrift en verdere ontwikkeling van het risicogestuurd inspecteren. De ingangsdatum van de aangepaste wet is naar verwachting 1-1-2018.
- Een regionale ontwikkeling is dat een deel van de gemeenten de taken op het gebied van lichte handhaving, aanmelding en registratie wil overdragen aan de GGD. Gemeenten Nijmegen en Druten hebben dit al gedaan.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Borgen van de verdere voorbereiding en invoering van het 'Het Nieuwe Toezicht'.
- Integrale afspraken tussen GGD en gemeenten over de uitvoering van het toezicht.
- Uitvoeren van alle wettelijk verplichte inspecties.
- De lichte handhaving, aanmelding en registratie LRKP door de GGD verder implementeren voor gemeenten die hiervoor kiezen.

4.2.3.2 Toezicht Wmo

Doelen en doelgroep

Toezicht op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) heeft als doel toezicht te houden op de kwaliteit van de ondersteuning die in het kader van de Wmo 2015 wordt gegeven. Het Wmo-toezicht richt zich hierbij enerzijds op de aanbieders die de ondersteuning verzorgen en anderzijds op de cliënten die de ondersteuning ontvangen. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de ondersteuning de zelfredzaamheid van de cliënt bevordert, waardoor de cliënt in staat gesteld wordt regie te voeren over het eigen leven.

Ontwikkelingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de naleving van de kwaliteitseisen die de Wmo 2015 stelt. De zestien gemeenten in Gelderland-Zuid én gemeente Mook en Middelaar hebben de Directeur Publieke Gezondheid aangewezen als toezichthouder. Per 1 januari 2015 moeten aanbieders melding doen van een calamiteit die of een geweldsincident dat zich heeft voorgedaan bij de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning. Per 1 januari 2016 is ook gestart met het structureel toezicht op de Wmo-maatwerkvoorzieningen:

- toezicht op basis van ontvangen signalen (meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten; signalen van burgers, cliënten, gemeenten, landelijke meldpunten, etc.);
- beperkt risicogestuurd toezicht van nieuwe aanbieders en aanbieders die al onder (verscherpt) toezicht stonden (van landelijke inspecties) vóórdat de decentralisatie zijn beslag kreeg dan wel – op termijn - onder toezicht van de Wmo-toezichthouder staan.

In 2017 zal een start worden gemaakt met het uitvoeren van het toezicht op de algemene Wmo-voorzieningen (nachtopvang voor dak- en thuislozen die uitsluitend bestaat uit slapen en eten, inloop GGZ, lokaal welzijnswerk, sociaal vervoer en maaltijdvoorziening).

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Onderzoeken en afhandelen van binnenkomende meldingen.
- Uitvoeren van het toezicht op maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen.
- Resultaten van het Wmo- toezicht vertalen naar beleidsaanbevelingen voor gemeenten.
- Doorontwikkeling van het Wmo-toezicht.

Gelderland-Zuid

4.2.4 Forensische geneeskunde

Doelen en doelgroep

Het doel van Forensische geneeskunde is om forensische taken uit te voeren ten behoeve van gemeenten en politie. Ook kan de forensische geneeskundige geraadpleegd worden door medisch beroepsbeoefenaren. Deze taken worden uitgevoerd in het kader van de Wet op de lijkbezorging. De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten ertoe om één of meerdere lijkschouwers te benoemen. Ook worden deze taken uitgevoerd in opdracht van de landelijke politie.

Ontwikkelingen

- De Nationale Politie heeft in 2015 de aanbesteding van de medische arrestantenzorg en het forensisch-medisch onderzoek gestaakt tot 2018. Het forensisch medisch onderzoek zal derhalve ook in 2017 nog geleverd worden door de GGD. De arrestantenzorg in Gelderland-Zuid wordt in Rivierenland door de GGD in Arnhem (VGGM) geleverd; in regio Nijmegen door een groep huisartsen.
- De samenwerking van forensische geneeskunde in het centrum voor Seksueel en Familiaal Geweld (cSFG) wordt gecontinueerd. In het cSFG wordt samengewerkt met de GGD-teams van Veilig Thuis en Aanvullende Seksuele Gezondheid en met diverse partijen zoals het RadboudUMC, zedenpolitie en huisartsen.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Bieden van de schouwen conform de wettelijke verplichting hiertoe.
- Bieden van het forensisch medisch onderzoek conform het contract met de landelijke politie.
- Verankeren van forensische geneeskunde in het domein sociale veiligheid.

Gelderland-Zuid

4.3 Productgroep Bijzondere Zorg & Veilig Thuis (BZ&VT)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep Bijzondere Zorg en Veilig Thuis voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

Binnen de productgroep Bijzondere Zorg & Veilig Thuis (voorheen: 'Meldpunt Bijzondere Zorg') richten wij ons op kwetsbare groepen. Dit zijn bijvoorbeeld vluchtelingen, mensen met schulden, psychisch kwetsbare mensen, mensen zonder arbeidsperspectief, ouderen met fysieke of sociale beperkingen. Er spelen vaak problemen op meerdere leefgebieden.
Bijzondere Zorg & Veilig Thuis opereert op het snijvlak van zorg, openbare orde en veiligheid. De samenwerking met de sociale wijk- en gebiedteams, zorg- en welzijnsorganisaties maar ook met de politie, woningbouwcorporaties en schuldhulpverlening instanties heeft hierbij prioriteit om een goede gezamenlijke analyse en opvolging mogelijk te maken.
Bijzondere Zorg heeft als taak om deze kwetsbare groepen in beeld te hebben en zo nodig extra ondersteuning te bieden of toe te leiden naar zorg. De activiteiten op dit terrein richten zich op het voorkomen van overlast en verkommering van mensen of groepen in de samenleving die geen, of te laat, toegang krijgen tot de reguliere zorg. Vaak ontbreekt de zorgvraag (zgn. zorgmijders), of het aanbod van de reguliere zorg sluit niet aan bij de behoefte. Bijzondere Zorg realiseert samen met het sociale netwerk van de cliënt en sociale partners in het veld de nodige voorwaarden om de cliënt weer een menswaardig bestaan te bieden. Hierdoor neemt de overlast af en neemt de sociale veiligheid toe. Het gaat hierbij om intensieve trajecten, waarbij de afdeling partijen bijeen brengt, zodat er zorg wordt ingezet en de veiligheid wordt verhoogd (procesregie).
Veilig Thuis is sinds 2015 onder gebracht bij de GGD. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio voor burgers en professionals. Veilig Thuis wil betekenisvol zijn door op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling een bijdrage te leveren aan een voor iedereen veiliger samenleving; slachtoffer en pleger, van jong tot oud. Wij doen dit in verbinding met cliënten, betrokken instellingen en hulpverleners; door goed te luisteren, signalen op waarde te schatten, samen op pad te gaan, maar ook door duidelijke grenzen te stellen en passende hulp te organiseren. Wij bieden onze expertise aan om gezamenlijk te zorgen voor herstel van een veilige situatie. De wettelijke taken van Veilig Thuis zijn uitgewerkt in het 'handelingsprotocol'. Veilig Thuis werkt in een keten van zorg en veiligheid en stemt daartoe af met o.a. lokale zorgstructuren (waaronder sociale wijk- en gebiedsteams, zorg- en welzijnsorganisaties), ziekenhuizen, Raad voor de Kinderbescherming, politie en justitie en draagt zorg voor procesregie ketenaanpak.

Ontwikkelingen

- Uitgangspunten van Centrumgemeente Nijmegen in de toegang tot zorg, waaronder ook de Sluitende Zorg, zijn: meer samenhang in welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke regie op hoofdlijnen, optimale zelfredzaamheid van de burger, een meer laagdrempelige toegang tot ondersteuning vanuit de eigen leefomgeving van de burger en een focusverlegging van curatie naar preventie.
- De effecten van deze "kanteling" heeft de GGD c.q. het Meldpunt Bijzondere Zorg (team Nijmegen) in 2015 verder geconcretiseerd en doorontwikkeld voor de hele regio in diverse keten- en werkafspraken. Dit betrof onder andere het opstellen van criteria over het opschalen van 'zorg' naar 'sluitende zorg' en visa versa, beschikbaarheid van expertise van het Meldpunt Bijzondere Zorg voor de regieteams, netwerkondersteuning ten behoeve van de samenwerking rondom de meest complexe OGGZ-doelgroep.
- Vanaf 2015 is deze kanteling ook van toepassing in Rivierenland. In nauwe samenwerking met de gemeenten in Rivierenland is een plan van aanpak positie Bijzondere Zorg samengesteld. Bijzondere Zorg profileert zich hierin als expert op haar advies- en regiefunctie voor de OGGZ doelgroep.
- In 2015 is een start gemaakt met het opzetten van een plan van aanpak rol en positie Interventieteam (IVT) Rivierenland. Dit wordt in 2016 in nauwe afstemming met de

gemeenten in Rivierenland besproken en verder opgezet. Dit zal in 2017 verdere doorgang krijgen.
- Er is een verbeterplan opgesteld voor het Interventieteam Nijmegen, dit zal in 2016 en 2017 geïmplementeerd worden.
- Bijzondere Zorg ziet, vanwege de scherpere afbakening van de toegang tot sluitende zorg, haar doelgroep krimpen en verzwaren. Er komt nadruk te liggen op casus- en procesregie. Ook 2017 wordt een jaar waarin de borging van expertise en veiligheid voor medewerkers, in het werken met deze zwaardere doelgroep, aandacht zal krijgen.
- Er is veelvuldig een beroep gedaan op het MBZ inzake het PSHI (scenariozaken). Het betreft zedenzaken en andere vormen van maatschappelijke onrust. Via een relatief lichtere vorm van ondersteuning weet Bijzondere Zorg de betrokken instellingen te instrueren hoe de-escalerend op te treden bij (potentieel) maatschappelijke onrust. Met deze aanpak (advies als regie) wordt voorkomen dat de problematiek moet worden opgeschaald naar een PSHI. Gebleken is dat de complexiteit van de casuïstiek hoog is en het meer inzet vraagt dan de afgesproken prestatieafspraken. Werkafspraken met politie, gemeenten en externe samenwerkingspartners zijn geëvalueerd en aangepast.
- Harmoniseren processen en producten aan de hand van de subsidieaanvraag 2016. De kerntaken van Bijzondere Zorg zijn opgedeeld naar kort, acuut en lang.
- Bijzondere Zorg wordt toenemend gevraagd om regie te voeren bij crises (op het snijvlak van zorg, justitie en het maatschappelijk belang), waarin snel gehandeld moet worden; zoals bij zaken in het kader van de Wet Tijdelijk Huisverbod (WTH) en PSHI-zaken, deze dienen meteen opgepakt te worden.
- Vanaf 2015 is het product 'Beoordelen van de toegang tot Beschermd Wonen' belegd bij GGD Gelderland-Zuid (Bijzondere Zorg). De GGD brengt adviezen uit aan de gemeenten over aanmeldingen en herindicaties voor beschermd wonen.
- Eind 2014 is er in regio Nijmegen een start gemaakt met het project Housing First. De rol van Bijzondere Zorg is indicatie en toewijzing. Het project is in 2015 verder geïmplementeerd en in 2016 vindt een evaluatie plaats met de vraag tot reguliere doorgang. Aan Bijzondere Zorg de vraag om de indicatie en toewijzing te leveren, incl. een coördinator.
- Vanaf 1 januari 2015 is het product Veilig Thuis bij de GGD belegd. Bij Veilig Thuis komen telefoontjes en zorgmeldingen via o.a. de politie binnen. Er vindt een gesprek plaats (telefonisch of op locatie), er wordt een analyse gemaakt en op basis daarvan bekeken wat er nodig is. Nader onderzoek, doorverwijzing naar het sociale wijkteam of bijvoorbeeld gelijk erop af via de crisisdienst als dit noodzakelijk is. Veilig Thuis werkt in nauwe samenwerking met politie, justitie en gemeenten in het Veiligheidshuis.
- Veilig Thuis kende in 2015 veel opstartproblemen van verschillende aard en omvang en een hoge werkdruk. Dit heeft ertoe geleid dat wachttijden opliepen en Veilig Thuis een onvoldoende beoordeling heeft gekregen van de inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg. Om de problemen het hoofd te bieden zijn er extra middelen beschikbaar gesteld en werd in 2015 en 2016 ingezet op het op orde krijgen van de werkwijze Veilig Thuis door versterkte aansturing, 1 registratiesysteem en uniforme handelswijze en het sluiten van de keten. Een afgestemde aanpak met sociale wijkteams, regie- en gebiedsteams en Veiligheidshuis heeft hierbij prioriteit.

Speerpunten en doelstellingen 2017
- Borgen van de opbrengst uit de ontwikkelperiode (2015-2017) en het verbeterplan (2015) van Veilig Thuis.
- Ketensamenwerking verder versterken en innoveren naar regie bij de burger. Sociale wijk- en gebiedteams versterken door expertise Veilig Thuis beschikbaar te stellen en lerende netwerken met lokale veld vorm te geven.
- Versterken van de sociale veiligheid, samen met de sociale wijk- en gebiedsteams.
- Versterken van de netwerk- en regiefunctie (procesregie ketenaanpak) in relatie tot de lokale toegangspoorten en lokale zorgstructuren.
- Samenwerking binnen veiligheidsketen versterken met als uitgangspunt 'een gezin een plan'; met Veiligheidshuis, Openbaar Ministerie, politie, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming.
- Samenwerking versterken met de jeugdgezondheidszorg (GGD, STMR), Gezond Leven (preventie) en forensische zorg (AGZ).

- Borgen van de landelijke aanpak psychisch kwetsbare burgers ('verwarde personen').
- Versterken van inzet expertise met betrekking tot de meest complexe 1% OGGZ-doelgroep; o.a. middels inzet Interventieteam, Housing First, Begeleide Herkansing.
- Optimaliseren van het signaleringsysteem voor lacunes in het aanbod van voorzieningen, waaronder regionale verstrekking van informatie over o.a. Bijzondere Zorgsignalen.
- Ondersteunen van gemeenten bij het uitwerken van de monitorfunctie.
- Optimaliseren gebruik OGGZ-monitor.
- Versterken van de interne samenwerking met Jeugdgezondheidszorg en Gezond Leven, gericht op innovatie en verhogen van effectiviteit.
- Optimaliseren van kwaliteitsdenken: gebruik eenduidige werkprocessen, borgen Kwaliteit Management Systeem, versterken PDCA-cyclus(denken) en versterken resultaatgerichtheid van de professionals.
- Doorontwikkelen van 'Toegang Beschermd Wonen'.
- Leveren van actieve bijdrage aan sociale veiligheid voor elke burger door deelname aan onderzoek binnen de Academische Werkplaats.

Gelderland-Zuid

4.4 Productgroep Gezond Leven (GL)

In deze paragraaf worden, naast doel en doelgroep, ontwikkelingen, speerpunten en doelstellingen beschreven voor de productgroep Gezond Leven voor het jaar 2017. De speerpunten en doelstellingen voor 2017 zijn in lijn met de, in hoofdstuk 3 beschreven, ambities van de meerjarenstrategie 2016 – 2019. De meerjarenstrategie wordt geconcretiseerd in 2016. De resultaten hiervan zullen hun uitwerking hebben op het producten- en dienstenpakket in 2017.

Doelen en doelgroep

De doelstelling van de afdeling Gezond Leven is het bevorderen van de gezondheid van de bewoners in Gelderland-Zuid, door te adviseren over en te werken aan gezonde leefomgeving, gezonde leefstijl en gelijke kansen op een goede gezondheid van de inwoners van de gemeenten in deze regio. Hiermee levert Gezond Leven een bijdrage aan het terugdringen van sociaal economische gezondheidsverschillen in de regio.
Gezond Leven verzamelt, bestudeert en vergelijkt gegevens en cijfers over de gezondheid van de inwoners van Gelderland-Zuid. Tevens onderzoekt zij de factoren die gezondheid beïnvloeden. De resultaten van deze onderzoeken vormen de basis voor het gezondheidsbeleid en de uitvoerings-programma's. Gezond Leven werkt vanuit belangrijke leefgebieden, waarin bewoners georganiseerd en te bereiken zijn: de settingbenadering, gericht op een gezonde school, een gezonde buurt, wijk of gemeente. De ambitie is om samen met de school, de buurt, wijk of gemeente en de belangrijke partners interventies te (helpen) ontwikkelen, te implementeren en/of uit te voeren, die effectief bijdragen aan gezondheid.

Ontwikkelingen

- Het lokale gezondheidsbeleid is sterk in beweging met de drie grote transitietrajecten, die bezinning en heroriëntatie vragen op de rol die de GGD hierbij wil spelen. Gezond Leven anticipeert op de transities. De nadruk op buurt- en wijkgerichte benadering, het organiseren van welzijn en zorg dichtbij de burger in zijn eigen leefomgeving, worden vanuit Gezond Leven krachtig ondersteund en in alle gemeenten in het werkgebied concreet vormgegeven met de inzet van gezondheidsmakelaars en adviseurs Gezonde School.
- Een belangrijk aandachtspunt is het versterken en realiseren van de (preventie)keten nulde- en eerstelijn, welzijn en zorg. Gezond Leven zet hierbij vooral in op het bijdragen aan een integrale benadering van gezondheidsproblematiek; waarbij wij ons richten op het bevorderen van preventie en het realiseren van collectieve oplossingen voor gezondheidsvragen.
- Vanuit de meerjarenstrategie wordt ingezet op het optreden, o.a. op scholen, in de wijken, dorpen en gemeenten, als één GGD. Daarvoor wordt geïnvesteerd in meer onderlinge samenwerking en gezamenlijk optrekken van vooral die medewerkers van JGZ, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis, Gezond Leven en AGZ, die voor een bepaalde gemeente of deel van een gemeente werken. Deze teams weten wat er in hun werkgebied speelt en zijn bekend en zichtbaar. Zij kunnen onderling snel schakelen en in aansluiting op de activiteiten van sociale (wijk)teams en lokaal werkende zorg- en welzijnsprofessionals bijdragen aan preventieve en collectieve activiteiten om gezondheid te bevorderen. Kwetsbare groepen verdienen hierbij extra aandacht.
- De verantwoordelijkheid voor de uitvoeringsregie en de monitoring van de Lokale toegangspoort die de gemeente Wijchen bij de GGD heeft neergelegd, maakt het mogelijk om volop met de voeten in de klei te participeren in alle transities en te ontdekken hoe publieke gezondheid en preventieve activiteiten in deze nieuwe context het best ontwikkeld en samen met anderen uitgevoerd kunnen worden. De ervaringen worden ook in andere gemeenten ingezet.
- Beschikken over en toepassen van de best beschikbare kennis over gezondheidsbevordering is een uitgangspunt, evenals het streven om het resultaat van gezondheidsbevordering zichtbaar te maken middels monitoring- en evaluatieonderzoek. Wijkanalyses, wijkprofielen en andere gegevens over gezondheid van de bevolking en gebruik van zorg zijn belangrijk om met elkaar de juiste prioriteiten in het beleid te stellen. In dit kader zal met andere instanties samengewerkt worden om het koppelen van data op een privacy-veilige manier verder te ontwikkelen en de aldus verkregen gegevens relevant te maken voor het te voeren beleid.
- Het onderdeel Gezonde Kennis van Gezond Leven speelt hierin een belangrijke en proactieve rol en werkt samen met anderen aan het ontwikkelen van indicatoren, het verzamelen van

gegevens en het betekenis geven aan het verzamelde cijfermateriaal. Daarnaast is hierbij de Academische Werkplaats AMPHI, onderdeel Integraal Gezondheidsbeleid (IGB) belangrijk. AMPHI-IGB wordt vanuit Gezond Leven geleid en is een samenwerkingsverband tussen de GGD'en in de regio, de vakgroep Eerstelijnsgeneeskunde (ELG) van het Radboud UMC en het Behavioural Science Instituut van de Radboud Universiteit. De GGD participeert tevens in het Consortium voor wijkkennis, waarin gemeenten, ELG van het Radboud UMC, een zorgverzekeraar en een groot aantal lokale en regionale partners samenwerken, om kennis en expertise te bundelen om de best mogelijke integrale aanpak van gezondheidsproblemen te gaan realiseren. Ook maakt de GGD deel uit van het bestuurlijke overleg Nijmegen op één Lijn.

Speerpunten en doelstellingen 2017

- Gezond Leven verzamelt, regisseert en koppelt data en informatie (onder andere gezondheids-risico's, bedreigingen en trends) t.b.v. gemeenten en/of regio's. Op basis hiervan adviseert en ondersteunt zij gemeenten, respectievelijk scholen, bij het interpreteren van data en informatie ten behoeve van gezondheidsbeleid.
- Uitbouwen en realiseren van wijkanalyses/profielen op het niveau van de gebieden waar de sociale wijkteams werken.
- Realiseren van een actief en relevant consortium van partijen, die gezamenlijk een Trusted Third Party-constructie beheren om relevante data voor beleidsvragen met elkaar te kunnen koppelen op een privacy-veilige manier.
- Bijdragen aan de landelijke basisindicatorenset Sociaal Domein i.s.m. VNG/KING en deelname aan experimentele 'big-data projecten'.
- Uitbrengen van rapportages over de volwassen- en oudermonitor 2016 in alle gemeenten in het werkgebied.
- Uitbouwen van AMPHI-IGB, waarin concrete GGD-vragen in samenwerking met het Radboud UMC worden beantwoord.
- Uitvoeren van de uitvoeringsregie Lokale toegangspoort Wijchen en het monitoren van de voortgang daarvan.
- Versterken van de individuele en de collectieve preventie richting scholen in de samenwerking tussen Gezond Leven, JGZ en de Soa- en Sense-zorg vanuit AGZ.
- Uitbouwen van het aanbod voor de Gezonde School en koppelingen met het flexibiliserings-proces in de JGZ.
- Uitbouwen van de regiobrede aanpak van Gezond Gewicht, waarin zoveel mogelijk relevante partijen samenwerken om een brede integrale aanpak van overgewicht mogelijk te maken; gericht op zorg, preventie en een gezonde omgeving. Onderdeel hiervan is in ieder geval een sluitende keten voor gezonde voeding op de scholen (gezonde kantines, gezonde overblijfmogelijkheden, fruitbeleid, gezonde traktaties, etc.).
- Realiseren van een regiobrede aanpak om laaggeletterdheid te reduceren en gezondheids-vaardigheden te verhogen bij de groep laaggeletterden.
- Versterken van het traject Homoseksualiteit en het onderwijs (SchoolsOUT), gericht op het Primair- en Voortgezet Onderwijs en het ROC in de stad Nijmegen.
- Ontwikkelen en implementeren van een integraal gezondheidsbeleid, onder andere door gezondheid een vast onderdeel te laten zijn van de wijkaanpak in Nijmegen en door vormen van integraal gezondheidsbeleid te realiseren met alle gemeenten in de regio. Aangesloten wordt bij de werkwijze van de sociale wijkteams, die in alle gemeenten werken.
- Versterking van de samenwerking tussen de publieke gezondheidszorg en de curatieve zorg, met name de eerstelijnsgezondheidszorg, onder andere via de kennis-ateliers 1e lijn, ouderennetwerk 100 en deelname aan de verschillende eerstelijns-netwerken in het werkgebied van de regio Gelderland-Zuid.
- Inhoud geven aan een programma voor preventieve ouderenzorg, o.a. door middel van de samenwerking met zorgaanbieders en als vervolg op het project Preventiekracht Thuiszorg.
- Samen met Veilig Thuis voortzetten van de activiteiten rond preventie en aanpak van ouderenmishandeling i.s.m. ouderen en partners in de nulde en eerstelijn.
- Uitvoering geven aan de verschillende programma's die in het kader van de Gezond in de Stad-gelden (GIDS) zijn opgezet. Het gaat hierbij om projecten gericht op een Gezonde Start, laaggeletterdheid, terugdringen overgewicht en aandacht voor sociaal economische gezondheidsverschillen.

Gelderland-Zuid

5 Paragrafen

5.1 Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Het Algemeen Bestuur heeft op 11 december 2014 een nieuwe notitie risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen vastgesteld. Hierin zijn rollen en taken voor het risicomanagement geregeld en zijn de spelregels voor het kwantificeren van risico's en de informatievoorziening hierover:

- Het complete overzicht van de risico-inventarisatie en de voorgestelde of genomen beheersmaatregelen worden één keer per vier jaar besproken met het Algemeen Bestuur.
- In de tussenliggende periode wordt een samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen in begroting en jaarrekening.
- Bij het uitbrengen van financiële rapportages (begroting, jaarrekening, tussentijdse cijfers) worden nieuwe of verdwenen risico's als mutatie gemeld.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als hier aanleiding voor is.
- Voor de omvang van de algemene reserve wordt als streefwaarde genomen:
  - € 1.000,- per medewerker;
  - 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
  - 1% van de totale uitgaven;
  - 3% van de inkomsten, niet zijnde inwonersbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.
- Resultaten op basis van de jaarrekening worden gedoteerd of onttrokken aan de algemene reserve.
- Als de algemene reserve lager wordt dan nihil én niet binnen de scope van de meerjarencyclus op niveau gebracht kan worden binnen de eigen begroting, storten gemeenten bij tot nihil.
- Als de reserve boven het maximum uitkomt, wordt het meerdere aan gemeenten uitgekeerd.

Algemene reserve
Op basis van de voornoemde notitie risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen is bij jaarrekening 2015 de normwaarde van de algemene reserve bepaald op € 1.024.000,-. De omvang van de algemene reserve voor resultaatbestemming is € 905.000 per einde boekjaar 2015. Indien bij jaarrekening wordt besloten het resultaat ten laste van de algemene reserve te brengen, daalt de omvang van de reserve tot € 732.000,-. Daartoe is bij jaarrekening aan het DB het voorstel voorgelegd de algemene reserve aan te vullen met een bedrag van € 292.000,- zodat deze weer de normwaarde bereikt.

5.1.1 Risico's

Risico-"eigenaren" hebben de verantwoordelijkheid om in beeld te brengen en te houden welke acties volgen om risico's te accepteren, te beheersen of in te perken. Een samenvatting van de financieel gekwantificeerde risico's wordt in onderstaande tabel weergegeven. Als alle geïdentificeerde risico's zich zouden voordoen, zou daar ongeveer 6,4 miljoen euro mee gemoeid zijn. De kans hierop wordt echter op nihil geschat. Een beoordeling van de kans dat de risico's zich voordoen, geeft een benodigde weerstandscapaciteit van 2,1 miljoen euro. De norm algemene reserve kan 45% van de risico's afdekken. De verwachte algemene reserve kan 43% van de risico's afdekken.

Samenvatting risico's	Totaal van verwachtings-waarde afzonderlijke risico's	Totaal van noodzakelijke risicocapaciteit na weging van verwachtings-waarde met kans
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.286.000	430.800
Maatschappelijke risico's	920.000	214.000
Economische risico's	1.400.000	420.000
Middelen, organisatie medewerkers en efficiency	2.791.715	1.004.029
	6.397.715	2.068.829

5.1.2 Kengetallen

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen Verslag 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
a) Netto schuldquote	-2,1%	-1,1%	-1,2%
b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2,1%	-1,1%	-1,2%
c) Solvabiliteitsratio	25,4%	21,7%	21,7%
d) Structurele exploitatieruimte	-2,6%	-0,5%	0,0%

a) Aangezien de GGD geen lange leningen aantrekt of uitzet tellen alleen de vlottende activa en passiva mee. Omdat deze veelal tegen elkaar zullen wegvallen (in=uit op de exploitatie via de subsidies en inwonerbijdragen), schommelt de schuldquote normaliter rond 0%.
b) De GGD verstrekt geen leningen, dit kengetal zal altijd gelijk zijn aan de netto schuldquote.
c) De solvabiliteit geeft inzicht in de lange termijn financiële weerbaarheid. Hoe hoger het percentage, hoe beter de organisatie in staat zal zijn aan haar langlopende financiële verplichtingen te voldoen. Voor de GGD zegt dit kengetal weinig; omdat het eigen vermogen niet of nauwelijks zelf te beïnvloeden is (saldi worden verrekend met de gemeenten), er geen langlopende financiële verplichtingen worden aangegaan en eventuele betalingsmoeilijkheden door de gemeenten opgelost zullen worden.
d) Ook dit kengetal geeft weinig informatie. Aangezien de GGD een verlengstuk van gemeenten is, zullen de baten veelal gelijk zijn aan de lasten en zullen tekorten/overschotten vroeg of laat verrekend worden met de gemeenten. De GGD stuurt aan op binnen de begroting te blijven.

5.2 Financiering

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. De werkwijze, de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De GGD voert een risicomijdend beleid.

5.2.1 Kasgeldlimiet

Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven welk bedrag mag worden gefinancierd met kort-lopende geldleningen; de kasgeldlimiet. In 2015 is dit 8,2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 300.000,-. Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. Uit de volgende tabel blijkt dat de GGD Gelderland-Zuid ruimschoots binnen de norm blijft.

De kasgeldlimiet

(In euro's)					
Omvang begroting per 01-01-2017 (= grondslag)	28.375.369				
In procenten van de grondslag	8,2%				
Toegestane kasgeldlimiet	2.326.780				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal netto vlottende schuld		-3.493.762	932.426	-2.132.893	864.062
Toegestane kasgeldlimiet		2.326.780	2.326.780	2.326.780	2.326.780
Ruimte (+) / Overschrijding (-)		5.820.542	1.394.354	4.459.674	1.462.718

5.2.2 Renterisiconorm

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken, wordt door het ministerie ook jaarlijks een renterisiconorm aangegeven. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer, die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.
In 2017 wordt dit een percentage van 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2.500.000,-. De GGD heeft geen leningen.

Renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm

Bedragen * € 1.000,-	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
1. Renteherziening	-	-	-	-
2. Aflossingen	-	-	-	-
3. Renterisico (1+2)	-	-	-	-
4.Renterisiconorm	5.675	5.675	5.675	5.675
5a. Ruimte onder renterisiconorm	5.675	5.675	5.675	5.675
5b. Ruimte boven renterisiconorm	-	-	-	-

Berekening renterisiconorm

4a. Begrotingstotaal begroting 2017	28.375
4b. Percentage regeling	20%
Renterisiconorm (4a x 4b)	5.675

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande investeringen is opgenomen in de bijlagen bij de begroting.
De kapitaalgoederen van de GGD worden normaal onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur. Voor het huurderonderhoud aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen is een voorziening getroffen, op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

5.4 Bedrijfsvoering

5.4.1 Financiën & control

De afdeling Financiële Planning & Control geeft uitvoering aan het ontwikkelen, adviseren, uitvoeren en het bewaken van het financieel economische beleid van de organisatie. Hierbij wordt gestreefd naar goede financiële dienstverlening.
Naast de 'going concern' werkzaamheden en taken gaat in 2017 de aandacht uit naar:
- een eenvoudiger en beter beheersbaar financieel proces;
- het optimaal benutten van het financieel systeem en de koppelingen met andere applicaties;
- kennis en deskundigheid proactief inzetten.

Ten aanzien van de planning- en control-cyclus vindt advisering aan de inhoudelijke afdelingen plaats met betrekking tot de producten uit de P&C-cyclus: programmabegroting, tussentijdse (bestuurs-)rapportages en de programmarekening.

De adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording heeft in mei 2014 een advies over verschillende onderwerpen in het BBV uitgebracht. De uitwerking van de adviezen is opgedragen aan zeven werkgroepen. Verwacht wordt dat in het voorjaar 2016 een definitieve bekendmaking volgt van de wijzigingen.

Fiscale ontwikkelingen
Vanaf 2016 worden overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB). Hiermee wordt beoogd een gelijk speelveld te creëren tussen markt en overheid. GGD Gelderland-Zuid volgt de landelijke ontwikkelingen op het gebied van Vennootschapsbelasting.

Voor 2017 wordt de te compenseren BTW via het BTW compensatiefonds ingeschat op het niveau van 2016 à € 0,65 per inwoner.

5.4.2 Personeelsbeleid

In lijn met de koers van de GGD zijn in het strategisch HR-beleid de lijnen op HR-gebied voor de komende periode uitgezet. De belangrijkste thema's zijn hierin Gezondheid, Kennis & Ontwikkeling en de Bouwstenen; ofwel de basis op het gebied van P&O die hiervoor nodig is.

Waar in 2017 aandacht aan besteed zal worden, is het verder stimuleren van samenwerking en eigenaarschap. Ontwikkeling van competenties, het versterken van verbindingen intern en extern. HR richt zich op ontwikkeling van medewerkers, met name op competenties. Daarnaast stimuleren wij brede inzetbaarheid binnen (en ook buiten) de GGD. Binnen het HR-thema Gezondheid worden onderwerpen rondom ziekteverzuim en duurzame inzetbaarheid aangepakt. Het afronden van de implementatie van HR21 (het nieuw functiewaarderingsysteem) staat voor 2017 op het programma.

Speerpunten in 2017:
- Duurzame inzetbaarheid
- Ontwikkeling competenties

5.4.3 *Arbobeleid*

In 2017 zal de aandacht liggen op het verder ontwikkelen en actualiseren van het Arbobeleid. In 2016 is een start gemaakt met het ontwikkelen en implementeren van een beleid, waarin aandacht is voor een zo groot mogelijke veiligheid, een zo goed mogelijke bescherming en het bevorderen van welzijn en van een goed werkmilieu binnen GGD Gelderland-Zuid. Door een omgeving te creëren waar mensen zich veilig, fit en thuis voelen, wordt verwacht dat er arbeidsomstandigheden worden gecreëerd waar mensen goed kunnen werken en zich kunnen ontwikkelen.

Daarnaast wordt er aandacht gegeven aan de zichtbaarheid en bereikbaarheid van de Arbo-coördinator en de preventiemedewerker binnen GGD Gelderland-Zuid. Binnen de organisatie wordt voorlichting gegeven (in de vorm van themabijeenkomsten en cursussen) op het gebied van arbeidsomstandigheden en de omgang met agressie en geweld.

Speerpunten in 2017:
- Actualiseren, doorontwikkeling en implementatie van het Arbobeleid.
- Voorlichting beeldscherminstructie, fysieke belasting, cursus Arbo en veiligheid.
- Training agressie en geweld.

GGD Gelderland-Zuid

5.4.4 Kwaliteitsbeleid

Kwaliteit is continu in ontwikkeling. Onder de noemer kwaliteit zal in 2017 mede richting gegeven worden aan de verdere operationalisering van de meerjarenstrategie 'Over bruggen'. In de doorontwikkeling van het Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) zal het accent nog meer komen te liggen op de vraag: hoe krijgen wij het voor elkaar dat wij onze diensten en producten telkens verbeteren/aanpassen; zodanig dat zowel de klant/opdrachtgever als ook de medewerker, als professional of leidinggevende, tevreden is. Bijzondere aandacht hierbij zal uitgaan naar Veilig Thuis, zowel wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening als ook naar de verdere integratie met het KMS. Dit gebeurt met een passende inzet van de kernwaarden van de GGD: ondernemingsgerichtheid, kwaliteitsgerichtheid en omgevingsgerichtheid. Het denken en werken in processen, in proceseigenaarschap en eigen leiderschap/verantwoordelijkheid zijn hier essentieel in.
Eerder is er een aanzet gemaakt met het toepassen van prospectieve en retrospectieve risicoanalyses en het werken met indicatoren. Ook dit vraagt in 2017 om een doorontwikkeling en een verdere integratie in alle bedrijfs- en werkprocessen, met bijzondere aandacht voor privacy en informatiebeveiliging.

Speerpunten in 2017:

- Verdere implementatie van het werken volgens de LEAN filosofie, waarin de klantwaarde centraal staat.
- Het beter benutten van de contactmomenten met klanten en ketenpartners voor het verkrijgen van feedback op de kwaliteit van de dienstverlening.
- Het meer benutten van interne auditing, MIC- en MIM-meldingen, klachten en reviews, om zowel een verbeterslag te kunnen geven aan de inhoud van de dienstverlening en producten als ook creatief te blijven nadenken over wat het juiste middel/instrument is om te achterhalen wat de gerealiseerde kwaliteit is.
- De verschillende rollen op het gebied van kwaliteitsontwikkeling verduidelijken en waar nodig prominenter inzetten. Gedacht kan worden aan de aandachtsfunctionarissen kwaliteit, interne auditoren, MIC-commissieleden, lean-adviseurs, klachtenbemiddelaars.
- Het onderhouden van een functioneel ingericht en klantvriendelijk kwaliteitshandboek, waarvan het beheer op een interactieve wijze is belegd binnen de organisatie.
- Blijven werken aan een aantrekkelijk Kwaliteitsmanagementsysteem; dat ondersteunend werkt aan de verdere operationalisering van de meerjarenstrategie, aansluit op de ontwikkelingen van de organisatie (richting en inrichting) en ondersteunend is voor de werkprocessen (verrichting).
- Succesvol deelnemen aan de HKZ-audits Publieke Gezondheid en hierbij anticiperen op de ontwikkeling ISO 9001.
- Verdere implementatie van Risico Inventarisatie & Analyse en het werken met indicatoren.

5.4.5 Facilitaire Dienstverlening

Tussen de GGD en de VRGZ is een opnieuw vastgestelde dienstverleningsovereenkomst in gebruik genomen. In vervolg op 2016 is de afdeling Facilitaire Dienstverlening volgroeid tot de volwaardige afdeling die, in nauwe samenwerking met afdelingen P&O en Financiële Planning & Control, een brede dienstverlening aanbiedt.

Speerpunt in 2017:

- Integrale samenwerking ondersteunende diensten.

ICT
De ICT-dienstverlening is in gezamenlijkheid met de VRGZ – contractueel tot eind 2016 – uitbesteed aan een derde partij, waarbij de uitvoerende regierol door de VRGZ wordt ingevuld. De nieuwe invulling van de toekomstige ICT-dienstverlening m.i.v. 2017 zal eind 2016 moeten plaatsvinden. De huidige ICT-dienstverlening is niet afdoende en levert ook niet die kwaliteit die de GGD nodig heeft om haar primaire processen optimaal te kunnen ondersteunen. Op

infrastructuurgebied zal de focus blijven liggen op verbetering van de kwaliteit en de service aan gebruikers. Bij informatiearchitectuur zal de focus liggen op verbinding tussen de diverse onderdelen.

Informatiemanagement en informatiebeveiliging:
De GGD beschikt over een overall visie t.a.v. informatiemanagement en heeft hierin de afstemming gevonden met de VRGZ. Er is een beleid opgesteld voor informatiebeveiliging.

Speerpunten in 2017:

- Implementeren van de keuze voor nieuwe leverancier.
- Verder implementeren van informatiebeveiliging in data en besef medewerker.

Post en Archiefzaken (PAZ)
In 2017 zal de digitalisering van de post- en archiefprocessen dieper geworteld zijn in de organisatie; waarbij gewerkt wordt binnen relatiebeheer vanuit een bronbestand. De GGD heeft haar interne processen t.a.v. de Archiefwetgeving ingebed in haar processen.

Speerpunt in 2017:

- Optimaliseren documentmanagementstroom.

Huisvesting GGD
Het huurcontract van het hoofdkantoor van de GGD in Nijmegen met de gemeente verloopt per 1 januari 2017. Begin 2016 zal bekend zijn welke aanpassingen benodigd zijn om de locatie te moderniseren tot een hedendaags kantoorgebouw met bijbehorende voorzieningen. De diverse huurlocaties voor JGZ worden gecontinueerd. De wens en de behoefte bestaan om nog meerdere diensten van de GGD samen te brengen voor efficiënter en effectiever gebruik van gehuurde m^2.

Speerpunt in 2017:

- Efficiëntere inzet m^2 en huurkosten.

5.4.6 Communicatie

In 2017 geeft Communicatie interne en externe ondersteuning bij de realisatie van de meerjarenstrategie 2016 – 2019 van GGD Gelderland-Zuid.

Speerpunt in 2017:

- Doorontwikkeling van de nieuwe website GGD Gelderland-Zuid.
- Doorontwikkeling van het nieuwe intranet, zodat het medewerkers nog beter verbindt en informeert.
- Uitvoeren en doorontwikkelen van het social-mediabeleid.
- In gebruik nemen van een social-media monitoring tool (obi4wan), samen met de VRGZ.
- Voortzetten van extra communicatieondersteuning bij 'nieuwe taken'; zoals Veilig Thuis, Wmo-toezicht en Toegang Beschermd Wonen.
- Verzorgen van extra communicatieondersteuning bij harmonisatie jeugdgezondheid.
- Voorbereiden op (oefenen) en verzorgen van de communicatie bij rampen en crises, conform het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).
- Positionering van GGD Gelderland-Zuid bij gemeenten, stakeholders en andere samenwerkingspartners.

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

6 Bijlagen

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Overzicht van baten en lasten begroting 2017

Bedragen x € 1.000,-	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begr 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Bijdrage gemeenten uniforme taken	14.097	14.490	14.196	14.196	14.196	14.196
Bijdrage gemeenten uniforme taken o.b.v. facturen	574	852	852	852	852	852
Bijdrage gemeenten Individueel KeuzeBudget (IKB)						
Subsidies gemeenten	5.506	5.275	4.816	4.625	4.625	4.625
Subsidies rijk	2.552	2.486	2.433	2.433	2.433	2.433
Doorstorting subsidies	3.554	3.226	3.226	3.226	3.226	3.226
Overige opbrengsten	3.620	2.546	2.393	2.393	2.393	2.393
Te acquireren opbrengsten		247	460	348	344	318
Som der bedrijfsopbrengsten	**29.904**	**29.121**	**28.375**	**28.072**	**28.069**	**28.042**
Personeelskosten	17.987	17.263	17.955	17.738	17.791	17.781
Huisvestingskosten	1.910	1.842	1.739	1.739	1.739	1.739
Kantoormiddelen	214	237	235	235	235	235
Medische zaken	831	713	714	714	714	714
Communicatieapparatuur	1.021	984	964	964	964	964
Autokosten	10	15	15	15	15	15
Afschrijvingen	313	338	386	374	318	301
Algemene kosten	2.970	2.503	991	926	926	926
Onvoorzien	0	169	169	169	169	169
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.037	1.942	1.937	1.937	1.937	1.937
Doorstorting subsidies	3.554	3.226	3.226	3.226	3.226	3.226
Voorlichting	126	66	48	39	39	39
Rente	5	-3	-3	-3	-3	-3
Som der bedrijfskosten	**30.979**	**29.295**	**28.375**	**28.072**	**28.069**	**28.042**
Totaal saldo van baten en lasten	**-1.076**	**-174**				
Incidentele baten	3					
Incidentele lasten						
Saldo incidentele baten en lasten	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamde resultaat voor bestemming	**-1.073**	**-174**				
Voorstel voor resultaatsbestemming						
(+ is dotatie - is onttrekking)						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve DD-JGZ	-238	-	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie bestemde reserve frictiekosten Mook & Middelaar	-35	-17	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve EGB samenwerking	-117	-	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve Toezicht Wmo	-168	-157	-	-	-	-
Onttrekking/dotatie reserve Veilig Thuis	-343		-	-	-	-
Geraamde resultaat na bestemming	**-173**					

Toelichting
De jaarrekening 2015 is nog niet vastgesteld en ligt voor zienswijze voor bij de gemeenten.

De bijgestelde begroting 2016 is nog exclusief de begrotingswijziging van Veilig Thuis van €1.064.548. Hierover wordt door het Algemeen Bestuur op 7 april 2016 een besluit genomen.
Op de volgende pagina worden wijzigingen ten opzichte van de gepubliceerde begroting 2016 toegelicht. Op deze pagina wordt de bijgestelde begroting 2016 gepresenteerd.

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Begrotingswijzigingen overzicht van baten en lasten in de begroting 2016
Bedragen x € 1.000,-

	Begroting 2016	Toezicht Wmo 1)	Individueel Keuze Budget 2)	Acquisitie doelstelling 3)	Verschui-vingen 4)	Bijgestelde Begroting 2016
Bijdrage gemeenten uniforme taken	13.958	57	475			14.490
Bijdrage gemeenten forensische geneeskunde						
Bijdrage gemeenten uniforme taken o.b.v. facturen	852					852
Subsidies gemeenten	5.106			169		5.275
Subsidies rijk	2.486					2.486
Doorstorting subsidies	3.226					3.226
Overige opbrengsten	2.543	3				2.546
Te acquireren opbrengsten	461			-214		247
Som der bedrijfsopbrengsten	**28.631**	60	475	-45		**29.121**
Personeelskosten	17.777	50	475	-45	-993	17.263
Huisvestingskosten	1.842					1.842
Kantoormiddelen	237					237
Medische zaken	713					713
Communicatieapparatuur	984					984
Autokosten	15					15
Afschrijvingen	338					338
Algemene kosten	1.502	8			993	2.503
Onvoorzien	169					169
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	1.942					1.942
Doorstorting subsidies	3.226					3.226
Voorlichting	64	2				66
Rente	-3					-3
Som der bedrijfskosten	**28.805**	60	475	-45		**29.295**
Saldo van baten en lasten	**-174**					**-174**
Incidentele baten						
Incidentele lasten						
Incidenteel resultaat						
Geraamde resultaat voor bestemming	**-174**					**-174**
Voorstel voor resultaatsbestemming (+ is dotatie - is onttrekking)						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve DD-JGZ						
Onttrekking/dotatie bestemde reserve frictiekosten Mook & Middelaar	-17					-17
Onttrekking/dotatie reserve EGB samenwerking						
Onttrekking/dotatie reserve Toezicht Wmo	-157					-157
Onttrekking/dotatie reserve Veilig Thuis						
Geraamde resultaat na bestemming	**0**	0	0	0	0	**0**

Toelichting bij de begrotingswijzigingen 2016
1) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 17 december 2015 is het toezicht Wmo aangepast naar het vastgestelde scenario van €216.671.

2) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 17 december 2015 is het Individueel Keuze Budget opgenomen.

3) De begrote acquisitiedoelstelling is reeds voor €214.000,- gerealiseerd. Er is een nieuw project, Gezond in de Stad, voor €169.000,- meer dan in de begroting is berekend, binnengehaald. Daarnaast is er voor €45.000,- bezuinigd op een beleidsfunctie door deze deels niet in te vullen.

4) In de kolom verschuivingen staan budgettair neutrale bijstellingen. De verschuivingen beogen de realisatie en begroting beter vergelijkbaar te maken.

Toelichting bij het overzicht van baten en lasten in de begroting 2017

In 2017 wordt extra ingezet op Veilig Thuis. Om een efficiencyslag en ontwikkeling te kunnen maken en om het hoofd te bieden aan de hoge werkdruk is structurele uitbreiding van capaciteit nodig voor de komende jaren. Er is een structureel plan voor Veilig Thuis met bijbehorende structurele begroting.
De taak Toezicht Wmo wordt vanaf 2017 gefinancierd vanuit de inwonersbijdrage. Op 17 december 2015 heeft het AB besloten in te stemmen met een bijdrage ter financiering van de structurele kosten. Voor de invulling van de toezichttaak is een projectplan opgesteld.
Omdat in de CAO vanaf 2017 het Individueel Keuze Budget (IKB) wordt geïntroduceerd, wordt in 2016 éénmalig een extra bijdrage van gemeenten gevraagd voor 7/12 van het vakantiegeld (€475.000,-).
In onderstaande toelichting wordt ingegaan op verschillen boven de €10.000,- tussen de begroting 2017 en de bijgestelde begroting 2016. De begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 zijn gebaseerd op het prijspeil 2017.

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Bijdrage gemeenten uniforme taken — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-294**

Gemeentelijke bijdrage uniforme taken 2016		14.490
Bij: Inwonersbijdrage Toezicht Wmo	96	
Bij: Indexering*	85	
Af: Inwonersbijdrage Individueel Keuze Budget	-475	
		-294
Gemeentelijke bijdrage uniforme taken 2017		14.196

*De indexering volgens de richtlijnen van de adviesfunctie Gemeenschappelijke regelingen is 0,6%.

Subsidies gemeenten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-458**

Door de nieuwe constructie voor Veilig Thuis vanaf 1 januari 2017 (overgang van medewerkers JBG naar GGD Gelderland-Zuid) vervalt de BTW-verplichting op het inlenen van personeel van €216.000,-. De subsidies Gezondheidsmakelaar € 150.000,-, Alcoholmatiging €130.000,- en ook een deel van Buurtsportcoaches €65.000,- vallen weg.
Preventiekracht dichtbij huis €24.000,-, Handhaving Kinderopvang €22.000,- en SchoolsOut €11.000,- genereren extra opbrengsten.
Een deel van de opbrengsten van Veilig Thuis was in 2016 ten onrechte begroot onder overige opbrengsten €46.000,-.

Subsidies rijk — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-53**

De subsidie voor vaccinaties 0-19 jarigen bij JGZ neemt toe met €32.000,-. Het wegvallen van de projecten Bewegen met depressie en dementie en Integrale aanpak valpreventie zorgt voor €85.000,- minder opbrengsten.

Overige opbrengsten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-154**

De huuropbrengsten van Mondzorg voor Kids en deels VRGZ als onderhuurders vallen in 2017 weg €169.000,-, de vrijgekomen m2 worden door GGD Gelderland-Zuid zelf opgevuld, waardoor er een besparing op de huisvestingskosten wordt gerealiseerd, zie betreffende toelichting.
Een deel van de opbrengsten van Veilig Thuis was in 2016 ten onrechte begroot onder overige opbrengsten €46.000,-. Daarnaast wordt er meer GGD-personeel extern gedetacheerd €61.000,-.

Te acquireren opbrengsten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **213**

Er is in 2017 €213.000,- meer acquisitiedoelstelling noodzakelijk om de begroting te kunnen realiseren.

BEDRIJFSKOSTEN

Personeelskosten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **692**

De personeelskosten zijn begroot op basis van de contractuele verplichtingen met personeel, zoals deze vanaf 2017 zullen gelden. De salarissen zijn begroot en doorgerekend aan de hand van de premies voor sociale lasten en pensioenen, zoals deze gelden in het najaar van 2015; er is rekening gehouden met een loonindex voor 2016 en 2017.

Bij Veilig Thuis wordt het personeel van Jeugdbescherming Gelderland in een overgang betrokken. Dit veroorzaakt een verschuiving van kosten van inhuur derden naar personeelskosten voor €1.026.000,- (zie ook algemene kosten). Door overgang van personeel worden de BTW-kosten bespaard (€216.000,-).

Huisvestingskosten — Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 — **-103**

Door vrijgekomen m2 vanwege verhuizing van onderhuurders Mondzorg voor Kids en een gedeelte van VRGZ zal GGD Gelderland-Zuid door middel van interne verhuizingen van dependances zorgen voor een besparing op de huisvestingskosten.
Voor de huisvestingskosten van JGZ-dependances zijn afspraken gemaakt met gemeenten. Het afgesproken budget bedraagt €550.000,-. Medio 2016 wordt verwacht dat de werkelijke huisvestingskosten voor JGZ-dependances in 2017 het budget met €183.000,- zullen overschrijden, conform verwachting 2016. Dit verschil zal met de gemeenten worden afgerekend. Een specificatie per gemeente is opgenomen in de bijlagen bij deze begroting.

Communicatieapparatuur Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-20**

De daling van de uitgaven voor communicatieapparatuur wordt voornamelijk veroorzaakt door minder uitgaven op het gebied van telefoonkosten en verbindingsmiddelen €38.000,- en meer uitgaven voor netwerk en onderhoud software €18.000,-.

Algemene kosten Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-1.512**

Bij Veilig Thuis wordt het personeel van Jeugdbescherming Gelderland in een overgang betrokken. Dit veroorzaakt een verschuiving van kosten van inhuur derden naar personeelskosten voor €1.242.000,-.
Er vallen een aantal projectsubsidies weg in 2017, waardoor de kosten van inhuur derden ook wegvallen; Integrale aanpak valpreventie €44.000,-, Bewegen bij depressie €41.000,- en Alcoholmatiging €40.000,-. Daarentegen komen er nieuwe projecten bij: €41.000,-.

Voorlichting Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **-19**

Voor voorlichting is €19.000,- minder begroot. Ten opzichte van 2016 wordt er voor JGZ minder aan voorlichting uitgegeven.

Rente, autokosten en afschrijvingen Mutatie begr. 2017 tov bijgestelde begr. 2016 **49**

De afschrijvingen stijgen met € 49.000,-. Dit wordt veelal ingegeven door investeringen inzake meubilair en automatisering.

Meerjarenraming

De jaren 2018 tot en met 2020 zijn gebaseerd op het prijspeil van 2017.
De exploitatiecijfers 2018-2020 zijn aangepast waar tijdelijke projecten in deze periode aflopen. Dit geldt dan voor de opbrengsten, de personeelskosten, algemene kosten (inhuur derden) en andere begrotingsposten. De personeelskosten zijn aangepast voor reeds bekende mutaties. Kapitaallasten zijn doorgerekend aan de hand van meerjarig geplande investeringen.
Omdat eind 2017 een aantal projecten afloopt, zal de GGD nieuwe opdrachten moeten verwerven om de begroting sluitend te krijgen. Verwacht wordt dat dit haalbaar is. Zonder verwerving van nieuwe opdrachten sluit de meerjarenraming in 2018 niet voor een bedrag van €348.000,-. Dit bedrag daalt in de jaren daarna naar €318.000,-.

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept Programmabegroting 2017

Grondslagen van resultaatbepaling en waardering

Algemeen
De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) hiervoor geeft. Het overzicht van baten en lasten van GGD Gelderland-Zuid omvat het totaal van alle activiteiten, die de GGD in 2017 en latere jaren verwacht uit te voeren. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij tot ontvangsten of tot uitgaven in het boekjaar hebben geleid.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva
De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde. De belangrijkste posten worden hieronder nader toegelicht.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa (> € 2.500,-) zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. In het jaar van aanschaf wordt tijdsevenredig afgeschreven.

Veelal worden kleinere investeringen in het lopende boekjaar gebundeld en start de afschrijving halverwege het jaar.

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de belangrijkste materiële vaste activa zijn als volgt:

Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10%
Hardware en algemene software	20%
Specifieke softwareapplicaties	20%
Vervoersmiddelen	20%
Overige bedrijfsmiddelen	20%

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

De GGD kent in 2017 geen bestemmingsreserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van artikel 44 BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan; waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor heeft betrekking op de komende 5 jaar en is nominaal gewaardeerd. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen uit het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) gemeente Nijmegen. De voorziening voor niet-actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen. De verwachte omvang en het verloop zijn weergegeven in de bijlage "Reserves en voorzieningen".

Schulden
Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over de verslagperiode, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten.

Opbrengsten
De opbrengsten betreffen de ontvangen subsidies, bijdragen en opbrengsten van de in de verslagperiode aan derden geleverde diensten.

Reserves en voorzieningen

Reserves **Bedragen * € 1.000,-**	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begroting 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Algemene reserve	905	905				
Verwacht resultaat						
Verwachte algemene reserve	905	905	905	905	905	905
Bestemde reserves						
Bestemde reserve DD-JGZ	31	31				
Bestemde reserve uittreding Mook & Middelaar	17					
Bestemde reserve Toezicht Wmo	157					
Bestemde reserve Veilig Thuis						
	205	31				
Totaal Eigen vermogen	**1.110**	**936**	**905**	**905**	**905**	**905**

Toelichting
In bovenstaande opstelling is de concept jaarrekening 2015 opgenomen.

Bestemde reserves
Bestemde reserve DD-JGZ
Er waren voor 2015 projecten gepland, maar die zijn nog niet (volledig) afgerond. Dit komt enerzijds doordat eerst de databases (Rivierenland en Regio Nijmegen) samengevoegd moesten worden als voorwaarde voor andere projecten die nu in 2016/2017 worden uitgevoerd. Anderzijds doordat oplevering koppeling en pilot met gebruikers vertraagd was, waardoor Topicus nog niet gereed was voor koppeling LSP en Koppeling Entgegevens. Een bedrag van €31.000,- wordt doorgeschoven naar 2016.

Bestemde reserve uittreding Mook & Middelaar
Deze reserve is in 2014 met 75% en in 2015 met 50% van de jaarlijkse frictiekosten afgebouwd. In 2016 wordt de reserve met 25% afgebouwd.
Bestemde reserve Toezicht Wmo
Deze bestemde reserve is gevormd voor het vormgeven van de toezichttaak Wmo; die vanaf 1 januari 2015 bij GGD Gelderland-Zuid is ondergebracht. Er is voor 2015 €200.000,- en 2016 €125.000,- gevormd. De uitgaven voor 2015 waren €168.000,- en voor 2016 worden de uitgaven begroot op €157.000,-.

Voorzieningen **Bedragen * € 1.000,-**	**Jrk 2015**	**Bijgest. begr 2016**	**Begroting 2017**	**Raming 2018**	**Raming 2019**	**Raming 2020**
Voorziening onderhoud kantoor Groenewoudseweg	378	327	646	797	447	398
Voorziening niet-actief personeel	531	223	171	89	50	24
	909	550	817	886	497	422

Toelichting
De dotatie en onttrekkingen aan de voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor Groenewoudseweg worden ontleend aan het onderhoudsplan van gemeente Nijmegen.

De voorziening voor niet actief-personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van FPU-, WW- en wachtgelduitkeringen.

Investeringsbegroting 2017		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
Vervoermiddelen		
Auto Nijmegen	€	25.000
	€	**275.000**

Investeringsbegroting 2018		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Investeringsbegroting 2019		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Investeringsbegroting 2020		
Omschrijving		***Aanschaf-waarde***
Automatisering		
Basisnetwerk		
Vervanging werkplekken	€	68.000
Hard- en software	€	25.000
Afdelingsspecials		
Afdelingsspecials	€	60.000
Inventaris		
Meubilair	€	81.000
Diverse inventaris	€	16.000
	€	**250.000**

Risico's

Het Algemeen Bestuur keurde in het najaar 2014 de vernieuwde risicomanagement methodiek van de GGD voor de komende 4 jaar goed. In dit besluit werd vastgesteld dat het complete overzicht van de risico-inventarisatie en de voorgestelde beheersmaatregelen een keer per vier jaar besproken worden met het Algemeen Bestuur, dat in de tussenliggende periode een samenvatting van de risico-inventarisatie wordt opgenomen in de begroting en jaarrekening en dat bij het uitbrengen van de financiële rapportages (begroting, jaarrekening en tussentijdse cijfers) nieuwe of verdwenen risico's als mutatie vermeld zullen worden. Tot slot werd besloten dat de frequentie van rapporteren aangepast zal worden als daartoe aanleiding is.

Mutaties

- Na aftrek van de subsidie voor de frictiekosten resteert er een vordering van €28.000,- op gemeente Mook & Middelaar. In de inventarisatie wordt met een kans van 80% gerekend. Hierdoor is met een risicocapaciteit van €22.400,- rekening gehouden.
- Een ander negatief risico is de vordering op gemeente Maasdriel à € 28.000,-. Dit betreft de inwonersbijdrage voor Meldpunt Bijzondere Zorg van het tweede half jaar 2013. Gemeente Den Bosch heeft de centrumfunctie voor gemeente Maasdriel. Een geschillencommissie is samengesteld om uitspraak te doen aan welke gemeente gemeente Maasdriel moet bijdrage voor deze taak. Dit risico wordt ook met een kans van 80% ingeschat. De risicocapaciteit wordt hiermee €22.400,-.
- Het risico op uitbetaling opgebouwde vakantiegeld 2016 in december 2016 vervalt met het besluit van het Algemeen Bestuur van 17 december 2015 om hiervoor financiering te geven. Hierdoor valt er €541.745,- weg bij de maatschappelijke risico's. Dit bedrag was berekend op eerdere gegevens dan de daadwerkelijke toekenning van €475.000,-.

Niet financieel vertaalde risico's

Ten aanzien van de personele kosten is er nog sprake van risico's die samenhangen met de fusie. Het gaat hierbij om mogelijke kosten voor het treffen van voorzieningen van niet actieve medewerkers.

Voor de nieuwe taken 'Veilig Thuis' en 'Toezicht Wmo' speelt de vraag hoe de doorontwikkeling loopt. Hierin kunnen mee- of tegenvallers zitten, deze zijn niet financieel vertaald.

Samenvatting risico's	Totaal van verwachtings-waarde afzonderlijke risico's	Totaal van noodzakelijke risicocapaciteit na weging van verwachtings-waarde met kans
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.286.000	430.800
Maatschappelijke risico's	920.000	214.000
Economische risico's	1.400.000	420.000
Middelen, organisatie medewerkers en efficiency	2.791.715	1.004.029
	6.397.715	2.068.829

Bijdrage 2017 per gemeente

Op basis van huidige producten. Er wordt in 2016 gewerkt aan nieuwe (integrale) producten.

		Beuningen	Druten	Groesbeek	Heumen	Nijmegen	West Maas en Waal	Wijchen	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	Zaltbommel	Totaal
Inwoners per 1/1/2016 (conform BRN Richtlijn)		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	543.135
Uniform		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	543.135
Uniform BZ en VT		25.282	18.294	34.450	16.434	171.281	18.425	40.786	26.150	26.617	26.307	11.100		22.559	12.100	41.600		491.385
Uniform logopedie				34.450	16.434	171.281			26.150	26.617	26.307	11.100	24.180	22.559	12.100	41.600	27.570	440.348
Uniforme wettelijke taken																		
Preventieve logopedie	Logopedie	-	-	16.431	7.838	81.694	-	-	12.472	12.695	12.547	5.294	11.533	10.760	5.771	19.841	13.150	210.028
JGZ Nijmegen 0-19, JGZ Riv 4-19	Uniform	502.604	359.921	679.548	320.646	3.272.903	360.362	805.544	285.757	304.892	323.198	130.763	294.522	273.390	141.435	513.098	343.510	8.912.095
AGZ Taken	Uniform	106.037	76.728	144.490	68.927	718.384	77.278	171.064	109.678	111.637	110.336	46.555	101.415	94.617	50.750	174.478	115.634	2.278.008
Bijzondere Zorg	Uniform BZ en VT	43.941	31.796	59.876	28.563	297.695	32.024	70.888	45.450	46.262	45.723	19.292	-	39.209	21.030	72.303	-	854.051
Veilig Thuis	Uniform BZ en VT	17.041	12.331	23.220	11.077	115.669	12.419	27.491	17.626	17.940	17.731	7.482	-	15.205	8.156	28.039	-	331.425
Gezond Leven	Uniform	74.982	54.257	102.173	48.741	507.992	54.646	120.965	77.557	78.942	78.022	32.921	71.714	66.906	35.887	123.379	81.768	1.610.852
Subtotaal		744.606	535.033	1.025.738	485.792	4.994.337	536.728	1.195.952	548.540	572.368	587.558	242.307	479.184	500.087	263.028	931.139	554.062	14.196.459
Toezicht en handh. Kinderopvang	Factuur	31.906	19.952	61.232	26.316	285.986	23.650	42.914	42.054	69.832	45.752	15.136	41.452	18.060	25.542	56.674	45.322	851.780
Totaal		**776.512**	**554.985**	**1.086.970**	**512.108**	**5.280.323**	**560.378**	**1.238.866**	**590.594**	**642.200**	**633.310**	**257.443**	**520.636**	**518.147**	**288.570**	**987.813**	**599.384**	**15.048.239**
Maatwerk																		
Maatwerk JGZ		6.315	3.861	8.445	2.494	15.934	1.755	17.400	11.913	7.875	7.447	4.740	-	12.295	8.201	-	-	108.675
Attentiewijken		-	-	-	-	132.246	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	132.246
Gezonde school maatwerk		-	9.058	14.461	-	-	8.403	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31.922
Totaal		**6.315**	**12.919**	**22.906**	**2.494**	**148.180**	**10.158**	**17.400**	**11.913**	**7.875**	**7.447**	**4.740**	**0**	**12.295**	**8.201**	**0**	**0**	**272.843**
Subsidies van gemeenten																		
JGZ Algemeen 0-19 jarigen Nijmegen incl. DD-JGZ		4.953	7.293	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12.246
Kijk op Kleintjes			-	-	-	426.888	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	426.888
Toets op soc. medische indicatie kinderopvang		-	-	-	-	4.498	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.498
Activiteiten in het kader van CJG		-	-		-	-	-	-	10.989	6.210	3.000	5.400	2.948	47.070	4.410	-	2.970	82.997
Virtueel CJG en verwijsindex risicojongeren (VIR)		-	-	-	-	90.488	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90.488
JGZ 0-4jr Rivierenland		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	448.681	-	-	-	448.681
Toezicht en handhaving kinderopvang		-	8.527	-	-	69.973	-	-	-	-	21.500	-	-	-	-	-	-	100.000
PSHI		2.275	1.647	3.081	1.475	15.320	1.671	3.680	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.150
Veilig thuis		3.294	2.368	4.472	2.133	838.686	2.398	5.335					37.754				42.865	939.305
Veilig thuis							35.973		54.553	65.391	52.323	16.645	54.204	59.478	25.163	131.102	52.238	547.070
Bijzondere Zorg		-	-	-	-	750.031	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	750.031
Beschermd wonen		-	-	-	-	203.141	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	203.141
Gezonde school, wijk en gemeente								259.825										259.825
Gezondheidsmakelaar / buurtsportcoaches		30.000	-	-	-	169.000	-	-	-	-	-	-	41.330	-	-	-	-	240.330
Schoolsout		-	-	-	-	129.358	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129.358
Preventiekracht Dichtbij Huis		-	-	-	-	40.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40.000
Ouderen mishandeling						77.000												77.000
Huisvesting JGZ		(19.521)	8.934	34.982	4.885	98.623	9.304	22.732	-	-	-	-	-	-	-	-	-	159.939
Totaal		**21.001**	**28.769**	**42.535**	**8.493**	**2.913.006**	**49.346**	**291.572**	**65.542**	**71.601**	**76.823**	**22.045**	**136.236**	**555.229**	**29.573**	**131.102**	**98.073**	**4.540.947**
Totaal uniform, maatwerk en subsidies van gemeenten		**803.828**	**596.672**	**1.152.411**	**523.095**	**8.341.509**	**619.882**	**1.547.838**	**668.049**	**721.676**	**717.580**	**284.228**	**656.872**	**1.085.671**	**326.344**	**1.118.915**	**697.457**	**19.862.029**

Totale bijdrage per gemeente

	Uniforme wettelijke taken	Maatwerk	Subsidies van gemeenten	Totaal
Beuningen	776.512	6.315	21.001	803.828
Druten	554.985	12.919	28.769	596.672
Groesbeek	1.086.970	22.906	42.535	1.152.411
Heumen	512.108	2.494	8.493	523.095
Nijmegen	5.280.323	148.180	2.913.006	8.341.509
West Maas en Waal	560.378	10.158	49.346	619.882
Wijchen	1.238.866	17.400	291.572	1.547.838
Buren	590.594	11.913	65.542	668.049
Culemborg	642.200	7.875	71.601	721.676
Geldermalsen	633.310	7.447	76.823	717.580
Lingewaal	257.443	4.740	22.045	284.228
Maasdriel	520.636	-	136.236	656.872
Neder-Betuwe	518.147	12.295	555.229	1.085.671
Neerijnen	288.570	8.201	29.573	326.344
Tiel	987.813	-	131.102	1.118.915
Zaltbommel	599.384	-	98.073	697.457
Totaal	15.048.238	272.843	4.540.947	19.862.028

Indicatie huur/service JGZ-locaties regio Nijmegen 2016-2017

Gemeenten	Budget 2016	Verwachting 2016	Budget 2017
Beuningen	46.019	25.892	46.295
Druten	37.488	46.101	37.713
Groesbeek	54.068	86.076	54.392
Heumen	31.517	35.196	31.706
Nijmegen	204.782	301.631	206.011
West Maas en Waal	28.116	37.359	28.285
Wijchen *	50.358	77.758	50.660
Mook en Middelaar **	7.029	11.171	7.071
Subtotaal	459.377	621.184	462.133
Neder-Betuwe	90.876	111.569	91.421
Totaal	550.253	732.753	553.555

De huisvestingskosten zijn inclusief huur, gebouwgebonden servicekosten, huur koelkasten en facilitaire meerkosten GGD.

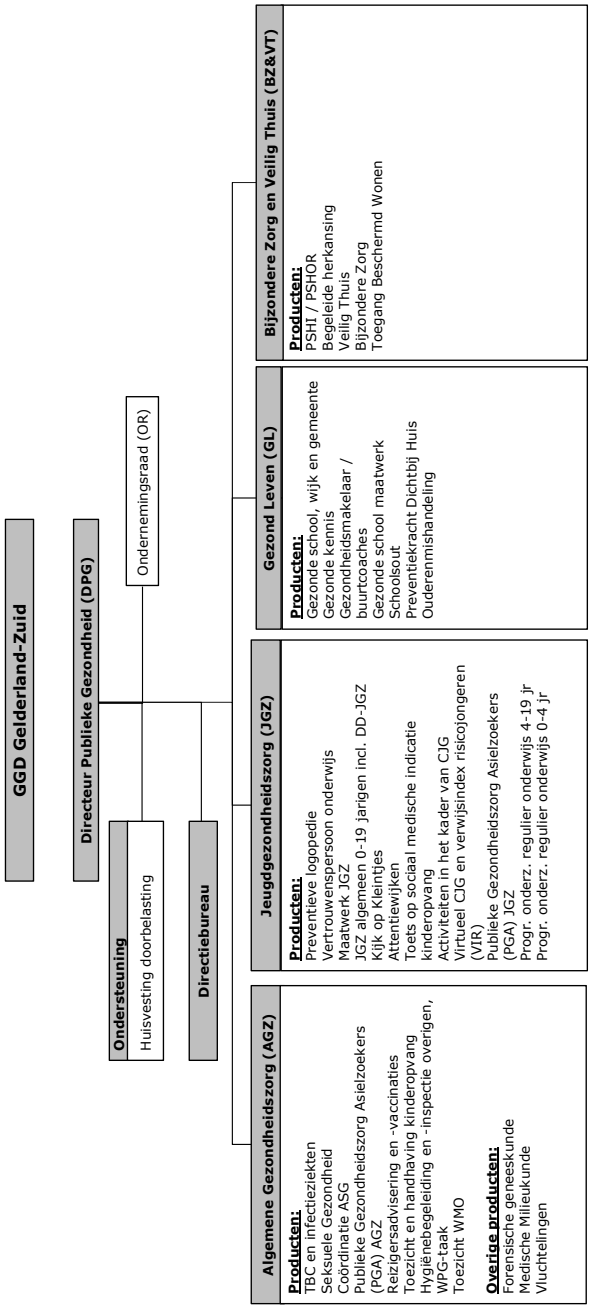
Het budget voor 2017 is inclusief index conform de BRN richtlijnen.

De verwachting 2016 is indicatief en gebaseerd op hetgeen in februari 2016 bekend was.

* Inclusief extra huisvestingskosten Kruisbergseweg Wijchen € 14.427. Dit is exclusief rente.

** Gemeente Mook en Middelaar is vanaf 1 januari 2013 uit de gemeenschappelijke regeling getreden, maar blijft Jeugdgezondheidszorg afnemen.

Overzicht GGD-organisatie

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

reg.nr.: 16.0003572
proceseverantw.: BMSO

A5

INGEKOMEN
06 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751
afgedaan:

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Aan de Raden van de in de MARN deelnemende gemeenten

Datum
31 maart 2016
Datum uw brief
--
Ons kenmerk
Ult 2016.004
Uw kenmerk
--
Onderwerp
Begroting 2016,
Meerjarenraming 2017-2019
Aantal bijlagen
1

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u toekomen de concept-Begroting 2017, Meerjarenraming 2018 - 2020 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen. Bij de opstelling van de begroting is rekening gehouden met de Begrotingsrichtlijnen, het deel betreffende de MARN.

Voorstel
Het Dagelijks Bestuur van de MARN stelt het Algemeen Bestuur voor in te stemmen met de Begroting 2017, Meerjarenraming 2018 - 2020.

Verzoek
Conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (artikel 24 lid 3) wordt uw Raad verzocht – indien u dat wenst - uw zienswijze in te brengen bij het Algemeen Bestuur op de concept-Begroting 2017, Meerjarenraming 2018 - 2020. Conform de Begrotingsrichtlijnen wordt u verzocht dat uiterlijk 17 juni 2016 te doen, maar liefst eerder zoals ook vermeld inde regionale begrotingsrichtlijnen..

Overig
De concept-Begroting 2017, Meerjarenraming 2018 - 2020 is eveneens verzonden aan de Regionale Adviesfunctie gemeenschappelijke regelingen regio Nijmegen, die heeft toegezegd uw gemeenten zo spoedig mogelijk het rapport inzake deze begroting te doen toekomen.
Een afschrift van deze brief wordt gezonden aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de in de MARN deelnemende gemeenten.

Met vriendelijke groet,

het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen.

De Voorzitter,

Mr. J.C.M. Thijssen

De Secretaris,

M.L.G.J.M. Schulkes

BEGROTING 2017
MEERJARENRAMING
2018-2020

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

INHOUD

Pagina

1 INLEIDING 5
2 PROGRAMMA MARN 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Bestuur 5
2.3 Afvalverwerking 6
2.4 Netwerkondersteuning 7
3 PARAGRAFEN 8
3.1 Financiële paragraaf 8
3.1.1 Uitgangspunten 8
3.1.2 Treasury 8
3.2 Risicoparagraaf 8
3.2.1 Aangegane en verstrekte leningen 8
3.2.2 Resumé 8
3.3 Omzetbelasting 9
3.4 Verbonden partijen 9
3.4.1 Aandeelhouderschap 9
3.4.2 Stemrecht 9
3.4.3 Raad van commissarissen 9
3.5 Weerstandsvermogen 9
3.6 Bedrijfsvoering 10
3.6.1 Bestuursorganen 10
3.6.2 Ambtelijke ondersteuning 10
3.6.3 Informatievoorziening 11
3.7 Onderhoud kapitaalgoederen 11
3.7.1 Algemeen 11
3.7.2 Stortlocatie 11
3.7.3 Opstalrecht installaties 11
4 PROGRAMMABEGROTING 2017 12
4.1 Begrote lasten 2017 12
4.2 Begrote baten 2017 13
4.3 Kostenverdeelstaat 14
4.3.1 Lasten 14
4.3.2 Baten 15
5 MEERJARENRAMING 2018 – 2020 17
5.1 Lasten Meerjarenraming 2018 – 2020 18
5.2 Baten Meerjarenraming 2018 – 2020 19

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

1 INLEIDING

De MARN is een gemeenschappelijke regeling met acht deelnemende gemeenten in de regio Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van milieu, waaronder in ieder geval begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.

Voorliggend document betreft de begroting van de MARN voor 2017 inclusief een Meerjarenraming voor de periode 2018-2020.

2 PROGRAMMA MARN

2.1 Inleiding

Doelstelling, taken en bevoegdheden
Tot 1 januari 2014 hield de gemeenschappelijke regeling MARN zich bezig met projecten op het brede terrein van Milieu waaronder afval en in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V..

Het Algemeen Bestuur heeft de notitie “Toekomstvisie MARN” einde 2013 vastgesteld. Op basis van die notitie heeft de MARN met ingang van het jaar 2014 een andere opzet gekregen. De MARN als zelfstandige rechtspersoon blijft in stand maar van een projectorganisatie met een klein secretariaat is zij omgebouwd naar een netwerkorganisatie van de deelnemers met coördinerende ondersteuning door een gedetacheerde secretaris.

Rechtskarakter en producten
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

2.2 Bestuur

Wat willen we bereiken?
Een openbaar lichaam als de MARN heeft wettelijk een aantal organen met een doelstelling zoals omschreven in de tekst van de gemeenschappelijke regeling. Om de doelstelling te kunnen realiseren en als ondersteuning voor de taken en bevoegdheden kent de MARN een bestuur en een (gedetacheerde) ambtelijke coördinatie. Met deze ondersteuning willen we bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat doen we ervoor?
Voor een omschrijving van de organisatie wordt verwezen naar paragraaf 3.6 Bedrijfsvoering. Gedurende het gehele jaar wordt een beperkt aantal vergaderingen van het Algemeen en Dagelijks Bestuur gepland.

Na besluitvorming in het Dagelijks en, indien van toepassing, het Algemeen Bestuur worden de besluiten waar nodig uitgewerkt en uitgevoerd door de secretaris. Indien gewenst of noodzakelijk vindt de uitwerking plaats door een externe partij, waarbij de secretaris een coördinerende rol heeft.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2017 als ook 2016 opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2015.

Product Bestuur

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 96.450	€ 48.500	€ 84.784
Baten	€ 5	€ 500	€ 6
Saldo	**€ 96.445-**	**€ 48.000-**	**€ 84.778-**

2.3 Afvalverwerking

Wat willen we bereiken?
Gezien dit product het geheel aan (financiële) relaties met ARN B.V. betreft betekent dat een goede en constructieve relatie met de ARN B.V. wordt onderhouden, waarbij de (financiële) risico's zoveel mogelijk worden beheerst dan wel waar mogelijk verlaagd, een zo laag mogelijk tarief wordt nagestreefd, er een maximale uitoefening van bevoegdheden plaatsvindt in de aandeelhoudersvergadering en waarbij ARN B.V. een bijdrage levert aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de deelnemers in de MARN.

Wat doen we daarvoor?
Het product Afvalverwerking betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap naar Nederlands recht, ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met ARN B.V., zoals:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen (via de gemeenten);
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen.

Daarnaast is in het kader van de aanlevering van het afval aan de ARN B.V. een vereveningsbijdrage transportkosten opgesteld voor de acht MARN-gemeenten.

Wat mag het kosten?
In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van 2017 en 2016 inzake het product Afvalverwerking opgenomen alsook de werkelijke kosten van 2015.

Product Afvalverwerking

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 61.723	€ 63.723	€ 62.089
Baten	€ 731.723	€ 731.723	€ 731.517
Saldo	**€ 670.000**	**€ 668.000**	**€ 669.427**

Uit het voordelige saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie-, bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

2.4 Netwerkondersteuning

Wat willen we bereiken?
De MARN is omgebouwd van een projectorganisatie tot een netwerkorganisatie. We willen bereiken dat de deelnemende gemeenten via dit netwerk taken op het beleidsterrein Milieu verwezenlijken.

Wat doen we daarvoor?
De MARN verschaft ondersteuning in de zin van coördinatie en een projectbudget ten behoeve van de gemeenten.

Wat mag het kosten?
Het product Netwerkondersteuning is een met de begroting 2014 ingevoerd product. Het betreft voor het jaar 2017 alleen nog het Projectenbudget.

Product Netwerkondersteuning

	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Lasten	€ 100.000	€ 100.000	€ 199.860
Baten	€ -	€ -	€ 20.000
Saldo	**€ 100.000-**	**€ 100.000-**	**€ 179.860-**

3 PARAGRAFEN

3.1 Financiële paragraaf

3.1.1 Uitgangspunten

De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
De begroting van de MARN kent geen bijdragen van gemeenten maar heeft een eigen financieringsstructuur. De nieuwe wijze van opzet van de MARN heeft geleid tot een andere begroting en begrotingsposten en –bedragen. Daarbij dient bedacht te worden dat de begrotingen van de MARN altijd meer dan sluitend zijn en ook voor het jaar 2017 is dat het geval.
Tenslotte worden positieve exploitatiesaldo's, op basis van een vastgestelde jaarrekening, conform besluit van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN tenzij het Bestuur een andere bestemming daar aan geeft.
Met ingang van december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren ingevoerd. Ook de MARN valt hieronder. De MARN heeft daarvoor een speciale rekening bij haar huisbankier geopend en een rekening bij het Rijk. Bedragen boven het drempelbedrag dienen door de MARN op de speciale rekening te worden overgemaakt.

3.1.2 Treasury

In de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 20 juni 2011 is het geactualiseerde Treasury-statuut van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

3.2 Risicoparagraaf

In deze paragraaf worden alle risico's opgenomen en toegelicht.

3.2.1 Aangegane leningen

De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V.. Van deze resteert alleen nog een lening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 0,2% voor de periode zes maanden te beginnen vanaf 1 januari 2016. Hierop wordt niet afgelost.

3.2.2 Resumé

In de begroting van de MARN is geen voorziening voor bovengenoemd risico getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen en zijn er geen rechtsgedingen.

3.3 Omzetbelasting

Ten aanzien van de BTW geldt dat de MARN:
1. volledig in de BTW-heffing is betrokken;
2. voor 99% vooraftrek geniet.

3.4 Verbonden partijen

Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasuryverslag als ook de Risicoparagraaf.

3.4.1 Aandeelhouderschap

MARN heeft een groot aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. De aandelen hebben een nominale waarde van € 453.

3.4.2 Stemrecht

Gedurende het jaar 2017 zal MARN een stemrecht hebben overeenstemmend met 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust.

	Aantal aandelen	Stempercentage
REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
De Vallei	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

3.4.3 Raad van commissarissen

De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, zullen een drietal leden in het jaar 2017 in de Raad van commissarissen zitting hebben. Bij het opstellen van de begroting had de MARN twee vertegenwoordigingen in de Raad van Commissarissen, t.w. de heren Lepoutre, wethouder te Druten, en dhr. Van Eert, burgemeester van Beuningen.

3.5 Weerstandsvermogen

In het kader van de behandeling van de Jaarrekening 2012 is besloten dat gezien de nieuwe situatie bij de MARN de notitie weerstandsvermogen wordt aangepast aan de inmiddels gewijzigde omstandigheden met de daarbij behorende risico's. Deze notitie is door het Algemeen Bestuur in juni 2014 vastgesteld. De conclusie is dat de MARN geen behoefte heeft aan een weerstandsvermogen anders dan de begrote € 10.000 voor de begrotingspost Onvoorzien.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is

bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

3.6 Bedrijfsvoering

Nieuwe opzet
Het Algemeen Bestuur heeft in zijn vergadering van 28 november 2013 ingestemd met de notitie inzake de toekomst van de MARN.

Uitgangspunt
De gemeenschappelijke regeling MARN blijft in deze opzet juridisch in stand. De juridische entiteit MARN heeft een aantal verplichtingen waaraan zij gebonden is. De MARN heeft namelijk verplichtingen in het kader van het aandeelhouderschap in en contractpartij voor ARN.B.V., zoals de aanlevering van afval tot en met in ieder geval 1-1-2026. Dit alles maakt het dat de MARN niet kan worden opgeheven.

Opzet
De opzet van de organisatie is veranderd. Van een projectorganisatie is de MARN omgezet naar een netwerkorganisatie met daarin een grotere rol voor de deelnemende gemeenten. Omdat de MARN als juridische entiteit een openbaar lichaam blijft, heeft zij daarbij ook de door de wet en de tekst van de regeling behorende organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter.

3.6.1 Bestuursorganen
Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit acht leden, te weten de leden van de Colleges van Burgemeesters en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. Door de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn een aantal bevoegdheden die tot 1 januari 2016 toekwamen aan het Algemeen Bestuur overgedragen aan het Dagelijks Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur en is lid van beide organen. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

3.6.2 Ambtelijke ondersteuning
Secretariaat en personeel
Met ingang van 1 januari 2014 heeft de MARN geen personeel meer in eigen dienst. De secretaris wordt gedetacheerd bij de MARN. Vanwege de andere opzet heeft de secretaris niet meer die rol die hij voorheen had. Het betreft nu een meer coördinerende rol tussen de besturen, regiegroep en de vakberaden.

Regiegroep
In de nieuwe opzet is een Regiegroep in het leven geroepen bestaande uit hoofden van dienst van de deelnemers. De Regiegroep komt bij elkaar en doet een voorstel aan het Dagelijks Bestuur over de verdeling van het projectenbudget. Tevens worden de begroting en de jaarrekening aldaar besproken.

Administratie
In 2017 zal de administratie door het bureau BGH Accountants & Adviseurs worden verzorgd.

3.6.3 Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

3.7 Onderhoud kapitaalgoederen

3.7.1 Algemeen
De MARN is eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gesitueerd. Voor het overige is de MARN geen eigenaar van enige andere kapitaalgoederen.

3.7.2 Stortlocatie
De stortlocatie is verhuurd aan de ARN B.V.. ARN B.V. is gerechtigd op deze locatie een stortplaats te exploiteren. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN is door de MARN de afgelopen jaren afgeschreven. De stortlocatie zal bij beëindiging conform de daarvoor geldende regels worden afgewerkt waarbij de zorg voor de stortlocatie op de Provincie Gelderland overgaat.

3.7.3 Opstalrecht installaties
Ten behoeve van de installaties die gebouwd zijn op een deel van de gronden is ten behoeve van ARN B.V. een opstalrecht gevestigd. Dit opstalrecht is bij notariële acte vastgelegd. Bij beëindiging van het opstalrecht dient ARN B.V. dat deel van de gronden op te leveren vrij van alle opstallen en verontreinigingen, voor rekening van ARN B.V.. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN wordt niet afgeschreven.

4 PROGRAMMABEGROTING 2017

4.1 Begrote lasten 2017

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2017 als ook nog die van 2016 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2015 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote lasten

Omschrijving		geraamde lasten dienstjaar 2017 euro's		geraamde lasten dienstjaar 2016 euro's		werkelijke lasten dienstjaar 2015 euro's
Bestuur						
Personeel	€	34.000	€	32.000	€	64.248
Overige goederen en diensten	€	62.450	€	16.500	€	20.537
Afschrijving inventaris						
Totaal Bestuur	***€***	***96.450***	***€***	***48.500***	***€***	***84.784***
Afvalverwerking						
Rente	€	5.000	€	7.000	€	5.366
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Totaal Afvalverwerking	***€***	***61.723***	***€***	***63.723***	***€***	***62.089***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten	€	100.000	€	100.000	€	100.000
Klimaatprojecten					€	45.000
Milieu-educatie					€	4.860
Taakoverdracht handhaving					€	50.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€***	***100.000***	***€***	***100.000***	***€***	***199.860***
Onvoorzien	€	10.000	€	10.000	€	8.557
Toevoeging reserves					€	-
Onttrekking reserves					€	25.000
Te realiseren totaalsaldo van baten en lasten	€	463.555	€	510.000	€	421.232
Totalen	***€***	***731.728***	***€***	***732.223***	***€***	***751.523***

4.2 Begrote baten 2017

In onderstaande tabel zijn de begrote lasten voor 2017 als ook die nog van 2016 opgenomen. Daarnaast zijn de werkelijke lasten over 2015 (op basis concept-rekening) opgenomen.

Begrote baten

Omschrijving		geraamde baten dienstjaar 2017 euro's		geraamde baten dienstjaar 2016 euro's		werkelijke baten dienstjaar 2015 euro's
Bestuur						
Rente ING bank / Schatkistbankieren		5	€	500	€	6
Totaal Bestuur	***€***	***5***	***€***	***500***	***€***	***6***
Afvalverwerking						
Huren en pachten	€	675.000	€	675.000	€	674.794
Vereveningsbijdrage transportkosten	€	56.723	€	56.723	€	56.723
Totaal Afvalverwerking	***€***	***731.723***	***€***	***731.723***	***€***	***731.517***
Netwerkondersteuning						
Regionale projecten					€	20.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€***	***-***	***€***	***-***		***20.000***
Totalen	***€***	***731.728***	***€***	***732.223***	***€***	***751.523***

4.3 Kostenverdeelstaat

In onderstaande tabel is de kostenverdeelstaat opgenomen gevolgd door een nadere toelichting.

Kostenverdeelstaat 2017
Hierna volgt voor alle kosten en baten een toelichting per categorie.

	Totaal	Bestuur	Afval	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	34.000	34.000			
2. Overige goederen en diensten	62.450	62.450			
3. Netwerkondersteuning	100.000			100.000	
4. Rente	5.000		5.000		
5. Onvoorzien	10.000				10.000
6. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
Totaal Lasten	**268.173**	**96.450**	**61.723**	**100.000**	**10.000**
BATEN					
1. Huren en pachten	675.000		675.000		
2. Rente	5	5			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
Totaal Baten	**731.728**	**5**	**731.723**	**0**	**0**
Exploitatiesaldo	**463.555**	**-96.445**	**670.000**	**-100.000**	**-10.000**

4.3.1 Lasten

1. Personeel
Met ingang van 1 januari 2014 is er geen personeel meer in vaste dienst. De resterende formatie bestaande uit de secretaris (0,3 fte) is gedetacheerd bij de MARN. Om die reden wordt de lasten die gemoeid zijn met de detachering vermeld onder het product Bestuur.

2. Overige goederen en diensten
De posten zijn wat aangepast aan de daadwerkelijke kosten. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de onderlinge posten van de Overige goederen en diensten aan de daadwerkelijke situatie. Met name is de post (juridische) adviezen aangepast. Vanwege de netwerkorganisatie en de beperkte omvang van het secretariaat zal vaker een beroep moeten worden gedaan voor expertise van derden. Deze post is daarmee in overeenstemming gebracht.

Overzicht begrote kosten Overige goederen en diensten

Overige goederen en diensten	Begroting 2017	Begroting 2016	Rekening 2015
Kostenpost	**Bedrag**	**Bedrag**	**Bedrag**
(Juridische) adviezen	€ 50.000	€ 3.000	€ 8.025
Controle jaarrekening	€ 8.500	€ 8.500	€ 8.250
Bureaukosten	€ 800	€ 500	€ 770
Vergader- representatiekosten	€ 300	€ 300	€ 988
Diverse kosten	€ 250	€ 500	€ 201
Administratie	€ 350	€ 1.000	€ 260
Telefoon/internet en postverzorging	€ 1.250	€ 1.600	€ 1.187
Verzekeringen	€ 300	€ 500	€ 210
Archiefbeheer/-inspectie	€ 100		€ 75
Bankkosten	€ 450	€ 450	€ 431
Onverrekenbare BTW	€ 150	€ 150	€ 139
Totaal	**€ 62.450**	**€ 16.500**	**€ 20.537**

3. Rente

Overzicht begrote Rente

Rente lening ter financiering van de aanschaf van aandelen en gronden	€	5.000
Totaal	**€**	**5.000**

4. Vereveningsbijdrage: uit te keren bedragen

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten uit te keren	€	56.723
Totaal	**€**	**56.723**

5. Projectenbudget

Voor regionale projecten is maximaal € 100.000 euro beschikbaar. Dit budget is verdeeld naar bedragen per gemeente. Elke gemeente heeft een basisbedrag van € 7.000 ter beschikking gekregen. Het restant wordt verdeeld naar rato van inwonertal. Vanuit de vakberaden kunnen projectvoorstellen worden ingediend. In een vergadering van de Regiegroep worden de projecten besproken en geven gemeenten aan aan welke projecten zij zullen deelnemen. Uiteindelijk kent het Dagelijks Bestuur de budgeten toe.

Overzicht begroot projectenbudget

Regionale projecten	€	100.000
Totaal	**€**	**100.000**

6. Onvoorzien

Overzicht begrote Onvoorzien

Onvoorzien	€	10.000
Totaal	**€**	**10.000**

4.3.2 Baten

1. Huren en pachten

Voor 2017 wordt een vergoeding voor het opstalrecht en een huursom geraamd van in totaal € 675.000.

Overzicht begrote Huren en pachten

Huur/retributierecht	€	675.000
Totaal	**€**	**675.000**

2. Rente
Het betreft hier ontvangen rente op de rekening bij de ING en de vergoeding voor het Schatkistbankieren.

Overzicht begrote Rente

Rente-inkomsten ING bank/Rijk	€	5
Totaal	**€**	**5**

3. Vereveningsbijdrage transportkosten: te ontvangen bedragen
De totaal te ontvangen gelden zijn exact gelijk aan de door de MARN uit te keren bedragen.

Overzicht begrote Vereveningsfonds Transportkosten

Vereveningsfonds transportkosten te ontvangen	€	56.723
Totaal	**€**	**56.723**

4. Voordelig exploitatiesaldo
Hieronder wordt het voordelige exploitatiesaldo voor 2017 geraamd.

Overzicht opbouw exploitatiesaldo MARN

Product		**Bedrag**
Saldo Bestuur	€	-96.445
Saldo Afvalverwerking	€	670.000
Saldo Netwerkondersteuning	€	-100.000
Onvoorzien	€	-10.000
Voordelig exploitatiesaldo	**€**	**463.555**

Brief aan de raad - MARN Begroting 2016 Meerjarenraming 2017-2019

5 ***MEERJARENRAMING 2018 – 2020***

5.1 Lasten Meerjarenraming 2018 – 2020

Lasten meerjarenbegroting 2018 - 2020

	geraamde lasten dienstjaar 2018	geraamde lasten dienstjaar 2019	geraamde lasten dienstjaar 2020
Bestuur			
Personeel	€ 34.250	€ 34.500	€ 34.750
Overige goederen en diensten	€ 62.450	€ 62.450	€ 62.450
Totaal Bestuur	***€ 96.700***	***€ 96.950***	***€ 97.200***
Afvalverwerking			
Rente	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 61.723***	***€ 61.723***	***€ 61.723***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€ 100.000***	***€ 100.000***	***€ 100.000***
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Voordelig exploitatiesaldo	€ 463.305	€ 463.055	€ 462.805
Totalen	***€ 731.728***	***€ 731.728***	***€ 731.728***

5.2 Baten Meerjarenraming 2018 – 2020

Baten meerjarenbegroting 2018 - 2020

Omschrijving	geraamde baten dienstjaar 2018	geraamde baten dienstjaar 2019	geraamde baten dienstjaar 2020
Bestuur			
Rente ING bank / Schatkistbankieren	€ 5	€ 5	€ 5
Totaal Bestuur	***€ 5***	***€ 5***	***€ 5***
Afvalverwerking			
Huren en pachten	€ 675.000	€ 675.000	€ 675.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal Afvalverwerking	***€ 731.723***	***€ 731.723***	***€ 731.723***
Netwerkondersteuning			
	€ -	€ -	€ -
Totaal Netwerkondersteuning	***€ -***	***€ -***	***€ -***
Totalen	***€ 731.728***	***€ 731.728***	***€ 731.728***

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

MARN Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

reg.nr.: 16.0003573
procesverantw.: BHSO
INGEKOMEN
06 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 751
afgedaan:

A6

Aan de Raden van de in de MARN deelnemende gemeenten

Datum
31 maart 2016
Datum uw brief
--
Ons kenmerk
Uit 2016.007
Uw kenmerk
--
Onderwerp
Jaarrekening MARN 2015
Aantal bijlagen
2

Geachte Raad,

Bij deze doen wij u toekomen de concept-jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (inclusief "schone" goedkeurende controleverklaring) alsmede een afschrift van het verslag van bevindingen van de door het Algemeen Bestuur aangewezen accountant, Deloitte.

Te bestemmen rekeningresultaat 2015
De concept-rekening 2015 kent een positief rekeningresultaat voor bestemming van € 421.232.

Voorstel
Het Dagelijks Bestuur van de MARN stelt het Algemeen Bestuur voor in te stemmen met de jaarrekening 2015 en het nog te bestemmen rekeningresultaat,groot € 421.232, te bestemmen tot uitkering aan de deelnemende gemeenten op basis van inwonertallen. Daarnaast stelt ons bestuur voor een restant van de bestemmingsreserve ten behoeve van de aflossing van de lening groot € 59.082 eveneens te bestemmen tot uitkering aan de deelnemers. Daarbij wenst het Dagelijks Bestuur wel op te merken dat gelet op de liquiditeiten van de MARN bij een positief besluit van het Algemeen Bestuur omtrent het positief saldo de uitkering van de gelden in twee delen zal plaatshebben. Eén na de definitieve vaststelling van de rekening in juli en een tweede deel in het najaar (oktober).

Verzoek
Conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (artikel 29 lid 2) wordt uw Raad verzocht – indien u dat wenst – uw zienswijze in te brengen bij het Algemeen Bestuur over het concept-jaarverslag 2014. In verband met de door de wet bepaalde procedure verzoeken wij u dat zo spoedig mogelijk te doen doch uiterlijk 17 juni 2016 (liefst eerder zoals ook vermeld in de begrotingsrichtlijnen van de regio). De tekst van de gemeenschappelijke regeling gaat uit van een reactietermijn van twee maanden.

Het concept-jaarverslag is ook al verzonden aan de Regionale Adviesfunctie gemeenschappelijke regelingen regio Nijmegen, die heeft toegezegd uw gemeenten zo spoedig mogelijk het rapport inzake dit verslag te doen toekomen.

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

Een afschrift van deze brief zenden wij ter kennis name aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de in de MARN deelnemende gemeenten.

Met vriendelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen

De Voorzitter,

Mr. J.G.M. Thijssen

De Secretaris,

Mr. G.J.M. Schulkes

JAARVERSLAG 2015

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

INHOUD

Pagina

1. PROGRAMMA & PRODUCTEN ... 1
1.1 Programma ... 1
1.2 Bestuur ... 1
1.3 Afvalverwerking ... 2
1.4 Netwerkondersteuning ... 2
2. PARAGRAFEN ... 5
2.1 Financiële paragraaf ... 5
2.2 Verbonden partijen ... 6
2.3 Weerstandsvermogen ... 7
2.4 Bedrijfsvoering ... 7
2.5 Onderhoud kapitaalgoederen ... 8
3. JAARREKENING 2015 ... 9
3.1 Algemeen ... 9
3.2 Balans ... 12
3.3 Toelichting balans ... 14
3.4 Overzicht van baten en lasten ... 18
3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten ... 20
3.5.1 Bestuur ... 21
3.5.2 Product Afvalverwerking ... 22
3.5.3 Netwerkondersteuning ... 22
3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid ... 24
3.5.5 Analyse onvoorzien ... 25
3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten ... 25
3.5.7 Wet normering topinkomens ... 25

Bijlage 1 Lijst van bestuursleden
Bijlage 2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

PROGRAMMA & PRODUCTEN

1.1 Programma

Doelstelling, taken en bevoegdheden en producten
De gemeenschappelijke regeling MARN houdt zich bezig met projecten op het brede terrein van milieu waaronder afval en in het bijzonder het aandeelhouderschap in ARN B.V.. Dat maakt ook haar programma uit. De wijze waarop de MARN uitvoering hieraan geeft is middels een netwerkorganisatie waarbij de uitvoering van onderdelen voor en namens de deelnemende gemeenten voorop staat.

In dat kader laat de MARN jaarlijks een aantal activiteiten uitvoeren die tot doel hebben de belangen van de acht deelnemende gemeenten op milieugebied te behartigen dan wel de gemeenten op milieugebied te ondersteunen.

Rechtskarakter
De gemeenschappelijke regeling is een rechtspersoonlijkheid bezittend samenwerkingsverband, dat is opgericht op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Ter uitvoering van de doelstelling van de MARN worden de volgende producten onderscheiden:
1. Bestuur;
2. Afvalverwerking, in het bijzonder de relatie met ARN B.V.;
3. Netwerkondersteuning.

1.2 Bestuur

Wat hebben we bereikt?
In de begroting 2015 is aangegeven dat we middels de realisatie van het product Bestuur willen bereiken dat de doelstelling, de taken en bevoegdheden zoals omschreven in de tekst van de regeling in goed overleg gerealiseerd kunnen worden.

Wat hebben we er voor gedaan?
Het Dagelijks en Algemeen Bestuur
Voor een overzicht van de bestuursleden wordt verwezen naar de bijlage 1. Gedurende het jaar 2015 is het gehele jaar gewerkt volgens de nieuwe wijze van werken. Vanwege de herindeling van de gemeenten Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen in een nieuwe gemeente (tot 1-1-2016) Groesbeek geheten is namens de nieuwe gemeente de heer Thijssen tot het Algemeen Bestuur toegetreden en is door dit bestuur tot voorzitter benoemd. Belangrijke onderwerpen waren onder meer de wijziging van de tekst van de gemeenschappelijke regeling vanwege de herindeling maar ook vanwege de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de algemene vergaderingen van ARN B.V., de invoering van het gescheiden inzamelen van blik en drankkartons tegelijkertijd met de inzameling van de gescheiden ingezamelde kunststof verpakkingen als ook de discussie over aanleverovereenkomst die de MARN heeft met ARN B.V..
Op 18 december is de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN in werking getreden, een dag na publicatie in de Staatscourant.

Wat heeft het gekost?

Product Bestuur

	Rekening 2014	Begroting 2014
Lasten	€ 84.784	€ 75.000
Baten	€ 6	€ 500
Saldo	€ 84.778-	€ 74.500-

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

1.3 Afvalverwerking

Wat hebben we bereikt?
Het product betreft het geheel aan (financiële) relaties die de MARN heeft met de besloten vennootschap ARN B.V. De MARN is op een aantal wijzen verbonden met deze vennootschap:

1. Contractpartner voor aanlevering van afval en indirect leverancier van afvalstoffen;
2. Aandeelhouder in het aandelenkapitaal van ARN B.V.;
3. Eigenaar/verhuurder van de gronden waarop de installaties en stortlocatie van ARN B.V. zijn gelegen;
4. Garantiestelling.

MARN heeft sedert jaren een langdurige doorlopende overeenkomst voor het aanleveren van verschillende afvalstromen waaronder GFT, met ARN B.V..

Voor wat de huur van de gronden betreft is een bedrag groot € 674.794 van ARN B.V. ontvangen, waarmee de onkosten van de MARN worden gedekt.

Wat hebben we er voor gedaan?
MARN heeft zijn rol als aandeelhouder gespeeld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder waarbij de stukken van ARN B.V. zijn besproken.

Wat heeft het gekost?

Product Afvalverwerking

	Rekening 2014	Begroting 2014
Lasten	€ 62.089	€ 98.256
Baten	€ 731.517	€ 731.723
Saldo	€ 669.427	€ 633.467

Uit het voordelig saldo op afvalverwerking dekt de MARN de organisatie- en bestuurskosten en de overige kosten die ten laste komen van de MARN.

1.4 Netwerkondersteuning

Wat hebben we bereikt?
De MARN is omgebouwd van een projectorganisatie tot een netwerkorganisatie. De MARN en haar gemeenten zien een meerwaarde in het gezamenlijk oppakken van projecten om zodoende haar activiteiten op milieugebied kwalitatief hoogwaardiger, effectiever en/of efficiënter te kunnen uitvoeren.

Wat is er voor gedaan?
Het afgelopen jaar zijn op basis van het projectenbudget verschillende projecten uitgevoerd op het terrein afval, klimaat en bodem.

AFVAL

Communicatiecampagne drankenkartons en blik
In 2015 is een communicatiecampagne gevoerd om inwoners van de regio te informeren dat ook drankkartons en blik bij het kunststofverpakkingsafval mag worden aangeboden waardoor de mate van afvalscheiding wordt verbeterd. De campagne is door Dar uitgevoerd, MARN heeft een bijdrage van €10.000 geleverd in de kosten.
Het doel was dat de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar met 5 kg zou dalen. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 waren nog geen resultaten bekend.

Aanlevering afval aan ARN B.V. (Vuilverwerkingsovereenkomst)
Het Algemeen Bestuur heeft besloten de discussie over de aanleverovereenkomst extern te laten begeleiden. Op basis van een drietal offertes is aan het bureau IPR-NORMAG de opdracht

gegund. Zij hebben het proces begeleid. Tevens is voor de raadsleden van de deelnemende gemeenten een informerende bijeenkomst georganiseerd.

KLIMAAT

Aanbestedingstraject elektriciteit en gas 2016 afgerond en volgende aanbesteding inclusief marktconsultatie gestart
De voorbereidingen voor de aanbesteding voor elektriciteit en gas voor Groesbeek, Ubbergen, Millingen aan de Rijn, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen zijn gestart. Omwille van de huidige contractduur is gekozen voor een traditionele aanbesteding voor 2016 (en eventueel 2017) met separate vergroening; de aanbesteding is in 2015 uitgevoerd en afgerond. Tevens zijn de werkzaamheden voor de volgende aanbesteding voor 2017 opgestart. Expliciet onderdeel van dat inkooptraject is de wens om zoveel mogelijk additioneel regionaal opgewekte duurzame energie te betrekken. Om dit vooraf realistisch te peilen is er een marktconsultatie gehouden. Centrale vraag hierbij is in hoeverre een aanbesteding van elektriciteit en gas kan leiden tot additionele opwekking van hernieuwbare energie, bij voorkeur ook regionaal.

Uitvoering provinciale subsidie isolatie bestaande woningbouw
De provincie Gelderland kent een subsidieregeling waarbij woningeigenaren onder bepaalde voorwaarden € 500 subsidie krijgen indien zij hun woning isoleren. De MARN heeft de back-office voor deze regeling via Avalon uitgevoerd. Door dit gezamenlijk op te pakken kan de uitvoering efficiënter en effectiever worden gedaan dan door de individuele gemeenten afzonderlijk.

Buurten Over Energie (voorheen Meters maken in verduurzamen bestaande bouw)
Dit project richt zich op energiebesparing in de bestaande particuliere woningvoorraad. Binnen het project zijn gemeenten geholpen met het stimuleren en faciliteren van lokale initiatieven voor en door eigenaar-bewoners die erop zijn gericht de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Er is een ‘eigen’ blok-voor-blok aanpak op maat ontwikkeld die gericht is op het verleiden van huizenbezitters in één bepaalde wijk/kern om samen met hun buren en andere wijkbewoners in beeld te krijgen welke energie(besparings)maatregelen zij moeten treffen aan hun woning. Met als concrete vervolgstap dat de maatregelen door dit collectief ook worden uitgevoerd, bij voorkeur met regionale c.q. lokale bedrijven/aannemers. De daadwerkelijke uitrol vond plaats in 2014 en 2015.

Concessie laadpalen
Door de sterke groei van het aantal elektrische voertuigen neemt ook de behoefte aan (openbare) laadpunten toe. De gemeente is als eigenaar en beheerder van de openbare ruimte nauw betrokken bij het plaatsen van laadpalen. In 2014 is in de regio een gezamenlijke concessie verleend aan Cofely voor laadpalen, waarna in 2015 ook in de MARN-regio laadpalen geplaatst zijn met subsidiegelden van de Stadsregio.

VNG-Ondersteuningsstructuur
Sinds medio 2014 werken 30 gemeenten in de milieusamenwerkingsverbanden MARN, MRA en Rivierenland op het verduurzamen van de woningvoorraad. Dit gebeurt via de VNG, waarbij het de bedoeling is dat op termijn alle 30 gemeenten eigenaar-bewoners informeren middels een (digitaal) energieloket en begeleiden in hun zoektocht naar bedrijven die energiebesparende en/of –opwekkende maatregelen kunnen uitvoeren.

Verduurzamen schoolgebouwen
Om de kansen voor duurzaamheid onder de aandacht te brengen bij schoolbesturen is door MARN en MRA een wervende folder opgesteld met aansprekende voorbeelden voor en door regionale scholen. Hier is nog een vervolg aan gegeven door in september een inspiratiesessie te organiseren voor schoolbesturen.

Verduurzamen bedrijventerreinen
In de samenwerking tussen MARN en MRA wordt voor de doelgroep bedrijventerreinen een ‘boostcamp’ voor studenten georganiseerd. Dit vindt plaats in 2016, alhoewel de voorbereidende werkzaamheden in 2015 zijn gestart. Voor de ‘boostcamp’ zijn studenten van HAN, RU, ArtEZ, Van Hall Larenstein, ROC's en Helicon geworven die met bedrijventerreinen uit de regio als concrete case aan de slag gaan. De insteek is om tijdens een intensieve dag te komen tot inspirerende suggesties om bedrijventerreinen te verduurzamen.

BODEM

Basisregistratie ondergrond (BRO)
Voor het project Basisregistratie ondergrond is in 2014 een quick-scan gestart onder de MARN-gemeenten om inzicht te krijgen in de gevolgen van de BRO voor de organisatie en de processen. De resultaten daarvan zijn vastgelegd in een rapportage. Een eerste versie van het onderzoek dateert van 21 januari 2015. De definitieve versie van het rapport is op 11 mei 2015 geleverd.

Als gevolg van de wettelijke verplichte BRO moeten de gemeenten gegevens over de ondergrond verplicht aanleveren aan een landelijke voorziening. Het gaat om diverse gegevens. De invoering vindt stapsgewijs plaats en zal naar verwachting 10 jaar in beslag nemen, waarbij de verwachting is dat de BRO per 1-1-2017 in werking zal treden. Daarom is alleen gekeken naar gegevens waarmee binnen de BRO wordt gestart. Voor de te registreren gegevens is informatie bij de gemeenten informatie verzameld om inzicht te krijgen wat de gevolgen van die aanleverplicht zijn voor de gemeentelijke organisatie. Geconcludeerd wordt dat vooral afstemming in processen van belang is. Omdat meerdere gemeentelijke afdelingen betrokken zijn bij de BRO moeten goede procesafspraken worden gemaakt. Ook is een inschatting gemaakt van de benodigde capaciteit om de BRO te implementeren binnen de gemeenten.

Asbestprotocol
Daarnaast is opdracht gegeven voor het opstellen van een asbestprotocol: hoe om te gaan met asbest dat op of in de bodem wordt aangetroffen. Aan dit project wordt door alle MARN gemeenten m.u.v. de gemeente Mook en Middelaar deelgenomen. De werkzaamheden zijn in 2015 gestart. Naar verwachting wordt het rapport in februari 2016 in concept opgeleverd. Hiermee ontstaat helderheid over gemeentelijke verantwoordelijkheden. Het biedt de individuele ambtenaar een handvat om de juiste stappen te zetten.

Wat heeft het gekost?

Product Netwerkondersteuning

	Rekening 2014	Begroting 2014
Lasten	€ 199.860	€ 150.000
Baten	€ 20.000	€ -
Saldo	€ 179.860	€ 150.000

Voor een verdere onderbouwing en toelichting word verwezen naar de jaarrekening.

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

PARAGRAFEN

2.1 Financiële paragraaf

Uitgangspunten
De gemeenschappelijke regeling houdt zich aan de Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen voor wat haar financieel beleid betreft.
Positieve resultaten op basis van een vastgesteld jaarverslag worden conform besluiten van het Algemeen Bestuur uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten conform de bepalingen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN (zie ook weerstandsvermogen).

Treasury

Verslag over het jaar 2015
Het Treasurystatuut bepaalt dat elk jaar bij de rekening verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen daarin gedurende het afgelopen jaar. Refererend aan de Wet fido wordt in het statuut de treasuryfunctie omschreven als: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s.”

De gelden die de gemeenschappelijke regeling niet direct nodig heeft gehad voor haar eigen exploitatie zijn gedurende het jaar 2015 ondergebracht bij de ING-bank. Overigens is einde 2013 de MARN komen te vallen onder het zogenaamde “Schatkistbankieren”. Bedragen boven de € 250.000 (gemiddeld over een maand) worden op een speciaal daartoe geopende rekening gezet bij het Rijk.

Gedurende het jaar 2015 heeft de MARN rente betaald over de door haar aangegane lening.

De lening van de MARN groot € 2.000.000 is met ingang van 5 december 2014 verlengd voor de periode van een half jaar, daarna is deze verlengd tot 31 december 2015. De leningen zijn aangegaan tegen een rentepercentage van 0,35% resp. 0,2%.

Risicoparagraaf
In deze paragraaf worden alle risico’s opgenomen en toegelicht.

Aangegane en verstrekte leningen
De MARN is in het verleden tevens een aantal leningen aangegaan in het kader van de aanschaf van de gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gebouwd en de stortplaats wordt geëxploiteerd evenals de financiering van de aandelen in ARN B.V. Van deze resteert alleen nog een kasgeldlening bij BNG van € 2.000.000 met een rentepercentage van 0,35% voor de periode 6 maanden en vervolgens wederom verlengd tot 31 december 2015 tegen een rentepercentage van 0,2%. In december 2015 is deze lening wederom verlengd met een half jaar tegen een rentepercentage van 0,2%. Op de lening rust geen aflossingsverplichting.

REMONDIS heeft bij haar toetreding tot ARN B.V. een concerngarantie afgegeven aan de andere aandeelhouders naar rato van haar aandelenkapitaal. Dat houdt in dat de MARN het risico voor een deel van haar uitstaande verplichtingen ten behoeve van ARN B.V. in geval er een beroep op wordt gedaan kan doorschuiven naar REMONDIS. Het percentage aan aandelen van REMONDIS in ARN B.V. bedraagt 39,96%.

Vereveningsovereenkomst borgen
De MARN heeft te samen met de drie andere overheidsaandeelhouders in ARN B.V. besloten tot het aangaan van een vereveningsovereenkomst borgen. Deze aandeelhouders hebben in de negentiger jaren van de vorige eeuw gezorgd voor de benodigde gelden voor de aanpassing en uitbreiding van de installaties door deze zelf te lenen dan wel daarvoor garant te staan.
De leningen die door ARN B.V. onder de garanties zijn aangetrokken dan wel aan ARN B.V. zijn geleend (zoals in het geval van de MARN) hebben alle verschillende voorwaarden en looptijden. Hierdoor kan het zijn dat over een aantal jaren de leningen van één of meerdere regio’s zijn afgelost en daarmee voor die regio het risico teniet is gedaan, terwijl het risico voor de andere partij(en) nog deels bestaat. Het simpele feit dat bepaalde leningen reeds eerder worden afgelost,

bepaalt of men in meer of mindere mate risico blijft lopen. Vanuit de gedachte van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle aandeelhouders voor de risico's inzake ARN B.V. is dit ongewenst geacht.
De oplossing daarvoor is gevonden in de vereveningsovereenkomst borgen: elke aandeelhouder blijft gedurende de gehele tijd van aflossingen naar rato van de garantstellingen/leningen overeengekomen percentage draagplicht behouden, ook al zijn de leningen, waarvoor men garant staat dan wel heeft verstrekt, al afgelost. In dat kader heeft de MARN een draagplicht van 34,7804% van het totale bedrag, overeenstemmend met het deel van de MARN in de leningen die zijn aangegaan ten behoeve van de aanpassing en uitbreiding van de installaties ARN B.V..

De afgelopen jaren zijn door ARN B.V. de hieronder vallende leningen afgelost. Bij het begin van 2015 resteerde nog een klein deel. Ultimo 2015 zijn er geen leningen meer die onder de borgtochtovereenkomst vallen. Daarmee zijn er op die grond geen verplichtingen meer voor de MARN.

Voor het overige zijn naar onze kennis reikt geen investeringen gepland waarvoor door ARN B.V. een beroep op de aandeelhouders zou worden gedaan.

Resumé
In de rekening van de MARN zijn geen voorzieningen voor bovengenoemde risico's getroffen. In artikel 27 lid 1 van de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN wordt vermeld dat de gemeenten gezamenlijk garant staan voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het openbaar lichaam gesloten en af te sluiten langlopende en kasgeldleningen en in rekening opgenomen en op te nemen gelden, en voor de door het openbaar lichaam verstrekte garanties. In lid 2 van dat artikel wordt verder vermeld dat elke deelnemende gemeente hierbij is verbonden naar verhouding van haar inwonertal. Daarbij zijn de inwonertallen bepalend zoals deze door het Centraal Bureau voor de Statistiek worden bekend gemaakt.
Tevens zijn er geen claims van derden, noch zijn er bijzondere risico's in de deelnemingen (ARN B.V.) en zijn er geen rechtsgedingen.

Omzetbelasting
Ten aanzien van de BTW geldt dat de MARN:
1. Volledig in de BTW-heffing is betrokken
2. Voor 99% vooraftrek geniet;

2.2 Verbonden partijen

Voor de financiële consequenties van deze relatie wordt verwezen naar het Treasury-verslag als ook de Risicoparagraaf.

Aandeelhouderschap
MARN heeft een aandelenpakket in de vennootschap ARN B.V. Het betreffen 3.750 aandelen. Daarmee heeft de MARN een belang van 37,5%. Deze aandelen zijn door de MARN voor 100% volgestort. Elk aandeel vertegenwoordigt een nominale waarde van € 453.

Stemrecht
Gedurende het jaar 2015 heeft MARN in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. een stemrecht gehad in overeenstemming met de 37,5% van de aandelen resulterende in een stemrecht van 39,4% aangezien een klein aantal aandelen door ARN B.V. zelf worden gehouden waarop voor haar geen stemrecht rust zoals blijkt uit onderstaande tabel.

REMONDIS	3.996	42,00%
MARN	3.750	39,40%
WestVeluwe	1.176	12,40%
Rivierenland	588	6,20%
ARN B.V.	490	0,00%
	10.000	**100,00%**

Raad van commissarissen
De ARN B.V. kent naast de directie tevens een Raad van commissarissen. Namens de regio-aandeelhouders, waaronder de MARN, hebben een aantal leden in het jaar 2015 zitting gehad in de Raad van commissarissen. De heren Kersten (tot juli 2015), Lepoutre (geheel 2015) en dhr. Van Eert (vanaf juli 2015) zijn hierbij afkomstig uit de MARN-regio.

2.3 Weerstandsvermogen

Door het Algemeen Bestuur is in juni 2014 besloten dat de MARN geen weerstandsvermogen dient aan te houden anders dan de € 10.000 Post onvoorzien uit de begroting.

Het eigen vermogen van de MARN, bestaande uit de algemene reserve, de bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat over het jaar 2015, bedraagt per 31-12-2015 € 541.413.

Indien de Algemene reserve onvoldoende is om in een bepaald jaar tekorten, die voortvloeien uit de rekening, op te vangen en er geen andere dekking kan worden gevonden, wordt het bepaalde in de tekst van de gemeenschappelijke regeling MARN artikel 28 van toepassing. Daarin is bepaald dat de gemeenten naar rato van het inwonerstal dienen bij te dragen in tekorten van de MARN. Daarbij dienen cijfers van het CBS over het inwonertal te worden gebruikt.

2.4 Bedrijfsvoering

De gemeenschappelijke regeling kent op basis van de tekst van de regeling de volgende te onderscheiden organen: het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast bestaat er een ambtelijke ondersteuning bestaande uit een secretaris en diverse vakberaden.

Bestuursorganen

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat sinds 1 januari 2015 uit acht leden, t.w. de leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten. Tevens zijn er evenzoveel plaatsvervangende leden aangewezen. De leden die namens de gemeenten deel hebben uitgemaakt van het Algemeen Bestuur zijn in bijlage 1 van dit verslag vermeld.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vier leden inclusief de Voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders. Het Dagelijks Bestuur stuurt vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid de secretaris aan.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De Voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte. In de eerste vergadering van het jaar 2015 is de heer Thijssen verkozen tot Voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de MARN.

Ambtelijke organisatie

Secretariaat en personeel
Met ingang van 1 januari 2014 heeft de MARN geen eigen personeel meer in dienst. Overleg met de gemeente Nijmegen heeft erin geresulteerd dat de twee resterende personeelsleden in dienst zijn getreden van de gemeente Nijmegen. De secretaris met ingang van 1 mei 2013 en de secretarieel medewerker per 1 januari 2014. Vervolgens is de secretaris gedetacheerd voor 0,3 fte bij de MARN. De kosten voor de secretarieel medewerker worden bij de MARN in rekening gebracht voor in ieder geval twee jaar tenzij tussentijds voor haar binnen de gemeente Nijmegen een functie is gevonden. Aan het einde van 2015 is een functie voor haar gevonden bij de gemeente Nijmegen. Met ingang van 1 januari 2016 zal dan ook geen vergoeding meer in rekening worden gebracht. In de nieuwe opzet van de MARN is de rol van de gemeenten belangrijker in de netwerkorganisatie. Medio 2014 is de eigen kantoorruimte van de MARN opgeheven en wordt door de secretaris vanuit het kantoorpand van de ODRN zijn functie vervuld.

Administratie
De administratie is gedurende het jaar 2015 verzorgd door het bureau BGH Accountants & Adviseurs.

Informatievoorziening
De verschillende onderwerpen en projecten worden geregeld besproken in de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voor specifieke onderwerpen worden Colleges van Burgemeester en Wethouders als ook Raden tussentijds geïnformeerd en naar hun opvattingen gevraagd naar gelang het onderwerp. Voor een aantal voorstellen is dat zelfs verplicht, zoals voor de begroting en de rekening.

Klachten en bezwaarschriften
Gedurende het jaar 2015 zijn er geen klachten geweest noch zijn er bezwaren ingediend.

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen
De MARN is eigenaar van gronden waarop de installaties van ARN B.V. zijn gevestigd alsmede de stortplaats is gelokaliseerd. Doordat de MARN geen eigen kantoorruimte meer heeft, heeft zij sinds medio 2014 verder geen eigen kapitaalgoederen meer.

Stortlocatie
De stortlocatie is verhuurd aan de ARN B.V.. ARN B.V. is gerechtigd op deze locatie een stortplaats te exploiteren. Op dit deel van de gronden in eigendom van de MARN is door de MARN afgeschreven. De stortlocatie zal bij beëindiging conform de daarvoor geldende regels worden afgewerkt waarbij de zorg voor de stortlocatie op de Provincie Gelderland overgaat.

Opstalrecht installaties
Ten behoeve van de installaties die gebouwd zijn op een deel van de gronden is ten behoeve van ARN B.V. een opstalrecht gevestigd. Dit opstalrecht is bij notariële acte vastgelegd. Bij beëindiging van het opstalrecht dient ARN B.V. dat deel van de gronden op te leveren vrij van alle opstallen en verontreinigingen, voor rekening van ARN B.V.. Op dit deel van de gronden in eigendommen van de MARN wordt niet afgeschreven.

3.1 Algemeen

Rekening 2014 begroting 2016
De jaarrekening 2014 MARN is in de vergadering van 22 juni 2015 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De jaarrekening 2014 van de MARN is ter kennisname aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De begroting 2016 is in dezelfde vergadering van het Algemeen Bestuur vastgesteld en ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De volgende grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het BBV.
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa
De vaste activa worden geactiveerd tegen verkrijgingprijs. Er wordt lineair afgeschreven met een vast percentage (20%) van de verkrijgingprijs over de verwachte economische levensduur.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs (nominale waarde). Leningen tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Uitzettingen en overlopende activa
Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvat het banksaldo.

Bestemmingsreserve
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve, waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerd resultaat wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vaste schulden
De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt – voor zover van toepassing – het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Verordeningen
De diverse verordeningen op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording zijn door het Algemeen Bestuur van de MARN vastgesteld. Het Algemeen Bestuur heeft Deloitte de opdracht tot controle verstrekt en heeft daarbij ingestemd met het accountantsprotocol 2015.

Rechtmatigheid: normenkader
Voor wat de toetsing aan de rechtmatigheid betreft is door het Algemeen Bestuur bij het vaststellen het accountantsprotocol het normenkader vastgesteld waaraan de rekening dient te worden getoetst.

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- BTW compensatiefonds;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Wet Milieubeheer;
- Ambtenarenwet;
- Algemene Wet Bestuursrecht;
- Sociale verzekeringswetgeving;
- Wet normering topinkomens (WNT)

Daarnaast is nadere (interne) regelgeving vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2015 onder het normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:

- Tekst Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen;
- Financiële verordening MARN (ex artikel 212 Gemeentewet);
- Controleverordening MARN (ex artikel 213 Gemeentewet);
- Treasury-statuut;
- Notitie Misbruik en Oneigenlijk gebruik;
- Notitie inzake het weerstandsvermogen;
- AB- en DB besluiten.

Controletoleranties
Hierbij wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid. Elke fout of onzekerheid ≥ € 7.500 op niveau van programma in de begroting wordt gerapporteerd.

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

3.2 Balans

ACTIVA		MARN balans ultimo 2015 euro's		MARN balans ultimo 2014 euro's
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	**€**	**544.537**	**€**	**544.537**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	€	1.701.675	€	1.701.675
	€	**1.701.675**	**€**	**1.701.675**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**€**	**2.246.212**	**€**	**2.246.212**
VLOTTENDE ACTIVA				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	€	-	€	200.582
Uitzettingen Rijk's schatkist	€	140.806	€	320.787
Overige vorderingen	€	20.093	€	17.973
	€	**160.899**	**€**	**539.342**
Liquide middelen	**€**	**213.301**	**€**	**51.114**
Overlopende activa				
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**€**	**374.200**	**€**	**590.456**
TOTAAL	**€**	**2.620.412**	**€**	**2.836.668**

PASSIVA		MARN balans ultimo 2015 euro's		MARN balans ultimo 2014 euro's
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Reserves				
Algemene reserve	€	-	€	-
Bestemmingsreserve	€	120.181	€	145.181
Gerealiseerd resultaat	€	421.232	€	606.303
	€	**541.413**	**€**	**751.484**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar				
Onderhandse leningen				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€	2.000.000	€	2.000.000
	€	**2.000.000**	**€**	**2.000.000**
TOTAAL VASTE PASSIVA	**€**	**2.541.413**	**€**	**2.751.484**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Overige schulden	**€**	**78.999**	**€**	**84.691**
Overlopende passiva				
Rente leningen O/G	**€**	**-**	**€**	**495**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**€**	**78.999**	**€**	**85.186**
TOTAAL	**€**	**2.620.412**	**€**	**2.836.670**

3.3 Toelichting balans

Vaste activa

Materiële vaste activa
Investeringen met een economisch nut
De boekwaarde vertoont het navolgende verloop:

Boekwaarde per 31 december 2015		
Ondergrond afvalverwerkinginrichting	€	544.537
Balans per 31 december 2015	€	544.537

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen
De deelneming in de ARN B.V., gevestigd te Beuningen bedraagt per balansdatum 37,5% van het geplaatste aandelenkapitaal. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs. Het zichtbaar eigen vermogen per 31 december 2014 bedroeg € 16.439.874. Het cijfer voor 2015 is nog niet bekend en zal bij de behandeling van de rekening van ARN B.V. tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ARN B.V. eind juni 2016 bekend zijn.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen
Deze post bestaat uit het debiteurensaldo per 31 december 2015.

Uitzettingen in Rijk's schatkist
Met ingang van december 2013 is de MARN verplicht te "schatkistbankieren". Op basis van de ministeriële begrotingsrichtlijn dient men uit te gaan van een drempelbedrag dat gelijk staat aan 0,75% van het begrotingstotaal (2015: € 732.223, 0,75% = € 5492) met een minimum van € 250.000. De MARN heeft een drempelbedrag aangevraagd van € 400.000 welk bedrag is geaccordeerd. Dat alles leidt ertoe dat MARN over een bepaalde periode (maand) niet meer dan € 400.000 op de reguliere rekening mag hebben staan. Dit bedrag is op € 400.000 gesteld gelet op het voorkomen van uitkeringen van de gerealiseerde exploitatiesaldi. De bedragen boven het drempelbedrag worden overgemaakt op een daartoe speciaal geopende rekening bij het ministerie van Financiën.

Uitzettingen in Rijk's schatkist	€	140.806
Balans per 31 december 2015	€	140.806

Overzicht schatkistbankieren				
	kwartaal	**kwartaal**	**kwartaal**	**kwartaal**
omschrijving	**1**	**2**	**3**	**4**
Drempelbedrag	400.000	400.000	400.000	400.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	164.116	202.141	267.365	207.033
Ruimte onder het drempel bedrag	235.884	197.859	132.635	192.967
Overschrijding	0	0	0	0

Overige vorderingen
De vorderingen hieronder vermeld worden in 2016 verrekend.

Vorderingen	€	93
Transitorische activa: nog te fatcureren bijdrage vergroening	€	20.000
Balans per 31 december 2015	€	20.093

Liquide middelen

Bank
Het betreft hier het saldo van de enige rekening-courant van de MARN bij de ING. Dit saldo stemt overeen met het desbetreffende bankafschrift.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve per 1 januari 2015	€	-
Toevoegen/onttrekkingen	€	-
Algemene reserve per 31 december 2015	€	-

Bij de behandeling van de jaarrekening 2013 is besloten geen weerstandsvermogen te hanteren anders dan de post Onvoorzien van € 10.000.

Bestemmingsreserve per 1 januari 2015	€	145.181
Af: besteed 2015	€	25.000-
Bij: toegevoegd 2015	€	-
Balans per 31 december 2015	€	120.181

Van de bestemmingsreserve is € 25.000 besteed aan het Klimaatprogramma. Resteert van de bestemmingsreserve per 31 december 2015:
- Restant deelaflossing BNG lening € 59.082
- Restant Klimaatprogramma € 52.069
- Bodemprogramma € 9.030

Gerealiseerd resultaat per 1 januari 2015	€	606.303
Bestemd en uitgekeerd aan gemeenten	€	606.303-
Gerealiseerd resultaat 2015	€	396.232
Nog te bestemmen	€	396.232

Het gerealiseerd resultaat over 2014 is door het Algemeen Bestuur bestemd tot uitkering bij de vaststelling van de jaarrekening 2014. Dit bedrag is in twee delen uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het gerealiseerd resultaat over 2015 dient nog door het Algemeen Bestuur te worden bestemd.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd van < 1 jaar

Overige schulden

Crediteuren	€	11.303
Omzetbelasting	€	5.457
Transitorische passiva	€	62.239
Balans per 31 december 2015	€	78.999

Deze posten worden begin 2016 verrekend.

Kasgeldlening

Balans per 31 december 2014	€	2.000.000
Af: aflossingen 2015	€	-
Balans per 31 december 2015	€	2.000.000

Garantstellingen
De MARN heeft met de andere aandeelhouders een vereveningsovereenkomst borgen gesloten. De aandeelhouders staan op basis van deze overeenkomst gezamenlijk garant voor een bedrag van oorspronkelijk groot € 150.040.536. Op basis van de overeenkomst heeft zij een draagplicht gebaseerd op de restantschuld voor een percentage van 34,7804%. Per ultimo 2015 resteert van het oorspronkelijke bedrag aan leningen en garantstellingen niets meer.

3.4 Overzicht van baten en lasten

LASTEN

Omschrijving	werkelijke lasten dienstjaar 2015	geraamde lasten dienstjaar 2015	werkelijke lasten dienstjaar 2014
Bestuur			
Personeel	€ 64.248	€ 61.500	€ 59.981
Overige goederen en diensten	€ 20.537	€ 10.500	€ 24.627
Afschrijving inventaris	€ -	€ 3.000	€ 1.400
Totaal product Bestuur	***€ 84.784***	***€ 75.000***	***€ 86.008***
Afvalverwerking			
Rente	€ 5.366	€ 41.533	€ 38.841
Uitkering aan deelnemende gemeenten	€ -	€ -	€ 265.000
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Totaal product Afvalverwerking	***€ 62.089***	***€ 98.256***	***€ 360.564***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten	€ 100.000	€ 100.000	€ 68.030
Klimaatprogramma	€ 45.000		€ 69.265
Milieu-educatie	€ 4.860		
Taakoverdracht handhaving	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Taakoverdracht EV			€ 152.000
Totaal product Netwerkondersteuning	***€ 199.860***	***€ 150.000***	***€ 339.295***
Onvoorzien	€ 8.557	€ 10.000	€ 9.055
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	€ 396.232	€ 398.967	€ 132.288
Toevoegingen reserves			€ 36.400
Onttrekking bestemmingsreserve	€ 25.000		€ 245.000
Gerealiseerd resultaat	€ 421.232	€ 398.967	€ 340.888
Totalen	***€ 751.523***	***€ 732.223***	***€ 868.538***

BATEN

Omschrijving	werkelijke baten dienstjaar 2015	geraamde baten dienstjaar 2015	werkelijke baten dienstjaar 2014
Bestuur			
Rente	€ 6	€ 500	€ 3.595
Totaal Bestuur	***€ 6***	***€ 500***	***€ 3.595***
Afvalverwerking			
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000	€ 674.794
Vereveningsbijdrage transportkosten	€ 56.723	€ 56.723	€ 56.723
Dividend uitkering ARN B.V.		€ -	€ 265.415
Totaal Afvalverwerking	***€ 731.517***	***€ 731.723***	***€ 996.932***
Netwerkondersteuning			
Regionale projecten (klimaat)	€ 20.000	€ -	€ 31.253
Externe Veiligheid		€ -	€ 152.000
Totaal Netwerkondersteuning	***€ 20.000***	***€ -***	***€ 183.253***
Totalen	***€ 751.523***	***€ 732.223***	***€ 868.538***

3.5 Toelichting overzicht van baten en lasten

De lasten en baten worden verantwoord conform het “Baten- en lastenstelsel” dat inhoudt dat de baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor een toelichting wordt verwezen naar de diverse onderstaande posten, met name waar het verschillen betreft tussen het begrote en het feitelijk gerealiseerde bedrag.

REKENING 2015	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	64.248	64.248			
2. Overige goederen en diensten	20.537	20.537			
3. Projectkosten	100.000			100.000	
4. Afschrijvingen	0	0			
5. Rente	5.366		5.366		
6. Taakoverdracht Handhaving	50.000			50.000	
7. Klimaatprogramma	45.000			45.000	
8. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
9. Milieueducatie	4.860			4.860	
10. Onvoorzien	8.557				8.557
Totaal Lasten	**355.291**	**84.784**	**62.089**	**199.860**	**8.557**
BATEN					
1. Huren en pachten	674.794		674.794		
2. Rente	6	6			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
5. Projecten	20.000			20.000	
Totaal Baten	**751.523**	**6**	**731.517**	**20.000**	**0**
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	**396.232**	**-84.778**	**669.427**	**-179.860**	**-8.557**

BEGROTING 2015	Totaal	Bestuur	Afvalverwerking	Netwerkondersteuning	Onvoorzien
LASTEN					
1. Personeel	61.500	61.500			
2. Overige goederen en diensten	10.500	10.500			
3. Regionale projecten	100.000			100.000	
4. Klimaatprogramma	0			0	
5. Afschrijving	3.000	3.000			
6. Rente	41.533		41.533		
7. Taakoverdracht handhaving	50.000			50.000	
8. Onvoorzien	10.000				10.000
9. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
10.Taakoverdracht EV/projecten EV	0			0	
Totaal Lasten	**333.256**	**75.000**	**98.256**	**150.000**	**10.000**
BATEN					
1. Huren en pachten	675.000		675.000		
2. Rente	500	500			
3. Vereveningsbijdrage	56.723		56.723		
4. Externe Veiligheid	0			0	
Totaal Baten	**732.223**	**500**	**731.723**	**0**	**0**
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	**398.967**	**-74.500**	**633.467**	**-150.000**	**-10.000**

Overige goederen en diensten
Deze post kan voor een aantal onderdelen nader worden uitgesplitst.

Overige goederen en diensten		Rekening 2015		Begroting 2015
Kostenpost		Bedrag		Bedrag
Juridische adviezen	€	8.025	€	3.000
Accountantskosten	€	8.250	€	3.500
Bureaukosten	€	770	€	750
Vergader- representatiekosten	€	988	€	350
Diverse kosten	€	201	€	100
Administratie	€	260	€	1.500
Telefoon/internet en postverzorging	€	1.187	€	750
Verzekeringen	€	210	€	500
Archiefbeheer	€	75		
Bankkosten	€	431	€	-
Onverrekenbare BTW	€	139	€	50
Totaal	**€**	**20.537**	**€**	**10.500**

De kosten worden geheel toebedeeld aan het product Bestuur.

3.5.1 Bestuur

1. Kosten personeel
Het betreft salariskosten van gedetacheerd personeel toegedeeld aan het product Bestuur.
In onderstaande tabel zijn de bedragen van de begroting en de rekening weergegeven:

		Rekening 2015		Begroting 2015
Kosten personeel secretariaat	€	64.248	€	61.500

2. Overige goederen en diensten
Het betreft hier het deel van de kosten gemoeid met Overige goederen en diensten dat toebedeeld is aan het product Bestuur.

		Rekening 2015		Begroting 2015
Kosten overige goederen en diensten	€	20.537	€	10.500

3. Afschrijving inventaris

		Rekening 2015		Begroting 2015
Afschrijving		-	€	3.000

4. Rente ING-bank
Het bedrag bestaat uit ontvangen rente op de rekening courant bij de ING en het schatkistbankieren.

		Rekening 2015		Begroting 2015
Rente	€	6	€	500

3.5.2 Product Afvalverwerking

1. Rente leningen O/G
De rentelasten met betrekking tot de leningen O/G.

	Rekening 2015	Begroting 2015
Rente leningen BNG	€ 5.366	€ 41.533

2. Vereveningsbijdrage transportkosten
Ingevolge artikel 26 de leden 2 en 3 van de MARN dient het Algemeen Bestuur de bedragen vast te stellen, die worden uitgekeerd of dienen te worden betaald door of aan het vereveningsfonds. Het Algemeen Bestuur heeft in de vergadering van 16 april 2015 de bedragen die uitbetaald zijn over 2014 vastgesteld zoals onder weergegeven. Voor de ontvangen bijdragen zie onder 5.

De uitbetaalde bedragen zijn als volgt samengesteld:

Druten	€	6.507
Heumen	€	476
Groesbeek	€	30.005
West Maas en Waal	€	16.529
Mook en Middelaar	€	3.206
Totaal	€	56.723

3. Huren en Pachten
Betreft aan de ARN B.V. ten behoeve van de stortplaats en de afvalverwerkinginrichting ter beschikking gestelde grond.

	Rekening 2015	Begroting 2015
Huren en pachten	€ 674.794	€ 675.000

5. Vereveningsbijdrage transportkosten
De ontvangen bedragen zijn als volgt samengesteld:

Beuningen	€	13.860
Nijmegen	€	38.716
Wijchen	€	4.147
Totaal	€	56.723

3.5.3 Netwerkondersteuning

Projecten
Met ingang van het jaar 2015 kent de MARN een vast bedrag voor projecten. De verdeling van deze post is gebaseerd op een vast bedrag per deelnemer (€ 7.000) met daarboven een bedrag per inwoner. Het budget is voor 2015 als volgt verdeeld:

	Inwonertal	Basis	Bedrag o.b.v. Inw.tal	Totaal
Beuningen	25.260	€ 7.000	€ 3.388	€ 10.388
Druten	18.180	€ 7.000	€ 2.439	€ 9.439
Groesbeek	34.358	€ 7.000	€ 4.609	€ 11.609
Heumen	16.360	€ 7.000	€ 2.194	€ 9.194
Mook	7.815	€ 7.000	€ 1.048	€ 8.048
Nijmegen	166.613	€ 7.000	€ 22.348	€ 29.348
West Maas en	18.431	€ 7.000	€ 2.472	€ 9.472
Wijchen	41.015	€ 7.000	€ 5.501	€ 12.501
Totaal	328.032	€ 56.000	€ 44.000	€ 100.000

Van dit budget wordt door de deelnemers aangegeven aan welke projecten men wenst deel te nemen. Resteert een budget voor een deelnemer dan wordt deze aan deze deelnemer uitgekeerd.

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

1. Projectenbudget
De kosten voor de diverse projecten bedragen:

Asbest-in-bodem protocol	€	5.000
Uitvoering prov. Reg. Woningisolatie	€	25.745
Externe advisering vuilverwerkingsovk	€	36.551
Verpakkingsdossier	€	10.000
Uit te keren saldo projectbudget	€	22.704
Totaal	€	100.000

2.Klimaatprogramma

Duurzame scholen	€	10.000
Aanbesteding energie	€	15.000
Vergroening energie inkoop	€	20.000
Totaal	€	45.000

3. Milieueducatie

	Rekening 2015	Begroting 2015
Milieueducatie	€ 4.860	€ -

Zie voor toelichting paragraaf 3.5.4. nr 8.

4. Taakoverdracht handhaving

	Rekening 2015	Begroting 2015
Taakoverdracht HH	€ 50.000	€ 50.000

5. Onvoorzien
De post onvoorzien is voor het jaar 2015 deels gebruikt. Het betreft een tweetal adviezen die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

Onvoorzien	Rekening 2015	Begroting 2015
Advies Vennootschapspbelasting	€ 6.000	
Advies Afvalaanleverovereenkomst	€ 2.557	
Totaal	€ 8.557	€ 10.000

6. Klimaat projecten
Hieronder is verantwoord de bijdrage die is ontvangen voor het project Vergroening energie inkoop:

	Rekening 2015	Begroting 2015
Bijdragen gemeenten vergroening energie inkoop	€ 20.000	€ -

3.5.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat de totale lasten in 2015 € 355.291 bedroegen tegen een begroot bedrag van € 333.256.

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
LASTEN			
1. Personeel	64.248	61.500	2.748
2. Overige goederen en diensten	20.537	10.500	10.037
3. Projectkosten	100.000	100.000	0
4. Afschrijvingen	0	3.000	-3.000
5. Rente	5.366	41.533	-36.167
6. Taakoverdracht HH	50.000	50.000	0
7. Klimaatprogramma	45.000	0	45.000
8. Onvoorzien	8.557	10.000	-1.443
9. Milieueducatie	4.860	0	4.860
10. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
Totaal Lasten	355.291	333.256	22.035
BATEN			
1. Huren en pachten	674.794	675.000	206
2. Rente	6	500	494
3. Vereveningsbijdrage	56.723	56.723	0
4. Projecten	20.000	0	-20.000
Totaal Baten	751.523	732.223	-19.300
Exploitatiesaldo	396.232	398.967	2.735

Lasten

Ad 2
Hier is een overschrijding te constateren. Onder het juridisch advies is een post verantwoord voor advisering over de waarde van de gronden in eigendom bij de MARN. De post accountantskosten bestaat volledig uit de kosten gemoeid met de controle van de rekening. Op basis van de aanbesteding is het bedrag nodig voor de controle aanzienlijk hoger uitgevallen.

Ad 4
Vorig jaar is versneld afgeschreven vanwege het opheffen van de kantoorlocatie van de MARN. Om die reden zijn er dit jaar geen afschrijvingen meer.

Ad 5
De post rente is aanzienlijk lager. Dit heeft te maken met het zeer lage rente percentage dat nu verschuldigd is op leningen.

Ad 7
De projecten uit het Klimaatprogramma worden volledig gedekt uit baten en het gebruik van de bestemmingsreserve.

Ad 8
Enige jaren geleden heeft het Algemeen Bestuur besloten dat de MARN gedurende een aantal jaren een bijdrage verstrekt aan het regionale project “Klasseboeren” waarbij basisschoolkinderen bij agrariërs in de regio op bezoek gaan in het kader van Natuur- en milieueducatie. Het schooljaar 2015-2016 zal het laatste jaar van dit project zijn. Door de gewijzigde opzet van het projectenbudget met ingang van 2015 is het niet meer te vatten onder de projecten van het projectenbudget en wordt separaat verantwoord.

Baten

Ad 2
De renteopbrengsten zijn aanzienlijk lager. Dit heeft te maken met het feit dat door de uitkering van het bestemde resultaat het saldo van de MARN flink is verlaagd en door het schatkistbankieren de MARN rente-inkomsten op de rekening courant mist.

3.5.5 Analyse onvoorzien

Hiervan is gebruik gemaakt gedurende 2015 waarbij verwezen wordt naar paragraaf 3.5.3. sub 4.

3.5.6 Analyse overzicht van baten en lasten

Algemeen
Uit het overzicht van baten en lasten wordt duidelijk dat een aantal posten lager resp. hoger hebben uitgepakt dan aanvankelijk begroot.

Lasten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
Product Bestuur	84.784	75.000	9.784
Product Afvalverwerking	62.089	98.256	-36.167
Product Netwerkondersteuning	199.860	150.000	49.860
Onvoorzien	8.557	10.000	-1.443

Product Afvalverwerking
Het verschil is verklaren uit de lagere rente uitgaven.

Product Netwerkondersteuning
Dit bedrag ligt hoger door de uitgaven van het Klimaatprogramma die gedekt zijn uit de bestemmingsreserve en de baten.

Onvoorzien
Hiervan is in 2015 gebruik gemaakt voor adviezen die niet waren voorzien.

Baten

	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
Product Bestuur	6	500	-494
Product Afvalverwerking	731.517	731.723	-206
Product Netwerkondersteuning	20.000	0	20.000
Onvoorzien	0	0	0

Product Bestuur
Het bedrag is lager omdat door de uitkering van het bestemde rekeningresultaat het saldo van de rekening aanzienlijk verlaagd is en door het schatkistbankieren de MARN rente-inkomsten op de rekening courant mist.

Product Netwerkondersteuning
Het bedrag zijn inkomsten uit de bijdragen van gemeenten voor de vergroening van de energie inkoop die bij het opstellen van de begroting niet waren voorzien.

3.5.7 Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de MARN. Op grond van de WNT moet de MARN een aantal zaken publiceren bij de jaarrekening. Dit betreft onder meer wie topfunctionarissen zijn in de zin van de WNT. Op basis van de WNT kwalificeren het Algemeen Bestuur (inclusief Dagelijks Bestuur en voorzitter) zich als topfunctionaris van MARN, naast de secretaris van de MARN.

Bij de MARN ontvangen de bestuurders geen bezoldiging. De secretaris wel maar dat salaris valt binnen de bezoldigingsstructuur, die gebaseerd is op de CAR – UWO en de ambtelijke schalen gebezigd bij de gemeente Nijmegen. Deze bezoldiging komt niet boven het maximumbedrag uit

noch zijn er door de MARN beëindigingsuitkeringen gedaan aan topfunctionarissen. De GR MARN kent geen toezichthouders (RvC/RvT) zoals in de WNT omschreven.
De secretaris is per 1 mei 2013 uit dienst getreden bij de MARN en in dienst getreden van de gemeente Nijmegen waarbij hij als gedetacheerd wederom is benoemd als secretaris. Bij de MARN heeft in 2015 geen doorbetaling van salaris plaatsgehad noch zijn in 2015 afspraken gemaakt met betrekking tot non-activiteitsregelingen. Op basis van het voorgaande, en rekening houdend met de bepalingen in de WNT, gelden geen overgangsregelingen en termijnen voor topfunctionarissen bij MARN.
De MARN kent geen bonussen en andere variabele beloningen en heeft die in 2015 dan ook niet gedaan aan topfunctionarissen. Aangezien er geen betalingen zijn gedaan aan bonussen zijn er ook geen onverschuldigde betalingen ingevolgde de WNT gedaan bij de MARN en zijn er geen acties door de MARN hoeven te worden ondernomen om de bedragen aan onverschuldigde betalingen terug te vorderen van de topfunctionaris.

Op basis van de WNT dient de MARN van de topfunctionaris ook al worden de normen niet overschreden toch enkele gegevens te publiceren. Voor wat de MARN betreft kwalificeert alleen de secretaris zich als zodanig. Onderstaand zijn de door de WNT vereiste gegevens weergegeven:

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Dhr. J.G.M. Thijssen	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid/voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. C.M. Van Elk	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. H.A.M. Van den Berg	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. de Klein	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. P. Baneke	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. A.J.M. Schaap	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mw. R. Helmer	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. T. de Vree	€ 0	€ 0	€ 0	Bestuurslid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dhr. G. Schulkes	€ 28.396	€ 0	€ 0	Secretaris	12 maanden 0,3 fte	n.v.t.	Secretaris	n.v.t.

Verklaring van de letters:
a. de naam
b. de beloning
c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
d. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
e. de functie
f. de duur en omvang van het dienstverband in het boekjaar
g. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
h. de naam en functie die tijdens het dienstverband zijn bekleed
i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd

Brief aan de raad - MARN Jaarrekening MARN 2015

BIJLAGE 1 LEDENLIJST ALGEMEEN EN DAGELIJKS BESTUUR 2015

Dhr. P. Baneke	Gemeente Mook en Middelaar
Dhr. H.A.M. van den Berg	Gemeente Heumen
Dhr. G.C.M. van Elk (DB-lid)	Gemeente Druten
Mw. R. Helmer (DB-lid, vice voorzitter)	Gemeente Nijmegen
Dhr. P. de Klein	Gemeente Beuningen
Mw. A.J.M. Schaap (DB-lid)	Gemeente Wijchen
Dhr. J.G.M. Thijssen (DB lid, voorzitter)	Gemeente Groesbeek
Dhr. T. de Vree	Gemeente West Maas en Waal

Alle bestuursleden hebben gedurende geheel 2015 zitting gehad in het bestuur van de MARN

Bijlage 2 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015 van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen te Nijmegen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) het door het algemeen bestuur op 18 december 2015 vastgestelde accountants-controleprotocol en normenkader en het Controleprotocol WNT.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

3114098280/2016.049416.02 /T0/30

Deloitte.

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door het algemeen bestuur op 18 december 2015 en geoperationaliseerd in de beheersorganisatie van de gemeenschappelijke regeling.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld bij het besluit van 18 december 2015. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

3114098280/2016.049416.02ff 0/32

Deloitte.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in dezejaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 31 maart 2016

Deloitte accountants B.V.

Was getekend: drs. M. Knip RA

3114098280/2016.049416.2/T0 /32

Deloitte.

Gemeenschappelijke regeling
Milieusamenwerking Afvalverwerking
Regio Nijmegen te Nijmegen

Accountantsverslag controle jaarrekening 2015

31 maart 2016

Deloitte.

Deloitte **Accountants B.V.**
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling
Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen
Postbus 1029
6501 BA NIJMEGEN

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
31 maart 2016	M.G. van de Visch MSc 088 288 1644	3114098280/2016.049416/TO

Onderwerp
Rapport van bevindingen accountantscontrole 2015

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2015. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat.

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de Gemeenschappelijke Regeling Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (hierna: MARN), opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur, gecontroleerd. Bij deze jaarrekening 2015 hebben wij op 31 maart 2016 een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Indien dit accountantsverslag nog vragen overlaat, zijn wij graag bereid dit rapport nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. M. Knip RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, Januari 2014 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte.

2
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting 3
1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt 3
1.2 Verloop van onze controle 3
1.3 Samenvatting van onze controle van de jaarrekening 2015 3

2. De jaarstukken voldoen aan de vigerende voorschriften 5
2.1 Een goedkeurende controleverklaring voor 2015 5
2.2 Informatiewaarde programmaverantwoording (incl. paragrafen) 5
2.3 Naleving Wet Normering Topinkomens (WNT) 6

3. Analyse jaarrekening 2015 7
3.1 Overzicht van baten en lasten 7
3.2 Balans 7

4. Ter afsluiting 8

Bijlage 1: Verplichte onderwerpen van onze rapportage 9

Bijlage 2: Overzicht controleverschillen 11

Deloitte.

3
31 maart 2016
3114098280

1. Managementsamenvatting

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Wij hebben van u de opdracht gekregen om de jaarrekening 2015 van de GR MARN te controleren. De accenten en reikwijdte van de accountantscontrole zijn door u vastgelegd in de controleverordening.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controle-verklaring bij de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling. In dit rapport geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van onze controle. De accenten en reikwijdte van de accountantscontrole zijn door ons vastgelegd in de opdracht-bevestiging 2015.

"De accenten en reikwijdte van onze controle zijn vastgelegd in onze opdrachtbevestiging."

De belangrijkste bevindingen vanuit onze controle en de daaraan gekoppelde adviezen hebben wij in dit rapport opgenomen.

De, vanuit onze beroepsorganisatie, verplichte rapportageonderdelen hebben wij opgenomen in bijlage 1 van dit rapport. In dat kader melden wij dat onze onafhankelijkheid ten opzichte van uw gemeenschappelijke regeling voldoende is geborgd. Daarnaast vragen wij uw aandacht voor het uitvoeren van een periodieke frauderisicoanalyse als vast onderdeel van uw interne controlesysteem.

1.2 Verloop van onze controle

Wij zijn eind januari 2016 gestart met de controle van de jaarrekening 2015. Bij aanvang van de balanscontrole was de kwaliteit van de ter controle aangeboden conceptjaarrekening voldoende om onze controle te starten en af te ronden.

De dossiervorming was voldoende en tevens hebben wij volledige medewerking van uw medewerkers gehad bij het uitvoeren van onze controlewerkzaamheden. Onze controle heeft niet geleid tot cijfermatige correcties in de jaarrekening.

1.3 Samenvatting van onze controle van de jaarrekening 2015

"Een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid. Geen resterende fouten en/of onzekerheden."

Bij de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening 2015 hebben wij een goedkeurende controleverklaring d.d. 31 maart 2016 voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid verstrekt.

De jaarstukken 2015, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, voldoen aan de vereisten van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Er zijn, rekening houdend met de door u vastgestelde goedkeuringstoleranties en rapportagetolerantie, geen fouten en/of onzekerheden waarover wij u moeten rapporteren.

Deloitte.

4
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

In 2015 is een totaal aan baten en lasten gerealiseerd van voordelig € 396.232 (2014: voordelig € 397.703). In 2015 is € 25.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve in verband met het klimaat-programma. Derhalve resteert een *nog te bestemmen* resultaat 2015 van voordelig € 421.232 (2014: voordelig € 606.303). Dit bedrag is afzonderlijk op de balans opgenomen als nog te bestemmen resultaat 2015.

Deloitte.

5
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

2. De jaarstukken voldoen aan de vigerende voorschriften

2.1 Een goedkeurende controleverklaring voor 2015

Bij de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening 2015 zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor de getrouwheid en de financiële rechtmatigheid. Onze controleverklaring doen wij u separaat doen toekomen. Volledigheidshalve merken wij op dat indien tot de vergadering van het algemeen bestuur omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog voor de vergadering van het algemeen bestuur moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze toestemming voor het opnemen van onze controleverklaring in de jaarstukken 2015.

De door u vastgestelde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 3.552 (1% van de totale lasten) en voor onzekerheden € 10.656 (3% van de totale lasten).

Door u is eveneens vastgesteld dat de rapporteringstolerantie > € 10.000 bedraagt. In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2015. Een overzicht van alle gecorrigeerde en geconstateerde niet-gecorrigeerde controleverschillen hebben wij in bijlage 2 opgenomen.

2.2 Informatiewaarde programmaverantwoording (incl. paragrafen)

Het jaarverslag 2015 bestaat uit de programmaverantwoording en de jaarrekening.

De jaarverslaggeving voldoet aan de vereisten van het BBV. In het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? Het jaarverslag vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening.

Primair object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting). De inhoud van de programmaverantwoording hebben wij "marginaal getoetst". Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen de programmaverantwoording en de jaarrekening.
De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.

"De jaarrekening voldoet aan vereisten van het BBV. Jaarverslag en jaarrekening zijn niet tegenstrijdig "

Deloitte.

In het BBV zijn voorschriften opgenomen ten aanzien van de inhoud van de programmaverantwoording (voornamelijk) de verplicht voorgeschreven paragrafen. Uit onze toetsing van de programmaverantwoording concluderen wij dat de informatiewaarde van zowel het verslag als de verplichte paragrafen van een toereikend en kwalitatief goed niveau is.

2.3 Naleving Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenschappelijke regelingen geldt dat de directeur alsook de leden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur als topfunctionaris worden aangemerkt.

De algemene maximale bezoldiging voor een topfunctionaris bedraagt voor 2015 € 178.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is Deloitte als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2015 van MARN niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2015 van de MARN voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Deloitte.

7
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

3. Analyse jaarrekening 2015

3.1 Overzicht van baten en lasten

In 2015 is een totaal saldo van baten en lasten (voorheen resultaat voor bestemming) gerealiseerd van voordelig € 396.232 (2014: voordelig € 397.703).

Ten opzichte van het begrote saldo van baten en lasten van € 398.987 is een negatieve afwijking te constateren van afgerond € 3.000. Dit komt door diverse geringe afwijkingen. Voor een gedetailleerd inzicht in de afwijkingen die aan de daling van het rekeningresultaat ten grondslag liggen, verwijzen wij u naar de toelichting op het overzicht baten en lasten van de jaarrekening 2015.

Door de onttrekking van per saldo € 25.000 aan de bestemmingsreserve resteert een gerealiseerd resultaat over 2015 van voordelig € 421.232 (2014: € 606.303 voordelig). Overigens is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het gerealiseerde resultaat afzonderlijk opgenomen in de balans als nog te bestemmen resultaat. Hierover neemt u in 2016 een besluit.

3.2 Balans

De stand van het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2015, inclusief het nog te bestemmen rekeningresultaat 2015, € 541.413 (ultimo 2014: € 751.484). Het verloop en de samenstelling van het eigen vermogen is in de jaarrekening duidelijk toegelicht.

Mede als gevolg van de afnemende activiteiten van de MARN, is door het bestuur besloten de algemene reserve in 2014 uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Het resultaat 2015 ad € 421.232 moet nog door het algemeen bestuur worden bestemd.

Deloitte.

4. Ter afsluiting

Wij vertrouwen erop u met de uitvoering van onze werkzaamheden, uitmondend in ons oordeel bij de jaarrekening en dit rapport, van dienst te zijn geweest. Indien gewenst zijn wij graag bereid tot het geven van een nadere toelichting. U kunt hiervoor contact opnemen met ondergetekende of de heer M.G. van de Visch MSc.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. M. Knip RA

Deloitte.

9
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

Bijlage 1: Verplichte onderwerpen van onze rapportage

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de beroepsorganisatie van accountants (NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid' (hierna ViO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing aan het 'normenkader' en waar nodig aanvullend getroffen maatregelen concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij uw gemeenschappelijke regeling in 2015 is gewaarborgd.

Frauderisico

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding zal de accountant een inschatting moeten maken van de frauderisico's, zich een beeld moeten vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en moeten bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, en in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het algemeen bestuur.

Als onderdeel van onze controle hebben wij, bij zowel ons pre-audit gesprek als de bespreking van de jaarstukken 2015, de secretaris verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat de directie daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met het toezichthoudend orgaan (i.c. de het algemeen bestuur).

Tijdens deze gesprekken heeft de secretaris aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop hij deze beheerst.

Deloitte.

10
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor bedrijven, instellingen en hun werknemers leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude. Gelet op het belang van een risicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing attenderen wij u graag op onze folder 'Frauderisicoanalyse door directie en toezichthoudend orgaan" (beschikbaar via: http://actueel.deloitte.nl/diensten/accountancy/frauderisicoanalyse-door-directie-en-toezichthoudend-orgaan) en adviseren het proces van periodieke frauderisicoanalyses een vast onderdeel te laten uitmaken van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de secretaris van uw gemeenschappelijke regeling, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de secretaris hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij conform onze beroepsregels zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaal-boekingen, controles van schattingen en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Geen aanwijzingen dat er sprake is geweest van materiële fraude

Hoewel wij, zoals hiervoor beschreven, een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Betrouwbaarheid en continuïteit geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk. Bij onze controle zijn geen zodanige zaken betreffende de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking gebleken, waarvan wij aan u zouden moeten rapporteren.

Deloitte.

11
31 maart 2016
3114098280/2016.049416/TO

Bijlage 2: Overzicht controleverschillen

Evaluatie van fouten en onzekerheden

Er zijn géén geconstateerde fouten en onzekerheden voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid en daardoor komen wij op grond van onze controle tot een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid en de financiële rechtmatigheid.

Brief aan de raad - Park Lingezegen Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019

reg.nr.: 16.0003571
proceseverantw.: BMSO
INGEKOMEN
06 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 75
afgedaan:

PARK LINGEZEGEN
MOOI DICHTBIJ!

Gemeenteraad Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
--	--	20160404-002/lr	4 april 2016
Onderwerp	**Behandeld door**	**Telefoonnummer**	**Bijlage(n)**
Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019	J. Heinen	06-46733324	3

Geachte mevrouw, mijnheer,

Als bijlage bij deze brief treft u in drievoud de jaarrekening 2015, begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2017-2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen aan.

De jaarrekening is gecontroleerd door onze accountant (Deloitte). Uit de controle komen geen onrechtmatigheden naar voren. Het controledossier ligt op dit moment klaar voor interne review bij Deloitte. Wanneer ook daar geen opmerkingen uit naar voren komen wordt de goedkeurende verklaring verstrekt.

Wij hebben besloten de stukken aan te bieden aan het Algemeen Bestuur van Park Lingezegen. Alvorens de stukken door het AB kunnen worden vastgesteld, krijgen de deelnemers de mogelijkheid een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting, ontwerpmeerjarenbegroting en de ontwerpjaarrekening. Wij verzoeken een mogelijke zienswijze naar voren te brengen voor 1 juli 2016.

Wij verzoeken u tevens van de jaarrekening 2015, de begroting 2017 met addendum en de meerjarenbegroting 2017-2019 één exemplaar ter inzage te leggen, zodat bewoners er kennis van kunnen nemen. Wij zullen op 7 april a.s. publiceren dat deze stukken digitaal zijn in te zien en ter inzage liggen bij de deelnemers van Park Lingezegen en op het projectbureau.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen,
De Parkdirecteur,

J.W. Kamerman

Kopie: - Overige deelnemers GR Park Lingezegen

Projectbureau Park Lingezegen, De Park 10, 6661 NW, Elst

Tel: 088-0109333 info@parklingezegen.nl www.parklingezegen.nl

PARK
LINGEZEGEN
MOOI DICHTBIJ!

CONCEPT

Openbaar Lichaam Park Lingezegen

MEERJARENBEGROTING 2017 – 2019

15 februari 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Algemeen 4
3. Begroting 5
4. Toelichting bij de begroting 7
   LASTEN 7
   BATEN 9
   DEKKINGSSTAAT TEKORT 10
   BEHEERFONDS 10
5. Paragrafen 11
   a. Weerstandsvermogen 11
   b. Financiering 11
   c. Grond 11
   d. Bedrijfsvoering 11
   e. Verbonden partijen 12
Bijlage 1: Risico plot en beheersmaatregelen 14

CONCEPT

1. Inleiding

Het openbaar lichaam Park Lingezegen is opgericht om Park Lingezegen te realiseren en te beheren. In een bestuursovereenkomst hebben de verschillende partijen besloten tot de oprichting van een openbaar lichaam zodat besluitvorming en uitvoering voor het park bij één partij komt te liggen. Het openbaar lichaam werkt onder mandaat van de deelnemende partijen. Voor een juiste planning van middelen en verantwoording over de verstrekte middelen heeft het openbaar lichaam besloten een meerjarenbegroting op te stellen.

Dit document bevat de meerjarenbegroting, een toelichting op de meerjarenbegroting en een uitwerking van een aantal essentiële paragrafen op financieel beleid. De meerjarenbegroting past in het financieel beheer zoals beoogd door het openbaar lichaam.

CONCEPT

2. Algemeen

Het openbaar lichaam Park Lingezegen is opgericht om Park Lingezegen te realiseren en te beheren. In een bestuursovereenkomst hebben de verschillende partijen besloten tot de oprichting van een openbaar lichaam zodat besluitvorming en uitvoering voor het park bij één partij komt te liggen. Het openbaar lichaam werkt onder mandaat van de deelnemende partijen. Het Openbaar Lichaam is operationeel sinds 1 december 2010.

De realisatie van Park Lingezegen is vastgelegd in de bestuursovereenkomst d.d. juli 2008. In het uitvoeringsprogramma Park Lingezegen zijn de uit te voeren projecten beschreven. De tijdsplanning van het Park Lingezegen gaat ervan uit dat de laatste werkzaamheden aan het park in 2018 worden uitgevoerd. Aan het einde van de looptijd van het project is voorzien in een beheerfonds dat wordt gebruikt om de kosten van het beheer langjarig te dekken. In een later stadium worden de beheerkosten in een aparte begroting opgenomen en ter goedkeuring aangeboden. In een bijbehorend masterplan is het ruimtelijk ontwerp vastgelegd dat wordt gebruikt als toetsingskader bij de ruimtelijke invulling. Het ontwerp vanuit het masterplan is nader uitgewerkt in een structuurvisie. Tot op heden heeft de parkorganisatie de uitvoering en realisatie van het uitvoeringsprogramma tot taak evenals de coördinatie van het beheer van gerealiseerde onderdelen van Park Lingezegen.

Het park is opgedeeld in 5 deelgebieden die elk een eigen karakter zullen krijgen. In het uitvoeringsprogramma worden de deelgebieden gescheiden uitgewerkt. Per zogenaamd 'Element' is reeds inzichtelijk gemaakt wat en door wie e.e.a. gerealiseerd kan worden evenals tegen welke kosten. Ook is in een uitvoeringsstrategie de hoofdroute naar realisatie op hoofdlijnen uitgezet.

De begroting voor het park Lingezegen is ingedeeld naar categorieën. De bedragen zijn gebaseerd de laatste informatie van de MER en structuurvisie.

De begroting is opgesteld voor de periode 2017 t/m 2019. Het project is eind 2018 voor wat betreft uit te voeren maatregelen afgerond. Daarna gaat de het beheer van Park Lingezegen lopen. Deze meerjarenbegroting sluit daarom op een saldo aan middelen dat voldoende voor een beheerfonds van 6,8 mln Euro. In deze begroting is voor het eerst een post opgenomen voor de doorontwikkeling van het park na 2018.

3. Begroting

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN

Lasten	Bedragen * € 1.000,--			Baten	Bedragen * € 1.000,--		
Omschrijving	2017	2018	2019	Omschrijving	2017	2018	2019
Grondverwerving	183	-	-	Ingebrachte middelen	1.102	1.031	960
Inrichting	3.220	1.525	-	Grondverkopen	-	-	1.222
Planontwikkelingskosten	76	-	-	Overige opbrengsten	0	-0	-0
Apparaatskosten OL	475	129	119				
Overige kosten	1.585	2.513	1.943				
Beheerkosten	118	200	230				
Totaal Lasten:	**5.657**	**4.367**	**2.292**	**Totaal Baten:**	**1.102**	**1.031**	**2.182**
Overschot/-tekort					-4.555	-3.336	-110

Begroting op hoofdlijnen.

CONCEPT

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN

Lasten	Bedragen * € 1.000,--			Baten	Bedragen * € 1.000,--		
Omschrijving	2017	2018	2019	Omschrijving	2017	2018	2019
Inrichting - Infrastructuur	924	1.017	-	Bijdragen ontwikkeling deelnemers GR	-	-	-
Inrichting - Water	384	77	-	Subsidies	142	71	-
Inrichting - Natuur	1.563	351	-	Grondverkopen	-	-	1.222
Inrichting - Recreatie	348	80	-	Renteopbrengsten	-	-	-
Algemene kosten	-	-	-	Overige opbrengsten	-	-	-
Opruimwerkzaamheden	-	-	-	Bijdragen deelnemers GR	960	960	960
Grondaankopen	183	-	-				
Overige kosten	820	453	113				
Projectmanagement	320	82	72				
Voorbereiding en onderzoek	301	50	-				
Onvoorzien	540	360	180				
Beheerkosten park	118	200	230				
Administratie en toezicht	155	47	47				
Doorontwikkeling	-	1.650	1.650				
Totaal Lasten:	**5.657**	**4.367**	**2.292**	**Totaal Baten:**	**1.102**	**1.031**	**2.182**
Overschot/-tekort					-4.555	-3.336	-110

Begroting op detailelementen

CONCEPT

4. Toelichting bij de begroting

LASTEN

Inrichting – infrastructuur *1.941.000,--*

Dit betreft voornamelijk de activiteiten voor het realiseren van een fietsbrug, die in 2017 en 2018 nog lopen in de Park.

Inrichting – Water *461.000,--*

De uitgaven die samenhangen met het inrichten van watergebieden zijn voorzien in het Waterrijk.

Inrichting – Natuur *1.914.000,--*

Ook ten aanzien van natuur ligt het uitvoeringsgebied voor de maatregelen vooral in het Waterrijk. Zwaartepunt van de werkzaamheden is voorzien voor 2017..

Inrichting – Recreatie *428.000,--*

De posten die samenhangen met recreatie concentreren zich voornamelijk in het Waterrijk.

Grondaankopen *183.000,--*

Bij de grondaankopen is uitgegaan van de laatste verwervingen van kleinere stukken grond in 2017.

Overige kosten *1.386.000,--*

Deze post bestaat nagenoeg volledig uit de kosten die de parkorganisatie draagt voor het niet kunnen compenseren van een deel van de BTW. Het gaat dan om BTW die niet via de transparantiemethode wordt doorgegeven aan de deelnemende partijen.

Projectmanagement *474.000,--*

De kosten voor het projectmanagement nemen af met de looptijd van het project. Van de in deze meerjarenbegroting voorziene uitgaven heeft 320.000,00 betrekking op 2017.

CONCEPT

Voorbereiding en onderzoek *351.000,--*

Voorbereiding en onderzoek bestaat voornamelijk uit de uitgaven die nog worden verwacht op het gebied van OCE. Bij alle te nemen maatregelen moet immers worden vastgesteld of de maatregelen veilig zijn uit te voeren.

Onvoorzien *1.080.000,--*

Binnen de meerjarenbegroting van de parkorganisatie is een post onvoorzien opgenomen om eventuele tegenvallers op te vangen. Deze post is eind 2015 bijgesteld omdat helderheid is ontstaan over de grond en over de subsidies die de parkorganisatie nog kon ontvangen.

Beheerkosten Park *548.000,--*

Het gaat hier om de beheerkosten tijdens de inrichtingsfase van het park. Daarbij is rekening gehouden met het feit dat voor aangenomen werk eerst nog een zorgplicht vanuit de aannemer geldt. De eerste kosten gemoeid met onderhoud komen daarbij dus voor de rekening van de partij die heeft aangenomen. Onder deze beheerkosten is het beheerfonds niet meegenomen.

Administratie en toezicht *249.000,--*

Dit zijn de verwachte uitgaven voor het voeren van de administratie, voor het uitvoeren van projectcontrol en het beheersen van de begroting. Deze kosten lopen af richting het einde van de looptijd van het project.

Doorontwikkeling *3.300.000,--*

De inrichting van het park loopt voorspoedig. De grootste risico's (grond en subsidies) zijn inmiddels uit de begroting omdat helder is hoe het uitpakt. Dat leidt tot voordelen ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen. Vanuit die voordelen is een bedrag beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van het park na 2018. Op dit moment worden de wensen uitgewerkt en van een prioriteit voorzien. Het Algemeen Bestuur beslist uiteindelijk wat we met de beschikbare middelen gaan doen.

CONCEPT

BATEN

Subsidies *213.000,--*

Het gaat hier voornamelijk om subsidies die zijn gerelateerd aan de OCE.

Grondverkopen *1.222.000,--*

Na de verkoop van grond aan de provincie heeft de Parkorganisatie nog twee percelen in bezit. Dat zijn het perceel van AM wonen en het perceel van Tilleman. Deze percelen worden naar verwachting op zijn vroegst in 2019 verkocht.

Bijdragen deelnemers GR *2.880.000,--*

De deelnemers aan de GR storten jaarlijks een beheerbijdrage. Deze beheerbijdrage wordt na een tijdelijke verlaging weer teruggebracht op het oorspronkelijke niveau van 240.000,00 per deelnemer. In deze begroting is de bijdrage niet geïndexeerd. De hoogte van het percentage voor indexering is namelijk nog onderwerp van discussie.

CONCEPT

DEKKINGSSTAAT TEKORT

De meerjarenbegroting sluit voor de jaren 2017 t/m 2019 en laat in 2020 een bedrag van kEur 6.801 over. Dat bedrag is het beheerfonds dat is voorzien binnen de begroting van het park.

Schematisch ziet het verloop van de beschikbare middelen er als volgt uit:

			* € 1.000
Startsaldo eind van vorig jaar	2015		23.196
Toe/afname lopend jaar:	2016		-8.395
Toe/afname 1e begrotingsjaar	2017		-4.555
Toe/afname 2e begrotingsjaar	2018		-3.336
Toe/afname 3e begrotingsjaar	2019		-110
Saldo middelen na 3e begrotingsjaar	2020		6.801

BEHEERFONDS

Bij de oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling is afgesproken het beheer langdurig te financieren. De dekking voor het beheer moet komen uit een beheerfonds. Het beheerfonds wordt gevormd door een gecreëerd overschot aan het einde van de looptijd van het project. Voor het beheerfonds storten de verschillende deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling bovendien jaarlijks een bijdrage aan de parkorganisatie. Op dit moment wordt uitgegaan van een beheerfonds van 6,8 mln. Euro.

CONCEPT

5. Paragrafen

a. Weerstandsvermogen

Definitie:
Onder weerstandsvermogen wordt verstaan "het vermogen om niet-structurele risico's op te vangen teneinde de taken te kunnen voortzetten".

Weerstand capaciteit:
Hiermee worden de middelen bedoeld die kunnen worden aangewend om financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. Deze capaciteit is van belang om, ingeval één of meerdere risico's zich voordoen, toch het voorgenomen programma tot uitvoering te brengen.
De weerstand capaciteit kan zowel de exploitatie als het vermogen betreffen. In de exploitatiesfeer is te denken aan een raming voor onvoorziene uitgeven. In de vermogenssfeer gaat het om de (vrij aanwendbare) reserves.

De Parkorganisatie heeft een vrij aanwendbaar Eigen Vermogen. Een risico dat leidt tot een tegenvaller moet primair worden opgevangen via de exploitatie. In de begroting is voor het ondervangen van potentiële risico's een post van meegenomen als onvoorzien. Deze post lijkt, met het afnemen van de risico's binnen de begroting, nog altijd ruim te zijn.

De begroting is taakstellend. Eventuele tegenvallers worden binnen de begroting opgevangen. In de praktijk zal een tegenvaller voornamelijk ten koste gaan van de post van kEUR 3.300 die beschikbaar is voor de doorontwikkeling van het park.

Met het projectteam is een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. Risico's zijn opgenomen in een plot en voor de belangrijkste risico's zijn beheersmaatregelen vastgesteld. Plot en beheersmaatregelen zijn als bijlage bij deze begroting opgenomen.

b. Financiering

De financiering van het Openbaar Lichaam is gebeurd door middel van bijdragen van de deelnemers in de gemeenschappelijk regeling. De bijdragen van de deelnemers zijn opgenomen in het Eigen Vermogen van de parkorganisatie. Dat eigen vermogen is voldoende voor de realisatie van het park.

c. Grond

De parkorganisatie verwerft de gronden die zij nog nodig heeft voor het realiseren van het park. Daarbij wordt gestreefd naar het verwerven van de grond die noodzakelijk is voor de basisuitrusting.

d. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat de hele organisatie van het openbaar lichaam. Het succes van de uitvoering van Park Lingezegen is afhankelijk van een goede bedrijfsvoering en scherpe planning en control op de uit te voeren projecten.

Bestuur
Voor de dagelijkse bedrijfsvoering kent het Openbaar Lichaam een bestuur. Het bestuur wordt gevormd door een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. De parkorganisatie wordt aangestuurd door een parkdirecteur die bevoegdheid heeft te handelen namens het Algemeen en Dagelijks Bestuur.

Personeel
In het Openbaar lichaam is in totaal een bezetting van 7,5 FTE voorzien. De Benodigde functionarissen worden geleverd door de verschillende deelnemende partijen, conform bijlage bij de bestuursovereenkomst.

Planning en Control
Voor het Openbaar lichaam wordt ter ondersteuning van de bedrijfsvoering gebruik gemaakt van een volledige planning en control cyclus. De Administratieve organisatie wordt inclusief controle maatregelen beschreven en voor de juiste inrichting wordt gebruik gemaakt van de verordeningen 216 en 217 zoals die ook voor provincies (en als artikelen 212 en 213 ook voor gemeenten) gelden, inclusief een treasury statuut.

Financiële administratie
Het openbaar lichaam voert een financiële administratie die in staat is gedetailleerde rapportages op te leveren over voortgang van de uitgaven afgezet tegen de begroting.

e. Verbonden partijen

Het Openbaar Lichaam heeft geen bestuurlijke of financiële belangen in een andere rechtspersoon.

CONCEPT

Vaststelling van de begroting 2017 - 2019

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van de gezamenlijke regeling Park Lingezegen, gehouden op .....

Het algemeen bestuur voornoemd,

De voorzitter: De parkdirecteur:

J.P.M. Meijers J.W. Kamerman

CONCEPT

Bijlage 1: Risico plot en beheersmaatregelen

		Meerwerk op aangenomen werk hoger dan ingeschat	Romeins lint zal verlies functionaliteit
Hoog	bestemmingsplannen Evenemententerrein, Brug/Tunnel, Herziening percelen Overbetuwe (helicopter)		Verkoop van overige deel basisuitrusting lukt niet
	Verkoop van opstallen brengt minder op dan verwacht.		Grip op het beheer en beeld van het park gaat verloren
	Herontwikkeling levert onvoldoende op (rood voor rood).		
	Vertraging in verwerving grond.		
	Noordelijk deel De Park valt duurder uit.		
Middel	Optreden van planschade door aanleg van het park.	Onverwachte waardevolle archeologische vondsten; ook kans	
	Verkrijgen vergunning probleem voor inrichting door aanwezigheid van onbekende flora en fauna	Minder personele ondersteuning van OL door DLG	
	Aantrekking nieuwe (ongewenste) flora en fauna		
	Onverwachte bodemverontreiniging		
	Bijdrage vanuit landschappelijke inpassing A15 komt niet		
Laag	Onverwachte waardevolle archeologische vondsten; ook kans	Aan te kopen grond duurder dan ingeschat	Verkoop van grond brengt minder op dan ingeschat.
	Vertraging in verkrijgen van vergunning	Door optredend fekort vellicht keuzes tussen onderdelen van de basisuitrusting noodzakelijk.	Wegvallen van bestuurlijk commitment door deelnemende partijen.
	Uitvoeringskosten (inrichting) vallen hoger uit	Restrisico op explosieven in het park	Procedurele fouten.
	regels en wensbeeld.		aankoop van grond Waterrijk door SBB gaat niet door
	Communicatie met belanghebbenden onvoldoende.		
	Afspraken BO niet nagekomen		
	aan inrichting en gebruik park) particuliere initiatiefnemers		
	Laag	Middel	Hoog

Nr	Risico	Oorzaak	Consequenties (gevolg)	Actie/ Beheersmaatregel	Kans van optreden (LMH)	Gevolg schade (LMH)
39	Meerwerk op aangenomen werk hoger dan ingeschat	- lage inschrijving moet worden terugverdiend; - nieuwe eisen die onvoldoende zijn voorzien in onderhandeling; - onvoorziene terrein en milieu omstandigheden	- Druk op begroting;	- kwaliteit/volledigheid van uitgeschreven aanbesteding voldoende; - juridisch toetsen meerwerkparagraaf; - strakke controle op ingediend meerwerk;	Hoog	Middel
47	Romeins lint zuid verliest functionaliteit	Niet doortrekken fietspad richting Elst	- wegvallen subsidie voor de fietsverbinding	- Uitzoeken casus en inschakelen bestuurders; - voorfinancieren aanleg door de Parkorganisatie (30/3).	Hoog	Hoog
50	Verkoop van overige deel basisuitrusting lukt niet	- Geen interesse van de markt (wie koopt natuur); - geen subsidieregeling vanuit parkorganisatie voor beheer beschikbaar.	- Provincie blijft eigenaar en moet beheren; - Park wordt niet (goed --> ad hoc) beheerd, geen lange termijn visie.	- actief bemoeien met de verkoopstrategie (GSP) - uitvoeren tijdelijk beheer - opstellen subsidieregeling Beheer	Hoog	Hoog
51	Grip op het beheer en beeld van het park gaat verloren	Verkoop aan partijen die andere doelstellingen hebben dan de parkdoelstellingen	Kwaliteitsverlies in beheer op de basisuitrusting, park functioneert niet zoals beoogd	- actief bemoeien met de verkoopstrategie (GSP) - uitvoeren tijdelijk beheer	Hoog	Hoog

CONCEPT

Brief aan de raad - Park Lingezegen Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019

Park Lingezegen

PARK
LINGEZEGEN
MOOI DICHTBIJ!

Jaarstukken 2015

31 maart 2016

Inhoudsopgave

1 Algemeen ... 3
2 Programmaverantwoording ... 5
2.1 Programma ... 5
2.2 Uitgangspunten van het beleid ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen ... 6
2.3 Aanwending van de post onvoorzien ... 6
2.4 Paragrafen ... 7
2.4.1 Weerstandsvermogen ... 7
2.4.2 Financiering ... 7
2.4.3 Bedrijfsvoering ... 7
2.4.4 Verbonden partijen ... 8
2.4.5 Grondbeleid ... 8
2.4.6 Rechtmatigheid ... 8
2.4.7 BTW ... 8
Jaarrekening ... 9
3 Jaarrekening ... 10
3.1 Algemeen ... 10
3.2 Balans Park Lingezegen ... 12
3.3 Toelichting op de balans ... 13
3.3.1 Toelichting algemeen ... 13
3.3.2 Toelichting op de activa ... 13
3.3.3 Toelichting op de passiva ... 15
3.4 Overzicht van baten en lasten 2015 Park Lingezegen ... 16

Brief aan de raad - Park Lingezegen Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019

1 Algemeen

Het openbaar lichaam Park Lingezegen is opgericht om Park Lingezegen te realiseren en te beheren. In een bestuursovereenkomst hebben de verschillende partijen besloten tot de oprichting van een openbaar lichaam zodat besluitvorming en uitvoering voor het park bij één partij komt te liggen. Het openbaar lichaam werkt onder mandaat van de deelnemende partijen. Het openbaar lichaam is operationeel sinds 1 december 2010.

De realisatie van Park Lingezegen is vastgelegd in de bestuursovereenkomst d.d. juli 2008. In het uitvoeringsprogramma Park Lingezegen zijn de uit te voeren projecten beschreven. De huidige tijdsplanning van het Park Lingezegen gaat ervan uit dat de laatste werkzaamheden aan het park in 2018 worden uitgevoerd. Aan het einde van de looptijd van het project wordt een beheerfonds gevormd uit de middelen die overblijven. Het beheerfonds wordt gebruikt om de kosten van het beheer langjarig te dekken. In een later stadium worden de beheerkosten in een aparte begroting opgenomen en ter goedkeuring aangeboden. In een bijbehorend masterplan is het ruimtelijk ontwerp vastgelegd dat wordt gebruikt als toetsingskader bij de ruimtelijke invulling. Het ontwerp vanuit het masterplan is nader uitgewerkt in een structuurvisie. Tot op heden heeft de parkorganisatie de uitvoering en realisatie van het uitvoeringsprogramma tot taak evenals de coördinatie van het beheer van gerealiseerde onderdelen van Park Lingezegen.

De parkorganisatie functioneert als een zelfstandige openbaar lichaam. De dagelijkse operationele aansturing wordt verzorgd door de Parkdirecteur. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het openbaar lichaam ligt bij het Dagelijks Bestuur en bij het Algemeen Bestuur.
De partners die samenwerken in het openbaar lichaam zijn: provincie Gelderland, gemeente Lingewaard, gemeente Overbetuwe, gemeente Nijmegen, gemeente Arnhem en waterschap Rivierenland.

Het park is opgedeeld in vijf deelgebieden die elk een eigen karakter krijgen. In het uitvoeringsprogramma worden de deelgebieden gescheiden uitgewerkt. Per zogenaamd 'element' is reeds inzichtelijk gemaakt wat en door wie één en ander gerealiseerd kan worden evenals tegen welke kosten. Ook is in een uitvoeringsstrategie de hoofdroute naar realisatie op hoofdlijnen uitgezet.

Programma verantwoording 2015

2 Programmaverantwoording

2.1 *Programma*

Belangrijkste doelstellingen en activiteiten

De doelstelling van het programma is de realisatie van Park Lingezegen. Voor het afgelopen begrotingsjaar waren de belangrijkste doelstellingen en activiteiten:

Doelstellingen en Activiteiten Doelstelling	Activiteit	Raming 2015 (x € 1)	Laatste prognose 2015 (x € 1)	Realisatie 2015 (x € 1)
Inrichting De Park	Uitvoering projecten	€ 2.527.098	€ 2.240.757	€ 2.230.419
Inrichting Waterrijk	Uitvoering projecten	€ 1.501.100	€ 726.748	€ 778.719
Inrichting Landbouwland/De Woerdt	Uitvoering projecten	€ 1.864.792	€ 1.713.446	€ 1.685.974
Algemeen	Uitvoering projecten	€ 1.754.483	€ 256.532	
Subtotaal:		*€ 7.647.474*	*€ 4.937.483*	*€ 4.695.112*
Grondverwerving	Aankoop van grond	€ 2.999.694	€ 715.000	€ 185.186
Planontwikkeling	Opstellen van de plannen en voorbereidend onderzoek	€ 785.665	€ 577.249	€ 695.651
Organisatie	Projectmanagement en ondersteuning	€ 945.151	€ 2.141.659	€ 1.589.671
Beheerkosten	Beheer van ingerichte gebieden	€ 154.618	€ 49.486	€ 117.745
Subtotaal:		*€ 4.885.127*	*€ 3.483.394*	*€ 2.588.253*
Totaal:		**€ 12.532.601**	**€ 8.420.877**	**€ 7.283.365**

Bereikt

In 2015 is de uitvoering van de realisatie van Park Lingezegen verder vormgegeven. Op verschillende plaatsen in het gebied is de uitvoering verder doorgezet. Op het gebied van grondverwerving heeft de parkorganisatie bijna alle benodigde gronden nu in bezit. In de realisatie is te zien dat in 2015 de raming uitging van een inrichting voor ruim 7,6 miljoen Euro. De activiteiten in het Landbouwland/De Woerdt zijn nu bijna afgerond. Alleen de uitvoering van activiteiten die samenhangen met de A15 zijn nog niet gestart. Het Waterrijk heeft naar verwachting in 2016/2017 het zwaartepunt in de uitvoering, terwijl in De Park nog wordt gewerkt aan het evenemententerrein. De plannen voor de spoorwegkruising zijn in 2015 verder geconcretiseerd.

Hieronder staat per doelstelling een korte verklaring.

Uitgevoerde activiteiten

Grondverwerving

In 2015 heeft de parkorganisatie weer een aantal lastige dossiers ten aanzien van de grondverwerving af kunnen ronden. Op dit moment zijn de meeste gronden die nodig zijn voor de realisatie van het park aangekocht en in bezit. Eén transactie die al bij de notaris ligt is toch de jaargrens over gegaan. Dat heeft te maken met een discussie over saneringskosten. In 2015 is de grondtransactie met de provincie afgerond. De details rondom de grondverwerving zijn uitgewerkt in paragraaf 2.2.

Planontwikkeling

Alle gebieden zijn in een vergevorderd stadium voor wat betreft het ontwerp. In alle onderdelen van het park wordt nu werk uitgevoerd. De onderzoeken op het gebied van OCE, archeologie en verontreiniging zijn nog niet afgerond en lopen nog door in 2016. Inmiddels is vanuit het Rijk een bijdrage toegezegd voor de kosten op het gebied van OCE.

Opbouw organisatie
De organisatie die het park moet gaan realiseren functioneert. Vanuit de basisorganisatie wordt de regievoering over het totale park gecoördineerd. Per deelgebied zijn projectteams geformeerd voor de uitvoering van de werkzaamheden. Deze projectteams zijn in een vroeg stadium van planvorming bij de verschillende deelgebieden betrokken. Ook de administratieve ondersteuning is volledig georganiseerd.

Inrichting De Park
In De Park is een groot deel van de werkzaamheden al afgerond. De enige activiteit waarvan de uitvoering nog niet is gestart is de spoorwegkruising. In 2015 zijn de plannen voor de spoorwegkruising wel concreter geworden. Daarbij lijkt de keuze definitief op een brug te vallen.

Inrichting Waterrijk
Het zwaartepunt van de werkzaamheden in het Waterrijk hielden in 2015 verband met de experimentele wateropslag, waarvoor vanuit Europa subsidie beschikbaar is gesteld.

Inrichting Landbouwland/Buitens/De Woerdt
In de deelgebieden Landbouwland/Buitens/De Woerdt is in 2015 op bijna alle projecten veel voortgang geboekt. Veel werken zijn afgerond of worden afgerond in 2016.

Toelichting
In de realisatie loopt de parkorganisatie achter ten opzichte van de begroting. In 2015 is daarom ook een laatste prognose gemaakt. Ten opzichte van die laatste prognose is de realisatie nog iets lager uitgekomen. Dat hangt vooral samen met het verschuiven van een grondtransactie over de jaargrens heen en een lagere realisatie in projectmanagement en ondersteuning.

2.2 Uitgangspunten van het beleid ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen

De baten liggen fors hoger dan opgenomen in de begroting, maar zijn nagenoeg in lijn met de laatste prognose. In 2015 is alle grond die de parkorganisatie heeft op 2 percelen na verkocht aan de provincie. Het saldo van de financieringsfunctie valt lager uit dan begroot. Dit is het gevolg van het door het Rijk ingestelde schatkistbankieren, waarop de rentevergoedingen sinds het tweede kwartaal van 2015 nihil zijn.

Algemene dekkingsmiddelen	Raming 2015 (x € 1)	Laatste prognose 2015 (x € 1)	Realisatie 2015 (x € 1)
Saldo van de financieringsfunctie	€ 30.000	€ -	€ 214
Overige algemene dekkingsmiddelen	€ 10.222.093	€ 15.352.611	€ 15.512.956
Totaal:	**€ 10.252.093**	**€ 15.352.611**	**€ 15.513.171**

2.3 Aanwending van de post onvoorzien

De post onvoorzien is in het jaar 2015 ingezet voor de sloop van kassen (door benodigde saneringen zijn die kosten hoger uitgevallen dan voorzien). Het deel dat niet nodig was voor onvoorziene omstandigheden is gebruikt om in de begroting de geraamde subsidies te verlagen. Dat ambitieniveau blijkt niet haalbaar.

Onvoorzien	Raming 2015 (x € 1)	Laatste prognose 2015 (x € 1)	Realisatie 2015 (x € 1)
Park Lingezegen	€ 1.650.000	€ 170.000	€ 171.193
Totaal:	**€ 1.650.000**	**€ 170.000**	**€ 171.193**

2.4 Paragrafen

2.4.1 Weerstandsvermogen

De parkorganisatie vormt alleen reserves die vrij aanwendbaar zijn. De parkorganisatie kent geen formeel weerstandsvermogen, aangezien de begroting over de totale looptijd van het project sluitend en taakstellend is. Eventuele tegenvallers leiden over de volledige looptijd van het project daarom tot keuzes. Risico's worden opgevangen in de exploitatie wanneer ze de post onvoorzien overschrijden. Vanuit de behoefte te kunnen blijven sturen op uitgaven is een fasering tussen deelgebieden van het park aangebracht. Op die manier kan aan meer bepalende elementen van het park uitvoering worden gegeven door eventueel minder bepalende elementen niet uit te voeren.

Het vermogen van de parkorganisatie was aan het begin van 2015, na het besluit van het algemeen bestuur het resultaat van 2014 af te halen van de algemene reserves, € 14.966.553. De algemene reserves van de parkorganisatie worden afgebouwd gedurende de realisatie van het park. Afname van de algemene reserves loopt zo parallel met afname van de risico's. Na goedkeuring van het voorstel het resultaat over 2015 (€ 8.229.806) toe te voegen aan het eigen vermogen komen de algemene reserves op € 23.196.359.

De parkorganisatie voert risicomanagement uit op de deelprojecten en op het totale park. In afzonderlijke, actief beheerde, risicoregisters zijn de belangrijkste risico's geïnventariseerd, (kwalitatief) gewogen en waar nodig voorzien van de benodigde beheersmaatregelen. In periodiek overleg over de deelgebieden en in de verschillende vergaderingen van de parkorganisatie worden de risico's en de voortgang van de beheersmaatregelen besproken. De risico's zijn voor de parkorganisatie sterk afgenomen door de afwikkeling van de grondtransactie met de provincie.

2.4.2 Financiering

De financiering van de parkorganisatie gebeurt volledig door de deelnemers aan de parkorganisatie. Zij hebben met elkaar in een bestuursovereenkomst afgesproken hoeveel middelen elke deelnemer bijdraagt aan de ontwikkeling en inrichting van het park. Alle middelen zijn na oprichting van het park beschikbaar gesteld. Omdat de financiering gebeurt door het storten van middelen bij de start van de parkorganisatie is geen alternatieve financiering noodzakelijk. Middelen om tot alternatieve financiering te komen zijn daarom vooralsnog uitgesloten. De parkorganisatie heeft een treasurystatuut opgesteld, in overeenstemming met haar verordeningen en de relevante wet- en regelgeving. In het treasurystatuut is onder andere opgenomen dat het de parkorganisatie niet is toegestaan langlopende financiering aan te trekken.

2.4.3 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de parkorganisatie is volledig operationeel. Sinds de oprichting per 1 december 2010 is de organisatie op sterkte gebracht en is de volledige planning- en control cyclus ingericht. De bedrijfsvoering is aangepast aan de overgang naar een meer op uitvoering gerichte organisatie. De parkorganisatie kent de volgende organisatievorm:

Algemeen Bestuur
Het algemeen bestuur bestaat uit zes leden vanuit de deelnemende partijen aan de parkorganisatie. Het algemeen bestuur is uiteindelijk verantwoordelijk voor het beleid van de parkorganisatie. In 2015 heeft het algemeen bestuur vier keer vergaderd.

Dagelijks Bestuur
Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden vanuit de deelnemende partijen aan de parkorganisatie. Het dagelijks bestuur is in 2015 zes keer in vergadering geweest en staat dichter bij de bedrijfsvoering van de parkorganisatie en het inrichten van de deelgebieden.

Operationele organisatie
De operationele aansturing van de parkorganisatie is de verantwoordelijkheid van de (door het algemeen bestuur aangestelde) parkdirecteur. Hij heeft een team beschikbaar dat bestaat uit gedetacheerde en ingehuurde medewerkers op de aandachtsgebieden operationele uitvoering, juridisch, financieel, communicatie en ondersteuning. De parkorganisatie heeft geen vaste medewerkers in dienst. De verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke besluitvoering ligt bij het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van de parkorganisatie. ICT is volledig uitbesteed.

2.4.4 Verbonden partijen

De Parkorganisatie kent geen verbonden partijen.

2.4.5 Grondbeleid

De parkorganisatie is opgericht voor het realiseren van het Park Lingezegen. Realisatie van het park bestaat uit het inrichten van natuur. De grond waarop de natuur wordt ingericht is grotendeels reeds verworven.
Het grondbeleid van het park is gericht op het verwerven van de basisuitrusting en het inrichten van de basisuitrusting. Naast de basisuitrusting bestaat ook nog een streefbeeld. Het streefbeeld is echter geen onderdeel van dit project. Grond die wordt aangekocht en niet bij de basisuitrusting hoort wordt in principe geruild tegen grond die wel tot de basisuitrusting hoort, of wordt verkocht. In 2015 is alle grond op twee percelen na overgenomen door de provincie.

2.4.6 Rechtmatigheid

De parkorganisatie heeft geen herziene begroting gemaakt, maar werkt vanuit een oorspronkelijke begroting. Wel is een laatste prognose opgesteld en besproken met het bestuur. De realisatie wijkt af van de begroting en de laatste prognose. Per afwijking is een verklaring gegeven. In 2015 zijn door de controller van de parkorganisatie interne audits uitgevoerd op gevolgde procedures. De audits hebben geen onrechtmatigheden opgeleverd.

2.4.7 BTW

De Parkorganisatie komt zelf niet in aanmerking voor BTW compensatie. Door middel van de transparantiemethode wordt de BTW echter doorgegeven aan de deelnemende partijen (gemeenten en provincie). De verdeelsleutel is afgestemd met de belastingdienst. De te compenseren BTW wordt via een factuur verrekend met de deelnemende partijen. De BTW positie is in de jaarrekening verantwoord onder 'vorderingen op overheidslichamen'.

Jaarrekening
2015

3 Jaarrekening

3.1 Algemeen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De volgende grondslagen, waarop de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV).

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voorraden
De parkorganisatie heeft geen gronden in bezit (eigendom zit bij de provincie en BBL). Wel heeft zij een beschikkingsrecht op de gronden die zijn toegewezen aan het park. De gronden worden daarom niet gewaardeerd op de balans van de parkorganisatie.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor mogelijk oninbare vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren opgenomen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen nominale waarde opgenomen in balans.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerde resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het gerealiseerde resultaat wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn tegen nominale waarde opgenomen in balans.

Borg- en garantstellingen
Buiten de balanstelling wordt - voor zover van toepassing - het bedrag genoemd waarvoor er borg- of garantstellingen zijn afgegeven.

Verordeningen
Het openbaar lichaam heeft verordeningen opgesteld conform artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet. Deze verordeningen organiseren het financiële beleid van de parkorganisatie. Het algemeen bestuur heeft Deloitte Accountants B.V. opdracht gegeven de controle van de jaarrekening te verzorgen.

Normenkader en controletolerantie
Naast de verschillende wet- en regelgeving wordt het normenkader gevormd door de verschillende verordeningen, het treasury-statuut en de door de parkorganisatie ingerichte (financiële) processen met bijbehorende procedures en werkinstructies. De verordeningen die relevant zijn werden vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur op 1 december 2010. Het normenkader wordt gevormd door:

Programma/ product	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
Algemeen bestuur en ondersteunende processen	Samenwerking	- Grondwet - Burgelijk wetboek - Algemene wet bestuursrecht - Wet gemeenschappelijke regelingen	- Bestuursovereenkomst - Regeling voorschriften mandatering bevoegdheden van het dagelijks bestuur en de voorzitter (Regeling mandatering)
	Algemeen financieel middelenbeheer	- Burgerlijk wetboek - Provinciewet - Besluit begroting en verantwoording - Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten - Besluit BTW compensatiefonds - Wet gemeenschappelijke regelingen	- Verordening 216 - Verordening 217/217a - Regeling mandatering
	Treasury	- Wet financiering decentrale overheden - Regeling Uitzettingen en derivaten decentrale overheden	- Treasurystatuut
	Arbeidsvoorwaarden en Personeelsbeleid	- Ambtenarenwet - Fiscale wetgeving - Sociale verzekeringswetgeving - Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	- Overige personeelsregelingen - Detacheringsovereenkomsten
	Inkopen en contractbeheer	- Europese aanbestedingsrichtlijnen	- Regeling inkopen en aanbesteding - Regeling mandatering

Voor de controletolerantie wordt aangesloten bij de maximale goedkeuring- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid.

3.2 Balans Park Lingezegen

ACTIVA	31-12-2015 (x € 1.000)		31-12-2014 (x € 1.000)	
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd kleiner dan één jaar				
- vorderingen op openbare lichamen	17.687		4.016	
- overige uitzettingen	-		-	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	6.477		13.019	
Liquide middelen				
- bank- en girosaldi	57		267	
Totaal vlottende activa		*24.221*		*17.303*
Totaal activa:		**24.221**		**17.303**

PASSIVA	31-12-2015 (x € 1.000)		31-12-2014 (x € 1.000)	
Vaste Passiva				
Eigen vermogen				
- Algemene Reserve	14.967		25.063	
- Gerealiseerd resultaat	8.230		-10.096	
Totaal vaste passiva:		*23.197*		*14.967*
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd kleiner dan één jaar				
- overige schulden	824		1.688	
Overlopende passiva				
- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	200		648	
Totaal vlottende passiva		*1.024*		*2.337*
Totaal Passiva:		**24.221**		**17.303**

	31-12-2015 (x € 1.000)	31-12-2014 (x € 1.000)
Garantstellingen	-	-
Gewaarborgde geldleningen	-	-

3.3 Toelichting op de balans

3.3.1 Toelichting algemeen

De begroting heeft niet dezelfde indeling als dit overzicht van baten en lasten. De afwijking wordt veroorzaakt doordat het project al is gestart en begroot nog voor de oprichting van het openbaar lichaam in december 2010. De oorspronkelijke begroting kent de opzet van een projectbegroting met een kasritmeplanning. Deze geeft bestuurlijk meer informatie en inzicht in de voortgang van het project Park Lingezegen.

3.3.2 Toelichting op de activa

Vlottende Activa (x € 1.000)

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar:

	Boekwaarde 31-12-2014	Toename	Afname	Afschrijvingen/ aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	4.016	17.450	3.779	-	-	17.687
Overige uitzettingen	-		-			-
Rekening Courant verhouding met het Rijk	13.019	1.015	7.557			6.477
Totaal:	**17.035**	**18.465**	**11.336**	**-**	**-**	**24.164**

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit een post BTW (€ 922.191) die aan de deelnemende partijen wordt gefactureerd. De afspraken voor deze doorbelasting zijn gemaakt met de fiscus en de deelnemende partijen. Het overige bedrag (€ 16.765.080) bestaat voornamelijk uit een vordering op de provincie Gelderland. De rekening courant verhouding met het Rijk bedraagt per eind 2015 € 6.477.011.

Liquide middelen:

	Boekwaarde 31-12-2014	Toename	Afname	Afschrijvingen/ aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Bank- en girosaldi	267	9.430	9.642	-	-	56
Totaal:	**267**	**9.430**	**9.642**	**-**	**-**	**56**

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de parkorganisatie en zijn voor het grootste deel ondergebracht op een aan schatkistbankieren gekoppelde bankrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**250**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**628**	**292**	**147**	**98**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	-	103	152
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	378	42	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	12.500			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	12.500			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	56.563	26.564	13.494	9.053
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	628	292	147	98

In 2015 is ook de Parkorganisatie begonnen met schatkistbankieren. De overtollige middelen boven een drempelbedrag (voor de parkorganisatie 250.000 Euro) moeten onder schatkistbankieren worden aangehouden in een aan de schatkist gekoppelde rekening. Uit het verloopoverzicht van de middelen blijkt dat vooral in het eerste en tweede kwartaal nog een hoger saldo is aangehouden op de eigen rekening van de parkorganisatie. In het eerste kwartaal wordt dat veroorzaakt doordat een aantal opbrengsten per abuis op de lopende rekening is blijven staan. De procedures zijn vanaf het tweede kwartaal volledig strak ingericht, waarbij het saldo regelmatiger wordt gecontroleerd. Dat heeft ertoe geleid dat vanaf het derde kwartaal geen overschrijding meer heeft plaatsgevonden.

3.3.3 Toelichting op de passiva

Vaste Passiva (x € 1.000)

Eigen vermogen:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Algemene reserve	14.967	25.063
Resultaat na bestemming	8.230	-10.096
Totaal:	**23.197**	**14.967**

Het resultaat wordt, na besluit van het algemeen bestuur, toegevoegd aan de algemene reserve.

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd kleiner dan één jaar

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Schulden aan openbare lichamen	308	233
Crediteuren	516	1.488
Nog te ontvangen facturen	200	615
Totaal:	**1.024**	**2.337**

Overlopende passiva
De overlopende passiva bestaat voornamelijk uit facturen welke zijn ontvangen in 2016 en nog betrekking hadden op 2015.

Langlopende financiële verplichtingen
De parkorganisatie heeft geen langlopende financiële verplichtingen. Het huurcontract voor de ruimte in het pand van Intratuin is per jaar op te zeggen. Het huurbedrag is voor huur en servicekosten € 424 per maand. Dit contract wordt in 2016 opgezegd.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen
De parkorganisatie heeft geen materiële niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen.

3.4 Overzicht van baten en lasten 2015 Park Lingezegen

	Raming begrotingsjaar Bedragen X € 1.000,--			Laatste prognose begrotingsjaar Bedragen X € 1.000,--			Realisatie begrotingsjaar Bedragen X € 1.000,--		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's:									
Park Lingezegen	-	10.883	-10.883	-	8.251	-8.251	-	7.113	-7.113
Subtotaal programma's	-	10.883	-10.883	-	8.251	-8.251	-	7.113	-7.113
Algemene dekkingsmiddelen:									
Saldo Financieringsfuntie	30	-	30	-	-	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	10.222	-	10.222	15.353	-	15.353	15.513	-	15.513
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	10.252	-	10.252	15.353	-	15.353	15.513	-	15.513
Onvoorzien	-	1.650	-1.650	-	170	-170	-	170	-170
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	10.252	12.533	-2.281	15.353	8.421	6.932	15.513	7.283	8.230
mutaties reserves	-	-	-			-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	10.252	12.533	-2.281	15.353	8.421	6.932	15.513	7.283	8.230

De begroting heeft niet dezelfde indeling als dit overzicht van baten en lasten. De afwijking wordt veroorzaakt doordat de inrichting van de basisuitrusting Park Lingezegen feitelijk een projectbegroting kent.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Belangrijkste verschillen tussen de raming en de realisatie:
De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming worden veroorzaakt door verschuiving van activiteiten over jaargrenzen en de afwikkeling van de grondtransacties met de provincie. Voor de totale looptijd van het project hebben de verschuivingen en de verkoop van de grond geen impact. Inschattingen voor de verdeling van de middelen voor de jaren worden vanuit de opzet van de gemeenschappelijke regeling ruim elf maanden voorafgaand aan een realisatiejaar gemaakt. De kans op een afwijkende realisatie is daardoor groter. De opzet van het openbaar lichaam is zo dat het openbaar lichaam zonder tussenkomst van de deelnemende partijen zelfstandig in staat is financieel te sturen. In 2015 is een laatste prognose gemaakt en gedeeld met de deelnemers. Daarmee is inzicht gegeven in de belangrijkste gebeurtenissen van 2015. De belangrijkste verschillen tussen realisatie en de laatste prognose in dit overzicht van baten en lasten zijn:

LASTEN PROGRAMMA LINGEZEGEN
Grondverwerving
In 2015 is een transacties die in dat jaar werd verwacht toch de jaargrens over gegaan. Deze vertraging hangt samen met een discussie over de saneringskosten.

Inrichting
De inrichting ligt nagenoeg op het in de laatste prognose aangegeven bedrag.

Planontwikkelingskosten
De planontwikkelingskosten liggen hoger dan de laatste prognose. Dat hangt vooral samen met onderzoeken naar de doorontwikkeling van het park.

Analyse begrotingsrechtmatigheid
In dit overzicht van baten en lasten is sprake van begrotingsrechtmatigheid. In de realisatie van de uitgaven hebben we een onderschrijding ten opzichte van de oorspronkelijke begroting en de laatste prognose. Voor het saldo van de uitgaven en de inkomsten is de onderschrijding € 1.139.000

De parkorganisatie werkt met een taakstellende begroting op het programma Park Lingezegen. Binnen het programma zijn de middelen vrij te verdelen over jaargrenzen, categorieën en deelgebieden. Uitvoering van activiteiten of verwerving van gronden vindt steeds plaats op basis van besluiten van het dagelijks en/of van het algemeen bestuur. De onderschrijding in 2015 binnen het programma leidt tot een herverdeling van de middelen over de resterende jaren.

Apparaatskosten OL
De centrale organisatie is op sterkte. Voor 2015 blijven de uitgaven binnen de laatste prognose. Dat wordt vooral veroorzaakt door het feit dat het centrale team iets kleiner is (meer capaciteit in de deelgebieden zelf ingezet).

Overige kosten
De overige kosten hebben voornamelijk betrekking op de post onteigening, BTW en onvoorzien. De raming voor de BTW is op basis van de uitgaven bijgesteld. De post onvoorzien schuift door in verband met de vertraging in de inrichting.

Beheerkosten
De beheerkosten betreffen de kosten van tijdelijk beheer van gronden welke voor het park al beschikbaar zijn, maar nog niet zijn ingericht.

DEKKINGSMIDDELEN PROGRAMMA LINGEZEGEN
Ingebrachte middelen
De ingebrachte middelen bestaan uit de beheerbijdragen van de verschillende deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Grondverkopen
In 2015 is de transactie met de provincie afgerond.

Overige opbrengsten
De overige opbrengsten bestaan uit activiteiten die de parkorganisatie vanuit een onderaannemersrol vervult. Ook is de rente die de parkorganisatie ontvangt lager dan geprognotiseerd. Het verschil wordt veroorzaakt door de dalende rentevergoeding op de vrij opneembare spaartegoeden bij de Rabobank.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
Omdat de parkdirecteur geen vaste dienstbetrekking heeft bij de parkorganisatie geldt voor hem de WNT norm van € 230.000.

De topfunctionarissen die werkzaam zijn voor de parkorganisatie zijn:
Leden van het algemeen bestuur:
- Mevrouw J.P.M. Meijers (provincie Gelderland)
- De heer W. Hol (gemeente Overbetuwe)
- De heer T. Janssen (gemeente Lingewaard)
- De heer M. Gremmen (waterschap Rivierenland)
- De heer H. Kok/Mevrouw A. Haga (gemeente Arnhem)

- Mevrouw H. Tiemens (gemeente Nijmegen)

Leden van het dagelijks bestuur:
- Mevrouw J.P.M. Meijers (provincie Gelderland)
- De heer W. Hol (gemeente Overbetuwe)
- De heer T. Janssen (gemeente Lingewaard)

De leden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden voor de parkorganisatie.

De directeur van de parkorganisatie
- De heer J.W. Kamerman (provincie Gelderland)

De heer Kamerman is vanuit de provincie gedetacheerd bij de parkorganisatie. In 2015 was hij het hele jaar actief in zijn positie als parkdirecteur.

De beloningen van de topfunctionarissen, pro rata omgerekend naar een voltijds dienstverband bedroegen:

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde SV vergoeding	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorziening en betaalbaar op termijn	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging
J.P.M. Meijers	Voorzitter	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
W. Hol	Lid AB/DB	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
T. Janssen	Lid AB/DB	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
M. Gremmen	Lid AB	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
H. Kok	Lid AB	1-1 t/m 1-11	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	2015
A. Haga	Lid AB	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
H. Tiemens	Lid AB	1-1 t/m 31-12	NVT	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
J.W. Kamerman	Directeur	1-1 t/m 31-12	0,89	€ 113.342	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT

PARK
LINGEZEGEN
MOOI DICHTBIJ!

Openbaar Lichaam Park Lingezegen

BEGROTING 2017

15 februari 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding....3
2. Algemeen....4
3. Begroting....5
4. Toelichting bij de begroting....7
LASTEN....7
BATEN....9
DEKKINGSSTAAT TEKORT....10
BEHEERFONDS....10
5. Paragrafen....11
a. Weerstandsvermogen....11
b. Financiering....11
c. Grond....11
d. Bedrijfsvoering....11
e. Verbonden partijen....12
Bijlage 1: Risico plot en beheersmaatregelen....14

Concept

1. Inleiding

Het openbaar lichaam Park Lingezegen is opgericht om Park Lingezegen te realiseren en te beheren. In een bestuursovereenkomst hebben de verschillende partijen besloten tot de oprichting van een openbaar lichaam zodat besluitvorming en uitvoering voor het park bij één partij komt te liggen. Het openbaar lichaam werkt onder mandaat van de deelnemende partijen. Voor een juiste planning van middelen en verantwoording over de verstrekte middelen heeft het openbaar lichaam besloten een meerjarenbegroting op te stellen.

Dit document bevat de begroting van 2017, een toelichting op de begroting en een uitwerking van een aantal essentiële paragrafen op financieel beleid. De begroting past in het financieel beheer zoals beoogd door het openbaar lichaam.

CONCEPT

2. Algemeen

Het openbaar lichaam Park Lingezegen is opgericht om Park Lingezegen te realiseren en te beheren. In een bestuursovereenkomst hebben de verschillende partijen besloten tot de oprichting van een openbaar lichaam zodat besluitvorming en uitvoering voor het park bij één partij komt te liggen. Het openbaar lichaam werkt onder mandaat van de deelnemende partijen. Het Openbaar Lichaam is operationeel sinds 1 december 2010.

De realisatie van Park Lingezegen is vastgelegd in de bestuursovereenkomst d.d. juli 2008. In het uitvoeringsprogramma Park Lingezegen zijn de uit te voeren projecten beschreven. De tijdsplanning van het Park Lingezegen gaat ervan uit dat de laatste werkzaamheden aan het park in 2018 worden uitgevoerd. Aan het einde van de looptijd van het project is voorzien in een beheerfonds dat wordt gebruikt om de kosten van het beheer langjarig te dekken. In een later stadium worden de beheerkosten in een aparte begroting opgenomen en ter goedkeuring aangeboden. In een bijbehorend masterplan is het ruimtelijk ontwerp vastgelegd dat wordt gebruikt als toetsingskader bij de ruimtelijke invulling. Het ontwerp vanuit het masterplan is nader uitgewerkt in een structuurvisie. Tot op heden heeft de parkorganisatie de uitvoering en realisatie van het uitvoeringsprogramma tot taak evenals de coördinatie van het beheer van gerealiseerde onderdelen van Park Lingezegen.

Het park is opgedeeld in 5 deelgebieden die elk een eigen karakter zullen krijgen. In het uitvoeringsprogramma worden de deelgebieden gescheiden uitgewerkt. Per zogenaamd 'Element' is reeds inzichtelijk gemaakt wat en door wie e.e.a. gerealiseerd kan worden evenals tegen welke kosten. Ook is in een uitvoeringsstrategie de hoofdroute naar realisatie op hoofdlijnen uitgezet.

De begroting voor het park Lingezegen is ingedeeld naar categorieën. De bedragen zijn gebaseerd de laatste informatie van de MER en structuurvisie.

De begroting is opgesteld voor de het jaar 2017. Het project loopt na 2017 door.

3. Begroting

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN

Lasten	Bedragen * € 1.000,--	Baten	Bedragen * € 1.000,--
Omschrijving	2017	Omschrijving	2017
Grondverwerving	183	Ingebrachte middelen	1.102
Inrichting	3.220	Grondverkopen	-
Planontwikkelingskosten	76	Overige opbrengsten	0
Apparaatskosten OL	475		
Overige kosten	1.585		
Beheerkosten	118		
Totaal Lasten:	**5.657**	**Totaal Baten:**	**1.102**
Overschot/-tekort			-4.555

Begroting op hoofdlijnen

BEGROTING VAN BATEN EN LASTEN

Lasten	Bedragen * € 1.000,--	Baten	Bedragen * € 1.000,--
Omschrijving	2017	Omschrijving	2017
Inrichting - Infrastructuur	924	Bijdragen ontwikkeling deelnemers GR	-
Inrichting - Water	384	Subsidies	142
Inrichting - Natuur	1.563	Grondverkopen	-
Inrichting - Recreatie	348	Renteopbrengsten	-
Algemene kosten	-	Overige opbrengsten	-
Opruimwerkzaamheden	-	Bijdragen deelnemers GR	960
Grondaankopen	183		
Overige kosten	820		
Projectmanagement	320		
Voorbereiding en onderzoek	301		
Onvoorzien	540		
Beheerkosten park	118		
Administratie en toezicht	155		
Doorontwikkeling	-		
Totaal Lasten:	**5.657**	**Totaal Baten:**	**1.102**
Overschot/-tekort			-4.555

Begroting op detailelementen

4. Toelichting bij de begroting

LASTEN

Inrichting – infrastructuur *924.000,--*

Dit betreft voornamelijk de activiteiten voor het realiseren van een fietsbrug, die in 2017 en 2018 nog lopen in de Park.

Inrichting – Water *384.000,--*

De uitgaven die samenhangen met het inrichten van watergebieden zijn voorzien in het Waterrijk.

Inrichting – Natuur *1.563.000,--*

Ook ten aanzien van natuur ligt het uitvoeringsgebied voor de maatregelen vooral in het Waterrijk. Zwaartepunt van de werkzaamheden is voorzien voor 2017..

Inrichting – Recreatie *348.000,--*

De posten die samenhangen met recreatie concentreren zich voornamelijk in het Waterrijk.

Grondaankopen *183.000,--*

Bij de grondaankopen is uitgegaan van de laatste verwervingen van kleinere stukken grond in 2017.

Overige kosten *820.000,--*

Deze post bestaat nagenoeg volledig uit de kosten die de parkorganisatie draagt voor het niet kunnen compenseren van een deel van de BTW. Het gaat dan om BTW die niet via de transparantiemethode wordt doorgegeven aan de deelnemende partijen.

Projectmanagement *320.000,--*

De kosten voor het projectmanagement nemen af met de looptijd van het project. Van de in deze meerjarenbegroting voorziene uitgaven heeft 320.000,00 betrekking op 2017.

Voorbereiding en onderzoek *301.000,--*

Voorbereiding en onderzoek bestaat voornamelijk uit de uitgaven die nog worden verwacht op het gebied van OCE. Bij alle te nemen maatregelen moet immers worden vastgesteld of de maatregelen veilig zijn uit te voeren.

Onvoorzien *540.000,--*

Binnen de meerjarenbegroting van de parkorganisatie is een post onvoorzien opgenomen om eventuele tegenvallers op te vangen. Deze post is eind 2015 bijgesteld omdat helderheid is ontstaan over de grond en over de subsidies die de parkorganisatie nog kon ontvangen.

Beheerkosten Park *118.000,--*

Het gaat hier om de beheerkosten tijdens de inrichtingsfase van het park. Daarbij is rekening gehouden met het feit dat voor aangenomen werk eerst nog een zorgplicht vanuit de aannemer geldt. De eerste kosten gemoeid met onderhoud komen daarbij dus voor de rekening van de partij die heeft aangenomen. Onder deze beheerkosten is het beheerfonds niet meegenomen.

Administratie en toezicht *155.000,--*

Dit zijn de verwachte uitgaven voor het voeren van de administratie, voor het uitvoeren van projectcontrol en het beheersen van de begroting. Deze kosten lopen af richting het einde van de looptijd van het project.

BATEN

Subsidies *142.000,--*

Het gaat hier om subsidies die zijn gerelateerd aan OCE.

Bijdragen deelnemers GR *960.000,--*

De deelnemers aan de GR storten jaarlijks een beheerbijdrage. Deze beheerbijdrage wordt na een tijdelijke verlaging weer teruggebracht op het oorspronkelijke niveau van 240.000,00 per deelnemer.

CONCEPT

DEKKINGSSTAAT TEKORT

De meerjarenbegroting kent voor het jaar 2017 een tekort van kEur 4.555. Dat tekort komt volledig ten laste van het eigen vermogen van de Parkorganisatie (aan het eind van 2016 ruim 23 mln. Euro).

Schematisch ziet het verloop van de beschikbare middelen er als volgt uit:

			* € 1.000
Startsaldo eind van vorig jaar	2015		23.196
Toe/afname lopend jaar:	2016		-8.395
Toe/afname 1e begrotingsjaar	2017		-4.555
Saldo middelen na 1e begrotingsjaar	2018		10.246

Het verdere verloop van de financiële positie is opgenomen in de meerjarenbegroting.

BEHEERFONDS

Bij de oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling is afgesproken het beheer langdurig te financieren. De dekking voor het beheer moet komen uit een beheerfonds. Het beheerfonds wordt gevormd door een gecreëerd overschot aan het einde van de looptijd van het project. Voor het beheerfonds storten de verschillende deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling bovendien jaarlijks een bijdrage aan de parkorganisatie. Op dit moment wordt uitgegaan van een beheerfonds van 6,8 mln. Euro.

5. Paragrafen

a. Weerstandsvermogen

Definitie:
Onder weerstandsvermogen wordt verstaan "het vermogen om niet-structurele risico's op te vangen teneinde de taken te kunnen voortzetten".

Weerstand capaciteit:
Hiermee worden de middelen bedoeld die kunnen worden aangewend om financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. Deze capaciteit is van belang om, ingeval één of meerdere risico's zich voordoen, toch het voorgenomen programma tot uitvoering te brengen.
De weerstand capaciteit kan zowel de exploitatie als het vermogen betreffen. In de exploitatiesfeer is te denken aan een raming voor onvoorziene uitgeven. In de vermogenssfeer gaat het om de (vrij aanwendbare) reserves.

De Parkorganisatie heeft een vrij aanwendbaar Eigen Vermogen. Een risico dat leidt tot een tegenvaller moet primair worden opgevangen via de exploitatie. In de begroting is voor het ondervangen van potentiële risico's een post van meegenomen als onvoorzien. Deze post lijkt, met het afnemen van de risico's binnen de begroting, nog altijd ruim te zijn.

De begroting is taakstellend. Eventuele tegenvallers worden binnen de begroting opgevangen. In de praktijk zal een tegenvaller voornamelijk ten koste gaan van de post van kEUR 3.300 die beschikbaar is voor de doorontwikkeling van het park.

Met het projectteam is een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. Risico's zijn opgenomen in een plot en voor de belangrijkste risico's zijn beheersmaatregelen vastgesteld. Plot en beheersmaatregelen zijn als bijlage bij deze begroting opgenomen.

b. Financiering

De financiering van het Openbaar Lichaam is gebeurd door middel van bijdragen van de deelnemers in de gemeenschappelijk regeling. De bijdragen van de deelnemers zijn opgenomen in het Eigen Vermogen van de parkorganisatie. Dat eigen vermogen is voldoende voor de realisatie van het park.

c. Grond

De parkorganisatie verwerft de gronden die zij nog nodig heeft voor het realiseren van het park. Daarbij wordt gestreefd naar het verwerven van de grond die noodzakelijk is voor de basisuitrusting.

d. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat de hele organisatie van het openbaar lichaam. Het succes van de uitvoering van Park Lingezegen is afhankelijk van een goede bedrijfsvoering en scherpe planning en control op de uit te voeren projecten.

Bestuur
Voor de dagelijkse bedrijfsvoering kent het Openbaar Lichaam een bestuur. Het bestuur wordt gevormd door een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. De parkorganisatie wordt aangestuurd door een parkdirecteur die bevoegdheid heeft te handelen namens het Algemeen en Dagelijks Bestuur.

Personeel
In het Openbaar lichaam is in totaal een bezetting van 7,5 FTE voorzien. De Benodigde functionarissen worden geleverd door de verschillende deelnemende partijen, conform bijlage bij de bestuursovereenkomst.

Planning en Control
Voor het Openbaar lichaam wordt ter ondersteuning van de bedrijfsvoering gebruik gemaakt van een volledige planning en control cyclus. De Administratieve organisatie wordt inclusief controle maatregelen beschreven en voor de juiste inrichting wordt gebruik gemaakt van de verordeningen 216 en 217 zoals die ook voor provincies (en als artikelen 212 en 213 ook voor gemeenten) gelden, inclusief een treasury statuut.

Financiële administratie
Het openbaar lichaam voert een financiële administratie die in staat is gedetailleerde rapportages op te leveren over voortgang van de uitgaven afgezet tegen de begroting.

e. Verbonden partijen

Het Openbaar Lichaam heeft geen bestuurlijke of financiële belangen in een andere rechtspersoon.

CONCEPT

Vaststelling van de begroting 2017

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van de gezamenlijke regeling Park Lingezegen, gehouden op .....

Het algemeen bestuur voornoemd,

De voorzitter: De parkdirecteur:

J.P.M. Meijers J.W. Kamerman

concept

Bijlage 1: Risico plot en beheersmaatregelen

Hoog	bestemmingsplannen Evenemententerrein, Brug/Tunnel, Herziening percelen Overbetuwe (helicopter)	Meerwerk op aangenomen werk hoger dan ingeschat	Romeins lint zuid verliest functionaliteit
	Verkoop van opstalien brengt minder op dan verwacht.		Verkoop van overige deel basisuitrusting lukt niet
	Herontwikkeling levert onvoldoende op (rood voor rood).		Grip op het beheer en beeld van het park gaat verloren
	Vertraging in verwerving grond.		
	Noordelijk deel De Park valt duurder uit.		
Middel	Opritelen van planschade door aanleg van het park.	Onverwachte waardevolle archeologische vondsten; ook kans	
	Verkrijgen vergunning probleem voor inrichting door aanwezigheid van onbekende flora en fauna	Mindere personele ondersteuning van OL door DLG	
	Aantrekking nieuwe (ongewenste) flora en fauna		
	Onverwachte bodemverontreiniging		
	Bijdrage vanuit landschappelijke inpassing A15 komt niet		
Laag	Onverwachte waardevolle archeologische vondsten; ook kans	Aan te kopen grond duurder dan ingeschat	Verkoop van grond brengt minder op dan ingeschat.
	Vertraging in verkrijgen van vergunning	Door opgetreden tekort wellicht keuzes tussen onderdelen van de basisuitrusting noodzakelijk.	Wegvallen van bestuurlijk commitment door deelnemende partijen.
	Uitvoeringskosten (inrichting) vallen hoger uit	Restrisico op explosieven in het park	Procedurele fouten.
	(regels en wensbeeld		aankoop van grond Waterrijk door SBB gaat niet door
	Communicatie niet belanghebbenden onvoldoende.		
	Afspraken BO niet nagekomen		
	aan inrichting en gebruik park) particuliere initiatiefnemers		
	Laag	Middel	Hoog

Nr	Risico	Oorzaak	Consequenties (gevolg)	Actie/ Beheersmaatregel	Kans van optreden (LMH)	Gevolg schade (LMH)
39	Meerwerk op aangenomen werk hoger dan ingeschat	- lage inschrijving moet worden terugverdiend; - nieuwe eisen die onvoldoende zijn voorzien in onderhandeling; - onvoorziene terrein en milieu omstandigheden	- Druk op begroting;	- kwaliteit/volledigheid van uitgeschreven aanbesteding voldoende; - juridisch toetsen meerwerkparagraaf; - strakke controle op ingediend meerwerk;	Hoog	Middel
47	Romeins lint zuid verliest functionaliteit	Niet doortrekken fietspad richting Elst	- wegvallen subsidie voor de fietsverbinding	- Uitzoeken casus en inschakelen bestuurders; - voorfinancieren aanleg door de Parkorganisatie (30/3).	Hoog	Hoog
50	Verkoop van overige deel basisuitrusting lukt niet	- Geen interesse van de markt (wie koopt natuur); - geen subsidieregeling vanuit parkorganisatie voor beheer beschikbaar.	- Provincie blijft eigenaar en moet beheren; - Park wordt niet (goed --> ad hoc) beheerd, geen lange termijn visie.	- actief bemoeien met de verkoopstrategie (GSP) - uitvoeren tijdelijk beheer - opstellen subsidieregeling Beheer	Hoog	Hoog
51	Grip op het beheer en beeld van het park gaat verloren	Verkoop aan partijen die andere doelstellingen hebben dan de parkdoelstellingen	Kwaliteitsverlies in beheer op de basisuitrusting, park functioneert niet zoals beoogd	- actief bemoeien met de verkoopstrategie (GSP) - uitvoeren tijdelijk beheer	Hoog	Hoog

Brief aan de raad - Park Lingezegen Jaarrekening 2015 en begrotingen 2017-2019

Brief aan de raad - mw. H. Schuurs - Posma Indienen klacht betreffende hoogte . . .

A8

Bur: .....
Nr: 16.0005110
15 APR 2016
Ingekomen
Gemeente Nijmegen

Gemeente Nijmegen
t.a.v. Gemeenteraad
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Betreft: indienen klacht betr. hoogte eigen bijdrage 2015, Mevr. JMJE Schuurs – Posma.
BSN: 078270492

Nijmegen, 4-4-2016

Geachte Raad,

Graag wil ik u het volgende voorleggen en een klacht indienen.

Ik ontvang Specialistische begeleiding individueel en huishoudelijke ondersteuning.
In 2015 is door het CAK de maximale periodebijdrage vastgesteld van 61,57.

In oktober 2015 heb ik een nieuwe beschikking gekregen. Hieruit bleek ik recht te hebben op een overgangsrecht. Je zou denken dat dit recht positief uit zou pakken, maar helaas bleek dit niet zo te zijn. Het blijkt dat ik, door dit overgangsrecht, 869,00 euro extra eigen bijdrage moest betalen voor het jaar 2015.

Hierbij vraag ik u mij te compenseren en het bedrag a 869,00 euro terug te storten en wel om de volgende redenen:
Het overgangsrecht is normaal gesproken bedoeld om de negatieve gevolgen van wijzigingen in regelgeving op te vangen. In mijn geval werkt het averechts.
Ik weet dat de insteek van het overgangsrecht in dit geval met name het verzekeren van continuïteit van zorg was. Hierbij wil ik wijzen dat de gemeente niet in staat was om tijdig voor alle belanghebbenden de herbeoordeling van de indicaties te doen, wat in mijn geval tot een financieel nadeel lijdt a 869 euro.

We hopen snel van u te horen,

Met vriendelijke groet,

H. Schuurs – Posma
de Goorkamp 1534
6545 HP Nijmegen

Bijlage1: Beschikking maximale periodebijdrage Wmo 2015
Bijlage 2: Facturen CAK 2015

Brief aan de raad - mw. H. Schuurs - Posma Indienen klacht betreffende hoogte . . .

CAK

Bijlage 1

Port Betaald PostNL

Mevrouw JMJE Schuurs - Posma
de Geerkamp 1534
6545 HP NIJMEGEN

Datum: 22 april 2015
Beschikkingsnummer: 0000316978-2015-01
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **beschikking** maximale periodebijdrage Wmo 2015

Geachte mevrouw Schuurs - Posma,

In deze brief (beschikking) staat de beslissing over de hoogte van de maximale periodebijdrage voor zorg en/of ondersteuning. Wij stellen de maximale periodebijdrage met deze beschikking vanaf periode 1 van 2015 vast op:

€ 61,57 per vier weken

Let op! Vanaf 2015 is de berekening van de maximale periodebijdrage veranderd. De Wtcg-korting is afgeschaft. Kijk voor meer informatie over de berekening op www.hetcak.nl.

Waarom ontvangt u deze beschikking?
Voor zorg en/of ondersteuning moet een eigen bijdrage worden betaald. Dit is wettelijk bepaald. Met deze eigen bijdrage wordt een deel van de kosten betaald.

Het is mogelijk dat wij gewijzigde gegevens ontvangen. Verandert de maximale periodebijdrage hierdoor? Dan sturen wij u een nieuwe beschikking.

Wat moet u betalen?
De eigen bijdrage is per periode van vier weken nooit hoger dan de maximale periodebijdrage. Lager kan wel. Wat u uiteindelijk moet betalen, is per periode afhankelijk van de kosten van de zorg en/of ondersteuning die is geleverd. Dit bedrag staat op de factuur.

Wanneer ontvangt u de factuur?
Wij sturen u binnenkort de factuur voor de eigen bijdrage. Hierbij ontvangt u ook een acceptgirokaart. Wordt de factuur betaald via automatische incasso? Dan worden volgende facturen ook automatisch betaald.

Hoe is de maximale periodebijdrage berekend?
Bij deze beschikking ontvangt u een schema met de berekening van de maximale periodebijdrage. In de wet staat hoe wij de maximale periodebijdrage moeten berekenen. In onze folder 'Eigen bijdrage zorg thuis' en op onze website leggen wij de berekening uit.

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postbus 84030
2508 AA Den Haag

K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

6543 - 1 / 3

CAK/0A02/03

Brief aan de raad - mw. H. Schuurs - Posma Indienen klacht betreffende hoogte . . .

CAK

Bijlage 2

Port Betaald PostNL

Mevrouw JMJE Schuurs - Posma
de Geerkamp 1534
6545 HP NIJMEGEN

Datum: 12 oktober 2015
Factuurnummer: 1-0316978-15-00006
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

Geachte mevrouw Schuurs - Posma,

Hierbij ontvangt u de factuur voor de eigen bijdrage voor zorg en/of ondersteuning thuis. Op deze factuur staat het bedrag dat u hiervoor moet betalen.

Het factuurbedrag is € 669,70.

Op de bijlage ziet u hoe dit bedrag is berekend en om welke periode(n) het gaat.

Let op! Vanaf 2015 is de berekening van de maximale periodebijdrage veranderd. De Wtcg-korting is afgeschaft. Kijk voor meer informatie over de berekening op www.hetcak.nl.

Heeft u nog vragen?
Algemene informatie over de factuur staat op de achterzijde van deze brief. Meer informatie over de eigen bijdrage leest u op www.hetcak.nl. U kunt ons via de website ook een bericht sturen. Kijk hiervoor bij 'Contact'. Of neem contact met ons op via het gratis informatienummer 0800-1925. Wij zijn bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 18.00 uur.

Met vriendelijke groet,
CAK

Michiel Borgers
manager Registratie & Beschikken

Deze brief is automatisch aangemaakt en daarom niet voorzien van een handtekening.

71 - 1 / 6

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postbus 84030
2508 AA Den Haag

K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

CAK/A02/03

CAK

Factuurnummer: 1-0316978-15-00006

Periode 3 van 2015 (23 februari 2015 tot en met 22 maart 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 166,85	€ 132,55	€ 132,55	
		Som in rekening te brengen	€ 194,12	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 3/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 3/2015 (na correcties)				**€ 70,98**

Periode 2 van 2015 (26 januari 2015 tot en met 22 februari 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 275,28	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 14,20	€ 132,55	€ 14,20	
		Som in rekening te brengen	€ 75,77	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 2/2015		€ 75,77
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 2/2015 (na correcties)				**€ 14,20**

Periode 1 van 2015 (29 december 2014 tot en met 25 januari 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 134,90	€ 132,55	€ 132,55	
		Som in rekening te brengen	€ 194,12	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 1/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 1/2015 (na correcties)				**€ 70,98**

Totaal factuurbedrag **€ 669,70**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 11 november 2015 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

5/5

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postbus 84030
2508 AA Den Haag

K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

71 - 5/6

CAK/A02/03

Factuurnummer: 1-0316978-15-00(

Periode 7 van 2015 (15 juni 2015 tot en met 12 juli 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 275,28	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 35,50	€ 132,55	€ 35,50	
		Som in rekening te brengen	€ 97,07	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 7/2015		€ 97,07
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 7/2015 (na correcties)				**€ 35,50**

Periode 6 van 2015 (18 mei 2015 tot en met 14 juni 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 102,95	€ 132,55	€ 102,95	
		Som in rekening te brengen	€ 164,52	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 6/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 6/2015 (na correcties)				**€ 70,98**

Periode 5 van 2015 (20 april 2015 tot en met 17 mei 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 92,30	€ 132,55	€ 92,30	
		Som in rekening te brengen	€ 153,87	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 5/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 5/2015 (na correcties)				**€ 70,98**

Periode 4 van 2015 (23 maart 2015 tot en met 19 april 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 113,60	€ 132,55	€ 113,60	
		Som in rekening te brengen	€ 175,17	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 4/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57
Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 4/2015 (na correcties)				**€ 70,98**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 11 november 2015 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

71-4/6

Datum: 12 oktober 2015
Factuurnummer: 1-0316978-15-00006
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de maximale periodebijdrage, de hoeveelheid zorg en/of ondersteuning per periode van 4 weken, en de kosten hiervan.

Algemene gegevens

Beschikking(en)

Regeling	Periode	Beschikkingsnummer	Maximale periodebijdrage
Wmo	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-01	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-02	€ 132,55

Uurtarieven Wmo

Periode	Gemeente	Product	Aanbieder	Uurtarief
01-2015 t/m 13-2015	Nijmegen	06 Hulp bij Huishouden 2 (HH2)	Nijmegen	€ 22,94

Berekening factuurbedrag

Periode 9 van 2015 (10 augustus 2015 tot en met 6 september 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 275,28	€ 61,57	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	€ 85,20	€ 132,55	€ 85,20
		Som in rekening te brengen	€ 146,77
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 9/2015 **€ 132,55**

Periode 8 van 2015 (13 juli 2015 tot en met 9 augustus 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	€ 99,40	€ 132,55	€ 99,40
		Som in rekening te brengen	€ 160,97
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 8/2015 **€ 132,55**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 11 november 2015 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

3/5

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag
Postbus 84030
2508 AA Den Haag
K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

71-3/6

CAK

Datum: 9 november 2015
Factuurnummer: 1-0316978-15-00007
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de maximale periodebijdrage, de hoeveelheid zorg en/of ondersteuning per periode van 4 weken, en de kosten hiervan.

Algemene gegevens

Beschikking(en)

Regeling	Periode	Beschikkingsnummer	Maximale periodebijdrage
Wmo	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-01	€ 61,57

Uurtarieven Wmo

Periode	Gemeente	Product	Aanbieder	Uurtarief
01-2015 t/m 13-2015	Nijmegen	06 Hulp bij Huishouden 2 (HH2)	Nijmegen	€ 22,94

Berekening factuurbedrag

Periode 10 van 2015 (7 september 2015 tot en met 4 oktober 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57
		Som in rekening te brengen	€ 61,57
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 61,57

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 10/2015 **€ 61,57**

Totaal factuurbedrag **€ 61,57**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 9 december 2015 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

3/3

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postbus 84030
2508 AA Den Haag

K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

107 - 3 / 4

CAK/A02/03

Datum: 7 december 2015
Factuurnummer: 1-0316978-15-00008
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de maximale periodebijdrage, de hoeveelheid zorg en/of ondersteuning per periode van 4 weken, en de kosten hiervan.

Algemene gegevens

Beschikking(en)

Regeling	Periode	Beschikkingsnummer	Maximale periodebijdrage
Wmo	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-01	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-02	€ 132,55

Uurtarieven Wmo

Periode	Gemeente	Product	Aanbieder	Uurtarief
01-2015 t/m 13-2015	Nijmegen	06 Hulp bij Huishouden 2 (HH2)	Nijmegen	€ 22,94

Berekening factuurbedrag

Periode 11 van 2015 (5 oktober 2015 tot en met 1 november 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 344,10	€ 61,57	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	€ 92,30	€ 132,55	€ 92,30
		Som in rekening te brengen	€ 153,87
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 11/2015 **€ 132,55**

Periode 10 van 2015 (7 september 2015 tot en met 4 oktober 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 367,04	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 99,40	€ 132,55	€ 99,40	
		Som in rekening te brengen	€ 160,97	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 10/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 61,57

Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 10/2015 (na correcties) **€ 70,98**

Totaal factuurbedrag **€ 203,53**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 6 januari 2016 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

3/3

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag
Postbus 84030
2508 AA Den Haag
K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

3582 - 3 / 4

Datum: 4 januari 2016
Factuurnummer: 1-0316978-15-00009
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de maximale periodebijdrage, de hoeveelheid zorg en/of ondersteuning per periode van 4 weken, en de kosten hiervan.

Algemene gegevens

Beschikking(en)

Regeling	Periode	Beschikkingsnummer	Maximale periodebijdrage
Wmo	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-01	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-02	€ 132,55

Uurtarieven Wmo

Periode	Gemeente	Product	Aanbieder	Uurtarief
01-2015 t/m 13-2015	Nijmegen	06 Hulp bij Huishouden 2 (HH2)	Nijmegen	€ 22,94

Berekening factuurbedrag

Periode 12 van 2015 (2 november 2015 tot en met 29 november 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 183,52	€ 61,57	€ 61,57
Wmo overgangsrecht	€ 49,70	€ 132,55	€ 49,70
		Som in rekening te brengen	€ 111,27
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 12/2015 **€ 111,27**

Periode 1 van 2015 (29 december 2014 tot en met 25 januari 2015)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen	
Wmo	€ 458,80	€ 61,57	€ 61,57	
Wmo overgangsrecht	€ 134,90	€ 132,55	€ 132,55	
		Som in rekening te brengen	€ 194,12	
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 132,55	
		Totaal te betalen eigen bijdrage periode 1/2015		€ 132,55
		Reeds gefactureerd		€ 132,55

Nieuw te betalen eigen bijdrage periode 1/2015 (na correcties) **€ 0,00**

Totaal factuurbedrag **€ 111,27**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 3 februari 2016 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag
Postbus 84030
2508 AA Den Haag
K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

307 - 3 / 4
CAK/A02/03

CAK

Datum: 8 februari 2016
Factuurnummer: 1-0316978-15-00010
Telefoonnummer: 0800-1925
EB-nummer: 0000316978
Burgerservicenummer (BSN): 078270492
Betreft: **factuur** eigen bijdrage

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de maximale periodebijdrage, de hoeveelheid zorg en/of ondersteuning per periode van 4 weken, en de kosten hiervan.

Algemene gegevens

Beschikking(en)

Regeling	Periode	Beschikkingsnummer	Maximale periodebijdrage
Wmo	01-2015 t/m 13-2015	0000316978-2015-01	€ 61,57

Uurtarieven Wmo

Periode	Gemeente	Product	Aanbieder	Uurtarief
01-2015 t/m 13-2015	Nijmegen	06 Hulp bij Huishouden 2 (HH2)	Nijmegen	€ 22,94

Berekening factuurbedrag

Periode 13 van 2015 (30 november 2015 tot en met 3 januari 2016)

Regeling	Geleverd	Max. periodebijdrage	In rekening te brengen
Wmo	€ 435,86	€ 61,57	€ 61,57
		Som in rekening te brengen	€ 61,57
		Uw maximaal te betalen eigen bijdrage	€ 61,57

Totaal te betalen eigen bijdrage periode 13/2015 **€ 61,57**

Totaal factuurbedrag **€ 61,57**

De factuur wordt automatisch betaald. Het bedrag wordt op 9 maart 2016 afgeschreven van IBAN NL08ABNA0485873222 met als kenmerk CAK-ZT-0181-291.

Prinses Beatrixlaan 7
2595 AK Den Haag

Postbus 84030
2508 AA Den Haag

K.v.K. 56806787
www.hetcak.nl

3721 - 3 / 4

CAK/A02/03

Brief aan de raad - Stadsregio Arnhem Nijmegen Programmarekening 2015 . . .

STADSREGIO
ARNHEM NIJMEGEN

uw kenmerk
ons kenmerk **16.0000141**
Behandelaar Ilse Houët
projectnummer 9100.002.003
betreft Programmarekening 2015 Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie"

bijlage(n) 2

Aan de gemeenteraden in de Stadsregio Arnhem Nijmegen
Aan de controllers deelnemende gemeenten Stadsregio Arnhem Nijmegen

reg.nr.: 16.0003887
procesverantw.: BM50

Nijmegen, 13 april 2016

INGEKOMEN
14 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.:
afgedaan:

Geachte Raad,

Bijgaand treft u aan het concept jaarverslag, waarin opgenomen de jaarrekening 2015.

Ingevolge onze gemeenschappelijke regeling dient de concept jaarrekening voor 1 juli door de Stadsregioraad te worden vastgesteld. Wij willen de concept jaarrekening voor de Stadsregioraad van 23 juni 2016 agenderen.

Wij vragen u eventuele opmerkingen over de jaarrekening 2015 uiterlijk 31 mei 2016 schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Wij zullen voorts de Stadsregioraad een raadsvoorstel voorleggen waarin de ingekomen reacties zijn verwerkt. Na vaststelling door de Stadsregioraad wordt de rekening aangeboden aan Gedeputeerde Staten.

De accountant heeft voor wat betreft de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring afgegeven. Het rapport van bevindingen en de accountants verklaring treft u bijgaand aan.

Zoals uit de jaarrekening blijkt is de opbouw van het resultaat over 2015 als volgt:

Exploitatieresultaat 2015	€ 2.240.693
Bij: in de begroting 2015 voorgestelde onttrekking reserves	€ 49.610
Resultaat voor bestemming 2015	€ 2.290.303

Aangezien het huidige weerstandsvermogen matig is, maar het niet noodzakelijk is om het resultaat 2015 helemaal toe te voegen aan het weerstandsvermogen wordt voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 2.290.303,- als volgt te bestemmen:

- de 2e halfjaarbijdrage 2015 ad. € 1.140.999 terug te betalen aan de regio-gemeenten naar rato van de inbreng 2015 op grond van de inwoneraantallen;
- het restant ad. € 1.149.304 toe te voegen aan het weerstandsvermogen.

Postbus 6578
6503 GB Nijmegen
info@destadsregio.nl
www.destadsregio.nl

STADSREGIO
ARNHEM NIJMEGEN

Voor een nadere toelichting op de cijfers, zij verwezen naar het bijgaande concept jaarverslag.

Hoogachtend,
Het College van Bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen,
De secretaris, de voorzitter,

Roel Wever

Marianne Schuurmans

Namen bijlagen:

- Programmaverslag 2015
- Verslag van bevindingen EY accountants

Concept
Programmaverslag
Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie"
2015

Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie",
Nijmegen, conceptversie CvB 17 maart 2016

Inhoudsopgave

1. Voorwoord ..... - 5 -
2. Jaarverslag ..... - 7 -
2.1 Programmaverantwoording ..... - 7 -
2.1.1 Programma Bestuur ..... - 7 -
2.1.2 Programma Mobiliteit ..... - 10 -
2.1.3 Programma Werken ..... - 11 -
2.1.4 Programma Ruimte ..... - 13 -
2.1.5 Programma Wonen ..... - 16 -
2.2 Paragrafen ..... - 18 -
2.2.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheering ..... - 18 -
2.2.2 Paragraaf Financiering ..... - 23 -
2.2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering ..... - 24 -
2.2.4 Verbonden partijen ..... - 26 -
3. Jaarrekening ..... - 27 -
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ..... - 27 -
3.2 Balans per 31 december 2015 en de toelichting ..... - 30 -
3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting ..... - 39 -
3.4 Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ..... - 48 -
4. Controleverklaring ..... - 50 -

1. Voorwoord

Hierbij bieden wij u het Programmaverslag 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie " aan. Als gevolg van de intrekking van de Wgr-plus per 1 januari 2015, zijn de taken, middelen en medewerkers op gebied van mobiliteit in het eerste kwartaal 2015 overgeheveld naar de provincie Gelderland. De Stadsregioraad heeft op gebied van de overige taken besloten deze niet meer voort te zetten in de huidige Gemeenschappelijke Regeling, maar over te gaan naar een nieuw op te richten gemeenschappelijk orgaan (GO) en daarnaast samen met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen op het gebied van economie een zgn. Triple Helix op te zetten. Op 16 juli 2015 hebben alle Colleges en Gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de Stadsregio Arnhem Nijmegen en het daarbij behorende liquidatieplan.

Het jaar 2015 heeft dan ook in het teken gestaan van het zo goed mogelijk overhevelen van taken en afronden van zoveel mogelijk subsidieverantwoordingen en is fors ingezet op mobiliteit van het personeel. Hiervoor is een liquidatieplan opgesteld, waarin per taak is vastgelegd óf en bij wie dit wordt belegd en wat dat voor financiële gevolgen en risico's met zich meebrengt. Voor een aantal taken is dan ook op grond van juridische en praktische overwegingen gekozen om deze door de Stadsregio "in liquidatie" te laten afwikkelen. Het vaste personeel is per 16 juli 2015 boventallig verklaard en zo veel mogelijk met behulp van het mobiliteitsbureau Thaeles en de deelnemende gemeenten begeleid naar een nieuwe baan. Het boventallig personeel en de personele zorg voor het personeel wat op 1 januari 2016 resteerde, is conform sociaal plan, overgedragen aan de gemeente Arnhem.

In 2015 heeft de Stadsregio "in liquidatie" o.a. de EFRO-subsidie Goffert, de Europese subsidie Liberation Route, Verduurzaming in de bouw (meters maken), Susreg en Sinthroper afgewikkeld. We hadden gehoopt alle openstaande subsidietrajecten bij de jaarrekening 2015 af te kunnen wikkelen maar door uitstel op de verantwoording van het regiocontract 2012-2015 en uitstel op de subsidieverantwoording SiSa van NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit), zal er nog een jaarrekening 2016 noodzakelijk zijn. Deze heeft echter alleen betrekking op het programma ruimte, waar het regiocontract en NSL in verantwoord worden. Voor de nog te verwachten kosten voor bedrijfsvoering voor het komende jaar en begin 2017 is een voorziening gevormd. Er zal dan ook geen inwonerbijdrage 2016 of 2017 worden gevraagd van de deelnemende gemeenten voor de afwikkeling.

In het separaat aan u aangeboden inhoudelijk jaarverslag gaan wij dieper in op alle zaken die in 2015 zijn gerealiseerd. In de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële aspecten van het jaarverslag, waarbij wij ook nadrukkelijk ingaan op de consequenties van liquidatie van de Stadsregio. Het jaar 2015 wordt afgesloten met een positief resultaat. Dit lag in de lijn der verwachtingen omdat voor het hele jaar 2015 een inwonerbijdrage is betaald, terwijl de taken gedurende het jaar zijn afgenomen.

Onze accountant, Ernst & Young, geeft over de in dit Programmaverslag opgenomen jaarrekening een goedkeurende verklaring op zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Wij leggen dit Programmaverslag met vertrouwen aan u voor en hopen op een positief besluit van uw raad bij de vaststelling er van in de raadsvergadering van juni 2016.

Hoogachtend,
College van Bestuur Stadsregio Arnhem Nijmegen
de secretaris

de voorzitter

2. Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Programma Bestuur

Programmanummer	11
Portefeuillehouder	Marianne Schuurmans
Budgethouder	Roel Wever

Wat is de context?
Het programma bestuur is opgebouwd rond drie taakvelden: bestuurlijke organisatie, communicatie en Bureau Brussel. Deze drie activiteiten zijn ondersteunend aan de andere programma's van de stadsregio.

Bestuurlijke organisatie
Bestuurlijke organisatie heeft betrekking op de wijze waarop het bestuur (college en Stadsregioraad) is georganiseerd en de wijze waarop het bestuur de doelen in de andere programma's wil bereiken.

Communicatie
Communicatie is essentieel voor een organisatie die in een netwerkomgeving haar boodschap wil overbrengen. De stadsregio heeft als verlengd lokaal bestuur de opdracht haar gemeenten optimaal te informeren over haar taken en werkzaamheden en zorgt voor een transparante verslaglegging van haar activiteiten. De stadsregio heeft een duidelijk en herkenbare uitstraling onder andere zichtbaar gemaakt in haar logo met daarin de vier taakvelden. De stadsregio zorgt voor een duidelijke corporate communicatie, een heldere projectcommunicatie en probeert middels nieuwe (social) media de samenwerking en communicatie te versterken.

Bureau Brussel
Bureau Brussel is in het leven geroepen om de belangen van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in Europa zo goed mogelijk te behartigen. Bureau Brussel werkt voor gemeenten, maar ook voor kennisinstellingen en het bedrijfsleven uit de stadsregio. De focus van deze belangenbehartiging ligt op het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten. Hierbij valt te denken aan deelname aan Europese netwerken, subsidiemogelijkheden en internationale profilering (representatie en communicatie activiteiten).

Hoofddoelstellingen programma Bestuur
Hoofddoelstelling 1: Op een efficiënt georganiseerde wijze werken aan de vier regionale taken: mobiliteit, ruimte, wonen en werken voor de twintig deelnemende regiogemeenten;
Hoofddoelstelling 2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid Stadsregio, verbeteren van de interne- en externe communicatie, verbeteren van regionale samenwerking;
Hoofddoelstelling 3: Het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten.

Wat wilden we bereiken in 2015?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
De Stadsregio Arnhem Nijmegen is een herkenbare, effectieve en efficiënte organisatie die samen met de twintig stadsregiogemeenten werkt aan vier belangrijke stadsregionale taken: Mobiliteit, Ruimte, Wonen en Werken. De nadruk hierbij komt steeds meer te liggen op het faciliteren en

stimuleren van het integrale vestigingsklimaat. Het zorgvuldig omgaan met de beperkte overheidsmiddelen is daarbij vanzelfsprekend het uitgangspunt. De stadsregio zal steeds opnieuw haar meerwaarde moeten aantonen. Daarbij geldt ook: onbekend maakt onbemind. Daarom zal de stadsregio zich niet alleen richten op het boeken van resultaten, maar ook op het zichtbaar maken daarvan richting onze belangrijkste aandeelhouders, de 20 gemeenten en de provincie, het Rijk en in Europa.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid Stadsregio
Met corporate en projectcommunicatie maken we zichtbaar wat we doen, waarom, met wie, wanneer en hoe. Communicatie draagt bij aan de verbetering van de samenwerking tussen de partners en het verkrijgen van meer draagvlak.

H3: Het versterken van de regionale economie
Bureau Brussel is in het leven geroepen om de belangen van de Stadsregio Arnhem Nijmegen in Europa zo goed mogelijk te behartigen. Bureau Brussel werkt voor gemeenten, maar ook voor kennisinstellingen en het bedrijfsleven uit de stadsregio. De focus van deze belangenbehartiging ligt op het versterken van de regionale economie door Europese kansen te benutten.

Wat hebben we bereikt?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
Gelet op het feit dat de WGR-plus met ingang van 1 januari 2015 is ingetrokken, zijn de taken op gebied van mobiliteit overgedragen aan de provincie Gelderland. De overige taken zijn overgedragen op basis van het liquidatieplan naar andere gemeenten of resteren bij de stadsregio in liquidatie.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid
Gelet op de besluitvorming tot liquidatie van de stadsregio, is gecommuniceerd over de opheffing van de Stadsregio.

H3: Het versterken van de regionale economie

- In de stadsregio:
  - Partijen informeren, stimuleren en faciliteren om in EU programma's mee te doen, partners te vinden enz. Dit met name op de prioritaire thema's van de regionale agenda.
  - Met de regiogemeenten: het effectief bundelen van kennis en capaciteit om de slagkracht richting Brussel te vergroten.
- In Brussel:
  - Participatie in netwerken die bruikbaar zijn voor de hoofddoelstelling, zoals actieve deelname in het ERRIN, European Regions Research and Innovation Network en POLIS (Europees netwerk rond mobiliteit). Het hebben van een kantoor in Brussel is een vereiste voor deelname aan dit netwerk.
  - I.s.m. de provincie Gelderland is de gemeente Nijmegen betrokken bij de projectaanvraag CHIPS over snelfietsroutes. Dit is een INTERREG-B (NWE) aanvraag. Op dit moment de 2e ronde ingeleverd en wachten op uitslag.
  - I.s.m. DTV consultants begonnen aan projectvoorstel traject binnen Horizon 2020. Teruggetrokken toen duidelijk werd dat de kans op succes niet groot was.
  - De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) begeleid bij het ontwikkelen van een Horizon 2020 aanvraag. Zij hebben zich teruggetrokken toen ze merkten dat de kans op succes niet groot zou zijn.
  - Een aantal Interreg North West Europe aanvragen zijn in gang gezet, Bureau Brussel is betrokken geweest bij partner searches en lobby bij RVO en het secretariaat in Lille (regioreis oktober 2015).
  - Participatie in de Design Days.
  - Participatie in de Open Days.
- Regelen van de stadsregioreis.

Wat hebben we ervoor gedaan?

H1: Op een efficiënte wijze werken aan de vier regionale taken
Tot 1 juli 2015 zijn de werkzaamheden op gebied van de andere regionale taken: ruimte, wonen en werken voor de deelnemende regiogemeenten met een zo laag mogelijke bezetting uitgevoerd en is ingezet op een gedegen overdracht van taken en middelen. De overdracht van taken en middelen is besproken met de portefeuillehouders en de gemaakte keuzes zijn vastgelegd in een liquidatieplan. Het liquidatieplan is voorgelegd aan alle deelnemende gemeenten en in de Stadsregioraad van juni 2015 vastgesteld. Onder verantwoording van de gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen is gewerkt aan een nieuwe regionale samenwerking (GO) en een triple helix organisatie. Het bestuur van de stadsregio fungeert vanaf 16 juli 2015 als bestuur "in liquidatie" en heeft nog als enige taak te zorgen voor de uitvoering van het liquidatieplan en de formele opheffing/vereffening die naar verwachting bij de jaarrekening 2016 zal plaatsvinden.

H2: Het verhogen van zichtbaarheid op inhoud/naamsbekendheid
Er is nauwelijks ingezet op gebied van communicatie, als gevolg van de voorgenomen besluitvorming tot liquidatie van de stadsregio. De communicatie op gebied van de nieuwe regionale samenwerking is door de gemeente Arnhem en de gemeente Nijmegen opgepakt.

H3: Het versterken van de regionale economie
In 2015 is bureau Brussel overgegaan van de Stadsregio naar het nieuw in het leven geroepen "Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen" (GO). Ondanks dat er op personeel en logistiek vlak veel veranderde en dit veel tijd gekost heeft, heeft Bureau Brussel in 2015 zoveel mogelijk geprobeerd "de winkel open te houden". Bureau Brussel heeft in 2015 op veel verschillende manieren aan kennisverspreiding gedaan. Soms richting overheid (gemeenten), soms richting onderwijs (universiteit, HAN, ArTEZ) en soms richting bedrijfsleven. De volgende aansprekende acties zijn ondernomen in 2015:

- Bureau Brussel heeft stichting Health Valley meegenomen richting het European Innovation Partnership on Active Healthy Ageing (EIP-AHA) zodat zij op de hoogte konden worden gebracht van de Europese state of the art op dat gebied.
- Bureau Brussel heeft de regioreis naar Lille, Kortijk en Brussel georganiseerd om zo aan zoveel mogelijk bestuurders uit de regio te vertellen over wat er in Brussel speelt en welke rol Bureau Brussel daarin heeft.
- Bureau Brussel zit sinds juli aan bij het strategisch stafoverleg bij de gemeente Arnhem om o.a. blijvend informatie te kunnen leveren over Europese ontwikkelingen en goed op de hoogte te zijn van de lobby agenda en hier een bijdrage aan te leveren
- Bureau Brussel heeft een eerste editie van een nieuwe nieuwsbrief uitgegeven in december: "Brussels Lof"
- Bureau Brussel heeft in 2015 haar 500^{e} volger op Twitter mogen verwelkomen en beseft zich dat dit medium in toenemende mate nuttig is om relevante kennis te verspreiden.

Wat hebben we niet gedaan?
Met de afnemende ambtelijke capaciteit hebben we zoveel mogelijk invulling gegeven aan de hoofddoelstellingen binnen het programma bestuur. We hebben echter niet meer ingezet op verhogen van zichtbaarheid/naamsbekendheid Stadsregio, er is met name ingezet op de overdracht van taken zoals beschreven in het liquidatieplan.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	729.333	405.831	393.453
Baten	130.000	106.434	117.495

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.2 Programma Mobiliteit

De taken van Mobiliteit zijn met ingang van 1-1-2015 overgedragen aan de provincie Gelderland. Door de late besluitvorming in de Eerste Kamer is om praktische redenen besloten dat het personeel wat conform het Herenakkoord mee overging per 1-4-2015 formeel in dienst te laten treden bij de provincie Gelderland. Ook facturen van lopende opdrachten/contracten zijn tot 1-3-2015 behandeld en betaald door de stadsregio en inmiddels afgerekend met de provincie Gelderland. Na een goedkeurende verklaring op de overdracht van de BDU middelen door de accountant, heeft de financiële eindafrekening plaatsgevonden. De stadsregio in liquidatie heeft de verantwoording over de EFRO subsidie Goffert inmiddels afgewikkeld en overgedragen aan de provincie Gelderland.

2.1.3 Programma Werken

Wat is de context?
Het doel van dit programma is het versterken van het economisch vestigingsklimaat van de stadsregio in (inter)nationaal perspectief, zoals in het visiedocument Economische Agenda (februari 2008) is vastgesteld en in de evaluatie van de Economische Agenda in 2010 is herbevestigd. De verbindingen met de overige beleidsterreinen (mobiliteit, wonen en ruimte) waarop de stadsregio opereert zijn hierbij van groot belang. De stadsregio heeft een sterke brede economische structuur met daarbinnen een aantal succesvolle en kansrijke clusters (Health, Semiconductors, Energie en Milieutechnologie, Mode en vormgeving en Toerisme). De stadsregio werkt aan de noodzakelijke basisrandvoorwaarde zoals voldoende en gevarieerd aanbod aan bedrijventerreinen en goede ontwikkeling van de detailhandel. Daarnaast verbindt zij partners binnen de regio bij het streven naar meer innovatie en een beter aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt.

Wat wilden we bereiken in 2015?
Het is de ambitie van de stadsregio om in 2020 uit te groeien tot de vierde economische regio van Nederland. Met het oog daarop richten de partners zich op het versterken van het economisch vestigingsklimaat in internationaal perspectief en het maximaal benutten van de potenties van stuwende bedrijven.

Wij zetten daarom in op de versterking van het vestigingsklimaat, door:
- De regio als aantrekkelijke en kansrijke regio op de kaart te zetten bij de provincie, het Rijk en in Brussel (belangenbehartiging en lobby);
- De regio te profileren als aantrekkelijke regio om te studeren (studenten) en te werken (internationale bedrijven en kenniswerkers) (regiomarketing en onderwijsvoorziening);
- De juiste voorwaarden te scheppen voor een vitale bedrijven-, winkel en kantorenmarkt (vastgoed) en belangrijke dragers voor het vestigingsklimaat zoals logistiek en vrijetijdseconomie stimuleren en ondersteunen.

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:
A. Ruimte voor bedrijven
B. Logistiek
C. Vastgoedrapportage
D. Regiomarketing (Portal Arnhem Nijmegen City Region)
E. Vrijetijdseconomie

Wat hebben we bereikt?
Door de aangekondigde opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is er in 2015 alleen ingezet op de taken met subsidieverplichtingen, zijnde de budgetautoriteit LEC Liemers en LEC regio Nijmegen (L.E.C: Logistiek Expertise Centrum), de subsidiebijdrage aan de Internationale School en de webportal Arnhem Nijmegen. Zoals besloten bij de opheffing van de Stadsregio heeft de Stadsregio in liquidatie de subsidiebijdrage Internationale School afgewikkeld en wikkelt zij de subsidieafwikkeling voor de LEC subsidies af. De webportal Arnhem Nijmegen is overgedragen aan de gemeente Nijmegen.

Wat hebben we ervoor gedaan?
Door de aangekondigde opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is er ingezet op het gereedmaken voor overname van de webportal door een nieuwe trekker zodat de regio digitaal vindbaar blijft voor internationale bedrijven, studenten en kenniswerkers. Daarnaast is ingezet op de taken voor de budgetautoriteit van de LEC subsidies en een goede archivering van deze subsidies en heeft de subsidieafwikkeling van de Internationale School plaatsgevonden.

Wat hebben we niet gedaan?
Door de aangekondigde opheffing is er niet ingezet op ruimte voor bedrijven, logistiek, de vastgoed-rapportage en vrijetijdseconomie. Deze taken dienden niet overgedragen te worden aan een rechtsopvolger en zijn ook niet vermeld in het liquidatieplan.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	457.301	485.659	476.006
Baten	25.900	418.735	418.735

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.4 Programma Ruimte

Wat is de context?
Het grootste deel van het ruimtelijk-economische, sociale en culturele leven speelt zich af op het schaalniveau van de regio, zo ook in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Bewoners, ondernemers en instellingen bewegen zich voornamelijk binnen het daily urban system (DUS) dat ruwweg overeen komt met de omvang van de regio. Binnen deze schaal vinden de meeste verplaatsingen plaats voor woon-werkverkeer, gaan de kinderen naar school, worden culturele instellingen bezocht en worden de inkopen gedaan. Beslissingen over verstedelijking, infrastructuur, duurzame economische ontwikkeling, landschapsinrichting liggen voor het allergrootste deel op dit schaalniveau. Dit is de reden waarom de stadsregio inzet op een programma Ruimte.

Doel van het programma Ruimte is het werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat van de stadsregio voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. De stadsregio wil burgers en bedrijven aan de regio binden door het verbeteren van de condities voor 'het goede leven': het bieden van mogelijkheden voor prettig wonen en succesvol werken in een mooi, aantrekkelijk landschap en waar men zich snel en comfortabel kan verplaatsen. Randvoorwaarde hierbij is dat onze leefomgeving ook op de lange termijn duurzaam is. Binnen het programma Ruimte zetten we daarom ook in op een energie en klimaatopgave. Vanuit het luchtkwaliteitsprogramma Eureka is een verdergaande samenwerking met MRA en MARN ontstaan die werkt naar brede samenwerking op het gebied van energie en klimaat. Een regionale energie en klimaatopgave is aanvullend op lokale programma's en beleidsplannen en vervangt deze niet. Door de gemeenten is aangegeven dat regionale samenwerking meerwaarde moet bieden door schaalvoordelen, efficiency in werken door kennisdeling en gezamenlijke lobby. De stadsregio vult deze samenwerking met name in door in te zetten op slimme mobiliteit, duurzaam bouwen en stimuleren van energie en milieutechnologie. Hier ligt dan ook een sterk verband met de overige programma's van de stadsregio.

Wat wilden we bereiken in 2015?
Binnen het programma Ruimte worden de ruimtelijke ambities van de stadsregio vormgegeven. De volgende taken vloeien daaruit voort:

- Behartigen van het regionaal belang op het gebied van ruimtelijke ordening, energie en klimaat en wonen, zowel richting gemeenten als provincie en Rijk; geven van beleidsuitgangspunten en zorgdragen voor verdere vormgeving en uitvoering daarvan.
- Faciliteren van samenwerking op ruimtelijk gebied tussen de regiogemeenten om te komen tot vitale steden en dorpen binnen de stadsregio, dit doen we door te inspireren en visievorming te stimuleren.
- Adviseren over kaderstelling op het gebied van ruimte en duurzaamheid door Rijk, provincie en regiogemeenten;

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:

A. Strategie en visievorming Ruimte
B. Regioprogramma 2012-2015
C. Eureka
D. De Groene Kracht

Wat hebben we bereikt?
De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:

A. Strategie en visievorming Ruimte
B. Regioprogramma 2012-2015
C. Eureka
D. De Groene Kracht

In onderstaande gaan we puntsgewijs voor elk van deze thema's op de uitgevoerde activiteiten in 2015 in.

A. Strategie en visievorming Ruimte
- Overdracht van strategische visievorming naar Nijmegen en Arnhem

B. Regioprogramma 2012-2015
- Uitvoering van het grootste deel van de projecten, een aantal projecten is reeds afgerond
- Advisering regiogemeenten
- Uitvoering taken beheer- en betaalautoriteit

C. Eureka
- Uitvoering projecten binnen het Eureka-programma
- Uitvoering taken beheer- en betaalautoriteit

D. De Groene Kracht
- Uitvoering projecten binnen De Groene Kracht zoals De Groene Hub

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Strategie en visievorming
Gelet op de overdracht naar de gemeente Arnhem en de gemeente Nijmegen is alleen ingezet op een goede overdracht en niet op strategie en visievorming.

B. Regioprogramma 2012-2015
De Stadsregio Arnhem Nijmegen is één van de zes Gelderse regio's waarmee de provincie Gelderland contractafspraken in het kader van regio- en stadscontracten heeft gemaakt. In totaal is 21 miljoen euro aan subsidie door de provincie aan de regio beschikbaar gesteld voor investeringen in uiteenlopende projecten binnen een achttal programmalijnen. Het totale projectvolume van het regioprogramma voor de periode 2012-2015 is, met een cofinancieringsvoorwaarde van minimaal 50%, 42 miljoen euro. Daarbij is de stadsregio betaal- en beheerautoriteit met een verantwoordingsplicht richting de provincie.
De projecten binnen het Regiocontract hebben in 2015, het laatste jaar van realisatie, over het algemeen goede voortgang laten zien. Kijkend naar de totale uitgaven dan concluderen wij dat deze voldoen aan onze verwachtingen en die van de provincie Gelderland. Bij het laatste rapportagemoment, 1 januari 2015, was in totaal € 25,5 miljoen van de € 42 miljoen aan totale subsidiabele kosten reeds gemaakt. Een bestedingspercentage van 60%, volledig conform het ingeschatte bestedingsritme van de provincie. Opvallend is dat binnen een aantal programma's de bijdrage/cofinanciering van gemeenten en andere partners hoger blijkt te zijn dan vooraf begroot. Hieruit blijkt dat de subsidiebijdrage uit het Regiocontract zorgt voor een investeringsimpuls in de regio Arnhem Nijmegen. Bij de eindafrekening van het gehele contract die uiterlijk 1 oktober 2016 zal moeten worden aangeleverd bij de provincie Gelderland, verwachten wij dan ook dat het totaalbedrag gerealiseerde uitgaven hoger zal zijn dan de begrote € 42 miljoen die in het contract is opgenomen. Zoals hierboven aangegeven ontvangen wij uiterlijk op 1 mei 2016 alle eindrapportages van de individuele projecten. Pas op dat moment kunnen wij concluderende uitspraken doen over de totale gerealiseerde uitgaven en de resultaten/effecten die het gevolg zijn van de gedane investeringen in de regio. Wel kunnen we concluderen dat nu het einde van de contractperiode (2012-2015) inmiddels is verstreken, het overgrote deel van de projecten, 60 van de 62 (96,7%) op tijd is afgerond. Over de afsluiting en opening van de verschillende projecten is regelmatig gecommuniceerd via de regio-website van de provincie Gelderland en in de lokale en regionale media.
Alle projecten zijn inmiddels verzocht om voor 1 mei 2016 een inhoudelijke en financiële eindrapportage inclusief accountantsverklaring aan te leveren. Deze individuele eindrapportages zullen als input worden gebruikt voor de eindverantwoording van het gehele contract (op programmalijn) die uiterlijk 1 oktober 2016 zal worden aangeleverd bij de provincie Gelderland. Wij hebben een toezegging van de provincie Gelderland dat bij een tijdige indiening van de eindafrekening, alle werkzaamheden die betrekking hebben op het Regiocontract nog in het jaar 2016 kunnen worden afgerond.

C. Eureka / Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
Sinds 2007 werkt de stadsregio aan het Eureka programma. Eureka bestaat uit verschillende projecten die gericht zijn op het verbeteren van luchtkwaliteit in de regio. Dit programma wordt mogelijk gemaakt door rijksbijdragen vanuit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) waaraan de wettelijke doelstelling is gekoppeld dat per 1 januari 2019 in de hele stadsregio de normen voor respectievelijk fijn stof (PM10) en stikstofoxiden (NOx) worden gehaald. De stadsregio is beheer-en betaalautoriteit voor de € 10,9 miljoen rijksbijdragen vanuit NSL richting de regiogemeenten en verantwoordelijk voor verantwoording hiervan richting provincie en Rijk. Eind 2015 is duidelijk geworden dat de bestedingstermijn van de subsidiegelden is verlengd naar uiterlijk 1 januari 2017.

Ook in 2015 is uitvoering gegeven aan projecten binnen het Eureka programma zoals verbetering doorstroming op trajecten in en rondom Arnhem en Nijmegen, Stimulering duurzame stedelijke distributie, Rijden op Groengas, Stimulering schone scheepvaart (o.m. Walstroom). In 2015 zijn een aantal nieuwe projecten opgestart die zijn gefinancierd uit de zogenaamde rentebaten. Door de inzet van deze middelen zijn er onder andere 45 e laadpalen binnen de regio geplaatst. De meeste projecten zijn inmiddels afgerond, een aantal projecten loopt nog door tot 2015/2016.

D. De Groene Kracht
De Groene Kracht geeft de regionale ambities en het beleid op het gebied van duurzame energie, duurzame mobiliteit en de duurzaam gebouwde omgeving van de stadsregio vorm. We werken samen met de regiogemeenten aan structuurversterkende maatregelen voor een transitie naar een duurzame regionale economie. We richten ons op de vier programmalijnen; duurzame mobiliteit, duurzame energie duurzaam gebouwde omgeving en verbeteren van de luchtkwaliteit. Om meer samenhang en sturing te geven aan dit programma is in 2013 de Routekaart De Groene Kracht ontwikkeld. Met deze Routekaart is een gezamenlijke regionale stip op de horizon gezet voor 2020 en 2050. Streven is om in 2050 als regio energieneutraal te zijn.

Binnen De Groene Kracht worden onder meer projecten zoals de Concessie elektrische laadpalen en De Groene Hub ontwikkeld. Omdat De Groene Hub een nadrukkelijke regionale uitstraling heeft gekregen als gevolg van het grote aantal regionale partners die aan het project deelnemen, heeft de gemeente Nijmegen in 2013 de stadsregio verzocht dit project over te hevelen naar de stadsregio. De Groene Hub (waar diverse deelprojecten onder vallen zoals de ontwikkeling van groen gas, trolley 2.0, haalbaarheidsstudies naar o.a. biomassa) is daarmee onderdeel geworden van De Groene Kracht.

In verband met de liquidatie van de stadsregio is medio 2015 besloten dat de overlegstructuren rond de Groen Hub niet worden voortgezet. Het project de Groene Hub 2.0 wordt afgerond conform de subsidievoorwaarden.

Wat hebben we niet gedaan?
In verband met de overdracht van het gebiedsgericht MIRT onderzoek Arnhem Nijmegen naar de gemeenten Arnhem en Nijmegen is ook de Majeure Opgave(omgevingsagenda) overgeheveld naar beide steden. In 2015 is ook niet meer ingezet op strategie en visievorming als gevolg van de liquidatie.

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	5.489.484	7.593.842	5.671.747
Baten	5.300.000	7.584.000	5.669.906

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.1.5 Programma Wonen

Wat is de context?
Het doel van dit programma is het tijdig beschikbaar hebben van een juiste woning voor iedere (toekomstige) bewoner van de stadsregio. Dit kan bereikt worden door een mix van instrumenten zoals een regionale huisvestingverordening voor verdeling van sociale huurwoningen en afstemming van de programmering van woningbouwplannen tussen gemeenten. Daarbij is ook nadrukkelijke aandacht voor een duurzaam gebouwde omgeving.

De regio kiest hierbij voor de vraaggerichte benadering. Kwaliteit en de voorkeuren van de consument staan centraal bij keuzes voor woningbouw en de diversiteit in de regio kan daarbij beter benut worden. Het investeren in kwaliteiten is noodzakelijk om de huidige inwoners een prettig woonmilieu te blijven bieden, in te spelen op de woonbehoefte en mensen van buiten de regio te blijven aantrekken.

Wat wilden we bereiken in 2015?

Binnen het programma Wonen worden gewerkt aan de ontwikkeling van regionaal woonbeleid met bijpassend instrumentarium voor de stadsregio. De volgende taken vloeien daaruit voort:
- Een rechtvaardige en transparante verdeling van de schaarse beschikbare sociale huurwoningen
- Het tijdig beschikbaar hebben van de juiste woning voor iedere (toekomstige) inwoner van de regio
- Verduurzaming van de nieuwbouw en bestaande bouw.

De uitvoering van bovengenoemde speerpunten richt zich op de volgende thema's:
A. Woonruimteverdeling
B. Uitvoeringsprogramma Wonen
C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren
D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

Wat hebben we bereikt in 2015?

A. Woonruimteverdeling
- Uitvoering regionale huisvestingsverordening 2013
- Voorbereidingen nieuwe huisvestingsverordening en overdracht van taken naar de gemeente Arnhem

B. Uitvoeringsprogramma Wonen
- Diverse (subregionale)bijeenkomsten georganiseerd voor afstemming tussen gemeenten, waarin de organisatorische en afstemmingsactiviteiten zijn overgedragen aan de subregio's.
- 4 themabijeenkomsten georganiseerd
- Deelname Community of practice over Vrije Sectorhuur bij Platform 31, analyse van Facton voor kansrijke projecten in de vrije sectorhuur voor het middengebied.
- Opstarten deelname aan het landelijke woningbehoefteonderzoek WoON 2015 en overdracht van deze taak naar de gemeente Arnhem

C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren

Het stimuleringsprogramma Vraaggericht bouwen en programmeren is afgerond met een rapportage aan de raad op 11 december 2014.

D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

Het stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving is afgerond met een rapportage aan de raad op 11 december 2014.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Woonruimteverdeling
In het kader van een goede woonruimteverdeling binnen de regio voert de stadsregio de Huisvestingswet uit door middel van de Regionale Huisvestingsverordening 2013. Daarnaast houdt de stadsregio toezicht op het proces van de verdeling van (sociale) woonruimte in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De nieuwe Huisvestingsverordening is in januari 2013 in werking getreden. De uitvoering van de Regionale Huisvestingsverordening is in de eerste helft van 2015 goed verlopen en overgedragen aan de gemeente Arnhem.
In de eerste helft van 2015 is contact onderhouden met corporaties, gemeente en Entree/Enserve, zijn vragen van woningzoekenden beantwoord en in september heeft een evaluatie plaatsgevonden waaruit blijkt dat gemeenten, corporaties en woningzoekenden overwegend tevreden zijn over de huidige verordening. Ook de werkzaamheden van de Urgentiecommissie en Beroepscommissie Woonruimteverdeling zijn gecontinueerd. Ook is in samenwerking met Rigo en de werkgroep Huisvestingsverordening een startnotitie geschreven in het kader van de nieuwe Huisvestingswet 2014 die op 1 januari 2015 in werking is getreden. Deze nieuwe Huisvestingswet maakt aanpassing van de Regionale Huisvestingsverordening uit 2013 noodzakelijk. De eerste stap hierin dat de startnotie aan de gemeenten in toegezonden met het verzoek hierop een lokale zienswijze te formuleren. Een regionale werkgroep heeft vervolgens voorstellen voor een verordening ontwikkeld. Na 1 juli 2015 wordt vanuit het nieuwe portefeuillehouderoverleg Wonen de lokale aanpassing van de huisvestingsverordening gecoördineerd.

B. Uitvoeringsprogramma Wonen
De woonagenda 2020 (met 3 subregionale agenda's) is in 2014 door het CvB vastgesteld en ligt nu ter instemming voor bij de 20 gemeenten en de provincie. Deze agenda past binnen het woonbeleid uit de verstedelijkingsvisie waarin een koers is ingezet naar een vraaggerichte en kwalitatieve woningbouwprogrammering. In 2015 zijn verdere afspraken gemaakt binnen de subregio's en zijn afspraken gemaakt over de subregionale samenwerking en afstemming na 1 juli 2015.

C. Stimuleringsprogramma Vraaggericht Bouwen en Programmeren

n.v.t. is afgerond in 2014.

D. Stimuleringsprogramma Duurzaam Gebouwde Omgeving

n.v.t. is afgerond in 2014.

Wat hebben we niet gedaan?

- Het actualiseren van de verhuisbewegingenanalyse. Hiervoor resteerde geen ambtelijke capaciteit en budget (Bij B)
- Er is geen inzet gepleegd op de verduurzamingsambitie. Hiervoor resteerde geen ambtelijke capaciteit en budget .

Wat heeft het gekost?

	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijk 2015
Lasten	211.326	461.803	499.343
Baten	0	313.000	329.210

Zie voor toelichting op de cijfers paragraaf 4.3.

2.2 Paragrafen

In dit hoofdstuk zijn de volgende, voor de stadsregio van toepassing zijnde paragrafen opgenomen:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- Financiering.
- Bedrijfsvoering.
- Verbonden partijen.

De paragrafen onderhoud kapitaalgoederen, lokale heffingen en grondbeleid zijn voor de stadsregio niet van toepassing.

2.2.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheering

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als "het vermogen van de stadsregio om financiële tegenvallers te kunnen opvangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering" en bestaat uit de relatie tussen:

- de **weerstandscapaciteit**: de middelen en mogelijkheden waarover de stadsregio beschikt kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle **risico's**, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De Stadsregio Arnhem Nijmegen voert projecten uit die door omvang, looptijd en complexiteit risico's met zich meebrengen in zowel kosten als opbrengsten en is zich ervan bewust dat door een sluitende begroting en een goede projectbeheersing niet alle risico's kunnen worden uitgesloten. Om deze reden wordt het verstandig geacht om voldoende weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Zo kan de stadsregio eventuele tegenvallers, ook als ze zich gelijktijdig voordoen, opvangen.

Bepalend voor de optimale omvang van het weerstandsvermogen is de hoogte van de financiële risico's waaraan de stadsregio bloot staat en de kans dat dergelijke risico's zich daadwerkelijk voordoen. Ook de mate van flexibiliteit in de begroting speelt een rol: hoe snel kunnen tegenvallers worden opgevangen zonder dat dit gepaard gaat met ombuiging van beleid en daarmee gemoeide uitgaven.

De Stadsregio Arnhem Nijmegen acht het wenselijk om alle risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om de risico's van Stadsregio Arnhem-Nijmegen in kaart te brengen is in samenwerking met de stafdiensten een risicoprofiel opgesteld en de risico's worden op de momenten van de Planning & Control cyclus steeds geactualiseerd. Met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) worden risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld. Hierbij worden zowel financiële risico's gemeld als ook imago risico's die niet direct financiële gevolgen hebben.

Risicoprofiel

Om de risico's van Stadsregio Arnhem-Nijmegen in kaart te brengen is in samenwerking met de stafdiensten een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een workshop waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de stafdiensten in totaal 19 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt echter alleen het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R81	De onzekere frictiekosten kunnen nadeliger uitvallen dan geschat bij de jaarrekening.	Financieel - In de voorziening personeel is gerekend me € 0,6 mln. aan frictiekosten. De voorziening is overgedragen aan gemeente Arnhem.	50%	max.€ 2.000.000	45.48%

		Er bestaat een kans dat de maximale frictiekosten nodig zijn, zijnde € 2 mln.			
R32	Eureka (Tranches FES-gelden):1) Projecten worden niet uitgevoerd dan wel afgerond voor 1 januari 2015.2) Onderzoek naleving subsidievoorwaarden niet volledig in beeld: een risico is stapeling subsidies en toerekening rente	Financieel - Subsidie wordt niet volledig toegekend/inmiddels gemaakte lasten niet gedekt; Imago - Politiek	50%	max.€ 500.000	11.41%
R68	De Stadsregio is opdrachtgever geworden van de Groene Hub (overgenomen vanuit Nijmegen) en is daarmee verplicht zorg te dragen voor de 50% cofinanciering van het project van € 500.000. Bij marap 2-2014 is aangegeven dat de Stadsregio in 2015 400 uur bijdraagt in cofinanciering. Deze ureninzet moet worden geregeld binnen de beperkte bezetting van 2015.	Financieel - We voldoen niet aan de subsidievoorwaarden (wo cofinanciering 50%)	50%	max.€ 500.000	9.06%
R69	De Stadsregio is opdrachtgever geworden van Meters Maken (overgenomen vanuit Rheden) en is daarmee verplicht zorg te dragen voor de 50% cofinanciering van het project van € 250.000.	Financieel - Niet voldoen aan de subsidievoorwaarden (wo cofinanciering 50%)	50%	max.€ 250.000	4.57%
R56	Niet verkrijgen van subsidiegelden waarmee wel rekening is gehouden in de begroting	Financieel - Begrotingstekort	50%	max.€ 200.000	4.55%
R39	Niet aanbesteden terwijl wettelijk drempelbedrag aanbestedingen wordt overschreden	Financieel - Boetes	50%	max.€ 200.000	4.54%
R63	In het regioprogramma 2012-2015 zijn	Financieel - Wij krijgen de beheerkosten in 2015 niet vergoed	50%	max.€ 200.000	4.52%

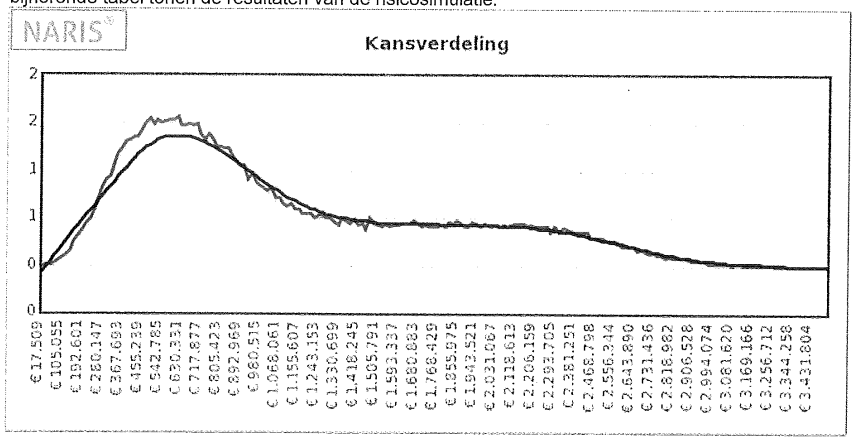
	€200.000 aan beheerkosten opgenomen, waarover verantwoording moet worden afgelegd.				
R86	Vanaf 2016 kan de Stadsregio geen BTW Compensatiefonds meer indienen omdat de status WGR-plus is vervallen	Financieel - Dit betekent dat alle te maken kosten met BTW worden verhoogd.	90%	max.€ 80.000	3.27%
R15	Langdurig ziekteverzuim/ Uitval huidige medewerkers	Financieel - Extra financiële lasten	50%	max.€ 100.000	2.73%
R61	Wijziging pensioenregeling oud bestuurders, rentetoerekening Raet onjuist waardoor voorziening te laag	Financieel - Inbrengen van opgebouwde pensioenrechten in nieuwe regeling	70%	max.€ 50.000	1.60%

Totaal grote risico's: € 4.080.000

Overige risico's: € 361.750

Totaal alle risico's: € 4.441.750

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 4.441.750 - zie tabel 1) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
5%	€ 291.717
10%	€ 371.281
15%	€ 436.637
20%	€ 495.301
25%	€ 553.155
30%	€ 609.947
35%	€ 668.849
40%	€ 730.522
45%	€ 797.472
50%	€ 871.087
55%	€ 959.857
60%	€ 1.071.923
65%	€ 1.220.968
70%	€ 1.399.626
75%	€ 1.600.653
80%	€ 1.802.349
85%	€ 2.001.816
90%	€ 2.206.793
95%	€ 2.437.196

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.206.793 (benodigde weerstandscapaciteit).

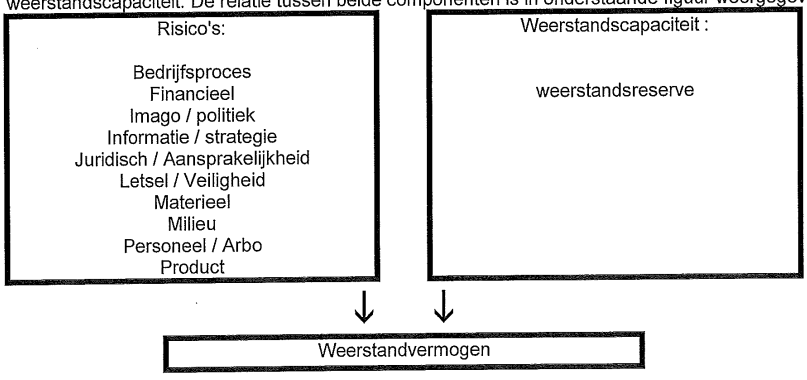
3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Stadsregio Arnhem-Nijmegen bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	**Startcapaciteit**
weerstandsreserve	€ 2.152.190
Totale weerstandscapaciteit	**€ 2.152.190**

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}} = \frac{€\ 2.152.190}{€\ 2.206.793} = 0.98$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van uw organisatie valt in klasse D. Dit duidt op een matig weerstandsvermogen.

5. Nieuwe ontwikkelingen

In 2014 is bij de jaarrekening een voorziening gevormd voor frictiekosten personeel en overige frictiekosten als gevolg van de opheffing van de stadsregio. De financiële afwikkeling met de provincie Gelderland inzake de BDU heeft plaatsgevonden, daarmee resteren eind 2015 alleen nog de risico's en het weerstandsvermogen wat van toepassing is voor de niet-mobiliteitstaken voor zover deze taken niet aan een rechtsopvolger zijn overgedragen (zie ook liquidatieplan). Wel resteert er een nog een BTW risico op de stadsregiotaxi waar de stadsregio nog geen uitsluitsel over heeft ontvangen van de belastingdienst; aan de provincie Gelderland is gemeld dat zij dit risico in hun jaarrekening nog niet kunnen laten vervallen maar eerst moeten wachten op een uitspraak van de belastingdienst.

De huidige risico's hebben betrekking op de financiële afwikkeling van de nog resterende subsidies SUSREG, Meters Maken, LEC, NSL en het Regiocontract. Als gevolg van uitstel van de verantwoordingsplicht voor het regiocontract en uitstel van de definitieve SiSa verantwoording NSL naar 2016, zullen de risico's voor NSL en Regiocontract nog gelden tot en met de jaarrekening 2016. Daarnaast is er nog een risico voor het boventallige personeel. Deze zijn met ingang van 1 januari 2016 overgeheveld naar de gemeente Arnhem en de bijbehorende voorziening personeel is mee overgedragen. Mochten de personele kosten voortvloeiend uit het sociaal plan van de stadsregio, niet binnen de voorziening frictiekosten personeel van € 632.017,10 gedekt kunnen worden, ondanks inspanningen van de gemeente Arnhem en de regiogemeenten, dan kan de gemeente Arnhem het tekort verhalen op de voormalige stadsregiogemeenten. Bij de formele opheffing van de stadsregio, medio 2017, zal de stadsregio in liquidatie" het restant weerstandsvermogen naar rato inwonersaantallen 1-1 -2015 verdelen over de regiogemeenten, waarmee de gemeenten dit eventuele risico kunnen dekken. Het sociaal plan van de stadsregio eindigt op 16 juli 2019, dan kan de balans vanuit de gemeente Arnhem opgemaakt worden voor de voormalige stadsregiogemeenten.

2.2.2 Paragraaf Financiering

De uitvoering van de programma's wordt ondersteund door de financieringsfunctie. Deze omvat de financiering van het beleid en het uitzetten van geld dat niet direct nodig is. De stadsregio heeft het beleid inzake de treasuryfunctie vastgelegd in een treasurystatuut. Op 11 december 2014 heeft de stadsregioraad het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld, die als gevolg van invoering van het Schatkistbankieren, is geactualiseerd met ingangsdatum 16 december 2013.

Het treasurystatuut is zodanig opgesteld dat het een objectieve en transparante verantwoording mogelijk maakt en omvat de volgende onderdelen:

- Doelstellingen treasuryfunctie.
- Risicobeheer.
- Bedrijfsfinanciering.
- Kasbeheer.
- Administratie organisatie en interne controle.

Voor de inhoud verwijzen wij naar het betreffende stuk.

Algemene ontwikkelingen 2015

Liquiditeitspositie
De liquiditeitspositie van de stadsregio is in 2015 bijzonder sterk afgenomen. Alle subsidiegelden in het kader van de Brede Doeluitkering (BDU) en het Regionaal Mobiliteitsfonds zijn in juni 2015, na akkoord stadsregioraad, overgedragen aan de Provincie Gelderland.
Begin 2015 is het saldo van de beschikbare liquide middelen ruim € 140 miljoen. Na afrekening van de BDU-gelden, mobiliteitsfonds en de subsidie uitkeringen in het kader van Regiocontract 2012-2015 en als laatste de FES-projecten is het saldo gedaald tot een bedrag van ruim € 6,2 miljoen .

Schatkistbankieren en het effect op de renteontwikkelingen
Op 16 december 2013 is het verplicht Schatkistbankieren zonder leenfaciliteit ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De Wet Schatkistbankieren regelt dat alle overtollige liquide middelen vanaf 16 december 2013 moeten worden overgedragen aan de schatkist. Langlopende middelen die voor 4 juni 2012 waren uitgezet zijn geëerbiedigd. De stadsregio mag alleen leningen verstrekken aan andere overheidsinstanties, behoudens degene waar een toezichtrelatie op van toepassing is.

De liquide middelen renderen dan ook na invoering van het Schatkistbankieren minimaal op basis van het schatkisttarief.

Renteontwikkeling	*Schatkisttarief*
1e kwartaal 2015	0,01%
2e kwartaal 2015	0,00%
3e kwartaal 2015	0,00%
4e kwartaal 2015	0,00%

Door de verkoop (februari 2015) van onze langlopende middelen is er nog een rendement te melden van ruim € 219.000. De opbrengst van de gelden bij de schatkist leverde in totaal ruim € 2.200 op, alleen in het eerste kwartaal 2015 was het percentage (enkele dagen) hoger dan 0,00%.

Voor het overige komen de renteopbrengsten, zoals in de begroting aangegeven, ten gunste van de exploitatie. De totale treasury baten over 2015 bedragen bruto ca. € 221.200. Dit is nagenoeg hetgeen is verwacht bij de tussentijdse managementrapportage.

2.2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

Vanuit de bedrijfsvoering wordt de uitvoering van de taken en activiteiten van de stadsregio ondersteund. Alle beherende, verantwoordende en controlerende activiteiten vallen hieronder, welke de organisatie in staat stelt om de voorgenomen programma's en prestaties zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. De kwaliteit van de bedrijfsvoering bepaalt in belangrijke mate het slagen van programma's.

Het financieel beheer heeft zich in 2015 niet gericht meer op de toekomst, maar op de financiële afwikkeling van de taken en geldstromen die de stadsregio in liquidatie volgens het liquidatieplan zal afronden. In het jaar 2015 heeft er dan ook geen interim controle meer plaatsgevonden gericht op de toekomst. Wel is het zaak de lopende subsidietrajecten NSL en regiocontract nog af te ronden en zorg te dragen voor het financieel beheer op de bedrijfsvoering en de ontvlechting.

Bezuinigingen:
Jaarlijks passen we een bezuiniging toe door de inwonerbijdrage niet te indexeren, en daarnaast dwingen externe factoren als het teruglopen van de treasury inkomsten ons tot bezuinigingen. In voorgaande jaren zijn deze bezuinigingen steeds verwerkt in de begroting, maar niet expliciet zichtbaar gemaakt.

Oorsprong begroting:	*Bezuinigingsmaatregelen:*	*Financiële bezuiniging*	*Bezuinigd/verwerkt in de begroting op:*
2013	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2013 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. renteontwikkelingen	€ 275.000,-	€ 50.000,- regiocontract zelf uitvoeren € 20.000,- bedrijfsvoering € 60.000,- programma Wonen € 75.000,- programma Werken € 70.000,- programma Ruimte
2014	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2014 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. schatkistbankieren.	€ 385.000,-	-A structureel in 2014 door inzet van de rente-egalisatiereserve
2014	Taakstelling huidige exploitatie door herprioritering naar het domein economie	€ 155.000,-	-Structureel bezuinigd op materiële kosten bedrijfsvoering € 35.000 -Structureel bezuinigd op formatiekosten bedrijfsvoering € 51.000 (1,6 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten communicatie € 50.000 (0,6 fte) -Structureel bezuinigd voorzitter € 20.000 (0,2 fte)
2015	Jarenlange inzet treasury-baten die met ingang van 2014 weer naar beneden bijgesteld zijn i.v.m. schatkistbankieren.	€ 325.000,-	-Structureel bezuinigd op formatiekosten bedrijfsvoering € 25.000 (0,5 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten bestuur door het niet meer inzetten van een onafhankelijk voorzitter € 70.000 (0,4 fte) -Structureel bezuinigd op formatiekosten communicatie (1 fte) € 75.000 -Structureel bezuinigd op formatiekosten programmamanager ruimte (1fte) € 95.000 -Structureel bezuinigd op afschrijvingskosten € 55.000
2015	Reserve Wonen is voor 2015 niet toereikend om de taken Wonen te bekostigen	€ 150.000,-	-Structureel bezuinigd op formatiekosten Wonen € 35.000 (0,5 fte) -Structureel bezuinigd op bestuur € 25.000 -Structureel bezuinigd op werken € 60.000 -Structureel bezuinigd op ruimte € 35.000

De stadsregio verkeert vanaf 16 juli 2015 in liquidatie. De begroting 2016 van "de stadsregio in liquidatie" bevat geen openstaande taakstellingen, maar is puur gericht op de financiële afwikkeling van de nog resterende subsidietrajecten zoals vermeld in het liquidatieplan.

Voor de stadsregio "in liquidatie" is een aangepaste mandateringsregeling vastgesteld, waarin bekrachtigd is hoe functiescheiding bij het aangaan van verplichtingen en betalingen is gedurende de liquidatiefase.

Financieel Beleid en Financieel Beheer
De Stadsregioraad heeft in juni 2015 de jaarstukken over 2014 (jaarverslag (inclusief jaarrekening) en in juni 2014 de definitieve programmabegroting 2015-2018 vastgesteld. Bij de jaarrekening over 2014 heeft de stadsregio goedkeurende verklaringen van de accountant ontvangen voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Financiële verordeningen
De inwerkingtreding van de Wet dualisering gemeentebestuur heeft ook consequenties gehad voor de stadsregio. Net als bij de gemeenten dient de Stadsregioraad ingevolge de Gemeentewet de financiële verordeningen (Ex artikelen 212 en 213) vast te stellen. Dit is voor de stadsregio in 2005 gebeurd. In 2006 is de Nota Rechtmatigheid voor het eerst door de Stadsregioraad vastgesteld en in april 2009 is een herziende Nota Rechtmatigheid vastgesteld door de raad. In december 2014 is vervolgens een herzien Treasurystatuut door de Stadsregioraad behandeld en vastgesteld.
In de raad van juni 2011 is de nu op peil gebrachte nota reserves en voorzieningen bij het vaststellen van de jaarrekening 2010 behandeld en vastgesteld. In oktober 2012 is een algemene subsidie-verordening vastgesteld in de Stadsregioraad voor met name de subsidies die buiten de mobiliteits-verordening vallen; deze verordening is met terugwerkende kracht ingevoerd vanaf 1 april 2012.

Personeel en organisatie

In maart 2015 is voor de medewerkers van de stadsregio een sociaal plan overeengekomen. Op grond van het Herenakkoord wat is overeengekomen met de provincie Gelderland, is het vaste personeel dat voor 100% werd gefinancierd uit de BDU, in dienst getreden bij de provincie Gelderland en zijn eventuele verschillen op grond van het sociaal plan afgewikkeld. Het personeel wat op moment van opheffing van de Stadsregio boventallig is verklaard, is zoveel mogelijk begeleid naar een nieuwe baan. Het boventallig personeel en de bijbehorende voorziening personeel op 1 januari 2016 is conform het liquidatieplan overgedragen aan het mobiliteitsbureau van de gemeente Arnhem.

Voorziening personeel overgedragen aan de gemeente Arnhem	
Loonkosten en WW rechten o.b.v. baanvindduur CBS voor 3,65 fte	€ 560.757,10
3 maanden loopbaanbegeleiding	€ 1.250,00
Werkplektarief gemeenten Arnhem o.b.v. baanvindduur	€ 70.000,00
Overgedragen voorziening personeel aan de gemeente Arnhem	€ 632.017,10

2.2.4 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. De stadsregio kent geen verbonden partijen, zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten.

3. Jaarrekening

Rekening 2014/programmabegroting 2015
De Stadsregioraad heeft in juni 2015 de jaarstukken over 2014 (jaarverslag (inclusief jaarrekening) vastgesteld. De rekening is aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland verzonden. De Stadsregioraad heeft in juni 2014 de definitieve programmabegroting 2015-2018 vastgesteld en vervolgens ter kennisname verzonden aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Tussentijds zijn er drie begrotingswijzigingen voorgelegd en vastgesteld.

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De Jaarrekening 2015 is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Nadere bepalingen die zijn opgenomen in de Financiële verordening – als nadere invulling van BBV-voorschriften – zijn ook van toepassing.

Liquidatie
Op 17 december 2014 besloot de Eerste Kamer in te stemmen met het intrekken van de Wgr-plus per 1 januari 2015. Op 16 juli 2015 hebben alle Colleges en Gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de huidige Stadsregio Arnhem Nijmegen. Volgens artikel 45 van de Gemeenschappelijke Regeling is tevens een liquidatieplan opgesteld en vastgesteld bij het liquidatiebesluit. In het liquidatieplan zijn de o.a. de financiële gevolgen van de liquidatie geregeld. Indien er bij de formele opheffing, naar verwachting in 2017, reserves resteren of tekorten resteren, zullen deze ten gunste c.q. ten laste van de deelnemende gemeenten komen. Op grond van bovenstaande zijn de financiële consequenties als gevolg van de opheffing van de stadsregio verwerkt in de jaarrekening.

Algemeen
De activa worden geactiveerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij anders vermeld. Voor zover niet anders vermeld zijn de passiva gewaardeerd tegen nominale waarde. In het kader van de liquidatie zijn voorziene waardeverminderingen verwerkt alsmede voorzieningen getroffen voor verwachte opheffingskosten.

Activa

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn opgebouwd uit aan derden verstrekte leningen en belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Aan derden verstrekte geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De belangen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen
Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen
Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de geschatte omvang van de verplichtingen en risico's waarvoor ze gevormd zijn. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering geldt voor een aantal voorzieningen waarbij het tijdsaspect een betekenisvolle rol speelt. Deze voorzieningen hebben een omvang verminderd met verwachte

Ten identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

toevoegingen in de loop der tijd. Deze voorzieningen worden dan gewaardeerd tegen contante waarde.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Met ingang van het jaar 2008 worden de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen niet langer onder de voorzieningen opgenomen, maar onder de overlopende passiva.

Vlottende passiva
Overeenkomstig de wijziging in de BBV-voorschriften zijn de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van de voorzieningen naar de vlottende passiva overgeheveld.

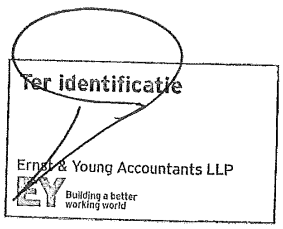
Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Balans

per 31 december 2015

en toelichting

3.2 Balans per 31 december 2015 en de toelichting

Omschrijving	Balans per 31 december 2015		Balans per 31 december 2014	
ACTIVA (in euro's)				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Investeringen economisch nut	0		0	
Totaal materiële vaste activa		0		0
Financiële vaste activa		0		5.000.000
Totaal vaste activa		***0***		***5.000.000***
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rente typische looptijd <1 jaar				
Overige vorderingen	109.847		3.208.408	
Te vorderen Belastingdienst/ BTW Compensatiefonds	1.281.354		8.596.953	
RC Ministerie van Financiën	6.223.062		135.276.543	
Totaal *Uitzettingen met een looptijd <1 jaar*		7.614.263		147.081.904
Liquide middelen				
Rekening courant bank/kas	14.602		44.042	
Totaal liquide middelen		14.602		44.042
Totaal vlottende activa		***7.628.865***		***147.125.946***
TOTAAL ACTIVA		**7.628.865**		**152.125.946**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Omschrijving	Balans per 31 december 2015		Balans per 31 december 2014	
PASSIVA (in euro's)				
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Weerstandsreserve	2.152.190		3.138.990	
Bestemmingsreserve Wonen	49.610		249.610	
Bestemmingsreserve Werken	0		400.000	
Bestemmingsreserve Stimulering Woningbouw	0		724.818	
Bestemmingsreserve rente-egalisatie	0		385.000	
Resultaat boekjaar voor bestemming (positief)	2.240.693		-2.296.618	
Totaal Eigen Vermogen		4.442.493		2.601.800
Voorzieningen				
Voorziening pensioenen	247.747		299.618	
Voorziening personeel	0		1.755.819	
Voorziening personeel BDU	0		404.492	
Voorziening frictiekosten	257.244		437.415	
Totaal Voorzieningen		504.991		2.897.343
Totaal vaste passiva		***4.947.484***		***5.499.143***
Vlottende passiva				
Vooruit ontvangen middelen				
Vooruit ontvangen middelen Mobiliteit	0		123.935.855	
Vooruit ontvangen middelen Bestuur	0		-1.443	
Vooruit ontvangen middelen Werken	0		26.184	
Vooruit ontvangen middelen Ruimte	1.428.340		6.662.691	
Vooruit ontvangen middelen Wonen	22.149		285.102	
Totaal Vooruit ontvangen middelen		1.450.489		130.908.389
Overige schulden				
Overige schulden	1.230.892		15.718.414	
Totaal Overige schulden		1.230.892		15.718.414
Totaal vlottende passiva		***2.681.381***		***146.626.803***
TOTAAL PASSIVA		**7.628.865**		**152.125.946**

Ter identificatie

Ernst & Young Accountants LLP

Building a better working world

Toelichting balans 31 december 2015

ACTIVA

Materiële vaste activa

Gelet op de liquidatie per 16 Juli 2015 hebben er in reeds in 2014 inhaalafschrijvingen plaatsgevonden, waardoor er zowel eind 2014 als eind 2015 geen materiële vaste activa meer zijn.

Financiële vaste activa

	31-12-2015		31-12-2014	
Obligaties				
Rabobank (looptijd 7 jaar)	0		5.000.000	
Totaal obligaties		0		5.000.000
Totaal Financiële vaste activa		0		5.000.000

Toelichting financiële vaste activa

Obligaties
De obligaties (looptijd januari 2017) bij de Rabobank (€ 5 miljoen) zijn in februari 2015, gefaseerd, verkocht. Het rendement van deze portefeuille was 3% op jaarbasis, opbrengst € 150.000. Door de verkoop hebben wij een hogere opbrengst weten te behalen, namelijk € 219.583.

Vlottende activa

	31-12-2015		31-12-2014	
Uitzettingen met rente typische looptijd < 1 jaar				
Overige vorderingen				
Nog te ontvangen bedragen openbare lichamen	106.082		2.583.881	
Nog te ontvangen bedragen niet openbare lichamen	0		520.436	
Debiteuren	0		6.679	
Dubieuze debiteuren	0		-10.478	
Vooruit betaalde bedragen	3.765		107.590	
Totaal overige vorderingen		109.847		3.208.408
Te vorderen belastingdienst/BTW Compensatiefonds		1.281.354		8.596.953
Rekening Courant Ministerie van Financiën inzake Schatkistbankieren		6.223.062		135.276.543
Totaal uitz. rente typische looptijd < 1 jaar		**7.614.263**		**147.081.904**
Liquide middelen				
Rekening Courant bank/kas		14.602		44.042
Totaal liquide middelen		**14.602**		**44.042**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Toelichting vlottende activa

Nog te ontvangen bedragen
De nog te ontvangen bedragen van openbare lichamen bestaan uit een vordering bij de provincie Gelderland (€ 45.244), eindafrekening SUSreg (€ 23.094) en eindafrekening Groene Hub (€ 25.000). Daarnaast nog 4 openstaande posten bij gemeenten en Bestuur Regio Utrecht, samen € 12.744.

Te vorderen Belastingdienst/BTW Compensatiefonds
Vanuit de aangiften verrekenbare en compensabele BTW is er per eind 2015 een vordering van € 1.281.354 op de belastingdienst, bestaande uit € 1.361.045 nog te ontvangen BCF 2015, € 3.349 te betalen verrekbare BTW 4e kwartaal 2015, € 355.173 nog te ontvangen doorgeschoven BCF t/m 2014 en € 431.512 aan te betalen (correcties) BTW/BCF tot en met 2014. Ten aanzien van de laatste post is een correctievoorstel gedaan door Mazars aan de belastingdienst om dit financieel af te wikkelen.

Rekening Courant Ministerie van Financiën inzake Schatkistbankieren
De grote afname van het saldo heeft vooral te maken met de overdracht van taken aan de provincie Gelderland (ruim € 129 miljoen), verstrekking van voorschotten aan projecten Regiocontract (€ 4,6 miljoen) en NSL-FES projecten (€ 0,6 miljoen). Hiertegen overstaan ook nog een aantal baten, denk aan bijdrage gemeenten e.d., Zie hiervoor ook de toelichting bij financiële paragraaf.

In de Wet Schatkistbankieren mogen liquide middelen tot aan een drempelwaarde van 0,75% over de totale begroting nog op onze bankrekeningen staan; voor 2015 bedraagt de drempelwaarde 0,75% van € 127.501.199 zijnde € 956.259 gerekend over een periode van 90 dagen voor het 1e halfjaar 2015 en van € 9.241.249 zijnde € 69.309 gerekend over een periode van 90 dagen voor het 2e halfjaar 2015. In alle kwartalen van 2015 zijn we onder de drempelwaarde gebleven.

Maand	*Gemiddeld saldi banken*	*Toelichting:*
Jan	€ 90.547,65	
Feb	€ 409.790,92	
Mrt	€ 856.137,03	
	€ 452.158,53 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
April	€ 14.201,38	
Mei	€ 12.931,85	
Juni	€ 12.998,10	In juni is € 115 miljoen betaald aan de Provincie Gelderland i.v.m. overdracht BDU. Het ministerie van Financiën heeft pas 2 dagen later dit bedrag overgemaakt. Dit negatieve saldo van -€114.987.503 is buiten de berekening gelaten.
	€ 13.377,11 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
Juli	€ 21.234,85	
Aug	€ 16.693,58	
Sept	€ 16.139,88	
	€ 18.022,77 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*
Okt	€ 17.783,18	
Nov	€ 40.746,99	
Dec	€ 15.694,00	
	€ 24.741,39 90 dagen	*Binnen de drempelwaarde.*

Liquide middelen
Ter uitvoering van de regels binnen het Schatkistbankieren zijn alle spaarsaldi, na vrijval, gestort op onze rekening courant bij het Ministerie van Financiën. Daarnaast zijn alle spaarrekening opgezegd.

Rekening courant bank/kas

	31-12-2015		31-12-2014	
Bank Nederlandse Gemeenten	9.999		9.996	
Rabobank – rekening courant	4.603		33.454	
Kas	0		592	
Totaal Rekening Courant bank/kas		**14.602**		**44.042**

De banksaldi houden we laag om geen overschrijding te krijgen van het toegestane saldo binnen 90 dagen. De "kleine" kas is begin 2015 opgeheven.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

PASSIVA

Eigen Vermogen
In de Stadsregioraad van 18 juni 2015 is de resultaatbestemming van 2014 vastgesteld. Dit resulteert in het volgende verloop van de reserves:

	Saldo 31-12-2014	Resultaat-bestemming 2014	Saldo 1-1-2015	Onttrekking in 2015 o.b.v. raadsvoorstel	Saldo 31-12-2015
Algemeen					
Weerstandsreserve	3.138.990	- 986.800	2.152.190		2.152.190
Reserve rente-egalisatie	385.000	-385.000	0		
Programma Wonen					
Bestemmingsreserve Wonen	249.610	-200.000	49.610		49.610
Bestemmingsreserve Stimulering woningbouw	724.818	-724.818	0		0
Programma Werken					
Bestemmingsreserve Werken, Economische Agenda	400.000	0	400.000	-/- 400.000	0
Totaal resultaatbestemming 2014		-2.296.618			

De resultaatbestemming 2015 is in een afzonderlijk voorstel opgenomen en zal na vaststelling worden verwerkt.

Bestemmingsreserve Wonen
Het doel van de bestemmingsreserve Wonen is het leveren van een bijdrage in de kosten van de Verstedelijkingsafspraken 2010-2020. Na een sterke inzet op betaalbaar en voldoende bouwen was de opgave voor steeds gericht op het toevoegen van woningen. De verwachte lasten met betrekking tot de Verstedelijking- en concessieafspraken 2010-2020 waren moeilijk in te schatten. Omdat de opgaven in de regio voor 2010-2020 fors zijn (zowel kwantitatief als kwalitatief) is in 2008 besloten om in ieder geval voor een deel van de lasten een bestemmingsreserve te vormen. Gelet op de takendiscussie is er na 2008 niets meer toegevoegd aan de reserve Wonen. Het restant van de reserve Wonen is in 2015 ingezet voor de taken op gebied van Wonen die nog in het eerste halfjaar 2015 werden uitgevoerd door de stadsregio. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2015 zal dan ook worden voorgesteld deze reserve te laten vervallen na resultaatbestemming 2015.

Bestemmingsreserve Werken en Economische Agenda
De Stadsregioraad heeft op 19 februari 2009 ingestemd met het Uitvoeringsprogramma Economische Agenda 2009-2011 en deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de extra investering die de uitvoering van dit programma vraagt en heeft betrekking op de jaren 2009 t/m 2011. Het saldo van deze reserve bedraagt € 705.000,- op 1 januari 2011. In 2011 heeft de Stadsregioraad ingestemd met de onttrekking van € 305.000,- en is besloten om het resterende saldo van deze reserve voorlopig niet te gebruiken. In december 2014 is besloten om deze bestemmingsreserve te gebruiken als investering voor de internationale school in Arnhem die in de loop van 2016 wordt opgeleverd. Op grond van het liquidatieplan is gekozen het geld te beschikken aan de gemeente Arnhem middels raadsvoorstel 15.0001802, ervan uitgaande dat de internationale school vóór 31 december 2016 is gerealiseerd. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2015 zal dan ook worden voorgesteld deze reserve te laten vervallen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	saldo 31-12-2014	toevoeging	aanwending	vrijval	saldo 31-12-2015
Bestuur					
Pensioen voormalig CvB	299.618	0	43.416	8.455	247.747
Voorziening personeel	1.755.819	234.681	1.990.500	0	0
Voorziening personeel BDU	404.492	0	326.714	77.778	0
Voorziening frictiekosten	437.415	675	180.845		257.244

Toelichting Voorzieningen

Pensioen voormalig CvB
Er zijn 2 oud bestuurders waarvoor een pensioenvoorziening is gevormd. De voorziening is gebaseerd op de opgebouwde waarde per 31-12-2015 volgens opgave Raet. De gehanteerde rekenrente daarbij bedraagt 1,6%. De hoogte van de voorziening is te laag is als rente daalt en te hoog als rente stijgt en wordt jaarlijks bijgesteld. Het laatste deel pensioenvoorziening voor oud voorzitter is in 2015 betaald.

Voorziening personeel en Voorziening personeel BDU
Als gevolg van de liquidatie van de stadsregio per 16 juli 2015 zijn er op balansdatum een aantal concrete risico's met betrekking tot het formatiebeheer, waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Bij de jaarrekening 2014 was reeds een voorziening gevormd als gevolg van de voorgenomen liquidatie van de stadsregio per 1 juli 2015 en de overgang van personeel naar de provincie als gevolg van de afschaffing van de Wgr-plus. Het geschatte risico op basis van het herenakkoord met de provincie en het principe akkoord sociaal plan was op balansdatum 31-12-2014 € 2.160.311,-. Dit risico was in twee voorzieningen verdeeld namelijk voor het personeel van de afdeling mobiliteit dat ten laste komt van de BDU, per 31-12-2014 € 404.492 en het overige personeel, per 31-12-2014 € 1.755.819. Inmiddels is het personeel dat ten laste kwam van de BDU overgedragen aan de provincie Gelderland en heeft de financiële afwikkeling van de overdracht plaatsgevonden. Het geschatte risico voor het personeel is bijgesteld naar de actuele stand per 31-12-2015 op basis van de stand CBS baanvindduur per januari 2016. De berekende voorziening van € 632.017,10 is overgedragen aan de gemeente Arnhem.

Voorziening frictiekosten
Reeds bij de jaarrekening 2014 is een voorziening getroffen voor frictiekosten inzake contractuele verplichtingen of taken die moesten doorlopen na 1 juli 2015 op grond van subsidieverplichtingen. In juni 2015 is het liquidatieplan vastgesteld en hierin is geregeld dat er nog een aantal taken door de Stadsregio "in liquidatie" worden afgewerkt. De voorziening frictiekosten is herzien per 31 december 2015, rekening houdend met de taken die nog door de Stadsregio "in liquidatie" moeten worden afgewikkeld. Aangezien de provincie Gelderland de verantwoording van het regiocontract heeft verruimd en de SiSa verantwoording NSL is doorgeschoven naar 2016 is de voorziening frictiekosten ook op deze onderdelen aangepast.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Zekere frictiekosten			31-12-2015
Contractuele verplichtingen bedrijfsvoering			
Contractuele verplichtingen (ICT etc die niet gedurende het jaar opzegbaar zijn) Exact, nog voor 2016 en 2017		€	115.644,30
Regionaal archief beheerkosten en overdracht archief		€	1.800,00
Pensioen werkzaamheden oud wethouders		€	7.000,00
		€	**124.444,30**
Eenmalige kosten voor de financiële afwikkeling/liquidatie			
Accountantscontrole overgang financiën, ook in 2016 nog een accountantscontrole no		€	10.000,00
Kosten voor liquidatie (notariskosten, liquidatie jaarrekening, administratie/bestuursinzet na 1-7-15)		€	100.000,00
		€	**110.000,00**
Contractuele verplichtingen sector Regionale Ontwikkeling			
Website Cool Region	2 jaar	€	22.800,00
Leerstoelbijdrage	alleen 2015	€	-
Regiocontract	extra beheerkst 2016	€	25.000,00
Regiocontract	extra beheerkst 2016	€	-25.000,00

Onzekere frictiekosten		
Salariskosten * uitgaan 3,5 jaar		**Reële inschatting**
Loonkosten en WW rechten o.b.v. baanvindduur CBS		**€ 560.767,10**
Kosten vanuit het Sociaal Plan		
3 maanden loopbaanbegeleiding J indien zij terugvalt		**€ 1.250,00**
Werkplektarief		
Administratieve kosten voor overgang personeel naar mobiliteitscentrum Arnhem tot en met juli 2019 € 10.000 per medewerke		**€ 70.000,00**
Overgedragen voorziening frictiekosten personeel aan de gemeente Arnhem		**€ -632.017,10**
Totale voorziening frictiekosten		**€ 257.244,30**

Vlottende passiva

Vooruit ontvangen middelen

Het verloop van de vooruit ontvangen middelen (Mobiliteit) is in 2015 als volgt:

	saldo 31-12-2014	vermeer-deringen	vermin-deringen	saldo 31-12-2015
Mobiliteit				
Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer	113.246.606	0	113.246.606	0
Regionaal Mobiliteitsfonds	5.479.146	0	5.479.146	0
Overige	5.210.103	0	5.210.103	0
	123.935.855			0

De taken van Mobiliteit zijn met ingang van 1-1-2015 overgedragen aan de provincie Gelderland. De facturen van lopende opdrachten/contracten zijn tot 1-3-2015 behandeld en betaald door de stadsregio en inmiddels afgerekend met de provincie Gelderland. Na een goedkeurende verklaring op de overdracht van de BDU middelen door de accountant, heeft de financiële eindafrekening, in juni 2015, plaatsgevonden. De stadsregio in liquidatie heeft alleen nog de verantwoording over de EFRO subsidie Goffert inmiddels afgewikkeld en overgedragen aan de provincie Gelderland.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Het verloop van de **vooruit ontvangen middelen: Bestuur, Werken, Ruimte en Wonen:**

	saldo 31-12-2014	vermeer-deringen/ correcties	vermin-deringen	Saldo 31-12-2015
Bestuur				
Liberation Route Europe LRE	-1.443	87.437	85.994	0
	-1.443			0
Werken				
Bijdrage Hosper	15.000	0	15.000	0
Vastgoedrapportage	11.184	0	11.184	0
	26.184			0
Ruimte				
Luchtkwaliteit	1.943.733	0	659.742	1.283.992
Cofinanciering Luchtkwaliteit	34.903	0	0	34.903
Regioprogramma 2012-2015	4.486.233	207.823	4.584.675	109.381
De Groene Hub	159.110	228.129	387.175	64
Overige	38.712	0	38.712	0
	6.662.691			1.428.340
Wonen				
Meters Maken	285.102	26.250	289.203	22.149
	285.102			22.149

Vooruit ontvangen bedragen Bestuur
Het project Liberation Route Europe is met de EU partners afgerekend.

Vooruit ontvangen bedragen Werken
De laatste toegezegde bijdrage aan Hosper van € 15.000 is betaald, daarnaast zijn de nog aanwezige saldi vastgoedrapportage verrekend met onze voormalige partners.

Vooruit ontvangen bedragen Ruimte
In het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zijn er in 2015 subsidies verstrekt aan projecten, onderzoeken e.d.

In het kader van het Regioprogramma 2012-2015 hebben zich alleen vermeerderingen voorgedaan doordat er projecten vroegtijdig zijn gestopt. Die gelden zijn terug ontvangen. Daarnaast is er een deel van de jaarlijkse beheervergoeding voor het Regioprogramma toegevoegd aan de vooruit ontvangen gelden. De verminderingen betreffen uitbetaalde voorschotten aan de deelnemende projecten.

Het project de Groen Hub is een project dat gefinancierd wordt uit het Regioprogramma 2012-2015. De stadsregio is in 2013 gevraagd om de Groene Hub als trekker over te nemen vanwege het regionale karakter van dit project. De vermeerderingen bestaan uit het derde voorschot en een gewijzigde beschikking uit het Regioprogramma, de verminderingen bestaan uit de lasten van dit project.

De overige vooruit ontvangen bedragen van het programma Ruimte betreft de projecten routenetwerk en nog een resterend saldo uit voorgaande jaren. Beide zijn ten gunste geboekt van de exploitatie.

Vooruit ontvangen bedragen Wonen
De gemeente Rheden heeft de stadsregio in 2013 verzocht het project Meters Maken in verduurzamen van de bestaande voorraad, vanwege de regionale uitstraling, over te nemen en verdere uitvoering te geven. Ook dit project wordt deels gefinancierd uit het Regioprogramma 2012-2015. Er is in dit kader in 2015 geen voorschot ontvangen uit het Regioprogramma.
De vermeerdering is een correctie boeking. Eind 2015 zijn alle door de stadsregiogemeenten aangevraagde en beschikte middelen uitbetaald en afgerekend. Het nog resterende bedrag

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

€ 34.649, zal worden terug betaald aan het regioprogramma.

Overige schulden

	31-12-2014		31-12-2015	
Crediteuren	2.826.371		155.346	
Nog te betalen bedragen	12.892.043		1.075.546	
		15.718.414		1.230.892

Het bedrag van "Nog te betalen bedragen" bestaat voornamelijk uit de overgedragen voorziening frictiekosten personeel, ca. € 632.000. Daarnaast bestaat dit bedrag uit nog te verwachten lasten uit de projecten Groene Hub (€ 160.000), regiocontract (€ 33.000), project Meters Maken (€ 20.000, Bedrijfsvoeringkosten, o.a. accountant, ondersteuning salarisadministratie, salarissen dec. 2015 e.d. (€ 85.000) . Als laatste is er nog een bedrag te betalen aan Park Lingezegen, in het kader van de transparantie methode, ruim € 138.600.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bij deze jaarrekening zijn er geen niet uit de balans blijkende verplichtingen meer. Als gevolg van de opheffing van de Wgr-plus regelgeving, zijn de langlopende verplichtingen op gebied van mobiliteit overgegaan naar de rechtsopvolger provincie Gelderland. Er zijn geen langlopende contracten op gebied van regionale ontwikkeling of bedrijfsvoering meer. De kortlopende contracten blijken uit de balans.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

3.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

	Programma rekening 2014	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk rekening 2015
LASTEN				
Bestuur	711.210	729.333	405.831	393.453
Mobiliteit	104.276.703	119.553.300	0	0
Werken	309.673	457.301	485.659	476.006
Ruimte	6.937.106	5.489.484	7.593.842	5.671.747
Wonen	1.749.243	211.326	461.803	499.343
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	3.406.568	1.060.455	294.114	-246.926
Overschot BWS voor resultaatbestemming				
Totaal lasten	**117.390.504**	**127.501.199**	**9.241.249**	**6.793.623**
BATEN				
Bestuur	139.516	130.000	106.434	117.495
Mobiliteit	104.276.703	119.553.300	0	0
Werken	38.461	25.900	418.735	418.735
Ruimte	6.787.711	5.300.000	7.584.000	5.669.905
Wonen	1.050.881	0	313.000	329.210
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	2.800.614	2.431.999	2.504.675	2.498.970
Totaal baten	**115.093.886**	**127.441.199**	**10.926.844**	**9.034.315**
RESULTAAT				
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**-2.296.618**	**-60.000**	**1.685.595**	**2.240.693**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Gerealiseerde resultaat

SALDO	Werkelijk rekening 2014	Oorspronkelijke begroting 2015	Begroting 2015 na wijzigingen	Werkelijk rekening 2015
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-121.677	-60.000	1.685.595	2.240.693
Onttrekking bestemmingsreserve rente-egalisatiereserve	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Wonen	200.000	60.000	50.000	49.610
Onttrekking bestemmingsreserve Stimuleringsprogramma Wonen	398.661	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**476.984**	**0**	**1.735.595**	**2.290.303**

Bij de laatste begrotingswijziging was uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het daadwerkelijke resultaat is € 2,3 miljoen positief en daarmee ca. € 0,6 miljoen hoger dan verwacht bij de tussentijdse managementrapportage per 31 juli 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door het voordeel binnen de bedrijfsvoering van ruim € 530.000 door voordelen op de voorziening personeel en de voorziening frictiekosten.

Hieronder volgt een nadere toelichting per programma.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

Toelichting per programma

Programma Bestuur

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	711.210	729.333	405.831	393.453	**12.378 V**
Baten	139.516	130.000	106.434	117.495	**11.061 V**
Saldo	**571.694**	**599.333**	**299.397**	**275.958**	**23.439 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten bij programma bestuur zijn ca. € 12.400 lager dan begroot. Er is niet meer ingezet op verhogen van zichtbaarheid/naamsbekendheid Stadsregio, waardoor de algemene bestuurlijke lasten € 2.200 lager uitvielen. Verder bleek bij de eindafrekening eind 2015 van het project Liberation Route Europe een voordeel van ruim € 10.000.

Doordat wij een medewerker hadden gedetacheerd bij een stadsregiogemeente, zijn er extra baten ontvangen.

Programma Werken

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	309.673	457.301	485.659	476.006	**9.653 V**
Baten	38.461	25.900	418.735	418.735	**0**
Saldo	**271.213**	**431.401**	**66.924**	**57.271**	**9.653 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten voor Cool Region in 2015 zijn lager dan verwacht doordat er minder is ingezet op het muteren van de website, dit leverde een voordeel op van ca. € 9.600.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Programma Ruimte

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	6.937.106	5.489.484	7.593.842	5.671.747	**1.922.095 V**
Baten	6.787.711	5.300.000	7.584.000	5.669.905	**1.914.095 N**
Saldo	**149.395**	**189.484**	**9.842**	**1.842**	**8.000 V**

Algemeen
De belangrijkste baten en lasten binnen dit programma betreffen Luchtkwaliteit (zie jaarverslagdeel) en het met de provincie afgesloten programma Regioprogramma 2012-2015. Het regioprogramma 2012-2015 bevat 60 projecten die, op twee projecten na, door de deelnemende gemeenten worden uitgevoerd. De stadsregio vervult de coördinerende functie en voor 2 projecten meters maken en groene Hub ook de uitvoering. Voor zowel Luchtkwaliteit als het Regioprogramma geldt dat de lasten geheel gefinancierd worden uit vooruit ontvangen gelden waardoor de lasten en baten aan elkaar gelijk zijn.

Wij stellen de stadsregioraad voor de bovengenoemde overschrijding van de lasten te autoriseren.

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

	Begroting na wijziging 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten:			
Ruimte – algemeen	343.842	445.679	**101.837**
Uitvoering Regioprogramma 2012-2015	5.250.000	4.566.326	**-683.674**
Lucht – Eureka	2.000.000	659.742	**-1.340.258**
Totaal	7.593.842	5.671.747	**-1.922.095**
Baten:			
Ruimte – algemeen	334.000	443.837	**109.837**
Uitvoering Regioprogramma 2012-2015	5.250.000	4.566.326	**-683.674**
Lucht – Eureka	2.000.000	659.742	**-1.340.258**
Totaal	7.584.000	5.669.905	**-1.914.095**

1. Ruimte - algemeen
Zowel de baten als de lasten van Ruimte algemeen vallen hoger uit dan begroot. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door een gewijzigde beschikking project Groene Hub van ruim € 100.000.

2. Uitvoering Regioprogramma 2012-2015
De lasten van het Regioprogramma worden gedekt uit subsidiegelden provincie Gelderland. In de oorspronkelijke begroting is het bedrag opgenomen tot en met de eindafrekening, ervan uitgaande dat het regioprogramma in 2015 zou worden afgerekend. Door de uitstel in het regioprogramma zal nog een deel worden betaald in 2016. Eindafrekening zal naar verwachting eind 2016 in de Provinciale Staten vergadering worden vastgesteld. Daarna ontvangen wij de laatste uit te betalen bijdrage.

3. Lucht – Eureka
De lasten van Eureka worden gedekt uit toegekende NSL gelden. Deze NSL-gelden zijn beschikbaar gesteld om luchtknelpunten binnen de stadsregio op te lossen. Deze middelen worden, voor zover nog niet besteed, op de balans verantwoord als vooruit ontvangen ruimte – lucht van het Rijk. In totaal gaat het om 10,7 miljoen euro. De onttrekking aan de NSL-gelden bedroeg in 2015 € 659.742. De totale afwijking op de begroting aan zowel de baten- als de lasten kant is € 1.340.258,- doordat de eindafrekening van NSL door het Ministerie is verlengd en de definitieve SiSa verantwoording daarmee pas in 2016 plaatsvindt.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Programma Wonen

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Begroting na wijzigingen 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	1.749.243	211.326	461.803	499.343	**37.540 N**
Baten	1.050.881	0	313.000	329.210	**16.210 V**
Saldo	**698.362**	**211.326**	**148.803**	**170.133**	**21.330 N**
Dekking uit bestemmingsreserve Wonen	200.000	-60.000	-50.000	-49.610	**390 N**
Dekking uit bestemmingsreserve Stimuleringsprogramma Wonen	490.000	0	0	0	**0**
Saldo na onttrekking bestemmingsreserve	**8.362**	**151.326**	**98.803**	**120.523.**	**21.720 N**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

De lasten van het programma Wonen laten een negatieve afwijking op de begroting zien van € 21.720,-. De kostenoverschrijding wordt gecompenseerd door voordelen uit het programma bedrijfsvoering die niet direct gerelateerd zijn. De kostenoverschrijding betreft een correctie op inhuurkosten van een projectleider, die bij het samenstellen van de jaarrekening naar voren is gekomen.

Wij stellen de stadsregioraad voor de bovengenoemde overschrijding van de lasten te autoriseren.

Ter Identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Bedrijfsvoering en Algemene Dekkingsmiddelen

Het programma Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen omvat alle baten en lasten die niet rechtstreeks aan de programma's toe te rekenen zijn zoals de gemeentelijke bijdragen en rentebaten en algemene bedrijfsvoeringlasten.

	Werkelijk 2014	Oorspronkelijk begroot 2015	Na wijzigingen begroting 2015	Werkelijk 2015	Afwijking
Lasten	3.406.568	1.060.455	294.114	-246.926	**541.040 V**
Baten	2.800.614	2.431.999	2.504.675	2.498.970	**5.705 N**
Saldo	**-605.954**	**1.371.544**	**2.210.561**	**2.745.896**	**535.335 V**
Dekking uit rente-egalisatiereserve	385.000	0	0	0	0
Saldo na onttrekking bestemmingsreserve	**220.954**	**1.371.544**	**2.210.561**	**2.745.896**	**535.335 V**

De belangrijkste verschillen tussen de werkelijke lasten en baten en de begroting na wijziging zijn:

Het positieve verschil op de lasten van ruim € 530.000 heeft te maken met de vrijval van diverse balansposten, lagere opleidingskosten, vrijval van de voorziening frictiekosten personeel € 376.000, en voordelen op de voorziening frictiekosten bedrijfsvoering. Deze zijn geboekt ten gunste van de exploitatie 2015.

De baten zijn als volgt te specificeren:

Baten	Oorspronkelijke Begroting 2015	Begroting 2015 na wijz.	Werkelijk 2015	Afwijking
Bijdragen gemeenten	2.281.999	2.281.999	2.281.999	**0**
Treasury baten	150.000	221.865	216.160	**5.705 N**
Toerekening Mobiliteitsfonds en FES	0	0	0	**0**
Salariskst div. projecten	0	811	811	**0**
Totaal	2.431.999	2.504.675	2.498.970	**5.705 N**

De baten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting en behoeven geen nadere toelichting.

Het verschil komt doordat wij een nabetaling BTW uit 2014 niet op tijd hebben kunnen voldoen. Hierover werd een boete rente berekend van ruim € 5.700.

Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Wet normering bezoldigingen topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Stadsregio Arnhem Nijmegen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de Stadsregio Arnhem Nijmegen is € 44.500 voor de voorzitter en € 89.000 voor de secretaris/directeur. De stadsregio kent geen bezoldigingen die hoger zijn dan het maximum zoals gesteld in de WNT. De stadsregio heeft twee topfunctionarissen waarvan conform de WNT openbaar moeten worden gemaakt. Dit betreft dhr. W.J.A. Dijkstra en dhr. R. Wever. Dhr. Dijkstra was tot 1 juli 2015 in dienst als voorzitter van het College van Bestuur van de stadsregio voor 0,5 FTE. Dhr. Wever is heel 2015 ingehuurd van BMC Advies en Management als directeur, secretaris. De totale bezoldiging bedroeg € 48.811 voor 0,27 FTE. Mw. Schuurmans heeft de rol van voorzitter overgenomen vanaf 1 juli 2015 voor het bestuur "in liquidatie". Zij is de burgemeester van de gemeente Lingewaard en wordt in de jaarstukken van Lingewaard voor de WNT verantwoord.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	Dhr. Dijkstra	Dhr. Wever	Mw. Schuurmans
Functie(s)	Voorzitter	Secretaris	Voorzitter
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 30/6	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,5	0,2689	0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja	Nee	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		Ja	
Individueel WNT-maximum	**44.500**	**61.998**	**0**
Bezoldiging			
Beloning	39.046	48.811	0
Belastbare onkostenvergoedingen	1.135	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Subtotaal	*40.181*	*48.811*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	**40.181**	**48.811**	**0**
Motivering indien overschrijding: zie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014			
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	0,5	0,48	0
Bezoldiging 2014			
Beloning	74.370	101.745	0
Belastbare onkostenvergoedingen	5.212	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging 2014	**79.582**	**101.745**	**n.v.t.**
Individueel WNT-maximum 2014	115.237	110.628	n.v.t.

Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Het bestuur bestaat uit de volgende personen (bezoldiging € 0)

Stadsregioraad	
Naam	Functie
L. Manders	Lid
R. van Sprang	Lid
H. Montfrooy	Lid
D. Bülbül	Lid
A. Mink	Lid
H. Driessen	Lid
P. de Klein	Lid
E. Mulder	Lid
H. Nijland	Lid
R. de Lange	Lid
H. Keereweer	Lid
H. van den Berg	Lid
M. Schuurmans	Lid, voorzitter na 1-7-2015
T. Peren	Lid
I. Leppink	Lid
R. Visser	Lid
W. Gradisen	Lid
H. Tiemens	Lid
P. Oomen	Lid
M. van Nijnatten	Lid
M. Hulskorte	Lid
R. El Hafi	Lid
B. Ross	Lid
J. van Baal	Lid
J. Verstand	Lid
E. Heinrich	Lid
H. Heersink	Lid
R. Haverkamp	Lid
J. Lamers	Lid
J.H. Klein Molekamp	Lid
A. van Hout	Lid
A. Schaap	Lid
H. Verheijen	Lid
J.de Ruiter	Lid
A. van Norel	Lid
W. Dijkstra	Voorzitter tot 1-7-2015

College van Bestuur	
Naam	Functie
W. Dijkstra	Voorzitter tot 1-7-2015
R. Wever	Secretaris
A. Mink	Lid
H. Verheijen	Lid
H. Tiemens	Lid
J.de Ruiter	Lid
M. Schuurmans	Lid, Voorzitter vanaf 1-7-2015

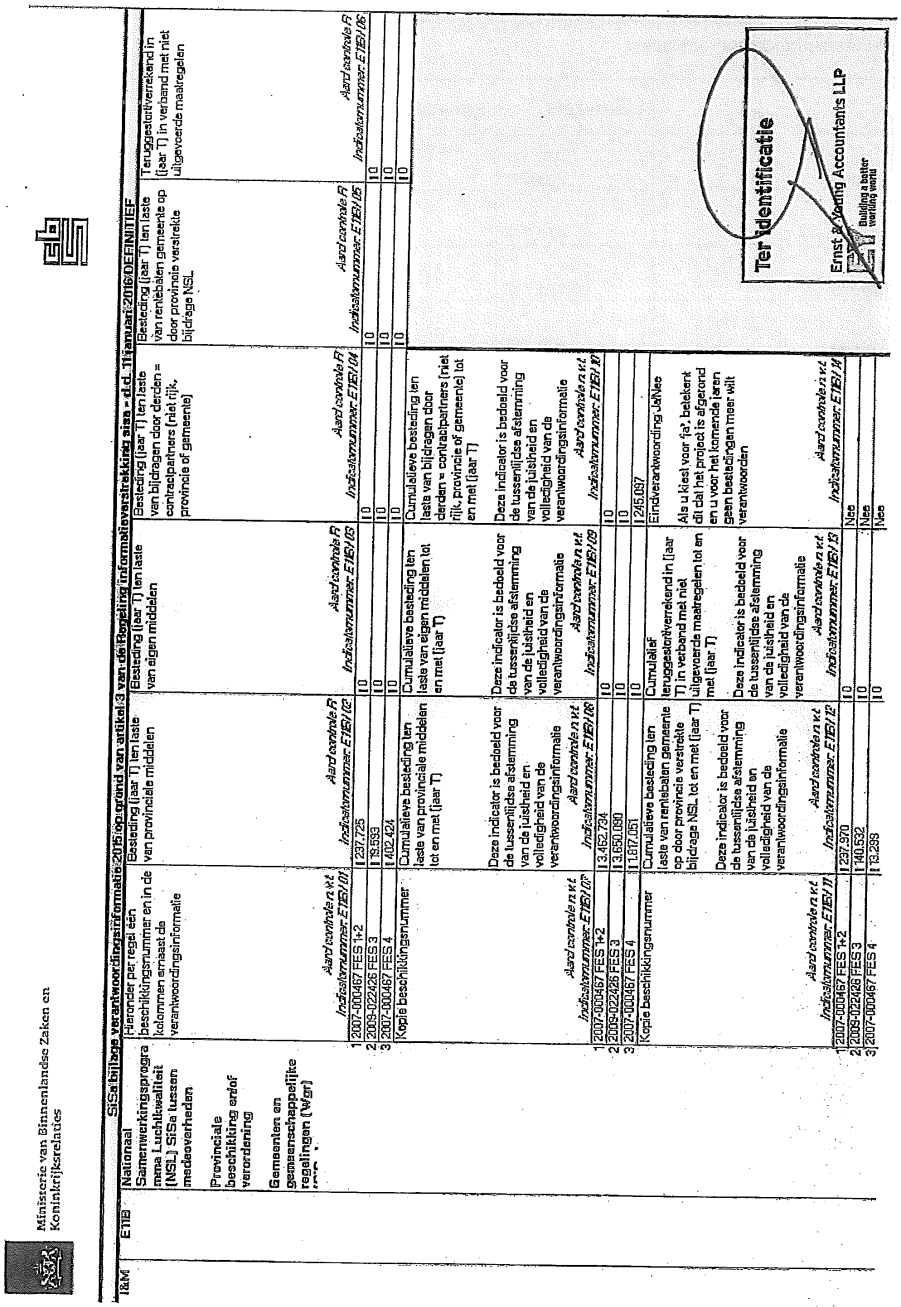
Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

Onderstaand overzicht geeft het saldo per programma (exclusief dekking uit bestemmingsreserves) weer:

	Lasten 2015	Baten 2015	Saldo 2015
Bestuur	393.453	117.495	275.958
Werken	476.006	418.735	57.271
Ruimte	5.671.747	5.669.905	1.842
Wonen	499.343	329.210	170.133
Bedrijfsvoering en algemene dekkingsmiddelen	-246.926	2.498.970	-2.745.896
Positief saldo voor resultaatbestemming			-2.240.693
TOTALEN	6.793.623	9.034.315	0

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

3.4 Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

I&M | E1TB | Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SISa tussen medeoverheden

Provinciale beschikking en/of verordening

Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

Hieronder per regel een beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1101

1	2007-000467 FES 1+2
2	2009-022426 FES 3
3	2007-000467 FES 4

Kopie beschikkingsnummer

Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen

Aard controle F1
Indicatornummer: E1E1102

1	1237.725
2	18.593
3	1402.424

Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1103

1	2007-000467 FES 1+2
2	2009-022426 FES 3
3	2007-000467 FES 4

Kopie beschikkingsnummer

Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen

Aard controle F1
Indicatornummer: E1E1105

1	13.462.734
2	13.650.090
3	11.817.051

Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1106

1	2007-000467 FES 1+2
2	2009-022426 FES 3
3	2007-000467 FES 4

Kopie beschikkingsnummer

Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T)

Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1107

1	2007-000467 FES 1+2
2	2009-022426 FES 3
3	2007-000467 FES 4

Kopie beschikkingsnummer

Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)

Aard controle F1
Indicatornummer: E1E1104

1	10
2	10
3	10

Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1108

1	10
2	10
3	10

Cumulatief

Teruggestorte/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen met (jaar T)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1111

1	2007-000467 FES 1+2
2	2009-022426 FES 3
3	2007-000467 FES 4

Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL

Aard controle F1
Indicatornummer: E1E1109

1	10
2	10
3	10

Cumulatief

Terugbetaald/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen

Aard controle F1
Indicatornummer: E1E1110

1	10
2	10
3	10

Eindverantwoording Ja/Nee

Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1112

1	1237.970
2	140.632
3	13.286

Aard controle n.v.t.
Indicatornummer: E1E1113

1	Nee
2	Nee
3	Nee

Ter Identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
Building a better working world

4. Controleverklaring

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Stadsregioraad van de Stadsregio Arnhem Nijmegen
"in liquidatie"
T.a.v. de heer R. Wever
Postbus 6578
6503 GB NIJMEGEN

Arnhem, 7 april 2016

FBRS-A8RE7F/ks

Geacht bestuur,

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de hierna volgende controleverklaring wordt opgenomen in de jaarstukken. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd.

"Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie", te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van bestuur
Het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.
Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het college van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de Stadsregioraad bij raadsbesluit van 19 november 2015 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Benadrukking van een situatie omtrent de continuïteit van de organisatie
Wij vestigen de aandacht op paragraaf 3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, onderdeel "Liquidatie" van de jaarrekening, waarin uiteen is gezet dat de organisatie zal worden opgeheven. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 7 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA"

De hiervoor vermelde tekst van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u deze tekst van de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening op te nemen in de openbaar te maken jaarstukken. Wij sluiten één exemplaar bij van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw archief.

Tevens bevestigen wij u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de Stadsregioraad. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (U verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening).

Een exemplaar van de jaarrekening dient te worden ondertekend door het college van bestuur en te worden aangeboden aan de Stadsregioraad. Deze jaarrekening dient te worden vastgesteld in een raadsvergadering en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Building a better working world

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de raadsvergadering omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarstukken noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór de raadsvergadering moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Bijlagen: voor identificatie gewaarmerkte jaarstukken
ondertekende controleverklaring ten behoeve van archief
was getekend controleverklaring behorende bij openbaar te maken stukken
informatieblad Openbaarmaking van controleverklaringen

Building a better working world

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Condities

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities.

- Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op Internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: 'De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring'. 'De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur.'

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie stoelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft.'

De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt besloten, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

a hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is, of
b op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op Internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de Internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie", te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van bestuur

Het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Het college van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de Stadsregioraad bij raadsbesluit van 19 november 2015 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.

Benadrukking van een situatie omtrent de continuïteit van de organisatie
Wij vestigen de aandacht op paragraaf 3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, onderdeel "Liquidatie" van de jaarrekening, waarin uiteen is gezet dat de organisatie zal worden opgeheven. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 7 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Building a better working world

Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Rapportage aan de stadsregioraad

Building a better working world

Ernst & Young Accountants LLP
Meander 861
6825 MH Arnhem, Netherlands
Postbus 30116
6803 AC Arnhem, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 60 05
ey.com

Stadsregioraad van de
Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie"
Postbus 6578
6503 GB NIJMEGEN

Arnhem, 7 april 2016

FBRS-A8RE7F/ks

Uitkomsten controle en overige informatie 2015

Geachte leden van de stadsregioraad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".
Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- Uitkomsten jaarrekeningcontrole.
- Onafhankelijkheid en controleproces.
- Belangrijke overige observaties.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk Kernpunten.

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2015. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de Stadsregio.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de stadsregioraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is besproken met de directeur en de controller. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van bestuur van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

Partners in Sport

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te 6 More London Place, London, SE1 2DA, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Building a better working world

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost RA

Inhoudsopgave

Kernpunten	**5**
Kernpunten uit onze rapportage	6
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	**7**
Conclusie van de controle	9
Onze analyse van het resultaat 2015	10
Belangrijkste bevindingen	11
Kwaliteit beheersorganisatie	**13**
Interne beheersmaatregelen	14
Fraude	15
Rechtmatigheidsbeheer	16
Bijlagen	**17**
Onafhankelijkheid en controleproces	18
SISa-bijlage	20

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot de jaarrekening 2015. Na afronding van de resterende werkzaamheden, zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening 2015. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2015 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en overzicht van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" een goedkeurende verklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2015 in overeenstemming zijn met de door de stadsregioraad vastgestelde wet- en regelgeving.
	Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.
	Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de stadsregioraad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Onze rapportering van fouten en onzekerheden	In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. Uit onderstaande tabel blijkt dat er geen ongecorrigeerde controleverschillen resteren, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening. Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2015 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken. Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen.
	Ongecorrigeerde controleverschillen	Er resteren geen ongecorrigeerde verschillen.

Ongecorrigeerde verschillen

Post/omschrijving van de toelichting	Fouten	Onzekerheden	Verwijzing
	€	€	
Getrouwheid	-	-	
Rechtmatigheid	-	-	
Totaal	-	-	
Tolerantie	67.900	203.700	

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

Conclusie van de controle

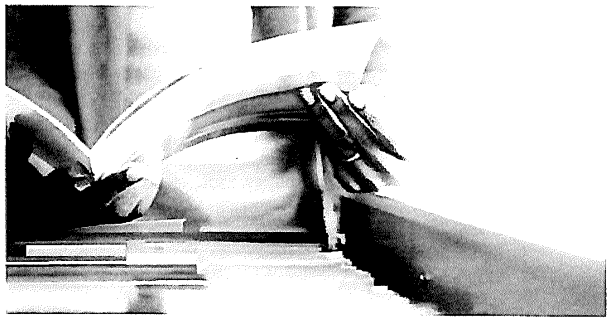
Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Controleverklaring

Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" over het boekjaar geëindigd op 31 december 2015 te verstrekken.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de stadsregioraad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

Onze analyse van het resultaat 2015

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2015 bedraagt € 2,2 miljoen positief ten opzichte van een begroot positief resultaat na wijziging van € 1,7 miljoen positief.

Het resultaat over 2015 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2015	Afwijking
	€	€	€
Totale lasten	(9.241.249)	(6.793.623))	2.447.626
Totale baten	10.926.844	9.034.316	(1.892.528)
Resultaat vóór bestemming	1.685.595	2.240.693	555.098
Mutaties reserves	50.000	49.610	(-390)
Resultaat na mutaties reserves	1.735.595	2.191.083	554.708

In de programmarekening heeft u een uiteenzetting opgenomen van het financiële resultaat over het boekjaar 2015. Het resultaat voor resultaatbestemming is € 0,5 miljoen hoger dan begroot.

In de jaarrekening is een toereikende analyse opgenomen van de totstandkoming van het rekeningresultaat.

In de gewijzigde begroting (tussentijdse rapportage) is uitgegaan van een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Het daadwerkelijke resultaat is € 2,2 miljoen en daarmee circa € 0,5 miljoen hoger dan verwacht bij de tussentijdse rapportage. Dit wordt met name veroorzaakt door voordelen als gevolg van vrijval op de voorziening personeel en voorziening frictiekosten ad €560.000.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college van bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Kwaliteit jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de gemeentewet is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Belangrijkste bevindingen

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Liquidatie Stadsregio

Als gevolg van de afschaffing van de Wgr-plusregeling per 1 januari 2015, zijn de taken, middelen en medewerkers op gebied van mobiliteit overgeheveld naar de provincie Gelderland. Op 16 juli 2015 hebben alle colleges en gemeenteraden ingestemd met de liquidatie van de huidige Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie".

In de jaarrekening 2014 is reeds rekening gehouden met de verwachte liquidatie door onder andere het treffen van inhaalafschrijvingen voor materiele vaste activa en het opnemen van voorzieningen voor frictiekosten en afvloeiing personeel.

De post voorzieningen is ten opzichte van 2014 gedaald met € 2,4 miljoen tot € 504.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door daling van voorzieningen personeel en personeel BDU. Naast aanwending in 2015 is de benodigde voorziening per 31 december 2015 ad € 632.000 overgedragen aan de gemeente Arnhem. Ultimo 2015 is nog € 257.000 voorzien in het kader van frictiekosten. Het betreffen kosten die het gevolg zijn van het besluit om de Stadsregio te liquideren en niet meer bijdragen aan de dagelijkse uitoefening van activiteiten door de Stadsregio.

Overheveling mobiliteit naar provincie

Medio 2015 is de overdracht van mobiliteitstaken aan de provincie Gelderland formeel afgewikkeld. De Stadsregio heeft een verantwoording opgesteld genaamd Financiële overdracht mobiliteit naar de provincie Gelderland met ingang van 1 januari 2015. Wij hebben deze verantwoording in een eerder stadium gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Wij hebben vastgesteld dat de overdracht juist is verwerkt in de jaarrekening.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2015 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Belangrijkste bevindingen

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2015. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door de Stadsregio samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 2 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Kwaliteit beheersorganisatie

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2015 van de Stadsregio hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeenschappelijke regeling, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

In tegenstelling tot voorgaande jaren steunen wij voor de meeste processen niet op de interne beheersing van de Stadsregio. Als gevolg van de aflopende activiteiten is de organisatie sterk in omvang gereduceerd. Dit heeft consequenties voor de aanwezige interne beheersing. Waar nodig hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De voor de jaarrekening van belang zijnde applicaties hebben wij betrokken in onze controlewerkzaamheden.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude

Kwaliteit beheersorganisatie

Frauderisico's

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240 "De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten"). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en het ontdekken van fraude berust zowel bij de stadregioraad als het college van bestuur. Het is van belang dat het college, onder toezicht van de stadsregioraad, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de stadsregioraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben.

Wij hebben geen indicaties dat dergelijke zaken zich gedurende boekjaar 2015 hebben voorgedaan.

Rechtmatigheidsbeheer

Kwaliteit beheersorganisatie

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2015 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Bij onze controle hebben wij onder andere aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- De begrotingsrechtmatigheid.
- Mutaties in de reserves.
- Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium.
- De niet-financiële beheershandelingen.

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de Stadsregioraad is gerespecteerd.
Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw stadsregioraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2015. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij hebben vastgesteld dat er op programmaniveau geen sprake is van overschrijdingen.

Mutaties reserves

Aan de afwijkingen liggen raadsbesluiten ten grondslag inzake de gehanteerde systematiek. De rechtmatigheid is door ons vastgesteld.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen.
Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- Langdurige betrokkenheid
- Samenloop van dienstverlening
- Geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 wordt een gewijzigde ViO van kracht vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Impact ViO op relatie Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" en EY

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- drs. J.MA. Drost RA betrokken sinds 2009.
- drs. F.M. Broekhuis RA betrokken sinds 2009.

Dit betekent dat beide personen zeven jaar betrokken zijn bij de controle van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie". Indien wij worden benoemd voor de controle van boekjaar 2016, zullen wij passende maatregelen nemen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurancediensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is;
- een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is;
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Onafhankelijkheid en controleproces (vervolg)

Bijlage 1

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 van de Stadsregio Arnhem Nijmegen "in liquidatie" gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Status van onze controle

Wij hebben onze werkzaamheden afgerond.

Controleaanpak en -uitvoering

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Wij hebben een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2015 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- Verwerking overdracht mobiliteit;
- WNT.

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstolerantie

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de Stadsregioraad bepaald op € 100.000. Wij merken op dat onze controletolerantie lager is dan deze rapporteringstolerantie. Wij hebben in deze rapportage, voor zover van toepassing, alle door ons van belang geachte afwijkingen en bevindingen gemeld.

Op grond van de jaarrekening 2015 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 67.900 (1% van de lasten) en voor onzekerheden €203.700 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Goedkeurings-tolerantie	Goed keurend	Beperking	Correct onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	< 1%	> 1 < 3%	-	> 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	< 3%	> 3 < 10%	> 10%	-

SiSa-bijlage

Bijlage 2

Het is volgens de notaverwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door de Stadsregio samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2015	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	Geen	€ 0	Geen

Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

reg.nr.: 16.0003905
proceseverantw.: BMSO
INGEKOMEN
14 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 751
afgedaan:

A16

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de raden in de regio Rijk van Nijmegen

Datum
14 april 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

Telefoonnummer
024 2402947

Geachte leden van de Raad,

Hierbij bieden wij u de herziene begroting van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) voor het jaar 2016 en de ontwerpbegroting voor het jaar 2017 aan. Deze begroting bevat zowel een inhoudelijk als financieel kader over de platformfunctie van de MGR en de twee uitvoeringsmodules: het WerkBedrijf, inclusief de sociale werkvoorziening (SW) en ICT.
We bieden u beide begrotingen geïntegreerd aan, omdat dit de overzichtelijkheid en vergelijkbaarheid ten goede komt.

Platformfunctie MGR
Bij de oprichting van de MGR is uitgesproken dat dit zowel een uitvoeringsorganisatie is, als een platform voor regionale afstemming en uitwisseling over allerhande thema's die de hele regio aangaan. De platformfunctie kan op verschillende manieren worden ingericht, van breed tot smal en van meer tot minder intensief. In de eerste helft van 2016 voeren we hierover het gesprek met uw raden. In de tweede helft van 2016, moeten de uitkomsten hiervan hun beslag krijgen.

WerkBedrijf
De module WerkBedrijf is vanaf 2015 operationeel. In dat jaar hebben we belangrijke stappen gezet om te komen tot een effectieve uitvoering van de Participatiewet, waar we vanaf 2016 op verder bouwen. We hebben onder meer de integratie met de SW organisatie Breed voorbereid en een regionale aanpak voor kandidaatsbenadering en bedrijfsdienstverlening ontwikkeld. Daarbij zijn we er in geslaagd om de doelstellingen, genoemd in de begroting 2015 te behalen.
Vanaf 1 januari 2016 is Breed geïntegreerd in het WerkBedrijf. Dit is dan ook het eerste jaar waarin het WerkBedrijf de vorm heeft zoals beoogd en verwoord in de – door uw Raden vastgestelde – notitie *Sterke Werkwoorden, november 2013*. De capaciteiten, kennis en netwerken vanuit Breed, de gemeentelijke afdelingen Werk en de samenwerkingspartner UWV zijn nu verbonden. Daardoor is de dienstverlening aan kandidaten en ondernemers verbeterd.

ICT
Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR, de gemeente Wijchen neemt geen deel aan deze module. Doelstelling van de samenwerking in deze module is om te komen tot een efficiënte uitvoeringsorganisatie op het gebied van informatiemanagement en automatisering die de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten centraal stelt.

Besluitvormingsproces begroting
In juli 2016 vindt besluitvorming plaats over deze begroting in ons Algemeen Bestuur. Conform de Wet op de gemeenschappelijke regelingen stellen wij u hierbij in de gelegenheid vooraf een zienswijze in te dienen. U heeft hiervoor tot 18 juni de tijd, zoals is afgesproken met de agendacommissie.

Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

Als basis voor deze begroting hebben we de brief financiële en beleidsmatige kaders benut, die u begin december 2015 heeft ontvangen. Uw raden zijn in de gelegenheid gesteld hierop een zienswijze in te dienen, een mogelijkheid waar alleen de gemeente Druten geen gebruik van heeft gemaakt. We hebben de ingediende zienswijzen waar mogelijk en wenselijk verwerkt in deze begroting.

In deze brief lichten we de aandachtspunten in de begroting toe. Hierbij gaan we specifiek in op de verschillen tussen de primitieve en de bijgestelde begroting 2016.
Voor de leesbaarheid zijn deze aandachtspunten opgenomen in de bijlagen.

Bijlage 1 betreft de module WerkBedrijf, onderdeel Sociale Werkvoorziening
Bijlage 2 betreft de module WerkBedrijf, exclusief Sociale Werkvoorziening en Overige aandachtspunten.
In bijlage 3 vindt u een overzicht van de ingediende zienswijzen en de reactie hierop.
In bijlage 4 treft u de herziene Begroting MGR 2016 en de ontwerpbegroting 2017 aan.

We gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zien uw zienswijze graag vóór 18 juni aanstaande tegemoet.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

Bijlagen: 4

2

Bijlage 1: module WerkBedrijf: onderdeel Sociale Werkvoorziening

Stijging kostprijs voor 2016
De kostprijs per SE is hoger dan in de primitieve begroting. Hierdoor stijgt het tekort in 2016. Het geraamde tekort in de bijgestelde begroting komt op € 2.364.000. Dit was € 1.832.000 in de primitieve begroting, zodat sprake is van een toename van het geraamde tekort van €532.000.
Vanaf 2017 zien we weer een daling van de kostprijs.

Ondanks het feit dat de overhead en de begeleidingskosten SW zijn gedaald, is er sprake van een stijging van de kostprijs in 2016. Dit komt door hogere salariskosten SW-ers vanuit de nieuwe cao-afspraken en een daling van de toegevoegde waarde (opbrengst) per SE.

Stijging salariskosten SW
In december 2015 is een principe akkoord cao-sw tot stand gekomen. In deze cao afspraken is naast een structurele loonsverhoging en een verhoging van de eindejaarsuitkering, ook een eenmalige uitkering opgenomen van € 325 per fte in 2016.

Over de looptijd van de cao 2015-2018 zijn de effecten van deze cao-afspraken budgettair neutraal. Dit komt doordat de verhoging van het cao-loon wordt aangevuld door het Rijk. Echter, voor het jaar 2016 is deze compensatie (nog) niet toereikend.
De eindejaarsuitkering en de eenmalige uitkering worden de komende jaren gecompenseerd door verlaging van de pensioenpremie. Dit wordt in onderstaande tabel toegelicht.

	2016	**2017**	**2018**
Kosten eenmalige uitkering a € 325 per se	605.000		
Meegenomen daling in de pensioenpremie	220.000-	200.000-	185.000-

Daling toegevoegde waarde
De daling van de toegevoegde waarde (opbrengst) per SW wordt veroorzaakt door de toename van ziekteverzuim en leegloop[1]. We zien dat de uurtarieven – in vergelijking met de primitieve begroting – stabiel blijven. Echter, het aantal facturabele uren per SW-er richting ondernemers is ten opzichte van de primitieve begroting gedaald.

De afgelopen jaren hebben we ons gefocust op de beweging van “binnen naar buiten” door vervreemding van bedrijfsonderdelen. Hierdoor zijn we erin geslaagd
eind 2015 60% van de SW-ers te detacheren..
In die periode is minder aandacht uitgegaan naar de aansturing en begeleiding op de Boekweitweg, waar de medewerkers intern beschut werken. Daarbij komt dat de SW-medewerkers medio 2015 zijn gescreend (via Dariuz-methodiek) of zij ook de beweging naar buiten konden maken, via een individuele of groepsdetachering. Deze onderdelen hebben als gevolg gehad dat er onrust is ontstaan onder een deel van de medewerkers. Dit heeft geleid tot een hoger ziekteverzuim.
De leegloop betreft medewerkers, waarvan de detachering is afgelopen en waarvoor intern geen geschikte werkplek is. Het gaat er dan niet om dat er geen werk voorhanden is, maar in de persoon gelegen factoren dat plaatsing (nog) niet lukt.

Om de toegevoegde waarde per SE te verhogen hebben we drie speerpunten geformuleerd.

1. ***Investeren in rust en regelmaat in de productiefaciliteit Boekweitweg***

We brengen de condities voor de medewerkers die ‘beschut ’ werken op orde. We investeren in extra begeleiding en aansturing van de SW-ers op de productiefaciliteit op de Boekweitweg. Medewerkers krijgen vaste begeleiders, een duurzaam en gevarieerd werkaanbod en een rustige, prettige werkomgeving. De extra capaciteit vangen we op in de bestaande personeelsbudgetten van het WerkBedrijf. De extra capaciteit is ook noodzakelijk omdat de groep die is aangewezen op beschut groter is dan verwacht, 22% in plaats van 15%.

[1] Leegloop: personen met een dienstverband SW, maar geen (volledige) plaatsing

Op de langere termijn – nadat de condities intern op orde zijn gebracht- willen we de SW-ers die intern beschut werken ook onderbrengen in reguliere settingen. Dit kan echter pas als we een ondernemer(s) vinden die een passende werkomgeving, passend werk en de juiste begeleiding kan garanderen. Hiermee bieden we ook deze groep kansen om zich zoveel mogelijk naar zijn mogelijkheden te ontwikkelen in een reguliere setting. Het onderbrengen van de groep beschut zal geen eenvoudig proces zijn, gezien de eisen die we aan partijen stellen als het gaat om de werkomgeving, het werkaanbod en de begeleiding. Omdat de kostprijs voor beschut in principe een constante is onafhankelijk van waar de omgeving gecreëerd wordt, is hier een budgettair neutraal effect te verwachten. Als arbeidsbemiddelingsbedrijf verminderen we met name de bedrijfsrisico's. Het proces zal naar verwachten 3 tot 5 jaar in beslag nemen.

2. *Beweging van binnen naar buiten*

De objectieve screening van de SW-medewerkers die momenteel beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW naar buiten kan. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dit is een forse uitdaging, omdat dit niet meer kan door vervreemding van eigen bedrijfsonderdelen. Dit zal met name moeten gebeuren door met (nieuwe) ondernemers groepsdetacheringen te realiseren. Door de integratie van Breed in het WerkBedrijf kunnen we alle krachten (capaciteit en netwerken) bundelen om deze groep medewerkers snel een goed perspectief te kunnen bieden en daardoor de (gedeeltelijke) leegloop te reduceren.

Ten aanzien van de groep van 18% die nog naar buiten kan hebben we geen hogere opbrengstverwachting, dan nu geprognosticeerd.
Met het naar buiten plaatsen van de SW medewerkers hebben we kunnen bewerkstellingen dat onze bedrijfsrisco's en vaste kosten afnamen. Bij met name de eerste groepen SW medewerkers die naar buiten geplaatst zijn medewerkers die nu op een betere plek met een hogere opbrengst terecht zijn gekomen. De opbrengstverwachting van de nu nog resterende groep beschutte medewerkers die we buiten plaatsen ligt echter niet zo ver af van de opbrengst die we verwachten van de medewerkers op de beschutte werkplekken binnen de muren van oud Breed. Met andere woorden het naar buiten plaatsen leidt niet tot een hogere opbrengstverwachting c.q. hogere uurtarieven.

De belangrijkste factoren die moeten leiden tot het dempen van de financiële consequenties in de begroting zijn het vinden van de juiste detacheringsplekken voor de medewerkers die naar buiten kunnen tegen het maximaal haalbare aantal uren, het maximaal haalbare uurtarief en een daling van het ziekteverzuim in zijn algemeen onder de totale populatie SW. Dit verhoogt het productiviteitspercentage van de medewerkers en de daaraan gerelateerde facturabele uren.

3. *Structureel reduceren ziekteverzuim SW*

De aanpak van het ziekteverzuim bij de SW is uiteraard geen nieuw thema. Voor het bestuur van Breed is dit altijd een belangrijk punt van aandacht geweest. We zien echter dat het ziekteverzuim sinds 2015 opgelopen is, doordat met name de focus op de 'beweging naar buiten' lag.
Onze ambitie is om het ziekteverzuim structureel terug te dringen tot op het niveau van de Benchmark SW (ca. 13%).

Het ziekteverzuim onder de groep medewerkers op de Boekweitweg is het hoogst onder de totale groep SW-medewerkers. We zien dat de medewerkers die het langst ' buiten' werken een lager ziekteverzuim hebben dan voorheen. Bij het onderdeel Schoonmaak (het laatst vervreemde bedrijfsonderdeel) zien we nog wel een hoog ziekteverzuim. Gemiddeld zitten we nu op 19%, waar de benchmark landelijk een percentage van 13% laat zien. Om deze norm te halen starten we een intensief traject. Betere begeleiding, rust in de werkomgeving en terugdringen leegloop zal – naar onze verwachting – al een groot deel van dit ziekteverzuim reduceren. Maar ook het beter aansluiten van het lokale, sociale netwerk van zorgverleners is een van de speerpunten. Niet altijd is ziekteverzuim te relateren aan de werksituatie, maar moeten andere zorgtrajecten worden opgestart. Ook zullen we indirecte, begeleidende medewerkers beter toerusten op het bestrijden van ziekteverzuim. Tenslotte investeren we meer in interne vertrouwenspersonen en bedrijfsmaatschappelijk werk.
Concreet betekent dit een eenmalige investering, met name door in te zetten op professionalisering van het indirect personeel ad 160.000 euro. Deze kosten dekken we uit de huidige personeelsbudgetten.

Bijlage 2: module WerkBedrijf (exclusief SW) en Overige aandachtspunten

Beschut Werken Nieuw
Instroom in de 'oude' Sociale Werkvoorziening is met de komst van de Participatiewet niet meer mogelijk. Daarvoor in de plaats is in de wet de inzet van een andere voorziening als mogelijkheid opgenomen, genaamd '*Beschut werk nieuw'.* Hieronder wordt verstaan*: een dienstverband in een passende werk omgeving voor een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.*

We hebben in onze regio te maken met een kleine groep mensen die wel betaald werk kan verrichten, maar alleen in een aangepaste werkomgeving. Dit wil zeggen dat zij als gevolg van een beperkingen, ziekte of stoornis van de kandidaat zoveel aanpassingen gedaan moeten worden in begeleiding en werkomgeving, dat een reguliere werkgever dit normaal gesproken niet kan realiseren.

We willen deze groep die een beschermde werkomgeving nodig heeft en geen SW-dienstverband, ondersteunen om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt. Wanneer een kandidaat uitsluitend in een beschermde omgeving kan werken en een baan in het kader van de Wet Banenafspraak (nog) niet haalbaar is, dragen we deze kandidaten voor aan het UWV voor een advies 'Beschut werk'. Kandidaten die hiervoor in aanmerking komen krijgen via het WerkBedrijf een dienstverband aangeboden in een geschikte werkomgeving met de passende begeleiding. Het dienstverband is in eerste instantie tijdelijk (maximaal 23 maanden). In de periode ontwikkelen we de loonwaarde en zelfredzaamheid van de kandidaat zoveel mogelijk. Na deze tijdelijke proefperiode wordt vastgesteld of de kandidaat mogelijkheden heeft om regulier aan de slag te gaan , bijvoorbeeld met een indicatie banenafspraak, of meer gebaat is bij een andere voorziening. Als dit niet aan de orde is, wordt een vast dienstverband aangeboden op een werkplek in een passende omgeving. Dit zal de vorm krijgen van een detacheringsconstructie.

Hiervoor zijn middelen in de begroting opgenomen ter hoogte van maximaal 15 plekken in 2016 en ditzelfde aantal in 2017. Dit aantal sluit aan op de landelijke ervaringen in 2015 dat per 100.000 inwoners gemiddeld ca. 10 personen (zonder SW-dienstverband) aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving. In de begroting is zekerheidshave uitgegaan van het scenario dat de ingestroomde kandidaten op de voorziening beschut nieuw geplaatst blijven, dus niet uitstromen. De komende twee jaar zullen we meer ervaring opdoen met beschut werk nieuw en meer concrete beelden opbouwen over aantallen plekken, doorstroom en uitstroom.

In de bijlagen bij de begroting vindt u een nadere toelichting op de uitgangspunten rond beschut werk nieuw.

Bijstelling middelen reguliere wettelijke loonkostensubsidies
Naast loonkostensubsidies voor maximaal 15 beschutte werkplekken zijn ook middelen opgenomen voor de reguliere wettelijke loonkostensubsidie. Dit is de loonkostensubsidie bedoeld om kandidaten met een indicatie Banenafspraak te plaatsen.

Naast het bijstellen van de loonkostensubsidie voor beschut werk nieuw (zie boven) stellen we ook de wettelijke loonkostensubsidies (voor de Banenafspraak) bij, op basis van de ervaringen en realisaties in 2015. We verwachten in 2016 vanuit het Werkbedrijf ca. 45 kandidaten te plaatsen uit het doelgroepenregister, met een indicatie Banenafspraak. Een deel daarvan betreft doorlopende subsidies uit plaatsingen in 2015. De gezamenlijke doelstelling in de regio met UWV is 150 plaatsingen bij ondernemers van kandidaten uit het doelgroepenregister. Opgemerkt moet worden dat het UWV een bestand van kandidaten heeft in het doelgroepenregister die al in beeld waren, van wie de mogelijkheden bekend zijn en die relatief snel gematcht kunnen worden. Bij het WerkBedrijf is sprake van een nieuwe doelgroep, die vanuit het doelgroepenregister moet worden gescreend en voor een deel nog in beeld moet worden gebracht. Hierdoor is aandeel plaatsingen door UWV via de Banenafspraak groter dan van het WerkBedrijf.

Bijstelling middelen arbeidsmatige dagbesteding
In 2015 zijn 250 kandidaten geplaatst in de arbeidsmatige dagbesteding. 2015 was het eerste jaar waarin het WerkBedrijf ervaring opdeed met de regie op de arbeidsmatige dagbesteding. In dit jaar was nog veel onduidelijk over definities, aantallen en beweging in het bestand, zowel aan de kant van het WerkBedrijf als bij de aanbieders. Er zijn nog onvoldoende ervaringscijfers en beelden van de dynamiek in de populatie opgebouwd om meerjarig aan te kunnen geven hoeveel middelen hiervoor nodig zijn. Daarom rekent het WerkBedrijf jaarlijks met gemeenten af op basis van de realisatie. Verwacht wordt dat na 2018 geëvalueerd kan worden en dat inzicht is ontstaan in hoeveel financiële middelen structureel nodig zijn.

Overige aandachtspunten

Personele lasten met 3% geïndexeerd
In afwachting van de nieuwe CAR-UWO-schalen zijn de personele lasten van indirect personeel (begeleidend) met 3% geïndexeerd.

Bezuiniging op beïnvloedbare kosten (efficiency)
Vanaf 2017 is een taakstelling opgenomen van € 350.000 oplopend tot € 750.000 per jaar. Deze bezuiniging is gebaseerd op 5% van de beïnvloedbare kosten. Die bezuiniging is voor 2017 nog niet concreet ingevuld. In het 2e kwartaal 2016 wordt hiertoe besloten.

Frictiekosten
Per 1 april 2016 komt het indirecte personeel dat in verleden werkzaam was bij de deelnemende gemeenten van de MGR en Breed in dienst van de MGR. In het sociaal plan is opgenomen dat alle medewerkers mee over gaan en voor deze medewerkers is er een werkgelegenheidsgarantie afgegeven voor de eerste 5 jaar. Er is tevens besloten dat eventuele frictiekosten ten laste van de latende organisaties komen.

Bijlage 3: reactie op door gemeenten ingediende zienswijzen
Hieronder wordt ingegaan op de geformuleerde zienswijzen. Dit doen we achtereenvolgens voor Bestuursondersteuning/platformfunctie, WerkBedrijf en ICT.

Zienswijze	Gemeente	WerkBedrijf
Bestuursondersteuning		
Wij verzoeken u om in de begroting een duidelijke onderbouwing op te nemen van de geraamde bestuurs- en organisatiekosten.	Nijmegen	Aan dit verzoek hebben wij in de ontwerpbegroting zoveel mogelijk voldaan, door aan te geven welke kosten onderdeel uitmaken van het bedrag aan bestuursondersteuning.
Er wordt (nogmaals) verzocht om een overzicht welk budget wordt ingezet voor welke doelgroep, welke instrumenten hierbij horen en wat de kosten hiervan zijn. De gemeente Berg en Dal verzoekt om specifiek aan te geven hoe het extra budget voor een nieuwe doelgroep (mensen met een arbeidsbeperking die voorheen onder de Wajong en WSW vielen) ten bate komt van deze doelgroep.	Mook en Middelaar, Berg en Dal)	In de aanbiedingsbrief bij de begroting voor 2016 hebben wij hierover aangegeven dat we bij de begroting 2017 zoveel mogelijk gevolg geven aan dit verzoek. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen het voldoen aan dit verzoek en het niet op een al te diep uitvoeringsniveau rapporteren. In de bijgevoegde ontwerpbegroting hebben wij dit gedaan, door aan te geven welke budgetten we inzetten bij welke werkvormen en geven we een beeld welke instrumenten we daarbij benutten. Overigens geldt daarbij dat dit niet één-op-één terug te leiden is naar de doelgroepen. De doelgroep arbeidsgehandicapten kan bijvoorbeeld vanuit alle werkvormen ondersteund worden.
U geeft aan zeer positief te staan tegenover de wijze waarop het Werkbedrijf omgaat met de social impact bond en verzoekt hiervan op de hoogte te worden gehouden.	Mook en Middelaar	We zijn het concept social impact bonds aan het verkennen. Onze focus ligt hier echter niet op. In het verlengde hiervan is social return een instrument waarmee we in samenwerking met gemeenten veel op in zetten, in adviseren en goede resultaten boeken in het leiden van bijstandsgerechtigden naar werk.
In uw brief wordt aangegeven dat het mogelijk is om een egalisatiereserve per gemeente te vormen. Wij willen u voorstellen om voor Beuningen geen egalisatiereserve te vormen. Mocht de gemeente Beuningen minder geld uitgeven aan de basisdienstverlening of het maatwerkbudget, dan heeft het de voorkeur dat dit aan Beuningen wordt terugbetaald. (Beuningen)	Beuningen	Als sprake is van overschotten, nemen wij op dat moment een besluit of een egalisatiereserve wordt gevormd of dat de overschotten worden uitbetaald aan de deelnemers. Wij zullen daarbij rekening houden met uw standpunt.
Inzake de panden van Breed, waarvan de lasten worden doorberekend naar de MGR, is verzocht aandacht te hebben voor de positie van Mook en Middelaar in dezen. (Mook en Middelaar)	Mook en Middelaar	Hieraan geven wij uiteraard gevolg, conform de eerdere afspraken die hierover reeds zijn gemaakt. In de begroting hebben wij de lasten en baten betreffende de SW apart inzichtelijk gemaakt en Mook en Middelaar deelt hier niet in.
U verzoekt aan te geven wat de financiële consequenties zijn van het heroverwegen van het percentage van 85% van SW-medewerkers die buiten de deur gaan	*Wijchen, Berg en Dal, Beuningen,*	Bij het naar buiten plaatsen van de SW medewerkers was het doel om de focus op Arbeidsbemiddeling te krijgen en mensen zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt te plaatsen. De focus is de afgelopen

werken. De gemeente Berg en Dal en Beuningen geven hierbij nadrukkelijk aan dat hun voorkeur ernaar uitgaat om de financiële consequenties op te vangen binnen het participatiebudget, zonder dat de eerdere doelstellingen m.b.t. uitstroom WerkBedrijf aangetast worden. *Wij verzoeken het AB in deze gewijzigde begroting uit te gaan van een realistisch percentage werknemers dat buiten Breed geplaatst wordt. Hieronder verstaan wij het totaal van de werknemers die begeleid werken dan wel individueel of in een groep gedetacheerd zijn. Wij achten het inmiddels niet meer reëel om te begroten op basis van de oorspronkelijke doelstelling in het Transitieplan 2012 van Breed om eind 2016 85% van alle werknemers buiten Breed geplaatst te hebben;*	*Heumen*	jaren succesvol verschoven van de uitvoering van diverse productie –en dienstverleningsbedrijven naar arbeidsbemiddeling. Naast een eenvoudig ingericht productiebedrijf voor de beschutte werkplekken, hebben we geen andere bedrijven meer aan te sturen anders dan het arbeidsbemiddelingsbedrijf. We gaan nu uit van een percentage van 78% van de SW-medewerkers die buiten de deur gaan werken. Dat dit percentage lager uitvalt heeft geen verstrekkende financiële gevolgen. Met het naar buiten plaatsen van de SW medewerkers hebben we kunnen bewerkstellingen dat onze bedrijfsrisco's en vaste kosten afnamen. Ook zaten bij met name de eerste groepen SW medewerkers die naar buiten geplaatst zijn medewerkers die onder hun kunnen werkten, en nu op een betere plek met een hogere opbrengst terecht zijn gekomen. De opbrengstverwachting van de nu nog resterende groep beschutte medewerkers ligt niet zo ver af van de opbrengst die we verwachten van de medewerkers op de beschutte werkplekken binnen de muren van oud Breed. De belangrijkste factoren die nu financiële consequenties hebben is het vinden van de juiste detacheringsplekken voor de medewerkers in de leegloop en het verhogen van het productiviteitspercentage van de medewerkers.
We hebben in de regio geconstateerd dat er een tekort op het WSW gedeelte is. U gaat ervan uit dat elke gemeente zorgt voor een kostendekkende bijdrage. Dat wil wel zeggen dat elke gemeente geld moet bijbetalen. We missen in de brief de actie die de MGR gaat ondernemen om de tekorten te verlagen of de inkomsten te verhogen.	*Berg en Dal, Heumen*	We vinden het inderdaad onze rol om daar waar dit mogelijk is in te zetten op het verlagen van kosten en het verhogen van opbrengsten. We richten ons daarbij op die onderdelen die door ons beïnvloedbaar zijn. De grootste post aan de kostenkant zijn de SW-salarissen. Hier kunnen wij echter weinig tot niet op sturen. We hebben intern beloningsbeleid dat we naleven en we zijn verder gebonden aan de cao. Waar we wel kunnen sturen op verlaging van de kostprijs of verhoging van de inkomsten doen we dat uiteraard. Zoals in de begroting terug te vinden is, willen we met name inzetten op verhoging van de opbrengsten (toegevoegde waarde). In de begroting is ook te lezen welke speerpunten we hierop geformuleerd hebben. We hebben ons in deze begroting verder ook vastgelegd op een nog nader in te vullen jaarlijkse besparing van € 350.000 in 2017, oplopend tot € 750.000 structureel vanaf 2019.
Er wordt opgemerkt dat de raden, colleges en burgemeesters nog een formeel besluit dienen te nemen in het kader van de opheffing van de GR WNO (Breed). Vooruitlopend daarop wordt verzocht de overeenkomst van koop en verkoop van activa en passiva van Breed aan de MGR en het liquidatieplan zo spoedig mogelijk toe te zenden. (Wijchen)	Wijchen	De (vastgestelde) overeenkomst van koop en verkoop van activa en passiva hebben wij ter informatie bijgevoegd. Overigens betreft het een overeenkomst die volledig past binnen de uitgangspunten die zijn opgenomen in de brief financiële en beleidsmatige kaders. Te zijner tijd ontvangt u tevens het liquidatieplan en uiteraard het verzoek tot het nemen van een besluit tot opheffing van de GR WNO. We streven ernaar dit proces in 2016 zoveel mogelijk afgerond te hebben.

In de managementrapportage 2015 van de accountant staat dat de onderbouwing van de reorganisatievoorziening ter discussie staat. Als Breed dit niet voldoende kan onderbouwen, dan zal de voorziening vrij moeten vallen. Breed kan dan nog kiezen voor een bestemmingsreserve reorganisatie, maar deelnemende gemeenten kunnen bij reserves ook besluiten om deze vrij te laten vallen en uit te laten betalen aan de gemeenten. Wij geven u in overweging om bij onvoldoende onderbouwing te kiezen voor uitbetalen aan gemeenten. (Beuningen)	Beuningen	In de brief financiële en beleidsmatige kaders hebben we aangegeven dat de reorganisatievoorziening (voorlopig) niet mee overgaat naar de MGR. Dat betekent dat het bestuur van Breed hiervoor verantwoordelijk blijft en niet het bestuur van de MGR. Wij adviseren u dan ook dit standpunt in te brengen in het bestuur van Breed.
Over diverse zaken rond (voormalig) Breed moet nog besluitvorming plaatsvinden die (grote) gevolgen kan hebben voor de begrotingen en meer specifiek voor het tekort op de SW. Het gaat dan om de effecten van de integratie met het Werkbedrijf, het reële percentage SW-ers dat aangewezen blijft op beschut werk en om de toekomst van de productiefaciliteit. We vragen u om ons tijdig en met een goede onderbouwing nader te informeren over deze ontwikkelingen. Dit geldt ook voor de beleidskeuzes die gemaakt moeten worden over de inzet in omvang en vorm van beschut werk nieuw. (Nijmegen)	Nijmegen	Aan dit verzoek zullen wij uiteraard voldoen. Voor zover mogelijk is in de bijgevoegde ontwerpbegroting reeds meer informatie opgenomen, voor het overige volgt deze zo spoedig mogelijk
Nijmegen treedt als gastheer-gemeente op voor de PIOFACH-functies. Het is mogelijk dat een deel van deze functies die thans aanwezig zijn bij de sociale werkvoorziening uiteindelijk niet bij de MGR geplaatst wordt en dat afvloeiing moet plaatsvinden. We gaan er vanuit dat deze kosten niet voor rekening komen van de gemeente Nijmegen, maar in regionaal verband worden opgelost. (Nijmegen)	Nijmegen	Deze opmerking lijkt vooral gericht te zijn aan de gemeenten in het Rijk van Nijmegen anders dan Nijmegen, en niet aan de MGR. Het bestuur van de MGR is niet verantwoordelijk voor eventuele kosten die hieruit voortvloeien. Afgesproken is dat de latende organisaties verantwoordelijk zijn voor frictiekosten rond personeel, in casu is dat Breed.
Wij verwachten met de gewijzigde begroting 2016 en de ontwerpbegroting 2017 duidelijkheid te krijgen over de financiële effecten van de gemaakte keuzes en over het tekort op de SW. Op basis van beide documenten zullen we een integrale afweging maken, een besluit nemen over de dekking van het tekort op de SW en onze zienswijze indienen op de ontwerpbegroting 2017. (Nijmegen)		We gaan ervan uit dat u hiervoor voldoende basis heeft met de bijgevoegde ontwerpbegroting en zien de zienswijze hierop dan ook graag tegemoet.

ICT		
Met de integratie van Breed in het werkbedrijf per 1 januari 2016, wordt ook de ICT (automatisering) van Breed toegevoegd aan de ICT-module. Wellicht ten overvloede verzoeken wij u de budgetten inzake ICT-Breed en overige ICT gescheiden te houden, in verband met de positie van Mook en Middelaar in dezen. (Mook en Middelaar)	Mook en Middelaar	Zoals bovenstaand aangegeven houden wij zoveel mogelijk rekening met de bijzondere positie van Mook en Middelaar inzake de integratie van Breed in het Werkbedrijf. De doorbelasting vanuit iRvN naar het Werkbedrijf wordt gesplitst, waardoor we Werk excl. SW en SW apart kunnen verantwoorden. Middels deze werkwijze wordt Mook en Middelaar niet belast voor de kosten die iRvN maakt voor het SW-bedrijf. De baten en lasten bij iRvN worden geconsolideerd dus hier betaalt Mook en Middelaar niet voor. Overigens betreft het hier een toerekening van budgetten. Zo'n 95% van alle werkzaamheden (en investeringen) die iRvN uitvoert zijn niet specifiek te oormerken voor de afzonderlijke deelnemers. Het principe van de ICT-samenwerking is het beheren, ontwikkelen en exploiteren van een regionale (= gemeenschappelijke) en transparante ICT-(net)werkomgeving. Daarbinnen is voldoende centrale opslag- en verwerkingscapaciteit (storage- en servercapaciteit) beschikbaar en zijn alle daarbij behorende netwerkverbindingen naar de werkplekken gestandaardiseerd ingericht.
Met betrekking tot de opmerkingen over de standaardwerkplek: wij begrijpen de intentie van harmonisatie vanuit het perspectief van kostenreductie en standaardisatie van de dienstverlening. Het is echter, gezien de dynamische ontwikkelingen op dit punt, wel van belang dit af te stemmen op de visie van Nijmegen c.q. de regio op hoe zij (innovatief) digitaal wil werken en dit niet eenzijdig vanuit iRvN beheeraspecten in te gaan richten. Bijvoorbeeld de werkkostenregeling en gebruikersgemak spelen daarbij ook een rol in de afweging. Ons voorstel is om deze activiteiten in gezamenlijk overleg vorm te geven en wij nemen initiatief voor overleg hierover met de iRvN.(Nijmegen)	Nijmegen	Wij ondersteunen uw voorstel om hier in gezamenlijk overleg vorm aan te geven en zien het initiatief van Nijmegen in dezen, als grootste opdrachtgever, graag tegemoet.
Met betrekking tot de opmerkingen over afwijkende dienstverlening: deze afspraak wordt onderschreven en in het licht van de regionaal te ontwikkelen visie ontstaat bij de samenwerkende gemeenten ook meer beeld van de (on)mogelijkheden van dienstverlening vanuit de iRvN. Nog onduidelijk is wat de harmonisatie van de regionale dienstverlening vraagt en welk beslag dat dit legt op de capaciteit van iRvN. Dit heeft namelijk betekenis voor het ambitieniveau van Nijmegen (en andere	Nijmegen	Wij delen uw mening dat het van belang is hierover in overleg te treden en gaan dit gesprek dan ook graag aan.

regionale partners) als het gaat om innovatieve en autonome informatieprojecten, waarvoor ook iRvN capaciteit nodig is. We willen met de iRvN in overleg welke ruimte ze daar in 2016 en 2017 voor ziet, danwel welke maatregelen nodig zijn om de ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening te kunnen blijven verbeteren. (Nijmegen)		

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Ontwerpbegroting 2017-2020 en bijstelling 2016

MGR Regio Rijk van Nijmegen

Regionaal platform voor samenwerking en afstemming
WerkBedrijf
iRvN

Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding ... 3

2 MGR Regio Rijk van Nijmegen: Wat willen we bereiken? ... 5
2.1 REGIOPLATFORM voor afstemming en overleg ... 5
2.2 WerkBedrijf ... 6
2.2.1 Maatschappelijk effect ... 6
2.2.2 Prestaties ... 7
2.2.3 Wat gaan we doen? ... 10
2.3 iRvN ... 14

3 MGR Regio Rijk van Nijmegen Wat gaat het kosten? ... 16
3.1 Meerjarenbegroting 2017 - 2020 ... 19
3.2 WerkBedrijf ... 20
3.3 ICT Rijk van Nijmegen ... 26
3.4 Bestuursondersteuning ... 28

4 Verplichte paragrafen ... 30
4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 30
4.2 Paragraaf Financiering ... 33
4.2.1 Bestuursorganen, personeel en organisatie ... 34

Bijlage 1 Het WerkBedrijf (exclusief SW) ... 37

Bijlage 3 iRvN ... 52

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2016 ... 61

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2017 ... 63

Bijlage 5 Staat van personele lasten (2016) ... 64

Bijlage 6 Staat van reserves en voorzieningen ... 66

Bijlage 7: toelichting op beschut werk nieuw ... 67

Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

1 Inleiding

Juli 2015 hebben de deelnemende gemeenten van de MGR de ontwerpbegroting voor het jaar 2016 ontvangen. Deze begroting is opgesteld, terwijl nog niet op alle punten duidelijkheid bestond, bijvoorbeeld waar het gaat om de integratie van Breed in het WerkBedrijf. Om die reden is toegezegd dat gelijktijdig met de begroting 2017 een herziene begroting (begrotingswijziging) wordt aangeboden voor 2016. Hierbij biedt de MGR zowel de herziene begroting aan voor 2016 (begrotingswijziging) als de begroting voor het jaar 2017 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen. Er is voor gekozen om deze te integreren in één document ten behoeve van de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van de beide begrotingen.

In deze begroting wordt ingegaan op de platformfunctie en de twee uitvoeringsmodules die onderdeel uitmaken van de MGR: het WerkBedrijf (inclusief de WSW) en ICT. Daarbij wordt voortgebouwd op de brief financiële en beleidsmatige kaders die eind vorig jaar aan de deelnemende gemeenten is verzonden. De zienswijzen van de deelnemende gemeenten zijn zoveel mogelijk verwerkt in deze begroting. De kaders die daar zijn benoemd maken ook integraal onderdeel uit van deze begroting, tenzij hiervan expliciet wordt afgeweken in dit document.

Regioplatform
Bij de oprichting van de MGR is uitgesproken dat het zowel een uitvoeringsorganisatie betreft, als een platform voor regionale afstemming en overleg vormt. Daardoor kan op het niveau van het Rijk van Nijmegen van gedachten gewisseld worden over allerhande thema's die de gehele regio aangaan. Ons bestuur heeft een opiniërende nota vastgesteld over de platformfunctie, op basis waarvan we met de raden van de deelnemende gemeenten in gesprek zijn over de invulling van het platform. Het platform gaat daadwerkelijk als zodanig functioneren vanaf de tweede helft van 2016.

WerkBedrijf
Het WerkBedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het WerkBedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Het WerkBedrijf werkt binnen de beleidsmatige kaders en uitgangspunten zoals de raden die vastgesteld hebben in het Strategisch Arbeidsmarktbeleid *Werk is de Uitkomst!*. In deze begroting verwijzen we daar dan ook naar voor de belangrijkste inhoudelijke kaders, enkel de meest relevante inhoudelijke ontwikkelingen die we voorzien in 2017 benoemen we hier.

SW
Met ingang van 1 januari 2016 zijn de taken met betrekking tot de SW ondergebracht bij het WerkBedrijf. Hiermee is een stap gezet in de integratie van Breed in het WerkBedrijf. We gaan er van uit dat de integratie van Breed in het WerkBedrijf in 2017, ook in de praktijk, staat. Het jaar 2017 is dan ook het eerste jaar dat het WerkBedrijf zoveel mogelijk zal werken zoals daadwerkelijk beoogd bij de oprichting.
In de bijgestelde begroting 2016 is sprake van een hoger tekort op de SW dan opgenomen in de primitieve begroting 2016. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de salariskosten (niet-beïnvloedbaar) en een afname van de toegevoegde waarde per SE. Aan de andere kant zijn overhead en begeleidingskosten gedaald. Met de volgende speerpunten in 2016 wordt de toegevoegde waarde verhoogd: investeren in rust en regelmaat aan de Boekweitweg, de beweging van binnen naar buiten van SW-ers beschut, structureel reduceren van het ziekteverzuim en het op een termijn van 3 tot 5 jaar onderbrengen van medewerkers beschut SW in een regulier setting.

ICT
Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR, de gemeente Wijchen neemt geen deel aan deze module. Doelstelling van de samenwerking in deze module is om te komen tot een efficiënte uitvoeringsorganisatie op het gebied van informatiemanagement en automatisering die

de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten centraal stelt. De afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat informatievoorziening in onze maatschappij steeds belangrijker wordt. Het snel verkrijgen, verwerken, (waar nodig) delen en versturen van informatie wordt een zeer belangrijke randvoorwaarde om als gemeente goed te kunnen functioneren voor inwoners, andere overheden, bedrijven, instellingen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en om deze ontwikkelingen te volgen, zullen we onze systemen en werkwijzen blijvend moeten aanpassen. Een dergelijk goed functionerend informatiesysteem kunnen we niet meer als gemeente alleen opzetten en daarom is samenwerking geboden.

Opbouw
In deze begroting geven we zowel een inhoudelijke als een financiële toelichting op de MGR in 2017. We starten met het inhoudelijke gedeelte, waarbij we dezelfde opbouw aanhouden als in deze inleiding: regioplatform, module WerkBedrijf en dan de module ICT. Vervolgens komt het financiële gedeelte van de begroting, bestaande uit een totaalbegroting voor de gehele MGR en twee begrotingen per module. Daarnaast hebben we de ondersteuning van het bestuur apart opgenomen, hierin zitten ook de kosten voor de platformfunctie verwerkt.

Deelnemende gemeenten
De volgende gemeenten maken onderdeel uit van de MGR:

- Berg en Dal
- Beuningen
- Druten
- Heumen
- Mook en Middelaar
- Nijmegen
- Wijchen

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Wijchen geen onderdeel uitmaakt van de module iRvN en dat de gemeente Mook en Middelaar geen onderdeel uitmaakt van het onderdeel SW.
De gemeente West Maas en Waal is geen deelnemer aan de MGR, maar neemt wel dienstverlening af op het gebied van de WSW van het WerkBedrijf.

2 MGR Regio Rijk van Nijmegen: Wat willen we bereiken?

In dit hoofdstuk beschrijven we wat we willen bereiken met de MGR in 2017. Dat doen we aan de hand van de verschillende onderdelen van de MGR: het regioplatform, het WerkBedrijf en vervolgens ICT Rijk van Nijmegen.

2.1 REGIOPLATFORM voor afstemming en overleg

In het koersdocument “In een goede relatie geef je elkaar de ruimte” staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking. Principes die tot stand gekomen zijn na een traject van ruim twee jaar met raden en colleges:

1. Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering;
2. Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid;
3. Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op;
4. Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Het WerkBedrijf en ICT Rijk van Nijmegen staan als modules van de MGR voor de uitdaging vorm te geven aan de eerste twee principes. Het is aan de MGR om invulling te geven aan de laatste twee principes. Dit wordt onder meer gedaan middels de platformfunctie, waarmee gesprekken op het niveau van het Rijk van Nijmegen over thema’s die meerdere gemeenten aangaan gefaciliteerd kunnen worden.
Ook de overige ondersteuning van het bestuur, breder dan alleen voor wat betreft de invulling van de platformfunctie, valt onder dit kopje. Hiermee sluiten we aan bij de praktijk, waarin dit ook geen gescheiden taken en werkzaamheden betreft.

Wat gaan we doen?
De platformfunctie kan op verschillende manieren worden ingericht, van breed tot smal en van meer tot minder intensief. In de eerste helft van 2016 voeren we hierover het gesprek met uw raden. Dit doen we aan de hand van een notitie die december 2015 door het algemeen bestuur van de MGR is vastgesteld over de verschillende mogelijkheden die bestaan waar het de reikwijdte van het platform betreft. In de tweede helft van 2016, maar in elk geval in 2017, moeten de uitkomsten hiervan hun beslag krijgen.
Ondertussen is het platform ook een functie die zich grotendeels organisch kan ontwikkelen. Door het gesprek tussen colleges, collegeleden en raadsleden te laten ontstaan en waar mogelijk of wenselijk te faciliteren zien we ook nu al dat de platformfunctie van de MGR werkt.

Dat dit belangrijk is wordt ook benadrukt door de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland, die in opdracht van de provincie en VNG Gelderland een bestuurskrachtmeting heeft opgesteld. Hieruit blijkt dat de MGR bijdraagt aan een breed gedragen positieve beoordeling van de regionale samenwerking tussen de centrumstad Nijmegen en haar buurgemeenten. Verder blijkt dat de verdere ontwikkeling van de MGR de kwaliteit van het bestuur in de regio Nijmegen ten goede zal komen.
In dat kader is het ook van belang dat het gesprek en de besluitvorming in de bestuurlijke gremia van de MGR op een goede manier wordt gefaciliteerd en dat de agendacommissie goed wordt ondersteund. Ook dit maakt, zoals gezegd, onderdeel uit van de bestuursondersteuning. We zetten de goede samenwerking die in de afgelopen periode is ontstaan op dit punt voort.

Wat gaat het kosten?
Voor het jaar 2016 vragen we aan gemeenten een bijdrage van € 249.000, gelijk aan het bedrag dat hiervoor is opgenomen in de ontwerpbegroting 2016. Voor 2017 betreft het € 200.000. De kosten voor de bestuursondersteuning bestaan voor het grootste gedeelte uit personele kosten. Voor het overige betreft het een budget voor de agendacommissie waar onder meer haar

ondersteuning uit betaald kan worden en een werkbudget voor overige kosten die te maken hebben met de platformfunctie van de MGR of met de ondersteuning van het bestuur. In 2016 wordt hieruit bijvoorbeeld meebetaald aan een onderzoek dat wordt uitgevoerd naar de (sociaal)economische kracht van het Rijk van Nijmegen.

Uiteraard wordt ook binnen de zeven gemeenten vormgegeven aan samenwerking in de regio en worden voorstellen met regioambtenaren afgestemd. De kosten hiervoor zijn aan de individuele gemeenten en worden daarom niet opgenomen in de begroting van de MGR.
Op de onderbouwing van de gevraagde bijdrage gaan we in de financiële paragraaf nader in.

2.2 WerkBedrijf

2.2.1 Maatschappelijk effect

Inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee!
Zoveel mogelijk mensen doen mee op de reguliere arbeidsmarkt; dat is het doel waar we samen met werkgevers en onze partners aan werken. Regulier werk, betaald werk bij echte bedrijven, verschaft mensen de meeste eigenwaarde en de beste kansen om hun talenten te ontplooien.

We zijn er niet alleen voor de doelgroep die binnen een aantal maanden weer betaald werk kan vinden, maar juist ook voor hen voor wie dit moeilijker of nog niet haalbaar is. We bieden hen perspectief en brengen ze in beweging richting betaald werk. Ook de arbeidsgehandicapten en mensen die al langere tijd afhankelijk zijn van een uitkering, ondersteunen we om dichter bij de arbeidsmarkt te komen en zo uiteindelijk passend werk te vinden in een geschikte omgeving.

Zo verrijken we de bedrijven in onze regio met passende werknemers. Vanuit economisch oogpunt is het van belang dat de bedrijven voldoende en geschikte werknemers hebben, ook in de toekomst. Tegelijkertijd benutten we hiermee zoveel mogelijk het aanwezige arbeidspotentieel in onze regio. We zien daarbij dat steeds meer bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen in termen van de inclusieve arbeidsmarkt. Zij zijn bereid om mensen met een arbeidsbeperking of mensen die anderszins kwetsbaar zijn een plek te bieden. Als WerkBedrijf stimuleren, adviseren en ontzorgen we de werkgevers om dit sneeuwbaleffect te versterken.

De gemeenten hebben jongeren als een van de doelgroepen benoemd waar in het beleid prioriteit aan gegeven wordt. Investeren in onze jongeren betekent investeren in ons toekomstig arbeidspotentieel. De inzet daarbij is dat zoveel mogelijk jongeren in de regio werken of onderwijs volgen. Hier werken we dagelijks aan met onder meer onderwijs, werkgevers, zorginstellingen en sociale wijkteams. We leiden jongeren die nog geen startkwalificatie hebben als dat voor hen haalbaar is terug naar onderwijs om alnog een startkwalficatie te kunnen halen.
Het WerkBedrijf heeft met de RMC-functie[1] een belangrijke rol in het terugleiden van voortijdig schoolverlaters naar onderwijs of het begeleiden naar werk. Daar waar mogelijk en wenselijk zetten we onze interventies in vóór of vlak na dat jongeren school verlaten, om zo voortijdig schoolverlaten en instroom in de uitkering te voorkomen.

Een deel van de bijstandsgerechtigden is al meerdere jaren afhankelijk van een uitkering en bijvoorbeeld in de crisis werkloos geworden. Voor hen is het vaak zeer lastig om terug te keren op arbeidsmarkt, waarbij factoren als opleidingsniveau en leeftijd vaak een rol spelen. We zetten voorzieningen in om hen in beweging te krijgen, ritme en werknemersvaardigheden te onderhouden of te ontwikkelen. Ook hier is de inzet altijd om een volgende stap te kunnen zetten richting de reguliere arbeidsmarkt.

Zo bouwen we samen met werkgevers, onze inwoners en maatschappelijke partners aan een *inclusieve arbeidsmarkt*, ook voor de toekomst.

[1] Regionale Meld- en Coördinatiepunt voor Voortijdig Schoolverlaten

2.2.2 Prestaties

In onze regio zijn circa 17.000 mensen op zoek naar werk. Dit zijn mensen met een bijstands- of WW-uitkering of werkzoekenden zonder uitkering. Hierbinnen vallen ongeveer 10.000 mensen onder het bereik van de Participatiewet en daarmee in de doelgroep van het WerkBedrijf.[2]
In het WerkBedrijf hebben zeven gemeenten en voormalig Breed hun krachten gebundeld om dit te realiseren, met UWV als nauwe samenwerkingspartner.

Zoals afgesproken in het regionale beleidskader *Werk is de uitkomst!* ligt de prioriteit van het WerkBedrijf bij mensen die nieuw instromen in de bijstand, bij arbeidsgehandicapten en bij jongeren.

De prestaties van het WerkBedrijf benoemen we aan de hand van de twee hoofdfuncties: bedrijfsdienstverlening en de kandidaatsbenadering.

1. *Bedrijfsdienstverlening*
- we vullen de vacatures en mogelijkheden voor werk in met geschikte kandidaten,
- zetten daarbij indien nodig voorzieningen in om de match te realiseren en behoud van werk mogelijk te maken
- hierbij ontzorgen we de werkgever zoveel mogelijk

2. *Kandidaatsbenadering*
- we maken een profiel (foto) van de kandidaat en zetten eventueel een verdiepte diagnose in;
- hieruit ontstaat het beeld welke werksoort (branche) en welke werkvorm voor de kandidaat het meest geschikt is. Op basis hiervan kan bedrijfsdienstverlening de kandidaat verbinden aan een vraag naar arbeid bij een werkgever.

In onderstaande tabel vindt u de te behalen prestaties in 2017. De prestatievelden voor 2016 zijn benoemd op het moment dat het WerkBedrijf nog maar enkele maanden gestart was. De benoemde prestatievelden voor 2016 verschillen daardoor op een aantal punten van die voor 2017, waardoor we in deze tabel alleen de informatie over 2017 opnemen. We hebben ervoor gekozen de prestaties over 2018 en verder niet in te vullen. We zullen dit vooralsnog per jaar beoordelen, en zodra we meer ervaring hebben vanuit de nieuwe werkwijze zullen we in staat zijn voor een langere periode de prestaties te benoemen.
De afgesproken inhoudelijke prestaties met betrekking tot meer- en maatwerk maken geen onderdeel uit van deze begroting. Deze worden vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de gemeenten.

[2] Dit zijn ca. 8.000 bijstandsgerechtigden, 2.300 SW-ers (aan het werk), 175 personen met een SW-indicatie en naar schatting 300 jongeren met een arbeidsbeperking als nieuwe doelgroep. Er zit overlap tussen deze groepen.

Prestaties	***2017***
Plaatsingen bij bedrijven	**1600**
- waarvan vanuit de Participatiewet	1.100
- waarvan vanuit de Wet Banenafspraak	150
- waarvan detacheringen vanuit beschut –SW	350
Aantal leerwerkplekken bij bedrijven	1.400
instroom (intakes) bij het WerkBedrijf	3.600
Aantallen kandidaten met een profiel	2.880 (80%)
Verdeling werkvormen SW	Zie tabel * hieronder
Ziekteverzuimpercentage SW	15%

*Tabel prestaties werkvormen SW

	Dec-12 in %	Dec-13 in %	Dec-14 in %	Dec-15 in %	Dec-16 in %	Dec-17 in %	2014 in % SW sector**
Begeleid werken	4%	5%	4%	4%	**5%**	**6%**	**6%**
Individuele detachering	22%	25%	28%	28%	**31%**	**31%**	**15%**
Groepsdetachering	2%	8%	19%	27%	**41%**	**41%**	**14%**
Werk op locatie	40%	28%	18%	12%	**9%**	**9%**	**23%**
Beschut	32%	34%	31%	29%	**14%**	**13%**	**42%**
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Toelichting op prestaties

Plaatsingen bij bedrijven

Vanuit Participatiewet
We stellen als doel dat in 2017 1.100 kandidaten uit de doelgroep uit de bijstandsuitkering stromen naar betaald werk. In 2015 was de doelstelling om, ondanks de instroom van nieuwe doelgroepen vanuit de Participatiewet, de uitstroom naar werk van 1.000 kandidaten van 2014 te evenaren. Dat aantal hebben we behaald. In 2016 en 2017 verwachten we hogere uitstroom te kunnen realiseren, deels vanwege een licht aantrekkende economie en deels doordat de organisatie van het WerkBedrijf grotendeels staat. We bouwen informatie op over in welke werksoorten en in welke gemeenten kandidaten aan de slag gaan. In de kwartaalrapportages zullen we hier inzicht in geven.

Vanuit Wet Banenafspraak
Vanuit het Rijk hebben we de indicatieve doelstelling meegekregen om in de regio 305 banen in te vullen vóór 1 januari 2017 volgens de Wet Banenafspraak. Eind 2015 zijn er 190 ingevuld. In 2016 moeten er dus nog minimaal 115 ingevuld worden. We zien deze indicatie van het Rijk echter niet als doel op zich; onze eigen ambitie is om kandidaten die het wettelijk minimumloon niet zelfstandig kunnen verdienen zoveel mogelijk regulier te plaatsen. Voor 2017 zetten we er daarom op in om 150 kandidaten uit het doelgroepenregister te plaatsen, in samenwerking met werkgevers en het UWV. Daarbij gaan we uit van 130 plaatsingen door het bedrijfsleven en 20 door overheidsinstellingen. Opgemerkt moet worden dat het UWV een bestand van kandidaten

heeft in het doelgroepregister die al in beeld waren, van wie de mogelijkheden bekend zijn en die relatief snel gematcht kunnen worden. Bij het WerkBedrijf is sprake van een nieuwe doelgroep, die vanuit het doelgroepregister moet worden gescreend en voor een deel nog in beeld moet worden gebracht. Hierdoor is aantal plaatsingen vant UWV via de Banenafspraak nog beduidend hoger dan het aantal via het WerkBedrijf.

Vanuit detacheringen beschut-SW
De objectieve screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW buiten de muren van voormalig Breed kan werken. Dit betekent dat nog ongeveer 350 medewerkers gedetacheerd kunnen worden. Dit zal met name moeten gebeuren via groepsdetacheringen.

Aanmeldingen
De instroom, in de zin van aanmeldingen bij het WerkBedrijf, zal naar verwachting 3.600 kandidaten bedragen. Op basis van ervaring is de inschatting dat het aandeel jongeren hierin ongeveer 800 bedraagt en dat het om circa 250 arbeidsgehandicapten gaat (voormalige Wajong-instromers). Tussen deze twee zit groepen zit overlap.

Aantal leerwerkplekken bij bedrijven
Het aantal leerwerkplekken zien we als een afgeleide doelstelling van onze hoofddoelstelling: zoveel mogelijk mensen naar betaald werk leiden bij reguliere werkgevers.
We zetten leerwerkplekken in waar kandidaten met behoud van uitkering aan hun vaardigheden en competenties kunnen werken, waarna een volgende stap is om betaalde arbeid te verrichten, al dan niet met ondersteuning. Het kenmerkende van alle leerwerkplekken is dat de kandidaat geen dienstverband heeft en dus feitelijk werkt aan zijn of haar vaardigheden en compenties met behoud van uitkering. We verwachten circa 1.400 kandidaten te begeleiden op leerwerkplekken, waarbij op één leerwerkplek gedurende een jaar meerdere kandidaten zich voorbereiden op een volgende stap richting arbeidsmarkt.

Instroom (intakes) kandidaten
De ervaring leert dat jaarlijks circa 3.600 kandidaten zich melden of aangemeld worden bij het WerkBedrijf. Dit aantal is inclusief jongeren. Hiervan is ongeveer 20% werkfit, zij vinden zelfstandig of met lichte ondersteuning, zoals een sollicitatietraining, werk. Voor het overige deel van de kandidaten wordt een profiel opgesteld en eventueel een verdiepte diagnose uitgevoerd. Daarna is duidelijk wat de mogelijkheden van de kandidaat zijn, welke werksoort het meest passend is en welke ondersteuning hij of zij nodig heeft.

Verdeling van de werkvormen SW
De afgelopen jaren is fors ingezet op het detacheren van SW-ers bij reguliere bedrijven en zijn leerwerkbedrijven van Breed omgebouwd of vervreemd. Daardoor werkte eind 2015 60% via detachering (in groep of individueel) of middels begeleid werken. In 2012 is de ambitie geuit om 85% van de SW-ers te laten werken via detachering of begeleid werken. De medewerkers beschut intern, en zij die werken op locatie (WOL, zoals bij Look-O-Look) zijn via de objectieve methode Dariuz gescreend op mogelijkheden om gedetacheerd te worden bij reguliere bedrijven. Op basis van Dariuz assessment uitkomsten is begin 2016 het beeld dat 78% haalbaar is. Dit betekent dat 22% (=450 SW-ers) voorlopig aangewezen blijft op een beschermde werkomgeving. In 2016 en 2017 zullen medewerkers beschut intern (Boekweitweg) en WOL die volgens het Dariuz-assessment regulier kunnen werken, met name via groepen gedetacheerd worden. Het aandeel groepsdetacheringen zal hierdoor naar verwachting toenemen naar 41% eind 2017.

Ziekteverzuim SW
Het ziekteverzuim onder de SW-ers ligt nu op 19,3%. Dit is een te hoog percentage vergeleken met de benchmark in de SW-sector (12,2% volgens Cedris Bracheinformatie 2014). Het verzuim is het hoogst onder de SW-ers op de Boekweitweg. We zetten een breed en intensief traject in om het ziekteverzuim structureel te reduceren (zie 2.2.4). Als doelstelling hanteren we om het

verzuim jaarlijks met 2-procentpunt te reduceren, om uiteindelijk (als minimale doelstelling) op het niveau van de SW-benchmark uit te komen.

2.2.3 Wat gaan we doen?

We voeren onze opdracht uit binnen de kaders van het regionaal arbeidsmarktbeleid Werk is de Uitkomst. Deze basisdienstverlening is vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomsten die met de gemeenten zijn afgesloten.

2015 stond in het teken van de bouw en inrichting van het nieuwe WerkBedrijf en het voorbereiden van de integratie met Breed. 2016 is het eerste jaar waarin Breed geïntegreerd is in het WerkBedrijf. We geven aan wat de belangrijkste ontwikkellijnen zijn in 2016 en 2017 in onze dienstverlening en opdracht.

Met één gezicht naar buiten vanuit verbinding kernkwaliteiten WerkBedrijf en UWV
Op basis van de integratie van Breed in het WerkBedrijf en de nauwe samenwerking met het UWV bouwen we verder aan onze ambitie om als één gezicht naar buiten te treden richting werkgevers en kandidaten. Reeds in 2015 zijn de eerste stappen gezet hierin, zoals een gezamenlijke werkgeversbenadering en het opzetten van een gezamenlijk vacaturebestand.

Het WerkBedrijf, het onderdeel SW (voormalig Breed) en het UWV beschikken ieder over hun eigen ervaring, kennis, netwerk en infrastructuur. Voormalig Breed heeft ruime kennis en ervaring met onder meer de begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking in de werksituatie, met detachering en met beschut werk. Het UWV heeft bijvoorbeeld jarenlange eraring met de Wajong-groep en hoe jonggehandicapten werk kunnen vinden en behouden. Het WerkBedrijf zoals gestart in 2015 beschikt over een ruim netwerk van sociale ondernemingen en kennis en ervaring met de arbeidstoeleiding van jongeren.

Vanaf 2016 gaan we verder met het uitnutten van de kernkwaliteiten, het integreren van processen en het leggen van verbindingen, waar die ons versterken in onze gezamenlijke opdracht in de regio.Enkele verbindingen die gelegd kunnen worden zijn: het benutten van de SW-infrastructuur bij het organiseren en uitvoeren van beschut werk nieuw, het inzetten van groepsdetacheringen voor kandidaten uit de Participatiewet met een arbeidsbeperking of het ontwikkelen van arrangementen op het raakvlak van beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding, in samenwerking met AWBZ-instellingen.

Wijkgericht werken
Vanuit praktijkervaringen met onder meer Hatert Werkt weten we dat het effectief is om als WerkBedrijf ook actief te zijn in de wijken en vanuit daar kandidaten richting werk te leiden. Er wordt samengewerkt met sociale wijkteams, welzijnswerk en andere domeinen zoals zorg en schuldhulpverlening. Deze aanpak werkt met name voor de groep kandidaten die problemen heeft op meerdere leefgebieden die een belemmering vormen om werk te vinden. Het is vaak een groep die zich niet vanzelf meldt bij de gemeente of andere instanties voor ondersteuning. Hierbij moet gedacht worden aan kwetsbare jongeren met meerdere problemen, maar ook aan de doelgroep arbeidsgehandicapten en de groeiende groep statushouders in onze regio.
De outreachende aanpak maakt het mogelijk om met een gerichte inzet van bedrijfsdienstverlening en voorzieningen deze meer kwetsbare groep richting werk te leiden.

In de huidige situatie heeft een aantal gemeenten wijkgericht werken opgenomen in het meer- of maatwerk. Het WerkBedrijf gaat vanaf 2016 fasegewijs het wijkgericht werken doorontwikkelen en uitbreiden. Onderzocht wordt in overleg met gemeenten wat de mogelijkheden zijn om deze lokale dienstverlening een vast bestanddeel te laten worden van onze basisdienstverlening.

WerkBedrijf SW: verhogen toegevoegde waarde

We hebben drie speerpunten geformuleerd om de toegevoegde waarde per SE te verhogen.

1. *Investeren in rust en regelmaat in de productiefaciliteit aan Boekweitweg*

De verwachting is dat de productiefaciliteit voorlopig nog nodig zal zijn om de SW-ers aan het werk te houden en een aantal andere functies te vervullen zoals opvang bij leegloop, re-integratie en diagnose. De afgelopen jaren is door onvoldoende regelmaat en structuur onvrede ontstaan bij een deel van de SW-ers. Vanuit onze opdracht en sociale verantwoordelijkheid dienen we in te zetten op het op orde brengen van deze condities. We investeren daarom in extra begeleiding en aansturing van de SW-ers op de productiefaciliteit We streven daarbij naar vaste begeleiders, een duurzaam werkaanbod en een rustige, prettige werkomgeving. De extra capaciteit vangen we op binnen de bestaande personeelsbudgetten van het WerkBedrijf.
De extra capaciteit is niet alleen nodig om de huidige condities te verbeteren, maar is ook noodzakelijk omdat de groep die is aangewezen op beschut groter is dan verwacht, 22% in plaats van 15%.

SW-beschut op langere termijn naar zo regulier mogelijk setting
De kerntaak van het WerkBedrijf is arbeidsbemiddeling; we verbinden de vraag van werkgevers naar arbeid met geschikte kandidaten. De productietaken en ondernemersrisico's behoren in principe bij marktpartijen en niet bij het WerkBedrijf.
Daarbij is het uitgangspunt dat we de kandidaten zoveel mogelijk bij reguliere bedrijven plaatsen, in lijn met onze ambitie van een *inclusieve arbeidsmarkt*, ook de groep met een arbeidsbeperking. Voor deze groep geldt in het bijzonder dat de werkomgeving en het werkaanbod passend moeten zijn.

Realisatie in € mln.	Realisatie 2015	Realisatie 2014	Realisatie 2013	Realisatie 2012
Subsidie resultaat	**-3,2**	**-3,9**	**-4,3**	**-3,4**
Opbrengsten	11,2	11,6	12,9	14,0
Kosten	9,7	10,1	9,8	12,3
Bedrijfsresultaat	**1,5**	**1,5**	**3,1**	**1,7**
Saldo Baten en Lasten	**-1,7**	**-2,4**	**-1,2**	**-1,7**

In de periode 2012-2015 zijn we er in geslaagd om 60% van de SW-ers te detacheren bij reguliere bedrijven of begeleid te laten werken (was 28% in 2012). De leerwerkbedrijven van zijn vervreemd of omgebouwd. In bovenstaande tabel is te zien dat we structureel te maken hebben met een afnemende subsidie van het Rijk. We zijn erin geslaagd, in tijden van economische recessie, de SW-ers buiten de deur te plaatsen in een geschikte omgeving en tegelijkertijd het bedrijfsresultaat op peil te houden. Ook is met het vervreemden van de leerbedrijven het risicioprofiel van voormalig Breed aanzienlijk verminderd.

De circa 800 SW-ers die nog beschut onder dak van Breed of op locatie werken zijn in 2015 en 2016 aan de hand van Darius-assessments objectief gescreend op mogelijkheden om regulier te werken. Op basis hiervan is begin 2016 het beeld, zoals bovenstaand aangegeven, dat ongeveer 450 SW-ers (22%) voorlopig aangewezen blijven op een beschermde werkomgeving.

Onze ambitie is om deze SW-ers kansen te bieden om bij een echt bedrijf te werken en hun talenten te ontplooien. Voor hen wordt op de middellange termijn, binnen 3 tot 5 jaar, zoveel mogelijk een reguliere en passende werkomgeving met een duurzaam en passend werkaanbod gerealiseerd. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat het gaat om de SW-groep met de laagste loonwaarde en het minste (groei-)potentieel hierin. Er valt dan ook niet te verwachten dat zij in een reguliere setting gemiddeld meer loonwaarde ontwikkelen.
In de loop van dit proces zal duidelijk worden in hoeverre plaatsing bij reguliere bedrijven, met elementen van groepsdetachering, voor deze groep haalbaar is of dat Werken Op Locatie het hoogst haalbare is. Partijen moeten namelijk aan een aantal voorwaarden voldoen: een duurzaam en passend werkaanbod bieden in de juiste werkomgeving en met de juiste begeleiding, waarbij de loonwaarde van de doelgroep laag is.

2. *Beweging van binnen naar buiten*

De Dariuz-screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW naar buiten kan. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dit is een forse uitdaging, omdat dit niet meer kan door vervreemding van eigen bedrijfsonderdelen. Dit zal met name moeten gebeuren door met (nieuwe) ondernemers groepsdetacheringen te realiseren. Door de integratie van Breed in het WerkBedrijf kunnen we alle krachten (capaciteit en netwerken) bundelen om deze groep medewerkers snel een goed perspectief te kunnen bieden en daardoor de leegloop te reduceren.

De verwachting bij deze groep is niet dat wij de gemiddelde uurtarieven nog fors kunnen laten groeien, ten opzichte van de opbrengsten beschut binnen. De toegewaarde per SE zal – naar onze mening – stijgen door het aantal facturabele uren te laten stijgen.

3. *Structureel terugdringen ziekteverzuim SW*

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage onder de SW-medewerkers is de afgelopen jaren opgelopen naar ruim 19%. Dit is het hoogst onder de medewerkers op de Boekweitweg. We zien dat de medewerkers die het langst ' buiten' werken een lager ziekteverzuim hebben dan voorheen.

Dit forse ziekteverzuim hangt samen met de aandacht en focus die de afgelopen jaren uit is gegaan naar het proces "van binnen naar buiten". Hierdoor zijn we erin geslaagd ruim 60% van de SW-ers te detacheren, maar tegelijkertijd is hierdoor minder aandacht uitgegaan naar de aansturing en organisatie van werkzaamheden van de SW-ers op de Boekweitweg. Dit aspect, en veel wisselingen in de begeleiding, hebben geleid tot onrust en onvrede bij een deel van deze medewerkers.

De benchmark SW laat landelijk een gemiddeld ziekteverzuimpercentage van 13% zien. We zetten een breed en intensief traject in om deze norm te halen. Betere begeleiding, rust in de werkomgeving en terugdringen van de leegloop zal – naar onze verwachting – al een groot deel van dit ziekteverzuim reduceren. Maar ook het beter aansluiten van het lokale, sociale netwerk van zorgverleners is een van de speerpunten. Niet altijd is ziekteverzuim namelijk te relateren aan de werksituatie, maar moeten andere zorgtrajecten worden opgestart.

Er wordt nadrukkelijk niet gekozen voor een "eenmalige impuls", maar voor een aanpak die structureel leidt tot een nieuwe en effectievere ziekteverzuimaanpak. De insteek is om zowel kortdurend als langdurig ziekteverzuim te voorkomen en te reduceren. Ook zullen we indirecte, begeleidende medewerkers beter toerusten op het bestrijden van ziekteverzuim. Tenslotte investeren we meer in interne vertrouwenspersonen en bedrijfsmaatschappelijk werk.

Concreet betekent dit een eenmalige investering, met name door in te zetten op professionalisering van het indirect personeel ad 160.000 euro. Deze kosten dekken we uit de huidige personeelsbudgetten.

2.3 iRvN

ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) beheert, exploiteert en ontwikkelt de technische ICT-infrastructuur (incl. telefonie) van en voor de gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen (m.u.v. Gemeente Wijchen). Deze werkzaamheden zijn ondersteunend aan de ontwikkelingen van de informatievoorziening welke de deelnemers als lokale overheid de komende jaren (al dan niet gezamenlijk) zullen moeten realiseren.
De iRvN heeft daarbij de belofte gedaan om een dienstverlening aan te bieden die minimaal gelijk is aan wat de aangesloten deelnemers in huis hadden voordat zij hun ICT-beheer bij de iRvN hadden ondergebracht.

En natuurlijk, de iRvN gaat de deelnemers actief faciliteren en ontzorgen. Zoals in het Bedrijfsplan beschreven wil de iRvN als uitvoeringsorganisatie het verschil maken op de zogenaamde 4 K's: Kwetsbaarheid, Kwaliteit, minder-meer Kosten en Kansen voor personeel.
Hetgeen in dit hoofdstuk ten aanzien van ICT wordt beschreven is volledig conform het eerder door alle gemeenten (behalve Wijchen) vastgestelde bedrijfsplan.

iRvN in opbouw
De eerste fase, de “lichte samenwerkingsvorm” is afgesloten met de formele start per 1 januari 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen als module binnen de MGR.
De collectieve dienstverleningsovereenkomst op basis van de producten- en dienstencatalogus regelt de samenwerking. Voor wat betreft de projecten die bij de verschillende deelnemers moeten worden opgestart, wordt op regionaal niveau een prioritering gemaakt.
De overgang naar de derde fase (2018-2019) wordt gemarkeerd door de omslag van Server naar Service[3] met productgeoriënteerde dienstverleningsovereenkomsten. Dus geen input-financiering maar betalen voor wat men afneemt.

iRvN ambities
Parallel aan de ontwikkelfasen zijn de uitdagingen van iRvN voor de komende jaren vertaald in ambities voor korte, middellange en lange termijn. De focus ligt de eerste jaren voornamelijk op de korte termijnambitie: klanttevredenheid. De iRvN belooft aan de deelnemers dat de kwaliteit van de overgedragen werkzaamheden minimaal gelijk blijft aan de kwaliteit die de deelnemers voorafgaand aan de samenwerking gewend waren.

Om deze reden ligt de focus van de inzet in deze periode vooral op de ontwikkeling en kwaliteit van de Servicedesk, het veldwerk en het accountmanagement. Management en medewerkers zullen hieraan prioriteit geven.
De rol van de Backoffice hierin is dat zij zorgt voor de continuïteit van de dienstverlening en voor de toegankelijkheid en beschikbaarheid van apparatuur, systemen en data. In deze rol faciliteert de Backoffice het functioneren van de Servicedesk.

Deze visie betekent dat bij de start van de module de klantoriëntatie de belangrijkste bouwsteen is voor de inrichting van de organisatie.

Centralisatie, harmonisatie en consolidatie
Vanaf de start van iRvN als module binnen de MGR per 1 januari 2016 gaat de focus langzamerhand verschuiven van de klantoriëntatie en de dienstverlening (die is dan ingeregeld) naar de centralisatie, harmonisatie en consolidatie van de centrale computer- en informatiesystemen. De aandacht gaat dan naar alle 4 doelen van de missie (Kwetsbaarheid, Kwaliteit, minder meerKosten, Kansen voor personeel).

[3] Van Server naar Service: de gehanteerde kostenverdeling voor het bepalen van de deelnemersbijdrage ICT-samenwerking Rijk van Nijmegen is feitelijk gebaseerd op input: wat brengt een deelnemende gemeente in de samenwerking in aan infrastructuur, applicaties, ICT-personeel en dergelijke? Nadat de harmonisatie, centralisatie en standaardisatie vergevorderd zijn, wordt een omslagpunt bereikt waarbij de kostenverrekening meer op basis van daadwerkelijke product- en dienstenafname, dus meer op basis van output, gewenst is.

In deze fase wordt ingezet op de ontwikkeling en uitbouw van de benodigde technologie. De komende 2 jaar wordt de ICT-werkomgeving van alle deelnemende gemeenten aangesloten en ingericht conform de gestandaardiseerde en gecentraliseerde iRvN-werk(plek)omgeving. Omdat dit met inzet van de eigen medewerkers moet gebeuren, zal het appèl op kennis toenemen.

Dit betekent dat in deze fase vakkennis, professioneel handelen en samenwerken de bouwstenen zijn voor de doorontwikkeling van iRvN.

De lange termijnvisie: innovatie en outputsturing
Op de lange termijn gaat de focus naar innovatie en outputsturing. De technologische ICT-ontwikkelingen zullen in de komende jaren voor de nodige turbulentie zorgen. Wij voorzien een toekomst waarin we geleidelijk de migratie zullen (moeten) maken van private serverzalen naar publieke cloud-toepassingen. De iRvN stelt zich als taak om de gemeenten soepel door deze ontwikkelingen heen te loodsen.

iRvN in ontwikkeling
De huidige organisatiestructuur is gebaseerd op de nu overgedragen ICT-beheer functies en formatie. In het bedrijfsplan "ICT-Rijk van Nijmegen, de eerste stap op weg naar de Informatiedienst Rijk van Nijmegen" wordt naast het ICT-beheer al aangegeven dat de volgende stap het toevoegen van applicatiebeheer en eventueel informatiebeheer is. De gemeente Nijmegen heeft aangegeven dit als een logische vervolgstap te zien die zij nu reeds wil inzetten, vanwege de inrichting van haar organisatie. Ten tijde van het opstellen van de begroting loopt de besluitvorming rondom het overhevelen van de applicatiebeheertaken vanuit Gemeente Nijmegen nog. Daarom zijn de consequenties nog niet verwerkt in deze begroting.

Relatiebeheer iRvN
Naar aanleiding van de eerste ervaringen en de evaluatie met betrekking tot de klant-iRvN relatie wordt begin 2016 gestart met een “accountteam”. Dit team onderhoudt de contacten met de deelnemende partijen voor afstemming en planning van de werkzaamheden die iRvN moet uitvoeren als onderdeel van lokale digitaliseringsprojecten.
Dit team is het eerste aanspreekpunt van de gemeentelijke Informatie & Applicatie-coördinator en daarmee ook het "gezicht" van de iRvN.
Het accountteam inventariseert de behoeften van onze klanten en vertaalt deze wensen naar acties voor iRvN. Dit is hierdoor het aanspreekpunt van klanten.

iRvN Informatie- en Applicatiebeheer
De taken die belegd worden bij Informatie- en Applicatiebeheer zijn primair gericht op het functioneel beschikbaar houden van (proces)applicaties/informatiesystemen. De functies die binnen dit taakgebied vallen, zijn vaak bekend als applicatiebeheer, functioneel beheer, gegevensbeheer, etc.
In tegenstelling tot het ICT-beheer, waarbij alle taken en verantwoordelijkheden worden overgedragen aan iRvN, zal bij het genoemde takenpakket van applicatie- en informatiebeheer een veel grotere keuzevrijheid zijn om "deel te nemen".
Daar waar applicaties/informatiesystemen gezamenlijk gebruikt worden zal echter weer gelden dat naast het ICT-technisch beheer daarvan ook het functioneel beheer op één plek belegd zal moeten worden.

3 MGR Regio Rijk van Nijmegen Wat gaat het kosten?

In dit hoofdstuk wordt de financiële meerjarenbegroting van de MGR Regio Rijk van Nijmegen weergegeven. We starten met de uitgangspunten die we hebben gehanteerd bij het opstellen van deze meerjarenbegroting. In de paragraaf 3.1 presenteren we de meerjarenbegroting van de MGR Regio Rijk van Nijmegen, in 3.2 de begroting van de module WerkBedrijf, in 3.3 de begroting ICT Rijk van Nijmegen en in 3.4 de begroting van de Bestuursondersteuning (inclusief platformfunctie).

Uitgangspunten

Voor de opzet van de begroting 2016 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen zijn de volgende algemene uitgangspunten gehanteerd:

Algemeen MGR

Uitgangspunten

- De begroting is geïndexeerd conform de BRN richtlijnen (0,6 % indexering voor 2017);
- CAR-UWO conform algemene salarisaanpassingen;
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor de PIOFACH-functies voor de gehele MGR;
- De regionale BRN overheadsnorm van 25 % wordt gehanteerd;
- De begroting is taakstellend;
- Subsidies worden begroot conform het baten en lasten stelsel, wat inhoudt dat uitgaven en ontvangsten toegerekend worden aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (lasten) en de baten ontstaan. Alleen bij specifiek geoormerkte subsidies, zoals de ESF, wordt het realisatiebeginsel gevolgd. Dit betekent dat deze subsidies slechts in het resultaat tot uiting worden gebracht als zij ook effectief gerealiseerd zijn.

Module WerkBedrijf

Algemeen WerkBedrijf

Voor de uitgangspunten van de opstelling van de begrotingsbijstelling 2016 en de begroting 2017 zijn de volgende uitgangspunten bepaald:

- Koers zijn de beleidsdocumenten “Sterke Werkwoorden” en “Daadwerkelijk”;
- Effecten van de september- en decembercirculaire 2015 Ministerie van Binnenlandse zaken zijn in de begroting verwerkt.

WerkBedrijf (exclusief SW)

- Maximum van de salarisschalen minus 1 periodiek;
- Gemeenten dragen hun Participatiebudget, budget arbeidsmatige dagbesteding en een deel van het budget I-deel (t.b.v. loonkostensubsidies) over aan het WerkBedrijf;
  Als gemeenten extra middelen in willen zetten, kan dit in de vorm van aparte meerwerkafspraken. Extra afspraken kunnen worden gemaakt over de behandeling van extra kandidaten of een groep van kandidaten;
- Er wordt afgerekend op basisdienstverlening en maatwerkbudget. Als er overschotten zijn wordt ter besluitvorming aan het Bestuur voorgelegd of een egalisatiereserve wordt gevormd of dat de overschotten worden uitbetaald aan de deelnemers;
- De overige middelen worden afgerekend per gemeente (arbeidsmatige dagbesteding, loonkostensubsidies en meerwerk). Tekorten worden gefactureerd en overschotten worden teruggestort.

Sociale Werkvoorziening (SW)

- Alle verplichtingen en rechten van Breed gaan per 1 januari 2016 over naar de MGR, met uitzondering van het personeel dat per 1 april 2016 over gaat en met uitzondering van een aantal punten zoals onderstaand benoemd. Support nemen we in dit proces zoveel mogelijk mee;
- De GR WNO (Breed) heeft een tweetal panden in eigendom. Er is voor gekozen om deze panden in 2016 voorlopig, tot aan de verdere besluitvorming over deze panden, binnen die GR te behouden en de hiermee samenhangende lasten door te berekenen naar de MGR. De begroting 2017 ziet er op dit punt dan ook uit als de begroting 2016. In 2016 vindt verdere besluitvorming plaats over desbetreffende panden;
- De reorganisatievoorziening zoals gevormd in Breed in 2012, blijft voorlopig binnen de GR WNO, evenals de resterende vordering op de gemeenten in het kader van deze gevormde reorganisatievoorziening. Als nog meer duidelijkheid bestaat over het verloop van de kosten hiervan naar de toekomst toe, neemt Breed een besluit over deze voorziening. Daarbij wordt er in elk geval voor gezorgd dat er recht wordt gedaan aan de posities van West Maas en Waal en Mook en Middelaar in dezen;
- Zoals al eerder benoemd in Sterke Werkwoorden, zijn de kosten die verbonden zijn aan medewerkers die niet worden geplaatst binnen de MGR voor de latende organisaties. Dit geldt dus ook voor de GR Breed;
- De gemeente Nijmegen treedt op als gastheergemeente voor de PIOFACH-functies voor de gehele MGR. Bij Breed zijn ook PIOFACH functies aanwezig. Deze functies worden in eerste instantie ondergebracht bij de MGR. In de loop van 2016 zal bekeken worden op welke wijze deze functies een plaats krijgen binnen de MGR of bij de gastheer. We gaan ervan uit de functies die thuishoren bij de gastheer vanaf 2017 ook daadwerkelijk onder de aansturing van de gastheer te kunnen laten plaatsvinden;
- Er is rekening gehouden met een kostendekkende bijdrage per gemeente. Er wordt een kostprijs per SE (voormalig Breed) berekend. Deze prijs vormt de basis voor de bijdrage voor iedere gemeente. De bijdrage per gemeente is bepaald aan de hand van het aantal SW-medewerkers maal de kostprijs per SE. Het aantal SW-medewerkers wordt bepaald op basis van de realisatiecijfers van t-2 (begrotingsjaar minus 2 jaar). Met deze cijfers en aan de hand van het meest recente SEO rapport (Economisch Onderzoek naar ontwikkeling van het WSW-bestand) wordt, op basis van de blijf-kans van kandidaten, een prognose gemaakt voor het desbetreffende begrotingsjaar. De eindafrekening vindt plaats op basis van het werkelijke resultaat van de sociale werkvoorziening. Het resultaat bestaat uit het saldo van de lasten en de toegevoegde waarde (zie bijlage 2). Hierbij worden ook de werkelijke SE van het jaar bij de afrekening gebruikt, aangezien deze ook de basis vormen van het uiteindelijke financiële resultaat. Het Rijk berekent het definitieve WSW budget voor de deelnemende gemeenten op basis van de realisatie t-1 (dus 2015) met een correctie voor de blijfkans. De subsidie wordt echter bij de gemeenten zelf begroot en niet in de MGR;
- De gemeente West Maas en Waal maakt geen onderdeel uit van de MGR, maar wel van de GR Breed. West Maas en Waal zal in 2017 naar verwachting taken op het gebied van de WSW inkopen bij het WerkBedrijf.

<u>Module iRvN</u>

- Het Bedrijfsplan ICT-Rijk van Nijmegen, de dienstverleningsovereenkomst met afspraken over de ICT-diensten en de diensten- en productencatalogus vormen de basis voor de begroting 2017;
- Gemeente Nijmegen heeft een document opgesteld getiteld Transitie Informatie-management & Automatisering Gemeente Nijmegen, waarin geconcludeerd wordt dat het beter is als ook overgang plaatsvindt van het applicatiebeheer van Nijmegen naar de MGR. Dit betreft 42,49 FTE met bijbehorende taken. Deze liggen ten tijde van opmaak van de begroting 2017 ter besluitvorming voor. De gevolgen hiervan zijn niet meegenomen in deze begroting. Hier vindt aparte besluitvorming over plaats;
- Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016, wordt ook de ICT (automatisering) van Breed toegevoegd aan de ICT-module;

- Loonsomknelpuntenpot voor het verschil tussen de, voor de begroting gehanteerde systematiek van max -1 en de inbreng van de deelnemende gemeenten op basis van het maximum van de schaal, of bij bovenschaligen op basis van maximum van de schaal van de werkelijke bezetting;
- iRvN hanteert voor investeringen een ideaalcomplex. Kapitaallasten van investeringen zijn gebaseerd op lineaire afschrijvingsmethode, een afschrijvingstermijn van 3 jaar en een rentepercentage van 4%;
- Gemeente Wijchen participeert (nog) niet in de ICT-module. Mocht dit in 2017 veranderen, dan heeft dit natuurlijk gevolgen voor de begroting;
- Met betrekking tot de standaardwerkplek: er wordt naar toe gewerkt om zo weinig mogelijk variatie te hebben: de intentie is om computers, laptops, printers, MFP's en telefonie gelijk te trekken. Daarvoor wordt een traject uitgezet waarbij het uitgangspunt is dat verandering plaatsvindt op natuurlijke vervangingsmomenten en bij bedrijfseconomische argumenten. Dit geldt voor de hele technische infrastructuur;
- Afwijkende dienstverlening, ook wel maatwerk genoemd, is dienstverlening die operationeel, tactisch of strategisch niet bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van de iRvN. Deze dienstverlening is mogelijk mits deze niet contrair is aan de missie van de iRvN. Hiervoor worden dan nadere afspraken gemaakt. Bestaande verschillen bij de start van de samenwerking op ICT-gebied tussen gemeenten met de reeds fingerende iRvN standaarden vallen niet onder de definitie van afwijking/maatwerk waarvoor extra kosten in rekening worden gebracht;
- De eindafrekening vindt plaats op basis van het werkelijke resultaat van de module. Tekorten worden gefactureerd en overschotten worden teruggestort. Dit gebeurt op basis van inbreng van de deelnemende gemeenten;
- Over de voorgenomen invulling van het investeringsplan 2017 vindt in 2016 besluitvorming plaats in het bestuur van de MGR.

3.1 Meerjarenbegroting 2017 - 2020

Onderstaand is de meerjarenbegroting 2017 - 2020 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen opgenomen.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	80.828	80.685	75.392	71.593	70.320	68.893
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik/ uitbesteed werk	250	100	92	86	80	74
Productiekosten	0	616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**92.832**	**91.536**	**85.630**	**81.299**	**79.478**	**77.364**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	64.373	63.494	58.947	54.786	53.126	51.280
Personele lasten	17.699	18.688	17.811	17.428	17.093	16.834
Kapitaallasten	226	196	713	1.206	1.716	1.716
Materiele lasten	6.775	6.916	6.829	6.725	6.658	6.658
Overige lasten	3.760	2.242	1.329	1.153	884	875
Totalen lasten	**92.832**	**91.536**	**85.630**	**81.299**	**79.478**	**77.364**

Bovenstaand overzicht betreft een weergave van de geconsolideerde begroting van de afzonderlijke modules/onderdelen binnen de MGR. Dit betreft de begrotingen van:

1. Het WerkBedrijf (WerkBedrijf excl. SW en Onderdeel SW)
2. iRvN
3. Bestuursondersteuning (inclusief regioplatform)

In dit document is zowel de primitieve begroting 2016 (2016 P) als de bijstelling 2016 (2016 B) opgenomen. Dit leidt er toe dat er tekstueel wordt ingegaan op de wijzigingen die zowel invloed hebben op de bijstelling 2016 als de ontwerpbegroting 2017.

Aangezien bovenstaand overzicht een geconsolideerde begroting betreft, zijn de baten en lasten van ICT ten behoeve van de (interne) dienstverlening aan het WerkBedrijf (€ 1 mln.) niet opgenomen in de totale baten en lasten. De baten en lasten welke vanuit de module Bestuursondersteuning (€ 22.000 voor 2016 en € 72.000 voor 2017) worden doorbelast naar de modules iRvN en WerkBedrijf worden tevens geconsolideerd.
Het verschil tussen de baten en lasten van de geconsolideerde begroting en de afzonderlijke begrotingen opgeteld komt daarmee op een bedrag van € 1,1 mln.

In bijlage 1 (WerkBedrijf excl. SW) en bijlage 2 (WerkBedrijf Sociale Werkvoorziening) zijn de deelbegrotingen van de module WerkBedrijf afzonderlijk weergegeven. Voor het WerkBedrijf exl. SW hebben we de realisatie 2015 opgenomen. Deze treft u aan in bijlage 1.
In bijlage 3 is de begroting van iRvN opgenomen.

In de volgende paragrafen wordt de begroting per module toegelicht.

3.2 WerkBedrijf

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	71.135	71.301	65.646	61.382	59.649	58.222
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik/ uitbesteed werk	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**83.139**	**82.152**	**75.884**	**71.088**	**68.807**	**66.693**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	64.373	63.494	58.947	54.786	53.126	51.280
Personele lasten	13.693	14.222	13.442	13.059	12.724	12.465
Kapitaallasten	172	142	109	72	72	72
Materiele lasten	1.620	2.559	2.562	2.523	2.506	2.506
Overige lasten	3.282	1.735	824	648	379	370
Totalen lasten	**83.139**	**82.152**	**75.884**	**71.088**	**68.807**	**66.693**

In deze paragraaf geven we, in hoofdlijnen, een toelichting op de begroting van de module WerkBedrijf. Bestaande uit het onderdeel Werk exclusief SW en het onderdeel Sociale Werkvoorziening (SW).

Bijlage 1 gaat specifiek in op het WerkBedrijf exclusief SW en bijlage 2 op het onderdeel Sociale Werkvoorziening van het WerkBedrijf. Deze splitsing hebben we gemaakt conform de gehanteerde uitgangspunten bij de integratie van het WerkBedrijf en het SW-bedrijf Breed. De deelnemende gemeenten hebben aangegeven de geintegreerde onderdelen administratief apart te willen zien.

Belangrijkste bijstellingen begroting 2016:

- Het Participatiebudget is bijgesteld in de decembercirculaire 2015. Het totale Participatiebudget daalt van € 14,4 mln naar € 14,2 mln.
- Het Meerwerkbudget van Wijchen (€ 0,2 mln) is opgenomen in de bijstelling 2016. Daarnaast is het Meerwerkbudget van Berg en Dal verlaagd naar 0,2 mln (was € 0,4 mln in de primitieve begroting).
- De baten en lasten loonkostensubsidies (Inkomensdeel) dalen van € 1,7 mln naar € 1 mln. Dit komt doordat er minder subsidies worden ingezet dan in 2015 was ingeschat, waarbij voor beschut werk nieuw specifiek geldt dat minder subsidies nodig zijn dan was berekend op basis van aannames van het Rijk).
- Door invoering van het Individuele Keuzebudget nemen zowel de baten als de lasten eenmalig toe met € 150.000,-.
- In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016. Nadat de primitieve begroting 2016 was opgesteld zijn de CAR/ UWO schalen verhoogd. Ten opzichte van de primitieve begroting 2016 zijn deze nieuwe schalen aangehouden. Deze schalen zijn vervolgens geïndexeerd met 3 %.
- De kosten voor Automatisering zijn verschoven van de overige lasten naar de materiele lasten.
- De salarislasten van de SW medewerkers zijn toegenomen doordat de in 2015 begrote daling van het loongebouw WSW niet is ontstaan. Door de instroomstop verwachten we dat dit de komende jaren ook niet gaat gebeuren. Verder is voor 2016 een stijging terug te zien van € + 0,4 mln voor een eenmalige uitkering conform de cao wsw. Deze € 0,4 miljoen wordt in 2017 en 2018 terugverdiend doordat de pensioenpremies dalen. Overige

effecten van de cao wijziging zijn niet meegenomen. Deze zijn kostenneutraal door een combinatie van daling van de werkgeverspremies en compensatie van de wsw-subsidie (voor de deelnemende gemeenten).
- De omzet bij het onderdeel SW is verlaagd aangezien de realisatie van 2015 achter is gebleven bij de verwachting. Dit heeft een effect op de verwachting voor 2016. We starten 2016 met een lager aantal groepsdetacheringen en bij zowel de individuele als groepsdetacheringen zijn het aantal productieve uren per medewerker lager dan verwacht. De begrote gemiddelde uurtarieven hebben we in 2015 wel kunnen behalen.
- Om een beter zicht te hebben op de programmalasten en de indirecte overige bedrijfskosten in de huidige begroting de huisvestingslast voor de beschutte werkplekken SW verplaatst naar de productiekosten.

Belangrijkste wijzigingen begroting 2017 (t.o.v. de bijstelling 2016):
- Zowel de personele als materiele lasten zijn met 0,6 % geïndexeerd (conform BRN richtlijnen).
- De baten en lasten loonkostensubsidies stijgen van € 1 mln naar € 1,75 mln omdat de omvang van beschut werk nieuw en de kandidaten met een reguliere wettelijke loonkostensubsidie zal toenemen.
- Het Meerwerkbudget neemt af van € 3,2 naar € 2,6 mln.
- Transitiebijdrage en bijdrage Regionale uitvoering komen per 2017 te vervallen.
- De lasten voor de instrumenten nemen toe aangezien er vanuit het Rijk meer geld wordt gereserveerd voor de arbeidsgehandicapten. Deze lasten nemen met € 0,25 mln toe.
- De bijdrage vanuit het WerkBedrijf in de Bestuursondersteuning neemt toe. Hierdoor neemt de bijdrage in de Bestuursondersteuning voor de deelnemende gemeenten af.
- Alle SW posten (zowel de opbrengsten als kosten) nemen in de komende jaren af doordat er minder SW-medewerkers zijn. De netto bedrijfsopbrengsten nemen hierdoor in totaliteit af. Wel stijgt in de komende jaren de opbrengst per medewerker met ruim 6%
- De personele lasten nemen af door de afname van het aantal SW-medewerkers. Hierdoor zijn er minder consulenten en werkcoaches nodig.
- De salarislasten voor het SW personeel nemen af aangezien het SW bestand afneemt, maar ook de verlaging van de pensioenpremies heeft in 2017 en verdere jaren een kostenverlagend effect van 1,3%.

Opbouw begroting 2017

Baten
De totale baten voor het WerkBedrijf worden in 2017 geraamd op € 75,9 miljoen. De baten bestaan voor circa 87 % uit overheidsbijdragen en subsidies, en voor 13 % uit de toegevoegde waarde, namelijk de opbrengsten van het onderdeel SW.

De overheidsbijdragen bestaan uit:

- Participatiebudget: voor 2017 betalen de deelnemende gemeenten voor de re-integratieactiviteiten het Re-integratiebudget (participatiebudget) aan het WerkBedrijf. Dit betreft het budget dat ze vanuit het Rijk ontvangen.
- I-deel: gemeenten krijgen via het Inkomensdeel financiële middelen voor de betaling van loonkostensubsidie. Een deel van deze middelen wordt ingezet bij het WerkBedrijf.
- Meerwerk: voor 2017 brengt de gemeente Nijmegen meerwerkbudget in. De overig gemeenten hebben nog niet besloten over 2017.
- Arbeidsmatige dagbesteding: een deel van het WMO-budget is bestemd voor de begeleidingskosten van mensen op een arbeidsmatige dagbestedingsplek. Deze middelen hevelen de deelnemende gemeenten over aan het WerkBedrijf. Het WerkBedrijf voert de regie hierover.
- Bijdrage voor de SW: voor het onderdeel SW betalen de deelnemende gemeenten een bijdrage. Die komt voort uit de gehanteerde systematiek van een kostprijs per SE (standaard-eenheid).

Toegevoegde waarde:
13% van de baten van het WerkBedrijf is afkomstig uit de omzet van de SW. Het gaat om een geraamd bedrag van € 10,9 miljoen voor de omzet. De omzet gerelateerde kosten zijn geraamd op 0,7 mln. Hierdoor komt de toegevoegde uit op € 10,2 mln.
De omzet bestaat uit inkomsten uit detacheringen, werken op locatie en beschut werken. Het zijn de opbrengsten van het vroegere SW-bedrijf Breed. De opbrengsten zijn geraamd op basis van prijsontwikkelingen in de markt voor de uurtarieven (detacheringen) en het leerWerkBedrijf Productie & Logistiek.

Lasten
De totale lasten voor het WerkBedrijf in 2017 worden geraamd op € 75,9 miljoen. De lasten bestaan voor 78% uit programmalasten, 18% uit personeelslasten en de resterende 4% zijn kapitaal, materiele en overige lasten.

Programmalasten

Inzet instrumenten / Producten	Instrumenten	Loonkostensubsidie	Subsidies	personele inzet	Verbinding	Materiele lasten	Diverse	Totaal
Product Regulier PW	256							**256**
Product Regulier met loonsubsidie PW	608	1.200						**1.808**
Product Detacheringen PW								
Product Met behoud van uitkering PW	602							**602**
Product Voorbereiden op werk PW	849							**849**
Product Beschut Werk PW	101	550						**651**
Product Arbeidsmatige dagbesteding PW	101		3.588	101				**3.790**
Product Meerwerk PW				970	1.583			**2.553**
Product Maatwerk PW				305	826	38		**1.169**
Product Verplichtingen PW							2.426	**2.426**
Totaal	**2.515**	**1.750**	**3.588**	**1.375**	**2.409**	**38**	**2.426**	**14.102**

PW = Participatiewet

Toelichting
Het WerkBedrijf hanteert, zoals afgesproken met de gemeenten, een volgorde in het toepassen van de verschillende werkvormen (in tabel hierboven opgenomen als producten). Het streven is om kandidaten zoveel mogelijk in een regulier dienstverband te plaatsen. Eventueel zetten we

daarbij tijdelijke ondersteuning in, in de vorm van loonkostensubsidie of job coaching. Als regulier werk, ook met loonkostensubsidie, nog niet mogelijk is, kunnen kandidaten hun werknemersvaardigheden verder ontwikkelen op een plek met behoud van uitkering. Het doel is daarna door te stromen naar betaald werk. De groep die een arbeidsbeperking heeft, maar wel kan werken, heeft vaak structurele ondersteuning op de arbeidsmarkt nodig. Werkvormen die daarbij horen zijn beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding. Een structurele vorm van ondersteuning is ook een reguliere plaatsing met ondersteuning via de wettelijke loonkostensubsidie (inzet Banenafspraak). Onder de werkvorm voorbereiden op werk worden de instrumenten ingezet zoals diagnose en job coaching. Ook die worden voor meerdere doelgroepen ingezet.

De opgenomen bedragen per werkvorm zijn gebaseerd op de gerealiseerde inzet en aantallen van instrumenten en loonkostensubsidies in 2015. Deze werkvormen zijn niet één op één toe te toe te leiden naar de verschillende doelgroepen. De doelgroep arbeidsgehandicapten kan bijvoorbeeld vanuit alle werkvormen ondersteund worden; voor deze groep kan zowel arbeidsmatig dagbesteding, als loonkostensubsidie als beschut werk ingezet worden. Dit hangt af van de mate van zelfredzaamheid en loonwaarde van de kandidaten. In het algemeen geldt dat de kosten en duur van instrumenten toeneemt naarmate de afstand tot de arbeidsmarkt groter wordt. Voor de werkfitte kandidaten zetten we in principe geen voorzieningen in, maar alleen eventueel lichte ondersteuning zoals een sollicitatietraining of een CV-check.

Bij de werkvorm detachering is nog geen bedrag ingevuld, omdat detachering als werkvorm nog nader ingevuld en georganiseerd moet worden.

Beschut Werk Nieuw (PW)
Gezien ervaringen in onze regio en landelijk houden we in de begroting rekening met middelen voor beschutte werkplekken voor jaarlijks 15 kandidaten Het volume van de uitstroom en uitstroom van deze kandidaten is op dit moment niet te voorspellen. Daarom is zekerheidshalve uitgegaan van een instroom van 15 kandidaten per jaar in de voorziening beschut nieuw en is eventuele uit- en doorstroom niet in de begroting opgenomen. Verder is uitgegaan van een gemiddelde loonwaarde van de kandidaten van 30%, dus een inzet van loonkostensubsidie van 70% van het WML. In bijlage 7 vindt u een nadere toelichting op de keuzes rond de inzet van beschut werk nieuw.

Arbeidsmatige dagbesteding
We gaan uit van het budget van € 3,7 mln voor de subsidies en uitvoering van de arbeidsmatige dagbesteding.

SW

Inzet instrumenten / Producten	Salarissen SW	Vervoerslasten	Studielasten	Diverse	Loonkostensubsidie	Totaal
Beschut werken SW	5.820		20			**5.840**
Werken op locatie SW	4.052	196	14	114		**4.377**
Groepsdetachering SW	18.465	368	64	214		**19.111**
Individuele detachering SW	14.174	287	49	165		**14.674**
Begeleid Werken SW					843	**843**
Totaal	**42.510**	**852**	**147**	**493**	**843**	**44.845**

De ambitie is om zoveel mogelijk SW-ers in een reguliere setting te plaatsen op de werkvormen groepsdetachering, individuele detachering en begeleid werken. We willen deze doelgroep namelijk optimale kansen bieden om zich te ontwikkelen in een “echt” bedrijf. Afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om het percentage dat via detachering of begeleid werken werkt substantieel te verhogen van 28% in 2012 naar 60% eind 2015. De afgelopen periode is bij de SW-ers die nog beschut werken op basis van een objectief assessment onderzocht of zij mogelijkheden hebben om beschut te werken. Hieruit is begin 2016 het beeld ontstaan dat 78% van de SW-ers gedetacheerd kan worden en 22% voorlopig aangewezen blijft op een beschermde omgeving. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo’n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dit is een forse uitdaging, omdat dit niet meer kan door vervreemding van eigen bedrijfsonderdelen. Dit zal met name moeten gebeuren door met (nieuwe) ondernemers groepsdetacheringen te realiseren. Door de integratie van Breed in het WerkBedrijf kunnen we alle krachten (capaciteit en netwerken) bundelen om deze groep medewerkers snel een goed perspectief te kunnen bieden en daardoor de leegloop te reduceren. Het aandeel groepsdetacheringen zal in 2016 en 2017 dus stijgen ten koste van het aandeel beschut (met name beschut Werken SW intern).

Personele lasten
In het functieboek van het WerkBedrijf is rekening gehouden met een totale formatie van 226 fte. Bestaande uit 5 fte voor directie en leiding, 163 fte voor het primaire proces, 26 fte voor ondersteuning van het primaire proces en 32 fte voor de PIOFACH-functies.

De personele lasten lopen in 2017 terug aangezien de omvang van de SW populatie afneemt ten opzichte van 2016. Hierdoor is er minder formatie nodig om deze doelgroep te begeleiden. Aangezien er geen SW indicaties meer worden afgegeven zal de SW populatie niet meer toenemen.
Vanaf 2018 zijn de personele lasten naar beneden bijgesteld. Dit komt doordat de gemeente Nijmegen tot en met 2017 heeft besloten Meerwerkbudget in te brengen, over de periode na 2017 heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Een groot gedeelte van dit meerwerkbudget wordt besteed aan personele inzet. Dit betreft een vermindering van de personele lasten voor zowel het primaire proces als de personele lasten voor ondersteuning van het primaire proces.

Naast de formatie opgenomen in het functieboek is er rekening gehouden met een post voor tijdelijk personeel, opleidingskosten, personele voorzieningen en lasten voor de package deal (arbeidsvoorwaardenregeling).

PIOFACH-functies:
Naast het primaire proces en de ondersteuning hiervan, heeft het WerkBedrijf ook nog secundaire processen (PIOFACH). Voor de secundaire processen is rekening gehouden met 35 fte.

De ICT taken zullen worden uitgevoerd door iRvN. Voor deze dienstverlening zal een interne doorbelasting plaatsvinden tussen iRvN en het WerkBedrijf.

De medewerkers op het gebied van P&O, Financien en Juridische ondersteuning zullen onder aansturing van de Gastheer (gemeente Nijmegen) werken. Bij het opstellen van deze begroting is de dienstverleningsovereenkomst over 2016 en 2017 voor het Gastheerschap nog niet afgesloten. In de begroting 2017 en bijstelling 2016 is rekening gehouden met een gelijkblijvende inkoop bij de Gastheer ten opzichte van 2015 en gelijkblijvende ondersteunende functies voor het onderdeel SW. Bij het invullen van de bezuiniging 2017-2020 verwachten we hier een afname van de personele lasten voor de PIOFACH-functies.

Kapitaal-, materiele- en overige lasten
De kapitaallasten bestaan uit de afschrijvingen van de investeringen welke zijn gedaan in de verbouwing van het pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg. Daarnaast worden er rentelasten betaald over de leningen.
De materiele lasten bestaan uit de huisvestings- en automatiseringslasten en de lasten voor de facilitaire voorzieningen.
De overige lasten bestaan uit lasten voor onder andere aanschaf van kantoorartikelen of verzekeringen.
Dit betreft lasten voor zowel de locatie Nieuwe Dukenburgseweg als de locatie aan de Boekweitweg (locatie Breed).

Synergie en taakstelling
In het WerkBedrijf bundelen de zeven gemeenten, Breed en UWV als nauwe samenwerkingspartner hun krachten. In Sterke Werkwoorden is beschreven dat deze krachtenbundeling ook moet leiden tot synergie; door het samenwerkingsverband ontstaat een geheel dat meer is dan de som der delen. Efficiencyvoordelen zijn te vinden tussen het WerkBedrijf en de gastheer en het samenvoegen van de taken SW en re-integratie.

We zien mogelijkheden om bij de samenvoeging van de taken tot een vermindering van de lasten te komen. De taakstelling die daarvoor in de begroting 2016 was opgenomen zag er als volgt uit:

- € 0,35 miljoen in 2017
- € 0,50 miljoen in 2018
- € 0,75 miljoen in 2019

Deze bedragen zijn *niet* cumulatief: ze lopen op tot in totaal 0,75 miljoen in 2019.

De taakstelling is opgenomen als een stelpost bij het onderdeel SW. In het 2e kwartaal 2016 wordt deze taakstelling voorzien van een voorstel tot aframing van lasten vanaf 2017. Naar verwachting zullen dit met name lasten zijn die niet verbonden zijn aan primaire processen.

3.3 ICT Rijk van Nijmegen

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

ICT-Rijk van Nijmegen is per 1 januari 2016 van start gegaan. De begroting 2016 dient als basis voor de begroting 2017. De meerjarenbegroting van ICT-Rijk van Nijmegen voor de periode van 2016 – 2019 is gebaseerd op de eerste stap in de regionale ICT-Samenwerking, de “harde” ICT, de Automatisering. Het personeel is per 1 april 2016 in dienst van de MGR gekomen.
De ICT-Samenwerking bestaat uit samenwerking van zes deelnemende gemeenten op het gebied van technische ICT-infrastructuur. De begroting is grotendeels opgebouwd uit de bundeling van de ICT-budgetten van deze gemeenten.

Er zijn ten opzichte van de primitieve begroting 2016 verschillende bijstellingen. Daarnaast is iRvN uitgebreid met de toevoeging van ICT (Automatisering) van het SW-Bedrijf (WerkBedrijf) aan de module. Hierover onderstaand meer:

Bijstellingen begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen:

1. De begroting van 2016 is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de verschillende gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en zijn dus niet voor de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016, verdeeld naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
2. Hogere kosten van management & staf op basis van functiewaardering en indexering. Dit betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 11.316 ingaande 2016, verdeeld naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
3. Bij de module iRvN zijn in de ontwerpbegroting de arbeidsvoorwaardengelden van 0,54% niet meegenomen. In de herziene begroting 2016 is dit alsnog opgenomen. Dit betekent een hogere deelnemers-bijdrage van € 19.809 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
4. De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld op basis van actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 157.019 hoger in 2016 en € 156.276. structureel vanaf 2017. Dit betreft onder andere tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016 en bijgestelde dienstverlening conform PDC
5. In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016 voor een bedrag van € 110.314.
6. Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage in 2016 voor een bedrag van € 122.451.
7. De DVO voor het Gastheerschap WerkBedrijf is per 1 januari 2016 aangepast met € 3.949.

Er volgt nog een (nader te bepalen) bijstelling voor aanpassingen van de investeringen i.v.m. a. gewijzigde wetgeving (vennootschapsbelastingplicht). Dit betekent:

1) een bijstelling van de afschrijvingstermijn van 3 naar 5 jaar (fiscale afschrijvingstermijn) en
2) mobiele devices als investering (de gelden hiervoor staan nu gedeeltelijk in de exploitatie).
b. uitbreiding van de dienstverlening.(i.v.m. de overgang van Automatisering Breed naar iRvN en gastheerschap voor het WerkBedrijf).

Hiervoor zal een apart voorstel worden ingediend, waarbij het de intentie is het voordeel voor de korte termijn in te zetten voor capaciteit / inhuur om knelpunten in de dienstverlening op te lossen. Met deze aanpassing is in deze begroting dan ook geen rekening gehouden.

In de begroting van iRvN is rekening gehouden met een efficiencyvoordeel van € 65.000 in 2016 oplopend naar € 130.000 in 2017 en ingaande 2018 € 195.000 structureel.
Doordat de infrastructurele transitie pas op een later moment plaatsvindt dan oorspronkelijk was gepland, worden ook de efficiencyvoordelen hier later gerealiseerd. Wel wordt verwacht dit voordeel elders te kunnen behalen, namelijk door de deelname aan de gezamenlijke aanbesteding van mobiele data en spraak van het project Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). De uitkomsten hiervan worden binnenkort verwacht.

Toevoegingen aan ICT-Rijk van Nijmegen begroting 2016:
Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016 wordt ook ICT (Automatisering) van Breed toegevoegd aan iRvN.
De budgetten bedragen € 501.239 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019. De formatieuitbreiding bedraagt 2,4 FTE.
De budgetten zijn geïndexeerd conform de BRN richtlijnen (0,6% indexering voor 2017).

Begroting ICT-Rijk van Nijmegen begroting 2017:
Vanaf 2017 zal iRvN zich richten op de verdere inrichting van de nieuwe organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van iRvN zoals verwoord in het Bedrijfsplan ICT-Rijk van Nijmegen en de MGR begroting 2016, zodat de deelnemende gemeenten een zo goed mogelijke ICT-dienstverlening krijgen.

Hieronder is een globale omschrijving van de kostenposten van de geactualiseerde meerjarenbegroting voor de periode van 2017 – 2020 van de regionale ICT-Samenwerking opgenomen. In bijlage 3 over ICT is uitgebreid inzichtelijk gemaakt hoe de kostenposten zijn opgebouwd en verdeeld tussen de verschillende ICT-onderdelen.

- In de begroting van ICT-Rijk van Nijmegen is rekening gehouden met een directeur en twee leidinggevenden. De totale formatie bedraagt 56,70 FTE (54,30 FTE Automatisering en 2,40 FTE toevoeging SW-Bedrijf Breed).
- De regionale ICT-Samenwerking gaat voor haar investeringen (kapitaallasten) uit van een ideaalcomplex. In overleg met de regiogemeenten (op basis van de meerjarige investeringen) is een inschatting gemaakt van de jaarlijkse investeringen in ICT-infrastructuur per gemeente, ongeacht de financieringswijze.
- De materiële lasten bestaan onder andere uit onderhoudskosten voor hard- en software, uitwijkkosten, kosten voor internetverbindingen en datalijnen, onderhoudskosten glasvezel, telefoniekosten en kosten datacommunicatie, kosten kopieerapparatuur en reprografie.
- De overige lasten bestaan onder andere uit de PIOFACH-ondersteuning en wordt afgenomen van de gastheer Gemeente Nijmegen. De afspraken zijn vastgelegd in een PIOFACH-dienstverleningsovereenkomst.

In bijlage 3 over ICT is per gemeente inzichtelijk gemaakt hoe de bijdrage tot stand is gekomen en wanneer welke verdeelsleutel is gehanteerd. Naast de deelnemersbijdrage is in de begroting van iRvN rekening gehouden met inkomsten vanuit werkzaamheden voor het WerkBedrijf (incl.SW).

3.4 Bestuursondersteuning

De module Bestuursondersteuning bestaat uit ondersteuning van het Algemeen Bestuur (AB) en Dagelijks Bestuur (DB) van de MGR.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Doorbelasting modules		22	72	72	72	72
Dekking regio	249	249	200	200	200	200
Totalen baten	**249**	**271**	**273**	**273**	**273**	**273**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	123	184	185	185	185	185
Materiele lasten	126	87	88	88	88	88
Totalen lasten	**249**	**271**	**273**	**273**	**273**	**273**

Personele lasten ten behoeve van:

- Loonkosten van de directeur/ secretaris van de MGR (0,1 fte);
- Loonkosten voor een strategisch adviseur, die zorgt voor de ondersteuning en advisering van het bestuur van de MGR en de ondersteuning van de platformfunctie (0,45 fte);
- Loonkosten voor een administratief medewerker (0,22 fte);
- Loonkosten voor een jurist (0,22 fte);
- Loonkosten voor een controller (1 fte).

- Materiele lasten ten behoeve van:
  - Platformfunctie (€ 61.000);
  - De agendacommissie (€ 20.000);
  - Website (€ 6.000).

Voor 2016 blijft de bijdrage per gemeente gelijk aan de primitieve begroting 2016. Vanaf 2017 wordt een groter deel van de kosten voor bestuursondersteuning doorbelast naar de modules van de MGR.

In de begroting wordt per deelnemende gemeente een bijdrage in de kosten van bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen opgenomen. De bijdrage per deelnemende gemeente voor de kosten voor ondersteuning AB-DB wordt berekend naar rato van het aantal inwoners. De deelnemende gemeenten ontvangen hier een declaratie voor. Voor 2017 is deze als volgt berekend.

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.282	8,04%	16
Druten	18.294	5,82%	12
Berg en Dal	34.450	10,96%	22
Heumen	16.434	5,23%	10
Mook en Middelaar	7.762	2,47%	5
Nijmegen	171.281	54,50%	109
Wijchen	40.786	12,98%	26
	314.289	**100,00%**	**200**

aantallen conform BRN (Begrotingsrichtlijnen Nijmegen) 2017

De bijdrage per deelnemende gemeente blijft in de bijgestelde begroting 2016 gelijk aan de opgenomen bijdrage in primitieve begroting.

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.288	8,06%	20
Druten	18.250	5,82%	14
Berg en Dal	34.300	10,94%	27
Heumen	16.344	5,21%	13
Mook en Middelaar	7.876	2,51%	6
Nijmegen	170.600	54,39%	135
Wijchen	41.000	13,07%	33
	313.658	**100,00%**	**249**

* inwonersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2016 (BRN 2016) gem. Nijmegen

4 Verplichte paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de MGR Regio Rijk van Nijmegen. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen niet opgenomen. De rest is wel van toepassing. Achtereenvolgens gaan we in op de onderwerpen weerstandsvermogen (paragraaf 4.1), financiering (4.2), bedrijfsvoering (4.3) en onderhoud kapitaalgoederen (4.4).

4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
a) de weerstandscapaciteit: zijnde de middelen en de mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b) alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat minimaal:
a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
b) een inventarisatie van de risico's
c) het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie.

Weerstandscapaciteit
De MGR kiest er voor om ter voorkoming van mogelijke financiële risico's, geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen.
Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's
De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf worden de grootste risico's benoemd.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's

Afbouw Participatiebudget
Er bestaat het toekomstige risico dat de rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personeellasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Dit risico is de reden om te werken met een flexibele personele schil.

Afbouw WSW budget
Het WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE). Deze bijdrage is hoger dan het wsw budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een eventuele (sterkere) afname van het wsw budget betekent geen direct risico voor de MGR.

Aangezien de gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW zullen financieren vanuit het wsw budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Stijging van de gemiddelde loonkosten SW medewerkers
Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw.

Uitreden van een gemeente
Uittreden van gemeenten brengt frictie met zich mee. Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Voornamelijk als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Aanbieden beschut werk nieuw
De kosten worden gedekt uit de loonkostensubsidie die overgeheveld wordt vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten en uit het participatiebudget voor wat betreft begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het risico is dat deze dekking (deels) wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een dienstverband beschut nieuw gehandhaafd blijven. Een tweede risico is het wegvallen van de financiële compensatie per gerealiseerde en gecontinueerde werkplek. De staatsecretaris biedt tot en met 2020 een vergoeding van waarschijnlijk € 3.000 per gerealiseerde en gecontinueerde beschutte werkplek. Deze vergoeding is dus niet structureel, terwijl kosten wel structureel zijn.
Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal medewerkers met een vast dienstverband bekend is.

Maatschappelijke risico's

Afname Meerwerkbudget
Vanaf 2018 heeft nog geen van de deelnemende gemeenten besloten om Meerwerkbudget in te zetten bij het WerkBedrijf. In 2017 wordt er € 2,5 mln. aan Meerwerkbudget ingebracht door de gemeente Nijmegen. Hiervan wordt ongeveer € 1 mln. voor personeel ingezet. Indien de gemeente Nijmegen besluit om het Meerwerkbudget niet meer in te zetten zal dit dus gevolgen hebben voor het personeel. Om hier om in te kunnen spelen werkt de MGR met een flexibele schil, wat betekent dat medewerkers tijdelijke dienstverbanden hebben bij de MGR of via een payroll-constructie zijn aangesteld.

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
In de deelnemende gemeenten dient rekening gehouden te worden met tegenvallende resultaten voor het onderdeel SW. Tussen de deelnemende gemeenten en de MGR wordt jaarlijks "afgerekend" (ook vanwege de verplichtingen t.a.v. de fiscus waaronder de VPB-plicht). Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW medewerkers en / of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Contracten:
De licentiestructuur van ICT-contracten is vaak heel complex. Bij overgang naar een andere rechtspersoon/organisatie zijn licenties niet altijd overdraagbaar of gaat dit gepaard met extra kosten.
Daarnaast zijn er verschillende contractvormen die qua flexibiliteit van mogelijkheden voor beëindiging van het contract door harmonisatie naar één contract heel erg kunnen verschillen. Dit kan extra of tijdelijk dubbele kosten met zich meebrengen. De financiele omvang van dit risico is moeilijk te bepalen.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Frictiekosten
Per 1 april 2016 komt het indirecte personeel dat in het verleden werkzaam was bij de deelnemende gemeenten van MGR in dienst van de MGR. In het sociaal plan is opgenomen dat alle medewerkers mee over gaan en voor deze medewerkers is er een werkgelegenheidsgarantie afgegeven voor de eerste 5 jaar. In november 2013 bij het raadsbesluit inzake de notitie *Sterke* Werkwoorden is besloten dat eventuele frictiekosten ten laste van de latende organisaties komen. In de praktijk kan de situatie zich voordoen dat enkele medewerkers niet op een functie worden geplaatst. Dit betreft een financieel risico voor de latende organisatie.

Stijging van ambtelijke formatie
In de personeelslasten is rekening gehouden met een aantal medewerkers, die de indirecte functies invullen vanuit een sw-dienstverband. Vanuit het sociaal plan kunnen zij echter aanspraak maken op een ambtelijk dienstverband. Deze meerkosten zijn nu niet opgenomen in de begroting.

Onderstaand een schema van de risicoinventarisatie voor 2016 en 2017:

	Primitief		Bijstelling		
Bedrag x € 1.000	**Verwachtings waarde**	**Capaciteit MGR**	**Verwachtings waarde**	**Capaciteit MGR**	**Module**
2 Wet en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's					
2.1 Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en /			290	116	Werkbedrijf Onderdeel Werk excl. SW
2.2 Niet naleven van wet- en regelgeving of s	925	540	575	330	MGR
	925	**540**	**865**	**446**	
3 Maatschappelijke risico's					
3.1 Claims	105	36	105	36	MGR
3.2 Imagoschade	0	0	0	0	MGR
3.3 Veranderende eisen vanuit de deelneme	500	300	500	300	Werkbedrijf Onderdeel Werk excl. SW
3.4 Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf			2.020	878	Werkbedrijf onderdeel SW
3.5 ICT	0	0	0	0	iRvN
	605	**336**	**2.625**	**1.214**	
4 **Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency**					
4.1 Ziekteverzuim & Arbo	350	280	350	280	Werkbedrijf
4.2 Leeftijd personeelsbestand	350	280	350	280	MGR
4.3 Harmoniseren arbeidsvoorwaarden	700	490	700	490	Werkbedrijf
4.4 Integriteit, fraude, diefstal	105	36	105	36	MGR
4.5 Verzekering	350	210	350	210	MGR
	1.855	**1.296**	**1.855**	**1.296**	
Risico-inventarisatie MGR	***3.385***	***2.172***	***5.345***	***2.956***	
Nieuwe risico's (niet te kwantifiseren)					
Aanbieden beschut nieuw	€ -	€ -	€ -	€ -	Werkbedrijf
Licenties ICT niet overdraagbaar	€ -	€ -	€ -	€ -	iRvN

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet.
De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

Het risico is verdeeld naar de deelnemers per module. Onderstaand is de verdeling per gemeente opgenomen.

Gemeente	**Bedrag**
Beuningen	237
Druten	172
Berg en Dal	323
Heumen	154
Mook en Middelaar	36
Nijmegen	1.607
Wijchen	338
West Maas en Waal	88
Bedrag * € 1.000	**2.956**

De MGR kan als verlengstuk van de deelnemende gemeenten worden gezien waarbij het principe geldt dat er binnen de MGR een beperkte vermogenspositie aangehouden wordt.

4.2 Paragraaf Financiering

Volgens de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden), is elke gemeenschappelijke regeling verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury. Deze paragraaf Financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het totaal van de begroting (€ 85,6 mln.) en dat is voor 2017 € 7,- miljoen euro.

Renterisiconorm
De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

(bedragen x € 1.000)

Variabelen Renterisico(norm)		2016	2017	2018	2019	2020
(1)	Renteherziening	-	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	49	1.550	51	52	53
(3)	Renterisico (1+2)	49	1.550	51	52	53
(4)	Renterisiconorm	18.207	17.026	16.160	15.796	15.373
(5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisico	18.158	15.476	16.109	15.744	15.320
(5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-	-
	Renterisiconorm					
(4a)	Begrotingstotaal	91.036	85.130	80.799	78.978	76.864
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b)	Renterisiconorm	18.207	17.026	16.160	15.796	15.373

Verwachte toe- of afname van geldleningen
Per januari 2016 komt een lening van de GR Breed over naar de MGR. De hoogte van deze lening is € 1,5 mln. In juli 2017 wordt deze lening afgelost.

Treasurystatuut
Er is een Treasurystatuut opgesteld voor de omgang met liquide middelen en financiering. Met BNG is een overeenkomst hiertoe gesloten waardoor dit weinig formatieve capaciteit vraagt. Gebruik van derivaten wordt niet toegestaan. Geleend wordt alleen voor kapitaaluitgaven die de reguliere bedrijfsvoering betreffen.

Liquiditeitsbegroting
Maandelijks wordt er een liquiditeitsbegroting opgesteld voor de MGR.

4.2.1 Bestuursorganen, personeel en organisatie

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten.
Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire

gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk
De leden van de bestuurscommissie worden door het AB benoemd. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De bestuurscommissie adviseert hierin het DB en AB.

Agendacommissie
De Agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Voorts adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform
De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coordinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

Financiën
Voor de MGR Rijk van Nijmegen zijn enkele kaderstellende nota's opgesteld: een treasurystatuut, de financiële verordening, de controleverordening, de notitie weerstandsvermogen, de notitie risico-inventarisatie, de notitie richtlijnen en afschrijven vaste activa en de notitie richtlijnen voor de sturing, beheersing en verantwoording van de loonsom, de formatie en inhuur.

5.Besluit Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen;

Gezien de tijdige toezending van de ontwerpbegroting aan de Raden van de deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van Gelderland;

Gelet op artikel 29 van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen;

Gelet op het advies van de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen;

Gelet op de ingebrachte Zienswijzen van de Raden van de deelnemende gemeenten en de Provinciale Staten van Gelderland;

Gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van xx xxxxxx 2016.

BESLUIT:

1. De begroting van lasten en baten op programma's voor het jaar 2017 vast te stellen;
2. De bijgestelde begroting 2016 van lasten en baten op programma's vast te stellen;
3. De meerjarenbegroting voor de jaren 2018-2020 voor kennisgeving aan te nemen;
4. De bevoorschotting 2016 conform bijlage 4 vast te stellen;
5. De bevoorschotting 2017 conform bijlage 5 vast te stellen;
6. Het dagelijks bestuur van de MGR Rijk van Nijmegen op te dragen na vaststelling van de begroting 2017 en de bijstelling 2016 dezen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Provinciale Staten.

Bijlage 1 Het WerkBedrijf (exclusief SW)

Toelichting op de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van het WerkBedrijf

Baten * 1.000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	19.612	23.800	23.184	22.460	21.338	22.563	23.585
Totalen baten	**19.612**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

Lasten * 1.000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	9.572	15.285	13.968	14.102	13.000	14.230	15.256
Personele lasten	7.707	6.056	6.379	6.361	6.341	6.335	6.331
Kapitaallasten	20	72	72	72	72	72	72
Materiele lasten	627	580	1.680	1.690	1.690	1.690	1.690
Overige lasten	1.447	1.808	1.084	235	235	235	235
Totalen lasten	**19.373**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

1) Overheidsbijdragen en –subsidies

De overheidsbijdragen en –subsidies betreffen bijdragen van de deelnemende gemeenten en de bijdragen vanuit het Rijk (2016).
Onder het kopje Deelnemersbijdrage verderop in deze bijlage volgt een tabel met de bijdragen per deelnemende gemeente. In de onderstaande tabel staan de totale bijdragen naar de verschillende inkomstenbronnen:

Baten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Participatie	13.903	14.360	14.243	14.468	15.174	15.674	16.036
Inkomensdeel regulier (I-deel)		919	750	1.200	1.650	2.100	2.500
Inkomensdeel beschut (I-deel)	43	793	275	550	825	1.100	1.360
Meerwerk	3.172	3.139	3.177	2.553			
Arbeidsmatige dagbesteding	1.978	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689
Bijdrage gemeenten vakantiegeld			150				
Bijdrage frictiekosten			pm	pm	pm		
Bijdragen gemeenten Transitiekosten	500	500	500				
Middelen regionale uitvoering	16	400	400				
Overheidsbijdragen en subsidies	**19.612**	**23.800**	**23.184**	**22.460**	**21.338**	**22.563**	**23.585**

Participatie:

In de integratie-uitkering Sociaal domein is het onderdeel participatie opgenomen. In de decembercirculaire 2015 zijn de voorlopige budgetten voor 2016-2020 opgenomen. In totaal is voor de deelnemende gemeenten € 14,5 miljoen beschikbaar voor 2017.

Inkomensdeel regulier en beschut:

De budgetten voor de wettelijke loonkostensubsidies worden overgeheveld vanuit het inkomensdeel van het bijstandsbudget van de deelnemende gemeenten naar de begroting van het WerkBedrijf. De overgehevelde middelen zijn bijgesteld op basis van de ervaringen die we in 2015 hebben opgedaan met beschut werk en de inzet van wettelijke loonkostensubsidies. We verwachten dat in 2016 ca. 15 personen zonder SW-dienstverband aangewezen zullen zijn op een beschermde omgeving. Daarnaast schatten we in dat uit het inkomensdeel 45 reguliere wettelijke loonkostensubsidies nodig zijn voor met name de groep met een indicatie Banenafspraak. Dit is een kleiner aandeel in de doelstelling van 150 van deze banen voor 2017 dan het aandeel van UWV. Dit heeft ermee te maken dat UWV deze kandidaten al in beeld had, hun mogelijkheden al kende en daardoor sneller tot matching over kan gaan.
De bijdrage per gemeente is bepaald aan de hand van het aandeel in het totale Participatiebudget voor het betreffende jaar.

Meerwerk:
De gemeente Nijmegen zet in 2017 extra middelen in voor meerwerk.
Uitgangspunt voor de nadere afspraken met de gemeenten die extra middelen beschikbaar stellen is het productenboek en de tarieven die het WerkBedrijf hanteert voor de te onderscheiden producten.

Arbeidsmatige dagbesteding:
In de integratie-uitkering Sociaal domein is het onderdeel WMO opgenomen. Een deel van dit budget is voor het realiseren van de begeleiding van mensen die arbeidsmatige dagbesteding volgen. Voor de arbeidsmatige dagbesteding is voor 2016 en 2017 rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen. Het is nog niet mogelijk om uitspraken te doen over de ontwikkeling van de kandidaten en de verwachte uitstroom. Deze beelden en ervaring bouwen we vanaf 2016 verder op. De komende drie jaar rekenen we jaarlijks incidenteel met gemeenten af op basis van de realisatie in dat jaar. Na drie jaar verwachten we voldoende inzicht te hebben opgebouwd in de populatie, de ontwikkeling en kosten om meerjarig structureel te kunnen bepalen hoeveel middelen nodig zijn voor subsidies en uitvoering.
Het bedrag staat budgettair neutraal in de begroting. Uit dit budget worden ook de begeleidingskosten betaald worden.

Bijdrage gemeenten vakantiegeld:
Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage (voor enkele gemeenten) in 2016 voor een bedrag van ongeveer € 150.000,-.

Bijdrage gemeenten frictiekosten:
De frictiekosten welke naar aanleiding van het plaatsingsplan ontstaan worden doorbelast aan de latende organisatie.

Deelnemersbijdrage:
Voor 2016 betalen de deelnemende gemeenten onderstaande bijdragen:

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Vak. Geld	Transitie kst.	Frictie	Totaal
Beuningen	469	34		252		29	pm	783
Druten	282	20		355	2	20	pm	680
Heumen	246	18		130	3	19	pm	415
Nijmegen	11.428	822	2.733	2.074	130	330	pm	17.518
Mook en Middelaar	104	8		87		8	pm	207
Berg en Dal	895	64	244	332	9	43	pm	1.588
Wijchen	818	59	200	460	6	50	pm	1.593
	14.243	**1.025**	**3.177**	**3.689**	**150**	**500**		**22.784**

Voor 2017 betalen de deelnemende gemeenten onderstaande bijdragen:

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal
Beuningen	473	57		252	pm	782
Druten	285	34		355	pm	675
Heumen	233	28		130	pm	391
Nijmegen	11.565	1.399	2.553	2.074	pm	17.592
Mook en Middelaar	100	12		87	pm	199
Berg en Dal	941	114		332	pm	1.387
Wijchen	870	105		460	pm	1.435
	14.468	**1.750**	**2.553**	**3.689**		**22.460**

2) Programmalasten

De programmalasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Loonkostensubsidies	43	1.712	1.025	1.750	2.475	3.200	3.860
Instrumenten	1.605	2.250	2.250	2.515	2.762	2.762	2.762
Lopende re-integratieverplichtingen	3.444	3.331	3.264	2.426	2.426	2.426	2.426
Meerwerk							
Nijmegen	1.647	2.733	2.733	2.553			
Wijchen	115		200				
Berg en Dal		406	244				
Maatwerk budget Regio	724	764	563	1.169	1.648	2.153	2.519
Arbeidsmatige dagbesteding	1.978	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689	3.689
Extra middelen Rijk	16	400					
Programmalasten	**9.572**	**15.285**	**13.968**	**14.102**	**13.000**	**14.230**	**15.256**

Verbindingsfunctie:

1. *Loonkostensubsidies:*
   De wettelijke loonkostensubsidies worden vanuit het inkomensdeel van het bijstandsbudget overgeheveld naar de begroting van het WerkBedrijf. Op basis van ervaringen in 2015 verwachten we dat in 2016 circa 25 kandidaten geplaatst zullen worden met een wettelijke loonkostensubsidie. Daarbij komen de kandidaten die in 2015 geplaatst zijn met deze subsidie en structurele ondersteuning nodig hebben. Het gaat dan in totaal om middelen voor 45 loonkostensubsidies (Banenafspraak). Daarnaast schatten we in dat in 2016 en verder jaarlijks niet meer dan 15 personen zonder WSW-dienstverband aangewezen zullen zijn op een beschermde werkomgeving. Het onderdeel wettelijke loonkostensubsidie is hierop aangepast.

De bijdrage per gemeente is vastgesteld aan de hand van het aandeel in het totale Participatiebudget voor het betreffende jaar.

2. *Instrumenten:*
   In sterke werkwoorden is voor 4.000 kandidaten rekening gehouden met een budget voor de inzet van instrumenten ten behoeve van de verbindingsfunctie. Dit budget wordt ingezet voor instrumenten voor het verkrijgen van werk en het behouden van werk. Onderdeel hiervan zijn de instrumenten voor de nieuwe doelgroepen arbeidsgehandicapten, zoals de inzet van job coaches en no risk polis. Deze instrumenten, voor welke doelgroepen en de voorwaarden waaronder ze ingezet worden zijn vastgelegd in de re-integratieverordening.

Daarnaast is er vanaf 2016 een bedrag gereserveerd ter hoogte van € 0,25 mln voor nieuwe doelgroepen (vooral voor arbeidsgehandicapten). Dit bedrag wordt in 2017 opgehoogd naar € 0,5 mln en in 2018 en 2019 naar € 0,75 mln. Het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor arbeidsgehandicapten maakt onderdeel uit van het Particpatiebudget.

3. *Lopende re-integratieverplichtingen:*

Vanuit de deelnemende gemeenten is in juni 2014 een opgaaf verstrekt voor de lopende structurele verplichtingen (WIW, ID en overige verplichtingen). In de begroting is hier rekening mee gehouden.

Meer – en maatwerkafspraken

Meerwerk

De gemeente Nijmegen heeft besloten om in 2017 meerwerkbudget ter hoogte van € 2,5 mln in te zetten. Over de inzet van deze middelen voor formatie en verbinding worden nog nadere afspraken gemaakt, vooralsnog is rekening gehouden met € 1 miljoen voor personele lasten. Voor het restant zullen instrumenten van het WerkBedrijf ingezet worden (materiele kosten, begeleiding pre-starters en verbinding). Hier is € 1,5 miljoen voor beschikbaar.
De overige gemeenten hebben nog niet besloten om voor 2017 meerwerkbudget in te zetten. Voor 2018 en verder heeft de gemeente Nijmegen nog niet besloten of er meerwerkbudget wordt ingebracht.

Maatwerk

In de begroting 2017 is rekening gehouden met een budget van € 1,2 miljoen (inclusief loonkosten). De inzet van middelen voor formatie en verbinding is afhankelijk van de afspraken die de individuele gemeenten maken met het WerkBedrijf. Vooralsnog is rekening gehouden met € 0,3 miljoen voor personele kosten om het maatwerk uit te kunnen voeren.

2017:

2017 * € 1.000	Participatie-budget	Percentage aandeel P-budget	Basisdienst-verlening -	Verplichtingen -	Maatwerk-budget
Beuningen	473	3,27%	355		118
Druten	285	1,97%	214		71
Berg en Dal	941	6,50%	707	234	
Heumen	233	1,61%	175		58
Mook en Middelaar	100	0,69%	76	20	5
Nijmegen	11.565	79,94%	8.692	2.040	834
Wijchen	870	6,01%	654	133	84
Totaal	**14.468**	**100%**	**10.873**	**2.426**	**1.169**

Na de bijstelling 2016:

2016 * € 1.000	Participatie-budget	Percentage aandeel P-budget	Basisdienst-verlening -	Verplichtingen -	Maatwerk-budget
Beuningen	469	3,29%	343		126
Druten	282	1,98%	206		76
Berg en Dal	895	6,28%	655	241	
Heumen	246	1,73%	180		66
Mook en Middelaar	104	0,73%	76	*20*	8
Nijmegen	11.428	80,23%	8.357	2.872	199
Wijchen	818	5,75%	598	132	88
Totaal	**14.243**	**100%**	**10.416**	**3.264**	**563**

In de bijstelling 2016 is rekening gehouden met een budget van € 563.000.
Ten opzichte van de primitieve begroting 2016 daalt het Maatwerkbudget van € 764.000 naar € 563.000. Deze daling wordt veroorzaakt door:

- afname Participatiebudget van € 14.360.000 naar € 14.243.000;
- Toename van de lasten basisdienstverlening van € 10.265.000 naar € 10.416.000;
- Afname van de verplichtingen van € 3.331.000 naar € 3.264.000.

De toename van de kosten van de basisdiensverlening is tot stand gekomen als weergegeven in onderstaande tabel. Dit wordt met name veroorzaakt door een salarisstijging van het ambtelijk personeel met 3%.

Maatwerkbudget * 1000	2016 P	2016 B	Mutatie
Voorzieningen	2.250	2.250	
Personele lasten	6.056	6.229	174
Kapitaallasten	72	72	
Huisvesting	488	496	8
Facilitaire voorzieningen	92	92	
Automatisering	1.082	1.093	11
Overige lasten	226	184	-42
	10.265	**10.416**	**151**

Arbeidsmatige dagbesteding:
Voor de arbeidsmatige dagbesteding is in deze begroting rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen voor 2016 en 2017. Uit dit budget worden zowel de subsidies als de begeleidingskosten betaald.

3) Personele lasten

De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Management en leiding	347	506	338	339	339	339	339
Salarislasten primair proces	5.517	4.353	6.290	6.129	5.356	5.349	5.345
Ondersteuning primair proces		516	699	701	501	501	501
PIOFACH	850	601	573	577	577	577	577
Personele voorzieningen	2	80	53	55	53	55	56
Opleidingskosten			79	77	68	68	68
Package deal			41	40	35	35	35
Reservering vakantiegeld			150				
Frictiekosten			pm	pm	pm		
Doorbelastingen intern							
Personele lasten Maatwerk	186	703					
Doorbelasting Maatwerk (programma)		-703	-303	-305	-305	-305	-305
Personele lasten Meerwerk	1.410	1.441					
Doorbelasting naar Meerwerk (programma)		-1.441	-1.260	-970			
Doorbelasting naar de Programmalasten	-605						
Doorbelasting naar Verbinding			-181	-182	-182	-182	-182
Doorbelasting naar de Arbeidsmatige dagbesteding			-100	-101	-101	-101	-101
Personele lasten	**7.707**	**6.056**	**6.379**	**6.361**	**6.341**	**6.335**	**6.331**

De personele lasten stijgen ten opzichte van de primitieve begroting doordat de salarislasten met 3 % zijn geindexeerd (vanaf 2016).
Daarnaast is er een reservering voor het vakantiegeld (individueel keuzebudghet IKB) opgenomen. Zie toelichting bij overheidsbijdragen en subsidies.
Voor de frictiekosten hebben we momenteel een PM post opgenomen aangezien we deze nog niet kunnen berekenen. De frictiekosten ontstaan doordat er een aantal medewerkers van de MGR niet op een functie worden geplaatst. Deze kosten worden gefinancierd door de latende organisatie.

Voor 2017 is er rekening gehouden met stijging van de personele lasten van 0,6 %. De personele lasten voor Meerwerk nemen ten opzichte van 2016 af. Aangezien deze lasten budgettair-neutraal zijn opgenomen heeft dit geen invloed op de saldo van de personele lasten. Deze lasten worden bekostigd middels een bijdrage vanuit de programmalasten (budget Meerwerk).
Vanaf 2018 zijn de salarislasten voor Meerwerk volledig uit de begroting gehaald.

4) Kapitaallasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Afschrijvingen		49	49	49	49	49	49
Rentekosten lening	20	23	23	23	23	23	23
Kapitaallasten	**20**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**	**72**

Afschrijvingen:
Dit betreft de afschrijvingslasten op de investering in de inrichting en verbouwing van het pand. Deze investering wordt in 20 jaar afgeschreven en bedraagt € 49.000 per jaar.

Rentekosten lening:
Om de verbouwing te kunnen bekostigen zijn we een lening aangegaan bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het rentepercentage bedraagt 2%. De jaarlijkse rentelast bedraagt € 23.000.

5) Materiele lasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Huisvesting	489	488	496	499	499	499	499
Facilitaire voorzieningen	138	92	92	92	92	92	92
Automatisering			1.093	1.099	1.099	1.099	1.099
Materiele lasten	**627**	**580**	**1.680**	**1.690**	**1.690**	**1.690**	**1.690**

De materiele lasten bestaan uit de huisvestingslasten, facilitaire voorzieningen en de automatiseringslasten.

Huisvesting:
Het Toekomstplein van het WerkBedrijf is gevestigd aan de Nieuwe Dukenburgseweg. De huisvestingslasten bestaan uit lasten voor de huur, huismeester en bewaking, schoonmaak, gas/water/ electra en overige huisvestingslasten zoals kosten voor hygiene.

Facilitaire voorzieningen:
Dit betreft de kosten die betrekking hebben op koffie, kantoorartikelen, het bedrijfsrestaurant en vervoer van personeel.

Automatisering:
De kosten voor Automatisering bestaan onder andere uit:

- ICT-diensten (standaard) € 524.000;
- Post. en Doc. services € 51.000;
- Architectuurbewaking € 45.000;
- Coda € € 6.000;
- Bedrijfsapplicaties € 449.000;
- Salarisadministratie € 18.000.

Deze kosten worden doorbelast vanuit de Gastheer (Coda, applicatiebeheer en de salarisadministratie) en iRvN (ICT-diensten, Post. en Doc. Info en Architectuurbewaking). Bovenstaande kosten zijn conform dienstverleningsovereenkomst 2016 opgenomen in de begroting 2016 en 2017.
De kosten voor automatisering stonden in de primitieve begroting 2016 opgenomen bij de overige lasten.

6 Overige lasten

Lasten * 1000	2015 R	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Kosten Informatie & Automatisering	695	*1.082*					
Informatievoorziening		562					
Automatisering		520					
Promotiekosten	98	126					
Transitiekosten	508	500	500				
Inrichting regionale uitvoering (incideneel budget)			400				
Aandeel Bestuursondersteuning MGR			22	72	72	72	72
Accountantskosten		10	13	13	13	13	13
Reis -en verblijfkosten							
Verkoop/ promotie			75	75	75	75	75
Kantoormiddelen, abonnementen, lidmaatschappen			10	10	10	10	10
Externe diensten, advies			20	20	20	20	20
Verzekeringen, belastingen en bankkosten			10	10	10	10	10
Diverse overige bedrijfskosten	146	90	34	34	34	34	34
Totaal Overige lasten	**1.447**	**1.808**	**1.084**	**235**	**235**	**235**	**235**

Overige:
De overige lasten bestaan uit diverse posten zoals kosten voor de accountant en promotie/ verkoop.
Vanaf 2017 vervallen de tijdelijke budgetten voor transitieuitgaven en inrichting regionale uitvoering.

Bijlage 2 Het WerkBedrijf (Onderdeel Sociale Werkvoorziening)

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen en subsidies	47.335	48.117	43.186	40.045	37.087	34.637
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
Toegevoegde waarde	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**
Totalen baten	**59.339**	**58.969**	**53.423**	**49.751**	**46.245**	**43.109**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Programmalasten	49.087	49.526	44.845	41.787	38.896	36.024
Personele lasten	7.637	7.843	7.081	6.718	6.389	6.134
Kapitaallasten	100	70	37			
Materiele lasten	1.040	879	871	832	815	815
Overige lasten	1.475	651	589	414	144	135
Totalen lasten	**59.339**	**58.969**	**53.423**	**49.751**	**46.245**	**43.109**

1 Overheidsbijdragen en subsidies

De kostprijs per SE is als volgt berekend:

2016		2017	
Berekening	**Omschrijving**	**Berekening**	**Omschrijving**
58.969	lasten	53.423	lasten
10.851	toegevoegde waarde	10.238	toegevoegde waarde
48.117	saldo	43.185	saldo
250	bijdrage WIW/ID-ers 2013	240	bijdrage WIW/ID-ers 2013
	Bijdrage frictie (GR Breed)		Bijdrage frictie (GR Breed)
47.867	Basis kostprijs	42.945	Basis kostprijs
1735	SE	1604	SE
€ 27.587	**Prijs per SE**	**€ 26.780**	**Prijs per SE**

Bijdrage WIW/ ID-ers; betreft een bijdrage van de gemeente Nijmegen voor de ID/WIW-banen.

Kostprijs ontwikkeling
De kostprijs voor het jaar 2016 is ten opzichte van de primaire begroting 2016 gestegen van € 27.280 per SE naar € 27.587 per SE. Dit is een stijging van € 307 per SE (+/- 1,1%). Deze stijging wordt veroorzaakt door:

1. stijging van de salariskosten SW van € 109 per se (niet beïnvloedbaar)
2. daling van de toegevoegde waarde van € 309 per se
3. daling van de begeleiding en overhead van € 111 per se

ad 1. In december 2015 is een principe akkoord cao-sw tot stand gekomen. Dit akkoord kan volgens het ministerie over de jaren 2016-2018 kostenneutraal worden opgevangen:

- er is een structurele loonsverhoging die in de praktijk inhoudt dat alle SW-medewerkers de indexatie van het Wettelijk Minimumloon volgen. Hiervoor stelt het ministerie de loon-prijsontwikkeling aan gemeenten beschikbaar.
- er is een verhoging eindejaarsuitkering die uit de verlaging van de pensioenpremie wordt betaald.
- er is een eenmalige uitkering die in 2016 wordt uitgekeerd, maar door de verlaging van de pensioenpremie over de jaren 2016, 2017 en 2018, wordt 'teruggekregen' door gemeenten.

Met de daling van de pensioenpremie zullen de verhoging van de eindejaarsuitkering én de eenmalige uitkering kunnen worden opgevangen. In deze begroting hebben we dit dan ook kostenneutraal meegenomen over de jaren 2016-2018. De eenmalige uitkering van € 325 per fte in 2016 heeft een incidenteel karakter en bedraagt € 0,6 miljoen. We verwachten niet dat dit gehele bedrag in 2016 wordt gecompenseerd. Voor 2016 zijn de lasten hierdoor € 0,4 miljoen hoger (€ 0,6 mln. -/- € 0,2 mln.)/ Voor 2017 en 2018 leidt de compensatie tot een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit betekent dat de kostprijs in 2017 en 2018 € 340 per se lager is dan in 2016.

De belangrijkste structurele cao afspraak, de prijsindexering zal met name gedekt worden door een hogere subsidiebijdrage. Zowel de kosten van de prijsindexering als de hogere rijkssubsidie hebben we niet in deze begroting verwerkt. Op het moment dat de omvang van de prijsindexering bekend wordt, wordt hiervoor een begrotingswijziging. Deze begrotingswijziging zal zorgen voor een stijging van de vastgestelde kostprijs. De verwachting is dat de gemeenten voor deze stijging worden gecompenseerd door een stijging van het WSW budget.

De salarislasten van de SW medewerkers zijn ook toegenomen doordat de in 2015 begrote daling van het loongebouw WSW niet is ontstaan. Door de instroomstop verwachten we dat dit de komende jaren ook niet gaat gebeuren.

Per se (x € 1)	**2016 B**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Salariskosten sw (incl. bw) per se	28.398	27.815	27.780	27.741	27.760

Ad 2. De daling van de toegevoegde komt voort uit een hoger ziekteverzuim en een hoger aantal SW-medewerkers geheel of gedeeltelijk in een leegloop situatie (wel een dienstverband en geen plaatsing). Dit resulteert in een lager aantal productieve uren en dus een lagere toegevoegde waarde (gefactureerde omzet aan onze klanten waar de SW-medewerkers werkzaam zijn). De tendens van hoger ziekteverzuim en meer leegloop werd al zichtbaar in de loop van 2015.

Interventies om toegevoegde waarde te verhogen
Door te investeren in betere begeleiding en rust in de werkomgeving op de Boekweitweg en terugdringen van de leegloop zullen we naar verwachting al een groot deel van het ziekteverzuim reduceren. Daarnaast zetten we een intensief en breed traject in om het ziekteverzuim structureel terug te brengen, stapsgewijs richting benchmark SW-niveau (13%). Hierdoor verwachten we een verbetering van de toegevoegde waarde in 2016 die vervolgens wordt doorgezet in 2017 en volgende jaren (zie onderstaande tabel). We zien dan ook dat de kostprijs vanaf 2017 weer afneemt. Deze investering zal kostenneutraal gebeuren door keuzes te maken in het personele budget.

Per se (x € 1)	**2016 B**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Toegevoegde waarde per se	6.609	6.760	6.877	6.966	6.995

Ad 3. Een stijging van personele lasten als gevolg van een cao stijging ambtelijk van 3% (- 0,2 miljoen) wordt gecompenseerd door een incidentele opbrengst vanuit het Sectorfonds SW (€ 0,3 miljoen). Daarnaast hebben we de afgelopen jaren kunnen besparen op de overhead- en begeleidingskosten (€ 0,1 miljoen) . Dit leidt per saldo tot een daling van overhead- en begeleidingskosten met €111 per SE.

In de opvolgende jaren zijn de besparingsdoelstellingen toegevoegd van € 0,35 miljoen oplopend tot € 0,75 miljoen per jaar. In 2020 lopen in de huidige opstelling de kosten per se weer op (zie onderstaande tabel). Dit is niet doordat de totale kosten stijgen. Het aantal SW-ers daalt echter harder dan de overhead kosten. Aan de verhouding tussen de vaste lasten en het aantal SW-

medewerkers zullen we, gezien de structurele afbouw van de SW-populatie, in de komende jaren extra aandacht moeten besteden.

Per se (x € 1)	2016 B	2017	2018	2019	2020
Begeleiding & Overhead per se	5.442	5.349	5.324	5.271	5.491

De productiekosten zijn voor nu nog in de kosten voor begeleiding en overhead meegenomen. De genoemde productiekosten zijn de huisvestingskosten van de productieafdelingen van Breed. We gaan deze kosten in het vervolg meenemen in de toegevoegde waarde, omdat deze kosten een directe relatie hebben met de omzet.

De bijdragen van de deelnemende gemeenten zijn voor 2016 als volgt berekend:

Bijdrage per deelnemende gemeente 2016	Realisatie 2014 SE	Medio 2015 SE	Medio 2016 SE	Bijdrage 2016 *1000	WSW budget	Aanvullende bijdrage
Beuningen	133,26	127,93	117,27	3.235	3.096	139
Druten	108,54	105,28	97,69	2.695	2.528	167
Berg en Dal	208,67	202,83	187,10	5.161	4.757	404
Heumen	59,84	59,84	56,85	1.568	1.469	99
Nijmegen	1125,77	1091,99	1013,19	27.950	26.648	1.303
Wijchen	233,42	221,75	200,74	5.538	5.365	173
West Maas en Waal	64,93	64,93	62,33	1.720	1.641	79
Totaal	**1934,43**	**1874,55**	**1735,17**	**47.867**	**45.503**	**2.364**

De bijdragen van de deelnemende gemeenten zijn voor 2017 als volgt berekend:

Bijdrage per deelnemende gemeente 2017	Medio 2017 SE	Bijdrage 2017 *1000	WSW budget	Aanvullende bijdrage
Beuningen	113,57	3.041	2.846	195
Druten	87,09	2.332	2.324	8
Berg en Dal	172,14	4.610	4.374	236
Heumen	55,02	1.473	1.351	123
Nijmegen	928,23	24.858	24.501	357
Wijchen	193,24	5.175	4.932	243
West Maas en Waal	54,35	1.455	1.509	-53
Totaal	**1603,65**	**42.945**	**41.836**	**1.109**

Het aantal se is hierbij bepaald op basis van de realisatie 2015 verminderd met de uitstroomverwachting van CEO. Voor 2017 is dat 7,6%.
Het aantal SE is vervolgens verdeeld conform dezelfde verhouding als de realisatie 2015.

Kostprijzen meerjarig

Jaar	Kosprijs
2016	€ 27.586
2017	€ 26.780
2018	€ 26.616
2019	€ 26.443
2020	€ 26.685

In 2016 is nog het effect van de hoge eenmalige uitkering terug te vinden. In de daarop volgende jaren daalt de kostprijs. Dit is onder meer het verwachte resultaat van de speerpunten die we in 2016 formuleren om de toegevoegde waarde per SE te verhogen: reduceren ziekteverzuim, rust en regelmaat in Boekweitweg en de beweging van binnen naar buiten van de SW-ers met een indicatie beschut van wie vastgesteld is dat ze naar buiten kunnen. De toegevoegde waarde per SE zal hier vooral stijgen door een toename van het facturabele uren; een forse groei van het uutarief kan bij deze groep niet verwacht worden.
De stijging van de kostprijs van 2020 zit in de verhouding tussen de vaste lasten en het aantal SW-medewerkers. Hier verwachten we in de komende jaren nog invloed op te kunnen uitoefenen.

Netto opbrengsten:

Opbrengsten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Netto omzet	12.254	11.567	10.932	10.373	9.791	9.098
Materiaal verbruik	250	100	92	86	80	74
Productiekosten		616	602	581	553	553
toegevoegde waarde	***12.004***	***10.851***	***10.238***	***9.706***	***9.158***	***8.471***
Netto opbrengsten	**12.004**	**10.851**	**10.238**	**9.706**	**9.158**	**8.471**

We verwachten een toename van het percentage SW-ers dat “buiten de deur” werkt van 55,4% naar 77,0% in de bijgestelde begroting 2016. Een toename van 21,6%. Dit leidt niet tot een hogere toegevoegde waarde. Op de toegevoegde waarde heeft in de bijgestelde begroting om een aantal redenen een bijstelling plaatsgevonden:

- De gemiddeld opbrengst van een individueel gedetacheerde is ten opzichte van de primaire begroting met 3% gedaald. In 2015 is namelijk gebleken dat het aantal facturabele uren per fte 8% lager was dan begroot. Een deel hiervan is wel gecompenseerd met een hoger gemiddeld uurtarief, maar de basis waarmee we 2016 ingaan is lager dan verwacht.
- De gemiddelde opbrengst van de groepsdetachering is ten opzichte van de primaire begroting met 18% gedaald. Dit wordt voor 3% veroorzaakt doordat het aantal facturabele uren in 2015 lager zijn dan verwacht. De overige 15% wordt veroorzaakt door een wijziging in beleid. Alle medewerkers die volgens Dariuz detacheerbaar zijn, worden direct overgezet naar de detacheringsconsulenten voor directe bemiddeling. Echter worden deze medewerkers niet allen per direct gedetacheerd, maar blijven zo lang nog werken bij de beschutte werkplekken. Hierdoor daalt het aantal facturabele uren per medewerker groepsdetachering.
- De gemiddelde opbrengst van het werken op locatie is ten opzichte van de primaire begroting met 42% gedaald. Er is namelijk nog maar één Wol locatie over, namelijk Look-o-Look in Andelst. Hier is de uuropbrengst lager dan de overige Wol locaties die we hadden. Dit heeft wel een positief effect gehad op het % groepsdetachering in 2015.
- Het gemiddeld tarief van de beschutte werkgroep is ten opzichte van de primaire begroting met 50% toegenomen. Dit heeft te maken met de bij de groepsdetachering genoemde stelselwijziging. Medewerkers vanuit de groepsdetachering leveren wel productie bij de beschutte werkplekken, maar tellen niet mee in de formatie. Verder wordt er in 2016 sterk ingezet op verlaging van het hoge verzuimpercentage bij de medewerkers in de beschutte werkvorm.

Door ons sterk te richten op de productiviteit per medewerker verwachten we in 2016 een stijging van 13% op de toegevoegde waarde per sw medewerker, ten opzichte van de realisatie van 2015.

Ook in 2017 en verdere jaren verwachten we hier nog stappen te kunnen zetten, waarbij in 2020 de toegevoegde waarde per medewerker is gestegen met 27 % ten opzichte van 2015.

Percentage van de groep SW-beschut die buiten de deur kan werken:

De objectieve Dariuz-screening van de SW-medewerkers die momenteel nog beschut werken heeft uitgewezen dat circa 78% van de totale populatie SW naar buiten kan. Omdat we nu op circa 60% buiten zitten, betekent dit dat nog circa 18% (zo'n 350 mensen) bemiddeld moeten worden naar een nieuwe ondernemer. Dat dit percentage lager uitvalt dan de ambitie van 85 % die eerder is bepaald heeft geen verstrekkende financiële gevolgen. Met het naar buiten plaatsen van de SW medewerkers hebben we kunnen bewerkstellingen dat onze medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen in de juiste omgeving. Daarnaast zijn bedrijfsrisco's en vaste kosten afgenomen. Ook zaten bij met name de eerste groepen SW medewerkers die naar buiten geplaatst zijn medewerkers die onder hun potentieel werkten, en nu op een beter geschikte plek terecht zijn gekomen, waar zij prettiger kunnen werken en een hogere toegevoegde waarde leveren. De opbrengstverwachting van de nu nog resterende groep beschutte medewerkers ligt niet zo ver af van de opbrengst die we verwachten van de medewerkers op de beschutte werkplekken op de Boekweitweg.

De investeringen in structurele reductie van ziekteverzuim, in rust en regelmaat in de Boekweitweg en in het terugbrengen van de leegloop (zie pagina 10 t/m 12) leiden al vanaf 2016, en de jaren daarna, tot een toename van de toegevoegde waarde per SE.

1 Programmalasten

Lasten	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salarissen SW-medewerkers	46.575	47.095	42.510	39.663	36.966	34.207
Overige kosten SW medewerkers	2.512	2.430	2.335	2.124	1.930	1.817
Programmalasten	**49.087**	**49.526**	**44.845**	**41.787**	**38.896**	**36.024**

De programmalasten van het onderdeel SW bestaan volledig uit kosten voor de SW-medewerkers.

Salarissen SW-medewerkers:
De salarissen van de SW-medewerkers zijn kosten waar relatief weinig invloed op uit te oefenen is. Verlaging van de salariskosten is een langjarig proces via natuurlijke uitstroom.

In december 2015 is een principe akkoord cao-sw tot stand gekomen. In deze CAO afspraken is een loonprijsindexering aangekondigd. Deze structurele loonsverhoging houdt in dat alle SW-medewerkers de indexatie van het Wettelijk Minimumloon volgen.
Deze loonprijsindexering is nog niet meegenomen in de begroting omdat de omvang van deze stijging nog niet bekend is. Wanneer er een definitief akkoord is, zal deze verhoging resulteren in een stijging van de loonkosten van de SW-ers. Deze stijging zal in de loop van 2016 middels een begrotingswijziging worden opgenomen in de begroting.
Deze begrotingswijziging zal zorgen voor een stijging van de vastgestelde kostprijs.
Het ministerie heeft aangekondigd dat zij deze loon-prijsontwikkeling aan gemeenten beschikbaar zal stellen wanneer het Macrobudget dit toelaat. De gemeenten worden dan middels het WSW budget gecompenseerd.
In dit principe akkoord is ook sprake van een eenmalige uitkering in 2016. Hierdoor zijn de kosten in 2016 hoger dan in de primaire begroting. Deze kosten worden echter over de jaren 2016 tot en met 2018 gecompenseerd door een daling van de pensioenpremie.

	2016	2017	2018
Kosten eenmalige uitkering a € 325 per se	605.000		
Meegenomen daling in de pensioenpremie	220.000-	200.000-	185.000-

Overige kosten SW-medewerkers:
Het SW-bedrijf hanteert bij tegemoetkoming woon-werkverkeer de cao als uitgangspunt. Uitzondering hierop vormt een groep SW-medewerkers die op locatie werkt welke met het openbaar vervoer lastig te bereiken is. Een andere uitzondering is als er een medische indicatie aan ten grondslag ligt. Ook de verstrekte loonkostensubsidie voor begeleid werken maakt onderdeel uit van deze post.

Daarnaast vallen onder de overige kosten ook de opleidingskosten van de SW-medewerkers en de kosten van de arbodienst.

2 Personele lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Ambtelijk medewerkers indirect personeel	2.557					
Via support	4.313					
Uitzendkrachten (plus detachering)	650					
Diverse salariskosten	117					
Management en leiding		284	286	287	287	287
Salarislasten primair proces		4.740	4.122	3.806	3.483	3.232
Ondersteuning primair proces		614	619	577	577	577
PIOFACH		1.442	1.450	1.450	1.450	1.450
Personele voorzieningen		47	45	47	46	45
Budget voor tijdelijke formatie		650	500	500	500	500
Opleidingskosten		71	65	61	58	55
Package deal		36	33	31	30	28
Frictiekosten		pm	pm	pm		
Doorbelastingen						
Doorbelasting naar iRvN		-41	-41	-41	-41	-41
Personele lasten	**7.637**	**7.843**	**7.081**	**6.718**	**6.389**	**6.134**

De personele lasten zijn toegenomen ten opzichte van de primaire begroting door een cao stijging van 3%.
In de jaren 2017 en verder dalen de personele lasten. Dit komt door de afname van het aantal sw-medewerkers. Hierdoor neemt met name het aantal consulenten en werkcoaches af.

3 Kapitaallasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Afschrijvingen vaste activa	30					
Rente baten/lasten	70	70	37			
Kapitaallasten	**100**	**70**	**37**	**0**	**0**	**0**

Afschrijvingen vaste activa:
De afschrijvingskosten waren gerelateerd aan de Boekweitweg en St. Teunismolenweg. De panden zijn nu nog in eigendom van Breed. De kosten voor het gebruik van deze panden komen nu terug onder de productiekosten en materiele lasten.

Rente baten/ lasten:
De rentelasten bestaan uit een langlopende lening, welke in 2017 wordt afgelost.

4 Materiele lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Onderhoudslasten	820					
Huisvesting		212	205	196	184	184
Facilitaire voorzieningen		36	36	36	36	36
Automatisering		621	620	590	585	585
Energielasten	220	10	10	10	10	10
Materiele lasten	**1.040**	**879**	**871**	**832**	**815**	**815**

De huisvestingskosten hebben betrekking op de panden Boekweitweg en St. Teunismolenweg waarvoor een verhuurovereenkomst met Breed is gesloten uitgaande van de werkelijk gemaakte

huisvestingskosten (inclusief energieverbruik). De huisvestingskosten van de indirecte medewerkers vallen onder deze post. De huisvestingskosten van de directe medewerkers zijnverplaatst naar de productiekosten.
De automatiseringskosten zijn gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst met ICT regio Rijk van Nijmegen (iRvN).

5 Overige lasten

Lasten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Huur/Lease	170	63	63	63	63	63
Overige lasten	1.305					
Aanschaf apparatuur, inventaris		30	30	30	30	30
Reis -en verblijfkosten		245	238	229	221	213
Verkoop/ promotie		100	101	101	101	101
Kantoormiddelen, abonnementen, lidmaatschappen		184	185	180	180	180
Externe diensten, advies		140	121	111	101	101
Verzekeringen, belastingen en bankkosten		44	44	44	44	44
Accountantskosten		32	32	32	32	32
Diverse overige bedrijfskosten		124	125	124	123	121
Incidentele baten/ lasten		-310				
Bezuiniging / taakstelling			-350	-500	-750	-750
Overige lasten	**1.475**	**651**	**589**	**414**	**144**	**135**

De incidentele baten hebben betrekking op het project ‘Integraal Methodisch Handelen: van diagnose tot en met duurzame plaatsing’ in het kader van het sectorfonds-SW. Dit project is gestart in 2015 bij Breed en zal in 2016 doorlopen via het WerkBedrijf.

Bezuiniging / taakstelling:
Vanaf 2017 is een taakstelling opgenomen van € 350.000 oplopend tot € 750.000 per jaar.

Bijlage 3 iRvN

Toelichting op de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van iRvN

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501

Hierboven is de meerjarenbegroting 2017 – 2020 van iRvN opgenomen. Deze bestaat uit de meerjarenbegroting over de periode van 2017 – 2020 voor de onderdelen Automatisering en de uitbreiding hiervan met de toevoeging van Automatisering van SW-Bedrijf (Breed).
Daarnaast is voor het oorspronkelijke onderdeel Automatisering de primitieve en de bijgestelde begroting van 2016 en de meerjarenbegroting opgenomen. Voor het onderdeel Automatisering van SW-Bedrijf (Breed) betreft dit de (nog niet eerder gemaakte) begroting van 2016.

Vervolgens, in de meerjarenbegroting, zijn beiden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en toegelicht:
1 Bijstellingen begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen;
2 Bijstelling begroting 2016: uitbreiding met toevoeging SW-Bedrijf (Breed);
3 Meerjarenbegroting iRvN / Automatisering; geactualiseerd.

1. Bijstellingen begroting 2016 van ICT- Rijk van Nijmegen:

- Deze is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de verschillende gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en zijn dus niet voor de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016.
- Hogere kosten van management & staf op basis van functiewaardering en indexering. Dit betekent een hogere deelnemersbijdrage van € 11.316 ingaande 2016.
- Bij de module iRvN zijn in de ontwerpbegroting de arbeidsvoorwaardengelden van 0,54% niet meegenomen. In de herziene begroting 2016 is dit alsnog opgenomen. Dit betekent een hogere deelnemers-bijdrage van € 19.809 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.
- De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld op basis van actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 157.019 hoger in 2016 en € 156.276 structureel vanaf 2017. Dit betreft onder andere tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016 en bijgestelde dienstverlening conform PDC.
- In verband met de recente uitkomsten van de cao-onderhandeling vindt er een bijstelling van de loonsombudgetten met 3% plaats ingaande 2016 voor een bedrag van € 110.314.
- Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Individueel Keuze Budget ingevoerd. Onderdeel daarvan is het vakantiegeld, wat per kalenderjaar gaat lopen. Dat betekent in 2017 eenmalig een uitbetaling van 19 maanden vakantiegeld, waarvan 7 maanden hun oorsprong hebben in 2016. Deze wordt daarom ten laste van 2016 gebracht en leidt tot een eenmalig verhoging van de deelnemersbijdrage in 2016 t.b.v. € 122.451.
- De DVO voor het GHS WerkBedrijf is per 1 januari 2016 aangepast met € 3.949.

2. Meerjarenbegroting ICT-Rijk van Nijmegen; onderdeel SW-Bedrijf (Breed):
Met de integratie van Breed in het WerkBedrijf per 1 januari 2016 wordt ook de ICT van Breed (Automatisering) toegevoegd aan de ICT-module. Omdat dit een, nog niet eerder opgenomen, onderdeel van iRvN betreft is het jaar 2016 is toegevoegd aan de meerjarenbegroting.
De budgetten bedragen € 501.240 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

Baten * 1.000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	501	504	504	454	454
Totalen baten	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**
Lasten * 1.000	**2016 B**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Personele lasten	135	136	136	136	136
Materiele lasten	340	342	342	292	292
Overige lasten	26	26	26	26	26
Totalen lasten	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**

Hieronder is de geactualiseerde meerjarenbegroting voor de periode van 2016 – 2020 van iRvN, de “harde” ICT, (Automatisering) als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling gedetaileerd weergegeven.

1 Overheidsbijdrage
De overheidsbijdrage:

Baten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Interne doorbelasting/GHS WerkBedrijf	501	504	504	454	454
Totale bijdrage	**501**	**504**	**504**	**454**	**454**

Interne doorbelasting WerkBedrijf:
Dit betreft de interne doorbelasting voor het verzorgen van de ICT-ondersteuning voor het SW-bedrijf Breed ten bedrage van € 501.239 ingaande 2016, €504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

2 Personele lasten
De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	Fte	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salariskosten	2,4	134	134	134	134	134
Opleidings- en personeelskosten		2	2	2	2	2
Personele lasten		**136**	**136**	**136**	**136**	**136**

Salariskosten (inclusief toelagen):
In de begroting is rekening gehouden met 0,9 FTE ICT-medewerker, gebaseerd op FuWa 6.
Het beheer van o.a. de werkplekken, wat was uitbesteed, gaat iRvN in eigen beheer uitvoeren. De benodigde capaciteit hiervoor bedraagt 1,5 FTE op FuWa 9 niveau.

Opleidings- en personeelskosten:
De prijs voor overige personele kosten (opleiding etc) bedraagt 1,5% van de loonsom. Dit is conform de afspraken uit het normenkader voor overhead bij regionale samenwerking. De overhead per FTE is gebaseerd op het tarief “normering overhead” (business-case overhead bij regio-organisatie 100 FTE) zijnde € 10.725 per FTE.

3 Materiele lasten
De materiele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Aanschaf hardware	100	101	101	101	101
Onderhoudskosten hardware	88	88	88	88	88
Onderhoudskosten software	50	50	50		
Telefonie, kosten datacommunicatie	55	55	55	55	55
Kosten kopieerapparatuur en reprografie	48	48	48	48	48
Materiële lasten	**340**	**342**	**342**	**292**	**292**

De materiele lasten bestaan uit afschaf van hardware, onderhoudskosten voor hard- en software, telefoniekosten en kosten datacommunicatie, kosten kopieerapparatuur en reprografie.

4 Overige lasten
De overige lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016 B	2017	2018	2019	2020
Verzekering	pm	pm	pm	pm	Pm
PIOFACH-DV gastheer	26	26	26	26	26
Overige lasten	**26**	**26**	**26**	**26**	**26**

Verzekering:
Voor o.a. aansprakelijkheids-, werkgevers- en inventarisverzekering is een P.M. post opgenomen.

PIOFACH-DV gastheer:
De PIOFACH-functies worden afgenomen van de Gemeente Nijmegen als gastheer. In de begroting is een bedrag opgenomen van € 25.741 in 2016 en € 25.895 structureel vanaf 2017.

3. Meerjarenbegroting ICT-Rijk van Nijmegen; onderdeel Automatisering.

Hieronder is de geactualiseerde meerjarenbegroting (incl. de bijstellingen van ICT Rijk van Nijmegen begroting 2016 en toevoeging van Breed) voor de periode van 2017 – 2020 van de regionale ICT-Samenwerking, de “harde” ICT (Automatisering) als onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling opgenomen.

Baten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Overheidsbijdragen	9.444	10.160	10.576	11.041	11.501	11.501
Totalen baten	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

Lasten * 1.000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Personele lasten	3.883	4.282	4.184	4.184	4.184	4.184
Kapitaallasten	54	54	604	1.134	1.644	1.644
Materiele lasten	5.030	5.317	5.283	5.218	5.168	5.168
Overige lasten	477	507	505	505	505	505
Totalen lasten	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

1 Overheidsbijdrage

De overheidsbijdragen (per gemeenten) zijn als volgt onder te verdelen:

Baten * 1000	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Nijmegen	6.484	6.679	6.917	7.195	7.501	7.501
Beuningen	700	705	761	821	884	884
Berg en Dal	693	698	744	794	850	850
Heumen	449	452	479	509	542	542
Mook en Middelaar	218	219	234	250	268	268
Druten	379	382	412	444	480	480
Deelnemersbijdrage	**8.924**	**9.135**	**9.549**	**10.014**	**10.524**	**10.524**
Interne doorbelasting/GHS WerkBedrijf	520	1.025	1.028	1.028	977	977
Totale bijdrage	**9.444**	**10.160**	**10.576**	**11.041**	**11.501**	**11.501**

Deelnemersbijdrage:

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op de inbreng van de 6 deelnemende gemeenten en bijgesteld op grond van de verdeling van de additionele kosten en compensaties. Door de bijstellingen van de begroting 2016 van ICT-Rijk van Nijmegen is de deelnemersbijdrage per gemeente aangepast. De bijstellingen zijn over de gemeentes verdeeld o.b.v. hun inbreng. Alleen voor de gemeente Nijmegen zorgen de bijstellingen voor een hogere deelnemersbijdrage dan in de oorsponkelijke meerjarenbegroting 2016-2019 was begroot.

De deelnemersbijdrage is gebaseerd op een aantal verdeelsleutels. Dit kan zijn op basis van werkelijke inbreng, inwonersaantallen, FTE’s, aandeel in het ideaalcomplex en een aparte verdeelsleutel voor PIOFACH.

Op de volgende pagina is per gemeente inzichtelijk gemaakt hoe de bijdrage tot stand is gekomen en wanneer welke verdeelsleutel is gehanteerd. Naast de deelnemersbijdrage is in de begroting van iRvN rekening gehouden met inkomsten vanuit werkzaamheden voor het WerkBedrijf (incl.SW).

Interne doorbelasting WerkBedrijf:

Dit betreft de interne doorbelasting voor de ICT-ondersteuning voor het WerkBedrijf (incl. SW-bedrijf Breed). Door de toevoeging van breed is de interne doorbelasting gestegen met € 501.239 in 2016, € 504.247 in 2017 en 2018 en € 453.947 structureel vanaf 2019.

Opbouw deelnemersbijdragen vanaf 2016

Betreft	Verdeelsleutel	Totaal:	GHS Breed	GHS WBRN	Nijmegen	Berg en Dal	Beuningen	Druten	Heumen	Mook en Middelaar
		Jaarschijf 2016								
Basis 2016:	diversen	9.444		520	6.484	693	700	379	449	218
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	157			157					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng	122			86	10	11	6	7	3
7. Indexering 2017:	N.v.t.									
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**10.160**	**501**	**524**	**6.679**	**698**	**705**	**382**	**452**	**219**
		Jaarschijf 2017								
Basis 2017:	diversen	9.924		520	6.770	745	762	413	480	235
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2017:	inbreng	60	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**10.576**	**504**	**524**	**6.917**	**744**	**761**	**412**	**479**	**234**
		Jaarschijf 2018								
Basis 2018:	diversen	10.389		520	7.047	795	822	445	510	251
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2018:	inbreng	60	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	501	501							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**11.041**	**504**	**524**	**7.195**	**794**	**821**	**444**	**509**	**250**
		Jaarschijf 2019								
Structureel vanaf 2019:	diversen	10.899		520	7.353	851	886	480	542	268
1. Corr. Werkplek kst mw. Afd. werk	inbreng	-210			-147	-18	-19	-10	-11	-6
2. Hogere FuWa managemnt.&staf	inwonersaantallen	11			7	1	1	1	1	
3. Arbeidsvoorwaardengelden 0,54%	fte's	20			15	1	2	1	1	
4. Bijgestelde DVO gem. NMG	werkelijk NMG	156			156					
5. Bijstelling loonsombudgetten	inbreng	110			77	9	10	5	6	3
6. IKB 7 maanden vak.geld	inbreng									
7. Indexering 2019:	inbreng	59	3		40	5	5	3	3	2
8. Toevoeging Breed Automatisering	werkelijk	451	451							
9. Bijstelling DVO GHS Werkbedrijf	werkelijk	4		4						
	Totaal:	**11.501**	**454**	**524**	**7.501**	**850**	**884**	**480**	**542**	**268**

2 Personele lasten

De personele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	Fte	2016 P	2016 B	2017	2018	2019	2020
Salarislasten	54,70	3.462	3.843	3.742	3.742	3.742	3.742
Management en leiding	2,00	157	173	174	174	174	174
Opleidings- en personeelskosten		72	74	75	75	75	75
Package deal (zie salariskosten)							
Mobiliteitskosten		10	10	10	10	10	10
Inhuurkosten		181	181	183	183	183	183
Personele lasten		**3.883**	**4.282**	**4.184**	**4.184**	**4.184**	**4.184**

Salariskosten (inclusief toelagen):

De salariskosten die zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de ingebrachte formatie (54,30 FTE) en inclusief eventuele toelagen. De loonsombudgetten zijn gebaseerd op max -1.
De inbreng was gebaseerd op max van de functieschaal en ingeval van bovenschaligheid o.b.v. de functieschaal van de werkelijke bezetting. Het verschil tussen de ingebrachte loonsom en de gehanteerde max-1 systematiek staat opgenomen onder de loonsomknelpuntenpot.
Door de correctie van het vakantiegeld in 2016 en de bijstelling van de package deal (arbeidsvoorwaardengelden) van 0,54% en de bijstelling van de loonsombudgetten met 3% structureel vanaf 2016 en de toevoeging van Breed zijn de totale salariskosten met € 381.023 toegenomen.

Salariskosten management/staf:

Management en staf bestaan uit:

Functie	FTE
Manager	1,00 (Fuwa 15)
Secretariaat	1,00 (Fuwa 7)

De kosten voor de manager en de secretaresse zijn, conform het Bedrijfsplan, additionele kosten. Door de aanpassing van de schaal van de manager en salariskostenindexering, de bijstelling van de loonsombudgetten met 3% en de toevoeging van Breed zijn de salariskosten management/staf € 16.363 hoger.

Opleidings- en personeelskosten:

De inbreng van de opleidings- en algemene personeelskosten was 2% van de directe loonkosten. De algemene personeelskosten bestaan o.a. uit de kosten van gratificaties, flexibel belonen en personeelsuitjes. De arbeidsvoorwaardengelden zijn aan deze categorie toegevoegd.

Package deal ((arbeidsvoorwaardengelden)

Zie hiervoor onderdeel salariskosten.

Mobiliteitskosten:

Er wordt gebruik gemaakt van de vervoermiddelen van de gastheergemeente als onderdeel van de PIOFACH-dienstverlening. Daarnaast is rekening gehouden met een beperkte vergoeding (circa € 10.000 per jaar) indien in voorkomende gevallen noodzakelijk gebruik gemaakt moet worden van eigen vervoer.

Inhuurkosten:

Dit betreft de ingebrachte huidige inhuurbudgetten voor incidentele en/of structurele (contractuele) ondersteuning door derden, flexibele schil e.o. Met extra benodigde capaciteit / inhuur om knelpunten in de dienstverlening op te vangen is hierin nog geen rekening gehouden. Zie ook de risico-paragraaf hiervoor.

3 Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Herinrichtingskosten	24	24	24	24	24	24
Kapitaallasten ideaalcomplex ICT	1.620	1.620	1.620	1.620	1.620	1.620
Compensatie kapitaallasten	-1.590	-1.590	-1.040	-510		
Kapitaallasten	**54**	**54**	**604**	**1.134**	**1.644**	**1.644**

Herinrichtingskosten:

Voor herinrichtingskosten wordt rekening gehouden met een investering van € 196.219.
De kosten zijn gebaseerd op een investering, die in 10 jaar tijd wordt afgeschreven. De jaarlijkse kapitaallasten hiervoor bedragen € 24.142.

Kapitaallasten ideaalcomplex ICT:

In overleg met de regiogemeenten (o.b.v. de meerjarige investeringen) is een inschatting gemaakt van de gemiddelde jaarlijkse investeringen in ICT-infrastructuur per gemeente (ongeacht de financieringswijze). De som van deze gemiddelden is feitelijk de jaarlijkse investeringsruimte (ideaalcomplex) van de ICT-Samenwerking om de ICT-infrastructuur in stand te houden.
Het berekende ideaallcomplex van iRvN bedraagt € 1,5 miljoen.

Opbouw kapitaallasten ideaalcomplex ICT		
Gemeente:	**Aandeel ideaalcomplex**	**Kapitaallasten**
Beuningen	186	201
Druten	104	112
Heumen	95	103
Berg en Dal	164	177
Mook en Middelaar	51	55
Nijmegen	900	972
Totaal:	**1.500**	**1.620**

iRvN hanteert een andere afschrijvingstermijn, dan die fiscaal geldt. Dit wordt nog aangepast, hiervoor komt een seperaat voorstel. Voor de kapitaallasten van investeringen is uitgegaan van lineaire afschrijving, een afschrijvingstermijn van 3 jaar en een rentepercentage van 4%.

Compensatie kapitaallasten ideaalcomplex:

De post “kapitaallasten” wordt in de begroting gecorrigeerd door een post “compensatie kapitaallasten”. iRvN neemt de activa (inclusief de financial lease contracten) namelijk niet over van de deelnemende gemeenten, maar compenseert haar deelnemers voor de doorlopende kapitaallasten o.b.v. hun inbreng in het ideaalcomplex. Dat is eveneens tegen een rentepercentage van 4%, een looptijd van investeringen van 3 jaar en op basis van een lineaire afschrijvingsmethode.

Compensatie kapitaallasten ideaalcomplex				
Gemeente:	**Aandeel ideaalcomplex**	**Compensatie Kapitaallasten**		
	Jaar:	**2016**	**2017**	**2018**
	Factor compensatie:	**106%**	**69,33%**	**34%**
Beuningen	186	197	129	63
Druten	104	110	72	35
Heumen	95	101	66	32
Berg en Dal	164	174	114	56
Mook en Middelaar	51	54	35	17
Nijmegen	900	954	624	306
Totaal:	**1.500**	**1.590**	**1.040**	**510**

4 Materiele lasten

De materiele lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Aanschaf Hardware		100	101	101	101	101
Onderhoudskosten Hardware	808	895	901	901	901	901
Onderhoudskosten Software	1.619	1.669	1.679	1.679	1.629	1.629
Uitwijkkosten	140	140	141	141	141	141
Internetkosten	323	323	325	325	325	325
Telefonie, kosten datacommunicatie	1.033	1.088	1.094	1.094	1.094	1.094
Onderhoudskosten glasvezel	52	52	53	53	53	53
Overige materiele ICT-kosten	190	190	191	191	191	191
Kopieerapparaat, reprografie	410	467	470	470	470	470
Overige kosten	520	456	458	458	458	458
Efficiencyvoordeel	-65	-65	-130	-195	-195	-195
Materiële lasten	**5.030**	**5.317**	**5.283**	**5.218**	**5.168**	**5.168**

Onderhoudskosten hard- en software:

De onderhoudskosten hard- en software liggen voor het grootste gedeelte vast in meerjarige contracten. De overige onderhoudskosten zijn a-structurele / incidentele kosten.

Uitwijkkosten:

De uitwijkkosten betreffen de kosten van voorzieningen ingeval van calamiteiten voor het waarborgen van een optimale bedrijfscontinuïteit.

Internetkosten:

Dit zijn de kosten voor internetverbindingen en datalijnen.

Telefonie/ kosten datacommunicatie:

De telefoniekosten betreffen de kosten voor vaste- en mobiele telefonie.

Onderhoudskosten glasvezel:

Deze post betreft de vaste jaarlijkse onderhoudskosten van glasvezel (de kosten van aanleg van glasvezel blijven achter bij de gemeenten).

Overige materiele ICT-kosten:

Hierin zijn alle overige ICT-kosten opgenomen zoals materiele gebruiks- en verbruiksartikelen, meetapparatuur, ICT-gereedschap, reservemateriaal en dergelijke.

Kopieerapparatuur en reprografie:

Dit betreft de exploitatiekosten zoals huur van de apparatuur, lease, toner en tellertikken. De kosten van papier zijn buiten beschouwing gelaten. De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld o.b.v. actuele cijfers. Hierdoor is zijn kopieerapparatuur en reprografie voor Gemeente Nijmegen € 10.000 hoger in 2016 en € 147.154 structureel vanaf 2017.

Overige kosten:

In deze post zijn de kosten van de ICT-dienstverlening voor het WerkBedrijf (zonder SW-bedrijf Breed) ten bedrage van € 520.000 opgenomen.

De begroting van 2016 is aangepast voor de ICT-kosten van de medewerkers die vanuit de gemeenten zijn overgegaan naar het WerkBedrijf. De kosten hiervoor worden in rekening gebracht bij het WerkBedrijf en komen dus niet t.l.v. de deelnemende gemeenten. Dit betekent een lagere deelnemersbijdrage van € 210.271 ingaande 2016 naar rato van inbreng van de deelnemende gemeente.

De inbreng van Gemeente Nijmegen is bijgesteld o.b.v. actuele cijfers. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Gemeente Nijmegen € 147.019 hoger in 2016 en € 147.154 structureel vanaf 2017. Dit betreft o.a. tussentijdse aanpassing van de loonsomtarieven 2016, bijgestelde dienstverlening conform PDC (producten en dienstencatelogus).

Efficiency voordeel:
Er is een efficiencyvoordeel opgenomen van € 65.000 in 2016 oplopend naar € 130.000 in 2017. Ingaande 2018 bedraagt dit € 195.000 structureel. Het efficiencyvoordeel wordt ingezet om de additionele kosten op te vangen.
Doordat de infrastructurele transities pas op een later moment plaatsvindt dan oorspronkelijk was gepland, worden ook de efficiencyvoordelen later gerealiseerd. Er wordt verwacht dit voordeel elders te kunnen behalen nl. door de deelname aan de gezamenlijke aanbesteding van mobiele data en spraak van het project Gemeentelijke Telecommunicatie (GT). De uitkomsten hiervan worden binnenkort verwacht.

5 Overige lasten
De overige lasten bestaan uit de volgende onderdelen:

Lasten * 1000	2016	2016 B	2017	2018	2019	2020
Accountantskosten	15	15	15	15	15	15
Verzekering	pm	pm	pm	pm	pm	pm
PIOFACH-DV gastheer	462	492	490	490	490	490
Overige lasten	**477**	**507**	**505**	**505**	**505**	**505**

Accountant:
De ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen is, als onderdeel van een Gemeenschappelijke Regeling, een deel van een zelfstandige organisatie met een eigen jaarrekening en heeft daarom te maken met een accountantscontrole. De accountantskosten worden geschat op € 15.000.

Verzekering:
Voor o.a. aansprakelijkheids-, werkgevers- en inventarisverzekering is een P.M. post opgenomen.

PIOFACH-DV gastheer:
Het personele PIOFACH-gastheerschap wordt geleverd voor een bedrag van € 208.774 inclusief de flexibele inzet in 2016 en € 210.026 in 2017. Het materiële bedrag is voor de ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen bepaald op € 253.515 in 2016 en € 250.077 voor de jaren 2017 t/m 2019.

Van het totaal van de PIOFACH-kosten neemt de Gemeente Nijmegen (op basis van fte-inbreng tegen het, binnen Gemeente Nijmegen interne, integrale overhead-/werkplektarief), een groot deel van de kosten voor haar rekening. De overige PIOFACH-kosten worden op basis van ingebrachte fte's verdeeld over de overige gemeenten.

De afspraken tussen de ICT-Samenwerking Rijk van Nijmegen en Gemeente Nijmegen als gastheer, worden vastgelegd in een PIOFACH-dienstverleningsovereenkomst. Extra opdrachten, buiten deze DVO, worden apart in rekening gebracht.

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2016

Bestuursondersteunig:

Betreft een eenmalige bijdrage bij aanvang jaar.

Kosten voor Bestuursondersteuning * 1000

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.288	8,06%	20
Druten	18.250	5,82%	14
Berg en Dal	34.300	10,94%	27
Heumen	16.344	5,21%	13
Mook en Middelaar	7.876	2,51%	6
Nijmegen	170.600	54,39%	135
Wijchen	41.000	13,07%	33
	313.658	**100,00%**	**249**

* inwonersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2016 (BRN 2016) gem. Nijmegen

WerkBedrijf

Eenmalige transitiebijdrage

Gemeente	Transitie kst.
Beuningen	29
Druten	20
Heumen	19
Nijmegen	330
Mook en Middelaar	8
Berg en Dal	43
Wijchen	50
	500

Eenmalige bijdrage vakantiegeld

Gemeente	Vak. Geld
Beuningen	
Druten	2
Heumen	3
Nijmegen	130
Mook en Middelaar	
Berg en Dal	9
Wijchen	6
	150

Bijdrage per kwartaal (Werk excl. SW)

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal	Per kwartaal
Beuningen	469	34		252	pm	754	189
Druten	282	20		355	pm	658	164
Heumen	246	18		130	pm	393	98
Nijmegen	11.428	822	2.733	2.074		17.058	4.264
Mook en Middelaar	104	8		87	pm	199	50
Berg en Dal	895	64	244	332	pm	1.536	384
Wijchen	818	59	200	460	pm	1.537	384
	14.243	**1.025**	**3.177**	**3.689**		**22.134**	**5.534**

Bijdrage per maand (SW)

Gemeente	Bijdrage 2016	Per maand
Beuningen	3.042	253
Druten	2.332	194
Berg en Dal	4.610	384
Heumen	1.473	123
Nijmegen	24.858	2.072
Wijchen	5.175	431
West Maas en Waal	1.455	121
	42.946	**3.579**

iRvN

Gemeente	Bijdrage 2016	Per kwartaal
Nijmegen	6.679	1.670
Beuningen	705	176
Berg en Dal	698	175
Heumen	452	113
Mook en Middelaar	219	55
Druten	382	95
Deelnemersbijdrage	**9.135**	**2.284**

Bijlage 4 Bijdrage per gemeente 2017

Bestuursondersteunig:

Betreft een eenmalige bijdrage bij aanvang jaar.

Gemeente	inw. Aantallen *	%	Aandeel
Beuningen	25.282	8,04%	16
Druten	18.294	5,82%	12
Berg en Dal	34.450	10,96%	22
Heumen	16.434	5,23%	10
Mook en Middelaar	7.762	2,47%	5
Nijmegen	171.281	54,50%	109
Wijchen	40.786	12,98%	26
	314.289	**100,00%**	**200**

* inw onersaantallen afkomstig uit Begrotingsrichtlijnen 2017 (BRN 2017) gem. Nijmegen

WerkBedrijf

Bijdrage per kwartaal (Werk excl. SW)

Gemeente	P-Budget	I-deel	Meerwerk	Arb. Dagbest.	Frictie	Totaal	Per kwartaal
Beuningen	473	57		252	pm	782	195
Druten	285	34		355	pm	675	169
Heumen	233	28		130	pm	391	98
Nijmegen	11.565	1.399	2.553	2.074	pm	17.592	4.398
Mook en Middelaar	100	12		87	pm	199	50
Berg en Dal	941	114		332	pm	1.387	347
Wijchen	870	105		460	pm	1.435	359
	14.468	**1.750**	**2.553**	**3.689**		**22.460**	**5.615**

Bijdrage per maand (SW)

Gemeente	Bijdrage 2017	Per maand
Beuningen	3.042	253
Druten	2.332	194
Berg en Dal	4.610	384
Heumen	1.473	123
Nijmegen	24.858	2.072
Wijchen	5.175	431
West Maas en Waal	1.455	121
	42.946	**3.579**

iRvN

Gemeente	Bedrag	Per kwartaal
Nijmegen	6.917	1.729
Beuningen	761	190
Berg en Dal	744	186
Heumen	479	120
Mook en Middelaar	234	59
Druten	412	103
Deelnemersbijdrage	**9.549**	**2.387**

Bijlage 5 Staat van personele lasten (2016)

Formatieoverzicht

Schaal	FTE
schaal 5-6	10
schaal 7-8	68
schaal 9-10	170
schaal 11-12	28
> schaal 12	7
	282

Staat van personele lasten

Module	Bedrag
Werkbedrijf	14.980
ICT	4.016
Bestuursondersteuning	184
Bedrag * 1.000	**19.180**

WerkBedrijf

Categorie	FTE
Management en leiding	**5**
Primair proces	
Projectleider	**7**
Accountmanager	**4**
Teammanager	**9**
Manager administratie	**1**
Medewerker informatievoorziening	**4**
Personeelsadviseur arbeidsrecht	**5**
Juridisch adviseur SW	**1**
Consulent Intake en Diagnose	**25**
(senior) Consulent bedrijfsdienstverlening	**79**
Werkcoach	**23**
Trainer/opleidingskundige	**4**
Arbeidsdeskundige	**1**
Arbeidspsycholoog	**2**
Ondersteuning primair proces	**26**
PIOFACH	**32**
Totale formatie	**226**

iRvN

Categorie	FTE
Directeur iRvN	1
Manager ICT-beheer	1
Manager Servicedesk	1
Changemanager	1
Accountmanager	0
Adviseur ICT	1
Adviseur Changemanagement	2
Projectencoördinator & Incidentmanager	1
Senior ICT Beheerder	13
ICT Beheerder	19
Medewerker ICT Beheer	12
Medewerker ICT Service	2
Medewerker ICT Logistiek	0
Managementassistent	1
Totale formatie	**54**

Bestuursondersteuning

Categorie	FTE
Secretaris MGR	0,1
Strategisch adviseur	0,45
Administratief medewerker	0,22
Jurist	0,22
Controller	1
Totale formatie	**2,0**

Bijlage 6 Staat van reserves en voorzieningen

Gemeente	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Reserve projectengeld	pm	pm	pm	pm	pm	pm

Aangezien er nog geen jaarrekening is vastgesteld hebben we vooralsnog PM-posten opgenomen.
De MGR kan als verlengstuk van de deelnemende gemeenten worden gezien waarbij het principe geldt dat er binnen de MGR geen vermogenspositie aangehouden wordt. Er kan een zekere reservevorming plaatsvinden wanneer de door de gemeenten in het samenwerkingsverband gestorte gelden hoger zijn dan de daarmee te financieren uitgaven. Hierbij geldt de voorwaarde dat overschotten en tekorten per gemeente worden bijgehouden en geoormerkt. Er dient dus een reserve per gemeente bijgehouden te worden, waarbij geen overboekingen mogen plaatsvinden van een reserve van de ene gemeente naar de andere.
Het kan tot de mogelijkheden behoren dat de MGR een algemene reserve vormt, waar iedere gemeente naar rato een bijdrage aan levert. Bij liquidatie van de MGR zal dit vermogen naar rato teruggestort worden.

Bijlage 7: toelichting op beschut werk nieuw

1. Inleiding

Het Dagelijks bestuur van de MGR heeft, na advies van de Bestuurscommissie Werk, de uitgangspunten benoemd voor de inzet van beschut werk nieuw in de regio. Deze uitgangspunten zijn inhoudelijk en financieel verwerkt in de begroting die vastgesteld is door het Dagelijks bestuur van de MGR.

In deze bijlage bij de begrotingen lichten we deze uitgangspunten toe, met daarbij de gemaakte afwegingen. Deze afwegingen zijn gemaakt binnen de kaders van de door de raden vastgestelde visiedocumenten *Sterke Werkwoorden* en Strategisch Arbeidsmarktbeleid *Werk is de Uitkomst!*

Ingegaan wordt op:

- De uitgangspunten inzet beschut werk nieuw
- Wat beschut werk nieuw volgens de Participatiewet inhoudt en voor wie het bedoeld is
- Ervaringen in 2015: experiment in onze regio en landelijk
- Financiën

2. Uitgangspunten inzet beschut werk nieuw

Visie en uitgangspunten
Ons regionaal beleid is om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen op de reguliere arbeidsmarkt. Daarbij gaat het juist ook om hen die door een arbeidsbeperking, lichamelijk, psychisch of verstandelijk, moeilijk betaald werk kunnen vinden.
We benutten zoveel mogelijk het aanwezige arbeidspotentieel, wat betekent dat we de loonwaarde van mensen optimaal ontwikkelen en verzilveren. Werkgevers betalen een faire prijs voor de loonwaarde van de werknemer en worden vanuit gemeenschapsgeld gecompenseerd voor de lagere productiviteit van de werknemer.

In onze visie[4] zijn twee primaire uitgangspunten leidend voor het maken van keuzes rondom de inzet van voorzieningen en daarmee ook voor de inzet van beschut werk nieuw:

A. We leiden mensen zoveel mogelijk naar regulier en betaald werk. Pas als dit niet mogelijk is, ook niet met ondersteuning, worden andere voorzieningen ingezet. Het gaat daarbij altijd om wat het meest passend is voor de persoon (individueel maatwerk).
B. ontwikkeling van mensen (naar een volgende stap richting regulier en betaald werk)

Hiermee werken we aan een *inclusieve arbeidsmarkt.* We zijn ervan overtuigd dat juist regulier werk, mits de omgeving passend is, mensen het meeste gevoel van eigenwaarde en ontwikkelingskansen biedt. Met regulier werk bedoelen we een dienstverband bij een “gewoon” bedrijf of organisatie, die als kerntaak heeft het voortbrengen van een product of dienst.

Uitgangspunten beschut werk nieuw

Ondersteunen van de kwetsbare doelgroep beschut werk.
Er zijn kandidaten die alleen in een beschermde omgeving betaald werk kunnen verrichten. Zij hebben daarbij zo’n intensieve begeleiding en/of aanpassingen in de werkomgeving nodig, dat een normale werkgever dit redelijkerwijs niet kan realiseren. Het is voor deze groep dan ook zeer lastig om op de reguliere arbeidsmarkt een passende plek te vinden en te behouden. Zij hebben

[4] Zoals regionaal vastgelegd en afgesproken in de documenten Sterke Werkwoorden, Strategisch Arbeidsmarktbeleid Werk is de uitkomst en Transitieplannen Breed

geen SW-dienstverband en omdat de toegang tot de SW per 1 januari 2015 landelijk is afgesloten komen zij hiervoor niet meer in aanmerking. Het betreft dus een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt, die onze ondersteuning nodig heeft.

We bieden de kandidaten die aangewezen zijn op een beschermde omgeving dan ook een dienstverband aan in een geschikte omgeving met passende begeleiding.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

A. We houden in de begroting rekening met jaarlijks *15* beschikbare werkplekken voor kandidaten beschut werk. Dit is gebaseerd op de landelijke inzichten dat per 100.000 inwoners ca. 10 kandidaten zonder SW-dienstverband aangewezen zijn op beschut werk.
B. We dragen kandidaten voor een advies beschut werk aan bij UWV die:
   - een beschermde omgeving nodig hebben
   - én die vanwege hun beperkingen (nog) niet met een indicatie Banenafspraak bij een regulier bedrijf geplaatst kunnen worden
   -én niet geschikt zijn voor arbeidsmatige dagbesteding;

C. Als de kandidaat een positief advies van UWV krijgt, biedt het WerkBedrijf de kandidaat een in eerste instantie een tijdelijk dienstverband van maximaal 23 maanden* in een geschikte omgeving met de juiste begeleiding.
D. Het dienstverband wordt aangegaan via het WerkBedrijf. De kandidaat wordt gedetacheerd en vanuit daar geplaatst in een geschikte werkomgeving met de juiste begeleiding. Het WerkBedrijf is dan ook verantwoordelijk voor het dienstverband en betaling van loon aan de kandidaat.
E. Tijdens de 23 maanden ontwikkelen we zoveel mogelijk de loonwaarde en zelfredzaamheid van de kandidaat
F. Na 23 maanden wordt afhankelijk van de ontwikkeling en het perspectief van de kandidaat besloten of hij of zij kan doorstromen naar een andere voorziening, bijvoorbeeld een reguliere baan met een indicatie Banenafspraak, of dat de voorziening beschut nieuw wordt verlengd. In dit laatste geval krijgt de kandidaat via het WerkBedrijf een vast dienstverband aangeboden. Het loon bedraagt maximaal 100% van het Wettelijke minimumloon.

Met deze uitgangspunten ondersteunen we deze groep op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd houden we vast aan het regionaal afgesproken principe dat we altijd inzetten op de *maximale ontwikkeling* van de kandidaat. Dit doen we door eerst na te gaan of een reguliere baan met loonkostensubsidie mogelijk is (indicatie Banenafspraak). Ten tweede doen we dat door eerst een tijdelijk dienstverband aan te bieden. In deze “proefperiode” kunnen we verder zicht krijgen op de mogelijkheden van de kandidaat en zijn loonwaarde en zelfredzaamheid zoveel mogelijk verder ontwikkelen. Om die reden is ook gekozen voor een tijdelijk dienstverband van 23 maanden.

Volgens de Wet Werk en Zekerheid moet namelijk na 24 maanden een vast dienstverband aangeboden
.

3. Wat houdt de voorziening beschut werk nieuw in?

Het Rijk heeft het via de Participatiewet mogelijk gemaakt dat gemeenten kandidaten die aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving baanzekerheid kunnen bieden. Of iemand in aanmerking komt voor beschut werk hoeft niets te zeggen over de loonwaarde of productiviteit. De voorziening is juist bedoeld voor kandidaten die met de intensieve begeleiding en aanpassingen wél in staat zijn om loonvormende arbeid te verrichten.

Beleidsvrijheid

Gemeenten hebben beleidsvrijheid om invulling te geven aan de ondersteuning van deze doelgroep. Dit houdt in dat zij zelf mogen bepalen of zij de voorziening aanbieden en hoe dienstverbanden georganiseerd worden. Voorwaarde is dat de doelgroep wordt ondersteund en dat in de verordening aan wordt gegeven hoe om wordt gegaan met de voorziening beschut werk.

De beschutte werkplekken kunnen zowel gecreëerd worden bij gemeenten, MGR, een op te richten rechtspersoon of bij marktpartijen. Voor de middelen die voor beschut werk toe zijn gevoegd aan het participatiebudget en het bijstandsbudget geldt geen bestedingsplicht; de middelen blijven beschikbaar, ook als de voorziening beschut niet wordt ingezet.

Doelgroep
Potentiële kandidaten voor beschut werk te vinden zijn in:

- mensen die op de wachtlijst staan voor de WSW;
- jongeren met een arbeidsbeperking die vanaf 1 januari 2015 niet voor de Wajong in aanmerking komen, omdat zij arbeidsvermogen hebben. Voor een deel zijn dit leerlingen vanuit Pro-VSO;
- kandidaten voor de arbeidsmatige dagbesteding;
- kandidaten met een arbeidsbeperking die vanaf 1 januari 2015 niet meer voor de WSW in aanmerking komen;
- ook in het huidige bestand van de bijstand zitten kandidaten die in aanmerking kunnen komen voor beschut werk.

Ervaringen in 2015

Landelijk
In 2015 is duidelijk geworden dat beduidend minder mensen tot beschut werk nieuw zullen worden toegelaten dan het geval was bij de oorspronkelijke doelgroep SW-intern. Dit heeft voor een deel te maken met het feit dat de criteria die UWV hanteert strenger zijn dan de criteria voor de SW. Een andere oorzaak is dat blijkt dat veel kandidaten met geschikte alternatieven aan het werk kunnen, zoals regulier met loonkostensubsidie of met arbeidsmatige dagbesteding.

20% van de gemeenten heeft aangegeven beschut werk niet in te gaan zetten. Ca 1/3 van de gemeenten heeft aangegeven gebruik te maken van de beleidsvrijheid en het instrument op andere wijze in te zetten.
De staatssecretaris heeft haar bezorgdheid uitgesproken over het achterblijven van het aantal beschutte werkplekken en heeft daarom tot en met 2020 20 miljoen euro beschikbaar gesteld aan gemeenten om het creëren van beschutte werkplekken te creëren (zie verder Financiën).

Beschut werk nieuw in 2015 in onze regio
Afgelopen jaar is afgesproken om voor 2015 nog geen beleidsbesluit te nemen over beschut werk nieuw. Doel in 2015 was om ervaring op te doen met de voorziening als het gaat om kenmerken van kandidaten en voor welke kandidaten de voorziening passend is. Er zijn vooraf 15 plekken beschikbaar gesteld. In 2015 is één kandidaat voorgedragen voor een advies beschut werk. Deze is tijdelijk aan het werk met behoud van uitkering.
Uit screening van overige potentiële kandidaten en uit de *Proeftuin Breed*, waaronder ook WSW-ers op de wachtlijst, is gebleken dat andere voorzieningen voor hen vaak meer passend zijn. Dit zijn regelmatig reguliere banen met loonkostensubsidie (Banenafspraak) of een leerwerkplek waar de kandidaat zich kan voorbereiden op een betaalde baan.
Duidelijk is geworden dat de landelijke criteria die UWV hanteert voor beschut werk nieuw strenger zijn dan voor de WSW.

Financiën
Voor de uitvoering van beschut werk zijn in het landelijke macrobudget extra middelen toegevoegd aan het participatiebudget (8.500 euro per kandidaat) en het Inkomensdeel (14.000 euro loonkostensubsidie per persoon). Die bedragen zijn niet geoormerkt, dus gemeenten kunnen in principe zelf beslissen welke voorzieningen in worden gezet. Voor de berekening van het aantal plekken is landelijk uitgegaan van 30.000. Men is hierbij uitgegaan van een met de WSW vergelijkbare populatie van 90.000 mensen, waarvan 1/3 aangewezen is op beschut werk.

Kostenindicatie beschut werk
De jaarlijkse kosten van beschut werk nieuw bedragen de loonkostensubsidie (max. 70% wettelijk minimumloon) van het Wettelijk Minimumloon vermeerderd met een begeleidingsvergoeding van ca. 8.500 euro per kandidaat. Deze kosten zijn structureel zolang als het dienstverband duurt. Tegelijkertijd wordt ieder jaar dat de kandidaat die in de uitkering zat op de werkplek zit €13.900 bespaard aan uitkeringslasten. De brutokosten zijn de kosten voor verrekening met besparing op de uitkering. De nettokosten zijn de kosten nadat de besparing op de uitkeringslasten is verrekend.

Om de inzet van beschut werk te stimuleren heeft de staatssecretaris 100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor 2016 tot en met 2020. De 20 miljoen per jaar wordt onder meer ingezet voor het introduceren van de no risk polis voor beschutte werkplekken en om gemeenten extra middelen te geven per beschutte werkplek die zij gecreëerd hebben[5]. Werkgevers hoeven dus met de no risk polis geen loon door te betalen bij ziekte. De "bonus van Klijnsma" zal naar het ministerie verwacht gaan om een bedrag van €3.000 per gecreëerde en gecontinueerde werkplek.

De kosten per werkplek hangen sterk af van de loonwaarde van de kandidaat. Hoe lager de loonwaarde, hoe hoger de loonkostensubsidie die verstrekt wordt. Verder hangen de kosten af van de omvang het dienstverband. Kandidaten zullen vaak niet meer dan 0,8 fte (32 uur) kunnen werken. De derde factor is de omvang van de begeleidingsvergoeding en kosten voor werkplekaanpassingen. Die is door het Rijk ingeschat op 8.500 euro. In de praktijk zou die lager uit kunnen vallen.

Onderstaande tabel geeft een indicatie weer van de kosten. Hierbij is zekerheidshalve uitgegaan van een *worst case scenario*. De gemiddelde loonwaarde is op 30% gezet en er is van uitgegaan dat gedurende de jaren geen uitstroom of doorstroom plaatsvindt in de populatie beschut nieuw. Er wordt dus een groep opgebouwd die jaarlijks toeneemt met 15 kandidaten met een beschut dienstverband. De jaarlijkse kosten per beschutte werkplek bedragen dan bruto ruim 23.600 euro en netto (na besparing op uitkering) ruim 9.700 euro.

Op basis van deze indicatie zijn middelen voor de loonkostensubsidies voor beschut werk nieuw opgenomen in de begroting 2016 en 2017.

[5]Kamerbrief 27 oktober 2015: toezeggingen Wet Banenafspraak en Wet Quotum Arbeidsbeperkten.

Brief aan de raad - MGR Herziene begroting MGR 2016 en begroting 2017

	2016	2017	2018	2019	2020
Fte	12	24	36	48	60
Aantal personen	15	30	45	60	75
Gemiddeld aantal plekken	15	30	45	60	75
Totale kosten gemeente					
Begeleidingsvergoeding	€ 127.500,00	€ 255.000,00	€ 382.500,00	€ 510.000,00	€ 637.500,00
Loonkostensubsidie (i-deel)	€ 271.950,00	€ 543.900,00	€ 815.850,00	€ 1.087.800,00	€ 1.359.750,00
Totale bruto kosten (voor besparing op uitkering)	**€ 399.450,00**	**€ 798.900,00**	**€ 1.198.350,00**	**€ 1.597.800,00**	**€ 1.997.250,00**
Bruto kosten per werkplek	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00	€ 26.630,00
Bruto kosten per werkplek na Klijnsma Bonus	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00	€ 23.630,00
Totale netto kosten (na besparing op uitkering)	**€ 190.950,00**	€ 381.900,00	€ 572.850,00	€ 763.800,00	€ 954.750,00
Netto kosten per werkplek	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00	€ 12.730,00
Netto kosten na Klijnsma bonus	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00	€ 9.730,00

Indicatie jaarlijkse kosten beschut werk bij: kandidaten hebben gemiddeld 30% loonwaarde, er is geen doorstroom of uitstroom uit de voorziening, gemiddeld 8.500 euro kosten voor begeleiding en werkplekaanpassingen per werkplek.

Brief aan de raad - De Kool Verdwenen Florabeeld

reg.nr.: 16.0003957 A11
procesverantw.: BHSO

INGEKOMEN
18 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 754
afgedaan:

Van: dennis de Kool [mailto:dekool@risbo.eur.nl]
Verzonden: vrijdag 15 april 2016 16:37
Aan: DocInfo
Onderwerp: Brief aan de gemeenteraad

Geachte leden van de gemeenteraad,

Momenteel ben ik bezig met een promotieonderzoek naar de beeldhouwer Jan Baptist Xavery (1697-1742). In december 2015 heb ik in het *Nijmeegs Katern* aandacht besteed aan een Florabeeld (1725) van zijn hand. Dit beeld is eigendom van de gemeente Nijmegen en heeft ongeveer medio jaren vijftig van de vorige eeuw in het Valkhofpark gestaan, waarna het spoorloos is verdwenen.

Onlangs heb ik per mail contact gehad met een ambtenaar van uw gemeente [redacted]. Zij verstrekte mij de volgende informatie: "Het klopt dat het beeld tot medio jaren '50 van de vorige eeuw in het Valkhof heeft gestaan. De foto uit 1955 bewijst dat. Het beeld is na die tijd echter spoorloos verdwenen. Het is niet door de gemeente in opslag geplaatst, we weten sinds de verdwijning niet waar het is. De gemeente is dus eigenaar van een verdwenen beeld" (mailcontact, 1 maart 2016).

Aangezien een levensgroot en loodzwaar zandstenen beeld niet zomaar van de aardbodem kan verdwijnen, heb ik haar op 4 maart jl. per mail de volgende vijf vragen gesteld:

(1) Heeft de gemeente Nijmegen (destijds) concrete activiteiten ondernomen om uit te zoeken wat er precies is gebeurd met het Florabeeld dat, vermoedelijk rond 1954, verdween uit het Valkhofpark? Zo ja, welke activiteiten waren dat?
(2) Heeft de gemeente destijds de verdwijning van het beeld op enigerwijze geregistreerd of gemeld bij formele instanties als de politie? Zo ja, op welke wijze?
(3) Kunt u uitsluiten dat het beeld, al dan niet in beschadigde toestand, (ongeregistreerd) in het gemeentelijk depot is beland?
(4) Kunt u uitsluiten dat het beeld, al dan niet in beschadigde toestand, destijds in de opslag van de plantsoenendienst is beland?
(5) Zijn er door de gemeente Nijmegen concrete maatregelen genomen om de verdwijning van cultureel erfgoed in Nijmegen te voorkomen? Zo ja, welke maatregelen zijn dat?

Op deze vragen, die relatief eenvoudig te beantwoorden zijn, heb ik geen antwoord mogen ontvangen. Vandaar dat ik het langs deze politieke weg probeer. Kennelijk berust het ambtelijk apparaat in de mysterieuze verdwijning van kostbaar en uniek cultureel erfgoed. Ik hoop dat de gemeenteraad van Nijmegen wel begaan is met het lot van Flora en via het college van B&W antwoorden wil krijgen op (ten minste) bovengenoemde vragen.

Bij voorbaat dank voor uw reactie. Ook wanneer de gemeenteraad geen verdere actie onderneemt, verneem ik dat graag.

Met vriendelijke groet,
Dennis de Kool

Dr. D. (Dennis) de Kool | Onderzoeker/adviseur
Erasmus Universiteit Rotterdam | Risbo
t: +31 10 408 2718 | f: +31 10 408 1141
Burgemeester Oudlaan 50 | Kamer Mandeville T-11.33 | 3000 DR Rotterdam
www.risbo.nl | Volg ons op Twitter

Het werk van Risbo voldoet aan de ISO 9001 normering

Brief aan de raad - GGD Gelderland-Zuid Concept jaarstukken 2015 GGD ...

A12

Gelderland-Zuid

Aan de Raden van de gemeenten die participeren in
de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid

ons kenmerk: GGD/DIR/2016/1338/MP
uw kenmerk: -
datum: 19 april 2016
onderwerp: Concept jaarstukken 2015 GGD Gelderland-Zuid

afdeling: Directie

Contactpersoon: M. Pieters
doorkiesnummer: (088) 144 7102
e-mail: mpieters@ggdgelderlandzuid.nl

Geachte Raad,

Krachtens artikel 33, lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid, zend ik u hierbij de jaarstukken 2015 van GGD Gelderland-Zuid. Volgens afspraak hebben wij de jaarstukken inmiddels aangeboden aan de Adviesfunctie Gemeenschappelijke Regelingen Regio Nijmegen, waarover in het Algemeen Bestuur van de GGD is afgesproken dat deze ook adviseert voor Rivierenland voor wat betreft de GGD. De Adviesfunctie zal haar advies over deze jaarstukken uiterlijk 29 april 2016 uitbrengen.

In het jaarverslag wordt toegelicht welke ontwikkelingen in 2015 van belang waren voor het werk van de GGD. Er wordt op 19 en 21 april een toelichting gegeven op de jaarrekening voor de financiële ambtenaren (uitnodiging is begin april verstuurd).

Het resultaat na bestemming over 2015 is € 173.000, - negatief. Voorgesteld wordt om dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve van GGD Gelderland-Zuid. Hiermee loopt de omvang van de algemene reserve terug tot een omvang van € 732.000,-. Dit is beduidend lager dan de normwaarde die de algemene reserve zou moeten hebben in het kader van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde notitie 'risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen'. Op grond van deze vastgestelde notitie bedraagt de normwaarde van het weerstandsvermogen € 1.024.000,-. De reserve ligt daarmee € 292.000,- onder de norm. Het Algemeen Bestuur heeft 14 april jl. besloten om op dit moment nog niet aan de gemeenten te verzoeken om de reserve aan te vullen met € 292.000,-, maar om de GGD in 2016 de ruimte te bieden om het weerstandvermogen zelf aan te vullen. Mocht dit in 2016 niet lukken, dan is het Algemeen Bestuur bereid om de gemeenten te verzoeken om de reserve aan te vullen.

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid

Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Regio Nijmegen
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

T: (088) 144 71 44
F: (024) 322 69 80

ISO 9001 HKZ

BIC /SWIFT: RABONL2U
IBAN: NL56.RABO.030.73.24.826
BTW: NL8003.34.930.B01
KvK: 09212724

De GGD valt onder de regelgeving van Single Information Single Audit (SISA) en dit betekent dat de vastgestelde jaarrekening vóór 15 juli 2016 aangeleverd moet zijn bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarom zal de jaarrekening vastgesteld worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 30 juni 2016. Vandaar dat wij u vriendelijk verzoeken om de behandeling van de jaarstukken 2015 in mei 2016 te plannen en uw zienswijze vóór 9 juni a.s. aan het Algemeen Bestuur kenbaar te maken.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur van GGD Gelderland-Zuid,

Drs. L.C.M. Frings
Voorzitter

Dr. ir. M.N. Pieters
Secretaris

Bijlage: 1

Jaarstukken 2015

uitgave	GGD Gelderland-Zuid	ons kenmerk	GGD/DIR/1314/MP/RB
datum	18 april 2016	versie	Jaarstukken 2015.14
afdeling	Directie	status	Concept

Centraal postadres
Postbus 1120
6501 BC Nijmegen
www.ggdgelderlandzuid.nl
info@ggdgelderlandzuid.nl

Hoofdvestigingen
GGD Gelderland-Zuid

Regio Nijmegen (Nijmegen)
Rivierenland (Tiel)

Bezoekadres
Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

T: (024) 329 72 97
F: (024) 322 69 80

GGD
Gelderland-Zuid

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 6

1.1 ALGEMEEN 6

2 JAARVERSLAG 10

2.1 JEUGDGEZONDHEIDSZORG (JGZ) 10
2.2 ALGEMENE GEZONDHEIDSZORG (AGZ) 11
2.3 BIJZONDERE ZORG & VEILIG THUIS 17
2.4 GEZOND LEVEN (GL) 19

3 PARAGRAFEN 22

3.1 RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN 22
3.2 FINANCIERING 24
3.3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 25
3.4 BEDRIJFSVOERING 25
3.5 VERBONDEN PARTIJEN 28

4 JAARREKENING 29

4.1 BALANS PER 31 DECEMBER 30
4.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2015 32
4.3 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 33
4.4 TOELICHTING OP DE BALANS 35
4.5 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2015 40
4.6 OVERZICHT SPECIFIEKE UITKERING (SISA) 47
4.7 WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN 48
4.8 BESTUUR EN VASTSTELLING JAARREKENING 49
4.9 CONTROLEVERKLARING 50

5 BIJLAGEN 54

5.1 BEGROTINGSWIJZIGINGEN OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 55
5.2 OVERZICHT GEPLANDE EN GEREALISEERDE INVESTERINGEN 56
5.3 AFNAME GGD GELDERLAND-ZUID GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR 57
5.4 AFREKENING HUISVESTING JGZ LOCATIES REGIO NIJMEGEN 2015 58
5.5 OVERZICHT GGD-ORGANISATIE 59
5.6 BIJDRAGE 2015 PER GEMEENTE: SPECIFICATIE 60
5.7 TOTALE BIJDRAGE 2015 PER GEMEENTE 61
5.8 FINANCIEEL OVERZICHT PRODUCTEN 62

6 LIJST VAN AFKORTINGEN 63

GGD
Gelderland-Zuid

VOORWOORD

2015 was het jaar van de transities in het sociaal domein. Dit leidde tot een herinrichting van het gemeentelijk veld, in de vorm van sociale wijkteams en opschalingsvormen hiervan. Belangrijke uitgangspunten hierbij waren: de burger centraal, uitgaan van eigen kracht en regie en 'ontschot werken' om aan de inwoners zorg en ondersteuning op maat te kunnen leveren. Het 'vroeg' erbij zijn en het inzetten van preventie (preventie voor curatie) zijn belangrijke aangrijpingspunten voor gezond ouder worden en om escalatie naar specialistische zorg te temperen.

GGD Gelderland-Zuid vertaalt deze uitgangspunten naar het werkveld 'publieke gezondheid' om, in verbinding met onze zorg-, welzijn-, onderwijs- en veiligheidspartners, de maatschappelijke meerwaarde te bereiken. Onze gezondheid is namelijk niet alleen afhankelijk van hoe wij onze gezondheidszorg hebben georganiseerd. Heel sterk is de relatie met participatie; participatie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs of in vrijwilligerswerk. Verder zijn er relaties met welzijn, het sociale netwerk, sociale veiligheid, de inrichting van onze leefomgeving en toegankelijkheid van voorzieningen. Met de transities zijn er meer kansen om op gemeentelijk niveau de samenhang tussen verschillende domeinen aan te brengen.

Voor onze meerjarenstrategie zijn wij daarom in gesprek gegaan. Met elkaar, met onze gemeentelijke opdrachtgevers, met welzijn-, sport- en zorgorganisaties en onze veiligheids-partners. Wij organiseerden discussietafels over 'gezonde jeugd', 'preventie in het sociaal domein', 'publieke gezondheid en sociale veiligheid' en 'publieke gezondheid en fysieke veiligheid'. Het resultaat van dit interactieve proces, de meerjarenstrategie, geeft de richting aan die de GGD sámen met gemeenten en partners wil inslaan. In 2016 zal 'aansluiten op behoefte van inwoners, extra aandacht voor kwetsbare groepen en versterken van de rol als verbinder en makelaar' concreet worden vormgegeven. Vanzelfsprekend doen wij dit in samenwerking met gemeenten en partners.

In 2015 heeft de GGD een aantal nieuwe taken voor de gemeenten opgepakt: Veilig Thuis, Toezicht Wmo en toegang beschermd wonen. Veilig Thuis kende een moeizame start, waarbij veel problemen zich tegelijkertijd voordeden. De GGD zet sterk in op verschillende maatregelen, om snel een verbetering van de situatie te bereiken. Voor het kwaliteitstoezicht op de Wmo heeft de GGD een toetsingskader ontwikkeld dat signaal- en risicogestuurd wordt ingezet.

De grote instroom van vluchtelingen in onze regio heeft ook van de GGD veel inzet gevraagd. Met name de noodopvang Heumensoord vormde een uitdaging voor de gemeenten, de GGD, GHOR, COA en partners op het gebied veiligheid en zorg. Het grote aantal kinderen vroeg om stevige aanwezigheid van de jeugdgezondheidszorg; het hogere risico op infectieziekten om adequate screening en hygiënezorg. Deze, maar ook andere uitdagingen op het gebied van zorg en veiligheid, zijn het hoofd geboden door een goede coördinatie, een hoge samenwerkingsbereidheid, en de betrokkenheid van de vele professionals die, elk vanuit hun eigen werkgebied, zich hebben ingezet voor een zo humaan, gezond en veilig mogelijk 'samenleven' op Heumensoord. Het bij kunnen en mogen dragen aan een dergelijk netwerk werkt inspirerend en motiverend.

Ik bedank alle medewerkers die zich dagelijks inzetten voor de taken die de GGD voor de inwoners van Gelderland-Zuid vervult. Onze keten- en netwerkpartners dank ik voor de goede samenwerking en de gemeenten voor het gestelde vertrouwen.

Dr. ir. Moniek Pieters
Directeur Publieke Gezondheid

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Voor u liggen de concept jaarstukken van GGD Gelderland-Zuid over het jaar 2015. Conform de Gemeenschappelijke Regeling GGD Gelderland-Zuid worden de conceptjaarstukken 2015 voorgelegd aan de deelnemende gemeenten voor hun zienswijze.

1.1.1 *Gezondheid en transities in het sociaal domein*

Voor de inwoners van Gelderland-Zuid is gezondheid een van de belangrijkste zaken in hun leven. Gezondheid is veel meer dan het afwezig zijn van ziekten. De (nieuwe) definitie van gezondheid is "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren; in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven".

Onze gezondheid hangt met veel aspecten samen en is niet alleen afhankelijk van hoe wij onze gezondheidszorg hebben georganiseerd. Heel sterk is de relatie met participatie; waarbij wordt verstaan participatie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs of vrijwilligerswerk. De participatie is hoger als iemand gezond is, maar ook het omgekeerde geldt: als je participeert, heeft dit een positief effect op de gezondheid. Een kind dat gezond is, behaalt op school betere resultaten en maakt daarmee een betere kans op de arbeidsmarkt. Een hoger inkomen is weer gekoppeld aan een gezondere leefstijl en daarmee een betere gezondheid. En zo zijn er relaties met welzijn, het sociale netwerk, sociale veiligheid, de inrichting van onze leefomgeving, toegankelijkheid van voorzieningen, etc. Gezondheid is dus afhankelijk van het totaalplaatje.

Met de transities in het sociaal domein ontstaan er meer kansen om op gemeentelijk niveau de samenhang met gezondheid te beïnvloeden. Maatregelen op de verschillende domeinen kunnen meer in samenhang met elkaar worden gebracht en beter worden gericht op de individuele situatie van de inwoners.

Ook betekenen deze transities dat de organisatie van de GGD hier goed op aansluit. De GGD doet dit onder andere door nieuwe taken uit te voeren die gemeenten bij de GGD beleggen. In 2015 zijn dat de volgende taken:

- Veilig Thuis (Advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling)
  Op grond van de Jeugdwet zijn gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor het in stand houden van een Advies- en Meldpunt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) onder de noemer Veilig Thuis. Gemeenten in Gelderland-Zuid en gemeente Mook en Middelaar hebben deze taak belegd bij GGD Gelderland-Zuid. Veilig Thuis is per 1 januari 2015 gestart met als samenstellende onderdelen: het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling, een deel van het zorgmeldingenteam van Bureau Jeugdzorg Regio Nijmegen en Rivierenland, het Meldpunt Bijzondere Zorg van GGD Gelderland-Zuid en Moviera als het gaat om de publiekstaken in het Steunpunt Huiselijk Geweld. Veilig Thuis Gelderland-Zuid bevindt zich in de ontwikkelfase; de startproblemen en hoge werkbelasting hebben in 2015 geleid tot een negatieve inspectiebeoordeling. Om de problemen het hoofd te bieden zijn extra middelen beschikbaar gesteld en heeft de GGD sterk ingezet op snelle verbetering van de situatie.
- Toezicht Wmo
  Op 1 januari 2015 is naast de uitvoering van de Wmo ook het toezicht op de uitvoering van Wmo gedecentraliseerd. Dat betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het toezicht op en de naleving van de kwaliteitseisen die de Wmo 2015 stelt. De gemeente dient daartoe een toezichthouder aan te stellen. De zestien gemeenten in Gelderland-Zuid én gemeente Mook en Middelaar hebben de directeur publieke gezondheid aangewezen als toezichthouder. Deze heeft de opdracht gekregen om het signaal-gestuurde en risico-gestuurde toezicht vorm te geven. In het najaar van 2015 heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over het structureel toezicht maatwerkvoorzieningen Wmo.
- Toegang tot Beschermd Wonen
  Op basis van de Wmo 2015 zijn de gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor 24-uurs verblijf en bijbehorende begeleiding (beschermd wonen). In Gelderland-Zuid is centrum-gemeente Nijmegen verantwoordelijk voor beschermd wonen en voor de regie op plaatsing. Wmo-centrumgemeente Nijmegen heeft, met instemming van het GGD-bestuur, de toegang tot

beschermd wonen vanaf 2015 belegd bij de GGD. Dit betekent dat de GGD adviezen uitbrengt aan de gemeente over aanmeldingen en herindicaties voor beschermd wonen.

1.1.2 *Gezond leven*

De overheid streeft een gezonde samenleving na. Om ziekten te voorkomen en levensbedreigende ziekten vroegtijdig op te sporen, zijn er vaccinatieprogramma's en bevolkingsonderzoeken. Maar het is belangrijker om ziekten te voorkomen. Ook het bevorderen van een gezonde leefstijl is van cruciaal belang. In de Volksgezondheid Toekomstverkenningen (VTV), die in 2014 door het RIVM zijn uitgebracht, staan vier perspectieven voor de volksgezondheid centraal:
- Iedereen zo lang mogelijk gezond houden en zieken beter maken.
- Kwetsbare mensen ondersteunen en maatschappelijke participatie bevorderen.
- Autonomie en keuzevrijheid stimuleren.
- De zorg betaalbaar houden.

In de VTV-2014 wordt geconstateerd dat:
- de levensverwachting blijft stijgen, maar minder hard dan de afgelopen 10 jaar.
- vooral preventie en zorg de levensverwachting fors deden stijgen.
- dementie de belangrijkste doodsoorzaak zal zijn in 2030.
- het aantal mensen met een chronische ziekte stijgt, maar de beperkingen blijven stabiel.
- de meeste ziektelast wordt veroorzaakt door psychische stoornissen, hart- en vaatziekten en kanker.
- trends in leefstijl niet langer ongunstig zijn.
- een ongunstige sociale en fysieke omgeving bijdraagt aan de ziektelast.
- de inrichting van de omgeving kan leiden tot meer gezondheid.

Het RIVM constateert tevens dat de sociaaleconomische verschillen in gezondheid groot zijn: laagopgeleiden leven gemiddeld 6 jaar korter dan hoogopgeleiden. Bij de levensverwachting in 'als goed ervaren gezondheid' is het verschil tussen laag- en hoogopgeleiden zelfs 19 jaar. Ook zijn er grote verschillen in levensverwachting tussen gemeenten: inwoners van grote steden worden bijvoorbeeld minder oud. Tenslotte is een belangrijke constatering dat mantelzorg soms negatieve gevolgen heeft op de gezondheid van de mantelzorger.

Binnen het overheidsbeleid staan vijf speerpunten centraal: overgewicht, roken, overmatig alcoholgebruik, diabetes en depressie. Dit zijn tevens de determinanten van de meeste chronische ziekten. In het huidige landelijke preventiebeleid van de Minister van VWS ligt de nadruk sterk op de eigen verantwoordelijkheid van de burger, het geloof in publiek-private samenwerking; terwijl de verantwoordelijkheid voor gezondheidsbeleid met name bij de lokale overheden wordt neergelegd.

Gemeenten hebben de wettelijke taak om de gezondheid van burgers te bevorderen en te beschermen. Gemeenten moeten iedere vier jaar een lokale gezondheidsnota maken, waarin staat wat zij doen om hun inwoners gezond te houden en hoe zij dit uitvoeren. Zij baseren zich hierbij onder andere op het gezondheidsonderzoek van GGD Gelderland-Zuid.

Hoe gezond zijn de inwoners van Gelderland-Zuid?
De GGD voert elk jaar een onderzoek onder een andere doelgroep uit, om na vier jaar de gezondheid van de totale bevolking in beeld te hebben. In 2014 is de gezondheid van kinderen van 0 tot 12 jaar onderzocht middels een vragenlijst voor de ouders. Het onderzoek onder deze doelgroep werd vier jaar geleden voor het eerst uitgevoerd in beide GGD-regio's apart. Opvallend in de uitkomsten voor Gelderland-Zuid waren de grote verschillen in gezondheid en leefstijl tussen kinderen in (gemeenten in) de regio's Rivierenland en Nijmegen. Deze verschillen zijn deels te verklaren door de bevolkingskenmerken in de diverse gemeenten (bijvoorbeeld het opleidingsniveau van de ouders), maar ook door de preventieve activiteiten die (door de GGD) in de verschillende gemeenten zijn uitgevoerd; zoals Gezonde School en Gezonde Wijk. Zo is in Rivierenland gemiddeld gezien de groente- en fruitconsumptie gedaald ten opzichte van vier jaar geleden en in regio Nijmegen stabiel gebleven of licht gestegen.

1.1.3 *Ontwikkeling Meerjarenstrategie 2016 – 2019*

GGD Gelderland-Zuid heeft in 2015 de Meerjarenstrategie 2016 – 2019 ontwikkeld. Conform de Gemeenschappelijke Regeling stelt de GGD iedere vier jaar een Meerjarenstrategie op. Met de

Meerjarenstrategie wil de GGD inzicht bieden in de focus, strategie en ambities van de GGD voor de periode 2016 – 2019, vanuit de publieke dienstverlening die de GGD voor de gemeenten van Gelderland-Zuid vervult. De maatschappij verandert en de GGD sluit hier op aan, zodat wij onze gemeenten op goede wijze kunnen blijven ondersteunen bij het gemeentelijk beleid. Een succesvolle uitvoering van onze publieke taken is alleen mogelijk door een goede samenwerking met onze gemeenten, de inwoners van Gelderland-Zuid en de vele keten- en netwerkpartners. Voor onze meerjarenstrategie zijn wij daarom in gesprek gegaan. Met elkaar, met onze gemeentelijke opdrachtgevers, met welzijn-, sport- en zorgorganisaties en met onze veiligheidspartners. We organiseerden interne tafels over 'gezonde jeugd', 'preventie in het sociaal domein', 'publieke gezondheid en sociale veiligheid' en 'publieke gezondheid en fysieke veiligheid'. Het resultaat was een tiental denklijnen. Deze denklijnen gebruikten we als input voor de externe tafels waar GGD'ers, ambtenaren en keten- en netwerkpartners aan bijdroegen. De externe tafels oogstten veel waardering vanwege de chemie die ontstond tussen de deelnemers met verschillende achtergronden, de inspiratie en de scherpe discussies. In een afsluitende bijeenkomst, zijn de rode draden samengevat en als totaal nogmaals voorgelegd. Het resultaat van dit interactieve proces, de meerjarenstrategie is hierdoor niet een strategie van de GGD alléén. Het geeft de richting aan, die de GGD sámen met gemeenten en partners wil inslaan.

Bij (de uitvoering van) deze strategie sluit de GGD aan bij de behoefte van inwoners, heeft de GGD extra aandacht voor kwetsbare groepen en versterkt de rol als verbinder en makelaar. Om deze rol te versterken, transformeert de GGD zich meer en meer naar een netwerkorganisatie.

De GGD wil met zijn dienstverlening aansluiten bij de veranderende samenleving en de nieuwe taken van gemeenten. Om dit mogelijk te maken, investeren en innoveren we intern en samen met onze ketenpartners en liggen de ambities op de volgende terreinen:

1. Partner op het gebied van een gezonde jeugd.
   De GGD wil zich nog meer inzetten voor een gezonde start voor alle kinderen, om opgroei- en opvoedproblemen te voorkomen.
2. Het organiseren van preventie in het sociaal domein.
   Om preventie in het sociaal domein vorm te geven, werken we aan een preventieve infrastructuur, die vanuit een integrale aanpak, ontwikkeld en/of versterkt wordt in nauwe aansluiting met de sociale wijkteams.
3. Samenwerken aan sociale veiligheid.
   De GGD draagt bij aan de veiligheid op school en in de wijk, door in te zetten op een preventieve aanpak en door handelend op te treden bij individuele casuïstiek. Hierdoor neemt de overlast af en de sociale veiligheid toe. De GGD gaat in deze aanpak meer optrekken met de sociale wijkteams, politie en Veiligheidshuis.
4. Betrouwbare bijdrage aan een veilige en gezonde leefomgeving.
   De GGD staat voor een gezonde en veilige leefomgeving als basis voor alle inwoners. Samen met inwoners en netwerkpartners werkt de GGD aan een leefomgeving waarbinnen inwoners gezond en veilig kunnen leven.

1.1.4 *Publieke Gezondheidzorg Asielzoekers*

Voor de uitvoering van de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers (PGA) heeft het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) een overeenkomst gesloten met GGD GHOR Nederland. Het gaat hierbij onder andere om jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen; infectieziekte preventie en -bestrijding en technische hygiënezorg. GGD Gelderland-Zuid heeft deze taken in 2015 uitgevoerd voor het AZC in Nijmegen. Daarnaast zorgde de opening van een grootschalige noodopvang voor asielzoekers op Heumensoord in 2015 voor veel werk voor de GGD. GGD ondersteunde op locatie bij een grote griepvaccinatie, ondersteunde de huisartsen bij de aanpak van schurft en participeerde in een project rondom hygiëne en gezondheidsvoorlichting voor bewoners van Heumensoord. Daarnaast verzorgde de GGD de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 tot 18 maanden.

1.1.5 *GGD Rampen Opvang Plan*

Het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) beschrijft de taakverdeling en samenwerking bij vier relevante processen infectieziektebestrijding (IZB), medische milieukunde (MMK), psychosociale hulpverlening (PSH) en gezondheidsonderzoek (GZO) bij crises en rampen. Deze taken vloeien voort uit de Wet Publieke Gezondheid (WPG). In 2015 is het GROP in werking gesteld bij het opzetten van de zorgketen

rondom Heumensoord (zie boven). Daarnaast is in 2015 wederom een plan voor Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO) opgesteld en uitgevoerd. Alle medewerkers die een rol hebben in één van de processen die in het GROP beschreven staan, zijn daarbij betrokken geweest. Specifiek noemen we dat:

- we in 2015 samen met de GHOR en de ziekenhuizen in de regio geoefend hebben met een scenario over een uitbraak van een infectieziekte.
- de communicatieadviseurs zijn bijgeschoold in het gebruik van social media bij crises.
- de groep Leiders Kernteam PSHOR vernieuwd is. Zij zijn allen in 2015 geschoold voor deze piketfunctie. De rol van Leider Kernteam PSHOR wordt vanaf 2016 belegd bij teammanagers van de GGD. Hiermee wordt de interne verbinding tussen GROP en o.a. de JGZ versterkt.

1.1.6 Samenwerking met Academische Werkplaatsen

GGD Gelderland-Zuid participeert in de Academische Werkplaats AMPHI. AMPHI staat voor Academic Public Health Initiative en is een samenwerkingsverband tussen meerdere GGD'en, gemeenten en de afdeling Eerstelijnsgeneeskunde van het Radboudumc. Zij verricht praktijk- en beleidsgericht onderzoek op het gebied van infectieziektebestrijding en integraal gezondheidsbeleid.

De Academische Werkplaats Infectieziekten is een samenwerking tussen 9 GGD'en en het Radboudumc. GGD Gelderland-Zuid heeft in samenwerking met AMPHI in 2015 onderzoeken gestart naar o.a.:

- het bereik van informatiefolders bij gereformeerden, in verband met de lage vaccinatiegraad;
- de lange termijn impact van Q-koorts op het psychosociaal welbevinden en arbeid;
- de impact van het MRSA-beleid en het verzorgd worden met beschermende maatregelen op het psychosociale welbevinden van ouderen, die woonachtig zijn in een verpleeg- of verzorgingshuis en waarbij MRSA is vastgesteld.

De Academische Werkplaats Integraal Gezondheidsbeleid is een samenwerkingsverband van GGD Gelderland-Zuid, de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en Eerstelijns-geneeskunde (Radboudumc). In 2015 is de infrastructuur van de academische werkplaats AMPHI-Integraal Gezondheidsbeleid verder uitgebouwd en sterker verbonden met de Eerstelijnsgeneeskunde om wijkgericht werken verder uit te bouwen. Daarnaast is de samenwerking met de VGGM versterkt.
De samenwerking tussen huisartsen, jeugdartsen en sociale wijkteams is een belangrijk en relevant onderzoeksthema geweest, die voor beide GGD-regio's (Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden) in een rapport over een nulmeting heeft geresulteerd. Ook de samenwerking met het speerpunt Wijkgericht werken van Eerstelijnsgeneeskunde is tot stand gekomen.
Er zijn promotietrajecten opgestart op het gebied van preventie-curatie voor ouderen (Precuro) en voor het onderzoeken van gecombineerde leefstijlinterventies voor kinderen (ALIKO-studie). Daarnaast zijn 4 artikelen gepubliceerd in 1 nationaal tijdschrift en in 3 internationale tijdschriften.

Naast de samenwerking met AMPHI is in 2015 de basis gelegd voor intensievere samenwerking met de Academische werkplaats Jeugd Nijmegen (Inside-Out). Zo zijn gezamenlijk onderzoeks-voorstellen ingediend op het terrein van sociale weerbaarheid en homoseksualiteit.

Tevens participeert GGD Gelderland-Zuid in de Academische Werkplaats OGGZ van het Radboudumc. Deze Academische Werkplaats zet zich in voor een duurzaam vangnet voor mensen in multiprobleemsituaties. In 2015 is het Referentiekader Maatschappelijke Zorg opgeleverd en zijn voorbereidingen gestart voor een pilot om het verwijsmodel multiproblem in gemeente Nijmegen te onderzoeken.

Tenslotte hebben GGD en GHOR Gelderland-Zuid in samenwerking met het RIVM, IFV, GGD GHOR Nederland, Radboudumc en de HAN in 2015 gewerkt aan de voorbereidingen van de Academische Werkplaats crisisbeheersing: Academic Network for Applied Public Health and Emergency Management (ANAPHEM). Vanaf 1 januari 2016 is de Academische Werkplaats crisisbeheersing actief. Het doel van ANAPHEM is om de kwaliteit van het werk in de crisisbeheersing publieke gezondheid te verbeteren. Dit wordt gedaan door middel van onderzoek; waarbij de verbinding tussen praktijk, beleid en onderzoek centraal staat.

2 Jaarverslag

2.1 Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Inhoud, doelstelling en doelgroep

De Jeugdgezondheidszorg GGD Gelderland-Zuid heeft tot doel bij te dragen aan een gezonde ontwikkeling van de jeugd. Dit doel kan alleen bereikt worden binnen een samenhangend professioneel systeem van zorg voor jeugdigen. De inzet richt zich op een zo vroeg mogelijk preventief signaleren en interveniëren ten aanzien van de ontwikkeling van de jeugd, waarbij laagdrempeligheid voorop staat. Deze professionele activiteiten worden zoveel mogelijk 'evidence en/of practice based' efficiënt en effectief uitgevoerd, in samenwerking met andere partners.
Voor de regio Nijmegen, inclusief de gemeente Neder-Betuwe en Mook en Middelaar wordt de JGZ uitgevoerd voor de doelgroep 0-18-jarigen; voor de regio Rivierenland voor 4-18-jarigen.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?

- Invoering basispakket JGZ
  Met ingang van 1 januari 2015 is het nieuwe basispakket Jeugdgezondheidszorg van kracht via een aanpassing van het Besluit Publieke Gezondheid. Doel van de vernieuwing is het basispakket te moderniseren op grond van nieuwe wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen en beter te laten aansluiten op de Stelselwijziging Jeugd.
- Eén afdeling JGZ
  Op 1 maart zijn de oude afdelingen JGZ: Rivierenland en Regio Nijmegen, samengevoegd tot één afdeling.
- Stelselwijziging Jeugd
  Gemeenten zijn met ingang van 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg. De JGZ sluit met haar dienstverlening aan op de tansformatieplannen van de gemeenten.
- Consortium wordt Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV)
  Het Consortium 'Nijmegen Bevalt Goed' wordt gevormd door de beide ziekenhuizen (UMC St Radboud en CWZ), de Coöperatieve Verloskundigen Nijmegen, de Kraamzorg en de GGD (JGZ). Naast dit Consortium bestond een Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV). Deze zijn samengevoegd tot het nieuwe VSV. Een Programmaraad bepaalt de inhoudelijke agenda. GGD/JGZ participeert zowel in het Bestuur als in de Programmaraad.
- Samenvoeging databases
  De 'oude' afdelingen JGZ werkten beide met hetzelfde digitale kinddossier, maar nog wel vanuit twee gescheiden databases. In het najaar zijn de databases samengevoegd. De samenvoeging van de databases faciliteert de harmonisatie van de afdeling JGZ op inhoud en planning en is de basis voor integrale managementinformatie.
- JGZ 0-18 in Neder-Betuwe
  Vanaf 1 januari wordt in de gemeente Neder-Betuwe ook integrale Jeugdgezondheidszorg 0-18 aangeboden. Vanaf die datum is de JGZ 0-4 overgekomen van STMG naar de GGD. De werkprocessen zijn geharmoniseerd.

Aan welke speerpunten werd gewerkt in 2015?

- De flexibilisering van de JGZ, die de afgelopen jaren is ingezet sluit naadloos aan bij het nieuwe basispakket JGZ. De JGZ is blijven doorontwikkelen, rekening houdend met de transformatie Jeugdzorg. Hierbij is het uitgangspunt dat vroeg signaleren en eerder ingrijpen, versterken van eigen kracht en bijsturen, onnodige medicalisering en doorverwijzing naar zwaardere zorg kan voorkomen.
- Aandacht voor schoolverzuim. In samenwerking met scholen en leerplicht is in 2015 een goed systeem van (preventie van) schoolverzuim vorm gegeven.
- In de regio Nijmegen zijn goede afspraken gemaakt en vastgelegd tussen huisartsen, gemeenten en JGZ over de samenwerking tussen huisarts en JGZ onderling en beide met de Lokale Toegangspoorten. Hierin zijn afspraken gemaakt over rechtstreeks verwijzen door huisartsen en jeugdartsen en is de gewenste wijze van samenwerking beschreven tussen Lokale Toegangspoort, huisarts en JGZ. De Academische Werkplaats volgt deze samenwerking met onderzoek.
- Met de ziekenhuizen zijn afspraken gemaakt over verwijzing van medische problematiek.
- Samenwerking met scholen, kinderopvang en andere externe partners. Een goede samenwerking is belangrijk om goed te kunnen signaleren en zaken vroeg op te pakken en zo nodig tijdig door te verwijzen.

- Uitbouwen en ontwikkelen van meer vormen van digitale communicatie. De mogelijkheden om te chatten door jongeren zijn uitgebreid; hierin wordt landelijk samengewerkt. De leeftijdsgebonden digitale nieuwsbrief voor ouders van jonge kinderen is verder uitgerold. Ook zijn er landelijk informatiefilmpjes ontwikkeld. Doordat iedere deelnemende JGZ-organisatie een aantal onderwerpen voor haar rekening neemt is materiaal over een groot aantal onderwerpen landelijk beschikbaar.
- Doorontwikkeling digitaal dossier: De jeugdvragenmodule is ontwikkeld en geïmplementeerd.
- ROC: Een JGZ-team is in de regio Nijmegen een vanzelfsprekend onderdeel van de zorgstructuur. Dit wordt gefinancierd zowel door de gemeente Nijmegen als vanuit de middelen JGZ. Een deel van de leerlingen is ouder dan 18 jaar en hoort formeel niet tot de doelgroep van de JGZ. In afstemming met school en gemeenten wordt het belang van aandacht voor deze groep wel onderkend. Aandacht wordt besteed aan vroegsignalering, gezondheid en leefstijl, verzuim en leefstijlactiviteiten.
- JGZ op Heumensoord: In het najaar is op Heumensoord grootschalige noodopvang voor asielzoekers geopend met een capaciteit van maximaal 3.000 vluchtelingen. Totaal woonden daar 750 kinderen. Conform afspraken met het COA is JGZ geboden aan 0-1 jarigen en vaccinaties voor kinderen tot 18 maanden. JGZ voor 0-4-jarigen is voorbereid.

Resultaten

- Ondersteuning van ouders en jongeren op het terrein van opvoeding, gezonde ontwikkeling en gezond gedrag.
- De flexibilisering is ingevoerd met als resultaat: minder standaard contacten en meer zorg op vraag en indicatie.
- Samenwerkingsovereenkomst Huisarts, JGZ en gemeenten in de regio Nijmegen. Nulmeting hiervoor van de Academische werkplaats.
- In meer gemeenten lichte opvoedhulp en Video Hometraining als aanvullend product op de reguliere JGZ.
- Digitaal dossier: Jeugdvragenmodule.
  Digitaal dossier biedt goede basis voor verdere harmonisatie, innovatie en sturings- en beleidsinformatie
- Voortzetting van het project JGZ op ROC, gestart met subsidie van het RIVM in 2014/2015. Met ingang van 2015/2016 is het ROC op projectbasis medefinancier.
- Op Heumensoord aan 40 kinderen 0-1 jaar JGZ geboden en tot 18 maanden vaccinaties (conform afspraken met COA).

2.2 **Algemene Gezondheidszorg (AGZ)**

De productgroep Algemene Gezondheidszorg bestaat uit Preventie en Bestrijding Infectieziekten, Toezicht en Handhaving Kinderopvang, Medische Milieukunde (MMK), Forensische Geneeskunde, Sociaal Medische Advisering (SMA) en Toezicht Wmo.

2.2.1 *Preventie en Bestrijding Infectieziekten*

Inhoud, doelstelling en doelgroep

Preventie en Bestrijding Infectieziekten bestaat uit de producten Infectieziektebestrijding, Tuberculose (TBC), Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG: Soa en Sense), Reizigersadvisering en -vaccinatie en Technische Hygiënezorg (THZ). Preventie en Bestrijding Infectieziekten heeft tot doel het vroegtijdig signaleren, voorkomen en bestrijden van infectieziekten en richt zich op de voor de samenleving risicovolle infectieziekten. Daarnaast staat de rol in de rampenbestrijding, door voorbereiding op en bestrijding van outbreaks, hoog op de agenda. De doelgroep bestaat uit de totale bevolking met de nadruk op risicogroepen en instellingen waar deze risicogroepen verblijven.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?

Opvang vluchtelingen:

- De grote vluchtelingeninstroom vroeg om nauwe samenwerking tussen GHOR, GGD en andere ketenpartners. Er waren veel vragen vanuit bestuur, bevolking en hulpverleners over de risico's van infectieziekten. De GGD ondersteunde op Heumensoord een grote

griepvaccinatie, de aanpak van schurft en de voorlichting rond hygiëne en gezondheid. Rondom statushouders pakte de GGD haar rol door met huisartsen te kijken naar een optimale zorg voor deze doelgroep, o.a. rondom infectieziekten. THZ-inspecties werden uitgevoerd bij 72-uurs crisisnoodopvanglocaties in de regio en op Heumensoord.

TBC

- De dalende incidentie en toenemende complexiteit van de behandeling van Nederlandse tuberculosepatiënten zette zich voort. Daarom is de regionalisering in Oost-Nederland geïntensiveerd. Schaalvergroting is noodzakelijk om deskundigheid, expertise en kwaliteit op een efficiënte en kundige wijze te kunnen organiseren.

Seksuele gezondheid

- Vanaf januari 2015 is voor de subsidieregeling Aanvullende Seksuele Gezondheid een plafondfinanciering ingevoerd in plaats van een open einde financiering. Er is extra ingezet op preventie activiteiten bij de risicogroepen. In 2015 zijn, met landelijke sturing, E-health-projecten verder uitgebreid.

Infectieziektebestrijding

- Bijzonder resistente micro-organismen (BRMO) vormen een steeds grotere bedreiging voor de gezondheid. Bij uitbraken van BRMO zijn diverse instellingen, organisaties en professionals betrokken. De GGD heeft een coördinerende rol om de samenwerking en rolverdeling tussen deze betrokkenen optimaal te laten verlopen. Daarnaast heeft de GGD een rol in de communicatie richting burgers en professionals betreffende algemene preventiemaatregelen, zoals goede handhygiëne.

Reizigersvaccinatie en –advisering

- Marktgerichte bedrijfsvoering bleef een aandachtspunt in 2015. Een nieuwe risicogroep wordt gevormd door de chronisch zieke mensen die verre reizen maken terwijl zij onder behandeling zijn. Daarnaast was de GGD alert op het medisch toerisme en het daarmee samenhangend risico van (import van) multiresistente organismen.

Rampenbestrijding

Er is een toename van complexiteit van de meldingen in het kader van PSHi (Psycho Sociale Hulpverlening bij kleinschalige incidenten). Meldingen buiten kantoortijden worden opgepakt door de crisiscoördinator van de GGD. (Dreigende) maatschappelijke onrust speelt in toenemende mate een grote(re) rol.

- Het thema zelfredzaamheid komt nadrukkelijker op de agenda. Samenwerking ten behoeve van een integraal beleid op dit terrein is met de VRGZ opgestart.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?

Algemeen

- Publieksinformatie is in begrijpelijke taal geschreven (op B1 niveau).

Vluchtelingen

- Samenwerking met huisartsen en andere ketenpartners in zorg voor vluchtelingen in de gemeenten. Specifiek voor Heumensoord: afstemming met jeugdgezondheidszorg en afstemming tussen gemeente, zorg en veiligheid. Inzet van THZ bij opvanglocaties.

TBC

- Bij Tuberculosebestrijding is gewerkt aan schaalvergroting om deskundigheid, expertise en kwaliteit op een efficiënte en kundige wijze te organiseren en er is een begin gemaakt met een integratie van infectieziekte- en tuberculosebestrijding.

Seksuele gezondheid

- Implementatie van de aanpassing in de subsidieregeling. Het aantal preventieve interventies werd uitgebreid. De preventieactiviteiten zijn in samenwerking met de GGD-afdelingen AGZ, JGZ en GL aangeboden. De digitale mogelijkheden (E-health-interventies), in relatie tot preventie bij risicogroepen, werden verder onderzocht.
- Uitrol van het aanbod Seksuele Gezondheid in het onderwijs werd onderzocht.

Infectieziektebestrijding

- Er is ingezet op de regiefunctie van de GGD bij uitbraken van BMRO en bekendheid daarover bij de ketenpartners van de regio.
- In samenwerking met academische werkplaats AMPHI is onderzoek naar de lage vaccinatiegraad opgestart in verband met het bereik van informatiefolders bij gereformeerden.

Reizigers

- Er is geïnvesteerd in inhoudelijke deskundigheid over specifieke risico's bij chronisch zieken en multiresistente organismen.

Rampenbestrijding

- De GGD is samen met de GHOR adequaat voorbereid op crises en rampen door middel van het Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO). Voor wat betreft infectieziektebestrijding werd geoefend met alle ziekenhuizen in de regio. Voor wat betreft medische milieukunde is er een bijeenkomst geweest in het kader van OTO samen met de GHOR, brandweer en omgevingsdiensten.
- Er is ingezet op de doorontwikkeling en het integreren van het PSH-proces in de GGD-werkwijze.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?

Algemeen

- Publieksinformatie is in begrijpelijke taal geschreven (op B1 niveau).

Vluchtelingen:

- Gepaste ondersteuning (JGZ, infectieziekten, THZ, zorgcoördinatie) is geleverd.

TBC

- Er is een samenwerkingsovereenkomst met de GGD'en van regio Noord en Oost.
- De werkwijze voor het declareren van medische verrichtingen door TBC-artsen bij de ziektekostenverzekeraar is geïmplementeerd.
- Er zijn meer patiënten met Tuberculose gediagnostiseerd. Deze toename heeft deels te maken met het toegenomen aantal vluchtelingen.

Seksuele gezondheid

- Er is integratie bereikt van het aanbod Seksuele Gezondheid GGD-breed.
- Het lespakket Lang Leve de Liefde is actief gepromoot op VMBO, PRO, VSO en MBO-scholen.
- In samenwerking met Interlokaal zijn voor verschillende intermediairs, bijeenkomsten over seksuele vorming georganiseerd.
- De aanpassing in de subsidieregeling is geïmplementeerd, door meer in te zetten op preventie en een strengere triagering in te voeren.
- De bedrijfsvoering werd aangescherpt met onder andere taakherschikking en meer ruimte voor preventiewerkzaamheden. Het verwerken van de uitslagen werd verbeterd door middel van een lab koppeling met het ziekenhuis. Ook werd een nieuwe poli in gebruik genomen met als doel een verbetering in de service.
- E-health-interventies worden ingevoerd, zoals een chatservice rond seksualiteit met jongeren (in samenwerking met andere GGD-en). In 2016 zal gechat gaan worden met homomannen op Grindr.
- Er zijn bijeenkomsten geweest met de groep Eritrese jongeren over weerbaarheid, grensoverschrijdend gedrag en veiligheid. Deze worden in 2016 voortgezet.
- In samenwerking met andere afdelingen binnen de GGD zijn er acties uitgezet richting onderwijs, ketenpartners en politie rond het thema sexting.

Infectieziekten

- Het landelijk beleid met betrekking tot declareren van 'individuele zorg' bij de zorgverzekeraars is geïmplementeerd.
- Er is een applicatie (app) ontwikkeld voor pedagogisch medewerkers en management van kindercentra in Nederland met informatie over infectieziekten en hygiënemaatregelen. Deze zal medio 2016 gelanceerd worden.

Reizigersvaccinatie en –advisering

- De samenwerking met andere GGD-en in Nederland heeft geleid tot een gezamenlijke website met adequate informatie over gezondheidsrisico's en reizen.
- Het aanbod voor vaccinaties voor niet-reizigers is verder uitgebreid (denk aan griep en gordelroos). Er is contact gezocht met opleidingen en beroepsgroepen ten behoeve van het vaccineren van studenten en personeel tegen bijvoorbeeld hepatitis.
- Er is actie ondernomen richting specialisten, patiëntenorganisaties en het RIVM om het probleem aan de orde te stellen van mensen die behandeld worden met medicatie die hun afweersysteem veranderen; waardoor vaccinaties niet aanslaan. Het RIVM zal dit landelijk oppakken.
- Inhoudelijke deskundigheidbevordering is gegeven over specifieke risico's bij chronisch zieken en multiresistente organismen.

THZ

- Alle aangevraagde inspecties bij seksinrichtingen, tattoo en piercingshops, publieksevenementen en opvangvoorzieningen zijn uitgevoerd.

Rampenbestrijding

- PSH is ingevoerd in de GGD-werkwijze.
- Het OTO plan 2015 is nagenoeg geheel uitgevoerd conform de planning, waarbij er o.a. gezamenlijk geoefend is door de GGD, de ziekenhuizen en de GHOR betreffende de samenwerking ten tijde van de uitbraak van een A-ziekte.
- De GGD communicatieadviseurs zijn getraind in online communicatie en het monitoren van sociale media.

2.2.2 *Toezicht en handhaving kinderopvang*

Inhoud, doelstelling en doelgroep
Doel van toezicht en handhaving is dat de kinderopvangvoorzieningen en peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen, zoals omschreven in de Wet Kinderopvang. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen, gastouderbureaus en gastouders. Dit toezicht wordt uitgevoerd middels inspecties met bijbehorende rapportages aan de gemeenten volgens landelijk vastgesteld protocol. Voor gemeente Nijmegen gaan deze rapportages naar de 'lichte handhavers' van de GGD.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?
- Landelijk werd in 2015 'het Nieuwe Toezicht' ontwikkeld en voorbereid. Het gaat hierbij onder andere om meer aandacht voor de pedagogische praktijk, invoering van doel- en middelvoorschrift en verdere ontwikkeling van het risicogestuurd inspecteren. Geplande invoeringsdatum is 1 januari 2018.
- Gemeente Druten heeft besloten de lichte handhaving en registratie per 1 januari 2016 over te dragen aan de GGD.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?
- In gemeente Druten is de lichte handhaving en aanmelding/registratie Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) door de GGD geïmplementeerd.
- Op verzoek van gemeente Nijmegen is onderzocht op welke wijze extra kwaliteit bij de kinderopvangvoorzieningen gerealiseerd kan worden.
- De werkwijzen van de vestigingen Tiel en Nijmegen zijn in 2015 volledig geïntegreerd.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?
- GGD Gelderland-Zuid heeft bijgedragen aan de landelijke ontwikkeling van 'Het Nieuwe Toezicht'.
- De wettelijk verplichte inspecties bij kinderopvangvoorzieningen zijn volledig gehaald (100% in 2015, 97% in 2014; 82% in 2013). Enige uitzondering zijn 2 instellingen, waarbij de gemeente en GGD gezamenlijk besloten hebben de inspectie van 2015, wegens ernstige bedreigingen naar de GGD, niet uit te voeren.
- De wettelijk verplichte steekproef onder gastouders is volledig gehaald.
- In goed overleg met gemeenten is een reëel uurtarief vastgesteld voor 2016.
- Het convenant kwaliteit kinderopvang is ondertekend door de gemeente Nijmegen, de kinderopvanginstellingen in Nijmegen en de GGD.

2.2.3 *Medische Milieukunde (MMK)*

Inhoud, doelstelling en doelgroep
Het doel van MMK is het beperken en zoveel mogelijk voorkomen van gezondheidsschade ten gevolge van blootstelling aan voor de gezondheid schadelijke milieufactoren en het voorkomen van secundaire gezondheidsschade door ongerustheid. MMK geeft advies aan gemeenten in Gelderland-Zuid, haar inwoners en instellingen in deze regio. Bij de uitvoering van deze taak wordt samengewerkt met GHOR Gelderland-Zuid, diverse partners en andere GGD'en.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?
- In de media wordt steeds meer aandacht besteed aan gezondheidsrisico's van bepaalde milieufactoren. Hierdoor neemt het aantal vragen toe, zowel vanuit burgers als ook vanuit gemeenten en instellingen.
- Het ondersteunen van gemeenten bij de communicatie over gezondheidsrisico's, vooral rond (ernstige) milieu-incidenten, is in toenemende mate een belangrijke taak van het team Milieu en Gezondheid.

- Door de vorming van de omgevingsdiensten in Rivierenland en Rijk van Nijmegen worden verschillende milieutaken nu regionaal uitgevoerd en niet meer door gemeenten individueel. Samenwerking tussen de GGD en de omgevingsdiensten heeft het voordeel dat de gezamenlijke inspanningen gemeentegrensoverschrijdend zijn en een groter bereik hebben.
- Het Rijk benadrukt het belang van een gezonde leefomgeving. Dit vormt draagvlak voor een 'gezond' gemeentelijk beleid op de Ruimtelijke Ordening. De Omgevingswet biedt gemeenten kansen om dit lokaal uit te werken. De GGD kan gemeenten hierbij ondersteunen.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?

- Er is ingezet op het bevorderen van de kwaliteit van het binnenmilieu. Zowel in woningen, instellingen, als ook in scholen en kinderdagverblijven.
- Het team Milieu en Gezondheid heeft intensief ingezet op het versterken van de relatie met gemeenten, met woningbouwverenigingen en met omgevingsdiensten.
- De toename van de advisering is te verklaren door de proactieve rol bij bijvoorbeeld advies bij gehoorschade, onderzoek (academische werkplaats MMK), hitte bij ouderen (hittegolf in de zomer 2015) en de versterkte samenwerking binnen en buiten de GGD.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?

- Het Kennisnetwerk zoönosen in regio Oost is opgericht met als doel om tot kennisopbouw, verbetering van dienstverlening en goede afstemming met andere organisaties te komen.
- Op meerdere basisscholen is een project gestart om gratis CO_2-meters te leveren aan scholen die niet eerder bezocht zijn door de GGD. Hiermee kunnen zij zelf de luchtkwaliteit in hun school meten.
- Er is een project opgestart over het thema gehoorschade en de risicogroep jongeren.
- MMK is betrokken bij het project Gezondheid en luchtkwaliteit van gemeente Nijmegen. Het doel van het project is bewustwording van burgers over luchtkwaliteit en gezondheid en het bevorderen van de eigen bijdrage aan verbeteren luchtkwaliteit.
- De afgelopen zomer is een pilot gestart met het benaderen van kwetsbare ouderen in verband met de hitte. Dit in samenwerking met de afdeling Gezond leven en de wijk Nijmegen West.

2.2.4 *Forensische geneeskunde*

Inhoud, doelstelling en doelgroep
Het doel van Forensische geneeskunde is om forensische taken uit te voeren ten behoeve van gemeenten, Politie en Justitie in Gelderland-Zuid. Ook kan de forensische geneeskundige door medisch beroepsbeoefenaren geraadpleegd worden.
Deze taken worden uitgevoerd in opdracht van de Politie en/of in het kader van de Wet op de lijkbezorging. De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten om één of meerdere lijkschouwers te benoemen.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?

- Voor het doen van onderzoek naar de doodsoorzaak bij kinderen is in 2015 een multi-disciplinaire richtlijn ontwikkeld die in de loop van 2016 zal worden uitgevoerd. Deze vernieuwde procedure is gericht op het achterhalen van de doodsoorzaak en vindt alleen plaats met toestemming van de ouders.
- De landelijke aanbesteding door de politie van forensisch-medische zorg (arrestantenzorg) en forensisch-medisch onderzoek is in de loop van 2015 gestaakt. De aanbesteding zal in ieder geval tot 1 januari 2018 worden stilgelegd.
- De Ministeries van VenJ en VWS willen graag dat er meer forensisch medische expertise wordt ingeschakeld bij vermoedens van kindermishandeling. Er is in 2015 een landelijke scholing georganiseerd waaraan drie artsen van GGD Gelderland-Zuid hebben deelgenomen. Veilig Thuis heeft bovenregionale bijeenkomsten georganiseerd om deze nieuwe werkwijze te introduceren.
- De landelijke politie heeft samen met het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) een nieuwe richtlijn opgesteld voor zedenonderzoeken bij kinderen (jonger dan 16 jaar). De nieuwe richtlijn houdt in dat de politie in geval van zedenzaken bij kinderen tot en met 12 jaar een NFI arts zal inschakelen voor het zedenonderzoek. Het betreft namelijk maar een beperkt aantal casussen per jaar (ca. 80 casussen landelijk).

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?

- Het Centrum voor Seksueel en Familiaal Geweld Nijmegen (Centrum SFG Nijmegen) is verder doorontwikkeld en de samenwerking verstevigd.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?

- De gevraagde lijkschouwen en forensisch medisch onderzoeken (zedenonderzoek, proeven, letselrapportages) zijn verricht.
- Er is onderwijs gegeven aan specialisten ouderengeneeskunde in opleiding. Coassistenten en forensisch verpleegkundigen in opleiding zijn begeleid. Aan ziekenhuisspecialisten en specialisten ouderengeneeskunde is voorlichting gegeven over forensische werkzaamheden.

2.2.5 *Sociaal Medische Advisering (SMA)*

Inhoud, doelstelling en doelgroep
Het doel van sociaal medische advisering is om tot een objectieve afweging te komen omtrent de urgentie voor andere woonruimte voor gezamenlijke woningcorporaties, in opdracht van Stichting Zorgcentrum de Betuwe (StZB). De doelgroep bestaat uit burgers in de regio Rivierenland, die wellicht in aanmerking komen voor een medische indicatie om zodoende met voorrang andere woonruimte toegewezen te krijgen door de gezamenlijke woningcorporaties.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?
Het aantal urgentieaanvragen neemt af; de problematiek van de aanvragen wordt echter zwaarder. De gezamenlijke woningcorporaties hebben zich vanaf het voorjaar verdiept in een voorstel voor een centrale onafhankelijke urgentiecommissie. Eind december is aan de GGD bericht, dat men hier nog niet uit is gekomen.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?
De ingediende urgentieaanvragen zijn van een advies voorzien.
De GGD heeft in november laten weten aan Zorgcentrum de Betuwe dat zij met ingang van 1 januari 2016 de sociaal Medische Advisering niet meer uit zal voeren.

2.2.6 *Toezicht Wmo*

Inhoud doelstelling en doelgroep
Toezicht Wmo heeft als doel toezicht te houden op de kwaliteit van de ondersteuning die in het kader van de Wmo 2015 wordt gegeven. Het Wmo-toezicht richt zich daarbij enerzijds op de aanbieders die de ondersteuning verzorgen en anderzijds op de cliënten die de ondersteuning ontvangen. Daarbij wordt gekeken in hoeverre de ondersteuning de zelfredzaamheid van de cliënt bevordert waardoor de cliënt in staat gesteld wordt regie te voeren over het eigen leven.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?
Op 1 januari 2015 is naast de uitvoering van de Wmo ook het toezicht op de uitvoering van Wmo gedecentraliseerd. De zestien gemeenten in Gelderland-Zuid én gemeente Mook en Middelaar hebben de directeur publieke gezondheid aangewezen als toezichthouder. Deze heeft de opdracht gekregen om het signaalgestuurde en risicogestuurde toezicht vorm te geven. De open normen uit de Wmo 2015 zijn verder ingevuld door de vertaling van decentrale regelgeving in een concepttoetsingskader. Daarbij is samenwerking gezocht met aanbieders, cliënten (vertegenwoordigers) en landelijke organisaties die allen vanuit eigen betrokkenheid input hebben geleverd voor het concept toetsingskader. Door middel van pilotinspectiebezoeken is ervaring opgedaan met toezicht. Daarnaast is gewerkt aan een advies over toezicht op houders van PGB's en de wijze waarop de handhaving vormgegeven kan worden. In het najaar van 2015 heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over het structureel toezicht maatwerkvoorzieningen Wmo.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?

- Inrichting van signaalgestuurd toezicht (meldingen calamiteiten en geweldsincidenten).
- Onderzoeken en afhandelen van binnenkomende meldingen en signalen.
- Ontwikkelen protocol meldingen calamiteiten/geweldsincidenten.
- Pilot inspectiebezoeken om concept-toetsingskader te onderzoeken.
- Afstemming met landelijke inspecties en lokaal contractmanagement.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?

- Protocol meldingen calamiteiten/geweldsincidenten is door colleges B&W vastgesteld.
- Procedure voor meldingen is geïmplementeerd en periodiek bijgesteld.
- De gemelde calamiteiten zijn onderzocht en besproken met betreffende zorgaanbieder.
- Het concept-toetsingskader is voorlopig vastgesteld en tijdens een brede conferentie voor aanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), Wmo-raden, bestuurders en ambtenaren gepresenteerd. Het concept-toetsingskader is toegepast bij negen Wmo-aanbieders.
- Er is een risicoanalyse opgesteld van alle 160 Wmo-aanbieders in Gelderland-Zuid.
- GGD Gelderland-Zuid heeft bijgedragen aan een basis 'landelijk toetsingskader'.

2.3 Bijzondere Zorg & Veilig Thuis

Inhoud, doelstelling en doelgroep

Gemeenten zijn op basis van de WMO verantwoordelijk voor de regie op de openbare geestelijke gezondheidszorg. Het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) omvat activiteiten op dit terrein binnen Gelderland-Zuid, met als doelstelling het voorkomen van overlast en verkommering van individuen of groepen in de samenleving die geen of te laat, toegang krijgen tot de reguliere zorg. GGD Gelderland-Zuid doet dit door ongevraagde contactlegging en toeleiding naar de reguliere zorg. Vaak ontbreekt namelijk de zorgvraag, of het aanbod van de reguliere zorg sluit niet aan bij de behoefte. GGD Gelderland-Zuid opereert in deze productgroep op het snijvlak van zorg, openbare orde en veiligheid. Zij werkt daarbij intensief samen met partners en lokale netwerken. Aanmeldingen bij het MBZ vinden plaats door diverse instanties (politie, gemeente, woningbouw-corporatie).
De doelgroep Bijzondere Zorg bestaat uit sociaal kwetsbare groepen in multiprobleem situaties, die overlast veroorzaken of waar de omgeving zich zorgen over maakt én die zelf niet om hulp vragen. De doelgroep Veilig Thuis bestaat uit burgers en professionals die advies of hulp vragen rondom geweld in huiselijke kring.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?

Bijzondere Zorg

- Uitgangspunten van Centrumgemeente Nijmegen in de toegang tot zorg, waaronder ook de sluitende zorg, zijn: meer samenhang in welzijnsvoorzieningen, gemeentelijke regie op hoofdlijnen, optimale zelfredzaamheid van de burger, een meer laagdrempelige toegang tot ondersteuning vanuit de eigen leefomgeving van de burger en een focusverlegging van curatie naar preventie. De effecten van deze kanteling heeft het Meldpunt Bijzondere Zorg (team Nijmegen) verder geconcretiseerd en doorontwikkeld voor de hele regio in diverse keten- en werkafspraken. Dit betrof onder andere het opstellen van criteria over het opschalen van 'zorg' naar 'sluitende zorg' en vice versa, beschikbaarheid van expertise van het Meldpunt Bijzondere Zorg voor de regieteams, netwerkondersteuning ten behoeve van de samenwerking rondom de meest complexe OGGZ-doelgroep.
- Het MBZ ziet, vanwege de scherpere afbakening van de toegang tot sluitende zorg, haar doelgroep krimpen en verzwaren. Er komt nadruk te liggen op casus- en procesregie. Ook 2015 is een jaar geweest waarin de borging van expertise en veiligheid voor medewerkers, in het werken met deze zwaardere doelgroep, aandacht heeft gekregen.
- Het MBZ wordt toenemend gevraagd om regie te voeren bij crises (op het snijvlak van zorg, Justitie en het maatschappelijk belang), waarin snel gehandeld moet worden; zoals bij zaken in het kader van de Wet Tijdelijk Huisverbod (WTH) en PSHI-zaken, die meteen opgepakt moeten worden.
- In nauwe samenwerking met de gemeenten in Rivierenland is een plan van aanpak positie MBZ samengesteld, waarin de advies- en regiefunctie van het MBZ voor de OGGZ-doelgroep helder wordt neergezet.
- In 2015 is gestart met het opzetten van een plan van aanpak rol en positie Interventieteam (IVT) Rivierenland. Dit in nauwe afstemming met de gemeenten.
- Er is een verbeterplan opgesteld voor het Interventieteam Nijmegen. Dit zal in 2016 worden geïmplementeerd.
- Er is veelvuldig een beroep gedaan op het MBZ betreffende de psychosociale hulpverlening bij kleinschalige incidenten, rampen en ongevallen (PSHi; scenariozaken). Dit betreft zedenzaken en andere vormen van maatschappelijke onrust. Via een relatief lichte vorm van ondersteuning heeft het MBZ de betrokken instellingen geïnstrueerd hoe de-escalerend

op te treden bij (potentieel) maatschappelijke onrust. Met deze aanpak wordt voorkomen dat de problematiek moet worden opgeschaald naar een PSHi.
- Harmoniseren processen en producten aan de hand van de subsidieaanvraag 2016. De kerntaken van MBZ zijn opgedeeld naar kort, acuut en lang.

Toegang Beschermd Wonen
- Vanaf 2015 is het product beoordelen van de toegang tot Beschermd Wonen belegd bij GGD Gelderland-Zuid. De GGD brengt adviezen uit aan de gemeenten over aanmeldingen en herindicaties voor beschermd wonen.
- Eind 2014 is er in regio Nijmegen een start gemaakt met het project Housing First. De rol van het MBZ is indicatie en toewijzing. Het project is in 2015 verder geïmplementeerd en momenteel vindt een evaluatie plaats met de vraag tot reguliere doorgang naar 2016 en verder. Aan MBZ de vraag om de indicatie en toewijzing te leveren, incl. een coördinator.

Veilig Thuis
- Vanaf 1 januari 2015 is het product Veilig Thuis bij de GGD belegd. Bij Veilig Thuis komen telefoontjes en zorgmeldingen via onder andere de politie binnen. Er vindt een gesprek plaats, er wordt een analyse gemaakt en op basis hiervan wordt bekeken wat er nodig is. Nader onderzoek, doorverwijzing naar het sociale wijkteam of bijvoorbeeld 'gelijk erop af' via de crisisdienst als het noodzakelijk is. Veilig Thuis werkt in nauwe samenwerking met politie, justitie en gemeente in het Veiligheidshuis. Veilig Thuis kende veel opstartproblemen van verschillende aard en omvang en een hoge werkdruk. Dit heeft ertoe geleid dat wachttijden opliepen en Veilig Thuis een onvoldoende beoordeling heeft gekregen van de inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg. Om de problemen het hoofd te bieden zijn er extra middelen beschikbaar gesteld en werd ingezet op het op orde krijgen van de werkwijze Veilig Thuis door versterkte aansturing, 1 registratiesysteem en uniforme handelswijze en het sluiten van de keten. Een afgestemde aanpak met sociale wijkteams, regie- en gebiedsteams en Veiligheidshuis heeft hierbij prioriteit.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?
- Vormgeven en ontwikkeling Veilig Thuis, samen met ketenparters en lokale veld.
- Versterken expertise met betrekking tot de complexe 1% OGGZ-doelgroep.
- Versterken expertrol en regie rol MBZ, aansluiten bij de kantelingen, wens van de gemeente.
- Verdere afstemming met gemeenten in het kader van transitie; waaronder afstemming met lokale toegangspoorten, lokale zorgnetwerken etc.
- Optimaliseren van de multidisciplinaire samenwerking van de diverse partners in het Veiligheidshuis.
- Optimaliseren van het signaleringsysteem voor lacunes in het aanbod van voorzieningen, waaronder regionale verstrekking van informatie over Huiselijk Geweld- en Bijzondere Zorgsignalen.
- Harmoniseren van de processen en producten van Bijzondere Zorg en Veilig Thuis Rivierenland en Nijmegen.
- Opzetten en optimaliseren werkprocessen toegang beschermd wonen.

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?
- Vormgeven van Veilig Thuis door GGD met JBG en Moviera (dienstverlenings-overeenkomsten). Dit heeft in oktober 2015 geleid tot een onvoldoende beoordeling van de inspecties Jeugdzorg en Gezondheidszorg, waarna een verbeterplan is opgesteld. In december 2015 heeft de inspectie laten weten de beweging die zij zien positief te duiden, maar heeft tevens aangegeven dat het een proces is dat een lange adem vergt.
- Uitvoering werkzaamheden conform subsidieaanvraag 2015 voor de regio's Rivierenland en Nijmegen.
- Start met versterken van expert- en regierol Bijzondere Zorg Rivierenland en Nijmegen.
- Harmonisering van processen en producten van Bijzondere Zorg en Veilig Thuis Rivierenland en Nijmegen.
- Geïmplementeerd signaleringsysteem voor lacunes in het aanbod van voorzieningen, waaronder regionale verstrekking van informatie over Huiselijk Geweld- en Bijzondere Zorgsignalen.

2.4 **Gezond Leven (GL)**

Inhoud, doelstelling en doelgroep
Gezond Leven verzamelt, bestudeert en vergelijkt gegevens en cijfers over de gezondheid van de inwoners van Gelderland-Zuid en factoren die deze beïnvloeden. De resultaten vormen de basis voor het gezondheidsbeleid en de uitvoeringsprogramma's van de regio, de subregio's, de gemeenten en de GGD. Gezond Leven werkt vanuit de settingbenadering, gericht op een gezonde school en een gezonde buurt, wijk of gemeente; waarbij gelijke kansen op een goede gezondheid van de inwoners van de gemeenten een belangrijk uitgangspunt is. Gezond Leven richt zich met name op de jeugd, ouderen, kwetsbare burgers en mensen die een verhoogd risico lopen op gezondheidsproblemen; zoals mensen met een lage sociaal economische status. Daarnaast adviseert en ondersteunt Gezond Leven de gemeenten en samenwerkingsverbanden op het gebied van gezondheidsbeleid.

Welke ontwikkelingen deden zich voor in 2015?
- De structuur van de afdeling Gezond Leven is aangepast met het aanstellen van twee teammanagers. Eén voor het team Gezonde School met gezonde school-adviseurs en één voor het team Gezonde Wijk/Gemeente met gezondheidsmakelaars.
- De gemeente Wijchen heeft de GGD de opdracht gegeven om de coördinatie en de monitoring van de Lokale toegangspoort te organiseren.
- Het project 'Ik kies Rivierenland Gezond' is binnen Rivierenland het belangrijkste aandachtspunt geweest en een kapstok voor veel activiteiten die hebben plaatsgevonden. Met de middelen die de provincie Gelderland via het regiocontract beschikbaar heeft gesteld, is een stevige basis gelegd voor een preventieve infrastructuur en zijn veel activiteiten binnen scholen, wijken en rondom aangepast sporten gerealiseerd.
- Alvast vooruitlopend op de meerjarenstrategie van GGD Gelderland-Zuid is ingezet op een dekkend netwerk van gezondheidsmakelaars en gezonde school-adviseurs. Voor een deel zijn deze functies in Rivierenland gefinancierd vanuit het project 'Ik kies Rivierenland Gezond'. Met ingang van eind 2015 zijn deze functies door de GGD structureel in de begroting opgenomen. De gezondheidsmakelaars leveren een bijdrage vanuit een preventief gezondheidsperspectief aan het realiseren van collectieve preventie, kennen het lokale netwerk, onderhouden onder andere contacten met de sociale wijkteams en brengen landelijke expertise en ervaring in om tot gezamenlijke handelingsopties te komen.
- Voor alle gemeenten in het werkgebied van de GGD zijn wijkprofielen per wijk/kern/dorp opgesteld.
- Eveneens in lijn met de meerjarenstrategie is gestart met het organiseren van overleg tussen alle GGD-professionals die in een gemeente werkzaam zijn en het opstarten van een themadeskundigheid op GGD niveau, samen met de afdelingen JGZ en AGZ.

Aan welke speerpunten werd in 2015 gewerkt?
Gezonde school/wijk/gemeente/gezond in de stad
- Binnen Gezonde School en Gezonde Wijk/Gemeente zijn de actuele gezondheidsthema's overgewicht (inclusief voeding en bewegen), roken en alcohol, seksuele gezondheid en welbevinden, weerbaarheid en sociale veiligheid (psychische gezondheid) uitgewerkt en geconcretiseerd. Ook preventief ouderengezondheidsbeleid heeft meer aandacht gekregen (onder andere valpreventie, eenzaamheid en dementie).
- Het overkoepelende programma 'Ik kies Rivierenland Gezond' is uitgevoerd. Hier vielen de meeste van de activiteiten in Rivierenland onder, gericht op gezonde scholen, gezondheid in de buurt en aangepast sporten. Dit programma werd ondersteund door een actieve communicatiestrategie.
- Programma's rondom voeding zijn opgezet, onder andere vanuit 'Scoren voor gezondheid', 'Gezonde Schoolkantines', 'Overheerlijk Overblijven', 'Ik Kies Rivierenland Gezond' en 'Sportieve Gezonde Scholen XL' samen met Sportservice Nijmegen.
- Er is bijgedragen aan het opzetten en uitvoeren van programma's vanuit de 'Gezond in de Stad-gelden', voor de gemeenten Nijmegen, Beuningen, Tiel, Culemborg en Groesbeek.
- Er zijn extra financiële middelen gerealiseerd vanuit de Jeugdimpuls en Sportimpuls voor scholen.
- Er is een integraal gezondheidsbeleid ontwikkeld en geïmplementeerd, met veel aandacht voor preventie aansluitend op de sociale wijkteams.
- Projecten zijn voortgezet gericht op kinderen met overgewicht.
- Gecombineerde Leefstijlinterventie gericht op kinderen in Nijmegen is gerealiseerd.

- Er is gewerkt aan het verbeteren van de naleving Drank- en Horecawet binnen de sport. Dit had in 2015 absolute prioriteit binnen het Alcoholmatigingsproject in regio Nijmegen.

Ouderenmishandeling
- Vorm en uitvoering is gegeven aan een actieplan voor heel Gelderland-Zuid, om ouderenmishandeling zo preventief mogelijk aan te pakken.

Samenwerking zorgpartijen
- De samenwerking met de eerstelijnsgezondheidszorg is versterkt o.a. in Nijmegen Op Eén Lijn (NOEL).
- De samenwerking met de zorgverzekeraars is versterkt.

Gezondheidsgegevens & informatie
- Wijkprofielen zijn uitgebracht voor alle gemeenten in regio Rivierenland.
- EMOVO-onderzoek is ontwikkeld voor en afgenomen bij het regulier en het speciaal onderwijs.
- Met de gemeente Nijmegen is een koppeling van gezondheidsdata op een privacy-verantwoorde en –veilige manier gerealiseerd, o.a. om de OGGZ-monitor te kunnen realiseren.

Overig
- Er is gewerkt aan de realisatie van de uitvoeringsregie op de Lokale Toegangspoort (LTP) in Wijchen en aan het monitoren en ontwikkelen van en uitvoering van de monitoring voor de LTP.
- De samenwerking met de academische werkplaats AMPHI-Integraal Gezondheidsbeleid is uitgebouwd met extra nadruk op de regio Arnhem.

Acquisitie
- ZonMw-subsidieaanvragen voor sociale weerbaarheid (samen met het ROC) en SchoolsOUT zijn uitgewerkt.
- Diverse subsidieaanvragen bij Fonds Nuts Ohra zijn uitgewerkt, te weten 'Regionale aanpak van Valpreventie', 'Interactieve beweeggames', 'Zelfregie in Wijchen Noord' (gehonoreerd) en 'Preventie van overgewicht bij jonge kinderen' samen met Radboud Universiteit (gehonoreerd) en een project samen met het ROC in Tiel op het gebied van laaggeletterdheid (gehonoreerd).

Welke resultaten zijn in 2015 behaald?

Gezonde school/wijk/gemeente/gezond in de stad
- Het Gezonde Schoolteam is uitgebreid. Voor iedere gemeente is een gezonde school-adviseur beschikbaar. De gezonde school-adviseurs hebben met 65% van de 233 Primair Onderwijs-scholen (PO) in het werkgebied van Gelderland-Zuid incidenteel, dan wel intensief contact. Ditzelfde geldt voor 88% van de 41 Voortgezet Onderwijs-locaties (VO) en 72% van de 32 Speciaal Onderwijs-scholen (SO).
- Er zijn nieuwe gezondheidsmakelaars gestart in Tiel, Buren, Culemborg, Zaltbommel, Maasdriel, West Maas en Waal en Lingewaal. Hiermee zijn in alle gemeenten in het werkgebied gezondheidsmakelaars lokaal beschikbaar.
- 19 PO-scholen, 5 VO- en 3 SO-scholen hebben een vignet Gezonde School gekregen.
- 22 Scholen voor VO hebben ondersteuning ontvangen bij het realiseren van een Gezonde School-kantine. 14 Scholen hebben een Gezonde School-kantine gerealiseerd.
- Voor 3 PO- en 4 VO-scholen zijn middelen verkregen in de 4e ronde van de Jeugdimpuls.
- Totaal 32 basisscholen hebben gewerkt met het programma 'Lentekriebels' en 7 voortgezet onderwijsscholen en het ROC met 'Lang Leve de Liefde'. In totaal zijn 16 docenten-trainingen en 10 ouderavonden voor het onderwijs verzorgd m.b.t. het thema relationele en seksuele vorming.
- Het 'Mystery-guest'-onderzoek is uitgevoerd in het kader van het alcoholmatigingsbeleid voor Rivierenland, als basis voor een meer integrale aanpak met preventie en handhaving m.b.t. de nieuwe drank- en horecawet.
- In het kader van 'Ik kies Rivierenland Gezond' is een groot aantal extra activiteiten uitgevoerd op gemeente- en wijkniveau, op scholen en rondom aangepast sporten. Op het gebied van de thema's fruit eten (acties bij een aantal avondvierdaagsen), alcoholmatiging (stapavond voor ouders) en mentale gezondheid (theatervoorstelling van het omdenken in de Agnietenhof in Tiel) zijn specifieke activiteiten georganiseerd, vaak samen met welzijns- en zorgpartners in de regio.
- In samenwerking met het Mozaïek in Wijchen is de ketenaanpak valpreventie verder ontwikkeld. Er zijn opnieuw per gemeente infografics gemaakt. Daarnaast heeft een evaluatieonderzoek plaatsgevonden.

- Er is op 21 oktober een inspiratie-middag Sociale veiligheid georganiseerd door 'SchoolsOut' en 'Gezonde School', waar 180 personen aan deelnamen. Veel scholen uit Gelderland-Zuid waren hierbij aanwezig.
- Met middelen van het Fonds Nuts Ohra is een project uitgevoerd voor lage SES-gezinnen in Wijchen Noord. In Rivierenland participeert de GGD in een project gericht op laaggeletterdheid vanuit het ROC Rivor, dat ook mede door het Fonds Nuts Ohra mogelijk is gemaakt. Met de Gids-gelden zijn projecten gestart rondom laaggeletterdheid, Gezonde Start en overgewicht in Nijmegen.
- In Nijmegen zijn in Hatert, West en Lindenholt gecombineerde leefstijlinterventies gericht op kinderen uitgevoerd.
- Met 'N.E.C. Doelbewust' is het project 'Scoren voor Gezondheid' uitgevoerd voor 4 basisscholen.
- Met het ROC Nijmegen zijn – samen met JGZ –activiteiten gestart bij 5 teams van het ROC Nijmegen en met het ROC-Rivor.

Ouderenmishandeling

- Ruim 1000 professionals en vrijwilligers zijn bereikt via bijeenkomsten, scholing en voorlichting in het kader van de regionale aanpak ouderenmishandeling. Voor dit project is ook een vervolg ingediend voor de periode 2016-2018.

Samenwerking zorgpartijen

- Het project 'Gezond Ouder worden' voor gemeente Nijmegen is van start gegaan; samen met ouderen, Swon, thuiszorgorganisatie ZZG Zorggroep, huisartsen, gemeente en verzekeraars, o.a. gericht op het organiseren van buurttafels en het stimuleren van ouderen om zolang mogelijk mee te blijven doen in de samenleving.
- De samenwerking met de eerstelijnsgezondheidszorg (thuiszorg, huisartsen en paramedici) is versterkt, onder andere door Preventiekracht Dichtbij Huis, deelname aan Nijmegen op een lijn (NOEL), het Consortium voor Wijkkennis, samenwerking met het Eerstelijns gezondheidscentrum Tiel (ECT), Gezondheid in de buurt en de samenwerking met Stichting Ondersteuningsorganisatie Gelderlands Rivierenland Gelderse Vallei (OOGG, ROS).

Gezondheidsgegevens & -informatie

- Alle leerlingen van klas 2 en klas 4 van alle scholen voor VO en PRO- en VSO-scholen in Gelderland-Zuid hebben meegedaan met de dataverzameling voor EMOVO 2015.
- Er is een start gemaakt met de volwassenen- en ouderenmonitor, die in 2016 zal worden afgenomen.
- Met subsidie van provincie Gelderland zijn wijk-profielen voor Maasdriel, Neder-Betuwe en West Maas en Waal gerealiseerd. Ook voor de andere gemeenten in Rivierenland zijn wijkprofielen opgesteld. Voor het hele werkgebied van Gelderland-Zuid zijn nu profielen per wijk c.q. kern beschikbaar.

3 Paragrafen

3.1 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het Algemeen Bestuur heeft op 12 december 2014 een nieuwe notitie risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen vastgesteld. Hierin zijn rollen en taken voor risicomanagement geregeld en de spelregels voor het kwantificeren van risico's en de informatievoorziening daarover:

- Het complete overzicht van de risico-inventarisatie en de voorgestelde of genomen beheersmaatregelen wordt één keer per vier jaar besproken met het Algemeen Bestuur.
- In de tussenliggende periode wordt een samenvatting van de risico-inventarisatie opgenomen in de begroting en de jaarrekening.
- Bij het uitbrengen van financiële rapportages (begroting, jaarrekening, tussentijdse cijfers) worden nieuwe of verdwenen risico's als mutatie gemeld.
- De frequentie van de rapportage over risico's wordt groter als daar aanleiding voor is.
- Voor de omvang van de algemene reserve wordt als streefwaarde genomen:
  - € 1.000,- per medewerker;
  - 0,5% van opgenomen gelden in verband met renterisico's;
  - 1% van de totale uitgaven;
  - 3% van de inkomsten, niet zijnde inwonerbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken.
- Resultaten op basis van de jaarrekening worden verrekend met de algemene reserve.
- Als de algemene reserve lager wordt dan nihil én niet binnen de scope van de meerjarencyclus binnen de eigen begroting op niveau kan worden gebracht, storten gemeenten bij tot nihil.
- Als de reserve boven het maximum komt, wordt het meerdere aan gemeenten uitgekeerd.

Berekening streefwaarde Algemene reserve

Aantal medewerkers	398
Opgenomen gelden (leningen)	0
Totale lasten	27.536.421 *
Totale baten (excl. inw. bijdrage en factuurbijdrage uniforme taken)	11.677.957 *

** o.b.v. realisatie 2015, exclusief doorstorting SOA gelden*

Bedrag per medewerker	€ 1.000	€ 398.000
Percentage over opgenomen gelden (leningen)	0,5%	€ 0
Percentage totale uitgaven	1,0%	€ 275.364
Percentage over inkomsten**	3,0%	€ 350.339
Streefwaarde Algemene reserve		**€ 1.023.703**

***niet zijnde inwonerbijdrage en factuurbijdrage uniforme taken*

Omvang algemene reserve (x € 1.000,-)	**Realisatie 2015**
Norm algemene reserve	1.024
Algemene reserve per einde boekjaar	905
Verschil algemene reserve t.o.v. norm	-119

Indien het Algemeen Bestuur instemt met de afwikkeling van het jaarrekeningresultaat op de algemene reserve neemt het verschil ten opzichte van de norm met € 173.000,- toe tot € 292.000,-.

Berekening weerstandsvermogen	
Totaal noodzakelijke weerstandscapaciteit na weging	2.127
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit (alg.res. 905 + onvoorzien 158)	1.063
Mate waarin de capaciteit de risico's kan afdekken (=weerstandsvermogen)	50%

3.1.1 *Risico's*

Een samenvatting van de financieel gekwantificeerde risico's wordt in onderstaande tabel weergegeven. Als alle geïdentificeerde risico's zich zouden voordoen, zou daar ongeveer 2,4 miljoen euro mee gemoeid zijn. De algemene reserve kan 50% van de risico's afdekken.

Samenvatting risico's (x € 1.000)	Verwachte financiële gevolgen risico's	Benodigde weerstands-capaciteit na weging
Nieuwe wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's	1.359	489
Maatschappelijke risico's	920	214
Economische risico's	1.400	420
Middelen, organisatie medewerkers en efficiency	2.792	1.004
	6.471	2.127

Als alle risico's zich voordoen, dan is de algemene reserve niet toereikend om de kosten te dekken.

3.1.2 *Kengetallen*

Onderstaand zijn de kengetallen opgenomen die het BBV m.i.v. de jaarrekening 2015 voorschrijft.

Jaarverslag 2015	**Verloop van de kengetallen**		
Kengetallen:	**Verslag 2014**	**Begr. 2015**	**Verslag 2015**
a) netto schuldquote	-8,20%	-0,90%	-2,10%
b) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-8,20%	-0,90%	-2,10%
c) solvabiliteitsratio	23,00%	13,00%	25,00%
d) structurele exploitatieruimte	0,95%	-4,48%	-2,59%

ad a) Aangezien de GGD geen langlopende leningen aantrekt of uitzet, tellen alleen de vlottende activa en passiva mee. Omdat deze veelal tegen elkaar zullen wegvallen schommelt de schuldquote normaliter rond 0%. Een negatieve schuldquote geeft aan dat de financiële activa (uitgezet geld, liquide middelen, vorderingen) hoger zijn dan de (vlottende) schulden.

ad b) De GGD verstrekt geen leningen, dit kengetal zal altijd gelijk zijn aan de netto schuldquote.

ad c) Hoe hoger het percentage, hoe beter de organisatie in staat zal zijn aan haar langlopende financiële verplichtingen te voldoen. Voor de GGD zegt dit kengetal weinig omdat het eigen vermogen niet/nauwelijks zelf te beïnvloeden is (saldi worden verrekend met de deelnemers) en er geen langlopende financiële verplichtingen worden aangegaan. Het gepresenteerde percentage geeft derhalve aan dat het totale vermogen voor 25% uit eigen vermogen en 75% uit vlottende schulden bestaat. Gezien het negatieve percentage schuldquote is dit echter geen enkel probleem.

ad d) Ook dit kengetal zal veelal rond de 0 schommelen. Aangezien de GGD een verlengstuk van de deelnemers is zullen de baten veelal gelijk zijn aan de lasten, en zullen tekorten/overschotten vroeg of laat verrekend worden met de deelnemers.

3.2 Financiering

De hoeveelheid geld die nodig is voor de uitvoering van de verschillende taken van de organisatie wordt beheerd door de treasuryfunctie. De werkwijze, de taken en de verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De GGD voert een risicomijdend beleid.

Conform artikel 13 van het BBV dient de paragraaf financiering in ieder geval te bevatten: 'de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille'.

Aangezien de GGD geen lang vreemd vermogen heeft (zowel uitgezet als opgenomen), beperkt het risicobeheer zich tot de kortlopende schulden en vorderingen. Zaken als betalingstermijnen en invordering zijn hierbij relevant. Deze zaken zijn in de reguliere werkprocessen ingebed.

Het saldo van de financieringsfunctie over boekjaar 2015 bedroeg

Rentelasten	(€310)
Rentebaten	€5.644
	€5.334

3.2.1 *Kasgeldlimiet*

Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven welk bedrag mag worden gefinancierd met kortlopende geldleningen; de kasgeldlimiet. In 2015 is dit 8,2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 300.000,-. Als de kasgeldlimiet meer dan 3 kwartalen wordt overschreden, moet de kortlopende schuld worden omgezet in een langlopende schuld. In 2015 blijft de GGD binnen de norm voor de kasgeldlimiet.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Gemiddelde netto vlottende schuld	91	-659	810	1.218
Ruimte onder kasgeldlimiet	2.310	3.060	1.590	1.183

3.2.2 *Renterisiconorm*

Om ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen te beperken, is de renterisiconorm ingesteld. Deze renterisiconorm geeft de omvang van de schuld weer, die in een jaar maximaal voor renteconversie in aanmerking mag komen.

In 2015 is dit een percentage van 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2.500.000,-. De GGD heeft geen leningen.

*Bedragen * € 1.000,-*	
Berekening renterisiconorm	
Begrotingstotaal begroting 2015	29.274
Percentage regeling	20%
Renterisiconorm (begrotingstotaal x percentage)	5.855
Renterisiconorm vaste schuld in relatie tot renterisiconorm	
Renterisiconorm	5.855
Renterisico (renteherzieningen + aflossingen)	0
Ruimte onder renterisiconorm	5.855

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een overzicht van de geplande en gerealiseerde investeringen is opgenomen in de bijlagen bij dit jaarverslag.

De kapitaalgoederen van de GGD worden normaal onderhouden en vervangen na afloop van de economische levensduur. Voor het huurderonderhoud aan de Groenewoudseweg 275 is een voorziening getroffen, op basis van een meerjarenonderhoudsplan.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 *Kwaliteitsbeleid*

In 2015 is op intensieve wijze gewerkt aan een continue verbetering van zowel primaire processen als ook van ondersteunende processen. Hierbij is gebruik gemaakt van de LEAN denk- en werkwijze. Met ondersteuning van een extern adviseur en een ESF subsidie, zijn in een gezamenlijke training met de VRGZ, 9 GGD-medewerkers opgeleid tot LEAN facilitator. Deze hebben in 6 pilots gewerkt met LEAN en dat heeft per pilot 10 tot 30 verbetervoorstellen opgeleverd. In het najaar 2015 is besloten om de LEAN denk- en werkwijze nog verder te implementeren.

Privacy
Naar aanleiding van signalen over hoe om te gaan met privacy is eind 2014 GGD-breed een inventarisatie gemaakt van de actuele vragen. In de vorm van een interactieve workshop zijn deze vragen besproken en beantwoord. Tevens is een richtlijn gegeven voor het zelf beantwoorden van voorkomende vragen. Het privacy-beleid is geactualiseerd en aangevuld met een praktische richtlijn 'veelgestelde vragen omtrent privacy'. In het vervolg van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en met het oog op informatiebeveiliging is eveneens een richtlijn opgesteld voor de omgang met e-communicatiemiddelen en applicaties. Eind 2015 zijn de meldingen betreffende de producten van de GGD, waarop de Wbp van toepassing is en geen andere wettelijke bepaling zoals BIG en WGBO is, bij het College Bescherming Persoonsgegevens ingediend.

Leveranciersbeoordelingen
Periodiek worden de externe leveranciers van diensten en producten beoordeeld, dit als onderdeel van het kwaliteitsmanagementsysteem GGD. In 2014 – 2015 was het de beurt voor de ondersteunende diensten, zoals P&O, Financiën, Juridische dienstverlening, ICT, Post, Archief en Interne zaken. Deze diensten worden geleverd door medewerkers van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Deze beoordelingen hebben geleid tot verbeterpunten en afspraken over verbetermaatregelen.

Strategische Benchmark GGD 2015
In 2015 heeft de GGD weer meegedaan aan het Benchmarkonderzoek, dat door GGD GHOR Nederland is geïnitieerd. Hoewel sommige indicatoren aanleiding geven tot interpretatieverschillen en bij andere indicatoren het niet eenvoudig is om de juiste gegevens boven tafel te krijgen, heeft het meedoen aan dit onderzoek geleid tot een interne en externe informatie-uitwisseling over de uitkomst van het onderzoek. Merkbaar is dat het huidige Benchmarkinstrument nog in ontwikkeling is en dat het meedoen aan dergelijke onderzoeken voor de GGD zelf nog geen 'business as usual' is.

Klantervaringsonderzoek ambtenaren 2015
Medio 2015 is voor de eerste keer onderzoek gedaan naar de ervaringen van de ambtenaren volksgezondheid, jeugd, welzijn & cultuur, veiligheid, onderwijs over de dienstverlening van de GGD. Hiervoor zijn 122 ambtenaren, via een online enquête, benaderd met een respons van 50. Uit dit onderzoek blijkt dat de diensten en contacten van de GGD gewaardeerd worden met een gemiddelde van 7,1. De open en lerende houding, de contacten op uitvoerend niveau, de vakbekwame kennis en kunde worden zeer gewaardeerd. Wensen zijn o.a. in de diensten meer couleur locale inpassen, meer duidelijkheid over wie van de GGD waarvoor contactpersoon is. De uitkomst van het onderzoek zal begin 2016 nader worden uitgewerkt. In de periode waarin dit

onderzoek werd uitgevoerd, heeft de directeur samen met een manager gesprekken gehad met de burgemeesters en wethouders over hun ervaringen en wensen t.a.v. de GGD.

Externe en interne audits
In 2015 is de GGD tweemaal geaudit op de HKZ norm Publieke Gezondheid door Lloyd's, certificerende instelling. De auditor heeft veel lof voor de wijze waarop gewerkt is aan de innovatie en actualisatie van processen en de ontwikkeling van de meerjarenstrategie. Het HKZ-keurmerk is met 3 jaar verlengd. Naast de externe audits zijn er ook zeven interne audits door het auditteam GGD uitgevoerd. Eind 2015 is Veilig Thuis geaudit door een combinatie van interne en externe auditoren. De uitkomsten van de audits worden besproken in het management en of in het teamoverleg van afdelingen. De realisatie van de verbeterpunten en –maatregelen worden gemonitord door de managers.

Kwaliteitshandboek
In 2015 is een start gemaakt met de herinrichting en de vormgeving van het digitale kwaliteitshandboek (KHB). Dit op verzoek van gebruikers (klantonderzoek) en veranderende inzichten ten aanzien van het onderhoud (meer LEAN).

Klachten
In 2015 heeft de GGD 28 meldingen ontvangen waarin klanten/burgers aangaven in meer of mindere mate niet tevreden te zijn met de dienstverlening van de GGD. Nieuw voor de GGD in dezen waren de negen meldingen over de dienstverlening van Veilig Thuis. Deze meldingen zijn opgepakt en bemiddeld door de teammanager Veilig Thuis, met de afspraak dat wanneer een melder zijn klacht wil voorleggen aan de Externe Klachtencommissie, dan gebruik gemaakt wordt van de Externe Klachtencommissie Jeugdbescherming Gelderland. De overige klachten betroffen de afdelingen JGZ, AGZ en MBZ. Alle klachten zijn afgehandeld/bemiddeld met een interne procedure. De klachten zijn wel aanleiding geweest tot verbetermaatregelen, zoals aanpassingen protocol, opnieuw instrueren van medewerkers, aanpassing van teksten (folder, website) en werkplekinrichting.
Eind 2015 is met de Externe Klachtencommissie GGD Gelderland-Zuid gesproken over het feit dat de Wet kwaliteit, klachten en geschillen in de zorg (Wkkgz) per januari 2017 van kracht zal zijn. Nadere afstemming hierover met zowel de klachtencommissie als met GGD GHOR Nederland zal hierover begin 2016 plaatsvinden.

3.4.2 *Personeel en organisatie*

Parallel aan de ontwikkeling van de Meerjarenstrategie 2016-2019 van de GGD, is in 2015 Strategisch HR-beleid ontwikkeld. Om de koers van de GGD voor de komende jaren te ondersteunen, zal de GGD zich op het gebied van P&O vooral gaan toeleggen op de thema's Gezondheid en Kennis & Ontwikkeling. Hierbij is speciale aandacht voor de ontwikkeling die GGD-breed over de afdelingen heen kan worden versterkt. Samenwerken, verbinden zijn daarbij sleutelwoorden. Daarnaast is samen met de teammanagers een start gemaakt hoe de strategie in de praktijk kan worden gebracht.

Adviseurs hebben de managers ondersteund bij hun P&O-vraagstukken. Er zijn 40 vacatures geweest, waarvan zes voor een managementfunctie. JGZ is ook gaan werken voor de 0 - 4-jarigen in Neder-Betuwe. Daarnaast zijn de afdelingen JGZ Nijmegen en JGZ Rivierenland samengevoegd. Binnen de afdeling Gezond Leven is een teammanagerslaag aangebracht. De medewerkers die boventallig zijn geworden door de bezuiniging op logopedie, hebben in 2015 het van werk-naar-werk-traject voortgezet. Daarnaast is veel tijd besteed aan Veilig Thuis.

De gemiddelde leeftijd van het personeel is 48 jaar. De verdeling tussen mannen en vrouwen is hetzelfde gebleven, respectievelijk 10% en 90%. Het ziekteverzuim is ten opzichte van 2014 1,7 procentpunt gestegen naar 5,8% (exclusief zwangerschappen). Het ziekteverzuim heeft daarom de aandacht.

Met de invoering van een landelijk nieuw beloningshoofdstuk is een aantal arbeidsvoorwaardelijke regelingen aangepast, te weten de Cafetariaregeling en de Regeling Beschikbaarheid. Dit betekent verder dat per 1-1-2016 de Bezoldigingsregeling en Inpassingsregeling komen te vervallen. De Bedrijfsfitnessregeling is komen te vervallen en er zijn voorbereidingen getroffen voor het programma Samen Gezond Werken. Daarnaast is afgesproken met de medezeggenschap (OR en

GO) een enquête onder de medewerkers te houden rondom het onderwerp 'Duurzame inzetbaarheid' Er is een wijziging aangebracht in het werving- en selectieprotocol en de attentieregeling. Daarnaast heeft de OR ingestemd met het functiewaarderingsysteem HR21. In 2016 zullen de voorbereidingen voor het implementeren van dit functiewaarderingsysteem worden getroffen. 2015 Was het laatste jaar voor het individueel keuzebudget.

3.4.3 *Communicatie*

In 2015 was de GGD-communicatie gericht op het:

- ondersteunen bij de ontwikkeling van de Meerjarenstrategie 2016-2019;
- opzetten van een social media strategie en uitvoeren van deze strategie op platforms als facebook, twitter, YouTube en LinkedIn;
- ondersteunen van verschillende interne trajecten, zoals de samenvoeging van de twee Jeugdgezondheidszorgafdelingen en het slimme werken in Nijmegen en Tiel;
- ondersteunen van verschillende GGD-projecten of doelgroepen die extra aandacht nodig hebben zoals vluchtelingen.
- omschakelen naar een nieuw content management systeem (CMS) voor het beheer van de verschillende GGD (sub)websites en het intranet. Er is gekozen voor Open Source systeem WordPress. In 2015 zijn de eerste sites in WordPress opgezet (Gezonde school en Veilig Thuis), in 2016 volgen de andere sites.
- extra ondersteunen van de nieuwe taken, zoals Veilig Thuis en Toezicht Wmo;
- verzorgen van digitale nieuwsbrieven voor diverse klantgroepen: o.a. relaties van medische milieukunde, infectieziekten, maar ook relaties van de GGD in het algemeen;
- deelnemen aan oefeningen en trainingen rondom rampen en crises. Dit met het oog op een zorgvuldige organisatie van de crisiscommunicatie;
- ondersteunen van de academische werkplaats AMPHI, onder andere bij nieuwsbrieven.

3.4.4 *Facilitaire Zaken en ICT*

De afdeling Facilitaire Dienstverlening heeft haar rol en positie versterkt binnen het verlenen van ondersteunde diensten aan de GGD.

Het concept 'Slim werken' dat in 2014 binnen de vestiging aan de Groenewoudseweg in Nijmegen is ingevoerd, is goed ontvangen en de uitwerking voor nadere implementatie binnen de vestiging Tiel is opgestart. De afdeling Gezond Leven is volledig geïntegreerd binnen het pand aan de Groenewoudseweg. Het team Seksuele Gezondheid heeft intrek genomen in haar nieuwe kantoordeel binnen het pand aan de Groenewoudseweg.
Met de gemeente Nijmegen hebben er gesprekken plaatsgevonden over verlenging en aanpassingen t.a.v. huisvesting Groenewoudseweg. Het onderliggende huurcontract is verlopen en is nu voor 1 jaar verlengd om dit goed uit te werken. De GGD heeft de behoefte hierbij uit-gesproken nog slimmer en efficiënter te gaan werken en haar medewerkers vanuit de diverse aandachtsvelden (nog) meer te gaan verbinden.
Verder zijn de voorbereidingen getroffen om afdeling Bijzondere Zorg en Veilig Thuis tijdelijk te gaan verhuizen van het politiepand aan de Stieltjesstraat naar het Poortgebouw voor de periode van 1 jaar per 1 februari 2016.

Op het gebied van informatiemanagement en ICT hebben de eerste verkennende onderzoeken plaatsgevonden om in 2016 over te kunnen gaan tot nadere uitwerkingen voor nieuwe aanbesteding.

3.4.5 *Financiën*

De adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording heeft in mei 2015 een advies over verschillende onderwerpen in het BBV uitgebracht. De uitwerking van de adviezen is opgedragen aan zeven werkgroepen. Verwacht wordt dat in het voorjaar 2016 een definitieve bekendmaking volgt van de wijzigingen.

Aan de gemeenten is over 2015 een bedrag van € 348.513,15 aan compensabele BTW (via het BTW compensatiefonds) opgegeven (circa 65 cent per inwoner).

3.4.6 *MIC-commissie*

Onder MIC (Melding Incidenten Cliënten) valt iedere gebeurtenis bij de directe zorg voor de cliënt, al dan niet veroorzaakt door menselijk handelen of nalaten, die tot (potentieel) schadelijk gevolg voor die cliënt heeft geleid of had kunnen leiden.
In 2015 bestond de MIC-commissie van GGD Gelderland-Zuid uit vier leden (een arts JGZ/voorzitter; een verpleegkundige JGZ; een arts AGZ en een verpleegkundige AGZ). De commissie wordt ondersteund door een vaste secretaresse.
In 2015 werden 28 MIC-meldingen behandeld door de MIC-commissie van GGD Gelderland-Zuid. Iedere melding is door een lid van MIC-commissie onderzocht, de bevindingen en aanbevelingen zijn vastgelegd in het MIC-rapportageformulier. De directeur van de GGD, de afdelingsmanagers, leidinggevenden en melders zijn hierover geïnformeerd.
GGD Gelderland–Zuid voert een actief beleid om incidenten op een veilige manier te melden.

3.5 **Verbonden partijen**

De GGD Gelderland-Zuid kent geen verbonden partijen, dat wil zeggen organisaties waarin de GGD zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft.

4 Jaarrekening

Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur
d.d. 17 maart 2016

4.1 **Balans per 31 december**

Bedragen x € 1.000,-

ACTIVA

	31-12-2015		31-12-2014	
Vaste Activa				
Materiële vaste activa	1.447		1.389	
		1.447		**1.389**
Vlottende activa				
Voorraden				
Voorraden	33		43	
		33		**43**
Uitzetting met rentetypische looptijd < 1 jaar				
Debiteuren	116		136	
Debiteuren openbare lichamen	593		879	
Uitzettingen Rijks schatkist	2.139		3.900	
Overige vorderingen	582		1.597	
		3.430		**6.511**
Liquide middelen				
Liquide middelen	19		38	
		19		**38**
Totaal		**4.928**		**7.982**

PASSIVA

	31-12-2015		31-12-2014	
Vaste Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	905		1.175	
Bestemmingsreserve	205		638	
	1.110		**1.813**	
Nog te bestemmen resultaat	**-173**		**997**	
		937		**2.810**
Voorzieningen		**909**		**989**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schuld met rentetypische looptijd < 1 jaar				
Crediteuren	292		873	
Belastingen en sociale premies	927		889	
Overige schulden en overlopende passiva	1.863		2.422	
		3.082		**4.184**
Totaal		**4.928**		**7.982**

4.2 **Overzicht van baten en lasten 2015**

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
Bedragen x € 1.000,-				
Bijdrage deelnemende gemeenten	14.097	14.097	14.097	14.616
Uniforme taken o.b.v. facturen	574	713	781	729
Subsidies rijk	2.552	2.290	2.271	2.491
Doorstorting GGD'en	3.554	3.226	3.642	3.226
Subsidies gemeenten	5.506	4.870	2.895	4.065
Overige opbrengsten	3.620	2.823	2.393	3.202
Som der bedrijfsopbrengsten	**29.904**	**28.019**	**26.081**	**28.328**
Personeelskosten	17.987	16.819	15.463	16.309
Afschrijvingen	313	329	329	317
Huisvestingskosten	1.910	1.826	1.723	1.925
Kantoormiddelen	214	277	277	212
Medische zaken	831	803	801	814
Communicatieapparatuur	1.021	1.034	1.012	952
Autokosten	10	16	16	12
Algemene kosten	3.081	2.953	1.260	1.332
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.037	1.904	1.904	2.048
Doorstorting GGD'en	3.554	3.226	3.642	3.695
Voorlichting	126	89	79	73
Rente	5	-3	-3	-2
Som der bedrijfskosten	**31.090**	**29.274**	**26.502**	**27.688**
Totaal saldo van baten en lasten	**-1.187**	**-1.255**	**-421**	**640**
Incidentele baten	3	0	0	550
Incidentele lasten	0	0	0	-173
Saldo incidentele baten en lasten	**3**	**0**	**0**	**378**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**-1.184**	**-1.255**	**-421**	**1.018**
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves				
Digitaal Dossier JGZ	-238	-269	-269	-81
Bezuinigingen	0	0	0	-25
Uittreding Mook & Middelaar	-35	-35	-35	-53
Afboeking vordering Mook & Middelaar	-111	0	0	0
EGB-samenwerking	-117	-117	-117	0
Toezicht WMO	-168	-168	0	200
Zorgmonitor	0	0	0	-20
Veilig Thuis	-343	-343	0	0
	-1.011	-932	-421	21
Gerealiseerd resultaat	**-173**	**-324**	**0**	**997**
Voorstel resultaatbestemming				
Nog te bestemmen resultaat algemene reserve	-173	-324	0	997

Kort samengevat:
Het resultaat is €151.000,- positiever dan de bijgestelde begroting. Door het acquireren van nieuwe projecten is er een hogere opbrengst gerealiseerd ten opzichte van de bijgestelde begroting, waarvoor in verhouding minder kosten zijn gemaakt. Voor nadere toelichting zie paragraaf 4.4 (toelichting op het overzicht van baten en lasten).

4.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten. Het overzicht van baten en lasten omvat het totaal van alle activiteiten, die de GGD in 2015 heeft uitgevoerd. Daar waar bedragen afgerond zijn op duizenden euro's kunnen optellingsverschillen ontstaan. Deze hebben echter geen (significante) invloed op het beeld dat de jaarrekening geeft.

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. In het jaar van aanschaf wordt tijdsevenredig afgeschreven.

Activa met een verkrijgingsprijs van meer dan € 2.500 worden geactiveerd. Investeringen die volledig zijn afgeschreven maar nog wel in eigendom zijn, zijn middels desinvestering overgebracht naar de staat van eigendommen.

Veelal worden kleinere investeringen in het lopende boekjaar gebundeld en start de afschrijving halverwege het jaar.

De gehanteerde afschrijvingspercentages van de belangrijkste materiële vaste activa zijn als volgt:

Inventarissen, stoffering, aanpassing gebouw, meubilair en bekabeling	10%
Hardware en algemene software	20%
Specifieke softwareapplicaties	20%
Telefooninstallaties	20%
Overige bedrijfsmiddelen	20%

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen saldo van de rekening van baten en lasten over 2015. De algemene reserve dient primair als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een bepaalde bestemmingsrichting is meegegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor, op grond van artikel 44 BBV, in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan; waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorziening onderhoud kantoor Groenewoudseweg heeft betrekking op de komende 5 jaar en is nominaal gewaardeerd. De informatie voor de onderbouwing van de voorziening wordt verkregen van het herziene Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) gemeente Nijmegen. De voorziening voor niet actief personeel is gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De gevormde voorzieningen worden toegelicht in de toelichting op de balans. Er wordt geen rente toegerekend aan de voorzieningen.

Schulden

Schulden worden opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

4.4 **Toelichting op de balans**

Bedragen x € 1.000,-

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut per ultimo 2015 bestaat uit de volgende onderdelen:

	31-12-2015	31-12-2014
Gebouwen		
Aanpassingen gebouw	477	354
Overige materiële vaste activa		
Automatisering	466	536
Inventaris	488	499
Vervoermiddelen		
Auto's	15	0
	1.447	**1.389**

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Aanpassingen gebouw	Automatisering	Inventaris	Wagenpark	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari	677	1.176	989	18	2.860
Cumulatieve afschrijving per 1 januari	323	640	489	18	1.470
Boekwaarde per 1 januari	**354**	**536**	**499**	**0**	**1.389**
Investeringen	189	80	85	17	370
Afschrijvingen	66	150	96	2	313
Desinvesteringen	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 december	**477**	**466**	**488**	**15**	**1.447**
Aanschafwaarde per 31 december	866	1.256	1.073	35	3.230
Cumulatieve afschrijving per 31 december	389	790	585	19	1.783
Boekwaarde per 31 december	**477**	**466**	**488**	**15**	**1.447**

Een overzicht van geplande en uitgevoerde investeringen is als bijlage opgenomen in deze jaarrekening.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden	**31-12-2015**	**31-12-2014**
De samenstelling van de voorraden is als volgt:		
Vaccins	33	43
	33	**43**

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

Debiteuren	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Debiteuren	116	136
Debiteuren openbare lichamen	593	879
	709	**1.015**

De debiteuren openbare lichamen bestaan voor de GGD uit het Rijk, voor wat betreft de entgelden, de aanvullende curatieve SOA-zorg, de labdiagnostiek, de seksuele gezondheid, bijdragen van de provincie voor projecten, de bijdragen van deelnemende gemeenten, Politie, andere GGD'en en de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Uitzettingen Rijks schatkist	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Uitzettingen Rijks schatkist	2.139	3.900
	2.139	**3.900**

Middelen opnemen uit de schatkist kan per dag tot het bedrag van de intradaglimiet van €1.500.000,-. Over middelen die in de schatkist worden aangehouden, wordt dezelfde rente vergoed als de rente die het Rijk anders op de geld- en kapitaalmarkt had betaald. Voor saldi op de rekening-courant wordt de daggeldrente (Eonia) vergoed. In 2015 werd geen enkel kwartaal het drempelbedrag (€ 250.000) overschreden, hetgeen volgt uit het feit dat de bankrekeningen gekoppeld zijn aan de rekening van 's-Rijks schatkist. Zie verder onderstaande tabel.

	Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
Buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	19	26	26	12
Ruimte onder het drempelbedrag	231	224	224	238
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Overige vorderingen	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Fietsregeling personeel	7	23
Vooruitbetaalde bedragen	136	445
Nog te ontvangen bedragen	439	1.129
	582	**1.597**

Eind 2016 is de fietsregeling volledig afgerond.

De nog te ontvangen bedragen hebben betrekking op inkomsten van:	**31-12-2015**	**31-12-2014**
Rijk	81	859
Gemeenten	196	192
Overig	163	78
	439	**1.129**

Nog te ontvangen bedragen	**31-12-2014**	**Toevoegingen**	**Ontvangen bedragen**	**31-12-2015**
Rijk				
Subsidie VWS	550		550	0
Entgelden JGZ	28	26	28	26
Labdiagnostiek en Sense	222	-4	172	47
Opleiding arts maatschappij en gezondheid	16	3	16	3
Rup-SEGV	38		38	0
Hielprik	4	5	4	5
Gemeenten				
Huisvesting JGZ-dependances	162	177	162	177
Huisvesting gemeente Wijchen	19	18	19	18
ID Swipes	7		7	0
Toetsen SMI	4		4	0
	1.051	**225**	**1.000**	**276**

Liquide middelen	31-12-2015	31-12-2014
ING bank	14	29
Kas	3	9
Rek. courant Rabobank	0	0
Rek. courant ING-bank	1	0
Rek. courant BNG-bank	0	0
	19	**39**

Overtollige middelen worden, met uitzondering van het drempelbedrag van €250.000,-, aangehouden in de schatkist van het Rijk (zie uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar).

PASSIVA

Eigen vermogen	31-12-2015	31-12-2014
Algemene reserve	905	1.175
Bestemde reserve Digitaal Dossier JGZ	31	269
Bestemde reserve Uittreding M&M	17	52
Bestemde reserve Afboeking vordering Mook & Middelaar	0	0
Bestemde reserve EGB samenwerking	0	117
Bestemde reserve Veilig Thuis	0	0
Bestemde reserve Toezicht WMO	157	200
Bestemde reserve Vakantiegeld	0	0
	1.110	1.812
Nog te bestemmen resultaat	-173	997
Totaal Eigen vermogen	**937**	**2.809**

Algemene reserve
Op 12 december 2014 stelde het Algemeen Bestuur een nieuwe norm(berekening) voor de algemene reserve vast. De berekening van deze norm voor het jaar 2015 bedraagt € 1.022.422. Eind 2015 is de werkelijke omvang van de algemene reserve € 905.000. Indien het resultaat van € 173.000 ten laste van de algemene reserve wordt geboekt, wordt het tekort op het weerstandvermogen ten opzichte van de normberekening € 290.422.

Verloop bestemde reserves	31-12-2014	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2015
Digitaal Dossier JGZ	269	0	238	31
Uittreding M&M	52	0	35	17
Afboeking vordering Mook & Middelaar	0	111 *	111	0
EGB samenwerking	117	0	117	0
Toezicht WMO	200	125 *	168	157
Veilig Thuis	0	343 *	343	0
Vakantiegeld	0	0	0	0
Totaal	**638**	**579**	**1.011**	**205**

Digitaal dossier JGZ: Er waren voor 2015 projecten gepland maar die zijn nog niet (volledig) afgerond; dit komt enerzijds doordat eerst de databases (Rivierenland en Regio Nijmegen) samengevoegd moesten worden als voorwaarde voor andere projecten, die nu in 2016/2017 worden uitgevoerd. Anderzijds doordat oplevering koppeling en pilot met gebruikers vertraagd was waardoor Topicus nog niet gereed was voor koppeling LSP en Koppeling Entgegevens. Een bedrag van €31.000,- wordt doorgeschoven naar 2016.

Uittreding Mook en Middelaar: Conform begroting is deze reserve in 2014 met 75% van de jaarlijkse frictiekosten afgebouwd. In 2015 is deze reserve met 50% en in 2016 wordt er met 25% afgebouwd.
Toezicht WMO: Deze bestemde reserve is, conform besluit AB van 11 december 2014, gevormd vanuit overgebleven gelden extra contactmoment adolescenten 2013 en 2014 voor het vormgeven van de toezichttaak WMO; die vanaf 1 januari 2015 bij GGD Gelderland-Zuid is ondergebracht. Vanuit resultaatsbestemming 2014 is er €125.000,- aan toegevoegd.

**toegevoegd vanuit jaarrekeningresultaat 2014*

Voorzieningen	31-12-2014	Storting	Besteding	Vrijval	31-12-2015
Onderhoud kantoor Groenewoudseweg	280	98	0	0	378
Niet actief personeel	709	208	234	152	531
Totaal	**989**	**306**	**234**	**152**	**909**

Onderhoud kantoor Groenewoudseweg: De dotatie en onttrekkingen aan de voorziening periodiek onderhoud hoofdkantoor Groenewoudseweg worden ontleend aan het onderhoudsplan van gemeente Nijmegen.

Niet actief personeel: De voorziening voor niet actief personeel is gevormd voor de verwachte uitgaven van WW- en wachtgelduitkeringen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schuld met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Crediteuren	31-12-2015	31-12-2014
Crediteuren	292	873
	292	**873**

Belastingen en sociale premies	31-12-2015	31-12-2014
Nog te betalen omzetbelasting	21	43
Nog te betalen loonbelasting	532	473
Nog te betalen sociale lasten/pensioenpremies	375	372
	927	**889**

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2015	31-12-2014
Nog te betalen bedragen	778	1.233
Vooruitontvangen inkomsten	471	486
Nog te betalen aan personeel	606	695
Negatieve banksaldi	7	8
	1.863	**2.422**

	31-12-2015	31-12-2014
De vooruitontvangen inkomsten hebben betrekking op inkomsten van:		
Rijk	234	210
Gemeenten	180	222
Overig	57	54
	471	**486**

Vooruitontvangen inkomsten	31-12-2014	Toevoegingen	Bestedingen	31-12-2015
Rijk				
Coördinatie Sense	153		14	139
Jeugdimpuls	4		4	0
Gezondheidsprofielen in de wijk	53		53	0
Bewegen bij dementie	0	57		57
Integrale aanpak valpreventie	0	38		38
Gemeenten				
Straks zwanger	9		2	7
Observatie peuters	3		3	0
Gezondheidsmakelaar/Buurtsportcoaches	7	7	7	7
SchoolsOut	9		9	0
Preventiebudget	85	107	85	107
Meldpunt Bijzondere Zorg Nijmegen	110		110	0
Dappere Dino's	0	6		6
Gezonde Gids	0	10		10
Beweegtuinen Millingen	0	26		26
Ex-gedetineerden begeleiding	0	10		10
Vroegsignalering schuldhulpverlening proeftuin	0	5		5
Coaching logopedisten Rivierenland	0	3		3
	432	**268**	**286**	**414**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Per 31 december 2015 heeft de GGD Gelderland-Zuid een verplichting vakantiegeld over de periode juni tot en met december 2015 ad. €490.160,-.

De GGD Gelderland-Zuid is met gemeente Nijmegen een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van het pand aan de Groenewoudseweg 275 te Nijmegen. De overeenkomst is aangegaan voor een periode van 10 jaar en is per 1 januari 2007 ingegaan. De huur bedraagt voor 2016 €417.000,-. De huur wordt jaarlijks geïndexeerd.
Per 15 juni 2013 zijn de medewekers van het Meldpunt Bijzonder Zorg gehuisvest, samen met het Veiligheidshuis, op het politiebureau. De huur inclusief servicelasten bedraagt voor 2016 €5.000,-. De verhuurder heeft het huurcontract opgezegd. Per 1 februari 2016 gaat BZ/VT over naar het Poortgebouw Lux van de gemeente Nijmegen. De hieruit voortvloeiende huurprijs is €62.000,- voor 2016. Deze huurovereenkomst is aangegaan voor 1 jaar.

Vanaf 1 juli 2013 huurt de GGD Gelderland-Zuid het pand aan JS de Jongplein in Tiel van Regio Rivierenland. De huur betreft een all-in huurprijs en wordt vanaf 1 januari 2016 €335.000,-. Deze huurovereenkomst is aangegaan voor 5 jaar.

De GGD Gelderland-Zuid is met meerdere verhuurders huurovereenkomsten aangegaan voor de dependances, in totaal 22 locaties. De totale verplichting in 2016 bedraagt €733.000,-. Met de gemeenten zijn afspraken gemaakt over maximale huisvestingslasten voor rekening van de GGD Gelderland-Zuid. Dit is in totaal voor 2016 €550.000,- en bestaat uit huurlasten, gebouwgebonden servicekosten en facilitaire meerkosten GGD Gelderland-Zuid. Extra kosten (in dit geval €183.000,-) worden met de gemeenten afgerekend. Dit is inclusief de gemeente Neder-Betuwe.

GGD Gelderland-Zuid huurt een kantoorruimte van het Academisch Gezondheidscentrum Thermion te Lent. De huurovereenkomst is aangegaan voor 3 jaar, vanaf 1 januari 2014. De huurlast bedraagt voor 2016 €9.100,-.

In het hierbovenstaande overzicht zijn alleen de verplichtingen van materieel belang weergegeven.

4.5 **Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2015**

Bedragen x € 1.000,-

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Bijdrage deelnemende gemeenten	**Realisatie 2015**	**Bijgest. Begr. 2015**	**Realisatie 2014**
Uniforme taken	14.097	14.097	14.616
Uniforme taken o.b.v. facturen	574	713	729
	14.672	**14.810**	**15.345**

Uniforme taken o.b.v. facturen Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-139**

Voor de inspecties kindercentra is €139.000,- minder aan opbrengsten gerealiseerd. Dit komt doordat het begrote aantal inspecties niet is gehaald. Er is wel voldaan aan de wettelijke verplichting.

Overige opbrengsten	**Realisatie 2015**	**Bijgest. Begr. 2015**	**Realisatie 2014**
Subsidies rijk	2.552	2.290	2.491
Doorstorting GGD'en	3.554	3.226	3.226
Subsidies gemeenten	5.506	4.870	4.065
Overige opbrengsten	3.620	2.823	3.202
	15.232	**13.208**	**12.983**

Subsidies rijk Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **262**

Van het rijk werd €262.000,- meer subsidie ontvangen. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hieronder toegelicht.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Meer opbrengsten:	
- Inentingen en vaccinaties	28
- Hielprikken en Versterking op ROC	37
Minder opbrengsten:	
- Opleiding van Arts Maatschappij en Gezondheid	-40
	25

Algemene gezondheidszorg (AGZ)

Meer opbrengsten:	
- Labdiagnostiek	117
- Opleiding van Arts Maatschappij en Gezondheid.	32
- Landelijke implementatie Hep B	24
Minder opbrengsten:	
- Curatieve SOA bestrijding	-68
	105

Gezond Leven (GL)
Niet begrote opbrengsten:

- Gezondheidsprofielen in wijken	68
- Bewegen bij depressie en dementie	8
- Integrale valpreventie regio Nijmegen	33
Meer opbrengsten:	
- Jeugdimpuls	23
	132
Totaal meer subsidie rijk	262

Doorstorting GGD'en Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **328**

De GGD Gelderland-Zuid ontvangt de rijkssubsidies ook voor andere GGD'en in Gelderland en Overijssel. Er wordt meer dan begroot ontvangen en doorgestort (zie ook onder kosten). Er wordt €348.000,- meer ontvangen en doorgestort, dit komt door de afrekening van SOA onderzoeken in 2013. De doorstorting van de subsidie coördinatie SG voor 2015 is €20.000,- lager dan begroot.

Subsidies gemeenten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **636**

Van gemeenten is €636.000,- meer subsidie ontvangen dan begroot. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hieronder toegelicht.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Meer opbrengsten:	
- Bijdrage VVE	14
- Overig	50
Minder opbrengsten:	
- Maatwerk	-34
- CJG	-40
- Logopedie	-9
	-19

Algemene gezondheidszorg (AGZ)

- Door de verschuiving van gelden kinderinspecties wordt hier een verschil gepresenteerd	6
	6

Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ)

Niet begrote opbrengsten:	
- Begeleiding ex-gedetineerde	10
Meer opbrengsten:	
- Veilig Thuis	115
- Toegang beschermd wonen	38
- Huiselijk geweld	6
Minder opbrengsten:	
- Minder opbrengsten voorzitter lokaal zorgnetwerk	-30
	138

Gezond Leven (GL)

Meer opbrengsten:	
- Lokale toegangspoort Wijchen	179
- Buurtsportcoaches, Gezond in de stad en gezondheidsmakelaar	192
- Schoolsout	11
- Geen alcohol en ID swipes	7
- Gezond ouder worden en preventiebudget	45
- Ouderenmishandeling	77
	511
Totaal meer subsidie gemeenten	636

Overige opbrengsten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **797**

De overige opbrengsten zijn €797.000,- hoger dan begroot. De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden hieronder toegelicht.

Jeugdgezondheidzorg (JGZ)

Niet begrote opbrengsten:	
- A+O fonds regeling trainees, werkervaring en stagiaires	2
- Begeleiden AIOS STMR	1
- Inzet jeugdvp voor leerlingenzorg	13
- Inzet voor LIRIK onderzoek	4
- Luizenkammen	1
- Subsidie opleiding Nurse practicioner	18
- Uitleen personeel inc.	6
- Versterking JGZ op ROC	15
- Workshops straks zwanger worden	2
Meer opbrengsten:	
- CJG MUG, Beuningen en Druten	2
- PGA JGZ	6
- Versterking ZAT ROC Nijmegen	2
- Co-assistenten Radboud	1
- Detacheringen	4
Minder opbrengsten:	
- CKO onderwijs JGZ 4-19	-2
- Individuele en groepsvoorlichting	-2
- Jeugdzorg Mook	-14
- Vertrouwenspersoon sexsuele intimidatie Voortgezet onderwijs	-2
	58

Algemene gezondheidszorg (AGZ)

Meer opbrengsten:	
- Declaraties TBC, Impact MRSA, crisistool en verkoop Mantoux	113
- Condoomautomaat	3
- PGA AGZ	4
- Reizigers	51
- Hygiéne inspecties	9
- Forensisch	37
- Noodopvang Heumensoord	89
- Rampenplan en DVO	40
- Detacheringen	35
Minder opbrengsten:	
- Landelijke implementatie Hep B risicogroep	-5
- TBC behandeling asielzoekers	-3
- Reizigers vaccinaties	-61
	313

Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ)	
Meer opbrengsten:	
- Detacheringen	22
	22
Gezond Leven (GL)	
Niet begrote opbrengsten:	
- Beschrijving indicatoren gezin in	3
- Bijdrage UMC aan implementatie wijkprofielen	9
- Bijdrage zwangere vrouwen	9
- Gezondheidsaanpak voor kwetsbare gezinnen Wijchen	42
Meer opbrengsten:	
- Zelfredzaam (Gezondheid, sport en bewegen)	218
- Detacheringen	3
	283
Overig	
Meer opbrengsten	
- Huur RBGZ, verbouwing pantry	50
- Detacheringen	87
Minder opbrengsten	
- DVO DPG en GHOR	-16
	121
Totaal hogere overige opbrengsten	797

BEDRIJFSKOSTEN

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	11.984	12.353	11.471
Sociale lasten	1.504	1.440	1.408
Pensioenpremie	1.515	1.632	1.603
Uitzendkrachten, detachering en inhuur	2.097	100	1.198
Opleidingen	261	488	307
Overige personeelslasten	627	805	322
	17.987	**16.819**	**16.309**

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenpremie	15.003	15.425	14.482
Kosten voor uitzendkrachten, detacheringen en inhuur freelancers	2.097	100	1.198
Totale kosten voor inzet personeel	**17.099**	**15.525**	**15.680**
Aantal fte dat werd verloond via de GGD	234,9	234,0	220,6
Becijferd aantal fte voor uitzendkrachten, detacheringen en freelancers	24,8	0,0	13,9
	0	**0**	**0**

Totale kosten voor inzet personeel Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **1.574**

In de personeelskosten is rekening gehouden met de loonstijging en wijziging van de premies sociale lasten en pensioenen (verlaging) conform het akkoord CAO gemeentenambtenaren. Deze kosten zijn €47.000,- hoger als waar rekening mee werd gehouden bij het opstellen van de begroting. Daarentegen zijn de pensioenlasten €132.000,- lager dan verwacht.

Als gevolg van extra werkzaamheden hebben medewerkers meer gewerkt, dit komt tot uitdrukking in het saldo van de reservering van verlofuren eind 2015. De reservering muteert hierdoor met €120.000,- ten opzichte van 2014.

De totale personele inzet is €1.539.000,- hoger dan begroot als gevolg van de vervanging van langdurig zieke medewerkers en de inzet van extra personeel voor niet begrote projecten.

Opleidingen Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-228**

De uitgaven voor reguliere opleidingen liggen in lijn met de begroting.	-16
Het Individuele Loopbaan Budget (ILB), zijnde €500,- per medewerker, is slechts door een gedeelte van het personeel in 2015 ingezet; waardoor deze post ver achter (€78.000,-) blijft ten opzichte van de begroting. Het jaar 2015 was tevens het laatste jaar om gebruik te maken van het ILB. Op de balans stonden ook aangevraagde opleidingen betreffende het ILB, welke uiteindelijk niet gebruikt zijn, waardoor er €134.000,- vanuit de balans is vrijgevallen.	-212
	-228

Overige personeelslasten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-178**

Aan overige personeelslasten is €178.000,- minder uitgegeven.
Reiskosten, uitgaven aan personeelsbijeenkomsten, kerstpakketten en hardware in bruikleen vielen hoger uit dan begroot. Anderzijds waren er posten die gunstig uitvielen ten opzichte van de begroting. Zoals meer ontvangen zwangerschapsuitkeringen en minder uitgaven op overige personeelskosten salarisadministratie.

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Afschrijvingen			
Gebouwen	66	84	65
Inventaris	96	99	165
Automatisering	150	144	86
Vervoersmiddelen	2	3	1
	313	**329**	**317**

Afschrijvingen Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-16**

Door het niet of later investeren blijven afschrijvingslasten achter ten opzichte van de begroting.

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Overige bedrijfskosten			
Huisvestingskosten	1.910	1.826	1.925
Kantoormiddelen	214	277	212
Medische zaken	831	803	814
Communicatieapparatuur	1.021	1.034	952
Autokosten	10	16	12
Algemene kosten	3.081	2.953	1.332
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	2.037	1.904	2.048
Doorstorting GGD'en	3.554	3.226	3.695
Voorlichting	126	89	73
	12.785	**12.129**	**11.063**

Huisvestingskosten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **84**

Huisvesting Groenewoudseweg 275 Nijmegen De huisvestingskosten van de Groenewoudseweg Nijmegen zijn hoger dan begroot. Aan de voorziening onderhoud is, op basis van een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan, meer gedoteerd dan in de begroting was meegenomen €70.000,-. In 2015 heeft er nog een afrekening onderhoud plaatsgevonden voor het jaar 2014 €40.000,- en ook afrekening 2015 viel hoger uit dan verwacht €40.000,-. De schoonmaakkosten vallen voordeliger uit €20.000,-.	130
Huisvesting J.S. de Jongplein 2 Tiel, Huisvesting Stieltjesstraat Nijmegen De huren van deze vestigingen zijn conform begroting. Echter, de servicelasten zijn €60.000,- lager dan begroot.	-60
Dependances JGZ Voor de huisvestingskosten van dependances is binnen JGZ rekening gehouden met een budget van €550.000,- (incl. gemeente Mook en Middelaar en Neder- Betuwe). De werkelijke kosten zijn €750.000, dit is €36.000 meer dan begroot. Voor de dependances JGZ is er €22.000,- minder uitgegeven aan onderhoud.	14
	84

Kantoormiddelen Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-64**

Aan kantoormiddelen is €64.000,- minder besteed dan verwacht. Dit komt doordat Gezond Leven €40.000,- minder uitgaf aan het E-Movo jongerenonderzoek. Door meer digitalisering binnen de gehele organisatie is er €40.000,- minder uitgegeven voor kopieën/ lichtdrukken en aanschaf papier. Daarentegen vallen de uitgaven voor kantoormeubilair hoger uit dan begroot €16.000,-. Dit komt door overname inventaris JGZ Neder-Betuwe en inventaris Directie, welke niet voorzien waren.

Medische zaken Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **28**

Aan medische kosten wordt € 28.000,- meer uitgegeven dan begroot. Dit komt door de betaling van 25% afdracht TBC declaraties voor de GGD GHOR Nederland. Het landelijk besluit voor deze verplichte afdracht kwam te laat om nog in de begroting te verwerken. Ook is er in de begroting geen rekening gehouden met de vervanging van 24 accu's van koelkasten en een internationaal inentingbewijs.

Communicatieapparatuur Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **-13**

Het in de begroting opgenomen ICT werkbudget is niet benut.

Algemene kosten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **127**

Afboeking vordering M&M €111.000,-, conform resultaatsbestemming 2014. Daarnaast op diverse kleinere posten is meer uitgegeven dan geraamd.

Inkoop ondersteunende diensten VRGZ Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **134**

De extra kosten voor de inkoop van de ondersteunende diensten heeft als belangrijkste oorzaak extra kosten voor tijdelijke inzet van externen op openstaande vacatures.

Doorstorting GGD'en Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **328**

Zie opbrengsten.

Voorlichting Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **38**

In het kader van het product Alcoholmatiging / Alcoholpreventie is er €38.000,- meer uitgegeven aan voorlichtingskosten. De lokale aanjaagfunctie alcoholopvoeding Durf nu was niet begroot.

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Financiële baten en lasten			
Rentebaten	5	-3	-2
Rentelasten	0	0	0
	5	**-3**	**-2**

Financiële baten en lasten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **8**

De geraamde rentebaten en -lasten wijken licht af van de realisatie. Deze posten zijn vrijwel niet nauwkeurig te ramen aangezien ze afhankelijk zijn van de banksaldi gedurende het jaar.

	Realisatie 2015	Bijgest. Begr. 2015	Realisatie 2014
Incidentele baten en lasten			
Incidentele baten	3	0	550
Incidentele lasten	0	0	-173
	3	**0**	**378**

Incidentele baten en lasten Verschil realisatie 2015 t.o.v. bijgestelde begroting 2015 **3**

Er is een eenmalige baat gerealiseerd als gevolg van verkoop van een auto €3.000,-.

4.6 **Overzicht specifieke uitkeringen (SiSa)**

Specifieke uitkering nr. H3

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
VWS	**H3**	**Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding** **Subsidieregeling publieke gezondheid** **Gemeenten**	Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied. *Aard controle D1 Indicatornummer: H3 / 01*	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1 Indicatornummer: H3 / 02*	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1 Indicatornummer: H3 / 03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicatornummer: H3 / 04*	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T) *Aard controle R Indicatornummer: H3 / 05*	
			1.373	**3.691**	**18.457**	**€ 4.693.250**	**€ 0**	

Specificatie realisatie in aantallen

	Aantal consulten seksualiteits-hulpverlening	Aantal gevonden SOA's	Aantal SOA-onderzoeken	Besteding	Stand egalisatiereserve per 31 december
GGD Gelderland-Zuid	372	1.048	5.700	1.486.772	0
GGD Noord- en Oost-Gelderland	235	649	3.489	835.890	0
GGD IJsselland	209	558	2.643	663.956	0
GGD Twente	258	812	3.525	907.285	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden	299	624	3.100	799.347	0
	1.373	**3.691**	**18.457**	**4.693.250**	**0**

4.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op GGD Gelderland Zuid van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de GGD Gelderland Zuid is € 178.000, -. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van het Algemeen Bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.
Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging oven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die o.g.v. de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Bezoldiging topfunctionaris	2014	2015
Naam	M.N. Pieters	M.N. Pieters
Functie	Directeur Publieke Gezondheid	Directeur Publieke Gezondheid
Duur dienstverband in 2015	1/1- 31/12	1/1- 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezolding		
Beloning	€123.950	€119.301
Belastbare onkostenvergoedingen	€4.383	€5.132
Beloningen betaalbaar op termijn	€19.924	€16.913
Totaal bezoldiging	€148.257	€141.346
Toepasselijk WNT-maximum	€230.474	€178.000
Motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen	Vertegenwoordiger van de gemeente	Functie(s)	Duur dienstverband	Totaal bezoldiging betaalbaar op termijn	Toepasselijk WNT-maximum	Motivering indien overschrijding
Dhr. Hendriks, G.	Beuningen	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Mw. Klein-de Jong, S.	Buren	Lid AB	1/6 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Sidali, F.	Culemborg	Lid AB	1/7 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Dongen van, J.	Druten	Lid AB & DB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Wiendels, N.	Geldermalsen	Lid AB	1/6 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Thijssen, S.	Groesbeek	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Mw. Swart de, E.	Heumen	Lid AB & DB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Bel, G.	Lingewaal	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Mw. Blaauwhof, M.	Maasdriel	Lid AB	1/6 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Neerbos van, V.	Neder-Betuwe	Lid AB & DB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Krook, K.	Neerijnen	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Frings, B.	Nijmegen	Voorzitter AB & DB	1/1 - 31/12	-	€26.850	N.v.t.
Dhr. Driessen, H.	Tiel	Plv voorzitter AB/DB	1/1 - 31/12	-	€26.850	N.v.t.
Dhr. Swam van, B.	West Maas en Waal	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Engels, R.	Wijchen	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.
Dhr. Balken van, T.	Zaltbommel	Lid AB	1/1 - 31/12	-	€17.800	N.v.t.

4.8 Bestuur en vaststelling jaarrekening

4.8.1 *Algemene gegevens*

De GGD behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg voor de bevolking en geeft uitvoering aan de wet Publieke Gezondheid. De gemeenschappelijke regeling was in 2015 werkzaam in de gemeenten Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Mook en Middelaar (alleen JGZ), Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Ubbergen, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. De gemeenschappelijke regeling is gevestigd te Nijmegen.

4.8.2 *Algemeen Bestuur / Dagelijks Bestuur*

Het bestuur was op 31 december 2015 als volgt samengesteld:

Vertegenwoordiger van de gemeente	Naam	Functie
Beuningen	Hendriks, G.	Lid
Buren	Klein-de Jong S.	Lid
Culemborg	Stolwijk C.	Lid*
Druten	Dongen van, J.J.M.	Lid*
Geldermalsen	Wiendels, N.	Lid
Groesbeek	Spaan, W.J.J.	Lid
Heumen	Swart de, E.J.M.	Lid
Lingewaal	Bel, G.	Lid
Maasdriel	Blaauwhof, M.	Lid
Millingen aan de Rijn	Scholtens, J.M.	Lid
Neder-Betuwe	Neerbos van, V.M.	Lid
Neerijnen	Krook, J.	Lid
Nijmegen	Frings, L.C.M.	Voorzitter*
Tiel	Driessen, H.A.	Plaatsvervangend voorzitter*
Ubbergen	Aalst-Wolken van der, A.A.	Lid*
West Maas en Waal	Swam van, A.P.M.	Lid
Wijchen	Engels, R.W.M.	Lid
Zaltbommel	Balken van, A.C.	Lid

* Tevens lid van het Dagelijks Bestuur.

4.8.3 *Directie*

Per 31 december 2015 is mevrouw M. Pieters Directeur Publieke Gezondheid (DPG). De directie verklaart hierbij dat de jaarrekening 2015 naar waarheid en in overeenstemming met de richtlijnen, zoals deze in 2015 van toepassing waren, is opgesteld.

4.8.4 *Goedkeuring jaarrekening*

De jaarrekening 2015 zal op 30 juni 2016 worden goedgekeurd door het Algemeen Bestuur, nadat de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten hun zienswijze naar voren hebben gebracht. De jaarstukken zijn in de vergadering van 17 maart 2016 door het Dagelijks Bestuur vastgesteld.

4.9 **Controleverklaring**

In de jaarrekening mag de getekende controleverklaring niet opgenomen worden. Een getekende versie is ter inzage beschikbaar in de AB vergadering.

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid te Nijmegen

Verklaring betreffende de jaarrekening
Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid te Nijmegen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur
Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.
Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door het algemeen bestuur op 7 juli 2011 vastgestelde programma van eisen benoeming accountant 2011-2014' en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door het algemeen bestuur op d.d. 17 december 2015 en geoperationaliseerd in de beheersorganisatie van de gemeenschappelijke regeling.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld d.d. 7 juli 2011. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen
Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 1 april 2016
Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. M. Knip RA

5 Bijlagen

5.1 **Begrotingswijzigingen overzicht van baten en lasten in de begroting 2015**

Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2015	Veilig Thuis 1)	0-4 jarigen Neder-Betuwe 2)	Toegang Beschermd Wonen 3)	Toezicht WMO 4)	Verschuivingen 5)	CAO wijzigingen 6)	Extra Veilig Thuis 7)	Bijgestelde begroting 2015
Bijdrage gemeenten:									
- uniforme taken	13.970								13.970
- forensische geneeskunde	127								127
- uniforme taken o.b.v. facturen	781					-68			713
Subsidies gemeenten	2.895	1.274	446	186		68			4.870
Subsidies rijk	2.271		19						2.290
Doorstorting GGD'en	3.642					-417			3.226
Overige opbrengsten	2.393	13				417			2.823
Som der bedrijfsopbrengsten	26.081	1.287	465	186					28.019
Personeelskosten	15.463	15	346	186	143		47	620	16.819
Huisvestingskosten	1.723		103						1.826
Kantoormiddelen	277								277
Medische zaken	801		3						803
Communicatieapparatuur	1.012	15	8						1.034
Vervoersmiddelen	16								16
Afschrijvingen	329								329
Algemene kosten	1.102	1.256	5		15	417			2.795
Onvoorzien	158								158
Inkoop ondersteunende diensten VRGZ	1.904								1.904
Doorstorting GGD'en	3.642					-417			3.226
Voorlichting	79				10				89
Rente	-3								-3
Som der bedrijfskosten	26.502	1.286	465	186	168		47	620	29.274
Saldo van baten en lasten	-421				-168		-47	-620	-1.255
Voorstel voor resultaatsbestemming + is dotatie - is onttrekking									
Mutatie bestemde reserve DD-JGZ	-269								-269
Mutatie bestemde reserve frictiekn Mook & Middelaar	-35								-35
Mutatie bestemde reserve EGB-samenwerking	-117								-117
Mutatie bestemde reserve Toezicht WMO					-168				-168
Mutatie bestemde reserve Veilig Thuis								-343	-343
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0	-47	-277	-324

Toelichting bij de begrotingswijzigingen 2015

1) Op 2 oktober 2014 heeft het AB Veilig Thuis (AMHK) per 1 januari 2015 bij GGD Gelderland-Zuid belegd. Veilig Thuis is een samenvoeging van Steunpunt Huiselijk Geweld (GGD en Moviera) en het Advies- en meldpunt Kindermishandeling (AMK).

2) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 11 december 2014 heeft de GGD Gelderland-Zuid vanaf 1 januari 2015 de consultatiebureaus in Neder-Betuwe van thuiszorgorganisatie STMG overgenomen. De JGZ medewerkers (0-4 jaar) van STMG voor gemeente Neder-Betuwe zijn overgegaan naar GGD Gelderland-Zuid.

3) Het AB besloot op 11 december 2014 om de Toegang Beschermd Wonen bij de GGD Gelderland-Zuid neer te leggen.

4) Vanaf 1 januari 2015 is het toezicht op de nieuwe wet WMO bij GGD Gelderland-Zuid belegd, cf. besluit AB op 11 december 2014.

5) In deze kolom staan budgettair neutrale bijstellingen met als doel de realisatie en begroting beter vergelijkbaar te maken.

6) Bij de berekening van de salarissen, sociale lasten en pensioenen is als uitgangspunt de CAO voor gemeenteambtenaren genomen die in september 2014 werd getekend. De premies van sociale lasten en pensioenen zijn aangepast, waarbij met name laatst genoemde als gevolg van de wetswijziging lagere lasten tot gevolg heeft. Per saldo is er een kostenstijging.

7) Conform besluit van het Algemeen Bestuur op 25 juni 2015 wordt er €748.000,- extra ingezet op Veilig Thuis om de werkdruk te verlagen, een efficiencyslag en de doorontwikkeling te kunnen maken. Hiervan wordt €128.000,- via Jeugdbescherming Gelderland ingezet en is niet zichtbaar in de begroting van GGD Gelderland-Zuid. De extra inzet wordt voor €343.000,- gedekt uit de gevormde reserve Veilig Thuis. Voor €277.000,- is geen dekking.

5.2 Overzicht van geplande en gerealiseerde investeringen

	Doorge-schoven vanuit 2014	Investerings-begroting 2015	Totaal begroot	Uitgegeven in 2015	Verschil begroot / realisatie	Door-schuiven naar 2016	
Gebouwen							
Verbouwing SG & TBC	100.000	0	100.000	178.345	-78.345		1)
Verbouwing "slim werken"	0	100.000	100.000	10.187	89.813	87.601	2)
Overige materiële vaste activa (automatisering)							
Registratiesysteem infectieziekten	0	30.000	30.000	2.038	27.962		3)
Systeem "slim werken"	0	50.000	50.000	0	50.000	50.000	2)
Vervanging werkplekken	0	68.000	68.000	70.212	-2.212		
Stelpost hard- en software	0	25.000	25.000	7.434	17.566	17.566	2)
Inzetplanningssysteem JGZ	20.000	0	20.000	0	20.000		4)
Overige materiële vaste activa (inventaris)							
Telefonie JGZ Dependances	10.000	0	10.000	0	10.000		5)
Diverse inventaris	0	16.000	16.000	17.034	-1.034		
Meubilair	0	81.000	81.000	25.444	55.556		1)
Koelkasten JGZ	51.000	0	51.000	0	51.000	51.000	6)
Meubilair "slim werken"	0	50.000	50.000	27.349	22.651	22.651	2)
Othoscopen	8.000	0	8.000	14.962	-6.962		7)
Vervoermiddelen							
Auto	18.000	15.000	33.000	17.000	16.000	16.000	8)
Totaal	**207.000**	**435.000**	**642.000**	**370.005**	**271.995**	**244.818**	

Toelichting

1) In 2014 zijn de voorbereidingen voor de verbouwing SG en TBC gestart. In 2015 is deze afgerond voor €205.000,- (incl.meubilair).
2) "Slim werken" richt werkplekken flexibeler in om de verbinding tussen collega's te versterken. Het project is grotendeels in 2014 uitgerold maar € 178.000,- schuift door naar 2016 voor de verhuizing van MBZ, Veilig Thuis en de afronding van project slim werken.
3) Voor een deel van deze investering is al in 2014 een verplichting aangegaan, waardoor deze lager uitvalt dan verwacht in 2015.
4) Het nieuwe planningssysteem voor JGZ is in 2015 geïmplementeerd. De gemaakte kosten zijn verwerkt in de exploitatie van 2015.
5) Deze investering is niet uitgegeven en wordt niet doorgeschoven naar 2016.
6) De inkoop van de koelkasten heeft door het aanbestedingsproces vertraging opgelopen, en wordt naar 2016 doorgeschoven.
7) De investering op orthoscopen valt hoger uit. Dit komt doordat er een gehoorscreeningsapparaat aangeschaft is.
8) In 2015 is één van de twee geplande auto's aangeschaft, de tweede volgt naar verwachting in 2016.

5.3 **Afname GGD Gelderland-Zuid gemeente Mook en Middelaar**

I.v.m. uittreding Mook en Middelaar wordt dit overzicht apart gepresenteerd.

(in euro's)

JGZ Algemeen 0-19 incl. DD-JGZ en structurele component van huisvesting	151.622
Logopedie	4.427
Veilig thuis	12.753
Toezicht WMO	-
Toegang beschermd wonen	-
Maatwerk ZAT	786
Totaal gefactureerde bijdrage 2015	169.588
Gerealiseerde kosten huisvesting	11.465
Structurele component voor huisvesting (onderdeel van voorschot)	-7.029
Nog te verrekenen huisvesting over 2015	4.436

5.4 **Afrekening huisvesting JGZ locaties regio Nijmegen 2015**

	Afrekening 2015			Verwachting 2016		
Gemeenten	**Budget 2015**	**Realisatie 2015**	**Verschil 2015**	**Budget 2016**	**Verwachting 2016**	**Verschil 2016**
Beuningen	46.016	26.498	-19.518	46.016	25.892	-20.124
Druten	37.488	45.977	8.489	37.488	46.101	8.613
Groesbeek	54.068	85.518	31.450	54.068	86.076	32.008
Heumen	31.517	36.907	5.390	31.517	35.196	3.679
Nijmegen	204.782	299.032	94.250	204.782	301.631	96.849
West Maas en Waal	28.116	37.420	9.304	28.116	37.359	9.243
Wijchen	50.358	78.248	27.890	50.358	77.758	27.400
Mook en Middelaar *	7.029	11.465	4.436	7.029	11.171	4.142
Subtotaal	459.374	621.065	161.691	459.374	621.184	161.810
Neder Betuwe	90.876	128.880	38.004	90.876	111.569	20.693
Totaal	550.250	749.945	199.695	550.250	732.753	182.503

* De gemeente Mook en Middelaar is vanaf 1 januari 2013 uit de gemeenschappelijke regeling getreden, maar blijft Jeugdgezondheidszorg afnemen.

De in 2015 gerealiseerde uitgaven betreffen de aan de GGD gefactureerde huur, gebouwgebonden servicekosten, huur koelkasten en facilitaire meerkosten GGD. Het is mogelijk dat de kosten 2015 hierdoor niet volledig worden weergegeven. Kosten die in 2015 aan GGD Gelderland-Zuid worden gefactureerd en die betrekking hebben op 2015 zullen in de jaarrekening 2015 met gemeenten worden afgerekend.
In 2015 zijn in totaal € 11.009,- aan kosten voor rekening van de GGD gekomen. Het betreft vooral onderhoud inventaris.

De verwachting 2016 is indicatief en gebaseerd op hetgeen in februari 2016 bekend is.

5.5 **Overzicht GGD-Organisatie**

5.6 **Specificatie gemeentelijke bijdragen 2015**

	Totaal GGD GLD-Zuid	Beuningen	Druten	Groesbeek	Heumen	Nijmegen	West Maas en Waal	Wijchen	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	Zaltbommel
Inwoners per 1/1/2014	539.908	25.324	18.204	34.380	16.388	167.410	18.435	41.010	25.970	27.623	26.309	11.065	24.165	22.565	12.010	41.850	27.200
Uniform	539.908	25.324	18.204	34.380	16.388	167.410	18.435	41.010	25.970	27.623	26.309	11.065	24.165	22.565	12.010	41.850	27.200
Uniform MBZ	488.543	25.324	18.204	34.380	16.388	167.410	18.435	41.010	25.970	27.623	26.309	11.065		22.565	12.010	41.850	
Uniform logopedie	436.935			34.380	16.388	167.410			25.970	27.623	26.309	11.065	24.165	22.565	12.010	41.850	27.200
Uniforme taken																	
Preventieve logopedie	245.921	0	0	19.350	9.224	94.224	0	0	14.617	15.547	14.808	6.228	13.601	12.700	6.760	23.555	15.309
Jeugdgezondheidzorg	8.724.555	492.028	352.347	665.248	313.898	3.204.031	352.779	788.593	279.744	298.477	316.397	128.011	288.324	267.637	138.459	502.301	336.281
Algemene Gezondheidzorg	2.162.750	101.442	72.921	137.719	65.647	670.607	73.846	164.277	104.030	110.652	105.388	44.324	96.800	90.390	48.109	167.642	108.957
Forensisch geneeskundige diensten	287.302	13.476	9.687	18.295	8.721	89.084	9.810	21.823	13.819	14.699	14.000	5.888	12.859	12.008	6.391	22.270	14.474
Sluitende zorg	1.007.582	52.229	37.544	70.906	33.799	345.270	38.021	84.580	53.561	56.970	54.260	22.821	0	46.539	24.770	86.312	0
Gezondheidsbevordering	1.669.292	78.297	56.283	106.296	50.669	517.600	56.997	126.795	80.294	85.405	81.342	34.211	74.714	69.767	37.133	129.392	84.097
Totaal uniforme taken	14.097.402	737.472	528.783	1.017.814	481.956	4.920.815	531.454	1.186.068	546.066	581.750	586.195	241.482	486.297	499.040	261.621	931.471	559.118
De bijdrage voor uniforme taken zijn per gemeente gelijk aan de programmabegroting 2015. De verdeling over de productgroepen is echter gewijzigd. Op basis van het toerekenen van uren per medewerker aan producten is de toedeling van gemeentelijke bijdrage over de producten herijkt. Daarnaast zijn de geharmoniseerde verdeelsleutels gehanteerd voor de verdeling van de gemeentelijke bijdragen over de gemeenten.																	
Toezicht en handhaving kinderopvang	574.164	29.520	12.456	32.976	18.576	184.680	18.180	24.984	24.696	42.228	39.312	10.872	29.304	19.224	11.808	42.192	33.156
Totaal uniforme taken factuur	574.164	29.520	12.456	32.976	18.576	184.680	18.180	24.984	24.696	42.228	39.312	10.872	29.304	19.224	11.808	42.192	33.156
Maatwerk																	
Zorgadviesteams (ZAT)	118.847	19.200	8.732	5.365	2.552	14.106	1.822	17.551	11.913	12.435	16.846		1.110				7.215
Attentiewijken	134.074					134.074											
Gezonde school maatwerk	32.100		9.058	14.639			8.403										
Totaal Maatwerk	285.021	19.200	17.790	20.004	2.552	148.180	10.225	17.551	11.913	12.435	16.846	0	1.110	0	0	0	7.215
Overige opbrengsten en subsidie gemeenten																	
Productgroep: Jeugdgezondheidszorg (JGZ)																	
JGZ Algemeen 0-19 jarigen incl. DD-JGZ	22.233		8.693	1.776	814	10.950											
Kijk op Kleintjes	420.709					420.709											
Toets sociaal medische indicatie kinderopvang	4.498					4.498											
Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	58.662									4.560		4.740		34.205	7.955	7.202	
Virtueel CJG en verwijsindex risicojongeren	90.488					90.488											
Preventieve logopedie	32.043															32.043	
JGZ Rivierenland 0-4	458.081													458.081			
Productgroep: Algemene Gezondheidszorg (AGZ)																	
Reizigersadvisering en -vaccinaties	0																
Toezicht en handhaving kinderopvang	70.664		2.850			67.814											
Productgroep: Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ)																	
PSHI	29.187	2.302	1.654	3.125	1.489	15.215	1.675	3.727									
Veilig Thuis	1.660.781	3.294	2.368	4.472	2.132	1.059.346	38.371	5.335	54.553	65.391	52.323	16.645	70.346	59.478	25.163	131.102	70.462
Meldpunt Bijzondere Zorg Nijmegen	505.692					488.580	17.112										
Meldpunt Bijzondere Zorg Rivierenland	264.167					269.074							-1.295				-3.612
Beschermd wonen	221.024					221.024											
Productgroep: Gezond Leven (GL)																	
Gezonde school	179.103							179.103									
Gezondheidsmakelaar / buurtsportcoaches	400.765	13.413				384.344								3.008			
Schoolsout	120.380					120.380											
Alcoholmatiging / Alcoholpreventie	137.260		8.961	17.593	840	80.695	8.739	20.432									
Preventiekracht Dichtbij Huis	95.682			9.050		86.632											
Ouderenmishandeling	153.955					153.955											
Productgroep: Overige																	
Te verrekenen huisvesting JGZ-dependances	195.256	-19.521	8.489	31.450	5.390	94.250	9.304	27.890						38.004			
Totaal Overige opbr./subs. gemeenten	5.120.630	-512	33.015	67.466	10.665	3.567.954	75.201	236.487	54.553	69.951	52.323	21.385	69.051	592.776	33.118	170.347	66.850
Totaal bijdrage per gemeente	**20.077.217**	**785.680**	**592.044**	**1.138.260**	**513.749**	**8.821.629**	**635.060**	**1.465.089**	**637.228**	**706.364**	**694.676**	**273.739**	**585.762**	**1.111.040**	**306.547**	**1.144.010**	**666.339**

5.7 Totale bijdrage 2015 per gemeente

	Uniforme wettelijke taken	Maatwerk	Jeugdgez. Zorg	Algemene Gezondheids Zorg	Meldpunt Bijzondere Zorg	Gezond Leven	Afrekening huisvesting JGZ-dependances	Totaal
Beuningen	766.992	19.200	0	0	5.596	13.413	-19.521	785.680
Druten	541.239	17.790	8.693	2.850	4.022	8.961	8.489	592.044
Groesbeek	1.050.790	20.004	1.776	0	7.597	26.643	31.450	1.138.260
Heumen	500.532	2.552	814	0	3.621	840	5.390	513.749
Nijmegen	5.105.495	148.180	526.645	67.814	2.053.239	826.006	94.250	8.821.629
West Maas en Waal	549.634	10.225	0	0	57.158	8.739	9.304	635.060
Wijchen	1.211.052	17.551	0	0	9.062	199.535	27.890	1.465.089
Buren	570.762	11.913	0	0	54.553	0	0	637.228
Culemborg	623.978	12.435	4.560	0	65.391	0	0	706.364
Geldermalsen	625.507	16.846	0	0	52.323	0	0	694.676
Lingewaal	252.354	0	4.740	0	16.645	0	0	273.739
Maasdriel	515.601	1.110	0	0	69.051	0	0	585.762
Neder-Betuwe	518.264	0	492.286	0	59.478	3.008	38.004	1.111.040
Neerijnen	273.429	0	7.955	0	25.163	0	0	306.547
Tiel	973.663	0	39.245	0	131.102	0	0	1.144.010
Zaltbommel	592.274	7.215	0	0	66.850	0	0	666.339
Totale bijdrage 2015 deelnemende gemeenten	14.671.566	285.021	1.086.714	70.664	2.680.851	1.087.145	195.256	20.077.217

5.8 Financieel overzicht producten

(In euro's)

Voor een product, waarvan financiële verantwoording in de jaarrekening gewenst is op basis van de subsidiebeschikking, worden hieronder de realisatie en de begroting weergegeven.

1640 Buurtsportcoaches Beuningen (onderdeel van product Gezondheidsmakelaar/ Buurtsportcoaches)

	Realisatie jan 15 t/m aug 15	Begroting jan 15 t/m aug 15
Materiële kosten	0	0
Uren personeel	6.444	6.718
Totale kosten	6.444	6.718
Overige opbrengsten	6.718	6.718
Gemeentelijke bijdrage	0	0
Totale opbrengsten	6.718	6.718
Resultaat aug 2014 tm sep 2015	**274**	**0**

	Realisatie sep 15 t/m aug 16	Begroting sep 15 t/m aug 16
Materiële kosten	0	0
Uren personeel	3.333	4.572
Totale kosten	3.333	4.572
Overige opbrengsten	10.000	10.000
Gemeentelijke bijdrage	0	0
Totale opbrengsten	10.000	10.000
Restant voor jan tm aug 2016	**6.667**	**5.428**

6 Lijst van afkortingen

Afkorting	Betekenis
AMPHI	Academische werkplaats
AMPHI-IGB	Academische werkplaats – Integraal Gezondheidsbeleid
ASG	Aanvullende seksuele gezondheidszorg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BIG	Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg
BiZa	Binnenlandse Zaken
BOS-regeling	Buurt Onderwijs en Sport regeling
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen
BSO	Buitenschoolse opvang
BTP	Basistakenpakket
CIb	Centrum Infectieziektebestrijding (RIVM)
CGL	Centrum Gezond Leven
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CWZ	Canisius Wilhelmina Ziekenhuis
FIOM	Federatie van Instellingen voor Ongehuwde Moeders
FONA	FOuten en Near Accidents
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GOB	Gastouderbureau
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GROP	GGD Rampen Opvangplan
HAN	Hogeschool Arnhem en Nijmegen
HG-keten	Huiselijk Geweld-keten
HKZ	Harmonisatie Kwaliteit Zorginstellingen
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KHB	Kwaliteitshandboek
KIPPPI	Kort Instrument voor Psychologische en Pedagogische Probleeminventarisatie
KNOV	Koninklijke Nederlandse Organisatie van verloskundigen
KON	Kring Oost Nederland
LCI	Landelijke Coördinatiestructuur Infectieziektebestrijding
LEAN	Effectief samenwerken naar strategische doelen; binnen een cultuur van continue verbetering, met de focus op de klant.
MBZ	Meldpunt Bijzondere Zorg
MERS	Middle East Respiratory Syndrome-coronavirus
Ministerie van VWS	Ministerie van Volksgezondheid en Sport
MMK	Medische Milieukunde
MOA	Medische Opvang Asielzoekers
MOP	Meerjaren Ontwikkelingsprogramma
NICTIZ	Nederlands ICT Instituut in de Zorg
NIM	Nijmeegs Instituut voor Maatschappelijk Werk
NODO-procedure	Nader Onderzoek DoodsOorzaak; is bedoeld om de doodsoorzaak te achterhalen bij onverklaard overlijden van minderjarigen. De NODO-procedure heeft een neutraal, niet-justitieel karakter.
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit

Afkorting	Betekenis
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OM	Openbaar Ministerie
OOGG	Stichting Ondersteunings Organisatie Gelders Rivierenland, Gelderse Vallei en gemeente Zaltbommel
PO	Primair Onderwijs
PSHi	PsychoSociale Hulpverlening bij incidenten
PSOR	PsychoSociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RBGZ	Regionale Brandweer Gelderland Zuid
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RSU	Regeling Specifieke Uitkering
Seks-hag	Huisarts Adviesgroep Seksuele Gezondheid
SGRC	Sociaal Geneeskundige Registratie Commissie
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SPEL	Stichting Provinciale Entadministratie Limburg
Swon	Seniorennetwerk
THZ	Technische Hygiënezorg
TNO-PG	TNO Preventie en Gezondheid
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
VO	Voortgezet Onderwijs
VPN	Virtual Private Network
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ZON-Mw	De Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie
ZRM	Zelfredzaamheid –Matrix
ZZG	Zorggroep Zuid-Gelderland

Brief aan de raad - BREED Jaarstukken 2015

A13

< BREED >

Datum: 19-04-2016
Onderwerp: jaarstukken 2015

Geachte Griffiers,

Bijgaand sturen wij u de jaarstukken 2015 van Breed. De jaarstukken zijn in de vergadering van het Dagelijks bestuur van 16 maart jl. in ontwerp vastgesteld.

Conform afspraak in het informatieprotocol worden deze jaarstukken gelijktijdig verzonden aan colleges en bestuursleden Breed.

Overeenkomstig artikel 31 van de gemeenschappelijke regeling zijn de colleges en de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid hun zienswijze te geven op de jaarstukken 2015. Wij zouden het op prijs stellen als wij u zienswijze uiterlijk 15 juni ontvangen. Het Algemeen bestuur van Breed stelt de jaarstukken vervolgens definitief vast in haar vergadering. Het advies van de adviesfunctie gemeenschappelijke regelingen (toetsgemeente Nijmegen) met betrekking tot de jaarstukken 2015 zenden wij u separaat.

Tenslotte, zoals u kunt lezen op pagina 107 heeft de accountant nog geen officiële controleverklaring afgegeven. Vanuit Deloitte hebben wij het volgende schrijven hierover ontvangen: "Wij hebben de inhoudelijke controle van de jaarrekening 2015 van GR WNO-Breed afgerond. Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2015 een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid te verstrekken. De door ons gecontroleerde jaarrekening 2015 van de GR sluit met een nadelig resultaat van € 459.0000, een balanstotaal van € 9.850.000 en een eigen vermogen van € 2.918.000 per 31 december 2015".

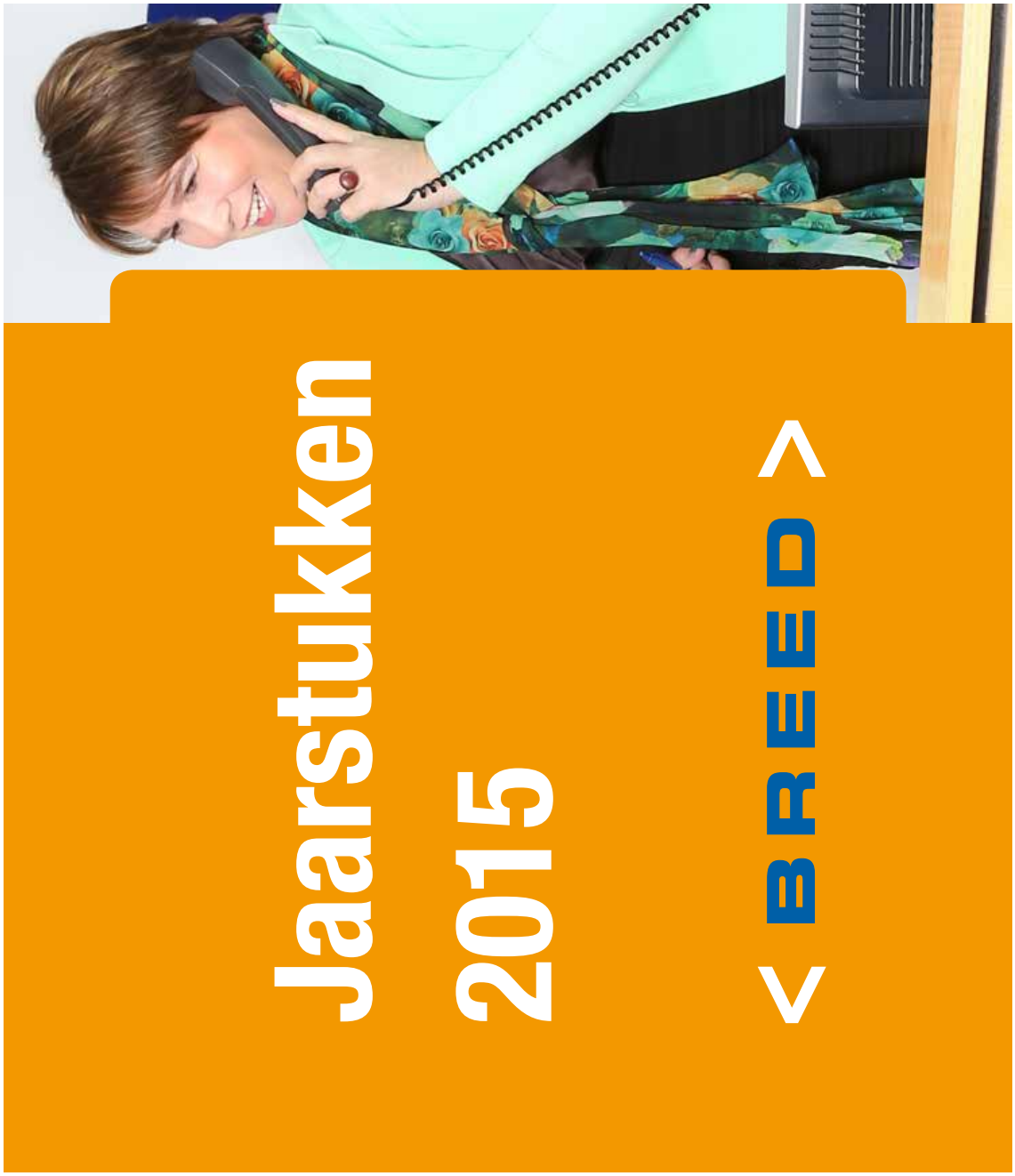
Zodra wij de jaarstukken definitief maken voor publicatie, voegen we uiteraard de controleverklaring toe. Ik vertrouw erop u hiermee vooralsnog voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Ina Hol
Algemeen directeur

Breed
Boekweitweg 4
6534 AC Nijmegen
Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen
Tel (024) 64 99 100
Fax (024) 64 99 109
info@denkbreed.nl / www.denkbreed.nl
KvK 09217470
Btw NL 0014.79.192.B.01
IBAN NL71RABO0160399335

Brief aan de raad - BREED Jaarstukken 2015

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Voorwoord 4
Inleiding 7
Mensen 11
De goede weg 28
Financieel (inclusief paragrafen) 38

Jaarrekening

Balans 64
Overzicht baten en lasten 66
Grondslagen voor waardering en resultaat bepaling 67
Toelichting op de balans 75
Niet uit de balans blijkende verplichtingen 83
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 85
Normenkader 2015 103
Verantwoordsingsinformatie Wsw 105
Wet normering bezoldiging topfunctionaris 106
Controle verklaring 107

Samenstelling bestuur 108

Jaarverslag

Laat de toekomst maar komen!

Voorwoord

Met het jaarverslag ronden we 2015 nu echt helemaal af. Een bijzonder, en misschien ook wel een beetje weemoedig jaar voor SW-bedrijven. Want met de invoering van de Participatiewet is er veel veranderd. We werken nu vanuit het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen, en Breed is daarin geïntegreerd.

Er is heel veel werk verzet. Een paar voorbeelden wil ik graag noemen. De samenwerking tussen de verschillende organisaties in het WerkBedrijf is in 2015 echt van start gegaan. Het is mooi om te zien hoe een plan op papier in werkelijkheid gestalte krijgt. Het WerkBedrijf benadert álle kandidaten, waar die vroeger tot de doelgroepen van de verschillende organisaties zouden behoren. Er zijn stappen gezet in het gezamenlijk benaderen van werkgevers. De faciliteiten van Breed worden gebruikt voor een zogenaamde proeftuin. Daar worden onder meer mensen uit de bijstand voorbereid op werk. Alle mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst bij Breed stonden, zijn in beeld gebracht. Hierdoor werd duidelijk met welke problematiek zij te maken hebben en op welke werkplek zij zijn aangewezen.

Het integratieproces was natuurlijk belangrijk. Maar ook het ‘gewone’ werk van Breed ging door in 2015. Het lukte om voor 60% van de SW-medewerkers een werkplek te vinden buiten de muren van Breed.

In de regio werken flink wat Breed-medewerkers in de schoonmaak. Bijvoorbeeld in de gemeentelijke gebouwen. Verder zijn de medewerkers van de AFAC meegegaan naar 2Switch. Zo maakten we Breed klaar voor de toekomst. We bekeken of het voor mensen die beschut werken bij Breed mogelijk was om bij reguliere bedrijven gedetacheerd te worden. Met deze stappen maken we de samenleving inclusiever.

Breed is klaar voor de toekomst. Voor een flink deel is dat te danken aan de inzet van directeur Henri Koerhuis en zijn medewerkers! Henri nam na de zomer afscheid en droeg het stokje over aan Ina Hol. Ina staat daarmee aan het roer van nieuwe gezamenlijke organisatie. Een organisatie die nooit af is! Maar ik durf vol vertrouwen te zeggen dat zij klaar is voor de toekomst. Laat die toekomst maar komen!

Turgay Tankir
Voorzitter algemeen bestuur Breed

Zie je nou wel...

dat Breed klaar is voor de integratie met het WerkBedrijf

Inleiding

In september 2015 nam ik het directiestokje over van Henri Koerhuis. Ik kwam terecht in een organisatie die bijna klaar was voor de integratie. Het sociaal plan werd uitgewerkt volgens de bijbehorende planning. Op 13 oktober werd een principeakkoord bereikt. Na de achterbanraadpleging tekenden we gezamenlijk het definitieve sociaal plan. Toen konden we starten met de inrichting van de nieuwe organisatie. Aan het einde van het jaar gingen alle SW-medewerkers en onze relaties over naar het WerkBedrijf. Dit gold nog niet voor de indirecte medewerkers. Maar zij wisten dat in het eerste kwartaal van 2016 meer duidelijkheid voor hen zou komen. Trots ben ik op alle medewerkers. Ondanks alle onzekerheid hebben zij keihard gewerkt het afgelopen jaar.

Van onze doelstelling om in 2017 85% van de medewerkers buiten de muren van Breed aan de slag te hebben, is eind 2015 bijna 60% gerealiseerd. De voortvarende snelheid daarvan was mede te danken aan de ombouw van onze leerwerkbedrijven Schoonmaak en de AFAC. Verder hebben we met het project Productie & Logistiek in beeld 2015 alle 800 SW-medewerkers die binnen de muren van Breed of de locatie in Andelst werkten in kaart gebracht aan de hand van een assessment. Dit zogeheten Dariuz assessment gaf inzicht in wie bemiddelbaar was, of wie was aangewezen op beschut werken.

Tot en met december 2015 hebben in totaal 611 medewerkers de cyclus van assessments en gesprekken doorlopen. Hiervan bleek ongeveer 30% bemiddelbaar. De consulenten zijn de laatste maanden vooral bezig geweest om deze medewerkers zo snel mogelijk aan de slag te helpen. Op basis van deze uitkomsten, moeten we de geformuleerde strategische doelstelling uit 2012 van 85% buiten de muren van Breed, enigszins bijstellen. Dit zal naar verwachting 75 à 80% worden.

Het financiële resultaat van 2015 is een verlies van € 0,5 miljoen. Dit is een positieve bijstelling op de begroting van € 2,0 miljoen. Het subsidieresultaat heeft hier voor € 0,9 miljoen positief aan bijgedragen. In het eerste kwartaal van 2015 werd duidelijk dat de omzetdoelstellingen lager zou uitkomen dan verwacht. Wat uiteindelijk een negatief effect had op de omzetdoelstelling van 2015. Hierop is direct ingesprongen door compensatie te zoeken in de kosten. Uiteindelijk is het bedrijfsresultaat maar € 0,1 miljoen onder de begroting gebleven.

Mede namens het directieteam bedank ik alle betrokken partijen voor hun inzet van het afgelopen jaar: OR, GO, bestuur, gemeenten, medewerkers direct en indirect. Verder mijn dank aan alle relaties die in ons bedrijf zijn blijven geloven. Op naar een nieuw jaar in het WerkBedrijf.

Ina Hol
Algemeen directeur Breed

Zie je nou wel...

Dat we bij Breed bezig zijn om onze doelen te behalen!

Mensen

De eerste helft van 2015 was de afdeling P&O vooral bezig met het implementeren en borgen van het integraal methodisch handelen. Na de zomervakantie lag de focus op een goede en zorgvuldige integratie van Breed met het WerkBedrijf. Alle medewerkers van Breed bleken flexibel, en bewogen mee met deze ingezette koers.

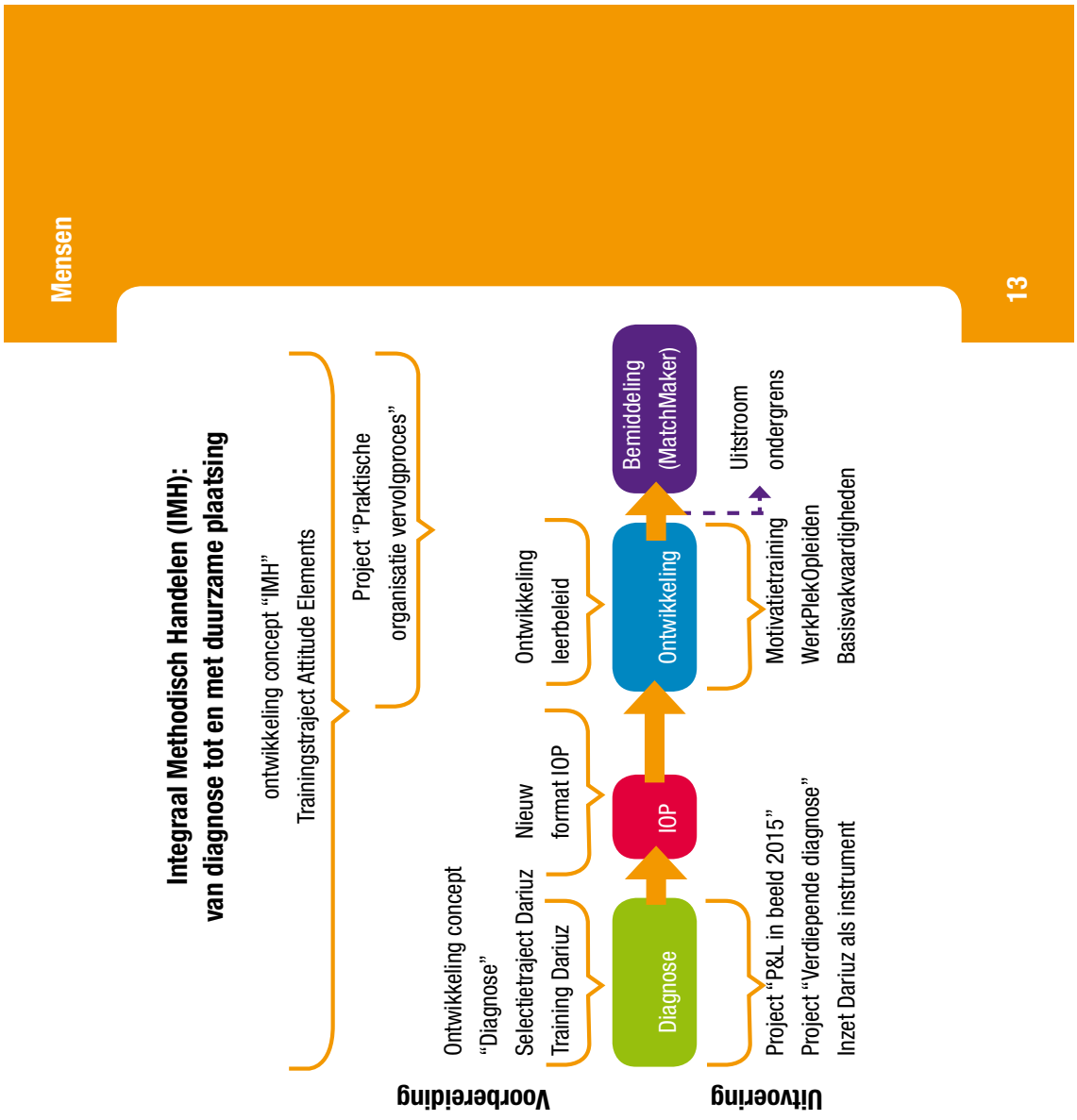
Integraal methodisch handelen

De eerste helft van 2015 stond voor de afdeling P&O vooral in het teken van het verder ontwikkelen en invoeren van het integraal methodisch handelen. Methodisch handelen helpt bij het doelgericht, systematisch, procesmatig en bewust denken én doen van de professionals. Zij hebben een belangrijke rol als gaat om onze kernactiviteit: arbeidsbemiddeling. Integraal methodisch handelen is geen adhoc methode. Het is een “way of life”. Door continu de principes toe te passen van doelgerichtheid en procesmatig handelen. Dit heeft geresulteerd in effectiever en efficiënter werken.

Integraliteit ontstaat door deze principes van methodisch handelen toe te passen binnen de hele keten van processen die vallen onder arbeidsbemiddeling.

- Diagnose brengt de mogelijkheden van de medewerker in kaart. Dit dient als basis voor de bemiddeling naar passend werk. Het bepaalt ook de opleidingsbehoefte en daarmee de verdere ontwikkeling van de medewerker.
- Dit leggen we vast in het Individueel Ontwikkelings Plan (IOP).
- We ontwikkelen de medewerker door deze op te leiden op de werkplek (WPO)[1].
- Die ontwikkeling is vervolgens weer nodig voor de doorstroom van de medewerker naar een nieuwe werkplek. Door acquisitie krijgen we inzicht in de vraag uit de markt. Dit koppelen we weer aan de mogelijkheden van onze medewerkers om zodoende te bemiddelen. Maar dit inzicht dient ook weer als input voor ons opleidingsplan.

[1] zie onderdeel leerbeleid

Mensen
13
Integraal Methodisch Handelen (IMH):
van diagnose tot en met duurzame plaatsing
ontwikkeling concept "IMH"
Trainingstraject Attitude Elements
Project "Praktische
organisatie vervolgproces"
Ontwikkeling concept
"Diagnose"
Selectietraject Dariuz
Training Dariuz
Nieuw
format IOP
Ontwikkeling
leerbeleid
Diagnose
IOP
Ontwikkeling
Bemiddeling
(MatchMaker)
Uitstroom
ondergrens
Motivatietraining
WerkPlekOpleiden
Basisvakvaardigheden
Project "P&L in beeld 2015"
Project "Verdiepende diagnose"
Inzet Dariuz als instrument
Voorbereiding
Uitvoering

Leerbeleid

Integraal methodisch handelen zorgde in 2015 voor een basis van de ontwikkeling van het leerbeleid voor directe SW-medewerkers. Met dit leerbeleid bieden we de kaders waarbinnen onze SW-medewerkers zich kunnen ontwikkelen. Dan gaat het met name over het ontwikkelen van competenties en vakspecifieke vaardigheden. Integraal methodisch handelen biedt een beperkt aantal standaard ontwikkeltrajecten (prototypes). Hierdoor wordt de consulent 'gestuurd' in de keuze van het prototype traject dat hij/zij kan aanbieden.

Eén instrument dat is ontwikkeld, is WerkPlekOpleiden (WPO)[2]. WPO is een methode waarmee werkcoaches op de werkplek SW-medewerkers op systematische wijze werknemersvaardigheden aanleren. De werkomgeving is ook de leeromgeving. Beter handelen in de dagelijkse praktijk is de spil van het leren. Uitgangspunt bij het aanbieden van WPO zijn de afspraken die zijn vastgelegd in het Individueel Ontwikkelings Plan.

[2] SBCM

Verdiepende diagnose

De arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen participeert in een landelijk proeftuinproject. Dit project heeft als doel om uit te zoeken welke kandidaten in aanmerking komen voor de indicatie banenafspraak. Breed is gevraagd om door middel van een praktijkdiagnose:

- de mogelijkheden van de kandidaat in kaart te brengen;
- te adviseren over het type werk waarin de kandidaat het beste functioneert en;
- te adviseren over de werkplek waarop de kandidaat het beste op zijn plaats is.

Het hiervoor ontwikkelde diagnosemodel is door Breed voor deze pilot beschikbaar gesteld.

In het kader van deze pilot selecteerde het WerkBedrijf kandidaten. Hiervan zijn er 64 aangemeld uit de doelgroepen WSW(-wachtlijst), Wajong en Wet Werk en Bijstand. Elke kandidaat doorliep een traject van drie maanden op een productie-afdeling bij Breed. Zij werden hierbij begeleid en geobserveerd door een werkcoach en een arbeidspsycholoog. Elk traject is afgerond met een assessment en een diagnose. De pilot bij Breed is op 31 december 2015 afgerond. Van alle deelnemers heeft meer dan de helft een baan gevonden. Het succes van de praktijkdiagnose krijgt een vervolg in het nieuwe jaar.

Directe en indirecte medewerkers

Bij Breed maken we onderscheid tussen directe en indirecte medewerkers. Met de directe medewerkers bedoelen we alle SW-medewerkers die via Breed aan de slag zijn. De indirecte medewerkers zijn verantwoordelijk voor de operatie zoals managers detachering, consulenten en werkcoaches en alle medewerkers van ondersteunende afdelingen zoals P&O, Administratie, Facilitair, Informatievoorziening, Communicatie, etc. Bij Breed is deze verhouding direct/indirect 1:17.

Verhouding directe en indirecte medewerkers in personen.

Ziekteverzuim

Het verzuim in 2015 was 19,4% voor SW-medewerkers en 7,8% voor de indirecte medewerkers. In vergelijking met 2014 is het verzuim gestegen. 1,8% voor de SW-medewerkers en 2,4% voor de indirecte medewerkers. We zien in de groepsdetacheringen in 2015 een gemiddeld verzuim van 16,4%. Bij de directe SW-medewerkers binnen de werkvormen ‘beschut’ en ‘werken op locatie’ is het verzuim een stuk hoger: 23,5%. De belangrijkste oorzaak van het hogere ziekteverzuim was vooral de veranderingen op de afdelingen die ontstonden als gevolg van het project Productie & Logistiek in beeld 2015. Door de afronding van dit project ontstaat nu meer rust en stabiliteit op de afdelingen. Hierdoor is de verwachting dat het ziekteverzuim gaat dalen. Het verzuim blijft een speerpunt in de aanpak en begeleiding van medewerkers. Ook in 2016.

Hiervoor is het project Aanpak Verzuim SW 2016 in ontwikkeling. Dat moet gaan regelen dat consulenten tijdelijk extra gefaciliteerd worden in de verzuimaanpak. Dit gebeurt door gerichte inzet van bijvoorbeeld casemanagers. Verder zal door het project de visie en de huidige werkwijze op verzuim en verzuimaanpak worden herzien.

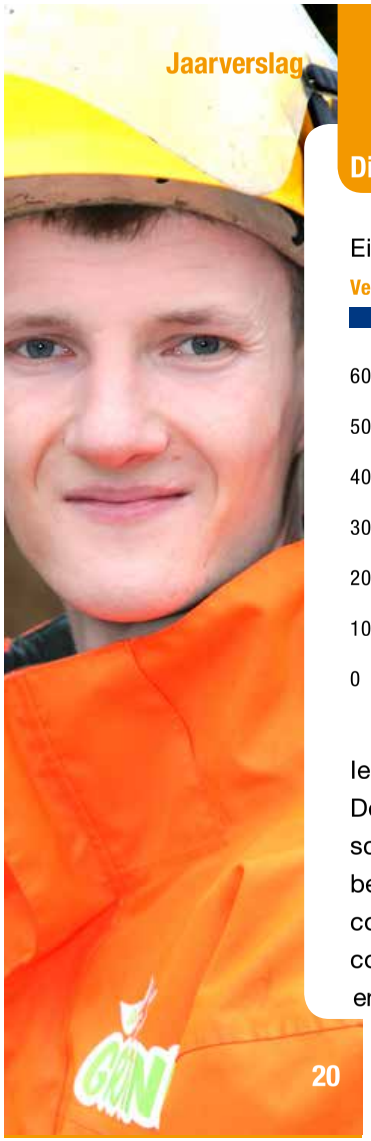
In plaats van een generieke zienswijze, is een gedifferentieerde aanpak per werkvorm een mogelijkheid. Met daarbij aandacht voor factoren in de privé en sociale omgeving van de medewerker die het verzuimgedrag mogelijk beïnvloeden.

Overgang WerkBedrijf

De Wet Sociale Werkvoorziening is vanaf 1 januari 2015 veranderd in de Participatiewet. Deze wet is landelijk ingevoerd. In de regio Rijk van Nijmegen voert het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen deze Participatiewet uit. In het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen zijn de 7 gemeenten en Breed geïntegreerd.

Voor het inrichten van het WerkBedrijf is een inrichtingsplan opgesteld. Het inrichtingsplan Daadwerkelijk werd op 17 juni 2015 door het algemeen bestuur van de MGR vastgesteld. Dit betekende dat de volgende stap genomen kon worden: opstellen sociaal plan en functieboeken. Alle medewerkers zijn over deze stappen voor de zomervakantie geïnformeerd. In oktober 2015 was er een principeakkoord over het sociaal plan. Na de achterbanraadpleging, tekenden we gezamenlijk het definitieve sociaal plan. Toen konden we starten met de inrichting van de organisatie.

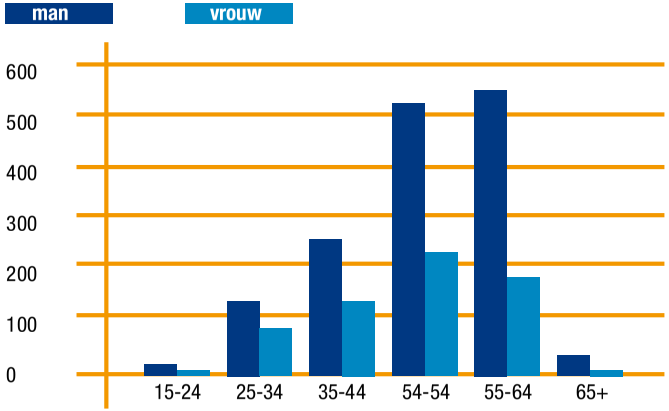
Voor de directe SW-medewerkers kwam er in november 2015 een concept sociaal plan beschikbaar. Het vorige plan liep af. Dit plan werd in het nieuwe jaar, na de achterban raadpleging vastgesteld. Verder gingen alle SW-medewerkers één op één over naar het WerkBedrijf.

Directe medewerkers

Eind 2015 werkten er 2100 directe SW-medewerkers bij Breed.

Verdeling van directe medewerkers naar geslacht en leeftijd.

Iedere SW-medewerker heeft een consulent als leidinggevende. Deze consulent is verantwoordelijk voor begeleiding, bemiddeling, scholing en doorgroei van de medewerker. Op basis van een bemiddelingsadvies en individueel ontwikkelingsplan bepaalt de consulent met de medewerker zijn of haar doelen. In 2015 werkten alle consulenten wederom aan het opstellen van de bemiddelingsadviezen en ontwikkelplannen.

Op basis van wat een SW-medewerker kan, wil en de kansen in de markt, maken de consulent en de SW-medewerker een keuze voor een werksoort. De werksoorten waar op dit moment het meeste werk is: Schoonmaak, Groen- en Grijsvoorzieningen, Productie, Logistiek en Magazijn. In onderstaande tabel is de ingezette strategische koerswijziging om naar een professioneel arbeidsbemiddelingsbedrijf te groeien, en dus de Leerwerkbedrijven af te stoten goed te zien:

Overzicht aantal SW-medewerkers per leerwerkbedrijf over de afgelopen drie jaar.

	Eind 2012	Eind 2013	Eind 2014	Eind 2015
Productie & logistiek 1	238	124	92	38
Productie & logistiek 2	196	182	209	187
Productie & logistiek 3	511	616	591	538
Schoonmaak	105	97	117	0
Groen	298	177	0	0
Post	117	89	0	0
Documentconversie	91	47	0	0
Afac	16	15	14	0
Kulturhus	7	0	0	0
Totaal	**1.579**	**1.347**	**1.023**	**763**

Verloop SW-medewerkers

Tabel in dienst en uit dienst in aantal personen.

	In dienst	Uit dienst
2014	166	178
2015	5	172

Klachtencommissie

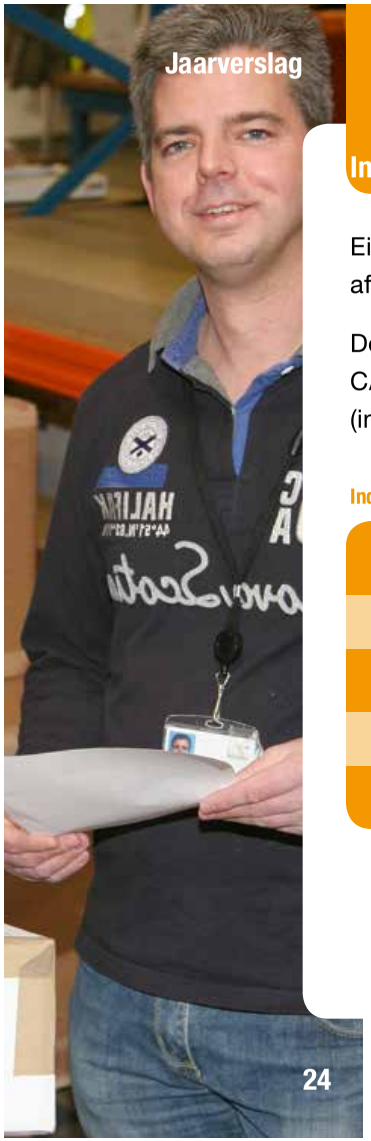
Het aantal officiële klachten en bezwaren in 2015 was 23. Dit is een daling van 2 ten opzichte van 2014.

Opleiding en training

In 2015 volgden 300 directe medewerkers één of meerdere opleidingen of trainingen.

Overzicht relatie werksoorten en trainingen en opleidingen.

Administratie	Microsoft Office
Horeca & Catering	HACCP voedselveiligheid
Techniek, Montage & Reparatie	VCA / Veiligheidsbewustzijn
Toezicht & Beheer	EHBO / BHV
	Weerbaarheid
	Klantvriendelijkheid
Groen & Grijs	VCA / veiligheidsbewustzijn
	Veilig werken langs de weg
	Werken met de bosmaaier
	Werken met de motorkettingzaag
	Gewasbescherming
	Voorman/voorvrouw
Productie, Magazijn & Logistiek	VCA / veiligheidsbewustzijn
	EPT
	Heftruck
	HACCP voedselveiligheid
	Voorman/voorvrouw
Schoonmaak	Vloeronderhoud
	Voorman/voorvrouw
Niet gekoppeld aan werksoorten	Werknemersgedrag en motivatie
	Basiseducatie NT1 en NT2
	Maatwerk trajecten

Indirecte medewerkers

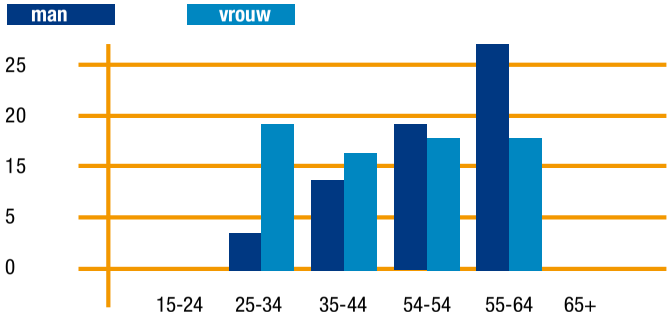
Eind 2015 werkten er 124 indirecte medewerkers bij Breed. Dit is een afname van 22 medewerkers ten opzichte van 2014.

De indirecte medewerkers die bij Breed werken, vallen onder de CAO CAR/UWO (ambtenaar), Welzijn en maatschappelijke dienstverlening (in dienst via Support) en SW (medewerkers met een SW-indicatie).

Indirecte medewerkers onderverdeeld naar cao.

CAO	2015	2014
WSW	21	24
CAR/UWO	38	48
Welzijn	65	74
Totaal	**124**	**146**

Verdeling van indirecte medewerkers naar geslacht en leeftijd.

Ontwikkeling

In 2014 is de nieuwe functionerings- en beoordelingssystematiek geïntroduceerd voor indirecte medewerkers; wij noemen dit de PCB-cyclus. Dit gebeurt volgens een gestructureerde jaarlijks terugkerende cyclus van drie geformaliseerde gesprekken: Planning-, Coaching- en Beoordelingsgesprekken. In 2015 hebben we deze werkwijze voortgezet en geëvalueerd.

De PCB-gesprekken vormen de basis voor het aanbieden van gerichte trainingen en opleidingen. Drie van deze opleidingen die direct aanhaken op het Integraal methodisch handelen zijn de Dariuz-training, WPO training en Attitude Elements.

Dariuz

De Dariuz training richtte zich op 24 indirecte medewerkers van Breed die tijdens het diagnoseproces voor directe medewerkers ingezet werden als Dariuz professional[3]. Tijdens de training kwam aan bod wat de rol van Dariuz professional inhoudt, hoe het Dariuz instrument ingezet moet worden, welke stappen het proces van diagnose kent en wat de aandachtspunten zijn tijdens het terugkoppelgesprek. Kort na het afronden van deze training vond certificering van de Dariuz professional plaats aan de hand van intervisie en casuïstiek bespreking.

Attitude Elements

In dit traject werden 5 Managers Detachering, 32 consulenten en 22 werkcoaches van Breed getraind in hun beïnvloedings- en begeleidingsvaardigheden. Consulenten en werkcoaches leerden om onder alle –soms ook lastige- omstandigheden de SW-medewerkers te motiveren zelf actie te ondernemen om hun gewenste doelen te behalen. Het traject diende te worden verankerd in de dagelijkse werkprocessen. Hierdoor kreeg het een continu karakter, in plaats van een verzameling losstaande acties waarover telkens weer moest worden nagedacht.

[3] Zie 'Productie & Logistiek in beeld 2015'

Zie je nou wel...

dat we op de goede weg zitten!

De goede weg

2015 was het jaar waarin de laatste leerwerkbedrijven werden omgebouwd tot een groepsdetachering en het project 'Productie & Logistiek in beeld 2015' startte. De doelstelling is om 85% van de SW-medewerkers in 2017 buiten de muren van Breed aan het werk te hebben. Eind 2015 is 60% buiten de muren aan het werk via detachering.

Nieuwe groepsdetacheringen

In 2015 is het aantal SW-medewerkers dat in een groepsdetachering werkt, gestegen van 19% in december 2014 naar 27% in december 2015. Dit komt voornamelijk door de ombouw van de leerwerkbedrijven Schoonmaak en de AFAC en de uitbreiding van bestaande en nieuwe groepsdetacheringen.

De schoonmaakcontracten van de zeven gemeenten binnen de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling zijn in verschillende delen aanbesteed en gegund aan Asito en SMB Willems. Onderdeel van deze gunning vormt de SROI-paragraaf (Social Return On Investment), met daarin opgenomen de overname van de schoonmaakmedewerkers van Breed. Hiermee is het leerwerkbedrijf Schoonmaak medio 2015 overgegaan naar Asito en SMB Willems. Vanaf 1 september verzorgt SMB Willems de schoonmaak van de panden aan de Boekweitweg en de Sint Teunismolenweg van Breed. Ook nam SMB Willems de schoonmaakopleiding van Breed over.

Naast de ombouw van de leerwerkbedrijven hebben we ook bestaande groepsdetacheringen substantieel weten uit te breiden, zoals bij 2dA, Look-O-Look en Cycloon. Verder realiseerden we nieuwe groepsdetacheringen zoals bij Na-Nomi, DHL en Qrackers.

Naast uitbreiding van bestaande, en het vinden van nieuwe groepsdetacheringen met groeikansen, slaagden we er in 2015 ook in om bijna alle WOL (werken op locatie)-plaatsingen om te zetten in groepsdetacheringen. Dit betekent dat bij deze relaties niet meer op stuksprijs, maar tegen uurtarief wordt gewerkt. Hiermee zijn de resultaatsverantwoordelijkheid en het ondernemerschap niet meer bij Breed belegd. De doelstelling om medewerkers te detacheren, individueel of in een groep, neemt hierdoor toe.

Bijna traditioneel hebben we aan het einde van het jaar weer kerstpakketten ingepakt op Bijsterhuizen. Ruim 50 medewerkers, die normaal in het groen werken, werden hierbij ingezet om hiermee leegloop te voorkomen.

Dynamiek in individuele detacheringen

Het totaal aantal individuele detacheringen is eind 2015: 602. Dit is ten opzichte van 2014 een daling van 34 personen. Echter procentueel blijft het aantal gelijk. Tegen de achtergrond dat het aantal directe medewerkers bij Breed sinds 1 januari daalt, zijn het handhaven van bestaande detacheringen en het werven en vervullen van de hierboven genoemde aantallen een goed resultaat.

Tabel: overzicht aantal personen per werkvorm van 2012 tot 2015.

	Dec-12		Dec-13		Dec-14		Dec-15		2014
	in pers.	in %	in pers.	in %	in pers.	in %	in pers.	in %	in % SW sector
Begeleid werken	101	4%	105	5%	90	4%	81	4%	**6%**
Individuele detachering	499	22%	579	25%	636	28%	602	28%	**15%**
Groeps-detachering	54	2%	183	8%	439	19%	578	27%	**14%**
Werk op locatie	933	40%	652	28%	420	18%	246	12%	**23%**
Beschut	731	32%	790	34%	702	31%	607	29%	**42%**
Totaal	**2318**	**100%**	**2309**	**100%**	**2287**	**100%**	**2114**	**100%**	**100%**

Project Productie & Logistiek in beeld 2015

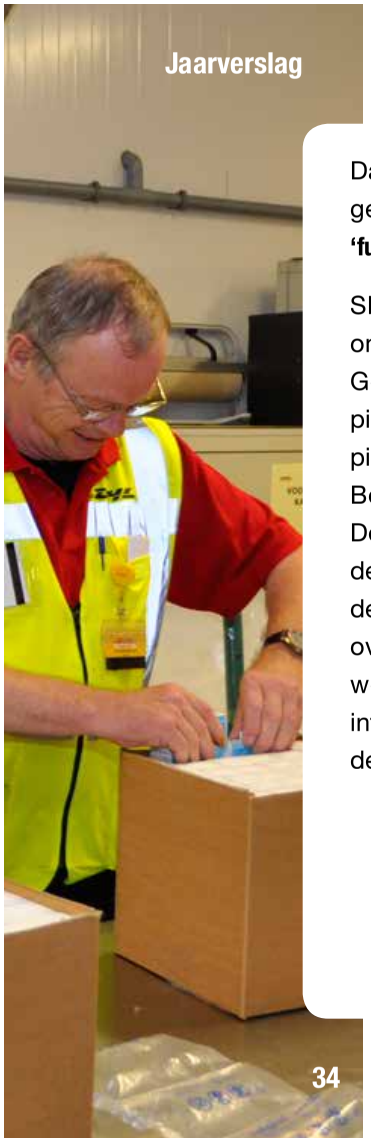
In de tweede helft van 2015 heeft Integraal methodisch handelen een belangrijke bijdrage geleverd aan de verdere transitie van Breed naar een arbeidsbemiddelingsbedrijf. Op 26 mei startten de interne productieafdelingen met het project Productie & Logistiek in beeld 2015. Het project richtte zich op alle SW-medewerkers die op een productieafdeling van Breed werken. Deze 800 SW-medewerkers brachten samen met hun consulent en werkcoach de mogelijkheden kaart. Zo werd helder of de SW-medewerker gedetacheerd kan worden. Het instrument waarmee werd gewerkt heet Dariuz Assessment. Eind 2015 hebben ongeveer 700 SW-medewerkers de vragenlijst ingevuld. Hiervan kan 36% gedetacheerd worden (met of zonder motivatie- en/of ontwikkeltraject). De overige medewerkers hebben de uitkomst aangewezen op beschut gekregen.

Resultaten diagnose project Productie & Logistiek in beeld 2015.

Netwerk uitgebreid

We hebben in het afgelopen jaar meer dan 50 netwerkbijeenkomsten bezocht van businessclubs en andere initiatiefnemers, zoals het IKN en VNO/ NCOW. Daarnaast zijn we aanwezig geweest bij de zakelijke bijeenkomsten van de Vierdaagse en de zomerfeesten.

Voor de gemeenteraadsleden hebben we werkbezoeken georganiseerd op locaties waar onze medewerkers zijn gedetacheerd. Of we organiseerden een bezoek op maat.

Daarnaast hebben we op verschillende fronten de samenwerking gezocht, zoals met de **gemeente Wijchen voor de landelijke pilot 'functiecreatie bij overheden'.**

SBCM, A&O fonds gemeenten en IPO namen gezamenlijk het initiatief om vijf pilots op te zetten. Eén van deze pilots vond plaats bij de Gemeente Wijchen. Breed en de gemeente Wijchen startten met de pilot functiecreatie. De ervaringen die zijn opgedaan binnen deze pilot zijn meegenomen in de creatie van een landelijke handreiking. Bovendien heeft de pilot 2,5 fte opgeleverd bij de gemeente Wijchen. De Breed-mensen zijn gedetacheerd en duurzaamheid is geborgd. Met de pilot hebben Breed en Gemeente Wijchen functiecreatie en de kansen om duurzame plaatsingen te realiseren bij overheidsinstellingen op de kaart gezet. Naast publicaties hebben we ook op diverse bijeenkomsten, landelijk, regionaal en zelfs internationaal ons verhaal gedaan. Breed profileerde zich als regionaal deskundig partner op dit terrein.

Of met het Radboudumc

Radboudumc is een key-account en de grootste werkgever in de regio. De intensieve samenwerking resulteerde in juni 2015 in de ondertekening van het convenant met de Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (SAR). Het Radboudumc ondertekende het convenant samen met nog een aantal andere partners uit de regio.

Het Radboudumc heeft de intentie om 27 extra werkplekken te creëren voor 1 januari 2017, specifiek voor mensen uit de Participatiewet. Om het Radboudumc te faciliteren, mogelijke werkplekken in kaart te brengen én draagvlak intern te stimuleren hebben we:

- Op twee afdelingen een scan/analyse gedaan om te zoeken naar mogelijke taken die bij de doelgroep kunnen worden ondergebracht.
- We hebben meegewerkt aan de samenstelling van een intranetpagina over het onderwerp Participatiewet.
- We presenteerden over het onderwerp aan de betrokkenen van HR.
- Het hoofd arbeidsmarkt kreeg door een rondleiding bij Breed en zijn partners inzicht in mogelijkheden en kansen.

Het heeft verder opgeleverd:

- Dat het Radboudumc middelen ter beschikking stelde om deze doelstelling te halen. Zowel in de vorm van menskracht en budget.
- Het Radboudumc invulling blijft geven aan de Participatiewet. Vanaf 2016 wordt dit nader vorm gegeven met het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen. De verwachting is dat het aantal van 27 nieuwe plaatsingen (à 25,5 uur) in 2016 wordt behaald.

Integratie WerkBedrijf Rijk van Nijmegen

De opening van het gerenoveerde pand aan de Nieuwe Dukenburgseweg was de aanleiding om een team van ambassadeurs samen te stellen. Drie medewerkers van het UWV, drie van gemeentelijke zijde en drie vanuit Breed pakten deze rol op. Als ambassadeurs van de nieuwe samenwerking zorgden zij voor de verbinding tussen de bedrijfsdienstverleners. Door wekelijks overleg, gevolgd door gerichte acties en een grote bijeenkomst, hebben ze concrete voortgang geboekt in het herkennen en kennen van de medewerkers onderling en de werkzaamheden die uitgevoerd worden. Er is zichtbaar vooruitgang geboekt in de ambitie om als één gezicht in de markt te opereren en herkenbaar aanspreekpunt te zijn voor werkgevers.

FINANCIEEL
38

Kengetallen

(bedragen * € 1.000)		Rekening 2015	Rekening 2014	Verschil 2015-2014
Subsidieresultaat	(1)	-3.193	-3.905	712
Bedrijfsresultaat	(2)	1.487	2.213	-726
Gemeentelijke Bijdragen	(3)	0	0	0
Saldo van baten en lasten	(4) =1+2=3	-1.706	-1.692	-15
Incidentele baten/lasten	(5)	2.137	5.171	-3.034
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	(6)=4+5	431	3.479	-3.048
Mutatie reserves	(7)	-890	-2.300	1.410
Gerealiseerd resultaat	(8)=6+7	-459	1.179	-1.638
(Aantallen in se/fte)				
Sw-medewerkers incl. bw (se)		1.871	1.973	-102
Niet gesubsidieerder medewerkers (fte)		102	101	1

Toelichting kengetallen:
Hieronder vindt u een toelichting op de realisatiecijfers van 2015 in vergelijking met voorgaand jaar, 2014. Voor een vergelijking van deze realisatiecijfers 2015 met de begroting van 2015 verwijzen wij u naar de ‘Toelichting op het overzicht van baten en lasten’ op pagina 85.

Algemeen
Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten heeft een omvang van € 0,4 miljoen en bestaat uit een negatief saldo van baten en lasten van € 1,7 miljoen en positieve incidentele baten met een gesaldeerd totaal van baten en lasten van € 2,1 miljoen.

Reorganisatie 2012
De reorganisatie-uitgaven 2012 tot en met 2015 hebben een omvang van € 6,8 miljoen waarvan € 1,1 miljoen in 2015. Op basis van de situatie eind 2015 zijn de nog te verwachten reorganisatie-uitgaven € 0,8 miljoen lager in vergelijking met de nog resterende reorganisatievoorziening. Dit heeft geleid tot een vrijval en daar tot een incidentele baat in 2015 van € 0,8 miljoen. De reorganisatievoorziening heeft eind 2015 een omvang van € 1,6 miljoen. Op basis van de laatste actualisering is de verwachte omvang van de kosten € 8,4 miljoen.

In 2012 was oorspronkelijk uitgegaan van € 11,3 miljoen. Door inspanningsverplichtigingen vanuit Breed valt de uiteindelijke omvang afgerond € 3 miljoen lager uit dan in 2012 geprognosticeerd.

In 2015 hebben de gemeenten in totaal € 0,9 miljoen extra subsidie verstrekt aan Breed. Conform het bestuursbesluit is deze € 0,9 miljoen verantwoord in de programmarekening 2015 en vervolgens via een vermogensmutatie in mindering gebracht op de langlopende vordering. Samenvattend:

- Incidentele reorganisatie baat van € +0,8 miljoen.
- Extra subsidie van € +0,9 miljoen.

De incidentele reorganisatiebaat in 2014 van € 0,4 miljoen is op basis van het winstbestemmingsbesluit 2014 van het algemeen bestuur ingezet om de langlopende vordering op de gemeenten te verlagen.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten in 2015 van € -1,7 miljoen is nagenoeg gelijk aan voorgaand jaar. Er is echter wel een verschuiving op de onderdelen te zien:

- Een positiever subsidieresultaat van € + 0,7 miljoen.
- Een nadeliger bedrijfsresultaat van € - 0,7 miljoen.

Subsidieresultaat

Het subsidieresultaat bestaat uit de gemeentelijke salarissubsidie Wsw, verminderd met de salariskosten SW-medewerkers en de overige kosten SW-medewerkers, zoals reiskosten woon-werkverkeer, netto kosten opleiding en training, kosten voor bijzondere voorzieningen voor SW-medewerkers, kosten arbodienst, loonkostensubsidies voor medewerkers die geplaatst zijn in de regeling begeleid werken.

Het subsidieresultaat 2015 is met € 0,7 miljoen verbeterd ten opzichte van 2014. Dit is als volgt te specificeren:

- Afname van de subsidie Wsw van € 1,6 miljoen (-3%).
- Een daling van de salarissen SW-medewerkers van € 1,9 miljoen (-4%).
- Een afname van de overige kosten SW-medewerkers van € 0,4 miljoen (-16%).

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat bestaat uit de netto bedrijfsopbrengsten verminderd met de salarissen niet-gesubsidieerde medewerkers en afschrijvingskosten, huur/lease kosten, onderhoudskosten, energiekosten, rente baten/lasten en de overige bedrijfskosten.

Het bedrijfsresultaat is in 2015 met € 0,7 miljoen verslechterd in vergelijking met 2014. Dit valt uiteen in:

- Een afname van de netto bedrijfsopbrengsten van € 1,1 miljoen.
- Een daling van de bedrijfskosten van € 0,4 miljoen.

Er is sprake van een verslechtering doordat in 2014 de laatste bonussen begeleid werken zijn verantwoord (€ +0,9 miljoen) als onderdeel van de netto bedrijfsopbrengsten ‘Overigen’ (zie netto bedrijfsopbrengsten tabel). Vanaf 2015 worden deze gelden niet meer door de overheid verstrekt. Als we het resultaat 2014 hiervoor corrigeren, dan is er sprake van een verbetering van het bedrijfsresultaat van € +0,3 miljoen.

Netto bedrijfsopbrengsten

De netto bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van 2014 met € -1,1 miljoen (-4%) afgenomen. Dit wordt in onderstaande tabel uiteengezet:

(bedragen * € 1 miljoen)	Rekening	Rekening 20152014	Verschil 2015-2014
Arbeidsbemiddeling	9,3	7,8	1,5
Leerwerkbedrijven	1,7	3,5	-1,8
Overigen	0,2	1,0	-0,8
Totaal netto bedrijfsopbrengsten	**11,2**	**12,3**	**-1,1**

Ook in 2015 zien we in de verschuiving van de bedrijfsopbrengsten de in 2013 gestarte transitie naar een arbeidsbemiddelingsbedrijf terug.

In de werkvorm groepsdetachering is in 2015 een omzet gerealiseerd van € 3,9 miljoen ten opzichte van € 2,5 miljoen in 2014. Deze stijging is voor een € 0,8 miljoen toe te wijzen aan de transitie van het leerwerkbedrijf Schoonmaak in de eerste helft van 2015. Verder is in 2015 de werksoort productie, logistiek en magazijn (€ +0,4 miljoen) en groen (€ +0,2 miljoen) verder uitgebreid.

De bedrijfsopbrengsten in de werkvorm individuele detachering zijn in 2015 met € 0,1 miljoen toegenomen, naar een jaaropbrengst van € 5,4 miljoen. Dit komt door een verbetering van 1% van zowel het tarief als de productiviteit.

Bij de leerwerkbedrijven (beschut werk en werk op locatie) zien we een afname van de omzet. Dit is voor een deel toe te wijzen aan de transitie van de leerwerkbedrijven schoonmaak en AFAC (€ -1,1 miljoen). Verder is de bedrijfsopbrengst gedaald omdat er minder medewerkers bij de leerwerkbedrijven zijn door natuurlijke uitstroom en door de overgang van medewerkers naar arbeidsbemiddeling. Door de beweging naar arbeidsbemiddeling is deze daling ook voorzien. De stijging van het ziekteverzuimcijfer in 2015 bij de beschutte werkplekken is onvoorzien. Het ziekteverzuim wordt opgepakt en naar verwachting gaat dit weer leiden tot een hogere bedrijfsopbrengst in 2016.

De omzet verantwoord onder overigen in 2015 betreft de omzet voor de proeftuin van het WerkBedrijf. Dat heeft onder begeleiding van P&O plaatsgevonden, met bestuurs-en beheerskosten. De omzet bij 2014 betreft de reeds eerder besproken bonus begeleid werken van € 0,9 miljoen.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten zijn ten opzichte van 2014 met € 0,4 miljoen gedaald.

De salariskosten van niet-gesubsidieerde medewerkers (ambtelijk medewerkers, medewerkers ingehuurd via Support en tijdelijk ingehuurde medewerkers), hebben in 2015 een omvang van € 7,6 miljoen en zijn daarmee € +0,2 miljoen hoger in vergelijking met 2014. Deze stijging wordt echter veroorzaakt door een aantal incidentele posten (€ +0,4 miljoen). Zie hiervoor de toelichting bij de jaarrekening.

De overige bedrijfskosten dalen met € -0,6 miljoen, waaronder onderhoudskosten gebouwen, ICT uitgaven, reclamekosten en consultancy. Gedurende 2015 zijn deze kostenreducties ingezet om hiermee de lagere bedrijfsopbrengsten ten opzichte van de begroot te compenseren.

Gemeentelijke bijdragen

In 2014 en 2015 is er geen gemeentelijke bijdrage ontvangen.

Incidentele baten/lasten

De incidentele baten bestaan uit de eerder genoemde reorganisatiebaat van € +1,7 miljoen. Daarnaast is in 2015 een motie aangenomen, waarin de regering werd verzocht binnen de middelen van de Regeling cofinanciering sectorplannen € 30 miljoen toe te wijzen voor de herstructurering van bedrijven in de sociale werkvoorziening. Breed heeft hierop een plan ingediend om aanspraak te kunnen maken op deze gelden. Deze gelden zijn voor ruim € +0,6 miljoen toegewezen. Hiervan is € +0,3 miljoen al als baten in 2015 verantwoord. Het resterende deel zal worden gerealiseerd in 2016.

De overige incidentele baten met een omvang van € 0,4 miljoen hebben betrekking op teruggave sociale lasten 20102-2014 en de uitkering van een verzekering in verband met brandschade aan de serverruimte. De incidentele last betreft de dotatie van € 0,3 miljoen in een nieuw gevormde voorziening Integratie WerkBedrijf. Dit om de kosten die conform het sociaal plan bij de latende organisatie (in dit geval dus de GR Breed) gedurende 3 jaar te dekken.

Mutaties reserves

In 2015 is voor € 0,9 miljoen aan extra subsidie verstrekt door de gemeenten. Conform het bestuursbesluit is deze € 0,9 miljoen verantwoord in de programmarekening 2015 (incidentele baten reorganisatie) en vervolgens via een vermogensmutatie (mutaties reserves) in mindering gebracht op de langlopende vordering.

Het positieve resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening in 2014 van € 1,2 miljoen is als volgt bestemd:

- € 0,7 miljoen toevoeging aan de bestemmingsreserve voor de cofinanciering van het sectorfonds en de extra kosten voor de activering van het vakantiegeld van de niet-gesubsidieerde medewerkers in 2015.
- De in 2014 verantwoorde vrijval in de voorziening reorganisatie 2012 van € 0,4 miljoen is in mindering gebracht op de vordering van gemeenten voor de reorganisatie-uitgaven.
- Het restant is toegevoegd aan de algemene reserve.

Realisatie per gemeente

Met de komst van de Participatiewet in 2015 is er geen sprake meer van taakstelling en over/onderrealisatie. In mei 2015 is de definitieve subsidie voor 2015 vastgesteld. Hierbij is de realisatie van het voorgaande jaar uitgangspunt en wordt deze gecorrigeerd met de verwachte natuurlijke uitstroom. Als gemeenten uiteindelijk hoger of lager realiseren, dan wordt hier geen aanpassing meer gedaan op de subsidie. Wel is de uiteindelijke realisatie wel weer de basis voor de subsidie in het opvolgende jaar.

Overzicht realisatie per gemeente 2015 (in se).

Gemeente	basis voor de subsidie	realisatie Breed	realisatie extern	realisatie gemeente
Beuningen	129,64	129,95	1,83	131,78
Druten	104,94	99,05	2,00	101,05
Groesbeek	203,65	198,31	1,42	199,73
Heumen	61,14	61,63	2,21	63,84
Nijmegen	1.102,22	1.061,32	15,71	11.077,03
Wijchen	222,85	218,72	5,50	224,22
West Maas en Waal	67,33	60,87	2,19	63,06
Totaal aangesloten gemeenten	**1.891,77**	**1.829,85**	**30,86**	**1.860,71**
Totaal niet-aangesloten gemeenten		**41,64**		

Conform het advies van de VNG heeft Breed met alle niet-aangesloten gemeenten afgerekend op basis van de woongemeente per 31-12-2014 en een subsidiebedrag van € 25.600. De andere gemeenten hebben op eenzelfde wijze met Breed afgerekend (zie kolom realisatie extern).

Aantal SW-medewerkers per gemeente.

Gemeente	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Beuningen	155	157	149
Druten	131	129	121
Groesbeek	249	234	218
Heumen	74	81	72
Nijmegen	1.292	1.277	1.185
West Maas en Waal	74	73	71
Wijchen	284	272	251
Totaal aangesloten gemeenten	**2.259**	**2.223**	**2.067**

Voorgaande jaren werd hier ook de wachtlijst per gemeente gepresenteerd. Met de instroomstop Wsw is de wachtlijst van eind 2014 overgedragen aan het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.

GEMEENTELIJKE BIJDRAGEN

Bijdrage voor bestuurs- en beheerskosten.

Gemeente	Inwoners*	Bestuurs -en beheerskosten in €
Beuningen	25.433	4.685
Druten	18.235	3.359
Groesbeek	34.455	6.347
Heumen	16.314	3.005
Nijmegen	166.600	30.692
West Maas en Waal	18.325	3.376
Wijchen	40.900	7.535
Totaal aangesloten gemeenten	**320.262**	**59.000**

* Gebaseerd op stand per 1-1-2013 CBS, BRN 2014, conform artikel 10 lid 7 - financiële verordening WNO bedrijven 14 maart 2003.

De bijdrage in de bestuurs- en beheerskosten is opgenomen onder de post ‘Overige bedrijfsopbrengsten’ in de programmarekening.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Onder weerstandsvermogen verstaan wij:
De mate waarin Breed (onverwachte) verliezen door financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de continuïteit van Breed direct in gevaar komt of financiële noodmaatregelen noodzakelijk zijn. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's.

Weerstandscapaciteit definiëren we als volgt:
De beschikbare financiële middelen om onverwachte verliezen door financiële tegenvallers te financieren.

Reserve positie (algemene reserve en bestemmingreserve):

2012: € 2,0 miljoen

2013: € 2,6 miljoen

2014: € 3,8 miljoen

2015: € 2,9 miljoen (met aftrek van resultaat 2015 van € -0,5 miljoen)

Risico

Onder risico verstaan wij een onzekere of onverwachte gebeurtenis die het behalen van de strategische doelstellingen van Breed in gevaar brengt (risico = kans x gevolg).

Soorten risico's:

- Klant- en marktrisico's
- Bedrijfs- en ondernemingsrisico's
- Maatschappelijke en politieke risico's

Hieronder geven we een beschrijving van de belangrijkste risico's voor Breed, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie.

Klant- en marktrisico's

- Lager uurtarief gedetacheerde SW-medewerkers dan geraamd.
  Een daling van het uurtarief met 1% heeft een jaarlijkse impact van € 90.000.
  Beheersmaatregel: consistent uitgevoerd prijsbeleid ten aanzien van individuele- en groepsdetachering.

- Lagere stijging productieve uren gedetacheerde SW-medewerkers en/of lagere stijging toegevoegde waarde SW-medewerkers in de werkvorm beschut.
  Een daling van het aantal productieve uren van 1% heeft een jaarlijkse impact van € 100.000.
  Beheersmaatregel: consistent uitgevoerd verzuimbeleid, condities rust en regelmaat bij werksoort beschut op orde, minimaliseren leegloop door gerichte acties op basis van periodieke stuurinstrumenten
- Lager aantal gedetacheerde SW-medewerkers (detachering en begeleid werken).
  - Lagere groei groepsdetachering in de werksoort Groen en Schoonmaak.
  - Verminderde klantvraag vanwege tegenvallende economische omstandigheden.

  Beheersmaatregel: focus op werksoorten Groen, Schoonmaak, Productie & Logistiek zowel vanuit vraag- als aanbodkant, verstevigen van de relatie met de klant. Goede kennis van onze SW-medewerkersbestand, zodat iedere vraag vanuit de markt maximaal ingevuld kan worden.

Bedrijfs- en ondernemingsrisico's

- Stijging van de gemiddelde loonkosten SW-medewerkers.
  Externe factoren die hierop van invloed zijn:
  - ontwikkeling cao Wsw;
  - ontwikkeling wettelijk minimumloon;
  - ontwikkeling sociale lasten en pensioenpremies.

  Interne factoren die hierop van invloed zijn:
  - salariëring van de SW-medewerkers. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw;
  - salariëring en omvang uitstroom van SW-medewerkers.

  Een stijging van de salariskosten van 1% heeft een jaarlijks effect van € 500.000.
  Beheersmaatregel: periodieke analyse van loongebouw en verwachte ontwikkeling van het loongebouw, consistent uitgevoerd beloningsbeleid, bij uitzonderingen op het beleid de financiering ervan zeker stellen.

- Stijging van ambtelijke formatie.
  De totale indirecte formatie bestaat voor 83% uit ambtelijke formatie en voor 17% uit SW-formatie. Indien uitstroom van indirecte SW-formatie wordt gecompenseerd door instroom indirecte ambtelijke formatie zal dit een verhogend effect hebben op de loonkosten ambtelijke medewerkers.
- Continuïteit (beleid) van bestuur en management dat bepalend is voor de voortzetting van de uitgezette koers en strategische richting.
  Risico's zijn niet kwantificeerbaar.
  Beheersmaatregel: heldere en duidelijke communicatie, committent en besluitvorming tussen enerzijds bestuur en directie en anderzijds tussen bestuur en gemeenteraden ten aanzien van koers en strategie.

Maatschappelijke en politieke risico's

- Ontwikkeling Wsw-subsidie.
  Indien de kortingen op de Wsw-subsidie per subsidie eenheid worden doorgevoerd dan heeft dit grote effecten. Een afbouw van € 550 per subsidie-eenheid (se), heeft een jaarlijks effect van € 1 miljoen op basis van de huidige formatie SW-medewerkers.
  Beheersmaatregel: vergroten van de toegevoegde waarde van de SW-medewerkers.

- Wsw-subsidie nieuwe financieringswijze
  Met de komst van de Participatiewet is de subsidietoewijzing niet meer op basis van een taakstelling. Nu wordt in mei van het jaar de definitieve subsidie toegekend. De hoogte hiervan is moeilijk te voorspellen, omdat hier ook het macrobudget een rol speelt. Beheersmaatregel: goed aangeven van de risico's bij de stakeholders.

Kengetallen.

	2015	2014
Netto schuldquote	- 6,1%	- 9,2%
Solvabiliteitsratio	29,6%	29,5%
Structurele exploitatieruimte	-2,7%	-2,4%

Op basis van bovenstaande kerngetallen zijn wij van mening dat de financiële positie voldoende is in termen van solvabiliteit en liquiditeit. De structurele exploitatieruimte is licht negatief, maar wordt conform de wet gemeenschappelijke regeling altijd aangevuld door de deelnemende gemeenten.

FINANCIERING

In 2015 zijn geen belangrijke wijzigingen in de financiering opgetreden. Investeringen konden uit de aanwezige middelen worden gefinancierd. Op een langlopende lening is wel de laatste reguliere aflossingen gedaan. Ultimo 2015 resteert er een lening van € 1,5 miljoen. Die wordt medio 2017 helemaal afgelost.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft als doel de renterisico's van kort lenen te beperken, door de omvang van kasgeldleningen aan een limiet te koppelen. De limiet bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal. Breed is in 2015 onder de renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet 2015 per kwartaal	kw 1	kw 2	kw 3	kw4
(1) Vlottende korte schuld	0	0	0	0
(2) Vlottende middelen	5.332	5.829	5.420	5.266
(3) Netto vlottende schuld - overschot vlottende middelen (1-2)	-5.332	-5.829	-5.420	-5.266
(4) Begrotingstotaal	63.516	63.516	63.516	63.516
(5) Kasgeldpercentage	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
(6) Kasgeldlimiet (4x5)	5.208	5.208	5.208	5.208
(7) Ruimte tot kasgeldlimiet (6-3)	10.540	11.037	10.628	10.474

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt de renterisico's van lang lenen te beperken. De renterisiconorm staat niet toe dat in een jaar meer dan 20% van de vaste schuld wordt afgelost. Breed is in 2015 binnen de renterisiconorm gebleven.

Renterisiconorm 2015		
(1a)	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
(1b)	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
(2)	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
(3a)	Nieuw aangetrokken vaste schuld	0
(3b)	Nieuw uitgezette lange leningen	0
(4)	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3B)	0
(5)	Betaalde aflossingen	91
(6)	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
(7)	Renterisico op de vaste schuld (2+6)	0
(8)	Stand vaste schuld per 1-1	1.500
(9)	Percentage	20%
(10)	Renterisiconorm (minimum 2.500)	2.500
(11)	Ruimte (10-7)	2.500

BEDRIJFSVOERING

Hiervoor verwijzen wij u naar het jaarverslag.

VERBONDEN PARTIJEN

Breed heeft geen verbonden partijen waarbij sprake is van zowel een financieel als bestuurlijk belang.

63
Jaarrekening
opmaakdatum dagelijks bestuur: 16 maart 2016

Balans

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Materiële vaste activa	**893**	**913**
Investeringen met economisch nut	893	913
Financiële vaste activa	**1.483**	**2.780**
Overige uitzettening met een rente typische looptijd langer dan één jaar	1.483	2.780
Vlottende activa		
Voorraden	**7**	**13**
Overige grond- en hulpstoffen	2	6
Gereed product en handelsgoederen	5	7
Uitzettingen	**6.862**	**8.435**
Vorderingen op openbare lichamen	494	549
Uitzettingen in 's Rijk schatkist < 1 jr	4.500	6.573
Overige vorderingen	1.868	1.314
Liquide middelen	**8**	**29**
Overlopende activa	**597**	**703**
Vooruitbetaalde bedragen	25	83
Nog te ontvangen bedragen	572	620
Totaal activa	**9.850**	**12.873**

Balans

PASSIVA (bedragen x € 1.000)	31-12-2015	31-12-2014
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**2.918**	**3.785**
Algemene reserve	2.661	2.606
Bestemmingsreserve	716	0
Gerealiseerd resultaat	-459	1.779
Voorzieningen	**1.886**	**3.540**
Vaste schulden	**1.500**	**1.591**
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.500	1.591
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden	**3.546**	**3.939**
Overige schulden	3.546	3.939
Overlopende passiva	**0**	**18**
Totaal passiva	**9.850**	**12.873**
Verleende waarborgen en/of garanties	0	0

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

(bedragen x € 1.000)		Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Subsidie Wsw (gemeente)		50.114	48.909	51.723
Salarissen SW-medewerkers		50.983	50.296	52.859
Overige kosten SW-medewerkers		2.324	2.694	2.769
Subsidieresultaat	**(1)**	**-3.193**	**-4.081**	**-3.905**
Netto omzet		11.422	12.073	11.975
Materiaal verbruik/uitbesteed werk		283	278	646
Toegevoegde waarde		**11.139**	**11.795**	**11.329**
TW %		**98%**	**98%**	**95%**
Overige bedrijfsopbrengsten		80	59	1.014
Netto bedrijfsopbrengsten		**11.219**	**11.854**	**12.343**
Salarissen niet gesubsidieerde medewerkers		7.614	7.508	7.375
Afschrijvingen vaste activa		20	24	31
Huur/lease		192	182	223
Onderhoudskosten		609	859	749
Energie		183	219	226
Rente baten/lasten		78	76	123
Overige bedrijfskosten		1.036	1.380	1.403
Totaal bedrijfskosten		**9.732**	**10.248**	**10.130**
Bedrijfsresultaat	**(2)**	**1.487**	**1.606**	**2.213**
Gemeentelijke bijdragen	(3)	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**(4)=1+2+3**	**-1.706**	**-2.475**	**-1.692**
Incidentele baten	(5)	2.507	0	5.171
Incidentele lasten	(5)	370	0	0
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	**(6)=4+5**	**431**	**-2.475**	**3.479**
Toevoeging reserves	(7)	-890	0	2.300
Ontreking reserves	(7)	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**(8)=6+7**	**-459**	**-2.475**	**1.179**

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Onderstaande grondslagen waarop de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Breed ziet de uitvoering van de WSW als één programma met een bedrijfsmatige insteek. Het overzicht van baten en lasten is vanuit deze optiek dan ook zo opgezet. In het algemeen bestuur van 24 juni 2015 is een gewijzigde begroting 2015 vastgesteld. De bijstelling ten opzichte van de primitieve begroting was € -0,8 miljoen. Dit bestond uit een aanpassing van het subsidieresultaat van € +0,3 miljoen,

een verslechtering van de netto bedrijfsopbrengsten van € 0,6 miljoen en een verhoging van de overige bedrijfskosten met € 0,5 miljoen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. Op gronden wordt niet afgeschreven. Voor het overige vinden afschrijvingen plaats op basis van een percentage van de aanschafprijs. De afschrijvingstermijnen kunnen per categorie verschillen, afhankelijk van de levensduur.

De termijnen in jaren luiden als volgt:	
Voorzieningen aan terreinen	25 jaar
Gebouwen	25 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 à 10 jaar
Inventarissen	5 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar
Overige activa	3 à 5 jaar

Activa met een aanschafwaarde van < € 5.000 worden niet geactiveerd maar rechtstreeks ten laste van het jaarresultaat gebracht.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (nominale waarde) of lagere marktwaarde.

Voorraden

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en de betaalde inkoopprijs worden als bedrijfsresultaat verantwoord.

De onderhanden werken worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, verminderd met op de balansdatum reeds voorzienbare verliezen. De vervaardigingsprijs omvat de verrekenprijzen van de grond- en hulpstoffen, de salaris- en machinekosten en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Gereed product en halffabricaten worden gewaardeerd tegen de fabricagekostprijs of, indien lager tegen de verwachte marktwaarde.

Voor het risico dat voorraden incourant zijn, wordt een voorziening in mindering gebracht.

Uitzettingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Er is een voorziening voor dubieuze debiteuren getroffen volgens de statische methode.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvatten bank-, giro- en kassaldi.

Eigen vermogen

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan: een reserve waar door het bestuur een bepaalde bestemming aan is gegeven.

Resultaat voor bestemming

Het resultaat voor bestemming, is het resultaat na al bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat voor bestemming wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgevoerd tegen de nominale waarde. In de paragraaf 'Toelichting op de balans' zijn deze posten toegelicht.

Vaste schulden

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de al gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De verplichtingen naar de SW-medewerkers met betrekking tot nog uit te keren vakantiegeld en nog te genieten verlofdagen, zijn niet op de balans gewaardeerd. Daarom zijn ze ook niet opgenomen onder deze post.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Salaris subsidie Wsw (gemeente)

Dit betreft de subsidie zoals deze vanuit het participatiebudget wordt toegekend aan de Wsw. Dit conform de bedragen die in de circulaires van het Gemeentefonds zijn toegekend. Hierbij vindt de buiten gemeentelijke realisatie plaats op basis van het door de VNG afgegeven bedrag per subsidie-eenheid. In 2016 zal er voor het laatst sprake zijn van buiten gemeentelijke realisatie.

Vanaf 2013 is hier ook de verrekening van de extra loonkosten verantwoord van de WIW/ID-medewerkers die tegen garantieloon zijn ingestroomd.

Salarissen SW-medewerkers

Hieronder zijn opgenomen de over het jaar verschuldigde salarissen, het betaalde vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremies. De ontvangen ziekengelden en WAO-uitkeringen zijn hierop in mindering gebracht.

Overige kosten SW-medewerkers

De belangrijkste onder deze post opgenomen lasten zijn de vervoerskosten, de Arbo-kosten, kosten voor opleiding en training en kosten voor bijzondere voorzieningen voor deze groep medewerkers. Daarnaast zijn hieronder opgenomen de loonkostensubsidies voor medewerkers die zijn geplaatst in de regeling begeleid werken.

Netto omzet

De netto omzet betreft de opbrengst van aan derden geleverde goederen en diensten exclusief de over de omzet geheven belastingen.

Materiaalverbruik/uitbesteed werk

De kosten van materiaalverbruik worden berekend op basis van standaard verrekenprijzen of betaalde inkoopprijzen. Hieronder zijn tevens de kosten voor uitbesteed werk opgenomen.

Overige bedrijfsopbrengsten

Hieronder zijn de overige opbrengsten verantwoord, waaronder ook de bonus begeleid werken. Daarnaast zijn hieronder de bijdragen van de deelnemende gemeenten in de bestuurs- en beheerskosten opgenomen.

Salarissen niet-gesubsidieerde medewerkers

Hieronder vallen de over het jaar verschuldigde salarissen, het betaalde vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremies, verminderd met de ontvangen ziekengelden. De verloning van via Support gedetacheerde medewerkers wordt eveneens hieronder gerekend.

Afschrijvingen vaste activa

Dit betreft de afschrijvingskosten van de materiële vaste activa. De afschrijvingstermijn is maximaal de economische levensduur.

Rente baten/lasten

Onder deze post is de werkelijk betaalde rente over de leningen en over de rekening courant, verminderd met de rentebaten van de rekening courant en de verstrekte leningen, opgenomen.

Gemeentelijke bijdragen

De gemeentelijke bijdragen omvatten de in de gemeenschappelijke regeling, in het bestuur of anderszins tussen gemeenten specifiek overeengekomen bijdragen.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa (bedragen x € 1)	Gronden en	Bedrijfs-terreinen	Machines en gebouwen	Overige vaste installaties	Totaal activa
Boekwaarde per 01-01-2015	805.460	92.917	6.387	8.450	913.214
Investeringen	0	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	-8.903	-3.320	-8.450	-19.863
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0
Duurzame waardeverminderingen	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31-12-2015	805.460	84.824	3.067	0	893.351

Verzekerde waarde

De verzekerde waarde van de bedrijfsgebouwen en de daarin aanwezige activa is gebaseerd op getaxeerde polissen die periodiek worden geactualiseerd. Vervoermiddelen zijn verzekerd voor zover eigendom van Breed. De verzekerde waarde voor brandschade van de bedrijfsgebouwen en de daarin aanwezige bedrijfsuitrusting bedraagt € 20 miljoen.

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Uitzettingen >1 jaar	1.483	2.780
Totaal	**1.483**	**2.780**

In 2013 is een langlopende vordering op de negen deelnemende gemeenten opgenomen van € 6,7 miljoen. Deze vordering zal in de komende jaren door de negen deelnemende gemeenten worden afgelost. In 2015 hebben de gemeenten in totaal € 0,9 miljoen extra subsidie verstrekt aan Breed. Conform het bestuursbesluit is deze € 0,9 miljoen verantwoord in de programmarekening 2015 en is vervolgens via een vermogensmutatie in mindering gebracht op de langlopende vordering. Daarnaast is de incidentele reorganisatiebaat van € 0,4 miljoen via de winstbestemming 2014 eveneens in mindering gebracht op de langlopende vordering.

Voorraden (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Overige grond- en hulpstoffen	12	16
Gereed product en handelsgoederen	5	7
Af: voorziening incouranten voorraden	10	10
Totaal	**7**	**13**

De voorziening incourante voorraden is gevormd ten behoeve van het leerwerkbedrijf Productie & Logistiek.

Uitzettingen (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Vorderingen op openbare lichamen	494	549
Uitzettingen in 's Rijk schatkist <1 jr	4.500	6.573
Nog te ontvangen subsidies	0	0
Handelsdebiteuren	2.018	1.544
Overige vorderingen	65	123
Af: voorziening dubieuze debiteuren	215	354
Totaal	**6.862**	**8.435**

De overtollige financiële middelen worden conform het in 2014 verplicht gestelde schatkistbankieren aangehouden bij het Rijk. De post overige vorderingen bestaat grotendeels uit een privé-fietsenplan voor medewerkers. De banksaldi worden dagelijks overgemaakt naar de schatkist.

Schatkistbankieren per kwartaal (bedragen x € 1.000)	1	2	3	4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	7	7	7	6
Drempelbedrag	476	476	476	476
Ruimte onder drempelbedrag	469	469	469	470
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Kasgelden	3	5
Banken	5	24
Totaal	**8**	**29**

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Nog te factureren bedragen	572	594
Vooruitbetaalde bedragen	25	83
Nog te ontvangen bedragen	0	26
Totaal	**597**	**703**

De nog te factureren bedragen betreffen voornamelijk nog de bonus begeleid werken 2014 en de te ontvangen overheidsgelden voor 2015 vanuit de Regeling Cofinanciering Sectorplannen Wsw.

PASSIVA

Verloopoverzicht reserves

(bedragen x € 1.000)	stand per 01-01-2015	bestemming resultaat 2014	toevoegingen 2015	ontrekkingen 2015	stand per 31-12-2015
Algemene reserves	2.606	55	890	890	2.661
Bestemmingsreserves	0	716	0	0	716
Totaal	**2.606**	**771**	**890**	**890**	**3.377**

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering 2014 is conform bestuursbesluit in 2015 voor een deel toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Dit was ten behoeve van de cofinanciering sectorplannen Wsw (€ 0,6 miljoen) en reservering van vakantiegeld (€ 0,1 miljoen) De bestemmingsreserve kan worden toegevoegd aan de algemene reserve. De mutaties van € 0,9 miljoen betreft de aflossing van de gemeenten op de lening voor de voorziening Reorganisatie 2012.

Verloopoverzicht voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	stand per 01-01-2015	Donaties 2015	ontrekkingen 2015	vrijval 2015	stand per 31-12-2015
Reorganisatie 2012	3.540	0	1.131	838	1.571
Integratie WerkBedrijf	0	315	0	0	315
Totaal	**3.540**	**315**	**1.131**	**838**	**1.886**

De voorziening Reorganisatie is in 2012 gevormd ten behoeve van alle kosten die de reorganisatie met zich meebrengt, met als doel om Breed om te vormen tot een arbeidsbemiddelingsbedrijf. De verplichting waarvoor de voorziening is gevormd heeft hoofdzakelijk betrekking op personele kosten van niet geplaatste ambtelijke medewerkers en tijdelijke transitie inhuur voor het afbouwen van een aantal activiteiten. Met name door eerdere terugkeer naar de arbeidsmarkt zijn de totale kosten voor de reorganisatie in 2015 bijgesteld met € -0,8 miljoen. De werkelijke kosten in 2015 bedroegen € 1,1 miljoen, begroot was € 1,8 miljoen.

In 2015 hebben we de voorziening Integratie WerkBedrijf gevormd, vanwege de overgang van de Wsw naar het WerkBedrijf. De personele invulling van het WerkBedrijf zal vanaf 1 april 2016 plaatsvinden. Deze invulling zal in eerste instantie worden gedaan vanuit de medewerkers van Breed en de medewerkers van de vroegere afdelingen Werk van de

deelnemende gemeenten. Eventuele meerkosten of kosten voor niet geplaatste medewerkers blijven conform het sociaal plan achter bij de latende partijen. Om deze kosten te kunnen dekken is een voorziening gevormd voor € 0,3 miljoen.

Vaste schulden

(bedragen x € 1.000)	stand per 01-01-2015	Vermeerderingen	Verminderingen	stand per 31-12-2015
Leningen	1.591	0	91	1.500

De resterende som van € 1,5 miljoen betreft nog één lening, die op het einde van zijn looptijd (medio 2017) in zijn geheel zal worden afgelost. De totale rentelast voor 2015 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 76.528.

Vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Crediteuren	795	1.232
Loonheffing/OB	1.465	1.781
Salarissen	52	55
Overig nog te betalen	1.234	871
Totaal	**3.546**	**3.939**

De post 'overig nog te betalen' bestaat grotendeels uit personele verplichtingen (€ 0,6 miljoen) en uit nog te ontvangen inkoopfacturen die betrekking hebben op kosten van het jaar 2015 (€ 0,6 miljoen).

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	2015	2014
Kasgelden	0	20
Banken	0	-2
Totaal	**0**	**18**

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Door de integratie van de Wsw in het WerkBedrijf is per 1 januari 2016 Breed in de afgelopen jaren terughoudend geweest in het aangaan van lange termijn verplichtingen. Verder heeft ook de koers van Breed richting een arbeidsbemiddelingsbedrijf ervoor gezorgd dat er minder inkoopverplichtingen hoeven te worden aangegaan. Dit alles heeft tot gevolg dat de niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn afgenomen in vergelijking met voorgaande jaren. Daar waar Breed nog verplichtingen heeft voor de nog komende jaren zijn of worden deze overgedragen aan het WerkBedrijf.

Leasewagens

(bedragen x € 1)	2016	2017	2018	2019
Totaal aan verplichtingen	4.228	0	0	0

ICT

(bedragen x € 1)	2016	2017	2018	2019
Totaal aan verplichtingen	24.700	0	0	0

Vakantiegeld en verlofdagen

Bij de overgang van de Wsw-activiteiten per 1 januari 2016 van de GR BREED naar de GR Rijk van Nijmegen is afgesproken dat alle rechten en verplichtingen jegens het Wsw-personeel overgaan naar de MGR Rijk van Nijmegen. Daarbij blijft het formele werkgeverschap van de Wsw-medewerkers (op basis van thans geldende wetgeving) bij de deelnemende gemeenten liggen. De deelnemende gemeenten staan op grond daarvan altijd garant voor de betalingen/verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en verlofdagen voor de SW-medewerkers.

Vanuit deze twee achterliggende feiten en het feit dat MGR Rijk van Nijmegen dezelfde uitgangspunten voor verslaggeving/verantwoording toepast als de deelnemende gemeenten (BBV) is ervoor gekozen (conform voorgaande jaren) de verplichtingen uit hoofde van vakantiegeld en –dagen niet te waarderen in de balans per 31 december 2015. De omvang van deze verplichting bedraagt per 31 december 2015 € 4,4 miljoen (2014: € 4,4 miljoen). Deze verplichtingen bestaan ultimo 2015 uit:

- Vakantiegeld: € 1,9 miljoen
- Verlofdagen: € 2,5 miljoen

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Hieronder vindt u een toelichting op de realisatiecijfers van 2015 in vergelijking met de begroting 2015. Voor een vergelijking van deze realisatiecijfers 2015 met de realisatie 2014 verwijzen wij u naar de paragraaf financiën van het jaarverslag.

Algemeen

Het gerealiseerd resultaat bedraagt € -0,5 miljoen en bestaat uit een negatief saldo van baten en lasten van € 1,7 miljoen en positieve incidentele baten per saldo van € 1,2 miljoen.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In totaal is € 63,5 miljoen aan lasten begroot, tegenover € 63,7 miljoen aan werkelijke lasten in 2015. Dit is in totaal een overschrijding van € 0,2 miljoen (0,3%). Aan baten was een bedrag van € 61,0 miljoen begroot, tegenover € 64,1 miljoen aan werkelijke baten in 2015. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 3,1 miljoen (5,1%). Per saldo sluiten we het jaar hiermee positief af met € 2,9 miljoen minder verlies dan begroot.

Hierbij worden de lagere bedrijfsopbrengsten voor het grootste deel gecompenseerd door lagere bedrijfskosten (€ -0,1 miljoen). De positieve afwijking van de begroting komt grotendeels voort uit een beter subsidieresultaat (€ +0,9 miljoen) en een positief saldo op de incidentele baten en lasten van € 2,1 miljoen.

Reorganisatie 2012

De reorganisatie-uitgaven 2012 tot en met 2015 hebben een omvang van € 6,8 miljoen waarvan € 1,1 miljoen in 2015. Op basis van de situatie eind 2015 zijn de nog te verwachten reorganisatie-uitgaven € 0,8 miljoen lager in vergelijking met de nog resterende reorganisatievoorziening. Dit heeft geleid tot een incidentele reorganisatiebaat in 2015 van € 0,8 miljoen.
De reorganisatievoorziening heeft eind 2015 een omvang van € 1,6 miljoen. De totale reorganisatie-uitgaven heeft een verwachte omvang van € 8,4 miljoen. De oorspronkelijke omvang was in 2012 geschat op € 11,3 miljoen.
In 2015 hebben de gemeenten in totaal € 0,9 miljoen extra subsidie verstrekt aan Breed. Conform het bestuursbesluit is deze € 0,9 miljoen verantwoord in de programmarekening 2015 en vervolgens via een vermogensmutatie in mindering gebracht op de langlopende vordering.

Samenvattend:

- Incidentele reorganisatie baat van € +0,8 miljoen.
- Extra subsidie van € +0,9 miljoen.

De incidentele reorganisatiebaat in 2014 van € 0,4 miljoen is op basis van het winstbestemmingsbesluit van het algemeen bestuur ingezet om de langlopende vordering op de gemeenten te verlagen.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten van € +2,0 miljoen wijkt positief af van het begrote saldo van baten en lasten van € -2,5 miljoen. Het positieve resultaat kan worden opgesplitst in onderstaande onderdelen:

- Een positiever subsidieresultaat van € 0,9 miljoen.
- Een negatiever bedrijfsresultaat van € 0,1 miljoen.
- Een positief incidenteel resultaat van € 1,2 miljoen.

Subsidieresultaat

Het subsidieresultaat 2015, met een omvang van € -3,2 miljoen, is € +0,9 miljoen positiever dan de begrote omvang van € - 4,1 miljoen. Onderstaand een specificatie van het subsidieresultaat.

- Een toename van de subsidie Wsw van € 1,2 miljoen.
- Een toename van de salarissen SW-medewerkers van € 0,7 miljoen.
- Een afname van de overige kosten SW-medewerkers van € 0,4 miljoen.

Het subsidietoename wordt voor 1 miljoen verklaard door een hogere rijksbijdrage aan onze deelnemende gemeenten. Hiervan is 75% het gevolg van een hoger subsidiebedrag en 25% komt door een hoger toegekende aantal standaard-eenheden. De subsidietoekenning van 2015 is niet meer zoals voorgaande jaren gebaseerd op de taakstelling en realisatie 2015, maar op een aanname van de standaard-eenheden op basis van de jaarcijfers 2014. Er kan daardoor dan ook een verschil ontstaan tussen de gesubsidieerde standaard-eenheden en de gerealiseerde standaard-eenheden. In 2015 hebben we voor 31 standaard-eenheid meer subsidie gekregen dan de uiteindelijke realisatie.

De salariskosten vallen per standaard-eenheid hoger uit (effect € +0,5 miljoen) evenals het aantal verloonde medewerkers (effect € +0,3 miljoen). Dit wordt gecompenseerd door lager uitvallende transitiekosten (€ -0,1 miljoen).
Bij de overige kosten SW-medewerkers heeft een vrijval plaatsgevonden van de bovenmatige verloftegoeden van € 0,4 miljoen. Deze verplichting ten opzichte van de SW-medewerkers wordt overgenomen door het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat, met een omvang van € +1,5 miljoen is € 0,1 miljoen lager dan begroot. Onderstaand een specificatie van het bedrijfsresultaat.

- Een afname van de netto bedrijfsopbrengsten van € -0,6 miljoen.
- Een afname van de bedrijfskosten van € 0,5 miljoen.

Onderstaand wordt meer in detail aangegeven wat de ontwikkelingen en effecten zijn geweest op de netto bedrijfsopbrengsten en de bedrijfskosten.

Netto bedrijfsopbrengsten

De netto bedrijfsopbrengsten zijn € - 0,6 miljoen lager dan begroot. In onderstaande tabel een specificatie.

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Verschil
Arbeidsbemiddeling	9.246	9.982	-736
Leerwerkbedrijven	1.734	1.728	6
Overigen	239	144	95
Totaal netto bedrijfsopbrengsten	**11.219**	**11.854**	**-635**

Arbeidsbemiddeling

In 2015 is in de werkvorm **groepsdetachering** een omzet gerealiseerd van € 3,8 miljoen (2014 € 2,5 miljoen). Deze is daarmee € -0,5 miljoen lager dan de begrote omzet van € 4,3 miljoen. Hierbij spelen twee factoren een rol. Een lager aantal medewerkers in deze werkvorm en een daling van het aantal productieve uren. Zo is de transitie van het leerwerkbedrijf Schoonmaak later voltooid en met minder medewerkers dan begroot. Ook binnen de werksoort Groen is het aantal medewerkers achtergebleven bij de verwachtingen. Voor minder medewerkers dan verwacht bleek dit een geschikte werkvorm te zijn. Ook het aantal productieve uren per medewerker staat onder druk en liep achter op de begroting. Voor de groepsdetachering had dit een negatief effect van € -0,2 miljoen. Dit is echter wel gecompenseerd doordat het gemiddelde uurtarief hoger is dan begroot (€ +0,2 miljoen).

In 2015 is de werkvorm **individuele detacheringen** een omzet geraliseerd van € 5,4 miljoen (2014: € 5,3 miljoen) en deze is daarmee € -0,3 miljoen lager dan de begrote omzet van € 5,7 miljoen. Ook hier zijn het aantal gedetacheerde medewerkers en het aantal productieve uren lager dan begroot (€ -0,4 miljoen). Dit wordt deels gecompenseerd door een hoger uurtarief.

Bij zowel de individuele detachering als groepsdetachering zien we dat het aantal productieve uren achterblijven bij de verwachtingen. Voor een deel is dit te verklaren door een hogere leegloop (dat wil zeggen dat er tijdelijk geen geschikte werkplek is voor de medewerkers van arbeidsbemiddeling of dat zij tijdelijk worden ingezet voor de productie van de leerwerkbedrijven). Daarnaast is het ziekteverzuim hoger dan verwacht en in vergelijking met 2014.

Bij de **leerwerkbedrijven** zijn de bedrijfsopbrengsten met € 1,7 miljoen (2014: € 3,5 miljoen) gelijk aan de begroting. De transitie naar een arbeidsbemiddelingsbedrijf (met ook het project Productie & Logistiek in beeld) heeft bij de medewerkers op de beschutte werkplekken wel tot onrust geleid. Dit heeft het ziekteverzuimspercentage en de productiviteit nadelig beinvloed. De doorstroom van de medewerkers van de leerwerkbedrijven naar arbeidsbemiddeling is echter ook vertraagd, waardoor de bedrijfsopbrengsten per saldo niet bij de begroting zijn achtergebleven.

De bedrijfsopbrengsten bij de overige bedrijfsonderdelen van Breed zijn de opbrengsten van de proeftuin voor het WerkBedrijf en de bijdrage van gemeenten in de bestuurs- en beheerskosten.

Bedrijfskosten

Op het moment dat de daling van de netto bedrijfsopbrengsten zichtbaar werd, is er ter compensatie actief gekort op de uitgaven. Hierbij zijn met name besparingen gevonden in de onderhoudskosten van zowel de automatisering als de gebouwen (€ -0,3 miljoen) en op een veel onderdelen van de overige bedrijfskosten (€ -0,3 miljoen). Ook is toen het personele bestand nagelopen en ook hier is een besparing doorgevoerd met een effect in 2015 van € 0,2 miljoen (structureel € 0,5 miljoen). Dit is echter in de totale kosten van de indirecte formatie in 2015 niet terug te vinden. Dit doordat de overige kosten veel hoger zijn dan begroot.

Dit komt door een aantal incidentele posten (personele voorziening (€ +0,1 miljoen), activering vakantiegeld als gevolg van nieuwe BBV richtlijnen (€ +0,1 miljoen) en verlofdagen (€ +0,2 miljoen) en extra investering in de professionalisering van de indirecte formatie die direct betrokken is bij de begeleiding van de SW-medewerkers.

Incidentele baten/lasten

De incidentele baten bestaan uit de eerder genoemde reorganisatiebaat van € +1,7 miljoen. Daarnaast is in 2015 een motie aangenomen, waarin de regering werd verzocht binnen de middelen van de Regeling cofinanciering sectorplannen € 30 miljoen toe te wijzen voor de herstructurering van bedrijven in de sociale werkvoorziening. Breed heeft hierop een plan ingediend om aanspraak te kunnen maken op deze gelden. Deze gelden zijn voor ruim € +0,6 miljoen toegewezen. Hiervan is € +0,3 miljoen al als positieve baten in 2015 verantwoord. Het resterende deel zal worden gerealiseerd in 2016. De overige incidentele baten met een omvang van € 0,4 miljoen hebben betrekking op teruggave sociale lasten 2012-2014 en uitkering verzekering in verband met brandschade ICT serverruimte. De incidentele last betreft de dotatie van € 0,3 miljoen in een nieuw gevormde voorziening Integratie WerkBedrijf. Dit om de kosten die conform het sociaal plan bij de latende organisatie (in dit geval dus de GR Breed) gedurende 3 jaar te dekken.

Mutaties reserves

In 2015 is voor € 0,9 miljoen aan extra subsidie verstrekt door de gemeenten. Conform het bestuursbesluit is deze € 0,9 miljoen verantwoord in de programmarekening 2015 (incidentele baten reorganisatie) en vervolgens via een vermogensmutatie (mutaties reserves) in mindering gebracht op de langlopende vordering.

Het positieve resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening in 2014 van € 1,2 miljoen is als volgt bestemd:

- € 0,7 miljoen toevoeging aan de bestemmingsreserve voor de cofinanciering van het sectorfonds en de extra kosten voor de activering van het vakantiegeld van de niet-gesubsidieerde medewerkers in 2015. Deze bestemmingsreserve is in 2015 ook weer geheel vrijgevallen ten bate van de algemene reserve.
- De in 2014 verantwoorde vrijval in de voorziening reorganisatie 2012 van € 0,4 miljoen is in mindering gebracht op de vordering op de gemeenten voor de reorganisatie-uitgaven.
- Het restant is toegevoegd aan de algemene reserve.

Subsidie Wsw (gemeente)	Rekening	Begroting	Rekening
(bedragen x € 1.000)	2015	2015	2014
Totaal subisidie Wsw (gemeente)	49.850	48.644	51.444
Loonkostencompensatie WIW/ID	264	265	279
Totaal subsidie Wsw (gemeente)	**50.114**	**48.909**	**51.723**

Salarissen SW-medewerkers	Rekening	Begroting	Rekening
(bedragen x € 1.000)	2015	2015	2014
Bruto salarissen	40.421	40.544	41.913
Sociale lasten	6.469	5.693	6.652
Pensioenpremies	4.172	4.105	4.335
Subtotaal	51.062	50.342	52.889
af: ontvangen ziekengelden en WAO-uitkeringen	79	47	40
Totaal salarissen SW-medewerkers	**50.983**	**50.295**	**52.859**
Gemiddelde Breed formatie in SE (excl. Begeleid Werkers)	1.802	1.794	1.895
Salariskosten SW-mederwerkers per SW (in €)	**28.292**	**28.035**	**27.894**

Overige kosten SW-medewerkers (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Vervoerskosten	1.332	1.153	1.323
Kosten begeleid werken	553	729	663
Overige personele kosten SW-medewerkers	439	811	783
Totaal overige kosten SW-medewerkers	**2.324**	**2.694**	**2.769**

Specificatie kosten Begeleid Werken (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Kosten begeleid werken	553	729	663
Gemiddeld aantal SE in Begeleid Werken	70	88	78
Kosten per SE in Begeleid Werken (in €)	**7.900**	**8.284**	**8.500**

De kosten per standaard-eenheid zijn vertekend doordat in 2015 een terugvordering loonkostensubsidie van voorgaande jaren heeft plaatsgevonden. De hiervoor gecorrigeerde kosten per standaard-eenheid over 2015 bedragen € 8.343.

Toegevoegde waarde (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Netto omzet	11.422	12.073	11.975
Materiaalverbruik/uitbesteed werk	283	278	646
Toegevoegde waarde	**11.139**	**11.795**	**11.329**
Gemiddelde Breed formatie in SE (excl. Begeleid Werkers)	1.802	1.794	1.895
Toegevoegde waarde per SE in dienst (in €)	**6.181**	**6.575**	**5.978**

Overige bedrijfsopbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Gemeentelijke bijdrage in bestuurs- en beheerskosten	59	59	59
Overige baten	21	0	955
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	**80**	**59**	**1.014**

In 2014 zijn de opbrengsten van de bonus begeleid werken 2012-2014 verantwoord. Vanaf 2015 wordt er door de overheid geen bonus begeleid werken meer toegekend.

Salarissen niet gesubsidieerde medewerkers (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Bruto salarissen ambtelijk	2.047	1.970	2.147
Sociale lasten	290	276	314
Pensioenpremies	266	324	325
Af: ontvangen ziekengelden en WAO-uitkeringen	0	0	0
Subtotaal	2.603	2.570	2.786
Inhuur support	3.926	4.454	3.675
Totaal salarissen niet gesubsidieerde medewerkers	**6.529**	**7.024**	**6.461**
Gemiddeld aantal fte niet gesubsidieerde medewerkers	102	109	101
Gemiddeld salaris niet gesubsidieerde medewerkers (in €)	**64.010**	**64.440**	**63.970**
Overige personeelskosten niet gesubsidieerde medewerkers	1.085	484	914

Onder de overige personeelskosten vallen ook de eerder genoemde incidentele posten: personele voorziening (€ +0,1 miljoen), activering vakantiegeld (€ +0,1 miljoen) en verlofdagen (€ +0,2 miljoen) en extra investering in de professionalisering van de indirecte formatie die direct betrokken is bij de begeleiding van de SW-medewerkers.

Voor de bezoldiging directie/bestuur 2015 in het kader van Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) publieke en semipublieke sector, wordt verwezen naar de paragraaf Wet Normering Topfunctionarissen verderop in deze jaarrekening.

Afschrijvingen vaste activa (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Gronden en terreinen	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	8	8	10
Machines en installaties	3	7	4
Automatisering	0	0	0
Overige vaste activa	9	8	17
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	**20**	**24**	**31**

Huur/lease (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Gebouwen	3	2	28
Bedrijfs- en vervoermiddelen	189	181	195
Totaal huurlasten	**192**	**182**	**223**

Onderhoudskosten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Gebouwen en terreinen	123	140	135
Machines en installaties	34	114	135
Automatisering	360	418	381
Overige onderhoudskosten	92	187	98
Totaal onderhoudskosten	**609**	**859**	**749**

Energie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Totaal energiekosten	**183**	**219**	**226**

Rentebaten/lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Rentelasten langlopende leningen	76	76	83
Rente lopende rekeningen	2	0	40
Totaal rentebaten/lasten	**78**	**76**	**123**

Overige bedrijfskosten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Telefoon/datacommunicatie	115	126	136
Adviezen/ondersteuning	203	237	271
Indirecte productiekosten	42	50	52
Verkoopkosten	58	107	139
Overige reis- en verblijfkosten	254	254	298
Belastingen en verzekeringen	127	121	112
Overige bedrijfskosten	237	485	445
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	**1.036**	**1.380**	**1.453**

Overzicht van incidentele baten en lasten:

Incidentele baten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Reorganisatie bijdrage gemeenten	890	0	2.300
Vrijval voorziening reorganisatiekosten	838	0	407
Sectorplan wsw 2015	329	0	0
Teruggraaf sociale lasten 2012-2014	276	0	0
Verzekeringsgelden brandschade	135	0	0
Boekwinst verkoop vaste activa	39	0	297
Meevaller voorgaand boekjaar	0	0	4
Vrijval voorziening kosten 57/59 jarigen	0	0	1.855
Vrijval voorziening verbeterprogramma	0	0	308
Bonus Begeleid Werken	0	0	721
Totaal incidentele baten	**2.507**	**0**	**5.892**

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2015	Begroting 2015	Rekening 2014
Dotatie voorzien Intergratie WerkBedrijf	315	0	0
Directe kosten brandschade	55	0	0
Totaal incidentale lasten	**370**	**0**	**0**

Normenkader 2015

Het Algemeen Bestuur dient het normenkader vast te stellen. Wetten in formele zin worden van buitenaf opgelegd en zijn daardoor niet beïnvloedbaar door het algemeen Bestuur. Deze vallen dus te allen tijde onder het normenkader.

Onderstaand geven wij de minimale positie weer

- Grondwet;
- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Burgerlijk Wetboek;
- Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en daarbij behorende regelingen/protocollen;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO);
- Wet Financiering decentrale overheden (Fido), inclusief aanverwante regelingen;
- Fiscale en sociale wetgeving;
- Regels omtrent Europese Aanbesteding;
- Aanbestedingswet
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT);
- Wet Markt en overheid;
- Sisa-regeling.

Daarnaast dient wel expliciet de nadere (interne) regelgeving te worden vastgesteld door het algemeen Bestuur.
De volgende interne verordeningen c.q. regelgeving vallen voor het jaar 2015 onder het

- normenkader van de Financiële Rechtmatigheid:
- Gemeenschappelijke Regeling WNO bedrijven;
- Financiële verordening WNO bedrijven (212);
- Controleverordening WNO bedrijven (213);
- Treasurystatuut;
- AB- en DB-besluiten.

Controletoleranties

Het voorstel is om aan te sluiten bij de maximale goedkeurings- en rapportagetoleranties, zoals die wettelijk in het BADO zijn vastgesteld, te weten 1% van de lasten voor fouten en voor onzekerheden in de controle 3%. Deze toleranties gelden zowel voor de getrouwheid als voor de rechtmatigheid.
De rapporteringstolerantie wordt vastgesteld op een maximum van € 200.000.

Vastgesteld door het algemeen bestuur d.d. 25 februari 2015.

VERANTWOORDINGSINFORMATIE Wsw 2015

WNO Breed 2015 gemeente		Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren
1	0209 Beuningen	129,95	11,02
2	0225 Druten	99,05	6,71
3	0241 Groesbeek	198,31	12,42
4	0252 Heumen	61,63	1,81
5	0268 Nijmegen	1.061,32	25,59
6	0296 Wijchen	218,72	6,35
7	0668 West Maas en Waal	60,87	5,73
8	0202 Arnhem	3,79	0,00
9	0214 Buren	1,00	0,00
10	0228 Ede	1,00	0,00
11	0275 Rheden	0,61	0,00
12	0281 Tiel	0,83	0,00
13	0505 Dordrecht	0,67	0,00
14	0637 Zoetermeer	0,89	0,00
15	0756 Boxmeer	1,78	0,00
16	0786 Grave	4,49	0,00
17	0828 Oss	2,68	0,18
18	0893 Bergen (L)	0,83	0,00
19	0907 Gennep	1,00	0,00
20	0944 Mook en Middelaar	2,33	0,00
21	1581 Utrechtse Heuvelrug	0,89	0,00
22	1684 Cuijk	3,78	0,00
23	1705 Lingewaard	6,31	0,00
24	1734 Overbetuwe	7,78	0,00
25	1771 Geldrop-Mierlo	1,00	0,00

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
Dhr. H. Koerhuis	88.078	0	10.417	98.495	algemeen directeur	36 uur, 5-jarig contract tot 1-9-2015	0	2015	118.504
Mevr. I. Hol	16.960	0	0	16.960	algemeen directeur	16 uur, inhuur vanaf 1-9-2015	n.v.t.	n.v.t.	34.238
Dhr. T. Tankir	0	0	0	0	voorzitter AB/DB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	26.700
Dhr. G. Hendriks	0	0	0	0	bestuurslid AB/DB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Mevr. S. Fleuren	0	0	0	0	bestuurslid AB/DB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Mevr. H. Tiemens	0	0	0	0	bestuurslid AB/DB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Mevr. A. Schaap	0	0	0	0	bestuurslid AB/DB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Dhr. J van Dongen	0	0	0	0	bestuurslid AB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Dhr. H. van den Berg	0	0	0	0	bestuurslid AB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Dhr. B. Frings	0	0	0	0	bestuurslid AB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800
Dhr. A. van Swam	0	0	0	0	bestuurslid AB	van 01-10-2015 t/m 31-12-2015	n.v.t.	n.v.t.	17.800

verklaring van de letters:

a. de naam
b. de beloning
c. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
d. de voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies)
e. totale bezolding
f. de functie
g. de duur en de omvang van het dienstverband in het boekjaar
h. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
i. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd
j. individueel bezoldigingsmaximum 2015

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Samenstelling Algemeen Bestuur

Gemeente	
Beuningen	dhr. G.J.M. Hendriks, secretaris
Druten	dhr. J. van Dongen
Groesbeek	mevr. S.G.P. Fleuren
Heumen	dhr. H.A.M. van den Berg
Nijmegen	dhr. B. Frings
Nijmegen	dhr. T. Tankir, voorzitter
Nijmegen	mevr. H. Tiemens
West Maas en Waal	dhr. A.P.M. van Swam
Wijchen	mevr. A.M.J. Schaap

Samenstelling Dagelijks Bestuur

Gemeente	
Beuningen	dhr. G.J.M. Hendriks, secretaris
Groesbeek	mevr. S.G.P. Fleuren
Nijmegen	dhr. T. Tankir, voorzitter
Nijmegen	mevr. H. Tiemens
Wijchen	mevr. A.M.J. Schaap

Samenstelling Auditcommissie

Gemeente	
Beuningen	dhr. G.J.M. Hendriks, secretaris
Druten	dhr. J. van Dongen
Nijmegen	mevr. H. Tiemens

Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag . . .

reg.nr.: 16.0004120
proceeverantw.: BMSO
INGEKOMEN
14 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 751
afgedaan:

A14

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de Raden van de deelnemende gemeenten
MGR Rijk van Nijmegen

Datum
14 april 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Slotwijziging begroting 2015
Jaarrekening en -verslag MGR 2015

Telefoonnummer
024 2402947

Geachte leden van de Raad,

Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het –verslag van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) aan over 2015. We rapporteren hierin zowel financieel als inhoudelijk over het verloop van het jaar 2015, waarbij de begroting over dit jaar als basis geldt. De rapportage gaat kort in op de ontwikkelingen binnen de MGR als samenwerkingsplatform. De nadruk ligt op de ontwikkelingen en de resultaten van de module WerkBedrijf, exclusief het onderdeel Sociale Werkvoorziening (SW). Dit onderdeel wordt verantwoord via de jaarrekening van de SW-organisatie Breed.

Naast de Jaarrekening en –verslag vindt u als tweede bijlage bij deze brief de toelichting op de slotwijziging van de begroting 2015. Wijzigingen in het participatie- en meerwerkbudget én aanpassing van een aantal deelbudgetten naar realisatieniveau leiden tot een begrotingsmutatie. Het gaat om financieel-technische aanpassingen. Door middel van deze slotwijziging is door ons Dagelijks Bestuur de primitieve begroting daarop aangepast. In de Jaarrekening 2015 is de begrotingsmutatie reeds verwerkt en toegelicht.

U kunt uw zienswijze indienen op de slotwijziging van de begroting 2015, de jaarrekening en het –verslag vóór 18 juni 2016, conform afspraak met de agendacommissie.

Ontwikkelingen MGR en platform voor samenwerking
In 2015 zijn belangrijke stappen gezet in de verdere inrichting van de MGR. Zo zijn de inrichtingsplannen voor de modules Werkbedrijf en de module ICT (per 1 januari 2016) vastgesteld, is er een directeur/secretaris benoemd voor de MGR, is een sociaal plan voor de ambtenaren en voor de SW vastgesteld en is de basis gelegd voor een succesvolle integratie van Breed in het WerkBedrijf. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over toe- en uittreding van gemeenten en de deelname aan modules en is een opiniërende notitie opgesteld over de invulling van de platformfunctie van de MGR. Over deze en de vele andere ontwikkelingen voor het jaar 2015 kunt u meer lezen in de bijgevoegde notitie.

Uitstroomdoelstellingen WerkBedrijf gehaald
Het afgelopen jaar hebben we goede resultaten bereikt waar we trots op zijn. Tot en met december dit jaar zijn er 1.013 kandidaten vanuit de Participatiewet uitgestroomd naar werk. Hiermee hebben we de doelstelling van 1.000 zoals afgesproken in de begroting gehaald. Ook op de andere geformuleerde doelstellingen zitten we goed op schema. De resultaten ten aanzien van de maat- en meerwerkafspraken zijn nog niet allemaal gerealiseerd. Een deel van deze afspraken zijn pas

gedurende 2015 opgepakt/gestart en lopen nog door in 2016. In 2016 evalueren we het meer- en maatwerk van alle gemeenten. Een verantwoording over de personele inzet in relatie tot de geleverde prestaties maat- en meerwerk is in deze jaarrekening nog niet volledig mogelijk. We hebben dit vanaf 2016 beter in beeld.

Financiële realisatie
We zijn het afgelopen jaar binnen het budgettaire kader gebleven. Over 2015 hebben we een voordelig resultaat behaald van €239.000,-.

Dit voordelig resultaat heeft in principe geen verband met de financiële afwijkingen. De afwijkingen komen voort uit een onderbesteding op middelen die vanuit gemeenten overgeheveld zijn en op basis waarvan de begroting middels de slotwijziging is aangepast. De belangrijkste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Minder uitgaven voor arbeidsmatige dagbesteding:

Het geraamde budget voor arbeidsmatige dagbesteding was €3,7 miljoen. Dit budget is begroot op basis van cijfers van de zorgleveranciers in 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar €2,0 miljoen besteed is aan arbeidsmatige dagbesteding. Het daadwerkelijke aantal kandidaten dat deelneemt aan arbeidsmatige dagbesteding is een stuk lager dan verwacht. Hierdoor is er €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het bedrag van €1,7 miljoen wordt naar rato terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

- Minder uitgaven op het inkomensdeel:

Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van wettelijke loonkostensubsidie en beschut werk nieuw. Omdat deze plaatsingen voornamelijk eind van het jaar zijn gerealiseerd is niet het volledige begrootte bedrag benut. Er is het afgelopen jaar €43.000 aan deze subsidies uitgegeven. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten.

Voor de verdere informatie over de ontwikkelingen binnen het Werkbedrijf én de MGR als geheel verwijzen wij u naar de bijgevoegde jaarrekening en het -verslag. We zien uw eventuele zienswijze graag tegemoet.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter, De Secretaris,

drs. H.M.F. Bruls I. Hol

Bijlagen: I Jaarrekening en –verslag MGR 2015
II Toelichting op slotwijziging Begroting MGR 2015

Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag . . .

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de Raden van de deelnemende gemeenten
MGR Rijk van Nijmegen

Datum
14 april 2016

Contactpersoon
Ina Hol

Onderwerp
Slotwijziging begroting 2015
Jaarrekening en -verslag MGR 2015

Telefoonnummer
024 2402947

Geachte leden van de Raad,

Hierbij bieden wij u de jaarrekening en het –verslag van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) aan over 2015. We rapporteren hierin zowel financieel als inhoudelijk over het verloop van het jaar 2015, waarbij de begroting over dit jaar als basis geldt. De rapportage gaat kort in op de ontwikkelingen binnen de MGR als samenwerkingsplatform. De nadruk ligt op de ontwikkelingen en de resultaten van de module WerkBedrijf, exclusief het onderdeel Sociale Werkvoorziening (SW). Dit onderdeel wordt verantwoord via de jaarrekening van de SW-organisatie Breed.

Naast de Jaarrekening en –verslag vindt u als tweede bijlage bij deze brief de toelichting op de slotwijziging van de begroting 2015. Wijzigingen in het participatie- en meerwerkbudget én aanpassing van een aantal deelbudgetten naar realisatieniveau leiden tot een begrotingsmutatie. Het gaat om financieel-technische aanpassingen. Door middel van deze slotwijziging is door ons Dagelijks Bestuur de primitieve begroting daarop aangepast. In de Jaarrekening 2015 is de begrotingsmutatie reeds verwerkt en toegelicht.

U kunt uw zienswijze indienen op de slotwijziging van de begroting 2015, de jaarrekening en het –verslag vóór 18 juni 2016, conform afspraak met de agendacommissie.

Ontwikkelingen MGR en platform voor samenwerking
In 2015 zijn belangrijke stappen gezet in de verdere inrichting van de MGR. Zo zijn de inrichtingsplannen voor de modules Werkbedrijf en de module ICT (per 1 januari 2016) vastgesteld, is er een directeur/secretaris benoemd voor de MGR, is een sociaal plan voor de ambtenaren en voor de SW vastgesteld en is de basis gelegd voor een succesvolle integratie van Breed in het WerkBedrijf. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over toe- en uittreding van gemeenten en de deelname aan modules en is een opiniërende notitie opgesteld over de invulling van de platformfunctie van de MGR. Over deze en de vele andere ontwikkelingen voor het jaar 2015 kunt u meer lezen in de bijgevoegde notitie.

Uitstroomdoelstellingen WerkBedrijf gehaald
Het afgelopen jaar hebben we goede resultaten bereikt waar we trots op zijn. Tot en met december dit jaar zijn er 1.013 kandidaten vanuit de Participatiewet uitgestroomd naar werk. Hiermee hebben we de doelstelling van 1.000 zoals afgesproken in de begroting gehaald. Ook op de andere geformuleerde doelstellingen zitten we goed op schema. De resultaten ten aanzien van de maat- en meerwerkafspraken zijn nog niet allemaal gerealiseerd. Een deel van deze afspraken zijn pas

gedurende 2015 opgepakt/gestart en lopen nog door in 2016. In 2016 evalueren we het meer- en maatwerk van alle gemeenten. Een verantwoording over de personele inzet in relatie tot de geleverde prestaties maat- en meerwerk is in deze jaarrekening nog niet volledig mogelijk. We hebben dit vanaf 2016 beter in beeld.

Financiële realisatie
We zijn het afgelopen jaar binnen het budgettaire kader gebleven. Over 2015 hebben we een voordelig resultaat behaald van €239.000,-.

Dit voordelig resultaat heeft in principe geen verband met de financiële afwijkingen. De afwijkingen komen voort uit een onderbesteding op middelen die vanuit gemeenten overgeheveld zijn en op basis waarvan de begroting middels de slotwijziging is aangepast. De belangrijkste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

- Minder uitgaven voor arbeidsmatige dagbesteding:

Het geraamde budget voor arbeidsmatige dagbesteding was €3,7 miljoen. Dit budget is begroot op basis van cijfers van de zorgleveranciers in 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar €2,0 miljoen besteed is aan arbeidsmatige dagbesteding. Het daadwerkelijke aantal kandidaten dat deelneemt aan arbeidsmatige dagbesteding is een stuk lager dan verwacht. Hierdoor is er €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het bedrag van €1,7 miljoen wordt naar rato terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.

- Minder uitgaven op het inkomensdeel:

Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van wettelijke loonkostensubsidie en beschut werk nieuw. Omdat deze plaatsingen voornamelijk eind van het jaar zijn gerealiseerd is niet het volledige begrootte bedrag benut. Er is het afgelopen jaar €43.000 aan deze subsidies uitgegeven. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten.

Voor de verdere informatie over de ontwikkelingen binnen het Werkbedrijf én de MGR als geheel verwijzen wij u naar de bijgevoegde jaarrekening en het -verslag. We zien uw eventuele zienswijze graag tegemoet.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter, De Secretaris,

drs. H.M.F. Bruls I. Hol

Bijlagen: I Jaarrekening en –verslag MGR 2015
II Toelichting op slotwijziging Begroting MGR 2015

Jaarrekening 2015

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

MGR Regio Rijk van Nijmegen

Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag . . .

Inhoud

1. Voorwoord en Inleiding 3
2. Bestuursverantwoording regioplatform voor afstemming en overleg 5
2.1 Algemeen 5
2.2 Welke opdrachten en activiteiten heeft de MGR in 2015 uitgevoerd 5
2.3 Financiën 6
3. Bestuursverantwoording WerkBedrijf 7
3.1 Ophalen van vacatures, vraag naar werk en het invullen daarvan..... 7
3.2 Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren. 8
3.3 Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek. 10
3.4 Financiële analyse op hoofdlijnen van het resultaat 10
4. Verplichte paragrafen.....14
4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 14
4.2 Paragraaf financiering 17
4.3 Paragraaf bedrijfsvoering 19
4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 22
4.5 Paragraaf Rechtmatigheid 22
4.6 Paragraaf Kengetallen 23
5. Jaarrekening.....25
5.1 Balans per 31-12-2015 25
5.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 26
5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....27
5.4 Toelichting balans per 31 december 2015.....29
5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015.....38
5.6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen.....43
5.7 Gebeurtenissen na balansdatum 44
5.8 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.....45
6.1 Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten 49

Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag . . .

1. Voorwoord en Inleiding

Hierbij wordt u de eerste jaarrekening 2015 van de MGR Regio Rijk van Nijmegen aangeboden. Per 1 juli 2014 bestaat het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Beuningen, Druten, Berg en Dal, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen. De MGR is in 2015 gevuld met de eerste module: het regionale WerkBedrijf. De jaarrekening 2015 focust daarom grotendeels op het WerkBedrijf. De onderhavige jaarrekening is het vervolg op de vier termijn/kwartaalrapportages en de begroting 2015 die vervolgens gebaseerd is op het document Sterke "Werkwoorden".

2015 was het jaar waarin het WerkBedrijf startte, een enerverend jaar waar we met trots op terug kijken. Het stond in het teken van de bouw en inrichting van het WerkBedrijf: de organisatie en processen zijn neergezet, we hebben de integratie met Breed voorbereid en we hebben de eerste stappen gezet richting één regionale werkgeversbenadering. Op tal van onderdelen werken het WerkBedrijf, voormalig Breed en het UWV samen.

Tijdens het bouwen en inrichten zijn we vanaf de start aan de slag gegaan met onze opdracht: zoveel mogelijk geschikte kandidaten uit de doelgroep plaatsen bij onze klanten, de werkgevers. Ruim 1.000 kandidaten zijn het afgelopen jaar volledig uit de bijstandsuitkering uitgestroomd naar werk. Daarmee hebben we de afgesproken doelstelling behaald. De kandidaten die nog toe zijn aan betaald werk hebben we op leerwerkplekken begeleid om zich voor te bereiden op betaald werk. Ook die aantallen die we met de gemeenten hebben afgesproken zijn behaald; ruim 1.000 kandidaten hebben door het opdoen van ervaring op een leerwerkplek hun kansen op de reguliere arbeidsmarkt vergroot.

We zijn het afgelopen jaar binnen het budgettaire kader gebleven. Over 2015 hebben we een voordelig resultaat behaald van €239.000,-. De belangrijkste financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:
- €1,7 miljoen minder uitgaven voor arbeidsmatige dagbesteding:
Het geraamde budget voor arbeidsmatige dagbesteding was €3,7 miljoen. Dit budget was gebaseerd op het geschatte aantallen kandidaten voor arbeidsmatige dagbesteding door de zorgaanbieders in 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar maar €2,0 miljoen besteed is aan arbeidsmatige dagbesteding, er zitten aanzienlijk minder kandidaten in de arbeidsmatige dagbesteding dan vooraf ingeschat. Hierdoor hebben we €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het bedrag van €1,7 miljoen wordt naar rato terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.
- €0,5 miljoen minder uitgaven op het inkomensdeel:
Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van loonkostensubsidie en beschut werk nieuw. Omdat deze plaatsingen voornamelijk eind van het jaar zijn gerealiseerd is niet het volledige begrootte bedrag benut. Het afgelopen jaar is er €43.000 aan deze uitgegeven subsidies. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten.

Het afgelopen jaar hebben we voor het eerst gewerkt met de inzet van rwerk. Dit is bedoeld voor specifieke lokale accenten in het re-integratiebeleid. Het gaat onder meer om (tijdelijke) projecten en/of de extra inzet op doelgroepen. Deze afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst meer- en maatwerk.

Het betreft extra dienstverlening, bovenop de basisdienstverlening. Omdat maat- en meerwerk begint waar de basisdienstverlening stopt is het belangrijk om goed helder te hebben wat tot de basisdienstverlening behoord. Het afgelopen jaar was dit vaak nog zoeken. Inmiddels is de reikwijdte van de basisdienstverlening verder uitgewerkt maar behoeft dit ook aankomend jaar nog aandacht.

In de begroting 2015 van de MGR staan de doelstellingen benoemd voor het WerkBedrijf. Het afgelopen jaar hebben we geconstateerd dat niet alle doelstellingen, zoals geformuleerd in de begroting, de juiste lading dekten of een goed beeld geven van de praktijk. Sommige doelstellingen zijn daarom gewijzigd, uitgebreid of aangevuld gedurende 2015. Ook het aankomende jaar blijven we inzetten op het verbeteren van de indicatoren die de resultaten op de prestaties van het WerkBedrijf inzichtelijk maken. Het Informatieprotocol, wat begin 2016 aan de gemeenteraden wordt aangeboden, maakt hier onderdeel van uit.

Leeswijzer
De jaarrekening van de MGR bestaat uit twee delen. Deel één behandelt de verantwoording op de inhoud en de verplichte paragrafen. Deel twee bevat het financiële jaarverslag. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt nu vermeld of een verschil incidenteel of structureel is. Structurele verschillen zijn die verschillen, die een meerjarig effect hebben én niet in onze meerjarenbegroting 2015-2018 zijn opgenomen. Met andere woorden, dat zijn de afwijkingen waarvoor in de Begroting van 2017 een afweging gemaakt moet worden. Omdat op duizendtallen wordt gerapporteerd, kunnen afrondingsverschillen optreden in tellingen en afstemmingen. Dit doet echter niets af aan het inzicht van deze programmarekening.

<u>De hoofdstukken 1 tot en met 4: Inhoud en paragrafen</u>
Voor de programma's en de paragrafen is de begroting 2015 van de MGR gevolgd. De tekst uit de begroting 2015 is opgenomen voor zover hij relevant is voor de verantwoording in de jaarrekening.
U vindt de begrotingstekst en daaronder de verantwoording van wat 2015 heeft opgeleverd. Het financieel overzicht bij de programma's is voorzien van de gerealiseerde cijfers per 31 december 2015.
Vervolgens volgen de (wettelijk) verplichte paragrafen.

1. Weerstandsvermogen
2. Financiering
3. Bedrijfsvoering
4. Onderhoud Kapitaalgoederen

<u>Hoofdstuk 5: Jaarrekening, de controleverklaring en de bijlagen</u>
In dit tweede deel treft u het financiële jaarverslag van de programmarekening aan. Hier treft u het resultaat van de programmarekening over 2015 aan. Het resultaat wordt toegelicht en voorzien van een voorstel van het DB voor de bestemming van het rekeningresultaat. In het derde hoofdstuk treft u de rekening van baten en lasten aan. In hoofdstuk vier is de balans met toelichting opgenomen. Vervolgens treft u de niet uit de balans blijkende verplichtingen aan. Tot slot treft u de controleverklaring en de bijlagen bij deze jaarrekening aan.

2. Bestuursverantwoording regioplatform voor afstemming en overleg

2.1 Algemeen

Bij de oprichting van de MGR is afgesproken dat het niet alleen een uitvoeringsorganisatie is, maar ook een platform voor afstemming en overleg. In het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" staat een aantal principes gedefinieerd voor regionale samenwerking.

Principes die tot stand gekomen zijn na een traject van ruim twee jaar met raden en colleges:
1) Samenwerking haalt het maximale uit de uitvoering;
2) Samenwerking laat beleid een lokale aangelegenheid;
3) Samenwerking levert geen bestuurlijke drukte op;
4) Samenwerking gaat uit van ontkokering en integraliteit.

De modules staan met name voor de uitdaging invulling te geven aan de eerste twee principes, de MGR dient vooral te zorgen voor realisatie van de laatste twee.

2.2 Welke opdrachten en activiteiten heeft de MGR in 2015 uitgevoerd

Het jaar 2016 heeft met name in het teken gestaan van de verdere inrichting van de organisatie, het stroomlijnen van de informatievoorziening aan gemeenten en de inrichting van het regioplatform van de MGR. Deze laatste drie punten lopen we onderstaand door.

Verdere inrichting van de organisatie

In 2015 is de eerste module van de MGR van start gegaan: het WerkBedrijf. Daarnaast zijn de integratie van Breed in het WerkBedrijf en de komst van de ICT-module per 1 januari 2016 voorbereid. Om dit alles mogelijk te maken is de juridische regeling voor de MGR in 2015 aangepast. Ook hebben we, met betrokkenheid van alle raden, regels vastgesteld over toe- en uittreding en algemene voorwaarden voor deelname aan modules. Daarmee zijn belangrijke stappen gezet in de formele inrichting van de MGR.

Maar ook op het gebied van personeel is veel voortgang geboekt. Met ingang van 1 september jongstleden is de eerste directeur van het WerkBedrijf, tevens directeur van de MGR aangesteld. Daarnaast zijn de inrichtingsplannen vastgesteld voor de modules ICT en voor het WerkBedrijf, twee documenten die tot stand zijn gekomen in goede samenwerking met de medezeggenschap. Tot slot is met de vakbonden een sociaal plan overeengekomen, zowel voor de SW-medewerkers als voor het overige personeel, en is gestart met de daadwerkelijke plaatsing van medewerkers binnen de MGR.

Stroomlijnen informatievoorziening naar gemeenten

In samenwerking met de agendacommissie, die begin 2015 van start is gegaan, hebben we het afgelopen jaar een jaarplanning opgesteld, waaruit naar voren komt welke besluiten wanneer aan de raden worden voorgelegd in 2015. Daarmee zorgen we ervoor dat de informatievoorziening aan raadsleden zoveel mogelijk gestroomlijnd wordt en dat gemeenten hierop kunnen anticiperen. Deze jaaragenda is voor eenieder te raadplegen op de website regiorvn.nl. Ook is door ons dagelijks bestuur een

concept-informatieprotocol vastgesteld, dat januari 2016 na bespreking met de agendacommissie aan uw raden is aangeboden.

Ook is in 2015 met de agendacommissie een tweetal goed bezochte raadsconferenties georganiseerd. Het gaat om een conferentie over het WerkBedrijf en een conferentie over de wijzigingen die in de juridische regeling van de MGR zijn doorgevoerd. We zien deze conferenties als een goed middel om raadsleden te informeren over en te betrekken bij thema's rondom de MGR, maar daarnaast hebben ze ook een belangrijke ontmoetingsfunctie.

Inrichting regioplatform MGR
Op 2 december 2015 is door het algemeen bestuur van de MGR een notitie vastgesteld waarin nader in wordt gegaan op de invulling van dit platform. Daarbij worden drie varianten beschreven ten aanzien van de intensiteit van samenwerking op het niveau van het Rijk van Nijmegen. Over deze varianten gaan wij de eerste helft van 2016 graag met de deelnemende gemeenten in gesprek.

Maar deze notitie is zeker niet het enige wat we hebben gedaan ten aanzien van de platformfunctie in het afgelopen jaar. In 2015 heeft het platform zich reeds op een organische manier ontwikkeld en zijn thema's waarbij afstemming wenselijk geacht wordt besproken in de regio. Zo is bijvoorbeeld afgesproken dat een onderzoek wordt uitgevoerd naar de sociaal-economische kracht van het Rijk van Nijmegen. Dit onderzoek, dat wordt uitgevoerd op initiatief van de Rabobank, heeft als doel om op basis van onderbouwde kennis en afgewogen argumenten met behulp van gerichte projecten als regio, samen met stakeholders en partners, een stimulans te kunnen geven aan een voorspoedige en duurzame ontwikkeling van het Rijk van Nijmegen.

2.3 Financiën
Ten tijde van het opstellen van de begroting 2015, hadden we nog geen begroting voor de bestuursondersteuning en de platformfunctie van de MGR. Derhalve is een PM-post opgenomen in de begroting. Het jaar 2015 hebben we benut om verder uit te werken wat de kosten van het bovenstaande bedragen, hetgeen zijn beslag heeft gekregen in de begroting 2016. Voor 2015 zijn nog geen kosten toegerekend aan de platformfunctie of de ondersteuning van het bestuur van de MGR.

3. Bestuursverantwoording WerkBedrijf

Vanaf 1 januari 2015 is het WerkBedrijf verantwoordelijk voor de arbeidsbemiddeling en participatie van kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt in de regio Rijk van Nijmegen. Hiertoe behoort de gehele dienstverlening aan bedrijven en kandidaten om ervoor te zorgen dat kandidaten aan het werk kunnen.

In het strategisch beleidskader 'Werk is de uitkomst' en de begroting 2015 staan de doelstelling en kritische prestatie-indicatoren benoemd van het WerkBedrijf. In dit hoofdstuk gaan we in op de realisatie van deze doelstellingen.

De ambitie van het WerkBedrijf vertaalt zich in drie functies:

1. De bedrijfsdienstverlening;
2. De kandidaatsbenadering;
3. De verbindingsfunctie

De deze drie functies zijn vertaald in doelstellingen en kritieke prestatie-indicatoren (kpi's) die het WerkBedrijf in 2015 heeft willen realiseren:

1. Ophalen van vacatures en vraag naar werk en het invullen daarvan.
   - Het WerkBedrijf voert 5700 bedrijfsbezoeken uit;
   - Het WerkBedrijf haalt 1900 reguliere vacatures op;
   - Het WerkBedrijf vervult ten minste 40% van de opgehaalde reguliere vacatures.

2. Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren.
   - Minimaal 1000 kandidaten van het WerkBedrijf stromen in 2015 door naar werk;
   - Minimaal 1000 kandidaten begeleiden een leerwerkplek;
   - Aandacht voor de prioritaire doelgroepen: jongeren en mensen met een arbeidsbeperking.

3. Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek.
   - Het WerkBedrijf zet de bovenwettelijke loonkostensubsidie in voor 25 kandidaten;
   - Invulling banenafspraak: 305 extra banen tot en met 2016;
   - Het WerkBedrijf voert de regie over arbeidsmatige dagbesteding.

3.1 Ophalen van vacatures, vraag naar werk en het invullen daarvan.

Het WerkBedrijf stelt indicatoren op die de resultaten op zijn prestaties, ook op bestuurlijk niveau, inzichtelijk maken. Voor bedrijfsdienstverlening is dit even zoeken geweest, omdat bijvoorbeeld het "aantal opgehaalde vacatures" of "aantal bedrijfsbezoeken" nog onvoldoende zeggen over de effectiviteit. Deze indicatoren zijn daarom verder ontwikkeld en zullen in 2016 nog verder doorontwikkeld worden. In de afgelopen kwartaalrapportages is gerapporteerd over de volgende twee indicatoren:

1. Het aantal kandidaten geplaatst bij bedrijven per werksoort

Deze indicator geeft inzicht in welke sectoren we de meeste kandidaten plaatsen of vanuit de werkgever: in welke sector we er het beste in slagen om werkgevers te helpen aan geschikte kandidaten of waar dit juist wat achterblijft.

2. Het percentage ingevulde vacatures

We streven ernaar 40% van de vacatures in te vullen. De kwaliteit van de vacatures, namelijk in hoeverre deze aansluiten op de mogelijkheden van de kandidaten staat hierin centraal. Dit betekent dat we voor een match niet alleen de vraag naar personeel van de werkgever moeten kennen, maar ook de kandidaten en hun mogelijkheden.

Het afgelopen jaar was de vervullingsquote van de opgehaalde vacatures 46%. Hiermee hebben we ruim voldaan aan de gestelde doelstelling van 40%. Een groot deel van de opgehaalde vacatures wordt dus vervuld door het WerkBedrijf.

3.2 Zoveel mogelijk kandidaten aan het werk helpen of laten participeren.

We sluiten het jaar goed af. Zowel de doelstelling met betrekking tot het aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar werk, als het aantal kandidaten dat wordt begeleid op een leerwerkplek zijn dit jaar behaald.

- Uitstroom naar werk

De doelstelling met betrekking tot de uitstroom naar werk, zoals opgenomen in de begroting is begin 2015 van 750 kandidaten bijgesteld naar 1.000 kandidaten. De reden hiervoor is dat in de begroting van 2015 alleen rekening is gehouden met de uitstroom van de gemeente Nijmegen en niet de regionale uitstroom. Over heel 2015 zijn er 1.013 kandidaten volledig uitgestroomd naar werk.

- Kandidaten op een leerwerkplek

Kandidaten die nog een tussenstap nodig hebben voordat zij betaald werk kunnen verrichten plaatsen we op leerwerkplekken. Zij werken met behoud van uitkering om werkervaring op te doen, hun werknemersvaardigheden te verbeteren, zich te oriënteren of arbeidsritme op te doen. Over heel 2015 zijn er binnen de basisdienstverlening 1.096 kandidaten begeleid op een leerwerkplek, hiermee hebben we onze doelstelling van 1.000 ruimschoots behaald.

- Prioritaire doelgroepen

Het WerkBedrijf heeft de doelgroepen jongeren en mensen met een arbeidsbeperking aangemerkt als 'prioritaire doelgroepen'. In onderstaande paragraaf informeren we u over de inzet en resultaten van het WerkBedrijf op deze doelgroepen.

1. Jongeren

Het jongerenteam zet intensief in op het ondersteunen van jongeren (doelgroep tot 27 jaar) richting werk of terug naar school. Zij ondersteunen zowel jongeren met een Participatiewet uitkering als niet-uitkeringsgerechtigden. Daarnaast gaat er veel aandacht uit naar het voorkomen van instroom in de uitkering.

Het afgelopen jaar hebben 2.649 jongeren zich gemeld bij het jongerenteam van het WerkBedrijf. Dit is inclusief de jongeren die alleen een informatievraag hadden. Van de jongeren die hebben aangegeven een uitkering aan te willen vragen zijn in de wettelijke zoekperiode van 4 weken, 219 jongeren uitgestroomd naar werk en 12 gestart met een opleiding. Doordat zij in de zoekperiode zijn uitgestroomd naar werk (voor instroom in de Participatiewet) is voorkomen dat zij in de uitkering stroomden. Naast de jongeren die preventief zijn uitgestroomd, zijn er in 2015 319 jongeren volledig uit de uitkering gestroomd richting werk en 104 jongeren zijn uitgestroomd richting onderwijs.

2. Ondersteuning voor kandidaten met een arbeidsbeperking

De groep mensen met een arbeidsbeperking waarvan vastgesteld is dat zij arbeidsvermogen hebben is voor de gemeenten grotendeels nieuw. Voorheen kwamen zij vaak in aanmerking voor Wajong of WSW. Deze groep heeft in veel gevallen structurele ondersteuning nodig in de vorm van loonkostensubsidie of een jobcoach en kan in veel gevallen niet zelfstandig het wettelijke minimumloon verdienen.

- Screening WSW-wachtlijst

Het afgelopen jaar zijn alle 113 kandidaten van 'de WSW-wachtlijst' gescreend. Deze kandidaten en hun mogelijkheden hebben we nu goed in beeld. 11 kandidaten zijn reeds aan de slag in een reguliere baan met en 9 werken tijdelijk met behoud van uitkering. Voor de overige kandidaten wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om hen te plaatsen.

- De proeftuin

In de proeftuin is het afgelopen jaar uitgezocht hoe de toeleiding naar werk het beste georganiseerd kan worden voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het opdoen van ervaring met de inzet van het instrument beschut werk maakt hier onderdeel van uit. De proeftuin is 1 juni 2015 gestart bij Breed in de vorm van een verdiepte praktijkdiagnose. Via een diagnostische en gefaseerde aanpak wordt in beeld gebracht wat de competenties en mogelijkheden zijn van kandidaten in relatie tot werk en welke 'vorm van plaatsing' hier het best bij aansluit. Over de periode van juni t/m december 2015 zijn er 65 kandidaten gestart met een praktijkdiagnose. De proeftuin is geëvalueerd. Hier kwam onder andere uit naar voren dat het succes van de praktijkdiagnose kan worden vergroot door meer werksoorten aan te bieden dan alleen productie en logistiek. Daarnaast leert de praktijkdiagnose dat de discussie minder zou moeten gaan over de vraag "hoe kom ik in het Landelijk Doelgroep Register" en meer over de vraag "hoe kom ik aan het werk en welk instrument of regeling moet daarvoor ingezet worden". Deze en andere aanbevelingen worden meegenomen in de opzet van de praktijkdiagnose die het eerste kwartaal van 2016 weer van start gaat.

- Beschut Werk

De Participatiewet geeft gemeenten de mogelijkheid om beschut werk te organiseren. De doelgroep voor beschut werk bestaat uit mensen die uitsluitend in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. Het gaat bij beschut werk om mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een hoge mate van (structurele) begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig hebben. Het UVW stelt vast of iemand tot de doelgroep beschut werk behoort.

Eind 2014 is afgesproken dat het WerkBedrijf via een pilot met beschut werk ervaring opdoet met de voorziening als het gaat om de doelgroep, het volume en aansluiting op andere voorzieningen. In dit kader zijn voor maximaal 15 personen middelen begroot om met een indicatie beschut werken op een beschutte werkplek te plaatsen. In lijn met de landelijke signalen en ontwikkelingen zien we ook in onze arbeidsmarktregio dat het aantal indicaties voor beschut werk zeer beperkt is. Het afgelopen jaar heeft één kandidaat van UWV een positief advies gekregen voor beschut werk. Voor hem wordt op dit moment een passende werkplek gezocht. Dit betekent niet dat er kandidaten buiten de boot vallen; naast beschut werk kent het WerkBedrijf tal van voorzieningen om kandidaten te ondersteunen in hun stappen richting werk. De eerste resultaten laten zien dat veel WSW-ers van de wachtlijst gebaat zijn bij een andere voorziening uit de Participatiewet dan een beschutte

werkplek. Dit kan een baan zijn op basis van de Wet Banenafspraak, maar het kan ook zijn dat een kandidaat het meest gebaat is bij een plek in de arbeidsmatige dagbesteding.
In de loop van 2016 zal op basis van deze ervaringen een besluit genomen worden over het aanbieden van beschut werk nieuw, in aard en volume.

3.3 Kandidaten met een verminderde loonwaarde bieden we indien nodig begeleiding en ondersteuning op de werkplek.

- Invulling banen afspraak

In het sociaal akkoord van 11 april 2013 hebben het kabinet en sociale partners afgesproken dat werkgevers extra banen gaan creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Voor de arbeidsmarkt regio Rijk van Nijmegen is het doel 305 extra banen tot en met 2016. Dit is een gezamenlijke inspanning van werkgevers, UWV en WerkBedrijf. Het gaat hier om extra banen ten opzichte van de peildatum 1 januari 2013.

In februari 2016 heeft het UWV een regionale trendrapportage banenafspraak gepubliceerd. Hierin staat de stand van zaken met betrekking tot de baanafspraak tot en met derde kwartaal 2015. In de arbeidsregio rijk van Nijmegen zijn 209 extra banen gerealiseerd. Dit betekent dat we in september 2015 bijna 70% van onze taakstelling hebben behaald. Hiermee is onze arbeidsmarktregio 8e van Nederland (ten opzichte van de 35 arbeidsmarktregio's) en doen we het dus erg goed.

- Tijdelijke loonkostensubsidie

Er is ook een groep die net wel het wettelijk minimum loon kan verdienen en daarom geen aanspraak kan maken op de wettelijke loonkostensubsidie en indicatie banenafspraak. Deze groep kandidaten heeft wel extra ondersteuning nodig. Het WerkBedrijf zet voor deze kandidaten meerdere instrumenten in om ze te kunnen plaatsen bij bedrijven, zoals de tijdelijke loonkostensubsidie en jobcoaching. Bij de inzet van tijdelijke loonkostensubsidie stromen de kandidaten direct uit de uitkering naar een baan en werkgevers ontvangen een vergoeding ter compensatie van hun verlaagde productiviteit of de extra begeleiding die nodig is. Het afgelopen jaar zijn er 71 kandidaten geplaatst met een tijdelijke loonkostensubsidie bij een werkgever.

- Inclusief ondernemen

De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen zet zich onder meer in om de banenafspraak in de regio te realiseren. Eerder is een marktbewerkingsplan opgesteld en is door meerdere werkgevers het Convenant Baanafspraak ondertekend. Vanuit de SAR en bedrijfsdienstverlening is het afgelopen jaar gewerkt aan de start en vormgeving van een netwerk van inclusieve ondernemers (ION). Een groep van zo'n 20 ondernemers wil graag als ambassadeur van het WerkBedrijf op pad en helpt ons om meer mensen aan werk te helpen.

3.4 Financiële analyse op hoofdlijnen van het resultaat

In onderstaande overzichten vindt u de financiële resultaten op hoofdlijnen. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de primaire begroting lichten we in deze paragraaf toe. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de afwijkingen ten opzichte van de primaire begroting met name veroorzaakt worden doordat het activiteiten volume van met name de nieuwe taken arbeidsmatige dagbesteding en de middelen Inkomensdeel

lager zijn dan vooraf ingeschat. Dit heeft tevens voor een lager uitgaven volume geleid in 2015.

Analyse baten t.o.v. begroting Bedragen x€1.000	
Primaire begroting	21.599
Realisatie 2015	19.612
Lagere baten	**(1.987)**
Arbeidsmatige dagbesteding	(1.711)
Middelen inkomensdeel	(497)
Maat- en Meerwerk	205
SAR middelen	16
	(1.987)

Analyse lasten t.o.v. begroting Bedragen x€1.000	
Primaire begroting	21.599
Realisatie 2015	19.373
Lagere lasten	**(2.226)**
Arbeidsmatige dagbesteding	(1.711)
Middelen inkomensdeel	(497)
Programmalasten	266
Maat- en Meerwerk	(173)
Overig	(127)
SAR middelen	16
	(2.226)

- Voordelig resultaat over 2015

Over 2015 hebben we een voordelig resultaat behaald van € 239.000,-.
De werkelijke ontvangsten bedroegen € 19.612 miljoen, hier stond € 19.373 miljoen aan uitgaven tegenover. De belangrijkste afwijkingen benoemen we bij onderstaande punten:

- Arbeidsmatige dagbesteding € 1,7 miljoen minder uitgaven:

Bij het opstellen van de primaire begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen aan baten en lasten voor arbeidsmatige dagbesteding. Dit begrote budget van € 3,7 miljoen was gebaseerd op een inventarisatie van het aantal kandidaten en dagdelen van de zorgleveranciers over 2014. In de praktijk blijkt dat het afgelopen jaar €2,0 miljoen is besteed aan arbeidsmatige dagbesteding (inclusief € 100.000 voor de uitvoering van deze taak). Dit komt doordat het daadwerkelijke aantal kandidaten met arbeidsmatige dagbesteding een stuk lager is dan verwacht. Er behoren dus minder kandidaten tot de doelgroep voor arbeidsmatige dagbesteding dan vooraf begroot. Hierdoor hebben we €1,7 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Deze middelen worden naar rato terugbetaald aan de gemeenten.

Een verklaring voor het te hoog geraamde budget voor 2015 is het in begin 2015 geïntroduceerde onderscheid tussen ontwikkelingsgerichte- en arbeidsmatige

dagbesteding. Tot januari 2015 werd dit onderscheid niet gemaakt en indiceerde het CIZ kandidaten alleen voor 'dagbesteding'. Voor de zorgleveranciers bleek de omvang van de doelgroep voor arbeidsmatige dagbesteding in 2014 (ten tijde van het opstellen van de begroting) lastig in te schatten. Daarnaast zijn er verschillende financieringsstromen (WMO, PGB, WLZ) waaruit arbeidsmatige dagbesteding wordt gefinancierd. Ook dit onderscheid maakte het lastig om een goede voorspelling te doen over het aantal kandidaten en dagdelen arbeidsmatige dagbesteding.

Het afgelopen jaar hebben we, samen met het samenwerkingsteam arbeidsmatige dagbesteding, veel aandacht besteed aan het 'inrichten' van arbeidsmatige dagbesteding binnen het WerkBedrijf. De doelgroep is gedefinieerd, de toeleidingsprocedure uitgewerkt en er is veel ingezet op de voorlichting hierover. Dit begint zijn vruchten af te werpen. We merken dat het WerkBedrijf steeds beter gevonden wordt door toeleiders van arbeidsmatige dagbesteding bij vragen over werk en arbeidsmatige dagbesteding. In 2015 zijn er 50 nieuwe kandidaten gestart met arbeidsmatige dagbesteding. We zien met name de tweede helft van 2015 een toename van instroom. Dit heeft grotendeels te maken met het aantal kandidaten dat aan het eind van het schooljaar vanuit VSO en Pro scholen uitstroomt richting arbeidsmatige dagbesteding. Instroom zien we niet als een doel op zich. We zoeken naar de best passende plek voor de kandidaat, waarbij we kijken naar het hele palet van voorzieningen, waar arbeidsmatige dagbesteding er een van is.

- Middelen inkomensdeel 0,5 miljoen minder uitgaven:

Het WerkBedrijf heeft middelen vanuit het inkomensdeel ontvangen voor het inzetten van loonkostensubsidie en beschut werk. Het afgelopen jaar zijn 14 kandidaten met een wettelijke loonkostensubsidie aan de slag gegaan. Dit betreft kandidaten waarvan het UWV op basis van een loonwaarde meting heeft geconstateerd dat zij niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Daarnaast is er voor 1 kandidaat door het UWV een positief advies afgegeven voor beschut werk. Het afgelopen jaar is er €43.000 aan deze uitgegeven subsidies uitgegeven. Dit leidt ertoe dat een bedrag van €0,5 miljoen terugbetaald gaat worden aan de deelnemende gemeenten. Dat dit bedrag zo laag is komt doordat deze plaatsingen voornamelijk eind van 2015 op gang zijn gekomen.

- SAR middelen:

De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (SAR) zet zich in om kandidaten met een arbeidsbeperking regulier aan het werk te hepen. In de SAR zitten sociale partners, een afvaardiging van de Bestuurscommissie, het UVW, de HAN en ROC deel. Gezamenlijk hebben ze afgesproken om aan de slag te gaan met het invullen van de baanafspraak in deze regio. In het marktbewerkingsplan staat hoe ze dit gaan doen. Op de lange termijn streeft de SAR naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin meer werk is voor iedereen. Het Rijk heeft voor deze samenwerking in totaal €1,0 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 0,6 miljoen voor 2015. In 2015 is hiervan €16.000 uitgegeven. Het overige budget wordt gereserveerd voor 2016. Opgemerkt moet worden dat dit budget pas ná het opstellen van de primaire begroting tot de beschikking gekomen is van het WerkBedrijf.

- Programmalasten €0,3 miljoen minder uitgaven:

Op het onderdeel verbindingsfunctie is in 2015 €266.000 minder uitgegeven dan geraamd. Voor het uitvoeren van de verbindingsfunctie was een bedrag van €2,0

miljoen geraamd. In 2015 is een bedrag van €1,6 miljoen uitgegeven. €0,4 miljoen minder. Daarnaast is op de verplichtingen uit voorgaande jaren €129.000 meer uitgegeven. Deze hogere uitgaven zijn veroorzaakt door hogere verplichtingen bij de gemeente Nijmegen. Hiervoor wordt een aanvullende bijdrage van de gemeente Nijmegen ontvangen.

- Maat- en meerwerk Regio €0,2 miljoen minder uitgegeven:

Van het maat- en meerwerk is per saldo een bedrag van €173.000 nog niet besteed. Dit bedrag gaat in 2016 alsnog besteed worden ter realisatie van de gemaakte afspraken. Dit komt doordat een deel van deze afspraken pas gedurende 2015 opgepakt/gestart is en deze nog doorlopen in 2016.

Maatwerkmiddelen die niet zijn uitgegeven in 2015 (en ook nog geen bestemming hebben) worden in 2016 gereserveerd voor de betreffende gemeente. Nog niet bestede meerwerkmiddelen gaan terug naar de betreffende gemeenten. Zij kunnen zelf kiezen of zijn deze middelen opnieuw inzetten bij het WerkBedrijf of een andere bestemming geven.

- Overig €0,1 miljoen minder uitgegeven:

Betreft over- en onderschrijdingen van niet materiële omvang op de personele lasten, de kapitaallasten, de huisvestingslasten en overige lasten.

Voor nadere details verwijzen wij u naar de toelichting op de balans en het overzicht van baten en lasten

4. Verplichte paragrafen

4.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de MGR Rijk van Nijmegen in staat is tegenvallers op te vangen.

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
a) de weerstandscapaciteit: zijnde de middelen en de mogelijkheden waarover het MGR Rijk van Nijmegen beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
b) alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie

2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat minimaal:
a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
b) een inventarisatie van de risico's
c) het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Voor nadere informatie verwijzen we naar de notitie risico-inventarisatie.

Weerstandscapaciteit
De MGR kiest er voor om ter voorkoming van mogelijke financiële risico's, geen weerstandsvermogen aan te houden maar mogelijk een kostenegalisatiereserve per gemeente te vormen.
Dit betekent dat de risico's worden opgenomen in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Risico's
De inventarisatie van risico's heeft tot doel om verantwoording af te leggen over en inzicht te geven in de risico's die voor de MGR Rijk van Nijmegen (zowel procesmatig als voor het bedrijf zelf) van belang zijn. Het is essentieel dat de risicoparagraaf voldoende vooruitkijkt naar toekomstige risico's in beleid, uitvoering en de gevolgen ervan voor de middelen. De risicoparagraaf geeft informatie over de houdbaarheid van de strategie voor de komende periode. In deze paragraaf worden de grootste risico's benoemd.

Wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's
Afbouw Participatiebudget
Er bestaat het toekomstige risico dat de rijksoverheid besluit budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan, omdat de personele lasten niet meer gedekt kunnen worden uit de budgetten (en de lasten niet heel snel afgebouwd kunnen worden). Dit risico is de reden om te werken met een flexibele personele schil.

Afbouw WSW budget
Het WerkBedrijf rekent voor de dienstverlening van de Sociale Werkvoorziening (onderdeel SW) een kostendekkende bijdrage (kostprijs per SE). Deze bijdrage is hoger dan het wsw budget dat de deelnemende gemeenten ontvangen vanuit het Rijk. Een eventuele (sterkere) afname van het wsw budget betekent geen direct risico voor de MGR.
Aangezien de gemeenten de bijdrage voor de uitvoering van de SW zullen financieren vanuit het wsw budget benoemen we het risico wel in deze paragraaf.

Stijging van de gemiddelde loonkosten SW medewerkers
Wettelijke wijzigingen (cao, minimumloon en premies) zijn niet beïnvloedbaar, maar hebben een grote impact op de kosten. Sinds 2015 is er geen nieuwe instroom meer op basis van de Participatiewet. Dit heeft een vertragend effect op de daling van het loongebouw.

Uitreden van een gemeente
Uittreden van gemeenten brengt frictie met zich mee. Uittreding van een gemeente uit de MGR of uit één of meerdere modules heeft tot gevolg dat frictiekosten ontstaan bij de MGR. Met name als er langlopende verplichtingen zijn aangegaan kunnen de frictiekosten aanzienlijk zijn.

Nieuw risico ten opzichte van vastgestelde risico-inventarisatie

Aanbieden beschut werk nieuw
Kandidaten die uitsluitend in een beschermde werkomgeving betaald werk kunnen verrichten ondersteunen we om actief te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Kandidaten die we voordragen bij UWV en die een positief advies beschut werk nieuw van het UWV krijgen bieden we een tijdelijk dienstverband aan in een beschermde omgeving van maximaal 23 maanden, met 100% Wettelijk minimumloon. Wanneer in deze 23 maanden blijkt dat er geen ontwikkelingspotentieel of stijging van de loonwaarde te realiseren is, krijgt de kandidaat een vast dienstverband aangeboden van 100% WML in een beschermde omgeving. De kosten worden gedekt uit de loonkostensubsidie die overgeheveld wordt vanuit het inkomensdeel bijstandsbudget van de gemeenten en uit het participatiebudget voor wat betreft begeleidingsvergoeding en eventuele werkplekaanpassingen. Het risico is dat deze dekking (deels) wegvalt, terwijl de loonkosten voor kandidaten met een dienstverband beschut nieuw gehandhaafd blijven. Een tweede risico is het wegvallen van de financiële compensatie per gerealiseerde en gecontinueerde werkplek. De staatsecretaris biedt tot en met 2020 een vergoeding van waarschijnlijk €3000 euro per gerealiseerde en gecontinueerde beschutte werkplek. Deze vergoeding is dus niet structureel, terwijl kosten wel structureel zijn.
Wanneer de structurele kosten niet meer gedekt kunnen worden vanuit deze middelen ontstaat er een financieel risico voor de gemeenten. De omvang van dit risico is pas te bepalen als het aantal medewerkers met een vast dienstverband bekend is.

Maatschappelijke risico's

Afname Meerwerkbudget
Vanaf 2018 heeft nog geen van de deelnemende gemeenten besloten om Meerwerkbudget in te zetten bij het WerkBedrijf. In 2017 wordt er €2,5 mln. aan Meerwerkbudget ingebracht door de gemeente Nijmegen. Hiervan wordt ongeveer €1,0 mln. voor personeel ingezet. Indien de gemeente Nijmegen besluit om het Meerwerkbudget niet meer in te zetten zal dit dus gevolgen hebben voor het personeel. Om hier om in te kunnen spelen werkt de MGR met een flexibele schil, wat betekent dat medewerkers tijdelijke dienstverbanden hebben bij de MGR of via een payroll-constructie zijn aangesteld.

Klant- en marktrisico's Onderdeel SW
In de deelnemende gemeenten dient rekening gehouden te worden met tegenvallende resultaten voor het onderdeel SW. Tussen de deelnemende gemeenten en de MGR wordt

jaarlijks "afgerekend" (ook vanwege de verplichtingen t.a.v. de fiscus waaronder de VPB-plicht). Hierbij gaat het voornamelijk om de volgende risicofactoren:

- Lagere uurtarieven gedetacheerde SW medewerkers;
- Minder productieve uren gedetacheerde SW medewerkers en / of lagere stijging toegevoegde waarde in beschut werk;
- Onvoldoende detacheringsmogelijkheden in de markt.

Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency

Frictiekosten
Per 1 april 2016 komt het indirecte personeel dat in het verleden werkzaam was bij de deelnemende gemeenten van MGR in dienst van de MGR. In het sociaal plan is opgenomen dat alle medewerkers mee over gaan en voor deze medewerkers is er een werkgelegenheidsgarantie afgegeven voor de eerste 5 jaar. In november 2013 bij het raadsbesluit inzake de notitie *Sterke* Werkwoorden is besloten dat eventuele frictiekosten ten laste van de latende organisaties komen. In de praktijk kan de situatie zich voordoen dat enkele medewerkers niet op een functie worden geplaatst. Dit betreft een financieel risico voor de latende organisatie.

Stijging van ambtelijke formatie
In de personeelslasten is rekening gehouden met een aantal medewerkers, die de indirecte functies invullen vanuit een sw-dienstverband. Vanuit het sociaal plan kunnen zij echter aanspraak maken op een ambtelijk dienstverband. Deze meerkosten zijn nu niet opgenomen in de begroting.

Onderstaand een schema van de risico-inventarisatie van 2015:

Bedragen (x €1.000)	Verwachtings waarde	Capaciteit MGR
2 Wet en regelgeving en politieke bestuurlijke risico's		
2.1 Landelijke- of regionale ontwikkelingen in wet- en regelgeving en/of beleid	290	116
2.2 Niet naleven van wet- en regelgeving of subsidievoorwaarden	575	330
	865	**446**
3 Maatschappelijke risico's		
3.1 Claims	105	36
3.2 Imagoschade	0	0
3.3 Veranderende eisen vanuit de deelnemende gemeenten	500	300
3.4 Klant- en marktrisico's (voormalig) SW bedrijf	2.020	878
3.5 ICT	0	0
	2.625	**1.214**
4 Middelen, organisatie, medewerkers en efficiency		
4.1 Ziekteverzuim & Arbo	350	280
4.2 Leeftijd personeelsbestand	350	280
4.3 Harmoniseren arbeidsvoorwaarden	700	490
4.4 Integriteit, fraude, diefstal	105	36
4.5 Verzekering	350	210
	1.855	**1.296**
Risico-inventarisatie MGR	**5.345**	**2.956**

Onder verwachtingswaarde wordt verstaan het ingeschatte, te betalen schadebedrag als het risico zich daadwerkelijk voordoet.

De Capaciteit MGR betreft de weerstandscapaciteit waarmee de MGR rekening moet houden. Aangezien de MGR geen weerstandsvermogen opbouwt, betekent dit dat de deelnemende gemeenten rekening dienen te houden met dit risico bij het bepalen van de weerstandscapaciteit.

4.2 Paragraaf financiering

1. Begripsbepaling

Het doel van deze paragraaf is om te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

2. Inleiding

Vanaf 2001 is de Wet financiering lagere overheden (Wet Filo) vervangen door de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de MGR middels een statuut te regelen. In 2015 is voor de MGR het treasurystatuut vastgesteld, waarin de regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten, alsmede de administratieve organisatie van de financieringsfunctie zijn opgenomen.

1. *Treasurybeheer:*

Volgens artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient de begrotingsparagraaf betreffende de financiering in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer te bevatten.
Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De MGR mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan door het Algemeen Bestuur goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
- De MGR kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan

Er is in 2015 niet afgeweken van deze uitgangspunten.

2. *Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm*

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's

- *Koersrisico's:*

De MGR heeft geen leningen in buitenlandse valuta en transacties in buitenlandse valuta komen niet of nauwelijks voor. Het koersrisico is dus nihil. De MGR heeft geen

beleggingen en staatsobligaties. De MGR is verplicht eventuele overtollige middelen bij de schatkist te stallen (schatkistbankieren) en gaan dus geen nieuwe beleggingen aan.

- *Renterisicobeheer:*

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van deze limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de MGR moet betalen. Het niveau van de kasgeldlimiet, is beperkt tot 8,5% van het totaal van de primitieve begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,5% is in 2015 niet overschreden en uit de meerjarenbegroting 2016 blijkt ook, dat deze in het meerjarenperspectief niet structureel wordt overschreden.

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal (primitief)	21.599	21.599	21.599	21.599
Percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	**1.836**	**1.836**	**1.836**	**1.836**
Omvang vlottende middelen	*4.885*	*5.759*	*6.087*	*5.742*
• Bank-Giro	4.885	5.759	5.675	620
• Tegoeden RC	-	-	412	5.122
• Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Omvang vlottende korte schuld	-	-	-	-
• Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Totaal netto-vlottende schuld	(4.885)	(5.759)	(6.087)	(5.742)
Ruimte (+)	**6.721**	**7.595**	**7.923**	**7.578**

- *Renterisiconorm*

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de rente risiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. (leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). In 2015 hebben geen rente herzieningen en aflossingen plaatsgevonden. Hierdoor wordt de renterisiconorm ruimschoots gehaald.

(bedragen x € 1.000)	2015
Begrotingstotaal 2015 (primitief)	21.599
Percentage renterisiconorm	20%
Toetsbedrag renterisiconorm	4.320
Aflossingen	-
Ruimte	**4.320**

3. *Schatkistbankieren*

Met ingang van 2014 is de MGR verplicht om hun overtollige middelen aan te houden bij het Rijk. Dit wordt schatkistbankieren genoemd. Hierdoor kan de MGR geen gelden meer beleggen en is ze voor rentevergoedingen afhankelijk van de vergoedingen die het Rijk geeft. Deze waren in 2015 nagenoeg nihil.

De 'overtollige middelen' zijn de gelden boven een drempelbedrag. Dat drempelbedrag wordt bepaald aan de hand van een percentage van het begrotingstotaal.
In enig kwartaal mag dit drempelbedrag aan eigen (gemiddeld) banksaldo niet worden overschreden. Voor 2015 is voor de MGR het drempelbedrag overschreden door een fout.

Tot en met september was het afromingsproces niet geautomatiseerd, en vanaf september was het bedrag waarboven afroming plaats vindt te hoog ingesteld. Per februari 2016 is het bedrag goed ingesteld.

(bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	21.599	21.599	21.599	21.599
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	250	250	250	250
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	4.885	5.759	5.675	620
Ruimte onder drempelbedrag				
Overschrijding drempelbedrag	4.635	5.509	5.420	370

4. Gewaarborgde geldleningen

De MGR is geen jegens externe partijen gewaarborgde geldleningen aangegaan.

4.3 Paragraaf bedrijfsvoering

1. Inleiding

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van de MGR te realiseren.

Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van het beleid, de dienstverlening aan burgers en bedrijven en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de taken van de MGR is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. In deze paragraaf informeren wij u over de belangrijkste bedrijfsvoering processen binnen de MGR. U treft informatie aan over het beleid, de organisatie, het personeelsbeleid, informatisering, de administratieve organisatie en de kansen en bedreigingen voor de MGR.

2. Beleid van de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur van de MGR is een afgeleide van het zogenoemde afdelingenmodel. De organisatie staat onder algemene leiding van een algemeen directeur en de secretaris van de MGR.

Binnen de MGR is de planning & control cyclus ingericht. Deze start met de begroting waarin de afspraken over het te voeren beleid worden vastgelegd. In 2015 hebben wij middels kwartaalrapportages tussentijds aan de regio verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Het jaar wordt afgesloten met de jaarrekening waarin we verantwoording afleggen over boekjaar 2015.

Naast de verantwoordingsdocumenten zijn in 2015 de volgende documenten opgesteld om de bedrijfsvoering verder vorm te geven:

- Notitie weerstandsvermogen
- Notitie en richtlijn activeren en afschrijving

- Treasurystatuut
- Financiële verordening
- Controleverordening
- IC plan
- Beschrijvingen van de primaire processen
- Gastheerrol
- Re-integratie verordening
- Mandatering

Bijgaande notities moeten waarborgen dat de MGR binnen de wettelijke en financiële kaders handelt. De resultaten hiervan leggen we aan het Dagelijks en het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voor.

3. *Organisatiestructuur*

Bestuursorganen, personeel en organisatie
De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen kent de volgende drie bestuursorganen: Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en de Voorzitter. Daarnaast hebben we een bestuurscommissie Werk en een agendacommissie.

Het Algemeen Bestuur
Het Algemeen Bestuur bestaat uit 15 leden, de voorzitter inbegrepen. Dit zijn leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de deelnemende gemeenten.
Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, evenals alle bevoegdheden die op basis van de modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen aan dit orgaan worden opgedragen, en niet aan het Dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.

Het Dagelijks Bestuur
Het Dagelijks Bestuur telt vijf leden inclusief de voorzitter. Conform de wet en de regeling komt het Dagelijks Bestuur de bevoegdheid toe die in de gemeente toekomt aan het College van Burgemeester en Wethouders dan wel het College van Gedeputeerde Staten.

De Voorzitter
De Voorzitter wordt door en uit het Algemeen Bestuur benoemd. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Dagelijks als ook het Algemeen Bestuur. Hij vertegenwoordigt de regeling in en buiten rechte.

Bestuurscommissie Werk
De leden van de bestuurscommissie worden door het AB benoemd. De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke koers van het WerkBedrijf als het gaat om re-integratie en arbeidsmatige dagbesteding. De bestuurscommissie adviseert hierin het DB en AB.

Agendacommissie
De Agendacommissie bestaat uit raadsleden van de zeven deelnemende gemeenten en kent zeven leden, inclusief de voorzitter. De agendacommissie heeft haar taken en rolopvatting beschreven in haar reglement van orde. Zij heeft als taak de logistieke

voorbereiding en planning van de politieke besluitvorming ten behoeve van de gemeenteraden van de aan de MGR deelnemende gemeenten en schept randvoorwaarden zodat de raden hun kaderstellende en controlerende taak goed kunnen vervullen. Voorts adviseert zij het dagelijks bestuur over de kwaliteit van de informatievoorziening van en door de MGR, denkt zij mee over de inrichting van de juridische regeling voor de MGR en organiseert ze regionale bijeenkomsten.

Uitvoeringsorganisatie en platform
De uitvoeringsorganisatie kenmerkt zich door een platte organisatie met 2 modules die worden geleid door een directeur/algemeen manager. De MGR kent daarnaast een secretaris/directeur die zorgdraagt voor de coördinatie en afstemming tussen de modules, de verantwoording naar het bestuur en de ontwikkeling van de platformfunctie voor de regio. Binnen iedere module is sprake van een beperkt aantal afdelingen en teams.

4. Administratieve organisatie
De administratieve organisatie is zodanig opgesteld dat de dagelijks gang van zaken erop ingericht is dat de financiële verordening, de controleverordening en het mandaat van de treasury nageleefd worden. Daarbij moet er opgemerkt worden dat MGR de basis administratie uitbesteed heeft aan de gastheer. Middels het DVO zijn afspraken met de gastheer gemaakt over het binnen haar kaders uitvoeren van de taken.

Op de naleving van de gemaakte afspraken is middels verbijzonderde Interne controles getoetst of voldaan is aan de geldende wet- en regelgeving. Geconcludeerd kan worden dat de geconstateerde fouten binnen de grens van 1% blijven. Op de tekortkomingen in de processen zijn of beheersmaatregelen getroffen dan wel aanvullende controles uitgevoerd.

5. Informatisering en automatisering
De informatisering en automatisering heeft tot doel de dienstverlening van de MGR aan haar klanten en kandidaten te optimaliseren. De informatisering en automatisering van de MGR maakt gebruik van het netwerk van het ICT rijk van Nijmegen. Het ICT rijk van Nijmegen heeft contracten met verschillende IT-aanbieders. De MGR maakt daarop gebruik van deze relaties. De belangrijkste IT-aanbieders waarvan gebruik gemaakt wordt zijn Matchine, GWS, JVS jongerenloket, Key2Data, Key2VOA en Metas.

Back up, recovery en beveiliging zijn binnen het ICT Rijk van Nijmegen vormgegeven en voldoen een de minimaal daaraan te stellen vereisten.

6. Personeelsbeleid
In 2015 had de MGR nog geen eigen personeel in dienst, het personeel werd gedetacheerd vanuit de deelnemende gemeenten.

Begin 2016 is het arbeidsvoorwaardenbeleid vastgesteld. Medio maart 2016 worden de definitieve plaatsingen van het ambtelijk personeel bekend waardoor de plaatsing van het personeel in de MGR een feit geworden is. De overplaatsing van het personeel vindt plaats in drie fases. Het SW-personeel wordt per 1 januari 2016 overgeplaatst, gevolgd door het ambtelijk personeel op 1 april 2016. Ten slotte zal per 1 jul 2016 het ambtelijk personeel Nijmegen als onderdeel van de IRvN overgaan.

Uitgangspunt van de MGR is om met flexibele budgetten flexibel personeel in te zetten. Dit uitganspunt geldt zowel voor 2015, als in volgende jaren en heeft als reden dat toekomstige risico bestaat dat de rijksoverheid of gemeenten besluiten om budgetten verder af te bouwen. Op dat moment kan er frictie ontstaan. Om deze zoveel mogelijk te vermijden wordt gewerkt met een flexibele schil

4.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De MGR omvat voor 2015 geen onderhoud voor kapitaalgoederen.

4.5 Paragraaf Rechtmatigheid

In 2015 zijn is voor de MGR rijk van Nijmegen de re-integratie verordening van toepassing. Daarnaast wordt de gebruikelijke wet- en regelgeving gevolgd. Voor het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van toepassing. Op het onderdeel van de wettelijke loonkostensubsidies is de participatiewet van toepassing. Alleen voor de wettelijke loonkostensubsidies is het controleprotocol van toepassing in de vorm van de SiSa bijlage.

Voor 2015 is de re-integratie verordening van toepassing, daarnaast de gebruikelijk wet- en regelgeving. De WMO is van toepassing op het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding. De Participatiewet is van toepassing op de wettelijke loonkostensubsidies.

Aan de hand van een controleplan zijn er in 2015 interne controles uitgevoerd. Op basis van de door de gemeente Nijmegen uitgevoerde werkzaamheden is er aangetoond dat er over 2015 de (financiële) rechtmatigheid en getrouwheid van de processen van de MGR Rijk van Nijmegen zijn gewaarborgd, op de gebieden van de re-integratie en participatievoorzieningen, inkoop/aanbestedingen, betalingen, investeringen, treasury, begrotingswijzigingen, baten, automatisering en arbeidsmatige dagbesteding.

Bij de controle van re-integratie- en participatievoorzieningen zijn twee fouten geconstateerd, deze blijven echter ruim binnen de toegestane marge van 1% van de begroting. Geconstateerde fouten zijn geëvalueerd, en waar mogelijk geïsoleerd. Op de tekortkomingen in de processen zijn of beheersmaatregelen getroffen dan wel aanvullende controles uitgevoerd. Geadviseerd is om met name het beheer van de verplichtingen te verbeteren zodat het inzicht in de financiële administratie verbeterd wordt.

Het beleid opgesteld in de verordeningen is gericht op het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik. Met behulp van interne controles is er vastgesteld dat geïmplementeerde verordeningen zijn nageleefd.

4.6 Paragraaf Kengetallen

Kengetallen	Begroting 2015	Realisatie
Netto schuldquote	-	5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-	5%
Solvabiliteitsrisico	-	1%
Liquiditeit		1,0

Een solvabiliteit van 20% is gebruikelijk. De MGR Rijk van Nijmegen heeft een solvabiliteit van 1%. Dit wordt veroorzaakt doordat de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan is met een vermogen van € 0. Omdat sprake is van een gemeenschappelijke regeling waarvoor de deelnemende gemeenten verantwoordelijk zijn is het uitgangspunt vermogensvorming binnen de MGR Rijk van Nijmegen beperkt te houden. De deelnemende gemeenten houden in haar weerstandsvermogen rekening met de bij de MGR aanwezige risico's.

De liquiditeit bedraagt 1,0. Dit is een gebruikelijk percentage. Hiermee kan de MGR aan haar kortlopende verplichtingen voldoen.

- Netto schuldquote betreft de netto schuld en wordt berekend door de som van de onderhandse leningen, overige vaste schuld, kortlopende schuld en overlopende passiva te nemen en daar de langlopende schulden, kortlopende (debiteuren)vorderingen en uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa gedeeld door de totale inkomsten (voor bestemming reserves).
- De solvabiliteit betreft het eigen vermogen en de voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.
- De liquiditeit betreft de vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva.

Jaarrekening

5. Jaarrekening

5.1 Balans per 31-12-2015

Er is sprake van een verlengd boekjaar doordat het WerkBedrijf per 1 juli 2014 opgericht is. Financiële activiteiten hebben echter pas aangevangen in december 2014.

Activa (Bedragen x € 1.000)	31-12-2015	01-07-2014
Vaste Activa		
Materiële vaste activa	*1.202*	
• Investeringen met een economisch nut	1.202	
Totaal vaste activa	**1.202**	
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	*20.451*	
• Vorderingen op openbare lichamen	15.122	
• Rekening-courantverhouding met het rijk	4.856	
• Overige vorderingen	473	
Liquide middelen	*788*	
• Banksaldo	788	
Totaal vlottende activa	**21.239**	
Totaal Activa	**22.441**	

Passiva (Bedragen x € 1.000)	31-12-2015	01-07-2014
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	*239*	
• Algemene reserve	-	
• Bestemmings reserve	-	
• Gerealiseerd resultaat	239	
	1.171	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
• Onderhandse lening van: -Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.171	
Totaal vaste passiva	**1.410**	
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	*8.326*	
• Overige schulden	8.326	
Overlopende Passiva	*12.705*	
• Vooruit gefactureerde bijdragen 2016	12.079	
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	626	
Totaal vlottende passiva	**21.031**	
Totaal Activa	**22.441**	

5.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Baten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Overheidsbijdragen en subsidies	21.599	19.612	19.612	-
Totalen baten	21.599	19.612	19.612	-

Lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Programmalasten	12.094	9.838	9.572	266
Personele lasten	7.481	7.692	7.707	(15)
Kapitaallasten	72	72	20	52
Huisvestingslasten	578	578	627	(49)
Overige kosten	1.374	1.432	1.447	(15)
Totalen lasten	21.599	19.612	19.373	239
Baten minus lasten			Voordelig	239

Er is een voordeel behaald op de realisatie van de lasten. De baten zijn gerealiseerd als beoogt in de begroting. Voor een nadere toelichting op het tot stand komen van de realisering van de baten en lasten verwijzen we u graag door naar sectie 5.5.

Voorstel resultaatbestemming
Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het gerealiseerde resultaat terug te storten naar de deelnemende gemeenten. Aan de hand van gemiddeld percentage per deelnemende gemeente over de percentages van het aantal inwoners en het aantal klanten van de regio wordt er voorgesteld om het resultaat te verdelen. Het gebruik van deze verdeelsleutel is vastgesteld in de primaire begroting; en in Sterke Werkwoorden.
In het overzicht hieronder staat de geïnitieerde resultaatbestemming uitgewerkt:

Gemeente (Bedragen x € 1.000)	Aantal Klanten	Percentage klanten	Aantal Inwoners	Percentage inwoners	Percentage verdeling	Te verdelen per gemeente
Beuningen	282	3,42%	25.324	8,19%	5,80%	14
Druten	189	2,29%	18.203	5,88%	4,09%	10
Heumen	176	2,13%	16.455	5,32%	3,73%	9
Nijmegen	6.466	78,40%	166.382	53,78%	66,09%	158
Mook/Middelaar	70	0,85%	7.827	2,53%	1,69%	4
Berg en Dal	500	6,06%	34.437	11,13%	8,60%	20
Wijchen	564	6,84%	40.734	13,17%	10,00%	24
Totaal	8.247	100%	309.362	100%	100%	239

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. Opgemerkt moet worden het WerkBedrijf binnen de MGR op 1 juli 2014 is opgericht.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Vaste Activa

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de bruto-verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, eventueel verminderd met bijdragen van derden en verminderd met afschrijvingen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. De kosten voor de verbouw van het bedrijfspand zijn geactiveerd in de materiële vaste activa. De afschrijving op materiële vaste activa vangt aan in het jaar na de in gebruik name van de materiële vaste activa.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld aan de hand van notitie richtlijnen activeren en afschrijven activa, artikel 4, lid 2 en 3. De gehanteerde termijnen in jaren staan genoteerd in de tabel hieronder.

Materiële vaste activa	Termijn (in jaren)
Bedrijfsgebouwen	40
Voorzieningen aan terreinen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Inventarissen	15
Vervoersmiddelen	5
ICT – investeringen	3
Overige Activa	10

Vlottende Activa
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen
Liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen, de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Vaste Passiva
De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste passiva hebben een rentetypische looptijd van meer dan één jaar.

Vlottende Passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vlottende passiva hebben een rentetypische looptijd van één jaar of korter.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van het opmaken van de jaarrekening.

De subsidies van de deelnemende gemeenten hebben een structureel karakter en zijn bedoeld om de activiteiten van het WerkBedrijf te bekostigen. De subsidies zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, rekening houdend met een eventuele terugbetalingsverplichting. De voor de subsidie geldende wet- en regelgeving is gevolgd.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Stelselwijzigingen.

Stelselwijzigingen hebben zich niet voor gedaan.

5.4 Toelichting balans per 31 december 2015

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit het volgende onderdeel:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Overige investeringen met economisch nut	1.202	-

De investeringen met economisch nut betreffen de verbouwing van het gebouw aan de Nieuwe Dukenburgseweg Weg 21, en het aangeschafte meubilair hiervoor. De verbouwing is aangevangen in maart 2015 en het actief is in gebruik genomen per september 2015. Door de ingebruikname in september 2015 is de investering geactiveerd in deze maand.

De investering met economisch nut wordt ingedeeld als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Bedrijfsgebouwen	793	-
Inventarissen	409	-
Totaal	1.202	-

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
Bedrijfsgebouwen	-	793	-	793
Inventarissen	-	409	-	409
Totaal	-	1.202	-	1.202

De afschrijving van de materiële vaste activa vangt aan in het eerste jaar volgend op het jaar van de in gebruik name van de vaste activa. De investeringen zijn in 2015 in gebruik genomen, waardoor er in dit jaar nog geen afschrijving over de materiële vaste activa heeft plaatsgevonden

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar staat hieronder vermeld:

(Bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld tarief	Werkelijk besteed in 2015	Cumulatief besteed t/m 2015
Bedrijfsgebouwen	795	793	793
Inventarissen	561	409	409
Totaal	1.356	1.202	1.202

Alle uitgaven in het boekjaar 2015 aan de investering in het bedrijfsgebouw zijn gekapitaliseerd op de balans. De begroting is gebaseerd op het investeringsplan besproken in de algemene bestuursvergadering die plaats vond op 17 juni 2015.

Investeringen pand Dukenburgseweg (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Bedrag inclusief BTW	1.641	1.641	1.454	187
Bedrag exclusief BTW	1.356	1.356	1.202	154

Per saldo is de investering aan het pand aan de Dukenburgseweg € 154.000, exclusief BTW, lager uitgevallen.

VLOTTENDE ACTIVA

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	15.122	-	15.122
Rekening-courantverhouding met het rijk	4.856	-	4.856
Overige vorderingen	473	-	473
Totaal	**20.451**		**20.451**

Vorderingen op openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen wordt nog verder gespecificeerd als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Debiteuren	12.092	-	12.092
Terug te vorderen BTW	1.776	-	1.776
Overige vorderingen op openbare lichamen	654	-	654
Vordering SAR-budget	600		600
Totaal	**15.122**		**15.122**

Vorderingen op openbare lichamen: Debiteuren
Onder debiteuren is het bedrag m.b.t. het voorschot van de deelnemersbijdrage van 2016 opgenomen. Dit bedrag van €12.079.000 is als volgt verdeeld over de gemeenten.

Gemeente (Bedragen x € 1.000)	Voorschot deelnemersbijdrage 2016
Nijmegen	8.474
Mook/Middelaar	124
Druten	514
Heumen	368
Berg en Dal	1.052
Wijchen	870
Beuningen	677
Totaal	**12.079**

De facturen voor de deelnemersbijdrage 2016 zijn in december 2015 verzonden, hierdoor is het opgenomen onder de post debiteuren. Het grootste gedeelte van de vorderingen m.b.t. de deelnemersbijdrage is per 18 februari 2016 al teruggevorderd. Er staat alleen nog een bedrag van € 0,1 miljoen open bij de Gemeente Berg en Dal.

Naast de vordering m.b.t. het voorschot op de deelnemersbijdrage staan er nog twee debiteuren open. Er is nog een vordering op de gemeente Nijmegen, ter waarde van €4.471, en een vordering op het UWV van € 8.655

Vorderingen op openbare lichamen: Terug te vorderen BTW
Onder de vorderingen op openbare lichamen valt ook een bedrag voor terug te vorderen BTW bij de verschillende gemeentes. Het WerkBedrijf kan deze BTW zelf niet terug vorderen en dit bedrag dient daardoor via de gemeenten teruggevorderd te worden. Het bedrag van € 1,8 miljoen wordt verdeeld aan de hand van een gemiddeld percentage over het percentage van de klanten per gemeente, en het percentage van inwoners per gemeente. Facturen zijn verstuurd in februari en de bedragen in deze facturen zijn gebaseerd op de volgende verdeling:

Gemeente (X € 1.000)	Percentage klanten	Percentage inwoners	Percentage BTW terugvordering	Terug te vorderen BTW per gemeente
Beuningen	3,42%	8,19%	5,80%	103
Druten	2,29%	5,88%	4,09%	73
Heumen	2,13%	5,32%	3,73%	66
Nijmegen	78,40%	53,78%	66,09%	1.173
Mook/Middelaar	0,85%	2,53%	1,69%	30
Groesbeek	6,06%	11,13%	8,60%	153
Wijchen	6,84%	13,17%	10,00%	178
Totaal	100%	100%	100%	1.776

Overige vorderingen op openbare lichamen
Er staan nog vorderingen open op Druten, Wijchen en Berg en Dal en Nijmegen, met betrekking tot het meerwerk. De desbetreffende bedragen zijn:

- € 302.000 voor Wijchen
- € 54.000 voor Druten
- € 142.000 voor Berg en Dal
- € 156.000 voor Nijmegen

Vordering SAR-budget
Bij de gemeente Nijmegen staat met betrekking tot de extra middelen die de overheid beschikbaar heeft gesteld voor de werkzaamheden van het WerkBedrijf nog een vordering open van € 0,6 miljoen. De extra middelen behoren tot het beschikbaar gestelde SAR-budget.

Overige vorderingen
De overige vorderingen worden nog verder gespecificeerd als hieronder getoond:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening Oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2015
Debiteuren	148	-	148
Vordering Arbeidsmatige dagbesteding	325	-	325
Totaal	**473**		**473**

Bij de debiteuren staat een tweetal vorderingen open:
- €141.000 op Woongenoot
- € 7.000 op Stichting Co3logie

Bij de vordering Arbeidsmatige dagbesteding staan de volgende vorderingen nop open:
- €324.000 op RIBW
- € 1.000 op SIZA

De vorderingen op het RIBW en SIZA komen tot stand doordat voor deze instellingen meer budget ter beschikking is gesteld dan dat zij in 2015 daadwerkelijk besteed hebben.

Rekening Courantverhouding met het rijk
Naast deze vorderingen, heeft het WerkBedrijf een positief deposito saldo bij de rekening-courantverhouding met het rijk ter waarde van € 4,9 miljoen.

Gezien de aard en de oudheid van de debiteuren is er besloten om geen voorziening voor oninbaarheid op te nemen. Het grootste gedeelte van de debiteuren bestaat uit een vordering op de gemeente van de deelnemersbijdrage van 2016 en een post aan terug te vorderen btw bij de gemeenten. Alle nog openstaande debiteuren dateren uit december 2015, de verwachting is dat deze snel voldaan worden. Daarnaast zijn de facturen voor de terug te vorderen BTW per gemeente verzonden in februari 2016.

LIQUIDE MIDDELEN
Het saldo van liquide middelen bestaat alleen uit het banksaldo van het WerkBedrijf. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het MGR. Het WerkBedrijf is per juli 2014 opgericht, er hebben echter maar een tweetal bankboekingen plaatsgevonden in december 2014. De bijschrijvingen in december 2014 zijn daarom meegenomen voor het bepalen van de boekwaarde per 31 december 2014.

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Banksaldo	788	-

Met ingang van 2014 is het WerkBedrijf verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk. Het WerkBedrijf mag geen gemiddeld banksaldo hebben (per kwartaal) dat het drempelbedrag overschrijdt. Het drempelbedrag wordt vastgesteld aan de hand van een normpercentage van de begrotingswaarde. Dit normpercentage bedraagt 0,75%, maar het drempelbedrag kan nooit lager zijn dan € 0,25 miljoen. De begrotingswaarde in 2015 bedraagt € 21,6 miljoen en hierdoor wordt het minimum drempelbedrag niet bereikt, waardoor het drempelbedrag vastgesteld op € 0,25 miljoen. Tot en met september 2015 vond er door fout geen afroming plaats van het banksaldo, en vanaf september 2015 was er door een communicatiefout sprake van een te hoog

ingesteld bedrag vanaf waar de afroming plaatsvond. Per februari 2016 is dit bedrag gecorrigeerd naar het drempelbedrag.

(Bedragen x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	21.599	21.599	22.199	22.599
Normpercentage	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
Drempelbedrag	250	250	250	250
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	4.885	5.759	5.675	620
Ruimte onder drempelbedrag				
Overschrijding drempelbedrag	4.635	5.509	5.425	370

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen
Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Algemene reserve	-	-
Bestemmingsreserves	-	-
Gerealiseerd resultaat	239	-
Totaal	239	-

Het gerealiseerd resultaat is het verschil tussen de baten en de lasten. In 2015 bedroegen de baten € 19,6 miljoen en de lasten € 19,4 miljoen. Dit laat een gerealiseerd resultaat zien van € 0,2 miljoen. Het WerkBedrijf heeft geen reserves opgenomen. In het eerder genoemde voorstel aan het algemeen bestuur vindt u de resultaatsbestemming.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar
Het WerkBedrijf heeft per 2015 een ondernemingslening bij de BNG bank aangevraagd. De onderverdeling van de in de balans opgenomen schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Onderhandse leningen • Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.171	-
Totaal	1.171	-

Het gaat om een langlopende ondernemingslening met een looptijd van 20 jaar. De lening is afgesloten in januari 2015. De lening is aangegaan ter financiering van de investering in de materiële vaste activa.

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2015:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2014	Vermeerder-ingen	Verminder-ingen	Saldo per 31-12-2015
Onderhandse leningen	-	1.171	-	1.171

Het vastgestelde rentepercentage op de lening bedraagt 1,74%. Het verschuldigde rentebedrag, volgens contract, per 2 januari bedraagt € 20.400. Er heeft in het jaar 2015 nog geen aflossing plaats gevonden op de langlopende lening. Op 2 januari 2016 vindt een aflossing plaats ter waarde van € 49.500.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaan uit de volgende posten:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.326	-
Overlopende passiva	12.705	-
Totaal	21.031	-

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar staan hieronder verder uitgesplitst. Een verder uitleg van de verschillende netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt daaronder nog verder toegelicht:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12-2015	Saldo per 01-07-2014
Nog te ontvangen facturen	3.441	-
Crediteuren	1.712	-
Arbeidsmatige dagbesteding gemeenten	1.662	
Arbeidsmatige dagbesteding uitvoerende instellingen	565	-
Loonkostensubsidie gemeenten	497	-
Meegenomen verplichtingen Maat- en Meerwerk	407	-
Rentelasten lening	20	
Af te dragen BTW	16	-
Overige schulden	6	-
		-
Totaal	8.326	-

Nog te ontvangen facturen
De MGR heeft in 2016 nog nota's ontvangen die betrekking hebben op het jaar 2015. Deze facturen worden / zijn in 2016 betaald maar behoren daadwerkelijk tot het jaar 2015. Dit omvat een post van € 3,4 miljoen.

Crediteuren
Op de post crediteuren staat een bedrag van c.q. € 1,7 miljoen open. Hierbij moet worden opgemerkt dat crediteuren groter dan € 1.000 in februari 2016 geïnventariseerd zijn. Bij deze inventarisering is er naar voren gekomen dat er van de crediteuren reeds € 1,7 miljoen voldaan is.

Arbeidsmatige dagbesteding
De deelnemende gemeente hebben hun budget ingelegd voor de arbeidsmatige dagbesteding. Het niet gebruikte bedrag wordt deels een betalingsverplichting aan de uitvoerende instellingen. De zorginstellingen die meer diensten geleverd hebben, dan dat er op het moment is uitbetaald worden nog vergoed voor deze kosten. Het overgebleven bedrag, c.q. €1,7 miljoen wordt terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Daarnaast wordt er € 100.000 van het resterende budget doorbelast aan de personele lasten van het WerkBedrijf. De verplichtingen en vorderingen aan zorginstellingen zijn onderverdeeld als volgt:

(X € 1.000)	Uitbetaald	Daadwerkelijk lasten	(Verplichting)/Vordering
Pluryn	897	1.044	(147)
RIBW	666	342	324
Driestroom	74	419	(345)
SIZA	1		1
Iriszorg		43	(43)
Percelenzorg		17	(17)
Werk te Doen		13	(13)
Totaal	1.638	1.878	Verplichting (565) Vordering 325

De betalingsverplichting aan de deelnemende gemeenten is verdeeld is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Ingelegd	Daadwerkelijke lasten	% Daadwerkelijk	Doorb. aan pers.lasten	Terug naar de gemeenten
Gemeente Beuningen	248	135	7.16%	7	106
Gemeente Druten	343	67	3.58%	4	272
Gemeente Berg en Dal	324	146	7.79%	8	170
Gemeente Heumen	129	77	4.14%	4	48
Gemeente Nijmegen	2.056	1.141	60.78%	61	854
Gemeente Wijchen	453	250	13.29%	13	190
Mook en Middelaar	87	62	3.26%	3	22
Totaal	**3.640**	**1.878**	**100%**	**100**	**1.662**

Meegenomen verplichtingen maat- en meerwerk

De meegenomen verplichtingen aan het Maat- en Meerwerk zijn als volgt te verdelen onder de verschillende gemeente die de verplichtingen meenemen uit het jaar 2015:

Meegenomen verplichtingen Maat- en meerwerk	(Bedragen x € 1.000)
Gemeente Nijmegen	335
Gemeente Heumen	57
Gemeente Mook en Middelaar	15
Totaal	407

Betalingsverplichting loonkostensubsidie
Op de post van loonkostensubsidie is minder besteed dan begroot. Het niet bestede bedrag vormt een terugbetalingsverplichting aan de gemeenten die middelen hebben ingelegd voor de loonkostensubsidie. De betalingsverplichting is als volgt verdeeld over de deelnemende gemeenten:

(Bedragen x € 1.000)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie	Betalingsverplichting aan Gemeenten
Beuningen	-	38	38
Druten	8	32	24
Heumen	-	19	19
Nijmegen	30	318	288
Mook en Middelaar	-	9	9
Berg en Dal	5	59	54
Wijchen	-	65	65
Totaal	**43**	**540**	**497**

Lening
De rentelasten, die opgebouwd zijn in het jaar 2016 worden verrekend in januari 2016. Het bedrag c.q. € 20.400 is daarom opgenomen bij de vlottende passiva.

Af te dragen BTW
Er is een suppletie gestuurd voor de af te dragen omzetbelasting. De verstuurde suppletie omvat een bedrag van € 15.500.

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2015	Boekwaarde per 01-07-2014
• Vooruit gefactureerde gemeenten bijdragen 2016	12.079	-
• de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	626	-
Totaal	12.705	-

In december 2015 zijn er facturen naar de deelnemende gemeenten verzonden voor de deelnemersbijdrage van 2016. De deelnemersbijdrage wordt verder uitgesplitst als gespecificeerd bij de vlottende activa. Het betreft de deelnemersbijdrage over het eerste kwartaal van 2016.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen x € 1.000)	Saldo per 01-07-2014	Ontvangen bedragen	Saldo per 31-12-2015
SAR- budget	-	584	584
Vooruit ontvangen projectsubsidies gemeente Wijchen	-	42	42
Totaal	-	626	626

Het SAR-budget bestaat uit extra middelen die van het rijk verkregen zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van het WerkBedrijf. Deze middelen worden meegenomen naar 2016, doordat deze middelen in 2015 niet zijn aangesproken.

De post van de gemeente Wijchen bestaat uit een bedrag dat in 2015 ontvangen is voor de uitvoering van projecten, maar welke nog niet besteed is in 2015. Het ontvangen budget wordt naar verwachting ingezet voor projecten in 2016 en wordt gezien als een vooruit ontvangen bedrag.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015

Toelichting baten

Baten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotings-jaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotings-jaar	Saldo
Participatie	14.017	(114)	13.903	-
Inkomensdeel regulier (I-deel)	281	(281)	-	-
Inkomensdeel beschut (I-deel)	259	(216)	43	-
Meerwerk Nijmegen	2.853	(335)	2.518	-
Meerwerk meeneemreg. Nijm.		156	156	-
Meerwerk Wijchen		275	275	-
Meerwerk meeneemreg. Wijchen		27	27	-
Meerwerk Druten		54	54	-
Meerwerk Berg en Dal		142	142	-
Arbeidsmatige dagbesteding	3.689	(1.711)	1.978	-
Bijdrage gemeenten transitie	500	-	500	-
Extra middelen Rijk		16	16	-
Adviezen UWV			-	-
Totalen baten	21.599	(1.987)	19.612	-

Begrotingswijzigingen

De belangrijkste begrotingswijzigingen zijn:

- **Bijstelling participatiebudget**. Voor de gemeenten Druten, Berg en Dal en Wijchen is € 0,1 miljoen aan lopende verplichtingen maatwerk niet gerealiseerd in 2015. Deze verplichtingen worden in 2016 afgerond. Daarnaast is in de Meicerculaire een uitname van € 33.000 geweest en een indexering van € 33.000.
- Voor het onderdeel **beschut en regulier** is een bedrag van € 43.000 gerealiseerd. De overige middelen ad € 0,5 miljoen worden terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.
- Per saldo is voor € 0,3 miljoen meer aan **meerwerk** ontvangen in 2015. Dit wordt veroorzaakt door dat afspraken in de loop van 2015 tot stand gekomen zijn en bij het opstellen van de begroting niet voorzienbaar waren. Bij de gemeente Nijmegen is een deel van de meerwerkafspraken niet gerealiseerd. Het streven is deze afspraken in 2016 alsnog te realiseren.
- Bij het opstellen van de primaire begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen aan baten **arbeidsmatige dagbesteding**. Hier staat stond een gelijk bedrag aan lasten tegenover. Omdat de arbeidsmatige dagbesteding een nieuwe taak voor de gemeenten was is de omvang van het uitgaven volume voor 2015 te hoog ingeschat. De geraamde uitgaven waren voor de primaire begroting gebaseerd op een inventarisatie bij de zorgleveranciers. De door het WerkBedrijf uitgevoerde herindicaties en het feitelijk zorgverbruik ligt lager dan verwacht. Dit heeft er toe geleid dat in 2015 € 2,0 miljoen aan arbeidsmatige dagbesteding is besteed, waarvan € 100.000 voor de uitvoering van deze taak.
- De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (**SAR**) wil gezamenlijk werken aan werk voor mensen met een arbeidsbeperking. In de SAR nemen sociale partners, een afvaardiging van de Bestuurscommissie, het UVW, de HAN en ROC deel. Gezamenlijk hebben ze afgesproken om aan de slag te gaan met het invullen van de baanafspraak in deze regio. In het marktbewerkingsplan staat hoe ze dit gaan doen. Op de lange termijn streeft de SAR naar een inclusieve

arbeidsmarkt waarin meer werk is voor iedereen. Het rijk heeft voor deze samenwerking in totaal € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2015 € 16.000 uitgenut.

Uitsplitsing en toelichting lasten per onderdeel

Programmalasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Verbindingsfunctie				
V-functie loonkostensubsidie	540	(497)	43	-
Verbindingsfunctie	2.000		1.605	395
Verplichtingen	3.315		3.444	(129)
Meerwerk Nijmegen				
Materiele Kosten	195		195	-
Begeleiding pre-starters	160		160	-
Verbinding	1.471	(179)	1.292	-
Meerwerk Regio				
Druten				
Wijchen		115	115	-
Berg en Dal				
Maatwerkbudget Regio				
Materiële kosten	54		54	-
Verbinding	670		670	-
Arbeidsmatige dagbesteding	3.689	(1.711)	1.978	-
SAR middelen		16	16	-
Adviezen UWV			-	-
Totalen lasten	12.094	(2.256)	9.572	266

Programmalasten € 0,3 miljoen minder uitgaven:
Op het onderdeel verbindingsfunctie is in 2015 € 266.000 minder uitgegeven dan geraamd. Voor het uitvoeren van de verbindingsfunctie was een bedrag van € 2,0 miljoen geraamd. In 2015 is een bedrag van € 1,6 miljoen uitgegeven. € 0,4 miljoen minder. Daarnaast is op de verplichtingen uit voorgaande jaren € 129.000 meer uitgegeven. Deze hogere uitgaven zijn veroorzaakt door hogere verplichtingen bij de gemeente Nijmegen. De verschillen op de programmalasten zijn incidenteel en hebben geen meerjarig effect voor het WerkBedrijf.

Voor de behaalde resultaten verwijzen wij naar de beleidsmatige toelichting.

Personele lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Management en leiding	504		347	157
Primair proces	4.631		5.517	(886)
Maatwerk regio	300	(114)	186	-
Meerwerk Nijmegen	1.027		1.027	-
Meerwerk Wijchen		187	187	-
Meerwerk Berg en Dal		142	142	-
Meerwerk Druten		54	54	-
Ondersteunende functies				
PIOFACH	986	(58)	850	78
Kwaliteit / contractbeheer				
Personele voorzieningen	33		2	31
Doorbelasting aan programmalasten			(605)	605
Totalen lasten	7.481	211	7.707	(15)

Formatieoverzicht	Raming in fte	Realisatie in fte
Management en leiding	5,0	5,0
Primair proces	78,1	116,0
Maatwerk	5,0	
Meerwerk	17,0	
Ondersteunende functies	11,4	8,6
Totalen	**116,5**	**129,6**

In 2015 zijn 13,1 meer fte's ingezet dan oorspronkelijk begroot, dit is met name veroorzaakt doordat de invulling van het maat- en meerwerk meer capaciteit heeft gekost. Met name doordat pas in de loop van 2015 concrete afspraken gemaakt zijn op dit punt. De intentie was om de fte's in 2015 ook uit te splitsen naar het maat- en meerwerk, echter uit de praktijk is het gebleken dat dit voor de afspraken zoals gemaakt in 2015 niet te realiseren valt. De verschillen op de personele lasten zijn incidenteel en hebben geen meerjarig effect voor het WerkBedrijf.

Kapitaalslasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Investering inrichting pand	49	-	-	49
Kapitaallasten lening	23	-	20	3
Totalen lasten	72	-	20	52

De afschrijvingen over de investering vinden pas plaats in 2016. De materiële vaste activa is geactiveerd in 2015, en conform de gehanteerde richtlijnen door de MGR vindt er pas in het eerste jaar nadat het actief geactiveerd is een afschrijving over het desbetreffende actief plaats.

Huisvestingslasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Huisvesting	488	-	489	(1)
Facilitaire voorzieningen	90	-	138	(48)
Totalen lasten	578	-	627	(49)

De huisvesting wordt bij de Gastheer ingekocht. Het pand aan de nieuwe Dukenburgseweg Weg wordt gehuurd van de Gastheer. Ook de facilitaire voorzieningen worden bij de Gastheer ingekocht. De post facilitaire voorzieningen laat en overschrijding zien.

Overige lasten (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Automatisering	699	-	695	4
Promotiekosten	75	58	98	35
Transitiekosten	500	-	508	(8)
Overig	100	-	146	(46)
Totalen lasten	1.374	58	1.447	(15)

De overige lasten laten per saldo een onderschrijding zien van € 15.000. Dit behoeft geen nadere toelichting. In onderstaande tabel wordt een nadere toelichting gegeven op de uitnutting van het transitiebudget.

Transitiebudget (Bedragen x € 1.000)	Begroting	**2014** Realisatie	**2015** Realisatie	**2016** programmering
Kwartiermaker	135	118		17
Projectleider (2*)	180	182		
Ondersteuning P&O	90		94	
Financiële ondersteuning	90		73	
Juridische ondersteuning	50	21	8	21
Fiscale ondersteuning	50		41	9
Vergaderkosten	10			10
Oprichting, opleiding en advies OR	20			20
Vertrouwenspersoon vakbond	10			10
Functiewaardering	35		16	19
Opleidingskosten	250	3	42	112
Inrichting systemen en coördinatie	250	124	31	95
Begeleiding, investeringen in de cultuur	80			80
Huisstijl ontwikkelen, intranet en website	50	4		46
Verhuizing	50			50
Onvoorzien (10%)	150	4	83	47
Transitiekosten Breed			120	
Totaal	1.500	456	508	536

Kosten Gastheerschap (Bedragen x € 1.000)	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Begrotings-wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Piofach	986	(58)	850	78
Licenties en opslag	187	-	187	-
Huisvesting	578	-	627	(49)
Generieke applicaties en doc.info	512	-	508	4
Totalen lasten	2.263	(58)	2.172	33

Samengevat heeft de gastheer de volgende lasten in rekening gebracht. Er is sprake van een kleine onderschrijding van het budget.

5.6 Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen

Uit verschillende doorgenomen contracten is gebleken dat het WerkBedrijf voor aantal toekomstige jaren verbonden is aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

a. Huurovereenkomsten
b. Inkoopcontracten
c. ICT- Contracten
d. Accountantsdiensten

a. Huurovereenkomsten

Op het moment zijn er nog geen definitieve langdurige huurovereenkomsten afgesloten door het WerkBedrijf. Het WerkBedrijf is hier echter op het moment in onderhandeling over met de gastheer, Gemeente Nijmegen.

b. Inkoopcontracten

Het WerkBedrijf heeft diverse inkoopcontracten gesloten met zorgverleners. In deze overeenkomsten is afgesproken dat het WerkBedrijf cliënten kan plaatsen bij de desbetreffende zorgverleners. Met de zorgverleners is afgesproken dat er een bepaald aantal cliënten geplaatst kan worden, er wordt echter afgerekend per daadwerkelijk geplaatste cliënt. Hieronder staat het overzicht vermeld van de contractwaardes, de reeds bestelde contract waarde, en het resterende bedrag wat nog verhaald zou kunnen worden. Er moet echter de nadruk gelegd worden op het feit dat het gaat om mogelijke kosten, en dat het WerkBedrijf niet verplicht is om alle contracten volledig af te nemen. De verwachting is dat niet alle contracten volledig gelicht zullen worden. Verder zijn alleen de belangrijkste contracten in dit overzicht meegenomen, dat wil zeggen, de contracten met een contract waarde hoger dan €100.000.

Er zijn twee contracten die doorlopen na 2016. Eén contract met Workfast, ter waarde van € 2,0 miljoen en een contract met Ricoh, ter waarde van € 2,4 miljoen. Bij beide contracten is géén contractverloop in te schatten doordat er wordt gefactureerd op basis van geleverde prestaties, welke niet verplicht afgenomen hoeven te worden.

(Bedragen x € 1.000)	Contract Waarde	Bestelde Waarde	Resterende waarde
Contracten die af lopen in 2016	4.884	1.888	2.996
Contracten die doorlopen na 2016	4.400	199	4.201
Totaal	9.284	2.087	7.197

c. ICT-contracten

Het WerkBedrijf heeft zelf geen ICT-contracten afgesloten met de desbetreffende dienstverleners. Het maakt echter gebruik van de diensten van de volgende dienstverleners waarmee de gemeente Nijmegen een contract heeft afgesloten: GWS, Key2Data, Key2VOA, JVS Jongerenloket, Matchine en Metas. De Gemeente Nijmegen heeft doorlopende contracten met al deze dienstverleners, welke steeds met een jaar verlengd wordt. De Gemeente Nijmegen is verantwoordelijk voor de financiële verplichtingen ten laste van deze contracten. Gemeente Nijmegen belast het gebruik van de diensten van het WerkBedrijf echter door naar het WerkBedrijf. Desalniettemin heeft

het WerkBedrijf geen doorlopende financiële verplichtingen voor de desbetreffende contracten.

d. Accountantsdiensten

In 2015 is besloten dat Deloitte de accountantsdiensten voor zijn rekening neemt. Afgesproken is dat Deloitte deze diensten voor het jaar 2015 en 2016 uitvoert, met een optie tot verlenging van tweemaal een jaar. Het WerkBedrijf heeft een financiële verplichting ten opzichte van Deloitte van €52.500 voor het jaar 2016.

5.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zicht in 2016 geen gebeurtenissen van financieel belang voorgedaan die een effect hebben op 2015.

5.8 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Door invoering van de Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet de bezoldiging van alle topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Van de overige werknemers moet alleen een vermelding plaatsvinden als de norm overschreden wordt. In het overzicht hier onder bevindt zich de desbetreffende informatie ten aanzien van de beloning van de secretaris van het WerkBedrijf.

Tot en met augustus 2015 is de secretaris van het WerkBedrijf is de heer van der Linden. Als te zien valt in de berekening heeft de bezoldiging van de heer van der Linden zijn individueel WNT-maximum niet overschreden. Per 1 september 2015 is de vrouw Hol aangesteld als secretaris van het WerkBedrijf. Hiermee neemt zij de taken over van de heer van der Linden. De bezoldiging van mevrouw Hol overschrijdt haar individuele WNT-maximum niet, dit komt doordat zij in 2015 niet bezoldigd is voor haar werkzaamheden

	Secretaris W.G.R.J. van der Linden	Secretaris I. Hol
Duur dienstverband	1/1 – 31/8	1/9 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89[1]	0,89[3]
Gewezen topfunctionaris?	Ja	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Nee	Nee
• Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Nee
Individueel WNT-maximum	**€136.390[2]**	**€ 68.472[4]**
Bezoldiging		
Beloning	€121.875	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -
Subtotaal	€121.855	€ -
-/- Onverschuldigd betaalbaar op termijn		
Totaal bezoldiging	**€121.875**	**€ -**
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2014	N.V.T.	N.V.T.

[1)] Bij het bepalen van de omvang van het dienstverband is ervan uitgegaan dat bij 1 fte bij een overheidsinstelling uitgegaan wordt van een werkweek van 36 uur. In het contract van de heer van der Linden is een gemiddelde inzet van 32 uur overeengekomen. Hierdoor bedraagt het fte voor de heer van der Linden 0,89.

[2)] Individueel maximum is berekend aan de hand $y = \frac{x \cdot a \cdot b}{365}$, waarbij y = individueel WNT-maximum, x = voor instelling gelden WNT-bezoldigingsmaximum, welke €230.474 bedraagt, a = fte factor en b = functie duur in kalenderdagen, welke 243 bedraagt.

[3)] In het contract van mevrouw Hol is een gemiddelde inzet van 32 uur overeengekomen. Hierdoor bedraagt het fte 0,89

[4)] Individueel maximum is berekend aan de hand $y = \frac{x \cdot a \cdot b}{365}$, waarbij y = individueel WNT-maximum, x = voor instelling gelden WNT-bezoldigingsmaximum, welke €230.474 bedraagt, a = fte factor en b = functie duur in kalenderdagen. Mevrouw Hol is in dienst getreden per 1 september 2015, waardoor b 122 bedraagt

Voor compleetheid is hieronder ook het overzicht van de bezoldiging van de bestuursleden toegevoegd:

Bestuurslid AB C. van Eert	Bestuurslid AB H. verheijen	Bestuurslid AB A.J.M. Schaap	Bestuurslid AB K. Peters	Bestuurslid AB G. Wienhoven	Bestuurslid AB P. Mengde	Bestuurslid AB E. de Swart	Bestuurslid AB S. Fleuren
1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
N.V.T.	**N.V.T.**	N.V.T.	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**

	Voorzitter AB/DB H. Bruls	Bestuurslid AB/DB T. Tankir	Bestuurslid AB/DB L. van Riswijk	Bestuurslid AB/DB H. Driessen	Bestuurslid AB/DB S. Thijssen	Bestuurslid AB M. Lepoutre
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)						
Gewezen topfunctionaris						
Echte of fictieve dienstbetrekking?						
- Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?						
Individueel WNT-maximum	€ 26.700	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800	€ 17.800
Bezoldiging						
Beloning	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
-/- onverschuldigd betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Motivering indien overschrijding:	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens bezoldiging 2014	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**	**N.V.T.**

Bijlagen

6.1 Verantwoording I-deel deelnemende gemeenten

In het overzicht hieronder bevindt zich de verantwoording van het inkomensdeel van de deelnemende gemeenten:

		Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW)
	Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2B/12	Aard controle R Indicatornummer: G2B/13	Aard controle R Indicatornummer: G2B/14
Beuningen	G2 - 10	0	0
Druten	G2 – 10	8.352	0
Heumen	G2 – 10	0	0
Nijmegen	G2 – 10	29.947	0
Mook en Middelaar	G2 – 10	0	0
Berg en Dal	G2 – 10	4.700	0
Wijchen	G2 - 10	0	0
Totaal		**42.999**	**0**

Brief aan de raad - MGR Slotwijziging begroting 2015 Jaarrekening en -verslag . . .

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Bijlage bij Jaarrekening en –verslag MGR 2015:

Toelichting slotwijziging begroting MGR 2015

De belangrijkste begrotingswijzigingen in de slotwijziging zijn:

- **Bijstelling participatiebudget**. In de *Meicirculaire 2015* heeft het Rijk de actuele budgetten voor re-integratie bekendgemaakt. Per saldo wordt het budget van de deelnemende gemeenten verlaagd van € 14,4 miljoen naar € 14,0 miljoen. Een daling van € 0,4 miljoen. De afname van het budget 2015 hangt samen met de eerder aangekondigde uitname uit het Gemeentefonds van de middelen voor 'keuringen door het UWV'. Voor de MGR heeft dit geresulteerd in een afname van het beschikbare budget voor **UWV adviezen** van € 0,4 miljoen
- Voor de gemeenten Druten, Berg en Dal en Wijchen is € 0,1 miljoen aan lopende verplichtingen maatwerk niet gerealiseerd in 2015. Deze verplichtingen worden in 2016 afgerond. Daarnaast is in de Meicirculaire een indexering geweest van € 33.000.
- Voor het onderdeel **beschut en regulier** is een bedrag van € 43.000 gerealiseerd. De overige middelen ad € 0,5 miljoen worden terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.
- Per saldo is voor € 0,3 miljoen meer aan **meerwerk** ontvangen in 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat afspraken in de loop van 2015 tot stand gekomen zijn en bij het opstellen van de begroting niet voorzienbaar waren. Bij de gemeente Nijmegen is een deel van de meerwerkafspraken niet gerealiseerd. Het streven is deze afspraken in 2016 alsnog te realiseren.
- Bij het opstellen van de primaire begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 3,7 miljoen aan baten **arbeidsmatige dagbesteding**. Hier staat een gelijk bedrag aan lasten tegenover. Omdat de arbeidsmatige dagbesteding een nieuwe taak voor de gemeenten was, is de omvang van het uitgaven volume te hoog ingeschat. De geraamde uitgaven waren voor de primaire begroting gebaseerd op een inventarisatie bij de zorgleveranciers. De door het WerkBedrijf uitgevoerde herindicaties en het feitelijk zorgverbruik ligt lager dan verwacht. Dit heeft er toe geleid dat in 2015 € 2,0 miljoen aan arbeidsmatige dagbesteding is besteed, waarvan € 100.000 voor de uitvoering van deze taak.
- De Stuurgroep Arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen (**SAR**) wil gezamenlijk werken aan werk voor mensen met een arbeidsbeperking. In de SAR nemen sociale partners, een afvaardiging van de Bestuurscommissie, het UVW, de HAN en ROC deel. Gezamenlijk hebben ze afgesproken om aan de slag te gaan met het invullen van de baanafspraak in deze regio. In het marktbewerkingsplan staat hoe ze dit gaan doen. Op de lange termijn streeft de SAR naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin meer werk is voor iedereen. Het rijk heeft voor deze samenwerking in totaal € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2015 € 16.000 uitgegeven.

Brief aan de raad - Mw. De Cort Aanvaarding voordracht tot fractievolger

B

Aan de Raad van de Gemeente Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Nijmegen, 14-03-2016

Onderwerp: aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de factie van GroenLinks

Met vriendelijke groet,

Emma de Cort

Bijlagen:

NAW-gegevens
Nevenfuncies bezoldigd
Nevenfuncies onbezoldigd

Brief aan de raad - FNV inzake Hilckmann Slachthuis Nijmegen

FNV Voedingsindustrie

kopie t.k.n. B2

FNV

Postadres Postbus 313, 7400AH Deventer

Industrie
T 088 – 368 0 368
F 0570 512 215
www.fnv.nl

Bm 50
16.0002858
17 MAART 2015
09.51

De heer J.Kerstens
Plein 2
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum
15 maart 2016

Doorkiesnummer
0570-512185

Ons kenmerk
B71/wd/ww

Onderwerp
Hilckmann/Slachthuis Nijmegen

Geachte heer Kerstens,

Allereerst wil ik u bedanken voor het feit dat u afgelopen woensdag 9 maart de moeite heeft genomen om in gesprek te gaan met werknemers van Hilckmann/ Slachthuis Nijmegen. Zij hebben dat als zeer waardevol ervaren. Iemand uit de landelijke politiek komt met ons praten! Er wordt een keer naar ons geluisterd! Wij kunnen ons verhaal doen! Er wordt erg positief op gereageerd. Nogmaals bedankt.
Verder heeft u ons gevraagd waaraan u aandacht zou moeten besteden in de tweede kamer.

Situatie werknemers Hilckmann/Slachthuis Nijmegen.
Primair is natuurlijk de werkgever verantwoordelijk voor deze situatie. Maar de houding van de werkgever heeft direct grote gevolgen voor de werknemers. Door allerlei aangepaste wetten zijn er op dit moment ook geen mogelijkheden meer om voor b.v. oudere werknemers betere afspraken te maken. Hiermee wil ik de jongere niet tekort doen maar die komen in de sector bijna niet meer voor omdat ze die alleen inhuren op inleenbasis. Daar kom ik later in deze brief nog op terug. In het recente verleden waren er nog mogelijkheden om voor oudere groepen werknemers een nette regeling te maken. Werknemers konden in ieder geval eerder stoppen met werken dan hun pensioenleeftijd. Vut-regelingen, pre-pensioenregelingen gaven in ieder geval de mogelijkheid om voor deze kwetsbare groep werknemers wat te regelen. In het recente verleden is er nog een sectorsanering geweest met overheidsgeld. Deze mensen kunnen nergens meer op terug vallen. Geen regelingen maar wel lange arbeidsrelaties die in veel gevallen hebben geleid tot lichamelijke klachten. Bij dit bedrijf komen we werknemers tegen die vanuit de schoolbanken op 15 jarige leeftijd in de slachterij zijn begonnen en nu op straat staan met bijna geen kans op een nieuwe baan. Dit betekent voor deze werknemers grote inkomensschade en grote pensioenschade wat kan oplopen tot 80.000,00 euro overgangsrecht.

Brief aan de raad - FNV inzake Hilckmann Slachthuis Nijmegen

Primair ligt hier natuurlijk de verantwoordelijkheid bij het pensioenfonds maar door aanpassing van wet en regelgeving en de situatie op de financiële markt zit hier natuurlijk geen enkele ruimte. Dat betekent dat deze mensen volledig het kind van de rekening worden.

Afgelopen weken werd ik wel geconfronteerd met een regeling voor ambtenaren die vanaf 60 jaar de mogelijkheid hebben minder te gaan werken met een nette regeling. Natuurlijk staat dit los van elkaar en ik gun het de ambtenaren ook zeker maar het is voor de werknemers van Hilckmann natuurlijk niet te begrijpen.

Situatie inleenkrachten
De situatie van inleenkrachten is natuurlijk ook dramatisch. Binnen Hilckmann werkte ten tijde van de bekendmaking 140 inleenkrachten. Dit zijn geen mensen die twee weken bij het bedrijf werken maar door allerlei constructies al jarenlang bij het bedrijf werken. Schuiven tussen de verschillende uitzendbureaus en nieuwe arbeidscontracten. Dit zijn vooral mensen die de Nederlandse taal slecht beheersen waardoor zij al zeer kwetsbaar zijn. Daarnaast zijn zij vaak in een volledige afhankelijke positie. Als zij al vragen om iets waar ze recht op hebben weten ze ook dat ze de volgende dag niet meer terug hoeven te komen. Wij waren al een tijdje bezig om loonstroken te krijgen van deze werknemers om te kunnen controleren of zij wel ontvangen waar zij recht op hebben. Dat blijkt in de praktijk zeer lastig omdat de angst regeert. Uiteindelijk is het kortgelden gelukt om wat loonstroken te ontvangen en daaruit bleek al snel dat de inleenkrachten bij Hilckmann niet ontvangen waarop ze conform cao recht op hebben. Dit gebeurt niet alleen bij Hilckmann maar dat constateren we breed in de sector. Wij hebben inmiddels Poolse medewerkers in dienst die daar een dagtaak aan hebben en dan halen we nog maar een klein beetje binnen. Daarnaast is het dan ook zeer moeilijk omdat mensen bang zijn dat zij hun werk kwijt raken en dat is een terechte angst. Voor de 140 werknemers bij Hilckmann was gelijk al niets te regelen. De werkgever gaf aan dat die in dienst zijn van het inleenbedrijf. Dat klopt formeel natuurlijk maar ook deze mensen worden direct getroffen door de sluiting omdat zij bij een nieuw bedrijf weer voor een lager salaris kunnen beginnen. Vaak worden zij tevens geconfronteerd met lange reisafstanden en onmenselijke aanvangstijden. Met de grote toestroom van vluchtelingen die direct ook een baan willen zullen deze praktijken alleen maar toenemen. Wij maken ons daar grote zorgen over.

Met deze brief heb ik u onder de aandacht willen brengen dat we hier te doen hebben met een zeer kwetsbare groep werknemers. En ik realiseer mij dat er natuurlijk in Nederland veel mensen zonder baan zitten. Maar wat mij betreft zit hier wel de uitzondering in dat deze mensen jarenlang heel zwaar werk hebben gedaan. En een grote groep lichamelijke schade heeft opgelopen. Dit zouden de werknemers moeten zijn die recht zouden hebben op een regeling voor zware arbeid. Zij dreigen het kind van de rekening te worden als de overheid geen verantwoordelijkheid neemt.

Brief aan de raad - FNV inzake Hilckmann Slachthuis Nijmegen

Ik hoop dat u zich de komende periode sterk voor wilt maken. Namens de werknemers van Hilckmann en van de andere bedrijven in de sector zou ik u daarvoor alvast willen bedanken.
In afwachting van uw reactie,

Hoogachtend,
i/o

W. Daams van Geijn
bestuurder
E w.daams@bg.fnv.nl
M 0651256323

Kopie aan: Kaderleden Hilckmann/ Slachthuis Nijmegen
Paul Ulenbelt 2 de kamerlid SP fractie
Gemeenteraad Gemeente Nijmegen

Brief aan de raad - Dhr. Wille Aanvaarding voordracht tot fractievolger

B3

Aan de Raad van de Gemeente Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Nijmegen, 13 2014

Onderwerp: aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de factie van [illegible]

Met vriendelijke groet,

[illegible]

Bijlagen:

NAW-gegevens
Nevenfuncies bezoldigd
Nevenfuncies onbezoldigd

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

reg.nr.: 16 0002896
procesverantw.: BHSO

B4

INGEKOMEN
18 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

Rob Essers

class.nr.:
afgedaan:

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			17 maart 2016

Onderwerp
brief met kenmerk 16.0001390

Bijlage(n)
3.

Geachte leden,

Op 16 maart 2016 heeft u de besluitenlijst van de openbare vergadering van 2 maart 2016 vastgesteld (hamerstuk). Bij agendapunt 22. Ingekomen stukken staat onder meer:

> D12 d.d. 16 februari 2016 inzake Initiatiefvoorstel Stadspartij De Nijmeegse Fractie: Een eerbetoon op de juiste plaats
>
> *Brief D12 kon u betrekken bij de kamerbespreking op de Politieke Avond van 2 maart 2016*

Welke versie van de brief wordt hier bedoeld? De raad had kunnen en moeten weten dat de brief d.d. 16 februari 2016 (kenmerk 16.0001390) is vervangen door een ongedateerde versie waarin de laatste zin ontbreekt. In de eerste versie stond nog de zin:

> We willen daarbij wel opmerken dat de bijgevoegde kaarten niet het juiste beeld geven.

De inhoud is gewijzigd nadat de brief van het college conform artikel 19, tweede lid, van de Gemeentewet ter openbare kennis is gebracht. Dat is ook bij de stukken voor de kamerronde en agendapunt 14 gebeurd. De toelichting over de behandeling is niet gewijzigd:

> **4. Reactie college**
> Het college van B&W kan een schriftelijke reactie geven op het initiatiefvoorstel. Dit is overigens niet verplicht. Het college heeft op 16 februari een brief vastgesteld met een positieve reactie op dit initiatiefvoorstel. Het college merkt op dat de kaarten niet het juiste beeld geven.

verkeerde datum
De besluitenlijst behoort duidelijkheid te verschaffen welke versie van de brief bedoeld wordt. De tweede versie kan niet worden aangemerkt als brief d.d. 16 februari 2016. De inmiddels vastgestelde besluitenlijst dient op dit punt alsnog aangepast te worden.

Tijdens de bespreking in de kamerronde d.d. 2 maart 2016 is de vraag of de kaarten wel/niet het juiste beeld geven, niet aan de orde geweest. Waren de raadsleden en fractievolgers wel geïnformeerd over het gewijzigde collegestandpunt? Welke versie van de brief met kenmerk 16.0001390 kon betrokken worden bij de kamerbespreking?

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

verkeerd beeld
De geschrapte opmerking dat de kaarten niet het juiste beeld geven, was mijns inziens correct. De tekeningen net nummer 492996, versie 1, en nummer 496280, versie 1, geven geen juist beeld:

- Op beide tekeningen ontbreekt de *woonplaatsgrens* en daarmee de grens tussen de openbare ruimten met de naam *Generaal James Gavinsingel* in de woonplaats Nijmegen en de gelijknamige openbare ruimten in de woonplaats Lent.
- Het 'dubbele' viaduct over de Oosterhoutsedijk in de woonplaats Lent is een *enkel viaduct*. Op de tekening is een deel van de aangrenzende aanbrug gearceerd en in de BAG is de openbare ruimte ingeschreven als *82e Airbornedivisieviaduct* in de woonplaats Nijmegen.
- Een tekening met de geometrie van het *Keizer Traianusplein* ontbreekt. De bijgevoegde tekeningen geven geen enkel beeld van deze openbare ruimte.

De verkeerde schrijfwijze van de naam *82e Airborne Divisieviaduct* (raadsvoorstel 28/2018, beslispunt 2) was voorspelbaar. In de brief met kenmerk 16.0001390 staat de naam *82e Airbornedivisie*.

BAG
Het raadsbesluit d.d. 2 maart 2016 dat binnen vier werkdagen is ingeschreven in de BAG, voldoet niet aan de wettelijke eisen. De Wet basisregistraties adressen en gebouwen verstaat onder openbare ruimte: *"door het bevoegde gemeentelijke orgaan als zodanig aangewezen en van een naam voorziene buitenruimte die binnen één woonplaats is gelegen;"* (artikel 1, onder n).

De raad moet als het bevoegde gemeentelijke orgaan aangeven waar een openbare ruimte ligt. Kaarten die het juiste beeld geven, zijn hierbij onmisbaar. In het *Processenhandboek BAG, versie 2013, staat*

> **1.4.4 Geometrie openbare ruimte**
>
> De geometrie van openbare ruimten is niet opgenomen in de BAG-registratie en wordt dus niet geleverd aan afnemers van de BAG.
> Echter is het bij het benoemen van (nieuwe) openbare ruimten wel verplicht bij het betreffende brondocument een kaartje op te nemen met de geometrie van die openbare ruimte. De geometrie van nieuwe openbare ruimten is dus wel opgenomen in het BAG-register, maar niet in de BAG-registratie.
> Een wijziging van de geometrie van een openbare ruimte betekent dus wel een wijziging in de levenscyclus van die openbare ruimte en wordt wel in de BAG geregistreerd.
> Door ook wijzigingen aan de geometrie te registreren in het BAG-register, is aan de hand van de brondocumenten in het BAG-register altijd de correcte geometrie van de openbare ruimte vast te stellen.
> Daarom worden wijzigingen aan de geometrie van openbare ruimte wel geregistreerd in de BAG.

In het brondocument dat is ingeschreven in de BAG ontbreken de kaartjes met de correcte geometrie. Het schrappen van de laatste zin uit de brief met kenmerk 16.0001390 is daarom nogal misleidend. Dat dit gegeven onopgemerkt gebleven is, getuigt niet van een zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming.

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

conclusie
Het raadsbesluit d.d. 2 maart 2016 (hamerstuk) inzake het initiatiefvoorstel *Een eerbetoon op de juiste plaats* kan de toets der kritiek niet doorstaan. Met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur heb ik het college inmiddels om informatie verzocht over de (gewijzigde) brief met kenmerk 16.0001390. De feiten zullen moeten uitwijzen of personen die werkzaam zijn onder de verantwoordheid van de raad, het college en/of de burgemeester zich klachtwaardig hebben gedragen.

Van de raad verwacht ik in ieder geval duidelijkheid over brief D12 uit de besluitenlijst van de openbare vergadering van 2 maart 2016. Bovendien zult u – om te voldoen aan de wettelijke eisen – de (juiste) geometrie van de verschillende openbare ruimten uit het initiatiefvoorstel alsnog moeten vaststellen.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Rob Essers

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

Rob Essers

Niek Engelschmanlaan 129
6532 CR Nijmegen
024 - 355 81 71
rob@gaypnt.demon.nl

Burgemeester en Wethouders van Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
			17 maart 2016

Onderwerp
brief aan gemeenteraad (verzoek om informatie)

Bijlage(n)
-

Geacht college,

Op 16 februari 2016 heeft uw college een brief aan de gemeenteraad vastgesteld (Besluit B&W d.d. 16 februari 2016, nummer 3.08). Nadat deze brief was verzonden en gepubliceerd bij de stukken voor de Politieke Avond van 2 maart 2016, is deze stilzwijgend vervangen door een *gewijzigde* versie.

In de tweede versie ontbreekt de datum en is de laatste zin geschrapt. Uit de naam van de gemeentesecretaris a.i. blijkt dat de brief niet opgesteld kan zijn voor 18 februari 2018. De pdf-bestanden op de gemeentelijke website zijn op 29 februari 2016 na 16:45 uur gewijzigd. Het bestand bij agendapunt 14 van de besluitronde van 2 maart 2016 is pas op 4 maart 2016 aangepast.

Het schrappen van de opmerking dat de bijgevoegde kaarten niet het juiste beeld geven, kan ik niet volgen. De bijgevoegde kaarten zijn niet gewijzigd. Is uw college na 16 februari 2016 van mening veranderd? Wie heeft opdracht gegeven om de inhoud van de brief te wijzigen? Ligt hier een formeel collegebesluit aan ten grondslag? Op welke wijze is de raad hierover geïnformeerd? Hoe had ik als betrokken burger kunnen weten dat de inhoud van de brief d.d. 16 februari 2016 in een later stadium is gewijzigd?

Wob-verzoek
Met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur verzoek ik u hierbij om toezending van kopieën van alle documenten die betrekking hebben op de (gewijzigde) brief met kenmerk 16.0001390.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

drs. R.C. Essers

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

Informatiemanagement en Automatisering
Functioneel Beheer Fysiek Domein

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
16 februari 2016	16.0001390	Kiki van Heijst
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Direct telefoonnummer**
Initiatiefvoorstel Stadspartij De Nijmeegse Fractie: *Een eerbetoon op de juiste plaats*	-	0621710889

Geachte leden van de raad,

Op 31 januari 2016 heeft de fractie van Stadspartij De Nijmeegse Fractie het initiatiefvoorstel *Een eerbetoon op de juiste plaats* ingediend om daarmee aan de weg over De Oversteek de naam *Generaal James Gavinsingel* toe te kennen en het dubbele viaduct aan de noordzijde van De Oversteek te vernoemen naar de *82e Airbornedivisie* .
Wij vinden dit een goed initiatief en kunnen ons vinden in de argumenten zoals deze zijn verwoord in het voorstel. We willen daarbij wel opmerken dat de bijgevoegde kaarten niet het juiste beeld geven.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Plaatsvervangend Gemeentesecretaris,

drs. R.J.M. van Wuijtswinkel

Brief aan de raad - Dhr. Essers - Een eerbetoon op de juiste plaats

Informatiemanagement en Automatisering
Functioneel Beheer Fysiek Domein

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
	16.0001390	Kiki van Heijst
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Direct telefoonnummer**
Initiatiefvoorstel Stadspartij De Nijmeegse Fractie: *Een eerbetoon op de juiste plaats*	-	0621710889

Geachte leden van de raad,

Op 31 januari 2016 heeft de fractie van Stadspartij De Nijmeegse Fractie het initiatiefvoorstel *Een eerbetoon op de juiste plaats* ingediend om daarmee aan de weg over De Oversteek de naam *Generaal James Gavinsingel* toe te kennen en het dubbele viaduct aan de noordzijde van De Oversteek te vernoemen naar de *82^{e} Airbornedivisie* .
Wij vinden dit een goed initiatief en kunnen ons vinden in de argumenten zoals deze zijn verwoord in het voorstel.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i,

drs. R. Wever

Brief aan de raad - VNG Gelderland Vacatures VNG bestuur en commissies . . .

reg.nr.: 16.0002998
procesverantw.: DMSB

B5

INGEKOMEN
22 MAART 2016
GRIFFIE NIJMEGEN

Van: Secretariaat [mailto:Secretariaat@vnggelderland.nl]
Verzonden: donderdag 17 maart 2016 13:10
Aan: Aalten; Apeldoorn; Arnhem; Barneveld; Berkelland; Beuningen; Bronckhorst; Brummen; Buren; Culemborg; Doesburg; Doetinchem; Druten; Duiven; Ede; Elburg; Epe; Ermelo; Geldermalsen; Groesbeek; Harderwijk; Hattem; Heerde; Heumen; Lingewaal; Lingewaard; Lochem; Maasdriel; Montferland; Neder Betuwe; Neerijnen; Nijkerk; Griffie; Nunspeet; Oldebroek; Oost Gelre; Oude IJsselstreek; Over Betuwe; Putten; Renkum; Rheden; Rijnwaarden; Rozendaal; Scherpenzeel; Tiel; Voorst; Wageningen; West Maas en Waal; Westervoort; Wijchen; Winterswijk; Zaltbommel; Zevenaar; Zutphen
CC: Freya van Os
Onderwerp: Vacatures VNG bestuur en commissies opengesteld

Geachte raadsgriffier,

Er zijn weer vacatures in het bestuur en diverse beleidscommissies van de VNG, 20 om precies te zijn. Zie onderstaande info/link.
Kunnen jullie deze informatie onder de aandacht van de leden van de gemeenteraad brengen? Zelf solliciteren kan natuurlijk ook!

Zoals jullie wellicht weten mogen de provinciale afdelingen ook een voordracht doen. Wij krijgen, nadat de sollicitatietermijn verstreken is een lijst met namen van alle Gelderse kandidaten. Die lijst dient als basis voor onze voordracht. Dan is het wel handig als je wat meer van de kandidaten weet. Vandaar het verzoek om bij kandidaatstelling een cc-tje van de sollicitatiebrief en het CV naar het secretariaat van de VNG afdeling Gelderland te zenden, zodat wij op basis van die informatie tot een zo zorgvuldig mogelijk opgestelde voordracht kunnen komen.

Met vriendelijke groet,

Freya van Os/Frans Willems
VNG Afdeling Gelderland

Volg @vnggelderland nu ook op Twitter.
Bezoek onze website www.vnggelderland.nl.
secretariaat@vnggelderland.nl

AFDELING VNG GELDERLAND

Van: Frans van de Waart [mailto:Frans.vandeWaart@VNG.NL]
Verzonden: woensdag 16 maart 2016 15:22
Aan: Catherine Konijnenbelt <ckonijnenbelt@haarlem.nl>; Dhr. A. de Baat <vzhg@rijswijk.nl>; Dhr. A. Oeseburg <vngoverijssel@raalte.nl>; Dhr. Hofstra <vngflevoland@lelystad.nl>; Dhr. J. Akse <j.akse@vdgdrenthe.nl>; dhr. J. Lalleman <j.lalleman@groningergemeenten.nl>; dhr. J. Lalleman <secretariaat@groningergemeenten.nl>; Dhr. L.M. Klaasse <r.klaasse@middelburg.nl>; Dhr. P.M. Hermans <petro.hermans@maastricht.nl>; Dhr. T.N. Kramer <secretariaat@vdgdrenthe.nl>; Erik Verbiest <vbg@hetpon.nl>; Secretariaat <Secretariaat@vnggelderland.nl>; Frans Willems

Brief aan de raad - VNG Gelderland Vacatures VNG bestuur en commissies . . .

<FransWillems@vnggelderland.nl>; Freya van Os <FreyavanOs@vnggelderland.nl>; Jorrit Holwerda <jholwerda@vfg-fryslan.nl>; Karin van der Berg (VBG) <kvdberg@ziggo.nl>; Mw. H. Baljé <h.scholten@middelburg.nl>; Pim Bannink <p.bannink@vngutrecht.nl>; VNG Utrecht <secretariaat@vngutrecht.nl>
CC: Wouter Saes <Wouter.Saes@VNG.NL>; Philip van Veller <Philip.vanVeller@VNG.NL>; Maarten Beks <Maarten.Beks@VNG.NL>
Onderwerp: Vacatures VNG bestuur en commissies opengesteld

Beste secretarissen,

Zojuist zijn in totaal 20 vacatures in VNG bestuur en commissies opengesteld. Zie voor alle informatie over de vacatures en het tijdpad:
http://vng.nl/nieuws/16-03-16/vacatureronde-bestuur-en-commissies-vng en themapagina vacatures bestuur en commissies (maart 2016).

Zouden jullie ook binnen jullie achterban ruchtbaarheid aan de vacatures willen geven? Bij voorbaat dank voor jullie inspanningen.

Jullie ontvangen op 7 april de kandidaten uit jullie provincie en de **deadline voor jullie aanbevelingen is 21 april**.
De adviescommissie Governance (Noordanus) selecteert op 28 april de kandidaten voor haar enkelvoudige voordracht.

vriendelijke groet,
Frans

drs Frans van de Waart
Senior beleidsmedewerker Bestuurszaken
VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN
+31 703738702
frans.vandewaart@vng.nl

afwezig op vrijdagen

Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

reg.nr.: 16.0003655
B6
procesverantw.: BHSO
INGEKOMEN
2 3 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

Van: Bianca Rutjes [mailto:bianca@biancarutjes.nl]
Verzonden: maandag 21 maart 2016 15:01
Aan: griffie@eindhoven.nl; griffie.gemeenteraad@utrecht.nl; raadsgriffie@enschede.nl; griffie@leeuwarden.nl; raadsgriffie@zaanstad.nl; info@gemeenteraad.amsterdam.nl; M.pe@amsterdam.nl; politiekemarkt@apeldoorn.nl; griffie@brummen.nl; griffie@deventer.nl; gemeenteraad@elburg.nl; marianne.luiting@elburg.nl; griffie@epe.nl; raadsgriffie@ermelo.nl; gemeenteraad@harderwijk.nl; m.veenbergen@lochem.nl; griffie@nunspeet.nl; b.duursema@olst-wijhe.nl; info@putten.nl; b.jansen@voorst.nl; griffie@zeewolde.nl; info@zutphen.nl; griffie@arnhem.nl; clugriffie@doesburg.nl; griffie@duiven.nl; raadsgriffie@lingewaard.nl; griffie@overbetuwe.nl; griffie@rheden.nl; griffie@rijnwaarden.nl; gemeente@rozendaal.nl; griffie@westervoort.nl; griffie@zevenaar.nl; griffie@renkum.nl; griffie@wageningen.nl; info@wageningen.nl; Raadsgriffie@tilburg.nl; raad@groningen.nl; gemeente@aalten.nl; griffie@gemeenteberkelland.nl; griffie@bronckhorst.nl; griffie@doetinchem.nl; d.berends@montferland.info; griffie@montferland.info; griffie@oostgelre.nl; griffie@oude-ijsselstreek.nl; griffie@winterswijk.nl; griffier@maasdriel.nl; H.vanOmmeren@maasdriel.nl; Griffie
CC: cie.szw@tweedekamer.nl; cie.vws@tweedekamer.nl; Informatieenarchiefdiensten@minbzk.nl; Doekle Terpstra @minvws
Onderwerp: Persoonlijke Plannen burgers vanuit burgerperspectief - Inclusieve Stad & kennisdossier 15 4Ds

Geachte gemeenteraden, (ik wens dat uw griffie dit naar fractievoorzitters / gemeenteraadsleden stuurt)

Namens burgers ter ondersteuning van initiatieven in het sociale domein vanuit burgerperspectief, graag aandacht voor het volgende:

Ter introductie:
vrijdag 11 maart 2016 - ***Steden en Rijk sluiten deal: hulpvrager centraal***
Wie voor ondersteuning bij de gemeente aan klopt, is het best af met één contactpersoon en met hulpverleners en ondersteunende instanties die goed samenwerken. De vraag moet centraal staan, niet de regeling of het type zorg. Vijf grote gemeenten en drie ministeries tekenden vandaag een City Deal om zo'n integrale aanpak te bevorderen.
De City Deal Inclusieve Stad wordt gesloten in het kader van de Agenda Stad. Dat is een samenwerkingsverband tussen Rijk, steden en andere relevante partijen om groei, innovatie en leefbaarheid van steden te versterken.
*Elementen die werden opgevoerd juist om de decentralisaties in te voeren...nu na het overgangsjaar 2015 rond de inkoop en aanbestedingen veel 'geregeld' is, hier een topdown deal. Ik kan notulen leveren uit 2012 waar ik al probeer dit bottomup te mogen aanvliegen in voorbereiding op de decentralisaties – verder zijn er bij verschillende organisaties juist geen notulen mbt dit soort smeekbedes te vinden.
*Wist u trouwens dat het adviesnetwerk zich onder andere ook met inkoop, aanbestedingen, handhavingsabonnementen en aanmeldingen innovatiefondsen bezig houden, raamovereenkomsten detachering raadsonderzoekers RvdK hebben en experimenten (laten) begeleiden?
*Hoe wordt bepaald wat 'relevante partijen' zijn in het kader van de Agenda Stad, en voor wie zijn ze relevant?

Februari 2016 – Programma 'Aandacht voor iedereen' – Kennisdossier 15: ***Jeugdhulp vanuit het perspectief van de cliënt.***
*Te lezen als document voor integraal 4 decentralisaties waar burger zorgvrager is – adembenemend dossier over formeel geregelde positie en aanbod, en de praktijk. Met gelukkig suggesties voor verbetering die alle gemeenteraadsleden in Nederland zouden moeten lezen. Participatiewet, WMO, Jeugdwet, Passend Onderwijs.
Gemeenteraden zouden hiermee een begin kunnen maken voor geïnnoveerde kaderstellende en (inkoop en aanbestedingen) controlerende taken die de decentralisaties met zich meebrengen indien men de burger wil kunnen vertegenwoordigen.
*Onderaan de mail een link om het document te downloaden.

Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

Namens burgers wil ik u een verzoek doen en uw interesse inventariseren om met zaken vanuit burgerperspectief mee te doen.

Dit is onder andere vanwege betrokkenheid in decentralisatieperiode van uw gemeente bij:

Projecten, proeven, experimenten, acties rond aanbestedingen WMO, proeftuinen in het kader van gezamenlijke aanpak decentralisaties (en vooral welke 'vergeten' zijn), aanmeldingen innovatiefonds Sociaal Domein – contractpartners en subsidiepartners van gemeenten, veranderlabs, investeringslabs, akkoorden, intentieverklaringen, processen omvorming SW naar WSP-bedrijven / arbeidsmarktregio's / werkbedrijven / Transformatieteam sociale werkvoorziening Radar, overnamewensen SW-bedrijven, OR ondersteuning werkbedrijven, processen – o.a. (zorg)hulpplannen en banenplannen - die sociaal kapitaal (P-wet) naar 'Sociaal Ondernemen' ondersteund door SER leiden, etcetera.....
De aangesproken gemeenteraden zijn ter illustratie, omdat deze gemeenten in ieder geval te maken hebben met onderstaande voorbeelden. Eigenlijk moeten alle gemeenteraden dit bericht krijgen, wellicht kan een griffie, ministerie, Tweede Kamer, of Transitiecommissie Sociaal Domein dit verzorgen.

-**'Inclusieve Stad'**, een samenwerkingsverband tussen Rijk, steden en andere relevante partijen om groei, innovatie en leefbaarheid van steden te versterken.
De inclusieve stad: een sociaal investeringslab voor meedoen in de samenleving.
http://zorgendestad.digitalestedenagenda.nl/inclusieve-stad-sociaal-investeringslab-meedoen-samenleving/

http://www.divosa.nl/nieuws/steden-en-rijk-sluiten-deal-hulpvrager-centraal?utm_medium=email&utm_campaign=Divosa%20Vraagt%20Uw%20Aandacht%202016-10&utm_content=Divosa%20Vraagt%20Uw%20Aandacht%202016-10+CID_614e9644c0b4cf84e9945daf80320e29&utm_source=DVUA&utm_term=wwwdivosanl

-**'wijkteams in ontwikkeling'** 2013 – Document over het toekomstbeeld van de deelnemende gemeenten van de inrichting, aansturing en bekostiging van sociale wijkteams in relatie tot de 0e en 1e lijn.
http://biancarutjes.nl/content/2013/08/Kennisdocument--SOCIALE-WIJKTEAMS-in-Ontwikkeling--inrichting-aansturing-en-bekostiging

-**FactorWerk**, de naam van het Regionaal Werkbedrijf in ***arbeidsmarktregio*** Stedendriehoek en Noord-Veluwe, dat zich richt op de kracht van ***Sociaal Ondernemen*** en het met VNO-NCW Midden, FNV, CNV, UWV voor ***werkgevers*** zo eenvoudig mogelijk maakt om mensen met een ***afstand tot de arbeidsmarkt*** in dienst te nemen.

-**Voortrekkersrol – aanjagersrol Sociaal Ondernemen** met ondersteuning van de SER (en werkkamer, die werkbedrijven aanstuurt en met dezelfde partijen zorghulpplan met banenplan lanceert).
https://www.facebook.com/groups/ennuaandeslag/permalink/429399027229336/

-**SW/WSP bedrijf** Presikhaaf Bedrijven, van re-integratie naar Sociaal Ondernemen, proeftuinen gezamenlijke aanpak decentralisaties, **Innovatiefondsen Sociaal Domein** voor contractpartners en subsidiepartners gemeenten, regionale overeenstemming zorgaanbieders, **vergeten proeftuinen** innovatieve inkoop / maatschappelijke aanbestedingen en innovatie PGB.
-Transformatieteam sociale werkvoorziening Radar, het bedrijf dat ook aangeeft SW bedrijven te willen overnemen voor Sociaal Onderneming 3.0 (en eigenlijk alle geldstroom-facetten binnen het sociale domein op alle mogelijke niveaus beheer(s)t en de afgelopen jaren 'begeleid' heeft, inclusief decentralisatienota's, verordeningen, handhavingsabonnementen, 'onderzoeken', producten,

trainingen medewerkers, inkoop, maatschappelijke aanbestedingen, regie wijkteams waar geïndiceerd wordt, congressen, opleidingen, akkoorden, deals, sociaal partners, ...)
http://www.radaradvies.nl/producten/transformatieteam-sociale-werkvoorziening/ - De sociale onderneming van Radar en Incluzio, een nieuw bedrijf van Facilicom, biedt een oplossing aan bedrijven, overheidsinstellingen en gemeenten - Facilicom en Radar willen de komende jaren meerdere SW-bedrijven overnemen en omvormen tot sociale onderneming:
http://www.facilitaironline.nl/artikel/sociale-onderneming-30

-Experimenten rond bijstand, Veranderlabs, vertrouwensexperiment.

-WMO (decentralisatie-) inkoop, (maatschappelijke) aanbestedingen, indicering, loondumptrucs, bezwaarafhandelingen, keukentafelgesprekken, intergemeentelijk overleg Sociale Samenhang, Externe Betrekkingen met maatschappelijke organisaties, etcetera.
https://www.facebook.com/groups/ennuaandeslag/permalink/530785143757390/

Verzoek

Vanwege ervaringen rond keukentafelbegeleiding wil ik alle gemeenteraden vragen om in ieder geval te beginnen de herindiceringsbrieven te voorzien van een brochure keukentafelgesprek met een format voor het maken van een **Persoonlijk Plan**. Denk niet dat dit al gebeurt. Regel het en zegt het voort dus.

Verder wil ik u verzoeken voor alle 4 de decentralisaties – Participatiewet, WMO, Jeugdwet, Passend Onderwijs – het stuk van de heer Beltman boven de deals van het systeem te plaatsen, en dit ter ondersteuning en bescherming van uw lokale en regionale burgers te bewerkstelligen vanuit de gemeenteraden in heel Nederland, die in onze beleving verantwoording zouden dienen te dragen voor de decentralisaties en bijbehorende budgetten.

De vraag vanuit burgers is dan ook of gemeenteraden samen kunnen spreken over hernieuwde kaderstelling en zicht op wat colleges besluiten op advies van hun netwerk. Kortom; Wat betekenen de decentralisaties voor de democratie en hoe kan de burger het best gefaciliteerd worden.

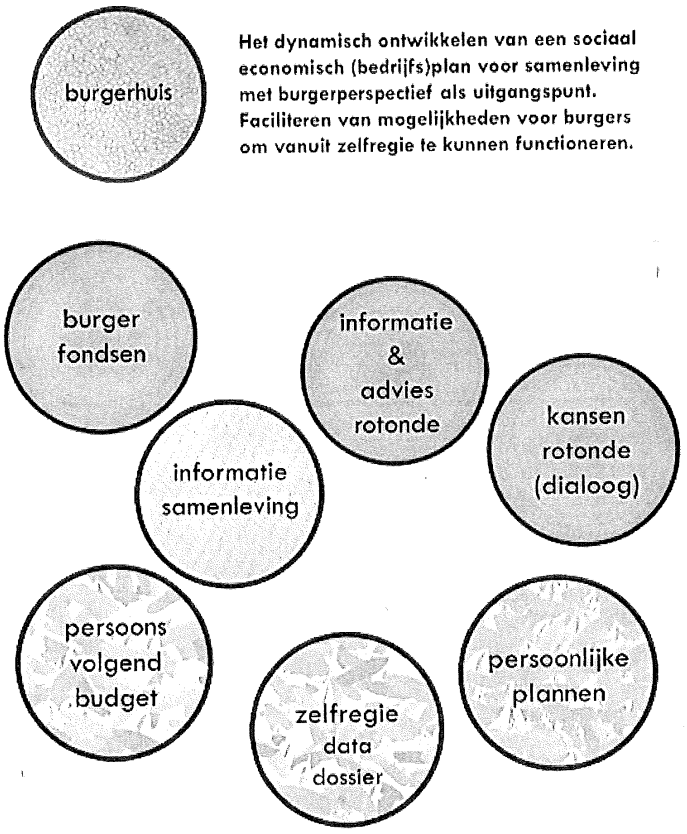
We willen graag **inventariseren** welke gemeenteraden, fracties of raadsleden willen bijdragen aan projecten via burgerhuis, te beginnen bij de essenties die wij voor ogen hebben bij – ***hulpvrager/burger centraal***:

*oprichten en inrichten **keukentafel-begeleidersgilde** 4 D's, Participatiewet, WMO, Jeugdwet, Passend Onderwijs.
*meeschrijven aan 4 D's **formats *Persoonlijke Plannen***.
*meedoen met **6 pijlers / essenties** voor mogelijkheden vanuit **burgerperspectief**, opdat project zoals 'De Inclusieve Stad' via burgerhuis aangehaakt kan zorgen voor elementen van onderop. Hierdoor kan het functioneren van de samenleving vormgegeven en gefaciliteerd worden vanuit burgerbasis, het liefst in samenwerking met gemeenteraden.

Faciliteren:
 # burgerfondsen
 # informatie- en adviesrotonde
 # kansenrotonde (dialoogorgaan)
 # zelfregie data en dossier
 # persoonlijke plannen
 # persoonsvolgende budgetten

Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

Geef de burger kansen zelf het sociaal domein en zichzelf als sociaal kapitaal te vermarkten met de budgetten waar u de verantwoording voor draagt.
We smeken; Stop alstublieft de gang naar hoorzittingen in uw gemeente rond Kafkaëske bezwaarschriften waar nooit dialoog op inhoud en kijken naar kansen aan de orde is geweest.

Het zou fijn zijn van u te horen. Dat kan ook via facebook pagina 'burgerhuis'.
Hier is het stuk te downloaden, u kunt daar ook
reageren: https://www.facebook.com/groups/ennuaandeslag/568703183298919/
Uiteraard zijn vele zaken in sneeuwbaleffect aan te koppelen. Vele plannen en ideeën liggen met smart te wachten om van start te kunnen.
We weten niet hoeveel sneeuw zal blijven plakken tijdens het rollen en zullen samen met geïnteresseerden dynamisch aan de slag gaan, waarschijnlijk op basis van toevallig relevante

ontmoetingen en puzzelstukken die voorbij komen. Een geweldig mooie uitdaging, waarbij we u hopen te mogen verwelkomen.

Namens burgers,

Bianca Rutjes
bianca@biancarutjes.nl

Dit e-mailbericht is verzonden vanaf een virusvrije computer die wordt beschermd door Avast.
www.avast.com

Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

160317
Kennisdossier 15: Jeugdhulp vanuit cliëntperspectief; een hulpmiddel voor invulling van de Jeugdwet vanuit het perspectief van de cliënt.

-Een essentieel stuk dat niet mag ontbreken in de bagage van alle Nederlandse #gemeenteraadsleden!

-Onmisbaar stuk voor deal / project 'Inclusieve Stad'.
Steden en Rijk sloten 11 maart 2016 de deal: hulpvrager centraal

Wie voor ondersteuning bij de gemeente aan klopt, is het best af met één contactpersoon en met hulpverleners en ondersteunende instanties die goed samenwerken. De vraag moet centraal staan, niet de regeling of het type zorg. Vijf grote gemeenten en drie ministeries tekenden een City Deal om zo'n integrale aanpak te bevorderen.

-Basisstuk om te gebruiken voor de 4D's integraal. Participatiewet, WMO, Jeugdwet, Passend Onderwijs.

#burgerhuis:
Het sociale economische (bedrijfs)plan voor samenleving met burgerperspectief als uitgangspunt.
Faciliteren van mogelijkheden om in zelfregie te kunnen functioneren in de samenleving.

Om burgers onafhankelijk te kunnen faciliteren denken we dat het goed is de volgende elementen te faciliteren:
#burgerfonds
#informatie en #adviesrotonde
#kansenrotonde (dialoogorgaan)
#zelfregie, onder andere data & dossier
#persoonlijkeplannen
#persoonsvolgendebudgetten

Aanbevelingen vanuit cliëntperspectief van dit kennisdossier 'Aandacht voor iedereen' kan als basis gelden voor elk moment dat de burger aan gemeenten een (hulp)vraag stelt. Jeugdwet kan dus vervangen worden door decentralisaties - met bijbehorende verantwoordingen inkoop, maatschappelijke aanbestedingen en budgetten - en cliënt kan vervangen worden door het woord burger(s) / inwoners.

Gemeenteraadsleden; Ga er ajb niet vanuit dat het wel geregeld is, en bedenk bij het lezen van het stuk van Beltman hoeveel burgers wellicht al tussen wal en schip zijn beland tijdens het overgangsjaar 2015 en totdat het in werkelijkheid ook werkt.
Bedenk ook hoe zaken in uw gemeente ingekocht en aanbesteed zijn, en of daar nog flexibel en dynamisch naar gekeken kan worden.

Elke burger zou dit stuk mee moeten kunnen sturen met zijn vraag. Daarvoor hoeft niet op één of andere invulling van welke raad dan ook gewacht te worden. Het is al 5 over 12, en de realiteit van de dag van vandaag leert dat raden vaak niet juist of eenzijdig geïnformeerd zijn, waardoor de belangen van de burger niet op de eerste plaats zijn gekomen en sommige zaken reeds onomkeerbaar van de burger weg lijken te drijven...

Burgerhuis heeft de intentie onafhankelijk te kunnen faciliteren. In de reacties bij dit topic komen wat overzichten van wat burgerhuis wil kunnen bieden. Dynamisch ontwikkeld moet elke mogelijke vraag een antwoord kunnen krijgen. Als iets er niet blijkt te zijn, willen we het kunnen opzetten.

Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

We denken dat burgerhuis vanuit burgerperspectief faciliteer(distributie)punt kan zijn bij de volgende aanbevelingen. Deze zouden als draaiboek gezien kunnen worden en kunnen zo met de 6 bovengenoemde essenties de bottomup beweging vormen om aan te haken bij Project Inclusieve Stad via burgerhuis. Daar kunnen alle oprecht geïnteresseerden een plek vinden.

Dit binnen de huidige democratie aandrijven is ons niet gelukt via aanmeldingen Innovatiefondsen Sociaal Domein, waar met contractpartners en subsidiepartners van gemeenten gewerkt wordt. Volgens ons een gemiste kans om met alle mogelijke partijen samen te werken om de burger te kunnen faciliteren.

Kennisdossier 15:

'.....5. Aanbevelingen vanuit cliëntenperspectief
Hoe kunnen Wmo-raden, cliëntenraden en cliëntenorganisaties een bijdrage leveren aan de invulling van de Jeugdwet in de dagelijkse praktijk? Hieronder volgen aanbevelingen, zowel wat betreft de inhoud als het proces. Bij de inhoudelijke aanbevelingen gaat het om punten die Wmo-raden etc. aan gemeenten kunnen aanreiken en bij de procesmatige aanbevelingen om initiatieven die zij zelf kunnen ondernemen.

a. Inhoudelijke suggesties aan de gemeente

1. Biedt op diverse manieren informatie aan cliënten over het proces van vraag naar hulp.

2. Informeer cliënten over hun recht op onafhankelijke cliëntondersteuning.

3. Informeer cliënten over hun recht een familiegroepsplan op te stellen en laat ze dit, indien gewenst en haalbaar, doen met hulp van een onafhankelijk cliëntondersteuner.

4. Behandel in het familiegroepsplan alle relevante leefdomeinen en neem hierin (indien van belang) naast zorg en ondersteuning ook de financiële positie en onderwijs mee.

5. Voer een ruimhartig beleid rond het persoonsgebonden budget (voorwaarden en tarieven).

6. Zorg dat er één aanspreekpersoon (medewerker van de gemeente of instelling) is met beslissings- en doorzettingsmacht op het proces van ondersteuning.

7. Stimuleer dat mensen zelf een conferentie organiseren over de kracht van henzelf en hun omgeving, in samenspraak met het sociaal wijkteam.

8. Verbeter het functioneren van sociale wijkteams over jeugdhulp (kennis van wet- en regelgeving), andere relevante wetgeving (bijvoorbeeld onderwijs en schuldhulpverlening) en de lokale sociale kaart.

9. Maak een integraal persoonsgebonden budget over diverse leefdomeinen mogelijk.

10. Verplicht instellingen om jongeren tijdig, vanaf hun 17e, voor te bereiden op de samenleving en biedt als gemeente tijdig ondersteuning aan jongeren die 18 jaar worden.

11. Zet meer innovatieve vormen van inkoop en bekostiging in om transformatie te realiseren.

12. Zorg dat instellingen de klachtenregeling en vertrouwenspersoon goed bekend maken.

13. Let goed op de wijze waarop instellingen invulling geven aan de invulling van de regelingen rond klachten en medezeggenschap van cliënten.

14. Evalueer, door met cliënten te praten, de ervaringen van de cliënten met de ondersteuning en zorg die zij hebben gekregen.

b. Procesmatige suggesties voor Wmo-raden, cliëntenraden en cliëntenorganisaties

15. Werk als cliëntenraden van instellingen en Wmo-raden meer samen, bijvoorbeeld bij het ophalen van signalen en het geven van adviezen aan gemeenten.

16. Betrek als Wmo-raad cliënten uit de jeugdhulp (en hun ervaringen) bij het opstellen van adviezen.

17. Denk mee over opzet en invulling van cliëntenervaringsonderzoeken en maak gebruik van de uitkomsten in de advisering.

18. Werk als Wmo-raden (waar mogelijk met cliëntenraden) op regionaal niveau samen, vooral rond het inkoopbeleid van gemeenten en in de discussie over de transformatie van de zorg.

19. Adviseer de gemeente om zoveel mogelijk verschillende vormen in te zetten om jongeren en ouders te betrekken bij het beleid.

20. Formuleer, samen met cliënten(-raden), kwaliteitscriteria voor het kwaliteitskader en het inkoopbeleid van gemeenten (persoonsgebonden financiering, keuzevrijheid en criteria vanuit cliëntenperspectief).

21. Stel de gemeente duidelijke 'hoe-vragen 'over de uitvoering van het beleid, bijvoorbeeld:
- Hoe heeft de gemeente onafhankelijke cliëntondersteuning georganiseerd en hoe worden cliënten hierover geïnformeerd?
- Hoe heeft de gemeente het familiegroepsplan geborgd in het informatie- en hulpproces en hoe worden cliënten in de gelegenheid gesteld om dit op te zetten?
- Hoe wordt zorg georganiseerd voor kinderen in het onderwijs in samenhang met de wet passend onderwijs?
- Hoe bereidt de gemeente jongeren voor op de overgang naar de maatschappij als ze 18 jaar worden?
- Hoe is het aspect van sociale zekerheid en onderwijs geborgd in de aanpak van het wijkteam?
- Hoe betrekt de gemeente de jongeren bij het beleid? Worden zij in hun leefwereld opgezocht om hun verhaal te horen?
- enzovoort.

http://www.zorgbelanggelderland.nl/media/639131/Kennisdossier15-Jeugdhulp.pdf

Samenvatting

Per 1 januari 2015 is de Jeugdwet ingevoerd om het systeem van de jeugdhulp meer cliëntgericht en integraal te laten werken. In het oude systeem waren de financiering en zorgverlening versnipperd, nam de druk op gespecialiseerde zorg toe en stegen de kosten enorm. Door de decentralisatie zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor alle vormen van jeugdhulp, inclusief geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en de zorg voor jeugd met een licht verstandelijke beperking. De algemene constatering is dat er aanzetten zijn voor een meer op de cliënt gerichte hulpverlening, maar dat er nog veel slagen te maken zijn door alle betrokken partijen.

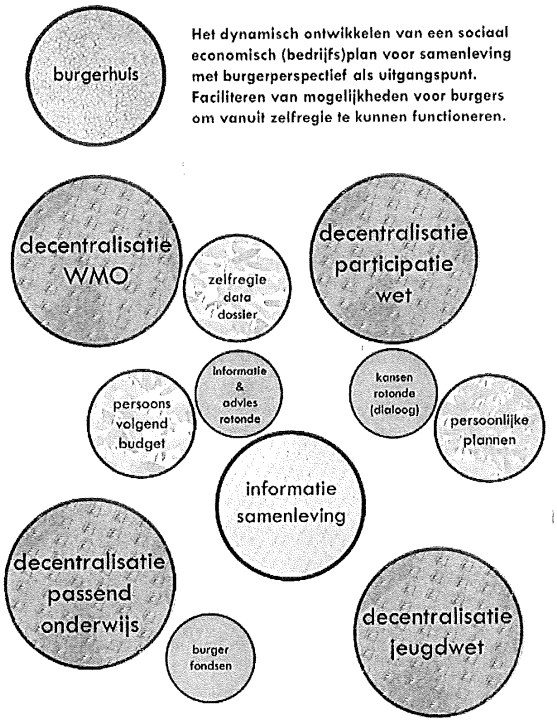
Brief aan de raad - Mw. Rutjes Persoonlijke plannen burgers vanuit . . .

De positie van de cliënt is formeel goed geregeld, via onder andere het recht op onafhankelijke cliëntondersteuning, persoonsgebonden budget en familiegroepsplan. In de uitvoering in de praktijk zijn er nog tal van knelpunten, zoals onvoldoende informatieverschaffing, geen bekendheid met de onafhankelijke cliëntondersteuner en gebrekkig functionerende sociale wijkteams.

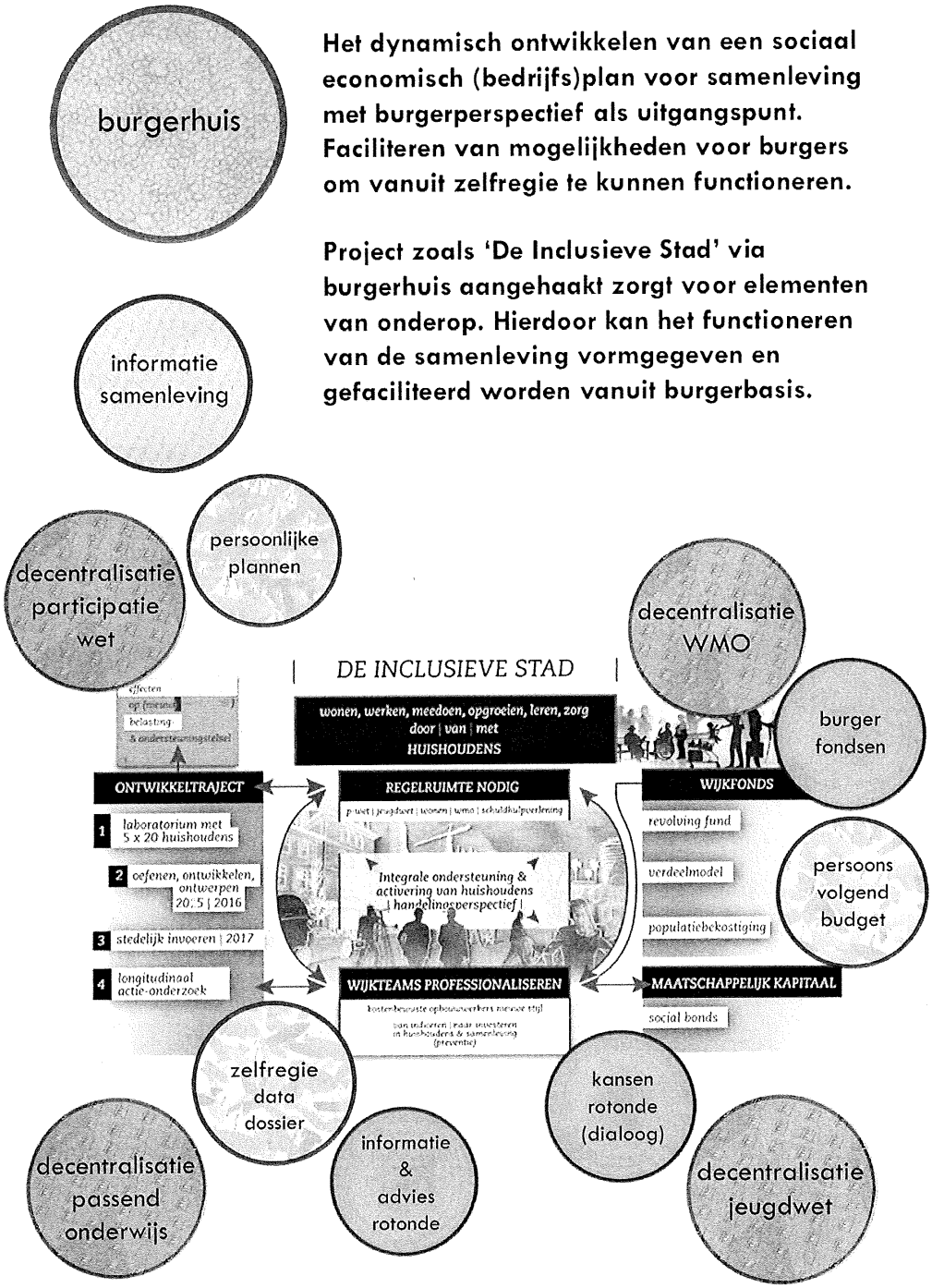
Formeel heeft de cliënt het recht op meedenken over het beleid van gemeente en instellingen, maar ook hier geldt dat de praktijk nog weerbarstig is. Veel cliënten, in het bijzonder jongeren, hebben bijvoorbeeld geen affiniteit met participatie in het beleid. Ook ontbreken nog vaak contacten tussen adviesraden sociaal domein en cliëntenraden van instellingen.

Vanuit cliëntenperspectief kunnen verschillende bijdragen worden geleverd aan de innovatie van de jeugdhulp. Dat kan door de regie bij de cliënt te leggen, vanuit een integrale aanpak van het gehele sociaal domein te werken en door andere vormen van inkoop en bekostiging in te zetten. Belangrijk is de authentieke stem van de cliënt zelf te horen, op de manieren die bij hem past.

Er zijn veel inhoudelijke suggesties die adviesraden, cliëntenraden en cliëntenorganisaties aan gemeenten kunnen meegeven voor het verbeteren van de positie van de cliënt. Aan het eind van het dossier staan er 21 genoemd.

https://www.facebook.com/groups/ennuaandeslag/568703183298919/

burgerhuis
Het dynamisch ontwikkelen van een sociaal economisch (bedrijfs)plan voor samenleving met burgerperspectief als uitgangspunt. Faciliteren van mogelijkheden voor burgers om vanuit zelfregie te kunnen functioneren.
Project zoals 'De Inclusieve Stad' via burgerhuis aangehaakt zorgt voor elementen van onderop. Hierdoor kan het functioneren van de samenleving vormgegeven en gefaciliteerd worden vanuit burgerbasis.
informatie samenleving
persoonlijke plannen
decentralisatie participatie wet
decentralisatie WMO
burger fondsen
DE INCLUSIEVE STAD
wonen, werken, meedoen, opgroeien, leren, zorg door | van | met HUISHOUDENS
ONTWIKKELTRAJECT
1 laboratorium met 5 x 20 huishoudens
2 oefenen, ontwikkelen, ontwerpen 20; 5 | 2016
3 stedelijk invoeren | 2017
4 longitudinaal actie-onderzoek
REGELRUIMTE NODIG
Integrale ondersteuning & activering van huishoudens | handelingsperspectief |
WIJKTEAMS PROFESSIONALISEREN
WIJKFONDS
revolving fund
verdeelmodel
populatiebekostiging |
MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL
social bonds
persoons volgend budget
zelfregie data dossier
kansen rotonde (dialoog)
decentralisatie passend onderwijs
informatie & advies rotonde
decentralisatie jeugdwet

Brief aan de raad - Fractie Groenlinks inzake voordracht kandidaten

B7

Aan de gemeenteraad van Nijmegen
De heer H.M.F. Bruls, voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 22-03-2016

Geachte voorzitter,

Graag draag ik de volgende kandidaten als fractievolger van (~~partij~~) voor: GroenLinks

de heer/mevrouw ....
1. Mevrouw Emma (E.) de Corte
2. De heer Robin (R.) Wille
3. ...
4. ...
5. ...

Met vriendelijke groet,
....Pepijn Boekhorst
Fractievoorzitter
GroenLinks Nijmegen

Brief aan de raad - Provincie Gelderland informatie over begroting 2017-2020

Buc BM 50
N 16.0003096
23 MAART 2016
Ingekomen
Gemeente Nijmegen
B8

Nijkamp, Michiel PI60

Van: POST <POST@gelderland.nl>
Verzonden: dinsdag 22 maart 2016 14:58
Aan: 'Griffie@gemeenteberkelland.nl'; 'info@oude-ijsselstreek.nl'; 'griffie@montferland.info'; 'griffie@bronckhorst.nl'; 'm.fiering@aalten.nl'; 'politiekemarkt@apeldoorn.nl'; 'Raadsleden@arnhem.nl'; 'info@lingewaal.nl'; 'H.vanSteden@barneveld.nl'; 'raadsgriffie@lingewaard.nl'; 'griffie@westmaasenwaal.nl'; 'A.Dewkalie@beuningen.nl'; 'griffie@brummen.nl'; 'griffie@culemborg.nl'; 'griffie@rheden.nl'; 'diana.voorhof@doesburg.nl'; 'gemeente@doetinchem.nl'; 'griffie@druten.nl'; 'm.gijsbers@duiven.nl'; 'griffie@ede.nl'; 'gemeenteraad@elburg.nl'; 'griffie@overbetuwe.nl'; 'griffie@epe.nl'; 'raadsgriffie@ermelo.nl'; 'm.vermeulen@geldermalsen.nl'; 'gemeente@oostgelre.nl'; 'j.v.workum@bergendal.nl'; 'gemeenteraad@harderwijk.nl'; 'griffie@hattem.nl'; 'b.espeldoorn@heerde.nl'; 'griffier@maasdriel.nl'; 'griffier@buren.nl'; 'griffie@rijnwaarden.nl'; 'j.stegeman@lochem.nl'; 'lbosland@heumen.nl'; 'gemeente@nijkerk.eu'; DocInfo; 'griffie@nunspeet.nl'; 'griffie@oldebroek.nl'; 'griffie@renkum.nl'; 'griffie@nederbetuwe.nl'; 'info@putten.nl'; 'griffie@scherpenzeel.nl'; 'gemeente@tiel.nl'; 'raad@voorst.nl'; 'gemeente@rozendaal.nl'; 'griffie@neerijnen.nl'; 'raadsgriffie@wageningen.nl'; 'griffie@westervoort.nl'; 'griffie@wijchen.nl'; 'griffie@winterswijk.nl'; 'griffie@zaltbommel.nl'; 'griffie@zevenaar.nl'; 'info@zutphen.nl'
CC: 'info@gemeenteberkelland.nl'; 'info@oude-ijsselstreek.nl'; 'gemeente@montferland.info'; 'info@bronckhorst.nl'; 'gemeente@brummen.nl'; 'gemeente@aalten.nl'; 'gemeente@apeldoorn.nl'; 'gemeente@arnhem.nl'; 'info@lingewaal.nl'; 'gemeente@lingewaard.nl'; 'info@westmaasenwaal.nl'; 'gemeente@beuningen.nl'; 'gemeente@buren.nl'; 'info@culemborg.nl'; 'gemeente@rheden.nl'; 'info@doesburg.nl'; 'gemeente@doetinchem.nl'; 'info@druten.nl'; 'gemeente@duiven.nl'; 'info@ede.nl'; 'gemeente@elburg.nl'; 'info@overbetuwe.nl'; 'gemeente@epe.nl'; 'gemeente@ermelo.nl'; 'info@geldermalsen.nl'; 'gemeente@oostgelre.nl'; 'gemeente@bergendal.nl'; 'info@harderwijk.nl'; 'gemeente@hattem.nl'; 'gemeente@heerde.nl'; 'info@maasdriel.nl'; 'rijnwaarden@rijnwaarden.nl'; 'info@lochem.nl'; 'heumen@heumen.nl'; 'gemeente@nijkerk.eu'; DocInfo; 'gemeente@nunspeet.nl'; 'gemeente@oldebroek.nl'; 'info@renkum.nl'; 'info@nederbetuwe.nl'; 'info@putten.nl'; 'info@scherpenzeel.nl'; 'gemeente@tiel.nl'; 'gemeente@voorst.nl'; 'gemeente@rozendaal.nl'; 'gemeente@neerijnen.nl'; 'gemeente@wageningen.nl'; 'gemeente@westervoort.nl'; 'gemeente@wijchen.nl'; 'gemeente@winterswijk.nl'; 'info@zaltbommel.nl'; 'gemeente@zevenaar.nl'; 'info@zutphen.nl'; 'info@barneveld.nl'
Onderwerp: Informatie over begroting 2017-2020 - zaaknr. 2016-004154
Bijlagen: 02320183.pdf

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij sturen wij u correspondentie van de provincie Gelderland, welke u in de bijlage aantreft.
Mocht u inhoudelijke vragen hebben, dan verwijzen wij u naar de contactpersoon die in de correspondentie vermeld staat.

Hoogachtend,
Provincie Gelderland

provincie
Gelderland

1

Brief aan de raad - Provincie Gelderland informatie over begroting 2017-2020

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres
Gebouw Marktstate
Eusebiusplein 1a
6811 HE Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

telefoonnummer (026) 359 91 11
telefaxnummer (026) 359 94 80
e-mailadres post@gelderland.nl
internetsite www.gelderland.nl

De gemeenteraden van de Gelderse gemeenten

datum
22 maart 2016

zaaknummer
2016-004154

onderwerp
Informatie over begroting 2017-2020

Geachte heer/mevrouw,

In de begrotingen 2016 van de Gelderse gemeenten zagen wij voor het eerst sinds de crisis minder druk op de financiën van de gemeenten. Er blijft echter reden tot zorg. De crisis heeft er voor gezorgd dat de financiële buffers bij veel gemeenten zijn gekrompen terwijl tegelijkertijd de risico's zijn toegenomen. Voor alle gemeenten geldt, dat de risico's binnen het Sociaal Domein nog niet helemaal in beeld zijn. Er komen bovendien nog forse bezuinigingen op de budgetten van het Rijk op de gemeenten af. Deze kortingen gaan samen met een herverdeling van de budgetten en kunnen daardoor voor individuele gemeenten twee keer nadelig uitpakken.

Vanuit onze toezichtfunctie hebben wij samen met u een rol in het gezond houden van de lokale overheidsfinanciën. U bent als raad verantwoordelijk voor het vaststellen van een structureel en reëel sluitende (meerjaren) begroting. Als toezichthouder volgen wij de financiële positie van gemeenten en de ontwikkelingen die daarmee verband houden.

Met deze brief vragen wij uw aandacht voor een aantal thema's, waarmee u in de komende periode mogelijk te maken krijgt. Zo nodig is ook aangegeven hoe wij daarmee omgaan. U kunt deze informatie gebruiken als u de kaders voor de begroting 2017-2020 vaststelt.

Het toezicht en uw gemeente
Afhankelijk van het risicoprofiel volgen wij de financiële positie van uw gemeente meer of minder intensief. Als afstemming nodig is, dan voldoet over het algemeen overleg op ambtelijk niveau. Soms vindt bestuurlijk overleg plaats. Nadat de begroting is vastgesteld ontvangt u jaarlijks via een begrotingsbrief onze bevindingen daarover. Ook verwijzen wij u graag naar http://ftgelderland.databank.nl/ waarop informatie staat over de financiële positie van alle Gelderse gemeenten. Op de website vindt u ook de factsheet over de trends en ontwikkelingen in de begrotingen 2016 van de Gelderse gemeenten. Verder kunnen onze ambtelijke toezichthouders op uw verzoek een presentatie over het toezicht op uw gemeente verzorgen.

Inlichtingen bij mw. J.H. Hollebrandse-Kemp
e-mailadres post@gelderland.nl

telefoonnummer (026) 359 80 25

BNG Bank Den Haag, rekeningnummer 28.50.10.824
IBAN-nummer: NL74BNGH0285010824
BIC-code van de BNG: BNGHNL2G

btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
GELDERLAND

Toezichtcriteria
Het toezicht zoals wij dat uitvoeren kent twee vormen: repressief toezicht en preventief toezicht.
Preventief toezicht betekent dat voor de begroting en de wijzigingen daarvan onze voorafgaande goedkeuring nodig is. De belangrijkste reden voor het instellen van preventief toezicht is het naar ons oordeel ontbreken van reëel en structureel begrotingsevenwicht. Dit is het geval als de structurele lasten in de begroting voor 2017 niet volledig worden gedekt door structurele baten en ook niet aannemelijk is gemaakt dat dit structurele evenwicht in de meerjarenbegroting (uiterlijk 2020) weer tot stand wordt gebracht. Voor het oordeel over het aspect reëel evenwicht wordt gekeken naar de realiteit van de ramingen.
De jaarrekening 2015 behoort tevens in structureel en reëel evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij ons onderzoek van de begroting 2017.
Daarnaast dienen de vastgestelde jaarrekening 2015 en de begroting 2017 tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2016, aan het CBS (jaarrekening) en aan ons (begroting) te zijn toegezonden. Niet tijdige inzending van deze documenten kan tevens leiden tot preventief toezicht.
Bij de beoordeling van de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt uitgegaan van de mei/junicirculaire 2016 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met de daarin opgenomen uitkeringsfactoren. Uiteraard is er geen bezwaar om de septembercirculaire 2016 in uw begroting te verwerken.

Bezuinigingsmaatregelen
Veel gemeenten voeren ingrijpende ombuigingsplannen uit. Het realiseren daarvan bepaalt of het begrotingsevenwicht en daarmee een gezonde financiële positie kan worden gehandhaafd dan wel bereikt. Bezuinigingsmaatregelen die in de begroting worden verwerkt, beoordelen wij systematisch op hardheid en haalbaarheid. Van u, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, verwachten wij dat de bezuinigingsmaatregelen concreet (op programmaniveau) worden benoemd. Ook moet het proces om de maatregelen te effectueren vastliggen. Ervaringen opgedaan met eerdere bezuinigingsoperaties kunnen wij in ons oordeel meewegen.
Taakstellingen die u aan de verbonden partijen (waaronder gemeenschappelijke regelingen) oplegt, worden als reëel beschouwd, als de verbonden partij op bestuurlijk niveau heeft besloten dat en tevens hoe deze opgelegde taakstelling daadwerkelijk wordt ingevuld. Er moet dus aannemelijk worden gemaakt dat de opgelegde bezuinigingsmaatregel concreet zal worden ingevuld.
Kortom, de maatregelen waarmee u de begroting sluitend wilt maken, moeten realistisch en door besluitvorming onderbouwd zijn.

Financiële kengetallen
Vanaf de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 zijn de financiële kengetallen verplicht gesteld in het BBV. Deze moeten worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Tevens moet er een beoordeling worden gegeven van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot financiële positie. Dit is van belang om de afzonderlijke kengetallen met elkaar in verband te brengen en te laten zien wat dit betekent voor de financiële situatie van uw gemeente. Tevens kunt u hier aangeven of de kengetallen zich in een bepaalde richting zouden moeten gaan ontwikkelen, bijvoorbeeld het verlagen van de netto schuldquote of het verbeteren van de solvabiliteit. Wij hebben geconstateerd dat veel gemeenten deze eigen beoordeling nog niet in de begroting 2016-2019 hebben opgenomen en vragen hiervoor dan ook extra aandacht in de begroting 2017-2020. De kengetallen bieden ook de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van uw gemeenteraad.
De financiële kengetallen worden door de toezichthouder niet betrokken bij het uiteindelijke oordeel over de toezichtvorm (repressief dan wel preventief). Hiervoor blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium, zoals opgenomen in de Gemeentewet artikel 203. De toezichthouder kan de kengetallen wel gebruiken om een completer beeld te verkrijgen van de financiële situatie van uw gemeente. Wanneer de kengetallen een verontrustend beeld geven, kan de toezichthouder dit vanuit zijn signalerende rol bij uw gemeente onder de aandacht brengen.
In Gelderland besteden we in de begrotingsbrieven aan de afzonderlijke gemeenten aandacht aan de kengetallen.

provincie
GELDERLAND

Eenmalige baten en lasten
De Gemeentewet geeft de raad de taak de begroting reëel en structureel in evenwicht vast te stellen. Dit betekent dat tegenover structurele lasten in ieder geval een gelijk bedrag aan structurele baten staat. Dit is een belangrijke voorwaarde om voor repressief toezicht (minst belastende vorm) in aanmerking te komen. Voor een oordeel over deze voorwaarde is een transparant overzicht nodig van eenmalige ofwel incidentele baten en lasten die het begrotingssaldo beïnvloeden. De wet schrijft dit meerjarige overzicht voor en veel gemeenten hebben dit overzicht inmiddels opgenomen in de begroting. Het overzicht wordt echter nog niet altijd door de gemeente gebruikt om zelf het *structurele* saldo in beeld te brengen. Wij verzoeken u dan ook om dit in de begroting 2017-2020 wel te doen. Dit saldo is bovendien noodzakelijk om het financiële kengetal *structurele exploitatieruimte* te berekenen.

Onderzoek onderhoud kapitaalgoederen
In 2015 en 2016 is het onderhoud van kapitaalgoederen (betreffende wegen, gebouwen en kunstwerken zoals bruggen, viaducten, dijken) al onderwerp van onderzoek geweest door de gezamenlijke toezichthouders. Ook bij de begroting 2017 zal dit onderzoek worden gecontinueerd, om inzicht te kunnen krijgen in de ontwikkelingen in het onderhoud van de kapitaalgoederen bij gemeenten. Daarbij komen de volgende vragen aan de orde:
- wat is het onderhoudsniveau?
- zijn de beschikbare budgetten voldoende?
- is er sprake van achterstallig onderhoud?

Wij hebben geconstateerd dat deze informatie niet altijd in de paragraaf kapitaalgoederen van de gemeentebegrotingen is opgenomen. Wij verzoeken dan ook om in de begroting 2017-2020 inzichtelijk op te nemen:
- het actueel beleidskader;
- het van toepassing zijnde kwaliteitsniveau;
- de financiële gevolgen van het door uw raad vastgestelde kwaliteitsniveau van het onderhoud.

Decentralisaties Sociaal Domein
De decentralisaties zijn veelal opgepakt in gezamenlijk verband, bijvoorbeeld in de vorm van gemeenschappelijke regelingen. Het is van groot belang om grip en sturing te houden op de uitvoering van taken door gemeenschappelijke regelingen. Er is sprake van een andere invulling van uw budgetrecht. De gemeente blijft echter wel verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Budgetoverschrijdingen van de gemeenschappelijke regeling kunnen worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Door de hoogte van de budgetten, die met de decentralisaties gepaard gaan, kunnen de bijbehorende financiële risico's ook omvangrijk zijn. Wij adviseren u goede afspraken te maken over de werkwijze, periodieke informatievoorziening, verantwoordingswijze en de manier waarop kan worden bijgestuurd door uw gemeente. In het landelijke vakberaad gemeentefinanciën is vastgesteld dat niet eerder dan bij begroting 2017 een oordeel kan worden gevormd over de taakstellingen in het sociaal domein. In 2016 zal blijken in hoeverre de decentralisatie in het sociaal domein financieel in control is op basis van de werkelijke resultaten in 2015 en de mate van realisatie van de taakstellingen, die per programma zijn verwerkt. In de loop van 2016 zullen wij de budgettaire ontwikkelingen met betrekking tot de decentralisaties van uw gemeente volgen en betrekken bij de beoordeling van de begroting 2017.

Precariobelasting
De heffing van precariobelasting door gemeenten op kabels en leidingen dreigt al een aantal jaren te worden afgeschaft. Vooruitlopend op volledige afschaffing bij een komende grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied heeft minister Plasterk recent in een brief aan de Tweede Kamer overgangsmaatregelen aangekondigd.

Wij verzoeken u deze ontwikkelingen te volgen, aangezien het aannemen van het wetsvoorstel van invloed kan zijn op het eigen belastinggebied. Daardoor kunnen mogelijk, vanaf de datum van inwerkingtreding, geen of aflopende inkomsten meer worden gegenereerd. Wij adviseren u tevens het risico hiervan in te calculeren en mee te nemen in uw risico-inventarisatie.

provincie
GELDERLAND

Vluchtelingen en statushouders
De toestroom van vluchtelingen naar Nederland is de afgelopen periode sterk toegenomen. Voor de huisvesting van de statushouders – vluchtelingen die een verblijfsstatus hebben gekregen – is de gemeente verantwoordelijk. Naast het zorgen voor voldoende woningen, is het tevens van belang om in de begroting 2017-2020 rekening te houden met extra lasten (en evt. ook baten) die voortvloeien uit de opname van statushouders in uw gemeente. Hierbij kan gedacht worden aan huisvestingskosten, maar ook aan hogere lasten voor sociale voorzieningen.

Tot slot
Wij verwachten met de informatie in deze brief een positieve bijdrage te leveren aan het proces dat een solide financiële positie voor uw gemeente moet opleveren.

Wij wijzen u er ten slotte nog op dat wij een kopie van deze brief ter kennisneming aan het college van Burgemeester en Wethouders sturen. Het college ontvangt tevens een uitgebreidere brief van ons met de meer technische aspecten die van belang zijn voor de begroting 2017-2020.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

Commissaris
van de Koning

secretaris

Brief aan de raad - Provincie Gelderland informatie over begroting 2017-2020

Informatiemanagement&Automatisering
Bureau Documentaire Informatievoorziening (BDI)

GEMEENTE Nijmegen

ARCHIEFEXEMPLAAR

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon algemeen nummer: 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postadres
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Datum	Datum uw brief	Ons kenmerk	Doorkiesnummer
23/03/2016	22/03/2016	PI60/KABES0 16.0003096	n.v.t.

Onderwerp
Ontvangstbevestiging

Uw kenmerk
2016-04154

Wij hebben uw bericht met als onderwerp: informatie over begroting 2017-2020 ontvangen op 23/03/2016 en geregistreerd onder nummer: 16.0003096.

Uw bericht is voor behandeling doorgezonden naar afdeling/bureau Griffie.

De gemeente Nijmegen handelt, tenzij uit de aard van het bericht blijkt dat afhandeling of beantwoording niet nodig is, berichten binnen 8 weken af. Geldt in dit geval, een daarvan afwijkende wettelijke termijn, dan wordt die gevolgd. Mocht afwikkeling binnen de geldende termijn niet lukken dan ontvangt u een brief over de verdere procedure en de termijn van afhandeling.

Hoogachtend,
namens de directeur

i.o. Bureauhoofd Bureau Documentaire Informatievoorziening

Brief aan de raad - Aqualink zienswijze op verkeersvrije Waalkade

aqualink

Vereniging voor Watergebonden Bedrijven Oost-Nederland

BG

VERENIGING AQUALINK
Postbus 6852
6504 GJ Nijmegen

info@aqualink.biz
www.aqualink.biz

KvK Centraal Gelderland 09137551
Rabobank 1279.17.993

Gemeente Nijmegen
T.a.v. Gemeenteraad Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN
NEDERLAND

BIJ 50
16-00031dd
25 MAART 2016
Ingekomen
Gemeente Nijmegen

Nijmegen, 24 maart 2016.

zie ook brief aan Rolc

Betreft: Zienswijze op verkeersvrije Waalkade

Geacht College,

Enige tijd geleden lazen wij in dagblad De Gelderlander dat de gemeenteraad graag de Waalkade verkeersluw en als een groot groen park ziet.

Aqualink is een vereniging van watergebonden bedrijven en behartigt de belangen van 30 bedrijven die een leverancier-klantrelatie hebben met de (binnen)scheepvaart in Oost-Nederland. Hierbij moet u denken aan scheepswerven, installatie-, en constructiebedrijven, elektrotechnische-installatiebedrijven, interieurbouwbedrijven, inbouwbedrijven van scheepsmotoren, leveranciers van navigatie- en communicatie -apparatuur. Deze bedrijven bieden gezamenlijk werkgelegenheid aan ruim 300 mensen in onze regio.

Voor de scheepvaart op de Waal, een drukbevaren hoofdtransportas, heeft de Waalkade een uitstekende functie als afmeermogelijkheid. De cruisevaart is voor ondernemers in de Nijmeegse binnenstad belangrijk, omdat de cruiseschepen bezoekers naar de stad brengen. Op cruiseschepen, maar ook aan boord van andere schepen is de Waalkade een plaats waar reparaties en installaties van apparatuur of proviandering door onze leden wordt verzorgd. Voor onze leden is de Waalkade dus een belangrijk serviceloket en één van de weinige locaties waar wij (snel) onze klanten kunnen bedienen.

Wij hebben geen bezwaar tegen een groene en verkeersluwe Waalkade, maar pleiten ervoor dat met de herinrichting voor onze bedrijven mogelijkheden blijven bestaan om direct en veilig bij schepen aan de kade te kunnen blijven komen. Behoud en realisatie van (tijdelijke) parkeermogelijkheden direct aan de waterkant alsmede een veilige trapopgang en -afgang van schepen zijn voor ons uiterst belangrijk. Ook vragen wij rekening te houden met eventuele calamiteiten aan boord of op het water zodat hulpdiensten snel ter plaatse kunnen zijn.

Wanneer er onderzoeken lopen, of opgestart worden, welke betrekking hebben op de herinrichting van de Waalkade, denken wij graag mee.

Wij verblijven in afwachting van uw reactie.

W.A.A. Verberck
Voorzitter

i/o. D.A.A. Savelkoul
Secretaris

Pagina: 1 / 1.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

reg.nr.: 16.0003231
procesverantw.: BMSO
B10

INGEKOMEN
29 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

Van: Henk Berg-van-den [mailto:Henk.van.den.Berg@arnhem.nl]
Verzonden: dinsdag 29 maart 2016 11:48
Aan: Caroline Wiel-van-de; griffie; A.Dewkalie@beuningen.nl; Dyane Kocken; piet.vanelteren@doesburg.nl; clugriffie@doesburg.nl; a.buise@druten.nl; griffie@druten.nl; c.papjes@duiven.nl; m.gijsbers@duiven.nl; j.v.workum@groesbeek.nl; w.looijen@groesbeek.nl; gemeentesecretaris@heumen.nl; griffie@heumen.nl; j.wijnia@lingewaard.nl; raadsgriffie@lingewaard.nl; d.berends@montferland.info; t.evers@montferland.info; anita.smits@mookenmiddelaar.nl; griffier@mookenmiddelaar.nl; Griffie; Wever, Roel BM10; c.berg@overbetuwe.nl; griffie@overbetuwe.nl; j.le.comte@renkum.nl; j.steverink@renkum.nl; h.kettelerij@rheden.nl; Mirjam Kateman; griffie@rijnwaarden.nl; p.vanelteren@rijnwaarden.nl; k.schaap@rozendaal.nl; willeke pieterse; griffie@westervoort.nl; p.breukers@westervoort.nl; griffie@wijchen.nl; w.goedmakers@wijchen.nl; gemeente@zevenaar.nl; griffie@zevenaar.nl
CC: Gert Boeve; Gert-Jan Zwaal; Henk Berg-van-den; C.Sleyfer@bergendal.nl; Heijligers, Karin BA40; bestuurssecretariaat@overbetuwe.nl; k.hendriks@overbetuwe.nl; m.wijngaards@overbetuwe.nl; s.tempelman@overbetuwe.nl; E.Sloot@zevenaar.nl
Onderwerp: Bestuurlijk Overleg Regio Arnhem Nijmegen
Urgentie: Hoog

Geachte gemeentesecretarissen en griffiers,

bijgaand treeft u de vergaderset van de vergadering van het Bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio |Arnhem Nijmegen dd. woensdag 13 april 2016. U wordt verzocht deze ter kennis te brengen aan uw college respectievelijk gemeenteraad.

Deze set is eerder vandaag toegezonden aan de leden van het BO (Bestuurlijk Overleg).

Met toezending van de agenda en stukken geeft het bestuur invulling aan de actieve informatievoorziening aan colleges en gemeenteraden. In het proces van de totstandkoming van de nieuwe samenwerking is hier aandacht voor gevraagd en vastgelegd in de regeling.

Deze mailing wordt verzonden aan secretarissen en griffiers en de lijst is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Indien u aanvullingen of verbeteringen heeft dan verneem ik dit graag.

Wanneer deze aanleiding geeft tot vragen dan ben ik graag bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Henk van den Berg

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 9029
6802 EL Arnhem

Henk
van den Berg
Secretaris Gemeenschappelijk Orgaan

regio arnhem nijmegen

telefoon
06-46737374
026-3773410

e-mail
henk.van.den.berg@arnhem.nl

www.arnhem.nl

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

Vergaderbundel

Bestuurlijk Overleg

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Woensdag 13 april 2016

Stadhuis Arnhem

Nadere info: Henk van den Berg | henk.van.den.berg@arnhem.nl | 06-46737374

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

Aan de leden van het Bestuurlijk Overleg
Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem
Nijmegen

Datum	: 25 maart 2016
Ons kenmerk	: -
Zaaknummer	: -
Contactpersoon	: Henk van den Berg
Telefoonnummer	: 06-46737374

Onderwerp: uitnodiging

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij nodig ik u uit voor het Bestuurlijk Overleg van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen. Het overleg vindt plaats op woensdag 13 april 2016, aanvang 09.00 uur (tot 11.00 uur).
Locatie: Stadhuis Arnhem (commissiekamer 1 Rijnstroom).

AGENDA

1. Opening en mededelingen.
2. Vaststellen van het verslag van het Bestuurlijk Overleg van 17 december 2015.
3. Terugkoppeling uit de 4 Portefeuillehoudersoverleggen (PFO's).
4. Bestuurlijk Overleg met GS van Gelderland.
5. Bureau Brussel; jaarprogramma 2016.
   Uitgenodigd zijn mevr. C. de Boer en dhr. S. van Oerle.
6. Vaststellen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders 2017.
7. Vaststellen van de inwonerbijdrage voor 2017.
8. Kennismaking met mevr. S. Helbig, directeur Stichting Economic Board (ca. 10.00)
9. Activiteiten 2016.
   - Regiodag.
   - Regioreis.
10. Communicatieaanpak GO.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 026-3773410 • henk.van.den.berg@arnhem.nl

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

11. Casus Ambtelijke kosten.

12. Casus Openbaarheid.

13. Rondvraag.

14. Sluiting.

Ter kennisname is bijgevoegd:
- brief gemeente Zevenaar dd. 7 maart 2016 inzake 'Definitieve besluitvorming deelname GO en SEB' (ingekomen stuk).

Tevens bijgevoegd:
- vastgesteld verslag Voorzittersoverleg (VO) dd. 9 november 2015.

Vriendelijke groet,

Drs. H.J. Kaiser
Voorzitter

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Vaststellen van het verslag van het Bestuurlijk Overleg van 7 december 2015
Agendapunt : 2

Beslispunten
- Het verslag vast te stellen.

Toelichting
Geen.

Bijlagen:
- Conceptverslag van het Bestuurlijk Overleg van 17 december 2015

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Notulen van	:	Bestuurlijk Overleg Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
Verslagnummer	:	1
Gehouden op	:	17 december 2015
Plaats	:	Hogeschool Arnhem Nijmegen Faculteit Economie en Management Ruitenberglaan 31 Arnhem
Voorzitter	:	H. Kaiser
Genotuleerd door	:	H. van den Berg
In afschrift aan	:	leden Voorzittersoverleg; Colleges en gemeenteraden deelnemende gemeenten.

Aanwezig

Dhr. A. Mink (Arnhem), dhr. C. van Eert (Beuningen), dhr. R. de Lange (Duiven), dhr. L. van Riswijk (Druten), dhr. H. van den Berg (Heumen), dhr. T. Peren (Lingewaard), dhr. R. Visser (Montferland), dhr. P. Baneke (Mook en Middelaar), dhr. T. Tankir (Nijmegen), dhr. W. Hol (Overbetuwe), dhr. E. Heinrich (Renkum), dhr. R. Haverkamp (Rheden), mevr. E. Schadd-de Boer (Rijnwaarden), dhr. H.J. Klein Molekamp (Rozendaal), dhr. A. van Hout (Westervoort), mevr. A. Schaap (Wijchen), dhr. J. de Ruiter (Zevenaar).

Afwezig (m.k.)

Vertegenwoordiger gemeente Doesburg, dhr. M. Slinkman (Groesbeek).

1. Opening en kennismaking.

De heer Kaiser, lid van de Stuurgroep Regionale Samenwerking Arnhem Nijmegen, opent de 1e vergadering van het Bestuurlijk Overleg Regio Arnhem Nijmegen. Hij heet de vertegenwoordigers van de 17 gemeenten van harte welkom. Een bericht van verhindering is ontvangen van dhr. Slinkman (Groesbeek) en het college van Doesburg. De gemeente Doesburg wacht met het aanwijzen van een vertegenwoordiger tot na de installatie van de nieuwe burgemeester.

Er is een verzoek ontvangen van dhr. R. Barends om in te spreken bij een aantal agendapunten. Omdat het Reglement van Orde voor het Bestuurlijk Overleg eerst later deze vergadering staat geagendeerd, stelt de voorzitter voor om dhr. Barends, bij aanvang van de vergadering de gelegenheid te geven 5 minuten in te spreken. De vergadering stemt hiermee in.

Dhr. Barends spreekt de vergadering toe (zie bijlage 1).

Formele handelingen

2. Formele instemming met deelname aan het Gemeenschappelijk Orgaan.

Dhr. De Ruiter meldt dat gisteravond in de Zevenaarse gemeenteraad een motie is aangenomen met daarin het verzoek de inhoud van deze motie in deze vergadering onder de aandacht te brengen. Dhr. De Ruiter leest de motie voor (de motie is als bijlage 2 bijgevoegd/HvdB).

De heer Kaiser concludeert dat het overleg kennis neemt van de motie van de gemeenteraad van Zevenaar. De inhoud van de motie zal hij doorgeleiden via de Stuurgroep naar de Economic Board.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Dhr. Haverkamp meldt, zoals in het overzicht staat vermeld, dat de gemeenteraad van Rheden een motie heeft aangenomen om de naam Wageningen toe te voegen aan de naam van het Gemeenschappelijk Orgaan. Evenwel bedoeld is de naam Wageningen toe te voegen aan de naam van de Economic Board. Hij wijst op het belang van de samenwerking van onze regio met Food Valley. De voorzitter zal het verzoek doorgeleiden naar de Economic Board.

Besluit: het Bestuurlijk Overleg heeft kennisgenomen van de formele reacties van de 19 gemeenten, inclusief de aanvulling ter vergadering door de gemeente Zevenaar en de toelichting door de gemeente Rheden.

Besluit: het Bestuurlijk Overleg stemt in met de inhoudelijke reactie, zoals voorgesteld door de Stuurgroep Regionale Samenwerking Arnhem Nijmegen en verzoekt de voorzitter de inhoud van de moties van de gemeenteraad van Zevenaar en de gemeente Rheden door te geleiden naar de Stichting Economic Board.

3. Formele vaststelling van het bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan.
Besluit: conform het aanwijzingsbesluit van de colleges bestaat het bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan uit de volgende leden: dhr. A. Mink (Arnhem), dhr. C. van Eert (Beuningen), dhr. R. de Lange (Duiven), dhr. L. van Riswijk (Druten), dhr. Slinkman (Groesbeek), dhr. H. van den Berg (Heumen), dhr. T. Peren (Lingewaard), dhr. R. Visser (Montferland), dhr. P. Baneke (Mook en Middelaar), dhr. T. Tankir (Nijmegen), dhr. W. Hol (Overbetuwe), dhr. E. Heinrich (Renkum), dhr. R. Haverkamp (Rheden), mevr. E. Schadd-de Boer (Rijnwaarden), dhr. H.J. Klein Molekamp (Rozendaal), dhr. A van Hout (Westervoort), mevr. A. Schaap (Wijchen), dhr. J. de Ruiter (Zevenaar) waarbij opgemerkt wordt dat het college van de gemeente Doesburg nog een vertegenwoordiger aanwijst.

4. Bekrachtigen benoeming van de voorzitter van het bestuur.
Voorzitter: conform de regeling is de burgemeester van Arnhem of Nijmegen voorzitter van de Gemeenschappelijk Orgaan. Bij de vergaderstukken treft u een brief van de burgemeester van Nijmegen waarin hij het Bestuurlijk Overleg voorstelt de burgemeester van Arnhem te benoemen.

Besluit: de benoeming van de burgemeester van Arnhem, dhr. H.J. Kaiser, als 1e voorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan voor de periode 2016-2019, te bekrachtigen.

5. Benoemen van een vicevoorzitter Gemeenschappelijk Orgaan.
Dhr. L. van Riswijk stelt het Bestuurlijk Overleg voor dhr. Van Eert te benoemen als vicevoorzitter. Dhr. Van Eerst antwoordt dat hij graag bereid is deze functie te vervullen.
Besluit: dhr. C. van Eert, burgemeester van Beuningen, wordt unaniem gekozen tot vicevoorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen voor de periode 2016-2019.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

6. Vaststellen van het Reglement van Orde van het Bestuur.
Dhr. P. Baneke stemt in met het voorstel maar meldt dat de term 'Voorzittersoverleg' niet overal consequent word gehanteerd.
Dhr. C. van Eert stelt voor aan artikel 10 lid 1 (taken van het Voorzittersoverleg) de volgende taak toe te voegen 'voorbereiden financiële jaarstukken'.
De vergadering stemt in met de voorgestelde aanpassingen.

Besluit: vaststellen van het reglement van orde van het Bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region.

7. Vaststellen van het Reglement van Orde van het Portefeuillehoudersoverleg.
De voorzitter meldt dat dit concept is besproken met de voorzitters en secretarissen van de 4 portefeuillehoudersoverleggen (PFO) en hiermee gedragen wordt door de inmiddels ontstane praktijk.

Besluit: vaststellen van het reglement van orde van het Portefeuillehoudersoverleg van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region.

8. Vaststellen van de begroting 2016.
De voorzitter meldt dat de begroting identiek is aan de begroting zoals deze in juni door de Stuurgroep aan de 19 gemeenten is voorgelegd. Door de formele vaststelling ontstaat de basis voor de gemeente Arnhem om kassiershandelingen te verrichten.

Besluit: de begroting 2016 vast te stellen.

9. Statement
De voorzitter acht het waardevol dat bij de oprichting van het Gemeenschappelijk Orgaan een gelegenheid bestaat voor de deelnemende gemeenten om een kort statement af te geven.

Dhr. C. van Eert (Beuningen): de ontwikkelingen rond de regionale samenwerking hebben aanleiding gegeven tot veel discussie. Twintig jaar is er hard gewerkt om de positie van de regio te verbeteren. Gelet op de actuele rankings, moeten we nu constateren dat de positie misschien wel slechter is dan destijds. Er is derhalve meer dan urgentie om als regio gezamenlijk aan de slag te gaan.

Dhr. P. Baneke (Mook en Middelaar): Mook en Middelaar heeft met weemoed afscheid genomen van de WGR+. Zijn blij met het, minder strakke, vervolg van de regionale samenwerking. De wens en de wil om als regio samen te werken wordt breed gedeeld. Er gebeurt veel in de regio; het bruist. Noodzaak deze activiteiten te bundelen en te versterken.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Dhr. R. de Lange (Duiven): de gemeente Duiven heeft lang geaarzeld; de gemeenteraad is kritisch over deze samenwerkingsvorm. Deze vorm van samenwerking moet een kans krijgen. In Duiven het besef aanwezig dat we elkaar nodig hebben. Het is van belang om de verbinding met Wageningen te versterken; er liggen veel gezamenlijke kansen.

Dhr. W. Hol (Overbetuwe) memoreert dat vandaag zijn dochter Marit haar 8e verjaardag viert waarmee het belang en de noodzaak om gezamenlijk in te zetten op daadkrachtige regionale samenwerking voldoende is geduid.

Dhr. A. Mink (Arnhem): na een stevige discussie over de toekomst van de regionale samenwerking heeft Arnhem ingestemd met de nieuwe vorm van regionale samenwerking. Vragen als: voor wie? en: wat levert het op? hebben in die discussie een rol gespeeld. Maar ook de overtuiging dat we als regio veel te bieden hebben en dat er een grote uitdaging ligt om de unieke positie en kwaliteiten te benutten. Ik wens ons allen veel succes.

Dhr. Peren (Overbetuwe) memoreert dat de gemeente Overbetuwe niet blij was met het afschaffen van de WGR+ en aansluitend de opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Ook blij dat wij, Lingewaard en Overbetuwe, door onze unieke positie, niet hoefden te kiezen tussen Arnhem of Nijmegen. We zullen het met zijn alle moeten doen. Belangrijk is dat we elkaar inmiddels kennen. De toekomst zal leren of deze vorm van samenwerking blijkt te werken. Is een grote gezamenlijke uitdaging.

Dhr. H.J. Klein Molekamp (Rozendaal): samenwerken is geven en nemen en de gunfactor is hierbij belangrijk. Aan ons nu de uitdaging de geef- en neemfactor en de gunfactor te verbeteren. We zullen stappen moeten zetten als regio.

Dhr. E. Heinrich (Renkum). De gemeente Renkum betreurt het niet dat de Stadsregio is opgegeven. Renkum is blij met de nieuwe vorm en de samenwerking met 18 partners. Heeft inmiddels ervaren dat de portefeuillehoudersoverleggen met nieuw elan gestart zijn. Hoopvol. Renkum is voorstander om zowel in het GO als in de EB te focussen en te voorkomen dat we verzanden in een veelheid aan ambities. We moeten principiële keuzes maken en deze vasthouden.

Dhr. T. Tankir (Nijmegen) heeft een positief beeld over de samenwerking in de afgelopen jaren. Nu zitten we samen in een andere samenwerkingsvorm. De garantie voor succes is het gemeenschappelijk belang te laten prevaleren boven het eigen belang. Ik hoop dat we er samen in slagen het gemeenschappelijk regionale belang centraal te stellen. Ik wens ons allen veel succes.
Dhr. H. van den Berg (Heumen) is blij met de doorstart van de samenwerking. We moeten met volle vaart vooruit; er is nog veel te doen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Dhr. R. Haverkamp (Rheden) is verheugd dat een extra bestuurslaag is opgeheven. Blij met de samenwerkingsvorm van een Gemeenschappelijk Orgaan en hij is er van overtuigd dat de 19 gemeenten deze samenwerking doen slagen. Van belang is te focussen. Rheden vindt het creëren van werkgelegenheid de belangrijkste regionale doelstelling.

Mevr. A. Schaap (Wijchen) is blij dat een heftig periode nu is afgesloten. Denkt ook met weemoed terug aan de Stadsregio. Verheugd dat er een nieuwe vorm gevonden is en dat er inmiddels veel energie ontstaat in de portefeuillehoudersoverleggen. Zij heeft dat, als lid van 2 PFO's, inmiddels mogen ervaren. Dit geeft vertrouwen in de toekomst. Dat we elkaar iets gunnen en elkaar weten te vinden.

Dhr. R. Visser (Montferland) betreurt het opheffen van de Stadsregio. In de gemeente Montferland is veel gediscussieerd over de nieuwe samenwerkingsvorm en in het bijzonder over de Economic Board. De gemeenteraad blijft de samenwerking heel kritisch volgen. Gun ons allen een open blik voor een goede samenwerking.

Dhr. L. van Riswijk (Druten): 25 jaar geleden mocht ik een klusje doen dat mede aan de basis stond van de start van de regionale samenwerking zoals we die de afgelopen tientallen jaren hebben gekend. Nu 25 jaar later is de noodzaak en urgentie om regionaal samen te werken onverminderd aanwezig. Als een van de weinige gemeenten mocht de gemeente Druten een brief van de provincie ontvangen over de regionale samenwerking. Deze brief eindigde zelfs met een provinciale felicitatie nadat de provincie had aangegeven dat de toekomst van Druten in deze regio ligt.

Dhr. A. van Hout (Westervoort) spreekt uit dat de gemeente Westervoort van mening is dat de nieuwe regionale samenwerking een stap achteruit betekent. De structuurdiscussie is nu afgesloten. De intentie tot samenwerking is nu leiden voor en naar het succes. De gunfactor, die zojuist al is genoemd, is erg belangrijk. Ook van belang om onze doelen zo smart mogelijk te formuleren. Wens ons allen veel succes.

Mevr. E. Schadd-de Boer (Rijnwaarden) heeft de voorliggende discussie niet meegemaakt. Blij dat het nu vooral om de inhoud gaat. Overtuiging dat een goede start is gemaakt. Ook dergelijke geluiden vanuit de 4 PFO's ontvangen. De regio heeft veel potentie. Laten we dat samen benutten. De raad van Rijnwaarden is kritisch; vooral waar het gaat om de Tripel Helix-samenwerking in de Economic Board.

Dhr. J. de Ruiter (Zevenaar): toen ik 15 jaar geleden vanuit het Twentse naar de Liemers terugkeerde was het motto in deze regio 'niet l...n maar poetsen'. Vanuit het Twentse werd met veel jaloezie naar deze regio gekeken. Sinds een aantal jaren is dit motto verdwenen en

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

domineerde in onze regio niet langer meer de inhoud. De Stadsregio, met haar geringe ambtelijke capaciteit als turbo voor de regio, bestaat niet meer. Ik denk met weemoed hieraan terug.
Maar na elk dieptepunt volgt ook weer een hoogtepunt. Daar ligt onze uitdaging. Eens met de gemeente Rheden dat werkgelegenheid, naast versterking van de mobiliteit, een zeer belangrijk speerpunt voor de regio moet zijn. Verwacht daarnaast zeer veel van de samenwerking met de regio Wageningen.

De voorzitter dankt de leden voor hun statement. Drie woorden wil hij gebruiken om de inhoud van statements samen te vatten: energie, focus en vertrouwen.
De energie om samen met de inhoud en met ambitie aan de slag te gaan voor de verbetering van het woon- en leefklimaat voor de komende generaties. Voor bijvoorbeeld de jarige Marit Hol.
En samenwerken kost energie. Het is ook van belang om te focussen: waarom werken we samen en op welke terreinen. Hier ligt ook een taak van het Gemeenschappelijk Orgaan. Als een soort 'Bestuurlijk Controller'. De PFO's staan voor de inhoud. Het is aan het GO om alert te zijn op de koers en alert te zijn op signalen uit de omgeving,
Wat ik voel is vertrouwen. Vertrouwen in elkaar, vertrouwen in de voorzitter en vicevoorzitter. Vertrouwen is ook een werkwoord. Dat betekent dat het inspanning kost en kan dat het kan groeien. Het is correct dat er na een dieptepunt weer een hoogtepunt volgt.
Er is in de afgelopen periode veel werk verzet, zowel ambtelijk en bestuurlijk. Het is van belang om elkaar nu vast te houden. Bestuurskracht ontstaat niet uit de inkt van provinciale stukken. Er ligt een gezamenlijk uitdaging tot samenwerking. Ondanks de cultuurverschillen binnen de regio leidt onze samenwerking ertoe dat grenzen vloeibaar worden. Ik dank U voor uw inzet en het gestelde vertrouwen.

Dhr. C. van Eert bedankt namens het Bestuurlijk Overleg de Stuurgroep Regionale Samenwerking voor hun inspanningen die zij de afgelopen periode hebben geleverd. Dhr. Kaiser zegt toe dat hij de woorden van dank zal overbrengen aan Hubert Bruls en Wim Dijkstra.

Inhoudelijk

10 Kennisnemen van de Dynamische Jaaragenda 2016.
Voorzitter: dit document is samengesteld uit de opgave zoals die door de 4 portefeuillehoudersoverleggen (PFO) zijn aangeleverd. Dit dynamische document geeft de ambitie aan van de regionale samenwerking. Het is de taak van dit overleg om te monitoren dat de ambitie wordt gerealiseerd. Het periodiek overleg van de voorzitters (in het zgn. Voorzittersoverleg) heeft daarbij een belangrijke coördinatie- en afstemmingsfunctie.

Dhr. Baneke (Mook en Middelaar) stelt dat het voor de gemeente Mook en Middelaar, door haar ligging, het soms kan knellen om volledig te participeren in de ambities. De voorzitter constateert dat wanneer dit het geval is, de grenzen dan wellicht om aanpassing vragen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Dhr. Mink (Arnhem) merkt op dat de realisatie van de ambities zoals die zijn vastgelegd in de MIRT en de provinciale gebiedsopgaven vaak moeizame processen blijken te zijn. Omdat het soms een integrale aanpak kent en soms sectoraal wordt opgepakt. Maar ook sluit de portefeuilleverdeling van de leden van GS niet aan op de portefeuillehoudersoverleggen (PFO's). Dit veroorzaakt onnodige bestuurlijk 'fuss'. Dhr. Tankir (Nijmegen) bevestigt dit en merkt op dat in het recent gehouden Voorzittersoverleg (9 november 2015) bij dit probleem is stilgestaan.
De voorzitter antwoordt dat hij na het Voorzittersoverleg gesproken heeft met Gedeputeerde Schouten over dit probleem. Hij heeft GS uitgenodigd deze problematiek op te lossen door vanuit GS in te spelen op de veranderende bestuurlijke omstandigheden; de eigentijdse vorm van samenwerking in onze regio. In de PFO's staat de inhoud centraal; daar wordt door verantwoordelijk bestuurders van gemeenten en provincie het inhoudelijk overleg gevoerd. Van belang is dat op het juiste niveau, de juiste mensen met elkaar in gesprek gaan. Het Bestuur van het GO is geen nieuwe bestuurslaag; zij draagt zorg voor de bestuurlijke governance.

De voorzitter zal aan de Commissaris van de Koning het voorstel doen, zoals in het gehouden Voorzittersoverleg besproken, om als Voorzittersoverleg 1 á 2 maal per jaar met het College van GS om de tafel te gaan zitten.

Vooruitblik 2016

11. Bespreken van de werkagenda 2016 Gemeenschappelijk Orgaan.
De secretaris antwoordt desgevraagd dat de werkagenda in beeld brengt welke onderwerpen voor het Bestuurlijk Overleg voorbereid en geagendeerd moeten worden. De nu opgenomen onderwerpen komen voornamelijk uit de regeling zelf. Het is geen statische overzicht.
De voorzitter merkt op dat naast de 'bestuurlijk zorg' voor de Dynamische jaaragenda van het Gemeenschappelijk Orgaan, het Bestuurlijk Overleg ook een eigen pakket aan activiteiten kent.
Dhr. Haverkamp stelt voor het organiseren van een Regioreis toe te voegen gelet op de waarde van de reis voor de regionale samenwerking. Het overleg stemt hiermee in.
De voorzitter nodigt de leden uit eventuele verdere aanvulling door te geven aan de secretaris.

12. Vergaderschema 2016.
De voorzitter concludeert dat het schema niet op bezwaren stuit behoudens van de vicevoorzitter voor de 1e en 2e bijeenkomst. Dit laatste vanwege een wat ongelukkige combinatie met de behandeling van de provinciale Voorjaarsnota in een Statencommissie.
Voorzitter en vicevoorzitter zullen zich hierover buigen. De definitieve vergaderdata 2016 wordt spoedig doorgegeven.

13. Rondvraag.
Zowel de heer Peren als de heer Klein Molekamp vragen aandacht voor de juiste weergave van hun naam.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

14. Sluiting.

De voorzitter dankt de leden voor hun bijdrage aan de eerste vergadering van het Bestuurlijk Overleg in deze bijzondere ambiance.

Bijlagen:
- bijdrage dhr. Barends
- motie gemeente Zevenaar

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Ramon Barends

Mierlostraat 43
6844 DW Arnhem
contact@ramonbarends.nl
www.ramonbarends.nl

Inspraakreactie Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen

Voorzitter,

Het doet mij goed om de Regio weer te zien. En daar bedoel ik de mensen mee die aan tafel zitten. Want: de Regio bestaat voor mij uit mensen. Mensen die hart hebben voor hun gemeente, en die gemeenten samen vormen de Regio.

Na meer dan 15 jaar aktief betrokken te zijn geweest bij de Stadsregio is het vandaag een verdrietige, maar ook een vrolijke dag. Verdrietig omdat de Stadsregio nu dan echt verleden tijd is, maar vrolijk omdat er toch iets is behouden.

De Stadsregio was een open gremium. Toegankelijk en prettig benaderbaar. Het was een gremium waar je open kon luisteren, meedenken en meepraten.

Agendapunt 6
Met de openheid is vandaag een slechte start gemaakt. Omdat de bijeenkomst volgend op deze vergadering op het raadsinformatiesysteem van de gemeente Arnhem stond meldde ik mij – vanwege mijn betrokkenheid – aan voor die bijeenkomst. Daarop meldde Henk van den Berg mij dat deze vergadering vandaag gehouden werd. Waarvoor dank! Ik ontving van Henk van den Berg zeer recent de stukken.

De toegankelijkheid van dit nieuwe regionale orgaan wordt geregeld in het Reglement van Orde. Het is prettig om te ervaren dat er weer spreekrecht is.

In artikel 9 lid 3 sub c staat echter dat politieke partijen worden uitgesloten van inspraak. Dat bevreemd mij – en ook het bestuur van de PSP'92, de partij die ik vertegenwoordig – want je kan daar een paar filosofische vragen bij stellen: wat is een politieke partij? Het juridische antwoord is: een maatschappelijke organisatie die politiek actief is, en dat houdt in 'zich bezig houdt met het algemeen belang volgens haar denkbeelden' en zich verkiesbaar stelt voor democratisch gekozen organen.

Met dit artikel legt u uw eigen volksvertegenwoordigers ook het zwijgen op. Immers, zij komen als raadslid inspreken en dus namens een politieke partij. In het verleden van de Stadsregio kwamen er soms insprekers vanuit het politieke wereldje minderheidsstandpunten laten horen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

In de gemeenteraad van Nijmegen heeft Pepijn Oomen van GroenLinks een motie ingediend – deze is ruim aanvaard – die uitspreekt dat burgers en maatschappelijke organisaties moeten mogen inspreken in het Gemeenschappelijk Orgaan.

Ik roep u daarom – mede namens de PSP'92 – op om punt c te schrappen. Vanuit mijn betrokkenheid die overigens al voordat ik partijleider werd aanwezig was zal ik u sowieso blijven volgen. Het gaat om de mensen.

Agendapunt 7
Aanpalend aan het voorgaande vraag ik aandacht voor de beslotenheid van de portefeuillehoudersoverleggen. Van Henk van den Berg heb ik begrepen dat 'het' in de portefeuillehoudersoverleggen gaat gebeuren. Dat kan ik volgen, want deze overleggen zijn toch de opvolgers van de commissies van de Stadsregioraad. Inspraak was daar mogelijk en er werd gediscussieerd. Open en transparant.

Als wethouders met elkaar willen overleggen zonder publiek is dat altijd mogelijk. Je pakt de telefoon en je spreekt wat af. En daar is ook niks mis mee.

Daarom dus – ook in lijn met de Nijmeegse motie-Oomen – de oproep om de portefeuilehoudersoverleggen openbaar te houden.

Agendapunt 10
Waarom deze vraag om deze ruimte? Ik vraag die ruimte om u, zoals vandaag, te kunnen vertellen dat wij blij zijn met de regio en de samenwerking die er is. Om u te kunnen vertellen dat wij de punten op hoofdlijnen steunen zoals die in dynamische agenda staan. Het zijn belangrijke punten, voor Arnhem, voor Nijmegen, voor Doesburg en ook zeker voor het ommeland. Het zijn zaken die ook op het Huis der Provincie naar voren komen bij de Gelderse Gebiedsopgaven. De toekomst van onze regio is in beeld bij de provincie.

Afrondend
Arnhem en Nijmegen zijn samen met Wageningen de economische motor van Gelderland. Arnhem en Nijmegen zijn zo krachtig door het ommeland. Daarom is de stad in de regio een belangrijk motto voor ons. Steden zijn krachtig door een groene regio met een sterk cultureel en kennisveld. Dat is de Stadsregio in de kern, nu in een nieuw en lichter jasje.

Ik wens u met deze uitdaging veel succes toe en uiteraard Gods rijke zegen en wijsheid.

Ramon Barends

Arnhem, 17 december 2015.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Ter vergadering ingediend

MOTIE

Raadsvergadering: 16 december 2015

Onderwerp: Advisering Bestuurlijk Overleg GO Regio Arnhem Nijmegen 17 december 2015

Toelichting:

Op 23 september 2015 heeft de gemeenteraad van Zevenaar een amendement aangenomen waarin een aantal voorwaarden zijn opgenomen om in te stemmen met deelname aan het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen en de oprichting van de Stichting Economic Board. Vanwege het groot economisch belang voor de Liemers heeft de gemeenteraad in haar amendement aangegeven dat met name directe invloed middels een afvaardiger vanuit de Liemers in de Economic Board van groot belang is. Daarnaast heeft de gemeenteraad aangegeven dat evaluatie van de Economic Board na 3 jaar van belang is om de waarde voor de Liemers te kunnen beoordelen. Indien na evaluatie blijkt dat een Economic Board geen toegevoegde waarde heeft betekend is de gemeenteraad van mening dat men op dat moment zonder financiële verplichtingen moet kunnen uittreden.

De Stuurgroep van het nieuwe GO heeft in haar commentaarnota niet kunnen instemmen met o.a. deze voorwaarden van de gemeenteraad van Zevenaar. Gezien het feit dat morgen (17 december 2015) besluitvorming plaatsvindt ten aanzien van de oprichting van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen is de gemeenteraad van mening de standpunten uit het amendement nogmaals tijdens de vergadering naar voren te brengen.

Draagt het college op:

De standpunten uit het amendement van 23 september 2015 in de vergadering van het GO Arnhem Nijmegen op 17 december a.s. nogmaals onder de aandacht te brengen. Indien het GO niet positief instemt met de condities van de gemeente Zevenaar, de portefeuillehouder onder voorbehoud van definitieve besluitvorminmg in de raadsvergadering van januari 2016 akkoord gaat met deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling en de Economic Board.

Ondertekening:
Zevenaar, 16 december 2015.

De fractie van het CDA, namens deze, J. de Nooij Fractievoorzitter	De fractie van Lokaal Belang, namens deze, H.F.G.M. Staring Fractievoorzitter	De fractie van de PvdA, namens deze, N. Niebuur-Sluiter Fractievoorzitter
De fractie van D66, namens deze, P.W.M. Pollmann Fractievoorzitter	De fractie van de VVD, namens deze, R.A. Teunissen Fractievoorzitter	De fractie van de SP, namens deze, E.R. van der Schaft Fractievoorzitter

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

De fractie van Sociaal Zevenaar,
namens deze,

P.J.M. Freriks
Fractievoorzitter

UNANIEM AANVAARD

Actiepuntenlijst

nr	datum overleg	actie	wie	status
1.1	17-12-2015	Doorgeleiden motie gemeenteraad Zevenaar naar Economic Board.	voorzitter	
1.2	17-12-2015	Doorgeleiden verzoek gemeenteraad Rheden om Wageningen toe te voegen aan naam Stichting Economic Board naar Economic Board.	voorzitter	
1.3	17-12-2015	Aanbrengen van onderwerpen voor werkagenda 2016.	leden	
1.4	17-12-2015	Contact opnemen met CdK over synchronisatie samenwerking provincie Gelderland (GS) en GO.	voorzitter	

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Terugkoppeling uit de 4 PFO's
Agendapunt : 3

Beslispunten
- Kennisnemen

Toelichting
In uw werkagenda 2016 heeft u vastgelegd dat elk kwartaal geïnformeerd wenst te worden over de voortgang van het jaarprogramma van de 4 Portefeuillehoudersoverleggen. In het onlangs gehouden overleg van de 4 voorzitters met de voorzitter en vicevoorzitter van het GO (VO) is afgesproken dat de informatie via het verslag van dit overleg aan u word aangeboden. De voorzitters van het PFO Economie en PFO Duurzaamheid zijn tevens lid van het Bestuurlijk Overleg.

Bijlagen:
- Conceptverslag van het Voorzittersoverleg (VO) van 21 maart 2016 (wordt nagezonden)

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Bestuurlijk overleg met GS van Gelderland
Agendapunt : 4

Beslispunten
- Kennisnemen.

Toelichting
Door het Voorzittersoverleg is geconstateerd dat het gewenst is dat er een periodiek overleg plaatsvindt met het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Werkenderwijs is gebleken dat de portefeuilleverdeling binnen het College niet aansluit bij de regionale PFO's. Nadere toelichting ter vergadering door de voorzitter.

Bijlagen:
Geen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Bureau Brussel
Agendapunt : 5

Beslispunten
- Kennisnemen.

Toelichting
Bureau Brussel maakt onderdeel uit van het Gemeenschappelijk Orgaan. Directe aansturing van dit bureau wordt verzorgd door de voorzitter van het GO. Mevr. Cecile de Boer en dhr. Stan van Oerle zijn uitgenodigd om het jaarprogramma 2016 van Bureau Brussel te presenteren.

Bijlagen: Geen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Vaststellen van de algemene financiële en beleidsmatige kaders.
Agendapunt : 6

Beslispunten
- de gemeenten te informeren dat er geen wijzigingen plaatsvinden in de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2017. - de gemeenten te informeren per brief voor 15 april 2016. - het DB opdracht geven de begroting 2017 op te stellen en tijdig aan te bieden aan de deelnemende gemeenten.

Toelichting
Op grond van de Wet gemeenschappelijk regelingen dient een gemeenschappelijk regeling voor 15 april van elk jaar de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de deelnemende gemeenten kenbaar te maken. Voorgesteld wordt de gemeenten mede te delen dat er geen wijzigingen worden verwacht ten opzichte van de vigerende kaders. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijgevoegde memo.

Bijlagen:
- Memo 'Algemene financiële en beleidsmatige kaders 2017'

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

agendapunt 6

Datum : 24 maart 2016

Aan : Bestuurlijk Overleg

Van : Henk van den Berg

Betreft : Algemene financiële en beleidsmatige kaders 2017

Voorstel :
- de gemeenten te informeren dat er geen wijzigingen plaatsvinden in de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor 2017.
- de gemeenten per brief voor 15 april 2017 te infomeren.
- het DB opdracht geven de begroting 2017 op te stellen en tijdig aan te bieden aan de deelnemende gemeenten.

Toelichting : per 1 januari 2015 is in de Wet gemeenschappelijk regeling opgenomen dat elke Gemeenschappelijke Regeling uiterlijk 15 april de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgend begrotingsjaar moet aanleveren. Onder kaderstelling wordt verstaan veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids- , uitvoerings- of financiële kaders. Het belang is er in gelegen dat de colleges en raden op een vroegtijdig moment betrokken worden bij de keuzes in kaderstelling. Hiermee ontstaat draagvlak en is de daaropvolgende begroting van het GO een uitwerking van deze kaderstelling.

De regionale samenwerking is eerst in december 2015 formeel gestart op basis van de voorstellen van de Stuurgroep Regionale Samenwerking. De afgelopen maanden hebben geen inzichten opgeleverd die het noodzakelijk maken dat de kaders te wijzigen. Een mogelijk eerste aanleiding voor een herijking van deze kaders zou gevonden kunnen worden in de geplande evaluatie van de samenwerking.

De volgende stap is het opstellen van de begroting 2017. Vaststelling hiervan is gepland in uw volgende vergadering op 20 juni 2016.
Voorafgaande aan de vaststelling van de begroting hebben colleges en gemeenteraden 8 weken de tijd zienswijzen in te dienen. Dit betekent dat het DB de conceptbegroting medio april dient aan te leveren aan de deelnemende gemeenten. De begroting zal, behoudens kleine financiële aanpassingen, overeenkomen met de begroting 2016.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

agendapunt 6

Overigens heeft het DB een brief ontvangen van de Grififerskring Gelderland Centrum waarin zij een voorstel doen om de beleids- en controlcyclus van alle gemeenschappelijke regelingen efficiënter en synchroon in te richten. De secretaris zal het overleg hierover oppakken. U wordt geïnformeerd over het resultaat van dit overleg.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Vaststellen van de inwonerbijdrage 2017.
Agendapunt : 7

Beslispunten
- de inwonerbijdrage voor het jaar 2017 vast te stellen op € 1,50.

Toelichting
Op grond van de reglement dient het Gemeenschappelijk Orgaan voor 1 mei van elk jaar de inwonerbijdrage voor het komende jaar vast te stellen. Voorgesteld wordt de inwonerbijdrage vast te stellen op € 1,50. De inwonerbijdrage voor 2017 is hiermee gelijk aan het jaar 2016. Voor een nadere onderbouwing van het voorstel wordt verwezen naar bijgevoegde memo.

Bijlagen:
- Memo 'Inwonerbijdrage 2017'.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

agendapunt 7

Datum : 24 maart 2016

Aan : bestuurlijk overleg

Van : Henk van den Berg

Betreft : Inwonerbijdrage 2017

Voorstel :
- vaststellen van de inwonerbijdrage 2017 op € 1,50.
- de gemeenten te informeren.

Toelichting : op grond van artikel 9 lid 3 van de regeling dient de inwonerbijdrage voor het volgende jaar jaarlijks voor 1 mei te worden vastgesteld.

De inwonersbijdrage voor 2016 bedraagt € 1,50. Dit bedrag is opgebouwd uit € 1,00 voor de Stichting Economic Board en de overige € 0,50 is voor het Gemeenschappelijk Orgaan.
In de begroting voor 2016 wordt dit bedrag besteed aan de kosten voor Bureau Brussel; de kosten voor secretariële en financiële ondersteuning (verzorgt door de gemeente Arnhem), de Regiodag en een post onvoorzien.

Voorgesteld wordt het bedrag voor 2017 te handhaven op € 1,50.

Op dit moment worden geen grote mutaties voorzien in 2017 en omdat de samenwerking zich in het 1e jaar bevindt is er een zeer summier inzicht in de (ontwikkeling van de) financiën.

Het bedrag van € 1,50 is ook het bedrag waarmee de gemeenten, op basis van de voorstellen van de Stuurgroep (medio 2015), meerjarig rekening hebben gehouden in hun MJPB.

Er is dus geen directe aanleiding de bijdrage te wijzigen.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Kennismaken met de directeur van de Stichting Economic Board.
Agendapunt : 8

Beslispunten
- kennisnemen.

Toelichting
Op 17 februari jl. is de Stichting Economic Board Arnhem Nijmegen formeel van start gegaan. Per 1 maart 2016 is mevr. S (Sigrid) Helbig aangesteld als directeur. Mevrouw Helbig is uitgenodigd om met uw overleg kennis te maken en u te informeren over de inhoudelijke focus van de Stichting.

Bijlagen:
Geen

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Communicatieaanpak GO
Agendapunt : 10

Beslispunten
- kennisnemen.

Toelichting
Na het Gemeenschappelijk Orgaan van start is gegaan is het noodzakelijk om de communicatie op een stevige wijze neer te zetten. Enerzijds om de activiteiten en het belang van het Gemeenschappelijk Orgaan onder de aandacht te brengen (informeren en profileren) en anderzijds om in vulling te geven om de opdracht om vergaderstukken van het Bestuurlijk Overleg openbaar te maken (bestuurlijk informatiesysteem). Het Bestuur heeft opdracht gegeven om een eenvoudige communicatieaanpak op te stellen. Onderdeel van die aanpak is o.m. een periodieke nieuwsbrief en een eigen website. Over de aanpak wordt afstemming worden gezocht met Bureau Brussel (nieuwsbrief Brussels Lof) en de Stichting Economic Board. Deze opdracht wordt met voorrang opgepakt. Binnen de begroting zijn beperkt middelen beschikbaar (budget Onvoorzien) Het DB heeft besloten dat, vooruitlopend, eind april een eerste nieuwsbrief zal verschijnen.

Bijlagen:
Geen

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Casus: ambtelijke kosten
Agendapunt : 11

Beslispunten
- de lijn te onderschrijven dat de inzet van ambtelijke capaciteit niet voor vergoeding n aanmerking komt.

Toelichting
In het PFO Wonen is besloten een extern bureau opdracht te geven. Naderhand is namens de opdrachtgevende gemeente de vraag gesteld of de inzet van ambtelijke uren eveneens vergoed kunnen worden. In bijgaande memo is de casus geschetst. De casus is voorgelegd aan het Voorzittersoverleg. Het VO heeft op maandag 21 maart jl. besloten deze casus aan het Bestuurlijk Overleg voor te leggen. Voorgesteld wordt niet af te wijken van de gedragslijn zoals deze in 2015 door de Stuurgroep is voorgesteld.

Bijlagen:
- Memo 'Ambtelijke kosten'

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

agendapunt 11

Datum : 21 maart 2016

Aan : Bestuurlijk Overleg

Van : Henk van den Berg tel. 06-46737374

Betreft : Ambtelijke kosten

Voorstel:
De algemene regel te onderschrijven dat de kosten van ambtelijk inzet voor de regionale thema's **niet** ingebracht kunnen worden voor vergoeding door de regiogemeenten.

Situatie:
In het PFO Wonen is een werkplan besproken voor het uitvoeren van een actualisatie van de woningmarktanalyse. Kosten € 40.000, - en een begrootte ambtelijk inzet van 200 uur. De gemeente Beuningen, Montferland en Renkum zijn de trekkers. Het PFO heeft ingestemd met het werkplan.

Door de gemeente Renkum, als opdrachtgevende gemeente aan de in te schakelen externe partij, is nadien ambtelijk voorgesteld de kosten van de inzet van ambtelijke capaciteit groot € 14.000, - (die in dit geval door Renkum wordt ingehuurd) eveneens over de gemeenten te verdelen, conform het eerdere besluit van het PFO over het werkplan.
Vanuit het secretariaat is geantwoord dat het uitgangspunt van de regionale samenwerking is dat de ambtelijke inzet die benodigd is voor de dossiers van de PFO's wordt geleverd door de regiogemeenten. Idealiter zal dit elke keer een (samenwerking van) andere gemeente zijn. Daarmee wordt de ambtelijke inzet verdeeld en draagt iedere gemeente ambtelijk bij aan de regionale samenwerking.
Bij dit uitgangspunt past vervolgens niet dat de gemeente de rekening voor ambtelijke inzet vergoedt krijgt door de deelnemende gemeenten.

Vraag:
Dit vraagstuk doet zich nu voor bij het PFO Wonen. Ook binnen de andere PFO's leveren gemeenten ambtelijke inzet op dossiers in een initiërende rol, als opsteller van een productie of als begeleider van een externe opdracht.

Om een duidelijk antwoord te kunnen geven op de Renkumse vraag is het van belang te weten of de ambtelijke lijn, die hierboven is geschetst, bestuurlijk wordt onderschreven.
Voor alle duidelijkheid: de verdeling en betaling van de 'out of pocket-kosten' staat niet ter discussie.

NB. Deze casus ziet niet op de ondersteuning van de voorzitters. Daarvoor geldt de afspraak dat de voorzitter zijn eigen ondersteuning regelt en dat de kosten hiervan niet worden verdeeld dover de 19 gemeenten.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

OPLEGNOTITIE

Vergadering : Bestuurlijk overleg Gemeenschappelijk Orgaan
Op : 13 april 2016
Onderwerp : Casus openbaarheid
Agendapunt : 12

Beslispunten
- de gezamenlijke lijn te hanteren dat het verslag in principe openbaar wordt tenzij er een inhoudelijke aanleiding is om dit niet te doen. Hierbij geldt dat de beslissing over openbaarheid een unaniem besluit dient te zijn van het overleg.

Toelichting
In de PFO's is de vraag opgekomen of de verslagen van de gehouden overleggen openbaar gemaakt moeten worden. Het reglement van orde gaat uit van het "nee, tenzij" principe. In het recent gehouden Voorzittersoverleg is besloten deze vraag aan uw overleg voor te leggen en hierover van gedachten te wisselen en 1 gezamenlijke lijn vast te stellen. Bijgevoegd is een memo waarin ingegaan wordt op het vraagstuk van openbaarheid van de PFO's. Ter aanvulling: de vergaderingen van uw overleg zijn openbaar.

Bijlagen:
Memo 'Openbaarheid verslagen PFO's'

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

MEMO

Datum : 21 maart 2016

Aan : Bestuurlijk Overleg

Van : Henk van den Berg tel. 06-46737374

Betreft : Openbaarheid verslagen PFO's

Voorstel:
de gezamenlijke lijn te hanteren dat het verslag in principe openbaar wordt tenzij er een inhoudelijke aanleiding is om dit niet te doen. Hierbij geldt dat de beslissing over openbaarheid een unaniem besluit dient te zijn van het overleg.

Situatie:
Tijdens de eerste vergadering van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) op 17 december jl. is er voor de overleggen van het bestuur van het GO en het Portefeuillehoudersoverleg (PFO) een Reglement van Orde vastgesteld. Het reglement bevat een aantal uitgangspunten voor de wijze waarop in het PFO wordt vergaderd. Over een aantal uitgangspunten diende het Portefeuillehoudersoverleg nog nadere afspraken te maken. Het betreft o.m.
1. **Openbaarheid vergadering.** De vergadering van het PFO vindt in beslotenheid plaats tenzij besloten wordt in openbaarheid te vergaderen.
2. **Openbaarheid verslag**. Het overleg bepaalt bij vaststelling van het verslag of het verslag openbaar is.

Deze onderwerpen zijn recent geagendeerd geweest in de PFO Economie en PFO Duurzaamheid.

Beaamd wordt dat het voor dit overleg van belang is te kunnen vergaderen zonder een blad voor de mond te hoeven nemen. Openbare vergaderingen en verslagen dragen hieraan niet bij. Mocht een onderwerp zich bijzonder lenen voor bespreking in een openbare vergadering óf een verzoek binnenkomen om in openbaarheid te vergaderen, de agendacommissie een afweging te laten maken over openbaarheid van het overleg.

Ten aanzien van het verslag leert artikel 4 lid 4 van het RvO PFO leert dat: 'Het verslag wordt door het PFO in de eerstvolgende vergadering vastgesteld. Bij dit besluit bepaalt het overlegt of het verslag daarmee openbaar wordt'
Het PFO Duurzaamheid heeft het standpunt ingenomen dat het verslag in principe openbaar te laten zijn, tenzij hierover tijdens het volgende overleg anders wordt besloten. In beide PFO's is opgemerkt dat het goed zou zijn om voor de vier Portefeuillehoudersoverleggen dezelfde uitgangspunten voor openbaarheid te hanteren. Dit laatste is in het voorafgaande secretarissenoverleg ook onderschreven. In het reglement wordt dit nu opengelaten, dit met de consequentie dat ieder overleg haar eigen afweging maakt.

In het Voorzittersoverleg dd. 21 maart 2016 is dit onderwerp besproken en besloten is dit voor te leggen aan het Bestuurlijk Overleg.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

Vergaderbundel

Bestuurlijk Overleg

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Bijlagen

Nadere info: Henk van den Berg | henk.van.den.berg@arnhem.nl | 06-46737374

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

ZOD46BOEOADA

2016-1007358g

INGEKOMEN - 9 MAART 2016

Zevenaar

Gemeente Zevenaar
www.zevenaar.nl
(0316) 595 111
Kerkstraat 27 6901 AA Zevenaar
gemeente@zevenaar.nl
Postbus 10 6900 AA Zevenaar

Stuurgroep regionale samenwerking Arnhem Nijmegen
De heer Van den Berg
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

datum : 7 maart 2016
zaaknummer : Z/16/243171 / INT/16/714085
onderwerp : Definitieve besluitvorming deelname GO en SEB
contactpersoon : Emy Sloot

Geachte heer Van den Berg,

In vervolg op onze brief van oktober 2015, met kenmerk U15.005167, delen wij u mede dat onze gemeenteraad in haar vergadering van 2 maart 2016 een definitief besluit heeft genomen over onze deelname in het Gemeenschappelijk Orgaan (hierna GO) en de Stichting Economic Board (hierna SEB).

Zoals u weet heeft onze raad bij besluit van 29 september 2015 een vijftal voorwaarden vastgesteld waaraan moest worden voldaan alvorens zou worden ingestemd met deelname in het GO en de SEB. Op 16 december 2015 heeft de raad deze voorwaarden nogmaals via een motie bekrachtigd. Dit is tijdens de vergadering van het GO Arnhem Nijmegen op 17 december jl. bij u onder de aandacht gebracht door de portefeuillehouder. Tijdens de GO vergadering heeft u deze voorwaarden aangehoord maar is conform de eerder toegezonden commentaarnota geen verdere toezegging gedaan ten aanzien van onze voorwaarden.

Begin januari heeft u ambtelijk overleg gehad met mevrouw E. Sloot-Vet om te spreken over de motie van de raad en de door u verstrekte commentaarnota. Dit gesprek heeft voor de nodige opheldering gezorgd. In vervolg op dit gesprek is nogmaals het verzoek aan onze raad voorgelegd om dit keer definitief te besluiten over de deelname in zowel het Gemeenschappelijk Orgaan als in de Stichting Economic Board. Op 2 maart 2016 heeft de raad hierover besloten. In de bijlage treft u het raadsbesluit aan.

Vragen
Mocht u nog vragen hebben over dit besluit dan kunt u hiervoor contact opnemen met mevrouw E. Sloot-Vet, Juridisch adviseur van Team Communicatie en Juridische zaken via telefoonnummer 0316-595264.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

mr. S.E.G. Wiersma
secretaris

drs. J.A. de Ruiter
burgemeester

Raadsbesluit d.d. 2 maart 2016

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

2016-1007359s

Zevenaar

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat; de aanvullende reactie van de Regionale werkgroep op de commentaarnota, zoals verwoord in bijgevoegd raadsvoorstel, voldoende is om definitief in te stemmen met deelname in het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen en het financieel bijdrage voor een periode van drie jaar ten behoeve van de Stichting Economic Board.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Onderwerp	Voorstelnummer
Stadsregionale samenwerking Gemeenschappelijk Orgaan en Stichting Economic Board	Z/16/243171/UIT/16/714086

Gelet op artikel 160 van de Gemeentewet en artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

besluit:

I. definitief in te stemmen met de deelname in het GO;

II. goedkeuring te verlenen aan het college om financieel bij te dragen ten behoeve van de Stichting Economic Board voor een periode van drie jaar.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 2 maart 2016.

De griffier, De voorzitter,

Pagina 1 van 1

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

regio arnhem nijmegen

Verslag Voorzittersoverleg
Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen

Verslagnummer	:	1
Gehouden op	:	9 november 2015
Plaats	:	Arnhem
Voorzitter	:	Dhr. H. Kaiser
Notulen	:	Henk van den Berg
Vastgesteld		21 maart 2016
In afschrift aan	:	Stuurgroep Regionale samenwerking Secretarissen PFO's

Verder aanwezig:

Mevr. A. Schaap	PFO Duurzaamheid
Dhr. A. Boone	PFO Mobiliteit
Dhr. T. Tankir	PFO Economie
Dhr. G. Elfrink	PFO Wonen

Dhr. Kaiser heet de voorzitters van harte welkom bij het overleg van de 5 voorzitters van het Gemeenschappelijk Orgaan. Voor het overleg is een korte agenda opgesteld maar hij wil dit moment gebruiken om stil te staan bij de rol van de voorzitter in de nieuwe samenwerking waar de verhoudingen soms nog onwennig zijn. Hett GO wordt gedragen door de 4 portefeuillehouders-overleggen (PFO). In dit overleg doen 19 wethouders zaken en ligt het primaat bij de inhoud en de politiek.

Het Bestuur staat op afstand; bestuurlijke controlling is haar voornaamste taak. Zij nemen kennis van ontwikkelingen en stemmen zo nodig af. Het Bestuur is het dunne touwtje om de 4 PFO's. Van de bestuursvoorzitter mag verwacht worden dat hij luistert en verbindt.
Feit is dat de verwachtingen over deze samenwerkingsvorm divers zijn en de partijen moeten wennen aan de nieuwe verhoudingen en werkwijze. Die werkwijze zal werkenderwijs verder vorm krijgen. Het is om die redenen dat de rol van de voorzitters belangrijk is. Dit vraagt om periodieke onderlinge afstemming. De afspraak wordt gemaakt om voor 2016 4 overlegmomenten te reserveren.

Dhr. Tankir heeft moeten constateren dat het voor de provincie lastig is om te gaan met de nieuwe werkelijkheid. Bij een aantal dossiers geconfronteerd met wisselende bestuurlijke en ambtelijke geluiden. De vraag is hoe de provincie goed aangesloten te krijgen. De behoefte wordt onderkent om hierover duidelijke afspraken te maken met GS.
De aanwezigen komen tot de conclusie dat de oplossing ligt in een periodiek overleg van de voorzitters met het College van Gedeputeerde Staten over lopende projecten en dossiers. Hier is geen rol weggelegd voor het bestuur van het GO omdat het gaat om de inhoud en het eigenaarschap van de dossiers bij de PFO's ligt. Gedacht wordt aan een frequentie van 2 maal per jaar. Dhr. Kaiser zal dit voorstel bespreken met de CdK.

Brief aan de raad - Dhr. vd Berg Bestuurlijk overleg regio Arnhem Nijmegen

Verslag

1. Jaarprogramma 2016.

Afgesproken wordt dat de portefeuillehoudersoverleggen hun werkprogramma voor 2016 op korte termijn inleveren bij de secretaris. Deze bundelt de werkprogramma's (slaat er een nietje door) en het werkprogramma 2016 wordt aangeboden aan het bestuur en ter kennis gebracht aan de deelnemende gemeenten.

2. Reglement van Orde.

Dhr. Van den Berg licht toe dat het reglement van het GO voorschrijft dat het bestuur voor haarzelf en voor de PFO's een reglement van orde vaststelt. Het concept is met de secretarissen van de PFO's uitgebreid besproken om daarmee aansluiting te vinden bij de inmiddels ontstane praktijk. Dhr. Kaiser nodigt de voorzitters uit om nu of schriftelijk te reageren. Dhr. Tankir stelt voor om de termijn van 5 dagen voor het doorsturen van de vragen te wijzigen in 10 dagen.

Aansluitend vraagt dhr. Tankir naar de verbinding van de Stichting Economic Board met het GO. Dhr. Kaiser ligt toe dat het PFO Economie de verbinding onderhoudt met (de gemeentelijke vertegenwoordigers in) de Economic Board. Het PFO Economie agendeert het jaarplan van de EB. Geconstateerd wordt dat het organogram dit niet visualiseert. De secretaris wordt gevraagd dit aan te passen.

3. Mededelingen vanuit de Stuurgroep.

Dhr. Kaiser meldt dat *Regiodag* op donderdag 17 december 2015 plaatsvindt van ca. 16.30 uur tot 19.30 uur. De uitnodiging gaat een dezer dagen de deur uit. De bijeenkomst, die nu het karakter van een kick-off heeft gekregen, heeft een interessant programma. Het is van belang dat raads- en collegeleden en partners in de Economic Board elkaar daar ontmoeten.

Op die middag vindt ook de 1e vergadering van het bestuur van het GO plaats. De 'save the date' wordt deze week verzonden.

Dhr. Van den Berg meldt dat de Stuurgroep eind deze maand een commentaarnota presenteert. Hierin gaat de Stuurgroep in op de wensen, bedenkingen en (rand-)voorwaarden die de instemming met de nieuwe regionale samenwerking hebben vergezeld.

Afspraken:

- het overleg van de voorzitters van het GO heet voortaan Voorzittersoverleg om hiermee verwarring te voorkomen met de agendacommissie van een PFO. **Actie**: secretaris.
- het vergaderritme van het Voorzittersoverleg is 4 maal per jaar. **Actie**: secretaris.
- het Voorzittersoverleg neemt het initiatief om periodiek een overleg te hebben met het College van Gedeputeerde Staten. Dhr. Kaiser legt dit voor aan de CdK. **Actie**: dhr. Kaiser.
- In de eerste vergadering van het Bestuur GO wordt het jaarprogramma 2016 voorgelegd. De input hiervoor wordt tijdig aangeleverd aan de secretarissen van de PFO. **Actie**: secretarissen.

2

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

lijst 1 BII

reg.nr.: 16 0003329
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
30 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afdeling:

Petitie Zwembad Dukenburg

Naam:	Naam:
	Thea Hollemans
	T. v. Rossum
Nel Gerrits *	J. Heesbeen 2x
A.M. Haren Per	R. Ploones
R.R. Reddy Groos	M Rychen
W v d Ven	Ria Geuns
A. Pabbanse	ES Kimenai
Wilma Jabsen	M. HESSELS
Sitia Rits	T. Aarden
	L. Baumann
Dekkerbell	Nel Peters
Peters	Corry Sprenkels
	Marian Peters
Hilde	Sjaan v. d. Gaag
M. Mans - Nijsten	Anneke Bolt
G. Mans	Trinette Klemann
P. Hoppenbrouwers	Riky Janssen
H.E.M. v.d. Ban Arkens	Ria Evers
Ivan Thiel	Nic v. d. Ginste
	Rieny Cruier
	Dinny Hanenberg
T. Hoen	Antoinette v. Rooij
Schutten	Desiree Waggoner
R Ploones	Liesbeth Roos

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

· lijst 2

Petitie SFN zwembad Dukenburg.

handtekeningactie 30 maart

Naam:	Naam:
Paula Müller	
Marianne Polen	
Len van Wijk	
Annelies van den Wal	
Nel Henckules	
F.W. Oithel	
Nadia	
Rezan	
THUY DANG	
Nesrin Erdogan	
M. Mahmutovic	
H. Ben Hammou	
S. Lalaram	
Ayse Dinç	
Okeper Baars	
C Bakker	

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

lijst 3

Handtekeningactie 30 maart

Naam:	Naam:
Linda Kusters	
Jopje Kuhnen	
Loup Prudon	
E.T.s v.d.Bor	
Kv Boenendaal	
Leona Mulder	
~~Laude Castelo~~	
Pierre van Grunsven	
J. Duis	
F.T Hijzen	
D. Peeters	
J. Jeppbeek Jan	
[illegible]	
[illegible]	
[illegible]

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

lijst 4

Handtekeningactie zomaart

Naam:	Naam:
Moulen Van Oort	Van Oo
Najah.	
Aaya	
Rachida El Rayadi	
Kezban Sever	
Fahim Sadat	
EL Kiasmi	
	Rakia
Fatma Atagisi	
Claudia Moldrup	
Maryam	
Fatma	
Z. Ghafari	
Turpike	
F-Pejman	
Yvon de Haan - Kroëma	
P Haarman	
Paula v. Dorp	
Asha miwaka	miwaka
RAHMA YEMANE	
Zeynahora Ayboni z	
Hava Demir	

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

Naam:	Naam:
Zohra Hosaini	
Abdallah	
van kooiwyk	
Kooiwyk	Michael v. Kooiwyk
Tijana	
Sandra Ilyano	
v. Apeldoorn	
Peeters	
R. Schaafstra	
J. Kilsdonk	
Fatima Tahri	
Ingrid Barten	
Lichr Schreurs	
Mr. de Sandy	
Sylvia Nijzink	
Marian v.d. Hoeven	
Tonny Peters	
Sandra Peters	
Jacco Horbeek	
AMB Berendsen	
Hanneke Nijholt	Marja Nijholt

5
Lijst

lijst 6

Handtekeningen actie 30 maart

Naam:	Naam:
G. L DEFFEN	S.P. DERKSEN
G Feler	
Cuic Faaren	Sarina
Anouk	M. Jaarsma
Raben	
Afleida Nijboer	
Marco	
Ghoda Salem	
Jessica Hopman	
M. Boschman	
Z schoutissen	
A. de Waal	
C M E Pelkman	
UWTon JACOBS	
W. v. Baardewyk	
M KEULTJES	
B. Keultjes	
M. Lebbink	
M. Zegers	
A. v Geel	
a vont	
a mooi	
R. Heremens	
M Heremens	

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

lijst 7

Handtekeningactie 30 maart

Naam:	Naam:
Maud Hermans	
Saar HEVMENS	
Tamara Weterbun	
Beate Lim	
Yvonne ter Dijk	
TROOST	
Doorman	
De Greeff	
Erik Elberg	
Jan PETERS	
Wilma Peters	
Monyke Gentenaar	C. Klaassen,
J VISSERS	G Jacobs
E. Weterbun.	
N.V. van Vrijaldenhoven	
Kim Janssen	J. Hermans
Noortje	Linda Geesing
C.M. Baardman	C.M. Baardman
W. Schoenmaker	
Rian v. Vlissen	
m.y Geijsen	
Yneke Jagen	S. Burgers
Nan v. Eldyk	
Annie v. Eldyk	An Herm

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

lijst 8

Handtekeningactie 30 maart

Naam:	Naam:
T Thijssen	
	HENNY BOOMS.
Senna Verheggen	
daniëlle Scholtz	

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

Naam:	Naam:
[illegible]	[illegible]
El Mura	[illegible]
V Spijkers	[illegible]
A Janse	[illegible]
B Dorkens	[illegible]
MEURS	[illegible]
A. Büyükkaya	Ahmed
W. Gibbelbaven	[illegible]
Dick	[illegible]
Ronald	[illegible]
A Schraven	[illegible]
T. Schraven	[illegible]
Tanya Mulder	[illegible]
Fatima Misri	[illegible]
Tonie van Bergen	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Marieke Teerdam	[illegible]
M. Leerveer	[illegible]
M. Leerkeer-Kreuwers	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]

Lijst 9.

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

Naam:	Naam:
Fawzia Ryaad	
G Dekker	
A Geers	
J Bruijn	
Imy Heemans	
A Jongerius	
C. Bruggeman	
W. v. Boeuf	
BPM Vermeulen	
Th. Deunissen	
D Boon	
B v. Turenhout	
R Schippenheym	
Ambeek	
Naa Kuijpers	
A v. Vugt	
A. Janssen	
W. Janssen	
K. Smid	
GERRITSEN	
Anahita Shamsi	
Meri	
Hahibi	

Brief aan de raad - Petitie Zwembad Dukenburg - handtekeningenactie

Naam:	Naam:
Klaus König	
Mark Bakker	
Ena Veljkovic	
Dragan Veljkovic	
Liza Veljkovic	
Mary Som	
T. Roos	
M van Surden	
ider Schoor	
P Geen	
C. Snellemans	
Kees Mulder	
Yasmine Mulder	
C Nymeijer	

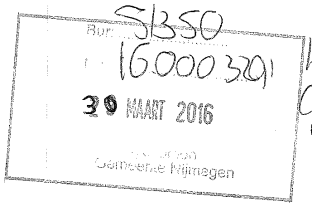
Brief aan de raad - VNG e.a. Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

VANG
HUISHOUDELIJK AFVAL

kopie BR

Retouradres Postbus 2232, 3500 GE UTRECHT

Gemeente Nijmegen
Gemeenteraad
Postbus 9105
6500HG NIJMEGEN

kopie griffie

Datum 25 maart 2016
Onderwerp Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

Geacht college,

Veel gemeenten zijn vorig jaar enthousiast van start gegaan om bij te dragen aan de gezamenlijke ambitie van het Uitvoeringsprogramma VANG – Huishoudelijk Afval (VANG-HHA): Specifiek voor huishoudelijk afval gaat het erom dat we slechts 100 kilogram restafval per inwoner per jaar overhouden en 75% afvalscheiding realiseren in 2020. U wordt in uw ambitie ondersteund door het team dat is samengesteld uit collega's werkzaam bij het Ministerie van IenM, de VNG, de NVRD en Rijkswaterstaat.

Uw resultaten
Een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma is dat gemeenten steeds kunnen leren van elkaars inspanningen en resultaten, daarom zullen wij u jaarlijks over de bereikte resultaten informeren. Op basis van de CBS-enquête Gemeentelijk Afval over 2014 blijkt dat in uw gemeente de hoeveelheid huishoudelijk restafval (inclusief grof huishoudelijk restafval) gemiddeld 151 kilogram per inwoner is.

We feliciteren u met het feit dat u het doel voor 2020 al bijna gehaald heeft. Daarmee bent u een goed voorbeeld voor vergelijkbare gemeenten. Wij hopen dat u doorgaat en zult laten zien dat dit geen eindpunt hoeft te zijn en de hoeveelheid restafval met meer preventie en afvalscheiding nog verder kan worden verminderd.

Resultaten vergelijkbare gemeenten
Tussen gemeenten verschilt de hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval flink. Dit komt door de wijze van inzameling en door verschillen in de bebouwing en ruimtelijke ordening. Inwoners van grote, dichtbevolkte gemeenten met kleine woningen scheiden hun afval op andere manieren dan inwoners van kleine gemeenten met ruime woonwijken en voldoende ruimte voor voorzieningen. Om uw resultaten met die van andere gemeenten te kunnen vergelijken is samen met het CBS een indeling gemaakt naar het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid (het aantal adressen per km^2).

Op basis van deze criteria is uw gemeente ingedeeld in de groep "G32". Binnen deze groep bent u nummer 4 van de 37 als we kijken naar de hoeveelheid huishoudelijk restafval (zie bijlage). De best practice in uw groep behaalde in 2014 een resultaat van gemiddeld 120 kilogram restafval per inwoner per jaar.

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

NVRD

VANG
HUISHOUDELIJK AFVAL

De gegevens van alle gemeenten en vergelijkbare groepen van gemeenten vindt u terug op onze website www.vang-hha.nl. U vindt hier ook de link naar scheidingsgegevens van alle gemeenten.

Succesvolle voorbeelden
Wilt u snel aan de slag met nieuwe maatregelen? Op onze website staan meerdere goede voorbeelden van gemeenten die de hoeveelheid huishoudelijk restafval succesvol verminderen:

- De aanpak van Zwolle en hun geslaagde 100-100-100-project.
- Arnhems afvalcoaches die leiden tot nog betere resultaten.
- Resultaten van het tariefdifferentiatiesysteem in Maastricht.
- Invoering van omgekeerd inzamelen in Venlo.
- Venrays food battle die leidde tot maar liefst 12% minder voedselverspilling.

Meld u aan voor onze digitale nieuwsbrief en blijf zo op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en best practices.

Uw commitment vastleggen?
Een groep enthousiaste en vastbesloten gemeenten heeft besloten zich officieel te committeren aan de eigen doelstellingen van VANG-HHA. Zij ondertekenen daarom de volgende maanden het Bestuursakkoord 'Verbeteren afvalpreventie en –scheiding huishoudelijk afval'. Wilt u uw ambitie ook bestuurlijk vastleggen? Teken dan ook het Bestuursakkoord. Voor meer informatie of het maken van een afspraak kunt u terecht bij de heer C. Riksen van Rijkswaterstaat, 088-7972950.

Hoe helpen wij u?
VANG-HHA presenteert u de nieuwste inzichten en helpt u deze toe te passen. We ondersteunen u door adviesgesprekken over te nemen maatregelen en met concrete praktijkvoorbeelden. Via onze website en digitale kennisplatforms delen we kennis en ervaringen van gemeenten. Ook vindt u in onze digitale kennisbibliotheek een schat aan informatie over alle relevante onderwerpen en aanpakken van andere gemeenten. In trainingen en workshops leert u meer over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten en best practices die u helpen bij een betere afvalpreventie en –scheiding, zoals de invoering van tariefdifferentiatie, communicatie en gedragsmaatregelen, het schrijven van een grondstoffenplan en de inzameling van PMD en oud papier en karton. Zie voor meer informatie ook de bijgevoegde folder.

Ook wijzen wij u graag op de activiteiten van het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) van Rijkswaterstaat, www.lckva.nl / 088-7972950. Dit programma helpt gemeenten specifiek bij een meer efficiënte en effectieve inzameling van kunststof verpakkingsafval *(zie bijgevoegde folder)*.

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Wilt u nog meer weten over wat wij voor u kunnen betekenen of een afspraak maken voor een adviesgesprek? Mail ons met uw vraag op info@vang-hha.nl of bel met 088-3770030 voor het maken van een afspraak met een van onze medewerkers of, speciaal voor bestuurders, met de relatiemanager Circulaire Economie, mevrouw W. Eygendaal 06-38765445.

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

NVRD

Brief aan de raad - VNG e.a. Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

VANG
HUISHOUDELIJK AFVAL

Namens
Programmabureau VANG - Huishoudelijk Afval

CC: - De gemeenteraad
- Afdeling Afval

Brief aan de raad - VNG e.a. Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

VANG
HUISHOUDELIJK AFVAL

Bijlage: prestaties vergelijkbare gemeenten

Categorie: G32

	Gemeente	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg/inw)	Scheidings-percentage fijn HHA (%)	Scheidings-percentage grof HHA (%)	Scheidings-percentage HHA (%)
1	Deventer	120	70	75	71
2	Maastricht	125	65	82	70
3	Sittard-Geleen	150	56	86	64
4	Nijmegen	151	62	68	63
5	Apeldoorn	158	64	66	64
6	Roosendaal	166	61	84	67
7	Hengelo (O.)	171	56	90	65
8	Venlo	180	60	78	64
9	Groningen (gemeente)	204	41	74	48
10	Breda	209	47	76	54
11	Almere	214	43	85	56
12	Heerlen	214	48	76	55
13	Tilburg	216	42	82	49
14	Haarlemmermeer	228	45	71	51
15	Oss	231	48	89	63
16	Ede	232	48	76	54
17	Leeuwarden	232	49	72	54
18	Helmond	234	50	67	55
19	Lelystad	240	44	79	54
20	Eindhoven	241	44	71	52
21	Almelo	246	43	76	47
22	Gouda	247	38	71	43
23	Enschede	248	41	55	43
24	Alkmaar	251	39	67	44
25	's-Hertogenbosch	261	26	83	44
26	Amersfoort	262	39	75	49
27	Zwolle	268	42	60	47
28	Emmen	269	47	85	54
29	Dordrecht	270	37	70	46
30	Zoetermeer	270	34	53	37
31	Arnhem	272	37	66	45
32	Leiden	285	26	61	32
33	Zaanstad	285	32	62	38
34	Haarlem	309	27	43	30
	Alphen aan den Rijn				
	Delft				
	Schiedam				

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

NVRD

VANG
HUISHOUDELIJK AFVAL

Van Afval Naar Grondstof

Samen zorgen voor vermindering
en hergebruik van huishoudelijk afval

Van afval naar grondstof

Overheden en bedrijven zetten gezamenlijk stappen naar een circulaire economie. Het terugdringen van huishoudelijk afval en hergebruik hiervan als grondstof is een belangrijke stap.

Het programma VANG Huishoudelijk Afval (VANG-HHA) ondersteunt gemeenten op de weg naar een lokaal afvalbeheer, waarbij burgers zich duurzaam gedragen door hun afval goed te scheiden en bewust met producten om te gaan. Dit doen we door het stimuleren van afvalscheiding en het sluiten van grondstoffenketens.
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling van het huishoudelijk afval en daarmee een belangrijke partner van het programma VANG-HHA om dit doel te bereiken. Het programma VANG-HHA helpt gemeenten bij het maken van de juiste keuzes en de uitvoering van maatregelen. Gezamenlijk willen we bereiken dat in 2020 de gemiddelde inwoner van Nederland maximaal 100 kilogram restafval per jaar produceert.

Hoe bereiken we onze doelen?

Het programma VANG-HHA heeft vier pijlers:
afvalscheiding, preventie, ketensluiting en communicatie.

Afvalscheiding
Toepassen van vernieuwende effectieve en efficiënte afvalscheidings-methodes voor huishoudelijk afval.

Preventie
Meer duurzaam gedrag door burgers op het gebied van bewust inkopen, consuminderen en minder verspillen.

Ketensluiting
Bedrijven gebruiken ontwerpen die scheiding en hoogwaardig hergebruik mogelijk maken of producten met een betere repareerbaarheid en een langere levensduur.

Communicatie
Bewustwording en duurzaam gedrag van burgers wordt verhoogd door educatie en communicatie gericht op gedragsverandering.

René van der Weide
Wethouder Milieu & Duurzaamheid in Emmen

'In Emmen scheiden we nu zo'n 55 procent van het afval. Op korte termijn willen we naar 60 procent. En voor 2020 streven we naar de landelijke richtlijn van 75 procent. Dat is een enorme klus. We kunnen dat als overheid niet alleen. Daarom werken we nauw samen met onze inwoners en bedrijven.'

Samenwerking

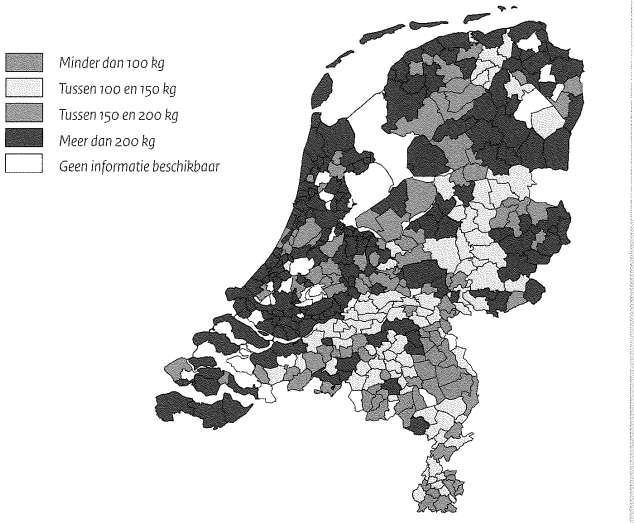
De omslag van afval naar grondstof staat hoog op de politieke agenda. Om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen van gemiddeld 236 kg per inwoner in 2014 naar gemiddeld 100 kg per inwoner in 2020, moeten flinke stappen worden gezet. Landelijke, regionale en gemeentelijke overheden en de betrokken organisaties zetten er daarom de schouders onder. Een aantal gemeenten is al voortvarend gestart. Sommige landelijke gemeenten halen de doelstelling of naderen deze. In de grotere gemeenten is men aan de slag met nieuwe methoden en onderzoek en wordt ook belangrijke vooruitgang geboekt. Kennisontwikkeling en kennisdeling is belangrijk. VANG-HHA deelt de nieuwste inzichten en helpt gemeenten die toe te passen.

Concrete ondersteuning

VANG-HHA biedt ondersteuning aan ambtelijke professionals en bestuurders van gemeenten, in de vorm van:

- Adviesgesprekken en voorlichting over de doelstellingen en mogelijkheden om de lokale uitvoering te optimaliseren;
- Digitale kennisplatforms voor uitwisseling, deling en ontwikkeling van kennis en ervaring;
- Aansprekende resultaten en praktijkvoorbeelden van gemeenten;
- Regionale samenwerking en kennisoverdracht;
- Inspirerende lokaal in te zetten campagnes, zoals 100-100-100;
- Digitale kennisbibliotheek over diverse aspecten van gemeentelijk afvalbeheer;
- Trainingen en workshops over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten, gedragsverandering en best practices.

Hoeveelheid restafval per inwoner (2014)

Vijf praktijkvoorbeelden

1. *Het nieuwe inzamelen in Sliedrecht*

De gemeente Sliedrecht heeft sinds 2015 met de invoering van 'het nieuwe inzamelen' van vooral grondstoffen de focus flink verschoven. De gemeente haalt lege verpakkingen van plastic en blik (metaal) en drankenkartons (PMD) huis-aan-huis op. Groente, fruit- en tuinafval wordt van april tot en met oktober wekelijks opgehaald en in de andere maanden om de week. Het restafval brengen de inwoners naar containers op maximaal 150 meter van hun huis. Het resultaat mag er zijn: als de trend uit het eerste halfjaar van 2015 zich voortzet, stijgt de ingezamelde hoeveelheid PMD in 2015 van 5 naar 21 kilo per inwoner per jaar en daalt het restafval van 208 naar 182 kilo per inwoner per jaar. De kosten van de ongeveer honderd ondergrondse containers, een nieuwe vuilniswagen én de extra inzamelrondes, verdient de gemeente volledig terug doordat er minder restafval verwerkt hoeft te worden en het gebruik van de herbruikbare grondstoffen geld oplevert.

2. *Multistromen in Amsterdam-Zuidoost*

De gemeente Amsterdam doet sinds eind mei 2015 een proef met de zogenoemde multistromen-inzameling van afval, in de T-buurt in Amsterdam-Zuidoost. Dat betekent dat al het herbruikbare, dus waardevolle afval in één 'waardecontainer' wordt ingezameld. Daarvoor krijgen de inwoners die meedoen aan de proef vuilniszakken in vier verschillende kleuren:

- etensresten en plantenresten in de groene zak;
- plastic verpakkingen en drankenkartons in de oranje zak;
- papier en karton in de blauwe zak;
- textiel, elektrische apparaten en andere afgedankte spullen in de rode zak.

Glas gaat apart in de glasbak en het huishoudelijke restafval wordt in de gebruikelijke grijze huisvuilzak in een aparte container voor restafval ingezameld. Omdat er maar één nieuwe inzamelcontainer nodig is voor de vier nieuwe afvalstromen, is deze inzamelmethode relatief eenvoudig te realisteren in de openbare ruimte. De gekleurde zakken worden naderhand gescheiden en gaan ieder het eigen verwerkingstraject in. Resultaat: de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen is goed en de afvalscheiding is in korte tijd gestegen van 9 naar 16 procent.

3. Son en Breugel: samen in dezelfde zak
Plastics, metalen, blikken en drankenkartons: alles bij elkaar in één zak. Dat is de aanpak van de Brabantse gemeente Son en Breugel. En het werkt. Dankzij de zogeheten PMD-zak heeft de gemeente nog maar 34 procent restafval. Son en Breugel gaat nog verder: over vijf jaar moet dit zijn teruggebracht tot 5 procent. Daarnaast introduceerde de gemeente de groene bak voor etensresten, de GFT-E-container. Stapsgewijs verbetert zo de afvalscheiding.

4. Duo-containers in Venlo
De gemeente Venlo zamelt tegenwoordig het restafval gelijktijdig in met PMD in een duo-container. De Limburgse gemeente heeft ook gezorgd voor extra containers die voor iedereen op loopafstand zijn geplaatst. Daarmee is de stap naar afval scheiden een stuk kleiner geworden.
Door het scheiden van het PMD liep in 2014 de hoeveelheid restafval fors terug: van 200 kilo naar 150 kilo per persoon. Voor de inwoners leverde dat gelijk resultaat op: in 2015 kon de afvalstoffenheffing al flink omlaag.

5. Driekwart minder restafval in Maastricht
Maastricht voerde in 2001 als een van de eerste gemeenten in Nederland de diftarmethode in om het sorteergedrag te bevorderen en de lastendruk te verlagen. En met resultaat: het scheidingspercentage is bijna 75%! De gemeente haalt zowel restafval, als GFT, oud papier, karton en textiel tweewekelijks op. Voor het overige afval kunnen de inwoners terecht bij 57 milieuperrons en vier regionale milieustraten.
Als tegenprestatie voor het afvalscheiden biedt Maastricht haar inwoners niet alleen een lagere afvalstofheffing, maar ook een hoog serviceniveau.

Isabelle Diks | Wethouder Duurzame ontwikkeling in Leeuwarden

'Leeuwarden doet aan geautomatiseerde na-scheiding. Dat betekent dat kunststoffen, metaal en drankkartons uit restafval worden gefilterd. Voor onze gemeente is dat een effectieve en efficiënte oplossing. Papier, textiel en gft-afval pakken we aan de bron aan. Een speciale Afvalapp helpt de burgers hierbij.'

Goed presterende gemeenten 2014

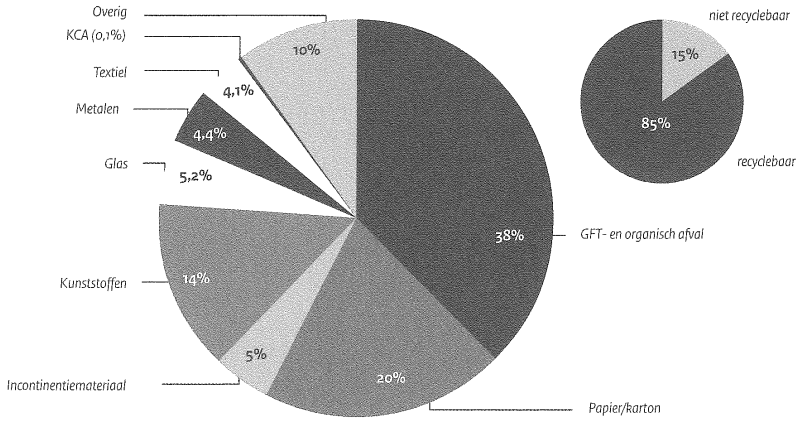
Gemeentenaam	*Inwoneraantal*	*Hoeveelheid restafval per inwoner*
Horst aan de Maas	41.810	31 kg
Boxmeer	28.227	71 kg
Oosterhout	53.717	99 kg
Deventer	98.322	123 kg
Maastricht	122.488	127 kg
Apeldoorn	157.545	163 kg

Van Afval Naar Grondstof

Het programma VANG huishoudelijk afval (VANG-HHA) is een gezamenlijk ambitie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat (RWS), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Koninklijke Vereniging voor Afval en Reinigingsmanagement (NVRD). De partijen voeren het programma samen uit.

VANG-HHA is onderdeel van het programma VANG: Van Afval Naar Grondstof. Het programma VANG is de inspanning van het kabinet om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Het programma is opgebouwd uit acht doelstellingen die in brede zin de realisatie naar duurzaam en circulair grondstoffengebruik bewerkstelligen.

Samenstelling huishoudelijk afval (2013)

Voor gemeenten die willen doorleren

Learning Cen+er Kunststof Verpakkingsafval

Learning Cen+er Kunststof Verpakkingsafval

Het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval van Rijkswaterstaat ondersteunt gemeenten om de inzameling en daarmee het hergebruik van kunststof verpakkingsafval afkomstig van huishoudens te verbeteren. Het Learning Center zet een breed instrumentarium in om de kennis en kunde van gemeenten te helpen vergroten zodat zij hun kunststof zo effectief mogelijk kunnen inzamelen en hergebruiken.

Naar minder kunststof verpakkingsafval

Sinds enkele jaren zamelen gemeenten huishoudelijk kunststof verpakkingsafval gescheiden in. De aanpak en de opbrengst verschillen sterk per gemeente. Daarnaast neemt de vergoeding voor kunststof de komende jaren af. Voor veel gemeenten reden genoeg om de effectiviteit van de inzameling te willen verhogen. Door van elkaar te leren kunnen gemeenten hun inzameling en hergebruik zo optimaal mogelijk inrichten.

De VNG, het ministerie van Infrastructuur en Milieubeheer en het Verpakkend bedrijfsleven (ondertekenende partijen Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022) hebben Rijkswaterstaat gevraagd een onafhankelijk Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) op te richten. Gemeenten kunnen bij dit Learning Center terecht voor kennis en advies.

Advies en ondersteuning

Het Learning Center ondersteunt gemeenten kosteloos met kennis en informatie. Wij bieden u:

- **Website**
  U vindt hier alle inhoudelijke informatie die u nodig heeft en inspirerende praktijkvoorbeelden. Via de website kunt u zich ook aanmelden voor de verschillende bijeenkomsten die wij organiseren. Houdt u de website dus in de gaten voor de meest actuele informatie.
- **Kennisnetwerk**
  Wij brengen u in contact met andere gemeenten en zorgen voor het uitwisselen van ervaringen.
- **Intakegesprek en aanvullende vragenlijst benchmark**
  Daarmee krijgt u een beeld van de situatie in uw gemeente.
- **Inhoudelijke ondersteuning door experts of ervaringsdeskundigen**
  Voor ondersteuning op maat.
- **Kennisbibliotheek**
  U vindt hier een breed scala aan achtergrondartikelen en -rapporten.
- **Kennisontwikkeling**
  In overleg met u initiëren wij onderzoek gericht op verbetering van kunststofinzameling en -verwerking.
- **Bijeenkomsten en trainingen**
  Een uitgelezen kans om kennis uit te wisselen.

Samenwerking benchmark afvalscheiding

Het Learning Center werkt nauw samen met de benchmark afvalscheiding van Rijkswaterstaat en de NVRD. Maakt u al gebruik van de benchmark? Dan kunt u de gegevens ook samen met het Learning Center gebruiken om de inzameling en het hergebruik in uw gemeente goed te analyseren. Het Learning Center voegt daar eigen, of derdengegevens aan toe voor extra informatie.

Maakt u nog geen gebruik van de benchmark? Dan maakt u het onderdeel kunststofafval van de benchmark gratis gebruiken voor de kennisuitwisseling in het Learning Center.
Met de partijen van de raamovereenkomst en de NVRD is afgesproken dat de gegevens alleen ter beschikking staan aan gemeenten die deelnemen aan de activiteiten van het Learning Center en dat deze gegevens alleen binnen het Learning Center worden gebruikt. Derden krijgen geen inzage in de gegevens. Door gebruik te maken van verschillende gegevensbronnen en de beschikbaarheid van een uitgebreid instrumentarium kunnen wij diepgaand samen met u op een vraag ingaan.

Verbeteren van kennis en kunde

Het Learning Center is voor gemeenten de centrale plek voor ondersteuning bij het verbeteren van de inzameling en het hergebruik. Wij kennen de nieuwste inzichten, technieken én de praktijk, en helpen gemeenten daarbij. Wij doen dit vooral door gemeenten van elkaar te laten leren. Enthousiaste en betrokken adviseurs en inspirerende kennisoverdracht zorgen ervoor dat het Learning Center een ontmoetingsplaats is voor gemeenten die met elkaar vooruit willen. Wij organiseren kennisbijeenkomsten, geven antwoord op vragen en adviseren en ondersteunen bij concrete individuele vragen en met innovatief onderzoek. Wij putten daarvoor uit de brede kennis en ervaring van experts uit collega gemeenten, van adviseurs van Rijkswaterstaat en indien nodig van externen.

Brief aan de raad - Fractie van VVD Verzoek Beëindigen fractievolgerschap

BB

Aan de hoogedelgestrenge heer H.M.F. Bruls,
Voorzitter van de gemeenteraad van Nijmegen

Nijmegen, 30 maart 2016

Onderwerp: Verzoek beëindigen fractievolgerschap

Geachte heer Bruls, voorzitter van de gemeenteraad van Nijmegen,

Hierbij wil ik u graag op de hoogte stellen van het feit dat VVD-fractievolger Anna Verhoeven per 1 april 2016 haar fractievolgerschap zal beëindigen.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

I.M. van Dijk
Fractievoorzitter VVD Nijmegen

Brief aan de raad - Fractie van VVD Verzoek benoeming tot fractievolger

BIJ

Aan de hoogedelgestrenge heer H.M.F. Bruls,
Voorzitter van de gemeenteraad van Nijmegen

Nijmegen, 30 maart 2016

Onderwerp: Verzoek benoeming tot fractievolger

Geachte heer Bruls, voorzitter van de gemeenteraad van Nijmegen,

Hierbij het verzoek van VVD Nijmegen om tijdens de eerstvolgende mogelijkheid over te gaan tot de benoeming van dhr. M.C.W. Bakker, als fractievolger van de VVD Fractie Nijmegen.

Hoogachtend,

I.M. van Dijk
Fractievoorzitter VVD Nijmegen

Brief aan de raad - M. Bakker Aanvaarding voordracht tot fractievolger

B15

De gemeenteraad van Nijmegen
t.a.v. de voorzitter
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Nijmegen, 30 maart 2016

Onderwerp: Aanvaarding voordracht tot fractievolger

Geachte voorzitter van de gemeenteraad,

Graag aanvaard ik mijn voordracht tot benoeming tot fractievolger namens de fractie van VVD Nijmegen.

Met vriendelijke groet,
M.C.W. Bakker

Bijlagen:
- NAW gegevens
- Nevenfuncties

Brief aan de raad - Gemeente Tiel motie Veilig Thuis

reg.nr.: 16.0003639 B16
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
07 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 751
afgedaan:

Van: Renate Valerianus [mailto:RValerianus@tiel.nl]
Verzonden: vrijdag 1 april 2016 11:02
Onderwerp: Motie Veilig Thuis

Geacht College en Raad,

Op verzoek van de Raad van de gemeente Tiel stuur ik u in de bijlage de Motie Veilig Thuis die door de Raad van Tiel is aangenomen op 23 maart 2016.
Deze motie wordt verstuurd naar alle gemeenten die aangesloten zijn bij de GGD Gelderland-Zuid.

Bij deze vraag ik u om een reactie te geven op deze Motie van uw raad na uw eerst volgende raadsvergadering.

Ik hoop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Renate Valerianus
Adviseur & Regisseur
Team Stad

Achterweg 2
4001 MV Tiel
Mobiel: 06 18 30 49 11
Telefoon: 0344 63 71 11
Email: RValerianus@tiel.nl
Website: www.tiel.nl

Woensdag afwezig

Brief aan de raad - Gemeente Tiel motie Veilig Thuis

Motie Veilig Thuis
Horend bij agendapunt 9: Begrotingswijziging Veilig Thuis 2016 GGD Gelderland-Zuid

De raad van de gemeente Tiel, in vergadering bijeen op 23 maart 2016, overwegende dat:

- het algemeen bestuur van de GGD Gelderland-Zuid op 11 december 2014 heeft besloten Veilig Thuis als tijdelijke taak toe te voegen aan de taken van de GGD Gelderland-Zuid, door middel van een wijziging van de gemeenschappelijke regeling;
- er in beginsel toestemming van de gemeenteraden nodig is voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling, maar dat dit volgens de gemeenschappelijke regeling van de GGD Gelderland-Zuid destijds niet hoefde als er sprake is van de toevoeging van taken die "van ondergeschikt belang" zijn;
- het algemeen bestuur van de GGD Gelderland-Zuid heeft gemeend dat er sprake was van een wijziging van ondergeschikt belang, omdat er sprake zou zijn van een relatief geringe uitbreiding van de taken van de GGD en omdat de financiële consequenties voor de gemeenten gedekt zouden worden door het budget van het Rijk;
- de GGD Gelderland-Zuid voor het uitvoeren van Veilig Thuis in 2016 € 1.064.548 extra nodig blijkt te hebben en de GGD Gelderland-Zuid verwacht dat er vanaf 2017 structureel extra middelen nodig zijn voor Veilig Thuis, waarbij nog geen indicatie te geven is over de omvang van deze middelen;
- daarmee – in ieder geval achteraf – de conclusie kan worden getrokken dat er geen sprake is van de toevoeging van een taak die van ondergeschikt belang is;

- het algemeen bestuur er met de wijziging bovendien aan voorbij is gegaan dat op 11 december 2014 de wetgever al een geruime tijd daarvoor besloten had tot een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen om het wijzigen van gemeenschappelijke regelingen door algemeen besturen onmogelijk te maken[1];
- de wetgever tot deze wijziging had besloten, omdat de wetgever "het niet wenselijk [achtte] dat het algemeen bestuur zelf kan besluiten om een regeling te wijzigen [...], maar [...] het primaat bij de deelnemers [wil] laten"[2];
- een definitieve beslissing over het toevoegen van Veilig Thuis bij een organisatie in 2016 gaat plaatsvinden, waarbij het de vraag is wie deze beslissing gaat nemen;

van mening zijnde dat:

- Veilig Thuis, gelet op het bovenstaande en gelet op de rol en de taken van de raad alleen definitief bij de GGD Gelderland-Zuid ondergebracht kan worden na toestemming hiervoor van de bestuursorganen van de deelnemende gemeenten als ware het een wijziging van de gemeenschappelijke regeling zoals bedoeld in artikel 36, eerste lid, van de gemeenschappelijke regeling;
- de GGD Gelderland-Zuid Veilig Thuis op dit moment onvoldoende goed uitvoert en dit heeft geleid tot ontevredenheid en zorgen van de raad;
- de GGD Gelderland-Zuid, noch op basis van de overgelegde stukken, noch op basis van informatie gegeven tijdens twee bijeenkomsten over Veilig Thuis, de raad voldoende inzicht wist te geven over de gevolgen van de gebreken aan het uitvoeren Veilig Thuis voor de inwoners die het betreft, het verbetertraject bij Veilig Thuis en de noodzakelijkheid van de tijdens deze raadsvergadering voorliggende begrotingswijziging;
- de GGD Gelderland-Zuid op dit moment onvoldoende heeft gedaan en doet om zorgen over het uitvoeren van Veilig Thuis voor dit moment en voor de toekomst weg te nemen;
- de Tielse raad daardoor zijn kaderstellende en controlerende taak bij Veilig Thuis onvoldoende kan uitvoeren;
- dit alles de noodzaak versterkt van het uitvoeren van de motie die de raad op 16 december 2015 heeft aangenomen en waarin de raad het college oproept om een onderzoek te starten naar de mogelijkheden om de contracttaken die niet wettelijk onder de vier pijlers van de GGD vallen, waaronder Veilig Thuis, elders onder te brengen;

---

[1] Deze wetswijziging was op 9 juli 2014 door de wetgever aangenomen, op 12 augustus 2014 in het Staatsblad geplaatst, maar is pas op 1 januari 2015 in werking getreden.

[2] Memorie van Toelichting bij deze wetswijziging (*Kamerstukken II* 2012/13, 33597, nr. 3, p. 29/30).

Brief aan de raad - Gemeente Tiel motie Veilig Thuis

verzoekt het college:

- het bovenstaande bij de GGD Gelderland-Zuid kenbaar te maken en in te brengen in de eerstvolgende vergadering van het algemeen bestuur;
- het onderzoek, zoals genoemd in de op 16 december 2015 aangenomen motie, uiterlijk op 1 juli 2016 aan de raad te doen toekomen;
- tot dat het onderzoek in de raad is besproken geen voorbereidende stappen te ondernemen in het definitief onderbrengen van Veilig Thuis bij welke gemeenschappelijke regeling of organisatie dan ook, noch als college zelf, noch als vertegenwoordigers van de gemeente Tiel richting en in het algemeen bestuur van de GGD Gelderland-Zuid;
- het algemeen bestuur van de GGD Gelderland-Zuid na elke vergadering een terugkoppeling te laten geven aan de Tielse raad over de verbeteringen die de GGD bij Veilig Thuis sinds de voorgaande vergadering heeft doorgevoerd en de resultaten daarvan, voor de tijdsduur dat het uitvoeren van Veilig Thuis (nog) bij de GGD Gelderland-Zuid belegd is;
- deze motie onverwijld te verzenden aan alle raden en colleges van de gemeenten die bij de GGD Gelderland-Zuid zijn aangesloten en hen te vragen om deze motie te ondersteunen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fracties van PvdA, VVD, Sociaal Tiel, D66, PvdB en CDA

N.E. Gradisen (PvdA) A.E.L. Duquesnoy - van den Heuvel (VVD) E. van IJzendoorn (Sociaal Tiel)

T. Zuiderma (D66) P. van den Burg (PvdB) Th.J.M. van Oostrom (CDA)

Deze motie is aangenomen/verworpen in de vergadering van 23 maart 2016.
De griffier, → met alle stemmen voor

Brief aan de raad - Breed Kwalitatieve kwartaalrapportage Breed, oktober tot . . .

reg.nr.: 16.0003762 B17
proceseverantw.: BMSO

INGEKOMEN
12 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751
afgedaan:

< BREED >

Breed en gemeenteraden

Kwalitatieve kwartaalrapportage Breed, oktober en met december 2015

Nijmegen, 1 april 2016

Geachte gemeenteraadsleden,

Hierbij ontvangt u de laatste kwalitatieve Breed kwartaalrapportage van oktober tot en met december 2015. Met deze rapportage geven wij u een actueel beeld van de stand van zaken bij Breed. Naast deze kwalitatieve kwartaalrapportage ontvangt u van ons ook altijd een financiële kwartaalrapportage. Deze financiële rapportage krijgt u, nadat het stuk in het algemeen bestuur van Breed aan de orde is geweest.

De kwalitatieve kwartaalrapportage bestaat uit:

1. Financiële informatie over de ontwikkeling van de reorganisatiekosten (zie bijlage 1).
2. De kwantitatieve voortgang omtrent de strategische doelstelling om 85% van onze medewerkers te detacheren in 2017. Dit doen we, net zoals in de vorige rapportages, op basis van de vijf werkvormen waarin onze medewerkers werkzaam zijn (zie bijlage 2).
3. De kwalitatieve voortgang van onze doelen en projecten in 2015 (zie bijlage 3).

Laatste kwartaalrapportage Breed
Dit is de laatste kwalitatieve kwartaalrapportage van Breed. De wijze waarop we voor het WerkBedrijf de rapportages gaan opstellen, is nog niet volledig uitgewerkt. Heeft u hierover ideeën? Laat het ons weten.

Tenslotte
Conform afspraak in het algemeen bestuur van Breed, wordt in de begroting van de MGR - het eerste kwartaal 2016 – de informatie opgenomen over: het ziekteverzuim en de doelstelling dat 85% van onze SW-medewerkers buiten Breed aan het werk gaat.

Voor vragen kunt u contact opnemen met Ina Hol, directeur WerkBedrijf Rijk van Nijmegen of Babette Veen, manager communicatie.

Namens het bestuur,

Ina Hol
Directeur

Breed
Boekweitweg 4
6534 AC Nijmegen
Postbus 6700, 6503 GE Nijmegen
Tel (024) 64 99 100
Fax (024) 64 99 109
info@denkbreed.nl / www.denkbreed.nl
KvK 09217470
Btw NL 0014.79.192.B.01
Rabobank 16.03.99.335

Bijlage 1: Reorganisatiekosten

Oktober 2015 – december 2015

Onderstaande tabel geeft inzicht in de werkelijk gemaakte reorganisatiekosten tot en met december 2015 (kolom realisatie) in vergelijking met de begrote taakstellende reorganisatiekosten (kolom prognose).

Tabel: Transitiekosten tot en met december 2015 (bedragen x 1.000)

Jaar	Realisatie	Prognose
2013	€ 3.708	€ 3.708
2014	€ 2.024	€ 2.024
2015	€ 1.131	€ 1.750
2016		€ 1.400
2017		€ 250
2018		€ 140
TOTAAL	**€ 6.863**	**€ 9.272**

De reorganisatiekosten hebben in 2015 een omvang van € 1.131.000 en betreffen hoofdzakelijk personele kosten van zowel niet geplaatste (indirecte) medewerkers als tijdelijke inhuur.

In de jaarrekening 2012 is de voorziening reorganisatiekosten gevormd met een omvang van € 11,3 miljoen. Op basis van de situatie eind 2013, heeft een vrijval van de reorganisatievoorziening plaatsgevonden van € 1,6 miljoen. Op basis van de situatie eind 2014 zijn de verwachte totale reorganisatiekosten bijgesteld van € 9,7 miljoen naar € 9,3 miljoen. De bijstellingen zijn voornamelijk ontstaan doordat het aantal indirecte medewerkers dat een proefplaatsing succesvol heeft afgerond, hoger was dan verwacht. De totale vrijval van € 2,0 miljoen is teruggevloeid naar de deelnemende gemeenten. Ook in 2015 verwachten we een vrijval.

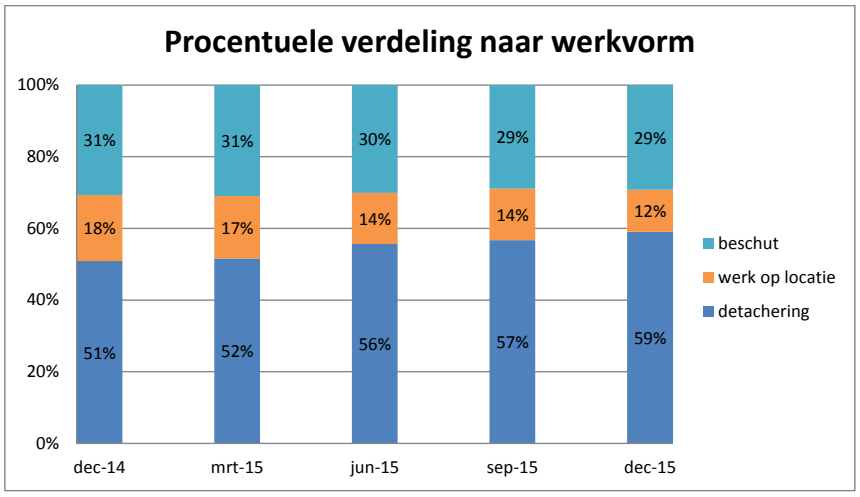
Bijlage 2: Rapportage werkvormen

Oktober 2015 – december 2015

In 2017 willen we dat 85% van onze medewerkers buiten de muren van Breed werkt in de werkvormen begeleid werken (in dienst bij een opdrachtgever), individuele of groepsdetachering. Achteraan in deze bijlage vindt u de uitleg over deze werkvormen.

Ontwikkeling werkvormen

Grafiek 1: Ontwikkeling van de procentuele verdeling naar werkvormen
Detachering is de optelsom van de werkvormen begeleid werk, individuele detachering en groepsdetachering.

Tabel 1: Ontwikkeling aantallen medewerkers per werkvorm afgelopen kwartalen.

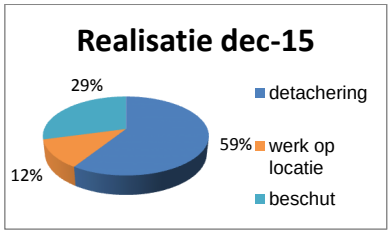
aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	90	89	88	87	81
individuele detachering	636	634	632	624	602
groepsdetachering	439	434	503	515	578
werk op locatie	420	392	314	312	246
beschut	702	694	662	624	607
totaal	2.287	2.243	2.199	2.162	2.114

Normaliter nam bij Breed het aantal medewerkers in het eerst kwartaal van het jaar toe. Door de komst van de Participatiewet is de instroom van SW-medewerkers vanaf 1 januari 2015 gestopt. De medewerkers op de wachtlijst werden geplaatst op andere voorzieningen door het WerkBedrijf. De dalende lijn in aantal medewerkers zet zich nu gestaag voort. De uiteindelijke uitstroom in 2015 is 7,6%. Dit is 0,6% hoger dan verwacht.

In de grafiek zien we dat het percentage detachering in 2015 met 8% stijgt. Hier staat een daling van werk op locatie van tegenover staat. Dit is het gevolg van de afronding van de transitie van het leerwerkbedrijf Schoonmaak en het omzetten van de werkvorm Werken op Locatie naar groepsdetacheringen.

Verdeling werkvormen

Cirkeldiagram 1: Realisatie werkvormen december 2015
Detachering is de optelsom van de werkvormen begeleid werk, individuele detachering en groepsdetachering.

Tabel 2: Ontwikkeling van de verdeling van werkvormen van december 2014 tot en met december 2015 ten opzichte van de SW-sector 2014 en de raming van einde 2017 en de vergelijking van de realisatie tot en met september 2015 met het begrote percentage einde 2015.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
% personen	SW sector	Realisatie					Begroot	Afwijking	Raming	
	dec-14	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15	dec-15		dec-17	
begeleid werk	6%	4%	4%	4%	4%	4%	5%	-1%	6%	
individuele detachering	15%	28%	28%	29%	29%	28%	29%	-1%	25%	85%
groepsdetachering	14%	19%	19%	23%	24%	27%	27%	0%	54%	
werk op locatie	23%	18%	17%	14%	14%	12%	14%	-2%	2%	
beschut	42%	31%	31%	30%	29%	29%	25%	4%	13%	
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	99%	100%	-1%	100%	

Kolom 1: Benchmark met de SW-sector einde 2014.
Kolom 2 t/m 6: Ontwikkeling % medewerkers per werkvorm afgelopen kwartalen 2014- 2015..
Kolom 7: Begroot eind 2015.
Kolom 8: Het verschil tussen de realisatie tot en met december 2015 en begroot eind 2015.
Kolom 9: Strategische doelstelling eind 2017.

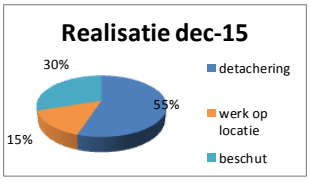
Tabel 2 laat zien er in het laatste kwartaal van 2015 nog een positieve omzetting was van de werkvorm Werk op locatie, naar een groepsdetachering. Een stijging van zo'n 3%. Hierdoor eindigen we in 2015 met één locatie waar nog wordt gewerkt met de werksoort Werk op locatie; namelijk Look-O-Look in Andelst. Hiermee realiseerden we in 2015 een stijging van 51% gedetacheerden (branchecijfer 35%) naar 59%. We blijven wel 2% achter op de begrote eindstand. Bijna alle niet gedetacheerde SW-medewerkers hebben in 2015 een Dariuz-assessment gehad. Hieruit blijkt dat van onze huidige SW-populatie uiteindelijk 22% aangewezen zal zijn op een beschutte werkplek. Conform die lijn, zal de strategische doelstelling eind 2017 uitkomen op 78%.

Brief aan de raad - Breed Kwalitatieve kwartaalrapportage Breed, oktober tot . . .

Verdeling werkvormen: specificatie per gemeente
Onderstaand de werkvormen per gemeente die slechts uitvloeisel zijn van op Breed-niveau geïnitieerd beleid of acties. Er is geen specifiek beleid per gemeente.

Detachering is de optelsom van de werkvormen begeleid werk, individuele detachering en groepsdetachering.

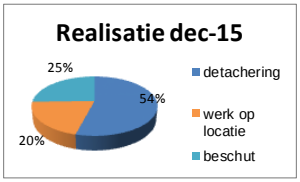
Beuningen

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	8%	8%	8%	8%	8%
individuele detachering	27%	29%	29%	29%	28%
groepsdetachering	13%	12%	14%	15%	19%
werk op locatie	18%	18%	17%	18%	15%
beschut	33%	32%	31%	31%	30%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	13	13	13	13	12
individuele detachering	43	46	45	44	41
groepsdetachering	21	19	22	23	29
werk op locatie	28	28	27	27	22
beschut	52	50	49	47	45
Totaal	157	156	156	154	149

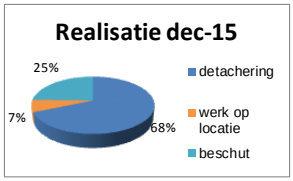
Druten

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	7%	7%	7%	7%	7%
individuele detachering	32%	29%	33%	33%	34%
groepsdetachering	8%	10%	10%	11%	14%
werk op locatie	25%	25%	24%	24%	20%
beschut	29%	29%	27%	25%	25%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	9	9	9	8	8
individuele detachering	42	37	40	40	41
groepsdetachering	11	12	12	14	17
werk op locatie	33	32	29	29	25
beschut	38	36	33	31	31
Totaal	133	126	123	122	122

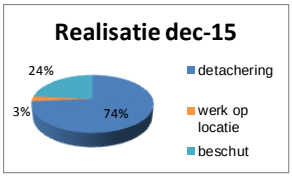
Groesbeek

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	5%	6%	6%	7%	6%
individuele detachering	31%	34%	34%	32%	32%
groepsdetachering	27%	25%	26%	27%	30%
werk op locatie	11%	9%	8%	8%	7%
beschut	25%	26%	26%	25%	25%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	13	14	14	15	14
individuele detachering	74	80	79	73	71
groepsdetachering	63	58	60	62	65
werk op locatie	27	21	18	19	15
beschut	60	61	60	57	54
Totaal	237	234	231	226	219

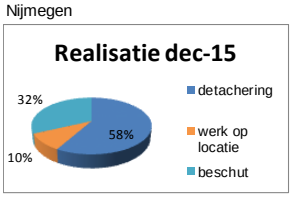
Heumen

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	3%	3%	3%	3%	3%
individuele detachering	37%	40%	39%	41%	38%
groepsdetachering	23%	24%	29%	27%	33%
werk op locatie	11%	8%	5%	4%	3%
beschut	27%	26%	24%	25%	24%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	2	2	2	2	2
individuele detachering	28	31	30	30	27
groepsdetachering	17	19	22	20	24
werk op locatie	8	6	4	3	2
beschut	20	20	18	18	17
Totaal	75	78	76	73	72

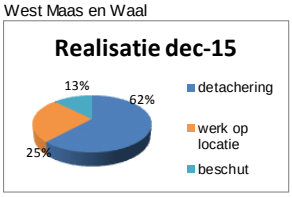
Nijmegen

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	3%	3%	3%	3%	3%
individuele detachering	26%	26%	26%	26%	26%
groepsdetachering	19%	19%	24%	25%	30%
werk op locatie	20%	18%	13%	13%	10%
beschut	33%	34%	33%	32%	32%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	37	34	34	33	32
individuele detachering	333	326	325	321	307
groepsdetachering	242	244	302	307	351
werk op locatie	253	227	162	162	116
beschut	430	430	410	389	379
Totaal	1.295	1.261	1.233	1.212	1.185

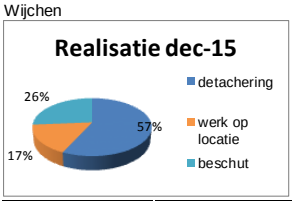
West Maas en Waal

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	11%	11%	11%	11%	11%
individuele detachering	36%	36%	37%	38%	38%
groepsdetachering	14%	13%	11%	11%	13%
werk op locatie	20%	22%	27%	27%	25%
beschut	19%	18%	14%	13%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	8	8	8	8	8
individuele detachering	27	26	26	27	27
groepsdetachering	10	9	8	8	9
werk op locatie	15	16	19	19	18
beschut	14	13	10	9	9
Totaal	74	72	71	71	71

Wijchen

% personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	3%	3%	3%	3%	3%
individuele detachering	27%	26%	26%	27%	27%
groepsdetachering	24%	23%	24%	26%	27%
werk op locatie	18%	19%	18%	18%	17%
beschut	28%	28%	28%	26%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

aantal personen	Realisatie				
	dec-14	mrt-15	jun-15	sep-15	dec-15
begeleid werk	7	8	8	8	7
individuele detachering	74	70	68	69	68
groepsdetachering	65	62	63	67	68
werk op locatie	49	52	48	46	42
beschut	77	75	74	67	66
Totaal	272	267	261	257	251

Uitleg werkvormen
Breed kent momenteel vijf werkvormen waarin de SW-medewerker werkzaam kan zijn:

1. Begeleid werken
2. Individuele detachering
3. Groepsdetachering
4. Werken op locatie
5. Beschut werken

Onderstaand een toelichting op de verschillende werkvormen.

Werkvorm	Aantal personen	Wie is werkgever en welke CAO wordt toegepast?	Onder wiens leiding wordt het werk uitgevoerd?	Voor wiens rekening en risico wordt het werk uitgevoerd?	Bijzonderheden
begeleid werk	individueel	Externe werkgever, CAO van externe werkgever (niet CAO WSW)	reguliere werkgever	reguliere werkgever	- loonkostensubsidie
individuele detachering	individueel	Breed, CAO WSW	inlener	inlener	-inleenvergoeding per tijdseenheid -detacheringsovereenkomst op naam
groeps-detachering	groep	Breed, CAO WSW	inlener	inlener	-inleenvergoeding per tijdseenheid -detacheringsovereenkomst niet op naam -mogelijke inzet werkcoach
werk op locatie*	groep of individueel	Breed, CAO WSW	Breed	Breed	-vergoeding per eenheid dienst of product -overeenkomst niet op naam -werklocatie niet in eigendom van of gehuurd door Breed -werkcoach
beschut	individueel	Breed, CAO WSW	Breed	Breed	-vergoeding per eenheid dienst of product -overeenkomst niet op naam -werklocatie in eigendom van of gehuurd door Breed -werkcoach -inclusief test & training

Werk op locatie
Werk op locatie is een lastige term en verdient daarom extra uitleg. Bij het werken op locatie werken onze medewerkers buiten de muren van Breed maar nog niet op de manier die Breed uiteindelijk voor ogen heeft. Breed wordt daar namelijk betaald op basis van de geleverde productie. Hierdoor zijn we nog steeds verantwoordelijk voor de productie en niet alleen voor de begeleiding van de medewerkers. Onder het werken op locatie verstaan we ook de werkzaamheden van onze leerwerkbedrijven Schoonmaak en Groen en de postbezorgingsactiviteiten. De medewerkers werken namelijk buiten de muren van Breed op een locatie die niet in eigendom is van Breed.

Bijlage 3: Breed als arbeidsbemiddelingsbedrijf

Kwalitatieve voortgang doelen en projecten 2015, kwartaal 4
in deze bijlage rapporteren we over de doelen en projecten uit het jaarplan 2015.

Optimaal matchen. Individueel en groepsgewijs

Het percentage groepsdetacheringen is in het vierde kwartaal gestegen met: 3% ten opzichte van het vorige kwartaal. Eind september bedroeg het 24,3 % tegen eind december 27,3% Dit komt onder meer doordat de AFAC is overgenomen door 2Switch. Dit was het laatste leerwerkbedrijf van Breed. Hiermee zijn alle leerwerkbedrijven, inclusief onze SW-medewerkers, overgenomen door externe samenwerkingspartners. Verder zijn er uitbreidingen geweest in bestaande groepsdetacheringen. Denk aan Cycloon, Look-O-Look en 2dA. Verder realiseerden we nieuwe groepsdetacheringen zoals bij Na-Nomi, DHL en Qrackers.

Bijna traditioneel pakten we aan het einde van het jaar weer kerstpakketten in op Bijsterhuizen. Ruim 50 groenmedewerkers werden hierbij ingezet om hiermee leegloop te voorkomen.

Ken je klant

In de sectoren Techniek en Schoonmaak is er sprake van een toename van het aantal vacatures. Vanuit ons bestand met SW- medewerkers wordt het steeds lastiger om die functies in te vullen. Daarom is voor Schoonmaak het plan uitgewerkt om weer een nieuwe groep medewerkers te gaan opleiden, zodat we de vacatures kunnen vervullen.

In het vierde kwartaal is hard gewerkt om de verbinding te maken met het WerkBedrijf en UWV om te komen tot één benadering naar ondernemers.. Een mooi voorbeeld hiervan is het Radboudumc. Samen met het Radboudumc maakten we afspraken over samenwerking met het WerkBedrijf en Breed. Voor de interne profilering van onze kandidaten (volledige doelgroep) hebben we meegewerkt aan een Intranetpagina voor Radboudumc. Er zijn filmpjes opgenomen en teksten geschreven over de Participatiewet en inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor deze filmpjes zijn 9 kandidaten geïnterviewd die gemotiveerd zijn om bij het Radboudumc willen werken. Verder heeft het Hoofd arbeidsmarkt twee dagen meegelopen met, én kennisgemaakt met relaties en werknemers van Breed en het WerkBedrijf. Op deze wijze kreeg hij vanuit een andere invalshoek inzicht hoe het is om te werken met mensen uit de doelgroep. Zijn feedback op deze twee dagen was erg positief.

In februari 2016 start een dedicated projectleider bij Radboudumc. Door nog meer met deze projectleider samen te werken, streven we natuurlijk naar de realisatie van het aantal plaatsingen zoals in het convenant staat vastgesteld.

Verlenging Groenvoorziening gemeente Wijchen: Sinds drie jaar verzorgt Gemeente Wijchen haar groenbestekken in eigen beheer. In de zomer werken daar meer dan 60 Breed-medewerkers. Omdat alle partijen tevreden zijn over deze samenwerking, is besloten om de overeenkomst voor vijf jaar te verlengen. Vanaf 1 januari 2016 tot 2021 blijven onze Breed-medewerkers het groen verzorgen voor de Gemeente Wijchen.
Twee nieuwe elementen in de overeenkomst zijn:
1. de stageplekken die wij in samenwerking met de gemeente inrichten;
2. en de mogelijkheid om ander doelgroep medewerkers vanuit de participatiewet te laten

instromen als blijkt dat we vanuit de Breed populatie de werkplekken niet kunnen vervullen. Al met al een grote opdracht met veel mogelijkheden en ruimte om mensen met een beperking te laten deelnemen in de arbeidsmarkt.

Overgang relaties en klanten naar WerkBedrijf per 1 januari 2016: Met ingang van 1 januari 2016 gingen alle activiteiten van de Gemeenschappelijke Regeling Breed over naar de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen. Alle leveranciers en klanten zijn hierover middels een brief geïnformeerd. Het had natuurlijk gevolgen. Bestaande contracten met onze (zaken)partners werden door middel van contractoverneming 'onverkort' overgenomen door het WerkBedrijf , dat wil zeggen onder handhaving van alle overeengekomen contractuele rechten en verplichtingen. Contracten die nog voor het pand van Breed gelden. Zijn (nog) niet overgeheveld.

Medewerkers

Indirect

De overgang naar WerkBedrijf: Op 22 oktober werd het sociaal plan MGR officieel getekend. Door Ina Hol(Directeur WerkBedrijf en Breed), Werner van der Linden (Kwartiermaker WerkBedrijf), Turgay Tankir (Voorzitter bestuur Breed), Luciën van Riswijk (Burgemeester Druten), Ben van Hees (Wethouder gemeente Nijmegen), Johan Lubbers (Voorzitter BGO), Gerard van Galen (Vakbond CNV), Ad Looijen (Vakbond FNV), Petra van Grinsven (Vice-voorzitter BGO vanuit Breed), Ingrid Schepens (Werknemerslid BGO vanuit Breed) en Els van de Hurk (P&O gemeente Nijmegen). Dezelfde dag kregen alle medewerkers van Breed en het WerkBedrijf een toelichting op het sociaal plan en werden de functieboeken beschikbaar gesteld. Een nieuwe fase startte. Medewerkers konden officieel hun belangstelling aangeven voor de beschikbare functies. De Plaatsingsadviescommissie sprak met een aantal medewerkers. In november werd deze fase gesloten zodat de directeur uiteindelijk eind december het concept plaatsingsplan kon opstellen.

Ziekteverzuim: Het ziekteverzuim bij de indirecte medewerkers van Breed is ten opzichte van het vorige kwartaal gedaald met 0,9%. Gemiddeld over het kwartaal is het ziekteverzuim 7,6%.

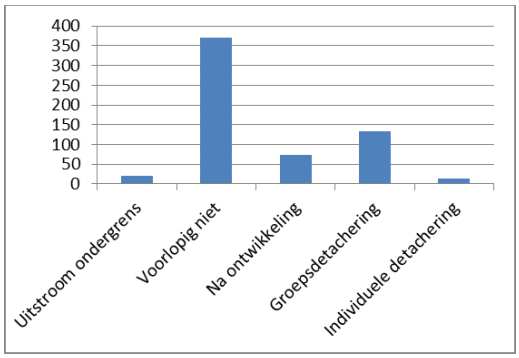
Direct

SW-medewerkers over naar MGR: In december kregen alle SW-medewerkers hun laatste loonstrook van Breed. Zij ontvingen een brief met daarin de uitleg wat er zou veranderen. Behalve de loonstrook, was er verder geen verandering. Op 1 januari 2016 gingen alle SW-medewerkers van Breed over naar de MGR Rijk van Nijmegen. De SW-medewerkers van West Maas en Waal blijven werken voor het WerkBedrijf. Het salaris verloopt via de gemeente. Ook deze medewerkers zijn hierover geïnformeerd.

Sociaal Plan SW: Het concept sociaal plan SW was in november gereed en gepresenteerd aan de SW-medewerkers. De vakbonden ontvingen hierover een aantal zorgpunten. Deze punten zijn nader toegelicht in een brief die naar alle direct SW-medewerkers is gestuurd. In 2016 nodigden de bonden alle directe SW-medewerkers uit voor een raadpleging over het Sociaal Plan SW. Daarna is het Sociaal Plan SW definitief vastgesteld.

Project Productie & Logistiek in beeld: Op 26 mei startten de interne productieafdelingen met het project Productie & Logistiek in beeld 2015. Het project richtte zich op alle SW-medewerkers die op een productieafdeling van Breed werken. Deze 800 SW-medewerkers brachten samen met hun consulent en werkcoach de mogelijkheden kaart.

Zo werd helder of de SW-medewerker gedetacheerd kan worden. Het instrument waarmee werd gewerkt heet Dariuz-Assessment. In december hebben ongeveer 700 SW-medewerkers de vragenlijst ingevuld. Hiervan kan 36% gedetacheerd worden (met of zonder motivatie- en/of ontwikkeltraject). De overige medewerkers hebben de uitkomst-aangewezen op beschut - gekregen.

Ziekteverzuim: We zien dat het ziekteverzuim nog steeds hoog is 20,1%. In vergelijking met het vorige kwartaal zien we een stijging van 1,6%. De belangrijkste oorzaak van het hogere ziekteverzuim was vooral de veranderingen op de afdelingen die ontstonden als gevolg van het project Productie & Logistiek in beeld 2015.

Het verzuim blijft een speerpunt in de aanpak en begeleiding van medewerkers. Ook in 2016. Hiervoor is het project Aanpak Verzuim SW 2016 in ontwikkeling. Dat moet gaan regelen dat consulenten tijdelijk extra gefaciliteerd worden in de verzuimaanpak. Dit gebeurt door gerichte inzet van bijvoorbeeld casemanagers.

Collectief vervoer: Breed maakte nieuwe afspraken met twee collectief vervoerders Taxi van Dijk en Betuwe Express. Op 16 november werden alle SW-medewerkers door de nieuwe taxibedrijven vervoerd.

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

-BIR

reg.nr.: 16.0003749
procesverantw.: BM50

INGEKOMEN
12 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 751
afgedaan:

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: B. Dijk [mailto:mailuitingen@gmail.com]
Verzonden: vrijdag 8 april 2016 11:48
Onderwerp: Gezondheid en geluid

Geachte heer/mevrouw,

Wilt u dit onderzoek doorsturen naar de raadsleden? En naar het college van B&W?

Zie bijlage van deze e-mail.

Met vriendelijke groet,

Dijk

KU LEUVEN

REPORT

UNDESIRABLE EFFECTS AS A RESULT OF SHORT-TERM EXPOSURE TO AN ULTRASONIC REPELLENT DEVICE

Assignment no. DG5/PB_PP/IVC/13026

By Prof. Dr. Christ Glorieux (part I)
and Prof. Dr. Astrid van Wieringen (part II)

Date: 28 July 2014

By order of

federal public service
HEALTH, FOOD CHAIN SAFETY
AND ENVIRONMENT

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

Introduction

Since several years, the Directorate-General (DG) Environment of the Federal Public Service (FPS) of Health, Food chain safety and Environment receives complaints about the noise coming from ultrasonic animal repellents. These devices emit high-frequency sound and low-frequency ultrasound, in most cases in a frequency range from 8 kHz to 40 kHz, depending on which animal species should be driven away. There exist no standards for the restriction of the emissions of this type of devices.

There are, however, two authorities who have recommendations on the subject: the International Non-Ionizing Radiation Committee (INIRC/IRPA, 1984) and the Canadian government (1991). For the frequency range from 16 to 20 kHz, both authorities impose a limit value of 75 dB for the SPL for professional exposure. The INIRC/IRPA also gives a value for the exposure of the general public, namely 70 dB at 20 kHz. Respecting these limit values should give protection against symptoms such as nausea, headache, vomiting, pain, disturbance of coordination, dizziness, fatigue, and against possible hearing loss due to prolonged exposure. For ultrasound between 25 kHz and 100 kHz, INIRC/IRPA advises a limit value of 100 dB.

In a preliminary study, the sound pressure level (SPL) of 7 ultrasonic animal repellents was measured (AIB Vinçotte, 2011). In this study, some of the devices produced a sound pressure of more than 70 dB at frequencies between 16 and 20 kHz, and some can produce more than 100 dB at frequencies above 20 kHz at a distance of one meter.

This preliminary study only gives the SPL, and these numbers do not give sufficient information on the undesirable effects that people can experience due to the sound these devices produce. In literature, effects are only reported at high SPLs (more than 100 dB).

In view of the development of a proper policy, DG environment has ordered this study, in which subjects were exposed to SPLs as expected with normal use of an animal repellent device. For this study, we have chosen a device that has been measured in the preliminary study and which gives high SPLs at a broad range of frequencies (settings), and with which an extra loudspeaker can be used.

This report consists of two parts:

- Part I: acoustic measurements
  In view of accurately knowing the sound pressure during the exposure tests, the tests that were performed earlier by Vinçotte, were repeated for the same settings used in the exposure tests. In addition, the effect of possible reflections of objects in the surroundings and the relative position of the person's head with respect to the position of the ultrasonic device was examined.
- Part II: exposure of volunteers
  In this part of the study, two groups of volunteers were exposed to the emissions of the device: one group of young subjects aged between 18 and 25 years, and the other group of middle-aged subjects ages between 46 and 58 years.

KU LEUVEN

REPORT

UNDESIRABLE EFFECTS AS A RESULT OF SHORT-TERM EXPOSURE TO AN ULTRASONIC REPELLENT DEVICE

Assignment no. DG5/PB_PP/IVC/13026

PART I - ACOUSTIC MEASUREMENTS

By Prof. Dr. Christ Glorieux, Geert Dierckx (part I)
Laboratorium voor Akoestiek en Thermische Fysica
Departement Natuurkunde en Sterrenkunde
Katholieke Universiteit Leuven
Celestijnenlaan 200D
3001 Heverlee, Belgium

Date: 28 July 2014

By order of

federal public service
HEALTH, FOOD CHAIN SAFETY
AND ENVIRONMENT

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

Contents

1. Motivation and methodology 3

2. Sound pressure level of the device type without and with additional loudspeaker 4

3. Experimental evaluation of the parameters influencing the sound pressure levels at the listening position 8

4. Summary 12

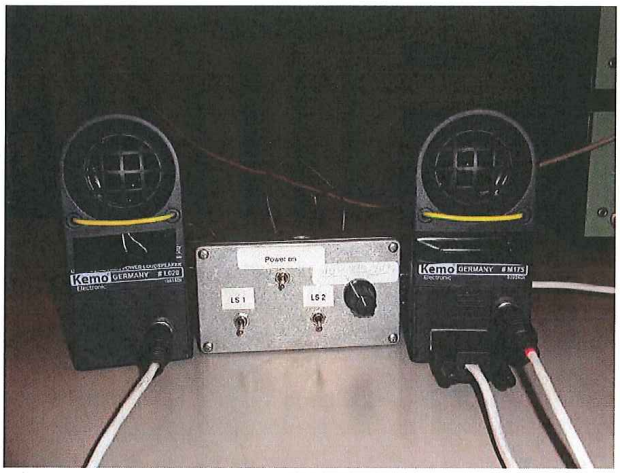
1. Motivation and methodology

The impact of the exposure to ultrasonic animal repellent devices is determined by the sound pressure spectrum at the person's position, in addition to his or her audiometric profile. The sound field is determined both by the sound emissions (electroacoustic features) of the device and by the transfer of the acoustic waves from the device to the person, which in turn depends on the positioning of the device with respect to the person (distance and direction), possible reflections of objects in the surroundings and the relative position of the person's head with respect to the position of the ultrasonic device. In order to determine the impact of the high frequency sound emission by a device, it is of great importance to have accurate information on the sound pressure level and spectral characteristics of the (ultra)sound at the position of the ears of the persons during exposure tests, and adequate understanding on how the factors above affect the (ultra)sound the person is receiving during the exposure tests, and in real life situations.

In order to achieve this, preliminary measurements were organized to characterize the influence of all possible factors on the sound field generated by the device of interest, for different device settings: the positioning of the measurement device, the position of the test person and the presence and nature of sound reflecting surfaces in the surroundings.

The tests were performed in a semi-anechoic measurement room (residual noise level < Lp = 0 dB), mimicking free-field conditions, which was ideally suited to control and reproduce all environmental factors for all tests and measurements.

2. Sound pressure level of the device type without and with additional loudspeaker

(NL) **Extra hoge tonen luidspreker voor**

Luidspreker (optie) voor **Kemo** , ultrasoon hogetonen **dierenverjager,** hiermee u het acoustische gebied vergroten. Niet mee geleverd is een 2-aderig aansluitsnoer van max. 50 mtr; > 2 x 0,5 mm². De luidspreker moet zo gemonteerd worden, dat water niet in aanraking komt van de luidspreker bijvoorbeeld onder de dakgoot. Een lied is als indicatie. De kabel wordt via een 2-polige klem aangesloten onder de schuifklep van de extra luidsprekers. De extra luidspreker moet zo gemonteerd worden dat er geen obstakels voor staan, die beperkt het geluidsgebied.

Technische gegevens:

Geluids druk: max. 135 db ± 30% | **Acoustische reikwijdte:** max. 100 mtr | **Luidspreker:** High-power-ultrasoon-met kunstofmembraan | **Afmeting:** ca. 140 x 65 x 37 mm

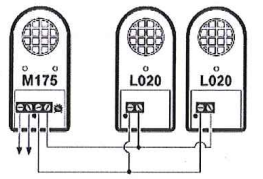

Figure 1. Top: Photo of the slightly modified -ultrasonic device, the supplementary speaker and the control-box used for inaudibly switching between different device settings. Bottom: extract from the technical specifications of the device type and loudspeaker

The device is constructed in such a way that the emitted frequency range is set by a turning button connected with a potentiometer. The button is provided with an indicator that points to a scale graded from 0 to 10. The product specifications give a rough numerical indication of the corresponding (ultra)sound frequency ranges. Since the button rotation is continuous, its position can be subject to deviations, leading to frequency variations of the order of 1 kHz.

In order to ensure reproducibility of the frequency range during all tests, and to allow switching the device settings by the operator inaudibly and invisibly for the test person, the original potentiometer was replaced by a circuit containing 3 analogous potentiometer,

which could be swiftly selected by making use of a switch with 3 positions. The potentiometers were set in order to reproduce button positions 5 (frequency range 12 kHz – 15 kHz), 8 (frequency range 24 kHz – 29 kHz) and 9 (frequency range 36 kHz – 42 kHz). The sound pressure level of the device was determined for these 3 positions, without and with activation of the additional L020 loudspeaker, resulting in 6 scenarios.

The background noise level in the semi-anechoic room in which the device characterization tests were performed was less than Lp = 0 dB. In the semi-anechoic room where the exposure tests were performed, the overall background sound pressure level was 21.5 dBA. In all cases, except for the test episodes with the device switched off, the total sound pressure level in the frequency range covering the (ultra)sound emission band was dominated by the sound field of the device.

The -device and the loudspeaker were placed at 6.5 m from the measurement-device and about 3.8 m apart.

In order to determine absolute sound pressure levels and signal spectra (linear and in 1/3 octave-bands between 20 Hz and 46000 Hz), the following equipment was used :

- Calibrated condenser microphone B&K type 4138 (flatness of 1 dB between 20 Hz and 50000 Hz)
- B&K measurement amplifier type 2606 (bandwidth 200 kHz)
- Roland Studio Capture audio interface (sampling frequency 96 kHz, 24 bits, -90 dBu noise level)
- B&K dual channel real-time frequency analyzer type 2144 for calibration and noise-level performance of the measurement chain up to 20 kHz)
- DANKA Calibrated B&K pistophone-calibrator as level-reference at 250 Hz.
- B&K 4231 1 kHz, Lp=94 dB calibrator for reference calibration.

For each scenario of interest, a wave file was recorded and the spectrum was calculated by a Fourier transform routine. In order to scale the amplitude of the signals and spectra, a reference wave file was recorded while placing the microphone in 1 kHz, Lp = 94 dB calibrator, using the same settings for the hardware and the data processing. In cases where the (ultra)sound emission was of the same order of magnitude as the broadband electronic background noise, the corresponding (ultra)sound level was determined in the frequency window of the (ultra)sound emission band, thus discarding possible contributions of the background noise to the determined sound pressure level. It should be noted that this electronic background contribution was generated in the measurement chain and therefore of purely electronic reason, and hence not an indication of audible noise. Two approaches were taken to determine the sound pressure level experienced by the test persons during exposure sessions. In the first approach, the signals were acquired for the microphone at 6.5 m from the loudspeaker(s), in order to directly result in the quantity of interest. In the second approach, the sound pressure level was determined at one meter from the source(s). In this scenario, the signal to noise ratio of the data was better than at 6.5 m. Since at 1 meter from the source(s) far-field conditions could be assumed, the sound pressure level at 6.5 m could be calculated from the one at 1 m by applying a geometrical reduction factor

R=2010log(6.5/1)= 16.3dB, and a frequency dependent atmospheric absorption factor, which was taken to be

A=0.002(f/1000Hz)2 dB/m x (6.5m-1m), with f the frequency.

Since in reality ultrasound attenuation is strongly temperature and humidity dependent, with a temperature and humidity dependent frequency dependence (ISO 9613-1), the latter equation gives only a very rough approximation of the real value, but can be considered as indicative.

All values are listed in Table 1. Overall, the measured values are between 9±4dB and 17±4dB higher than the theoretically calculated ones. The discrepancy is partly due to inaccuracies of the geometrical attenuation model (ideal point source), of the atmospheric absorption model (simplified frequency dependence, and neglecting humidity and temperature effects), spurious contributions of electronic noise, and contributions of soil reflections. However, the main reason lies in the substantial directivity of the devices, which results in increasing concentration of acoustic energy in the frontal direction, towards the evaluation position, with increasing frequency (see further Section 3).

Table 1

Device setting		Lp in dB at 1 meter calibrated with 94 dB 1 kHz reference	Geometrical correction 1→6.5m dB	Air attenuation correction dB	Extrapolated SPL L_p (dB) at 6.5 m including geometrical and attenuation correction	SPL L_p (dB) measured at 6.5 m from the source(s)
5	Source 1	80±2	-16.3	-1.7	**62 ± 3**	**71 ± 2**
(12-15 kHz)	Sources 1+2	80±2	-16.3	-1.7	**62 ± 3**	**74 ± 2**
8	Source 1	76±2	-16.3	-6.9	**53 ± 2**	**70 ± 2**
(24-29 kHz)	Sources 1+2	81±2	-16.3	-6.9	**58 ± 2**	**75 ± 2**
9	Source 1	75±2	-16.3	-13.5	**46 ± 2**	**63 ± 1**
(36-42 kHz)	Sources 1+2	78±2	-16.3	-13.5	**49 ± 2**	**66 ± 1**

As a consequence of the dissipative attenuation increasing with increasing frequency, the sound pressure levels decline with increasing frequency. For an interpretation on the subjective loudness perception, we refer to part 2 of this report.

The sound pressure levels for 2 sources in Table 1 are systematically higher (0 dB to 5 dB) than using only 1 source. For non-coherent sound we expect, for 2 equal sources at the same distance to the receiver, an increase of 3 dB. In our case, the sounds had a narrowband character with a relative slow frequency modulation (see further). Such a situation, with

fairly coherent sources, can lead to very strong location-dependent interferences between the 2 sound waves from the respective sources. The distances at which the interference switches between constructive and destructive are of the order of half the wavelength, and range, for settings 5, 8, 9 respectively, around 1.2 cm, 0.7 cm and 0.5 cm. In case of totally constructive interference between 2 equally strong sound waves, an increase of 6 dB is expected compared to the level of a single source. In the case of perfect destructive interference, a theoretical extinction (up to the level of background noise) could occur. In these measurements, with amplifications between 0 dB and 5 dB (Table 1), there was moderate destructive till substantial constructive interference.

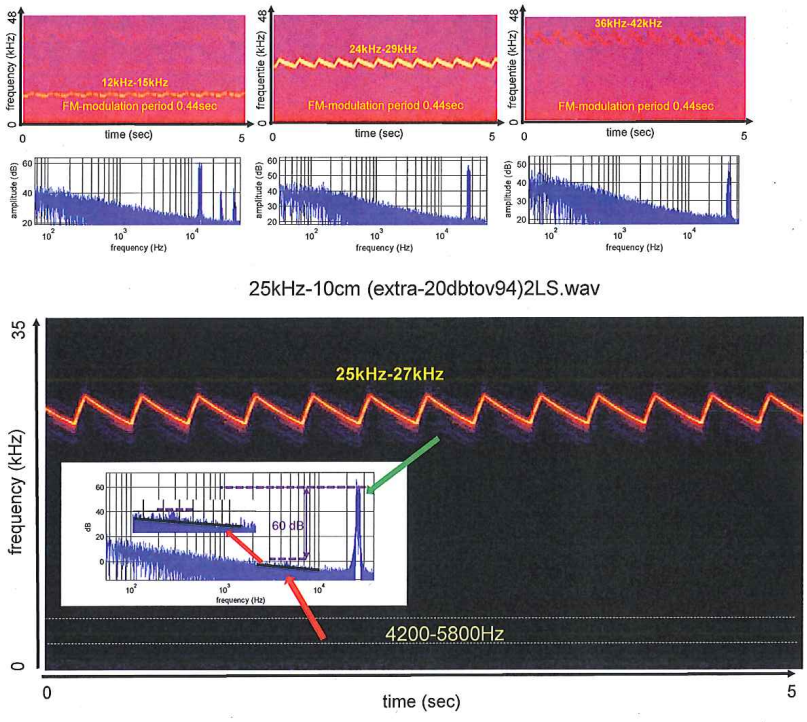

Figure 2. Spectrograms and overall spectra of -generated (ultra)sound. Top: from left to right: 13.5 kHz, 26.5 kHz, 39 kHz. Bottom: detailed view of the 26.5 kHz spectrogram and spectrum. Careful inspection of the low frequency range of the spectrogram reveals a faint peak in the audible frequency range between 4.2 kHz and 5.8 kHz.

Due to the strong frequency dependence of the sensitivity of the human ear, it is of high importance to have information on spectral content of the measured sound, besides the global absolute sound pressure level. By inspecting the spectra and spectrograms (Figure 2),

and by listening to recordings played at a lower sample frequency, we could evaluate a strong tonal character with peaks around 13.5 kHz (setting 5), 26.5 kHz (setting 8) and 39 kHz (setting 9), with smaller peaks around the harmonics (harmonic multiples of the fundamental frequency). Further investigation reveals some faint spectral content at frequencies far below the nominal (ultra)sound frequency (in Figure 2, there is audible spectral content between 4 kHz and 5 kHz). We have verified that this electronically generated sound component was always present, albeit with a fluctuating character and magnitude. For settings 5, 8, 9. the frequency of the main peak is modulated with positive and negative variations between respectively 12 kHz-15 kHz, 24 kHz-29 kHz and 36 kHz-42 kHz with a modulation rate of about 3 Hz. Given the slowness of modulation, the character of the sounds is tonal on a short time scale, with a well-defined spectral peak. The long term averaged spectra contain bands with the ranges listed above. The slow FM (siren-like) effect could easily be heard, when playing back the sounds at the recording sample rate (12-15 kHz signal – setting 5) or at a sampling rate that was slowed down to transfer the spectrum to the audible range.

3. Experimental evaluation of the parameters influencing the sound pressure levels at the listening position

The exposure tests were performed in the standard scenario, for which the sound levels, determined by the measurements described above and listed in Table 1, were applicable. However, it is also important to know the sound levels for different conditions that can occur in real life circumstances:

- *Distance between source(s) and measurement/listening-position.* As an effect of the geometrical expansion of the wave front as a function of distance to the source, the sound pressure level decreases as a function of this distance. In the approximation of a point source, the wave fronts are spherical and the sound pressure amplitude decreases inversely proportional with distance, implying a decrease of 6 dB per double distance or 20 dB per tenfold distance. The validity of this approximation is demonstrated by the measurements of Figure 3. Because of additional attenuation of sound waves by air-dissipation, an effect that increases by higher frequencies and thus becomes of substantial relevance for high frequency sound, there is an additional decrease of the sound pressure level with increase of distance, of about 0.002 x (f/1000Hz)2 dB/m. For the frequency ranges 12-15 kHz, 24-29 kHz and 36-42 kHz this means respectively 0.3 dB per meter, 1.3 dB per meter en 2.5 dB per meter, or for the standard-scenario source-measurement position of 6.5 m this leads to 2.0 dB, 8.5 dB and 16.3 dB respectively. The high increase of attenuation with increasing frequency explains the sound level values of Table 1 at 6.5 m distance at the higher frequencies.

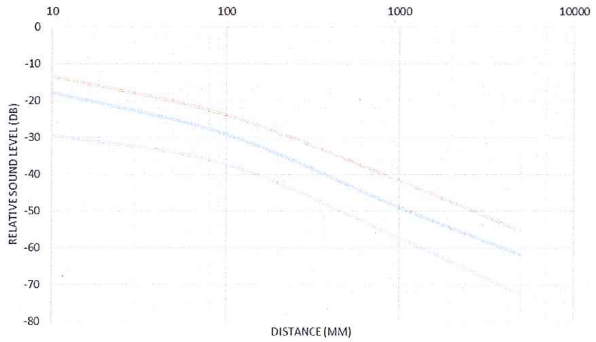

Figure 3. Relative decrease in dB of the sound pressure level produced by the -device as a function of the distance to the device, for 3 discrete frequency settings (top to bottom: device setting 5, 8, 9).

- Since the dimensions of the -device for the used frequencies are higher than the wavelengths for the 3 frequency settings, the radiation pattern is not isotropic. The sound is emitted most efficiently (up to 25 dB stronger) in the direction along the speaker membrane axis. *The directivity of the source* for the 3 discrete frequency settings are shown in Figure 4. The highest part of sound is radiated in an opening angle of 60°-80°. During the exposure tests, the device membrane pointed towards the test person (00 in Figure 4).

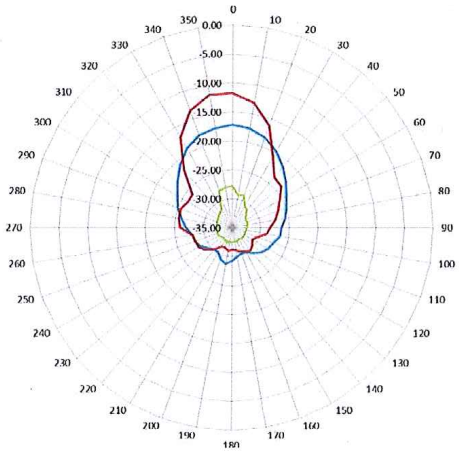

Figure 4. Dependence of the relative sound pressure level in dB on the orientation of the device with respect to the connecting line between the source and the measurement location (0: front of the source pointed to the measurement location, 180: backside of the source pointed to the measurement location), for setting 5 (blue), 8 (red) and 9 (green).

- Also the *acoustical shadow effect* of the human head and the pinna of a person, which is determined by the orientation of the head with respect to the connecting line between the head and the source has an influence on the effective sound level at the level of the inner ear. This is shown in figure 5. The sound pressure level was measured with a sensitive microphone that was connected near one of the inner ears of an artificial head. The orientation of the artificial head was rotated in the horizontal equator plane of the source. There is a clear increase of the level when the microphone at the inner ear is positioned in the direction of the source, compared to the level for the diametrical position, on the other side of the artificial head. As expected there is less diffraction around the head as the frequency increases, and thus more acoustical shadow effect with increasing frequency: the front-back ratio is about 10 dB at setting 5 and 20 dB at setting 8. During the listening-tests, the front head of the test persons was pointed towards the source, corresponding with angles of 90° and 270° for the left- en right ear respectively. Interestingly, although the artificial head is left-right symmetrical, the measured values are not. This is a consequence of the measurement scenario, in which the microphone was placed very close to the artificial head. Due to the coherent, tonal character of the sound, such a situation leads to interference effects, where subtle details in the head orientation and distance between the microphone and the head, determine whether the combination between incoming waves and sound waves reflected off the head-surface leads to full or partially destructive or constructive interference. The interference induced variations amount up to 10 dB.

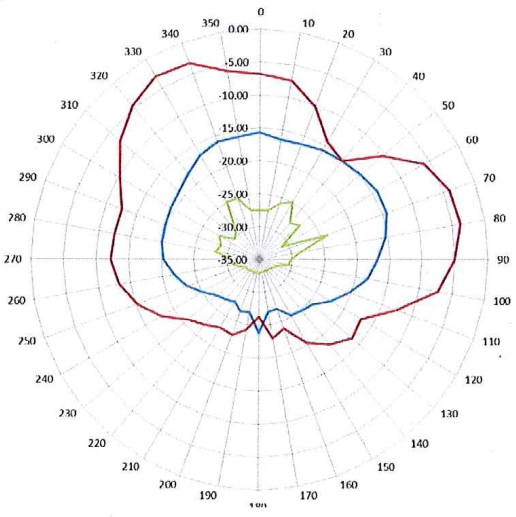

Figure 5. Dependence of the relative sound pressure level in dB for the orientation of the artificial head with the microphone positioned at the right ear, with respect to the connecting line between the source and the measurement location (0°: right ear and microphone point to the source, 180°: left ear points to the source), for 3 frequency settings: 5 (blue), 8 (red) and 9 (green).

- In a real life situation, besides reaching a person via the shortest possible, direct way, the sound of a source can also reach the person through reflections by objects in the surroundings. In a closed space with strongly reflecting surfaces, this can lead to many echoes with strong reverberant level enhancement as a consequence. In case the device is placed outdoors, also the reflection of the ground is of importance. In case of a concrete soil, the reflection approaches 100%. In order to assess the effect of reflections in a garden, we have also determined the high frequency sound reflection coefficient of a grass soil. A setup was built in which broadband sound (5-50kHz) was generated by a spark source, reaching the microphone directly and via reflection off a slab of grass soil (Figure 6). The measurement (Figure 7) shows the arrival of the direct (via the air) sound wave excited by a spark, and, somewhat later due to the longer pathway, the arrival of the wave reaching the microphone after reflection by the grass surface. The second wave packet has a much smaller amplitude, which can be attributed to a small reflection coefficient of grass. By taking the spectrum of the reflected and direct wave packet and by taking into account the travelled distance, the reflection coefficient of the grass-soil was determined. Although, as a consequence of the small amplitude of the reflected wave and of not flat source spectrum, the calculated reflection coefficient (Figure 8) shows quite some irregularity, the reflection coefficient can be roughly estimated at 0.25, or -6 dB. The possible increase in sound pressure level due to reflection of a grass surface therefore will always be limited to maximum (constructive interference, neglecting the path length difference between the direct wave and the reflected wave) 2010log(1+0.25) = 2 dB. In the case of a hard concrete soil, the ultimate increase would be 2010log(1+1) = 6 dB.

Figure 6. Experimental setup to determine the acoustical reflection coefficient of a slab of grass soil till high frequencies by means of a spark source (near to the red dot) and a high frequency microphone.

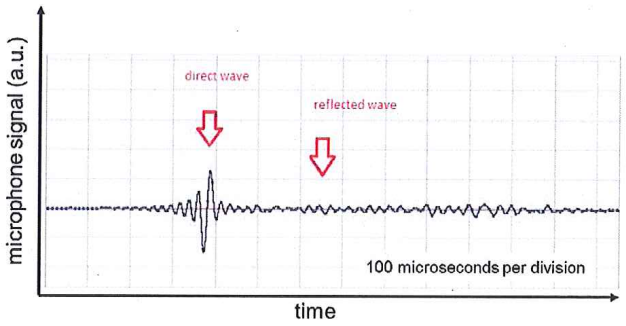

Figure 7. Arrival of the direct wave packet, excited by the spark, and the wave packet that reaches the microphone after reflection from a slab of grass soil.

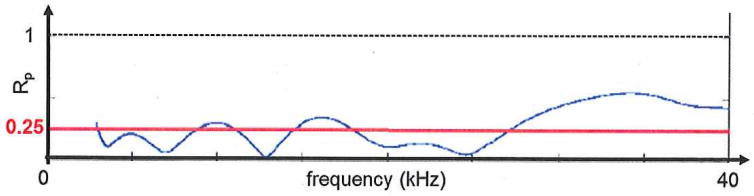

Figure 8. Spectrum of the acoustic reflection coefficient (for pressure)

4. Summary

The sound levels at the test person reception point, at 6.5 meter from the device, for the 3 investigated device settings (5, 8, 9), listed in Table 1, ranged from Lp = 45 to Lp = 67dB. Addition of a second loudspeaker led to an increase between 0 dB and 5 dB. The level differences between the different device settings can be explained by the increasing attenuation at higher frequencies, which is substantial at 6.5 meter distance. Also the influence of determining factors in real life situations were tackled and quantified: the distance between the source and the person, the directivity of the source, the shadowing effect of the human head, the contribution of the reflection by a concrete or grass soil to the total sound pressure level. The measurement and test protocols were set to assess with maximum reliability the conditions during the exposure tests.

KU LEUVEN

REPORT

UNDESIRABLE EFFECTS AS A RESULT OF SHORT-TERM EXPOSURE TO AN ULTRASONIC REPELLENT DEVICE

Assignment no. DG5/PB_PP/IVC/13026

Part II – EXPOSURE OF VOLUNTEERS

By Prof. Dr. Astrid van Wieringen (part II)
KU Leuven-University of Leuven
Dept Neurosciences,
Experimental Oto-rhino-laryngologie
Herestraat 49 (box 721)
3000 Leuven
Belgium

28 July 2014

By order of

federal public service
HEALTH, FOOD CHAIN SAFETY
AND ENVIRONMENT

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

Contents

Abstract 3

1. Introduction and aim of study 4

2. Characteristics of the ultrasonic repellent 4

3. Montage 5

4. Quantifying undesirable effects 6

5. Subjects 7

6. Protocol 7

6.1. Pre exposure 7

6.1.1. High frequency audiometry 7

6.1.2. Distortion product otoacoustic emissions (DPOAE) 8

6.2. Exposure 9

6.3 Post exposure 9

7. Results 9

7.1 Audibility of high frequency sounds 9

7.1.1 Discrepancy between threshold values and self-report 10

7.2 Distortion product otoacoustic emissions (DPOAE) 11

7.3 Undesirable effects 12

7.4 Individual complaints 14

8. Conclusion and discussion 15

References 16

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

Abstract

Aim: The objective of the present study is to investigate undesirable effects after exposure to an ultrasonic repellent. This is done for 25 young and 25 middle-aged persons, all with normal hearing thresholds in a quiet room.

Methodology: the subject was exposed to 8 experimental conditions at random order: 3 frequencies/settings x 2 loudspeaker settings + 2 dummy conditions (= no signal). Each condition lasted 20 minutes. In addition to objective measurements (high frequency audiometry and oto-acoustic emissions) possible undesirable effects were investigated by means of a 15-item survey presented before and immediately after each condition.

Result: The main conclusions are that relatively short exposure (20 min) to the 3 frequencies and 2 sources under test does not lead to significant undesirable effects (eg. headache, tinnitus, nausea). However, the frequencies and levels are considered disturbing by those who can perceive them.

Remark: Some settings of the ultrasonic repellent were not investigated in this study. One of the reasons was that their respective emissions were considered so loud and annoying that it was agreed that prolonged continuous exposure would not be possible.

Brief aan de raad - Dijk Gezondheid en geluid

1. Introduction and aim of study

The aim of the present study is to investigate possible undesirable effects caused by short-term exposure to an ultrasonic repellent. These devices are designed to repel birds, rodents and insects by emitting high-pitched sounds (almost) inaudible to the human ear. Although the airborne ultrasounds are often above the upper level of human hearing they can still cause undesirable effects (fatigue, headache, tinnitus, nausea,...). These effects have mainly been reported for high exposure levels, i.e. higher than 100 dB SPL (eg. Acton and Carson, 1967; Ahmadi et al., 2012). As a result of industrial applications using airborne ultrasound several recommendations on exposure limits and guidelines for safe use are reported in the literature (Guidelines for safe use, 1991; Howard et al., 2005; Leighton, 2007). In the current study exposure to airborne ultrasound will be investigated for levels of exposure lower than 100 dB.

The human ear is very sensitive: a healthy young person hears all sound frequencies from approximately 20 to 20 kHz. The upper level of hearing becomes lower with age, but can still be relatively high, as is recently reported by Rodriguez et al. (2014). Young persons (19-29 yrs) can perceive a 20-kHz tone if it is presented at 100 dB SPL, while middle-aged persons (50-60 yrs) perceive a 16 or 18 kHz-tone at the same sound pressure level. For more 'normal' sound pressure levels, i.e. between 60-70 dB SPL, healthy middle-aged persons perceive up to about 14 kHz.

The objective of the present study is to investigate undesirable effects after exposure to an ultrasonic repellent. This is done for young and middle-aged persons, all with normal hearing thresholds between 125 Hz and 8 kHz. Testing is done in a quiet (semi-anechoic) room. It is expected that any undesirable effects would appear more prominently for persons with normal hearing than for those with (high frequency) hearing impairment, and also more pronounced in a quiet environment than in an environment where the ultrasonic tone is masked by noise. Moreover, it is expected that younger persons would experience more undesirable effects than middle-aged persons as a result of the decreasing range of hearing with increasing age.

2. Characteristics of the ultrasonic repellent

In this study the ultrasonic repellent from type is tested. It produces a (frequency modulated) high-frequency sound and ultrasound (> 20 kHz) in 10 different settings between 8 kHz and 43 kHz. See part I for more details on the signals. In order to achieve the best results the frequency range should be between 10-12 kHz for birds, between 20-30 kHz for rodents, and between 30-40 kHz for insects. Based on this information the following 3 frequencies were chosen for evaluation, one for each species, nl. 12.5 kHz, 25 kHz and 35 kHz. These frequencies correspond to settings 5, 8, 9 of the device, respectively. Lower settings, from 1 to 4, were not investigated for two reasons: 1) they emit lower frequencies than advised for repelling birds, and 2) in a pilot test, exposure to their respective frequencies was considered so loud and annoying that it was agreed that prolonged continuous exposure would not be possible.

The device is tested for two different loudspeaker settings, 1) using the internal loudspeaker (source 1), and 2) also together with an external loudspeaker (source 1+2). The ranges of effective sound pressure levels, measured at the position of the subject seated behind the table, are listed in table 1. On average, adding the 2nd source results in an increase of 3 dB.

Table 1. Effective sound level pressure values for the 3 tested frequencies and for 1 and 2 sources. The range indicates the lowest and highest of 4 values, measured at 4 locations (= chairs) behind the table. Measurements were done by G. Dierckx at Acoustics and Thermal Physics, Campus Heverlee.

Frequency, (setting)	Source	SPL
12.5 kHz, (5)	Source 1	65 - 68.2 dB
	Source 1+2	69.3 - 71 dB
25 kHz, (8)	Source 1	55.6 - 58.4 dB
	Source 1+2	60.3 - 64.6 dB
35 kHz, (9)	Source 1	44.6 - 46.2 dB
	Source 1+2	47.4 - 50.0 dB

3. Montage

Testing took place in a semi-anechoic room on the 4th floor of the research team Acoustics and Thermal Physics on the Science Campus in Heverlee (Leuven). The room size is 6.8 x 2.1 x 13.1 m. Because of the directive radiation emitted by the repellent the two sources were mounted at a height of 2.40m on two pillars in the corners of the room (cf circles in figure 1). The distance between the two pillars was 4.6m. The two sources were positioned at 6.5m from the subject, according to the specifications of the manual. The subjects were seated behind the table (front of figure 1). Eight different conditions (see further) were controlled at random order by a custom-made cable linked to a computer placed outside of the testing room.

The room itself was shielded (see figure 1) and very quiet. However, a soft high-pitched sound, presumably originating from the floor above, was sometimes audible. Prior to testing subjects were informed that this tone had nothing to do with the experimental conditions and had to be ignored as much as possible. After exposure to an experimental condition and before filling out the survey the subject was reminded of the 'extra tone' as not being part of the survey.

The test room itself was occupied for 2½ hours (8 x 20 minutes) by at least two persons at a time for safety reasons (test leader cannot hear from the outside if something is wrong inside the room).

Figure 1. Montage of ultrasonic device and position of the subjects re exposure. Location: 4th floor Acoustics and Thermal Physics on the Science Campus in Heverlee.

4. Quantifying undesirable effects

In addition to the objective measurements (high frequency audiometry and otoacoustic emissions) possible undesirable effects were investigated by means of a 15-item survey presented immediately after each condition. The survey was custom-made, and designed on the basis of the most likely complaints reported by persons and/or in the literature. Subjects were required to respond to yes/no or open questions and rate their level of agreement or disagreement on a symmetric 5-point agree/disagree scale for a series of statements (1=absolutely not to 5= very severe). This Likert-type rating method is one of the most widely used approaches to scale responses (Burn and Burns, 2008). The survey contained two parts. **Part I**, which was filled out before the experiment, consisted of a few general questions (gender, date of birth, medical history with regard to hearing and vestibular function). Do you have experience with ultrasonic repellents (yes/no)?, and do you wear ear plugs (yes/no)? This was followed by the 15 item survey in order to have a baseline.

15 items of the survey, scored on a Likert scale between 1 (absolutely not) to 5 (very severe)

1) I am sensitive to loud sounds
2) I am sensitive to high sounds
3) I am sensitive to low sounds
4) I feel nauseous
5) I have a headache
6) I am dizzy
7) **I have a pressing feeling in my ears**
8) **I have pain in my ears**
9) **I have tinnitus**
10) **I feel tense**

11) **I feel tired**
12) **I feel warm**
13) **I feel uneasy**
14) **I feel frightened**
15) I feel... (open comment)

After exposure to each of the 8 conditions (see 6.2), **part II** of the survey was filled out. It consisted of a few general questions: Did you hear a sound in addition to the sound that is always present in the room ? (yes/no) *If so*, 'how did you experience the sound?' (nice, neutral, unpleasant, very unpleasant), and 'did you get used to the sound?' (yes - I don't know- no), and 'Please describe the sound'. Subsequently, the subject had to respond to 12 items, the 11 ones indicated in bold above and also included in part 1 (questions 4-14), as well as one additional question *"During the test I could not concentrate on what I was doing"*. This was done on a visual-analogue scale (1-5) on paper.

5. Subjects

Two groups of 25 normal hearing subjects voluntarily took part in the listening experiments. The young adults, between 18 and 25 yrs, and the middle-aged persons (between 46 and 58 yrs) were recruited through personal contacts, flyers, the FPS Health intranet and Facebook page). The distribution male/female was 12/13 in the young group and 11/14 in the middle-aged group. Prior to being included in the listening experiment their hearing thresholds were determined by means of pure tone audiometry to ensure audibility in the 'normal range' (octave frequencies between 125 Hz – 8000 Hz, cf 6.1.1 for audiometric procedure). This screening was usually done at their homes. Approximately double of the screened middle-aged persons were not included as subjects. After subject selection the hearing thresholds in the *high frequency region* were determined of all subjects prior to commencing the experiment (see 6.1.1).

The study is approved by the Medical ethical committee of the University Hospital Leuven (B322201318943). Subjects were informed by means of a letter and signed an informed consent. They were paid 30€ for approximately 4 hours in total. Data were analyzed anonymously. The conditions were administered by four students as part of their Master thesis of Speech pathology and Audiology sciences 2015.

6. Protocol

The protocol consisted of objective tests (high frequency audiometry and otoacoustic emissions) to measure hearing sensitivity to the high tones and a survey to quantify possible undesirable effects. The audiometric tests were carried in the room next door to the test room (with ultrasonic repellent).

6.1. Pre exposure

6.1.1. High frequency audiometry

Before testing the hearing thresholds of the left and right ear were determined in the high-frequency region, between 1kHz and 16kHz, the frequency range of the high-frequency audiometer. Pure tone thresholds for these frequencies were determined using a portable audiometer (Orbiter

922 version 2, Madsen Electronics) with a HDA200 Sennheiser circumaural headphone. The equipment was calibrated according to the manufacturer's recommendations and ISO 389-5 (International Organization for Standardization 2006). Thresholds (=minimal audible tone) were determined using the Hughson-Westlake 1 down-1 up method. In this procedure the subject is presented with a tone of a certain frequency and level. If the tone is audible the level is decreased by 5 dB (example figure 2). This is done until the tone is inaudible. Subsequently, the level of the tone is increased (and decreased) until the clinician is convinced of the minimal audible tone. This is procedure is done for several frequencies (see x-axis figures 3 and 4) and for the left and right ear separately.

Figure 2. Example of audiometry through headphones

6.1.2. Distortion product otoacoustic emissions (DPOAE)

Otoacoustic emissions are sounds produced either spontaneously or evoked by the cochlea, specifically the outer hair cells, and measured in the outer ear canal. They are generated in the cochlea in response to two tones of a given frequency and a certain sound pressure level presented in the ear canal. The probe assembly in the ear canal contains a loudspeaker that generates the acoustic stimulus and a microphone that measures the resulting OAEs that are produced within the cochlea and then transmitted back through the middle ear into the outer ear canal. DPOAEs are an objective indicator of normally functioning cochlea outer hair cells. The resulting emission is picked up by the microphone, analyzed, digitized and processed by the specially designed OAE hardware and software. The recorded OAEs, which are very low-level, are differentiated from the ambient background noise by the software provided within the equipment. If there is damage to the outer hair cells, which produce hearing loss, then the OAEs will not be present. DPOAEs were determined in a quiet room on location with a portable system (Otodynamics OAE IL Ov6).

6.2. Exposure

Prior to exposure the subject was asked to fill out part I of the survey. Subsequently, the subject was exposed to 8 experimental conditions at random order: 3 frequencies x 2 loudspeaker settings + 2 dummy conditions (= no-signal). Each condition lasted 20 minutes. During exposure the subject was allowed to read, play with tablet, however not type on a keyboard, talk, or make specific noises. After each 20-minute exposure the subject was required to fill out a 15-item questionnaire.

6.3 Post exposure

Pure tone thresholds were only determined before exposure, as it is quite a time consuming task, and because the step size/error is in the order of 5dB. Moreover, a pilot test with 3 subjects showed no significant pre-post difference. DPOAEs were measured before and at the end of the testing session. Although all subjects were normal hearing (a criterion to be included) and therefore the OAEs are expected to be present, the comparison pre-post exposure may yield first signs of 'damage' as a result of exposure which do not show up in the pure tone audiometry.

7. Results

We will first discuss the audibility of sounds for the normal and high frequency ranges, separately, and then the distortion product otoacoustic emissions and possible undesirable effects.

7.1 Audibility of high frequency sounds

Threshold values in the normal frequency range, averaged across the two ears, are shown for young and middle-aged subjects separately in Figure 3. They are illustrated in terms of hearing loss: 0 dB HL is the norm value for young subjects, and the higher the value the poorer the hearing. Although the threshold values are significantly lower for the middle-age subjects than for the younger ones (t-test, $p < 0.001$), most values are lower than 20 dB HL (0 dB HL is the norm). All subjects are normal hearing, and the somewhat lower thresholds values at 8 kHz mark the onset of presbycusis in the middle-age range.

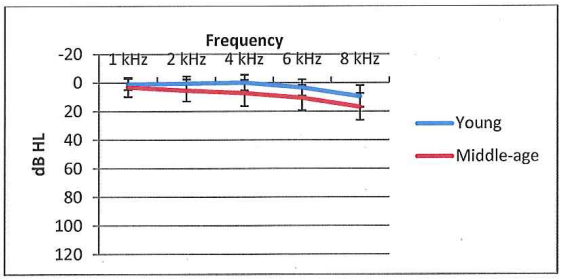

Figure 3. Average threshold values of the young and middle-age subjects in the normal/speech frequency range between 1 and 8 kHz.

Threshold values in the high frequency region (> 10 kHz) are plotted in figure 4 in terms of dB SPL (not dB HL). This is done for the sake of comparison with the sound pressure levels listed in table 1 and in order to compare with the recently reported norm data of Rodriguez et al. (2014). Our high-frequency threshold data are similar to the ones reported by Rodriguez and colleagues. At 16 kHz the younger subjects can perceive the tone clearly (60 dB SPL). However, the middle-aged subjects require at least 100 dB SPL to 'just' perceive this frequency. The standard deviation of this value is somewhat smaller than of the younger group as it only includes values of 15/25 persons. Ten subjects could not perceive this frequency at all.

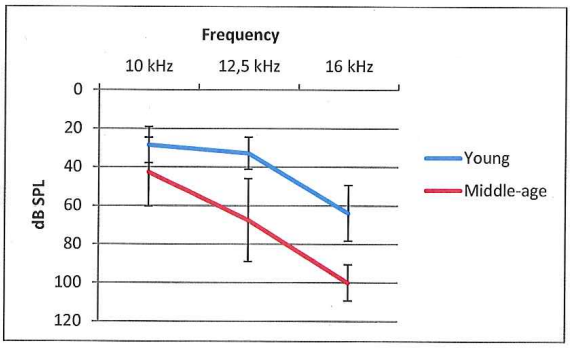

Figure 4. Average hearing thresholds of the younger and middle-aged participants for 10 kHz, 12.5 kHz, and 16 kHz. Data are given in terms of dB SPL.

Table 2. Percentage of subjects who reported that they had heard a signal after exposure for 20 minutes.

	Youngsters Source 1 in %	Youngsters Source 1 + 2 in %	Middle-aged Source 1 in %	Middle-aged Source 1 + 2 in %
12.5 kHz (setting 5)	100	100	100	92
25 kHz (setting 8)	24	100	36	63
35 kHz (setting 9)	8	48	12	48
No signal/dummy	4	4	0	20

7.1.1 Discrepancy between threshold values and self-report

Given these threshold data (figure 4) it is rather surprising that all subjects reported in their survey that they could hear the 12.5 kHz signal (Table 2) while the sound pressure levels (Table 1) are lower than the just perceivable sound pressure levels of middle-aged persons at this frequency. Although it was not possible to measure hearing thresholds at even higher frequencies it is expected that even higher sound pressure levels are needed to just detect the (higher) frequency (if the subject can detect it at all). In view of this it is strange that the 25 kHz tone was perceived by all the young persons and 63% of the middle-aged subjects when 2 sources were administered (approximately 65 dB SPL, Table 1). With only 1 source approximately 30% of the young and middle-aged subjects

reported that they heard a signal. At the highest frequency nearly 50% of both age groups report that they perceive a signal when two sound sources are on.

Analyses of the characteristics of the signal reveal, apart from the frequency which should be emitted according to the manufacturer, smaller peaks around the harmonics (see part I). Further investigation reveals some faint spectral content at frequencies far below the nominal (ultra)sound frequency (in Figure 1 in part I, there is audible spectral content between 4 kHz and 5 kHz). If the signal (or harmonic) is perceived it is often considered disturbing: in the lowest frequency region. Most persons described this signal as a high frequency varying chirp ('cricket'), more faint with 1 source than with 2 sources, but still 'distressing' or 'very distressing'. In the middle-frequency range the sound was described as a faint intermittent chirp sound, more neutral and only disturbing for four young subjects and five middle-aged subjects with two sources. With 1 source the sound was described as neutral. In the high frequency region those who reported hearing the signal (= mostly with 2 sources) described the sound as a neutral soft buzzing sound, only disturbing to 1 person in the middle-aged group.

Irrespective of whether exposure causes undesirable effect or not it is clear that the lowest settings are audible to the young and middle-aged persons and that these audible signals are considered disturbing. These results imply that even lower frequencies (settings) would be perceived as even more disturbing, especially with two sources (or with one source at a shorter distance from the subject).

7.2 Distortion product otoacoustic emissions (DPOAE)

DPOAES were determined for the purpose of screening, not diagnostics. If exposure to an ultrasonic repellent produces damage to the cochlea the values post exposure should be lower than those determined pre exposure. An OAE response is present if it is 6 dB above the noise floor of the recording. If it is absent this *may* indicate hearing loss, but some caution is warranted and additional testing is recommended. Recall that all subjects in the present study have (clinically) normal hearing thresholds and that therefore OAEs should be present in most subjects[1]. DPOAE values are somewhat lower for middle-aged subjects than for younger ones, as is shown in figure 5 and also reported by Konomi et al. (2014). However, more relevant for the present study is the comparison of pre- and post-exposure for average DPOAEs as a function of frequency (comparison of red and blue lines in figure 5) for the left and right ear separately. Although some values in the low and high frequencies are below 6 dB most values are far higher, indicating that hearing is normal in all subjects in the range between 1-8 kHz. More importantly, the values pre and post exposure are not significantly different from each other, as was also corroborated by a paired t-test.

[1] DPOAEs of approximately 20% of subjects could not be determined, either because the probe was occluded with ear wax or because they are absent in the pre- and post recordings.

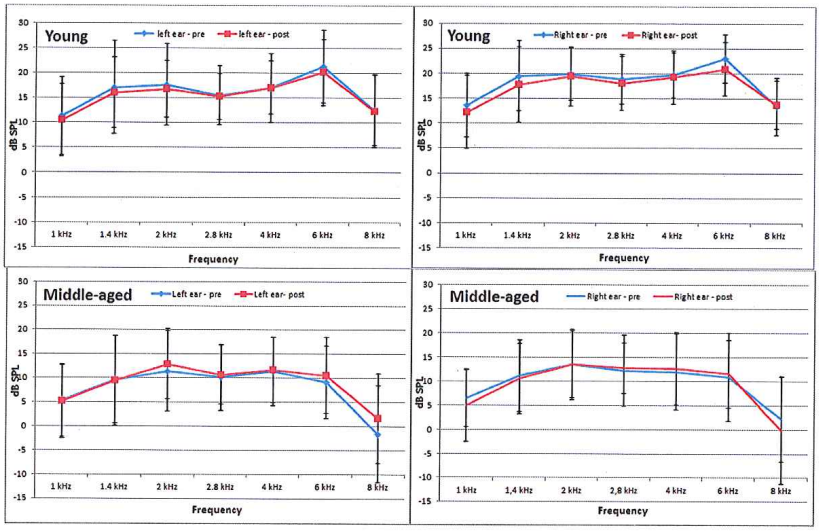

Figure 5. Average DPOAEs (and standard deviations) pre- and post-exposure for the young and middle-aged subjects and for left and right ear separately.

7.3 Undesirable effects

The main aim of the study was to determine possible undesirable effects after exposure to high-frequency (ultra) sound produced by the product under investigation. This was investigated by means of a short survey of 12 items. Tables 3 and 4 present the average Likert score for the 12 items for 25 young and middle-aged subjects, respectively. Values are listed separately for the pre-exposure condition, the 3 frequencies x 1 or 2 sources and 2 dummy conditions. Standard deviations are given below the average values. Since most values are below 2 it can be concluded that, on average, very little to no undesirable effect is experienced in the different conditions, despite very good hearing. Paired t-tests were performed between the pre- and post scores for 11 out of 14 items for each of the 8 testing conditions separately, and for the young and middle-aged persons separately. With the young subjects 16 out of 88 items were significant ($p< 0.05$). These are marked by an asterisk in tables 3 and 4, and occur for item 5 ('I have a headache'), item 7 ('I have pain in my ears'), and item 8 'I have tinnitus' for setting 5 (12.5 kHz) with one and two sources. This is a trend. The young subjects reported also feeling significantly more tense before testing than after exposure in 7 out of 8 conditions (item 10). Note that all scores are low (< 2 on the Likert score); significances should be interpreted with some caution, also due to limited sample size. With the middle-aged subjects 2 out of 88 items were significant ($p< 0.05$). They felt significantly more uneasy after exposure to setting 5 (12.5 kHz), with one and two loudspeakers. However, no other effects were significant.

Note that younger subjects felt that they could not concentrate as well as the older ones during exposure of the lowest frequency, with 1 and 2 sources. This may be related to the self-report data mentioned under 7.1.1.

Table 3: Average Likert score of 25 young subjects, per item in bold, with standard deviation below it. This is for the pre exposure condition (PRE), 3 frequencies, with either 1 or 2 sources (src(s)), and the two dummy (DUM) conditions. The Likert score varies between 1 (= absolutely not) and 5 (very severe).

	PRE	12.5 kHz 1 src	25 kHz 1 src	35 kHz 1 src	12.5 kHz 2 srcs	25 kHz 2 srcs	35 kHz 2 srcs	DUM	DUM
I feel nauseous	**1.0** 0.2	**1.2** 0.5	**1.1** 0.3	**1.0** 0	**1.1** 0.3	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.1** 0.3	**1.1** 0.3
I have a headache	**1.2** 0.5	**1.7** * 1.0	**1.3** 0.7	**1.3** 0.7	**1.5** * 0.8	**1.3** 0.7	**1.2** 0.5	**1.3** 0.7	**1.4** 0.8
I am dizzy	**1.0** 0	**1.1** 0.3	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1** 0	**1** 0	**1** 0	**1** 0
I have a pressing feeling in my ears	**1.2** 0.4	**1.4** 0.6	**1.2** 0.4	**1.1** 0.3	**1.4** 0.8	**1.2** 0.4	**1.2** 0.5	**1.1** 0.3	**1.2** 0.6
I have pain in my ears	**1.0** 0.2	**1.4** * 1.0	**1.2** 0.5	**1.1** 0.4	**1.5** * 0.8	**1.1** 0.6	**1.1** 0.4	**1.2** 0.5	**1.2** 0.6
I have tinnitus	**1.0** 0	**1.5** * 0.8	**1.0** 0.2	**1.1** 0.3	**1.4** * 0.8	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.1** 0.3
I feel tense	**1.4** * 0.6	**1.1** 0.3	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.3** 0.7	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.1** 0.3
I feel tired	**1.8** 0.8	**1.8** * 0.7	**1.8** * 0.8	**1.7** * 0.7	**1.7** 0.8	**1.7** * 0.7	**1.9** * 0.7	**1.8** * 0.6	**1.9** * 0.7
I feel warm.	**1.6** 0.8	**1.4** 0.8	**1.4*** 0.6	**1.3** 0.6	**1.4** 0.8	**1.4** 0.7	**1.5** 0.8	**1.4*** 0.7	**1.4** 0.7
I feel uneasy	**1.1** 0.2	**1.3** 0.8	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.4** 0.8	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0.2
I feel frightened	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0
During the test I could not concentrate on what I was doing		**2.3** 1.1	**1.2** 0.4	**1.1** 0.3	**2.5** 1.3	**1.4** 0.8	**1.4** 0.7	**1.2** 0.5	**1.4** 0.8

Table 4: Average Likert score of 25 middle-aged subjects, per item in bold, with standard deviation below it. This is for the pre exposure condition (PRE), 3 frequencies, with either 1 or 2 sources (src(s)), and the two dummy (DUM) conditions. The Likert score varies between 1 (= absolutely not) and 5 (very severe).

	PRE	12.5 kHz 1 src	25 kHz 1 src	35 kHz 1 src	12.5 kHz 2 srcs	25 kHz 2 srcs	35 kHz 2 srcs	DUM	DUM
I feel nauseous.	**1.0** 0.2	**1.2** 0.4	**1.0** 0.2	**1.1** 0.4	**1.1** 0.4	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0.2
I have a headache	**1.2** 0.5	**1.3** 0.6	**1.1** 0.5	**1.1** 0.4	**1.3** 0.7	**1.1** 0.3	**1.1** 0.3	**1.2** 0,51	**1.0** 0.2
I am dizzy	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0,20	**1** 0	**1.1** 0.3	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0
I have a pressing feeling in my ears	**1.2** 0.5	**1.3** 0.6	**1.1** 0.3	**1.2** 0.6	**1.4** 0.6	**1.3** 0.6	**1.2** 0.5	**1.2** 0.4	**1.0** 0
I have pain in my ears	**1.0** 0.2	**1.2** 0.5	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1.0** 0
I have tinnitus	**1.2** 0.4	**1.5** 0.8	**1.2** 0.4	**1.2** 0.5	**1.4** 0.6	**1.2** 0.5	**1.2** 0.4	**1.1** 0.3	**1.1** 0.3
I feel tense	**1.2** 0.5	**1.2** 0,53	**1.0** 0.2	**1,1** 0.4	**1.2** 0.4	**1.1** 0.4	**1.1** 0.3	**1.0** 0.2	**1.0** 0
I feel tired	**1.3** 0.7	**1.2** 0.5	**1.2** 0.4	**1.3** 0.5	**1.4** 0.6	**1.4** 0.7	**1.2** 0.4	**1.3** 0.4	**1.3** 0.5
I feel warm	**1.1** 0.3	**1** 0	**1** 0	**1.1** 0.3	**1.0** 0	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.1** 0,28	**1.0** 0
I feel uneasy	**1.1** 0.4	**1.4** * 0.6	**1** 0	**1.2** 0.6	**1.4** * 0.6	**1.1** 0.4	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0
I feel frightened	**1.0** 0.2	**1.0** 0.2	**1** 0	**1.0** 0	**1.0** 0.2	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0	**1.0** 0
During the test I could not concentrate on what I was doing		**1.5** 0.9	**1.1** 0.3	**1.2** 0.5	**1.6** 1.0	**1.2** 0.5	**1.2** 0.6	**1.0** 0.2	**1.1** 0.4

7.4 Individual complaints

Three middle-aged subjects specifically volunteered to participate because of undesirable effects during exposure of an ultrasonic repellent in their home environment (neighbor). Individual analyses of objective and subjective responses did not differ from the average data. While their audibility was good and while they reported that they could perceive the signal in most conditions they did not report any negative effects from exposure to the frequencies used and at the SPL in this study.

8. Conclusion and discussion

The main conclusions are that relatively short exposure (20 min) to the investigated settings does not lead to significant undesirable effects (eg. headache, tinnitus, nausea). However, the frequencies and levels under test are considered disturbing by those who can perceive them.

Only three settings of the specific ultrasonic repellent were investigated: those producing a signal with a sound pressure level between 45 and 70 dB at the frequency 12 kHz (setting 5), 25 kHz (setting 8) and 35 kHz (setting 9). At lower settings, from 1 to 4, the product produces significant audible emissions between 6.3 kHz to 12.5 kHz (AIB-Vinçotte, 2011). Possible undesirable effects of the sound emissions at these settings were not evaluated because of our focus on ultrasound emissions of the product, i.e. those recommended for repelling birds, rodents and insects.

While continuous high-frequency sounds (> 12.5 kHz) are usually inaudible, the subjects in the present study clearly report hearing a signal at 12.5 kHz (setting 5). At the higher frequencies tested, there were fewer subjects who reported hearing a signal, but consistently more subjects could perceive it with two sources compared to one source (table 2). It could be that at the higher frequency settings some audible spectral content could be heard (part I). When the signal is perceived – and this occurs more frequently with the two lower frequencies and with 2 sources – it is considered disturbing (cf 7.1.1.) and affects the ability to concentrate (tables 3 & 4).

The survey does not reveal that short term exposure to the frequencies and sources under test lead to disturbing effects such as headaches, tinnitus or nausea in our participants. However, it is known that less pleasant sonic environments may affect health on the long-term (Andringa and Lanser, 2013). Our study does suggest that the used settings of this specific ultrasonic repellent may be more audible to humans than suggested on the basis of hearing thresholds with sinusoidal tones and advertised by the manufacturer. It is also important to note that subjects participated voluntarily and those who dislike high pitched sounds probably will likely not volunteer to participate.

It is clear that the lowest settings are audible to the young and middle-aged persons and that these audible signals are considered disturbing. These results imply that even lower frequencies (settings) would be perceived as even more disturbing, especially with two sources (or with one source at a shorter distance of the subject). These effects may explain the complaints put forward by some citizens.

It is also important to remember that hearing varies from person to person. Undesirable effects are not easily predictable from the hearing thresholds. Some persons with excellent hearing (audibility) endure a large range of sounds, while others with excellent audibility are highly sensitive to minor changes in sound pressure. Hearing thresholds only reflect audibility to sounds, while several other more central auditory mechanisms are responsible for processing sound up to the auditory cortex in the brain.

It is also possible that differences between devices and differences in montage account for the undesirable effects reported by others. In our study the repellent was secured according to the guidelines described in the manual, this may not always be the case in a home situation. Some subjects claimed that the sound they perceive at the neighbor's home to repel rodents is much clearer and much louder than the sound they perceive during the study. It is possible that other

devices to which they are exposed at home emit lower frequencies and/or higher sound pressure levels to repel cats and stone martens than the device in the present study and/or that persons perceive (sub) harmonics of these frequencies, even at normal intensity levels (cf part I).

References

Acton, W.I., Carson, M.B. (1967). Auditory and subjective effects of airborne noise from industrial ultrasonic sources. British Journal of Industrial Medicine, 24:297–304.

Ahmadi, F., McLoughlin, I.V., Chauhan, S., ter Haar, G. (2012). Bio-effects and safety of low-intensity, low frequency ultrasonic exposure. Progress in Biophysics and Molecular Biology 108, vol 3, 119-138.

AIB-Vinçotte (2011). Karakterisatie van (ultra) geluidsemissies van ultrasone dierenverdrijvers. Meetverslag, in opdracht van FOD volksgezondheid, voedselketen en leefmilieu, DG5/RB/ML/11031.

Andringa, T.C., Lanser, J.J. (2013). How pleasant sounds promote and annoying sounds impede health: a cognitive approach. Int J. Environ. Res. Public Health 10, 1439-1461.

Burns, A, Burns, R (2008). Basic Marketing Research (Second ed.). New Jersey: Pearson Education, p. 45.

Guidelines for the Safe Use of Ultrasound: Part II – Industrial and Commercial Applications (1991). Safety Code 24 Environmental Health Directorate Health Protection Branch Published by authority of the Minister of National Health and Welfare Minister of Supply and Services Canada.

Howard, C.Q., Hansen, C.H., Zander. A.C. (2005). Review of current recommendations for airborne ultrasound exposure limits. Review of Acoustics, Australian Acoustical Society, 341-343.

Konomi, U., Kanotra, S., James, A.L., Harrison, R.V. (2014). Age related changes to the dynamics of contralateral DPOAE suppression in human subjects Journal of Otolaryngology - Head and Neck Surgery 2014, 43:15.

Leighton, T.G. (2007). What is ultrasound? Progress in Biophysics and Molecular Biology 93, 3–83.

Rodriguez, Valiente, A., Trinidad, A. Garcia Berrocal, J.R., Gorriz,C, Ramirez Camacho, R. (2014). Extended high-frequency (9-20 kHz) audiometry reference thresholds in 654 healthy subjects. International Journal of Audiology, 1-15.

Brief aan de raad - Y. Stabij Omzettingsvergunning zaaknummer W.Z16.002651.01

reg.nr.: 16.000 4059
procesverantw.: L317 50

INGEKOMEN
15 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: B19
afgedaan:

Gemeente Nijmegen
t.a.v. de Gemeenteraad
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

datum: 12-04-2016
betreft: omzettingsvergunning; zaaknummer: W.Z16.002651.01

Geachte leden van de Gemeenteraad ,

Er is door de Gemeente Nijmegen vergunning verleend om de woning aan de Hengstdalseweg 139 te onttrekken aan het huidige gebruik (gezinswoning) en deze om te vormen tot studentenhuisvesting voor 8 personen. Via bijgesloten brief hebben wij bezwaar aangetekend.

Enkele beleidsaspecten zijn mogelijk ook voor u van belang en die willen wij graag nog even benadrukken.
- Wij zijn niet tegen studentenhuisvesting, maar 8 personen in een klein rijtjeshuis is om allerlei reden te veel. De ervaringen met omgezette panden in de buurt voor 3 en 2 personen zijn (Corduwenerstraat 29 en Hengstdalseweg 149) zeker niet negatief.
- Zoals het er nu naar uitziet houdt de Gemeente zich niet aan de eigen beleidsregels zoals vastgelegd in de door uw raad aanvaarde Woonvisie 'Samen werken aan goed wonen'.
- Verder vragen wij ons af of het sociaal is om in een klap één persoon zich te laten verrijken terwijl tegelijkertijd de eigenaren van naburige huizen daardoor de waarde van hun woningen aanmerkelijk zien dalen.
- Wij hebben de website van de Gemeente gebruikt om aan informatie over onderhavige regelgeving te komen. Dat viel bepaald niet mee. Anders gezegd: de gebruiksvriendelijkheid van de website schiet voor de modale burger tekort. Misschien kunt u ook daarover nog eens uw licht laten schijnen.

Wij hopen op een reactie uwerzijds.

Hoogachtend

Y. A.C. Stabij W.J.C.M. Heuvelmans

Hengstdalseweg 135
6523EE Nijmegen
024-3237623
yvonnestabij@hotmail.com
zomerdag148@hetnet.nl

Bijlage: bezwaarschrift

Brief aan de raad - Y. Stabij Omzettingsvergunning zaaknummer W.Z16.002651.01

- kopie -

College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Nijmegen
Bureau JZ 20
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Datum 11-4-2016

Betreft: bezwaarschrift onttrekkings-/omzettingsvergunning Hengstdalseweg 139

Geacht College,

Er is door de Gemeente Nijmegen vergunning verleend om de woning aan de Hengstdalseweg 139 te onttrekken aan het huidige gebruik (gezinswoning) en deze om te vormen tot studentenhuisvesting voor 8 personen. Het gaat om:
Activiteiten: Huisvestingswet;
Zaaknummer: W.Z16.002651.01
Product: onttrekkingsvergunning
Ontvangst: 09-03-2016
Definitieve beschikking verzonden: 23-03-2016

Tegen deze vergunning willen wij bezwaar aantekenen. Wij zouden graag zien dat hij ongedaan wordt gemaakt.
Ondergetekenden voelen zich belanghebbenden omdat zij in de naaste omgeving van het pand aan de Hengstdalseweg wonen.

Wij voeren de volgende redenen voor ons bezwaar aan:
1. Er wordt een aanvraag gedaan voor 8 (zegge en schrijven acht!) wooneenheden. Dit is onredelijk veel. Immers:
* Deze (net-na-oorlogse) rijtjeshuizen zijn bedoeld als gezinswoningen (twee volwassenen met enkele kinderen). De leefruimte is niet berekend of veilig genoeg voor 8 jong-volwassenen die elk een aparte huishouding voeren op een minimale hoeveelheid m^2 .
* De woning zal worden verhuurd aan studenten. De ervaring leert dat in studentenhuizen het aantal inwoners met 50% kan toenemen omdat velen een relatie met een partner zullen aangaan. Er is dus een flinke kans op overbewoning.
* De kelder wordt meegeteld als woonoppervlakte. Hij is vochtig en met de wateroverlast in Hengstdal van de laatste jaren bepaald niet minder vochtig geworden. Sterker nog, de betreffende woning heeft de afgelopen jaren bijzonder veel last gehad van een ondergelopen kelder. Dit alles leidt tot een ongezonde woonsituatie.
* De muren van het pand zijn dun, van minderwaardige materialen gemaakt (na WOII was er immers niet veel bouwmateriaal beschikbaar) en niet geluidsgeïsoleerd waardoor alle buurgeluiden over en weer zowel binnen het pand als naar de buren gehoord worden met alle overlast van dien. Dat geldt te meer daar studenten vaak een ander leefritme hebben dan mensen die in gezinsverband wonen.

Kortom er zijn bezwaren tegen het wonen van teveel mensen op een té klein oppervlak met alle negatieve gevolgen die dat in het onderhavige pand met zich zal meebrengen. De bouwkundige situatie (vooral wat betreft geluidisolatie en water- dan wel vochtoverlast) is

zover onze informatie reikt niet in situ onderzocht en er is in de vergunning geen rekening mee gehouden.

2. In het gedeelte van de Hengstdalseweg waarin nr 139 zich bevindt treedt in toenemende mate verkamering en splitsing op. In het verleden bent u door burgers en actiegroepen in voldoende mate benaderd om te weten welke gevolgen dit met zich meebrengt wat betreft lawaai, vervuiling en leefbaarheid. Wij wijzen u hier in het bijzonder op pand 40 (verkamerd voor minstens 7 personen), pand 42 (6 personen), hoekpand Cypresstraat 134 (kamers voor minstens 3 personen), pand 99 (voor 6 personen), pand 127 (idem). Het pand Corduwenerstraat 29 is verkamerd voor 3 personen en Hengstdalseweg 149 is gesplitst in twee wooneenheden.

Wij vinden dat studenten ook moeten kunnen wonen, maar de verkamering van het onderhavige stuk Hengstdalseweg neemt nu te grote vormen aan. Bovendien is de kamernood onder studenten vrijwel verdwenen, zodat er in onze ogen daarom geen noodzaak is om toestemming te geven om Hengstdalseweg 139 aan de normale woonbestemming te onttrekken en al helemaal niet om toestemming te geven er 8 personen in te huisvesten. Er zijn voor studenten, zoals bij u vast bekend uit diverse onderzoeken en nota's, alternatieven genoeg.

3. Het "verkameren" van een leuke eengezinswoning in een wijk met veel sociale cohesie is een ander aspect.
* De laatste 10 á 15 jaar is dit deel van wijk een toegenomen sociale cohesie ontstaan tussen de bewoners, ouderen, jonge gezinnen, mensen mét en zonder kinderen. Een woning "verkameren" op deze manier, is een "huis verliezen" voor dit proces omdat de betrokkenheid bij de buurt door deze 8 toekomstige bewoners, gering zal zijn.
* De huidige buurtbewoners kennen elkaar allemaal. Dat zal voor nr. 139 niet gemakkelijk meer gaan lukken vanwege de hoeveelheid bewoners en de korte duur die ze er in de regel zullen wonen. Of anders gezegd, er is geen behoefte aan een 'duiventil' in de buurt.

4. Voor met name de naaste buren, waaronder wij ons ook rekenen, is er een grote kans dat door de verkamering de waarde van onze panden omlaag gaat. Voor iedereen heeft dat andere gevolgen. In ons geval is door uw besluit de pensioenvoorziening aangetast. Wij zullen bezien of en hoe de Gemeente Nijmegen hiervoor aansprakelijk kan worden gesteld.

5. Er zit ook een 'perverse' kant aan uw besluit. De gemeente voert een sociaal beleid en in de gemeenteraad zal de overgrote meerderheid het er mee eens zijn dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Het gaat dan niet aan om iemand met een toch al grote draagkracht door uw vergunning nog draagkrachtiger te maken dan hij al is, terwijl door hetzelfde besluit een aantal omwonenden voor duizenden euro's armer worden gemaakt.

6. Vlak voordat wij deze brief bij u wilden bezorgen, werden wij gewezen op nieuw beleid van de gemeente Nijmegen zoals verwoord in De Woonvisie 'Samen werken aan goed wonen'. Deze visie is in januari 2016 door uw raad vastgesteld. Daarin staan behartigenswaardige feiten en uitgangspunten over studentenhuisvesting (markt in balans, minder behoefte aan studentenhuisvesting, noodzaak van verscherping van beleid voor omzettingsvergunningen ivm leefbaarheid etc.)
Dit nieuwe beleid lijkt ons bij het verlenen van onderhavige vergunning noch door de ODRN noch door u gevolgd. Daardoor wordt ook de noodzaak of het belang van een omzettings-vergunning niet duidelijk.

Het zal voldoende helder zijn dat wij grote bezwaren hebben tegen uw besluit en dat we daarom verzoeken dat ongedaan te maken. De reglementen bieden u daarvoor naar ins gevoelen voldoende houvast. Zie bijv. art 15 onder a en c zoals dat in uw website staat. Wij hopen dat we bij het goede reglement zijn uitgekomen anders geldt a forteriori de onderstaande opmerking.

Artikel 15 Weigeringsgronden
1. Een vergunning als bedoeld in artikel 21, eerste volzin en onder a tot en met c van de wet kan worden geweigerd als:
a. naar het oordeel van burgemeester en wethouders het belang van behoud of samenstelling van de woonruimtevoorraad groter is dan het met de onttrekking, samenvoeging of omzetting gediende belang;
b. het onder a genoemde belang niet kan worden gediend door het stellen van voorschriften en voorwaarden aan de vergunning;
c. het verlenen van de vergunning zou kunnen leiden tot een onaanvaardbare inbreuk op een geordend woon- en leefmilieu in de omgeving van het betreffende pand.

Nog een opmerking tot slot.
Wij hebben geprobeerd op uw website de pagina met besluiten en vergunningen te vinden. Hij zal er mogelijk wel zijn, maar het is ons niet gelukt om hem te vinden. Daarmee stelt zich de vraag wat het publiceren van vergunningen etc. waard is als een modale burger niet kan zien wat er in zijn gemeente allemaal besloten wordt. Dat doet afbreuk aan de rechten van de burger en vermindert de kans op goed bestuur omdat de gewenste tegenmacht op dit punt is verzwakt. Om deze reden, maar ook omdat gaande het schrijven van dit bezwaar er ook enkele beleidszaken aan de orde kwamen sturen wij een kopie van deze brief ook naar de gemeenteraad.

Om af te sluiten. Wij hopen, dat u onze bezwaren ter harte neemt, u zich goed informeert (ook in de buurt) over deze afgegeven vergunning en uw besluit herziet .

Hoogachtend,

W.J.C.M. Heuvelmans Y.A.C. Stabij

Y.A.C. Stabij en W.J.C.M. Heuvelmans
Hengstdalseweg 135
6523 EE Nijmegen
024-3237623
yvonnestabij@hotmail.com
zomerdag148@hetnet.nl

Brief aan de raad - Gemeente Rheden jaarrekening 2015

gemeente Rheden

reg.nr.: 16-0004026
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
19 APR. 2016
Griffie NIJMEGEN

class.nr.: 150
afgedaan:

College van Gedeputeerde Staten
van Gelderland

Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

datum	zaaknummer	uw brief/kenmerk
13 april 2016	RHD-360667	22-03-2016
behandeld door	**doorkiesnummer**	**bijlage(n)**
J.P.M. Leenders (dhr.)	(026) 49 76 266	

onderwerp
Jaarrekening 2015.

Geacht College,

In uw bovenaangehaalde brief met informatie over de begroting 2017-2020 vraagt u aandacht voor een aantal thema's, waarmee de gemeenteraad in de komende periode mogelijk te maken krijgt. Zo wijst u in deze brief nog eens op dat de vastgestelde jaarrekening 2015 vóór 15 juli 2016 aan de provincie moet zijn toegezonden en dat niet tijdige inzending van dit document kan leiden tot preventief toezicht.

Voor een tijdige, financiële jaarafsluiting is de gemeenteraad echter afhankelijk van de accountantsverklaring van de SVB. Uit diverse berichten in de media is duidelijk geworden dat de accountantsdienst van de SVB meer tijd nodig heeft en dat een goedgekeurde verklaring niet voor 1 juni 2016 zal worden afgegeven. Hierdoor wordt het voor de gemeentelijke accountant ook moeilijk om tijdig zijn werkzaamheden af te ronden.

De raad is zich zeer bewust van het feit dat uiterlijk 15 juli 2016 de vastgestelde jaarrekening bij de provincie moet worden aangeleverd. Gelet echter op de grote onzekerheid over het tijdig afgeven van de accountantsverklaring door het SVB betwijfelt de raad of deze deadline waargemaakt kan worden.

Het laat aanleveren van de accountantsverklaring heeft ook gevolgen voor het tijdstip van behandeling van de jaarrekening in de vergadering van de gemeenteraad. Die staat voor de gemeente Rheden gepland op 28 juni 2016. De voorbereidende vergadering staat gepland op 14 juni 2016. Om een zorgvuldig en gedegen besluit te kunnen nemen op dit belangrijke document in de planning en control cyclus is voldoende voorbereidingstijd noodzakelijk. Een accountantsverklaring en accountantsrapportage zijn daarvoor van groot belang.

Gelet op het bovenstaande bestaat er bij de raad onduidelijkheid over de vraag hoe met deze ontstane situatie moet worden omgegaan. Hij verneemt graag van u hoe de beoordeling van de jaarrekening 2015 moet plaatsvinden indien de controlewerkzaamheden door de accountant als gevolg van voornoemde situatie niet tijdig kan worden afgerond.

Velp | Rheden | De Steeg | Ellecom
Dieren | Spankeren | Laag-Soeren

Gemeentehuis Hoofdstraat 3 | 6994 AB De Steeg | Postbus 9110 | 6994 ZJ De Steeg
T (026) 49 76 911 | **F** (026) 49 76 518 | **E** gemeente@rheden.nl | www.rheden.nl

gemeente Rheden

Tot slot wordt opgemerkt dat dit probleem niet alleen bestaat voor de gemeente Rheden, maar voor alle gemeenten in Nederland. Een afschrift van deze brief zal daarom gestuurd worden naar alle raden in de provincie Gelderland, het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG en de SVB.

De raad ziet uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
de raad van de gemeente Rheden,

voorzitter.

griffier.

LEGGER

pagina	datum	zaaknummer
2	13 april 2016	RHD-360667

Brief aan de raad - Gemeenschappelijk Orgaan - Regio Arnhem Nijmegen . . .

reg.nr.: 16.0003904
proceeverantw.: BHSO
INGEKOMEN
14 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 75
afgedaan:

B21

regio arnhem nijmegen

De gemeenteraden van 19 deelnemende gemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.

Datum : 14 april 2016
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : -
Contactpersoon : Henk van den Berg
Telefoonnummer : 06-46737374

Onderwerp : Financiën 2017.

Geachte voorzitter en leden,

Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (art. 34b Wgr) zendt een gemeenschappelijk regeling voor 15 april de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgend begrotingsjaar aan de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders.

Het Bestuurlijk Overleg van het Gemeenschappelijk Orgaan heeft op 13 april 2016 besloten dat er voor 2017 geen wijzigingen plaatsvinden in de kaders ten opzichte van het raadsbesluit tot het aangaan van de samenwerking.

Het Bestuurlijk Overleg heeft eveneens besloten dat de inwonerbijdrage voor 2017 (ongewijzigd) €1,50 bedraagt. Hiermee wordt voldaan aan de verplichting zoals vastgelegd in de regeling om voor 1 mei de inwonerbijdrage voor het komende begrotingsjaar vast te stellen.

Spoedig wordt u de ontwerpbegroting 2017 aangeboden. Conform de bepalingen van artikel 35 Wgr heeft de gemeenteraad de mogelijkheid zienswijzen in te brengen. Het Bestuurlijk Overleg is voornemens in haar vergadering van 20 juni 2016 de begroting 2017 vast te stellen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de secretaris, dhr. H. van den Berg.

Een afschrift van deze brief is toegezonden aan de colleges.

Hoogachtend,

Drs. H.J. Kaiser

voorzitter

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900 - 1809 (lokaal tarief) • Fax 026 - 3774830 •
henk.van.den.berg@arnhem.nl

Brief aan de raad - Milieudefensie Handelsverdragen

reg.nr.: 16.0003902 B22
procesverantw.: BHSO
INGEKOMEN
14 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 75
afgedaan:

milieudefensie
anders kijken, anders kiezen

Aan alle gemeenteraadsleden van Nederland

Geachte gemeenteraadsleden,

Sinds een paar jaar is de Europese Unie bezig met onderhandelingen over handelsverdragen met Canada (CETA) en de Verenigde Staten (TTIP). Naar mate er meer bekend wordt over deze veelomvattende handelsverdragen, neemt de weerstand toe. Tal van gemeenten in binnen- en buitenland hebben hun zorgen geuit en/of zich inmiddels tegen TTIP en CETA uitgesproken.

Sinds de tekst van het CETA verdrag is gepubliceerd weten we beter waar we over praten. Veel van de bange vermoedens die we eerder al hadden, worden nu bevestigd. De Europese Commissie heeft altijd gesteld dat CETA een blauwdruk voor TTIP vormt. Het is dus essentieel beide handelsverdragen kritisch te blijven volgen. In de bijlage bij deze brief vindt u, mede als reactie op het position paper van de VNG [1], een factsheet met daarin een uitgebreide toelichting voor gemeenten.

De belangrijkste bezwaren van gemeenten tegen TTIP en CETA kort op een rij;

1. Investeringsbescherming: binnen TTIP en CETA wordt een apart rechtssysteem opgetuigd dat mogelijk leidt tot omvangrijke schadeclaims zodra belangen van buitenlandse investeerders in het geding komen.
2. Aantasting beleidsvrijheid lokale overheden: mede vanwege het gevaar van schadeclaims zullen (lokale) overheden beperkt worden in het veranderen van beleid en regelgeving.
3. Verlies controle over publieke diensten: de markt voor (publieke) diensten wordt geopend voor aanbieders van over de oceaan. Als gevolg van de toenemende concurrentie kan de kwaliteit en de reikwijdte van de publieke diensten onder druk komen te staan.

In dit factsheet gaan we uitgebreid in op bovengenoemde bezwaren. Wij hopen dat u de informatie met belangstelling zult lezen en dat u zich vervolgens aansluit bij de groeiende groep kritische gemeenten en provincies die zichzelf TTIP en CETA vrij verklaren. Op de website van Milieudefensie kunt u eventueel voorbeeldmoties vinden van gemeenten die de uwe voor zijn gegaan.

Via https://milieudefensie.nl/ttip/gemeenten-tegen-ttip vindt u een overzicht van de aangenomen moties.

Met vriendelijke groet,

Geert Ritsema
Campagneleider TTIP Milieudefensie

1 https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/ttip-en-gemeenten_20150715.pdf

Brief aan de raad - Milieudefensie Handelsverdragen

Factsheet

TTIP en CETA

Effecten voor publieke diensten en beleidsvrijheid voor lokale overheden

Steeds meer gemeenten en provincies, in Nederland en daarbuiten[1], maken zich zorgen over de effecten die CETA en TTIP hebben op publieke diensten en de lokale beleidsvrijheid.[2] In dit factsheet leggen we beide veelomvattende handelsverdragen onder het vergrootglas. Daarbij besteden we speciale aandacht aan de (mogelijke) gevolgen voor de beleidsvrijheid van decentrale overheden.

Inhoud

- TTIP en CETA, waar gaat het om?
- CETA: minder bekend, maar net zo riskant als TTIP
- ICS, ISDS in een vrolijke verpakking
- Zorgen om publieke diensten
- Liberalisering; geen weg terug
- 'Negatieve lijst': gevaarlijk jargon
- Minimale economische groei
- Arbeidsvoorwaarden
- Duurzaamheid onder druk
- Lokale beleidsvrijheid aan banden
- Conclusie en vervolgvraag

TTIP en CETA, waar gaat het om?

De Verenigde Staten en de Europese Unie onderhandelen sinds 2013 over TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership). Dit handelsverdrag heeft tot doel de handel tussen de twee economische grootmachten te vergemakkelijken. Zo zullen import- en exporttarieven drastisch worden verlaagd of geheel verdwijnen. De zogenaamde 'non-tarifaire' handelsbelemmeringen zijn in het bijzonder onderwerp van de onderhandelingen. De EU en de Verenigde Staten spreken binnen TTIP af dat ze elkaars standaarden en regels voor producten en diensten zullen accepteren en zoveel mogelijk zullen harmoniseren. Daarnaast openen ze hun (diensten-)markten voor elkaar en wordt binnen het verdrag geregeld dat, door deregulering en vooraf overleg over nieuwe regels en standaarden, niets de onderlinge handel in de weg staat. De onderhandelingen vinden achter gesloten deuren plaats en de onderhandelingsteksten zijn geheim. Binnen TTIP wordt ook onderhandeld over bijzondere bescherming van investeerders. De Amerikanen willen graag een ISDS (Investor to State Dispute Settlement) in het verdrag opnemen. Binnen de Europese Unie is hier echter fel tegen geprotesteerd. De Europese Commissie heeft daarom het een en ander veranderd en de Verenigde Staten een nieuw voorstel gedaan. Over dit nieuwe voorstel ICS komen we later nog uitgebreid te spreken.

Het handelsverdrag met Canada, CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement), is inmiddels klaar en wacht nog op ratificatie door het Europees Parlement. Het is onduidelijk of beide verdragen ter goedkeuring ook aan de nationale parlementen van de lidstaten worden voorgelegd.

CETA: minder bekend maar net zo riskant als TTIP

Het Europese Parlement is veel minder bij CETA betrokken geweest dan bij TTIP, het handelsverdrag waarover nu met de Verenigde Staten wordt onderhandeld. De gesprekken met Canada zijn namelijk van start gegaan (mei 2009) voordat het verdrag van Lissabon in werking trad (december 2009). Pas na 'Lissabon' kreeg het Europees Parlement meer mogelijkheden om zich met het handelsbeleid van de

1 https://www.ttip-free-zones.eu/ bevat een overzicht van gemeenten, steden en provincies die zich TTIP vrij hebben verklaard.

2 Blijkens de factsheets van het IPO (http://www.ipo.nl/publicaties/ttip-en-provincies-factsheet) en de VNG (https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/ttip-en-gemeenten_20150715.pdf)

Europese Commissie te bemoeien. De definitieve tekst van CETA is intussen uitonderhandeld. Het verdrag zal naar verwachting begin 2017 bij het Europees Parlement in stemming worden gebracht.

Duidelijk is dat CETA bepalingen bevat die het mogelijk maken dat Europese en Canadese bedrijven over en weer elkaars overheden kunnen aanklagen bij een internationaal tribunaal als landen regels doorvoeren die de winst aantasten.[3] (Dreigen met) schadeclaims, met bedragen die oplopen tot vele honderden miljoenen of zelfs miljarden euro's, kunnen in dat geval gebruikt worden als drukmiddel om te zorgen dat overheden afzien van beleid waarvan het internationale bedrijfsleven vindt dat het mogelijk de winst aantast. Hoewel het de nationale overheid, of zelfs de Europese Commissie is die zich zal moeten verweren in een geschil, kan overheidsbeleid op elk niveau onderwerp worden van een claim. Dus ook besluiten van gemeenten en provincies kunnen worden aangevochten. Met alle gevolgen van dien voor de beleidsvrijheid.[4]
CETA zet bovendien de achterdeur open voor Amerikaanse bedrijven om claims in te dienen tegen Europese overheden. Het enige wat die bedrijven daarvoor nodig hebben is een vestiging in een Canadese stad. De meeste Amerikaanse bedrijven beschikken al lang over een Canadese dochteronderneming.[5]

Amerikaanse bedrijven als Monsanto, Cargill, Dow, Chervon en ExxonMobil kunnen via hun Canadese vestigingen via CETA gemakkelijk Europese staten aanklagen als door democratisch tot stand gekomen besluiten de winst in gevaar dreigt te komen.

Het Europees Parlement (EP) is nu erg kritisch over de TTIP onderhandelingen met de VS, die na 'Lissabon' zijn geopend. Het EP heeft in juli 2015 een resolutie aangenomen met 'rode lijnen' waar TTIP niet overheen mag.[6]
Dr. Ferdi de Ville, docent Europese Studies aan de Universiteit van Gent, heeft bekeken in hoeverre CETA aan de eisen van het Europees Parlement voldoet. [7] [8] Uit zijn analyse blijkt dat CETA geen rekening houdt met de meeste aanbevelingen van het EP. Zo worden publieke diensten onvoldoende afgeschermd van de druk om te liberaliseren en meer marktwerking door te voeren. Overheidsaanbestedingen worden trans-Atlantisch opengesteld voor private aanbieders. En, zegt De Ville, de beleidsvrijheid op landelijk en lokaal gebied is onvoldoende veiliggesteld. Daarover later meer. De Europese Commissie heeft altijd gezegd dat CETA de blauwdruk is voor TTIP. En CETA schept een precedent: wat je in CETA aan de Canadezen weggeeft, kun je de Amerikanen in TTIP later moeilijk weigeren.

ICS, ISDS in een andere verpakking
Zoals genoemd is in zowel TTIP als CETA bijzondere investeringsbescherming opgenomen. Investeerders en bedrijven kunnen aankloppen bij een speciaal arbitragetribunaal als zij vinden dat door een democratisch genomen beslissing hun belangen in het geding komen. Deze Investor to State Dispute Settlement (ISDS) is opgenomen in talloze bilaterale investeringsverdragen en zorgt al langere tijd voor opgetrokken wenkbrauwen bij rechters en rechtsgeleerden.[9]
De Europese Commissie hield in 2014 een publieke consultatieronde over ISDS in TTIP. Daaruit bleek dat rechters, rechtsgeleerden, NGO's en het publiek zich grote zorgen maakten over de opzet en de mogelijke gevolgen van het instellen van een speciaal hof voor investeerders en bedrijven. De Europese Commissie beloofde het arbitragehof anders op te zetten en introduceerde vervolgens ICS, het Investment Court System.

3 http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/zombie-isds-ex-sum-nl_0.pdf
4 https://milieudefensie.nl/publicaties/rapporten/lokale-zaken-ttip-ceta
5 Trading Away Democracy, CEO, http://corporateeurope.org/sites/default/files/trading-away-democracy.pdf, rapport november 2014
6 European Parliament (2015) European Parliament resolution of 8 July 2015 containing the European Parliament's recommendations for the European Commission on the negotiations for the Transatlantic Trade and Investment Partnership Strasbourg, 8 July 2015, P8_TAM PROV(2015)0252
7 http://www.mariearena.eu/wp-content/uploads/2016/02/De-Ville-2016-CETA-report-bonne-version.pdf
8 European!Parliament (2015) European Parliament resolution of 8 July 2015 containing the European Parliament's recommendations for the European Commission on the negotiations for the Transatlantic Trade and Investment Partnership Strasbourg, 8 July 2015, P8_TAM PROV(2015)0252
9 In 2010 brachten meer dan 50 rechtsgeleerden in een statement hun bezwaren tegen ISDS in handelsverdragen in het algemeen naar voren http://www.osgoode.yorku.ca/public-statement-international-investment-regime-31-august-2010/

In ICS is inderdaad aan een aantal bezwaren tegemoet gekomen. Zo is het in ICS mogelijk tegen een besluit in beroep te gaan en zijn uitspraken openbaar. Ook mogen arbiters niet meer 'dubbele petten' dragen maar moeten zij voor langere tijd bij het arbitragetribunaal in dienst zijn. Ondanks de tegemoetkomingen blijft de oprichting van een speciaal investeringstribunaal volgens velen een slechte zaak. Zo hebben de European Association of Judges in 2015 en de Duitse rechters in februari van dit jaar, verenigd in de German Magistrates Association, een verklaring uitgegeven over ICS. Beide groepen deskundigen stellen dat ICS onverminderd een gevaar vormt voor de Europese democratie. [10] [11]
Wat zijn de belangrijkste bezwaren tegen ICS?
Allereerst is en blijft het een parallel rechtssysteem, dat evenwijdig loopt aan het grondwettelijk geregelde rechtssysteem. Door middel van ICS kunnen bedrijven en investeerders de nationale rechter nog altijd passeren. ICS blijft bovendien een systeem waarbij buitenlandse investeerders het *exclusieve* recht krijgen om overheidsbeslissingen aan te klagen, op basis van rechten die veel verder gaan dan de rechten van onze eigen ondernemers.[12]

De Europese rechters maken zich ten aanzien van ICS ook zorgen over de onafhankelijkheid van de arbiters. Zaken worden nog steeds beslecht door arbiters met een financieel belang bij het voeren van zaken en niet door onafhankelijke rechters.
En ook het ICS biedt geen bescherming van regelgeving in het publiek belang. Overheden zijn weliswaar vrij om het beleid te maken wat ze willen en nodig achten, maar bedrijven zijn ook nog steeds vrij om tegen dat beleid ongelimiteerde claims tegen in te dienen. Die dreiging heeft mogelijk een verlammend effect op overheden die vernieuwend beleid willen invoeren, het zogenaamde 'regulatory chill' effect.[13]
Het systeem blijft bovendien gebaseerd op de gedachte dat ons rechtssysteem blijkbaar niet goed genoeg is voor buitenlandse investeerders. Niet voor niets wordt immers een speciaal, supranationaal arbitragetribunaal opgetuigd. En dat is vreemd aangezien de lidstaten van de Europese Unie democratische rechtstaten zijn en beschikken over een prima functionerend rechtssysteem. Bovendien heeft het ontbreken van een speciaal arbitragetribunaal tot nu toe niet geleid tot het uitblijven van Amerikaanse dan wel Canadese investeringen.

ISDS is dan misschien hervormd, desondanks geeft ook ICS multinationals nog steeds een geducht wapen in handen om af te dwingen dat overheidsbeleid wordt afgezwakt of geparkeerd. Alle fundamentele bezwaren tegen ISDS blijven, ook met ICS, gewoon bestaan.[14]

Zorgen om publieke diensten
In een brief die minister Ploumen op 18 januari 2016 naar de Tweede Kamer stuurde, suggereert zij dat er geen reden is te veronderstellen dat de publieke diensten onder druk komen te staan als gevolg van TTIP.[15] De bescherming van de publieke diensten is volgens haar voldoende geregeld door middel van een speciale clausule die in handelsverdragen standaard wordt opgenomen. Die clausule luidt als volgt (vertaling ministerie van Buitenlandse Zaken):
"Economische activiteiten die op nationaal of lokaal niveau als openbare nutsbedrijven worden beschouwd, kunnen voorbehouden zijn aan overheidsmonopolies; ook kunnen hiervoor exclusieve rechten aan particuliere exploitanten zijn verleend.
Openbare nutsbedrijven bestaan onder meer in de volgende sectoren: aanverwante wetenschappelijke en technische adviezen, onderzoek en ontwikkeling op het gebied van de maatschappij- en geesteswetenschappen, technische testen en toetsen; milieu; gezondheidszorg; vervoer en ondersteunende diensten bij alle vervoerswijzen. Exclusieve rechten betreffende deze diensten worden vaak verleend aan particuliere exploitanten, bijvoorbeeld exploitanten met een vergunning van openbare instanties, die aan

10 http://www.volkskrant.nl/economie/duitse-rechters-keren-zich-tegen-ttip~a4238680/
11 Europese rechters: http://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2015/11/EAJ-report-TIPP-Court-october.pdf Duitse rechters: http://ttip2016.eu/files/content/docs/Full 20documents/english_version_deutsche_richterbund_opinion_ics_feb2016.pdf
12 https://milieudefensie.nl/publicaties/rapporten/lokale-zaken-ttip-ceta
13 https://www.tni.org/en/article/isds-and-regulatory-chill
14 Analyse van ICS vergeleken met ISDS: http://ttip2016.eu/blog/ICS%20first%20analysis.html
15 https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/documenten/kamerstukken/2016/01/18/kamerbrief-over-publieke-diensten-in-handelsakkoorden

specifieke verplichtingen aangaande dienstverlening moeten voldoen. Er kan geen gedetailleerde en volledige lijst per sector worden opgesteld omdat openbare nutsbedrijven vaak tevens op lagere niveaus dan het centrale niveau bestaan."[16]
Die clausule biedt echter te weinig bescherming. De term openbare nutsbedrijven ofwel publieke diensten is in de clausule zo weinig specifiek omschreven, dat het erg onduidelijk is welke diensten hieronder vallen. Onder meer prof. Dr. Markus Krajewski, professor publiekrecht en volkenrecht van de Universiteit van Erlangen-Neurenberg, wijst op dit juridische mankement. [17] In de verdragen worden in feite alleen publieke diensten die gelden als *volledig publiek* uitgezonderd van markttoegang door buitenlandse bedrijven. Dat betekent dat de dienstverlener in kwestie op geen enkele manier geld mag verdienen aan het verlenen van hun dienst, er geen sprake is van contracten met commerciële bedrijven en er geen onderlinge concurrentie is met andere dienstverleners.

In de praktijk zijn in de gehanteerde definities alleen diensten die exclusief onder de bevoegdheid van de overheid vallen – zoals politie en justitie en bijvoorbeeld de diensten van een centrale bank – echt duidelijk uitgezonderd van de druk om te liberaliseren.
In de Europese Unie, en Nederland loopt daarbij voorop, is bijna iedere publieke dienst inmiddels op enigerlei wijze verweven met het bedrijfsleven. Daarmee valt dus vrijwel geen enkele publieke dienst onder de juridische definitie die in CETA/ TTIP wordt voorgesteld. Zo worden in Nederland veel diensten die je als publiek zou kunnen beschouwen, in nauwe samenwerking met commerciële partijen uitgevoerd. Te denken valt dan aan bijvoorbeeld afvalverwerking, openbaar vervoer, (volwassenen-) onderwijs, waterzuivering en riolering, thuiszorg, duurzame energie-initiatieven en postbezorging. Nederland heeft nauwelijks uitzonderingen bedongen of voorbehouden gemaakt bij de vergaande liberaliseringsverplichting die zijn afgesproken in CETA. Ook in TTIP doet Nederland dit niet of nauwelijks, zo blijkt uit gelekte documenten.[18]
In CETA zijn de partijen al overeengekomen dat in diverse sectoren overheidsaanbestedingen worden vrijgegeven voor private aanbieders vanuit de overkant van de Atlantische Oceaan. Dat zal leiden tot geleidelijke overheveling van publieke diensten naar de private sector, wat sluipende privatisering in de hand werkt. Het Amerikaanse bedrijfsleven lobbyt heel hard voor nog lagere drempels ten aanzien van publieke aanbesteding in TTIP.[19]

Onder druk van grote koeriersdiensten als UPS en FedEx, wordt in de voorstellen voor TTIP de mogelijkheid om op het gebied van postbezorging eisen te stellen ten aanzien van universele dienstverlening ernstig ingeperkt. Bijvoorbeeld de verplichting om elke dag post te bezorgen, of ook meer afgelegen, dunbevolkte gebieden te bedienen tegen een vastgesteld tarief zijn in dat geval onderhandelbaar.[20]

Bovendien kunnen Canadese en Amerikaanse bedrijven, die onder CETA en TTIP toegang krijgen tot onze (publieke-)dienstenmarkten, ook schadeclaims indienen bij internationale tribunalen als de overheid iets verandert aan het beleid.

'Negatieve lijst': gevaarlijk jargon
Tot voor kort was het in handelsverdragen gebruikelijk om te werken met een positieve lijst. Onderhandelaars van beide partijen schoven elkaar dan een lijst toe met daarop de sectoren en/ of diensten die voor buitenlandse concurrentie zouden worden geopend. Binnen CETA en TTIP, twee handelsverdragen 'nieuwe stijl', wordt gewerkt met een negatieve lijst. Alleen de sectoren en/of diensten die op die lijst staan, zijn van buitenlandse concurrentie uitgesloten. Landen kunnen voorafgaand aan de onderhandelingen aangeven welke sectoren/ diensten zij op die uitzonderingslijst willen. Ook alle regels die men wil handhaven moeten expliciet worden benoemd en overheden moeten ook nog eens vooraf aangeven in hoeverre en in welke mate ze het recht om te reguleren in te

16 https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/documenten/kamerstukken/2016/01/18/kamerbrief-over-publieke-diensten-in-handelsakkoorden
17 http://www.epsu.org/IMG/pdf/Draft_report_Markus_Krajewski_mtg14Nov2013.pdf
18 TTIP: Transatlantic trade deal text leaked to BBC', BBC Scotland, 26 februari 2015. http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-31631461
19 http://thomas-fritz.org/default/public-services-under-attack
20 http://thomas-fritz.org/default/public-services-under-attack

toekomst willen handhaven. Een gevaarlijke benadering, want niemand weet welke regulering er in de toekomst noodzakelijk of gewenst zal zijn.
Duitsland heeft overigens, mede vanwege de ambigue omschrijving van publieke diensten, een uitgebreide lijst aangeleverd.[21]

Lokale, coöperatieve energie-initiatieven kunnen de transitie naar duurzame energie helpen versnellen. In Nederland zijn al enkele honderden lokale energiecoöperaties actief, waarbij deelnemers zelf wind- en zonne-energie opwekken. Gemeenten en provincies kunnen dergelijke initiatieven stimuleren door (een deel van) hun energie lokaal en duurzaam in te kopen. Maar dat soort stimuleringsmogelijkheden worden doorkruist door handelsbeleid. 'Moderne' handelsverdragen als TTIP en CETA verbieden namelijk het stellen van zogenaamde 'local content requirements' – voorschriften die bedrijven verplichten lokaal in te kopen. Daarmee verliezen lokale overheden een instrument om lokale productie van duurzaam opgewekte energie gericht te bevorderen. Slechts een paar Europese lidstaten behouden zich in dit soort handelsverdragen nadrukkelijk het recht voor om sturend op te treden als het gaat om de productie van elektriciteit en lokale distributienetwerken. In CETA en gelekte voorstellen voor TTIP bedingt Nederland de hiervoor benodigde beleidsruimte niet.[22]

Minister Ploumen geeft in haar brief aan dat het ondoenlijk is alle sectoren apart te noemen.[23] Dat levert helaas wel juridische vaagheid en daarmee onvoldoende bescherming op. Want zelfs waar de EU en de lidstaten hebben bedongen dat ze meer ruimte behouden om bepaalde sectoren te reguleren, dan zijn ze vaak nog steeds verplicht om buitenlandse aanbieders daar, conform de bepalingen uit het investeringshoofdstuk, voor te compenseren – op straffe van een schadeclaim.[24]
In feite geeft Ploumen met haar opmerking precies weer waarom een negatieve lijst zo gevaarlijk is en waarom het veel verstandiger is te werken met een positieve lijst. Daarop staan alleen de sectoren die men voor buitenlandse aanbieders wil openen.

Liberalisering, geen weg terug
In CETA zijn een zogenaamde 'ratchet clausule' en een 'standstill clausule' opgenomen. Deze clausules regelen dat de huidige mate van liberalisering bindend wordt vastgelegd en dat toekomstige eenzijdige liberalisering automatisch onder de reikwijdte van het verdrag valt. Mocht een land besluiten publieke diensten weer in overheidsbeheer te brengen, dan hangt daar een bijzonder hoog prijskaartje aan omdat de overheid de bedrijven in kwestie financieel zal moeten compenseren. In haar TTIP-resolutie van 8 juli 2015 vraagt het Europese Parlement de handelsdelegatie van de Europese Commissie nadrukkelijk om niet voor de negatieve lijst benadering te kiezen en de ratchet- en standstill- clausules uit de onderhandelingen over TTIP te schrappen. Als het Europees Parlement CETA in haar huidige vorm zou goedkeuren, gaat het alsnog akkoord met een benadering die ze eerder voor TTIP heeft afgewezen en schept ze een negatief precedent voor de TTIP-onderhandelingen.

Minimale economische groei
Voorstanders van de handelsverdragen met Canada en de VS wijzen erop dat het opheffen van handelsbarrières tussen deze gigantische markten Europa economische groei zal opleveren. Zij het marginaal: zelfs in de meest optimistische scenario's wordt de extra groei als gevolg van TTIP bijvoorbeeld geraamd op niet meer dan een half procent in tien jaar. En diverse deskundigen zetten er, aan de hand van onderzoek, vraagtekens bij of zelfs dat wel gehaald zal worden.[25]
Het is niet alleen volstrekt onduidelijk hoeveel economische groei TTIP en CETA opleveren, het is bovendien onwaarschijnlijk dat, áls er al sprake is van groei, alle sectoren op dezelfde manier zullen profiteren. Voor onze relatief kleinschalige landbouw en veeteelt kan TTIP bijvoorbeeld een bedreiging vormen. Bovendien zal vooral het midden- en kleinbedrijf (MKB) last krijgen van oneerlijke concurrentie door grote Amerikaanse en Canadese multinationals, die goedkoop kunnen produceren - ook omdat zij aan veel minder strenge sociale en milieunormen hoeven te voldoen dan Europese bedrijven.

21 Dr.Ferdi de Ville, http://www.mariearena.eu/wp-content/uploads/2016/02/De-Ville-2016-CETA-report-bonne-version.pdf
22 Public Services Under Attac, http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/public-services-under-attack.pdf
23 https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/documenten/kamerstukken/2016/01/18/kamerbrief-over-publieke-diensten-in-handelsakkoorden
24 http://thomas-fritz.org/default/public-services-under-attack
25 https://en.wikipedia.org/wiki/Transatlantic_Trade_and_Investment_Partnership#Proposed_benefits

Ook is het nog maar zeer de vraag of alle Europese landen evenveel van de toegenomen handel met de Verenigde Staten en Canada zullen profiteren. Econoom Jeronim Capaldo van de Amerikaanse Tufts University berekende dat TTIP de gemiddelde Nederlander 4800 euro aan inkomen kost, een Fransman zelfs 5500 euro. En banen, die komen er niet bij, er verdwijnen er juist 600.000.[26] In de onderzoeken die door de EU zijn uitgevoerd komt naar voren dat TTIP zelfs tot verlies van werkgelegenheid zal leiden. Alleen beweert de Europese Commissie stellig dat dit baanverlies ruimschoots gecompenseerd zal worden door nieuwe banengroei in andere sectoren. Maar zelfs dan kunnen de sociale kosten hoog zijn: vooral oudere en laagopgeleide werknemers komen niet zo gemakkelijk in een andere sector aan het werk.

Arbeidsvoorwaarden
Arbeidsvoorwaarden kunnen door de handelsverdragen gemakkelijk worden uitgehold. Waar CETA en TTIP lagere overheden dwingen tot het openstellen van hun aanbestedingen voor Canadese en Amerikaanse bedrijven, kan dit de mogelijkheden van overheden om lokale en not-for-profit aanbieders te ondersteunen ernstig inperken. Dit kan het uitbesteden van banen in de publieke sector aan particuliere bedrijven in de hand werken, waarbij het personeel hetzelfde werk moet doen tegen slechtere loon- en arbeidsvoorwaarden.

De definitieve tekst van CETA laat zien dat lidstaten al diverse sectoren openstellen voor een verplichte trans-Atlantische aanbestedingsprocedure bij de inkoop van leveringen en diensten - een effectieve methode voor privatisering. Op deze manier vindt een geleidelijke overdracht van publieke diensten aan for-profit aanbieders plaats. Amerikaanse lobbygroepen zoals de Alliance for Health Care Competitiveness (Alliantie voor Concurrentievermogen in de Gezondheidszorg AHC) en de Amerikaanse regering willen de drempels voor trans-Atlantische aanbesteding in TTIP drastisch verlagen.[27]

Duurzaamheid onder druk
De Europese onderhandelaars hebben overigens geen *dwingende* bepalingen opgenomen over het stimuleren van duurzame oplossingen en productiewijzen. Voor lokale overheden kan dat betekenen dat een keuze voor een duurzame (maar duurdere) oplossing lastiger wordt.[28] TTIP en CETA dreigen de vrijheid van openbare nutsbedrijven te beperken om energie te produceren en te distribueren in overeenstemming met maatschappelijke doelstellingen; zoals bijvoorbeeld het ondersteunen van duurzame energie om klimaatverandering tegen te gaan. Slechts een paar Europese lidstaten hebben aangegeven deze beleidsvrijheid binnen de handelsverdragen dwingend te willen laten vastleggen.[29] Nederland is daar niet bij.

Lokale beleidsvrijheid
Provincies en gemeenten vragen zich terecht af of na de ratificatie van TTIP en CETA nog sprake is van voldoende beleidsvrijheid. Volgens minister Ploumen wordt die beleidsvrijheid niet aangetast en houden lokale overheden de mogelijkheid om hun beleid op de vragen en noden van de bevolking aan te passen. Maar is dat wel zo? Lokale overheden kunnen in principe niet direct aangeklaagd worden via het speciale arbitragetribunaal (Investment Court System) dat als gevolg van de handelsverdragen zal worden opgetuigd. De Nederlandse Staat vangt die claims af.[30] Maar, stel dat een gemeente naar aanleiding van (gezondheids-)klachten van omwonenden maatregelen neemt tegen een fabriek van een Amerikaanse firma en deze firma bestempelt de maatregelen als ‘onbehoorlijk bestuur’, dan kan zo’n zaak voor de speciale arbiter worden gebracht. De staat krijgt, mocht de gang naar de arbiter tot een toegewezen claim leiden, de rekening. Gaat er in zo'n geval niet toch een remmende werking van de mogelijke dreiging van een claim uit?

26 http://ase.tufts.edu/gdae/policy_research/ttip_simulations.html
27 http://thomas-fritz.org/default/public-services-under-attack
28 http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/nl-summary-public-services.pdf
29 http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/nl-summary-public-services.pdf
30 ICS was eerst bekend onder de naam ISDS, na protest over de implicaties van dit arbitragehof werden aanpassingen doorgevoerd en het vervolgens omgedoopt tot ICS .De Duitse Rechtersbond was niet onder de indruk van de aanpassingen en vindt een special investeringshof onnodig.

Brief aan de raad - Milieudefensie Handelsverdragen

(Publieke) diensten kunnen binnen CETA en TTIP het onderwerp worden van een investeringsclaim bij een internationaal tribunaal zoals het ICS. Elke buitenlandse aanbieder heeft conform het investeringshoofdstuk in deze verdragen namelijk het recht op een zogenaamde 'eerlijke en billijke' behandeling.[31] Ook is in de teksten vastgelegd dat bedrijven beschermd zijn tegen indirecte onteigening. Die indirecte onteigening wordt breed geïnterpreteerd; elk overheidsingrijpen dat winstmogelijkheden aantast kan aangemerkt worden als een indirecte onteigening en kan daarmee leiden tot een claim. Dat geldt ook voor alle sectoren waarvoor een uitzondering om te liberaliseren is bedongen. De dreiging van hoge schadeclaims, die, als ze worden toegekend, moeten worden betaald uit publieke middelen, ondermijnt de vrijheid van lokale overheden om noodzakelijke en gewenste regels in te voeren. [32]

Conclusie
Ondanks de geruststelling van de minister is het duidelijk dat TTIP en CETA de lokale overheden behoorlijk in de weg kunnen gaan zitten. Vooral door de juridische mist die rond en in de verdragen is gecreëerd, lijkt het op het eerste gezicht met de publieke diensten wel goed te komen. Maar wie beter kijkt ziet dat de beschikbaarheid, de continuïteit en de kwaliteit van de publieke diensten wel degelijk onder druk komen te staan als gevolg van deze handelsverdragen. Ook de beleidsvrijheid van lokale overheden is onvoldoende gegarandeerd als gevolg van de speciale arbitragetribunalen en de claimcultuur die daaruit volgt. Rechten van grote bedrijven en investeerders worden in CETA en TTIP prima geregeld en geborgd. In de verdragen worden belangrijke waarden van de Europese Unie daarentegen juist niet dwingend vastgelegd; mensenrechten, milieubescherming en recht op goede arbeidsomstandigheden zijn binnen TTIP en CETA niet af te dwingen. Afbraak van ons democratische stelsel lijkt, zeker gezien de onzekere en hoe dan ook minimale economische opbrengsten een erg hoge prijs voor het aanhalen van de banden met de VS en Canada.

Vervolgvraag
Mede gezien de gevolgen die deze handelsverdragen hebben voor de lokale beleidsvrijheid en de kwaliteit en de beschikbaarheid van de publieke diensten, vragen wij u te overwegen uw gemeente/ provincie CETA/ TTIP vrij te verklaren.

31 Fair en Equitable treatment: een juridisch onderdeel van handelsverdragen dat sinds 1948 veelvuldig wordt opgenomen om een eerlijke en redelijke behandeling van bedrijven in landen van deelname te regelen. De clausule is niet scherp gedefinieerd om zo arbiters van een investeringshof de kans te geven per zaak te bepalen of iets eerlijk en redelijk is. Daar zit ook meteen het pijnpunt; het is dus erg afhankelijk van de arbiter in kwestie of hij of zij iets redelijk dan wel eerlijk vindt.

32 http://corporateeurope.org/international-trade/2015/10/public-services-under-attack-through-ttip-and-ceta, onderzoeksrapport naar de invloed van TTIP en CETA op de publieke diensten, uitgevoerd door o.a. COE, TNI, War on Want

Brief aan de raad - FNV namens medewerkers Hilckman - Slachthuis Nijmegen

FNV Voedingsindustrie

FNV

B23

reg.nr.: 16.0004025
procesverantw.: BMSO

INGEKOMEN
19 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN

class.nr.: 75
afgedaan:

Geachte raadsleden van de Gemeente Nijmegen.

Blijf dit een zure appel of wordt hij nog wat zoeter. Wij doen een dringend beroep op u als raadslid om onze belangen niet uit het oog te verliezen. In juli 2015 is ons een werkgarantie beloofd voor 10 jaar. De deal met de Gemeente was rond! Maar wat is daar van terecht gekomen. Wij staan nu met lege handen en vele van ons met een groot pensioentekort (6000 tot 7000 euro per jaar). Worden wij nu het kind van de rekening. Raadsleden wij roepen u op om uw verantwoording te nemen en er voor te zorgen dat de Gemeente alles op alles gaat zetten om bij Hilckman het geld wat bedoeld was voor deze werkgarantie terug te halen en daarmee ons (gedeeltelijk) financieel te compenseren.

Werknemers Hilckman/ Slachthuis Nijmegen

Brief aan de raad - Hendriks Speeltuin niet veilig wijk Wolfskuil

reg.nr.: 16.0004028 B24
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
19 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 75(
afgedaan:

Raad gemeente Nijmegen.

Onderwerp : Speeltuin niet veilig wijk wolfskuil.

Wij wonen hier pas een paar maanden wij komen uit Breda en zijn verhuist na Nijmegen .

Wij zijn met onze kinderen een paar keer na de speeltuin geweest dicht bij aldi en albert hein.

Al 2x hebben onze kinderen een aansteker gevonden in het gras bij de kabelbaan en al een keer een kapotte fles er ligt ook veel ander vuil maar dat ligt ook op het plein naast de speeltuin op dat moment was er geen beheerder aan de speeltuin het was in de ochtend wij vinden dit wel erg gevaarlijk, hopelijk

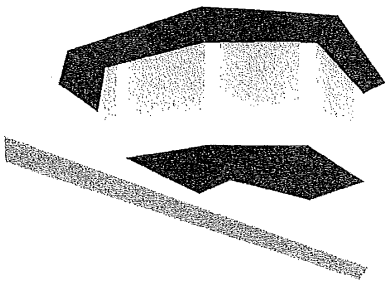
kunt u daar wat aan doen vorige week moeten wij zeggen was het wel netjes .

Wij hopen met deze melding dat het wat beter en veiliger gaat worden.

Met dank

T Hendriks.

Brief aan de raad - WG Spoorkuil Bottendaal en BWO Bottendaal - Spoorkuil . . .

reg.nr.: 16.0004048 B25
procesverantw.: BHSO
INGEKOMEN
19 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.: 751
afgedaan:

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Ingezonden per e-mail via griffie@nijmegen.nl

Nijmegen, 19 april 2016

Betreft:
Spoorkuil Bottendaal te koop - kies voor een groene toekomst !

Geachte raadsleden

Naar verluidt zal in de komende weken het groengebied in de Bottendaalse Spoorkuil, met daarin ook het karakteristieke Seinhuis, door de huidige eigenaar NS te koop worden aangeboden. Deze ontwikkeling vraagt volgens ons om een heldere politieke keuze voor de toekomst van dit gebied. We pleiten voor behoud van deze unieke zone als een groene ader door het hart van de stad: voor bijzondere planten en dieren, en voor de bewoners van de aanliggende wijken. Met het Seinhuis, icoon van het gebied, in een nieuwe bruisende rol als een verrassende ontmoetingsplek.

Wat deden wij de afgelopen jaren als bewoners, en wat gaan wij komende weken doen:

Sinds het najaar van 2013 hebben vele tientallen wijkbewoners zich vrijwillig ingezet voor de verbetering van het groengebied in de Spoorkuil: met het ontwerpen van plannen, het aanleggen van nieuwe paden, trappen en zitplekken, het onderhouden van het groen, het opruimen van zwerfvuil, het organiseren van evenementen en rondwandelingen, en samen met professionele partijen ook het voorbereiden van de ingebruikname van het Seinhuis. Het gebied is hierdoor tot leven gekomen en wordt nu goed gebruikt, met o.a. een sportveld voor alle leeftijden en een buurtmoestuin.

Met de aanstaande verkoop breekt nu volgens ons een beslissend punt aan voor de toekomst van het gebied. Wij zullen hiervoor de komende weken aandacht vragen in de openbaarheid.

- aan u als raadsleden vragen we op 11 mei a.s. om de onderstaande stellingname.
- daarnaast willen wij als bewoners, via een geschikte rechtspersoon, een bod uitbrengen op het gebied, ter hoogte van een aankoopwaarde die past bij een blijvend groene bestemming.

Wat vragen wij van u als raadsleden en als fracties:

Van u als raadsleden en fracties vragen wij een gedurfde visie en een duidelijke stellingname over de gewenste toekomst voor dit gebied. Deelt u onze visie, dat hier een kans ligt voor een belangrijke groene park-ader dwars door de stad, compleet met het Seinhuis in een nieuwe passende rol? Een doorlopend park met een bijzondere sfeer, en typisch Nijmeegs van karakter! We dagen u uit om de bewoners van de aanliggende wijken de ruimte te geven voor het ontwikkelen van het gebied in deze richting, in samenwerking met professionele groenbeheerders en ontwerpers. Van u als raad vraagt dit concreet: een heldere keuze voor BEHOUD VAN DE HUIDIGE GROENE BESTEMMING en dus óók in de toekomst GEEN BEBOUWING TOESTAAN IN DIT GEBIED.
Tijdens de politieke avond van 11 mei a.s. zullen we aanwezig zijn als bewoners, en u vragen om - per fractie - uw keuze hierin kenbaar te maken. Nadere informatie over het gebied en onze plannen sturen we u tevoren nog toe.

Met vriendelijke groet

Namens Werkgroep Spoorkuil Bottendaal
mevr. Leen Dresen, coördinator
Graafsedwarsstraat 34
6512 ES Nijmegen
e-mail: spoorkuil.bottendaal@gmail.com

Namens Bewonersorganisatie Bottendaal (BOB)
dhr. Wim de Natris, voorzitter
Van Dulckenstraat 20
6512 DT Nijmegen

Bewoners Organisatie
BOTTENDAAL

Brief aan de raad - Dijk meer dan 3000 klachten bij politie houtrook

reg.nr.: 16.000409
proceseverantw.: BMSO
B26

class.nr.:
afgedaan:

Van: [mailto:rookhinder@gmail.com]
Verzonden: dinsdag 19 april 2016 17:39
Onderwerp: Meer dan 3000 klachten bij politie houtrook

Geachte heer/mevrouw,

Wilt u dit bericht delen met de raadsleden? Zie bijlage's politiehoutrookoverlast*.*

Met vriendelijke groet,

B. Dijk

http://www.platformhoutstook.nl
http://www.houtrookoverlast.nl

Brief aan de raad - Dijk meer dan 3000 klachten bij politie houtrook

MK Code	M21	
Aantal van Incident / Activiteit	**Kolomlabels**	
Rijlabels	**Incident**	**Eindtotaal**
Eenheid Amsterdam	37	37
Eenheid Den Haag	199	199
Eenheid Limburg	229	229
Eenheid Midden-Nederland	288	288
Eenheid Noord-Holland	281	281
Eenheid Noord-Nederland	895	895
Eenheid Oost-Brabant	387	387
Eenheid Oost-Nederland	761	761
Eenheid Rotterdam	147	147
Eenheid Zeeland-West-Brabant	184	184
Eindtotaal	**3408**	**3408**

Brief aan de raad - Dijk meer dan 3000 klachten bij politie houtrook

Organisatieonderdeel Politie Noord-Nederland
Afdeling Bestuursondersteuning
Team Juridische Zaken

Behandeld door
Functie
Bezoekadres Rademarkt 12
9711 CV Groningen
Telefoon 088 – 167 10 91
E-mail N.v.t.

POLITIE

VERZONDEN 12 APR. 2016

Ons kenmerk N16005006
Uw kenmerk nvt
Datum 12 april 2016
Bijlage(n) 1
Pagina 1

Onderwerp Besluit op informatieverzoek

Geachte heer

Hierbij bevestig ik u[illegible]an 2 april 2016. U verzoekt om informatie over alle meldingen die bij de politie binnen zijn gekomen die gerelateerd zijn aan rookoverlast gedurende de afgelopen 2 jaar. U geeft aan dat dit verzoek informeel kan worden afgedaan.

Uit ons bedrijfsprocessensyteem BVH hebben wij de gevraagde gegevens opgevraagd. Deze treft u hierbij aan.

Ik vertrouw u met het vorenstaande volledig en duidelijk te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Brief aan de raad - Van Munster Melding veel vuil vraag om meer toezicht

reg.nr.: 16.0004188 B37
proceseverantw.: BHSO
INGEKOMEN
21 APR. 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
class.nr.:
afgedaan:

Van: Eef munster <Eefmunsternovio@hotmail.nl>
Datum: 20 april 2016 15:03:04 CEST
Aan: "griffie@nijmegen.nl" <griffie@nijmegen.nl>
Onderwerp: melding veel vuil , vraag om meer toezicht.

Geachte gemeente raad Nijmegen.

Er word veel vuil en afval gedumpt bij speelplaats en speeltuin

en bij glas bak albert hein molenweg speelplaats is plaats fuciastraat

dagelijks ruim ik vuil op maar ook glas en aanstekkers drugs afval enz

dit is gevaarlijk voor kinderen en dieren dus graag meer toezicht in de wijk .

straat waar ook veel vuil ligt is bosbesstraat zonnebloemstraat en bremstraat

Ik ruim veel vuil op maar het is niet meer om aan te slepen volle zaken met vuil

maar ook koelkasten en tv s. dus daarom in de wijk wolfskuil meer toezicht graag .

ik zou dus willen vragen of de handhaving meer rond zou kunnen rijden in dit deel van de wijk .

dank u.

E van Munster

Brief aan de raad - Rijk van Nijmegen 2025 - sociaale-conomisch onderzoek

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D1 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
22 maart 2016	EZ20/16.0002713	Daan Geven
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Rijk van Nijmegen 2025		(024) 3299672

Geachte leden van de Raad,

De Rabobank Rijk van Nijmegen heeft in 2015 het initiatief genomen om een onderzoek te starten naar de sociaaleconomische kracht van het Rijk van Nijmegen. Het onderzoek 'Rijk van Nijmegen 2025' heeft tot doel inzicht te krijgen in de kracht van het Rijk van Nijmegen én de mogelijkheden die er zijn om dit gebied (via gezamenlijke projecten) verder te versterken. Het onderzoek Rijk van Nijmegen 2025 komt tot stand in samenwerking met de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen en circa 50 andere belanghebbenden (o.a. ondernemers, kennisinstellingen en zorg- en welzijnsorganisaties). Het onderzoeksvoorstel Rijk van Nijmegen 2025 is op 21 oktober 2015 in de algemene bestuursvergadering van de MGR besproken en vastgesteld. Via deze brief informeren wij u graag over de opzet van dit onderzoek en de stand van zaken.

Het onderzoek
Voor een analyse van de sociaal economische kracht van het Rijk van Nijmegen richt het onderzoek zich op vier thema's:

- Werk, innovatie en onderwijs
- Wonen & Leefbaarheid
- Zorg & Welzijn
- Duurzaamheid

Het onderzoek bestaat uit vier fases:

1. Scan en toekomstperspectief. In de eerste fase wordt een sociaaleconomische scan van de gemeenten en het gebied gemaakt. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat er geen zaken worden overgedaan. Er wordt gebruik gemaakt van wat er al speelt en geleerd van de trajecten die doorlopen zijn.
2. Dialoog en participatie. De scan is input voor dialoogsessies met stakeholders die in de verschillende gemeenten worden gehouden. In deze sessies wordt met burgers en andere belanghebbenden verkend welke kansen en uitdagingen er voor het Rijk van Nijmegen zijn en prioriteit moeten krijgen. Ook worden projectideeën en andere initiatieven geïnventariseerd.

Brief aan de raad - Rijk van Nijmegen 2025 - sociaale-conomisch onderzoek

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

3. Agenda en aanjagers. Op basis van de voorgaande fases wordt een uitvoeringsagenda uitgewerkt voor het Rijk van Nijmegen. De agenda is gericht op sociaal economische projecten die samen met stakeholders uit het netwerk uitgevoerd kunnen worden.
4. Werk & uitvoering. Gezamenlijke uitvoering van de projecten in de uitvoeringsagenda.

Op dit moment wordt gewerkt aan fase 1 en 2. Onlangs is een eerste versie van de scan door het onderzoeksbureau opgeleverd. Deze scan wordt in de komende periode nog verder uitgewerkt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van en aangesloten bij de bestaande bronnen die inzicht bieden in het sociaaleconomisch profiel van de stad, zoals de Stads- en Wijkmonitor van 2016.

Ook met de voorbereiding van de dialoogsessies is gestart. Voor dit traject zullen eind april in Nijmegen twee dialoogsessies met belanghebbenden plaatsvinden. Omdat er in Nijmegen al veel gebeurt op het vlak van dialoog met burgers en belanghebbenden en onlangs de G1000 heeft plaatsgevonden, zal ook voor de dialoogsessies afstemming plaatsvinden met de bestaande initiatieven. Een uitnodiging voor deze dialoogsessies zullen wij aan de raadsfracties zenden.

Projectorganisatie
De projectorganisatie bestaat uit een stuurgroep/klankbordgroep en een projectgroep. De stuurgroep geeft richting aan de projectgroep d.m.v. input en feedback op de scan, speerpunten en agenda. De groep bestaat uit 50 vertegenwoordigers van verschillende organisaties in het Rijk van Nijmegen. Namens de gemeente Nijmegen heeft de wethouder Economie & Werk zitting in de stuurgroep. De projectgroep voert op ‘dagelijkse basis’ de regie. Zij coördineren en trekken het proces en evalueren en formuleren de inhoud van de tussen- en eindproducten. Ook in de projectgroep is de gemeente Nijmegen vertegenwoordigd.

Financiën
De kosten voor het traject bedragen € 90.000,-. De Rabobank neemt van dit bedrag € 50.000,- voor haar rekening. De resterende € 40.000,- betaalt de MGR Rijk van Nijmegen (verdeeld over de zeven gemeenten). Het risico voor eventuele meerkosten ligt bij Rabobank.

Planning en vervolg
Oplevering van de eindrapportage met daarin een sociaaleconomische scan en een gedragen uitvoeringsagenda is in juli 2016 voorzien. Na de zomer informeren wij u dan ook graag opnieuw over de uiteindelijke resultaten en het vervolgtraject.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - . . .

Bestuursondersteuning en -advies
Strategie

Ingekomen stuk D2 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Uw Burgerservicenummer	Ons kenmerk	Contactpersoon
22 maart 2016		BA40/16.0002832	Karin Heijligers
			Doorkiesnummer
Onderwerp		Datum uw brief	(024) 3299616
Platformnotitie MGR			

Geachte leden van de Raad,

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) heeft bij haar oprichting als opdracht meegekregen om een platform te vormen voor regionale afstemming en overleg. Het Algemeen Bestuur van de MGR vraagt alle gemeenteraden om hun zienswijze over deze notitie vóór 1 mei 2016 kenbaar te maken.

U bespreekt de notitie '*Platform voor regionaal overleg en afstemming*' op 13 april 2016. Hierbij geven wij u onze standpunten mee.

Wij stellen voor om in te stemmen met elementen van variant 2 en variant 3 uit de platformnotitie, dat met enthousiasme en ambitie ten uitvoer moet worden gebracht. We zetten een zware koers in gericht op structurele samenwerking op regionale schaal, vanuit de veronderstelling dat op veel gemeentelijke taken bundeling van de krachten tot verbetering kan leiden. De MGR is een platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt. Op die manier kunnen we de regionale samenwerking verder ontwikkelen

Aan het Algemeen Bestuur van de MGR willen wij een aantal standpunten en adviezen ter overweging meegeven:

Intensiteit van samenwerken
Naast de lopende modules zijn er andere thema's en dossiers die we gezamenlijk kunnen oppakken. De werkelijkheid stopt nu eenmaal niet bij de gemeentegrenzen. Het schaalniveau van het Rijk van Nijmegen vormt voor de meeste inwoners hun dagelijkse leefomgeving, het 'daily urban system'. Binnen de stedelijke regio krijgen veranderingen in de samenleving vorm en daar moeten problemen opgelost moeten worden en kansen gegrepen.

De MGR zou zich moeten ontwikkelen tot een platform voor afstemming over taken waarop regionaal samengewerkt wordt of kan worden. We zien graag dat per werkveld wordt geïnventariseerd of er een regionale koers kan worden uitgezet. Daarbij hoeft de uitvoering niet per definitie bij de MGR te liggen.

Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - . . .

Gemeente Nijmegen
Bestuursondersteuning en -advies
Strategie

Voorbeelden van samenwerking
Wij zien verschillende kansen voor samenwerking die binnen de platformfunctie besproken kunnen worden. De voorbeelden kunnen ingedeeld worden in kansen in regionale uitvoering en kansen in regionale beleidsontwikkeling. De uitvoering van inkomensverstrekking is een voorbeeld waarop efficiënt kan worden samengewerkt, evenals de oprichting van een shared service center en gezamenlijke inkoop en aanbesteding. Regiomarketing voor recreatie en toerisme, onderwijsfaciliteiten voor vluchtelingen, voortgezet onderwijs bij dalende leerlingenaantallen zijn andere voorbeelden die we meer beleidsmatig en in afstemming kunnen oppakken binnen het Rijk van Nijmegen.

Wijze van samenwerken
De platformfunctie zegt iets over de richting en basis voor samenwerking in de regio. Voor de vorm van samenwerking of het toevoegen van modules is altijd aparte besluitvorming nodig.

De MGR is een samenwerkingsverband dat zich organisch verder zal ontwikkelen. Maar ook bij een organische ontwikkeling is sturing wel degelijk nodig. Het Algemeen Bestuur houdt het overzicht, geeft sturing en bepaalt de koers voor besluitvorming rondom regionale samenwerking op het schaalniveau Rijk van Nijmegen.

Met de oprichting van het Gemeenschappelijk Orgaan is op het schaalniveau Arnhem-Nijmegen sprake van regionale en thematische samenwerking tussen 19 gemeenten. Afspraken die we op dit schaalniveau maken worden niet opnieuw besproken binnen het Rijk van Nijmegen maar de MGR kan wel degelijk een aanvullende rol spelen bij onderwerpen waar het Rijk van Nijmegen het meest logische schaalniveau betreft. Indien nodig, is de MGR een voorbereidend platform voor overleggen die in een groter verband plaatsvinden.

Democratische legitimiteit is een hele belangrijke voorwaarde voor regionale samenwerking. De platformfunctie werkt alleen als de raden ook een actieve rol oppakken en direct betrokken zijn bij de regionale samenwerking en het versterken van de regionale identiteit. Daarom is het van belang om de raden met elkaar te verbinden en bestuurlijke ontmoetingen te organiseren. Naast een heldere en goede organisatiestructuur van de MGR vraagt dit om inspirerende, inhoudelijke sessies en bijeenkomsten met raadsleden. De agendacommissie kan hierin wellicht een faciliterende rol spelen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - . . .

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Aan de colleges en raden in het Rijk van
Nijmegen

Datum
25 februari 2016

Contactpersoon
Martine van Minnen

Onderwerp
Platformnotitie

Telefoonnummer
06-28784743

Geachte leden van de colleges en raden,

Bij haar oprichting heeft de MGR als opdracht meegekregen om een platform te vormen voor regionale afstemming en overleg. Om verder invulling te geven aan dit platform, is op 2 december 2015 bijgaande opiniërende notitie vastgesteld door het algemeen bestuur van de MGR. Op 2 februari jongstleden is naar aanleiding daarvan een raadsconferentie georganiseerd over regionale samenwerking. Doel hiervan was om u meer gevoel te geven bij dit thema, hetgeen kan worden benut bij een bespreking van de platformnotitie in de eigen gemeente. Bij dezen bieden wij u de notitie dan ook aan ten behoeve van bespreking in uw gemeente.

We vragen uw gemeenteraad om uw zienswijze in te dienen op de platformnotitie. Dit kunt u doen tot uiterlijk 1 mei 2016. Indien uw raad in dat kader zou willen nadenken over concrete onderwerpen die binnen de platformfunctie besproken kunnen worden staan op de pagina's 9 en 10 van de notitie enkele voorbeelden genoemd. Andere voorbeelden zijn tijdens de raadsavond van 2 februari jl. aan de orde geweest. Het staat uw raad natuurlijk vrij om ook andere voorbeelden te noemen.

Hoogachtend,

Dagelijks Bestuur modulaire gemeenschappelijke regeling Rijk van Nijmegen,

De Voorzitter,

drs. H.M.F. Bruls

De Secretaris,

I. Hol

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

MGR Rijk van Nijmegen

Platform voor regionaal overleg en afstemming

Een notitie over de samenwerking in het Rijk van Nijmegen en de rol die de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen daarin kan spelen

28-10-2015

Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - . . .

Inhoud

1. Inleiding 2
1.1 Doel en status 2
1.2 Opbouw 3
2. Waarom is samenwerking nodig? 4
2.1 Op welke schaal is samenwerking nodig? 5
3. Huidige vormen van samenwerking 6
3.1 Het regionaal Werkbedrijf 6
3.2 Samenwerking in het sociaal domein 6
3.3 ICT 6
4. Toekomst van de samenwerking 8
4.1 De intensiteit van de samenwerking 8
4.2 Welke kansen voor samenwerking zien wij? 9
4.2.1 Inkomen 9
4.2.2 Handhaving en toezicht kinderopvang 9
4.2.3 Wonen 9
4.2.4 Shared service center 9
4.2.5 Belastingsamenwerking 10
4.2.6 Gezamenlijke inkoop en aanbesteding 10
4.3 De manier van samenwerking 10
5. Proces 11

Brief aan de raad - Platformnotitie Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - . . .

1. Inleiding

Regionale samenwerking is een thema waaraan in het Rijk van Nijmegen al decennia wordt gewerkt. Gemeenten in de regio zijn ten behoeve van hun inwoners in een voortdurende zoektocht naar effectieve, efficiënte en klantvriendelijke methoden van intergemeentelijke samenwerking, die hen in staat stellen hun taken zo goed mogelijk uit te voeren. Nadat daarvoor in het verleden onder meer een stadsgewest en diverse gemeenschappelijke regelingen gevormd zijn, werd anno 2012 de vraag weer actueel of intensivering van de intergemeentelijke samenwerking in de regio Nijmegen wenselijk is en welke structuur daarbij dan past. Dit heeft geleid tot de notities 'Niet gelijk, wel gelijkwaardig & niet gelijk, wel geleidelijk' en 'Een koepel voor regionale zuilen', aan de hand waarvan het gesprek is gevoerd over regionale samenwerking tussen de colleges en raden van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen.

Geconstateerd is dat in de regio veel regionaal wordt samengewerkt en dat dit zal toenemen als gevolg van wetgeving, bezuinigingen, de decentralisaties en de voortdurende zoektocht naar zo effectief en efficiënt mogelijk beleid. Het voeren van regie op deze samenwerking werd als noodzakelijk gezien, om te voorkomen dat een lappendeken ontstaat van gemeenschappelijke regelingen en onduidelijkheid.

Na dit traject van ruim twee jaar met raden en colleges, worden in het koersdocument "In een goede relatie geef je elkaar de ruimte" een aantal conclusies getrokken en leidende principes benoemd voor regionale samenwerking. Samenwerking in de regio:

- haalt het maximale uit de uitvoering (instrumenteel niveau);
- laat beleid een lokale aangelegenheid;
- levert geen bestuurlijke drukte op;
- gaat uit van ontkokering en integraliteit.

Om hier invulling aan te geven is per 1 juli 2014 de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) opgericht. Tegelijkertijd is uitgesproken dat naast de MGR geen nieuwe, andere gemeenschappelijke regelingen op het niveau van het Rijk van Nijmegen worden opgericht. Er blijven natuurlijk wel altijd andere opties om samenwerking vorm te geven: bijvoorbeeld via gastheerconstructies of bestaande organisaties (zoals de GGD of de Veiligheidsregio).

1.1 Doel en status

De MGR is zowel een uitvoeringsorganisatie als een platform voor regionaal overleg. In het AB van november 2014 is gesproken over een opinienota met betrekking tot deze platformfunctie 'Platformfunctie voor samenwerking en afstemming'. In deze notitie borduren we hierop voort en geven we een aanzet om verder invulling te geven aan dit platform. Daarbij gaan we onder meer in op de volgende vragen: wat wordt verstaan onder een dergelijk platform en wat is de reikwijdte hiervan? Op welke thema's willen we samenwerken en welke vorm en schaalgrootte kiezen we daar voor? En wat is de rol van het AB van de MGR daarbinnen?

Dit betreft een opiniërende nota, die wordt opgesteld in opdracht van het AB van de MGR. Op basis van deze nota gaan we in de eerste helft van 2016 het gesprek aan met de colleges en raden in het Rijk van Nijmegen om uiteindelijk te komen tot een kader voor samenwerking in de regio en een goede basis voor de platformfunctie van de MGR. In het kader van deze nota worden nog geen definitieve besluiten genomen over bepaalde vormen van regionale samenwerking of de toevoeging

van modules aan de MGR: daarvoor is altijd aparte besluitvorming nodig van de verschillende colleges en raden. Deze notitie biedt wel een basis om daarover het gesprek aan te gaan.

1.2 Opbouw

In deze notitie halen we eerst kort het belang van samenwerking terug, zodat helder is waarom we dit gesprek voeren. Vervolgens gaan we in op een drietal varianten ten aanzien van de intensiteit van samenwerking en geven we een aantal voorbeelden rondom inhoudelijke thema's waarop samenwerking mogelijk is. Tot slot gaan we kort in op de organisatie hiervan.

In deze notitie gaat het om samenwerking in allerlei gremia. Als we spreken over de MGR als platform doelen we op het samenwerkingsverband van gemeenten en niet een specifiek orgaan van de MGR. Tegelijkertijd kan het spreken daarover niet geheel los gezien worden van de rol van de MGR als uitvoeringsorganisatie. Als immers vanuit de platformfunctie bedacht wordt dat regionale samenwerking op een thema wenselijk is, is de MGR één van de mogelijke vormen om hier invulling aan te geven.

2. Waarom is samenwerking nodig?

Onze samenleving heeft te maken met verschillende ontwikkelingen: bevolkingsgroei en–krimp, informatisering, bezuinigingen, etc. Deze ontwikkelingen hebben hun weerslag op inwoners van onze gemeenten en daarmee ook op onze besturen. Een sterk bestuur gaat op een goede manier om met deze ontwikkelingen, samen met inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden. De gemeente heeft hier een belangrijke rol als verbindende schakel: zij laat zien dat door samen te werken (op verschillende niveaus) goede resultaten kunnen worden bereikt in een veranderende samenleving.

Samenwerking kan de economische kracht van onze regio versterken. Uit het rapport “sterk bestuur in de regio Nijmegen” blijkt dat we de economische kracht in de regio nog onvoldoende benutten. Daar ligt dus een opgave die we nu moeten oppakken willen we de inhaalslag maken om weer bij de economisch sterkere regio’s te gaan behoren. Om de economie te versterken, zullen we moeten inzetten op een paar belangrijke economische sectoren en speerpunten. Door die inzet gezamenlijk te bepalen kunnen bedrijven en instellingen zich richten op de inhoud en zijn ze niet genoodzaakt zich bezig te houden met verschillende toekomstvisies van diverse gemeenten.

Een andere meerwaarde van regionale samenwerking in dit verband is de versterking van het vestigingsklimaat. Het vestigingsklimaat wordt ruwweg bepaald door de combinatie van een aantrekkelijke mix van woonmilieus, een goede bereikbaarheid van de regio en binnen de regio, een goed sociaal-cultureel aanbod (cultuur, sport, winkels, horeca, onderwijs, gezondheidszorg). Gezamenlijk hebben we hierin meer te bieden. En met gezamenlijke promotie kunnen we dan ook bijdragen aan onze economische doelstellingen.

Maar het draait niet alleen om het versterken van de economische kracht van onze regio. Samenwerking is ook simpelweg nodig om te kunnen voldoen aan de eisen die het bestuur en de inwoners van onze gemeenten aan ons stellen. Door samenwerking op beleidsniveau wordt de kwaliteit van de advisering en – uitvoering beter omdat kennis gebundeld wordt en meer tijd kan worden besteed aan het betreffende thema. Natuurlijk heeft iedere gemeente te maken met zijn eigen problematiek en heeft iedere gemeente haar eigen beleidskoers en politieke samenstelling van de raad en het college. Lokale beleidsruimte blijft dan ook een belangrijke voorwaarde om als gemeente goed te kunnen samenwerken. Maar dat maakt niet dat we ieder individueel het wiel moeten uitvinden. Door samen te werken kunnen we de kosten van beleidsontwikkeling en – uitvoering drukken, de kwaliteit verhogen en met name in de kleinere gemeenten de kwetsbaarheid op beleidsdossiers verminderen.

Daarnaast geldt dat samenwerking op operationeel gebied niet alleen veel voordelen heeft voor de organisaties, maar ook meer en meer noodzakelijk is. De inkrimping van de formatie als gevolg van de bezuinigingen door de economische crisis is de afgelopen jaren groot geweest. De ambtelijke organisaties van alle gemeenten kennen een hoge werkdrukbeleving. Ze zijn kwetsbaar in hun bedrijfsvoering en hebben op onderdelen ook capaciteitstekorten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Tegelijkertijd neemt in veel gemeenten het aantal fte's nog af. Voor de gemeenten in de regio, anders dan Nijmegen, constateert de commissie Sterk Bestuur dat er grote inspanningen moeten worden geleverd om adequaat te kunnen blijven functioneren. Voor kleine gemeenten geldt bovendien dat de kwetsbaarheid vanwege de vele `éénpitters' in de organisatie groot is. Dit terwijl de ambities van de colleges en de raden vaak hoog reiken.

Kortom, samenwerking in de regio is essentieel om te kunnen voldoen aan de eisen die de veranderende samenleving aan ons stelt. Door gezamenlijk beleid te ontwikkelen en na te denken over vraagstukken én door samen uitvoering te geven aan bepaalde taken. Hiermee kunnen we de kosten omlaag brengen en de kwaliteit omhoog, staan we sterker naar andere partijen en kunnen we de kwetsbaarheid van taken bij met name kleinere gemeenten verminderen.

Daarbij zijn we ons ervan bewust dat dit niet de enige relevante en ook niet altijd de belangrijkste aspecten zijn bij dergelijke afwegingen: ook het behoud van een bepaalde mate van autonomie en democratische legitimiteit zijn belangrijk in dit kader. Dat is een afweging die iedere gemeente voor zich zal moeten maken en waar we ook bij de inrichting van de verschillende vormen van regionale samenwerking goed vorm aan moeten geven.

2.1 Op welke schaal is samenwerking nodig?

Samenwerking vindt plaats op verschillende schaalniveaus. Niet alleen binnen het Rijk van Nijmegen, maar ook in breder verband. In sommige gevallen is dat ook nodig. De regio Arnhem/Nijmegen is voor veel thema's een logisch niveau om samenwerking vorm te geven. Middels de oprichting van de triple helix bijvoorbeeld, waarin wordt samengewerkt tussen overheid, kennisinstituten en het bedrijfsleven, wil de regio Arnhem/Nijmegen haar krachten bundelen om uiteindelijk minimaal de vierde economische regio van Nederland te zijn. Daarnaast wordt op het schaalniveau Arnhem/Nijmegen samengewerkt in overleggen tussen de portefeuillehouders wonen, economie en mobiliteit.

De MGR Rijk van Nijmegen vervult dan ook geen hoofdrol op het gebied van dergelijke thema's, maar het kan wel een aanvullende rol spelen. Het kan als platform dienen waar (economische) speerpunten voor de regio Nijmegen worden benoemd en het kan worden gebruikt ter voorbereiding op overleggen met de regio Arnhem erbij.

3. Huidige vormen van samenwerking

Samenwerking vindt reeds op verschillende onderwerpen plaats in de regio Nijmegen. Onderstaand gaan we in op een aantal (goede) voorbeelden van de huidige samenwerking.

3.1 Het regionaal Werkbedrijf

Per 1 januari 2015 is de eerste module van de MGR van start gegaan: het Werkbedrijf. Met het Werkbedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het SW-bedrijf Breed, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt doorvertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Het jaar 2015 staat voor het Werkbedrijf in het teken van de bouw en inrichting. Dit betekent dat dit jaar gewerkt wordt aan de integratie van Breed in het Werkbedrijf, dat het personeel geplaatst wordt en dat de gezamenlijke uitvoering van start gaat. Het is echter een proces: nog niet alles stond per 1 januari 2015 en ook nog niet alles zal in de uitvoering volledig functioneren per 1 januari 2016. De komende jaren staan voor het Werkbedrijf dan ook met name in het teken van de inrichting van de organisatie en het neerzetten van de ambities en de gewenste werkwijze van het Werkbedrijf in de praktijk, zodat kandidaten, bedrijven en gemeenten een zo goed mogelijke dienstverlening geboden kan worden.

3.2 Samenwerking in het sociaal domein

In het sociaal domein wordt al jaren goed samengewerkt in de regio. De regio Rijk van Nijmegen is op het sociaal domein een prominente speler. Partijen zijn geïnteresseerd in onze aanpak, die door de VNG als best practice wordt gepresenteerd. We durven keuzes te maken en daarvoor te staan. Veel van die keuzes maken we als regio. Daarvoor hebben we verschillende portefeuillehoudersoverleggen ingericht in onze regio, zoals op de onderdelen Onderwijs & Jeugd en Zorg & Welzijn. Daarnaast vindt samenwerking plaats binnen het Regionaal Ondersteuningsbureau (ROB), die voor de regio taken verzorgd op het gebied van contractmanagement, monitoring en contractering voor de AWBZ en Jeugdwet. Hiervoor geldt wel dat er nog keuzes te maken zijn over de toekomst van deze samenwerking en de intensiteit die we kiezen.

3.3 ICT

De afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat informatievoorziening in onze maatschappij steeds belangrijker wordt. Het snel verkrijgen, verwerken, (waar nodig) delen en versturen van informatie wordt een zeer belangrijke randvoorwaarde om als gemeente goed te kunnen functioneren voor inwoners, andere overheden, bedrijven, instellingen. De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel en om deze ontwikkelingen te volgen, zullen we onze systemen en werkwijzen blijvend moeten aanpassen. Een dergelijk goed functionerend informatiesysteem kunnen we niet meer als gemeente alleen opzetten. Ook hierin is samenwerking noodzakelijk.

Eind 2013/begin 2014 hebben alle colleges en raden in de regio Rijk van Nijmegen, behalve Wijchen, het bedrijfsplan ICT Rijk van Nijmegen vastgesteld. Doelstelling was om te komen tot een efficiënte uitvoeringsorganisatie op het gebied van informatiemanagement en automatisering die de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten centraal stelt. Op basis van deze besluitvorming is de samenwerking tussen de gemeenten op ICT-gebied per half 2014 gestart, in die zin dat de

medewerkers op het gebied van ICT van de deelnemende gemeenten vanaf dat moment functioneel werden aangestuurd door een afdeling van de gemeente Nijmegen. Per 1 januari 2016 wordt ICT een onderdeel van de MGR.

De samenwerking in de MGR betreft in principe alleen de 'harde' ICT. Voor de overige activiteiten en I-vraagstukken in de regio wordt het I-platform gebruikt om zaken af te stemmen. Ook hierover dient met elkaar bekeken te worden of en in welke mate we deze samenwerking willen uitbreiden.

4. Toekomst van de samenwerking

Zoals beschreven, werken we al op een aantal thema's op een goede manier samen. Tegelijkertijd zijn ook op deze dossiers nog keuzes te maken over de richting die we in de toekomst willen. En er zijn wellicht nog andere dossiers die we gezamenlijk kunnen oppakken. Om deze samenwerking verder vorm te geven en benodigde eenheid te creëren in trajecten, is in de regeling voor de MGR vastgelegd dat het (ook) een platformfunctie heeft. Deze platformfunctie kan op verschillende manieren worden ingevuld. Daarbij zijn twee aspecten van belang: de mate en intensiteit van de samenwerking die we binnen onze regio kiezen en de wijze waarop. Onderstaand gaan we nader op deze twee elementen in.

4.1 De intensiteit van de samenwerking

Grofweg onderscheiden we drie verschillende varianten in de intensiteit van de samenwerking:

Variant 1
In deze variant gaan we er van uit dat de MGR alleen een samenwerkingsplatform biedt voor taken die ook gezamenlijk worden uitgevoerd en qua uitvoering onder de MGR zijn gebracht of in de nabije toekomst gebracht gaan worden. Er wordt daarmee in die variant alleen afgestemd door de gezamenlijke gemeenten in het Rijk van Nijmegen als het een module in de MGR betreft of als door de gemeenten in het Rijk van Nijmegen is uitgesproken dat het een module in de MGR zou moeten worden. Kortom: iedere samenwerking betekent ook gezamenlijke uitvoering binnen het samenwerkingsverband. Van beleidsmatige afstemming en samenwerking op andere werkvelden is dan in de MGR geen sprake.

Variant 2
De MGR richt zich naast de uitvoerende taken en afstemming over bestaande en toekomstige modules, ook op afstemming over andere taken waarop regionaal samengewerkt wordt of kan worden. Er kan per werkveld worden geïnventariseerd of er een regionale koers kan worden uitgezet en daar wordt dan door de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen invulling aan gegeven. Dat kan zowel binnen het algemeen bestuur van de MGR zijn of één van haar bestuurscommissies, maar ook in een informeel overleg tussen portefeuillehouders of in een andere vorm. Als besloten wordt tot gezamenlijke uitvoering, wordt bekeken of de MGR die koers verder kan oppakken en uitzetten of dat er een andere samenwerkingsvorm moet komen. De MGR is hier een platform waar afstemming over regionale samenwerking bij elkaar komt; samenwerking die niet altijd onder de uitvoering van de MGR hoeft te (blijven) hangen. Uiteraard geldt hiervoor dat niet altijd alle gemeenten deel hoeven te nemen aan de betreffende samenwerking.

Variant 3
De MGR richt zich naast haar uitvoerende taken op bijna alle (samenwerkings)beleidsvelden en is het samenwerkingsorgaan waar beleidsuitgangspunten worden geformuleerd, de koers wordt geschetst en uitgezet. We zetten daarmee een zware koers in gericht op regionale samenwerking, vanuit de veronderstelling dat op vrijwel alle gemeentelijke taken bundeling van de krachten tot verbetering kan leiden. Er vindt geen samenwerking plaats buiten dit samenwerkingsverband van de zeven gemeenten, anders dan in een groter verband. Als buiten het samenwerkingsverband van de MGR het idee opkomt om op een thema meer samen te gaan werken, wordt dit direct naar het niveau van de MGR getild om dat gesprek verder te voeren. Als al regionaal wordt samengewerkt,

wordt in deze variant alleen in het samenwerkingsverband van deze zeven gemeenten van de MGR over het verloop van die samenwerking en het beleid rondom dat betreffende thema gesproken.

4.2 Welke kansen voor samenwerking zien wij?

In de vorige paragraaf hebben we een aantal varianten benoemd voor de intensiteit van de samenwerking binnen de MGR. Op basis daarvan lijkt het nog een vrij abstracte keuze, maar samenwerking is geenszins een abstract begrip. We zien op verschillende terreinen verdere kansen voor samenwerking, die nu nog onvoldoende benut worden. Onderstaand halen we daartoe een aantal voorbeelden aan op verschillende terreinen.

4.2.1 Inkomen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Op het onderdeel Werk wordt daarvoor samengewerkt door de regio in het Werkbedrijf. Ook op het onderdeel Inkomen is slechts op een beperkt aantal onderdelen ruimte voor lokaal beleid. Toch is er veel diversiteit in de wijze waarop de uitvoering van de inkomensverstrekking is vormgegeven, afhankelijk van de inrichting van werkprocessen, de mate van automatisering en handmatige werkzaamheden die moeten worden verricht en het ICT-systeem. Al met al zijn de kosten van het proces van inkomensverstrekking door bijna 400 (deels regionaal samenwerkende) gemeenten relatief hoog. Zowel op uitvoerings- als op beleidsniveau kan hierop meer worden samengewerkt.

4.2.2 Handhaving en toezicht kinderopvang

Bijna alle kinderen maken ooit gebruik van een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvanglocatie, peuterspeelzaal of gastouder. Een goede kwaliteit van deze voorschoolse voorzieningen is dan ook essentieel, zodat de ontwikkeling van het kind gestimuleerd wordt en kinderen daar in een veilige en gezonde omgeving verkeren. Het college heeft de wettelijke taak om toe te zien op de naleving van die kwaliteitseisen. Hiervoor geven de colleges opdracht aan de GGD om bezoeken af te leggen bij de voorschoolse voorzieningen en inspectierapporten op te stellen. Deze opdrachtformulering wordt in regionaal verband afgestemd. De handhaving op basis van deze inspectierapporten regelt iedere gemeente voor zich.

Omdat handhaving en toezicht slechts een relatief kleine taak is voor alle gemeenten, bestaat er niet altijd voldoende body en aandacht om de taak optimaal vorm te geven. Het lijkt dan ook een logische stap om deze handhaving meer regionaal vorm te geven, waarbij het onderbrengen bij de GGD één van de mogelijkheden is.

4.2.3 Wonen

Op het terrein van de woonruimteverdeling is sprake van regionale samenwerking op het schaalniveau van de regio Arnhem/Nijmegen. Echter, uit diverse woningmarktonderzoeken is gebleken dat de meeste woningmarktontwikkelingen (verhuisbewegingen) zich binnen de subregio afspelen. Daarom sluiten we op dit punt aan bij de constateringen die we hebben gedaan over strategische samenwerking in hoofdstuk 2 en de rol van de MGR daarin: de MGR kan als platform dienen voor voorbereidende overleggen en voor overleg over specifieke subregionale ontwikkelingen.

4.2.4 Shared service center

Met samenwerking op ICT is een eerste stap gezet om te komen tot meer samenwerking in de bedrijfsvoering van organisaties. Dit zou een eerste stap kunnen zijn naar het oprichten van een

gezamenlijke shared service organisatie. Voordelen van het opzetten van een shared service organisatie zijn kostenbesparingen die gerealiseerd kunnen worden en een verhoging van de kwaliteit door schaalvergroting. Tegelijkertijd geldt dat de ontvlechting van de bedrijfsvoering uit de gemeentelijke organisatie een forse opgave is, welke de grondslag onder een zelfstandige gemeentelijke organisatie (verder) lijkt te verzwakken.

4.2.5 Belastingsamenwerking

Munitax is een regionaal samenwerkingsverband op het gebied van gemeentelijke belastingen. In 2010 is een samenwerkingsverband gestart op het gebied van gemeentelijke belastingen tussen de gemeenten Beuningen, Heumen en Wijchen. Inmiddels zijn ook de gemeenten Druten en Groesbeek aangesloten. Mook en Middelaar werkt samen met Nijmegen middels een gastheerconstructie. In de toekomst zouden deze samenwerkingsverbanden samengevoegd kunnen worden. De samenwerking beoogt een efficiëntere manier van werken waardoor kosten en inspanningen worden bespaard. Tevens zorgt de samenwerking ervoor dat de gemeenten minder kwetsbaar zijn en dat kennis gebundeld wordt.

4.2.6 Gezamenlijke inkoop en aanbesteding

In het vorige hoofdstuk zijn we reeds ingegaan op het regionaal ondersteuningsbureau, waarin samenwerking plaatsvindt op het gebied van inkoop voor Jeugdzorg en AWBZ. Ook voor de stadsregiotaxi/het doelgroepenvervoer vindt een dergelijke samenwerking plaats op de schaal van Arnhem/Nijmegen. Het kan interessant zijn om ook op andere thema's inkoop en aanbesteding gezamenlijk vorm te geven. Dit kan namelijk leiden tot schaalvoordelen voor de deelnemende gemeenten, doordat de gemeenten gezamenlijk meer een vuist kunnen maken.

4.3 De manier van samenwerking

Bovenstaand hebben we een drietal varianten beschreven voor wat betreft de intensiteit van de samenwerking binnen het Rijk van Nijmegen. Die samenwerking kan op verschillende manieren vorm worden gegeven: in portefeuillehoudersoverleggen of in het bestuur van de MGR, met gezamenlijke uitvoering of alleen op het niveau van afstemming. Deze verscheidenheid is belangrijk, omdat daarmee de beste variant voor dat betreffende thema gekozen kan worden.

Tegelijkertijd hebben we de MGR ook opgericht als gremium om de samenwerking te stroomlijnen en om een veelheid aan GR'en in de toekomst te voorkomen. Daarom stellen wij voor toe te werken naar een jaaragenda, waarin we de verschillende inhoudelijke thema's waarop we dat jaar willen samenwerken benoemen en tevens aangeven hoe en waar de verdere uitwerking daarvan gaat plaatsvinden. Het AB van de MGR positioneren we als gremium om zicht te houden op de voortgang van deze samenwerkingsverbanden en de individuele bestuurders vervullen hierin een aanjaagfunctie binnen de eigen gemeenten. De secretaris van de MGR krijgt de opdracht om dit ambtelijk voor te bereiden en het overzicht te behouden, in samenwerking met de kring van secretarissen van de gemeenten.

5. Proces

Zoals gesteld in de inleiding, betreft dit een opiniërende nota. Deze is opgesteld in opdracht van het AB van de MGR en dient als basis om het gesprek aan te gaan met de colleges en de raden in het Rijk van Nijmegen. Op basis van die gesprekken willen we uiteindelijk komen tot een kadernotitie over de platformfunctie van de MGR, die zowel door de gemeenten als door de MGR wordt vastgesteld en als basis dient voor regionale samenwerking in de komende jaren. Hiertoe hanteren we in grote lijnen de volgende planning:

20 mei 2015:	bespreking in het DB van de MGR
21 okt./2 dec. 2015:	bespreking in het AB van de MGR
Eind januari 2016:	we organiseren een conferentie over de nota voor de raden uit de zeven gemeenten in het Rijk van Nijmegen
Februari 2016:	de nota wordt aangepast n.a.v. de raadsconferentie en door het AB aan de colleges en raden aangeboden; de gemeenten worden uitgenodigd een reactie te geven
Mei 2016:	de nota wordt op basis van de ingekomen reacties omgezet in een kadernotitie platformfunctie MGR, die vóór het zomerreces ter vaststelling wordt aangeboden aan het AB van de MGR en, indien de inhoud van de notitie dit met zich meebrengt, de raden.

Na bespreking in het DB van 20 mei 2015 treden we over dit proces in overleg met de agendacommissie van de MGR, om te zorgen dat we de betrokkenheid van de raden bij de uitwerking van de platformfunctie op een goede manier kunnen vormgeven. Hierbij hanteren we bovenstaande planning als uitgangspunt.

Brief aan de raad - Verkiezingsborden

Publiekszaken

Ingekomen stuk D3 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Mariënburg 75
6511 PS Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 34 44
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
22 maart 2016	PU20/16.0002851	Martijn van der Linden
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Verkiezingsborden	-	(024) 3299685

Geachte leden van de raad,

Op 16 maart 2016 heeft u de motie ‘verkiezingsborden voor de referendumcampagne’ aangenomen. Ons college heeft besloten geen uitvoering te geven aan deze motie.

Alhoewel het niet verplicht is om verkiezingsborden te plaatsen is het bij reguliere verkiezingen wel wenselijk. Door politieke partijen wordt dit als een belangrijk middel gezien om hun deelname bij kiezers onder de aandacht te brengen. Bij een referendum is er echter geen sprake van partijen die verkiesbaar zijn.

Voor het plaatsen van verkiezingsborden in deze korte termijn, moet de dienstverlening van Stadsbedrijven een aantal dagen stil worden gelegd. Dit houdt in dat meldingen die binnen komen via de bel- en herstellijn niet opgepakt kunnen worden. Indien een melding direct een herstelactie vereist, zal hiervoor een aannemer moeten worden ingehuurd, aangezien ook het materieel van stadsbedrijven beschikbaar gesteld moet worden bij het plaatsen van verkiezingsborden. Deze kosten kunnen niet worden gefinancierd uit de middelen welke beschikbaar zijn voor de organisatie van het referendum.

Hopend u hiermee voldoende geïnformeerd.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. R. Wever

Brief aan de raad - Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk en Waaldijk

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D4 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
22 maart 2016	RO10/16.0002554	Paul van den Anker
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk - Waaldijk		(024) 3299050

Geachte leden van de Raad,

Momenteel is het wegvak Oosterhoutsedijk – Waaldijk tussen de Zaligestraat en de Oude Groenestraat afgesloten voor het al het verkeer met uitzondering van voetgangers, fietsers/bromfietsers en hulpdiensten. Op onderstaande afbeelding is weergegeven welk deel van de dijk voor het autoverkeer is afgesloten.

Huidige afsluiting autoverkeer, situatie maart 2016

Deze afsluiting berust op verkeersbesluiten vanwege de bouw van De Oversteek en de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de nevengeul. Het laatste besluit geldt tot uiterlijk 31 december 2016 of zo veel langer of korter noodzakelijk is in het kader van de werkzaamheden in verband met dijkteruglegging Lent.

Brief aan de raad - Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk en Waaldijk

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Eind maart zal I-Lent de activiteiten afronden en zou volgens het besluit de weg weer opengesteld kunnen worden voor autoverkeer. In de weekenden geldt dan op basis van een eerder verkeersbesluit in de periode april – oktober tussen de spoorbrug en de Oude Groenestraat een afsluiting voor auto's en motoren.

Wij hebben besloten om in afwachting van een definitieve besluitvorming over de visie op de Oosterhoutsedijk de huidige afsluiting voor het autoverkeer vooralsnog te handhaven tot uiterlijk 31 december 2016. Meerdere overwegingen spelen voor ons hierbij een rol:

1. De dijk is inmiddels bijna 5 jaar afgesloten voor het autoverkeer. Dit heeft niet geleid tot grote bereikbaarheidsproblemen op het hoofdwegennet. De omrijafstand is voor vrijwel alle denkbare verbindingen beperkt. Door de afsluiting is tevens een einde gekomen aan het sluipverkeer in de ochtendspits naar de Waalbrug. Sinds de opening van De Oversteek zijn er overigens nauwelijks nog files voor de Waalbrug, waardoor de belangrijkste reden om te "sluipen" is vervallen.
2. Bij de dijkteruglegging is aan het buitendijks gebied voor een belangrijk deel de functie Natuur toegekend. Vanuit die visie is er voor te pleiten het autoverkeer op de dijk te beperken.
3. Bij de planontwikkeling in de Waalsprong is voor de dijken als beleidsuitgangspunt gehanteerd dat deze zo veel mogelijk verkeersluw moeten zijn. Ook in de planontwikkeling van Hof van Holland wordt deze lijn gevolgd: het nieuwe woongebied krijgt in die visie daarom geen auto-ontsluiting via de dijk (zie bijlage 1). In de planvorming is een belangrijke doelstelling om de toekomstige wijken Hof van Holland en Woenderskamp zo goed mogelijk te verbinden met het rivierpark, mogelijk ook met een bebouwbare dijk. Een verkeersluwe dijk is hiervoor essentieel. Bovendien is een verkeersluwe dijk vanwege milieuaspecten (stikstofdepositie op Natura 2000-gebied uiterwaarden) positief voor de ontwikkeling van dit gebied. Overigens is de term "verkeersluw" nog niet nader gedefinieerd.
4. Wij achten de kans groot dat indien de afsluiting voor auto's wordt opgeheven, de verkeersbelasting op de route van de dijk te groot wordt om de dijk daadwerkelijk verkeersluw te laten zijn. Dit is enerzijds gebaseerd op de ervaringen in het verleden; omdat de mobiliteit naar verwachting zal toenemen, zal ook de neiging om naar alternatieven te zoeken weer groeien. Anderzijds zullen de functies rondom de kade en Hof van Holland nieuw autoverkeer genereren. Wij verwachten dat indien de dijk niet is afgesloten een deel van dit verkeer ook over de route Oosterhoutsedijk – Waaldijk zal rijden, deels omdat dit een alternatieve route is voor de Griftdijk, deels omdat het een aantrekkelijke landschappelijke route is.
5. In het kader van de afronding van de wegenstructuur in de Waalsprong onderzoeken wij momenteel welke maatregelen nodig zijn om de omvang van het doorgaand verkeer op de Griftdijk te beperken. In mei willen wij mede op basis van een uitgebreide raadpleging van de belanghebbenden hierover een voorstel aan de Raad voorleggen. Een aantal bewoners van het dorp Oosterhout en het Woonpark Oosterhout pleit ervoor de Oosterhoutsedijk weer open te stellen voor het autoverkeer om de druk op de Griftdijk te verlichten.

Brief aan de raad - Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk en Waaldijk

6. Het betrokken dijkvak is één van de dijken die het waterschap de komende jaren zal gaan versterken. In de planvorming Hof van Holland is uitgesproken dat waterschap en gemeente Nijmegen samen optrekken om de dijkversterking te combineren met de ruimtelijke ontwikkeling. Zoals de plannen er nu naar uitzien zal nabij Hof van Holland een kwelscherm worden aangelegd in combinatie met een dijkversterking en in het deel Woenderskamp een bebouwbare dijk worden gerealiseerd (ook wel klimaatdijk genoemd). Wij verwachten dat gedurende deze werkzaamheden de dijk afgesloten moet worden voor doorgaand autoverkeer. In de loop van dit jaar verwachten wij meer zekerheid over de planning en de aanpak van dit project. Naar verwachting zal de uitvoering hiervan starten in 2017 of 2018 en ca. 2 jaar in beslag nemen. Voorkomen moet worden dat de autotoegankelijkheid van de dijk te vaak wisselt.

Om de dijk verkeersluw te houden zijn er in onze ogen duidelijk argumenten om de dijk (grotendeels) afgesloten te houden voor doorgaand autoverkeer. Gelet op de besluitvorming over de maatregelen op de Griftdijk is het op dit moment echter te vroeg om een dergelijk besluit te nemen. Daarmee zouden wij impliciet al één van de gesuggereerde verkeersmaatregelen in de westflank van de Waalsprong onmogelijk maken. Daarom hebben wij besloten de afsluiting vooralsnog te handhaven gedurende 2016.

Ons is bekend dat er voor- en tegenstanders zijn van zowel het openstellen als het afsluiten van de dijk. Wij zullen alle belanghebbenden bij het definitieve besluit over de eventuele afsluiting in staat stellen om hun mening te laten horen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Verkeersbesluit Oosterhoutsedijk en Waaldijk

Kaartbeelden

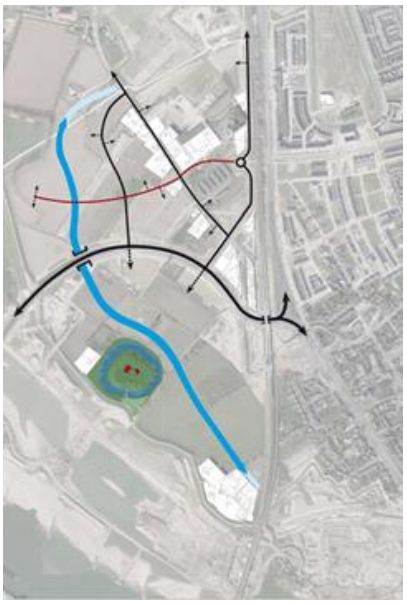
Verkeersbesluit 13 mei 2013

Huidige afsluiting autoverkeer, situatie maart 2016

Visie in planontwikkeling Hof van Holland

Hoofdverbindingen

Auto-ontsluiting vanaf Graaf Alardsingel

Cultuurhistorische dragers

Oosterhoutsedijk autoluw (recreatie)

Brief aan de raad - Samenwerking Regionaal Depot

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D5 (PA 11 mei 2016)

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
22 maart 2016	RO10/16.0002816	Martijn Nicasie
Onderwerp		**Doorkiesnummer**
Samenwerking Regionaal Depot	Datum uw brief	(024) 3292888

Geachte leden van de Raad,

De Provincie Gelderland heeft ons benaderd om de mogelijkheid te onderzoeken om te komen tot een gezamenlijk regionaal depot voor archeologie en kunst. Het onderzoek vindt plaats, in samenwerking met de gemeente Arnhem, het museum Arnhem en museum Het Valkhof. Daarbij is de ambitie om gezamenlijk een zo energieneutraal mogelijk, duurzaam regionaal depot te creëren voor de respectievelijke archeologische en kunstcollecties. Het depot moet een monumentale versterking van haar omgeving zijn en biedt de gebruikers optimale omstandigheden voor het opslaan van collecties tegen lage exploitatielasten. Het depot is toekomstbestendig en draagt bij aan een versterkte samenwerking tussen de deelnemende partijen op het gebied van collectiebeheer en het delen van kennis en kunde.

Wij staan positief tegenover dit initiatief. Dit project is nu in een definitiefase: wat willen alle partijen en hoe gaat dat vormgegeven worden? Het bureau DVPC is ingeschakeld om de mogelijkheden voor alle vijf partijen te onderzoeken. Tevens is een shortlist van te onderzoeken (delen van) panden opgesteld, gebaseerd op minimale oppervlakte en veiligheidseisen. Daarop staan, in willekeurige volgorde, de Vasim in Nijmegen, de Koepelgevangenis in Arnhem, en het KEMA-terrein in Arnhem. Mogelijk komt ook Kamp Koningsdaal in Arnhem nog in aanmerking. Vertegenwoordigers van de gebruikers van panden zijn geïnformeerd over het onderzoek.

In de huidige projectfase wordt de geschiktheid van de locaties nader onderzocht en beoordeeld en zal een voorkeursvariant aangewezen worden die aan de verschillende besturen zal worden voorgelegd. Wanneer ook de financiële aspecten voldoende in kaart zijn gebracht, en daarmee de financiële haalbaarheid van het project is vastgesteld, kan de definitieve keuze worden bepaald.

Voor de ontwikkelingen in het gebied NYMA, met daarin de Vasim en CP Kelco, loopt op dit moment een planproces waarbij voor de zomer de randvoorwaarden voor ontwikkeling aan uw Raad worden voorgelegd, om daarna met de stakeholders, waaronder de

Brief aan de raad - Samenwerking Regionaal Depot

huidige gebruikers van het gebied, de conceptontwikkeling vorm te geven. De consequenties van de mogelijke komst van een gezamenlijk archeologisch depot in de Vasim worden als een van de randvoorwaarden meegenomen. Wij informeren uw Raad op korte termijn over dit ontwikkelproces.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Ontwikkeling Nyma-kwartier

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Ingekomen stuk D6 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	OB10/D16.0003153	Marie Louise Verschure
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Ontwikkeling NYMA-kwartier		(024) 3299729

Geachte leden van de raad,

In november 2015 hebben de Provincie en de gemeente besloten de plannen voor het VrijheidsmuseumWOII niet voort te zetten. De komst van het nieuw te ontwikkelen museum in de Vasim was hiermee van tafel. Na deze ontwikkeling en door de aankoop van CP Kelco en de tijdelijke komst van Waalhalla is er sterke behoefte aan een concept voor dit gebied, *hierna te noemen* NYMA-kwartier (werktitel).

Een nieuwe visie
Het NYMA-kwartier is toe aan een nieuw toekomstbeeld, een nieuw leven. Na de aankoop van het pand CP Kelco en de tijdelijke komst van Waalhalla in het gebied is het tijd om de ontwikkeling verder te brengen. Dit gebied naast de Oversteek en Waalfront is strategisch van steeds groter belang voor Nijmegen. In maart 2015 is het aangepaste bestemmingsplan voor het Mercuriuspark waar de Vasim ook onder valt door uw Raad vastgesteld. Er is ingezet op het creëren van een bruisende en “lifestyle plek” (cultuur, ambacht en leisure) waar mensen graag naar toe gaan en willen verblijven. Het gebied kan hierdoor zich ontwikkelen tot een bruisende, ambachtelijke en culturele hotspot in Nijmegen. In dit kader is het pand Vasim in onderzoek als mogelijke locatie voor de unieke kans voor Nijmegen om te komen tot een gezamenlijk provinciaal archeologisch en kunstdepot met publieksfunctie, zoals wij uw Raad vorige week bericht hebben.

Aanpak en planning
Wij zullen eerst als College de ruimtelijke, programmatische en financiële randvoorwaarden voor het gebied vaststellen. Daarna gaan we in gesprek met stakeholders, waaronder de huidige gebruikers, de buurt en mogelijke investeerders om de visie voor het gebied te beschrijven. Onderdeel van dit proces is een marktverkenning. Deze visie wordt vastgelegd in een ambitiedocument. Het ambitiedocument dient voor een ieder een helder kader voor de vestigings –en ontwikkelingsmogelijkheden voor dit gebied te geven. Het is een raamwerk waar in een volgende fase diverse initiatieven aan getoetst kunnen worden. Vaststelling van het ambitiedocument voor het NYMA-kwartier door uw Raad is voorzien eind van dit jaar. Na het vaststellen van het ambitiedocument start de marktbenadering voor het gebied.

Brief aan de raad - Ontwikkeling Nyma-kwartier

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
1

De diverse stakeholders worden betrokken bij onderdelen van het ambitiedocument. De nieuwe rode draad voor het gehele NYMA-kwartier wordt dus in goede samenwerking met onder meer de stakeholders ontwikkeld. Er wordt, conform het gewijzigde bestemmingsplan, gedacht aan een cultuur en ontspannings-concept, in de breedste zin des woords. De nieuw te ontwikkelen visie is de basis voor de organische ontwikkeling van het NYMA-kwartier.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Proces ruimtelijke ontwikkeling Knoop 38

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D7 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	RO10/16.0003108	Jeroen Jansen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Proces Ontwikkeling Knoop 38		(024) 3292681

Geachte leden van de raad,

Wij informeren u over onze betrokkenheid bij de ontwikkeling van het gebiedsproces Knoop 38 in gemeente Overbetuwe. Op 29 maart 2016 wordt de raad van Overbetuwe geïnformeerd over het proces dat moet leiden tot een visie en agenda voor de ruimtelijke ontwikkeling Knoop 38. Het gebiedsproces Knoop 38 is een majeur project binnen de gebiedsopgave Gelderse corridor. Provincie Gelderland zal die avond een toelichting geven.

Gelderse corridor
Na vaststelling van de Gelderse omgevingsvisie heeft de provincie een keuze gemaakt voor een focus op zes inhoudelijke en geografische aandachtsgebieden: de gebiedsopgaven. Voor de gebiedsopgaven heeft de provincie € 90 miljoen gereserveerd in haar coalitieakkoord voor de periode 2016-2019. Elk gebied heeft een eigen ambitie, uitdaging of kans waar de provincie op in zet. De Gelderse corridor is één van de zes gebiedsopgaven die provincie Gelderland samen met de relevante partners uit de regio wil uitwerken. De scope van het gebied is de regio Rivierenland inclusief de regio Arnhem-Nijmegen die ook haar eigen agenda in voorbereiding heeft voor haar gebiedsopgave. Deze opgave heeft als doel de (inter)nationale positie van de corridor (Betuwelijn, A15, de Waal) te benutten en zo economische meerwaarde te krijgen voor de logistieke positie van de verschillende knooppunten in de corridor. Dit in balans met de kwaliteit van de leefomgeving en het landschap. De partners in de Gelderse corridor formuleren een gezamenlijke ambitie/visie 2030, een gezamenlijke agenda 2016-2020, doen verkenningen en pakken (deels lopende) projecten aan. De corridorgemeenten onderschrijven dit doel, dat aansluit bij de ambities van Greenport Gelderland, Logistics Valley en die van het Ministerie van I&M die de Gelderse corridor wil inpassen in het MIRT-onderzoek Goederencorridor Oost. Beide trajecten lopen gelijk op en versterken elkaar.

Knoop 38
In het kader van de gebiedsopgave Gelderse corridor neemt de provincie het voortouw in de ontwikkeling van het gebied rondom Knoop 38 (afrit 38 – Elst/Oosterhout aan de A15); een plek waar Waal, A15 en Betuweroute samen komen. Op deze knoop komen verschillende ontwikkelingen bij elkaar die elk een eigen opgave en eigen tempo kennen. De provincie wil de

Brief aan de raad - Proces ruimtelijke ontwikkeling Knoop 38

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

regie voeren op de samenhang tussen deze ontwikkelingen, ervoor zorgen dat de ontwikkelingen goed worden ingepast en de omwonenden naar redelijkheid en billijkheid worden gecompenseerd. Naast de provincie Gelderland zijn de betrokken partijen gemeenten Overbetuwe en Nijmegen, de Gelderse Natuur en Milieu Federatie (GNMF), Rijkswaterstaat, ProRail, Dutch European Rail Terminal (DERT, exploitant Rail Terminal Gelderland), de Giesbers Groep (ontwikkelaar bedrijventerrein Park 15), het Logistiek Expertisecentrum (LEC) regio Nijmegen en diverse bewonersorganisaties verenigt in de Klankbordgroep Knoop 38. Op verzoek van de belanghebbende partijen is een gebiedsregisseur aangesteld om via een vast te stellen plan van aanpak te werk te gaan.

In het gebiedsproces Knoop 38 wordt de mogelijke realisatie van Railterminal Gelderland (RTG) in Valburg, de bedrijventerreinen(programmering) en een groene landschapszone voorzien. Daarmee kan deze regio de enige trimodaal ontsloten regio worden langs de Betuwelijn: een belangrijke vestigingsfactor voor logistieke bedrijven. Voor Knoop 38 ligt de opgave naast de realisatie van de RTG (mits economisch rendabel), voornamelijk op de verdere doorontwikkeling (kwantitatief, kwalitatief en innovatief) van het aanbod van bedrijventerreinen en een optimale ontsluiting van het gebied.

In de werkgroep Knoop 38, waarin alle partners/initiatiefnemers deelnemen is geconstateerd dat:
- er veel ontwikkelingen gaande zijn in het gebied die hun eigen tempo en uitvoeringsproces kennen;
- het van toegevoegde waarde is om de projecten in samenhang te bekijken om zo de kansen in de raakvlakken te benutten en dat we samen meer bereiken dan individueel;
- er voor de bewoners in en rond het gebied duidelijkheid moet worden geboden over de toekomst van het gebied, mede in relatie tot de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- voor de toekomst van het gebied die ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid planologisch en financieel geborgd moeten worden.

Met een samenhangend, integraal gebiedsplan is de overtuiging dat, vanuit de gezamenlijke en individuele belangen het gebied lokaal, regionaal en internationaal ‘op de kaart’ kan worden gezet om zo individuele opgaven te versnellen en het gebied een impuls te geven op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

Knoop 38 biedt ons de kans om de voor de regio positieve effecten te vergroten en negatieve effecten te verminderen. De voor en nadelen van een nieuwe railterminal, de bedrijventerreinontwikkeling en de verwachte toenemende verkeersstromen moeten goed gewogen worden binnen de aanpak van deze regionale opgave.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Stand van zaken zwembad Dukenburg

Vastgoed, Sport en Accommodaties

Ingekomen stuk D8 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Mariënburg 30
6511 PS Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	VA05/16.0002973	Bet Ratering
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Stand van zaken zwembad Dukenburg		(024) 3299219

Geachte leden van de Raad,

Tijdens de Politieke Avond van 9 december 2015 hebben wij bekend gemaakt dat Sportfondsen Nijmegen (verder SFN) ons op 26 november een brief heeft gestuurd waaruit blijkt dat men volledige medewerking verleent aan de overdracht van zwembad Dukenburg aan de Stichting Zwembad Dukenburg. Wij informeren u over het ingezette traject.

Achtergrond

De transitie die momenteel bij zwembad Dukenburg plaats vindt, komt voort uit de bezuinigingsopdracht van € 200.000,- die is verwoord in de Perspectiefnota 2014. De keus lag voor het zwembad te sluiten vanwege het geringe aantal bezoekers, ofwel voor een andere exploitatievorm te kiezen. Er kwam een handtekeningenactie op gang waarbij 7.000 bewoners uit Dukenburg hebben gepleit voor behoud van het zwembad. Daarop werd door uw Raad de motie “Ondersteun zelfbeheer zwembad Dukenburg” aanvaard (zie bijlage).

Deze ook in het coalitieakkoord 2014-2018 verwoorde exploitatievorm, waarbij professionals worden ondersteund door hiertoe opgeleide vrijwilligers, wordt momenteel voorbereid door de Stichting Zwembad Dukenburg (verder SZD). SFN gaf te kennen het zwembad niet te willen exploiteren met de bezuinigingstaakstelling van € 200.000,-. In tegenstelling tot SZD gaf SFN aan als commerciële partij in de bedrijfsvoering niet met vrijwilligers te kunnen werken. De Stichting die in het kader van de regels van overdracht van onderneming ook personeel gaat overnemen van SFN, kan dat wel. Hierdoor blijft de exploitatie op langere termijn onder de verminderde subsidievoorwaarden gewaarborgd.

Voortgang van het proces

De oprichting van de Stichting Zwembad Dukenburg is afgelopen week door de notaris bekrachtigd.
SFN heeft inmiddels een aantal stappen op weg naar beëindiging van de exploitatie gezet. Zo heeft SFN inmiddels de wederzijdse beëindigingsovereenkomst van de huur van het zwembad

Brief aan de raad - Stand van zaken zwembad Dukenburg

per 1 juli 2016 bekrachtigd en contracten met energieleveranciers, zoals Liander en controleurs van zwemwater, per die datum opgezegd.
Inmiddels zijn er ook afspraken gemaakt met de Stichting Leergeld over voortzetting van de zwemlessen aan ongeveer 175 kinderen die met subsidiegelden van de gemeente Nijmegen zwemmen in Zwembad Dukenburg bij SFN.
De nieuwe exploitant wil met extra activiteiten hogere zwemrecettes binnenhalen en op die manier de lagere subsidie compenseren. De openingstijden worden verruimd: elke ochtend gaat het zwembad om zeven uur open in plaats van om half tien om mensen de kans te geven baantjes te trekken. Kaartjes worden goedkoper. Voor speciale doelgroepen als ouderen, LHBT[1], en buitenlandse vrouwen wil de Stichting laagdrempeliger worden. Er komen voor deze doelgroepen meer zwemuren.

Zwemmen in zwembad Dukenburg blijft veilig als het beheer per 1 juli overgaat van Sportfondsen Nijmegen naar de Stichting Zwembad Dukenburg. De Stichting wil een community- bad zijn, een zwembad geleid door een aantal professionals dat verder voor een groot deel zal drijven op de inzet van vrijwilligers uit de omliggende wijken. Op termijn vindt daarom afbouw plaats van het aantal professionele badmeesters. De vrijwillige badmeesters mogen alleen toezicht houden, als ze beschikken over de hiervoor vereiste opleidingspapieren. Zij doen wat betreft scholing niet onder voor de betaalde krachten. Bij zwemverenigingen als Aqua Novio en De Spetters, waar een aantal mensen van de SZD actief in is, wordt al veel langer met gecertificeerde vrijwilligers gewerkt. SZD moet voldoen aan alle wetgeving die van toepassing is op beheer en exploitatie van een zwembadinrichting, en is zich hier ook bewust van.

Overname van Onderneming

Sinds een paar maanden vinden gesprekken plaats tussen de SZD en SFN over de overname van personeel. Daarbij wil de Stichting conform de regels van de wet Overgang van Onderneming personeel overnemen. Van Overgang van Onderneming is sprake als de overnemer, in casu SZD, te zien is als voortzetter van de onderneming. De overnemer ontplooit dezelfde of vergelijkbare activiteiten, waarbij de identiteit van de onderneming in stand blijft. Als sprake is van Overgang van Onderneming wordt “aan de activiteit verbonden personeel” overgenomen. De twee partijen, in casu SFN en SZD, moeten bepalen om hoeveel personeel het gaat en wie er over gaat.
In veel branches is usance dat bij Overgang van Onderneming in het voortraject de overnemende partij (SZD) gesprekken aan gaat met de latende partij (SFN). Het blijkt dat in de zwembadwereld overgang van onderneming vaker plaats vindt zònder onderliggende personeelsformatie. SZD had de afgelopen weken graag in gesprek willen komen met het betreffende personeel. Dit werd afgehouden door de directie van SFN. De directie van SFN is niet bereid de personalia van de desbetreffende personeelsleden met de Stichting te delen.

Wij zijn hier als gemeente geen partij in aangezien wij niet de werkgever zijn van het desbetreffende personeel. Wel zetten wij ons in voor het openhouden van zwembad Dukenburg als community-bad en daarom vervullen wij een ondersteunende rol voor de SZD bij de onderhandelingen, die om bovenvermelde reden moeizaam blijken te verlopen. De SZD heeft als organisatie en nieuwkomer geen ervaring op dit terrein. Van belang in dit traject is dat wordt

[1] LHBT: Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen en Transgenders

Gemeente Nijmegen
Vastgoed, Sport en Accommodaties

bepaald om welke mensen en aantallen het gaat. Onlangs hebben wij SZD professionele ondersteuning aangeboden. Een specialist op het gebied van HR management gaat op detacheringsbasis SZD adviseren bij de overname.

Recentelijk hebben wij vernomen dat het personeel van zwembad Dukenburg, hierbij ondersteund door de FNV, van mening is dat hen per 1 juli 2016 ontslag zal worden aangezegd door hun werkgever SFN. Dit terwijl de SZD bereid is om te handelen conform de wet Overgang van Onderneming. Wij gaan er van uit dat, met de ondersteuning van de HR-specialist voor SZD, beide partijen tot een soepele overdracht komen en dat SFN gestalte geeft aan de warme overdracht die zij zegt voor te staan. Wij zullen de Raad blijven informeren over de gang van zaken.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Bijlage: Motie “Ondersteun zelfbeheer zwembad Dukenburg”

Brief aan de raad - Stand van zaken zwembad Dukenburg

M2.

Motie Ondersteun zelfbeheer zwembad Dukenburg
Agendapunt 6 Raadsvoorstel Perspectiefnota 2014 (71/2013)

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 12 juni 2013,

overwegende dat:
- het college in de perspectiefnota voorstelt te bezuinigen op zwembad Dukenburg;
- het sluiten van het zwembad voor het college een van de opties is;
- het niet wenselijk is als het zwembad dicht zou gaan, omdat veel gebruikers verder zouden moeten reizen om te zwemmen;
- Het Sportfondsenbad Dukenburg voor Dukenburg een belangrijk rol speelt;
- met zelfbeheer misschien de voorgestelde bezuiniging gehaald zou kunnen worden;

spreekt uit dat:
- het college primair in moet zetten op het openhouden van het zwembad Dukenburg, al dan niet met zelfbeheer;

verzoekt het college:
- met buurt- en zwemverenigingen in gesprek te gaan over het zelf in beheer nemen van het zwembad;
- hen waar nodig daarbij te ondersteunen om dit mogelijk te maken;
- zich hierbij te richten op de toegankelijkheid voor inwoners van Dukenburg tot en behoud van het doelgroepkarakter van het zwembad.

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks	VSP	PvdA
Noël Vergunst	Michel Hulskorte	Rutger Zwart
D66	SP	VVD
Rob Jetten		
De Nijmeegse Fractie	Gewoon Nijmegen	CDA

V 34
t 5
aanvaard

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Milieu
Bodem & Water

Ingekomen stuk D9 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 81
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	RO10/16.0002483	Loes van Wersch
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Werkplan ODRN 2016		(024) 3292874

Geachte leden van de Raad,

Met deze brief informeren wij u over het werkplan voor het jaar 2016 voor de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN).

De opdracht aan de ODRN wordt jaarlijks vastgelegd in een werkplan waarvoor de Dienstverleningsovereenkomst met de ODRN, de begroting van de ODRN en de Producten en Diensten Catalogus (PDC) van de ODRN het uitgangspunt zijn. Het is een integraal werkplan voor alle deelnemers binnen de Gemeenschappelijke Regeling. Het werkpakket bestaat grofweg uit de onderdelen vergunningverlening en handhaving. De uitvoering van de handhaving volgt uit het vastgestelde beleid en jaarlijkse keuzes die gemaakt worden voor projectmatige aanpak.

Ter informatie sturen wij u hierbij een afschrift van het werkplan ODRN 2016.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Werkplan ODRN 2016

Voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Werkplan 2016 Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)

1. Inleiding

Voor u ligt het werkplan 2016 van de ODRN. De ODRN voert sinds 1 april 2013 voor de provincie Gelderland en de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen taken uit op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhandhaving van de activiteit milieu uit de Wabo. Voor de provincie Gelderland, gemeente Nijmegen en gemeente Berg en Dal gebeurt dit Wabo-breed. Omdat de provincie opdrachtgever is voor de zeven Gelderse Omgevingsdiensten heeft zij een eigen werkplan 2016 opgesteld. Het eigen provinciale werkplan wordt door GS vastgesteld en aangeboden aan de Staten. Mede doordat de provincie vanaf 1 januari 2016 bevoegd gezag is voor alle Brzo-bedrijven, is er voor gekozen het provinciale deel niet op te nemen in dit werkplan. Het provinciale werkplan wordt als bijlage bij dit werkplan gevoegd.

ODRN werkt in 2016 als eerste omgevingsdienst in Gelderland met outputfinanciering. Dat betekent dat in 2016 per product wordt afgerekend. In 2015 is de producten- en dienstencatalogus (PDC) opgesteld. Voor alle te leveren producten zijn prijzen vastgesteld. De PDC is gedigitaliseerd en per opdrachtgever zijn aantallen producten opgenomen. Per opdrachtgever is een aparte bijlage beschikbaar. Het aantal vergunningverlenings- en adviesproducten is lastig te programmeren, dus is een voorstel gedaan op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren. Voor het handhavingsprogramma is gebruik gemaakt van een risicoanalyse.

Per opdrachtgever wordt conform afspraken in de DVO driemaandelijks (1 april, 1 juli en 1 oktober) een Managementrapportage (MARAP) gemaakt over het voorgaande kwartaal. Met gemeente Berg en Dal is afgesproken dit viermaandelijks te doen (1 mei en 1 september). In februari wordt de jaarverantwoording geleverd. In de rapportage wordt verantwoording afgelegd over de geleverde producten (in relatie tot de planning) en kwalitatieve prestatie-indicatoren (kpi's). De ODRN zal de voortgang maandelijks intern monitoren. In de reguliere accountgesprekken met opdrachtgevers (verschillende vergaderfrequentie) wordt de voortgang besproken en zo nodig wordt de planning bijgesteld.

Deze versie van het werkplan wordt besproken met de opdrachtgevers. Er zal een nadere precisering van de stelselbrede afspraken worden gemaakt.

Uitgangspunten
Als basis voor dit werkplan is de vastgestelde begroting 2016 van de ODRN gebruikt. Hierin staan de bijdragen per partner vermeld.

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen

Werkplan ODRN 2016

De begroting van de ODRN is opgebouwd uit vier programma's, te weten 1: vergunningverlening, 2: toezicht en handhaving, 3: Brzo, 4: advisering en bijzondere opdrachten. Programma 3 (Brzo) valt volledig onder bevoegd gezag van de provincie en wordt in dit werkplan niet verder behandeld. In de begroting van de ODRN is niet expliciet weergegeven hoe groot de bijdrage per partner aan de verschillende programma's is. Op basis van de verrichte werkzaamheden in de afgelopen jaren wordt de volgende onderverdeling voorgesteld in onderstaande tabel.

	bijdrage	VV milieu	VV Briks	HH milieu	HH Briks
Beuningen	€ 503.200	€ 167.733	-	€ 335.467	-
Druten	€ 384.600	€ 153.840	-	€ 230.760	-
Berg en Dal	€ 1.405.200	€ 130.390	€ 553.525	€ 260.780	€ 460.505
Heumen	€ 208.500	€ 69.500	-	€ 139.000	-
Nijmegen*	€ 5.375.000	€ 431.783	€ 2.021.240	€ 1.243.485	€ 1.678.492
Wijchen	€ 423.100	€ 141.033	-	€ 282.067	-
bijdrage partners	**€** 8.299.600	€ 1.093.346	€ 2.574.765	€ 2.489.692	€ 2.138.997

(bijdragen conform begroting 2016 ODRN)

* Voor gemeente Nijmegen is er voor de uitvoering van controles in de bebouwde omgeving (BRIKS) € 300.000 extra beschikbaar ten opzichte van de begroting (begroot € 5.169.000). Op basis van verschillende scenario's heeft Nijmegen gekozen voor het scenario 2. Om de werkzaamheden op gebied van inspectie bebouwde omgeving op het huidige niveau te houden moet er capaciteit worden ingehuurd. De kosten hiervan zijn voor 2016 € 300.000. Tegelijkertijd wordt de begroting van de gemeente Nijmegen verminderd met € 94.000 als gevolg van de overdracht van 2 Brzo-bedrijven naar bevoegd gezag provincie Gelderland.

De basis voor de kosten ligt in de PDC. Uitgangspunt in deze PDC is dat een fte voor 72% productief is, hetgeen overeenkomt met 1350 uur per fte.

Vergunningverleningsproducten worden gefactureerd nadat het besluit is genomen. Bij toezichtproducten wordt gefactureerd na het inspectiemoment (initiële- en hercontroles zijn aparte producten).

2. Programma's

Programma 1: Vergunningverlening

Vergunningverlening is lastig planbaar, omdat dit voor een groot deel afhankelijk is van aanvragen van de bedrijven en burgers. Dat betekent dat op voorhand niet is aan te geven hoeveel vergunningen en adviezen van welke soort in een jaar zullen worden verstrekt. In tegenstelling tot de handhaving, waar meer programmatisch gewerkt kan worden, moet bij vergunningverlening steeds gekeken worden naar de omvang van het aantal aanvragen in relatie tot de beschikbare personele capaciteit. Tijdens de accountgesprekken met de opdrachtgevers zullen de lopende procedures (werkvoorraad) worden gemonitord. Ook wordt in de kwartaalrapportage aandacht besteed aan dit onderwerp. De planning 2016 is gebaseerd op de ervaringscijfers uit de ODRN-tijd.

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Vergunningverlening milieu

Prioritering van werkzaamheden

Over de prioriteit waarmee aanvragen met de activiteit milieu afgehandeld moeten worden kan een aantal uitgangspunten worden geformuleerd. Voorop staat dat vergunningaanvragen voor nieuw te vestigen bedrijven prioritair zijn. Dit zelfde geldt voor vergunningaanvragen die betrekking hebben op uitbreidingen van activiteiten van bestaande bedrijven en vergunningaanvragen voortkomend uit handhavingszaken.

Een andere categorie van vergunningen die prioriteit hebben zijn de reguliere procedures. Deze procedures kennen immers een wettelijke termijn van 8 weken. Wordt binnen deze termijn (al dan niet verlengd met een aantal weken) geen besluit genomen op de aanvraag dan is de vergunning van rechtswege verlengd (Lex Silentio Positivo). Dergelijke situaties dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden. Uitzondering hierop is de omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM), waarvoor de Lex Silentio Positivo niet van toepassing is (art. 6.19 Bor).
De overige vergunningenprocedures en adviesaanvragen kennen minder strikte wettelijke termijnen. Bij een piek in het aanbod van aanvragen zit hierin enige flexibiliteit. Overigens blijven de afgesproken levertermijnen het uitgangspunt.
Standaard zal maandelijks een overzicht aan de contactpersoon worden verzonden waarop de lopende procedures inclusief hun status staan vermeld. Uiteraard kan ook tussentijds informatie worden verstrekt, afhankelijk van de ontwikkelingen en vragen.

Actualiteit van de vergunning

Actualisaties van Wabo-vergunningen met de activiteit milieu krijgen in het algemeen een lagere prioriteit dan de afhandeling van nieuwe aanvragen. Actualisatie van een vergunning kan noodzakelijk worden doordat:
A - de bestaande vergunning te oud wordt;
B - er jurisprudentie is waardoor de vergunning (gedeeltelijk) niet meer actueel is.
Op de vraag wanneer een vergunning te oud is bestaat geen eenduidig antwoord. De kwaliteitscriteria verbinden hieraan eisen. Voorgesteld wordt om met de ODRN-opdrachtgevers afspraken te maken over de prioriteitstelling ten aanzien van uit te voeren actualisaties.

Het kader voor de uitvoering van de omgevingsvergunning wordt gevormd door Europese, landelijke of lokale wet- en regelgeving en door Europese (bijv. NEC), landelijke (bijv. Actieplan fijn stof, LAP) en lokale (bijv. een milieubeleidsplan) beleidsmatige kaders. Wijzigingen in deze kaders, door bijvoorbeeld jurisprudentie of nieuwe inzichten, kan leiden tot de noodzaak om vergunningen te actualiseren. Het bevoegd gezag zorgt voor een prioriteitsstelling ten aanzien van de uit te voeren actualisatie.

In het algemeen kan worden gesteld dat minimaal één maal per 10 jaar op zijn minst een Wabo-vergunning met activiteit milieu integraal beoordeeld moet worden op actualiteit. Voor bedrijven

met een hoger risicoprofiel uit het provinciale bedrijvenbestand geldt een termijn van 7 jaar (deze bedrijven zijn bekend).
Door jurisprudentie of wetswijzigingen kunnen vergunningen (gedeeltelijk) niet meer actueel zijn. Als een dergelijke ontwikkeling zich voordoet is de vraag welke vergunningen al dan niet geactualiseerd moeten worden. Als dit aan de orde komt zullen wij hiervoor voorstellen ontwikkelen.
Zoals gezegd hebben actualisaties in het algemeen (uitzonderingen daargelaten) de laagste prioriteit. Gelet op de huidige werkdruk is het de vraag in hoeverre er het komende jaar aan actualisaties toegekomen wordt. In de accountgesprekken en de kwartaalrapportages zullen we hierover rapporteren.

Project grondwaterbeschermingsgebieden
Op 17 juni 2015 hebben Gedeputeerde Staten een brief naar de gemeenten gemaild over gemeentelijke taken met betrekking tot de Omgevingsvergunning en handhaving binnen grondwaterbeschermingsgebieden. Die taken volgen uit de Omgevingsverordening Gelderland. Ze houden in dat gemeenten voorschriften verbinden aan omgevingsvergunningen en, tevens bij niet vergunningplichtige bedrijven, toezien op de naleving ervan. In 2016 zal de ODRN, in opdracht van de provincie, starten met dit project. Het project is opgebouwd uit 3 fasen. Fase 1 omhelst het actualiseren van de voorschriften inde provinciale verordening, fase 2 de inventarisatie van de bedrijven waar het om gaat. Fase 3 is het daadwerkelijk aanpassen van de vergunningen van de betreffende bedrijven. In de tweede helft van 2016 zal per gemeente een plan van aanpak worden voorgelegd.

<u>Vergunningverlening bouw</u>
Voor Wabo-vergunningen met de activiteit bouwen wordt een actief intrekkingsbeleid gevolgd. B&W heeft een bevoegdheid om omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten in te trekken als er niet binnen een bepaalde termijn wordt gestart met de bouwwerkzaamheden of als de bouwwerkzaamheden langer dan een bepaalde termijn stilliggen. Die termijn is formeel 26 weken, echter B&W kan hiervan afwijken mits zij beleidsregels vaststelt. In het verleden was het zo dat in vrijwel alle gevallen een verleende vergunning ook vlot nadat de vergunning was verleend werd uitgevoerd. Door de crisis in de bouw komt het vaker voor dat een vergund bouwplan niet of pas geruime tijd na vergunningverlening wordt uitgevoerd.

In de PDC is zijn de advieskosten voor de gemeente zelf bij het verlenen van een Wabo-vergunning met de activiteit bouwen niet opgenomen. Deze komen ten laste van de gemeente zelf. Echter, zodra de provincie bevoegd gezag is, zullen de advieskosten van de gemeente een-op-een door de ODRN worden doorberekend aan de provincie (als ‘opcenten’).

Geconstateerd wordt dat in 2016 de markt weer aantrekt en het aantal bouwaanvragen zal stijgen. De ODRN houdt rekening met een toename van 10%. Dit zal ook effect hebben op het aantal dossiers dat wordt overgedragen aan een bouwinspecteur. In de planning wordt hier rekening mee gehouden, hetgeen een overschrijding van de begroting met zich meebrengt. Aangezien het hier om

een verwachting van de ODRN gaat, zal de trend expliciet worden gevolgd. Over deze trend zal worden gerapporteerd aan de gemeenten zodat in de loop van het jaar besloten kan worden over het beschikbaar stellen van eventuele extra middelen.

Milieuadvisering bij RO-procedures
Naast het opstellen van vergunningen en het behandelen van meldingen worden voor een aantal deelnemers ook milieu adviezen verstrekt in het kader van planontwikkelingen. Dit kan betrekking hebben op bestemmingsplannen, maar ook op initiële plannen. Soms betreft het integrale milieu adviezen, maar het kan ook gaan om specifieke adviezen van één of enkele milieu aspecten, bijvoorbeeld voor externe veiligheid, bodemkwaliteit, geluidhinder, geurhinder of luchtkwaliteit. De levertijden van dergelijke adviezen zijn afhankelijk van de aard van de aanvraag en worden per deelnemer vastgelegd.

Uitvoering Provinciale Omgevingsverordening drinkwater
Gemeenten en omgevingsdiensten die een Omgevingsvergunning verlenen moeten de instructieregels van de Omgevingsverordening opnemen in die vergunning. Voor AMvB-bedrijven gelden de Algemene voorschriften van de Omgevingsverordening. Bodembedreigende activiteiten die niet aan een bedrijf zijn verbonden mogen alleen worden uitgevoerd als ze voldoen aan de voorschriften die in de Omgevingsverordening staan. De regels betreffen onder andere boringen, het lozen van afvalwater, het gebruik van schadelijke stoffen, het aanleggen van een weg of riolering, het toepassen van grond. Deze activiteiten moeten worden gemeld bij de provincie. De ODRN zal in 2016 voor alle gemeenten een inventarisatie uitvoeren en een plan van aanpak opstellen voor de actualisatie van de vergunningen.

<u>Programma 2: Toezicht en handhaving</u>
Landelijke handhavingsstrategie
In 2014 is de landelijke handhavingsstrategie (LHS) vastgesteld in het Bestuurlijk Omgevingsberaad (Bob). Met deze sanctiestrategie wordt landelijk eenduidige afstemming tussen het bestuursrecht en strafrecht bereikt en een gelijke interventie van de bevoegde gezagen bij gelijke overtredingen. Aan alle gemeenten is gevraagd de LHS vast te stellen. Binnen het Gelderse stelsel is afgesproken om de landelijke strategie zo veel mogelijk toe te passen en ervaringen met het gebruik van de strategie uit te wisselen.

Gelderse nalevingsstrategie
In 2015 hebben de gezamenlijke Gelderse omgevingsdiensten een voorstel voor een Gelderse Nalevingsstrategie opgesteld, met daarin een risicoanalyse, toezicht- en sanctiestrategie en communicatieparagraaf. Hiermee wordt een verdere uniformering van de Gelderse aanpak beoogd. De strategie houdt rekening met de ruimte die het bevoegd gezag moet houden om eigen prioriteiten en beleid vast te stellen: uniformering waar mogelijk, ruimte waar nodig. Deze Gelderse nalevingsstrategie is aangeboden aan alle opdrachtgevers. De opdrachtgevers hebben (of doen dit binnenkort) de Naleefstrategie vastgesteld.

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Bestuurlijke strafbeschikking (Bsbm)
De bevoegdheid om het instrument bestuurlijke strafbeschikking toe te passen is via de Wabo belegd bij de directeuren van de omgevingsdiensten. De directeur kan een straf opleggen aan een overtreder op basis van het advies van een buitengewoon opsporingsambtenaar (Boa) domein 2 (milieu, welzijn en infrastructuur). Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van dit instrument. ODRN verwacht een verder opgaande lijn, mede omdat het opleggen van een Bsbm onderdeel is van de landelijke handhavingsstrategie. Onder domein 2 vallen de Boa's die zich bezighouden met natuur en milieu, arbeidsinspectie, voedsel- en warencontroles, dierenwelzijn, openbare gezondheid en fysieke leefomgeving. De zogenoemde milieu-Boa is in hoofdzaak belast met de opsporing van (economische) milieudelicten. Boa's uit Domein 2 zijn verder onder andere milieuopsporingsambtenaren, jachtopzieners, boswachters en flora- en faunabeheerders.

Risicoanalyse
Voor het onderdeel milieu zijn bedrijven op basis van een risicoanalyse gerangschikt. Voor bouwen worden objecten onderverdeeld in vijf categorieën. Hieronder wordt eerst de systematiek voor milieu toegelicht, daarna die voor het onderdeel bouw. Op basis van de risicoanalyse voor wat betreft de activiteit milieu hebben wij in beeld gebracht welke formatieve bezetting wenselijk is voor de uitvoering van de toezichtstaken op het terrein van milieu. In dit werkplan hanteren we de term handhaving milieu. Onder deze term vallen zowel het toezicht / inspectie bij bedrijven als het handhavend optreden. De handhaving milieu is onder te verdelen in drie hoofdcategorieën:

- Niet geplande controles
- Planningslijst reguliere controles
- Projecten

De ODRN werkt bij de milieuhandhaving risicogestuurd volgens de systematiek die eind 2007 door het college van Nijmegen is vastgesteld. De introductie van deze risicobenadering heeft bij deze gemeente vanaf 2008 geleid tot een reductie in het aantal jaarlijks uit te voeren milieucontroles van meer dan 1.000 naar 350 controles nu. De formatie milieu-inspecteurs is met deze reductie navenant aangepast.
De inzet is om een vorm van risicosystematiek ook voor andere sporen te gebruiken om zo tot een integrale risicobenadering voor bouwen, milieu en brandveiligheid te komen. De intensiteit waarmee gebouwen en/of inrichtingen worden bezocht hangt mede af van de risico's op de volgende onderdelen:

- Fysieke veiligheid
- Kwaliteit leefomgeving
- Financieel / economie
- Natuur
- Volksgezondheid

Daarnaast wordt ook de mogelijke impact op het imago van de gemeente meegewogen.
Voor iedere inrichting is een inschatting gemaakt van de effecten van niet naleving van de regelgeving op de verschillende bovengenoemde onderdelen. Vervolgens is ook de kans op niet-naleving meegenomen in de uiteindelijke risicobepaling. Zo ontstaat een risicoprofiel voor iedere inrichting (zeer hoog, hoog, gemiddeld, laag, zeer laag). Dat is geen exacte wetenschap. De categorie wordt in haar totaliteit beoordeeld. Er kunnen binnen de categorie individuele bedrijven zijn die een hoger of lager risico hebben.

Verhouding opdrachtgever / ODRN
De risicobeoordelingsmethodiek milieu is in eerste aanzet ontwikkeld door ODRN, maar wordt vastgesteld door de gemeente als beleidsbepalende partij en vastgelegd tussen opdrachtgever (de gemeente) en de opdrachtnemer (ODRN). Opdrachtgevers bepalen de beleidskaders voor handhaving. Het aanbrengen van wijzigingen in de methodiek is ook een verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Het is aan de ODRN om de risicomethodiek toe te passen en de uitkomsten te vertalen naar een werkplan. Dit werkplan wordt vastgesteld in het bestuur van de ODRN en verantwoord naar de opdrachtgevers.

Milieu
Voor de discipline milieu zijn er ervaringsgegevens (gegevens over naleefgedrag) op basis waarvan de controlefrequentie ten aanzien van een bepaald bedrijf wordt bijgesteld. Zo wordt goed gedrag beloond met minder controles. Het risicoprofiel per bedrijf resulteert in een puntentotaal per bedrijf. In het puntentotaal is rekening gehouden met de zwaarte en de hoeveelheid milieubelastende activiteiten gecorrigeerd voor het naleefgedrag / ervaringscijfer. Bij goed naleefgedrag krijgt het bedrijf een bonuscorrectie bij slecht naleefgedrag een maluscorrectie. Jaarlijks stellen opdrachtgevers samen met ODRN een werkpakket samen voor werkzaamheden op het gebied van milieuhandhaving. Dit pakket bestaat uit controleprojecten, geplande integrale bedrijfscontroles en een percentage niet-geplande controles.

<u>Gehanteerde begrippen</u>
Projecten zijn gerichte acties op één branche, één aspect en/of gebiedsgericht. Projecten kunnen binnen alle opdrachtgevers worden opgepakt of specifiek voor één opdrachtgever zijn. Een voorbeeld van een project voor één opdrachtgever is het horecaproject voor gemeente Nijmegen. Deze branche wordt integraal bezocht volgens de aanpak zoals die in het HAT-team (horeca-actieteam) is besproken. Een gezamenlijk project is de controle bij de verkooppunten van consumentenvuurwerk. Alle 30 verkooppunten in de regio worden projectmatig opgepakt.

Geplande integrale controles zijn aangekondigde en niet aangekondigde controles, geprioriteerd naar risico.

Niet geplande controles zijn controles die op voorhand niet voorzien zijn, zoals bestuurlijke wensen, oplevercontroles nadat een bedrijf een nieuwe melding heeft gedaan in het kader van het Activiteitenbesluit, of omdat er controles worden uitgevoerd naar aanleiding van klachten of handhavingsverzoeken. Een inspecteur kan tijdens een controlebezoek ook worden getriggerd door een overtreding bij een nabijgelegen bedrijf of de inspecteur treft op zijn ronde andere onregelmatigheden aan.

Projecten

Projecten worden in samenspraak met het bestuur van de opdrachtgevers bepaald en/of in gezamenlijkheid vanuit het Gelders stelsel uitgevoerd. Projecten zijn derhalve aan te merken als geprioriteerd. Het betreft hier maatschappelijk gevoelige prioriteiten in de milieuhandhaving.

Projecten
Consumentenvuurwerk
Klachtafhandeling
Beoordeling rapportage E-PRTR
Horeca
Boa-inzet
Ketentoezicht
Vierdaagse
Piket
EED-richtlijn
Glastuinbouw
Stookinstallaties
Opsporen MPI's
Branches 4e tranche
Controles buiten kantoortijden
Natte koeltorens
Inventarisatie bedrijventerreinen
Heumensoord

Planningslijst reguliere milieucontroles

Per partner wordt de planningslijst ingevuld. Voor 2016 wordt voorgesteld 1.047 bedrijfsbezoeken op de planningslijst te zetten voor onze gemeentelijke opdrachtgevers. De planningslijst bevat in principe de bedrijven met het grootste milieurisico of het slechtste naleefgedrag. Door het werken volgens de risicosystematiek komt de ODRN bij bedrijven met een slecht naleefgedrag, waardoor op termijn het naleefgedrag in de regio zal toenemen. We komen bij de meest risicovolle bedrijven en/of waar het naleefgedrag het minst is. Op basis van het ervaringscijfers uit 2014 en 2015 gaan we uit van een hercontrolepercentage van 50%. Daarnaast zijn op basis van de ervaringscijfers een aantal juridische producten opgenomen variërend van het opstellen van een voornemen tot het effectueren van een last onder dwangsom.

	Totaal	Ber	Beu	Heu	Dru	Nij	Wij
A	7	0	3	0	0	4	0
B1	211	10	16	4	8	167	6
B2	361	61	67	26	40	118	49
B3/B4	331	67	40	33	41	93	57
C3/C4	116	17	16	9	14	35	25
D4/D5	21	0	3	2	6	4	6
Totaal	1.047	155	145	74	109	421	143

Niet geplande controles

In 2015 is ervaring opgedaan om handhavers in het veld prioriteitsbewuster te maken en grip te krijgen door het aantal niet planbare controles uitwisselbaar te maken met de planningslijst.
Voor iedere opdrachtgever wordt een vrije ruimte vastgesteld (maximaal 25% van beschikbaar budget) De uitvoering gaat als volgt: De ODRN zorgt er voor dat de planningslijst van hoge naar lage risicobedrijven wordt afgewerkt. Zo kunnen de minst risicovolle bedrijven op de lijst in de loop van het jaar eventueel geschrapt worden / ingeruild tegen niet geplande controles.
Een voorstel voor het uitvoeren van een 'niet ingeplande-controle wordt altijd voorgelegd aan de handhavingscoördinator binnen de ODRN. Een niet geplande-controle wordt pas dan uitgevoerd als, na beoordeling door de coördinator, blijkt dat het bedrijf waarvoor aanleiding is een niet-geplande controle te doen een groter risico heeft dan het laagste bedrijf (nog niet uitgevoerde controle) op de planningslijst. Door het afwerken in volgorde van risico kan gedurende het kalenderjaar eenvoudig worden geschrapt in de planningslijst. Dit schrappen gebeurt in samenspraak met de opdrachtgever tijdens het accountoverleg. Risicobewustzijn en –vergelijking worden op deze manier integraal onderdeel van het dagelijks werk. Niet geplande controles zijn niet te programmeren.

Projecten

Hieronder volgt een korte omschrijving van de opgenomen projecten/thema's

<u>Consumentenvuurwerk (opslag en verkoop)</u>

Het betreft een doorlopend project bij inrichtingen die consumentenvuurwerk opslaan en verkopen. In de regio worden jaarlijks alle vuurwerkverkooppunten door de ODRN, politie en brandweer meerdere malen gecontroleerd op naleving van de voorschriften van het Vuurwerkbesluit. Centraal staan het vergroten van de veiligheid met betrekking tot vuurwerkopslagplaatsen en verbetering van het nalevinggedrag. In de regio zijn momenteel 30 verkooppunten van consumentenvuurwerk.

Klachtafhandeling

Dagelijks heeft een milieu-inspecteur van de ODRN klachtendienst. De medewerker pakt alle klachten en bedrijfsmeldingen van die dag op. Een aantal klachten leidt tot daadwerkelijke handhaving.

Beoordelen rapportage E-PRTR

In het ODRN-werkgebied zijn 60 bedrijven die sinds 2009 een integraal E-PRTR-verslag moeten opstellen. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor toezicht op de rapportage door bedrijven en evalueert de kwaliteit van de verstrekte gegevens. Daarbij gaat het om de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van de gegevens. Een E-PRTR-beoordeling gaat daarmee veel verder dan beoordelen of over alle verplichte onderwerpen is gerapporteerd.
Kennis van het bedrijf en bedrijfstak en ervaring met beoordelingen van E-PRTR-rapportages is nodig voor de beoordeling door de toezichthouder. Door de overgang naar de omgevingsdiensten is in 2013 deze beoordeling niet altijd tijdig (voor 1 juni) uitgevoerd en waren er verschillen in de kwaliteit en diepgang, wat ongewenst is. Gelijkwaardige bedrijven willen we gelijkwaardig beoordelen. Veel bedrijven kregen een nieuwe toezichthouder en er was beperkt tijd voor onderlinge afstemming tussen de Omgevingsdiensten binnen bepaalde bedrijfscategorieën. Een voorbeeld zijn de stortplaatsen die over de omgevingsdiensten zijn verdeeld: binnen de 7 omgevingsdiensten heeft een enkele individuele beoordelaar 1 stortplaats. Er kunnen zo grote verschillen tussen de beoordelaars ontstaan. Bedrijfstakken waar in 2015 meer aandacht besteedt zal worden aan de onderlinge afstemming zijn:

- stortplaatsen
- veevoederproducenten
- afvalstoffen en dierlijke bijproducten
- RWZI's

Er zal nog een analyse plaatsvinden van de aanwezige E-PRTR-plichtige bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag. Voorgesteld wordt om deze bedrijven gelijk te behandelen als de (voormalig) provinciaal bedrijven.

Horeca

In Nijmegen worden de basiscontroles multidisciplinair uitgevoerd. Naast controle van de Drank- en Horecawet betekent dit tegelijkertijd ook controles op bouw- en milieuregelgeving en op brandveilig gebruik. Basiscontroles worden uitgevoerd bij de vestiging van een nieuwe ondernemer (ook in een reeds bestaand horecapand) en bij signalen dat er sprake is van overtredingen. Inspecties vinden plaats onder de tactische regie van de gemeentelijke handhavingscoördinator bij de afdeling Veiligheid (zie ook beschrijving onder paragraaf bouwen).

Boa-inzet

Conform de landelijke handhavingsstrategie wordt voorgesteld om de Boa's vaker in te zetten.

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Dreigingsbeeld / ketentoezicht
In 2015 is opnieuw het Gelders Dreigingsbeeld opgesteld. Voorgesteld wordt een ketenaanpak voor de volgende onderwerpen:

- *Samen met Overijssel*
- *Thema's*
  - *Bodem*
  - *Asbest*
  - *Nader te bepalen derde keten*

Deze gezamenlijk benoemde thema's komen terug in het Programma Ketentoezicht. Binnen het ketentoezicht wordt nauwe samenwerking gezocht met andere handhavingspartners (zoals de politie, het OM, het LMA (Landelijk meldpunt Afvalstoffen), Inspectie SZW, Inspectie LenT, VWA e.a.) en de overige zes Gelderse omgevingsdiensten. Per project worden in 2016 afspraken gemaakt over samenwerking, inzet, tijd en middelen. Hiervoor worden afzonderlijke projectplannen opgesteld.

Het aandeel van de gemeenten in het Programma Ketentoezicht is toegenomen ten opzichte van de voorafgaande jaren. Een groot deel van de afvalbedrijven die extra aandacht krijgen is immers overgegaan naar de gemeenten.

Vierdaagse
In de Vierdaagse week zullen een aantal gemeenten een beroep doen op de ODRN voor het uitvoeren controles bij Vierdaagsecampings en het uitvoeren van geluidmetingen.

Piketbeschikbaarheid
Er is een milieupiket en een piket geluidmetingen (Abovo). Voor beide piketten dient een consignatievergoeding te worden betaald. Deze consignatievergoeding is vertaald naar uren en gelijkelijk verdeeld over de opdrachtgevers.

EED-richtlijn
De Europese Energy Efficiency Directive (EED) – in Nederland genaamd de Energie Efficiëntie Richtlijn – dateert van 25 oktober 2012. De EED beoogt een overall energie-efficiëntieverbetering van 1,5% per jaar te bereiken bij eindgebruikers van energie. In principe dienen grote bedrijven een energie-audit gereed te hebben per 1 december 2015. Onder grote bedrijven wordt verstaan: meer dan 250 medewerkers en/of een jaaromzet van € 50 miljoen. Het betreft hier ook ondernemingen met meerdere vestigingen. ODRN zal hierop toezien in 2016.

Glastuinbouw
De emissienorm in het te lozen afvalwater voor substraatteelt (meest gangbare maar afhankelijk van gewas) geldt voor stikstof (kg/ha/jaar). Deze norm wordt de komende jaren aangescherpt met als uiteindelijke doel een emissieloze glastuinbouw in 2027. Om ervoor te zorgen dat er uiteindelijk

wordt voldaan aan de normen is aandacht noodzakelijk. Voorgesteld wordt om in 2016 een nul situatie op te maken voor alle glastuinbouwbedrijven in de regio Nijmegen. Vanaf 2017 een jaarlijkse controle van alle (48) glastuinbouwbedrijven op registratieverplichting en lozingen (norm). Per vaststelling van de nul-situatie wordt een kental van 16 uur per bedrijf gehanteerd (totaal 768 uur)

Stookinstallaties / NOx-emissies

Nederland kan voor 2015/2020 niet voldoen aan het emissieplafond voor NO2. Om die reden zijn ook er afspraken gemaakt voor het aanscherpen van NOx-emissies van (middel) grote stookinstallaties. Door Bureau Milieumetingen (ODRA) zijn de afgelopen jaren NOx-emissiemetingen uitgevoerd, wat in 2016 wordt voortgezet. Doel is om te bepalen of aan de huidige of toekomstige strengere NOx-eisen kan worden voldaan. In 2016 wordt ook extra aandacht besteed aan de eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

Opsporen Meldingsplichtige inrichtingen (MPI's)

In het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen is afgebakend wie er wel en wie er niet meldingsplichtig is om bij het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) de ontvangsten van afval te registreren. Veel bedrijven in de regio Nijmegen (ODRN) melden hun ontvangen afvalstoffen bij het LMA. Er zijn nog steeds bedrijven die niet de maandelijkse ontvangstmelding aan het LMA verzenden. Dit zorgt voor een oneerlijk speelveld: de administratieve lasten zijn tenslotte minder voor de bedrijven die onterecht niet melden bij het LMA. Bovendien is het niet mogelijk om alle afvalstoffen in de regio te volgen als het meldsysteem van het LMA (AMICE) niet compleet is. Door de meldingsplichtige inrichtingen die nu nog niet melden (MPI's) op te sporen worden er tenslotte weer vele nieuwe ontdoeners van afval (die het afval afgeven aan deze MPI's) in het systeem geregistreerd. Daarmee wordt het controleren op (afval)wetgeving voor inrichtingen die ontvangen, maar ook voor inrichtingen die afval afgeven eenvoudiger en betrouwbaarder.

Dit project wordt gezamenlijk met de ODRA en het LMA opgepakt.

Inventarisatie bedrijventerreinen

Om het bedrijvenbestand actueel te houden is het wenselijk om periodiek bedrijventerreinen te inventariseren. Door de gekozen systematiek van risicoanalyse komt de ODRN bij die bedrijven met een minder naleefgedrag en/of met een hoge milieubelasting.

Branches 4e tranche

In de vierde tranche van de tweede fase van het Activiteitenbesluit (inwerkingtredingsdatum 1 januari 2016) komen onder andere ziekenhuizen, gieterijen, hondenkennels en asbest-verwijderingsbedrijven onder het Activiteitenbesluit te vallen. ODRN zal de (oude) vergunningen van de betreffende bedrijven scannen en een voorstel maken voor maatwerkvoorschriften. Strengere maatwerkvoorschriften ten opzichte van het Activiteitenbesluit dienen voor 1 juli 2016 te worden opgelegd.

Controle buiten kantoortijden

Ervaring leert dat controles buiten kantoortijden (overdag in het weekend) opvallende overtredingen oplevert. Per gemeenten zal de ODRN minimaal een weekend (dag)controles buiten kantoortijden houden op een bedrijventerrein.

Natte koeltorens

Een natte koeltoren wordt gebruikt voor de afkoeling van een gebouw of een industrieel proces. In de koeltoren wordt daarbij water verneveld. Deze waternevel kan zich verspreiden over de omgeving. Via de waternevel kunnen legionellabacteriën eenvoudig terechtkomen in de lucht die mensen inademen. Juist bij inademing kunnen legionellabacteriën gevaarlijk zijn. Om controles eenvoudiger te maken, moet de gemeente elke natte koeltoren op haar grondgebied registreren.

Heumensoord

ODRN zet milieu-inspecteurs in voor het project noodopvang Heumensoord.

Bouwen

Het betreft hier de bijdrage van de gemeenten Nijmegen en Berg en Dal. In deze kosten zijn uren juridisch, administratie en specialismen meegerekend. Voor wat betreft de inspecties van de verleende omgevingsvergunningen activiteit Bouwen hebben wij aansluiting gezocht bij het landelijke, door de Vereniging Bouw en Woningtoezicht opgestelde, toezichtprotocol.

Voor gemeente Berg en Dal wordt het landelijke toezichtprotocol gehanteerd. Voor de gemeente Berg en Dal wordt een en ander uitgewerkt aan de hand van de handhavingsnota. Naar verwachting wordt het nieuwe handhavingsbeleid in het najaar van 2016 dor de gemeente raad vastgesteld.

In het toezichtprotocol hebben wij in overleg met gemeente Nijmegen de onderdelen geprioriteerd waarbij we aansluiten bij de huidige praktijk. In de eerste helft van 2015 heeft de gemeente Nijmegen haar beleidskader voor de bebouwde omgeving geactualiseerd. Er is daarbij een keuze gemaakt voor een bepaald niveau van inspectie en handhaving bij vergunningverlening. Om effectiever toe te zien op specifiek de constructieve en brandveiligheid van gebouwen is er daarnaast een risicoanalyse voor 35 typen bouwobjecten gemaakt.

Keuze algemeen beheersniveau bouwen

De uitvoering van de vergunningen-, toezicht- en handhavingstaken bouwen (VTH-taken) is generiek benaderd vanuit 3 scenario's:

1. Scenario 1 (hoog beheersniveau) gaat uit van een inzet waarbij alle vergunningen na verlening (en in de meeste gevallen na realisatie) op locatie worden gecontroleerd en de bestaande bouw projectmatig wordt gecontroleerd.
2. Scenario 2 (gemiddeld beheersniveau) gaat uit van een meer steekproefsgewijze controle ter plaatse waarbij vooral de kleine bouwprojecten minder worden bezocht. De bestaande bouw wordt alleen in geval van een klacht gecontroleerd.

3. Scenario 3 (laag beheersniveau) gaat uit van een hoge verantwoordelijkheid van eigenaren en gebruikers en voert de steekproefsgewijze benadering verder door naar de middelgrote bouwprojecten en monumenten. Daarnaast worden er minder handhavingsprojecten voor bestaande bouw gedaan.

De uitvoering van de VTH-taken bouwen in de afgelopen jaren was conform scenario 2. Dit beheerniveau is ook de ambitie voor de komende jaren. De reden hiervoor zijn als volgt:

1. Scenario 1 doet geen recht aan de uitgangspunten van de nieuwe integrale risicoanalyse. Die verlegt het zwaartepunt namelijk meer naar goed overleg in de ontwerp- en bouwfase in relatie tot maatregelen die de eigenaar treft om risico's tegen te gaan.
2. Scenario 3 kan op langere termijn goed passen bij de nieuwe methodiek, maar is op dit moment te ambitieus. We moeten de komende jaren ook willen investeren in de cultuuromslag die hierbij nodig is. Ook met het oog op het systeem van private kwaliteitsborging in het bouwtoezicht dat de landelijke overheid de komende jaren stapsgewijs wil gaan invoeren. Het bevoegd gezag kijkt dan uiteindelijk nog slechts naar welstand, ruimtelijke ordening en de veiligheid van derden, terwijl private (bouw)partijen zelf zorgen voor het voldoen aan het Bouwbesluit. Scenario 3 zou in dat stelsel uiteindelijk wel de meest passende beleidslijn zijn. Maar daar zullen we ons in de komende jaren goed op moeten voorbereiden - vooral ook in het kader van de overgangsperiode waarin een bouwpartij nog mag kiezen voor private kwaliteitsborging of het huidige toezicht door de gemeente.
3. Voorts is de inschatting dat scenario 3 op dit moment nog zou leiden tot meer klachtafhandeling bij de ODRN. En dan organiseren we het gesprek over de risico's aan de achterkant van het proces in plaats van aan de voorkant. Dat zou in tegenspraak zijn met wat we beogen.

Concreet betekent scenario 2 ten aanzien van het bouwtoezicht voor gemeente Nijmegen de volgende keuzes:

1. Van de verleende omgevingsvergunningen activiteit bouwen met een bouwsom minder dan € 50 duizend wordt 65% alleen nog maar administratief (dus zonder inspecties ter plaatse) afgedaan. Administratieve afhandeling bevat dossiervorming, gereedmelding en doorzending gegevens voor WOZ, BAG en CBS (product T34a).
2. Voor wat betreft het inspectieprotocol Bouwen wordt een aantal lichtere inspectiepunten (aansluiting riolering, aansluiting nuts, vloerafscheidingen) niet meer geïnspecteerd.
3. De sloopmeldingen asbest van woningcorporaties worden niet geïnspecteerd.
4. Van de sloopmeldingen asbest particulieren worden steekproefsgewijs 10 procent geïnspecteerd (T36a en b t.o.v. V10).

Bovenstaande uitgangspunten zijn terug te vinden in de bijbehorende Excel sheet met producten.

Risicoanalyse constructieve veiligheid en brandveiligheid bouwen
In haar risicoanalyse voor constructieve en brandveiligheid heeft de gemeente Nijmegen in totaal zijn 35 objectcategorieën beoordeeld, waarbij:

1. de kans- en effectbepalende factoren in beeld zijn gebracht en beschreven; de maatregelen per levensfase van het gebouw (ruimtelijke ordening, ontwerp, bouw, gebruik en sloop) zijn benoemd, met daarbij bepaald bij welke dienst de uitvoering van die maatregel belegd kan worden en of de maatregelen afdwingbaar zijn;
2. afsluitend de risicocategorie is bepaald op basis van de factoren die in relatie tot de risico's de kans en het effect bepalen. Daarbij zijn de volgende risicocategorieën onderscheiden:
   - Risicocategorie 1: de objecttypen die op meerdere kans- en effectbepalende factoren scoren. Hier zijn dus meerdere risicoverzwarende factoren van invloed.
   - Risicocategorie 2: de objecttypen die op één of meerdere kans- en effectbepalende factoren scoren. Het onderscheid met risicocategorie 1 is dat de impact van die factoren kleiner is, dat factoren elkaar onderling nauwelijks versterken, of dat er inherente factoren zijn die juist positief bijdragen aan het verlagen van het risico.
   - Risicocategorie 3: de objectcategorieën die een laag risico met zich meebrengen. Hier zijn niet of nauwelijks specifieke kans- of effectbepalende factoren aanwezig die het risico bepalen, of er zijn juist risicoverlagende factoren aanwezig.

Het valt niet exact te kwantificeren hoeveel tijd handhaving op geconstateerde overtredingen bij bouwobjecten kost, omdat het vooraf niet valt te berekenen. Er wordt hiervoor capaciteit gereserveerd waaruit de ODRN kan putten in geval dit extra uren werk met zich meebrengt
1. Risicocategorie 1 (200 uur) → In alle gevallen handhaven, gevolgd door een hercontrole.
2. Risicocategorie 2 & 3 (200 uur) → Maatwerk. Afhankelijk van de aard van de overtreding zijn er 2 mogelijkheden:
a. handhaven, gevolgd door een hercontrole;
b. de eigenaar krijgt de mogelijkheid om het gebrek te herstellen; een nacontrole vindt plaats;

In het kader van het door de Raad van de gemeente Nijmegen vast te stellen Plan van Aanpak Fysieke Veiligheid 2016-2018 zal de ODRN met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) een gezamenlijke programmering maken voor de inspecties en handhaving bouwen. De basis hiervoor vormt de hierboven beschreven herzien risicoanalyse voor de bouwobjecten.

Klachten en handhavingsverzoeken bouwen
In principe worden alle klachten en handhavingsverzoeken in behandeling genomen. Dit volgt uit het in de wet opgenomen beginselplicht tot handhaving. Deze beginselplicht is inmiddels in zoverre door de rechter genuanceerd dat het onder voorwaarden mogelijk is af te zien van handhavend op te treden, indien geconstateerd wordt dat de ten gevolge van de klacht geconstateerde overtreding, niet past binnen de door het bevoegd gezag over dat jaar gestelde handhavingsprioriteiten. Daarvoor is wel nodig om over een bestuurlijk vastgesteld handhavingsbeleid te beschikken. Een dergelijk beleid is er op dit moment niet. Op dit moment onderzoeken wij iedere klacht (behoudens de hieronder genoemde uitzondering in huur/verhuursituaties).

Wij verwachten in 2016 ongeveer 650 aan bouw en wonen gerelateerde klachten. Op basis van onze ervaringscijfers blijkt dat in ca. 25% van de gevallen op basis van de ingediende klachten tot een handhavingstraject wordt overgegaan (een handhavingstraject kan uiteenlopen van een 1e vooraanschrijving tot het uiteindelijk het opleggen en uitvoeren van bestuursrechtelijke maatregelen).

Op dit moment is het algemene uitgangspunt bij bouwhandhaving dat de ODRN - buiten klachtensituaties - bij bestaande bouw pas overgaat tot inzet van het tot haar beschikking staande handhavingsinstrumentarium, indien geconstateerd wordt dat er sprake is van risico's op het gebied van brandveiligheid, gezondheid en constructie. Te denken valt aan de ontruiming van gekraakte panden vanwege brandveiligheidsrisico's en aan asbestmeldingen die tot onrust in de omgeving leiden. Daarnaast wordt opgetreden bij overtredingen die leiden tot bouwexcessen op het terrein van beeldkwaliteit en planologie. Tenslotte wordt opgetreden op basis van incidentele verzoeken van andere gemeentelijke afdelingen/diensten (met name afdeling Veiligheid, Wijkmanagement en de Veiligheidsregio maar ook bureau Wonen) en/of bestuurlijke wensen (zoals dit jaar de extra uren in verband met extra werkzaamheden TAB of de verzoeken om de kosten in beeld te brengen van afbraak van panden). Verzoeken van de VRGZ bij risicocategorie 1 objecten worden altijd opgevolgd. Bij de risicocategorieën 2 en 3 wordt een urgentiebepaling gedaan.

Projecten en opdrachten
Projecten worden in samenspraak met het bestuur van de opdrachtgevers bepaald. Projecten zijn derhalve aan te merken als geprioriteerd. Het betreft hier maatschappelijk gevoelige prioriteiten in de Briks-handhaving.

Projecten	Berg en Dal	Nijmegen
Tijdelijk anders bestemmen		€ 37.112
Horeca		€ 62.911
Kamerverhuur		€ 17.478
Evenementen / piket vierdaagse		€ 19.673
Bijzondere handhavingsprojecten		€ 12.500
Permanente bewoning Berg en Dal	€ 90.000	
Aanpak reclame		€ 25.000

NB. Het project illegale reclame is een aanvullende opdracht vanuit gemeente Nijmegen, voor een gefaseerde aanpak van illegale reclame-uitingen.

Verwacht wordt dat in 2016 ongeveer 1.575 Wabo-aanvragen met de activiteit bouwen worden ingediend. Ongeveer 70% hiervan zal worden vergund. Er worden ruim 1.000 dossiers op jaarbasis overgedragen aan een bouwinspecteur. In onderstaande tabel wordt een onderverdeling naar dossiers in aanneemsomcategorieën gedaan.

Aanneemsom	Berg en Dal	Nijmegen
Administratief < 50.000	0	195
< 50.000	126	105
50.001 – 500.000	36	140
500.001 – 2.500.000	8	33
>2.500.000	4	18
Totaal	**174**	**499**

Piket / rampenorganisatie
De ODRN kent 3 soorten piket. Er is een bouwpiket (vooralsnog alleen voor het grondgebied van de gemeente Nijmegen, Berg en Dal en als achtervang in Beuningen), een milieupiket (gekoppeld aan de volledige taak van de ODRN, dus ook voor incidenten bij Brzo-bedrijven buiten het ODRN-gebied) en een geluidpiket. Het geluidpiket wordt uitgevoerd door Abovo-accoustics.
Sinds april 2014 is de rampenorganisatie verder geregionaliseerd. In overleg met de Veiligheidsregio geeft de ODRN, samen met de Omgevingsdienst Regio Rivierenland (ODR), invulling aan de regionale teams milieu- en bouwbeheer. Het proces voor de rampenorganisatie staat beschreven in het draaiboek omgevingszorg van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Gemakshalve wordt verwezen naar de specificaties in dit draaiboek. De werkzaamheden rond bouwbeheer en milieubeheer worden uitgevoerd door de ODRN. ODRN levert de teamleider die de processen milieubeheer, bouwbeheer en ruimtebeheer aanstuurt. De bemensing van het team ruimtebeheer wordt verzorgd door de gemeente, de beide overige teams door de ODRN.

Milieubeheer: het voorkomen en beperken van milieuschade door het geven van adviezen en het coördineren van maatregelen. Hieronder vallen toezicht en handhavingstaken, maar ook afvalverwerkingstaken (waaronder het inzamelen van besmette waren) en andere taken op het gebied van de Wet Bodembescherming en de Wet luchtkwaliteit.

Bouwbeheer: Voorkomen en beperken van vervolgschade aan gebouwen/constructies/monumentale panden, door het geven van adviezen en het coördineren van maatregelen.

Ruimtebeheer: het voorkomen en beperken van schade aan de openbare ruimte door het geven van adviezen, het coördineren van maatregelen en het inzetten van personele en materiële ondersteuning.
De ODRN beschikt over een bereikbaarheids- of beschikbaarheidsregeling voor de inzet van de teamleider Milieu- en bouwbeheer, die garandeert dat binnen 90 minuten na alarmering het proces Milieubeheer of Bouwbeheer kan worden gecoördineerd en uitgevoerd. De gemeente beschikt over een bereikbaarheids- of beschikbaarheidsregeling voor de inzet van één of meerdere medewerkers Ruimtebeheer, die garandeert dat binnen 90 minuten na alarmering het proces Ruimtebeheer kan worden gecoördineerd en uitgevoerd.

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Aangezien een ramp zich nooit laat voorspellen, worden werkzaamheden aan de rampenorganisatie altijd separaat (buiten de begroting om) gefactureerd.

Beschrijving projecten

Evenementen Nijmegen

Bij grote evenementen (in totaal gemiddeld 15 jaarlijks in Nijmegen) kunnen tijdelijk te plaatsen objecten risico's met zich meebrengen. Inspecties vinden multidisciplinair plaats onder de tactische regie van de gemeentelijke handhavingscoördinator bij de afdeling Veiligheid. In dit kader adviseert de ODRN voorafgaand ten aanzien van de relevante onderdelen van de evenementenvergunning. Specifiek tijdens de Vierdaagse levert de ODRN een bijdrage aan de integrale handhaving van het geluidsbeleid zowel tijdens als na de in de APV vastgelegde ontheffingsperiode.

Horeca

In Nijmegen worden de basiscontroles bij Horecabedrijven altijd multidisciplinair uitgevoerd. Naast controle van de Drank- en Horecawet betekent dit tegelijkertijd ook controles op bouw- en milieuregelgeving en op brandveilig gebruik. In elk geval bij de vestiging van een nieuwe ondernemer (ook in een reeds bestaand horecapand) en bij signalen dat er sprake is van overtredingen. De gemeentelijke afdeling Veiligheid heeft de regie op de controles en handhaving in de Nijmeegse horeca.

De ODRN heeft voor haar bijdrage een projectbudget van € 63 duizend.

Tijdelijk anders bestemmen

Bij tijdelijk anders bestemmen houden we nadrukkelijk rekening met de tijdelijkheid. Veiligheidsvraagstukken worden aangevlogen op basis van functionaliteit (we lossen een echt risico op) en proportionaliteit (de maatregel staat in verhouding tot het gewenste effect en de daarmee gemoeide investeringen). In de praktijk betekent dat:

1. dat ODRN en VRGZ de constructieve veiligheid en brandveiligheid toetsen op basis van het niveau bestaande bouw van het Bouwbesluit;
2. dat met het oog op het uitgangspunt functionaliteit geen eisen uit het Bouwbesluit worden opgelegd die met het oog op de feitelijke veiligheid geen toegevoegde waarde hebben;
3. dat met het oog op het uitgangspunt proportionaliteit zoveel mogelijk wordt gekeken naar met aan de eisen van het Bouwbesluit gelijkwaardige oplossingen.

In geval er meerdere initiatieven in één pand plaatsvinden, maken we een onderscheid tussen:

1. de veiligheidsmaatregelen op het niveau van de individuele onderneming, c.q. gebruiksfunctie (verantwoordelijkheid individuele ondernemer);
2. de veiligheidsmaatregelen op het niveau van het complex (verantwoordelijkheid eigenaar pand) –vast te leggen in een gebruiksmelding voor het pand als geheel.

Brief aan de raad - Werkplan Omgevingsdienst Regio Nijmegen ODRN 2016

Prioritair is de publieksveiligheid (zowel ondernemers, c.q. gebruikers van het pand als bezoekers), waarbij de belangrijkste vraag is welke maatregelen er nodig zijn om bij incidenten of calamiteiten het gebouw, c.q. ruimtes in het gebouw, zo snel mogelijk ontruimd te krijgen. Hierbij gaan we ook uit van de eigen verantwoordelijkheid van de ondernemers. Voor zover relevant met het oog op het gebruik van het pand geven we daarbij aandacht aan de bijeenkomstfuncties (publieksactiviteiten).

Verder maken we in de uitvoering onderscheid tussen:
1. een TAG- initiatief waarbij geen verbouwing nodig is; en
2. een TAG- initiatief waarbij verbouwd moet worden.

In geval geen verbouwing nodig is, wordt door ODRN en VRGZ een schouw uitgevoerd om te bekijken of de situatie voldoende constructief- en brandveilig is en of het gebouw geschikt is voor de beoogde gebruiksfunctie(s). Als tijdelijk anders gebruiken wel een verbouwing met zich meebrengt, zullen ODRN en VRGZ eveneens een schouw uitvoeren om te beoordelen of de situatie voldoende constructief- en brandveilig is en of het gebouw geschikt (te maken) is voor de beoogde gebruiksfunctie(s). Vervolgens zal in een collegebesluit worden vastgelegd in hoeverre hiervoor op basis van de uitgangspunten functionaliteit en proportionaliteit binnen het Bouwbesluit ruimte geboden wordt.

De ODRN heeft voor haar bijdrage aan Tijdelijk Anders Gebruiken een projectbudget van € 37.000

<u>Kamerverhuur Nijmegen</u>
Steekproefsgewijs worden samen met de Veiligheidsregio vijftig kamerverhuurbedrijven bezocht op naleving van de brandveiligheids- en bouwvoorschriften. In 2016 is de kans reëel dat het gemeentebestuur van Nijmegen zal besluiten tot een aanscherping van het kamerverhuurbeleid. Mogelijk heeft dit gevolgen voor de inzet van handhavingscapaciteit op dit project. Dit wordt dan op dat moment afgestemd met de gemeente Nijmegen.

<u>Permanente bewoning Berg en Dal</u>
Betreft het tegengaan van illegale permanente bewoning van een aantal recreatieterreinen binnen Berg en Dal. In 2015 heeft de ODRN lopende bezwaar- en beroepschriften opgepakt alsmede nieuwe zaken opgestart bij nieuwe inschrijvingen in het GBA op het adres van een recreatiewoning. In 2016 geeft de ODRN hier vervolg aan, omdat in deze gevallen sprake is van een groot bewijsvermoeden van illegale permanente bewoning.

<u>Bijzondere handhaving in aandachtsgebieden Nijmegen</u>
Vast onderdeel van de Nijmeegse handhavingsaanpak in het kader van een veilige fysieke leefomgeving is de aanpak van buurten of wijken waarin een vrijstaatachtige cultuur heerst. De ODRN levert met zijn expertise waar nodig een bijdrage onder gemeentelijke regie van de afdeling Veiligheid.

Project reclame Nijmegen

Het betreft hier een gefaseerde aan pak van illegale reclame-uitingen. Start van het project is in de Molenstraat. Andere straten van Nijmegen zullen volgen in de komende jaren. Een actieve communicatiestrategie maakt onderdeel uit van dit project. Dit is een aanvullende opdracht voor de ODRN waarvoor jaarlijks € 25.000 beschikbaar is.

Programma 4: advisering en bijzondere opdrachten

Dit programma is vooralsnog 'leeggelaten' in de begroting van de ODRN. Op termijn is de verwachting dat de ODRN diverse projecten ter hand zal nemen. Het ambitieniveau zal in overleg met het bestuur worden bepaald. Wel zal de ODRN in 2016 invulling geven aan de provinciale regeling Gelders Uitvoeringsprogramma Omgevingsveiligheid waaruit projecten Externe Veiligheid worden gefinancierd. In 2016 is een subsidiebedrag van € 82.803 beschikbaar. De adviseur externe veiligheid kan hiervoor de volgende producten leveren:

Activiteiten	Aantal	Bedrag in €
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving: verlenen omgevingsvergunningen	2	10.000
Ruimtelijke Ordening: maken aantal risicoberekeningen en analyses	20	40.000
Ondersteuning bij opstellen structuurvisie omgevingsveiligheid	2	20.000
Kwaliteitsverbetering verantwoording groepsrisico	1	10.000
Actualisaties van de risico-inventarisatie	1	2.803
		82.803

Op basis van de parameters uit het rapport "Gelderland Verdeelsleutel EV-subsidie" is een globale verdeelsleutel voor de ODRN-gemeenten beschikbaar:

Gemeente	Verdeelsleutel	Bedrag in €
Berg en Dal	12%	10.000
Beuningen	9%	7.700
Druten	8%	6.700
Heumen	6%	4.700
Nijmegen	55%	45.400
Wijchen	10%	8.300

In Gelderland hebben gemeenten en provincie gekozen voor een samenhangend stelsel van omgevingsdiensten. Er is samenwerking tussen de omgevingsdiensten nodig en gewenst. De ODRN draagt in totaal € 135.000 bij aan de taken voor de omgevingsdienst De Vallei (zorg voor coördinatie en kwaliteit van het stelsel), de omgevingsdienst Veluwe en IJssel (portaal en kenniscentrum) en de omgevingsdienst Rivierenland (ketentoezicht).

Brief aan de raad - Effectrapportage sancties Participatiewet

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Ingekomen stuk D10 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum
29 maart 2016

Ons kenmerk
MO10/16.0002341

Contactpersoon
János Betkó

Onderwerp
Effectrapportage sancties

Direct telefoonnummer
0655419795

Geachte leden van de raad,

In 2015 zijn aan u verschillende toezeggingen gedaan om u te informeren over de effecten van de Participatiewet, specifiek op het gebied van de opgelegde sancties.
In de kamerronde van 28 januari 2015, bij het agendapunt Raadsvoorstellen Verordeningen implementatie Participatiewet, is u toegezegd dat u een integrale effectenrapportage ontvangt. Ook is, bij het invoeren van verschillende verordeningen die betrekking hebben op de invoering van de Participatiewet, onder ‘evaluatie’ aangegeven dat we u op de hoogte houden van verschillende zaken, waaronder de sancties die worden opgelegd als gevolg van de Participatiewet.

Daarnaast heeft u een motie aangenomen (21 oktober 2015) in het kader van de sancties die worden opgelegd naar aanleiding van signalen van Workfast. Deze motie roept ons op de raad te informeren over de mate waarin er wederhoorgesprekken gevoerd worden met de klant, wanneer Workfast aangeeft dat een sanctie op zijn plaats is. Met deze brief geven wij tevens gehoor aan deze motie.

Met deze brief informeren wij u hierover. We zullen het beleid toelichten zoals gevoerd vanaf 2015, waarbij we vergelijkingen trekken met 2014.

Sancties naar aanleiding van Workfast

Wat betreft de maatregelen die worden opgelegd naar aanleiding van signalen van Workfast: hierbij is de werkwijze als volgt. Vanuit Workfast wordt aan de afdeling Zorg & Inkomen doorgegeven als iemand afspraken niet nakomt of zich onvoldoende inspant, en in aanmerking komt voor een maatregel. De afdeling Zorg & Inkomen neemt dan contact op met deze persoon, en/of nodigt deze uit voor een persoonlijk gesprek. Hierbij bestaat de mogelijkheid om aandacht

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

te geven aan eventuele bijzondere omstandigheden. Sinds het verschijnen van het onderzoek naar Workfast (juni 2015) is deze procedure gevolgd.

Deze werkwijze wordt overigens gehanteerd bij alle signalen die onderzocht moeten worden, niet alleen als die van Workfast afkomstig zijn.

Wettelijk kader

Het belangrijkste wettelijk kader wordt gevormd door de Participatiewet. Hierin is beschreven in wat voor situaties een gemeente maatregelen en boetes op moet leggen. Voor een groot deel is ook wettelijk vastgelegd waaruit die moeten bestaan (er is weinig beleidsvrijheid op dit punt).

Het onderscheid tussen boetes en maatregelen is ontstaan door de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving, ook wel Fraudewet genoemd. Deze is ingegaan per 1 januari 2013. Vanaf dat moment moesten gemeenten een boete geven bij het schenden van de inlichtingenplicht (in plaats van dat ze een maatregel oplegden), en speelde het geen rol of er sprake was van opzet of financiële benadeling, of niet.

De Fraudewet heeft flinke kritieke gekregen van de Nationale Ombudsman, en de Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft in november 2014 een uitspraak gedaan waaruit blijkt dat de boetes als gevolg van de Fraudewet te hoog zijn. Sindsdien wordt bij het geven van boetes onder andere weer rekening gehouden met de mate waarin iemand verwijtbaar heeft gehandeld. Op 11 januari 2016 is er weer een uitspraak gedaan door de CRvB, waarin wordt aangegeven dat de draagkracht van de betrokkenen meegenomen moet worden in de bepaling van het boetebedrag. Het boetebedrag moet kunnen worden voldaan binnen een redelijke termijn. Daarbij gaat de CRvB uit van een maximale termijn van 2 jaar bij opzet, en kortere termijnen wanneer de betrokkenen minder verwijtbaar is.

Sancties: boetes en maatregelen

De sancties die we als gemeente op kunnen leggen bestaan enerzijds uit *boetes*, anderzijds uit *maatregelen*.

Een boete leggen wij op wanneer een bijstandsgerechtigde de inlichtingenplicht schendt. Bijstandsgerechtigden zijn verplicht om zelf alle wijzigingen door te geven die relevant kunnen zijn voor hun recht op uitkering. Gemeente Nijmegen werkt met maandelijkse statusformulieren, die bijstandsgerechtigden in moeten vullen. Dit om zo veel mogelijk te voorkomen dat bijstandsgerechtigden vergeten om informatie door te geven en zo onbedoeld frauderen.

Maatregelen worden opgelegd op basis van de Participatiewet en onze eigen maatregelenverordening. Maatregelen worden opgelegd wanneer een klant de regels overtreedt die volgen uit de arbeidsverplichting. Voor een groot aantal zaken is in de wet vastgelegd wat hoogte en duur van de maatregel moeten zijn. Voor zover dat niet het geval is, hebben wij dat zelf gedaan in onze maatregelenverordeningen. Over het algemeen geldt dat hoe zwaarder de overtreding, hoe hoger het bedrag en hoe langer de duur van de maatregel. Bij herhaling van het maatregelwaardige gedrag, kan de duur van de maatregel toenemen.

Brief aan de raad - Effectrapportage sancties Participatiewet

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Hieronder geven wij de cijfers weer uitgesplitst naar boetes en maatregelen, vanaf 2014.

Boetes

De afgelopen jaren hebben we de volgende aantallen boetes opgelegd, voor het daarop volgende bedrag:

2014 513 € 463.265,-
2015 213 € 170.926,-

Dit zijn alleen de boetes waarmee daadwerkelijk geld is gemoeid. Boetes van 0 euro, die worden opgelegd als waarschuwing, zitten dus niet bij deze cijfers inbegrepen. Dat verklaart een deel van de grote daling tussen 2014 en 2015. Naar aanleiding van de hierboven genoemde uitspraak van de CRvB uit november 2014, vallen boetes lager uit en worden veel meer waarschuwingen uitgedeeld. In 2015 zijn er 353 mensen die een waarschuwing hebben gekregen, in 2014 waren dat er 124. Het gaat dan bijvoorbeeld om het te laat inleveren van het statusformulier.

In een handvol gevallen per jaar gaat het om vorderingsbedragen die zo hoog zij, dat aangifte gedaan moet worden bij het Openbaar Ministerie, dat ook de strafmaat bepaalt. Wat nog belangrijk is om aan te geven, is dat op het moment van het schrijven van deze brief nog niet alle boetezaken uit 2015 behandeld zijn, aantal en bedrag zou dus nog op kunnen lopen.

Maatregelen

De afgelopen jaren hebben we de volgende aantallen maatregelen opgelegd, voor het daaropvolgende bedrag:

2014 1037 voor een bedrag van € 202.726,-
2015 367 voor een bedrag van € 103.673,-[1]

Maatregelen worden opgelegd voor een bepaald percentage van de uitkering, afhankelijk van de zwaarte van de reden waar de maatregel voor werd opgelegd. Om u inzicht te geven in het soort maatregelen dat wij opleggen, hebben we hieronder een onderverdeling gemaakt. De eerste categorie gaat bijvoorbeeld om mensen die zich niet tijdig registreren bij het UWV als werkzoekende, en daarom een maatregel opgelegd krijgen van 5% van de bijstandsnorm, gedurende één maand. In de laatste groep zitten mensen die geen algemeen geaccepteerde arbeid accepteren, en een maatregel krijgen van 100% van het bijstandsbedrag, gedurende één maand.

Het aantal maatregelen in de categorie 5-20% (bedrag)
2014 743 voor een bedrag van € 70.758,-
2015 201 voor een bedrag van € 26.822,-

[1] Een oplettend lezer merkt dat de aantallen die hieronder uitgesplitst zijn niet volledig overeenkomen met dit totaal (een verschil van 3 op 367 in 2015). De reden hiervoor is van administratieve aard.

Brief aan de raad - Effectrapportage sancties Participatiewet

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Vervolgvel
3

Het aantal maatregelen in de categorie 21-50% (bedrag)
2014 189 voor een bedrag van € 60.462,-
2015 108 voor een bedrag van € 33.222,-

Het aantal maatregelen in de categorie 51-100% (bedrag)
2014 105 voor een bedrag van € 71.506,-
2015 61 voor een bedrag van € 63.629,-

Bij de maatregelen is er en duidelijke terugloop te zien tussen 2014 en 2015. Er worden vooral minder maatregelen opgelegd voor de lichtere overtredingen. Een reden daarvoor is dat er geen maatregelen meer worden opgelegd voor het niet voldoen aan de verplichte inschrijving als werkzoekende bij het UWV. Sinds een jaar gebeurt de inschrijving automatisch en voor de duur van de uitkering, zodat er niet verlengd hoeft te worden. Dit scheelt vele honderden maatregelen.

Conclusie

Wij stellen vast dat het afgelopen jaar het aantal sancties dat wij opleggen is gedaald. Aantoonbare oorzaken hiervoor zijn de aanpassingen in de fraudewet (in het geval van boetes) en de automatische inschrijving bij het UWV (maatregelen).

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D11 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Verzenddatum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	EZ20/16.0003120	Natalija Djukic
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Nieuwsbrief Binnenstad		(024) 3299021

Geachte leden van de Raad,

Afgelopen najaar is de visie “Binnenstad van de Toekomst” door uw raad vastgesteld. In deze visie is een 14-punten-aanpak gepresenteerd. U heeft tijdens de behandeling van deze visie gevraagd om op regelmatige basis geïnformeerd te worden over de uitvoering van deze aanpak. U heeft verzocht uw raad te melden op welke termijn plannen worden uitgevoerd en haar op de hoogte te houden van wanneer er zich wijzigingen en grote vertragingen voordoen. (motie “Geen tijd te verliezen voor de binnenstad”).

De afgelopen tijd zijn we, samen met diverse partijen in de binnenstad, actief aan de slag gegaan. Graag houden we u op de hoogte van recente ontwikkelingen in de binnenstad, die er op gericht zijn de leegstand in de binnenstad aan te pakken. We hebben er voor gekozen dit aan de hand van een Nieuwsbrief te doen. Bijgevoegd treft u het eerste exemplaar aan. Het is de bedoeling om ieder kwartaal een Nieuwsbrief uit te brengen. Voortaan ontvangt u deze Nieuwsbrief digitaal.

Eén van de instrumenten die ontwikkeld is om nieuwe initiatiefnemers naar de binnenstad te trekken is een Bidbook. Dit Bidbook kan door vastgoedpartijen als makelaars en pandeigenaren en ook reeds zittende ondernemers gebruikt worden om nieuwe initiatieven te informeren over de aantrekkelijke kanten van onze binnenstad en te overtuigen naar onze stad te komen. Hierbij bieden wij u, ter informatie, een exemplaar van het Bidbook “Welkom in Nijmegen” aan.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Aantal bijlagen: Nieuwsbrief Binnenstad en bidbook ‘Welkom in Nijmegen’

Bezoek ook onze website www.nijmegen.nl

Nieuwsbrief Binnenstad

GEMEENTE Nijmegen

Inhoud

NUMMER 1 | MAART 2016

‘Welkom in Nijmegen’ Bidbook als inzet voor werving

Op zoek naar een locatie? Bekijk de Pandenbank binnenstad

Verbetering Bloemerstraat en Smetiusstraat

Investeringsregeling bedrijfspanden

Aanjaagteam: inspirerende bijeenkomsten

Transfomatieteam Binnenstad

Samenvoeging panden soms noodzakelijk

Trots op Nijmegen

© 2016 Gemeente Nijmegen
Postbus 105
6500 HG Nijmegen
gemeente@nijmegen.nl
www.nijmegen.nl

Tekst
Gemeente Nijmegen
Fotografie
William Moore,
Gerard Verschooten.
Opmaak
Wunderbar Nijmegen

Van V&D naar nieuwe formules

Half februari viel het doek voor V&D. Een toonaangevende winkelketen op het drukste bezoekerspunt in de binnenstad sluit haar deuren en laat bijna 10.000 m² winkelmeters achter. Enkele dagen later kwamen ook de berichten over sluitingen van Perrysport, Aktiesport, Esprit en Marskramer. Was er op 1 januari nog een lichte daling van het leegstandspercentage naar 8,8%, nu neemt de leegstand in de binnenstad aanzienlijk toe. Er is nu niet alleen leegstand aan de randen van het winkelgebied, maar ook op A-locaties.

De situatie rond grote ketens in de binnenstad is het gevolg van trends en ontwikkelingen waar iedere stad in Nederland mee te maken heeft. De gevolgen kunnen we op dit moment nog niet helemaal overzien. Tegelijkertijd zien we dat veel ketens een doorstart maken en weten we uit gesprekken die we voeren met stakeholders dat Nijmegen als winkelstad nog steeds in trek is en dus hoog op de lijstjes staat als het gaat om een doorstart. We zijn in gesprek met IEF-Capital, de eigenaar van het V&D-pand, over invulling van het leegstaande pand met nieuwe internationale ketens en hebben een team opgezet om dit traject zo soepel mogelijk te laten verlopen.
Het college volgt de ontwikkelingen in de retail op de voet. We zijn betrokken bij diverse trajecten op zowel landelijk als provinciaal niveau. We hebben eind vorig jaar als een van de eerste 20 gemeenten een Retaildeal met het Ministerie van Economische Zaken en andere belangrijke landelijke stakeholders gesloten. De wethouder Binnenstad zit in

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

de Regiegroep rond de Retailagenda, die onlangs nog bij elkaar kwam naar aanleiding van de ontwikkelingen bij V&D.
Leegstand wordt voor een belangrijk deel beinvloed door macro-economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd kunnen we als stad ook invloed uitoefenen met lokale maatregelen en zorgen dat ons vestigingsklimaat op orde is. We pakken met verschillende instrumenten uit de visie 'Binnenstad van de Toekomst' leegstand in de gehele binnenstad aan. We voeren de 14-punten aanpak uit deze visie uit. Een kleine greep hieruit:
We hebben aandachtsgebieden benoemd en werken met een aanpak op straatniveau, te beginnen met de Bloemerstraat en Hertogstraat. Bij succes willen we dit ook voor andere straten opzetten in de vorm van een Transformatiefonds/transformatieaanpak. Aan de hand van gebiedsprofielen willen we naar een nieuwe invulling van een gebied. Het gaat dan om maatregelen als: investeren in de openbare ruimte, verplaatsen en hergroeperen van bedrijven, aantrekken van nieuwe concepten met gerichte acquisitie, functieverandering stimuleren van retail naar wonen, dienstverlening of ambacht, het aanzetten tot investeringen in panden en ondernemers stimuleren actief samen in een straat het verblijfsklimaat te verbeteren.
We hebben een Transformatieteam opgesteld en een Transformatiemanager aangewezen. Net is de nieuwe Vereniging van Vastgoedeigenaren Binnenstad – met hulp van de gemeente – van start gegaan.

We presenteren deze maand drie instrumenten die vastgoedpartijen kunnen helpen bij het verbeteren van hun bedrijfspand en het in de markt zetten van een pand: een investeringsregeling, bidbook en de Pandenbank. Met de Investeringsregeling willen we pandeigenaren of ondernemers aanzetten om te investeren aan de binnenkant van een pand of aan de gevels van panden. Het gaat om een subsidieregeling met een budget van € 600.000,- . Voorwaarde voor de start van de regeling is een provinciale bijdrage van € 200.000,- . Het bidbook 'Welkom in Nijmegen' is een marketinginstrument voor vastgoedpartijen om nieuwe concepten aan te trekken. De Pandenbank laat zien welke panden in de binnenstad leeg staan en geeft nieuwe initiatieven informatie over de straat, huurprijzen, bezoekersaantallen etc. ■

• Voorzitter Hubert Hendriks van de VCV krijgt het eerste exemplaar van het bidbook uit handen van wethouder Ben van Hees

Bidbook 'Welkom in Nijmegen' en Pandenbank gepresenteerd

Op 8 maart zijn tijdens de eerste bijeenkomst van de Vereniging Eigenaren Commercieel Vastgoed Nijmegen (VCV), de Pandenbank en het Bidbook 'Welkom in Nijmegen' gepresenteerd.

Bidbook 'Welkom in Nijmegen'

Met het bidbook kunnen potentiële investeerders, huurders en andere ondernemende partijen gericht worden benaderd en worden verleid om naar het Nijmeegse te komen.
We hebben eerder ervaring opgedaan met de inzet van een bidbook voor de binnenstad en hebben het bidbook nu geactualiseerd. Het bidbook bundelt feiten, cijfers en testimonials van sleutelfiguren en stakeholders. We stellen het onder andere beschikbaar aan marktpartijen (makelaars en vastgoedeigenaren) voor het werven van nieuwe initiatieven voor de binnenstad. Het bidbook staat in zijn geheel op www.nijmegen.nl/ondernemen. Het is ook te bestellen bij n.djukic@nijmegen.nl.

Pandenbank

Voor ondernemers die op zoek zijn naar een geschikte locatie is er de Pandenbank voor de binnenstad. Een actueel overzicht van leegstaande panden, met informatie over het bestemmingsplan, huurniveaus en straatprofielen. Het doel is om eigenaren en intermediaire partijen als makelaars en ontwikkelaars te ondersteunen bij hun zoektocht naar geschikte huurders. Contactgegevens: pandenbank@nijmegen.nl,
website: nijmegen.pandenbank.nl ■

GEMEENTE Nijmegen

Bloemerstraat

De voorbereidende werkzaamheden aan de Bloemerstraat en Smetiusstraat zijn gestart. De bomen zijn (voor de start van het broedseizoen) gekapt en Alliander doet voorbereidend werk. Daarna gaan de werkzaamheden aan de openbare ruimte van start.

De realisatie van Plein 1944 biedt nieuwe kansen voor de Bloemerstraat. Met een betere uitstraling van de Bloemerstraat en de Smetiusstraat wordt de looproute Centraal Station-Plein 1944 aantrekkelijker. Nu al zie je dat bezoekers van de stad steeds meer deze route gebruiken. Door een betere bereikbaarheid en een aantrekkelijker verblijfs- en vestigingsklimaat komen horeca, detailhandel en dienstverlening beter tot hun recht en zal leegstand afnemen. De straten krijgen een vergelijkbare uitstraling als de andere ringstraten. De eerste nieuwe ondernemers zijn al geland in de Bloemerstraat, zoals café Lebowski.

Samen met ondernemers en bewoners is het schetsontwerp voor de straten uitgewerkt tot definitief ontwerp. De straten houden de meeste verkeersfuncties. Wel verdwijnen de parkeerplaatsen aan de kant van het Kolpinghuis en wordt de maximumsnelheid verlaagd naar 30 km. Hierdoor kan de rijbaan worden versmald, wat ruimte geeft voor bredere trottoirs. Er komt ook ruimte voor meer groen: er komen 22 hemelbomen en plantvakken langs de rijbaan. Het werk aan de openbare ruimte start eind maart, begin april. ■

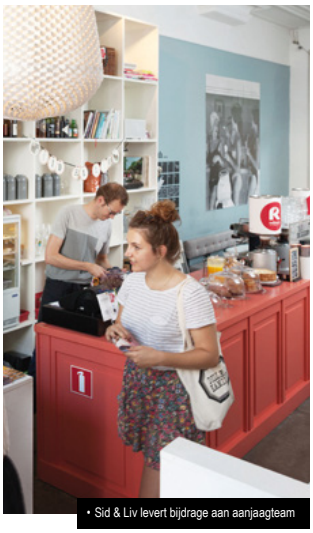

Investeringsregeling

Voor een vitale binnenstad op lange termijn is blijvend investeren in panden en openbare ruimte nodig. Om vastgoedeigenaren en ondernemers te stimuleren om te investeren in bedrijfspanden in de binnenstad zet de gemeente een nieuwe investeringsregeling op. Uiteraard zijn de kwaliteit en uitstraling van de winkel een verantwoordelijkheid van de ondernemer zelf. Wij willen echter, naar model van de eerdere succesvolle investeringsregeling voor de ringstraten en de meer recente investeringsregeling voor wederopbouwpanden, de investeringsbereidheid bij de ondernemers aanwakkeren.

De investeringsregeling is met name bedoeld voor kleine zelfstandige ondernemers. We gaan investeringen bevorderen in straten met een duidelijk toekomstperspectief op winkelgebied waar leegstand om aandacht vraagt. Het gaat om de straten buiten het A-1 winkelgebied die wel duidelijk onderdeel zijn van het compacte winkelgebied: Houtstraat, Stikke Hezelstraat, Lange Hezelstraat, Augustijnenstraat, St. Jorisstraat, Kelfkensbos, Hertogstraat, Bloemerstraat, Smetiusstraat, In de Betouwstraat, Van Welderenstraat en Van Broeckhuysenstraat. Daarnaast is ook de Molenstraat als aandachtsgebied bestempeld. We willen een investeringsregeling die zowel investeringen inpandig als aan gevels van panden honoreert. Met deze regeling wil de gemeente positief bijdragen aan de uitstraling van deze straten. Cultuurhistorie, monumenten en andere karakteristieke gebouwen en objecten geven identiteit aan een plek. Zo zorgen we voor een toekomstbestendige stad, waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven. ■

• Sid & Liv levert bijdrage aan aanjaagteam

Aanjaagteam Bruisende Binnenstad

Wij maken graag gebruik van de ideeën en inzichten uit de stad. In het Aanjaagteam Bruisende Binnenstad willen we ideeën van jonge, nieuwe enthousiaste ondernemers uit de binnenstad ophalen. We laten ons inspireren door deze ondernemers en bespreken recente ontwikkelingen die in de stad plaatsvinden met hen. Ondernemers van zaken als Dille & Kamille, Sid & Liv, Coef en Prikkels hebben al een actieve bijdrage geleverd. In de laatste bijeenkomst hebben we met hen de Bloemerstraat en de Hertogstraat nader onder de loep genomen. Aan de hand van presentaties van John Bardoel (Seinpost), Doeko Pinxt en Rianne de Bruin hebben we het mogelijke gebiedsprofiel en aanpak voor de Bloemerstraat verkend. Adviseurs van BRO hebben de haalbaarheid van een Culinair Kwartier voor de Hertogstraat getoetst aan de opvattingen van de deelnemers. We gaan de komende tijd door met het Aanjaagteam en nodigen ondernemers die mee willen doen graag uit. ■

Nieuwsbrief Binnenstad • NUMMER1 I MAART 2016

In de volgende nieuwsbrief meer over de transformatie-aanpak, vereniging van vastgoedeigenaren, ontwikkelingen van de Molenpoort, de Waalkade, afronding van het oude actieprogramma, het OndernemersPunt en de reclame app.

Transformatie-team

Om transformatie in de binnenstad van de grond te krijgen willen we nieuwe initiatieven zo goed mogelijk faciliteren. Daarvoor hebben we een *Transformatieteam Binnenstad* opgezet. Het team heeft onder andere de volgende taken:

- Verbinden van partijen.
- Initiatieven snel en goed door de gemeentelijke organisatie leiden.
- Contact leggen met eigenaren om ze te verleiden leegstand tegen te gaan.
- Bestuurders inzetten als 'breekijzer', bijvoorbeeld bij het actief benaderen of aanspreken van eigenaren.
- Informatie zo veel mogelijk delen met initiatiefnemers.

Onze aanpak

- Er is binnen de gemeente een integraal team opgezet met daarin vertegenwoordigers van het OndernemersPunt, Economische Zaken, Ontwikkelingsbedrijf, Vergunningen (ODRN), Planologie en Juridische Zaken, Stedenbouw, Tijdelijk Initiatieven, Planologie, Openbare Ruimte, Wonen, Mobiliteit en Cultuurhistorie. We betrekken partijen in de stad, zoals het Huis voor de Binnenstad, VCV (Vereniging eigenaren Commercieel Vastgoed binnenstad Nijmegen) en makelaars. We wisselen ervaringen rond transformatie uit met andere gemeenten.
- We versterken onze loketfunctie voor nieuwe initiatieven. De accountmanager Transformatie, onderdeel van het OndernemersPunt, is het eerste aanspreekpunt. **Contactgegevens voor inlichtingen: (024) 329 98 00 / ondernemerspunt@nijmegen.nl** ■

Sinds het najaar van 2014 gaat de wethouder Binnenstad op bezoek bij ondernemers in de binnenstad. De wethouder wil graag weten wat er speelt en legt korte lijnen tussen gemeente en ondernemer. Er wordt niet alleen maar kennis gemaakt en uitgewisseld maar er worden ook ideeën opgedaan. Inmiddels zijn er 72 ondernemers actief bezocht. Een bezoek kan ook worden aangevraagd. **Contactgegevens: n.djukic@nijmegen.nl / 06-15014951.**

Samenvoegen leegstaande panden

Het samenvoegen van leegstaande panden is één van de instrumenten uit de visie 'Binnenstad van de Toekomst' om de binnenstad te versterken. Als moderne stad is het belangrijk om een breed palet aan winkelpanden te kunnen aanbieden. Schaalvergroting aan de ene kant en specialisatie en dus schaalverkleining aan de andere kant zijn duidelijke landelijke trends. Om tegemoet te komen aan de vraag naar grotere panden is samenvoeging van panden soms noodzakelijk. Door het koppelen van de leegstandskaart en de monumentenkaart hebben we inzicht gekregen in de mogelijkheden voor schaalvergroting zonder dat monumentenwaarden en/of bouwhistorische waarden in het geding zijn. ■

Trots op onze stad

De nieuwe promotiefilm Nijmegen is te vinden op het Gemeente Nijmegen-kanaal op Youtube. ■

GEMEENTE Nijmegen

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

Welkom in Nijmegen

Inhoud

4 Bruisende binnenstad!

6 Wij zijn Nijmegen

8 Kernwinkelgebied

9 Ringstraten: de eigen smoel van Nijmegen

12 Horecastad pur sang

14 Klaar voor de toekomst

16 Huis voor de Binnenstad

22 Beleef het mee: place to meet

24 Goed bereikbaar

26 Nijmegen ontwikkelt

30 Ondernemen in Nijmegen

Bruisende stad!

Welkom in Nijmegen. De oudste stad van Nederland en tegelijk een innovatieve kennisstad. Als studentenstad met een jonge en hoogopgeleide bevolking is er altijd iets te doen. De horeca, het culturele aanbod, de evenementen en de vele gevarieerde winkels zorgen voor de levendige en gezellige sfeer in de binnenstad.

Als oudste stad van Nederland heeft Nijmegen een rijk verleden. Tegelijkertijd richt Nijmegen zich als kennisstad ook op de toekomst. Door projecten als Plein 1944, stadsbrug De Oversteek en poppodium Doornroosje blijft Nijmegen vernieuwen en groeien.

De gebiedsontwikkelingen rondom de Waal zijn net zo ingrijpend als de negentiende eeuwse stadsuitleg en de wederopbouwperiode. Nijmegen verandert van een stad met de rug naar de Waal naar een stad met een nieuw hart rondom de Waal: Nijmegen omarmt de Waal.

2016 staat in het teken van een aantal bijzondere jubilea en evenementen. Zo viert Nijmegen de opening van het nieuwe rivierpark dat is ontstaan door het internationaal bekende project Ruimte voor de Waal en de 100e Vierdaagsemarsen, samen met de 4Daagsefeesten het grootste evenement van Nederland. Ook komen de Giro d'Italia en de Special Olympics naar Nijmegen.
Dit is slechts een greep uit de vele evenementen die 2016 tot een bijzonder jaar maken. Daarbij staan de thema's 'sociaal' en 'verbinden' centraal en dat laten we zien in de nieuwe campagne Wij zijn Nijmegen.

De veelzijdigheid maakt Nijmegen tot een aantrekkelijke vestigingsstad met mooie kansen en mogelijkheden voor ondernemers. Samen met Nijmeegse ondernemers presenteren we in dit bidbook wat het centrum van Nijmegen voor u als ondernemer kan betekenen. De gemeente helpt u graag bij uw zoektocht naar mogelijkheden.

Tot ziens in Nijmegen!

Hubert Bruls
Burgemeester van Nijmegen

Wij zijn Nijmegen

Sociaal, duurzaam, verbindend, gastvrij en innovatief. Dat zijn de elementen die samen het Nijmeegse DNA vormen.

Innovatieve stad:

Nijmegen is naast de thuisbasis voor veel creatieve ondernemers, ook de basis van het Radboudumc, de Radboud Universiteit Nijmegen en de Hogeschool Arnhem Nijmegen. Deze instituten zorgen naast de ontwikkeling van kennis voor veel werkgelegenheid. Deze aantrekkingskracht zie je terug in de internationale congressen. In totaal studeren 36.000 studenten aan de universiteit of hogeschool waarvan een groot deel uit het buitenland afkomstig is. Het rijke studentenleven zorgt voor een gezellige en levendige binnenstad waar elke avond iets te doen is. De continue instroom van jonge inwoners zorgt voor een blijvende jeugdige uitstraling. De contacten tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven zorgen voor kansen voor start ups en focus op Health & Education. In Nijmegen staan kennis, technologie en gezondheid centraal.

Oudste stad:

Nijmegen is trots op haar verleden als oudste stad. Het wordt gekoesterd, bewaard en gedeeld met de bewoners en uitgedragen naar de bezoekers. De ligging op de stuwwal aan de Waal maakt Nijmegen al meer dan 2000 jaar een aantrekkelijke vestigingsplaats. De Romeinen bouwden hier hun grensstad aan de 'Limes'. In de Middeleeuwen was Nijmegen een bloeiende handelsstad en cultureel centrum, omringd door vruchtbare landbouwgrond. In de 17e eeuw sloten Europese landen hier de Vrede van Nijmegen. Historische gebouwen en parken maken het verleden voelbaar. De laatgotische Stevenskerk domineert het stadsgezicht en in het Kronenburgerpark en het Valkhofpark zie je tussen het fraai aangelegde groen de oude stadsmuren, stoere torens en resten van de Valkhofburcht. Langs de singels staan veel panden uit de negentiende eeuw. Nijmegen is nog steeds een internationale stad in het hart van Europa, waar bezoekers en expats vanuit de hele wereld gastvrij worden ontvangen.

Welkom in Nijmegen

Toine van Wilderen
(Lopers Company)

"Een hoog serviceniveau, een sterk assortiment en inspelen op de nieuwste ontwikkelingen zijn voor mij belangrijk. Als ondernemer zie ik kansen in de opwaardering van de Bloemerstraat en Smetiusstraat. Door de verbetering van Plein 1944 is het aantal passanten explosief toegenomen en is de Bloemerstraat een belangrijke aanlooproute vanaf het Centraal Station geworden. Met de herinrichting van de Bloemerstraat wordt de straat nog mooier!"

Margiet Klomp
en Hans Walraven
(Bewonersplatform Binnenstad)

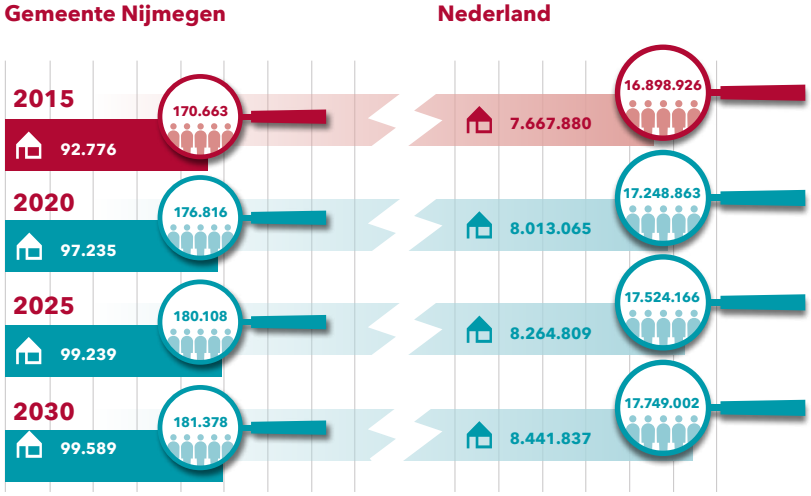

"Wonen in de binnenstad is een bewuste keuze voor sfeer en gezelligheid, gecombineerd met rust.
De oude binnenstad van Nijmegen is prachtig. Veel te doen, veel uitstraling. Maar soms geeft dat ook spanning: dan geeft een terras naast je deur of een muziekpodium op je pleintje wat te veel levendigheid."

Stad in ontwikkeling:

Nijmegen is een stad die altijd in ontwikkeling is en bovendien flink groeit. Op 1 januari 2016 telde Nijmegen 172.114 inwoners en dit aantal blijft tot na 2030 groeien. Nijmegen is daarmee de tiende grootste stad van het land. Uniek in Nederland is de aanpak van het gebied rond de Waal. Nijmegen maakt een opvallende transformatie door van een stad met de rug naar het water, naar een stad rond de Waal. Nijmegen omarmt de Waal. Er ontstaat een nieuw stadseiland in de Waal vlakbij het stadscentrum dat ruimte biedt aan nieuwe stedelijke ontwikkelingen. Met een parkachtige omgeving en een prachtige kade met in de toekomst kleinschalige horeca. Een plek voor nieuwe evenementen en recreatie.

Primos prognose 2015 | huishoudens - personen

"'Dedicated' zijn betekent passie hebben voor retailen en mensen in de watten leggen. Wanneer klanten binnenkomen bij een van onze winkels in de Marikenstraat of het levendige Koningsplein mogen ze echt iets verwachten. Onze locatie aan het Koningsplein bruist in de zomer met mensen die op het terras genieten van het leven."

Jan Diebels
(Dedicated)

Kernwinkelgebied

Welkom in Nijmegen

Het Nijmeegse kernwinkelgebied is het drukbezochte gebied waar de herkenbare landelijke grote ketens zijn vertegenwoordigd. Ketens als Primark, H&M, Scotch and Soda en Flying Tiger kleuren het straatbeeld. Dit gebied is de economische motor van de binnenstad. Omdat de regio Nijmegen langzaam welvarender wordt ontstaan er kansen in Nijmegen voor ketens in het hogere segment. Zo startte onlangs Swarovski in de Broerstraat.
Veel formules zijn op zoek naar de nodige vierkante meters om te kunnen retailen. De gemeente Nijmegen wil hierop inspringen. In het kernwinkelgebied wordt onder voorwaarden ruimte geboden aan schaalvergroting.

De Grote Markt is het centrale marktplein, in het hart van de stad. Hier bevinden zich naast de HEMA historische panden als De Waagh en de huizen rond de monumentale Kerkboog. En natuurlijk veel horeca.
Op maandag en zaterdag staat hier een deel van de grote en levendige markt. Dit gebied profileert zich nadrukkelijk als verblijfsgebied.

De onmisbare schakel tussen de oost- en westzijde van de binnenstad, Plein 1944, is omgetoverd tot een plein waar nieuwe internationale winkelketens zoals de Primark, Only, Zara en horeca zijn gevestigd.

De Molenpoort is een van de kansrijke aandachtsgebieden van de Nijmeegse binnenstad. Het is de verbinding tussen de Molenstraat en de Ziekerstraat. Deze recent opgeknapte passage biedt ruimte aan allerlei soorten ondernemingen. De Ziekerstraat ontwikkelt zich steeds meer als een straat met modewinkels.

Ringstraten: de eigen smoel van Nijmegen

De Nijmeegse ringstraten geven de binnenstad een eigen gezicht. Onderdeel van de ringstraten is de oudste winkelstraat van Nederland: de Lange Hezelstraat. In deze bruisende straat zitten veel leuke speciaalzaken met bijzondere concepten. De Lange Hezelstraat trekt dan ook heel diverse bezoekers aan. De straat is zeer geschikt voor startende bedrijven. De aangrenzende Houtstraat staat bekend om de typische designwinkels en kenmerkt zich door exclusieve mode- en interieurzaken. De Van Welderenstraat huisvest verschillende bijzondere winkels in kleding, hobby's, curiosa en wonen. Denk aan de museumwinkel en de spellenspeciaalzaak Moenen en Mariken, beiden landelijke trekkers.

Nijmegen heeft de hoogste terrasdichtheid van de grote steden en lichte horeca is relatief makkelijk te starten. Dit is terug te zien in het horeca-aanbod van de ringstraten. Het Culinair Kwartier bij het Kelfkensbos is een gebied waar veel kwalitatief hoogwaardige horeca aanwezig is. Dit gebied wordt op een actieve en inspirerende manier samen met ondernemers versterkt.

De gemeente heeft veel geïnvesteerd in de ringstraten en dat zie je terug. Om de uitstraling van de ringstraten verder te verbeteren maakt de nieuwe investeringsregeling het mogelijk voor ondernemers om de uitstraling van hun winkel te verbeteren. Ook tijdelijke initiatieven (met uitzondering van de horeca-initiatieven) zijn welkom in Nijmegen. Het wordt makkelijker om maximaal 10 jaar van het bestemmingplan af te wijken. In de Bloemerstraat en Smetiusstraat investeert de gemeente in de versterking van deze straat als aanlooproute van het Centraal Station naar Plein 1944. Hierdoor ontstaan nieuwe kansen voor het starten van een onderneming in deze straat.

Michiel Vries en Suzanne Westrik
(Prikkels)

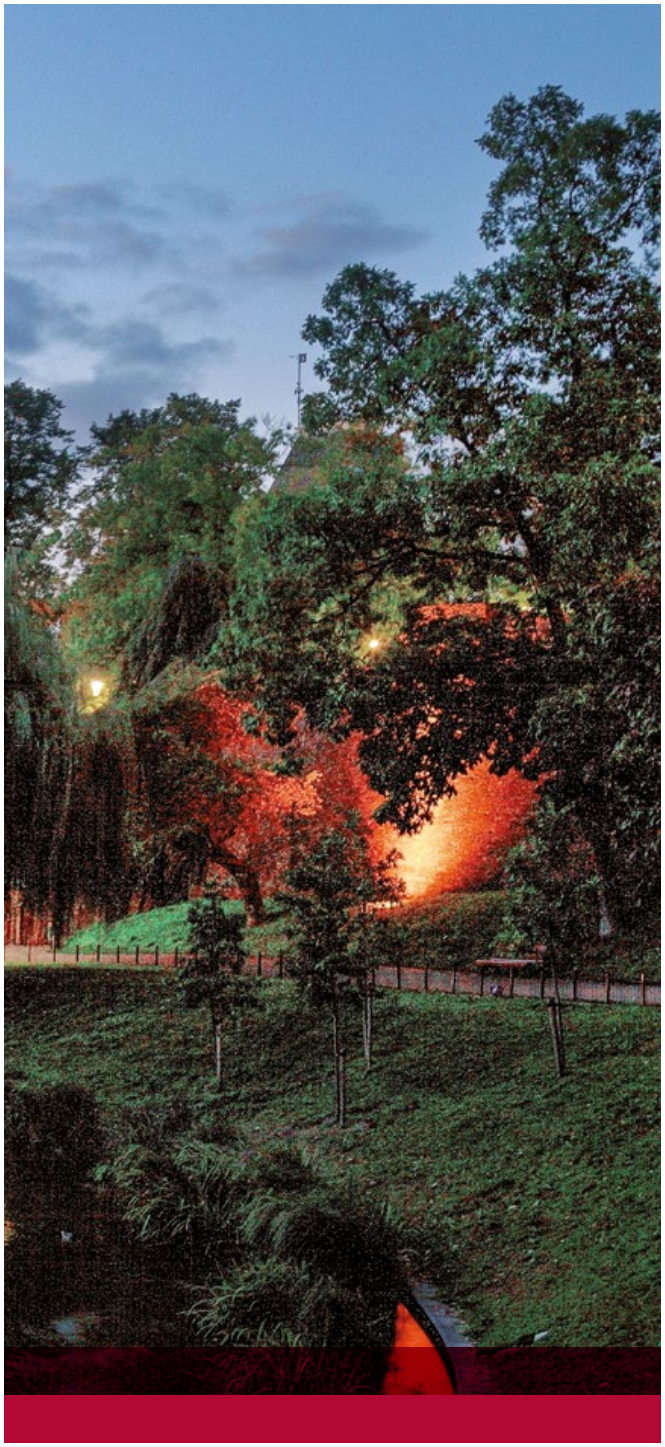
"We zitten hier in het mooiste stukje Nijmegen. In de zomer staan er lange rijen voor onze ijssalon op het kruispunt tussen de Lange Hezelstraat en Houtstraat. Maar Prikkels is meer dan een ijssalon. In korte tijd hebben we gebruik gemaakt van de mogelijkheden van de gemeente en ons concept versterkt met soepen, lunchroom en een hotel! Samen met lokale ondernemers hebben we onze kamers op een bijzondere manier ingericht. We nodigen je graag uit om te komen kijken!"

Welkom in Nijmegen

10

Dennis Ederzeel en Marieke Hoogenboom

(Hoogenboommode)

"Hoogenboom is een authentieke speciaalzaak en familiebedrijf en heeft een sterke naam in de regio. Al vanaf 1953 nemen wij de tijd voor onze gasten en bieden we een eigentijdse en gevarieerde collectie. Wij zeggen altijd: Nijmegen is 1% van Nederland, het heeft een steeds sterker wordende regiofunctie, is goed bereikbaar en heeft meer dan de rest van Nederland nog echt loyale klanten."

Horecastad pur sang

Welkom in Nijmegen

Mark Nijhuis
(Credible)

"Een plek waar mensen zich thuis voelen, dat wil ik creëren. Aan de Hertogstraat In-Credible presenteren we een ongedwongen huiskamersfeer, waarin zakenmensen, studenten en toeristen kunnen ontspannen. Nijmegen kent een unieke ligging in de natuur. Met Credible maken we hier gebruik van en bieden we onze gasten aan om met e-bikes alle mogelijkheden van deze natuur te genieten."

Kwalitatief hoogwaardige horecagelegenheden en Nijmegen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Goede voorbeelden hiervan zijn de landelijk bekende prijswinnende cafés De Blonde Pater, waar de beste koffie van het land wordt geserveerd, café Jos Meesterschenkerij, In de Blaauwe Hand en Café Samson. Restaurants die hun sporen verdiend hebben zijn bijvoorbeeld Het Savarijn, Plaats 1, Flores en De Nieuwe Winkel. Jong en hip zijn Credible, Bairro Alto, Sid en Liv, Prikkels, The Fuzz en Fresca.

Nijmegen zet in op een gastvrij horecabeleid. Nieuwe horeca-initiatieven worden uitgenodigd zich te vestigen in de horeca-accentgebieden. Deze gebieden kenmerken zich door een eigen karakter met een ruim palet aan restaurants, cafés, daghoreca, broodjeszaken en andere uitgaansgelegenheden. Het beginnen van lichte horeca (categorie 1a), ondersteunende horeca en het aanvragen van een terras is eenvoudiger gemaakt.

Nijmegen trekt per jaar 12,5 miljoen bezoekers en dit worden er ieder jaar meer. Nijmegen is hierdoor ook een plek waar mensen overnachten. Het belang hiervan zie je terug in het bestaande hotelaanbod, maar ook in de hotels die op dit moment in ontwikkeling zijn. Vlakbij station Lent wordt een nieuw Van der Valk hotel gerealiseerd. Ook in de binnenstad neemt het aantal hotels en Bed & Breakfasts toe. Nijmegen als stad voor een weekendje weg wordt zo heel aantrekkelijk.

Kijk op: Horecanota Gastvrij Nijmegen
Kijk op: Terrassennota
Kijk op: Beleidslijn lichte horeca

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

Klaar voor de toekomst

Nijmegen is een prachtige stad met volop kansen voor ondernemers. Het centrum is onze economische motor en cruciaal voor Nijmegen. Als stad willen we onze inwoners een goed leefklimaat bieden en onze bezoekers een onvergetelijke ervaring. Als wethouder binnenstad wil ik nieuwe ontwikkelingen in gang zetten. Onze binnenstad zit op dit moment in een transformatieproces naar een echte place to meet. Bezoekers waarderen dit en voelen zich welkom in Nijmegen. De trend van creatieve functiemenging waarbij detailhandel en ontspanning steeds meer hand in hand gaan, willen we dan ook zo veel mogelijk faciliteren.

Afgelopen jaren hebben we veel geïnvesteerd in de binnenstad. In looproutes, nieuwe winkelstraten, aankleding van de stad en door evenementen te stimuleren en faciliteren. Er is altijd iets te doen in Nijmegen! Ook de bereikbaarheid is veel beter geworden door de nieuwe stadsbrug De Oversteek.

Tijden veranderen, en wij veranderen mee. Uiteraard wordt de binnenstad van Nijmegen ook beinvloed door macro-economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd is onze inzet steeds geweest om de binnenstad weerbaar te maken voor de toekomst. We hebben goed gelet op signalen vanuit de markt en nieuwe kansrijke ontwikkelingen, zoals conceptstores, zoveel mogelijk gefaciliteerd. Dit heeft gezorgd voor een binnenstad die nog steeds een hoog cijfer (7,5!) krijgt van haar bezoekers.

We hebben gezien dat bedrijven uit de binnenstad weg zijn gegaan, maar tegelijkertijd hebben kleinere ketens, zelfstandige ondernemers en buitenlandse nieuwkomers gebruikgemaakt van de kansen die de binnenstad van Nijmegen biedt. Dit maakt dat wij de laatste jaren een steeds gevarieerdere binnenstad hebben gekregen. Nijmegen biedt vele mogelijkheden en treedt graag de ondernemer tegemoet.

We waarderen de samenwerking met onze partner het Huis voor de Binnenstad, het forum voor ondernemende partijen in de binnenstad. De komende jaren willen we dan ook de binnenstad verder versterken samen met onze partners in de stad. Zo zijn de gebieden Bloemerstraat-Smetiusstraat, Waalkade, Molenpoortpassage en Hertogstraat/Kelfkensbos aangewezen als kansrijke aandachtsgebieden. Om grotere ketens te kunnen huisvesten maken we het samenvoegen van panden in de Molenstraat en Burchtstraat onder voorwaarden mogelijk. En omdat de omgeving van het centraal station wordt opgeknapt zorgen we tegelijk voor een upgrade van de aanloproutes naar de binnenstad. Vanaf 2016 komt er een nieuwe investeringsregeling voor panden in de binnenstad.
We willen zo vastgoedeigenaren en ondernemers de kans bieden om te investeren in hun eigendom. Sowieso zoeken we als gemeente steeds meer de samenwerking op met ondernemers en andere partijen in de stad. Dat levert draagvlak en een levendige stad op!

Ben van Hees,
wethouder binnenstad

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

Huis voor de Binnenstad

"In Nijmegen werken we samen. In het Huis voor de Binnenstad zitten Vereniging Centrum Ondernemers Nijmegen (VCON), Cultureel Netwerk Nijmegen (CNN) en Koninklijke Horeca afdeling groot Nijmegen. Gezamenlijk profileren we Nijmegen. Nijmegen heeft een echte regiofunctie en die wordt alleen maar sterker.

Nijmegen is een moderne stad waar bezoekers niet alleen komen om te winkelen, maar ook genieten van het culturele aanbod, de geschiedenis en het ruime horeca-aanbod. Nieuwe ondernemers die zich vestigen in Nijmegen merken meteen dat ze opgenomen worden in een groter netwerk. Je staat hierdoor als ondernemer sterker.

We zien dat het aantal bezoekers toeneemt. Dat komt denk ik ook doordat we als Huis voor de Binnenstad een heldere profilering en marketing van Nijmegen hebben neergezet. Ieder kwartaal zoeken we in het ondernemersoverleg afstemming over deze marketing. Je ziet hierdoor dat de samenwerking nog hechter wordt. We hebben bovendien in Maarten Mulder een actieve binnenstadsmanager die als spin in het web bergen werk verzet om het ondernemersklimaat in de binnenstad te optimaliseren.

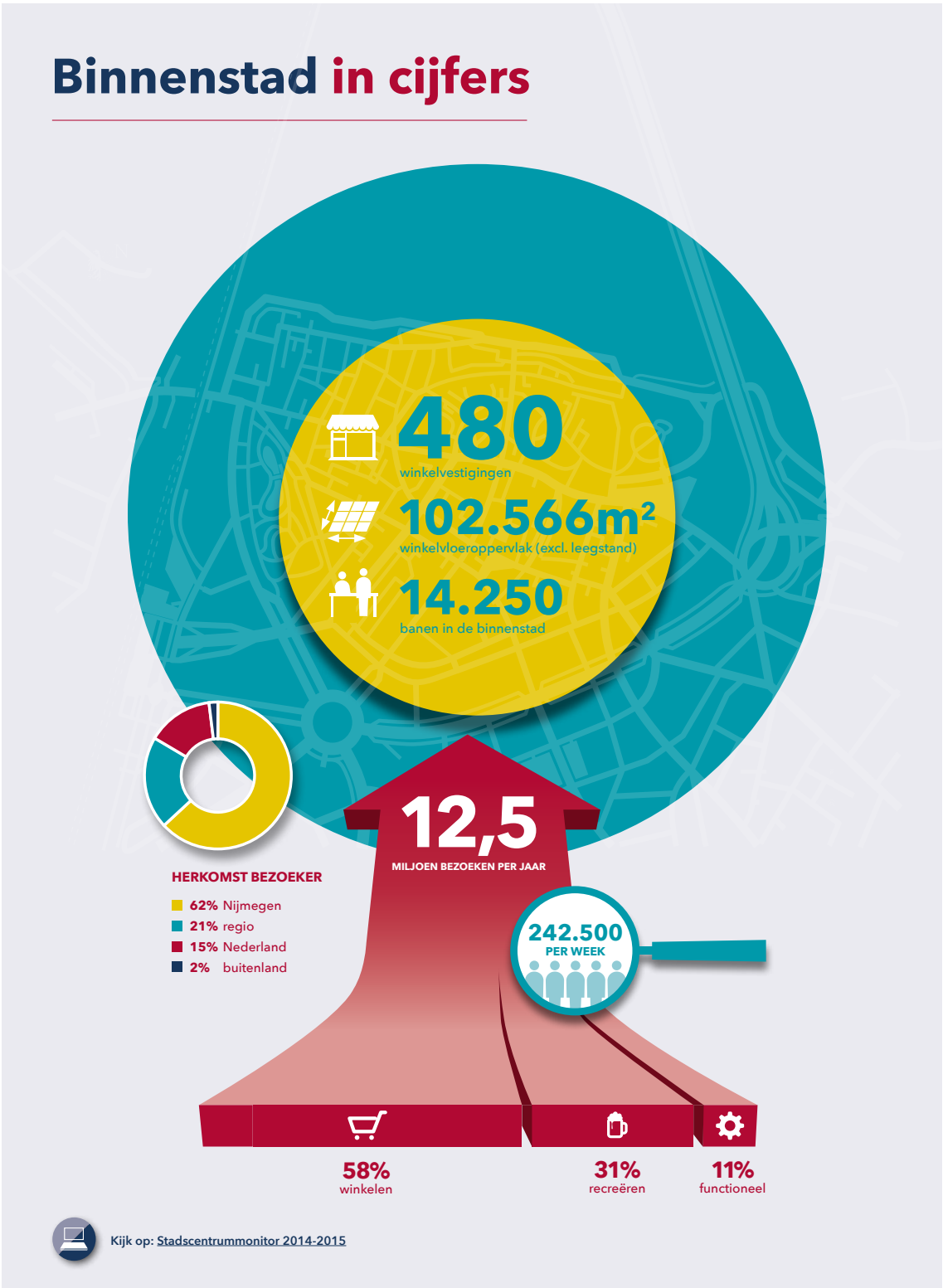
Wat de afgelopen tijd opvalt is dat we samen met de gemeente steeds meer open beginnen te staan voor nieuwe initiatieven in de stad. Zo wordt het voor ondernemers steeds makkelijker om te kunnen ondernemen.

Het hebben van visie is essentieel voor het versterken van een binnenstad. Nijmegen is al een mooie stad, is kansrijk, heeft een hoog ontwikkelingsniveau met de Radboud Universiteit en de HAN, is ondernemingsgezind en heeft bovendien een prachtige ligging in een landelijke omgeving. Nijmegen heeft eigenlijk het beste van Nederland gecombineerd in één stad. We hebben het bourgondische uit het zuiden, het koele uit het noorden, het gezellige uit het oosten en de zakelijkheid van het westen. Maar waar staan we over 8 à 10 jaar? De komende tijd willen we de bereikbaarheid van Nijmegen nog beter promoten en ruime openingstijden voor alle services in de binnenstad. Belangrijk is ook om te werken aan profilering van de verschillende gebieden in de binnenstad. Een modekwartier en een restaurantstraat zullen bijvoorbeeld niet misstaan in Nijmegen. Laat je verrassen in Nijmegen!"

Hubert Hendriks,
bestuursvoorzitter Huis voor de Binnenstad

NIJMEGEN HUIS VOOR DE STAD

Kijk op: Nota Binnenstad van de Toekomst en www.centrumnijmegen.nl

Binnenstad in cijfers
480
winkelvestigingen
102.566m²
winkelvloeroppervlak (excl. leegstand)
14.250
banen in de binnenstad
12,5
MILJOEN BEZOEKEN PER JAAR
HERKOMST BEZOEKER
62% Nijmegen
21% regio
15% Nederland
2% buitenland
242.500
PER WEEK
58%
winkelen
31%
recreëren
11%
functioneel
Kijk op: Stadscentrummonitor 2014-2015

Derek Verlee

(Strijbosch Thunnissen Bedrijfs-makelaars, partner Dynamis)

"De juiste mix van grote retail-formules en kleine specialisten zorgt voor een zeer onderscheidend winkelaanbod in Nijmegen. Daarom komen de consumenten naar de stad en blijven ze komen. Nijmegen staat er goed op bij retailers, zeker na de realisatie van Plein 1944. Strijbosch Thunnissen monitort consumenten en retail voortdurend en weet wat er in de markt speelt en zorgt zo voor de juiste matches. Uiteindelijke doel is een levendige binnenstad: een place to meet en een place to buy."

BRANCHERING

- 00 - Leegstand
- 11 - Dagelijks
- 22 - Mode en luxe
- 35 - Vrije tijd
- 37 - In/om huis
- 38 - Detailh. overig
- 45 - Transport
- 59 - Leisure
- 65 - Diensten
- 80 - ATM
- 90 - Overige

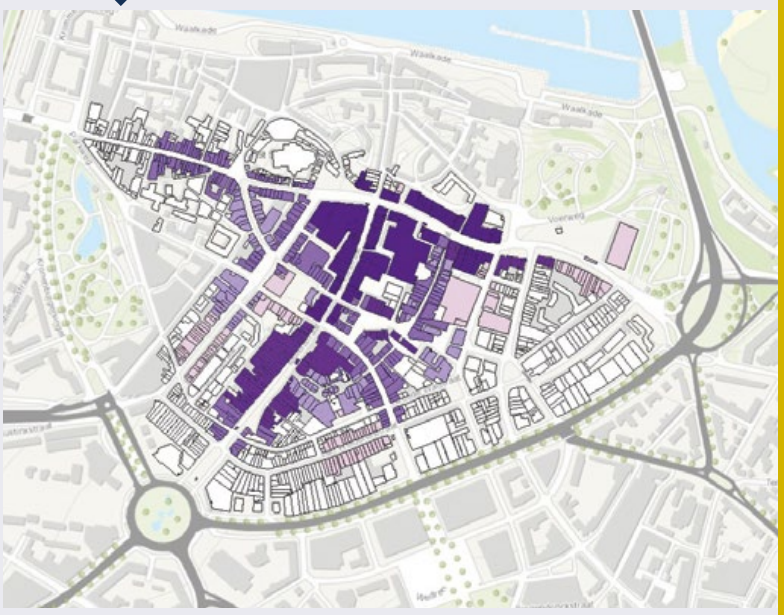
HORECA

- 59 - Leisure

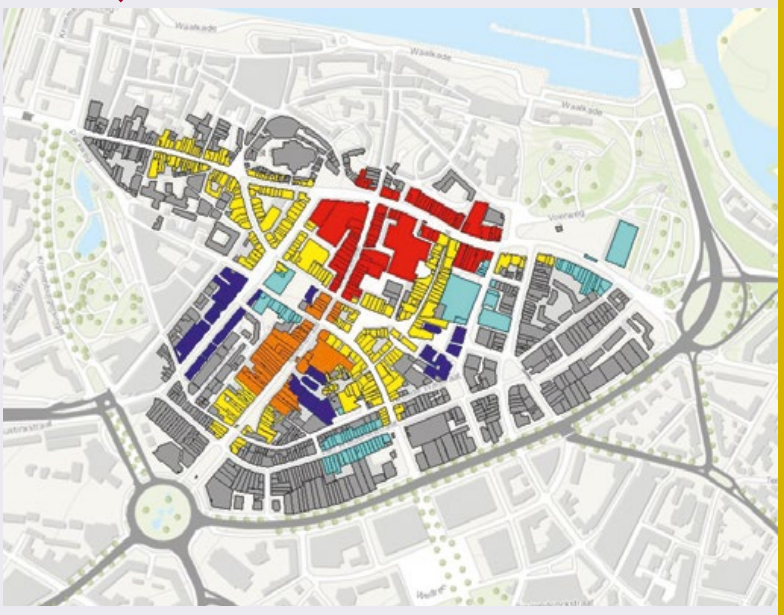
PASSANTEN

- 0 - 5000
- 5000 - 10000
- 10000 - 15000
- 15000 - 20000
- 20000 - 25000
- 25000 - 40000
- nvt

SEGMENT

- A1
- A2
- B1
- B2
- C
- nvt

Beleef het mee: place to meet

"Nijmegen bruist, de stad is creatief en nodigt uit. Hier vindt je volop vernieuwing terwijl het toch ook de oudste stad van Nederland is. Nijmegen is groots en tegelijkertijd behapbaar. Het is een stad waar alles kan, je wordt steeds verrast. Er is een bereidheid om te delen en een wil om te innoveren, hierdoor zijn er leuke kleine en fijne gebeurtenissen maar komen er ook grote evenementen in bijzondere samenwerkingen tot stand."

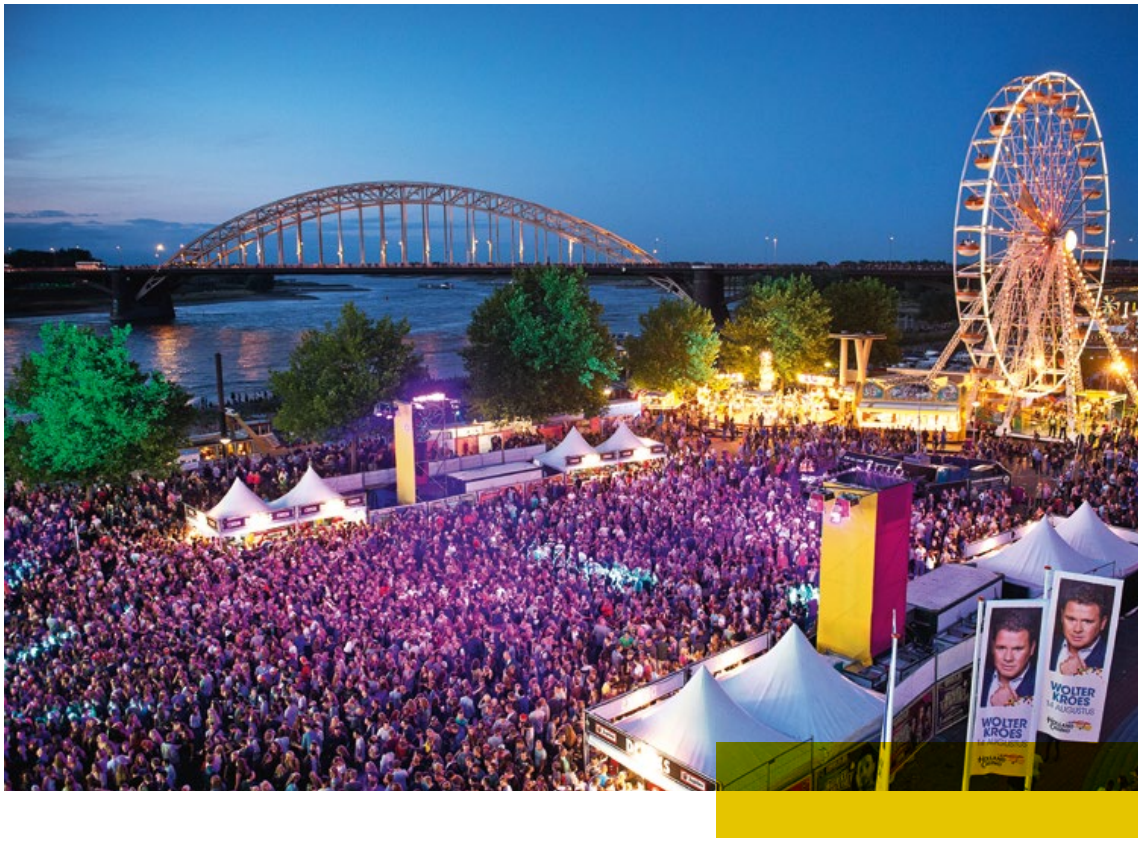
Teddy Vrijmoet
(Directeur Vierdaagsefeesten Nijmegen)

De Nijmeegse binnenstad trekt jaarlijks miljoenen bezoekers en is dé centrale plek voor winkelen, uitgaan en cultuur in stad en regio. Bezoekers waarderen de binnenstad met een 7,5. De kwaliteit en de grote variëteit van winkels dragen daar aan bij, maar ook het veranderingsproces in de binnenstad van place to buy naar place to meet. Bezoekers prijzen het eigen karakter van de binnenstad en de vele mogelijkheden om je te vermaken. Een bezoek aan de binnenstad van Nijmegen is dan ook een belevenis. Daarnaast kent de Nijmeegse binnenstad een goed woonklimaat.

Dé cultuurstad van de regio:

Uit de Atlas voor gemeenten 2015 komt Nijmegen naar voren als dé cultuurstad van de regio. In 2014 is het nieuwe poppodium Doornroosje geopend. Dit nieuwe poppodium is uitgegroeid tot een landelijk bekend cultureel centrum met prachtige zalen waar je terecht kunt van reggae tot dance. Het vormt de nieuwe schakel tussen de stationsomgeving en de binnenstad.

De grootste culturele en historische voorzieningen zijn in het centrum te vinden zodat er een stevige wisselwerking is tussen binnenstad en cultuur: de Stevenskerk, Museum Het Valkhof, De Bastei (in ontwikkeling), MuZIEum, de Stadsschouwburg, het gerenoveerde Concertgebouw De Vereeniging, Arthouse LUX, de Bibliotheek en de Mariënburgkapel met het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis zijn voorbeelden hiervan. Cultuurinstellingen, festivals, en evenementen zorgen er samen voor dat Nijmegen aantrekkelijk is voor inwoners en bezoekers en uitnodigend voor ondernemers. De binnenstad profiteert niet alleen van de ruime aanwezigheid van verschillende culturele en cultuurhistorische podia en evenementen, maar ook van de culturele netwerken. Door initiatieven en cross-overs tussen culturele instellingen, creatieve ondernemers en bewoners ontstaan mooie dingen. Ook is er ruimte voor

het experiment. Nijmegen is een stad met een open en vernieuwend karakter waar veel bereidheid bestaat om samen iets nieuws te doen.

Uniek is de samenwerking binnen het Huis voor de Binnenstad. Zo organiseren culturele organisaties door ondernemers gesponsorde festivals, bijvoorbeeld Nijmegen Klinkt of The Big Draw. Daarnaast zijn er andere evenementen zoals cultureel terras De Kaaij, de Kunstnacht, SMKMRKT, 024geschiedenis en het Gebroeders van Limburgfestival, waar ondernemers en culturele organisaties samenwerken. En in 2015 startte het nieuwe succesvolle InScience – Dutch International Science Film Festival. Vijf dagen lang hebben bezoekers genoten van wetenschapsfilms, debatten, experimenten, DIY Labs en kunst.

Evenementen:

Evenementen zorgen voor een bruisende stad en vinden in Nijmegen een gastvrij onthaal. Ondernemers zoeken actief de verbinding tussen evenementen, horeca en detailhandel. Deze samenhang maakt de Nijmeegse evenementen landelijk bekend. Alle evenementen zijn welkom, nieuwe initiatieven krijgen de ruimte en er is geen voorkeurspositie voor bepaalde organisatoren.
In 2016 komen verschillende bijzondere evenementen in de stad samen. Het nieuwe rivierpark wordt geopend, de Giro d'Italia komt naar Nijmegen, Vierdaagsemarsen worden voor de 100e keer gelopen en ook vinden de gebruikelijk evenementen plaats zoals de Vierdaagsefeesten met het Valkhoffestival, de Dag van het Levenslied, de kermis, GoShort, Oranjepop, Nazomer in de Benedenstad, De Kaaij, Zevenheuvelenloop, Stevensloop en Bruggenloop, de elf themamarkten die jaarlijks worden gehouden en de introductieprogramma's van HAN en RU in de binnenstad.

Kijk op: Hoe vraag ik een evenement aan?

Goed bereikbaar

De afgelopen jaren is de bereikbaarheid van de binnenstad sterk verbeterd. Eerder had Nijmegen maar één manier om het centrum met de auto via het noorden te bereiken. Met de nieuwe stadsbrug De Oversteek heeft Nijmegen er niet alleen een icoon bij, ook de verkeersdoorstroming is sterk verbeterd. Door de aanleg van snelfietsroutes is ook de bereikbaarheid voor fietsers beter. Zeker nu meer mensen gebruikmaken van de e-bike. Het is nu mogelijk om in ruim een half uur van Arnhem naar Nijmegen te fietsen. Hierdoor is de regio dichterbij gebracht.

Daarnaast biedt de unieke ligging van Nijmegen de mogelijkheid om vanuit hartje binnenstad binnen vijf minuten in het fantastische natuurgebied de Ooij te belanden. Dat zorgt ervoor dat Nijmegen voor bezoekers een breed palet aan mogelijkheden te bieden heeft: winkelen kan afgewisseld worden met een wandeling in de Ooij, een tochtje over de Waal, een popconcert in Nijmeegs nieuwe poptempel, een hapje eten in één van de hippe horecagelegenheden of een wandeling langs de restanten van de Valkhofburcht.

Parkeren:

De parkeermogelijkheden in Nijmegen behoren tot de beste van het land. Door ‘realtime’ parkeren betaal je alleen voor de echte parkeertijd; na 18.00 uur zelfs voor maar 50 cent per uur in de parkeergarages. Uniek is de fietsenstalling onder Plein 1944. Hier is de combinatie gemaakt tussen behoud van cultuurhistorie (middeleeuwse toren) en een technologisch hoogstaand stallingssysteem waarmee je snel een plekje voor je fiets vindt.

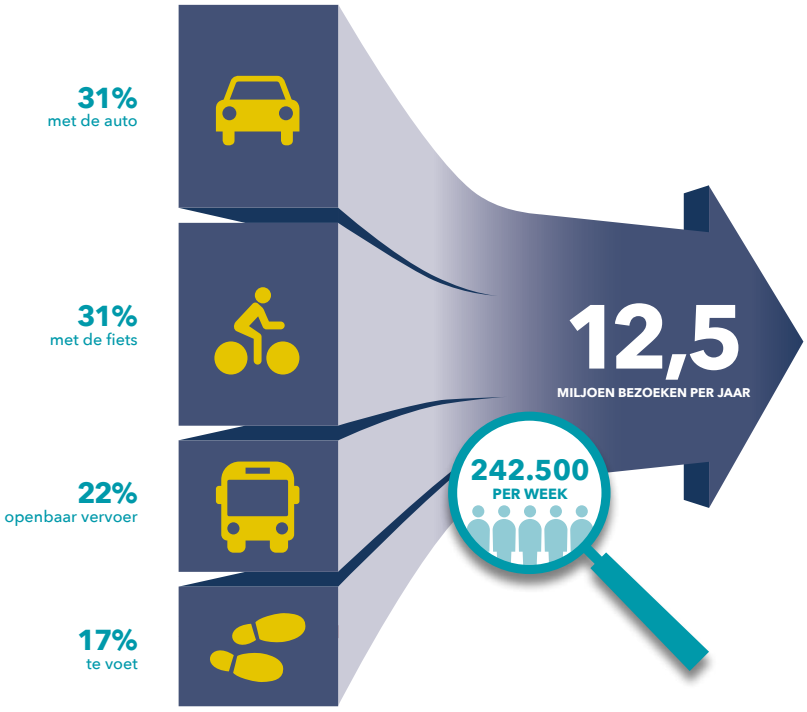
Nicky Maas
(de Blonde Pater)

"Hoe run je een succesvol horecabedrijf? Je moet de passie hebben om mensen te bedienen met de hoogste standaard. We serveren niet voor niets de beste koffie van Nederland. We vliegen de hele wereld over om de beste koffie te zoeken en blijven ons zo ontwikkelen. Dit zie je terug in de gezellig drukke Blonde Pater in de Houtstraat."

Openbaar vervoer:

De stationsomgeving krijgt in de komende jaren een facelift. Nijmegen kent veel manieren om met het openbaar vervoer naar de binnenstad te komen. De aansluiting op het nachtnet maakt het makkelijker om ook in de avond een bezoek te brengen aan de restaurants en cafés, festivals en optredens. De bussen rijden tot ver in de binnenstad en maken alles voor iedereen bereikbaar. De bussen rijden bovendien op groen gas en zijn dus minder schadelijk voor het milieu dan andere bussen. Hiermee laat Nijmegen zien dat de stad voorop loopt in duurzaamheid.

Kijk op: Parkeren in Nijmegen

Nijmegen ontwikkelt

Jong en innovatief:

Het voormalige fabrieksterrein aan de Waal het Honigcomplex is de laatste jaren door tijdelijk anders gebruik omgevormd tot een hip en innovatief centrum. In deze hotspot versterken jonge ondernemers elkaar. De start-ups die hier ontstaan geven nieuwe energie aan de stad. Een aantal ondernemers ziet na een paar jaar opstarten al doorgroeimogelijkheden in de binnenstad. Lokaal ondernemerschap en de maakindustrie worden steeds belangrijker in Nijmegen. Met 'Made in Nijmegen' is voor eigentijdse lokale makers een nieuw kwaliteitslabel ontwikkeld.

Stadseiland en vernieuwde Waalkade

De ligging aan de Waal is door de eeuwen heen bepalend geweest voor de ontwikkeling van de stad. Ook nu is het gezicht van Nijmegen aan de Waal sterk aan het veranderen. In het kader van het landelijke programma Ruimte voor de Rivier is een nevengeul gegraven en is de dijk aan de noordkant 300 meter landinwaarts gelegd. Hierdoor is in hartje stad een uniek rivierpark ontstaan met ruimte voor wonen, natuur, recreatie, educatie, horeca en kleinschalige evenementen. Een nieuwe harde kade vormt het levendige hart van het rivierpark.
Op de zuidoever krijgt de Waalkade de komende jaren een nieuwe inrichting van de openbare ruimte en wordt De Bastei gerealiseerd, het nieuwe centrum voor natuur en cultuurhistorie waar 2000 jaar geschiedenis zichtbaar wordt. De binnenstad van Nijmegen ligt op een steenworp afstand van het groen: vanaf de Waalkade en voetgangersbrug Ooypoort ben je in enkele minuten in een prachtig natuurgebied: de Ooij.

Duurzame stad

Nijmegen heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. In 2013 stond Nijmegen nummer 1 op de landelijke Duurzaamheidsmeter. In 2014 gevolgd door 1e prijs als beste zonne-energie gemeente van Nederland ('Solar City 2014', samen met Amsterdam). En ook in 2015 was, net als in 2014, Nijmegen finalist in de Europese strijd om de Green Capital Award 2017 voor de groenste stad van Europa. Vergroening en verduurzaming van de binnenstad zijn speerpunten. In 2016 hoopt de stad de award alsnog binnen te slepen.

Wimke van den Heuvel, Bauke Smit en Bas de Vries
(De Smeltkroes)

"Het Honingcomplex is als een stedelijk amusementspark, met een hoge attractiewaarde voor bezoekers, een ideale plek voor creatieve ondernemers. De Smeltkroes is hierbinnen wat ik noem een experimentenfabriek. Start-ups uit de maakindustrie worden hier getest en kunnen misschien zelfs doorgroeien naar de binnenstad.
Op deze manier proberen we Nijmegen als ambachtsstad en via het label 'Made in Nijmegen' te promoten."

"Met Ieder z'n Vak geven we iedereen de kans spullen te verkopen : je huurt je eigen vak in onze winkel. Hiermee zetten we een uniek concept neer waar 130 verschillende ondernemers met een passie, beginnend en gevestigd, hun talent kunnen etaleren. Je merkt gewoon dat Nijmegen een creatieve stad is. Het is bij ons dan ook altijd druk, met bezoekers en ondernemers. De Lange Hezelstraat als meest verrassende winkelstraat van Nijmegen biedt ons hiervoor het beste podium."

Jochem van der Staaij en Suzanne van de Vranden
(Ieder z'n Vak)

Henny van Straaten
(Vereniging Centrum Ondernemers Nijmegen)

"Wij doen dingen samen! De samenwerking tussen grootwinkelbedrijf en klein winkelbedrijf is niet te vergelijken met andere steden. Visionairs hebben een paar jaar terug deze samenwerking opgezet. Op dit moment zie je dat de chemie tussen ondernemers sterker wordt. Door de samenwerking tussen horeca, cultuur en retail ontstaan evenementen die bij de bezoekers beklijven. Ook de samenwerking tussen winkeliers en vastgoedeigenaren wordt verbeterd. Met de Vereniging van Eigenaren in Vastgoed proberen we die partijen bij elkaar te brengen. We profileren Nijmegen als stad waar je makkelijk een weekend kan komen winkelen. Met de komst van het nieuwe Van der Valkhotel en gevestigde hotels als Manna zie je dat er steeds meer aandacht is voor de toeristische kant van Nijmegen. We krijgen hier energie van."

"De binnenstad is sterk aan het veranderen en er ontstaat steeds meer ruimte voor winkels in het hogere segment. Met Coef springen we hier op in en presenteren we een formule voor mensen die op zoek zijn naar iets anders. Zo is onze winkel in de Van Welderenstraat een beleving voor fijnproevers door de combinatie van kapsalon en winkel."

Coen Burgers
(Coef)

Ondernemen in Nijmegen

OndernemersPunt

Het OndernemersPunt is dé plek bij de gemeente Nijmegen voor al uw ondernemersvragen. U krijgt één contactpersoon die met u meedenkt en al uw vragen beantwoordt. Bijvoorbeeld over het starten van een eigen bedrijf, vergunningen, bestemmingsplannen, financiële ondersteuning en kredietverlening, wetten en regelgeving, netwerken en nog veel meer.

Bezoekadres: Mariënburg 30, 6511 PS Nijmegen
Maak een afspraak via:
Mail: ondernemerspunt@nijmegen.nl
Tel: 024-3299800
www.nijmegen.nl/ondernemen
Kijk voor beschikbare panden ook op
nijmegen.pandenbank.nl

Gemeente Nijmegen

Bezoekadres Stadhuis:
Korte Nieuwstraat 6, 6511PP Nijmegen.
Postadres: Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen.
Mail: gemeente@nijmegen.nl
Tel: De gemeente Nijmegen is op werkdagen van 8.30 tot 17.00 uur telefonisch bereikbaar op 14024.
www.nijmegen.nl
Accountmanager binnenstad: Ben van Gelder
Mail: b.van.gelder@nijmegen.nl
Tel: 06-31789122

Huis voor de Binnenstad

Binnenstadsmanager: Maarten Mulder
Bezoekadres: Van Schaeck Mathonsingel 12, 6512 AR Nijmegen
Postadres: Postbus 1004, 6501 BA Nijmegen
Mail: m.mulder@centrumnijmegen.nl
Tel: 06-53669188
www.centrumnijmegen.nl

Vereniging Centrum Ondernemers Nijmegen (VCON)

Voorzitter: Henny van Straaten
Adres: Postbus 1279, 6501 BG Nijmegen
Mail: info@vconijmegen.nl
Tel: 024-3233163
www.vconijmegen.nl

Koninklijke Horeca Afdeling Groot Nijmegen (KHN)

Regiomanager: Bart Kennis
Adres: Van Schaeck Mathonsingel 21, 6512 AR Nijmegen
Mail: grootnijmegen@khn.nl
Tel: 06-53394702

Cultuur Netwerk Nijmegen (CNN)

Voorzitter: Toine Tax
Adres: Postbus 6578, 6500 AN Nijmegen
Mail: directie@doornroosje.nl
Tel: 024-3554243
www.nijmegencultuurstad.nl

Vereniging Eigenaren Commercieel Vastgoed Nijmegen (VCV)

Voorzitter: Hubert Hendriks
Adres: Van Schaeck Mathonsingel 12, 6512 AR Nijmegen
Mail: info@vcvnijmegen.nl
www.vcvnijmegen.nl

Colofon Welkom in Nijmegen

Tekst: Gemeente Nijmegen in samenwerking met het Huis voor de Binnenstad en diverse partners in de stad.
Illustraties: Esther Aarts
Foto's: Bert Beelen, William Moore
Grafisch ontwerp: Wunderbar Ontwerpers
Druk: De Bondt grafimedia communicatie bv

Maart 2016

GEMEENTE Nijmegen

Centrum Nijmegen

Brief aan de raad - Nieuwsbrief Binnenstad bidbook Welkom in Nijmegen

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D12 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	EZ20/16.0002753	Wijnand Kok
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem		(024) 3299142

Geachte leden van de raad,

Nijmegen heeft onder meer door de aanwezigheid van de kennisinstellingen veel potentieel op het vlak van startende ondernemers en startups. Een actueel voorbeeld is het Rockstart programma op de Novio Tech Campus, waar 10 startende bedrijfjes op het vlak van digital health werken aan een product- en marktintroductie. Daarnaast schrijven jaarlijks in Nijmegen en de overige gemeenten in het Rijk van Nijmegen in totaal zo'n 600 startende ondernemers zich in bij de Kamer van Koophandel. Het aantal werklocaties voor startende ondernemers groeit (er zijn op dit moment 35 in de stad). Het aantal ZZP'ers in Nijmegen is gegroeid tot ruim 9.000.

Om het potentieel te verzilveren is het van belang het zogenaamde startup ecosysteem op orde te hebben. Dit is het geheel van organisaties, faciliteiten, instrumenten en maatregelen die het laten ontstaan en groeien van startups initieert en faciliteert. Met de partners in de stad is een analyse gemaakt van het Nijmeegse startup ecosysteem. In kaart is gebracht datgene wat we hebben en wat daar nog aan ontbreekt, de zogenaamde witte vlekken (bijlage: werkdocument Startup Nijmegen). Daarbij is ook gekeken naar het startup ecosysteem van steden met een vergelijkbaar profiel. Onder meer ontbreekt er in Nijmegen een zogenaamde hub. Dit is een fysieke plek voor startende ondernemers, met zogenaamde acceleratieprogramma's in combinatie met tal van activiteiten voor stad en regio die het ondernemerschap verder versterken.

Met partners is afgesproken te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem. Uitgangspunt hierbij is de samenhang en samenwerking – ook in regionaal verband - verder te versterken onder meer op het vlak van gezamenlijke programma's en promotie. De hub gaat daar mede invulling aangeven.

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
1

De gemeente zet voor de uitvoering tot en met 2019 in totaal €400.000,- in uit het programma Economie&Werk (onder voorbehoud van vaststelling van de stadsbegrotingen 2017 t/m 2019 door de raad) . Deze middelen zetten wij als co-financiering in en verwachten van partners dan ook bijdragen. Daarvan wordt €225.000,- in gezet in de vorm van een vierjarige budgetsubsidie aan de stichting Centrum voor Jong Ondernemerschap (CVJO) ten behoeve van de ontwikkeling en realisatie van de hub Startup Nijmegen.
Het effect is een verdere economische ontwikkeling van de stad én meer werkgelegenheid. De aanpak is een uitwerking van de Economische Innovatie Agenda 2020, onze visie op de versterking van de kenniseconomie.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders,

De Burgemeester,

Drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. R. Wever

Bijlagen: Werkdocument Startup Nijmegen; Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem; programma Startup Nijmegen.

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

0. Inleiding

Nijmegen heeft onder meer door de aanwezigheid van de kennisinstellingen veel potentieel op het vlak van startende ondernemingen en startups. Een actueel voorbeeld is het Rockstart programma op de Novio Tech Campus, waar 10 startende bedrijfjes op het vlak van digital health werken aan een product en marktintroductie. Daarnaast schrijven jaarlijks in Nijmegen en de overige gemeenten in het Rijk van Nijmegen in totaal zo'n 600 startende ondernemers zich in bij de Kamer van Koophandel. Het aantal werklocaties voor startende ondernemers groeit (er zijn op dit moment 35 in de stad). Het aantal ZZP'ers in Nijmegen is gegroeid tot ruim 9.000.

Om het potentieel te verzilveren is het van belang het zogenaamde startup ecosysteem op orde te hebben. Dit is het geheel van organisaties, faciliteiten, instrumenten en maatregelen die het laten ontstaan en groeien van startups initieert en faciliteert. Met de partners in de stad is een analyse gemaakt van het Nijmeegse startup ecosysteem. In kaart is gebracht datgene wat we hebben en wat daar nog aan ontbreekt, de zogenaamde witte vlekken (bijlage: werkdocument Startup Nijmegen). Daarbij is ook gekeken naar het startup ecosysteem van steden met een vergelijkbaar profiel. Onder meer ontbreekt er in Nijmegen een zogenaamde hub. Dit is een fysieke plek voor startende ondernemers, met zogenaamde acceleratieprogramma's in combinatie met tal van activiteiten voor stad en regio die het ondernemerschap verder versterken. Met partners is afgesproken te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem. Uitgangspunt hierbij is de samenhang en samenwerking – ook in regionaal verband - verder te versterken onder meer op het vlak van gezamenlijke programma's en promotie. De hub gaat daar mede invulling aangeven.
De gemeente zet voor de uitvoering tot en met 2019 in totaal €400.000,- in uit het programma Economie&Werk. Deze middelen dienen als multiplier en dienen bijdragen van partners te genereren. Het effect is een verdere economische ontwikkeling van de stad én meer werkgelegenheid. De aanpak is een uitwerking van de Economische Innovatie Agenda 2020, onze visie op de versterking van de kenniseconomie.

Wat is een Startup Ecosysteem
Een Startup ecosysteem wordt gevormd door Startups en een variatie aan organisaties, interacterend als een systeem om gezamenlijk nieuwe Startups te creëren en te laten groeien. De organisaties kunnen worden onderverdeeld in verschillende categorieën:

0. *Universiteiten*
1. *Onderzoeksorganisaties*
2. *Investeerders*
3. *Grote bedrijven (corporates)*
4. *Dienstverlenende organisaties (KvK, OOST NV, Expat Centre, Economic Board)*
5. *Ondersteunende organisaties (incubators, accelorators, co-working spaces)*

1. Afbakening starter/startup

Juist vanwege de aanwezigheid van kennisinstellingen heeft Nijmegen veel potentie op het vlak van de innovatieve startups (high potentials). Een startup is dan een bedrijf dat in de eerste 1000 dagen

zit, met een schaalbaar en herhaalbaar product én een flinke ambitie. Anders gezegd: een startup heeft de potentie om met haar product de wereld te veroveren en heeft de ambitie om dit in korte tijd ook te doen. Daarnaast zijn in Nijmegen zeer veel startende bedrijven, bijvoorbeeld in de zakelijke dienstverlening. Deze passen niet in de definitie van de startup, hebben wellicht geringere economische groeikansen, maar kunnen een individu wel een inkomen verschaffen.

Het is niet eenduidig af te bakenen welke maatregelen uit de hierboven beschreven aanpak specifiek voor starters en/of voor startups wordt ingezet. Een aantal acties/maatregelen is generiek, een aantal heeft inderdaad betrekking op het faciliteren van de startup. Kort samengevat: we kiezen voor een aanpak die deels generiek alle startende bedrijven versterkt en deels specifiek gericht is op startups.

2. Financieel instrumentarium voor startups

Wat is er?

Landelijk, regionaal en lokaal is een divers pakket aan instrumenten beschikbaar. Het betreffen belastingvoordelen, leningen, subsidies, crowdfunding en informal investors:

1. Belastingvoordeel betreft (WBSO-regeling) het terug krijgen van loonbelasting;
2. Leningen worden enerzijds verstrekt door banken, Qredits (microfinanciering voor starters en kleine ondernemers) en publieke (PPM Oost, Microkrediet Gelderland, gemeente Nijmegen (BBZ-regeling) en private partijen).
   Daarnaast zijn er leningen die specifiek gericht zijn op de groeifase én activiteiten van de startup. Zo is er voor 2016 en verder een nieuw programma Gelderland Valoriseert dat een aantal mogelijkheden gaat bundelen;
3. Subsidies betreffen onder meer vouchers en EFRO-programma's;
4. Crowdfunding is een nieuw maar snel aan populariteit winnend instrument. Gelderland kent een crowdfunding platform;
5. Informal investors: zij financieren startups vaak in ruil voor een belang (aandelen). Ingangen voor deze investeerders zijn o.a. banken, KplusV en Meesters van de Toekomst.

Analyse

Het aanbod van financieel instrumentarium is veelzijdig en divers. Ook is er een grote dynamiek (regelingen komen en gaan). Het lijkt dat er op zich voldoende financieringsmogelijkheden zijn, maar dat er drie (randvoorwaardelijke) zaken beter kunnen:

- Overzicht en inzicht van het beschikbare instrumentarium;
- Onafhankelijk advies: welke vorm van financiering is in welke fase van de startup gewenst;
- Onvoldoende matchmaking tussen lokale/regionale informal investors en startups, waarbij er geen totaal overzicht is van deze informal investors.

Wat is er aan te doen?

Betere facilitering op het financiële vlak is nodig. Dit kan gerealiseerd worden door:

- Online het beschikbare financiële instrumentarium ontsluiten én beheren (bijv. door middel van een routemap);
- Het ontwikkelen en aanbieden van onafhankelijk advies over mogelijkheden en keuzes ten aanzien van financiering. Dan gaat het o.a. om het in kaart brengen van financieel adviseurs en het benoemen van voorwaarden en condities op basis waarvan een consult wordt gegeven;
- Denkbaar is het creëren van een (regionaal) fonds en een voucherregeling, waarmee vervolgens een consult kan worden ingekocht. Maar ook consults met uitgestelde facturering;
- Het in kaart brengen en beheren van een niet-openbaar overzicht van informal investors.

Wie kan dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- Banken, Gelderland Valoriseert;
- De Startup hub Nijmegen kan het geheel gaan beheren. Maar ook de Business Generator Nijmegen kan een rol vervullen in de uitvoering.

3. Fysieke plekken

Wat is er?

Het aanbod is veel en divers: variërend van primair het verhuur van m2, locaties met een community waar ondernemers samenkomen en ondernemen (PH7, Smeltkroes), locaties met communities en incubator en accelerator-programma's en locaties waar eveneens onderzoeksfaciliteiten en productiefaciliteiten worden geboden (NTC, Mercator).

Daarnaast dienen zich ook initiatieven aan die een bepaald segment bedienen, zoals een acceleratorprogramma in 52 (gericht op Internet of Things en ICT in brede zin). De locaties in Nijmegen vertonen ook een vorm van complementariteit. Mercator richt zich op high tech, high potentials en is vooral incubator. NTC bedient eveneens high tech en high potentials maar dan gericht op de life sciences en health. NTC is incubator én accelerator (SMB, Rockstart). CVJO Nijmegen richt zich niet specifiek op startups maar op starters in de zakelijke dienstverlening (media, design, development, advisering, webshops, etc) en heeft kortdurende acceleratieprogramma's.

Analyse

Er zijn signalen dat er behoefte is aan een specifieke ICT-startup incubator/accelerator. Het lijkt verder dat de startup zijn weg weet te vinden naar een locatie/m2, maar dat er behoefte en vraag is naar gemeenschappen/communities met gezamenlijke acceleratorprogramma's. Dit in samenhang met andere vormen van facilitering. Het ontbreekt aan een echte startup hub, waarin al deze aspecten fysiek samenkomen.

Wat is er aan te doen?

- Het ontbreekt aan een full service startup hub. De stichting CVJO Nijmegen heeft een programmaconcept voor een CVJO Nijmegen 2.0/ de hub Startup Nijmegen ontwikkeld en heeft daarvoor een subsidieaanvraag bij de gemeente Nijmegen ingediend;

- Het ontwikkelen en realiseren van een ICT-startup incubator/accelerator;
- Het in kaart brengen en beheren van een huisvestingsoverzicht.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

De eerste twee zijn in wording/process. Het derde punt zou de Start up hub kunnen doen.

4. Talentversterking, coaching, onderwijs en facilitering

Wat is er?

Onderwijs in ondernemerschap bij de onderwijs- en kennisinstellingen voor studenten.

A. Er is geen compleet overzicht wat er bij RU, HAN en ROC Nijmegen in het curriculum wordt aangeboden. De HAN heeft een Centrum voor Valorisatie en Ondernemerschap dat onder meer het ondernemerschap onder studenten en docenten versterkt. RU heeft o.a. Mercator, iLabs en Radboud Innovation.
B. Er zijn diverse initiatieven van studentenorganisaties om het ondernemerschap te versterken. Bijvoorbeeld ONS die met bepaalde regelmaat bijeenkomsten organiseert.
C. Generieke kennis- en talentversterking:
    - Er bestaat geen gestructureerd aanbod voor het ontwikkelen van kennis en vaardigheden op het vlak van het online ondernemerschap, pitches, marketing, bedrijfsadministratie, Intellectual Property. Vraag is veelal gebaseerd op just in time, daardoor mismatch met het (te) beperkte aanbod.
    - Google introduceert in Nijmegen de digitale werkplaats waar online ondernemersvaardigheden worden aangeleerd (22/23 feb). De KvK was lokaal de traditionele aanbieder van tal van introductiecursussen op het vlak van ondernemerschap. Dit is nu geconcentreerd in Arnhem, niet alle Nijmeegse ondernemers maken de oversteek.
D. De acceleratieprogramma's en coaching worden op een beperkt aantal locaties en voor een beperkt aantal doelgroepen aangeboden (Rockstart, SMB, CVJO Nijmegen, IkStartSmart). Specifieke kennis en talentversterking gericht op een bepaald cluster/thema in de vorm van mentorschap van uit de bestaande bedrijven en organisaties vindt niet plaats.
E. Op het vlak van de businessfacilitering van high tech startups onder meer in de lifesciences en health zijn organisaties actief als SMB, Health Valley, RNCT, etc.

Analyse

Het ontbreekt aan een overzicht van onderwijs in ondernemerschap. Tevens kan door kruisbestuiving tussen RU, HAN en ROC Nijmegen er meer uit worden gehaald. Het lijkt dat studenteninitiatieven ontstaan omdat er een behoefte is waar door de kennisinstellingen niet in wordt voorzien. Studentenorganisaties worden niet of beperkt gefaciliteerd (Unipartners, bedrijfskundewinkel, etc). Het ontbreekt aan een overzicht van aanbod op het vlak van kennisversterking, met name gaat het dan om kennis die het ondernemerschap helpt te versterken. Uit gesprekken met startups komt het signaal dat er behoefte is aan het kunnen deelnemen aan

acceleratieprogramma's én aan het kunnen terugvallen op een poule van mentoren. De businessfacilitering van high tech startups is nog teveel versnipperd en gefragmenteerd.

Wat is er aan te doen?

- Kennisinstellingen brengen hun curriculum op het vlak van onderwijs in ondernemerschap in kaart en bezien de mogelijkheden voor onderlinge kruisbestuiving;
- Activiteiten van studentenorganisaties kunnen worden gefaciliteerd door een plaats te krijgen op een stedelijke kalender (incl. Communicatie en faciliteiten);
- Er wordt een deels doorlopende stedelijke kalender ontwikkeld en vervolgens gecoördineerd en beheerd met daarop de generieke en periodieke activiteiten die het ondernemerschap versterken. De activiteiten op de kalender worden regionaal aangeboden;
- Er wordt per sector/cluster met medewerkers van bestaande bedrijven in stad en regio een pallet van mentoren gebouwd. Dit pallet zou de Startup hub Nijmegen in beheer kunnen nemen;
- Onderzoeken of een vouchersysteem oplossing kan bieden voor de vraag naar kennis en vaardigheden (o.a. op het vlak van Intellectual Property, bedrijfsadministratie, marketing, online ondernemerschap);
- Indien initiatieven zoals dat van Google en Rockstart succesvol zijn dient dit lokaal te worden doorgezet;
- De krachten voor het businessfacilitering van High Tech- startups bundelen in de Business Generator Nijmegen.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- De kennisinstellingen kunnen hier de krachten bundelen, samen met de Startup hub Nijmegen.
- De Startup hub Nijmegen kan de coördinatie, beheer en communicatie van de kalender op zich nemen.
- De betrokken overheden, kennisinstellingen en uitvoeringsorganisaties gaan een samenwerkingsovereenkomst aan die invulling geeft aan de Business Generator Nijmegen.

5. Rol grote ondernemingen/organisaties

Wat is er?

Uit de benchmark blijkt dat grote ondernemingen en organisaties een rol kunnen hebben in het versterken van het startup ecosysteem. Het gaat dan om mentorschap/coach, launching customer, prefered supplier en het bij startups uitzetten van innovatieve ideeën.

Analyse

Bestaande ondernemingen (MKB en groot MKB) en organisaties zijn in Nijmegen en de regio niet of nauwelijks bij een startup aanpak betrokken. Op landelijk schaalniveau wordt vanuit de aanpak Startup Delta gewerkt aan een netwerk van zogenaamde corporates die mentoren leveren of

launching customer zijn. Ook op lokaal/regionaal niveau zijn dit mogelijkheden om bestaande bedrijvigheid bij de startup aanpak te betrekken. Rockstart heeft voor het acceleratieprogramma mentoren geworven, zoals de Sizagroep. Innovatieve ideeën die nu nog bij bestaande bedrijven op de plank blijven liggen kunnen ook de opmaat zijn voor een startup. Het Nijmeegse bedrijfsleven is wel georganiseerd , enerzijds in sectorale verbanden (ICT-netwerk, Industriële Kring), anderzijds op werklocatieniveau. De koepel wordt gevormd door het Economisch Collectief Nijmegen.

Wat is er aan te doen?

Op de korte termijn dient een netwerk van mentoren te worden ontwikkeld. Daarnaast moet het launching customerschap worden ontwikkeld.

Launching customer
De overheid neemt als launching customer innovatieve producten, diensten of processen af om een kwalitatief beter of maatschappelijk wenselijker resultaat te verkrijgen. De overheid treedt daarbij zelf op als vragende partij door middel van haar inkoop- en aanbestedingsbeleid. Hierdoor creëert ze een afzetmarkt voor bepaalde producten en diensten en vervult zij tegelijkertijd een voorbeeldfunctie (early adaptor) voor andere partijen. Vervolgens kan dit private partijen aansporen om het desbetreffende product of dienst in te kopen.

De gemeente kan daarin het voortouw in nemen. De gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de inkoop in het kader van de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling biedt kansen en mogelijkheden om starters en hun producten te verbinden met en uit te laten testen door zorgaanbieders.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- Het Economisch Collectief Nijmegen kan een rol vervullen bij het ontwikkelen van het pallet aan mentoren;
- Het beheer van het pallet kan worden gedaan door de Startup hub Nijmegen;
- De gemeente Nijmegen ontwikkelt in aansluiting op haar inkoopbeleid een eigen aanpak voor launching customer, vervolgens wordt bezien of deze te verbreden is naar andere gemeenten in de regio, de kennisinstellingen en grote bedrijven.

6. Human capital

Wat is er?

Startups hebben gelet op hun schaal en financiële spankracht voor specifieke taken en klussen geen “eigen” personeel. Bijvoorbeeld gaat het dan om marketing, bedrijfsadministratie of (it)programmering. Uit gesprekken met starters/startups blijkt dat er behoefte is aan inzet op deze terreinen.

Analyse

De vraag naar ondersteuning en inzet op deze terreinen én het aanbod komt niet vanzelfsprekend bij elkaar. Dit kan een rem zijn op de ontwikkeling van de starter/startup.

Wat is er aan te doen?

Clustering en bundeling van de vraag van starters/startups naar ondersteuning en inzet. En vervolgens daar dus aanbod op generen. Dat kan in de vorm van stages of ondersteuning vanuit de studentenorganisaties zoals de bedrijfskundewinkel, unipartners, etc. Maar natuurlijk kan dit ook door de markt worden opgepakt. Clusteren en bundelen kan ook leiden tot een vorm van jobassembling en dan zijn er kansen om de verbinding te maken met Nijmegenaren die via het Werkbedrijf op zoek zijn naar werk. Het Werkbedrijf kan daar met kandidaten uit haar bestand een aanbod op formuleren dat ondersteunend is en bijdraagt aan de ontwikkeling van de startup.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

- De Startup Hub Nijmegen kan i.s.m. studentenorganisaties, werklocaties en het Werkbedrijf een aanpak ontwikkelen;
- In een later stadium wordt bepaald hoe het beheer gaat plaatsvinden.

7. Branding/profilering

Wat is er?

De landelijke StartupDelta aanpak heeft onder meer tot doel de 10 hubs nationaal en internationaal te positioneren en profileren als dé plek waar high potential startups zich kunnen vestigen en ontwikkelen. De hub Arnhem/Nijmegen is één van de 10. Dit vertaalt zich naar een online-aanpak en naar het hosten van events in Arnhem en Nijmegen (Startupfest). Er is geen regionale/lokale vertaling naar een lang lopende en consistente branding van de startup hub.

Analyse

Uit de benchmark met andere steden blijkt dat branding één van de instrumenten is die bijdraagt aan het verder ontwikkelen van het startup ecosysteem. Subdoelen zijn:

- Het aantrekken en vervolgens vasthouden van startups (regionaal, (inter)nationaal);
- Het aantrekken van investeringen en subsidies.

Wat is er aan te doen?

Het ontwikkelen en uitrollen van een meerjarige consistente brandingcampagne die is opgebouwd uit diverse instrumenten. Het gaat dan onder meer om:

- Online communicatie/social media;
- Events (pitches, hacketons, bootcamps, etc.);
- Deelname aan landelijke netwerken, zoals Startup Delta.

Wie gaat dit verder ontwikkelen, realiseren en beheren?

Met de lokale en regionale partners ontwikkelen we een campagne, met voor alsnog een looptijd van 4 jaar. Voor de financiering daarvan wordt een gezamenlijk budget gevormd. Het beheer/uitvoering kan aan de Startup Hub Nijmegen worden overgedragen.

8. Organisatie/governance

Wat is er?

Vele organisaties zijn op dit speelveld actief (overheden, kennisinstellingen, uitvoeringsorganisaties, studentenorganisaties, bedrijven, banken, etc.).

Analyse

Alle partijen hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de samenwerking in Nijmegen gefragmenteerd en versnipperd invulling krijgt. Het gaat dan om onduidelijke afbakening wie wat doet, maar ook om het genereren van synergie door middel van samenwerking. Vooral op dat vlak is nog een wereld te winnen.

Wat is er aan te doen?

De betrokken partners moeten met elkaar afspraken maken over het afbakenen van taken en rollen en de wijze van samenwerking. Het ligt niet voor de hand hiervoor een nieuwe structuur op te zetten. Maar juist te kiezen voor een netwerkachtige vorm van samenwerking. Wanneer mogelijk/gewenst, zou deze samenwerking (voor beide initiatieven) op bestuurlijk niveau middels een letter of intent/samenwerkingsovereenkomst/pact kunnen worden bekrachtigd. In de uitvoering is het denkbaar dat we gaan werken met een startuptafel, die zorgt voor bundeling van mensen en maatregelen. De startuptafel neemt dan de regie op het uitvoeringsprogramma Startup Nijmegen.

9. Schaal

Het uitvoeringsprogramma Startup Nijmegen heeft een regionale uitwerking. Tal van maatregelen versterken ook de starter en startup in het Rijk van Nijmegen. Indien opschaalbaar zullen onderdelen van het uitvoeringsprogramma in het kader van het Icoonprogramma Campusontwikkeling samen met Arnhem worden ontwikkeld c.q. uitgevoerd.

10. Financiën

De gemeente Nijmegen heeft voor de financiering van de startup aanpak voor 2016 t/m 2019 middelen gereserveerd. Het gaat om een bedrag van in totaal €400.000,-. De gemeente wil deze middelen inzetten als multiplier. Dit betekent dat ook van partners in en buiten de stad inzet wordt gevraagd. Daarnaast wordt deze aanpak ingebracht in het traject van de Provinciale Gebiedsopgave Arnhem Nijmegen, te weten het icoonprogramma Campusontwikkeling en doen we een beroep op co-financiering van de provincie Gelderland.

11. Planning

Na vaststelling van dit uitvoeringsprogramma gaan we een aantal activiteiten ontwikkelen en vervolgens realiseren en uitvoeren. In 2016 ligt de nadruk vooral op het ontwikkelen. In de jaren daarna gaan we over tot realisering en uitvoering. Daar gaan we met de partners een gedetailleerde planning voor opstellen.

Op korte termijn staat op de rol:

- De hub Startup Nijmegen gaat dit voorjaar van start;
- Gekoppeld aan de opening van de hub maken we eveneens een start met de branding en profilering van Startup Nijmegen;
- Het gemeentelijk aanbestedingsbeleid wordt dit voorjaar herijkt, daarin nemen we mee de invulling van het launching customerschap;
- Eveneens maken we dit voorjaar afspraken met de partners over de wijze waarop we gaan samenwerken. Dit moet in de zomer leiden tot een samenwerkingsovereenkomst/letter of intent én een planning.

STARTUP
NIJMEGEN

A place you join as an individual, 'me',
but where you become part of a greater 'we'.

StartUp Nijmegen

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

STARTUP NIJMEGEN

Inhoudsopgave

1. StartUp Nijmegen 3
    - Missie 3
    - Visie 3
    - Het team 4
2. Fysieke plekken 5
3. Talentversterking, coaching en onderwijs 6
4. Acceleratieprogramma 7
5. Financieringsaanbod 8
6. Netwerk 8
7. Profilering 9
8. Exploitatiebegroting 10

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

STARTUP NIJMEGEN

1. StartUp Nijmegen

StartUp Nijmegen (SUN) is de voormalige Stichting CVJO Nijmegen aan het Stationsplein 12. De laatste 4 jaar zijn er 57 ondernemers gestart bij CVJO Nijmegen. Hiervan zijn er 7 gestopt als ondernemer en 50 uitgevlogen en doorgegroeid. Deze 50 ondernemers hebben nu gezamenlijk 120 personeelsleden in dienst. Enkele succesvolle voorbeelden zijn Sit & Heat[1], Su. B Design[2], Webbio[3] en Project Escape Nijmegen[4].

Het succes van de bovenstaande bedrijven is mede vormgegeven doordat de ondernemers zich aansloten bij SUN. SUN is niet alleen een incubator (werkplek), maar ook een accelerator en biedt coaching, training, financiering en een netwerk. Door de combinatie van al deze factoren groeien ondernemers sneller en zijn ze eerder in staat om zichzelf te onderhouden en, indien gewenst, personeel aan te nemen (doorgroeien naar MKB). Deze ontwikkeling heeft weer een positief effect op de economie van Nijmegen.

Missie

Wij geloven in de kracht van de community vanuit waar je doeltreffend onderneemt. We zijn sociaal, innovatief en verbinden. We zijn een werkplek en bieden coaching, training, financiering en een enorm lokaal en regionaal netwerk. Met de juiste wil en de juiste focus zorgen we ervoor dat elke ondernemer in de zakelijke dienstverlening zichzelf goed kan onderhouden en zijn groeipotentieel optimaal benut (doorgroeien MKB).

Visie

SUN is dé verbindende, lokale schakel tussen ondernemers, onderwijs en gemeentelijke instellingen en voegt daardoor maximale waarde toe aan de Nijmeegse economie en daarmee aan onze maatschappij.

[1] http://www.sitandheat.com/nl/
[2] http://www.amazon.co.uk/s?marketplaceID=A1F83G8C2ARO7P&me=A29JFGJL53V25B&merchant=A29JFGJL53V25B&redirect=true
[3] https://webbio.nl/
[4] http://projectescape.nl/

Het team

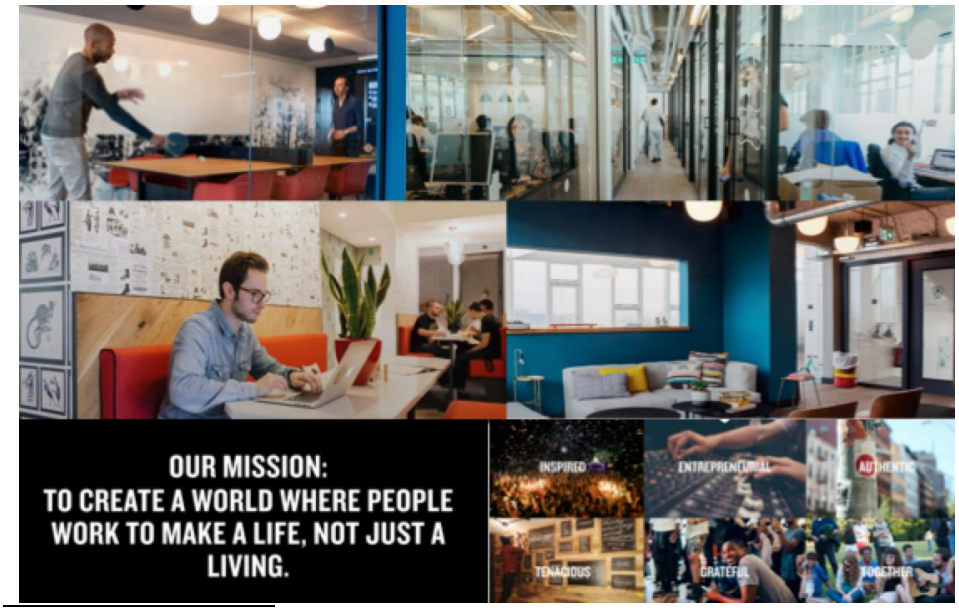
SUN is een stichting met een Raad van Toezicht (RvT) en een Dagelijks Bestuur (DB). De RvT bestaat momenteel uit twee personen en één vacante positie. Het DB bestaat momenteel uit twee personen. Het dagelijks bestuur en de Raad van Toezicht hebben frequent overleg en ondersteunen elkaar daar waar nodig.

STARTUP NIJMEGEN

2. Fysieke werkplekken

SUN laat zich inspireren door WeWork[5] (Space – Community – Services). De community is de katalysator van het geheel en komt samen op een toplocatie in het centrum van Nijmegen. SUN bestaat fysiek uit een grote kantoortuin met flexplekken en losse afzonderlijke kantoren voor ondernemers die doorgroeien. Er zijn state of the art overlegruimtes, een game-room en een fitnessruimte. In de huiskamer komen ondernemers graag samen om even te sparren met elkaar of gewoon lekker een biertje te drinken. Uiteraard zijn alle technische hulpmiddelen zoals (3D) printers, kopieermachines, beamers, conference call en TV schermen aanwezig.

SUN vervult ook een loketfunctie[6] in Nijmegen. Een doorverwijsfunctie[7] en eerstelijnsopvang waardoor de al aanwezige infrastructuur m.b.t. ondernemerschap in Nijmegen efficiënter kan worden gebruikt. Het speelveld van werklocaties in Nijmegen is gefragmenteerd en een (startende) ondernemer weet vaak niet wat de mogelijkheden zijn en waar hij of zij het beste past. Wij verwijzen door naar bijvoorbeeld Noviotech Campus en Mercator. De loketfunctie wordt tevens online aangeboden in de vorm van de Stedelijke Ondernemerskalender.

[5] https://www.wework.com/
[6] Onderzoek naar het StartUp Ecosysteem in Nijmegen/ Koen Sieben/ 07-01-2016/ versie 6/ Fysieke plekken/ pag. 4.
[7] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Fysieke plekken/ pag. 3.

STARTUP NIJMEGEN

3. Talentversterking, coaching en onderwijs

Bij SUN is de dagelijkse leiding in handen van de 2 aanjagers. Door middel van 1-op-1 coaching helpen zij de ondernemers met de dagelijkse ondernemersvragen, maar ook met het aanbrengen van de juiste focus en reflectie op het functioneren als ondernemer. Daarnaast zijn ze ook de katalysator van de community en leggen de juiste verbindingen tussen mensen.

De community zelf is ook coachend naar elkaar. Ondernemers van SUN (maximaal 4 personen) hebben wekelijks intervisie in een gesloten peergroup[8].

Daarnaast wordt er intensief samengewerkt met het bestaande MKB van Nijmegen. Deze inspirators[9] stellen hun kennis, expertise en ondernemers ervaringen maandelijks gratis ter beschikking aan de ondernemers door middel van 1-op-1 coaching. Vice versa worden de inspirators op hun beurt ook weer geïnspireerd door het in contact zijn met ondernemend talent.

Bij SUN wordt ook de verbinding gemaakt met de lokale onderwijsinstellingen[10] (RU, HAN en ROC) die het vak ondernemerschap al in hun curriculum aanbieden en met studentenverenigingen die actief zijn op het gebied van ondernemerschap (AIESEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel, Ondernemende Nijmeegse Studenten). Er kan in het SUN gebouw gebruikt worden gemaakt van fysieke ruimte voor het geven van les, het begeleiden van projectgroepen en het houden van bijeenkomsten. Alle activiteiten worden tevens meegenomen in de Stedelijke Ondernemerskalender.

[8] Een peergroup is een groep mensen uit de samenleving, die een vergelijkbare leeftijd, status, belang of belangstelling hebben en gemeenschappelijke gedragscodes. Een peergroup wordt ook wel de 'vriendengroep' of 'vriendenkring' genoemd.
[9] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Talentversterking, coaching en onderwijs/ pag. 3.
[10] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Talentversterking, coaching en onderwijs/ pag. 4.

STARTUP NIJMEGEN

4. Acceleratieprogramma

Naast dat SUN een incubator (werkplek) functie vervuld, zijn we vooral een accelerator (versneller/ vliegwiel). Niet alleen door persoonlijke- en groep coaching, maar ook met trainingsprogramma's.

SUN geeft online overzicht van Het Stedelijk Ondernemersaanbod van Nijmegen zoals de Digitale Werkplaats van Google, het curriculum van de RU, HAN, ROC en de activiteiten van studentenverenigingen zoals IASEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel en Ondernemende Nijmeegse Studenten, SVADEO en SV Center. Ook andere initiatieven van incubators zoals Hubbels, Honigfabriek en Bedrijvencentrum Groenenstraat en accelerators zoals Ik Start Smart zijn zichtbaar op deze Stedelijke Ondernemerskalender.

Daarnaast initiëren we zelf ook trainingen en evenementen. Specifiek bedoeld om ondernemers harder te laten groeien zodat ze zo snel mogelijk in staat zijn om zichzelf te onderhouden en hun groeipotentieel optimaal benutten. Door het organiseren van trainingen en evenementen wordt ook het Nijmeegse StartUp Ecosysteem[11] regelmatig onder de aandacht gebracht. De trainingen van SUN zijn onderverdeeld in een aantal vakgebieden zoals hieronder weergegeven. Ze worden door SUN ontwikkeld voor groepen van ca. 10 tot 20 personen, op frequente basis aangeboden en gegeven door experts. De trainingen zijn aanvullend op het bestaande, lokale aanbod.

VAKGEBIEDEN	**TRAINING**
ORGANISATIE	Schrijf je Businessplan, Bescherming van je idee (octrooi, patent, modelrecht, intellectueel eigendom), Belang van Algemene Voorwaarden, Personeel aannemen, Huisvesting, Verzekeringen, Bedrijf verkopen, Export en ZZP'er of MKB'er?.
IDENTITEIT	Waarom doe je wat je doet (Start met je missie en visie)?, Bouwen aan je identiteit met Lego Serious Play en Wat is jouw stip aan de horizon?.
MARKETING	Positionering, Wie is DIK (De Ideale Klant) ?, Marktonderzoek, Schrijf je Marketingplan en het Businessmodel Canvas.
SALES	Hoe gebruik je het netwerk?, Koude (telefonische) acquisitie, Oei ik groei!, Onderhandelen en beïnvloeden, Presentatie skills en Pitchtraining.
ONLINE	Online naamsbekendheid, Je ideale website, Rendement van Social Media, Social selling, SEO en SEA, Meten is Weten en De Customer Journey.
FINANCIEN	Welk verdienmodel?, Lokale en Regionale financieringsaanbod, Subsidie en Investeringsfondsen, Crowdfunding, Leningen, Belastingen, Pensioen, Arbeidsongeschiktheid
INSPIRATIE	Sunny Side of Spirit, Getting Things Done, Brainstormtechnieken en Stressmanagement.

[11] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 4.

STARTUP NIJMEGEN

5. Financieringsaanbod

Er zijn enorm veel mogelijkheden in Nijmegen voor ondernemers m.b.t. tot financiële ondersteuning. Dit kan gebruikt worden om je onderneming op te schalen (bijvoorbeeld met bankleningen en subsidies), maar er zijn ook initiatieven waar je naar toe kunt als je het als ondernemer financieel moeilijk krijgt (bijvoorbeeld Bureau Zelfstandigen van de Gemeente Nijmegen). SUN biedt online overzicht van het lokale financieringsaanbod. Hierdoor kunnen we ondernemers optimaal adviseren en doorverwijzen. Het organiseren van evenementen blijkt een effectieve manier te zijn om het financieringsaanbod onder de aandacht te brengen[12].

Daarnaast heeft SUN zelf ook een investeringsfonds ProStartup fonds Nijmegen dat bedoeld is voor starters ondernemers die door middel van financiering uit het fonds met hun onderneming kunnen groeien. Ze gaan van ZZP'er naar MKB'er. De financiering van dit fonds komt van bestaande ondernemers uit de regio Nijmegen, die tevens hun kennis inzetten om de starter te helpen. Starters maken kans op deelname door te pitchen bij de groep investeerders. Voorafgaand aan de investering wordt er een tijdsinvestering gedaan d.m.v. coaching en elke starter wordt gekoppeld aan een ondernemer. De investeerders zorgen voor terugkoppeling naar het fonds. De deelnemers uit het fonds bepalen uiteindelijk of er gefinancierd gaat worden. In ruil hiervoor kunnen aandelen in het bedrijf worden gekocht. Leerproces en netwerk.

6. Netwerk

SUN zorgt voor de lokale verbinding tussen ZZP'er, het MKB, onderwijs-, gemeentelijke- en financiële instellingen. Daardoor hebben we een aanzuigende werking en kunnen we als katalysator fungeren. Door het netwerk wat daarmee ontstaat kunnen de juiste verbindingen worden gelegd. Verbindingen die zorgen dat elke ZZP'er zichzelf goed kan onderhouden en zijn groeipotentieel optimaal benut (doorgroeien MKB).

12 Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Financiering/ pag. 3.

STARTUP NIJMEGEN

7. Profilering

Om SUN lokaal en regionaal te gaan verankeren in de Nijmeegse samenleving ligt de focus hierbij op de volgende punten[13]: organiseren van evenementen, het boosten op social media, online platform (Stedelijke ondernemerskalender), betrekken van regionale en nationale media, verkiezingen en awards en het betrekken van studentenverenigingen. Hiervoor wordt een separaat, detaillistisch marketingcommunicatieplan geschreven, maar de hoofdlijnen bestaan uit:

Middelen	**Wat**
Evenementen	Een overzicht van het totale Stedelijk Ondernemersaanbod, inclusief het acceleratieprogramma van SUN, zie hoofdstuk 6.
Boosten op Social Media	Frequente zichtbaarheid via de social media kanalen Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.
Online platform	De website van SUN fungeert tevens als online platform waarop alles te vinden is wat een ondernemer in Nijmegen zoekt: aanwezige infrastructuur, aanwezige trainings- en evenementenaanbod, aanwezige financieringsmogelijkheden, bestaande ondernemers netwerken, studentenorganisaties, curriculum RU,HAN en ROC etc.
Regionale en nationale media	Het warmhouden van deze media is belangrijk om voor een breed publiek zichtbaar te zijn. Er zal dus tijd en geld in moeten worden geïnvesteerd in advertenties en advertorials, zowel online als offline (De Gelderlander, De Ondernemer, Business Nijmegen, het Ondernemersbelang, De Brug, De Nijmegenaar etc.). Journalisten (landelijk en regionaal) kunnen ook worden uitgenodigd voor een rondleiding.
Verkiezingen en Awards	SUN ondersteunt Startup Delta[14] en daarmee ook initiatieven zoals Startup50 Gelderland[15], maar ook lokale initiatieven zoals De Verkiezing van Nijmeegs Ondernemer van het jaar. Daarnaast organiseren we zelf ook nog de verkiezing van De belofte van het jaar om de link te leggen van de ZZP'er naar het MKB en De StartUp van het jaar.
Studentenverenigingen	Studentenverenigingen zijn heel belangrijk om bekendheid te creëren op de RU, HAN en het ROC[16]. SUN is actief en coachend aanwezig bij deze studentenverengingen en geeft er ook presentaties. Voorbeelden zijn IASEC, Start Up Mix, De Bedrijfskundewinkel en Ondernemende Nijmeegse Studenten, SVADEO en SV Center

[13] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 4.
[14] http://www.startupdelta.org/
[15] http://startup50gelderland.nl/
[16] Benchmarkonderzoek StartUp Nijmegen ProjectYou/ Daniel van Hees/ 14-12-12016/ Profilering/ pag. 5

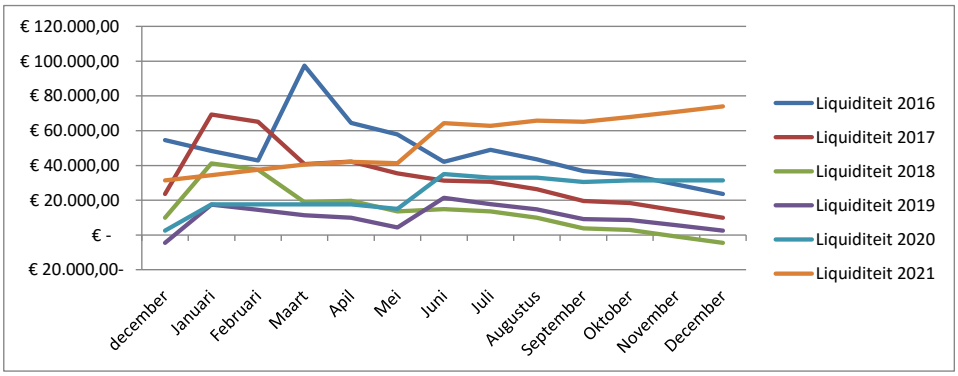
STARTUP NIJMEGEN

8. Exploitatiebegroting StartUp Nijmegen

Exploitatiebegroting StartUp Nijmegen	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bedragen x 1	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag	%	%	%	%	%	%
Omzet ondernemers	77.700,0	111.000,0	166.500,0	222.000,0	277.500,0	333.000,0	73%	73%	74%	77%	79%	80%
Doorbelaste kosten GWL ondernemers	12.600,0	18.000,0	27.000,0	36.000,0	45.000,0	54.000,0	12%	12%	12%	13%	13%	13%
Inspirators/partners	16.800,0	24.000,0	30.000,0	30.000,0	30.000,0	30.000,0	16%	16%	13%	10%	9%	7%
Totale omzet	107.100,0	153.000,0	223.500,0	288.000,0	352.500,0	417.000,0	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Huisvestingskosten | huur	42.000,0	60.000,0	90.000,0	120.000,0	150.000,0	180.000,0	39%	39%	40%	42%	43%	43%
Huisvestingskosten | GWL	12.600,0	18.000,0	27.000,0	36.000,0	45.000,0	54.000,0	12%	12%	12%	13%	13%	13%
Totale kostprijs omzet	54.600,0	78.000,0	117.000,0	156.000,0	195.000,0	234.000,0	51%	51%	52%	54%	55%	56%
Bruto winst	52.500,0	75.000,0	106.500,0	132.000,0	157.500,0	183.000,0	49%	49%	48%	46%	45%	44%
Overige inkomsten | opbrengsten subsidies												
Totaal inkomsten	52.500,0	75.000,0	106.500,0	132.000,0	157.500,0	183.000,0	49%	49%	48%	46%	45%	44%
Aanjagers	35.700,0	51.000,0	76.500,0	100.500,0	100.500,0	100.500,0	33%	33%	34%	35%	29%	24%
Algemene kosten	74.169,5	72.449,5	72.660,2	67.890,1	63.139,9	61.512,9	69%	47%	33%	24%	18%	15%
Totaal operationele kosten	109.869,5	123.449,5	149.160,2	168.390,1	163.639,9	162.012,9	103%	81%	67%	58%	46%	39%
EBITDA	**-57.369,5**	**-48.449,5**	**-42.660,2**	**-36.390,1**	**-6.139,9**	**20.987,1**	**-54%**	**-32%**	**-19%**	**-13%**	**-2%**	**5%**
Afschr. materiële activa	4.500,0	10.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	4%	7%	6%	5%	4%	3%
Totaal afschrijvingen	4.500,0	10.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	13.000,0	4%	7%	6%	5%	4%	3%
EBIT	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**
Betaalde rente												
Resultaat voor buitengewoon resultaat	-61.869,5	-58.449,5	-55.660,2	-49.390,1	-19.139,9	7.987,1	-58%	-38%	-25%	-17%	-5%	2%
EBT	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**
Vennootschapsbelasting												
Nettowinst voor buitengewone resultaten	-61.869,5	-58.449,5	-55.660,2	-49.390,1	-19.139,9	7.987,1	-58%	-38%	-25%	-17%	-5%	2%
NETTO WINST	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**	**-58%**	**-38%**	**-25%**	**-17%**	**-5%**	**2%**

Exploitatietekort	**-61.869,5**	**-58.449,5**	**-55.660,2**	**-49.390,1**	**-19.139,9**	**7.987,1**

	index	1,0%	1,3%	1,4%	1,5%	1,5%						
SPECIFICATIE ALGEMENE KOSTEN	2016	2017	2018	2019	2020	2021	%	%	%	%	%	%
Huisvestingskosten | OZB	3.119,5	6.239,0	6.239,0	6.239,0	6.239,0	9.358,5	3%	4%	3%	2%	2%	2%
Kantoorkosten	7.550,0	7.625,5	7.724,6	7.832,8	7.950,3	8.069,5	7%	5%	3%	3%	2%	2%
Administratie-, accountantskosten	3.500,0	3.535,0	3.581,0	3.631,1	3.685,6	3.740,8	3%	2%	2%	1%	1%	1%
Acceleratieprogramma	25.000,0	30.000,0	35.000,0	30.000,0	25.000,0	20.000,0	23%	20%	16%	10%	7%	5%
Reclame-, marketingkosten	30.000,0	20.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	15.000,0	28%	13%	7%	5%	4%	4%
Overige algemene kosten	5.000,0	5.050,0	5.115,7	5.187,3	5.265,1	5.344,1	5%	3%	2%	2%	1%	1%
TOTAAL	**74.169,5**	**72.449,5**	**72.660,2**	**67.890,1**	**63.139,9**	**61.512,9**	**69%**	**47%**	**33%**	**24%**	**18%**	**15%**

Omzet

Omzet ondernemers:

SUN genereert een inkomstenstroom/ omzet uit het lidmaatschap van startende ondernemers en omzet uit deelnemende Inspirators/partners. Voor het boekjaar 2016 t/m 2021 is een progressieve omzet begroot die jaar op jaar voorzichtig toeneemt van op € 77.000 in 2016, naar € 330.000,- in 2021. Per ondernemer wordt een bijdrage/lidmaatschap gevraagd van € 185,-/mnd. Begroot is een aantal deelnemers/ ondernemers van 35 in 2016, 50 in 2017 75 in 2018 tot 150 in 2021.

Omzet bijdrage doorbelaste kosten GWL:

SUN kent naast de huurlasten een huisvestingscomponent GWL. Deze lasten worden door StartUp Nijmegen doorbelast in de vorm van servicekosten GWL aan de zittende ondernemers. Per ondernemer wordt hiervoor een bijdrage gevraagd van € 30,-.

Ontvangsten Inspirators/partners:

StartUp Nijmegen biedt haar leden/ ondernemers gratis kennis, expertise & advies aan op het gebied van accountancy, notarieel en juridisch, personeel en salaris, financiering, verzekeringen en huisvesting. De bij StartUp Nijmegen betrokken inspirators/partners leveren naast de in-kind bijdrage een maandelijkse financiële bijdrage van € 100,- per partner/inspirator per maand. Het boekjaar 2016 kent tot heden 14 gelieerde inspirators. In de begroting gaan we uit van een groei van 14 in 2016 naar maximaal 25 partners in 2018. Het aantal partners blijft over de periode 2018-2021 gehandhaafd op 25. Met 25 inspirators/partners zijn de belangrijkste disciplines on-board voor on-site invulling en ondersteuning van de inspirator/partner rollen.

De in-kind bijdrage per partner/inspirator bedraagt gemiddeld 2 tot 3 uur per maand (totaal 28-50 uur per maand).

Kosten

Aanjagers / personele lasten:

SUN wordt momenteel operationeel gerund door twee personeelsleden. Voor 2016 is een personeelslast van € 35.700,- begroot, dat is gebaseerd op het groeiend aantal leden/ondernemers van SUN die gebruik zullen maken van de begeleidings- en aanjaagfunctie. Ook zal in de toekomst extra ondersteuning nodig zijn. De beheersvergoeding van de bestuurder(s) wordt vooraf goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Algemene kosten:

De algemene kosten zijn onder te verdelen in huisvestingskosten (4%), operationele kosten (62%) en kosten voor acceleratieprogramma's (34%).

Huisvestingskosten

Huisvestingskosten bestaan hoofdzakelijk uit gemeentelijke belastingen (gebruikersdeel). De huisvestingskosten zijn begroot en afgestemd op het aantal leden/ondernemers die zich hebben aangesloten bij StartUp Nijmegen. De huisvestingkosten huur en GWL worden integraal toegerekend aan de inkoopkosten van de omzet. Met vastgoedeigenaren is besproken dat de hoogte van de huur is afgestemd op het aantal deelnemers.

Huisvesting OZB gebruikersdeel, is geïndiceerd op een gebruikerspercentage OZB van 0,2466% van de WOZ waarde van het gehuurde object. In de onderliggende begroting is voor 2016 uitgegaan van een huuroppervlak van ca 450m^2.

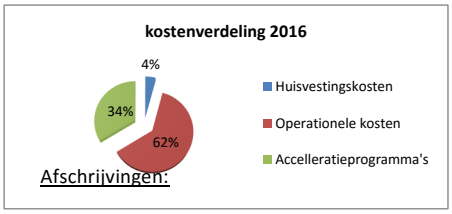
Operationele kosten

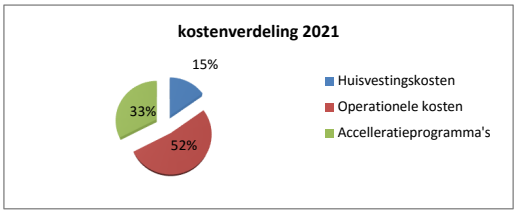
De operationele kosten bestaan o.a. uit kosten voor het voeren van de administratie, de uitgaven voor consumables, het beheren van de locatie en reclame- en marketingkosten.

Acceleratieprogramma's

De kosten voor de acceleratieprogramma's bestaan uit kosten voor het beschikbaar stellen van een al dan niet separate trainings-/seminarruimte, de inhuur van externe coaches, docenten en trainers en de kosten voor (cursus)documentatie en versnaperingen.

Voor de jaren 2016 – 2018 zijn de kosten voor deze programma's oplopend begroot, aangezien we rekening houden met meerdere te houden sessie van de acceleratieprogramma's door het toenemend aantal leden/ondernemers. De kosten voor de ontwikkeling en de uitrol van de programma's in begroot op € 25.000,- in 2016 tot € 35.000,- in 2018. Voor de periode 2019-2021 is de verwachting dat deze kosten teruglopen tot onder net niveau van 2016. Mede doordat in de eerste jaren de ontwikkeling en doorontwikkeling meer kosten benodigd zijn.

Afschrijvingen:

SUN is genoodzaakt te verhuizen naar een nieuwe locatie, om de locatie geschikt te maken worden diverse (huurders-)investeringen gedaan. Het betreft o.a. het aantrekkelijk maken van de bedrijfslocatie voor huidige en toekomstige leden/ondernemers en de organisatie SUN. Gezien de verwachting zal SUN groeien en derhalve in 2017 en 2018 een groter bedrijfsoppervlak betrekken (in dezelfde locatie), het aanpassen van de ruimten en geschikt maken van de ruimten zijn begroot op € 60.000,- in 2016, € 40.000,- in 2017 en € 30.000,- in 2018. De gehanteerde fiscale afschrijvingsperiode bedraagt 10 jaar.

Exploitatietekort:

SUN heeft over de jaren 2016 – 2018 een aflopend exploitatietekort van € 61.000 in 2016 naar € 20.000,- in 2020.

UITKOMSTEN WERKBIJEENKOMST

Hieronder wordt per thema verslag gedaan van de belangrijkste ideeën en acties. Voor alle thema's geldt in zijn algemeenheid dat een benchmark studie naar 'best practices' in andere steden in Nederland als nuttig wordt gezien. Dit zou bijvoorbeeld per thema door studenten kunnen worden opgepakt in het kader van een Bachelors of Master Thesis. Ook kan worden gekeken naar andere vergelijkbare actieprogramma's, zoals Startup Amsterdam. Tevens is er aangegeven dat er behoefte is aan een recent en duidelijk overzicht van de huidige startersmarkt in de regio.

1. FINANCIËLE INSTRUMENTEN (INCENTIVES EN RISICOKAPITAAL)

- Inventarisatie van (regionale) instrumenten van pre-seed tot groeikapitaal en specifieke (regionale) incentives voor starters;
- Vraag en aanbod beter bij elkaar brengen (online en offline);
- Transparanter maken van het aanbod, bijvoorbeeld via een (regionale) website of portal;
- Financieringsevents organiseren (hoe financier ik mijn bedrijf, in welke fase?);
- Voucher regelingen voor subsidies of een financieel consult, al dan niet met een risicodragend karakter van de financier die het consult aanbiedt;
- Regionale financiers samenbrengen en een Nijmeegse propositie formuleren voor (inter)nationale fondsen;
- Innovatieprijzen in het leven roepen;
- Mogelijkheden voor een 'conjunctuurgevoelige' ondersteuning van starters onderzoeken zodat in moeilijke tijden de lasten van Startups kunnen worden verlicht.

2. FYSIEKE PLEKKEN

- Inventarisatie bestaande en potentiële panden die mogelijk geschikt zijn (bijvoorbeeld Belastingkantoor, school Prins Hendrikstraat, etc.);
- Meer clustering van starters in specifieke themagebouwen (bijvoorbeeld: Health/ Semicon/Wageningen - Novio Tech Campus; Cultureel/creatief - Honig fabriek; Spin-offs/ICT - Mercator, ...?
- Fysieke plekken uit laten groeien tot echte dynamische en gepassioneerde hubs en hotspots, met een regionale aantrekkingskracht voor Startups, met een samenhangend en inspirerend coachings- en faciliteringsprogramma (incubators en accelerators), met aantrekkelijke events en met een dynamische en (inter)nationale uitstraling.

3. TALENTVERSTERKING, COACHING EN ONDERWIJS

- Meer aandacht voor ondernemerschap in het reguliere onderwijs;
- Vouchersregeling Coaching in het leven roepen;
- Meer integrale en interdisciplinaire aanpak en samenwerking tussen de kennisinstelling en (bijvoorbeeld YSlab);
- Zowel aandacht voor kennis, expertise als vakmanschap;
- Bootcamps, Hadaton, Demodays en Pitching-sessies organiseren;
- Breng kennisinstellingen samen met thema-platforms in de regio, zoals KIEMT, Health Valley en Food Valley;
- Stimuleer gevestigde ondernemers hun kennis met de (meestal) jonge starters te delen als coach en docent, zowel op inhoud als ondernemerschap Startup Academy;
- Acceleratieprogramma's zoals Rockstart ontwikkelen en uitvoeren.

4. ROL VAN GROTE ONDERNEMINGEN

- Gevestigde, grote Nijmeegse en regionale ondernemingen én organisaties als zogenaamde corporates verbinden aan de Nijmeegse Startups aanpak. Dat kan op tal van manieren. Onder andere door middel van interne incubators, accelerators en venture funds; door op te treden als launching customer of preferred supplier; door coach te zijn en leerplekken te creëren;
- door innovatief aan te besteden; door R&D-partnership.

De invulling vraagt per corporate om maatwerk. Vergelijkbare initiatieven: bijvoorbeeld Philips (Health Incubator), KPN (Ventures) of Heerema (Our Oceans Challenge Accelerator);

- Grote bedrijven van buiten de regio, via hun deelname aan StartupDelta, koppelen aan specifieke Tech Startups in onze regio (bijvoorbeeld Chemelot aan chemie Startups in de stad);

5. VALORISATIE KENNISINSTELLINGEN

- Versnelling en verbetering van valorisatie, bijvoorbeeld via het verbeteren van de interne organisatie (bijvoorbeeld: Innovation Lab TU/e of YES Delft TU). Dit betreft zowel spin-off bevordering als ontsluiting van kennis voor kleine bedrijven;
- Management en hoogleraren van de instellingen beter betrekken en waarderen op valorisatie;
- De kloof tussen onderwijs en het bedrijfsleven verkleinen;
- Organiseren van innovatie events voor studenten en docenten;
- Meer verbindingen creëren tussen de valorisatie-afdelingen van de verschillende kennisinstellingen en ander topinstituten in de regio (zoals het Donders instituut);
- Licensing en jaarcheck meer in dienst van de starter, in plaats van de kennisinstelling. Scherpere keuzes voor speerpunten maken.

6. BRANDING/PROFILERING

- Niet als specifiek thema benoemd in de werkbijeenkomst, maar wel een thema dat steeds terugkomt, is branding, profilering en promotie. Het is belangrijk dat lokaal/ regionaal, maar ook nationaal en international stelselmatig en consistent wordt gecommuniceerd dat Nijmegen ertoe doet als het om innovatieve Startups gaat. Het gaat dan om het voor het voetlicht brengen van de successen, het creëren van events en andere communicatiemomenten. Dit is een kwestie van lange adem en kan worden vormgegeven met een gezamenlijke en specifieke campagne.

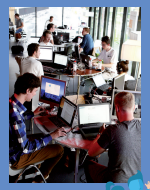
Met als effect:

- Dragvlak bij de kernpartners in de stad;
- Het enthousiasmeren en vasthouden van Nijmeegse Startups;
- Het aantrekken van Startups van elders;
- Het committeren van stedelijke en regionale corporates;
- Het aantrekken van investeerders en het genereren van investeringen in Startups;
- Het versterken van het Startup ecosysteem.

7. NAAR EEN STARTUP ECOSYSTEEM

- De thema's staan niet op zichzelf; tussen de thema's zijn er verbindingen en is er samenhang. Het geheel vormt de roadmap naar een florerend Startup ecosysteem, waarmee Nijmegen zijn positie op de nationale Startupdelta kaart waar maakt. Het woon- en leefklimaat in algemene zin is hierbij ook van belang, omdat kansrijke starters de keuze hebben uit veel goede en aantrekkelijke locaties over de gehele wereld. Het feit dat Nijmegen een studentenstad is, is een voordeel omdat veel starters evenees jong zijn. Omgekeerd: een bruisend Startup-klimaat helpt ook bij het werven van nieuwe studenten. Verbinding met andere Startup ecosystemen elders in de wereld is hierbij ook van belang (= één van de doelstellingen van StartupDelta), omdat dit onder meer de potentiële markt voor starter vergroot (= dikwijls een probleem voor Nederlandse starters).

VERVOLGAANPAK EN AANBEVELINGEN

Het gepresenteerde overzicht van mogelijke acties (inclusief de algemene benchmark en inventarisatie van de huidige startersmarkt) zal moeten worden geprioriteerd, gedusterd en uitgewerkt in de vorm van actielijnen en roadmaps.

Er moeten trekkers ('kanseigenaren') worden benoemd, afkomstig van zowel het bedrijfsleven, kennisinstellingen, intermediairs en overheden.

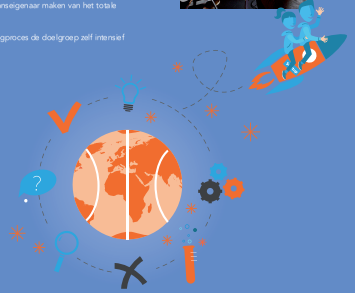
Vervolgens moeten de actielijnen van een budget en SMART targets (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden) worden voorzien.

De Economische Raad Nijmegen kanseigenaar maken van het totale Actieprogramma Startup Nijmegen.

Essentieel is dat in het gehele vervolgproces de doelgroep zelf intensief wordt betrokken.

TIJDPAD

- Juli-september:
  uitwerking actieprogramma
  Startup Nijmegen
- Juli-september:
  ontwikkelen meerjarige
  brandingcampagne
  Startup Nijmegen
- Oktober:
  vaststellen actieprogramma
  Startup Nijmegen door ERN
  en gezamenlijke kick off van
  campagne
- November:
  uitrol actieprogramma
  Startup Nijmegen

Voor meer informatie:
Gemeente Nijmegen, Economische Ontwikkeling, Wijnand Kok, e-mail wkok@nijmegen.nl, telefoon (024) 329 91 42

NIJMEGEN

WERKDOCUMENT

Brief aan de raad - Uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Ingekomen stuk D13 (PA 11 mei 2016)

Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	OB00/ D161056880	Henk Berends
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Technische vragen Slachthuis		(024) 3299623

Geachte leden van de Raad,

Naar aanleiding van de kamerbehandeling op 16 maart jongstleden van het dossier Slachthuis in de commissie Waalfront-Waalsprong zijn door uw Raad aanvullende (technische)vragen gesteld. Met deze brief geven wij antwoord op de door u gestelde vragen. Gezien de aard van de vragen stellen we voor de vragen onder gedeeltelijke geheimhouding aan de Raad te beantwoorden.

1. Het college heeft zelf geen boekenonderzoek gedaan, omdat ING en BOM Capital dat hebben gedaan. Wat voor informatie hebben zij aan de gemeente gegeven en welke conclusies heeft de gemeente daaruit getrokken? Hoe hard waren de offertes van ING en BOM Capital en hoe heeft Hilckmann daarop gereageerd? Wanneer was de gemeente hiervan op de hoogte en welke conclusies heeft zij hieruit getrokken?

Op 15 juni 2015 vindt in de Trêveszaal een presentatie plaats van het Slachthuis samen met ING en BOM waarin zij de portefeuillehouders comfort geven op de vraag of de nieuwe vestiging in Haps voldoende levensvatbaar is. ING en BOM betogen dat de businesscase er goed uitziet en wel zodanig dat zij een lening willen verstrekken met als belangrijkste voorbehouden dat de gemeente Nijmegen haar fiat geeft op de aankoopsom van € 27,6 miljoen en de betaling van € 21 miljoen ineens en een garantiestelling is verkregen van de Rijksoverheid (RVO). Deze presentatie maakt dat scepsis over de haalbaarheid in Haps, het risico op niet doorzetten van de verhuizing maar slechts incasseren van de aankoopsom en twijfels over behoud van werkgelegenheid, verdwijnt. De presentatie en de daar uitgereikte stukken zijn recent aan uw Raad verstrekt.

Naar aanleiding van het overleg van 15 juni 2015 verstrekt het Slachthuis ons op 6 juli 2015 (in de brief per abuis gedateerd 6 juni 2015) een brief van ING en BOM welke inzicht gaf over de stand van zaken met betrekking tot de financiering. In de brief van ING en BOM, welke aan uw Raad ter inzage is aangeboden, is verwoord:

“dat de Financiers beide interne goedkeuring hebben verkregen voor het verstrekken van een gecommitteerd financieringsarrangement ten behoeve van de financiering van Hilzaco Beheer B.V. en haar dochtermaatschappijen (de 'Onderneming') één en ander in lijn met hetgeen dat wij

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

op 15 juni 2015 gezamenlijk met de overige betrokken partijen bespraken in het stadhuis van de Gemeente Nijmegen. Het financieringsarrangement heeft als één van de belangrijkste doelstellingen het mogelijk maken van de verplaatsing van de huidige slachterij gelegen aan de Havenweg te Nijmegen."

Verder in de brief wordt genoemd dat:

"De Financiers zullen de komende periode gebruiken om in overleg met de Onderneming een gecommitteerd aanbod uit te werken in de vorm van lening documentatie onder de gebruikelijke (opschortende) voorwaarden voor vergelijkbare transacties. Wij wijzen u er op dat de inbreng van een geldelijke bijdrage vanuit de lokale overheden en goedkeuring van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor het verstrekken van garanties onder de regelingen Groeifaciliteit en Garantie Ondernemingsfinanciering belangrijke opschonende voorwaarden zijn. Deze goedkeuring wordt medio juli verwacht."

Wij hebben geen andere informatie verkregen van ING en BOM over de businesscase dan bovenstaande.

Op ons verzoek over nadere duiding van de strekking van voornoemde brief geeft ING op 10 maart 2016 ons College per e-mail het volgende aan: "Zoals aangegeven in deze brief had ING op dat moment (6 juli 2015) interne goedkeuring om een financieringsarrangement te verstrekken aan de Onderneming en uit te werken in een aanbod onder de gebruikelijke (opschortende) voorwaarden voor vergelijkbare transacties".

Uit een gesprek met vertegenwoordigers van Hilckmann op 10 maart jl. is bevestigd dat ING offertes voor de financiering heeft vastgesteld en ter accordering heeft aangeboden aan Hilckmann. Door het Slachthuis zijn deze offertes, naar eigen zeggen, uiteindelijk niet ondertekend.

2. Wanneer en waarover is er contact geweest tussen gemeente, Hilckmann, provincie, ING en BOM capital over de voortgang tussen juli 2015 en 24 februari 2016? Wat voor informatie is er in die tijd uitgewisseld en wat voor conclusies heeft de gemeente hieruit getrokken?

Pas op 24 februari, twee dagen voor de sluiting, werd ons het voornemen te stoppen met de activiteiten van het Slachthuis medegedeeld.

Met het Slachthuis is, op ambtelijk niveau, een aantal malen contact geweest. Op basis van deze contacten, die vooral gingen over de voortgang bij de vergunningverlening en daarin ontstane vertraging (ca. 2 maanden), kon deze stap op geen enkele manier worden voorzien.

Met ING en BOM is tussen juli 2015 en 24 februari 2016 geen contact geweest omdat wij geen directe relatie met ING en BOM hebben, hierdoor is informatieverstrekking aan ons niet mogelijk.

Op bestuurlijk niveau is ook enkele malen contact geweest met de gemeente Cuijk. Ook hier zijn geen signalen opgevangen die wezen op het niet doorgaan van de verhuizing

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

3. Wanneer en hoe heeft het college de raad op de hoogte gehouden van de voortgang tussen juli 2015 en 24 februari 2016?

Het college heeft de raad tussen juli 2015 en 24 februari 2016 niet geïnformeerd over het dossier slachthuis omdat daar ons inziens geen reden voor was.

4. Volgens het college is het gangbaar om bij dit soort transacties 80% vooraf te betalen? Kunt u enkele vergelijkbare voorbeelden noemen?

[redacted]

5. waarop is nu allemaal beslag gelegd?

[redacted]

6. hoe wilt de wethouder garanderen dat er, ondanks het beslag, het evt. sociaal plan voor de werknemers niet in gevaar komt?

Op dit moment wordt in samenspraak met de advocaat van het Slachthuis onderzocht op welke wijze beslagen deels kunnen worden opgeheven om salarisbetalingen mogelijk te maken. Ons College heeft dus oog voor de belangen van de werknemers. Het Slachthuis is verantwoordelijk voor het sociaal plan. Voor zo ver ons bekend is er geen overeenstemming over een sociaal plan.

7. is de wethouder bereid om, desnoods in de vorm van een lening, de salarissen voor de werknemers veilig te stellen zodat het beslag niet opgeheven hoeft te worden?

Ons College heeft besloten om onder voorwaarden mee te werken aan het gedeeltelijk opheffen van de beslaglegging om salarisbetaling aan medewerkers mogelijk te maken.
Zie tevens antwoord vraag 6.

8. kan de wethouder uitleggen waarom hij, ondanks zijn toezegging in beslotenheid, toch heeft besloten om 75% van het volledige bedrag ineens aan Hilckman te betalen?

De wethouder heeft uitgesproken dat betalen in delen ook zijn voorkeur genoot. De bijeenkomst waar naar wordt verwezen, was bovendien een half jaar voordat de overeenkomst werd gesloten. De onderhandelingen waren destijds nog in volle gang en leidden tot een eindresultaat waarin uiteindelijk ook niet het volledige bedrag ineens betaald (6,6 miljoen niet), maar waarin uitbetaling van 21 miljoen in één keer wel noodzakelijk was . De gemeenteraad is in die besluitvorming steeds meegenomen.

Het percentage van 75 procent is uiteindelijk nodig geweest om, met alle betrokken partijen (twee provincies, BOM, ING, Slachthuis en gemeente) tot een transactie te komen.
In de uitwerking van de voor ons belangrijke werkgelegenheidsclausule wordt deze in de koopovereenkomst gewaardeerd op € 27,6 minus € 21 miljoen= € 6,6 miljoen. Daarmee werd de tweedeling in de betaling een feit en ook zo voorbereid als tekst in de koopovereenkomst. In juli 2015 vindt vervolgens de feitelijke aankoop plaats en de betaling van deel 1, de € 21 miljoen, en worden de eigendommen aan de Havenweg overgedragen aan de gemeente. Het Slachthuis

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

krijgt binnen de overeenkomst tijdelijk het voortgezet gebruik. Uw Raad is in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen te uiten over de voorgenomen aankoop. De overeenkomst is als bijlage opgenomen bij de destijds aan uw Raad aangeboden stukken en de betalingsmomenten zijn in de brief aan uw Raad opgenomen. Deze betalingsmomenten zijn gebruikelijk. Bij een aankoop op reconstructiebasis is het gebruikelijk om, ter voorkoming van financieringsschade, een groot deel van de schadevergoeding op voorhand te voldoen, vaak is dit 80 % van de schadeloosstelling, met een bandbreedte van 10 %. Maar vaak ook 100 % in combinatie met een sale en leasebackconstructie. Op deze wijze zijn bijvoorbeeld de bedrijven verworven voor het stadsbrugtracé, het Waalfront en in de Waalsprong.

9. In de brief aan de Raad van 30 juni 2015 meldt het college dat de ING Bank en BOM Capital "hebben besloten (…) in aanzienlijke omvang (€ 34 miljoen) te investeren". Waarop was deze melding aan de Raad gebaseerd? Klopt dat het hier niet om een besluit ging maar om een voornemen om onder voorwaarden een lening te verstrekken? Is de lezing van ING, zoals opgetekend in de Volkskrant van 4 maart 2016, dat er 'geen enkele definitieve toezegging was gedaan' correct? Heeft het college rechtstreeks van de financiers vernomen dat besloten was om de leningen – zonder voorwaarden – te verstrekken?

Zie antwoord vraag 1.

10. In de (Mantel)overeenkomst is in artikel 5.4 de opschortende voorwaarde opgenomen dat de financiering (van ING en BOM Capital) is verkregen[1]. Op welke manier heeft het college zich ervan verzekerd dat aan deze opschortende voorwaarde op 31 juli 2015 was voldaan? M.a.w.: op welke manier wist het college op 31 juli 2015 (het moment dat de € 21 miljoen wordt overgemaakt) zeker dat de financiers de lening hadden verstrekt?

Op 28 juli 2015 schrijft het Slachthuis aan de notaris dat de opschortende voorwaarde uit de overeenkomst:

> *"Deze overeenkomst alsmede de in deze overeenkomst genoemde koopovereenkomst, de beëindiging van de Huurovereenkomst en de werkgelegenheidsgarantie worden aangegaan onder de opschortende voorwaarde dat door Vleeshandel Hilckmann en/of Slachthuis Nijmegen binnen vier weken na het vervallen van het in artikel 5.3 vermelde totstandkomingsvoorbehoud, een hen/haar conveniërende financiering is verkregen op basis van de business case die verplaatsing en voortzetting van de activiteiten naar en op het bedrijventerrein Laaracker te Cuijk mogelijk moet maken en waarvan de koopsom voor de verwerving van het opstalrecht onlosmakelijk deel uitmaakt. Indien deze opschortende voorwaarde eerder zal zijn vervallen dan binnen de hiervoor in dit artikel 5.4 vermelde termijn, zullen Vleeshandel Hilckmann en/of Slachthuis Nijmegen de gemeente daarvan onmiddellijk schriftelijk op de hoogte stellen."*

is vervuld. Daarmee komt de overeenkomst definitief tot stand. De brief is als bijlage toegevoegd

[1] Citaat uit artikel 5.4 van de overeenkomst: "…onder de opschortende voorwaarde dat door Vleeshandel Hilckmann en/of Slachthuis Nijmegen binnen vier weken na het vervallen van het in artikel 5.3 vermelde totstandkomingsvoorbehoud, een hen/haar conveniërende financiering is verkregen…"

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Zie tevens antwoord vraag 1.

11. Het college geeft aan de business case niet zelf beoordeeld te hebben, maar af te zijn gegaan op het oordeel van ING en BOM Capital. Op welke manier is de gemeente rechtstreeks (dus zonder bemiddeling van Hilckmann) op de hoogste gesteld van het oordeel van de financiers over de business case?

Op 15 juni 2015 vindt in de Trêveszaal een presentatie plaats van het Slachthuis samen met ING en BOM waarin zij de portefeuillehouders comfort geven op de vraag of de nieuwe vestiging in Haps voldoende levensvatbaar is. ING en BOM betogen dat de businesscase er goed uitziet en wel zodanig dat zij een lening willen verstrekken met als belangrijkste voorbehouden dat de gemeente Nijmegen haar fiat geeft op de aankoopsom van € 27,6 miljoen en de betaling van € 21 miljoen ineens en een garantiestelling is verkregen van de Rijksoverheid (RVO). BOM is als regisseur, procesmanager en financial engineer betrokken bij het vernieuwen en ontwikkelen van bedrijventerreinen in Noord-Brabant. Daarbij zet BOM eigen expertise en middelen in en mobiliseren zij waar nodig kennis, kunde en kapitaal binnen het netwerk van de BOM.

Deze presentatie maakt dat scepsis over de haalbaarheid in Haps, het risico op niet doorzetten van de verhuizing maar slechts incasseren van de aankoopsom en twijfels over behoud van werkgelegenheid, verdwijnt.

In de wensen en bedenkingen brief over de voorgenomen aankoop aan uw raad is dit reeds aangegeven, dit was voor het sluiten van de koop. Eveneens is een schrijven van de BOM en ING aan uw Raad aangeboden, Met de beschreven gang van zaken heeft uw raad unaniem ingestemd.

De voornoemde presentatie en de daar uitgereikte stukken zijn eveneens recent aan uw Raad verstrekt.

12. In hoeverre was het college bekend met de vermogenspositie van het slachthuis (Hilckmann etc.)? Had het college inzicht in de schuldpositie van het slachthuis?

Alle betrokken partijen wisten dat Hilckmann het moeilijk had, de cijfers van voor de verkoop waren bij ons bekend (en ook openbaar via jaarverslagen). Dat was juist een belangrijke reden om tot koop over te gaan met alle betrokken overheden. Op de oude locatie waren er onvoldoende kansen voor het bedrijf om gezond te worden en de verwachting was dat die er in Cuijk wel zouden zijn. Daarnaast was een aankoop hoe dan ook nodig vanwege de woningbouwontwikkelingen in het Waalfront.

Ook lag er een uitspraak van de Raad van State die de gemeente de keuze gaf om uit te kopen of positief te bestemmen.

13. In december 2015 maakte het bedrijf Teeuwissen, de beoogde partner van Hilckmann in het Byblos-concept, bekend niet naar Bedrijventerrein Laarakker (Haps) te verhuizen. Was het college bekend met dit besluit van Teeuwissen dat feitelijk een bom legde onder de verhuizing van Hilckmann naar Haps?

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

In de loop van 2015 is het planologische concept van Laarakker gewijzigd, waardoor het bedrijf Teeuwissen planologisch elders op het terrein werd geplaatst (geen buren van Hilckmann). Later in het jaar heeft Teeuwissen besloten niet naar Haps te gaan.
We hebben in het voortraject ook alternatieve locaties op verzoek van Hilckman verkend buiten Cuijk, zoals o.a. Bijsterhuizen, vestiging daar stond de verdere ontwikkeling van BYBLOS niet in de weg De komst van Teeuwissen naar Haps was overigens ook geen element in de overeenkomst met Hilckmann. Het niet verhuizen van Teeuwisen stond de ontwikkeling van het zogeheten BYBLOS concept daarmee ook niet in de weg.

14. Op 31 juli 2015 heeft de gemeente € 21 miljoen overgemaakt naar de notaris. Wat is het college bekend over hetgeen er met dit bedrag is gebeurd? Is dit bedrag door de notaris overgemaakt naar Hilckmann of is er iets anders mee gebeurd?

Bijgevoegd treft u de afrekening van de Notaris aan zoals deze door het Slachthuis ons is verstrekt.

15. Welke contacten zijn er na 31 juli geweest tussen de gemeente (bestuurlijk of ambtelijk) en Hilckmann? Welke contacten zijn er na 31 juli geweest tussen de gemeente (bestuurlijk of ambtelijk) en de beoogde financiers?

Zie antwoord vraag 2.

16. Sinds wanneer is het aan het college bekend dat de leningen van ING en BOM Capital nooit tot stand zijn gekomen? Ging de gemeente er tot voor kort vanuit dat deze leningen verstrekt waren?

Zie antwoord vraag 1.

17. Is op 28 juli 2015 de opschortende voorwaarden overeenkomst daadwerkelijk vervuld of moest ING daarover nog goedkeuring geven en hoe heeft de notaris dat gecontroleerd?

Zie antwoord vraag 10.

18. Het college geeft aan dat vertegenwoordigers van Hilckmann op 10 maart jl. te kennen hebben gegeven dat Hilckmann de stukken van ING en BOM niet hebben ondertekend. Zou de notaris dat niet hebben moeten checken alvorens uit te betalen?

Nee, omdat Hilckmann heeft verklaard dat de opschortende voorwaarde is vervuld.

19. Wist het college dat Hilckmann van bankier zou veranderen en zo ja wist het college daar ook de redenen van.

Ja, de beoogde verschaffers van vreemd vermogen aan het Slachthuis waren voor hen nieuwe financiers, te weten de ING bank en de BOM Capital.

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

20. Was het college ervan op de hoogte dat er nog een lening en hypotheek bij ABN AMRO open stond? En kende het college de hoogte van de betreffende bedragen?

Ja, het college was op de hoogte van een hypotheekrecht van de ABN Amro. Wij kenden niet de hoogte van het te af te lossenbedrag, wel dat in de businesscase de betaling van de 21 miljoen een resultaat opleverde van ruim € 2 miljoen.

21. Was het college op de hoogte dat Hilckmann dit bedrag volledig en direct via de notaris zou gaan aflossen na ontvangst van de 21 miljoen?

Nee.

22. Waarom heeft het college niet als voorwaarde gesteld voor betaling bedrag dat Hilckmann inzage zou geven in de voorwaarden van de banken.

Zie antwoord vraag 11.

23. Wanneer is duidelijk of en hoeveel de provincie Gelderland & Brabant het bedrag zullen terugvorderen.

Wij zijn in gesprek met de provincie(s), maar dat is nu niet aan de orde. Het geld van de provincie Noord-Brabant is een lening, het geld van de provincie Gelderland een subsidie. Na afloop van de procedures kan worden beoordeeld of en hoeveel van de subsidie van de Provincie Gelderland terug moet.

24. Zitten er risico's aan een claim van 21 miljoen bij de rechter? Bijv. Loopt gemeente Nijmegen hier het risico dat hierbij ook de feitelijke koop teruggedraaid wordt.

De gemeente zal voor de rechter niet inzetten op terugdraaien koop zodat aan een claim door de gemeente bij de rechter tot terugbetaling van een deel van de koopsom dit risico niet zit.

25. Graag zouden wij het huurcontract met Hilckmann aan de stukken toegevoegd zien.

De huurovereenkomst is als bijlage bijgevoegd.

26. Heeft het college bewijsstukken dat de exportvergunning tot nu toe daadwerkelijk niet gegeven is door China aan Hilckmann en bewijsstukken dat dit op korte termijn ook niet meer ging gebeuren.

Nee, in kort geding zal van het Slachthuis gevorderd worden alle bescheiden te verstrekken Aan ons is nog niet aangetoond dat dit dé reden was voor het bedrijf om zo abrupt en onverwacht voor ons (en de andere partners) te stoppen.

27. Het college heeft aangegeven dat het niet nodig vond om boekenonderzoek uit te voeren omdat dit door de combinatie BOM/ING gedaan was. Heeft het college geïnformeerd

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

naar de uitkomsten van dit onderzoek? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke punten van aandacht kwamen hier uit naar voren?

Zie antwoord vraag 11.

28. In de raadskamer van 16 maart heeft het college aangegeven dat er geen boekenonderzoek is uitgevoerd, omdat voor een boekenonderzoek in deze sector de kennis en expertise bij de gemeente ontbreekt. Bent u met ons van mening dat het college deze kennis en expertise extern had moeten inhuren, zodat namens de gemeente boekenonderzoek kon worden uitgevoerd?

BOM Capital is in het leven geroepen door het Ministerie van Economische Zaken en Provincie Noord Braband, juist om bij dit soort zaken financiële en inhoudelijke kennis in te brengen en mogelijk ook te financieren. Gezien de reeds genoemde geheimhoudingsverklaring en het feit dat BOM Capital over experts beschikt, is besloten niet zelf boekenonderzoek uit te voeren.
In de wensen en bedenkingen brief over de voorgenomen aankoop aan uw raad is deze werkwijze reeds aangegeven, dit was voor het sluiten van de koop. Eveneens is een schrijven van de BOM en ING aan uw Raad aangeboden. Met de beschreven gang van zaken heeft uw raad unaniem ingestemd.

Zie verder antwoord vraag 22. en 27.

29. Het college heeft aangegeven dat boekenonderzoek en onderzoek naar de businesscase slechts mogelijk was indien betrokken ambtenaren voor geheimhouding zouden tekenen. Kunt u de omstandigheden beschrijven waaronder dit voor u een redelijke eis was, in een onderhandeling met een partij waaraan u meer dan 27 mln over zou maken?

Dit was geen redelijke eis, mede daarom zijn we er ook niet op ingegaan. De inhoud van de businesscase had de hoogte van de koopsom voor ons ook niet veranderd.

Zie ook antwoord vraag 27.

30. In de besloten raadskamer heeft mw. Schellekens (PvdA) het college gevraagd om uitbetaling in stappen, gekoppeld aan de realisatie van nieuwbouw in Cuijk. Wethouder Velthuis heeft daarop geantwoord: “Uitbetaling in verschillende periodes lijkt mij een heel zinvol scenario. Het kan niet zo zijn dat wij straks het geld in een keer overmaken en men bij wijze van spreken vervolgens met dat geld naar de Canarische Eilanden gaat. We hebben daar eerder voorbeelden van gezien. Dat moet zorgvuldig gebeuren met de bedoeling dat er een gegarandeerde verhuizing naar Cuijk plaatsvindt”. Welke eerdere gevallen zijn bekend bij de wethouder? Waarom heeft het college deze toezegging aan de raad niet nageleefd? Op welke wijze heeft het college dan wel gewaarborgd dat het geld niet voor andere doeleinden gebruikt kon worden?

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

De wethouder heeft uitgesproken dat betalen in delen ook zijn voorkeur genoot. De bijeenkomst waar naar wordt verwezen, was bovendien een half jaar voordat de overeenkomst werd gesloten. De onderhandelingen waren destijds nog in volle gang en leidden tot een eindresultaat waarin uiteindelijk ook niet het volledige bedrag ineens betaald (6,6 miljoen niet), maar waarin uitbetaling van 21 miljoen in één keer wel noodzakelijk was . De gemeenteraad is in die besluitvorming steeds meegenomen.

In de uitwerking van de voor ons belangrijke werkgelegenheidsclausule wordt deze in de koopovereenkomst gewaardeerd op € 27,6 minus € 21 miljoen= € 6,6 miljoen. Daarmee werd de tweedeling in de betaling een feit en ook zo voorbereid als tekst in de koopovereenkomst. In juli 2015 vindt vervolgens de feitelijke aankoop plaats en de betaling van deel 1, de € 21 miljoen, en worden de eigendommen aan de Havenweg overgedragen aan de gemeente. Het Slachthuis krijgt binnen de overeenkomst tijdelijk het voortgezet gebruik.

Uw Raad is in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen te uiten over de voorgenomen aankoop. De overeenkomst is als bijlage opgenomen bij de destijds aan uw Raad aangeboden stukken en de betalingsmomenten en hoogte van de betalingen zijn in de brief aan uw Raad opgenomen.

31. Het college heeft verschillende redenen aangegeven voor de uitbetaling van 21 miljoen in 1 keer. Er wordt onder meer gewezen op de ‘normale’ 80-20 verhouding bij uitbetaling en de eis van banken voor een gezonde verhouding eigen vermogen-vreemd vermogen. Had het college in het belang van de gemeente Nijmegen niet ook eisen moeten stellen ten aanzien van de uitbetaling en bijbehorende garanties?

Hadden we dat gedaan dan was de koop niet rondgekomen, iedere extra hobbel zou de externe financiering onder spanning hebben gezet.

In de overeenkomst zijn nader aanvullende eisen en voorwaarden gesteld. De belangrijkste daarvan zien op de verplaatsing van de onderneming en het behoud van de werkgelegenheid. De opbrengsten van de verkoop alsmede andere financieringsmiddelen die zouden worden aangetrokken, zouden door de eigenaren voor deze doelstellingen worden ingezet.
Van de schadeloosstelling die - in het verlengde van de voorwaarden van verplaatsing van onderneming en behoud van werkgelegenheid - bepaald is op € 27,6 miljoen is € 6,6 miljoen volledig voorwaardelijk en afhankelijk gesteld van de stappen die het Slachthuis moest zetten in Haps/Cuijck. Nu deze stappen niet zijn gezet zijn we naar onze mening dit bedrag niet meer verschuldigd en zullen we dat bedrag dus ook niet betalen; we worden daarin ondersteund door de analyse van de stadsadvocaat.
Het eerste deel van de schadeloosstelling, € 21 miljoen van de in totaal € 27,6 miljoen, is betaald bij de juridische overdracht van het onroerend goed en de installaties. We hebben in de brief van 10 maart jl. ook uitgelegd dat deze verdeling van de verkoopprijs zeer gebruikelijk is en nodig was om de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen zo vorm te geven dat de overeenkomst kon worden gesloten.

32. Het college geeft aan dat de verhouding 80-20 een normale verhouding is bij uitbetaling. Dit wordt o.a. bestreden door Jan van der Grinten, docent staats- en bestuursrecht aan de Universiteit van Leiden. Hij stelt dat de gemeente zonder voldoende garanties dat het

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

geld terugkomt als de verhuizing niet doorgaat zo'n som niet zomaar moet uitbetalen. Heeft het college dergelijke garanties gehad? Wat zijn er aan waarborgen opgenomen in het koopcontract?

Zie antwoord vraag 4., 30. en 31.

33. Het college geeft aan dat het verwacht 6 miljoen te kunnen terugvorderen van de 21 miljoen omdat 15 miljoen is uitbetaald voor de waarde van de opstal. Uit een contract uit 1976 blijkt dat de opstallen om niet terug naar de gemeente gaat wanneer Hilckmann zou vertrekken van de locatie. Hoe kijkt het college hiertegenaan? Moet het college niet gewoon alle 21 miljoen euro terug eisen?

In de overeenkomst tussen het slachthuis en Nijmegen is ontbinding en vernietiging van de gesloten overeenkomst uitgesloten, na akte passering bij de notaris bestaat de overeenkomst uit 1976 niet meer en kan ook niet meer herleven.

34. Door van te voren al aan te kondigen dat de gemeente een bedrag van 6 miljoen terug wil eisen in plaats van de 21 miljoen, verzwakt de gemeente haar eigen onderhandelingspositie. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Wat zijn de beweegredenen van het college geweest om voor deze strategie te kiezen en vooraf al in te gaan zetten op 21 miljoen?

Het is duidelijk dat er schade is; maatschappelijk vanwege het niet verplaatsen van het bedrijf en het daarbij behorende verlies aan banen, en ook financieel. Hoe groot de daadwerkelijke financiële schade is, valt nog niet te zeggen. Dat is aan de rechter. Wat we daadwerkelijk terug kunnen krijgen, is ook afhankelijk van feiten en omstandigheden bij Hilckmann. Die kennen we nog niet omdat het bedrijf geen openheid van zaken geeft. Zoals de wethouders in de kamerronde aangaven is de 6 miljoen een schatting op basis van de huidige kennis, waarbij ook is aangegeven dat Hilckmann nog nauwelijks relevante informatie heeft verstrekt. Nieuwe informatie kan leiden tot een andere inschatting van de geleden schade.

35. Hoeveel mensen zijn nu exact (uitgesplitst naar dienstverband) hun baan verloren door de sluiting van het Slachthuis?

Wij weten niet het exact aantal mensen dat voor het slachthuis heeft gewerkt. De gegevens zijn van begin 2015 en rechtstreeks van het Slachthuis verkregen. Het personeel werkte in vast dienstverband of werd wekelijks ingehuurd (de zogenaamde flexibele schil). Hierdoor verschilde het aantal werknemers per week maar gemiddeld werkten er ongeveer 315 mensen bij het slachthuis. Daarnaast werken 146 mensen dagelijks bij het slachthuis in dienst bij ondersteunende bedrijven. In totaal werkten gemiddeld 460 mensen direct en indirect bij het slachthuis. Veruit de meeste van hen werken fulltime. Zie tabel voor onderscheid naar personeel in vast dienstverband, flexibele schil, indirecte werkgelegenheid en de herkomst van de werknemers.

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Tabel aantal werknemers naar herkomst

	Woonachtig in Nijmegen	*Woonachtig in regio Nijmegen**	*Woonachtig buiten regio Nijmegen*	*Totaal*
Vast dienstverband	*69*	*18*	*41*	*128*
Flexibele schil	*48*	*46*	*93*	*187*
Subtotaal direct	***117***	***64***	***134***	***315***
Indirecte werkgelegenheid	*37*	*37*	*72*	*146*
Totaal werkgelegenheidseffect	***154***	***101***	***207***	***461***

**Regio Nijmegen omvat hier de gemeenten Overbetuwe, Lingewaard, Millingen, Ubbergen, Groesbeek, Heumen, Wijchen en Beuningen. Bron Slachthuis Hilckmann, 2015*

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
11

36. Is het college reeds met het regionaal werkbedrijf in gesprek om deze mensen van werk naar werk te begeleiden? Indien ja, wanneer zijn deze gesprekken gestart? En hoe verlopen deze gesprekken? Indien nee, waarom niet?

Het College is reeds gestart met gesprekken met de medewerkers van Hilckmann in samenwerking met het FNV en WerkBedrijf (inclusief UWV). Het eerste overleg – in deze vorm – heeft 21 maart jl. plaatsgevonden en werd door alle partijen gewaardeerd. Op korte termijn vinden er nog meer voorlichtingsbijeenkomsten plaats – georganiseerd door FNV en WerkBedrijf (inclusief UWV) over de thema's WW, Werk-naar-Werk, Transitievergoedingen, uitbetaling verlofdagen etc.
Bij de medewerkers leven nog veel vragen ten aanzien van deze thema's.
Momenteel wordt de ontslagaanvraag beoordeeld door het UWV. Indien deze aanvraag wordt geaccordeerd neemt het UWV de loonbetaling over en starten de Werk-naar-Werk trajecten op individuele basis. Nu al wordt er actief gezocht naar allerlei mogelijkheden in dit kader.

Met de beantwoording veronderstellen wij u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Gemeente Nijmegen
Ontwikkelingsbedrijf
Projectontwikkeling

Vervolgvel
12

Bijlage 1.: [redacted]
Bijlage 2.:
Bijlage 3.: Huurovereenkomst (Openbaar)

HUUROVEREENKOMST

Dienst Ruimtelijk en Economische Ontwikkeling
Afdeling Financiën en Grondzaken
Bureau Onroerend Goed

GemeenteNijmegen

De Gemeente Nijmegen, ten deze vertegenwoordigd door drs. E.J. de Boer, directeur Dienst Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling der Gemeente Nijmegen, daartoe gemachtigd bij besluit 20 november 1991, afdeling BD11 nummer 91101424 door de Burgemeester van de gemeente Nijmegen op grond van het bepaalde in artikel 171, lid 2, van de gemeentewet en als zodanig handelende ter uitvoering van Burgemeester en Wethouders der gemeente Nijmegen d.d.
hierna te noemen: verhuurster
en
Slachthuis Nijmegen B.V., gevestigd te Nijmegen, Havenweg 2, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door ing. C.A.J. van Vught, in zijn hoedanigheid van directeur van voornoemde vennootschap,
hierna te noemen: huurster,

overwegende
dat ten behoeve van een tweetal bedrijven gevestigd aan de Waalbandijk te Nijmegen, te weten Honig Merkartikelen B.V. en Slachthuis Nijmegen B.V. een aantal infrastructurele wijzigingen in de omgeving van deze bedrijven zullen worden doorgevoerd;
dat door deze bedrijven is gevraagd om het als 'eigen' terrein mogen gebruiken van het voor hun bedrijven gelegen gedeelte van de Waalbandijk en het in eigendom overgedragen krijgen daarvan;
dat het betreffende gedeelte van de Waalbandijk daartoe onttrokken zal moeten worden aan het openbaar verkeer;
dat de Waalbandijk op deze plaats onderdeel uitmaakt van de waterkering;
dat het Polderdistrict Groot Maas en Waal de gemeente Nijmegen heeft verzocht het betreffende perceel niet in eigendom over te dragen aan de betreffende bedrijven en evenmin medewerking te verlenen aan de vestiging van enig ander zakelijk recht;
dat het in huur afstaan van het betreffende perceel voor alle betrokken partijen een acceptabele oplossing oplevert;
dat door de beide bedrijven een bijdrage wordt geleverd in de door de gemeente te maken onkosten voor infrastructurele aanpassingen in de omgeving en als vergoeding voor het als 'eigen' terrein mogen aanmerken van een gedeelte van de Waalbandijk;
dat de gemeente de intentie heeft een niet-eindig exclusief gebruiksrecht te verschaffen;
dat slechts het niet nakomen door de huurster van de huurvoorwaarden de huurrelatie kan laten eindigen;
dat ingeval van een mogelijke dijkverhoging of dijkverzwaring de huurrelatie tijdelijk kan worden opgeschort, danwel definitief wordt beëindigd ingeval het met de dijkverbetering belaste uitvoerende orgaan tot aankoop danwel onteigening van het betreffende dijkgedeelte overgaat;

22ET15.P76

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

HUUROVEREENKOMST

Vervolgvel
1

verklaren te zijn overeengekomen als volgt:

verhuurster verhuurt aan huurster die in huur aanneemt het op de hierbij behorende situatietekening LM 22463 met een dubbele arcering aangegeven gedeelte van het perceel, kadastraal bekend gemeente Neerbosch, sectie A, nr. 2344, groot ± 3280 m², plaatselijk bekend als Waalbandijk,

onder de navolgende voorwaarden en bepalingen:

1 De huur gaat in op 1 augustus 1995 of zoveel later als de reconstructie van infrastructurele voorzieningen in het gebied zal zijn afgerond (doorsteek ijzergieterij Bennink) en wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

2 Verhuur geschiedt tegen een eenmalige vergoeding van ƒ 250.000,- door storting of overschrijving op postrekening 5579539 ten name van de administrateur van het Grondbedrijf van de gemeente Nijmegen, Stationsplein 13 te Nijmegen.
Deze vergoeding dient te worden voldaan bij het aangaan van de huurovereenkomst.

3 Het gehuurde bestaat uit een perceel grond met daarop aanwezig een rijweg met bermstroken, parkeervoorzieningen en terreinverharding, zoals weergegeven op bovengenoemde situatietekening.
Het gehuurde wordt aanvaard in de staat, waarin het zich bevindt bij aanvang van deze overeenkomst.
Ten aanzien van in het gehuurde aanwezige voor het milieu of de volksgezondheid gevaarlijke of niet aanvaardbare stoffen, zal in opdracht en voor rekening van verhuurster vóór de ingangsdatum van de huur een bodemonderzoek worden uitgevoerd.
Het desbetreffende onderzoeksrapport zal onderdeel uitmaken van deze huurovereenkomst en bepalend zijn voor de toestand waarin het terrein werd uitgegeven.

4 Het is huurster niet toegestaan op het gehuurde opstallen op te richten of op welke wijze ook voor huurster zelf of voor derden reclame of propaganda te maken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van verhuurster, die aan zulk een toestemming voorwaarden kan verbinden. Onverlet latend de publiekrechtelijke voorschriften en vereisten te dien aanzien, zal de gemeente haar toestemming niet op onredelijke gronden onthouden en zullen aan een eventuele toestemming uitsluitend in redelijkheid te stellen voorwaarden worden verbonden.
Onverlet latend de publiekrechtelijke voorschriften en vereisten te dien aanzien is het huurster toegestaan het gehuurde te voorzien van een erfafscheiding.

22ET15.P76

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

HUUROVEREENKOMST

Vervolgvel
2

5 Huurster mag het gehuurde noch geheel, noch gedeeltelijk zonder schriftelijke toestemming van verhuurster onderverhuren of aan derden in gebruik afstaan; aan een eventuele toestemming kan verhuurster voorwaarden verbinden.

6 Verhuurster of haar gemachtigden hebben ter controle op de naleving van de voorwaarden en bepalingen in deze overeenkomst steeds recht van toegang tot het gehuurde, na daartoe, behoudens ingeval van calamiteit, op ordelijke wijze een afspraak te hebben gemaakt. Huurster zal verhuurster voorzien van aktuele informatie omtrent contactpersonen in verband met het verschaffen van toegang.

7 Ten aanzien van het onderhoud van het gehuurde terrein geldt dat verhuurster tot generlei verplichting is gehouden.

8 Huurster vrijwaart de gemeente voor alle aanspraken, moeilijkheden met schadevergoedingen van derden of van huurster zelf, welke geacht moeten worden het gevolg te zijn van het gebruik van het gehuurde.

9 Alle ten laste van het gehuurde komende rechten en belastingen, met inbegrip van de eigenaarslasten, komen voor rekening van huurster. Voorzover de gemeente Nijmegen heeft kunnen nagaan is het perceel op het moment van aangaan van deze overeenkomst uitsluitend belast met polderlasten.

10 Indien huurster een of meer der voorwaarden niet of niet behoorlijk nakomt, heeft verhuurster het recht deze overeenkomst na ingebrekestelling te beëindigen, met inachtneming van een ingebrekestellingstermijn van 30 dagen, onverlet latend de aansprakelijkheid van huurster voor alle daaruit voor verhuurster voortvloeiende kosten en schaden.

11 Bij beëindiging van deze huurovereenkomst dient huurster het gehuurde terrein in zijn oorspronkelijke staat op te leveren, ingericht overeenkomstig voornoemde situatietekening, tenzij daaromtrent alsdan anders mocht worden overeengekomen.

12 In het gehuurde bevinden zich kabels en leidingen van de 'nutsbedrijven' ZGN, NUON en PTT.
Ingeval van werkzaamheden in of op het gehuurde, welke consequenties kunnen hebben voor kabels en/of leidingen, dient huurster vooraf toestemming te hebben van de betreffende leidingbeheerder(s).
De betreffende leidingbeheerders ('nutsbedrijven') hebben in goed overleg met huurster te allen tijde toegang tot het gehuurde voor het verrichten van inspectie- of onderhoudswerkzaamheden.

22ET15.P76

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

HUUROVEREENKOMST

Vervolgvel
3

13 Het gehuurde heeft de functie van waterkering (dijk).
Huurster wordt erop gewezen dat de dijkbeheerder te allen tijde toegang tot het gehuurde moet worden verleend. Voorts gelden ten aanzien van het gehuurde de bepalingen van het Gelders Waterschapsreglement, met name de daarin opgenomen verbodsbepalingen voor waterkeringen. Ook bepalingen uit de Algemene Keur van het polderdistrict Groot Maas en Waal voor waterkeringen zijn hier van toepassing. Een en ander houdt in dat voor activiteiten in en op de waterkeringen vergunning moet zijn verleend door het polderdistrict.

Ingeval van een noodzakelijke verzwaring/ophoging van de waterkering, zal de huurovereenkomst worden opgeschort voor de duur van de werkzaamheden, danwel beëindigd ingeval het met uitvoering van de dijkverbetering belaste orgaan tot aankoop danwel onteigening mocht overgaan.
Opschorting danwel beëindiging op deze grond zal geschieden met inachtneming van een termijn van één jaar.
Huurster heeft ingeval van opschorting/beëindiging geen recht op enige vergoeding uit welke hoofde dan ook.

14 Bij huurbeëindiging zal van gemeentewege, doch op kosten van huurster een bodemonderzoek verricht worden op het gehuurde. De resultaten van dit onderzoek zullen worden vastgelegd in een rapport. Een afschrift ervan zal alsdan zo spoedig mogelijk aan huurster worden toegezonden.
Indien uit dit onderzoek blijkt dat het gehuurde is verontreinigd en de oorzaak daarvan is terug te voeren op huurster en/of tijdens de huurperiode zijn ontstaan, zullen de daaruit voortvloeiende kosten en maatregelen op huurster worden verhaald.

15 Deze overeenkomst van huur en verhuur wordt voorts aangegaan onder alle bepalingen als bij de wet ten aanzien van huur en verhuur zijn vastgesteld en wel voorzover daarvan door vorenstaande voorwaarden en bepalingen niet is afgeweken.

16 Deze overeenkomst wordt aangegaan onder het voorbehoud dat burgemeester en wethouders dienovereenkomstig besluiten en de procedure tot onttrekking van het gehuurde aan het openbaar verkeer rechtskracht heeft verkregen.

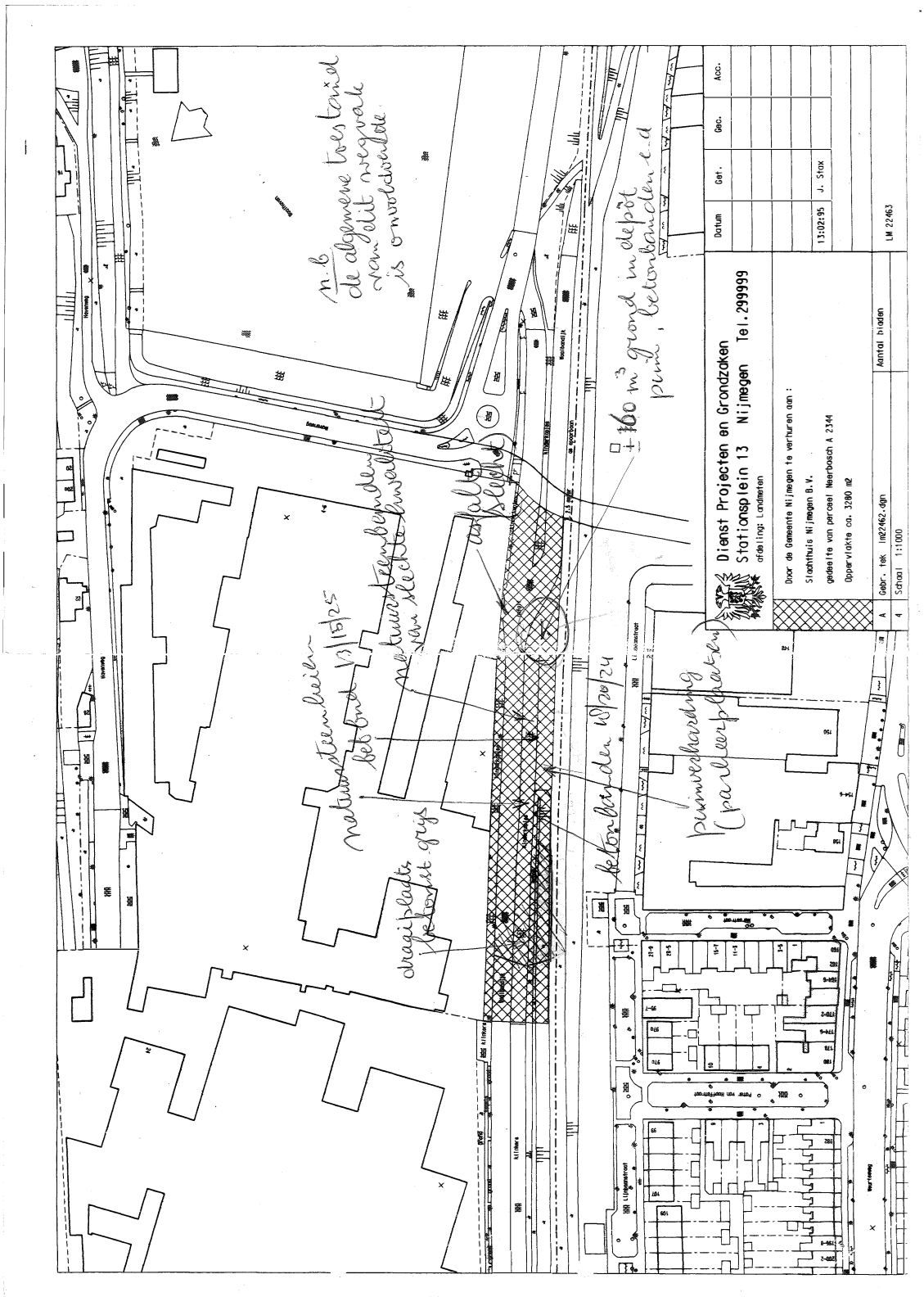
Aldus opgemaakt en getekend op 4/7/95 te Nijmegen

huurster, verhuurster,

C.A.J. van Vught

22ET15.P76

Brief aan de raad - Technische vragen Slachthuis Openbaar

Brief aan de raad - Realisatie zwemwater De Waaijer - Lentse Plas

Ingekomen stuk D14 (PA 11 mei 2016)

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
29 maart 2016	PK10/D161053855	Jurgen Hell
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Realisatie zwemwater Lentse Plas	.	(024) 3292137

Geachte leden van de Raad,

Met deze brief informeren wij u over het besluit om voor de Lentse Plas, als onderdeel van De Waaijer, te streven naar zwemwaterkwaliteit, zodat een formele aanwijzing tot zwemwater door de provincie Gelderland kan plaatsvinden. Tevens informeren wij u over het besluit om af te zien van verondieping van de Lentse Plas.

Discussie omtrent Zwemwater
Wij hebben altijd gestreefd naar een zo hoog mogelijke waterkwaliteit en een zo natuurlijk mogelijke uitstraling van de plassen in de Waaijer. Voor een goede natuurontwikkeling heeft een plas ondiepten nodig. Een gebruikelijke methode om ondiepten te maken is, nadat het kostbare zand is gewonnen, de plas weer gedeeltelijk aanvullen met toepasbare grond.
Omdat Nijmegen een strand aanlegt, moeten we volgens de richtlijn van de Provincie zwemwater realiseren, met de daarbij behorende waterkwaliteit.

Wij hebben in het verleden nooit aangegeven dat er zwemwaterkwaliteit in de Lentse Plas gerealiseerd zou worden, maar wij zouden streven naar een zo hoog mogelijke waterkwaliteit. Echter, omdat Nijmegen een strand aanlegt moeten we volgens de richtlijn van de provincie zwemwater realiseren, met de daarbij behorende waterkwaliteit.

Daaropvolgend gaf Waterschap Rivierenland aan dat volgens het beleid van het waterschap de functie zwemwater strijdig is met de voorgenomen verondieping in de Waaijer. Het waterschap stelde dat als de Gemeente Nijmegen haar voornemen tot verondieping in de Waaijer doorzet, er conform het beleid van het waterschap geen zwemwater kan worden gerealiseerd. Om die reden werd de Nota Bodembeheer eind 2014 (het besluit waarmee de verondieping wordt toegestaan) door het Waterschap buiten behandeling gesteld.

Mede door berichtgeving in de media heeft dit geleid tot toenemende onrust in de omgeving. Om die reden is samen met de Wijkraad op 9 maart 2015 een informatiebijeenkomst voor bewoners georganiseerd over de verondieping van de Lentse Plas.

Brief aan de raad - Realisatie zwemwater De Waaijer - Lentse Plas

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

Vervolgvel
1

Naar aanleiding van de ontstane discussie zijn door drie partijen, gemeente Waterschap en Provincie in consensus afspraken gemaakt omtrent de opstelling van een zwemwaterprofiel. Doelstelling van dit zwemwaterprofiel was om een eenduidige en onafhankelijke prognose te verkrijgen van de te behalen zwemwaterkwaliteit van de Lentse Plas. Nevendoelstelling van het zwemwaterprofiel was om de door het waterschap geconstateerde strijdigheid tussen de functie zwemwater en verondieping op te heffen.

Het zwemwaterprofiel is in opdracht van de gemeente Nijmegen opgesteld. De uitkomst van het zwemwaterprofiel is als positief te beoordelen. Hoofdconclusie is dat het mogelijk is om een goede zwemwaterkwaliteit te krijgen in de Lentse Plas. Overige belangrijke conclusies zijn:

- honden, watervogels en riooloverstorten hebben geen invloed op de zwemwaterkwaliteit.
- zwemmers hebben op een gemiddelde dag geen invloed op de zwemwaterkwaliteit op deze locatie. Op een drukke dag is er sprake van een geringe invloed..
- verondiepen met toepasbare grond, heeft mogelijk geen effect op de zwemwaterkwaliteit (indien materiaal geen bron van fecale verontreiniging/nutriënten is of schadelijk is voor het nog te ontwikkelen ecosysteem).
- In het beleid van het Waterschap Rivierenland is gesteld dat er niet verondiept mag worden in een plas waar ook een zwemwaterfunctie is. Dit blijft bedreiging voor een eventuele zwemwaterlocatie in de Lentse Plas.

Om de patstelling te doorbreken ten aanzien van de strijdigheid tussen het waterschapsbeleid aangaande verondieping en de functie zwemwater hebben we met het Waterschap bestuurlijk verkend of het met vervallen van de verondieping in de Lentse Plas ten gunste van het aspect zwemwater, de Nota Bodembeheer weer in behandeling kan worden genomen. Met dit voorstel komen alleen de Zandse Plas en de Oosterhoutse Plas nog voor verondieping in aanmerking. Het Waterschap heeft inmiddels hiermee ingestemd alsmede met de resultaten van de onderzoeken die de zwemwaterkwaliteit waarborgen. Geconcludeerd kan worden dat bij verondieping van de Zandse en Oosterhoutse plas, de risico's voor de Lentse Plas als zwemwaterlocatie gering zijn.

Draagvlak bij stakeholders (Wijkraad Lent, Klankbordgroep Landschapszone, bewoners)
De conclusies van het zwemwaterprofiel zijn toegelicht aan de Wjkraad Lent en de Klankbordgroep. Alhoewel de conclusies van het Zwemwaterprofiel helder en positief zijn, blijven de Wijkraad en de bewoners sceptisch. In de beeldvorming blijft de combinatie verondieping en de gewenste zwemfunctie, als onwenselijk aangemerkt. Een besluit om de Lentse Plas niet meer te verondiepen zal naar verwachting dan ook met instemming worden ontvangen.

Streven naar zwemwaterkwaliteit
Met het besluit om niet meer te gaan verondiepen in de Lentse Plas gaan we het proces starten om de Lentse Plas formeel als zwemwater te laten aanmerken. De provincie Gelderland is hiertoe het bevoegd gezag daar waar het zwemwaterinrichtingen betreft. Om in formele zin de kwalificatie zwemwaterinrichting te krijgen zijn tenminste nog twee onderzoeken nodig.

- Voordat de provincie zwemwater kan aanwijzen dient tenminste gedurende twee zomerseizoenen monitoringsgegvens beschikbaar te zijn, die aantoonbaar maken dat de waterkwaliteit aan de eisen voor zwemwater voldoet. Wanneer de monitoring in 2016 en 2017

Gemeente Nijmegen
Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Proces en Projectmanagement

plaatsvindt kan op zijn vroegst vanaf 2018 de Lentse Plas als zwemwater worden aangemerkt. Inmiddels is de opdracht voor het monitoringsprogramma verleend.
- Tevens dient aangetoond te worden dat de inrichting veilig is. Dat betekent onder andere dat ter plaatse van de zwemzone er onder water geen onverwachte elementen aanwezig mogen zijn en dat de bodem gelijkmatig afgewerkt is. Een onderwaterpeiling wordt op dit moment voorbereid.

Er zijn op dit moment geen signalen die een provinciale aanwijzing tot zwemwater verhinderen. Wij gaan streven er dan ook naar om vanaf het zwemseizoen 2018 de Lentse Plas als zwemlocatie in gebruik te nemen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Nieuwe noodopvanglocatie asielzoekers vluchtelingen

Maatschappelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D15 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
1 april 2016	MO00/16.0002991	Jan Bannink
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Nieuwe noodopvanglocatie		(024) 3299684

Geachte leden van de gemeenteraad,

Door het Centraal-orgaan Opvang Asielzoekers (COA) is een beroep gedaan op onze gemeente om een nieuwe opvanglocatie te faciliteren voor maximaal 500 personen voor de duur van twee jaar.

Ondanks de relatief rustige wintermaanden, blijft de instroom van vluchtelingen hoog. Op dit moment is de instroom circa twee keer zo hoog als vorig jaar rond deze periode. Vooruitzicht is dat het COA in 2016 nog zeker vele duizenden plekken moet realiseren om alle vluchtelingen op te kunnen vangen. Dit vraagt om extra en soms exceptionele maatregelen om aanvullende capaciteit te realiseren. Dit om alle nieuwe asielzoekers een plek te kunnen bieden

In de uitgangspuntennotitie van 23 februari 2016 hebben wij aangegeven een stap naar voren te willen doen en dat we een opvanglocatie willen aanbieden aan het COA indien dat noodzakelijk is. Daarom willen wij nu gehoor geven aan de vraag van het COA.

Door het COA is voorgesteld om het voormalige belastingkantoor aan de Stieltjesstraat, in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf, in te zetten.
Beoogd is om aansluitend het pand in te zetten voor de tijdelijke huisvesting van maximaal 150 vergunninghouders voor de duur van maximaal acht jaar.

Voor de noodopvang is in de voorbereiding rekening gehouden met aanbevelingen uit het rapport van de Ombudsman, o.a.:

- keukens ook voor de opvang
- ontmoetingsruimte
- ruimte voor gezondheidszorg en vluchtelingenwerk

Brief aan de raad - Nieuwe noodopvanglocatie asielzoekers vluchtelingen

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

Een zorgvuldige procedure voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning maakt de door het COA gewenste openingsdatum van uiterlijk 1 september 2016 mogelijk. Zorgvuldig betekent in deze, dat verbouwing en bewoning pas mogelijk is na het afgeven van de omgevingsvergunning.

Wij zijn voornemens om op 4 april een informatieavond te houden voor omwonenden en direct betrokkenen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan . . .

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D16 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	RO10/16.0003124	Ultsje van Gorkum
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023		(024) 3292815

Geachte leden van de Raad,

De gemeente heeft, op grond van de Wet milieubeheer en de Waterwet, watertaken op het gebied van stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater(maatregelen). De uitvoerende watertaken van de gemeente hebben betrekking op openbaar gebied. Perceeleigenaren zijn verantwoordelijk voor de voorzieningen op particulier terrein. In het “gemeentelijk rioleringsplan” (GRP) leggen we onze beleidskeuzes voor de drie watertaken vast. Een gemeente is wettelijk verplicht om over een door de gemeenteraad vastgesteld GRP te beschikken.

Procedure
Ons huidige GRP loopt tot en met 2016. Op de Politieke Avond van 24 juni 2015 is de ‘Startnotitie Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 e.v.’ door u besproken. We hebben uw opmerkingen van die avond verwerkt in het bijgevoegde ‘Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023’. Van 8 april tot 20 mei 2016 leggen we dit Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 ter inspraak. In deze periode vragen we ook advies over het plan aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en waterbedrijf Vitens. Na verwerking van de inspraak- en adviesreacties leggen we het GRP Nijmegen 2017-2023 in september 2016 ter besluitvorming voor aan uw Raad.

Hoofdlijnen
In het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 combineren we doelmatig beheer met duurzame ontwikkeling. Doelmatig beheer van de aanwezige infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken komt tot uiting in het streven naar planmatig beheer op basis van een goede balans tussen risico's, kosten en prestaties ("assetmanagement"). Duurzame ontwikkeling komt tot uiting in het geformuleerde ontwikkelingsperspectief voor de (gemeentelijke) watertaken. We zijn op zoek naar passende manieren om de waterketen te verduurzamen. Dat kan door energie en grondstoffen te winnen uit afvalwater én de verwachte verandering van het klimaat, inclusief veranderend neerslagpatroon, goed op te vangen. Daarbij is samenwerking met onze

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

buurgemeenten en waterpartners belangrijk, evenals samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties in onze stad.

Ambities
De in het Ontwerp GRP Nijmegen 2017-2023 voorgenomen beleidskeuzes hebben we voor de planperiode 2017 tot en met 2023 samengevat in zes werkambities:

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen (zie in hoofdstuk 8: indicator voor verduurzamen van de waterketen) door:
   a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,
   b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en
   c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.
2) *Samenwerking en dienstverlening:*
   Met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.
3) *Beperken regenwateroverlast:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.
4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheidsrisico van water en hitte in de openbare ruimte.
5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
   We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.
6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
   We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van assetmanagement uit te breiden naar categorieën objecten anders dan riolen en rioolgemalen.

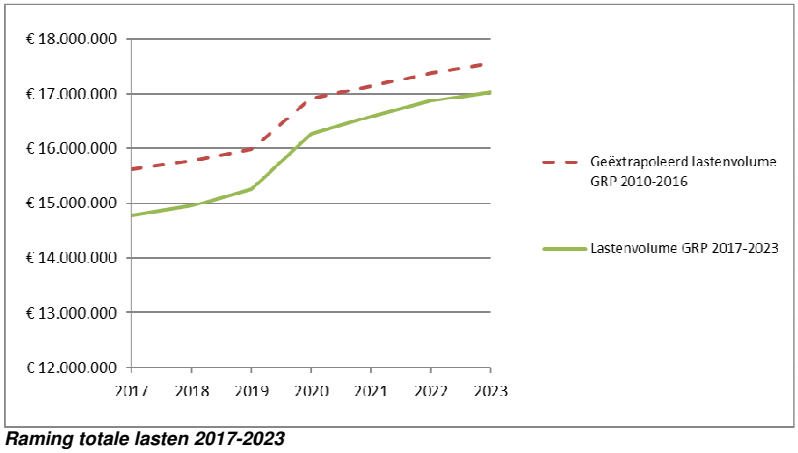
Resultaten
In de planperiode willen we op deze ambities de volgende resultaten bereiken:

1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Lasten
De geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 komen uit op € 14,8 miljoen in 2017, oplopend tot € 17,0 miljoen in 2023 (prijspeil 2016). De lasten blijven ongeveer € 0,7 miljoen onder het geëxtrapoleerde lastenvolume van GRP 2010-2016, waarin diverse ontwikkelingen[1] verdisconteerd zijn. Dat is vooral te danken aan de goede toestand van de riolen, waardoor de komende jaren relatief weinig rioolvernieuwing nodig is.
Budgetten worden tijdens de planperiode niet geïndexeerd. Indexering van de bedragen over de jaren 2017-2023 wordt verwerkt bij het opstellen van de ramingen voor de planperiode 2024-2030.

Raming totale lasten 2017-2023

Investeringen en ideaalcomplex
Vernieuwing en verbetering van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn investeringen die bekostigd worden uit de rioolheffing. Dat geldt ook voor de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen in de woongebieden van de Waalsprong (uitbreidings-investeringen). Met uitzondering van de investeringen in de woongebieden van de Waalsprong, werken we toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Dat betekent dat investeringen direct ten laste van de exploitatie worden gebracht en er geen

[1] Verrekende ontwikkelingen 2010-2016: indexering, toename areaal, toename btw-druk, toename toerekening straatvegen, einde vrijval oude voorziening, kapitaallasten riolering woongebieden Waalsprong.

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

rentelasten zijn. Het ideaalcomplex is goed toepasbaar in situaties waarin de lasten van jaar tot jaar min of meer gelijk zijn. Met de huidige prognose voor de kosten van vernieuwing lijkt dat tot circa 2045 het geval. De prognose kent veel onzekerheden en de stijging van het lastenvolume lijkt zich pas op langere termijn te gaan voordoen. Na de planperiode heroverwegen we het toepassen van het ideaalcomplex, op basis van een geactualiseerde lastenprognose.

Exploitatielasten
Reinigen, inspecteren, beoordelen en repareren van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn onderhoudsactiviteiten. Onderhoudsactiviteiten zijn exploitatielasten, samen met het afhandelen van meldingen, vergunningverlening en toezicht, beleid- en planvorming, onderzoek, monitoring en voorlichting. De exploitatielasten fluctueren weinig, ook op langere termijn.

Rioolheffing
De tarieven voor de rioolheffing worden jaarlijks separaat vastgesteld bij de Verordening rioolheffing. De kostendekkenheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting. Bij 100% kostendekkend tarief van de rioolheffing loopt de gemiddelde rioolheffing (berekend als totale lasten gedeeld door totaal aantal heffingplichtigen) op van € 183,- in 2017 naar € 202,- in 2023. Op basis van WOZ-gegevens over 2015 zou dat neerkomen op een tarief van 0,0891% van de WOZ-waarde in 2017, oplopend naar 0,1027% in 2023. Dit zijn indicaties. De werkelijke percentages worden jaarlijks op basis van actuele gegevens bepaald bij de vaststelling van de rioolheffing. De gemiddelde rioolheffing is ongeveer € 8,- lager dan het tarief zou zijn bij het uit 2010-2016 geëxtrapoleerde lastenvolume. Ten opzichte van het gemiddelde tarief in 2016 is er in 2017 sprake van een stijging met € 14,-. Deze stijging is voor een groot deel het gevolg van het in de lasten verdisconteren van de areaaltoename in de periode 2010-2016.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de hoofdlijnen van het ‘Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023’. Uiteraard zijn wij altijd bereid om uw eventuele vragen hierover te beantwoorden.

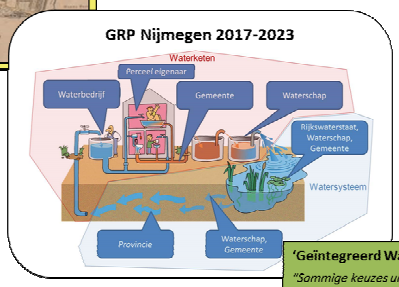
Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Aantal Bijlagen: Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023

ONTWERP Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023

'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Sommige keuzes uit 1900 werken nog steeds door in de ondergrondse waterstructuur van oud-Nijmegen, die op enkele plekken gevoelig is voor overlast door de steeds extremer geworden neerslag. In Nijmegen-Dukenburg en Nijmegen-Lindenholt is de wijkgerichte "duurzaamheids-transformatie" van midden 21e eeuw kenmerkend voor de boven- en ondergrondse waterstructuur. Daar zijn opgaven op gebied van water, energie en grondstoffen geïntegreerd tot wijkvoorzieningen. In het stadscentrum is de waterstructuur robuust, mede dankzij de recente waterveiligheidsaanpassingen en campagnes voor groene daken."

24 maart 2016

Brief aan de raad - Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan . . .

Brief aan de raad - Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan . . .

SAMENVATTING

Watertaken

Het GRP is bedoeld om het gemeentelijk beleid ten aanzien van de uitvoering van de drie wettelijke gemeentelijke watertaken vorm te geven. Die in de Wet milieubeheer en de Waterwet verankerde gemeentelijke watertaken zijn:

Afvalwatertaak:

> *De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting [rioolwaterzuivering] als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.*

Hemelwatertaak:

> *De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling [en verwerking] van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.*

Grondwatertaak:

> *De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.*

In dit 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023' (GRP Nijmegen 2017-2023) combineren we doelmatig beheer met duurzame ontwikkeling. Doelmatig beheer van de aanwezige infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken komt tot uiting in het streven naar planmatig beheer op basis van een goede balans tussen risico's, kosten en prestaties ("assetmanagement"). Duurzame ontwikkeling komt tot uiting in het geformuleerde ontwikkelingsperspectief voor de (gemeentelijke) watertaken. We zijn op zoek naar passende manieren om de waterketen te verduurzamen. Dat kan door energie en grondstoffen te winnen uit afvalwater én de verwachte verandering van het klimaat, inclusief veranderend neerslagpatroon, goed op te vangen. Daarbij is samenwerking met onze buurgemeenten en waterpartners belangrijk, evenals samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties in onze stad.

Ambities

Voor de planperiode 2017 tot en met 2023 hebben we zes werkambities geformuleerd:

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen (zie in hoofdstuk 8: indicator voor verduurzamen van de waterketen) door:

Samenvatting

a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,

b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en

c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.

2) *Samenwerking en dienstverlening:*
Met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.

3) *Beperken regenwateroverlast:*
We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.

4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheidsrisico van water en hitte in de openbare ruimte.

5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.

6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van assetmanagement uit te breiden naar categorieën objecten anders dan riolen en rioolgemalen.

In de planperiode willen we op deze ambities de volgende <u>resultaten</u> bereiken:

1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).
5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Samenvatting

Afbakening

De uitvoerende taken van de gemeente hebben betrekking op openbaar gebied. Perceeleigenaren zijn verantwoordelijk voor de voorzieningen op particulier terrein. In het “toetsingskader” hebben we de gemeentelijke watertaken ingevuld door de verantwoordelijkheden van gemeente en perceeleigenaar aan te geven en door de in de wetten en regels gehanteerde begrippen in te vullen.
De gemeentelijke *afvalwatertaak* omvat de inzameling en het transporteren van stedelijk afvalwater (met een uitzondering voor bijzondere situaties en experimenten). Dat is al het huishoudelijk afvalwater én al het bedrijfs- en ander afvalwater dat vermengd is met huishoudelijk afvalwater. Inzameling en transport van onvermengd bedrijfsafvalwater valt hier alleen onder als de openbare riolering dat goed kan verwerken. We zoeken in de uitvoering van onze afvalwatertaak naar flexibiliteit bij rioolvernieuwing om aan te kunnen sluiten bij duurzame stedelijke ontwikkeling. We blijven daarbij streven naar integrale aanpak van de openbare ruimte. In het grondwaterbeschermingsgebied beperken we zoveel mogelijk de invloed van stedelijk gebied op de drinkwaterwinning Heumensoord.
De gemeentelijke *hemelwatertaak* omvat het doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater, voor zover dat redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd. Dit omvat het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering, inclusief aandacht voor gezondheidsaspecten van water in stedelijk gebied. Het gemeentelijke beheer van oppervlaktewater zien we als onderdeel van de hemelwatertaak. We streven naar duurzaam gescheiden afvoer van hemelwater en het afstemmen van hemelwaterinfiltratie op bodem- en grondwaterbeheer. We gaan per stadsdeel een ontwikkelingsperspectief opstellen, met daarin voor de wijken Dukenburg en Lindenholt bijzondere aandacht voor de overstap naar een meer duurzame waterinrichting op basis van een heldere stedenbouwkundige visie.
De gemeentelijke *grondwatertaak* is volgend op de primaire verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar om overtollig grondwater op eigen terrein te verwerken. Alleen in situaties waar dat redelijkerwijs niet kan én de grondwaterstand de bestemming van de grond structureel belemmert én uitsluitend maatregelen in openbaar gebied de belemmering kunnen verhelpen is sprake van een gemeentelijke grondwatertaak. Het verstrekken van informatie en voorlichting, het monitoren van grondwaterstanden en het beheren van aanwezige openbare voorzieningen valt ook onder de gemeentelijke grondwatertaak. Omdat er weinig tot geen sprake is van structurele grondwateroverlast ligt de nadruk op informatieverstrekking, voorlichting en monitoring. Aanpassing van de waterkering van de Waal kan het (toekomstige) optreden van structurele grondwater-overlast in de nieuwe woongebieden nabij de Waal beïnvloeden. Daarom is grondwateroverlast een aandachtspunt bij keuzes rondom hoogwaterbescherming.
Bij deze invulling van de gemeentelijke watertaken hebben we een uitgebreid stelsel van eisen en maatstaven geformuleerd. Deze zijn gericht op het waarborgen van goede onderhoudstoestand van infrastructuur en objecten, goede kennis van het functioneren stelsels en voorzieningen, goed gebruik van de infrastructuur en voorzieningen én effectief beheer (planmatig en risicogestuurd).

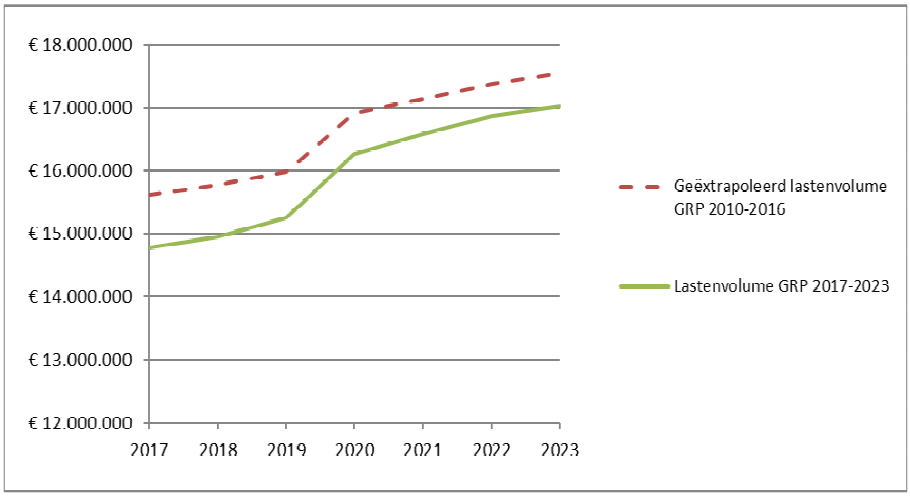
De vertaling van het toetsingskader in activiteiten en kosten laat zien dat in de planperiode de kosten voor vernieuwing relatief laag zijn ten opzichte van de periode 2010-2016. Er treedt enige verschuiving op van investeringen naar exploitatie c.q. van vernieuwing naar onderhoud en onderzoek. De benodigde personele middelen komen in de planperiode 2017-2023 gemiddeld uit op 10,4 fte.

Samenvatting

We stellen voor om, naast de indicator voor gelijkblijvende restlevensduur van de riolering, ook een indicator te gaan hanteren voor het verduurzamen van de waterketen. Deze indicator moet laten zien dat een groeiend deel van Nijmegen wordt aangesloten op duurzame stelsels.

Lasten

De geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 komen uit op € 14,8 miljoen in 2017, oplopend tot € 17,0 miljoen in 2023 (prijspeil 2016, niet geïndexeerd over periode 2017-2023). De lasten blijven ongeveer € 0,7 miljoen onder het geëxtrapoleerde lastenvolume van GRP 2010-2016, waarin diverse ontwikkelingen[1] verdisconteerd zijn. Dat is vooral te danken aan de goede toestand van de riolen, waardoor de komende jaren relatief weinig rioolvernieuwing nodig is.

Figuur a: Raming totale lasten 2017-2023

Vernieuwing en verbetering van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn investeringen die bekostigd worden uit de rioolheffing. Dat geldt ook voor de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen in de woongebieden van de Waalsprong (uitbreidingsinvesteringen). Met uitzondering van de investeringen in de woongebieden van de Waalsprong, werken we toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Dat betekent dat investeringen direct ten laste van de exploitatie worden gebracht en er geen rentelasten zijn. Het ideaalcomplex is goed toepasbaar in situaties waarin de lasten van jaar tot jaar min of meer gelijk zijn. Met de huidige prognose voor de kosten van vernieuwing lijkt dat tot circa 2045 het geval. De prognose kent veel onzekerheden en de stijging van het lastenvolume lijkt zich pas op langere termijn te gaan voordoen. Na de planperiode heroverwegen we het toepassen van het ideaalcomplex, op basis van een geactualiseerde lastenprognose.

[1] Verrekende ontwikkelingen 2010-2016: indexering, toename areaal, toename btw-druk, toename toerekening straatvegen, einde vrijval oude voorziening, kapitaallasten riolering woongebieden Waalsprong.

Samenvatting

Reinigen, inspecteren, beoordelen en repareren van de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken zijn onderhoudsactiviteiten. Onderhoudsactiviteiten zijn exploitatielasten, samen met het afhandelen van meldingen, vergunningverlening en toezicht, beleid- en planvorming, onderzoek, monitoring en voorlichting. De exploitatielasten fluctueren weinig, ook op langere termijn.

Rioolheffing

De tarieven voor de rioolheffing worden jaarlijks separaat vastgesteld bij de Verordening rioolheffing. De kostendekkenheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting. Bij 100% kostendekkend tarief van de rioolheffing loopt de gemiddelde rioolheffing (berekend als totale lasten gedeeld door totaal aantal heffingplichtigen) op van € 183,- in 2017 naar € 202,- in 2023. De gemiddelde rioolheffing is ongeveer € 8,- lager dan het tarief zou zijn bij het uit 2010-2016 geëxtrapoleerde lastenvolume. Ten opzichte van het gemiddelde tarief in 2016 is er in 2017 sprake van een stijging met € 14,-. Deze stijging is voor een groot deel het gevolg van het in de lasten verdisconteren van de areaaltoename in de periode 2010-2016.

Brief aan de raad - Hoofdlijnen Ontwerp Gemeentelijk Rioleringsplan . . .

INHOUD

Leeswijzer
1 Inleiding
- 1.1 Aanleiding, geldigheidsduur, totstandkoming
- 1.2 Wettelijk kader: gemeentelijke watertaken en planverplichting
- 1.3 Inhoudelijk kader: (afval)waterketen en watersysteem

2 Evaluatie periode 2010-2016
3 Ontwikkelingsperspectief en ambities
- 3.1 Gemeentelijke watertaken
  - 3.1.1 Stedelijke afvalwatertaak
  - 3.1.2 Hemelwatertaak
  - 3.1.3 Grondwatertaak
- 3.2 Gerelateerde gemeentelijke taken
  - 3.2.1 Beheer van bodem en grondwater
  - 3.2.2 Beheer van de openbare ruimte
- 3.3 Watertaken andere overheden
  - 3.3.1 Oppervlaktewater
  - 3.3.2 Afvalwaterzuivering
  - 3.3.3 Waterveiligheid
  - 3.3.4 Grondwaterkwaliteit

4 Toetsingskader
- 4.1 Invulling van de gemeentelijke watertaken
  - 4.1.1 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor stedelijk afvalwater
  - 4.1.2 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor afstromend hemelwater
  - 4.1.3 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor grondwatermaatregelen (kwantiteit)
- 4.2 Toetsingskader DoFeMaMe
  - 4.2.1 Toetsen gemeentelijke watertaken
  - 4.2.2 Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden
  - 4.2.3 Toetsing huidige situatie

5 Aanpak & activiteiten
- 5.1 Aanpak
  - 5.1.1 Duurzame ontwikkeling waterbeleid
  - 5.1.2 Afvalwatertaak
  - 5.1.3 Hemelwatertaak
  - 5.1.4 Grondwatertaak
  - 5.1.5 Doelmatig en effectief beheer
- 5.2 Activiteiten
  - 5.2.1 Aanleg
  - 5.2.2 Gegevensbeheer
  - 5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen
  - 5.2.4 Vernieuwen: renoveren en vervangen

Inhoud

5.2.5 Verbeteren
5.2.6 Meldingen en klachten afhandelen
5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving
5.2.8 Beleid- en planvorming, advies
5.2.9 Onderzoek naar het functioneren van stelsels en voorzieningen
5.2.10 Monitoren van het functioneren van stelsels en voorzieningen
5.2.11 Voorlichting & communicatie
6 Middelen
6.1 Personele middelen
6.2 Financiële middelen
6.2.1 Financiële structuur
6.2.2 Lasten
6.2.3 Baten
6.2.4 Integrale voorziening
7 Besluitvorming en inspraak
8 Sturing en controle door de gemeenteraad
Bijlagen

leeswijzer

LEESWIJZER

Dit 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023' (GRP Nijmegen 2017-2023) is een beleidsplan voor de gemeentelijke watertaken. Het heeft een strategisch karakter en bevat een operationele doorvertaling op hoofdlijnen. Het laat ruimte voor optimale operationele invulling van onze watertaken.

De opbouw van dit GRP is geënt op de standaard opbouw volgens de 'Leidraad Riolering'. Dat is een opbouw van grof naar fijn, van lange-termijn-visie naar concrete activiteiten voor de komende jaren. Onderwerpen komen daardoor in meerdere hoofdstukken aan de orde.
In de eerste twee hoofdstukken vindt u de kaders bij dit GRP en een korte evaluatie van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016. Hoofdstuk 3 beschrijft het ontwikkelingsperspectief voor de gemeentelijke watertaken én watertaken van andere overheden voor zover die direct raken aan onze watertaken. Hoofdstuk 3 bevat ook onze ambities. In hoofdstuk 4 hebben we het toetsingskader voor onze watertaken geformuleerd, gebaseerd op het ontwikkelingsperspectief en de evaluatie. Het toetsingskader is de concrete vertaling van onze wettelijke watertaken in functionele eisen met bijbehorende maatstaven. Het geeft aan hoe we de watertaken willen invullen en uitvoeren. We hebben de startsituatie anno 2016 aan het kader getoetst. De resultaten van de toetsing hebben we in hoofdstuk 5 vertaald tot activiteiten die we in de planperiode moeten en willen uitvoeren. Door die activiteiten te kwantificeren hebben we onderbouwd welke personele en financiële middelen nodig zijn (hoofdstuk 6). Dat geeft onder andere inzicht in het verloop van de rioolheffing. De laatste twee hoofdstukken beschrijven de besluitvorming rondom dit GRP en de sturing en controle door de gemeenteraad.

Dit plan refereert met enige regelmaat aan het eerste algemene rioleringsplan voor Nijmegen, dat stamt uit 1903. Dit illustreert welke inzichten in ruim 100 jaar totaal veranderd zijn, en welke juist niet. Het illustreert dat keuzes van meer dan 100 jaar geleden nog altijd een stempel drukken op onze huidige gemeentelijke watertaken. Wij beschouwen het daarom als onze opdracht om te streven naar keuzes die ten minste 100 jaar houdbaar zijn. Duurzame toekomstbewuste keuzes dus! We kijken daarom ook enkele malen terug vanuit een fictief toekomstig plan: het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110'.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':
"Sommige keuzes uit 1900 werken nog steeds door in de ondergrondse waterstructuur van oud-Nijmegen, die op enkele plekken gevoelig is voor overlast door de steeds extremer geworden neerslag. In Nijmegen-Dukenburg en Nijmegen-Lindenholt is de wijkgerichte "duurzaamheidstransformatie" van midden 21e eeuw kenmerkend voor de boven- en ondergrondse waterstructuur. Daar zijn opgaven op gebied van water, energie en grondstoffen geïntegreerd tot wijkvoorzieningen. In het stadscentrum is de waterstructuur robuust, mede dankzij de recente waterveiligheidsaanpassingen en campagnes voor groene daken."

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding, geldigheidsduur, totstandkoming

Het eerste Nijmeegse GRP stamt uit 1994 en vloeide voort uit de in 1986 van kracht geworden Wet milieubeheer. Dankzij de Wet milieubeheer, de planverplichting voor het GRP én de wettelijk vastgelegde bekostiging van de rioleringszorg via het rioolrecht (inmiddels rioolheffing), is sinds midden jaren '80 de gemeentelijke zorg voor de riolering sterk verbeterd. De vervuiling van het oppervlaktewater vanuit de riolering is daardoor sterk verminderd. De planmatige aanpak van de rioleringszorg in Nijmegen stamt al uit 1903, toen het eerste algemene rioleringsplan aan het stadsbestuur is voorgelegd. Het begrip "riolering" heeft in de loop der jaren wel een steeds bredere invulling gekregen. Sinds 2008 vallen alle voorzieningen en activiteiten voor de gemeentelijke watertaken op gebied van stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en grondwateroverlast binnen de reikwijdte van het gemeentelijk rioleringsplan en is bekostiging vanuit de rioolheffing mogelijk.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Het denkbeeld om tot verbetering te komen van den algeheelen waterafvoer werd ook na de vele vergeefsche pogingen niet opgegeven.

Een rapport van ondergeteekende aan den Burgemeester, gedateerd in Januari 1900 en strekkende tot antwoord op een hem gestelde vraag wat gedaan zou kunnen worden om, bij vriezend weder, de stad te bevrijden van de geweldige overlast, veroorzaakt door dichtgevroren goten en met ijs bedekte straten, werd de aanleiding tot hernieuwde behandeling der zaak.

Daar een algemeen, rationeel aangelegd rioolstelsel in dat rapport als het eenige, werkelijke hulpmiddel was genoemd, besloot de Gemeenteraad in zijne zitting van 1 Sept. 1900, om, op voorstel van Burgemeester en Wethouders, een crediet van ƒ 1000 te openen, waaruit de kosten voor het opmaken van een dergelijk plan zouden kunnen bestreden worden.

Het groote verschil in de kosten van aanleg en bediening bij beide wijzen van rioleeren wettigt zeker voldoende een dergelijke opvatting, terwijl daardoor tevens de grenzen zijn aangegeven waarboven men nimmer zal behoeven en waar beneden men nimmer zal behooren te gaan, om tot een bruikbare oplossing te geraken.

In het GRP Nijmegen 2010-2016 lag de nadruk op doelmatig beheer van de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken, op basis van goede kennis van de toestand en het functioneren van die infrastructuur. Dat was een koerswijziging ten opzichte van het voorgaande plan. Die koerswijziging heeft geleid tot aanzienlijke verlaging van de rioolheffing (meer dan 25%).

In dit GRP Nijmegen 2017-2023 houden we de koers van doelmatig beheer (assetmanagement) en goede kennis van de infrastructuur vast. Omdat de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken vele decennia mee gaat hanteren we een planningshorizon van meerdere decennia. Dat vergt een

ontwikkelingsperspectief dat rekening houdt met de duurzame ontwikkeling van onze stad. Dat doen we vanuit een brede visie op watertaken en ontwikkelingen. Duurzaam ontwikkelen én doelmatig beheren dus! Onze stad wordt doorlopend gemoderniseerd en doorontwikkeld. Verduurzaming van de bebouwde omgeving staat daarbij centraal. Water is daarbij vaak een verbindende factor. Wij verwachten dat Nijmegen in 2050 energieneutraal en klimaatbestendig is. De daadwerkelijke planperiode, met uitvoeringsgerichte doorvertaling, bedraagt 7 jaar: 2017 tot en met 2023. We geven enkele doorkijkjes naar 2030 of 2050.

Het doel van dit nieuwe GRP is ten eerste om aan te geven hoe we onze wettelijke gemeentelijke watertaken invullen en ten tweede om te voldoen aan de wettelijke planverplichting. Dit GRP bevat elementen van onze strategie voor klimaatadaptatie, met name het verwerken van hevige neerslag en omgaan met hitte.

Bij het opstellen van dit nieuwe GRP hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- in het GRP leggen we de hoofdlijnen van het beleid vast;
- we streven naar doelmatig en effectief beheer (door assetmanagement);
- we streven naar een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor onze watertaken;
- we streven naar een vrijwel gelijkblijvend lastenvolume voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken (jaarlijkse indexering buiten beschouwing gelaten);
- naast de wettelijk verplichte afstemming met de provincie, het waterschap en Rijkswaterstaat, zorgen we voor inspraak.

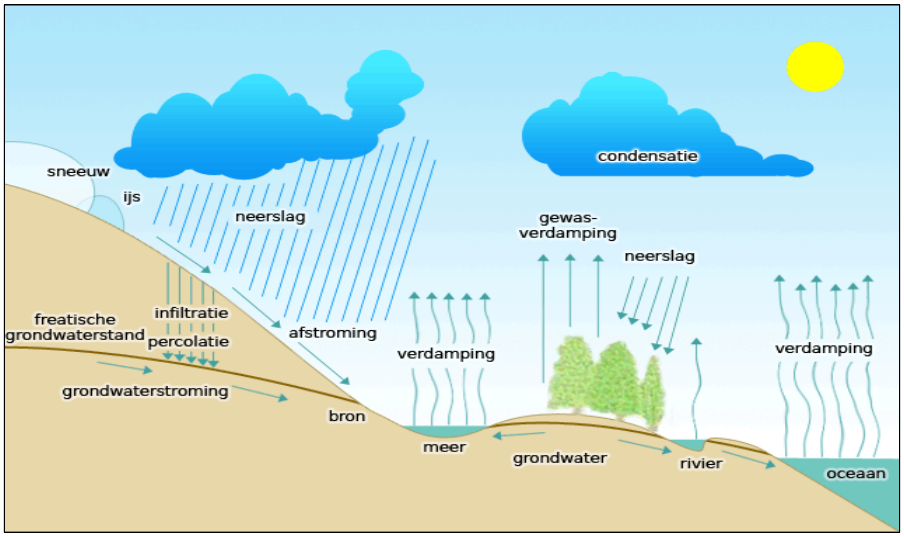
1.2 Wettelijk kader: gemeentelijke watertaken en planverplichting

De gemeente heeft wettelijke watertaken op het gebied van stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater(maatregelen). Deze watertaken kan de gemeente bekostigen vanuit de rioolheffing. In bijlage 2 is een overzicht van de meest relevante wetsteksten voor deze watertaken opgenomen. De hoofddoelen van de gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. Doelmatigheid is daarbij een randvoorwaarde. De gemeentelijke watertaken, die vallen onder het GRP en uit de rioolheffing bekostigd kunnen worden, zijn verankerd in de Wet milieubeheer en de Waterwet. Er geldt een planverplichting – het ‘gemeentelijk rioleringsplan’- en in het GRP moet ten minste zijn aangegeven welke voorzieningen aanwezig zijn, wanneer deze voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn, welke voorzieningen in de planperiode vervangen of aangelegd worden, de wijze waarop de voorzieningen worden beheerd, de gevolgen voor het milieu van de voorzieningen en activiteiten én de financiële gevolgen van de aangekondigde activiteiten. Het GRP fungeert als kader voor de invulling van de wettelijke watertaken, zorgt voor interne en externe afstemming met overige beleidsvelden én speelt een rol in de continuïteit en voortgangsbewaking van de invulling van de gemeentelijke watertaken. Gemeente en waterschap moeten (vormvrije) bestuurlijke afspraken maken over de aanpak van waterproblemen. Dat kan onder meer in het GRP. De gemeente moet Gedeputeerde Staten, de zuiveringsbeheerder en de watersysteembeheerders bij de voorbereiding van het GRP betrekken. De gemeenteraad stelt uiteindelijk het GRP vast.

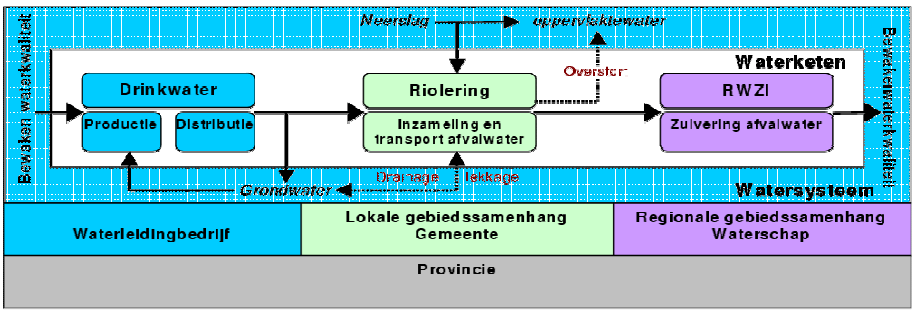
De gemeentelijke taken op het gebied van gezondheid zijn vastgelegd in de Wet op de publieke gezondheid. Op basis van de Wet bodembescherming hebben gemeenten ook een taak op het gebied van grondwaterkwaliteit. Hoewel deze taak directe relaties heeft met de overige gemeentelijke watertaken valt dit niet binnen de reikwijdte van het GRP en de rioolheffing. Gemeentelijke beheertaken in de openbare ruimte vloeien voort uit de Wet milieubeheer en de Wegenwet.

1.3 Inhoudelijk kader: (afval)waterketen en watersysteem

De hydrologische kringloop beschrijft de weg die het water aflegt door de atmosfeer, naar het aardoppervlak, over en door de bodem, naar een zee of oceaan en weer terug naar de atmosfeer. Zie figuur 1.1. Het water in en op de bodem is het watersysteem. Zie figuur 1.2.

Figuur 1.1: De hydrologische kringloop

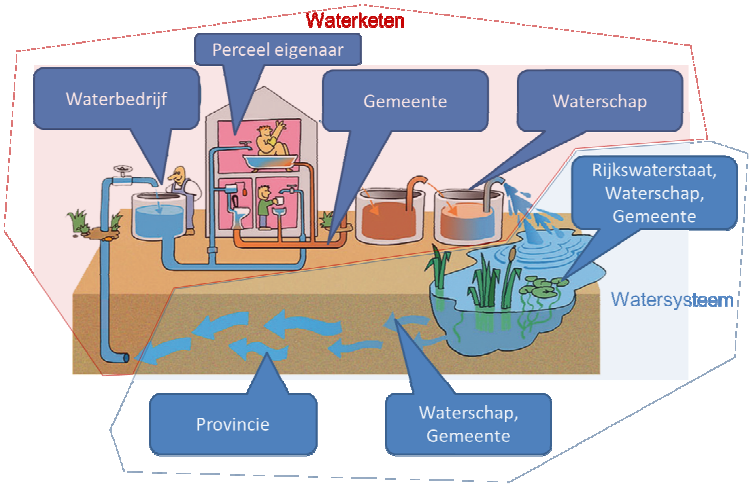

Figuur 1.2: Watersysteem en waterketen

De waterketen (zie figuur 1.2) is een verzamelnaam voor aan elkaar geschakelde waterstromen: productie en distributie van drinkwater + inzameling en transport van vuilwater + verwerking van afstromend hemelwater + verwerking van overtollig grondwater + zuivering van afvalwater. De waterketen wordt gevormd door ingrepen van de mens op het watersysteem. Grondwater of oppervlaktewater wordt opgepompt om drinkwater van te maken. Na gebruik -en soms hergebruik- wordt drinkwater uiteindelijk afvalwater, dat ingezameld en naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie getransporteerd wordt. Daar wordt het afvalwater gezuiverd en vervolgens weer toegevoegd aan het oppervlaktewater. Afstromend regenwater en overtollig grondwater worden eveneens ingezameld om lokaal in het oppervlaktewater of grondwater te worden verwerkt of samen met ander afvalwater te worden getransporteerd naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie.

De afvalwaterketen wordt gevormd door de onderdelen van de waterketen waarin afvalwater wordt ingezameld, getransporteerd en gezuiverd: riolering (inclusief hemelwater- en grondwater-voorzieningen) en afvalwaterzuivering.

Verschillende onderdelen van het watersysteem en van de waterketen worden door verschillende (overheids)organisaties beheerd. Het waterbedrijf zorgt voor de productie en distributie van leidingwater. De gemeente zorgt voor de riolering. Het waterschap zuivert het afvalwater. Rijkswaterstaat, waterschap en gemeente zorgen voor het (stedelijk) oppervlaktewater. Waterschap en gemeente zorgen voor het ondiepe grondwater, de provincie zorgt voor de strategische grondwatervoorraden. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor de goede verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater op eigen perceel. Dit alles is in figuur 1.3 weergegeven. Omdat er op diverse manieren samenhang is tussen de verschillende onderdelen van het watersysteem en de waterketen -en omdat er samenhang is met beleidsterreinen als bodembeheer, natuur en ruimtelijke ordening- ligt multidisciplinaire samenwerking tussen de verschillende beheerorganisaties voor de hand.

Figuur 1.3: Taakverdeling in de waterketen en het watersysteem

2 EVALUATIE PERIODE 2010-2016

In bijlage 3 is de evaluatie van de uitvoering van onze gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016 opgenomen. Daarin is gebruik gemaakt van de tussentijdse (2013) evaluatie van het GRP Nijmegen 2010-2016. Het uitvoeringsprogramma van het Waterplan Nijmegen (2001) is meegenomen in de evaluatie, omdat de gemeentelijke Waterplan-activiteiten in dit nieuwe GRP zijn opgenomen. De evaluatie wijst uit dat de primaire gemeentelijke watertaken in de periode 2010-2016 in het algemeen goed en doelmatig zijn uitgevoerd. Er is goed gereageerd op wijzigende omstandigheden en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd.

De evaluatie heeft voor dit nieuwe GRP de volgende aandachtspunten gesignaleerd:

- Het omgaan met regenwateroverlast en hitte in relatie tot klimaatontwikkeling;
- Aandacht voor gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte;
- Meer structurele inbedding van “nieuwe” watertaken in de gemeentelijke werkprocessen;
- Het lerend vermogen van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie beter benutten op basis van onderzoek en monitoring;
- Budgetten en formatie beter en voortdurend afstemmen op de doelmatige invulling van de gemeentelijke watertaken;
- Controle van lozingen van afvalwater;
- Het realiseren van eenduidige registratie van meldingen en klachten;
- Afstemming met Rijkswaterstaat over incidentele grondwateroverlast nabij het Maas-Waalkanaal (vanwege peilopzet of peilbeheer).

De evaluatie van het Waterplan Nijmegen (in 2010, bijlage 3) heeft geleid tot het collegebesluit om het bestaande plan alleen te actualiseren. Bij deze actualisatie (2013) is een uitvoeringsprogramma gemaakt. De laatste maatregelen worden in 2016 uitgevoerd. Dan resten nog de volgende aandachtspunten:

- Afstemming tussen gemeente en waterschap over onderhoud van de vijvers;
- Kapotte (publieke) oeverbescherming en illegale bouwsels boven het water op private oevers;
- Een programma (watersysteemanalyse) voor het gezamenlijk oppakken van knelpunten op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en onderhoud;
- Het omgaan met wateroverlast, watertekort en hitte in relatie tot klimaatontwikkeling (klimaat-adaptatiestrategie) in de regionale samenwerking;
- Het omgaan met hoogwaterveiligheid in nieuwbouwplannen.

Ook deze aandachtspunten zijn in dit GRP meegenomen in visie, aanpak en activiteiten.

3 ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF EN AMBITIES

In dit hoofdstuk maken we onderscheid tussen gemeentelijke watertaken (paragraaf 3.1), gerelateerde gemeentelijke taken (paragraaf 3.2) en watertaken van andere overheden (paragraaf 3.3). We geven een beeld van de gewenste situatie op langere termijn en signaleren externe ontwikkelingen die de uitvoering van de watertaken kunnen gaan beïnvloeden. Waar zinvol geven we wat historisch perspectief (in de gele kaders) en doorkijkjes naar ontwikkelingen later in de 21e eeuw (in groene kaders).

Onze visie op de (gemeentelijke) watertaken hebben we beschreven in paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3. Voor de planperiode van dit GRP hebben we dit geconcretiseerd in zes werkambities.

Voor de planperiode hebben we zes werkambities geformuleerd:

1) *Klimaatadaptatie, energie en grondstoffen:*
   We weten hoe we de gemeentelijke watertaken het best duurzaam kunnen ontwikkelen (zie indicator voor verduurzamen van de waterketen in hoofdstuk 8) door:
   a) per stadsdeel en in samenhang met andere beleidsvelden aan te geven hoe we de gevolgen van klimaatverandering (meer neerslag, intensievere neerslag, langere droge perioden, hitte) efficiënt kunnen opvangen,
   b) te onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit afvalwater (en eventueel grondwater of oppervlaktewater) en
   c) te onderzoeken hoe we verantwoord waardevolle grondstoffen uit (afval)water kunnen winnen.

2) *Samenwerking en dienstverlening:*
   Samen met onze waterpartners en buurgemeenten werken we effectief en slagvaardig samen in de waterketen en het watersysteem. We bouwen samen kennis op, we delen onze kennis én we zorgen voor professionele dienstverlening aan onze burgers en bedrijven.

3) *Beperken regenwateroverlast:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het voorkomen en beperken van regenwateroverlast.

4) *Beperkt houden van gezondheidsrisico:*
   We ontwikkelen een gestructureerde aanpak voor het beperkt houden van gezondheidsrisico van water en hitte in de openbare ruimte.

5) *Tegengaan structurele grondwateroverlast:*
   We bepalen welke inzet nodig is voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast.

6) *Optimaliseren beheeractiviteiten:*
   We optimaliseren onze beheeractiviteiten door de toepassing van de principes van assetmanagement uit te breiden naar andere categorieën objecten dan riolen en rioolgemalen.

H3, ontwikkelingsperspectief en ambities

In de planperiode willen we op deze ambities de volgende resultaten bereiken:

1. Per stadsdeel een specifieke strategie voor klimaatadaptatie (2020);
   Een concrete strategie voor het winnen van energie uit afvalwater (2021);
   Deelname aan tenminste één pilotproject met het winnen van energie uit (afval)water;
   Een concrete strategie voor het winnen van waardevolle grondstoffen uit (afval)water (2023).
2. Op enkele operationele beheertaken effectieve samenwerking met waterpartners of buurgemeenten (2020 en verder).
3. Toepassen van een concrete strategie voor het voorkomen en beperken van schade door hevige neerslag, op basis van modelmatig preventief onderzoek naar omvang, oorzaken en maatregelen (2020 en verder).
4. Hanteren van een concrete en uitgebalanceerde strategie voor het beperken van gezondheidsrisico's van water en hitte in de openbare ruimte, mede gebaseerd op afweging van risico's (2023).
5. Helderheid over de technische inzet voor het tegengaan van structurele grondwateroverlast, die we voor zover nodig toepassen (2018 en verder).
6. Naast riolen en gemalen ook toepassen van assetmanagement op: infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen. Dat betekent dat deze objecten risicogestuurd, planmatig en eenduidig onderhouden worden op basis van specifieke protocollen.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Toen Nijmegen nog vesting was, werden regen- en huiswater, nagenoeg zonder uitzondering, bovengronds afgevoerd en kwam het afgevoerde, voor zoover dit niet in den bodem, of in de vestinggrachten verzonk, of wel verdampte, direkt of indirekt in de rivier de Waal terecht.

Daar er geen waterleiding bestond en het water voor huiselijk gebruik uit openbare pompen (partikuliere waren er slechts zeer weinige) in de huizen moest worden aangevoerd, was de hoeveelheid afvloeiend verbruikswater, per hoofd der bevolking, veel geringer dan thans.

Door het slechten der vestingwerken en den uitleg der stad werd deze met het daaromheen liggend terrein, onder een vrij algemeen doorloopende en naar de stad afdragende helling vereenigd.

Het regenwater, dat dien ten gevolge, door de binnenstad heen, zijn weg naar de laag gelegen rivierzijde zocht, nam in gelijke mate toe als de uitleg vorderde, de daarbij gewonnen stadgedeelten bebouwd en nieuwe wegen van straatgoten voorzien werden.

In de nieuwe stadgedeelten rezen echter allengs meer en meer klachten wegens het hier en daar blijven staan van verbruikswater, dat geen gelegenheid tot afvloeien vond en over stank, die bij droog en warm weder daarvan het gevolg was.

De wenschelijkheid van een meer stelselmatige en algemeene rioleering werd dan ook herhaaldelijk in het bijzonder en ten slotte ook in het openbaar uitgesproken.

Voor de eerste maal geschiedde dit met nadruk in de raadsvergadering van 19 Nov. 1892, toen de heer A. B. A. QUACK, gesteund door verscheidene zijner medeleden, op verbetering van den toestand aandrong en ten slotte voorstelde, dat een algemeen plan van rioleering zou worden opgemaakt.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Terugkijkend op de ontwikkeling van de watertaken in de 21e eeuw kunnen we constateren dat de huidige risicogestuurde omgevingsaanpak is begonnen rond 2010, bij het beheer van riolen. In 2030 was de risicogerichte aanpak al gemeengoed geworden voor de toenmalige gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). In de tweede helft van de eeuw, na de herverdeling van taken in de openbare ruimte, is risicogestuurd beheer uitgegroeid tot een integrale en interactieve risicogestuurde aanpak van de openbare omgeving."

3.1 Gemeentelijke watertaken

Er is een wisselwerking tussen de ruimtelijke ontwikkeling van Nijmegen en de invulling van de gemeentelijke watertaken. De stad ontwikkelt zich in duurzame richting en de gemeentelijke watertaken ontwikkelen mee. De infrastructuur en voorzieningen die we voor onze watertaken gebruiken, gaan vaak vele decennia mee. Daarom willen we voor onze watertaken een ontwikkelingsperspectief schetsen dat meerdere decennia bestrijkt. Dat kan het best door de ontwikkeling van onze watertaken te beschouwen in de context van andere watertaken en werkvelden én in de Nijmeegse context. Het resultaat daarvan is een beeld van de ontwikkeling van onze watertaken, passend binnen de duurzame ontwikkeling van onze stad als geheel. Dit lange-termijn-beeld geeft richting aan de ontwikkeling van onze gemeentelijke watertaken gedurende de planperiode van dit GRP.

Regionale samenwerking

Mede naar aanleiding van afspraken in het Bestuursakkoord Water (2011) participeren wij in regionale samenwerking in de (afval)waterketen 'Werkeenheid Regio Nijmegen' (WRN) en stemmen wij waar zinvol af met regio 'Rijn 6'[2]. Deze regionale samenwerking streeft naar verminderen van (personele) kwetsbaarheid, vergroten van de kwaliteit van de taakuitoefening (professionaliteit) en beperken van kosten(stijging). Wij streven er naar om ons binnen deze samenwerkingen op te stellen als "goede buur". Dat betekent dat we het gezamenlijke belang centraal stellen. Naar ons idee speelt het opbouwen en uitwisselen van kennis een centrale rol in de regionale samenwerking in de (afval)waterketen, zeker de eerstkomende jaren. Daarnaast beschouwen wij de zuiveringskringen[3] als meest logische technische eenheid voor gezamenlijke activiteiten. Dat past ook goed bij regenwateroverlast, die soms gemeentegrenzen overschrijdt. We werken in regionale samenwerking toe naar een klimaatadaptatiestrategie voor het Rijk van Nijmegen en het Land van Maas en Waal.

Afvalwaterakkoord

Door middel van afspraken in een "afvalwaterakkoord" geven wij met het waterschap al sinds 2011 invulling aan onze wettelijke opdracht om het systeem van riolering en afvalwaterzuivering gezamenlijk te beheren als ware het één systeem. Wij beschouwen het afvalwaterakkoord als een nuttig instrument om het gezamenlijk beheer van de afvalwaterketen vorm te geven. We streven er naar om dit instrument in te zetten per volledige zuiveringskring, want we beschouwen de zuiveringskring als één systeem. Omdat zuiveringskringen vaak delen van meerdere gemeenten omvatten, krijgt het afvalwaterakkoord dan een

[2] Rijn6 is het samenwerkingsverband van gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Rheden en waterschappen Rivierenland en Rijn & IJssel.
[3] Een zuiveringskring is het geografische gebied waarbinnen het vrijkomende afvalwater wordt afgevoerd naar één bepaalde afvalwaterzuiveringsinstallatie.

meer regionaal karakter. De uitvoering van de gemeentelijke watertaken is van invloed op de drinkwaterwinning Heumensoord. Daarnaast beheert het drinkwaterbedrijf het waterleidingnet in de openbare ruimte. Op deze beide punten kan verdere verbreding van het afvalwaterakkoord afstemmingsvoordelen bieden. Daarom sluiten wij op termijn verbreding van het afvalwaterakkoord tot de hele waterketen, dus inclusief drinkwater-winning en -distributie, niet uit.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110':

"Tussen 2010 en 2025 is op grote schaal samenwerking ontstaan tussen gemeenten en de toenmalige waterschappen. De formele samenwerking was in 2030 al zo ingeburgerd dat er nauwelijks nog aandacht voor was in de beleidsplannen. Er was sprake van eendrachtige samenwerking voor effectief en efficiënt watermanagement. Halverwege de eeuw is de integrale interactieve omgevingsaanpak ontstaan."

3.1.1 Stedelijke afvalwatertaak

Sanitatie

Meer dan 100 jaar hebben we in Nederland afvalwater beschouwd als een last waar we ons zo snel en makkelijk mogelijk van wilden ontdoen. In het laatste kwart van de 20^{e} eeuw is het besef doorgedrongen dat de manier waarop we omgaan met afvalwater weliswaar enorm bijdraagt aan het beschermen van onze gezondheid, maar een last vormt voor het milieu. We zijn gaan innoveren door rioolwater te zuiveren en andere rioolstelsels toe te passen. Die innovatie is nog steeds gaande. Inmiddels passen we bij grotere (her)ontwikkeling standaard riolering toe waarbij huishoudelijk afvalwater en afstromend regenwater apart van elkaar ingezameld en verwerkt worden. De volgende stap is dat afvalwater steeds meer beschouwd wordt als bron voor terugwinnen van grondstoffen en energie (zie tekstkader). Wij gaan er vanuit dat dit binnen enkele decennia gemeengoed wordt. We willen de komende jaren actief bijdragen aan het ontwikkelen van mogelijkheden om grondstoffen en energie terug te winnen uit afvalwater.

Terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater

*Uit afvalwater kan direct en indirect energie worden gewonnen. Met een warmtewisselaar kan de relatief hoge temperatuur van afvalwater gebruikt worden om ander water op te warmen. Binnenshuis is dit bijvoorbeeld rendabel mogelijk bij doucheafvoeren, al blijkt uit recent onderzoek van het RIVM dat dit soms gezondheidsrisico's kan meebrengen (*Legionella*). In openbare riolering is het in principe mogelijk, maar alleen als er een grote stroom van warm afvalwater is op een locatie waar de warmte direct benut kan worden, zonder dat de temperatuur van het afvalwater zo ver daalt dat het de goede werking van de afvalwaterzuivering negatief beïnvloedt.*
In afvalwater zitten diverse potentieel nuttige grondstoffen. Het terugwinnen van die grondstoffen is in het algemeen gebaat bij zo weinig mogelijk vermenging van verschillende deelstromen. In urine zit bijvoorbeeld veel fosfaat. Het terugwinnen van dat fosfaat is relatief makkelijk als de urine niet vermengd is met feces en behoorlijk lastig als er wel vermenging met andere afvalwaterstromen heeft plaatsgevonden. Behalve fosfaat kunnen onder andere cellulose (voor papier) en grondstoffen voor bioplastics uit afvalwater gewonnen worden.
Het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater kan in verschillende onderdelen van de afvalwaterketen: binnenshuis, in de openbare riolering en bij de afvalwaterzuivering. Winning op de ene locatie kan invloed hebben op de andere en dus is een samenhangende en toekomstgericht afweging nodig.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:
"Nu de centrale waterenergiefabrieken (ooit ontstaan als rioolwaterzuiveringen) niet meer rendabel zijn en het aanbod van "afvalwater" sterk terugloopt, komt er na 200 jaar een einde aan het aloude sanitatie-concept met openbare inzameling, transport en opwerking van afvalwater. De huidige individuele sanitatieconcepten en de door buurtcollectieven beheerde kringloopinstallaties voldoen binnen enkele jaren volledig aan de wettelijke kaders voor sanitatie."

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

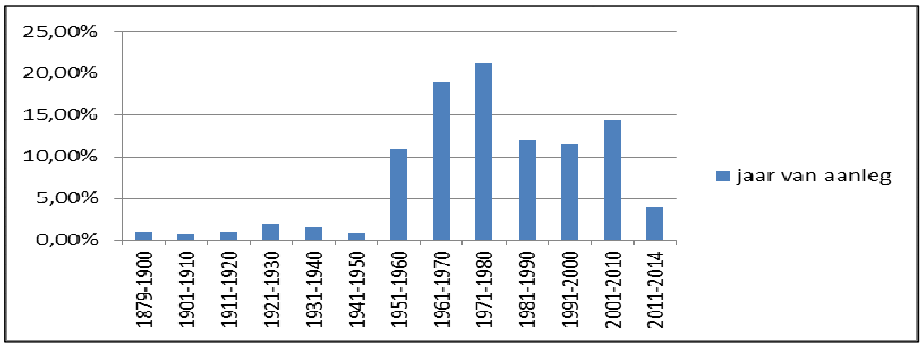
Tegen het denkbeeld eener toekomstige, algemeene rioleering werd echter van de zijde van het Dagelijksch Bestuur opgekomen, niet alleen op gronden van finantieëlen aard — wat begrijpelijk is — maar ook om hygiënische redenen, hetgeen alleen verklaard kan worden door aan te nemen dat de inrichting en werking van een goed rioolstelsel aan de bestrijders onbekend was.

Het voorstel om f 500.— beschikbaar te stellen voor het opmaken van een algemeen rioleeringsplan werd door de vergadering verworpen.

Beslist werd als stelsel aangenomen dat geen fækaliën in de riolen zouden worden toegelaten en bijgevolg ook geen overstorten uit beerputten zouden worden geduld. Aan deze bepaling is altijd streng de hand gehouden. Daarentegen werd het spoelwater der openbare urinoirs, dat in de straatgoten afvloeit, uit den aard der zaak in de riolen opgenomen.

Flexibiliteit bij rioolvernieuwing

De riolen die momenteel in Nijmegen in de grond liggen zijn gemiddeld 40 jaar oud (zie figuur 3.1). Van deze riolen is eind 2015 ingeschat dat ze gemiddeld nog 49 jaar mee kunnen. In paragraaf 5.2.3 is aangegeven dat de voorspellende waarde van deze inschattingen beperkt is, maar de riolen die nu in Nijmegen liggen gaan grosso modo een mensenleven mee. Riolen, samen met rioolputten en -gemalen, zijn kostbare kapitaalgoederen; voortijdige vervanging of verwijdering is kapitaalvernietiging. Demografische en stedenbouwkundige ontwikkelingen krijgen echter een steeds grotere dynamiek. De aanwezigheid van riolering die nog in goede staat verkeert (en nog een poos mee kan) kan er toe leiden dat bij stedenbouwkundige ontwikkelingen het bestaande rioolstelsel als uitgangspunt gehanteerd blijft worden, ook als een overgang naar een ander, meer duurzaam stelseltype (zie tekstkader in 3.1.2), gewenst is. Door in verschillende delen van de stad verschillende ingrijpmaatstaven te hanteren, creëren we meer ruimte voor maatwerk en nieuwe en innovatieve concepten. Door de nadruk te leggen op renovatie en reparatie, streven we naar meer technische en financiële flexibiliteit bij de vernieuwing van riolering, met name in gebieden waar binnen enkele decennia aanzienlijke stedenbouwkundige veranderingen (krimp) mogelijk zijn. Hoe eerder er een stedenbouwkundige visie is voor wijken waar dergelijke ontwikkelingen spelen, hoe beter we kapitaalvernietiging bij rioolvernieuwing kunnen voorkomen.

Figuur 3.1: Jaar van aanleg riolering Nijmegen

Integrale aanpak openbare ruimte

Rioolvervanging en andere (beheer)maatregelen in de openbare ruimte stemmen we sterk op elkaar af. Riolering is vaak een belangrijke drager voor vernieuwing van de openbare ruimte. Door de introductie van nieuwe technieken om riolen te repareren en vernieuwen –denk bijvoorbeeld aan relining van riolen, waarbij een rioolbuis van binnenuit bekleed wordt- kan rioolvervanging steeds langer uitgesteld worden. Wij verwachten dat dergelijke technieken de komende decennia zich verder ontwikkelen en meer toegepast gaan worden. Het belang van riolering als drager voor vernieuwing van de openbare ruimte neemt daardoor af. Desondanks blijven we streven naar integrale aanpak van onze openbare ruimte.

Invloed stedelijk gebied op drinkwaterwinning

In Heumensoord wint drinkwaterbedrijf Vitens drinkwater uit de diepere bodem. De kwaliteit van het gewonnen drinkwater wordt mede beïnvloed door activiteiten in het stedelijk gebied van Nijmegen. Een deel van Nijmegen valt binnen het grondwaterbeschermingsgebied. Daar zijn de mogelijkheden tot het infiltreren van afstromend hemelwater beperkt en de eisen die, bij aanleg en tijdens gebruik, gesteld moeten worden aan de waterdichtheid van riolen extra hoog. In het grondwaterbeschermingsgebied hanteren we daarom strengere ingrijpmaatstaven voor waterdichtheid van riolen.

Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zien wij als relevant voor de uitvoering van onze gemeentelijke taak voor stedelijk afvalwater:

- Het verduurzamen van de waterketen door het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater;
- Het afstemmen van rioolvernieuwing op stedenbouwkundige ontwikkelingen zoals krimp, in combinatie met het blijven realiseren van een integrale aanpak van de openbare ruimte.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

"Eén van de belangrijkste veranderingen van de 21e eeuw is te zien in de manier waarop met "afvalwater" omgegaan is. Al in de eerste helft van de eeuw is duidelijk geworden dat riolen nauwelijks nog vervangen hoefden te worden. Noodzakelijke vernieuwing vond steeds vaker plaats van binnenuit. In die periode is ook het winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater ontwikkeld tot standaard techniek. Eerst bij de centrale rioolwaterzuiveringen en in tweede instantie op kleine(re) schaal in wijken en buurten. Deze ontwikkeling heeft een nieuwe impuls gegeven aan het separaat verwerken van regenwater."

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Al deze riolen werden bestemd voor afvoer van hemel- en huiswater, dat *bovengronds* in de straatgoten zou vloeien en vandaar in de riolen zou worden geleid. Enkele uitzonderingen van ondergrondsche verbinding werden evenwel bij den aanleg van het »groote riool" toegelaten, zooals bijv. voor bloedwater uit slagerijen en waar bijzondere belangen van den aanleg van het riool dit vorderden.

De eigenaardige ligging van Nijmegen maakt een volledig regenwater-afvoerend rioolstelsel betrekkelijk zeer kostbaar, daar de hoofdriolen voor nagenoeg de geheele te loozen regenmassa bergruimte moeten bezitten en nergens zijdelingschen afvoer op goedkoope wijze kan verkregen worden, een nadeel waartegen alleen de sterke helling der riolen en de daarmede verbonden groote snelheid van afvoer eenigzins kunnen opwegen.

3.1.2 Hemelwatertaak

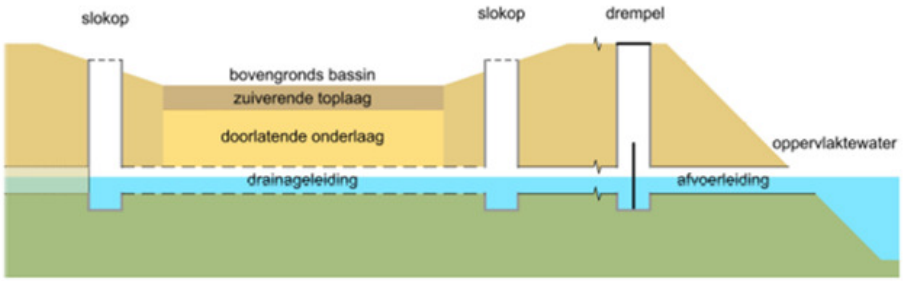
De onvoldoende afvoer van afvalwater en overtollig hemelwater is in Nijmegen de aanleiding geweest voor de aanleg van riolen eind 19e eeuw.

Gescheiden afvoer

Lange tijd is in Nederland en in Nijmegen afstromend hemelwater samen met het afvalwater ingezameld en door één buis getransporteerd (naar de rioolwaterzuivering). Vanaf de jaren '60 zijn gescheiden stelsels aangelegd, waarbij afstromend hemelwater apart van het (huishoudelijk) afvalwater wordt ingezameld en vervolgens wordt afgevoerd naar sloten en vijvers. In de jaren '80 is gebleken dat verkeerde aansluitingen in gescheiden stelsels vaak leiden tot net zo veel vervuiling van het oppervlaktewater als de traditionele gemengde rioolstelsels doen. Dat heeft geleid tot zogeheten verbeterd gescheiden stelsels. Daarmee worden de eerste millimeters van elke bui naar de rioolwaterzuivering afgevoerd. Alleen bij grote buien wordt een deel van de neerslag rechtstreeks naar het oppervlaktewater afgevoerd. Het gevolg is dat ten minste driekwart van de jaarlijkse neerslag op verbeterd gescheiden stelsels naar de afvalwaterzuivering afgevoerd wordt én er (door verkeerde aansluitingen) toch vervuiling van het oppervlaktewater blijft bestaan.

Sinds het begin van de 21e eeuw wordt in Nijmegen afstromend hemelwater bij grotere (her)ontwikkelingen apart van het afvalwater ingezameld en via een zuiverende voorziening naar het grondwater of het oppervlaktewater geleid. Dit principe wordt toegepast in Nijmegen Noord (Waalsprong). Het hemelwater

wordt daar via “wadi’s” naar het oppervlaktewater afgevoerd. Zie figuur 3.2. Deze manier van gescheiden afvoer is in Nederland inmiddels gemeengoed voor nieuwe gebiedsontwikkelingen.

Figuur 3.2: Duurzaam gescheiden afvoer via een “wadi”

Afkoppelen

In de stad vergt het van de gemengde riolering afkoppelen van de hemelwaterafvoer een systeemwijziging. Tenzij de riolen, rioolputten en regenwaterkolken in een wat groter aaneengesloten gebied tegelijk aan vervanging toe zijn, is enige kapitaalvernietiging niet te vermijden. Daar staat tegenover dat het lokaal verwerken van afgekoppeld hemelwater leidt tot:

- meer ruimte voor groen in de stad,
- meer aanvulling van het grondwater en
- minder transport- en zuiveringskosten voor rioolwater.

Vanwege de mogelijke kapitaalvernietiging is afkoppelen in de bestaande stad een maatregel die weloverwogen moet worden toegepast. Desalniettemin verwachten wij dat de komende decennia in de bestaande stad hemelwaterafvoer gestaag van de riolering afgekoppeld kan en zal blijven worden. Dat blijft nodig om meer en heviger neerslag ten gevolge van klimaatverandering op verantwoorde wijze op te kunnen vangen. Het draagt bij aan het verduurzamen van de waterketen (zie indicator in hoofdstuk 8). In de planperiode spitsen we onze afkoppel-inspanningen in bestaand stedelijk gebied toe op locaties waar dit direct bijdraagt aan het oplossen van knelpunten van regenwateroverlast of gezondheidsrisico. De mate waarin we op dergelijke locaties de maatregel afkoppelen toepassen, is afhankelijk van een afweging van (maatschappelijke) kosten en baten. Daarnaast blijven we afkoppelen op locaties waar en wanneer dat op (kosten)rendabele wijze de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallatie beperkt.

Afstemmen van hemelwaterinfiltratie op bodem- en grondwaterbeheer

Dankzij de toename van het gescheiden inzamelen en verwerken van afvalwater en afstromend hemelwater kan een steeds groter deel van de neerslag in de bodem wegzakken via infiltratievoorzieningen. In de Nijmeegse bodem bevinden zich nog bodem- en grondwater-verontreinigingen. De verontreinigingen proberen we, vanuit onze gemeentelijke taak op het gebied van bodembescherming, actief te beheren door te volgen hoe de verontreinigingen zich verplaatsen. De zogeheten spoedlocaties van bodem- en grondwaterverontreiniging zijn inmiddels in beeld gebracht en worden, indien mogelijk, aangepakt. Infiltratie

van regenwater in de bodem kan, afhankelijk van de locatie en de hoeveelheid, invloed hebben op het beheer van bodem- en grondwaterverontreinigingen. We streven daarom naar efficiënte afstemming van keuzes rondom regenwaterinfiltratie en bodem- en grondwaterverontreiniging.

Ontwikkelingsperspectief per stadsdeel

De verschillende delen van Nijmegen kennen sterk verschillende (natuurlijke) omstandigheden. De oudere delen van Nijmegen liggen in hellend gebied op stevige zandgronden ver boven de grondwaterspiegel en vrijwel zonder oppervlaktewater. De nieuwere wijken, ten westen van het Maas-Waalkanaal en in Nijmegen Noord, zijn gebouwd in vlakke gebieden met vaak klei-, leem- en veenlagen in de bodem. Daar is veel oppervlaktewater en de grondwaterstanden liggen niet ver beneden maaiveld. Door de verschillende omstandigheden varieert de manier waarop de gemeentelijke hemelwatertaak (en andere watertaken) het best duurzaam ingevuld kunnen worden. Maatwerk is nodig, per buurt, per wijk, per stadsdeel. De verschillen in aanwezige watersystemen en toegepaste rioolstelsels spelen daarin een belangrijke rol. Dat maakt per stadsdeel een eigen ontwikkelings-perspectief voor de duurzame invulling van de gemeentelijke watertaken wenselijk. In de komende jaren formuleren we deze ontwikkelingsperspectieven, waarbij we rekening houden met verwachte sociaal-geografische, stedenbouwkundige en klimatologische ontwikkelingen en de fysieke omstandigheden (water, groen en bodem) als uitgangspunt nemen.

Dukenburg en Lindenholt: transitie

Bij de aanleg van de wijken Dukenburg en Lindenholt, in de jaren ’60, ’70 en '80, zijn gescheiden rioolstelsels aangelegd. Onder meer door onzorgvuldige aanleg is de kwaliteit van die stelsels niet optimaal, waardoor langzaam maar zeker steeds meer riolen in Dukenburg aan vernieuwing toe komen. Voor Lindenholt verwachten wij een soortgelijke ontwikkeling. Tegelijkertijd duiden de sociaal-geografische verwachtingen op termijn op een andere woonbehoefte in deze wijken. Het combineren van deze ontwikkelingen creëert ruimte voor het overstappen naar een meer duurzame waterinrichting, vergelijkbaar met de waterinrichting in de Waalsprong. Wij streven er naar om de rioolvernieuwing in Dukenburg en Lindenholt te laten plaatsvinden vanuit een helder idee over de stedenbouwkundige ontwikkeling van deze delen van de stad. Zo lang er nog geen stedenbouwkundige visie voor de ontwikkeling van Dukenburg en Lindenholt is, leggen we de nadruk op het in stand houden van de huidige stelsels, bijvoorbeeld door riolen te relinen in plaats van te vervangen. Waar in deze wijken wel al (her)ontwikkelingen plaatsvinden, sluiten we aan bij die ontwikkelingen en anticiperen we zo mogelijk op een transitie naar een duurzaam stelsel (zie onderstaand tekstkader).

Duurzame stelsels

Duurzame stelsels zijn stelsels waarbij regenwater lokaal verwerkt wordt op een manier die bijdraagt aan het voorkomen van regenwateroverlast, zonder dat oppervlaktewater of grondwater daardoor belast worden met verontreinigingen en zonder dat onverantwoorde gezondheidsrisico’s ontstaan. In duurzame stelsels wordt afstromend hemelwater eerst eenvoudig gezuiverd voordat het wordt toegevoegd aan het oppervlaktewater of grondwater. Duurzame stelsels zijn ook stelsels waarin energie of grondstoffen, zoals fosfaat, teruggewonnen worden uit het (afval)water.
Daarnaast zijn duurzame stelsels gemaakt van duurzame materialen, gebruiken ze zo weinig mogelijk energie en worden ze op verantwoorde wijze onderhouden (met minimale belasting van milieu en leefomgeving).

Gezondheidsaspecten

De aanleg van riolering heeft, door het inzamelen van huishoudelijk afvalwater, een belangrijke bijdrage geleverd aan verbetering van de volksgezondheid. De aanwezigheid van goed functionerende riolering is nog van onverminderd belang voor onze gezondheid. Wanneer er onverhoopt eens enige tijd water op straat blijft staan, vergroot dat de kans dat mensen in contact komen met afstromend hemelwater en (huishoudelijk) afvalwater. Er zijn gezondheidsrisico's verbonden aan contact met afvalwater en -in veel mindere mate- aan contact met afstromend hemelwater, omdat in beide waterstromen ziekteverwekkers voorkomen. Bij goed ontworpen en goed functionerende voorzieningen (riolen, wadi's, infiltratie-voorzieningen, fonteinen) blijven de gezondheidsrisico's beperkt. Groene voorzieningen voor het infiltreren van afstromend hemelwater dragen bij aan licht, lucht en ruimte in woonwijken en hebben daarmee een positieve invloed op gezondheid. Door de veranderende houding van burgers ten opzichte van het water in de openbare ruimte (behoefte aan recreatie en verkoeling) én door veranderingen in het neerslagpatroon kunnen de gezondheidsrisico's de komende decennia toenemen. Om dat te voorkomen nemen we de komende jaren gezondheidsrisico's bewust mee bij ontwerp en beheer van riolering en (andere) regenwatervoorzieningen. Daarnaast besteden we in onze voorlichting en communicatie aandacht aan gezondheidsaspecten van water, wateroverlast, watertekort en hitte. In oppervlaktewater van mindere kwaliteit kan 's zomers bloei van blauwalgen optreden of Botulisme ontstaan. De afgelopen jaren is in Nederland bovendien een toename van de ziekte van Weil, een ernstige water-gerelateerde ziekte, geconstateerd.

Samenhang met oppervlaktewatertaak

Het verantwoord verwerken van afstromend hemelwater is, zeker ten westen van het Maas-Waalkanaal en ten noorden van de Waal, onmogelijk zonder een goed functionerend systeem van oppervlaktewateren (zie paragraaf 3.2.1). Oppervlaktewateren in stedelijk gebied zijn daarom onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel.

Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zien wij als relevant voor de uitvoering van onze gemeentelijke hemelwatertaak in deze planperiode:

- Het aanpassen van de stad aan meer extreme neerslag en langduriger perioden van droogte en hitte ten gevolge van klimaatverandering;
- Het stap voor stap verder verduurzamen van de stad door de (her)inrichting ervan meer af te stemmen op de natuurlijke omstandigheden (water, groen en bodem);
- Het omgaan met gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte.

Uit het 'Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

"Tussen circa 2020 en 2050 is hard gewerkt aan het "verduurzamen van de waterketen". Onderdeel van die duurzaamheidstransitie was realiseren van groene structuren in voorheen grotendeels verharde stadswijken. In die groene structuren kon en kan afstromend regenwater, dat over straat daar naartoe stroomt, de bodem inzakken. Hevige neerslag, die in die periode ook steeds heviger werd, leidde niet meer tot ernstige overlast en schade, maar zorgde voor aanvulling van het grondwater. De waterstelsels én de inrichting van de openbare ruimte zijn op maat aangepast aan de wijzigende natuurlijke omstandigheden. Burgers en overheid zijn zich bewust geworden van waterrisico's."

3.1.3 Grondwatertaak

Structurele grondwateroverlast

Op basis van onderzoek hebben we de afgelopen jaren kunnen constateren dat er in Nijmegen ten zuiden van de Waal nauwelijks sprake is van structurele grondwateroverlast. De invulling van de gemeentelijke grondwatertaak kan daarom, naast het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen (drainages), beperkt blijven tot het monitoren van de situatie en het verstrekken van informatie en voorlichting daarover (loketfunctie). Hoogwater op de Waal en in het Maas-Waalkanaal kunnen wel gedurende relatief korte perioden leiden tot grondwateroverlast. Het treffen van maatregelen om deze niet structurele grondwateroverlast te voorkomen of beperken behoort niet direct tot de gemeentelijke grondwatertaak zoals die geformuleerd is in de Waterwet.

In Nijmegen Noord is overlast door hoge grondwaterstanden ten tijde van hoge rivierstanden op de Waal. Direct achter de voormalige waterkering lagen (voormalige) landbouwgronden, waar door kwel grondwater tot op het maaiveld kwam te staan. Door het project Ruimte voor de Waal is dit behoorlijk veranderd. Er is een nieuwe waterkering aangelegd, met daarin, tussen het spoor en de Waalbrug, een kwelscherm tot 20 meter diep. Dit moet voorkomen dat de kwel uit de nieuwe nevengeul voor wateroverlast zorgt. Achter de nieuwe waterkering vinden nieuwbouwontwikkelingen plaats, die zorgen voor een verhoogd maaiveld en voor een nieuw watersysteem dat regenwater en eventuele kwel bergt en afvoert naar de plassen. De waterkering ten westen van het spoor is in 2016 nog onderwerp van afstemming tussen waterschap en gemeente, met het oog op waterveiligheid en kwelwaterproblematiek. Ten oosten van de Waalbrug tot Fort Boven-Lent is de waterkering aangepast en voorzien van een pipingscherm. Door al deze maatregelen is de kans op structurele grondwateroverlast beperkt. Ook hier zal daarom de invulling van de gemeentelijke grondwatertaak, naast het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen (drainages), grotendeels beperkt blijven tot het monitoren van de situatie en het verstrekken van informatie en voorlichting daarover (loketfunctie). Dit is ook zo met het Rijk afgesproken.

Relevante ontwikkelingen

Wij zien de volgende ontwikkelingen die invloed hebben op de uitvoering van onze gemeentelijke grondwatertaak:

- Het stap voor stap verder verduurzamen van de stad door de (her)inrichting ervan meer af te stemmen op de natuurlijke omstandigheden, zoals de grondwaterstanden;
- Het aanpassen van waterkeringen vanuit het nationaal “Deltaprogramma” voor hoogwaterbescherming en zoetwatervoorziening.

Uit het ‘Geïntegreerd Watermanagementplan Nijmegen 2100-2110:

“In het begin van de 21e eeuw leek sprake te zijn van structurele grondwateroverlast, met name in de wijken Dukenburg en Lindenholt. Halverwege de eeuw was alleen nog sprake van incidentele grondwateroverlast tijdens zeer hoog water op de Waal.”
“Honderd jaar geleden werd er nog drinkwater gewonnen in het centrum van Nijmegen. Deze waterwinning, Nieuwe Markt, werd in 2016 gesloten. Bij de drinkwaterwinning Heumensoord is daarna nog tot halverwege de eeuw invloed vanuit het stedelijk gebied van Nijmegen gemeten. Dankzij de voorzorgsmaatregelen die vanaf 2020 genomen zijn is die invloed inmiddels verdwenen.”

3.2 Gerelateerde gemeentelijke taken

Sommige andere gemeentelijke taken hebben directe raakvlakken met de gemeentelijke watertaken. Zonder compleet te zijn beperken we ons hier tot het beheer van bodem en grondwater en het beheer van de openbare ruimte.

3.2.1 Beheer van bodem en grondwater

In het kader van de Wet bodembescherming en de Wet milieubeheer zorgt de gemeente er voor dat er geen grondwaterverontreinigingen bij komen en dat er grondwaterverontreinigingen worden gesaneerd. Sanering is aan de orde als grondwaterverontreinigingen zich te veel verspreiden óf een bedreiging vormen voor de gezondheid van mensen of kwetsbare objecten (waterwinning, natuurgebied, zwemwater). Na afronding van de saneringsoperatie wordt overgegaan op beheer van de grondwaterkwaliteit.

Sanering van grondwaterverontreiniging in het kader van de Wet bodembescherming betekent niet automatisch dat de verontreiniging volledig wordt verwijderd. In de meeste gevallen blijft verontreiniging in het grondwater aanwezig, soms zelfs in omvangrijke vlekken of met hoge concentraties. Volgens de huidige wetgeving moet er vooral voor worden gezorgd dat een verontreiniging op z'n plek blijft en zich niet verspreidt. Daarbij moet rekening worden gehouden met voorzienbare veranderingen, zoals bijvoorbeeld de infiltratie van afstromend hemelwater. In de praktijk zijn veranderingen niet altijd voorzienbaar en is de invloed van veranderingen soms moeilijk te voorspellen. Grondwater reageert traag, maar onvermijdelijk op veranderingen. Ingrijpende veranderingen hebben daarom gevolgen tot in de verre toekomst. Recente voorbeelden van veranderingen met invloed op de grondwaterstroming, en dus invloed op de verspreiding van grondwaterverontreinigingen, zijn:

- Peilverhoging van het Maas-Waalkanaal,
- Sluiting van drinkwaterwinning Nieuwe Markt (in de loop van 2016) en
- Stopzetting van de omvangrijke industriële grondwateronttrekking van Innovio Papers (voorheen Sappi).

Het duurzaam beheren van grondwaterkwaliteit vergt een integrale visie die afgestemd is op het beheer van hemelwater, oppervlaktewater en openbare ruimte. Veranderingen in grondwaterstroming, zoals de sluiting van drinkwaterwinning Nieuwe Markt en het stopzetten van de onttrekking van Innovio Papers, kunnen invloed hebben op het optreden van (structurele) grondwateroverlast.

3.2.2 Beheer van de openbare ruimte

Op basis van de Wegenwet heeft de gemeente als wegbeheerder de zorg voor de binnen haar gebied liggende wegen. Die moeten in goede staat verkeren. Beheer omvat de publiekrechtelijke zorg voor de instandhouding (waaronder onderhoud), de bruikbaarheid en de veiligheid van de weg. De gemeente zorgt voor het beheer van de hele openbare ruimte. Dit betreft:

- het onderhouden, reconstrueren en vervangen van de verharding (asfalt, klinkers en tegels) van de wegen, fiets- en voetpaden en pleinen,

- het beheer en onderhoud van bruggen, tunnels en viaducten,
- het inzamelen en verwijderen van huishoudelijk afval,
- het bestrijden van een aantal schadelijke dieren (waaronder ratten),
- het reinigen van de openbare ruimte door het verwijderen van straat- en zwerfvuil, onkruid, hondenpoep en graffiti,
- het bestrijden van de gladheid door het strooien van de hoofdwegen en de fietspaden,
- het beheer van het openbaar groen door maaien van de gazons en wadi's, schoffelen van plantsoenen, het ruimen van zwerfvuil in de beplanting en het snoeien, rooien en herplanten van bomen,
- het beheren van de openbare verlichting,
- het beheer van het verkeersareaal te weten verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen.

Deze beheeractiviteiten hebben vaak een relatie met de gemeentelijke watertaken. Bijvoorbeeld: regenwater stroomt via wegen naar de straatkolken van de openbare riolering, het verwijderen van straat- en zwerfvuil beperkt de vervuiling van de openbare riolering én wadi's zijn onderdeel van het openbaar hemelwater-stelsel. In bijlage 10 is deze samenhang verder toegelicht. We streven naar een positief effect op de waterkwaliteit en gezondheid door het beheer van de openbare ruimte en de infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken goed op elkaar af te stemmen.

Wij stemmen de werkzaamheden in de openbare ruimte integraal af met activiteiten die vanuit andere programma's plaatsvinden in dezelfde openbare ruimte. Zodoende proberen we de overlast voor de Nijmeegse burger zo klein mogelijk te houden terwijl we tegelijk de budgetten zo effectief mogelijk besteden. Wij maken de onderhoudswensen van de openbare ruimte inzichtelijk en vertalen deze in een integraal uitvoeringsprogramma voor het openbaar groen, de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen en de wegen en civiele kunstwerken.

Op 30 januari 2013 is de beleidsnota "Geef ze de (openbare) ruime" door de gemeenteraad vastgesteld. In de beleidsnota staat 'ruimte geven' centraal. Ruimte voor bewoners om de eigen verantwoordelijkheid te nemen bij ontwerp en beheer van de openbare ruimte: participatie. Dit geldt ook voor rioolvervangings-projecten. Uitgangspunt is dat de gemeente het ontwerp maakt van de inrichting van de straat bovengronds, op basis van de input van de bewoners. De randvoorwaarden die de gemeente stelt zijn erg beperkt. Het riool moet worden vervangen binnen een bepaald budget, het moet technisch uitvoerbaar zijn, het moet voldoen aan de wettelijke eisen en het merendeel van bewoners in de straat of wijk moet het er mee eens zijn. Uiteindelijk komt er dan een ontwerp dat kan rekenen op draagvlak en dat goed uitgevoerd kan worden. Daar waar mogelijk nemen de bewoners het beheer op zich van het groen in de straat of de wijk.

3.3 Watertaken van andere overheden

De gemeentelijke watertaken hebben directe raakvlakken met watertaken van andere overheden, vooral bij het beheer van oppervlaktewater, het zuiveren van afvalwater en de hoogwaterbescherming. Onze visie op de relatie van deze watertaken met de gemeentelijke watertaken staat in de volgende paragrafen. In bijlage 10 hebben we de samenhang op operationeel niveau beschreven.

3.3.1 Oppervlaktewater

Samenhang met gemeentelijke hemelwatertaak

Een van de primaire taken van het waterschap is het beheer van oppervlaktewater. Goed oppervlaktewaterbeheer is van groot belang voor het voorkomen van wateroverlast en het opvangen van klimaateffecten. De verwerking van afstromend hemelwater is niet los te zien van het oppervlaktewaterbeheer. In Nijmegen geldt dat met name in Dukenburg en Lindenholt, waar traditionele gescheiden rioolstelsels liggen. De regenwaterriolen zijn daar rechtstreeks gekoppeld aan het oppervlaktewater. In Nijmegen Noord wordt afstromend hemelwater via wadi's naar oppervlaktewater afgevoerd. Zonder oppervlaktewater is de verwerking van afstromend hemelwater vrijwel onmogelijk. Oppervlaktewateren in stedelijk gebied zijn daarom in technische zin onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel. Op basis daarvan dragen wij bij aan de invulling aan het oppervlaktewaterbeheer door de delen van oppervlaktewateren die bij de gemeente in beheer zijn, goed te onderhouden, zodat de bergings- en afvoercapaciteit op peil blijft. Dit doen we planmatig en uiteraard in nauwe afstemming met het waterschap.

Kwaliteit van het oppervlaktewater

De samenstelling en de kwaliteit van het oppervlaktewater worden mede bepaald door de hoeveelheid en de samenstelling van het (afval)water dat vanuit de openbare ruimte wordt geloosd. Lozingen vinden plaats via riooloverstorten, regenwateruitlaten, directe afstroming van de oevers of in sommige gevallen via de bodem. De wettelijke watertaken van gemeente en waterschap beïnvloeden elkaar op dit punt rechtstreeks. Goede waterkwaliteit draagt bij aan de kwaliteit van het openbaar gebied, aan de positieve beleving ervan en aan de leefomgevingskwaliteit. Wij streven hierbij naar nauwe afstemming met het waterschap en naar het op doelmatige wijze realiseren van goede kwaliteit van het oppervlaktewater en de oevers. Een goede balans tussen (maatschappelijke) kosten en baten staat daarbij centraal. De ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater is onderwerp van de Europese Kaderrichtlijn Water. De Europese Zwemwaterrichtlijn stelt eisen aan de bacteriologische en chemische kwaliteit van oppervlaktewateren waarin gezwommen wordt. Wij verwachten dat de kwaliteit van het oppervlaktewater gestaag verder zal (moeten) verbeteren en dat dat inspanningen zal vergen van alle betrokken partijen.
De kwaliteit van oppervlaktewater is niet van direct belang voor de verwerking van afstromend hemelwater. De samenstelling van geloosd water (met bestrijdingsmiddelen, hondenpoep, vogelpoep, strooizout etc.) is echter wel van invloed op de kwaliteit van oppervlaktewater.

3.3.2 Afvalwaterzuivering

Vanaf circa 1970 is het zuiveren van afvalwater wettelijk geregeld. Inmiddels is het een hoofdtaak van de waterschappen. Afvalwaterzuiveringsinstallaties hebben in de loop van de jaren steeds grotere verzorgingsgebieden gekregen. Tegelijkertijd is het zuiveringsproces vergaand geoptimaliseerd. De laatste jaren is er in het zuiveringsproces ook steeds meer aandacht gekomen voor het besparen en produceren van energie en het terugwinnen van waardevolle grondstoffen. De afvalwaterzuiveringsinstallatie Nijmegen produceert nu evenveel energie als nodig voor het zuiveringsproces. Wij verwachten dat de ontwikkeling naar energieproductie en winning van grondstoffen op afvalwaterzuiveringsinstallaties gestaag door zal

zetten. Wij verwachten ook dat het op termijn mogelijk wordt om afvalwater, met nieuwe sanitatieconcepten, op veel kleinere schaal rendabel te zuiveren met terugwinning van energie en mogelijk grondstoffen. De grote verzorgingsgebieden van afvalwaterzuiveringen kunnen dan remmend werken op de ontwikkeling van meer lokale zuivering van afvalwater.

De samenstelling van het afvalwater en de door de afvalwaterzuivering te verwijderen stoffen veranderen. Hormoonverstorende stoffen, medicijnresten, microplastics, brandvertragers, nanodeeltjes, ziekteverwekkers en antibiotica-resistente bacteriën worden steeds grotere bedreigingen voor de waterkwaliteit. Het zuiveringsproces zal daarom steeds meer gericht moeten worden op het doelmatig verwijderen van dergelijke nieuwe stoffen. Wij verwachten dat daarvoor ook nieuwe zuiveringstechnieken in plaats van of naast de bestaande biologische zuiveringstechnieken zullen worden ingezet.

Medicijnresten in afvalwater

In 2014 heeft UMC Radboud, samen met Waterschap Rivierenland en met medewerking van de gemeente Nijmegen, onderzoek uitgevoerd naar de verspreiding en afbraak van medicijnen en medicijnresten in het afvalwatertraject van ziekenhuis tot en met afvalwaterzuivering. Voor diverse stoffen is de verspreiding en afbraak bepaald. Er is ook gekeken hoe goed de onderzochte stoffen door de afvalwaterzuivering verwijderd worden. Het onderzoek heeft inmiddels een vervolg gekregen, om leemtes in kennis op te vullen én om mogelijke maatregelen te verkennen.

3.3.3 Waterveiligheid

Het opnemen van deze watertaak van Rijkswaterstaat en waterschap Rivierenland in een plan voor gemeentelijke watertaken lijkt niet voor de hand te liggen. De directe invloed op de uitvoering van de gemeentelijke watertaken lijkt beperkt. Toch hebben keuzes rondom waterveiligheid grote invloed op de inrichting van (de watersystemen van de) nieuwe woongebieden nabij de Waal (Waalfront en Waalsprong). Zie ook paragraaf 3.1.3. Deze keuzes bepalen, met name in de Waalsprong, de mate waarin (structureel) hoge grondwaterstanden gaan optreden. Het beperken van overlast door structureel optredende hoge grondwaterstanden is een gemeentelijke watertaak. Daarnaast heeft het gegeven dat deze woonwijken enkele meters onder water komen te staan als een waterkering het begeeft invloed op de inrichting van onze infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken. In de waterkering aan de zuidzijde van de Waal bevinden zich meerdere afsluiters in (overstort)riolen die de waterkering passeren en is er een rioolgemaal dat uitsluitend bedoeld is voor inzet tijdens hoogwaterperiodes.

<u>Meerlaagse veiligheid</u>

Hoogwaterbescherming is een wettelijke taak van Rijkswaterstaat samen met de waterschappen en de provincie. Zij zijn samen verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de grote rivieren en de aanliggende dijken en kunstmatige waterkeringen, zoals wij die kennen op de Waalkade. De gemeente heeft daarin vooral een operationele taak (bijvoorbeeld bij het afsluiten van de Waalkade bij dreigend hoogwater). Wel heeft de gemeente een taak als het gaat om planologische bescherming van de hoogwaterkeringen in de bestemmingsplannen. Voorheen was de hoogwaterbescherming geënt op het tegengaan van een dijkdoorbraak. Binnen het Deltaprogramma voor hoogwaterbescherming en zoetwatervoorzieninge (2011 en

verder) wordt er nu gekeken naar de gevolgen van een dijkdoorbraak en worden de toekomstige normen voor de dijken geënt op de overstromingsrisico's (kans maal gevolg). Er wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om via ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld met waterrobuuste bebouwing) en betere evacuatieroutes de risico's op slachtoffers en schade te verkleinen. Dit heet "meerlaagse veiligheid". In de regioprocessen, geleid door de provincie, is voor de Waal gekozen voor een dubbele toekomststrategie: sterke dijken waar dit moet en ruimte geven aan de rivier waar dit kan. De dijkteruglegging Veur-Lent is hier een voorbeeld van. Binnen het concept Waalweelde werkt Nijmegen verder aan deze strategie. Voor de ontwikkeling van Waalfront en Hof van Holland zal de komende jaren bepaald worden hoe de toekomstige versterking van de waterkering vorm krijgt. De vorm van de waterkering, de inrichting van het gebied erachter en de vorm van het watersysteem zijn bepalend voor het wel/niet optreden van structurele grondwateroverlast. Waterschap en gemeente dragen daar samen verantwoordelijkheid voor. Dit is gerelateerd aan de gemeentelijke grondwatertaak.

3.3.4 Grondwaterkwaliteit

Op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de bijbehorende Grondwaterrichtlijn is er een opgave voor het bereiken van goede grondwaterkwaliteit. De provincie is daarvoor bevoegd gezag. Ook nationaal (Structuurvisie ondergrond, STRONG), regionaal en lokaal zijn er opgaven voor het beheren van bodem- en grondwaterkwaliteit. Gemeenten kunnen hiervoor instructies van andere overheden opgelegd krijgen en zijn gehouden aan goede afstemming met buurgemeenten.

4 TOETSINGSKADER

In dit hoofdstuk en alle volgende hoofdstukken beperken we ons tot de gemeentelijke watertaken en die bekostigd kunnen worden uit de rioolheffing. Dat betekent bijvoorbeeld dat waterkeringen, drinkwater-tappunten en brandkranen in dit GRP verder buiten beschouwing blijven, ook al worden die voor een deel wel door de gemeente beheerd. Objecten van oppervlaktewateren zijn meegenomen als onderdeel van de gemeentelijke hemelwatertaak.

4.1 Invulling van de gemeentelijke watertaken

De wettelijke zorgplichten voor de drie gemeentelijke watertaken (stedelijk afvalwater, afstromend hemelwater en grondwatermaatregelen; zie paragraaf 1.2 en bijlage 2) zijn niet absoluut. Voor de verwerking van afvloeiend hemelwater ligt de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij de perceeleigenaar. Pas als van de perceeleigenaar redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat deze het afvloeiend hemelwater op eigen terrein verwerkt, treedt de gemeentelijke zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater in werking. De gemeentelijke zorgplicht voor het treffen van grondwatermaatregelen in openbaar gebied is beperkt tot die situaties waarin de aan de grond gegeven bestemming structureel niet mogelijk is ten gevolge van de grondwaterstanden en alleen maatregelen in openbaar gebied dat kunnen verhelpen. Bovendien geldt ook hier dat de perceeleigenaar in eerste instantie zelf verantwoordelijk is voor het op eigen perceel verwerken van overtollig grondwater.

Verantwoordelijkheid perceeleigenaar
De gemeentelijke wettelijke watertaken hebben betrekking op openbaar gebied. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor voorzieningen voor de afvoer van afvalwater of het verwerken van hemelwater of grondwater op particulier terrein. Afstromend hemelwater of overtollig grondwater moet de perceeleigenaar op eigen terrein verwerken, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is. De verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar omvat het nemen van beschermende maatregelen tegen terugstuwing van afvalwater vanuit de openbare riolering naar private panden.

4.1.1 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor stedelijk afvalwater

De gemeentelijke afvalwatertaak omvat het inzamelen en naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie of een hoofdrioolgemaal van het waterschap transporteren van stedelijk afvalwater (zie bijlage 1). Die taak omvat:

1. Inzameling en transport van afvalwater van alle huishoudens, door middel van een vuilwaterriool, behalve in situaties waar op doelmatige wijze een gelijkwaardig of beter alternatief gerealiseerd kan worden. Een gelijkwaardig alternatief kan wenselijk zijn bij bijzondere lozingssituaties of bij experimenten voor het verduurzamen van de woon- en leefomgeving. De gelijkwaardigheid van een alternatieve verwerking van afvalwater wordt afgezet tegen de algemene doelen van de gemeentelijke watertaken (beschermen volksgezondheid, bijdragen leefbaarheid woonomgeving, beschermen milieu).
2. Het doorvoeren van afvalwater vanuit en naar omliggende gemeenten in situaties waarin doorvoer doelmatiger is dan aparte inzameling en transport, maar alleen op basis van heldere en uniforme afspraken over samenstelling, hoeveelheden en bekostiging. Uitgangspunt is dat doorvoer van beperkte hoeveelheden afvalwater (minder dan 5% van de capaciteit van de ontvangende riolering) beschouwd

kan worden als een burendienst waar geen financiële vergoeding tegenover hoeft te staan.

3. Inzameling en transport van bedrijfsafvalwater en ander afvalwater dat vermengd is met huishoudelijk afvalwater.
4. Inzameling en transport van bedrijfsafvalwater dat niet vermengd is met huishoudelijk afvalwater, voor zover dat zonder aanpassingen door de bestaande openbare riolering (en afvalwaterzuiveringsinstallatie) kan worden verwerkt. Aanpassing van het bestaande openbare riool (of van de afvalwaterzuiveringsinstallatie) vanwege lozing van zulk bedrijfsafvalwater is in beginsel voor rekening van de lozer.

Met deze invulling van de gemeentelijke afvalwatertaak leveren we een belangrijke bijdrage aan het beschermen van de volksgezondheid. Deze invulling van onze afvalwatertaak draagt ook bij aan een leefbare woonomgeving en aan het beschermen van het milieu.

4.1.2 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor afstromend hemelwater

De gemeente kan, in situaties waar dat redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd, afstromend hemelwater doelmatig verwerken door:

- Inzameling en transport via een openbaar regenwaterriool van een (verbeterd) gescheiden rioolstelsel, zoals in Dukenburg, Lindenholt, Westkanaaldijk, Winkelsteeg, Noord- en Oostkanaalhaven en Bijsterhuizen het geval is,
- Inzameling en transport via een openbaar riool van een gemengd rioolstelsel,
- Inzameling en verwerking via een openbare infiltratievoorziening of wadi (zoals in de Waalsprong), of
- Inzameling en bovengrondse afvoer naar openbaar oppervlaktewater (in afstemming met de waterbeheerder).

De gemeente heeft de vrijheid om, zelfs in situaties waarin afstromend hemelwater wel op eigen perceel kan worden verwerkt, toch hemelwater in te zamelen en te verwerken in openbare voorzieningen. Dat kan bijvoorbeeld doelmatig zijn als er al openbare voorzieningen aanwezig zijn met voldoende capaciteit. In de nota “Afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” (2013) geeft de gemeente Nijmegen aan in welke situaties en gebieden de gemeente afstromend hemelwater van particulier terrein kan en wil ontvangen in openbare riolen of hemelwatervoorzieningen. Uitgangspunt is dat bestaande situaties niet worden gewijzigd, tenzij sprake is van herbouw of grondige verbouwing of ontoereikende capaciteit van openbare voorzieningen. Bij grootschalige gebiedsontwikkeling of herstructurering is het uitgangspunt dat afstromend hemelwater op eigen terrein wordt verwerkt, tenzij de nota “Afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” anders aangeeft. Het op eigen perceel verwerken van afstromend hemelwater gaat vaak samen met onverharde tuinen. Openbare en particuliere verharding zijn nadelig voor zaken als verdamping van water, het ontstaan van hitte in de stad en ecologische variatie. Wij geven voorlichting over het verminderen van de verharding in de stad en bevorderen participatie. De komende jaren wordt dat uitgevoerd binnen de “Operatie Steenbreek”, gericht op ontharden en vergroenen van openbare ruimte en particuliere tuinen. Inzameling en verwerking of transport van afstromend hemelwater afkomstig van verhard oppervlak in de openbare ruimte behoort in alle gevallen tot de gemeentelijke hemelwatertaak.

Oppervlaktewater in stedelijk gebied is onderdeel van het openbaar hemelwaterstelsel (zie 3.1.2 en 3.2.1). Kleine watergangen, oevers van watergangen en vijvers én duikers die watergangen en vijvers met elkaar verbinden zijn in veel gevallen (mede) in beheer bij de gemeente. Dit voeren wij planmatig uit, binnen onze gemeentelijke hemelwatertaak.

Bij het verwerken van afstromend hemelwater is, naast het kwantitatieve aspect (droge voeten) ook het gezondheidsaspect van belang. Afstromend hemelwater kan ziekteverwekkers uit uitwerpselen van dieren bevatten, waar mensen ziek van kunnen worden. Dit aspect nemen wij nadrukkelijk mee in de uitvoering van onze gemeentelijke hemelwatertaak. Op deze manier draagt de invulling van onze hemelwatertaak bij aan de leefbaarheid van de woonomgeving én het beschermen van de volksgezondheid.

4.1.3 Invulling van de gemeentelijke watertaak voor grondwatermaatregelen (kwantiteit)

De gemeentelijke grondwatertaak is volgend op de primaire verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar om overtollig grondwater op eigen terrein te verwerken. Alleen in situaties waar dat a) redelijkerwijs niet van de perceeleigenaar kan worden gevergd én waarin b) sprake is van structurele belemmering van aan de grond gegeven bestemming door de grondwaterstand én waar c) uitsluitend maatregelen in openbaar gebied de belemmering kan verhelpen, is sprake van een gemeentelijke grondwatertaak. Die taak bestaat dan uit het nemen van doelmatige maatregelen in openbaar gebied, bijvoorbeeld het inzamelen en verwerken of transporteren van overtollig grondwater. Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat deze situaties in Nijmegen vrijwel niet voorkomen. De omvang van de wettelijke grondwatertaak is in Nijmegen dus zeer beperkt.

De gemeente Nijmegen rekent tot haar grondwatertaak:

- Het nemen van doelmatige maatregelen in de in de vorige alinea beschreven situaties, tenzij het treffen van maatregelen tot de taak van een andere waterbeheerder (waterschap of Rijkswaterstaat of provincie) behoort. Daarbij is verwerking van overtollig grondwater op eigen perceel dan in veel gevallen niet mogelijk. Er is sprake van een structureel karakter van grondwateroverlast als grondwaterstanden tussen de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) meer dan 20 aaneengesloten dagen tot belemmering van uitoefening van de aan de grond gegeven bestemming leiden. Maatregelen in openbaar gebied achten we doelmatig als de maatschappelijke baten opwegen tegen de maatschappelijke kosten. Daarin wegen de omvang en duur van overlast en het aantal getroffen percelen mee.
- Het verstrekken van informatie aan burgers en bedrijven over (grond)waterstanden, (grond)wateroverlast en eventueel te nemen maatregelen.
- Het monitoren van grondwaterstanden (in afstemming met de andere waterbeheerders).
- Het beheren van de aanwezige openbare voorzieningen en infrastructuur voor de grondwatertaak, zoals drainage.

Deze invulling van onze grondwatertaak draagt bij aan een leefbare (en gezonde) woonomgeving.

4.2 Toetsingskader DoFeMaMe

Het gebruikelijke toetsingskader voor de gemeentelijke watertaken bestaat uit een samenhangend geheel van doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden (DoFeMaMe).

4.2.1 Toetsen gemeentelijke watertaken

De hoofddoelen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater zijn van oudsher het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. Doelmatigheid is daarbij een randvoorwaarde. De drie hoofddoelen volgen uit de zorgplichten voor de overheid in artikel 21 en 22 van de Grondwet. De doelmatigheid als randvoorwaarde is voor de hemelwatertaak en grondwatertaak vermeld in artikel 3.5 en 3.6 van de Waterwet. De doelmatige besteding van de rioolheffing volgt uit artikel 228a van de Gemeentewet. Zie bijlage 2.

In de wetgeving wordt impliciet verondersteld dat met uitoefening van de wettelijk geformuleerde gemeentelijke watertaken wordt bijgedragen aan de genoemde hoofddoelen. Voor de uitoefening van de watertaken maakt de gemeente gebruik van stelsels en voorzieningen, die bestaan uit objecten. Dit DoFeMaMe toetsingskader refereert, conform de landelijke leidraad voor riolering, aan de taakinvulling in plaats van rechtstreeks aan de hoofddoelen. De doelen c.q. taken in het toetsingskader zijn:

- inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater,
- doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater (voor zover dat niet op eigen perceel verwerkt wordt),
- het (door maatregelen in openbaar gebied) voorkomen van structurele grondwateroverlast die de aan een gebied gegeven bestemming belemmert (voor zover dat niet door verwerking op eigen perceel mogelijk is en voor zover dat geen taak is van andere waterbeheerders).

4.2.2 Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden

Bij elk doel / elke taak horen functionele eisen, die (toetsbaar) aangeven hoe de infrastructuur, voorzieningen en beheerorganisatie voor de gemeentelijke watertaken moeten functioneren om de betreffende taak goed in te vullen. Bij elke functionele eis hoort ten minste één maatstaf waaraan kan worden afgemeten in hoeverre aan de betreffende eis wordt voldaan. Bij elke maatstaf hoort vervolgens een meetmethode. In onderstaande tekstkaders zijn enkele voorbeelden uitgelicht. In bijlage 5 is het gehele toetsingskader opgenomen.

Voorbeeld DoFeMaMe inzameling en transport stedelijk afvalwater

Eén van de functionele eisen bij het doel "inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater" is dat de openbare riolering ten minste 99% van de tijd beschikbaar is voor het afvoeren van stedelijk afvalwater. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat de afvoer van stedelijk afvalwater niet meer dan drie dagen per jaar belemmerd is, b) dat ernstige storingen aan rioolgemalen binnen 3 uur verholpen zijn en overige storingen binnen 24 uur en c) dat verstoppingen van huisaansluitingen binnen drie dagen verholpen zijn. Maatstaf a) wordt gemeten door de registratie verstoppingen, storingen en werkzaamheden. Maatstaf b) wordt gemeten door controle van het logboek van rioolgemalen en bijzondere objecten. Bij maatstaf c) is de klachtenregistratie en –afhandeling de basis voor de meetmethode.

Voorbeeld DoFeMaMe doelmatige inzameling en verwerking afstromend hemelwater

Een functionele eis bij het doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater is dat de hemelwatervoorzieningen voldoende capaciteit hebben om het aanbod van afstromend hemelwater goed te verwerken, ook bij hevige neerslag. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat er geen schade of ernstige hinder optreedt ten gevolge van het functioneren van hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 2 jaar of minder, b) dat er geen schade optreedt ten gevolge van het functioneren van openbare riolering en hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 10 jaar of minder en c) dat riolering en hemelwatervoorzieningen goed functioneren (geen "water op straat") bij ontwerpbui 8 van de module C2100 van de Leidraad Riolering.
Maatstaven a) en b) worden gemeten op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en –afhandeling, monitoring en waarnemingen.
Maatstaf c) wordt gecontroleerd door toetsing van de ontwerpberekeningen.

Voorbeeld DoFeMaMe voorkomen van structurele grondwateroverlast

Eén van de functionele eisen bij het doel "voorkomen van structurele grondwateroverlast" is dat burgers en bedrijven eenvoudig betrouwbare informatie over grondwateroverlast kunnen opvragen bij de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.
De bijbehorende maatstaf is dat de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie beschikt over relevante informatie over grondwateroverlast en die informatie verstrekt via een herkenbaar en laagdrempelig loket.
De meetmethode bij deze maatstaf is een jaarlijkse rapportage door het gemeentelijk waterloket.

Voorbeeld DoFeMaMe doelmatigheid door effectief beheer

Eén van de functionele eisen bij het doel "doelmatigheid door effectief beheer" is dat informatie over de gemeentelijke watertaken actueel en voor burgers en bedrijven goed toegankelijk is. De bijbehorende maatstaven zijn a) dat relevante wet- en regelgeving bereikbaar is via de gemeentelijke website, b) dat informatie over goed rioolgebruik bereikbaar is via de gemeentelijke website en c) dat het Klantcontactcentrum en het Waterservicepunt fungeren als frontoffice voor vragen van burgers en bedrijven over gemeentelijke watertaken.
Voor maatstaven a) en b) geldt dat de gemeentelijke website ten minste eens per jaar geactualiseerd wordt.
Voor maatstaf c) is een jaarlijkse rapportage van het Klantcontactcentrum en het Waterservicepunt de basis.

4.3 Toetsing huidige situatie

In de huidige situatie (2016) wordt aan veel, maar niet alle, functionele eisen voldaan. Op sommige punten ontbreekt nog informatie om te kunnen toetsen in hoeverre aan functionele eisen wordt voldaan. Dat is bijvoorbeeld het geval voor objecten (zoals drains, duikers, huis- en kolk-aansluitingen, putten en persleidingen) die we nog niet of nauwelijks actief beheren. In bijlage 5 is de toetsing van de huidige situatie (2016) aan het toetsingskader DoFeMaMe weergegeven.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- de resterende circa 20 percelen met onvoldoende gezuiverde lozingen van afvalwater,
- de gezondheidsrisico's van infiltratievoorzieningen,
- de beschikbaarheid van informatie over gezondheidsaspecten van afvalwater en afstromend hemelwater,
- onvoldoende inzicht in de registratie van meldingen en klachten, waardoor niet kan worden

beoordeeld in hoeverre ontluchting, stank, plasvorming en grondwaterstanden knelpunten vormen,

- onvoldoende inzicht in het aantal en de omvang van ongewenste lozingen op de openbare riolering,
- de ingrijpmaatstaven op het punt 'waterdichtheid' voor vuilwaterriolering en gemengde riolering in grondwaterbeschermingsgebied,
- de reinigingsfrequentie van riolen nabij lozingspunten op oppervlaktewater,
- onvoldoende inzicht in de invloed van infiltratievoorzieningen op verontreinigingen in bodem, grondwater en oppervlaktewater,
- onvoldoende inzicht in de invloed van hoogwater op de grondwaterstanden binnendijks,
- de in de toekomst benodigde capaciteit van riolering en hemelwatervoorzieningen onder invloed van wijzigend neerslagpatroon,
- onvoldoende kennis en inzicht over de mate van verharding of het ontbreken van groen in private ruimte in de voor hittestress gevoelige gebieden (zoals die zichtbaar zijn op de hittestresskaarten),
- onvoldoende kennis over en inzicht in de mogelijkheden om de waterketen te verduurzamen door terugwinnen van energie of grondstoffen uit afvalwater,
- de toegankelijkheid van enkele basisgegevens van de infrastructuur en objecten voor de gemeentelijke watertaken (bijvoorbeeld gegevens over afgekoppeld oppervlak),
- de volledigheid, validatie, analyse en rapportage van meet- en monitoringsgegevens,
- de afstemming van beheermaatregelen in de verschillende werkvelden binnen de openbare ruimte,
- tijdig beschikbare jaarplannen voor beleid, plannen en advies.

5 AANPAK & ACTIVITEITEN

De gewenste situatie, uitgedrukt in DoFeMaMe (bijlage 5), kan soms op meerdere manieren bereikt worden. Daarbij moeten keuzes gemaakt worden over de aard, omvang en urgentie van activiteiten. Omdat uit de toetsing is gebleken dat de huidige situatie nog niet volledig overeenkomt met de gewenste situatie (zie paragraaf 4.3) zijn er activiteiten nodig. Uiteraard zijn er ook activiteiten nodig om dat wat al wel voldoet op orde te houden.

5.1 Aanpak

De hier geformuleerde aanpak vormt de rode draad voor de manier waarop we onze watertaken willen uitvoeren. Deze aanpak sluit aan op de gesignaleerde aandachtspunten (paragraaf 4.3) en ontwikkelingen (hoofdstuk 3).

5.1.1 Duurzame ontwikkeling en waterbeleid

Waterbeleid, van de gemeente en haar waterpartners, vormt een belangrijke bouwsteen voor de duurzame ontwikkeling van Nijmegen. Gewenste en noodzakelijke ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3) kunnen grote invloed gaan uitoefenen op onze infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken. We richten ons waterbeleid daarom op het anticiperen op dergelijke ontwikkelingen en het faciliteren van gewenste transities. Dat vergt doelgerichte planvorming, onderzoek naar de ontwikkelmogelijkheden van het (afval)waterbeheer in onze stad én kennis van het functioneren van de stelsels en systemen voor de uitoefening van onze watertaken. Zo geven we voor 2020, per stadsdeel, vorm aan ontwikkeling van ons waterbeleid als onderdeel van de duurzame stedelijke ontwikkeling.

Duurzaam waterbeleid is gebaat bij het samen optrekken van burgers, bedrijven, kennisinstellingen en overheid. We zoeken de dialoog met de stad, via participatie, communicatie en voorlichting. Visievorming, onderzoek, monitoring en communicatie & voorlichting kunnen in regionaal samenwerkings-verband georganiseerd worden, maar vergen wijkgerichte uitvoering. In de verdere ontwikkeling van duurzaam waterbeleid is -naast extreme neerslag, droogte, hitte en terugwinnen van energie en grondstoffen- ook aandacht voor gezondheid, gebruik van de infrastructuur en voorzieningen, de werking van systemen en stelsels én technische ontwikkelingen van bijvoorbeeld meettechnieken.

5.1.2 Stedelijke afvalwatertaak

Het werkveld van het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater verbreden we gestaag met het verkennen van mogelijkheden om energie en grondstoffen terug te winnen uit stedelijk afvalwater. Bij de afvalwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap gebeurt dit al. Dat vergt in eerste instantie onderzoek naar werkbare technieken en kansrijke locaties. In tweede instantie zetten we ook experimenten op, samen met andere partijen zoals woningcorporaties, bewonersgroepen, belangenorganisaties of (innovatieve) bedrijven.

Onze aanpak is gericht op het op riolering (of een alternatieve voorziening) aansluiten van alle resterende percelen die nog niet over zo'n aansluiting beschikken. De realisatie van deze nieuwe aansluitingen stemmen we in het Waalfront en in de Waalsprong af op de gebiedsontwikkeling. Het ingezamelde afvalwater van deze en alle andere aansluitingen transporteren we naar de riooleindgemalen of de afvalwaterzuivering van het waterschap. De voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater benodigde infrastructuur en voorzieningen reinigen en inspecteren we regelmatig, onderhouden en repareren we tijdig en vernieuwen en verbeteren we wanneer noodzakelijk. Voor het bepalen van deze beheermaatregelen hanteren we een eenduidig en zo veel mogelijk objectief afwegingskader (zie bijlage 5). Op deze manier behouden we een kwalitatief goede toestand van de infrastructuur en voorzieningen.

Onze aanpak is ook gericht op het goed functioneren van de infrastructuur en voorzieningen voor onze stedelijke afvalwatertaak, omdat dat van belang is voor het beschermen van de gezondheid en het tegengaan van schade en overlast. Daarom monitoren we het functioneren van stelsels en systemen en onderzoeken we de mogelijkheden om het functioneren te verbeteren of te optimaliseren. Beschermen van de gezondheid en het beperken van schade en overlast vergen ook goed gebruik van de infrastructuur en voorzieningen. Daarvoor richten we ons op doelgerichte communicatie en voorlichting.

Overstortveld in het Broeder Koenraadpark

In 2007 heeft de GGD de gemeente gewezen op verhoogd gezondheidsrisico van het riooloverstortveld in het Broeder Koenraadpark (Hatertseweg). Na veel wikken en wegen is in 2011-2012 een plan ontwikkeld om het riooloverstortveld om te bouwen tot een veiliger bergingsvoorziening. Zowel de kosten daarvan, als de gevolgen voor omwonenden stuitten op grote bezwaren. Uiteindelijk is afgezien van het herinrichten van het park. Het gezondheidsrisico is voor de kortere termijn voldoende gereduceerd door de vele communicatie en voorlichting. Besloten is om op de langere termijn een structurele (technische) oplossing te realiseren door de frequentie waarmee de riooloverstort werkt sterk terug te dringen, in de wetenschap dat dat aanzienlijke investeringen kan vergen en enkele decennia kan duren.

5.1.3 Hemelwatertaak

Onze aanpak voor het inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater in de meest extreme neerslagsituaties (zeldzamer dan eens per tien jaar) is gericht op het redelijkerwijs voorkomen of beperken van schade. Dat geldt voor het hele openbare hemelwatersysteem, dus inclusief stedelijk oppervlaktewater. De meest kwetsbare delen van de stad wat dit betreft zijn Nijmegen Oost en Nijmegen Centrum. Relatief kort durende, maar zeer intensieve zomerse buien hebben schade veroorzaakt. Het wel of niet optreden van dergelijke schade wordt bepaald door een combinatie van factoren. Uiteraard spelen de intensiteit, duur en omvang van de neerslag een grote rol, maar ook van belang zijn zaken als: de helling en (detail)inrichting van maaiveld en wegen, de omvang van het afstromende gebied, het gebruik van ruimtes beneden maaiveld zoals kelders en soms het ontbreken van beschermingsmaatregelen op particulier terrein. De combinatie van al deze factoren is op elke kwetsbare locatie anders en daarom vergt dit alles geografisch, technisch en communicatief maatwerk. Onze inzet daarbij is tweeledig:

- In de eerste plaats streven we naar het beperken en vertragen van de piekafvoer van neerslag in de gebieden die afstromen naar kwetsbare locaties. Door neerslag in die stroomgebieden in vergaande mate lokaal te verwerken of tijdelijk op te vangen kan de piekafvoer worden afgevlakt. Daarmee

proberen we de oorzaak van schade weg te nemen door meer aan te sluiten bij het oorspronkelijke natuurlijke watersysteem.

- In de tweede plaats streven we naar het omleiden of afleiden van afstromend hemelwater naar de minst kwetsbare en minst schadegevoelige plekken. Er geldt een soort verdringingsreeks. In groenvoorzieningen kan afstromend regenwater heel weinig kwaad, bij laaggelegen bebouwing met essentiële of kwetsbare functies (bijvoorbeeld elektriciteitsvoorziening of ziekenhuis) het meest.

Risico structuur riolering Nijmegen

De riolering in Nijmegen is zo aangelegd dat het water zo veel mogelijk onder vrijverval wegstroomt. De afvoer volgt in grote lijnen het reliëf en stroomt in hoofdzaak in de richting van de Waal. De consequentie daarvan is dat de afvoer vanuit Nijmegen-Oost het centrum van de stad moet passeren. Tijdens neerslag kan het om forse hoeveelheden water gaan. Dat vergt grote riolen, vooral ook in het centrum. Als er iets mis gaat met die grote waterstromen in het centrum kan dat snel tot grote schade leiden. Het stadscentrum is een dynamisch gebied waar regelmatig bouwactiviteiten plaatsvinden. Bouwactiviteiten kunnen leiden tot beschadiging van riolen. Deze combinatie van grote waterstromen, een waardevol centrumgebied en activiteiten die tot schade kunnen leiden zijn een uitvloeisel van de historisch gegroeide structuur van de Nijmeegse riolering. Door de piekafvoer vanuit Nijmegen-Oost te beperken en door de afvoer om het centrum heen te leiden beperken we het risico. (Gebaseerd op 'Structuur Riolering Nijmegen, analyse van risico's', januari 2013)

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ondanks de uitbreiding van het »groote riool" is dit zelden of nooit in zijn functie te kort geschoten. In 1902 bleek eenmaal dat de riooltak in de Jacob Canisstraat tijdens een buitengemeenen stortregen onvoldoende gelegenheid vond tot loozing in het riool der Berg en Dalschestraat. Overigens kwamen geen storingen of bezwaren van beteekenis voor.

Hoofdzakelijk moet dit worden toegeschreven aan de *zeer* ruime grondslagen waarop het afvoerend vermogen van dit riool was berekend. Er werd namelijk aangenomen dat ongeveer 22 H.A. (in de oude stad), tot het rioolgebied behoorend, gelijktijdig al het daarop vallend regenwater in het riool zouden voeren. Voor een ander gedeelte, groot ongeveer 10 H.A., dat tusschen de oude stad en de Oostzijde van den Canisiussingel is begrepen, werd die hoeveelheid op de helft van den aangenomen regenval gesteld. Het oostelijk daarvan gelegen terrein, tusschen de begraafplaatsen en den bergrand, groot ongeveer 16 H.A., werd ondersteld een vierde van den gevallen regen in het riool te voeren, terwijl het nog meer oostwaarts gelegen gebied, behoorende tot het voormalige fort »afgebrande molen" (groot ongeveer 42 H.A.) slechts voor een tiende in rekening werd gebracht. Verder werd als grootste, door het riool op te nemen regenhoeveelheid een regenval aangenomen van 166 liters per hektare en sekonde (sekonde-liters), overeenkomende met een regenhoogte van 60 mM. per uur.

Voor minder extreme neerslag (tot ongeveer eens per twee jaar) is onze aanpak gericht op het voorkomen van schade én het beperken van hinder en overlast. De ontwerpeisen voor onze infrastructuur en voorzieningen (openbare hemelwaterstelsels inclusief stedelijk oppervlaktewater) baseren we op deze situaties. De stelsels en systemen moeten voldoende capaciteit hebben om deze neerslaghoeveelheden zonder schade te kunnen verwerken. Beperkte (verkeers)hinder en overlast door plasvorming op straat is tijdens en kort na dergelijke buien onvermijdelijk. Naast deugdelijk ontwerp van infrastructuur en

voorzieningen, inclusief slimme combinaties van functies van de openbare ruimte, richten we ons hiervoor ook op doelmatig en effectief beheer (zie 5.1.5 en bijlage 5). We monitoren het functioneren van stelsels en systemen.

Onderzoek ('Water in de openbare ruimte heeft risico's voor de gezondheid', Heleen de Man, Universiteit Utrecht, 2014) heeft uitgewezen dat afstromend hemelwater in de openbare ruimte kan leiden tot verhoogd gezondheidsrisico. Dat kan het geval zijn in situaties waarin regenwater op straat blijft staan, in het bijzonder waar een gemengd rioolstelsel ligt, én bij onvoldoende functionerende infiltratievoorzieningen of wadi's, in het bijzonder in combinatie met speelfuncties. In beide gevallen kunnen mensen blootgesteld worden aan ziekteverwekkers in het verzamelde water en op de bodem. Recent onderzoek naar gezondheidsklachten bij 'water op straat' heeft aangetoond dat de helft van de mensen die contact hadden gehad met 'water op straat' ook daadwerkelijk ziekteverschijnselen vertoonden.
Onze aanpak bestaat uit monitoren en optimaliseren van het functioneren van stelsels en voorzieningen, tijdig onderhoud van infrastructuur, gerichte voorlichting over gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte én het niet uitnodigen tot spelen in wadi's en infiltratievoorzieningen. Bij het ontwerp van nieuwe hemelwatervoorzieningen nemen we het gezondheidsaspect expliciet mee door te zorgen voor voldoende verwerkingscapaciteit van de voorzieningen en inrichting die niet uitnodigt tot spelen in de natte zones.

Afstromend hemelwater komt, vroeger of later, terecht in het oppervlaktewater of het grondwater. Bij gemengde rioolstelsels en verbeterd gescheiden stelsels wordt het afstromende hemelwater voor een groot deel afgevoerd naar de afvalwaterzuivering en voor een klein deel gaat het via riooloverstorten naar (meestal) het oppervlaktewater. Bij (traditionele) gescheiden rioolstelsels gaat het afstromende regenwater rechtstreeks naar het oppervlaktewater, bij duurzame stelsels via een zuiverende voorziening of wadi. In alle gevallen heeft de hemelwaterafvoer invloed op de kwaliteit van het ontvangende water. Met ingang van 2015 voldoet Nijmegen met duurzame maatregelen aan de criteria die hiervoor in de jaren '90 zijn geformuleerd (gebaseerd op chemische parameters, niet op ecologie of gezondheid). Desondanks kan het mogelijk zijn dat de kwaliteit van oppervlaktewater onvoldoende is en het meest effectief verbeterd kan worden door maatregelen aan de gemeentelijke riolering. Met het oog op het beperken van hinder en overlast stemmen wij de benodigde inspanningen nauw af met het waterschap en gaan pas over tot het nemen van maatregelen als knelpunten in de kwaliteit van het oppervlaktewater goed zijn onderbouwd met meetgegevens.

5.1.4 Grondwatertaak

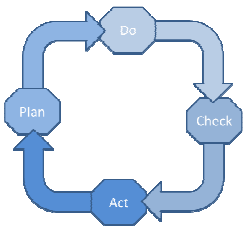
Op basis van eerder onderzoek hebben we geconstateerd dat er in Nijmegen nauwelijks situaties zijn waarin de wettelijke gemeentelijke grondwatertaak daadwerkelijk leidt tot maatregelen in openbaar gebied. De aanpak bestaat daarom in hoofdzaak uit het monitoren van grondwaterstanden, om te kunnen constateren of er sprake is van structurele grondwateroverlast in de zin van de wet, en het verstrekken van informatie over het optreden en beperken van grondwateroverlast. Het actief beheren van de aanwezige openbare infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke grondwatertaak, met name circa 30 kilometer drainages in openbaar gebied (waarvan naar schatting 30% in wadi's ten behoeve van de hemelwatertaak),

maakt deel uit van onze aanpak. Onze grondwatermonitoring sluit aan op de oppervlaktewatermonitoring van het waterschap en hoogwatermonitoring van Rijkswaterstaat. We stemmen onze communicatie daarover af via ons Waterservicepunt.

Het voorkomen en beperken van grondwateroverlast zijn aspecten van duurzame ontwikkeling van onze stad. Het ideaalbeeld daarvoor is dat de natuurlijke grondwaterstanden geen belemmering vormen voor de inrichting en het gebruik van het stedelijk gebied. Vooral hoge grondwaterstanden kunnen belemmeringen opleveren. Onze aanpak is om, bij verdere ontwikkeling van de stad, de inrichting en het gebruik van stedelijk gebied af te stemmen op de grondwaterstanden in plaats van andersom. In gebieden met hoge grondwaterstanden kan dat bijvoorbeeld betekenen dat bouwpeil (en maaiveld) omhoog moeten, dat de van oorsprong aanwezige wateren gehandhaafd worden of dat kruipruimteloos gebouwd wordt. Dit speelt vooral bij nieuwbouwontwikkelingen in Nijmegen Noord. Samen met het waterschap onderzoeken we de komende jaren hoe de geplande dijkverbetering bij Hof van Holland en Woenderskamp een bijdrage kan leveren aan het tegengaan van grondwateroverlast.

5.1.5 Doelmatig en effectief beheer

Doelmatig en effectief beheer is gebaat bij een structurele en planmatige aanpak, waarbij de kennis en kunde van de medewerkers maximaal worden benut. Doelmatigheid vertalen we in dit verband als een redelijke verhouding van de inzet van personele en financiële middelen ten opzichte van het resultaat van de inspanningen, afgezet tegen de doelen van de gemeentelijke watertaken. Dat betekent dat de inzet van middelen in redelijke verhouding moet staan tot het reduceren van risico's (schade, gezondheid), het verbeteren van het functioneren van onze infrastructuur en voorzieningen en het beheersen van de kosten van het uitvoeren van onze gemeentelijke watertaken. Onze aanpak bestaat daarom uit planmatig werken volgens de uitgangspunten van "assetmanagement" (zie bijlage 1), waarbij wij streven naar een goede balans tussen risico's, kosten en prestaties. We maken afwegingen met kosten-baten analyses op basis van levensduurkosten en werken volgens het stramien "plan-do-check-act" (zie figuur 5.1 en bijlage 8). Voor de belangrijkste categorieën van objecten, die veel waarde vertegenwoordigen of waar een groot risico aan verbonden kan zijn, werken we met eenduidige protocollen en beheerplannen. Dat geldt ten minste voor vrijverval riolen en gemalen. Ook voor infiltratievoorzieningen, straatkolken, randvoorzieningen, putten, huis- en kolkaansluitingen, persleidingen, duikers en beschoeiingen werken we toe naar eenduidig planmatig beheer. Waar nodig vullen we de beheeractiviteiten gebiedsspecifiek in, bijvoorbeeld om bijzondere functies afdoende te beschermen of om aan te kunnen sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Met het oog op optimale integrale aanpak van de gehele openbare ruimte, sturen we op vroegtijdige afstemming van de voorgenomen beheermaatregelen voor de gemeentelijke watertaken met beoogde beheermaatregelen van andere werkvelden in de openbare ruimte. Dat geldt in het bijzonder voor afspraken en maatregelen die in het afvalwaterakkoord met het waterschap opgenomen zijn.

Figuur 5.1: Plan-do-check-act (cirkel van Deming)

5.2 Activiteiten

Bij de aanpak uit de vorige paragraaf horen concrete activiteiten. Die zijn in deze paragraaf beschreven en vormen de basis voor het bepalen van de benodigde personele en financiële middelen (in hoofdstuk 6). De activiteiten moeten zo concreet zijn dat ze voor de planperiode in redelijke mate te kwantificeren zijn.

De Nederlandse Praktijkrichtlijn voor Buitenriolering (NPR 3220) maakt onderscheid tussen beleidsactiviteiten, strategische activiteiten en operationele activiteiten. Beleidsactiviteiten zijn gericht op het formuleren van doelen. Strategische activiteiten zijn gericht op het functioneren van de systemen, de toestand van de objecten en de benodigde maatregelen voor het bereiken van het gewenste functioneren en de gewenste toestand. Operationele activiteiten zijn gericht op het uitvoeren van maatregelen en het verkrijgen van gegevens. Om goed aan te sluiten bij de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie hanteren we in dit GRP twee categorieën, namelijk operationele (beheer)activiteiten en beleidsmatige activiteiten, waarbinnen we zo veel mogelijk aansluiten bij de NPR 3220.

We rekenen de volgende activiteiten tot de operationele activiteiten:

- Aanleg,
- Gegevensbeheer,
- Reinigen, inspecteren (onderzoek naar de toestand van objecten), beoordelen en onderhoudsmaatregelen,
- Vernieuwen (renoveren en vervangen),
- Verbeteren,
- Meldingen en klachten afhandelen,
- Vergunningen, toezicht en handhaving.

Tot de beleidsmatige activiteiten rekenen we:

- Beleid- en planvorming: advies,
- Onderzoek, berekenen en monitoring (van het functioneren van stelsels en voorzieningen),
- Voorlichting en communicatie.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Met het oog op aansluitingen van regeninloopen en huiswaterleidingen moeten, tijdens het leggen, de noodige buizen met vertakking worden aangebracht. Rekent men dat gemiddeld om de 50 Meters een regenaansluiting en om de zeven Meters een huisaansluiting noodig is, dan moet hiervoor in de begrooting de kostende prijs per Meter te leggen aarden rioolbuis met 8 % + ƒ 0,30 worden verhoogd.

5.2.1 Aanleg

De eerste aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken behoort meestal tot de gebiedsontwikkeling. De aangelegde infrastructuur en voorzieningen worden, na oplevering

en acceptatie, in beheer genomen. De eisen aan de aan te leggen infrastructuur en voorzieningen zijn vastgelegd en worden getoetst. Daarbij is aandacht voor het optimaliseren van functiecombinaties van water met groen en andere functies.

In de stad worden, door verbouw of verspreide nieuwbouw, nieuwe aansluitingen gerealiseerd op bestaande infrastructuur of voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Bestaande bebouwing (inclusief woonschepen en woonboten[4]) die onvoldoende gezuiverd afvalwater loost op of in de bodem of op oppervlaktewater, wordt eveneens op openbare stelsels of voorzieningen aangesloten.

Toe te passen systemen en stelsels

Bij de aanleg van nieuwe infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken is het duurzaam ontwikkelingsperspectief van de stad bepalend voor keuzes over toe te passen systemen en stelsels. Dit samen met de drie pijlers van assetmanagement: levensduurkosten (life-cycle costs), risico's en prestaties. Aanleg vergt een analyse van kosten en baten over de volledige levensduur van de aan te leggen infrastructuur en voorzieningen.

Activiteiten in de planperiode:

- Actueel houden van de eisen aan (nieuw aan te leggen) infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken,
- Optimaliseren van functiecombinaties van water met groen en andere functies,
- Toetsen van nieuw aangelegde infrastructuur en voorzieningen,
- Realiseren van nieuwe aansluitingen op bestaande infrastructuur of voorzieningen,
- Aansluiten bestaande bebouwing (zie bijlage 4.3) op nieuwe riolering of alternatieve voorziening.

5.2.2 Gegevensbeheer

De basisgegevens van alle objecten waaruit de openbare infrastructuur en voorzieningen voor de drie gemeentelijke watertaken bestaan, registreren we in digitale beheersystemen. Onder basisgegevens verstaan we kenmerken als locatie, afmetingen en materialen. Deze gegevens moeten toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar zijn. We houden deze beheersystemen bij.

De gegevens van inspectie en beoordeling van de (onderhouds)toestand van objecten voor de gemeentelijke watertaken registreren we eveneens in digitale beheersystemen. Voor de meer traditionele objecten voorzien de standaard beheersystemen in deze behoefte. Voor nieuwe of bijzondere voorzieningen (zoals bijvoorbeeld fonteinen of infiltratievoorzieningen) is dat niet altijd het geval. Uiteindelijk moeten gegevens van inspectie en beoordeling voor alle objecten voor de gemeentelijke watertaken geregistreerd worden en toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar zijn. We breiden de beheersystemen voor deze gegevens uit.

[4] In de Waalhaven zijn circa 11 ligplaatsen voor woonschepen die nog niet beschikken over een aansluiting op riolering of een alternatieve voorziening. Aansluiten op riolering is de gewenste optie, maar dat is pas te realiseren zodra het gebied aan de westkant van de Waalhaven (her)ontwikkeld wordt.

De derde categorie van gegevensbeheer heeft betrekking op gegevens over het werkelijk en theoretisch functioneren van de stelsels en systemen waaruit de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken is opgebouwd. Dit zijn de monitorings- en berekeningsgegevens. Ook hierbij maken we gebruik van digitale beheersystemen. Voor deze gegevens geldt ook dat ze toegankelijk, actueel, accuraat en betrouwbaar moeten zijn. We houden deze gegevens bij. Monitoringsactiviteiten stemmen we af met onze waterpartners en we zorgen voor uitwisseling van relevante gegevens.

Activiteiten in de planperiode:

- Bijhouden en waar nodig uitbreiden van beheer van basisgegevens / vaste gegevens van de objecten voor de drie gemeentelijke watertaken,
- Bijhouden van gegevens van inspectie en beoordeling van de (onderhouds)toestand van objecten voor de drie gemeentelijke watertaken (variabele toestandsgegevens),
- Bijhouden (of laten bijhouden) van monitorings- en berekeningsgegevens (inclusief rekenmodellen) over het functioneren van stelsels en systemen voor de drie gemeentelijke watertaken.

Beheeractiviteiten in de regionale samenwerking WRN

De regionale samenwerking in de afvalwaterketen Werkeenheid Regio Nijmegen (WRN) heeft betrekking op vrijwel alle facetten van het beheer van afvalwater. In eerste instantie richt de samenwerking zich vooral op het uitwisselen en opbouwen van kennis en het onderzoeken van meer operationele samenwerking. Dat laatste kan betekenen dat sommige beheeractiviteiten in de loop van de planperiode in samenwerkingsverband uitgevoerd gaan worden. Het regionaal samenwerken in operationele taken vergt het uitwisselen van budgetten of het verrekenen van inspanningen. Hiervoor worden separate contracten afgesloten. Bij het opstellen van dit GRP is nog niet aan te geven welke activiteiten wanneer in samenwerking door wie uitgevoerd gaan worden. Wanneer het in regionaal verband uitvoeren van specifieke beheeractiviteiten duidelijk voordelen biedt, werken wij mee aan een passende gezamenlijke aanpak.

5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhoudsmaatregelen

Duurzaam beheer

Duurzaam onderhoud van de openbare ruimte is gericht op het in zo veel mogelijk opzichten duurzaam uitvoeren van beheeractiviteiten. We richten ons op het besparen van energie, zuinig gebruik van grondstoffen en hergebruik van (afval)stoffen. We streven ook naar sociale duurzaamheid, het versterken van sociale cohesie, door het volwaardig inzetten van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Ontwikkeling van technieken

We verwachten in de komende decennia verdere ontwikkeling van technieken voor reinigen (vergelijk de reinigingstechnieken uit het plan van 1903 in het gele kader met die van nu!), inspecteren, onderhouden en repareren van riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken. Dat draagt bij aan verlenging van de technische levensduur van de objecten voor de gemeentelijke watertaken. We volgen en doen ervaring op met innovatieve technieken voor reinigen, inspecteren, onderhouden of repareren van objecten.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

De waarde van een goed ontworpen en uitgevoerd rioolnet is van niets zoozeer afhankelijk als van een doelmatig toegepaste reiniging, zonder welke het geheele besteede kapitaal zoo goed als waardeloos kan worden. In de eerste plaats is daarvoor, noodig dat het ontwerp op deugdelijke en niet al te kostbare wijze in de middelen tot schoonhouden voorziet. Het is hiertoe niet genoeg een zeker aantal plaatsen te hebben aangewezen van waaruit spoeling der rioolbuizen kan geschieden, maar de rioolbuizen zelven moeten zóodanig zijn gegroepeerd dat zooveel buizen als mogelijk spoelbaar en derhalve doode einden, waar dit kan, vermeden zijn.

Mechanische reiniging is dus hier in de eerste plaats noodzakelijk. Zij zal echter ook in de te spoelen riolen niet geheel kunnen gemist worden.

Dergelijke reiniging geschiedt door middel van borstels, die met kettingen en kleine, verplaatsbare lieren door de riolen worden getrokken. Ook behoort het geregeld reinigen der straatkolken (of regeninloopen) en het ledigen van zandvangers (plaatselijke verdiepingen in den rioolbodem) tot den regelmatig wederkeerenden arbeid van het vast, aan de rioleering te verbinden reinigingspersoneel.

Het gewone onderhoud bepaalt zich, bij goede uitvoering, in het algemeen tot kleine herstellingen, voornamelijk van de roosters der regen-inloopen, straatluiken en reinigingsmaterieel, zooals emmers, emmerwagens, borstels, enz.

Inspectie en beoordeling

Een goed beeld van de toestand en de veroudering van de riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken is essentieel voor het kunnen toepassen van assetmanagement en risicogestuurd beheer. We blijven daarom inzetten op inspectie en beoordeling van de toestand van objecten. Objecten waarvan eerdere inspectie en beoordeling heeft uitgewezen dat er iets mee aan de hand is, bijvoorbeeld een scheur in een buis of een uitgevoerde reparatie, krijgen een hogere inspectiefrequentie dan objecten die in goede staat verkeren. Het bepalen van de optimale inspectiefrequentie is niet eenvoudig, vooral omdat de voorspellende waarde van een inspectie en beoordeling beperkt is (zie tekstkader). Het bepalen van de juiste inspectiefrequentie behoort tot de expertise van de beheerders. In bijlage 7 is het uitgangspunt voor de voor riolen te hanteren inspectiefrequenties weergegeven. Gedurende de planperiode blijven we zoeken naar verdere onderbouwing en optimalisatie van de toe te passen frequenties. Bij toepassen van de in bijlage 7 aangegeven inspectiefrequenties gedurende de hele planperiode is aan het einde van de planperiode ongeveer de helft van alle riolen voor een tweede keer geïnspecteerd en beoordeeld. Bij aanvang van de planperiode zijn vrijwel alle riolen ten minste één keer geïnspecteerd en is als het ware de nul-situatie in beeld. Bij de beoordeling van de onderhoudstoestand van riolen maken we gebruik van het 'eenduidig en objectief beoordelingskader' (zie bijlage 6). Voor andere groepen van objecten -zoals persleidingen, infiltratievoorzieningen, duikers, regenwateruitlaten, drainage, fonteinen- stellen we soortgelijke protocollen op. Inspectie, beoordeling, onderhoud en reparatie van objecten zijn allemaal beheeractiviteiten. Het opstellen en actueel houden van protocollen hiervoor is ook een beheeractiviteit.

Voorspellende waarde van inspectie en beoordeling van riolen

Inspectie en beoordeling van objecten van onze infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken geeft informatie over de toestand waarin die objecten verkeren. Deze informatie vormt de basis voor het bepalen van eventueel noodzakelijke beheermaatregelen. Deze informatie vormt ook de basis voor een indicatie van de termijn waarop het betreffende object, bijvoorbeeld een riool, moet worden vernieuwd. De nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de indicatie van de vervangingstermijn voor een individueel riool is zeer gering, in het bijzonder bij riolen in goede staat. Dat komt doordat processen waardoor riolen "degenereren" in de tijd zeer onregelmatig (kunnen) verlopen. Een scheur kan bijvoorbeeld bij aanleg ontstaan zijn en vervolgens honderd jaar lang probleemloos blijven zitten, totdat een keer het wegdek wordt vervangen en er per ongeluk een te zware vrachtwagen overheen rijdt. Andere aftakelings-processen zijn eveneens verre van regelmatig en rechtlijnig. Ondanks het gegeven dat individuele indicaties van vernieuwingstermijnen nauwelijks nauwkeurig en betrouwbaar zijn gaan we er toch vanuit dat de gemiddelden van grote aantallen indicaties van vernieuwingstermijnen wel een zekere nauwkeurigheid en betrouwbaarheid hebben. Deze gemiddelden geven dan een redelijke indicatie van de toestand van de riolering als geheel.

Integraal bestek

In de afgelopen jaren hebben we ervaring opgedaan met het in samenhang laten uitvoeren van rioolreiniging, rioolinspectie, beoordeling van de inspectieresultaten, het bepalen van benodigde onderhouds- en reparatiemaatregelen én het uitvoeren van die onderhouds- en reparatiemaatregelen. We evalueren deze werkwijze in 2017, waarna deze eventueel verder ingevoerd wordt.

Rattenbestrijding

Riolen vormen een goed biotoop voor ratten. Omdat ratten ziekteverwekkers kunnen verspreiden (bijvoorbeeld: de ziekte van Weil verspreidt zich via rattenurine) en de gemeentelijke watertaken onder meer het beschermen van de volksgezondheid tot doel hebben, behoort rattenbestrijding in de riolering tot de gemeentelijke watertaken. Sinds 1 januari 2015 zijn de wettelijke mogelijkheden om ratten effectief te bestrijden ingeperkt. De consequenties daarvan voor de beheeractiviteit rattenbestrijding zijn nog niet duidelijk.

Straatvegen

Straatvegen voorkomt dat zwerfvuil, zand en bladeren in straatkolken, riolen en oppervlaktewater terechtkomen. Het draagt daardoor bij aan het goede functioneren van de riolering en het beperken van kosten voor het reinigen van straatkolken en riolen. Uiteraard dient straatvegen ook de verkeersveiligheid, het milieu en het aanzien van de openbare ruimte.

Activiteiten in de planperiode:

- Reinigen, inspecteren, beoordelen en onderhouden (inclusief repareren) van objecten voor de gemeentelijke watertaken (uitgangspunt voor inspectiefrequentie voor riolen staat in bijlage 7),
- Toe te passen inspectiefrequenties onderbouwen (zie 5.2.9) en waar zinvol aanpassen,
- Effect van uitgevoerde reparaties nagaan en aanpak reparaties aanpassen aan de bevindingen,
- Rattenbestrijding en Straatvegen (zie voor beide activiteiten paragraaf 5.2.12),
- Volgen van en ervaring opdoen met innovatieve technieken voor reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhouden of repareren,
- Opstellen en actueel houden van protocollen voor inspecteren en beoordelen van objecten,

- Voor zover opportuun meewerken aan voorbereiden van gezamenlijke regionale aanpak van reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhouden of repareren van objecten,
- Evalueren, eventueel verder implementeren en eventueel aanpassen van de werkwijze met een integraal bestek voor samenhangende beheeractiviteiten.

5.2.4 Vernieuwen: renoveren en vervangen

Het vernieuwen van objecten voor de gemeentelijke watertaken gebeurt door renovatie of door vervanging. Het bepalen van het nut en de noodzaak van vernieuwing van objecten gebeurt op basis van de beoordeling van inspectieresultaten. We maken voor vernieuwen van riolen gebruik van een afwegingskader (zie bijlage 6). We vernieuwen riolen en andere objecten voor de gemeentelijke watertaken, inclusief ontwerp en voorbereiding.

Ontgravingsvrije methodes rioolvernieuwing

Wanneer riolen het einde van hun technische levensduur bereiken moeten ze meestal vernieuwd worden. Dat kan door de rioolbuizen simpelweg te vervangen door nieuwe, maar vaak kan dat ook door de buizen van binnenuit te renoveren. Technieken voor het renoveren van riolen worden inmiddels breed toegepast en worden ook nog verbeterd. We verwachten daarom geleidelijk een verdere verschuiving van rioolvervanging naar ontgravingsvrije vernieuwingsmethodes, waarbij de buizen van binnenuit vernieuwd worden. Tot op heden beperken de huisaansluitleidingen en kolkaansluitleidingen de (doelmatige) toepassings-mogelijkheden van dergelijke technieken, omdat deze alsnog opgegraven moeten worden.

Afwegingskader rioolvernieuwing

Voor het bepalen van de juiste vernieuwingsmaatregel maken we zo veel mogelijk gebruik van een afwegingskader. We passen het afwegingskader aan specifieke omstandigheden in verschillende delen van de stad aan, om verdere optimalisatie van de rioolvernieuwing te kunnen realiseren zonder dat de risico's toenemen. Voorwaarde hiervoor is dat we goede kennis hebben van de toestand en het functioneren van de riolering. Dat vergt doelgerichte inspectie en monitoring. In bijzondere situaties kan gemotiveerd afgeweken worden van het afwegingskader.

Vervangen huis- en kolkaansluitingen

Het vervangen van de aansluitingen op de hoofdriolering van regenwaterkolken en huizen en andere bebouwing kan niet altijd wachten totdat de hoofdriolering vervangen wordt. Ook bij het vervangen van (asfalt)verharding van de bovenliggende weg, bij herstructurering van de openbare ruimte of bij het ontwikkelen van projecten kunnen huis- en kolkaansluitingen vervangen worden. Op sommige plekken zijn nog gemeenschappelijke huisaansluitingen (meerdere huizen aangesloten op één huisaansluiting). Bij vervanging van huis- en kolkaansluitingen maken we daar individuele aansluitingen van.

Activiteiten in de planperiode:

- Vernieuwen van objecten voor de gemeentelijke watertaken (inclusief ontwerp en voorbereiding),
- Voorbereiden en aansturen van vervangen en renoveren van objecten voor de gemeentelijke watertaken (inclusief gebiedsspecifiek aanpassen van afwegingskader vernieuwingsmaatregelen).

5.2.5 Verbeteren

Het verbeteren van de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken is gericht op het verbeteren van het functioneren van stelsels of systemen. Het verlagen van de kosten van het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken is een organisatorische verbetering. Beter functioneren kan bijvoorbeeld zijn met minder overlast, schade of risico. Energiebesparing is een voorbeeld van kostenverlaging. Ook het afbouwen van de nog aanwezige vacuümriolering, die storingsgevoelig is en veel energie verbruikt en daardoor relatief hoge exploitatiekosten heeft, is een verbetermaatregel. Verbetering van technisch functioneren en het beperken van kosten komen beide aan de orde in zogeheten 'optimalisatiestudies'. Ook het uitbreiden van de functionaliteit door het realiseren van het terugwinnen van energie of grondstoffen vanuit (afval)water is te beschouwen als het verbeteren van de infrastructuur en voorzieningen. In beheerterminologie wordt verbeteren ook wel "perfectief onderhoud" genoemd. De aanleiding voor verbeter-maatregelen hoeft niet per definitie te liggen in optimalisatie. Ook beleidswijzigingen, het willen verduurzamen van de waterketen of samenwerking met het waterschap (oppervlaktewater) kunnen aanleidingen zijn.

<u>Verbetermaatregelen</u>
Met ingang van 2015 voldoen we met duurzame maatregelen aan de eisen voor de vuiluitworp vanuit de riolering in stedelijk gebied. Dat is mede bereikt door verbetermaatregelen aan onze riolering. We blijven het functioneren van onze infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken monitoren en toetsen aan de doelen voor de gemeentelijke watertaken (beschermen gezondheid, bijdragen aan leefbare woonomgeving, beschermen milieu). Bijvoorbeeld voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering en voor het verduurzamen van de waterketen zullen verbetermaatregelen aan de infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken nodig blijven totdat de waterketen voldoende is verduurzaamd. In de planperiode verwachten we nog geen grootschalige stelselwijzigingen en daarom ook nog geen grootschalige inzet van verbetermaatregelen. Er zijn nog wel aanbevelingen uit optimalisatiestudies van de afgelopen jaren die nog vertaald moeten worden tot verbeter-maatregelen.

Activiteiten in de planperiode:

- Realiseren (inclusief ontwerpen en voorbereiden) van verbetermaatregelen op basis van bestaande en nieuwe optimalisatiestudies, zoals:
    - Droogweerafvoer in mindere mate langs de overstortriolen leiden door in de Groenestraat (nabij de Muntweg) een rioolverbinding te maken,
    - Structurele maatregelen (mogelijk: stuwgebied Heidebloemstraat, afkoppelen verhard oppervlak, omleiden afvoer, ophogen overstortdrempel, bergingsvoorziening) ter vermindering van overstort in het Broeder Koenraadpark, op basis van resultaat van nog lopend onderzoek,
- Realiseren van verbetermaatregelen (zoals het weren van speeltoestellen uit infiltratievoorzieningen en wadi’s of maatregelen uit regenwateroverlast onderzoeken) op basis van onderzoeken naar het functioneren van stelsels en voorzieningen, uit het aflopende Waterplan Nijmegen en op basis van inspecties.

5.2.6 Meldingen en klachten afhandelen

Meldingen en klachten van burgers en bedrijven over de uitvoering van onze watertaken handelen we vlot en netjes af. Meldingen en klachten kunnen via verschillende wegen in de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie terechtkomen:

- via het klantencontactcentrum (KCC),
- via externe organisaties zoals de brandweer,
- via de gemeentelijke bel- en herstellijn of bel- en herstelapp,
- via het Waterservicepunt of
- rechtstreeks bij de gemeentelijke beheerafdeling.

In alle gevallen is een eenduidige registratie van klachten en meldingen noodzakelijk. De gewenste indeling is opgenomen in bijlage 9.

Storingen

Storingen aan specifieke objecten, zoals afvalwaterpompen of vacuümriolering, worden gemeld bij en afgehandeld door de beheerafdeling of de externe partij die hiervoor verantwoordelijk is in opdracht van de beheerafdeling. Dat geldt ook voor meldingen over verstopte kolken of verstopte huisaansluitleidingen. Bij de afhandeling van meldingen over regenwateroverlast of grondwater-overlast is advies over maatregelen op particulier terrein soms zinvol. Het Waterservicepunt verstrekt dit advies.

Incidenten

De afhandeling van incidenten, dat wil zeggen acute problemen rondom de infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken die direct ingrijpen vereisen maar die dusdanig beperkt zijn van omvang en risico dat er geen coördinatie van de veiligheidsregio nodig is, is vastgelegd in het “Incidentenplan riolering”. We houden het in 2016 geactualiseerde incidentenplan actueel en stemmen het af op afspraken met het waterschap (in het afvalwaterakkoord) en de omgevingsdienst. Bij actualisatie van het incidentenplan gaan we na welke incidenten hoe vaak zijn opgetreden.

Activiteiten in de planperiode:

- Eenduidige registratie van klachten en meldingen (zie ook 5.2.8),
- Meldingen van storingen aan specifieke objecten (laten) afhandelen,
- Meldingen van regenwateroverlast en grondwateroverlast afhandelen,
- Afhandelen van incidenten volgens 'Incidentenplan riolering',
- Gegevens in ‘incidentenplan riolering’ actueel houden.

5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving

De afgelopen jaren is het systeem van lozingsvergunningen voor het lozen van bedrijfsafvalwater voor het overgrote deel vervangen door een systeem van algemene regels op basis van de activiteiten die een bedrijf (of andere rechtspersoon) uitoefent. Dit is vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Voor bepaalde risicovolle activiteiten kan het bevoegd gezag zogeheten "maatwerkvoorschriften" opleggen. Het opleggen van

maatwerkvoorschriften en het toezicht houden op en handhaven van de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor het lozen van afvalwater in het kader van het Activiteitenbesluit zijn ondergebracht in de 'Omgevingsdienst Regio Nijmegen' (ODRN). Zie ook onderstaand tekstkader. Dat geldt ook voor het toezicht houden op en handhaven van de algemene regels in het Activiteitenbesluit voor het lozen van bronneringswater en (met ingang van 2016) spoelwater van drinkwaterleidingen.

Activiteiten in de planperiode:

- Maatwerkvoorschriften (laten) formuleren en opleggen,
- Toezicht (laten) houden op lozingsregels en maatwerkvoorschriften binnen Activiteitenbesluit, ook voor bronneringswater en spoelwater van drinkwaterleidingen.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Behoorlijke spuiing eischt voortdurende inspektie en volkomen kennis van het doel der afsluiters en de uitwerking, die door kombinatie van afsluitingen kan verkregen worden, zoomede kontrôle op het bereikte effekt. Ook op de huisaansluitingen moet voortdurend, oordeelkundig toezicht worden gehouden. Voor dergelijke taak zal op den duur de volle toewijding van een tamelijk ontwikkeld, opzichthebbend persoon vereischt worden. Onder hem zal een tweede opzichter moeten staan, die hoofdzakelijk met de nachtdienst zal zijn te belasten. Het behoeft nauwelijks te worden gezegd, dat beide personen aan den directeur der Gemeentereiniging ondergeschikt behooren te zijn.

Het gemeentebestuur moet zich voorbehouden om den afvoer van sommige, voor de riolen zeer schadelijke afvalstoffen, te kunnen beletten (warme vloeistoffen, afgewerkte stoom, bijtende vochten).

De aansluiting van partikuliere eigendommen aan het rioolnet eischt de aandacht zoowel van ekonomische als van technische zijde. Vooreerst dient zij verplichtend te worden gesteld, opdat het voor rioleering uit te geven kapitaal niet nutteloos zij besteed. Het beoogde effekt moet zoowel in hygienisch als in aesthetisch opzicht worden bereikt. Een en ander vordert bepaalde voorschriften voor den aanleg en het onderhoud der huisrioleeringen, zoomede het noodige toezicht op het nakomen daarvan (Verordeningen). Het is duidelijk dat daarbij rekening moet worden gehouden met sommige, van ouds bestaande toestanden, waarvoor overgangsbepalingen noodig zullen blijken. Vooral zullen deze toepassing moeten vinden bij het regelen der aansluiting van privaten, wanneer het rioolnet tevens voor afvoer van fækaliecn wordt bestemd.

Aan een *goede* verordening, maar niet het minst aan een goed toezicht op hare naleving, moet bijzondere aandacht worden geschonken, omdat te dikwijls is gebleken dat door te veel theorie eenerzijds en te weinig medewerking aan de andere zijde, het beoogde doel gebrekkig werd bereikt, zoo niet geheel gemist. Eenvoudige voorschriften, maar krachtige handhaving, moeten hier samengaan.

Toezicht op de regels voor het lozen van bedrijfsafvalwater

Binnen de gemeente Nijmegen zijn in 2015 3427 actieve bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen. Het gros van deze bedrijven (ruim 98%) valt onder de algemene regels voor het lozen van bedrijfsafvalwater in het Activiteitenbesluit. Van de 57 bedrijven die nog wel een milieuvergunning bezitten zijn veelal de lozingsvoorschriften met maatwerk geregeld in de milieuvergunning.
Het toezicht op de lozingsvoorschriften vindt plaats door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Tijdens inspecties worden technische staat, onderhoud en functioneren van bedrijfsrioleringen en zuiveringstechnische afvalwatervoorzieningen gecontroleerd. Bij grote lozers (veelal vergunningplichtige, procestechnologische bedrijven) worden periodiek en op basis van vermoeden afvalwatermonsters genomen en onderzocht.
Voor de afhandeling van incidenten is -in samenspraak met gemeente Nijmegen, de ODRN en het waterschap- een protocol opgesteld. Indien ongewenste stoffen, stoffen in te hoge concentraties of te hoge debieten bij de afvalwaterzuivering aankomen dan worden de gemeentelijke rioolbeheerder én de ODRN hiervan onmiddellijk op de hoogte gesteld, waarna direct gezamenlijk een plan van aanpak wordt opgesteld.

5.2.8 Beleid- en planvorming, advies

In hoofdstuk 3 is een ontwikkelingsperspectief voor onze watertaken geformuleerd. Dit perspectief hanteren we gedurende de planperiode. Indien nodig en nuttig scherpen we het aan. Het ontwikkelingsperspectief vormt het uitgangspunt voor de planvorming voor onze gemeentelijke watertaken. Dat kan ook in regionaal samenwerkingsverband zijn. Per stadsdeel formuleren we een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Groene aders door de wijken en stadsdelen, waar ook waterfuncties in passen, spelen daar een rol in. Met de indicator voor het verduurzamen van de waterketen (zie hoofdstuk 8) maken we de duurzame ontwikkeling van onze watertaken inzichtelijk. Andere activiteiten zijn de evaluatie van dit GRP, het opstellen of aanpassen van beleidsnota's het opstellen of aanpassen van verordeningen, het doorvertalen van dit GRP in uitvoerings-gerichte (jaar)plannen. We werken voortdurend aan kennisontwikkeling en ontwikkelen en onderhouden contacten met onze waterpartners. We werken aan integraal duurzaam waterbeleid.

<u>Regionale samenwerking</u>
Een bijzondere vorm van planvorming vindt plaats in de regionale samenwerking in de afvalwaterketen in de 'Werkeenheid Regio Nijmegen' (WRN). Daar wordt gestaag verkend in hoeverre en op welke wijze activiteiten in de afvalwaterketen beter regionaal kunnen worden uitgevoerd. Het verkennen van de consequenties van klimaatverandering, en in een later stadium het aanpakken van kwetsbare locaties, pakken we ook in regionaal verband aan. In eerste instantie houdt de WRN-samenwerking de vorm van een netwerkorganisatie. Pas wanneer meerdere operationele activiteiten structureel in regionaal verband uitgevoerd (kunnen) worden, komt doorgroeien naar een intensievere samenwerkingsvorm aan de orde. Het regionaal samenwerkingsverband WRN is ook het platform waarin we uniforme afspraken maken over de doorvoer van afvalwater, met als inzet dat alleen substantiële hoeveelheden verrekend worden. De verkenning van regionale samenwerking beschouwen we als een planvormingsactiviteit. Dat geldt ook voor het actueel houden van ons "afvalwaterakkoord" met Waterschap Rivierenland.

Activiteiten in de planperiode:

- Aanscherpen van onze visie op watertaken,
- Opstellen (per stadsdeel) van een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de infrastructuur en

voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken,
- Evaluatie van dit GRP,
- Verkenning regionale samenwerking in de afvalwaterketen WRN, inclusief regionale samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie,
- Opstellen van uitvoeringsgerichte (jaar)plannen (o.a. beheerplan gemeentelijk oppervlaktewater), inclusief implementatie van eenduidige registratie van meldingen en klachten (zie 5.2.6).

5.2.9 Onderzoek naar het functioneren van stelsels en voorzieningen

We verrichten onderzoek om de uitvoering van onze watertaken te kunnen verbeteren. Een belangrijke vorm van onderzoek vormen de zogeheten “optimalisatiestudies”. In deze studies onderzoeken we, vaak in samenwerking met het waterschap of andere waterpartners, op welke manier we het functioneren en het beheer van de afvalwaterketen kunnen verbeteren én de maatschappelijke kosten daarvan kunnen beperken. Een iets andere categorie van onderzoeken is gericht op het verkennen van (innovatieve) maatregelen en het effect van maatregelen, bijvoorbeeld het inpassen van het winnen van energie (door "riothermie" of vergisting) of grondstoffen (fosfaat, cellulose, bioplastics) uit afvalwater in onze stelsels en systemen. Ook onderzoek naar maatregelen om het functioneren van persleidingen, duikers, hemelwater-riolen, infiltratievoorzieningen of oppervlaktewateren te verbeteren behoort tot deze categorie. De derde categorie onderzoek is het achterhalen van oorzaken, gevolgen en mogelijke maatregelen bij bijzondere gebeurtenissen. Voorbeelden hiervan zijn regenwateroverlastonderzoeken na extreme neerslag of onderzoeken naar watertekorten bij langdurige droogte. Bij deze onderzoeken gebruiken we vrijwel altijd computermodellen van onze infrastructuur en voorzieningen voor de watertaken.

Activiteiten in de planperiode:
- Uitvoeren van optimalisatiestudies (o.a. voor rioleringsgebied De Biezen), waar zinvol en nodig samen met onze waterpartners,
- Verkennen van (innovatieve) maatregelen,
- Effect van (nieuwe) maatregelen onderzoeken, onder meer:
  - onderzoek naar infiltratiemogelijkheden in grondwaterbeschermingsgebieden (in samenwerking met Vitens en de provincie Gelderland) ten behoeve van het afwegen van maatregelen voor het beperken van het gezondheidsrisico van de overstort in het Broeder Koenraadpark,
  - vervolgonderzoek naar het functioneren van afkoppelvoorzieningen op particulier terrein,
  - mogelijkheden voor het verminderen van de hoeveelheid verhard oppervlak,
- Evalueren van bijzondere gebeurtenissen en genomen maatregelen;
- Bijdragen aan benchmarks;
- Toe te passen frequenties van rioolinspectie (zie bijlage 7) onderbouwen en optimaliseren.

5.2.10 Monitoren van het functioneren van stelsels en voorzieningen

Om het werkelijk functioneren van onze stelsels en systemen te kunnen beoordelen, monitoren we de prestaties van de stelsels en systemen (afvalwater, hemelwater en grondwater). We gebruiken daarvoor

onder andere een netwerk van meetapparatuur in de riolering, maar ook het periodiek testen van het functioneren van andere voorzieningen. Het controleren van de doorlatendheid van regenwater-infiltratievoorzieningen of het meten van de samenstelling van water in bedriegertjes en fonteinen zijn voorbeelden van periodiek testen. De meetapparatuur in de riolering wordt voor een deel gebruikt om pompen op de juiste momenten aan en uit te zetten. In combinatie met neerslagmetingen (van lokale eigen neerslagmeters en/of radargegevens van het KNMI) en meetapparatuur bij riooloverstorten verzamelen we informatie over de hoeveelheden regen- en afvalwater die worden afgevoerd naar de afvalwaterzuivering en het oppervlaktewater. Om ook daadwerkelijk gevolg te kunnen geven aan de meet- en monitoractiviteiten is het noodzakelijk dat de verzamelde meetgegevens gevalideerd en gecombineerd worden tot meetinformatie. Door die meetinformatie te analyseren en rapporteren ontstaat kennis en inzicht waarmee (investerings)-beslissingen onderbouwd kunnen worden. We valideren, analyseren en rapporteren over meet- en monitoringsgegevens. Hiermee geven we gevolg aan de voorstellen in het interne memo “herziening aanpak meten in de afvalwaterketen” van 18 november 2014.

Activiteiten in de planperiode:

- Meten van prestaties en neveneffecten van stelsels en systemen (afvalwater, hemelwater en grondwater),
- Periodiek testen van het functioneren van voorzieningen,
- Valideren, analyseren en rapporteren.

5.2.11 Voorlichting & communicatie

Voorlichting en communicatie zijn activiteiten die een bijdrage leveren aan veilig en verantwoord gebruik van de infrastructuur en voorzieningen voor onze watertaken, goed functioneren van die infrastructuur en voorzieningen én het versterken van waterbewustzijn bij burgers en bedrijven. We verstrekken informatie over het beperken van verharding en de bijdrage die dat levert aan de kwaliteit van de woonomgeving (zie onderstaand tekstkader). We doen mee aan relevante landelijke voorlichtingscampagnes van onder andere Stichting Rioned. We verstrekken informatie over duurzaamheid en gezondheidsaspecten van water in de openbare ruimte en verzorgen, op basis van een protocol met afspraken met het waterschap, communicatie over locaties met blauwalgenbloei of Botulisme. We stimuleren evenementen om op duurzame wijze om te gaan met (afval)water. We handhaven een laagdrempelig loket (Waterservicepunt) voor vragen van en voorlichting en advies aan burgers en bedrijven over onze gemeentelijke watertaken. We verstrekken regelmatig en herhaaldelijk informatie over de uitvoering van onze watertaken via onder andere de gemeentelijke website, de website waterbewust.nl (eventueel regionaal), de lokale krant, wijkbladen, wijkwebsites, informatieborden en drukwerk. De aanleiding daarvoor is verwoord in het onderzoeksrapport "Riool en burger" van de afdeling Onderzoek & Statistiek in 2014, waar uit bleek dat de respondenten vrij weinig kennis van zaken hadden én graag meer kennis van zaken zouden willen hebben. We verstrekken ook informatie over de werking van stelsels en systemen (ook bij uitvoering van projecten), projecten, waterkwaliteit en de resultaten van projecten en activiteiten. De ervaring leert dat tijdens hoogwaterperiodes ook een groot beroep gedaan wordt op onze communicatiekanalen. Naar verwachting krijgen we, op basis van afspraken met Waterschap Rivierenland en Provincie Gelderland, ook een taak in de communicatie over zwemwaterkwaliteit in de Lentse Plas.

> ***"Operatie Steenbreek"***
>
> *We streven er naar om regenwater te verwerken op de plek waar het valt, omdat het dan verderop in het afvoertraject geen overlast kan veroorzaken. Groen en water in de openbare ruimte dragen bij aan het ter plekke vasthouden en verwerken van regenwater. Dat geldt ook voor groen en water op particulier terrein. De landelijke campagne "Operatie Steenbreek" is gericht op het vergroenen van tuinen en openbare ruimte. Door gerichte publiekscommunicatie hierover versterken we het bereik. We dragen daarom bij aan "Operatie Steenbreek" en zetten hiervoor het Waterservicepunt in, samen met De Bastei en het IVN.*

Ook het onder de aandacht brengen en afhandelen van een subsidieregeling voor het afkoppelen van particulier verhard oppervlak van de riolering beschouwen we als voorlichtings- en communicatieactiviteit. Waterspeelplaatsen, waterkunstwerken, (sier)fonteinen en bedriegertjes dragen bij aan het versterken van waterbewustzijn en aan de kwaliteit van de leefomgeving. Het zijn daarom objecten die vallen onder de gemeentelijke watertaken. Overigens is er discussie over de juridische status van waterspeelplaatsen in oppervlaktewater. Volgens een arrest van het Belgische Hof van Justitie vallen deze onder de Europese zwemwaterrichtlijn. Dit kan tot extra voorlichting en communicatie gaan leiden.

We dragen bij aan koepelorganisaties, zoals Stichting Rioned, mede vanwege de landelijke communicatie en voorlichting die deze koepelorganisaties verzorgen en ondersteunen.

Activiteiten in de planperiode:

- Lokaal uitvoeren van relevante landelijke voorlichtingscampagnes,
- Waterservicepunt handhaven (inclusief "back office") voor het afhandelen van watervragen,
- Regelmatig en herhaaldelijk informatie verstrekken via diverse media, o.a. voorlichting over gezondheidsrisico's aan omwonenden van infiltratievoorzieningen,
- Subsidieregeling voor afkoppelen onder de aandacht brengen en afhandelen,
- Contributie aan koepelorganisaties.

5.2.12 Overige bijdragen

Sommige activiteiten kunnen door de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie worden uitgevoerd via andere producten dan het product 'Integraal Waterbeheer' waar de watertaken in ondergebracht zijn. Voorbeelden hiervan zijn de inning van de rioolheffing (programma Belastingen), rattenbestrijding (programma Openbare Ruimte), straatvegen (programma Openbare Ruimte) of de watersysteemheffing voor openbare wegen (programma Openbare Ruimte). In hoofdstuk 6 is aangegeven voor welke activiteiten dit het geval is.

6 MIDDELEN

6.1 Personele middelen

De benodigde personele middelen voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken hangen sterk af van de mate van uitbesteding. Ook de organisatievorm heeft invloed op de benodigde personele middelen. Wij hebben de benodigde personele middelen geraamd aan de hand van de activiteiten in paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.12, uitgaande van de organisatievorm in 2016 en uitgaande van gelijkblijvende mate van uitbesteding. De personele inzet voor het projectmatig realiseren van investeringen is buiten deze raming gehouden omdat de kosten hiervoor zijn opgenomen in de investeringsbudgetten. Het totale gemiddelde aantal fte gedurende de planperiode van dit GRP komt uit op 10,4 (à 1310 uur per jaar per fte), exclusief uren die gekoppeld zijn aan investeringen. De verdeling over drie typen activiteiten is weergegeven in figuur 6.1. Deze raming is geverifieerd aan de kentallen die de Leidraad Riolering hiervoor geeft.

	Aantal fte
Beleidsactiviteiten	2,0
Ingenieursdiensten (exclusief investeringen)	2,4
Onderhoud en programmering	6,0
Totaal	***10,4***

Figuur 6.1: Personele middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ten andere werd reiniging door uitscheppen voorgetrokken omdat deze methode goedkooper is. Een enkel persoon is voor de reiniging van elken kolk voldoende, terwijl de door één paard te trekken modderbak licht gebouwd kan zijn.

Bij emmerreiniging, zooals deze in het buitenland vooral, bijna algemeen wordt toegepast, is een met twee paarden bespannen, zware wagen met kraan noodig en doen — behalve den voerman — twee personen bij het ledigen van elken put dienst. Deze wijze van werken is daardoor kostbaarder, maar geschiedt bij *goed* ingerichte emmerputten snel en zonder het oog van den voorbijganger te hinderen, zoodat de reinigingsarbeid ten deele ook overdag kan geschieden.

Van groote beteekenis voor de financieele zijde van het vraagstuk der rioleering moet nog de kennis beschouwd worden van hetgeen voor onderhoud, vernieuwing en schoonhouden der riolen, zoomede voor rentebetaling en aflossing van het te leenen kapitaal zal moeten uitgegeven worden.

Hierbij moet ook op toekomstig verlies van in den grond geborgen waarde worden gerekend, want, hoe deugdelijk ook uitgevoerd en voor hoe lang ook in staat om aan de te stellen eischen te beantwoorden, een rioolnet kan niet als onvergankelijk worden beschouwd en zal in afzienbaren tijd verbetering en vernieuwing behoeven.

6.2 Financiële middelen

De benodigde financiële middelen voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken zijn geraamd aan de hand van de in paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.12 beschreven activiteiten.

6.2.1 Financiële structuur

In onze begroting onderscheiden we de in figuur 6.2 weergegeven, uit de rioolheffing bekostigde, posten.

Aanleg		
nieuwe aansluitingen in bestaand stedelijk gebied	nieuwe aansluitingen bestaande bebouwing	investering (buiten rioolheffing om)
bestaande percelen op nieuwe riolering/voorziening	bestaande bebouwing aansluiten op nieuwe riolering/voorziening	investering (deel buiten rioolheffing)
Beheer (van infrastructuur en voorzieningen) van alle objecten voor gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) + meetapparatuur		
gegevensbeheer	rioleringsbeheersysteem, gemalenbeheersystemen, afkoppeldatabase, meetgegevens en bijdrage aan beheersystemen Groen en Kunstwerken	exploitatie
meldingen en klachten	afhandeling van meldingen en klachten t.a.v. afvalwater, hemelwater en grondwater (frontoffice KCC en WSP + backoffice waterketen)	exploitatie
reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhoud en reparatie	alle objecten voor afvalwater (putten, leidingen, pompen/gemalen), hemelwater (kolken, putten, leidingen, pompen/gemalen, infiltratievoorzieningen, overstorten, uitlaten, bergbezinkvoorzieningen, overstortvijvers, duikers, oevers) en grondwater (drains) + uitvoeringsprogramma's + voorbereiding en begeleiding projecten	exploitatie
vernieuwing (renovatie en vervanging)	idem + kapitaallasten	investering
verbetering	afkoppelen, randvoorzieningen, aanpassen capaciteit, terugwinnen energie en grondstoffen, systeemwijziging + programmering + voorbereiding en begeleiding projecten	investering
overige bijdragen	perceptiekosten, straatvegen, rattenbestrijding, watersysteemheffing	exploitatie
Beleid (voor gemeentelijke watertaken)		
onderzoek functioneren	optimalisatie, innovatie, experimenten, haalbaarheidsstudies, varianten en scenario's, risicoanalyses	exploitatie
monitoring functioneren	meetplannen, analyse en rapportage, opbouwen kennis en inzicht	exploitatie
beleid en planvorming, advies	beleidsplannen (GRP) en -nota's, tussenevaluatie GRP, bijdragen aan (ruimtelijke) plannen, beleidsadviezen, ontwikkelingsperspectieven (per stadsdeel), ontwikkeling regionale samenwerking (WRN, AWA)	exploitatie
voorlichting en communicatie	loketfunctie (waterservicepunt), informatie + flyers + folders + mediaberichten + acties (over o.a. "goed rioolgebruik"), educatie	exploitatie

Figuur 6.2: Posten exploitatiebegroting

H6, middelen

Deze exploitatieposten worden herkenbaar doorgevoerd in de (deel)producten in de gemeentelijke begroting. Dat is noodzakelijk om de besteding van de rioolheffing, waar de kosten grotendeels of helemaal uit gedekt worden, te allen tijde te kunnen verantwoorden. We hechten aan een heldere en transparante structuur.

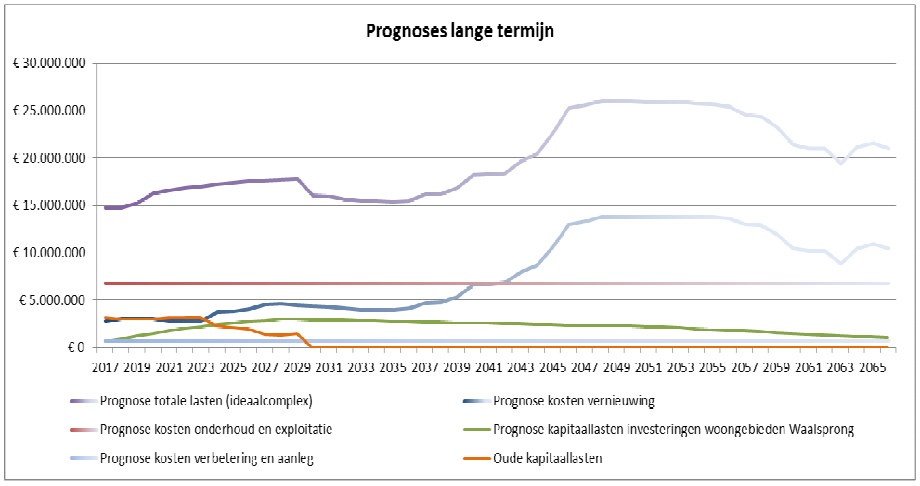
6.2.2 Lasten

Totale lasten

Een overzicht van de geraamde totale lasten voor de planperiode 2017-2023 is weergegeven in figuur 6.3. In figuur 6.4 is een lange termijn prognose van de kosten voor vernieuwing, onderhoud en kapitaallasten Waalsprong weergegeven.

	Spaarbedrag Investeringen	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening + nieuwe GRP (onderhoud + expl.resultaat)	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**
2017	7.239.418	2.574.101	4.052.805	-734.031	**13.132.293**	1.641.537	**14.773.829**
2018	7.398.046	2.589.995	4.041.468	-734.031	**13.295.478**	1.661.935	**14.957.412**
2019	7.587.320	2.607.479	4.101.318	-734.033	**13.562.083**	1.695.260	**15.257.344**
2020	7.802.865	2.627.940	4.095.838	-62.094	**14.464.549**	1.808.069	**16.272.617**
2021	7.988.681	2.648.401	4.168.181	-62.094	**14.743.169**	1.842.896	**16.586.065**
2022	8.145.333	2.668.862	4.248.408	-62.094	**15.000.508**	1.875.064	**16.875.572**
2023	8.277.103	2.689.323	4.228.210	-62.094	**15.132.542**	1.891.568	**17.024.110**

Figuur 6.3: Totale lasten 2017-2023

Figuur 6.4: Lange-termijn-prognoses

De lasten zijn opgebouwd uit investeringen, exploitatie, btw en kapitaallasten. De onderhoudslasten worden gedekt uit een (vast) spaarbedrag om eventuele schommelingen in de jaarlijkse lasten te vermijden. Zie kolom 'dotatie onderhoud' in figuur 6.3. De overige exploitatielasten worden rechtstreeks bekostigd. Voor het bekostigen van vernieuwings- en verbeteringsinvesteringen van het bestaand areaal maken we gebruik van de spaarsystematiek en een voorziening, waarmee eventuele schommelingen in jaarlijkse lasten worden vermeden. De uitbreidingsinvesteringen in riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong moeten, om ze te kunnen bekostigen uit de rioolheffing, verplicht geactiveerd worden. De kapitaallasten daarvan komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Over de periode 2010 tot en met 2019 valt jaarlijks een deel van een eerder opgebouwde voorziening, die betrekking heeft op het GRP van voor 2010, vrij. Deze vrijval stopt na 2019, omdat het volledige bedrag dan is afgebouwd. Over een deel van de lasten mag de gemeente de btw doorberekenen in de rioolheffing, maar niet over de eigen personeelslasten. De gewogen btw-druk bedraagt 12,5%.

Ideaalcomplex

We werken toe naar volledige toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. Dat wil zeggen dat de investeringen die gemaakt zijn in een bepaald jaar direct ten laste van de exploitatie worden gebracht, waardoor er geen rentelasten meer zijn. Er zijn dan ook geen kapitaallasten meer van oude geactiveerde investeringen. We gaan er vanuit dat met ingang van 2030 de nieuwe investeringen voldoende over de jaren gespreid kunnen worden om een geleidelijk verloop van het lastenvolume (en de rioolheffing) te kunnen realiseren, zonder te hoeven sparen of activeren. Dit geldt alleen voor de vernieuwings- en verbeterings-investeringen binnen het bestaand areaal. De uitbreidingsinvesteringen in de woongebieden van de Waalsprong vormen hierop een uitzondering.

Kostentoerekening

Voor bekostiging van lasten uit de rioolheffing geldt dat in enig jaar de (begrote) baten uit de heffing niet hoger mogen zijn dan de (begrote) lasten. Bij het vaststellen van de kostendekkendheid speelt de vraag welke kosten in welke mate aan de uitvoering van de gemeentelijke watertaken mogen worden toegerekend een belangrijke rol. Kosten van activiteiten die voor meer dan 90% direct voortvloeien uit de uitvoering van de gemeentelijke watertaken mogen volledig worden toegerekend. Kosten van activiteiten die voor minder dan 10% voortvloeien uit de gemeentelijke watertaken mogen helemaal niet worden toegerekend. Sommige activiteiten dragen wel substantieel bij aan de uitvoering van de gemeentelijke watertaken, maar dragen ook bij aan andere gemeentelijke taken. Dat geldt bijvoorbeeld voor straatreiniging, rattenbestrijding en de aan het waterschap te betalen watersysteemheffing. In bijlage 11 zijn de bekostigingspercentages voor deze activiteiten onderbouwd (zie ook onderstaand tekstkader). Deze onderbouwingen spelen een centrale rol bij rechterlijke toetsing van de rioolheffing.

H6, middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Wat de begrootingscijfers betreft, die aan het slot der toelichting zijn vermeld, moet worden opgemerkt dat zij zijn opgemaakt met het oog op uitvoering op zeer breede schaal en dat men bij dergelijke rioleeringsprojekten moeielijk een grens kan trekken waarbuiten niet kan gegaan worden. Even moeielijk is het om het juistheid te bepalen waartoe men zich binnen een zeker tijdstip zou kunnen beperken. Zoolang er uitbreiding eener stad plaats heeft, deelt daarin natuurlijkerwijze ook de behoefte aan rioleering.

Bekostigingspercentage straatreiniging

Het vegen van de straten voorkomt dat zand en vuil via de straatkolken in de openbare riolering terechtkomt en zorgt ervoor dat regenwater zonder belemmeringen kan afstromen naar de straatkolken. Daardoor draagt straatvegen bij aan de gemeentelijke watertaken. Andere doelen waar straatvegen aan bijdraagt zijn het verwijderen van afval uit de openbare ruimte en het milieu én het beperken van ongelukken door uitglijden op afgevallen bladeren.
De bekostigingspercentages kunnen gebaseerd worden op een weging van de doelen waar straatvegen aan bijdraagt. Voor de goede orde verdient het de voorkeur om een dergelijke weging toe te passen op verschillende subactiviteiten van straatreiniging. In grote lijnen lijkt een verdeling van 60% afval-milieu, 30% riolering en maximaal 10% verkeersveiligheid redelijk. De bijdrage vanuit verkeersveiligheid vervalt dan omdat die waarschijnlijk niet meer dan zijdelings toerekenbaar is. De verdeling wordt dan 2/3 – 1/3. Een andere benadering is gebaseerd op een inschatting van vermeden kosten. Doordat de straten regelmatig geveegd worden komt er minder vuil in de straatkolken (en riolen), die daardoor ook minder vaak leeggezogen hoeven te worden. Bovendien komen er minder rioolverstoppingen. Het lijkt een redelijke aanname om, als de straten helemaal niet geveegd zouden worden, de frequentie van kolkenreiniging op te schroeven tot de huidige straatveegfrequentie. De vermeden kosten voor extra kolkenreiniging en extra rioolontstopping vormen dan een redelijke inschatting voor de maximale rioleringsbijdrage aan straatveegkosten. In de Nijmeegse situatie anno 2016 komt dat uit op 33,7%.

Investeringen

In figuren 6.5, 6.6 en 6.7 zijn de geraamde investeringskosten weergegeven voor het areaal exclusief de nog niet opgeleverde woongebieden in de Waalsprong. (Zie de in de figuren aangegeven paragrafen 5.2.x voor beschrijving van de activiteiten).

5.2.1	***aanleg***			***investeringen***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2018	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2019	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2020	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2021	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2022	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2023	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000

Figuur 6.5: Investeringen aanleg (exclusief Waalsprong)

5.2.4	vernieuwen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000
2018	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000
2019	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000
2020	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000
2021	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000
2022	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000
2023	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000

Figuur 6.6: Investeringen vernieuwen

5.2.5	verbetermaatregelen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2018	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2019	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2020	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2021	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2022	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000
2023	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000

Figuur 6.7: Investeringen verbetermaatregelen

In de woongebieden van de Waalsprong worden investeringen gedaan in de aanleg van riolering en oppervlaktewater, oftewel in de aanleg van infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken. Met ingang van 2015 worden de hier uit voortvloeiende kapitaallasten bekostigd vanuit de rioolheffing. In 2016 zijn de ramingen van de investeringen geactualiseerd. Met ingang van 2017 zijn ook de rentelasten van verworven grond én de aanleg van oppervlaktewater in de raming opgenomen. Dat resulteert in de in figuren 6.8 en 6.4 weergegeven kapitaallasten voor de investeringen in de aanleg van riolering en water in de woongebieden van de Waalsprong.

	Kapitaal-lasten	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**
2017	566.418	27.601	42.305	**636.324**	79.540	**715.864**
2018	725.046	43.495	66.968	**835.509**	104.439	**939.947**
2019	914.320	60.979	94.318	**1.069.616**	133.702	**1.203.318**
2020	1.129.865	81.440	126.338	**1.337.643**	167.205	**1.504.848**
2021	1.315.681	101.901	158.681	**1.576.263**	197.033	**1.773.296**
2022	1.472.333	122.362	191.408	**1.786.102**	223.263	**2.009.365**
2023	1.604.103	142.823	223.710	**1.970.636**	246.330	**2.216.966**

Figuur 6.8: Kapitaallasten aanleg riolering en water woongebieden Waalsprong 2017-2023

H6, middelen

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

In de behoefte aan rioleering van het eene of het andere stadgedeelte, of zelfs van de eene of de andere straat, bestaat een zeer wezenlijk verschil. Ook zal men zich hier of daar nog wel kunnen behelpen wanneer blijkt dat het te verkrijgen resultaat niet in verhouding is tot de reeds dadelijk daarvoor te maken kosten.

Het oordeel in dergelijke kwesties zal voor een deel steeds van persoonlijke inzichten afhangen. Het is daarom niet wel doenlijk reeds nu onder min of meer scherp begrensde cijfers te brengen welke bedragen het eerst voor noodzakelijke werken moeten worden uitgetrokken.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

De kosten, die de sedert 1879 gelegde riolen gevorderd hebben, laten zich in tamelijk afgeronde cijfers als volgt omschrijven:

a)	Het riool van de gasfabriek naar en langs de Nieuwe Markt en het pulsometerreservoir, met inbegrip van het pompgebouw en de bemalingswerktuigen (1879—1884)	*f* 29500.—
b)	Het riool langs Waalplein en Waalwal (1881)	- 6400.—
c)	De verlenging van dit riool door de Lagemarkt in 1884	- 2000.—
d)	Het riool langs de Waalkade tusschen Lindenberg en Grootestraat (1883).	- 8100.—
e)	Een zijtak naar het riool sub *d* in de Grootestraat en Steenstraat (1886)	- 2000.—
f)	Een riool, beneden aan de Hunnerberg (1884)	- 3000.—
g)	Het »groote riool", zooals dit is gelegd in 1885 en 1886	- 62700.—
h)	De uitbreiding van het »groote riool" door de Molenstraat naar de St. Annalaan in 1896	- 23000.—
i)	De uitbreiding van het »groote riool" door den Groesbeekschen dwarsweg en Daalschen weg in 1898	- 13900.—
k)	De uitbreiding van het »groote riool" door Reinoldstraat, enz. en in de Pontanusstraat, in 1898	- 5700.—
l)	Rioleering in van Diemerbroeckstraat, enz. in 1899 en 1900	- 14000.—
m)	Rioleering der Smidstraat in 1896	- 1500.—
n)	Rioleering in Parkweg en Achter Valburg en vernieuwing van een in 1879 gelegde rioolspruit in de Nieuwe Marktstraat in 1900	- 2300.—
o)	Herstelling van het riool komende van de Priemstraat, in het pakhuis van van Pelt in 1889.	- 700.—
p)	Een rioolspruit in de Veemarkt (1886)	- 600.—
q)	Verlenging van het riool in de Waalkade t. O. van den Lindenberg (1899)	- 400.—
r)	IJzeren riool in de Lange Brouwerstraat (1893)	- 500.—
s)	Riool in de St. Annalaan (1896)	- 3500.—
	Totaal	*f* 179800.—

Exploitatie

De geraamde exploitatielasten zijn weergegeven in figuren 6.9, 6.10 en 6.11. (Zie de in de figuren aangegeven paragrafen 5.2.x voor beschrijving van de activiteiten).

5.2.1	***aanleg***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2018	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2019	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2020	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2021	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2022	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2023	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000

5.2.2	***gegevensbeheer***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2018	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2019	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2020	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2021	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2022	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2023	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000

5.2.3	***reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	2865	€ 286.500	€ 2.330.000	€ 2.616.500
2018	2565	€ 256.500	€ 2.305.000	€ 2.561.500
2019	2565	€ 256.500	€ 2.305.000	€ 2.561.500
2020	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2021	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2022	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2023	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500

5.2.4	***vernieuwen***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	1950	€ 195.000	€ 10.000	€ 205.000
2018	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2019	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2020	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2021	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2022	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000
2023	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000

Figuur 6.9: Exploitatielasten aanleg, gegevensbeheer, reinigen-inspectie-onderhoud en vernieuwen

5.2.5	***verbetermaatregelen***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2018	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2019	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2020	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2021	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2022	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000
2023	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000

5.2.6	***meldingen en klachten***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	925	€ 92.500	€ 150.000	€ 242.500
2018	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2019	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2020	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2021	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2022	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500
2023	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500

5.2.7	***vergunningen, toezicht en handhaving***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	370	€ 37.000	€ 0	€ 37.000
2018	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2019	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2020	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2021	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2022	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2023	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000

5.2.8	***beleid en planvorming***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2018	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2019	2440	€ 244.000	€ 45.000	€ 289.000
2020	2290	€ 229.000	€ 45.000	€ 274.000
2021	2490	€ 249.000	€ 65.000	€ 314.000
2022	2540	€ 254.000	€ 85.000	€ 339.000
2023	2540	€ 254.000	€ 55.000	€ 309.000

Figuur 6.10: Exploitatielasten verbetermaatregelen, meldingen, vergunningen en planvorming

5.2.9	***onderzoek functioneren***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2018	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2019	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2020	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2021	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2022	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2023	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000

5.2.10	***monitoren functioneren***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2018	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2019	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2020	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2021	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2022	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2023	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000

5.2.11	***voorlichting-communicatie***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2018	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2019	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2020	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2021	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2022	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2023	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000

5.2.12	***Overige toerekeningen***			***exploitatie***
	eigen uren	*bedrag uren*	*kosten derden*	*kosten totaal*
2017	80	€ 8.000	€ 2.433.000	€ 2.441.000
2018	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2019	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2020	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2021	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2022	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2023	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000

Figuur 6.11: Exploitatielasten onderzoek, monitoren, voorlichting en toerekeningen

6.2.3 Baten

De lasten voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken kunnen worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing en eventueel de algemene middelen van de gemeente. De lasten voor huisaansluitingen van bestaande bebouwing worden, op basis van de 'verordening eenmalig rioolaansluitrecht', in rekening gebracht bij de perceeleigenaar.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsbelasting. De opbrengsten van een bestemmingsheffing mogen alleen aangewend worden voor een specifieke bestemming, in het geval van de rioolheffing is dat de uitvoering van de gemeentelijke watertaken. Een eigenaar van een pand dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of een andere openbare voorziening voor de gemeentelijke watertaken, wordt aangeslagen voor rioolheffing. Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het betreffende pand. De heffingsgrondslag (WOZ-waarde), de heffingsplichtige (perceeleigenaar) en de tariefstelling vallen binnen de reikwijdte van de 'verordening rioolheffing' en buiten de reikwijdte van het gemeentelijk rioleringsplan. De kostendekkenheid van het tarief kan een beslispunt zijn bij de vaststelling van de stadsbegroting.

Uitgaande van 100% kostendekkend tarief rioolheffing, stijgt de gemiddelde rioolheffing (berekend als totale lasten gedeeld door totaal aantal heffingplichtigen) in de planperiode van € 183,- in 2017 naar € 202,- in 2023. Ten opzichte van de gemiddelde rioolheffing in 2016 is dat een stijging van € 14,-. Deze stijging is voor een groot deel het gevolg van het in de lasten verdisconteren van de areaaltoename in de periode 2010-2016. In vergelijking met de gemiddelde rioolheffing bij het uit de periode 2010-2016 doorgetrokken lastenniveau (inclusief ontwikkelingen en besluiten over die periode) ligt de rioolheffing in de planperiode 2017-2023 gemiddeld circa € 8,- lager. Dat is vooral te danken aan de goede toestand van de riolen, waardoor de komende jaren relatief weinig rioolvernieuwing nodig is.

Algemene middelen

Het is niet verplicht om de lasten van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken te dekken uit de opbrengsten van de rioolheffing. De gemeente mag ook de algemene middelen hiervoor aanwenden. In algemene zin leidt bekostiging vanuit de algemene middelen tot verhoging van de onroerend-zaak-belasting (OZB) en verlaging van de rioolheffing. Omdat de OZB geen bestemmingsheffing is, zijn bij gedeeltelijke bekostiging vanuit de OZB de eisen aan de kostentoerekening minder stringent dan bij volledige bekostiging vanuit de rioolheffing.

6.2.4 Integrale voorziening

We hanteren een geïntegreerde voorziening met drie separate componenten, namelijk voor investeringen, onderhoud en jaarlijkse financiële resultaten. Het verloop van de voorziening is weergegeven in figuur 6.12 en bijlage 4.2. Uit het verloop van de voorziening blijkt dat we toewerken naar toepassing van het ideaalcomplex met ingang van 2030. De stand van de voorziening is dan nul, doordat alle oude geactiveerde investeringen (met uitzondering van investeringen in woongebieden van de Waalsprong) dan volledig zijn afgeschreven. Nieuwe investeringen worden inmiddels direct ten laste van de exploitatie gebracht en leiden

dus niet tot een boekwaarde op de balans. Voor de jaren 2030 en verder is het beoogde verloop van de voorziening dus nul.

	Hoogte voorziening TOTAAL per 1/1/2xxx	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening	Mutatie voorziening a.g.v. onderhoud	Begroot exploitatie resultaat	Hoogte voorziening TOTAAL per 31/12/2xxx na 'afbouw' voorziening
2017	-2.823.036,28	734.031,00	70.000,00	0,00	-2.019.005,28
2018	-2.019.005,28	734.031,00	15.000,00	0,00	-1.269.974,28
2019	-1.269.974,28	734.033,06	15.000,00	0,00	-520.941,22
2020	-520.941,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-468.847,22
2021	-468.847,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-416.753,22
2022	-416.753,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-364.659,22
2023	-364.659,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-312.565,22
2024	-312.565,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-260.471,22
2025	-260.471,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-208.377,22
2026	-208.377,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-156.283,22
2027	-156.283,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-104.189,22
2028	-104.189,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-52.095,22
2029	-52.095,22	62.095,22	-10.000,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Figuur 6.12: Verloop voorziening t/m 2029

7 BESLUITVORMING EN INSPRAAK

In juni 2015 heeft het College van Burgemeester en Wethouders de ‘Startnotitie opstellen Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 e.v.’ vastgesteld en ter consultatie aan de Gemeenteraad voorgelegd. De in de politieke avond van 24 juni 2015 gemaakte opmerkingen hebben we verwerkt in dit GRP.

Bij het opstellen van het Concept GRP heeft intern en extern ambtelijke afstemming plaatsgevonden. Het Concept GRP is in maart 2016 aan het College van Burgemeester en Wethouders voorgelegd. De periode tot half mei 2016 wordt gebruikt voor de wettelijk verplichte consultatie van Provincie Gelderland, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat. In deze periode is ook inspraak van burgers, bedrijven en belangenorganisaties mogelijk. Na verwerking van de reacties van de inspraak en consultatie verwachten we het Ontwerp GRP in juni 2016 aan het College van Burgemeester en Wethouders voor te kunnen leggen, waarna het in september 2016 ter vaststelling aan de Gemeenteraad zal worden aangeboden. Het ‘Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 tot en met 2023’ kan dan per 1 januari 2017 in werking treden.

8 STURING EN CONTROLE DOOR DE GEMEENTERAAD

De voortgang van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken wordt gestuurd en gecontroleerd door de gemeenteraad via de cyclus van begroten en verantwoorden. Daarvoor maken we gebruik van indicatoren. Sinds 2011 wordt gewerkt met de indicator "gelijkblijvende restlevensduur". Deze geeft informatie over de kwaliteit van de aanwezige infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken (zie onderstaand tekstkader).

Indicator "gelijkblijvende restlevensduur"

Op basis van beoordeling van videoinspecties van riolen wordt van elk geïnspecteerd riool ingeschat hoe lang het nog mee kan. Het gemiddelde van die inschattingen van "restlevensduur" geeft een indicatie van de gemiddelde toestand van de riolen. Dat is een indicatie voor de kwaliteit van onze riolering.
Deze methodiek heeft enkele lastige beperkingen. Ten eerste is de betrouwbaarheid van een individuele inschatting van restlevensduur gering (zie paragraaf 5.2.3), omdat het een deels subjectieve beoordeling is. Dat geldt in het bijzonder voor riolen in goede staat, want daar is weinig aan te zien. Ten tweede verlopen de verouderingsprocessen van riolen niet lineair. De toestand van een riool kan plotseling verslechteren en er kan veel spreiding zitten in de werkelijke levensduur van riolen. Het hebben van meerdere inspecties van eenzelfde riool kan de betrouwbaarheid van de inschatting van restlevensduur vergroten. De meeste riolen zijn nog niet vaker dan één keer geïnspecteerd. Tenslotte bestaat de riolering niet alleen uit riolen, maar de andere objecten tellen (nog) niet mee bij het bepalen van de indicator. Riolen maken wel verreweg het grootste deel uit van onze riolering.
Ondanks deze beperkingen geeft het verloop van de indicator wel een redelijk beeld van de kwaliteit van de riolering, omdat de berekening gebruik maakt van grote aantallen inspectiegegevens. Individuele inschatting zijn weinig betrouwbaar, maar het gemiddelde van heel veel inschattingen is wel betrouwbaar.

Met dit GRP proberen we ons ook nadrukkelijker te richten op de duurzame ontwikkeling van onze watertaken. Daarvoor willen we een aparte indicator introduceren die een indicatie geeft van de mate waarin onze stelsels en systemen verduurzamen. Deze indicator geeft aan welk percentage van de stad -uitgedrukt in aantal aansluitingen of in aangesloten oppervlak- is voorzien van een duurzaam systeem voor het verwerken van afvalwater, hemelwater of grondwater. De bijbehorende doelstelling is dat het aandeel duurzame stelsels en systemen blijft stijgen.

Voorstel indicator "verduurzamen van de waterketen"

We willen de waterketen verduurzamen door schoon regenwater zo veel mogelijk te verwerken waar het valt en ten goede te laten komen aan het (grond)watersysteem in plaats van regenwater in gemengde riolen te laten lopen, waardoor het vervuilt, overlast kan veroorzaken en uiteindelijk weer gezuiverd moet worden. Het verduurzamen van de waterketen betekent dat de uitvoering van onze watertaken moet anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering (heviger neerslag, langere droge perioden en hitte) en waar mogelijk moet bijdragen aan energieneutraliteit en hergebruik van waardevolle grondstoffen. Door toe te groeien naar het gebruik van duurzame stelsels (zie paragraaf 3.1.2) dragen we met de uitvoering van onze watertaken bij aan klimaatadaptatie én vereenvoudigen we het terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater (en eventueel oppervlaktewater of grondwater).
De indicator "verduurzamen van de waterketen" moet aangeven dat een groeiend deel van Nijmegen is aangesloten op duurzame stelsels. Dat kan door het aantal aansluitingen op duurzame stelsels weer te geven als percentage van het totale aantal aansluitingen en vervolgens als doelstelling te hanteren dat dat percentage blijft stijgen (of toch ten minste niet terugloopt).
Uiteraard is ook deze indicator niet volledig waterdicht. Het is bijvoorbeeld soms mogelijk om regenwater duurzaam te verwerken zonder dat er een stelsel aan te pas komt en het aantal aansluitingen is misschien niet in alle opzichten een exacte maat voor het aandeel duurzame uitvoering van watertaken. Belangrijk voordeel van deze indicator is dat het bepalen ervan eenvoudig en eenduidig mogelijk is. Als indicatie voor het verduurzamen van onze watertaken lijkt deze werkwijze daarom goed te kunnen voldoen.

H8, sturing en controle door de gemeenteraad

Om tussentijdse bijsturing van de uitvoering van de watertaken mogelijk te maken, en ter voorbereiding van het opstellen van een beleidsplan voor de uitvoering van de watertaken na 2023, komt er in 2021 in opdracht van het college een tussentijdse evaluatie van het GRP. De gemeenteraad zal over de resultaten van deze evaluatie actief worden geïnformeerd.

BIJLAGEN

1. Begrippenlijst
2. Wetteksten gemeentelijke watertaken
3. Evaluatie
   - 3.1. Evaluatie periode 2010-2016
   - 3.2. Evaluatie DoFeMaMe GRP 2010-2016
   - 3.3. Stavaza uitvoeringsprogramma Waterplan
4. Overzichten:
   - 4.1. Aanwezige voorzieningen
   - 4.2. Financiën
   - 4.3. Niet-gerioleerde panden
   - 4.4. Reacties adviesronde en inspraak
5. Beoordelingskader DoFeMaMe 2017-2023 en toetsing 2016
6. Afwegingskader technische maatregelen
7. Inspectiefrequenties voor riolen
8. Terminologie beheeractiviteiten
9. Indeling meldingen en klachten
10. Samenhang gemeentelijke watertaken met watertaken andere overheden
11. Bekostigingspercentages straatreiniging, rattenbestrijding en watersysteemheffing

BIJLAGE 1: Begrippenlijst

Afkoppelen

Maatregelen om de afvoer van afstromend hemelwater via de gemengde riolering naar de RWZI te beëindigen en het afstromende hemelwater lokaal te verwerken.

Afvalwater

De Wet milieubeheer beschouwt afvalwater als een afvalstof. Afvalwater is gedefinieerd als "alle water waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen".
Met de wijziging van de Wet milieubeheer door de Wet gemeentelijke watertaken (Stb . 2007, nr . 276 en Memorie van toelichting) is het onderscheid in verschillende soorten afvalwater per 1 januari 2008 als volgt:

- *Huishoudelijk afvalwater*: afvalwater dat overwegend afkomstig is van menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden,
- *Afvloeiend hemelwater*: spreekt voor zich, geen wettelijke definitie, gerelateerd aan de zorgplicht op grond van artikel 3.5 van de Waterwet,
- *Grondwater*: spreekt voor zich, geen wettelijke definitie, gerelateerd aan de zorgplicht op grond van artikel 3.6 van de Waterwet,
- *Bedrijfsafvalwater*: afvalwater dat vrijkomt bij door de mens bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid, dat geen huishoudelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater of grondwater is,
- *Stedelijk afvalwater*: huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater,
- *Ander afvalwater*: datgene wat niet onder een van voorgaande begrippen is te vatten. De wetgever beoogt niet om met bovenstaande begrippen alle soorten afvalwater uitputtend te omschrijven. Een voorbeeld van 'ander afvalwater' is ' zwembadwater' bij een particulier huishouden dat geloosd moet worden. Te lozen zwembadwater van een professioneel zwembad is bedrijfsafvalwater.

Uit een uitspraak van de Raad van State (200704332/1, 18 juni 2008) blijkt dat het afstromend hemelwater - onafhankelijk van de vraag of, en in welke mate, dit water al dan niet verontreinigd is - wordt aangemerkt als afvalstof.

Afvalwatersysteem / Afvalwaterketen

Het geheel van riolering en rioolwaterzuivering.

Assetmanagement

Werkwijze bij het beheer van infrastructuur en voorzieningen waarbij risico's, kosten en effecten tegen elkaar worden afgewogen.

Basisinspanning

Stelsel van afspraken om de vuiluitworp uit openbare riolering terug te dringen tot 50% van de vuiluitworp in de jaren '80.

Bedrijfsafvalwater

Zie 'afvalwater'.

Berging

Inhoud van een rioolstelsel, randvoorziening of infiltratievoorziening, absoluut uitgedrukt in m^3 of relatief in mm.

Drukriolering

Riolering waarbij het transport van afvalwater plaatsvindt door middel van pompjes en (druk)leidingen.

Emissie

Uitworp, uitstoot.

Bijlage 1

Functionele eisen

Eisen en voorwaarden gericht op het beoogde functioneren van voorzieningen, stelsels en systemen.

Gemengd rioolstelsel

Rioolstelsel waarin huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater en hemelwater gezamenlijk worden afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG)

Gemiddelde over ten minste 8 jaren van de drie hoogste gemeten grondwaterstanden per jaar.

Gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG)

Gemiddelde over ten minste 8 jaren van de drie laagste gemeten grondwaterstanden per jaar.

Gescheiden rioolstelsel

Rioolstelsel waarin huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater gezamenlijk worden afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie en hemelwater via een separaat stelsel wordt afgevoerd naar oppervlaktewater.

Grondwaterspiegel

Bovenste niveau van het grondwater.

Grondwateroverlast

Zie ‘wateroverlast’.

Hemelwater

Water uit neerslag zoals regen, sneeuw en hagel.

Huishoudelijk afvalwater

Zie ‘afvalwater’.

IBA

Individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater. Minizuivering.

Ideaalcomplex

Een financieel systeem waarbij investeringen vrijwel direct worden afgeschreven en de investeringen van jaar tot jaar vrijwel gelijk zijn.
In financieel-technische termen: Een financieel systeem waarbij er een aantal productiemiddelen zijn, in dit geval vernieuwingen van gedeelten van de openbare riolering, die onderling gelijkmatig in leeftijd verschillen. De vernieuwing van een deel van de openbare riolering gebeurt ieder jaar gelijkmatig. De som van de afschrijvingen is dan gelijk aan de aanschafwaarde van het vervangen riool. Het voordeel is dat de kapitaalsbehoefte daardoor gelijkmatig is en er geen rekening hoeft te worden gehouden met de rentecomponent. De som van de geactiveerde vervangingsinvesteringen worden in hetzelfde jaar meteen ten laste van de exploitatie gebracht en het lastenvolume is jaarlijks gelijk.

Infiltratie

Het wegzakken van water in de bodem.

Ingrijpmaatstaf

Zie ‘maatstaven’.

Kwel

Grondwater dat onder druk uit de grond komt. Meestal ontstaat kwel door ondergrondse waterstroming van een hoger gelegen gebied naar een lager gelegen gebied.

Maatstaven

Precisering van functionele eisen waarmee die toetsbaar zijn. Er kunnen ingrijpmaatstaven en waarschuwingsmaatstaven onderscheiden worden. Een waarschuwingsmaatstaf is een grenstoestand waarbij de actuele toestand discutabel is en nader onderzoek nodig is. Een ingrijpmaatstaf is een grenstoestand waarbij de actuele toestand onvoldoende is en ingrijpen nodig is.

Meetmethoden

Methoden waarmee de toestand of het functioneren van voorzieningen wordt getoetst aan de gestelde functionele eis.

Ontwateringsdiepte

Afstand tussen het maaiveld (aardoppervlak) en de grondwaterstand.

Openbaar hemelwaterstelsel

Voorziening voor de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater, niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Openbaar ontwateringsstelsel

Voorziening voor de inzameling en verdere verwerking van grondwater, niet zijnde een openbaar vuilwaterriool, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Openbaar vuilwaterriool

Voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, in beheer bij een gemeente of een rechtspersoon die door een gemeente met het beheer is belast.

Peilbuis

Holle buis in de grond om de grondwaterstand in te meten.

Regenwateroverlast

Zie ‘wateroverlast’.

Renovatie

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij een ingrijpende toestandswijziging wordt doorgevoerd. Evenaren van de technische staat van nieuwaanleg.

Reparatie

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij een beperkte toestandswijziging wordt doorgevoerd.

Stedelijk afvalwater

Zie ‘afvalwater’.

Verbeteren

Het aanpassen van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening.

Vervangen

Herstel van het oorspronkelijk functioneren van een voorziening, waarbij het bestaande object wordt verwijderd en een nieuw gelijkwaardig object wordt teruggeplaatst.

Waarschuwingsmaatstaf

Zie ‘maatstaven’.

Water op straat

Het optreden van waterstanden boven straatniveau. Term die veel gebruikt wordt bij computermodellering van het functioneren van riolering.

Wateroverlast

Het optreden van waterstanden waarbij hinder of schade wordt ondervonden. Onderscheid is mogelijk naar de oorsprong van het betreffende water, bijvoorbeeld regenwateroverlast of grondwateroverlast.

Waterservicepoint

Het centrale aanspreekpunt van de gemeente Nijmegen voor burgers en bedrijven met vragen over hemelwater, grondwater en oppervlaktewater.

Watersysteem

Het geheel van oppervlaktewater en grondwater.

BIJLAGE 2: Wetteksten gemeentelijke watertaken

[Bron: Leidraad Riolering, module A 1050 & overheid.nl]

Zorgplicht voor stedelijk afvalwater

Artikel 10.33 Wet milieubeheer

1. De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkens het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.
3. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor:
    a. een gedeelte van het grondgebied van een gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom, en;
    b. een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.
4. De ontheffing bedoeld in het derde lid kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken. Bij de intrekking wordt aangegeven binnen welke termijn in inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt voorzien.

Zorgplichten voor hemel- en grondwater

Artikel 3.5 Waterwet

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringtechnisch werk.

Artikel 3.6 Waterwet

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort.

2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringtechnisch werk.

Gemeentelijk rioleringsplan

Artikel 4.22 Wet milieubeheer

1. De gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast.
2. Het plan bevat ten minste:
   a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater als bedoeld in artikel 10.33, alsmede de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater als bedoeld in artikel 3.5 van de Waterwet, en maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, als bedoeld in artikel 3.6 van laatstgenoemde wet en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
   b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
   c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b, worden of zullen worden beheerd;
   d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
   e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.
3. Indien in de gemeente een gemeentelijk milieubeleidsplan geldt, houdt de gemeenteraad met dat plan rekening bij de vaststelling van een gemeentelijk rioleringsplan.
4. Onze minister kan, in overeenstemming met onze minister van Verkeer en Waterstaat, aan gemeenten de plicht opleggen tot prestatievergelijking ten aanzien van de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 10.33, alsmede de taken, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6 van de Waterwet. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de frequentie, inhoud en omvang van de prestatievergelijking.

Artikel 4.23 Wet milieubeheer

1. Het gemeentelijke rioleringsplan wordt voorbereid door burgemeester en wethouders. Zij betrekken bij de voorbereiding van het plan in elk geval:
   a. gedeputeerde staten;
   b. de beheerders van de zuiveringstechnische werken waarnaar het ingezamelde afvalwater wordt getransporteerd, en;
   c. de beheerders van de oppervlaktewateren waarop het ingezamelde water wordt geloosd.
2. Zodra het plan is vastgesteld, doen burgemeester en wethouders hiervan mededeling door toezending van het plan aan de in het eerste lid, onder a tot en met c, genoemde instanties, en onze minister.
3. Burgemeester en wethouders maken de vaststelling bekend in een of meer dag- of nieuwsbladen die in de

gemeente verspreid worden. Hierbij geven zij aan op welke wijze kennis kan worden gekregen van de inhoud van het plan.

Hemel- en grondwaterverordening

Artikel 10.32a Wet milieubeheer

1. De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat:
   a. bij het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater op of in de bodem of in een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater, wordt voldaan aan de in die verordening gestelde regels, en;
   b. het brengen van afvloeiend hemelwater of van grondwater in een voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater binnen een in die verordening aangegeven termijn wordt beëindigd.
2. Van de mogelijkheid, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt geen gebruikgemaakt, indien van degene bij wie afvloeiend hemelwater of grondwater vrijkomt redelijkerwijs geen andere wijze van afvoer van dat water kan worden gevergd.

Rioolheffing

Artikel 228a Gemeentewet

1. Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
   a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater, en;
   b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
2. Ter zake van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, kunnen twee afzonderlijke belastingen worden geheven.
3. Onder de kosten, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de omzetbelasting die als gevolg van de Wet op het btw-compensatiefonds recht geeft op een bijdrage uit dat fonds.

Interbestuurlijke samenwerking

Artikel 3.8 Waterwet

Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.

Bijlage 2

Zorgplichten overheid

Artikel 21 Grondwet
De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22 Grondwet
1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

Bodembescherming

Artikel 88 Wet bodembescherming
1 De gemeenten Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht worden gelijkgesteld met een provincie voor de toepassing van:
a. de artikelen 27 tot en met 34, 37, artikel 38, derde en vierde lid, 39, 39a, 39b, 39c, 39d, derde, vierde en vijfde lid, 39f, eerste lid, 40, 42, 43 tot en met 51, 55, 55ab, tweede lid, 55b, derde lid, 55c, eerste en derde lid, 55e, eerste, tweede lid, onder f, en vijfde lid, 55f, 55g, derde lid, 63c, tweede lid, 74 tot en met 76l, 83, 87a en 92b;

Artikel 1 Besluit aanwijzing bevoegd gezag gemeenten Wet bodembescherming
Artikel 88, eerste lid, van de Wet bodembescherming wordt van overeenkomstige toepassing verklaard op de navolgende gemeenten:
t. Nijmegen,

Artikel 2 Besluit aanwijzing bevoegd gezag gemeenten Wet bodembescherming
5.Artikel 1, onderdeel t, treedt in werking met ingang van 1 oktober 2002.

Artikel 13 Wet bodembescherming
Ieder die op of in de bodem handelingen verricht als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd of aangetast, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, teneinde die verontreiniging of aantasting te voorkomen, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Indien de verontreiniging of aantasting het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen.

Artikel 37 Wet bodembescherming
1. Gedeputeerde staten stellen in een beschikking als bedoeld in artikel 29, eerste lid, waarbij zij vaststellen dat er sprake is van een geval van ernstige verontreiniging, tevens vast of het huidige dan wel voorgenomen gebruik van de bodem of de mogelijke verspreiding van de verontreiniging leiden tot zodanige risico's voor

mens, plant of dier dat spoedige sanering noodzakelijk is.
2. Indien gedeputeerde staten vaststellen dat van risico's sprake is als bedoeld in het eerste lid, bepalen zij dat met de sanering dient te worden begonnen voor een door hen vast te stellen tijdstip dat ligt zo spoedig mogelijk na de inwerkingtreding van de beschikking, bedoeld in het eerste lid. Bij de beschikking kunnen gedeputeerde staten het uiterste tijdstip van indienen van het saneringsplan, bedoeld in artikel 39, aangeven.

Artikel 48 Wet bodembescherming
Gedeputeerde staten zijn belast met het oriënterend onderzoek en het nader onderzoek in hun provincie alsmede met het saneringsonderzoek en de sanering van in hun provincie gelegen gevallen van ernstige verontreiniging voor zover daarin niet is voorzien op de wijze, bedoeld in de artikelen 13, 27, 28, 43 tot en met 47, 55b of 72.

Publieke gezondheid

Artikel 2 Wet publieke gezondheid
1 Het college van burgemeester en wethouders bevordert de totstandkoming en de continuïteit van en de samenhang binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.

2 Ter uitvoering van de in het eerste lid bedoelde taak draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor:

c. het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen,

Bijlage 3

BIJLAGE 3.1: Evaluatie periode 2010-2016

In 2013 heeft een tussentijdse evaluatie van het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010 tot en met 2016' plaatsgevonden (Voortgangsbericht GRP 2010-2016, Grontmij, 8 oktober 2013). Die evaluatie vormt, aangevuld met bevindingen over de jaren 2014 en 2015, de basis voor deze evaluatie van de periode 2010-2016. In dit hoofdstuk geven we aan in hoeverre de doelen van het 'Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2010 tot en met 2016' (GRP Nijmegen 2010-2016) bereikt zijn, of de voorgenomen activiteiten (goed) uitgevoerd zijn en welke besluiten er in de planperiode genomen zijn. De tussentijdse evaluatie in 2013 heeft geleid tot enkele specifieke aandachtspunten voor de resterende looptijd van het GRP Nijmegen 2010-2016. Ook deze beschouwen we. In 2015 is het uitvoeringsprogramma van het Waterplan Nijmegen (2001) grotendeels afgerond. De visie van het waterplan en de verdere realisatie daarvan is nu volledig in het GRP Nijmegen ingebed. Daarom hebben we ook een evaluatie van het uitvoeringsprogramma van het waterplan opgenomen. Dit is gebaseerd op de evaluatie (2010) en actualisatie (2013) van het Waterplan Nijmegen en het daaruit volgende Waterplan maatregelenprogramma 2010-2015.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Ondergeteekende achtte het voor een goed begrip van de opgemaakte plannen noodig eenige korte historische mededeelingen omtrent de wording der thans alhier bestaande rioleering en de aanleiding, die voor het opmaken van dit projekt bestond aan de verdere toelichtingen te doen voorafgaan, niet alleen om wille der volledigheid, maar vooral omdat in het projekt op de bestaande toestanden zooveel doenlijk is voortgebouwd. Op die wijze is n.l. getracht waar dit mogelijk was, te voorkomen dat reeds gemaakte kosten nutteloos zouden zijn besteed.

1 Doelbereik GRP Nijmegen 2010-2016

De doelen van het GRP Nijmegen 2010-2016 zijn omschreven als het invullen van en voldoen aan de drie gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater plus het voeren van doelmatig beheer. Als algemene doelen zijn geformuleerd het beschermen van de volksgezondheid, het waarborgen van veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving én bescherming van de kwaliteit van bodem, grondwater en oppervlaktewater. De specifieke doelen zijn de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater én het voorkomen of beperken van problemen door grondwaterstanden. Deze zijn in bijlage 5.1 van het GRP Nijmegen 2010-2016 uitgewerkt in functionele eisen, maatstaven en meetmethoden. In het 'Voortgangsbericht GRP 2010-2016' is geconcludeerd dat de Gemeente Nijmegen in 2013 goed op koers lag om de doelstellingen van het GRP Nijmegen 2010-2016 te bereiken, maar ook dat op enkele onderdelen ruimte voor verbetering aanwezig was.

Bijlage 3

1.1 Zorgplicht inzameling en transport van stedelijk afvalwater

Nijmegen voldoet zeer goed aan de wettelijke watertaak voor het inzamelen en transporteren van (stedelijk) afvalwater. Meer dan 99,95% van alle percelen is aangesloten op riolering of een alternatief systeem. Het aantal percelen zonder aansluiting is in de planperiode teruggebracht van meer dan 70 tot circa 20. Er zijn geen aan afvalwater gekoppelde (infectie)ziekten geconstateerd. Het aantal door de GGD geregistreerde meldingen van gezondheidsproblemen gerelateerd aan afvalwater is zeer beperkt. In drie gevallen is door de melder aangegeven een relatie met afvalwater te zien, maar de GGD kon de symptomen niet koppelen aan mogelijke ziekteverwekkers in afvalwater. Met ingang van 2014 voldoet de gemeentelijke riolering met duurzame maatregelen aan de ‘basisinspanning riolering’, hetgeen betekent dat de vuiluitworp van de riolering met ten minste 50% is teruggebracht ten opzicht van de jaren ’80. Uit metingen blijkt mogelijke (historische) invloed van het afvalwatersysteem vanuit het stedelijk gebied van Nijmegen op de waterkwaliteit van de drinkwaterwinningen Nieuwe Markt (inmiddels gesloten) en Heumensoord.

1.2 Zorgplicht voor inzameling en verwerking (transport) van afvloeiend hemelwater

De inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater verloopt in verschillende delen van Nijmegen op verschillende manieren.

In de woonwijken ten zuiden van de Waal en ten oosten van het Maas-Waalkanaal wordt het afstromende hemelwater samen met het afvalwater door één enkel rioolsysteem afgevoerd. Dit veroorzaakte op de overstortlocatie in het Broeder Koenraadpark een verhoogd gezondheidsrisico, dat voor de korte termijn is beperkt door voorlichting aan omwonenden en gebruikers van het park. Voorlichting zorgt er voor dat de parkbezoekers zich meer bewust zijn van de situatie en daardoor hun gedrag aanpassen. Daardoor is er minder contact met ziekteverwekkers uit afvalwater, die na een riooloverstorting in de kuil in het park kunnen zijn achtergebleven. Een structurele (technische) oplossing vergt een lange adem. De bedrijventerreinen zijn veelal voorzien van een zogeheten 'verbeterd gescheiden stelsel', waarmee het afvalwater samen met een deel van het afstromende hemelwater wordt afgevoerd richting afvalwaterzuivering. Op enkele locaties in Nijmegen-Oost en Centrum is regenwateroverlast opgetreden ten gevolge van kortdurende intensieve neerslag. Deze overlast is het gevolg van neerslagintensiteit die de normcapaciteit van de riolering overschrijdt. We hebben, in samenwerking met de bewoners, onderzoeken uitgevoerd en maatregelen getroffen om nieuwe overlast te voorkomen en te beperken.

In de woonwijken ten westen van het Maas-Waalkanaal wordt afstromend hemelwater in een apart, van het vuilwater gescheiden, hemelwaterstelsel rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater. Dat betekent dat (straat)vuil makkelijk en snel in het oppervlaktewater terecht komt. De kwaliteit van het oppervlaktewater is toch behoorlijk, dankzij ruime doorspoeling van de vijvers en watergangen. Er zijn in dit gebied vrijwel geen meldingen van regenwateroverlast. Bedrijventerrein Westkanaaldijk heeft een verbeterd gescheiden stelsel.

In de nieuw ontwikkelde woongebieden ten noorden van de Waal stroomt hemelwater via “wadi’s” (verlagingen in het groen waar water in de bodem kan zakken) af naar het oppervlaktewater. De wadi’s zorgen voor een eenvoudige zuivering van het afstromende hemelwater. De kwaliteit van het ontvangende

oppervlaktewater is hier goed. Het oude dorp Lent heeft een gemengd rioolsysteem. Uit mede door de gemeente Nijmegen gefinancierd onderzoek is gebleken dat het goed functioneren en het verantwoord gebruik van wadi's belangrijk zijn voor het beperken van gezondheidsrisico's. De met het afstromende regenwater meegevoerde uitwerpselen van dieren kunnen ziekteverwekkers bevatten die ook mensen ziek kunnen maken. Mede naar aanleiding van meldingen over slecht functionerende wadi's is de infiltratiecapaciteit van de wadi's verbeterd door de toplagen te vervangen. De GGD heeft er per brief bij de gemeente op aangedrongen om te zorgen voor goed functionerende wadi's en om geen speelfuncties te realiseren in wadi's.

1.3 Zorgplicht voor het voorkomen en beperken van problemen door grondwaterstanden

Uitgebreid onderzoek heeft uiteindelijk uitgewezen dat er in Nijmegen nauwelijks sprake is van structurele grondwateroverlast die de aan de grond gegeven bestemming belemmert en welke alleen door maatregelen in openbaar gebied verholpen kan worden. Daardoor blijft de gemeentelijke grondwatertaak grotendeels beperkt tot het monitoren van grondwaterstanden en een loketfunctie voor burgers met vragen over (grond)wateroverlast. De openbare voorzieningen voor de gemeentelijke grondwatertaak omvatten circa 30 kilometer drainageleiding met zo'n 460 putten. Het beheer hiervan is zeer beperkt. De loketfunctie is goed ingevuld met het 'waterservicepunt'. Alleen tijdens de afhandeling van het faillissement van Het Groene Hert, waar het waterservicepunt deel van uitmaakte, heeft de loketfunctie enkele maanden onder druk gestaan. De grondwaterstanden worden in Nijmegen-Zuid structureel gemonitord, onder andere door onze gemeentelijke organisatie. Overigens kunnen incidentele en relatief korte perioden van hoogwater in het Maas-Waalkanaal met name in Dukenburg wel leiden tot (incidentele) grondwateroverlast, maar dat valt buiten de wettelijke gemeentelijke grondwatertaak. De grondwaterstanden rondom de dijkteruglegging werden structureel gemonitord door de projectorganisatie Ruimte voor de Waal. Vanaf 1 januari 2016 wordt deze monitoring door onze gemeentelijke organisatie overgenomen, met als doel structurele grondwateroverlast te voorkomen. Daarnaast vindt grondwatermonitoring plaats in de rest van de Waalsprong.

1.4 Doelmatig beheer van riolering

De dagelijkse rioleringszorg is gedurende de planperiode van het GRP Nijmegen 2010-2016 binnen de in het GRP gestelde (technische en financiële) kaders uitgevoerd. Er is doelmatig gehandeld. De nagestreefde koerswijziging naar meer beheer is bereikt. Ook de overgang naar het financiële "ideaalcomplex" (zie bijlage 1) met ingang van 2030 is volgens planning uitgevoerd. Op onderdelen zijn over- en onderschrijdingen van budgetten opgetreden, maar per saldo komen de totaaluitgaven goed overeen met de ramingen in het GRP. In 2012 zijn enkele werkprocessen aangepast om meer grip te krijgen op de grootste budgetoverschrijdingen. Op enkele uitzonderingen na (reinigen & inspecteren, plantoetsingen, monitoren, niet-planmatige reparaties), zijn de budgetten niet structureel ontoereikend geweest en lijkt de kwaliteit van de rioleringszorg op peil te zijn gebleven. Het programma en de middelen hebben goed op elkaar aangesloten, maar met name voor de beheeractiviteiten is de aanwezige formatie als te krap ervaren.

Bijlage 3

Ondanks de technische en administratieve complexiteit rondom de investeringsbudgetten in het GRP, zijn ook de investeringen grosso modo uitgevoerd zoals opgenomen in het GRP. De investeringsachterstand, uitgedrukt in over de jaargrens doorgeschoven investeringsbudget, is teruggebracht van meer dan € 5 miljoen rond 2010 naar minder dan € 2 miljoen in 2014. De beoogde onderzoeksactiviteiten zijn eveneens uitgevoerd conform het GRP, maar er is hierbij wel ruimte voor verbetering in het structureren van het verwerken van onderzoeksgegevens en onderzoeksresultaten. In de diverse lopende procedures rondom de rioolheffing heeft onze aanpak en uitvoering van de rioolheffing tot op heden de rechterlijke toets goed doorstaan. Ten slotte is er ook goed ingespeeld op veranderende omstandigheden:

- De door de economische omstandigheden opgetreden vertraging in grootschalige gebiedsontwikkeling (Waalsprong, Waalfront) hebben niet geleid tot beheerproblemen,
- Gemeente Nijmegen geeft, door deelname aan regionale samenwerking in de waterketen, uitvoering aan landelijke afspraken in het Bestuursakkoord Water (2011),
- Wettelijke aanpassingen van het Bouwbesluit (2012) zijn verwerkt in de gemeentelijke beleidsnota ‘afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer’ (2013) én
- De samenwerking van de gemeente met Waterschap Rivierenland is geborgd in het ‘afvalwaterakkoord’ (2011, geactualiseerd in 2015) en in de Actualisatie Waterplan (2013). Nu het Waterplan Nijmegen formeel eindigt moet bekeken worden of in de komende jaren een nieuwe samenwerkingsovereenkomst moet worden aangegaan op het gebied van beheer van oppervlaktewateren en klimaatadaptatie.

2 Uitgevoerde strategie en activiteiten

2.1 Aanleg nieuwe riolering bij bestaande percelen

Het aantal nog op riolering of een andere voorziening aan te sluiten percelen is, ondanks de toevoeging van enkele percelen aan de lijst, teruggebracht van 78 in 2009 naar circa 20 in 2015. In de meeste gevallen zijn de betreffende panden gesloopt. Ongeveer 20 percelen (vooral Oosterhoutsedijk en Griftdijk) zijn aangesloten op openbare riolering. Voor de sanering van de afvalwaterlozingen van de (overige) percelen heeft afstemming plaatsgevonden met de provincie en het waterschap. De resterende percelen worden in de komende jaren aangesloten op riolering of een alternatieve voorziening. Er is voor gekozen om geen formele ontheffing van de zorgplicht meer aan te vragen.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de kapitaallasten van de aanleg van nieuwe voorzieningen voor afvalwater en hemelwater in de woongebieden van de Waalsprong (tot 2028) te bekostigen vanuit de rioolheffing. Bij alle andere gebiedsontwikkeling blijft de aanleg van infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken bekostigd worden uit de grondexploitatie.

2.2 Inspectie en beoordeling van riolering

De achterstand in reinigen en inspecteren van met name grote riolen is weggewerkt. De resultaten van de inspectie van soms meer dan 40 jaar niet geïnspecteerde riolen waren redelijk positief. Inmiddels zijn vrijwel alle riolen ten minste één keer geïnspecteerd. In 2015 is de werkwijze aangepast, waardoor onderhoudsmaatregelen rechtstreeks aan inspectie en beoordeling gekoppeld worden.

Bijlage 3

Inspectie en beoordeling van andere objecten dan riolen is een stuk minder gestructureerd. Rioolgemalen worden regelmatig geïnspecteerd en onderhouden. En er is een beheerplan opgesteld voor de infiltratievoorzieningen. Het inspecteren en beoordelen van de toestand van die voorzieningen maakt daar deel van uit. De implementatie daarvan heeft vertraging opgelopen omdat er geen eenduidige maatstaven voor ingrijpen op basis van inspectie en beoordeling waren.

2.3 Controle van lozingen van afvalwater

Toezicht op en handhaving van bedrijfsmatige lozingen van afvalwater op de riolering is ondergebracht bij de omgevingsdienst (ODRN). Dit is ingebed in de handhavingsstrategie van de milieuvoorschriften, waarbij de intensiteit van de controle afhangt van de risico's voor milieu en leefomgeving. In praktijk zijn, door de rioleringsbeheerders, toezicht en handhaving als beperkt ervaren. Naar aanleiding van een reeks incidenten met cyanidelozingen zijn de werkafspraken aangepast.

2.4 Functioneren van infiltratievoorzieningen

Voor beheer, onderhoud en monitoring van infiltratievoorzieningen is een plan opgesteld. Implementatie van het monitoringsdeel is vertraagd wegens het ontbreken van concrete ingrijpmaatstaven. Naar aanleiding van meldingen en onderzoek is de toplaag van een deel van de wadi's in Nijmegen ten noorden van de Waal vervangen om de ledigingstijd van deze voorzieningen op orde te brengen. Voor enkele andere wadi's is geoordeeld dat vervanging van de toplaag gecombineerd zou moeten worden met andere maatregelen. Zie figuur B3.1 voor een overzicht.

De Boomgaard	Ewartstraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek en afwateringsproblemen vanaf de straat.
De Elten	Clavisstraat	Kleine correctie met sediment verwijdering uitgevoerd in 2012. Vervolgactie: infiltratiecapaciteit testen.
De Elten	Spinklosstraat	Uitgevoerd in 2012.
De Elten	Volsellastraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek en meldingen over water op straat.
De Elten	Van Boetselaarstraat	Nvt. Volgen met infiltratietest.
Visveld	Beattlestraat	Uitgevoerd in 2012
Visveld	Kinkstraat	Uitgevoerd in 2012
Grootstal	Joulestraat	Uitgevoerd in 2012
Grootstal	Keplerstraat	Uitgevoerd in 2012
Nijland	Kruidenstraat/Dillestraat	Uitgevoerd in 2015 (ontwerp aangepast)
Elten	Aquilastraat	Volgt in fase 2. Combinatie met andere maatregelen gewenst i.v.m. speelplek.

Figuur B3.1: Overzicht aanpak wadi's Nijmegen Noord

Bijlage 3

2.5 Regenwateroverlast en klimaatontwikkeling

In de planperiode is meerdere malen regenwateroverlast opgetreden ten gevolge van extreme neerslag (herhalingstijd van meer dan 10 jaar). Dat is aanleiding geweest voor gericht onderzoek naar oorzaken en mogelijke maatregelen. Er is ook onderzoek uitgevoerd naar de consequenties van veranderingen van het neerslagpatroon. Daardoor is meer inzicht verkregen in de risico's van de verwachte klimaatontwikkeling.

2.6 Emissie naar oppervlaktewater

De strategie uit het GRP Nijmegen 2010-2016 is, inclusief afkoppelen van verhard oppervlak en inclusief subsidieregeling voor afkoppelen en groene daken, versneld gerealiseerd. Daardoor voldoen we met ingang van 2014 met duurzame maatregelen aan de 'basisinspanning riolering'. Onze bijdrage aan de inzet van het zandfilter bij de afvalwaterzuivering is daarom met ingang van 1 januari 2015 beëindigd en hebben we onze afkoppelinspanningen meer toegespitst op gebieden waar afkoppelen bijdraagt aan het beperken van regenwateroverlast of het beperken van gezondheidsrisico.

2.7 Immissie: kwaliteit van het milieu

De monitoring van de kwaliteit van het oppervlaktewater (door Waterschap Rivierenland) toont geen grote knelpunten aan. Monitoring van het functioneren van wadi's wordt structureel ingevoerd nadat ingrijpmaatstaven zijn opgesteld. Onderzoek naar de werking van poreuze infiltratieriolen heeft uitgewezen dat deze goed blijven functioneren.

2.8 Grondwatertaak

We monitoren grondwaterstanden en hebben onderzocht of er in Nijmegen-Zuid sprake is van structurele grondwateroverlast. Dat was niet het geval. We monitoren ook de grondwaterstanden om te volgen of de dijkteruglegging geen negatieve gevolgen heeft voor het dorp Lent. Deze monitoring zullen we in principe nog 20 jaar blijven uitvoeren. Voor informatie over grondwateroverlast kunnen burgers terecht bij het gemeentelijke waterservicepunt.

2.9 Reinigen en inspecteren riolering

De in het GRP 2010-2016 beoogde "tweesporen"-aanpak, een combinatie van wijkgerichte en functiegerichte aanpak, is vervangen door een puur functiegerichte aanpak. Dat betekent dat de functie en het risico van een riool bepalend is geworden voor de prioriteitstelling van reiniging en inspectie. Inmiddels is vrijwel 100% van de riolen geïnspecteerd, waarvan meer dan 90% recent (10 jaar of minder geleden). Er is hiermee een redelijk beeld van de actuele situatie. We veronderstellen dat herhaaldelijke inspecties met enige jaren tussentijd een beter beeld kunnen geven van de snelheid waarmee riolen verouderen. In hoeverre dat zo is hangt waarschijnlijk af van de manier waarop riolen verouderen.

Bijlage 3

2.10 Bepalen van maatregelen

Om te komen tot een objectief en eenduidig maatregeladvies is een tabel opgesteld waarin per schadebeeld en –klasse is aangegeven welke maatregel dient te worden uitgevoerd. De tabel 'Objectieve en eenduidige maatregeladvisering' is een eerste concept en is bedoeld als 'levend' document dat op basis van nieuwe ervaringen steeds beter moet worden.
In de tabel is voor 70 tot 80% van de schadebeelden en schadeklasse aangegeven welke maatregel uitgevoerd dient te worden. Hiermee is de beoordeling en maatregelenadvisering objectief en eenduidig gemaakt. Voor circa 20-30% van de schadebeelden is een eenduidige maatregeladvisering niet mogelijk omdat er te veel factoren invloed hebben op de uiteindelijke maatregelkeuze. Voor deze schades dient per individueel geval een uitgebreide afweging gemaakt te worden.

2.11 Afstemmen van plannen en projecten

Er heeft structurele afstemming plaatsgevonden tussen plannen en projecten van verschillende disciplines.

2.12 Behaalde resultaten

De activiteiten op het gebied van onderhoud, reparatie, vernieuwing, verbetering, planvorming, onderzoek, voorlichting, klachtenafhandeling en vergunningverlening-toezicht-handhaving (VTH) hebben de in figuur B3.2 vermelde resultaten opgeleverd.

activiteit	*resultaten*
reinigen & inspecteren	inclusief opleveringsinspecties: 2010: 87 km, 2011: 69 km, 2012: 57 km, 2013: 78 km, 2014: 67 km, 2015: 94 km
reparaties	circa 1400 in 739 strengen (= circa 31 km)
aanleg & vervanging	2010: 11 km, 2011: 11 km, 2012: 9 km, 2013: 9 km, 2014: 1 km, 2015: 150 m (onvolledig), (nog niet alle revisies ontvangen en verwerkt)
renoveren	2010: 6 km, 2011: 1 km, 2012: 1 km, 2013: 1 km, 2014: 3 km, 2015: 1 km, (nog niet alle revisies ontvangen en verwerkt)
plannen	o.a. Aanpassing beleidsnota afkoppelen, Voortgangsbericht GRP 2010-2016
onderzoeken	o.a. Analyse risico's structuur riolering, Gezondheidsaspecten water in openbaar gebied (bijdrage), Beperken overstortfunctie Broeder Koenraadpark, Rioolvreemd water Dukenburg, Regenwateroverlast onderzoeken, etc.
verbetermaatregelen	o.a. enkele hectares afkoppelen per jaar

Figuur B3.2: Overzicht behaalde resultaten

Onderzoek naar gezondheidsrisico's van water in de openbare ruimte heeft uitgewezen dat de gezondheidsrisico's van fonteinen en bedriegertjes sterk bepaald worden door de mate waarin mensen in contact komen met het water, de bron van het gebruikte water en de eventuele inspoeling van vuil en ziekteverwekkers vanuit de omgeving. De bedriegertjes op het Koningsplein zijn aangepast om de inspoeling van water vanaf het plein te beperken.

Bijlage 3

3 Aandachtspunten 'Voortgangsbericht GRP 2010-2016'

De aandachts- en actiepuntenlijst van de tussentijdse GRP-evaluatie uit 2013 bevatte 8 punten voor de planperiode tot en met 2016:

- I: De structurele inbedding in de werkprocessen van “nieuwe” watertaken -zoals monitoring, beheer van infiltratievoorzieningen, grondwatertaken en onderhoud van duikers- met ingang van 2013 is een proces van vele kleine stapjes. Er zijn stappen gezet, maar ten opzichte van de traditionele rioleringstaken is er voor de nieuwere watertaken nog ruimte voor verdere verbetering.
- II: Om incidentele grondwateroverlast in Dukenburg langs het Maas-Waalkanaal te beperken is vanaf 2013 ingezet op goed overleg met Rijkswaterstaat. Onzorgvuldig beheer van het waterpeil in het kanaal kan, incidenteel en gedurende relatief korte tijd, leiden tot te hoge grondwaterstanden in het gebied langs het Maas-Waalkanaal. Het beoogde overleg met Rijkswaterstaat is tot stand gekomen, maar is ten gevolge van organisatieveranderingen geen vanzelfsprekendheid. Alertheid blijft noodzakelijk.
- III: Om het lerend vermogen van onze eigen beheerorganisatie beter te benutten was betere analyse en rapportage van monitoringsgegevens en onderzoeken nodig. Dit is vanaf 2014 in gang gezet, maar vergt nog verdere implementatie.
- IV: Het actualiseren van het meet- en monitoringsbeleid voor grondwaterstanden met ingang van 2014 is uitgevoerd.
- V: Het budget voor reinigen en inspecteren van riolen is met ingang van 2014 aangepast.
- VI: Het budget voor reparaties is na overschrijdingen aangepast en met ingang van 2013 is de budgetbewaking verscherpt.
- VII: Het realiseren van een eenduidige registratie van meldingen en klachten met betrekking tot water en riolering was beoogd met ingang van 2014. Dit is een uiterst weerbarstig proces gebleken, dat nog altijd niet tot een goed resultaat heeft geleid. De samenhang van de klachtenregistratie met andere beleidsvelden en de afhankelijkheid van digitale systemen hebben gezorgd voor complicaties. De behoefte aan eenduidige categorisering en registratie van meldingen en klachten over water en riolering blijft onverminderd overeind.
- VIII: De actie om de doorvoer van afvalwater van of via buurgemeenten in de regionale samenwerking met die buurgemeenten aan de orde te brengen is weliswaar uitgevoerd, maar heeft nog niet geleid tot uniforme afspraken. Binnen het samenwerkingsverband is prioriteit gegeven aan andere zaken. In het geactualiseerde afvalwaterakkoord (2015) hebben we met Waterschap Rivierenland over een deel van deze doorvoer van afvalwater wel nieuwe afspraken gemaakt. Dit blijft een punt van aandacht.

4 Besluiten

In de periode 2010-2016 zijn de volgende formele besluiten genomen:

- Vaststellen en aangaan van een afvalwaterakkoord met Waterschap Rivierenland (2011) en de actualisatie van dat afvalwaterakkoord (2015),
- Vaststellen van de herziene nota “afkoppelen en infiltreren van hemelwaterafvoer” (2013),
- Vaststellen en aangaan van een intentieverklaring (2011) en samenwerkingsovereenkomst (2012)

voor regionale samenwerking in de afvalwaterketen in de cluster Millingen aan de Rijn, Ubbergen, Groesbeek, Nijmegen en Waterschap Rivierenland,

- Vaststellen en aangaan van een samenwerkingsovereenkomst voor de afvalwaterketen in de "Werkeenheid Regio Nijmegen"[5] (2015),
- Vaststellen van het "Voortgangsbericht GRP Nijmegen 2010-2016" (2013),
- Vaststellen "Evaluatie Waterplan Nijmegen 2001" (2010),
- Vaststellen "Actualisatie Waterplan Nijmegen 2001" (2013),
- Perspectiefnota 2014 (2013) met besluit over rioolinvesteringen Waalsprong tot 2028.

5 Waterplan

In 2011 is de 'Evaluatie Waterplan Nijmegen 2001' opgesteld. In het bestuurlijk overleg tussen gemeente en waterschap kozen beide besturen voor actualisatie van het Waterplan. Dit is vastgelegd in het collegebesluit 17 mei 2011. In het collegevoorstel staat in de samenvatting:
"In ons bestuurlijk overleg met het waterschap (03-02-2011) hebben beide partijen hun voorkeur uitgesproken voor het scenario 2, om het Waterplan te actualiseren en geen nieuw waterplan te maken. We passen de beleidsteksten aan en we leggen een koppeling met het 'Ruimtelijk Kader Water'. Als er maatregelen nodig zijn vanuit nieuwe wetgeving zoeken we bij de actualisatie naar financieringsmogelijkheden binnen het GRP 2010-2016 voor dit uitvoeringsprogramma."

In het rapport 'Actualisatie Waterplan Nijmegen 2001' zijn de visie en doelstellingen van het Waterplan afgezet tegen de ontwikkelingen sinds het opstellen van het Waterplan in 2001. Er is aangegeven welke consequenties die ontwikkelingen hebben en de beleidsteksten zijn aan de nieuwe inzichten aangepast. Er is meer aandacht gekomen voor de monitoring van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water), de risico's van hoogwater (Deltaprogramma en de Richtlijn overstromingsrisico's) en integraal beheer van water (Bestuursakkoord Water). Daarmee is tevens een hiaat in het watertoetsproces weggewerkt. In het rapport is ook de doelrealisatie weergegeven. De belangrijkste gehaalde doelen zijn het wegwerken van achterstallig onderhoud in de vijvers (o.a. baggeren) en het afkoppelen van verhard oppervlak (later vastgelegd in de GRP-en). Op basis daarvan is een geactualiseerd uitvoeringsprogramma voor de periode tot en met 2015 opgesteld (zie bijlage 3.3). Dit programma is vrijwel voltooid. Enkele projecten worden in 2016 nog afgerond, enkele andere projecten zijn opgenomen in dit GRP. In bijlage 3.3 is de stand van zaken per eind 2015 opgenomen.

Met het waterschap is overeengekomen in 2011 om geen nieuw Waterplan te maken, maar het te actualiseren. Nu nemen we de visie, onderzoek en het uitvoeringsprogramma voor het beheer van het watersysteem op in dit GRP, omdat het oppervlaktewater deel uitmaakt van het openbare hemelwaterstelsel. De gezamenlijke uitvoering moeten we nog wel formaliseren.

[5] Werkeenheid Regio Nijmegen bestaat uit de gemeenten Berg en Dal (in 2015 'Groesbeek'), Heumen, Wijchen, Beuningen, Druten en Nijmegen en waterschap Rivierenland.

Bijlage 3

BIJLAGE 3.2: Evaluatie doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden GRP 2010-2016

1.	Doel: inzameling en transport van stedelijk afvalwater			**Evaluatie**	GRP
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
1.1	Het openbaar vuilwaterriool bevat een aansluitmogelijkheid om huishoudelijk afvalwater in te zamelen, tenzij ontheffing op de zorgplicht is aangevraagd.	Alle percelen beschikken over een aansluiting op de riolering of iba of of hebben een ontheffing op de zorgplicht afvalwater van de provincie	Registratie bodemlozingen bij gemeente (Milieu) en oppervlakte-waterlozingen bij waterbeheerders	99,95% van alle percelen is aangesloten op riolering of andere voorziening. Circa 20 percelen zijn nog niet aangesloten.	7.2.1
1.2	Riolen en putten dienen voldoende waterdicht te zijn om instroom van grondwater te voorkomen en beperken.	Ingrijpmaatstaven voor lekkage, inhangende rubberring, verplaatsingen, beschadiging en wortelingroei verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is onvoldoende relevant en niet volledig. Inzicht in afdichtingen en notie van ligging t.o.v. grondwaterstand ontbreken in de maatstaf. Geen oordeel mogelijk.	7.2.2
1.3	Er zijn geen ongewenste lozingen op het vuil- of schoonwaterriool.	Er zijn geen overtredingen van de lozingsvoorwaarden volgens de AMvB's	Controle via het handhavingsprogramma van Milieu	Controle is beperkt. Er zijn meerdere ongewenste lozingen opgetreden.	7.2.1
1.4	De afstroming van rioolwater naar de gemalen of lozingspunten moet voldoende zijn.	Ingrijpmaatstaven voor afstroming verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is geen maatstaf. Afstroming voldoet i.h.a.	7.2.2
		Het laagste inslagpeil van pompen ligt beneden de b.o.b. van het laagst inkomend riool.	Controle bij uitvoering van onderhoudsprogramma gemalen	Voldoet	
1.5	De constructieve toestand van het riool is zodanig dat verzakkingen aan het wegdek zoveel mogelijk worden voorkomen.	Ingrijpmaatstaven voor stabiliteit en waterdichtheid verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf is geen maatstaf. Verzakkingen komen voor.	7.2.2
1.6	Vuilwaterriolen zijn voldoende ontlucht.	Geen stank- of geluidsoverlast voor bewoners veroorzaakt door openbaar riool.	Op basis van (afhandeling) klachtenregistratie.	Maatstaf is te streng (geen i.p.v. minimaal). Klachtenregistratie is nog niet naar wens. Stank- en geluidsoverlast zijn minimaal.	
1.7	De riolering heeft voldoende afvoercapaciteit om het aanbod van stedelijk afvalwater te verwerken.	De capaciteit van de rioolgemalen is berekend op gemiddeld: - 10 liter per inwoner per uur - bestaande lozingen van bedrijfsafvalwater	vergelijking van de gemeten droogweerafvoer met de geïnstalleerde capaciteit	Voldoet voor vuilwaterafvoer, voldoet vrijwel voor regenwaterafvoer.	
		De capaciteit van de gemeentelijke rioolgemalen is berekend op een pompover-capaciteit van 0,7 mm/u	Controle bij herziening van basisrioleringsplannen of Wvo- of aansluitvergunning.	Meetmethode is niet meer actueel. Capaciteit gemalen voldoet.	

Bijlage 3

		(gemengd) of 0,3 mm/u (verbeterd gescheiden)			
1.8	De bedrijfszekerheid van gemalen is dusdanig dat afvoer van afvalwater gewaarborgd is.	Ernstige storingen zijn binnen 3 uur verholpen, overige storingen binnen 24 uur.	Via controle op basis van logboek rioolgemalen en bijzondere objecten.	Voldoet	
1.9	Het transport van afvalwater vanaf de erfgrens tot het hoofdriool via de huis- aansluitingen vindt ongehinderd plaats.	Verstoppingen van huisaansluitingen worden binnen drie werkdagen verholpen.	Op basis van klachtenregistratie.	Maatstaf is te specifiek. Afvoer is voldoende (snel) gewaarborgd, ook bij verstoppingen.	
1.10	Riolen en putten dienen voldoende waterdicht te zijn om uittreding van rioolwater te voorkomen of beperken.	Ingrijpmaatstaven voor lekkage, inhangende rubberring, verplaatsingen, beschadiging en wortelingroei verhelpen volgens het objectieve beoordelingskader kwaliteitsbeheer riolering	Analyse, opgave en programmering in jaarlijkse operationele programma's.	Maatstaf past niet goed. Geen oordeel mogelijk.	7.2.2
2.	Doel: inzameling en transport van afvloeiend hemelwater			**Evaluatie**	
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden		
2.1	Infiltratievoorzieningen in openbaar terrein hebben voldoende capaciteit (berging en ledigingstijd) om het instromend hemelwater snel genoeg te verwerken.	criteria volgens de nota "Afkoppelen en infiltreren hemelwaterafvoer, ontwerp en aanleg"	Toetsing aan resultaten van onderzoek (Monitoringplus).	Implementatie van planmatige monitoring blijft achter. Toplagen wadi's vervangen i.v.m. onvoldoende capaciteit.	7.2.2
2.2	Geen hinderlijke plasvorming bij kolken.	criteria nader uit te werken o.b.v. CROW kwaliteitscatalogus openbare ruimte	Op basis van (afhandeling) klachtenregistratie.	Maatstaf is niet uitgewerkt. CROW criteria zijn te streng. Alleen tegengaan van incidenten door plasvorming volstaat. Klachtenregistratie is nog niet naar wens.	
2.3	De voorzieningen voor verwerking van hemelwater hebben voldoende capaciteit om hevige neerslag zonder wateroverlast te verwerken.	Geen ernstige hinder bij een regenbui met een herhalingstijd van kleiner of gelijk 2 jaar	Meting van de neerslag en waarnemingen van water op straat.	Aan de maatstaf wordt voldaan. Regenwateroverlast komt wel voor bij neerslag met herhalingstijd van > 10 jaar.	7.2.2
2.4	de vuilemissie vanuit gemengde rioolstelsels dient beperkt te zijn	de vuilemissie voldoet aan de basisinspanning riolering	berekening vuilemissie op basis van meting van debieten en concentraties	Voldoet m.i.v. 2014 Eventueel maatstaf en meetmethode aanpassen.	
2.5	de vuilemissie vanuit vuil- en schoonwaterriolen vormt geen belemmering voor het bereiken van waterkwaliteits-doelstellingen	waterkwaliteitstoets door de waterbeheerder	monitoring van de fysisch-chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater	Rijkswaterstaat toetst Rijkswateren niet. Waterschap Rivierenland toetst beperkt. Genuanceerd beeld. Geen grote knelpunten.	7.2.2
2.6	Voorzieningen voor hemelwaterinfiltratie veroorzaken geen ontoelaatbare verontreiniging van bodem of	geen overschrijding van kwaliteitsnormen van bodem en grondwater volgens de Wet Bodembescherming	Toetsing aan resultaten van onderzoek (Monitoringplus).	Implementatie van planmatige monitoring blijft achter. Nog geen oordeel mogelijk.	7.2.2

Bijlage 3

	grondwater					
3.	Doel: voorkomen en beperken van problemen door grondwaterstanden			**Evaluatie**		
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden			
3.1	Afstroming van overtollig grondwater via openbare ontwateringsstelsels is voldoende.	** er zijn nog geenlandelijke ingrijp- en waarschuwingsmaatstaven voor openbaar ontwateringsstelsel **tot die tijd wordt als maatstaf aangehouden het ontbreken van structurele problemen	** of aan de criteria (maatstaf) voldaan wordt wordt afgemeten aan klachten en de resultaten van monitoring	Onderzoek heeft uitgewezen dat structurele grondwateroverlast vrijwel niet voorkomt in Nijmegen. Functionele eisen, maatstaven en meetmethoden aanpassen.	7.2.3	
3.2	Capaciteit van openbare ontwateringsstelsel is voldoende om het overtollige grondwater af te voeren.			idem	7.2.3	
4.	Doel: doelmatig beheer van riolering			**Evaluatie**		
	Functionele eisen	Maatstaven	Meetmethoden			
4.1	Gegevens zijn volledig en betrouwbaar	Gebruikers van de riolering zijn bekend.	Gemeentelijke basisadministratie	Voldoet		
		Gegevens over lozingen van bedrijfsafvalwater zijn bekend.	resultaten controlemetingen bij handhaving	Toezicht en handhaving is beperkt, maar wel aanwezig (ODRN). Terugkoppeling alleen bij incidenten. Werkafspraken zijn aangepast.		
		Basisgegevens van alle objecten zijn bekend.	raadpleging rioolbeheersysteem	Voldoet voor 95% van de objecten (huis- en kolkaansluitingen uitgezonderd).		
		De onderhoudstoestand van de objecten is bekend, rekening houdend met inspectieprogramma	raadpleging rioolbeheersysteem	Van de vrijverval riolen is vrijwel 100% recent geïnspecteerd. Overige objecten veel minder.		
	Gegevens zijn actueel.	Wijziging van gegevens worden binnen drie maanden verwerkt.	steekproef	Tijdige aanlevering van revisies blijkt (soms) erg lastig en voldoet soms niet aan de maatstaf. Verwerking van revisies voldoet wel aan de maatstaf.		
	Gegevens zijn toegankelijk.	Basis- en meetgegevens zijn binnen de waterketen van de sector openbare ruimte door iedereen te raadplegen.	via proces- en telemetriesysteem	Voldoet. Toegankelijkheid van afkoppelgegevens kan wellicht beter door dit op te nemen in standaard beheersysteem.		
4.2	Plannen zijn actueel.	De geldigheidsduur van plannen wordt niet overschreden.	Controle bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet voor de beleidsplannen. Meetmethode anders formuleren.		
	Plannen zijn toegankelijk.	Beleidsplannen staan op de gemeentelijke website.	Minimaal twee maal per jaar update van de website.	Voldoet voor de beleidsplannen. Andere meetmethode formuleren.		
4.3	Informatie voor burgers en bedrijven over riolering en water is actueel en toegankelijk.	Alle voor burgers en bedrijven relevante wet- en regelgeving is vermeld op de gemeentesite.	Minimaal twee maal per jaar update van de website.	Voldoet aan de functionele eis, maar niet aan de maatstaf. Veel relevante wetgeving staat op andere sites dan de gemeentesite.		

Bijlage 3

			Informatie over goed rioolgebruik is opgenomen in de afvalkalender en de gemeentelijke website.	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
					Opname in de afvalkalender bleek niet mogelijk. Opname op de gemeentelijke website is wel gerealiseerd. Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
		Klachtenafhandeling vindt op een eenduidige wijze plaats.	KCC (Open Huis) fungeert als front-office		Voldoet niet aan de functionele eis. Klachtenafhandeling en -registratie zijn niet eenduidig. KCC fungeert wel als frontoffice. Andere maatstaf en meetmethode formuleren.	
		Klachten worden tijdig afgehandeld	Klachten over riolering worden binnen 3 dagen afgehandeld door de Bel- en Herstellijn	Jaarlijkse rapportage Bel- en Herstellijn	Voldoet	
			Klachten over grondwateroverlast worden binnen 6 weken beantwoord.	Postregistratiesysteem	Voldoet	
4.4		Het bepalen van beheer-maatregelen vindt op een zo eenduidige en objectieve methode plaats	Beheermaatregelen voor het vul- en hemelwaterriool worden bepaald op basis van het toetsingskader kwaliteitsbeheer	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet	
		Bij het bepalen van beheer-maatregelen vindt tijdig afstemming plaats met andere programma's en projecten.	Afstemming vindt plaats vóór het vaststellen van de operationele programma's	Verantwoording bij het opstellen van de jaaropdracht.	Voldoet niet volledig aan de maatstaf.	

BIJLAGE 3.3: Stavaza uitvoeringsprogramma Waterplan

Maatregelenprogramma waterplan Nijmegen 2010 - 2015			Uitgevoerd						Doen	Stand van zaken 11-01-2016
		Trekker	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Veiligheid tegen hoog water vergroten										
1	Pilots uitvoeren Deltaprogramma Nieuwbouwontwikkeling & Herstructurering	DPNH			ond.z.	ond.z.				Gereed
2	Meenemen waterkering/waterveiligheid bij nieuwbouwontwikkelingen binnen- en buitendijks	Gem/WSRL			ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	Loopt in het kader van watertoetsen (o.a. Waalfront enHof van Holland), workshops Waalfront en Hof van Holland-Woenderskamp, zienswijze legger dijken 2015
Droge voeten waarborgen										
3	Uitvoeren grondwaterstandsonderzoek in verband met peilopzet Maas-Waalkanaal	Gemeente	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.				Gereed
4a	Bepalen stedelijke waterbergingsopgaven Energieweg/Neerbosch-Oost, Winkelsteeg/ Hatert (i.c.m. Malden), bedrijventerrein Westkanaaldijk op basis van rioolberekeningen door gemeente	WSRL			ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	West-Kanaaldijk: plan klaar. Uitkomst nog gezamenlijk vaststellen. Winkelsteeg- Hatert + Neerbosch-oost-Energieweg: conceptplannen klaar, toetsing loopt, uitkomsten nog gezamenlijk vaststellen in 2015
4b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande berekeningen een waterbergingstekort aangeven	Gem/WSRL						ntb	ntb	Nog te doen op basis van bepaling waterbergingsopgaven
5ab	Aanpakken opstuwing watersysteem Dukenburg projecten	Gem/WSRL		ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	uitv.	uitv	Duikers Malvert gereed, alleen traject nazorg loopt nog. Stuw Teersdijk gaat in uitvoering
5c	Aanpakken opstuwing watersysteem Dukenburg beheer	Gem/WSRL						ond.z.		Gereed
6	In beeld brengen van het watersysteem Neerbosch West (kinderdorp Neerbosch e.o.)	WSRL							ond.z.	Nog niet gestart
7	Herberekenen waterbalans Dukenburg/Lindenholt na verhoging Maas-Waalkanaal	WSRL			ond.z.		uitv			Gereed
8	Waterbergingsbankproces Dukenburg/ Lindenholt	Gemeente								We gaan een simpele waterboekhouding opzetten in 2016
9a	Uitvoeren waterstructuuranalyse Dukenburg	Gemeente						ond.z.	ond.z.	Dit proces is gestart in het kader van een klimaatadaptatiestrategie
9b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse kansen of problemen aangeeft	Gem/WSRL						ntb	ntb	Stageproject 1e half jaar
Waterketen optimaliseren										
10	Risicoanalyse rioolinfrastructuur (voorkomen calamiteiten zoals bij Plein 1944)	Gemeente			ond.z.					Gereed
11	Doorgaan met (autonome) afkoppelprojecten als zich daarvoor kansen voordoen.	Gemeente	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Doorlopend via GRP
12	Analyse omgaan met heftige regenbuien in centrum en oostelijk deel van Nijmegen	Gemeente		ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z.	uitv	uitv	Enquete gehouden o.a. in centrum. Analyse wordt afgerond, projecten worden opgestart
13	Nieuwe sanitatievormen onderzoeken in Dukenburg, Hatert en Waalsprong (Vossenpels)	Gemeente			ond.z.	ond.z.				Geen actuele ontwikkelingen, behalve Vossenpels.
14a	Verbetering afvalwatersysteem Dukenburg en Lindenholt (lekke riolen)	Gemeente			ond.z.	ond.z.				Rapport Rioolvreemd water Dukenburg opgeleverd
14b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse kansen of problemen aangeeft	Gemeente								Voorlopig geen acties nodig
17	Bij de RWZI energie- en warmtewinning toepassen	WSRL		ond.z.	ond.z.					Gereed
Schoon en voldoende										
18a	Aanpakken vijvers Neerbosch-Oost (waterberging en natuurvriendelijke oevers)	Gem/WSRL			ond.z	ond.z.	uitv	uitv		1e Fase afgerond en 2e Fase is net opgeleverd, nog nazorg doen
18b	Aanpakken kleine overstorten vijvers Neerbosch-Oost	Gemeente						ond.z	ond.z.	Opstarten 2016
19a	Analyseren water- en rioleringssysteem bedrijventerrein Winkelsteeg	Gemeente			ond.z	ond.z.	uitv	uitv	ond.z.	Deels uitgevoerd, rest valt onder actie 4. Water- en stoffenbalans WSRL opstarten
19b	Maatregelen uitvoeren als bovenstaande analyse problemen aangeeft	Gemeente						uitv	ntb	Mogelijk gaan we de duiker tussen sloot en vijvers vergroten en baggeren
20	Opstellen Plan van Aanpak waterkwaliteit waterspeelplaats Lindenholt	Gemeente				ond.z.	uitv			Monitoring loopt, voorlopig geen actie nodig
21	Monitoren van kwetsbaarheid watergang/vijvers Neerbosch-Oost en Winkelsteeg/Hatert bij langdurige droogleperiodes.	WSRL				ond.z.	ond.z.			Loopt
22	Onderzoeken (vermeende) blauwalg in vijvers sportpark Winkelsteeg	WSRL					ond.z.	ond.z	ond.z	Analyse gestart, hopelijk wordt duidelijk wat de bronnen zijn en dus de oplossingsrichtingen
23	Automatiseren krooshekreiniger Neerbosch-Oost en Malden	WSRL				ond.z.	uitv	uitv		Maatregel geprogrammeerd in MJP, precieze uitvoeringsdatum nog onbekend

Bijlage 3

Water inzetten om ruimtelijke kwaliteit te vergroten											
24	Pilots water- en rioleringsplannen in de droge stad	Gemeente			ond.z.	ond.z.	ond.z	ond.z	Opstarten in 2016		
25	Pilot groen-blauwe structuren in de droge stad	Gemeente			ond.z.	ond.z.			Gereed		
26	Beoordelen ruimtelijke projecten op kansen voor duurzame stedelijke ontwikkeling	Gemeente		ond.z.	ond.z.	ond.z.	ond.z	ond.z	Loopt		
27	Herzien streefbeelden wateren (inclusief Waalsprong) en herinrichting oevers op basis van herziening	Gem/WSRL			ond.z	uitv			Voorbereiding uitgevoerd. Nu moeten beide partijen dit oppakken.		
28	Opstellen Handboek Water en RO op basis van Ruimtelijk Kader Water en Ruimtelijk Kader/Ondergrond	Gemeente			uitv				Gereed		
Samenwerking versterken											
29a	Afronden beheeroverdracht	Gem/WSRL			ond.z.	uitv	uitv	uitv	WSRL maakt Plan van Aanpak		
29b	Inmeten vijvers als blijkt uit inventarisatie dat gegevens ontbreken	Gem/WSRL				uitv	uitv	uitv	Analyse loopt bij stadsbeheer en bij student		
30	Actualiseren monitoringplan	Gem/WSRL			ond.z	ond.z.	uitv	uitv	Opstarten actualisatie in 2016		
31	Permanent overleg optimaliseren waterketen en uitvoeren afvalwaterakkoord	Gem/WSRL		uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt		
32	Informatie-uitwisseling over ervaringen met innovatieve concepten en pilotprojecten	Gem/WSRL		uitv	uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt, komt weinig voor.		
33	Regionale samenwerking	Gem/WSRL			uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt		
34	Afvalwaterteam	Gem/WSRL			uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt		
35	Afstemming van verantwoordelijkheden en taken tussen waterschap en gemeente	Gem/WSRL			uitv	uitv	uitv	uitv	Loopt		
				uitgevoerd					Projecten lopen al		
				lopende of nog uit te voeren					Project moet nog starten		

Bijlage 4

BIJLAGE 4.1: Overzicht aanwezige voorzieningen

AFVALWATER (incl. regenwater)		
1) Gemalen en pompen	**41**	**st**
-met bovenbouw	12	st
-zonder bovenbouw	22	st
-tbv overstort	1	st
-vacuüm	1	st
-tunnel	5	st
-drukriolering	77	st
2) Pers- en vacuümleidingen	**45**	**km**
-persleiding	40	km
-vacuümleiding	5	km
3) Vrijvervalriolen	**697,4**	**km**
-gemengd	335,7	km
-vuilwater	183,2	km
-regenwater	164,3	km
-infiltratieriolen	14,2	km
Overstorten	**375**	**st**
-extern (gemengd)	20	st
-extern (regenwater)	18	st
-extern (vgs)	14	st
-intern (gemengd)	29	st
-intern (regenwater)	35	st
-intern (vgs)	8	st
-gemengde uitlaten	17	st
-hemelwateruitlaten	219	st
-regenwateroverstorten cq nooduitlaten (vgs)	15	st
4) Voorzieningen	**56**	**st**
-bergbezinkbassin (BBB)	3	st
- wadi's	18	st
- infiltratievelden	28	st
-overstortsvijvers (Archipelstraat, Grootstalselaan, Houtlaan, OC Huismanstraat, Weg door Jonkerbos)	5	st
-overstortvelden (Hatertseweg en Kanaalstraat)	2	st
5) Putten	**16.646**	**st**
-inspectieputten	16.534	st
-infiltratieputten	71	st
-infiltratiekrat	41	st
-drainput		st

Bijlage 4

6) Aansluitingen	**107.713**	**st**
-huis	65.000	st
-bedrijf	12.700	st
-kolk	42.713	st
-drain		st
7) Straatafwatering	**42.713**	**st**
-trottoirkolk	**22.253**	**st**
-straatkolk	**20.375**	**st**
-lijnroosters	**75**	**st**
-waterpasserende verharding (WV)	**10**	**st**
8) Meetpunten	**61**	**st**
-regenmeter	6	st
-overstortmeters	32	st
-debietsmeters	23	st
9) IBA's	**0**	**st**
OPPERVLAKTEWATER		
100) Duikers	10,5	km
110) Waterlopen	72500	m2
BELEVINGSWATER		
200) Fonteinen	21	st
GRONDWATER		
400) Drainageleidingen	29	km
410) Drainput	460	st
420) Grondwatermeetpunten		

Opmerkingen:

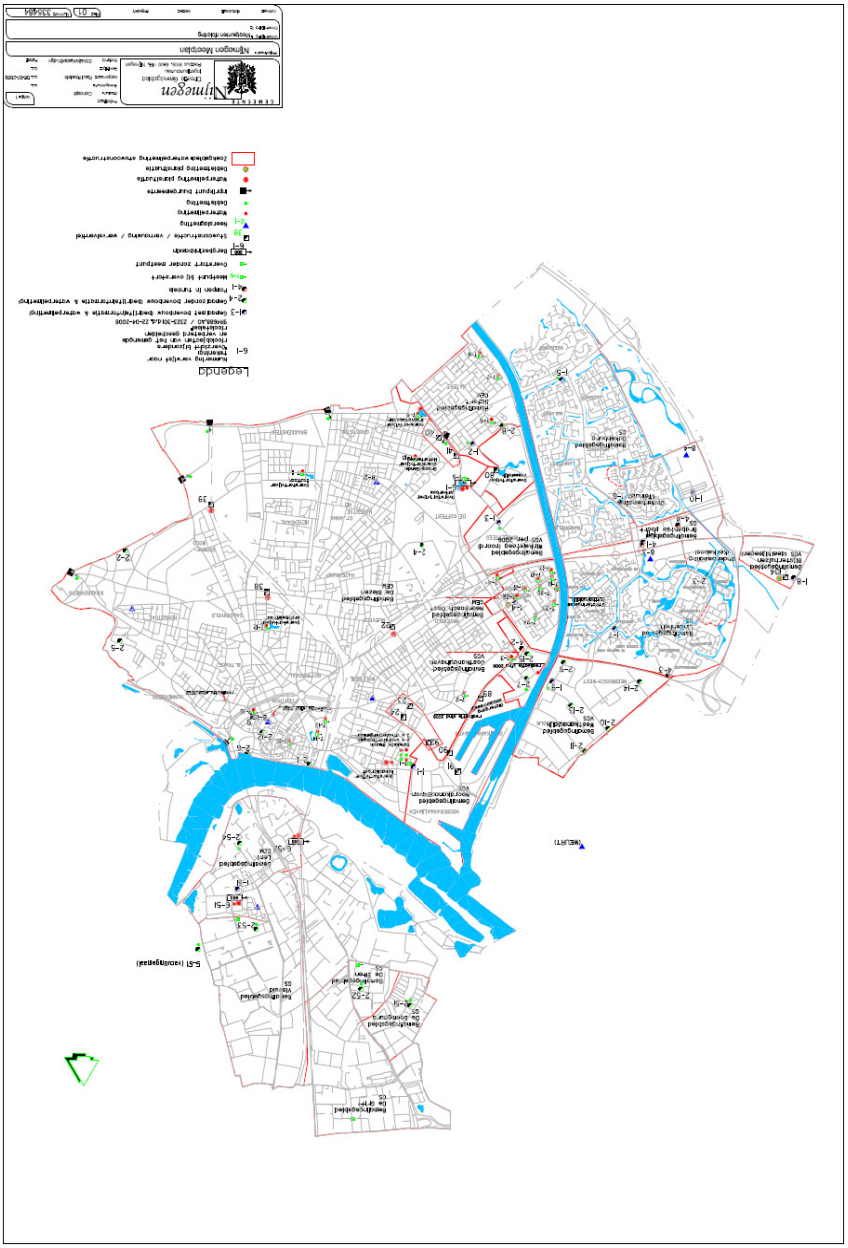
- 'Hemelwateruitlaten' staan onder de categorie 'vrijvervalriolen\overstorten' vermeld, maar kunnen ook beschouwd worden als een aparte subcategorie.
- Overstortvijvers: vijver bij OC Huismanstraat is oppervlaktewater en niet een overstortvijver, Vijver bij Weg door Jonkerbos is een schoonwatervijver.
- Aantal wadi's en infiltratievelden nog actualiseren.

Algemeen rioleringsplan Nijmegen 1903

Geschiedenis der rioleering in verband met den uitleg der stad.

Voor een goed begrip van het hierbij gevoegde algemeene rioleeringsplan van Nijmegen is het noodig een overzicht te hebben van het thans aldaar aanwezige rioolnet en van de aanleidingen, die voor den aanleg en latere uitbreidingen daarvan bestaan hebben.

Bijlage 4

Opmerking: De ondergrond van kaartje wordt nog geactualiseerd.

Overzicht lozingswerken

Gemeente: Nijmegen
Woonkern (gebied): Nijmegen
Gegevens lozingswerken **huidige situatie in jaar:** 2015

Lozingswerk			Locatie				Drempel				Hydr. berekening		Randvoorziening		Overst.-freq.	Jaar van sanering / realisatie	Aanwezige meet-apparatuur	Terug-slag-klep ja/nee	Spoel-klep ja/nee
Nummer	Type	Status	straatnaam en huisnr.	X-coörd. RD-net	Y-coörd. RD-net	Ontvangend oppervlaktewater	Hoogte (m+NAP)	Ingemeten Ja/nee	Lengte (m)	putdeksel hoogte (m +NAP)	Max. intensiteit (l/s) bui 9	Verhard oppervlak (ha)	Type	inhoud (m3)	freq. (n/jaar)				
			Bemalingsgebied De Biezen																
10 / Z21	RO	Aanwezig	Laarsedam/Bredestraat	185.297	428.305	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,77	Ja	11,65	9,40	3450				3		Ja	Nee	Nee
11 / 114	RO	Aanwezig	Dr.de Blécourtstr./Energieweg	184.670	427.828	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,93	Ja	4,00	9,75	790				3		Ja	Nee	Nee
12 / 4551	RO	Aanwezig	Lierstraat/Serenadestraat	184.856	426.739	Energieweg-Neerbosch-Oost	9,40	Ja	11,00	11,10	1790				2		Ja	Nee	Nee
37 / 1280	RO	Aanwezig	Kanaalstraat	186.143	429.233	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,65	Ja	5,70	10,03	5970				4		Ja	Nee	Nee
1	RO	Aanwezig	De biezen nr. 9 (overstortpompen)	186.040	429.190	Waal (RWS)	8,45	Ja									Ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Neerbosch-Oost																
63 / 4443	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Balladestr.	184.514	426.939	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,30	Ja	1,00	**9,38**	240				2		ja	Nee	Nee
64 / 4415	RO	Aanwezig	Tangostr./Etudestr.	184.277	426.820	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,16	Ja	1,00	9,40	440				2		ja	Nee	Nee
65 / 4437	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Cantatestr.	184.296	426.792	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,18**	Ja	1,00	**9,42**	340				2		ja	Nee	Nee
66 / 4393	RO	Aanwezig	Tangostr./Nocturnestr.	184.101	426.701	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,20**	Ja	1,19	9,80	150	26			1		ja	Nee	Nee
67 / 4433	RO	Aanwezig	O.C.Huismanstr./Nocturnestr.	184.122	426.673	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,20	Ja	1,20	**9,77**	230				1		ja	Nee	Nee
68 / 13257	RO	Aanwezig	Rapsodiestr./Nocturnestr.	184.068	427.032	Energieweg-Neerbosch-Oost	**8,22**	Ja	0,98	9,80	240				1		ja	Nee	Nee
69 / 3447	RO	Aanwezig	Rapsodiestr./Jachthoornstr.	184.341	427.217	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,16	Ja	1,00	**9,38**	660				2		ja	Nee	Nee
70 / 3460	RO	Aanwezig	Fanfarestr./O.C.Huismanstr.	184.592	427.013	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,18	Ja	3,00	9,40	630				2		ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Hatert																
72 / 6581	RO	Aanwezig	Nijenrodestr./Middachtenstr.	185.066	423.777	Hatert-Malden	8,42	Ja	1,56	10,00	1370				6		ja	Nee	Nee
74 / 6498	RO	Aanwezig	Hulkestijnstr./Nijenrodestr.	184.816	424.068	Hatert-Malden	8,57	Ja	1,60	10,00	1020	45			6		ja	Nee	Nee
76 / 6193	RO	Aanwezig	Turkooispad	184.904	424.655	Hatert-Malden	8,49	Ja	2,80	10,07	2620				6		ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Oostkanaalhaven																
83 / 14060	HO	Aanwezig	Energieweg	184.461	427.690	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	2,00	10,94	n.b.	0,6			< 35		Nee	Nee	Nee
84 / 13422	HO	Aanwezig	Factorijweg	184.313	428.008	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	1,50	9,70	560				< 35		Nee	Nee	Nee
84a/ Z5380	HO	Aanwezig	Dr.de Blécourtstr./Ambachtsweg	184.405	428.163	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,60	Ja	3,00	9,85	710	11			< 35		Nee	Nee	Nee
85 / 14087	HO	Aanwezig	Energieweg/Ambachtsweg	185.155	428.427	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,60	Nee	1,50	9,80	n.b.	1,0			< 35		Nee	Nee	Nee
85a / 3367	HO	Aanwezig	Ambachtweg/Energieweg	185.119	428.449	Energieweg-Neerbosch-Oost	8,80	Nee	1,00	9,80	n.b.	0,6			< 35		Nee	Nee	Nee
88 / 13707	HO	Aanwezig	Industrieweg	185.689	429.051	Energieweg-Neerbosch-Oost	9,40	Nee	2,40	10,18	n.b.	0,4			< 35		Nee	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Winkelsteeg Noord																
79A / 4721	HO	Aanwezig	St. Teunismolenweg	184.195	426.118	Hatert-Malden	8,90	Nee	7,00	10,90	1900	31,5			< 40		Nee	Nee	Nee
79B / 5156	HO	Aanwezig	Nwe Dukenburgseweg/Oostkanaaldijk	184.334	425.578	Hatert-Malden	9,50	Nee	2,50	10,50	740	13,7			< 40		Nee	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Winkelsteeg Zuid																
80 / 5276	HO	Aanwezig	Hulzenseweg	184.874	425.294	Hatert-Malden	8,75	Nee	1,40	10,70	n.b.	15,6			< 40		Nee	Nee	Nee

Bijlage 4

Gemeente: Nijmegen
Wooneenheden (gebied): Nijmegen
Gegevens lozingswerken **huidige situatie in jaar:** 2015

Lozingswerk Nummer	Type	Status	straatnaam en huisnr.	Locatie X-coörd. RD-net	Y-coörd. RD-net	Ontvangend oppervlaktewater	Overstort Hoogte (m+NAP)	Overstort Drempel Ingemeten Ja/nee	Overstort Drempel Lengte (m)	Overstort puddelsel hoogte (m+NAP)	Hydr. berekening Max. intensiteit (l/s) bui 9	Hydr. berekening Verhard oppervlak (ha)	Randvoorziening Type	Randvoorziening inhoud (m3)	Overst. freq. (n/jaar)	Jaar van sanering / realisatie	Aanwezige meet-apparatuur	Terug-slag-klep ja/nee	Spoel-klep ja/nee
Bemalingsgebied Westkanaaldijk																			
94 / 15053	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Metaalweg	184.022	429.268	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
95 / 15046	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Volkampweg	183.875	429.156	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.	44,0			< 40		Nee	Nee	Nee
96 / 15050	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Lindenhoutseweg	183.693	426.011	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	5,00	9,00	n.b.				< 40		Nee	Nee	Nee
97 / 15000	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Binderskampweg	183.544	428.872	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	4,40	9,49	n.b.				< 30		Nee	Nee	Nee
98 / 7106	HO	Aanwezig	Binderkampweg	184.049	428.241	Grens Nijmegen / Weurt	7,65	Nee	3,20	9,00	n.b.	17,7			< 30		Nee	Nee	Nee
99 / 7102	HO	Aanwezig	Hogelandseweg/Pieckelaan	183.361	428.740	Grens Nijmegen / Weurt	7,40	Nee	4,00	8,10	n.b.	10,6			< 40		Nee	Nee	Nee
100 / 7338	HO	Aanwezig	Microweg	183.962	427.853	Dukenburg	7,65	Nee	4,50	9,00	n.b.	6,5			< 40		Nee	Nee	Nee
Overstorten op Rijkswater			**Bemalingsgebied De Biezen**																
3 / 1583	RO	Aanwezig	Nieuwe Markstraat	187.212	428.647	Waal	15,60	Ja	5,00	17,89	3610				2		Ja	Nee	Nee
4 / 1635	RO	Aanwezig	Kronenburgseringel	187.317	428.801	Waal	15,60	Ja	4,00	15,97	1500				3		Ja	Nee	Nee
5 / 1611	RO	Aanwezig	Oude Haven/Nieuwe Markt	187.423	429.181	Waal	11,03	Ja	3,72	12,60	1590				2		Ja	Nee	Nee
6 / 13103	RO	Aanwezig	Houtstraat	187.671	428.896	Waal	16,51	Ja	4,61	17,88	4830				12		Ja	Nee	Nee
9 / 2179	RO	Aanwezig	Hertogplein	188.191	428.530	Waal	28,93	Ja	3,00	32,16	2600				25		Ja	Nee	Nee
			Bemalingsgebied Noordkanaalhaven																
86 / 14070	HO	Aanwezig	Energieweg	185.510	429.059	Maas-Waalkanaal	8,60	Ja	2,60	10,00							Nee	Nee	Nee
87 / 1075	HO	Aanwezig	Handelsweg	185.267	429.191	Maas-Waalkanaal	8,60	Ja	2,50	9,83							Nee	Nee	Nee
87A 1028	HO	Aanwezig	Nijverheidsweg	184.883	429.004	Maas-Waalkanaal	8,60	Ja	2,50	10,00							Nee	Nee	Nee
Overstorten Lent																			
0273 / B30379	RO	Aanwezig	Laauwikstraat	188.476	430.926	Turennesingel	8,77	Ja	7,50	10,33	990		BBL	393	2	2003	Ja	Nee	Ja
018 / B30001	RO	Aanwezig	Parallelweg	187.602	430.219	Turennesingel	8,79	Ja	4,00	9,75	480		BBL	300	2	2004	Ja	Nee	Nee
51153	NUH	Aanwezig	Weerdgwichtstraat	186.733	431.873	Weerdgwichtstraat	8,80	Ja	1,00	9,46						2003	Nee	Nee	Nee
250809	NUH	Aanwezig	Turennesingel	188.448	431.248	Turennesingel	8,80		1,00	9,67						1997	Nee	Nee	Nee
1449 / 230354	RO	Vervallen	Griftdijk Noord	187.464	430.764	Griftdijk Noord	8,80	Ja	1,00	9,43		0,5			1		Nee	Nee	Nee
30682	RO	Aanwezig	Griftdijk Noord	187.457	430.889	Griftdijk Noord	9,22	Ja	0,315	10,20		0,5			1	2013	Nee	Nee	Nee

Opmerkingen: 1. overstortingsfrequentie is een schatting tussen (theoretisch) berekend en meetresultaten
2. Verhard oppervlak voor geheel bemalingsgebied De Biezen is conform OAS aangehouden te weten 615 ha (peildatum 01-01-2006)
3. Overstort Griftdijk Noord is een riolestelsel van 3 rioolstrengen ø300mm. Overstort is nu leidelijk een PVC 0315mm met b.o.b. 9,22+

Wooneenheden (gebied): Nijmegen
Gegevens lozingswerken **toekomstige situatie in jaar:** 2010

Bijlage 4

Locatie								Dempel			Hydr. berekening		Rioolbeheer		Overst.		Aanwezige meet- apparatuur	Verg-elijk- baar kleiner ja/nee	Spoel- klep ja/nee
Nummer	Type	Status	straatnaam en huisnr.	X-coord. RD-net	Y-coord. RD-net	Ontvangend oppervlaktewater	Hoogte (m+NAP)	tegenwater Ja/nee	Lengte (m)		Max. interval-set (l/s) bui 9	Nuttig opslag-vermogen (m3)	Type	Inhoud (m3)	Vervl. (m/jaar)	Jaar van saneren / realisatie			
37 / 1260	RO	Toekomst	Kanaalstraat	186.143	429.233	Energieweg Noertzoch-Oost	8,75		5,70	10,03	5560				2	2010	Ja	Nee	Nee
Overstort op Rijkswater 1	RO	Aanwezig	De biezen nr. 9 (overstortpompen)	186.040	429.190	Waal	8,75	Ja									Ja	Nee	Nee
9 / 2179	RO	Aanwezig	Herbgallein	188.191	428.500	Waal	29,03	Ja	3,00	32,16	2600				25	dec. 2009	Ja	Nee	Nee
Overstorten Lent 1449 / Z3035	HO	Aanwezig	Griftlijk Noord	187.464	430.764	Griftlijk Noord	8,80	Ja	1,00	9,43		0,5			1		Nee	Nee	Nee
Verwerkt in tabel van 2015																			

Bijlage 4

BIJLAGE 4.2: Overzicht financiën

Totale lasten en baten

	Bestaand areaal + Waalsprong							
	Spaarbedrag Investeringen	Dotatie Onderhoud	Overige expl. Lasten	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening + nieuwe GRP (onderhoud + expl.resultaat)	**SUBTOTAAL LASTEN**	2013 e.v. jaren BTW 12,5%	**TOTALE LASTEN**	**TOTALE BATEN**
2017	7.239.418	2.574.101	4.052.805	-734.031	**13.132.293**	1.641.537	**14.773.829**	**14.773.829**
2018	7.398.046	2.589.995	4.041.468	-734.031	**13.295.478**	1.661.935	**14.957.412**	**14.957.412**
2019	7.587.320	2.607.479	4.101.318	-734.033	**13.562.083**	1.695.260	**15.257.344**	**15.257.344**
2020	7.802.865	2.627.940	4.095.838	-62.094	**14.464.549**	1.808.069	**16.272.617**	**16.272.617**
2021	7.988.681	2.648.401	4.168.181	-62.094	**14.743.169**	1.842.896	**16.586.065**	**16.586.065**
2022	8.145.333	2.668.862	4.248.408	-62.094	**15.000.508**	1.875.064	**16.875.572**	**16.875.572**
2023	8.277.103	2.689.323	4.228.210	-62.094	**15.132.542**	1.891.568	**17.024.110**	**17.024.110**
2024	8.413.067	2.709.784	4.260.513	-62.094	**15.321.269**	1.915.159	**17.236.428**	**17.236.428**
2025	8.505.966	2.730.245	4.292.816	-62.094	**15.466.932**	1.933.367	**17.400.299**	**17.400.299**
2026	8.578.268	2.750.706	4.325.119	-62.094	**15.591.998**	1.949.000	**17.540.997**	**17.540.997**
2027	8.644.350	2.771.167	4.357.421	-62.094	**15.710.844**	1.963.855	**17.674.699**	**17.674.699**
2028	8.681.425	2.787.819	4.383.711	-62.094	**15.790.861**	1.973.858	**17.764.718**	**17.764.718**
2029	8.650.073	2.803.558	4.408.559	-62.095	**15.800.095**	1.975.012	**17.775.107**	**17.775.107**
2030	7.077.430	2.793.558	4.408.559	0	**14.279.547**	1.784.943	**16.064.491**	**16.064.491**
2031	6.978.854	2.793.558	4.408.559	0	**14.180.971**	1.772.621	**15.953.593**	**15.953.593**
2032	6.737.201	2.793.558	4.408.559	0	**13.939.318**	1.742.415	**15.681.733**	**15.681.733**
2033	6.564.779	2.793.558	4.408.559	0	**13.766.896**	1.720.862	**15.487.758**	**15.487.758**
2034	6.544.665	2.793.558	4.408.559	0	**13.746.782**	1.718.348	**15.465.129**	**15.465.129**
2035	6.517.627	2.793.558	4.408.559	0	**13.719.744**	1.714.968	**15.434.712**	**15.434.712**
2036	6.599.051	2.793.558	4.408.559	0	**13.801.168**	1.725.146	**15.526.314**	**15.526.314**
2037	7.197.398	2.793.558	4.408.559	0	**14.399.515**	1.799.939	**16.199.455**	**16.199.455**
2038	7.193.438	2.793.558	4.408.559	0	**14.395.555**	1.799.444	**16.194.999**	**16.194.999**
2039	7.764.092	2.793.558	4.408.559	0	**14.966.209**	1.870.776	**16.836.985**	**16.836.985**
2040	9.001.670	2.793.558	4.408.559	0	**16.203.787**	2.025.473	**18.229.261**	**18.229.261**
2041	9.056.982	2.793.558	4.408.559	0	**16.259.099**	2.032.387	**18.291.486**	**18.291.486**
2042	9.131.337	2.793.558	4.408.559	0	**16.333.454**	2.041.682	**18.375.136**	**18.375.136**
2043	10.239.539	2.793.558	4.408.559	0	**17.441.656**	2.180.207	**19.621.863**	**19.621.863**
2044	10.936.971	2.793.558	4.408.559	0	**18.139.088**	2.267.386	**20.406.474**	**20.406.474**
2045	12.926.712	2.793.558	4.408.559	0	**20.128.829**	2.516.104	**22.644.932**	**22.644.932**
2046	15.200.298	2.793.558	4.408.559	0	**22.402.415**	2.800.302	**25.202.717**	**25.202.717**
2047	15.484.654	2.793.558	4.408.559	0	**22.686.770**	2.835.846	**25.522.617**	**25.522.617**
2048	15.898.240	2.793.558	4.408.559	0	**23.100.357**	2.887.545	**25.987.901**	**25.987.901**
2049	15.866.442	2.793.558	4.408.559	0	**23.068.559**	2.883.570	**25.952.128**	**25.952.128**
2050	15.834.643	2.793.558	4.408.559	0	**23.036.760**	2.879.595	**25.916.355**	**25.916.355**
2051	15.802.845	2.793.558	4.408.559	0	**23.004.962**	2.875.620	**25.880.582**	**25.880.582**
2052	15.771.047	2.793.558	4.408.559	0	**22.973.164**	2.871.645	**25.844.809**	**25.844.809**
2053	15.785.402	2.793.558	4.408.559	0	**22.987.519**	2.873.440	**25.860.959**	**25.860.959**
2054	15.629.827	2.793.558	4.408.559	0	**22.831.944**	2.853.993	**25.685.937**	**25.685.937**
2055	15.555.222	2.793.558	4.408.559	0	**22.757.339**	2.844.667	**25.602.006**	**25.602.006**
2056	15.340.193	2.793.558	4.408.559	0	**22.542.309**	2.817.789	**25.360.098**	**25.360.098**
2057	14.576.017	2.793.558	4.408.559	0	**21.778.134**	2.722.267	**24.500.400**	**24.500.400**
2058	14.454.219	2.793.558	4.408.559	0	**21.656.336**	2.707.042	**24.363.378**	**24.363.378**
2059	13.441.232	2.793.558	4.408.559	0	**20.643.349**	2.580.419	**23.223.768**	**23.223.768**
2060	11.842.552	2.793.558	4.408.559	0	**19.044.669**	2.380.584	**21.425.253**	**21.425.253**
2061	11.490.384	2.793.558	4.408.559	0	**18.692.501**	2.336.563	**21.029.063**	**21.029.063**
2062	11.443.821	2.793.558	4.408.559	0	**18.645.938**	2.330.742	**20.976.680**	**20.976.680**
2063	10.015.500	2.793.558	4.408.559	0	**17.217.617**	2.152.202	**19.369.819**	**19.369.819**
2064	11.587.120	2.793.558	4.408.559	0	**18.789.237**	2.348.655	**21.137.891**	**21.137.891**
2065	11.995.198	2.793.558	4.408.559	0	**19.197.314**	2.399.664	**21.596.979**	**21.596.979**
2066	11.466.083	2.793.558	4.408.559	0	**18.668.200**	2.333.525	**21.001.725**	**21.001.725**

Bijlage 4

Exploitatielasten [1 van 3]

	5.2.1 Aanleg		5.2.2. Gegevens-beheer		5.2.3 Reinigen, inspecteren, beoordelen, onderhoud (incl. reparatie)		5.2.4. Vernieuwen	
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	*PP startjaar*	*PP rekenjaar*
2017	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.616.500	*2.616.500*	*205.000*	*205.000*
2018	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.561.500	*2.561.500*	*175.000*	*175.000*
2019	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.561.500	*2.561.500*	*175.000*	*175.000*
2020	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2021	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2022	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2023	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2024	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2025	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2026	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2027	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2028	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2029	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2030	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2031	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2032	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2033	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2034	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2035	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2036	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2037	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2038	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2039	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2040	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2041	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2042	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2043	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2044	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2045	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2046	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2047	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2048	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2049	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2050	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2051	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2052	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2053	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2054	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2055	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2056	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2057	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2058	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2059	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2060	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2061	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2062	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2063	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2064	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2065	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*
2066	75.000	*75.000*	*240.000*	*240.000*	2.536.500	*2.536.500*	*175.000*	*175.000*

Bijlage 4

Exploitatielasten [2 van 3]

	5.2.5 Verbeteren		5.2.6 Meldingen en klachten		5.2.7 Vergunningen, toezicht en handhaving		5.2.8 Beleid en planvorming	
	PP startjaar	PP rekenjaar	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*
2017	*30.000*	*30.000*	242.500	*242.500*	37.000	*37.000*	279.000	*279.000*
2018	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	279.000	*279.000*
2019	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	289.000	*289.000*
2020	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	274.000	*274.000*
2021	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	314.000	*314.000*
2022	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	339.000	*339.000*
2023	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2024	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2025	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2026	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2027	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2028	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2029	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2030	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2031	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2032	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2033	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2034	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2035	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2036	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2037	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2038	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2039	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2040	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2041	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2042	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2043	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2044	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2045	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2046	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2047	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2048	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2049	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2050	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2051	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2052	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2053	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2054	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2055	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2056	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2057	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2058	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2059	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2060	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2061	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2062	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2063	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2064	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2065	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*
2066	*30.000*	*30.000*	232.500	*232.500*	27.000	*27.000*	309.000	*309.000*

Bijlage 4

Exploitatielasten [3 van 3]

	5.2.9 Onderzoek functioneren		5.2.10 Monitoren en functioneren		5.2.11 Voorlichting en communicatie		5.2.12 Overige toerekeningen		**Totaal prijspeil rekenjaar**
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	PP startjaar	*PP rekenjaar*	
2017	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.441.000	*2.441.000*	**6.627.000**
2018	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.536.000**
2019	178.500	*178.500*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.568.500**
2020	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.506.000**
2021	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.546.000**
2022	178.500	*178.500*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.593.500**
2023	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2024	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2025	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2026	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2027	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2028	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2029	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2030	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2031	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2032	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2033	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2034	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2035	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2036	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2037	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2038	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2039	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2040	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2041	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2042	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2043	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2044	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2045	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2046	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2047	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2048	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2049	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2050	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2051	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2052	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2053	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2054	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2055	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2056	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2057	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2058	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2059	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2060	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2061	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2062	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2063	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2064	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2065	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**
2066	156.000	*156.000*	110.000	*110.000*	195.000	*195.000*	2.455.000	*2.455.000*	**6.541.000**

Bijlage 4

Investeringen bestaand areaal

	5.2.1 Aanleg		5.2.4. Vernieuwen		5.2.5 Verbeteren		**Totaal**
	PP startjaar	*PP rekenjaar*	*PP startjaar*	*PP rekenjaar*	PP startjaar	PP rekenjaar	
2017	100.000	*100.000*	2.800.000	*2.800.000*	600.000	*600.000*	**3.500.000**
2018	100.000	*100.000*	3.000.000	*3.000.000*	600.000	*600.000*	**3.700.000**
2019	100.000	*100.000*	3.000.000	*3.000.000*	600.000	*600.000*	**3.700.000**
2020	100.000	*100.000*	3.000.000	*3.000.000*	600.000	*600.000*	**3.700.000**
2021	100.000	*100.000*	2.800.000	*2.800.000*	600.000	*600.000*	**3.500.000**
2022	100.000	*100.000*	2.800.000	*2.800.000*	600.000	*600.000*	**3.500.000**
2023	100.000	*100.000*	2.800.000	*2.800.000*	600.000	*600.000*	**3.500.000**
2024	100.000	*100.000*	3.731.538	*3.731.538*	600.000	*600.000*	**4.431.538**
2025	100.000	*100.000*	3.833.077	*3.833.077*	600.000	*600.000*	**4.533.077**
2026	100.000	*100.000*	4.052.308	*4.052.308*	600.000	*600.000*	**4.752.308**
2027	100.000	*100.000*	4.546.154	*4.546.154*	600.000	*600.000*	**5.246.154**
2028	100.000	*100.000*	4.617.692	*4.617.692*	600.000	*600.000*	**5.317.692**
2029	100.000	*100.000*	4.497.692	*4.497.692*	600.000	*600.000*	**5.197.692**
2030	100.000	*100.000*	4.412.308	*4.412.308*	600.000	*600.000*	**5.112.308**
2031	100.000	*100.000*	4.345.385	*4.345.385*	600.000	*600.000*	**5.045.385**
2032	100.000	*100.000*	4.135.385	*4.135.385*	600.000	*600.000*	**4.835.385**
2033	100.000	*100.000*	3.994.615	*3.994.615*	600.000	*600.000*	**4.694.615**
2034	100.000	*100.000*	4.006.154	*4.006.154*	600.000	*600.000*	**4.706.154**
2035	100.000	*100.000*	4.010.769	*4.010.769*	600.000	*600.000*	**4.710.769**
2036	100.000	*100.000*	4.123.846	*4.123.846*	600.000	*600.000*	**4.823.846**
2037	100.000	*100.000*	4.753.846	*4.753.846*	600.000	*600.000*	**5.453.846**
2038	100.000	*100.000*	4.781.538	*4.781.538*	600.000	*600.000*	**5.481.538**
2039	100.000	*100.000*	5.383.846	*5.383.846*	600.000	*600.000*	**6.083.846**
2040	100.000	*100.000*	6.653.077	*6.653.077*	600.000	*600.000*	**7.353.077**
2041	100.000	*100.000*	6.738.462	*6.738.462*	600.000	*600.000*	**7.438.462**
2042	100.000	*100.000*	6.844.615	*6.844.615*	600.000	*600.000*	**7.544.615**
2043	100.000	*100.000*	7.984.615	*7.984.615*	600.000	*600.000*	**8.684.615**
2044	100.000	*100.000*	8.713.846	*8.713.846*	600.000	*600.000*	**9.413.846**
2045	100.000	*100.000*	10.735.385	*10.735.385*	600.000	*600.000*	**11.435.385**
2046	100.000	*100.000*	13.040.769	*13.040.769*	600.000	*600.000*	**13.740.769**
2047	100.000	*100.000*	13.356.923	*13.356.923*	600.000	*600.000*	**14.056.923**
2048	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	600.000	*600.000*	**14.502.308**
2049	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	600.000	*600.000*	**14.502.308**
2050	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	600.000	*600.000*	**14.502.308**
2051	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	600.000	*600.000*	**14.502.308**
2052	100.000	*100.000*	13.802.308	*13.802.308*	600.000	*600.000*	**14.502.308**
2053	100.000	*100.000*	13.848.462	*13.848.462*	600.000	*600.000*	**14.548.462**
2054	100.000	*100.000*	13.836.923	*13.836.923*	600.000	*600.000*	**14.536.923**
2055	100.000	*100.000*	13.832.308	*13.832.308*	600.000	*600.000*	**14.532.308**
2056	100.000	*100.000*	13.686.923	*13.686.923*	600.000	*600.000*	**14.386.923**
2057	100.000	*100.000*	12.971.538	*12.971.538*	600.000	*600.000*	**13.671.538**
2058	100.000	*100.000*	12.923.077	*12.923.077*	600.000	*600.000*	**13.623.077**
2059	100.000	*100.000*	11.993.077	*11.993.077*	600.000	*600.000*	**12.693.077**
2060	100.000	*100.000*	10.474.615	*10.474.615*	600.000	*600.000*	**11.174.615**
2061	100.000	*100.000*	10.209.231	*10.209.231*	600.000	*600.000*	**10.909.231**
2062	100.000	*100.000*	10.236.923	*10.236.923*	600.000	*600.000*	**10.936.923**
2063	100.000	*100.000*	8.866.154	*8.866.154*	600.000	*600.000*	**9.566.154**
2064	100.000	*100.000*	10.493.077	*10.493.077*	600.000	*600.000*	**11.193.077**
2065	100.000	*100.000*	10.952.308	*10.952.308*	600.000	*600.000*	**11.652.308**
2066	100.000	*100.000*	10.465.385	*10.465.385*	600.000	*600.000*	**11.165.385**

Bijlage 4

Kapitaallasten woongebieden Waalsprong

	Totaal aansluitingen Nijmegen	Toename aansluitingen door Waalsprong	Toename onderhoud	Toename overige exploitatie-lasten	Totale Kapitaal-lasten Waalsprong
2017	80.579	850	27.601	42.305	566.418
2018	80.579	500	43.495	66.968	725.046
2019	80.579	550	60.979	94.318	914.320
2020	80.579	650	81.440	126.338	1.129.865
2021	80.579	650	101.901	158.681	1.315.681
2022	80.579	650	122.362	191.408	1.472.333
2023	80.579	650	142.823	223.710	1.604.103
2024	80.579	650	163.284	256.013	1.740.067
2025	80.579	650	183.745	288.316	1.832.966
2026	80.579	650	204.206	320.619	1.905.268
2027	80.579	650	224.667	352.921	1.971.350
2028	80.579	529	241.319	379.211	2.008.425
2029	80.579	500	257.058	404.059	1.977.073
2030	80.579		257.058	404.059	1.965.123
2031	80.579		257.058	404.059	1.933.470
2032	80.579		257.058	404.059	1.901.817
2033	80.579		257.058	404.059	1.870.164
2034	80.579		257.058	404.059	1.838.511
2035	80.579		257.058	404.059	1.806.858
2036	80.579		257.058	404.059	1.775.205
2037	80.579		257.058	404.059	1.743.552
2038	80.579		257.058	404.059	1.711.899
2039	80.579		257.058	404.059	1.680.246
2040	80.579		257.058	404.059	*1.648.593*
2041	80.579		257.058	404.059	*1.618.520*
2042	80.579		257.058	404.059	*1.586.722*
2043	80.579		257.058	404.059	*1.554.924*
2044	80.579		257.058	404.059	*1.523.125*
2045	80.579		257.058	404.059	*1.491.327*
2046	80.579		257.058	404.059	*1.459.529*
2047	80.579		257.058	404.059	*1.427.730*
2048	80.579		257.058	404.059	*1.395.932*
2049	80.579		257.058	404.059	*1.364.134*
2050	80.579		257.058	404.059	*1.332.336*
2051	80.579		257.058	404.059	*1.300.537*
2052	80.579		257.058	404.059	*1.268.739*
2053	80.579		257.058	404.059	*1.236.941*
2054	80.579		257.058	404.059	*1.092.904*
2055	80.579		257.058	404.059	*1.022.914*
2056	80.579		257.058	404.059	*953.269*
2057	80.579		257.058	404.059	*904.478*
2058	80.579		257.058	404.059	*831.142*
2059	80.579		257.058	404.059	*748.155*
2060	80.579		257.058	404.059	*667.937*
2061	80.579		257.058	404.059	*581.153*
2062	80.579		257.058	404.059	*506.898*
2063	80.579		257.058	404.059	*449.346*
2064	80.579		257.058	404.059	*394.043*
2065	80.579		257.058	404.059	*342.890*
2066	80.579		257.058	404.059	*300.698*

Bijlage 4

Verloop voorziening

	VERLOOP Voorziening TOTAAL (1) + (2) + (3)				
	Hoogte voorziening TOTAAL per 1/1/2xxx	Vrijval exploitatie a.g.v. afbouw voorziening	Mutatie voorziening a.g.v. onderhoud	Begroot exploitatie resultaat	Hoogte voorziening TOTAAL per 31/12/2xxx na 'afbouw' voorziening
2017	-2.823.036,28	734.031,00	70.000,00	0,00	-2.019.005,28
2018	-2.019.005,28	734.031,00	15.000,00	0,00	-1.269.974,28
2019	-1.269.974,28	734.033,06	15.000,00	0,00	-520.941,22
2020	-520.941,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-468.847,22
2021	-468.847,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-416.753,22
2022	-416.753,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-364.659,22
2023	-364.659,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-312.565,22
2024	-312.565,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-260.471,22
2025	-260.471,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-208.377,22
2026	-208.377,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-156.283,22
2027	-156.283,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-104.189,22
2028	-104.189,22	62.094,00	-10.000,00	0,00	-52.095,22
2029	-52.095,22	62.095,22	-10.000,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2033	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2034	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2035	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2036	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2037	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2038	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2039	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2040	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2041	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2042	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2043	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2044	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2045	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2046	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2047	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2048	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2049	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2050	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2051	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2052	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2053	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2054	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2055	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2056	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2057	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2058	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2059	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2060	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2061	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2062	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2063	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2064	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2065	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2066	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Bijlage 4

Overzicht exploitatie en investeringen [1 van 4]

5.2.1 aanleg — exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2018	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2019	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2020	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2021	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2022	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000
2023	750	€ 75.000	€ 0	€ 75.000

5.2.2 gegevensbeheer — exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2018	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2019	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2020	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2021	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2022	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000
2023	1950	€ 195.000	€ 45.000	€ 240.000

5.2.3 reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2865	€ 286.500	€ 2.330.000	€ 2.616.500
2018	2565	€ 256.500	€ 2.305.000	€ 2.561.500
2019	2565	€ 256.500	€ 2.305.000	€ 2.561.500
2020	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2021	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2022	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500
2023	2365	€ 236.500	€ 2.300.000	€ 2.536.500

5.2.1 aanleg — investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2018	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2019	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2020	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2021	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2022	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000
2023	0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000

exploitatie+investeringen

kosten totaal
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000
€ 175.000

5.2.2 gegevensbeheer — investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen

kosten totaal
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000
€ 240.000

5.2.3 reinigen, inspecteren, beoordelen, onderho investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen

kosten totaal
€ 2.616.500
€ 2.561.500
€ 2.561.500
€ 2.536.500
€ 2.536.500
€ 2.536.500
€ 2.536.500

Bijlage 4

Overzicht exploitatie en investeringen [2 van 4]

5.2.4	vernieuwen			exploitatie		5.2.4	vernieuwen			investeringen		exploitatie+investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal			eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal		kosten totaal
2017	1950	€ 195.000	€ 10.000	€ 205.000		2017	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000		€ 3.005.000
2018	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2018	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000		€ 3.175.000
2019	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2019	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000		€ 3.175.000
2020	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2020	0	€ 0	€ 3.000.000	€ 3.000.000		€ 3.175.000
2021	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2021	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000		€ 2.975.000
2022	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2022	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000		€ 2.975.000
2023	1750	€ 175.000	€ 0	€ 175.000		2023	0	€ 0	€ 2.800.000	€ 2.800.000		€ 2.975.000

5.2.5	verbetermaatregelen			exploitatie		5.2.5	verbetermaatregelen			investeringen		exploitatie+investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal			eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal		kosten totaal
2017	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2017	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2018	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2018	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2019	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2019	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2020	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2020	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2021	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2021	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2022	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2022	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000
2023	300	€ 30.000	€ 0	€ 30.000		2023	0	€ 0	€ 600.000	€ 600.000		€ 630.000

5.2.6	meldingen en klachten			exploitatie		5.2.6	meldingen en klachten			investeringen		exploitatie+investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal			eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal		kosten totaal
2017	925	€ 92.500	€ 150.000	€ 242.500		2017	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 242.500
2018	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2018	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500
2019	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2019	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500
2020	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2020	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500
2021	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2021	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500
2022	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2022	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500
2023	825	€ 82.500	€ 150.000	€ 232.500		2023	0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 232.500

Bijlage 4

Overzicht exploitatie en investeringen [3 van 4]

5.2.7 vergunningen, toezicht en handhaving — exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	370	€ 37.000	€ 0	€ 37.000
2018	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2019	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2020	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2021	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2022	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000
2023	270	€ 27.000	€ 0	€ 27.000

5.2.8 beleid en planvorming — exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2018	2340	€ 234.000	€ 45.000	€ 279.000
2019	2440	€ 244.000	€ 45.000	€ 289.000
2020	2290	€ 229.000	€ 45.000	€ 274.000
2021	2490	€ 249.000	€ 65.000	€ 314.000
2022	2540	€ 254.000	€ 85.000	€ 339.000
2023	2540	€ 254.000	€ 55.000	€ 309.000

5.2.9 onderzoek functioneren — exploitatie

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2018	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2019	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2020	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2021	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000
2022	1360	€ 136.000	€ 42.500	€ 178.500
2023	1160	€ 116.000	€ 40.000	€ 156.000

5.2.7 vergunningen, toezicht en handhaving — investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.8 beleid en planvorming — investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

5.2.9 onderzoek functioneren — investeringen

	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen	kosten totaal
	€ 37.000
	€ 27.000
	€ 27.000
	€ 27.000
	€ 27.000
	€ 27.000
	€ 27.000

exploitatie+investeringen	kosten totaal
	€ 279.000
	€ 279.000
	€ 289.000
	€ 274.000
	€ 314.000
	€ 339.000
	€ 309.000

exploitatie+investeringen	kosten totaal
	€ 156.000
	€ 156.000
	€ 178.500
	€ 156.000
	€ 156.000
	€ 178.500
	€ 156.000

Bijlage 4

Overzicht exploitatie en investeringen [4 van 4]

5.2.10	monitoren functioneren			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2018	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2019	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2020	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2021	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2022	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000
2023	700	€ 70.000	€ 40.000	€ 110.000

5.2.11	voorlichting-communicatie			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2018	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2019	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2020	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2021	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2022	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000
2023	900	€ 90.000	€ 105.000	€ 195.000

5.2.12	Overige toerekeningen			exploitatie
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	80	€ 8.000	€ 2.433.000	€ 2.441.000
2018	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2019	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2020	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2021	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2022	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000
2023	80	€ 8.000	€ 2.447.000	€ 2.455.000

5.2.10	monitoren functioneren			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000
€ 110.000

5.2.11	voorlichting-communicatie			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000
€ 195.000

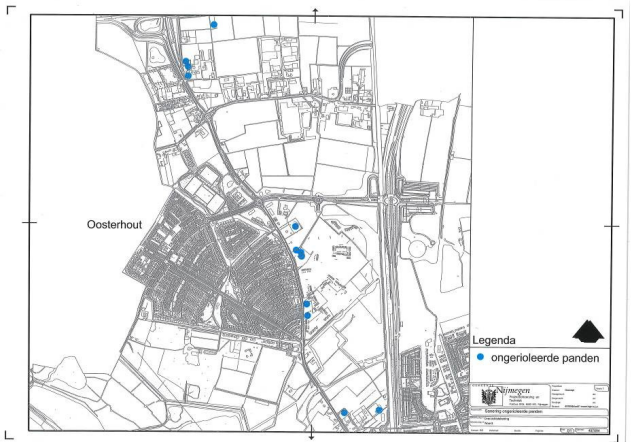
5.2.12	Overige toerekeningen			investeringen
	eigen uren	bedrag uren	kosten derden	kosten totaal
2017	0	€ 0	€ 0	€ 0
2018	0	€ 0	€ 0	€ 0
2019	0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	0	€ 0	€ 0	€ 0
2021	0	€ 0	€ 0	€ 0
2022	0	€ 0	€ 0	€ 0
2023	0	€ 0	€ 0	€ 0

exploitatie+investeringen
kosten totaal
€ 2.441.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000
€ 2.455.000

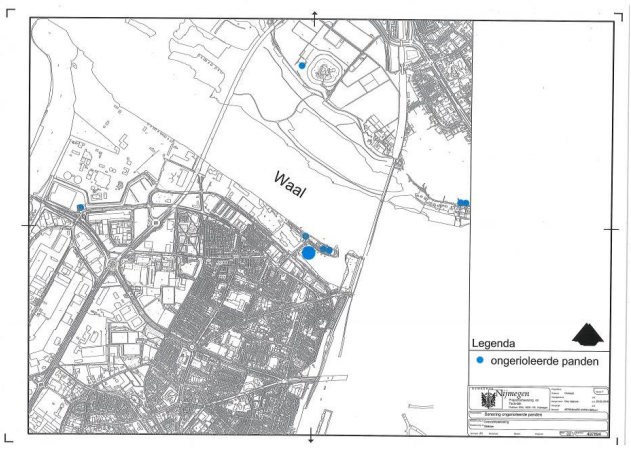
Bijlage 4

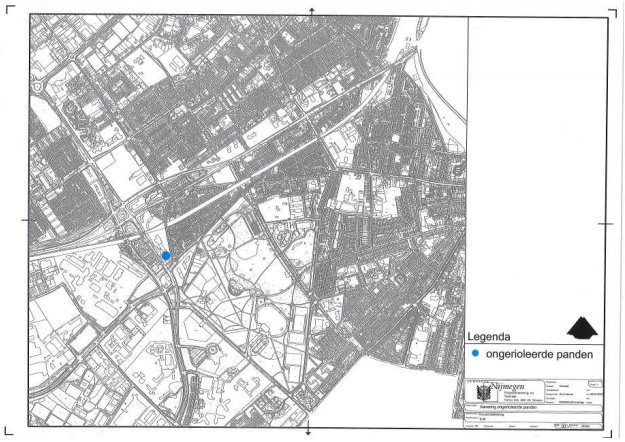
BIJLAGE 4.3: Overzicht niet-gerioleerde panden

Overzicht niet-gerioleerde panden (stavaza 26 februari 2016)		
Adres	**Type lozing**	**Opmerkingen**
Dijkstraat 1	bodem	
Griftdijk 234	water	(garage Zaat)
Griftdijk 236	bodem	(Van Kesteren)
Griftdijk 238	water	
Neerbosscheweg 4		(tankstation)
Griftdijk Noord 24	bodem	
Griftdijk 252	bodem	
Havenweg 11	rijkswater	
Havenweg 13-15	rijkswater	
Havenweg 20	rijkswater	
Havenweg 20a	rijkswater	
Oosterhoutsedijk 16	bodem	met toestemming
Oosterhoutsedijk 18	bodem	met toestemming
Oosterhoutsedijk 88	bodem	
Sprengenweg 2-4-6-8	bodem	
Griftdijk 62	bodem/water	
Griftdijk 64	bodem/water	
Griftdijk 104	bodem/water	
Griftdijk 106	bodem/water	
Griftdijk 108	bodem/water	
Griftdijk 128	bodem/water	
Waalhaven (11 ligplaatsen woonschepen)	rijkswater	

Bijlage 4

Waal
Legenda
ongerioleerde panden

Legenda
ongerioleerde panden

Bijlage 4

BIJLAGE 4.4: Overzicht reacties adviesronde en inspraak

PM: Adviesronde en inspraak volgen in april-mei 2016.

Bijlage 5

BIJLAGE 5: Beoordelingskader DoFeMaMe 2017-2023 en toetsing 2016

Doel/taak: inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
1.1	Het openbaar vuilwaterriool bevat, voor elk perceel waar stedelijk afvalwater vrijkomt, een aansluitmogelijkheid om stedelijk afvalwater in te zamelen, tenzij het afvalwater op een andere, ten minste gelijkwaardige, wijze wordt verwerkt.	Alle percelen waar stedelijk afvalwater vrijkomt beschikken over een aansluiting op de openbare riolering of op een ten minste gelijkwaardige voorziening. (gelijkwaardig wat betreft bescherming volksgezondheid, bijdrage aan leefbare woonomgeving en bescherming milieu).	Registratie niet-gerioleerde percelen en onvoldoende gezuiverde lozingen van stedelijk afvalwater op/in de bodem of het oppervlaktewater.	99,95% voldoet
1.2	De openbare riolering is ten minste 99% van de tijd beschikbaar voor het afvoeren van stedelijk afvalwater.	Niet meer dan 3 dagen per jaar is de afvoer van stedelijk afvalwater belemmerd.	Registratie van verstoppingen, storingen en werkzaamheden.	voldoet?
		Ernstige storingen aan rioolgemalen zijn binnen 3 uur verholpen, overige storingen binnen 24 uur.	Controle via logboek rioolgemalen en bijzondere objecten.	onbekend?
		Verstoppingen van huisaansluitingen worden binnen drie dagen verholpen (eventueel met tijdelijke maatregelen).	Op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	voldoet?
1.3	Gebruikers van riolering / afvalwatervoorzieningen zijn zich bewust van mogelijke gezondheidsrisico's van afvalwater.	Gebruikers ontvangen van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie ten minste eens per 5 jaar gerichte voorlichting over gezondheidsrisico's van afvalwater.	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
1.4	Riolering en afvalwatervoorzieningen worden goed gebruikt.	Geen lozingen van ongewenste, schadelijke of gevaarlijke stoffen.	Toezicht en handhaving.	onvoldoende bekend?
		Bedrijfsmatige lozingen voldoen aan de lozingsvoorwaarden in het Activiteitenbesluit en aan eventuele maatwerkvoorschriften.	Toezicht en handhaving (door ODRN in opdracht van gemeente Nijmegen).	summier

Bijlage 5

		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verstrekt duidelijk en regelmatig (ten minste eens per 5 jaar) voorlichting aan burgers en bedrijven over "goed rioolgebruik".	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
1.5	Riolering en afvalwatervoorzieningen functioneren goed.	Geen ongewenste vuilemissie van de riolering en afvalwatervoorzieningen naar oppervlaktewater, bodem of grondwater. Ongewenste vuilemissie is vermijdbare vuilemissie of vuilemissie die eventuele afspraken met ontvangende waterbeheerders schendt.	Meten, analyseren en (jaarlijks) rapporteren van de vuilemissie via riooloverstorten en deze rapportages ter reactie voorleggen aan ontvangende waterbeheerders waarmee emissieafspraken gemaakt zijn (in bijvoorbeeld een afvalwaterakkoord).	voldoet
		De reinigingsfrequentie is afgestemd op de vervuilingsgraad en de locatie (nabij overstorten).	Analyse van reinigingsdata combineren met functie en locatie riool.	voldoet niet
		De vuilemissie is geen belemmering voor het bereiken van, met de oppervlaktewaterbeheerder afgesproken, oppervlaktewater kwaliteitsdoelen.	Monitoring van waterkwaliteit door de oppervlaktewaterbeheerder.	voldoet vrijwel
		Riolering en afvalwatervoorzieningen leiden niet tot gezondheidsklachten, structurele hinder of overlast (door bijvoorbeeld stank of geluid).	Monitoring gezondheidsparameters bij specifieke wateroverlastlocaties. Analyse op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	onvoldoende bekend
		In grondwaterbeschermingsgebied voor lekkage strengere ingrijpmaatstaven hanteren dan daar buiten.	Aangepast beoordelingskader maatregelen toepassen.	voldoet niet
1.6	Riolering en afvalwatervoorzieningen verkeren in goede staat.	De toestandsaspecten (stabiliteit, sterkte, waterdichtheid, afstroming, enz.) van de objecten blijven beneden de ingrijpmaatstaven van het beoordelingskader van Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering.	Analyse, maatregelen opnemen in jaarlijkse operationele programma's voor rioleringsbeheer.	voldoet

Bijlage 5

		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging en inspectie.		voldoet
1.7	Riolering en afvalwatervoorzieningen hebben voldoende capaciteit om het aanbod van stedelijk afvalwater goed te verwerken.	De minimaal te kunnen verwerken droogweerafvoer is gebaseerd op: - 10 liter per inwoner per uur - bestaande lozingen van bedrijfsafvalwater	Gemeten droogweerafvoer vergelijken met geïnstalleerde capaciteit van riolen en gemalen.		voldoet?
		De afvoercapaciteit van gemalen in gemengde rioolstelsels die afvoeren naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie bedraagt ten minste: - droogweerafvoer + 0,7 mm/uur	Controle bij: - herziening van rioleringsplannen - herberekeningen - optimalisatiestudies		voldoet
		De afvoercapaciteit van gemalen in verbeterd gescheiden rioolstelsels bedraagt ten minste: - droogweerafvoer + 0,2 mm/uur	Controle bij: - herziening van rioleringsplannen - herberekeningen - optimalisatiestudies		voldoet
Doel/taak: Doelmatig inzamelen en verwerken van afstromend hemelwater, (voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afstromend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen)					**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*		*2016*
2.1	Openbare hemelwatervoorzieningen (riolen, infiltratievoorzieningen, duikers, opp.water) bevatten, voor elk perceel waar afstromend hemelwater niet op eigen terrein verwerkt hoeft te worden of wordt, een aansluitmogelijkheid voor op het perceel vrijkomend afstromend hemelwater.	Alle betreffende percelen beschikken over een aansluiting op een openbare hemelwatervoorziening.	Registratie van afgekoppeld (niet aangesloten) oppervlak en percelen.		voldoet
2.2	Gebruikers van hemelwatervoorzieningen (met name infiltratievoorzieningen) zijn zich bewust van mogelijke gezondheidsrisico's van afstromend hemelwater.	Gebruikers ontvangen van de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie ten minste eens per 5 jaar gerichte voorlichting over gezondheidsrisico's van afstromend hemelwater.	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.		voldoet niet

Bijlage 5

2.3	Hemelwatervoorzieningen (en oppervlaktewateren) worden goed gebruikt.	Geen lozingen van ongewenste, schadelijke of gevaarlijke stoffen.	Toezicht en handhaving.	onvoldoende bekend
		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verstrekt duidelijk en regelmatig (ten minste eens per 5 jaar) voorlichting aan burgers over "goed gebruik van infiltratievoorzieningen".	Registratie (en rapportage) van voorlichtingsactiviteiten.	voldoet niet
2.4	Hemelwatervoorzieningen (en oppervlaktewateren) functioneren goed.	Het gezondheidsrisico van bovengrondse infiltratievoorzieningen voor de verwerking van afstromend hemelwater is niet groter dan het risico voor open zwemwater in de Europese Zwemwaterrichtlijn.	Kwantitatieve risicoanalyse op basis van meetgegevens en kentallen.	voldoet waarschijnlijk
		De ledigingstijd van bovengrondse infiltratievoorzieningen bedraagt niet meer dan 24 uur.	Monitoring conform monitoringsplan en ingrijpen op basis van ingrijpmaatstaven Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering.	voldoet
		Geen (officiële) speelfunctie voor of speeltoestellen in bovengrondse infiltratievoorzieningen.	Visuele controle en randvoorwaarde in bestemmingsplannen. Regelmatige voorlichting en communicatie	voldoet niet helemaal
		Hemelwatervoorzieningen en oppervlaktewateren leiden niet tot gezondheidsklachten, structurele hinder of overlast (door bijvoorbeeld plasvorming).	Analyse op basis van klachtenregistratie en -afhandeling.	onvoldoende bekend
		Geen ontoelaatbare verontreiniging van oppervlaktewater, bodem of grondwater vanuit hemelwatervoorzieningen. Ontoelaatbaar is norm-overschrijdend of schending van eventuele afspraken met waterbeheerders. Lozingen voldoen aan de minimaal gestelde eisen voor het behouden van de lokaal geldende oppervlakte-, grond- en zwemwaterkwaliteit.	Meten, analyseren en (jaarlijks) rapporteren van de verontreiniging vanuit hemelwatervoorzieningen en deze rapportages ter reactie voorleggen aan ontvangende waterbeheerders waarmee afspraken gemaakt zijn.	voldoet

Bijlage 5

		De voorzieningen voor infiltratie van hemelwater leiden niet tot ontoelaatbare verontreiniging van bodem of grondwater of tot ongewenste verplaatsing van bestaande verontreinigingen.	Monitoring + toetsing aan kwaliteitsnormen (Omgevingswet) voor bodem en grondwater door de bodembeheerder / grondwaterbeheerder.	voldoet?
		Oppervlaktewateren (en andere hemelwatervoorzieningen) stinken niet.	Analyse op basis van klachtenregistratie en – afhandeling.	voldoet?
2.5	Hemelwatervoorzieningen (inclusief oppervlakte-wateren, duikers en regenwateruitlaten) verkeren in goede staat	De toestandsaspecten (stabiliteit, sterkte, waterdichtheid, afstroming, enz.) van de objecten blijven beneden de ingrijpmaatstaven van het beoordelingskader van Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering.	Analyse, maatregelen opnemen in jaarlijkse operationele programma's voor rioleringsbeheer.	voldoet
		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging en inspectie.	voldoet
2.6	Hemelwatervoorzieningen hebben voldoende capaciteit om het aanbod van afstromend hemelwater goed te verwerken, ook bij hevige neerslag.	Geen schade of ernstige hinder of aanzienlijke gezondheidsklachten ten gevolge van het functioneren van hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 2 jaar of minder (getoetst aan KNMI-tabel). Ernstige hinder is verkeersbelemmerend gedurende 2 uur of langer.	Op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en -afhandeling, monitoring en waarnemingen.	voldoet
		Geen schade of ernstige gezondheidsklachten ten gevolge van het functioneren van openbare riolering en hemelwatervoorzieningen bij neerslag met een herhalingstijd van 10 jaar of minder (getoetst aan KNMI-tabel).	Op basis van neerslagmetingen, klachtenregistratie en -afhandeling, monitoring en waarnemingen.	voldoet
		Riolering en hemelwatervoorzieningen functioneren goed, dat wil zeggen geen "water op straat", bij ontwerpbui 8 (module C2100 Leidraad Riolering).	Toetsing ontwerpberekeningen (ten minste eens per 10 jaar).	voldoet

Bijlage 5

Doel/taak: Het in openbaar gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, (voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort).				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
3.1	Structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk voorkomen of beperken.	Geen structurele grondwateroverlast (als geformuleerd in de functionele eis) ten gevolge van te hoge (of te lage) grondwaterstanden.	Analyse op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
		Er zijn door de gemeente effectieve doelmatige maatregelen in openbaar gebied getroffen in gevallen als geformuleerd in de functionele eis.	Registratie van maatregelen.	n.v.t.
3.2	De openbare ontwateringsstelsels functioneren goed en hebben voldoende capaciteit om het aanbod van overtollig grondwater goed te verwerken.	Geen structurele schade of overlast bij grondwaterstanden tussen de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de gemiddeld laagste grondwater-stand (GLG)	Analyse en rapportage op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
3.3	De openbare ontwateringsstelsels / grondwatervoorzieningen verkeren in goede staat.	De toestandsaspecten van de objecten blijven beneden de ingrijpmaatstaven van het beoordelingskader van Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering.	Analyse, maatregelen opnemen in (jaarlijkse) operationele programma's voor rioleringsbeheer.	onvoldoende bekend
		Regelmatige inspectie van de objecten.	Jaarlijks operationeel programma voor reiniging en inspectie.	voldoet niet
3.4	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over goede kennis van het optreden van grondwateroverlast en de toestand en het functioneren van openbare ontwateringsstelsels / grondwatervoorzieningen.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over relevante gegevens over grondwaterstanden en meldingen van grondwateroverlast.	Analyse en rapportage op basis van klachtenregistratie en monitoring van grondwaterstanden.	voldoet
3.5	Burgers en bedrijven kunnen eenvoudig betrouwbare informatie over grondwateroverlast opvragen bij de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over relevante informatie over grondwateroverlast en verstrekt die informatie via een herkenbaar en laagdrempelige loketfunctie.	Rapportage door gemeentelijk waterloket (waterservicepunt).	voldoet

Randvoorwaarde: Doelmatigheid door effectief beheer				**Toetsing**
Nr	*Functionele eisen*	*Maatstaven*	*Meetmethoden*	*2016*
4.1	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over goede kennis van de toestand en het functioneren van de infrastructuur en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verzamelt, registreert, analyseert en rapporteert gegevens over de toestand van de objecten voor de gemeentelijke watertaken.	Aanwezigheid van operationele programma's voor inspectie van alle objecten + aanwezigheid van gegevensbeheersystemen + aanwezigheid rapportages.	voldoet grotendeels
		De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie verzamelt, registreert, valideert, analyseert en rapporteert gegevens over het functioneren van stelsels en voorzieningen voor de gemeentelijke watertaken.	Aanwezigheid van meet- en monitoringssystemen + aanwezigheid van gegevensbeheersystemen + aanwezigheid van (jaarlijkse) rapportages.	voldoet niet helemaal
		Beheergegevens, meetgegevens en monitoringsgegevens zijn betrouwbaar, actueel en toegankelijk. Revisies worden binnen 3 maanden verwerkt.	Gegevensbeheersystemen.	voldoet niet helemaal
		Basisgegevens van alle objecten zijn bekend, accuraat, actueel en toegankelijk. Revisies worden binnen 3 maanden verwerkt.	Gegevensbeheersystemen.	voldoet vrijwel
		De meet- en monitoringsgegevens van alle meetlocaties zijn bekend en binnen 6 maanden gevalideerd.	Gegevensbeheersystemen (eventueel extern).	voldoet deels
		Gebruikers van de infrastructuur en objecten zijn bekend.	Gemeentelijke basisadministratie.	voldoet
		Lozers en lozingen van bedrijfsafvalwater zijn bekend.	Toezicht omgevingsdienst (in opdracht van gemeentelijke beheerorganisatie).	voldoet?
4.2	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie beschikt over kennis van en inzicht in de mogelijkheden om de waterketen te verduurzamen door terugwinnen van energie en grondstoffen uit afvalwater.	De gemeentelijke (uitvoerings)organisatie onderzoekt de mogelijkheden voor terugwinnen van energie of grondstoffen uit stedelijk afvalwater.	Jaarprogramma's onderzoek.	voldoet niet
4.3	Beheeractiviteiten (gegevensbeheer, reiniging&inspectie, onderhoud, reparatie, vernieuwing) worden planmatig uitgevoerd.	Alle beheeractiviteiten zijn in (jaarlijkse) operationele programma's opgenomen.	Operationele programma's	voldoet
		Operationele programma's zijn actueel.	De operationele programma's zijn uiterlijk in het begin van het kalenderjaar vastgesteld.	voldoet
4.4	Beheermaatregelen worden objectief en eenduidig	Beheermaatregelen worden bepaald via het	Verantwoording bij jaaropdracht	voldoet?

Bijlage 5

	bepaald en tijdig afgestemd met andere maatregelen, projecten en programma's.	'Afwegingskader maatregelen' van Bureau Kwaliteitsbeheer Riolering		
		Afstemming met maatregelen van andere werkvelden vindt plaats voordat de operationele programma's worden vastgesteld.	Verantwoording bij jaaropdracht	voldoet
4.5	Beleidsactiviteiten (onderzoek, monitoring, planvorming, voorlichting) worden planmatig uitgevoerd.	Beleidsactiviteiten zijn in actuele jaarplannen opgenomen.	De jaarplannen zijn uiterlijk in het begin van het kalenderjaar opgesteld.	voldoet deels
4.6	Beleidsmatige plannen over de invulling van de gemeentelijke watertaken zijn actueel en toegankelijk.	De geldigheidsduur van (wettelijk verplichte) beleidsplannen wordt niet overschreden.	Controle bij het opstellen van jaarplan(nen) voor beleidsactiviteiten.	voldoet
		Relevante beleidsmatige plannen zijn beschikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet
4.7	Informatie over gemeentelijke watertaken is actueel en voor burgers en bedrijven goed toegankelijk.	Relevant wet- en regelgeving is bereikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet??
		Informatie over goed rioolgebruik is bereikbaar via de gemeentelijke website.	Ten minste eens per jaar update van de website.	voldoet
		KCC en het Waterservicepunt fungeren als front-office voor vragen van burgers en bedrijven over gemeentelijke watertaken.	Jaarlijkse rapportage KCC en Waterservicepunt.	voldoet
		Informatie over (mogelijke maatregelen tegen) grond- en regenwateroverlast is eenvoudig verkrijgbaar bij de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	Het waterservicepunt verstrekt actuele informatie. Jaarlijkse rapportage.	voldoet
		Informatie over gezondheidsaspecten van (gebruik van) wadi's en infiltratievoorzieningen wordt regelmatig aan omwonenden verstrekt.	Ten minste eens per vijf jaar actief informeren van omwonenden.	voldoet niet
		Informatie over oppervlaktewaterkwaliteit (chemisch en ecologisch) is eenvoudig verkrijgbaar bij of via de gemeentelijke (uitvoerings)organisatie.	Het waterservicepunt verstrekt actuele informatie van waterschap Rivierenland. Jaarlijkse rapportage.	voldoet niet

Bijlage 5

4.8	Meldingen en klachten van burgers en bedrijven worden tijdig en eenduidig afgehandeld.	KCC fungeert als front-office voor klachten en meldingen.	Jaarlijkse rapportage KCC.	voldoet vrijwel
		Klachten over niet functioneren van riolering worden binnen 3 dagen afgehandeld.	Jaarlijkse rapportage Bel- en Herstellijn	voldoet
		Overige klachten en meldingen worden binnen 6 weken beantwoord.	Postregistratiesysteem.	voldoet
		Klachten en meldingen worden geregistreerd in een eenduidig (digitaal) systeem.	Eenduidig klachten-registratiesysteem.	voldoet niet

Opmerking:

- Nagaan of eisen en maatstaven m.b.t. duurzaamheid kunnen worden toegevoegd. Bijvoorbeeld besparen en winnen van energie, terugwinnen van waardevolle grondstoffen, klimaatadaptatie.

BIJLAGE 6: Afwegingskader technische maatregelen

Beoordelingskader rioolinspectie

INTEGRAAL BEHEER				
Filter KIC-HKF® incl. theoretische maatregel				
Datum: 24-07-2014				
Status: DEFINITIEF				
Hoofdcode	**Omschrijving**	**Klasse**		**Maatregelen**
		Blauw (aandacht)	**Rood (actie)**	
BAA	Deformatie	4 en hoger		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BABA	Scheur Axiaal	4	5	BABA4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij axiale scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BABB	Scheur Radiaal	4	5	BABB4: Geen maatregel, tenzij er ook andere schadebeelden zijn aangetroffen. BABB5: Maatregel afhankelijk van openstand scheur (bij inspectie laten meten) en eventueel andere aanwezige schadebeelden.
Combinatie BABB en BCA	Scheur Radiaal t.h.v. Inlaat	5	-	Combinatie BABB5 en BCA: Geen maatregel wanneer het een aanlegscheur betreft. Indien toch maatregel benodigd is dan afhankelijk van openstand scheur (bij inspectie laten meten) en overige toestandsaspecten.
BABC	Scheur Gecompliceerd	4	5	BABC4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij gecompliceerde scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BABD	Scheur Spiraal	4	5	BABD4 en 5: Altijd maatregel toepassen. Een aandachtspunt is dat bij spiraalvormige scheuren altijd het gehele buisdeel (3x lokale kous) aangepakt moet worden.
BAC	Breuk/instorting	-	2 en hoger	Altijd maatregel voorschrijven. Indien dit van binnenuit mogelijk is gehele buisdeel (3x lokale kous) aanpakken.
BAD	Defectief metselwerk	2	3 en hoger	Maatregel voorschrijven gebasseerd op inspectiebeelden (maatwerk)
BAE	Ontbrekend metselspecie	-	-	
BAFA	Mechanische schade	-	4 en hoger	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. Hierbij telt mechanische schade door het inhakken van inlaten niet mee.
Combinatie BAFA en BCA	Mechanische schade t.h.v. Inlaat			Combinatie BAFA4_5 en BCA: Geen maatregel, wanneer het om ingehakte inlaten gaat
BAF	Aantasting	-	4 en hoger	Bij twijfel over de kwaliteit nader onderzoek middels rioolradar (RRA) voorschrijven.
BAG	Instekende inlaat	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren of wanneer niet gehele streng is geinspecteerd.
BAH	Defectieve aansluiting	3 en hoger	-	BAH3 (opening tussen einde aansluitende buis en hoofdbuis): Geen maatregel toepassen tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. BAH4 (inlaat beschadigd): Geen maatregel toepassen tenzij er ook andere schadebeelden aanwezig zijn. Indien reconstructie/herstraten is gepland dan repareren. BAH5 (inlaat verstopt): Niets doen (piepsysteem). Indien het wortels betreft is de maatregel afhankelijk van ernst, locatie en stelseltype.

Bijlage 6

BAIA	Indringend afdichtingsmateriaal (afdichtingsring)	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BAIZ	Indringend afdichtingsmateriaal (andere afdichting)	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren. Bij ontbreken jute-teervoegvulling bij vaar-moer iets afspreken met inspecteur.
BAJA	Verplaatste verbinding (axiaal)	4 en hoger		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAJB	Verplaatste verbinding (radiaal)	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAJC	Verplaatste verbinding (hoekverdraaiing)	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAK	defectieve lining	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAL	Defectieve reparatie	2 en hoger	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAM	Lasfouten	-	-	Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAN	Poreuze buis	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAO *1	Grond zichtbaar door defect	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BAP *1	Holle ruimte zichtbaar door defect	5		Geen maatregel, tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is.
BBA	Wortels	3	4 en hoger	Indien wortelfrezen (WF) wordt voorgeschreven altijd een preventieve maatregel toepassen. Bij plaatselijke wortels deelreparatie (DR). Bij gehele streng relinen voorschrijven.
BBB	Aangehechte afzetting	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BBC	Bezonken afzetting	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren.
BBD	Binnendringen van grond	-	3 en hoger	Altijd maatregel voorschrijven bij losse grond/zand. Bij oer alleen in combinatie met ander toestandsaspect.
BBE	Andere obstakels	-	-	Wel filteren maar vanuit het oogpunt "uitvoering". Alleen maatregel als dit nodig is om reparatie uit te voeren of wanneer niet gehele streng is geinspecteerd.
BBF	Infiltratie	-	5	Alleen maatregel bij klasse 5. Gemeente Nijmegen doet nauwelijks iets aan infiltraties.
BBG *1	Exfiltratie	-	-	
BBH *1	Ongedierte	-	-	
BDD	Waterpeil	5	-	Geen maatregel tenzij op basis van de beelden blijkt dat het wel nodig is. Bij vullwatersteelsels en gemengde riolering vanaf klasse 3 nader onderzoek.

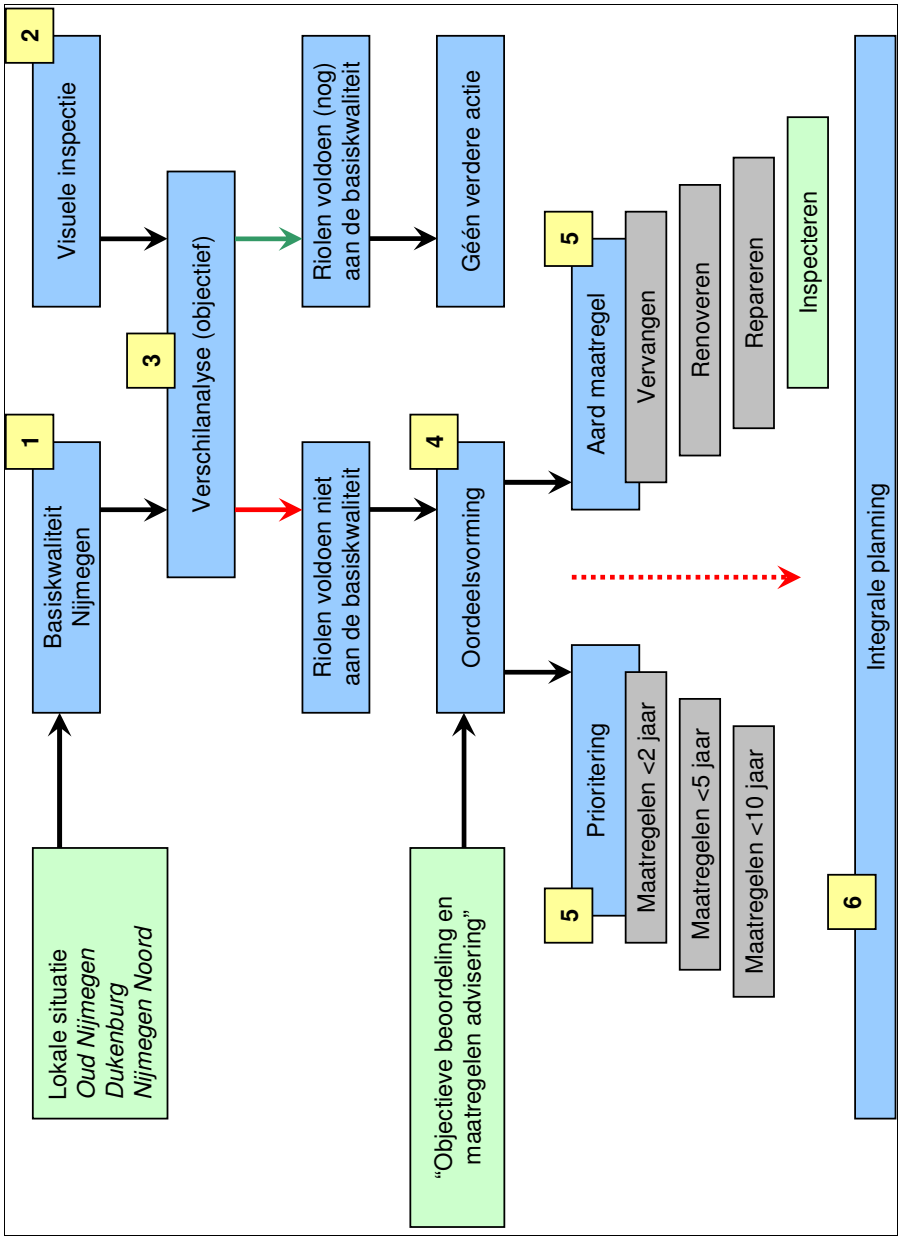
*1: Codes zijn niet verplicht conform NEN3399, maar zijn wel informatief te gebruiken. Vandaar dat deze wel zijn meegenomen in het filter.

Verdere afspraken:

a	Maatregel Monitoren (MO) wordt niet gebruikt. Voor R+I worden door de gemeente Nijmegen de warschuwings- en ingrijpmaatstaven gehanteerd.
b	Gemeente gebruikt geen hoedliners (HL). Indien maatregel bij inlaat benodigd is dan deelreparatie + inlaat open frezen (DR +IOF) voorschrijven.
c	Gemeente wil inzicht in afgebroken inspecties (BDC) en een oplossing/maatregel om wel de gehele streng te kunnen inspecteren
d	Maximaal 4 deelreparaties per streng, waarbij gemotiveerd kan worden afgeweken. Een verlengde deelreparatie van 3 lokale kousen telt als één.

Bijlage 6

Beoordelen op strengniveau

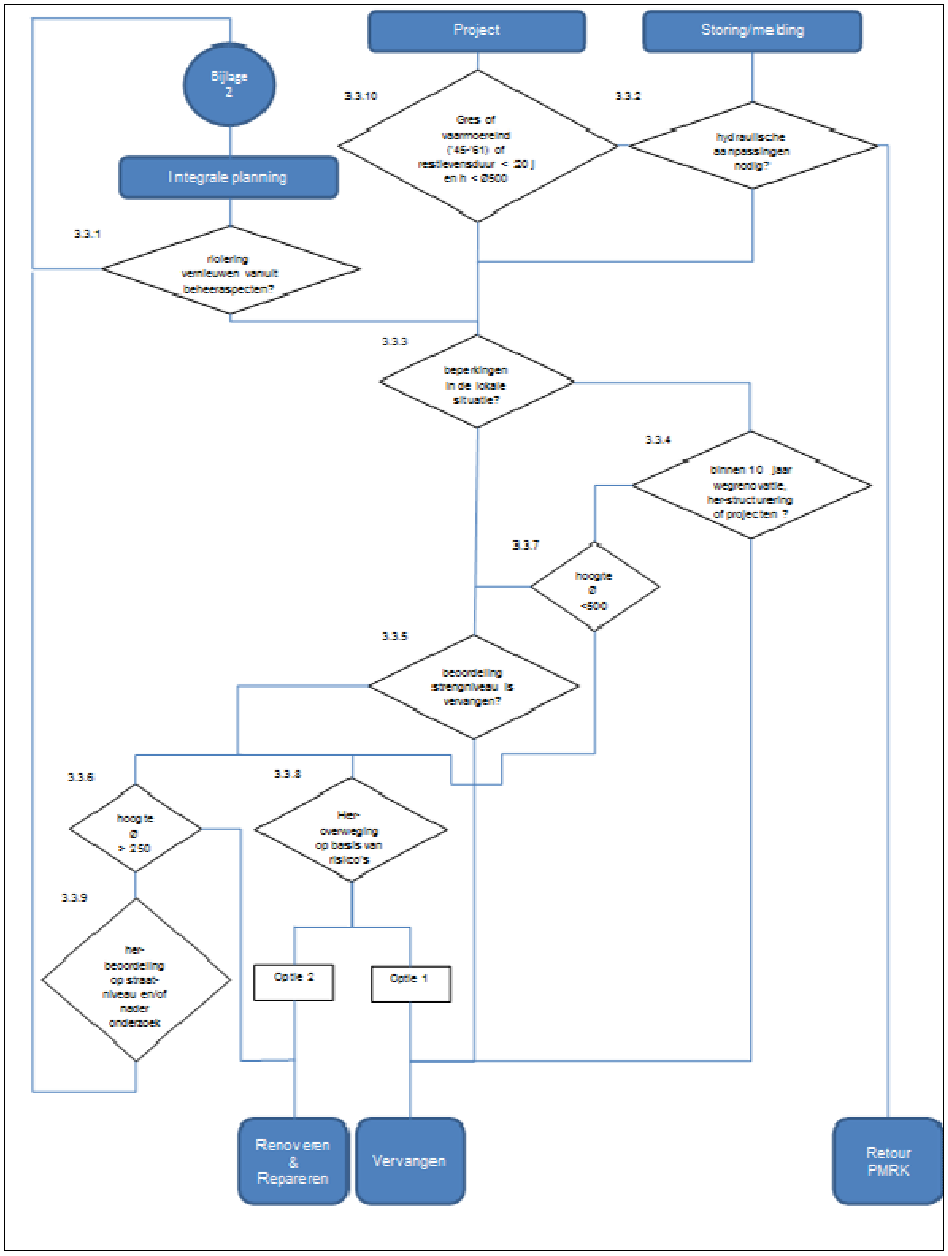
Bijlage 6

De nummering die hieronder wordt aangehouden, correspondeert met de nummers in het schema van het figuur

1. De minimale kwaliteitseisen die door de gemeente worden gesteld aan de rioleringsobjecten *zijn/worden* vastgelegd in het GRP in de vorm van ingrijp- en waarschuwingsmaatstaven (zie NEN 3398 document en het interne document “Objectieve en eenduidige beoordeling en maatregeladvisering riolering”).
2. Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de objecten worden jaarlijks camera inspecties uitgevoerd. Tot op heden is circa 70% de riolen geïnspecteerd. De aangetroffen schades worden door de inspecteur vastgelegd, zowel op beeldmateriaal als in een database. Deze inspecties worden verwerkt in het rioolbeheerprogramma van de gemeente.
3. Indien blijkt dat op enige locatie(s) niet wordt voldaan aan de maatstaven, dient een afweging te worden gemaakt of maatregelen noodzakelijk zijn.
4. Riolen waarin ingrijp- (rood) of waarschuwingsmaatstaven **(Blauw)** voorkomen zijn daartoe beoordeeld door een extern adviesbureau en indien nodig zijn verbetervoorstellen gedaan met daarbij een jaar van ingrijpen.
5. De noodzakelijke beheeractiviteiten voor de riolering kunnen worden gevisualiseerd waarbij inzichtelijk wordt:
    - Welke riolen nog niet zijn geïnspecteerd
    - Welke riolen nog niet zijn geïnspecteerd en op korte termijn in aanmerking komen voor wegonderhoud
    - Welke riolen zijn geïnspecteerd, maar waarin geen maatregelen noodzakelijk zijn
    - Op welke locaties (in riolen) welke type reparaties noodzakelijk zijn
    - Welke riolen binnen welke termijn geheel moeten worden vervangen
    - Welke riolen binnen welke termijn geheel moeten worden gerenoveerd.
6. Met behulp van deze visualisatie kan vervolgens een tactische en integrale planning worden gemaakt. Deze planning dient te worden opgesteld in samenspraak met de andere beleidsvelden en het ingenieursbureau. Hierbij spelen de onderstaande aandachtspunten een rol:
    - Zijn er maatregelen aan de riolering die in onderlinge samenhang kunnen worden opgepakt (bijvoorbeeld vervangingen en renovaties)
    - Zijn er maatregelen aan de riolering die integraal met andere beleidsvelden kunnen worden opgepakt (bijvoorbeeld rioolvervanging in combinatie met wegvervanging) Zijn er beheermaatregelen aan de riolering die samenvallen met systeemgerichte maatregelen (bijvoorbeeld rioolvervanging in combinatie met rioolvergrotingen, IB)
    - Zijn er maatregelen die samenvallen met specifieke projecten zoals nieuwbouw of herinrichting.

Bijlage 6

Van streng- naar straatniveau

Bijlage 6

Werkwijze beoordelen van streng- naar straatniveau

De gevolgde werkwijze om nu en in de toekomst te komen tot een onderbouwde integrale afweging is gebeurd op basis van een aantal criteria welke weergegeven zijn figuur. Het schema heeft als zienswijze dat riolering < 500mm met een beoordeling op strengniveau van vernieuwen (vervangen of renoveren), wordt vervangen wanneer géén van de criteria van toepassing zijn. In de volgende paragraven worden de stappen hierin nader toegelicht.
De nummering die hieronder wordt aangehouden, correspondeert met de nummers in het schema van het figuur.

Vernieuwing vanuit beheeraspecten?
Uit de noodzakelijke beheeractiviteiten zijn de riolen gefilterd die beoordeeld zijn om op korte termijn te vernieuwen. Deze lijst met vernieuwingen is vergeleken met de geplande maatregelen van de wegbeheerder of herstructurering en nieuwbouwprojecten. In overleg met de wegbeheerder en zijn de maatregelen op enkele locaties aangepast. Deze stap resulteert in een lijst met rioolvernieuwingen die integraal met wegbeheer, wijkmanagement, mobiliteit en het projectbureau worden opgepakt in 2016. Deze lijst dient nog te worden besproken met de andere beheerders.

Hydraulische aanpassingen (verbeteren)
Of capaciteitsvergroting nodig is, kan volgen uit het basisrioleringsplan; wanneer er hydraulische aanpassingen dienen plaats te vinden vanuit nieuwbouw (capaciteit); herstructureringen of berekeningen etc.. De eerste wordt in dit plan buitenbeschouwing gelaten.
De kans voor verbeteren, welke ontstaat doordat op dezelfde lokatie rioolvervanging plaatsvindt, zal door het ingenieursbureau worden bekeken.

3.3.3 Lokale beperkingen
Een aantal maatschappelijke aspecten of lokale situaties zijn benoemd in onderstaande tabel. Op deze locaties geven wij de voorkeur om het hoofdriool te renoveren in plaats van vervangen. Argumenten hiervoor liggen meestal niet zozeer direct op financieel vlak, maar meer in maatschappelijke aspecten zoals veiligheid, overlast / draagvlak.

Bijzondere situaties	**Argument(en)**	**Criterium**	**Selectie criteria**
Archeologie	extra lange doorlooptijd en overlast kans op extra kosten voor archeologisch onderzoek	archeologisch aandachtsgebied 1+2	riolering jaar van aanleg ouder dan 1945
Bodemverontreiniging	extra lange doorlooptijd en overlast kans op extra kosten voor bodemsanering	bekend geval van ernstige bodemver-ontreiniging in openbaar gebied	***Wijken:*** Stadscentrum (01) Bottendaal (02) Hengstdal (06) Nije Veld (10) Goffert (12) Biezen (20) Haven- en industrieterrein (20) Kerkenbos (43) Westkanaaldijk (47) Oosterhout (50) Ressen (60) Lent (70)
zeer drukke wegen en belangrijke op- en afritten	extra risico op verkeersonveilige situaties door afzettingen omleidingen en wegversmallingen extra kosten als gevolg van vereiste verkeersmaatregelen	hoofdriolering ligt in een hoofdverkeersweg	***Gebiedsontsluitingswegen wegen A en B (GOW-A-B)*** Busroutes
werkruimte	kans op beschadiging van gebouwen of ondergrondse infrastructuur	bovenkant sleuf ligt op minder dan 2 meter van de bebouwing	***Wijk:*** Benedenstad
toegankelijkheid	ontoegankelijke situaties voor	openbare gebouwen	***Wijk:***

Bijlage 6

openbare gebouwen winkels en bedrijven	rollator- of rolstoelgebruikers voor openbare gebouwen ontoegankelijke situaties voor nooddiensten ontoegankelijke situaties voor winkels bedrijven	winkels en bedrijven zijn niet of slecht bereikbaar bij vervangen van het hoofdriool	Stadscentrum
weinig rioolaansluitingen	minder overlast, korte doorlooptijd lagere uitvoeringskosten	gemid.< 2 aansluit./streng	riolen groter dan Ø 1000
diep liggende riolen	lagere uitvoeringskosten minder kans op verzakkingen en schade van aangrenzende objecten	aanlegdiepte > 3 meter	riolen dieper dan 3 meter
waardevolle bomen	kans op beschadiging van de boomwortels en daardoor mogelijk aantasting van de bomen	waardevolle boom volgens gemeentelijke bomenvisie waarvan de kroon van de boom binnen de sleuf valt	nog niet ingevuld. de bomen zijn momenteel nog niet gekoppeld aan een straat
explosieven			nog niet ingevuld.

Binnen 10 jaar wegrenovatie, herstructurering of projecten?
De nadruk van het schema ligt op de relatie met wegbeheer, herstructurering of projecten. Een onderbouwde integrale afweging (zie stap 6 uit figuur 3.1) m.b.t. wegbeheer, herstructurering of projecten zal te allen tijde vooraf dienen plaats te vinden. Het bovenliggende wegpakket van de gehele rijbaan wordt meegenomen bij het vervangen van de riolering wanneer er een lokatie integraal kan worden aangepakt.

Beoordeling strengniveau vervangen
Wanneer de beoordeling op strengniveau is vervangen dan kan er niet zomaar overgegaan worden op renoveren, vice versa is natuurlijk altijd mogelijk. Wanneer er lokale beperkingen op de lokatie van toepassing zijn, ligt renoveren voor de hand. Een herbeoordeling (bijv. combinatie renoveren en vervangen) of nader onderzoek (is de lokale beperking op de gehele streng van toepassing) dient plaats te vinden.
Een beoordeling op strengniveau van vervangen en binnen 10 jaar wegrenovatie, herstructurering of projecten werkt versterkend. Het is dus logisch om deze streng te vervangen.

Hoogte Ø <250
Het renoveren van riolen met een diameter van 250 mm is uitvoeringstechnisch en hydraulisch niet wenselijk. Wanneer er zware lokale beperkingen van toepassing zijn is het natuurlijk wel mogelijk.

Hoogte Ø <500
Het renoveren van riolen met een diameter kleiner dan 500 mm is niet wenselijk omdat op deze strengen vaak meerdere aansluitingen zitten (huis-kolkaansluitingen). Deze aansluitingen hebben hetzelfde jaar van aanleg als de streng. Hierdoor is het aannemelijk dat deze aansluitingen aan vervanging toe zijn.
Renoveren in combinatie met het vervangen van de aansluitingen heeft niet de voorkeur. Hierdoor ontstaat namelijk een lappendeken in de asfalt- of klinkerverharding.

Heroverweging op basis van risico's
Voor de heroverweging op basis van risico's wordt gebruik gemaakt van TOKIO met een G (TOKIOG).
Tijd: bijv. kans op meeliften in de toekomst. Het hoeft niet persé direct uitgevoerd te worden.
Omgeving: bijv. er vinden al een aantal projecten in de buurt plaats. Hierdoor extra overlast burger.
Kwaliteit:: bijv. door renoveren wordt een hogere/gelijkwaardige kwaliteit bereikt dan/als door vervangen.
Informatie: bijv. in het verleden zijn toezeggingen aan de burger gedaan. Zoals "deze weg wordt voorlopig nog niet vervangen".
Organisatie:bijv. de organisatie heeft niet voldoende capaciteit om de klus uit te voeren.
Geld: bijv. het is budgettechnisch niet haalbaar om alle strengen te vervangen of te renoveren.

Herbeoordeling op straatniveau en/of nader onderzoek
Wanneer er lokale beperkingen aanwezig zijn en de beoordeling op strengniveau is vervangen, zal er een herbeoordeling op straatniveau dienen plaats te vinden en/of nader onderzoek. Dit vereist "expert judgement", Dit betekent dat er gekeken dient te worden wat de invloed is van de argumenten, zoals benoemd in bijlage 1, en het vervangen. Dit kan leiden tot extra kosten en/of nader onderzoek.

Gres of vaarmoereind ('45-'61) of restlevensduur < 20 j en h < Ø500
Gres

Bijlage 6

Bij gresriolen bestaat er een breukrisico wanneer er met werkverkeer over de zandbaan van een wegconstructie wordt gereden. Ook ontstaat breukrisico bij het trillen van de bestrating in de (hoofd)weg of het trottoir.

Vaar-moereindverbinding (tussen 1945 en 1961)
Na de tweede wereldoorlog werd in Nijmegen het oorlogspuin gebruikt als fundering van een weg waaroverheen teer en een vrij ondiep liggend riool. De vaar-moereindverbindingen zijn gevuld met teer en jute, zandcement en later moffenkit. Deze voegen klappen eruit en zorgen waardoor gaten in de weg ontstaan. Uit het onderzoek Heseveld komt dat vooral buizen met een slechte kwaliteit (vermoedelijk was de specie na de oorlog schaars) en deze vaarmaareindverbindingen een beheerbehoefte hebben.

Restlevensduur
De restlevensduur, bepaald door het beheerprogramma Kikker, op basis van de NEN 3399 2004 is lager dan 20 jaar

Prioritering

Nadat er van streng- naar straatniveau is beoordeeld, dient er een prioritering plaats te vinden. Tijdens het beoordelen op strengniveau worden maatregelen aan riolen onderverdeeld in de volgende categorieën.

a. Binnen 2 jaar vervangen
b. Binnen 5 jaar vervangen
c. Binnen 10 jaar vervangen
d. Binnen 2 jaar renoveren
e. Binnen 5 jaar renoveren
f. Binnen 10 jaar renoveren

Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma vernieuwing riolering 2016 zijn de maatregelen die in bovenstaande categorieën vallen beschouwd in samenhang met de noodzakelijke maatregelen aan de wegen. Uit deze afweging komt uiteindelijk een prioriteitenlijst waarin is aangegeven welke riolen met welke urgentie in aanmerking komen voor maatregelen. Bij het maken van deze afweging zijn de onderstaande prioriteiten aangehouden:

1. Vervangen van riolen integraal met wegonderhoud
Riolen die binnen 10 jaar (categorieën a t/m c) vervangen dienen te worden **EN** samenvallen met maatregelen aan wegbeheer, herstructurering of projecten van het projectenbureau (binnen 5 jaar) komen het eerste in aanmerking voor maatregelen. Deze maatregelen scoren **100 punten.**
De belangrijkste reden hiervoor is dat het integraal uitvoeren van beheermaatregelen de hoogste prioriteit heeft.

- Werk met werk maken (dus goedkoper) is een belangrijk speerpunt van de gemeente?
- De burger heeft maar één keer overlast

Daarnaast spelen de volgende aspecten een rol:

- Alle rioolvervangingen binnen 10 jaar die samenvallen met wegbeheer komen in 2011 ten uitvoer.
- Een slechte riolering tekent zich af op de verharding. (verzakkingen in de weg ontstaat door infiltratie in de riolering)

2. Vervangen ipv renoveren van riolen integraal met wegonderhoud
Voor riolen die binnen 10 jaar (categorieën d t/m f) dienen te worden gerenoveerd **EN** samenvallen met maatregelen aan wegen (binnen 5 jaar) wordt gekozen voor vervangen integraal met wegbeheer, herstructurering of projecten. Deze maatregelen scoren **10 punten.**
De belangrijkste reden hiervoor is dat het integraal uitvoeren van beheermaatregelen de hoogste prioriteit heeft.

- Werk met werk maken (dus goedkoper) is een belangrijk speerpunt van de gemeente?
- De burger heeft maar één keer overlast

De belangrijkste redenen voor het vervangen van het riool in plaats van renoveren:

- Het renoveren van een riolering kost circa 1/3 van vervangen. Het wegdek inclusief de opbouw vervangen kost ook circa 1/2 van vervangen. Voor 1/6 extra kan dus een nieuwe riolering aangelegd worden die weer circa 80 jaar meegaat.
- Bij het renoveren van de riolering worden de huisaansluitingen (meestal even oud als de riolering) doorgaans niet vervangen bij renoveren.

Bijlage 6

Bijkomende afwegingen

- KopStaart analyse; voor de te vernieuwen (vervangen of renoveren) objecten die vallen binnen het integrale uitvoeringsprogramma vernieuwing 2016 is onderzocht of zich boven- of benedenstrooms van deze riolen objecten bevinden waarin andere maatregelen dienen te worden uitgevoerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om rioolrenovaties of reparaties die gelijktijdig kunnen worden meegenomen en daardoor leiden tot minder wegafsluitingen, overlast voor burgers en wellicht lagere kosten. Maatregelen die hieraan voldoen zijn toegevoegd aan het integrale uitvoeringsplan vernieuwing.
- Per 'project' dienen de daadwerkelijk uit te voeren maatregelen te worden uitgewerkt. Er kunnen redenen zijn om de geadviseerde typen maatregelen nog aan te passen. In een straat/rioolstreng waar bijvoorbeeld 75% van de riolen dient te worden vervangen en 25% van de riolen dient te worden gerenoveerd kan ervoor worden gekozen om toch 100% te vervangen.
- Voor een rioolleiding welke op basis van de beoordeling dient te worden gerenoveerd, gerepareerd of waar geen maatregel noodzakelijk is dient te worden nagegaan of het rioolleiding in aanmerking komt voor vervanging omdat aanliggende wel vervangen worden.
- Riolen die niet zijn geïnspecteerd dienen mogelijk op korte termijn te worden bekeken indien werkzaamheden aan de weg (vanuit wegbeheer, herinrichting of het projectenbureau) zijn gepland.
- De te verwachten kwaliteit van huis- en kolkaansluitingen en riolen o.a. op basis van het aanlegjaar (witte pvc, vaar/moer, korte buislengtes) dient meegenomen te worden indien werkzaamheden aan de weg (vanuit wegbeheer, herinrichting of het projectenbureau) zijn gepland.
- Wanneer uit de beslisbomen als beheermaatregel relinen komt, dient er van tevoren een radarcontrole plaats te vinden. Door middel van deze methode kan namelijk aangetoond worden ofdat de huis-kolkaansluitingen nog intakt zijn.

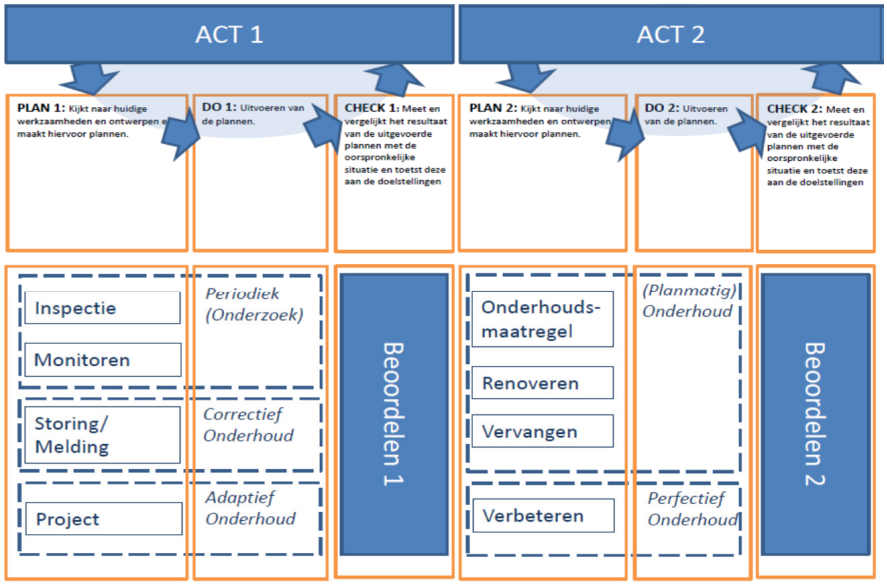
Naast de hierboven genoemde vernieuwingen zullen in 2016 diverse rioolreparaties worden uitgevoerd. Deze maatregelen vallen buiten het integrale plan 2016 omdat de kans op overlap met andere beheersvelden klein is.

BIJLAGE 7: Inspectiefrequenties voor riolen

criteria	**1 maal per x jaar**
01_maatregeladvies naderonderzoek	8
02_beoordeling geen maatregel	8
03_vernieuwen binnen 5 jaar	3
04_vernieuwen binnen 10 jaar	6
05_onderhoudsreparaties	4
06_waarschuwingsmaatstaven	10
07_vaarmoereind	8
08_overstortleidingen	10
09_leidingen nabij overstorten ex	10
10_leidingen nabij overstorten in	10
11_vuilwater	10
12_gemengd	12
13_regenwater	15

Bijlage 8

BIJLAGE 8: Terminologie beheeractiviteiten

Figuur B8.1: Terminologie voor beheeractiviteiten

BIJLAGE 9: Indeling meldingen en klachten

Registratieformat SUF-MELD 1.0 [bron: Stichting RIONED]

Hoofdcategorie melding	Subcategorie melding/specifiekere omschrijving
1. Melding wateroverlast binnenshuis	in kelder/souterrain
	in kruipruimte
	begane grond - wc
	begane grond - overig
	1e verdieping of hoger
2. Melding wateroverlast buitenshuis	in tuin/eigen terrein
	achterpad
	op trottoir
	op fietspad
	in parkeervak
	op straat/rijweg - hoofdbaan
	op straat/rijweg - parallelbaan/ventweg
	in wadi/waterplein/hemelwatervoorziening
	in tunnel
	plantsoen/groen
	overig
3. Melding oppervlaktewater	waterpeil
	dode dieren (vis, vogel)
	ongedierte: (muskus)ratten
	rioollucht
	vervuiling (bagger, kroos, waterplanten, zwerfvuil)
	vervuiling (wc-papier)
	overig
4. Melding riolering	kan niet lozen
	rioollucht in huis
	rioollucht op straat
	rioollucht op straat en in huis
	putdeksel/kolkdeksel mist
	putdeksel/kolkdeksel klappert
	putdeksel/kolkdeksel steekt uit
	putdeksel/kolkdeksel te laag
	vuil in kolk
	rode lamp op gemaal brandt
	septic tank
	overig
5. Melding overig gerelateerd aan riolering	informatieverzoeken
	gat/verzakking in rijweg
	gat/verzakking in verharding overig
	ratten/rattengang
	persoonlijke bezittingen in kolk gevallen
	overig

BIJLAGE 10: Samenhang gemeentelijke watertaken met watertaken andere overheden

	Andere water-gerelateerde gemeentelijke taken		Watertaken andere overheden			
Gemeentelijke watertaken	*Beheer van bodem en grondwater [gemeente]*	*Beheer van de openbare ruimte [gemeente]*	*Beheer van oppervlaktewater [waterschap, Rijkswaterstaat, gemeente]*	*Afvalwaterzuivering [waterschap]*	*Waterveiligheid [Rijkswaterstaat, waterschap]*	*Grondwaterkwaliteit [provincie, waterschap, gemeente]*
Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater	Wegzakken van stedelijk afvalwater in de bodem (vanuit lekke riolen of vanuit lekke overstortvijvers) heeft invloed op bodemverontreinigingen en grondwaterkwaliteit.	Huisaansluitingen liggen voor een deel in/onder de openbare ruimte. Straatkolken verzamelen van wegen afstromend hemelwater en voeren het af naar de riolering, soms gemengde riolering. Riooloverstorten en riooloverstortvijvers vervuilen de openbare ruimte. Stedelijk afvalwater kan stankklachten opleveren. Rioolvernieuwing wordt zo veel mogelijk gecombineerd met vernieuwen van de openbare ruimte. Straatreiniging beperkt de vuillast voor de openbare riolering. Ratten vinden een goed biotoop in riolering.	Oppervlaktewater ontvangt stedelijk afvalwater dat (bij hevige neerslag) via riooloverstorten vanuit gemengde rioolstelsels wordt geloosd. De kwaliteit van het oppervlaktewater wordt hierdoor beïnvloed en soms ook de kwantiteit.	Het ingezamelde stedelijk afvalwater wordt, voor zover het niet overstort naar oppervlaktewater, getransporteerd naar de afvalwaterzuivering en daar verwerkt.	Er is geen direct verband tussen hoogwaterveiligheid en de gemeentelijke afvalwatertaak. Sommige overstortriolen passeren wel de waterkering en moeten bij hoogwater worden afgesloten.	Wegzakken van stedelijk afvalwater in de bodem (vanuit lekke riolen of vanuit lekke overstortvijvers) heeft invloed op grondwaterkwaliteit.
Doelmatige inzameling en verwerking van afstromend hemelwater	Infiltratie van hemelwater in de bodem heeft invloed op grondwaterstand en -stroming. Daardoor mogelijk invloed op verplaatsing van grondwaterverontreiniging. Infiltratie kan invloed hebben op (het uitlogen van) bodemverontreinigingen.	Hemelwatervoorzieningen (infiltratie, wadi's) combineren vaak met groen. Vanuit gezondheidsoogpunt is combinatie met speeltoestellen ongewenst. Doorlatende (weg)verharding is riolering en tegelijk openbare ruimte.	Oppervlaktewater ontvangt een deel van de van de gemengde riolering afgekoppelde hemelwaterafvoer én de afvoer van de regenwaterriolen van (verbeterd) gescheiden stelsels. Oppervlaktewater is onmisbaar voor de gemeentelijke hemelwatertaak. Afvoer van hemelwater naar oppervlaktewater kan de kwaliteit en de kwantiteit beïnvloeden.	Hemelwater dat lokaal verwerkt wordt hoeft niet (met ander afvalwater) naar de afvalwaterzuivering afgevoerd te worden. Dat heeft invloed op de benodigde zuiveringscapaciteit en de operationele zuiveringskosten.	Er is geen direct verband tussen hoogwaterveiligheid en de gemeentelijke hemelwatertaak.	Infiltratie van hemelwater in de bodem heeft invloed op grondwaterstand en -stroming. Daardoor mogelijk invloed op verplaatsing van grondwaterverontreiniging. Infiltratie kan invloed hebben op (het uitlogen van) bodemverontreinigingen.
Treffen van maatregelen in openbaar gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken	Maatregelen om de grondwaterstand te beïnvloeden hebben per definitie invloed op grondwaterstroming. Dat kan de verplaatsing van grondwaterverontreiniging en de uiloging van bodemverontreiniging beïnvloeden.	Maatregelen in de ondergrond kunnen effect hebben op andere ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen). De functie van een gebied kan eisen stellen aan de grondwaterstand (denk aan minimale drooglegging voor wegen of begraafplaatsen). Daarvoor kunnen maatregelen of voorzieningen nodig zijn.	Grondwatermaatregelen kunnen het peil van het oppervlaktewater beïnvloeden en andersom.	Als grondwatermaatregelen inhouden dat grondwater overtollig grondwater wordt ingezameld en getransporteerd via gemengde riolering, dan heeft het invloed op de zuiveringscapaciteit en -kosten.	Keuzes rondom de (versterking van de) waterkeringen langs de Waal en de inrichting van de nieuwe woongebieden op of nabij die waterkeringen beïnvloeden de (toekomstige) gemeentelijke grondwatertaak. De hoeveelheid kwel en het maaiveldniveau zijn de belangrijkste variabelen bij deze afwegingen.	Maatregelen om de grondwaterstand te beïnvloeden hebben per definitie invloed op grondwaterstroming. Dat kan de verplaatsing van grondwaterverontreiniging en de uiloging van bodemverontreiniging beïnvloeden.

BIJLAGE 11: Onderbouwing bekostigingspercentage straatreiniging, rattenbestrijding en watersysteemheffing

Straatreiniging

Straatreiniging draagt bij aan meerdere doelen. In de eerste plaats het verwijderen van afval uit de openbare ruimte ten behoeve van een aangename en gezonde leefomgeving. In de tweede plaats het beperken van de instroming van zand en vuil in de straatkolken van de openbare riolering. Straatreiniging ondersteunt daardoor het goede functioneren van de openbare riolering. In de derde plaats beperkt straatreiniging de kans op uitglijden, met name in de herfst als bladval en regen kunnen zorgen voor gladde straten. Straatreiniging ondersteunt daarmee de verkeersveiligheid.
Deze drie doelen van straatreiniging wegen we niet even zwaar. Het realiseren van een aangename en gezonde leefomgeving beschouwen we als het hoofddoel van straatreiniging. Ondersteunen van het functioneren van de openbare riolering en ondersteunen van de verkeersveiligheid zien we als nevendoelen. Van de nevendoelen weegt het rioleringsdoel duidelijk zwaarder dan het verkeersdoel, omdat het verkeersdoel slechts een beperkte periode van het jaar relevant is.
Met deze weging van doelen lijkt de volgende verdeling van kosten van straatreiniging redelijk: circa 60% vanuit bijdragen aan de leefomgeving, circa 30% vanuit de rioleringszorg en maximaal 10% vanuit verkeersveiligheid. Omdat het belang vanuit verkeersveiligheid waarschijnlijk kleiner is dan 10% is straatreiniging juridisch gezien niet meer dan zijdelings van belang. Dat heeft als consequentie dat geen bekostiging vanuit verkeersveiligheid mogelijk is. Daarmee komt de verdeling over de leefomgeving en de rioleringszorg uit op 2/3 leefomgeving, 1/3 rioleringszorg.

Ter controle van het bijdragepercentage vanuit de rioleringszorg hebben we beredeneerd wat de consequenties zouden zijn (voor de openbare riolering) van het geheel niet uitvoeren van straatreiniging. Dat zou leiden tot veel sneller vervuilen van de straatkolken en in beperkte mate toename van rioolverstoppingen. Om te voorkomen dat de straatkolken verstopt raken zouden ze heel veel vaker leeggezogen moeten worden. Het lijkt een redelijke aanname om de benodigde frequentie van kolkenzuigen dan te verhogen de huidige frequentie van straatvegen. Dat komt neer op een verhoging van nu gemiddeld circa 1x per jaar kolkenzuigen naar dan maximaal 8x per jaar. De kosten voor kolkenzuigen ramen we momenteel € 275.000,- per jaar. De extra kosten bedragen dus ongeveer 7x dat bedrag: ruim € 1,9 miljoen. Daar komt nog een bedrag van naar schatting € 0,2 miljoen bij voor het verhelpen van extra optredende rioolverstoppingen. De totale kosten voor straatreiniging bedragen circa € 6,3 miljoen (DVO Dar 2015). Het maximaal redelijke bijdragepercentage bedraagt op grond van deze redenering ongeveer 33,7%.

Op grond van beide bovenstaande benaderingen zien wij 33,3% als redelijk bekostigingspercentage voor de bijdrage aan straatreiniging vanuit de rioolheffing.

Rattenbestrijding

Ratten komen van nature voor in oppervlaktewater. De riolering vormt een aantrekkelijk biotoop voor ratten. Ratten kunnen ernstige ziektes, zoals de ziekte van Weil, overbrengen op mensen. Bescherming van de gezondheid is een hoofddoel van de gemeentelijke watertaken. Bestrijding van ratten draagt daarmee bij aan de doelen van de gemeentelijke watertaken. Rattenbestrijding draagt ook bij aan een aangename en

gezonde leefomgeving (beheer van de openbare ruimte). Het belang van rattenbestrijding is voor de gemeentelijke watertaken en het beheer van de openbare ruimte ongeveer even groot. Op basis daarvan is bekostiging uit de rioolheffing van 50% van de kosten voor rattenbestrijding redelijk.

Watersysteemheffing

De gemeente betaalt watersysteemheffing aan Waterschap Rivierenland op basis van het oppervlak aan wegen. Het waterschap besteedt de watersysteemheffing aan de zorg voor oppervlaktewaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwantiteit en waterkeringen. Het kwantitatieve beheer van oppervlaktewater draagt bij aan de gemeentelijke hemelwatertaak. Het kwalitatieve beheer van oppervlaktewater en het beheer van waterkeringen vrijwel niet. Uit opgave van het waterschap (zie onderstaande quote) blijkt dat circa 60% van de watersysteemheffing besteed wordt aan oppervlaktewaterkwantiteit. Dat is de basis voor bekostiging van 60% van de watersysteemheffing die de gemeente betaalt vanuit de rioolheffing.

Quote email Waterschap Rivierenland d.d. 3 maart 2016:

"Circa 60% (exact 60,4%) van de kosten voor de watersysteemheffing kunnen worden toegerekend aan de voormalige taak waterkwantiteitsbeheer. Dit is gebaseerd op de indertijd (2008) gehanteerde verdeelsleutels en de kosten van de begroting 2016.
Dit laatste is nog wel relevant. In de komende jaren zullen de kosten bij het waterschap sterk stijgen als gevolg van de opgave in de waterkeringen. Als gevolg daarvan zal het aandeel waterkwantiteit in de watersysteemheffing de komende jaren dalen. (het aandeel in de voormalige taak waterkeringszorg zal navenant stijgen)".

Brief aan de raad - Milieujaarverslag 2015

Projectmanagement en Ruimtelijke Kwaliteit
Leefomgevingskwaliteit

Ingekomen stuk D17 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	PK40/16.0002551	Henk van Boxtel
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Milieujaarverslag 2015		(024) 3292430

Geachte leden van de Raad,

In bijgaand Milieuverslag 2015 geven wij u een weergave van onze inspanningen en resultaten op het gebied van het milieu. Hiermee geven wij invulling aan de wettelijke rapportageplicht op grond van de Wet milieubeheer. Vanwege het Verdrag van Aarhus heeft de gemeente een algemene informatieplicht naar burgers. In dit verband is het verslag uitgebreider dan de wettelijke verplichting op grond van de Wet milieubeheer en publiceren wij het verslag op internet. Wij hebben het verslag ook toegezonden aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Het verslag zal worden gepubliceerd op www.milieujaarverslagnijmegen.nl.

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

drs. H.M.F. Bruls

De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. R. Wever

Bijlage: Milieujaarverslag 2015

Brief aan de raad - Milieujaarverslag 2015

1. Klimaat en Energie

1. Duurzaamheidsbeleid

In de Duurzaamheidsagenda 2011-2015 zijn de doelstellingen benoemd: de gemeente Nijmegen is een klimaatneutrale organisatie in 2015 en energieneutraal in 2030. De stad Nijmegen is energieneutraal in 2045.

Om deze doelen te realiseren zetten we in op vijf sporen:
1. een energieneutrale stad (inzetten op energiebesparing en duurzame energiebronnen als zon, wind en groengas);
2. een klimaatneutrale organisatie (duurzaam inkopen, energiezuinige gebouwen, volledig wagenpark op groengas);
3. een duurzame economie (stimuleren van innovatie op het gebied van duurzame energie, creëren van groene werkgelegenheid);
4. duurzame mobiliteit (schone en duurzame brandstoffen, stadsdistributie, investeren in fiets en OV);
5. duurzame stedelijke ontwikkeling (duurzaam bouwen, klimaatbestendige wijken, werken aan compacte verstedelijking).

We willen dit concreter maken door gemeentebreed een netto energiebesparing van 2,5% per jaar te realiseren op het totale gas- en elektriciteitsverbruik. Om na te kunnen gaan of deze doelstelling daadwerkelijk wordt gehaald, moet de gemeente een goed beeld krijgen van het energieverbruik van de eigen organisatie, maar ook van de gehele stad.

In 2013 hebben we de nota "Duurzaamheid in uitvoering" vastgesteld. In deze nota hebben we beschreven wat we in de afgelopen periode hebben bereikt, waar we nu staan en welke kansen we zien om onze stad nog verder te verduurzamen. Onze ambitie om nationaal koploper te zijn, maken we waar.

In 2015 hebben we voor de tweede keer deelgenomen aan de European Green Capital Award en zaten we weer bij de laatste vijf steden. Voor een internationaal samengestelde jury mocht Nijmegen zich als duurzame stad presenteren in Bristol (Vereniging Koninkrijk). We hebben nogmaals op de steun van de Duurzame Estafette kunnen rekenen: Nijmeegse sporters hebben al wandelend en fietsend de Nijmeegse presentatie (usb-stick verwerkt in estafettestokje) naar Bristol gebracht. Het estafettestokje is daarna een symbool voor duurzaamheid geworden. Om de paar weken krijgt de ontwikkelaar van een nieuw duurzaam initiatief het estafettestokje in bezit en die mag het stokje weer doorgeven aan een volgende initiatiefnemer.

1.1 Energieverbruik

In 2015 hebben we inzicht gekregen in het energieverbruik van de stad Nijmegen. Het fossiele energieverbruik van de stad is over de periode 2008-2015 met 15% afgenomen. De grootste afname is het gevolg van verminderd energieverbruik bij bedrijven. Dit is deels te wijten aan de economische crisis, maar niet geheel, want het verbruik daalde verhoudingsgewijs sterker dan economische indicatoren zoals werkgelegenheid. Het verbruik van huishoudens neemt licht af ondanks een toename van het aantal inwoners in de stad.

Bron data: Energie in Beeld, Liander

2. Spoor Energieneutrale stad

- 3.772 particuliere woningeigenaren maakten gebruik van de premieregeling energiebesparende maatregelen (2372 eigenaren) en de provinciale isolatiesubsidie (1400 eigenaren). De regeling is per 1 januari 2016 gestopt. Tegelijkertijd hebben we de Duurzaamheidslening voor particuliere woningeigenaren uitgebreid, zodat nieuwbouwwoningen ook in aanmerking komen. Ook non-profit instellingen kunnen geld lenen om hun panden energiezuiniger te maken.
- Het warmtenet van de Waalsprong is aangesloten op warmte van afvalverbrandingsinstallatie ARN. Dit levert energie aan 4.000 huishoudens in de Waalsprong. Tevens is dit jaar de aanleg van de aftakking richting Waalfront gestart.
- Windcorporatie Windpower Nijmegen groeide naar 1500 leden. De coöperatie heeft 3,5 miljoen eigen vermogen opgebouwd, waarmee de financiering van de turbines rond is.
- Nijmegen heeft een besparing van maar liefst 24% elektriciteit en 26 % gas gerealiseerd in de Klimaatverbond Energy Battle en is daarmee de winnende gemeente. Nijmegen deed met drie teams mee: een team met ambtenaren en raadsleden, een team met bewoners uit de Wolfskuil en een team met ondernemers uit TPN-West.

Onderzoek financieringsconstructies
We hebben het onderzoek afgerond, waarin we hebben gekeken naar een betere constructie om burgers, maar ook bedrijven, sportverenigingen, scholen en maatschappelijke instellingen te ontzorgen als zij hun panden willen verduurzamen. Eind 2015 heeft de raad besloten de twee leningen in te voeren, waardoor particuliere woningeigenaren van bestaande en nieuwbouwwoningen en non-profitorganisaties geld kunnen lenen om hun woningen en panden energiezuiniger te maken. Met de komst van deze nieuwe regelingen hebben we de Premieregeling Energiebesparende Maatregelen Particulieren beëindigd.

- *Windenergie*

Windcorporatie Coöperatie Windpower Nijmegen is een organisatie van burgers die duurzame energie willen realiseren in de regio Nijmegen. In ruim drie maanden groeide de coöperatie van 400 naar 1500 leden. De coöperatie heeft 3,5 miljoen eigen vermogen opgebouwd, waarmee de financiering van de turbines rond is. In 2015 zijn ook alle ruimtelijke procedures afgerond en benodigde vergunningen verleend, zodat in 2016 met de bouw gestart kan worden.

- *Zonne-energie*

GDF Suez heeft op het terrein van de voormalige kolencentrale (die is gesloten per 19-12-2015)in 2015 een zonnepark van 4.000 panelen (1 MW) gerealiseerd. Dit is een eerste stap in de transformatie van het terrein in een groene centrale. GDF Suez gaat verder onder de naam ENGIE.
Windpark Nijmegen-Betuwe heeft een onderzoek uitgevoerd om bij de windturbines 7ha zonnepanelen te realiseren.

- *Energieafspraken woningcorporaties*

In 2014 had 31% van de corporatiewoningen een label A of B. Cijfers over 2015 zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Deze cijfers volgen bij de monitoring van prestatieafspraken in het eerste deel van 2016.

We willen komende periode meer meters maken. We zijn met de corporaties in gesprek hoe we deze ambitie gaan realiseren en of we ondersteuning kunnen bieden. Ondertussen gaan de corporaties verder met het uitvoeren van hun reeds geplande werkzaamheden.
Corporaties besparen energie via regulier onderhoud aan woningen. Daarnaast voeren zij specifieke energiebesparings-projecten uit. Om de woningcorporaties te ondersteunen bij het versneld verduurzamen van de sociale huurwoningen, hadden we hiervoor in 2015 250.000 euro in programma Duurzaamheid gereserveerd. We hebben de woningcorporaties gevraagd plannen in te dienen, waarin ze extra of versnelde inspanningen ten opzichte van de huidige plannen doen, om sociale huurwoningen in Nijmegen te verduurzamen.

We hebben De Gemeenschap en Standvast Wonen een bijdrage toegekend. Zij willen de wijk Hengstdal verduurzamen en hebben hiervoor een plan voor 2016 tot en met 2018 opgesteld, waarin ze samen met bewoners en marktpartijen pilotprojecten opzetten en uitvoeren, die snel kunnen worden opgeschaald als ze succesvol blijken te zijn. Het gaat om pilotprojecten op het gebied van zonnepanelen, elektrisch rijden, slimme meter, ervaringen opdoen met Energy Service Companies (ESCo's) en duurzame energieopwekking op buurtniveau.

Ook de Stichting Studenten Huisvesting Nijmegen (SSHN) heeft een bijdrage gekregen. De SSHN gaat proeven doen met aanpassingen aan de installaties, waardoor in de complexen

Hoogeveldt en Galgenveld energie wordt bespaard. De energiebesparing wordt direct in de servicekosten verwerkt, waardoor de huurders lagere woonlasten hebben.

Samen met de gemeente Nijmegen en de corporaties heeft Tandem Welzijn “de knop om” in Neerbosch Oost voortgezet. Doel van de campagne was om met behulp van ambassadeurs de bewoners van de wijk energie te laten besparen door middel van gedragsverandering. Het betrekken en enthousiasmeren van bewoners om hieraan deel te nemen bleek een grote opgave. De campagne is nu afgerond.

- *Particuliere woningeigenaren*

We hebben tot en met 31 december 2015 de Nijmeegse Energieaanpak uitgevoerd. In totaal hebben ruim 2.372 particulieren hun woning verduurzaamd met behulp van deze subsidie.

Nog eens ruim 1.200 mensen hebben gebruik gemaakt van de subsidie woningisolatie van de provincie Gelderland, een regeling die wij uitvoeren. Sinds de start van de Duurzaamheidslening zijn er ruim 250 aanvragen van particulieren goedgekeurd.

Bewoners van Nijmegen kunnen bij het Loket Duurzaam Wonen terecht voor vragen en informatie over energiezuinig wonen en de subsidieregelingen. Ook krijgen ze informatie over goed riool- en watergebruik, afkoppelen van hemelwater en groendaken. Bewoners maken goed gebruik van het loket. Voor energiebesparing en duurzame energie zijn er 1.193 contactmomenten geweest en voor watergerelateerde zaken zijn dat er 766. Het nationale Energie-akkoord stimuleert een dergelijke aanpak. Samen met de regiogemeenten bekijken we hoe we een regionaal energieloket kunnen opzetten.

Het Energieplein Nijmegen is deze zomer beëindigd. Dit project had als doel om groepen bewoners te enthousiasmeren om gezamenlijk aan de slag te gaan met het verduurzamen van de woning. Gekozen is om in de wijken Hees en Heseveld te starten. Er zijn acht bewonersinitiatieven in Nijmegen geïnitieerd, waarvan 5 in Hees. Ongeveer 40 tot 50 eigenaren hebben duurzame maatregelen genomen.

3 Spoor Klimaatneutrale gemeente

Door haar hoge ambities op het gebied van het duurzaamheidsbeleid zal de gemeente zelf het goede voorbeeld moeten geven. Hieronder volgen de belangrijkste activiteiten op dit gebied.

- *Energiebesparing gemeentebreed*

In 2015 hebben we inzicht gekregen over het totale energieverbruik van de gemeentelijk gebouwen in 2014. Het

gaat om het verbruik van de kantoorgebouwen, wijkcentra, sportaccommodaties en de openbare voorzieningen zoals openbare verlichting.

Volgens de CO2 footprint was in 2014 de CO2 uitstoot 2.269 ton. Dat is een stijging ten opzichte van het jaar daarvoor. Dit heeft vermoedelijk te maken met de energiecijfers voor de openbare ruimte, die niet geheel betrouwbaar zijn.

Opnieuw hebben we energie in onze kantoren en accommodaties bespaard (4,7%) ten opzichte van het startjaar 2008. De investeringen in het verduurzamen van de panden van afgelopen jaren - waaronder in het stadhuis - lijken dus een trendbreuk te hebben veroorzaakt.

- *Energiebesparing gemeentelijke gebouwen en wijkcentra*

Het Masterplan Verduurzamen Vastgoed geeft inzicht in welke energiebesparende maatregelen per gemeentelijk gebouw genomen gaan worden. Het principe van het plan is dat de besparing op energiekosten wordt afgedragen waarmee nieuwe energiebesparende investeringen in het vastgoed worden gefinancierd.

De werkzaamheden in het stadhuis zijn afgerond, waardoor dit gebouw van een energielabel G naar C is gegaan. We verwachten een besparing van 100.000 euro op de energierekening.

Op het dak van het Mariënburg Dienstgebouw en Poortgebouw hebben we 486 zonnepanelen geplaatst. Hiermee is het grootste ‘zonnepark’ op een gemeentelijk dak in Nijmegen gerealiseerd.

Ook de Stadsschouwburg is energiezuiniger geworden. Op de grote ramen is warmte-reflecterende folie geplakt en de andere ramen zijn vervangen voor isolerend glas. Ook het dak is geïsoleerd, waarna er innovatieve, flexibele zonnecellen zijn toegepast.

Verder zijn er in diverse wijkcentra en sporthallen isolerende maatregelen toegepast.

- *Duurzame inkoop*

We nemen duurzaamheidscriteria van PIANOo op bij aanbestedingen. Aanvullend passen we de Nijmeegse Duurzaamheidladder toe. Dat is een door ons ontwikkelde methodiek voor duurzaam inkopen en aanbestedingen.

We zijn in samenwerking met onze buurgemeenten gestart met de voorbereidingen voor een Europese aanbesteding voor ons eigen gemeentelijk energie verbruik. Vanaf 2017 of 2018 willen we een contract met een energieleverancier, die de gemeenten zoveel mogelijk regionaal duurzaam opgewekte energie levert. Uit marktconsulatie blijkt dat dit mogelijk moet zijn, al is

nog de vraag welk aandeel realistisch is en onder welke voorwaarden.

Een Nijmeegse werkgroep, bestaande uit vrijwilligers wil de titel “Fairtrade Nijmegen” behalen. Wij ondersteunen deze werkgroep. We hebben dit jaar de koffieautomaten van de dienstpanden opnieuw aanbesteed, waardoor de gemeente ook zelf fairtrade koffie, thee en cacao schenkt.

Dit jaar is een nieuw Park&Ride terrein bij de Ovatonde in Nijmegen-Noord. Aangelegd. Bijzonder is dat het terrein is aangelegd met duurzaam beton. Nijmegen is de eerste gemeente in Nederland die beton met gerecyclede bouwgrondstoffen gebruikt.

- *Openbare verlichting*

We hebben opnieuw een aantal projecten met LED verlichting uitgevoerd, waaronder op de Waldeck Pyrmond Singel, in Tweede Oude Heselaan en langs het fietspad door het Goffertpark. Bij de aanleg van wegen en grootschalige vervangingen wordt alleen nog maar LED verlichting geplaatst.

4. Spoor Duurzame Economie

De gemeente stimuleert bedrijven om mee te helpen om klimaatverandering tegen te gaan. De belangrijke speerpunten hierbij volgen hieronder.

Power2Nijmegen

In Power2Nijmegen werken marktpartijen, maatschappelijke organisaties, particulieren en overheden gezamenlijk aan een transitie van fossiele- naar duurzame energie. Op dit moment zijn er zo’n 400 deelnemers die 250 organisaties vertegenwoordigd. Hoe Nijmegen energieneutraal wil worden is beschreven in de Power2Nijmegen routekaart 2045.

In 2015 zijn verschillende projecten uitgevoerd onder de vlag van Power2Nijmegen zoals het project TPN-West Energieneutraal (waarin voor het bedrijventerrein 5 business cases zijn opgesteld voor wind, warmte, zon en biomassa). Het project ‘Samen Werken Aan Duurzame Energie’(SWADT) op bedrijventerrein Nijmegen Zuid (BNZ) resulteerde in de aanleg van een zonnefarm voor elektrische auto’s. Inmiddels wordt binnen het Economisch Collectief Nijmegen (ECN) waarin alle bedrijventerreinen vertegenwoordigd zijn, gekeken naar mogelijkheden voor verduurzaming van alle Nijmeegse bedrijventerreinen.

In 2015 hebben 10 nieuwe projecten subsidie gekregen vanuit Power2Nijmegen. Deze worden in 2016 uitgevoerd.

In maart is er een eerste bijeenkomst geweest samen met het Energy Made in Arnhem Netwerk. Doel is de economische banden tussen de beide steden en netwerken te vergroten. De

bijeenkomst was succesvol (+/- 300 deelnemers) en er is spin-off uit ontstaan.

In 2015 is ook een stuurgroep voor Power2Nijmegen opgericht bestaand uit vertegenwoordigers van deelnemende organisaties.

Steeds vaker organiseren partijen binnen het Power2Nijmegen netwerk zelf bijeenkomsten voor andere bedrijven over het thema duurzame energie en duurzame economie. Een voorbeeld was de bijeenkomst van ENCON, Rabobank en Dirkzwager over verduurzaming bij bedrijven.

- *Handhaven Wet Milieubeheer*

De provincie Gelderland heeft besloten middelen aan de ODRN beschikbaar te stellen om in 2015 branchegewijs bedrijven te handhaven op energiebesparing. Hiermee krijgt onze succesvolle aanpak navolging in Nijmegen en in andere gemeenten. Afgelopen jaren hebben supermarkten, bedrijven in kantoren en zorginstellingen veel energiebesparende maatregelen genomen, zodat ze voldoen aan de regels van de Wet Milieubeheer. Inmiddels wordt energiebesparing als een onderdeel van reguliere milieucontroles meegenomen.

- *Duurzame evenementen*

De Zevenheuvelenloop en de Vierdaagse marsen en feesten hebben opnieuw aandacht besteed aan duurzaamheid, onder andere door het terugdringen en scheiden van afval en extra inzet van het openbaar vervoer. De Vierdaagsefeesten hadden dit jaar de eerste duurzame vuurwerkshow van Nederland met milieuvriendelijk vuurwerk. Met de eigen vervoersbijdrage van de Zevenheuvelenloop wordt een nieuwe hardlooproute in Heumensoord aangelegd.

De Nijmeegse duurzaamheidsstandaard is besproken met 24 organisatoren van grotere en jaarlijks terugkerende evenementen. De meeste organisaties staan positief tegenover duurzaamheid en voeren ook een aantal duurzame acties uit. We zijn in overleg met organisatoren en andere betrokken partijen hoe we de grotere evenementen verder kunnen verduurzamen, met name op het gebied van energie, afval en mobiliteit.

- Boostcamp

De Stichting de Vierdaagsefeesten heeft in samenwerking met Royal HaskoningDHV de nationale conferentie “Circular Economy BOOSTcamp” georganiseerd.

- *Nijmeegs Energie Convenant*

In 2013 is het nieuwe Nijmeegs Energie Convenant 2.0 ondertekend door negentien grote Nijmeegse organisaties en instellingen, waaronder de gemeente Nijmegen. Met de ondertekening van dit convenant beloven de partijen om de uitstoot van CO_2 in de eigen bedrijfsvoering stevig terug te

dringen. De meeste deelnemers legden zich opnieuw vast op een doelstelling van 3% besparing gedurende 3 jaar. In 2015 hebben de deelnemers gezamenlijk 19% CO2 gerealiseerd. Ook is er een marktplaats voor bedrijven ontwikkeld door het NEC en oriënteren de bedrijven zich op uitbreiding van het convenant richting circulaire economie.

Circulaire en biobased economie
Afval bestaat niet, maar is een grondstof voor nieuwe producten. We noemen dat circulaire economie.
Steeds meer bedrijven, onderzoekinstellingen en gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen (met uitbreiding naar Wageningen) bundelen op dit gebied de krachten.
Het regionale innovatieproject De Groene Hub, een deeluitwerking van het Biobased Innovation Cluster Oost-Nederland (BICON), ondersteunt deze ontwikkeling.

Een aantal voorbeelden van wat de samenwerkende partners hebben bereikt. In Green Tech Week (okt. 2015) heeft de conferentie 'Bouwen aan groene ketens' plaatsgevonden en vanuit De Groene Hub is Groen Gas Gelderland B.V. (voorheen bekend als Bio Energie Bergerden) ondersteund in de ambitie om een biovergistingsinstalllatie in het glastuinbouwgebied Bergerden (gemeente Lingewaard) te realiseren. De bouw van de biomassavergistingsinstallatie start begin 2016. Op initiatief van de Groene Hub en Energieagentur (Norhrhein Westfalen) wordt een grensoverschrijdend project voorbereid voor samenwerking op concrete thema's binnen de bio-economie, zoals inzameling en logistiek van biomassa, de waarde van rioolslib en vergisting en grasraffinage.

5. Spoor Duurzame mobiliteit

Nijmegen staat op de kaart met duurzaam vervoer. In 2015 hebben we opnieuw belangrijke stappen gezet om onze regio koploper te laten zijn in duurzaam vervoer. Dit in samenwerking tussen bedrijven, overheid en kennisinstellingen Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem Nijmegen, ROC.

- *Snelfietsroutes*

In 2015 is het RijnWaalpad (Nijmegen - Arnhem) definitief geopend en is de fietstunnel bij de Laauwikstraat aangelegd. Van de snelfietsroute Beuningen - Heijendaal zijn twee onderdelen in gebruik genomen:

- Door de nieuwe fietstunnel onder de Neerbosscheweg en het fietspad naar Kinderdorp Neerbosch is de route 700m. korter geworden en wordt een lastige oversteek bij de verkeerslichten op de Hogelandseweg gemeden.
- De fietsstraat Muntmeesterlaan en de route naar en door het Goffertpark zijn aangelegd.

Ons beleid om samen met de regio het fietsgebruik te stimuleren is succesvol gebleken: mede dankzij alle investeringen in nieuwe snelfietsroutes en

fietsinfrastructuur en stallingen is het fietsgebruik naar het werk en de binnenstad de afgelopen jaren flink gestegen. Ook internationaal wordt deze ontwikkeling erkend getuige het feit dat het Velocitycongres in 2017 in de regio Arnhem Nijmegen wordt georganiseerd.

- *Groene Hub*

Het regionale project De Groene Hub, waarvan Nijmegen initiatiefnemer is geweest, werkt aan innovatie, circulaire economie, energietransitie en duurzame mobiliteit in onze regio. Het is een netwerkorganisatie met onder meer provincie Gelderland, Gemeente Arnhem, buurgemeenten, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. Het project is begonnen met vergroening van het openbaar vervoer in de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Daarin is geregeld dat de brandstof groen gas zoveel mogelijk in de regio geproduceerd wordt. ARN b.v. vergist het GFT afval uit de MARN regio tot groen gas voor de bussen van Breng en in 2015 is bekend geworden dat Groen Gas Gelderland in Lingewaard (Bergerden) ook een vergistingsinstallatie gaat bouwen. De regio Arnhem Nijmegen heeft met 17 gram CO2 per reizigerskilometer veruit de laagste van uitstoot van Nederland (bron: KPVV).

In 2015 is veel internationale belangstelling geweest voor de groene OV - concessie. In april is een Vlaamse delegatie op bezoek geweest. Dit heeft geleid tot een VRT 1 journaal onderwerp en een bezoek van de Vlaamse Minister. Ook Engeland, Zweden en Estland hebben gevraagd naar de aanbestedingsmethodiek. In november is een werkbezoek aan Tallinn, Estland geweest over groen gas in bussen.
Naast groen gas heeft de regio ook kennis over elektrische bussen en laadsystemen. Dit heeft geleid tot het formuleren van een Interreg-projectaanvraag met de titel Ebus2020, dat tot doel heeft om deze “batterijtrolleybussen” te bouwen en in de praktijk te demonstreren, en tevens te onderzoeken hoe de elektrische infra van het trolleynet kan worden benut voor opladen van andere vervoersmiddelen (elektrisch opladen). Honorering van de projectaanvraag wordt begin 2016 verwacht.

- *Doelgroepenvervoer*

In 2015 is besloten ook het doelgroepenvervoer te vergroenen. Met dezelfde expertise is een marktconsultatie gehouden en een Total Cost of Ownershipmodel gebouwd. In 2016 vindt de gunning plaats.

- *Logistiek*

Gemeente Nijmegen heeft in 2014 de landelijke Green Deal Zero Emission Stadslogistiek ondertekend. Met steun van het Ministerie worden logistieke projecten uitgewerkt, waaronder DAR in de binnenstad en bouwlogistiek op de campus Heijendaal.

Bij de DAR zijn, naast de al 3 rijdende vrachtwagens voor huisvuilinzameling, nog eens 2 huisvuilvrachtwagens aangeschaft. Daartoe is door gemeente Nijmegen een subsidie verstrekt op de meerkosten voor investering.

- *Laadpalen*

In 2015 zijn 16 openbare oplaadpunten voor elektrische auto's gerealiseerd, en zijn plannen gemaakt en financiën geregeld voor de plaatsing van 30 oplaadpunten op strategische locaties in de openbare ruimte (na uitvraag bij burgers) en 4 laadpunten in parkeergarages. De plaatsing geschiedt in 2016.

- *Binnenvaart*

In 2015 heeft Nijmegen de differentiatie van haventerreinen voor schone binnenvaart ingevoerd. Vanaf 2016 zijn schone schepen extra welkom. Schepen met een Green Award krijgen 15% korting op de havengelden. Deze schepen zijn schoner, stiller en zuiniger. Hiermee stimuleert de gemeente de ontwikkeling van duurzame scheepvaart.

De voormalige stadsregio heeft een subsidieregeling uitgevoerd om schone binnenvaart te stimuleren. Deze projecten zijn in 2015 uitgevoerd. Met de subsidie zijn schepen met nageschakelde technieken uitgerust, zijn zonnepanelen op schepen geïnstalleerd waardoor de generator niet meer aan hoeft, wordt geëxperimenteerd met waterstofinspuiting in de motor en is walstroom bij de nieuwe containerterminal in Doesburg en bij BCTN in Nijmegen gerealiseerd. Tot slot wordt geëxperimenteerd met waterstofinspuiting in de motor.

Eerder was al in Arnhem en in de Nijmeegse Waalhaven walstroom gerealiseerd. De gemeente Nijmegen start een pilot in 2016 voor inzet van een mobiele walstroomgenerator, die werkt op groengas.

Vorig jaar is ook het Europese projectvoorstel CLINSH opnieuw ingediend, nadat een eerdere aanvraag op procedurele gronden werd afgewezen.

In 2014 is het project LNG aan Rijn en Waal uitgevoerd door de stadsregio, EnergieAgentur en onderzoeksbureau DST (universiteit Duisburg Essen) onder projectleiding van Energy Valley. In 2015 hebben deze partijen gewerkt aan het opzetten van een vervolgproject in het kader van het nieuwe Interregprogramma. Provincie Gelderland neemt hieraan deel als opvolger van de stadsregio. Nadat zomer 2015 het projectidee positief werd beoordeeld is begin 2016 de definitieve aanvraag ingediend onder de naam LNG PILOTS door een consortium van 35 partijen uit Nederland en Duitsland. In het project wordt gewerkt aan LNG-infrastructuur in het grensgebied, aan innovatieve technieken, aan productie van

bio-LNG en aan harmonisering van richtlijnen en procedures aan beide kanten van de grens.

6. Spoor Duurzame stedelijke ontwikkeling

In bestaande gebouwen en bij nieuwbouw is vaak nog veel energiebesparing te realiseren. Hieronder komen enkele belangrijke voorbeelden van 2015 aan bod.

- *Warmtenet*

De aanleg van het Warmtenet wordt gestaag voortgezet. Momenteel zijn 4.000 bestaande woningen in de Waalsprong aangesloten op deze duurzame warmtevoorziening. De bouw van het verdeelstation/hulpwarmtecentrale is gestart. Ook in het waalfront zijn de eerste woningen aangesloten.

- *Energiezuinige projecten Waalsprong*

Het ecologisch bouwproject Iewan is opgeleverd. De toekomstige bewoners bouwden in samenwerking met Talis sociale huurwoningen van stro en leem in de Vossenpels in Lent. In dit plangebied hebben ook enkele tientallen andere particuliere bouwers energiezuinige en duurzame woningen gerealiseerd.

- Herontwikkeling GDF Suez terrein

In het SER Energieakkoord is de sluiting van de kolencentrales per 2016 aangekondigd waaronder die van GDF Suez in Nijmegen. GDF Suez ziet deze sluiting ook als kans en samen hebben we de mogelijkheden bekeken om de locatie te herontwikkelingen tot een “Groene Delta” voor het opwekken van lokale en duurzame energie. Het project is door het Rijk voorgedragen als een van de landelijke pilotprojecten voor de invoering van de Omgevingswet.

- *Ruimte voor de Waal*

Het project Ruimte voor de Waal is in uitvoering, met de teruglegging van de Lentse Waaldijk en de aanleg van een nevengeul in de uiterwaarden. In 2015 is het werk zo ver gevorderd, dat de veiligheidsdoelstelling bij hoogwater bereikt is. Dit is het grootste en meest zichtbare klimaatadaptatieproject van Nederland en trekt ook internationale belangstelling. Het project wordt duurzaam uitgevoerd, waarbij onder andere zoveel mogelijk materialen per schip wordt afgevoerd in plaats van met vrachtwagens. Het project wordt in 2016 afgerond.

- *Duurzaam bouwen*

Duurzaam en energetisch zuinig bouwen wordt hoe langer hoe meer gemeengoed. Een van de opvallendste duurzame gebouwen die in Nijmegen in 2015 is opgeleverd, is het nieuwe complex van Doornroosje/Thalia aan het Stationsplein.

2. Bedrijven

- In 2015 telt Nijmegen 3189 bedrijven, waarvan 60 bedrijven vergunningplichtig zijn.
- Meer bedrijven in beeld door inventarisatie van industrieterreinen.
- De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt verzorgd door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN).
- Naleefgedrag blijft ongeveer gelijk ten opzichte van vorig jaar.

De meeste bedrijven vallen onder algemene regels die zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit, anderzijds kan nog een omgevingsvergunning nodig zijn (voorheen milieuvergunning). Een kleine twee procent van de Nijmeegse bedrijven is nog vergunningplichtig. Met vergunningverlening, toezicht en handhaving van de verleende milieuvergunningen en algemene milieuregels zorgt de Omgevingsdienst Regio Nijmegen ervoor dat het milieu en de leefomgeving zo min mogelijk door bedrijfsactiviteiten worden aangetast. Andere instrumenten zijn het geven van voorlichting aan bedrijven en het stimuleren van een milieuvriendelijke bedrijfsvoering.

2.1 Vergunningverlening en handhaving

Tabel 2.1 Overzicht aantallen vergunningen en handhavingacties

	2012	2013	2014	2015
Aantal aanwezige bedrijven in Nijmegen				
Vergunningplichtige bedrijven	80	67	51	60
AMvB-meldingplichtige bedrijven	1548	1500	1617	1802
AMvB-niet meldingplichtige bedrijven	1042	1010	1083	1327
Totaal aantal bedrijven Wet milieubeheer	2670	2577	2751	3189
Aantal uitgevoerde vergunning-verleningsacties per jaar				
Verleende vergunningen/ actualisaties per jaar	10	24	31	38
Meldingen zonder milieugevolgen vergunningplicht	15	14	12	14
Meldingen AMvB	107	87	123	110
Gedoogbesluiten	1	0	0	0
Maatwerkvoorschriften	5	6	9	0
Aantal beroepsprocedures bij Raad van State tegen milieubesluiten	0	0	0	0

Aantal uitgevoerde handhavingacties per jaar				
Integrale controles	344	384	535	438
Hercontroles	120	146	238	194
Voornemens	28	19	63	36
Dwangsomopleggingen	14	5	23	17
Dwangsom ingetrokken	0	0	0	0
Bestuursdwang opleggingen	0	0	0	0
Bestuursdwang beëindigd	0	0	0	0
Inningen opgelegde dwangsommen	14	1	4	9

Tabel 2.1 geeft het aantal bedrijven in Nijmegen weer dat onder de Wet milieubeheer valt. Tevens geeft tabel 2.1 een overzicht van de acties voor vergunningverlening en handhaving die de gemeente in 2015 en de voorgaande jaren heeft uitgevoerd. Voor nadere uitleg: zie het begrippenkader.
Begrippenkader:

- *AMvB-meldingplichtige bedrijven(type B)*: hebben geen milieuvergunning nodig maar moeten zich wel melden en zich houden aan algemene voorschriften die door het rijk zijn opgesteld en zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit,
- *AMvB-niet meldingplichtige bedrijven(type A)*: hebben geen milieuvergunning nodig en hebben ook geen meldingplicht. Zij dienen wel aan bepaalde voorschriften uit het Activiteitenbesluit te voldoen.
- *Maatwerkvoorschrift:* alleen bij AMvB-bedrijven. Wanneer de situatie dit vraagt, kan de gemeente afwijken van of een nadere invulling geven aan de standaardvoorschriften;
- *Gedoogbesluit*: besluit van de gemeente om tijdelijk niet op te treden tegen een bedrijf wanneer dat vanwege een overgang- of overmachtsituatie niet aan de milieuregels kan voldoen;
- *Dwangsom*: door de gemeente opgelegde geldboete voor elke keer dat een bedrijf de regels overtreedt of een overtreding niet binnen een opgedragen termijn ongedaan maakt;
- *Bestuursdwang*: het door de gemeente zelf ongedaan (laten) maken van een overtreding op kosten van het bedrijf dat de overtreding maakt;
- *Voornemen*: schriftelijke waarschuwing door de gemeente aan een bedrijf dat er bij een volgende overtreding opgetreden zal worden via een dwangsom of bestuursdwang.

Kwaliteitsborging
Een professionele kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving is wat de samenleving van de overheid verwacht. De regelgeving is ingewikkeld. Eenduidige kwaliteitscriteria maken de uitvoering een stuk eenduidiger. Doel is om de uitvoering transparanter en voorspelbaarder te maken en een meer gelijkmatige aanpak over het land te bereiken.

Kwaliteitscriteria maken inzichtelijk welke kwaliteit burgers, bedrijven en instellingen, maar ook overheden onderling en opdrachtgevers mogen verwachten bij de uitvoering of de invulling van de VTH-taken. De set kwaliteitscriteria is beschikbaar voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (de VTH-taken). De set is opgesteld door een brede groep praktijkdeskundigen uit gemeenten, provincies en het rijk. De ODRN moet hieraan voldoen om haar werk uit te voeren.

Vergunningverlening milieu
De Omgevingsdienst Regio Nijmegen verzorgt de vergunningverlening voor de gemeente Nijmegen en de omliggende gemeenten. Dit zorgt voor een constante goede kwaliteit bij het verlenen van milieuvergunningen. Zo is er in 2015 tegen geen enkele vergunning beroep ingesteld bij de Raad van State.
De snelheid in het afhandelen van vergunningaanvragen is in 2015 op orde. Verder is gestart met een aantal actualisaties van een aantal verouderde vergunningen. Met deze werkwijze houden we het Nijmeegse vergunningenbestand actueel.

Milieuhandhaving
De Omgevingsdienst Regio Nijmegen voert het toezicht en de handhaving milieu uit voor de gemeente Nijmegen. De ODRN werkt volgens de Nijmeegse systematiek van 'slimmer handhaven'. De gemeente wil dat de ODRN dáár handhaaft waar de risico's op niet naleven van de milieuvoorschriften het grootst zijn. Door meer programmatisch en dus slimmer handhaven moet het naleefgedrag bij bedrijven worden verhoogd.

2.2 Handhavingsprojecten

- Handhaving vindt ook plaats in projectvorm, samen met andere partijen zoals bouwen, brandweer, politie en provincie. Voorbeelden hiervan is zijn integraal horeca- en ketentoezicht.

Naast de milieuhandhaving van bedrijven via periodieke controles vindt milieuhandhaving ook in projectvorm plaats. Meestal nemen andere controlerende instanties zoals de brandweer, provincie, politie of waterschap deel aan deze (integrale) projecten, alsmede de discipline bouwen(ook ondergebracht in de ODRN).

Integrale handhaving horeca
In Nijmegen is het Horeca-actieteam (HAT) ingesteld. Vanuit het HAT worden alle aanvragen van horeca-ondernemers integraal opgepakt. Ook de bedrijfsbezoeken geschieden integraal met milieu, bouwen en brandweer. In 2015 zijn 68 integrale horeca-bezoeken uitgevoerd.

Ketentoezicht
Het ketentoezichtproject Autodemontage dat vanuit de Omgevingsdienst Rivierenland wordt geleid is ook in Nijmegen uitgevoerd. Uit de analysefase van het project is gebleken dat twee bedrijven in aanmerking komen voor een risicoanalyse. Deze zijn allebei uitgevoerd waarbij is geconstateerd dat bij één van deze bedrijven een nader, diepgaand onderzoek gerechtvaardigd is. Dit zal in 2016 plaats vinden.

2.3 Advisering provinciale inrichtingen

- Per 1 januari 2015 is de rol van het bevoegd gezag gewijzigd voor een aantal bedrijven. Dat betekent dat de provincie nog voor 16 bedrijven in Nijmegen het bevoegd gezag is voor het afgeven van de omgevingsvergunning, toezicht en handhaving.
- Ook de provincie heeft deze taken bij de Omgevingsdienst Regio Nijmegen belegd.

2.4 Externe veiligheid

- Externe veiligheid speelt bij de opslag, het gebruik en het vervoer van gevaarlijke stoffen en gassen, waaronder ook verkooppunten van vuurwerk.
- Nijmegen telt in 2015 nog drie bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen.
- Nijmegen heeft een lokaal extern veiligheidsbeleid opgesteld: aparte veiligheidsniveaus per gebiedstype (wonen, industrie en buitengebied).
- Geen overtredingen bij de verkoop van vuurwerk in 2015.

Externe veiligheid is een belangrijk onderwerp in het vierde Nationale Milieubeleidsplan, dat op gemeentelijk niveau om uitwerking vraagt. Het gaat om risico's door bijvoorbeeld bedrijven en goederentransport, zoals ontploffingen en het vrijkomen van gas.

Besluit risico's zware ongevallen (Brzo)
Nijmegen kende in 2015 drie bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (zie tabel 2.2). Alle drie de bedrijven vallen onder het bevoegd gezag van de provincie Gelderland. In 2014 was de gemeente Nijmegen nog bevoegd gezag voor twee bedrijven maar vanwege wijziging in wetgeving is dit in 2015 veranderd.

Tabel 2.2: Aantal risicobedrijven in Nijmegen

Soort risicobedrijf	2012	2013	2014	2015
- BRZO-bedrijven	3	3	3	3
- Bedrijven met grote ammoniak koelinstallaties	3	3	3	3
- LPG-tankstations	11	11	11	9
- Verkooppunten consumentenvuurwerk	13	13	13	11
- Overige bedrijven met extern risico	4	4	4	4
Totaal	34	34	34	30

De bedrijven en het transport waarbij in Nijmegen aspecten van externe veiligheid aanwezig zijn, zijn te vinden op de risicokaart van Gelderland (www.gelderland.nl/kaarten en cijfers/veiligheid). De gemeente Nijmegen stelt risiconormen op en controleert deze normen.

De ODRN voert nu namens de provincie haar inspectierondes bij de drie in Nijmegen gevestigde Brzo-bedrijven.
Bij deze inspecties is vooral gekeken naar de manier waarop er om wordt gegaan met risico's en veiligheidsmaatregelen; of de juiste maatregelen zijn genomen, of de voorzieningen aanwezig zijn en of de maatregelen doen wat ze moeten doen.

Lokaal extern veiligheidsbeleid
Begin 2014 hebben we een lokaal extern veiligheidsbeleid vastgesteld. Hierin wordt voor de verschillende type gebieden binnen de gemeente (woongebieden, industrieterreinen en buitengebied) het gewenste veiligheidsniveau opgenomen. De geformuleerde uitgangspunten zullen worden toegepast bij alle gemeentelijke activiteiten en ontwikkelingen waarbinnen externe veiligheid een rol speelt (vergunningverlening en handhaving, routering vervoer gevaarlijke stoffen, ruimtelijk beleid, rampenbestrijding en risicocommunicatie).

Vuurwerkinrichtingen
In 2015 waren er binnen de gemeente Nijmegen elf verkooppunten voor vuurwerk actief. Dit aantal is iets verminderd ten opzicht van vorig jaar. De verkooppunten (allen met een opslag tot 10.000 kg) vallen onder de meldingsplicht.
Met betrekking tot de opslag en de verkoop van vuurwerk zijn in het jaar 2015 geen overtredingen geconstateerd die hebben geleid tot handhaving.

2.5 Klachten

- Klachten worden geregistreerd in het milieuklachtenregistratiesysteem van de Provincie Gelderland.
- In 2015 zijn er in totaal 299 milieuklachten geregistreerd.

Bedrijfsactiviteiten of gedragingen van bedrijven kunnen aanleiding geven tot klachten. Klachten worden geregistreerd in het milieuklachtenregistratiesysteem van de Provincie Gelderland. Het registratiesysteem is via internet ook toegankelijk voor burgers (milieuklacht.gelderland.nl)
In 2015 zijn er in totaal 299 klachten geregistreerd. In principe worden klachten direct door de ODRN opgepakt. Het betreft hier voornamelijk klachten van geluidoverlast en stankhinder van bedrijven. Waar mogelijk wordt direct geprobeerd de oorzaak van de klacht te achterhalen en weg te nemen. In de meeste gevallen is de veroorzaker te achterhalen, maar soms is dit niet mogelijk. Het aantal klachten in 2015 is iets minder dan in 2014.

3. Bodem

We werken aan een gezonde en duurzame ondergrond, waarbij we gezondheidsrisico's en risico's voor ecologie voorkomen, wegnemen of beheersen, waardoor huidige en toekomstige gebruiksfuncties mogelijk zijn en blijven. We streven ernaar dat de bodemkwaliteit in Nijmegen minimaal gelijk blijft en/of op termijn verbetert.

3.1 Activiteiten

- Verontreinigingen die mogelijk risico's opleveren zo snel mogelijk onderzoeken
- Verontreinigingen die risico's opleveren voor 2020 gestart met saneren
- Saneringen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen door derden en door gemeente
- Wettelijke taken; afhandelen beschikkingen en meldingen
- Overig
- Adviezen bij aan- en verkoop, bouwvergunningen, milieuvergunningen en bestemmingsplannen
- Bodeminformatiesysteem
- Grondverzet

Spoedlocaties
In het kader van het convenant Bodemontwikkelingsbeleid 2010-2015 zijn wij verder gegaan met onderzoek bij locaties, waar mogelijk bodemverontreiniging aanwezig is die voor risico kan zorgen (risico's voor mensen of voor verspreiding via grondwater). Deze locaties worden spoedlocaties genoemd en moeten in 2020 gesaneerd of beheerst zijn.

Gemeente Nijmegen heeft een aantal van de spoedlocaties (gedeeltelijk) gesaneerd in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen: Mercuriuspark, bedrijventerrein Lent, Waalfront.

Er is een aantal locaties in beeld waarvoor sanering binnen afzienbare tijd moet worden uitgevoerd omdat er sprake is van verspreidingsrisico's, waarvoor de eigenaar verantwoordelijk is. In het kader van handhaving van deze saneringsplicht hebben wij ingezet op onderhandeling. Daarbij hebben we het juridisch instrumentarium achter de hand.

Saneringen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen
De meeste saneringen vinden plaats in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Vaak gaat het om verontreinigingen die geen risico's opleveren. Zo zijn er in

2015 veel saneringen uitgevoerd in het kader van de Dijkteruglegging Lent, voor de Staddijk (bouw crematorium), appartementencomplex Genestetlaan, woningbouw aan de Palmstraat en in de Waalsprong.

Overig
Om de drinkwaterwinning van Heumensoord te beschermen is verder gewerkt aan het gebiedsdossier Heumensoord. Potentieel risicovolle activiteiten binnen het grondwaterbeschermingsgebied zijn geïnventariseerd.

Omdat de taken van Bodem ingevolge het Convenant meer gaan verschuiven naar het bijdragen aan ruimtelijke opgaven c.q. maatschappelijke behoeften, is verkend wat wij kunnen bijgedragen aan de ontwikkeling voor stadslandbouw (project "Van akker naar bos" en regionale voedselvoorziening in de stad). Inmiddels wordt een voedselbos in Nijmegen West ontwikkeld.

Wettelijke taken; afhandelen beschikkingen en meldingen
Voor alle saneringen moet een BUS-melding of saneringsplan bij ons ter goedkeuring worden ingediend. In 2015 hebben wij in dat kader 4 beschikkingen opgesteld en 34 meldingen in het kader van BUS beoordeeld (12 evaluatieverslagen, 15 BUS tijdelijk uitplaatsen en 7 BUS Immobiel)

In 2015 zijn 3 nieuwe bodemverontreinigingen gemeld. Op twee locaties is de verontreiniging gesaneerd, de andere is nog in uitvoering.

Adviezen bij aan- en verkoop, bouwvergunningen, milieuvergunningen en bestemmingsplannen
Wij geven bodemadviezen in het kader van bestemmingsplanwijzigingen grote projecten in het ruimtelijk domein en ten aanzien van de inrichting en beheer van de openbare ruimte(intern), bouwvergunningen, milieuvergunningen (beide ODRN) en aan- en verkoop van grondpercelen door gemeente Nijmegen.

Toezicht bij saneringen
De meeste saneringen zijn minimaal 1 keer bezocht. Er is in 2015 5 keer handhavend opgetreden.

Het bodeminformatiesysteem en de Milieuatlas
Alle gegevens uit bodemonderzoeken worden opgeslagen in het bodeminformatiesysteem. Via de zogenaamde 'Milieuatlas' hebben burgers en belanghebbenden, zoals makelaars, toegang tot deze gegevens en kunnen ze hier zelf via internet bodeminformatie opzoeken. De Milieuatlas op internet is goed te vinden en wordt goed bezocht.

bodemonderzoeken naar soort 2015	
Verkennend bodemonderzoek	49
Nader bodemonderzoek	27
Saneringsplan	11
Evaluatierapport	14
Monitoring	7

Grondverzet
Met de Nota Bodembeheer van 2012 is het mogelijk om binnen de Gemeente Nijmegen op een milieuhygiënische wijze licht verontreinigde grond als bodem te hergebruiken.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de meldingen vanaf 2011 tot en met 2015 in kader van het Besluit Bodemkwaliteit. In de tabel is voor de jaren 2013 tot en met 2015 een extra kolom opgenomen voor het project Dijkteruglegging Lent, vanwege de grote hoeveelheden grond die in dit project worden toegepast. Doordat het project bijna was afgerond zijn er in het jaar 2015 nog maar weinig meldingen geweest binnen dit project. De hoeveelheden zijn echter nog groot. Dit heeft te maken met de ophoging van het Eiland Veur Lent.
De totale toegepaste hoeveelheden toegepaste grond binnen de gemeente Nijmegen liggen vele malen hoger dan in de tabel wordt aangegeven. Dit komt doordat bij het melden van toepassingen met “schone” grond geen hoeveelheden hoeven te worden aangegeven.

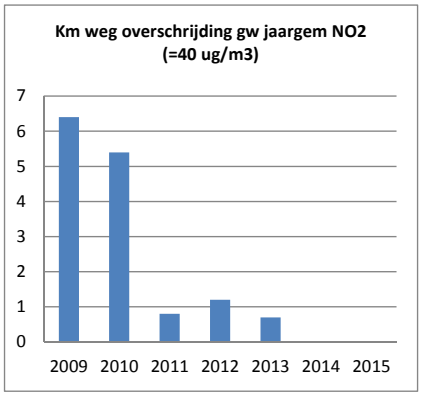
Meldingen grondverzet in kader van Besluit bodemkwaliteit

	2011	**2012**	**2013**	**2013 DTL**	**2014**	**2014 DTL**	**2015**	**2015 DTL**
Aantal meldingen	47	39	41	103	66	68	51	3
Hoeveelheid (in tonnen)	395.083	291.098	17.485	±656.651 m³	±46.862 m³	±49.599 m³	±65.547 M³	±51.190 m³

4. Lucht

4.1 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit

Volgens schattingen van het RIVM overlijden in Nederland jaarlijks 1800 mensen vervroegd door kortdurende piekblootstellingen aan fijn stof. De langdurige blootstelling aan (gemiddeld lagere concentraties) fijn stof leidt in Nederland tot een gemiddelde levensduurverkorting van ca. 12 maanden. In de Wet milieubeheer staan kwaliteitsnormen voor zes stoffen die luchtverontreiniging veroorzaken. Voor vier van deze stoffen (benzeen, koolmonoxide, zwaveldioxide en lood) zijn in Nijmegen geen overschrijdingen te verwachten. In 2015 heeft I&M aan de hand van berekeningen gerapporteerd (via de monitoringstool)over de luchtkwaliteit in Nijmegen in 2014. Uit deze landelijke monitoringstool blijkt dat in Nijmegen de normen voor fijn stof (PM_{10}) en stikstofdioxide (NO2) in 2014 niet worden overschreden. In bijgaande grafiek is het aantal kilometer weg met overschrijding voor NO2 weergegeven.

In verband met meteorologische omstandigheden en ontwikkelingen in Waalfront en -sprong en De Oversteek is dit geen garantie dat we vanaf 2015 daadwerkelijk voldoen aan de wettelijke normen voor met name NO_2. Vanwege de overschrijding voor NO_2 is in januari 2010 voor de jaren t/m 2014 een nieuw uitvoeringsprogramma vastgesteld met maatregelen die zorgen voor terugdringing van deze overschrijding. Vanwege verlenging van het landelijke NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) is ook dit uitvoeringsprogramma verlengd. Verdere uitvoering van deze maatregelen is nodig voor meer zekerheid om te voldoen aan de wettelijke normen voor NO_2 vanaf 2015.
Ook als we aan de wettelijke normen voldoen is er nog veel te winnen op het gebied van gezondheid en de daarmee samenhangende maatschappelijke kosten door de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Het gaat daarbij met name om het terugdringen van roet. In 2015 zijn we gestart met het invullen van de roetnorm en een gezonde luchtkwaliteit zoals in het coalitieakkoord aangegeven.

4.2 Activiteiten

Belangrijke bronnen van luchtvervuiling zijn wegverkeer en binnenvaart. Daarom zet Nijmegen in op schonere brandstoffen voor wegverkeer en binnenvaart en op betere doorstroming van het wegverkeer. Daarnaast zijn in 2015 alle bestemmingsplannen getoetst op luchtregelgeving.

De Gemeente Nijmegen heeft met de Stadsregio eind 2011 1,88 miljoen Euro extra middelen aangevraagd uit NSL-gelden (Fes-4) om in samenwerking met provincie en stadsregio aan projecten te besteden op het snijvlak van luchtkwaliteit, mobiliteit en economie. Landelijk is besloten de termijn voor de uitvoering van deze NSL-projecten te verlengen tot 1 januari 2017. Het gaat vooral om schone scheepvaart (schonere motoren, nabehandeling van uitstoot, aanleggen van walstroom in Nijmegen én in Arnhem en een vulpunt voor vloeibaar aardgas), een extra P+R voorziening (Poort Neerbosch) en het promoten van het bestaande lespakket luchtkwaliteit voor bovenbouw Havo/Vwo.

Schone brandstoffen
Schone brandstoffen zorgen voor minder uitstoot van schadelijke stoffen. In 2015 zijn onder andere de volgende resultaten geboekt:

- Gemeentelijke voertuigen schakelen over naar groengas als zij vervangen moeten worden. In totaal rijden nu 55 gemeentelijke voertuigen op groengas, 1 elektrisch en 1 hybride.
- In 2015 zijn we verder gegaan met het project ‘schoner varen’ om schonere en efficiëntere scheepvaart te bevorderen en de luchtkwaliteit te verbeteren. We hebben ervoor gezorgd dat, in navolging op de reeds geïnstalleerde voorziening op de Waalkade, walstroom wordt aangelegd in de Waalhaven en de Lindenberghaven. Ook zijn we gestart met een pilot voor mobiele walstroom in de industriehavens. De eerdere stimulering van realisatie van een LNG-vulpunt voor scheepvaart in de regio (Interreg IVa en Interreg V) heeft in die zin resultaat gehad, dat Engie (voorheen GDF Suez) in 2016 een LNG-vulpunt voor scheepvaart gaat realiseren op haar terrein.
  Tenslotte hebben we ons aangesloten bij een Europees consortium voor onderzoek naar schone scheepvaartmethoden en omzetting in Europese regelgeving voor scheepvaart (CLINSH). In Nijmegen zullen met name pilots voor walstroomvoorzieningen uitgevoerd worden. Naar verwachting zullen we in maart 2016 toezegging krijgen voor subsidie en zal de uitvoering starten.
- We bevorderden duurzame en schonere stadsdistributie. We hebben ons daarom in 2014 aangesloten bij de landelijke Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek (ZES). In 2015 is gewerkt aan een pilot rond bereikbaarheid van campus Heijendaal vanuit deze Green Deal.
- We werken samen met de Stadsregio en provincie aan het project De Groene Hub om regionaal geproduceerd groengas

te faciliteren voor de hele Stadsregio. Productie van groengas vindt nu al plaats bij de ARN BV. Er lopen initiatieven bij o.a. Waterschap Rivierenland, GDF Suez en Bio Energie Bergerden.
- In aanvulling op de reeds gerealiseerde 16 openbare oplaadpunten voor elektrische auto's, zijn plannen gemaakt en financiën geregeld voor de plaatsing van 30 oplaadpunten op strategische locaties in de openbare ruimte (na uitvraag bij burgers). De plaatsing vindt plaats in 2016.

Betere verkeersdoorstroming
- We hebben doorstromingsmaatregelen uitgevoerd (Dynamische Verkeer Management) op de Groene route.
- We hebben het fietsgebruik bevorderd.

4.3. Nijmegen-West Weurt

- Gezamenlijke aanpak met Kronenburger Forum krijgt vervolg in deze collegeperiode.
- Bewoners uit Hees, Heseveld, Neerbosch-Oost en Waterkwartier overleggen met gemeente over metingen van milieu-effecten van de Stadsbrug.
- Milieusituatie en -beleving in Nijmegen-West Weurt is verbeterd.
- TPN-West is innovatief bedrijventerrein.

Kronenburger Forum
Na de afronding van het programma in 2010 is besloten om bedrijven, bewoners- en milieuorganisaties te blijven informeren over de milieukwaliteit. Het Kronenburger Forum is in 2015 twee keer bijeen geweest en heeft er bij de provincie Gelderland, gemeente Nijmegen en gemeente Beuningen op aan gedrongen om het meetnet fijn stof, de website met 'realtime' informatie en de dialoog in de komende jaren voort te zetten. Het meetnet fijn stof wordt minstens in standgehouden tot en met juni 2016. Het Kronenburger Forum wil gevraagd en ongevraagd advies geven aan de colleges van gemeenten Nijmegen en Beuningen in de komende jaren. Hiermee willen ze bereiken dat de informatievoorziening over bestemmingsplannen, externe veiligheid en individuele vergunningen goed geregeld is.

Werkgroep West wil groene buffer
In 2013 is in 8 bijeenkomsten intensief overleg gevoerd met de werkgroep West Wil Groene Buffer, als uitwerking van de motie West krijgt een Groene Buffer (september 2012).

In de motie roept de Raad het college op om:

1. Na oplevering van de Energieweg en de Stadsbrug de Oversteek voor een periode van minstens 5 jaar de

intensiteit, samenstelling en doorstroming van het verkeer op de Energieweg en Neerbosscheweg te meten en de effecten op luchtkwaliteit en geluid te monitoren.
2. Bij het monitoren de bewoners een volwaardige rol te geven en hen ook bij de keuze van de te treffen maatregelen te betrekken.
3. Een 'groenfonds' te vullen met een bedrag van 1 miljoen euro uit de exploitatie van de Stadsbrug zodat indien de effecten van het verkeer een verslechtering laten zien op luchtkwaliteit (over de norm) en op geluid (slechter dan nu het geval is) aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden.
4. Indien het in 2018 niet nodig blijkt om aanvullende maatregelen te treffen, samen met de bewoners een plan te maken om dit groenfonds in te zetten voor groen op die plekken in Nijmegen West waar dit het meest nodig en nuttig is.

Resultaat is dat overeenstemming is bereikt over een meetsysteem voor geluid en NO_2 en over de verkeerstellingen en ook over de wijze waarop de resultaten van de metingen zullen worden geïnterpreteerd. Bij dat laatste is ook afgesproken bij welke (dreigende) overschrijdingen zal worden voorgesteld om maatregelen te nemen. Voor bewoners is het belangrijk dat voor verkeer, geluid en lucht meetgegevens voorhanden zijn, om te kunnen beoordelen of deze aansluiten bij berekende waarden die jarenlang door de gemeente zijn gepresenteerd. Op 5 locaties worden jaarlijks geluidmetingen gedaan en er is een nulsituatie 2007 afgesproken. Op 10 locaties worden permanent NO_2-metingen gedaan. Over de wijze van interpreteren van de meetresultaten en het bepalen van de waarde waarop extra maatregelen nodig worden geacht (aanspraak op het gereserveerde miljoen op de begroting Stadsbrug), is ook overeenstemming bereikt. De waarden zijn vastgelegd in de brief aan de Raad van november 2013 en van januari 2015.

In de bijeenkomst met bewoners van 9 september 2014 was gebleken dat bewoners instemmen met de analyse en voorstellen van de Radboud Universiteit. Het betekent dat daarmee een eind komt aan het specifieke overleg over alleen de (milieu)gevolgen van de Oversteek en dat in het vervolg die discussie onderdeel zal zijn van de (reguliere) wijk overleggen. Daardoor mag ook worden verwacht dat de discussie over de milieugevolgen van de reconstructie van de Energieweg in 2012 en van de ingebruikname van de Oversteek in 2013 voor meer bewoners toegankelijk zal worden. Wij zullen er voor zorgdragen dat de discussies in de wijkoverleggen goed door de ambtelijke organisatie worden ondersteund.

Informatievoorziening
In het laatste overleg met bewoners van 9 september 2014 is ook gesproken op welke wijze de vernieuwde website www.westenweurt.nl waarop de monitoringgegevens te vinden

zijn, zal bijdragen aan adequate en actuele informatievoorziening voor bewoners. De website is in november 2014 voorgelegd aan de leden van de werkgroep en aan de leden van het Kronenburger Forum. Er zijn veel constructieve reacties binnengekomen die inhoud en vorm van de website hebben kunnen verrijken. In januari 2015 is de website hierop aangepast.

Tussentijdse resultaten

Verkeerstellingen Nijmegen- West
Via meerdere systemen wordt informatie ingewonnen over het verkeer (GSM, Bluetooth, GPS-systemen, detectie bij verkeerslichten) Met behulp van deze big data hebben we een beeld van de hoeveelheid passerende motorvoertuigen over de Energieweg. Terwijl het verkeer op de Energieweg in het eerste jaar 2014 nog sterk toenam (10 tot 15% ter hoogte van het Gaziantepplein en 38 % ter hoogte van het Industrieplein), lijkt deze toename niet door te zetten. In 2015 zien we een stabiel beeld voor de verkeersafwikkeling in Nijmegen-West en De Oversteek. Ten opzichte van de vorige rapportage is er weinig veranderd Op de Energieweg constateren we een lichte toename van het verkeer, slechts 2%. Dit komt overeen met de verwachte ontwikkeling in de mobiliteit.

Geluidmetingen
De gemeente en de bewoners hebben afgesproken dat er maatregelen worden getroffen als de geluidsbelasting met meer dan 1,5 dB stijgt ten opzichte van de situatie in 2007. Metingen moeten samen met de verkeerstellingen over een heel jaar een reëel beeld geven van de geluidbelasting in dat jaar. Zodoende is er een beeld van de geluidbelasting in 2007, 2013 en 2014. Eind april 2016 zijn de cijfers over 2015 te verwachten.
In overleg met de actiegroep West Wil Groene Buffer zijn er zeven meetlocaties gekozen om het geluid van de Neerbosscheweg en de Energieweg te monitoren. De geluidsbelasting blijft bij zes meetpunten onder het niveau van 2007. Bij het meetpunt ter hoogte van Energieweg 19 neemt de geluidsbelasting met meer dan 1,5 dB toe ten opzichte van het niveau van 2007. Dit is vermoedelijk toe te schrijven aan de verminderde geluidsreductie van het asfalt.
De meetresultaten worden tevens gebruikt om de verkeersmodellen te ijken. Met deze geijkte verkeersmodellen is de geluidsbelasting op alle rekenpunten uit het model van 2007, het referentiemodel, berekend. Het algemene beeld is dat de geluidsbelasting van zowel de Energieweg als de Neerbosscheweg is afgenomen. Op enkele punten is er sprake van een toename van minder dan 1,5 dB en bij een nog kleiner aantal woningen is er een toename van meer dan 1,5 dB. De komende jaren moet blijken of de toenames structureel van aard zijn en of de geluid belasting weer stijgt tot het

niveau van 2007 In dat geval wordt gekeken welke extra geluid reducerende maatregelen mogelijk zijn.

Metingen stikstofdioxide en fijn stof
In overleg met bewoners waren per 1 januari 2013 enkele meetpunten voor NO2 in de buurt van de Energieweg en de Neerbosscheweg toegevoegd, ten koste van enkele bestaande meetpunten in de rest van Nijmegen. Het sinds 2006 bestaande meetnet fijn stof is ongewijzigd, maar dit stopt per 1 juli 2016 vanwege bezuinigingen. Ter vervanging wordt er gewerkt aan nieuwe vormen van meten van fijn stof en/of roet.
Gemeten waarden van fijn stof (PM10) laten de laatste jaren een stabilisatie zien op een relatief laag niveau (rond 20 ug/rri3 jaargemiddeld voor PM10). De resultaten van 2014, dus na opening van de Oversteek, laten geen afwijkend beeld zien. Er is geen duidelijke invloed van verkeer over de Oversteek te zien.
Gemeten waarden van stikstofdioxide (NO2) laten in 2014 een verdere lichte daling of stabilisatie zien. Ook de voorlopige resultaten van 2015 laten dit zien. Alleen het meetpunt aan de Energieweg 40 laat in 2014 een lichte stijging zien. Dit is het gevolg van een combinatie van verkeerstoename en deels van hogere achtergrondconcentratie en meetonnauwkeurigheid. Deze stijging wordt in 2015 vooralsnog niet doorgezet.
Voor NO2 is er nu ook nog geen duidelijke invloed van verkeer over de Oversteek te zien. Daarvoor moet een langere meetreeks voorhanden zijn. ledere periode van vier weken worden de meetresultaten van de NO2-metingen aangevuld in het diagram "Gemeten periodegemiddelde concentraties NO2" op www.westenweurt.nl. Met de nieuwe vormen van meten waarmee nu getest wordt, is het ook mogelijk om momentane waardes weer te geven en over kortere tijdsduur, bij voorbeeld per uur, inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit. De huidige NO2-meetmethode geeft alleen gemiddelde waardes per vier weken.

Milieusituatie en beleving in Nijmegen-West Weurt
Berekeningen en metingen laten zien dat de luchtkwaliteit in Nijmegen-West en Weurt zich stabiliseert. Ondanks de toename van het verkeer is er een licht dalende trend te zien van fijn stof en NO_2. Ook bewoners geven aan dat het beter gaat. De luchtkwaliteit werd beter en bewoners ervaren steeds minder geluids- en geuroverlast. Geur blijft nog een aandachtspunt in de beleving van de mensen, ondanks de forse daling van het aantal klachten in de afgelopen jaren. Dat blijkt uit het recente leefbaarheidsonderzoek in Nijmegen-West/Weurt. Met name in de Biezen (Waterkwartier) en in Weurt blijft het percentage ernstig geurgehinderden hoger dan de doelstelling van 3%. Het onderwerp blijft dus op de agenda.
De volgende maatregelen zorgden voor de verbetering van de geursituatie:

- Er is gestart met de vergunningprocedure voor Smit Draad, met verlaagd geureffect. Procedure is nog niet afgerond.

- In de lopende vergunningprocedure voor de asfaltcentrale aan de Energieweg wordt getracht geur- en stofuitstoot te verminderen.

Milieusamenwerking succesvol
Het bedrijventerrein TPN-West, dat oorspronkelijk bekend stond als probleemgebied, ontwikkelt zich nu tot een innovatiegebied op het vlak van milieuvriendelijke logistiek en energie. Deze samenwerking met alle betrokkenen heeft daarbij geïnspireerd tot diverse nieuwe projecten, die nu voortgaan met eigen financiering, dynamiek en eigenaar, zoals:

- Logistiek en stadsdistributie (Combipakt, Groene Hub, LinX, CTN-kade). Zo heeft het project CombiPakt elektrische voertuigen ingezet voor stedelijke distributie.
- Schone brandstoffen (rijden op LNG en groen gas, elektrisch rijden). Het bedrijf GDF Suez wil bij de centrale in Nijmegen een duurzaam energiepark realiseren, waar onder meer LNG getankt kan worden. LNG wordt gezien als de enige bedrijfseconomisch haalbare schone brandstof voor transport en binnenvaart. De gemeente Nijmegen is daarbij partner maar ook bevoegd gezag om de veiligheidsrisico’s te bewaken. Het Kronenburger Forum zal één van de platforms zijn om de ontwikkelingen te volgen en de colleges van Beuningen en Nijmegen te adviseren.
- Verbeterde klachtenregistratie en -afhandeling.

5. Geluid

5.1 Uitvoering gemeentelijk geluidsbeleid

- Opstellen en handhaven van geluidsvoorschriften bij vergunningen en ontheffingen. Onze adviezen voor ruimtelijke en bouwplannen moeten geluidsoverlast beperken.

Toenemend verkeer, buren, bouwactiviteiten, bedrijven en evenementen zorgen regelmatig voor geluidsoverlast. Om geluidoverlast te voorkomen en aan te pakken, heeft de gemeente de volgende taken:

- opstellen geluidsvoorschriften bij vergunningen en ontheffingen en randvoorwaarden tijdens planvorming;
- controle en handhaving van geluidsvoorschriften;
- geluidsisolatie van woningen;

Opstellen geluidsvoorschriften
We voeren onderzoek uit en brengen advies uit voor geluidsvoorschriften in onder meer bestemmingsplannen, verkeersplannen, bouwvergunningen, milieuvergunningen en evenementen in de open lucht. Deze adviezen en voorschriften zijn bedoeld om vooraf onnodige geluidsoverlast te voorkomen en ervoor te zorgen dat wettelijke geluidsnormen niet worden overschreden.
In 2015 ging het om de volgende aantallen onderzoeken en adviezen.

Tabel: Aantallen geluidsonderzoeken en -adviezen.

Geluidsonderzoek en advisering	2012	2013	2014	2015
Omgevingsvergunning	132	202	130	34
Evenementen in de open lucht	108	104	281	174
Bouwwerkzaamheden	29	17	14	12
Verkeersplannen	2	0	0	4
Hogere Waarde besluiten	12	11	9	5
Festiviteitenregeling inrichtingen	18	21	30	22
Bestemmingsplannen	17	31	25	25

Zonebeheer bedrijven
Speciale gevallen zijn de grote industrieterreinen. In gemeente Nijmegen zijn vier ‘gezoneerde’ industrieterreinen: De Grift (Waalsprong), Nijmegen-West/Weurt, Winkelsteeg en betonindustrie De Hamer. Om deze terreinen ligt een geluid

zonegrens. Buiten deze zonegrens mag slechts beperkt lawaai te horen zijn. Dit garandeert de leefbaarheid in de omliggende wijken en geeft economische zekerheid aan de bedrijven. Door 'zonebeheer' ziet de gemeente er op toe dat de geluidsgrenzen niet worden overschreden.

Controle en handhaving
Onderstaande tabel geeft een overzicht van geluidhandhavingsacties (alleen de acties waarbij bureau Leefomgevingskwaliteit betrokken was).

	2012	2013	2014	2015
Handhaving APV vergunningen	35	43	34	18
Handhaving Bouwlawaai		10	14	3
Handhaving Vierdaagsefeesten	1	1	1	1
Handhaving Milieuvergunningen Wm	17	7	27	16

Geluidsisolatie
Een aantal bestaande woningen langs drukke wegen met een hoge geluidsbelasting komen in aanmerking voor geluidsisolatie op kosten van de Rijksoverheid. De uitvoering is gedelegeerd aan de gemeente Nijmegen. Wij voeren jaarlijks gevelisolatieprojecten uit.

In 2015 zijn geen woningen gesaneerd omdat de voorbereidingen van het geluidsisolatieproject Oranjesingel meer voorbereiding kostte dan eerdere projecten. Dit heeft te maken met de monumentale status van de panden. Er is inmiddels voor 18 woningen opdracht gegeven om geluidswerende voorzieningen aan te brengen. De werkzaamheden worden in de eerste helft van 2016 uitgevoerd. Verder hebben we in 2015 voor 550 woningen voorbereidingssubsidie gekregen om nieuwe geluidsisolatieprojecten te starten.

Gesaneerde woningen	2012	2013	2014	2015
Met gevelisolatievoorzieningen	1	20	15	0
Zonder isolatievoorzieningen	53	36	33	0

6. Groen en ecologie

6.1 Groenbeleid

Nijmegen is een groene stad, gelegen in een afwisselend landschap. Het rivierengebied met de Waal en de uiterwaarden aan de ene zijde, aan de andere zijde de hoger gelegen bosgebieden op de stuwwalhelling. Deze ligging op een knooppunt van verschillende landschappen maakt Nijmegen zo uniek.

In het Groenplan De Groene Draad (Kansen voor het Nijmeegse groen) en het Handboek Stadsbomen (Het groene kapitaal van Nijmegen) hebben we het gemeentelijk groenbeleid verwoord. In deze documenten is de hoofdgroenstructuur en de hoofdboomstructuur vastgelegd. Ontwikkelingen in deze hoofdstructuren zijn niet gewenst. Voor beide geldt het ‘nee – tenzij’ principe. Aantasting is alleen aanvaardbaar wanneer hier een groot maatschappelijk belang mee gediend is. In alle gevallen is een compensatie noodzakelijk. Dit kan door een kwantitatieve compensatie door elders vervangend groen aan te leggen, maar ook in de vorm van een kwalitatieve verbetering van het groen. In het Groenplan wordt het aanwezige groen beschreven en de groene ambities benoemd. Het is een sturingsinstrument en een leidraad voor toekomstige stedelijke ontwikkelingen. Met het Handboek Stadsbomen kan het bomenbestand op een duurzame wijze voor de toekomst behouden blijven en ontwikkeld worden.

De beschrijving en de ontwikkelingsmogelijkheden van het groen in de binnenstad is opgenomen in de Groene Allure Binnenstad Nijmegen. Dit is een ideeënboek met een breed scala aan toepassingen van groen om aanpassing aan de klimaatverandering te realiseren.

6.2 Groenprojecten

Het behoud van en de verbetering aan het groen in Nijmegen gebeurt via beleid en via aparte projecten. Dit laatste kunnen zelfstandige groenprojecten zijn, maar ook projecten die voortkomen uit woonmilieuverbetering of die ‘meeliften’ met andere projecten. Groen wordt steeds meer ingezet om te proberen de gevolgen van de klimaatverandering te beperken.

Beleid

- Ook in 2015 hebben wij gewerkt aan de optimale afstemming tussen ons stedelijke groen en de ruimtelijke ontwikkelingen, en aan optimale afstemming van beheer, sport, spel, initiatieven voor stadslandbouw en wensen voor eetbaar openbaar groen.

- In 2015 hebben wij verder gewerkt aan locatiegebonden evenementenbeleid, waarbij speciale aandacht voor de belangen van ons groen. Met name voor de locatie Veur-Lent is dit essentieel, omdat een goot deel van het eiland onder het strikte beschermingsregime van Natura 2000 valt.
- Bij al onze ruimtelijke projecten, bestemmingsplannen en andere beleidsdocumenten hebben we gezorgd voor de doorwerking van ons groenbeleid en van wetgeving zoals Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet, met als belangrijk oogmerk duurzame stedelijke ontwikkeling
- Buiten onze gemeentegrenzen zijn wij onder meer nauw betrokken bij de realisatie van Park Lingezegen; daarbij hebben wij samen met onze partners in de Gemeenschappelijke Regeling en in samenspraak met De Gebruikersraad Park Lingezegen de speerpunten voor de komende jaren vastgesteld. Een van de speerpunten is het streven naar voedselbossen. In deelgebied De Woerdt ontplooit Stichting Akkers van Doornik op dat vlak veel initiatief, onder meer de door ons meegefinancierde en zeer succesvolle studieweek ''Van akker naar Bos'' (november 2015). Natuurmonumenten beheert Heumensoord. Hier is in het najaar van 2015 een Noodopvang voor circa 3.000 vluchtelingen gecreëerd, hetgeen uiteraard de natuurbescherming voor een deel van Heumensoord goeddeels onmogelijk maakt. Met het COA zijn goede afspraken gemaakt omtrent beperking van schade en overlast en omtrent herstel achteraf. In 2015 hebben wij gewerkt aan een nieuw beheerplan voor De Vier Perken/Westermeerwerk (buiten onze gemeentegrens), Driehuizen en Mariënbosch. Dit beheerplan stellen we in 2016 vast.
- Bij realisatie van groen- en waterprojecten staat participatie voorop. De natuurvriendelijke oevers in Neerbosch-Oost zijn opgeleverd.
- We oriënteren ons op internationale ontwikkelingen en geldstromen. Eind 2014 hebben wij het convenant Mayors Adapt ondertekend, met de belofte strategieën voor klimaatadaptatie op te nemen in te actualiseren plannen, zoals het volgende Gemeentelijk Rioleringsplan. In onze regio ondersteunen wij initiatieven voor grensoverschrijdend natuur- en landschapsbehoud, onder meer geëntameerd door Natuurmuseum/Bastei, dat samenwerking ontwikkelt met Naturschutzstation Kleve.
- Op basis van de actualisatie (2013) van ons Waterplan zijn nu de laatste projecten in uitvoering (oevers, en stuw Dukenburg). De verdubbeling/aanpassing van de duikers Malvert/Aldenhof is eind 2015 opgeleverd.
- Wij hebben geparticipeerd in de totstandkoming van het nationale Deltaprogramma, met name bij de hoofdthema's water-veiligheid (binnen- en buitendijks), zoetwatervoorziening en klimaatbestendige stad. Nijmegen heeft net als vele andere gemeenten de Intentieverklaring Ruimtelijke Adaptatie ondertekend, gericht op het doel 'klimaatbestendige stad in 2050'. Afgesproken is dat Nijmegen in 2020 weet waar we kwetsbaar zijn voor de effecten van klimaatverandering en hoe we daarnaar moeten handelen (zie hoofdstuk water).

- In het kader van onze meerjarige campagne ‘Groen Verbindt’ hebben wij aan het begin van 2015 in de stad bijna 100 groene voorstellen opgehaald, de helft aangedragen door wijkgroepen, via onze wijkbeheerders, de andere helft aangedragen door 33 professionele organisaties, op onze aan hen gerichte uitvraag.
Op een zeer geanimeerde bijeenkomst dd 23 april 2015 met groene organisaties en met wijkgroepen gaven de wethouders Tiemens en Helmer het startschot voor de campagne Groen Verbindt. Vervolgens zijn zeven wijkvoorstellen en tien ‘professionele’ voorstellen tot uitvoering gebracht. De voorstellen variëren van groeninrichting en -beheer in Dukenburg aangepast op de daar levende dassen tot inrichting van een wijkparkje aan de Hommelstraat. Een aantal van deze projecten komt pas in 2016 tot afronding.

Projecten

- De besteding van de opbrengst van verkoop van een deel van Heumensoord hebben wij in 2015 voortvarend doorgezet met oplevering Dichterspark en planvorming parklocatie Spechtstraat.
- In het kader van Woonmilieuverbetering zijn wij gestart met planvorming van een park op locatie Noviokassen. Op verzoek van wijkbewoners wordt het park ingericht met voedselbosprincipes (permacultuur; foodforest); ook wordt afgestemd met de nabijgelegen MBO Helicon (Energieweg).
- Wij werkten verder aan de projecten Donjon, renovatie Valkhofpark, bouw Natuur- en Cultuurhistorisch Centrum in de Stratemakerstoren/Bastei. Deze projecten zien we, samen met de brug over ’t Meertje, in onderlinge samenhang (Valkhofkwartier/Oostelijke Waalkade) en in samenhang met hun omgeving zoals Nijmegen omarmt de Waal en Waalweelde.

7 Water

- Het Waterservicepunt (onderdeel van Loket Duurzaam Wonen) fungeert als loket voor hemelwater, grondwater en hoogwater.
- Nijmegen voldoet met duurzame maatregelen aan de doelstellingen voor de reductie van de vuilemissie van de riolering.
- In 2015 is 7,1 ha oppervlak afgekoppeld.
- In ons rioolbeheer werken wij risico-gestuurd, wijkgericht en kostenbewust. De regionale samenwerking in de afvalwaterketen in het 'Rijk van Nijmegen' is in 2015 voortgezet.

7.1 Waterbeleid en communicatie

- Voor de inzameling, transport en zuivering van stedelijk afvalwater en hemelwater is in 2015 een geactualiseerd Afvalwaterakkoord met waterschap Rivierenland ondertekend.
- Het Waterservicepunt (WSP) en de website www.waterbewust.nl informeren over hemelwaterafkoppeling, het stedelijk waterbeheer en de aanleg van groendaken. Het WSP fungeert sinds 2009 ook als grondwater- en hoogwaterloket. In 2014 is het Waterservicepunt opgegaan in het Loket Duurzaam Wonen.

Het waterbeleid van de gemeente Nijmegen is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2010-2016, het Waterplan Nijmegen 2001 (Nijmegen-Zuid) en het Waterhuishoudkundig Inrichtingsplan Waalsprong (2009).
Het waterplan voor Nijmegen-Zuid stuurt het waterbeheer aan in de vijvers Dukenburg, Lindenholt en Neerbosch. In 2011 is dit waterplan geëvalueerd, in 2013 geactualiseerd en is een maatregelenprogramma voor de periode tot 2016 opgesteld.
In 2013 is de tussenevaluatie van het GRP 2010-2016 uitgevoerd en vastgelegd in het 'Voortgangsbericht GRP 2010-2016' samen met een bijbehorende actie- en aandachtspuntenlijst. De eindconclusie van de tussenevaluatie is dat Nijmegen goed op koers ligt om de doelen van het GRP 2010-2016 te bereiken.

Afvalwater
In 2015 hebben Burgemeester en Wethouders van Nijmegen een geactualiseerd Afvalwaterakkoord met waterschap Rivierenland ondertekend. Dit akkoord regelt duurzame inzameling, transport, zuivering en verwerking van stedelijk afvalwater en hemelwater. Zo is onder andere de afstelling van rioolgemaal De Biezen geoptimaliseerd en zijn de onderlinge wederzijdse verrekeningen van kosten heroverwogen. Met ingang van 2014 voldoet Nijmegen met duurzame maatregelen aan de doelstellingen voor de reductie van de vuilemissie van de riolering.

Voor de regionale samenwerking in de afvalwaterketen is de intentieverklaring van 2012 in 2013 uitgewerkt tot een samenwerkingsovereenkomst met de buurgemeenten Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek en waterschap Rivierenland. Hiermee geven we invulling aan de afspraken over doelmatig beheer van de afvalwaterketen, zoals die in 2011 landelijk gemaakt zijn in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking is daarmee ook inhoudelijk op gang gebracht. Sinds medio 2014 is de samenwerking ook vorm gegeven met gemeenten Beuningen, Druten, Heumen en Wijchen.

In 2014 is de kennis en het gedrag van de Nijmeegse burgers rondom “goed rioolgebruik” onderzocht. Dit heeft enkele aanknopingspunten voor aanscherping van voorlichting en communicatie opgeleverd.
In 2015 is gestart met de voorbereiding van het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan voor de periode 2017-2023. Het beleid voor de gemeentelijke watertaken wordt daarin afgestemd op duurzame ontwikkeling van de stad.

Klimaatadaptatie
In 2015 is in regionaal verband een start gemaakt met alle gemeenten in het Rijk van Nijmegen en Land van Maas en Waal (minus Wijchen)om te onderzoeken wat de effecten zijn van klimaatverandering. Waterschap Rivierenland en de provincie Gelderland trekken dit project samen met gemeente Nijmegen. Waar treedt er (regen)wateroverlast op? Waar zijn er watertekorten en/of waterkwaliteitsproblemen voor de landbouw en het stedelijk groen? Waar is sprake van hittestress? Op basis van die regionale kwetsbaarhedenkaart zullen klimaat-ateliers volgen om beter de knelpunten, maar ook de kansen in beeld te brengen. Het uiteindelijk doel voor Nijmegen is om een klimaatadaptatiestrategie op te stellen conform de doelen van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Waterservicepunt en website
Het Waterservicepunt werkt als helpdesk en verzorgt een website (www.waterbewust.nl). Het servicepunt geeft actief informatie over afkoppeling van regenwater en over aanleg van groendaken. Ze is betrokken bij het stedelijk waterbeheer in Nijmegen en de bewonersparticipatie bij de herinrichting van de vijvers. Sinds 2009 fungeert het Waterservicepunt ook als informatieloket voor grondwater en hoogwater op de rivier. In 2014 is het Waterservicepunt opgegaan in het Loket Duurzaam Wonen.

7.2 Hemelwater

In 2015 is 7,1 hectare oppervlak afgekoppeld.

De gemeente wil niet dat schoon hemelwater onnodig wordt vervuild door het via de vuilwaterriolering af te voeren.

Daarom koppelt zij van verhard oppervlak afstromend hemelwater af van de gemengde riolering. Het hemelwater dat in de grond zakt vult de grondwaterstand aan (drinkwaterwinning) en voorkomt bij piekbuien een te grote belasting van het rioolstelsel. Bij de nieuwbouwplannen bijvoorbeeld in de Waalsprong wordt hier streng op gelet door het waterschap (watertoets).

In 2013 en 2015 zijn onderzoeken uitgevoerd in verband met opgetreden regenwateroverlast van 2009, 2011, 2012, 2014 en 2015. Met de bewoners is bekeken hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden. In 2014 zijn concrete plannen voor aanpak opgesteld, die voor een groot deel in 2015 zijn uitgevoerd.

Afkoppelopgave
In 2015 is doorgegaan met afkoppelen van regenwater bij rioolreconstructies, bij vervanging van wegen en bij autonome projecten. Dit wordt gecombineerd met het afkoppelen van daken van particulieren. Het in een vroeg stadium inschakelen van het Waterservicepunt werkt hierbij nog steeds goed. In 2015 is ongeveer 7,1 hectare verhard oppervlak actief van de riolering afgekoppeld, waarvan 0,32 hectare door particulieren via de subsidieregeling groendaken/afkoppelen. In ons rioolbeheer werken wij risicogestuurd, wijkgericht en kostenbewust met bijvoorbeeld 25% besparing op het inspectiebudget, door middel van een beter bestek:

- We gaven in 2015 invulling aan de in 2014 aangegane samenwerkingsovereenkomst (afval)waterketen met de gemeenten Berg en Dal, Heumen, Wijchen, Beuningen en Druten en waterschap Rivierenland. Voor deze samenwerkingsregio is becijferd dat al voldaan wordt aan de (landelijke) besparingsdoelstelling voor 2020. De samenwerking legt daarom nadruk op het verbeteren van kwaliteit en beperken van kwetsbaarheid.
- We hebben projecten uitgevoerd om de kwaliteit van ons afvalwaterstelsel in stand te houden, waarbij we nadrukkelijk de bewoners van buurten en straten betrokken en rekening hielden met overige investeringsplannen van gemeente en derden.
- We hebben zeer gericht de informatievoorziening aan burgers en bedrijven over het voorkómen van regenwateroverlast verbeterd.
- We hebben bevindingen van de tussenevaluatie (2013) verwerkt in het nieuwe gemeentelijke rioleringsplan 2017-2023, dat zomer 2016 wordt vastgesteld.

- We hebben, conform de Perspectiefnota 2014, de nieuwbouw-rioolinvesteringen in de Waalsprong geïntegreerd in het product 'Integraal Waterbeheer'.

7.3 Stadswateren

Het beheer en onderhoud van de stadswateren van Nijmegen zijn in eerste instantie taken van Waterschap Rivierenland. Maar de gemeente heeft hierin ook een taak.

Gezond maken van de stadsvijvers
Voor het gezond maken van stadsvijvers aan weerszijden van het Maas-Waalkanaal liep het uitvoeringsprogramma 2008-2010. Het meten van de waterhoeveelheid en de waterkwaliteit loopt via de monitoring voor de periode 2010-2015.

Verbeteren van het oppervlaktewatersysteem
In 2015 hebben we gewerkt aan de optimalisatie van het water-systeem door knelpunten bij duikers aan te pakken, de water-bergingscapaciteit te vergroten en monitoring te verbeteren. De stuw bij Tolhuis is verouderd en het waterschap gaat in 2016 een geautomatiseerde stuw bij de Teersdijk plaatsen. Daarvoor moet ter plaatse het watersysteem worden aangepast. Waterschap en gemeente kunnen hierdoor beter inspelen op de berging van grote regenbuien. In 2015 zijn daartoe de plannen gereed voor uitvoering gemaakt.

7.4 Grondwater

- In 2010 is de Wet gemeentelijke watertaken, waardoor de gemeente de zorgplicht voor het grondwater erbij kreeg, vervangen door de Waterwet.
- Het grondwaterloket dient als eerste aanspreekpunt voor burgers voor vragen over grondwater. Het loket is ondergebracht bij het al bestaande Waterservicepunt.

Waterwetgeving en beleid
In 2010 is de Waterwet van kracht geworden. Op grond van deze wetgeving heeft de gemeente sinds 2008 een zorgplicht voor het grondwater. Kernbegrip daarin is: indien nodig moet de gemeente maatregelen in het openbare gebied treffen om blijvende nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Daarvoor moet de gemeente gebiedskennis opdoen en het eerste aanspreekpunt zijn voor de burger als die vragen hierover heeft. In 2009 is daarvoor een grondwaterloket opgezet, dat goed functioneert. Ook zijn er op nationaal, provinciaal en regionaal niveau (waterschap) nieuwe waterplannen opgesteld. Dit beleid is geïmplementeerd door ons Waterplan te actualiseren.

Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug

Project- en Interimmanagement
Projectbureau Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D18 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	PM30/16.0003152	Freya Stob
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Kleurstelling en aanlichting Waalbrug		(024) 3292735

Geachte leden van de Raad,

In het najaar van 2017 gaat Rijkswaterstaat aan de slag met het groot onderhoud van de Waalbrug. Zowel voor de periode van uitvoering als voor het eindbeeld kan de gemeente wensen en eisen meegeven aan Rijkswaterstaat. Voor de definitieve situatie gaat het om zaken als rijwegindeling, verlichting op de brug maar ook eisen en wensen op het gebied van beeldkwaliteit. Deze zogenaamde klanteisen worden door Rijkswaterstaat meegegeven bij de aanbesteding. Voor wensen waar extra kosten aan verbonden zijn, dient de gemeente het benodigde budget bij te dragen. Voor het onderdeel beeldkwaliteit gaan we Rijkswaterstaat onderstaande eisen meegeven.

Kleurstelling van de brug
Rijkswaterstaat stelt als eis dat de brug geschilderd wordt in een lichte kleur. Dit heeft onder andere te maken met de temperatuurbelasting: bij warm weer geldt: hoe donkerder de kleur, hoe minder sterk het staal), met duurzaamheidsaspecten (donkere kleuren gaan minder lang mee) en verkeersveiligheid (reflectie en daardoor betere zichtbaarheid). Een lichte, neutrale kleur sluit bovendien beter aan bij de kleur van de overige bruggen over de Waal en biedt mogelijkheden voor aanstraalverlichting. Op dit moment zijn de boogdelen boven en onder het wegdek nog verschillend van kleur. Voor het schilderwerk aan de brug hebben we als eis dat alle stalen onderdelen in dezelfde kleur worden geschilderd. Hierdoor wordt de bijzondere constructie met de lage scharnierenpunten - typerend voor de Waalbrug- beter tot zijn recht. De exacte kleur kan op een later tijdstip wordt bepaald.

Aanlichting van de brug
Bij het groot onderhoud wordt de huidige openbare verlichting vervangen door dezelfde energiezuinige LED verlichting die ook op de rest van de S100 is toegepast. De vervanging van de openbare verlichting is vanuit efficiency en kostenoogpunt een goed moment om meteen ook de lang gewenste aanstraalverlichting aan te brengen. Bovendien moet voor het aanlichten van de burg een vergunning worden aangevraagd bij Rijkswaterstaat. Door de aanlichting te laten meenemen bij de werkzaamheden is dit ook meteen geregeld.

Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug

Gemeente Nijmegen
Project- en Interimmanagement
Projectbureau Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

In het Inspiratieboek Lichtplan Nijmegen uit 2013 worden voorstellen gedaan voor sierverlichting in de openbare ruimte. De Waalbrug wordt hierin betiteld als belangrijk object. Met de aanstraalverlichting krijgt het icoon van de stad ook 's avonds de aandacht die het verdient en sluit het mooi aan bij de aanlichting van de overige bruggen over de Waal. Door niet alleen de pijlers boven het wegdek maar ook de pijlers onder het wegdek aan te lichten, wordt ook 's avonds de bijzondere constructie van de brug zichtbaar.

Aanlichting in kleur
Voor de aanlichting kiezen we voor armaturen, die zowel in wit licht als in gekleurd licht kunnen aanstralen. Bij gebruik van zogenaamde RGB (rood geel blauw) spots kunnen (op afstand via de computer) alle kleuren worden gemaakt. De meerkosten van deze armaturen zijn gering en ze bieden de mogelijkheid om bij bijzondere momenten in de stad iets bijzonders te doen met de aanlichting van de Waalbrug. Daarbij valt te denken aan oranje/groen bij de Vierdaagse, de regenboogvlag bij roze woensdag, oranje bij belangrijke wedstrijden van het Nederlands elftal e.d.

In de bijlage zijn impressies te zien hoe de aanlichting er uit zou kunnen zien, in de reguliere situatie en bij bijzondere momenten. Voor de aanlichting wordt nog een gedetailleerd verlichtingsplan gemaakt.

Financiering
De kosten van de aanlichting zijn op dit moment lastig in te schatten. Een en ander hangt af van het definitieve plan en de uitvoeringsmogelijkheden tijdens de werkzaamheden. Wij verwachten dat de aanlichting van de Waalbrug maximaal € 3,0 ton zal kosten. Vanuit het programma Openbare Ruimte is € 0,3 ton beschikbaar. Stichting " de Verlichting" levert mogelijk ook nog een bijdrage van € 0,2 0,24 ton. Er zal nog verder worden gezocht naar aanvullende bijdragen. Het restant van afgerond € 2,5 ton zal worden gedekt uit het beschikbare krediet "K000230 Waalbrug Fiets".

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

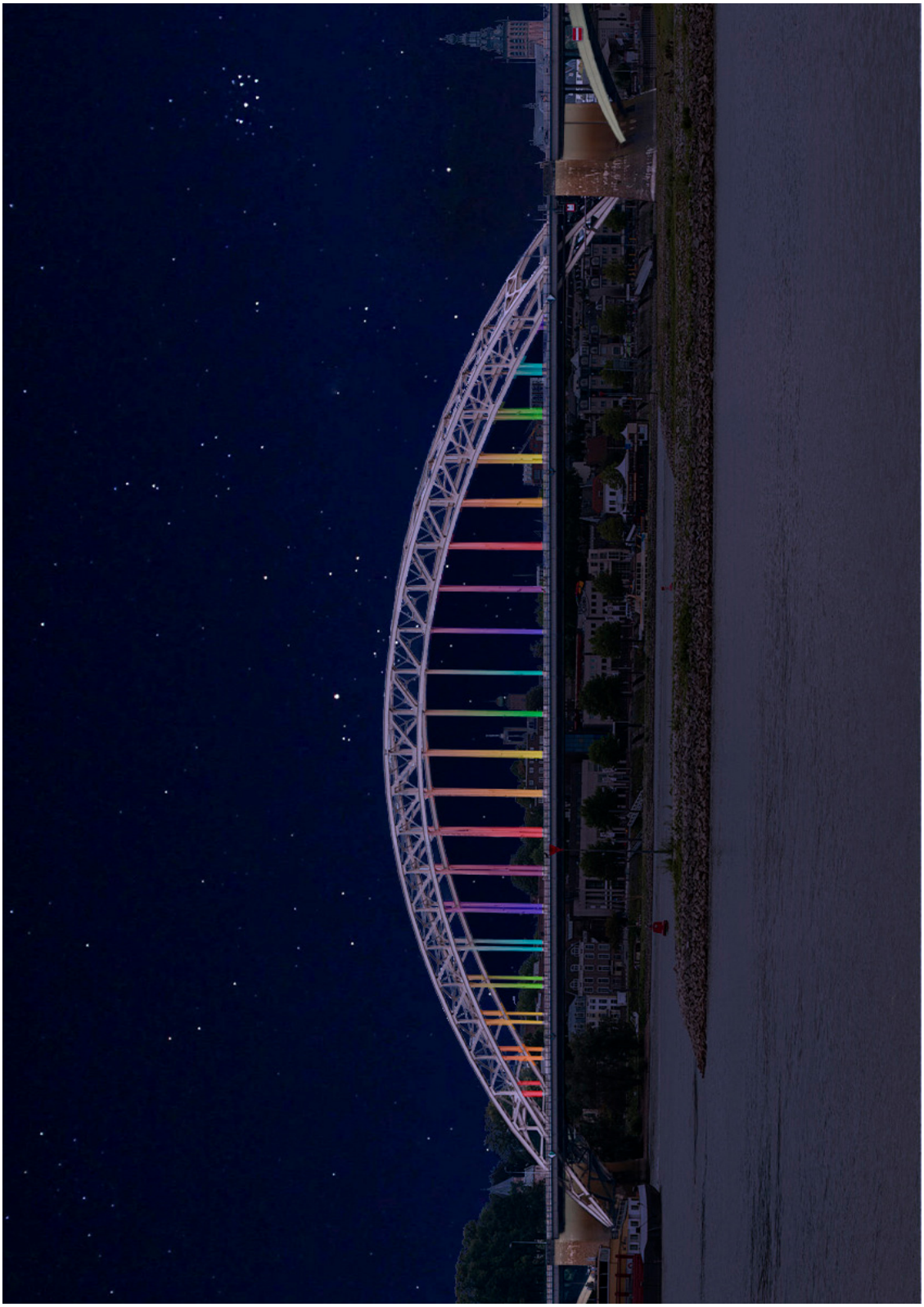
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

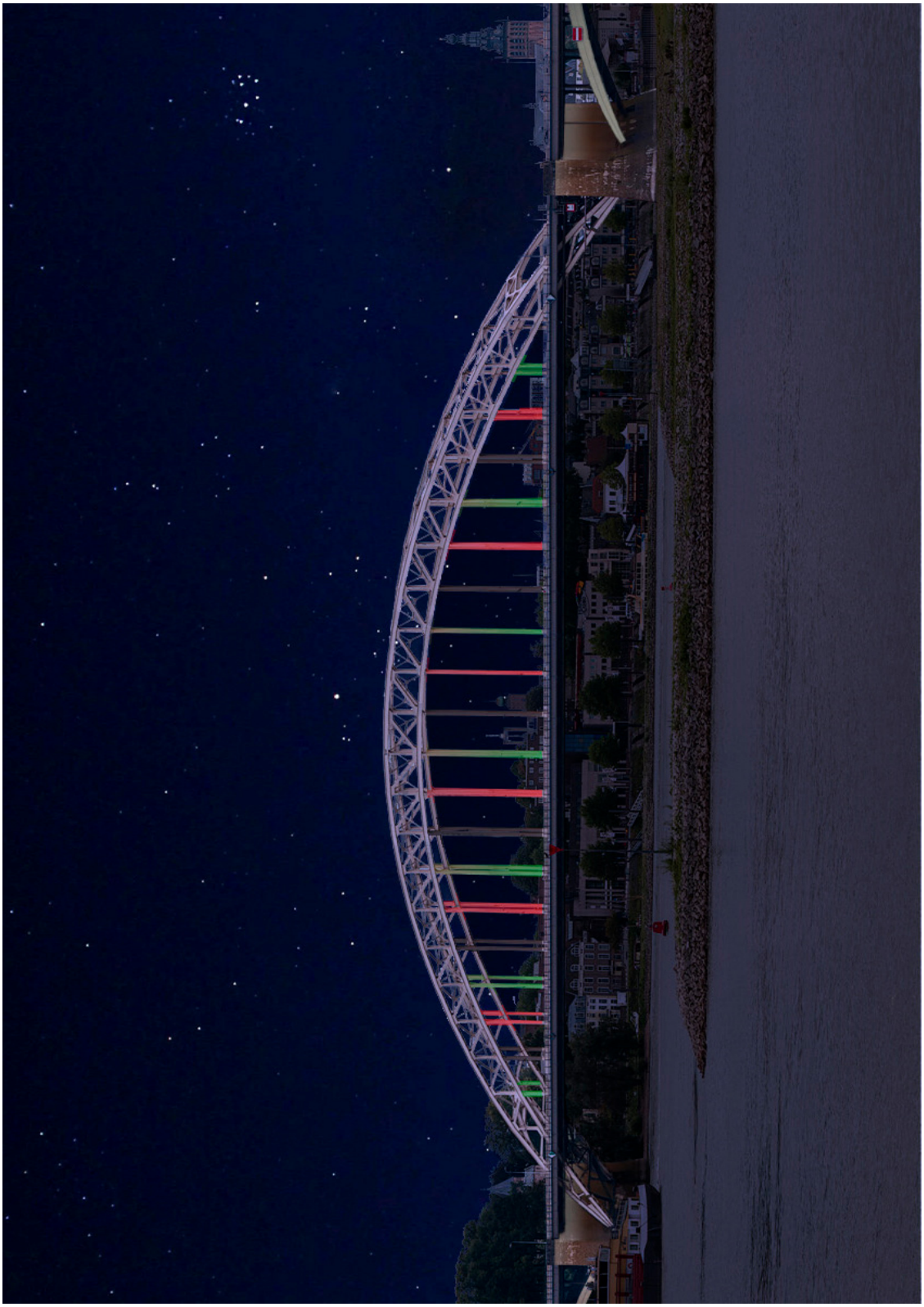
drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Aantal Bijlagen:

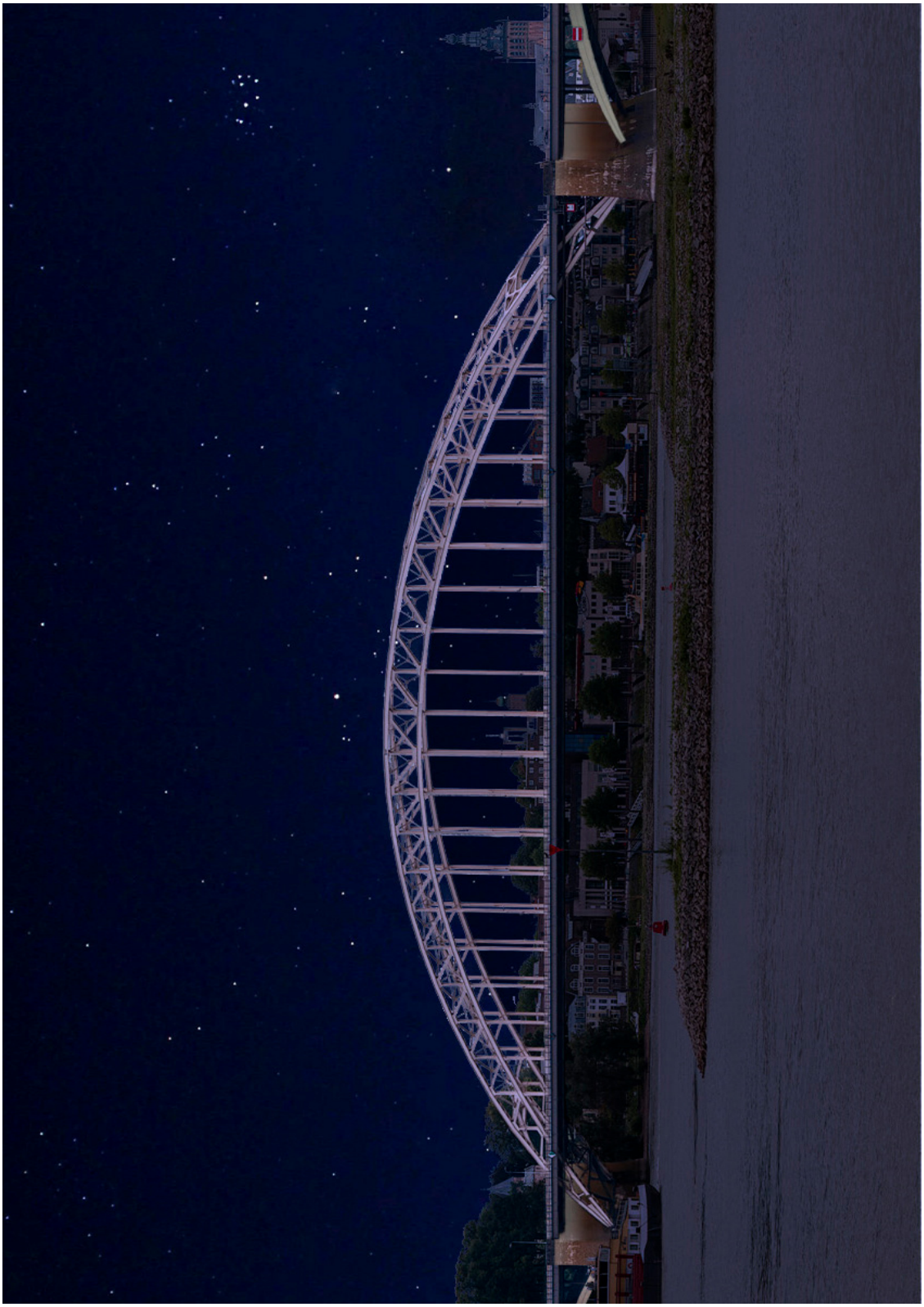
Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug

Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug

Brief aan de raad - Kleurstelling en aanstraalverlichting Waalbrug

Brief aan de raad - Waalbrug wegprofiel

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D19 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	RO10/16.0002473	Gerben Siebenga
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Waalbrug wegprofiel		(024) 3299239

Geachte leden van de Raad,

In oktober 2015 is uw Raad geïnformeerd over de ‘uitbreiding van de Waalbrug’. Uit technisch onderzoek naar de uitbreidingsmogelijkheden is gebleken dat de door de gemeente gewenste verbreding van het fietspad aan de westzijde niet haalbaar is. Die uitbreiding van het fietspad is noodzakelijk vanwege de verwachte toename van het fietsverkeer. Nu de mogelijkheid van uitbreiding vervalt, is het standpunt van gemeente Nijmegen dat 'niets doen' (dus alle verkeersruimtes in dezelfde vorm/breedte handhaven) geen vanzelfsprekendheid is. Wij blijven namelijk de wens houden om een tweerichtingsfietspad aan de westzijde te realiseren; de westzijde van de Waalbrug vormt immers het sluitstuk voor het Rijnwaalpad.

In deze brief wordt een vergelijking en afweging gemaakt tussen enkele wegprofiel-opties die passen binnen de huidige breedte en constructieve mogelijkheden van de brug. Rijkswaterstaat (RWS) wil uiterlijk in april 2016 duidelijkheid hebben over het door gemeente Nijmegen gewenste wegprofiel.

<u>Wegprofiel-opties</u>
In de brief van oktober 2015 hebben we aangegeven dat vier opties denkbaar zijn binnen de huidige breedte van de brug:

- Optie 0: niets doen; RWS voert het groot onderhoud uit en de huidige functies blijven ongewijzigd.
- Optie 1: de busbaan wordt ingezet als een tweerichtings fietspad, westelijke fiets-/voetpad komt voor voetgangers beschikbaar. De aparte busbaan op de brug vervalt; bussen en hulpdiensten rijden over de hoofdrijbaan ‘tussen de bogen’. Direct ten zuiden van de brug kan de bus weer uitvoegen naar de huidige separate busbaan richting het Traianusplein.
- Optie 2: Als optie 1, maar dan met een busstrook op de hoofdrijbaan (rechter rijstrook stadinwaarts), die ook gebruikt dient te worden door de hulpdiensten én vrachtverkeer. Voor stadinwaarts autoverkeer blijft één rijstrook beschikbaar.
- Optie 3: Als optie 0/1/2, maar met verbreding van circa 60 cm aan de oostzijde, zodat aan de oostzijde de breedte van het fietspad op de Waalbrug aansluit op de Verlengde Waalbrug.

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Optie 0 (niets doen) beschouwen we als onwenselijk, vooral omdat er de komende 10 jaar een verdubbeling van het aantal fietsers via de Waalbrug wordt verwacht; van circa 5.000 naar 10.000 fietsers per dag (twee richtingen opgeteld). Deze verdubbeling is deels het gevolg van de ontwikkeling van de Waalsprong en deels het gevolg van het succesvolle Nijmeegse en regionale fietsbeleid. Bij de huidige fietsaantallen is al sprake van een oncomfortabele en verkeersonveilige situatie; deze situatie zal bij een gelijkblijvend wegprofiel aanmerkelijk verslechteren. Ook zal een gelijkblijvend wegprofiel er toe leiden dat de groei van het aantal/aandeel fietsers geremd zal worden.

RWS heeft voor opties 1, 2, en 3 de kostenconsequenties in beeld gebracht. Het aanpassen van de westelijke busbaan als tweerichtingsfietspad (opties 1 en 2) zal circa € 0,6 à 0,7 mio kosten (voor de aanpassingen op de Waalbrug zelf, dus nog zonder enkele aanpassingen ten noorden en zuiden van de Waalbrug); een dergelijk bedrag lijkt goed haalbaar. Het verbreden van het oostelijke fiets-/voetpad van 60 cm (optie 3) zal circa € 3,5 à 4,0 mio kosten; een dergelijke kostenpost voor een relatief beperkte ruimtewinst is uit financiële doelmatigheidsoverwegingen niet reëel, de baten wegen niet op tegen de kosten. Daarom zal optie 3 niet verder worden onderzocht.

Onderzoek effecten verkeersafwikkeling
Aangezien optie 0 (niets doen) als onwenselijk wordt beschouwd, hebben we nader onderzoek laten verrichten naar de verkeerskundige effecten en haalbaarheid van opties 1 en 2. Onderzoeksopgave was om het effect op de verkeersafwikkeling te bepalen van het verplaatsen van de stadinwaartse bus naar de rijbaan tussen de bogen (zodat op de westelijke busbaan een tweerichtingfietspad kan worden gerealiseerd). Met behulp van een verkeersmodel zijn voor prognosejaar 2024 drie varianten met elkaar vergeleken:

- variant 0: bus rijdt mee op rijbaan, zonder doseren (=voor autoverkeer de autonome situatie)
- variant 1: bus rijdt mee op rijbaan, mét doseren
- variant 2: bus krijgt eigen busbaan, mét doseren (vanwege te smalle rijstroken zullen vrachtauto's ook van de busbaan gebruik moeten maken)

(varianten 0 en 1 corresponderen met optie 1; variant 2 correspondeert met optie 2)

Er is gekeken naar de ochtendspits en avondspits. Aangezien het vooral om de stadinwaartse verkeerscapaciteit gaat, is gekeken naar de route Prins Mauritssingel tot en met de Singels. Het kruispunt Oranjesingel - Prins Bernardstraat is feitelijk het maatgevende kruispunt. Om vastlopen van dat kruispunt te voorkomen, wordt in de huidige situatie gedoseerd bij het Traianusplein. Bij de toekomstvarianten zal de bus op de Waalbrug tussen de bogen meerijden. Hiervoor is het nodig om het doseerpunt ofwel het mogelijk bufferen van het verkeer te verplaatsen naar het kruispunt Prins Mauritssingel - Parmasingel, zodat de bus vanaf de busbaan een prioriteit kan krijgen vóór het overige autoverkeer. Als grenswaarde is bepaald dat het doseren bij kruispunt Parmasingel niet mag leiden tot wachtrijen die terugslaan tot op het Splitsingspunt; in dat geval zou de bereikbaarheid van beide waalbruggen namelijk in gevaar komen.

Een korte samenvatting van de resultaten:

- Variant 0 (autonome situatie) zal in 2024 drukker zijn dan in de huidige situatie, vanwege autonome groei en vanwege Waalsprongontwikkelingen. Vanwege de verkeerstoename zullen vooral het Splitsingspunt en kruispunt Laauwikstraat zwaarder belast worden, met langere wachtrijen tijdens de spitsen tot gevolg. Wel worden er mogelijkheden gezien om de

verkeersafwikkeling beheersbaar te houden. In de situatie zónder doseren zullen stadinwaartse bussen echter regelmatig vertraging ondervinden op de Waalbrug zelf. Ook hulpdiensten hebben daar last van.

- Variant 1 (doseren) zorgt voor een beheersbare en constante stadinwaartse verkeersstroom tussen Parmasingel en Singels. De bus krijgt hierbij een voorstart en kan nagenoeg ongehinderd de Waalbrug passeren, ook tijdens de spitsen. Het doseren zal in de praktijk waarschijnlijk alleen tijdens de ochtendspits nodig zijn, vanaf circa 08.30 uur. Hierdoor zal een beperkte wachtrij ten noorden van de Parmasingel ontstaan, doch deze zal niet terugslaan tot op het Splitsingspunt. Stadinwaarts autoverkeer (tijdens ochtendspits, na 08.30 uur) zal door het doseren dus enige vertraging (van circa 1 minuut) ondervinden, doch de vooraf gestelde grenswaarde wordt niet overschreden.
- Variant 2 (bus-/vrachtautostrook) verkleint de stadinwaartse verkeerscapaciteit aanzienlijk. Een deel van het autoverkeer zal de routekeuze verleggen via de Oversteek en Nijmegen-west. Hierdoor blijft de verkeerssituatie op de Prins Mauritssingel en Waalbrug onder controle, en ondervinden bussen (en vrachtauto's) daar nauwelijks vertraging. Wel zal er een structurele verkeerstoename zijn in Nijmegen-west, vergelijkbaar met de aanstaande tijdelijke situatie tijdens de Waalbrug-werkzaamheden.

Conclusies:

- Bij variant 1 (doseren) zal de stadinwaartse bus geen hinder ondervinden en ook zal het stadinwaartse autoverkeer voldoende verkeersafwikkeling behouden.
- Bij variant 2 (bus-/vrachtautostrook) blijft de stadinwaartse verkeersafwikkeling op de Prins Maurissingel en Waalbrug weliswaar onder controle, doch moet nader onderzocht worden in hoeverre de verkeerstoenames in Nijmegen-west acceptabel zijn. Deze variant zou wél de kans bieden om de Singels op termijn verkeersluwer te maken, ten gunste van overstekend langzaam verkeer en de lokale verblijfskwaliteit.

Kort samengevat: vanuit verkeerskundig oogpunt is het haalbaar om de bus naar de rijbaan te verplaatsen, zodat op de huidige westelijke busbaan een tweerichtingfietspad kan worden gerealiseerd. De grote voordelen voor fietsers en voetgangers wegen op tegen de beperkte nadelen voor het autoverkeer; het effect op bussen en hulpdiensten lijkt neutraal. Primair kiezen we voor variant 1 (doseren); RWS kan met dit beoogde wegprofiel hun aanbesteding verder voorbereiden.

<u>Verdere uitwerking voorkeursvariant</u>
Variant 1 (doseren) dient op korte termijn nader uitgewerkt te worden, op twee sporen:

- Óp de Waalbrug: Zeer waarschijnlijk dient een voertuigkerende rand tussen huidige busbaan en fiets-/voetpad te worden verwijderd, en dient de tussenleuning te worden verplaatst. Daarnaast moet duidelijkheid komen over een exacte verdeling naar voetpad en tweerichtingsfietspad, over verhardingssoorten/-kleuren, etc. Verder wordt omwille van verkeersveiligheid overwogen om een zogenaamde linkerrijstrookbeperking op beide linkerrijstroken tussen de bogen in te stellen (de huidige rijstroken zijn namelijk aan de smalle kant); bussen en vrachtauto’s dienen dan op de rechterrijstroken te blijven. Deze aspecten zullen op korte termijn met RWS worden afgestemd.
- Ten noorden en zuiden van de Waalbrug: De verkeerslichten bij zowel kruispunt Prins Mauritssingel – Parmasingel als Traianusplein moeten worden aangepast, zodanig dat het stadinwaartse doseerpunt wordt verlegd van Traianusplein naar kruispunt Parmasingel en dat

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

bussen goed na het kruispunt met de Parmasingel kunnen invoegen. Waarschijnlijk zal er een nieuwe zogenaamde netwerkregeling moeten worden geïnstalleerd, waarbij alle verkeerslichten tussen Splitsingspunt en Keizer Karelplein als één netwerk aan elkaar verbonden worden. Hierbij zal ook het raakvlak met de aanstaande vervanging van de verkeerslichten op de Singels worden beschouwd. Verder zullen er zowel ten noorden als ten zuiden van de Waalbrug infrastructurele aanpassingen nodig zijn, voor de continuïteit van het tweerichtingsfietspad alsook van de busbaan tussen Waalbrug en Traianusplein. De werkzaamheden buiten de Waalbrug zullen door de gemeente worden voorbereid en uitgevoerd.

Van variant 2 (bus-/vrachtautostrook) wordt niet uitgesloten dat deze op langere termijn verkenbaar kan zijn. Bij een eventuele toekomstige verkenning van deze variant zal onderzoek moeten aantonen of de voordelen van verkeersafname rondom het centrum opwegen tegen de nadelen van verkeerstoename via de westflank. Een dergelijk onderzoek wordt vooralsnog niet actief in gang gezet.

Klimaat
De beoogde aanpassingen van het wegprofiel zorgen voor méér ruimte voor fietsers op de Waalbrug. Hiermee wordt gestimuleerd dat men vaker de fiets zal nemen. Mensen zullen minder vaak kiezen voor de auto, waardoor de uitstoot door het autoverkeer vermindert.
De beperkte dosering bij het kruispunt Prins Mauritssingel – Parmasingel zal niet leiden tot overschrijding van grenswaarden ten aanzien van luchtkwaliteit. De voorgestelde maatregelen zullen een positief effect hebben op de luchtkwaliteit ten zuiden van de Waalbrug.
Indien er in de toekomst alsnog een verkenning wordt gestart naar variant 2 (bus-/vrachtautostrook), dan zullen de eventuele gevolgen voor luchtkwaliteit worden onderzocht.

Financiën
RWS heeft de kostenconsequenties in beeld gebracht voor het aanpassen van de westelijke busbaan als tweerichtingsfietspad; dit zal maximaal € 0,7 miljoen kosten. De kosten voor de benodigde infrastructurele aanpassingen ten noorden en zuiden van de Waalbrug (overgangen voor fiets en bus, alsook aanpassingen aan de verkeerslichten) worden geschat op een maximaal bedrag van € 1,5 miljoen. De totale kosten worden dus begroot op maximaal € 2,2 miljoen.

Voor de fietspadverbreding op de Waalbrug was € 10,0 miljoen beschikbaar: € 5,0 miljoen vanuit eigen middelen en € 5,0 miljoen subsidie van de (voormalige) Stadsregio en provincie Gelderland. Over de inzet van de subsidie vindt nog overleg plaats. Vooruitlopend op het overlegresultaat wordt de aanpassing van de westelijke busbaan van maximaal € 2,2 miljoen uit de beschikbare eigen middelen van € 5,0 miljoen gedekt.

Aangezien de verbreding technisch onhaalbaar is gebleken, wordt nog onderzocht hoe om te gaan met het resterende eigen budget cq. een groot deel van de toegezegde subsidie. Voor beide wordt gezocht naar alternatieve bestedingsdoelen, met relevantie voor fietsverbindingen over de Waal.

Participatie en communicatie
Vanwege de mogelijke gevolgen voor bussen en hulpdiensten is de voorgestelde aanpassing aan het wegprofiel in eerste instantie besproken met vervoersmaatschappij Connexxion

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
4

(moederbedrijf van Breng) en met vertegenwoordigers van brandweer en ambulancediensten en vervolgens besproken in het gemeentelijk Verkeersoverleg. Zowel Breng als de hulpdiensten hebben bij die gelegenheid aangegeven geen bezwaar te zien in het opheffen van de busbaan, mits de doorstroming op een andere wijze wordt geborgd. Met de Provincie Gelderland als concessiehouder wordt eveneens overleg gevoerd. De keuze voor het realiseren van een tweerichtingsfietspad op de huidige westelijke busbaan wordt gecommuniceerd d.m.v. een persbericht.

Uitvoering en evaluatie
Op dit moment wordt de renovatie van de Waalbrug door Rijkswaterstaat voorbereid, in nauwe afstemming met gemeente Nijmegen. Conform de huidige planning zal de feitelijke renovatieperiode duren van najaar 2017 tot en met voorjaar 2019. Tijdens de renovatie zullen er minder rijstroken voor het verkeer beschikbaar zijn. Ná de renovatie zal het beoogde wegprofiel beschikbaar komen.

Door de capaciteitsbeperking tijdens de renovatieperiode zal een deel van het autoverkeer tijdelijk kiezen voor de route via de Oversteek. Waarschijnlijk zal een beperkt aandeel hiervan blijvend via de Oversteek rijden, dus ook ná de renovatieperiode. Direct na de renovatieperiode zal er daarom het doseereffect nog niet of nauwelijks zichtbaar zijn. Een dergelijk effect zal pas in de jaren daarna zichtbaar kunnen worden.

Mocht in het meest extreme geval blijken dat het laten meerijden van de bus met het overige autoverkeer toch een onbeheersbare situatie wordt, dan kan de voorgestelde aanpassing aan het wegprofiel weer ongedaan gemaakt worden. We zullen nu aan RWS meegeven dat de fysieke constructie buiten de bogen altijd geschikt moet blijven voor het dragen van bussen en hulpdienstvoertuigen. Een eventuele herstel-aanpassing zou dan beperkt blijven tot het herplaatsen van voertuiggeleider en leuning en het aanpassen van de overgangen direct ten noorden en zuiden van de brug (circa € 0,5 à 1,0 miljoen).

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Stand van zaken Giro d Italia

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D20 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	EZ20/16.0003161	Arjen Besselink
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Stand van zaken Giro d'Italia	nvt	(024) 3299535

Geachte leden van de raad,

Op 6 mei start de Giro d'Italia in Apeldoorn en op 7 mei finisht de tweede etappe bij ons op de singels. Op 8 mei vertrekt de Giro 's ochtends uit onze stad en is het 's middags weer gewoon moederdag met de Dag van het Levenslied.

Over de Giro d'Italia heeft u al veel informatie ontvangen. Voorafgaand aan het evenement, nemen wij u graag nog één keer mee met een stand van zaken.

In deze brief komen we terug op een aantal thema's:

1. De bereikbaarheid van de stad
2. Programmering in de stad
3. Betrokkenheid ondernemers in de binnenstad
4. Gastenontvangst
5. Organisatie
6. Reclamebeleid
7. Vrijwilligers

Bereikbaarheid van de stad
Per openbaar vervoer, fiets en te voet is de stad prima bereikbaar. Voorafgaand aan de Giro en tijdens de Giro. Deze boodschap communiceren we actief (*"winkelen en wieleren"*).

We verwachten veel mensen in de stad en hopen ook dat veel mensen van in en buiten de stad van dit evenement komen genieten. Met de auto naar Nijmegen komen kan. Met de auto naar de binnenstad komen, raden we af. In de informatiesessie aan de raad is dit al aan de orde gekomen. Het gehele parcours zal een fors deel van zaterdag 7 mei afgesloten zijn (ongeveer van 13:00 tot 18:00) en beide bruggen zijn daar een onderdeel van. Daarnaast moet het parcours opgebouwd en afgebroken worden en zal dit leiden tot afsluitingen vóór en ná het evenement.

Brief aan de raad - Stand van zaken Giro d Italia

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

De projectorganisatie van de Giro Gelderland doet er alles aan om hier veel en duidelijk over te communiceren. Zo zijn er al verschillende informatiebijeenkomsten geweest voor bewoners en ondernemers en is er op 6 april 's avonds een bijeenkomst voor ondernemers in de binnenstad die in het bijzonder ingaat op de bereikbaarheid van de stad.

Meer specifieke situatie is vindbaar op de website van de Giro Gelderland: www.girogelderland.nl.

Het is voor u goed om te weten dat wij bij Publieksinformatie (veel) vragen binnenkrijgen over de bereikbaarheid van de stad. Naast de bereikbaarheid van de binnenstad, zal ook een fors deel van de stad (met name Nijmegen Oost) hinder ondervinden van het evenement. Alle vragen die wij binnenkrijgen, worden beantwoord door teamleden van de projectorganisatie of gemeente. Dat proberen wij zo zorgvuldig mogelijk te doen. We vinden het in onze communicatie belangrijk om te benadrukken dat de stad wél bereikbaar is.

De impact van de Giro d'Italia op de stad op zondag 8 mei is aanzienlijk kleiner dan de impact op 7 mei. Als de koers Nijmegen verlaat, keert het "normale leven" weer terug. Wel zal een aantal wegen nog afgesloten zijn vanwege de afbouwwerkzaamheden.

Er wordt rekening gehouden met calamiteiten en door de Giro Gelderland wordt alles afgestemd met de Italiaanse organisator RCS Sports.

Programmering in de stad
Wij doen onze naam als evenementenstad eer aan. De komst van de Giro is een soort "Vierdaagse light". De koers is de 4daagse (maar dan korter in Nijmegen), de inrichting van de binnenstad lijkt op de Vierdaagsefeesten (maar dan minder dagen en met – naar verwachting – aanzienlijk minder bezoekers). Daarnaast zijn er in stad en regio veel activiteiten, die we deels ook al in onze vorige raadsinformatiebrief benoemden.

Op www.girogelderland.nl staat meer informatie over de side events. De projectorganisatie van de Giro Gelderland is betrokken bij ongeveer 500 side events.

Voorafgaand aan de Giro zal iedereen in de stad geïnformeerd worden over het evenement en alle activiteiten die het feest compleet maken.

Betrokkenheid ondernemers in de binnenstad
Eind februari heeft het Huis voor de Binnenstad een ontbijtsessie georganiseerd en daar hebben we een presentatie gegeven over het evenement. Daarnaast hebben we daar ook de oproep gedaan om de binnenstad roze te kleuren. In de laatste weken voor de Giro zal dit ook gaan gebeuren (week 17 en 18). Op 6 april 's avonds maken we in de bijeenkomst voor ondernemers verdere afspraken over de inrichting van de stad.

Het is ons uitgangspunt om zoveel mogelijk activiteiten en evenementen te faciliteren, en daarnaast willen we ook dat reguliere ondernemers hun bedrijfsvoering kunnen doorzetten. Tijdens de Giro d'Italia hebben we dan ook onze reguliere terrassen en gaan – zoals al eerder medegedeeld – de Dag van het Levenslied en het Bevrijdingsfestival gewoon door. Dit levert af en toe puzzels op die complex zijn, maar tot nu toe loopt dit erg goed.

Brief aan de raad - Stand van zaken Giro d Italia

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

De markt is daarin een complexer vraagstuk. Met de projectorganisatie van de Giro Gelderland is afgesproken dat “de Italianen” om 18:00 uur (zaterdagavond 7 mei) mogen beginnen met opbouwwerkzaamheden. Omdat de betreffende gebieden “schoon en leeg” moeten zijn, hebben we hiervoor de markt eerder moeten sluiten. Hierover zijn twee gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de markt. Wij zijn er blij mee dat de markt een fors deel van de zaterdag gewoon kan staan, en hebben de markt aangeboden een gezamenlijke campagne te voeren richting vaste klanten om dit ook voor de vaste klanten scherp op het netvlies te hebben.

Gastenontvangst
De projectorganisatie van de Giro Gelderland focust met het uitnodigen van gasten op de activiteiten in Apeldoorn. Dat is een logische keuze: op de andere dagen zijn alle andere gemeenten én de doorkomstgemeenten bezig in hun eigen gemeente. Wij zullen met een aantal collegeleden aanwezig zijn in Apeldoorn op 5 en 6 mei.

Als vanzelfsprekend nodigen wijzelf ook gasten uit. Dit doen we aan de finish op de singels, waar we partners ontvangen. Belangrijke partners zijn overigens niet alleen collega-bestuurders en speciale relaties uit diverse sectoren, we kiezen er ook voor om speciale docenten in het zonnetje te zetten en mensen die al jarenlang vrijwillig in de Nijmeegse sportsector werken te ontvangen.

Van iedere raadsfractie nodigen we de fractievoorzitter (of een vervanger) uit. We hopen u op 7 mei te zien.

Het hospitalityaanbod van de Giro Gelderland aan de start (Grote Markt) gaat niet door. Hiervoor zijn te weinig kaarten verkocht.

De organisatie
De organisatie van de Giro Gelderland staat. De vergunningsaanvraag is binnen en – naast de gesprekken in het voortraject – heeft er in maart een gesprek met de projectorganisatie en de adviserende diensten plaatsgevonden. Na de paasdagen is de aanvulling op de vergunningsaanvraag binnengekomen. Wij verwachten de vergunning begin april te verstrekken.

Lokaal is veel tijd gestoken in het faciliteren en stimuleren van initiatief en het verbinden van initiatief van de Giro Gelderland. Daarmee gaan we door. Een voorbeeld daarvan is dat we op 15 mei een samenwerking krijgen tussen de Giro Gelderland, de Ronde van Nijmegen, Uniek Sporten en de Special Olympics. Daarnaast zijn we op dit moment nog veel activiteiten aan het plannen om de stad roze te laten zijn vlak voor de Giro.

De projectorganisatie van de Giro Gelderland blijft op dit moment binnen de kaders die we op 20 oktober 2015 vastgesteld hebben en die we op diverse momenten met uw raad hebben gecommuniceerd.

Reclamebeleid
De projectorganisatie Giro Gelderland heeft – namens de vier deelnemende overheden – een contract afgesloten met RCS. In dit contract staat (zeer kort samengevat) dat
- de vaste reclame-uitingen aan de routes en in RCS gebieden mogen blijven en
- dat contracten gerespecteerd worden (zoals bijvoorbeeld voor de exploitanten van reclameobjecten in de stad),

Brief aan de raad - Stand van zaken Giro d Italia

- maar dat tijdelijke reclame alleen in afstemming mag met de Italiaanse organisatie.

De projectorganisatie van de Giro Gelderland is hiervoor tussenpersoon. Deze kaders hebben wij op 21 maart 2016 vastgelegd in een collegebesluit.

In het gebied “binnen het rondje om de stad” gelden deze afspraken alleen voor de RCS-gebieden (de routes, het startgebied, de Waalkade, etc.). Voor de overige ruimte in dit gebied, verwachten we dat partijen afstemming zoeken met ACBN.

In de rest van de stad gelden onze normale regels.

Bovenstaande kaders gelden uiteraard niet voor aanmoedigingen.

Vrijwilligers
Tenslotte willen we u melden dat we erg blij zijn met het grote aantal vrijwilligers dat zich heeft aangemeld om de Giro d’Italia in Gelderland mogelijk te maken. Op donderdag 17 maart was er een vrijwilligersavond in het Dutch Bicycle Centre (Honig) – met Kenny van Hummel en Johan van der Velde – en daar waren ruim honderd enthousiaste mensen. Mensen die allemaal een taak krijgen tijdens de Giro. In de logistiek, als verkeersregelaar, als aanspreekpunt voor mensen van buiten de stad of als fotograaf. Zonder vrijwilligers is het onmogelijk om een evenement als de Giro d’Italia te organiseren, dus we zijn al deze mensen erkentelijk.

Algemeen
Vragen die via Publieksinformatie bij ons binnenkomen, beantwoorden we allemaal.

Indien iemand vragen heeft over de Giro of over één van de onderwerpen uit deze brief, dan kunnen deze ook per mail gesteld worden (girogelderland2016@nijmegen.nl).

Voor Giro nieuws uit Nijmegen hebben we een evenement aangemaakt op ons gemeentelijke Facebookaccount. Hier delen we actief informatie over bijvoorbeeld side events en wegafsluitingen.

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en kijken uit naar het evenement.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Uitvoering motie Een zomer vol Waalkadegasten deel 2

Stadsbeheer
Bureau Parkeren en Verkeersmanagement

Ingekomen stuk D21 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
5 april 2016	SB60/16. 0003195	Erik Maessen
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Uitvoering motie “Een zomer vol Waalkadegasten deel 2”		(024) 3299436

Geachte leden van de raad,

Op 29 april 2015 heeft uw Raad de motie “Een zomer vol Waalkadegasten deel 2” aangenomen. Middels deze brief willen wij u op de hoogte stellen van de wijze waarop wij in 2016 met de uitvoering hiervan verdergaan.

In december 2015 heeft uw Raad de nieuwe verordening Parkeerbelastingen 2016 vastgesteld. In deze verordening is de passage met betrekking tot het winterparkeren niet aangepast omdat we niet wilden vooruitlopen op de planontwikkeling voor dit deel van de Waalkade. We waren bovendien in de veronderstelling dat er voor 1 april meer duidelijkheid zou zijn over de wijze waarop het oostelijk deel van de Waalkade zou worden ingezet. Voortschrijdend inzicht leert ons dat hierover pas in de zomer dit jaar meer duidelijkheid komt.
De periode van het Winterparkeren op de Waalkade is op 1 april afgelopen. Om betaald parkeren op deze locatie mogelijk te maken dient de verordening Parkeerbelastingen aangepast te worden.

We komen daarom zo snel mogelijk, maar in ieder geval voor 1 mei, met een raadsvoorstel om de Verordening Parkeerbelastingen 2016 aan te passen zodat (betaald) parkeren vanaf dat moment mogelijk is op het evenemententerrein aan de Waalkade.
Op dit moment zijn het Aanwijzingsbesluit betaald parkeren 2016 en het Uitwerkingsbesluit parkeren 2016 al zodanig aangepast dat parkeerregulering op het evenemententerrein aan de Waalkade na het wijzigen van de Verordening Parkeerbelastingen mogelijk is. Aan het raadsvoorstel om deze wijziging vast te stellen wordt momenteel de laatste hand gelegd. Onder voorbehoud van uw raadsbesluit voor 1 mei kan regulering per 1 mei aanstaande worden gerealiseerd.

Het feit dat de Verordening Parkeerbelastingen niet voor 1 april kon worden aangepast leidt er toe dat vanaf dat moment (tot 1 mei) geen sprake kan zijn van parkeerregulering op dat stuk van de Waalkade. Dit kan leiden tot ongewenste neveneffecten. Er ontstaat dan een situatie waarin sprake is van gratis parkeerplekken midden in een betaald parkeergebied. Een dergelijk terrein kan binnen de kortste keren volledig vol geparkeerd staan met langparkeerders. Het gevolg is

Brief aan de raad - Uitvoering motie Een zomer vol Waalkadegasten deel 2

Stadsbeheer
Bureau Parkeren en Verkeersmanagement

Vervolgvel
1

een overvol parkeerterrein waar de ondernemers van de Waalkade geen profijt van hebben, hetgeen wel het achterliggende doel is van de motie.
Om die reden kiezen wij voor de praktische uitvoering van een aanpassing van de website, het vervangen van het bord “betaald parkeren” door een parkeerbord en zetten wij de parkeerautomaat uit.
Per 1 mei wordt de automaat weer in werking gesteld, wordt het bord “betaald parkeren” weer aangebracht en wordt de informatie op de website weer in overeenstemming gebracht met het raadsbesluit.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Benoeming lid adviescommissie JMG

Maatschappelijke Ontwikkeling
Beleidsontwikkeling

Ingekomen stuk D22 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	MO20/16.0003324	Frank Eliens
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Benoeming lid adviescommissie JMG	-	(024) 3299012

Geachte leden van de raad,

In uw vergadering van 8 juli 2015 is door uw Raad het initiatiefvoorstel ‘Jongerenparticipatie’ aangenomen. Een van de besluitpunten van het initiatiefvoorstel was het verzoek aan ons College om de adviescommissie Jeugd, Maatschappelijke opvang en Gehandicaptenbeleid te vragen naar meer inbreng van jongeren bij de commissie en te streven om vrij gekomen zetels, indien mogelijk, te reserveren voor jongeren, zodat er ook tenminste een jongere in de commissie plaatsneemt.
We hebben die vraag voorgelegd aan de adviescommissie JMG die aan ons verzoek gehoor heeft gegeven. Op voorstel van de adviescommissie, die zich bij de sollicitatieprocedure liet bijstaan door een vertegenwoordiger van de jongerenorganisatie Jimmy’s Nijmegen, hebben wij in onze vergadering van 12 april jl. besloten mevrouw J. van der Haer voor een periode van vier jaar tot 1 mei 20120 te benoemen tot lid van de adviescommissie JMG voor de zetel ‘jeugd’.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Reactie initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en . . .

Economie
Economische Ontwikkeling

Ingekomen stuk D23 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 95 80
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	EZ20/16.0003320	Wijnand Kok
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
reactie op initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie		(024) 3299142

Geachte leden van de raad.

De fractie van D66 heeft het initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie ingediend. Het voorstel is voor de raadskamer van 13 april a.s. geagendeerd. Het college reageert vooruitlopend op de bespreking middels deze brief aan de raad.

Het college onderschrijft de doelstellingen van het initiatiefvoorstel, namelijk het versterken van de lokale en regionale economie onder meer door starters en startups te stimuleren. Om daar invulling aan te geven hebben wij 29 maart jl. het uitvoeringsprogramma Versterking Startup ecosysteem vastgesteld en de raad daar middels een brief over geïnformeerd.

Het initiatiefvoorstel legt een 7-tal beslispunten voor aan de raad.

1. *Het college informeert de raad voor het zomerreces per brief over de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Startupbeleid dat is voortgekomen uit de werkbijeenkomst StartUp Nijmegen van 9 juni 2015. Voorts informeert het college de raad over de stappen die gezet zijn naar aanleiding van het unaniem aangenomen initiatiefvoorstel Verbeter de positie van ZZP'ers in Nijmegen (6 maart 2013, indiener Jos Reinhoudt, GroenLinks).*
   Het college heeft 29 maart jl. het uitvoeringsprogramma versterking Startup ecosysteem vastgesteld en de raad daar middels een brief over geïnformeerd. Aan het initiatiefvoorstel Verbeter de positie van ZZP'ers is de afgelopen jaren invulling gegeven. Het gaat om bijeenkomsten voor ZZP'ers, coachingstrajecten, facilitering middels het Ondernemerspunt (voorheen Bedrijvenloket), informatie specifiek voor ZZP'ers op de gemeentelijke website, de recent gestarte ondersteuning het kader van De Gelderse Zaak, etc. Ons uitvoeringsprogramma gaat hier ook aan bijdragen, omdat veel starters en startups als ZZP'er beginnen.

2. *Nog voor de zomer wordt een "verbindingsofficier" Economische Zaken aangewezen die zichtbaar is in de stad, vragen beantwoord en problemen signaleert. We roepen het college op om dit binnen de bestaande ambtelijke formatie te doen en om de raad voor de begrotingsbehandeling 2017 een evaluatie te geven of dit gelukt is.*

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

In het uitvoeringsprogramma Versterking Startup Ecosysteem is aangegeven dat langs twee wegen het organiserend vermogen wordt verbeterd. Het gaat enerzijds om de veelheid van partijen die actief zijn beter te laten samenwerken (in de vorm van een startup werktafel, de afdeling Economische Zaken van de gemeente Nijmegen zal daarin participeren). Anderzijds zal de hub Startup Nijmegen (de opvolger van het Centrum voor Jong Ondernemerschap) hét loket zijn voor de start up in stad en regio en daarmee mede invulling geven aan de rol van “verbindingsofficier”. Vanzelfsprekend heeft en houdt ook ons Ondernemerspunt (voorheen bedrijvenloket) van de afdeling Economische Zaken een rol in het makelen en schakelen.

3. *Vanuit de gemeente Nijmegen wordt in samenwerking met de Economische Raad Nijmegen en de Economic Board Arnhem-Nijmegen in het najaar van 2016 een regionale werkconferentie onderwijs en ondernemerschap georganiseerd.*
   Op basis van de Uitnodigingsagenda MIRT 2015 werken we met partners aan de gebiedsopgave Arnhem Nijmegen. Doel is de economische prestatie van de regio te verbeteren. Dit proces is rond de zomer afgerond. In de uitvoering van en communicatie over de gebiedsopgave passen activiteiten, zoals een werkconferentie. Wij zullen met de partners afstemmen hoe wij daar gezamenlijk invulling aan kunnen geven.

4. *Er komt nog dit jaar een aan de gemeentelijke website gelieerd portal waar informatie voor en door startups te vinden is.*
   De startup Nijmegen hub gaat deze portal ontwikkelen en beheren. Wij zullen de mogelijkheden van een koppeling aan de te vernieuwen gemeentelijke website onderzoeken..

5. *Er komt een uitbreiding t.a.v startende ondernemingen op het bestaande bidboek "Welkom in Nijmegen Bruisende Binnenstad". Ook gaat het bidboek een uitgebreid regionaal hoofdstuk bevatten.*
   In een volgende editie van het bidboek “Welkom in Nijmegen Bruisende Binnenstad” zullen wij voor potentiële startende ondernemers in de binnenstad een verwijzing opnemen naar de portal en Startup Nijmegen. De portal en de brandingscampagne van Startup Nijmegen krijgen een regionale functie, met onder meer als doel startups in de regio te wijzen op de mogelijkheden en faciliteiten in Nijmegen.

6. *De gemeente zorgt voor voorlichting over de mogelijkheden van Nijmeegse wijkcentra voor ZZP’ers en informeert startende ondernemers over deze laagdrempelige werk-, vergader- en ontmoetingsplek.*
   Nijmegen telt tientallen locaties die als werk- ,vergader en ontmoetingsplek kunnen dienen voor zzp’ers en startende ondernemers. Ook de wijkcentra staan voor deze doelgroep open, het gaat dan onder meer om de ontmoetingsruimtes. We zullen dit via de gebruikelijke informatiekanalen gaan communiceren.

Gemeente Nijmegen
Economie
Economische Ontwikkeling

Vervolgvel
2

7. *De gemeente gaat, in de gevallen waarin dat nu niet of te weinig gebeurt, bij voorkeur op zoek naar een lokale of regionale aanbieder bij de inkoop van goederen en diensten.* Wij stellen momenteel de Kadernota Inkoop 2016 op (deze wordt binnenkort aan uw Raad ter besluitvorming voorgelegd). Onze overwegingen ten aanzien van dit beslispunt nemen we daarin mee. Dat betreft overigens ook de mogelijkheden ten aanzien van het launching customerschap, zoals dat in het Uitvoeringsprogramma Versterking Startup ecosysteem is opgenomen.

Hoogachtend,

college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

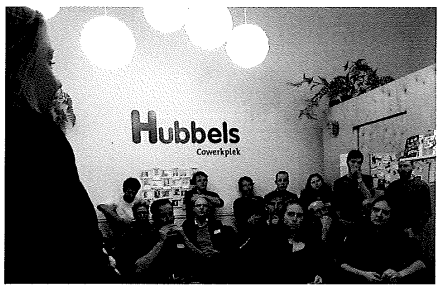
De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

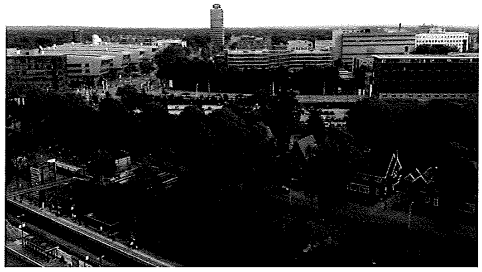
drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

reg.nr.: 16.0002662
procesverantw.: BMSO
INGEKOMEN
11 MAART 2016
GEMEENTE NIJMEGEN
afgedaan:

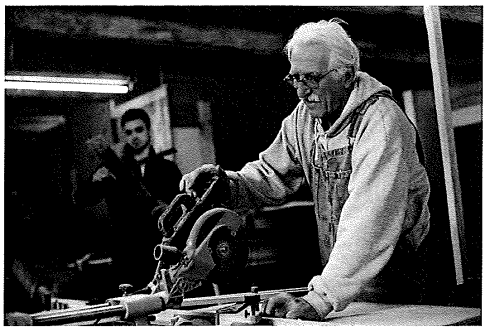
Initiatiefvoorstel

Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie

Kristie Lamers (D66) & Pieter van Megen (D66)

Brief aan de raad - Reactie initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en . . .

Nijmegen, maart 2016

Kristie Lamers (D66) en Pieter van Megen (D66)

Met dank aan alle raadsfracties, starters, studenten, ondernemers en inwoners van Nijmegen en omstreken die hebben meegedacht over – en meegewerkt aan dit voorstel.

Nijmegen is een kennisstad met een regionale functie. De stad kent relatief veel hoogopgeleide jongeren die in de stad en de regio na hun studie vaak geen passende baan kunnen vinden. Noodgedwongen trekken ze uiteindelijk weg, grotendeels naar de Randstad. De fractie van D66 Nijmegen wil deze jongeren, hun kennis en hun energie heel graag behouden voor onze stad. Ook willen we bedrijven in onze stad hebben en houden. Niet alleen in de opstartfase, maar vooral ook wanneer ze uitgroeien tot zogenoemde scale-ups: succesvolle ondernemingen die voor regionale werkgelegenheid zorgen. Wat ons betreft is een gezond ondernemersklimaat in de hele regio de noodzakelijke voedingsbodem voor succesvolle startups en scale-ups. In een gunstig vestigingsklimaat kunnen kleine ondernemingen doorgroeien tot succesvolle bedrijven. Daarnaast wordt door een bloeiend ondernemersklimaat en een gunstig vestigingsklimaat de regio ook aantrekkelijker voor bedrijven van buiten. Een bruisend ondernemersklimaat en een gunstig vestigingsklimaat zorgen er voor dat er meer werkgelegenheid in de regio komt, niet alleen voor hoogopgeleiden in kennisintensieve sectoren maar ook voor minder hoog opgeleide inwoners in de maakindustrie.

Dwarsverbanden

Dit kunnen en willen we natuurlijk niet alleen realiseren vanuit het stadhuis. Overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen (veelal aangeduid als *triple helix*) in onze regio hebben elkaar nodig en moeten elkaar nog meer op zoeken dan nu het geval is. Niet alleen in bestuurlijke overlegorganen in directiekamers, maar in dwarsverbanden op allerlei niveaus. Kennis en kunde in de regio moeten succesvol gebundeld worden, met focus op het gemeenschappelijke maatschappelijke belang.

Al deze dwarsverbanden worden door mensen gelegd en ingevuld; door de inwoners van onze regio. Daarom onderstrepen we graag het belang van de zogeheten *quadruple helix;* inwoners zijn een

cruciale toevoeging aan de *triple helix*. Zij maken de regio en zij leggen de dwarsverbanden die leiden tot nieuwe bedrijvigheid.

De overheid, en zeker ook de lokale overheid, heeft een belangrijke rol hierin te spelen. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om de kaders te scheppen waarin bewoners zich kunnen ontplooien, bedrijven kunnen floreren en kennisinstellingen kunnen functioneren. Maar alle onderdelen van de regionale *quadruple helix* hebben elkaar nodig en versterken elkaar. De lokale overheid is bijvoorbeeld gebaat bij de kennis die onderwijsinstellingen overbrengen en genereren. De kennisinstellingen maken op hun beurt van onze stad een bruisende en aantrekkelijke studentenstad. Het bedrijfsleven heeft profijt van een goed opgeleide bevolking en zorgt zelf weer voor werkgelegenheid. De inwoners hebben tot slot uiteraard profijt van de banen waar ondernemers, kennisinstellingen en overheid voor zorgen. Er is dus sprake van een ecosysteem waaraan alle onderdelen een waardevolle bijdrage leveren.

Versnipperd

De afgelopen maanden is de fractie van D66 Nijmegen intensief in gesprek geweest met allerlei partijen in de stad en op het stadhuis. We hebben in deze gesprekken en brainstorms geconstateerd dat er al heel veel gebeurt in het Nijmeegse en de regio. Dat is hartstikke goed en daar mogen we trots op zijn. Het beeld dat echter ook naar voren komt, is dat ondanks de inzet van al die mensen er niet altijd sprake is van een consistent beleid en daarnaast is er enorme versnippering. Te vaak blijven initiatieven hangen in goede bedoelingen, te vaak wordt op meerdere plekken hetzelfde wiel uitgevonden. Dat is meer dan jammer, het is zorgwekkend. We hebben namelijk concrete resultaten nodig om de regio economisch beter te profileren en te versterken. Alleen hierdoor zorgen we voor een bloeiend economisch klimaat waarin succesvolle ondernemingen voor onze omgeving behouden blijven. Vooral deze scale-ups zorgen namelijk voor banen. Niet alleen kennisintensieve banen in de dienstensector maar ook arbeidsplaatsen in de maakindustrie. Beide zijn nodig om iedereen in de regio een kans op een passende baan te bieden.

Geen dingen dubbel doen

Zoals hierboven aangegeven gebeurt er heel veel in onze regio. Op allerlei niveaus en op allerlei plekken zoeken mensen elkaar op en zijn ze keihard aan het werk. Het laatste wat wij willen is dit proces verstoren. Waar het ons om gaat is de witte vlekken invullen in het economisch beleid in Nijmegen en in de regio. Waar liggen de kansen en mogelijkheden? Welke initiatieven verbeteren het ondernemersklimaat op korte en de lange termijn? Het laatste wat we willen is een papieren tijger optuigen of een nieuw overlegorgaan instellen waarin gepraat wordt over hoe het zou moeten. Die zijn er al en doen belangrijk werk, maar het is niet genoeg. In de gesprekken die we de afgelopen tijd gevoerd hebben, zijn we dan ook juist op zoek gegaan naar aanvulling. We zijn dankbaar voor alle input van betrokken ondernemers, inwoners en ambtenaren die tot de onderstaande concrete ideeën hebben geleid.

Hoe en wat: 7-puntenplan

Hoe willen we dit aanpakken? In nauw overleg met allerlei partijen in de stad zijn we op zoek gegaan naar de bovengenoemde witte vlekken. De kansen en mogelijkheden die we gezien en gehoord hebben, hebben we vervat in het onderstaande 7-puntenplan.

1. Het college informeert de raad voor het zomerreces per brief over de stand van zaken van het *Uitvoeringsprogramma Startupbeleid* dat is voortgekomen uit de *Werkbijeenkomst StartUp Nijmegen* van 9 juni 2015. Voorts informeert het college de raad over de stappen die gezet zijn naar aanleiding van het unaniem aangenomen initiatiefvoorstel *Verbeter de positie van ZZP'ers in Nijmegen* (6 maart 2013, indiener Jos Reinhoudt, GroenLinks).

Toelichting: Er is in het verleden veel overleg geweest en er zijn veel plannen gemaakt. De concrete resultaten hiervan zijn echter onduidelijk of zijn onvoldoende gedeeld met de raad. We willen alle plannen die eerder zijn gelanceerd, maar onvoldoende tot wasdom zijn gekomen, realiseren dan wel versnellen.

2. Nog voor de zomer wordt een "verbindingsofficier" Economische Zaken aangewezen die zichtbaar is in de stad, vragen beantwoord en problemen signaleert. We roepen het college om dit binnen de bestaande ambtelijke formatie te doen en om de raad voor de begrotingsbehandeling 2017 een evaluatie te geven of dit gelukt is.[1]

Toelichting: De afdeling Economische Zaken verzet veel en belangrijk werk. In gesprekken met (jonge) ondernemers hebben we echter geconstateerd dat het vaak aan een persoonlijk aanspreekpunt ontbreekt. Ook is er een sterke behoefte aan het in verbinding brengen van de juiste mensen, bedrijven en initiatieven, een faciliterende gemeente kan hier een regierol vervullen. Het ondernemersloket wordt door veel mensen gevonden, maar kan niet alle specifieke startersvragen beantwoorden en heeft niet direct een initiërende en verbindende functie. Daarnaast is het naar onze overtuiging goed dat een aanspreekpunt van de gemeente aanwezig is op de plekken waar mensen dit het hardst nodig hebben: we willen iemand zetten op de plekken waar het gebeurt. Op die manier kunnen (startende) ondernemers de gemeente sneller vinden en vice versa. Daarnaast zou het in en vroeg stadium oppikken van signalen van bedrijven die de regio willen verlaten een kerntaak van deze persoon moeten zijn. Waar lopen scale-ups tegenaan en wat kunnen we doen om te voorkomen dat ze zich buiten de regio gaan vestigen? Wanneer dit op tijd bekend is, kan er snel actie worden ondernomen. Op deze manier behouden we de werkgelegenheid van dergelijke groeibriljanten voor de regio en voorkomen we dat ze hun heil ergens anders zoeken. Concreet betekend dit dat de een medewerken van de afdeling EZ op regelmatige basis aanwezig zal zijn op de diverse co-werkplekken en bedrijfsverzamelgebouwen in deze stad.

1 Zie paragraaf financiën voor een nadere toelichting.

3. Vanuit de gemeente Nijmegen wordt, in samenwerking met de Economische Raad Nijmegen en de Economic Board Arnhem-Nijmegen, in het najaar van 2016 een regionale werkconferentie onderwijs en ondernemerschap georganiseerd.

Toelichting: De indieners denken hierbij aan een TedX-achtige bijeenkomst waarbij de gemeenteraden en verantwoordelijke wethouders, studenten, docenten, ondernemers, zzp' ers en startups uit de hele regio samenkomen. Daar kunnen ze inspirerende cases vernemen, naar aansprekende sprekers luisteren en met hen in gesprek te gaan. Daarnaast kunnen er break-outsessies, workshops, masterclasses en werkoverleggen plaatsvinden die allemaal draaien rondom de vraag hoe overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven uit de regio elkaar kunnen versterken, stimuleren en beter op elkaars vragen en behoeften kunnen inspelen.

4. Er komt nog dit jaar een aan de gemeentelijke website gelieerd *portal* waar informatie voor en door startups te vinden is.

Toelichting: op een dergelijke portal moet alle informatie staan die voor (startende) ondernemers en geïnteresseerde inwoners toegankelijk en interessant is. Te denken valt aan een agenda met evenementen, locaties van (co-)werkplekken en namen – en adressen van instanties. Ook valt hierbij te denken aan FAQ's en checklists. Het strekt hierbij de aanbeveling om een dergelijke portal technisch dusdanig in te richten dat er geen moderator of (web)redactie voor nodig is. Dit om te voorkomen dat er hoge kosten voor onderhoud nodig zijn.

5. Er komt een uitbreiding op het bestaande bidboek *"Welkom in Nijmegen Bruisende Binnenstad".*

Toelichting: het bidboek is onlangs geüpdatet. Dat was ook noodzakelijk want het was verouderd en bevatte deels gedateerde informatie. Het is echter nog steeds vooral toegespitst op de binnenstad en gaat te weinig in op de mogelijkheden die er zijn voor startende ondernemingen. Volgens ons moet er bovendien gestreefd worden naar een regionaal bidboek waarin extra wordt ingegaan op de specifieke sterke punten van de hele regio. De economie houdt immers niet op bij onze stadsgrenzen. Deze toevoegingen zouden aan het bestaande bidboek kunnen worden opgenomen of er zou een complementaire uitgave naast kunnen komen.

6. De gemeente zorgt voor voorlichting over de mogelijkheden van Nijmeegse wijkcentra voor ZZP'ers en informeert startende ondernemers over deze laagdrempelige werk- vergader- en ontmoetingsplek.

Toelichting: in Nijmegen is de afgelopen jaren een aantal prachtige wijkcentra neergezet. Deze centra kunnen uitstekend dienen als multifunctionele werk- en vergaderplekken waar starters en ZZPer's met weinig middelen tegen een kleine vergoeding kunnen werken, vergaderen, bezoekers kunnen ontvangen en presentaties kunnen geven.

7. De gemeente gaat, in de gevallen waarin dat nu niet of te weinig gebeurt, bij voorkeur op zoek naar een lokale of regionale aanbieder met binding met de stad bij de inkoop van goederen en diensten.

Toelichting: bij een enkelvoudige- en meervoudige onderhandse aanbesteding van diensten en leveringen tot 100.000 en bij enkelvoudige en meervoudige onderhandse aanbesteding van werken tot 500.000 gaat de gemeente bij voorkeur in zee met een aanbieder uit de regio. Alleen als er in de regio geen aanbieder te vinden is, die het gewenste kwaliteitsniveau tegen een concurrerende prijs kan verzorgen, wordt er gezocht naar een aanbieder van buiten.

Financiën

Om de ambities van dit initiatiefvoorstel te realiseren, is vooral inspanning vanuit het college van B&W nodig, met name binnen de portefeuille Economie en Externe Betrekkingen. Faciliteren, initiëren en communiceren zal met name van groot belang zijn.

Verbindingsofficier

De werkzaamheden van de verbindingsofficier kunnen gestart worden vanuit de FTE's van het programma Economie. Het nieuwe werken zoals dat is doorgevoerd in de ambtelijke organisatie bied een mogelijkheid om werkzaamheden op een andere locatie te laten plaatsvinden, de werkwijze van de verbindingsofficier stimuleert dit.

Inkoopbeleid

In de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn drempelwaarden (drempelbedragen) vastgesteld. Een overheidsopdracht waarvan de geraamde waarde evenveel of meer bedraagt dan het drempelbedrag moet verplicht Europees worden aanbesteed overeenkomstig de Europese aanbestedingsrichtlijnen die in de Nederlandse wetgeving zijn geïmplementeerd in de Aanbestedingswet 2012. De Europese Commissie stelt elke twee jaar nieuwe drempelwaarden vast. Op het moment van schrijven (maart 2016) zijn de drempelwaarden voor Europees aanbesteden de volgende: voor diensten en leveringen gaat het om een bedrag dat groter is dan € 209.000 Voor werken geldt een drempelwaarde van € 5.225.000. Voor diensten zijn er ook nog uitzonderingen zoals post, maatschappelijke diensten en degelijke. Deze hebben geen Europees drempelbedrag. De bedragen die wij hierboven hanteren vallen onder deze drempelwaarde en vormen aldus geen probleem.

Startup portal

De ontwikkeling hiervan kan worden meegenomen in de nieuwe website van de gemeente, www.nijmegen.nl.

Brief aan de raad - Reactie initiatiefvoorstel Kickstart voor de Nijmeegse en . . .

Beslispunten

De gemeenteraad van Nijmegen besluit om het college gezien het initiatiefvoorstel *Kickstart voor de Nijmeegse en Gelderse economie*, de volgende opdrachten te geven:

1. Het college informeert de raad voor het zomerreces per brief over de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Startupbeleid dat is voortgekomen uit de werkbijeenkomst StartUp Nijmegen van 9 juni 2015. Voorts informeert het college de raad over de stappen die gezet zijn naar aanleiding van het unaniem aangenomen initiatiefvoorstel Verbeter de positie van ZZP'ers in Nijmegen (6 maart 2013, indiener Jos Reinhoudt, GroenLinks).

2. Nog voor de zomer wordt een "verbindingsofficier" Economische Zaken aangewezen die zichtbaar is in de stad, vragen beantwoord en problemen signaleert. We roepen het college om dit binnen de bestaande ambtelijke formatie te doen en om de raad voor de begrotingsbehandeling 2017 een evaluatie te geven of dit gelukt is.

3. Vanuit de gemeente Nijmegen wordt in samenwerking met de Economische Raad Nijmegen en de Economic Board Arnhem-Nijmegen word in het najaar van 2016 een regionale werkconferentie onderwijs en ondernemerschap georganiseerd.

4. Er komt nog dit jaar een aan de gemeentelijke website gelieerd portal waar informatie voor en door startups te vinden is.

5. Er komt een uitbreiding t.a.v startende ondernemingen op het bestaande bidboek "Welkom in Nijmegen Bruisende Binnenstad". Ook gaat het bidboek een uitgebreide regionaal hoofdstuk bevatten.

6. De gemeente zorgt voor voorlichting over de mogelijkheden van Nijmeegse wijkcentra voor ZZP'ers en informeert startende ondernemers over deze laagdrempelige werk- vergader- en ontmoetingsplek.

7. De gemeente gaat, in de gevallen waarin dat nu niet of te weinig gebeurt, bij voorkeur op zoek naar een lokale of regionale aanbieder bij de inkoop van goederen en diensten.

Brief aan de raad - Uitvoering aangenomen moties tijdens PA 27 januari en 17 . . .

Bestuursondersteuning en -advies
Bestuursagenda

Ingekomen stuk D24 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	BA20/16.0002426	Yeliz Öner
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Uitvoering van de aangenomen moties tijdens de politieke avonden van 27 januari en 17 februari		(024) 3292239

Geachte leden van de raad,

Tijdens de Politieke Avonden van 27 januari en 17 februari heeft uw raad 11 moties aangenomen. In deze brief geven wij een reactie daarop.

Motie: “Komt dat zien”
Eerste deel van de motie is verworpen. Het tweede deel “Circussen toe te staan gebruik te maken van borden op particuliere terreinen als deze aan bepaalde standaardeisen voldoen.” Is aangenomen. We zullen daartoe de Uitvoeringsnota reclamebeleid aanpassen en tevens dit bij de eerst volgende wijziging van de APV daarin opnemen. De formulering van de standaardeisen wordt daarbij weergegeven.

Motie: “Wat staat er vandaag op het Nijmeegse menu”
We zullen de mogelijkheid van een terrasbord zoals beschreven in de motie opnemen in de Uitwerkigsnota reclamebeleid en zo nodig de APV aanpassen.

Motie: “Meten is weten”
We zullen eind voorjaar 2017 met een evaluatievoorstel komen waarin de aangegeven punten worden opgenomen. Tegen de zomer wordt dit voorstel in uw raad besproken en kan uw raad zo nodig extra vragen opgeven. Na de zomer volgt de uitvoering van de evaluatie.

Motie: “Laat deskundige Nijmegenaren meepraten over een duurzame en toegankelijke stad”
Ons college gaat de motie uitvoeren; consequenties worden nu in beeld gebracht. De raad heeft opgedragen dat vóór de zomernota te doen en daar is ons planning op gericht.

Motie: “Meer middelbare woningen”
De motie wordt door ons college uitgevoerd, in de zin dat die wordt meegenomen in nu te starten onderhandelingen over prestatieafspraken met woningcorporaties en overige woningbouwontwikkelingen. Wij verwachten in juni uw raad verder te kunnen informeren.

Brief aan de raad - Uitvoering aangenomen moties tijdens PA 27 januari en 17 . . .

Gemeente Nijmegen
Bestuursondersteuning en -advies
Bestuursagenda

Vervolgvel
1

Motie: "Laat de wipkip niet in zijn uppie staan"
De motie wordt door ons college uitgevoerd, resultaten worden meegenomen in uitkomsten woningmarktonderzoek WoOn 2015, die naar verwachting in de zomer 2016 aan uw raad worden gepresenteerd.

Motie: "Zonnetrein of bus, het moet gratis zijn voor 65 plus"
Op dit moment vervult de zonnetrein vooral een functie tussen parkeerterrein De Oude Stad en de binnenstad van Nijmegen en dus geen openbaar-vervoerfunctie. Als de zonnetrein (of ander kleinschalig vervoersysteem) onderdeel wordt van het OV, ligt het voor de hand om te kijken of 65-plussers hier ook gratis gebruik van kunnen maken. We willen dus best onderzoeken wat de financiële consequenties van dit voorstel zijn. Opgemerkt moet worden dat het 65+ abonnement een overeenkomst is met Breng. Als de zonnetrein geëxploiteerd wordt door een ander bedrijf dan Breng, dan moeten daar aanvullende afspraken over worden gemaakt.

Motie: "Versneld bouwen van middeldure en sociale huurwoningen"
Er is inmiddels een ruimtelijke verkenning op hoofdlijnen uitgevoerd naar potentiële locaties voor (tijdelijke) nieuwbouw van sociale huurwoningen. Gezien de urgentie om extra betaalbare woningen toe te voegen is het van belang snel te komen met een lijst van kansrijke locaties. Ons college verwacht hierover eind april een besluit te kunnen nemen.
Ook versnelling van het sociale woningbouwprogramma in de Waalsprong wordt onderzocht. Het versneld in productie nemen van de locatie Zuiderveld in de Waalsprong kan hieraan bijdragen. De locatie heeft namelijk deels al een woonbestemming.

Motie: "Voorkom schulden en mantelzorgboete veroorzaakt door kostendelersnorm"
We gaan de motie uitvoeren en zullen uw raad hierover in het najaar informeren. We gaan binnenkort de huidige kostendelers schriftelijk informeren over de toepassing van de kostendelersnorm en andere ondersteuningsmogelijkheden. Tevens zullen we actief met het maatschappelijk middenveld en klanten (verenigd in de cliëntenraad) in gesprek treden om de gevolgen van de invoering op individueel niveau inzicht te krijgen. Vervolgens zullen we onze bevindingen met andere gemeenten en de staatssecretaris delen.

Motie: "Klap op de vuurpijl"
De wens van uw raad zoals vervat in beslispunt 1 zal in de Nijmeegse gezagsdriehoek geagendeerd worden. Ten aanzien van beslispunt 2 is tijdens de bespreking van de motie door de portefeuillehouder toegezegd dat dit wordt meegenomen in de programmering van de nieuwe Veiliger Wijkteams. De inzet zal zijn om het in te richten laagdrempelige gemeentelijke meldpunt (beslispunt 3) ook in te zetten ten behoeve van de tactische en operationele inzet van de handhavers. De gemeentelijke projectleider voor het Kroonjaar zal de in beslispunt 4 vervatte wens onderzoeken. Uiterlijk 1 oktober zullen we uw raad per brief informeren over de stand van zaken.

Brief aan de raad - Uitvoering aangenomen moties tijdens PA 27 januari en 17 . . .

Gemeente Nijmegen
Bestuursondersteuning en -advies
Bestuursagenda

Vervolgvel
2

Motie: "Met het oog op de toekomst"
Conform bespreking van de motie in uw raad zullen we beslispunten 1 en 2 geïntegreerd oppakken. In 2020 staat het ontwerp gepland van de nieuwe entree aan de westzijde van de Stationstunnel. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar een nieuwe voetgangersverbinding tussen het centrum en het westelijk deel van de stad (door het station en niet meer door de tunnel), maar ook naar andere functionaliteiten in de tunnel (mogelijk parkeerplaatsen voor de stadsbussen) waardoor ook het gebruik verandert. Dan zullen we beoordelen of kunst en licht in de tunnel nog iets kunnen toevoegen aan het gevoel dat gebruikers bij de tunnel hebben, en wat daarvan dan de meerkosten zouden zijn. Voor kunst en licht is geen budget gereserveerd bij de ontwikkeling van het stationsgebied. Mocht op dat moment blijken dat die maatregelen van toegevoegde waarde zijn bovenop de maatregelen die al voorzien zijn, zou uw raad hiervoor dan budget beschikbaar moeten stellen. Na realisatie (niet eerder dan 2025) zal de burgemeester laten beoordelen of toezichtcamera's, gelet op de nieuwe inrichting van de tunnel, nog van toegevoegde waarde zijn. Tot die tijd zal hij het plaatsingsbesluit met telkens 5 jaar verlengen en bij die gelegenheden uw raad een evaluatie doen toekomen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

STADSPARTIJ DNF

Motie: Komt dat zien!!!

VSP Verenigde Senioren Partij Nijmegen

Agendapunt 9: Raadsvoorstel uitwerking Reclamebeleid

1e indiener: Wendy Grutters Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)

De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 27 januari 2016,

Constaterende dat;

1. De uitwerking kadernota reclamebeleid is geformuleerd dat het gebruik van sandwichborden en borden in de openbare ruimte dan wel op particuliere terreinen door circussen niet meer is toegestaan.
2. De uitwerking reclamebeleid gebaseerd is op de kadernota die in mei 2013 door uw raad is aangenomen
3. Echter van een latere datum en wel in november 2013 de traditie van het circus landelijk erkend is als immaterieel (cultuur) erfgoed.

Overwegende dat;

- De Nederlandse Circus Vereniging (VNCO) aangeeft dat een circus niet louter commercieel is en beschouwd mag worden als culturele ondernemers, als een kunstvorm.
- Circus een volkscultuur is gericht op vermaak voor iedereen
- Een circus een beperkte tijd heeft om uiting te geven aan haar komst in een bepaalde plaats en het programma, waardoor er in korte tijd veel aandacht nodig is en daarom voor hen de traditionele manier van afficheren van groot belang is.
- De huidige wijze van afficheringgericht is op hergebruik door de circussen en daarom duurzaam zijn en er zekerheid is dat de affiches worden weggehaald door de circussen.
- Er diverse gemeenten in Nederland zijn, waaronder Amsterdam, (inclusief de deelgemeenten), waar het circussen is toegestaan een aantal borden vrij te plaatsen.
- De borden ook een uiting van cultuur als onderdeel van het immaterieel erfgoed zijn.
- Circussen afficheren te verbieden en hen te verplichten tot de aanwezige reclamemogelijkheden in Nijmegen, voor hen beperkter en duurder is.
- De kosten die voortvloeien uit de verplichting om via derden borden te plaatsen onverantwoord zijn ten opzichte van de bedrijfsvoering van met name een reizend circus. Als bekend moet een reizend circus ook leges etc. betalen in het kader van de evenementenvergunning.

(4) verworpen
V: 18
T: 20

Roept het college op om;

1. Circussen toe te staan gebruik te maken van sandwichborden en borden in de openbare ruimte als deze aan bepaalde standaardeisen voldoet.
2. Circussen toe te staan gebruik te maken van sandwichborden op particuliere terreinen als deze aan bepaalde standaardeisen voldoet.

(5) V: 34
T: U

En gaat over tot de orde van de dag,

aanvaard

DNF: SP: GroenLinks: PvdA: VSP:

CDA: D66: VVD: Liberaal Nijmegen: Gewoon Nijmegen:

STADSPARTIJ DNF

Motie: Wat staat er vandaag op het Nijmeegse menu?

~~6~~ 7 unaniem aanvaard

Agendapunt 9: Raadsvoorstel uitwerking Reclamebeleid

1e indiener: Wendy Grutters Stadspartij DNF (De Nijmeegse Fractie)

De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen in vergadering op 27 januari 2016,

Constaterende dat;

1. De uitwerking kadernota reclamebeleid in de APV regels is geformuleerd dat een reclamebord of object binnen de centrumring met daarop productaanduidingen al dan niet vermeld van prijs wordt beschouwd als reclame uiting en derhalve niet is toegestaan

2. Deze aangepaste APV regelgeving uit de uitwerking kadernota reclamebeleid voor horecaondernemers met een terrasvergunning binnen de centrumring betekent dat zij géén productaanduidingen of prijs aanduidingen middels een reclamebord meer mogen voeren op hun eigen terras.

Overwegende dat;

- De uitwerking kadernota reclamebeleid is opgenomen dat horecaondernemers met een terras een informatiezuiltje (maximale hoogte 1,5 m) binnen de grenzen van het terras plaatsen met daarop de openingstijden, een menukaart of prijslijst e.d.. Als toegestaan voorbeeld er in de nota een foto van een muziekstandaard opgenomen:
  - Van dit informatiezuiltje géén verdere afmetingen bekend zijn
  - Bij dit informatiezuiltje geen rekening is gehouden met weersomstandigheden als regen en wind.
- Onderzoek heeft aangetoond dat gasten hun keuze voor een horecagelegenheid vaak aan de buitenzijde maken. (Mensen kijken wat ze ergens kunnen eten en maken daarop hun keus).
- Het daarom wenselijk is dat horecaondernemers aan de buitenzijde aan hun bezoekers laten zien wat hun aangeboden drank en spijzen inhoudt.
- Horecaondernemers reeds betalen voor het gebruik van hun terrassen

Roept het college op om;

1. Horecaondernemers met een terrasvergunning de mogelijkheid te geven om op hun eigen terras een terrasbord te plaatsen met daarop hun menu/dagaanbieding/openingstijden.

2. Hierin de volgende voorwaarden op te nemen:
   a) Het betreft losstaande, niet-verlichte enkel- of dubbelzijdige borden en soortgelijke objecten met een zelfstandige constructie.
   b) Het terrasbord is alleen bedoeld voor (menu's, dagaanbiedingen) van het betreffende horeca bedrijf
   c) Het terrasbord belemmert niet de toegankelijkheid en veiligheid.
   d) Het terrasbord staat binnen de grenzen van het eigen terras waarvoor terrasvergunning is verleend
   e) Het terrasbord mag alleen tijdens openingstijden van het terras worden gepresenteerd
   f) Maximaal formaat; hoogte 1.2m (uitgeklapt), breedte 0,8m
   g) Geen felle of fluorescerende kleuren.

En gaat over tot de orde van de dag,

STADSPARTIJ DNF

Motie: Wat staat er vandaag op het Nijmeegse menu?

VSP Verenigde Senioren Partij Nijmegen

DNF: SP: GroenLinks: PvdA: VSP:

CDA: D66: VVD: Liberaal Nijmegen: Gewoon Nijmegen:

SP

CDA Nijmegen

PARTIJ VAN DE ARBEID Nijmegen

VVD

8

Motie: "Meten is weten"

Motie behorende bij agendapunt 9, Raadsvergadering 27 januari 2016
Agendapunt 9 Raadsvoorstel Uitwerkingsnota Reclamebeleid
1e indiener: I.M. van Dijk

De gemeenteraad van Nijmegen, in openbare vergadering bijeen op 27 januari 2016 ,

Constaterende dat:
- Er een uitwerkingsnota reclamebeleid voor ligt, waarbij de intentie is om binnen 2 jaar na vaststelling te evalueren;
- Er geen invulling wordt gegeven aan de inhoud van de evaluatie of het daadwerkelijke evaluatiemoment.

Overwegende dat:
- Het voorgestelde reclamebeleid grote invloed heeft op de huidige reclame-uitingen in de stad;
- Het naleven van het nieuwe reclamebeleid grote inspanningen vergt van ondernemers, winkeliers, sportverenigingen en organisaties die gebruik maken van reclame om hun boodschap over te brengen;
- Een goede evaluatie bijdraagt aan het formuleren van een door eenieder in de stad gedragen reclamebeleid.

Roept het college op:
De inhoud van de evaluatie met betrekking tot de Uitwerkingsnota Reclamebeleid voor de zomer van 2017 vast te stellen en daarbij zeker de volgende onderdelen in de evaluatie mee te nemen:
- Feedback van zenders van reclame-uitingen op de uitvoering van de Uitwerkingsnota Reclamebeleid;
- De tevredenheid over het proces van aanvraag voor het zenden van een reclameboodschap door de zender waarbij getoetst wordt of de creativiteit van de zender is gewaarborgd;
- De tevredenheid van de zender ten aanzien van het resultaat met betrekking tot de reclameboodschap die de zender uit mag dragen naar aanleiding van de nieuwe beleidsregels reclamebeleid zoals vastgesteld in de Uitwerkingsnota Reclamebeleid;
- Of het aantal onveilige situaties in de stad door toedoen van reclame-uitingen is afgenomen;
- Een toetsing van het aantal uren dat een zender kwijt is in het naleven van de nieuwe reclamebeleidslijnen en of dit aantal uren naar invulling van de zender acceptabel is;
- De tevredenheid van de zender ten aanzien van handhaving en toetsing van de nieuwe reclamebeleidslijnen.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD I.M. van Dijk	PvdA	GroenLinks	SP
VSP	D66	CDA	Gewoon Nijmegen
Stadspartij DNP	Liberaal Nijmegen		

voor: 25
tegen: 13
aanvaard

(11)

Motie

Laat deskundige Nijmegenaren meepraten over een duurzame en toegankelijke stad

Indiener: Pepijn Boekhorst (GroenLinks)
Agendapunt 10, Woonvisie 2015-2020

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 27 januari 2016,

Overwegende dat:

- Een groep deskundige Nijmegenaren wil meepraten over ruimtelijke plannen in onze stad;
- Hiervoor recent een Woon Advies Commissie (WAC) Nijmegen is opgericht;
- Deze WAC de gebruikskwaliteit beoordeelt van plannen voor gebouwen en wijken;
- Gebruikskwaliteit gaat over een duurzame, toegankelijke en leefbare stad;
- Deze aspecten minstens zo belangrijk zijn als het beoordelen van de beeldkwaliteit van ruimtelijke plannen;
- De WAC graag op een structurele wijze wil meepraten en adviseren over de bouwplannen;
- De cie Beeldkwaliteit de enige openbare commissie is die alle ruimtelijke (bouw)plannen te zien krijgt en hierover advies uitbrengt aan het college;
- Het wenselijk is om leden van de WAC te laten aansluiten bij de cie Beeldkwaliteit;
- Het college nader dient te onderzoeken hoe dit zo efficiënt, effectief en kostenneutraal kan plaatsvinden.

aanv. V: 34 T: 4

Roept het college op

1. Voor de zomernota 2016 aan de gemeenteraad een voorstel aan te bieden waarin geregeld wordt dat leden van de WAC aansluiting vinden bij de cie Beeldkwaliteit
2. Op zo kort mogelijke termijn een kleine ondersteuningssubsidie voor de WAC te organiseren vanuit de woonbegroting.

(12) V: 24 T: 14 aanvaard

En gaat over tot de orde van de dag,

GroenLinks
Pepijn Boekhorst

SP

PvdA Gmm Schellekens

DNF

D66

VVD

CDA

VSP

GN

Liberaal Nijmegen

Motie

(13)

Meer middeldure woningen

Agendapunt 10, Woonvisie 2015-2020

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 27 januari 2016,

Constaterende dat,

- Er in onze stad grote vraag is naar meer middeldure huurwoningen.
- Meer middeldure huurwoningen kunnen zorgen voor meer ruimte bij de sociale huurwoningen: dit bevordert de doorstroom en vermindert het scheefwonen.
- Het college in de Woonvisie aangeeft serieus te willen kijken naar wat nodig is om meer middeldure huurwoningen (tussen € 725 - € 900) te realiseren.

Roept het college op om,

Binnen een half jaar te komen met een aanpak voor woningproductie in de middeldure huur waarin er concrete voorstellen staan over hoe de bouw in dit segment gestimuleerd kan worden.

En gaat over tot de orde van de dag,

PvdA
Giselle Schellekens

SP

GroenLinks

DNF

D66

VVD

CDA

VSP

GN

Liberaal Nijmegen

voor : 38
tegen: 0
unaniem
aanvaard

VSP Verenigde Senioren Partij Nijmegen | VVD | PARTIJ VAN DE ARBEID Nijmegen | CDA Nijmegen

(14)

MOTIE : "Laat de wipkip niet in z'n uppie staan"

voor : 34
tegen : 4
aanvaard

Agendapunt 10 : Woonvisie
Eerste indiener : Judith Rotink, CDA fractie

De Raad van de Gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 27 januari 2016,

Constaterende dat:

a) De ambitie van de woonvisie is om, o.a. toekomstgerichte en gevarieerde wijken te hebben die voorzien in de woonbehoefte.
b) In de woonvisie er enkel binnen de Waalsprong aandacht is voor een realiseren van een wijk met diverse woningbouwtypen.
c) In de woonvisie op pagina 33 vernoemd wordt dat het college een concentratie van lage inkomens vermijd.
d) De verwijzingen naar gevarieerde wijken, met uitzondering van pagina 33 en 35, enkel in de ambitie naar voren komen en verder in de Woonvisie afwezig zijn.

Overwegende dat:

a) We het belangrijk achten om stil te staan bij de visie van Nijmegen in 2020 als woonstad.
b) Een visie geen synoniem is voor een ambitie of verlanglijstje.
c) Er binnen de woonvisie wel ruimte moet zijn om de veranderingen in het speelveld te analyseren.
d) De gemeente een versnelling van de woningproductie wil bereiken.
e) De gemeente een inhaalslag wil maken voor wonen met zorg.
f) Wonen ook voor burgers buiten de huurmarkt een essentieel onderdeel van samenleven is.
g) Het onduidelijk is hoeveel woningen voor zorg, sociale huur en andere segmenten er nodig zal zijn na 2020.
h) De woonvisie tevens een lange termijn visie wil belichamen.

Roept het College op om:

a) Een grotere aandacht te vestigen op de essentie van wonen: samenleven.
b) Een goede analyse te maken naar de woningbehoefte binnen Nijmegen op de lange termijn.
c) Binnen de visie niet alleen diversiteit binnen nieuwe wijken, zoals de Waalsprong, maar ook bestaande wijken, zoals Dukenburg, aandacht krijgt.
d) Niet meer te bouwen voor een segment, maar een grotere aandacht te geven aan diversiteit binnen de identiteit van bestaande en nieuwe wijken.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA
J.M. Rotink

D66

VVD

Liberaal Nijmegen

Gewoon Nijmegen

SP

GroenLinks

PvdA

DNF

VSP

PARTIJ VAN DE ARBEID

22

SP

STADSPARTIJ DNF

VSP
VERENIGDE SENIOREN PARTIJ

GROENLINKS ZIN IN DE TOEKOMST

voor : 25
tegen: 13
aanvaard

Toekomstvisie Waalkade

Agendapunt 11

Motie: Zonnetrein of bus, het moet "gratis" zijn voor 65 plus!

De Raad der Gemeente Nijmegen, bijeen in openbare vergadering op 27 januari 2016.

Overwegende dat:

- De Waalkade momenteel toegankelijk is voor doorgaand verkeer van auto en bus;
- In het voorkeurscenario van het college (scenario 1), "Natuurlijke vrijplaats aan de Waal" en andere scenario's, er geen doorgaand verkeer zal zijn voor auto en bus;
- De Zonnetrein als mogelijk alternatief vervoer wordt geboden in plaats van de bus voor de bereikbaarheid van de Waalkade in scenario 1 en andere scenario's;
- De bus voor 65-plussers in Nijmegen met een 65-plus busabonnement praktisch gratis is;
- Het vervangend alternatieve vervoer naar de Waalkade (Zonnetrein) voor 65 plussers met een busabonnement het hele jaar door ook "gratis" zou moeten zijn.

Verzoekt het college:

Om bij de nadere uitwerking van het door de gemeenteraad gekozen Waalkade scenario de (financiële) consequenties in beeld te brengen wanneer 65-plussers met een "gratis" busabonnement ook van het alternatieve vervoer (Zonnetrein) gebruik zouden kunnen maken zoals nu met de bus.

VSP
Hans van Deurzen

SP

GL

PvdA

Stadspartij DNF

D66

VVD

GN

CDA

Liberaal Nijmegen

-fractie Nijmegen
w.nijmegen.sp.nl

stbus 9105
00 HG Nijmegen
24 3292371
ctie@sp.nijmegen.nl

Raadsvoorstel Intrekken beslispunt uit amendement mbt Woonvisie d.d. 27 januari 2016 en motie Versneld bouwen van middeldure- en sociale huurwoningen
Eerste indiener: B. van Berkel, SP-fractie

MOTIE: VERSNELD BOUWEN VAN MIDDELDURE- EN SOCIALE HUURWONINGEN

De gemeenteraad van Nijmegen, bijeen op 17 februari 2016

Overwegende dat:

- de wachtlijsten voor sociale huurwoningen nog steeds onaanvaardbaar lang zijn;
- de woningwet per 1 juli 2015 extra ruimte geeft om 10 procent meer sociale huurwoningen toe te wijzen aan huishoudens met een inkomen boven de 34.911 euro, waardoor de behoefte aan extra sociale huurwoningen verder toeneemt;
- de behoefte aan middeldure huurwoningen (€715 - €900) groot is bij huishoudens met een inkomen dat net boven modaal ligt;
- een versnelling van de bouw van zowel sociale huurwoningen als middeldure huurwoningen gewenst is;
- gelijktijdige versnelling van beide segmenten (sociale huur en middeldure huur) wenselijk is voor het realiseren van gemengde wijken;
- de bouwversnelling niet ten koste gaat van planexploitaties aangezien het om het versnelde invulling van toekomstige bouwplannen betreft waarvoor een vergelijkbare grondprijs wordt gehanteerd;
- met de bouw van deze huurwoningen, ook met de optie van huur-koop contructies kan worden ge-experimenteerd;
- de bouwversnelling past binnen de provinciale kaders van 10.000 extra woningen tot en met 2023, waardoor een maximale versnelling mogelijk is van jaarlijks 300 extra sociale huurwoningen en 300 extra middeldure huurwoningen tot en met 2020 (in totaal dus 3000 woningen extra).
- de jaarlijkse behoefte aan deze woningen vrij eenvoudig vast te stellen is door het tempo waarmee deze huurwoningen worden afgenomen te beoordelen in samenhang met de ontwikkeling van structurele leegstand elders in de stad;

Verzoekt het college :

- Komende vijf jaar een versnelling van de bouw te realiseren jaar met jaarlijks 300 extra sociale huurwoningen en 300 extra middeldure huurwoningen zolang er aan deze extra woningen behoefte is.

SP	GroenLinks	PvdA	D66	VVD
B. van Berkel				
CDA	Stadspartij DNF	VSP	GewoonNijmegen	LN

(2) voor: 27
tegen: 11
aanvaard

Brief aan de raad - Uitvoering aangenomen moties tijdens PA 27 januari en 17 . . .

GEMEENTE Nijmegen

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel
17 februari 2016 / .../2016

Fatale termijn: besluitvorming vóór:
n.v.t.

Onderwerp
Intrekken beslispunt uit amendement m.b.t. Woonvisie d.d. 27 januari 2016

Programma
Wonen

Portefeuillehouder
B. Velthuis

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.
n.v.t.

SamenvattingOp 27 januari 2016 heeft de gemeenteraad de Woonvisie Nijmegen 2015-2020 vastgesteld. Daarbij is onder meer het amendement 'Wonen met ambitie' aangenomen. Eén van de beslispunten die met dat amendement is toegevoegd aan het raadsbesluit gaat over het jaarlijks realiseren van 500 extra sociale huurwoningen tot en met 2020. Dit dient binnen de bestaande plannen gerealiseerd te worden ten koste van andere categorieën woningbouw.
Op 27 januari 2016 heeft de gemeenteraad de Woonvisie Nijmegen 2015-2020 vastgesteld. Daarbij is onder meer het amendement 'Wonen met ambitie' aangenomen. Eén van de beslispunten die met dat amendement is toegevoegd aan het raadsbesluit gaat over het jaarlijks realiseren van 500 extra sociale huurwoningen tot en met 2020. Dit dient binnen de bestaande plannen gerealiseerd te worden ten koste van andere categorieën woningbouw.

Gebleken is dat dit beslispunt echter grote financiële consequenties heeft. In 2013 is berekend dat vervanging van een koopkavel door een kavel sociale huur mogelijk is, omdat bij versneld bouwen een 30 procent lagere grondprijs kan worden berekend. Inmiddels is de rente op openstaande leningen voor aangekochte grond zo ver gedaald (en de indexering van de grondopbrengsten gestegen) dat een kostprijsverlaging van maximaal 5 procent mogelijk is bij een bouwversnelling. Vervanging van koopkavels door 2500 kavels sociale huur betekent dat de gemeente hiervoor nu tientallen miljoenen aan verliezen moet inboeken.
Dit gevolg voor de gemeentelijke begroting wordt door de indieners van het amendement onaanvaardbaar geacht en daarom willen zij dit besluit intrekken.

Dit besluit heeft enige spoed vanwege de voorbereiding van de jaarrekening. De accountant zal een dergelijk ingrijpende gebeurtenis tijdens het rekeningproces verwerkt willen zien (er zal een verliesvoorziening ingesteld moeten worden voor genoemd bedrag). De accountant heeft inmiddels het standpunt ingenomen dat het besluit eerst in VGP en rekening verwerkt moeten worden, voordat de accountant zich een oordeel kan vormen.

Voorstel om te besluiten
Uit het aangenomen amendement op de Woonvisie 2015-2020 'Wonen met ambitie' d.d. 27 januari 2016 het vierde punt in te trekken, te weten:

"4. Voor wat betreft het thema 'Betaalbaarheid als basis voor prestatieafspraken', aan het einde van de eerste paragraaf de volgende zin toe te voegen, "...in 2020, zonder te kijken naar inkomenscategorieën. Dat betekent wel dat binnen de huidige planning tot en met 2020 500 extra sociale huurwoningen per jaar gerealiseerd kunnen worden om de 10% extra vraag hiernaar te kunnen voldoen. Dit betekent dan dat deze woningen in vermindering gebracht kunnen worden bij de taakstelling voor middeldure huurwoningen en goedkope koopwoningen."

(4) voor : 30
tegen : 8
aanvaard

GROENLINKS NIJMEGEN SP PvdA NIJMEGEN

Motie: Voorkom schulden en mantelzorgboete veroorzaakt door kostendelersnorm

De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 13 februari 2016

Constaterende dat

- De kostendelersnorm bedoeld is om stapeling van uitkeringen binnen één huishouden te voorkomen;
- De kostendelersnorm uitgaat van situaties waarbij de inwonende in staat is zodanig bij te dragen dat daarmee het verlies door toepassing van de kostendelersnorm wordt gecompenseerd;
- Dit niet altijd het geval is omdat bij toepassen niet wordt gekeken of de inwonende daadwerkelijk in staat is bij te dragen;
- Toepassing van de kostendelersnorm de mensen treft die zich in de laagste inkomensklasse bevinden;
- Ons signalen bereiken over mensen die door toepassen van de kostendelersnorm in (grotere) financiële, sociale en gezondheidsproblemen komen.

Overwegende dat

- Dit nooit de bedoeling kan en mag zijn;
- Nijmegen investeert in een integrale aanpak om armoede en schulden tegen te gaan;
- Het toepassen van de Kostendelersnorm in een aantal situaties haaks staat op deze integrale aanpak, armoede en schulden vergroot, ongelijkwaardige relaties tussen ouder en kind creëert, participatie afremt en mantelzorg ontmoedigt;
- Dit naast deze onwenselijke effecten ook leidt tot hogere kosten voor de gemeente.

Verzoekt het college

1. Expliciet te onderzoeken waarin het toepassen van de kostendelersnorm leidt tot (zeer) onwenselijke situaties. Bijvoorbeeld door een enquête te houden onder de mensen die hiermee te maken hebben (telefonisch of meesturen met post van gemeente) én door informatie op te halen bij Het Inter-Lokaal en Sociale Wijkteams;
2. Daar waar problemen worden geconstateerd al het mogelijke in het werk te stellen om de kostendelersnorm niet te hoeven toepassen en/of deze mensen voldoende andere ondersteuning te bieden die helpt de ontstane onwenselijke situatie op te lossen;
3. Bij het toepassen van de kostendelersnorm mensen expliciet te wijzen op mogelijkheden van bijzondere bijstand en preventief te werk te gaan door bij vermoedens van aankomende problemen te wijzen op andere ondersteuningsmogelijkheden;
4. Gezamenlijk met wethouders van andere gemeenten en VNG nogmaals de onbedoelde en onwenselijke aspecten van de kostendelersnorm onder de aandacht van de Staatssecretaris te brengen met als doel versoepeling van de regelgeving;
5. De raad ulterlijk in het najaar van 2016 te informeren over de bevindingen en voortgang.

GroenLinks April Ranshuijsen	SP	DNF
PvdA	VVD	CDA
VSP	Gewoon Nijmegen	D66

voor : 22
tegen: 16
aanvaard.

Motie

Klap op de vuurpijl

Indieners: Pepijn Boekhorst (GroenLinks), Grete Visser (D66) en Fleur Kossen (VVD)

De raad van de gemeente Nijmegen in vergadering bijeen op 17 februari 2016,

Overwegende dat:

- Vuurwerk voor veel Nijmegenaren symbool staat voor een feestelijke jaarwisseling;
- Het belangrijk is te zorgen dat vuurwerk afsteken verloopt met zo min mogelijk ziekenhuisslachtoffers en schade aan openbare ruimte en particulier bezit;
- Het wenselijk is overlast voor mensen en dieren zoveel mogelijk te beperken;
- Dit de afgelopen jaren niet op alle fronten gelukt is en het aantal ziekenhuisopnames, overlastmeldingen en schade aan de openbare ruimte flink is;
- Het aantal boetes dat wordt uitgedeeld en HALT-verwijzingen minimaal is;
- Het belangrijk is om lokaal alles in het werk te zetten om de gewonden, de schade en de overlastmeldingen te reduceren en het opvoeren van boetes en Halt verwijzingen hieraan kan bijdragen;
- In steeds meer steden centrale vuurwerkshows worden georganiseerd die een mogelijke rol kunnen spelen bij het reduceren van schade, gewonden en overlast;
- Het kroonjaar 2016 een uitgelezen kans lijkt om als experiment een centrale vuurwerkshow te (laten) organiseren met de jaarwisseling.

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Ziekenhuisopnames	19	29	7
Overlastmeldingen	66	58	63
Schade openbare ruimte (euro)	23.861	6.404	19.805
Halt verwijzingen	0	0	2
Boetes	0	0	0

Bronvermelding: zie onderaan

Roept de burgemeester op

1. Zich nadrukkelijk in te spannen in de 'lokale driehoek' om aanvullende tijdelijke capaciteit te verkrijgen voor de aanpak van het bezit, de handel in en het gebruik van illegaal vuurwerk.

Roept het college op

2. In het bestaande gemeentelijk handhavingsprogramma meer aandacht te besteden aan een strengere aanpak van vuurwerkoverlast in de drie weken voorafgaand aan de jaarwisseling;
3. Een voor bewoners laagdrempelig gemeentelijk overlastmeldpunt in te richten per 1 december 2016, zodat er op buurtniveau inzicht is in de ervaren vuurwerkoverlast;
4. Met ondernemers in gesprek te gaan over de mogelijkheid om een centrale vuurwerkshow te organiseren op een voor Nijmegen prominente plaats tijdens de jaarwisseling van het kroonjaar 2016;
5. De raad uiterlijk 1 oktober 2016 een brief te sturen waarin ingegaan wordt op de (tussen)resultaten en mogelijke kosten van de 4 hierboven genoemde punten.

En gaat over tot de orde van de dag,

GroenLinks Pepijn Boekhorst	D66 Grete Visser	VVD Fleur Kossen
DNF	SP	PvdA
CDA	VSP	GN
Liberaal Nijmegen		

Toelichting bij tabel:
Bij ziekenhuisopnames
Opnames in Nijmeegse ziekenhuizen CWZ en Radboud UMC. Bron: CWZ en Radboud UMC

Bij Aantal meldingen overlast vuurwerk
Bron: politie. Bij de gemeente worden geen meldingen geregistreerd specifiek op vuurwerk.

Bij Schadepost openbare ruimte
Bron: gemeente Nijmegen stadsbeheer

Bij Aantal HALT doorverwijzingen en aantal boetes voor afsteken vuurwerk
Bron: politie

Agendapunt 10: Debatstuk inzake cameratoezicht

Motie: Met het oog op de toekomst

De gemeenteraad van Nijmegen in openbare vergadering bijeen op 17 februari 2016
Constaterende dat:

- De camera's in de Stationstunnel daar hangen met het expliciete doel om de subjectieve veiligheidsgevoelens van voetgangers en fietsers te versterken die voortkomen uit de ruimtelijke inrichting van de Stationstunnel.
- De burgemeester de camera's in de stationstunnel vanaf 1 juli 2016 een structureel karakter wil geven;
- De burgemeester de camera's in de stationstunnel dan niet meer mee wil nemen in de evaluatie;

Overwegende dat:

- Uit verschillende evaluatiemomenten van 2011 tot aan 2015 blijkt dat de incidenten, vooral diefstal van fietsen en verkeersfeiten) in de Stationstunnel geen aanleiding geven tot het plaatsen van een zwaarwegend middel als toezichtcamera's;
- Op basis van de objectieve gegevens die zijn voortgekomen uit de evaluatie heeft de gezagsdriehoek de conclusie getrokken dat er geen harde argumenten zijn om het cameratoezicht na 1 juli 2016 te verlengen;
- Het doel van het toezicht niet voldoet aan de wettelijke eisen rondom cameratoezicht;
- Het cameratoezicht op gespannen voet staat met het huidige Nijmeegse coalitieakkoord;
- Camera's het zwaarste middel van toezicht zijn dat alleen mag worden ingezet als andere middelen niet helpen of mogelijk zijn;
- Er ook steeds andere nieuwe inzichten en technologieën zijn en komen om het ruimtelijk veiligheidsgevoel van o.a. voetgangers en fietsers te vergroten;
- Cameratoezicht geen vanzelfsprekendheid moet worden en daarom altijd een evaluatiemoment in de raad moet hebben.

Verzoekt het college om:

1. Te onderzoeken welke andere mogelijkheden dan camera's het veiligheidsgevoel van voetgangers en fietsers in de Stationstunnel kunnen vergroten;
2. Bij de ontwikkeling van het stationsgebied het ontwerp van de nieuwe entree aan de westzijde van de Stationstunnel zo te maken dat het veiligheidsgevoel voldoende groot is;
3. Gebruik van cameratoezicht altijd met de raad te evalueren;
4. Het cameratoezicht in de Stationstunnel te verlengen en deze toezicht minimaal een keer in de vijf jaar te evalueren zolang de camera's nog in gebruik zijn.

En gaat over tot de orde van de dag,

(1) voor: 24 aanvaard
tegen: 14

(27/04) voor: 28 aanvaard.
tegen: 10

GroenLinks April Ranshuijsen	SP	DNF
PvdA	VVD	CDA
VSP	Gewoon Nijmegen	D66

Brief aan de raad - Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject . . .

Financiën
Concernexperts

Ingekomen stuk D25 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2015	FA20/16.0003199	Clemens Rutten
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject Stadsrekening 2015		(024) 3292596

Geachte leden van de raad,

In december hebben wij u geïnformeerd over de onzekerheden bij de decentralisaties en de mogelijke gevolgen hiervan voor de Stadsrekening (Raadsbrief 15.0012309). Inmiddels hebben we hier meer duidelijkheid over. In deze brief geven we aan hoe we het besluitvormingstraject hierop aanpassen.

Ondanks onze inspanningen heeft de accountant haar controle op de decentralisaties nog niet kunnen afronden. Dit heeft twee oorzaken die we niet in eigen hand hebben. Allereerst heeft de Sociale Verzekeringsbank (SVB) in 2015 persoonsgebonden budgetten uitbetaald zonder controles vooraf. De controle op de rechtmatigheid door de huisaccountant van de SVB loopt hierdoor vertraging op. Ten tweede loopt de contractuele afwikkeling van het eerste jaar met de zorgaanbieders nog. De financiële effecten hiervan zijn grotendeels al wel verwerkt.

Zoals aangegeven in voorgaande brief heeft ons College een tijdige informatieverstrekking hoog in het vaandel staan. Daarom zijn wij voornemens om de Stadsrekening 2015 in april aan uw Raad aan te bieden, met het oog op de kamerronde van 25 mei. Belangrijkste overweging is dat ons College uit de accountantscontrole geen grote nieuwe financiële effecten verwacht.

Door ons maximaal in te spannen hebben we veel onzekerheden kunnen wegnemen. Echter, de kans bestaat dat resterende onzekerheden gevolgen hebben voor de accountantsverklaring. Voor de kamerronde zal de accountant haar bevindingen aan uw Raad rapporteren in een inhoudelijk (concept)verslag van bevindingen. Op het onderdeel decentralisaties zal de accountant zich beperken tot de gepleegde inspanningen.

Brief aan de raad - Gevolgen decentralisaties voor besluitvormingstraject . . .

Gemeente Nijmegen
Financiën
Concernexperts

Vervolgvel
1

De kans bestaat dat de accountant vóór de besluitronde op 8 juni nog geen formele verklaring kan afgeven. In dat geval kan de Stadsrekening nog niet worden vastgesteld. Volgens de gemeentewet kan dit namelijk pas als de accountantsverklaring beschikbaar is. Bij de provincie moeten we echter vóór 15 juli aanleveren. Het uitstellen van de behandeling tot de laatste vergadering vóór de zomer vindt ons College onwenselijk in combinatie met de Zomernota. Daarom geniet het onze voorkeur om de Stadsrekening ook in dat geval op 8 juni inhoudelijk te behandelen, maar dan als debatstuk met het (concept)verslag van bevindingen. In de laatste vergadering vóór de zomer komt de Stadsrekening dan terug ter besluitvorming met de formele accountantsverklaring. Ons College verwacht dat de accountantsverklaring aansluit bij de verwachtingen. Mochten tussentijds besluiten zijn genomen of zich onverhoopt grote risico's voordoen, dan kan een aanpassing van de Stadsrekening noodzakelijk zijn.

Samengevat wenst ons College het besluitvormingstraject van de Stadsrekening niet te laten leiden door onzekerheden en onduidelijkheden die voor een groot deel buiten onze macht liggen. Daarom willen wij graag de Stadsrekening conform planning aanbieden en inhoudelijk behandelen in de Raad met een inhoudelijk verslag van de accountant. Mocht de formele verklaring later komen, dan kan de Stadsrekening vóór de zomer nogmaals worden geagendeerd.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Lijst - Bevrijders van Nijmegen

Personeel, Informatie en Facilitair
Functioneel Beheer Fysiek Domein

Ingekomen stuk D26 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Marienburg 30
6511 PS Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	PI70/16.0002763	Kiki van Heijst
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Bevrijders van Nijmegen		(024) 3292738

Geachte leden van de raad

Tijdens de politieke avond van 2 maart 2016 heeft u de vraag gesteld of er een lijst bestaat van personen die een belangrijke rol hebben vervuld bij de bevrijding van onze stad in 1944; een lijst met “bevrijders van Nijmegen”, die zou kunnen dienen als leidraad en inspiratiebron bij eventuele vernoemingen van openbare ruimte naar bevrijders.
Er is navraag gedaan bij de ambtelijke Werkgroep Straatnaamgeving en het Regionaal Archief Nijmegen. Een dergelijke lijst is er niet. De Werkgroep Straatnaamgeving beschikt over een meer algemene reservelijst. Hierop staan straatnamen die passend worden geacht om in de toekomst aan uw raad voor te dragen maar waarvoor op dit moment nog geen geschikte openbare ruimte beschikbaar is.
Op deze lijst staan drie personen die een rol hebben gespeeld bij de bevrijding van Nijmegen. Het betreft de volgende personen:

- Maarschalk Montgomery
- Kapitein Bestebreurtje
- Lord Carrington

Wij vertrouwen erop dat u hiermee voor dit moment voldoende bent ingelicht.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Voortgang startersleningen

Ruimtelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D27 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	RO10/16.0003082	Bas Böhm
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Resultaten starterslening 2015		(024) 3293436

Geachte leden van de raad,

In deze brief informeren wij u over de resultaten over 2015 van de starterslening. Hierbij geven wij informatie over het aantal startersleningen, het type woning en de locatie en informatie over kopers en verkopers: waar komen ze vandaan en waar verhuizen verkopers naartoe? Tot slot informeren wij u over het betaalgedrag van de starters.

Cofinanciering door verkopers en Rijksbijdrage
Sinds 7 november 2012 geldt er een cofinancieringsregel voor verkopers. Dit houdt in dat verkopers maximaal € 2.500 aan de gemeente betalen als de koper van hun woning gebruik maakt van een starterslening. De gemeente leent geld ten behoeve van budget voor de starterslening. Voor een maximale starterslening van € 35.000 zijn kosten en risicoafdekking van het lenen van dit geld € 5.000. Door cofinanciering van verkopers worden deze (gemeentelijke) kosten gehalveerd en kunnen er twee keer zoveel startersleningen worden verstrekt.
Met de bovenstaande regeling kan sinds eind 2012 gefaseerd bijna € 8 miljoen worden aangetrokken voor zo'n 225 startersleningen. Tussen 1 januari 2013 en mei 2015 betaalde het Rijk de helft van elke starterslening mee. Hierdoor konden er veel meer dan 225 leningen worden verstrekt. Daarnaast worden (ook eerdere) middelen revolverend ingezet, waardoor er momenteel van het budget van bijna € 8 miljoen nog bijna € 2 miljoen beschikbaar is.

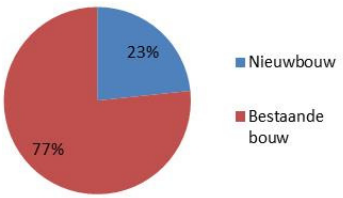
Resultaten
In 2015 zijn er in totaal 101 aanvragen voor startersleningen in behandeling genomen waarvan er 90 zijn toegewezen. De resterende 11 aanvragen zijn tussentijds stopgezet of afgewezen. Ter vergelijking: in 2014 zijn er 97 startersleningen toegewezen, in 2013 68 en in 2012 78.

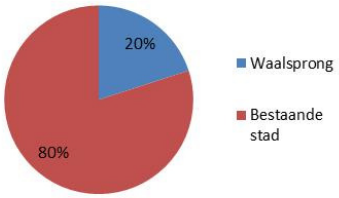
De gemiddelde hoogte van de toegewezen startersleningen was in 2015 ruim € 29.000. De gemiddelde cofinanciering van de verkopers lag iets boven de € 1.800.
Hieronder gaan we dieper in op de 90 toegewezen startersleningen. We geven aan of een starterslening is gebruikt voor de koop van een bestaande of nieuwbouwwoning, in de bestaande stad of in de Waalsprong, of aanvragers uit Nijmegen komen en wat voor type verkoper het is.

Brief aan de raad - Voortgang startersleningen

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Type woning en locatie
Startersleningen kunnen worden gebruikt bij de koop van bestaande of nieuwbouwwoningen tot € 225.000. In 2015 werd ruim drie kwart van de leningen gebruikt voor de koop van bestaande woningen, 77%. Ongeveer dezelfde verdeling is terug te zien in de verhouding bestaande stad (80%), Waalsprong (20%).

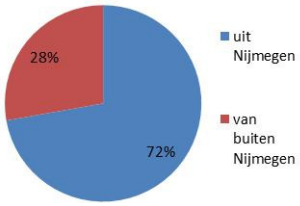

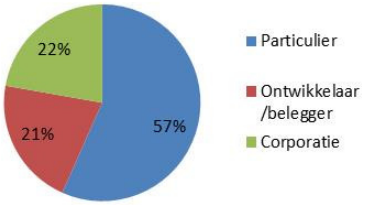

Grafiek 1 (links): Startersleningen t.b.v. koop bestaande of nieuwbouwwoning (2015)
Grafiek 2 (rechts) : Startersleningen in bestaande stad of Waalsprong (2015)

Woningkopers en verkopers
28% van de aanvragers komt van buiten Nijmegen. In voorgaande jaren lag dit percentage op zo'n 40%. Het in 2011 loslaten van de voorwaarde dat je minimaal een jaar in Nijmegen woonachtig diende te zijn heeft dus nog steeds een substantieel effect op het gebruik van de lening en draagt positief bij aan de slaagkansen van woningzoekenden.
Vanwege de cofinancieringsregeling is het interessant om te kijken naar het type verkopers. Bij invoering van deze regeling werd het risico benoemd dat de bijdrage een drempel voor particuliere verkopers zou opleveren. Uit eerdere monitoring bleek al dat dit niet het geval was, doordat bijna de helft van de verkopen met starterslening door particulieren plaatsvond. In 2015 is dit percentage gestegen naar 57%. Van de verkopers was ruim één op de vijf een woningcorporatie. Ongeveer eenzelfde deel van de verkopers wordt gevormd door ontwikkelaars of beleggers.

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Grafiek 3 (links): Herkomst aanvragers starterslening
Grafiek 4 (rechts): Type woningverkopers, gebruikmakend van een starterslening

Betaalgedrag
Net als andere jaren informeren wij u over het betaalgedrag van de starters. Onderstaande tabel geeft hier meer informatie over.

Tabel 1: Betaalgedrag huishoudens met starterslening na min. één hertoetsmoment van het inkomen over de periode 1-1-2000 t/m 4-1-2016. De eerste hertoets door SVn is na 3 jaar (tussen haakjes de resultaten voor de periode 1-1-2000 t/m 1-1-2015)

	Nijmegen	**Gelderland**	**Nederland**
Reeds afgelost (bv. door verkoop woning)	6% (8%)	10% (10%)	10% (10%)
Betaling van volledige maandelijkse aflossing en rente	63% (62%)	60% (60%)	59% (59%)
Gedeeltelijke betaling aflossing en/of rente	24% (28%)	26% (27%)	25% (25%)
Nog geen rente of aflossing	14% (9%)	14% (13%)	13% (13%)

Bron: Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlands Gemeenten (SVn)

In Nijmegen heeft bij 155 huishoudens minimaal één keer een hertoetsmoment plaatsgevonden. Uit bovenstaande tabel blijkt dat bijna twee derde van de huishoudens in Nijmegen na minimaal één hertoets van de draagkracht in staat is om volledig rente en aflossing over de starterslening te gaan betalen. Vergeleken met de cijfers van eerdere jaren is het percentage huishoudens dat na een hertoets (nog) géén rente of aflossing betaalt toegenomen ten koste van huishoudens die gedeeltelijk zijn gaan betalen. Als redenen voor een wat teruglopend betaalgedrag geeft SVn strengere financieringsvoorwaarden en het gelijk blijven van inkomens op. Deze cijfers geven geen aanleiding voor aanpassing van de risicoafdekking van maximaal € 5.000 per lening. We blijven het betaalgedrag uiteraard scherp monitoren.

Brief aan de raad - Voortgang startersleningen

Gemeente Nijmegen
Ruimtelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
3

Vervolg
Ons college ziet de starterslening als een nuttig instrument ter bevordering van de doorstroming op de woningmarkt. Uit de resultaten in de afgelopen jaren blijkt ook dat er in Nijmegen goed gebruik van wordt gemaakt. De starterslening kan in de huidige vorm, waarbij de eerste drie jaar rente en aflossingsvrij zijn, nog doorgaan tot 1 januari 2017. De reden hiervoor is, dat er sprake is van een uitzondering op de verplichting dat er bij nieuwe hypotheken verplicht afgelost dient te worden. Deze uitzondering is opgenomen in de Wet maatregelen woningmarkt 2014. SVn denkt momenteel na over een vervolg op de starterslening vanaf 2017. Zodra hierover meer bekend is zullen wij u hierover informeren en aangeven of en op welke wijze Nijmegen hier gebruik van zou kunnen maken, mede afhankelijk van beschikbare (revolverende) middelen.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Brief aan de raad - Voortgang Wij zijn Nijmegen

Ontwikkelingsbedrijf

Ingekomen stuk D28 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 90 19
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	OB10/ D161090018	Paul Matthieu
Onderwerp		**Doorkiesnummer**
Voortgang *Wij zijn Nijmegen* 2016	**Datum uw brief**	06 - 11195667

Geachte leden van de Raad,

Het project *Wij zijn Nijmegen* heeft voor 2016 een aantal ambities uitgesproken. We willen in coproductie met de stad 2016 (met al zijn bijzondere evenementen en gebeurtenissen) benutten als een bijzonder jaar voor al onze inwoners: Nijmegen als gastvrije en inclusieve stad. De stad waar we samen vieren en samen trots zijn.
Belangrijke voorwaarde voor een succesvolle uitvoering is het creëren van een breed maatschappelijk draagvlak in de Nijmeegse samenleving.
De nieuwjaarsreceptie van 4 januari jl. vormde de formele aftrap en sindsdien zijn er vele initiatieven ontwikkeld en activiteiten uitgevoerd. Zo is de eerste termijn voor indiening van ideeën voor sociale innovaties afgerond op 1 maart jl. en heeft op 28 maart jl. de opening van het Rivierpark/ Stadseiland plaatsgevonden.

Wij schetsen u de voortgang.

Stand van zaken en voortgang
In de uitvoering tot nu toe constateren we het volgende:

1. Het bewerkstelligen van brede naamsbekendheid onder alle lagen van de Nijmeegse bevolking met het gedachtengoed van *Wij zijn Nijmegen* kost tijd, vergt een behoorlijke inspanning en zal verder moeten worden uitgebouwd. De middelen ontbreken echter om de gehele stad te kleuren en de citydressing zo in te vullen dat *Wij zijn Nijmegen* overal in de stad zichtbaar is. Het is daarbij bovendien lastig om de niet voor de hand liggende doelgroepen direct te bereiken.
   Voor het vervolg kiezen we daarom zorgvuldig de momenten en locaties uit waar we zichtbaarheid geven aan *Wij zijn Nijmegen.* We stimuleren jubilerende evenementen en organisaties om zelf de *Wij zijn Nijmegen &* uit te dragen en daar hun eigen kleuring en invulling aan te geven.
   Om ook de niet voor de hand liggende doelgroepen te bereiken, blijven we contacten leggen met de wijken en zelforganisaties en stimuleren we ook hen met initiatieven te komen door aansprekende voorbeelden uit de stad te laten zien.

Brief aan de raad - Voortgang Wij zijn Nijmegen

2. De uitvoering vergt alle aandacht en inzet van de projectorganisatie. Echter alle leden daarvan combineren het met andere werkzaamheden. Daardoor moeten scherpe prioriteiten worden gesteld en keuzes worden gemaakt wat wel en wat niet opgepakt kan worden. Daarbij trekken de uit te voeren activiteiten op het gebied van communicatie, PR., citymarketing, citymaking en citydressing een zware wissel op de afdeling Communicatie. Inhuur van externen is daarbij noodzakelijk.
   Hoewel we op onderdelen de ambitie hebben aangepast, blijft het project omvangrijk. En zowel de positieve respons van 67 ingediende initiatieven in de eerste ronde als ook de wens om de & tot wasdom te brengen, blijven vragen om intensieve inzet op communicatie en citymarketing. Dat kan alleen als er extra budget komt voor inhuur en productie van communicatiemiddelen.

3. *Wij zijn Nijmegen* en de ampersand **&** is in 2016 de drager van de citymarketing. Aan *Wij zijn Nijmegen* ligt de filosofie ten grondslag, dat door middel van citymaking (dat wil zeggen inwoners van Nijmegen reiken door eigen initiatieven de inhoud van de boodschap aan) 'bewijslast' wordt geleverd voor het verhaal van citymarketing: in Nijmegen is het goed toeven. Nijmegen is een gastvrije stad. Deze filosofie en aanpak moet van onderop worden opgebouwd en niet alleen gedragen worden vanuit het project, niet alleen door de gemeentelijke organisatie (ambtenaren en bestuurders), maar bij voorkeur door iedereen.

   Voor het uitdragen van de nieuwe boodschap van *Wij zijn Nijmegen* is belangrijk dat vertegenwoordigers van de gemeente en de partners in de stad op visitekaartjes, onderaan e-mails en in presentaties het beeldmerk & gebruiken. Overigens geldt dat natuurlijk alleen daar waar het project en de doelstellingen van het project *Wij zijn Nijmegen* onderwerp zijn. De officiële uiting van de gemeente blijft het gemeentewapen.

4. Het enthousiasme onder de Nijmegenaren om mee te doen is groot. En de campagne *Wij zijn Nijmegen* om samen de trots uit dragen ontvangt veel bijval. Op onze facebook pagina *Wij zijn Nijmegen* hebben inmiddels ruim 1200 volgers zich gemeld. De 1 aprilgrap met agent 007 en de Vierdaagse marsen is een groot aantal keren gedeeld en leverde liefst 600 reacties op van Nijmegenaren.

5. We hebben via onze website www.wijzijnnijmegen.nl burgers en organisaties opgeroepen voorstellen te formuleren die leiden tot verrassende verbindingen, onverwachte kruisbestuivingen en sociale/economische innovaties. Met de bedoeling dat inwoners van onze stad op plekken komen waar ze normaal niet komen of dat tijdens evenementen activiteiten worden ontplooid die nieuwe verbindingen leggen. Ook willen we graag dat er in 2016 veel activiteiten plaatsvinden die het "wij-gevoel" versterken.

   In de eerste ronde waarin tot 1 maart 2016 initiatieven konden worden ingediend, zijn 67 projectvoorstellen aangemeld (rijp en groen/ groter en kleiner), die enigerlei vorm van ondersteuning vragen vanuit het project WZN. Thans vindt de beoordeling van deze initiatieven plaats. Initiatieven worden afgewezen, krijgen ondersteuning door middel van ons netwerk of krijgen enige financiële steun.
   Bij het beoordelen van de initiatieven voor sociale en economische innovaties uit het beschikbare budget van € 225.000,- kiezen we voor een *nieuwe werkwijze* waarin we als gemeente niet optreden als klassieke financier of subsidiegever. Samen met onze partners die het Handvest *Wij zijn Nijmegen* hebben ondertekend, komen we tot een afweging.

Een belangrijke doelstelling van *Wij zijn Nijmegen* betreft het stimuleren van economische innovaties en dat ook met name ondernemers in de binnenstad in 2016 zich in nieuwe samenwerkingsverbanden laten gelden.
Het Huis voor de Binnenstad heeft bij het project WZN het verzoek ingediend een deel van het beschikbare budget, te weten € 50.000,- van de € 225.000,- aan haar toe te wijzen met de verplichting deze op een goede wijze toe te kennen aan initiatieven van ondernemers in de binnenstad. De werkwijze die zij daarbij voorstellen is gelijk aan hun werkwijze met het Activiteitenbudget binnenstad. We hebben het verzoek van het Huis voor de Binnenstad gehonoreerd.

6. Na de formele aftrap van 4 januari jl. was de opening van het Rivierpark/Stadseiland op 28 maart jl. het eerste grote publieksevenement dat vanuit de projectorganisatie WZN in samenwerking met de projectorganisatie Ruimte voor de Rivier is georganiseerd.
   Ondanks de slechte weersvoorspellingen mochten we overdag circa 8000 bezoekers welkom heten. En waren ‘s avonds bij de water- en lichtshow op de Spielgelwaal zo’n 3000 bezoekers. Daarnaast vond op deze dag de eerste bijeenkomst plaats in het kader van de hospitality *Wij zijn Nijmegen*. Hoewel het aantal deelnemers hierbij beperkt was, waren de reacties enthousiast.
   Het volgende grote publieksevenement waar we als project WZN door middel van hospitality een bijdrage aan leveren is de Giro op 7 mei a.s. Overigens spreekt de Giro erg tot ieders verbeelding en is het aantal door burgers en organisaties georganiseerde side events in Nijmegen groot.

7. In uw raad is op 17 februari jl. de motie aangenomen ‘klap op de vuurpijl’. In de motie wordt ons College verzocht om op een voor Nijmegen bijzondere plaats tijdens de jaarwisseling 2016-2017 een centrale vuurwerkshow te organiseren samen met ondernemers. Aan deze motie zijn vooralsnog geen middelen gekoppeld. Op dit moment worden door de projectorganisatie WZN samen met de afdelingen EZ en openbare orde en veiligheid gesprekken gevoerd met geïnteresseerde marktpartijen om de haalbaarheid te onderzoeken.

   We zullen naar verwachting voor de zomervakantie uw raad een voorstel doen, hoe uitvoering te geven aan de motie, inclusief de benodigde financiële middelen als ook kwesties als openbare orde, handhaving, veiligheid en vergunningen.

8. Vooraf is geformuleerd dat het belangrijk is dat het bijzondere jaar 2016 ook een erfenis achterlaat voor 2017 en volgende jaren. En wel zodanig dat de opgedane ervaringen en verworvenheden kunnen worden geborgd en geïmplementeerd in de reguliere ambtelijke werkprocessen en de coproductie met de stad.
   Voor het meten van de effecten van *Wij zijn Nijmegen* en het uitvoeren van gericht onderzoek is geen budget beschikbaar gesteld.

Brief aan de raad - Voortgang Wij zijn Nijmegen

Financieel perspectief
Destijds is bij de besluitvorming van de zomernota 2015 € 875.000,- beschikbaar gesteld voor uitvoering van het Kroonjaar 2016.
Daarbij is bewust gekozen om uit dat budget tevens een aantal projecten te bekostigen, die niet specifiek gekoppeld zijn aan *Wij zijn Nijmegen,* te weten de Leerstoel Nijmeegse geschiedenis en de uitreiking van de penning Vrede van Nijmegen; samen € 55.000,- groot. Later is ook op basis van een raadsbrede motie € 30.000,- subsidie toegekend aan het particuliere initiatief Summer Capital. Daarmee resteert specifiek voor de uitvoering van het project *Wij zijn Nijmegen* € 795.000,-.
Ter referentie: in 2005 was voor de uitvoering van het project Nijmegen 2000 jaar een bedrag beschikbaar van € 3,3 miljoen.

Door middel van focus en herprioritering is het mogelijk binnen het totale budget van € 875.000,- te komen tot een herverdeling van middelen. Echter er zijn nog een paar 'losse eindjes' die niet binnen het nu beschikbare budget kunnen worden opgelost. In de zomernota 2016 komen we hierop terug.

Participatie en Communicatie
2016 een jaar levend houden met een beperkt budget is een uitdaging en vraagt om focus.
De focus in de communicatie ligt in het versterken van trots van Nijmegenaren. Die trots maken wij productief door mensen in de stad te vragen hun eigen verhaal te vertellen over Nijmegen.
De '&' van *Wij zijn Nijmegen* wordt de rode draad in de campagne. Iedereen kan zijn/haar eigen '&' creëren. Zo ontstaat een beeld van een veelzijdig Nijmegen; ook de boodschap wordt grotendeels bepaald door 'de Nijmegenaar'. Hiermee wordt de inhoud en de bewijslast van *Wij zijn Nijmegen* door de Nijmegenaren zelf geleverd en vindt invulling van onderop plaats.
We menen dat deze invulling van citymaking de basis vormt voor citymarketing en daarmee zal leiden tot een economische spin off.

Nieuwsbrief
In april verschijnt de 2e digitale nieuwsbrief waarin wij onze stakeholders informeren over de voortgang en dit keer ook over de verschillende gehonoreerde sociale initiatieven.

Mocht er bij uw raad behoefte zijn tot een nadere presentatie en toelichting op de stand van zaken van *Wij zijn Nijmegen*, dan zijn we daar vanzelfsprekend toe bereid.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Voortgang Wij zijn Nijmegen

Voorwaarden activiteitenbudget Wij Zijn Nijmegen:

Huis van de Binnenstad:
In het kader van Wij Zijn Nijmegen **stimuleert en promoot** het HvdB activiteiten in en rond de binnenstad die invulling geven aan de merkwaarden verbindend, gastvrij en innovatief.

Welke aanvragen komen in aanmerking/ hebben de voorkeur?

- activiteiten die de doelstellingen van Wij Zijn Nijmegen versterken;
- activiteiten die bij voorkeur ook bezoekers van buiten de stad trekken;
- activiteiten die een raakvlak hebben met winkelen, cultuur(historie) en/of horeca
- activiteiten waarbij een samenwerking plaatsvindt tussen meerdere partijen
- activiteiten die de eigen onderneming overstijgen, dus bijv. op straatniveau
- activiteiten in de openbare ruimte
- activiteiten binnen in een locatie (mits voor breed publiek toegankelijk)
- activiteiten zonder of met geringe entreeprijs
- activiteiten zonder winstoogmerk
- bestaande en nieuwe activiteiten en evenementen

Het budget van € 50.000,- komt voort uit de middelen WZN en per ingediend initiatief kan – op voorwaarde van 50% cofinanciering – maximaal € 2500,- aangevraagd worden.

Wie komt in aanmerking?

- Ondernemersverenigingen en -organisaties
- Gelegenheidssamenwerkingen van centrumondernemers
- Individuele ondernemers met eigen-zaak-overstijgende initiatieven in het centrum
- Evenementenorganisatoren en culturele instellingen, mits een duidelijke samenwerking in het centrum.

Waar is het budget niet voor bedoeld:

- Niet bedoeld voor communicatie en promotiekosten. Hiervoor kan inzet gevraagd worden via website en social media van www.centrumnijmgen.nl
- Ook is het mogelijk een eigen & te laten ontwerpen voor het bedrag van € 195 ex BTW. Hierbij wordt een gratis vlag geleverd.

Wat wordt verwacht?

1. Vooraf een korte beschrijving van het idee, doelgroep, globale planning en begroting.
2. Na afloop de factuur (maximale bedrag is incl. BTW), vergezeld met een eindafrekening van de activiteit.
3. Daar waar mogelijk dient het & logo van het HvdB met logo (centrumnijmegen.nl) vermeld te worden op folders, websites en overige sponsoruitingen, zodat helder is dat het onderdeel uitmaakt van Wij zijn Nijmegen.
4. HvdB ontvangt tijdig voldoende input om de activiteit via onze eigen kanalen te promoten.
5. *Aanmelding initiatief bij wijzijnnijmegen.nl*

CONCEPT

6. HvdB legt door middel van schriftelijke rapportage verantwoording af aan projectorganisatie WZN over de toegekende middelen en de behaalde prestaties.
7. Middelen die resteren uit het budget van € 50.000,- vloeien weer terug naar de projectorganisatie WZN.

Toekenning

Een samengesteld team van 2-3 leden van de PMP stuurgroep HvdB en 1 ambtelijk lid van de projectorganisatie WZN beslissen over het toekennen van de bedragen. Alle beslissingen worden schriftelijk vastgelegd en vormen de basis van de rapportage en verantwoording naar de projectorganisatie WZN.
Maximaal 20% van het beschikbare budget van € 50.000,- zal worden aangewend voor initiatieven die Giro gerelateerd zijn.

CONCEPT

Brief aan de raad - Intrekken Raadsvoorstel 24/2016 Straatnaamgeving Biezen . . .

Personeel, Informatie en Facilitair
Functioneel Beheer Fysiek Domein

Ingekomen stuk D29 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Marienburg 30
6511 PS Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
12 april 2016	PI70/16.0003068	Kiki van Heijst
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Intrekken RV 24/2016 *Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's straatnaamgeving*		(024) 3292738

Geachte leden van de raad,

Op 16 februari 2016 heeft ons college van Burgemeester en Wethouders het collegevoorstel *Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's en thema's straatnaamgeving* (RV24/2016) vastgesteld.
Tijdens de behandeling van dit voorstel in de Kamerronde op 2 maart 2016 heeft de Fractie van Groen Links aangegeven dat met dit voorstel geen uitvoering wordt gegeven aan het besluit van 1 april 2015 (RV 40/2015) waarin met beslispunt 12 (amendement Groen Links en De Nijmeegse Fractie) is besloten dat het college uw Raad een raadsvoorstel voorlegt met buurtnamen plus thema's voor straatnaamgeving in het project Waalfront.

Het college wil daarom het voorstel *Straatnaamgeving Biezen: buurtnamen en thema's en thema's straatnaamgeving* (RV24/2016) intrekken. Er zal een nieuw voorstel worden ingediend waarin de buurtnamen voor het gehele plangebied worden voorgesteld.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Veiligheid

Ingekomen stuk D30 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) Openingstijden=
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
19 april 2016	VH10/16.0003584	Digna Kosse
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Rendementsanalyse Veiligheidshuis		(024) 3299296

Geachte leden van de Raad,

In opdracht van de stuurgroep Veiligheidshuis Gelderland-Zuid is eind 2015 een rendementsanalyse uitgevoerd op de toegevoegde waarde van het Veiligheidshuis in complexe en risicovolle casuïstiek. Het rapport met de eindresultaten, conclusies en aanbevelingen treft u aan als bij deze brief. De analyseresultaten op casusniveau zijn herleidbaar tot personen. Daarom hebben we ervoor gekozen om dit onderdeel van het onderzoek voor u alleen ter inzage te leggen bij de raadsgriffie.

Met deze brief informeren wij u over de conclusies uit de rendementsanalyse en willen wij u tevens meenemen in hoe we de belangrijkste succesfactoren willen gaan borgen.

Conclusies uit de rendementsanalyse
Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid kent 2 locaties: Rijk van Nijmegen (Nijmegen) en Rivierenland (Tiel). Het Veiligheidshuis richt zich op de afstemming van zorg en strafrecht in complexe casuïstiek. Dit gebeurt volgens de Top-X werkwijze: een beperkte caseload (150 Rijk van Nijmegen, 90 Rivierenland) voor alleen de meest risicovolle casuïstiek.

De rendementsanalyse laat zien dat het Veiligheidshuis een effectief en kostengunstig instrument is, doordat het complexe casussen oplost door een gecoördineerde aanpak. De (extra) kosten van coördinatie bedragen ongeveer 1,5 % van de trajectkosten. Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit, c.q. hardnekkigheid van de casus. Als casussen succesvol zijn afgesloten worden forse maatschappelijke vervolgkosten voorkomen (circa € 350.000 per casus).

In totaal zijn 11 casussen van Gelderland-Zuid (7 voor Rijk van Nijmegen, 4 voor Rivierenland) onderzocht. In succesvolle casussen zorgt € 1,- aan inzet door het Veiligheidshuis voor een besparing van € 70,- aan vervolgkosten. Ook bij niet-succesvolle casuïstiek blijkt dat het Veiligheidshuis voor besparing zorgt. De casuïstiek die het Veiligheidshuis bereikt is in lang niet alle gevallen ‘oplosbaar’ en dan is de inzet van het Veiligheidshuis gericht op het afschalen van niet-werkende zorginterventies. Door afschaling van trajecten die niet werken staat tegenover € 1,- aan inzet door het Veiligheidshuis een besparing van € 67,- aan niet-succesvolle interventies.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Behalve kosteneffectiviteit wordt er ook maatschappelijk rendement behaald. Bij 9 van de 11 onderzochte casussen leidt de coördinatie vanuit het Veiligheidshuis tot aanzienlijke verbetering, en in 7 casussen zelfs tot het stoppen van recidive. Dat voorkomt niet alleen maatschappelijke schade, maar levert ook een (meer) regulier maatschappelijk leven op.

Succesfactoren bij kosteneffectiviteit en doelmatigheid
Het stroomlijnen van (zorg)trajecten bij complexe casuïstiek is een belangrijke meerwaarde van het Veiligheidshuis in het algemeen, maar meer in het bijzonder ook van de inzet van casemanagement. De investering in (gemeentelijk) intensief casemanagement blijkt een belangrijke sleutel tot succes in complexe casuïstiek. Daarnaast blijkt dat casemanagement tevens een relatief goedkope interventie is die voor de cliënt ook nog meerwaarde heeft. Inzet van intensief casemanagement is dus doelmatig en kosteneffectief. Alleen de gemeente Nijmegen heeft reeds de beschikking over een intensieve vorm van casemanagement die via het Veiligheidshuis wordt ingezet. Die inzet willen we borgen. Tegelijkertijd zullen de conclusies over de effectiviteit van casemanagement worden gedeeld met de andere gemeenten in Gelderland-Zuid.

Het registreren en meten van de *outcome* op casusniveau zorgt ervoor dat successen en *best practices* kunnen worden geïdentificeerd en vastgehouden. Momenteel onderzoekt het Veiligheidshuis op welke wijze hieraan concreet invulling te geven. In de Veiligheidsbrief 2017 zullen we uw Raad hierover verder informeren.

De snelheid waarmee gehandeld wordt, is in complexe casuïstiek van groot belang. Daarvoor is het nodig dat het Veiligheidshuis, naast facilitering van multidisciplinaire afstemming en casemanagement, ook doorzettingsmacht en/of versnellingsmacht kan organiseren als casuïstiek in de backoffices van partners vastloopt. Bijvoorbeeld omdat wachtlijsten niet omzeild kunnen worden. Gezien de beperkte omvang van de TOP-X zou het haalbaar moeten zijn om te kunnen sturen op de backoffice om de handelingssnelheid in aangewezen casuïstiek te verhogen. Zo gaan we met alle afzonderlijke ketenpartners afspraken maken om wachtlijsten voor de Top-X-casussen terug te dringen ten behoeve van doorzettingsmacht en doorloopsnelheid. Hierover zullen we uw Raad in de Veiligheidsbrief 2017 nader informeren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Bijlage: Rapport met de eindresultaten, conclusies en aanbevelingen

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Rendementsanalyse

De Processpecialisten, definitieve versie

versiedatum: 02022016

Erik F Steketee, Roel Tummers

1840

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Inhoudsopgave

Management samenvatting 3
Inleiding 4
Materiaal & Methode 5
Procesaanpak 6
Outcome 8
Resultaten 9
Conclusies 14
Discussie 16

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Management samenvatting

Dit onderzoek heeft ten doel kengetallen te verzamelen die meer inzicht verschaffen in de toegevoegde waarde van het Veiligheidshuis.

Er zijn 11 casussen geselecteerd die in de afgelopen jaren door het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid zijn gecoördineerd (7 casussen van de vestigingslocatie Rijk van Nijmegen en 4 casussen van Rivierenland). De casussen zijn niet statistisch representatief, maar wel karakteristiek en daarmee bepalend voor het succes van de Top-X-aanpak.

Het onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:

- een gemiddelde veelpleger kost per 2 jaar circa € 350.000
- de (extra) variabele kosten van het Veiligheidshuis bedragen slechts een fractie (circa 1,5 %) van de trajectkosten
- in die gevallen waarin recidive wordt voorkomen (7 personen), worden er significante vervolgkosten (en maatschappelijke schade) voorkomen.
- Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit c.q. hardnekkigheid van de casus.
- In vijf van de casussen is er sprake van een extra investering in case management en een afname van recidive. Dit werd door de deelnemers aan het MDO vaak als bepalend voor het succes genoemd.
- Case management lijkt een relatief goedkope en in sommige gevallen succesbepalende factor. Daarnaast leidt extra inzet op case management niet tot een sterke verhoging van de extra kosten.
- Bij een succesvolle aanpak (9 van de 11 casussen) levert € 1 aan inzet van het Veiligheidshuis een besparing van circa € 70 aan vervolgkosten. Bij falen (2 van deze 11 casussen) wordt € 1 Veiligheidshuisgeld besteed aan de coördinatie en het verminderen van € 67 aan niet succesvolle trajectkosten.

Niet alle casussen zijn oplosbaar. In een aantal hardnekkige casussen van zorgmijders en/of veelplegers is de Veiligheidshuis-aanpak erop gericht op het onderbreken van het negatieve gedrag (detentie, ISD of een andere dwangmaatregel) en het beperken van de vervolgkosten van overbodige of niet werkende zorginterventies.

Gelet op het feit dat de coördinatiekosten circa 1,5 % van de totale kosten betreffen, is het Veiligheidshuis een effectief en kostengunstig instrument. De kosten ervan worden ruimschoots terugverdiend, doordat veel inzet kan worden voorkomen die anders wel zou plaatsvinden.

Er zijn drie punten voor verdere optimalisatie van het Veiligheidshuis aangedragen:

1. het meer investeren in case management
2. het organiseren van doorzettingsmacht en vergroten van de handelingsnelheid
3. het versterken van de expertise door outcomemeting

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Inleiding

Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid werkt sinds 2013 op locatie Rijk van Nijmegen en vanaf 2014 in de locatie Rivierenland met een TOP-X aanpak voor de meest complexe en risicovolle veiligheidscasussen (inclusief casussen met een groot maatschappelijke impact of ontwrichting).

Het bestaansrecht van het Veiligheidshuis ligt in het terugdringen van veel voorkomende criminaliteit en ernstige overlast. Knelpunten hierbij liggen veelal niet in een gebrek aan zorg en aandacht, maar in een gebrek aan samenwerking en afstemming. En vaak ook in botsende opvattingen over welke interventies nuttig en effectief zijn. Dat alles binnen een context van zorgmijdend gedrag dat vaak aan de attitudes van de betrokken cliënten ten grondslag ligt. Met als belangrijkste risico: veel inzet, maar weinig (blijvend) resultaat.

De rol en werkwijze van Veiligheidshuizen kristalliseren zich steeds meer uit en ze worden als netwerkorganisatie steeds duidelijker gepositioneerd. Er is zicht ontstaan op factoren die bepalend zijn voor het slagen van de aanpak. De Top X-benadering is hierbij een relatief nieuwe aanpak en in het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid pragmatisch gestart. Dit heeft zo zijn voordelen; een nadeel is echter dat er geen heldere 0-meting is gemaakt en er daardoor niet eenvoudig kan worden getoond wat de meerwaarde (lees het maatschappelijk effect) is.

De opdracht aan de Processpecialisten was een methodiek te ontwikkelen om het rendement te kunnen analyseren. Er is een meetplan met bronnen en aannames opgesteld voor in totaal 11 casussen die representatief zijn voor de caseload (7 op locatie Rijk van Nijmegen en 4 op locatie Rivierenland). Vervolgens is het rendement in termen van kosten en baten gemeten en gespiegeld aan de doelstellingen van het Veiligheidshuis.

Materiaal & Methode

Er zijn 11 casussen geselecteerd die in de afgelopen jaren door het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid zijn gecoördineerd (7 casussen van de vestigingslocatie Rijk van Nijmegen en 4 casussen van Rivierenland). De casussen zijn niet statistisch representatief, maar wel karakteristiek en daarmee bepalend voor het succes van de Top-X-aanpak. De geselecteerde casussen zijn geselecteerd op basis van de volgende aannamen:

- karakteristiek voor de problematiek
- een effectieve aanpak
- kenmerkend resultaat (ook al is soms is dat ook geen vermindering van recidive)

Dit onderzoek verschilt iets van andere kosten/baten analyses omdat een beperkt aantal casussen is geselecteerd die de doelgroep goed kenmerkt, in tegenstelling tot de gebruikelijke steekproefsgewijze benadering. Daarnaast wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan het tijdsaspect van het traject. Er mag worden aangenomen dat succesvolle coördinatie leidt tot kortere doorlooptijden, minimale wachttijden en geen uitval (een sluitende aanpak).

De basis voor de analyse is de dossiervorming in GCOS. De activiteiten zijn ingedeeld in de verschillende processtappen. Waar mogelijk zijn de kosten en opbrengsten berekend aan de hand van tarieven of kengetallen. Waar dat niet mogelijk was, is er met de experts een best mogelijke schatting gemaakt.

In verband met privacy is er voor gekozen om alleen algemene typeringen te gebruiken, omdat sommige casussen met meer omschrijving, initialen of plaatsen te snel herleidbaar zouden zijn. Dit onderzoek is niet gericht op personen, maar kengetallen. De casusbeschrijvingen met feiten en getallen zijn in een aparte bijlage weergegeven.

Het rendement wordt inzichtelijk gemaakt door de (variabele) kosten van de processen van het Veiligheidshuis te relateren aan de:

1. kosten van het traject
2. uitgespaarde vervolgkosten
3. outcome, het effect
4. landelijk geldende doelstellingen

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Procesaanpak
Als basis voor het onderzoek wordt de huidige werkwijze van Het Veiligheidshuis Gelderland-Zuid gebruikt. De geselecteerde casussen worden stapsgewijs gevolgd waarbij de kosten worden bepaald. Daarnaast worden de doorloop- en wachttijden berekend uit de GCOS registratie.

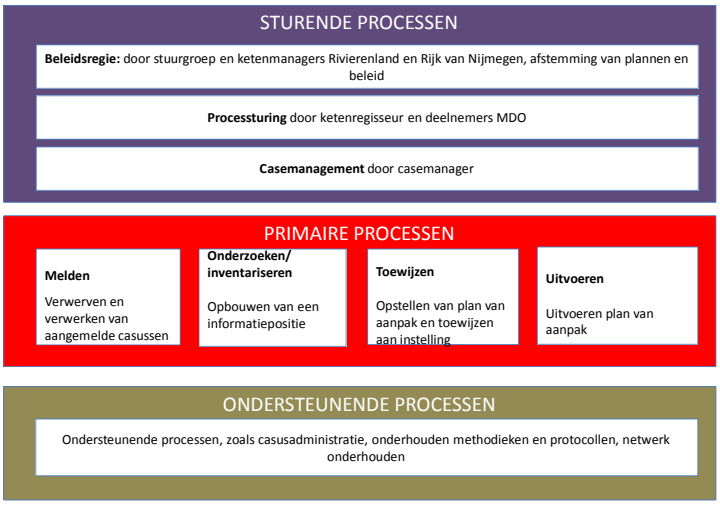
Het primaire proces van het Veiligheidshuis bestaat uit de processtappen:

- Melden
- Onderzoeken / inventariseren
- Toewijzen
- Uitvoeren

Daarnaast zijn de volgende sturende processen onderscheiden:

- Case management
- Procesmanagement
- Regievoering (dit proces blijft verder buiten beschouwing, omdat het niet casus-gebonden is)

Procesmodel Veiligheidshuis Gelderland-Zuid

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

De rendementanalyse is gericht op het in beeld brengen van de variabele, casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis. Die bestaan uit de uren (salariskosten) voor:

- het verwerken van de aanmeldingen
- het verzamelen van informatie
- het monitoren en bespreken van de casus
- het uitvoeren van case management

De kosten van interventies, zoals detentie en/of behandeling worden door anderen gedragen.

De centrale rendementsvraag is of de (extra) variabele kosten van het Veiligheidshuis leiden tot een afname van de kosten van interventies. Uiteraard heeft dit onderzoek tal van beperkingen, zoals kleine aantallen, geen bekende alternatieven, beperkte periode van onderzoek van de casus, etc, etc. Het gaat evenwel om te onderzoeken of er kengetallen (=schattingen, vuistregels) zijn te onderkennen die het mogelijke rendement kunnen benaderen.

De casussen die het Veiligheidshuis coördineert zijn reeds opgeschaalde casussen. Niet alle casussen zullen een positieve afloop hebben, want sommige veelplegers en/of zorgmijders zijn niet ontvankelijk voor interventies en blijven volharden in hun gedrag. Het rendement van het de gecoördineerde aanpak van het Veiligheidshuis bestaat uit:

- ofwel succesvolle beëindiging van een traject waarbij de persoon delictvrij is
- dan wel uit het voorkomen van verdere kosten van interventies die kennelijk geen resultaat hebben

Naast kosten is het van belang om ook de effecten in het onderzoek te beschouwen. Veel van de opgeschaalde casussen zijn complex waarbij meerdere leefgebieden problematisch zijn. Het is derhalve van belang om te onderzoeken of de gecoördineerde aanpak van het Veiligheidshuis ook leidt tot een verbetering van de leefgebieden; het effect.

Outcome
Het blijkt dat er geen goede outcome registratie (mogelijk) is in GCOS. Daarom is aan de deelnemers van het MDO gevraagd om de verbetering op de verschillende leefgebieden aan te geven met een “educated guess”. De casus is door de deelnemers gescoord op een schaal van 1 – 10 op de leefgebieden, zowel bij aanmelding als bij afsluiting (of waar de casus nog niet is afgesloten, de huidige situatie). De volgende leefgebieden zijn onderkend:

- justitie
- dagbesteding
- wonen
- sociale relaties
- financiën
- zorg

Vervolgens is per leefgebied beoordeeld of er sprake was van vooruitgang.

	verbetering
	geen ontwikkeling
	verslechtering

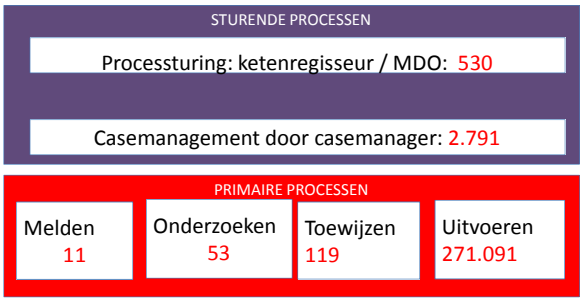
Daarmee is het mogelijk is om naast kosten / baten een kwalitatieve indicatie van de Veiligheidshuis-aanpak te krijgen.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Resultaten

Ten eerste zijn de proceskosten van het Veiligheidshuis onderzocht. Daaruit blijkt dat het primaire proces (melden, onderzoeken en toewijzen) relatief lage kosten heeft. Het zwaartepunt van de kosten is gelegen in het toekennen van (extra) case management.

Proceskosten Veiligheidshuis Gelderland-Zuid

Vervolgens zijn de (variabele) kosten van het Veiligheidshuis gerelateerd aan de trajectkosten. De volgende tabel geeft een overzicht van de casussen. De kolom “type”geeft een korte omschrijving. In verband met privacy is er voor gekozen om alleen algemene typeringen te gebruiken, omdat sommige casussen met meer omschrijving, initialen of plaatsen herleidbaar zouden kunnen worden. Ook zijn alle bedragen afgerond; het gaat om kengetallen, niet om de laatste minuut of euro.

In de kolom “€ VH” zijn de casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis weergegeven. Daarbij is de bestede tijd van deelnemers aan overleg en informatiecoördinatoren omgerekend naar geld. Ook zijn de (extra) kosten van case management hierin meegenomen. In de vierde kolom zijn de kosten van het traject in de beschouwde periode weergegeven. In de vijfde kolom zijn de kosten van het Veiligheidshuis in een verhoudingspercentage uitgedrukt van de trajectkosten.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Overzicht relatie kosten Veiligheidshuis en trajectkosten

#	type	€ VH	€ Traject	%
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	€ 429.000	1,7%
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	€ 149.000	2,4%
3	jeugdige veelpleger	€ 500	€ 118.000	0,4%
4	huiselijk geweld	€ 1.000	€ 28.000	3,6%
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	€ 283.000	3,7%
6	veelpleger gezin	€ 1.200	€ 414.000	0,3%
7	huiselijk geweld	€ 3.300	€ 67.000	4,9%
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	€ 254.000	1,3%
9	jeugdige veelpleger	€ 900	€ 448.000	0,2%
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	€ 541.000	0,6%
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	€ 251.000	1,5%

Uit dit overzicht blijken de volgende resultaten:

- een gemiddelde veelpleger kost circa € 350.000 over 2 jaar
- de variabele kosten van het Veiligheidshuis zijn slechts een fractie (circa 1,5 %) van de trajectkosten. Het gemiddelde percentage is 1,9%; het gewogen gemiddelde is 1,3%.
- met andere woorden 1 euro van het Veiligheidshuis wordt uitgegeven om 77 euro aan trajectkosten te coördineren

Vervolgens worden de (variabele) kosten van het Veiligheidshuis gerelateerd aan de mogelijk uitgespaarde kosten.

In de kolom “€ VH”zijn de casusgebonden kosten van het Veiligheidshuis weergegeven. In de kolom “€ Alt”staan de (geschatte) alternatieve kosten van blijvende recidive en onverminderde zorgconsumptie. Uiteraard is dit een schatting. Dit is berekend door het verleden (aantal justitiële feiten, dagen detentie, zorg en schade) te extrapoleren voor 2 jaar.

Voor sommige casussen van huiselijk geweld en maatschappelijke impact is niet berekend wat de maatschappelijke kosten en de gevolgen voor het individu op termijn zouden kunnen zijn, omdat daarvoor onvoldoende data bekend zijn. In de laatste kolom zijn de variabele kosten uitgedrukt in een verhoudingspercentage van de mogelijke besparing van alternatieve kosten.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Overzicht relatie kosten Veiligheidshuis en bespaarde kosten

#	type	€ VH	€ Alt	%
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	€ 430.000	1,7%
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	€ 300.000	1,2%
3	jeugdige veelpleger	€ 500	€ 120.000	0,4%
4	huiselijk geweld	€ 1.000	€ 0	
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	€ 300.000	3,5%
6	veelpleger gezin	€ 1.200	€ 300.000	0,4%
7	huiselijk geweld	€ 3.300	€ 80.000	4,1%
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	€ 300.000	1,1%
9	jeugdige veelpleger	€ 900	€ 300.000	0,3%
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	€ 0	
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	€ 430.000	0,9%

Uit dit overzicht blijken de volgende resultaten:

- de variabele kosten van het Veiligheidshuis zijn slechts een fractie (circa 1,5 %) van de te reduceren alternatieve trajectkosten. Het gemiddelde percentage is 1,5%; het gewogen gemiddelde is 1,3%.
- met andere woorden 1 euro aan kosten van het Veiligheidshuis kan een potentieel 67 - 77 euro aan vervolgkosten besparen.

Naast de kosten is het van belang om te kijken naar het effect, de outcome. In het volgende overzicht zijn dezelfde casussen weergegeven, maar nu gerelateerd aan de outcome, die door de experts is bepaald. In de kolom “outcome” is de ontwikkeling van de casus weergegeven, vanaf het moment van aanmelding tot en met het laatste meetmoment (eind 2015) als:

0	weinig vooruitgang op de leefgebieden
+	vooruitgang op de meeste leefgebieden
++	vooruitgang op de meeste leefgebieden en geen recidive

Overzicht kosten Veiligheidshuis en outcome

#	type	€ VH	Outcome
1	jeugdige veelpleger	€ 7.300	0
2	zorgmijdende veelpleger	€ 3.600	0
3	jeugdige veelpleger	€ 500	+
4	huiselijk geweld	€ 1.000	++
5	verslaafde veelpleger	€ 10.600	++
6	veelpleger gezin	€ 1.200	+
7	huiselijk geweld	€ 3.300	+
8	jeugdige veelpleger	€ 3.300	++
9	jeugdige veelpleger	€ 900	++
10	maatschappelijke impact	€ 3.000	++
11	zorgmijdende veelpleger	€ 3.800	++

De outcome-meting duidt op de volgende resultaten:

- bij 9 van de 11 geselecteerde casussen leidt de gecoördineerde aanpak tot een significante verbetering en zelfs tot het stoppen van de recidive. In hoeverre dit een algemeen en typerend beeld is, is niet bekend. Dit onderzoek was gericht op een beperkt aantal casussen die zijn geselecteerd als illustratie en niet als representatieve steekproef.
- In vijf van de casussen is er sprake van een extra investering in case management en een afname van recidive. Dit werd door de deelnemers aan het MDO vaak als bepalend voor het succes genoemd. Dit mogelijke verband is verder niet onderzocht.
- Extra inzet op case management leidt niet tot een sterke verhoging van de kosten van coördinatie

Er is aan de deelnemers van het MDO ook gevraagd naar de mate van vermindering van de recidive.

mate van succes	aantal personen
geen recidive	7
wel verbetering op allerlei terreinen, maar wellicht recidive die niet wordt geconstateerd	3
volhardend recidivist	3

(er zijn enkele casussen met meerdere personen)

Hieruit blijkt dat 7 van de 13 personen delictvrij zijn.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Als de resultaten uit de voorgaande tabellen worden gecombineerd, dan blijkt dat de gemiddelde extra inzet van het Veiligheidshuis 1,5% bedraagt van de trajectkosten van casussen met een positieve of negatieve afloop. Hierbij moet worden vermeld dat de besparingen zijn onderschat omdat er onvoldoende gegevens beschikbaar waren.

outcome	€ VH	besparing	%
2 x geen verbetering	€ 10.900	€ 730.000	1,5%
9 x verbetering	€ 27.600	€ 1.830.000	1,5%

Hieruit blijkt dat:

- de (extra) kosten van het Veiligheidshuis circa 1,5 % bedragen van de bespaarde en potentieel te besparen trajectkosten
- in die gevallen waarin succes wordt geboekt (++) en de recidive wordt gestopt, er significante vervolgkosten (en maatschappelijke schade) worden voorkomen. Hierbij zijn de geldelijke en psychologische opbrengsten van een regulier maatschappelijk leven voor het individu en de omgeving nog niet eens in de calculatie inbegrepen.
- als de resultaten van de vorige tabellen worden gecombineerd, dan blijkt dat 1 euro van het Veiligheidshuis tot gevolg kan hebben dat 67 euro wordt bespaard met succesvolle casussen, danwel dat 1 euro wordt besteed om 67 euro aan vervolgkosten van recidivisten te minimaliseren.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Conclusies

Dit onderzoek wijst uit dat het Veiligheidshuis complexe casussen oplost door een gecoördineerde aanpak. De (extra) kosten van coördinatie bedragen ongeveer 1,5 % van de trajectkosten. Een succesvol traject kan een doorlooptijd van 2- 4 jaar hebben afhankelijk van de complexiteit c.q. hardnekkigheid van de casus. Als casussen succesvol zijn afgesloten worden forse maatschappelijke vervolgkosten voorkomen (circa € 350.000 per casus).

Case management lijkt een relatief goedkope en in sommige gevallen succesbepalende factor.

In een aantal hardnekkige casussen van zorgmijders en/of veelplegers kan de Veiligheidshuisaanpak bijdragen om de vervolgkosten zo beperkt mogelijk te houden.

In landelijke beleidsdocumenten zijn de doelen van het Veiligheidshuis als volgt geformuleerd:

- De criminaliteit en overlast vanwege veelplegers, huiselijk geweld en jeugd wordt aanwijsbaar teruggebracht.
- De burger heeft recht op een daadkrachtige en betrokken overheid die de problemen ziet, aanpakt en niet loslaat zolang deze voortduren.
- De overlastpleger krijgt de zorg, begeleiding en sturing die hem helpt te stoppen met criminaliteit en overlast en die hem op weg helpt met een zinvol bestaan.
- Door samenwerking van de strafrecht- en zorgketen in het Veiligheidshuis wordt er een adequate en integrale aanpak gerealiseerd die voorkomt dat partijen langs elkaar heen werken.

Als de resultaten van de 11 cases worden gespiegeld op de doelstellingen van het Veiligheidshuis dan kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Doelstelling	Resultaat onderzoek
De criminaliteit en overlast vanwege veelplegers, huiselijk geweld en jeugd wordt aanwijsbaar teruggebracht.	bij 7 van de 11 casussen is de recidive tot staan gebracht. Daarbij is bij 2 casussen duidelijk geworden dat de Veiligheidshuisaanpak ook een preventieve werking heeft voor recidivisten.
De burger heeft recht op een daadkrachtige en betrokken overheid die de problemen ziet, aanpakt en niet loslaat zolang deze voortduren.	Het ligt buiten de scope van dit onderzoek om vast te stellen wat de burger heeft ervaren van het Veiligheidshuis. De woorden “daadkrachtig” en “betrokken” zouden weerspiegeld kunnen worden in de aanpak van de casus (10) van grote maatschappelijke onrust. De infrastructuur van het Veiligheidshuis stelde de overheid in staat om snel en adequaat in te grijpen en niet los te laten voordat de casus kon worden beëindigd.
De overlastpleger krijgt de zorg, begeleiding en sturing die hem helpt te stoppen met criminaliteit en overlast en die hem op weg helpt met een zinvol bestaan.	Uit dit onderzoek blijkt dat er fors wordt geïnvesteerd in alle leefgebieden en zelfs in case management wanneer extra begeleiding een succesfactor kan zijn.

Brief aan de raad - Rendementsanalyse Veiligheidshuis

Door samenwerking van de strafrecht- en zorgketen in het Veiligheidshuis wordt er een adequate en integrale aanpak gerealiseerd die voorkomt dat partijen langs elkaar heen werken.	Dit onderzoek suggereert dat de coördinatierol van het Veiligheidshuis, om"te voorkomen dat partijen langs elkaar heen werken" goed wordt uitgevoerd en wel tegen lage kosten, afgezet tegen de trajectkosten. De woorden "adequaat" en "integraal" zijn niet nader gedefinieerd. Dit onderzoek maakt duidelijk dat op alle leefgebieden en voor alle leden van een gezin(sverband) interventies worden aangeboden en georganiseerd. Dit duidt op bevestiging van de integraliteit. "Adequaat". Bij de bespreking van de casussen is ook duidelijk geworden dat de samenwerking nog effectiever en efficiënter kan. Ook suggereert dit onderzoek dat casussen lang lopen en dat doorlooptijden van processen lang zijn. Ook is er geen doorzettingsmacht geregeld waardoor een complexe casus wellicht niet die doorbraak krijgt die anders wel geforceerd zou kunnen worden.

Concluderend, het Veiligheidshuis is een passend antwoord op de complexe casussen. In hoeverre het aantal opgeloste casussen beantwoordt aan de doelstelling van vermindering van de recidive valt buiten de scope van dit onderzoek. Wel heeft dit onderzoek bevestigd dat:

1. een aantal complexe zaken door goede samenwerking en afstemming tussen een veelheid van ketenpartners kan worden opgelost
2. bij complexe zaken die geen positieve afloop kennen, de verdere kosten van interventies worden beperkt
3. in beide gevallen verdere maatschappelijke kosten worden voorkomen
4. die coördinatierol slechts een fractie vormt van de kosten van uitvoering

Discussie

Dit onderzoek suggereert dat de coördinerende rol van het Veiligheidshuis relatief lage kosten heeft ten opzichte van de baten. Wel zijn er enkele punten voor versterking en verdieping van die rol te noemen.

Case management

Case management is in een aantal gevallen succesbepalende factor gebleken. Daarbij valt op dat:

- de rol van casemanager is niet helder benoemd of uitgewerkt
- veel casemanagers waren zich niet bewust van de rol
- er lijken ook geen resultaat- of inspanningsverplichtingen te zijn afgesproken (anders de caseload)
- case management is een relatief goedkope interventie
- case management is ook de klant van toegevoegde waarde

Kortom, het lijkt de moeite waard om case management nader uit te werken als interventie: wanneer wel, wanneer niet?, hoe intensief?, welke rol, taak en verantwoordelijkheden.

Doorlooptijden en handelingssnelheid

Het lijkt dat het Veiligheidshuis geen versnelling in het proces genereert. Dat is jammer want snelheid van handelen is voor de complexe casussen van doorslaggevend belang. De doorlooptijden van de processen zijn in GCOS niet altijd even duidelijk te onderscheiden. Wellicht dat het daardoor lijkt alsof de handelingssnelheid niet altijd even hoog is. Zo konden in sommige casussen konden wachtlijsten niet worden omzeild waardoor het proces vertraging oploopt.

Ook worden op de verschillende locaties verschillende werkwijzen gehanteerd. Dat kan een locale reden of bestaansgrond hebben. Het lijkt erop dat procesmatig werken de effectiviteit en handelingssnelheid verder kan vergroten. Hierbij valt te denken aan:

- meer standaardiseren van de aanpak en de processen waardoor de voortgang beter valt te monitoren
- de registratie in GCOS verbeteren. Het is duidelijk dat GCOS geen perfect hulpmiddel is, maar de dossiervorming kan worden geoptimaliseerd
- meer strategie naast operationeel overleg door het ontwikkelen van scenario's, what ifs, etc waardoor de handelingsnelheid verder kan worden vergroot
- escalatie en opschalingscriteria bedenken op basis waarvan doorzettingsmacht kan worden georganiseerd

Inzet professionals en outcome

De inzet van de schaarse capaciteit van de professionals kan verder geoptimaliseerd worden door:

- Outome-meting: het registreren en meten van de outcome, zodat successen en best practices kunnen worden geïdentificeerd
- Versterken expertrol: relatief eenvoudige of standaard (complexe) zaken niet meer bespreken maar door de casusmanager of informatiecoördinator laten afwikkelen, waardoor het overleg zich kan meer richten op inhoudelijke verdieping (de expertrol) en meer tijd heeft voor de meest complexe casussen
- Versterken expertrol: minder operationeel (informatie-uitwisseling, actiepunten) en meer strategisch overleg (scenario-analyse per casus, bijv toewerken naar ISD)
- Verbinden expertrol en outcome: het benoemen van beleidsmatige knelpunten en witte vlekken voor de Stuurgroep en ander belanghebbenden

Kortom, met relatief eenvoudige interventies als het uniformeren van de werkwijze, organiseren van doorzettingsmacht en een betere benutting van het overleg mag een nog groter rendement van het Veiligheidshuis qua kosten en outcome worden verwacht.

Brief aan de raad - Brandveiligheid kamerbewoning

Ingekomen stuk D31 (PA 11 mei 2016)

Veiligheid

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) Openingstijden=
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
19 april 2016	VH10/16.0002987	Digna Kosse
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Brandveiligheid kamerbewoning		(024) 3299296

Geachte leden van de raad,

Al sinds enige jaren kent Nijmegen een beleid voor de bevordering van brandveiligheid in studentenkamers. In deze brief informeren wij uw raad over het geheel aan inzet dat wordt gepleegd om brandveiligheid bij kamerbewoning te vergroten.

Verantwoordelijkheid voor brandveiligheid
De eigenaar (verhuurder) draagt de verantwoordelijkheid voor de brandveiligheid van het pand. Panden waar 5 wooneenheden of meer zijn, dienen te voldoen aan de brandveiligheidseisen volgens het Bouwbesluit 2012. Ook de huurder draagt verantwoordelijkheid voor zijn eigen veiligheid, bijvoorbeeld door geen onveilige situaties te creëren in de woning en de verhuurder te attenderen op eventuele gebreken. Omdat studenten relatief een groter risico lopen op brand in hun woning (vooral vanwege een laag risicobewustzijn), wordt door brandweer en gemeente preventief geïnvesteerd op deze doelgroep.

Evaluatie 50 jaarlijkse controles
Jaarlijks controleert de brandweer i.s.m. de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) vijftig kamerverhuurpanden van de zogenaamde particuliere verhuurders op brandveiligheid en bouwkundige veiligheid. Panden van grote organisaties zoals de SSHN worden niet gecontroleerd omdat uit het verleden is gebleken dat in deze panden de brandveiligheid goed op orde is.

Er wordt steekproefsgewijs gecontroleerd. De resultaten van deze controles in de jaren 2012, 2013, 2014 en 2015 zijn met elkaar vergeleken en geëvalueerd[1].
Hieruit blijkt dat er geen positieve trend waarneembaar is op de veiligheidsaspecten.
Daarnaast geeft de brandweer aan dat zij doorlopend constateert tijdens de controles dat studenten zich weinig bewust zijn van de brandrisico's die zij lopen. Dit uit zich zowel in gedrag in de woning (vluchtwegen vol zetten met spullen) als het onvoldoende attenderen en aanspreken van de verhuurder op het ontbreken van voorzieningen.
De controles zijn geen goed instrument gebleken om het gedrag van studenten daadwerkelijk te beïnvloeden en de brandveiligheid te vergroten.

[1] Zie bijlage 1 voor resultaten van de controles in 2012, 2013, 2014 en 2015

Brief aan de raad - Brandveiligheid kamerbewoning

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
1

Inzet op contactmomenten
Om het risicobewustzijn te vergroten en studenten te attenderen op eigen verantwoordelijkheden zetten we in op contactmomenten met de doelgroep. Wij verwachten het gedrag beter te kunnen beïnvloeden vanuit het aangaan van een gesprek, dan door het laten uitvoeren van een controle. De brandweer zal tijdens het gesprek ook de woning doorlopen met de student(en). Risicovolle situaties kunnen hierdoor concreet worden aangewezen. Door middel van korte filmpjes laat de brandweer ter plekke zien hoe risicovolle situaties kunnen escaleren in daadwerkelijk gevaar. Deze contactmomenten zullen worden doorontwikkeld om de lastig te bereiken doelgroep effectief te kunnen benaderen. Hierin betrekken we verschillende stakeholders als studentenvakbond AKKU en Stichting Keurmerk Kamerverhuur en Veiligheid (KKVV).
De contactmomenten kunnen eventueel plaatsvinden onder de noemer ENNUWEG; de campagne voor veiligheid die specifiek op studenten is gericht. Hiervoor bestaat reeds een informatieplatform (website) waar informatie over brandveiligheid te vinden is.

Monitoring
We kiezen er voor om de contactmomenten te monitoren om zo een beeld te krijgen wat de contactmomenten opleveren. Contactmomenten zullen dus herhaaldelijk plaatsvinden in hetzelfde pand. Eind 2016 wordt uw raad geïnformeerd over de ontwikkelingen die hieruit volgen.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester, De Gemeentesecretaris a.i.,

drs. H.M.F. Bruls drs. R. Wever

Brief aan de raad - Brandveiligheid kamerbewoning

Gemeente Nijmegen
Veiligheid

Vervolgvel
2

Bijlage 1: cijfers 2014, 2015 en 2012/2013

2012-2013

Brandweer	Brandveiligheid		Totaal
	ontbreken rookmelders	35	
	ontbreken gebruiksmelding	17	
	obstakels in vluchtweg	18	
	onvoldoende brandwerende scheidingen	14	
	leidingen door brandwerende scheidingen	-	
	ontbreken blusmiddel(en)	17	
	ontbreken aanduiding blusmiddel	-	
	brand- en rookproductie materialen	3	
	deur in vluchtroute met sleutel te sluiten	2	
	geen onderhoud blusmiddelen	-	106
ODRN	Bouwkundig		Totaal
	elektra	14	
	gasvoorziening	5	
	ventilatie	6	25
TOTAAL			**126**

Er zijn in 2014 in totaal 83 meer tekortkomingen geconstateerd dan in de periode 2012-2013. Een onderverdeling in brandveiligheid en bouwkunde laat zien dat er:

1. 90 tekortkomingen qua brandveiligheid meer zijn geconstateerd.
2. 7 tekortkomingen qua bouwkunde minder zijn geconstateerd.

Een deel van de toename van tekortkomingen uit de resultaten van 2014 kan worden verklaard door de manier waarop het ontbreken van rookmelders is geregistreerd. Het Bouwbesluit schrijft op 3 plaatsen rookmelder voor, namelijk in vluchtweg, in keuken, en in verblijfsruimten. Vanaf 2014 is er per gebrek geregistreerd.
Als we de manier van registrering aanhouden voor de resultaten uit 2012-2013 dan blijken in 2014 nog steeds 58 meer tekortkomingen te zijn geconstateerd.

2014

Brandweer	Brandveiligheid		Totaal
	ontbreken rookmelders	67	
	ontbreken gebruiksmelding	36	
	obstakels in vluchtweg	28	
	onvoldoende brandwerende scheidingen	21	
	leidingen door brandwerende scheidingen	17	
	ontbreken blusmiddel(en)	9	
	ontbreken aanduiding blusmiddel	9	
	brand- en rookproductie materialen	5	
	deur in vluchtroute met sleutel te sluiten	2	
	geen onderhoud blusmiddelen	2	196
ODRN	Bouwkundig		Totaal
	elektra	6	
	gasvoorziening	6	
	ventilatie	6	18
TOTAAL			**214**

Brief aan de raad - Brandveiligheid kamerbewoning

2015

Brandweer	Brandveiligheid		Totaal
	ontbreken rookmelders	48	
	ontbreken gebruiksmelding	28	
	obstakels in vluchtweg	32	
	onvoldoende brandwerende scheidingen	24	
	leidingen door brandwerende scheidingen	14	
	ontbreken blusmiddel(en)	11	
	ontbreken aanduiding blusmiddel	15	
	brand- en rookproductie materialen	5	
	deur in vluchtroute mte sleutel te sluiten	3	
	geen onderhoud blusmiddelen	6	186
ODRN	Bouwkundig		Totaal
	elektra	4	
	gasvoorziening	3	
	ventilatie	3	10
TOTAAL			**196**

Een onderverdeling in brandveiligheid en bouwkunde laat zien dat er in 2015 ten opzichte van 2014:

1. 10 tekortkomingen qua brandveiligheid minder zijn geconstateerd.
2. 8 tekortkomingen qua bouwkunde minder zijn geconstateerd.

Brief aan de raad - Quick scan extra tijdelijke woningbouw

Maatschappelijke Ontwikkeling

Ingekomen stuk D32 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de Gemeenteraad van Nijmegen

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
19 april 2016	MO00/16.0003641	Jan Bannink
Onderwerp	**Datum uw brief**	**Doorkiesnummer**
Quick scan extra (tijdelijke) woningbouw		(024) 3299684

Geachte leden van de raad,

Bijgaand bieden wij u ter informatie het rapport “Quick scan versnelling woningbouw” aan.
Het is een eerste onderzoek naar mogelijke locaties om (tijdelijk) extra woningen te realiseren met een lage huur. Dit om de druk op de sociale woningmarkt te verlagen. Deze druk neemt toe als gevolg van de verhoogde taakstelling vergunninghouders, de huisvesting van andere doelgroepen door de extramuralisering van zorg, de expats en starters.

Om in de benodigde extra woonruimte te gaan voorzien is een lijst gemaakt van zoeklocaties. Daarbij is het uitgangspunt om per locatie rond 100 personen te huisvesten. Dus relatief een geringe toevoeging van wooneenheden per locatie, met een goede spreiding over de stad, Binnen de lijst van 16 zoeklocaties is een eerste selectie gemaakt van locaties die als kansrijk worden gezien en extra aandacht verdienen. Bij deze eerste selectie zijn de volgende criteria gehanteerd:.

- Beschikbaarheid
- Financiële haalbaarheid
- Snelheid (kan de inzet snel gebeuren?)
- Integratie en participatie (biedt de omgeving van de locatie voldoende mogelijkheden voor integratie, participatie en het creëren van een netwerk?)
- Draagkracht van de omliggende wijk

Om te kunnen komen tot een integrale ruimtelijke beoordeling van de potentiele locaties is advies ingewonnen op de aspecten economie, mobiliteit, stedenbouw, cultuurhistorie, archeologie, natuur & groen, water en ruimtelijke ordening. Vanwege de hoge urgentie om snel te starten met de realisatie van aanvullende woningbouw is slechts een eerste verkenning op hoofdlijnen uitgevoerd. Tijd voor het uitvoeren van onderzoeken is er ook nog niet geweest. Het is daarom mogelijk dat gedurende de planologische procedure per locatie aanvullende informatie boven tafel komt die de voorlopige conclusies van dit document wijzigen.

In de uitwerkingsfase zal per locatie in overleg met belanghebbenden en omwonenden de nadere invulling en realisatie worden uitgewerkt.

Brief aan de raad - Quick scan extra tijdelijke woningbouw

Gemeente Nijmegen
Maatschappelijke Ontwikkeling

Vervolgvel
1

De volgende zeven locaties zijn –met soms specifieke kanttekeningen- als kansrijk aangemerkt:

1. ***Zuiderveld (Nijmegen Noord)***
2. ***Wijers (Nijmegen Noord)***
3. ***Smit Draad (Groenestraat)***
4. ***Wolfskuilseweg (locatie Breed)***
5. ***Boterfabriek (Oud West)***
6. ***IBIM-terrein (Nijmegen Midden)***
7. ***Postweg (Nijmegen Oost)***

Een achtste locatie uit het onderzoek is vooralsnog als minder kansrijk aangemerkt:

1. ***Nabij station Lent***

Voor meer specifieke informatie per locatie zij verwezen naar het rapport van de quick scan.

Hoogachtend,
college van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,	De Gemeentesecretaris a.i.,
drs. H.M.F. Bruls	drs. R. Wever

Aantal Bijlagen: Versnelling sociale woningbouw

Quickscan
Versnelling sociale woningbouw
april, 2016
GEMEENTE
Nijmegen

Brief aan de raad - Quick scan extra tijdelijke woningbouw

GEMEENTE Nijmegen

COLOFON

Nijmegen, april 2016
QUICKSCAN
VERSNELLING SOCIALE WONINGBOUW

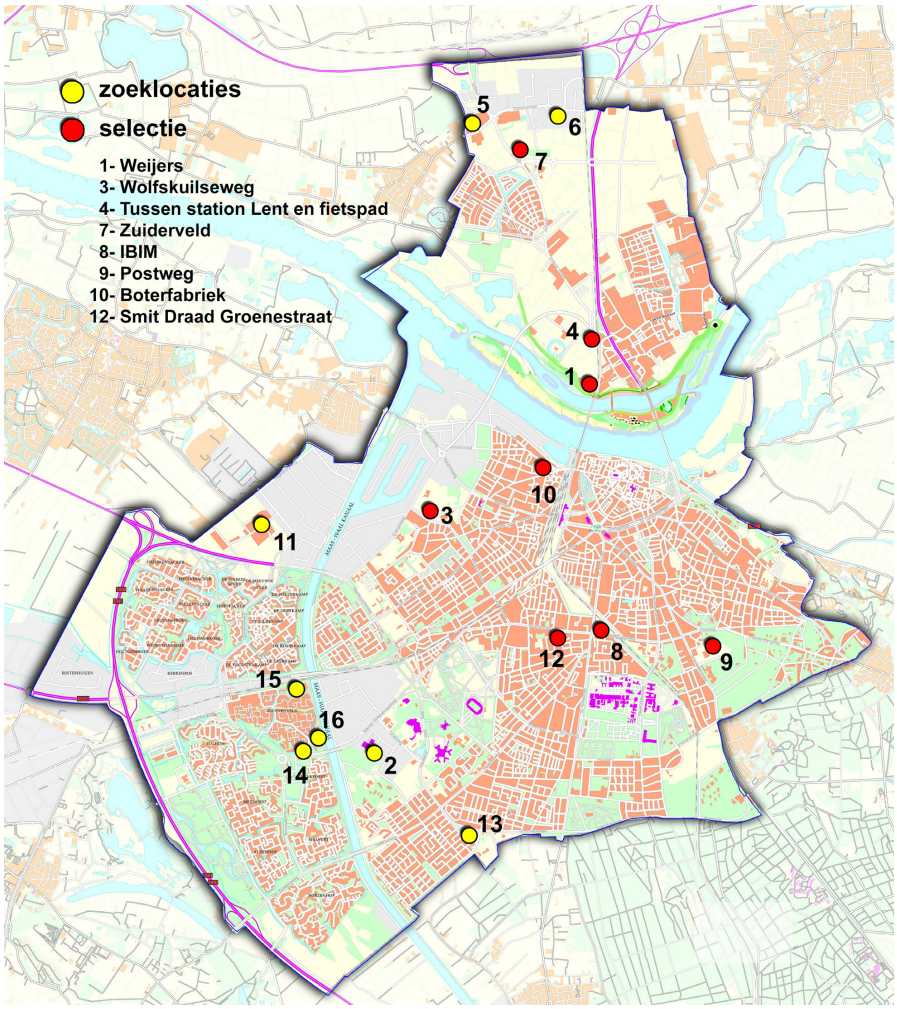
Gemeente Nijmegen
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

www.nijmegen.nl

INHOUD

Inleiding	4
Ruimtelijke beoordeling per locatie	9
Samenvatting locatieonderzoek	24
Nieuwbouwlocatie: enkele overwegingen	26
Conclusie	29

4

Kaart 1: potentiële locaties voor de versnelling van sociale woningbouw

1 INLEIDING

AANLEIDING

De komende tijd zal de druk op de sociale huurmarkt toenemen. Dit wordt deels veroorzaakt doordat het aantal plaatsen in zorginstellingen wordt afgebouwd en mensen thuis zorg gaan ontvangen en deels door een toename van het aantal asielzoekers dat een verblijfsvergunning heeft gekregen, de zogenaamde 'statushouders'. De gemeente Nijmegen heeft voor deze laatste groep, net als andere gemeenten, een jaarlijkse taakstelling. Vanwege de verhoogde landelijke instroom is de taakstelling ook voor onze stad verhoogd. Beide ontwikkelingen verhogen de druk op de beschikbare sociale huurwoningen in Nijmegen

Gemeente Nijmegen is actief bezig te inventariseren welke gebouwen in de stad op dit moment leeg staan en hoeveel kansen deze gebouwen bieden voor (tijdelijke) huisvesting.. Het is echter niet de verwachting dat enkel hiermee de extra behoefte aan betaalbare huisvesting voor deze groepen opgevangen kan worden. Er wordt daarom ook een beroep gedaan op de reguliere voorraad aan sociale huurwoningen.

Dit gegeven levert enkele uitdagingen op. Enerzijds willen we dat statushouders en mensen die uitstromen uit de zorginstellingen in Nijmegen goed opgevangen worden en snel over een geschikte woning kunnen beschikken. Anderzijds willen we andere woningzoekenden die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning niet verdringen.In het kader van dit spanningsveld is gemeente Nijmegen op zoek naar mogelijkheden om de voorraad sociale woningen versneld uit te breiden.

Deze quickscan richt zich enkel op het zoeken naar geschikte nieuwbouwlocaties voor het versnellen van de sociale woningbouw. Hierbij kan gedacht worden aan het toevoegen van nieuwe permanente woningbouwlocaties maar ook aan het realiseren van tijdelijke nieuwbouwwoningen. De gemeente Nijmegen onderzoekt tevens de mogelijkheden om bestaande gebouwen geschikt te maken voor woningbouw. De conclusies van dit onderzoek worden beschreven in een separate notitie.

DOELSTELLING

De grote instroom van statushouders en de verhoogde extramuralisering van kwetsbare doelgroepen zorgen ervoor dat gemeenten in heel Nederland in actie komen. Niets doen betekent immers dat er te weinig betaalbare woningen zijn voor de betrokken doelgroepen. Ook in Nijmegen is deze problematiek voelbaar. Nijmegen heeft al wachtlijsten voor sociale huurwoningen waarbij mensen soms jaren geduld moeten hebben voordat ze kans maken op een betaalbare woning.

Om ervoor te zorgen dat zowel starters als statushouders de komende jaren kunnen beschikken over een geschikte woning zal nu goed nagedacht moeten worden over het versnellen van de woningbouw. Het doel van dit memo is om een eerste verkenning te doen van de ruimtelijke haalbaarheid en wenselijkheid van een aantal potentiële nieuwbouwlocaties in Nijmegen.

Met deze informatie kan het gemeentebestuur een selectie maken van kansrijke locaties. Voor deze locaties zal beoordeeld moeten worden of een business case realistisch is, met andere woorden of het financieel rond te krijgen is. Voor kansrijke locaties die ook financieel uitvoerbaar zijn zullen planologische procedures opgestart moeten worden om de nieuwbouw ook juridisch mogelijk te maken.

1. O.a. uitstromers uit de GGZ, jeugdzorg en vrouwenopvang

PROCES

FASE 1: INVENTARISATIE ZOEKLOCATIES

In een eerste fase heeft een ambtelijke kerngroep geïnventariseerd welke locaties mogelijk in aanmerking zouden kunnen komen als nieuwbouwlocatie voor het toevoegen van extra sociale woningbouw (zie kaart 1). Hierbij hebben we potentiële locaties beoordeeld op de criteria beschikbaarheid, financi:ele haalbaarheid en snelheid (kan de woningbouw snel plaatsvinden). De uitkomst van deze inventarisatie zijn de 16 locaties op kaart 1.

FASE 2: EERSTE SELECTIE

Binnen de lijst van zoeklocaties is een eerste selectie De 16 zoeklocaties die uit de inventarisatie kwamen hebben we vervolgens beoordeeld op de criteria integratie/participatie en draagkracht van de omliggende wijk. Dit betekent dat we in eerste instantie op zoek zijn naar nieuwbouwlocaties die aansluiting hebben op een bestaande woonwijk. Hierdoor ontstaan kansen voor het creëren van een sociaal netwerk. Zeker voor statushouders en kwetsbare doelgroepen is dit extra van belang. .

Een toelichting op het criterium draagkracht is hier op zijn plek. Dit criterium dient niet verward te worden met draagvlak. Draagkracht gaat over de objectieve aspecten die van invloed zijn op de mate waarin de wijk extra sociale huurwoningen voor statushouders op kan vangen. Denk hierbij aan elementen zoals de reeds aanwezige opvang voor statushouders en vluchtelingen, 'woningen voor begeleid wonen en ook het reeds aanwezige percentage sociale huurwoningen.

In tegenstelling tot draagkracht hebben we draagvlak gedefinieerd als de subjectieve bereidheid van de wijk om huisvesting van statushouders te accepteren. Er is voor gekozen om in de selectie van geschikte locaties primair rekening te houden met de draagkracht van de omgeving. Het maatschappelijk draagvlak voor een ontwikkeling kan nog beïnvloed worden gedurende het proces. Hiervoor zal voldoende aandacht moeten zijn bij de daadwerkelijke ontwikkeling van een nieuwbouwlocatie.

Naar aanleiding van de criteria integratie/participatie en draagkracht van de wijk zijn de gele locaties op kaart 1 afgevallen. De locaties 2, 5, 6 en 11 bieden onvoldoende kansen voor integratie en participatie omdat ze een afgelegen hebben ten opzichte van bestaande woonwijken.

Het uiteindelijke doel is om sociale woningbouw niet te concentreren maar juist te verspreiden over heel Nijmegen. Wijken die op dit moment al een hoog percentage sociale woningbouw hebben worden daarom in het kader van deze quickscan buiten beschouwing gelaten. Dit is de reden dat de zoeklocaties in Dukenburg vooralsnog zijn afgevallen. Als de druk op de woningmarkt voor sociale huurwoningen hoog blijft, dan zal in de toekomst ook Dukenburg weer als bouwlocatie overwogen moeten worden. Hierdoor zijn locaties 14, 15 en 16 afgevallen.

Locatie 13 wordt buiten de scope van deze quickscan gehouden omdat de Gemeente Nijmegen al in overleg is met de eigenaar over een concreet initiatief. Op deze manier is een eerste selectie ontstaan van 8 locaties, op de kaart terug te zien als rode stippen.

In deze quickscan wordt veelvuldig gesproken over het versneld bouw van betaalbare woningen. Deze betaalbare woningen zullen in de vorm van sociale huurwoningen gebouwd worden. De termen "betaalbare woningen", "sociale woningbouw" en "sociale huurwoningen" worden door elkaar gebruikt maar doelen allemaal op woningen in het goedkopere huursegment.

FASE 3: RUIMTELIJKE BEOORDELING

Het criterium "ruimtelijke ordening" bestaat uit een diversiteit van verschillende deelaspecten. Om deze reden is ervoor gekozen de locaties die nog niet waren afgevallen in de eerste selectie (fase 2) mee te nemen in een separate integrale ruimtelijke beoordeling. Voorliggende quickscan brengt met name verslag uit van deze ruimtelijke beoordeling.

Om te kunnen komen tot een integrale ruimtelijke beoordeling van de potentiele locaties is aan de betrokken disciplines advies gevraagd. In ieder geval betrokken zijn economie, mobiliteit, stedenbouw, cultuurhistorie, archeologie, natuur & groen, water en ruimtelijke ordening.

Vanwege de hoge urgentie om snel te starten met de realisatie van aanvullende woningbouw is slechts een eerste verkenning op hoofdlijnen uitgevoerd. Tijd voor het uitvoeren van onderzoeken is er ook nog niet geweest. Het is daarom mogelijk dat gedurende de planologische procedure aanvullende informatie boven tafel komt die de voorlopige conclusies van dit document wijzigen.

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 bevat een multidisciplinaire ruimtelijke beoordeling op hoofdlijnen van alle geselecteerde (rode) locaties . In hoofdstuk 3 bespreken we enkele overwegingen die van belang kunnen zijn bij het realiseren van nieuwbouwwoningen voor starters en statushouders. Deze overwegingen zijn in principe op alle locaties van toepassing en worden daarom in een apart hoofdstuk besproken.
De quickscan eindigt met een voorlopige conclusie.

In deze QuickScan wordt beoordeeld of locaties kansrijk zijn (tijdelijke) nieuwbouwlocatie voor de versnelling van sociale woningbouw. Concrete bouwplannen zijn voor de meeste locaties nog niet beschikbaar. De toekomstige bouwplannen zullen maatwerk moeten leveren welke passend is bij de specifieke locatie. Een aantal locaties lenen zich voor een wat forser bouwprogramma terwijl bij andere locaties aanbevolen wordt meer terughoudend om te gaan met het aantal woningen. De rode cirkels op de afgebeelde luchtfoto's geven enkel een globale indruk van het zoekgebied en zijn niet bedoeld als exacte begrenzing van de locatie.

8

Locatie Wijers

2 RUIMTELIJKE BEOORDELING PER LOCATIE

In dit hoofdstuk zullen de geselecteerde potentiële nieuwbouwlocaties vanuit een ruimtelijke optiek beoordeeld worden. Deze beoordeling beperkt zich tot de belangrijkste locatie-specifieke kenmerken en de mogelijke knelpunten.

WIJERS (Oosterhoutsedijk)

Zie kaart nr.1

Deze locatie is gelegen pal ten westen van het spoor iets ten noorden van de Oosterhoutsedijk. Het noordelijke deel van de locatie is onbebouwd. Het zuidelijke deel bevat wel bebouwing. De twee meest zuidelijke gebouwen zijn gemeentelijke monumenten en dienen als dusdanig behouden te blijven. Aan deze kant van het perceel staan tevens monumentale bomen. Het meer naar het noorden gelegen gebouw heeft weinig ruimtelijke kwaliteit en zou gesloopt kunnen worden.

Het gebied is goed bereikbaar en prima te ontsluiten. Ook vanuit het oogpunt van parkeren worden weinig problemen verwacht. De nabijheid van het spoor levert wel enkele aandachtspunten op. Er moet op deze locatie rekening gehouden worden met geluidsoverlast van het treinverkeer. Er is weliswaar om deze reden een geluidsscherm gepland aan de westzijde van het spoor maar het is nog niet duidelijk wanneer deze gerealiseerd zal worden. Het spoor levert ook een bepaald risico op in het kader van externe veiligheid. Om dit risico te beperken wordt aanbevolen minstens 30 meter afstand tot het spoor te bewaren. Omdat er geen sprake is van verminderd zelfredzame mensen is woningbouw op een afstand groter dan 30 meter waarschijnlijk haalbaar. Bij de planologische procedure zal deze keuze voldoende gemotiveerd moeten worden.

De locatie ligt in de directe nabijheid van belangrijke natuurwaarden zoals Natura 2000 en het Gelders Natuur Netwerk alsook de ecologische hotspot Fort – Beneden - Lent. De externe werking van de woningbouw op deze natuurwaarden zal onderzocht moeten worden. Ook vanuit de flora en fauna wetgeving zijn belemmeringen te verwachten. Volgens een uitgevoerde inventarisatie van Alterra is er een steenuil in het gebied aanwezig. Vervolgonderzoek in het kader van flora en fauna is noodzakelijk.

Van de omringende landbouwpercelen zal uitgezocht moeten worden of zij een spuitzone hebben die van invloed is op de geplande woningbouw. Bij een toename van het verharde oppervlakte zal rekening gehouden moeten worden met de berging van water. Regenwater kan via een wadi naar de bestaande singel worden gevoerd.

Conclusie

Het noordelijke deel van deze locatie biedt goede kansen voor het permanent bouwen van extra woningen. Er wordt geadviseerd om tijdig te starten met het aanvullend onderzoek in het kader van natuur, flora & fauna en geluidshinder. Aan de hand van deze aanvullende gegevens kan een beter definitief oordeel geveld worden over de ruimtelijke haalbaarheid.

10

Locatie Wolfskuilseweg

WOLFSKUILSEWEG

Zie kaart nr.3

Deze locatie, ook wel “locatie Breed”, genoemd ligt aan de kruising van de Energieweg en de Wolfskuilseweg. In het recente verleden waren er plannen om op het terrein garagebedrijven en een tuincentrum te realiseren. Deze plannen hebben geen doorgang gevonden waardoor de locatie beschikbaar is als nieuwbouwlocatie voor de versnelde woningbouw.

Het terrein valt eigenlijk in twee delen op te delen: het westelijk deel dat grenst aan de Energieweg en het oostelijke dat grenst aan de Bredestraat en park West.

Het realiseren van sociale woningbouw op het westelijke deel van het terrein levert tal van problemen op. Het terrein valt binnen het gezoneerde industrieterrein, ligt dichtbij de Energieweg en binnen het invloedgebied van een gasleiding. Bewoners kunnen geluidsoverlast verwachten en moeten rekening houden met een relatief slechte luchtkwaliteit. Bovendien kan het realiseren van woningen binnen het gezoneerde industrieterrein juridische problemen opleveren met de bedrijven die gebruik maken van het industrieterrein. Het uiterst westelijke deel van het terrein ligt overigens onder een hoogspanningsmast en is daardoor niet bruikbaar.

Vanuit economisch oogpunt verdient het de voorkeur de westzijde van het terrein beschikbaar te houden voor bedrijvigheid. Bedrijven zijn immers minder kwetsbaar voor de negatieve milieuaspecten. Tevens hebben bedrijven, in tegenstelling tot woningen, baat bij het vestigen op een “zichtlocatie” aan de energieweg.

De oostzijde van het terrein biedt in principe betere kansen voor het het realiseren van tijdelijke woningen. Het realiseren van woningen zal aan deze zijde minder hinder ondervinden van de negatieve effecten van het bedrijventerrein en de Energieweg. De woningen zouden bij voorkeur ontsloten worden op de Bredestraat.

Een gevoelig punt bij de realisatie van woningen op het oostelijke deel van deze locatie is de verhouding met de ontwikkeling van park West en de toezeggingen over woningbouw die gedaan zijn richting Dorpsbelang Hees. Het is wenselijk om dorpsbelang Hees reeds in een vroegtijdig stadium bij een mogelijke ontwikkeling te betrekken.

Conclusie

De oostzijde van de locatie is kansrijk. Wel moet rekening worden gehouden met park West en met dorpsbelang Hees. Het verdient de voorkeur de westzijde van het terrein beschikbaar te houden voor bedrijvigheid.

Locatie Station Lent

STATION LENT

Zie kaart nr.4

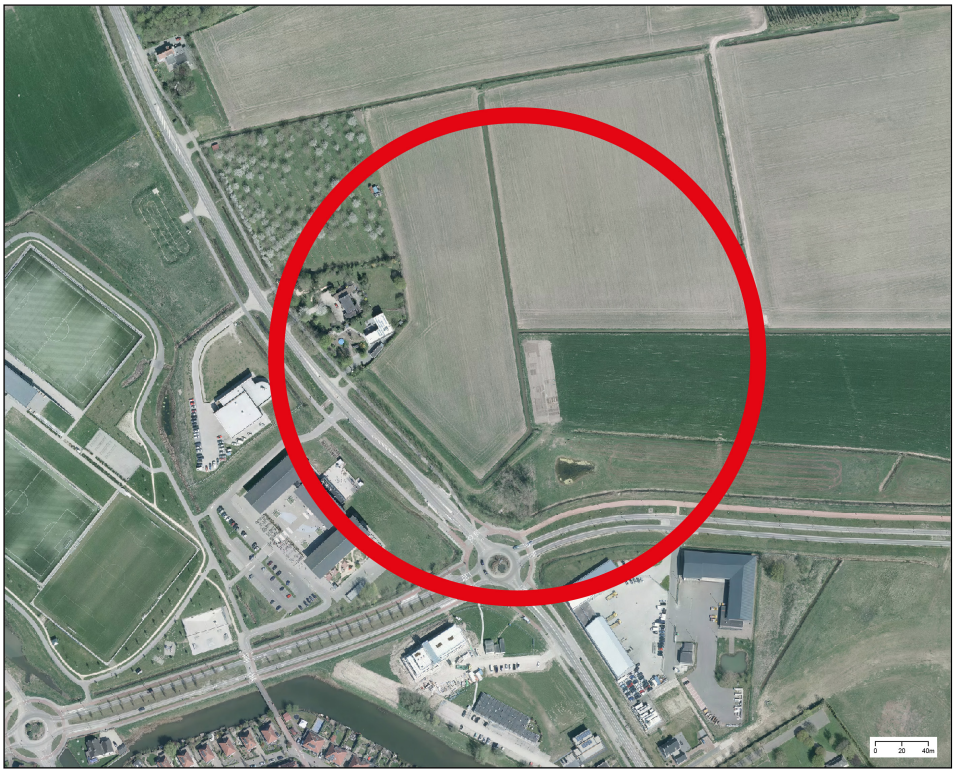
Deze locatie ligt net ten westen van het spoor in de directe nabijheid van het NS station Lent. Door de centrale ligging dichtbij het station is dit een locatie met veel economisch potentieel. Vanuit economisch en ruimtelijke oogpunt zou deze locatie uitermate geschikt zijn voor het realiseren van een kantoorgebouw. Tijdens de crisis zijn veel kantoorlocaties in de stad getransformeerd naar andere functies. Het is daarom van belang zorgvuldig om te gaan met locaties die geschikt zijn voor het realiseren van grootschalige kantoren. Op dit moment wordt er op andere plaatsen in de Waalsprong reeds voorzien in de kantoorbehoefte. Een tijdelijke invulling met sociale huurwoningen zou dus een optie kunnen zijn.

Ondanks de centrale ligging is deze locatie toch relatief geïsoleerd door de omringende infrastructuur. Op dit moment wordt onderzocht of het terrein niet anders ingedeeld kan worden door het verleggen van een fietspad. Hierdoor zou het zuidelijke deel van het terrein onderdeel gaan uitmaken van Hof van Holland. Het noordelijke deel blijft dan beschikbaar voor een tijdelijke invulling. Door de prominente ligging van de locatie als “poort” naar Hof van Holland is het wenselijk dat hier extra aandacht is voor de ruimtelijke uitstraling van eventuele tijdelijke woningbouw.

Het probleem met een tijdelijke invulling van deze locatie is dat er behoorlijke investeringen noodzakelijk zullen zijn om het perceel goed bereikbaar te maken voor autoverkeer. Deze investeringen zijn beter te rechtvaardigen voor een permanente invulling dan voor een tijdelijke invulling. Ook het afwijken van de parkeernorm is hier niet wenselijk omdat er al een hoge parkeerdruk in de omgeving is door de nabijheid van station Lent.

Conclusie

Een tijdelijke invulling van het noordelijke deel van de locatie behoort tot de mogelijkheden. Het is echter een complexe locatie waarbij afstemming moet worden gezocht met de ontwikkeling van Hof van Holland en rekening gehouden moet worden met de gewenste permanente invulling van het terrein. Tot slot zal de ontwikkeling van tijdelijke woningen op deze locatie waarschijnlijk niet goedkoop zijn.

Locatie Zuiderveld

ZUIDERVELD (Griftdijk)

Zie kaart nr.7

Zuiderveld onderscheidt zich van de andere locaties doordat er reeds een woonbestemming aanwezig is. Dit heeft belangrijke implicaties voor de snelheid waarmee tijdelijke woningen gerealiseerd kunnen worden. Er is immers geen planologische procedure noodzakelijk.
Het feit dat er een woonbestemming rust op deze gronden betekent overigens ook dat de Gemeente Nijmegen in het recente verleden reeds heeft onderzocht en beoordeeld dat het gebied geschikt is om in te wonen. Bij de realisatie van tijdelijke woningen wordt wel gezocht naar een manier waarop de infrastructuur toekomstbestendig kan worden aangelegd. Dit betekent dat de infrastructuur ook na de tijdelijke invulling nog steeds gebruikt kan worden.

Het is wenselijk om tijdelijke nieuwbouw in het zuidwestelijke deel van Zuiderveld te concentreren. Op deze wijze kunnen de bewoners gebruik maken van de voorzieningen van Woonpark Oosterhout en ontstaan er kansen voor integratie.

Doordat het terrein geruime tijd braak heeft gelegen bestaat de kans dat hier zeldzame flora of fauna aanwezig is op het terrein. Bij ontwikkeling is het uitvoeren van nieuw flora & fauna onderzoek aan te raden.

Conclusie

Vanuit ruimtelijk oogpunt een zeer kansrijke locatie die snel inzetbaar is.

16

Locatie IBIM

IBIM (Groenewoudseweg)

Zie kaart nr.8

Achter het “oude” Doornroosje aan de Groenewoudseweg, Parallel aan het spoor en de snelfietsroute, is een groenstrook beschikbaar. Doordat het spoor zo nabij is zal er sprake zijn van een hoge geluidsbelasting.

Door de directe nabijheid van de snelfietsroute zal het terrein waarschijnlijk ontsloten moeten worden op de Groenewoudseweg. Het zal echter lastig zijn om hier een goed functionerende ontsluiting te krijgen. Het betreffende stuk van de Groenewoudseweg en de nabijgelegen kruising van Groenewoudseweg en St. Annastraat zijn namelijk al zwaar belast. Naast de ontsluiting en de toename van het aantal verkeersbewegingen ligt de locatie ook gevoelig qua parkeren. Het gebied grenst namelijk aan een gebied met gereguleerd parkeren.
Door het grote aantal treinreizigers dat elke dag deze locatie passeert is hier feitelijk sprake van en “zichtlocatie”. Het is aan te raden om hier ondanks de tijdelijkheid van de bouwwerken toch voldoende rekening te houden met de ruimtelijke kwaliteit van de te bouwen woonunits. Dit is extra van belang op de hoeken waar het spoor de St. Anna en de Groenewoudseweg kruisen.

Een gedeelte van deze locatie is overigens ook in beeld als locatie voor tijdelijke woningen voor expats.

Conclusie

Deze locatie biedt kansen voor het realiseren van tijdelijke woningen. Bij de uiteindelijke planvorming zal gezocht moeten worden naar een acceptabele manier van ontsluiten. Om de ruimtelijke- en mobiliteitsimpact te minimaliseren zou het wenselijk kunnen zijn het aantal woningen hier gelimiteerd te houden.

18

Locatie Postweg

POSTWEG

Zie kaart nr.9

Net ten zuiden van de verzetsheldenbuurt ten oosten van de Groesbeekseweg bevindt zich een open groene ruimte. Het noordelijke gedeelte, grenzend aan de verzetsheldenbuurt biedt kansen voor de tijdelijke nieuwbouw van woningen voor statushouders.

Het gebied kenmerkt zich door een parkachtige sfeer en heeft relatief hoge natuurwaarden. De potentiële bouwlocatie ligt op slechts 100 meter afstand van het Gelders NatuurNetwerk (GNN). Tevens wordt het terrein omringd door de hoofdgroenstructuur. Ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het aantrekkelijk om deze open groene setting niet te verstoren. Hierdoor wordt tevens voorkomen dat het zicht op de begraafplaats aan de Kwakkenberg wordt belemmerd. Vanwege de ligging en de natuurpotentie van het terrein willen we zoeken naar een woningbouwprogramma met een specifiek duurzaam karakter.

Ontsluiting op de Groesbeekseweg is mogelijk problematisch. Er is onvoldoende ruimte voor een goede ontsluiting voor auto's. Bovendien is het zicht tijdens het oprijden van de Groesbeekseweg waarschijnlijk beperkt. Onderzocht moet worden of aansluiting op de Postweg mogelijk is. Voor langzaam verkeer moet bestudeerd worden of ontsluiting via de verzetsheldenbuurt mogelijk is. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het hoogteverschil tussen de beoogde bouwlocatie en de Albert Marcussestraat.

Conclusie

Deze locatie biedt waarschijnlijk kansen voor tijdelijke nieuwbouw van een niet al te grote omvang. Door de omvang beperkt te houden kan beter rekening gehouden worden met de aanwezige groen- en natuurwaarden en is het gemakkelijker te voorzien in een goede ontsluiting en voldoende parkeerplaatsen. Ook de mogelijke negatieve impact op de ruimtelijke kwaliteit van het gebied zal hierdoor gelimiteerd blijven.

Locatie Boterfabriek

BOTERFABRIEK

(Krayenhofflaan)

Zie kaart nr.10

De Boterfabriek is een locatie in Nijmegen west, aan de oostelijke rand van het Waterkwartier. Deze wijk kent al enkele buurten met een behoorlijk percentage huurwoningen in de laagste prijscategorie. De huidige en toekomstige leefbaarheid van deze wijk is, en blijft, een belangrijk aandachtspunt voor gemeente Nijmegen en voor de woningbouwcorporaties.

De ligging dichtbij de voorzieningen van de binnenstad maakt de locatie aantrekkelijk als nieuwbouwlocatie voor sociale woningbouw. Door maatwerk te leveren in het kader van o.a. prijsstelling en doelgroep kan bij de uitwerking van een nieuw woningbouwprogramma rekening gehouden worden met de leefbaarheid van de wijk. Het toevoegen van sociale woningbouw mag in ieder geval de draagkracht van de wijk niet overstijgen.

Het terrein van de Boterfabriek ligt besloten tussen de Weurtseweg in het noorden en de Voorstadlaan in het zuiden. Op het terrein staat een gebouw met beschermde status als identiteitsbepalend object. Dit betreft het witte gebouw met het rode dak. Dit gebouw zal niet gesloopt worden. Er kan wel aanpalend aan het gebouw gebouwd worden. De rest van de gronden en gebouwen kunnen gesloopt/bebouwd worden. Voor het pand net naast het monumentale pand zou herbouw zelfs kansen bieden voor een kwaliteitsimpuls.

Het realiseren van tijdelijke woningen zonder de bestaande bebouwing mee te nemen in de plannen zal een lastige opgave worden. Het is op deze wijze moeilijk om op het binnenterrein voldoende ruimte te vinden voor een stedenbouwkundig aanvaardbare nieuwbouw.

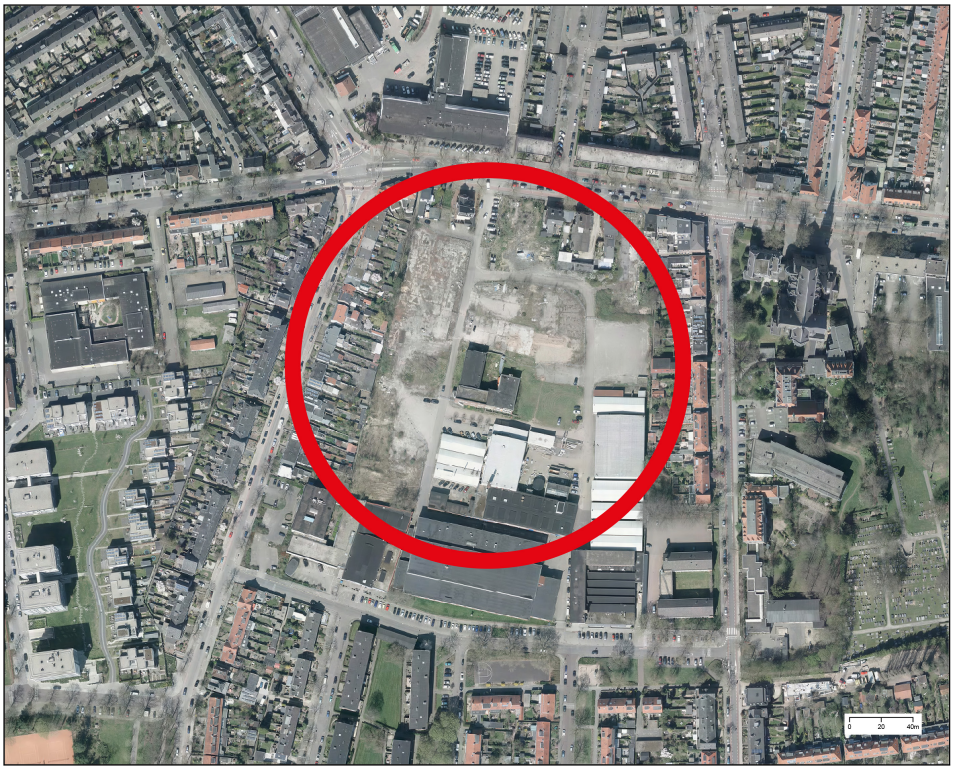
De beste kansen ontstaan door de huidige kwalitatief laagwaardige bebouwing te slopen en het gehele terrein integraal te ontwikkelen voor permanentenieuwbouw van sociale huurwoningen. Op deze wijze kan respectvol omgegaan worden met het aanwezige groen zoals de waardevolle bomen aan de zuidzijde en het Krayenhofpark[2].

In een integrale aanpak van het gehele terrein kan ook ruimte gevonden worden voor voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein. Afwijken van de parkeernorm is hier namelijk lastig te motiveren vanwege de nabijheid van gereguleerd parkeren. De ontsluiting van deze ontwikkeling vindt bij voorkeur plaats op de Voorstadlaan.

Conclusie

Deze locatie biedt prima kansen voor een tijdelijke of wellicht zelfs een permanente invulling met woningen. Voorwaarde is wel dat de huidige kwalitatief laagwaardige bebouwing meegenomen wordt in een integrale herontwikkeling van het gebied met voldoende ruimtelijke kwaliteit.

2. Park Krayenhof is onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Nijmegen.

Locatie Smits Draad

SMIT DRAAD (groenestraat)

Zie kaart nr.12

Voor dit gebied is recentelijk een bestemmings-planprocedure gevoerd. Deze procedure zou onder meer de vestiging van een supermarkt en de realisatie van zorgwoningen mogelijk maken. Het gedeelte waar de zorgwoningen zouden moeten komen is vernietigd door een uitspraak van de Raad van State. Nu wordt onderzocht of op de plek van de zorgwoningen tijdelijke nieuwbouw van sociale huurwoningen plaats kan vinden.

De uitspraak van de Raad van State had te maken met de geluidsproductie van het naburige bedrijf Alfa Laval. Als we deze locatie willen inzetten voor de tijdelijke nieuwbouw van sociale woningen dan zal er uitgebreid aandacht besteed moeten worden aan dit aspect. Het is goed mogelijk dat technische ingrepen noodzakelijk zijn om het plan juridisch uitvoerbaar te maken.

Ook de ontsluiting verdient extra aandacht. Deze lag voor de zorgwoningen al lastig maar was net haalbaar. Het aantal verkeersbewegingen van de nieuwe bewoners mogen het verwachte aantal verkeersbewegingen van de zorgwoningen niet overstijgen.

Conclusie

In de vorige bestemmingsplanprocedure is reeds uitgebreid aandacht besteed aan de haalbaarheid van woningbouw op deze locatie. De locatie lijkt in principe geschikt te zijn maar er is een juridisch afbreukrisico door de geluidsproductie van het naburige bedrijf.

3 SAMENVATTING LOCATIE ONDERZOEK

KANSRIJK

TIJDELIJK

Smit Draad (Groenestraat)
- Geschikt voor tijdelijke bouw mits juridisch haalbaar
- Gemeente heeft reeds beoordeeld dat hier zorgwoningen mogelijk waren
- Aandachtspunt: verkeersaantrekkende werking en parkeerdruk niet groter laten zijn dan bij zorgwoningen
- Aanbeveling: snel uitzoeken juridische haalbaarheid

Wolfskuilseweg (locatie Breed)
- Oostelijk deel is geschikt voor tijdelijke bouw
- Westelijk deel aan de Energieweg is niet kansrijk en kan beter beschikbaar blijven voor bedrijvigheid
- Aanbeveling: vroegtijdig overleg opzoeken met dorpsbelang Hees en relatie met ontwikkeling van Park West verder uitzoeken

Zuiderveld
- Geschikt voor tijdelijke bouw
- Heeft al een woonbestemming snelle realisatie mogelijk
- Aanbeveling: spoedig starten met flora & fauna onderzoek om vertraging te voorkomen

TIJDELIJK BEPERKTE OMVANG

IBIM
- Geschikt voor tijdelijke bouw
- Hou rekening met geluidsoverlast van het spoor
- Ruimtelijke uitstraling verdient extra aandacht
- Lastig qua ontsluiting, verkeersaantrekkende werking en parkeren → overweeg beperkte omvang

Postweg
- Geschikt voor tijdelijke bouw
- Hou rekening met aanwezigheid van groen en natuurwaarden → overweeg beperkte omvang
- Ruimtelijke uitstraling verdient extra aandacht
- Zeer hoge archeologische verwachtingswaarde
- Aanbeveling: tijdig starten flora & fauna onderzoek en onderzoeken ontsluitingsmogelijkheden

In deze quickscan worden locaties geselecteerd die kansrijk zijn in het kader van het versnellen van de woningbouw van betaalbare woningen voor starters en statushouders. Het is best denkbaar dat de druk op de sociale woningvoorraad ook in de nabije toekomst hoog zal blijven. In dit geval zullen locaties en wijken die in deze quickscan buiten beschouwing worden gelaten mogelijk opnieuw overwogen worden.

PERMANENT

Wijers

- Geschikt voor permanente bouw
- Hou rekening met spoor (geluid en ext. veiligheid) en omliggende natuurwaarden
- Aanbeveling: tijdig starten met onderzoek naar geluidshinder en flora & fauna

Boterfabriek

- Geschikt voor permanente bouw
- Aanbeveling: huidige kwalitatief laagwaardige bebouwing slopen en meenemen in planontwikkeling.
- Hou rekening met aanwezige groenwaarden en beschermde status “witte gebouw”
- Zeer hoge archeologische verwachtingswaarde

NIET KANSRIJK

Nabij station Lent

- Een matig kansrijke locatie voor tijdelijke bouw
- Onzekerheid door ontwikkelingen in Hof van Holland en verandering van infrastructuur
- Na verwachting duur om te ontwikkelen
- Wellicht beter om op termijn na te denken over een permanente invulling met wonen en/of economische functies

Het is bij dit soort locatieonderzoeken gebruikelijk om de locaties en de verschillende beoordelings-aspecten in een matrix weer te geven. Het voordeel hiervan is dat locaties makkelijk te vergelijken zijn. Het nadeel is dat het genuanceerde verhaal over elke unieke locatie en het verschillende gewicht dat aan aspecten wordt toegekend in een dergelijke matrix vaak onvoldoende tot zijn recht komt. Daarom is voor een andere aanpak gekozen: voor iedere locatie zijn een aantal “highlights” genoemd. Dit zijn de aspecten die het meest relevant zijn bij de keuze voor of tegen deze locatie.

Uiteindelijk blijkt de locatie “Nabij station Lent” op dit moment weinig kansrijk te zijn voor het versnellen van de sociale woningbouw. De overige locaties bieden allemaal voldoende kansen om de bouw van betaalbare woningen in Nijmegen te versnellen.

4 NIEUWBOUWLOCATIES: ENKELE OVERWEGINGEN

Volledigheidshalve bespreken we in dit hoofdstuk nog een aantal overwegingen die in algemene zin van toepassing zijn bij het realiseren van (tijdelijke)woningbouwlocaties. Deze overwegingen zijn vooral relevant in een volgende fase, waarin kansrijke locaties verder worden uitgewerkt.

EISEN AAN NIEUWBOUW

De instroom van statushouders betekent in principe de instroom van nieuwe Nederlanders en, voor onze stad, de instroom van nieuwe Nijmegenaren. De eisen voor huisvesting van deze groep mensen zijn in beginsel dan ook het zelfde als voor andere inwoners met een laag inkomen. De ambitie is om deze groep mensen dezelfde woonkwaliteit te bieden als andere Nijmegenaren. Niet meer, niet minder.

Toch is er nog steeds sprake van een bijzondere doelgroep. Het is een doelgroep die in sommige gevallen extra hulp nodig heeft en vooral ook kansen moet krijgen om te integreren met de rest van de samenleving. Bovendien zal mogelijk een gedeelte van deze mensen in de toekomst terugkeren naar het land van herkomst.

Door de grote instroom van dit moment en de onzekerheid over de verblijfsduur wordt gedacht aan een combinatie van tijdelijke en permanente huisvestingslocaties. Ook de tijdelijke huisvestinglocaties zullen echter moeten voldoen aan de normale eisen aan woonkwaliteit.

JURIDISCHE ASPECTEN

Voor het bouwen van nieuwe woningen en ook voor het plaatsen van nieuwe woonunits is een omgevingsvergunning vereist. Via deze vergunningen zal ook een toets aan het bestemmingsplan plaatsvinden. Het grootste deel van de door ons onderzochte locaties heeft geen woonbestemming. Dit betekent dat voor deze locaties een planologische procedure noodzakelijk zal zijn.

Voor permanente huisvesting kan een nieuw bestemmingsplan of projectbesluit worden opgesteld. Beiden zijn weliswaar zorgvuldige, maar ook tijdrovende procedures. Voor deze procedures moet rekening gehouden worden met een proceduretijd van 1 jaar. In het geval van langlopende beroepsprocedures kan dit nog verder uitlopen. Bij bestemmingsplannen en projectbesluiten moet uitgebreid gemotiveerd worden waarom de ontwikkeling niet in strijd is met een ‘goede ruimtelijke ordening’.

TIJDELIJKE AFWIJKING VAN HET BESTEMMINGSPLAN

Voor het tijdelijke gebruik voor de functie ‘wonen’ voor een periode van maximaal 10 jaar is het sinds 1 november 2014 mogelijk te volstaan met een omgevingsvergunning (Bor, bijlage II, artikel 4, lid 11). Deze omgevingsvergunning behelst tevens de planologische procedure om tijdelijk af te wijken van het bestemmingsplan. Het betreft zowel het gebruik van gronden als de bouw van bouwwerken zoals noodunits. Voorwaarde hierbij is dat het feitelijk mogelijk en aannemelijk moet zijn dat de activiteit zonder onomkeerbare gevolgen kan worden beëindigd. Het plaatsen van tijdelijke woonunits voldoet waarschijnlijk aan deze eis. Verlenging van de tijdelijkheid van 10

jaar met een nieuwe omgevingsvergunning krachtens artikel 4, lid 11, is niet mogelijk.
De vergunning kan binnen 8 weken worden verleend, waardoor belangrijke tijdwinst kan worden behaald.

GOEDE RUIMTELIJKE ORDENING
Gelet op de mogelijke maatschappelijke weerstand tegen deze nieuwe ontwikkelingen is het van belang de omgevingsvergunning adequaat te motiveren, waarbij in het bijzonder aandacht dient te worden besteed aan de effecten van de nieuwe huisvesting voor het woon- en leefklimaat van omwonenden. Verder dienen vanzelfsprekend de vereisten uit het Bouwbesluit in acht te worden genomen, waarbij in het bijzonder brandveiligheidseisen van belang zijn.
Net als bij bestemmingsplannen en projectbesluiten zal aangetoond moeten worden dat er geen strijd is met een ‘goede ruimtelijke ordening’. Toch zijn er ook verschillen. Bij een omgevingsvergunning voor tijdelijke bouwwerken hoeft niet te worden getoetst op welstandsaspecten. Voorts is het verrichten van akoestisch onderzoek niet nodig omdat voor afwijkingen van ten hoogste tien jaar de grenswaarden van de Wet geluidhinder niet gelden.
Het bepalen van de mate waarin een project strijdig is met de eisen van een ‘goede ruimtelijke ordening’ is maatwerk. Rekening houdend met het grote maatschappelijke belang dat toegekend wordt aan deze versnelde woningbouw is het wellicht mogelijk bepaalde zaken te accepteren. Het zal echter lastig zijn om nadelige effecten te motiveren die niet terug te draaien zijn nadat de tijdelijke functie gestaakt is. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verstoren van archeologische waarden of van de bestaande flora en fauna. Beperkte tijdelijke overlast is anderzijds misschien wel acceptabel in een dergelijk geval.
Voordat we ingaan op de beoordeling van de geselecteerde locaties is het nuttig om aandacht te besteden aan een aantal ruimtelijke elementen die in zijn algemeenheid van belang zijn maar niet direct terugkomen in de beoordeling van de locaties. Door kennis te nemen van deze aspecten kan er bij de definitieve locatiekeuze en eventueel verder onderzoek rekening mee gehouden worden.

COMMUNICATIE

De (tijdelijke) nieuwbouw van woningen in de directe omgeving zal voor veel bewoners en bedrijven in Nijmegen een nieuwe situatie opleveren. Het is te verwachten dat er vragen gesteld zullen worden over het “hoe” en “waarom” van deze huisvesting. Helemaal in gevallen waarbij de nieuwbouw gedeeltelijk bestemd is voor het opvangen van statushouders. Het is daarom van groot belang betrokkenen tijdig en adequaat te informeren over de ontwikkelingen die te verwachten zijn en waarom deze noodzakelijk zijn.

OVERIGE OVERWEGINGEN

RUIMTELIJKE KWALITEIT
In de juridische paragraaf hebben we reeds aangegeven dat tijdelijke woningbouw niet hoeft te worden getoetst aan welstandseisen. Toch is enige nuancering hier wenselijk. Het feit dat dergelijke plannen niet door de welstandscommissie worden getoetst betekent niet dat de ruimtelijke kwaliteit van gebouw en omgeving irrelevant zijn. Een behoorlijke ruimtelijke uitstraling zal naar verwachting bijdragen aan het genereren van draagvlak bij omwonenden en andere belanghebbenden.

GEREGULEERD PARKEREN

Eerder in dit stuk is geoordeeld dat gemotiveerd afwijken van beleidsnormen wellicht mogelijk is als het gaat om tijdelijke nieuwbouw. De parkeernormering is één van deze beleidsnormen. De mate waarin gemotiveerd afgeweken kan worden van deze normering is onder andere afhankelijk van de financiële mogelijkheden van de doelgroep maar ook van de reeds aanwezige parkeerdruk in de omgeving. Gebieden met gereguleerd (betaald) parkeren hebben gereguleerd parkeren omdat er sprake was van een hoge parkeerdruk in de omgeving. Voor potentiële nieuwbouwlocaties in de nabijheid van gereguleerd parkeren zal het lastiger zijn om af te wijken van de parkeernormering.

WATER

Bij nieuwbouw van tijdelijke of permanente woningen zal de afvoer en infiltratie van regenwater in principe op eigen terrein plaats moeten vinden. Als er sprake is van een grote toename aan verhard oppervlakte op het terrein kan er tevens om compensatie van waterberging gevraagd worden.

EXTERNE WERKING GNN EN NATURA 2000

Nieuwbouw plegen in beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000 of het Gelders Natuur Netwerk (GNN) is zwaar gereguleerd en vaak moeilijk uitvoerbaar. Maar ook voor potentiële huisvestingslocaties die net buiten deze gebieden liggen kan alsnog gevraagd worden aan te geven welke impact de nieuwbouw zal hebben op de betreffende natuurgebieden. Met name voor locaties die op korte afstand van GNN of Natura 2000 zijn gelegen zal een deugdelijke motivering van deze “externe werking” noodzakelijk zijn. Wanneer effecten op de aanwezige natuur niet uit te sluiten zijn is de provincie bevoegd gezag. In dergelijke gevallen kan de gemeente dus niet zelfstandig beslissen.

FLORA EN FAUNA

Voor wat betreft vogels met een vaste rust en verblijfplaats is het niet mogelijk om ontheffing te verlenen op basis van het maatschappelijke belang van een goede huisvesting van starters en statushouders. De daadwerkelijke aanwezigheid van dergelijke vogels zou dus een serieuze belemmering kunnen vormen voor ontwikkeling.

Indien er op een locatie reeds bebouwing aanwezig is, bestaat de kans dat hier vleermuizen leven. Als deze bestaande gebouwen gesloopt moeten worden ten behoeve van de nieuwe woningbouw dan zal de aanwezigheid van vleermuizen onderzocht moeten worden. Deze aanwezigheid kan slechts in bepaalde maanden getoetst worden. Is er sprake van sloop dan is het dus verstandig om een dergelijk onderzoek tijdig te starten.

5 CONCLUSIE

In deze quickscan heeft een ruimtelijke verkenning op hoofdlijnen plaatsgevonden van potentiële locaties voor (tijdelijke) nieuwbouw van woningen voor statushouders en andere starters. Gezien de urgentie waarmee gezocht moet worden naar extra betaalbare woningen was het van belang snel te komen met een lijst van kansrijke locaties.

Uit de samenvatting van het locatieonderzoek (hoofdstuk 3) blijkt dat de meeste locaties als kansrijk worden beoordeeld voor het realiseren van sociale woningbouw. **Zuiderveld** valt op omdat het de beste kansen biedt om een snelle start te maken met het realiseren van **tijdelijke woningen**. Ook het terrein aan de **Groenestraat** is in principe zeer geschikt voor tijdelijke nieuwbouw. Hier zal wel nader onderzocht moeten worden hoe omgegaan wordt met de geluidsproductie van Alfa Laval. Tot slot biedt het oostelijke deel van de locatie aan de **Wolfskuilseweg** goede mogelijkheden voor tijdelijke nieuwbouw. Bij realisatie van deze locatie moet rekening gehouden worden met de ontwikkeling van Park West. Ook is het aan te raden in een vroegtijdig stadium contact te zoeken met Dorpsbelang Hees.

Het **IBIM** terrein en de **Postweg** bieden prima kansen voor de tijdelijke nieuwbouw van sociale huurwoningen. Voor deze locaties wordt aanbevolen **terughoudend te zijn in de omvang van de nieuwbouw**.

De locatie **Wijers** biedt uitstekende kansen voor de **permanente bouw** van sociale huurwoningen. Tot slot geldt ook voor de **Boterfabriek** dat de beste kansen zich aandienen in het kader van de permanente nieuwbouw.

Uiteraard is het mogelijk dat uit vervolgonderzoek en het doorlopen van planologische procedures blijkt dat bepaalde locaties onverhoopt lastiger uitvoerbaar zijn dan nu verwacht wordt. De integrale en multidisciplinaire opzet van de quickscan geeft echter een goed beeld van de beschikbare locaties. Op basis van de resultaten van deze quickscan kan het college van Burgemeester en Wethouders opdracht geven om te starten met de versnelde woningbouw op de aangegeven kansrijke locaties.

Zodra het college een keuze heeft gemaakt voor de locaties die verder ontwikkeld kunnen worden, kunnen concrete bouwplannen en business cases ontwikkeld worden. Het zal maatwerk vergen om voor elke locatie het juiste plan te ontwikkelen. Om deze plannen uit te kunnen voeren zullen ook planologische procedures doorlopen moeten worden.

Brief aan de raad - Quick scan extra tijdelijke woningbouw

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

De Rekenkamer neemt een onafhankelijke positie in binnen de gemeente Nijmegen.

Ingekomen stuk D33 (PA 11 mei 2016)

GEMEENTE Nijmegen

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon (024) 329 23 38
Telefax (024) 323 59 92
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Afschriften voor: fracties, college

Datum	Ons kenmerk	Contactpersoon
21 maart 2016	BM60/16.0002705	Jelly Smink
Onderwerp	**Bijlagen**	**Doorkiesnummer**
Rekenkamer: jaarverslag 2015	1	024 329 2338

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ter informatie het jaarverslag 2015 van de Rekenkamer. Wij leggen hierin verantwoording af over de door ons uitgevoerde activiteiten in 2015. Tevens doen wij verslag van de stand van zaken van de uitvoering van de aanbevelingen, toezeggingen en besluiten uit en naar aanleiding van de rapporten die wij sinds 2013 aan uw raad hebben uitgebracht. Die stand van zaken is bijgewerkt tot 1 maart 2016.

In deze brief willen wij uw specifieke aandacht vragen voor de volgende punten:

- Nieuwe werkwijze opstellen Onderzoeksplan
  De werkwijze voor het opstellen van het onderzoeksplan waarbij tijdens de totstandkoming twee keer een gesprek wordt gevoerd tussen vertegenwoordigers uit de raad en de Rekenkamer bevalt nog steeds goed. Afgesproken is dit te blijven doen. Aanvullend is afgesproken, nu de onderzoeksplannen van de Rekenkamer een looptijd van twee jaar krijgen, om twee keer per jaar bij elkaar te komen en het te hebben over de uitvoering van het Onderzoeksplan. Deze gesprekken vinden plaats naast de bijeenkomsten die de Rekenkamer blijft organiseren voor de klankbordgroepen uit de raad per onderzoek. De gesprekken met de ‘klankbordgroep Onderzoeksplan’ zullen vooral gaan over de stand van zaken en planning van de uitvoering van het Onderzoeksplan, en zaken die bij meerdere onderzoeken terugkomen.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

- Opkomst klankbordgroepen
  Sinds 2013 wordt er voor alle Rekenkameronderzoeken van enige omvang een klankbordgroep uit de raad samengesteld. In de bijeenkomsten van de klankbordgroep wordt van gedachten gewisseld over de onderzoeksvraag, de (mogelijke) aanpak, maar ook over de eerste bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Idee achter de klankbordgroepen is dat de raad nauwer betrokken is bij de onderzoeken, waardoor het uiteindelijke rapport beter aansluit op de kennis en behoefte van de raad en er ook meer garanties zijn voor doorwerking. In tegenstelling tot 2013 en 2014 was de opkomst van de klankbordgroepbijeenkomsten in 2015 regelmatig laag, met soms maar twee of drie raadsleden per bijeenkomst. Navraag heeft opgeleverd dat de bijeenkomst wel gewaardeerd worden door raadsleden en er ook behoefte aan is, maar dat het met regelmaat (op het laatste moment) niet mogelijk blijkt deel te nemen. Onze secretaris heeft daarom diverse malen klankbordgroepleden die niet aanwezig waren individueel of in een klein groepje bijgepraat. Nadeel van deze aanpak is dat het gezamenlijke gesprek over (een specifiek onderdeel van) het onderzoek niet of minder goed uit de verf komt.

- Wijze waarop wordt omgegaan met toezeggingen en afspraken
  Het college doet regelmatig toezeggingen aan de gemeenteraad. Dat gebeurt in raadsvoorstellen en brieven, maar bijvoorbeeld ook als reactie op vragen vanuit de gemeenteraad of naar aanleiding van Rekenkamerrapporten. Evenzo maken raad en college regelmatig afspraken, bijvoorbeeld over de uitvoering van een evaluatie of het x-jaarlijks actualiseren van een Kadernota. Wij hebben eerder al aangegeven dat het nakomen van deze toezeggingen en afspraken een hardnekkig knelpunt is: de opvolging van toezeggingen neemt meer dan eens veel doorlooptijd in beslag of gebeurt helemaal niet, en de raad komt hier zelden op terug als er geen actuele aanleiding voor is. Belangrijke oorzaak is dat gedane toezeggingen en afspraken niet in beeld zijn. Wij vragen er nu weer aandacht voor om het vastleggen van toezeggingen, het controleren van de uitvoering en het bereiken van resultaten systematisch en voor iedereen zichtbaar in te regelen.

- Ontwikkelingen aandachtspunten vorig jaar
  Naar aanleiding van haar jaarverslag over 2014 heeft de Rekenkamer specifiek aandacht gevraagd voor de gebruikte indicatoren in de begroting en de terugval in het verbetertraject rond het dossierbeheer. De Rekenkamer constateert dat de gemeenteraad en de auditcommissie hier (nog) geen actie op hebben ondernomen.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Met de auditcommissie hebben wij afgesproken om jaarlijks een gesprek te voeren naar aanleiding van het jaarverslag van de Rekenkamer, en meer in het bijzonder over de aandachtspunten die de Rekenkamer daaruit voor de raad destilleert.

Met vriendelijke groet,

M. Wilke
Voorzitter Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

J. Smink
Secretaris Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

JAARVERSLAG 2015

MAART 2016

Colofon

De Rekenkamer heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Haar doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren. Daartoe voert zij onderzoek uit op het gebied van:

- Doeltreffendheid:
  Bij dit type onderzoek wordt nagegaan of de gewenste resultaten daadwerkelijk worden bereikt
- Doelmatigheid
  Bij dergelijk onderzoek gaan we na of de gewenste resultaten worden bereikt met zo weinig mogelijk middelen (personeel, geld)
- Rechtmatigheid:
  Bij onderzoek op dit terrein staat de vraag centraal of de uitvoering plaatsvindt volgens geldende wetten en regels.

Bij de uitvoering van haar onderzoeken kijkt de Rekenkamer altijd terug (wat is besloten, wat is gedaan), met als nadrukkelijk doel daarvan te kunnen leren voor de toekomst.

De wijze waarop de Rekenkamer haar onderzoeken (en overige werkzaamheden) uitvoert is vastgelegd in de Notitie Werkwijze.

Samenstelling:

de heer M. Wilke (voorzitter vanaf 1 maart 2016)

de heer H. Bekkers (lid)

de heer M. van Dam (lid)

De Rekenkamer wordt ambtelijk ondersteund door mevrouw J. Smink (secretaris/onderzoeker).

Contact:

Post:	Postbus 9105 6500 HG NIJMEGEN
Telefoon:	024 – 329 2338
E-mail:	rekenkamer@nijmegen.nl
Website:	www.nijmegen.nl/rekenkamer
Twitter:	@rekenkamer024

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

INHOUDSOPGAVE

1. Samenstelling in 2015 1
2. Onderzoeken 2015 1
   - Cultural governance 2
   - Financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente 4
   - Lokale lastenmeter 8
3. Overige uitgevoerde activiteiten in 2015 12
   - Nazorg uitgevoerde onderzoeken 12
   - Contact opgebouwd met rekenkamer(commissie)s in de regio 13
   - Lexicon geactualiseerd en aangevuld 14
   - Werving nieuwe voorzitter 14
4. Financiën 15

Bijlagen:

Bijlage 1: Stand van zaken uitvoering aanbevelingen en toezeggingen Rekenkameronderzoek voortijdig schoolverlaters

Bijlage 2: Stand van zaken uitvoering aanbevelingen en toezeggingen Rekenkameronderzoek financiële ondersteuning sportverenigingen door de gemeente

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Voor u ligt het jaarverslag van de Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen (verder: de Rekenkamer). Achtereenvolgens gaan wij in op:

1. de samenstelling van de Rekenkamer in 2015;
2. de onderzoeken opgepakt in 2015;
3. de overige uitgevoerde activiteiten in 2015;
4. de financiën.

1. SAMENSTELLING REKENKAMER IN 2015

De gemeenteraad heeft bij het instellen van de Rekenkamer in zijn huidige vorm per 1 januari 2008 bepaald dat de Rekenkamer bestaat uit drie externe leden, waaronder de voorzitter. Lid van de Rekenkamer waren in 2015 de heren A. van Ruth (voorzitter), M. van Dam en H. Bekkers.

2. ONDERZOEKEN 2015

In onderstaande tabel 1 hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste adviezen die wij in 2015 hebben uitgebracht. Na de tabel lichten wij deze toe.

Tabel 1: Overzicht van adviezen die wij hebben uitgebracht in 2015

2015	
Cultural governance	28 mei 2015
Sport: financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente	1 september 2015
Lokale lastenmeter	21 oktober 2015

In 2015 waren ook nog de volgende onderzoeken gepland:

- Vooronderzoek naar het inzicht binnen de gemeente in de budgettaire houdbaarheid van evenementen. Dit vooronderzoek is gestart en ronden wij af in het eerste kwartaal van 2016.
- Omgang met signalen uit de samenleving
  Omdat het onderzoek naar de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente meer (doorloop)tijd vroeg dan gedacht, is het onderzoek naar de omgang met signalen uit de samenleving opnieuw afgewogen bij het opstellen van het Onderzoeksplan 2016/2017. De raad heeft toen aangegeven andere onderwerpen een hogere prioriteit te geven. Alles afwegende heeft het onderzoek geen plek gekregen in het nieuwe Onderzoeksplan.

Verder was afgesproken na het zomerreces 2015 gesprekken te voeren met de fractie-specialisten zorg en welzijn en op basis daarvan het concreet te onderzoeken onderwerp rond de decentralisaties / regionalisering te bepalen. Dat onderzoek zou (grotendeels) in 2016 uitgevoerd worden. Op 3 december 2015 hebben wij dit overleg met de fractiespecialisten gevoerd. Op basis daarvan is voor 2016 een onderzoek gepland naar de kwaliteit van de stips en de sociale wijkteams vanuit het perspectief van de burger.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Cultural governance

28 mei 2015

Inleiding

De Rekenkamer was voornemens in 2015 onderzoek te doen naar de Code Cultural Governance en de effecten ervan. In 2011 was uit een vooronderzoek van de Rekenkamer gebleken dat deze Code anders dan de raad dacht door de gemeente niet afdwingbaar was ingevoerd en dat de instellingen de Code niet zichtbaar naleefden. Naar aanleiding van deze Rekenkamerbrief is de Code alsnog voor de grotere culturele instellingen verplicht gesteld. Om het onderzoek in 2015 uit te kunnen voeren, heeft de Rekenkamer over de afgelopen jaren onder meer bijgehouden op welke wijze de zes grote instellingen rapporteerden over de toepassing van de Code. Daarover is steeds op hoofdlijnen teruggekoopeld in het jaarverslag. Bij het opstellen van het onderzoeksprogramma 2015 bleek in de besprekingen met raadsleden dat zij een onderzoek naar Cultural Governance minder prioriteit gaven dan andere wensen voor onderzoek. De Rekenkamer heeft daarop besloten af te zien van het voorgenomen nazorgonderzoek naar Cultural Governance. Wel wilde de Rekenkamer de raad ter afsluiting informeren over haar bevindingen over de wijze van verantwoording door de instellingen en de controle daarop door het college in de jaren 2011 tot en met 2014. Dat is gedaan in een brief. Op de website van de Rekenkamer vindt u de volledige brief en alle stukken die daarin voorafgingen en waarnaar verwezen wordt in het vervolg van deze tekst. De essentie uit die brief hebben wij hierna opgenomen.

Brief Rekenkamer

In de Kamerbehandeling van de Rekenkamerbrief over dit onderwerp op 12 oktober 2011 hebben meerdere raadsleden opgemerkt dat de Code geen wondermiddel is, maar wel een controle-instrument om ervoor te zorgen dat gemeenschapsgeld goed wordt besteed. Gezien de omvang van de subsidies oordeelden raadsleden dat transparantie en naleving van afspraken nodig is. Niet alleen in het belang van de gemeente, maar ook in het belang van de instellingen zelf. Niemand wil meer een affaire zoals de Mensec. De Code Cultural Governance biedt geen garanties, maar is wel een belangrijk hulpmiddel, zo werd door meerdere raadsleden opgemerkt.

Zolang die lijn wordt gevolgd, vindt de Rekenkamer het belangrijk dat de Code die in Nijmegen wordt gehanteerd alle essentiële aspecten van goed en verantwoord bestuur afdekt, dat de instellingen vervolgens zorgvuldig rapporteren over alle elementen van de Code en dat de gemeente (steekproefsgewijs en) zichtbaar controleert op de toepassing van de Code en deze in de bestuurlijke gesprekken ook daadwerkelijk bespreekt.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

De bevindingen van de Rekenkamer vallen in vier aspecten uiteen:

- de landelijke Code is vormgegeven in een handreiking voor de verantwoording door de instellingen: het Nijmeegse Verantwoordingsprotocol Cultural Governance. Dit is een samengevatte versie van de landelijke Code;
- vijf van de zes instellingen rapporteren jaarlijks over de toepassing van de Code, waarbij niet zichtbaar is of het college deze rapportages controleert;
- elementen uit de rapportages zijn onderdeel van het jaarlijkse gesprek tussen gemeente en instelling waarbij niet zichtbaar is of deze besprekingen effecten hebben;
- het college heeft de raad na februari 2012 niet actief geïnformeerd over de toepassing van de Code – behoudens in de jaarstukken 2012 - en de raad er ook niet naar heeft gevraagd.

De Rekenkamer heeft deze bevindingen besproken met de portefeuillehouder cultuur. Hij ziet de Code Cultural Governance als één van de instrumenten waarmee de gemeente de culturele instellingen en hun beleid en prestaties beoordeelt. Naast de Code zijn ook de jaarstukken, de verantwoording op de andere subsidievoorwaarden en de accountantscontrole belangrijke instrumenten en bronnen van informatie. Deze worden in het jaarlijkse bestuurlijke gesprek met elk van de instellingen besproken. Daarnaast is er ook op andere momenten tussentijds en vaak informeel contact, waar gemeente en instellingen informatie uitwisselen. Volgens de portefeuillehouder heeft de Code een bewustwording bij de instellingen bewerkstelligd over het belang van het organiseren van ‘good governance’. Dat is ook de belangrijkste functie van de Code. De wetenschap dat de culturele instellingen in Nijmegen inmiddels die structuur goed hebben verankerd, geeft de gemeente de mogelijkheid meer op afstand de instellingen te beoordelen.
De Code is naar de mening van de portefeuillehouder niet het meest geschikte instrument om verantwoording over de subsidie af te leggen. De Code gaat immers over een zorgvuldige interne wijze van bestuur, toezicht, controle en verantwoording binnen een instelling en niet over de juiste aanwending van subsidiegelden. Het eerste is wel een voorwaarde voor het tweede.

Zo bezien is een goede bestuurlijke inrichting van een instelling een waarborg voor goede besteding van subsidiegelden. Op grond van de subsidiebeschikkingen en de NKS worden de instellingen derhalve geacht zich zowel te verantwoorden over die waarborg voor een goede besteding, als over de feitelijke besteding zelf. De toezegging van het college tijdens de Kamerronde van oktober 2011 dat de instellingen ‘… conform deze Code verantwoording afleggen aan de gemeente en dat de gemeente de nakoming van de Code vervolgens toetst, beoordeelt en zo nodig sanctioneert’ is daarmee onverminderd actueel. De wijze waarop dit in de praktijk gebeurt, kan aanleiding zijn voor een gesprek tussen raad en college.

Raadsbehandeling

De gemeenteraad heeft de brief besproken in de Kamerronde van 9 september 2015. Door vrijwel alle fracties is toen nogmaals het belang van goede verantwoordingsinformatie (voor de raad) benadrukt. Met de portefeuillehouder is daarop de volgende afspraak gemaakt:
‘De gemeenteraad ontvangt voortaan een beknopt verslag van de uitkomsten uit de bestuurlijk

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

overleggen met de C6[1] ten aanzien van de naleving van de code Cultural Governance. De eerste rapportage ontvangt de raad voordat de besluitvorming over de budgetcontracten 2016 plaatsvindt. De raad kan naderhand aangeven of de informatie in een dergelijk voortgangsbericht voldoende is'. Op de afspraak uit 2011 betreffende de zichtbare steekproefsgewijze toetsing en controle van de verantwoordingsinformatie door de gemeente en de eventuele sanctionering naar aanleiding daarvan is niet meer ingegaan. Formeel is die toezegging daarmee nog niet van tafel. Eind 2015 heeft de gemeenteraad het toegezegde beknopte verslag ontvangen. Dit verslag betreft de passages over 'cultural governance' uit de verslagen van de bestuurlijke overleggen. Tijdens de Kamerbehandeling is het verslag door enkele fracties als erg summier bestempeld; anderen toonden zich tevreden of hebben er geen opmerkingen over gemaakt. Een expliciet standpunt over het verslag is niet ingenomen door de raad. In de nieuwe subsidiebeschikkingen voor Doornroosjes, Lindenberg, Lux, KKP en OBGZ is weer opgenomen dat zij de code Cultural Governance dienen te hanteren en in het jaarverslag verantwoording moeten afleggen over de wijze waarop dit gebeurt. Daarbij dient gebruik gemaakt te worden van het op Nijmegen toegespitst verantwoordingsprotocol.

De Rekenkamer constateert dat:

- de toezeggingen van het college tijdens de Kamerronde van oktober 2011 dat de instellingen '... conform de Code Cultural Governance verantwoording afleggen aan de gemeente en dat de gemeente de nakoming van de Code vervolgens toetst, beoordeelt en zo nodig sanctioneert' is onverminderd actueel is;
- in de praktijk niet of anders invulling wordt gegeven aan deze toezeggingen;
- de raad zich niet heeft uitgesproken over wat hij hiervan vindt en niet tot nieuwe afspraken is gekomen, anders dan dat hij jaarlijks een overzicht ontvangt van de passages betreffende Cultural Governance uit de verslagen van de bestuurlijke gesprekken;
- de raad, conform het voorstel van het college, in de subsidiebeschikkingen desalniettemin weer heeft vastgelegd dat de culturele instellingen verantwoording afleggen volgens het Nijmeegse verantwoordingsprotocol van de Code Cultural Governance.

Financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente
1 september 2015

Het onderzoek van de Rekenkamer naar de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente was vooral gericht op het geven van een antwoord op de vraag van diverse raadsfracties 'hoe het zit'. Er is gekeken naar directe en indirecte subsidies over de jaren 2010 tot en met 2014. De gemeente verstrekt directe subsidies aan sportverenigingen (en andere sportorganisaties) voor een bepaald doel, bijvoorbeeld voor deskundigheidsbevordering voor trainers of bestuursleden of

[1] C6: zes grote culturele instellingen in Nijmegen, namelijk Doornroosjes, Lindenberg, Lux, KKP (Keizer

voor het aanstellen van een betaalde trainer. Bij indirecte subsidies gaat het om de kosten die de gemeente maakt voor sportaccommodaties die niet gedekt worden door de huur die sportverenigingen betalen. Verder is gekeken naar de sturing en verantwoording op financiële ondersteuning van sportverenigingen.

Aanpak

De Rekenkamer heeft voor dit onderzoek, ondersteund door onderzoekers van het Mulier Instituut, stukken bestudeerd, álle subsidie-dossiers over de periode 2010 – 2014 doorgenomen en gesprekken gevoerd met sleutelfiguren. De gehele onderzoeksperiode is er nauw contact onderhouden met de ambtelijke contactpersoon en de klankbordgroep uit de raad. Vanwege het tijdrovende karakter van het onderzoek is in overleg met de klankbordgroep besloten de verdiepende casestudies in dit onderzoek achterwege te laten. Op de website van de Rekenkamer vindt u (een beknopte versie van) het rapport, de presentatie die de Rekenkamer daarover aan de raad gaf en het woordelijk verslag van de Kamerbehandeling. Hieronder hebben wij de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek opgenomen.

Bevindingen

Algemeen:

- De directe en indirecte subsidies voor sport bedragen jaarlijks circa € 8 miljoen.
- De bedragen voor de indirecte subsidies zijn jaarlijks vrijwel gelijk en bedragen ruim € 5 miljoen.
- De directe subsidie voor de exploitatie van de zwembaden bedroeg gemiddeld ruim € 2 miljoen.
- De directe subsidies voor sportverenigingen en overige (sport)organisaties zijn in de onderzoeksperiode gedaald van ruim € 700.000 in 2010 tot ruim € 400.000 in 2014.

Verdeling directe subsidies naar ontvanger:

- Binnen de gemeente is er geen inzicht in de verdeling van de directe subsidies naar categorieën ontvangers.
- De verstrekte bedragen aan directe subsidies worden voor ongeveer de helft aan sportverenigingen verstrekt, en voor de andere helft aan andere (sport)organisaties.
- In verhouding zijn de hoogste subsidies vooral aan overige (sport)organisaties verstrekt, en de laagste vooral aan sportverenigingen.
- Sinds 2010 heeft jaarlijks maximaal een kwart van de Nijmeegse sportverenigingen (circa 350) directe subsidie ontvangen.
- Er zijn onvoldoende gegevens over ledenaantallen van sportverenigingen beschikbaar om te kunnen bepalen hoeveel leden van sportverenigingen worden bereikt met directe subsidie(s).

Verdeling directe subsidies naar doel:

- Voor de verdeling van de middelen voor sportsubsidies gelden beleidsregels waarin de voorwaarden zijn vastgelegd om voor subsidie in aanmerking te komen.
- Er zijn door de raad enkele keren subsidieplafonds ingesteld voor (subsidie)regels die in het betreffende jaar niet bestonden.

- Er wordt gestuurd op het totale saldo van het programma; daardoor wijzigt de hoogte van de subsidieplafonds in de loop der jaren niet, ook niet als meerdere jaren op rij sprake is van over- of onderschrijdingen van een subsidieplafond.
- Binnen de gemeente bestaat geen inzicht in de omvang van de directe subsidies die per beleidsregel zijn verstrekt.
- Uit de analyse van de Rekenkamer blijkt dat er voor circa 30% van het totaal verstrekte subsidiebedrag een directe (zichtbare) relatie is met de geldende beleidsregels.
- Het komt meer dan eens voor dat:
  - subsidies worden verstrekt voor beleidsregels die op dat moment niet van toepassing zijn;
  - uit de beschikking niet kan worden opgemaakt wat het doel van de subsidie is.
- Voor een deel van de beleidsregels wordt niet of nauwelijks subsidie verstrekt.
- De meeste subsidies zijn in de onderzoeksperiode verstrekt in de categorie 'overig', waarvoor beleidsregels dus ontbreken.

Verdeling directe subsidies naar type sport:

- Binnen de gemeente bestaat geen zicht op de verstrekte directe subsidies naar typen sport.
- De meeste directe subsidies worden verstrekt aan verenigingen voor buitensport.
- Het verschil in verstrekte subsidies aan verenigingen voor binnen- en buitensport wordt steeds kleiner.
- Er zijn onvoldoende gegevens over ledenaantallen van sportverenigingen beschikbaar om de verschillen in verstrekte subsidies aan verenigingen voor binnen- en buitensport te kunnen duiden.

Indirecte subsidies:

- De exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties is niet kostendekkend.
- De dekkingspercentages voor de binnen- en buitensportaccommodaties zijn:
  - Binnensport: 66% (de indirecte subsidie is dus 34%)
  - Buitensport: 24% (de indirecte subsidie is dus 76%)
  - Totaal: 47% (de indirecte subsidie is dus 53%)
- Uit een benchmark tussen Brabantse steden blijkt dat de dekkingspercentages daar hoger liggen.
- De baten kunnen worden verhoogd door een hogere bezettingsgraad of hogere tarieven. De tarieven zijn recent verhoogd; op de bezettingsgraad wordt tot nu toe niet gestuurd.

Financiële ondersteuning van vijf sporttakken:

- Het berekenen van de financiële ondersteuning van de vijf geselecteerde sporttakken kent de nodige beperkingen, maar levert een duidelijk en overzichtelijk beeld op:

	Verstrekte subsidies (directe + indirecte subsidies) 2014	
	Totaal	**Per lid (afgerond)**
Voetbal	€ 959.221	€ 120
Hockey	€ 126.463	€ 30
Turnen	€ 26.320	€ 15
Judo	€ 6.520	€ 5
Volleybal	€ 90.570	€ 90

- Uit de gevoerde gesprekken bleek dat er geen bewust beleid aan de verschillen in financiële ondersteuning per sporttak ten grondslag ligt, maar dat deze historisch gegroeid zijn.

Financiële ondersteuning van verenigingen in het sportbeleid

- In de beleidsnota's die in de onderzoeksperiode van kracht waren is geen expliciet beleid opgenomen voor de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente; ook is niet aangegeven welke financiële instrumenten (ten aanzien van de verenigingen) worden ingezet om welke gemeentelijke beleidsdoelen te realiseren.
- Voor de directe subsidies zijn beleidsregels geformuleerd. Een specifieke relatie met de doelen van het beleid is daarin niet gelegd.

Vertaling van het sportbeleid in de begroting

- De hoofdlijnen van beleid uit de Sportnota 2007 – 2012 komen één op één terug als hoofddoelstellingen in het programma sport in de begrotingen voor 2010, 2011 en 2012.
- Ook al zijn de hoofdlijnen van beleid uit de Sportnota 2013 – 2016 gewijzigd, de hoofddoelstellingen in het programma sport in de begrotingen 2013 en 2014 zijn hetzelfde gebleven.
- De indicatoren waarmee de streefcijfers per hoofddoelstelling in de begroting worden weergegeven kennen geen lange levensduur: geen enkele indicator wordt langer dan twee jaar achtereen gebruikt.

Verantwoording van het sportbeleid in de jaarstukken:

- Over de doelstellingen in de begrotingen wordt nauwelijks verantwoording afgelegd in de jaarstukken.
- Het komt vaak voor dat de verantwoording in de jaarstukken over jaar x pas is opgenomen in de begroting of de jaarstukken van het daarop volgende jaar.
- Er is niet in alle gevallen een één-op-één relatie tussen begroting en jaarstukken: in een enkel geval wordt in de jaarstukken verantwoording afgelegd over zaken die niet in de begroting waren opgenomen.

Monitoring en evaluatie van het sportbeleid:

- Een analyse van de evaluatie van de Sportnota 2007 – 2012 levert op dat deze ingaat op zaken die:
  - niet of nauwelijks in de Sportnota zelf aan de orde waren;
  - niet of nauwelijks in de begroting aan de orde waren;
  - niet of nauwelijks in de jaarstukken aan de orde waren;
  - niet of nauwelijks in de Stads- en wijkmonitor aan de orde waren.

Aanbevelingen en toezeggingen

De Rekenkamer heeft haar onderzoek afgerond met een aantal aanbevelingen. Het college heeft in het kader van bestuurlijk hoor- en wederhoor en bij de behandeling van het rapport in de Kamerronde een aantal toezeggingen gedaan aanbevelingen uit te voeren. De raad vond deze toezeggingen voldoende; zij vond het niet nodig het rapport te behandelen in de Besluitenronde. In het overzicht in bijlage 2 zijn de aanbevelingen en toezeggingen op een rij gezet. Voor zover al aan de orde, hebben wij aangegeven hoe het staat met de uitvoering (peildatum 1 maart 2016).

College en raad zijn recent mee gestart met het opstellen van de nieuwe sportnota. Daarbij wordt rekening gehouden met de bevindingen, conclusies en aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek. Het is nu aan de raadsleden uit de werkgroep om helder te hebben wat ze willen, en dit tijdig in te brengen in de overleggen met het college. Met het oog hierop vragen wij

de bijzondere aandacht van de raad voor de volgende toezeggingen. De toezegging dat meer inzicht in de kostendekkendheid van de sportaccommodaties wordt verschaft is nog niet uitgevoerd. Voor de toezegging gericht op het verbeteren van het inzicht van de raad in de begroting (en jaarstukken) geldt dat de eerste stappen gezet zijn. Naar het oordeel van de Rekenkamer zijn de mogelijkheden voor sturing en controle door de raad daarmee echter nog niet toegenomen. Voor de aanbeveling om het begrip 'voldoende gelden' uit de NKS uit te werken in nadere regels geldt dat hier nog niets mee is gebeurd. De raad heeft het college nog geen opdracht gegeven dit op te pakken, en het college zelf is daar ook uit eigener beweging nog niet mee gestart. Ambtelijk is ons aangeven dat inmiddels wel gevraagd wordt naar andere bronnen van inkomsten van verenigingen, zodat die meegenomen kunnen worden in de afweging een subsidie al dan niet toe te kennen.

Lokale lastenmeter
21 oktober 2015

In 2014 heeft de Rekenkamer de Woonlastenmeter ontwikkeld. Iedereen kan daarmee een beeld krijgen van de lokale lasten van bewoners van Nijmegen, zien hoe deze zijn verdeeld over verschillende groepen en zelf plannen maken. Die 'iedereen' is in dit geval letterlijk, want zowel raadsleden als bewoners kunnen ermee aan de gang. De Woonlastenmeter maakt daarmee de lokale belastingen en heffingen transparant, democratiseert die kennis omdat iedereen zelf alternatieven kan bedenken en laten zien wat de effecten daarvan zijn en biedt de lokale politici de mogelijkheid afwegingen en alternatieven in het politieke debat te brengen.

In 2015 is de Woonlastenmeter aangepast en zijn de mogelijkheden vergroot. Ook is de gebruikersvriendelijkheid verbeterd. Natuurlijk zijn alle gegevens geactualiseerd. De belangrijkste inhoudelijke veranderingen zijn :

a) de lasten van bedrijven zijn nu ook in beeld (daarom is de naam veranderd van Woonlastenmeter in Lokale lastenmeter)
b) er zijn nu reële vergelijkingen mogelijk met andere gemeenten.

De Woonlastenmeter trok vorig jaar direct belangstelling van andere gemeenten. Met zes gemeenten is daadwerkelijke samenwerking ontstaan die heeft geresulteerd in de Lokale Lastenmeter 2016: Deventer, Landgraaf, Lingewaard, Hollands Kroon, Overbetuwe en Tilburg. Daarmee konden de kosten van de doorontwikkeling worden gespreid en kon van een breed kennis-platform gebruik worden gemaakt. Iedere gemeente heeft natuurlijk wel zijn eigen Lokale Lastenmeter met eigen gegevens, eigen mogelijkheden en een eigen opmaak.

Er is al veel gebruik gemaakt van de de Lokale lastenmeter. In de periode sinds de lancering op 21 oktober 2015 tot en met 31 december 2015 is de Lokale lastenmeter 2.184 keer gebruikt (waarvan

84% unieke gebruikers). Ter vergelijking: de Woonlastenmeter is in een jaar tijd (15 oktober 2014 tot en met 20 oktober 2015 7.656 keer gebruikt (waarvan 82% unieke gebruikers). Het gebruik schommelde het hele jaar rond de 20 per week, met duidelijke pieken in de weekenden na de lancering en het uitgaan van de belastingaanslagen. Dit zijn aantallen waar wij (en de afdelingen communicatie en financiën) heel tevreden mee zijn.

Ook verder is er veel belangstelling. Zo zijn wij gevraagd een workshop te verzorgen op het VNG Belastingcongres en het Jaarcongres van de NVRR over de Lokale lastenmeter. De redactie van het Tijdschrift Public Governance, Audit en Control heeft ons gevraagd een artikel over de lokale lastenmeter te schrijven. Tevens zijn wij weer door diverse gemeenten benadert die ook graag willen aansluiten op de Lokale lastenmeter.

En *last but not least*: De Rekenkamer heeft met de Woonlastenmeter de Goudvink 2015 gewonnen! De Goudvink is de jaarlijkse prijs van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies voor het beste rekenkamerproduct van het afgelopen jaar.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Aandachtspunten belastingheffing

Bij de ontwikkeling van de Woonlastenmeter in 2014 liepen wij tegen een aantal zaken aan. Toen wij hier ambtelijk geen duidelijkheid over kregen, hebben wij op 7 november 2014 een brief geschreven aan het college (en in afschrift aan de raad). De vragen en opmerkingen betroffen:

- Heffingen waarvan de hoogte niet conform de verordening is, namelijk:
  - voor losse garageboxen
  - voor hondenkennels;
- Verschillen tussen de verordeningen en de website in mogelijkheden voor kwijtschelding;
- De grondslag voor de tegemoetkoming voor de groene afvalzak die niet helder is.

Op 15 juni 2015 ontvingen wij een reactie van het college. Daarin is aangegeven dat er geen verschillen meer zijn tussen de verordeningen en de website voor kwijtschelding. Over de tegemoetkoming voor de **groene afvalzak** is opgemerkt dat de grondslag is achterhaald (motie '60 pieken voor 60 zakken' dd 18 oktober 1995) en is toegelicht hoe hier in de loop der jaren mee om is gegaan. Tevens is aangegeven dat is gebleken dat 'de vaststelling van de compensatie onvoldoende is ingeregeld' en dat 'we derhalve gaan kijken of dit voor 2016 in de verordeningen is op te nemen'. Wij hebben geconstateerd dat dit niet is geregeld in de verordening reinigingsheffingen 2016, en dat hier ook in het raadsvoorstel bij die verordening niet op in is gegaan.

Naar aanleiding van de reactie op de hoogte van de heffingen voor garageboxen en hondenkennels zijn wij dieper in de materie gedoken.

Garageboxen zijn niet-woningen. In de praktijk wordt in Nijmegen het tarief voor woningen in rekening gebracht. Dat betekent dat een lager tarief wordt geïnd en dat alleen een aanslag aan eigenaren wordt opgelegd. Het college geeft in zijn antwoordbrief aan dat de Waarderingskamer die ruimte geeft, omdat een losse garagebox geheel dienstbaar is aan woondoeleinden. Alleen wanneer vanuit een garagebox bedrijfsmatige activiteiten worden uitgevoerd, wordt deze als een niet-woning beschouwd en als zodanig aangeslagen. Wij vinden dit opmerkelijk, omdat in Nijmegen slechts 20% van de losse garageboxen wordt gebruikt door de eigenaar. Voor 80% van de garages geldt dat deze worden verhuurd. In veel gevallen zal het hierbij gaan om bedrijfsmatige verhuur. Voor de gebruiker zijn ze dan wellicht dienstbaar aan woondoeleinden, maar voor de eigenaar niet. Wij vinden bovendien dat wanneer deze werkwijze wordt gehanteerd dit opgenomen dient te zijn in de verordening en daarin van een duidelijke toelichting dient te worden voorzien. Op dit moment wordt in de toelichting op de wijze waarop belastingobjecten worden afgebakend een voorbeeld van een garagebox aangehaald: *'(…). De laatste voorwaarde is dat de objecten in gebruik zijn bij dezelfde persoon. Wanneer bijv. de bij een woonhuis behorende garage wordt gebruikt door een ander dat de bewoner van het huis, dan zijn woonhuis en garage niet één, maar twee belastingobjecten'.* Dit maakt het in onze ogen alleen maar verwarrender: het gaat in het voorbeeld niet om een losse garagebox, maar om een garagebox die bij een woning hoort, maar door iemand anders dan de eigenaar van de woning wordt gebruikt. In de praktijk zal de eigenaar van de woning met bijbehorende garage dus twee aanslagen ontvangen: één voor de woning en

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

één voor de garagebox; beide voor het tarief van een woning. En de gebruiker van die garagebox zal geen aanslag ontvangen (ervan uitgaande dat deze de garage niet gebruikt voor bedrijfsmatige activiteiten).

Hondenkennels: bij het ontwikkelen van de Woonlastenmeter hebben wij naar aanleiding van de ontvangen gegevens aangegeven dat wij 25 aanslagen hondenbelasting voor het kenneltarief veel vinden. Om voor dat tarief in aanmerking te komen dient een kennel namelijk geregistreerd te zijn bij de Raad voor het Kynologisch Beheer. Dat is een vereniging waar verenigingen van rashonden lid van zijn en die onder meer beleid heeft voor het fokken van rashonden. Ons werd daarop aangegeven dat 'het kenneltarief al voordeliger is als je meer dan drie honden houdt'. Dit leek ons een onjuiste toepassing van de regels. Wij hebben contact gezocht met de Raad voor het Kynologisch Beheer met de vraag of zij ons konden aangeven hoeveel kennels er bij hen geregistreerd staan in de gemeente Nijmegen. Wij ontvingen daarop de volgende reactie: 'Het bevreemdt ons ten zeerste dat in uw verordening staat dat kennels geregistreerd moeten zijn bij de Raad van Beheer. Dit lijkt ons niet correct, de Raad van Beheer registreert namelijk helemaal geen fysieke kennels. Blijkbaar is dit een wijd verspreid misverstand. De Raad van Beheer registreert slechts kennelnamen. De kennelnaam is niets meer of minder dan een naam die bij de geboorte van een nestje aan de namen van de pups mogen worden toegevoegd. Als iemand een nestje rashonden fokt dan mogen deze zonder kennelnaam slechts 1 naam hebben bijv. Pietje. Als iemand wel een kennelnaam heeft, bijv. " van Huize Sminks" dan mag Pietje de naam krijgen "Pietje van Huize Sminks". Een kennelnaam kan alleen aangevraagd worden door bezitters van rashonden die stambomen aanvragen. Wij registreren dus niets van eigenaren of fokkers die zgn, boomertjes, look-a-likes of vuilnisbakjes hebben/fokken. Een geregistreerde kennelnaam is voor u dus feitelijk helemaal niet interessant. Ook een echtpaar wat slechts één hondje heeft en slechts eenmaal een nestje heeft gefokt kan in het bezit zijn van een bij ons geregistreerde kennelnaam'. Het blijkt dat de bepaling in de verordening hondenbelasting afkomstig is uit de VNG modelverordeing voor hondenbelasting. In onze contacten met de VNG hebben wij dit punt inmiddels ook naar voren gebracht.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

3. OVERIGE UITGEVOERDE ACTIVITEITEN IN 2015

In 2015 heeft de Rekenkamer verder de volgende activiteiten uitgevoerd.

- Nazorg uitgevoerde onderzoeken;
- Contact opgebouwd met rekenkamer(commissie)s van gemeenten uit het Rijk van Nijmegen;
- Lexicon van begroting en jaarstukken aangevuld en geactualiseerd;
- Nieuwe voorzitter geworven.

Nazorg uitgevoerde onderzoeken

In het kader van de **nazorg** volgt de Rekenkamer tot drie jaar na het uitbrengen van een onderzoeksrapport hoe het staat met de uitvoering van toezeggingen en raadsbesluiten naar aanleiding van dat rapport. Voor 2015 ging het om nazorg van het onderzoek naar voortijdig schoolverlaters. Omdat al tijdens de uitvoering van ons onderzoek naar de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente werd gewerkt aan de verbetering van een aantal zaken, zijn we daar in dit jaarverslag ook al op ingegaan. De stand van zaken voor deze verbetertrajecten is bijgewerkt tot 1 maart 2016.

Nazorg voortijdig schoolverlaters

Op suggestie van enkele fracties uit de gemeenteraad heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan naar voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). Het onderzoek naar voortijdig schoolverlaters bestond uit drie delen:

- Deel I: in dit deel (quick scan) wordt geschetst hoe het veld in elkaar zit;
- Deel II: in dit deel zijn de cijfers over Nijmegen in perspectief gezet;
- Deel III: in dit deel wordt inzicht gegeven in de ondersteuningsstructuur op scholen en de relatie met externe zorgstructuren.

De rapportages over de delen I en II zijn op 15 november 2013 openbaar gemaakt. De rapportage over deel III is op 21 februari 2014 aan de gemeenteraad aangeboden, en daarmee openbaar geworden. Op onze website vindt u de volledige rapporten, een samenvatting daarvan en het woordelijk verslag van de raadsbehandeling. De gemeenteraad behandelde de rapporten in de Kamerronde tijdens de Politieke Avond van 25 juni 2014. De aanwezige raadsleden vonden de toezeggingen van het college in het kader van hoor en wederhoor en die van de portefeuillehouder tijdens de Kamerronde voldoende; een behandeling in de Besluitenronde vonden zij niet meer nodig. In bijlage 1 zijn de aanbevelingen van de Rekenkamer en de toezeggingen van het college opgenomen. Daarbij is steeds de stand van zaken van de uitvoering per 1 maart 2016 aangegeven.

Uit het overzicht blijkt dat één toezegging is uitgevoerd, met drie aanbevelingen en daarop gedane toezeggingen nog niets is gedaan en de uitvoering van de andere nu ter hand zijn genomen. Bij die laatste moet wel opgemerkt worden dat in diverse gevallen pas recent is gestart. Een van de

aanbevelingen was om als raad systematisch en periodiek de balans op te maken en daarover concrete afspraken met het college te maken. Dit is nog niet gebeurd. Mede daardoor was het geen sinecure de stand van zaken te schetsen. Wij adviseren de raad bij het opstellen van het nieuwe vsv-beleidsplan in het voorjaar van 2016 ook goede afspraken te maken over de wijze waarop hij zelf geïnformeerd wordt, zodat de raad steeds een goed totaalinzicht heeft in de problematiek, het gevoerde beleid en de daarmee bereikte resultaten.

Nazorg financiële ondersteuning sportverenigingen door de gemeente

In bijlage 2 is een tabel opgenomen met achtereenvolgens:

- de aanbevelingen van de Rekenkamer;
- de toezeggingen van het college;
- de stand van zaken van de uitvoering per 1 maart 2016 (voor zover al aan de orde).

Een korte samenvatting van de stand van zaken van de uitvoering van de aanbevelingen en toezeggingen is opgenomen in hoofdstuk 2.

Contact opgebouwd met rekenkamer(commissie)s regio Rijk van Nijmegen

Bij het opstellen van het Onderzoeksplan 2015 noemden de vertegenwoordigers van de diverse raadsfracties het met het oog op de toenemende regionalisering van taken, belangrijk dat de Rekenkamer contact zou leggen met de rekenkamer(commissie)s uit het Rijk van Nijmegen. De Rekenkamer heeft dit opgepakt en inmiddels twee bijeenkomsten georganiseerd. De eerste bijeenkomst was vooral gericht op kennismaking met elkaar en elkaars werkwijze. In de tweede bijeenkomst is stil gestaan bij de mogelijkheden voor gezamenlijk onderzoek. Hier is ook het idee ontstaan om in 2015 nog geen gezamenlijk onderzoek op te pakken, maar een studiecongres te organiseren voor leden van de gemeenteraden van de regiogemeenten. Het studiecongres was gericht op diverse facetten van regionale samenwerking. Het programma was zo vormgegeven dat er ook veel tijd en ruimte was voor ontmoeting. Het studiecongres is georganiseerd en vormgegeven vanuit de rekenkamercommissie Wijchen en de Rekenkamer Nijmegen. Ondanks dat alle rekenkamer(commissie)s actief deelnemers in hun gemeente hebben geworven, was het aantal aanmeldingen beperkt en is er voor gekozen het congres niet door te laten gaan. De bijeenkomsten tussen de rekenkamer(commissie)s in de regio krijgen in 2016 een vervolg.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Lexicon geactualiseerd en aangevuld

Bij aanvang van een nieuwe raadsperiode biedt de Rekenkamer raadsleden een geactualiseerde versie aan van het Lexicon van begroting en jaarstukken. De Rekenkamer heeft het Lexicon gemaakt om de gemeenteraad te ondersteunen bij de invulling van zijn budgetrecht. In zijn meest simpele betekenis houdt dit recht in dat de raad over het geld gaat en dat het college tot taak heeft de begroting uit te voeren en daarover aan de raad verantwoording af te leggen. In de praktijk is het budgetrecht met talrijke wettelijke regels omgeven. Deze zijn zeker voor niet deskundigen soms moeilijk te doorgronden. De Rekenkamer probeert in het Lexicon de taal rond deze regels uit te leggen, zodat de achtergrond en de betekenis ervan begrijpelijk gaat worden voor raadsleden.

De Rekenkamer heeft de belangrijkste begrippen rond de begroting en de jaarstukken in het Lexicon opgenomen. Van alle begrippen is steeds de feitelijke betekenis toegelicht. Van de meeste begrippen is tevens achtergrondinformatie opgenomen. Er zijn verder verwijzingen naar verordeningen, besluitvorming door de raad en/of onderzoeken van de Rekenkamer over het betreffende onderwerp opgenomen. Normaal gesproken actualiseert de Rekenkamer het Lexicon één keer per vier jaar (in het voorjaar waarin gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden). In 2015 was sprake van zo veel ontwikkelingen, dat er voor is gekozen nu al een actualisatieslag te doen. Die ontwikkelingen waren zowel lokaal (nieuwe P&C-cyclus (waarop de financiële verordening overigens nog niet is aangepast) als nationaal (met name aanpassingen in BBV[2]).

Werving nieuwe voorzitter

Omdat de termijn van de voorzitter van de Rekenkamer per 1 maart 2016 afliep, is in het najaar van 2015 gestart met de werving van een nieuwe voorzitter. De werving is uitgevoerd door de auditcommissie en de Rekenkamer, ondersteund door de griffier en secretaris van de Rekenkamer. Op de oproep hebben 29 kandidaten gereageerd. Met vier van hen is een eerste gesprek gevoerd. Met twee kandidaten is vervolgens een tweede gesprek gevoerd. Op 17 februari 2016 heeft de gemeenteraad conform voorstel de heer M. Wilke benoemd tot nieuwe voorzitter van de Rekenkamer.

[2] BBV: Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In het BBV zijn de eisen aan de opzet en inhoud van de begroting en jaarstukken vastgelegd.

4. FINANCIËN

Het budget van de Rekenkamer wordt (exclusief de vaste niet beïnvloedbare kosten[3]) onderscheiden naar onderzoekskosten en overige kosten. Bij de 'overige kosten' gaat het om kosten voor vergaderingen, dienstreizen, congressen en dergelijke. In tabel 2 is per categorie kosten aangegeven wat begroot was en wat gerealiseerd is. Na de tabel wordt een korte toelichting op de afwijkingen gegeven.

Tabel 2: Overzicht van begroting vs realisatie van de Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen in 2015

	Begroting[4]	Realisatie	Afwijking	
Onderzoekskosten	59.562	42.803	16.759	onderschrijding
Overige kosten	17.570	5.661	11.909	onderschrijding
Totaal	**77.132**	**48.464**	**28.668**	**onderschrijding**

Voor de uitvoering van onze taken zijn wij binnen het totaal beschikbare budget gebleven. Het resterende budget à € 28.668 vloeit terug naar de algemene middelen.

Toelichting afwijking onderzoekskosten

Het onderzoek naar de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente heeft een langere doorlooptijd gekend dan bij aanvang gedacht. Uiteindelijk is dit onderzoek pas net voor de zomer afgerond. In het najaar waren diverse andere werkzaamheden aan de orde (aanvullen en actualiseren Lexicon, vooronderzoek budgettaire houdbaarheid evenementen, organiseren regionaal studiecongres voor raadsleden, actualiseren en uitbreiden Lokale lastenmeter, vormgeven onderzoek sociaal domein, opstellen Onderzoeksplan 2016/2017 en werving nieuwe voorzitter). Hierdoor is niet meer een nieuw groot onderzoek opgestart met ondersteuning van externe deskundigen. Bovendien hebben wij in 2015 voor gemiddeld één dag in de week gebruik kunnen maken van een medewerker die op zoek was naar een andere functie binnen de gemeente.

Toelichting afwijking overige kosten

De onderschrijding op deze post, wordt verklaard door het feit dat de kopieerkosten inmiddels centraal worden betaald. Daarvoor is voor elk organisatie-onderdeel via een verdeelsleutel een bijdrage gedaan aan de daarvoor betreffende post op concernniveau. Voor de Rekenkamer is dat bedrag lager dan zij werkelijk besteedde aan kopieerkosten. Daar komt bij dat de kopieerkosten steeds verder afnemen, omdat een steeds groter deel van de stukken (alleen) digitaal wordt verspreid. Meer specifiek voor 2015 geldt dat, in tegenstelling tot andere keren, de advertenties voor de werving van de nieuwe voorzitter zijn betaald vanuit het P&O-budget in plaats van dat van de Rekenkamer.

[3] Vaste niet beïnvloedbare kosten van de Rekenkamer: de vergoeding van de leden, de personeelslasten voor de secretaris en de doorberekeningen van overhead.

[4] Begroting ultimo 2015.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Bijlage 1: Stand van zaken uitvoering aanbevelingen en toezeggingen Rekenkameronderzoek voortijdig schoolverlaters

De Rekenkamer heeft haar onderzoek naar voortijdig schoolverlaters afgesloten met een aantal aanbevelingen. Het college heeft in het kader van bestuurlijk hoor- en wederhoor en bij de behandeling van het rapport in de Kamerronde een aantal toezeggingen gedaan aanbevelingen uit te voeren. De raad vond deze toezeggingen voldoende; zij vond het niet nodig het rapport te behandelen in de Besluitenronde. Conform één van de toezeggingen in de Kamerronde heeft het college na de raadsbehandeling een brief aan de raad gestuurd, waarin aangegeven wordt hoe invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Rekenkamer. In het overzicht in voorliggende bijlage zijn de aanbevelingen en toezeggingen op een rij gezet. De Rekenkamer heeft in het kader van de nazorg aangegeven hoe het staat met de uitvoering per 1 maart 2016.

In de tabel is gebruik gemaakt van de volgende afkortingen en kleurcoderingen:

- Afkortingen:
  - BHW: toezeggingen gedaan in de reactie in het kader van bestuurlijk hoor- en wederhoor;
  - KR: toezeggingen gedaan bij de behandeling van het rapport in de Kamerronde op 24 juni 2014;
  - O: actie benoemd tijdens de bespreking in diezelfde Kamerronde, maar niet genoteerd als toezegging;
  - B: toezeggingen gedaan in de brief aan de raad dd 9 december 2014.

  Op één van de deelrapportages van het onderzoek hebben ook het college van bestuur van het ROC en de besturen van de samenwerkingsverbanden in het primair en voortgezet onderwijs kunnen reageren. Daar waar hun reactie het karakter had van een toezegging voor een (voortzetting van een) verbetertraject is deze ook in de tabel opgenomen, en aangeduid met respectievelijk ROC, PO en VO.

Kleurcoderingen:

- Groen: de toezegging is uitgevoerd
- Geel: er wordt gewerkt aan de uitvoering van de toezegging
- Rood: de toezegging is nog niet uitgevoerd

De volgende twee aanbevelingen zijn meer algemeen van karakter en zijn niet in het overzicht op de volgende bladzijde opgenomen:

- Wees alert op de samenhang en samenloop van ontwikkelingen die gevolgen hebben voor het voorkomen en bestrijden van vsv (drie decentralisaties in het sociale domein, passend onderwijs, Actieplan Focus op vakmanschap) en informeer u regelmatig over de stand van zaken en mogelijke scenario's bij bovengenoemde ontwikkelingen..
- Wees bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid op het gebied van de drie decentralisaties alert op het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente voor de (door)ontwikkeling van het netwerk van betrokken partijen (overzicht brengen, verkokering en versnippering voorkomen en tegengaan van afwentelmechanismen).

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016	
Zorg zo snel mogelijk voor een dekkend beeld van de situatie rond vsv door de lokale vsv-monitor uit te breiden en te vervolmaken, de Nijmeegse cijfers in perspectief te blijven plaatsen en daarbij gebruik te maken van het sociaal statistisch bestand.	**BHW:** Wij zullen de VSV-monitor de komende periode verder uitbreiden naar het VO en het Jongerenloket. **O:** We gaan zo snel mogelijk starten. We willen achter de cijfers meer verdiepende informatie hebben om het verschil tussen Nijmegen en andere steden te zien, maar ook dat we meer zicht krijgen op de mogelijke oorzaken. Of het onderzoek in oktober (GRN: 2014) klaar is durf ik niet toe te zeggen, maar we gaan ons best doen.		In het najaar van 2015 zijn gesprekken gevoerd met het Samenwerkingsverband VO over uitbreiding van de vsv-monitor. Daar is uitgekomen dat dit onderdeel van de vsv-monitor in het voorjaar van 2016 wordt ontwikkeld. De kern zal betrekking hebben op passend onderwijs. De eerste meting wordt in het schooljaar 2016/2017 gedaan.
			Er is een start gemaakt met de uitbreiding van de vsv-monitor voor het Jongerenloket. Hier is echter mee gestopt op het moment dat het Jongerenloket onderdeel werd van het Regionaal Werkbedrijf, het Jongerenloket als zodanig bestaat niet meer.
			In het najaar van 2015 is opdracht gegeven aan een onderzoeksbureau om een regionale analyse uit te voeren op de vsv-cijfers. Het is de planning dat de resultaten in april/mei 2016 beschikbaar zijn, zodat ze gebruikt kunnen worden bij het maken van afspraken voor de nieuwe convenantsperiode.
			De meest recente monitors betreffende het ROC en het FlexCollege kennen dezelfde opzet als voorheen. Er wordt uitgebreid ingegaan op de ontwikkelingen en de (mogelijke) effectiviteit van getroffen maatregelen. Maar er wordt geen verdiepende informatie gepresenteerd om het verschil tussen Nijmegen en andere steden te verklaren.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
Verbeter de overgang van het voortgezet onderwijs naar het ROC: zorg voor doorlopende ondersteuningslijnen en leer van best practices. Omdat de vormgeving van de ondersteuningsstructuren de primaire verantwoordelijkheid is van de scholen, ziet de Rekenkamer hiervoor een belangrijke taak weggelegd voor het Samenwerkingsverband vo – ROC.	**BHW:** In zijn reactie legt het college de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze aanbeveling bij het onderwijs. **B:** Wij volgen de uitkomsten en voortgang via het bestuurlijk overleg onderwijs. Wij sturen erop dat het onderwijs in 2015 concrete stappen in de implementatie van maatregelen neemt. Voor het nieuwe convenantsjaar analyseren wij op welke wijze we middelen vrij kunnen spelen om de actiepunten aan te jagen. = = = **ROC:** de overdracht vo-mbo is met prioriteit op de ontwikkelingsagenda van de stuurgroep Novia gezet. Er zijn afspraken gemaakt voor een verbetertraject. Het ROC steekt vanaf het schooljaar 2013/2014 extra effort in de warme overdracht. **VO:** De schoolbesturen willen zich inzetten om de overgang tussen vo en ROC te verbeteren.	In de brief dd 23 februari 2016 heeft het college aan de raad een terugkoppeling gegeven op de stand van zaken van de uitvoering van de toezeggingen op deze aanbeveling. Daarin zijn beknopt de maatregelen van VO en ROC beschreven waarmee gewerkt wordt aan een 'warme overdracht'. Verder is aangegeven dat de gemeente met het onderwijs in gesprek is en blijft over casuïstiek waarbij jongeren tussen wel en schip (dreigen te) vallen. In de brief wordt niet ingegaan op de resultaten die inmiddels met de diverse maatregelen bereikt zijn. Aanvullend is ons ambtelijk aangegeven dat voor de implementatie van de maatregelen 'Overstap' en 'Warme overdracht' convenantsmiddelen zijn ingezet.
Zorg voor aansluiting van sociale wijkteams op de ondersteuningsstructuur op school: laat de scholen de onderwijsgerichte ondersteuning op zich nemen en de sociale wijkteams de bredere gezinsgerichte ondersteuning. Geef het (school)maatschappelijk werk de taak als *linking pin* te functioneren tussen de leerling / onderwijskundig gerichte ondersteuning vanuit school en de gezins / zorggerichte ondersteuning vanuit de sociale wijkteams.	**BHW:** Het college onderschrijft het belang van goede afstemming tussen de ondersteuningsstructuur in de school en de externe zorgstructuur. Het college noemt de door de Rekenkamer voorgestelde linking pin voor het schoolmaatschappelijk werk te smal en te breekbaar. Het college noemt het passen om meerdere mogelijkheden te hebben om te schakelen tussen interne en externe structuren. Het wil de pluriforme toegangspoort open houden. **O:** (…). Dat betekent dat je iets moet afspreken en of dat nu een schoolmaatschappelijk werker is of een andere discipline. Iemand die het oppakt, moet goed gepositioneerd worden. Daar zullen we inzet op plegen, zodat dit goed geregeld wordt. (…). Ik kan nu niet meteen zeggen wat de beste optie is. Een aantal opties moet worden bekeken om te voorkomen dat hulpvragen te lang blijven liggen in de interne zorgstructuur.	In de brief dd 23 februari 2016 heeft het college aan de raad een terugkoppeling gegeven op de stand van zaken rond deze aanbeveling. Aangegeven is dat de aansluiting van schoolinterne ondersteuning en sociale wijkteams nog steeds de aandacht heeft van het college. En verder dat uit gesprekken tussen de gemeente en het ROC is gebleken dat de sociale wijkteams in de gemeente Nijmegen en sommige regiogemeenten goed gevonden worden. Op het Helicon en bij het VO is dat nog minder het geval. Bij het VO is voor de periode oktober 2015 tot en met juli 2016 een functionaris ingezet die de knelpunten in kaart brengt.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
	B: In het kader van passend onderwijs heeft in oktober 2015 een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen portefeuillehouders onderwijs en onderwijsbestuurders uit de regio. Tijdens het bestuurlijk overleg is onder meer overeenstemming bereikt over het uitgangspunt dat per school en per sociaal wijkteam een professional wordt aangewezen die een scharnierfunctie vervult en de verbinding legt tussen school en wijk. Dit zou bijvoorbeeld de schoolmaatschappelijk werker kunnen zijn. Afgesproken is om de uitgangspunten voor 1 januari 2015 concreet uit te werken, waarbij differentiatie tussen de verschillende onderwijssoorten een belangrijk aandachtspunt is. (...). Om vast te kunnen stellen of de gezamenlijk gemaakte afspraken bijdragen aan de gestelde doelen wordt in 2015 een monitor opgezet. = = = **ROC:** ROC Nijmegen beschouwt zichzelf als een vindplaats voor de doelgroep van vele sociale wijkteams. Het CvB gaat hierover graag verder in gesprek met de gemeente Nijmegen. **VO:** De schoolbesturen willen meer betrokken worden bij het vormgeven van de zorgstructuur op school en daarbuiten en willen dat er meer aandacht komt voor de vraag wie wanneer het casemanagement heeft. **PO:** Het bestuur onderschrijft het voorstel om de verbinding tussen sociale wijkteams en (brede)schoolondersteuningsteams neer te leggen bij het maatschappelijk werk, waarbij de noodzaak van extra middelen gezien wordt.	In de brief van februari 2016 is niet ingegaan op alle toezeggingen bij deze aanbeveling uit de brief van december 2014. De 'openstaande' toezeggingen heeft onze secretaris besproken met de RMC-coördinator. Daarin werd duidelijk dat nog geen concrete afspraken zijn gemaakt over (de uitgangspunten) welke professional als *linking pin* functioneert tussen de zorg vanuit de school en de zorg vanuit de sociale wijkteams. In de praktijk zou heb bijna altijd zo zijn dat het (school)maatschappelijk werk de taak van *linking pin* oppakt. De RMC-coördinator verwees tevens naar het collegevoorstel betreffende de subsidie voor het schoolmaatschappelijk werk (smw) (dd 8 maart 2016): 'Uit de evaluatie van het smw blijkt dat smw in de uitvoering een onmisbare rol vervult bij het vindplaatsgerichte werken en dat het smw een belangrijke preventieve vroeg-curatieve en singalerende functie heeft. Vanuit het schoolondersteuningsteam vormt het smw de verbindende schakel naar de sociale wijkteams. Wanneer het niet enkel schoolspecifieke problemen zijn, legt het smw in samenwerking met de jeugdarts de verbinding met de professionals jeugd binnen de sociale wijkteams'. Verder werd in dat gesprek aangegeven dat geen eigen monitor is ontwikkeld, maar is aangesloten op een landelijke monitor van het Nederlands Jeugd Instituut.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college		Stand van zaken 1 maart 2016
Organiseer de uitstroom naar werk voor jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen: zorg ervoor dat jongeren die zonder startkwalificatie (gaan) uitvallen altijd warm worden overgedragen aan het regionale Jongerenloket en creëer voldoende leerwerkbanen.	**BHW:** Het college geeft aan alert te zijn op deze ontwikkeling en hierover in gesprek te zijn met het onderwijs. Het hoopt dat onderwijs en gemeente vóór 1 augustus 2014 een gezamenlijk uitvoeringsplan gerealiseerd hebben. Verder onderschrijft het college het pleidooi voor de centrale rol voor het Jongerenloket. Ook geeft het college aan dat het in gesprek blijft met werkgevers om kansen te creëren voor (kwetsbare) jongeren om via leerwerkplekken een goede start op de arbeidsmarkt te maken. **B:** We hebben verschillende activiteiten opgezet die we voorzetten: • Entree-ketenafspraken gemaakt met onderwijs en Tandem • Middelen beschikbaar gesteld (en voornemen extra middelen beschikbaar te stellen per januari 2015) voor de verbetering van de aansluiting van het VSO-Praktijkonderwijs op de arbeidsmarkt • Aanbieden van startersbanen door Werkbedrijf Rijk van Nijmegen = = = **ROC:** De uitstroom naar werk van jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen heeft onze bijzondere aandacht bij de inrichting van entree-opleidingen, die voorzien in een bbl-uitstroomrichting naar werk. Voor dit onderwerp zijn we in gesprek met verschillende ketenpartners, en met name de Praktijkschool, het UWV-werkbedrijf en de gemeente die op dit terrein expertise en ervaring hebben. VO: de schoolbesturen onderschrijven deze aanbeveling en geven aan dat de gemeente hierin een regierol moet vervullen.		In de brief dd 23 februari 2016 heeft het college aan de raad een terugkoppeling gegeven op de stand van zaken rond deze aanbeveling. In zijn algemeenheid is aangegeven dat dit onderwerp de nadrukkelijke aandacht heeft van het college. Verder is ingegaan op een aantal getroffen maatregelen. Resultaten die dit heeft opgeleverd zijn niet benoemd. Het regionale Jongerenloket bestaat als zodanig niet meer. De taken van het Jongerenloket zijn nu ondergebracht bij het Werkbedrijf (één van de modules in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen).

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
Breng en houd als gemeente – vanuit de systeemverantwoordelijkheid in het sociale domein - partijen bij elkaar, zowel op bestuurlijk niveau als op de werkvloer.	**BHW:** Het college geeft aan dat het in het sociale domein de regievoerende taak op zich neemt en daar invulling aan gaat geven. **B:** Wij voelen ons verantwoordelijk om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip komen. Anderzijds moeten we ook rekening houden met onze positie: het is de primaire verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen zelf goed in kaart te brengen dat zij alles in het werk gesteld hebben om deze jongere een kans te bieden binnen het reguliere onderwijs. Door samenwerking op de terreinen van Onderwijs, Werk&Inkomen en Zorg&Welzijn kunnen wij scholen hierin ondersteunen. Wij voeren de regie door: • Voortdurend in gesprek te zijn met het onderwijs over knelpunten en mogelijke oplossingen; • Voortdurend te monitoren welke aanpak effectief is; • Te sturen op resultaten in het dossier 'warme overdracht' en loopbaanleren. Daarnaast: • Hebben wij geïnvesteerd in het creëren van voldoende leerplekken. Die inzet houden wij vast. • Hebben wij het probleem van onvoldoende stages opgepakt in het gesprek met onderwijs en werkgevers over de aanpak van jeugdwerkloosheid. En we gaan in 2015, in overleg met het MBO, een 'meldpunt geen stage' vormgeven.	Het college heeft in de brief aan de raad rond de stand van zaken van de uitvoering van de toezeggingen op dit punt in algemene termen teruggekoppeld: 'Deze rol hebben wij de afgelopen periode ook vervult en bijven deze vervullen. De komende periode vraagt ook om deze inzet. De gemeente krijgt binnen de nieuwe vsv-aanpak een grotere verantwoordelijkheid voor een grotere groep jongeren. We zullen actief sturen op het behalen van resultaat'. Over het 'meldpunt geen stage' is aangegeven dat de voorbereidingen zijn getroffen en verwacht wordt dat het meldpunt in het voorjaar van 2016 operationeel kan zijn.
Zet als gemeente ook financiële instrumenten in om het veld te beïnvloeden.	**BHW:** het college stelde: 'De decentralisaties van taken naar de gemeente gaan gepaard met grote bezuinigingen. We kunnen de grote maatschappelijke opgaven niet alleen oplossen en bekostigen. Samen met andere partijen moeten we bekijken welke problemen op welke wijze het beste opgelost kunnen worden en wie hierin welke bestuurlijke en/of financiële bijdragen levert'.	In het gesprek dat onze secretaris voerde met de RMC-coördinator is naar vorgen gebracht dat de volgende middelen zijn ingezet: • Vsv-middelen; • Middelen aanpak jeugdwerkloosheid; • Middelen regionale sociale agenda; • Incidenteel extra gemeentelijk geld.

1921

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
Maak als raad systematisch en periodiek de balans op (bijvoorbeeld gekoppeld aan de bespreking van het programma Onderwijs bij de jaarstukken), en maak daarover concrete afspraken met het college, zodat u een goed totaalinzicht krijgen in de problematiek, het gevoerde beleid en de daarmee bereikte resultaten.	**BHW:** De komende periode, zoals eerder toegezegd en geheel in lijn met uw aanbevelingen, informeren wij de raad actief over de stand van zaken voortijdig schoolverlaten en wij zetten onze structurele effectmonitoring door.	Sinds het verschijnen van het Rekenkamerrapport vsv is de raad door het college één keer specifiek geïnformeerd over de stand van zaken rond vsv. Dat gebeurde in de brief naar aanleiding van de voorlopige vsv cijfers over het schooljaar 2013/2014. De gemeenteraad heeft die brief op 28 januari 2015 voor kennisgeving aangenomen. Daarnaast heeft de gemeenteraad op diverse momenten stukken ontvangen die betrekking hebben op of raakvlakken hebben met de aanbevelingen en/of toezeggingen naar aanleiding van het vsv-onderzoek. En met de brief van 23 februari 2016 heeft het college een stand van zaken beschrijving gegeven rond de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport. Die brief heeft de raad op 16 maart 2016 voor kennisgeving aangenomen. Tot op heden heeft de raad geen afspraken met het college gemaakt over de wijze waarop en de frequentie waarmee hij geïnformeerd wordt. Van het systematisch en periodiek de balans opmaken is dus nog geen sprake. In de brief van 23 februari 2016 heeft het college aangekondigd dat de cijfers over het schooljaar 2014/2015 en de tot nu toe bereikte resultaten worden gepresenteerd in de startnotitie voor het opladen van de vsv-aanpak in de nieuwe convenantsperiode.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
Aanbeveling uit het **nawoord** van de Rekenkamer naar aanleiding van de reacties uit bestuurlijk hoor- en wederhoor: Wij pleiten ervoor dat de gemeente nog voor het zomerreces van 2014, met het Rekenkamerrapport als uitgangspunt, een eerste overleg organiseert tussen alle betrokken partijen (bestuur én werkvloer). Dat overleg moet er op gericht zijn samen vorm te (gaan) geven aan de uitwerking van de aanbevelingen en daarover procesafspraken te maken. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor de wijze waarop voorkomen gaat worden dat parallelle structuren ontstaan tussen de zorg / ondersteuning op school en die daarbuiten. Dat dit voorkomen moet worden, daarover is iedereen het eens. Over de wijze waarop, daarover verschillen de meningen nog. Wij achten het essentieel om heel duidelijke afspraken te maken over wie wanneer wat doet, zodat niet langs elkaar heen wordt gewerkt en het uitgangspunt één kind, één gezin, één plan in de praktijk waar gemaakt kan worden.	**B:** De oplading van de nieuwe convanantsperiode willen wij starten met een conferentie met medewerkers uit de ondersteuningsstructuren (najaar 2015). In de tusselingende periode gaan we de 'ontmoeting' creëren tussen deze medewerkers.	Vooralsnog staat de conferentie gepland voor mei 2016. Overwogen wordt nog of de conferentie benut wordt als 'tussenmoment' om met het veld van gedachten te wisselen over de mogelijke invulling van de nieuwe convenantsperiode. Of dat tijdens de conferentie aan het veld gepresenteerd wordt hoe de nieuwe convenantsperiode ingevuld zal worden. De Rekenkamer is voornemens een bijdrage aan de conferentie te leveren. De uiteindelijke inrichting van de conferentie bepaalt hoe dat vorm kan krijgen. De 'ontmoeting' is nog niet georganiseerd. Het idee is de eerste ontmoeting te koppelen aan de conferentie die in mei 2016 georganiseerd wordt.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
	Tijdens de behandeling van het rapport heeft het college een aantal 'overkoepelende' toezeggingen gedaan:	
	KR: • De raad ontvangt in het najaar een notitie over de nieuwe schoolcijfers en de instrumenten die tot een afname van vsv moeten leiden. • Tevens wordt concreet aangegeven wat het college met de aanbevelingen van de Rekenkamer heeft gedaan.	Op 9 december 2014 heeft het college de brief 'Ontwikkeling voortijdig schoolverlaten' aan de gemeenteraad aangeboden. In deze brief is ingegaan op de voorlopige vsv-cijfers 2013/2014 en op de wijze waarop het college invulling geeft aan de aanbevelingen van de Rekenkamer. De gemeenteraad heeft deze brief in zijn vergadering van 28 januari 2015 voor kennisgeving aangenomen.
	KR: Begin 2015 start het traject om tot een nieuw beleidskader te komen.	In 2015 is het opstellen van het nieuwe beleidsplan vsv meermalen uitgesteld, omdat er onduidelijkheid was over de nieuwe aanpak die het Ministerie van OCW voorstaat. Sinds kort is daar wel helderheid over en wordt een start gemaakt met het opstellen van het vsv-beleidsplan 2016 – 2020. Doelstelling is om daarin ook nieuwe afspraken over de inzet van vsv-middelen vanaf het schooljaar 2016/2017 te maken. Bij de behandeling van de begroting 2016 heeft de portefeuillehouder toegezegd dat het plan in het voorjaar van 2016 – zo nodig met nieuwe indicatoren – aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Aanbevelingen Rekenkamer	Reactie / toezeggingen college	Stand van zaken 1 maart 2016
	De samenwerkende VO-scholen gaven in hun reactie aan een aanbeveling te missen. Naar aanleiding van vragen van raadsleden heeft de portefeuillehouder daarop een toezegging in Kamerronde gedaan.	
	VO: Het wordt door de besturen betreurd dat de gemeente ervoor heeft gekozen om Bureau Leerplicht niet primair preventief in te zetten. De besturen zijn van mening dat juist de preventieve taak van Bureau Leerplicht kan voorkomen dat leerlingen lang thuis zitten of het onderwijssysteem voortijdig verlaten. De besturen missen een aanbeveling op dit gebied. Naar aanleiding van deze reactie heeft de portefeuillehouder in de **KR** de volgende toezegging gedaan**:** De raad wordt geïnformeerd over de toegevoegde waarde van de preventieve inzet van leerplicht in vergelijkbare steden.	Op 24 november 2015 heeft het college het regionaal beleidsplan leerplicht ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Daarin is onder meer opgenomen dat ' (…) Na tweemaal a-structurele uitbreiding [zal] bij de Zomernota [2016] een voorstel gedaan worden voor structurele uitbreiding van de formatie. Wij zullen voor die tijd ook een vergelijking maken met andere gemeenten wat betreft taken en formatie van de leerplichtfunctie'. Op dit moment wordt gewerkt aan die vergelijking met andere gemeenten.

Uit het overzicht blijkt dat één toezegging is uitgevoerd, met drie aanbevelingen en daarop gedane toezeggingen nog niets is gedaan en de uitvoering van de andere nu ter hand zijn genomen. Bij die laatste categorie moet wel opgemerkt worden dat in diverse gevallen pas recent is gestart. Een van de aanbevelingen was om als raad systematisch en periodiek de balans op te maken en daarover concrete afspraken met het college te maken. Dit is nog niet gebeurd. Mede daardoor was het geen sinecure de stand van zaken te schetsen. Wij adviseren de raad bij het opstellen van het nieuwe vsv-beleidsplan ook goede afspraken te maken over de wijze waarop hij zelf geïnformeerd wordt, zodat de raad steeds een goed totaalinzicht heeft in de problematiek, het gevoerde beleid en de daarmee bereikte resultaten.

Brief aan de raad - Gemeentelijke Rekenkamer Jaarverslag 2015

Bijlage 2: Stand van zaken uitvoering aanbevelingen en toezeggingen Rekenkameronderzoek financiële ondersteuning sportverenigingen door de gemeente

De Rekenkamer heeft haar onderzoek naar de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente afgerond met een aantal aanbevelingen. Het college heeft in het kader van bestuurlijk hoor- en wederhoor en bij de behandeling van het rapport in de Kamerronde een aantal toezeggingen gedaan aanbevelingen uit te voeren. De raad vond deze toezeggingen voldoende; zij vond het niet nodig het rapport te behandelen in de Besluitenronde. In het overzicht in voorliggende bijlage zijn de aanbevelingen en toezeggingen op een rij gezet. Voor zover al aan de orde, heeft de Rekenkamer aangegeven hoe het staat met de uitvoering per 1 maart 2016.

In de tabel is gebruik gemaakt van de volgende afkortingen en kleurcoderingen:

- Afkortingen:
  - BHW: toezeggingen gedaan in de reactie in het kader van bestuurlijk hoor- en wederhoor;
  - KR: toezeggingen gedaan bij de behandeling van het rapport in de Kamerronde op 23 september 2015;
  - O: actie benoemd tijdens de bespreking in diezelfde Kamerronde, maar niet genoteerd als toezegging.

Kleurcoderingen:

- Groen: de toezegging is uitgevoerd
- Geel: er wordt gewerkt aan de uitvoering van de toezegging
- Rood: de toezegging is nog niet uitgevoerd
- Blauw: uitvoering van de toezegging is nog niet aan de orde

Aanbevelingen Rekenkamer	**Reactie / toezeggingen college** *en eventueel* ***raad***	**Stand van zaken per 1 maart 2016**
Wanneer de gemeenteraad de ambitie heeft om in de toekomst te gaan sturen en de wil heeft om doelgericht en doeltreffend te zijn op het gebied van sportondersteuning, dan biedt de in 2016 op te stellen Sportnota een uitgelezen kans. De Rekenkamer geeft een aantal voorzetten voor mogelijke denkrichtingen:	**KR:** In 2016 wordt een nieuwe sportnota opgesteld. Er komt een schriftelijk antwoord over de planning. ***O**: De **raad** heeft onderling bepaald een werkgroep of iets dergelijks te gaan opzetten bij het opstellen van de nieuwe Sportnota. Het is aan de raad om daar vorm aan te geven en op tijd bij de wethouder aan te kloppen met ideeën.*	Het college heeft de gemeenteraad op 17 november 2015 geïnformeerd over de aanpak en planning van het opstellen van het beleidsplan Sport 2017 – 2020. Op 24 februari 2016 vond de eerste bijeenkomst van de raadswerkgroep sport plaats. Er is met name gesproken over het gebruik van buitensportaccommodaties. Voor de voorbereiding van de startnotitie voor het nieuwe beleidsplan sport wordt een afzonderlijke bijeenkomst gepland.
Kostendekkendheid:		
• Zoek uit hoe andere gemeenten tot hogere kostendekkenheid komen • Denk daarbij aan effecten op korte én lange termijn op verschillen in financiële ondersteuning	**KR:** er volgt een notitie over de inzet en het gebruik van buitensportaccommodaties en de manier waarop dat verbeterd kan worden.	Voor de eerste bijeenkomst van de raadswerkgroep sport is een notitie aangeleverd waarin de kerngegevens per buitensportaccommodatie zijn opgenomen. In deze notitie wordt (nog) niet ingegaan op de kostendekkendheid van de buitensportaccommodaties en de mogelijkheden deze te verhogen. Logischerwijs wordt ook nog niet ingegaan op de mogelijke verschillen in financiële ondersteuning tussen binnen- en buitensport die aanpassingen in de kostendekkendheid van de accommodaties met zich meebrengen.
• Neem eventueel met die informatie een besluit over te treffen maatregelen		Besluitvorming is in de loop van 2016 aan de orde.

Aanbevelingen Rekenkamer	**Reactie / toezeggingen college** *en eventueel* ***raad***	**Stand van zaken per 1 maart 2016**
Directe subsidies:		
• Beantwoord de fundamentele vraag over het nut van directe subsidies	X	Deze vraag is aan de orde bij de voorbereiding van (de startnotitie voor) het nieuwe beleidsplan Sport. In de eerste bijeenkomst van de raadswerkgroep is deze vraag nog niet aan de orde geweest.
• Als het instrument van directe subsidie gehandhaafd blijft:		
• Besluit hoe gedetailleerd beleidsregels en subsidieplafonds moeten zijn	**BHW:** in aanvulling op de budgetten gekoppeld aan specifieke beleidsregels ramen we ook een budget 'overig'.	Deze besluiten zijn aan de orde na afronding van van het lopende onderzoek van een stagiair naar de verstrekte subsidies (zie hierna).
• Maak een nadere analyse van de categorie 'overig'		Er wordt (nog) geen specifiek onderzoek gedaan naar de categorie 'overig'
		Een stagiair doet op dit moment wel onderzoek naar de bekendheid, het gebruik en de toepassing van de beleidsregels onder de sportverenigingen.
• Geef het college opdracht op basis van de bevindingen een werkbare set beleidsregels te maken	**BHW:** Een afweging tot herziening van de beleidsregels voor directe subsidies maken we bij de oplading van de nieuwe Sportnota.	Zo'n besluit is aan de orde na afronding van van het lopende onderzoek van een stagiair naar de verstrekte subsidies (zie hiervoor).
• Zoek (voordat de Sportnota 2016 wordt vastgesteld) antwoord op de vraag hoe de subsidiënten – de Nijmeegse sportclubs – het gemeentelijke sportondersteuningsbeleid ervaren		Als onderdeel van zijn onderzoek door een stagiair naar de beleidsregels, is onder andere een enquete uitgezet onder de sportverenigingen en is met een aantal daarvan een diepte-interview gehouden.
	O: de bestuurlijke lijn van de afgelopen twee jaar om verenigingen niet actief aan te schrijven over subsidiemogelijkheden wordt veranderd.	In november 2015 zijn de bij de gemeente bekende verenigingen rechtstreeks via een mailing op de bestaande subsidiemogelijkheden gewezen. Tevens is een publicatie in De Brug verschenen. Aanvullend is in het onderzoek door de stagiair (zie hiervoor) ook gevraagd naar de voorkeuren van de verenigingen voor de wijze van communiceren.

Aanbevelingen Rekenkamer	**Reactie / toezeggingen college** *en eventueel* ***raad***	**Stand van zaken per 1 maart 2016**
Monitoring en evaluatie:		
• Zorg voor een goede, transparante, eenvoudig te ontsluiten en controleerbare registratie van verstrekte subsidies	**BHW:** inmiddels is een model ontwikkeld waarmee we inzichtelijk maken aan wie we subsidie geven en wat de grondslag hiervoor is binnen de beleidsregels sport en bewegen. De eerste resultaten presenteren we in de jaarstukken 2015.	Vanaf januari 2016 worden de verstrekte subsidies gecategoriseerd naar de beleidsregel op basis waarvan de subsidie wordt verstrekt. In het systeem is per beleidsregel tevens het subsidieplafond opgenomen, zodat eenvoudig kan worden nagegaan in hoeverre het budget nog ruimte biedt. Voor de subsidies die vanaf september 2015 zijn verstrekt is een afzonderlijk overzicht aangemaakt met deze informatie.
		De Rekenkamer heeft de 13 dossiers bestudeerd van de subsidies die zijn verstrekt in de periode september - december 2015. In de beschikking is in zeven gevallen onder 'doel' één van de geldende beleidsregels genoemd. In de overige zes gevallen is onder 'doel' of 'activiteit' beschreven waarvoor de subsidie is bedoeld, maar is er geen directe relatie met een van de geldende beleidsregels. Hierbij gaat het dus om subsidies in de categorie 'overig'. Ambtelijk is aangegeven dat de kwaliteitsmedewerker subsidies momenteel een checklist ontwikkelt voor de beleidsmedewerkers en medewerkers van het subsidiebureau, waarin ook dit punt wordt meegenomen.
• Ga bij het formuleren van nieuw beleid direct ook na of het meetbaar is		Dit is aan de orde bij de voorbereiding van het nieuwe beleidsplan Sport en zal een keer expliciet aan de orde moeten komen in de raadswerkgroep.

Aanbevelingen Rekenkamer	**Reactie / toezeggingen college** *en eventueel* ***raad***	**Stand van zaken per 1 maart 2016**
Monitoring en evaluatie (vervolg):		
• Ga na wie (raad, college, ambtelijk) welke informatie wil hebben, met welk doel en in welke frequentie	**BHW:** we nemen de door u gemaakte constateringen mee bij het opstellen van de begroting 2016 om de relatie met de doelstellingen uit het beleidsplan nadrukkelijker te leggen. (…) We gaan ervan uit dat de begroting én jaarstukken 2016 voor het onderdeel sport inzichtelijker zijn voor de raad. **O:** Waar publiek geld wordt uitgegeven moet de verantwoording transparant en controleerbaar zijn voor de raad. Daarom zijn in de begroting 2016 verschillende verbetersuggesties van de rekenkamer verwerkt. De portefeuillehouder wil graag van de raad terugkrijgen of deze met de nieuwe opzet voldoende in staat is om op hoofdlijnen te sturen en te controleren.	De tekst in de begroting is aangepast. Er is een selectie van doelstellingen uit de diverse beleidslijnen uit de Sportnota opgenomen. De beleidslijnen zelf zijn echter niet benoemd, en er is geen toelichting gegeven op de opgenomen doelstellingen. In de ogen van de Rekenkamer is daardoor nog geen sprake van een heldere relatie tussen de Sportnota en de begroting. De Rekenkamer constateert verder dat nu wel een toelichting is gegeven op de herkomst van de indicatoren en is benoemd waarom bepaalde indicatoren niet gevuld zijn. Omdat nog geen wijzigingen in de vulling van de indicatoren heeft plaatsgevonden zijn de mogelijkheden voor sturing en controle door de raad naar het oordeel van de Rekenkamer nog niet toegenomen. Voor zover de Rekenkamer heeft kunnen nagaan heeft de raad niet aan het college teruggekoppeld in hoeverre hij met de aanvullingen in de begroting uit de voeten kan.
		Dit is aan de orde bij de voorbereiding van het nieuwe beleidsplan Sport en zal een keer expliciet aan de orde moeten komen in de raadswerkgroep. In een nazorgbijeenkomst met de klankbordgroep uit de raad, is afgesproken dat de Rekenkamer in een later stadium ondersteuning geeft bij het formuleren van indicatoren.
	BHW: We gaan de ontwikkeling van de subsidieaanvragen monitoren en zullen op basis hiervan clubs tussentijds informeren over de huidige subsidiemogelijkheden.	Het nieuwe model biedt de mogelijkheid de subsidieverstrekkingen te monitoren. Het is nu nog te vroeg om op basis daarvan clubs tussentijds gericht te informeren over de subsidiemogelijkheden.

Aanbevelingen Rekenkamer	**Reactie / toezeggingen college** *en eventueel* ***raad***	**Stand van zaken per 1 maart 2016**
Monitoring en evaluatie (vervolg):		
	O: we gaan de ledenaantallen bijhouden. Het gaat erom dat 75% van de leden in Nijmegen moet wonen. Daar hebben we echt iets laten liggen, waarop we meer moeten gaan sturen.	Wij hebben de dossiers geanalyseerd van de subsidies die tussen 1 september en 31 december 2015 zijn verstrekt. Het ging hierbij om subsidies aan 10 verenigingen. In 2 gevallen was de ledenlijst van de vereniging bijgevoegd. Overigens dateerde één van de aanvragen (zonder ledenlijst) al van ruim voor 1 september, en dus van voor deze toezegging. Ambtelijk is aangegeven dat de kwaliteitsmedewerker subsidies momenteel een checklist ontwikkelt voor de beleidsmedewerkers en medewerkers van het subsidiebureau, waarin ook dit punt wordt meegenomen. Ook voeren de medewerkers van het subsidiebureau nu een herstelactie uit, door alsnog de ledenaantallen op te vragen bij de verenigingen die subsidie hebben ontvangen.
En verder:		
• Besteed afzonderlijk aandacht aan het beleid van privatisering van accommodaties van sportverenigingen	X	Deze vraag is aan de orde bij de voorbereiding van (de startnotitie voor) het nieuwe beleidsplan Sport. In de eerste bijeenkomst van de raadswerkgroep is deze vraag nog niet aan de orde geweest.
• Geef het college opdracht het begrip 'voldoende gelden' uit artikel 11 van de NKS uit te werken in nadere regels, om een afwegingskader te hebben voor het toetsen van subsidieaanvragen.	X	De gemeenteraad heeft het college nog niet zo'n opdracht gegeven. Ambtelijk is aangegeven dat inmiddels bij aanvragen voor subsidies ook gevraagd wordt naar andere bronnen van inkomsten, zodat die wel meegenomen kunnen worden in de afweging. Op dit moment loopt in elk geval één subsidie-aanvraag waarbij dit punt van belang is.

Het is nog niet zo lang geleden dat het Rekenkamerrapport betreffende de financiële ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente door de raad werd behandeld. Voor een aantal aanbevelingen en toezeggingen geldt dan ook dat de uitvoering pas aan de orde is in het traject om te komen tot een nieuwe Sportnota. College en raad zijn daar recent mee gestart. Daarbij wordt rekening gehouden met de bevindingen, conclusies en aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek. Het is nu aan de raadsleden uit de werkgroep om helder te hebben wat ze willen, en dit tijdig in te brengen in de overleggen met het college. Met het oog hierop vragen wij de bijzondere aandacht van de raad voor de volgende toezeggingen. De toezegging dat meer inzicht in de kostendekkendheid van de sportaccommodaties wordt verschaft is nog niet uitgevoerd. Voor de toezegging gericht op het verbeteren van het inzicht van de raad in de begroting (en jaarstukken) geldt dat de eerste stappen gezet zijn. Naar het oordeel van de Rekenkamer zijn de mogelijkheden voor sturing en controle door de raad daarmee echter nog niet toegenomen. Voor de aanbeveling om het begrip ‘voldoende gelden’ uit de NKS uit te werken in nadere regels geldt dat hier nog niets mee is gebeurd. De raad heeft het college nog geen opdracht gegeven dit op te pakken, en het college zelf is daar ook uit eigener beweging nog niet mee gestart. Ambtelijk is ons aangeven dat inmiddels wel gevraagd wordt naar andere bronnen van inkomsten van verenigingen, zodat die meegenomen kunnen worden in de afweging een subsidie al dan niet toe te kennen.

Brief aan de raad - Burgemeester Burgerjaarverslag 2015

D34

Bestuursondersteuning en -advies

GEMEENTE Nijmegen

Ingekomen stuk D34 (PA 11 mei 2016)

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen
Telefoon 14024
Telefax (024) 329 96 10
E-mail gemeente@nijmegen.nl

Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum
19 APR. 2016

Onderwerp
Burgerjaarverslag 2015

Ons kenmerk
BA40/16.0003772

Datum uw brief

Contactpersoon
Karin Homan

Doorkiesnummer
(024) 3292383

Geachte leden van de Raad,

Hierbij ontvangt u het Burgerjaarverslag 2015. Met het burgerjaarverslag informeert het bestuursorgaan burgemeester de Nijmeegse burgers over de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en de processen van burgerparticipatie. Daarnaast bevat het verslag informatie over klachten en bezwaren.

Het burgerjaarverslag is beknopt opgezet. We publiceren het burgerjaarverslag op nijmegen.nl. Aan het verslag op onze site wordt nog een aantal foto's toegevoegd.

Hoogachtend,
de Burgemeester van Nijmegen,

drs. H.M.F. Bruls

Burgerjaarverslag 2015
gemeente Nijmegen

Brief aan de raad - Burgemeester Burgerjaarverslag 2015

Burgerjaarverslag 2015

Voorwoord

In het Burgerjaarverslag 2015 laat de gemeente Nijmegen zien wat ze voor u doet op het gebied van dienstverlening en wat we samen met u doen als het gaat om bijvoorbeeld de ontwikkeling en het beheer van uw wijk.
Het is voortdurend onze ambitie om de dienstverlening te verbeteren. Want iedereen wil dienstverlening die snel is en op maat. We willen inwoners ook - daar waar mogelijk - betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van ons beleid. Actief burgerschap is voor ons een belangrijk onderwerp. Ik ben verheugd om daar goede voorbeelden van te zien in de stad.

Als u na het lezen van het Burgerjaarverslag vragen of opmerkingen heeft: reacties zijn van harte welkom.

Hubert Bruls
Burgemeester van Nijmegen

Dienstverlening

In 2015 hebben we weer hard gewerkt aan de verbetering van onze dienstverlening. Speerpunten daarbij zijn het klantvriendelijk en efficiënt inrichten van de gemeentelijke werkprocessen en het uitbreiden van onze digitale dienstverlening.

Klantcontacten
In 2015 werd het Steunpunt Stadswinkel in de Meijhorst twee keer met een dagdeel extra geopend: Vanaf 1 januari als uitwerking van het coalitieakkoord en vanaf 1 juni door het volledig werken op afspraak. Het Steunpunt is sindsdien op dinsdag, woensdag en vrijdag op afspraak geopend van 9.00 tot 17.00 uur.
Sinds 1 juni 2015 werken we ook in de Stadswinkel centrum meer op afspraak en konden inwoners tussen 9.00 uur en 11.00 uur voor spoedzaken op vrije inloop komen. Klanten werden altijd geholpen. Afspraken werden dezelfde dag of op een later tijdstip ingepland. Klanten die door ons hierover geïnterviewd werden, waren tevreden.
De gemeentelijke website wordt vervangen door een verbeterde versie waarbij de klantwens centraler staat. De aanbesteding van de nieuwe site heeft in 2015 plaatsgevonden. In onze digitale contacten zien we een toename van het gebruik van de diverse sociale media. In 2015 gebruikten we Twitter om de klant te informeren. Alleen al de Vierdaagse zorgde voor meer dan 34.000 tweets. Totaal ontvingen we 51.000 tweets via @gem_Nijmegen.

De zomerpiek vingen we op door de Stadswinkel een aantal extra avonden te openen. In de Vierdaagseweek was 14024 ook in het weekeinde en de avond bereikbaar voor vragen. Verder werden er veel zorgvragen gesteld en doorverwezen.
In 2015 hebben wij ons georiënteerd op de verbetering van de bereikbaarheid van onze gemeente. We willen het contact met de burger snel, soepel en plezierig laten verlopen. Daarom gaan wij in 2016 over op open spraakherkenning. In 2015 heeft de aanbesteding van dit systeem plaatsgevonden.
De meest gevraagde (betaalde) producten in 2015 voor burgerzaken zijn rijbewijzen, reisdocumenten, verklaringen van goed gedrag, diverse uittreksels en naturalisaties.

Dienstverlening en klanttevredenheid
Er belden in 2015 meer dan 200.000 inwoners met 14024. De uitnodiging om mee te doen aan het klantonderzoek levert onvoldoende respons. Wij nemen contact op met andere gemeenten om te onderzoeken of er bruikbare tips zijn om dit klantenonderzoek te verbeteren. Ook voor de klanttevredenheid van de dienstverlening in de Stadswinkel hebben we geen representatief beeld. Er komen meer dan 100.000 klanten per jaar in de Stadswinkel. De wijze van enquêtering leidt tot onvoldoende respons. In 2016 verwijzen wij klanten niet meer naar de pc in de hal van de Stadswinkel om een vragenlijst in te vullen, maar gebruiken wij een I-pad. We verwachten hierdoor de respons te verhogen.

Optimalisering processen Burgerzaken
Vanaf 1 september 2015 is de wetgeving gewijzigd en hoeft men voor de ondertrouw, ook wel huwelijksaangifte genoemd, niet meer persoonlijk langs te komen. Een melding van een voorgenomen huwelijk of geregistreerd partnerschap is voldoende.
Een verzoek om persoonsgegevens geheim te houden kan digitaal worden ingediend.
Het proces gevonden voorwerpen is vereenvoudigd. Klanten kunnen nu thuis een verloren voorwerp plaatsen of zoeken.
Het proces eerste inschrijving in Nederland is vereenvoudigd met als resultaat minder regels en een kortere doorlooptijd.

Overige ontwikkelingen
In 2015 was er een gecombineerde verkiezing Waterschappen en Provinciale Staten. Het opkomstpercentage voor het Waterschap Rivierenland bedroeg 43,2% en voor de Provincie 47,9%.
In 2015 is de projectorganisatie voor het project Basisregistratie Personen ingericht. Het doel van dit project is om de kwaliteit van de gegevens en daarmee de dienstverlening te verbeteren.
Nijmegen neemt sinds 1 juni 2015 deel aan de pilot Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, waarbij adreskwaliteit en adresgerelateerde fraude samen worden aangepakt. Diverse overheidsorganen werken samen met gemeenten. Door de samenwerking ontvingen we 100 adressen met een risicosignaal en bij 42 adressen kwam de administratie niet overeen met de feitelijke situatie. Al deze zaken zijn gecorrigeerd.

Voorbereiding verhuizing Stadswinkel naar de Mariënbeurs

In 2016 verhuist de Stadswinkel naar de Mariënbeurs. Alle klantcontacten zijn dan samengebracht in één gebouw. In 2015 hebben wij de verhuizing voorbereid door o.a. afspraken te maken over de dienstverlening in de nieuwe Stadswinkel.

De belangrijkste afspraken zijn:

- De dienstverlening wordt zoveel mogelijk digitaal aangeboden, waarbij we ervoor zorgen dat er altijd een vangnet is voor klanten die de dienst niet digitaal kunnen aanvragen.
- We werken volledig op afspraak. Voor klanten zonder afspraak wordt dezelfde dag of op een ander tijdstip een afspraak gemaakt. Spoedgevallen krijgen hierin voorrang.
- Onze klanten krijgen een warm welkom door onze gastheer/vrouw die de klanten begeleidt in hun vraag of algemene informatie verstrekt in de gevallen waarin de klant niet zelfredzaam is.

Daarnaast hebben wij een communicatieplan voorbereid om al onze doelgroepen te informeren over de verhuizing en de werkwijze in de nieuwe Stadswinkel. In 2015 zijn we gestart met gesprekken met sleutelfiguren van diverse instellingen voor bijzondere doelgroepen die minder digivaardig zijn en moeite hebben informatie tot zich te nemen. Wij hebben contact gelegd met de Stips. In de nieuwe Stadswinkel willen wij bijeenkomsten organiseren om met onze inwoners over de dienstverlening in gesprek te gaan.

Nieuws over de gemeenteraad

Iedereen kan het laatste nieuws over de gemeenteraad vinden op www.nijmegen.nl/gemeenteraad. Ook is er een digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad. Deze nieuwsbrief heeft zo'n 800 abonnees. Daarnaast publiceert de raad elke twee weken nieuwsartikelen in de lokale weekkrant De Brug. De raad heeft ook een eigen twitteraccount: @Raadnijmegen. De griffie beheert dit account, dat inmiddels zo'n 1400 volgers kent. De volgers worden op de hoogte gehouden van de Politieke Avonden en andere activiteiten van de raad. Alle agenda's en vergaderstukken van de gemeenteraad worden gepubliceerd via het raadsinformatiesysteem Notudoc (nijmegen.notudoc.nl). Alle vergaderingen zijn live te volgen via internet (www.nijmegen.nl/gemeenteraad).

Bureau Sociaal Raadslieden

De medewerkers van bureau Sociaal Raadslieden geven dagelijks juridisch advies en informatie over uiteenlopende onderwerpen aan inwoners van Nijmegen met een laag inkomen. Naast advies en informatie bestaat de dienstverlening uit bemiddeling, schrijven van brieven en bezwaarschriften en (digitaal) invullen van aanvragen en wijzigingen op het gebied van belastingen en toeslagen. Sinds september 2014 zijn de Sociaal Raadslieden gevestigd in het wijkcentrum Titus Brandsman in Oud-West.

In 2015 werden bijna 3.400 gesprekken gevoerd waarin 8.000 vragen werden behandeld. In 2015 is overleg gevoerd met de gemeente Nijmegen, de Belastingdienst, het UWV en andere uitvoeringsorganisaties.

Eén van de meest besproken zaken in 2015 was de beslagvrije voet. Dit is het bedrag waarover iemand minimaal moet beschikken om zijn vaste lasten en kosten van levensonderhoud te kunnen betalen. Vanuit het Landelijk Overleg Sociaal Raadslieden en De Nationale Ombudsman is bij de Tweede Kamer aangegeven dat honderdduizenden mensen onder het minimum leven omdat bij hen de beslagvrije voet niet goed is berekend. Dit komt onder andere door de ingewikkelde berekening van de beslagvrije voet. Het kabinet heeft daarom besloten de regels voor het bepalen van de beslagvrije voet te vereenvoudigen. Ook is een beslagregister opgezet, waarin deurwaarders kunnen zien of er al beslag ligt. Dit voorkomt dubbel beslag.
De voortschrijdende digitalisering zorgt ervoor dat het contact met de overheid voor sommige groepen moeilijker wordt omdat zij geen digitale vaardigheden hebben en daarvoor hulp van instanties moeten inroepen. Dit betekent dat sommige burgers juist minder zelfredzaam worden. De sociaal raadslieden pleiten ervoor altijd een ander kanaal open te houden voor contact, als digitaal communiceren niet mogelijk of wenselijk is.

Regionaal Archief Nijmegen
In 2015 maakten ongeveer 6.100 bezoekers in de studiezaal van het Regionaal Archief gebruik van de daar aanwezige bronnen, dit aantal is ongeveer gelijk aan de aantallen in voorgaande jaren. Een doelstelling van het Archief is om een zo groot mogelijk publiek gebruik te laten maken van zijn bronnen. Omdat een groot deel van de bronnen niet digitaal beschikbaar is, zijn deze te raadplegen in de studiezaal.
De inrichting van de studiezaal kreeg een opfrisbeurt: er werden nieuwe kasten geplaatst, meer werkplekken gecreëerd, verfraaiingen aan de wand aangebracht rustige werkplekken ingericht voor de circa 60 vrijwilligers die wekelijks in de studiezaal actief zijn.
In 2015 bezochten bijna 400 leerlingen van het basisonderwijs, ruim 1.000 leerlingen van het voortgezet onderwijs en ruim 550 studenten van het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs de studiezaal. De laatste jaren is er sprake van een duidelijk stijgende tendens van deze aantallen. Speciaal voor het (geschiedenis)onderwijs is de website www.geschiedenislokaal024.nl ontwikkeld; een online platform, waarop veel lokale historische bronnen zoals foto's, kaarten en documenten te vinden zijn.
Om deze bronnen meer zichtbaar te maken werkte het Regionaal Archief mee aan manifestaties en evenementen die in de stad werden georganiseerd. Zoals tentoonstellingen in Museum Het Valkhof en het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, het Gebroeders van Limburgweekend en 024geschiedenis, waarbij Nijmegen drie dagen lang in het teken van haar rijke verleden stond.
Het Regionaal Archief heeft de digitale bereikbaarheid en toegankelijkheid van zijn bronnen op studiezaal.nijmegen.nl steeds meer verbeterd. Zo werden in 2015 een groot aantal geluidsdocumenten, woningkaarten uit de periode 1920-1946 en bevolkingsregisters van de stad tussen 1850 en 1890 toegankelijk gemaakt. Tal van archieven en collecties kwamen beschikbaar voor het publiek, waaronder de collectie Tweede Wereldoorlog Nijmegen en de archieven van jongerencentrum Doornroosje, schoolvereniging 'De Leerschool' en het Comité Belgische

vluchtelingen 1914-1915. Bijna 240.000 maal werd een bezoek gebracht aan de website van het Regionaal Archief.

Omgevingsdienst Regio Nijmegen

De Omgevingsdienst Regio Nijmegen (kortweg ODRN) is één van de zeven Gelderse omgevingsdiensten. De dienst verzorgt in de regio Nijmegen vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op het gebied van milieu, bouwen, geluid, bodem en water. De ODRN is een samenwerkingsverband van de Provincie Gelderland en de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Groesbeek, Nijmegen en Wijchen.

Veel van de vergunningen die nodig zijn om netjes en binnen de wet te handelen vallen onder de noemer Omgevingsvergunning; deze term is in 2010 ingevoerd en pakt een heleboel kleine losse vergunningen bij elkaar. Zo kunnen de inspecteurs van de ODRN integraal kijken naar bijvoorbeeld een bouwaanvraag, of een sloopvergunning. In 2015 behandelden zij ruim 40% meer aanvragen dan in 2014. Ook de score voor het toezicht op zogeheten BRZO-bedrijven (denk aan bedrijven die qua product of grondstof een veiligheidsrisico vormen) was hoger dan in 2014. In totaal hebben de inspecteurs bij 65% van deze ondernemingen een onaangekondigd inspectiebezoek gebracht. Waar gedrag wordt vastgesteld dat niet voldoet aan de eisen, kunnen ondernemers rekenen op sancties. Pas als het geconstateerde euvel duurzaam is verholpen wordt de zaak afgevinkt.
Een aantal ondernemers is neergestreken in het oude Honig-complex. Voor de (tijdelijke) herbestemming van het complex heeft de ODRN het vergunningtraject met de huurders doorlopen, door samen om de tafel te gaan en de eisen rondom gebruik toe te lichten. Gedurende de herbestemming blijft de ODRN samen met andere verantwoordelijke partijen betrokken voor advies over constructie en brandveiligheid.
'Engie' is de nieuwe naam voor GDF Suez; de oude elektriciteitscentrale werd onder toezicht van de ODRN gesloten ten gunste van initiatieven voor de ontwikkeling van duurzame energie-alternatieven, zoals zonnepanelen en een biomassaverbrandingscentrale. Na de behandeling van de aanvraag is de ODRN samen met de commissie MER en de directe omgeving in 2015 een traject gestart om dit ontwikkelingsproces te monitoren en de milieu-impact van één en ander in kaart te brengen.
De bedrijventerreinen Oud West en Nijmegen Midden zijn in 2015 grondig onder de loep genomen. Dit heeft geresulteerd in geactualiseerde Bestemmingsplannen. Zo'n exercitie is nodig om zowel de veiligheid van de leefomgeving te waarborgen als te toetsen of er nog altijd sprake is van een passende match tussen bedrijvigheid en woonwensen.
In samenwerking met de Gemeente Nijmegen is een pilot van start gegaan om de aanvragen van 'Het Radboud' meer samenhangend te behandelen. Radboud kan worden beschouwd als een dorp op zich, waarin voortdurend sprake is van ver- en nieuwbouw. De pilot is bedoeld om versnippering tegen te gaan.

Burgerparticipatie; Bewoners aan het roer

Participatie leeft in Nijmegen

Nijmegen is een actieve stad. Het bulkt van de initiatieven waarbij inwoners en organisaties het voortouw nemen om kansen te benutten en problemen aan te pakken. Ideeën, kennis en creativiteit genoeg. We hebben als gemeente een ambitie op hoe wij hierbij willen samenwerken met de stad. Meer in verbinding. Waarbij we samen zoeken naar het doel en het gewenste resultaat. Deze ambitie ligt vast in verschillende documenten zoals het Ambitiedocument Meedoen in Nijmegen (2012), de stadsvisie (2013) en ook in het coalitieakkoord.

De gemeente is in deze visie niet meer vanzelfsprekend aan zet. Onze rol kan verschillen per onderwerp en per opgave. Soms voeren we als gemeente regie, soms stimuleren we alleen, soms voeren we uit. Een andere keer doen we juist even helemaal niks. We hanteren daarbij de overheidsparticipatietrap. En kiezen aan de hand van die trap bewuster en explicieter welke rol we aannemen. Waarbij we onderaan de trap starten en zien hoe hoog nodig en/of wenselijk is. Daarbij staat de stad en staan de inwoners, bedrijven en instellingen centraal. De principes die hier voor ons bij horen zijn kiezen voor contact, vertrouwen als vertrekpunt, gewoon doen wat nodig is en leren van wat we doen. Dat is hoe we willen werken. Zodat we geen hindermacht zijn maar samen met inwoners, instellingen en bedrijven komen tot een mooiere stad.

1 wijk, 1 plan

Het doel van 1 wijk 1 plan is: bewoners aan het roer en een andere overheid. En om kennis over de wijk en de wijkagenda te ontsluiten voor alle partijen om zo de samenwerking te stimuleren.

Na een succesvolle pilot in 2013 worden voor zo veel mogelijk wijken wijkaanpakprogramma's opgesteld. In de wijkaanpakprogramma's staat wat er te doen is in de wijk, wie wat doet en welke ontwikkelingen er zijn. Wijkbewoners en betrokken wijkpartijen zoals woningcorporaties, politie, scholen, zorg- en welzijnsinstellingen en ondernemers zijn medeopstellers van deze wijkaanpakprogramma's. Alle partijen brengen hun plannen en wensen samen in en zorgen samen voor de uitvoering hiervan. Via bijeenkomsten worden de wijkaanpakprogramma's met zo veel mogelijk bewoners besproken en worden concrete plannen gemaakt.

In 2015 werden wijkaanpakprogramma's opgesteld voor Biezen, Wolfskuil, Kolping, Willemskwartier, Lent, Oosterhout, Grootstal/Hatertse Hei, Brakkenstein, Neerbosch-Oost, Hatert, Tolhuis, Zwanenveld en Meijhorst.

Subsidie voor wijkactiviteiten

Voor het organiseren van wijkactiviteiten met een verbindend karakter kunnen bewoners subsidie aanvragen. Bij de beoordeling van de subsidieverzoeken wordt vooral gekeken naar het (tijdelijke) activerende karakter, het bereiken van nieuwe doelgroepen en de verbinding met de wijk.

Wijkbeheerplannen

Bewoners en ondernemers werden in 2015 eveneens actief betrokken bij het beheer van de openbare ruimte. Bij het opstellen van de nieuwe wijkbeheerplannen kunnen ze de aandachtspunten en wensen voor hun wijk meegeven. En tevens is hen de vraag gesteld op welke plekken in de wijken zij mogelijkheden zien om zelf te beheren eventueel ondersteund door de gemeente. In de wijken waar het wijkbeheerplan is geactualiseerd, hebben we wijkschouwen georganiseerd. Tijdens zo'n wijkschouw gaan bewoners en ondernemers samen met hun wijkbeheerder door de wijk om de aandachtspunten aan te wijzen. We houden de bewoners op de hoogte van de afgeronde werkzaamheden en de plannen voor het nieuwe jaar worden door middel van een voortgangsrapportage in de wijkbladen gepubliceerd. Tevens zijn ze beschikbaar bij de wijkcentra en Stips.

In 2015 hebben we een aantal pilots uitgevoerd om meer en vooral ook andere bewoners te bereiken om mee doen met het opstellen van de wijkbeheerplannen. Zo hebben we een tijdelijk digitaal discussie platform (50/50) uitgevoerd in Lent en hebben we de interactieve internetsite uitgeprobeerd voor de wijken Brakkenstein en Hazenkamp. Ook hebben we een digitale schouw gehouden voor Galgenveld via de wijkwebsite.nl. We hebben in deze site verbeteringen doorgevoerd als vervolg op pilot Altrade die vorig jaar gehouden is. Met name het visueel inzichtelijk maken van de buurtverbeteringen op een kaart heeft meerwaarde.

Met 50/50 hebben een kleine 40 bewoners gedurende zes weken actief met elkaar digitaal gediscussieerd over vijf belangrijke thema's die in de wijk spelen: over openbare ruimte, jongeren, voorzieningen, participeren & ontmoeten en parkeren & verkeer. Samen met bewoners zijn vanuit de opgehaalde inzichten vervolgens vijf acties geprioriteerd. Werkgroepen, bestaande uit bewoners en professionals, werken nu aan een plan van aanpak voor deze vijf acties.

Voor de Ackerwijken (Lindenholt) is er een website voor de Buurtbegroting. Buurtbegroting laat mensen meedenken, meedoen en meebeslissen over de openbare ruimte in hun directe leefomgeving. En over het huishoudboekje van de wijk. Bewoners bepalen met elkaar de prioriteiten. Er is overzicht wat de wensen van de bewoners zijn en waar zij het beschikbare geld aan willen besteden.

In 2016 gaan we door met deze experimenten vanwege de positieve reacties van de betrokken bewoners en de positieve deelnameresultaten.

Bel&herstellijn

In 2015 hebben we 13.472 meldingen binnengekregen bij de bel&herstellijn. Bijna 200 meer dan in 2014. Meer dan een derde (35%) is gemeld via de bel&herstelapp. Een stijging weer ten opzichte van vorig jaar (28%). Ook de terugmelding binnen 5 werkdagen ligt hoger met 84,6% tegenover 76,1%. De meeste meldingen komen binnen over de openbare verlichting (2423), gevolgd door de trottoirs/wandelpaden (2262) en bomen/bos (1606). Vorig jaar zaten dezelfde categorieën in de top 3 alleen waren de eerste twee omgedraaid.

Participatie in de wijken

In de stadsdelen zagen we in het afgelopen jaar wederom sterke staaltjes van bewonerskracht. Soms met hulp van de gemeente, maar even zo vaak geheel op eigen kracht, maakten bewoners het verschil in hun woonomgeving.

Zo bereidden Dukenburgers in 2015 de activiteiten in het jubileumjaar van 2016 voor, werd in het centrum het Joodse namenmonument onthuld, werd in Hatertse Hei buurthuiskamer De Mix geopend, organiseerden bewoners de Week van Hatert, ging in de Wolfskuil 'De Wolf is los!' van start, ontstond in Brakkenstein wijkplaats BUUR (voorheen de Kannunik) en werd er bootcamp georganiseerd in het Westerpark.

Ook op het gebied van zorg en welzijn droegen bewoners hun steentje bij. In Hazenkamp startte een project om de wijk dementievriendelijk te maken. In Dukenburg loopt het initiatief 'Helpende Handen'. De Stips kregen steeds meer vrijwilligers. In Noord werden honderd Eritrese jongeren actief bij de wijk betrokken via het project 'Welcome to the neigbourhood'. Ook voor de bewoners van Heumensoord werden diverse activiteiten georganiseerd.

Op het gebied van veiligheid zetten bewoners zich in via buurtwhatsappgroepen, via buurtpreventieteams en voerden bewoners gesprekken met ondernemers in het centrum om overlast te voorkomen.

Daarnaast organiseerden bewoners diverse activiteiten zoals de nacht van de Ommetjes, dag van de stadslandbouw, opschoondagen, bouwdorpen, wijkfeesten, Sinterklaasvieringen, kerstmarkten, moedercafe's, kook- en eetactiviteiten, enzovoort. Tevens zetten zij zich in voor onder andere wijkbladen, wijkwebsites, wijkplatforms en dierenweitjes.

Naast de vele nieuwe initiatieven zien we ook dat al bestaande initiatieven zich openstellen voor nieuwe deelnemers. Om te zorgen dat al deze bijzondere en inspirerende initiatieven ook gedeeld kunnen worden met andere Nijmegenaren, zijn er ook in 2015 vele korte filmpjes over diverse initiatieven gemaakt. Deze zijn te zien op het Youtube-kanaal NMGN Doet!. (https://www.youtube.com/channel/UCnkVDx4FURgIsoAlnXiVXsw/videos)

Jongeren laten van zich horen

In 2015 is veel gebeurd op het gebied van jongerenparticipatie. Jongeren hebben meegesproken over de locatie van de jongerencentra in Nijmegen-Noord. Ook leverden zij een actieve bijdrage rondom het ontwerp en de inrichting van deze centra. In Lindenholt namen jongeren het initiatief tot het maken van een calisthenicspark bij jongerencentrum de Sprok. De jongeren die deelnemen aan het gastheerproject in winkelcentrum Notenhout ontvingen een certificaat van alle partners.

In 2015 is door jongeren de Nijmeegse tak van de organisatie Jimmy's opgericht. Binnen Jimmy's helpen jongeren elkaar door middel van co-creatie sessies. Zij proberen in deze sessies antwoorden op vragen en oplossingen voor problemen gezamenlijk te formuleren en aan te kaarten.

Door de gemeenteraad is besloten om tijdelijk een jeugdverbinder aan te stellen om de brug tussen Jimmy's (en andere jongeren) en de gemeente te slaan.

Participatie Openbare ruimte

Participatie in de openbare ruimte krijgt steeds meer vorm. In 2015 hebben we 258 participatieprojecten op de participatiekaart (www.participatiekaart.nl/nijmegen) staan, verspreid over de hele stad.

Zo was het oude plantsoen aan de Akkerwinde in Lent een broedplaats van stekende insecten en een geliefde kattenbak. Bewoners hebben de handen ineen geslagen om samen een nieuw ontwerp te maken. Het is nu een fijne speel- en ontmoetingsplaats geworden waar iedere dag opnieuw volop gebruik van wordt gemaakt. Een ander initiatief eveneens in Lent is aan de Navarrastraat. Het duurt altijd een flinke tijd voordat het groen in een nieuwbouwwijk wat om het lijf krijgt. Bewoners wilden graag meer dan een grasstrook. Zij hebben een 4-seizoenen-buurttuin ontworpen, die zij samen onderhouden. Met een boombank, als uitnodiging om de buren (nog) beter te leren kennen.

In Oosterhout is een klein verkeerscircuitje aangelegd (Tijdelijk Anders Bestemmen). Ouders van mindervalide kinderen hebben hiervoor zelf een plan gemaakt. Zo is er voor kinderen met een beperking weer een extra speelgelegenheid.

In Nijmegen Oost is aan de Ingenieur Wevestraat een tijdelijk particulier braakliggend terrein in bruikleen gegeven aan bewoners en veranderd in een moestuin. Bewoners uit de wijk Bottendaal maken hier samen gebruik van en houden hier ook educatieve activiteiten. Deze tuin is gerealiseerd door Bewoners Overleg Bottendaal (BOB) samen met bewoners en met ondersteuning van de gemeente. In het centrum gaat het vooral om toevoeging van gevelgroen en plantenbakken. De bewoners komen met de ideeën en onderhouden het groen. Voorbeelden zijn het gevelgroen op de Klokkenberg, Pijkestraat en Achter de Carmel en de plantenbakken op Groot Bethlehem en Hertog van Berryplein op de Hessenberg.

In Lindenholt is de moestuin De Valeriaan in de Kanaalzone bij de Kluijskamp uitgebreid. En in Dukenburg zijn er meer moestuinen als buurtactiviteit en ontmoetingsplek bijgekomen in bijvoorbeeld Weezenhof en Lankforst.

In Nijmegen-midden is de buurttuin aan de Hommelstraat door bewoners ontworpen en ze werken er graag aan mee. En ook de realisatie van het buurtpark Willemskwartier op de hoek Tollenstraat/Thijmstraat is samen met de bewoners tot stand gekomen.

In Nijmegen-West hebben bewoners in de Transvaalstraat een lelijk stuk trottoir met de gemeente omgezet in een bloemenperk. Zij onderhouden het zelf en hopen op vlinders in de straat.

Veel van deze projecten zijn ook te vinden in het inspiratieboekje dat eind 2015 is uitgekomen. In dit inspiratieboekje staan nog meer mooie voorbeelden hoe bewoners zelf hun leefomgeving in de buurt kunnen verbeteren. Het inspiratieboekje is te vinden op www.nijmegen.nl.

In 2015 zijn we van start gegaan met het project 'Groen Verbindt'. Met het project 'Groen verbindt' stimuleren we groene participatieprojecten en leggen we verbinding met groene participatieprojecten die de wijkbeheerders in de wijken ophalen. Eind april presenteerden tientallen bewoners en organisaties tijdens een bijeenkomst wat er moet gebeuren om hun straat, wijk of de hele stad groener en aantrekkelijker te maken. Wijkbewoners lieten een aantal mooie voorbeelden van 'vergroening' zien zoals meer groen in de Karrengas en een groen plantsoen in plaats van grijze tegels in

Neerbosch Oost. En ook de organisaties kwamen met creatieve ideeën voor verbindingen tussen bijvoorbeeld ouderen, groen en bewoners in de straat. Maar ook pluk- en eettuinen, tuinen delen en nestkastjes voor de gierzwaluw gemaakt door het hobbycentrum samen met asielzoekers kwamen voorbij. Het idee is dat de komende jaren het project 'Groen Verbindt' echt een project wordt 'van' en 'door' de stad. Om de stad groener te maken, maar zeker ook om mensen bij elkaar te brengen. De avond in april was een mooi begin. 'Groenspecialisten', professionele organisaties en bewoners, hebben laten zien dat ze goede ideeën hebben, en wat zeker zo belangrijk is: er zijn veel nieuwe plannen voor samenwerking tussen inwoners en organisaties ontstaan.

Schone wijken

Er zijn verschillende lokale opschoonacties geweest op initiatief van bewoners zelf, van de woningbouwcorporaties en van de gemeente. In het najaar hielpen alle bewoners weer mee met het opruimen van bladafval. Hiervoor werden in de wijken bladkorven geplaatst die wekelijks werden geleegd. In het beleid voor gladheidsbestrijding worden burgers opgeroepen om hun eigen stoep en zo nodig die van hun buren, begaanbaar te houden. De gemeente faciliteert gemeenschappelijk georganiseerde acties om gladheid te bestrijden door zoutkisten te verstrekken.
Nijmegen kent een systeem van Wijkheldenteams, de voormalige buurtrangers. Een 'Wijkheld' is iemand die ervoor zorgt dat een buurt schoon blijft. De teams gingen op gezette tijden in de hun toegewezen straat, buurt of wijk aan de slag om het zwerfvuil op te ruimen. Een belangrijk karwei, want zwerfvuil is vaak het begin van een neerwaartse spiraal als het gaat om de leefbaarheid van een gebied. Zwerfvuil opruimen heeft dus een preventieve werking. Op de participatiekaart zijn nu ook de teams van de wijkhelden te vinden. Bijna 60 wijkheldenteams zijn er verspreid over heel Nijmegen. Bewoners rondom het Westerpark waren de hondenpoep op straat en in het park zat. Met de kinderen hebben zij ludieke acties opgezet die de gemeente graag ondersteunde.

Participatieproces Leve(n) de Waalkade

De gemeenteraad heeft op 9 juli 2014 de motie 'Een zomer vol Waalkadegasten' aangenomen. In deze motie wordt het college gevraagd om een toekomstvisie te maken voor de Waalkade gericht op de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van dit gebied.

Voor de uitvoering van deze motie is samen met ondernemers van de Waalkade en het Huis van de Binnenstad het participatieproces Leven(de) Waalkade opgezet, waarbij iedereen zijn visie op de Waalkade kon delen. Door één van de eigenaren aan de Waalkade werd het pand Waalkade 51 beschikbaar gesteld, dat twee weken lang diende als plek om ideeën in te dienen en te brainstormen. Via social media en De Gelderlander werden mensen gestimuleerd mee te doen. Op 20 juni 2015 werden in samenwerking met het Huis van de Binnenstad en de Vereniging Waalkade Ondernemers vijf open ateliers gehouden om de ideeën uit de stad op te halen: ze gingen over verbindingen, functies, tijdelijkheid, beleving en groen & duurzaam. Dit hele proces bracht 850 ideeën op voor de Waalkade. Met een kernteam zijn alle ideeën beoordeeld en getoetst aan de hand van de vooraf

bestuurlijk bepaalde criteria. Met deze ideeën als basis werden door gemeente en betrokken stakeholders 3 scenario's gevormd:

1. Natuurlijke vrijplaats aan de Waal
2. Waal(kade) gezond in beweging
3. Bruisende Waalkade

Voor een terugkoppeling aan het publiek is op 9 november 2015 een publieksconsultatie georganiseerd met sfeerbeelden en een beknopte samenvatting van de scenario's. Men kon tot 16 november zijn mening geven over de 3 scenario's via een (digitale) enquête. Respondenten werden verzocht elk scenario een rapportcijfer te geven en suggesties te doen hoe ieder scenario te verbeteren. Maar liefst 1764 mensen vulden deze enquête in. Over scenario 1 waren zij zeer positief: het werd gemiddeld beoordeeld met een 8,1. Ook scenario 2 kreeg ook een voldoende, gemiddeld een 6,4. Scenario 3 werd als enige met een onvoldoende beoordeeld. Het kreeg gemiddeld een 4,5.

De gemeenteraad heeft ingestemd met het uitwerken van het groene scenario 'Natuurlijke vrijplaats aan de Waal' met een aantal opmerkingen. Zo wil de raad dat er wordt ingezet op een autovrije Waalkade. Hiervoor moeten we de effecten van een autovrije Waalkade op de verkeerscirculatie van de binnenstad onderzoeken en moet er gekeken worden naar alternatieven voor busroutes. De toegankelijkheid voor hulpdiensten en mindervaliden moet gewaarborgd blijven en we gaan onderzoeken op welke manier evenementen een plek kunnen krijgen in de groene omgeving.
Ook bij deze uitwerking betrekken we belanghebbenden en deskundigen. Omdat er een groot netwerk van stakeholders is, is het van belang iedereen goed te blijven informeren. Het tijdspad tot de realisatie is relatief lang. Het is niet de bedoeling de belangstelling en de betrokkenheid van het publiek in die periode te verliezen. Het publiek zal bijvoorbeeld via social media op de hoogte blijven van de verdere ontwikkelingen rond de Waalkade. We zoeken ook nog naar een actieve vorm om de stakeholders bij het verdere proces te betrekken.

Platform om initiatieven te realiseren: Stadslab

Stadslab Nijmegen is een netwerk en ondersteuningspunt van en voor Nijmegenaren die het initiatief nemen om hun eigen stad, wijk of straat te verbeteren. Zo is het Stadslab bijvoorbeeld bezig met de herontwikkeling van het oude postkantoor in Zwanenveld tot Buurtplaats Zwanenveld. Het Stadslab ondersteunt daarbij de initiatiefnemer.

STIPS en Sociale Wijkteams

In 2015 zijn veel taken op het terrein van zorg, werk en inkomen van rijk naar gemeenten overgeheveld. Dit heeft in 2014 en 2015 veel energie gevraagd, ook in onze gemeente. Dit werd zichtbaar in de realisatie van STIPS en Sociale Wijkteams. Daaraan droegen ook veel inwoners hun steentje bij. Velen (150!) werden actief als vrijwilliger bij een STIP. Diverse bewoners praatten mee over de vorming van de STIP's, bijv. in het Centrum en in Hengstdal, Galgeveld en Groenewoud.

Tijdelijk Anders Gebruik en bestemmen

Tijdelijk Anders Gebruiken en bestemmen (TAG), is een middel om tijdelijke initiatieven in, met, voor en door de stad mogelijk te maken. Gebieden of gebouwen krijgen een tijdelijk ander gebruik, maar blijven op langere termijn beschikbaar voor al geplande of nieuwe functies. Ontstaan door leegstand van panden en braakliggende terreinen. Inwoners van Nijmegen zijn hierdoor geïnspireerd geraakt tot anders denken en werken. Zij zijn op die plekken initiatieven gaan opzetten. Ze hebben daarbij hun vindingrijkheid en creativiteit volop benut. Het college heeft zich al in 2012 verbonden aan TAG en sinds die tijd daar ook ruimte voor geboden. Het heeft nieuwe, onverwachte en boeiende resultaten opgeleverd zoals die onder andere te zien zijn in het Honigcomplex. Andere voorbeelden zijn bijvoorbeeld moestuinen, het benutten van kassen of een hondenspeelplaats. Er wordt nu een digitale kaart opgezet waar steeds een actueel overzicht van alle lopende initiatieven te vinden is en een overzicht van beschikbare locaties. Sinds 1 november 2014 zijn ook de landelijke regels soepeler geworden, waar gemeente Nijmegen dankbaar gebruik van maakt.

Social media en wijkwebsites

Naar aanleiding van de conclusies uit het mediaonderzoek dat door de gemeente Nijmegen in 2014 is gedaan, zijn er verschillende promotionele acties uitgevoerd om de bekendheid van onze social-media-kanalen te vergroten. Dat heeft geleid tot een forse groei van ons Facebook-account, een verdubbeling tot ruim 6000 likes. Het Twitter-account heeft een wat bescheidener groei laten zien met ongeveer 2000 volgers. In 2015 zijn we gestart met Instagram en met ruim 1700 volgers één van de meest actieve gemeentelijke Instagram-accounts.
In 2015 is de afdeling Publieksinformatie gestart met de webcare op Twitter. Hiermee is de snelheid van de afhandeling van vragen van inwoners verhoogd.
De gemeente Nijmegen heeft voor ieder stadsdeel een eigen Facebook- en Twitter-account en daarnaast een aantal thematische accounts zoals NaarNijmegen (met actuele verkeersinformatie) en de Bel- en Herstelapp waarmee burgers bel & herstelmeldingen kunnen doorgeven met hun smartphone. Daarnaast bestaan in sommige buurten zeer intensief gebruikte facebookpagina's van bewonersgroepen die zorgen voor nieuwe verbindingen en ontmoeting tussen bewoners.

Collegebezoeken

In 2015 ging het college vier maal op bezoek in een stadsdeel of wijk en sprak daar met bewoners, ondernemers en beroepskrachten. Het programma kwam steeds in samenwerking met bewoners (wijkraad/platform) tot stand.
In februari bezocht het college verschillende wijken in Midden. Al lopende over de campus werden de collegeleden bijgepraat over de nieuwste ontwikkelingen en de samenhang met het Gofferstadion en de snelfietsroute Beuningen-Heijendaal. In de Muntenbuurt lieten bewoners zien wat het opknappen van twee pleintjes voor hun buurt heeft betekend. In wijkcentrum de Klokketoren ging het college tenslotte in gesprek met bewoners die zich inzetten voor Actie Schoon Goffertpark, Kinderboerderij de Goffert, de Bijenstal en natuurtuin De Goffert.
In april ging het college naar Hengstdal. Het college hoorde hoe bewoners uit het asielzoekerscentrum

zo veel mogelijk in contact worden gebracht met de wijk. De voorzitter van het platform Hengstdal vertelde over de werkzaamheden van het platform. Daarna werd het initiatief Ontdek je buurt gepresenteerd. Al wandelende door de wijk werden de collegeleden bijgepraat over de laatste stand van zaken in het Limospark, de Stip, de vlindertuin, de aquaductring, de Hengstdalseweg en de Broerdijk. In de Ark van Oost vond als afsluiting een speeddate met bewoners plaats.
In juni werden de Biezen en Waterkwartier bezocht. De HAN vertelde over de samenwerking tussen gemeente, Honig en De Biezantijn. Bewoners gaven inzicht in de betekenis van de komst van de Honig voor hun wijk; zowel de positieve als negatieve kanten kwamen aan bod. Bewoners rondom de Fenikshof vertelden over het project Foetsie dat verrommeling tegen wil gaan. In het Westerpark lieten bewoners hun initiatieven aan het college zien. Het bezoek eindigde in voorzieningenhart de Biezantijn met speeddates met bewoners.
In oktober stonden de Kamp- en Broekwijken in Lindenholt op het programma. In 't Van Lindenhoutmuseum werd het college meegenomen in de geschiedenis van dit weeshuis. Het college maakte kennis met de fietsknooproute Rondje Lindenholt. Het Rondje verbindt recreatief en sportief bezig zijn met de geschiedenis van de wijk en legt verbinding met enkele belangrijke wijkinitiatieven en -activiteiten. In wijkcentrum de Kampenaar ontmoette het college o.a. het buurtpreventieteam Wellenkamp, de Vincentiusvereniging, bewoners die betrokken zijn bij de Valeriaan moestuin, het Wijkatelier en Jongeren van de Bootcamp.

Raadsleden als volksvertegenwoordigers
Elke twee weken vergadert de gemeenteraad op woensdagavond tijdens de Politieke Avonden. Tijdens de Politieke Avond hebben 175 mensen hun mening gegeven over een onderwerp op de agenda. De raad experimenteert ook met andere vormen van inspraak en dialoog met inwoners. Zo is er een uitgebreide inspraakbijeenkomst over de Zomernota georganiseerd waarbij zo'n 90 inwoners en vertegenwoordigers van organisaties over de thema's van de zomernota in gesprek zijn gegaan met de gemeenteraad.

Daarnaast is de raad in 2015 twee keer op wijkbezoek geweest; in het voorjaar naar Nijmegen Nieuw West en in het najaar naar Nijmegen Noord. Tijdens deze bezoeken nam de raad een kijkje bij diverse projecten en maakten raadsleden kennis met veel betrokken inwoners.

Bewoners kwamen ook naar het Stadhuis. De raad organiseerde 5 keer het programma Gast van de Raad, waarbij inwoners via een aselecte steekproef uitgenodigd werden om een keer een Politieke Avond te bezoeken waarbij zij begeleid werden door een raadslid en een griffiemedewerker. Raadsleden en griffiemedewerkers verzorgen ook zeer regelmatig voorlichting aan scholen. Leerlingen van diverse onderwijsinstellingen (zowel basisschool, voortgezet onderwijs, HBO als ROC) kregen een interactieve presentatie over de raad, een rondleiding door het Stadhuis of debatteerden over zelfgekozen onderwerpen in de raadzaal.

Klachten en bezwaren

In 2015 kwamen bij de Afdeling Juridische Zaken 288 klachten binnen. In 5 gevallen werd in overleg met de klager, de brief verder als bezwaar behandeld omdat de klacht betrekking had op een door de gemeente genomen besluit. In zo'n geval is de bezwaarprocedure het aangewezen middel. De meeste klachten gingen over het ervaren van onzorgvuldigheid in de dienstverlening van de gemeente, en dan vooral het ervaren van onjuiste of onvolledige informatievoorziening. De gemeente heeft zich als doel gesteld om minimaal 80% van de klachten binnen de wettelijke termijn af te handelen. Dat streven werd in 2015 met een percentage van 95% ruimschoots gehaald.
Bij verreweg het grootste gedeelte van de klachten (86%) was een formele uitspraak niet nodig en kon de klacht na deze met de burger te hebben besproken, op een minnelijke wijze worden afgehandeld. Slechts in 7% was sprake van een formele uitspraak. De overige 7% werd doorverwezen.

Naast klachten, kwamen bij de Afdeling Juridische Zaken 1857 bezwaren binnen. Ruim 94% van de behandelde bezwaren kon worden afgehandeld binnen de wettelijke termijn. Daarmee werd de gemeentelijke doelstelling om minimaal 70% van de bezwaren binnen de wettelijke termijn af te handelen, ruimschoots gehaald. Ook de doelstelling van maximaal 19% gegrond verklaarde bezwaren haalden we. Dat percentage bedroeg net iets minder dan 11%.
Ook bij de afhandeling van bezwaren kijken we met de bezwaarmaker of een informele behandeling van het bezwaar mogelijk is. Bij 25% van de afgehandelde bezwaren kon de bezwaarprocedure in overleg met en instemming van de bezwaarmaker op informele wijze worden afgesloten.

Brief aan de raad - Burgemeester Burgerjaarverslag 2015